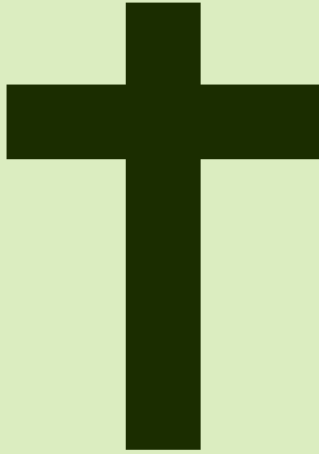

Біблія

The Holy Bible in Ukrainian, Bob Jones University 1996

Біблія**The Holy Bible in Ukrainian, Bob Jones University 1996**

copyright © 1996 Bob Jones University

Language: Українська (Ukrainian)

Translation by: Bob Jones University

The Ukrainian Version of the Bible. Copyright © 1996 Bob Jones University. Use of the work for profit making purposes is expressly forbidden. This work may not be copied or reproduced in any way for the purpose of profitable business ventures. Its publication has been financed on a nonprofit basis for the express purpose of propagating the gospel of the Lord Jesus Christ. Nonprofit uses of the material for the exclusive purpose of propagating the gospel of the Lord Jesus Christ are expressly permitted provided that the work is in no way modified and provided that those who use it hold strongly to the doctrines of the verbal plenary inspiration of the Bible, the deity and humanity of the virgin-born Son of God, the Lord Jesus Christ, the physical bodily resurrection of our Lord, and otherwise hold to the fundamental doctrines of the Christian faith.

2025-01-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 12 Dec 2025
db2d1414-1c39-5590-ac84-c16ebddb82e5

Contents

ПЕРВА КНИГА МОЙСЕЯ	1
ДРУГА КНИГА МОЙСЕЯ	43
ТРЕТЯ КНИГА МОЙСЕЯ	78
ЧЕТВЕРТА КНИГА МОЙСЕЯ	104
ПЯТА КНИГА МОЙСЕЯ	140
КНИГА ІСУСА НАВИНА	170
КНИГА СУДДІВ	191
КНИГА РУТИ	211
ПЕРВА КНИГА САМУЇЛОВА	214
ДРУГА КНИГА САМУЇЛОВА	241
ПЕРВА КНИГА ЦАРІВ	264
ДРУГА КНИГА ЦАРІВ	291
ПЕРША КНИГА ПАРАЛИПОМЕНОН	316
ДРУГА КНИГА ПАРАЛИПОМЕНОН	341
КНИГА ЕЗДРИ	370
КНИГА НЕЄМІЇ	379
КНИГА ЕСТЕРИ	391
КНИГА ІОВА	398
ПСАЛЬМА	420
КНИГА ПРИПОВІСТОК СОЛОМОНОВИХ	473
КНИГА ЕККЛЕЗІАСТА	491
ПІСНЯ ПІСЕНЬ	498
КНИГА ПРОРОКА ІСАЇ	502
КНИГА ПРОРОКА ЕРЕМІЇ	544
КНИГА ПЛАЧ ЕРЕМІЇ	590
КНИГА ЕЗЕКІЇЛА	595
КНИГА ПРОРОКА ДАНИЇЛА	637
КНИГА ПРОРОКА ОСІЇ	650
КНИГА ПРОРОКА ЙОІЛА	656
КНИГА ПРОРОКА АМОСА	659
КНИГА ПРОРОКА АВДІЯ	664
КНИГА ПРОРОКА ЙОНИ	665
КНИГА ПРОРОКА МИХЕЯ	667
КНИГА ПРОРОКА НАУМА	671
КНИГА ПРОРОКА АВВАКУМА	673
КНИГА ПРОРОКА СОФОНІЇ	675
КНИГА ПРОРОКА АГГЕЯ	677
КНИГА ПРОРОКА ЗАХАРІЇ	679
КНИГА ПРОРОКА МАЛАХІЯ	686
ЕВАНГЕЛІЯ ВІД СЬВ. МАТТЕЯ	689
ЕВАНГЕЛІЯ ВІД СЬВ. МАРКА	716
ЕВАНГЕЛІЯ ВІД СЬВ. ЛУКИ	733
ЕВАНГЕЛІЯ ВІД СЬВ. ЙОАНА	762
ДІЯННЯ СЬВЯТИХ АПОСТОЛІВ	784
Римлян	811
1 Коринтян	822
2 Коринтян	833
Галат	840
Ефесян	844

Филипян	848
Колосян	851
1 Солунян	854
2 Солунян	857
1 Тимотея	859
2 Тимотея	862
Тита	865
Филимона	867
Жидів	868
Якова	876
1 Петра	879
2 Петра	882
1 Йоана	884
2 Йоана	887
3 Йоана	888
СОБОРНЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ЮДИ	889
ОДКРИТТЄ СЪВ. ЙОАНА БОГОСЛОВА	890

ПЕРВА КНИГА МОЙСЕЯ.

- 1 У початку сотворив Бог небо та землю.
- 2 Земля ж була пуста і пустощня, і темрява лежала над безоднею; і дух Божий ширяв понад водами.
- 3 І рече Бог: Настань, світ! І настав світ.
- 4 І бачив Бог світ, що воно добре; та й розлучив світ із темрявою.
- 5 І назве Бог світ день, а темряву назве ніч. І був вечір, і був ранок; день первий.
- 6 І рече Бог: Нехай проміж водами постане твердь, і розлучає води з водами! І сталося тако.
- 7 І сотворив Бог твердь; і розлучив Бог воду, що була під твердею, із водою, що була понад твердею.
- 8 І назве Бог твердь небо. І був вечір, і був ранок; день другий.
- 9 І рече Бог: Зберись, водо, що попід небом, ув одно місце, і появися суходоле. І сталося тако.
- 10 І назве Бог суходіл земля, а згромаджене вод назве море. І бачив Бог, що добре.
- 11 І рече Бог: Нехай проростить земля билле травне, зело з насіннями і дерево плодовите, плодуюче по своему родові, щоб його насінне було в йому. І сталося тако.
- 12 І вивела земля билле травне, зело з насіннями і дерево плодовите, плодуюче по своему родові, що його насіння було в йому по своему родові. І бачив Бог, що добре.
- 13 І був вечір, і був ранок; день третій.
- 14 І рече Бог: Постаňte світла, на тверді небесній розлучати день із ніччю, і бувайте знаменнями на ознаку впливовчасу і днів і років.
- 15 І бувши світлинами на тверді небесній, світліте по землі. І сталося тако.
- 16 І сотворив Бог два світла великі: світло велике правити днем, і світло менше правити ніччю, і зорі.
- 17 І поставив їх Бог на тверді небесній світлити на землю.
- 18 І правити днем і ніччю, і розлучати світ із темрявою. І бачив Бог, що добре.
- 19 І був вечір, і був ранок; день четвертий.
- 20 І рече Бог: Загرایте, води, душами живими, і полинь, птаство, над землею попід небесною твердю.
- 21 І сотворив Бог чудища великі і усяку душу живу повзючу, що заграла ними вода, по родові їх, і всяке птаство пернате. І бачив Бог, що добре.
- 22 І благословив їх Бог, і глаголе: Плодітеся і множетеся і сповняйте воду в морях, і птаство нехай множиться на землі.
- 23 І був вечір, і був ранок; день пятий.
- 24 І рече Бог: Виведи, земле, душу живу по роду їх, четвероного і повзюче і дикого звіра, по родові їх. І сталося так.
- 25 І сотворив Бог звіре земне по родові їх, і скотину по родові й усе повзюче по родові їх. І бачив Бог, що добре.
- 26 І рече Бог: Сотворимо чоловіка в наш образ і в подобу, і нехай панує над рибою морською, і над птаством небесним, і над скотиною, і над усяким диким звірем, і над усяким гадом, що лазить по землі.
- 27 І сотворив Бог чоловіка в свій образ, ув образ Божий сотворив його, як чоловіка і жінку сотворив їх.
- 28 І благословив їх Бог, і рече до них Бог: Плодітеся і намножуйтесь, і сповняйте землю і підневолюйте її, і пануйте над рибою морською і над птаством небесним і над усім звірем, що гасає по землі.
- 29 І рече Бог: Оце ж дав я вам усяке зело з насіннями, яке ні росте на землі, та й усяке дерево, що має в собі плід родючий насінне; се нехай вам на харч.
- 30 І всякому звірові земному, і всякому птаству небесному, і всьому повзючому по землі, усякій душі живій, призначив я всяку траву й зело на харч. І сталося тако.
- 31 І бачив Бог, що все, що сотворив, було вельми добре. І був вечір, і був ранок; день шестий.

2

- 1 Так докінчено неба й землю з усім войнством їх.
- 2 І докінчив Бог шестого дня діло своє, що сотворив; і почив на семий день від усього діла, що сотворив.
- 3 І благословив Бог день семий, і зъясував його святим: того бо дня спочив од усіх діл своїх, які вчинив і зробив.
- 4 Се початок настання небес і землі, як сотворено їх, того часу, як сотворив Господь землю і небо,

⁵ Не було ще на землі ніякої рослини на полях, і не росло ще ніяке зело на полях; бо Господь Бог не повелів їще дошувати на землю, і не було ще там людей порати землю.

⁶ Виходила ж їмла з землі і напувала всю верховину на суходолі.

⁷ І створав Господь Бог чоловіка з землі польової, і вдихнув йому в ноздрі живе дихання. І став чоловік душею живою.

⁸ І насадив Бог сад у Едемі на восточі, та й осадив там чоловіка, що створав.

⁹ І зростив Господь Бог усяке дерево із землі, принадне на погляд і смашне плодом своїм, і дерево життянне посеред саду, і дерево познання добра й зла.

¹⁰ І ріка виходить із Едему на поливання саду, а потім розлучається чотирма течіями.

¹¹ Ім'я першої Пизон; ся обтекає всю Гавила землю, де знаходять золото.

¹² А золото в тій землі предобре. Там знаходять і бедола-смолу і камінь оникс.

¹³ А друга річка зветься Гигон; ся обтекає всю Куш землю.

¹⁴ А третія зветься Гиддекель; се та річка, що йде на схід сонця від Ассура. А четверта річка, се Евфрат.

¹⁵ І взяв Господь Бог чоловіка та й осадив його в Едемському саду порати його і доглядати.

¹⁶ І заповідав Господь Бог чоловікові, глаголючи: З усякого дерева в саду-раї можна тобі по вподобі їсти.

¹⁷ З того ж дерева, що дає знаттє доброго й лихого, з того не важитимешся їсти, ато впреш певно того ж дня, як скоштуєш із його.

¹⁸ І рече Господь Бог: Не добре чоловікові бути самому; сотворимо йому таку поміч, щоб до пари була йому.

¹⁹ І створив Господь Бог із землі всякого звіря польового і всяке птаство небесне, і привів їх до чоловіка побачити, як він зватиме їх, і як ні назвав би чоловік їх живі душі, так щоби мусіли вони зватись.

²⁰ І подавав чоловік назви всякій скотині, і птаству небесному, і всякому польовому звірові, та про чоловіка не знайшлося такої помочі, щоб до пари була йому.

²¹ І попустив Господь Бог твердому сну обняти чоловіка, і як заснув, узав одно з його ребер, та й затулив його місце тілом.

²² І створав Господь Бог жінчину з ребра, що взяв од чоловіка, та й привів її до чоловіка.

²³ І каже чоловік: Се ж кість од костей моїх і тіло від тіла мого. Мусить вона зватись людиною; бо її взято з чоловіка.

²⁴ Тим оставить чоловік отця свого й матір свою та й приліпиться до жони своєї, і будуть удвох тілом одним.

²⁵ І були обое нагі, чоловік і жона його, і не соромились.

3

¹ Змій же був хитріщий над усякого польового звіра, що Господь Бог створав. І каже він жінці: Чи справді Бог сказав: Не мусите їсти ні з якого дерева райського? І каже жінка змієві: З усякого дерева райського їсти мемо,

² З плоду ж дерева, що серед раю, рече Бог, не їкте з його, ані доторкати метесь до нього, ато помрете.

³ І каже змій жінці: Ні бо, не помрете.

⁴ А се Бог знає, що скоро попоїсте з нього, відкриються вам очі, і будете як боги, знающі добре й лукаве.

⁵ І вбачала жінка, що добре дерево на їду, і принадне очима дивитись і надило тим, щоб усє знати; і взяла плоду з його та й скоштувала, і дала чоловікові свійму з собою, і скоштували.

⁶ І відкрились їм обом очі, і схаменулись вони, що були нагі; і позшивали листя смоковне, та й поробили пояси.

⁷ І почувли глас Господа Бога ходячого в раї по прохолоді, і поховались чоловік і жінка його від лица Господа Бога посеред райського дерева.

⁸ І покликне Господь Бог до чоловіка, і рече йому: Де еси?

⁹ І каже він: Голос почув я твій у саду та й злякався, тим що наг, та й сховався.

¹⁰ І рече він: Хто з'ясував тобі, що наг еси? Хиба скоштував з того дерева, що заповідав я тобі з одного сього не їсти?

¹¹ І каже чоловік: Жінка, що дав еси бути зо мною, вона дала мені з дерева, я й попоїв.

¹² І рече Господь Бог жінці: Що ти вкоїла? І каже жінка: Змій спокусив мене, я й скоштувала.

¹³ І рече Господь Бог змієві: За те, що вдіяв таке, проклят еси між усіма скотами, і між усім звірем польовим. Лазити меш поповза, човгати меш на грудях твоїх і на череві ходити меш, і їсти меш землю по всі дні життя твого.

¹⁴ І положу ворогування між тобою й жінкою і між насінням твоїм і насінням її, воно рощавлювати ме тобі голову, ти ж упивати мешся йому в п'яту.

¹⁵ А жінці рече: Наготую тобі муки в вагоніннях твоїх; мучившись роджати меш діти, а до мужа твого поривати ме тебе, він же панувати ме над тобою.

¹⁶ І чоловікові рече: Що послухав еси гласу жени твоєї та попоїв з того дерева, що заповідав я сього єдиного не їсти, проклята земля задля тебе; в печалі і тузі харчувати мешся з неї по всі дні живота твого.

¹⁷ Тернину да осет родитиме вона тобі, і їстимеш польове зело.

¹⁸ У поту лица твого їстимеш хліб твій, аж покіль вернешся в землю, що з неї й узято тебе. Земля бо еси і землею візьмешся.

¹⁹ І дав чоловік жінці своїй імя Ева: бо вона мати всіх живих.

²⁰ І поробив Господь Бог чоловікові й жінці його одержу із шкір та й зодіг їх.

²¹ І рече Господь Бог: Оце і чоловік став як один змії нас, зрозумівши добре й лукаве, і тепер колиб не простіг руку свою, та не взяв із дерева животового, да не попоїв, і не став жити во вік.

²² І вислав його Господь Бог із саду Едену порати землю, що з неї й узятий.

²³ І вигнав чоловіка. І поставив на восток за садом Еденом херувимів з поломними големи мечами обертасами стерегти дорогу до животового дерева.

4

¹ І взнав чоловік Еву, жінку свою, і завагонівши вона, вродила Каїна і промовила: Придбала я людину з Божої ласки.

² Потім уродила брата його, Абель. І був Абель вівчар, Каїн же пахярь.

³ І сталося по якомусь часі, що Каїн приносив Господеві жертву з польового вроджаю.

⁴ Абель же приносив принос од першаків овечих ситеньких. І споглянув Господь на Абель і на дар його;

⁵ На Каїна ж і на його жертву не споглянув. І взлився Каїн, і змарнів.

⁶ І рече Господь Каїнові: Чого ти злишся, і чого змарнів?

⁷ Коли чиниш добре, дак і лице весело позирає; коли ж чиниш не добре, дак на тебе гріх чигає в порозі, щоб одоліти; ти ж мусиш панувати над ним.

⁸ Озветься ж Каїн до Абель, брата свого: Ходімо в поле. І як були вони в полі, напав Каїн на брата свого Абель та й убив його.

⁹ І рече Господь Каїнові: Де твій брат? А він каже: Не знаю. Хиба я сторож брата мого?

¹⁰ І рече: Що вкоїв еси? Слухай, се голосить кров брата твого до мене з землі.

¹¹ Оце ж проклят еси прогоном із землі, що роззявила уста свої пити кров брата твого з руки твоєї.

¹² Як порати меш землю, не давати ме вже з сього часу вона тобі ніякої користі. Волоцюгою й утікачем будеш на землі.

¹³ І відказав Каїн Господеві: Не перебути мені того, що наробив провиню моєю.

¹⁴ Женеш оце мене з землі, і від лица твого ховати мусь, і буду волоцюгою й утікачем на землі і, хто зустріне мене, той і вбє мене.

¹⁵ І рече йому Бог: Тим же то, хто б убив Каїна, на того впаде помста всемеро.

¹⁶ І положив Господь знак на Каїні, щоб не вбивав його, хто зустріне його. І зійшов Каїн од обличчя Господнього, і пробував у Нод-землі, на востокі 'д Едену.

¹⁷ І взнав Каїн жінку свою, і завагоніла вона, і вродила Геноха. Він же збудував місто в імя сина свого Геноха.

¹⁸ Генохові же породивсь Ірад, а Ірад появив Мегуяеля, а Мегуяель появив Ламеха.

¹⁹ І взяв собі Ламех дві жінки: одна на імя була Ада, а друга на імя була Зилла.

²⁰ І вродила Ада Ябала. Сей був батько тих, що живуть шатрами і держать скотину.

²¹ А брат його на імя був Юбаль. Сей був батько охочих до гусель та до сопілки.

²² Зилла ж і та вродила Тубаль-Каїна, праотця всіх тих, що кують мідь і залізо. Сестра ж Тубаль-Каїнова Ноема.

²³ І каже Ламех жінкам своїм: Ой Зилло й Адо, кохані жінки Ламешихи! Слухайте, що я скажу вам, чуйте слово певне. Коли б за болючу рану вбив я чоловіка, коли б за синяк одвдячив парубкові смерть, —

²⁴ Кара б сталась за Каїна в семеро хто вбив би, за Ламеха ж у сімдесят і сім раз би сталась.

²⁵ І взнав Адам жінку свою знов, і вродила вона сина і дала йому імя Сет: Воскресив бо каже, мені Бог потомство замість Абель, що вбив Каїн.

²⁶ І Сетові те ж появлено сина і назве він імя йому Енос. Тоді почали призивати імя Господне.

5

¹ Се книга роду Адамового: У той день, як сотворив Бог чоловіка, в образ Божий сотворив його.

² Мужа і жену сотворив їх, і благословив їх і нарече назву ім людина в той день, як сотворив їх.

³ Поживши ж Адам двісті і трийцять год, появив сина в свій вид і в свій образ і дав імя йому Сет.

⁴ Віку Адамового після того, як появив Сета, було вісім сот год, і появив сини й дочки.
⁵ А всього віку Адамового було дев'ять сот і трийцять год, і вмер.
⁶ Як було ж Сетові сто і п'ять год, появив Еноса.
⁷ Як родився ж Енос, жив іще Сет вісім сот і сім год, і появив сини і дочки.
⁸ А всього віку Сетового було дев'ять сот і дванайцять год, і вмер.
⁹ Як було ж Еносові дев'яносто років, появив Кенана.
¹⁰ І прожив Енос, появивши Кенана, вісім сот і п'ятнацять год, і появив сини і дочки.
¹¹ А всього віку Еносового дев'яносто і п'ять год, і вмер.
¹² Як було ж Кенанові сімдесят років, появив Магалалеля.
¹³ І прожив Кенан появивши Магалалеля вісім сот і сорок год, і появив сини і дочки.
¹⁴ А всього віку Кенанового було дев'яносто і десять год, і вмер.
¹⁵ І прожив Магалалель шісдесят і п'ять год, і появив Яреда.
¹⁶ І прожив Магалалель появивши Яреда вісім сот і трийцять год, і появив сини і дочки.
¹⁷ А всього віку Магалалелевого було вісім сот і дев'яносто і п'ять і вмер.
¹⁸ І прожив Яред сто і шісдесят і два роки, і появив Геноха.
¹⁹ І прожив Яред, появивши Геноха, вісім сот год, і появив сини і дочки.
²⁰ А всього віку Яредового було дев'яносто і шісдесят і два роки, і вмер.
²¹ І прожив Генох шісдесят і п'ять год, і появив Метусалу.
²² І ходив Генох з Богом, появивши Метусалу, три ста год, і появив сини і дочки.
²³ А всього віку Генохового було триста і шісдесят і п'ять год.
²⁴ І ходив Генох з Богом, і не стало його: бо взяв його Бог.
²⁵ І прожив Метусала сто і вісімдесят років, і появив Ламеха.
²⁶ І прожив Метусала появивши Ламеха сім сот і вісімдесят і два роки, і появив сини і дочки.
²⁷ А всього віку Метусалового було дев'яносто і шісдесят і дев'ять, і вмер.
²⁸ І прожив Ламех сто і вісімдесят і два роки, і появив сина.
²⁹ І дав йому ім'я Нояг, каже бо: Сей розважати ме нас у праці нашої та в знемозі рук наших, як поратимем землю, що прокляв Господь Бог.
³⁰ І жив Ламех появивши Нояга п'ятсот і дев'яносто і п'ять год, і появив сини і дочки.
³¹ А всього віку Ламехового було сім сот і сімдесят і сім год, і вмер.
³² Як було ж Ноягові п'ятсот год віку, появив Сема, Хама і Яфета.

6

¹ Як почали ж люде множитись на землі та понароджувалося дочок у їх,
² Тоді сини Божі, бачивши, що в синів чоловічих дочки хороші, брали їх за жінок, хто котору вподобав.
³ І рече Господь: Не буде мій дух переважувати в людині до віку, бо вона тіло; дак нехай віку людського буде сто і двацять год.
⁴ Були тоді на землі велетні, та й навпослі, як сини Божі горнулися до дочок чоловічих, а вони їм роджали. Се ті потужники, що з давніх давен бували високо вславлені.
⁵ Як же побачив Бог, що ледарство людське було велике на землі, а люде дбають повсячасно тільки про лихе,
⁶ Дак жалкував Господь, що сотворив чоловіка на землі, тай журився тяжко.
⁷ І рече Бог: Вигублю чоловіка, що із землі, як чоловіка, так і скотину, і лазуче і летюче: бо взяла мене досада, що посоздавав їх.
⁸ Нояг же здобувся на ласку в Господа.
⁹ Оце ж Ноягова й постань. Нояг був праведний чоловіка, без гріха між сучасниками своїми. Нояг ходив з Богом.
¹⁰ І появив Нояг три сини: Сема, Хама і Яфета.
¹¹ Земля ж поспувалась перед Богом, і сповнилась насильством земля.
¹² І споглянув Бог на землю, аж вона зопсувалась: бо зопсувало всяке тіло свою путь на землі.
¹³ І рече Бог Ноягови: Конець усякому тілу прийшов перед мене: бо землю сповнено насильством од них. Оце ж хочу їх викоренити з землі.
¹⁴ Зроби собі ковчег із сонового дерева; гнізда поробиш у ковчезі та й посмолиш його з середини і надвору смолою.
¹⁵ А зробиш ковчег тако: трох сот локот завдовжки ковчег, і п'яносто локот завширшки, а трийцять локот заввишки.
¹⁶ Просьвіт зробиш у ковчезі і зведеш його в локіть угорі; двері ж у ковчезі зробиш із боку, а житла у два і у три поверхи робити меш.
¹⁷ Я ж оце наведу потоп, воду на землю, щоб вигубити всяке тіло, що є в її живий дух попід небесами, і все, що є на землі, повиздиhaє.
¹⁸ І поставлю заповіт (умову) з тобою: Ввійдеш у ковчег ти і синове твої і жена твоя і жени синів твоїх з тобою.

19 І од усякого живого і од усякого тіла по двоє од усіх уведеш у ковчег, щоб живими осталися з тобою: sameць і самиця будуть.

20 Од усього птаства по роду, і од усякої скотини по роду, і од усього лазючого, що човгає по землі по роду їх; двоє од усякого ввійдуть у ковчег до тебе, щоб zostалися живими. Ти ж возьми всякої харчі собі, щоб мали ви що їсти.

21 І вчинив Нояг усе, що заповідав йому Господь, і притьма так учинив.

7

1 І рече Бог до Нояга: Увійди сам і весь дом твій у ковчег; бо тебе вбачав я праведним передо мною в сьому роді.

2 Від усякої ж скотини чистої введи до себе по семеро, sameць і самицю, від скотини ж нечистої по парі, sameць і самицю,

3 Від птаства небесного по семеро, sameць і самицю, щоб насіннє живе переховати по всій землі.

4 Ще бо сім день, і дошувати му на землю сорок день і сорок ночей, та й вигублю з лица землі всяке живе, що сотворив.

5 І вчинив Нояг усе, що заповідав йому Господь Бог.

6 Ноягові ж було шістьсот год, як стався потоп водний на землі.

7 І ввійшов Нояг, і сини його, і жінка його, і жінки синів його з ними у ковчег задля води потопньої.

8 І з чистої скотини і з скотини нечистої і з птаства і з усього лазючого поповза по землі,

9 По парі ввійшло до Нояга в ковчег, sameць і самиця, як заповідав Бог Ноягові.

10 І сталося по семи днях, що вода потопня поняла землю.

11 В шести сотньому році Ноягового віку, другого місяця, на сімнадцятий день місяця, того ж дня, порозверзались усі жерела великої безодні, і хляби (вікна) небесні повідчинялись.

12 І лило на землю сорок день і сорок ночей.

13 Того дня ввійшов Нояг, Сем, Хам і Яфет, сини Ноягові, і жінка Ноягова і трое жінок синів його з ним у ковчег;

14 Вони і усяка животина по своєму роду, і всяка скотина по кодлу, і усяке лазюче поповза, що човгає по землі по кодлу своєму, і всяке птаство пернате.

15 Поввіходили до Нояга у ковчег по парі усякого тіла, що в йому є живий дух.

16 І входячі були sameць і самиця од усякого тіла, як заповідав йому Бог. І зачинив Господь Бог ковчег ізнадвору.

17 І затоплювало землю сорок день, і прибувало води, і підіймало ковчег у гору над землею.

18 І впотужнювалась вода, і прибувала велико на землі, і носився ковчег по воді.

19 І впотужнювалась вода на землі несказанно, і поняла всі високі гори, по під небесами.

20 Прибула понад ними вода на п'ятнадцять локот, і поняла всі високі гори.

21 І повиздихало всяке тіло, що двигалось по землі, і з птаства і з скотини, і з зьвіра, і з усякого лазючого поповза по землі і всяка людина.

22 Усе, в чого було дихання і все, що було на сусі, повиздихало.

23 І погинуло все живе, що було на земному лиці, погинуло, і людина і скотина і лазюче поповза, і птаство небесне, і вигублено все те на землі, і zostавсь Нояг один да те, що було з ним у ковчезі.

24 І впотужнювалась вода на землі сто і п'ятдесят день.

8

1 І спогадав Бог Нояга і все живе і всяку скотину з ним у ковчезі, і навів Бог вітра на землю, і перестало дошувати.

2 І позамикались жерела в безодні і хляби небесні, і зупинився дощ із неба.

3 І вертались води з землі без перестані, і як уплило сто і п'ятдесят день, стала вода посякати.

4 І зупинився ковчег у сьомому місяці, на сімнадцятий день місяця, на горі Араарській.

5 І вбувало води більше та більше до десятого місяця, а в десятому місяці на перший день місяця стало видко верхи по горах.

6 І сталося по сорока днях, що відчинив Нояг вікно в ковчезі, що був зробив.

7 І випустив крука, і літав той сюди й сюди, закінь посякла вода на землі.

8 Опісля випустив голубицю від себе, щоб довідатись, чи вода спала з земного виду.

9 Та не знайшла голубиця відпочинку носі своїй, та й вернулась до його в ковчег: бо вода поняла вид усієї землі. І простіг він руку тай узяв її до себе в ковчег.

10 І пождав ще других сім день, та ізнов послав голубицю з ковчеза.

11 І прилетіла голубка надвечір до його, колиж се — оливний листок у неї в дзьобочку. І дознавсь Нояг, що вода уступила з виду земного.

12 І жождав іще других сім день, та й послав знов голубицю, і не вернулась уже до його тоді.

13 І сталося у шістьсот першому році на перший день першого місяця, що посякла вода на землі. І зняв тоді Нояг кришу в ковчезі, і споглянув, аж се — вид земний уже сухий,

14 А в другому місяці на двадцять сьомий день місяця земля стужавіла.

15 І рече Господь Бог Ноягові, глаголючи:

16 Вийди з ковчєга сам і жона твоя і сини твої, і жени синів твоїх з тобою.

17 І всяку животину, що з тобою і всяке тіло від птаства і від скотини і з усякого лазючого поповза по землі повинув із собою; і плодітєсь і намножуйтєсь на землі.

18 І вийшов Нояг і сини його, і жінка його, і синів його жінки з ним.

19 Усяка животина, всяке лазюче поповза по кодлах своїх повиходило з ковчєга.

20 І спорудив Нояг жертівника Господеві, і взяв з усякої чистої животини і з усякої чистої птиці та й приніс у всепаленне на жертівник.

21 І понюхав Господь любих пахощів, і рече: Не проклинати му вже більше землі за чоловіка; бо надих людського серця злющий з молодощів його; і не вигублювати му вже більш усього живого, як учинив.

22 Покіле земля землею, сїйба й жнива, холоднеча й спека, літо й весна, день і ніч не перестануть.

9

1 І благословив Бог Нояга і сини його, і рече їм: Бувайте плодючі і намножуйтєсь і залюднюйте землю.

2 І страх і ляк перед вами нехай находити на всяку животину земну, і на всяке птаство небесне, і на все лазюче по землі, і на всяку рибу морську. На поталу вам подав я їх.

3 Усяке двигуще, що живе на землі, буде ваша їда; як зело травяне подаю вам усе.

4 Тільки м'ясива з його кровю, душею, щоб не їли.

5 Крові бо вашої, душ ваших, вимагатиму, на всякій животині мститимусь за неї і допевнятимусь душі людської від руки чоловіка, від руки брата його.

6 Хто пролле кров людську, того кров теж проливати ме чоловік: бо в образ Божий сотворив Бог чоловіка.

7 Ви ж розплоджуйтєсь і намножуйтєсь, буайте по землі і множтєсь по їй.

8 І рече Бог Ноягові та синам його з ним, глаголючи:

9 Ось я поставляю заповіт мій з вами і з вашим потомством по вас.

10 І з усякою душею живою, що з вами, з птаством і скотиною, і з усім живим на землі, що з вами буде, з усіма, що повиходили з ковчєга.

11 І постановлю заповіт мій з вами: що ніке тіло не вимре вже од потопньої води, і не буде вже потопу водного, щоб спустошити всю землю.

12 І рече Господь Бог Ноягові: Ось вам знаменне заповіту, що я дав між мною і вами і між усякою живою душею, яка єсть з вами в роди вічні:

13 Райдугу мою покладаю в хмарі, щоб вона була знаменом заповіту між мною і землею.

14 І станеться, як наведу хмари понад землею, що з'явиться веселка моя в хмарі.

15 І спогадаю заповіт мій, що постав між мною і вами, і між усякою живою душею в усякому тілі: що не буде вже води потопньої на погибель усякому тілу.

16 А буде райдуга моя в хмарі, і дивитись му на її, щоб спогадати заповіт вічний між Богом і землею, і між усякою живою душею і всяким тілом, яке єсть на землі.

17 І рече Бог Ноягові: Се знаменне вмови, що постановив я проміж мною і усяким тілом, яке єсть на землі.

18 Сини ж Ноягові, що повиходили з ковчєга, були: Сем, Хам і Яфет. Хам же був отець Канаанів.

19 Трое сих сини Ноягові, і від них порозсївались люди по всій землі.

20 І почав Нояг бути ратаєм на землі і насадив виноград.

21 І пив вино, та й упився і лежав обнаживши ся у наметі своєму.

22 І побачив Хам, отець Канаанів, наготу батька свого, і вийшовши геть оповідав обом братам своїм.

23 І взявши Сем та Яфет гуню, накинули її на плечі собі та й йшли дивлячись назад, і прикрили наготу батька свого, а лица їх дивились назад, і наготи батькової не бачили вони.

24 Отверезився ж Нояг од хмелю свого, та й довідався, що вчинив йому підстарший син його,

25 І рече: Ой щоб же ти долі не мав, Канаане! Рабом що найнищим служити меш братті.

26 Хвала Господеві! Се Бог мого Сема. А ти, Канаане, рабом у них будеш.

27 Розшируй Яфета і дай йому, Боже, сідіти у Сема, у брата в наметі, а ти, Канаане, рабом у них будеш.

28 І пожив Нояг по потопі триста і п'ятдесят' год;

29 І було всіх днів Ноягових років дев'ятьсот п'ятьдесят', і вмер.

10

- 1 Се ж постань синів Ноягових, Сема, Хама та Яфета, і понароджувались їм сини по потопі.
 2 Сини Яфетові: Гомер та Магог, та Мадай, та Яван да Тубал, та Месех, да Тирас.
 3 А сини Гомерові: Аскеназ та Рифат та Тогарма.
 4 А сини Яванові: Елиса, да Тарсис, Киттим та Доданим.
 5 Від сих розселились люде в країнах невірних, по землях своїх, по мовах своїх, по родинах своїх, по племенах своїх.
 6 А сини Хамові: Куш та Мизраїм, да Фут, да Канаан.
 7 А сини Кушові: Себа та Гавила, да Сабта, да Рахма, да Сабтека; а сини Рахмові: Шеба та Дедан.
 8 І появив Куш Нимрода. Сей почав бути велетнем на землі.
 9 Сей був велетень ловець перед Господом; тим і мовляли: як Нимрод, велетень ловець перед Господом.
 10 Царюваннє ж його розпростерлось на Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне у Синейр землі.
 11 Із тієї землі вийшов Ассур, та й збудовав Ниневу і Регобод-ір, і Калаг,
 12 І Резен між Ниневою і Калагом; було то місто велике.
 13 Від Мизраїма родились Людїй, Анамїй, Легавїй і Нафтухїй,
 14 І Патрусїй, Каслугїй, від котрих пійшли Филистимці, да Кафторїй.
 15 Від Канаана ж родились Зидон, його перворідень, та Хет,
 16 Євусїй, та Аморїй, та Гергасїй,
 17 Та Гевїй, да Аркей, да Синей,
 18 Та Арвадїй, та Земарїй, да Гаматїй; а потім розродились родини Канаанські.
 19 А займище Кананїв сягало від Сидону до Герару, до Гази, до Содому і Гоморри й Адами й Зевоїму аж до Лаши.
 20 Се сини Хамові по їх родинах, і мовах, і землях, і племіннях.
 21 І Семові, праотцєві всіх дїтей Еберових, братові Яфетовому старшому, понароджувались сини.
 22 Сини Семові: Елам, та Ассур, та Арфаксад, та Люд, та й Арам.
 23 А сини Арамові: Уз да Хул, да Гетер, да Маш.
 24 Арфаксад же появив Салу, а Сала появив Ебера.
 25 А Еберові вроджено два сини; одного звали Фалек, бо за його життя земля була подїлена, а брата його на імя звали Йоктан.
 26 А Йоктан появив Алмодада та Шалефа, та Газармавета да Єраха,
 27 Та Гадорама, та Узала, та Диклу,
 28 Та Обаля, та Абимавеля, та Шеву,
 29 Та Офира, та Гавилу, та Йовава. Всі 'ці сини Йоктанові.
 30 А поосїдали вони від Мешари до Сефари гори, що на схід сонця.
 31 Се сини Семові по їх родинах, мовах, по їх займищах, по їх народовинах.
 32 Се роди синів Ноягових по їх свояцтвах, по їх племіннях; і від них порозходились народи по землі після потогу.

11

- 1 І була вся земля мова одна і слово одно.
 2 І сталось, як мандрували вони від схід сонця, що знайшли подїлле в Синейр землі, та й осїлись там.
 3 І мовляли одно 'дному: Нумо лишень робити цеглу та випалювати. І була в їх цегла за камїнь а земляна смола за вапну.
 4 І мовляли: Нумо споруджувати місто із баштою, щоб її верх був до небес, і зробїмо собі память, щоб не розпоршитись нам по всїй землі.
 5 І зїйшов Господь побачити город і башту, що споруджували сини чоловічі.
 6 І рече Господь: Оце ж рід один, мова одна в усіх, а се тільки почин їх заходу коло праці; і тепер нїщо їх не зупинить нї від чого, що задумали зробити.
 7 Зїйдемо ж униз та помішаємо їх мову, щоб не розуміли одно 'дного.
 8 І розсіяв їх ізвідти Господь по лицю всїєї землі; і покинули споруджувати город і башту.
 9 Тим проложено йому імя Вавель: бо там помішав Господь мову всїєї землі, і звідти розсіяв їх Господь по лицю всїєї землі.
 10 А се постань Семова. Було Семові сто лїт, як появив Арфаксада, у другому році по потопі.
 11 І пожив Сем після того, як появив Арфаксада, пятсот год, і появив сини й дочки, та й умер.
 12 І пожив Арфаксад трийцять і пять год, і появив Селу.
 13 А пожив Арфаксад після того, як появив Селу, чотири ста і три роки, та й появив сини й дочки.
 14 І пожив Села трийцять год, і появив Ебера.
 15 А пожив Села після того, як появив Ебера, чотири ста і три роки, і появив сини й дочки.

- ¹⁶ І пожив Ебер трийцять і чотири годи і появив Пелега.
¹⁷ А пожив Ебер після того, як появив Пелега, чотири ста і трийцять год, і появив сини й дочки.
¹⁸ І пожив Пелег трийцять год, і появив Регува.
¹⁹ А пожив Пелег після того, як появив Регува, двісті і девять год, і появив сини й дочки.
²⁰ І пожив Регу трийцять і два роки, і появив Серуга.
²¹ А пожив Регу після того, як появив Серуга, двісті і сім год, і появив сини й дочки.
²² І пожив Серуг трийцять год, і появив Нагора.
²³ А пожив Серуг після того, як появив Нагора, двісті год, і появив сини й дочки.
²⁴ І пожив Нагор двацять і девять год, і появив Тару.
²⁵ А пожив Нагор після того, як появив Тару, сотню і дев'янацять год, і появив сини й дочки.
²⁶ І пожив Тара сімдесять год, і появив Аврама, Нагора й Гарана.
²⁷ А се постань Тарина. Тара появив Аврама, Нагора й Гарана; Гаран же появив Лота.
²⁸ І вмер Гаран перш отця свого Тари в землі рідній своїй, в Урі Халдейському.
²⁹ І побрали собі Аврам і Нагор жінок. Імя Аврамовій жінці було Сара; імя ж Нагоровій жінці було Милка Гаранівна, дочка батька Милки й батька Іски.
³⁰ Сара ж була неплідна, не мала дітей.
³¹ І взяв Тара Аврама да Лота, сина Гаранового, сина свого сина, да невістку свою Сару, сина свого Аврама жінку, та й вивів їх із Ура Халдейського, щоб йти в землю Канаанську, і прийшли в Гаран та й осілись там.
³² А віку Тариного було двісті і п'ять год, і вмер Тара в Гарані.

12

- ¹ І рече Господь Аврамові: Зійди з землі твоєї і від роду твого і з домівки отця твого у ту землю, що тобі покажу.
² І зроблю тебе народом великим, і благословлю тебе і звеличу імя твоє, і будеш благословен.
³ І благословлю благословляючих тебе, а кленучих тебе проклену. І благословляться в тобі всі племіння землі.
⁴ І пійшов Аврам, як глаголав йому Господь, і йшов із ним Лот. Аврамові ж було сімдесять год, як ізійшов із Гарану.
⁵ І взяв Аврам Сару, жінку свою, да Лота, сина брата свого, і все майно своє, яке нажили в Гарані, і всякі душі, що здобули в Гарані, та й зійшли геть, щоб йти в землю Канаанську. І прийшли в Канаан землю.
⁶ І пройшов Аврам землю до врочища Сихема, до дубрави Морé, Канаанеї ж тоді жили в тій землі.
⁷ І явивсь тоді Господь Аврамові, і рече йому: Потомкам твоїм наділю землю сю. І спорудив там він жертівника Господеві, що явивсь йому.
⁸ І двинув звідти в гори, на восток ід Бетелю, і нап'яв намет свій на захід сонця від Бетеля, а від Гая на восток, і спорудив там жертівника Господеві, і призвав імя Господне.
⁹ І подавався Аврам усе далій та далій, простуючи на полудне.
¹⁰ І сталась голоднеча в тій землі, і спустивсь Аврам у Єгипет на пробування таменькі, бо тяжка була вона в тій землі.
¹¹ Сталося ж, як наближавсь до входу в Єгипет, рече він Сарі, жінці своїй: Оце ж я знаю, що ти молодиця гарна.
¹² От, як Єгиптяне тебе побачать, дак і казати муть: Се жінка його, та й убють мене, тебе ж оставлять живою.
¹³ Кажі ж, що ти мені сестра, щоб добре мені було задля тебе.
¹⁴ І сталось, як прийшов Аврам у Єгипет, от і вбачали Єгиптяне, що жінка його була молодиця гарна дуже.
¹⁵ І як побачили її врядовики Фараонові, дак вихваляли перед Фараоном, і взято молодицю в палати Фараонові.
¹⁶ І з Аврамом обійшовся він добре задля неї, і наділено його вівцями й волами, ослами й рабами, рабинями й ослицями й верблюдами.
¹⁷ Та вдарив Господь Фараона й дом його тяжкими язвами задля Сарі, жінки Аврамової.
¹⁸ І прикликав Фараон Аврама та й каже: Що се вдіяв еси мені? Чом не сказав еси мені, що вона жінка тобі?
¹⁹ Про що певний еси: Вона сестра мені? Я й узяв її собі за жінку. Тепер же ось тобі жінка твоя; возьми її та й йди собі.
²⁰ І повелів Фараон людям своїм, щоб випроводили його й жінку його і усе, що було його.

13

- ¹ І зійшов же Аврам геть із Єгипту з жінкою своєю й усім, що мав, і Лот із ним, на полудне.
² І був Аврам багатий вельми на скотину, на срібло й на золото.

³ І ходив мандрівками своїми все далій і далій із полуденної землі до Бетеля, аж до того місця, де був його намет перше між Бетелем та Гаєм,

⁴ На те врочище, де спорудив жертівника вперве. І призвав там Аврам імя Господне.

⁵ І в Лота, що ходив з Аврамом, були й вівці і товар і намети.

⁶ І не вміщала їх земля, щоб їм жити вкупі; бо майно їх було велике, так що не можна було жити вкупі.

⁷ І була звяга між чабанами скоту Аврамового і між чабанами скоту Лотового. Канааней ж і Фerezії тоді жили на землі тій.

⁸ Рече ж Аврам Лотові: Нехай не буде звяги між мною й тобою і між чабанами моїми та чабанами твоїми: бо ми брати.

⁹ Хиба ж не вся земля перед тобою? Відлучись від мене: коли ти наліво, я направо; коли ж ти направо, я наліво.

¹⁰ І зівши Лот очі свої, побачив усю околицю Йорданську, що перше ніж зруйнував Господь Содому й Гоморру, вся до Сигора наповнена була водою, як сад Господень і як земля Єгипецька,

¹¹ І вибрав собі Лот усю околицю Йорданську, і відійшов Лот ід востоку, і розлучився кожен із братом своїм.

¹² Аврам осівся в землі Канаанській, а Лот осівся в городах околиць, і двинув з наметом своїм до Содому.

¹³ Люде ж Содомські та були злючі й грішні перед Господом вельми.

¹⁴ Господь же рече Аврамові після того, як Лот розлучився із ним: Позирни очима твоїми, та поглянь од місяця, де ти тепер, ід півночі, ід полудню, ід востоку, ід заходу.

¹⁵ Бо всю землю, що ти вбачаєш, тобі оддам, і потомкам твоїм навіки.

¹⁶ І вчиню потомки твої, як пісок земляний; коли хто зможе злічити пісок земляний, то й потомки твої злічить.

¹⁷ Уставши, пройди землю в довжину і в ширину її; бо тобі оддам її.

¹⁸ І відселившись Аврам, прийшов та й осівся коло Мамрієвого дуба, що був у Геброні, та й спорудив там жертівника Господеві.

14

¹ Сталося ж за часів Амрафела царя Синейського, і Арійоха, царя Елларського, Кедорлайомера, царя Еламського, і Тидала, царя Гоїмського,

² Що вчинили вони рать із Берою, царем Содомським, і з Бирсою, царем Гоморським, і з Синабом, царем Адамським, і з Семебером, царем Зебоїмським, і з царем Белійським, се єсть Сигорським.

³ Всі вони змовились ізійтись на Сиддим-долині, се єсть теперенькі Море Солоне.

⁴ Двадцять год були вони підневолені Кедорлайомерові, а в чотирнайцятomu році відступили.

⁵ І прийшли в чотирнайцятomu році Кедорлайомер і царі, що були з ним, та й побили Рефаїмів ув Астарот Карнаїмі, а Сусїїв у Гамі, а Еміїв на Кириятїм-долині,

⁶ А Горїїв на їх Сеїр-горах, до Ель-Парана, що лежить на захід сонця від пустині.

⁷ І повернули звідти та й дійшли до Ен-Мишпата, се Кадес, і звоювали всю землю Амалеїїв та Аморїїв, що жили у Газазон-Тамарі.

⁸ Вийшов же царь Содомський, і царь Гоморський, і царь Адмейський, і царь Зебоїмський, і царь Белійський чи Сигорський, та й постали проти них на Сиддим-долині:

⁹ Проти Кедорлайомера, царя Еламського, та Тидала, царя Гоїмського, та Амрафела, царя Синейського, та Арійоха, царя Елларського, чотири царі проти п'ятех,

¹⁰ На Сиддим же долині та було багачко ям. І побігли царі Содомський та Гоморський та й попадали туди, а ті, що зістались, побігли в гори.

¹¹ І позабирали вони все добро Содомське й Гоморське й усі харчі їх та й пійшли звідти.

¹² І взяти Лота, сина брата Аврамового, що жив у Содомі, та й рушили звідти.

¹³ Аж ось прийшов один, що втік, та й сказав Аврамові Євреєві, що жив коло дубів Мамрія Аморїєнка, брата Есколового та Анерового, сі ж були союзники Аврамові.

¹⁴ Чуючи ж Аврам, що його небожа зайнято в полонь, уворужив своїх свідомих кметів, що породились у його в господі, три сотні і восімнайцятеро, та й двинув нагоньця до Дану.

¹⁵ І розділивсь, він і його кметі, на купи, та й напав на їх у ночі і побив їх, і вганяв за ними аж до Хоби, що лежить на північ од Дамаска.

¹⁶ І вернув усе майно їх, і Лота, небожа свого, вернув і майно його, і жінок і кметі.

¹⁷ Вийшов же царь Содомський на зустріч йому, після того як вернувся, подужавши Кедорлайомера й царів, що були з ним, на Саве-долину, се долина Царська.

¹⁸ А Мелхизедек, царь Салемський, виніс хліб і вино; був же він св'ященник Бога вишнього.

¹⁹ І благословив його, і рече: Благословен ти, Авраме, від всевишнього Бога, Владики неба і землі!

²⁰ І благословен Бог всевишній, що подав тобі у руки ворогів твоїх запеклих! Аврам дав йому десятую часть із всього.

²¹ Каже ж і царь Содомський Аврамові: Оддай мені кметі, майно ж возьми собі.

²² Рече ж Аврам до царя Содомського: Здіймаю руку мою до Господа Бога вишнього, що сотворив небо й землю:

²³ І нитки й ремня обувного не возьму з усього твого, щоб не сказав: Я збогатив Аврама.

²⁴ Нічогоісінько мені, опріч єдино, що поїли кметі мої та кромі частини мужів, що ходили зо мною: Анер, Ешколь і Мамрій нехай беруть свою частину.

15

¹ Після того, як се сталося, було слово Господнє до Аврама у видінню: Не бійсь, Авраме; я тобі щит, нагорода твоя велика буде вельми.

² Рече ж Аврам: Владико Господе, що мені даси? одпускаюся я бездітен, а наслідник моєї худоби сей Дамашчанець Елієзер.

³ І рече Аврам: Не дав еси мені потомства, дак раб моєї господи наслідник мій буде.

⁴ І знов слово Господнє було до його і глаголе: Не буде він твоїм наслідником, а той хто вийде з тебе, той буде наслідник тобі.

⁵ І вивів його з намета і рече: Позирни на небо та злічи зорі, коли зможеш злічити їх. І рече: Такі будуть потомки твої.

⁶ І поняв Аврам віри Господеві, і він полічив йому те за праведність.

⁷ Рече ж до його: Я Господь, що вивів тебе із Ура Халдейського, щоб оддати тобі землю сю в наслідде, наслідствуючи.

⁸ І рече: Владико Господе, почому знати му, що наслідити му її?

⁹ Рече ж до його: Возьми мені телицю трилітню, та козу трилітню, та барана трохлітка, та горлицю, та голубеня.

¹⁰ Узяв же він усе те й порозтинав пополам, і положив їх противлично одну частину до другої, а птиць не розтинав.

¹¹ Злетілося ж птаство на труп розтятих; Аврам же зганяв його.

¹² А як заходило соньце твердий сон обняв Аврама, і страх у темряві великий напав на його.

¹³ І речено було до Аврама: Знаючи знай, що переселятись буде потомство в землю не свою, і підневолять його, і тіснити муть його чотири ста літ.

¹⁴ Народові ж тому, що йому будуть підневолені, дам присуд я, а потім ізийдуть геть із майном великим.

¹⁵ Ти ж одідеш до отців твоїх з упокоєм, і поховать тебе в старощах добрих.

¹⁶ У четвертому ж роді вернуться сюди; не сповнилися бо гріхи Аморіїв і досі.

¹⁷ Як же було соньце на западі та згусла темрява тоді, наче піч задимувала, і поломя огняне пройшло між розтятими частинами.

¹⁸ У той день завітував Господь з Аврамом завіт, глаголючи: Потомству твому дам землю ську від ріки Египецької до ріки великої, ріки Евфрата:

¹⁹ Кеніїв, і Кенесіїв, і Кедмоніїв,

²⁰ І Хетіїв, і Ферезіїв, і Рефаїв,

²¹ І Аморіїв, і Кананеїв, і Гергесіїв, і Ебусеїв

16

¹ Сара ж Аврамова жінка да не роджала йому. Була ж у неї рабиня Египтянка на ім'я Агара.

² І рече Сара до Аврама: Се зачинив мене Господь, щоб не роджати; дак увійди до рабині моєї, щоб у мене були діти від неї. І послушав Аврам гласу Сариного.

³ І взяла Сара, Аврамова жена, Агару, рабиню свою Египтянку, після того, як Аврам седів осадю десять років у землі Канаанській, та й оддала її за жінку мужові своєму Аврамові.

⁴ І увійшов до Агари, і завагоніла. Як же почувалась вона, що завагоніла, почала зневажати господиню свою.

⁵ І рече Сара до Аврама: Зневага мені від тебе. Вона ж почувалась вагітною, зневажає мене. Суди Бог між мною й тобою.

⁶ Рече ж Аврам до Сарі: Ось рабиня твоя в руках у тебе. Твори їй по твоїй вподобі.

⁷ Узялась тоді жорстко за неї Сара, і зійшла та з очей у неї. І знайшов її ангел Господень коло криниці в пустині, по дорозі в Сур.

⁸ І рече: Агаро, Сарина рабине, звідкіля прийшла еси і куди хочеш йти? І каже: Зійшла з очей Сарі, господині моєї.

⁹ Рече ж їй ангел Господень: Вернись до господині твоєї та покориш під руку її.

¹⁰ Рече ж їй ангел Господень: Намножу я потомство твоє безліч.

¹¹ І рече їй ангел Господень: Оце ходиш важкою, і вродиш сина, і даси йому ім'я Ізмаель; бо Господь почув тісноту твою.

¹² Сей буде дикий чоловік. Рука його проти всякого чоловіка, і всякого чоловіка рука проти його, і сидіти ме він у всіх родичів своїх на шії.

¹³ І дала вона імя Господеві, що глаголав до неї: Бог бачений. Бо казала: Я бачила того, хто явивсь мені.

¹⁴ Тим прозвано криницю ту: „Криницею Живого, що мене бачить.” Се між Кадесом і Баредом.

¹⁵ І вродила Агара Аврамові сина, і дав Аврам імя синові, що вродила йому Агара, Ізмаель.

¹⁶ Аврамові ж було вісімдесят і шість год віку, як Агара вродила Авраму Ізмаеля.

17

¹ А як було Аврамові дев'яност і дев'ять год віку, явивсь Господь Аврамові, і рече йому: Я Бог всемогутий. Ходи передо мною і бувай щирий і праведен.

² І вчиню заповіт мій проміж мною й тобою, і намножу тобі потомків безліч.

³ І впав Аврам ниць на лице своє, і рече йому Бог і глаголе:

⁴ Се я, що вчинив заповіт мій з тобою, що будеш ти праотець купи народів.

⁵ І не зватимуть уже тебе на імя Аврам, а буде імя твоє Авраам, бо я вчинив тебе отцем купи народів.

⁶ І зрощу тебе вельми велико і вчиню тебе народами, і царі виходити муть із тебе.

⁷ І поставлю мій заповіт між мною й тобою, і потомками твоїми по тобі в їх родах про віковичний заповіт, щоб мені бути Богом тобі і потомкам твоїм по тобі.

⁸ І дам тобі і потомству твому по тобі землю, що в ній тепер чужениця еси, всю Канаан землю на віковичню державу, і буду їх Богом.

⁹ І рече Бог Авраамові: Ти ж заповіт мій певнити меш, ти й потомки твої по тобі в їх роди.

¹⁰ Ось заповіт, що ви певнити мете між мною й вами й потомством твоїм по тобі. Усяке хлопя між вами мусить бути обрізано.

¹¹ Обрізувати метесь ж ви на тілі вашій передньої шкірки, і се буде ознакою заповіту між мною й вами.

¹² І в вісім день віку мусить бути кожне хлопя обрізане проміж вами з роду в рід, і той хто родивсь у господі, і той, кого куплено за гроші, що не з твого роду.

¹³ Хто родивсь у твоїй господі і кого куплено за гроші, повинен бути обрізаний; і сим робом заповіт мій буде на вашому тілі про заповіт віковичний.

¹⁴ А необрізаний музького полу, такий що тіло його передньої шкірки необрізане, такого викоренити з народу його; він поламав заповіт мій.

¹⁵ І рече Бог Авраамові далій: Жену твою Сару не мусиш уже звати на імя Сара, а Сарра буде імя її.

¹⁶ І благословлю її, і дам тобі сина від неї, і буде вона народами, царі в народів із неї будуть.

¹⁷ І впав Авраам ниць і осьміхнувся; і рече в думці своїй: Столітньому б то появили сина? І як би то Сарра дев'яностолітна да вродила?

¹⁸ Рече ж Авраам до Бога: Нехай хоч Ізмаель живе перед тобою.

¹⁹ Рече ж Бог до Авраама: Стеменно, Сарра жена твоя вродить сина тобі, і наречеш імя йому Ізаак, і поставлю завіт мій із ним про завіт вічний із потомством його по йому.

²⁰ Тай про Ізмаеля вислухав я тебе, і ось благословлю його і вирощу його і намножу його велико: дванайцять князів появить, і дам йому бути народом великим.

²¹ Завіт же мій поставлю з Ізааком, що тобі вродить Сарра о 'цїй самій добі, в літо друге.

²² Скінчив же Бог слово до його, і знявся Бог од Авраама.

²³ І взяв Авраам Ізмаеля, сина свого, і всю доморослу челядь свою, і всіх куплених за гроші, і ввесь музький пол зміж людей господи Авраамової, тай пообрізував крайню плоть їх того самого дня, як промовив йому Бог.

²⁴ Авраамові ж було дев'яност і дев'ять год, як обрізано крайню плоть йому.

²⁵ А Ізмаелеві, синові його, було тринадцять літ, як обрізано крайню плоть його.

²⁶ Того ж самого дня обрізано Авраама й сина його Ізмаеля.

²⁷ І з ним обрізані були всі чоловіки в господі в його, і ті що понароджувались у домі в його, і понакуповувані за срібло в інородніх народів.

18

¹ Явився ж йому Бог коло дубравини Мамре, як сидів він перед дверима наметовими о полудні.

² Споглянувши ж очима своїми, бачить, стоїть перед ним троє чоловіків; побачивши їх метнеться зустріч ім од наметових дверей своїх, тай поклонивсь до землі.

³ І рече: Господе! коли я знайшов ласку в очах твоїх, не минь раба твого.

⁴ Нехай принесуть води та помийють ноги вам, та прохолодітьсь під деревом.

⁵ Я ж принесу наїдку, щоб ви попоїли, а потім і верстати мете свою путь, що звернули з неї до раба вашого.

⁶ І метнеться Авраам у шатро до Сарри, тай каже їй: Заміси хутенько три сита пшенишного борошна та спечи коржів.

⁷ І метнеться Авраам до корів, та й узяв телятко ніжнє й добре, і оддав його служі, а той скоренько впорав його.

⁸ І взяв сиру й молока да телятко, що наготовив, та й поставив перед ними; сам же стояв під деревом, як вони їли.

⁹ І промовили до його: Де Сарра, жена твоя? Ось у шатрі.

¹⁰ Рече ж один: Вернись оце до тебе через год о сій добі, і вродить сина Сарра, жена твоя. Сарра ж почула під наметовими дверми позад його.

¹¹ Авраам же і Сарра були старі, повбивались у літа, і перестало в Сарри звичайне жіноцьке.

¹² Осьміхнулася ж Сарра сама собі, думаючи: Оце б то звянувши та здобутись на таку втіху? Пан же мій старенький.

¹³ І рече Господь Авраамові: Чого осьміхнулася Сарра сама собі, говорячи: Чи справді ж бо мені вродити? я же собі стара вже.

¹⁴ Хиба є що неможливе у Бога? О сій добі вернись до тебе через год, і буде в Сарри син.

¹⁵ Сарра ж і не призналась, говорячи: Я не сьміялась. Бо вона злякалась. І рече їй: Ні бо, сьміялась.

¹⁶ Піднявшись ж ізвідти чоловіки, повернули на Содом. Авраам же йшов із ними, проводячи їх.

¹⁷ Господь же рече: Чи втаю від Авраама, раба мого, що я творю?

¹⁸ Та ж Авраам буде народом великим, і потужним, і благословляться в йому всі народи земнії.

¹⁹ Знаю бо, що накаже синам своїм і господі своїй по собі, щоб хранили путі Господні, творячи правду і суд, щоб справдив на Авраамові Господь усьо, що глаголав до його.

²⁰ Рече ж Господь: Квильть велико до мене про Содом та Гоморру, і гріхи їх тяжкі вельми.

²¹ Зійду ж та позирну, чи так воно діється, як до мене голосять, чи ні, щоб знати.

²² І повернулись ізвідти чоловіки до Содому, Авраам же ще стояв перед Господом.

²³ І приступить Авраам ближче й рече: Дак оце ти хочеш погубити й безвинних із винуватими?

²⁴ Може там знайдеться пятьдесят безвинних у городі. Чи то ж схочеш ти й їх погубити, і не помилуєш усього міста задля пятидесятьох, коли там будуть?

²⁵ Ні бо, не чини по глаголу сему, щоб убити праведника з нечестивим, і щоб у тебе було праведнику так, як нечестивому. Ні бо ні! Судячи суд у сій землі, як тобі не вчинити правди?

²⁶ Рече ж Господь: Коли буде в Содомі пятьдесят праведників у городі, помилую ввесь город і все місто задля їх.

²⁷ І рече відказуючи Авраам: Оце завзявся я промовляти до Господа мого, я ж земля і порох.

²⁸ Коли ж поменьшає праведників до сорока й пяти, чи вже ж бо погубиш через пятьох увесь город? І рече: Не погублю, коли знайду тамо сорок і пять.

²⁹ І завзявся іще промовляти до його та й каже: Коли ж знайдеться таменьки сорок? І рече: не погублю й ради сорока.

³⁰ Що ж Господе, коли промовлю: А як знайдеться таменьки тільки трийцять? І рече: Не погублю й тридесятьох ради.

³¹ І промовив: Оце ж наваживсь говорити до Господа: Коли ж знайдеться таменьки двайцятєро? І рече: Не погублю, коли знайдеться тамо двайцять.

³² І каже: Що ж, Господе, коли промовлю ще раз: Коли ж знайдеться таменьки десятєро? І рече: Не погублю і десятих ради.

³³ Одійшов же Господь, переставши глаголати до Авраама. І вернувся Авраам на місце своє.

19

¹ Прийшли ж обидва ангели в Содом у вечорі. Лот же сів коло царини Содомської. Побачивши ж Лот, устав на зустріч їм, тай поклонився лицем до землі.

² І рече: Оце ж, панове, заверніть у домівку раба вашого та спочиньте і ноги собі помийте, а як обутріє, верстати мєте путь свою. Вони ж рекли: Ні ночуватимемо на улиці.

³ І примусив їх, і ввійшли в господу його. І вчинив їм учту, і опрісноків напик їм, і попоїли.

⁴ Перед облягами ж обступили дом городяне Содомські, від молодика, тай до діда, увесь народ укупі з усіх кутків.

⁵ І гукали Лотові, і казали до його: Де люде, що ввійшли до тебе на ніч? Виведи їх до нас, розпізнаємо їх.

⁶ Вийшов же до них Лот на рундук, і зачинив двері за собою.

⁷ Каже ж до них: Ні, браттє! Не чиніте бо ледарства!

⁸ Є в мене дві дочці, що не взнали мужа; виведу їх до вас, і робіть їм що любо вам, тільки людям сим не чиніте обиди; увійшли бо під стелю дому мого.

⁹ Вони ж кажуть йому: Геть із відсі! Прийшов сюди жити, та хочеш і суд судити. Ось ми ж навчимо тебе, ще лучче, ніж їх. І насильствували чоловіка того, Лота, вельми, і підступили розбити двері.

¹⁰ Та простягли мужі руки й утягли Лота до себе в будівлю, а двері в будівлі засунули.

¹¹ На людей же, що були під дверима в будинку вдарили сліпотою, від мала тай до велика, і марно шукали вони дверей.

¹² Промовили ж мужі до Лота: Чи єсть у тебе тут зяті або сини твої або дочки твої? Або коли хто инший єсть у тебе в городі, всіх виведи із міста сього!

¹³ Бо ми погубимо се місто; бо знявся угору лемент про його перед Господом, і послав нас Господь вигубити його.

¹⁴ Вийшов же Лот і промовив до зятів своїх, що побрали дочки його, і рече: Підіймайтесь та виходьте з міста сього; бо погубляє Господь город. Та здавалось, що жартує перед зятьми своїми.

¹⁵ Як же зачервонів ранок, принукали ангели Лота, глаголючи: Уставай, бери жену твою й двох дочок твоїх, що при тобі, та одходь, щоб і тобі не погибнути з беззаконними городянами.

¹⁶ І стуманів він, і взяли ангели за руку його, і за руку жінку його, і за руки двох дочок його; бо пощадив їх Господь, тай вивели їх, і поставили за городом.

¹⁷ І як повиводили їх геть, рече: Спасай твою душу. Не озирайся, і не зупиняйся ніде в усій околиці сій. У гори втікай, щоб і тобі не згинуті.

¹⁸ Рече ж до них Лот: Благаю тебе, пане!

¹⁹ Що знайшов раб твій ласку в очах твоїх, і велика милость твоя, що показав до мене, що вирятував душу мою, я ж не здолію рятуватись у горах, щоб не наздогнала мене лиха година, та не вмерти мені.

²⁰ А, споглянь городок сей близько, побіжу я туди; він маленький, дак і душа моя сохраниться.

²¹ І рече йому: Оце ж я зглянусь на тебе і в сьому, що не погублю городка, що про його мовляв еси.

²² Хапайся ж рятуватись тамо; не можу бо чинити нічого, докіль увійдеш туди. Тим і проложено містечку тому прізвисьце Сигор.

²³ Сонце зійшло вже над землю, як Лот увійшов у Сигор.

²⁴ І бурхонув Господь на Содом та Гоморру сіркою та поломем од Господа з небес,

²⁵ І перевертав городи сі і всю околицю, і всіх осадників городських, і все, що росло з землі.

²⁶ І озирнулась жінка його позад його, та й обернулась у стовна соляного.

²⁷ Устав же Авраам у ранці, пійшов на місце, де стояв перед Господом.

²⁸ І позирнув на Содом і Гоморру, і на околицю, аж се здіймається дим од землі, як дим із печі.
²⁹ було, як руйновав Бог в Україні тії городи, спогадав Бог Авраама, і вислав Лота з руйновища, як руйновав городи, що жив у них Лот.

³⁰ Зійшов же Лот із Сигори, та й осівсь на горі сам і дві дочки його; боявся бо жити в Сигорі, та й оселився у печері сам і дочки його з ним.

³¹ Озветься ж старша до меньшої: Панотець наш старий собі, і нема нікого на землі, щоб увійшов до нас всьогосвітнім звичаєм.

³² Ходи сюди лишень, упиймо вином панотця нашого, та переспимо з ним, та й переховаємо рід від панотця нашого.

³³ Упоїли ж отця свого вином тієї ночі, і ввійшовши старша, переспала з отцем своїм тієї ночі. І не постеріг він, як вона переспала, і як устала.

³⁴ Було ж у ранці, що каже старша меньшій: Оце ж переспала я вчора з панотцем нашим. Упоїмо його вином і сієї ночі, а ти ввійшовши, переспи з ним, та й переховаймо від панотця нашого рід наш.

³⁵ Упоїли ж і тієї ночі отця свого вином, і ввійшовши меньша, переспала з отцем своїм. І не постеріг він, як переспала, і як устала.

³⁶ І завагоніли обидві дочки Лотові тоді від отця свого.

³⁷ І вродила старша сина, і дала ім'я йому Моав. Се праотець Моавів по сей день.

³⁸ Уродила ж і меньша сина, і дала ім'я йому: Бен-Аммій. Се праотець Аммоніїв по сей день.

20

¹ І відкочував Авраам ізвідти до землі полуденної, та й оселився між Кадесом і Суром, і якийсь час пробував у Герарі.

² Про жінку ж свою Сарру казав Авраам, що сестра вона мені. Абимелех же, царь Герарський, післав та й взяв Сарру.

³ І прийшов Бог до Абимелеха в ночі вві сні, і рече йому: Оце ти вмереш за сю молодицю, що взяв еси; вона ж мужня жена.

⁴ Абимелех же не приторкнувся до її, та й каже: Господе, чи то ж погубиш безвинний рід?

⁵ Хиба ж не сам він казав мені: Вона сестра мені? І вона мені казала: Він брат мені. У чистоті серця мого і в безвинності рук моїх учинив я се.

⁶ Рече ж йому Бог у сні: І я знаю, що в чистоті серця твого і в безвинності рук твоїх учинив еси се, тим і впинив тебе від гріха проти мене, і не попустив тебе коснутись її.

⁷ Тепер же оддай жону мужу, бо він пророк, і помолиться за тебе, і жити меш. Як же не віддаси, дак знай, що вмиреш сам і все твоє.

⁸ І встав рано вранці Абимелех і призвав усі кметі свої, та й промовив усі словеса сії в уші їх, і полякались усі люде вельми.

⁹ І призвав Абимелех Авраама, та й промовив до його: Що вдіяв еси мені? І чим провинив я тобі, що навів еси на мене й царство моє гріх великий? Діло таке, що ніхто не чинив, укоїв еси мені:

¹⁰ І промовив Абимелех до Авраама: Що в тебе було на думці, як чинив еси таке?

¹¹ Рече ж Авраам: Думав бо, що нема благочестя на місці сьому, і вбють мене задля жени моєї.

¹² Отже справді вона сестра мені по панотцеві, а не по паніматці, та стала мені женою.

¹³ І було, як вивів мене Бог із отецької домівки моєї, кажу їй: Ось яку правду чинити меш мені: у всякому місті, куди прийдемо, там кажи про мене, що се брат мій.

¹⁴ Узав же Абимелех вівці і бички, і раби й рабині, та й дав Авраамові, і віддав йому Сарру.

¹⁵ І промовив Абимелех Авраамові: Оце земля моя перед тобою; де б тобі ні було до вподоби, оселяйся.

¹⁶ До Сарри ж промовив: Оце дав я братові твому тисячу срібняків, се буде тобі чесна намітка до лица твого, і про все, що було з тобою і з усіма твоїми, в усьому будеш оправдана.

¹⁷ Помолився ж Авраам Богу, і вигоїв Бог Абимелеха, і жону його, і рабині його, і почали роджати.

¹⁸ Бо позамикав був Господь усяку утробу в домівці в Абимелеха задля Сарри, жінки Авраамової.

21

¹ І одвідав Господь Сарру, так як рече, і сотворив Господь Саррі так, як глаголав.

² І завагонівши Сарра, вродила Авраамові сина в старощах того часу, як і глаголав йому Господь.

³ І дав Авраам ім'я синові своєму, що вродивсь йому, що вродила йому Сарра, Ізаак.

⁴ Обрізав же Авраам Ізаака, сина свого, у восьмий день, так як заповідав йому Бог.

⁵ Авраамові ж було сто год віку, як родивсь йому син його Ізаак.

⁶ Рече ж Сарра: Сьміх мені сотворив Господь; хто бо почує, сьміятиметься з мене.

⁷ І рече: Хто б то сповістив Авраамові, що молоком своїм годувати ме дитину Сарра? Бо в старості його я родила сина.

⁸ І росло хлопятко, і відлучено його. І зробив Авраам бенкет великий того дня, як одлучено Ізаака.

⁹ Як побачила Сарра, що син Агари, Єгиптянки, насьміхається з Ізаака,

¹⁰ Каже Авраамові: Прожени сю рабиню й сина її; не наслідувати ме бо син рабині сієї з моїм сином Ізааком.

¹¹ Тяжко ж було чути слово се вельми Авраамові про сина його.

¹² І рече Бог Авраамові: Нехай не буде тяжке тобі слово про хлопця і про рабиню. У всьому, що рече тобі Сарра, слухай гласу її; бо в Ізааці наречеться тобі потомство.

¹³ Сина ж рабині сієї народом великим сотворю його; бо насінне твоє він.

¹⁴ Устав же Авраам у ранці, і взяв хліба та бурдюк води та й оддав Агарі, і положив за плечима в неї хлопця, та й одпустив її. Вона ж одійшовши заблудила в Бейер-Себа пустині.

¹⁵ Не стало ж води в бурдюці, і покинь вона хлопця під ялиною.

¹⁶ Відійшовши ж сіла навпроти його віддалеки, як би дострелити з лука; каже бо: Нехай не бачу смерті дитини моєї. І сідла навпроти його, та й заголосила.

¹⁷ Почув же Бог плач хлоп'ячий, і кликну ангел Божий Агару з небес, і рече: Що тобі, Агаро? Не турбуйся; почув бо Бог плач хлоп'ячий з місця, де воно тепер.

¹⁸ Устань, та возьми хлопця і держи на руці твоїй; народом бо великим сотворю його.

¹⁹ І відкрив Бог очі їй, і побачила криницю з водою, і пійшла й налила бурдюк води, та й напоїла хлопця.

²⁰ І був Бог з хлопчиком, і виріс та й оселився у степу і був стрілець-лучник.

²¹ І оселився у Фаран-степу, і взяла йому мати його жінку із землі Єгипецької.

²² Сталося ж того часу, що промовив Абимелех та Пихоль, гетьман війська його, до Авраама, говорячи: Бог з тобою в усьому, що дієш.

²³ Оце ж клянись мені Богом, що не зрадиш мене, ні дітей моїх, ні внуків моїх, а по правді, як прихилен був я до тебе, так і ти будеш до мене, і до землі, де пробувавеш.

²⁴ І рече Авраам: Кленусь.

²⁵ І докоряв Авраам Абимелеха, за колодязь вод'яний, що відняли раби Абимелехові.

²⁶ І каже йому Абимелех: Не знаю, хто вчинив тобі діло таке, ні ти мені не оповідав еси, ні я чував, тільки сьогодні.

- ²⁷ І вилучив Авраам сім овечок, да товару, та й дав Абимелехові, і вчинили вони обидва умову.
²⁸ І поставив Авраам семеро ягниць овечих із отари окреме.
²⁹ І каже Абимелех Авраамові: Що се за семеро ягниць, що поставив еси окреме?
³⁰ І рече Авраам: Що семеро сих ягниць візьмеш у мене, нехай будуть мені свідощтвом, що я викопав колодязь сей.
³¹ Того й проложено прізвище місцеві тому: Бейер-Себа, колодязь клятьби; бо там клялись обидва.
³² І вчинили вони вмову коло колодязя клятьби. Піднявся ж Абимелех та Пихоль, гетьман війська його, та й вернулись у землю Филистимську.
³³ І посадив Авраам тамариску, і призвав там ім'я Господа Бога вічного.
³⁴ Пробував же Авраам у землі Филистимській час довгий.

22

- ¹ І було по сих речах, що Бог спокушував Авраама, і рече йому: Аврааме, Аврааме! І каже: Ось я!
² І рече: Возьми сина твого, єдиного твого, що його возлюбив еси, Ізаака, та йди в Морія землю, та й принеси його там у всепаленне-жертву на одній горі, що тобі речу.
³ І встав Авраам рано вранці та й осідлав осла свого, та взяв два парубки з собою, та Ізаака сина свого, та наколов дров на всепаленне, та й рушив до врочища, що про його рече йому Бог.
⁴ На третій же день позирнув Авраам очима своїми, та й побачив те врочище здалеку.
⁵ І каже Авраам слугам своїм: Сіďte тутеньки з ослом, я ж із сином пійдемо аж он туди, та поклонившись і вернемось до вас.
⁶ Узяв же Авраам дрова на всепаленне, та й положив на Ізаака, сина свого; взяв же в руки й огонь і жертвіного ножа, та й пішли обидва вкупі.
⁷ Каже ж Ізаак до Авраама, батька свого: Панотче! Він же каже: Що тобі, синку? Каже ж: Ось огонь і дрова, а де ж овеча на всепаленне?
⁸ Каже ж Авраам: Бог обмислить собі ягня на всепаленне. І йшли собі обоє вкупі.
⁹ Прийшли на врочище, що рече йому Бог, і зробив там Авраам жертівника, і розложив дрова, і звязавши Ізаака, сина свого, положив його на жертівнику зверху на дровах.
¹⁰ І простіг Авраам руку свою, щоб узяти ножа заколоти сина свого.
¹¹ Аж озветься до його ангел Господень і рече: Аврааме, Аврааме! Він же каже: Ось я.
¹² І рече: Не возложи руки твоєї на хлопця, а нічогісінько не чини йому; тепер бо звнав я, що боїшся ти Бога, і не пощадив еси сина твого возлюбленого мене ради.
¹³ І позирнувши Авраам очима своїми побачив, що баран із заду завяз рогами в гущині. І пійшов Авраам і взяв барана і приніс його на всепаленне замість Ізаака сина свого.
¹⁴ І приложив Авраам прізвище врочищу тому Єгова-Уре, Господь бачить, як і по сей день говорять: На горі Господа побачать.
¹⁵ І озветься ангел Господень до Авраама вдруге з небес,
¹⁶ Глаголючи: Мною самим клявся я — се Господне слово — за те, що вчинив еси таку річ, і не пощадив еси сина свого возлюбленого мене ради.
¹⁷ Велико благословлю тебе, і намножу твій рід як зорі небесні, і як пісок узкрай моря, і внаслідє потомство твое царини ворогів своїх.
¹⁸ І благословляться в потомстві твому всі народи землі, тим що послухав еси голосу мого.
¹⁹ Вернувся ж Авраам до слуг своїх і рушили вони й пішли вкупі до Бейер-Себи, і вселився Авраам коло колодязя клятьби.
²⁰ Сталось ж по сіх речах, що зъясовано Авраамові словами: Ось і Милка і вона вродила сини братові твому Нахорові,
²¹ Уза, перворідня його, та Буса, брата його, та Кемуїла, отця Арамова,
²² Та Хеседа, та Газа, та Пидаса, та Ідлафа, та Батуїла.
²³ Батуїл же появив Ребеку. Сих васьмох уродила Милка Нахорові, братові Авраамовому.
²⁴ І наложниця його, на ім'я Реюма, ся вродила Тебаха та Гахама та Тегаса та Маяха.

23

- ¹ Було ж віку Сарриного сто і двацять і сім год. Се года живота Сарриного.
² І вмерла Сарра в Кирят-Арбі. Се Геброн в Канаан землі. Прийшов же Авраам плакати по Саррі да падувати.
³ І встав Авраам од мерця свого, і рече синам Хетовим:
⁴ Пересельник і чужениця я в вас! Дайте ж мені в насліддє гробовище між вами, щоб мені поховати мерця мого від мене.
⁵ Відказали ж Авраамові сини Хетові говорючи:
⁶ Ні, добродію! Князь від Бога ти еси в нас; вибравши гробовище з наших, поховай мерця твого. Ніхто бо з нас не заборонить гробовища свого тобі, щоб тобі поховати мерця твого таменьки.

⁷ Устав же Авраам і вклонився землякам, синам Хетовим.

⁸ І каже до них Авраам і промовив: Коли вам по душі, щоб мені поховати мертве моє від мене, послухайте мене, і мовляйте про мене Ефронові Зогааренкові.

⁹ І нехай поступиться мені печерою Махпеловою, що кінець поля його. За повну ціну нехай поступиться мені нею в наслідне гробовище між вами.

¹⁰ Ефрон же сів посеред синів Хетових. Відказуючи ж Ефрон Хетянин Авраамові каже так, що чули його сини Хетові і всі, що походили до міської царини.

¹¹ Ні, добродію! Вислухай мене. Те поле оддаю тобі й печеру, що на йому, перед очима синів народу мого оддаю тобі; поховай мерця твого.

¹² І поклонивсь Авраам перед земляками,

¹³ І каже Ефронові в слухи перед усіма земляками: Вислухай ти мене! Гроші за ниву возьми в мене; і поховаю мертве моє таменьки.

¹⁴ Відказав же Ефрон Авраамові:

¹⁵ Ні, добродію! Землі тут за чотирі ста секлів срібла; та що воно між мною й тобою? Ти ж поховай мерця твого.

¹⁶ І послухав Авраам Ефрона, та й одважив Авраам Ефронові срібло, скільки він казав в слухи перед синами Хетовими, чотирі ста секлів срібла ходячого в купців.

¹⁷ І стало поле Ефроне в Махпелщині, що навпроти Мамрійщини, поле й печера на йому з усіма деревами на полі, що було в усіх межах своїх, забезпечене,

¹⁸ Авраамові в наслідню державу перед синами Хетовими й перед усіма, що приходили до міської царини.

¹⁹ І після того поховав Авраам Сарру, жінку свою, в печері Махпелевого поля, навпроти Мамрійщини. Се Геброн у Канаан землі.

²⁰ Так дісталось Авраамові від синів Хетових поле й печера на йому в наслідню державу на гробовище.

24

¹ Авраам же був старий, у літах приклонних, і Господь благословив Авраама в усьому.

² І каже Авраам рабові своєму, найстаршому в господі в його, що правив усім достатком його: Ось положи руку твою під стегно моє.

³ І заклену тебе Господом, Богом небесним і Богом земним, що не візьмеш синові мойму жени з дочок Канаанських, що між ними живу.

⁴ А тільки в землю мою, де я родивсь, пійдеш і до роду мого, та й візьмеш жену синові мойму Ізаакові відти.

⁵ Каже ж до його раб: Коли б то не схотіла йти молодиця слідом за мною в землю сю, чи вернути сина твого в землю, що з неї вийшов еси?

⁶ Каже ж до його Авраам: Остерігайся вертати сина мого туди.

⁷ Господь, Бог неба й Бог землі, що вивів мене з господи панотця мого із землі, що в ній родивсь, той що глаголав мені, і що клявся мені глаголючи: Тобі оддам землю сю й насінню твому, той пошле ангела свого перед тобою, дак і візьмеш жену синові мойму Ізаакові звідти.

⁸ Коли ж би не схотіла молодиця пійти за тобою, чист будеш од закляття мого; тільки сина мого не вертай туди.

⁹ І положив раб руку свою під стегно Авраамові, панові своєму, та й клявся йому про сю річ.

¹⁰ І взяв раб десятеро верблюдів з між верблюд пана свого і з усякого добра в господаря свого, та й пійшов, бо всі добра господаря його були в його руці, та знявся і пійшов у Месопотамію, у Нахорів город.

¹¹ І поставив верблюди під городом навколішки коло колодязя водяного надвечір, як виходять жінки брати воду.

¹² І каже: Господе, Боже пана мого Авраама, погоди мені сьогодні і сотвори милость панові мойму Авраамові.

¹³ Оце я став коло колодязя водяного, дочки ж міських людей виходити муть брати воду.

¹⁴ І нехай буде дівчина, що їй скажу: Нахили водоносного глека твого напитись мені, і промовить мені: Пий, я й верблюди твої понаповаю, нехай вона буде та, що наготовив рабові твому Ізаакові, і по сьому відатиму, що сотворив еси милость панові мойму, Авраамові.

¹⁵ І сталось, перш ніж він промовив, аж ось Ребека й виходить, що родилась Бетуїлові, Милчиному синові, жінки Нахорові, брата ж Авраамового, і держачи водоноса на плечі своєму.

¹⁶ Дівця ж була дуже вродлива, дівувала ще, ніхто не взяв її. Війшовши ж до колодязя, сповнила водоноса свого та й йде вгору.

¹⁷ Побіг же раб на вперейми, та й каже: Дай мені напитись з водоноса твого.

¹⁸ Вона ж каже: Пий, добродію. І хуленько зняла водоноса на руку, та й дала йому напитись до сходу.

¹⁹ І напоївши каже: І верблюдам твоїм наливати му докіль понапиваються.

20 І хутенько спорожнила водоноса в пійло та й метнулася ізнов до колодязя черпнути води та й улила верблюдам усім.

21 Чоловік же придивлявся до неї мовчки, щоб зрозуміти, чи погодив Бог у дорозі йому, чи ні.

22 Сталось ж, як перестали всі верблюди пити, узяв чоловік каблучку золоту, вагою в пів секля, та дві запинки на руки їй, у десять секлів ваги.

23 І поспитав її та й каже: Чия єси дочка? Скажи мені, чи єсть у панотця твого в господі місце про нас на ночлігі?

24 Вона ж каже йому: Дочка я Бетуїлова, сина Милчаного, що його вродила Нахорові.

25 І каже йому: І соломи й харчі в нас доволі, і місце є про ночлігі.

26 І дякуючи Господу чоловік поклонивсь,

27 І каже: Благословен Господь, Бог пана мого Авраама, що не оставив без милості своєї й правди пана мого, і мені погодив Господь прибути в домівку брата пана мого.

28 І побігла дівця і з'ясувала в господі матері своїй сї речі.

29 Ребецї ж доводивсь братом на ім'я Лабан. І метнеться Лабан до чоловіка до колодязя.

30 І сталось, як побачив каблучку й запинки на руках у сестри своєї, і як почув слова Ребечини, сестри своєї, що каже: Так мовляв мені чоловік, дак прийшов Лабан до чоловіка, аж він стоїть при верблюдах коло колодязя.

31 І каже: Увійди, благословенний од Господа. Чого стоїш ізнадвору? Я ж наготовив господа й місце про верблюди.

32 І ввійшов чоловік у господа, і порозсідлував верблюди, і дав Лабан соломи й сіна верблюдам і води помити ноги йому і людям, що були з ним.

33 І поставив перед ними наїдки. Він же каже: Не їсти му, поки не виповню мого посольства. І каже: Говори.

34 І говорить він: Раб Авраамів я.

35 Господь же благословив пана мого велико, і зробивсь він великим; і дав йому товар і отари, і срібло й золото, і раби і рабині, і верблюди й осли.

36 І вродила Сарра, жона пана мого, сина панові мойму, як була стара, і оддав йому все, що мав.

37 І заляв мене пан мій говорючи: Не візьмеш ти жени синові мойму зміж дочок Кананейських, що я седжу в їх землі,

38 А в госпóду панотця мого пійдеш і до роду мого, і візьмеш мойму синові жону звідти.

39 Сказав же я панові мойму: А може не схоче молодиця зі мною йти.

40 Каже тоді мені: Господь, що перед ним ходжу, пошле ангела свого з тобою, і погодить у дорозі твоїй, і візьмеш ти жену синові мойму з мого роду, і з дому панотця мого.

41 Тоді будеш чист од заклінання мого; коли бо дійдеш до родини моєї, і не дадуть тобі, будеш чист од заклінання мого.

42 І прийшовши сьогодні до колодязя, казав я: Господе, Боже пана мого Авраама, коли погодив еси в дорозі мойї, що її оце верстаю,

43 Ось я став коло колодязя водного, і дочки городянські виходять брати воду, і коли буде дівця, що їй промовлю: Дай мені напитись із водоноса твого трохи води,

44 І скаже мені: І ти пий, і верблюдам твоїм вілью, нехай ся буде жена, що наготовив Господь мого пана синові.

45 І перш, ніж я промовив у серці мойму, вже Ребека йшла з водоносом на плечі, і спустилась вона до колодязя, і набрала води. І сказав я їй: Дай, будь ласко, напитись мені.

46 І хутенько зняла вона водоноса свого із себе на руку, та й каже: Пий, і верблюди твої понаповаю. От я напивсь і верблюди мої понаповала.

47 І поспитав її, і промовив: Чия дочка еси, повідай мені. Вона ж каже: Дочка я Бетуїла Нахоренка, що вродила йому Милка. І дав я їй каблучку і запинки на руки її.

48 І дякуючи поклонивсь Господу, і благословив Господа Бога пана мого, Авраама, що погодив мені в дорозі праведній, узяти дочку в брата панового синові його.

49 Оце ж, коли ви сотворите милость і правду до пана мого, повідайте мені, щоб я повернувся або праворуч, або ліворуч.

50 Відказуючи ж Лабан та Бетуїл сказали: Від Господа прийшло се діло. Не зможемо тобі сказати проти ні лихого, ні доброго.

51 Ось, Ребека перед тобою, возьми її та й піди, і нехай буде вона жоною синові пана твого, яко же глаголав Господь.

52 І сталось, як почув раб Авраамів словеса сї, поклонивсь до землі Господу.

53 І повносив раб сосуди золоті і срібляні, і сукні, та оддав Ребецї, і подав гостинці братові її й матері її.

54 І їли й пили, і він і чоловіки, що були з ним, та опочили, і повставали в ранці, і каже: Відпустіте мене до пана мого.

55 Промовили ж браттє її й мати її: Нехай пробуде дівця з нами з десяток день, а потім і піjde.

56 Він же каже до них: Не держіте мене. Господь погодив у дорозі мені; мушу йти до пана мого.

57 Вони ж сказали: Прикличмо дівицю, та й спитаймо її з уст її.
58 І прикликали Ребеку, і казали їй: Чи пійдеш з чоловіком сим? Вона ж каже: Пійду.
59 І відпустили Ребеку, сестру свою, і мамку її, і раба Авраамового, і хто з ним були.
60 І благословили Ребеку, і промовили до неї: Нехай же родяться від тебе, сестро наша, тисячі тисяч, і потомство твоє нехай підгортає під себе царини ворогів твоїх!
61 Уставши же Ребека й рабині її посідали на верблюда, та й пішли з чоловіком. І взяв раб Ребеку, та й пішов.
62 Ізаак же прийшов з Бейер-Лахай-Рої; жив бо він у землі полуденній.
63 Вийшов же над вечір Ізаак на поле, розігнати думки. І позирне очима своїми, та й бачить, ідуть верблюда.
64 І позирнувши Ребека очима своїми, побачила Ізаака та й ізсочила з верблюда.
65 І каже рабові: Хто сей чоловік, що йде по полю на зустріч нам? Каже ж раб: Се пан мій; вона узявши намітку, закуталась.
66 І повідав раб Ізаакові все, що вчинив.
67 Увійшов же Ізаак у намет матері своєї, і взяв Ребеку, і стала йому жінкою, і влюбив її, і втішивсь Ізаак по Саррі, матері своїй.

25

1 Узав же Авраам ізнов жену, на ім'я Хеттура.
2 Вродила ж вона йому Зимрана, Йоксана, та Медана, та Мадияна, та Ішбака, та Шуаха.
3 Йоксан же появив Себу та Дедана. Сини ж Деданові були Ассурим, та Летусим, та Леюмим.
4 Сини ж Мадиянові були: Єфа, та Єфер, та Ганох, та Абида, та Єльдага. Всі ці були сини Хеттурині.
5 Оддав же Авраам усе, що мав Ізаакові.
6 Синам же наложниць своїх, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відпустив їх од Ізаака, сина свого, ще за живота свого, на схід сонця, у землю восточню.
7 Се ж літа віку Авраамового, що прожив: сто і сімдесят і п'ять років.
8 І ослабши вмер Авраам у старощах добрих, старим, повним літ, і прилучився до людей своїх.
9 І поховали його Ізаак та Ізмаїль, два сини його, в печері Макпеловій, на полі Єфрона Зогаренка, Хетиянина, що проти Мамре,
10 На полі тому, що купив Авраам у синів Хетових. Там поховали Авраама й Сарру, жену його.
11 Сталось ж по смерті Авраамовій, благословив Бог Ізаака, і вселився Ізаак при колодязі Бейер-Лахай-Рої.
12 Се ж постань Ізмаїля, сина Авраамового, що вродила Агара Египтянка, рабиня Саррина, Авраамові.
13 І се ім'ення синів Ізмаїлевих по родоводам їх: первенець Ізмаїлів Набайот та Кедар, та Адбеель, та Мивсам.
14 Та Мисма, та Дума, та Масса,
15 Та Хадад, та Тема, та Етур, та Нафис, та Кедма.
16 Се сини Ізмаїлеві, а се ім'ення їх по шатрах їх, і селах їх: дванайцять князів по колінах їх.
17 А се літа живота Ізмаїлевого: сто і трийцять і сім літ. І ослабши вмер, і прилучивсь до роду свого.
18 Вселився ж від Гавили до Сура, що проти Єгипту, як ідеш до Ассуру. Перед лицем усіх братів своїх вселився.
19 А се постань Ізаака, сина Авраамового. Авраам появив Ізаака.
20 Було ж Ізаакові сорок літ, як узяв Ребеку, дочку Бетуїла, Арамянина з Мезопотамії, сестру Лабана, Арамянина, собі за жінку.
21 Молився Ізаак Господеві про жену свою, бо неплідна була. Послухав же його Бог, і завагоніла Ребека, жінка його.
22 Борилися ж младенці в їй, і каже: Коли так мені має бути, про що мені се? І пійшла поспитати Господа,
23 І рече їй Господь: Два народи в тебе в чреві; два народи будуть, як породитиш, воюватись. Візьме гору старший, та підстаршому він буде послугою служити.
24 І сповнилися дні родити їй, аж се були близнята в утробі її.
25 Вийшов же син первенець червоний, увесь наче кожа косматий; і дала ім'я йому Езав.
26 А потім вийшов брат його; рука ж його держалась за п'яту Езавову, і дала ім'я йому Яков.
Ізаакові ж було шістьдесят літ, як родила їх Ребека.
27 Повиростали ж молодокі, і був Езав чоловік умілий ловити, степовий. Яков же був чоловік тихий, що сидів у домівці.
28 І влюбив Ізаак Езава; бо ловитва його була по смаку йому. Ребека ж любила Якова.
29 Зварив же Яков кулешику, і прийшов Езав з поля знеможений.

³⁰ І каже Езав Якову: Нагодуй мене вареним сочивом сим червоним; бо я знемігся. Тим і дано прізвище йому Єдом*.

³¹ І каже Яков Езавові: Продай мені зараз первенство своє.

³² Каже ж Езав: Ох! мушу вмерти; про що ж мені се первенство?

³³ І каже Яков йому: Кляннись мені зараз і клявсь йому. І продав Езав Якову первенство своє.

³⁴ Яков же дав Езавові хліба й вариво сочевиці. Попоїв же й напивсь, і вставши пійшов геть. І зневажив Езав первенство своє.

26

¹ Був же голод у тій землі, опріч голоду прежнього за часів Авраамових. Пійшов же Ізаак геть до Абимелеха, царя Филистимського, в Герар.

² Явився ж йому Господь і рече: Не ходи в Єгипет, вселися у землі, що про неї тобі скажу.

³ І пробувай у тій землі, і буду з тобою, і благословлю тебе; тобі бо й насінню твому оддам усі ці землі, і поновлю клятву мою, що нею клявсь Авраамові, отцеві твому.

⁴ І намножу насінне твоє, як зорі небесні, і оддам насінню твому всі оці землі, і благословляться через насінне твоє всі народи земнії:

⁵ За те що послухав отець твій Авраам гласу мого, і держав заповіді мої, і повеління мої, і встанови мої й закони мої.

⁶ Вселився ж Ізаак у Герарі.

⁷ І питали люде займища того про жінку його, і каже: Сестра мені вона; боявся бо казати, що се жінка моя, щоб не вбили його чоловіки займища того, Ребеки ради; була бо вродлива.

⁸ Сталося ж, як він був довгий час там, що позирнув Абимелех царь Герарський у вікно, побачив, що Ізаак жартує з Ребекою, жінкою своєю.

⁹ Прикликав же Абимелех Ізаака та й каже: Чи справді ж бо вона жінка твоя? Як же се ти казав: Вона сестра мені. Каже ж йому Ізаак: Затим казав, щоб не вмерти задля неї.

¹⁰ Каже ж Абимелех: Що се вдіяв еси нам? Мало що не побув хто з мого народу з жінкою твоєю, то й навів би еси на нас незнаний гріх.

¹¹ Заповідав же Абимелех усім людям своїм, говорячи: Усякого, хто прикоснеться до мужа сього, або до жони його, скарають смертю.

¹² Сіяв же Ізаак у землі тій, і здобувсь того літа на врождай сторицею; благословив бо Господь його.

¹³ І пійшов угору чоловік, і все більший був та більший, аж поки зробивсь великим вельми.

¹⁴ Був бо в його статок отарний, і статок товарний, і велика купа рабів; позавидували ж йому Филистимці.

¹⁵ І всі колодязі, що повикопували раби батьківські, за живота Авраама, батька його, засипали землею.

¹⁶ Каже ж Абимелех Ізаакові: Іди від нас; бо потужніший зробивсь еси од нас вельми.

¹⁷ І зійшов звідти Ізаак, та й зупинивсь у Герар долині, і вселився там.

¹⁸ І повідкопував ізнов Ізаак водяні колодязі, що повикопували були раби Авраамові, батькові, і що засипали були Филистимці по смерті Авраамовій, та й попрозивав їх прізвищами, що попроложував був їм отець його.

¹⁹ І копали раби Ізаакові, та й знайшли там колодязь води живої.

²⁰ І сварились пастухи Герарські з пастухами Ізааковими говорячи: Наша се вода. І прозвав колодязь той: Есек — сварка; сварились бо з ним.

²¹ Відойшовши ж звідти Ізаак, викопав колодязь другий, сварилися ж і за той, і проложив і йому прізвище: Ситна — ворожнеча.

²² Відойшовши ж ізвідти, викопав ще колодязь, і не сварилися за сей; і проложив йому прізвище: Рехобот — просторонь, говорячи: Роспросторив Господь займище наше, щоб ми розмножились у сій землі.

²³ Піднявся ж ізвідти до Бейер-Себи, колодязя клятьби.

²⁴ І явивсь йому тієї ночі Господь, і рече: Я Бог Авраама, отця твого. Не бійся, бо я з тобою, і благословлю тебе, і намножу насінне твоє задля Авраама, раба мого.

²⁵ І спорудив там жертівника, і призвав ім'я Господнє, і напав там намета свого. Викопали ж там раби Ізаакові колодязь.

²⁶ І Абимелех прийшов до його з Герару, і Ахусат, порадник його, і Пихоль, гетьман війська його.

²⁷ І каже їм Ізаак: Чого прийшли до мене? Ви ж зненавиділи мене, і відослали мене від себе.

²⁸ Вони ж промовили: Бачивши побачили ми, що Господь був з тобою, та й кажемо: Нехай же буде клятва між нами й між тобою, і заповідаймо з тобою заповіт,

* 25:30 Червоний.

²⁹ Щоб не робив нам лиха, як ми не чіпали тебе, і як ми робили тобі тільки добро, і відпустили тебе з миром; і тепер благословен ти від Господа.

³⁰ І справив їм пир, і їли вони й пили.

³¹ І вставши вранці, клявся один одному; і відпустив їх Ізаак, і пійшли від його з миром.

³² Сталося ж того дня, що прийшовши раби Ізаакові повідали йому про колодязь, що викопали, і казали йому: Знайшли воду.

³³ І прозвав його Себа, клятьба. Тим назва й міста того Бейер-Себа, колодязь клятьби, по сей день.

³⁴ Було ж Ізаакові сорок літ, і взяв він жінку собі Юдиту, дочку Бейерія Хетиянина, та Басмату, дочку Єлона Хетиянина.

³⁵ І були вони важкою печаллю Ізаакові й Ребеці.

27

¹ І сталося, що як був Ізаак старий, і притупились очі в його, та й недобачав, покликав Езава, сина свого старшого та й каже йому: Сину мій! І каже: Ось я!

² І говорить Ізаак: Оце я старий уже, і не знаю коли скінчусь.

³ Дак возьми знарядде твоє, сагайдака твого й лука, та пійди в дике поле, та влови мені влову.

⁴ І вготуй мені наїдку такого, як я люблю, та й принеси мені, щоб моя душа благословила тебе, покіль не вмер.

⁵ Ребека ж чула, як Ізаак говорив до Езава, сина свого. Пійшов же Езав у дике поле, вловити влову та принести.

⁶ Озветься ж Ребека до Якова, сина свого меньшого: Оце я чула, як отець твій озвався до Езава, брата твого, промовивши:

⁷ Принеси мені влову, та вготуй мені наїдку, щоб я попоїв, та благословив тебе перед Господом, покіль не вмер.

⁸ Тим же то, синку, послухай голосу мого, що заповідаю тобі.

⁹ Пійди лишень в отару, та піймай мені звідти двойко мякеньких та добрих, і зроблю я смашний наїдок отцеві твому, такий як він любить.

¹⁰ І внесеш отцеві твому, щоб він попоїв, і щоб тебе благословив, покіль не вмер.

¹¹ Каже ж Яков Ребеці, матері своїй: Та ж Езав брат мій, чоловік волохатий, я ж половік гладенький.

¹² Може, полапає мене панотець, і зроблюсь перед ним мантиєм, і наведу на себе клятьбу а не благословенне.

¹³ Рече ж йому мати: На мені клятьба твоя, синку; тільки послухай голосу мого, та йди, і піймай мені.

¹⁴ Пійшов же, піймав, і приніс матері; і вготувала мати смашний наїдок, який любив отець його.

¹⁵ І взявши Ребека одежу Езавову добру, сина свого старшого, що була у неї в схованці, одягла нею Якова, сина свого меньшого.

¹⁶ А смушками козячими пообгортала руки і наге тіло на шії в його.

¹⁷ І дала смашний наїдок і хліба, що вготувала, в руки Яковові, синові своєму.

¹⁸ І вніс отцеві своєму, і каже: Панотче! Він же рече: Ось я! Хто еси ти, синку?

¹⁹ І каже Яков отцеві: Я Езав, первенець твій. Зробив, як мовляв мені еси. Устань, сядь і попоїж мого влову, щоб мене благословила душа твоя.

²⁰ Рече ж Ізаак синові своєму: Що воно? Як хутко споткав еси, синку! Він же каже: Се тим, що послав Господь, Бог мій, перед мене.

²¹ Рече ж Ізаак Яковові: Приступи до мене, облапаю тебе, синку, чи ти еси справді син мій Езав, чи ні.

²² Приступив же Яков до Ізаака, отця свого, і він облапав його, і рече: Голос — голос Яковів, руки ж — руки Езавові.

²³ І не впізнав його; були бо руки його, як руки Езавові, брата його, волохаті; от і благословив його.

²⁴ І рече: Чи справді бо ти еси син мій Езав? Він же каже: Я.

²⁵ І рече: Подай мені сюди. Попоїм улову твого, синку, щоб тебе благословила душа моя. І подав йому, і попоїв; і приніс йому вино, і випив.

²⁶ І рече йому Ізаак, отець його: Приступи ж, та поцілуй мене, синку.

²⁷ І приступивши поцілував його. І нюхав запах одежі його, і благословив його, і рече: Се запах сина мого, як запах ниви, що благословив її Господь.

²⁸ Дай же тобі, Боже, буйну росу з неба, і дай тобі, Боже, землю благодатню! Роди тобі, Боже, зерно й виноградни!

²⁹ Нехай тобі хмарі служать службу вірну, і перед тобою шию гнуть народи! Мусиш бути паном, і над братом рідним, над усіма дітьми матері твоєї. Проклят буде той, хто тебе проклинає, і благословенний, хто благословляє!

³⁰ І сталося воно, скоро перестав Ізаак благословляти Якова, і ледві Яков вийшов од Ізаака, батька свого, аж Езав, брат його, прийшов до дому з ловитви.

³¹ Уготовив же й той наїдку, та й приніс отцеві своєму, і каже батькові: Нехай тато встане та попоїсть улову сина свого, щоб мене благословляла душа твоя.

³² І рече йому Ізаак, отець його: Хто ж еси ти? Він же каже: Я син твій, первенець твій Езав.

³³ Злякався ж Ізаак ляком великим вельми, і рече: Хто ж той, що вловив мені влову, і приніс мені, і попоїв я в сього перш, ніж прийшов ти, і благословив його? І буде благословен.

³⁴ Почувши ж Езав отцеві слова, заголосив голосом великим, і гірким тяжко, та й каже: Благослови ж і мене, панотче!

³⁵ Рече ж йому: Підійшов твій брат лестиво, та й узяв благословенне твоє.

³⁶ І каже: По правді дано йому ім'я Яков; бо підійшов під мене, се вже вдруге, і первенство мое взяв у мене, і благословенне мое тепер одняв. І каже Езав отцеві своєму: Чи то ж не приховав еси й мені благословення, панотче?

³⁷ Відказав же Ізаак, і рече Езавові: Що ж? Паном зробив я його тобі, а все браттє його поробив рабами йому, хлібом і вином забезпечив його. Тобі ж тепер що зробити, синку?

³⁸ Озався ж Езав до батька свого: Хiba ж одно благословенне в тебе, панотче? Благослови ж і мене, панотченьку! Та й знов заплакав Езав.

³⁹ Відказав же Ізаак, отець його, і рече йому: Знай же, що твою осаду тук земний вбезпечить, прохолодою ж твоєю з неба роси будуть.

⁴⁰ Житимеш з меча важкого в послузі у брата. Станеться ж ізнов, ти будеш самовладьнім паном, і ненавидну кормигу з гамалика скинеш.

⁴¹ І зненавидів Езав Якова за благословенне, що ним благословив його батько його. Каже ж Езав у серці своєму: Дні плачу по батькові надходять; тоді вбю Якова, брата мого.

⁴² Переказано ж Ребеці слова Езавові, сина її старшого, і пославши прикикала Якова, сина свого меньшого, та й каже йому: Ось Езав, твій брат, погрожує тобі вбити тебе.

⁴³ Тепер же, синку, послухай голосу мого, і вставши біжи до Лабана, брата мого, в Гаран.

⁴⁴ І поживи з ним кілька днів, докіль одвернеться ярость і гнів у брата твого від тебе,

⁴⁵ І забуде він, що йому вдіяв еси. Тоді пославши возьму тебе звідти. Чого ж мені втеряти вас обох ув один день?

⁴⁶ Рече ж Ребека до Ізаака: Тяжко мені жити на світі через Хетіівен. Як візьме Яков за себе Хетіівну, таку, як вони в оцій землі, дак про що мені й на світі жити?

28

¹ Прикликав же Ізаак Якова, та й благословив його, і заповідав йому, говорячи: Не мусиш узяти за себе жени з Канаанських дочок.

² Устань, та й одбіжи в Мезопотамію, в Падан-Арам, в господу Бетуїлову, в батьківщину матері твоєї, та й возьми собі звідти жену з дочок Лабанових, брата матері твоєї.

³ Бог же мій нехай тебе благословить і намножить, щоб ти був купою народів.

⁴ І нехай тобі дасть благословенне Авраамове і насінню твому по тобі, щоб одержав у наслідде землю, де пробуваєш, що оддав Бог Авраамові.

⁵ Послав же Ізаак Якова, і зійшов він у Падан-Арам, у Мезопотамію, до Лабана Бетуйленка, Арам'янина, до брата Ребеки, матері Якова та Езава.

⁶ Бачивши ж Езав, що благословив Ізаак Якова і послав у Мезопотамію, в Падан-Арам, щоб узяти собі звідти жінку, і що благословляючи його заповідав йому говорячи: Не мусиш брати жени з дочок Канаанських,

⁷ І що послушав Яков отця свого й матері своєї, та й пішов у Падан-Арам, у Мезопотамію:

⁸ І бачивши Езав, що не вподобав дочок Канаанських Ізаак, отець його,

⁹ Пішов собі Езав до Ізмаїла, та й узяв Магалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Небайотову, до жінок своїх.

¹⁰ І зійшов геть Яков від Бейер-Себи, від колодязя клятьби, та й помандрував у Гаран.

¹¹ І прибуdivсь до одного врочища, та й обночувався там, зайшло бо сонце. І взяв між камінням каменя на тому врочищі, та й положив його собі в голови, та ліг спати на місці тому.

¹² І бачив сон, і се драбину поставлено на землі, верховина ж її сягає до небес, і ангели Божі возходять і низходять по ній.

¹³ Господь же стоїть на ній і рече: Я Господь Бог Авраамів, отця твого, і Бог Ізааків. Земля, що на ній лежиш, тобі оддам її і насінню твому.

¹⁴ І буде насінне твоє, як пісок земний і розпросторишся на захід сонця, і на схід сонця, і на північ, і на полуднь, і благословляться в тобі всі коліна землі, і у насінні твому.

¹⁵ І се я з тобою й оберегати му тебе на всякій дорозі, що нею пійдеш, і верну тебе в цю землю; бо не покину тебе, докіль створю все, що глаголав тобі.

¹⁶ І прокинувся Яков од сну свого, і каже: Певно єсть Господь на врочищі сьому, а я й не знав.

¹⁷ І злякався, і каже: Яке страшне врочище се! Не що інше воно як дом Божий, а се ворота небесні.

¹⁸ І встав Яков рано в ранці, і взяв каменя, що положив там у голови собі, та й поставив його стовпа, та й злив олій на верховину його.

¹⁹ І прозвав Яков урочище то Бетель; прежне прізвище городу було Луз.

²⁰ І обрік Яков себе оброком, говорячи: Коли Бог буде зо мною, і сохранив мене в дорозі, що це верстаю, і дасть мені хліб на їду й одєжу на одіг,

²¹ І верне мене здорового в господу панотцеву, тоді буде Господь мені Богом.

²² І камінь сей, що поставив стовпа, буде в мене дом Божий, і з усього, що мені даси, десятину давати му тобі.

29

¹ І вставши Яков на ноги, пійшов у землю восточню.

² Дивиться, коли ж колодязь на степу, і було там три отарі овець, що полягали коло його. З того бо колодязя наповано стада. Над усьтем же колодязьним лежав камінь великий.

³ І скуплювались там усі стада, і одвалювано каменя від устья колодязного, і наповано вівці, та й знов навалювано каменя на усьте колодязне на місці своїму.

⁴ Рече ж їм Яков: Братте, звідки ви? Вони ж кажуть: Ми з Гарану.

⁵ Рече ж їм: Чи знаєте Лабана Нагоренка? Вони ж кажуть: Знаємо.

⁶ Рече ж їм: Чи жив, здоров? Вони ж кажуть: Жив і здоров. Ось і Рахеля, дочка його, йде з вівцями.

⁷ І рече Яков: Ще дня багацько, не пора скуплювати докупи скотину. Понаповайте вівці, та йдіть, пасіте.

⁸ Вони ж кажуть: Не зможемо, докіль усі отарі скупляться докупи, та одв'ялять каменя з колодязного устья; тоді й понаповаємо вівці.

⁹ Ще ж він говорив до них, аж ось Рахеля пригналась із отецькими вівцями; вона бо доглядала їх.

¹⁰ І сталося, як зуздрів Яков Рахелю, дочку Лабанову, брата матері своєї, приступив Яков, одвалив каменя від устья колодязного, та й напоїв вівці Лабанові, брата материного.

¹¹ І поцілував Яков Рахелю, та й заплакав у голос.

¹² І повідав Рахелі, що він брат отця її, і що він син Ребечин. І побігши вона, повідала панотцеві своїму сі речі.

¹³ Сталось ж, як почув Лабан вісті про Якова, побіг зустріч йому, і обнявши його цілував, і ввів його в господу свою, і повідав Лабанові всі речі сі.

¹⁴ І каже йому Лабан: Справді від костей моїх і від тіла мого єси ти. І пробув з ним днів місяць.

¹⁵ Каже ж Лабан Яковові: Що брат мені доводишся, чи то ж мусиш робити на мене дармо? Скажи мені, яка тобі плата.

¹⁶ У Лабана ж та було дві дочці: старша на ім'я Лея, меньша ж Рахеля.

¹⁷ Лея недугувала очима, Рахеля ж була високого зросту, й принадна видом вельми.

¹⁸ Уподобав же Яков Рахелю, і каже: Парубкувати му в тебе сім год за Рахелю, дочку твою меньшу.

¹⁹ Каже ж йому Лабан: Лучче мені тобі оддати її, ніж мусів би другому мужеві. Живи зо мною.

²⁰ І парубкував Яков за Рахелю сім років, і здались вони йому, наче кілька днів, тим що любив її.

²¹ Каже ж тоді Яков Лабанові: Дай мені жену мою; бо сповнився речінець мій, щоб увійти до неї.

²² Зібрав же Лабан усіх мужів громадських і зробив учту.

²³ І сталося у вечорі, що взяв він Лею, дочку свою, та й увів до Якова. І ввійшов до неї Яков.

²⁴ Дав же Лабан Леї, дочці своїй, Зелфу, рабиню свою за служебку.

²⁵ Сталось ж у ранці, дивиться, се була Лея. І каже Яков Лабанові: Що се ти вдіяв мені? Чи не задля Рахелі ж парубкував я в тебе? Про що ж так ошукав єси мене?

²⁶ Відказав же Лабан: Неможна так чинити в нашій землі, видавати меньшу перше старшій.

²⁷ Скінчай же тиждень сей; я дам тобі й ту за роботу, що робити меш на мене ще сім других літ.

²⁸ Учинив же Яков так, та й скінчив тиждень з сією; і дав йому Лабан Рахелю, дочку свою, за жінку.

²⁹ Дав же Лабан Рахелі дочці своїй Баллу, рабиню свою, за служебку.

³⁰ І ввійшов до Рахелі, влюбив же Рахелю більш ніж Лею. І парубкував у його других сім років.

³¹ Бачив же Господь, що ненавидна була Лея, відчинив утробу їй: Рахеля ж була неплідна.

³² І завагоніла Лея, і вродила сина, і дала йому ім'я Рубен, говорячи: Певно зглянувся Господь на моє горе. Тепер же любити мене чоловік мій.

³³ І завагоніла знов, і вродила сина і каже: Що почув Господь, яка я ненавидна, тим дав мені й сього сина. І дала йому ім'я: Симеон.

³⁴ І завагоніла знов, і вродила сина і каже: Тепер же буде мій чоловік прихилений до мене; породила бо йому три сини. Тим дала йому ім'я: Левій.

³⁵ І завагоніла знов, і вродила сина, і каже: Тепер дякувати му Господеві. Задля того дала йому ім'я: Юда. Та й перестала роджати.

30

¹ Вбачаючи ж Рахеля, що не вродила Яковові ніякої дитини, завидувала Рахеля сестрі своїй, та й каже Яковові: Дай мені діток, ато вму.

² Загорівся ж Яков гнівом на Рахелю, і каже: Хіба я тобі замість Бога, що не дав тобі утробного плоду?

³ Каже ж вона: Ось раба моя Балла; увійди до неї та нехай уродить на коліна мої, щоб і в мене були дітки від неї.

⁴ І оддала йому Баллу, рабиню свою за жінку, і ввійшов до неї Яков.

⁵ І завагоніла Балла, та й уродила Яковові сина.

⁶ І рече Рахеля: Бог судив мені, і послухав голосу мого, і дав мені сина. Тим і дала йому ім'я: Дан.

⁷ І завагоніла знов Балла, рабиня Рахелина, й уродила сина другого Яковові.

⁸ І рече Рахеля: Великою боротьбою боролась я з сестрою моєю, та й перемогла. Тим і дала йому ім'я: Нафталій.

⁹ Вбачала ж Лея, що перестала роджати, і взяла Зелфу, рабу свою, та й оддала її Яковові за жінку.

¹⁰ І вродила Зелфа, рабиня Леїна, Яковові сина.

¹¹ І рече Лея: Пощастило мені! І дала йому ім'я: Гад.

¹² І вродила Зелфа, рабиня Леїна, Яковові сина другого.

¹³ І каже Лея: Щасна я; бо дочкі зватимуть мене блаженною. І дала йому ім'я: Асер.

¹⁴ І пішов Рубен під пшеничні жнива, та й знайшов любовні яблука на полі, та й приніс їх до Леї, матері своєї. Каже ж Рахеля до Леї: Дай мені любовних яблук сина твого!

¹⁵ Рече ж вона їй: Хіба се мала річ, що взяла еси мужа мого? Чи й любовні яблука сина мого віднімеш? Каже ж Рахеля: Дак нехай переночує з тобою сьогодні за любовні яблука сина твого.

¹⁶ Прийшов же Яков з поля ввечері, і вийшла Лея зустріч йому, і каже: Мусиш увійти до мене; найняла бо я справді тебе за любовні яблука сина мого. І переночував він з нею тієї ночі.

¹⁷ І послухав Бог Леї, і завагоніла вона, і вродила Яковові сина п'ятого.

¹⁸ І каже Лея: Дав мені Бог плату мою; бо оддала рабиню мою мужеві мойму. І дала йому ім'я: Іссахар.

¹⁹ І завагоніла знов Лея, і вродила сина шестого Яковові.

²⁰ І каже Лея: Подарував мені Бог гостиньця гарного, поважити мене муж мій; уродила бо йому шестьох синів. І дала ім'я йому: Зебулон.

²¹ А потім уродила дочку, і дала ім'я їй: Дина.

²² І зглянувся Бог на Рахелю, і почув її Бог, і відчинив утробу їй.

²³ І завагонівши вродила сина, і каже: Одняв Бог докір мій.

²⁴ І дала ім'я йому: Йосиф, говорячи: Дай мені, Господе, й другого сина.

²⁵ Сталося ж, як уродила Рахеля Йосифа, каже Яков Лабанові: Відпусти мене, нехай іду в домівку мою й на країну мою.

²⁶ Віддай жени й діти мої, що за них парубкував тобі; ти знаєш роботу, що робив тобі.

²⁷ Каже йому Лабан: Коли б знайшов я ласку в тебе! Вбачаю бо, що благословив мене Господь задля тебе.

²⁸ І каже: Визнач плату свою в мене, я й дам тобі.

²⁹ Каже йому: Ти знаєш, як я парубкував у тебе, і якою твоя скотина зробилась у мене.

³⁰ Мало бо що було в тебе до мене, та йросло багачко, і благословив тебе Господь з приходу мого. Тепер же коли мені дбати й про власну госпду?

³¹ І каже: Що мушу тобі дати? Каже ж Яков: Не давай мені нічого ісінько, аби вчинив, що скажу, знов пасти му вівці твої й доглядати му.

³² Пройду я через усю отару твою сьогодні, а й вилучу все переполасе й крапасте, і все чорне між вівцями, й усе переполасе й крапасте між козами, і се буде моя плата.

³³ Так моя правда говорити мене за мене завтрашнього дня, як прийдеш давати плату мою. Усе переполасе й не крапасте між козами і не чорне між вівцями, мусить уважатись у мене за вкрадене.

³⁴ Каже ж йому Лабан: Добре, нехай буде по слову твому.

³⁵ І повилучував того ж дня козли переполасі й крапасті, і усе, що мало біле в себе і все, що чорне між вівцями, та й пооддавав в руки синам своїм.

³⁶ І поставив три дні ходи між собою й Яковом. Яков же пас остальні вівці Лабанові.

³⁷ Узав же Яков собі по ціпку зеленому тополевому, лісковому й каштановому, та й помережив білими мережками, і луплячи повиявлював біле, що було на ціпках.

³⁸ І клав ціпки, що помережив, у напувальні корита та в водяні ринви, як приходили отарі до водопійла, щоб вагоніли на водопійлі.

³⁹ І вагоніли отарі перед ціпками, та й котились ягнятами й козенятами переполасими й крапастими.

⁴⁰ Ягнята ж вилучав Яков і ставляв отарі лицем до переполасого і чорного в отарі Лабановій, й держав свої отарі окремде, і не ставляв укупі з Лабановими.

⁴¹ І сталося, як вагоніла лучча скотина, Яков клав ціпки перед очима в скоту в корита, щоб вагоніли між ціпками.

⁴² Як же гуляла скотина слабовита, не клав туди ціпків; тим робом слабовите було Лабанові, а лучче Яковові.

⁴³ І збогатився чоловік безліч, і було в його скотини много, і раби, і рабині, і верблюди, й осли.

31

¹ Перечув же Яков слова синів Лабанових, що мовляли: Узав Яков усе, що було в батька нашого, і з того, що було в батька нашого, вбивсь у всю славу його.

² І дививсь Яков на лице Лабанове, аж воно до його не таке, як перше.

³ Каже ж Господь Яковові: Вертайсь на батьківщину твою, і до роду твого, і буду з тобою.

⁴ Послав же Яков, і покликав Лею й Рахелю на поле, де були стада.

⁵ І каже їм: Бачу я лице батька вашого, що не таке до мене, як перше; Бог же панотця мого був зо мною.

⁶ І самі знаєте, що всьою снагою моєю працював я батькові вашому.

⁷ Батько ж ваш ошукав мене, і переменяв плату мою десять раз; та не попустив йому Бог ушкодити мені.

⁸ Як скаже було так: Пестрі будуть плата твоя; тоді котяться вівці всі пестрими; як же скаже: Крапасті будуть плата твоя, тоді котяться всі вівці крапастими.

⁹ Так одняв Бог усю скотину в батька вашого й дав мені.

¹⁰ І сталося того часу, як вівці гуляли, зняв я очі мої й бачив уві сні: се, которі барани і козли спинались на вівці й кози, були переполасі крапасті й рябі.

¹¹ І рече мені ангел Божий уві сні: Якове! Я ж кажу: Ось я!

¹² І рече: Споглянь лишень очима твоїми, та подивись: усі барани й кози, що спинаються на вівці й кози, переполасі, пестрі й крапасті; вбачав бо я все, що Лабан тобі витворяє.

¹³ Я Бог з Бетеля, де намастив еси стовпа і обрікся еси мені словом. Тепер же встань, ізійди з сієї країни, та вертайсь на країну рідну.

¹⁴ І відказуючи Рахеля й Лея, сказали йому: Хиба є тутеньки нам частина й наслідде в господі, в батька нашого?

¹⁵ Хиба ж не за чужениць уважає нас він? Попродав бо нас і зажер срібло наше.

¹⁶ Бо все багатирство й слава, що відняв Бог у батька нашого, наше й діток наших. Оце ж тепереньки все, що Бог рече, чини.

¹⁷ Зъняв ж Яков, і посадив сини свої і жени на верблюди.

¹⁸ І позабирив усю скотину свою й усі добутки, що здобув у Падам-Арамі в Мезопотамії, щоб вертатись до Ізаака, батька свого в Канаан землю.

¹⁹ Як же відлучився Лабан стригти вівці свої, покрала Рахеля ідоли в батька свого;

²⁰ І викрався Яков несподівано Лабанові, Араміянинові, не сповістивши його про втеки.

²¹ І втік сам з усім своїм, і перебрів через річку й простував у Галаад гори.

²² Переказано ж Лабанові на третій день, що Яков утік.

²³ І взявши сини й браттє своє з собою, здоганяв його семиденним погоном, та й наздогнав його на Галаад горах.

²⁴ Прийшов же Бог до Лабана Араміянина ночью добою вві сні, і рече йому: Остерігайся звязуватись із Яковом.

²⁵ І наздогнав Лабан Якова. Яков же поставив намети свої на горі, і Лабан отаборив браттє своє на Галаад горах.

²⁶ Каже ж Лабан Яковові: Що вкоїв еси? Про що викравсь еси потай мене, та позавозив дочки мої мов бранки?

²⁷ Чого втікав еси потай мене, та викравсь від мене, не сповістивши мене? Відпустив би тебе з покликаними й пісьнями, з тимпанами й гуслями.

²⁸ І не дозволив еси мені цілувати внуки мої й дочки мої. Се ж учинив еси по дурному, вдіявши таке.

²⁹ Тепер би мав я силу покарати тебе, та Бог отця твого вчора вночі рече до мене, словами: Остерегайся звязуватись із Яковом.

³⁰ Нехай би ти пійшов геть тому́, що тяжко зажурився по господі отця твого, про що ж украв єси боги мої?

³¹ Відказав же Яков і рече до Лабана: Бо злякався, думаючи, що поодіймаєш дочки твої в мене і усе моє,

³² У кого ж ізнайдеш боги твої, той не жити ме на сьвітї. Перед нашою браттею познавай, що твоє в мене, та й бери собі. Не знав же Яков, що Рахеля покрала боги.

³³ увійшовши ж Лабан у Яковів намет і в Леїну кущу, і в кущу двох рабинь, не знайшов. увійшов же й у намет Рахелин.

³⁴ Рахеля ж узяла ідоли, та й підложила під верблюдове сідло, та й сіла на них. І обшарив Лабан усю кущу, та й не знайшов.

³⁵ І каже батькові своєму: Не гнівись, панотченьку, що не можу встати перед тобою; бо звичайне женське в мене. Шукав же він та й не знайшов ідолів.

³⁶ Прогнівився ж Яков і звязався у сварку з Лабаном: Яка провинна моя? Який гріх мій, що вганяв єси так гаряче за мною?

³⁷ Переглянув єси всі речі домові в мене, що ж ізнайшов єси з усіх річей дому твого? Поклади тутеньки перед браттею твоєю й браттею моєю, щоб розсудили між обома нами.

³⁸ Двадцять років оце вже я з тобою. Вівці твої й кози твої не звергали, і баранів із отари твоєї не їв я.

³⁹ Зьвіроїдини не приніс до тебе; із мого ніс я втрату сю; з мого власного вимагав єси, чи вхоплено в день, чи в ночі.

⁴⁰ У день бо пекла мене спека, в ночі морозила холоднеча, і сон утікав од очу в мене.

⁴¹ Так пробував я двадцять років у твоїй господі. Парубкував я чотирнацять років задля двох дочок твоїх і шість років за вівці твої, ти ж переміняв плату мою десять раз.

⁴² Коли б не Бог отця мого, Бог Авраамів, та не страх Ізааків був ізо мною, певно тепер в порожній випустив би єси мене. Бідунанне моє й працю рук моїх побачив Бог і докорив тебе вчора в ночі.

⁴³ Відказав же Лабан, і каже до Якова: Дочки, мої дочки, і діти, мої діти, і скотина, моя скотина, і все, що видиш, то моє; що ж можу я заподіяти сим дочкам моїм або дітям, що вони породили?

⁴⁴ Оце ж нумо чинити умову, я й ти, і нехай він буде за свідка між мною й тобою.

⁴⁵ І взявши Яков каменя, поставив його на спомин.

⁴⁶ Каже ж Яков до браттї своєї: Назбирайте каміння. І назбирали каміння й зробили могилу і трапезували там на могилі.

⁴⁷ І прозвав його Лабан Егар-Сагадута; Яков же прозвав його Галлед.

⁴⁸ Каже ж Лабан до Якова: Ся могила, се свідок між мною й тобою. Тим і прізвище дано могилі Галлед.

⁴⁹ І Мизпа від того, що Лабан сказав: Нехай вартує Господь між мною й тобою, як ми розійдемось різно одини з одним.

⁵⁰ Коли зневажати меш дочок моїх або візьмеш над мої дочки жен, не чоловік буде між нами, ні! Бог свідок між мною й тобою.

⁵¹ І каже Лабан Яковові: Дивись на сю могилу і дивись на стовпа, що я поставив між мною й тобою.

⁵² Ся могила свідок і сей стовп свідок, що не перейду за сю могилу до тебе, і ти не перейдеш за сю могилу і за сього стовпа до мене на шкodu.

⁵³ Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їх отця, суди між нами. І клявся Яков страхом отця свого Ізаака.

⁵⁴ І приніс Яков жертву на горі, і покликав братте своє до вживання хліба солі, і вживали хліб сіль, та й обночувались на горі.

⁵⁵ Уставши ж Лабан рано в ранці, цілував сини й дочки свої і благословив їх, і рушив у дорогу, і вернувся на займище своє.

32

¹ І Яков те ж верстав путь свою, і зустрірили його ангели Божі.

² Каже ж тоді Яков, зуздівши їх: Се Божий полк, урочище те Маганаїм.

³ Послав же Яков послі поперед собою до Езава, брата свого в Сеїр землю, в Едом поле;

⁴ І наказав їм, говорючи: Такенькі мовляйте панові моему Езавові: Так говорить раб твій Яков: У Лабана пробував я та й загаявся там і досі.

⁵ І придбав я воли й осли, і вівці, і раби, й рабині, і посилаю тепер тобі панові моему, звістку, щоб запобігти ласки твоєї в очах твоїх.

⁶ І вернулись послі до Якова, говорючи: Ходили ми до брата твого Езава, і се він сам іде на зустріч тобі, і чотири ста чоловіка з ним.

⁷ Злякався ж Яков вельми, і був у турботі; і поділив людей, що були з ним, і вівці, й воли, й верблюди на два коші.

⁸ І каже сам собі: Як наступить Езав на один кіш і побє його, тоді другий кіш піїде втеком.

⁹ Каже ж Яков: Боже отця мого Авраама й отця мого Ізаака, Госпode, ти що заповідав мені: Вертайся у рідну землю твою та до родини твоєї, і я таланити му тобі,

¹⁰ Не заробив я ніже всіх тих благ і всієї вірності тієї, що виявив еси рабові твому; з палицею бо сією перебрів я сю Йордань, а тепер виріс у два коші.

¹¹ Визволь мене, благаю тебе, з рук брата мого, з рук Езава! Боюсь бо, щоб не прийшов та не вбив мене, матері із дітками.

¹² Ти ж глаголав еси: Благо тобі сотворю, і вчиню імя твоє яко пісок морський, що не злічити його задля многості.

¹³ І переночував там тієї ночі. І взяв із того, що прийшло йому в руки, гостиньця Езавові, братові своєму.

¹⁴ Кіз двісті, а козлів дваццятєро, овечок двісті, а баранів дваццятєро,

¹⁵ Бердблиць дїйних дваццятєро з їх жеребцями, та корів сорок, та бугаїв десятерє, ослиць дваццятєро, і десяток ослів.

¹⁶ І приручив їх рабам своїм, усяке стадо окремє, і звелів рабам своїм: Гонїтєсь бридїма через річку, та чинїте прогалину між стадом і стадом.

¹⁷ І звелів первому, говорючи: Як тебе зустрїне брат мій Езав, та спитає в тебе говорючи: Чий еси, і куди йдеш, і чиє се перед тобою?

¹⁸ Кажі: Раба твого Якова. Се подарунок панові моему Езавові. Ось він і сам позад нас.

¹⁹ І звелів другому й третьому, й усім, що гнались із стадами. Сими словами мовляйте Езавові, як зустрїнете його,

²⁰ І кажїть: Ось раб твій Яков і йде за нами. Бо каже сам собі: Вгамую його подарунками, що йдуть поперєд мене, а потім побачу лице його. Може прийме мене.

²¹ Так їйшли дарунки поперєд його. Сам же переночував ту ніч у коші.

²² Уставши ж тієї ночі, узав обидві жени свої, і обидві рабинї, й одинаццятєро синів своїх, і перейшов бридїма брїд Яков.

²³ І взяв їх, і перебрів річку, і перевів усе, що мав.

²⁴ Остався ж Яков один, і боровсь із ним хтось, аж покіль обутьїріло;

²⁵ Вбачаючи ж, що не подужа його, ударив його по стегну, по суставу, і потерпів у Якова стегенний сустав, як боровсь із ним.

²⁶ І каже той: Пусти мене; бо вже день зорїє. Яков же каже: Не пущу; мусиш благословити мене.

²⁷ Рече ж йому: Як на імя тебе? Він же каже: Яков.

²⁸ І рече йому: Від тепер буде тобі імя не Яков, а Ізраїль; ти бо з Богом боровсь і над людьми брати меш гору.

²⁹ І спспитав Яков його, і каже: Повїдай мені, як на імя тебе звати? Про що питаєш, яке мое імя? І благословив його там.

³⁰ І приложив Яков тому вочищу прїзвище: Пенуель, бачив бо я Бога лицем до лица, тай вирятувалась душа моя.

³¹ Засяло ж йому соньце, як прийшов за Пенуель; він же кульгав на стегно.

³² Тим же то й тепер не їдять сини Ізраїлеві жили, що на составі бедра, тому, що боровшийся зрушив жилу на составі бедра Якова.

33

¹ Споглянувши ж Яков очима своїми, постеріг, се ж Езав, брат його, йде, і чотири ста чоловіка з ним. І розділив діток Леї, Рахелі і двох рабинь.

² І поставив обидві рабині зперєду, Лею ж і діти її позаду, а Рахелю з Йосифом, дальш усіх, на посьлїдку.

³ Сам же прийшов перше них, і вклонивсь до землі сім раз, перше нїм приступив до брата свого.

⁴ І прибіг Езав зустрїч йому, і обняв його, та й припав йому на шию, і поцілував його; і плакали обидва.

⁵ І спогляне Езав, і побачив жени й діти, й каже: Що ж сї в тебе? Він же каже: Дїти, що дарував Бог рабові твому.

⁶ І приступили рабині й діти їх, і вклонились.

⁷ І приступила Лея те ж із дітьми своїми й уклонились; потім же приступив Йосиф і Рахеля й уклонились.

⁸ І каже Езав: Про що ж у тебе всі ці полки, що я з ними зустрївся? Він же каже: Щоб ізнайшов раб твій милість ув очах в мого пана.

⁹ Каже ж Езав: У мене доволі, брате, держи своє про себе самого.

¹⁰ І каже Яков: Коли знайшов я ласку в очах твоїх, прийми гостинці з руки моєї тому, що побачив я лице твоє, як би хто побачив лице Боже, і що був еси прихилений до мене.

¹¹ Прийми благословення моє, що я приніс тобі, бо мене Бог благословив, і всього доволі в мене. І присилував його, і взяв він.

¹² І каже: Рухаймо в дорогу. Я піду по переду.

¹³ Каже ж йому: Пан мій знає, що дітки в мене маленькі, а вівці й корови кітні й тільні; як же пожену їх один день, занашаю всю скотину.

¹⁴ Нехай пан мій іде попереду раба свого, а я ж піду повагом, дивлячись по сназі худоби, що йти ме передо мною, і як піде дїтвор, поки прийду до пана мого в Сеїр.

¹⁵ І каже Езав: Оставлю ж із тобою кілька людей моїх. Він же каже: Про що воно? Аби знайшов я ласку в очах пана мого.

¹⁶ Вернувся ж Езав того дня на свою путь у Сеїр.

¹⁷ А Яков мандрував далїй у Суккот і побудовав собі домівку, а скотині своїй поробив кущі. Тим і проложено прїзвище врищати тому Суккот.

¹⁸ І дійшов щасливо Яков до городу Сихему, що в Канаан землі, вернувшись із Мезопотамії, та й отаборився перед городом.

¹⁹ І купив частину поля, де отаборився, у синів Геммора, отця Сихемового, за сто срібняків.

²⁰ І поставив там жертівника, та й призвав імя Господа Бога Ізраїлевого.

34

¹ Вийшла ж Дина, дочка Леїна, що вродила Яковові, спізнатись із дочками тієї країни.

² І побачив її Сихем, син Геммора, Евейненка, князя тієї країни, та й взяв її, і ліг із нею, і насилував.

³ І прихилилась душа його до Дини, дочки Якова, і влюбив дівицю, й промовляв до неї прихильно.

⁴ Каже ж Сихем до Геммора, батька свого, говорючи. Возьми мені дівицю сю за жену.

⁵ Яков же чув, що збезчестив Гемморенко Дину дочку його, сини ж його та були з його скотиною в полі, і мовчав Яков аж покіль прийшли вони.

⁶ Вийшов же Геммор, отець Сихемів до Якова на поговорку з ним.

⁷ Сини ж Яковові поприходили з поля, і, почувши про се, досадували вони і були в великому жалю, що він зробив безум ув Ізраїлі, лігши з дочкою Якововою, чого не годилось чинити аж надто.

⁸ І розмовляв із ними Геммор говорючи: Сихемові, синові мойму, поривало душу до вашої дочки. Оддайте ж її за жену йому.

⁹ І своячтесь із нами; дочок своїх давайте нам, а дочок наших беріте собі.

¹⁰ І сїдайте осадами з нами, і наша країна буде перед вами. Сїдайте осадами й торгуйте і здобувайтесь на добро в їй.

¹¹ Каже ж ото Сихем до батька й до братів її: Дайте мені знайти ласку в очах ваших, і що ви скажете мені, дам.

¹² Вимагайте над звичай віно й подарунки; дам, скільки скажете мені, аби оддали дівицю заміж.

¹³ Відказали ж сини Яковові Сихемові та Гемморові, батькові його, зрадливо; а мовляли так тим, що він осоромив Дину, сестру їх.

¹⁴ От і кажуть їм: Неможлива се річ оддати сестру нашу такому, що необрізаний; се ж бо докір нам був би;

¹⁵ Тільки тоді поєднаємось і осядемось із вами, коли будете такі, як ми, і обріжете весь музкий пол.

¹⁶ І оддавати мемо наші дочки вам, і брати мемо ваших дочок собі, і сїдїти мем осадами з вами, і зробимось одним народом.

¹⁷ Коли ж не послухаєте нас, тоді візьмемо дочку нашу та й піїдемо собі.

¹⁸ І вподобав слова їх Геммор та Сихем Гемморенко.

¹⁹ І не гаявся молодик зробити се, закоханий бо був у Якововій дочці, а поважали його над усю родину в отця його.

²⁰ Прийшов же Геммор та Сихем Гемморенко до царини міста їх, і розмовляли з мужами громадськими, говорючи:

²¹ Люде сї в ладу з нами, тим нехай сїдають осадами в нас на країні, да й торгують у їй; бо наша країна простора геть про них. Берімо дочок їх собі і оддаваймо дочок наших їм.

²² Тільки тоді згоджуються з нами, щоб осїстись із нами і єдинитись із нами, коли все музке між нами та буде обрізане, як вони обрізані.

²³ І стада їх, і майно їх, всяка скотина їх хиба не наші? Оце ж поєднаємось із ними, дак і осядуться з нами.

²⁴ І послухали Геммора та Сихема Гемморенка всі, що виходили за царину міську, і пообрізувалось усе музке між ними.

²⁵ Сталося ж на третій день, як недугували вони, два сини Яковові, Симеон та Левій, брати Динині, взяли кожен меч свого, та ввійшли в город, та й повбивали все музъке.

²⁶ Геммора ж та Сихема Гемморенка постинали мечом, і взяли Дину з господи Сихемової, та й пійшли геть.

²⁷ Сини ж Яковові ввійшли до побитих, та й розграбили город; бо в йому обезчещено Дину, сестру їх.

²⁸ І вівці їх, і товарину їх, і осли й усе, що було в місті, і все, що було на полі, позабирали.

²⁹ А все майно їх, і всю малечу їх, і жінок їх позаймали в полонь, і пожакували все, що було в городі по господах.

³⁰ Каже ж Яков до Симеона і Левія: Ненавидним зробили ви мене серед осадників цієї країни, серед Канаанців і Ферезіїв; я ж малий лічбою, так вони скупляться до купи проти мене, та й убють мене, і я загину, і вся родина моя.

³¹ Вони ж кажуть: Хиба він за ледащицю вважав сестру нашу?

35

¹ Рече ж Бог до Якова: Уставши, підіймайсь до Бетеля, та й осядься тамо, і сотвори там жертівника Богу, що явився тобі, як утівав єси од Езава, брата твого.

² Каже ж Яков домові своєму й усім, що були з ним. Повикидайте боги чужі, які є в кого з вас, та й очищайтесь і поперемінюйте одіж свою.

³ Та вставаймо й підіймаймось у Бетель, та поставимо там жертівника Богу, що послухав мене в день бідування мого, та й був зо мною в дорозі, що верстав я.

⁴ І видали Яковові богів чужих, що були в руках їх, і сережки, що були в ушу їх, і сховав їх Яков під дубом, що під Сихемом.

⁵ І помандрували вони, і був страх Божий на містах круг їх, і не вганяли за синами Якововими.

⁶ Прийшов же Яков у Луз, що в Канаан землі, се єсть Бетель, він і ввесь люд його, що були з ним.

⁷ І поставив там жертівника; і проложив тому врочищу прізвище Ель-Бетель, там бо явивсь йому Бог, як утівав од Езава, брата свого.

⁸ Умерла ж Дебора, мамка Ребечина, і поховали її під дубом і проложили йому прізвище Аллон-Бакут, дуб голосіння.

⁹ Явився ж Бог Яковові знов, як прийшов із Мезопотамії, і благословив його.

¹⁰ І рече йому Бог: Імя твоє не звати меться вже Яков, ні! Ізраїль буде імя твоє. І дав йому прізвище Ізраїль.

¹¹ Рече ж йому Бог: Я Бог всемогущий. Бувай плодющий і намножуйся. Народи і купа народів будуть і тебе, і царі з чересл твоїх вийдуть.

¹² І землю, що дав Авраамові й Ізаакові, тобі віддам, і насінню твому по тобі дам землю сю.

¹³ Знявся ж Бог від його, від урочища, де розмовляв із ним.

¹⁴ І поставив Яков стовпа на врочищі, де він розмовляв із ним, стовпа камяного та й злив на його ливною жертвою, і злив олії на його.

¹⁵ І проложив Яков прізвище врочищу тому, де розмовляв із ним Бог, Бетель.

¹⁶ І рушили вони з Бетеля, і було вже не далеко до Евфрата і настигла Рахелю родільня мука, і мала вона породи важкі.

¹⁷ Сталося ж, як вона мала важкі породи, каже їй баба сповитуха: Крепись; бо й се буде в тебе син.

¹⁸ Сталося ж, як покидала її душа, умірала бо, дала йому імя Бенонї, болюча дитина, отець же дав йому імя Бенямин, щасна дитина.

¹⁹ Умерла ж Рахеля, і поховано її на шляху до Евфрата, се єсть Бетлегем.

²⁰ І поставив Яков стовпа над гробом її. Се стовп на Рахелиному гробу по сей день.

²¹ Помандрував же Ізраїль і напаяв намета свого за Мигдаль-Єдером.

²² Сталося ж, як осівсь Ізраїль на тій країні, прийшов Рубен та й ліг із Билгою, батьковою наложницею. І дочувсь про се Ізраїль. Було ж синів у Якова дванайцятєро.

²³ Синове Леїні: Рубен, первенець Яковів, та Симеон, та Левій, та Юда, та Іссахар, та Зебулон.

²⁴ Синове Рахеліні: Йосиф та Бенямин.

²⁵ Синове Балли, рабині Рахеліної: Дан та Нефталій.

²⁶ Синове Зелфи, рабині Рахеліної: Гад і Асер. Се синове Яковові, що понароджувались йому в Мезопотамії.

²⁷ Прийшов же Яков до Ізаака, отца свого, в Мамрійщину, в Кіріят-Арбу, се Геброн, де пробував Авраам та Ізаак.

²⁸ Було ж Ізаакові сто і вісімдесять год.

²⁹ І розлучивсь Ізаак із душею й умер, і прилучивсь до роду свого, старий, нажившись на сьвітї. І поховали його Езав та Яков, синове його.

36

¹ Се ж родопись Езавова, він же Едом.

² Езав побрав собі жени із дочок Канаанських, Аду дочку Елона Хетяненка, та Оголибаму, дочку Ани, сина Зибео́на Евейненка.

³ Та Басмату Ізмайлову, сестру Небайотову.

⁴ Ада ж уродила Езавові Єлифаса; Басмата вродила Реґуїла.

⁵ Оголибама ж уродила Єгуса та Єглома та Корага. Се сини Езавові, що народились йому в Канаан землі.

⁶ І позабирав Езав жени свої, та сини свої, та дочки свої, і всі раби в господі своїй, і скотину свою, й усе підючне своє, і всі статки свої, що придбав у Канаан землі, та й помандрував Езав з Канаан землі, від брата свого Якова, у Сеїр землю.

⁷ Були бо майна їх більші над те, щоб кочувати вкупі, і країна, де пробували вони, не зносила їх задля скотини їх.

⁸ Осівся ж Езав на Сеїр горах; Езав, він же Едом.

⁹ Се ж родопись Езава, праотця Едомейв на Сеїр горах.

¹⁰ Ось іммення в синів Езавових: Єлифас, син Басмати, жінки Езавової.

¹¹ У Єлифаса ж були синове: Теман, Омар, Зефо, Гаєтам та Кенас.

¹² Тимна ж була наложниця Єлифаса, Езавенка, і вродила Єлифасові Амалека. Се синове Ади, жони Езавової.

¹³ І ось синове Реґуїла: Нахат і Серах, Шамма і Миза. Се синове Басмати, жони Езавової.

¹⁴ А се були синове Оголибами, дочки Ани, сина Зибео́на, жінки Езавової. Вродила вона Езавові Єгуса та Єглома та Корага.

¹⁵ Се були дуки в синів Езавових. Синове Єлифаса, первенця Езавового: дука Теман, дука Омар, дука Зефа, дука Кенас,

¹⁶ Дука Кораг, дука Гатам, дука Гайфас, дука Амалек. Се дуки Єлифасові в Едом землі. Се сини Адині.

¹⁷ А се сини Реґуїла Езавенка: дука Нахат, дука Серах, дука Шамма, дука Миза. Се дуки Реґуїлові в Едом землі. Се синове Басмати Езавихи.

¹⁸ Се ж синове Оголибами Езавихи: Дука Єгус, дука Єглом, дука Кораг. Се дуки Оголибами, дочки Ани, жінки Езавової.

¹⁹ Се сини Езава, і се дуки їх. Він Едом.

²⁰ Се ж сини Сеїра Горієнка, що сєдили осадами в тій країні Лотан, та Собаль, та Зибео́н, та Ана.

²¹ Та Дишон, та Єзер, та Дишан. Се дуки Горійські в синів Сеїрових в Едом землі.

²² А синове Лотанові були: Горій та Гемам, а сестра Лотанова: Тимна.

²³ А се синове Собальові: Алван, Манагат, та Ебаль, Сефо та Онам.

²⁴ А се синове Зибео́нові: Ая та Ана. Се той Ана, що знайшов гарячі жерела в степу, пасучи осли Зибео́нові, батьківські.

²⁵ А се синове Аніні: Дишон і Оголибама, дочка Анина.

²⁶ Се ж синове Дишонові: Гемдан, та Єшдан, та Ітран, та Керан.

²⁷ Се ж синове Єзерові: Билган, та Саван, та Акан.

²⁸ Сеж синове Дишанові: Уз та Аран.

²⁹ Се ж дуки в Горіїв: дука Лошан, дука Собаль, дука Зибео́н, дука Ана;

³⁰ Дука Дишон, дука Єзер, дука Дишан. Се дуки в Горіїв після дуків їх у Сеїр землі.

³¹ А се царі, що царювали в Едом землі, перш ніж царював там який царь в Ізраїлі.

³² Царював у Едомі Бела Бейоренко; прозивався ж город його Динхаба.

³³ Умер же Бела, і царював намість його Йо́баб Серахенко із Бозри.

³⁴ Умер же Йо́баб, і царював намість його Гусам із Теман землі.

³⁵ Умер же Гусам, і царював намість його Гадад Бедаденко, що побив Мидіяніїв на полі Моаб, а город його прозивавсь Авит.

³⁶ Умер же Гадад, і царював намість його Самла із Мазреки.

³⁷ Умер же Самла, і царював намість його Савул із Рехобота над рікою.

³⁸ Умер же Савул, і царював намість його Бааль-Ганан Ахборенко.

³⁹ Умер же Бааль-Ганан Ахборенко, і царював намість його Гада́р; город же його прозивали Па́кгу, а жінку його Меґетабееля, дочка Матреда, дочки Мезаґаба.

⁴⁰ А се ймення дуків Езавових по родинах їх, по врочищах їх, по прізвищах їх: Дука Тимна, дука Алва, дука Єтет.

⁴¹ Дука Оголибама, дука Єла, дука Пинон.

⁴² Дука Кенас, дука Теман, дука Мибзар,

⁴³ Дука Магдієль, дука Ірам. Се дуки в Едомі, по оселях їх, по врочищах їх. Се Езав, прайотець Едомів.

37

¹ Осівся ж Яков на країні, де пробував отець його Ізаак, у Канаан землі.

² Се ж родились Якова: Як було Йосифові сімнайцять років, пас він вівці з братцем своїм, та був ще недолітком між синами Балли та Зелфи, жен отця свого. І доводив Йосиф речі їх ледачі до панотця свого.

³ Яков же любив Йосифа над усі сини свої; бо родивсь у старощах його, і справив йому одіж квічасту, рукавчату.

⁴ Вбачаючи ж братте його, що любить його батько над усі сини свої, зненавиділи його, і тяжко їм було промовляти до його мирно.

⁵ Бачив же Йосиф сон і розказав браттї своїй.

⁶ І каже їм: Послухайте лишень сна сього, що я бачив.

⁷ Здавалось бо, ніби в'яжемо снопи серед поля; аж ось встав мій сніп, да й стоїть: ваші ж, бачся, снопи постали навкруги, та й уклонились мойму снопові.

⁸ Сказали йому братте його: Чи то ж бо справді царювати меш над нами. Та й зненавиділи його ще й надто за сні його і за слова його.

⁹ Побачив же сон другий, та й повідав його браттю своїму, і каже: Ось бачив ще сон, і здавалось, ніби соньце й місяць й одинайцятєро зір уклонились мені.

¹⁰ І розказав отцеві своїму й браттю своїму. І докорив йому панотець його, каже йому: Що се за сон такий тобі приснився? Чи то ж бо се прийдемо, я й мати твоя й братте твоє, вклонитись тобі до землі?

¹¹ Позавидували ж йому братте його, панотець же його завважив слово се.

¹² І погнались брати його з отецькими вівцями в Сихем.

¹³ І каже Ізраїль до Йосифа: Чи не пасуть братте твоє в Сихемі? Іди навідайся до них. Каже ж йому: Готов!

¹⁴ Каже ж йому: Іди, синку, та наглянь, чи все гаразд у браття твого, чи все гаразд між вівцями, і принеси вістку. Та й послав його з Геброн долини, і прийшов у Сихем.

¹⁵ І стьрив його чоловік якийся, аж він блукає по полю. Питає ж його чоловік: Чого шукаєш?

¹⁶ Він же каже: Браття мого шукаю. Повідай, де пасуть.

¹⁷ Каже ж йому чоловік: Погнались ізвідсі; чув бо, як мовляли: Поженимось у Дотан. І пійшов Йосиф слідом за братцем своїм, і зустрів їх у Дотані.

¹⁸ Загледіли ж його оддалеки, перш ніж наближився до них, і змовились на його, щоб убити його.

¹⁹ Каже ж брат до брата: От сновидець той ійде.

²⁰ Нумо вбємо його та вкиньмо в який колодязь, та й казати мемо: Зьвір лютий пожер його; от і побачимо, що станеться з тих снів його.

²¹ Чуючи ж се Рубен, одняв його з рук у їх, та й каже: Не губімо душі.

²² Каже ж Рубен: Не проливайте крові, а вкиньте в степовий колодязь, руки ж не кладіть на його; се, щоб визволити його з рук у них, та й оддати панотцеві.

²³ І сталось, як прийшов Йосиф до браття свого, стягли з Йосифа одіж його квічасту рукавчату, що була на йому.

²⁴ І взяли його, та й укинули в колодязь; колодязь же сухий був, води не було.

²⁵ І сіли попоїсти, коли ж глянуть, ідуть подорожні Ізмаїлитяне від Галааду з верблюдами своїми, везучи бурштин, бальзам та ладан в Єгипет.

²⁶ Каже ж Юда до браття свого: Що за користь, як убємо брата нашого та й потаїмо кров його.

²⁷ Ходімо, продаймо його Ізмаїлитянам; руки ж наші не будуть на йому, бо він брат наш і тіло наше. І вдовольнилились братте його.

²⁸ І йшли мимо купці Мидіянські; і витягли вони Йосифа з колодязя, і продали Йосифа Ізмаїлитянам за двацять срібняків; і поведено Йосифа в Єгипет.

²⁹ Вернувся ж Рубен до колодязя, аж Йосифа нема в колодязі, і розірвав одіж свою.

³⁰ І прийшов до браттї своєї й каже: Хлопця нема, а я, куди мені теперенькі йти?

³¹ Узяли ж вони одєжу Йосифову, і закололи кізлика, та й помазали одєжу кровю;

³² І послали одєжину квічасту рукавчату, і принесено її до батька, і казали: Се ми знайшли; познавай, чи се одєжа сина твого, чи ні.

³³ І впізнав, і каже: Одєжа сина мого! Зьвір лютий іззів його, зьвір ухопив Йосифа.

³⁴ І розірвав Яков одіж свою, і нагорнув на чересла свої веретище, і плакав по синові своїму дні многі.

³⁵ Посходилися ж усі його синове й дочки розважати його, та не слухав розважання говорючих: Пійду до сина мого сумуючи на той сьвіт у землю. Так убивався по йому батько його.

³⁶ Мидіяні ж продали Йосифа в Єгипті Потифарові, дворянину Фараоновому, гетьманові приборчників його.

38

¹ І сталося того часу, Юда відлучивсь од браття свого, та й присусідивсь до одного Адуламця, на прізвище Гіра.

² І побачив там дочку одного Канаанця, його ім'я Шуа, і взяв і ввійшов до неї.

³ І завагонівши вродила вона сина, і дала йому ім'я Гер.

⁴ І завагонівши знов, уродила сина, і дала йому ім'я Онан.

⁵ І завагонівши знов уродила ще сина, і дала йому ім'я Села. І був Юда у Кезібі, як вона роджала.

⁶ І взяв Юда жінку Герові, первенцеві своєму, на ім'я Тамара.

⁷ Був же Гер первенець Юдин, ледачий ув очу в Господа, і вбив його Господь.

⁸ Каже ж Юда Онанові: Увійди до братової жінки, та оженись із нею, яко дівер, і возстав сім'я братові твому.

⁹ Знав же Онан, що не йому буде насінне, і як увиходив до братової жінки, проливав сіме на землю, щоб не дати насіння братові своєму.

¹⁰ Ледарство ж погань було в очу в Бога, що він коїв; тим убив і сього.

¹¹ Каже Юда Тамарі, невістці своїй: Седи вдовою в отецькій господі, докіль великий буде Села, син мій. Каже бо сам собі: Колиб і сей не вмер, як брати його. І пійшла Тамара й сідла в отецькій господі.

¹² Як упилило ж доволі часу, померла Шуанова дочка, жінка Юдина. Віджурившись після того Юда, пійшов до овечих стригачів своїх, сам і приятель його Гіра Адуламець, у Тімну.

¹³ І сповістили невістку його Тамару говорючи: Он свекір твій йде в Тімну стригти вівці свої.

¹⁴ Вона ж, покидавши вдовицьку одержу з себе, окрилась наміткою, та заквічалась, і сіла в Енаїмській царині, що при дорозі в Тімну, знавши, що вже дорослий Села, та її не дано йому за жінку.

¹⁵ І побачивши Юда, подумав, що се блудниця; окрила бо лице собі, і не впізнав її.

¹⁶ Завернув же до неї з манівця, та й каже їй: Попусти мені ввійти до тебе. Не впізнав бо, що се невістка йому. Вона ж каже: Що мені даси, як увійдеш до мене?

¹⁷ Він же каже: Пошли тобі кізлика з отари. Вона ж каже: А чи даси мені залог докіль пришлеш?

¹⁸ Він же каже: Який залог тобі дати? Вона каже: Перстень з печаткою твоєю, твій пояс, та палицю, що в руці в тебе. І дав їй, та й увійшов до неї, і завагоніла від його.

¹⁹ І встала та й пійшла, і скинула намітку з себе, і вдяглась ув одіж удовицьку.

²⁰ Послав же Юда кізлика через руки приятеля свого Адуламця, узяти залог од молодиці, та не знайшов її.

²¹ Поспитав же в міських людей, та й каже: Де блудниця, що сідла під Енамом при дорозі? І мовляли вони: Не було тутеньки ніякої блудниці.

²² І вернувся до Юди та й каже: Не знайшов, і люде міські кажуть: Не було тутеньки ніякої блудниці.

²³ Каже ж Юда: Нехай візьме собі, аби не сьміялись із нас; бо я послав кізлика, ти ж не знайшов.

²⁴ І сталося через три місяці, повідано Юді: Зблудила Тамара, невістка твоя, і вже завагоніла від блуду. Каже ж Юда: Виведіть її, нехай спалить.

²⁵ Вона ж, як її ведено, послала до свекра свого говорючи: Від того чоловіка, чиє оце, я завагоніла. І каже: Познавай, чий се перстень з печаткою, пояс і палиця.

²⁶ Упізнав же Юда, та й каже: Оправдалась Тамара лучче мене; бо не оддав я її за Селу, сина мого. І не взнав її вже більше.

²⁷ Сталося ж, як роджала, що були близнята в утробі її.

²⁸ Сталося ж, як роджала, висунуло ручку, і взявши баба-сповитуха, перевязала ручку йому червоною ниткою, говорючи: Се вийшло перве.

²⁹ І сталося, як потягло назад ручку, дивись, вийшов брат його. Вона ж каже: Як се ти прорвався? І дала йому ім'я Перез.

³⁰ А потім вийшов брат його, і в його на ручці була червона нитка. І дала ім'я йому Серах.

39

¹ Йосифа ж приведено в Єгипет, і купив його Потифар, дворянин Фараонів, гетьман вартовиків його, Єгиптянин, із рук Ізмаїлітян, що привели його туди.

² І був Господь із Йосифом, так що у всьому йому таланило, і жив у дому в свого пана, Єгиптянина.

³ Бачив же пан його, що Господь із ним, і що ні робить, Господь щастить руці його.

⁴ І знайшов Йосиф ласку в очах його, і вслуговував йому, і той поставив його над усім домом своїм, і все, що мав, оддав у руки його.

⁵ І сталося того часу, як поставив його над домом своїм і над усім майном своїм, Господь благословив Єгиптянина задля Йосифа, і було благословення Господнє на всьому, що мав у господі і в полі.

⁶ І передав усе, що мав, Йосифові, і не знав нічогоїсінько в своєму майні, опріч хліба, що їв. І був Йосиф гарний станом і вродливий видом вельми.

⁷ І сталося по сих речах, що жона пана його накинула оком Йосифа, та й каже: Лязь ізо мною.

⁸ Він же не схотів, і каже свого пана жоні: Дивись, пан мій не знає за мною нічогоїсінько в дому своєму, і все, що має, віддав у руки мої.

⁹ І нікого нема над мене в дому сьому, і невдержано від мене нічого, опріч тебе; бо ти жона йому еси. Як же вчиню ледарство велике се й гріх перед Богом?

¹⁰ І сталося, як вона підмовляла Йосифа день у день, не послухав її, щоб лягти з нею й жити з нею.

¹¹ І сталося одного такого дня, що ввійшов Йосиф у будинок справляти справи свої, і не було нікого з домовників у середині.

¹² І вхопила його за одержу говорючи: Лягай зо мною. І покинув одержу свою в руках її, та й утік геть.

¹³ І сталося, як побачила, що покинув одіж свою в руках її, та втік геть,

¹⁴ Гукнула на домовників, та й каже їм: Бачте, увів до нас Єврея, щоб насьміявся із нас. Увійшов до мене, та й хотів лягти зо мною, так я закричала голосно.

¹⁵ І сталося, як почув, що я зняла крик та загукала, покинув одіж свою в мене, да метнувся на втеки.

¹⁶ І положила одіж його коло себе, докіль прийде пан його до дому.

¹⁷ І повідала йому такими словами: Прийшов до мене парубок Євреї, що ввів еси до нас, посьміятись із мене.

¹⁸ І сталося, як зняла голос, та закричала, він покинув одіж свою, та й побіг втеком.

¹⁹ І сталося, як почув пан його слова жони своєї, що каже до його: От яким робом пійшов парубок твій, запалав гнівом,

²⁰ І взяв Йосифа пан, вкинув його в темницю, туди, де вязники цареві сідли в неволі, і пробував там у темниці.

²¹ Но Господь був з Йосифом і змилосердивсь до його, і дав йому ласку в очу доглядника темничнього.

²² І віддав доглядник темничний в руки Йосифові всіх позакиданих у темницю, і все, що там роблять, роблено за його порядкуванням.

²³ Доглядник же темничний не дозиравсь ні до чого під його руками; бо Господь був із ним, і що він чинив, у всьому Господь помагав йому.

40

¹ Сталося ж по сих речах, провинив дука винарський в царя Египецького, і дука пекарський панові своєму, цареві Египецькому.

² І розгнівнися Фараон на обох дворян своїх, на дуку винарського й на дуку пекарського.

³ І повкидав їх у темницю в домі гетьмана вартовиків, у те місце, куди вкинуто Йосифа.

⁴ І приручив їх доглядник темничний Йосифові, і служив їм, і пробували вони довгий час у темниці.

⁵ І бачили обидва сні ув одну ніч, і кожен угадував свій сон по своєму, дука винарський і дука пекарський царя Египецького, що сідли в темниці.

⁶ Увійде ж до них Йосиф уранці і бачить, вони посуміли.

⁷ І поспитав дуків Фараонових, що були з ним у темниці в пана свого: Чого ви дивитесь так сумовито сьогодні?

⁸ Вони ж кажуть йому: Сон снівся нам, а вгадника йому нема. Каже ж їм Йосиф: Чи не від Бога ж угадування? Ось, розкажіте лишень мені.

⁹ І повідав дука винарський сон свій Йосифові, та й каже: У сні моему, бачся, виноградний кущ передо мною,

¹⁰ У виноградного ж куща три вітки, і неначе процьвів, і вирости сьпілі грони.

¹¹ А чаша Фараонова в руці в мене. І взяв я грону, і видавив у чашу, та й подав чашу в руки Фараонові.

¹² І каже йому Йосиф: От проти чого се снилось. Три грони, се три дні.

¹³ Через три дні підійме Фараон голову твою, та й верне тебе на місце твоє; і подавати меш Фараонові чашу до рук його прежнім звичаєм, як був еси його винарем.

¹⁴ Спогадай же на мене, як добре тобі буде і змилосердиш до мене, та й нагадай про мене Фараонові, та й визволь мене з твердині сієї.

¹⁵ Мене ж бо вкрадено з країни Єврейської; і тутеньки нічого лихого не вкоїв я, щоб мене вкинути в темницю.

¹⁶ І вбачав дука пекар, що гаразд угадує, та й, каже Йосифові: А мені снилось, бачся, три кошики хліба на голові в мене.

¹⁷ І в верхньому кошику всякий хліб до вподоби Фараонові, да птаство небесне розсклювало все з кошика на голові в мене.

¹⁸ Відказав же Йосиф кажучи: От проти чого снилось. Три кошики, се три дні.

¹⁹ Через три дні підійме в гору від тебе Фараон голову твою, і повісить на дереві тебе, і поїсть птаство небесне тіло твоє з тебе.

²⁰ Сталося ж на третій день, припав день родження Фараонового, і він справив пир усім дворянам своїм, і підняв угору голову дуці винареві своєму і дуці пекареві своєму, посеред своїх дворян.

²¹ І поставив дуку винарського на місце його знов, щоб подавав той чашу до рук Фараонових,

²² Дуку ж пекаря велів повісити на дереві; як віщував Йосиф їм.

²³ Однак не спогадав дука винар царський Йосифа, байдуже про його.

41

¹ Сталося ж у конці двох повних літ, Фараон бачив сон. Бачся, стояв він при ріці.

² І се, ніби з річки, вийшло семеро корів гарних і ситих, та й пасуться в лузі.

³ Аж ось і других семеро корів вийшло поганих на вид і худих, да й стоять коло тих корів на річному березі.

⁴ І пожерли семеро корови погані сімох корів гарних і ситих. І прокинувся Фараон.

⁵ І заснув, і снилось йому в друге: бачся семеро колосків жита виходило з одного стебла, товстих і повних.

⁶ А ж ось других семеро колосків, тоненьких і висушених східним вітром, виросло за ними.

⁷ І пожерли семеро колоски тоненькі і вітром спалені семеро колосків товстих та повних. Прокинеться ж Фараон, аж то сон.

⁸ І сталося уранці, стрівожився дух його, і пославши скликав усіх віщунів Єгипецьких і всіх мудрагелів тамошніх. І розказав їм Фараон сон свій, та й не було нікого, щоб умів його витолкувати Фараонові.

⁹ Озветься ж дука винарський до Фараона: Мушу спогадати кривду мою.

¹⁰ Розгнівився Фараон на раби свої та й укинув нас у темницю в дому гетьмана вартівницького, мене та дуку пекарського.

¹¹ І бачили ми сон обидва тієї ночі, я й він, кожному проти іншого снилось.

¹² Був же там із нами молодик Єврей, раб гетьманський вартівницький; і розказали ми йому, і виложив нам наші сні, кожному виложив сон його.

¹³ Сталося ж, як виложив нам, так і справдилось: мене вернено на моє дуківство, а того повішено.

¹⁴ Пославши ж Фараон, прикликав Йосифа. І виведено його негайно з хурдиги. І остригся він і перемінив одіж на собі, і прийшов до Фараона.

¹⁵ Каже ж Фараон Йосифові: Бачив я сон, а хто б витолкував, такого нема; я ж чув про тебе, кажуть, що, чувши сні, вмієш толкувати.

¹⁶ Відказуючи ж Фараонові Йосиф каже: Не я, ні! Бог дасть Фараонові відповідь упокійну.

¹⁷ Каже ж Фараон Йосифові: Снилось мені: бачся, стою на березі річному.

¹⁸ Аж се — із ріки вийшло семеро корів гарних і ситих, та й пасуться в лузі.

¹⁹ Аж се — других семеро вийшло слідом за ними, сухі і дуже погані видом і худі тілом такі, що й не бачив я по всій землі Єгипецькій.

²⁰ І пожерли семеро корови погані сімох корів ситих.

²¹ І як вони пожерли їх, не знати було, що вони ввійшли в утробу їх, і вид їх був такий самий, як і перш. Прокинувся я та й знов заснув.

²² І бачив я вві сні мойму, неначе семеро колосків виросло з одного стебла повних і добрих.

²³ Другі ж семеро колосків тоненьких і спалених вітром вирости слідом за ними.

²⁴ І пожерли семеро засохлі колоски і спалені вітром сімох колосків добрих і повних. І розказав я віщунам, та не було нікого, щоб мені те з'ясувати.

²⁵ І каже Йосиф Фараонові: Сон Фараонів один: що Бог творити ме, показав Фараонові.

²⁶ Семеро корів гарних — сім років, і семеро колосся доброго — сім років; сон один.

²⁷ І семеро корів худих і поганих, що вийшло за ними, сім років, і семеро порожних колосків, спалених східним вітром, се буде сім років голодних.

²⁸ Оце воно, що я сказав Фараонові: Що хоче Бог творити, він показав Фараонові.

²⁹ Дивись, оце настануть сім літ великого врожаю по всій Єгипецькій землі.

³⁰ Прийде ж і сім літ голодних за ними; і забудуть про наддостаток в Єгипецькій землі, і погубить землю сю голоднеча.

³¹ І не знати муть уроджаку в землі сій від голоднечі тієї, що йде за ним; тяжка бо буде вельми.

³² Приснився ж сон Фараонові двічі про те, що се постане від Бога, і незабаром приведе Бог се в діло.

³³ Тим нехай Фараон вигледить чоловіка мудрого й зугадного, та й поставить його над Єгипецькою землею.

³⁴ Нехай се вчинить Фараон і поставить доглядника по землі, і нехай одбирає пшеницу в Єгипецькій землі у сім роках уроджайних.

³⁵ І нехай громадять усяку харч за сім добрих літ, що настають, і нехай ссипають пшеницю під руку Фараонові, і нехай харчі приховують по городах.

³⁶ І буде харч прихована про запас землі на сім років голодних, що настануть у землі Єгипецькій, щоб земля не погинула в голоднечу.

³⁷ Угодно ж се було в очу Фараонові і в очу всіх дворян його.

³⁸ І каже Фараон дворянам своїм: Чи можна ж нам ізнайти чоловіка такого, щоб на йому та був дух Божий?

³⁹ Каже ж Фараон Йосифові: Після того, як Бог показав тобі се все, нема нікого такого зугадного й мудрого, як ти.

⁴⁰ Ти сам будеш над моім домом, і слухати ме слова твого все царство моє; тільки престолом я більший над тебе буду.

⁴¹ Промовив же Фараон до Йосифа: Се поставляю тебе над усею землею Єгипецькою.

⁴² І знявши Фараон перстень з руки своєї, надів його на руку Йосифові, і вдів його в шати білі, і возложив ланьцух золотий йому на шию.

⁴³ І посадив його на колесницю свою другу, і вигукувано перед ним: Навколішки! Сим робом поставив його над усею землею Єгипецькою.

⁴⁴ Промовив же Фараон до Йосифа: Я Фараон, та без тебе не махне й рукою і не поступить ногою ніхто в землі Єгипецькій.

⁴⁵ І дав Фараон ім'я Йосифові Зафнат Панеях^{*}, і дав йому за жену Аснату, дочку Потифера, священика Онського[†]. І знявся Йосиф над Єгиптом.

⁴⁶ І було Йосифові трицять літ, як він став перед Фараоном, царем Єгипецьким. І вийшов Йосиф од Фараона та й пройшов по всій землі Єгипецькій.

⁴⁷ Земля ж зародила сім год урожаєм, наче жменями.

⁴⁸ І назбирав усякої харчі за сім год, яка була на землі Єгипецькій, та й поприховував харч по городах. Харчі з поля, навкруги города, поприховував у тому ж городі.

⁴⁹ І назбирав Йосиф пшениці, мов би піску морського, багато вельми, що погубив і ліки; було бо безліч.

⁵⁰ В Йосифа ж родилось два сини до настання семи год голодних, що вродила йому Асната, дочка Потифара, священика Онського.

⁵¹ Дав же Йосиф ім'я першому Манассій: Мені бо, рече, дав Бог забути всю недолю мою й усе в господі панотцевій.

⁵² Ім'я ж другому нарік Ефрем; бо зробив мене плодючим Бог у землі бідування мого.

⁵³ Минуло ж сім років урожайних, що були в землі Єгипецькій.

⁵⁴ І почали голодних сім год наставати по слову Йосифовому. І був голод по всій землі; у всій же землі Єгипецькій був хліб.

⁵⁵ Як же заголодала й земля Єгипецька, заквилили люде до Фараона про хліб. Каже ж Фараон усім Єгиптянам: Ідіте до Йосифа, і, що скаже вам, чиніте.

⁵⁶ А голоднеча придавила ввесь світ. Поодчиняв же Йосиф усі житниці, та й продавав хліб усім Єгиптянам.

⁵⁷ Кинулись тоді всі землі до Йосифа в Єгипет; бо всюди панував страшний голод.

42

¹ Бачивши ж Яков, що є на продаж хліб у Єгипті, каже синам своїм: Чого позираєте один на одного?

² Я ж чув, що є хліб в Єгипті. Рушайте туди, та купіте таменьки хліба, щоб нам жити, не повмірати.

³ Рушило браттє Йосифове, десятеро братів, купувати хліба, в Єгипет:

⁴ Бенямина ж, брата Йосифового, не відпустив Яков із браттєм його, каже бо: Коли б не сталась йому в дорозі пригода!

⁵ Поприходили ж синове Яковові купувати хліба з приходніми, була бо голоднеча в Канаан землі.

⁶ Йосиф же правив землею; він і продавав усім землянам. Поприходивши ж брати Йосифові вклонились йому лицем до землі.

⁷ Побачивши Йосиф браттє своє впізнав, та почужив їх, і говорив до них жорстоко, і каже їм: Звідкіля прийшли? Вони ж кажуть: Із Канаан землі, купити хліба.

^{*} 41:45 Єгипецьке слово: Спаситель світа.

[†] 41:45 По єгипецьки Ан, старе ім'я міста Геліополіс, недалеко від теперішнього Каїро.

⁸ Упізнав же Йосиф браттє своє, вони ж не впізнали його.

⁹ І спогадав Йосиф сні свої, що снилися про їх, і каже їм: Ви пронири! Прийшли вишпйонувати проходи в землі сій.

¹⁰ Вони ж кажуть: Ні, пане добродію! раби твої прибули купити харчі собі!

¹¹ Всі ми синове одного чоловіка, вірняки. Раби твої, не підглядники.

¹² Каже ж їм: Ні! Перевідати прийшли проходи в землю сю.

¹³ Вони ж кажуть: Дванадцятєро нас братів, рабів твоїх, у Канаан землі. Менший тепереньки з отцем нашим, а одного немає.

¹⁴ Каже ж їм Йосиф: Се ж воно й є те, що я сказав вам: ви пронири.

¹⁵ Ось чим оправдितесь: Бодай так був жив Фараон! Не вийдете звідсі, коли брат ваш менший не прийде сюди.

¹⁶ Пошліть одного зміж вас, і нехай приведе брата вашого; а вас держати муть у в'язниці, докіль справдяться ваші слова: чи в вас є правда, чи ні. Як же ні, бодай так був жив Фараон, ви пронири.

¹⁷ І віддав їх під варту на три дні.

¹⁸ Каже ж їм третього дня: От що вчиніте, так останетесь живі; бо я собі людина богобоязлива.

¹⁹ Коли ви певняки, нехай один з між братів сидить у неволі, де вас вартують, а ви йдїть, вистачити хлїб вашій семі, в вашу госпду.

²⁰ А брата вашого меньшого приведіте до мене, так і правдиві будуть ваші слова, і не загинете. І вчинили так.

²¹ І каже одно одному: Ой справді ми провинили братові нашому тим, що занедбали скорботу душі його, як благав нас, та й не послухали! Тим прийшла на нас така печаль.

²² Відказуючи ж Рубен, каже їм: Хиба ж я не казав вам: Не согрішайте на дитині! Та не послухали. Оце кров його жадається від нас.

²³ Вони ж не відали, що їх розуміє Йосиф; бо промовляв до них через товкмача.

²⁴ Та й одвернувшись од них, сплакав Йосиф, і прийшовши знов до них розмовляв із ними та, взявши Симеона від них, звязав його перед віччу в них.

²⁵ Повелїв же Йосиф понасити торби їх пашнею, та й вернути кожному гроші в його торбину, та й обмислити їх живністю на дорогу. І сталося так.

²⁶ І навючивши пашню на осли свої, рушили звідти.

²⁷ Розв'язавши один торбину свою, щоб усипати оброку ослам своїм на попасі, побачив гроші свої; бо вони були зверху, в усті мішковому.

²⁸ І каже браттє своїму: вернено мені гроші; ось вони в торбі мойї. І охляло серце в їх, і поторопіли, говорючи одно одному: Що се вдїяв нам Бог?

²⁹ І прийшли до Якова, отця свого, в Канаан землю, і оповідали все, що сталося їм, і казали:

³⁰ Промовляв до нас госпдар землі тієї жорстоко, і вважав нас за розглядників його землі.

³¹ Ми ж йому казали: Певняки ми, не розглядники.

³² Дванадцятєро братів нас синів отецьких; одного нема, меньший же з панотцем нашим тепереньки в Канаан землі.

³³ Каже ж нам госпдар землі тієї: От із чого я взнаю, що ви певняки. Брата одного покинйте в мене, і забирайте куплений хлїб, задля голоду в домівці вашій, та й рушайте.

³⁴ І приведіте до мене брата вашого меньшого; тоді знати му, що не розглядники ви а вірняки. І брата вашого тоді оддам вам, і можете орудувати в нашій землі.

³⁵ І сталося, як спорожняли торби свої, диво, узлик із грошима в кожного в торбі його. І бачивши узлики грошей своїх, і самі і їх отець полякались.

³⁶ Каже ж їм Яков, отець їх: Зробили ви мене бездїтним. Нема Йосифа, нема й Симеона; чи то ж і Бенямина візьмете? Це все на мене!

³⁷ Каже ж Рубен отцеві своїму: Убий два сини мої, коли не приведу його до тебе. Приручи його мені; я приведу його до тебе.

³⁸ Він же рече: Не пйде син мій з вами; бо його брат умер, а сей один остався. Як станеться йому пригода в дорозі, що верстаєте, дак зведете смутком моє сиве волос в землю на той свїт.

43

¹ Голоднеча ж налягла тяжко на землю.

² І сталося, як поїли хлїб, що привезли з Египту, каже їм отець їх: Знов идіте й купіте нам хлїба трохи.

³ Каже ж йому Юда: Клятьбою клявся нам госпдар Египецький: Не побачите лица мого, коли брат ваш меньший не прийде з вами.

⁴ Так як пошлеш брата нашого з нами, пйдемо й купимо тобі пашні.

⁵ Коли ж не пошлеш брата нашого з нами, не пйдемо; муж бо громадський промовив до нас: Не бачити мете лица мого, коли брата вашого не буде з вами.

⁶ Каже ж Ізраїль: Про що ви заподїяли зло мені, повідавши мужові, що в вас іще є брат?

⁷ Вони ж кажуть: Допитом допитувався у нас громадський муж і про нашу родину: Чи ще жив ваш панотець? Чи маєте ще брата? І ми оповідали йому по розуму слова сього. Чи то ж ми знали, що скаже нам: Приведіте брата вашого?

⁸ Каже ж Юда до Ізраїля, панотця свого: Відпусти хлопця зо мною, так знімемось і поїдемо, щоб живими бути, не повмирати й самим і малечі нашій.

⁹ Я сам буду йому зарукою; з рук моїх вимагати меш його. Коли не приведу його до тебе, й не поставлю його перед тобою, нехай буду грішен перед тобою непростено довіку.

¹⁰ Бо коли б ми не гаялись, певно б уже звернулися двічі.

¹¹ Каже ж їм отець їх Ізраїль: Коли так воно є, чиніте по своєму. Понабирайте ж того, що родить у нас найлуччого в торби, та й везіте громадському мужеві тому гостиньця: трохи бальзаму та трохи виноградного меду, трагтану та ладану, і писташок, оріхів і мигдалю.

¹² А грошей возьміть удвоє з собою; а ті гроші, що познаходили в торбах ваших, везіть назад з собою. Може, то недогляд.

¹³ І брата свого возьміть, і знявшись ідіть ізнов до громадського мужа.

¹⁴ Бог же Всемогущий нехай дасть вам ласку в очу громадського мужа, щоб одпустив брата вашого Бенямина. А коли мені вже бути бездїтним, то буду бездїтним.

¹⁵ Узнявши ж мужі гостиньця та грошей удвоє з собою та Бенямина, знялись, та й прийшли в Єгипет, і стали перед Йосифом.

¹⁶ Побачив же їх Йосиф і Бенямина, брата свого, і каже старшому над його господою: Уведи людей в будинок, та заколи що й уготуй; ізо мною бо трапезувати муть люде о полудні.

¹⁷ Зробив же чоловік, як звелїв Йосиф, і ввів людей у будинок Йосифів.

¹⁸ І полякались люде, що введено їх у будинок Йосифів, і мовляли: Задля грошей, що були у торбах наших, уводять нас, щоб знайти причину проти нас, і напасти на нас, та й позабирати в раби нас, і осли наші.

¹⁹ Приступивши ж до старшого над господою Йосифовою, розмовляли з ним у царині будинковій

²⁰ Так. Пане добродію, благаємо тебе: поприходили ми спершу купити пашні.

²¹ Сталося ж, як зупинились на попас, та порозв'язували торби свої, аж се гроші кожного в торбині його, в усті. Ті гроші вертаємо по вазі тепереньки руками нашими.

²² А гроші другі привезли з собою купити харчі. Не відаємо, хто вложив гроші нам у торби.

²³ Каже ж їм: Мир вам! Не лякайтесь. Бог ваш і Бог отця вашого дав вам скарб у ваші торби, а гроші ваші в мене. І привів до них Симеона.

²⁴ І приніс води їм пообмивати ноги, і дав паші ослам їх.

²⁵ Наготовили ж вони гостиньця, докіль прийде Йосиф о полудні; чули бо, що там обідати муть.

²⁶ І прийшов Йосиф до дому, і принесли йому гостиньця, що наготовили, та й уклонились йому лицем до долівки.

²⁷ І поспитав у них про їх здоров'я, і каже: Чи здужає панотець ваш старенький, що мовляли? Чи ще жив?

²⁸ Вони ж кажуть: В доброму здоров'ї раб твій, отець наш; іще жив. І понахилили голови, та й уклонились до долівки.

²⁹ І споглянув очима своїми, і побачив Бенямина, брата свого єдиноматернього, і спитав: Чи се брат ваш найменший, що про його казали мені? І каже: Бог нехай милує тебе, дитино!

³⁰ Замішався і з упинивсь Йосиф; поривало бо душу його до брата його, і шукав, де сплакнути; і увійшовши у ложницю, заплакав там.

³¹ І вмивши лице, вийшов, перемигів їй каже: Подавайте хліб сілі!

³² І подано йому окреме, а тим окреме, і Єгиптянам, що з ним обідали. Не можуть бо Єгиптяне їсти з Євреями; гидуєть бо тим Єгиптяне.

³³ Посіли ж проти його, первенець по родовому праву своєму, а наймолодший по недоліцтву своєму; і дивувались вони один одному.

³⁴ І послалися їм частки сперед його; більша ж була частина Беняминовою над усі частки впятеро. Пили вони й попивали із ним у веселості.

44

¹ І повелїв Йосиф старшому над господою його говорючи: Посповний людям торби пашнею, скільки винесуть, і повкладай кожному гроші в усю торби його зверху.

² А чашу мою срібну вложи в торбу меньшому і гроші його за пашню. І зроблено по слову Йосифовому.

³ День заднився, людей одпущено, самих і ослят їх.

⁴ Вийшовши вони з городу, не відойшли ще далеко, як повелїв Йосиф домозверхникові своєму: Гой! устай, та вганяй слідом за людьми; наздожени їх і скажи: Так се ви платите злом за добро?

⁵ Та ж се кубок, що пе з його пан мій; він же й ворожбу ворожить по йому. Зло вдіяли ви таке заподіявши.

⁶Наздогнавши ж їх, каже по наказу сьому.

⁷Вони ж йому: Про що говорить пан добродій слова такі? Не таківські раби твої, не зроблять по слову сьому.

⁸Ми ж тобі ті гроші, що познаходили в торбах у себе, вернули з Канаан землі: Як же б украли з дому в пана твого срібло чи золото?

⁹У кого з рабів твоїх воно знайдеться, тому смерть, а ми будемо рабами панові нашому.

¹⁰Він же каже: Нехай же й се, як мовляли, так буде. У кого воно знайдеться, нехай буде мій раб, ви ж чисті будете.

¹¹І метнулись, і скинув кожен торбу свою на землю, і розв'язав кожен торбу свою.

¹²І шукав, від старшого почавши, докіль дійшов до меньшого, та й знайшов чашу в торбі Беняминівій.

¹³І пороздирали одіж свою, і навючивши кожен осла свого, вернулись у город.

¹⁴Увійшов же Юда й братте його до Йосифа в будинок, він же був там, та й попадали перед ним на долівку.

¹⁵Каже ж їм Йосиф: Що се за діло ви вдіяли? Хіба не відаєте, що нема такого ворожбита, як я?

¹⁶Каже ж Юда: Що відкажемо панові добродієві мойму, що промовимо? Або чим оправдуватись нам? Бог ізнайшов кривду в рабів твоїх. Оце ж ми раби панові добродієві нашому, і ми й він, у кого знайшлась чаша.

¹⁷І каже він: Таку річ не мені вчинити. Той, у кого знайшовся кубок, буде мені раб; ви ж ідіте до панотця вашого не зайняті в неволю.

¹⁸Приступивши ж до його Юда, каже: Благаю й молю тебе, пане добродію, дозволь рабові твому промовити слова в уші пана добродія свого, і не прогнівись на раба твого; ти ж бо еси з Фараоном рівен.

¹⁹Пане добродію! Питав еси в рабів твоїх словами: чи маєте отця або брата?

²⁰І промовили ми панові добродієві: Є в нас отець старенький і хлопя старощів його, а брат його вмер, він же один остався у матері своєї, і панотець улюбив його.

²¹Ти ж мовляв рабам твоім: Приведіте до мене, щоб я споглянув на його.

²²І відказали ми панові добродієві: Неможлива річ хлопцеві покинути панотця свого; коли ж покинув би панотця свого, умер би.

²³Ти ж промовив еси до рабів твоїх: Як не прийде брат меньший ваш, більш не бачити мете лиця мого.

²⁴Сталося ж, як прийшли ми до раба твого, панотця нашого, повідали ми йому слова пана добродія нашого.

²⁵Каже ж нам панотець наш: Ідіть, ізнов та купіте трохи збіжа.

²⁶Ми ж відказали: Не можлива річ йти! Коли ж брат наш меньший піjde з нами, піjдемо; бо шкода вбачати нам у вічі мужа громадського того, як брат наш меньший та не буде з нами.

²⁷Каже ж раб твій, панотець наш, до нас: Ви знаєте, що двох уродила мені жена моя.

²⁸І один піjшов од мене, і казав я: Певно розірвано його на шматте, та й не бачив його й досі.

²⁹Коли ж оце візьмете й сього від мене, і станеться йому пригода, зведете старощі мої в смутку на той світ.

³⁰Тим же то, як піjду я до раба твого, панотця мого, та хлопця не буде з нами? Душа ж бо його та звязана з душею малого,

³¹Так станеться таке, що як побачить, що нема хлопця з нами, то певно й раби твої зведуть сиве волосся раба твого, панотця нашого, смутком в землю.

³²Бо раб твій зробивсь порукою мойму панотцеві за хлопця, і ясив: Коли не приведу його до тебе, так нехай буду непростений тобі до віку.

³³Тим же то буду тепереньки замість хлопця тобі рабом, а хлопець нехай іде з браттем своїм.

³⁴Як бо мені йти до панотця, хлопця ж не буде зо мною? Не мушу вбачати лихої години, що побє панотця мого.

45

¹І не здолів більш перемогати себе перед усіма, що стояли навкруги, і закричав: Геть усі від мене! І не зісталось нікого при Йосифі, як признававсь браттцю свойму.

²І заплакав у голос, і почувли Египтяне й уся господа Фараонова.

³І каже Йосиф браттцю свойму: Я Йосиф! Чи жив іще панотець мій? І не здоліли брати відказати йому; стрівожились бо перед ним.

⁴Каже ж Йосиф браттцю свойму: Приступіте до мене. І приступили. І каже: Я Йосиф, брат ваш, що продали ви в Египет.

⁵Тепер же не сумуйте, і не вдавайтесь у тугу, що продали мене сюди; про те бо, щоб ми були живі, послав мене Бог перед вами.

⁶Се ж бо вже друге літо голодує земля, а ще пять років осталось, що не буде ні оранки ні жнив.

⁷ І послав мене Бог поперед вами переховати вам останок на землі, і ратувати ваші душі великим поратунком.

⁸ Оце ж не ви послали мене сюди, а Бог, і зробив мене отцем Фараонові, і паном усього його дому, і зверхником усієї землі Єгипецької.

⁹ Ідіть ж хутко до панотця мого, і промовте йому. От що говорить син твій Йосиф: Бог зробив мене паном усього Єгипту; йди ж до мене, не гайся.

¹⁰ І осядешся в Гозен землі, і будеш поблизу в мене, ти й діти твої, і твоїх дітей діти, і вівці твої, й воли твої, і все твоє.

¹¹ І харчувати му тебе; ще бо п'ять год буде голодних на землі, ато дійшов би до злиднів і ти і дом твій і все твоє.

¹² Оце ж очі ваші бачили й очі Бенямінові, брата мого, що се уста мої промовляють до вас.

¹³ Возвістіте панотцеві мойму про всю славу мою в Єгипті і про все, що ви бачили, та хуленько приведе́те панотця мого сюди.

¹⁴ І впавши на шию Бенямінові, братові свойму, плакався над ним; і Бенямин плакався на шиї в його.

¹⁵ І цілуючи все браттє своє, плакався над ними, а потім промовляли до його брати його.

¹⁶ І пронеслась чутка про се до господи Фараонові: Поприходили браттє Йосифові! І любо се було Фараонові й дворянам його.

¹⁷ Озветься ж Фараон до Йосифа: Скажи браттю твоему. От що вчиніте: Понавючайте скотину свою та йдіть у Канаан землю,

¹⁸ І, взявши батька вашого й родину вашу, прибувайте до мене; дам вам що найлучче в землі Єгипецькій, і живити метесь плодами землі.

¹⁹ Ти ж повели їм узяти колесниці з Єгипецької землі про дітей ваших, і жен ваших, і взявши батька вашого прибувайте;

²⁰ І не жалуйте домівок ваших; всі бо Єгипецькі блага вам будуть.

²¹ І вчинили так діти Ізрайлеві, і дав їм Йосиф колесниці по слову Фараоновому, і дав їм харчі на дорогу.

²² І дав усім їм на переміну одежі на дорогу, Бенямінові ж дав триста секлів срібла і п'ять одєжин на переміну.

²³ А панотця свого він обіслав тим же робом і дав: десять ослів з уюками всіх благ Єгипецьких, і десять ослиць, вюкованих пашнею та хлібом, і найдками панотцеві свойму на дорогу.

²⁴ Так відпустив своє браттє, і рушили; і каже їм: Гледіть, незаїдайтесь у дорозі.

²⁵ І вийшли з Єгипту, і прийшли в Канаан землю до Якова, батька свого.

²⁶ І оповідали йому говорючи: Ще жив Йосиф, і він господарує над усією землею Єгипецькою. І зомліло серце Яковове, не звірявся бо їм.

²⁷ Но переказували йому всі слова Йосифові, що промовляв до них, і як побачив колесниці, що послав Йосиф по його, тоді ожив дух Яковів, отця їх.

²⁸ І каже Ізраїль: Буде з мене! Йосиф, син мій, ще жив! Пйду, побачу його перш ніж умірати мені.

46

¹ І рушив Ізраїль з усім своїм, і прийшов до Бейер-Саби, і приніс жертву Богові отця свого Ізаака.

² І рече Бог до Ізраїля в привиддях ночних, і рече: Якове! Якове! Він же озвався: Чую!

³ І рече: Я Бог, Бог отців твоїх. Не опасуйся спуститись у Єгипет; народом бо великим сотворю тебе там.

⁴ Я сам із тобою спущусь у Єгипет, і я ж возведу тебе, і Йосиф положить руку свою на очі твої.

⁵ І рушив Яков од Бейер-Саби, і повезли сини Ізраїлеві панотця свого і малечу свою, і жени свої на колесницях, що послав Фараон по його.

⁶ І позабирали статки свої й усе майно, що надбали в Канаан землі, і прибули в Єгипет Яков і все насіннє його з ним.

⁷ Сини свої і сини синів своїх, дочки свої і дочки синів своїх, і все насіннє своє привів у Єгипет із собою.

⁸ Се ж імена синів Ізрайлевих, що поприходили в Єгипет: Яков та сини його; первенець Яковів: Рубен.

⁹ Синове ж Рубенові: Ганох та Паллуй, Хезрон та Кармій.

¹⁰ Синове ж Симеонові: Емуїл і Амин та Огад та Яхин та Зогар та Савул, син Канаанки.

¹¹ Синове ж Левієві: Герсон, Кагат та Мерарій.

¹² Сини ж Юдові: Гер та Онан та Села та Перез та Серах; повмирали ж Гер та Онан у Канаан землі. А синове Перезові були: Гезрон та Гамуль.

¹³ Синове ж Іссахарові: Тоса та Пува та Йов та Симрон.

¹⁴ Синове ж Зебулонові: Серед та Елон та Яхлєїль.

¹⁵ Се Леїні синове, що вродила Яковові в Падан-Арамї, та Дину, дочку його. Усіх душ синів його і дочки його трийцять і три душі.

¹⁶ Синове ж Гадові: Зифйон та Гаггій, Суній та Єзбон, Єрій та Ародій та Арелій.

¹⁷ Синове ж Асерові: Імна та Ішва та Ішвій та Берія, та Сераха, сестра їх. Синове ж Берієві: Гебер та Малкієль.

¹⁸ Се сини Зелфи, що дав Лабан Леї, дочці своїй, що вродила їх Яковові шіснайцятєро душ.

¹⁹ Синове ж Рахелі, жони Якової: Йосиф та Бенямин.

²⁰ І родились Йосифові в Египецькій землі: Манассій та Ефраїм, що вродила йому Асната, дочка Потифара, сьвященника Онського.

²¹ Синове ж Беняминові: Бела та Бехер та Асбель, Гера та Нааман, Єхій та Рош, Муппим та Гуппим та Ард.

²² Се синове Рахеліні, що вродила їх Яковові, всіх, душ чотирнайцятєро.

²³ Синове ж Данові: Гусим.

²⁴ Синове ж Нафталієві: Яхзеєль та Гуній та Єзер та Силлем.

²⁵ Се синове Білжині, що дав їй Лабан Рахелі, дочці своїй, і вродила їх Яковові всього сім душ сих.

²⁶ Усіх же душ, що поприходили з Яковом в Египет, і що повиходили з чересел його, опріч жінок синів Яковових, всіх душ шістьдесять і шість.

²⁷ Синове Йосифові, що понароджувались йому в Египті, дві душі. А всіх душ дому Якового, що прийшли з Яковом у Египет, душ сімдесять.

²⁸ Юду ж послав перед собою до Йосифа направляти лице його до Госену. Як прибули ж вони в Госен землю,

²⁹ Запріг Йосиф колесницю свою, і поїхав назустріч Ізраїлеві, панотцеві своєму в Госен, і побачив його, і впав йому на шию, і плакався плачем великим.

³⁰ І каже Ізраїль до Йосифа: Тепер хоч і вмерти, бо побачив лице твоє; жив єси!

³¹ І каже Йосиф своєму браттю та всьому домові панотця свого: Поїду, сповіщу Фараона, і скажу йому: браттє мое, та дом панотця мого, що були в Канаан землі, прибули до мене.

³² Вони ж чабани собі; їх ремество було випасувати скотину, і поприганялись із вівцями й товариною і з усім статком своїм.

³³ Як же прикличе вас Фараон, і скаже вам: Яке ваше ремество?

³⁴ Кажіте: Чабани єсємо, раби твої, змалку та й по сей день, і ми й батьки наші, щоб вам осістись у Госен землі. Чабанами ж бо гідують Египтяне.

47

¹ І прибув Йосиф і спосвістив Фараона й каже: Панотець мій і браттє мое, з вівцями й товариною й з усім статком своїм, прибули із Канаан землі, і се вони в Госен землі.

² Та й із браття свого взяв пятеро чоловіка, та й поставив їх перед Фараоном.

³ І промовив Фараон до браття Йосифового: Яке ремество ваше? Вони ж відказали Фараонові: Чабани, раби твої, ми й батьки наші змалку та й по сей день.

⁴ Мовляли вони й надто Фараонові: Перебувати в землі поприганялись; нема бо пасовища вівцям у рабів твоїх; опанував бо голод Канаан землю. Тепереньки ж благаємо, дозволь оселитись у Госен землі.

⁵ І промовив Фараон Йосифові: Отець твій і браттє твоє прибули до тебе. Се земля Египецька перед тобою. На щонайлуччій землі осели отця твого і браттє твоє.

⁶ Нехай селяться в Госен землі, і коли знаєш яких людей спосібних між ними, та настанови їх доглядниками над скотиною мою.

⁷ І привів Йосиф отця свого, та й поставив його перед Фараоном. І благословив Яков Фараона.

⁸ І промовив Фараон до Якова: Скільки років життя твого?

⁹ І каже Яков Фараонові: Життя мого на світі сто і трийцять літ. Малі й важкі були літа життя мого, не досягли до літ життя отців моїх на світі.

¹⁰ І благословивши Яков Фараона, вийшов зперед Фараона.

¹¹ І поселив Йосиф панотця свого й браттє своє, і дав їм державу в землі Египецькій, на луччій землі, в Раємзес землі, як повелів Фараон.

¹² І наділяв Йосиф отця свого й браттє своє й усю родину хлібом, по лічбі дітей.

¹³ Хліба ж не стало по всій землі, голод бо тяжкий був; омлівала й Египецька земля й Канаан земля з голоднечі.

¹⁴ І позбирав Йосиф усі гроші, які знайшлись у землі Египецькій і в Канаан землі, за хліб, що купували люде; і повносив Йосиф усі гроші в палати Фараонові.

¹⁵ І як повитрачувано всі гроші в землі Египецькій і в Канаан землі, поприходили тоді всі Египтяне до Йосифа говорючи: Дай нам хліба! Чому бо вмірати нам перед віччу в тебе? Кінець бо вже нашим грошам.

¹⁶ І каже їм Йосиф: Так пригоньте скотину вашу, я й давати му вам хліба за скотину, коли кінець вашій грошві.

¹⁷ І стали приганятись із скотом до Йосифа, і давав їм хліба Йосиф за коні, й за вівці, й за воли, і за осли; і прохарчував хлібом їх за всю скотину їх у тому році.

¹⁸ І минув той год, і поприходили до його на другий год і мовляли до його: Не таїти мемо від пана добродія нашого, що наші гроші повитрачувались, а наша скотина в нашого пана добродія. Не зісталось перед вічу в пана добродія нашого вже нічого, як тільки тіло наше та земля наша.

¹⁹ Чи то ж нам гинути перед очима в тебе, і нам, і нашій землі? Купуй нас і землю нашу за хліб, і будемо самі й земля наша рабами Фараонові. Давай нам тільки насіння на засів, та й живі будемо, не помremo, і земля не спустіє.

²⁰ І поскуплював Йосиф землю Єгипецьку Фараонові; попродали бо Єгиптяне землю свою Фараонові через те, що голод опанував їх. І земля стала Фараоною.

²¹ А людей поперееляв він у городи з одного кінця Єгипту та й до другого.

²² Тільки землі священників не поскуплював, одержали бо священники свій пай од Фараона і жили з того паю, що давав їм Фараон; тим і не попродали вони землі своєї.

²³ І каже Йосиф усім Єгиптянам: Оце купив я вас і землю вашу Фараонові. От вам насінне, возьміте і засівайте землю.

²⁴ А з урожаю давати мете пятину Фараонові, чотири ж пятини будуть вам на засів землі, та про малечу вашу.

²⁵ І казали: Вирятував еси нас од смерті; дай же нам ізнайти ласку в очу в тебе, пане добродію, щоб нам бути рабами Фараонові.

²⁶ І поставив їм Йосиф устав аж по сей день, пятину з землі давати Фараонові. Тільки земля священників не зробилась Фараоною.

²⁷ І пробував Ізраїль у землі Єгипецькій, у Госен землі, і мали вони в їй наслідню державу, і були плодючі й намножувались велико.

²⁸ І пожив Яков у землі Єгипецькій сімнаїцять років, а було днів Якового життя сто і сорок і сім років.

²⁹ І прийшла година Ізраїлеві вмерти. І прикликав сина свого Йосифа і каже йому: Коли знайшов я ласку в очах твоїх, підложи руку твою під стегно моє, що сотвориш надо мною милость і правду. Не ховай мене в Єгипті!

³⁰ Ні! хочу лежати з отцями моїми, і винесеш мене з Єгипту, та й поховаєш мене в гробовищі їх. Він же каже: Сотворю по слову твоєму.

³¹ І каже: Кленись мені! І поклявся йому: І приклонився Ізраїль на підголовку постелі своєї.

48

¹ І сталося після річей сих, що повідано Йосифові: Панотець твій знемагає. І взявши два сини свої, Манассію та Ефраїма, вибрався в дорогу.

² І повідано Яковові: Син твій Йосиф іде до тебе. І вкріпившись Ізраїль сів на постелі.

³ І каже Яков до Йосифа: Бог мій явився мені в Лусі, в Канаан землі, і благословив мене.

⁴ І рече мені: Се я вирощу тебе і намножу тебе, і сотворю тебе купою народів, і дам тобі землю сю і насінню твоєму по тобі у державу віковічну.

⁵ Тепер же два сини твої, що вродились тобі в землі Єгипецькій, перше мого прибуття до тебе в Єгипет, мої вони: Ефраїм та Манассій; як Рубен і Симеон будуть мої.

⁶ Сини, що появиш по сих, будуть уже твої, і називати муться по прізвищам браття твого в наслідді своєму жеребовому.

⁷ Я ж, як ійшов із Падан-Арама, умерла Рахеля, мати твоя, в Канаан землі в дорозі до Ефрата, се Бетлегем.

⁸ Побачивши ж Ізраїль сини Йосифові, каже: Хто се?

⁹ І каже Йосиф панотцеві своєму: Се мої сини, що Бог дав мені тутеньки. І каже Яков: Приведи їх до мене, щоб їх благословити.

¹⁰ Очі ж Ізраїлеві тяжко бачили від старощів і не зміг розгледіти.

¹¹ І каже Ізраїль до Йосифа: Не думав я вбачати лице твоє, аж ось Бог показав мені і насінне твоє.

¹² І вивів їх Йосиф із між колін його, та й уклонився йому лицем до землі.

¹³ І взявши Йосиф два сини свої, Ефраїма в правицю, проти лівіци Ізраїлевої, Манассію ж у лівіцю, проти правици Ізраїлевої, наблизив їх до його.

¹⁴ І простягнув Ізраїль правицю і положив на голову Ефраїмову, — був же він молодший — а лівіцю на голову Манассієву; положив руки на вхрест, був бо Манассій первенець.

¹⁵ І благословив Йосифа, і каже: Бог, що перед ним ходили отці мої, Авраам та Ізаак, Бог, що годував мене змалечку та й до сього дня,

¹⁶ Ангел, що вирятував мене з усякого лиха, нехай благословить хлопята сі, і прозветься в них прізвище мое і прізвище отців моїх, Авраама та Ізаака, і нехай виростуть у множество многе на землі.

¹⁷ І побачив Йосиф, що положив панотець його руку правицю свою на голову Ефраїмову, і не гаразд йому здалось воно, і прийняв Йосиф руку панотцеву, щоб з голови Ефраїмової перенести на голову Манассієву.

¹⁸ І каже Йосиф панотцеві своєму: Не тако, панотченьку! Сей бо первенець; положи руку твою правицю на голову йому.

¹⁹ І не схотів отець його, і каже: Знаю, синку. І він буде народом, і він буде великий; но брат його молодший більший над його буде, і насінне його буде купою народів.

²⁰ І благословив їх того ж дня, і каже: Тобою благословляти ме Ізраїль говорючи: Зроби тебе Боже рівнею Ефраїмові й Манассієві! І поставив Ефраїма перше Манассія.

²¹ І каже Ізраїль Йосифові: Се я вміраю; но Бог буде з вами, і верне вас ізнов у землю отців ваших. Я ж тобі над брати наділив країну, що одняв я в Аморія моїм мечом і моїм луком.

49

¹ І прикликав Яков сини свої і каже:

² Ой синове Якова! Скуптеся до купи, та послушайте, що скаже вам отець Ізраїль.

³ Ти, мій первенче, Рубене, сило моя перва! Ти й поважен, ти й потужен, всіх ти переважив,

⁴ Та філюєшся водою, задню пасти будеш; ліг бо на отецьке ложе, ложе ти зневажив, і зневажив і споганив батькову постелю!

⁵ Симеоне й ти Левію! Братте ви між браттем, та сестра знарядде в зрадї кривдї стала.

⁶ Не ввійду я в вашу раду, поки й тху тихого, і до змови не пристану серцем чистим, чесним. Бо вони людей в завязтї мучили, вбивали, в безумі своєму терзали навіть і скотину.

⁷ Проклинаю їх нелюдське дике їх завзяте; їх в Ізраїлі розсію, звергну у Якові.

⁸ Юда! Тебе возхвалить рідне братте ревно, і вклоняться тобі будуть батька твого діти.

⁹ Юда левчук голодний; ситим будеш, синку, і хижацтвом пійдеш в гору; левом опочинеш: Мов той лев заляжеш спати, страшен, як левиця; хто зосмілиться збудити, сон його стрівожить?

¹⁰ В Юди не похитнеться берло між коліними, докіль мир постане в людях, чаянне в народах.

¹¹ В винограді він привяже зніжене осятко, у найкращому, ослиці мазану дитину. У вінї одежу виправ, платте у червонім.

¹² Од вина потуманіли ясні очі в його, од молока побіліли в його ситі зуби.

¹³ Зебулон сидить над морем, судна знай вітає; його слуги пробувати будуть і в Сидоні.

¹⁴ Іссахар — осел настлявий між двома хлівами.

¹⁵ Бачить, що в землі родющій любя річ спочити; і на паньщині гне спину під тягар, працює.

¹⁶ Дан свій люд судити буде, рід свій в Якові.

¹⁷ Дан лежати на дорозі гадиною буде. Вкусить він коня за ногу, скине й іздеця він; навпаки впаде злякавшись, у сідлі не всидить.

¹⁸ На твою вповаю поміч, Госпode, мій Боже!

¹⁹ Гад — напре на його військо, він побе потужне.

²⁰ Ассер у життї розкішнім їсти ме хліб з туком, ласощі царські усім він вистачати буде.

²¹ Нафталій гілле розкине пишним дубом.

²² Йосиф же, се вітка добра з дерева, що родить над криницею, да й стеле яблука по муру.

²³ Націлялись в його з лука, стрелили, та лук свій

²⁴ Він удержав у потузі. Руці не послабли.

²⁵ Всемогущий благодатно, синку, тебе кропить з неба гарними дощами, із землі годує.

²⁶ Ті ж бо всі благословення, що дознав отець твій, взяли гору над горами, вічними холмами. Ой нехай же на голову всі Йосифові зйдуть і на тіме осяйного князя між братами!

²⁷ Бенямин, се в нас вовцюга, наситу не знає; вранці — він жере поживу, ввечір — здобич ділить.

²⁸ Усе це дванайцятєро поколінь Ізраїлевих, і се промовив до них отець і благословив їх кожного, по благословенню його благословив їх.

²⁹ І заповідав їм, і каже їм: Я пригорнусь до народу мого. Поховайте мене з отцями моїми в печері, що на полі Ефроновому Гетієвому,

³⁰ В печері, що на полі Макпелевому, що перед Мамрійщиною в Канаан землі, що купив Авраам у Ефрона Гетія у державу на гробовище.

³¹ Там поховано Авраама й Сарру, жону його; там поховано Ізаака й Ребеку, жену його, і там поховав я Лею.

³² Куплене поле й печера на йому в синів Гетових.

³³ І переставши Яков чинити заповіт синам своїм, простягнув нозі свої на постелі і розлучивсь із душою, та й пригорнувся до народу свого.

50

¹ І впав Йосиф на лице панотцеві своєму, плакав по йому і цілував його.

² І повелів Йосиф слугам-лікарям своїм бальзамувати панотця свого, і набальзамували лікарі Ізраїля.

³ І сповнилось йому сорок день, бо стільки день лічать про тих, що набальзамовали, і плакавсь по йому Єгипет сімдесять день.

⁴ Як же минули плакальні дні, каже Йосиф домові Фараоновому і промовив: Коли знайшов я ласку в вас ув очу, прошу вас, промовте в слух Фараонові слово таке:

⁵ Панотець мій заляв мене говорючи: Се я вміраю. У гробовищі мойму, що купив я в Канаан землі, там поховай мене. Так оце благаю тебе, пусти мене йти, та поховати панотця мого, і вернусь.

⁶ І каже Фараон: Іди й поховай отця твого по слову клятьби твоєї:

⁷ І пійшов Йосиф ховати батька свого, і піднялись із ним усі дворяне Фараонові, дуки господи його й усі дуки землі Єгипецької,

⁸ І ввесь дом Йосифів і його батька дом, тільки малеча їх, та вівці їх, да товарина їх, позоставались у Госен землі.

⁹ І піднялись із ними й колесниці й комонник, була громада велика вельми.

¹⁰ І прийшли аж до току Атадового, що по тім боці Йордані, і ридали там риданням великим і тяжким вельми. І зробив там голосінне панотцеві своєму семиденне.

¹¹ І бачили осадники Канаанські, похорон коло току Атадового й мовляли: Гіркі сі поминки Єгиптянів! Тим і проложено врочищу тому прізвище Авель-Мизраїм, по тім боці Йордані.

¹² І вчинили йому так синове його, як він заповідав.

¹³ Бо взяли його синове його в землю Канаанську, та й поховали його в печері на Макпелевому полі, що купив Авраам з полем у державу на гробовище у Ефрона Гетя проти Мамрійщини.

¹⁴ І вернувся Йосиф у Єгипет сам і братте його і всі що піднялись із ним ховати батька його.

¹⁵ Бачивши ж братте Йосифове, що помер отець їх, мовляли: Може, зненавидить нас Йосиф, і віддачить нам за все зло, що заподіяли йому.

¹⁶ І послали послы до Йосифа говорючи: Панотець заповідав перед смертю своєю так:

¹⁷ Ось як промовте до Йосифа: Прости братам твоім переступ їх і гріх їх, що вони тобі заподіяли зло. Благаємо ж тебе, прости переступ рабам Бога батька твого. І плакавсь Йосиф, як промовляли вони до його.

¹⁸ І прийшли до його самі брати його, і впавши перед його лицем, промовляли: Се — ми раби в тебе.

¹⁹ І каже до них Йосиф: Не лякайтесь; хибя я замість Бога?

²⁰ Хоч ви змовлялись проти мене, та Бог те обернув на добре, щоб так було, як тепер, і вирятувалось много людей у голоднечу.

²¹ Тим же то не лякайтесь тепер. Я годувати му й вас і малечу вашу. І втішив їх і промовляв до них прихильно.

²² І пробував Йосиф в Єгипті сам і батька його діти. І пожив Йосиф сто і десять років.

²³ І вбачав Йосиф Ефраїмові діти до третього роду; сини ж Махирова, сина Манассієвого, роджались на коліна Йосифові.

²⁴ І каже Йосиф браттю своєму говорючи: Я вміраю, Бог же навідається до вас і введе вас із землі сієї в землю, що про неї клявся отцям нашим Авраамові, Ізаакові й Яковові.

²⁵ І заляв Йосиф сини Ізраїлеві, говорючи: Бог певно навідається до вас, а ви винесіть і кості мої звідсі з вами.

²⁶ І скінчивсь Йосиф бувши літ ста і десяти, і набальзамували вони його, та й положили його в труну в Єгипті.

ДРУГА КНИГА МОЙСЕЯ.

¹ Се ймена в синів Ізраїлевих, що поприходили в Єгипет вкупі з Яковом. Кожен з усім домом своїм прийшов.

² Рубен, Симеон, Левій, Юда,

³ Іссахар, Зебулон та Бенямин,

⁴ Дан та Нефталій, Гад та Асер.

⁵ Було ж усіх душ, що повиходили з чересел Яковових, сімдесят душ. Йосиф же був в Єгипті.

⁶ І вмер Йосиф, і всі брати його, і весь той рід.

⁷ Ізраїлитяне ж та були плодючі, і розростались і намножувались, і впотужнювались переважливо, і сповнилась ними земля.

⁸ Устав же царь новий над Єгиптом, що не знав Йосифа.

⁹ І каже народові своєму: Та се ж нарід Ізраїльський більший і потужніший над нас.

¹⁰ Нумо перехитрувати їх, ато намножаться і як випаде нам війна, так пристануть і вони до ворогів і бити муть на нас, та й вийдуть із нашої землі.

¹¹ І поставлено над ними приставників в роботі, щоб їх мучили паньщиною своєю; і збудували вони харчові городи Фараонові: Питом і Раємзес.

¹² Но що більш мучили їх, то все більш намножувались вони і вбивались у силу. І стало потісно Єгиптянам од Ізраїлитян.

¹³ І приневолювали Єгиптяне Ізраїлитян аж надто до роботи.

¹⁴ І гірко було їм жити в тяжкій неволі, на глинищах та цегельнях, та й у всякій польовій роботі, що приганяли їх до неї під пригоном.

¹⁵ І каже царь Єгипецький бабам сповитухам Єврейським, одна була на ім'я Сифра, друга на ім'я Пуя,

¹⁶ І каже: Як бабувати мете в Єврейських жінок, дак придивляйтесь: коли син, убивайте, а дочка, нехай жиє.

¹⁷ Та побоялись баби сповитухи Бога, і не чинили так, як повелів їм царь Єгипецький, а лишали при життю хлопчаток.

¹⁸ І прикликав царь Єгипецький баби сповитухи, та й каже їм: Про що ви таке чините й лишаєте живих хлопчаток?

¹⁹ І кажуть баби сповитухи Фараонові: Бо Єврейки не такі, як Єгиптянки: молодіці вони моторні; нім прийде баба, вони родять.

²⁰ І допомагав Бог бабам сповитухам, і намножувались люде й употужнювались велико.

²¹ А за те, що боялись баби сповитухи Бога, погоджував їм Бог у домівках.

²² І повелів Фараон усьому народові своїм словами: Усякого сина, що народиться в Євреїв, кидайте в ріку, а всяку дочку доглядайте.

2

¹ І був чоловік із дому Левієвого, і взяв собі жінку Левіівну.

² І завагоніла й уродила сина; бачивши ж, яке воно гарне, таїлась із ним три місяці.

³ А як не в моготу було вже таїтись, зробила йому скринечку з рогожини, та обмазала її мазюкою, осмолила смолою, та й поставила між осет уз беріг ріки.

⁴ І наглядала сестра віддалеки, щоб знати, що станеться йому.

⁵ І спустилась дочка Фараонова купатись у ріці, а її рабіні приходили уз ріку берегом. І вгледівши скриньку проміж осетом, послала рабиню й узяла її.

⁶ Відтуливши ж, бачить немовляточко в скриньці, плачуще хлопятко. І змилосердилась дочка Фараонова, і каже: Се з Єврейняток.

⁷ Каже тоді сестра хлопчикова дочці Фараоновій: Побіжу я, покличу тобі мамку з Єврейок, щоб згодувала тобі хлопятко!

⁸ І каже їй дочка Фараонова: Біжи! І побігла дівчинка і кликнула хлопчикову матір.

⁹ І каже їй дочка Фараонова: Возьми немовлятко, та згодуй мені його; я ж дам тобі плату.

¹⁰ І знялось на ноги хлопятко, і привела його до дочки Фараонової, і був у її за сина. І дала йому ім'я Мойсей; бо, каже, з води взяла його.

¹¹ І стало з того часу, як Мойсей був уже дорослий, що вийшов до браття свого, та й дививсь на їх тягари, та й побачив, як Єгиптянин бе Єврея зміж братів його.

¹² Озираючись ж сюди й туди, і не вбачаючи нікого, убив Єгиптянина та й сховав його в піску.

¹³ І вийшов другого дня, аж се двоє Євреїв бються; він і каже тому, хто скривдив: Про що нівечиш товариша?

¹⁴ Він же каже: Хто тебе настановив старшим і суддею над нами? Хиба задумав убити й мене тим робом, як убив Єгиптянина. І злякався Мойсей і каже сам собі: Чи не виявилась лишень справа?

¹⁵ І дознався Фараон про сю справу, та й шукав приклучки, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей од Фараона, та й оселився у Мидиян землі. От і сидить раз біля колодязя.

¹⁶ А в сьвященника Мидиянського та було семеро дочок. І поприходили вони та й черпали воду, та й сповняли пійла, щоб понаповати вівці батькові.

¹⁷ Та походились пастухи, та й попроганяли їх. І встав Мойсей та й допоміг їм, і понаповав їх вівці.

¹⁸ І прийшли вони до Регуїля, батька свого, він і каже дочкам своїм: Чого се прийшли ви так зарані сьгодні?

¹⁹ І кажуть вони: Якийся Єгиптянин визволив нас од пастухів, та ще начерпав доволі й води нам, і понаповав вівці.

²⁰ І каже він дочкам своїм: А де ж він? Про що се ви покинули чоловіка? Кликніть лишень його, щоб у нас попоїв хліба солі.

²¹ І вподобав Мойсей оселі у чоловіка сього, і він оддав Зипору, дочку свою Мойсейові.

²² І вродила вона сина, і дав йому він імя Герсон, бо каже: Захожимо я в чужій землі.

²³ І сталося у довгому протязі часу, що вмер царь Єгипецький. І застогнали Ізраїлитяне на паньщині, і знялось голосінне їх до Бога про паньщину.

²⁴ І почув Бог голосінне, і спогадав Бог заповіт з Авраамом та з Ізааком та з Яковом,

²⁵ І зглянувся Бог на Ізраїлитян, і дознався про се Бог.

3

¹ Мойсей же пас вівці в Єстра, тестя свого, сьвященника Мидиянського, та й погнався з вівцями за степ, і прийшов до Божої Горі Гореб гори.

² І явився йому ангел Господень угнистому полемі ізсеред куща тернового. Побачив, що куш горить огнем, горить і не згорає.

³ І каже сам собі Мойсей: Зайду лишень збоку та подивлюсь на сю велику появу, чом не згорить кушина.

⁴ І побачив Господь, що зайшов збоку дивитись, і кликне його зсеред колючого куща і рече: Мойсею, Мойсею!

⁵ І каже він: Ось я! І рече: Не наближуйся сюди; ізуй обуве твоє з ніг твоїх, місце бо, що на йому стоїш, земля сьвята.

⁶ І рече йому: Я Бог отця твого, Бог Авраамів, Бог Ізааків і Бог Яковів. І затулив Мойсей вид собі; не важився бо дивитись на Бога.

⁷ І рече Господь: Бачив я бідування людей моїх, що в Єгипті, і почув голосінне їх із причини приставників; знаю бо печаль їх.

⁸ І зійшов я рятувати їх із потали Єгипецької та вивести їх із землі тієї, та ввести їх у землю добру й простору, в землю текучу молоком і медом, в займище Канаанське та Гетіївське, та Аморіївське та Ферезіївське та Євзуїївське.

⁹ І се голосіння синів Ізраїлевих дійшло до мене, та й бачив я тісноту, що нею тісьнять їх Єгиптяне.

¹⁰ Ійди ж оце, пошлю тебе до Фараона, щоб ти вивів нарід мій, сини Ізраїлеві, з Єгипту.

¹¹ І каже Мойсей до Бога: Хто я такий, щоб мені та йти до Фараона, і щоб мені та вивести сини Ізраїлеві з Єгипту.

¹² Рече ж Бог до Мойсея: Та ж я буду з тобою, і се тобі знамення, що сам я тебе послав. Як виведеш люде мої з Єгипту, помолитесь ви Богу під горою сією.

¹³ І каже Мойсей до Бога: Ну, прийду оце до синів Ізраїлевих і промовлю до них: Бог батьків наших прислав мене до вас, а вони скажуть мені: Яке ж імя йому? Що казати му їм?

¹⁴ І промовив Бог до Мойсея: Я той, хто єсть. І рече він: Так промовиш до синів Ізраїлевих: Суций послав мене до вас.

¹⁵ І каже Бог знов до Мойсея: Так промовиш до синів Ізраїлевих: Господь Бог отець ваших, Бог Авраамів, Бог Ізааків і Бог Яковів послав мене до вас. Се імя моє на віки, і се моя пам'ять від роду та й до роду.

¹⁶ Ійди та поскуплюй до купи старші мужі громадські в синів Ізраїлевих і промов до них: Господь Бог Авраамів, Ізааків і Яковів явився мені глаголючи: Навідом навідався я до вас, що приключилось вам в Єгипті,

¹⁷ І рече: Виведу вас із бідування Єгипецького в землю Канааніїв і Гетіїв і Аморіїв і Ферезіїв і Гевіїв і Євзуїїв, в землю текучу молоком і медом.

¹⁸ І послухають голосу твого, і ввійдеш ти й старші громадські мужі Ізраїлеві до царя Єгипецького, та й промовиш до його: Господь, Бог Єврейський, зустрів нас, і тепер дозволяй нам пійти на три дні ходи в степ, принести жертву Господеві Богу нашому.

19 Я ж відаю, що не дозволить вам йти царь Єгипецький, ні! Хиба тільки через потужну руку.
20 І простягну руку мою, і вдарю на Єгипет усіма чудесами моїми, що сотворю між ними, а потім відпустить вас.
21 І дам ласку людям сим в очу в Єгиптянів, і станеться, що, як вийдете, пійдете не в порожні.
22 Ні! нехай усяка молодиця позичить у сусідки своєї і в такої, що пробуває в господі в неї, клейноти срібні і клейноти золоті і шати, та й понадіваєте на сини ваші й дочки ваші, і пограбуєте Єгиптянів.

4

1 І відказав Мойсей і каже: А як же не звіряться мені, ані послухають голосу мого, та скажуть: Не являвся тобі Господь?

2 І промовив до його Господь: Що се в руці у тебе? І каже він: Палиця.

3 І глаголе: Кинь її на землю. І кинув її на землю, і стала змієм. І відбіг Мойсей від його.

4 І каже Господь Мойсейові: Простягни руку, та возьми за хвоста. І просьтяг руку і узяв його за хвоста. І стала палиця в руці в його:

5 Щоб упевнились, що явивсь тобі Господь, Бог батьків їх, Бог Авраамів, Бог Ізааків і Бог Яковів.

6 Каже йому Господь знов: Засунь руку твою за пазуху собі. І засунув руку за пазуху собі, і як вийняв її зза пазухи своєї, аж се рука його побілїла від прокази, як сьніг.

7 І каже знов йому: Засунь руку твою за пазуху собі. І засунув він знов руку за пазуху свою; і вийняв її зза пазухи своєї, і се стала вона як тіло його.

8 І станеться коли не піймуть віри тобі, ані послухаються знамення першого, так піймуть віри тобі й послухаються знамення другого.

9 І станеться, коли не впевняться й сими двома знаменнями, і не послухають голосу твого, так візьмеш води річної, та й виллєш на суходіл, і вода, що взяв еси з ріки, візьметься кровю на суходолі.

10 І каже Мойсей Господеві: Ой Господе! Не проречистий я ні здавна, ні з того часу, як почав еси глаголати рабові твому. Ні! покволий у мові й тугоязикий.

11 І каже Господь Мойсейові: Хто дав уста чоловікові? Або хто сотворив німого, чи глухого, чи видючого, чи сліпучого? Хиба не я, Господь?

12 Оце ж ййди, і я буду в устах твоїх, і навчати му тебе, що тобі промовляти.

13 І рече Мойсей: Молю тебе, Господи, вибери луччого посла.

14 І запалав гнів Господень на Мойсея, і рече: Хиба не знаю, що твій брат Арон, Левієнок, уміє добре промовляти? І се він вийде на зустріч тобі і, побачивши тебе, звеселиться в серці своєму.

15 І промовляти меш до його, вкладувати меш слова мої в уста його, я ж буду в устах у тебе і в устах у його, і навчати му вас, що вам чинити.

16 І він буде речником твоїм до людей, і він тобі буде устами, ти ж йому будеш Богом.

17 І сю палицю візьмеш у руку твою, нею сотвориш знамення.

18 І пішов Мойсей, та й вернувся до Єтра, тестя свого, і каже: Пійду й вернусь до браття мого, що в Єгипті, та побачу, чи вони ще живі. І каже Єтро Мойсейові: Ййди собі здоровий з миром.

19 І рече Господь Мойсейові в Мидіян землі: Ййди, вертайся у Єгипет; повмірали бо всі, що шукали душі твоєї.

20 І взяв Мойсей жену свою та хлопця свої, посадив їх на осла, та й вернувся у Єгипет. І взяв Мойсей жезло Боже в руку свою.

21 І рече Господь Мойсейові: Як прийдеш в Єгипет, гляди, усі ті чудеса, що вложив я в руку твою, щоб ти сотворив перед Фараоном. Я ж закаменю серце йому, і не відпустить людей.

22 Ти ж промовляти меш до Фараона: Тако глаголе Господь: Мій син, мій первенець Ізраїль.

23 І глаголю тобі: Відпусти сина мого, щоб він служив мені. Як же не схочеш відпустити, знай, я вбю сина твого, первенця твого.

24 І сталось у дорозі, на попасі, що стьрїв Господь його та й хотів убити.

25 І взяла Зипора гострого кремєня, та й обрізала крайнє тілце в синка свого, та й кинула до ніг йому, і каже: Крівавий жених ти мені.

26 І відійшов геть від його. Казала тоді вона: Крівавий жених задля обрізання.

27 І рече Господь Аронові: Вийди в степ на зустріч Мойсейові. І пішов і зустрірїв його під горою Божою, та й поцілував його.

28 І повідав Мойсей Аронові всі слова Господні, що послав його, й усі знамення, що заповідав йому.

29 І пішов Мойсей з Ароном і поскуплювали до купи всіх старших мужів громадських Ізраїля.

30 І промовив Арон усі слова, що глаголав Бог до Мойсея, і сотворив знамення перед людьми.

31 І вірували люде, і чувши, що Господь навідався до синів Ізраїлевих, і що зглянувся на їх бідуваннє, похилились і поклонились до землі.

5

¹ Після сього ввійшов Мойсей із Ароном до Фараона та й промовили йому: Так рече Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти люде мої, щоб сотворили сьвято мені в степу.

² І каже Фараон: Хто сей Господь, щоб я послухав голосу його, та відпустив сини Ізрайлеві. Не знаю Господа і не відпущу Ізраїля.

³ І кажуть йому: Бог Єврейський зустрів нас; так дозволь нам пійти за три дні ходи в степ і принести жертву Господеві, Богу нашому, щоб не вдарив на нас мором або мечем.

⁴ І каже їм царь Єгипецький: Про що ти, Мойсею, й ти, Ароне, одвертаєте людей моїх од їх діла? Йдіте кожен до роботи своєї.

⁵ І каже Фараон: Се намножилось тепер народу в цій землі, а ви хочете відтягати його від роботи.

⁶ І дав Фараон того дня наказ посіпакам та приставникам такими словами:

⁷ Не давайте вже людям соломи на цеглу, як досі: нехай самі ходять і збирають собі солому.

⁸ Стілько ж цегол, як перше вироблювали, вимагайте від них; не поменьшуйте, бо вони ліниві; тим і кричати: Одпусти нас принести жертву Богу нашому!

⁹ Нехай вагонить робота на сих людях важче, щоб вони пильнували, та не вважали на марні слова.

¹⁰ І повиходили приставники людські та доглядачі, та й промовляли до людей: Ось як повелів Фараон: Не давати вже вам соломи;

¹¹ Ходити мете самі збирати собі солому, де знайдете; однакже не буде вбавлено з роботи вашої ніже.

¹² І порозходились люде по всій землі Єгипецькій збирати собі стерню замість соломи.

¹³ Приставники же принагляли їх і приказували: Вироблюйте роботу вашу кожного дня, як бувало даємо солому вам.

¹⁴ І бито доглядачів із Ізраїлів, що були поставлені над ними від приставників Фараонових, мовляючи: Чом не виробили стілько цегол вчора й сьогодні, як перше?

¹⁵ І приходили доглядачі з Ізраїлів до Фараона, та й лебеділи плачучи: Про що знущаєшся так із рабів твоїх?

¹⁶ Не дають соломи рабам твоїм, а цеглу, кажуть, вистачайте нам цегли! І се раби твої мучені, а нарід твій вина тому.

¹⁷ Він же каже: Ви ліниві лежибоки! Тим і верзете: Ходімо принести жертву Господеві.

¹⁸ Ідіте ж та працюйте! Соломи не давати муть вам, а цеглу, скільки вимагають, вистачайте.

¹⁹ І вбачали свою лиху годину доглядачі з Ізраїлів, яким наказано: Не поменьшуйте виробу цегли, що дня призначеного.

²⁰ І зоткнулись вони з Мойсейом та з Ароном, як виходили вони саме од Фараона.

²¹ І промовили до них: Нехай спогляне Господь на вас і судить; бо зробили ви смердючим дух наш перед Фараоном і перед його дворянами. Дали ви меча їм у руки повбивати нас.

²² І вернувся Мойсей до Господа, і каже: Господи Боже мій! Про що напустив еси такий напуст на сих людей? І про що се послав еси мене?

²³ З того бо часу, як увійшов я промовляти твоїм імям, він почав заподіювати зло людям сим; визволити ж із неволі людей сих не визволив еси.

6

¹ І рече Господь Мойсейові: Се побачите, що сотворю Фараонові: кріпка бо рука змусить його відпустити їх і правиця висока повиганяти їх із землі своєї.

² І говорив Бог до Мойсея і рече йому: я Господь.

³ І являвся я Авраамові й Ізаакові й Яковові як Бог їх всемогущий, з імям же моїм Єгова я не обьявивсь їм.

⁴ І я ж поставив завіт мій із ними, що оддам їм Канаан землю, де пробували вони чуженицями.

⁵ І почув я теж стогнання синів Ізрайлевих, що їх Єгиптяне держали в неволі, і спогадав завіт мій.

⁶ Тим же то йди, промов до синів Ізрайлевих: Я Господь-Єгова, і виведу вас із неволі Єгипецької, і вирятую вас ізпід паньщини рукою простягнутою і присудами великими.

⁷ І прийму вас за нарід собі, і буду вам Богом, і зрозумієте, що я Господь, ваш Бог, що вас вивів із неволі Єгипецької.

⁸ І введу вас у землю, що про неї клявся оддати її Авраамові й Ізаакові й Яковові, і дам вам її в наслідде. Я Господь.

⁹ І промовляв так Мойсей синам Ізрайлевим, та не послушали Мойсея від легкодухості й тяжкої неволі.

¹⁰ І рече Господь Мойсейові:

¹¹ Увійди й кажи Фараонові, цареві Єгипецькому, щоб одпустив сини Ізрайлеві із землі своєї.

¹² І промовив Мойсей перед Господом і каже: Се не послушали мене сини Ізрайлеві; як же Фараон послушає мене? Та ж мої губи не обрізані, я не проречистий.

¹³ І глаголав Господь Мойсейові та Аронові, і повелів їм промовляти до синів Ізрайлевих і до Фараона, царя Єгипецького, щоб вивести Ізраїлів з Єгипту.

¹⁴ Се голови батьківських домів їх: Сини Рубена, первенця Ізрайлевого: Ганох та Паллуй, Герзон та Хармій; се Рубенові сини.

¹⁵ Сини ж Симеонові: Емуель та Ямін та Огад та Якін та Зохар, та Савул, син Канаанки: се семі Симеонові.

¹⁶ А се ймена в синів Левієвих по родах їх: Герзон та Кегат та Мерарій; а років життя Левієвого було сто і трийцять і сім літ.

¹⁷ Сини ж Герзонові: Лібній та Симей з семьями їх.

¹⁸ Сини ж Кегатові: Амрам та Їзгар, та Геброн та Узіель; віку ж Кегатоваго було сто і трийцять і три годи.

¹⁹ Сини ж Мерарієві: Махлій та Мусій; се семі Левієві по родах їх.

²⁰ І взяв Амрам Йохабеду, дочку брата батька свого, собі за жінку, и вродила йому Арона та Мойсея; віку ж Амрамоваго було сто і трийцять і сім років.

²¹ Сини ж Їзгарові: Кораг та Нефег та Зихрій.

²² Сини ж Узієлові: Мішаель та Елзафан та Ситрій.

²³ І взяв Арон Елісебу, дочку Аминадабову, сестру Нахсонову, собі за жінку; і вродила йому Надаба та Абігея, Елеазара та Ітамара.

²⁴ Сини ж Корагові: Асир та Елькана та Абиясаф; се семі Корагові.

²⁵ Елеазар же Ароненко узяв собі одну з дочок Путієлових, і вродила йому Пинегаса. Се голови синів Левіїв по родах їх.

²⁶ Се той Арон та Мойсей, що їм рече Бог: Виведіть мені сини Ізрайлеві з Єгипту по полках їх.

²⁷ Се ті, що промовляли до Фараона, Єгипецького царя, щоб вивести сини Ізрайлеві з Єгипецької землі: се Мойсей та Арон.

²⁸ І сталося того дня, як Господь глаголав до Мойсея в Єгипецькій землі,

²⁹ Що рече Господь Мойсейові: Я Господь. Промов до Фараона, Єгипецького царя, все, що я глаголав до тебе.

³⁰ І каже Мойсей перед Господом: Ось в мене губи не обрізані, як же Фараонові та послухати мене?

7

¹ І сказав Господь до Мойсея: Се дав я тебе замість Бога Фараонові, Арон же, твій брат, буде твоїм пророком.

² Ти промовляти меш усе йому, що тобі заповідую, Арон же, твій брат, промовляти ме до Фараона, щоб одпустив сини Ізрайлеві з землі своєї.

³ Я ж зроблю запеклим серце Фараонове, і намножу знамення мої і дива мої в Єгипецькій землі.

⁴ І не послушає вас Фараон, і наложу я руку мою на Єгипет, і виведу силою моєю полки мої, люде мої, сини Ізрайлеві з Єгипецької землі з судом великим.

⁵ І відати муть Єгиптяне, що я Господь, як просьсягну руку мою на Єгипет і виведу сини Ізрайлеві спроміж їх.

⁶ І сотворили Мойсей та Арон, як заповідав їм Господь; як заповідав, так і сотворили.

⁷ Мойсейові було вісімдесят год віку, Аронові сімдесят і три годи, як промовляли до Фараона.

⁸ І рече Господь Мойсейові та Аронові:

⁹ Як скаже вам Фараон: Покажіте лишень за себе диво, промов тоді Аронові: Возьми жезло та й кинь перед Фараоном, так обернеться воно в гадюку.

¹⁰ І прийшли Мойсей та Арон перед Фараона, і вчинили так, як заповідав Господь. І кинув Арон жезло перед Фараоном і перед його дворянами, і стало воно гадюкою.

¹¹ Скликав же тоді й Фараон мудреці Єгипецькі та чарівники; і вдіяли те ж саме чарівники своїми чарами.

¹² І кинув кожен ізміж їх своє жезло, і стали жезла гадюками; та пожерло жезло Аронове їх жезла.

¹³ І зробив Господь серце Фараонове запеклим, і не послухав їх, як і казав їм Господь.

¹⁴ І рече Господь Мойсейові: Закаменіло серце Фараонове; не схотів одпустити людей.

¹⁵ Йди до Фараона завтра вранці. Се виходить він саме на води, і станеш на річному березі, навпроти входу його, і жезло, що сталося гадюкою, держи в руці твоїй.

¹⁶ І промовиш до його: Господь, Бог Єврейський, послав мене до тебе глаголючи: Відпусти люде мої, щоб мені послужили в степу! Та ось ти не послухав його і досі.

¹⁷ От же що глаголе Господь: От з чого буде тобі розумно, що я Господь: Ось, вдарю жезлом, що в руці в мене, по воді річаній, і візьметься кровю.

¹⁸ І риба, що в ріці, погине, і засмердиться ріка, і гидуватимуть Єгиптяне пити воду з ріки.

¹⁹ І рече Господь Мойсейові: Промов Аронові: Возьми жезло твоє, і просьтягни руку твою на води Египецькі, на всі ріки їх, на канали їх і на стави їх і на всі водосплави їх, щоб узялися кровю; і буде кров по всій землі Египецькій, і в усіх дерев'яних і кам'яних посудинах.

²⁰ І вчинили так Мойсей та Арон, як заповідав їм Господь; і взявши Арон жезло в руку свою, ударив по воді річаній перед Фараоном і перед його дворянами, і взялась уся вода річана кровю.

²¹ І риба в ріці вигинула, і засмерділась ріка, і не змогли Египтяне пити води з ріки, і була кров по всій землі Египецькій.

²² Зробили ж так і чарівники Египецькі своїми чарами. Та закам'єніло серце Фараонове, і не послухав їх, як і глаголав Господь.

²³ І вернувся Фараон, і ввійшов у палати свої, та й не покладав бай сього в умі.

²⁴ І копали всі Египтяне понад рікою копанки на воду; бо не змогли пити води з ріки.

²⁵ І сповнилося сім день після того, як ударив Господь по ріці.

8

¹ І рече Господь Мойсейові: Йди до Фараона, та промов до його: Тако глаголе Господь: Одпусти люде мої послужити мені!

² Коли ж затнешся відпустити, се я побиваю всі твої займища жабячою карою.

³ І розплодить ріка жаби, і повилазять вони на береги, поналазять у палати твої, і в опочивальню твою, і на постелю твою, і в будинки дворян твоїх, і на люде твої, і в печі твої, і в діжі твої.

⁴ І на тебе самого, й на підневолених твоїх, й на дворян твоїх лізти муть жаби.

⁵ І рече Господь Мойсейові: Промов Аронові: Простягни руку твою з жезлом твоїм на ріки, на канали й на стави, і наведи жаби на Египецьку землю.

⁶ І простяг Арон руку свою на води Египецькі, та й понаводив жаб, і порозлазились жаби і вкрили землю Египецьку.

⁷ Зробили ж і чарівники чаруванням своїм так само, і понаводили жаб на Египецьку землю.

⁸ І прикликав Фараон Мойсея та Арона, та й промовив: Ублагайте Господа, щоб мені попрогнати від себе жаби й від людей моїх, так відпущу люде принести жертву Господеві.

⁹ І каже Мойсей до Фараона: Призначи мені, на коли мені молити за тебе і дворян твоїх і за люде твої, щоб зникли жаби від тебе і по будинках твоїх, щоб тільки в ріці zostались.

¹⁰ І каже той: Завтра. І каже: Буде по слову твому, щоб ти знав, що нема іншого, окрім Господа Бога нашого.

¹¹ І позникають жаби від тебе й від будинків твоїх, і від дворян твоїх, і від народу твого, тільки в ріці зістануться.

¹² І вийшов Мойсей та Арон од Фараона, і покликнув Мойсей до Господа про жаб, що понаводив на Фараона.

¹³ І сотворив Господь по слову Мойсейовому, і повиздихали жаби по їх домах, по селах і по полях.

¹⁴ І згребали їх купами й купами, і засмерділась земля.

¹⁵ І побачив Фараон, що є пільга, і закам'єніло серце його, і не послухав їх, як і глаголав Господь.

¹⁶ І рече Господь Мойсейові: Промов Аронові: Простягни жезло твоє, та вдар у порох землі, і зробиться він комарами по всій Египецькій землі.

¹⁷ І вчинили так, і простяг Арон руку свою з жезлом своїм і вдарив у порох землі, і напали комарі на людей і на скотину; увесь порох земляний узявся комарами по всій Египецькій землі.

¹⁸ Силкувались і чарівники вивести комарі чарами своїми, та й не змогли. І наслі комарі на людей і на скотину.

¹⁹ І промовили тоді чарівники: Се Божий палець! І закам'єніло серце Фараонове, і не послухав їх, як і глаголав Господь.

²⁰ І рече Господь Мойсейові: Устань рано в ранці, і стань перед Фараоном, саме вийде на воду, і промовиш йому: От що глаголе Господь: Одпусти люде мої послужити мені в степу.

²¹ Коли ж затнешся відпустити люде мої, се я посилаю на тебе, і на дворян твоїх, і на людей твоїх, і на домівки ваші песячі мухи, і сповняться доми Египецькі песячими мухами, і сама земля, що на їй живе.

²² І відріжно того дня Гозен землю, що на їй осілись люде мої тим, що не буде там песячих мух, щоб зрозумів ти, що я Господь серед землі.

²³ І положу розлуку між моїми людьми й твоїми людьми. Завтра ж буде знаменне се.

²⁴ І сотворив так Господь. І полетіли страшенні рої песячих мух у палати Фараонові, і в будинки дворян його, і в усю Египецьку землю, і попусувалась уся земля від песячих мух.

²⁵ І покликав Фараон Мойсея та Арона та й промовив: Ідіте принесіте жертву Господу, Богу вашому, в землі сій.

²⁶ І каже Мойсей: Не подоба сьому так статись, гидко бо Египтянам, коли б ми ту принесли жертву Господеві, Богу нашому. Ні! Коли б ми приносили жертву гидку Египтянам перед очима в їх, вони побили б нас каміннем.

²⁷ А підемо в степ за три дні ходи, та й принесемо жертву Господеві, Богу нашому, як повелів нам він.

²⁸ І промовив Фараон: Одпущу вас принести жертву Господеві, Богу вашому, в степу, тільки не далеко простуйте! Помоліться і за мене!

²⁹ І каже Мойсей: Се йду від тебе, й благи ти му Господа, щоб зникли песячі мухи від тебе, і від дворян твоїх, і від людей твоїх завтра. Та не ходи вже, Фараоне, робом омани, не відпускаючи людей принести жертву Господеві.

³⁰ І вийшов Мойсей од Фараона, та й помолився Господеві.

³¹ І сотворив Господь по слову Мойсейовому, і відогнав песячі мухи від Фараона, і від дворян його, і від людей його, і не зосталося ні однієї.

³² Та запекле було серце в Фараона ще і того часу, і не схотів одпустити людей.

9

¹ І рече Господь Мойсейові: Увійди до Фараона, та промов до його: Тако глаголе Господь, Бог Єврейський: Відпусти люде мої послужити мені.

² Коли ж не схочеш одпустити людей моїх, і все таки вдержувати меш їх,

³ Се рука Господня вдарить на твою скотину в полях, на коні, на осли, на верблуди, на воли і на вівці повітром тяжким вельми.

⁴ І сотворю я инше того часу між скотом Ізраїльським і скотом Египецьким, і не паде з усього скоту Ізраїльського ні одно.

⁵ І призначив Господь речінець, глаголючи: Завтра вчинить Господь сю річ в країні.

⁶ І вчинив Господь сю річ назавтра в раньці, і поліг увесь Египецький скот; між скотом же в синів Ізраїлевих не пало ні одно.

⁷ І послав Фараон, аж ось між усім скотом у синів Ізраїлевих не пало ні одно. Та запекле було серце в Фараона, і не одпустив людей.

⁸ І рече Господь Мойсейові й Аронови: Понабирайте ви повні жмені сажі з печі, і нехай нею сипне проти неба Мойсей перед вічу Фараона й дворян його.

⁹ І постане вона по всій землі Египецькій порохом і понариває на людях і на скотині чираки, що від гною прорвуться по всій землі Египецькій.

¹⁰ І набравши сажі з печі стали перед Фараоном, і сипнув нею Мойсей проти неба; і понаривало чираки струпи на людині й на скотині.

¹¹ І не здоліли чарівники стати перед Мойсейом через чираки; обкинуло бо чираками чарівників і всіх Египтян.

¹² Та закаменив Господь серце в Фараона, і не послунав їх, як і глаголав Господь Мойсейові.

¹³ І рече Господь Мойсейові: Устань рано в раньці, та й стань перед Фараоном і промов до його: Так каже Господь, Бог Єврейський: Відпусти люде мої послужити мені.

¹⁴ Сего бо разу нашло всі муки мої на серце твоє, і дворян твоїх, і людей твоїх, щоб ти знав, що нема нікого як я на всій землі.

¹⁵ Нині бо простягати б тільки руку мою, щоб ударити й тебе й люде твої повітром, так і зник би еси з землі.

¹⁶ Та тільки про те щадив тебе, щоб на тобі показати потугу мою, і щоб ім'я моє проповідано по всій землі.

¹⁷ Чи ще ж нести мешся високо проти людей моїх, що не відпустиш їх?

¹⁸ Се дошувати му сієї доби завтра страшним грядом, що такого не було в Єгипті з того дня, як сотворено його, та й по сей день.

¹⁹ Оце ж посилай, та позбирай увесь твій скот і все, що в тебе в полі. На всяку бо скотину й людину, що знайдеться в полі і не вернеться додому, вдарить гряд, і погинуть.

²⁰ Хто злякався слова Господнього зміж дворян Фараонових, той звелів своїм рабам втікати з усією скотиною до домівок своїх.

²¹ А хто не нахилив серця свого до слова Господнього, той покинув свої раби й скотину на полях.

²² І рече Господь Мойсейові: Простягни руку твою до неба і вдарить гряд по всій землі Египецькій і на людину, і на скотину, і на всяку траву на землі.

²³ І простяг Мойсей жезло своє до неба, і дав Господь грома та гряд, і пійшов огонь по землі, і дошував Господь грядом по всій землі Египецькій.

²⁴ І вдарив гряд, і запалав огонь із грядом; гряд же був тяжко великий, що й не було такого в Єгипті з того часу, як постали люде в йому.

²⁵ І побило грядом по всій землі Египецькій усе, що було в полі, й людину й скотину, й всяку траву в полі побило грядом, і всі дерева на полях потрощив гряд.

²⁶ Тільки в Гозен землі, де були сини Ізрайлеві, не було грядю.

²⁷ І послав Фараон по Мойсея та по Арона, та й промовив до них: Провинив тепер я. Господь праведен, я ж і люде мої ледачі.

²⁸ Ублагайте Господа, щоб не було страшеного гуркотання та грядю; я ж відпущу вас, і більше не гаяти метесь тутенки.

²⁹ І каже йому Мойсей: Скоро вийду з городу, здійму руки мої до Господа, і громи втихнуть, і грядю з дощем не буде вже, щоб зрозумів еси, що земля Господня.

³⁰ Ти ж і дворяне твої, знаю, що не вбоались іще Господа.

³¹ А лен і ячмінь побиті, бо ячмінь колосився, а лен завязувався.

³² Пшениця ж і жито не побиті; бо ще не дорослі.

³³ І вийшов Мойсей із городу і простяг руки свої до Господа; і перестали громи і гряд, і дощ вже не лив на землю.

³⁴ Як же побачив Фараон, що перестав дощ і гряд і громи, став согрішати ще, та й закаменив запекле серце своє він і дворяне його.

³⁵ І закаменило запекле серце Фараонове, і не одпустив синів Ізрайлевих, як і глаголав Господь Мойсейові.

10

¹ І рече Господь Мойсейові: Увійди до Фараона; я ж бо закаменив запекле серце його і серце в дворян його, щоб мені показати сі знамення на них.

² І щоб тобі можна було повідати в уші синові твому, як я насміявся з Єгипту, і які знамення сотворив я над ним, щоб ви знали, що я Господь.

³ І прийшов Мойсей та Арон до Фараона та й промовили йому: Так каже Господь, Бог Єврейський: Докіль ще ставити меш опір, не хочачи впокоритись передо мною? Відпусти люде мої послужити мені.

⁴ Коли ж не схочеш одпустити люде мої, се я наведу завтра сарану на займища твої.

⁵ І вкриє лице землі, що й землі буде не знати, і поїсть увесь останок, що зістався вам од грядю, і жерти मे всяке дерево, що виростає вам у полі;

⁶ І сповняться будинки твої, й будинки всіх дворян твоїх, й усі оселі Єгипецькі, що ніколи не бачили сього батьки твої, ні батьки батьків твоїх з того часу, як постали на сій землі та й по сей день. І повернувся Мойсей та й вийшов од Фараона.

⁷ І промовили слуги Фараонові до його: Докіль буде сей чоловік западнею нам? Відпусти людей послужити Господеві, Богу своєму. Хиба не знаєш і досі, що погублено Єгипет?

⁸ І вернули Мойсея та Арона перед Фараона, і каже їм: Ідіте послужіте Господеві, Богу вашому! Хто ж усі ті, що хочуть вийти?

⁹ І каже Мойсей: З молодиками нашими й з дідами нашими пійдемо, з синами й дочками нашими, з отарами й чередами нашими пійдемо; бо съвято Господа Бога в нас.

¹⁰ І каже він: Нехай буде так. Господь із вами! Я готов відпустити вас, но чому з малечою вашою? Та глядїть, у вас бо на умі щось лихе!

¹¹ Ні бо! Ідїте собі, що вже дорослі, та й послужіте Господеві; сього бо самі допевняєтесь. Та й вигнали їх зперед Фараона.

¹² І рече Господь Мойсейові: Просьтягни руку твою над Єгипецькою землею про сарану, і нехай налетить сарана на Єгипецьку землю, та й пожере всю траву земну, що лишив гряд.

¹³ І простяг Мойсей жезло своє над Єгипецькою землею, Господь же наводив од схід сонця вітра на землю весь той день і всю ніч, а як обутріло, східний вітер нагнав сарану.

¹⁴ І напала сарана на всю землю Єгипецьку, і посіла вона по всіх займищах Єгипецьких, тьма тьмою. Доти не було такої сарани, і потім не буде такої.

¹⁵ І вкрила лице всієї землі, так що земля почорніла, та й пожерла всю траву земну й усі плоди на деревах, що позоставались од грядю, і не зосталось нічогосінько зеленого на дереві або на траві в полях, по всій землі Єгипецькій.

¹⁶ І метнувся Фараон кликати Мойсея та Арона, та й каже: Провинив Господеві, Богу вашому, та й вам.

¹⁷ Простїте ж мою провину тільки сей раз, і влагайте Господа, Бога вашого, щоб одвернув од мене сю тільки смерть.

¹⁸ І вийшов Мойсей од Фараона і вблагав Господа.

¹⁹ І дав Господь вітер потужний на захід сонця, і взяв той вітер сарану та й кинув її в Червоне море. Не зісталось же сарани по всіх Єгипецьких займищах.

²⁰ Та закаменив Господь запекле серце Фараонове, і не відпустив він синів Ізрайлевих.

²¹ І рече Господь Мойсейові: Простягни руку твою до неба, і нехай постане темрява над Єгипецькою землею така, щоб ходили помацки.

²² І простяг Мойсей руку свою до неба, і стояла густа темрява по всій землі Єгипецькій три дні.

²³ І не бачило одно 'дного, і не встав ніхто з місця свого три дні, у всіх же синів Ізрайлевих був свѣт по їх осадах.

²⁴ І кликне Фараон Мойсея та Арона, та й каже: Йдіте служити Господеві, тільки отарі та череди покиньте. Малеча ж ваша теж нехай йде з вами.

²⁵ І каже Мойсей: Ні! ти сам нам даси й жертви й усепалення, щоб ми принесли Господеві, Богу нашому.

²⁶ Та й уся наша скотина піjde з нами; не покинемо позад себе й копита; з них бо брати мемо про службу Господеві, Богу нашому; ми же і самі не відаємо, чим служити мем Господеві, аж покіль прийдемо туди.

²⁷ І закаменив Господь серце Фараонове, і не схотів він одпустити їх.

²⁸ І каже йому Фараон: Йди геть собі від мене! Сховайся! Не побачиш уже лица мого; бо того дня, як побачиш лице моє, тобі й смерть.

²⁹ І каже Мойсей: Правду промовив еси: вже не бачити му лица твого.

11

¹ І рече Господь Мойсейові: Ще одну муку наведу на Фараона й на Египет, а потім одпустити він вас ізвідсі. Як мусить одпустити вас, тоді гонити ме вас ізвідсі прогоном.

² Промовляйте ж в уші людям, і нехай кожне вижичить у сусіда свого, а молодиця в сусідки своєї клейноти срібні й клейноти золоті.

³ Господь же дав людям своїм ласку в Египтян; а Мойсей сам був чоловік великий вельми в Египецькій землі в очу дворян Фараонових і в очу людей.

⁴ І каже Мойсей: Тако глаголе Господь: О півночі я вийду серед Египту.

⁵ І помре всякий первенець у землі Египецькій, від первенця Фараонового, що сидить на престолі своєму, та й до первенця рабині за жорнами, і всякий первак у скотини.

⁶ І буде плач великий по всій землі Египецькій, що й не було такого й не буде вже ніколи.

⁷ Ні на одного зміж синів Ізрайлевих і пес не гавкне, ні проти людини, ні проти скотини, щоб знали ви, як Господь положив ріжницю між Египтянами й синами Ізрайлевими.

⁸ І прийдуть усі твої дворяне до мене, та й уклоняться мені говорючи: Виходь ізвідсі сам і всі люде, що йдуть за тобою; тоді й вийду. Та й вийшов од Фараона палаючи гнівом.

⁹ І рече Господь Мойсейові: Не послухає вас Фараон, щоб я велико намножив знамення мої й чудеса в Египецькій землі.

¹⁰ Мойсей же та Арон сотворили всі знамення й чудеса перед Фараоном, та закаменив Господь серце Фараонове, і не схотів одпустити синів Ізрайлевих із землі своєї.

12

¹ І рече Господь Мойсейові та Аронові у землі Египецькій:

² Місяць сей вам буде початок місяців, первий буде вам в місяцях року.

³ Промовте до всієї громади синів Ізрайлевих тако: У десятий день місяця сього брати ме кожен ягня на семью батька свого.

⁴ Коли ж семья буде помала на ягня, нехай прийме до себе сусіда, близького до його домівки, по ліку душ. Кожен по іді своїй зложить лїк на ягня.

⁵ Ягня нехай буде без пороку, самчик одноліток; брати мете його з овечат або з кіз.

⁶ І держати мете його до четирнайцятого дня того місяця, і заколе його вся громада Ізраїльська надвечір.

⁷ І візьмуть крові та й побризкають нею оба одвірки й пороги в домах, де їсти муть його.

⁸ І їсти муть м'ясиво тієї ночі; спечене на огні їсти муть його з опрісноками, з гіркими зелями їсти муть його.

⁹ Не їкте сироватого, ні звареного в воді, а спечене на огні, голову його з ногами й з утрибиною.

¹⁰ І не зоставляти мете нічого до ранку, що ж зостанеться до ранку, спалити на огні.

¹¹ І їсти мете його таким робом: боки ваші попідперезувані, обуве ваше на ногах ваших, і палиці ваші в руках у вас; і їсти мете його похапки. Пасха се Господня!

¹² Пройду бо по землі Египецькій, тієї ночі, та й повбиваю всякого первенця в землі Египецькій, і людину й скотину, і над усяким богом Египецьким сотворю суд, я Господь.

¹³ І буде вам кров знаменнем по хатах, де будете. Бачивши кров, мину вас, і не буде в вас погібелі, як карати му Египет.

¹⁴ І буде вам день сей про спомин, і святкувати мете св'ято Господеві; як установу вічну, святкувати мете в родах ваших.

¹⁵ Сім день опрісноки їсти мете. Первого вже дня виносити мете закваску з хат ваших; бо хто їсти ме квашений хліб од першого дня та й до сегого, викорениться та душа спроміж Ізраїля.

¹⁶ І першого дня будуть св'яті збори у вас, і сегого дня будуть св'яті збори у вас. Ніякого діла не робити мете тоді, тільки потрібне на їду всякій душі, те можна робити в вас.

17 І переховувати мете заповідь сю опріснокову; того бо дня виведу потугу вашу з Єгипецької землі. Тим переховувати мете день сей в родах ваших: установа вічна.

18 Починаючи ж чотирнадцятого дня первого місяця ввечорі, їсти мете опрісноки до двадцятого й первого дня місяця; установа вічна.

19 Сім день закваски щоб не було по хатах у вас: бо хто їсти ме квашене, викорениться душа та спроміж громади Ізрайлевої, чи воно чуже, чи землянин.

20 Нічого квашеного не їжте; по всіх же хатах ваших їжте опрісноки.

21 І покликав Мойсей всіх старших між синами Ізрайлевими, і каже їм: Ідїть, поймайте собі ягня по родинах ваших, і заколіте на пасху.

22 І возьміте по куцику гіссопу, та вмочіть у кров, що в мисці, та й помажте поріг й оба одвірки кровю, що в мисці, і ніхто з між вас не виходити ме за хатні двері свої до ранку.

23 І йти ме мимо Господь побивати Єгиптян, і побачить кров на порозі й на одвірках, і мине ті двері, і не попустить губителеві ввійти до вас у хату побивати вас.

24 І переховувати мете се установою собі і дітям вашим на віки.

25 І як прийдете в землю, що дасть вам Господь, як і глаголав, дак сохрانیти мете служенне се.

26 І як спспитають у вас тоді діти ваші: Що се за служенне в вас?

27 Ви казати мете: Жертва пасхова се Господеві, що проходив понад хатами в синів Ізрайлевих в Єгипті, як побивав Єгиптян, доми ж наші ізбавив. І похилились люде й поприпадали до землі.

28 І пійшли та й учинили сини Ізрайлеві; як повелів Господь Мойсейові та Аронові, так і вчинили.

29 І сталося о півночі, що Господь побив усі первенці в Єгипецькій землі, від первенця Фараонового, що сів в престолі своєму, та й до первенця невольника в темниці, і всі перваки в скотини.

30 Схопиться ж Фараон у ночі, й усі дворяне його, й усі Єгиптяне, аж постав зойк по всій землі Єгипецькій. Не було бо дому й хатини, де б не було мерця.

31 І покликав Мойсея та Арона та й каже: Вставайте, виходьте спроміж людей моїх, і ви й синове Ізрайлеві, та й ійдіте собі, служіте Господеві, як мовляли!

32 І вівці ваші, й товар ваш забирайте, як мовляли, та й ідїть а мене благословіть!

33 І понукали Єгиптяне людей, хапаючиш проводити їх із землі; бо казали: Пропадемо всі!

34 І позабирали люде тіста свої ще до закису, дїжі свої поввязували в одїж їх по заплічу в їх.

35 І чинили сини Ізрайлеві по слову Мойсейовому, і вижичали в Єгиптян клейноти срібні й клейноти золоті й шати.

36 І дав Господь ласку людям в очу в Єгиптян, що вволяли волю їх, і сплїндрували вони Єгиптян.

37 І мандрували сини Ізрайлеві од Рамсесу до Сухоту до шістьох сот тисяч пішки чоловіка, опріч дїтви.

38 І мішаного народу много знялось із ними, й вівці, і товар, дуже багачко скотини.

39 І понапекали палениць опрісноків із тіста, що позабирали з Єгипту; бо ще не закисло, а їх виганяли з Єгипту, і не можна було гаятись, а запасу собі не приготували.

40 Пробування синів Ізрайлевих у Єгипті було чотири ста і трицять год.

41 І сталося по чотирох стах і трицять роках, остатнього дня, що виїшла вся потуга Господня з Єгипецької землі.

42 Сьвяткова се ніч Господеві за вивод їх із Єгипецької землі. Се ж то й єсть ніч сьвятована Господеві про всі сини Ізрайлеві в роді і роді їх.

43 І рече Господь Мойсейові та Аронові: От установа паскова: Нїякий чужениця щоб не їв паски.

44 Усякий же раб, куплений за гроші, як обріжеш його, їсти ме її.

45 Заволока ж і наймит нехай не їсть її.

46 Ув одній хаті їсти меться; не виносити меш нічоґісінько з мясива геть із хати ані кісточки не переломиш із його.

47 Уся громада Ізраїльська допилюновувати ме сього.

48 А як пробувати ме заволока з тобою та схоче сьвяткувати пасху Господеві, нехай обріжуть увесь його музкий пол, і він буде такий, як землянин. Усякий же необрізаний не їсти ме її.

49 Закон один щоб у вас був, і землянинові, і захожому, що заволікс до вас.

50 Так і вчинили сини Ізрайлеві, як заповідав Господь Мойсейові та Аронові; так і вчинили вони.

51 І вивів Господь того самого дня сини Ізрайлеві з землі Єгипецької з потугою їх.

13

1 І рече Господь Мойсейові:

2 Посьвати мені всі первенці, первородних з усякої утроби між синами Ізрайлевими, і в людини, і скотини: мої вони будуть.

3 І промовив Мойсей до людей: Памятайте день сей, которого виходите з Єгипту, із невольницького дому, рукою бо потужною вивів Господь вас ізвідсі; не їжте заквашеного хліба.

⁴ В сей день вас виведено в місяці Абиб*.

⁵ І станеться, як уведе тебе Господь у землю Канаанську, Гетійську, Аморійську, Гевійську, Ебусійську, що нею клявся батькам твоїм оддати тобі, в землю текучу молоком та медом, тоді служити меш службу сю в місяці сьому.

⁶ Сім день їсти меш опрісноки, а семого дня сьвято Господеві.

⁷ Опрісноки їсти меш сім день, і не буде видко в тебе квашеного, і не буде видко в тебе заквасу по всіх займищах твоїх.

⁸ І будеш оповідувати дітям твоїм так: Се за те, що сотворив Господь мені, як вийшов я з Єгипту.

⁹ І буде се в тебе знаменнем на руці твоїй і споминкою між очима в тебе, про те щоб закон Господень був ув устах твоїх: рукою бо міцною вивів тебе Господь із Єгипту.

¹⁰ І допилюювати меш установи сієї знаного часу від року до року.

¹¹ І як приведе тебе Господь у Канаан землю, як він клявся тобі й батькам твоїм, та й оддасть її тобі,

¹² Вилучати меш тоді всякого первенця з утроби Господеві, і всякого первачка в скотини, яка в тебе єсть. Первенці мусять бути про Господа.

¹³ Всяке ж ося первачка викупувати меш агням; коли ж не викупиш, дак мусиш зламати шию йому. Усякого ж первенця людського викупувати мусиш.

¹⁴ І станеться, що як поспитає син твій кажучи: Що воно таке? казати меш йому: Рукою потужною вивів нас Господь з Єгипту, із дому невольницького.

¹⁵ І як затаївся Фараон одпустити нас, дак побив Господь усі первенці в землі Єгипетській, і первенця в людини й первака в скотини; тим і я приношу на жертву Господеві всі первенці самчики, а всі первенці із моїх синів викуповую.

¹⁶ І мусить воно бути знаменнем на руці в тебе і повяззю проміж очима твоїми; рукою бо міцною вивів нас Господь із Єгипетської землі.

¹⁷ І сталось, як одпустив Фараон люде, що не повів їх Бог по дорозі до землі Филистимської, хоч вона й близька; бо рече Бог: ато жалкувати муть люде, побачивши войну, та й вернуться в Єгипет.

¹⁸ І повів Бог люде по дорозі до степу Червономорського. І стали сини Ізрайлеві виходити полками із землі Єгипетської.

¹⁹ І забрав Мойсей кості Йосифові з собою; бо клятьбою закляв той сини Ізрайлеві, такою: Навідом навідається до вас Бог, і винесете ви кості мої звідсі з собою.

²⁰ І помандрували вони від Суккотта та й отаборились ув Етамі, уз край степу.

²¹ Господь же йшов перед ними в день стовпом хмарним, щоб вести їх по дорозі, а в ночі стовпом огняним, щоб можна було йти й у день і в ночі.

²² Не віднімав у людей у день стовпа хмаряного, і в ночі стовпа огняного.

14

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Промов до синів Ізрайлевих, щоб одвернули й отаборились перед Пі-Гахиротом, між Микдолом і морем; перед Бааль-Цефоном отаборитесь навпроти його, при морі.

³ Бо казати ме Фараон про сини Ізрайлеві: Заблудили в цій землі та й зачинив їх у собі степ.

⁴ Я ж окамену запекле серце Фараонове, щоб уганяв за ними, і прославлюсь на Фараоні й на всьому війську його, і зрозуміють Єгиптяне, що я Господь. І вчинили так.

⁵ І сповіщено царя Єгипетського, що втекли люде, і повернулось у Фараона й у дворян його серце проти людей, і промовляли вони: Що се ми зробили, що відпустили Ізраїля з нашої неволі?

⁶ І провелів запрягти колесницю свою, і взяв із собою люде свої,

⁷ І взяв шість сот бойових колесниць на вибір і всі колесниці Єгипетські, і військових до кожної.

⁸ І закаменив Господь серце в Фараона, царя Єгипетського, і погнався він за синами Ізрайлевими. Сини ж Ізрайлеві виходили під рукою високою.

⁹ І вгняв Єгиптії за ними та й наздогнав їх, як отаборились при морі, усі коні в колесницях у Фараона, комонник його і потуга його, при Пі-Гахироті, по близу Бааль-Цефону.

¹⁰ І як наблизився Фараон, зняли сини Ізрайлеві очі свої, аж се Фараон уганяє за ними, та й полякались вельми. І завилили Ізраїлитяне до Господа, та й гукали Мойсейові:

¹¹ Хиба тим, що нема в Єгипті кладовищ, позабрав еси нас умірати в степу? Що се вкоїв еси з нами, що вивів нас із Єгипту?

¹² Чи не те ж саме говорено тобі в Єгипті: Відкажись од нас, щоб нам пробувати в неволі в Єгипті? Бо лучче нам бути в неволі, ніж помірати в степу.

¹³ І рече Мойсей людові: Не лякайтесь і стійте, дак і побачите рятунок Господень, що сотворить нам Господь сьогодні. Бо Єгиптія, що сьогодні бачите, не бачити мете во віки!

¹⁴ Господь бо воювати ме за нас, ви ж бувайте супокійні.

* 13:4 В місяці колосся.

¹⁵ І рече Господь Мойсейові: Чого квилиш до мене? Промов до синів Ізрайлевих, щоб рушали далій.

¹⁶ Ти ж возьми жезло твоє та просьтягни руку твою над морем, та й розділи його, і ввійдуть синове Ізрайлеві в середину моря по сусі.

¹⁷ Я ж закаменю серце в Фараона й Египтіїв, і вони пійдуть слідом; і прославлюсь на Фараоні й на потузі його, на колесницях його й на комінниках його.

¹⁸ І знати муть Египтії, що я Господь, як прославлюсь на Фараонові, на колесницях його й на комінниках його.

¹⁹ І рушив тоді ангел Божий, що йшов поперед табору Ізрайлевого, та й став позад їх.

²⁰ І ввійшов проміж табором Египтієвим і проміж табором Ізрайлевим. І стала хмара темрявою про одного з них і світлом про другого. І не наближувався один табір до другого, покіль було й ночі.

²¹ І простіг Мойсей руку свою над морем, і одганяв Господь море геть потужним восточнім вітром у сю ніч, і зробив море сухим; і розділив води.

²² І ввійшли синове Ізрайлеві в середину моря по сусі; води ж були їм греблею праворуч і ліворуч.

²³ І погнався Египтії і поввіходили за ними всі коні Фараонові, і колесниці його й комонник його.

²⁴ І сталось у ранішню сторожу, що споглянув Господь на табір із огняного й хмаряного стовпа, та й стрівожив табір Египтіїський.

²⁵ І поскидав колеса з колесниць у них, та й позагальмовував ходу в їх. І загукав Египтії: Утекаймо од Ізраїля, бо Господь воює за них із Египтієм!

²⁶ І рече Господь Мойсейові: Простягни руку твою понад морем, і вернеться води на Египтія, й на колесниці його, й на комонника його.

²⁷ І просьтіг Мойсей руку свою понад морем, і почало вертатись море ранішньою добою до своєї потуги. Египтії ж метулились навпроти його, і скидав Господь Египтія в безодню морську.

²⁸ І вертались води, та й затопили колесниці, й комонника з усією потугою Фараоною, що поввіходили за ними в море.

²⁹ Синове ж Ізрайлеві йшли по сусі, посеред моря, і води були їм греблею праворуч і ліворуч.

³⁰ І вирятував Господь у той день Ізраїля зпід потали Египтієвої, і вбачав Ізраїль Египтія мертвим на березі морському.

³¹ І вбачав Ізраїль диво велике, що сотворив Господь над Египтієм; і стали люде страхатись Господа, та й увірували Господеві й служі його Мойсейові.

15

¹ Засьпівав тоді Мойсей й синове Ізрайлеві пісню Господеві, і сьпівали сими словами: Ой сьпіваймо ж Господеві, славно бо прославивсь, і коня і їздеця він повергав у море.

² Господь, сила моя й велич, був моїм рятунком. Він мій Бог, і я споруджу дом йому преславний. Вознесу його, прославлю Бог-отця благого.

³ Господь — муж боїв страшений, на ім'я Господь він.

⁴ Колесниці в Фараона і полки-потуги Божа сила потопила, повергала в море, і вибране отаманне потонуло в морі; лицярі над лицарями згинули в Червонім,

⁵ Глибина їх повкривала по всі вічні роки; мов камінне потонули у морю глибокім.

⁶ Господе! твоя правиця вславилась в потузі; Господе! твоя десниця ворога згубила.

⁷ Величчю твоєю, Боже, стер еси противних, послав гнів твій, і огнем він мов стебло пожер їх.

⁸ Духом ярості твоєї води розділив ти, і загусли муром філі, встали серед моря.

⁹ Рече ворог: Пожену їх, уженусь, настигну; попаюю здобич, буде міч мій царювати.

¹⁰ Но дмухнув еси вітрами, море їх укрило, мов те оливо втонули в морі, у безодні.

¹¹ Хто тобі подобен в бозіх, Господе, хто рівен, славен сьвятостю твоєю, страшен чудесами!

¹² Простягнув еси правицю, — їх земля пожерла.

¹³ Вивів правдою твоєю люде сі з неволі, і провів потужно в землю, в займище спасенне.

¹⁴ Чути муть про се народи, острах їх обійме, печаль серце Филістимське туга гризти буде.

¹⁵ Стуманіють і Ђдомці, глави Моавійські, і тремтіти муть потужні дуки Канаанські.

¹⁶ Ой нехай же страх і трепет злющих постигає, величчю руки твоєї в камінь обертає! Докіль, Господе, перейдуть вірні щирі люде, що з усіх людей собі ти вибрав у наслідде.

¹⁷ Уведеш їх і насадиш на горі наслідній, там, о Господе, насадиш, де пречисті руці уготовили сьвятинню про всі вічні роки.

¹⁸ Ой царюй же, Боже правий, правдою во віки!

¹⁹ Бо ввійшов кінь Фараонів, колесниці його й комонник його в море, і вернув Господь на їх воду, а синове Ізрайлеві пройшли по сусі, серед вод.

²⁰ І взяла Мириама, натхнена сестра Аронова, бубен у руку свою, і повиходило все жіноцтво за нею з бубнами й таньцями.

²¹ Відказувала Мириями їм: Ой співаймо Господеві, славно бо прославивсь, і коня і їздеця він помкидав у море!

²² І повелів Мойсей Ізрайлеві рушати від Червоного моря, і вийшли вони з Сур степу, і йшли три дні степом, та й не знаходили води.

²³ І прийшли в Меру, та не змогли пити води Мерської, бо гірка вона, тим і прозвали те врочище Мера.

²⁴ І нарекали люде на Мойсея, говорячи: Що нам пити?

²⁵ І заголосив Мойсей до Господа, і вказав йому дерево Господь, і кинув його він у воду, і прісною стала вода. Там він дав їм установу й суд, і сим робом випробував їх.

²⁶ І рече: Коли щиро слухати мешся голосу Господа Бога твого, і чинити меш праведне в очу його, і нахиляти меш ухо до заповідей його, і допильновувати меш усіх установ його, ні одну болість, що я наводив на Єгиптян, не наведу на тебе: я бо Господь, Бог твій, що виздоровлює тебе.

²⁷ І прийшли в Єлим, аж там двацять водяних криниць і сімдесять пальм. І отаборились там понад водою.

16

¹ І двинули від Єлиму, і прийшла вся громада синів Ізрайлевих у Син степ, що між Єлимом і Синайом, у п'ятнадцятий день місяця по виході з Єгипецької землі.

² І нарекала вся громада Ізрайльська на Мойсея та Арона в степу.

³ І мовляли їм синове Ізрайлеві: Лучче б нам було повмірати од руки Господньої в Єгипецькій землі, як седимо було круг казана з м'ясом, як їмо було хліба до сходу. Бо вивели ви нас у пустиню сю, щоб голодом поморити всю громаду.

⁴ І рече Господь Мойсейові: Се сипати му дощем хліб вам з небес, і виходити муть люде, і збирати муть щодня тільки денній пай, щоб мені випробувати їх, чи ходити муть у законі мойму, чи ні.

⁵ А шостого дня, як заготують вони, що принесли, дак вийде удвоє проти того, що збирають повсяденно.

⁶ І промовили Мойсей та Арон до всіх синів Ізрайлевих: Ось увечорі взнаєте, що се Господь вас вивів із Єгипецької землі;

⁷ А враньці побачите славу Господню; бо він чув нарекання ваше на Господа. Ми ж, що ми таке, що нарекаєте на нас?

⁸ І рече Мойсей: По сьому пізнаєте, як давати ме вам Господь увечорі м'ясива їсти, а враньці до сходу хліба, бо чув Господь нарекання ваше на його. Бо що ми таке? Не на нас нарекаєте а на Господа.

⁹ І рече Мойсей Аронові: Промов до всієї громади Ізрайлевої: Приступіте перед Господа; бо він почув нарекання ваше.

¹⁰ І сталося, як промовляв Арон до всієї громади Ізрайлевої, обернулись вони до степу, і се слава Господня явилась у хмарі.

¹¹ І глаголе Господь Мойсейові:

¹² Чув я нарекання синів Ізрайлевих; тако промов до них і кажи: Між двома вечорами їсти мете м'ясиво, а враньці насититесь хлібом, та й зрозумієте, що я Господь, Бог ваш.

¹³ І знялись увечорі перепелиці, укрили табір, а враньці була роса круг табору.

¹⁴ І знялась роса, і се на степовому виду дрібні крупі, дрібні, як їней на землі.

¹⁵ І вбачали синове Ізрайлеві і мовляли одно одному: Що се таке? Не знали бо, що воно єсть. І рече Мойсей їм: Се хліб, що дав Господь вам на їду.

¹⁶ Се те, що велів Господь глаголючи: Нехай кожне збирає, скільки на їду кому треба, гомер на кожного, беріть по лічбі душ ваших, про кожного, хто в вас у наметі.

¹⁷ І вчинили так сини Ізрайлеві, та й назбирали, хто багацько, хто мало.

¹⁸ І як мирля гомером, дак не було лишнього в тих, що понабирали багацько, а в тих, що понабирали мало, не було недостачі; кожне по мірі їди своєї набрало.

¹⁹ І рече Мойсей їм: Нехай ніхто не зоставляє сього до ранку.

²⁰ Та не послушали вони Мойсея, і декоторі позоставляли до ранку. І завелись у тому черви і засмерділось воно. І гнівився на їх Мойсей.

²¹ І набирали вони його ранками, кожне по їді своїй, зійде соньце, воно й розтане.

²² І сталося дня шостого, понабирали собі удвоє хліба, кожне по два гомери на людину; і прийшли всі громадські мужі князі та й повідали Мойсейові;

²³ І рече їм: Се те слово, що глаголе Господь: Завтра субота в нас, опочинок св'ятий Господеві; що хочете спекти, понапекайте, і що зварити, понаварюйте сьогодні. Все ж лишнє ховайте до ранку.

²⁴ І позоставляли вони те до ранку, як повелів Мойсей, і не засмерділось воно, і не позавадились у йому черви.

- ²⁵ І рече Мойсей: Їжте сьогодні, бо сьогодні субота Господеві; сьогодні не знайдете сього в полі.
²⁶ Шість день збирайте; сегого ж дня субота, не буде його.
²⁷ І сталося сегого дня, що повиходили декоторі зміж людей збирати, та й не знайшли.
²⁸ І рече Господь Мойсейові: Докіль становити метесь опором проти заповідей моїх, щоб допилювати заповідей моїх і закону мого?
²⁹ Дивітєсь: дав вам Господь суботу опочивок, тим і дає вам шостого дня на два дні хліба. Зоставайся кожен на місці своїм, нехай ніхто не виходить із місця свого в день сьомий.
³⁰ І народ відпочивав сегого дня.
³¹ І звав дом Ізраїлів те манна; була вона схожа на корияндрове сімя: біла, а смак її, як у медімниках.
³² І рече Мойсей: От що заповідав Господь: Сповніте нею гомер на переховування в родах ваших, щоб убачати їм хліб, що ним харчив я вас у степу, як вивів із Єгипецької землі.
³³ І рече Мойсей Аронові: Возьми посудину та й усип туди повний гомер манни, та й постав її перед Господом на переховування із роду та й до роду.
³⁴ Як заповідав Господь Мойсейові, так і поставив Арон перед свідомством на переховування.
³⁵ Синове ж Ізраїлеві їли манну сорок год, до приходу в осаджену землю; їли вони манну, докіль прийшли в займища Канаан землі.
³⁶ Гомер же, се девятина ефи.

17

- ¹ І мандрувала вся громада Ізраїльська із Син степу, переходами, по слову Господньому. І втаборилися у Рефидимі; і не було води пити людям.
² І сварилися люди з Мойсейом, і гукали: Дай нам пити! І рече Мойсей їм: Чого сваритесь зомною? Про що спокушуєте Господа?
³ І були там люди жадні води, і нарекали на Мойсея кажучи: Про що се ти вивів нас із Єгипту, щоб уморити нас, і діти наші, і скот наш жадою?
⁴ І заголосив Мойсей до Господа кажучи: Що маю діяти з людьми моїми? Ще трохи, та й побють мене каміннем.
⁵ І рече Господь Мойсейові: Пройди поперід людей, та возьми з собою старших мужів громадських Ізраїльських; і палицю твою, що нею вдарив еси по ріці, візьми в руку твою, та й йди.
⁶ Се я стану перед тобою там, на скелі в Гореві; і вдариш ти по скелі, і рине з її вода, щоб написались люди. І вчинив так Мойсей перед віччу в старших мужів громадських Ізраїльських.
⁷ І проложив прізвище вроду тому: Маса і Мерива задля сварки між синами Ізраїлевими і задля того, що спокушували Бога мовляючи: Чи Господь є між нами, чи нема?
⁸ І прийшов Амалек, і бив на Ізраїля в Рефидимі.
⁹ І рече Мойсей Йосуї: Навибірай нам людей та йди битись із Амалеком; завтра се я стану на шоломені ховма і жезло Боже в руці моїй.
¹⁰ І вчинив Йосуа так, як повелів йому Мойсей; почав битись із Амалеком. А Мойсей, Арон та Гур зійшли на шоломе ховма.
¹¹ І сталось, що як піднімав Мойсей руці, дак брали гору Ізраїлитяне, а як попускав Мойсей руці свої, дак брав гору Амалек.
¹² Та стали важкі руки Мойсея. Тоді взяли вони каменя, та й підложили під його, і сів на йому; Арон же та Гур стали піддержувати руці його, один з одного боку, другий з другого, і піддержувано руці його до заходу сонця.
¹³ І повалив Йосуа Амалека й людей його мечовим лезвом.
¹⁴ І рече Господь Мойсейові: Впиши се на спомин у книзі, та передай се слухам Йосувим, що зотру до щаду й память Амалекову спід небес.
¹⁵ І поставив Мойсей жертівника і дав йому ім'я Егова-Ніссі*.
¹⁶ Каже бо: Рука на престолі Господа: війна у Господа проти Амалека з роду в рід.

18

- ¹ І перечув Єтро, священик Мидиянський, тесть Мойсеїв, про все, що сотворив Бог Мойсейові і Ізраїлеві, і що вивів Господь Ізраїля з Єгипту.
² І взяв Єтро, тесть Мойсеїв, Зипору, жену Мойсеєву, після того, як відослав її до дому.
³ З обома її синами, з котрих на ім'я одному Герсон, рече бо: Гостем я був у чужій землі,
⁴ А ім'я другому Еліезер, Бог бо панотця мого поміч моя, врятував мене спід меча Фараонового.
⁵ І прийшов Єтро, тесть Мойсеїв, і синове його й жена його, до Мойсея в степ, де він стояв табором, під горою Божою.

* **17:15** Господь-прапор.

⁶ І каже Мойсейові: Я, тесть твій Єтро, прибув до тебе, і жена твоя й обидва сини твої з нею.

⁷ І вийшов Мойсей на зустріч проти тестя свого, і вклонився до землі й поцілував його, і спитали вони один одного про здоров'я, та й увійшли в намет.

⁸ І повідав Мойсей тестеві своєму про все, що сотворив Господь Фараонові й Єгиптові задля Ізраїля, і про всі турботи, які спіткали їх у степу, і як вирятовував їх Господь.

⁹ І веселився Єтро всім добром, що сотворив Господь Ізраїлеві, що його визволив із потали в Єгиптія.

¹⁰ І каже Єтро: Благословен Господь, що вас визволив з неволі, в Єгиптія й Фараона вирятував, спас вас!

¹¹ Тепер знаю, що він більший, ніж усі боже, тим самим їх переважив чим вони пишалися.

¹² І взяв Єтро, тесть Мойсеїв, всепаленне й жертви Богу, і прийшов Арон і всі старші мужі громадські в Ізраїля трапезувати з тестем Мойсейевим перед Богом.

¹³ І сталося вранці, що сів Мойсей судити люде; і стояли люде перед Мойсейом з ранку та й до вечора.

¹⁴ І бачив тесть Мойсеїв усе, що він чинив з людьми, та й каже: Що се таке ти коїш із людьми? Про що сидиш сам, а всі люде стоять коло тебе з ранку та й до вечора?

¹⁵ І рече Мойсей тестеві своєму: Про те, що люде до мене ходять питати Бога.

¹⁶ Як зайде в їх яка справа, приходять вони до мене, і я розсуджую кожного, та й ясю установи Господні й закони його.

¹⁷ І каже Мойсеїв тесть йому: Не гаразд робиш ти се.

¹⁸ Знеможешся й сам и сі люде, що з тобою, бо тяжке тобі се діло тим, що не сила твоя справитись одному.

¹⁹ Ось послухай лишень голосу мого; пораджу я тебе, дак і буде з тобою Бог. Бувай ти сам за людей перед Богом, та й доводити меш справи до Бога.

²⁰ І навчати меш їх установ й закону, і вказувати меш їм дорогу, що нею мусять ходити, і діла, що мусять чинити.

²¹ А сам ти вигледиш зміж усіх людей зугадних, богобоязливих, людей щирих, що ненавидять здрирство, та поставиш над їми тисяцькими, соцькими, полусоцькими й десяцькими.

²² І нехай судять їх люде по всяк час, а всі великі справи доводити муть вони до тебе, усі ж малі справи судити муть самі. І лекше буде на тебе, і нести муть вони тягар укупі з тобою.

²³ Як се ти впорядкуєш і повелить се тобі Бог, дак устоїш, і всі ці люде прийдуть у займища свої супокійно.

²⁴ І послухав Мойсей голосу тестевого, та й упорядкував усе так, як пораяв йому.

²⁵ І повибірав Мойсей людей зугадних зміж усього Ізраїля, та постановив їх головами над людьми, тисяцькими, соцькими, полусоцькими й десяцькими.

²⁶ І стали вони судити люде по всяк час. Трудну справу доводили до Мойсея, а всяке діло мале судили самі.

²⁷ І відпустив Мойсей тестя свого, й пійшов він собі в землю свою.

19

¹ Місяця ж третього по ізході синів Ізраїлевих із Єгипецької землі, того ж самого дня прийшли вони в Синайський степ.

² І двинули вони від Рефидиму, та й прийшли в Синайський степ, да й отаборились у пустині.

³ І став там кошем Ізраїль проти гори. І покликав Господь Мойсея, і рече: Так дому Якововому вкупі з Ізраїлем ти возглаголеш:

⁴ Ви бачили, що сотворив я в Єгипті лихим Єгиптянам. Як ніс вас орловими крильми і всіх поприводив до себе.

⁵ Оце ж, коли будете гласу мого послухати й хранити завіт мій із вами й умову, дак будете пай мій в народах, моя ж бо земля вся вселенна,

⁶ І будете в мене ви царством съвященним, народом вибраним. Се словеса, що мусиш возглаголати синам Ізраїлевим.

⁷ І прийшов Мойсей і покликав старших мужів громадських, і розказав перед ними всі словеса, що завітував йому Господь.

⁸ І відказали всі люде одностійно і мовляли: Усе, про що глаголав Господь, сповняти мемо. І переказав Мойсей людські слова Господеві.

⁹ І рече Господь Мойсейові: Се я прийду до тебе в густій хмарі, щоб чували люде, як розмовляти му з тобою, і щоб також няв тобі віри довіку. І повідав Мойсей слова людські Господеві.

¹⁰ І рече Господь Мойсейові: Іди до людей, та й очищай їх, і сьогодні й завтра, і нехай повипірають одіж свою,

¹¹ І будуть готові проти третього дня; бо на третій день Господь зійде до долу, перед вічю в усіх людей, на Синай гору.

¹² І положиш границі людям з усіх боків, говорячи: Остерегайтесь сходити на гору і доторкуватись до країв. Хто доторкнеться до гори, тому смерть.

¹³ Нічия рука нехай не доторкнеться до неї, бо побє його камінне, або застрілить стріла. Чи скотина, чи людина, живе не буде. Як трубити ме веселим гуком, тоді можна зійти на гору.

¹⁴ І спустився Мойсей з гори до людей, та й съвятив люде, і повипирали вони оджі свою.

¹⁵ І рече він людям: Бувайте готові проти третього дня; не пригортайтесь до жінок.

¹⁶ І сталось третього дня, як обузьріло, загриміли громи, заблищали блискавки, і затрубило в роги страшенно; і затремтіли всі люде в таборі.

¹⁷ І повиводив Мойсей людей до Бога з табору, і постали вони попід горою.

¹⁸ І димувала вся Синай гора, тим що спустивсь на її Господь в полонні. І підіймався дим із її як дим із горна, і тремтіла вся гора вельми.

¹⁹ І гучав голос роговий голосніш та голосніш. Мойсей говорив, а Бог відказував йому гласом.

²⁰ І спустився Господь на Синай гору, на верх гори; і покликав Господь Мойсея на верх гори, і піднявся Мойсей.

²¹ І рече Господь Мойсейові: Спустиись, остережи людей; ато протовпляться до Господа, і богато зміж їх поляже.

²² І священники, що приступають до Господа, нехай освятяться, щоб не поразив їх Господь.

²³ І рече Мойсей Господеві: Не приступати муть люде до Синай гори; сам бо остерегав і завітував еси нам, глаголючи: Положи границі кругом гори і освяти її.

²⁴ І рече йому Господь: Ійди, спустись, і піднімешся ти і Арон з тобою; священники ж і люде нехай не ваяться через границу товпитись до Господа; ато поразить їх.

²⁵ І спустився Мойсей до людей і повідав їм.

20

¹ І глаголав Господь всі словеса оці, глаголючи:

² Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з Єгипту, із дому невольницького.

³ Нехай не буде в тебе богів інших перед моїм лицем.

⁴ Не робити меш собі ваяного кумира чи подобини того, що на небесах у горі, і того, що на землі внизу, і того, що в водах і попід землею.

⁵ Щоб не припадав ниць перед ними і не служив їм; бо я Господь, Бог твій, ревний Бог, що караю беззаконне отецьке на дітях у третьому, і четвертому роді тих, що ненавидять мене.

⁶ І роблю добро тисячами родів тих, що люблять мене і допильнують заповідей моїх.

⁷ Не призивати меш імени Господа, Бога твого, марно. Бо не вважати ме Господь безвинним того, хто призиває ім'я його марно.

⁸ Памятай день субітній, щоб съвятити його.

⁹ Шість день можна тобі працювати й робити всяке діло твоє.

¹⁰ День же семей субота Господеві, Богу твому.

¹¹ Бо шість день творив Господь небеса і землю, море й усе, що в їх, і перестав дня сегого; тим благословив Господь субітній день і освятив його.

¹² Шануй батька твого й матір твою, щоб довголітен був ти на землі, що Господь, Бог твій, дасть тобі.

¹³ Не вбивати меш.

¹⁴ Не прелюбкувати меш.

¹⁵ Не красти меш.

¹⁶ Не свідкувати меш лъживо на близького твого.

¹⁷ Не поривати меш очей на хату близького твого; не поривати меш очей на жену його, ні на раба його, ні на рабиню його, ні на скотину його, ні на осла його, ні на що, що є близького твого.

¹⁸ І вбачали всі люде громування й блискавиці, і гук роговий, і гору димуючу, і вбачаючи відступили назад і стояли оддалеки.

¹⁹ І мовляли вони Мойсейові: Розмовляй сам із нам, дак ми слухати мемо, та нехай не розмовляє з нам Бог, ато повміраємо.

²⁰ І рече Мойсей людям: Не бійтесь; бо щоб випробувати вас, прийшов Бог, і щоб страх його був перед лицем вашим, щоб ви не согрішали.

²¹ І постали люде оддалеки; а Мойсей приступив до темряви, де Бог.

²² І рече Господь Мойсейові: Тако промовиш до синів Ізрайлевих: Бачили ви, що з небес я розмовляв із вами.

²³ Не робити мете передо мною богів срібних, і богів золотих не робити мете собі.

²⁴ Жертвника з землі спорудиш мені, і приносити меш всепалення твої, і мирні жертви твої, і дрібну скотину твою і воли твої; на всякому в році, де поставлю память імені мого, приходити му до тебе й благословляти му тебе.

²⁵ Коли ж із каменя споруджувати меш мені жертвника, не споруджуй із тесаного каменя; бо різцем твоїм ти махнеш над їм, та й опоганиш його.

26 Тако ж не сходити меш по сходях до жертівника мого, щоб не відкрилась над ним нагота твоя.

21

1 А се суди, що обявиш перед ними:

2 Коли купиш раба Єврея, шість год нехай прослужить, а на семей вийде на волю, дармо.

3 Коли сам прийде до тебе, сам і на волю вийде, коли ж він мав жінку, і жінка його вийде з ним.

4 Коли пан його дав йому жінку, та вродила вона йому сини й дочки, дак жінка і діти її будуть панові, він же вийде сам один.

5 Коли ж казати ме раб: Люблю я пана, жінку мою і діти мої, не хочу виходити сам на волю;

6 Тоді приведе його пан його до суддів і поставить коло дверей або одвірка та й проколе пан його вухо йому шилом, і служити ме той йому до віку.

7 А коли хто продасть дочку свою як рабину, дак не виходити ме вона, як виходять раби.

8 І коли не до впадоби вона панові своїму, що призначив її для себе, дак нехай дозволить її викупити: народові чужому не мати ме права продавати її, він бо ошукав її.

9 А коли синові своїму призначив її, дак по праву дочки мусить чинить із нею.

10 Коли ж другу візьме йому, не мати ме права поменшити харч її, платте її, і мужнє життє її.

11 А коли б сі три речі не додержав, дак можна їй вийти дармо без окупу.

12 Хто вдарить чоловіка так, що той умре, скарати його смертю.

13 Коли ж він зробив се ненароком, а Бог підвів під його руку, дак я призначу тобі місто, куди втекти йому.

14 А хто задумав на близьного свого душогубство зрадливим робом, і від жертівника мого мусиш узяти його, щоб скарати смертю.

15 І хто вдарить батька свого, смертю скарати його.

16 І хто вкраде людину та продасть, або знайдеться вона в руках його, того скарати смертю.

17 І хто проклинати ме батька свого і матір свою, того скарати смертю.

18 І коли посваряться люде, та й вдарить одно одного каменюкою чи кулаком, і той не вмере, а лежати ме в недужі:

19 Коли встане і ходити ме з палицею своєю, дак шкодника вивязати з цієї справи; тільки має за втрату часу заплатити і вигоїти його зовсім.

20 Коли хто вдарить раба чи рабину свою палицею, і вмере під його рукою, притма треба відомстити за се.

21 Однакже, коли день або два проживе, дак не годиться мститись; бо він за його гроші.

22 І коли сваряться чоловіки, та потурбують вагітну молодицю, і скине дитину вона, та не буде шкоди, наложити на виноватого пеню, яку наложить жінчин чоловік, і заплатить по присуді суддів.

23 А коли буде шкода, тоді мусить оддати душу за душу.

24 Око за око, зуб за зуб.

25 Опечину за опечину, рану за рану, синяка за синяка.

26 І коли хто вдарить в око раба свого, чи в око рабину свою, і зопсує, на волю мусить випустить його за око його.

27 І коли вибе зуб рабові своїму, або рабині своїй, на волю випустить його за зуб його.

28 І коли вколе скотина мужчину чи женьщину й умре, каміннем побити мусять скотину та й не їсти муть м'ясива її; чия ж скотина той неповинен.

29 А коли віл бився перше і ослідчено було господареві його, та не вберіг він його, і вмер мужчина чи женьщина, вола мусять побити каміннем, і господар його мусить згинутися.

30 Коли наложять викуп на його, мусить він дати за визвол душі своєї, щоб ні положено на його.

31 Чи сина заколе він, чи дочку заколе, по сьому присуду чинити з ним.

32 Коли ж раба чи рабину вбе скотина, мусить дати властитель срібла трицять секлів панові, а скотину вбити каміннем.

33 А коли розкриє хто яму, або викопає хто яму, та й не закриє, і впаде туди віл чи осел,

34 Властитель ями заплатить за се; вернути мусить він грошима господареві його, а мертве буде йому.

35 А коли чия скотина поранить скотину другого, і та здохне, дак продадуть скотину живу, та й поділять по полам гроші за її, та й здохлу пополам поділять.

36 Коли ж було знаттє, що віл бився перше, і не вберіг його господарь його, дак мусить віддати вола за вола, мертвий же йому буде.

22

1 Коли хто вкраде вола, чи дрібну скотину та й убіє її, чи продасть її, пять волів мусить віддати за вола і чотири скотин за одну штуку.

2 Коли захоплять злодія, як вломився, і побють так, що вмере, то се не буде кривавою провиною.

³ Коли ж тоді вже соньце сьвітило, дак се буде кривава провина. Злодій мусить заплатити; коли ж нічого нема в його, мусять його, за кражу його продати.

⁴ Коли вкрадене, чи то буде віл, чи осел, чи мала скотина, живим у його знайдуть, мусить він за кожне ще другу животину дати.

⁵ Коли хто чуже поле чи виноградник випасувати ме, а скотину свою пускати ме пустопаш, і воно на чужому полі що поїсть, дак мусить він віддати за се найлучче з поля свого чи з виноградника свого.

⁶ Коли загориться багатте й обійме тернину, а при тому погорять копи, чи на пни стояче колоссе, чи усе поле вигорить, дак мусить той, що через його сталась пожежа, за попалене заплатити.

⁷ Коли хто другому передасть у схованку гроші, чи дорогі речі, і те буде вкрадене в його, мусить злодій, коли знайдеться, заплатити удвоє за окражу;

⁸ Коли ж злодій не знайдеться, дак мусить власник дому того прийти перед суддів та й заприсягти, що не загарбав чужої власності.

⁹ При кожному спроневіренню власності, чи то буде віл, чи осел, чи малий скот, чи одежина, чи яка инша втрата, про котру хто скаже: „Ось воно“, мусить прийти перед суддів слово обох, і той, кого судді узнають винним, мусить заплатити близьньому удвоє.

¹⁰ Коли хто передасть другому на перехованне осла, чи вола, чи малою скота, чи всяку иншу животину, і воно здохне, чи буде пошкоджене, або украдене і ніхто не бачив,

¹¹ Дак мусить присяга перед Господом розв'язати справу, чи не посягнув він рукою на власність свого близьного; коли власник се прийме, не мусить нічого той платити.

¹² Коли справді вкрадено йому, дак мусить заплатити власникові.

¹³ Коли ж дикий зв'язка роздер його, і він се явним доказом доведе, не треба йому нічого за роздерте платити.

¹⁴ Коли хто вижичить у другого скотину, і вона буде пошкоджена, чи здохне, так що власника його не було при тому, мусить він тому заплатити.

¹⁵ Коли ж власник та був при тому, не треба йому платити нічого. Коли дана була в найми, то нехай буде за умовлену ціну.

¹⁶ Коли хто зведе з ума дівичку, що не була ще заручена, та й лежати ме з нею, мусить дати їй віно і взяти собі її за жінку.

¹⁷ Коли ж отець її затнеться віддати йому за жінку, дак мусить він стільки срібла одважити, скільки дається як віно дівичці.

¹⁸ Не зоставляй відьми живою.

¹⁹ Кожного, що злігсь із скотиною, смертю карати меш.

²⁰ Хто замість Господа приносить жертву ідолам, мусить бути прогнаний.

²¹ Не тіснити меш чужениці і не гнобити меш його; були бо ви чуженицями в Єгипецькій землі.

²² Удови ніяким робом не тіснити меш, ані сироти.

²³ Бо коли їх тіснити меш, і вони заголосять до мене, дак я певно голос їх почую.

²⁴ І загориться гнів мій і попушу побити вас мечем, так що жінки ваші будуть удовами, а діти сиротами.

²⁵ Коли даси грошей кому з людей моїх убогому, що при тобі живе, не мусиш ти бути йому позичальником, не наложиш на його чиншу.

²⁶ Коли візьмеш у заклад свиту в близьного твого, мусиш вернути йому її до заходу соньця;

²⁷ Бо се одна, тільки й одежи його, свитка про шкіру його; у чому ж лягти йому? І як заголосить до мене, почую плач його; бо я милосерден.

²⁸ Не лаяти меш суддів, і не проклинати меш князя народу твого.

²⁹ Від достатків збіжя твого і випливу точива твого не гаяти мешся приносити в жертву. Первенця з дітей твоїх оддавати меш мені.

³⁰ Так робити меш з волем і з малим скотом; сім день буде воно при матері своїй, а восьмого дня даси його мені.

³¹ І люде сьвяті будете ви мені, і м'ясива в полі роздертого не їсти мете; собаці кидати мете його.

23

¹ Не розносити меш пустої чутки; не покладати меш руки своєї з беззаконником, щоб сьвідкувати насильство.

² Не ходити меш слідом за многими ради ледарства, і не відказувати меш на суді, намагаючись за купою відхилити правду.

³ І вбогого не закрашувати меш у позиванню його.

⁴ Коли спіткаєш вола ворога твого, чи осла його, що блукає, мусиш його вернути йому.

⁵ Коли побачиш осла ненавидника твого, що лежить під своїм тягарем, остерегайся покинути його з ним; розсідлай його з ним.

⁶ Не кривити меш правди убогому на суді його.

⁷ Удержуйся від лжживого слова; ні безвинного, ні праведного не вбивай; я бо не оправдаю беззаконника.

⁸ І дарунків не брати меш; дарунок бо засліплює видющих і перевертає слова справедливих.

⁹ І чуженицю не тіснити меш; ви самі знаєте, як на душі в чужениці: були бо чуженицями в Єгипецькій землі.

¹⁰ І засівати меш шість років землю твою, і збирати меш урожай її;

¹¹ На семей же мусиш покинути її на толоку і даси полежати, щоб харчитись убогим зміж людей твоїх, а що вони покинуть, нехай поїдає животиною польова. Так само чинити меш і з виноградником твоїм, і з оливною деревиною твоєю.

¹² Шість день робити меш діло твоє, смого ж дня відпочинеш, щоб оддыхав і віл твій і осел твій, і щоб оддыхнули на волі син рабині твоєї і чужинець.

¹³ А в усьому, що я глаголав вам, будьте обачні; ба й ім'ям богів чужих не згадуйте, нехай не чути муть його з ваших уст.

¹⁴ Тричі святкувати мете мені що року.

¹⁵ Допилювати меш опрісношнього сьвята. Сім день їсти меш прісний хліб, як я заповідав тобі, в призначений час, у місяці Абиби; бо в цьому місяці вийшов єси з Єгипту. І ніхто не мусить показуватись перед лице моє з порожніми руками.

¹⁶ І сьвято жнивне, первоплоду праці твоєї, того, що сіяти меш в полі; і сьвято збору, під кінець року, як збираєш те, коло чого працював у полі.

¹⁷ Тричі що року мусить показуватись увесь музський пол твій перед Господа Бога твого.

¹⁸ Не приносити меш з квашеним хлібом кров жертви моєї; і не zostавати меться жир сьвята мого до ранку.

¹⁹ Первoplід із землі твоєї мусиш приносити в дом Господа, Бога твого. Не варити меш козеняти в молоці матері його.

²⁰ Се я посилаю мого ангела перед тобою, щоб оберегав тебе в дорозі і привів тебе до того міста, що наготовив я про тебе.

²¹ Остерігайся лица його й слухай голосу його, не становись опором проти його; не стерпить бо він ваших переступів; бо на йому ім'я моє.

²² Коли ж слухати меш голосу його й чинити меш усе, що я глаголю, тоді буду ворогом ворогам твоїм і сопротивлюся сопротивникам твоїм.

²³ Йти ме бо ангел мій поперед тебе і приведе тебе до Аморіїв і Гетіїв і Фересіїв і Канааніїв і Гевіїв і Євусіїв; і повикоріюю їх.

²⁴ Не бити меш поклони богам їх і не служити меш їм, і не ходити меш робом їх, ні; до на щаду руйнувати меш їх і розбивати меш стовпи їх.

²⁵ А служити мете ви Господеві, Богу вашому, і благословляти ме хліб твій й воду твою, і видалю я недугу зміж вас;

²⁶ Не скидати муть у вас і не буде безплodних в землі твоїй; і лічбу днів твоїх виповню.

²⁷ Страх мій пошлю поперед тебе, і залякаю всі народи, куди прийдеш, і поверну всі вороги твої потилицею до тебе.

²⁸ І пошлю рога поперед тебе, і повиганяють вони Гевіїв, Канааніїв, і Гетіїв зперед тебе.

²⁹ Не за один рік їх повиганяю зперед тебе, щоб не спустіла земля та не намножилось у ній животини польової.

³⁰ Спокволя виганяти му їх зперед тебе, докіль осядешся ти да внаслідуюш землю.

³¹ І поставлю гряниці твої від Червоного моря та й до моря Филістимського, і від пустині до Ефрату, бо віддам в руки твої людей землі, щоб прогнав їх зперед тебе.

³² Не чинити меш умови з ними й з богами їх.

³³ Нехай не живуть вони в землі твоїй, щоб не доводили тебе до гріха; бо ти служив би богам їх, бо се було б для тебе сіткою.

24

¹ І рече Мойсейові: Зійди на гору до Господа, ти да Арон, Надаб та Абігуї, та сімдесят старших мужів Ізраїльських, та поприпадайте ниць оддалеки.

² І тільки Мойсей приступить до Господа, а вони не приступлять, і люде нехай не сходять на гору з ним.

³ І прийшов Мойсей і повідав людям усі слова Господні і всі суди: і відказав увесь люд в один голос: Усі слова, що глаголав Господь, певнити мемо.

⁴ І написав Мойсей всі слова Господні, і встав рано вранці, і спорудив жертівника під горою, та дванайцять стовпів по дванайцяти колінах Ізраїлевих.

⁵ І послав молодики зміж синів Ізраїлевих, і вознесли вони всепалення і принесли телята як жертви подячні Господеві.

⁶ І взяв Мойсей половину крові й улив її в миски, і вибризкав половину крові на жертівник.

⁷ І взяв книгу завіту, та й прочитав на слух людям, і мовляли вони: Усе, що глаголав Господь, певнити мемо і слухати мемо.

⁸ І взяв Мойсей кров та й побризкав на людей, і рече: Се кров завіту, що вчинив Господь із нами у всіх сих словах.

⁹ І знявся Мойсей та Арон, Надаб та Абігуй, і сімдесят старших мужів в Ізраїлі;

¹⁰ І побачили вони Бога Ізрайлевого; а під ногами в його наче поміст із сафірих плит, і мов небо само, такого сяєва.

¹¹ Та на вибраних синів Ізрайлевих не простіг він руки своєї; і бачали вони Бога, та їли й пили.

¹² І рече Господь Мойсейові: Зійди до мене на гору і бувай тамо; і дам тобі таблиці каменяні, і закон і заповіді, що написав я на науку їм.

¹³ І встав Мойсей та Йозуа, слуга його, і пійшов Мойсей на гору до Бога.

¹⁴ А старшим зміж громадян рече: Зоставайтесь тутеньки за нас, покиль вернемось до вас, і се Аарон і Гур із вами. Кому що треба, нехай до них приступить.

¹⁵ І зійшов Мойсей на гору, і вкрила гору хмара.

¹⁶ І почивала на Синай горі слава Господня, і вкривала її хмара шість день. І кликне до Мойсея в день семей із хмари.

¹⁷ А ява слави Господньої була наче пожираюче поломя на верху гори в очу синів Ізрайлевих. І ввійшов Мойсей у середину хмари, і знявся на гору.

¹⁸ І був Мойсей на горі сорок день і сорок ночей.

25

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Промов до синів Ізрайлевих, щоб вони приносили мені приноси; від усякої людини, що прихилиється серцем своїм, брати мете приноси мої.

³ І ось які приноси маєте приймати від них: золото й срібло й мідь,

⁴ І блакит і порфиру і кармазин двоистий, і виссон і козину шерсть.

⁵ І на червоно закрашені баранячі смушки, і шкіри барсучі і дерево-акацію;

⁶ Олій на світло, коріння для миропомазання і пахоші на кадило.

⁷ Камінне ониксове, і камінне вставне на поплічник ефод і на нагрудник.

⁸ І спорудять мені вони святиню, щоб мені можна було витати серед них.

⁹ Усе, як сам я показую тобі, взір домівки і взір усього знаряддя їх, так і мусите поробити.

¹⁰ І зроблять вони скриню із дерева акації: два лікті з половиною завдовжки, і локіть з половиною завширшки, і локіть з половиною заввишки.

¹¹ І виложиш її щирим золотом; з середини й знадвору виложиш її, і обведеш її кругом золотою лиштункою.

¹² І виллеш чотири каблучки із золота та й поприроблюєш їх по чотирох углах її: дві каблучки з одного боку її, а дві каблучки з другого боку.

¹³ І поробиш носила з дерева акації та й пообкладаєш їх золотом.

¹⁴ І повсовуєш носила в каблучки з боків скрині, щоб носити скриню на їх.

¹⁵ В каблучках у скрині мусять бути носила, не треба їх виймати.

¹⁶ І положиш у скриню свідощтво, що я дам тобі.

¹⁷ І зробиш віко з золота щирого, два лікті з половиною завдовжки і локіть з половиною завширшки.

¹⁸ І зробиш два херуби золоті, кованим ділом зробиш їх, по обох кінцях віка на скрині.

¹⁹ І зроби одного херуба з одного кінця, а другого херуба з другого кінця; одноцільно з віком поробиште ви херуби по обох кінцях його.

²⁰ І простягати муть херуби крила вгорі, покриваючи крильми своїми віко, а лица їх одно до одного, над віком будуть похилені лица херубимів.

²¹ І поставиш віко на скрині зверху, а в скриню мусиш положити свідощтво, що дам його тобі.

²² І сходити мусь з тобою тамо, і глаголати му до тебе з віка і спроміж двох херубів, що над скринєю свідчення, що треба заповідати тобі про Ізраїля.

²³ І зробиш стола з дерева акацієвого, два лікті завдовжки, а локіть завширшки, а локіть з половиною заввишки.

²⁴ І виложиш його золотом щирим, і зробиш на його вінець золотий з усіх боків.

²⁵ І зробиш до його лиштву в долоню завширшки з усіх боків, і зробиш вінець золотий до лиштви з усіх боків.

²⁶ І зробиш до його чотири каблучки золоті, та й поприроблюєш каблучки по чотирох різках коло чотирох ніг його.

²⁷ Коло лиштви мусять каблучки бути місцями до носил, щоб носити його.

²⁸ І поробиш носила з дерева акацієвого, та й пообкладаєш золотом, щоб носити на їх стола.

²⁹ І поробиш полумиски до його, і черпаки до його, і кінви до його, і кубки до його до возливання; із золота щирого поробиш їх.

³⁰ І покладати меш на столі показний хліб перед моє лице повсячасно.

³¹ І зробиш світильника із золота щирого; кованої роботи зробиш світильника, ніжки його і держало його; і чашечки його, і пуплянки його, і квітки його одноцільні мусять бути.

³² І виходити муть шість віток із боків його, і три вітки в світильнику з одного боку, і три вітки в світильнику з другого боку.

³³ Три чашечки як цвіт микдаловий: пуплянок і квітка на вітці одній, і три чашечки як цвіт микдаловий на вітці другій; так же само й на шестиох вітках, що виходять із світильника.

³⁴ А на світильнику чотири чашечки, як цвіт микдаловий, пуплянки їх і квітки їх.

³⁵ І пуплянок під двома вітками в його, і пуплянок під двома вітками в його, і знов пуплянок під двома вітками в його, про шість вітки, що виходять із світильника.

³⁶ Пуплянки в їх і вітки в їх мусять бути усі одної кованої роботи з золота щирого.

³⁷ І зробиш сім його лямп; як розсвітять на йому лямпи, дак щоб світили на передній бік його.

³⁸ А щипці до його й качапчики до його з золота щирого.

³⁹ І таланта золота щирого уробиш його з усім знаряддєм його.

⁴⁰ І гледи, щоб зробити після взору, що показано тобі на горі.

26

¹ Храмину зробиш із десятиох келімів; з тонкої нитяної тканини, і з блакиту і пурпуру і кармазину, з херубами, майстерно тканими.

² Завдовжки один келім двацять вісім локот, а чотири лікті завширшки; міра одна для всіх келімів.

³ Будуть поспинані п'ять каліми один до одного, і знов п'ять келіми будуть поспинані один до одного.

⁴ І поробиш петельки з блакиту по бережках одного келіма, де спинати муться їх бережки, і по бережках другого келіма, де спинати муться їх бережки.

⁵ П'ятьдесят петельок мусиш зробити на одному келімі і п'ятьдесят петельок зробиш на другому келімі, де спинати муться їх бережки. Петельки будуть одна проти однієї.

⁶ І зробиш п'ятьдесят запинок золотих, та й поспинаєш келіми одного з другим золотими запинками, і зробіться храмина суцільна.

⁷ І поробиш коври з козиної шерsti для намету, що буде в йому храмина, одинацять коврів зробиш.

⁸ Один ковер завдовжки трийцять локот, а чотири лікті завширшки. Міра одна для всіх одинацяти коврів.

⁹ І поспинаєш п'ять коврів окреме, і шість коврів окреме, і згорнеш удвоє ковра шестого спереду в наметі.

¹⁰ І зробиш п'ятьдесят петельок по бережках ковра одного, де вони спинати муться і п'ятьдесят петельок по бережках ковра другого, де спинати муться.

¹¹ І зробиш запинок мідяних п'ятьдесят та й повсовуєш запинки в петельки, і поспинаєш намета так, що він буде суцільний.

¹² А зайвину в коврах наметових, половина ковра, що зістанеться, нехай висить ззаду храмини.

¹³ А локіть з того і локіть з другого боку зайвини в довжині наметових опін висіти ме по боках в храміні з одного й другого боку, щоб окривати його.

¹⁴ І поробиш покривала до намету з баранячих шкір викрашених червоно, а покривала з шкір барсучих зверху.

¹⁵ І поробиш дошки для храмини з дерева акацієвого так, щоб просто стояли:

¹⁶ Десять локот довжина однієї дошки, і локіть з половиною ширина однієї дошки.

¹⁷ Два чопи в одній дошці, один проти одного спойний; так само поробиш на всіх дошках храмини.

¹⁸ І зробиш дощок до храмини: двацять дощок на полуденному боці, на полудне;

¹⁹ І сорок срібних ніжок зробиш під двацять дощок: дві ніжки під одну дошку до обох чопів її, і дві ніжки під другу дошку до обох чопів її.

²⁰ І до другого боку храмини, на північному боці: двацять дощок.

²¹ І сорок ніжок срібних: дві ніжки під одну дошку, і дві ніжки під другу дошку.

²² А на задньому боці храмини, на захід сонця, зробиш п'ять дощок.

²³ І дві дошки зробиш на обидва кутки в храміні на задньому боці;

²⁴ І будуть вони подвійні з низу до гори, і будуть вони в горі вкупі в одній каблучці; так мусять бути обі; на двох кутках будуть вони.

²⁵ А всіх дощок буде ззаду вісім дощок, а ніжок срібних шіснацять ніжок: дві ніжки під однією дошкою і дві ніжки під другою дошкою.

²⁶ І поробиш засуви з дерева акацієвого: П'ять засувів до дощок, на одному боці в храміні,

²⁷ І п'ять засувів до дощок, на другому боці в храміні, і п'ять засувів до дощок на задньому боці в храміні до заходу сонця;

²⁸ Середній же засув проходити ме посеред дощок від одного кінця до другого.

²⁹ А дошки мусиш пообкладувати золотом; і каблучки в їх, до всовування засувів, поробиш золоті, і пообкладуєш засуви золотом.

³⁰ І вистроїш храмину по візрцю, що показано тобі на горі.

³¹ І зробиш завісу із блавату і пурпуру і кармазину та й із нитяної тканини; майстерно ткану з херубимами щоб зроблено її.

³² І повісиш її на чотирох стовпах із акації, пообкладуваних золотом, гаки їх із золота, і на чотирох підніжках срібних.

³³ І повісиш завісу під трома гаками; і внесеш туди, за завісу, скриню свідчення. І буде розділяти завіса вам святину від пресв'ятої святини.

³⁴ І положиш віко на скриню свідчення в пресв'ятій святині.

³⁵ І поставиш стола з надвору завіси, а світильника проти стола з того боку храмини, що на полудне; а стола поставиш з того боку, що на північ.

³⁶ І зробиш опону над входом до намету із блавату і пурпуру і кармазину і нитяного полотна, мереженої роботи.

³⁷ І зробиш для опони п'ять стовпів із акацієвого дерева, і пообкладуєш їх золотом, і золеш до них п'ять підставок мідяних.

27

¹ І постройш ти жертівника із дерева акацієвого, п'ять локоть завдовжки й п'ять локоть завширшки. Четверокутнім мусить бути жертівник і три лікті заввишки.

² І поробиш роги його по чотирох краях його; будуть одноцільні з ним роги його, і пообкладуєш їх міддю.

³ І поробиш казани, щоб вибирати попіл з його, і кочерги до його, і макітри його до бризкання, і гаки його, і курильниці до його; все знарядде до його поробиш із міді.

⁴ І зробиш до його грати мідяні плетеної роботи, і поробиш до плетінки чотири каблучки мідяні, по чотирох углах її.

⁵ І положиш її під краї жертівника, в низу, і сягати ме плетінка до половини жертівника.

⁶ І поробиш носила до жертівника із дерева акацієвого, і пообкладуєш їх міддю,

⁷ І повсовуються носила в каблучки, щоб були по двох боках жертівника, як нести муть його.

⁸ Зробиш його з дощок, в середині порожнього; як показано тобі на горі, так нехай і зроблять його.

⁹ І зробиш двір до храмини: на полуденньому боці, на полудне, опони до двора із тонкого полотна, сто локоть завдовжки на одному боці.

¹⁰ І двацять стовпів його і двацять підніжків із міді, гаки на стовпах і ошепини із срібла.

¹¹ Так само й на північному боці, вздовж: опони сто локоть; і стовпів його двацять і підніжків їх двацять із міді, гаки на стовпах і ошепини до їх із срібла.

¹² Ширина ж двора на захід сонця: Опон пятьдесят локот, стовпів до них десять і підніжків до них десять.

¹³ І ширина двора на східному боці, на схід сонця, пятьдесят локот:

¹⁴ Пятнайцять локот опон на одному боці, стовпів до них три і підніжків до них три.

¹⁵ І на другому боці пятнайцять локот опон, стовпів до них три і підніжків до них три.

¹⁶ А до воріт двора закривало двацять локот завдовжки з блавату і пурпуру і кармазину і нитяного полотна мереженої роботи та стовпів до них чотири і підніжків до них чотири.

¹⁷ Усі стовпи в дворі з ошепинами будуть срібні, гаки до них срібні, підніжки ж мідяні.

¹⁸ Довжина двору сто локот, а ширина пятьдесят проти пятьдесят, вижина ж пять локот, із нитяного полотна; а підніжки до них мідяні.

¹⁹ Вся посудина в храміні на всяку потріб, і все кілле його, і все кілле в дворі, мідяні.

²⁰ І повелиш синам Ізрайлевим принести тобі олії оливної вибитої про світло, щоб засьвічувано раз у раз лампи.

²¹ В наметі громадському, знадвору завіси, що перед свідченням, ставляти муть їх Арон і синове його, з вечора та й до ранку, перед Господом. Установа на віки з роду та й до роду в синів Ізрайлевих.

28

¹ Ти ж велиш приступити до себе Аронові, братові своєму і синам його, зміж дітей Ізраїля, щоб служив мені священником: Арон, Надаб і Абігу, Елеазар та Ітамар, сини Аронові.

² І посправляєш ти шати священні Аронові, братові своєму, на славу і на окрасу.

³ І мовляти меш усім премудрим у серці, кого я сповнив духом премудрості, щоб вони поробили шати Аронові, на осьвяту його, щоб служив мені службу священну.

⁴ І ось які шати нехай пороблять йому: нагрудник і наплічник, і верхню шату і хитон* мережаний, та кеदार† і пояс. І пороблять вони шати сьвященні Аронові, брату твому, та синам його, щоб служив мені службу сьвященну.

⁵ І нехай візьмуть золота й блавату і пурпуру й кармазину і тонкого нитяного полотна,

⁶ І зроблять вони наплічника із золота й блавату, пурпуру й кармазину і з нитяного полотна майстерним робом тканого.

⁷ У його мають бути на обох кінцях його два нарамники до звязання, щоб так був звязаний.

⁸ І пояс у наплічника, що буде на йому, буде такої ж роботи, одної з ним ткані: із золота й блавату, і пурпуру й кармазину, і з тонкого нитяного полотна.

⁹ І візьмеш два оніксових каменів, та й повирізуєш на їх імена синів Ізрайлевих:

¹⁰ Шість імен їх на одному камені, і шість других імен на другому камені, по черзі народження їх.

¹¹ Робом ріжчика, як вирізують печатку, повирізуєш на двох каменях імена синів Ізрайлевих; опрау золоту поробиш до них.

¹² І положиш два камені на нарамники наплічника як камінне на спомин синам Ізрайлевим, і носити ме Арон імена їх перед Господом на обох раменах своїх про спомин.

¹³ І зробиш дві оправы золоті;

¹⁴ І два ланцюхи щиро золоті: Як шnurки поробиш їх сплївши, та й попричіплюєш плетені ланцюхи до оправы.

¹⁵ І зробиш нагрудника судового робом майстерським, таким робом, як наплічника зробиш його: із золота, блавату й пурпуру та кармазину, та тонкої нитяної тканини зробиш його.

¹⁶ Четверокутний він буде, двоїстий, пядь завдовжки і пядь завширшки.

¹⁷ І понасаджуєш на йому оправлене каміння, чотири ряди каміння; один ряд: Сардїй, топаз і смарагд, ряд первий;

¹⁸ А другий ряд: Гранат, сафір і диямант;

¹⁹ А ряд третій: Опаль, ахат і аметист;

²⁰ А четвертий ряд: Хризоліт і онікс і яспіс; оправлені в золото будуть вони в своїх кубельцях.

²¹ І будуть камені по іменам синів Ізрайлевих, дванайцять по іменам їх; вирізані як печатка, кожен з імям своїм буде, по дванайцяти колінам.

²² І поробиш на нагруднику ланцюжки як шnurки плетені, із щирого золота.

²³ І зробиш на нагруднику дві каблучки золоті, і причіпиш дві каблучки до двох кінців нагрудника.

²⁴ І прив'яжеш два шnurки золоті до двох каблучок по кінцях нагрудника.

²⁵ Обидва ж другі кінці двох плетених шnurків прив'яжеш до двох оправок, і прив'яжеш їх до нарамників наплічника, спереду його.

²⁶ І зробиш дві каблучки золоті та й причіпиш їх до двох кінців нагрудника, до рубця його, що проти наплічника, на виворотній стороні.

²⁷ І зробиш дві каблучки золоті і причіпиш до обох нарамників наплічника знизу, з лицьового боку його, де зв'язується над мережаним поясом наплічника.

²⁸ І прив'язувати муть нагрудника каблучками його до каблучок наплічника шnurками блаватовими, щоб він був над мережаним поясом наплічника, і щоб не зсувався нагрудник з наплічника.

²⁹ І носити ме Арон імена синів Ізрайлевих в судньому нагруднику на серці своєму, як приходить у сьвятиню, на вічний спомин перед Господом.

³⁰ У нагрудник же положиш урім і туммим‡, щоб вони були на серці в Арона, як приходить він перед Господа, і носити ме Арон суд синів Ізрайлевих на серці своєму перед Господом по всякий час.

³¹ І зробиш верхню шату до наплічника всю з блавату.

³² І буде в неї отвір для голови посередині; буде навкруги розпірки тої облямовано обшивкою тканої роботи; як отвір панцера буде в неї, щоб не рвалась.

³³ І поробиш по краях її гранатові яблучка з блавату і пурпуру й кармазину, навкруги краю її, і дзвінки золоті проміж ними з усіх боків:

³⁴ Дзвоник золотий і граната, дзвоник золотий і граната, по рубцю в верхньої шати з усіх боків.

³⁵ І буде вона на Ароніві, як треба йому службу служити, і чути буде дзвонення їх, як входить ме в сьвятиню перед Господа, і як виходити ме, щоб не вмерти йому.

³⁶ І зробиш бляху із щирого золота, і виріжеш на їй, як вирізують печатку: Сьвятиня Господеві!

³⁷ І прив'яжеш її до блаватового шnurка, щоб вона була прив'язана до кедара§; спереду кедара нехай буде вона.

* 28:4 Довга спідня одежа. † 28:4 Мітра. ‡ 28:30 Сьвітло і звершенність. § 28:37 Мітра.

³⁸ І буде вона в Арона на чолі і носити ме Арон несправедливість сьвятих річей, що посьвячувати муть синове Ізрайлеві в усіх їх дарах сьвятих. По всякий час нехай вона буде на чолі в його, для благоволення їм перед Господом.

³⁹ І зробиш хитон з білого полотна, і зробиш пояса із білого полотна.

⁴⁰ І синам Ароновим поробиш хитони і поробиш їм пояси, і клобуки поробиш їм про славу й окрасу.

⁴¹ І вдягнеш Арона, брата твого, і сини його з ним, і помажеш їх, і приручиш їм усе, і осьвятиш їх, і служити муть вони мені сьвященниками.

⁴² І поробиш їм льняні спідні шати, прикривати наготу тіла їх; від бедер до стеген сягати муть.

⁴³ І надівати муть їх Арон і синове його, як увиходити муть у громадянський намет, або як наближувати муться до жертівника, служачи в сьвятині, щоб не провинили та й не померли: Віковічня установа про його й про насінне його.

29

¹ І ось що мусиш чинити з ними, щоб їх посьвятити в сьвященники мені: Возьми бичка одного та два барани, без пороку.

² Та опрісноків і незаквашених коржиків, змішаних з оливою, та ладок незаквашених, оливою помазаних: з питльованої муки пшеничної поробиш їх.

³ І положиш їх у кошик, і принесеш у кошику, ведучи бика і два барани.

⁴ Арона ж і сини його приведеш до входу громадянського намету та й пообмиваєш їх водою.

⁵ І візьмеш шати та й надінеш на Арона хитон і верхню шату до наплічника, і наплічника, і нагрудника, та й привяжеш йому наплічника мережаним поясом наплічника.

⁶ І возложиш йому на голову кеदार, і надінеш дядему сьвятині на кеदार.

⁷ І возьмеш миро, та й золлеш на голову йому і помажеш його.

⁸ І сини його приведеш, і понадіваєш на їх хитони.

⁹ І попідперізуєш їх поясами, Арона й сини його, і понакладаєш клобуки на їх, і буде їм сьвященство установою вічною; і приручиш усе Аронові та синам його.

¹⁰ І приведеш бичка на жертву перед громадянський намет, і возложить Арон і сини його руки свої на голову бичкові.

¹¹ І заколеш бичка перед Господом коло входу до громадянського намету.

¹² І возьмеш телячої крові та положиш на роги жертівника пучкою твоєю, а всю кров виллеш до підніжжя жертівника.

¹³ І возьмеш увесь жир, що вкриває тельбухи, та чепець над печінкою, та обидві нирки і жир, що кругом них, та й пустиш димом на жертівнику.

¹⁴ А м'ясиво теляче і шкіру його і кал його спалиш на вогні за табором: се за гріх.

¹⁵ І барана одного теж возьмеш. І возложать Арон та сини його руки свої на голову баранові.

¹⁶ І заколеш барана та й возьмеш крові його та й побризкаєш на жертівника з усіх боків.

¹⁷ А барана розіймеш на частини, і виполощеш тельбухи його й ноги його, та й положиш до частин його й до голови його.

¹⁸ І цілого барана пустиш димом на жертівнику: Се всепаленне Господеві, пахощі любі; огняна жертва Господеві.

¹⁹ І возьмеш барана другого, і возложить Арон та сини його руки свої на голову баранові.

²⁰ І заколеш барана, і возьмеш крові його й положиш на край правого вуха Арона і на край правого вуха синів його, і на великий палець правих рук їх, і на великий палець на правих ногах їх, і побризкаєш кровю на жертівника з усіх боків.

²¹ І возьмеш крові, що на жертівнику, та мира, та й побризкаєш на Арона й на одіж його, на синів його і на одіж синів його з ним; і буде він сьвятий і шати його, і сини його і шати синів його з ним.

²² І возьмеш од барана жир та курдюк, і жир, що вкриває тельбухи, та чепець від печінки й обидві нирки і жир, що кругом них, і праву литку — бо се баран посьвятний.

²³ Та бохонець хліба один, та мазану паленицю одну, і ладку одну із кошика прісного хліба, що перед Господом;

²⁴ І положиш усе те на руки Аронові і на руки синів його, і принесеш жертву гойдану перед Господом.

²⁵ І возьмеш те з рук їх, та й пустиш димом на жертівнику опріч всепалення, на любі пахощі перед Господом. Се огняна жертва Господеві.

²⁶ І возьмеш ти груди з барана, що про Арона, і принесеш як гойдану жертву перед Господом; і буде вона частиною тобі.

²⁷ І осьвятиш грудину гойданої жертви і литку піднесеної жертви від барана посьвятного, з того, що про Арона, і з того, що про синів його;

28 І буде Аронові й дітям його доходом від синів Ізрайлевих, бо се жертва підношення; а мусить бути жертва підношення від синів Ізрайлевих, від їх жертв примирення: їх жертва підношення Господеві.

29 А сьвяті шати, що в Арона, будуть його дітям по йому, щоб їх помазувано в їх, і висвячувано їх.

30 Сім день надівати ме їх син його, котрий буде послі його священником, котрий увиде у громадський намет, щоб служити в святині.

31 А барана сьвяченого возмеш і звариш м'ясо його в сьвятому місці.

32 І їсти муть Арон і сини його м'ясо бараняче й хліб, що в кошику, коло входу в громадський намет.

33 І їсти муть вони те, чим покутовано гріхи, на прирученні їм сьвященства, щоб їх висвятити; чужий же не їсти ме; бо се сьвяте.

34 І коли зостанеться що до ранку од м'яса посьвятного й від хліба, мусиш спалити останок огнем. Не їсти меш; бо се сьвяте.

35 І поробиш Аронові й синам його все так, як я заповідав: сім день висвячувати меш їх.

36 А теля на гріхову покуту принеситимеш щодня, і очистиш жертівника, зробивши покуту; та помажеш його, щоб посьвятити його.

37 Сім день покутувати меш про жертівника і сьвятити меш його; і зробиться жертівник святинєю над святинями: хто доторкнеться до жертівника, буде сьвятий.

38 От що приносити меш на жертівнику: двоє ягнят перволітків, день в день, повсячасно.

39 Перве ягня приносити меш у ранці, а ягня друге приносити меш між двома вечорами.

40 Та десятину питльованої муки, змішаної з четвертиною гіна забиваної олї, і ливну жертву четвертину гіна вина, до первого ягняти.

41 А друге ягня приносити меш між двома вечорами; як дар ранішній і як ливну жертву його, так жертвувати меш про любі пахощі, огню жертву Господеві.

42 Се мусить бути жертва всепалення повсячасно в роди ваші, коло входу в громадський намет, перед Господом, де зустрічатимуться із вами, щоб розмовляти з тобою тамо.

43 І сходити мусь тамо з синами Ізрайлевими, і сьвятити меться намет сьвятостю мою.

44 І освячу громадського намета й жертівника; Арона ж і синів його посьвячу, щоб служили мені священниками.

45 І витати му між синами Ізрайлевими і буду їм Богом.

46 І зрозуміють вони, що я Господь, Бог їх, що вивів їх із Єгипетської землі, щоб витати мені проміж їх; я Господь, Бог їх.

30

1 І построй мені жертівника на куренне кадильне; з дерева акацієвого зробиш його.

2 Локіть завдовжки він і локіть завширшки, четверокутний він буде, і два лікті заввишки; і роги його одноцільні з ним.

3 І обложиш його щирим золотом верх його, всі боки його і роги його. І зробиш до його вінець золотий навкруги.

4 І дві каблучки золоті зробиш до його під вінцем його. По обох боках його поробиш їх, і будуть вони про жердки, щоб носити його ними.

5 І поробиш носила з дерева акацієвого, та й пообкладуєш їх золотом.

6 І постановиш його проти завіси, се єсть перед скринєю сьвідчення і проти віка, що над сьвідченням, і де буду сходитись з тобою.

7 І кадити ме Арон кадилом на йому з ранку до ранку; як понаготовляє лампи, мусить кадити;

8 І як запалює Арон лампи між двома вечорами, мусить кадити; вічне кадило перед Господом в роди ваші.

9 Не приносити мете на його кадил чужих, ні всепалення, ні принесів; і поливальної жертви не лити мете на його.

10 І покуту робити ме Арон на роги його, раз в рік, кровю жертви покути за гріх і примирення, буде що року раз покутувати за його в роди ваші: Сьвятина над сьвятинами він Господеві.

11 І рече Господь Мойсейові тако:

12 Як перелічувати меш сини Ізрайлеві, так нехай кожен при переліку дасть Господеві за душу свою викуп, і не буде в них лиха, як перелічувати муть їх.

13 Ось що мусять вони давати: всі що переходить муть до перелічених, пів секеля, після секеля святині (двайцять гер один секель) пів секеля яко приніс Господеві.

14 Двайцятиліток і старше хто переходить до перелічених, мусить давати приноса Господеві.

15 Багатий не більш, і вбогий не менше пів секеля мусить давати, як приніс Господеві, на покуту душ їх.

16 І брати меш срібло покутне від синів Ізрайлевих, та й давати меш його на службу в громадський намет; і буде воно синам Ізрайлевим поминанням перед Господом, на покуту душ ваших.

17 І рече Господь Мойсейові тако:

18 Зробиш ти вмивальницю мідяну й підставку до неї мідяну, на обмивання, і поставиш її між наметом громадським і жертівником, і наллеш до неї води.

19 І обмивати муть у йому Арон і сини його руки свої й ноги свої.

20 Як входять вони в громадський намет, мусять пообливатись водою, щоб не померти; або як приступають до жертівника на служення, щоб закурити огню жертву Господеві.

21 Мусять пообмивати руки свої й ноги свої, щоб не померти; і буде се установою віковичною йому й насінню його в роди їх.

22 І рече Господь Мойсейові так:

23 Возьми теж собі пахощів найдорожших: мирри чистої пятьсот секелів, та цинамону пахущого половину того, двісті і пятьдесят, і кальмусу пахущого двісті і пятьдесят,

24 І кассії пятьсот, по секелю сьятині, та олії оливної один гін.

25 І зробиш із того миро сьвятого помазання, мішане мастило пахуще, робом аптикарським; се буде олія сьвятого помазання.

26 І мусиш помазати ним громадський намет і скриню сьвідчення,

27 І стіл і всю посудину його, і сьвітільника, і посудину його, і жертівника кадильного,

28 І жертівника до всепалення, і вмивальницю і підставку її,

29 І поосьвячуєш їх; і будуть вони пресьвятими: хто доторкнеться до них, буде сьвятий.

30 І Арона й сини його намастиш і висьватиш їх на сьвященників мені.

31 До синів же Ізрайлевих мусиш промовити: Миром сьвятого помазання мусить се бути мені в роди ваші.

32 На людське тіло не будете його зливати, і по складу його не робити мете такого собі. Сьвяте воно, і сьвятим мусить бути вам.

33 Хто зробив би таке мішання, та хто помагає ним чужого, викорениться той ізміж людей своїх.

34 І Господь рече до Мойсея: Возьми запашне коріння: Стакте та кадильну черепашину, та гальбан, запашне коріння і чистий яловець, з усього по рівній частині,

35 І зроби з того майстерно зложене кадило, робом аптикарським стерте, чисте, сьвяте.

36 І розтовчи на порох, і положи із сього перед сьвідченням в наметі громадському, де сходити мусь з тобою; пресьвята сьвятина буде для вас.

37 І кадило, що зроби ти маєш, по складу частей його ніхто не сьміє робити для себе; буде воно в тебе сьвяте для Господа.

38 Хто б таке зробив, щоб понюхати його, той викорениться зміж людей своїх.

31

1 І рече Господь Мойсейові:

2 Дивись, покликав я Базалейла, сина Урії Гурієнка, з коліна Юдиного,

3 І сповнив я його духом Божим, мудростю й розумінням і знаттем у всякому ремесві;

4 Щоб видумував майстерне, як вироблювати із золота й срібла і мідї,

5 І вирізувати на дорогому камені і вирізувати з дерева, і робити у всякому ремесві.

6 І се прилучив я сам до його за помічника Оголїаба Ахісамашенка, з коліна Данового, і вложив я мудрість в серце кожного, в кого мудре серце, щоб уміли вони все зробити, що заповідав я тобі:

7 Громадський намет і скриню сьвідчення і віко, що на їй, і всю посудину в наметі;

8 І стіл і всю посудину його, і сьвітільника чистого, і всю посудину його, і кадильного жертівника,

9 І жертівника всепалення і всю посудину його.

10 І вмивальницю, і підставку її, і шати службові, і шати сьвяті для Арона сьвященника, і шати для синів його, щоб служили службу сьвяту.

11 І миро і запашні пахощі для сьятині: Усе, як заповідав я тобі, мають зробити вони.

12 І рече Господь Мойсейові:

13 Ти ж промов до синів Ізрайлевих і кажи: Суботу ж мою мусите держати; бо се знамя між мною й вами в роди ваші, щоб ви знали, що я, Господь, осьвячую вас.

14 І допилювайте суботи; вона бо вам сьвята: Хто опоганить її, того скарати смертю; бо кожна душа, що робити ме яку роботу в день суботній, буде вбита.

15 Шість день для роботи, але семей день субота на спочинок, сьвятий день Господеві; кожного, хто робити ме діло в субітній день, скарати смертю.

16 І допилювати мусять синове Ізрайлеві суботи, щоб сьвятувати суботу в родах їх: Заповідь на віки.

17 Між мною і синами Ізрайлевими знамя се віковичне. Бо шість день творив Господь небеса і землю, а сегого дня спочив.

¹⁸І дав Мойсейові, переставши розмовляти з ним на Синай горі, дві таблиці свідчення, таблиці камені, на котрих писав палець Божий.

32

¹І вбачили люде, що загаявся Мойсей зійти з гори, і згромадились люде до Арона, і мовляли до його: Заходись лишень та пороби нам боги, щоб вони йшли поперед нас! Бо ми не знаємо, що сталося Мойсейові, чоловікові сьому, що вивів нас із Єгипецької землі.

²І рече їм Арон: Повиймайте ж сережки * золоті, що в ушу жінок ваших, у ваших синів і дочок, та й принесіть до мене.

³І повиймали всі люде сережки золоті, що в ушу в їх, і поприносили до Арона.

⁴І позабирав їх із рук їх, і виробив форму, і зробив із них литого бичка. І казали люде: Ось бог твій, Ізраїлю, що вивів тебе з Єгипецької землі.

⁵І вбачаючи се Арон, вистроїв перед ним жертівника. І покликне Арон і каже: Завтра свята Господеві!

⁶І повставали вони рано враньці, та й вознесли жертви огняні і жертви мирні. І посідали люде їсти й пити з ним, і вставши позаводили іграшки.

⁷І рече Господь Мойсейові: Йди боржій, спустись! Показались бо сі люде, що вивів єси з Єгипецької землі.

⁸Хутко звернули з дороги, що я заповідав їм; зробили собі литого бичка та й попрпадали ниць перед ним, і принесли йому жертву, й мовляють: Ось, бог твій Ізраїлю, що вивів тебе з Єгипецької землі.

⁹І рече Господь Мойсейові: Бачив я людей сих; се люде затверділого серця.

¹⁰Іди ж від мене, щоб запалав я гнівом на їх, і щоб мені вигубити їх; тебе ж я зроблю народом великим.

¹¹І благав Мойсей Господа, Бога свого, і промовив: Про що, Госпode, палати гнівом тобі на людей твоїх, що вивів єси з Єгипецької землі потугою великою й рукою міцною?

¹²Чи то ж гаразд, як мовляти муть Єгиптії: На лихо він вивів їх, аби повбивати в горах та повикоріювати з лиця земного? Одвернись від гніва твого, да зжалься, що розлютувався на людей твоїх.

¹³Спогадай Авраама, Ізаака й Ізраїля, слуг твоїх, що їм клявся єси собою самим, словами: Намножу насіння вашого, як зір небесних, і всю цю землю, що про неї я глаголав, дам я насінню вашому і наслідувати мете її віковично.

¹⁴І зжалівся Господь, що розлютувався та й хотів заподїяти лихо людям своїм.

¹⁵І повернувся Мойсей, і спустився з гори, а таблиці свідчення в руці його, таблиці пописані з обох боків; з одного й з другого боку пописані.

¹⁶А таблиці були діло Боже і письмо — письмо Боже, вирізане на таблицях.

¹⁷І почув Йосуа голос люду, що вигукував, і каже Мойсейові: Військовий погук у коші.

¹⁸Та ні! каже, не так гукають подужники, і не так гукають подужані; голос пересьпівів я чую.

¹⁹І сталося, що, наблизившись до табору, побачив бичка і таньці, і запалав Мойсей гнівом, та й кинув таблиці з рук, і розбив їх під горою.

²⁰І взяв бичка, що вони зробили, та й спалив його на вогні, і розтовк його на прах; та й висипав у воду, та й дав їй пити сином Ізрайлевим.

²¹І рече Мойсей Аронові: Що тобі заподїяли сі люде? За що навів на їх великий гріх?

²²І рече Арон: Не палай гнівом на мене, добродію. Ти сам знаєш сей люд, який він ледачий.

²³Кажуть вони мені: Зроби нам бога, щоб йшов поперед нас, бо не знаємо, що сталося Мойсейові, чоловікові сьому, що вивів нас з Єгипецької землі.

²⁴Я й кажу їм: У кого є золото, здіймайте з себе. І поодавали мені, і вкинув я в огонь його, і вийшов сей бичок.

²⁵І вбачав Мойсей, що розузданий се люд, а розуздав його Арон, на сором їх перед противниками їх.

²⁶І став Мойсей у кошових воротах, і покликнув: Хто за Господа, до мене! І скупились до його всі сини Левієві.

²⁷І каже їм: Так глаголе Господь, Бог Ізраїлів: Підпережи кожен меча свого при бедрі, пройдіте сюди, і назад по табору од воріт і до воріт, і побивайте браттє ваше, і товариство ваше, і сусід ваших.

²⁸І вчинили синове Ізрайлеві по слову Мойсейовому; і полягло того дня з люду до трох тисяч чоловіка.

²⁹І каже Мойсей: Присвятітьтеся Господеві сьогодні проти синів своїх і проти братів своїх, щоб на вас послав сьогодні благословенне.

* 32:2 Кульчики.

³⁰ Другого ж дня промовив Мойсей до людей: Великим гріхом провинили ви! Оце ж підіймусь до Господа; може й спокутую ваші гріхи.

³¹ Вернувся Мойсей до Господа й рече: Ой, величезним гріхом провинили сі люде; зробили собі бога із золота.

³² Оце ж, коли б простив гріх їх! Коли ж ні, дак вичеркни мене з книги твоєї, що написав еси.

³³ І рече Мойсейові Господь: Хто провинив мені, вичеркну з книги моєї.

³⁴ Нині ж йди, веди люди туди, куди я заповідав тобі. Ангел мій йти ме поперед тебе; як же прийде година кари моєї, тоді й карати му їх за провини їх.

³⁵ І послав Господь морову кару на людей за литого бичка, котрого виробив Арон.

33

¹ І рече Господь Мойсейові: Йди, здіймайсь ізвідсі, ти й люде, що ведеш з Єгипецької землі в землю, що про неї я клявся Авраамові, Ізаакові і Яковові, глаголючи: Насінню твоєму оддам її.

² І пошлю перед тобою ангела та й повиганяю Канааніїв, Аморіїв, і Хетіїв, і Ферезіїв і Гевіїв і Євузіїв.

³ Йди в землю, де тече молоко і мід; сам бо не пійду серед вас, тим що ви запеклий народ, дак щоб не вигубити мені вас в дорозі.

⁴ І почувли люде се гірке слово, та й засуміли, і ніхто не надівав своїх окрас.

⁵ Рече бо Господь Мойсейові: Промов до синів Ізрайлевих: Ви народ запеклий; коли б йшов я одну тільки минуту проміж вами, дак вигубив би вас. Оце ж поздіймайте свої окраси з себе, я ж знаю, що чинити му з вами.

⁶ І позривали сини Ізрайлеві свої окраси з себе почавши від Горєб гори.

⁷ Мойсей же взяв намета й напаяв його за кошем, оддалеки від коша, та й назвав його соборним наметом. І сталося, кожен, хто шукав Господа, виходив до намета, що був за кошем.

⁸ І сталося, як виходив Мойсей з намету, вставали всі люде, і стояло кожне коло входу у свій намет і дививсь вслід Мойсейові, аж покіль увійде він у намет.

⁹ А як увиходив Мойсей у намет, дак спускався хмарний стовп, і зупинявся коло входу в намет, і розмовляв Господь із Мойсейом.

¹⁰ І вбачаючи весь люд стовпа хмарного, що стояв коло входу в намет, вставав увесь люд і падали ниць, кожне коло входу в свій намет.

¹¹ І розмовляв Господь із Мойсейом лицем до лица, так як говорить чоловік з чоловіком; і вертався він до коша. Слуга ж його Йосуа Нуненко, молодик, не виходив із середини намету.

¹² І рече Мойсей Господеві: Дивись, глаголав еси мені: Веде люд сей, та не сповістив мене, кого посилаєш зо мною. Ти ж глаголав: Знаю тебе на імя, та ще й ласку знайшов еси в очах моїх.

¹³ Оце ж, коли знайшов я ласку в очах твоїх, дак дай мені взнати дороги твої, щоб пізнав тебе, та й знайшов ласку в очах твоїх, та зглянься й на те, що се люде твої!

¹⁴ І рече: Лице моє йти ме з тобою, і я дбати му про упокій твій.

¹⁵ І рече до його: Коли не йти ме лице твоє, так і не веде нас ізвідти.

¹⁶ Бо чим же впевняться, що знайшов я ласку в очах твоїх, я й люде твої? Чи не тим же, що пійдеш ти з нами, і відрізнимось ми, я й люде твої, від усякого народа, який є на земному лиці?

¹⁷ І рече Господь Мойсейові: І те, що промовив еси, сотворю; бо знайшов еси ласку в очу в мене, і знаю я на імя тебе.

¹⁸ І рече він: Покажи ж мені славу твою!

¹⁹ І рече: Проведу всю милость мою перед лицем твоїм і проголошу імя Господа перед тобою; і милувати му, кого милувати, і милосердувати мусь, над ким милосердуватись. І рече:

²⁰ Не можна тобі бачити лице моє: бо не жити ме вже людина, що бачила лице моє.

²¹ І рече Господь: Ось місце коло мене, і будеш стояти на скелі:

²² І як проходити ме слава моя, поставлю тебе в щелині скелі, та й затулю долонею моєю лице тобі, поки не перейду.

²³ А як відтулю долоню мою, дак бачити меш мене ззаду, лица ж мого не бачити меш.

34

¹ І рече Господь Мойсейові: Висічи собі дві таблиці камяні взором первих, і напишу на таблицях слова, що були на таблицях первих, що розбив еси.

² І бувай готов у раньці, і зійди в раньці на Синай гору, та й станеш тамо передо мною на верху гори.

³ І ніхто щоб не взяв з тобою, та нікого щоб не було видно по всій горі; ба й отара й череда щоб не паслась під горою.

⁴ І висік дві таблиці камяні взором первих; і встав Мойсей рано враньці, та й зійшов на Синай гору, як заповідав йому Господь, і взяв в руки обидві таблиці камяні.

⁵ І зійшов Господь у хмарі і став з ним там, і промовив імя „Господь“.

⁶ І переходив Господь перед ним, і покликував: Господь! Господь! Бог, милосердний і ласкавий, нескорий на гнів і щедрий на милость і правду,

⁷ Що держить ласку про тисячі, прощає несправедливість, переступ і гріх, хоч ніколи не вважає безвинним виноватого, карає несправедливість батьківську на дітях і на дітях дітей, на третьому й на четвертому роді.

⁸ І припав хутко Мойсей до землі і поклонився Богу,

⁹ І рече: Коли тільки знайшов я ласку в очу в тебе, Господе, нехай же йде Господь серед нас; бо запеклі се люде, та прости несправедливість нашу і гріх наш, і возьми нас за наслідде своє!

¹⁰ І рече: Се я покладаю завіт: Перед усіма людьми твоїми сотворю чудеса, які не творились на всій землі і у всіх народів, і вбачати ме весь люд, що проміж ним живеш, діло Господнє: страшенне бо те, що сотворю з тобою.

¹¹ Пильнуй же того, що я заповідав нині тобі. Се повиганяю перед тобою Аморіїв, і Канааніїв, і Хетіїв, і Ферезіїв, і Гевіїв, і Євузіїв.

¹² Остерегайсь чинити вмову з осадниками тієї країни, що в їх землю ввійдиш, щоб не зробились вони сіткою проміж вами.

¹³ Ні, мусите руйнувати жертівники їх, і будете ламати стовпи їх, і рубати сьвященні дуброви їх,

¹⁴ Бо не будеш поклонятись іншому богу; бо Господь, на імя Ревнивий, він Бог ревнивий.

¹⁵ Не чинити меш умови з жителями тієї країни, ато будуть блудувати вони з богами своїми і приносити жертву богам своїм, та й покличуть тебе, і зачнеш їсти жертви їх.

¹⁶ І будеш брати дочки їх за синів своїх, і будуть блудувати дочки їх за богами своїми, і приводити синів твоїх до блуду за богами своїми.

¹⁷ Виливаних богів не будеш робити.

¹⁸ Сьвята не заквашеного хліба будеш допильновувати, сім день їсти меш опрісноки, як заповідав я тобі, в певну годину, в місяці Абиві; бо в місяці Абиві вийшов еси з Єгипту.

¹⁹ Все, що родить мати, моє; і весь твій скот, первородні самці бики й барани.

²⁰ Первака ж осла мусиш викупити бараном, коли ж не викупиш, так переломи йому шию. Всякого первенця з синів мусиш викупити, і нехай ніхто не показується передо мною з порожніми руками.

²¹ Шість день робити меш, смого ж дня перестанеш орати і жати.

²² І сьвято тижневе держатя меш, те ж і сьвято первоплоду пшеничних вжинків, і сьвято збору при кінці року.

²³ Три рази що року мусить показуватись увесь муський пол ваш перед лицем Господа, Бога Ізраїльського:

²⁴ Бо повиганяю народи сперед тебе і розпростору границі твої, і ніхто не посягне на землю твою, як виходити меш, показатись перед Господом, Богом вашим, три рази що року.

²⁵ Не приносити меш вкупі з заквашеним кров жертви моєї, і не zostавати меться до ранку жертва в паскове сьвято.

²⁶ Первий первоплід землі твоєї приносити меш домові Господа, Бога твого. Не варити меш козеняти в молоці матері його.

²⁷ І рече Господь Мойсейові: Позаписуй собі ці слова: бо згідно з сіми словами вчинив я з тобою і з Ізраїлем завіт.

²⁸ І був там він з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не їв і води не пив. І написав на таблицях слова завіту, десять слів.

²⁹ І сталося, як сходив Мойсей з Синай гори, а обидві таблиці свідчення були в руці Мойсейовій, як сходив із гори, так не знав Мойсей, що стала сияти проміннем кожа на лиці в його, бо розмовляв він з Господом.

³⁰ І побачив Арон і всі синове Ізраїлеві Мойсея, і се почала сияти проміннем кожа на лиці в його, і побоялись приступити до його.

³¹ І покликав їх Мойсей, і поприходили до його Арон і всі князі громадські, і розмовляв Мойсей із ними;

³² А потім приступили й усі синове Ізраїлеві, і заповідав їм він усе, про що глаголав йому Господь на Синай горі.

³³ І як переставав Мойсей промовляти до них, так спускав на лице собі покривало.

³⁴ Якже приходив Мойсей перед Господа розмовляти з ним, здійсмав покривало, аж поки він відходив; і виходив він і промовляв сином Ізраїлевим, що заповідано йому.

³⁵ І вбачили синове Ізраїлеві лице Мойсейове, що сияла проміннем кожа на лиці в Мойсея; і надівав ізнов Мойсей покривало на лице собі, поки не прийшов, щоб розмовляти з ним.

35

¹ І зібрав Мойсей всю громаду синів Ізраїлевих і каже до них:

² Ось що заповідав Господь вам чинити: Шість день можна вам робити, сьмий же день мусить вам бути св'ятим днем, субота відпочинку Господеві. Хто робить у сей день, всякому смерть.

³ Не будете запалювати багаття в усіх ваших домівках в день субітній.

⁴ І промовив Мойсей до всієї громади синів Ізрайлевих так: От що заповідав Господь, глаголючи:

⁵ Принесіте від себе жертву підношення Господеві. Кожен охочий нехай принесе Господеві приніс: золото, срібло і мідь.

⁶ І блават і пурпур та кармазин та тонке полотно і козину шерсть;

⁷ І баранячі шкіри червоні, і шури барсучі, і дерево акацію,

⁸ І олію на світло, і пахощі на миро помазання і на запашне кадило.

⁹ Камінне ониксове і камінне до вставлявання на нагрудник і наплічник.

¹⁰ І кожен мудрий серцем зміж вас прийде і робити ме все, що заповідав Господь.

¹¹ Храмину його і покритте її, і гаки її, і дошки її, і засуви її, і стовпи її, і підстави її,

¹² Скриню і жердки її, і віко, і завісу,

¹³ Стола її носила його, й усю посудину його, і покладний хліб;

¹⁴ Світільник на світло, і посудину його, і лампи його, і олію на світло;

¹⁵ І жертівника кадильного і носила його, і миро, і запашне кадило, і завісу коло входу до храмини;

¹⁶ Жертівника на всепалення і грати до його мідяні, жердки його і всю посудину його, умивальницю й підставу до неї;

¹⁷ Опони у дворі, і стовпи до них, і підставки їх, і мату до воріт у дворі;

¹⁸ Кілле до храмини, і кілле до двора, і посторонки до них;

¹⁹ Шати до служення в св'ятині; шати св'яті для Арона, священника, і шати для синів його, щоб служити священству службу.

²⁰ І відійшла вся громада синів Ізрайлевих од лица Мойсейового,

²¹ І поприходили всі, кого підіймало серце його, і всі, кого заохочував дух його, і подавали приноси Господні на будову громадського намету і на всякі потреби його, і на шати св'яті.

²² І поприходили вони, чоловіки й жіноцтво, всі, скільки було їх охочого серця, і подали запинки й сережки, й каблучки, і золоті намиста, і всяку золоту посудину,

²³ І всякий, в кого знайшовся блават, і пурпур, і кармазин, і тонке полотно, і козина шерсть, і шкіри баранячі червоні, і шкіри барсучі, приносив.

²⁴ Усякий, в кого була жертва срібна й мідяна, подавав жертву приношення Господеві; і всякий, в кого знайшлося дерево акація до всякої службової роботи, подавав.

²⁵ І все жіноцтво, в якого було мудре серце, почало прости своїми руками, і подавали свою пряжу: на блават, і пурпур, і кармазин, й тонке полотно.

²⁶ І все розумне жіноцтво, кого серце підіймало на мудрість, прями козину шерсть.

²⁷ А князі подавали камінне ониксове і камінне до вставлявання для наплічника і нагрудника.

²⁸ І пахощі й олію на світло і на миро, і на запашне кадило.

²⁹ Діти Ізрайлеві, всякий чоловік і всяка жінка, в котрій було охоче серце, подавати на всяку роботу, яку Господь заповідав через Мойсея, творити, подавали добровільні дари Господеві.

³⁰ І рече Мойсей синам Ізрайлевим: Дивіться, покликав Господь Безалеїла, сина Урії Гурієнка, із коліна Юдиного.

³¹ І сповнив його духом Божим на мудрість, і розуміння, і знання, і на всяке ремесло,

³² Щоб майстерне вдумувати та вироблювати із золота й срібла і міді,

³³ І вирізувати камінне до вставлявання, і вирізувати з дерева, робити всяку штучну роботу;

³⁴ І вложив йому в серце навчати, йому й Оголіябові Ахисамашенкові, з роду Данового.

³⁵ Сповнив їх серце мудрощами до вироблювання всякої роботи різьбярів і майстерного ткача і галтаря, по блавату і по пурпурі і по кармазину, і по тонкому полотну, і ткача: всіх тих, що всяку роботу вироблюють і штучні речі вдумують.

36

¹ І робили, як заповідав Господь, Безалеїл та Оголіаб і всякий мудросердий чоловік, кому дав Господь мудрість і розуміння, щоб знали, як робити всяку потрібну роботу в св'ятині.

² І покликав Мойсей Безалеїла та Оголіаба і всякого чоловіка мудрого серця, що йому дав Господь мудрість у серце, всякого, кого підіймає серце, взятись за діло, щоб довести його до ладу.

³ І взяли вони сперед Мойсея всі приноси, що подали синове Ізрайлеві, на будівлю і роботу св'ятині, щоб збудувати її; подавали ж вони ще добровільні приноси що ранку.

⁴ І поприходили всі мудрі люди, що робили всяку роботу в св'ятині, кожен по ремеслу своєму, що хто вмів робити,

⁵ І промовили до Мойсея кажучи: Більш, як треба, подали люди на потреби діла, що заповідав Господь поробити.

⁶ І дав Мойсей наказ, і з'ясували по табору словами: Нехай ні чоловіки, ні жінки не дбають більш о приносі для сьвятині! І так перестали люде приносити.

⁷ І було запасу доволі на всяку роботу, щоб її довершити; ще й було надто.

⁸ І всі робітники будівлі, у кого було мудре серце, зробили хramину з десятих келімів; з нитяного полотна та з блавату, і пурпуру, і кармазину, с херувамами, роботи майстерної, поробили їх.

⁹ Завдовжки один келім двацять і вісім локоть, а завширшки один келім чотири лікті; міра одна у всіх келімів.

¹⁰ І посчіплював п'ять келімів, один з одним, і счіпив знов п'ять келімів других один з одним.

¹¹ І поробив петельки з блакиту по краю одного келіма при кінці його, де счіплюється; так само зробив по краю останнього келіма, де в друге счіплюється.

¹² П'ятьдесят петельок зробив на одному келімі, і п'ятьдесят петельок у кінці келіма, що счіплюється в друге, петельки одна проти другої.

¹³ І зробив п'ятьдесят запинок золотих, і посчіплював келіми один з одним, і стала хramина ціла.

¹⁴ І поробив коври з козиної шерсті до намету над хramиною; одинацять коврів таких зробив він.

¹⁵ Завдовжки один ковер трицять локоть, а чотири лікті завширшки один ковер; одна міра в одинацяти коврів.

¹⁶ І счіпив до купи п'ять коврів окреме і шість коврів окреме.

¹⁷ І зробив п'ятьдесят петельок на самому краю ковра останнього, де счіплюється, а п'ятьдесят петельок на краю ковра, де счіплюється з другим.

¹⁸ І зробив запинок мідяних п'ятьдесят до счіплювання намету так, щоб став цілим.

¹⁹ І зробив покриття до намету із баранячих шкір, викрашених на червоно, і покриття з барсучих шкір зверху.

²⁰ І наробив дощок на хramину із дерева акацієвого, простостоячих.

²¹ Десять локоть завдовжки одна дошка, і локіть з половиною завширшки одна дошка.

²² Два чопи в одній дошці, пригнані один проти одного; так само поробив на всіх дошках до хramини.

²³ І наробив дощок до хramини: двацять дощок на полуденньому боці її, до полудня;

²⁴ І сорок срібних підставок зробив під двацять дощок: дві підставки під одну дошку, про обидва чопи її, і дві підставки під дошку другу, про обидва чопи її.

²⁵ І на другому боці хramини, на північ, двацять дощок зробив він.

²⁶ І сорок підставок їх срібних: дві підставки під одну дошку, і дві підставки під другу дошку.

²⁷ А на задньому боці хramини проти заходу сонця зробив шість дощок;

²⁸ А дві дошки зробив до кутків хramини на задньому боці.

²⁹ І були вони подвійні знизу до гори, і були в горі одна при другій в одній каблучці. Так поробив до обох їх на обох кутках.

³⁰ А всього було вісім дощок, а підставки їх із срібла: шіснацять підставок, під кожною дошкою по дві підставки.

³¹ І поробив засуви із дерева акацієвого: п'ять дощок на одному боці хramини.

³² І п'ять засувів на другому боці хramини на полуденньому боці.

³³ І зробив засува по середині дощок від одного кінця до другого.

³⁴ А дошки пообкладавав золотом; а каблучки їх, кінця про засуви, поробив із золота, і пообкладавав засуви золотом.

³⁵ І зробив завісу з блавату, пурпуру й кармазину й з нитяного полотна; і роботою майстерною поробив на ній херувимів.

³⁶ І зробив до неї чотири стовпи із дерева акації та й пообкладавав золотом, а гаки їх золоті, і повіливав до них чотири підставки із срібла.

³⁷ І зробив опону до входу в намет із блавату, й пурпуру, й кармазину, і нитяного полотна, робом гаптярським;

³⁸ І п'ять стовпів із гаками їх; і пообкладавав верхи їх і перекладини їх золотом; а п'ять підставок їх зробив із міді.

37

¹ І зробив Безалеїл скриню з дерева акацієвого, два лікті з половиною завдовжки, а локіть з половиною завширшки, і локіть з половиною завшишки.

² І виложив її щирим золотом з середини й зверху, і зробив на її вінець золотий з усіх боків.

³ І вилив до неї чотири каблучки золоті, до чотирох рогів її: дві каблучки її на одному боці її, і дві на каблучки на другому боці її.

⁴ І поробив носила з дерева акацієвого та й пообкладавав їх золотом.

⁵ І повсовував носила в каблучки по рогах у скрині.

⁶ І зробив віко з щирого золота, два лікті з половиною завдовжки і локіть з половиною завширшки.

⁷ І зробив два херувими золоті; кованої роботи зробив їх по обох кінцях віка:

⁸ Одного херувима при кінці одного боку, і одного херувима при кінці другого боку, одноцільно з віком поробив херувимів по обох кінцях його.

⁹ І простягали херувими крила свої вгору, вкриваючи крилами своїми віко, а лиця їх були проти себе; лиця херувимів були на віко повернуті.

¹⁰ І зробив стола з дерева акацієвого: два лікті завдовжки, і локіть завширшки, і локіть з половиною завширшки.

¹¹ І виложив його золотом щирим, і зробив до його вінець золотий з усіх боків його.

¹² І зробив на йому листву, в долоню завширшки, і зробив золотий вінець до листви його з усіх боків.

¹³ І вилив до його чотири каблучки золоті, та поприроблював каблучки до чотирох рогів його коло чотирох ніг у його.

¹⁴ Коло листви були каблучки як всовки для носил, щоб носити стола.

¹⁵ І поробив носила з дерева акацієвого та й пообкладавав їх золотом, щоб носити ними стола.

¹⁶ І поробив посудину, що була на столі: полумиски до його і вмивальниці до його, і чаші до його, й коновки до виливання, із золота щирого.

¹⁷ І зробив світильника із золота щирого; кованим робом зробив світильника, ногу його і держало його; чашечки його, і пупляшки його, і квітки його одноцільні з ним.

¹⁸ І шість ramen виходило з боків його: три рамя світильника з одного боку його, і три рамя світильника з другого боку його.

¹⁹ Три чашечки, як цвіт мікдаловий на одному рамі, пупляшок і квітка; і три чашечки, як цвіт мікдаловий, на рамі другому, пупляшок і квітка; так на шестьох рамах, що виходили із світильника.

²⁰ А на світильнику чотири чашечки, як цвіт мікдаловий, пупляшки їх і квітки їх.

²¹ І то пупляшок під двома рамами його, і знов пупляшок під двома рамами його, і знов пупляшок під двома рамами його, у шестьох рамах, що виходили з його.

²² Пупляшки їх і рамя їх були одноцільні з ним; цілий світильник одна кована робота із золота щирого.

²³ І зробив сім лямп до його, і щипці до його, й гасильниці його із золота щирого.

²⁴ З одного таланта золота щирого зробив його з усім посудом його.

²⁵ І зробив жертівника кадильного з дерева акацієвого: локіть завдовжки і локіть завширшки, четверокутний, і два лікті завшишки, роги його одноцільні з ним.

²⁶ І обложив його золотом щирим, верх його і стінки його, з усіх боків, і роги його. І зробив на йому вінець золотий навкруги.

²⁷ І дві каблучки золоті зробив до його під вінцем його, на двох рогах його; з обох боків його зробив; і були вони місцями для жердок, щоб ними носити його.

²⁸ І поробив жердки з дерева акацієвого та пообкладавав їх золотом.

²⁹ І зготував миро съяте, і чисті запашні пахощі на кадило робом мастиєльників.

38

¹ І зробив жертівника на всепалення із дерева акацієвого, п'ять локотів завдовжки, і п'ять локотів завширшки, четверокутний, а три лікті завшишки;

² І поробив роги його на чотирох кутках його; одноцільні з ним були роги його; і пообкладавав їх міддю.

³ І поробив усю посудину його: кітли до його, і кочерги до його, і макітри його до бризкання, і гаки до його, й кадильниці до його поробив із міді.

⁴ І зробив до жертівника грати мідяні, плетеної роботи, і положив їх нарівні з краєм жертівника, низу, до половини його.

⁵ І вилив чотири мідяні каблучки до чотирох рогів на носила.

⁶ І поробив до жертівника носила з дерева акацієвого та пообкладавав міддю.

⁷ І повстромлював носила в каблучки, і були носила по обох боках жертівника, щоб носити його; порожнього, з дощок, зробив його.

⁸ І зробив умивальницю мідяну і підставку до неї мідяну, на котрій представлено жіноцький натовп, що товпився коло входу в намет соборний.

⁹ І зробив двора: на полуденньому боці, на полудне, опони двора з тонкого нитяного полотна, сто локотів.

¹⁰ Двадцять стовпів до них і двадцять підніжків мідяних; гвізде в стовпах і сволки в них із срібла.

¹¹ І так само на північному боці опон сто локотів; і стовпів до них двадцять і підніжків їх двадцять мідяних; гвізде до стовпів і сволки до них із срібла.

¹² І на західньому боці опон п'ятьдесять локоть, стовпів до них десять, і підніжків до них десять.

¹³ А на східньому боці, на схід сонця, п'ятьдесять локоть;

¹⁴ І п'ятнайцять локоть опон на одному боці, до них стовпів три і підніжків три;

¹⁵ І на другому боці, з того і другого боку коло воріт двора, опон п'ятнайцять локот, та стовпів до них три і підніжків три.

¹⁶ Усі опони в дворі з усіх боків із тонкого нитяного полотна.

¹⁷ А підніжки в стовпів мідяні, а гаки на стовпах і сволки до них срібні, а їх оголівя пообкладувано сріблом, і всі стовпи в дворі счіплено сволками із срібла.

¹⁸ А опона до воріт двора була роботи гаптярської із блавату й пурпуру й кармазину і з тонкого полотна, з пряжі; а то двайцять локоть завдовжки, а п'ять локоть заввишки, в ширину так само як опони у дворі;

¹⁹ А стовпів до них чотири і підніжків до них чотири мідяних, гаки до них срібні; і пообкладувано їх оголівя і перекладини їх сріблом.

²⁰ А все гвізде в храміні і в дворі всюди мідяні.

²¹ А се полічена ціна храмини, храмини свідчення, що злічена по наказу Мойсейовому, через Левітів, під доглядом Ітамара, сина священника Арона.

²² Безалеїл же, син Урії Гурієнка, з коліна Юдиного, поробив усе, що заповідав Господь Мойсейові,

²³ А з ним працював Оголїаб Ахісамашенко, з коліна Данового, різбяр і штуккар-ткач і гаптяр по блавату й по пурпуру й по кармазину и по тонкому полотну.

²⁴ Всього золота, що пійшло на всяку роботу цілої будівлі святині, золота принесеного в жертву, було двайцять і дев'ять талантів і сімсот трийцять секлів, по секлям святині.

²⁵ А срібла од перелічених громадян сто талантів і одна тисяча сім сот сімдесять і п'ять секлів, по секлям святині:

²⁶ А то по пів секля, по секлям святині, поголовщини з кожного, хто перейшов до перелічених, від двайцятьох років і старше, від шістьсот трьох тисячей і п'ятьсот п'ятьдесять чоловіка.

²⁷ А сотня талантів пійшла на виліті підніжки святині і на підніжки до завіси, сто підніжків із сотні талантів, по таланту на один підніжок.

²⁸ А з тисяч сімсот сімдесять і п'ять секлів поробив гаки до стовпів і пообкладав оголовки їх, і зв'язав їх сволками.

²⁹ А міді дарованої було сімдесять талантів і чотириста секлів.

³⁰ І поробив стояла коло входу в соборний намет, і жертівника мідяного і грати мідяні до його і всю посудину до жертівника;

³¹ І стояла в дворі і всі прикілки до храмини й усі прикілки в дворі навкруги.

39

¹ А з блавату й пурпуру й кармазину поробили мережані шати до служби в святині, і поробили святі шати для Арона, як заповідав Господь Мойсейові.

² І зробив наплічника Аронові з золота, та з блавати та з пурпуру й кармазину й тонкого полотна з пряжі.

³ І повибивали із золота пластинки, та й порозтинали їх на нитки, щоб гаптувати ними по блавату і по пурпуру й кармазину і по всякому полотну, робом майстерним.

⁴ Поробили на йому нарамники, що до купи спинались.

⁵ А мережаний пояс, котрим прив'язувано його, що був поверх його, був з тої ж самої тканини, одної з ним роботи: із золота, блавату, пурпуру й кармазину й тонкого полотна з пряжі, як заповідав Господь Мойсейові.

⁶ Та й оправили вони два камені оніксові в оправу золоту, вирізавши печатною різьбою імена синів Ізрайлевих.

⁷ І повставляли їх у нарамника з боків, яко камені на спомин синам Ізрайлевим: як повелів Господь Мойсейові.

⁸ І зробив нагрудника роботою штучно ткарською, як робота наплічника: із золота, блавату, пурпуру й кармазину й тонкого полотна з пряжі.

⁹ Був він четверокутний; двоїстим зробили нагрудника, пядь завдовжки і пядь завширшки, двоїстий був.

¹⁰ І обложили його чотирма рядами каміння; один ряд: Сардій, топаз і смарагд, ряд первий;

¹¹ А другий ряд: Гранат, сафір і діамант;

¹² А третій ряд: Опаль, ахат і аметист;

¹³ А четвертий ряд: Хризоліт, онікс і яспіс; оправлені в оправу золоту, кожний в гніздочку своєму.

¹⁴ А на каміннях були імена синів Ізрайлевих; дванайцять, по прізвищам їх; вирізані як на печатці, кожен з імям своїм, про дванайцять колін.

¹⁵ І поробили на нагруднику ланцюжки, плетені як шнурочки, з чистого золота.

¹⁶ Та й зробили дві оправки із золота і дві каблучки із золота по двох кінцях і причіпили дві каблучки нагрудника.

¹⁷ І привязали два плетені шнурки золоті до двох каблучок на двох кінцях нагрудника.

¹⁸ А обидва кінці двох плетених шнурків причіпили до двох оправок та й приставили їх до нарамників наплічника, з лицьового боку його.

¹⁹ І зробили ще дві каблучки золоті та й причіпили на двох кінцях нагрудника, з краю його, що сподом до наплічника.

²⁰ І зробили знов дві каблучки золоті та й причіпили на двох нарамниках наплічника внизу до лицьового боку його, саме там, де зв'язується до купи поясом наплічника.

²¹ І привязали вони нагрудника каблучками його до каблучок наплічника шнурком блаватим, щоб він був над поясом наплічника та щоб не одставав нагрудник од наплічника: так як заповідав Господь Мойсейові.

²² І зробив верхню шату до наплічника робом ткацьким, всю з блавату.

²³ І пазуха в верхньої шати була по середині її як пазуха в панцері; облямовано кругом пазуху, щоб не дерлась.

²⁴ І поробили долиною у верхньої шати гранатові яблочка з блавати й пурпуру й кармазину пряденого.

²⁵ І поробили дзвоники з золота щирого та й попричіплювали дзвоники між гранатовими яблочками по рубцю верхньої шати з усіх боків.

²⁶ Дзвоник і граната, дзвоник і граната по рубцю шати з усіх боків, щоб у їй правити службу: як Господь заповідав Мойсейові.

²⁷ І поробили хитони з бавовняної тканини Аронові й синам його;

²⁸ І кеदार з білої тканини, і окрасу високих клобуків з білої тканини, і спідне плаття полотняне з пряденої бавовни.

²⁹ І пояси з пряденої бавовни, з блавату й пурпуру й кармазину, робом гаптарським, так як заповідав Господь Мойсейові.

³⁰ І зробили бляху, сьвяту диядему, з золота щирого, і написали на їй надпись різьбою печатною: Сьвятиня Господеві!

³¹ І привязали до неї шнурок блаватовий, щоб привязати ним на кедарі зверху, так як заповідав Господь Мойсейові.

³² І скінчили всю роботу храмини і намета соборного. І поробили синове Ізрайлеві все; як заповідав Господь Мойсейові, так і зробили вони.

³³ І принесли хramину до Мойсея: намет і всю посудину його, клямри його, дошки його, засуви його і стовпи його і підніжки його;

³⁴ І покриття його з баранячих шкір крашених і покриття з барсучих шкір, і завісу роздімаючу.

³⁵ І скриню свідчення, і носила до неї і віко;

³⁶ Стола й усю посудину його і покладний хліб;

³⁷ Сьвітильника чистого і лампи до його, лампи вставлявання, і всю посудину його й олію на сьвітло;

³⁸ І золотого жертівника і миро, і запашні кадила; і опону до входу в намет.

³⁹ Жертівника мідяного, і грати його мідяні, жердки його і всю посудину до його; вмивальницю і стояло її;

⁴⁰ Опони до двора, стовпи його і підніжки їх; опону до воріт в дворі, його посторонки і прикілки; і всю посудину до служення в хramині намета соборного.

⁴¹ Шату мережану до служби в сьвятині й сьвяті шати для Арона сьвященника і шати для синів його, щоб служити службу сьвященну.

⁴² Усе, як заповідав Господь Мойсейові, так і поробили синове Ізрайлеві всяку роботу.

⁴³ І оглядав Мойсей всю роботу, і бачив, що зробили вони; як заповідав Господь, так і поробили вони; та й благословив їх Мойсей.

40

¹ І рече Господь Мойсейові:

² В день першого місяця, в день перший, поставиш ти хramину громадського намету.

³ І поставиш там скриню свідчення, і закриєш скриню завісою.

⁴ І внесеш стола і пороставляєш те, що роставляти меться на йому; і внесеш сьвітильника, та й поставиш лампи на йому.

⁵ І поставиш ти жертівника золотого, щоб приносити кадило перед скринєю свідчення. І повісиш опону коло входу в хramину.

⁶ І поставиш жертівника для всепалення перед входом в хramину громадянського намету.

⁷ І поставиш умивальницю між громадянським наметом і жертівником, і наллеш до неї води.

⁸ І поставиш двора навкруги та й повісиш опону у воротах двора.

⁹ І візьмеш мира та й помажеш храмину і все, що в їй, і освятиш її і всю посудину її; і буде вона святинею.

¹⁰ І помажеш жертівника на всепалення і весь посуд його, та й освятиш ти жертівника; і буде жертівник пресвятим.

¹¹ І помажеш умивальницю і підніжок її, та й освятиш її.

¹² І приведеш Арона і сини його до входу в громадський намет та й пообливаєш їх водою.

¹³ І вдягнеш Арона в шати сьвященні та й помажеш його і освятиш його, щоб він служив мені службу сьвященну.

¹⁴ І сини його приведеш і повдягаєш їх у хитони.

¹⁵ І помажеш їх, як помазав отця їх, щоб служили мені службу сьвященну. І буде їм помазання на вічне сьвященство в роді їх.

¹⁶ І вчинив Мойсей усе; як заповідав йому Господь, так і вчинив він.

¹⁷ І в первий місяць, другого року, в первий день місяця поставлено храмину.

¹⁸ І поставив Мойсей храмину, і поукріплював підніжки її, і пороставляв дошки її, і позасовував засуви її, і поздвигав стовпи її;

¹⁹ І напав намета над храминою, і поклав накриття наметове зверху в його, як заповідав Господь Мойсейові.

²⁰ І взяв сьвідощтво та й положив в скриню, і приправив носила до скрині, і поставив віко на скриню зверху.

²¹ І вніс він скриню в храмину і спустил завісу, і закрив скриню; як заповідав Господь Мойсейові.

²² І поставив стола в громадському наметі побіч скрині на північ, знадвору завіси;

²³ І положив на йому хліби рядом перед Господом, як повелів Господь Мойсейові.

²⁴ І поставив сьвітільника в громадському наметі навпроти стола, на полуденньому боці храмини.

²⁵ І пороставляв лампи перед Господом, як заповідав Господь Мойсейові.

²⁶ І поставив жертівника золотого в громадському наметі перед завісою,

²⁷ І закурив на йому запашне кадило, як заповідав Господь Мойсейові.

²⁸ І повісив опону коло входу в храмину.

²⁹ А жертівника для всепалення поставив коло входу в храмину громадського намету, і приніс на йому всепалення, як повелів Господь Мойсейові.

³⁰ І поставив умивальницю між громадським наметом та жертівником, і налив до неї води на обмивання.

³¹ І почали обмивати в їй Мойсей, Арон і сини його руки і ноги свої;

³² Як увходили в громадський намет, і як приступали до жертівника, обмивались, як заповідав Господь Мойсейові.

³³ І поставив двора навкруги храмини й жертівника, і повісив опону у воротах двора. І довершив так Мойсей діло.

³⁴ І вкрила хмара громадський намет, і слава Господня сповнила храмину.

³⁵ І не зміг Мойсей увійти в громадський намет; на йому бо почивала хмара і слава Господня сповнила храмину.

³⁶ І як піднялась хмара над храминою, рушали далі сини Ізраїльські, покіль було мандрування їх.

³⁷ Як же хмара не підіймалась, не рушали далій, аж покіль вона знов піднялась.

³⁸ Бо хмара Господня була в день над храминою, у ночі ж була вона поломяною перед очима усього дому Ізрайлевого, по весь час їх мандрування.

ТРЕТЯ КНИГА МОЙСЕЯ.

- ¹ І покликав Господь Мойсея й рече до його з соборного намету:
- ² Промов до синів Ізрайлевих і заповідай їм: Коли хто зміж вас приносити ме приніс Господеві від скоту, мусите приносити приніс ваш від товару й овечок та кіз.
- ³ Коли приніс його жертва всепалення з товару, мусить приносити самця без скази; до входу в громадянський намет приносити ме його, щоб знайти ласку в Господа.
- ⁴ І положить руку свою на голову жертви всепалення, і знайде ласку в Господа, щоб спокутувати гріхи свої.
- ⁵ І заколеш ти бичка перед Господом; і принесуть сини Аронові, священники, кров, і покроплять кровю жертівника з усіх боків, той, що стоїть коло входу в соборний намет.
- ⁶ І здіме шкіру з жертви всепалення і розійме її на частини.
- ⁷ І запалять сини Арона, священники, вогонь на жертівнику, і розложать на вогні дрова;
- ⁸ І покладуть сини Аронові, священники, частини: голову й жир на дровах, над вогнем, що на жертівнику.
- ⁹ Тельбухи ж і ноги пополює в воді, і пустить священник се все димом: се всепаленне, огняна жертва, любі Господеві пахощі.
- ¹⁰ А коли приніс його з овечок та з кіз, на всепаленне, самця без скази нехай приносить.
- ¹¹ І заколе його на північному боці жертівника перед Богом і набризкають сини Аронові, священники, крові його на жертівника, з усіх боків.
- ¹² І роздіме його на частини, і покладе їх священник вкупі з головою й жиром на жертівнику на дровах, се є на вогні, що на жертівнику.
- ¹³ Тельбухи й ноги повиполіскує в воді, і принесе священник усе це, та й пустить димом на жертівнику.
- ¹⁴ Коли ж жертва всепалення від птаства буде приніс його Господеві, мусить принести жертву свою з горлиць або з голубенят.
- ¹⁵ І принесе її священник до жертівника, і зверне головку їй, та й пустить із димом на жертівнику, а кров її нехай, вицідить по стіні в жертівника;
- ¹⁶ Вале ж її з калом відділить і кине коло жертівника на схід сонця до попелища.
- ¹⁷ І надріже її на крилах, не відділяючи їх, і пустить священник її з димом на жертівнику на дровах, що на вогні: всепаленне се, огняна жертва, пахощі любі Господеві.

2

- ¹ А коли хто приносить ме Господеві жертву хлібову, нехай приносить муку пшеничну; і мусить злити на неї олії, і положити на неї ладану.
- ² І подасть її синам Ароновим, священникам; і вийме з неї повну жменю пшеничної муки з олією і з усім ладаном, і закурить священник сю частину на спомин на жертівнику: се огняна жертва, пахощі любі Господеві.
- ³ Останки од приносу хлібного Аронові й синам його: се велика святиня із огняних жертв Господніх.
- ⁴ А коли приносиш як хлібну жертву печево, то нехай будуть із пшеничної муки коржі прісні, замішані на олії, та ладки прісні, помазані олією.
- ⁵ А коли твій приніс на сковороді, то нехай буде мука пшенична замішана на олії незаквашена;
- ⁶ Поділиш його на куски і зіллеш олії на його: се хлібна жертва.
- ⁷ А коли хлібна жертва твоя в горшку, то нехай буде мука з олією.
- ⁸ І принесеш жертву, зроблену з такого хліба, Господеві; і подаси її священникові, і він понесе її до жертівника.
- ⁹ І візьме священник із хлібної жертви частину на спомин, та й воскурить на жертівнику: се огняна жертва, пахощі любі Господеві.
- ¹⁰ Останки од приносу будуть Аронові й синам його: велика святиня огняних жертв Господеві.
- ¹¹ Який би ні був приніс ваш Господеві, не робити мете його заквашеним; бо ні заквашеного тіста ні меду не можна вам приносити як огняну жертву Господеві.
- ¹² Що до жертви первоплодів, то повинні ви приносити їх Господеві; та не приносити мете їх на жертівнику про любі пахощі.
- ¹³ І всякі приноси хлібної жертви твоєї мусиш посоловати сіллю, та, щоб не бракувало солі завіту Бога твого при хлібній жертві твоїй; з усяким приносом твоїм приносити мусиш і сіль.
- ¹⁴ А як приносити меш жертву первоплоду Господеві з колосся, висушеного на вогні, зерно обмелене принести мусиш на жертву з первоплодів твоїх.
- ¹⁵ І наллеш олії на його, і положиш на його ладан: се жертва хлібна.

16 І воскурить сьвященник частину його на спомин із зерна його й олії його з усім ладаном його: се жертва огняна Господеві.

3

1 А коли приніс його жертва мирна: коли він приносить з товарини, самця чи самицю, без скази мусить принести Господеві.

2 І положить руку свою на голову жертви своїй, та й заколе її коло входу в соборний намет, і набризкають крові на жертівника з усіх боків сини Аронові, сьвященники.

3 І принесе він із жертви мирної на жертву огню жиру, що вкриває тельбухи, і весь жир, що на тельбухах,

4 І обидві нирки й жир, що на їх, що по боках, і сальник над печінкою; з нирками відділити мусить він се.

5 І воскурять се Аронові сини на жертівнику всепалення, на дровах, се є на вогні: се огняна жертва, пахощі любі Господеві.

6 Коли ж із отари приніс його в жертву Господеві, без скази барана чи ягницю мусить він принести.

7 Коли ягня приносить в жертву, так мусить принести його перед Господа;

8 І положить він руку свою на голову жертви своєї та й заколе її перед соборним наметом; і набризкають сини Аронові крові його на жертівника з усіх боків.

9 І мусить він принести з мирної жертви огняний приніс Господеві: жир її, весь курдюк до крижової кості одділити; і жир, що вкриває тельбухи.

10 І весь жир, що на тельбухах, й обидві нирки, й жир, що на їх, та що по боках, і сальник на печінці: з нирками він мусить одділити се.

11 І воскурить сьвященник на жертівнику: се пожива огня, жертва Господеві.

12 А коли приніс його буде коза, так мусить він привести її перед Господа;

13 І положить він руку свою на голову її, та й заколе її перед соборним наметом; і набризкають сини Аронові крові на жертівника з усіх боків.

14 І мусить він принести з сього приніс свій як огню жертву Господеві: жир, що вкриває тельбухи й обидві нирки, й жир що на їх,

15 І що по боках, і сальник над печінкою; з нирками мусить одділити се.

16 І воскурить сьвященник на жертівнику: се пожива огняної жертви, на любі пахощі; весь жир Господеві.

17 Установа віковичня в роди ваші, по всіх осадах ваших: ні жиру, ні крові, щоб ви не їли.

4

1 І рече Господь Мойсейові: Промов до синів Ізрайлевих так:

2 Коли яка душа согрішить ненароком проти котрої заповіді Господньої, і зробить що небудь, чого не годиться робити,

3 Коли сьвященник помазаний согрішить і дасть привід людям, то за гріх свій, яким согрішив, нехай принесе бичка без скази як жертву за гріх Господеві.

4 І приведе він бичка до входу в соборний намет, і положить руку свою на голову бичкові, та й заколе бичка перед Господом.

5 І возьме сьвященник помазаний бичкової крові, та й внесе до соборного намету;

6 І вмочить сьвященник пучку свою в кров і брызне сім раз перед Господом, перед завісою сьвятині.

7 І положить сьвященник крові на роги кадильного жертівника перед Господом, що в соборному наметі, а всю кров з бичка виле до підніжка жертівника всепалення, що коло входу в соборний намет.

8 А весь жир бичка жертви за гріх повиймає з його; весь жир, що вкриває тельбухи, і весь жир, що на тельбухах.

9 І обидві нирки й жир, що на їх, що на стегнах, і сальник на печінці; з нирками повідділає се,

10 Так, як виймається із товарини жертви мирної; і воскурить їх сьвященник на жертівнику всепалення.

11 А шкіру з бичка й усе м'ясиво його з головою його, й ногами його, й з тельбухами його, і з калом його:

12 Всього бичка мусить винести геть з табору на чисте місце, де висипають попіл, та й спалить його на дровах огнем; де висипають попіл, спалить його.

13 Коли ж уся громада Ізраїля согрішить ненарочно, і втаєна буде справа від очей збору, а переступлять котру з усіх заповідей, зробивши, чого не повинні робити, і провинять,

14 І гріх стане явний, котрим согрішили проти неї, тоді мусить громада принести бичка в жертву за гріх і приведе вона його перед соборний намет.

¹⁵ І положать громадські мужі руки свої на голову бичкові перед Господом, і буде заколений бичок перед Господом.

¹⁶ І принесе помазаний сьвященник, помазанець, крові з бичка в соборний намет,

¹⁷ І вмочить сьвященник пучку свою в кров і бризне сім раз перед Господом, перед завісю.

¹⁸ І положить крові на роги жертівника всепалення, що коло входу в соборний намет.

¹⁹ А весь жир одділить од його та й воскурить на жертівнику.

²⁰ І впорає бичка сього так, як порає бичка, що на жертву за гріх; так і мусить зробити з ним. І так зробить сьвященник покуту за них і проститься їм.

²¹ І винесе бичка геть із табору та й спалить його, як спалив первого бичка. Се жертва за гріх громади.

²² Коли согрішить князь і переступить ненаочно одну з усіх заповідей Господа, Бога свого, зробивши чого не годиться робити, та й провинить,

²³ І виявиться йому гріх його, котрим согрішив, так мусить принести свою жертву, козла, самчика без скази.

²⁴ І положить він руку свою на голову козла, та й заколе його там, де заколюють жертву всепалення перед Господом: се жертва за гріх.

²⁵ І возьме сьвященник крові жертви за гріх пучкою своєю та й положить на роги жертівника всепалення, а кров його виле до стояла жертівника.

²⁶ А весь жир його воскурить на жертівнику, як жир жертви мирної. І так зробить сьвященник покуту за гріх його і проститься йому.

²⁷ Коли ж хто з простого люду согрішить ненаочно та й переступить одну з заповідей Господніх, вдіявши чого не повинен чинити, та й провинить,

²⁸ І коли пізнає гріх свій, котрим согрішив, так нехай принесе жертву свою: козу без скази за гріх свій, що согрішив ним.

²⁹ І положить руку свою на голову жертви за гріх, та й заколе жертву на місці всепалення.

³⁰ І возьме сьвященник її крові пучкою своєю та й положить на роги в жертівника всепалення, а всю кров виле до стояла в жертівника.

³¹ І відділить увесь жир її, як одділяють жир у жертви мирної, і воскурить сьвященник на жертівнику про любі Господеві пахощі. І таку покуту зробить сьвященник за його, і проститься йому.

³² А коли принесе вівцю як приніс в жертву за гріх, нехай буде самиця без скази, що він приносить.

³³ І положить він руку свою на голову жертви за гріх та й заколе її як жертву за гріх на тому місці, де заколюють жертву всепалення.

³⁴ І возьме сьвященник крові од жертви за гріх пучкою своєю та й положить на роги жертівника всепалення, а всю кров її виле до стояла жертівника.

³⁵ А весь жир її одділить, як одділяють жир у жертви мирної, і воскурить сьвященник його на жертівнику при палених жертвах Господеві; і так відправить сьвященник покуту за гріх його, що він согрішив, і проститься йому.

5

¹ А коли хто тим согрішить що чув голос клятьби і був свідком, чи то бачив се, чи знав се, коли не об'явив того, так понесе на собі вину.

² Або коли хто доторкнеться до чого нечистого, чи то стерва нечистого звіря, чи стерва скотини нечистої, чи стерва нечистої пущаючої животини, хоч не знав того, то зробивсь нечистим і провинив.

³ Або коли доторкнеться нечистоти людської, якої б ні було нечистоти, що від неї робляться нечистоти, хоч і не знав того, а потім довідається, то він провинив;

⁴ Або, коли покленьється хто, вимовляючи не роздумавши губами своїми, зробити що лихе чи добре, що б там не вимовила людина нерозумного в клятьбі своїй, та не знала того, а потім дознається, то він провинив у сьому.

⁵ І має бути, коли він провинив чим небудь таким, так мусить признатись, чим согрішив він.

⁶ І мусить принести Господеві за гріх свій, що согрішив, жертву довжну: самицю з отари, вівцю чи козу як жертву за гріх; а сьвященник відправить покуту за гріх його.

⁷ А коли не спромога його на штуку дрібної скотини, так за провину свою, котрою провинився, мусить подати пару горлиць, або пару голубенят Господеві; одно на жертву за гріх а одно на жертвопаленне.

⁸ І подасть їх сьвященникові; а той принесе наперед те, що на жертву за гріх і скрутить головку йому над шиєю, та не відділить її.

⁹ І побризкає кровю з жертви за гріх на боки жертівника, останок же крові виле до стояла жертівника: се жертва за гріх.

¹⁰ А друге принесе як жертвопалення по установі. І так відправить священник покуту за гріх його, котрим согрівив, і проститься йому.

¹¹ Коли ж і на пару горлиць або пару голубенят не стане його, так мусить подати на свій приніс, хто провинив, десятину ефи муки пшеничної на жертву за гріх; не класти ме на її олії і не класти ме ладану, бо се жертва за гріх.

¹² І подасть її священникові і возьме священник із її жменю повну, як частку на спомин, та й воскурить на жертівнику при огняних жертвах Господеві: Се жертва за гріх.

¹³ І відправить священник покуту за гріх його, котрим провинив у де чому і проститься йому. Останок же буде священникові, як хлібова жертва.

¹⁴ І рече Господь Мойсейові:

¹⁵ Коли хто спроневериться і ненароком согрівить проти святотців Господніх, такий мусить принести за свою провину як жертву Господеві барана без скази з отари, і по цінуванню твому срібла секелями, по секелю святині, на жертву за провину.

¹⁶ А що согрівив проти святого, те мусить віддати, та ще пятину додавши, і подати священникові, і священник відправить покуту за гріх його жертвуючи барана, і проститься йому.

¹⁷ А коли хто согрівить і переступить котру заповідь Господню, вчинивши, чого не годиться чинити, хоч би не знав, то провинив, і гріх лежить на йому.

¹⁸ Такий нехай принесе барана без скази з отари, по цінуванню твому на жертву за провину; а священник спокутує провину його, котрею провинився не знавши; і проститься йому.

¹⁹ Се жертва за провину; існо він провинив перед Господом.

²⁰ І рече Господь Мойсейові:

²¹ Коли хто согрівить і спроневериться проти Господа, і запирається перед ближнім своїм в тому, що повірено йому на схованку яке добро, чи то позичив він чи вкрав; або коли видусить що в ближнього свого,

²² Або знайде загублене та й відпирається того; і кленеться лживо про що б ні було, що люди творять і грішать:

²³ Тоді мусить: коли чоловік согрівив і провинив бути так, щоб вернув пожаковане, що пожакував, чи видушене, що видусив, чи повірене, що повірено йому, чи то загублене, що він знайшов;

²⁴ Чи щоб ні було воно, про що клявся лживо,

²⁵ Нехай виплатить сповна, та ще й пятину додасть до того; отдавати ме тому, чиє воно, того дня, як приносить ме жертву за провину.

²⁶ І подасть жертву за провину свою Господеві, барана без скази з отари по цінуванню твому, на жертву священникові.

²⁷ І очистить священник гріх його перед Господом, і проститься йому, що б ні було, в усьому, що вкоїв провинивши.

6

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Повели Аронові й синам його: От вам закон жертвопалення: Жертва всепалення нехай зостанеться на жертівнику всю ніч до ранку; а вогонь на жертівнику мусить горіти на йому.

³ І надіне священник ризу льняну, і спідну одіж льняну надіне на тіло своє; і здімє попіл, що зіставсь од жертви, що пожер огонь, та й положить коло жертівника.

⁴ Потім скине шати свої, надіне иншу одіж, та й винесе попіл із табору, на чисте місце.

⁵ Огонь же на жертівнику мусить горіти, не згасати; і буде запалювати священник на йому дрова що ранку, і покладати на йому жертву всепалення; і закурювати на йому кусні мирних жертв.

⁶ Вогонь мусить безустанно горіти на жертівнику не згасаючи.

⁷ А се закон про жертви хлібні: Приносити мусить їх один із синів Арона перед Господом, до жертівника.

⁸ І мусить він взяти з приносу жменю муки й олії й увесь ладан, що на приносі хлібному, та й закурити на жертівнику: се пахощі любі, частина на спомин Господеві.

⁹ Останки ж жертви їсти муть Арон та сини його; прісне їсти муть у святому місці; в дворі соборного намету їсти муть.

¹⁰ Не годиться пекти його заквашеним; як частину їх даю їм від жертвопалення мого: Се велика святиня, як жертва за гріх і як жертва за провину.

¹¹ Увесь музкий пол між синами Ароновими їсти ме її. Установа віковичня в роди ваші про жертвопалення Господне. Все, що доторкнеться до них, освятиться.

¹² І рече Господь Мойсейові:

¹³ Се приноси від Арона й синів його, що мусять вони приносити Господеві в день помазання свого: десятину ефи муки пшеничної в жертву повсячасну, половину того рано, а поливину того в вечір.

¹⁴ На сковороді в олії щоб пряжено його, поливане олією принесеш його; спечені куски жертви хлібної принесеш як любі пахощі Господеві.

¹⁵ І священник із синів його помазаний намість його мусить се приносити; установа віковичня: Вся жертва буде спалена Господеві.

¹⁶ І всяку хлібну жертву священника мусите до крихти палити; не можна їсти її.

¹⁷ І рече Господь Мойсейові:

¹⁸ Промов до Арона й синів його: Се закон про жертву за гріх: там де заколюють жертву всепалення, заколювати меться жертва за гріх перед Господом: се велика съвятощ.

¹⁹ Священник, що приносить жертву за гріх, їсти не її; в святому місці мусять їсти її, в дворі коло соборного намету.

²⁰ Усе, що доторкнеться до м'ясива її, освятиться; і коли бризне крові її на одєжу, те, на що бризнуло, мусиш випрати на святому місці.

²¹ І посудину глиняну, що в її варено її, треба розбити, а коли в посудині мідяній варено її, так треба витерти й виполоскати водою.

²² Увесь музкий пол у священників їсти не її: се велика съвятощ. Ніякої ж жертви за гріх, що кров з неї вносять у соборний намет, щоб спокутувати гріх у съятині, не годиться їсти. На огні палити її.

7

¹ А се закон про жертву за провину; велика се съвятощ.

² На тому місці, де заколюють жертву всепалення, треба заколювати жертву за провину; і крові з неї треба набризкати на жертівник з усіх боків.

³ І ввесь жир треба приносити від неї, курдюк і жир, що вкриває тельбухи.

⁴ І обидві нирки, й жир, що на них, що на боках, і сальник, що на печінці: з нирками треба відділяти його.

⁵ І воскурить їх священник на жертівнику як огняну жертву Господеві: се жертва за провину.

⁶ Увесь музкий пол у священників їсти не її; на святому місці треба їсти її: се велика съвятощ.

⁷ Як про жертву за гріх, так і про жертву за провину закон один. Котрий священник покутує нею гріх, тому вона буде.

⁸ І котрий священник приносить ме чию жертву всепалення, кожа з усепалення, що принесе він, буде йому, священникові.

⁹ І всякий хлібний дар, що спечено в печі, й усе зготовлене в горшку і пряжене на сковороді: священникові, що його приносить, йому воно буде.

¹⁰ І всякий хлібний дар, змішаний з олією або сухий, про всі сини Аронові буде, як про одного так і про другого.

¹¹ А се закон про жертву мирну, що приносять Господеві:

¹² Коли як подяку приносить її хто, так треба принести з жертвою подячною коржі прісні, змішані на олії, та ладки прісні, помащені олією, і муку пшеничну, змішану на олії: балабушки політі олією.

¹³ Опріч коржів з квашеного хліба приносити мусить свій дар, вкупі з своєю жертвою подячною мирною.

¹⁴ І приносити мусить він одно з усього того дару як жертвоприношення Господеві; се буде священникові, що бризкає кров мирної жертви, йому воно буде.

¹⁵ І м'ясиво з жертви подячної, мирної, його треба їсти в день приносин; не залишить нічого до ранку з його.

¹⁶ А коли приніс його буде обітниця чи добровільна жертва, так того ж дня треба їсти його, а останок треба завтрішнього дня поїсти;

¹⁷ Що ж останется з м'ясива жертви на третій день, треба спалити на огні.

¹⁸ А коли їсти муть м'ясиво з жертви мирної на третій день, не прийметься вона і ні за що поставиться тому, хто приніс її: гидота буде; і душа, що їла її, візьме на себе гріх.

¹⁹ М'ясива ж того, до котрого доторкнеться що нечистого, не треба їсти, на огні нехай згорить воно. Що ж до чистого м'ясива, то кожен чистий може їсти його.

²⁰ А душа, що з'їла м'ясива від жертви мирної, що буде Господеві, і бувши сама нечистою, викорениться душа та зміж людей своїх.

²¹ І коли душа доторкнеться до чого нечистого, до нечистоти людської, чи до нечистої скотини, чи до нечистої огиди, та й попоїсть м'ясива з жертви мирної, ся душа викорениться зміж людей своїх.

²² І рече Господь Мойсейові:

²³Промов до синів Ізрайлевих і скажи: Ніякого туку товарини, чи з овечок і кіз, не їсти мете.
²⁴Тук із стерва і тук з того, що звір роздере, можна вам брати на потріб в усякій роботі, а їсти зовсім вам не можна.
²⁵Всяка бо душа, що їсть тук із скотини, котру приносять в огню жертву Господеві, викорениться зміж людей своїх.
²⁶І ніякої крові не їсти мете по всіх осадах ваших, чи з птаства чи із скотини.
²⁷Всяка душа, що попоїсть якої крові, тая душа викорениться зміж людей своїх.
²⁸І рече Господь Мойсейові:
²⁹Промов до синів Ізрайлевих і скажи: Хто приносить жертву мирну свою, мусить подати Господеві свій дар від жертви мирної своєї.
³⁰Рука його подасть огню жертву Господеві; тук з погруддем мусить подати: погрудде, щоб принести його як жертву гойдану перед Господом.
³¹І воскурить священник тук на жертівнику, а погрудде буде Аронові й синам його.
³²А лопатку праву вашої жертви мирної оддавати мете як дар гойданий священникові.
³³Которий зміж синів Аронових приносить кров із мирної жертви і тук, тому буде лопатка права як пай.
³⁴Погрудде бо гойданої жертви і лопатку жертвоприношення взяв я у синів Ізрайлевих від мирних жертв їх, та й оддав їх Аронові священникові і синам його як вічну пайку їх від синів Ізрайлевих.
³⁵Се пай мировання Аронові і пай мировання синам його від огняних жертв Господніх, призначений їм з того дня, як допущено їх священниками до служби Господеві,
³⁶Котрого заповідав Господь синам Ізрайлевим давати їм того дня, як помазано їх: Установа віковична в роди ваших.
³⁷Се закон про жертву огню, хлібну і про жертву за гріх і про жертву за провину, і про жертву благу і жертву мирну,
³⁸Що заповідав Господь Мойсейові на Синай горі того дня, як велів синам Ізрайлевим приносити дари Господеві, в степу Синай.

8

¹І рече Господь Мойсейові:
²Возьми Арона й синів його з ним і шати і миро і бичка на жертву за гріх і два барани і кошик опрісноків,
³І збери всю громаду до входу в соборний намет.
⁴І вчинив Мойсей, як заповідав йому Господь, і зібралась громада до входу соборного намету.
⁵І промовив Мойсей до громади: Ось що заповідав Господь учинити.
⁶І велів Мойсей приблизитись Аронові і синам його, та й пообливав їх водою.
⁷І надів на його хитон, і підперезав його поясом, і окрив його верхньою ризою, і накинув на його оплічника та й підперезав його мережаною крайкою наплічника і підв'язав на йому оплічника;
⁸І повісив на його нагрудника і положив на нагруднику урім і тумін.
⁹І наложив кедар на голову йому, і причіпив до кедача, з переду його, золоту бляху, св'яту диядему, так як заповідав Господь Мойсейові.
¹⁰І взяв Мойсей мира, і помазав храмину і все, що було в ній, і освятити її.
¹¹І бризнув на жертівника сім раз і помазав жертівника і всю посудину його.
¹²І злив мира на голову Аронові, та й помазав його, щоб освятити його.
¹³І казав Мойсей приступити синам Ароновим, і повдягав їх у хитони, і попідперізував їх поясами, і понакладав на них клобуки: як заповідав Господь Мойсейові.
¹⁴І привів бичка, що на жертву за гріх; і положили Арон і сини його руки свої на голову бичка, жертви за гріх.
¹⁵І заколов його, і взяв Мойсей крові, і положив на роги жертівника з усіх боків пучкою своєю, і розгрішив жертівника; а кров вилив до стояла жертівника і освятити його, відправивши покуту за його.
¹⁶І взяв увесь жир, що на тельбухах, і сальник на печінці, й обидві нирки, і жир їх, і воскурив все те Мойсей на жертівнику.
¹⁷Бичка же і шкіру його і м'ясо його і кал його попалив на вогні за табором; як заповідав Господь Мойсейові.
¹⁸І привів ще барана на огню жертву; і положили Арон і сини його руки свої на голову барана.
¹⁹І заколов його, і побризкав Мойсей крові на жертівника з усіх боків.
²⁰А барана поділив на частки, і воскурив Мойсей голову і частки й жир; а тельбухи і ноги виполоскав у воді.
²¹І пустив Мойсей димом усього барана на жертівнику: се було жертвопалення про любові пахощі, огняна жертва Господеві, як заповідав Господь Мойсейові.

²² І привів барана другого, барана посвятного, і положили Арон і сини його руки на голову барана.

²³ І заколов його, і взяв Мойсей крові та й положив на пучку правого вуха Аронові, і на великий палець руки його правої, і на великий палець ноги його правої.

²⁴ І казав приступити синам Ароновим, і положив Мойсей крові на пучку в ушах їх правих, і на великий палець рук їх правих, і на великий палець ніг їх, і набризкав Мойсей крові на жертівника з усіх боків.

²⁵ І взяв жир і курдюк і весь жир, що на тельбухах і сальник на печінці, й обидві нирки і жир їх, і лопатку праву.

²⁶ А з кошика опрісноків, що стояли перед Господом, узяв одного опріснока і одного коржа хліба олійного та й одну ладку, і положив на масні кусні і на праву лопатку;

²⁷ І передав усе разом на руки Аронові і на руки синам його, і приніс гойдану жертву перед Господом.

²⁸ І взяв те Мойсей з рук їх та й пустив з димом на жертівнику всепалення: була се жертва посвятна на любі пахощі, огняна жертва Господеві.

²⁹ І взяв Мойсей погруддє і приніс жертву гойдану перед Господом; була се частка Мойсейова від посвятного барана, як повелів Господь Мойсейові.

³⁰ І взяв Мойсей оливи до помазання та крові, що була на жертівнику, і покropив Арона, одіж його і одіж синів його з ним, і освятив Арона і одіж його, і синів його і одіж синів його з ним.

³¹ І рече Мойсей Аронові й синам його: Зваріть м'ясиво коло входу в соборний намет і з'їжте його там із хлібом, що в кошику для жертви посвятної, як я велів, казавши: Арон і сини його їсти муть.

³² Останок же з м'ясива і тук мусите спалити вогнем.

³³ Від входу ж у соборний намет не відходити мете сім день, аж поки не скінчаться дні жертви посвятної: бо сім день буде він висвячувати вас.

³⁴ Як чинив сьогодні, заповідав Господь чинити, щоб відбути покуту за вас.

³⁵ І жити мете коло входу в соборний намет і день і ніч сім діб, і пильнувати мете заповіді Господні, щоб не померти вам; так бо наказано мені.

³⁶ І вчинили Арон і сини його все, що заповідав Господь через Мойсея.

9

¹ І сталося на восьмий день, покликав Мойсей Арона й сини його і мужі громадські Ізрайлеві, і каже Аронові:

² Возьми про себе молоде теля на жертву за гріх та барана без скази на всепалення, та й принеси перед Господа.

³ А до синів Ізрайлевих промовляти меш кажучи: Возьміть козла на жертву за гріх, а теля й ягня, однолітків, без скази на жертвопалення.

⁴ Та бугая та барана на мирну жертву, щоб жертвувати перед Господом; і жертву хлібну, замішану на олії; сьогодні бо Господь явиться вам.

⁵ І принесли те, що повелів Мойсей, перед соборний намет, і приступила вся громада і стала перед Господом.

⁶ І рече Мойсей: Ось те, що заповідав Господь вам чинити; і явиться вам слава Господня.

⁷ І рече Мойсей Аронові: Приступи до жертівника та принеси твою жертву за гріх і жертву всепалення, і зроби покуту за себе і за людей; і жертвуй приноси людські і зроби покуту за них, як заповідав Господь.

⁸ І приступив Арон до жертівника, і заколов теля жертву за гріх, що було за його.

⁹ І подали сини Аронові кров йому, і вмочив він пальця свого в кров і положив на роги жертівника, і вилив кров до стояла жертівника.

¹⁰ А жир і нирки і сальник од печінки жертви за гріх пустив з димом на жертівнику, як заповідав Господь.

¹¹ А м'ясиво й шкіру спалив на вогні за табором.

¹² І заколов всепалення; і подали сини Аронові кров йому, і покropив нею жертівника з усіх боків.

¹³ І жертву всепалення подали йому, з частками її, і голову, і пустив з димом на жертівнику.

¹⁴ І виполоскав тельбухи й ноги та й пустив з димом на жертівнику.

¹⁵ І приніс жертву від людей, і взяв козла жертву за гріх, що був за людей, і заколов його, і приніс його жертву за гріх, так само як перву.

¹⁶ І приніс жертву огняну і жертвував по установі.

¹⁷ І приніс жертву хлібну, і сповнив нею руки свої та й пустив з димом на жертівнику, опріч ранішньої огняної жертви.

¹⁸ І заколов бугая, та барана, жертву мирну, що була за люде. І подали сини Аронові крові йому, і окropив нею він жертівника з усіх боків.

- ¹⁹ І взяв тук із бугая та з барана, курдюк і те, що вкриває тельбухи і нирки і чепець з печінки;
²⁰ І положили тук на погрудде, і він пустив з димом на жертівнику.
²¹ І кусні погруддя і праву лопатку приніс Арон як гойдану жертву перед Господом, так як велів Мойсей.
²² Тоді зняв Арон руки до людей, і благословив їх; та й зійшов униз після того, як приніс жертву за гріх і жертву всепалення і жертву мирну.
²³ І ввійшли Мойсей та Арон у соборний намет; і вийшли та й благословили людей. І явилася слава Господня всьому людові.
²⁴ І вийшло поломя сперед Господа, і пожерло на жертівнику жертву всепалення й кусні жиру; і вбачали всі люде, і загукали з радощів та й попадали на лица свої.

10

- ¹ І взяли сини Аронові, Надаб і Абігу кожен кадильницю свою та положили жару в них, і посипали на жар кадила та й почали приносити перед Господом огонь чужоземній, чого він їм не заповідав.
² І вийшло сперед Господа поломя та й пожерло їх, і померли вони перед Господом.
³ І рече Мойсей Аронові: Оце ж і сталося те, що глаголав Господь: В тих, що приближаються до мене, освячусь, і перед усім народом прославлюсь.
⁴ І мовчав Арон. І покликав Мойсей Мизаїла та Ельзафана, синів Узїїла, дядька Аронового, і сказав їм: Приступіть і винесіть братів ваших із сьятині за табір.
⁵ І приступили вони, та й віднесли їх у хитонах їх за табір, як повелів Мойсей.
⁶ І рече Мойсей Аронові і Єлеазарові й Ітамарові, синам його: Клубуків з голов ваших не скидайте і одежі вашої не шарпайте, щоб не померти вам, і Господь не розлютився на всю громаду; а нехай ваше браттє, весь дом Ізраїлів плачуть за погорівшими огнем, що запалив Господь.
⁷ Із входу в соборний намет не виходити мете, щоб не вмерти вам; бо миропомазання Господнє на вас. І чинили вони по слову Мойсейовому.
⁸ І рече Господь Аронові:
⁹ Вина й хмелевих напיתків не пий, ні ти сам ні сини твої з тобою, як треба вам увійти в соборний намет, щоб не вмерти вам. Установа віковична в роди ваші,
¹⁰ І щоб розбирати вам між тим, що сьвяте, і тим, що не сьвяте, між тим, що чисте, і що не чисте,
¹¹ І навчати синів Ізраїлевих всіх установ, що дав їх Господь вам через Мойсея.
¹² І рече Мойсей Аронові й Єлеазарові й Ітамарові, синам його, що zostались: Возьміте приніс хлібний, що зівставсь од огняної жертви Господньої та й їжте його прісним коло жертівника; се бо велика сьвятош.
¹³ І їсти мете його в сьвятому місці: бо се пай твій і пай синів твоїх з огняних жертв Господеві; так бо заповідано мені.
¹⁴ Погрудде ж жертви гойданої і лопатку жертви підношеної мусите їсти на чистому місці, ти й сини твої й дочки твої з тобою: се бо пай твій і пай синів твоїх, призначений із жертв мирних у синів Ізраїлевих.
¹⁵ Лопатку жертви підношеної і грудину жертви гойданої, пускаючи з димом жир, мусите приносити вкупі з огняними жертвами, щоб гойдати їх як жертву гойдану перед Господом, і буде се тобі і синам твоїм з тобою пай віковичній: так бо заповідав Господь.
¹⁶ І Мойсей шукав пильно козла, що принесено як жертву за гріх, аж се його спалено. І розгнівався на Єлеазара та Ітамара, синів остальніх Аронових і рече:
¹⁷ Чом не зїли ви жертви за гріх на місці сьвятому? се ж бо сьвятош між сьвятощами, і він дав се вам, щоб узяти на себе гріхи громади та спокутували їх перед Господом.
¹⁸ Ось крові з неї не внесено в сьвятиню; доконьче треба було вам зїсти її в сьвятині, як повелівав я.
¹⁹ І сказав Арон до Мойсея: Дивись, приносили вони сьогодні жертву свою за гріх та всепалення своє перед Господом, і таке лучилось мені! А коли б я сьогодні їв жертву за гріх, чи гаразд воно було би в очах Господа?
²⁰ Вислухав се Мойсей, і було се добре в очах його.

11

- ¹ І рече Господь Мойсейові й Аронові:
² Промовте до синів Ізраїлевих і скажіть їм: Оце така скотина, що можна вам їсти з усьої скотини, що є на землі:
³ Усяку скотину, що в неї ратиці розколені і між ратицями розколина глибока і вона ремигає, таку можна вам їсти.

⁴ Ось яких тільки неможна вам їсти з тих, що ремигають, а ратиці в них розділені: верблюда, дарма що ремигає, та ратиці у його нерозділені; нечистий він вам буде.

⁵ І крилика, що хоч і ремигає, та немає копит розділених; нечистий він вам буде;

⁶ І зайця, що ремигає, та немає ратиць розділених; нечистий він вам буде.

⁷ І свиню, що хоч у неї ратиці розколені та й зовсім розколені ратиці, але вона не ремигає; нечиста вона вам буде.

⁸ М'ясива їх не їсти мете, падали ж їх не торкати метесь; нечисті вони вам будуть.

⁹ З усього ж, що в водах, можна вам їсти: все, що має сплавки і луску, що в водах, у морях і в ріках, можна вам їсти;

¹⁰ А все, що немає сплавки і луски в морях і ріках, усе, що кишить у водах, і всяка животино, що в морю, вони будуть вам гидотою.

¹¹ І гидкі вони мусять бути вам: м'ясива їх не їжте і падалі їх уважайте за гидоту.

¹² Усе, що без сплавки і луски в воді, буде гидотою вам.

¹³ Оце ж ті, що вважати мете гидкими з птаства; неможна їх їсти, вони гидь: орел, коршак, і морський орел,

¹⁴ І пугач, і сокіл з породою його,

¹⁵ І всякий ворон з породою його.

¹⁶ І стровус, і чайка, і яструб з породою його.

¹⁷ І сова, і рибалка та ібіс,

¹⁸ І лебедь, і пеликан, і сич,

¹⁹ І бузьок і чапля з породою її, й вудвод, і нетопир.

²⁰ Усе крилате, і ходюче на чотирох, гидота вам буде.

²¹ Тільки тих можна їсти зміж усього крилатої животино, що ходить на чотирох ногах: що має литки над ногами, щоб скакати по землі.

²² Ось яких зміж їх можна вам їсти: сарану з породою її, коники всякі, і скакуни всякі з породою їх, та хрущі всякі з породою їх.

²³ А всяка инша крилата животино, що на чотирох ногах, буде гидотою вам.

²⁴ Від них нечистими робити метесь: хто торкнеться стерва їх, нечистим стане до вечора.

²⁵ І хто нести ме частку трупа їх, мусить випрати одіж свою, і буде нечистим до вечора.

²⁶ Всяка скотина, що має ратиці та не зовсім розколені ратиці і не ремигає: гидота вам; хто торкнеться об неї, буде нечистим.

²⁷ І все ходюче на лапах між усім животним, що на чотирох ногах, нечисте вам буде; хто торкнеться об трупа їх, буде нечистий до вечора.

²⁸ А хто нїс їх трупа, мусить випрати одіж свою і буде нечистий аж до вечора; нечисті вони вам.

²⁹ І сі нечисті вам з животино лазючої по землі: кріт, і миш, і ящірка з породою своєю,

³⁰ І анака, і коах, і летах, і хомет, і хамелон,

³¹ Сі нечисті вам зміж усіх повзючих; хто торкнеться об них здохлих, кожен буде нечистий аж до вечора.

³² І все, на що одно з них впаде, коли воно здохле, буде нечисть; усяка посудина дерев'яна, чи одіж, чи шкіра, чи торба, чи знаряддя яке, що ним що робиться, треба класти в воду і будуть нечисті до вечора, а потім чисті будуть.

³³ І всяка посудина череп'яна, що до неї впаде которе з них: усе, що є в ній, буде нечистим, а її треба розбити.

³⁴ І всяка їда, що їдять, коли хлюпне на неї вода з такої посудини, буде нечиста: і всякий напиток, що пють його, буде в такій посудині нечистим.

³⁵ І все, на що впаде частина трупа їх, нечистим стане; піч і припічок мусять розібрати; нечисті вони, і нечисті мусять бути вам.

³⁶ Тільки криниця та колодязь, та всякий водозбір, чисті будуть; хто ж торкнеться об їх трупа, буде нечистий.

³⁷ А коли впаде частка їх трупа на яке посіяне насінне, що треба сіяти, чисте буде воно.

³⁸ А коли в воді намочено насінне, та впаде частина трупа їх на його, нечистим буде воно вам.

³⁹ А коли здохне яка скотина, що можна вам їсти, хто торкнеться падла її, буде нечистий аж до вечора.

⁴⁰ І хто нїс падло її, мусить випрати одіж свою, і буде нечистий аж до вечора.

⁴¹ І кожне з гаду повзаючого по землі, се гидь; неможна його їсти.

⁴² Все що повзає на череві, і все що ходить на чотирох, і все многоножне між всякою животиною, що повзає по землі, не їсти мете, вони бо гидота.

⁴³ Не паскудьте себе жадною повзаючою животиною, і не робіть себе нечистими через них, щоб не опоганитись вам ними.

⁴⁴ Я бо Господь, Бог ваш; тим то й освячайте себе і будьте св'ятими, я бо св'ятий. І не опоганяйте себе животиною, що повзає по землі.

⁴⁵ Я бо, Господь, вивів із Єгипетської землі вас, щоб вашим Богом бути, і мусите бути св'ятими: я бо св'ятий.

⁴⁶ Се закон про скотину, і про птаство, і про всяку животину, пливаючу у воді і про животину повзаючу по землі,

⁴⁷ Щоб робити різницю між нечистим і чистим, і між животиною їдомою і животиною, що не можна їсти.

12

¹ І рече Господь Мойсейові: Промов до синів Ізрайлевих і кажи:

² Коли жінка буде при надії і вродить хлоп'ятко, так нечистою буде вона сім день; як у дні нечистої недуги буде вона нечистою.

³ А восьмого дня обріжуть крайню шкірочку в його.

⁴ І тридцять три дні мусить вона пробувати в кровочищенню своїм, ні до чого св'ятого не доторкатись, і до св'ятині не приходити, покілі минуться дні очищення її.

⁵ А коли вродить дівчатко, нечистою буде два тижні, як в дні нечистої недуги своєї, і шістьдесят шість день перебувати мусить дома в кровочищенню своїм.

⁶ Як же сповняться дні очищення її, за сина чи за доньку, мусить принести ягня річника на всепалення та голубеня чи горлицю на жертву за гріх до входу в соборний намет св'ященників.

⁷ І принесе він се перед Господом і відправить покуту за гріх її та й очистить од кровотоку її. Се закон для роджаючих, чи буде хлоп'ятко чи дівчинка.

⁸ А коли не спромога її на дрібну скотину, дак мусить вона взяти пару горлиць або пару голубенят, одно про всепалення і одного про жертву за гріх. І відбуде св'ященник покуту за гріх її і очиститься.

13

¹ І рече Господь Мойсейові та Аронові:

² Коли буде під шкірою на тілі чоловіка напухлина, чи струп чи пляма, і буде на шкірі тіла його болячка, так мусять привести його до Арона, св'ященника, або до якого з синів його, св'ященників.

³ І огляне св'ященник болячку під шкірою на тілі, і як волоссе над болячкою побіліє і болячка буде глибше як шкіра тіла, то се проказа. І оглянувши його, обявить св'ященник нечистим його.

⁴ А коли тільки пляма під кожною тіла його побіліє і не буде глибша вона як шкіра, і волоссе не побіліє, тоді зачинить св'ященник того, у кого є болячка, на сім день.

⁵ Та й огляне його св'ященник смого дня, і побачить, що болячка не змінилась, не розкинулась по шкірі, так зачинить його св'ященник на сім день удруге.

⁶ А як огляне його св'ященник смого дня удруге, і побіліла болячка і не розкинуло її по шкірі, то обявить його св'ященник чистим: се струп; і мусить випрати одіж свою, і буде чистий.

⁷ Коли ж буде розкидати струпи по кожній після того, як оглянув його св'ященник і обявив чистим, так нехай покажеться св'ященникові в друге;

⁸ Коли ж його св'ященник, і побачить, що струп розкинувся по кожній, то нечистим обявить його св'ященник: се проказа.

⁹ Коли буде на людині проказа, так нехай приведуть її до св'ященника.

¹⁰ І огляне його св'ященник, і побачить, се пухлина біла на кожній і побілів від неї волос на кожній, і дике м'ясиво на пухлині,

¹¹ То се проказа застаріла на кожній тіла його, і нечистим обявить його св'ященник; і зачинить його, бо людина нечиста.

¹² Коли ж обкине кожу проказа і вкриє проказа всю кожу недужого з голови до ніг, куди б і не глянули очі св'ященника;

¹³ І св'ященник огляне його, і бачить, що проказа все тіло його вкрила, так обявить людину чистою; коли вся вона побіліла, то людина чиста.

¹⁴ Коли ж показується на ній дике м'ясиво, людина нечиста.

¹⁵ І як побачить св'ященник дике м'ясо, то нечистою обявить людину; м'ясо дике нечисте: се проказа.

¹⁶ Коли ж зміниться м'ясиво дике й стане біле, так мусить людина показатися св'ященникові;

¹⁷ І огляне її св'ященник, та й побачить що болячка білою стала: то чистим обявить св'ященник того, в кого болячка: він чистий.

¹⁸ Так само, коли буде боляк на тілі, під шкірою його, та й загоїться,

¹⁹ А на місці боляка зробиться пухлина біла, чи біло-червонява пляма, то має показатися св'ященникові;

²⁰ І огляне його св'ященник, та й побачить, що воно глибше кожній і волос на йому взявся білим, так нечистим обявить його св'ященник: се недуга прокази, що показалася в болячці.

²¹ І огляне людину священик, та й побачить, що нема на кожій волосу білого і пляма не нижше кожї, так зачинить людину священик на сім день.

²² А коли розкинется пляма по кожї, то нечистим обявить його священик: се хвора.

²³ Коли ж на своїму місці останеться пляма, не розкинувшись, так се пруг чиряка; і чистою обявить людину священик.

²⁴ Або коли на кожї тіла буде опечина від огню, і зробиться з опечини пляма біло-червонява або біла,

²⁵ І огляне людину священик, і побачить, се побілів волос на плямі і на погляд вона глибше від кожї, то се проказа; вона взялась на опечині, і нечистою обявить людину священик: се болячка прокази,

²⁶ А як огляне її священик, і побачить, що нема на плямі білого волосся, та не глибше кожї вона, та бліда, так зачинить людину священик на сім день.

²⁷ І огляне її священик на семий день; коли роскинулось по кожї, так нечистою обявить людину священик: се болячка прокази.

²⁸ Коли ж на своїму місці останеться пляма, і не розкинуло її по кожї і сама бліда, так се пухлина опеченого місця, і чистою обявить людину священик; бо се пруги опеченого місця.

²⁹ І коли в чоловіка чи в жінки яка болячка на голові чи на бороді,

³⁰ І священик огляне, та й побачить, що вона глибше від кожї і на її волоссе жовтовате, тонке, то нечистою обявить людину священик: се пархи, се проказа на голові, чи на бороді в людині.

³¹ І як огляне священик паршиву болячку, та й побачить, що вона не глибше кожї і нема на її чорного волосу, так зачинить священик паршивого на сім день.

³² І коли огляне священик паршиву болячку смого дня, та й побачить, що не роскинуло пархи, і нема на них волосу жовтявого, і на погляд пархи не глибші від кожї,

³³ То нехай обстрижеться; але пархів нехай не стриже; і священик зачинить на сім день удруге.

³⁴ І огляне священик пархи на семий день, та й побачить, що не розкинулись пархи по кожї, і на погляд не глибше вони кожї, так обявить людину чистою священик; і випере вона одіж свою, та й буде чиста.

³⁵ А коли після того, як очиститься, стане розкидати пархи по кожї,

³⁶ І священик огляне його, та й побачить, що пархи розкинулись по кожї, то не буде священик шукати волосу жовтявого: нечиста се людина.

³⁷ А коли, на його погляд, пархи осталися на місці, і волос чорний поріс по них, то вигоїлась людина з пархів; чиста вона, і чистою обявить її священик.

³⁸ Так само коли в чоловіка чи в жінки появляться на кожї тіла їх пліші, біляві плями,

³⁹ І священик огляне їх, та й побачить, що на кожї тіла їх бліді, біляві плями, то се лишай, що показався на кожї: се чиста людина.

⁴⁰ А коли в кого повилазить волоссе, то лисоголовий він: він чистий.

⁴¹ І коли вилізе волоссе спереду на голові, то він лисий: чист він.

⁴² Коли ж на лисині передній або задній будуть біло-червонясті пліші, то се проказа на передній або задній лисині в його.

⁴³ І огляне його священик, і побачить, що напухлина недуги біло-червоняста на лисині його передній або задній така, якою показується проказа на кожї тіла,

⁴⁴ То він чоловік прокажений: нечистий він, і священик мусить обявити його зовсім нечистим: язва його на голові його.

⁴⁵ І одіж прокаженого, в кого недуга, мусять порозбирати, і голова його мусить бути непокрита, і по бороду мусить він закутатись, і кричати ме він: нечистий, нечистий!

⁴⁶ Докіль болість його, буде він нечистим; він нечистий: самотою жити мусить він; за табором оселя його.

⁴⁷ Коли й на одержині буде яка зараза, на вовняній, чи на одержині льняній;

⁴⁸ Чи на основині, чи на переплітці* льняній чи вовняній, чи на смушах, чи на якіх кожушині,

⁴⁹ І чи буде зараза зеленява, чи червоняста на одержині, на шкірі, чи на основині, чи на переплітці, чи на якій роботі кожушній, се хвора прокази, і мусять показати священикові.

⁵⁰ І огляне священик заразу, та й зачинить те, на чому хвора, на сім день.

⁵¹ І коли побачить заразу смого дня, що вона розкинулася по одержині, чи по основині, чи по переплітці, чи по шкірі, та що ні було б зроблене із шкіри, се хвора та пожираюча проказа: се язва, нечисте воно.

⁵² І мусить спалити одержину, чи основину, чи переплітку, чи вовняне, чи льняне, чи яка б ні була робота шкіряна, що зараза на ній: бо се проказа пожираюча: на вогні мусять спалити.

⁵³ А як огляне священик, і побачить, що проказа не розкидається по одержині, чи по основі, чи по переплітці, чи по якій роботі шкіряній,

* 13:48 тканю.

⁵⁴ То звелить сьвященник, щоб випали те, на чому зараза, та й зачинить його на сім день у друге.

⁵⁵ І огляне сьвященник, після того, як виперуть, і побачить, що незмінилась видом проказа, хоч і не розкинулась, то нечисте воно; в огні спалити мусиш його: струпіше воно, чи на лицевій чи на виворотній стороні.

⁵⁶ А коли огляне сьвященник, і побачить, що зараза поблідла після прання, так мусить віддерти її від одєжини, чи від шкіри, чи від основини, чи від переплітки.

⁵⁷ Коли ж покажеться вона знов на одєжині, чи на основині, чи на тканю, чи на якій роботі шкіряній, то се повстаюча зараза; на огні мусиш те спалити, на чому зараза;

⁵⁸ Одєжину ж, чи основину, чи переплітку, чи яку роботу шкіряну мусиш випрати. Коли зараза минеться, так випрати вдруге, і буде чисте.

⁵⁹ Се закон про хориби прокази на вовняній одєжині, чи на льняній, чи на основині, чи на втоці, чи на якій роботі шкіряній, щоб обявити їх чистими або нечистими.

14

1 І рече Господь Мойсейові:

2 Се буде законом для проказених в день очищення його,

3 Приведуть його до сьвященника, і вийде сьвященник геть із табору, і огляне сьвященник, і побачить, що вигоїлась проказа в проказеного.

4 І звелить сьвященник взяти для того, хто має очиститись, пару птиць живих і чистих і дерева кедрового та кармазину й гисопу.

5 І звелить сьвященник заколоти одну птицю в черепаїній посудині над живою текучою водою.

6 Живу ж пташку візьме і дерево кедрове й кармазин і гисоп та й умочить все те і живу пташку в кров зарізаної пташки над живою водою.

7 І бризне на того, хто очищається од прокази, сім раз, та й обявить його чистим, і випустить живу пташку в поле.

8 І повипирає той, хто очищається, одіж свою, і обстриже волоссе на собі, і сам викупається в воді; і він чистий. А тоді вже можна йому прийти в табір, та мусить прожити знадвору намету свого сім день.

9 І станеться на семей день, що обстриже він волоссе на собі і бороду свою й брови свої. Все волоссе на собі мусить пообстригати; і повипирає одіж свою, і викупає все тіло своє в воді, і стане чистий.

10 А на восьмий день візьме двойко ягнят без скази й одно ягня, овечку однолітку без скази та три десятині ефи муки на приніс, змішаної з олією, та один лог олії.

11 І поставить сьвященник, котрий очищає, людину що очищається, і се все перед Господом коло входу в соборний намет.

12 І візьме сьвященник ягня одно та й принесе його як жертву за провину з логом* олії, і принесе їх як жертву гойдану перед Господом.

13 І заколе ягня в тому місці, де заколюють жертву за гріх і жертву всепалення, в місці сьвятому; бо як жертва за гріх, так буде і жертва за провину сьвященникові; велика сьвятощ.

14 І візьме сьвященник крові з жертви за провину, та й положить на пучку правого вуха в того, що очищається і на великий палець на правій нозі його.

15 І візьме сьвященник од лога олії та й налле собі на ліву долоню.

16 І вмочить сьвященник палець свій правий в олію, що в лівій долоні його, та й бризне олії пальцем своїм сім раз перед Господом.

17 З олії ж, що зісталась в руці його, дасть сьвященник на пучку правого вуха того, кого очищає, і на великий палець правої руки його і на великий палець правої ноги його, і на кров із жертви за провину.

18 Що ж зістанеться олії, що в руці сьвященника, вилле він на голову тому, кого очищає, і спокутує сьвященник гріхи його перед Господом.

19 І принесе сьвященник жертву за гріх і спокутує гріхи того, кого очищає од нечистіт його; а потім заколе жертву всепалення.

20 І принесе сьвященник жертву всепалення і жертву хлібну на жертівнику. І так спокутує сьвященник гріхи його; і стане той чистий.

21 А коли він убогий і не спроможеться, так візьме одно ягня на жертву за провину і жертву гойдану, щоб спокутувати гріх свій, та десятину муки, перемішану з олією, на хлібну жертву, та лог олії;

22 Та пару горлиць або пару голубенят, по спроможі своїй, і буде одно про жертву за гріх, а друге про всепаленне.

* 14:12 з літроу.

²³ І принесе їх на восьмий день свого очищення священники до входу в соборний намет перед Господом.

²⁴ І візьме священник ягня, що на жертву за провину, та лог олії, і принесе священник жертву гойдану перед Господом.

²⁵ І заколе ягнятко, що на жертву за провину, і візьме священник крові від жертви за провину, і положить на пучку правого вуха в того, кого очищає і на великий палець на руці його правій, і на великий палець на нозі його правій.

²⁶ І зіллє священник олії на ліву руку свою;

²⁷ Та й бризне священник правим пальцем своїм олії, що на лівій долоні його, сім раз перед Господом.

²⁸ З олії ж, що зісталась на долоні його, положить священник на пучку правого вуха в того, кого очищає, та на великий палець на правій руці його, та на великий палець на правій нозі його, на місце крові жертви за провину.

²⁹ Що ж останеться олії на долоні священника, вилле він тому, кого очищає, на голову, і спокутує священник за його перед Господом.

³⁰ І принесе той одну з горлиць або з голубенят, на що спроможеться,

³¹ По спроможі: одно як жертву за гріх, а друге на всепаленнє вкупі з хлібною жертвою. І відбуде священник покуту за того, кого очищає, перед Господом.

³² Се закон про того, хто хорий від прокази, хто очищаючись не спроможеться на те, що приписано.

³³ І рече Господь Мойсейові:

³⁴ Як прийдете в Канаан землю, що сам я наділю вам у державу, і як нашлю болячки заразливі в будинки землі тої, що буде ваша.

³⁵ Мусить прийти той, чий будинок, й объявити священникові так: щось таке, наче проказа, виявилось у мене в будинку.

³⁶ І звелить їм священник очистити будинок, перш ніж увійде священник оглядати болячку, щоб не стало нечистим усе в будинку, а потім увійде священник, щоб оглянути будинок.

³⁷ І огляне він, та й побачить, що зараза на стінах у будинку: западини зеленяві або рудяві, і на погляд вони глибше стіни,

³⁸ То вийде священник із будинка до входу в будинок, і замкне будинок на сім день.

³⁹ І вернеться священник сегого дня та й огляне, і се роскидується зараза по стінах у будинку,

⁴⁰ То скаже священник повиймати камінне, що на йому зараза, та й викинути за городом, у місце нечисте.

⁴¹ А будинок скаже обшкробати в середині по всіх боках будинка, і висиплють обшкробану глину за городом, на місце нечисте.

⁴² І наберуть иншого каміння та й принесуть замість викинутого каміння, і візьмуть иншої глини та й обкинуть будинок.

⁴³ Коли ж ізнов покажеться зараза, та й стане розростатись в будинку послі того як виймуть каміння та обшкробають будинок та обкинуть його глиною,

⁴⁴ Тоді ввійде священник та й огляне; а коли побачить, що порозкидало заразу по будинку, то се в'їдлива проказа на будинку: нечистий він.

⁴⁵ І велить зруйнувати будинок, камінне його, дерево його і всю глину його, та й повиносити за город, у місце нечисте.

⁴⁶ Хто ж приходив у будинок якого дня, як замкнено його, буде нечистий аж до вечора.

⁴⁷ А хто спав у будинку, мусить випрати одіж свою, і хто їв у будинку, мусить випрати одіж свою.

⁴⁸ Коли ж прийде священник та й огляне, і се не розкидає нечисті по будинку послі того, як обкинуто будинок глиною, так чистим объявить священник будинок: вигоїлась бо зараза.

⁴⁹ Та мусить він принести на очищеннє будинка дві птиці та дерева кедрини і кармазину й гисопу.

⁵⁰ І заріже одну птицю в посудині черепаній над водою текучою;

⁵¹ І візьме дерево кедрину і гисоп і кармазин і птицю живу, та й умочить їх у кров птиці зарізаної, та в текучу воду, та й покропить будинок сім раз.

⁵² І очистити будинок птичою кровю й водою текучою і птицею живою й деревом кедриною й гисопом і кармазином;

⁵³ І випустить він птицю живу за городом у поле. І так спокутує він будинок, і буде він чистий.

⁵⁴ Се встанова про всякі болячки заразливі і про пархи.

⁵⁵ І про заразу на одіж і будинки, і про опухлину й про солуду й про плями, щоб навчати, в які дні будуть обявляти нечистим і в які обявляти чистим. Се встанова на проказу.

²Промовте до синів Ізрайлевих і кажіть їм: Як буде в кого течі з тіла його, через течиво своє він стане нечистим.

³І се буде нечисть його в течиві його, чи то випускає тіло течиво своє, чи задержує тіло течиво своє, се нечисть.

⁴Усяке ложе, що на його лягає течивний, буде нечисте, і всяка річ, що на неї сідає він, буде нечиста.

⁵І хто торкнеться об ложе його, мусить випрати одіж свою та викупатись у воді, і буде нечистим до вечора.

⁶І хто сів на знарядде, що на йому седів течивний, мусить випрати одіж свою та викупатись в воді, і буде нечистим до вечора.

⁷І хто торкнеться об тіло течивого, мусить випрати одіж свою та викупатись у воді, і буде нечистим до вечора.

⁸І коли плюне течивий на чистого, той мусить випрати одіж свою, та викупатись у воді, і буде нечистим до вечора.

⁹І всяке сідало на возі, що їхав на йому течивий, буде нечисте.

¹⁰І кожне, що торкнеться об що б ні було спід його, нечисте буде до вечора.

¹¹А хто таке підніме, мусить випрати одіж свою, і буде нечистим до вечора. І до кого торкнеться течивий не обмивши рук, мусить випрати одіж свою, та викупатись у воді, і буде нечистий до вечора.

¹²І ту посудину черепяну, що до неї торкнеться течивий, мусять розбити, а всяку посудину дерев'яну мусять вимити в воді.

¹³І коли течивий очищається від течива свого, нехай одлічить собі сім день про своє очищення, і мусить випрати одіж свою, і викупати тіло своє в воді текучій, і стане чистий.

¹⁴А на восьмий день візьме він собі пару горлиць, або пару голубенят і принесе перед Господа до входу в соборний намет, і оддасть їх сьвященникові.

¹⁵І принесе їх сьвященник одно на жертву за гріх, а друге на всепалення, і спокутує сьвященник його перед Господом від течива його.

¹⁶А коли в кого буде стікати сімя, мусить він викупати в воді все тіло своє, і буде нечистим до вечора.

¹⁷І всяку одежину, і всяку шкіру, що капнуло на неї текуче сімя, нехай виперуть у воді, і нечистими будуть ті речі до вечора.

¹⁸І коли з жінкою ляже чоловік течивий сім'ям, то вони мусять скупатись у воді, і будуть нечистими до вечора.

¹⁹І коли буде течиво в жінки, та буде кров течивом на тілі в неї, сім день мусить вона бути відлученою в нечистоті своїй; і кожне, хто торкнеться до неї, нечисте буде до вечора.

²⁰І все, на що ляже вона в нечистоті своїй, нечистим буде, і все, на чому вона сяде, нечистим буде.

²¹І кожен, хто торкнеться об постель її, мусить повипирати одіж свою, і викупатись у воді, і нечистим буде до вечора.

²²І кожне, що торкнулось об яку річ, що на ній седіла вона, мусить випрати одіж свою та викупатись у воді, і нечистим буде до вечора.

²³І коли б що небудь було на постелі чи на речі, що на ній седіла вона, коли хто торкнеться об його, нечистим буде воно до вечора.

²⁴Коли ж хто ляже з нею, на йому буде нечисть її, і нечистим буде він до вечора, а всяке ложе, що на його ляже вона, буде нечистим.

²⁵Так само жінка, коли буде в неї кровотіч кілька днів позачас нечистоти її, чи то коли буде в неї кровотіч, як минув час нечистоти її, тоді буде у всі дні нечистого течива свого відлучена як в дні нечистоти своєї; нечиста вона.

²⁶Всяке ложе, на котре лягає вона по всі дні течива свого, буде про неї як ложе чищення її; і всяка поставина, що на ній сідає вона, нечиста буде, як в час чищення її.

²⁷І кожне, хто торкнеться їх, нечистим буде, і мусить випрати одіж свою та викупатись у воді, і нечистим буде до вечора.

²⁸А коли одужає вона від кровотічі своєї, нехай одлічить собі сім день, і потім чистою стане.

²⁹І візьме собі на восьмий день пару горлиць або пару голубенят і принесе їх сьвященникові до входу в громадський намет.

³⁰І принесе в жертву сьвященник одно на жертву за гріх, а друге на всепалення. І так спокутує сьвященник за неї перед Господом задля нечистого течива її.

³¹Сим робом будете ви держати синів Ізрайлевих оддалеки від їх нечистоти, щоб не вмирати їм у нечистоті своїй, опоганюючи виталище моє, що посеред них.

³²Се закон про течивого, і про того, в кого сімя стікає, що робить його нечистим,

³³І про ту, що нездухає від чищення свого, і про тих, у кого течиво, чоловік чи жінка, і про чоловіка, що лягати ме з нечистою.

16

¹ І рече Господь Мойсейові по смерті двох синів Аронових, як померли наближившись перед Господа.

² І рече Господь Мойсейові: Промов до Арона, брата твого, щоб не входив по всяк час у сьвятині за завісу, перед віко, що на скрині, щоб не вмерти йому; в хмарі бо обявляться буду над віком.

³ От з чим входити мусить Арон у сьвятиню: з бичком про жертву за гріх та з бараном про всепаленне.

⁴ Сьвященний хитон льняний надівати мусить і спідня одежа льняна мусять бути на тілі його, і поясом льняним підперізуватись мусить, і завивало льняне мусить навивати: се одіж сьвята; і скупає у воді тіло своє і вдягнеться.

⁵ А від громади синів Ізрайлевих візьме двох козлів на жертву за гріх, та одного барана на всепаленне.

⁶ І принесе Арон бичка як жертву за гріх, що буде за него, та й спокутує за себе і за дім свій.

⁷ І візьме обох козлів і поставить їх перед Господом до входу в громадський намет.

⁸ І кине Арон жереб про обох козлів: один жереб про Господа, а один жереб на відпущенне.

⁹ І приведе Арон козла, що на його випав жереб про Господа, і принесе його як жертву за гріх.

¹⁰ А козла, що на його впаде жереб на відпущенне, поставить живого перед Господом, щоб спокутувати на йому та пустити його в степ.

¹¹ І принесе Арон бичка, що на жертву за гріх, і що за него буде, і спокутує за себе і за дім свій, та й заколе бичка, що на жертву за гріх, і що буде за него.

¹² І візьме він кадильницю повну жару з жертівника перед Господом і набере повні руки пахуючого кадила, на дрібно стовченого, та й понесе за завісу.

¹³ І поспиле кадило на жар перед Господом, щоб хмара з кадила вкрила віко, що на сьвідченню, щоб не вмерти йому.

¹⁴ І візьме крові з бичка, та й бризне з пальця свого на віко, спереду, на схід сонця; а перед віком бризне сім раз кровю з пальця свого.

¹⁵ І заколе козла про жертву за гріх, що буде за людей, і внесе кров його за завісу, і чинити ме з кровю його так само, як чинив з кровю бичка, і бризне на віко нею і перед віком.

¹⁶ І відправить покуту за сьвятиню задля нечистот у синів Ізрайлевих, і задля переступів їх по всім гріхам їх; і те ж саме вчинить про соборний намет, що між ними, серед нечистот їх.

¹⁷ Тільки ж нікого щоб не було в соборному наметі, коли він увійде покутувати в сьвятині, аж коли вийде. І так відправить він покуту за себе і за дім свій і за всю громаду Ізрайлеву.

¹⁸ І вийде до жертівника, що веред Господом, і відправить покуту за його; і візьме крові з бичка й крові з козла, та й положить її на роги жертівника з усіх боків.

¹⁹ І бризне на його крові пальцем своїм сім раз, і очистить його та осьвятить його від нечистот синів Ізрайлевих.

²⁰ А як скінчить покуту за сьвятиню, і за соборний намет, і за жертівник, так приведе козла живого.

²¹ І положить Арон обидві руки свої на голову козла живого та й признає над ним всі беззаконня синів Ізрайлевих і всі переступи їх, по всім гріхам їх; і положить їх козлові на голову, та й випустить його рукою певного чоловіка в степ.

²² І понесе козел на собі все беззаконство їх у землю безлюдну; і випустить він козла в степ.

²³ І ввійде Арон у соборний намет і поздіймає одіж льняну, що понадівав, як входив у сьвятиню, та й покладе її там.

²⁴ І викупає в воді тіло своє в місці сьвятому, та й надіє одіж свою; і вийде він та й принесе всепаленне своє і всепаленне людське, і спокутує за себе і за людей.

²⁵ А тук жертви за гріх пустить з димом на жертівнику.

²⁶ А той, хто вів козла на відпущенне, мусить свою одіж випрати і тіло своє у воді скупати; потім можна йому ввійти в табір.

²⁷ А бичка, що на жертву за гріх, і козла, що на жертву за гріх, котрих кров внесено в сьвятиню на спокутованне, винесуть геть із табору, та й спалять на вогні шкіри їх, і м'ясиво їх і кал їх.

²⁸ А той, хто палити ме їх, нехай повипирає одіж свою та скупає в воді тіло своє; а потім можна йому ввійти до табору.

²⁹ І буде установою вам віковічною: Семого місяця, на десятий день місяця, буде те впокорювати душі ваші, і нічого не робити, чи землянин, чи чужинець, що пробуває між вами.

³⁰ У той бо день покутувати ме сьвященник за вас, щоб очистити вас; будете чисті перед Господом од усіх провин ваших.

³¹ Субота на спочинок буде про вас, і мусите впокорювати душі свої: установка віковічна.

³² Буде ж покутувати такий сьвященник, що його помазано, і що сьвятять його, щоб служив сьвящену службу намість отця його; вдягати меться він в шати льняні, сьвященні шати;

³³ І покутувати ме за сьвятиню, і за соборний намет, і за жертівник відправить покуту, і за сьвященників і за весь люд громадський, зробить покуту.

³⁴І буде се в вас установою віковічною, щоб роблено покуту за синів Ізрайлевих, за всі провини їх раз в рік. І вчинив Мойсей так, як заповідав йому Господь.

17

¹І рече Господь Мойсейові:

²Промов до Арона та до синів його і скажи їм: Ось що заповідав Господь глаголючи:

³Хто б то ні був із дому Ізрайлевого, що заколов би вола, чи ягня, чи вівцю, чи козу в таборі, або хто б заколов за табором,

⁴Та не приніс його до входу громадського намета на жертву Господеві перед храминою Господньою, тому чоловікові буде полічена кров за гріх: кров пролив він, і викорениться чоловік той зміж люду свого;

⁵Се длятого, щоб сини Ізрайлеві приносили жертви свої, що заколюють їх у чистому полі, щоб вони подавали їх Господеві до входу в громадський намет съвященникові, та заколювали їх як жертви мирні Господеві.

⁶І кропити ме съвященник кровю на жертівник Господень коло входу в соборний намет і пускати ме з димом тук про любі пахощі Господеві.

⁷І не приноситьи муть уже потім жерти ідолам, з котрими блудно ходять. Установою віковічною буде се їм у роди їх.

⁸І промовиш їм іще: Хто б то ні був, чи з дому Ізрайлевого, чи з приходнів, що між вами, що приносити ме вспаленне чи жертву,

⁹І не подасть до входу в громадський намет на приніс Господеві, викорениться чоловік той із між людей своїх.

¹⁰І хто б то ні був із дому Ізрайлевого, чи з приходнів, що пробувають між вами, хто їсти ме яку б то ні було кров, проти людини, що їсть кров, поверну лице мое і викореню її зміж людей.

¹¹Бо в крові душа тіла, і призначив я її для жертівника, щоб роблено покуту за душі ваші; кров бо се, що чинить покуту за душу.

¹²Тим же то глаголав я Ізрайлевим синам: Нї одна душа зміж вас нехай не їсть крові; і прихोдець, що пробуває між вами, нехай не їсть крові.

¹³І хто б то ні був між синами Ізрайлевими, чи між приходнями, що між вами, що вловить животину чи птицю яку, що їдять, мусить вицідити кров її, і засипати її землею.

¹⁴Бо душа кожного тіла: кров його, се душа його; і сказав я Ізрайлевим синам: Крові з усякого тіла щоб ви не їли, бо душа кожного тіла се кров його; кожен, хто з'їсть її, викорениться.

¹⁵І всякий хто їсти ме або трупа, або те що звів розідре, чи землянин, чи прихोдець, мусить випрати одіж свою та викупатись у воді, і нечистий буде він до вечора; тоді ж стане чистий. Коли ж не повибирає її і не скупається, так нести ме на душі гріх свій.

18

¹І рече Господь Мойсейові:

²Промов до синів Ізрайлевих і скажи їм: Я Господь, Бог ваш.

³Не будете ви ходити робом Єгипецької землі, де ви жили, і не будете ходити робом Канаан землі, куди приведу вас; і по установам тамешнім не будете жити.

⁴Суди мої сповняйте і установ моїх пильнуйте, щоб ходити в них. Я Господь, Бог ваш.

⁵І будете сповняти установи мої й суди мої, котрі сповняючи, чоловік жити буде. Я Господь.

⁶Ніхто не буде наближуватись до родички, щоб відкрити наготу її. Я Господь.

⁷Нагоди батька і матері не відкривати меш; вона мати твоя, не відкриєш нагоди її.

⁸Нагоди жінки батькової не відкривати меш; нагота се батька твого.

⁹Нагоди сестри твоєї, дочки батька твого, або дочки матері твоєї, що родилась дома, чи осторонь родилась, не відкривати меш нагоди її.

¹⁰Нагоди дочки сина твого, чи дочки твоєї дочки не відкривати меш; бо се твоя нагота.

¹¹Нагоди дочки в жінки батька твого, що родилась від батька твого, та що сестра тобі, нагоди її не відкривати меш.

¹²Нагоди сестри батька твого не відкривати меш; вона родичка батька твого.

¹³Нагоди сестри матері твоєї не відкривати меш; бо вона родичка матері твоєї.

¹⁴Нагоди брата батька твого не відкривати меш: до жінки його не наближися, вона тітка тобі.

¹⁵Нагоди невістки твоєї не відкривати меш: вона жінка сина твого, не відкривати меш нагоди її.

¹⁶Нагоди жінки брата твого не відкривати меш; се нагота брата твого.

¹⁷Нагоди молодиці і дочки її не відкривати меш; дочки в сина її і дочки її не брати меш, щоб відкрити наготу її: родичі вони: се діло соромне.

¹⁸І жінки в купі з сестрою не брати меш, щоб ревнувала, як відкривати меш наготу її коло неї за життя її.

¹⁹І до молодиці в дні чищення її не наближувати мешся, щоб відкрити наготу її.

²⁰ А з жінкою ближнього твого не злягати мешся, щоб вийшло сімя, та й опоганитись тобі із нею.

²¹ І сімя твого не оддаси провести через огонь ради Молеха, і не паскудити меш імени Бога твого. Я Господь.

²² І з музким полом не зляжешся, як злягаєш з жінкою; гидота бо се.

²³ І ні з якою скотиною не зляжешся, та й опоганишся нею; і молодиця нехай не становиться перед скотиною, щоб злучитись; се огидне паскудство.

²⁴ Не поганьтесь нічим сим: бо сим усім опоганились народи, що їх виганяю поперед вами.

²⁵ І спаскуджено землю, і покарав я провину її, і земля викинула осадників своїх.

²⁶ Тим же то допильновуйте установ моїх і присудів моїх, і не чиніте ні однієї з гидот сих, ні земляне, ні приходні, що пробувають між вами.

²⁷ Усі бо гидоти сі чинили осадники землі сієї, що були перед вами, і спаскуджено землю;

²⁸ Щоб не викинула вас земля, як опаскудите її, так як викинула народа, що був перед вами:

²⁹ Бо кожне, хто чинити ме що з тих гидот, — душі, що се зроблять, викореняться із між людей своїх.

³⁰ Оце ж допильновуйте заповідей моїх, щоб не витворяли огидних привичок, що витворялись перед вами, та й щоб не опаскудились ними. Я Господь, Бог ваш.

19

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Промов до дітей Ізрайлевих і скажи їм: Сьвятими ви мусите бути; я бо сьвятий, Господь, Бог ваш.

³ Матері своєї й батька свого кожне мусить боятись; і суботи мої пильнуйте. Я Господь, Бог ваш.

⁴ Не обертайтеся до ідолів, і литих богів собі не робіте. Я Господь, Бог ваш.

⁵ І як приносити мете жертву мирну Господеві, то приносить її, щоб з'єднати собі благословенне.

⁶ В день, як будете приносити жертву, і другого дня можна вам їсти її; а що зостанеться на третій день, те спалити треба на вогні.

⁷ Коли ж би зїли на третій день, так се гидь, не буде вона до вподоби.

⁸ І хто їв її, візьме на себе провину: бо сьвятиню Господню зневажив, і викорениться душа та зміж людей своїх.

⁹ І коли справляєте жнива на землі вашій, то не дожинати меш до країв поля твого і не збирай колосся, що попадало.

¹⁰ Так само з виноградника твого не збирати меш грони до посліднього, а грони, що попадали, не збирати меш; для вбогого і приходня покинеш їх. Я Господь, Бог ваш.

¹¹ І не будете красти, ні ошукувати, ні брехати одно на одного.

¹² І не божити метесь імям моїм лъживо; бо зневажиш імя Бога твого. Я Господь, Бог ваш.

¹³ Не тіснити меш ближнього твого, і не грабувати меш. Не залишати меш у себе на ніч до ранку наймитової плати.

¹⁴ Не лаяти меш глухого, а перед сліпим не класти меш нічого, об що можна спотикнутись, а мусиш боятись Бога твого. Я Господь.

¹⁵ Не кривдити мете на суді, і не потурати мете вбогому, і не вважати меш на особу багатого. По правді будеш судити ближнього твого.

¹⁶ Не будеш обмовляти між людьми твоїми, і не вставати меш на життя ближнього твого. Я Господь.

¹⁷ Не будеш ненавидіти брата твого в серці твому. Докори поважно ближнього твого, щоб не бути тобі винуватим за гріх його.

¹⁸ Не мстити мешся і не ворогувати меш проти синів люду твого, а мусиш любити ближнього твого, як себе самого. Я Господь.

¹⁹ Установ моїх мусите пильнувати. Не злучувати меш твоєї скотини двох пород. Не засівати меш ниви своєї двома насіннями, і не вдягати мешся в одежину із двоякого ткання.

²⁰ І коли хто зляжеться з жінкою, а вона заручена рабинею, та зовсім не куплена, ані випущена на волю, скарані будуть обоє; не смертю, бо вона не на волі.

²¹ А він мусить принести жертву за провину до входу в соборний намет, барана як жертву за провину;

²² І відправить сьвященник покуту за гріх його жертвуючи барана перед Господом; і проститься йому гріх його, що ним провинив.

²³ Як же прийдете в країну та понасадуєте дерева про харчування, то вважайте перві плоди їх нечистими; три роки вони будуть про вас необрізаними, не їсти мете плоду з них;

²⁴ На четвертому ж році посвятите все, що вродить на їх, на хвалу Господеві: Я Господь Бог ваш.

²⁵ А на п'ятій рік можна їсти, що вродить на них, і се буде ваша користь.

²⁶ Не їсти мете нічого з кровю. Не будете ні ворожити ні замовляти.

²⁷ Не підстригати мете кругом потилиці вашої, і не псувати меш краю бороди твоєї.

²⁸ І не будете робити нарізок задля мерця на тілі своїм, і не будете наколювати письма на собі. Я Господь.

²⁹ Не погань дочки твоєї, допускаючи її до блудування; ато стане блудувати земля та й сповниться розворотом.

³⁰ Субіт моїх пильнуйте і перед сьвятиною моєю благовійте. Я Господь.

³¹ Не вдавайтесь до заклантелів, і до ворожбитів; не шукайте їх, щоб не опаскудитись вам від них. Я Господь, Бог ваш.

³² Перед сивим волосом уставати мусиш і шанувати лице старого, і боятися мешся Бога твого. Я Господь.

³³ І коли пробувати ме в тебе приходень у землі вашій, не тіснити меш його.

³⁴ Як землянин мусить бути приходень ваш, що пробуває між вами, і любити мусиш його, як себе самого; приходнями бо ви були в землі Єгипецькій. Я Господь, Бог ваш.

³⁵ І не кривдите мете в суді, в мірі, у вазі, і в насипу;

³⁶ Вірна вага, вірне камінне вагове, вірна ефа і гин вірний буде у вас. Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із Єгипецької землі.

³⁷ І мусите пильнувати усіх установ моїх, і всіх присудів моїх, і сповняти їх. Я Господь.

20

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Промов до синів Ізрайлевих: Хто б ні був зміж синів Ізрайлевих, чи з приходнів, що пробуває в Ізраїля, такий, що оддавати ме насінне своє Молехові, скарати його смертю; люде країни тієї мусять побити його каміннемъ.

³ І сам я поверну лице мое проти чоловіка того, і викореню його зміж людей його; бо дітей своїх він оддав Молехові, щоб опаскудити ім'я сьвятині моєї.

⁴ Коли земляне заплюють очі свої до того чоловіка, як оддавати ме з дітей своїх Молехові, та й не схоче стратити його,

⁵ Так поставлю мое лице проти чоловіка такого, і проти роду його, та й викореню його й усіх, що блудували слідом за ним, щоб слідом за Молехом блудувати; викореню їх зміж людей їх.

⁶ І душа, що обернулася до заклантелів мертвих і до ворожбитів, щоб слідом за ними блудувати, оберну лице мое проти душі тієї, та й викореню її спроміж люду її.

⁷ Освячайте ж себе й бувайте сьвятими, бо я, Господь, Бог ваш.

⁸ І пильнуйте установ моїх, і сповняйте їх. Я Господь, що освятив вас.

⁹ Бо кожний, хто лає батька свого й матір свою, того мусять скарати смертю; батька свого й матір свою лає, кров його на йому.

¹⁰ І коли чоловік робить перелюб із заміжною жінкою, коли робить перелюб з жінкою ближнього свого, смертю мусять скарати перелюбника й перелюбницю.

¹¹ І такий, що лежати ме з батьковою жінкою; наготу батька свого відкрив він, обоє їх смертю карати муть; кров його на обох їх.

¹² І такий, що лежати ме з невісткою своєю, смертю скарати мусять їх; огидно опоганили себе; кров їх на них.

¹³ І коли чоловік з чоловіком зляжеться, так як злягається з жінкою, гидоту вкоїли обоє; смертю мусять їх скарати; кров їх на них.

¹⁴ А коли чоловік бере жінку собі й матір її, се плюгаство; огнем нехай спалять і його і їх, щоб не було розвороття між вами.

¹⁵ І як чоловік зляжеться із скотиною, смертю такого мусять скарати, а скотину мусите вбити.

¹⁶ І жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб злучитись з нею, вбити мусиш їх, жінку й скотину; мусять вони згинуті, бо кров їх на них.

¹⁷ І коли чоловік возьме сестру свою, дочку батька або дочку матері своєї, та й побачить наготу її, а вона побачить наготу його; паскудний се вчинок, і викоренять їх обох перед очима всього люду їх; наготу сестри своєї відкрив; мусить понести кару за гріх свій.

¹⁸ І як чоловік ляже з жінкою під час недуги її, та й одкриє наготу її, криничину її одкрив, і вона відкрила криничину крові своєї; обох їх викоренити зміж людей їх.

¹⁹ І наготі в сестри матері твоєї і сестри батька твого не відкривати меш; бо хто се зробить, той відкриє родичку свою; нехай вони гріх свій несуть.

²⁰ І коли чоловік ляже з жінкою дядька свого, наготу дядька свого відкрив він; понесуть вони кару за гріх свій, бездітними помруть.

²¹ І коли возьме чоловік жінку брата свого, то се нечисть; наготу брата свого відкрив; бездітними помруть.

²² Оце ж пильнуйте моїх установ, і всіх присудів моїх, і сповняйте їх, щоб не звергла земля вас, де приведу вас жити.

²³ І не ходіте в установах народів, що перед вами проганяти му; бо все те коїли вони, та й поробились гідкими мені.

²⁴ І кавав я вам: Ви візьмете займище їх, і я оддам вам в державу землю текущу молоком та медом. Я Господь, Бог ваш, що вас повилучував із народів.

²⁵ Оттим же то розбирайте між скотиною чистою й нечистою, і між птаством чистим і нечистим, і не робіте себе гідкими скотом і птаством і всім, що метушиться на землі, що я вилучив вам як нечисте.

²⁶ І будете ви передо мною сьвятими, я бо сьвятий, я Господь, і я вилучив вас ізміж інших народів, щоб ви були моїми.

²⁷ Оце ж коли чоловік або жінка будуть заклинати помершого або ворожити, то нехай скарають їх смертю; каміннем нехай побють їх; кров їх на їх.

21

¹ І рече Господь Мойсейові: Промов до сьвященників, синів Аронових, і скажи їм: Ніхто з них нехай не опоганює себе, доторкаючись до помершого з людей своїх;

² Тільки хиба що се родина його, серцем близька йому: мати його, та батько його, та син його, та дочка його, та брат його,

³ Та сестра його дівця, що близька йому і що не було в неї чоловіка: задля них можна сьвященникові опоганитись, доторкнувшись.

⁴ Нехай не опоганює себе, як громадський муж між народом своїм, доторкаючись до помершого якого, щоб не стати нечистим.

⁵ Не робити муть сьвященники лисини на голові в себе і краю борід своїх не стригти муть, і на тілі в себе нарізок не робити муть.

⁶ Сьвятими мусять бути перед Богом своїм, і не зневажать імени Бога свого, вони бо приносять огню жертву Господню, хліб Бога свого; тим і мусять бути сьвятими.

⁷ Блудниці або обезчещеної не брати собі муть за жінку і роздведеної з чоловіком своїм жінки не брати муть; сьвятий бо сьвященник перед Богом своїм.

⁸ І вважай його за сьвятого, він бо хліб Бога твого приносить. Сьвятим він буде про тебе: бо я сьвятий, Господь, що сьвятить вас.

⁹ І коли дочка в якого сьвященника обезчестить себе, ставши блудницею, то обезчестила вона тим батька свого; огнем треба спалити її.

¹⁰ А великий сьвященник між братами своїми, той, що на голову йому злито миро, і що осьвячено його, щоб надіти сьвяті шати, не буде відкривати голови своєї, і не дерти ме він одіжи своєї.

¹¹ І до жадного мерця не приступати ме; ні задля батька свого, ні задля матері своєї не буде опоганювати себе.

¹² І нехай не виходить із сьвятині, і не зважає сьвятині Бога свого; бо посвят помазання Божого на йому. Я Господь.

¹³ І мусить він діву за жінку собі брати.

¹⁴ Вдовицю й розвідку і збезчещену, і блудницю, сих не брати ме, а діву з земляцтва свого мусить взяти за жінку.

¹⁵ І не збезчестить він свого насіння в земляцтві своїму; я бо Господь, що сьвятить його.

¹⁶ І рече Господь Мойсейові:

¹⁷ Промов до Арона і скажи: Хто б ні був із насіння твого в родах їх, що в його хиба в тілі, нехай не приступає, щоб приносити хліб Бога свого;

¹⁸ Кожен бо, в кого є хиба яка, такому не можна приступити, чи сліпий чоловік буде, чи кульгавий, чи кирпатий, чи нечумазний,

¹⁹ Або такий, в кого переломлена нога, чи переломлена рука,

²⁰ Чи горбатий, чи миршавий, чи з більмами на очах, чи коростявий, чи лишаюватий, чи з роздавленими яйцями.

²¹ Кожний з роду Арона, сьвященника, у кого на тілі хиба яка, не може приступити, щоб приносити огняні жертви Господні; сказа у його, не приступати ме, щоб приносити хліб Бога свого.

²² Хліб Бога свого в сьвятині від великої сьвятощі і від сьвятощі можна йому їсти;

²³ Тільки до завіси нехай не приступає, і до жертівника нехай не приступає, бо в його сказа на тілі, так щоб не зважав сьвятині моєї: я бо, Господь, осьвячую її.

22

¹ І рече Господь Мойсейові:

²Промов до Арона й до синів його, щоб оглядно держали себе перед святими приносами синів Ізрайлевих, що посвячують для мене, та не зневажали імени святини моєї. Я Господь.

³Скажи їм: Хто б то ні був у ваших родах, кожен з насіння вашого, що приступати ме до святиощів, що посвячують сини Ізрайлеві Господеві, а нечисть його буде на йому, викорениться душа та від лица мого. Я Господь.

⁴І кожний з насіння Аронового прокажений, або течивий, не їсти ме святих приносів, аж стане чистим. А хто торкнеться такого, що через трупа став нечистим, або такого в кого стікає насінне;

⁵Або хто торкнеться об повзаючу животину, через котру стане нечистим, або об чоловіка, через котрого стане нечистим від якої нечистоти, що на йому:

⁶Хто торкнеться об їх, нечистим стане до вечора; і неможна йому їсти святиого, але він мусить викупати тіло своє в воді.

⁷А зайде соньце, то чистим стане; і можна йому потім їсти святе, бо се хліб його.

⁸Падла й що звір роздіре, не їсти ме, щоб неопоганитись. Я Господь.

⁹І сповняти муть повеління мої, щоб не взяти на себе гріха і не вмерти за те, що зневажать їх. Я Господь, що святить їх.

¹⁰І ніякий приходень не їсти ме святиого; хто в комірні в священника або наймит його, неможна йому їсти святиого.

¹¹А коли священник купить раба за срібло, можна йому їсти з того; і ті, що родились у домовіці його, можуть їсти.

¹²І коли дочка священника буде за приходнем, то не їсти ме жертви, святиого приношення.

¹³Коли ж дочка священника повдове чи розведеться з чоловіком, і дітей в неї нема, і вернулася вона в домовіку батька свого, як замолodu, батьківський хліб їй можна їсти. Ніякому ж приходневі не можна їсти його.

¹⁴І коли хто ненароком з'їсть святиого, нехай до його надбавить п'ятину того тай оддасть священникові вкупі з святим.

¹⁵І нехай ніхто не зневажає нічого святиого в синів Ізрайлевих, що приносять Господеві.

¹⁶І сим робом не беруть на душу гріха, що їдять святиощі їх. Я бо Господь, що освячую їх.

¹⁷І рече Господь Мойсейові:

¹⁸Промов до Арона й до синів його і до всіх синів Ізрайлевих, і скажи їм: Хто б то ні був із дому Ізрайлевого, чи з приходнів в Ізраїлі, що приносити ме жертву свою, чи по якій обітниці своїй, чи по добрій волі приносять дари Господеві на всепаленне,

¹⁹То, щоб залюбки було воно прийнято, треба приносити без скаси, самця із скотини чи з овечок чи з кіз.

²⁰Нічого, що має хибу, не приносити мете його; бо не буде на благоволенне Боже про вас.

²¹І хто приносить жертву мирну Господеві, щоб сповнити обітницю, чи то приніс добровільний, із скоту або з овечок: без скаси мусять бути про благоволенне; не має бути жадної хиби в йому.

²²Сліпого або зраненого, або надвереженого, або таке, що болячки в його, або коростявого, або паршивого, такої животини не приносити мете Господеві і не подавати мете їх на огню жертву на жертвник.

²³А бика або барана, в якого один член або за довгий або за короткий, такого можна тобі принести як дар добровільний; але на обітницю не годиться таке.

²⁴І животини, в якій яйці роздавлені або розбиті, або вирвані або вирізані, не приносити мете Господеві, і в землі вашій не чиніть такого.

²⁵І з рук чужениць не приносити мете хліб Бога вашого зо всього того; бо на всьому тому надвереженне і сказа їх; не будуть вони у благоволенне Боже про вас.

²⁶І рече Господь до Мойсея, кажучи:

²⁷Теля, чи ягня, чи козля, як вродиться, так нехай пробуде сім день при матері своїй; а з восьмого дня і потім буде залюбки на жертву всепалення Господеві.

²⁸Чи то буде корова, чи вівця, не будете заколювати її одного дня разом з маленьким її.

²⁹І як приносити мете жертву подячну Господеві, то приносить її так, щоб була Богу залюбки про вас:

³⁰Того самого дня треба з'їсти її; не зоставляйте нічого до ранку. Я Господь.

³¹І пильнуйте заповідей моїх і сповняйте їх. Я Господь.

³²І не зневажати мете імени святиого мого, щоб святим бути мені серед синів Ізрайлевих. Я Господь, що святить вас,

³³Що вивів вас із Єгипецької землі, щоб бути вам Богом. Я Господь.

² Промов до синів Ізраїлевих та скажи до них: Се свята Господні, що обявите їх зборами святими; мої празники, такі:

³ Шість день можна вам робити діло, а смого дня субота на спочинок, святий збір. Ніякого діла не робити мете. Спочинок се про Господа по всіх осадах ваших.

⁴ Ось свята Господні, святі збори, що будете скликати їх призначеного часу:

⁵ Первого місяця, на чотирнадцятий день місяця, між двома вечорами, паска Господеві.

⁶ А на п'ятнадцятий день того ж місяця свято опрісноків Господеві; сім день опрісноки їсти мете.

⁷ На перший день святі збори будуть у вас. Ніякої роботи не робити мете.

⁸ Та приносити мете огняну жертву Господеві сім день; на семий день святі збори, ніякої роботи не робити мете.

⁹ І рече Господь Мойсейові: Промов до синів Ізраїлевих і кажи до них:

¹⁰ Як прийдете в землю, що я оддаю вам, і жати мете жниво її, так мусите подавати снопа первоплоду жнива вашого священникам;

¹¹ І принесе він снопа перед Господом, щоб залюбки прийнято від вас; на другий день після суботи принесе він його.

¹² І дня того, як будете приносити снопа, мусите жертвувати ягня без скази, однолітка на всепалення Господеві,

¹³ І хлібну жертву його: дві десятині ефи муки, змішаної з олією; огняна жертва Господеві, пахощі любі; і жертву ливну його: вина четвертину гина.

¹⁴ Нї хліба, нї зерна піджареного, нї зерна сирого не їсти мете до того самого дня, поки не принесете жертвеного дару Богу вашому: Устав се віковичний в родах ваших в усіх осадах ваших.

¹⁵ І буде лічити собі від другого дня послі суботи, від того дня, як принесли снопа в жертву гойдану, сім повних тижнів.

¹⁶ До другого дня послі семої суботи відлічите собі пятьдесятя днів; та й принесете нову хлібну жертву Господеві.

¹⁷ Із осад ваших подасьте два хліби на гойдану жертву; із двох десятин ефи муки пшеничної вони будуть, квашеними спечені будуть; як первоплід Господеві.

¹⁸ І принесете з хлібом семеро ягнят без скази однолітків, та бичка одного, та два барани, на огняну жертву Господеві будуть вони, та жертву хлібну і жертву ливну до них: огняна жертва, любі пахощі Господеві.

¹⁹ І принесете козла одного на жертву за гріх та двоє ягнят однолітків на жертву миру.

²⁰ І священник принесе їх з первоплодом хлібним та з двома ягнятами як жертву гойдану перед Господом; свята вони будуть Господеві про священника.

²¹ І обявите того ж самого дня, святі збори будуть в вас. Ніякої роботи не робити мете. Установа віковична в усіх осадах ваших.

²² І як збираєте жниво в своїй землі, так не дожинати меш країв поля твого, і колоссе, що попадає, не збирати меш. Убогому та захожому залиши їх. Я Господь, Бог ваш.

²³ І рече Господь Мойсейові:

²⁴ Промов до синів Ізраїлевих і скажи: Місяця смого, на перший день місяця, мусить у вас бути відпочинок, споминки гуку рогового, святий збір.

²⁵ Ніякої роботи не будете робити, а приносити огняні жертви Господеві.

²⁶ І рече Господь Мойсейові:

²⁷ А десятий день того смого місяця буде день премирення. Святі збори будуть у вас, і будете впокорювати душі ваші й приносити огняні жертви Господеві.

²⁸ І ніякої роботи не робити мете в той самий день; бо се день премирення, щоб робити покуту за вас перед Господом, Богом вашим.

²⁹ Тим же то всяка душа, що не впокорювати меться того дня, викорениться зміж людю свого.

³⁰ І всяка душа, що робити ме яке б то нї було діло в той день, викореню ту душу зміж людю її.

³¹ Ніякого діла не робити мете: установа віковична в роди ваші по всіх осадах ваших.

³² Суботою на спочинок він буде в вас, і будете впокорювати душі ваші; з вечора девятого дня того місяця, від вечора до вечора, будете святкувати суботу вашу.

³³ І рече Господь Мойсейові:

³⁴ Промов до синів Ізраїлевих і скажи: На п'ятнадцятий день сего місяця смого свято кучок, сім день Господеві.

³⁵ Первого дня святі збори. Ніякої роботи не робити мете.

³⁶ Сім день приносити мете огняну жертву Господеві; восьмого дня будуть святі збори, і принесете огняну жертву Господеві: се святичні сходи, не робити мете жадної роботи.

³⁷ Се празники Господні, що звати мете святими зборами, щоб приносити огняні жертви Господеві, жертву всепалення і жертву хлібну, жертву заколену і ливну, кожне свого дня:

³⁸ Опріч собіт Господніх, і опріч приносів ваших, та й опріч усіх обітниць ваших, і опріч добровільних дарів ваших, що даєте Господеві.

³⁹ А на п'ятнадцятий день сегого місяця, як позбираєте врожай із землі, сьвяткувати мете сьвято Господне сім день; у перший день буде відпочинок і в восьмий день відпочинок.

⁴⁰ І поберете собі віття з гарного дерева, гілля пальмового, і гілля широколистого дерева, та вербового, що понад бурчаками, і веселити метесь перед Господом, Богом вашим, сім день.

⁴¹ І сьвяткувати мете се сьвято Господеві сім день що року: установа віковічня в роди ваші; сегого місяця сьвяткувати мете се.

⁴² У кучках жити мете сім день; кожен землянин Ізраїльський жити ме в кучках;

⁴³ Про те, щоб знали роди ваші, що в кучках оселив я синів Ізраїлевих, як вивів їх з Єгипецької землі. Я Господь, Бог ваш.

⁴⁴ І обявив Мойсей сьвята Господні перед синами Ізраїлевими.

24

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Скажи синам Ізраїлевим принести тобі олії оливної, забиваної, чистої на сьвітло, щоб без перестанку горіли лампи.

³ З надвору завіси свідчення в соборному наметі ставляти ме їх Арон з вечора до ранку перед Господом повсячасно: установа віковічня в роди ваші.

⁴ На сьвітильнику чистому ставляти ме лампи перед Господом повсячасно.

⁵ І візьмеш муки пшеничної та й спечеш із неї дванадцять коржів; по дві десятині ефи нехай буде в одному коржі.

⁶ І покладеш їх двома рядами, по шість до ряду, на чистому столі перед Господом.

⁷ І класти меш на кожен ряд їх ладан чистий, щоб на хлібі він був часткою на спомин, на огняну жертву Господеві.

⁸ Що суботи приготувляти ме його перед Господом од синів Ізраїлевих на ознаку віковічного завіту.

⁹ І буде він Аронові й синам його, і їсти муть вони його в сьвятому місці; бо се про них сьвята над сьвяту із огняних жертв Господніх: установа віковічня.

¹⁰ І вийшов син якоїсь Ізраїлки; се був син одного Єгиптія посеред синів Ізраїлевих, і почав сваритись в таборі син Ізраїлки з одним чоловіком Ізраїльським.

¹¹ І хулив син Ізраїльської жінки ім'я Боже, та й кляв його. І приведено його до Мойсея. Ім'я матери його Селомита Дибріївна, з роду Данового.

¹² І віддано його під сторожу, щоб обявлено їм волю Господню.

¹³ І рече Господь Мойсейові:

¹⁴ Виведи поганця геть з табору, і нехай усі хто чув, покладуть руки свої на голову йому, та й нехай вся громада вбе каміннем його.

¹⁵ До синів же Ізраїлевих промовиш і скажеш: Хто б то ні був, що клясти ме Бога свого, гріх свій він нести ме.

¹⁶ А хто хулить ім'я Господне, того зараз скарати смертю, уся громада мусить окаменувати його; чи приходень, чи землянин: як скаже хулу на ім'я Господне, мусить вмерти.

¹⁷ І хто вбе яку людину, і того скарати смертю.

¹⁸ А хто вбив скотину, мусить вернути за неї: життя за життя.

¹⁹ І хто вшкочить ближнього свого, що він учинив, те й йому нехай учинять.

²⁰ Перелом за перелом, око за око, зуб за зуб: як він ушкодив людині, так і йому нехай ушкодять.

²¹ Тим же то хто вбив скотину, мусить вернути за неї, а хто вбив людину, мусить бути вбитий.

²² Одно право буде в вас, як для приходня, так і для землянина; я бо Господь, Бог ваш.

²³ І промовив Мойсей синам Ізраїлевим, що мусять вони вивести поганця геть із табору та й закидати каміннем; і вчинили сини Ізраїлеві так, як заповідав Господь Мойсейові.

25

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Промов до синів Ізраїлевих і скажи їм: Як прийдете в землю, що я оддаю вам, так мусить земля сьвяткувати суботу Господеві.

³ Шість літ засівати меш поле твоє, і шість літ обрізувати меш виноградник твій, і збирати меш уроджай землі.

⁴ Семей же рік буде субота на відпочинок землі, субота Господеві; поля твого не засівати меш і виноградника твого не обрізувати меш.

⁵ Що само собою послі жнив твоїх уродить, не жати меш, грон у винограднику твому необрізаному не збирати меш; рік відпочинку буде про землю.

⁶ І буде субота землі на харч про вас, тобі й слугі твому, і рабині твоїй, і наймитові твому, і комірникові твому, що в тебе пробуває;

⁷ І скотині твоїй, і зьвірині, що на землі твоїй, буде весь уроджай її на харч.

⁸ І лічити меш собі сім собітніх років, сім раз сім літ, так що час сімох собітніх років буде тобі сорок і дев'ять років.

⁹ І прикажеш трубити в трубу місяця сегого на десятий день; в день примирення прикажеш трубити в труби по всій землі вашій.

¹⁰ І святкувати мете п'ятдесятий рік, і оголосите волю по країні всім осадникам її. Гучний рік се буде в вас, і вертати ме кожний з вас в державу свою, і кожний до роду свого вертати мете.

¹¹ Якщо ювілейний рік буде в вас п'ятдесятий рік. Не будете сіяти, ні збирати того, що само вродиться, і не збирати мете з виноградника непідрізаного;

¹² Бо се ювілейний рік: святим він мусить бути в вас; просто з поля їсти мете уроджай його.

¹³ В ювілейний рік мусить кожний вертати до свого маєтку.

¹⁴ А коли що продаєш ближньому твою, чи купуєш із руки в ближнього твого, не будете тиснути один в одного.

¹⁵ Вважаючи на лічбу років послі ювілейного року, будеш купувати в ближнього твого, по лічбі живних років продавати ме він тобі.

¹⁶ Чим більше років, тим більшу ціну поставиш йому, і чим менше років, тим меншу ціну поставиш йому; бо лічбу жнив продає він тобі.

¹⁷ Тим же то не будете вимагати надто один в одного, а боятись Бога твого; Я бо Господь, Бог ваш.

¹⁸ І будете сповняти встанови мої і пильнувати присудів моїх, і жити мете на землі з упокоєм.

¹⁹ І давати ме земля плоди свої і їсти мете до наситу, і жити мете на ній з упокоєм.

²⁰ І коли казати мете: Що їсти мемо сегого року? Ми ж не сіємо і не збираємо врожаю нашого,

²¹ Я посилати му благословення моє на вас в році шестому, щоб зродило на три роки;

²² І як поїдете на восьмий рік, то їсти мете ще з попереднього врожаю; аж до девятого року, покіл прийде врожай його, їсти мете з попереднього.

²³ А землі не продавати мете на віки, бо земля моя; приходні бо і комірники ви в мене.

²⁴ Тим же по всій землі вашої власності мусите дозволяти викуп землі.

²⁵ Коли з'убожіє твій брат і продасть свою власність, то нехай прийде купець, його близький родич, і викупить, що продав брат його.

²⁶ А коли нема в людини такого, щоб викупив, та руки його зароблять, і стане за що викупити,

²⁷ Так мусить порахувати роки проданого й вернути лишні чоловікові, якому продав, і вернеться так до власності своєї.

²⁸ Коли ж руки його не придбають, щоб стало чим заплатити йому, так нехай продане буде в руці того, хто купив, до ювілейного року, і буде воно вільне в ювілейному році, і вернеться йому власність його.

²⁹ І коли хто продасть хату в утвердженому місті, так можна йому викупити її до кінця року від часу продажу.

³⁰ Цілий рік можна йому викупити її. Коли ж не викуплять до кінця повного року, так буде хата, що в утвердженому місті, на завсіди власність того, хто купив її, в роді його; не буде вільною ювілейного року.

³¹ Хати по селах, що неутверджені навкруги, будуть нарівні з полями землі; буде для них право викупу, і в ювілейному році виходити муть вільними.

³² Що ж до міст Левітів, та хат по містах їх, по всяк час можна викуплювати Левітам.

³³ А коли ніхто з Левітів не викупить, так у ювілейному році буде вільна продана хата в місті власності його; хати бо в містах Левітів їх власність між синами Ізраїлевими.

³⁴ І оболоня кругом міст їх не можна продавати, бо се власність їх віковична.

³⁵ І коли зубожіє брат твій і він опустить руки при тобі, мусиш допомогти йому; як приходень і комірник, жити ме при тобі.

³⁶ Не брати меш із його чиншу і лихви, а будеш боятись Бога твого щоб можна жити братові твому при тобі.

³⁷ Грошей не позичати меш йому на чинш, і не давати меш йому поживи на лихву.

³⁸ Я Господь, Бог твій, що тебе вивів із Єгипецької землі, щоб оддати вам Канаан землю, і бути в вас Богом.

³⁹ І коли з'убожіє твій брат при тобі і продасться тобі, не поставиш його до невільничої роботи;

⁴⁰ Як наемник, як комірник мусить він бути при тобі; до ювілейного року робити ме в тебе.

⁴¹ І вийде на волю від тебе й діти його, та й вернеться до родини своєї, і до батьківщини своєї вернеться.

⁴² Вони бо слуги мої, що вивів я із Єгипецької землі; неможна продавати їх, як продають невільників.

⁴³ Не панувати меш над ними жорстоко, і мусиш боятись Бога твого.

⁴⁴ Що ж до раба твого і до рабині твоєї, що буде в тебе; нехай будуть із народів, що кругом вас; від них будете купувати рабів і рабинь.

⁴⁵ Так само й з дітей комірників, що пробувають у вас, можна вам купувати із їх родини, що при вас, котру породили вони в землі вашій; і будуть вони вам у власність,

⁴⁶ І зоставляти мете їх дітям вашим після вас, щоб мали їх як власність. Ті служити муть на віки; над братами ж вашими, синами Ізрайлевими, не панувати мете жорстоко один над другим.

⁴⁷ І коли руки чужениці або комірника твого придбають яке добро, а брат твій з'убожіє при йому та й продасться чужому або комірникові твому, чи кому з родини чужениці,

⁴⁸ Так послі того, як він продався, мати ме право викупу свого; одному з братів його можна викупити його.

⁴⁹ Або син дядька його викупить його, або хто з найблизшої родини його нехай викупить його; або коли руками що заробить, сам нехай викупиться.

⁵⁰ І полічиться він з тим, хто купив його, від року продажу до року ювілейного, а ціна, за котру продався, буде відповідна лічбі років; як наємник полічить він йому дні свої.

⁵¹ Коли ще багачко років, то мусить вернути відповідний викуп свій із грошей, що за них куплено його;

⁵² Коли ж мало зостанеться років до року ювілейного, так нехай розлічиться з ним: відповідно до років своїх верне викуп свій.

⁵³ Як наємник буде він із року в рік при йому; не панувати ме він над ним жорстоко перед очима твоїми.

⁵⁴ І коли не викупиться таким робом, так вийде на волю в році ювілейному, сам і діти його з ним.

⁵⁵ Бо мої раби сини Ізрайлеві, вони мої раби, що я вивів їх із Єгипецької землі. Я Господь, Бог ваш.

26

¹ Не будете робити собі балванів, ні вирізувати образів, ні ставити стовпів, і каменів з образами не ставляти мете в землі вашій, щоб перед ними бити поклони. Я Господь, Бог ваш.

² Собити мої мусите держати, і в святині благівити. Я Господь.

³ Коли будете ходити в установах моїх і будете заповіді мої хоронити і сповняти,

⁴ То давати му вам дощі у свій час, і родити ме земля жниво своє і дерево приносити ме плоди свої.

⁵ І час молочення тревати ме в вас до збору виноградини, а збір виноградини тревати ме до сїйби; і їсти мете хліб ваш до наситу і жити мете з упокоєм у землі вашій.

⁶ І дам я мир в країні, і лежати мете собі, і ніхто не буде непокоїти вас; і вигублю хижного звїра в країні, і меч не проходить ме по землі вашій.

⁷ І будете гонити ворогів ваших, і падати муть вони од меча перед вами.

⁸ І п'ятеро вас гнати ме сотню, а сотеро вас гнати ме десять тисяч, і падати муть вороги ваші од меча перед вами.

⁹ І обернусь до вас, і страшними зроблю вас, і намножу вас, і держати му завіт мій з вами.

¹⁰ І будете їсти давнolітні плоди, і прятати давнolітне перед новим.

¹¹ І поставлю хramину мою посеред вас, і не гидувати ме вами душа моя;

¹² І ходити му проміж вами, і буду вашим Богом, а ви будете моїм людом.

¹³ Я Господь, Бог ваш, що вас вивів із Єгипецької землі, щоб ви не були підневолені їм; і розірвав я зазвори ярма вашого, і дав вам ходити випроставшись.

¹⁴ Коли ж не послухаєте мене і не будете сповняти всіх заповідей моїх,

¹⁵ І коли зневажите установи мої, і гордувати ме душа ваша присудами моїми, так що не сповняти мете всі заповіді мої і зломите заповіт мій;

¹⁶ Так я зроблю те саме з вами: я допущу на вас страх, сухоти і пропасницю, від якої почорніє в очах і душа зомліє; і сїяти мете марно насінне ваше, вороги бо ваші пожеруть його.

¹⁷ І поставлю лице моє проти вас, і побють вас вороги ваші; і запанують над вами ненавидники ваші, і втікати мете, хоч ніхто не буде гонити за вами.

¹⁸ Коли ж і тоді не послухаєте мене, так усемеро побільшу кари ваші за гріхи ваші.

¹⁹ І зломлю пиху потуги вашої, і зроблю небо над вами як залізо, а землю вашу як мідь.

²⁰ І будете марнувати силу вашу, і не давати ме земля ваша жнива свого, а дерево на полі вашому не давати ме плоду свого.

²¹ А коли йти мете проти мене й не схочете слухати мене, так усемеро побільшу кари за гріхи ваші.

²² І пушу звїрину польову на вас, що вигубить дітей ваших, і пожере скотину вашу, і вас поменьшить, та й опустіють шляхи ваші.

²³ Коли ж і після сього не покаетесь та йти мете проти мене,

²⁴ Так і сам я йти му проти вас, і сам я побю вас усемеро за гріхи ваші.

²⁵ І допущу на вас меча, що помститься за завіт; а коли позабирається у городи ваші, то пішло морову кару серед вас, і віддам вас в руки ворогові.

26 Як зломлю підпору вашу, хліб, тоді пекти муть хліб ваш десятеро молодичь в одній печі, і віддавати муть вам хліб після ваги; і ви їстимете, та й не наїдати метесь.

27 Коли ж і після сього не послухаєте мене да йти мете проти мене,

28 Так у палкому гніву йти му проти вас, і карати му вас усемеро за гріхи ваші.

29 І їсти мете тіло синів ваших, і тіло дочок ваших їсти мете,

30 І зруйную високості ваші, і розбію стовпи ваші соняшні, та й кину трупа вашого на трупа ідоляського, і гидуватьи ме душа моя вами.

31 І зроблю городи ваші пустками, і спустошу сьвятощі ваші, і не прийму любих пахощів ваших.

32 І спустошу країну вашу, так що й вороги ваші з'жахнуться, що пробувають у їй.

33 І самих вас розпорошу проміж народами, і з мечем пожену за вами; і опустіє земля ваша, а городи ваші обернуться в руїну.

34 Тоді буде субота на землі по всі дні опустіння її, а ви самі опинитесь у землі ворогів ваших; тоді лежати ме земля облогом, і втішати меться своїми суботніми часами.

35 По всі дні опустіння свого спочивати ме вона, через те, що не віддыхала в суботи ваші, як жили ви на їй.

36 А хто останеться з вас, на того серце наведу страх в землі ворога його: і гнати ме його шелест летючого листу, і втікати ме, як втікають від меча, і падати ме, хоч ніхто не гнати меться за ним.

37 І будуть падати одно через другого, наче перед мечем, хоч ніхто не гнати ме їх; і не буде в вас снаги, щоб остоятись перед ворогами вашими.

38 І погибнете між народами, і пожере вас ворожа земля;

39 Хто ж останеться з вас, ті потануть в беззаконнях своїх по ворожих землях, і в беззаконнях батьків своїх вкупі з ними.

40 І будуть тоді признаватись вони в беззаконнях своїх і в беззаконнях батьків своїх, котрими спроневірились мені, та що йшли проти мене,

41 Та, що й я йшов проти них, і загнав їх у землю ворогів їх. А коли тоді впокориться необрізане серце їх, і вони спокутують беззаконня свої,

42 То я спогадаю завіт мій з Яковом, і також завіт мій з Ізааком, і завіт мій з Авраамом спогадаю, і землю спогадаю.

43 Бо опустіє після них земля, і втішати меться суботніми часами своїми в час опустіння свого без них; самі ж вони приймати муть кару за беззаконня свої, через те, так через те, що судами моїми погордували і душа їх установами моїми гидувала.

44 Тільки ж і тоді, як пробувати муть вони в землі ворогів своїх, не відкину їх від себе і не зогиджу їх собі так, щоб їх вигубити та зломити завіт мій з ними; я бо Господь, Бог їх.

45 Ні! Спогадаю задля їх же самих завіт мій з предками їх, що вивів їх із Єгипецької землі перед очима народів, щоб їх Богом бути. Я Господь.

46 Се установи, й присуди, і закони, що постановив Господь проміж собою й синами Ізрайлевими на Синай горі, через Мойсея.

27

1 І рече Господь Мойсейові:

2 Промов до дітей Ізрайлевих і скажи їм: Коли хто небудь робить обітницю, то по цінуванню твому нехай будуть посвячені душі Господеві.

3 Цінуванне ж твоє нехай буде: Чоловіка од двадцятьох років і до шістьдесятьох ціна його п'ятьдесять секлів срібла, по секлям сьвятині.

4 А як жінка, то буде ціна твоя тридцять секлів;

5 А як од пяти років до двадцяти років, так ціна твоя для музського полу буде двадцять секлів, а для женського у тридцять секлів;

6 А як од одного місяця до п'ятьох років, так ціна твоя буде для хлопчика пять секлів, а ціна твоя для дівчатка три секлів срібла;

7 А як же кому шістьдесять років або він старший, так ціна твоя, коли се чоловік, п'ятнадцять секлів, а як жінка, десять секлів.

8 Коли ж той, що робить обітницю, не спроможеться дати по твому цінуванню, так поставити його перед сьвященником, і цінувати ме його сьвященник; по мірі того, що може дати той, хто робить обітницю, нехай цінує його сьвященник.

9 А коли се скотина, з тих, що приносять в жертву Господеві, так усяке, що буде дане Господеві, сьвятим стане.

10 Нехай не переміняє її і не міняє ситу на захарчовану, чи захарчовану на ситу; а коли ж такі замінить скотину за скотину, так і ся й та стануть сьвятими.

11 А коли буде яка нечиста скотина, що не приносять в жертву Господеві, так нехай поставити скотину перед сьвященником,

12 Та й оцінить сьвященник, чи годиться вона, чи не годиться.

¹³ Як оцінить її сьвященник, так і мусить бути. Коли ж би хто схотів викупити її, так нехай додасть п'ятину до ціни твоєї.

¹⁴ І коли хто присьвятить дім свій, як сьвятинку Господеві, оцінить його сьвященник, чи годиться, чи ні.

¹⁵ Як сьвященник оцінить, так воно й мусить бути. Коли ж той, хто присьвятив, та схоче викупити дім свій, так мусить додати ще п'ятину гроша по цінуванню твому, і буде його.

¹⁶ А коли частину поля свого присьвячує хто Господеві, так оціниш по мірі висіву його. За один гомер висіву ячменю ціна п'ятьдесять секлів срібла.

¹⁷ Коли від ювілейного року присьвятить поле своє, зостанеться воно по цінуванню твому.

¹⁸ А коли по ювілейному році присьвятить поле своє, так сьвященник полічить йому гроші, по мірі літ, що осталися до ювілейного року, і се буде убавлено від ціни твоєї.

¹⁹ Коли ж той, хто присьвятив, та схоче викупити поле, так наддати мусить п'ятину срібла по цінуванню твому, і останеться воно за ним.

²⁰ А коли не викупить поля, або продасть поле другому чоловікові, так неможна буде знов викупити його;

²¹ І буде поле, як вийде вільне в ювілейному році, сьвяте Господеві, як поле присьвячене; буде воно сьвященникові як власність його.

²² А коли присьвятить Господеві поле куплене, що не належить до власного поля його,

²³ Так нехай полічить йому сьвященник, скільки по цінуванню його виходить до ювілейного року; і віддасть він цінуванне твоє того дня, яко сьвяте Господнє.

²⁴ В ювілейному році вернеться поле знов до того, в кого він купив його, до того, чия земля властиво була.

²⁵ А всяка ціна твоя буде секлями сьвятині; двацять гер на одну секлю.

²⁶ Тільки первака від скотини, що вже як первородний належить Господеві, не присьвячувати ме ніхто.

²⁷ Коли ж скотина нечиста, так мусить викупити її по цінуванню твому, надавши до неї п'ятину; як же не викупить, так продасться вона по цінуванню твому.

²⁸ Тільки все обречене, що хто присьвятив Господеві, усе, що його, чи людина, чи скотина, чи поле його власності, неможна продавати ні викуплювати; все що обречене, пресьвяте Господеві.

²⁹ Усе присьвячене, що буде присьвячене від людей, не можна викупити; заколене мусить бути.

³⁰ І всяка десятина на землі, від насіння землі, від плодів з дерева, буде Господеві; сьвяте Господеві.

³¹ Коли ж хто схоче викупити яку десятину свою, так п'ятину її мусить ще додати до неї.

³² А всяка десятина з буйної і дрібної скотини, з усього, що проходить під палцем пастуха, десята скотина буде сьвятим Господеві;

³³ Нехай не розбирають, чи годиться чи не годиться, і нехай не переміняють її; коли ж таки перемінять, так і вона сама й та, що нею замінено, стане сьвятим Господеві; не можна її викупити.

³⁴ Се заповіді, що заповідав їх Господь Мойсейові про синів Ізрайлевих на Синай горі.

ЧЕТВЕРТА КНИГА МОЙСЕЯ.

¹ І рече Господь Мойсейові в Синайському степу, в соборному наметі, на перший день другого місяця, у другому році по виході із Єгипецької землі, і каже:

² Перелічіть усю громаду синів Ізрайлевих, по поколіннях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, усіх музького полу по головах їх.

³ Од двадцяти років і старше, кожного, що зможе стояти в військовій лаві Ізраїля; перелічуйте їх по полках їх, ти з Ароном,

⁴ І буде в вас один чоловік для кожного покоління, чоловік, що є головою в батьківському дому своєму.

⁵ І се ймена тих, що стояти муть із вами: Від Рубена: Лейзор Шедеуренко.

⁶ Від Симеона: Селумііль Зуришадаєнко.

⁷ Від Юди: Наазон Аминадабенко;

⁸ Від Іссахара: Нетанеіль Зуаренко;

⁹ Від Зебулона: Еліаб Гелоненко;

¹⁰ Від синів Йосифови: від Ефраїма: Елішама Амгуденко; від Манассе: Гамалеїль Педазуренко;

¹¹ Від Бенямина: Абидан Гидеонієнко;

¹² Від Дана: Ахієзер Амїшадаєнко;

¹³ Від Азера: Пагіїль Окраєнко;

¹⁴ Від Гада: Елеасаф Дегуйленко;

¹⁵ Від Нафталія: Агира Енаненко;

¹⁶ Се покликані до громади, князі родів батьківських; се були голови над тисячами в Ізраїлі.

¹⁷ І взяли Мойсей та Арон людей сих, що їх назвав Господь на імя.

¹⁸ І всю громаду скликали вони на перший день другого місяця. І списано родоводи їх, по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен, від двадцяти років і старше, по головах їх;

¹⁹ Як заповідав Господь Мойсейові. І так перелічив їх у Синай пустині.

²⁰ І було синів Рубена, первенця Ізрайлевого: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, по головах їх, всього музького полу, від двадцяти років і старше, всіх, що ставали до війська,

²¹ Перелічених з покоління Рубенового, сорок шість тисяч і п'ятьсот.

²² Синів Симеонових: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу, від двадцяти років і старше, всіх що ставали до війська,

²³ Перелічених з покоління Симеонового, п'ятьдесят дев'ять тисяч і триста.

²⁴ Синів Гадових: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу від двадцяти років і старше, що до війська ставали,

²⁵ Перелічених з коліна Гадового, сорок шість тисяч шістьсот і п'ятьдесят.

²⁶ Синів Юдиних: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу від двадцяти років і старше, всіх що до війська ставали,

²⁷ Перелічених з покоління Юдиного, сімдесят чотири тисячі і шістьсот.

²⁸ Синів Іссахарових: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу від двадцяти років і старше, що до війська ставали,

²⁹ Перелічених з покоління Іссахарового, п'ятьдесят чотири тисячі і чотириста.

³⁰ Синів Зебулонових: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу, від двадцяти років і старше, що до війська ставали,

³¹ Перелічено з покоління Зебулонового, п'ятьдесят сім тисяч і чотириста.

³² Синів Йосифових: Синів Ефраїмових: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу від двадцяти років і старше, всіх що до війська ставали,

³³ Перелічено з покоління Ефраїмового, сорок тисяч і п'ятьсот.

³⁴ Синів Манассеїних: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу від двадцяти років і старше, всіх що до війська ставали,

³⁵ Перелічено з покоління Манассеїнового, тридцять дві тисячі і двісті.

³⁶ Синів Беняминових: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу від двадцяти років і старше, всіх що до війська ставали,

³⁷ Перелічених з покоління Беняминового, тридцять п'ять тисяч і чотири ста.

³⁸ Синів Данових: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу від двадцяти років і старше, всіх що до війська ставали,

³⁹ Перелічених з покоління Данового, шістьдесят дві тисячі і сімсот.

⁴⁰ Синів Асерових: Покоління їх по родинях їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, всього музького полу від двадцяти років і старше, всіх що до війська ставали,

⁴¹ Перелічених з покоління Асерового, сорок одна тисяча і п'ятьсот.

⁴² Синів Нафталієвих: Покоління їх по родинах їх, по батьківських домах їх, по лічбі імен їх, від двадцяти років і старше, всіх що до війська ставали,

⁴³ Перелічених з покоління Нафталієвого, пятьдесят три тисячі і чотириста.

⁴⁴ Се перелічені, що їх поперелічували Мойсей та Арон та князі Ізраїльські, що їх було дванадцять чоловіка: були вони кожний за батьківський дім свій.

⁴⁵ Так перелічено синів Ізраїлевих по батьківських домах їх від двадцяти років і старше, всіх що до війська Ізраїльського ставали.

⁴⁶ І було всіх перелічених шістьсот три тисячі і пятьсот пятьдесят.

⁴⁷ Левітів же по батьківському поколінню не перелічувано між ними.

⁴⁸ Сказав бо Господь Мойсейові:

⁴⁹ Тільки Левієве покоління не подаси до переписі, і не лічити меш їх між синами Ізраїлевими,

⁵⁰ А мусиш поставити Левітів над храминою свідчення і над усім знаряддєм її і над усім, що до неї належить. Носити муть вони храмину і все знаряддє її, і будуть вони на послугу при ній, і отаборяться навкруги храмини.

⁵¹ І як треба буде нести храмину, нехай підносять її Левіти; а як треба зупинитись храмині, становити муть її Левіти. Хто ж чужий наблизиться до неї, тому буде смерть.

⁵² І стануть табором сини Ізраїлеві, кожний у своєму таборі, і кожний під своїм прапором, пополках своїх.

⁵³ Левіти ж мусять отаборитись навкруги храмини свідчення, щоб не загорівся гнів мій на громаду синів Ізраїлевих, і будуть Левіти на чатах при храмині свідчення.

⁵⁴ І вчинили сини Ізраїлеві все; як заповідав Господь Мойсейові, так вчинили вони.

2

¹ І рече Господь Мойсейові й Аронові:

² Кожний із синів Ізраїлевих отабориться під прапором своїм, під знамям батьківського дому свого. Навпроти соборного намету, навкруги його стануть табором.

³ На схід сонця стануть: Прапор табору Юдиного, по полках своїх, і князь синів Юдиних Нахзон Аминадабенко;

⁴ І полки його й перелічені його сімдесят чотири тисячі і шістьсот.

⁵ А коло його стане: Покоління Іссахарове, і князь синів Іссахарових Нетанеїль Зуаренко;

⁶ І полки його й перелічені його пятьдесят чотири тисячі і чотири ста.

⁷ Покоління Зебулонове, і князь синів Зебулонових Еліаб Гелоненко;

⁸ І полки його і перелічені його пятьдесят сім тисяч і чотириста.

⁹ Всіх перелічених в таборі Юдиному сто вісімдесят шість тисяч і чотириста пополках їх; перві рушати муть вони.

¹⁰ На полудні стануть: Прапор табору Рубенового, по полках своїх;

¹¹ І князь синів Рубенових Елизур Шедеуренко, полки його і перелічені його сорок шість тисяч і пятьсот.

¹² А поруч його стане покоління Симеонове;

¹³ І князь синів Симеонових Селумііль Зуришадаенко; полки його і перелічені його пятьдесят девять тисяч і триста.

¹⁴ Потім покоління Гадове; і князь синів Гадових Еліасаф Дегуйленко;

¹⁵ І полки його і перелічені його, сорок пятьтисяч і шістьсот і пятьдесят.

¹⁶ Усіх перелічених у таборі Рубена сто пятьдесят одна тисяча і чотириста і пятьдесят по полках їх. Другими вже наступати муть.

¹⁷ А соборний намет рушати ме вкупі з табором Левітським, в середині табору; як отаборились, так і рушати муть вони; кожне на місці своєму під прапорами своїми.

¹⁸ На захід сонця стане прапор Ефраїмів по полках їх; і князь синів Ефраїмових Елішама Амігуденко;

¹⁹ І полки його і перелічені його сорок тисяч і пятьсот.

²⁰ А поруч його стане покоління Манассеїне, і князь синів Манассеїних Гамалеїль Педазуренко.

²¹ І полки його і перелічені його трицять дві тисячі і двісті.

²² Потім покоління Беняминове, і князь синів Беняминових Абидан Гиденіенко;

²³ І полки його і перелічені його трицять пять тисяч і чотириста.

²⁴ Усіх перелічених в таборі Ефраїмовому сто вісім тисяч і сто по полках їх.

²⁵ На півночі стане прапор табору Данового по полкам їх, і князь синів Данових Ахієзер Амішадаенко;

²⁶ І полки його і перелічені його шістьдесят дві тисячі і сімсот.

²⁷ А поруч його стане: покоління Ассерове, і князь синів Асерових Пагіїль Окраненко;

²⁸ І полки його й перелічені його сорок і одна тисяча і пятьсот.

²⁹ І покоління Нефталієве, і князь синів Нефталієвих Агира Енаненко;

³⁰ І полки його й перелічені його пятьдесят три тисячі і чотириста.

³¹ Усіх перелічених в Дановому таборі сто п'ятдесят сім тисяч і шістьсот по полках їх. Останніми вже рушати муть.

³² Се перелічені сини Ізрайлеві по батьківських домах їх. Усіх перелічених у таборах по полках їх було шістьсот три тисячі і п'ятсот п'ятдесят.

³³ Левітів же не перелічвано між синами Ізрайлевими, як заповідав Господь Мойсейові.

³⁴ І чинили сини Ізрайлеві все, що заповідав Господь Мойсейові: так отаборувались по прапорах своїх, і так рушали у похід кожний по родинках своїх і по батьківських домах своїх.

3

¹ А се постань Аронова та Мойсейова, як розмовляв Господь із Мойсейом на Синай горі.

² І се ймена синів Аронових: Надаб, первенець, та Абігуй, Єлеазар та Ітамар.

³ Се ймена синів Аронових, помазаних священників, висвячених, щоб служили священну службу.

⁴ І померли Надаб та Абігуй перед Господом, як приносили чужий огонь перед Господом в Синайському степу, дітей же в їх не було. І були священниками Єлеазар та Ітамар перед лицем Арона, батька свого.

⁵ І рече Господь Мойсейові:

⁶ Нехай приступить покоління Левієве, та й поставиш їх перед Ароном священником, щоб usługували вони йому.

⁷ І нехай вони дбають про все, що йому треба, йому й усій громаді в соборному наметі, щоб служити службу в святині.

⁸ І будуть доглядати знадбів в соборному наметі та стерегчи синів Ізраїля, щоб відправляли службу в храміні.

⁹ І віддаси Левітів Аронові й синам його; зовсім віддані йому будуть вони зміж синів Ізрайлевих.

¹⁰ Арона ж і синів його поставиш до священничої служби; коли ж чужениця який приступить, передати його смерті.

¹¹ І рече Господь Мойсейові:

¹² Се я сам узав Левітів зміж синів Ізрайлевих замість усіх первенців, що їх приводить мати між синами Ізрайлевими, і будуть Левіти моїми.

¹³ Мій бо всякий первенець: Того дня, як повбивав я усі первенці в Єгипетській землі, присвятив я собі всі первенці в Ізраїлі, від людини до скотини; мені будуть вони, мені Господеві.

¹⁴ І рече Господь Мойсейові в Синайському степу:

¹⁵ Перелічи сини Левієві по батьківських домах їх, по родинках їх. Увесь музyczny пол їх мусиш перелічити; від одномісячного немовлятка й старше перелічиш їх.

¹⁶ І перелічив їх Мойсей по слову Господньому, як він заповідав.

¹⁷ І були сі сини Левієві по йменах своїх: Герзон і Кегат і Мерарій.

¹⁸ І се ймена синів Герсона по родинках їх: Лібній і Семій.

¹⁹ А сини Кегата по родинках їх: Амрам та Їзгар, Геброн та Узеїль.

²⁰ А сини Мерари по родинках їх: Махлій та Мушії. Се родини Левієві, по батьківських домах їх.

²¹ Від Герсона: родина Лабній і родина Семій; се родана Герсоніїв.

²² Перелічених їх по лічбі всього музycznego полу, від одномісячного немовлятка і старше перелічених їх, сім тисяч і п'ятсот.

²³ Родини Гереоніїв отаборились за храминою, на захід сонця.

²⁴ А князь батьківського дому в Герсоніїв був Елясаф Лаеляненко.

²⁵ І мали доглядати Герсонії в соборному наметі: храмину й намет і покриття його і завісу коло входу в соборний намет,

²⁶ І завісу в дворі і завісу при вході до двора, що навкруги храмини й жертівника і посторонків його на всю потріб їх.

²⁷ А від Кегата родина Амраміїв і родина Їзгаріїв і родина Геброніїв і родина Узіеліїв. Се родина Кегатіїв.

²⁸ По лічбі всього музycznego полу, від одного місяця і старше, вісім тисяч шістьсот, що були сторожі коло святині.

²⁹ Родини синів Кегата отаборились з полуденного боку храмини.

³⁰ А князь батьківського дому в родин Кегатіїв був Елізафал Узіеленко.

³¹ А доглядали вони: скриню й стола і світильника і жертівників і посудини в святині, що були для служби, і завіси і всього, що треба робити.

³² А князь над князями Левітів Єлеазар, син Арона священника; він був доглядачем над тими, що були на сторожі коло святині.

³³ Від Мерарія: родина Махеліїв і родина Мушіїв; се родини Мераріїв.

³⁴ І перелічених їх по лічбі всього музького полу, від одного місяця і старше: шість тисяч і двісті.

³⁵ А князь батьківського дому в родині Мераріїв був Зурієль Абихайлієнко. Стояли вони табором на північному боці храмини.

³⁶ А мали доглядати сини Мерарія: Дошок храмини і засовів її і стовпів її і підніжків її, і всієї посудини і всякої служби при них;

³⁷ І стовпів навкруги двора і підніжків їх і приколків їх і мотузів їх.

³⁸ А ті, що спереду храмини, проти сходу, перед соборним наметом на схід сонця отаборились, були Мойсей та Арон та сини його, що були на сторожі коло сьвятині замість синів Ізрайлевих. Коли ж посторонний чоловік наблизиться, то буде йому смерть.

³⁹ Усіх перелічених Левітів, що перелічив Мойсей з Ароном, як заповідав Господь, по родинях їх, всього музького полу, від одного місяця і старше, було двацять і дві тисячі.

⁴⁰ І рече Господь Мойсейові: Перелічи всі первенці музького полу в синів Ізрайлевих, від одного місяця й старше, і позлічуй імена їх.

⁴¹ І мусиш узяти Левітів для мене, Господа, замість усіх первеньців із синів Ізрайлевих, і скотину в Левітів замість усіх перваків із скотини в синів Ізрайлевих.

⁴² І перелічив Мойсей, як заповідав Господь йому, все первородне у синів Ізрайлевих.

⁴³ І було всіх первеньців музького полу, по лічбі імен, від одного місяця і старше, по переліку їх, двацять дві тисячі двісті сімдесять і три.

⁴⁴ І рече Господь Мойсейові:

⁴⁵ Возьми Левітів замість усіх первеньців із синів Ізрайлевих, і будуть моїми Левіти; Господніми.

⁴⁶ А тих двісті сімдесять і тріох первеньців із синів Ізрайлевих, що їх більше над лічбу Левітів, мусиш викупити;

⁴⁷ І взяти по п'ять секлів за голову; по секлям сьвятині возмеш, двацять гер за один секель.

⁴⁸ А срібло віддаси як викуп за тих, що над лічбу їх більше, Аронові та синам його.

⁴⁹ І взяв Мойсей викупні гроші з тих, що були на лічбу викуплених Левітами;

⁵⁰ За первеньців у синів Ізрайлевих узяв срібла тисячу триста десять і п'ять секлів, по секлям сьвятині.

⁵¹ І віддав Мойсей викупні гроші Аронові та синам його, по слову Господньому, як заповідав Господь Мойсейові.

4

¹ І рече Господь Мойсейові й Аронові:

² Перелічіть голови в синів Кегатових, між синами Левієвими, по родинях їх, по батьківських домах їх,

³ Від трийцять років і старше аж до п'ятидесяти років, усіх спосібних до роботи, щоб робити діло при соборному наметі.

⁴ Буде ж служба синів Кегатових коло соборного намету: носити сьвятиню сьвятинь.

⁵ І увійдуть Арон та сини його, як треба рушати таборіві, і знімуть вони закриваючу завісу і вкриють нею скриню свідчення;

⁶ І положять вони на ню покривало із барсучих шкір і накинуть на неї простирало з блавату та й повсовують носила її.

⁷ І стіл для покладного хліба застелять обрусом з блавату та й поставлять на йому полумиски і чаші і кадильніці і збанки для жертви ливної; і повсячасний хліб буде на йому.

⁸ І на все те накинуть покривало з кармазину і покриють покривалом із барсукових шкір; та й повсовують носила його;

⁹ І возьмуть плахту з блавату та й накриють сьвітільника й лампи його і щипці його і гасільниці його і всю посудину на олію до його, що її уживають до його.

¹⁰ І обгорнуть його й усю посудину його покривалом з барсучих шкір, та й положять на ноші.

¹¹ А на жертівника золотого накинуть плахту з блавату, та й укриють його покривалом із барсучих шкір і повсовують носила його.

¹² І возьмуть всю посудину службову, що на службу в сьвятині, та й положять її в плахту блавовату та й накриють покривалом із барсучих шкір і положять на ноші.

¹³ І виберуть попіл із жертівника та й накриють його обрусом з пурпуру,

¹⁴ І положять на йому увесь посуд його, потрібний до служби на йому: кадильніці і вилка й кочерги і бризкалка і все надібе до жертівника; і накриють все те покривалом з барсучих шкір, та й попросовують носила його.

¹⁵ А як Арон і сини його скінчать накривати сьвятиню і всю посудину сьвятині, щоб рушити потім з табором, то придуть тоді синове Кегата, щоб нести, та щоб не торкнулись сьвятого та й не вмерли. Се те із соборного намету, що синове Кегата нести мають.

¹⁶ Елеазар же, син Арона сьвященника, мати ме догляд над олїєю для сьвітильника та над кадильними пахощами, та над повсячасною жертвою хлібною, та над миром, та догляд над цілою храминою і над усім, що є в нїй, над сьвятиною як і над посудиною її.

¹⁷ І рече Господь Мойсейові та Аронові:

¹⁸ Дбати мете ви, щоб покоління родин Кегатіїв не викоренилось зміж Левітів;

¹⁹ А от що чинити мете з ними, щоб жили та не померли, як приступлять до пресьвятого: Арон і сини його мусять увійти і поставити кожного з них до його служби і до тягару його;

²⁰ Та неможна їм увійти та й озирати сьвяте хоч би тільки на хвилинку, ато помруть.

²¹ І рече Господь Мойсейові:

²² Перелічи голови синів Герсонових по батьківських домах їх, по родинах їх;

²³ Від трийцяти років і старше до пятьдесять років перелічиш їх, усіх спосібних до роботи, щоб послугували в соборному наметі.

²⁴ Буде ж робота родин Герсонових, що до служби і до тягарів, така:

²⁵ Нести муть вони келіми храмини, і соборний намет, покривало його і покривало із барсучих шкір, що зверху на йому, та завісу коло входу в соборний намет,

²⁶ І опони з двора, і опону, що при вході воріт у дворі, що є кругом храмини і жертівника і мотузи до них і всяку посудину службову їх; і все, що треба зробити з ними, мусять зробити.

²⁷ По приказам Арона і синів його буде вся послуга синів Герзоніїв, чи нести муть тягарі чи робити муть яку роботу свою; і поручите їм берегти усе, що нести муть.

²⁸ Така послуга родин синів Герсоніїв при соборному наметі; а дбати муть вони про службу під доглядом Ітамара, Ароненка, сьвященника.

²⁹ Синів Мерарієвих перелічиш по родинах їх, по батьківських домах їх;

³⁰ Від трийцяти років і старше до пятьдесять років перелічиш їх, усіх, що стануть до роботи, на послугу в соборному наметі.

³¹ І се тягарі, що їх нести мають, по службі своїй в соборному наметі: дошки храмини і засуви її і стовпи її і стояла їх.

³² І стовпи в дворі всі кругом і стояла їх і приклки їх і верівки їх, з усім знаряддем їх і зо всією послугою їх; і розлічіть по іменам речі, що мають їх нести.

³³ Се послуга родин синів Мерарієвих, по всякій службі їх у соборному наметі, під надзором Ітамара Ароненка, сьвященника.

³⁴ І перелічили Мойсей та Арон та князі громадські Кегатових синів по родинах їх і по батьківських домах їх;

³⁵ Від трийцяти років і старше до пятьдесять років, усіх спосібних до роботи, на послугу в соборному наметі.

³⁶ І було перелічених їх по родинах їх дві тисячі сімсот і пятьдесять.

³⁷ Се перелічені з родин Кегатових, всі що були на послугу при соборному наметі, що їх перелічив Мойсей та Арон, по слову Господньому через Мойсея.

³⁸ Перелічено і синів Герсонових по родинах їх, по батьківських домах їх,

³⁹ Від трийцяти років і старше до пятьдесять років, всіх спосібних до роботи, на послугу в соборному наметі.

⁴⁰ І було перелічених їх по родинах їх, по батьківських домах їх, дві тисячі шістьсот і трийцять.

⁴¹ Се перелічені з родин Герсонових, всі що послугували при соборному наметі, що їх перелічили Мойсей та Арон, по слову Господньому.

⁴² І перелічено родини в синів Мерарієвих по семьях їх, по батьківських домах їх,

⁴³ Від трийцяти років і старше до пятьдесять років, усіх спосібних до роботи, на послугу в соборному наметі.

⁴⁴ І було перелічених їх по родинах їх, три тисячі й двісті.

⁴⁵ Се перелічені з родин синів Мерарієвих, що перелічили Мойсей та Арон, по слову Господньому через Мойсея.

⁴⁶ Усіх перелічених Левітів, що перелічив їх Мойсей з Ароном та з князями Ізрайлевими, по родинах їх, по батьківських домах їх,

⁴⁷ Від трийцяти років і старших, до пятьдесять років, усіх, що ставали на службу при соборному наметі, щоб послугу робити і носити,

⁴⁸ Було перелічених їх, вісім тисяч пятьсот і вісімдесять.

⁴⁹ Перелічено їх по слову Господньому через Мойсея, кожного по послузі своїй і по тягарах своїх, що їх нести мають. І перелічено їх, як повелів Господь Мойсейові.

5

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Повели синам Ізрайлевим висилати з табору всякого прокаженого й усякого з течивом і всякого, хто зробиться нечистим од мерця.

³ Як чоловіка, так жінку мусите висилати геть із табору, щоб не занечистили шатрів своїх, що серед їх я витаю.

⁴ І вчинили так сини Ізрайлеві; і стали висилати їх із табору; як приказав Господь Мойсейові, так і стали чинити сини Ізрайлеві.

⁵ І рече Господь Мойсейові:

⁶ Промов до синів Ізрайлевих: Коли чоловік або жінка вчинять який гріх проти людини, та спроневіряться тим Господеві, і провиняться душа,

⁷ Так покаяться мусять у грісі своєму, котрим согрешили; і хто зробив кривду, мусить в повні вернути, та ще п'ятину того наддати, і тому віддати, кого скривдив.

⁸ А коли в людини та нема родича, щоб вернути йому кривду, так нехай верне кривду Господеві, і буде вона священникові, опріч барана жертви примирення, що буде на покуту за його.

⁹ І буде йому всяка жертва підношення з усяких святих приносів, що приносять їх сини Ізрайлеві священникові.

¹⁰ І все, що хто посвятить, буде його; що хто дає священникові, його буде.

¹¹ І рече Господь Мойсейові:

¹² Промов до синів Ізрайлевих і скажи їм: Коли зверне жінка чия на бік, і спроневіряться чоловікові своєму,

¹³ І зляжеться хто з нею, і буде воно втаєно від очей чоловіка її, і тайкома нечистою стала вона, та нема свідка проти неї, а самої не поймано на вчинку;

¹⁴ Та ревнивий дух схопить його, і буде він ревнувати на жінку, як вона опоганилась; або зійде на його дух ревнивий, і стане він ревнувати на жінку свою, а вона не опоганилась;

¹⁵ То приведе чоловік той жінку до священника, і принесе приніс її задля неї, десятину ефи ячмінної муки; не наливати ме олії на неї і не класти ме ладану; бо се приніс за ревнування, хлібний приніс на спомин, що нагадає провину.

¹⁶ І скаже їй приступити священник, і поставить її перед Господом.

¹⁷ І возьме священник води сьвятої в посудину глиняну; та возьме священник порошу, що на долівці в храміні, та й кине його в воду.

¹⁸ І поставить священник жінку перед Господом, і відкриє голову жінці, і положить на руки її хлібний приніс поминальний; се приніс за ревнування; а в руці священника буде гірка вода, що наводить прокляття.

¹⁹ І заклинати ме священник її, і казати ме жінці: Коли не лежав ніхто з тобою, і коли ти, бувши за чоловіком твоїм, не спроневірилась мужові нечистотою, то будь не пошкоджена від сієї води гіркої, що наводить прокляття;

²⁰ Коли ж ти, бувши за чоловіком твоїм, спроневірилась і опоганила себе, і лежав з тобою хто окрім чоловіка твого,

²¹ І заклене жінку священник клятвою прокляття, і промовить священник до жінки: І нехай зробить Господь проклятою і злорікою тебе серед людю твого, і нехай допустить, щоб опало лоно твоє і опух живіт твій.

²² І ся вода, що наводить прокляття, увійде в утробу твою, щоб твій живіт опух і щоб лоно твоє опало. І скаже жінка: Амінь, амінь *!

²³ І запише прокляття сі священник у книзі, та й змиє їх водою гіркою;

²⁴ І дасть він жінці напитись гіркої води, що наводить прокляття, щоб увійшла вода в неї для гіркості.

²⁵ І возьме священник із руки в жінки приніс за ревнування, і похитувати ме сим даром перед Господом, і принесе його до жертівника.

²⁶ І возьме священник жменю із приносу, як частку на спомин та й пустить з димом на жертівнику; а потім дасть жінці води напитись.

²⁷ А як дасть їй води напитись, то станеться, коли опоганилась вона і спроневіралась чоловікові своєму, так вода, що наводить прокляття, увійде в неї для гіркості, і опухне живіт в неї, та й опадє лоно в неї; і стане жінка проклятою між людом своїм.

²⁸ А коли жінка не опоганила себе, а чиста вона, так буде непошкоджена і зачне насінне.

²⁹ Се закон про ревнування: Як жінка, бувши за мужем своїм, зверне на бік і опоганить себе,

³⁰ Або коли обійме чоловіка ревнивий дух, і ревнує він на жінку свою, і ставляє жінку перед Господом, так сповнить над нею священник увесь той закон.

³¹ І проститься чоловікові провину його, а жінка нести ме на собі гріх свій.

6

¹ І рече Господь Мойсейові:

* 5:22 Нехай так буде.

² Промов до синів Ізрайлевих і скажи їм: Коли чоловік чи жінка захоче присвятити себе шлюбом назарейським, щоб відлучившись віддатись Господеві,

³ Од вина й трунку запиваючого мусить здержуватись: оцту винного й оцту трункового не пити ме; і жадного соку виноградного не пити ме, і не їсти ме ні сьвіжого ні сушеного винограду.

⁴ По ввесь час назарейства свого не їсти ме нічого, що зроблено з винограду, чи воно із зерен, чи з лущиння.

⁵ По ввесь час шлюб у його назарейського бритва нехай не торкається голови його; покіль не мине час той, що він відлучився для Господа, сьвятим буде він; нехай запустить волосся на голові своїй.

⁶ По ввесь час, як відлучиться він для Господа, до жадного трупа не приступати ме.

⁷ Задля батька свого або матері своєї, задля брата свого або сестри своєї, коли помре хто з них, нехай не опоганює себе; бо посьвяченне Бога його на голові його.

⁸ По всі дні назарейства свого він присьвячений Господеві.

⁹ І коли хто вмере, несподівано, при йому, і він опоганив посьвят голови своєї, так мусить остригти голову собі в день очищення свого; сегомо дня остриже її.

¹⁰ А восьмого дня подасть дві горлиці чи двоє голубенят сьвященникові, коло входу в соборний намет.

¹¹ І принесе сьвященник одно як жертву за гріх, а друге на всепаленне, і спокутує його за те, що опоганив себе коло мерця; і осьвятить голову йому того ж дня.

¹² І почне він знов дні свого відлучення назарейського Господеві, та й принесе ягня однолітне в жертву за провину; попередні ж дні пішли марно, бо опоганений посьвят його назарейський.

¹³ І се закон про назарея: Того дня, як сповниться час відлучення його, приведуть його до входу в соборний намет.

¹⁴ І принесе він жертву свою Господеві: однолітне ягня без скази на всепаленне, та однолітню ягничку без скази на жертву за гріх; і барана одного без скази на жертву мирну,

¹⁵ І кошик опрісноків: коржів із пшеничної муки, замішаної на олії, та палениць незаквашених, помазаних олією; а вкупі з ними і хлібну і ливну жертву свою.

¹⁶ І приведе їх сьвященник перед Господа, і принесе його жертву за гріх і всепаленне його.

¹⁷ А барана принесе як жертву мирну Господеві вкупі з кошиком опрісноків, і принесе сьвященник хлібну і ливну жертву його.

¹⁸ І остриже назарей коло входу в соборний намет голову назарейства свого, і возьме волосся з голови назарейства свого та й положить на вогонь, що під жертвою мирною.

¹⁹ І возьме сьвященник лопатку варену з барана, і колача прісного одного з кошика, і паленицю прісну одну, та й положить на руки назарееві, послі, як остриже назарейство своє,

²⁰ Та й принесе їх сьвященник в жертву гойдану перед Господом; се буде сьвяте сьвященникові з грудиною жертви гойданої і з лопаткою жертви підношеної. А після сього можна назарееві вино пити.

²¹ Се закон про назарея, що робить обітницю, і про приноси його Господеві за назарейство своє, опріч того, що на спромогу його. По обітниці своїй, яку шлюбуював, так чинити ме по закону назарейства свого.

²² І рече Господь Мойсейові:

²³ Промов до Арона й до синів його й скажи: Так будете благословляти синів Ізрайлевих; мовлячи їм:

²⁴ Господь благослови тебе, і хорони тебе!

²⁵ Господь нехай сьвітить лицем своїм над тобою, та милує тебе!

²⁶ Нехай оберне Господь лице своє на тебе і дасть тобі впокій!

²⁷ І так нехай звивають імя моє на Ізраїля, і я благословити му їх.

7

¹ І було се того дня як скінчив Мойсей ставити храмину, і помазав її та й осьвятити її, і всю посудину її, і жертівника і всю посудину його, і як він помазав і осьвятити їх;

² То прийшли князі Ізрайлеві, голови батьківських домів їх, що були князями поколінів, і начальниками перелічених,

³ І принесли приноси свої перед Господа: шість критих возів і дванайцять волів, один віз на два князі, та один віл за кожного з них, і привели їх перед храмину.

⁴ І рече Господь Мойсейові:

⁵ Возьми їх від них, і будуть вони на службу в соборному наметі, і передай їх Левітам, кожному, що годиться по службі його.

⁶ І взяв Мойсей вози й волів та й оддав їх Левітам.

⁷ Два вози і чотири воли віддав синам Герсоновим, дивлючись по їх послузі,

⁸ А чотири вози і вісім волів оддав синам Мерарієвим, дивлючись по їх послузі під доглядом Ітамара, сина Арона, сьвященника.

⁹ Синам же Кегатовим не дав нічого; вони бо робили послугу коло св'ятині, — на плечах носили її.

¹⁰ І приносили князі посвятні дари жертівника того дня, як помазано його; і принесли князі дари свої перед жертівником.

¹¹ І рече Господь Мойсейові: Щодня приносити ме один князь приноси свої на освячення жертівника.

¹² І той, що приніс першого дня свій приніс, був Нахзон Аминадабенко, з покоління Юдиного.

¹³ А приніс його був: один полумисок срібний, сто трийцять секлів вагою, кубок срібний в сімдесят секлів, по секлеві св'ятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, як жертва хлібна;

¹⁴ Одна чаша, десять секлів золота вагою, повна кадила;

¹⁵ Один молодий бик, один баран, одно ягня однолітнє, на всепаленнє;

¹⁶ Один козел на жертву за гріх;

¹⁷ А на жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят однолітків п'ятеро. Се був приніс Нахзона Аминадабенка.

¹⁸ На другий день приносив жертву князь синів Иссахарових, Нетанейл Зуаренко.

¹⁹ А жертва його була: один полумисок срібний, сто і трийцять секлів вагою, один кубок срібний, сімдесят секлів вагою, по секлеві св'ятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, як хлібна жертва;

²⁰ Чаша одна, десять секлів золота вагою, повна кадила;

²¹ Молодий бик один, баран один, ягня перволітнє одно на всепаленнє;

²² Козел один на жертву за гріх;

²³ А на жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітніх п'ятеро. Се був приніс Нетанейла Зуаренка.

²⁴ На третій день князь синів Зебулонових, Елияб Голоненко.

²⁵ А приніс його такий: один полумисок срібний вагою сто і трийцять секлів, один срібний кубок вагою сімдесят секлів, по секлеві св'ятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, на жертву хлібну;

²⁶ Чаша одна вагою десять секлів золота, повна кадила;

²⁷ Молодий бик один, баран один, ягня перволітнє одно на всепаленнє;

²⁸ Козел один на жертву за гріх;

²⁹ А на жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се був приніс Елияба Гелоненка.

³⁰ На четвертий день князь синів Рубенових, Елизур Шедеуренко.

³¹ А приніс його був: один полумисок срібний, вагою сто трийцять секлів, один кубок срібний, вагою сімдесят секлів, по секлеві св'ятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

³² Чаша одна, вагою десять секлів золота, повна кадила;

³³ Бичок один, баран один, ягня перволітнє одно на всепаленнє;

³⁴ Козел один на жертву за гріх;

³⁵ А на жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се приніс Елизура Шедеуренка.

³⁶ На п'ятий день князь синів Симеонових, Селуміїл Зуришадаєнко.

³⁷ А приніс його був такий: один полумисок срібний вагою сто трийцять секлів, один кубок срібний вагою сімдесят секлів, по секлеві св'ятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

³⁸ Чаша одна вагою десять секлів золота, повна кадила;

³⁹ Бичок один, баран один, ягня однолітнє одно на всепаленнє;

⁴⁰ Козел один на жертву за гріх;

⁴¹ А на жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се приніс Селуміїла Зуришадаєнка.

⁴² На шостий день князь у синів Гадових, Елеасаф Дегуйленко.

⁴³ А приніс його такий: полумисок срібний один вагою сто трийцять секлів, кубок один срібний вагою сімдесят секлів, по секлеві св'ятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

⁴⁴ Чаша одна вагою десять секлів золота, повна кадила;

⁴⁵ Бичок один, баран один, ягня однолітнє одно на всепаленнє;

⁴⁶ Козеня одно на гріхожертву;

⁴⁷ А на жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се приніс Елеасафа Дегуйленка.

⁴⁸ На сьомий день князь синів Ефраїмових, Елішама Амігуденко.

49 А приніс його такий: полумисок срібний один вагою сто трийцять секлів, кубок один срібний вагою сімдесят секлів, по секлеві сьвятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

50 Чаша одна вагою десять секлів золота, повна кадила;

51 Бичок один, баран один, ягня перволітне одно на всепаленне.

52 Козел один на жертву за гріх;

53 А про жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се приніс Єлішама Амігуденка.

54 На восьмий день князь синів Манассеїних Гамалеїль Педазуренко.

55 А приніс його такий: полумисок срібний вагою сто трийцять секлів, кубок один вагою сімдесят секлів, по секлеві сьвятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

56 Чаша одна вагою десять секлів золота повна ладину.

57 Бичок один, баран один, ягня перволітне одно про всепаленне;

58 Козел один про жертву за гріх;

59 А про жертву мирну волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро! Се приніс Гамалеїла Педазуренка.

60 На дев'ятий день князь синів Беняминових, Абидан Гидеонієнко.

61 А приніс його такий: полумисок срібний один вагою сто трийцять секлів, кубок один срібний вагою сімдесят секлів, по секлеві сьвятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

62 Чаша одна вагою десять секлів золота, повна кадила;

63 Бичок один, баран один, ягня перволітне одно на всепаленне;

64 Козел один про жертву за гріх;

65 А про жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се приніс Абидана Гидеонієнка.

66 На десятий день князь синів Данових, Ахієзер Амішадаєнко.

67 А приніс його був такий: полумисок срібний один вагою сто трийцять секлів, кубок срібний один вагою сімдесят секлів, по секлеві сьвятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

68 Чаша одна вагою десять секлів золота, повна кадила;

69 Бичок один, баран один, ягня перволітне одно про всепаленне,

70 Козел один про жертву за гріх;

71 А про жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се приніс Ахієзера Амішадаєнка.

72 На одинадцятий день князь синів Ассерових Пагіїл Оокраненко.

73 А приніс його був такий: полумисок срібний один вагою сто трийцять секлів; кубок один срібний вагою сімдесят секлів, по секлеві сьвятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

74 Чаша одна вагою десять секлів золота; повна кадила.

75 Бичок один, баран один, ягня перволітне одно про всепаленне;

76 Козел один про жертву за гріх;

77 А про жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се приніс Палїїла Оокраненка.

78 На дванадцятий день князь синів Нафталїєвих Агири Енаненка.

79 А приніс його був такий: полумисок срібний один вагою сто трийцять секлів; кубок один срібний вагою сімдесят секлів, по секлеві сьвятині, обидва повні муки пшеничної, замішаної на олії, про жертву хлібну;

80 Чаша одна вагою десять секлів золота, повна кадила;

81 Бичок один, баран один, ягня перволітне одно про всепаленне.

82 Козел один про жертву за гріх;

83 А про жертву мирну: волів пара, баранів п'ятеро, козлів п'ятеро, ягнят перволітків п'ятеро. Се приношення Агири Енаненка.

84 Се дари на посвяту жертівника, в день його помазання від князів Ізраїля: полумисків срібних дванадцять, кубків срібних дванадцять, чаш золотих дванадцять;

85 Вагою сто трийцять секлів кожен полумисок срібний і сімдесят секлів кожен кубок. Увесь посуд срібний вагою дві тисячі й чотири ста секлів, по секлеві сьвятині.

86 Чаш золотих дванадцять, повних кадила, по десять секлів кожна чаша, по секлеві сьвятині; всього золота в чашах сто двайцять секлів.

87 Усієї буйної скотини про всепаленне було: дванадцять бичків; дванадцять баранів, дванадцять ягнят перволітків, а до них хлібні дари; дванадцять козлів про жертву за гріх.

⁸⁸ А всієї буйної скотини на жертву мирну було двайцять і чотири бичків; крім того шістьдесят баранів, шістьдесят козлів, і шістьдесят ягнят перволітків. Се посвятні дари жертівника в день помазання його.

⁸⁹ І як увійшов Мойсей у громадянський намет розмовляти з ним, так почув голос, що промовляв до його з віка, що на скрині свідчення, і спроміж обох херувимів: і промовляв до його.

8

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Промов до Арона й скажи йому: Як засьвічуєш лямпи, так на передньому боці світильника мусять світити сім лямп.

³ І чинив так Арон: на передньому боці світильника засьвічував лямпи, як заповідав Господь Мойсейові.

⁴ А світильник був такої роботи: кована робота із золота; і держало його і квітки його, все було кованої роботи; по взорцеві, що Господь показав його Мойсейові, так і зроблено світильника.

⁵ І рече Господь Мойсейові:

⁶ Возьми Левітів зміж синів Ізраїля та й очисти їх.

⁷ Та ось що мусиш вчинити з ними, щоб їх очистити: покропи їх водою очищаючою гріхи, і нехай обголять вони бритвою все тіло своє, і повипирають одіж свою та й очистяться.

⁸ І нехай візьмуть вони бичка і хлібні дари до його; муку пшеничну перемішану з олією; а бичка другого візьмеш про жертву за гріх.

⁹ І приведеш Левітів перед соборний намет і скличеш усю громаду синів Ізраїлевих.

¹⁰ І скажеш приступити Левітам перед Господа, і покладуть сини Ізраїлеві руки свої на Левітів.

¹¹ Арон же посвятить Левітів перед Господом від синів Ізраїлевих, щоб відправляли службу Господеві.

¹² А Левіти покладуть руки свої на голову бичкам; і принесеш одного в жертву за гріх, а другого на всепалення Господеві, щоб відправити покуту за Левітів.

¹³ І поставиш Левітів перед Ароном і перед синами його, і посвятиш їх Господеві;

¹⁴ І повиличуєш Левітів зміж Ізраїля, щоб мої були Левіти.

¹⁵ Та й увійдуть після сього Левіти на служення в соборний намет. Так очистиш їх, і посвятиш їх.

¹⁶ Бо оддано їх у власність мені з між синів Ізраїлевих; замість всього, що приведе мати, замість всіх первородних синів Ізраїлевих, взяв я їх собі.

¹⁷ Моє бо все перворodne між синами Ізраїлевими, і людина і скотина. Того дня, як я повбивав усіх первенців у землі Єгипетській присвятив я їх собі.

¹⁸ І взяв я Левітів замість усіх первенців між синами Ізраїлевими;

¹⁹ Та й оддав я Левітів Аронові й синам його як підданих із між синів Ізраїлевих, щоб вони послугували при службі синів Ізраїля в соборному наметі, та щоб відправляли покуту за синів Ізраїлевих, щоб на синів Ізраїлевих не постигла кара за те, як би приступили сини Ізраїлеві до святині.

²⁰ І Мойсей та Арон та громада синів Ізраїлевих вчинили так з Левітами; все, що заповідав Господь про Левітів, вчинили так з ними сини Ізраїлеві.

²¹ І очистились Левіти, і повипирали одіж свою, і посвятив їх Арон перед Господом, і відправив Арон покуту за них про очищення їх.

²² І після того увійшли Левіти в соборний намет, щоб послугувати перед Ароном і перед синами його. Як заповідав Господь Мойсейові про Левітів, так і вчинили з ними.

²³ І рече Господь Мойсейові:

²⁴ Се закон про Левітів: від двайцять п'ять років і старше мусять вони ставати до служби в соборному наметі,

²⁵ А від п'ятьдесят літ можна вертатись їм із служби, і можна їм не служити більш; може він помагати браттї своїй при соборному наметі, щоб доглядати всього; но служби не робити ме. Так мусиш чинити з Левітами, що до служби їх.

9

¹ І рече Господь Мойсейові в Синайському степу, в другому році по виході із землі Єгипетської, у першому місяці:

² Нехай святкують сини Ізраїлеві в призначений час паску.

³ На чотирнадцятий день місяця сього, між двома вечорами, святкувати муть вони; по всім установам її і по всім приписам її мусите святкувати її.

⁴ І промовив Мойсей до синів Ізраїлевих, щоб святкували паску.

⁵ І святкували вони паску на чотирнадцятий день першого місяця, між двома вечорами, у Синайському степу; як заповідав Господь Мойсейові, так і чинили сини Ізраїлеві.

⁶ Та були такі люде, що опоганились від трупа людського, і не можна їм було сьвяткувати паски в той день; і приступили вони в той день перед Мойсея та перед Арона.

⁷ І сказали сі люде до його: Ми нечисті від людського трупу; чому не вільно нам приносити дари Господеві серед синів Ізрайлевих у призначений час?

⁸ І каже до них Мойсей: Пождіть, я послухаю, що повелить Господь задля вас.

⁹ І розмовляв Господь з Мойсеєм кажучи:

¹⁰ Промов до синів Ізрайлевих і скажи: Коли хто з вас буде нечистий від трупа, чи буде в далекій дорозі, так усе таки мусить сьвяткувати паску Господеві.

¹¹ У другому місяці, на чотирнадцятий день, між двома вечорам, сьвяткувати муть її; з опрісноками й гіркими зіллями їсти муть її.

¹² Нічого не зоставляти муть із неї до ранку, і кісток не ломити муть у їй; по всім установам паски сьвяткувати муть її.

¹³ Чоловік же чистий і що не в дорозі, а занедбав сьвяткувати паску, викорениться душа його змій людєй його; бо не приніс жертви Господеві у призначений час; чоловік той нести ме свій гріх.

¹⁴ А коли пробуває в вас прихोдець і хоче сьвяткувати паску Господеві, то нехай сьвяткує по установам паски і по приписам її. Установа буде одна про вас, і про приходня, і про землянина.

¹⁵ Того ж дня, як поставлено хramину, вкривала хмара хramину намету свідчення; і звечора була вона над хramиною наче полома аж до ранку.

¹⁶ Так було щоразу: хмара вкривала її за дня, а наче полома вночі.

¹⁷ І як піднялась хмара над наметом, рушали в дорогу сини Ізрайлеві; на тому ж місці, де хмара спускалась, там отаборувались Ізрайлеві сини.

¹⁸ По слову Господньому рушали в дорогу сини Ізрайлеві, і по слову Господньому отаборувались; по всі дні як зоставалась хмара над хramиною, стояли вони табором.

¹⁹ І як хмара стояла довгий час над хramиною, тоді відправляли сини Ізрайлеві службу Господеві й не рушали в дорогу.

²⁰ І тоді ж стояла хмара тільки кілька день над хramиною: — по слову Господньому ставали табором вони, і по слову Господньому рушали дальше.

²¹ І бувало, що зоставалась хмара з вечора до ранку, а в ранці піднялась хмара, тоді рушали вони в дорогу; або один день і одну ніч, і хмара піднялась, то рушали вони дальше;

²² Або два дні, або місяць, або й довше; як зоставалась хмара над хramиною спочиваючи над нею, то стояли сини Ізрайлеві табором і не пускались в дорогу; а як піднялась вона, в гору, тоді йшли в дорогу.

²³ По слову Господньому становились вони станом, і по слову Господньому рушали дальше; пильнували вони служби Господньої по слову Господньому через Мойсея.

10

¹ І рече Господь Мойсейові:

² Зроби собі дві срібні труби; кованої роботи зробиш їх, і будуть вони тобі на те, щоб скликати громаду і щоб рушити табором.

³ І як затрублять у них, то збереться до тебе вся громада коло входу в соборний намет.

⁴ Як же тільки в одну затрублять, так позбираються до тебе князі, тисяцькі Ізраїля.

⁵ А затрубите на тривогу, так почнуть рушати табори, що стоять на схід сонця;

⁶ А затрубите на тривогу вдруге, так рушати муть табори, що стоять на полудні: як рушати муть вони, мусять трубити.

⁷ А як треба зібрати громаду, трубити мете, тільки ж не на тривогу.

⁸ Трубити муть же в труби сини Арона, сьвященники. І буде се вам установою віковичньою в роди ваші.

⁹ А як пойдете на війну в землі вашій проти ворога, що тіснить вас, так затрубите в труби на тривогу; і погадається про вас перед Господом, Богом вашим, і вирятуетесь від ворогів ваших.

¹⁰ І в день радощів ваших і в празники ваші, і в новонастанню місяця вашого, трубити мете в труби при всепаленнях ваших і при ваших жертвах мирних; і се буде нагадувати вас перед Богом вашим. Я Господь, Бог ваш.

¹¹ І було на другий рік, другого місяця, на двайцятий день, що знялась у гору хмара з хramини свідчення.

¹² І сини Ізрайлеві рушили чергою у Синайському степу; і спустилась хмара в Паран-степу.

¹³ І рушили табором по первий раз по слову Господньому через Мойсея.

¹⁴ І йшов наперед прапор табору синів Юди, по полкам їх; а над військом його був Нахзон Аминадабенко.

¹⁵ А над військом покоління синів Іссахарових був Нетанеїль Зуаренко;

¹⁶ А над військом покоління синів Зебулонових був Еліаб Гелоненко.

¹⁷ Іложено хramину, і рушили сини Герсонові і сини Мерарієві, несучи хramину.

- ¹⁸ Рушив і прапор табору Рубена по полкам його, і над військом його був Лейзор Шедеуренко;
¹⁹ А над військом покоління синів Симеонових був Селумііл Зуришадаєнко;
²⁰ А над військом синів покоління Гадового був Єлеасаф Дегуїленко;
²¹ Рушили й Кегатії, що несли сьвятиню; попередні ж ставляли хramину перш нїм ті прийшли.
²² І прапор табору синів Ефраїмових рушив по полках їх, і над військом їх був Елішама Амігуденко.
²³ А над військом покоління синів Манассєвих був Гамалєїл Пєдазуренко;
²⁴ А над військом покоління синів Беняминових був Абидан Гидеоненко.
²⁵ Рушив потім прапор табору синів Данових, що був задньою сторожею усім таборам, по полках їх, і над військом його був Ахієзер Амішадаєнко;
²⁶ А над військом покоління синів Азєрових був Пагіїл Окраненко;
²⁷ А над військом покоління синів Нафталїєвих був Агира Енаненко.
²⁸ Такою чергою рушали сини Ізраїлєві по полках своїх; і рушили вони в дорогу.
²⁹ І каже Мойсей Гобабові, синові Рєгуїла, Мидїянїя, що був тєстєм Мойсейові: Ми простуємо до того місця, що про його казав Господь: Оддам його вам. Ходи з нами, і добро зробимо тобі; бо Господь обіцяв добро Ізраїлєві.
³⁰ І каже він йому: Не пїйду я з вами, а в землю мою і до родини моєї пїйду;
³¹ І каже він: Не покидай же нас: ти бо знаєш, де нам ставати табором в степу; і будеш ти нам очима.
³² І станеться, як пїйдеш із нами, і Господь вчинить нам добро, то й ми вчинимо добро тобі.
³³ І пустились вони в дорогу від гори Господньої, і відійшли на три дні ходи, і скриня завітї Господнього йшла три дні ходи перед ними, щоб знайти місце для їх відпочинку;
³⁴ А хмара Господня була над ними в день, як рушали вони табором.
³⁵ І як підїмали з місця скриню, так промовляв Мойсей: Встань, Господє, і розсиплється вороги твої, і ненавидники твої розбіжуться від лица твого.
³⁶ А як остановлялась вона, тоді промовляв: Вертайся, Господє, до незлічених тисячєй Ізраїля!

11

- ¹ І сталось що людє нарікали так, що опротивіло Господєві; і як почув Господь наріканнє, запалав гнів його, і спихнув огонь між ними, і став пожирати кєнець табору.
² І заголосили людє до Мойсея, і благав Мойсей Господа, та й потахла пожежа.
³ І назвали те врочище Табєра*, бо палало між ними поломя Господнє.
⁴ І почав мшаний народ, що був між ними, придумувати забаванки, та й сини Ізраїля плакали: Хто знов, мовляти, годувати ме нас мєсивом?
⁵ Пам'ятаємо рибу, що за дармо їли в Єгипті, огірки й динї, пїр і цибулю й єсник;
⁶ А тепєр прагне душа наша; нема нічогісїнько, сама тільки манна перед очима нашими.
⁷ А манна була начє насїння корияндровє, а барва її як бдєлїон.
⁸ Блукали людє та й збирали її й мололи в жорнах, або товкли в ступах; і варили її в горшках, та й пєкли з неї балабушки; а смаком була вона, як смак у макуха.
⁹ І як падала роса на табір у ночі, то падала на його й манна.
¹⁰ І як почув Мойсей людєй, що плачуть по сємях своїх, кожнє коло входу до свого шатра, і вельми запалав гнів Господєнь, то стало тяжко Мойсейові.
¹¹ І промовив Мойсей до Господа: Про що зробив єси горє служї твому? І чом не знайшов я ласки перед лицєм твоїм, що ваготу всього народу сєго навалив єси на мене?
¹² Хиба ж я почав увєсь народ той, або породив його, що ти промовив до мене: Неси його на лонї твому, як нянька носить дитя; неси його в землю, що клятьбою обіцяв її батькам їх?
¹³ Звідки взяти менї мєсива, щоб нагодувати увєсь оцєй люд? бо з плачем приступають вони до мене, говорючи: Дай нам мєсива їсти!
¹⁴ Не в моготу менї одному нести люд сєй; бо за важко на мене.
¹⁵ І коли так чиниш зо мною, так уже, коли знайшов я ласку перед лицєм твоїм, луччє погуби мене, і нехай не бачу горя бїльшє.
¹⁶ І рєчє Господь Мойсейові: Склич менї сїмдєсят чоловіка із старшини в Ізраїля, про котрих знаєш, що вони старші між народом і проводорі його, і приведи їх до соборного намету, щоб вони стояли там з тобою.
¹⁷ І зїйду я і поговоримо там з тобою, і вєзьму від духа, що на тобі, та й возложу на них, щоб несли з тобою тягар народу, та щоб не одному тобі нести його.
¹⁸ А людям скажи: Осьвятїтєсь назавтра, так і їсти мєтє мєсиво; плакали бо ви в слухи Господєві, говорючи: Хто дасть нам їсти мєсиво? Та ж нам добре було в Єгипті; і дасть вам Господь мєсива, і їсти мєтє.
¹⁹ Не один день їсти мєтє, і не два дні, і не п'ять день, і не дєсять день, і не двайцять день.

* 11:3 Пожежа

²⁰ А цілий місяць, аж покіль вертати меться і опротивіє вам; ви бо гордували Господом, що посеред вас, і плакали перед ним, нарікаючи: Чого се вийшли ми з Єгипту?

²¹ І сказав Мойсей: Народу, що між ним обертаюсь, шістьдесять тисяч піхоти, а ти промовив: Дам їм м'ясива, щоб їли цілий місяць.

²² Хиба дрібну й буйну скотину повбивати, щоб стало для них? Або хиба забрати всю рибу, щоб стала для них?

²³ І рече Господь Мойсейові: Хиба ж за мала рука в Господа? Оце ж побачиш, чи справдиться слово моє, чи ні.

²⁴ І вийшов Мойсей, і промовив до люду слова Господні, і зібрав сімдесять чоловіка із старших народу і поставив їх навкруги намету.

²⁵ І зійшов Господь у хмарі, і промовив до його, і взяв від духа, що був на йому, і положив на сімдесять чоловіків старших. І сталось, як дух спустився на них, так стали вони пророкували; та опісля перестали.

²⁶ Два ж чоловіки осталися в таборі: один на ім'я Ельдад, а другий на ім'я Медад. І спустився на них дух, були вони записані, та не виходили до намету, і стали вони пророкувати в таборі.

²⁷ І прибіг якийсь молодик, та й розказав Мойсейові кажучи: Ельдад і Медад пророкують у таборі.

²⁸ І відказав Йозуа Нуненко, що вслуговував Мойсейові з малку, і каже до Мойсея: Добродію мій, заборони їм.

²⁹ І каже йому Мойсей: Чого ти ревнуєш за мене? Нехай би ввесь люд Господень зробився пророками, і щоб Господь послав на них духа свого.

³⁰ І вернувся Мойсей до табору, він і старші мужі Ізрайлеві.

³¹ І повіяло вітром від Господа, і нанесло перепелиць від моря, і накидало їх у табір, на день ходи в один бік і на день ходи в другий, навкруги табору до двох локтів поверх землі.

³² І вийшли люди, і збирали перепелиць увесь той день і всю ніч, і ввесь день другий; хто мало назбирав, у того було десять гомерів; і розложили їх собі про запас округи табору.

³³ Ще ж було м'ясиво між зубами їх, ще не з'їли його, а гнів Господень запалав на людей, і вдарив Господь їх тяжким помором.

³⁴ І назвали врочище те Киброт-Гаттаава†; бо там поховано людей, що були ласі.

³⁵ Од Киброт-Гаттаави рушив люд до Газероту; і зупинилися вони в Газероті.

12

¹ Миряма ж та Арон нарікали на Мойсея за молодичку Кушицьку, що взяв її: бо Кушицьку молодичку взяв він для себе.

² І мовляли вони: Хиба ж тільки до Мойсея промовляв Господь? Хиба ж і не до нас так само промовляв він? І почув се Господь.

³ А Мойсей та був собі вельми тихий чоловік понад усі люде, що були на землі.

⁴ І промовив Господь нараз до Мойсея, до Арона, і до Мирями: Ідїть, ви троє, у соборний намет.

⁵ І зійшов Господь у хмарному стовпі, та й став коло входу в намет, і покликав Арона і Миряму; і вийшли вони обое.

⁶ І рече: Ось вислухайте слова мої: Коли єсть пророк між вами, так се я, Господь, у видінню йому відкриваюсь, ві сні говорю з ним.

⁷ Не такий слуга мій Мойсей. Він вірний в цілім домі моїм;

⁸ Устами до уст розмовляю з ним, не у видінню, і не в загадках, а образ Господній бачить він. Як же не боялися ви говорити проти Мойсея, проти слуги мого?

⁹ І запалав гнів Господа проти них; і відійшов він.

¹⁰ І відступила хмара від соборного намету; Миряма ж несподівано зробилася прокаженною, біла мов сніг. І обернувся Арон до Мирями, аж бачить вона прокажена.

¹¹ І каже Арон до Мойсея: Ой лихо, добродію мій! Не лічи нам за гріх те, що по дурному вчинили ми, і за те, чим провинили.

¹² Нехай вже не буде вона така, наче тая мертва дитина, що в неї тіло, як вийде з матириної утроби, до половини зогнило!

¹³ І кликав Мойсей до Господа, говорячи: Ой, Боже, молю тебе, приверни їй здоров'я!

¹⁴ І рече Господь Мойсейові: А коли б отець її та плюнув їй у вічі, хиба ж би вона не була осоромлена на сім день? Нехай зачинають її на сім день за табором, а потім можуть прийняти її до себе.

¹⁵ І зачинено її за табором на сім день, і не рушав люд в дорогу, аж як прилучено Миряму.

¹⁶ Потім рушив люд од Газерота та й отаборився у Паран степу.

13

¹ І рече Господь Мойсейові:

† 11:34 Могили ласих.

² Пішли людей на розглядини в Канаан землю, що дам її синам Ізрайлевим; по одному чоловікові з батьківських поколінь їх пошлете їх, кожного князя спроміж їх.

³ І післав їх Мойсей із Паран степу, по слову Господньому, саміх таких людей що були голови в синів Ізрайлевих.

⁴ А се ймення їх: Від покоління Рубенового, Шамуа Сакуренко;

⁵ Від покоління Симеонового, Шафат Хорієнко;

⁶ Від покоління Юдиного, Калєб Ефуненко;

⁷ Від покоління Іссахарового, Їгаль, син Йосифа;

⁸ Від покоління Ефраїмового, Гозей Нуненко;

⁹ Від покоління Беняминового, Пальтїй Рафуєнко;

¹⁰ Від покоління Зебулонового, Гаддієль Содієнко;

¹¹ Від покоління Йосифового, роду Манассеєвого, Гаддїй Сузієнко;

¹² Від покоління Данового, Аммієль Гемалієнко;

¹³ Від покоління Ассероного, Сефур Михайленко;

¹⁴ Від покоління Нефталієвого, Нагбїй Вафсієнко;

¹⁵ Від покоління Гадового, Геуель Махієнко.

¹⁶ Се імення мужів громадських, що їх післав Мойсей розгледіти землю. Гозеєю ж Нуненка назвав Мойсей Йозуа.

¹⁷ І післав їх Мойсей розгледіти Канаан землю, кажучи їм: Ідіте сюди на полудне, та й зійдете на гору.

¹⁸ І подивитесь на землю, яка вона; і люд, що живе в їй, чи міцний, чи слабовитий, малий, чи великий;

¹⁹ І яка земля та, де вони живуть, добра, чи зла, і які міста, що в їх живуть вони, табори, чи утвержені міста?

²⁰ І яка земля: родюща вона, чи скуповата; чи є по їй дерево, чи нема? І бувайте сьміливі, та принесіть з плоду землі. А був тоді саме час, що дозрів виноград.

²¹ І пішли вони, розгледіли землю від Зин степу до Регобу, як йти до Гамату.

²² І повернули на полудне, і дійшли до Гебруну, а там Ахіман, Сесай і Тальмай, діти Енакові. Геброн же збудовано за сім років перед Зоаном в Египті.

²³ І дійшли до Есколь долини, і зрізали там вітку з однією гроною ягод, та й несли її два на жердці, також і гранати і смокви.

²⁴ Урочище те названо Есколь * долиною через виноград, що зрізали там сини Ізрайлеві.

²⁵ І вернулись вони після розглядин під кінець сорока днів;

²⁶ І йдучи прийшли до Мойсея та Арона, до всієї громади синів Ізрайлевих, у Паран степу, до Кадесу; і принесли вістку їм і всій громаді і показали їм плоди землі.

²⁷ І оповідали йому кажучи: Прийшли ми в землю, де ти посилав нас, і справді: тече вона молоком та медом, і се плоди її.

²⁸ Тільки що потужен люд, що живе в тій землі, і утвержені міста вельми великі; та й Енакових дітей бачили ми там.

²⁹ Амалек живе в землі полуденній, а Гетїї, і Євузії, і Аморїї живуть по горах, а Канаанїї живуть над морем і здовж берегів Іорданських.

³⁰ І втихомирив Калєб людей, що противились Мойсейові, та й промовив: Пійдемо таки та й займем її, стане бо сили в нас впокорити її.

³¹ Тї ж чоловіки, що з ним ходили у гори, мовляли: Не буде в нас сили увійти між сіх людей, вони бо сильніші, як ми.

³² І рознесли вони між синами Ізрайлевими недобрі вісті про землю, що розглядували самі, мовляючи: Земля, що нею проходили ми, щоб розвідати, така земля, що жере осадників своїх, і ввесь люд, що ми бачили серед неї, се люде великого росту.

³³ І бачили ми там велетнів, синів Енакових, з роду велетнів; і самим нам здавалось, наче ми тая сараньча, і такими ж були в очах їх.

14

¹ І піднялась уся громада і зняла галас, і плакали люде всю ту ніч.

² І нарікали на Мойсея та на Арона всі сини Ізрайлеві, і мовляла до них вся громада: Ой, бодай би ми були померли в Египецькій землі, або коли б погибли в тій пустині.

³ І про що веде нас Господь у цю землю? Щоб полягти від меча, та щоб жінки наші і діти наші зробилися здобицею? Хиба ж не лучче нам, вернути в Египет?

⁴ І мовляли одно одному: Виберемо собі голову над нами, та й вернемось в Египет?

⁵ І впали Мойсей та Арон на лица свої ниць перед усією громадою синів Ізрайлевих.

* 13:24 Виноград.

⁶ А Йозуа Нуненко та Калєб Єфуненко, вони із тих, що ходили на розглядини в ту країну, пороздірали на собі одіж,

⁷ І промовили вони до всієї громади синів Ізрайлевих: Земля, що нею переходили ми, щоб розвідати, земля тая дуже, дуже добра.

⁸ Коли до нас милость Господня, так приведе нас він в цю землю, та й дасть нам її, земля ж ся тече молоком та медом.

⁹ Тільки проти Господа не бунтуйтеся; і не лякайтесь людей в тій Україні; бо вони будуть хлібом про нас. Защити в них не стало, а Господь із нами; не лякайтесь їх!

¹⁰ І сказала вся громада, щоб каміннем побити їх. Тоді об'явилася слава Господня в соборному наметі перед усіма синами Ізрайлевими.

¹¹ І рече Господь Мойсейові. А докіль ще буде зневажати мене сей люд, і докіль ще не мати муть вони віри мені на всі знамена що я сотворив їх між ними?

¹² Вдарю на них мором і вигублю їх; і зроблю тебе народом, більшим і потужнішим як вони.

¹³ І промовив Мойсей до Господа: Почують се Єгиптяне; бо потугою твоєю випровадив єси люд сей зміж них;

¹⁴ І скажуть осадникам цієї країни, вони ж чули, що ти, Господе, посеред людю свого, що тебе, Господе, око в око бачать вони, та що хмара твоя стоїть над ними, і в хмаряному стовпі ти сам ідеш поперед ними за дня, в стовпі поломяному в ночі.

¹⁵ А вбеш ти люд сей, як одного чоловіка, тоді й говорити муть народи, що чували про славу твою, кажучи:

¹⁶ Тому повбивав Господь їх у степу, що не здолів привести люд сей в ту землю, що про неї клявся їм.

¹⁷ Нехай же оце возвеличиться сила твоя, Господе, як обітував єси словами:

¹⁸ Господь повільний до гніву і великий милостю, прощає провини й переступи, хоч не вважає безвинним винуватого, карає провину батьківську на синах у третьому й четвертому коліні.

¹⁹ Прости ж провину людю сього по великому милосерддю твому, так як простив єси людюві сьому від Єгипту аж досі!

²⁰ І рече Господь: Прощаю по слову твому.

²¹ Но все таки, так існо, як я живий, сповниться вся земля славою Господньою;

²² Всі ж люде ті, що вбачали славу мою і знамення мої, що я сотворив їх у Єгипті і в степу, і спокушували мене десять раз і не слухали голосу мого,

²³ Вони не побачать землі, що про неї клявся я батькам їх, всі, що зневажили мене, не бачити муть її.

²⁴ Но слугу мого Калєба, в котрого дух інший, і котрий пійшов за мною, приведу в землю, до якої сам він ходив, і внаслідє її насінне його.

²⁵ Амалії ж та Канаанії живуть у долині; завтра обернітесь і рушайте в степ по дорозі до Червоного моря.

²⁶ І рече Господь Мойсейові й Аронові:

²⁷ Як довго терпіти мені сю ледачу громаду, що нарікає на мене? Чув я нарікання синів Ізраїля, котрим дорікають мені.

²⁸ Скажи їм: Як жив я, мовить Господь: як мовляли ви в слухи мені, так і зроблю з вами.

²⁹ В пустині сій поляжуть ваші трупи, всі перелічені ваші по всій вашій лічбі, од двадцяти років і старше, що нарікали на мене.

³⁰ Опріч Калєба Єфуненка та Йозуи Нуненка не увійдете ви в землю, котру оддати вам на оселю я, піднявши руку мою, клявсь: приведу вас у неї.

³¹ Діточок же ваших, про котрих ви мовляли, що здобичею вони будуть, їх приведу туди, нехай пізнають землю, котрою ви гордували.

³² Ви ж поляжете трупом в сьому степу;

³³ А діти ваші будуть попасати в пустині сорок років і носити блудування ваші, покіль не поляжете всі трупом у степу.

³⁴ По лічбі сорока днів, що ходили ви в землю на розвідини, ви понесете кару за гріхи ваші сорок років, один рік за один день, щоб ви зрозуміли, що се значить, як я одвернусь від вас.

³⁵ Сам я, Господь, говорю і зроблю так з ледачою сією громадою, що встала проти мене! У степу сьому вони погинуть і помруть.

³⁶ І чоловіки, що посилав їх Мойсей на розвідини в ту землю, і що вернувшись, рознесли погану поголоску про сю землю, і довели цілу громаду до нарікання на мене.

³⁷ Ті мужі, що рознесли погану поголоску про землю, померли від пошесті перед Господом.

³⁸ Но Йозуа Нуненко та Калєб Єфуненко zostались живими із тих чоловіків, що ходили на провідки землі.

³⁹ І як промовив Мойсей слова ті до всіх синів Ізрайлевих, то сумували люде вельми.

⁴⁰ І вставши вранці, щоб зійти на верховини гір, казали: Ось ми ту і рушимо до того місця, про яке казав Господь; бо ми провинили.

⁴¹ І каже Мойсей: Чого ви хочете переступити слово Господнє? Не вдасться бо вам!
⁴² Не рушайте в гори, бо нема Господа між вами; а то побють вас вороги ваші;
⁴³ Бо там Амелекії та Канаанії перед вами, і поляжете від меча їх. Ви одвернулися від Господа; тому не буде Господь з вами.
⁴⁴ Та з'осмілились вони піднятися на гірські верховини; тільки скриня завіту Господнього і Мойсей не рушили із табору. І зійшли з гори Амелекії та Канаанії, що жили на тих горах, та й побили їх, і загнали аж до Горми.

15

¹ І рече Господь Мойсейові:
² Промов до синів Ізраїля і скажи їм: Як прийдете у землю оселі вашої, що дам вам,
³ І приносити мете огню жертву Господеві, жертву всепалення чи то жертву заколення, щоб сповнити обітницю, чи добровільні дари у празники ваші, щоб закурити Господеві любі пахощі з буйної чи з дрібною скотини:
⁴ Так мусить той, хто приносить Господеві приношення своє, як хлібну жертву принести: десятину ефи муки пшеничної, змішаної з четвертиною гіна олії,
⁵ А як ливну жертву принесеш до жертви всепалення чи то заколення, на кожен вівцю одного гіна вина.
⁶ Або при барані принесеш три десятина ефи муки пшеничної, змішаної з третиною гіна олії;
⁷ А як ливну жертву подаси третину гіна вина; любі пахощі Господеві.
⁸ А як принесеш бичка на жертву всепалення, чи на жертву заколення, щоб сповнити обітницю, чи на жертву мирну Господеві,
⁹ Так нехай приносять до бичка як хлібну жертву: три десятина ефи муки пшеничної, змішаної з половиною гіна олії;
¹⁰ А як жертву ливну принесеш половину гіна вина: пахощі любі Господеві.
¹¹ Так будуть робити при кожному приношенні вола чи барана чи із овець, чи з кіз;
¹² Дивлючись по лічбі, скільки жертвуєте, робити мете так, при кожному приношенні по лічбі їх.
¹³ Всякий землянин мусить чинити се приносячи огню жертву любих пахощів Господеві.
¹⁴ А коли пробуває в вас чужоземець, чи хто б то ні був між вами, в родах ваших, і приносить огню жертву любих пахощів Господеві, то нехай і він так робить, як ви робите.
¹⁵ Що до громади, то установка одна про вас і про приходя, що між вами пробуває; установка віковична в роди ваші: як ви, так і приходень буде перед Господом.
¹⁶ Закон один і одно право буде для вас і для приходя, що пробуває між вами.
¹⁷ І рече Господь до Мойсея:
¹⁸ Промов до синів Ізраїлевих, і скажи їм: Як прийдете в землю, що в неї сам я приведу вас,
¹⁹ Так починаючи їсти хліб з тієї землі, мусите принести жертву Господеві:
²⁰ Як первоплід з тіста вашого принесете колача на жертву возношення; як жертву з току принесете його.
²¹ Від первого тіста вашого мусите давати Господеві жертву возношення в роди ваші.
²² А коли незнавши согрішите, і не сповните всі заповіді сі, що промовив Господь до Мойсея,
²³ І не сповните все те, що вам повелів Господь через Мойсея, з того часу, як дав Господь заповіді, і потім у родах ваших,
²⁴ То вчините ось що: Коли за очима в громади, через помилку станеться, тоді мусить уся громада привести бичка на всепалення про любі Господеві пахощі, з дарами його хлібними і ливними, по установі, і одного козла на жертву за гріх.
²⁵ І відпокутує святилищник за всю громаду синів Ізраїлевих, і проститься їм; бо через помилку стався гріх сей, а вони подали свій принос, огню жертву Господеві, і принесли перед Господом свою жертву за гріх, за помилку свою.
²⁶ І проститься всій громаді синів Ізраїлевих, і приходневі, що пробуває між ними; бо ввесь люд провинив помилкою.
²⁷ А коли одна яка душа согрішить помилкою, так мусить вона принести козу перволітку на жертву за гріх.
²⁸ І відпокутує святилищник за душу, що помилкою провинила, согрішивши ненарочно перед Господом, і буде вона спокуювана і проститься їй.
²⁹ Для землянина між синами Ізраїлевими і для приходя, що пробуває між ними, закон один мусить бути в вас про того, хто помилився.
³⁰ Но та душа, що піднявши руку кому що заповіді, чи він землянин, чи з приходнів, наругався він з Господа; і викоренити мусять сю душу із серед людю,
³¹ Бо зневажив він слово Господнє і зломив заповідь його; викорениться душа тая; гріх її на їй.
³² І як були сини Ізраїлеві в пустині, так знайшли чоловіка, що збирав дрова в субітній день.

³³ І взяли його ті, що знайшли, як він збирав дрова, та й привели до Мойсея і до Арона і до всієї громади.

³⁴ Та й віддали його під сторожу; бо не знати було, що з ним чинити.

³⁵ І сказав Мойсей: Вмерти мусить чоловік сей; нехай закидає його каміннем вся громада за табором.

³⁶ І вивела його вся громада за табір, та й закидала каміннем, і погиб він, як повелів Господь Мойсейові.

³⁷ І рече Господь до Мойсея:

³⁸ Промов до синів Ізрайлевих і скажи їм, щоб робили собі кутаси на кінцях верхньої одежі своєї в родах їх, і щоб причіпили до кутасів одежі шнурок з блавату.

³⁹ І будуть вам кутаси на те, щоб ви, бачивши їх, згадували про всі заповіді Господні, і сповняли їх, і щоб ви не подавались за серцем і очима вашими, що поривають вас до блудування;

⁴⁰ Щоб ви пам'ятали і сповняли всі заповіді мої й були св'ятими в Бога вашого. Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із Єгипецької землі, щоб вам бути Богом. Я Господь, Бог ваш.

16

¹ Уперся Кораг, син Їзгара, сина Кегаа, сина Левієвого, а з ним Датан та Абірам Еліабенки та Он Пелетієнко, сини Рубенові,

² Та й встали вони проти Мойсея, і з ними двісті п'ятдесят чоловіків із синів Ізраїля, князі громадські, покликані до ради громадської люде з намениті.

³ І зібрались вони проти Мойсея та Арона, і промовили до них: Годі вам! Бо ж уся громада св'ята і Господь серед неї. Чого ж ви пнетеся високо над громадою Господньою?

⁴ Почувши те Мойсей упав на лице своє.

⁵ І промовив він до Корага й усієї роти його, і каже: Завтра сповістить Господь, хто його і хто св'ятий, щоб допустити його до себе; кого він вибрав, того допустить до себе.

⁶ Так учиніть. Нехай возьме з собою кадильницю Кораг і вся громада його,

⁷ І завтра положить у їх жару, і положить на йому кадило перед Господом; і нехай буде так: той чоловік, що вибере його Господь, нехай буде св'ятим. Буде з вас, Левієві сини!

⁸ І промовив Мойсей до Корага: Слухайте ж, сини Левієві!

⁹ Хиба мало вам, що Бог Ізраїлів вилучив вас із громади Ізраїля, щоб вам можна було приблизитись до його, щоб вам можна послугувати в храміні Господній та стояти перед громадою послугуючи їй,

¹⁰ Що удостоїв тебе і всіх братів твоїх, синів Левієвих з тобою, приблизитись до його? А вам же й св'ященства захотілось!

¹¹ Тим і повстали ви, ти і вся рота твоя проти Господа; бо що таке Арон, що ви нарікаєте на його?

¹² І післяв Мойсей, щоб покликати Датана та Абірама Еліабенків, та вони сказали: Не підемо на гору!

¹³ Хиба мало того, що ти вивів нас із землі текущої молоком та медом, щоб поморити нас в степу; ти хочеш іще й царювати над нами?

¹⁴ І ні в землю, текущу молоком та медом не привів еси нас, ні дав нам у насліддє поля й виноградники! Хочеш людям сим очі виколити? Не підемо!

¹⁵ І розлютився вельми Мойсей, і сказав до Господа: Не повертайся до приносів їх! Ні одного осла не взяв я від них і не заподіяв зла ні одному з них.

¹⁶ І сказав Мойсей до Корага: Ти і вся твоя громада, станьте ви завтра перед Господом, ти сам і вони і Арон.

¹⁷ І нехай кожен візьме кадильницю свою і накладе у її кадила, і нехай принесе кожен свою кадильницю перед Господом, двісті і п'ятдесят кадильниць; і ти і Арон, кожен кадильницю свою.

¹⁸ І взяли вони кожен кадильницю свою, і понаклали в них жару, і понасипували в них кадила; та й приступили до входу в соборний намет, і Мойсей та Арон.

¹⁹ І скликав Кораг проти них усю громаду до входу в соборний намет.

²⁰ І показалася слава Господня перед всією громадою. І промовив Господь до Мойсея та Арона слова:

²¹ Вилучтесь із між громади цієї, і погублю їх в одну мить ока.

²² І впали вони ниць на лица свої і сказали: Боже, ти Боже духів усякого тіла! Один чоловік согрішив, а гнів би твій мав бути на всю громаду?

²³ І рече Господь Мойсейові:

²⁴ Промов до громади і скажи: Відступіть геть навкруги від наметів Корага, Датана й Абірама.

²⁵ І встав Мойсей, і пішов до Датана й Абірама, і пішли за ним старші мужі Ізраїля.

²⁶ І промовив він до громади кажучи: Відступіте ж від наметів сих безбожних людей, і не торкайте нічого їх, щоб не погинути вам у всіх гріхах їх.

27 І відступили вони геть навкруги від храмини Корага, Датана та Абірама. А Датан та Абірам, вийшовши стояли коло входу в наметі свої з жінками своїми й дітьми своїми і з немовлятами своїми.

28 І сказав Мойсей: По тому зрозумієте ви, що Господь післав мене сотворити всі діла сі, та що не по своїй волі вчинив я се:

29 Коли вони помруть, як всі люде вмирають, і постигне їх така кара як всіх людей, то не послав мене Господь;

30 Коли ж нечуване диво сотворить Господь, і роззявить земля уста свої та й проковтне їх і все, що їх, і пійдуть живими під землю, тоді пізнаєте, що сі люде споневірали Господом.

31 І сталося, що як він скінчив промовляти сі слова,

32 Розступилась земля під ними, і роззявила земля уста свої та й проглинула їх самих і домівки їх і всіх людей, що були в Корага, і все майно.

33 І провалились вони, і все що було їх, живими під землю, і покрила їх земля, і погинули вони спроміж громади.

34 І увесь Ізраїль, що був навкруги них, кинувсь навтеки, на зойк їх: казали бо вони: Коли б і нас не проглинула земля!

35 І вийшов огонь від Господа, і пожер двісті чоловіка, що поприносили кадила.

36 І рече Господь Мойсейові:

37 Скажи Елезарові Ароновкові, священникові, щоб повигрібав кадильниці із пожарища; і нехай порозкидає жар, вони бо посвячені.

38 Із кадильниць тих чоловіків, що согрішили, нехай пороблють із них тонкі бляхи, щоб ними покрити жертівника; бо принесли вони їх перед Господа, і тому стали вони посвяченими; і будуть вони знаменнем синам Ізрайлевим.

39 І взяв Елезар, священник, кадильниці мідяні, що принесли погорівші, і пороспліскувано їх, щоб покрити жертівника,

40 На спомин синам Ізрайлевим, щоб ніхто чужий, хто не з насіння Аронового, не приступав, кадити перед Господом, щоб із ним не сталося, як з Корагом і з його громадою, як сказав йому Господь через Мойсея.

41 Другого ж дня, стала нарікати вся громада Ізрайлева на Мойсея й Арона, мовляючи: Ви погубили люд Господень!

42 І сталося, як зібралась була громада проти Мойсея і Арона, так обернулись вони до соборного намету, і се вкрила його хмара і явилась слава Господня.

43 І приступили Мойсей та Арон перед соборний намет.

44 І промовив Господь до Мойсея кажучи:

45 Підіймітьсє із серед громади сієї, так погублю їх в одну мить! І впали вони ниць на лица свої.

46 І каже Мойсей до Арона: Возьми кадильницю твою, та наклади в її жару із жертівника, і насип кадила, і йди скоріш у громаду, та спокутуй їх; бо спалахнув гнів, від лица Господнього й пійшов помір.

47 І взяв Арон кадильницю, як казав Мойсей, та й метнувсь між громаду, аж се почалась морова кара між людьми. І насипав він кадила та й почав відправляти покуту за людей.

48 І став він між мертвими і живими, і зупинилась морова кара.

49 А було тих, що від морової пошесті погибли, чотирнацять тисяч і сімсот, окрім тих, що померли задля Корага.

50 І вернувся Арон до Мойсея, до входу в соборний намет, і зупинилась морова пошесть.

17

1 І рече Господь до Мойсея:

2 Промов до синів Ізрайлевих, і візьми від них по прутів за кожний дім батьківський, від усіх князів по домах батьківських їх, дванайцять прутів; ім'я кожного напиши на прутів його.

3 Ім'я ж Арона напишеш на прутів Левія; один бо прут буде про кожную голову батьківських домів їх.

4 І покладеш їх у соборному наметі перед свідченням, де я бачусь із тобою.

5 І процьвіте прут чоловіка того, котрого я виберу; і так втихомирю передо мною мирканне синів Ізраїля, що нарікають на вас.

6 І промовив Мойсей до синів Ізрайлевих, і подали йому всі їх князі по прутів за князя, по батьківських домах їх, дванайцять прутів; а прут Аронів був між їх прутами.

7 І положив Мойсей пруті перед Господом, в наметі свідчення.

8 І сталося другого дня, як увійшов Мойсей у намет свідчення, і се, процьвів прут Аронів, з дому Левієвого: пустив він пупляшки, і зацьвів квітками, і зродив спілі микдали.

9 І виніс Мойсей усі пруті від лица Господнього до всіх синів Ізрайлевих, і побачили вони, і взяли кожен прута свого.

¹⁰ І рече Господь до Мойсея: Принеси назад прута Аронового перед свідченням, щоб заховати його як знамя проти синів бунтовливих: і зробиш передо мною кінець наріканню їх, та щоб не помирали вони.

¹¹ І сповнив Мойсей усе; як заповідав йому Господь, так він вчинив.

¹² І промовили синове Ізрайлеві до Мойсея, кажучи: Дивись, ми пропадаємо, ми гинемо, всі ми згинемо!

¹³ Хто тільки приступить до храмини Господньої, вмирає; чи не всім же нам прийдеться померти?

18

¹ І промовив Господь до Арона: Ти сам і сини твої й батьківський дім твій з тобою мусите нести провину святині; і ти сам і сини твої з тобою мусите нести провину вашого святицтва.

² Теж і браттє твоє з покоління Левієвого, з покоління батька твого нехай приближується з тобою, щоб вони були при тобі і доглядати муть соборного намету; ти ж і сини твої з тобою, ви служити мете перед наметом свідчення.

³ Нехай вони роблять службу коло тебе і коло всього намету; тільки до посуду святині і до жертівника нехай не приступають, щоб не померти їм, так їм як і вам.

⁴ І будуть вони при тобі і доглядати муть соборного намету при всіх службах в наметі, чужий же не сьміє приближатись до вас.

⁵ І будете пильнувати догляду святині і догляду жертівника, щоб не було вже гніва на синів Ізраїля.

⁶ Се я сам взяв братів ваших Левітів зміж синів Ізрайлевих; вам подаровано їх про Господа, на послугу при соборному наметі.

⁷ Ти ж і сини твої з тобою будете пильнувати святицтва вашого у всьому, що належить до жертівника і в середині за завісою, і так робити мете службу; вам передаю як дар службу святицтва. Хто ж чужий приближиться, буде переданий смерті.

⁸ І рече Господь Аронові: Се передав я тобі догляд моїх жертв підношення. Від усього, що присвячують сини Ізрайлеві, оддав я тобі і синам твоїм, задля святицтва вашого, вічну твою частку.

⁹ Ось що буде твоє від святих посьвятів, що не прийдуть на вогонь: всі дари їх, як всі жертви хлібні, всі жертви за гріх, і всі жертви за провину, що вони приносять їх мені, як великі святиощі тобі вони і синам твоїм.

¹⁰ У святиому місці їсти меш їх, ввесь музський пол їсти ме їх; святим се мусить бути тобі.

¹¹ І се буде твоє: возношення дарів їх і всі жертви гоїдані синів Ізрайлевих; тобі і синам твоїм і дочкам твоїм з того віддав я як вічну пайку; всякий чистий в дому твоєму може їх їсти.

¹² Все найлучче з олії і все найлучче з винограду і зерна, їх первоплоди, що приносять їх Господеві, тобі оддав я їх.

¹³ Первoplоди з усього, що родить земля їх, що вони подають їх Господеві, твої будуть; всякий чистий з дому твого може їх їсти.

¹⁴ Усе посьвячене в Ізраїлі твоє буде.

¹⁵ Все перворідне від усякого тіла, що приносять Господеві, людина чи із скотини, буде твоє; тільки перворідне дитя мусить бути викуплене, і первак із скотини нечистої мусить бути викуплений.

¹⁶ І ті, що треба їх викупити, від одного місяця будуть викупляти їх по твоєму цінуванню по п'ять секлів срібла, по секлеві святині, двайцять гер в йому.

¹⁷ Первородного ж бика, або первородного барана чи первородного козла не давати меш викуповувати; присвячені вони. Кровю їх будеш кропити на жертівника і жир їх пускати димом в огняні жертви, про любі пахощі Господеві.

¹⁸ І м'ясо їх будеш твоїм; як грудина жертви гоїданої і як права лопатка, твоє буде воно.

¹⁹ Всі жертви посьвятів, що підносять їх сини Ізраїля Господеві, оддав я тобі і синам твоїм і дочкам твоїм з тобою, як віковічну частку; се завіт вічний про тебе й про насінне твоє з тобою.

²⁰ І рече Господь Аронові: У землі їх не мати меш жадного насліддя, і частки в тебе не буде між ними. Сам я частка твоя і наслідде твоє серед синів Ізрайлевих.

²¹ І се дав я синам Левієвим замість насліддя всі десятини Ізраїля за службу, що вони служать при соборному наметі.

²² І більш не приступати муть синове Ізрайлеві до соборного намету, щоб не взяти на душу гріха і не померти.

²³ Нехай Левіти служать службу при соборному наметі, і самі несуть гріх їх. Установа віковічня в роди ваші. А серед синів Ізрайлевих не мати муть жадного насліддя;

²⁴ Бо десятину синів Ізрайлевих, що в жертву приносять Господеві, дав я Левітам як наслідде; тим то сказав я їм, що між синами Ізрайлевими не буде в них насліддя.

²⁵ І промовив Господь до Мойсея, кажучи:

²⁶ А до Левітів скажеш так: Коли берете ви від синів Ізрайлевих десятину, що дав я вам як наслідде ваше, так мусите принести жертву возношення Господеві, десятину від десятини.

²⁷ І полічиться вам жертва возношення вашого, як зерно з току і як достаток виноградного точила.

²⁸ От же й ви мусите приносити жертву Господеві від усіх десятин ваших, що берете їх від синів Ізраїля і давати мете від всього Аронові сьвященникові жертву возношення про Господа.

²⁹ Від усього, що принесуть вам, будете давати всяку жертву возношення Господеві, посьвятити його з усього, що є найлучче.

³⁰ І казати меш їм: Коли принесете що найлучче з того, так полічиться Левітам як дохід з току і як дохід з виноградного точила.

³¹ І можна вам їсти його в усякому місці, вам самим і домам вашим; бо се вам плата за вашу службу в соборному наметі.

³² І не буде вам за те гріха, коли що найлучче з того принесете, і не зневажите посьвятів синів Ізраїля і не помрете.

19

¹ І рече Господь Мойсейові та Аронові: Се установа закону, що заповідав Господь словами:

² Скажи синам Ізрайлевим, щоб привели до тебе ялівку руду, без скази, таку що нема хиби на ній, що не було ярмо на ній;

³ І віддастьте її Елеазарові сьвященникові, і виведе він її геть перед табор, і заколють її перед ним.

⁴ І візьме Елеазар сьвященник крові її пальцем своїм, і покропить кровю на передній бік соборного намету сім раз.

⁵ І спалють ялівку перед очима його: шкіру її і м'ясиво її і кров її з гноюм її треба спалити.

⁶ І візьме сьвященник дерева кедрового та іссопу й кармазину та й кине в середину поломя, як палити муть ялівку.

⁷ І випере сьвященник одіж свою і викупає тіло своє в воді, а потім можна йому ввійти до табору; тільки ж нечистий буде сьвященник до вечора.

⁸ І хто палив її, мусить випрати одіж свою в воді, і викупати тіло своє в воді, і буде й він нечистим до вечора.

⁹ І збере попіл із ялівки який чистий чоловік, і висипить його за табором на місці чистому; і буде він для громади синів Ізраїля схований про воду очищення, що буде на очищення від гріха.

¹⁰ І випрати мусить, хто збірив попіл з ялівки, одіж свою, і буде до вечора нечистим. І буде синам Ізраїля і приходню, що пробуває між ними, віковичною встановою.

¹¹ Хто доторкнеться мерця, трупа якої людини, нечистий буде сім день.

¹² Мусить очиститись водою сією на третій день, і стане на семий день чистим; а як не очиститься на третій день, так не буде на семий день чистим.

¹³ Всякий, хто доторкнеться мерця, трупа якої людини, що вмерла, і не очиститься, той опоганив хramину Господню; викоренитись мусить ся душа з Ізраїля. Водю очищення він не покроплений, тому він нечистий; нечистота його ще на йому.

¹⁴ Се закон про людину, що вмерла в наметі: кожний хто входив в намет, і кожний хто був у наметі, нечистим буде сім день.

¹⁵ І всяка одкрита посудина, на якій нема привязаної покришки, нечистою буде.

¹⁶ І всякій хто в чистому полі торкнеться до вбитого мечем, чи до мерця, чи до костей чоловічих, чи до домовини, буде сім день нечистим.

¹⁷ І возьмуть, про нечистого, попелу із жертви спаленої на очищення, і наллють на його води текучої в посудину.

¹⁸ І візьме чистий чоловік гіссопу та й умочить у воду, та й покропить на намет і на всю посудину і на всіх людей, що там будуть, і на того, що торкнувся до костей, чи до вбитого, чи до мерця, чи до домовини.

¹⁹ І кропити ме чистий на нечистого на третій день і на семий день; і очистить його на семий день; і випере він одіж свою і викупає тіло своє в воді, і стане він чистим увечорі.

²⁰ Коли ж людина ака стане нечиста і не очиститься, душу таку треба викоренити спроміж громади; бо сьвятиню Господню вона опоганила: водю очищення не покроплено її, нечиста вона.

²¹ І буде се в вас установою вічною. І хто кропить очищаючою водою, мусить випрати одіж свою, і хто приторкнеться до очищаючої води, нечистим буде до вечора.

²² І все, до чого приторкнеться нечистий, стане нечистим, і хто приторкнувся його, нечистим буде до вечора.

20

¹ І прийшли сини Ізрайлеві цілою громадою в степ Зин, первого місяця; і остановився народ в Кадесі; і вмерла там Миряма, і поховано її там.

² І не стало води для громади, і зібрались вони проти Мойсея і Арона.

³ І сварились люде з Мойсейом і з Ароном, мовляючи: Лучче було б нам померти тоді, як померло браттє наше перед Господом!

⁴ Та на що привели ви громаду Господню в цей степ, щоб і нам тут погинути і скотині нашій?

⁵ І нащо вивели ви нас із Єгипту, щоб завести нас у се ледаче врочище? Нема ту ні землі на сїйбу, ні смоківниць, ні винограду, ні гранат, і навіть води нїде напитись.

⁶ І пійшов Мойсей з Ароном від громади до входу в соборний намет, і впали ниць на лица свої; і явилась їм слава Господня.

⁷ І промовив Господь до Мойсея: кажучи:

⁸ Возьми жезло та збери громаду, ти й твій брат Арон, і покличте до скелі перед очима їх; і дасть вона вам воду свою, і виведеш їм воду із скелі, і напоїш громаду й скотину їх.

⁹ І взяв Мойсей жезло од лица Господнього, як він повелів йому.

¹⁰ І зібрали Мойсей та Арон громаду перед скелею; і рече їм: Слухайте ж, ворохобники, чи будемо з сієї скелі воду про вас?

¹¹ І підняв Мойсей руку та й вдарив скелю жезлом своїм двічі; і потекло багацько води, і напилась громада й скотина їх.

¹² І рече Господь Мойсейові й Аронові: За те, що не няли ви мені віри, щоб осьвятити мене в очу синів Ізраїля, за те не приведете ви громади сієї в землю, що я наділив їм.

¹³ Се води Мериви, де сварились Ізрайлеві сини з Господом, і він явив їм сьвятість свою.

¹⁴ І післав Мойсей послы з Кадесу до царя Едомського: Так каже твій брат Ізраїль: Ти знаєш усі ті пригоди, що стались нам:

¹⁵ Як батьки наші спустились в Єгипет і ми жили в Єгипті довгий час, і що Єгиптяне заподїяли нам і батькам нашим.

¹⁶ Тоді позвали ми до Господа, і він почув наш голос, і післав ангела та й вивів нас із Єгипту; і се ми в Кадесі місті, що на краю займища твого.

¹⁷ Дозволь же нам пройти через твою землю! Не будемо йти полями й виноградниками, і не будемо пити води з колодязів; по царській дорозі перейдемо, не будемо звертати ні на право, ні на ліво, докіль не перейдемо займища твого.

¹⁸ Та відказав йому Едом: Не переходити меш в мене; ато з мечем вийду проти тебе.

¹⁹ І казали йому синове Ізрайлеві: Битим шляхом ми хочемо йти; а коли воду твою пити му я, чи скотина моя, так заплачу тобі за неї; тільки ногами моїми хочу перейти, більш нічого.

²⁰ І каже: не можна щоб проходити! І вийшов Едом проти його з великим народом і з потужною рукою.

²¹ І так не дав Едом Ізраїлеві перейти через займища свої, і звернув Ізраїль на бік від його.

²² І рушили в дорогу від Кадесу, і прийшли сини Ізрайлеві, цілою громадою, до Ор гори.

²³ І рече Господь Мойсейові та Аронові під Ор-горою, на границях землі Едомової:

²⁴ Мусить прилучитись Арон до народу свого; бо не має він увійти в землю, що я віддав синам Ізрайлевим за те, що ви противились повелінню мому при водах Мериви.

²⁵ Возьми Арона та Елеазара, сина його, та й приведи їх на Ор-гору;

²⁶ І зніми з Арона одїж його та вдягни в неї Елеазара, сина його, і прилучиться Арон і вмер там.

²⁷ І вчинив Мойсей, як заповідав Господь. І зійшли вони на гору перед очима в усієї громади.

²⁸ І зняв Мойсей з Арона одїж його, та й одягнув у неї Елеазара, сина його. І вмер Арон на верховині Ор-гори. І спустивсь із гори Мойсей та Елеазар. І побачила вся громада, що вмер Арон, і плакав увесь люд Ізраїльський трицять день.

21

¹ І прочув Канааній, царь Арадський, котрого осада була на полудні, що йде Ізраїль шляхом до Атарима, і став битись з Ізраїлем і позаймав деяких із між їх у полонь.

² І зробив обітницю Ізраїль перед Господом кажучи: Коли справді віддаси люд сей в руки мої, так понищу города їх до нащадку.

³ І почув Господь голос Ізраїля, і віддав Канааніїв в руки його; і він знищив їх і города їх. І назвали врочище те Горма*.

⁴ І рушили дальше від Ор-гори шляхом до Червоного моря, щоб обминути Едом землю. І вправ дух у людей в дорозі.

⁵ І почали люде говорити проти Бога і проти Мойсея: Нащо вивели ви нас, щоб нам повмирати в степу? Бо нема хліба і нема води, і опротивіла нам вже тая нікчемна пожива.

⁶ І наслав Господь на люд гадюки сарафи, і кусали вони людей; і много люду вимерло в Ізраїлі.

* 21:3 Знищення

⁷Тоді приступили люде до Мойсея та й промовили до його: Согрешили ми, бо говорили проти Господа і проти тебе; благай Господа, щоб відняв гадюк від нас. І благав Мойсей за люд, і рече Господь Мойсейові:

⁸Зроби собі сарафа гадюку і повісь її на тику; і станеться, що як укусить кого гадюка, і він погляне на неї, то зостанеться живим.

⁹І зробив Мойсей гадюку мідяну, та й повісив її на тику; і сталося, що як укусила гадюка людину, і вона позирнула на мідяну гадюку, то зісталася живою.

¹⁰І рушили сини Ізраїлеві в дорогу та й отаборились в Оботі.

¹¹І рушили даліше від Обота і стали табором в Іе-Абаримі у степу, що розкинувся перед Моабом на схід сонця.

¹²Звідтам рушили вони та й отаборились над потоком Серед.

¹³А звідтам рушили вони даліше та й отаборились по другім боці Арнона, що в степу, а виходить із займаньщини Аморіїв. Бо Арнон границя Моабова, між Моабіями і Аморіями.

¹⁴Тим то й сказано в книзі боїв Господніх:

¹⁵Вагеб у Суфі і потоки Арнона; і злив потоків, що сягає до головного міста Ар, і тече по границі Моаба.

¹⁶А звідти рушили до Бейеру, се той колодязь, про котрого казав Господь Мойсейові: Збери народ, і дам їм воду.

¹⁷Засьпівав тоді Ізраїль оцю пісню: У гору вода з колодязя! Сьпівайте про його! Колодязь той самі князі копали, дуки з народу, і сам законодавець жезлом пробивали.

¹⁸А із степу добирались даліше до Маттана.

¹⁹Із Маттана в Нахаліель, а з Нахалієля до Бамота;

²⁰А з Бамота в долину, що на полях Моаба, до верховин гори Пізга, що стремить над дикою полониною.

²¹І післяв Ізраїль послі до Сигона, царя Аморійського, кажучи:

²²Позволь перейти через твою землю! Не будемо звертати на поля і на виноградники, і не будемо пити води з колодязів; шляхом царським йти мемо, покіл перейдемо твої займища.

²³Та не дозволив Сигон Ізраїлеві перейти через займаньщину свою; і зібрав Сигон увесь люд свій, та й вийшов проти Ізраїля в степ, і прийшов у Ягаз та й почав бити на Ізраїля.

²⁴І побив його Ізраїль гострим мечем та й заняв його землю, від Арнона до Ябока, до синів Аммонових, Аммонове бо займище було потужне.

²⁵І взяв Ізраїль всі городи сі, і почав жити у всіх Аморійських городах, в Гесбоні та й у всіх приналежних містах.

²⁶Бо Гесбон був город Сигона, царя Аморійського; а він бивсь із прежнім царем Моабським, і взяв усю землю його до Арнона.

²⁷Тим же то у пісньї сьпівають: Ой рушаймо до Гесбона, цареві Сигону город пишний будувати, мурами твердити.

²⁸Загорілось у Гесбоні у царя Сигона, і пожер огонь високі замки над Арноном.

²⁹Горенько тобі, Моабел! Народу Камосів! Гинеш марно, і втікають сини твої в ростіч; утікають, забувають давню свою славу, дочки ж твої в Аморія у неволі гинуть.

³⁰Зруйновали ми осади Гесбон до Дибону, від Нофи огнем спалили села до Медеби.

³¹І осівсь Ізраїль у землі Аморійській.

³²І післяв Мойсей на провідки в город Язер, і взяли вони приналежні оселі його, і вигнав він Аморіїв, що там були.

³³І повернули вони і пійшли шляхом до Базану. І вийшов Ог, царь Базанський, проти них з усім людом своїм воювати з ними коло Едреї.

³⁴І рече Господь до Мойсея: Не лякайся його; бо я віддав в руки твої його й увесь люд його; і чини із ними те, що вчинив із Сигоном, царем Аморійським, що жив у Гесбоні.

³⁵І повбивали вони його і синів його і увесь люд його, так що не зістався ні один живий із них, та й заняли землю його.

22

¹І рушили сини Ізраїлеві та й отаборились на рівнині Моабській, по другім боці Йордана навпроти Єрихону.

²І побачив Балак Зипоренко усе, що заподіяв Ізраїль Аморіям.

³І боялись вельми Моабії того люду, бо багачько було його, і великий пострах пійшов між Моабіями перед синами Ізраїля.

⁴І казали Моабії мужам старшим Мидіянським: Тепер обість голота ся навкруги нас усе, як обідає віл траву у полі. А Балак Зипоренко був тоді царем Моабським.

⁵І післяв він послі до Білеама Беоренка в Петор, що над рікою Ефрат, в землі синів народу його, щоб покликати його, і велів сказати йому: Ось вийшов люд із Египецької землі; і укритв він лице землі, та й осівсь проти мене.

⁶ Оце ж прийди та проклени мені сей люд; надто бо він потужен проти мене. Може удасться мені, що подужаю його і вижену його з країни: Знаю бо, кого ти благословиш, той благословен буде, а кого ти прокленеш, той проклятим буде.

⁷ І пійшли старші мужі Моабські і мужі Мидіянські, з дарунками в руках за закланнє. І прийшли вони до Білеама, і промовили йому слова Балакові.

⁸ І каже він їм: Переночуйте тут сю ніч, і дам я вам відповідь, так як Господь мені скаже. І зістались князі Моабські в Білеама.

⁹ І прийшов Бог до Білеама і каже: Що се в тебе за люде?

¹⁰ І каже Білеам Богу: Балак Зипоренко, царь Моабській послав сказати мені:

¹¹ Се люд вийшов із Єгипту й укрити лице землі. Оце ж прийди, проклени його мені; може буде в мене снага битись із ним і вижену їх.

¹² І каже Бог Білеамові: Не треба тобі йти з ними, не треба тобі проклинати люду; бо він благословений.

¹³ І встав Білеам уранці і сказав князям Балаковим: Ідіте в землю вашу; бо не схотів Господь мені дозволити йти з вами.

¹⁴ І встали князі Моабські, і прийшли до Балака і кажуть: Не схотів Білеам йти з нами.

¹⁵ Тоді післав Балак ще раз князів, поважніших, як ті, і було їх більше.

¹⁶ І прийшли вони до Білеама і промовили до його: Так мовляє Балак Зипоренко: Нехай уже ніщо не зупиняє тебе йти до мене:

¹⁷ Бо шаную великою вшаную тебе і все, що скажеш мені, вчиню; прийди ж, та заклени мені народ той!

¹⁸ І відказав Білеам, і сказав слугам Балаковим: Коли б давав мені Балак будинок свій повен срібла й золота, так все таки не зміг би я переступити слова Господа, Бога мого, щоб вчинити чи мале чи велике.

¹⁹ Тепер же зістаньтесь ту й ви на ніч, щоб довідатись мені, що скаже мені Господь.

²⁰ І прийшов Бог вночі до Білеама і рече йому: Коли тебе звати прийшли люде, так заберись та йди з ними; та чинити меш тільки те, що скажу тобі.

²¹ І встав Білеам вранці, і осідлав ослицю свою, та й рушив в дорогу із князями Моабськими.

²² І запалав гнів Божий за те, що він пійшов; і став ангел Господень на дорозі, щоб спинити його; а він їхав на ослиці своїй і двоох молодиків його з ним.

²³ І побачила ослиця ангела Господнього, що стояв на дорозі, і голий міч його в руці його. І звернула ослиця з дороги та й пійшла полем. І вдарив Білеам ослицю, щоб вернути її на дорогу.

²⁴ Но ангел став у сутках між виноградниками: стіна з одного боку і стіна з другого боку.

²⁵ І як побачила ослиця ангела, примчала вона до стіни і притиснула ногу Білеамові до стіни; і ще раз ударив її.

²⁶ І пройшов дальш ангел Господень, та й став в узькому місці, де не було дороги звернути, ні праворуч, ні ліворуч.

²⁷ І побачила ослиця ангела Господнього, та й лягла під Білеамом; і запалав Білеам гнівом, і вдарив він ослицю палицею.

²⁸ І відчинив Господь щелепи в ослиці, і каже вона до Білеама: Що я тобі зробила, що бив еси мене оце три рази?

²⁹ І сказав Білеам до ослиці: Бо ти робила сьміх з мене; коли б у мене та був міч у руці, то вбив би я тебе тепер.

³⁰ І каже ослиця до Білеама: Чи я ж не ослиця твоя, що на їй ти їздиш з того часу, як почав жити на свєті та й до сього дня? Хибя ж ізвикла я чинити з тобою таке? А він каже: Ні!

³¹ Тоді розкрив Господь очі Білеамові, і побачив він ангела Господнього, що стоїть на дорозі, і голий міч у руці в його. І поклонивсь він; і склонив він лице своє до землі;

³² І промовив до його ангел Господень: Защо оце вдарив еси ослицю твою три рази? Се сам я вийшов перебивати тобі; бо погибельна стежка твоя передомною.

³³ І бачила мене ослиця та й звертала оце передомною три рази. Коли б не звертала вона передомною, так нині вбив би я тебе; а залишив би її живою.

³⁴ І каже Білеам до ангела Господнього: Согрішив я; бо не знав, що ти стояв проти мене на стежці. Оце ж коли негаразд воно в очу в тебе, так вернись.

³⁵ І каже ангел до Білеама: Йди з людьми, но тільки мусиш те промовляти, що скажу тобі. І пійшов Білеам із князями Балаковими.

³⁶ І почув Балак, що прибув Білеам, і вийшов він на зустріч йому в Ір-Моаб, на побережжю Арнона, що на самому краю займища.

³⁷ І каже Балак до Білеама: Хибя ж не посилав я нарочно до тебе кликати тебе? Чом не прибував еси до мене? Чи то ж я справді не спромігся б ушанувати тебе?

³⁸ І каже Білеам до Балака: Се прибув я до тебе, та хибя моя воля промовляти що не будь? Слово, що кладе Бог в уста мені, те промовляти му.

³⁹ І рушили Білеам з Балаком, і прибули вони в Кірият-Ензот.

⁴⁰ І приніс Балак жертву з буйної й дрібної скотини, та й послав Білеамові та князям, що були з ним.

⁴¹ І сталося воно вранці, що взяв Балак Білеама та й привів його на верхи Баалія, щоб він побачив із відти народ, що стояв зпереду.

23

¹ І каже Білеам до Балака: Постав мені ту сім жертвників, і наготов мені семеро бичків і семеро баранів.

² І вчинив Балак те, що сказав Білеам. І жертвували Балак і Білеам бичка й барана на кожному жертвнику.

³ І каже Білеам до Балака: Стань коло всепалення твого, а я пійду: може стріне Господь мене, і що покаже він мені, те перекажу тобі. І пійшов на безлісний верх гори.

⁴ І стрів Бог Білеама, і він каже до його: Сім жертвників поставив я, і приніс бичка й барана на кожному жертвнику.

⁵ І вложив Господь слово в уста Білеамові і промовив: Вернись до Балака і говори так:

⁶ І вернувся він до його; і се стояв він коло всепалення свого, сам він і всі князі Моаба.

⁷ І почав він річ свою і промовив: Закликав мене з Арану Балак у гостину, з гір восточніх царь Моабський у свою країну: Прийди, будеш ту Якова клясти-проклинати; прийди, будеш в Ізраїля долю відіймати.

⁸ Як я, царю, того зважусь клясти-проклинати, кого Бог сподобив ласки, Господь благодати?

⁹ Я на його з гір високих пильно позираю, із верхів очима всюди його проводжаю. Се той люд, що від народів окрім пробуває, між народами нікого рідного не має.

¹⁰ Хто Якова та злічив би пісок під ногами? Мирияди Ізраїля хто порахував би? Коли б мені так праведно, як і їм вмирати, я не знаю, чого в світі кращого й бажати.

¹¹ І каже Балак Білеамові: Що ти вчинив ізо мною? Проклясти вороги мої взяв я тебе, і се ти навівть благословляєш їх!

¹² І відповів той, кажучи: Хиба того, що вложив Господь в уста мені, не годиться мені виявити?

¹³ І каже йому Балак: Ходімо зо мною на инше місце, звідкіля мож побачити їх; та тільки тих, що поперед, бачити меш їх, а всіх не побачиш. І проклені мені їх із відтам.

¹⁴ І вивів його на поле сторожі, на верховину Пісги-гори, і поставив там сім жертвників, і приніс бичка й барана на кожному жертвнику.

¹⁵ І каже він Балакові: Стань ту коло всепалення твого, а я піду там на зустріч.

¹⁶ І зустрів Господь Білеама, і вложив слово йому в уста, і рече: Вернись до Балака і так промовляти меш.

¹⁷ І прийшов він до його; і се стоїть він коло всепалення, і князі Моабські з ним.

¹⁸ І каже йому Балак: Що промовив Господь?

¹⁹ І почав він приповідь свою і промовив: Встань, Балаче, та послухай, зрозумій, Зипорів сину!

²⁰ Бог, не чоловік той льживий, щоб туманити людину. Сказав би він, та й не вдіяв? Ні, по віки так не буде! Він сказав, та й не справдив би? Се ж не ми, химерні люде.

²¹ Звелів він благословити, я благословив, не сумнився, щоб Яков по Божій волі нічим в світі не журився.

²² Господь, Бог його, по віки з ним пробуває, голубить, і труба його царська голосно рокоче, трубить.

²³ Вивів люд свій із Египту, визволив з ярма, з неволі, мов той ріг у однорога, сила його в диких полі.

²⁴ На Якова в нас не буде, ворожби чи то проклону: про Ізраїля всі люде скажуть: Бог його воздвигнув.

²⁵ Мов левиця устає він, і мов лев стрибає в гору; ляже, як пожер здобичу та напивсь крові з улову.

²⁶ І каже Балак Білеамові: Лучче вже й не проклинай їх, і не благословляй.

²⁷ І відповів Білеам, і каже Балакові: Хиба не казав я тобі, що все, що промовив Господь, мушу сповнити.

²⁸ І каже Балак Білеамові: Ось ходімо, візьму тебе в друге місце. Може, Богу буде вгодно, щоб ти прокляв їх із відтам.

²⁹ І взяв Балак Білеама на верх Пеора, що стремить на рівнині пустині. І каже Білеам Балакові:

³⁰ Вистав мені ту сім жертвників, і приготов мені ту семеро бичків і семеро баранів.

³¹ І вчинив Балак, що сказав йому Білеам, і жертвував він бичка й барана на кожному жертвнику.

24

¹ І побачив Білеам, що добре в очу в Господа благословити Ізраїля, і не пійшов, як перші рази, на ворожбу, а став лицем до степу.

² І зняв Білеам очі, та й побачив Ізраїля, що таборивсь по поколіннях своїх, і зійшов на його дух Божий.

³ І почав він приповідь свою і промовив: Білеам, син Беорія, до вас промовляє, той, кому, відкрились очі, рече і звіщає.

⁴ Той рече, хто чув од Бога сі слова пророчі; всемогущого він бачив, і чув серед ночі.

⁵ Ой Якове! що за гарні намети у тебе! Ізраїлю! Що за шатра в тебе таборів!

⁶ Мов долини розпростерлись пишно та розкішно, мов дуброви над рікою, що Господь садив їх; мов кедрі понад водою високо знялися, розростаючись по всяк час надять, ваблять око.

⁷ Лити меш ти воду з відер, щоб твоє насінне виростало й процвітало на впокійних водах. Царь його ще переважить і царя Агага; царство його візьме гору над всіма царствами.

⁸ Вивів Бог його з Єгипту, силу однорожу; ворогів всіх пожере він, побе всі народи; поборовши їх потрощить кості в дикім полі; стрілами він повбиває усіх їх запеклих.

⁹ Ліг як лев він опочити, хто його розбудить? Благо, хто тобі радіє та благословляє; проклять, хто тебе не любить, клене, проклинає!

¹⁰ І запалав гнівом Балак на Білеама, і сплесне він руками, і каже Балак Білеамові: Прокляти вороги мої покликав я тебе, і се навіть благословенням благословив еси їх оце вже три рази.

¹¹ Утїкай же до своєї домівки! Хотів я шаную вшанувати тебе; та се вдержав тебе Господь од пошановання.

¹² І каже Білеам Балакові: Хиба ж я й послам твоїм, що посилав їх еси до мене, не казав:

¹³ Коли б давав мені Балак будинок свій повен срібла та золота, не переступив би я слова Господнього, вчинити що доброго, чи лихого по своїй волі. Що промовить Господь, те й мушу мовляти.

¹⁴ Тепер ж оце йду до мого люду. Ходімо, так виявлю тобі, що робити ме напоследі народ той з твоїм народом.

¹⁵ І почавши приповідь свою промовив він: Білеам се Беоренко рече-промовляє, той кому відкрито очі, рече і звіщає.

¹⁶ Той, хто чув од Бога слово в ночі, в сновидінні, очі ж мав тоді закриті, а все ж таки бачив.

¹⁷ Бачу його перед вічу, тільки не сьогодні, бачу його, та не зблизька, чую в мому душі: сходить зоря із Якова, здійсмається берло з Ізраїля, та й поламле Моабіям роги. Сетовим синам потужно черепи потрощить, і виски їм неощадно всім порозбиває.

¹⁸ Буде Едом із Сеїром у гіркій неволі, а Ізраїль добру славу ділами здобуде.

¹⁹ Із Якова вийде той, хто царів з їх престолів поскидає, і пустками городи поробить.

²⁰ Побачивши ж Амалика, почав ще одну приповідь: Первим Амалик зробився між всіма царствами, та до владку похилився, і буде останнім.

²¹ А як побачив Кеніїв, сказав приповідь: Сїв ти, Кенію, на скелі нерухомій твердо;

²² Та Асур тебе в тяжкую одведе неволю.

²³ Тоді сказав ще приповідь: Горе, горе, хто на світі буде пробувати, як Господь такий допустить допуст на потужних!

²⁴ Припливуть з Киттиму судна аж у тую землю, та й Асурове звоюють, підневолять царство.

²⁵ І встав Білеам та й пійшов і став жити в домівці своїй; Балак теж пійшов своєю дорогою.

25

¹ І жив Ізраїль у Ситтимі, і став блудувати люд із дочками Моабовими;

² І стали вони кликати люд на жертви богам своїм.

³ І вв люд і припадав ниць перед богами їх, і прихилився Ізраїль до Бааль-Пеора. І запалав Господь гнівом на Ізраїля.

⁴ І рече Господь до Мойсея: возьми всі голови людські та й повісь їх Господеві проти соньця, щоб одвернувся жар гніва Господнього від Ізраїля.

⁵ І рече Мойсей суддям Ізрайлевим: Нехай кожен із вас повбиває людей своїх, що прихилились до Бааль-Пеора.

⁶ І се прийшов один ізміж синів Ізрайлевих, і привів до братті своєї Мидіянїйку, перед очима Мойсея й перед очима всієї громади Ізрайлевої, як вони тоді плакали коло входу в соборний намет.

⁷ І побачив Пінегас, син Елеазара, сина Арона сьвященника, і встав ізміж громади, та взяв спіса в руку.

⁸ І пійшов він слідом за чоловіком Ізраїльським у середину шатра, та й пробив їх обох, чоловіка Ізраїльського й молодицю крізь животи їх.

⁹ І зупинено помір між синами Ізраїля, а було мерців від помору двацять і чотири тисячі.

¹⁰ І рече Господь до Мойсея:

¹¹ Пінегас, син Елеазара, сина Арона сьвященника, одвернув ярость мою від синів Ізрайлевих, ревнючи за мене проміж ними, щоб не я вигубив синів Ізрайлевих в ревності моїй.

¹² Тим же то промов: Се я даю йому завіт мого примиря.

¹³ І буде він йому й насінню його після його завітом сьвященства віковичнього за те, що ревнував він за Бога свого, та й спокутував синів Ізрайлевих.

¹⁴ Імя ж чоловіка Ізраїльського погибшого, що проколено його з Мидіянійкою, Зимрій Салусенко, князь батьківського дому Симеоніїв;

¹⁵ На імя ж проколена молодиця Козбія, дочка Зура, голови одного батьківського дому в Мидіяніїв.

¹⁶ І рече Господь Мойсейові:

¹⁷ Ворогуйте з Мидіяніями та й побивайте їх: бо по ворожи поступили вони з вами підступом своїм, затуманюючи вас Пеором і Козбією, дочкою князя Мидіянського, що вбито її під час мору задля Пеора.

26

¹ І сталось послі мору, що рече Господь Мойсейові та Елеазарові, синові Арона сьвященника:

² Злічи мені всю громаду синів Ізрайлевих од двадцяти років і старше, по їх батьківських домах, усіх здатних до війська в Ізраїлі.

³ І розмовляли із ними Мойсей та Елеазар сьвященник на поділлю Моаба, над Йорданом, проти Єрихону, і казали вони:

⁴ Злічіть усіх од двадцяти років і старше, як заповідав Господь Мойсейові. І се синове Ізрайлеві, що вийшли з Єгипецької землі:

⁵ Рубен, первенець Ізраїлів. Сини Рубенові: Ганох, від його родина Ганохіїв; Паллу, від його родина Паллуїв;

⁶ Гезрон, від його родина Гезроніїв; Кармій, від його родина Карміїв.

⁷ Се родини Рубеніїв. І було перелічених їх сорок і три тисячі сімсот і трийцять.

⁸ А сини Палуєві: Еліаб.

⁹ А сини Еліабові: Немуйль і Датан і Абирам; се ті покликані в громаду, що ворохобились проти Мойсея і Арона в роті Корага, як нарікали на Господа.

¹⁰ Но роззявила земля пельку свою та й прогинула їх з Корагом, як погинула рота ся, що пожерло полома їх: двісті і п'ятьдесят чоловіка; і стали вони знамям.

¹¹ Сини ж Корагові не погинули.

¹² Синове Симеонові по родинах їх:

¹³ Немуйль, від його родина Немуйліїв; Ямин, від його родина Яминіїв; Яхин, від його родина Яхіїв; Зерах, від його родина Зерахіїв; Саул, від його родина Сауліїв.

¹⁴ Се родини Симеоніїв: двадцять дві тисячі і двісті.

¹⁵ Сини Гадові по родинах їх: Зефон, від його родина Зефоніїв; Гаггій, від його родина Гаггіїв; Шунїй, від його родина Шунїїв.

¹⁶ Осній, від його родина Осніїв; Ерій, від його родина Еріїв,

¹⁷ Арод, від його родина Ародіїв; Аремій, від його родина Ареміїв.

¹⁸ Се родини Гадові по перелічених їх: сорок тисяч і п'ятьсот.

¹⁹ Сини Юдині: Гер та Онан; та померли Гер і Онан в Канаан землі.

²⁰ І були Юдині сини по родинах їх: Шела, від його родина Шеланіїв.

²¹ Перез, від його родина Перезіїв; Зерах, від його родина Зерахіїв. І були сини Перезові: Гезрон, від його родина Гезроніїв; Гамуль, від його родина Гамуліїв.

²² Се родини Юди, по перелічених їх: сімдесят шість тисяч і п'ятьсот.

²³ Синове Іссахарові по родинах їх: Тола, від його родина Толаїв; Пува, від його родина Пуваїв;

²⁴ Яшуб, від його родина Яшубіїв; Симрон, від його родина Симроніїв;

²⁵ Се родини Іссахарові, по перелічених їх: шістьдесят чотири тисячі і триста.

²⁶ Синове Зебулонові по родинах їх: Серед, від його родина Середіїв; Елон, від його родина Елоніїв; Яхлеїль, від його родина Яхлеїлів.

²⁷ Се родини Зебулоніїв, по перелічених їх: шістьдесят тисяч і п'ятьсот.

²⁸ Синове Йосифові, по родинах їх: Манассій і Ефраїм.

²⁹ Синове Манасіїв: Макир, від його родина Макиріїв, а Макир появив Гілеада; Гілеад, від його родина Гілеадіїв.

³⁰ Се синове Гілеадові: Іезер, від його родина Іезріїв; Гелек, від його родина Гелекіїв.

³¹ Асрийль, від його родина Асрийліїв, і Сихем, від його родина Сихеміїв;

³² Шемида, від його родина Шемидіїв; Гефер, від його родина Геферіїв.

³³ У Зелофада ж Геференка не було синів; а імена дочок Зелофадових: Махля і Ноя, Хогля, Милка і Тирза.

³⁴ Се родини Манассіїв, а перелічених їх було: п'ятьдесят дві тисячі і сімсот.

³⁵ Се синове Ефраїмові по родинах їх: Шутелах, від його родина Шутеляхіїв; Бекер, від його родина Бекеріїв; Тахана, від його родина Таханіїв.

³⁶ А се сини Шутеляхові: Еран, від його родина Ераніїв.

³⁷ Се родини синів Ефраїмових по перелічених їх: трийцять дві тисячі і п'ятьсот. Се сини Йосифові по родинах їх:

³⁸ Синове Беняминів по родинах їх: Бела, від його родина Белаїв; Ашбель, від його родина Ашбеліїв; Ахирам, від його родина Ахираміїв;

³⁹ Сефуфам, від його родина Сефуфаміїв; Гуфам, від його родина Гуфаміїв.

⁴⁰ А сини в Бели були Ард і Нааман. Від Арда родина Ардіїв; від Наамана родина Нааманіїв.

⁴¹ Се синове Беняминові по родинах їх, а перелічених їх сорок п'ять тисяч і шістьсот.

⁴² Се синове Данові по родинах їх: Шухам, від його родина Шухаміїв. Се родина Данова по родинах їх.

⁴³ Усіх родин Шухаміїв по перелічених їх: шістьдесят чотири тисячі і чотириста.

⁴⁴ Синове Асеррові по родинах їх: Їмна, від його родина Їмніїв; Їтва, від його родина Їтвіїв; Берія, від його родина Беріїв.

⁴⁵ Від синів Берії: Гебер, від його родина Гебріїв; Малкіїль, від його родина Малкіїлів.

⁴⁶ А ім'я дочки Асеррової було Сераха.

⁴⁷ Се родини синів Асеррових по перелічених їх: п'ятьдесят три тисячі і чотириста.

⁴⁸ Синове Нефталіїв по родинах їх: Яхзеїль, від його родина Яхзеїлів; Гунїй, від його родина Гунїїв;

⁴⁹ Езер, від його родина Езеріїв, Шіллем, від його родина Шіллеміїв.

⁵⁰ Се родини Нафталіїв, і перелічених їх було сорок п'ять тисяч і чотириста.

⁵¹ Се перелічені сини Ізраїлеві: шістьсот одна тисяча сімсот і трийцять.

⁵² І рече Господь Мойсейові:

⁵³ Між тими поділена мусить бути земля в наслідде, по лічбі імен.

⁵⁴ У кого багатко душ, побільшиш наслідде його, а в кого мало душ, поменшиш наслідде його; кожному, дивлючись по перелічених його, наділиш наслідде його.

⁵⁵ Тільки ж по жеребу буде розділена земля; по батьківських іменах насліддувати муть її.

⁵⁶ Як випаде жереб, буде уділене кожному наслідде його, чи велике чи мале воно.

⁵⁷ А се перелічені Левіти по родинах їх: Від Герзона родина Герзоніїв; від Кегата родина Кегатіїв;

⁵⁸ Від Мерарія родина Мераріїв. Се родини Левітів: родина Либніїв, родина Геброніїв, родина Махліїв, родина Мушліїв, родина Коргіїв. А Кегат появив Амрама.

⁵⁹ А жінка Амрамова була на ім'я Йокебеда, дочка Левієва, що зродила Левієві в Єгипті. І породила вона Амрамові Арона й Мойсея, та Миряму, сестру їх.

⁶⁰ Аронові ж родились Надаб і Абігуй, Елеазар та Ітамар.

⁶¹ І померли Надаб і Абігуй, як приносили чужий вогонь перед Господом.

⁶² І було їх перелічених двайцять і три тисячі, увесь музкий пол від одномісячних і старше; не перелічив же їх між синами Ізраїлевими, бо не дано їм насліддя між синами Ізраїлевими.

⁶³ Се ті, що перелічили їх Мойсей та Елеазар при Йордані, проти Єрихону.

⁶⁴ Та між ними не було ні одного чоловіка з тих, що були перелічені від Мойсея та Арона священника, як перелічували вони сини Ізраїля в Синайському степу.

⁶⁵ Про них бо сказав Господь Мойсейові: Смертю помруть вони в степу, і не зістанеться з їх ні чоловіка, окрім Калеба Єфуненка та Йозея Нуненка.

27

¹ І приступили дочки Зелофхада, сина Гефера, сина Гілеада, сина Макіри, сина Манасії, із родини Манасії, сина Йосифа, і се імена дочок його: Махля, Ноя та Хогля, та Милка та Тирза.

² І стали вони перед Мойсейом та Елеазаром священником і перед князями й перед усією громадою, коло входу в соборний намет, і промовили:

³ Батько наш умер у степу, хоть і не було його між ротою, що зібралась проти Господа в роті Кораговій, та за свій гріх вмер він; синів же у його не було.

⁴ Чому ж би мало пропасти ім'я панотця нашого з роду його за те, що нема сина в його? Дай нам власність між братами батька нашого!

⁵ І приніс Мойсей справу їх перед Господа.

⁶ І рече Господь Мойсейові:

⁷ Праведно дочки Зелофхадові говорять; треба ж тобі наділити їм наслідню державу між братами батька їх і нехай перейде на них батьківщина їх.

⁸ А синам Ізраїля казати меш: Коли вмер чоловік і нема в його сина, так мусите перевести наслідде його на дочку його.

⁹ А коли нема в його дочки, так оддасьте наслідде його братові його.

¹⁰ А коли нема в його братів, так оддасьте наслідде його батьковим братам його.

¹¹ А коли нема братів у батька його, так оддасьте наслідде родичові його, найближшому в родині його, і держати ме його він. І буде се синам Ізраїлевим правосудня установа, як заповідав Господь Мойсейові.

12 І рече Господь Мойсейові: Ізійди на Абарім гору, і побачиш землю, що я наділив синам Ізрайлевим.

13 І як побачиш, так прилучишся до народу твого, як прилучивсь Арон, твій брат;

14 Бо збунтувались ви проти слова мого в Зин степу, в час сварки громадської, щоб явити сьвятоість мою перед очима їх (се єсть при водах Мериви, у Кадесі, в Зин степу).

15 І промовив Мойсей до Господа, кажучи:

16 Господе, Боже духів усякого тіла, постав над громадою чоловіка,

17 Щоб виходив і ввівив перед ними, і щоб виводив їх і вводи́в їх, щоб не була громада Господня, як отара, що нема в неї пастуха.

18 І рече Господь Мойсейові: Возьми собі Йозея Нуненка; чоловіка, в котрого дух, і положи на його руку твою; і постав його перед Єлеазаром сьвященником і перед усією громадою.

19 І дай йому повоління перед очима їх.

20 І уділи йому достойнства свого, щоб корилась йому вся громада синів Ізрайлевих.

21 І нехай стане він перед Єлеазаром сьвященником, а той питати ме за його про суд урім* перед Господом. По слову його вони виходити муть і по слову його виходити муть, він сам і всі сини Ізрайлеві з ним, уся громада.

22 І вчинив Мойсей, як заповідав йому Господь, і взяв Йозея і поставив його перед Єлеазаром сьвященником і перед усією громадою; і положив руки на його і передав йому повеління, як заповідав Господь через Мойсея.

28

1 І промовив Господь до Мойсея:

2 Повели синам Ізрайлевим і скажи їм: Приноси мої, хліб мій, на огніні жертви мої, на любі пахощі мої мусите проносити мені у призначений час.

3 І скажи їм: Ось які огніні жертви маєте приносити Господеві: двоє ягнят перволітних без скази, щодня, як повсячасне всепаленне.

4 Одно ягня принесеш уранці, а друге ягня принесеш між двома вечорами;

5 А як хлібну жертву, одну десятину ефи муки пшеничної, перемішаної з четвертиною гіна олії забиваної.

6 Повсячасне всепаленне, що установлено його на Синай горі про любі пахощі, огняна жертва Господеві.

7 А як жертву ливну четвертину гіна про одно ягня. У сьвятині мусиш приносити Господеві жертву ливну з кріпкого напитку.

8 А ягня друге принесеш між двома вечорами; хлібну і ливну жертву як вранці принесеш до того, огню жертву любих Господеві пахощів.

9 А в день субітний двоє ягнят без скази і дві десятини муки пшеничної, перемішаної з олією, та жертву ливну до того.

10 Се всепаленне в день субітній, що суботи, опріч всепалення повсячасного і його жертви ливної.

11 А як настає ваш місяць, приносити мете на всепаленне Господеві: двоє бичків та одного барана, семеро ягнят перволітків без скази;

12 А до кожного бичка три десятини муки пшеничної, перемішаної з олією як хлібну жертву; а до одного барана дві десятини муки пшеничної, перемішаної з олією, як жертву ливну;

13 І до кожного ягнят по десятині муки пшеничної, перемішаної з олією, як хлібну жертву. Се всепаленне, любі пахощі, огняна жертва Господеві.

14 А їх жертви ливні: пів гіна до одного бичка, і третина гіна до одного барана, а четвертина гіна до ягнят. Се всепаленне новомісячне, по всі місяці року.

15 І козла одного на жертву за гріх приносити муть Господеві, опріч всепалення повсячасного з возливанням його.

16 А первого місяця, на чотирнайцятий день місяця паска Господеві;

17 А на п'ятнайцятий день того місяця сьвято; сім день опрісноки треба їсти,

18 На первий день будуть сьвяті збори у вас, і ніякого діла робочого не робити мете.

19 А буде приносити жертву огню, всепаленне Господеві: двоє бичків, та одного барана, та семеро ягнят перволітків; без скази мусять у вас бути;

20 А як жертву хлібну до них: муки пшеничної перемішаної з олією, три десятини ефи на одного бичка і дві десятини на барана;

21 По десятині принесете на кожне з сімох ягнят.

22 І козла одного про жертву за гріх на спокутування за вас.

23 Опріч всепалення ранішного, повсячасної жертви огняної, приносити мете се.

* **27:21** Сьвітло, 2 Кн. Мойсея 28, 30.

²⁴ Се будете приносити через сім день; як хліб огняної жертви, пахощі любі Господеві; опріч всепалення повсячасного будете приносити се вкупі з жертвою ливною.

²⁵ А на семий день будуть сьвяті збори в вас: і жадної роботи не робити мете.

²⁶ І в день первеньців, як приносите нову хлібну жертву Господеві, послі вашого сьвята однотижневого будуть сьвяті збори в вас; жадної роботи не робіть.

²⁷ І принесете всепалення на любі пахощі Господеві: двоє бичків, одного барана, семеро ягнят перволітків;

²⁸ І жертву хлібну до них: муки пшеничної перемішаної з олією три десятини ефи на одного бичка, дві десятини на одного барана,

²⁹ По десятині на кожне з сімох ягнят;

³⁰ Одного козла на спокутування за вас.

³¹ Опріч всепалення повсячасного вкупі з хлібною і ливною жертвою будете приносити їх, без скази будуть вони в вас.

29

¹ І в місяці семому, на первий день місяця того, мусять сьвяті збори в вас бути. Ніякого діла робочого не робіть; день гучних труб буде се в вас.

² І будете приносити всепалення на любі пахощі Господеві: одного бичка, одного барана, семеро ягнят перволітків без скази,

³ І хлібну жертву до них: муки пшеничної перемішаної з олією три десятини на бичка, дві десятини на барана,

⁴ І одну десятину на кожне із сімох ягнят;

⁵ Та одного козла на жертву за гріх, на спокутування за вас,

⁶ Окрім всепалення місячного з хлібним даром його та окрім всепалення повсячасного з хлібним даром його, по установі, на любі пахощі, огняна жертва Господеві.

⁷ А на дев'ятий день, того сегомо місяця будуть сьвяті збори в вас, і будете впокорювати душі ваші; ніякої роботи не робіть.

⁸ А принесіть всепалення Господеві, любі пахощі: одного бичка, одного барана, семеро ягнят перволітків; без скази мусять вони бути в вас.

⁹ А як хлібний дар до них: муки пшеничної, перемішаної з олією три десятини ефи до бичка, дві десятини до барана одного,

¹⁰ По десятині до кожного ягняти з сімох ягнят;

¹¹ Одного козла на жертву за гріх; опріч жертви на спокутування і повсячасного всепалення з хлібними і ливними дарами їх.

¹² І на п'ятнадцятий день сегомо місяця мусять сьвяті збори в вас бути. Не будете робити ніякого діла робочого, а мусите сьвяткувати сьвято Господеві сім день.

¹³ І принесете первого дня всепалення, огню жертву любих пахощів Господеві: тринадцять бичків, двох баранів, ягнят перволітків чотирнайцятро; без скази мусять вони бути.

¹⁴ А як хлібний дар до них: муки пшеничної, перемішаної з олією три десятини ефи до кожного бичка, дві десятини до кожного з двох баранів,

¹⁵ По десятині до кожного із чотирнайцятро ягнят;

¹⁶ І козла одного як жертву за гріх, опріч всепалення повсячасного з хлібним і ливним даром до його.

¹⁷ І на другий день: дванайцятро бичків, двох баранів, чотирнайцятро ягнят перволітків без скази,

¹⁸ з дарами хлібними і ливними до бичків, до баранів і до ягнят по лічбі їх, по установі;

¹⁹ І козла одного про жертву за гріх, опріч всепалення повсячасного з хлібним і ливним даром до його.

²⁰ І на третій день: бичків одинайцятро, баранів двох, ягнят перволітків без скази чотирнайцятро,

²¹ з хлібним і ливним даром до бичків, до баранів і до ягнят по лічбі їх, по установі;

²² Та козла одного на жертву за гріх, опріч всепалення з його даром хлібним і ливним.

²³ На четвертий день: бичків десять, баранів двох, ягнят перволітків без скази чотирнайцятро, ²⁴ з їх даром хлібним і ливним до бичків, до баранів і до ягнят, по лічбі їх, по установі;

²⁵ Та козла одного на жертву за гріх, опріч всепалення повсячасного з його даром хлібним і ливним.

²⁶ На п'ятий день: бичків дев'ятро, баранів двох, ягнят перволітків без скази чотирнайцятро, ²⁷ з хлібними і ливними дарами їх до бичків, до баранів і до ягнят, по лічбі їх, по установі;

²⁸ І козла одного на жертву за гріх, опріч всепалення повсячасного з його даром хлібним і ливним.

²⁹ В шестий день: бичків восьмеро, баранів двох, ягнят перволітків без скази чотирнайцятро, ³⁰ з їх дарами хлібними і ливними до бичків, до баранів і до ягнят, по лічбі їх, по установі;

³¹ І козла одного на жертву за гріх, опріч всепалення повсячасного з хлібним і ливним даром до його.

³² І на семий день: бичків семеро, баранів двох, ягнят перволітків без скази чотирнайцятро,

³³ І хлібні і ливні дари до них, до бичків, до баранів і до ягнят, по лічбі їх, по установі;

³⁴ Та козла одного на жертву за гріх, з даром до його хлібним і ливним.

³⁵ На восьмий день сьвяточні збори мусять бути в вас. Ніякого діла не будете робити.

³⁶ Будете ж приносити на всепалення, огняну жертву про пахощі любі Господеві: бичка одного, барана одного, ягнят перволітків без скази семеро,

³⁷ З даром хлібним і ливним до них, до бичків, до баранів і до ягнят, по лічбі їх, по установі;

³⁸ Та козла одного на жертву за гріх, опріч повсячасного всепалення і дарів хлібних і ливних до його.

³⁹ Се будете приносити Господеві у сьвята ваші окрім обітниць ваших і окрім добровільних приносів ваших на всепалення і на жертву ливну і мирну.

⁴⁰ І повелів Мойсей синам Ізрайлевим усе, як заповідав Господь Мойсейові.

30

¹ І промовив Мойсей до голов поколінь синів Ізрайлевих:

² От що заповідав Господь: Коли чоловік шлюбував обітницю Господеві, чи поклявся клятьбою, взяти обовязок на душу свою, то не можна йому ломити слова свого, а мусить чинити після того, що вийшло з уст його.

³ А коли жінка шлюбує обітницю Господеві, і возьме обовязок в домі батька свого, дівучи,

⁴ І батько чує обітницю її, або обовязок її, що взяла його на душу свою, та й промовчить проти неї, так буде важна обітниця її, і важний обовязок її, який вона взяла на душу свою.

⁵ Коли ж заборонить їй отець її того ж дня, як почув, то всі обітниці її і всі обовязки її, які взяла на душу свою, не будуть важні; Господь простить їй, бо заборонив їй батько її.

⁶ Як же вона замужна і зробить обітницю, чи то скаже що небудь не роздумавши, і звяже душу свою,

⁷ А чоловік її почує, та й не озветься проти того в той день, як почує се, так її обітниці будуть важні, і обовязки її, що взяла їх на душу свою, будуть важні.

⁸ Коли ж чоловік її знівечить її того ж дня, як почує се, то знівечив він обітницю її, що на їй, і нерозважне слово уст її, що ним звязала вона душу свою; і Господь простить їй.

⁹ Як вдова вона або розвідка, то всяка обітниця, якою звязала вона душу свою, мусить бути важною для неї.

¹⁰ Як же вона у господі чоловіка свого зробила обітницю, або клятьбою взяла обовязок на душу свою,

¹¹ І як почув чоловік її, та й промовчав, не заборонив їй, так мусять бути важні всі обітниці її, і всякий обовязок, що взяла його вона на душу свою, буде важний.

¹² Коли ж чоловік її знівечить її того ж дня, як почув їх, то всі обітниці й обовязки душі її, що вийшли з уст її, не важні; чоловік її знівечив їх, і Господь простить їй.

¹³ Всяку обітницю і всякий обовязок клятьби для впокорювання душі може чоловік її удобрити, і може знівечити.

¹⁴ Коли ж мовчав чоловік її з дня на день, то він пристав на всі обітниці її або на всі з'обовязання її, що на ній; він одобрав їх, бо мовчав у той день, як почув їх.

¹⁵ Коли ж він знівечить їх після того, як, почувши їх, мовчав, так нести ме він гріх її.

¹⁶ Се встанови, що повелів Господь Мойсейові про справи між чоловіком і жінкою, між батьком і дочкою за її дівування в батьковій господі.

31

¹ І промовив Господь до Мойсея кажучи:

² Помстись на Мидіяніях за синів Ізрайлевих; тоді прилучиш ся до предків твоїх.

³ І промовив Мойсей до люду словами: Оружіть людей зміж вас на війну, щоб йти їм на Мидіянію, сповнити помсту Господню на Мидіянієві.

⁴ По тисячі чоловіка з одного покоління, від усіх поколінь Ізрайлевих вишлете і поставите до війська.

⁵ І вибрали зміж тисячей Ізраїля по тисячі чоловіка з кожного покоління, дванайцять тисяч оружних на війну.

⁶ І вислав їх Мойсей, по тисячі з кожного покоління, на війну, їх і Пінегаса Єлеазаренка, сьвященника, на війну; а посуду сьвятині і труби для тривоги були в його руках.

⁷ І почали вони бити Мидіяна, як заповідав Господь Мойсейові, та й повбивали весь музський пол.

⁸ І вбили вони опріч інших вбитих царів Мидіяна: Евія і опріч інших Рекема і Зура і Гура і Реба, п'ятох царів Мидіянських; так само Білеама Бейоренка вбили мечем.

⁹ І сини Ізраїля позаймали в полонь все жіноцтво Мидіянське і дїтвору їх, і забрали здобичу, скотину їх і всі отари їх, і всі достатки їх;

¹⁰ А всі міста їх, по займаньщинах їх, і всі оселі їх пустили на пожар.

¹¹ І взяли всю здобич і все награбоване, людей і скотину,

¹² Та й привели бранців і награвлене і здобич до Мойсея і до Елеазара сьвященника, і до громади синів Ізраїля у табір, на поділлі Моабське, що на Йордані, проти Єрихона.

¹³ І вийшли Мойсей та Елеазар сьвященник і всі князі громадські назустріч їм перед табором.

¹⁴ І розгнівився Мойсей на воеводів та на тисячників і на сотників, що з війни вернулись;

¹⁵ І каже до них Мойсей: Про що ви zostавили живими все жіноцтво?

¹⁶ Се ж вони були по радї Білеама принадою синам Ізраїлевим, щоб вони вчинили зраду проти Господа, задля Пейора, через що й був помір у громаді Господній.

¹⁷ Оце ж повбивайте всіх дітей музького полу, і все жіноцтво, що пізнало мужчину, злігшись, також повбивайте.

¹⁸ Всіх же дітей жіночого полу, дівчат, що не пізнали лежа з чоловіком, позоставляйте живими для себе.

¹⁹ А ви самі пробудете поза табором сім день, кожен, хто вбив чоловіка і кожен, хто приторкнувся до вбитого, всі ви очиститесь в третій день і в семей день, ви і полоняни ваші,

²⁰ Мусите ви очистити і всяку одїж і всяку посудину шкіряну, і всяку роботу з козиної шерсті і всяку посудину деревяну.

²¹ І сказав Елеазар сьвященник до всіх людей військових, що ходили на війну: Се установа закону, що заповідав Господь Мойсейові:

²² Тільки золото й срібло, мідь, зелізо, цина й олово,

²³ Усе що держиться в огні, мусите проводити через огонь, щоб стало чистим; а все таки мусите його водою очищення од гріха очистити; а все, що не видержить в огні, проведете через воду.

²⁴ І повипираєте одїж свою в семей день, і станете чистими, а тоді ввійдете до табору.

²⁵ І промовив Господь до Мойсея словами:

²⁶ Перелічи здобичу, людей і скотину, ти і Елеазар сьвященник і голови родин всієї громади;

²⁷ Та й поділіть здобичу по половині між тими, що воювали, і всією громадою.

²⁸ І возьми данину для Господа від тих, що становились у військові лави: одну душу із п'ятьсот, з людей та з буйної скотини та з ослів та з дрібної скотини;

²⁹ Із їх половини возмеш се та й оддаси Елеазарові сьвященникові як жертву возношення Господеві.

³⁰ А з половини, що дістанеться синам Ізраїлевим, возмеш одну душу із п'ятьдесять, із людей, та з буйної скотини, та з ослів, та з дрібної скотини, з усякої скотини; і віддаси Левітам, що доглядають храмини Господньої.

³¹ І вчинили Мойсей та Елеазар сьвященник так, як заповідав Господь Мойсейові.

³² І була добич, оставшаяся від захопленого, що захопив люд військовий, така: дрібної скотини шістьсот і сімдесять і п'ять тисяч,

³³ А буйної скотини сімдесять і дві тисячі,

³⁴ А ослів шістьдесять і одна тисяча;

³⁵ Що ж до душ людських, то було дівчат, що не знали лежа мужнього, всіх, трийцять і дві тисячі душ.

³⁶ А друга половина, пай тих, що стояли у військових лавах, була по переліченню така: дрібної скотини триста трийцять сім тисяч і п'ятьсот.

³⁷ А данина для Господа з дрібної скотини була: шістьсот сімдесять і п'ять штук;

³⁸ А буйної скотини було трийцять і шість тисяч, з того данина для Господа була: сімдесять і дві штуки;

³⁹ А ослів було трийцять тисяч і п'ятьсот, а данина для Господа з них шістьдесять і одна штука;

⁴⁰ Душ же людських було шіснайцять тисяч, а з них данина для Господа трийцять і дві душі.

⁴¹ І віддав Мойсей Елеазарові, сьвященникові, данину на жертву возношення Господеві, як повелів Господь Мойсейові.

⁴² А з половини, що випала синам Ізраїлевим, що відділив Мойсей від другої половини, що була для людей військових,

⁴³ Була ж половина, що випала для громади, така: триста трийцять сім тисяч і п'ятьсот штук малої скотини,

⁴⁴ Та буйної скотини: трийцять і шість тисяч,

⁴⁵ Та ослів: трийцять тисяч і п'ятьсот,

⁴⁶ Та й душ людських: шіснайцять тисяч душ.

⁴⁷ А з половини, що випала синам Ізраїлевим, взяв Мойсей одну душу із п'ятьдесять, із людей та із скотини, та й віддав Левітам, що доглядали храмини Господньої; так як заповідав Господь Мойсейові.

⁴⁸ І приступили до Мойсея воеводи та тисячники та сотники, та й промовили до Мойсея:

⁴⁹ Слуги твої перелічили військових людей, що поручені нам, і не бракує з нас ні одного чоловіка:

⁵⁰ І оце ж приносимо ми приніс Господеві, що хто знайшов із золотих річей: обручки, ланцюжки, перстені, сережки й намиста, щоб відправити за душі наші покуту перед Господом.

⁵¹ І взяли в них Мойсей та Єлеазар сьвященник золото всілякої штучної роботи.

⁵² І було всього золота, принесеного в жертву возношення Господеві шістьдесять тисяч сімсот і п'ятьдесять секлів, від тисячників і від сотників.

⁵³ Люде ж військові грабили кожен для себе.

⁵⁴ І взяли Мойсей та Єлеазар сьвященник золото у тисячників і сотників, і внесли його в соборний намет, як спомин від синів Ізраїля перед Господом.

32

¹ Було ж в синів Рубена і в синів Гада буйної скотини багато, велика тьма; і бачили вони, що Язер земля і Гілеад земля як раз годяться про скотину.

² І прийшли синове Гадові й синове Рубенові, та й промовили до Мойсея і Єлеазара сьвященника й до князів громадських так:

³ Атарот та Дибон та Язер та Нимра та Гесбон та Єлале та Себам та Небо та Бейон,

⁴ Земля, що побив Господь перед громадою Ізрайлевою, се земля про скотину.

⁵ І сказали вони: Коли знайшли ми ласку в очах твоїх, оддай сю землю слугам твоїм у державу, не переводь нас через Йордан.

⁶ І каже Мойсей синам Гадовим та синам Рубеновим: Так браттє ваше піjde на війну, а ви ту зостанетесь?

⁷ Чого ж одхиляєте ви серце синів Ізрайлевих, щоб перейти в он тую землю, що наділив їм Господь?

⁸ Так зробили батьки ваші, як я посилав їх у Кадес-Барнеа, розгледіти землю:

⁹ Вони добрались до долини Эсколя і розглянули землю; а потім відхилили вони серце синів Ізраїля, щоб вони не йшли в землю, що наділив їм Господь.

¹⁰ І запалав Господь гнівом того часу і поклявся словами:

¹¹ Люде ті, що вийшли з Єгипту, від двадцяти років і старше, не побачать землі, що про неї я клявся Авраамові, та Ізаакові та Яковові, бо не зовсім слухали вони мене.

¹² Окрім Калеба, сина Ефуна Кенизія та Йозея Нуненка; сі бо завсіді йшли слідом за Господом.

¹³ І запалав Господь гнівом проти Ізраїля, і допустив, щоб він блукав по степу сорок років, аж поки не вимерло все кодро, що коїло ледарство перед очима Господа.

¹⁴ І се постали ви намість батьків ваших, одріддє грішників, щоб іще побільшити лютість гніва Господнього на Ізраїля.

¹⁵ Коли ж ви одвернетесь від його, так держати ме сей нарід ще довше у степу, і погубите ви увесь нарід сей.

¹⁶ І приступили вони до його та й промовляли: Побудуємо тут кошарі для стад наших і міста про дїтвору нашу;

¹⁷ А самі чим швидче узброїмось та й рушимо поперед синів Ізрайлевих, аж приведемо їх на займища їх; а діти наші остануться в утверджених містах задля осадників країни сієї.

¹⁸ Не вернемо до господи нашої, поки кожен із синів Ізрайлевих не дістане насліддя свого.

¹⁹ Бо не хочемо ділити з ними насліддя по другім боці Йордані, тим що досталось нам насліддє наше по сім боці Йордані, на схід сонця.

²⁰ І каже їм Мойсей: Коли так зробите се діло, коли узброїтесь на війну перед Господом,

²¹ І всі між вами, що узброєні, пйдуть перед Господом за Йордань, покіль він не прожене ворогів своїх перед собою,

²² І впокорена буде земля Господеві, а ви тоді вернетесь, то будете безвинні перед Господом і перед Ізраїльом; і буде земля ся власністю вашою перед Господом.

²³ А коли так не вчините, то согрішили ви проти Господа; і знайте, що грїх ваш знайде вас.

²⁴ Будуйте собі міста про малечу вашу і кошарі про дрібну скотину вашу, та справдїте, що вийшло з уст ваших.

²⁵ І промовили сини Гадові і сини Рубенові до Мойсея так: Слуги твої вчинять, що добродїй наш повелїв нам.

²⁶ Малеча наша, жени наші, стада наші й уся наша скотина будуть там, у городах Гілеада;

²⁷ Твої ж слуги, усі на війну узброєні, пйдуть перед Господом на війну, як добродїй мій промовив.

²⁸ І повелїв про них Мойсей Єлеазарові, сьвященникові, та Йозеєві Нуненкові, та головам батькових поколінь Ізраїля;

²⁹ І каже до них Мойсей: Коли всі узброєні сини Гадові і сини Рубенові перейдуть з вами перед Господом через Йордань, і впокорена буде земля ся перед вами, так оддасьте їм у державу Гілеад землю;

³⁰ Коли ж не узброєні перейдуть вони з вами, тоді нехай оселяться між вами в Канаан землі.

³¹ І відповіли синове Гадові та синове Рубенові кажучи: Як казав Господь слугам твоїм, так зробимо.

³² Перейдемо узброєні перед Господом у Канаан землю, а наша наслідня держава нехай по сім боці Йордані буде.

³³ І наділив їм Мойсей, синам Гадовим та синам Рубеновим та половині покоління Манасії, сина Йосифового, царство Сигона, царя Аморіїв, та царство Ога, царя Базанського, землю з городами її, у всіх границях її, міста по всій країні.

³⁴ І побудували сини Гадові: Дибон да Атарот та Ароер,

³⁵ Та Атарот-Шофан, та Язер, та Йогбега,

³⁶ Бет-Нимра і Бет-Гаран, утверджені міста і кошарі для дрібної скотини.

³⁷ А сини Рубенові побудували: Гезбон та Єлале та Кирятаїм,

³⁸ Та Небо та Бааль-Меон, переіменувши їх імена, та Сибму; і подавали нові прізвиська містам, що побудували.

³⁹ Сини ж Макіра Манассеєнка двинули на Гілеад і заняли його; і прогнали Аморіїв, що жили там.

⁴⁰ І наділив Мойсей Макірові Манассеєнкові Гілеад; і він осівся там.

⁴¹ Яір же Манасієнко пійшов і заняв села їх та й назвав їх Яіровими селами.

⁴² А Нобах двинув і заняв Кенат і займища його та й назвав його своїм імям Нобах.

33

¹ Се шляхи синів Ізрайлевих, що вийшли з Єгипецької землі з полками своїми, під приводом Мойсейовим та Ароновим.

² А Мойсей позаписував виходи їх по шляхах їх, як заповідав Господь. І се шляхи їх по виходах їх:

³ Рушили вони з Раємзесу в першому місяці на п'ятнадцятий день первого місяця. На другий день після паски вийшли сини Ізраїля під сильною рукою, перед очима всіх Єгиптян.

⁴ А Єгиптяне ховали первенців своїх, що побив Господь між ними; і звершив Господь суд над богами їх.

⁵ І рушили сини Ізрайлеві від Раємзеса та й отаборились у Суккоті.

⁶ І рушили вони із Суккоти та й отаборились ув Етамі, що край степу.

⁷ І рушили з Етаму та й повернули на Пі-Гахирот, що проти Бааль-Зефона, та й отаборились перед Микдолом.

⁸ І рушили з Пі-Гахироту та й перебрали серединою моря в степ, та й йшли три дні ходи у степу Етам, та й отаборились коло Мари.

⁹ І рушили від Мари та й прийшли в Елім; а в Елімі знайшли дванадцять криниць і сімдесять пальмових дерев; і отаборились там.

¹⁰ І рушили з Еліма та й отаборились над Червоним морем.

¹¹ І рушили з над Червоного моря та й отаборились у Син степу.

¹² І рушили із Син степу та й отаборились у Дофці.

¹³ І рушили з Дофки, та й отаборились в Алушу.

¹⁴ І рушили з Алуша та й отаборились у Рефидимі; і не мали там люди води до пиття.

¹⁵ І рушили з Рефидиму та й отаборились у Синай степу.

¹⁶ І рушили із Синай степу та й отаборились коло Кіброт-Гаттаява.

¹⁷ І рушили від Кіброт-Гаттаява та й отаборились у Газероті.

¹⁸ І рушили з Газерота та й отаборились у Ритмі.

¹⁹ І рушили з Ритми та й отаборились у Риммон-Перезі.

²⁰ І рушили з Риммон-Переза та й отаборились у Либні.

²¹ І рушили з Либни та отаборились у Риссі.

²² І рушили з Рисси та й отаборились у Кегелаті.

²³ І рушили з Кегелата та й отаборились під Шефер горою.

²⁴ І рушили від Шефер гори та й отаборились у Гараді.

²⁵ І рушили з Гараді та й отаборились у Макелоті.

²⁶ І рушили з Макелоти та й отаборились у Талаті.

²⁷ І рушили з Талати та й отаборились у Тараті.

²⁸ І рушили з Тарати та й отаборились у Митці.

²⁹ І рушили з Митки та й отаборились у Гашмоні.

³⁰ І рушили з Гашмона та й отаборились у Мозероті.

³¹ І рушили з Мозерота та й отаборились у Бене-Яакані.

³² І рушили з Бене-Яакана та й отаборились у Гор-Гідгаді.

³³ І рушили з Гор-Гідгада та й отаборились у Йотбаті.

³⁴ І рушили з Йотбата та й отаборились ув Аброні.

- ³⁵ І рушили з Аброна та й отаборились у Ейзон-Гебер.
³⁶ І рушили з Ейзон-Гебера та й отаборились у Зин степу, се Кадес.
³⁷ І рушили із Кадесу та й отаборились на Гор горі, на границі землі Едомської.
³⁸ І зійшов Арон священик на Гор гору, по слову Господньому, та й умер там у сороковому році після виходу синів Ізраїлевих із Єгипту, у п'ятому місяці, на перший день місяця.
³⁹ Аронового ж віку було сто двацять і три роки, як умер він на Гор горі.
⁴⁰ І почув царь Арадський, Кананій, що жив на полуденній частині в Канаан землі, перечув, що наступають синове Ізраїлеві.
⁴¹ І рушили вони від Гор гори та й отаборились у Залмоні.
⁴² І рушили із Залмони та й отаборились у Пупоні.
⁴³ І рушили із Пупона та й отаборились в Оботі.
⁴⁴ І рушили з Обота та й отаборились у Йім Абаримі, на границі Моаба.
⁴⁵ І рушили з Йіма та й отаборились у Дибон-Гаді.
⁴⁶ І рушили з Дибон-Гаду та й отаборились в Алмон Диблатаїмі.
⁴⁷ І рушили з Алмон-Диблатаїма та й отаборились під Абарим горами на проти Небо.
⁴⁸ І рушили від Абарим гір та й отаборились на степах Моабських, на Йордані проти Єрихону.
⁴⁹ І отаборились на Йордані, від Бет-Єзімота до Абель-Ситтима на рівнинах Моаба.
⁵⁰ І промовив Господь на рівнинах Моабських, над Йорданом проти Єрихону кажучи:
⁵¹ Промов до синів Ізраїля і скажи їм:
⁵² Як перейдете через Йордань в Канаан землю, так проганяйте всіх осадників тієї землі перед собою і руйнуйте всі тесані ідоли їх; і всі виливані балвани поруйнуйте, і всі жертівники високі спустоште,
⁵³ І запануєте над землею сією та й осядетесь там, бо вам оддав я землю сю як власність.
⁵⁴ І розділите землю по жеребу між родинами вашими; у кого душ більше, тому побільшите наслідде, а в кого буде менше, тому поменьшите наслідде. Де кому випаде жереб, те буде наслідде його.
⁵⁵ Коли ж не повиганяєте осадників сієї землі перед собою, так останок їх буде колючками в очах у вас і терниною під боками в вас, і тіснити муть вас на землі, де живете ви.
⁵⁶ І станеться, що зроблю з вами те, що я задумав з ними зробити.

34

- ¹ І промовив Господь до Мойсея кажучи:
² Повели синам Ізраїля і скажи їм: Як прийдете в Канаан землю, то се земля, що випала вам у наслідде: Канаан земля, у гряницях своїх.
³ І полудення країна буде вам від Зин степу, здовж Едома, а полудення гряниця буде вам від краю Соляного моря на схід сонця.
⁴ І повернеться ваша гряниця на полудне від узгір'я Акробимського і перейде в Зин, а потягнеться на полудне до Кадес-Барне, дійде до Газар Адару і перейде до Азмону;
⁵ І повернеться гряниця ваша від Азмона до бурчака Єгипецького, і будуть кінці її проти моря.
⁶ А західною гряницею буде вам Велике море і побережжя; се буде вам гряницею західною.
⁷ А се буде вам гряницею на північ:
⁸ Від Великого моря проведете її до Гор гори; від Гор гори проведете її як раз до Гамата, і буде гряничній виступ до Зедаду;
⁹ І вийде гряниця до Сифрону, і виступ її буде коло Газар Енану. Се буде вам північна гряниця.
¹⁰ І визначите собі всхідню гряницю від Газар Енану до Шефаму.
¹¹ І спуститься гряниця від Шефаму до Риблі на схід сонця від Аїну; і спуститься даліше гряниця та й торкнеться о беріг Кінерет озера од сходу;
¹² І спуститься гряниця до Йордану, і буде виступ її при морю Соляному. Така буде земля ваша у гряницях її з усіх боків.
¹³ І повелів Мойсей синам Ізраїлевим, кажучи: Се земля, що по жеребу достанеться вам в наслідде, що заповідав Господь дати її десятьом поколінням і половині покоління.
¹⁴ Бо вже дістали наслідде своє: покоління синів Рубенових, по батьківських домах їх, і покоління синів Гадових, по батьківських домах їх, і половина покоління Манасеєвого.
¹⁵ Два покоління і половина покоління дістали наслідде своє на сім боці Йордані, проти Єрихону, на схід сонця.
¹⁶ І промовив Господь до Мойсея, кажучи:
¹⁷ Се імена людей, що ділити муть між вами землю насліддя: Єлеазар священик та Йозей Нуненко.
¹⁸ І по одному князеві возьміть із кожного покоління, щоб ділити землю насліддя.
¹⁹ А се імена мужів: за покоління Юдине: Калєб Єфуненко;
²⁰ А за покоління синів Симеонових: Самуїль Аммігуденко;
²¹ А за покоління Беняминове: Єлїадад Кізлоненко;

- ²² А за покоління синів Данових князь: Букій Йоглієнко;
²³ Від синів Йосифових: за покоління синів Манассієвих князь: Ганнийль Єфоденко;
²⁴ А за покоління синів Єфраїмових князь: Кемуїль Шифтаненко;
²⁵ А за покоління синів Зебулонових князь: Єлизафан Парнакієнко;
²⁶ А за покоління синів Іссахарових князь: Палтіїль Ассаненко;
²⁷ А за покоління синів Асерових князь: Ахигуд Шеломієнко;
²⁸ А за покоління синів Нефталієвих князь: Педагель Аммігуденко.
²⁹ Се ті, що їм Господь заповідав розділити наслідде між синів Ізрайлевих в Канаан землі.

35

- ¹ І промовив Господь до Мойсея в рівнинах Моаба на Йордані проти Єрихону, кажучи:
² Повели синам Ізрайлевим, щоб із наслідньої держави своєї дали міста Левітам, на оселю їм; і пасовиска кругом міст мусите ви дати Левітам.
³ І будуть міста їм, щоб жити там, а пасовиска будуть про скотину їх і про майно їх, і про всю животину їх.
⁴ А пасовиска кругом міст, що дасьте їх Левітам, будуть простиратись від валів міста дві тисячі локот на всі сторони.
⁵ І відміряєте за містом на схід сонця дві тисячі локот, і на полудне дві тисячі локот, і на захід сонця дві тисячі локот, і на північ дві тисячі локот, а місто по середині. Такими нехай будуть пасовиска кругом міст їх.
⁶ А міста, що оддасьте Левітам, такі: шість міст охоронних, що їх дасьте їм, щоб можна було втікати туди, коли хто заподієв яке убийство;
⁷ А крім тих дасьте їм ще сорок і два міста. Усіх міст, що оддасьте Левітам, сорок і вісім міст з пасовисками їх.
⁸ Що ж до міст, котрих віддасьте Левітам із держави синів Ізрайлевих, то, в котрого покоління багато буде, багато й візьмете, а в котрого мало буде, мало й візьмете; кожне покоління по тому, яке наслідде його, давати ме міста свої Левітам.
⁹ І рече Господь до Мойсея:
¹⁰ Промов до синів Ізрайлевих і скажи їм:
¹¹ Як перейдете через Йордань у Канаан землю, так повибирайте собі міста: охоронними містами будуть вони вам, щоб можна було втікти туди убийцєві, що ненароком убив людину.
¹² І будуть у вас міста сії прибіжецем від местника, щоб не погиб убийця перше, ніж стане на суд перед громадою.
¹³ Із тих міст, що дасьте, буде в вас шість міст охоронних.
¹⁴ Три міста будуть по сім боці Йордані, і три міста в Канаан землі; міста охоронні будуть вони.
¹⁵ Про синів Ізрайлевих і про приходяня, і про такого, що пробуєє між вами, будуть шість міст сих прибіжищем, щоб можна втікти туди кожному, хто ненароком забив людину.
¹⁶ Коли ж зелізним знаряддем вдарив його, так що той помер, то він душогубець; умерти мусить душогубець.
¹⁷ Або коли вдарив його каменюкою, котрою орудував, а від якої погинути можна, так що той помер, то він душогубець, і мусить душогубець вмерти.
¹⁸ Або коли оруддем дерев'яним, котрим він орудував, таким що можна кого вбити, ударив його, так що той помер, то він душогубець, і мусить душогубець вмерти.
¹⁹ Кровоместник сам нехай вбє душогубця; як тільки подістане його, убити мусить його.
²⁰ І коли з ненависті штовхне його, чи кине на його знарошна, так що той помре,
²¹ Або ворогуючи вдарить його рукою, так що той помре, то мусить вмерти забиакя; душогубець він; кровоместник убє душогубця, як тільки подістане його.
²² А коли з ненарошна, не ворогуючи, штовхне його, або кине на його знаряддем яким невмисне,
²³ Або необачки пустить на його якого каменя, від котрого можна вмерти, і коли той помре, він же не ворогував і не мислив йому зла,
²⁴ Так нехай таким судом розсудить громада між тим, що вдарив, і між кровоместником;
²⁵ І вирятує громада виновника убийства з рук кровоместника, і верне громада його до міста охоронного, куди він втік; і зістанеться він там аж до смерті великого св'ященника, що помазано його олією святою.
²⁶ Коли ж виновник убийства та вийде за границю охоронного свого міста,
²⁷ І кровоместник заподіє його за границею охоронного міста його, і кровоместник вбє убийцю, то не буде на йому вини за кров.
²⁸ Бо в охоронному місті свому він мусів пробувати до смерті великого св'ященника; а по смерті великого св'ященника може убийця вернутись в землю батьківщини своєї.
²⁹ І буде се вам установою правосуддя в роди ваші по всіх оселях ваших.

³⁰ Кожного, хто вбив людину: після переслуху свідків треба вбити дугогубця; тільки один свідок не може доказати, щоб вбити його.

³¹ І не приймете викупу за душу дугогубця, що повинен вмерти, тільки він мусить вмерти.

³² І не приймете викупу за такого, що втік до охоронного міста, щоб можна було йому вернутись та й жити в землі перед смертю священика.

³³ І не опоганюйте землі, що живе на їй, кров бо опоганює землю; нічим не можна спокутувати землю за кров на їй пролиту, як тільки кровю того, хто пролив її.

³⁴ Тим же то не опоганюйте землі, що на їй самі живете, та що серед неї сам я живу: я бо, Господь, живу посеред синів Ізрайлевих.

36

¹ І приступили батьки голови з покоління синів Гілеада, сина Макіри, сина Манасії, з роду синів Йосифових; і промовили вони перед Мойсейом і перед князями батьківськими синів Ізрайлевих,

² І казали вони: Господь заповідав добродієві мому пороздавати землю синам Ізраїля в наслідде по жеребу; і заповідано від Господа добродієві мому, передати наслідде Зелофада, брата нашого, дочкам його.

³ Коли ж підуть вони заміж за кого небудь із синів других поколінь Ізраїля, так наслідде їх відніметься від насліддя батьківського нашого і прилучиться до насліддя того покоління, що до його вони пристануть; сим робом відніметься воно від насліддя нашого паю.

⁴ Та й як настане ювілейний рік у синів Ізрайлевих, то знов прилучиться наслідде їх до насліддя того покоління, до котрого вони пристали; сим робом відніметься наслідде їх від насліддя покоління батьків наших.

⁵ І дав Мойсей повелінне синам Ізрайлевим, по слову Господньому, таке: Правду каже покоління синів Йосифових.

⁶ Се слово, що заповідав Господь про дочок Зелофадових словами: Нехай виходять вони заміж за того, хто їм до вподоби; не мусять вони вийти за одного з роду покоління батька свого,

⁷ Щоб не переходило наслідде синів Ізраїля від покоління до покоління; бо кожен із синів Ізраїля держатись мусить при наслідді свого батьківського покоління.

⁸ І всяка дочка, в котрій єсть наслідде з покоління синів Ізраїля, мусить бути жінкою кому небудь із роду свого батьківського покоління; щоб кожен зміж синів Ізраїля держав батьківське наслідде своє,

⁹ Та щоб не переходило наслідде від одного покоління до другого. Бо кожне покоління синів Ізрайлевих мусить держатись свого насліддя.

¹⁰ Як заповідав Господь Мойсейові, так і вчинили дочки Зелофадові.

¹¹ І стали жінками синам дядків своїх Махля, Тирза, Хогля, Милка і Ноя, дочки Зелофадові.

¹² Повідавались вони за чоловіків з родин синів Манасії, сина Йосифового. І так зосталось наслідде їх при поколіні батьківського роду їх.

¹³ Се заповіді і присуди, що заповідав Господь, через Мойсея синам Ізраїля на Моабових рівнинах над Йорданом, проти Єрихону.

ПЯТА КНИГА МОЙСЕЯ.

¹ Се слова, що промовляв Мойсей до всього Ізраїля по сім боці Йордані, в степу, на поділлі, проти Червоного моря, між Параном і Тофельом і Лабаном і Газеротом і Ди-Сагабом.

² Одинайцять день ходи від Гореба, по дорозі від Сеїр-гори до Кадес-Барнеї.

³ І сталося в сороковому році, в одинайцятomu місяці, на перший день місяця, що промовляв Мойсей до синів Ізраїля усе, що Господь заповідав йому про них.

⁴ Після того, як він побив Сигона, царя Аморійського, та Ога, царя Базанського, що жив в Астароті і в Єдреї.

⁵ По тім боці Йордані, в Моаб землі, почав Мойсей викладати закон сей, говорячи:

⁶ Господь, Бог наш, промовив до нас на Горєбі так:

⁷ Доволі побули ви під сією горою: Обернітесь і рушайте та й ідїть до гори Аморіїв і до всіх сусідів їх на поділлі, по горах і по долинах і на полудні і на березі моря, в Канаан землю і до Либану, аж до великої ріки, до ріки Евфрата.

⁸ Дивіться, надлив я вам сю землю; ідїть і займіть землю, що про неї клявсь Господь батькам вашим, Авраамові, Ізаакові і Яковові, що оддасть їм і насінню їх по них.

⁹ І того часу промовив я до вас так: Не здолію один вести вас.

¹⁰ Господь, Бог ваш, намножив вас, і нині ви лічбою як зорі небесні стали.

¹¹ Господь, Бог ваш, нехай прибавить до вас тисячу разів стілько, скільки вас тепер є, і нехай благословить вас, як говорив про вас!

¹² Як би міг я один нести тягарі ваші і журбу вашу і сварки ваші?

¹³ Возьміть собі людей мудрих, і що знаєте їх, по ваших поколіннях, щоб я поставив їх головами над вами.

¹⁴ І відказали ви мені кажучи: Добре так буде, як ти вчинити кажеш.

¹⁵ І взяв я голови з поколінь ваших, людей мудрих і знаточних, і поставив їх головами над вами, тисячниками і сотниками і п'ятдесятниками і десятниками, і правителями поколінь ваших.

¹⁶ І заповідав я суддям вашим того часу так: Вислуховуйте змагання між братами вашими і судіть праведно між чоловіком і братом його, і між ним і приходнем, що в його.

¹⁷ Не вважати мете на лиця судячи; як малого, так і великого вислуховуйте, ні перед ким не бійтесь, бо суд Божий. А котра справа за важка для вас, передавайте до мене, щоб я вислухав її.

¹⁸ І заповідав я вам того часу все, що чинити маєте.

¹⁹ І рушили ми від Гореба та й пійшли, як заповідав нам Господь, Бог наш, усім оцім великим і страшним степом, що вбачали ви, та й прийшли в Кадес-Барне.

²⁰ І промовив я до вас: Дійшли ви до гір Аморіїв, що дав нам їх Господь, Бог наш.

²¹ Глань, Господь, Бог твій, надлив тобі сю землю; йди, займи її, як казав тобі Господь, Бог батьків твоїх; не бійсь і не падай духом!

²² Но всі ви приступили до мене і мовляли: Пошлемо поперед людей, щоб розгледіли нам сю землю та й дали знати, якою дорогою нам підійматись, і на які городи йти нам.

²³ І добре було по моїй думці се діло; і взяв я зміж вас дванайцять чоловіка, по чоловікові з покоління.

²⁴ І рушили вони і знялись на гори, та й дійшли до Еколь-долини, та й розгледіли землю.

²⁵ І набравши плодів землі, спустились вони до нас. І принесли нам вістку кажучи: Добра земля, що дає нам Господь, Бог наш.

²⁶ Та не хотіли ви йти і противились слову Господа, Бога вашого.

²⁷ І стали ви бурмотіти по наметах ваших, мовляючи: Зненавидів нас Господь і вивів нас із Египецької землі, щоб нас віддати в руки Аморіям та й вигубити нас.

²⁸ Куди нам йти? Братте наше взяло нам одвагу сказавши: Люд більший і росліїший від нас, міста великі і утверджені під небо, і навіть синів Енакових ми там бачили!

²⁹ Тоді промовив я до вас: Не лякайтесь і не бійтесь їх!

³⁰ Господь, Бог ваш, що йде поперед вами, він воювати ме за вас, як се вчинив в Египецькій землі перед очима вашими.

³¹ І в степу, де бачив еси, що Господь, Бог твій, ніс тебе, як чоловік носить сина свого, по всій дорозі, що нею йшли ви, поки дійшли до місця сього.

³² Та не вірували ви Господеві, Богу вашому,

³³ що йшов поперед вами в дорозі, щоб вишукати вам місце, де можна вам отаборитись; поночі в полоні, щоб бачити вам дорогу, що нею йшли ви, а за дня у хмарі.

³⁴ І почув Господь голос ваших розмов, і запалав гнівом, і поклявся словами:

³⁵ Не бачити ме ніхто з сіх людей, із сього злого кодла тієї доброї землі, що я клявся дати батькам вашим,

³⁶ Окрім Калеба Єфуненка! Він бачити ме її, і дам йому і синам його землю, по котрій ступав, він бо зовсім йшов слідом за Господом.

³⁷ І на мене теж розгнівився Господь кажучи:

³⁸ І ти не прийдеш туди! Йозей Нуненко, що стоїть перед тобою, він прийде туди; утверди його, він бо має віддати її в наслідді Ізрайлеві.

³⁹ А діточки ваші, що про них ви казали: на здобич будуть вони, і сини ваші, що тепер не розберуть ще добра від зла, вони прийдуть туди, і їм дам її, і вони запанують над нею.

⁴⁰ Ви ж повернітесь і рушайте в степ, в дорогу Червоного моря!

⁴¹ І відказали ви їй промовили до мене: Согрешили ми перед Господом; підемо в гори і бити мемось, як заповідав Господь, Бог наш. І підперезавши кожен з вас зброю свою, пустились ви в гори, не обдумавши.

⁴² І рече мені Господь: Промов до них: Не йдїть і не бийтесь, бо не буде мене серед вас; щоб не побили вас вороги ваші!

⁴³ І промовив я до вас, та ви не послухали; і спротивились ви слову Господньому, і як очайдухи пустились в гори.

⁴⁴ І вийшли проти вас Аморії, що жили на горах тих, та й гнались за вами ройом, і розпорозили вас від Сеїру до Горми.

⁴⁵ Вернувшись ви стали плакати перед Господом; та не слухав Господь голосу вашого і не вважав на вас.

⁴⁶ І пробували ви в Кадесї довго, лічивши дні, скільки ви були там.

2

¹ Потім повернули ми та й рушили дальше степом до Червоного моря, як велїв мені Господь, і довго ми обминали Сеїр-гори.

² І промовив до мене Господь:

³ Досить довго ви обходили сі гори, поверніте на північ.

⁴ А людюві повели, кажучи: Будете тепер переходити через займища братів ваших, синів Езавових, що живуть на Сеїр-горах, і будуть вони боятись перед вами; тому стережіться.

⁵ Не зачиняти війни з ними: бо не дам вам ні ступня землі їх; бо Сеїр-гори віддав я Езавові в державу.

⁶ Харчі купуйте в них за гроші, щоб було що їсти вам, навіть і воду купувати мусите в них за гроші, щоб було що пити вам.

⁷ Бо Господь, Бог твій, благословив тебе в усякому ділі руки твоєї. Знав він дороги твої по великому степу сьому: сі сорок років був Господь, Бог твій, з тобою; нічого не бракувало в тебе.

⁸ І йшли ми дальше від братів наших, синів Езавових, що живуть на Сеїр-горах, від дороги на поділля, від Елата і від Езйон-Гебер; і повернули ми та й пійшли дорогою у степи Моаба.

⁹ І промовив до мене Господь: Не турбуй Моаба і не починай з ними війни, бо не дам тобі нічого із землі його в державу; бо віддав я Ар синам Лотовим у державу.

¹⁰ Перше жили у сїй землі Еміми, люд великий по лічбі і ростом високий як Енакіми.

¹¹ За велетнів вважали їх, як і Енакімів; а Моабії звуть їх Емимами.

¹² А на Сеїр-горах жили перше Горії, та упокорили їх сини Езавові і знищили їх перед собою, та й поселились на займищах їх, зробивши так, як зробив Ізраїль в землі держави своєї, що дав йому Господь.

¹³ Тепер вставайте і перебирайтесь через Серед-ріку. І перебрїли ми Серед-ріку.

¹⁴ А часу того, що йшли ми від Кадес-Барне, покіль перебрїли Серед-ріку, минуло трийцять і вісім років, аж поки зник увесь рід боївників із табору, як поклявся їм Господь.

¹⁵ Сама рука Господня була проти них, щоб вигубити їх із табору, аж їх не стало.

¹⁶ І сталося, як всі спосібні до війни люде повимірали з між народу,

¹⁷ Тодї промовив Господь до мене так:

¹⁸ Перейдеш тепер через грядиці Моаба, мимо Ара.

¹⁹ І приближишся проти синів Амона; не тіси їх і не починай війни з ними, бо не дам тобі держави з землі синів Амонових; бо синам Лотовим я оддав її в державу.

²⁰ Вважали ж і її землею велетнів; перше жили там велетні, і Амонї звали їх Самзумимами.

²¹ Люд той був великий лічбою, і ростом високий як Енакії; і вигубив їх Господь перед ними, і прогнали вони їх, та осїли на їх місцї,

²² Так як вчинив синам Езавовим, що живють на Сеїр-горах, перед котрими він вигубив Горіїв; і прогнали вони їх і живуть на займищі їх й досї.

²³ А Авимів, що жили селами до Гази, вигубили Кафторими, що, вийшовши з Кафтора, осїли на займищах їх.

²⁴ Вставайте, рушайте в дорогу і переходьте Арнон-ріку. Глянь, оддав я тобі в руки Сигона, царя з Гезбона, Аморія, і землею його; починай, бери в державу, і бий на його!

²⁵ З того дня почну наводити ляк і пострах перед тобою на всі народи під небесами, що перечують поголоску про тебе і дрожати і тремтіти муть перед тобою.

²⁶ І посла я послі з Кадемот-стеку до Сигона, царя Гезбонського, з мирними словами, кажучи:

²⁷ Дозволь перейти мені через землю твою! Буду йти тільки по дорозі, не звертати му ні на право, ні на ліво.

²⁸ Харчі за гроші давати меш мені, щоб було нам що їсти, і воду за гроші давати меш мені, щоб було нам що пити. Тільки ногами перейду,

²⁹ Як се вчинили мені сини Езавові, що живуть на Сеїр-горах, і Моабії, що живуть в Арі, покіль перейду через Йордань у землю, що Господь, Бог наш, дає нам.

³⁰ Та затявся Сигон, царь Гезбонський, і не дозволив нам перейти через землю свою; бо Господь, Бог твій, зробив духа його запеклим а серце його камінним, щоб віддати його в руки тобі, як се й сталося.

³¹ І промовив Господь до мене: Дивись, я почав оддавати тобі Сигона і землю його; починай займати, щоб земля його була твоя.

³² І виступив Сигон проти нас, сам він і весь люд його до бою, під Язасом.

³³ Та опутив його перед нами Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його і весь люд його.

³⁴ І того часу підневолили ми всі городи його, та й обrekli всіх людей: мужчин і жіноцтво і дітей; не дали нікому втікти.

³⁵ Взяли про себе тільки скотину як здобиччу і луп по городах, що їх попідневолювали.

³⁶ Від Ароеру, що по берегах ріки Арнона, та від міста, що по долині коло ріки розкинулось, аж до Гілеаду не було міста, щоб його не подужали; все передав нам Господь, Бог наш.

³⁷ Тільки до землі синів Амонових ти не приступав, ні до всього побережжя Ябока, ні до городів у горах, ні до всього, що заповідав Господь, Бог наш, не чіпати.

3

¹ І повернули ми та й стали братись у гору по дорозі Базанській, і виступив проти нас Ог, царь Базанський, сам з усім людом своїм до бою при Едреї.

² І промовив до мене Господь: Не лякайся його! Бо я віддаю його в руки тобі і весь люд його й землю його; і вчиниш з ним те, що вчинив еси з Сигоном, царем Аморійським, що жив у Гезбоні.

³ І віддав Господь, Бог наш, в руки наші так само й Ога, царя Базанського, і весь люд його, і побивали ми його, докіля ніхто з них не зівастся.

⁴ І того часу попідневолювали ми всі міста його; не було міста, щоб ми не заняли його; шістьдесять міст, вся полоса Аргоб, царство Огове в Базані.

⁵ Всі міста сі були укріплені високими мурами, брамами й засувами; окрім того багатько міст неукріплених.

⁶ І обrekli ми їх, як зробили з Сигоном, царем Гезбонським, обрікши по всіх містах мужчин і жіноцтво і малолітків.

⁷ А всю скотину і всю здобиччу по містах їх ми забрали про себе.

⁸ І взяли ми того часу із рук обох царів Аморійських землю, що по сім боці Йордані, від Арнон-ріки до Гермон-гори.

⁹ Зидонії звуть Гермона Сирийон, Аморії ж звуть його Сенір.

¹⁰ Всі міста подільські й увесь Гілеад і весь Базан, до Салки та до Едреї, міста в царстві Ога в Базані.

¹¹ Бо тільки Ог, царь Базанський, зоставсь з останніх велетнів. Ось, ложе його, желізне ложе, не воно хіба в Рабаті, у синів Амона? Девять локот воно завдовжки і чотири лікті завширшки, по літках людських.

¹² І землю сю заняли ми того ж часу. Від Ароеру, що над Арнон-рікою, і половину гір Гілеад і міста їх віддав я Рубеніям та Гадіям;

¹³ А що осталося з Гілеаду і весь Базан, царство Огове, віддав я половині поколінню Манасії. Вся полоса Аргоб і весь Базан, се називається земля велетнів.

¹⁴ Яір Манасієнко взяв усю полосу Аргоб до границі Гезуїїв і Маакатіїв, і назвав землю Базан, по свому прізвищу, села Яірові, по сей день.

¹⁵ А Макірові дав я Гілеад.

¹⁶ А Рубеніям та Гадіям дав я землю від Гілеаду до Арнон ріки; до половини ріки і помежної країни, і до Ябока ріки, гряниці синів Амона;

¹⁷ І рівнину і Йордань і побережню країну, від Кінерета і до моря подільського, до моря Соляного, під узгір'ям Пізги гори од сходу сонця.

¹⁸ І заповідав я вам того часу мовляючи: Господь, Бог ваш, дав вам сю землю в державу. Збройно й оружно мусите ви, всі удалі люде, йти поперід брата вашого, синів Ізрайлевих.

¹⁹ Тільки жінки ваші і малеча ваша і скотина ваша — знаю я, що в вас багатько скотини — позостаються в городах ваших, що дав я вам,

²⁰ Аж дасть Господь, Бог ваш, спокій браттю вашому, як вам, та й мати муть і вони землю, що дає їм Господь, Бог ваш, по другім боці Йордані; тоді можна вернутись кожному з вас у державу свою, що я вам дав.

²¹ А Йозефові заповідав я того часу мовляючи: Очі твої бачили все, що Господь, Бог ваш, учинив з обома сими царями; так учинить Господь з усіма царствами, куди ви прийдете.

²² Не лякайтесь їх! Господь, Бог ваш, він воює за вас.

²³ І благав я того часу Господа, словами:

²⁴ Господе, Боже! почав еси показувати слугі твому славу твою і твою руку потужну; бо де Бог, той на небесах і на землі, що здолів би вчинити діла, подібні твоїм творивам і подібні твоїй потузі?

²⁵ Дозволь же мені перейти, та побачити сю гарну землю, що по другім боці Йордані, сі гарні узгір'я Либанон гори.

²⁶ Та досадував на мене Господь за вас, і не став слухати мене. І рече до мене Господь: Буде з тебе. Не кажи мені більш про се.

²⁷ Ізійди на верх Пізги і зніми очі твої на захід і на північ і на полудне і на схід сонця, і подивись своїми очима, бо не перейдеш ти сієї Йордані.

²⁸ Но заповідай Йозефові і покріпи його і утверди його; бо він мусить перейти поперед людю сього, і він оддасть їм у наслідде землю, що побачиш її.

²⁹ І пробували ми в долині проти Бет-Пеора.

4

¹ Послухай же тепер, Ізраїлю, про установи і суди, що навчаю вас сповняти їх, щоб ви жили й прийшовши одержали землю, що наділив вам Господь, Бог батьків ваших.

² Не прибивайте ви до слова, що я заповідаю вам, і не вбавите нічого, пильнуючи заповідей Господа, Бога вашого, що їх заповідаю вам.

³ Очі ваші бачили, що вдіяв Господь з Бааль Пеором; всі бо, хто ходив слідом за Бааль-Пеором, вигубив їх Господь, Бог твій, з між вас;

⁴ Ви ж, котрі держались Господа, Бога вашого, ви всі живі по сей день.

⁵ Гледи, навчив я вас установ і присудів, як заповідав мені Господь, Бог мій, щоб ви сповняли їх серед землі, що до неї прийдете, щоб заняті її.

⁶ Пильуйте ж і сповняйте їх! Бо се мудрість і розум ваш перед очима народів, що чути муть всі встанови сі й казати муть: Сей великий нарід справді мудрий і розумний нарід.

⁷ Де бо на світі такий великий нарід, в котрого так близький Бог, як Господь, Бог наш, у всьому, про що тільки кличемо до його?

⁸ І який се великий нарід, що в його установи і присуди такі справедливі, як увесь закон сей, що я поставив вам оце?

⁹ Тільки стережись і пильнуй душі своєї, щоб не забути діла сі, що бачили очі твої, і щоб не відлучились вони від серця твого по всі дні життя твого! Ні! Переказуй про них синам твоїм і синам синів твоїх,

¹⁰ Про той день, як стояв еси перед Господом, Богом твоїм, під Горобом, як Господь промовляв до мене: Збери мені люд сей, щоб я дав їм почути слова мої, з котрих навчатись боятись мене по всі дні життя свого на землі, і навчать синів своїх.

¹¹ І приступили ви та й поставали попід горою; а гора палала полем аж під саме небо і стала темрява, хмари і тьма.

¹² І промовив до вас Господь із поломя; ви чули голос слів його, та ніякої постаті не бачили окрім голосу.

¹³ І об'явив він вам свій завіт, що велів вам чинити, десять слів; і написав їх на двох камяних таблицях.

¹⁴ А мені заповідав Господь того часу навчати вас установ і присудів, щоб ви сповняли їх на землі, що до неї прийдете, щоб дістати її в державу.

¹⁵ Пильуйте ж добре душ ваших, бо не бачили ви ніякої постаті в день той, як із поломя промовляв до вас Господь на Гороб горі,

¹⁶ Щоб ви не зледащили та не почали робити собі тесані постаті, подобу якої постаті, постать жіночу, або чоловічу,

¹⁷ Постать якої скотини, що на землі гасає, образ якої крилатої птахи, що попід небесами літає,

¹⁸ Образ якої небудь животиної, що по землі лазить, образ якої риби, що у воді під землею;

¹⁹ Щоб, знявши очі до неба та бачивши сонце й місяця і зорі, все військо небесне, не скортіло тебе, припасти на коліна перед ними та служити їм, котрих Господь, Бог твій, призначив на послугу всім народам під цілим небом.

²⁰ А вас узяв Господь, і вивів із залізного горнила, із Єгипту, щоб ви були людом його насліддя, як і сталось.

²¹ Но Господь розгнівався на мене через вас, і поклявся, що не перейду через Йордань і що не прийду в землю гарну, що оддав тобі в насліддя Господь, Бог твій;

²² А вмиру в цій землі, і не доведеться мені перейти через Йордань; а ви перейдете і одержите сю гарну землю.

²³ Остерігайтесь, щоб не забути про завіт Господній, що його вчинив із вами, та щоб ви не робили собі витесану постать, подобу чого небудь, що заборонив Господь, Бог ваш.

²⁴ Бо Господь, Бог ваш, се поломя журуще, Бог ревнивий!

²⁵ Як же появиш синів та внук і як поживете у сій землі, і зледащите та й зробите витесану постать, подобу чого небудь, і робити мете що ледаче перед очима Господа, Бога вашого, роздражнюючи його:

²⁶ То я кличу нині небеса й землю за свідків проти вас, що ви певно і скоро пропадете із землі, куди ви йдете через Йордань, щоб заняти її; не довго поживете ви в ній, а будете зовсім знищені.

²⁷ І розсіє вас Господь між іншими народами і зостанетесь лічбою малими між народами, між котрих приведе вас Господь;

²⁸ І служити мете там богам, твориву рук людських, дереву та каменю, що не бачать і не чують і не їдять і не нюхають.

²⁹ Но ви шукати мете Господа, Бога вашого; і ти знайдеш його, як шукати меш його всім серцем твоїм і всією душею твоєю.

³⁰ В тісноті твоїй, і як все те постигне тебе при кінці днів, ти навернешся до Господа, Бога твого, і послухаєш голосу його.

³¹ Бо Господь, Бог твій, милостивий Бог; він не покине тебе і не скарає тебе, і не забуде про завіт батьків твоїх, що про його клявся перед ними.

³² Бо спитай тільки про давні часи, що були перше тебе, з того дня, як сотворив Бог чоловіка на землі, та й від одного краю небес та й до другого краю небес, чи коли сталось таке велике діло, або чи хто чував що подібне?

³³ Чи чував який нарід голос Божий, що промовляв з поломя, як ти чув, та й щоб він зістався живим?

³⁴ Або чи пробував Бог, прийти, щоб взяти собі нарід зміж иншого народу, карами, ознаками і чудесами, війною і потужною рукою і просьтягнутою правницею, і великим страхом, так як вчинив для вас Господь, Бог ваш, перед очима вашими в Египті?

³⁵ Тобі воно було показане, щоб ти знав, що Господь, се Бог; ніхто ж більше крім його.

³⁶ Із небес дав він тобі почути свій голос про науку тобі, і на землі дав видіти тобі своє велике поломя, а з поломя чув ти слова його.

³⁷ І за те, що він любив батьків твоїх і по них вибрав насінне їх, вивів тебе він самотично, великою потугою своєю з Египту.

³⁸ Щоб вигубити перед тобою народи, що більші й потужніші за тебе, привести тебе і дати тобі землю їх у насліддя, як і тепер сталось.

³⁹ То ж пізнай тепер і возьми собі до серця, що Господь Бог той на небесах у горі і на землі внизу, а другого нема.

⁴⁰ І пильнуй установ його й заповідів його, що заповідую їх тобі сьогодні, щоб добре було тобі й синам твоїм, щоб довгий був вік твій у сій землі, що навіки віддав тобі Господь, Бог твій.

⁴¹ Тоді відділив Мойсей три міста по сім боці Йордані, що на схід сонця,

⁴² Щоб втікав туди убийця, що ненароком вбив ближнього свого а перше не ворогував на його; щоб він втік в одно із сих міст та й живим зістався.

⁴³ Безер у степу, на поділлі, для Рубенітів, і Рамот у Гілеаді для Гадітів, і Голян у Базані для Манасіїв.

⁴⁴ А се закон, що поставив його Мойсей перед синами Ізраїля;

⁴⁵ Се свідчення й установи і присуди, що промовляв Мойсей до синів Ізраїлевих по виході їх з Египту,

⁴⁶ По сім боці Йордані, в долині, проти Бет-Пеору, в землі Сигона, царя Аморійського, що жив у Гезбоні, котрого побили Мойсей та сини Ізраїлеві, як вийшли з Египту.

⁴⁷ І заняли вони землю його і землю Ога, царя Базанського, двох царів Аморійських, що були по сім боці Йордані, на схід сонця,

⁴⁸ Від Ароеру, що над Арнон-рікою, до Сійон* гори, се б то Гермон,

⁴⁹ І все поділле по сім боці Йордані на схід сонця, аж до подільського моря, під узгір'ями Пізги.

5

¹ І скликав Мойсей всього Ізраїля і промовив до них: Слухай, Ізраїлю, установи і присуди, що про них промовляю сьогодні в слухи ваші; навчіться їх і держіть і сповняйте їх.

² Господь, Бог наш, зробив завіт з нами на Горі Гореб горі.

* 4:48 Може Сірйон.

³ Не з батьками нашими Господь зробив завіт, а з нами, з нами, що тепер тут ще живі осталися.
⁴ Лицем до лиця промовляв Господь до вас на горі із середини поломя.

⁵ Я стояв того часу між Господом і вами, щоб об'явити вам мову Господню; ви бо боялись поломя і не виходили на гору; і рече:

⁶ Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з Єгипту, з дому неволі.

⁷ Нехай не буде в тебе інших богів перед лицем моїм.

⁸ Не робити меш собі тесаної постаті, якої подобі того, що на небесах у горі й на землі в низу, і що в водах нижче землі.

⁹ Не будеш бити поклони перед ними, і служити їм, я бо Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає гріхи батьків на дітях їх, ба на третьому і на четвертому роді тих, що ненавидять мене;

¹⁰ І являє ласку тисячам тих, що люблять мене і заповіді мої сповняють.

¹¹ Не будеш промовляв марно ім'я Господа Бога твого; бо не буде безвинен у Господа той, хто промовляє марно ім'я його.

¹² Держи день суботу св'ято, як заповідав тобі Господь, Бог твій.

¹³ Шість день можна тобі робити і всяке діло твоє творити,

¹⁴ День же семей субота Господеві, Богу твоєму. Не робити меш ніякого діла, ти сам, ні син твій, ні дочка твоя, ні раб твій, ні рабиня твоя, ні віл твій, ні осел твій, ані всяка скотина твоя, ні прихोдець твій, що у воротях в тебе; щоб можна спочити рабові твоєму і рабині твоїй, так як тобі.

¹⁵ І пам'ятай, що ти був рабом в Єгипецькій землі, і що вивів тебе звідтіля Господь, Бог твій, рукою потужною і правицею просьтягнутою: тим Господь і заповідав тобі допильновувати день субітній.

¹⁶ Шануй батька твого й матір твою, щоб довго тобі жити на землі, що дав тобі Господь, Бог твій.

¹⁷ Не вбивай.

¹⁸ Не чинь перелюбу.

¹⁹ Не кради.

²⁰ І не свідчи лживо проти ближнього твого.

²¹ І не забагай жінки ближнього твого; і нехай не кортить тебе мати домівку ближнього твого, поле його і раба його й рабиню його, вола його й осла його і всього, що єсть у ближнього твого.

²² Сі слова промовив Господь до усієї громади вашої, із серед поломя, із хмари і темряви, сильним голосом, і нічого не прибавив. І написав їх на двох камяних таблицях і дав їх мені.

²³ І як почув ви голос із темряви і побачили, що гора в полемі палає, то приступили до мене всі голови поколінь ваших і мужі громадські ваші, та й промовили до мене:

²⁴ Се показав нам Господь, Бог наш, велич і славу свою і дав нам почути свій голос із поломя. Нині бачили ми, що Бог говорить до чоловіка, і що чоловік живим зостається.

²⁵ Про що ж тепер вмирати нам? Та ж пожере нас оце величезне поломя. Коли нам довше доведеться слухати голос Господа, Бога нашого, так помремо.

²⁶ Хто ж бо, мавши тіло, чув голос Божий, що говорить із поломя, як ми тепер чули, та й живим зістався?

²⁷ Приступи ти і вислухай все, що Господь, Бог наш, казати буде; а ти перекажеш нам усе, що промовить до тебе Господь, Бог наш, і вислухаємо тебе й будемо сповняти.

²⁸ І почув Господь голос слів ваших, як ви промовляли до мене, і рече: Чув я голос слів народу сього, що промовляли до тебе: Усе добре, що вони казали.

²⁹ Нехай би тільки було в їх таке серце, щоб вони боялись мене і держали заповіді мої по всі дні, щоб добре було їм і синам їх во віки.

³⁰ Йди промов до них: Вернітесь у намети свої.

³¹ Сам же ти стій ту, коло мене, і казати му тобі про всі заповіді і встанови й присуди, що мусиш навчити їх, щоб вони сповняли їх на землі, що даю в державу їм.

³² Оце ж пильнуйте, щоб ви сповняли їх, як заповідав вам Господь, Бог ваш; не відступайте ні праворуч ні ліворуч.

³³ Мусите ви ходити тією самою дорогою, що заповідав вам Господь, Бог ваш, щоб зістались між живими і щоб добре вам було на св'яті, та щоб довго жили ви у землі, що будете мати її.

6

¹ І се заповіді, встанови й присуди, що Господь, Бог ваш, заповідав навчити вас, щоб ви сповняли їх у землі, куди йдете, щоб заняти її;

² Щоб ти боявся Господа, Бога твого, по всі дні життя твого, додержував усі встанови й заповіді його, що заповідаю тобі, ти сам і сини твої і внуки твої, щоб довго жити вам на св'яті.

³ Слухай же, Ізраїлю, і пильнуй, сповняючи їх, щоб добре тобі було на св'яті, та щоб вельми ви розмножились у землі, що тече молоком та медом, як тобі заповідав Господь, Бог батьків твоїх.

⁴ Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш, єдиний Господь!

⁵ І мусиш любити Господа, Бога твого, всім серцем твоїм і всією душею твоєю і всією силою твоєю.

⁶ І слова сі, що я заповідаю тобі сьогодні, мусять бути в серці твому.

⁷ І будеш ти наказувати про їх синам твоїм і промовляти до серця їх, седючи в домівці твоїй, і йдучи в дорозі і лягаючи і встаючи.

⁸ І привязувати меш їх на руку собі, і будуть вони начільником між очима в тебе;

⁹ І написувати меш їх на одвірках домівки твоєї і на брамах твоїх.

¹⁰ І як приведе тебе Господь, Бог твій, у землю, що про неї клявся батькам твоїм, Авраамові, Ізаакові й Яковові, що дасть тобі: великі й гарні міста, що ти не будував їх,

¹¹ І доми, повні всякого добра, що не ти ним сповняв їх, і повітисувані з каменя колодязі, що ти не тесав їх, виноградники й сади, що ти не насаджував їх, і будеш ти до сита живитись:

¹² То остерегайся, щоб не забув про Господа, що вивів тебе з Єгипту, із дому неволі.

¹³ Господа, Бога твого, будеш боятись і йому служити, і його імям будеш клястись.

¹⁴ Не будете ви ходити за іншими богами, за богами народів, що навкруги вас;

¹⁵ Бо Господь, Бог ваш, серед вас, ревнивий Бог: щоб не запалав на тебе гнівом Господь, Бог твій, і не вигубив тебе з лиця землі сієї.

¹⁶ Не спокушуйте Господа, Бога вашого, як спокушували його коло Масси.

¹⁷ Мусите пильно сповняти заповіді Господа, Бога вашого, і свідчення його й установи його, що заповідав тобі,

¹⁸ І буде чинити по правді перед очима в Господа, щоб було тобі добре на світі, та щоб ти увійшов та й заняв плодівиту землю, що про неї клявся Господь батькам твоїм,

¹⁹ Проганяючи перед тобою всіх ворогів твоїх, так як промовив Господь.

²⁰ Як же колись поспитає в тебе син твій: Що воно сі свідчення і встанови й присуди, що Господь, Бог ваш, заповідав вам?

²¹ То казати меш синові твому: Невільниками були ми у Фараона в Єгипті, та вивів нас Господь із Єгипту потужною рукою.

²² І явив Господь великі й погибельні знаки й чудеса над Єгиптом і Фараоном і над усім домом його перед очима нашими;

²³ А нас випровадив звідтам, щоб нас привести сюди, і дати нам у наслідде землю, що про неї клявся батькам нашим.

²⁴ І заповів нам Господь сповняти всі ці встанови, щоб ми боялись Господа, Бога нашого, нам на добро по всякий час, щоб нас держав при життю, як воно й тепер єсть.

²⁵ І буде се праведність наша, як сповняти мемо всі ці заповіді перед Господом, Богом нашим, так як він заповідав.

7

¹ Як приведе тебе Господь, Бог твій, у землю, що йдеш заняти її, так перед тобою виганяти ме Господь многи народи: Гетіїв і Гиргазіїв і Аморіїв і Канааніїв і Перезіїв і Геветіїв і Єзузіїв, сім народів лічбою більших і потужніших за тебе,

² І як віддасть їх тобі Господь, Бог твій, на поталу, так мусиш їх обречи; не чинити меш з ними умови і не мати меш милосердя над ними.

³ І не будеш своячитись з ними: не даси дочку твою за сина його, а дочки його не брати меш за сина свого;

⁴ Бо вони відхилять синів твоїх від мене, щоб вони іншим богам служили; і запалав би гнів Господень на вас, і швидко вигубив би він тебе.

⁵ Та ось що маєте чинити з ними: жертвники їх зруйнуєте, стовпи їх полоomite, съвяті гаї їх зрубаете а тесані постаті їх огнем спалите.

⁶ Бо ти нарід съятий у Господа, Бога твого; тебе вибрав Господь, Бог твій, щоб ти був народом насліддя зміж усіх народів, що на землі.

⁷ Не за те прихилився до вас Господь і вибрав вас, що була велика лічба вас, бо ви були найменшим із усіх народів,

⁸ А через те вивів вас Господь рукою потужною й визволив вас із дому неволі, із рук Фараона, царя Єгипецького, що вас любив і справдив клятьбу, якою клявся батькам вашим.

⁹ Знай же, що Господь, Бог твій, єсть Бог, вірний Бог, що додержує по тисячні роди завіт і ласку для тих, що люблять його і додержують заповіді його,

¹⁰ А тим, що ненавидять його, відплатить перед лицем їх на погибіль їм: не надумується він про ненавидника свого; перед лицем його відплатить йому.

¹¹ Оце ж пильнуй заповідей і встанов і присудів, що заповідаю сьогодні тобі, щоб сповняв їх.

¹² І станеться: коли будете слухати присуди сі і додержувати їх, додержить тобі Господь завіт і ласку, якою клявся батькам твоїм;

13 І любити і благословити ме тебе, і намножить тебе: він благословити ме плід лона твого і плід землі твоєї, зерно твоє і вино твоє і олію твою і те, що вродить корова твоя, і приріст овець твоїх, у землі, що дати її тобі клявся батькам твоїм.

14 Будеш благословен перед усіма народами; не буде неплодного чи неплодної ні в тебе, ні в скотини твоєї.

15 І відхилить Господь усяку недугу від тебе; і не допустить він жадної лихої зарази Єгипецької, що знаєш їх, а нашле її на всіх ненавидників твоїх.

16 І зовоєш усіх народів, що Господь, Бог твій, оддасть тобі. Очи твої нехай не милують їх, і не служити меш богам їх; бо се було б сіткою для тебе.

17 Коли ти скажеш в серцю своїм: Сі народи лічбою більші за мене; як же мені вигубити їх?

18 Не бійся їх! Спогадай тільки, що зробив Господь, Бог твій, з Фараоном і з усіма Єгиптянами.

19 Великі спокушування, що бачили очі твої, ознаки і чудеса й потужну руку й простягнуту правицю, що ними Господь, Бог твій, тебе вивів. Те ж саме зробить Господь, Бог твій, з усіма народами, що їх боїшся;

20 Надто ж іще пішле Господь, Бог твій, і шершенів між них, поки не погинуть ті, що позоставались поховавшись перед тобою.

21 Не лякайся перед ними! Бо Господь, Бог ваш, між вами, великий і страшний Бог.

22 І прожене Господь, Бог твій, народи сі, одного за другим перед тобою; не можна тобі знищити їх разом, а то намножилося би проти тебе польового звіра.

23 І віддасть їх тобі Господь, Бог твій, і пустить на них великий пострах і замішання, аж поки не погинуть.

24 І віддасть він в руки тобі царів їх, і знівечиш їх імена спід небес. Ніхто не устоїть проти тебе, поки не знищиш їх.

25 Тисячі постаті богів їх попалиш огнем; не поривати меш очей на срібло і золото в них і не брати меш собі, щоб не попасти тобі в сітку; бо се гідота перед Господом, Богом твоїм;

26 І не вносити меш гидоти в дім твій, щоб не статись як і воно проклятим; мерзитись мусиш ним і ненавидіти його, бо прокляте воно.

8

1 Всі заповіді, що заповідаю тобі сьогодні, будете додержувати сповняючи їх, щоб були живі і множились і прийшли в землю, що про неї клявся Господь батькам вашим.

2 І мусиш пам'ятати всі дороги, що ними водив тебе Господь, Бог твій, усі сорок роки, по степу, щоб впокорити тебе, щоб випробовувати тебе, щоб довідатись, що в тебе в серці, чи додержувати меш заповіді його, чи ні.

3 І впокорював тебе, і морив тебе голодом; і годував тебе манною, що не знав її, і не знали батьки твої, щоб ти довідався, що не хлібом тільки живе людина, а всім, що промовляють уста Господні, і тим живе людина.

4 Одіж твоя не розлетілась на тобі і ноги твої не попухли за сорок років.

5 І мусиш знати в серці твому, що Господь, Бог твій, карав тебе, як чоловік карає сина свого.

6 Тим же то мусиш додержувати заповіді Господа, Бога твого, ходити дорогами його і боятись його.

7 Бо Господь, Бог твій, уводить тебе в гарну землю, у землю водяних потоків, криниць і озер, що пробиваються по долинах і по горах;

8 У землю пшениці і ячменю і винограду й смоківниць і гранатової деревини; в землю оливного дерева, багатого на оливу і в землю медом багату,

9 В землю, де ти не в нужді їсти меш хліб і де нічого не бракувати ме тобі; в землю, де камінне желізне, і де в горах можна тобі викопувати мідь.

10 Щоб попоївши ти до сита, прославляв ти Господа, Бога твого, за добру землю, що дав тобі.

11 Бережись, щоб не забувати тобі про Господа, Бога твого, як не додержувати меш заповіді його і присуди його і установи його, що їх заповідаю тобі сьогодні!

12 Щоб, як їсти меш і будеш ситий, і побудуєш гарні домівки і розгосподаруєшся в них,

13 І намножиться буйна і дрібна скотина в тебе, і стане в тебе багачко срібла й золота, і буде множитись все, що є в тебе,

14 Щоб не неслоь у гору серце твоє і ти не забув Господа, Бога твого, що вивів тебе з Єгипецької землі, з дому неволі;

15 Що водив тебе величезним і страшним степом, де пекельні гадюки-сарафи і шкорпіони, і суш безводна, та що точив тобі води з кременистої скелі;

16 Годував тебе в степу манною, що її не знали батьки твої, про те, щоб упокорити тебе, і про те, щоб випробувати тебе, щоб добро чинити тобі в будуччині твоїй,

17 І щоб ти не казав в серці своєму: Сила моя й потуга руки моєї здобули мені сі маєтки!

18 А мусиш пам'ятати про Господа, Бога твого, що він дає тобі силу здобувати маєтки; щоб він додержав завіт свій, котрим він клявся батькам твоїм, як се нині сталося.

¹⁹ І станеться, коли ти забудеш про Господа, Бога твого, та пійдеш за іншими богами, і станеш служити їм і поклонятися перед ними, то я свідчусь перед вами сьогодні, що певно ви погибнете;
²⁰ Так само, як ті народи, що губить їх Господь поперед вами, так і ви згинете за те, що не слухаєте голосу Господа, Бога вашого.

9

¹ Слухай, Ізраїлю! Ти сьогодні переходиш через Йордань, щоб увійти й запанувати над народами, що більші й потужніші за тебе, і заняті міста великі й утверджені під саме небо,

² Над народом великим і високорослим, над синами Енакіїв, що знаєш їх і чув про них: Хто встоїть проти синів Енака?

³ Знай же, що Господь, Бог твій, іде поперед тебе як огонь пожераючий; він сам їх вигубить і сам їх нахилить перед тобою; і ти проженеш їх і знищиш їх чим скорше, так як тобі казав Господь.

⁴ Як випре їх Господь Бог твій, перед тобою, не мовляй: За праведність мою привів мене Господь, Бог мій, опанувати сю землю, і за беззаконство сих народів Господь вигубив їх передо мною.

⁵ Не за праведність твою і не за правоту серця твого ти увиходиш сюди, щоб зайняти землю їх, а за беззаконність сих народів Господь, Бог твій, проганяє їх перед тобою та щоб справдити слово, що ним клявся Господь батькам твоїм, Авраамові, Ізаакові і Яковові.

⁶ Так знай же, що Господь, Бог твій, дає тобі сю гарну землю на оселю не за твою праведність; бо запеклий ти народ.

⁷ Памятай, не забувай, як прогнівляв еси Господа, Бога твого, в степу! З того дня, як вийшов еси з Єгипту, аж до вашого приходу на се врочище, ви упираєтесь проти Господа.

⁸ І під Горем прогнівили ви Господа; і розлютився Господь на вас так, що хотів був вигубити вас.

⁹ Як вийшов я на гору, щоб прийняти кам'яні таблиці, таблиці завіту, що вчинив його Господь із вами, то пробував я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв я і води не пив,

¹⁰ І дав мені Господь дві кам'яні таблиці, писані пальцем Божим; а на їх були написані всі ті слова, якими розмовляв з вами Господь на горі ізсеред поломя, в день соборний.

¹¹ Тоді, як скінчилось сорок днів і сорок ночей, дав Господь мені дві кам'яні таблиці, таблиці завіту.

¹² І рече до мене Господь: Устань, спустись чим скорше звідсі! Бо нарід твій, що вивів еси з Єгипту, зледачів, швидко вони покинули дорогу, що я заповідав їм, зробили собі вилиту постать.

¹³ І промовив до мене Господь: Бачив я нарід сей, та ось він упертий нарід.

¹⁴ Ідй від мене геть, я вигублю їх і зітру ім'я їх спід небес, і зроблю тебе людом більшим і потужнішим за них.

¹⁵ І я повернувся та й спустився із гори, а гора палала полемом, і на обох руках в мене дві кам'яні завітні таблиці.

¹⁶ І глянув я, та й бачу, ви согрішили проти Господа, Бога вашого; ви зробили собі вилитого бичка; швидко ви звернули з дороги, що її заповідав вам Господь.

¹⁷ І вхопив я обидві таблиці, та й кинув їх обома руками моїми і розбив їх перед очима вашими.

¹⁸ І припав я до землі перед Господом сорок день і сорок ночей, як перше, хліба не ївши й води не пивши, за всі гріхи ваші, якими ви согрішили, витворюючи ледаче перед очима Господа, чим ви дразнили його.

¹⁹ Бо лякався я гніва і лютості, якою закипів Господь на вас, так що хотів погубити вас. Та послухав Господь мене й сим разом.

²⁰ І на Арона вельми гнівався Господь, так що хотів був згубити його, та благав я тоді й за Арона.

²¹ А бичка, гріх ваш, що ви зробили, взяв я і спалив його огнем, і розбивши в грудки, розмолів їх аж порохом стали: і викинув я сей порох до потока, що із гори збігав.

²² Так само розгнівили ви Господа при Табері й при Массі і при Киброт-Гаттааві.

²³ І як вас послав Господь із Кадес-Барне кажучи: Ідїть в гори і займіть землю, що я дав вам, так встали ви проти слова Господа, Бога вашого, і не поняли віри йому і не послухали голосу його.

²⁴ Противились ви Господеві з того дня, від коли я зазнав вас.

²⁵ І припав я ниць перед Господом, благав я сорок день і сорок ночей на колінках; казав бо Господь, що хоче погубити вас.

²⁶ І молився я перед Господом словами: Добродію мій, Госпode! Не побивай люду твого й насліддя твого, що визволив еси їх потугою твоєю, що вивів їх сильною рукою з Єгипту.

²⁷ Спогадай слугів твоїх, Авраама, Ізаака й Якова; не вважай на закамєніле серце люду сього, на беззаконня його й на гріх його;

²⁸ Щоб в землі, що з неї вивів еси нас, не сказали: Господь не здолів провести їх у землю, що про неї казав їм; і зненавидів тому й вивів їх, щоб погибли смертю у степу.

²⁹ Все ж бо таки вони люди і наслідде твоє, що ти вивів твоєю великою потугою і простягнутою рукою.

10

¹ Того самого часу промовив до мене Господь: Витеші собі дві кам'яні таблиці, такі як перші, і вийди на гору до мене, та зроби собі скриню із дерева.

² І я напишу на таблицях слова, що були на перших таблицях, що розбив еси, і положи їх у скриню.

³ І зробив я скриню із дерева акацієвого, та й витесав дві кам'яні таблиці, такі як перші, і вийшов на гору з двома таблицями в руках.

⁴ І написав він на таблицях слова такі як перші, десять слів, що промовив Господь на горі до вас із поломя в день соборний; і дав їх мені Господь.

⁵ І повернувся я та й спустивсь із гори. І поклав таблиці в скриню, що зробив; і лежать вони там, як заповідав мені Господь.

⁶ І рушили сини Ізрайлеві від Беерот-Бне-Яакану до Мозери. Там умер Арон і там поховано його, і намість його став св'ященником Єлеазар, син його.

⁷ Звідтіля пішли вони до Гудгода, а від Гудгода у Йотбату країну, де багацько водяних бурчаків.

⁸ Того самого часу одділив Господь покоління Левієве, щоб носили скриню Господнього завіту, щоб стояли перед Господом, йому служили і благословляли імям його, по сей день.

⁹ Через те в Левія нема ні паю, ні насліддя між його браттею; сам Господь його наслідде, як сказав йому Господь, Бог твій.

¹⁰ А я пробував на горі, як у перші дні, сорок день і сорок ночей, і послухав мене Господь і сим разом; Господь не схотів тебе знівечити.

¹¹ І промовив до мене Господь: Устань, та йди, веди перед сього народу, щоб увійшли та заняли землю, що я клявся батькам їх дати їм.

¹² Тепер же, Ізраїлю, чого вимагає в тебе Господь, Бог твій, як не того, щоб ти боявся Господа, Бога твого, ходив усіма дорогами його, і любив його і служив Господеві, Богу твому, всім серцем твоїм і всією душею твоєю,

¹³ Додержуючи заповіді Господні й установи його, що їх сьогодні заповідаю вам, вам самим на добро?

¹⁴ Поглянь, небо й небеса небес, земля і все, що на ній, все від Господа, Бога твого, і все його.

¹⁵ Та до батьків твоїх прихилився Господь, і полюбив їх, і вибрав вас, їх наслідне з усіх народів, як се й бачимо.

¹⁶ Обрізуйте ж крайне тіло ваших сердець та й нехай не буде більше задубеніла шия ваша!

¹⁷ Бо Господь, Бог ваш, се Бог над богами і пан над панами великий, потужний і страшний Бог, що не вважає на лице чоловіка і не бере дарунків;

¹⁸ Він дає сиротині і вдовиці, і милує приходня даючи йому хліб і одіж.

¹⁹ Любіть же й ви приходня; бо самі ви були приходнями в Єгипетській землі.

²⁰ Господа, Бога твого, мусиш боятись, йому служити меш і його держати мешся і його імям клясти мешся.

²¹ Він слава твоя, і Бог твій, що сотворив про тебе сі великі і страшні речі, що бачили їх очі твої.

²² Двадцятьо душ спустились батьки твої в Єгипет; а тепер Господь, Бог твій, намножив тебе, як зорі небесні.

11

¹ Люби ж Господа, Бога твого, і сповняй повеління його і встанови його і присуди його і заповіді його, по всі дні.

² І признайте сьогодні, — бо розмовляю не з дітьми вашими, що не знають і не бачили, — кари від Господа, Бога вашого, славу його, потужну руку його і простягнуту правицю,

³ І знаки його і діла його, що сотворив їх в Єгипті над Фараоном, царем Єгипетським, і над усією його землею;

⁴ І що він сотворив над військовою потугою Єгипетською, над кіньми їх і над колесницями їх; як затопив їх водами Червоного моря, коли вони гнались за вами; і погубив їх Господь по сей день;

⁵ І що він вчинив про вас у степу, аж покіль ви прийшли до сього врочища;

⁶ Та що він зробив з Датаном та з Абирамом, синами Єліаба, Рубененка: як земля роззявила челюсті свої та й проковтнула їх посеред синів всього Ізраїля з їх домівками, з їх наметами і з усім статком, який був вкупі з ними.

⁷ Очі бо ваші бачили всі великі діла Господні, що сотворив їх.

⁸ Сповняйте ж усі заповіді, що сьогодні заповідаю вам, щоб ви будши потужними прийшли та заняли землю, куди переходите, щоб заняти її;

⁹ І щоб ви продовжили вік свій у землі, що Господь клявся батькам вашим, дати їм і наслідню їх, землю, що тече молоком та медом.

¹⁰ Земля бо, куди прийдеш, щоб заняти її, не така, як земля Єгипецька, з котрої ви вийшли, де ти сів пашню та й поливав її, як городину, ворочаючи черпала ногами.

¹¹ Земля, що йдеш до неї заняти її, се земля з горами й долинами, напуває її вода дощів небесних:

¹² Се земля, про котру дбає сам Господь, Бог твій; очі Господа, Бога твого, пильнують її від початку року та й до кінця року.

¹³ І станеться, як слухати мете пильно повеління мої, що вам сьогодні заповідаю, любити Господа Бога вашого і служити йому всім серцем вашим і всією душею вашою,

¹⁴ Так давати му дощ землі вашій свого часу, ранішні і пізні дощі; так щоб ти зібрав пашню твою і виноград твій і олію твою;

¹⁵ І дам я про скотину твою пашу на полях твоїх, і будеш житись і будеш ситий.

¹⁶ Остерігайтесь, щоб не звело вас серце ваше, і щоб ви, звернувши з дороги, не служили іншим богам і не поклонялись перед ними,

¹⁷ Та щоб не запалав на вас гнів Господа і він не замкнув небеса; тоді бо не буде дощу і земля не дасть врожаю, і ви швидко щезли б із землі, що дає вам Господь.

¹⁸ Сі слова мої вложіть у серце ваше і в душу вашу, і прив'яжуйте їх як знаки на руку вашу, і нехай будуть вони начільниками між очима вашими;

¹⁹ І навчайте їх синів ваших, промовляючи їх, як сидиш у домівці твоїй, і коли йдеш дорогою твоєю, лягаючи, і встаючи;

²⁰ І напишуй їх на одвірках у домівки твоєї і на брамах твоїх,

²¹ Щоб у землі, що Господь клявся дати їм, множились дні ваші і дні дітей ваших, як дні небесні над землею.

²² Бо, як будете пильно сповняти всі заповіді сі, що вам заповідаю чинити, як будете любити Господа, Бога вашого, ходити всіма дорогами його і прихилитись до його,

²³ То Господь прожене перед вами всі ті народи; і ви запануете над народами, що більші й потужніші за вас.

²⁴ Всяка країна, на яку ступить ваша стопа, буде ваша; від степу і від гір Либанських, від ріки, ріки Євфрату та аж до західнього моря, все те буде ваше займище.

²⁵ Ніхто не встоїть перед вами; страх і жах перед вами нагшле Господь, Бог ваш, на всю землю, на яку ви поступите, як обіцяно вам.

²⁶ Ось, я кладу сьогодні перед вами благословенне і прокляття:

²⁷ Благословенне, як будете слухати заповідей Господа, Бога вашого, що заповідаю вам їх сьогодні,

²⁸ Прокляття, як не будете слухати заповідей Господа, Бога вашого, та й позвертаєте з дороги, що вам сьогодні заповідаю, та будете ходити за іншими богами, яких не знаєте.

²⁹ І як приведе тебе Господь, Бог твій, у землю, куди ти йдеш, щоб заняти її, тоді принеси благословенне на Геризим горі а прокляття на Ебаль горі.

³⁰ Чи не вони ж стоять по онтім боці Йордані, за шляхом, що йде на захід сонця у землі Канааніїв, що живуть на поділлі, проти Гілгаля, коло дубрави Море?

³¹ Бо вам треба перейти через Йордань, щоб увійти і заняти землю, що Господь, Бог ваш, дає вам; і ви займете її і осядетесь на їй.

³² Оце ж старайтесь сповняти всі встанови і закони, що викладаю перед вами сьогодні.

12

¹ Ось встанови і закони, що мусите пильнувати, щоб сповняти їх в землі, котру дав тобі Господь, Бог батьків твоїх, щоб вона була твоя по всі дні, як довго жити мете на сій землі.

² Мусите ви зовсім знівечити всі місця ті, де народи, що проженете їх, богам своїм служили: по високих горах, на могилах і під всякою зеленою деревиною;

³ Поруйнуйте жертівники їх, і порозбивайте стовпи їх, і вогнем повипалюйте гаї їх, і порубайте тесані постаті богів їх; та й імена їх знівечите із місць тих.

⁴ Не будете чинити такого Господу Богу вашому;

⁵ А пійдете на те місце, що вибере Господь, Бог ваш, з усіх ваших поколінь, щоб там поставити імя своє, і там пробувати; і будеш туди вчащати.

⁶ І туди будете приносити всепалення ваші і заколювані жертви ваші і десятини ваші, і жертву приношення рук ваших, і обітниць ваші і добровільні жертви ваші, і перваки вашої скотини буйної й дрібної;

⁷ І будете там їсти перед Господом, Богом вашим, і радіти усім, що робити мете руками вашими, ви самі й доми ваші, чим Господь, Бог твій, поблагословить тебе.

⁸ Не годиться вам робити всього, як тепер ту робите, що кому здається правим перед очима його;

⁹ Бо ви ще не прийшли до впокою і до насліддя, що дасть тобі Господь, Бог твій.

¹⁰ Коли ж перейдете ви за Йордань, та й осядетесь у землі, що дає вам в наслідде Господь, Бог ваш, і як він дасть вам упокій від усіх ворогів ваших і станете безпечно жити,

¹¹ Тоді ось як має бути: на те врочище, що вибере Господь, Бог ваш, щоб там съвятилось ім'я його, туди приносити мете все, що заповідаю вам: ваші всепалення й ваші жертви заколювані, ваші десятини й жертви приношення рук ваших, і все вибране після обітниць ваших, що будете шлюбувати Господеві.

¹² І будете веселитись перед Господом, Богом вашим, самі ви й сини ваші й дочки ваші, й слуги ваші й служки ваші, і Левіт, що жиє в оселях ваших; нема бо в його з вами паю і насліддя.

¹³ Стережись приносити всепаленне твоє на всякому місці, де яке побачиш;

¹⁴ Ні, на тому місці, що вибрав собі Господь в одному із твоїх поколінь, там годиться тобі приносити всепалення твої, і там чинити мусиш все, про що заповідаю тобі.

¹⁵ Однак ж, по всякому бажанню душі твоєї, можна тобі заколювати й їсти м'ясо в усіх оселях твоїх по благословенню Господа, Бога твого, що дасть тобі: Нечистому й чистому можна їсти м'ясо таке, як від сарні і від оленя.

¹⁶ Тільки ж крові їх їсти не можна; на землю мусять її виливати, як воду.

¹⁷ Не можна тобі їсти в оселі твоїй десятин зерна твого, і вина твого, і олій твоєї, і перваків з буйної і дрібної скотини твоєї, і жадних обітниць твоїх, що обіцяєш їх, ні добровільних дарів, ні жертви приношення рук твоїх;

¹⁸ Ні; перед Господом, Богом твоїм, на тому місці, що вибере Господь, Бог твій, мусиш їсти їх, сам ти і син твій і дочка твоя, і наймит твій і наймичка твоя, і Левіт, що в місці оселі твоєї; і радіти меш перед Господом, Богом твоїм, всяким ділом рук твоїх.

¹⁹ Остерегайсь покинути Левита, покіль життя твого на землі твоїй.

²⁰ Коли Господь, Бог твій, розширить границі твої, як він промовляв до тебе, і ти скажеш: Хочу їсти м'яса тому, що м'яса тобі забажалося, можна буде тобі їсти м'ясо.

²¹ Коли далеко від тебе те місце, що Господь, Бог твій, вибере, щоб там поставити ім'я своє, так можна тобі заколювати з буйної і дрібної скотини, що дав тобі Господь, як я заповідав тобі, і їсти меш в оселі твоїй, як душа твоя забажає.

²² Можна тобі їсти його, як їси сарню та оленя: і нечистому і чистому можна їсти його.

²³ Тільки пильнуй, щоб не їсти крові, кров бо, се душа; то й не годиться тобі їсти душу з тілом.

²⁴ Не будеш їсти її; мусиш виливати її на землю, як воду.

²⁵ Не їсти меш її, про те щоб добре було тобі і дітям твоїм по тобі; бо чинити меш те, що добре перед очима в Господа.

²⁶ Однак ж присвяти твої, які в тебе будуть й обітниці твої, возмеш їх і прийдеши до того місця, що Господь вибере його;

²⁷ І принесеш всепалення твої, м'ясо й кров, на жертівнику Господа, Бога твого; і кров заколених жертв твоїх буде вилита на жертівник Господа, Бога твого, а м'ясо можна їсти тобі.

²⁸ Пильнуй і сповняй всі слова мої, що тобі заповідаю, щоб по віки було добре тобі і дітям твоїм по тобі за те, що чинити меш все, що добре і праве перед очима Господа, Бога твого.

²⁹ Як Господь, Бог твій, прожене перед тобою ті народи, що до них ідеш, щоб їх прогнати, і ти проженеш їх і осядешся в землі їх,

³⁰ То бережись, щоб не запутався за ними, після того, як будуть вони знівечені, та щоб не почав ти шукати богів їх, питаючи: Як служили сі народи богам своїм? Чинити му і я так!

³¹ Не будеш чинити таке Господеві, Богу твому; бо все, що гідота перед Господом, ненавидна йому, те чинили вони перед богами своїми; бо навіть синів своїх і дочок своїх палили вони на огні догоджуючи богам своїм.

³² Усе, що заповідаю вам старайтесь сповняти; нічого не причиниш, і нічого не уймеш.

13

¹ Коли між вами з'явиться пророк або сновидець, і покаже тобі ознаку або чудо,

² І справдиться ознака або чудо, про котре він казав тобі, говорячи: Ходімо слідом за іншими богами, що їх ти досі не знав, та будемо служити їм;

³ То не будеш слухати того пророка або сновидця; бо Господь, Бог ваш, спокушує вас, щоб довідатись, чи справді ви любите Господа, Бога вашого, всім серцем вашим і всією душею вашою.

⁴ За Господом, Богом вашим, будете слідом ходити і його боятись; і будете ви додержувати заповіді його і слухати голосу його і служити йому і до його вірно прихилитись.

⁵ І мусите вбити сього пророка або сновидця; бо він проповідував відступництво від Господа, Бога вашого, що вивів вас із Єгипетської землі, і визволив тебе із невольницького дому; хотів він звести тебе з дороги, якою йти заповідав тобі Господь, Бог твій. Сим робом викорените зло зміж вас.

⁶ Коли брат твій, син матері твоєї, або син твій, чи дочка твоя, чи жона серця твого, чи приятель твій, любий як душа твоя, та буде підмовляти тебе тайкома, говорячи: Нумо, будем служити іншим богам, яких не знав ти, ні ти, ні батьки твої,

⁷ Богам народів, що навкруги вас, близько до тебе, чи далеко від тебе, від одного кінця землі до другого кінця землі,

⁸ То не приставай на волю його і не слухай його; і нехай не знайде він ласки в очах твоїх, і не змилюється до його, і не сховаєш його;

⁹ Ні! ти повинен вбити його. Рука твоя буде перва на страту його, а потім рука всього люду,

¹⁰ І побеш його камінням, щоб погіб. Він бо хотів відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з Єгипту, із дому неволі.

¹¹ І ввесь Ізраїль мусить слухати і боятись, щоб не було більше такого злочину серед вас.

¹² Коли в якому місті, що дав тобі на оселю Господь, Бог твій, доведеться тобі почути таке:

¹³ Появились люди, сини Беліяла, між вами і підмовили жителів міста вашого, говорячи: Нумо, будем служити богам иншим, яких не знали ви,

¹⁴ То мусиш докладно розвідати і дослідити допитом; якже сьому правда, і річ зовсім певна, що вчинено огидну гидоту серед вас,

¹⁵ То побеш гострим мечем жителів міста того, і обречеш його і все, що в йому, і скотину їх гострим мечем.

¹⁶ І всю здобич поносите ви на оболонні їх, і місто і всю здобич, усе до крихти, спалите вогнем перед Господом, Богом твоїм. І буде воно на віки руїною і вже більше не буде збудоване.

¹⁷ І ніщо обречене не зістанеться в руці твоїй, щоб Господь усмирив ярість гніва свого, і явив тобі милосердя своє, і змилювався над тобою і намножив тебе, як клявся батькам твоїм,

¹⁸ Коли послушаєш голосу Господа, Бога твого, і сповняти меш всі заповіді його, що сьогодні заповідаю тобі, щоб ти чинив усе, що праве перед очима Господа, Бога твого.

14

¹ Ви діти Господа, Бога вашого; за мерцем не робити мете нарізок і не будете стригти бров ваших:

² Ти бо люд святий у Господа, Бога твого; і вибрав він тебе, щоб ти був людом насліддя із усіх народів, які на лиці земному.

³ Не їсти меш нічого гидкого.

⁴ Ось яку скотину можна вам їсти: воли, вівці й кози,

⁵ Оленя й ланю і буйвола і сарню і зубра і дику козу і дику вівцю,

⁶ І всяку скотину, що має ратиці, і то зовсім розчіплені ратиці, і що ремигає між скотиною.

⁷ Тільки ось яких не можна вам їсти зміж ремигаючих і з таких, що мають розчіплені ратиці: верблюда й зайця і крілика; бо вони ремигають, та не мають розділених ратиць: будуть вони нечисті про вас;

⁸ І безрогу; бо хоч має вона розчіплені ратиці, та не ремигає: буде вона нечиста про вас. Мясива їх не їсти мете і до трупу їх не доторкати метесь.

⁹ Ось яких можна вам їсти із усього, що в воді: все, що має сплави і луски, можна вам їсти;

¹⁰ А всього, в чого нема сплавів і луски, ви не їсти мете; буде воно нечисте про вас.

¹¹ Всяку чисту птицю можна вам їсти.

¹² Та ось яких зміж неї не можна вам їсти: орла і перебийного і морського орла,

¹³ І сокола і лунака і коршуна всякої породи,

¹⁴ І всякого вороння,

¹⁵ І струся самця і самиці і морської чайки і всякого яструба,

¹⁶ І пугача й ібиса й лебедя,

¹⁷ І пеликана й сипа й рибалки,

¹⁸ І бузька і чаплі всякої породи, і вудвода і нетопира;

¹⁹ І всяка крилата гадина нечиста про вас буде; не їсти мете її.

²⁰ Всяку чисту птицю можна вам їсти.

²¹ Не їсти мете трупу; приходньові, що в оселі твоїй, можеш дати, щоб їв його, або продавати меш чужоземцєв; ти бо еси люд святий у Господа твого. Не варити меш козеняти в молоці матері його,

²² Давати меш вірно десятину з усього доходу посіву твого, що в полі виросте, рік в рік.

²³ І їсти меш перед Господом, Богом твоїм, на місці, що вибере він, щоб там святилось ім'я його, десятину зерна твого, вина твого і олії твоєї, і перваки твоєї буйної й дрібної скотини, щоб ти навчавсь поки життя боятись Господа, Бога твого.

²⁴ А коли дорога буде далеко для тебе, так що не зможеш туди нести його, тому що далеко до того місця, що Господь, Бог твій, вибере, щоб там поставити ім'я своє, коли благословить тебе Господь, Бог твій,

²⁵ Так оддай його за гроші, і завяжи гроші в себе в руці, та й іди до місця того, що вибере Господь, Бог твій.

²⁶ І купиш там за гроші те, чого бажає душа твоя, буйну, чи дрібну скотину, вино й напйток, і все, чого бажає душа твоя; та й їсти меш там перед Господом, Богом твоїм, і веселити мешся сам і дім твій.

²⁷ І Левита, що в оселі твоїй, не покинеш; нема бо в його з тобою паю і насліддя.

²⁸ А при кінці трьох років відділиш десятину з усього врожаю твого за сей рік, та й зложи се в оселі твоїй.

²⁹ І прийде Левит, бо в його нема паю і насліддя з тобою, і зайда і сирота і вдова, що живуть у твоїй оселі, та й їсти муть вони до сита, щоб благословив тебе Господь, Бог твій, у всякому ділі рук твоїх, що робити меш.

15

¹ При кінці кожних сім років робити меш відпуст.

² А робити меш відпуст ось як: Кожний, хто пожичив кому, подарує пожичку, що дав її рукою своєю ближньому свому. Не буде напирати на ближнього свого чи на брата, бо обявлено відпуст Господній.

³ Від чужоземця можна тобі вимагати; а те, що маєш в брата твого, те мусить відпустити йому рука твоя;

⁴ Нехай же не буде в тебе вбогого. Бо Господь благословити ме тебе достатком у землі, що Господь, Бог твій, дає тобі в наслідде, щоб була твоя,

⁵ Як тільки будеш пильно слухати голосу Господа, Бога твого, і дбати меш, щоб сповняти всі заповіді, що заповідаю тобі сьогодні.

⁶ Бо Господь, Бог твій, благословив тебе, як сам обіцяв тобі; і ти давати меш пожичку на застав багацько народам, сам же ти не брати меш жадної пожички на застав; і панувати меш над багацько народами, над тобою ж не панувати муть вони.

⁷ Коли буде в тебе вбогий чоловік, хто небудь із братів твоїх, в якій оселі твоїй, у землі твоїй, що дає тобі Господь, Бог твій, то не будеш твердий серцем і не зачиниш руки твоєї перед бідним братом твоїм.

⁸ Ні, ти відчиниш руку твою і даси йому на застав, скільки йому треба для недостатку його.

⁹ Бережись, щоб не зродилась грішна думка в серці твоїм, як скажеш собі: надходить семий рік, рік відпусту! Та й станеш дивитись лихим оком на вбогого брата твого, і не даси йому нічого, і нарікати ме він на тебе перед Господом і буде на тобі гріх.

¹⁰ Давай щиро і не сердься, як давати меш йому; бо за се благословить тебе Господь, Бог твій, у всякому ділі рук твоїх і в усьому, що чиниш руками твоїми.

¹¹ Вбогі бо люди ніколи не переведуться на землі; тим то я тобі й заповідаю, говорячи: Ти мусиш відчиняти руку твою для брата твого, для злиденного твого і для вбогого твого в землі твоїй.

¹² Коли буде проданий тобі брат твій, Євреї чи Єврейка, та прослужить шість років в тебе, так у сему році відпустиш їх від себе на волю.

¹³ Тільки ж бо, як відпускати меш його від себе на волю, то не подоба тобі відпускати його з порожніми руками.

¹⁴ Ти наділиш його щедро із твоєї дрібної скотини та й з току твого і з виноточила твого; чим тебе Господь, Бог твій, благословив, з того й даси йому.

¹⁵ І памятай, що ти був рабом в Єгипетській землі, та що Господь, Бог твій, визволив тебе; тому заповідаю тобі сьогодні ті речі.

¹⁶ Коли ж станеться, що він до тебе скаже: Не пійду від тебе, тому може що він любить тебе і дім твій, або що добре йому в тебе жити,

¹⁷ Так возьмеш ти шило та й прокоlesh його в ухо до дверей, і буде він до віку тобі рабом; так само зробиш і з рабинею твоєю;

¹⁸ Нехай не буде тобі тяжко випустити його на волю; бо заробляв він тобі удвоє більше як наймитова плата, сім років; і благословити ме тебе Господь, Бог твій, у всьому, що ти робиш.

¹⁹ Усі перваки самці, що зродяться тобі із дрібної скотини твоєї, присвяятиш Господеві, Богу твому. Не поставиш до роботи первака твого бугая, і не стригти меш первака з дрібної скотини твоєї.

²⁰ Перед Господом, Богом твоїм, їсти меш їх що року на місці, що вибере Господь, Бог твій, ти сам і дім твій.

²¹ Коли ж у його та буде яка хиба, чи кульгаве, чи сльіпе воно, не приносити меш його в жертву Господу, Богу твому.

²² В оселі твоїй їсти муть його, чистий і нечистий однаково, як ланю та оленя.

²³ Тільки крові його не їсти меш; на землю виллеш її як воду.

16

¹ Додержуй місяця Абива і сьвяткуй паску Господеві, Богу твому; бо в ночі, в місяці Абиві, Господь, Бог твій, вивів тебе з Єгипту.

² Тим же то мусиш приносити жертву паскову Господеві, Богу твому, дрібну й буйну скотину на місці, котре Господь вибере, щоб там сьвятилось ім'я його.

³ Не їсти меш до того нічого квашеного; сім день мусиш їсти до того опрісноки, хліб злидений; — бо тельмом вийшов еси з Єгипецької землі; щоб ти, доки життя твого на світі, згадував виход твій із землі Єгипецької.

⁴ Сім день по всіх займищах твоїх не буде видко розквасу в тебе; а з м'ясива, що заколеш першого дня ввечорі, нічого не зостанеться до ранку.

⁵ Не можна тобі приносити паскову жертву в одній із твоїх осель, що тобі дає Господь, Бог твій,

⁶ А на місці, котре Господь, Бог твій, вибере, щоб там сьвятилось ім'я його, мусиш приносити паскову жертву, увечорі, як заходить ме сонце, тієї години, як виходив еси з Єгипту;

⁷ І пекти і їсти меш її на місці, котре вибере Господь. А вранці встанеш та й вернешся до наметів твоїх.

⁸ Шість день будеш їсти опрісноки; а смого дня будуть сьвяткові збори про Господа, Бога твого; нічого не робити меш.

⁹ Сім тижнів будеш лічити собі; з того часу, як стануть серпом жати пашню, починай одлічувати сім тижнів.

¹⁰ Тоді будеш обходити сьвято Господеві, Богу твому, приносячи добровільні дари руки твоєї, що давати меш їх, чим благословить тебе Господь, Бог твій;

¹¹ І веселити мешся перед Господом, Богом твоїм, ти і син твій і дочка твоя, і наймит твій і наймичка твоя, і Левит, що в оселях твоїх, і приходень і сирота і вдова, що між твоїми людьми, на місці, котре вибере Господь, Бог твій, щоб сьвятилось там ім'я його.

¹² І пам'ятай, що був еси рабом в Єгипті і додержуй і сповняй сі встанови.

¹³ Сьвято кучок будеш сьвяткувати сім день, як звезеш врождай на тік і до винотоку твого.

¹⁴ І будеш веселитись в те сьвято ти і син твій, і дочка твоя, і наймит твій, і наймичка твоя, і Левит, і приходень, і сирота, і вдова, що живуть в оселях твоїх.

¹⁵ Сім день будеш обходити сьвято Господеві, Богу твому, на місці, котре Господь вибере; бо Господь, Бог твій, благословити ме тебе у всякому врождаю твому, і в усякому ділі рук твоїх; тільки бувай веселий.

¹⁶ Три рази до року весь музський пол твій мусить являться перед Господом, Богом твоїм, на місці, котре він вибере; у сьвято опрісноків і в сьвято тижневе, і в сьвято кучків, і не будете показуватись з порожніми руками перед Господом:

¹⁷ Кожен з дарами, по своїй спроможі, чим Господь, Бог твій, благословить тебе.

¹⁸ Суддів і громадські голови мусиш поставити собі у всіх оселях твоїх, які дає тобі Господь, Бог твій, по поколіннях твоїх; а вони мають судити людей судом праведним.

¹⁹ Не будеш перекичувати суду або вважати на лице і не візьмеш дарунків; бо дарунки засльплюють очі чоловіка мудрого і перекичують слова чоловіка правдивого.

²⁰ По правді, по правді мусиш чинити, щоб жити на світі і вдержати землю, що Господь, Бог твій, дає тобі.

²¹ Не насаджуй ашерім* — деревину коло жертівника Господа, Бога твого, що зробиш собі; не став стовпів їх, бо ненавидить Господь, Бог твій.

17

¹ Не приноси на жертву Господеві, Богові твому, бичка й барана, що має яку хибу, яку огидь; бо се гідота Господеві, Богу твому.

² Коли між сусідами твоїми, в якій оселі твоїй, що дає тобі Господь, Бог твій, та знайдеться чоловік чи жінка, що чинити муть погань перед очима Господа, Бога твого, переступаючи завіт його,

³ І стануть служити іншим богам і припадати муть ниць перед ними: перед соньцем, місяцем або перед войнством небесним*, чого я не заповідав,

⁴ А тобі про се скажуть і ти се почуєш, то мусиш добре про се розвідати: і як виявиться, що се правда, і так воно є, і таку гідоту зроблено в Ізраїлі,

⁵ Тоді мусиш вивести того чоловіка чи то жінку, що вкоїли погане діло, за твої ворота, та й побеш їх каміннем, так щоб погинули.

⁶ По слову двох сьвідків мусять стратити осужденого на смерть. Неможна стратити його по слову одного сьвідка.

* **16:21** Ашерім, зрубана гіляста деревина, що семичкі народи застромлювали в землю коло престолів Баала, і в честь Астарти, котру вважали за богиню неба і за богиню любови. * **17:3** Перед зорями.

⁷ Рука свідків нехай буде на них перша, а рука всього люду потім. Сим робом викорінювати меш зло змій вас.

⁸ Коли буде тобі вже надто трудно розсудити справу між кровю а кровю, між позивом а позивом, між зраненим а зраним, який небудь спір в оселі твоїй, так встанеш і пійдеш до місця, що його вибере Господь, Бог твій,

⁹ І прийдеш до святих Левитів і до судді, що буде того дня, та й розпитаєш, і вони дадуть тобі судовий вирік.

¹⁰ І ти зробиш по слову, що тобі скажуть на місці тому, що вибере Господь, і пильнуй щоб сповнити все, як вони навчать тебе.

¹¹ Ти зробиш по слову закона, що вони навчать тебе, і по правді, що скажуть тобі; од вироку, що скажуть тобі, не відступиш ні праворуч, ні ліворуч.

¹² А чоловік, що чинити ме очайдушно, та не послухає священика, котрий там стоїть, щоб служити Господеві, Богу твому, або судді, такого чоловіка стратити. Сим робом будеш викорінювати зло змій Ізраїля.

¹³ І ввесь народ мусить чути і боятись, і не чинити ме вже очайдушно.

¹⁴ Як прийдеш у землю, що дає тобі Господь, Бог твій, і занявши її осядеш в їй та скажеш: Поставлю над собою царя, як у всіх народів, що навкруги мене:

¹⁵ Так поставиш над собою царем тільки того, кого Господь, Бог твій, вибере; змій брата твого вибереш царя над собою. Не можна тобі поставити над собою чужоземця, що не з твого брата.

¹⁶ Тільки не буде він заводити багацько коней, і не вертати ме людей в Єгипет, щоб можна було заводити багацько коней; бо ж Господь приказав вам: Більш уже не можна вам вертатись сією дорогою.

¹⁷ Так само не буде він заводити в себе багацько жіноцтва, щоб серце його не відступило. Та й срібла і золота не буде він багацько нагромаджувати в себе.

¹⁸ І як сяде на царському престолі, так мусить переписати собі сей закон в книгу із тієї, що лежить перед святих Левитами.

¹⁹ І буде вона в його, і читати ме її поки життя його на світі, щоб вчивсь боятись Господа, Бога свого, та щоб додержував усі слова закону сього, і сповняв сі встанови;

²⁰ Щоб серце його не виносилось над браттею його, і щоб не відступав він від заповіді ні праворуч ні ліворуч, та щоб довго він жив царствуючи, він сам і сини його серед Ізраїля.

18

¹ У святих Левитів, у всьому поколінні Левієвому, не буде паю й насліддя з Ізраїлем. Живити муться жертвами всепалення Господнього і дарами його. Самі ж насліддя не мати муть між браттем їх.

² Господь сам їх наслідде, як обіцяв їм.

³ Та мати муть право святих ось на яку частку від людей, що приносять муть заколювану жертву, чи з буйної чи з малої скотини: Мусять вони давати святих лопатку, обидві щокви, і тельбухи.

⁴ Первoplід з твого зерна, твого вина і твоєї олії, і першу вовну з овець твоїх мусиш дати йому;

⁵ Його бо вибрав Господь, Бог твій, з усіх поколінь твоїх, щоб він стояв на службі в ім'я Господа, він і сини його по всі дні.

⁶ І коли прийде Левит із якої оселі твоєї, із усього Ізраїля, де він не пробував, і прийде він по бажанню душі своєї на те місце, котре вибере Господь,

⁷ І буде робити службу в ім'я Господа, як усе братте його, Левити, що там стоять перед Господом:

⁸ То рівним паєм годувати муться вони, крім того, що мати ме за продану батьківщину свою.

⁹ Як прийдеш у землю, що Господь, Бог твій, дає тобі, так не вчись робити таку гидоту, як роблять сі народи.

¹⁰ Нехай не буде в тебе нікого, хто велить синові своєму чи дочці своїй через огонь проходити; нікого, хто ворожбитує, або чарує, або замовляє, або віщує.

¹¹ І не буде між вами проклинателя або такого що визиває духів, або вгадує, або мерців розпитує.

¹² Усі бо, що се роблять, гидота про Господа; і за сі гидоти Господь, Бог твій, проганяє їх перед тобою.

¹³ Ти ж мусиш бути звершеним перед Господом, Богом твоїм:

¹⁴ Сі бо народи, що проженеш їх, слухають чарівників та ворожбитів; тобі ж Господь, Бог твій, не дозволив таке чинити.

¹⁵ Пророка змій вас, із браття твого, такого як я, Господь, Бог твій, поставить тобі; його маєте слухати;

¹⁶ Як ти благов Господа, Бога твого, на горі Гореб у соборний день, говорячи: Рад би я вже не чути голос Господа, Бога мого, і рад би вже не бачити те велике поломя, щоб не вмерти!

¹⁷ Тоді сказав Господь до мене: Добре вони кажуть.

¹⁸ Поставлю їм зміж браття їх пророка такого як ти; і вложу слова мої в уста йому, і говорити ме до них все, що прикажу йому.

¹⁹ А хто не послухає слів моїх, що промовить їх пророк в імені моїм, такий чоловік відповідить мені.

²⁰ Коли ж пророк осмілиться промовляти слово в ім'я моє, якого я не заповідав йому казати, або промовляти ме в ім'я богів інших: такому пророкові смерть.

²¹ А коли скажеш у своєму серці: Як же пізнати нам слова, що не від Господа?

²² Коли пророк в ім'я Господнє промовив, а слово його не справдилось і не сталося, то се слово не від Господа; по своїй волі сказав його пророк; не лякайся перед ним.

19

¹ Як вигубить Господь, Бог твій, народи, що землю їх дає тобі, і ти проженеш їх, та й осядешся по містах їх і по домівках їх:

² Три міста відділиш собі у землі, що Господь, Бог твій, дає тобі в насліддє.

³ Проведи туди дорогу, і розділи країну землі твоєї на три часті; і буде се, щоб можна було туди кожному убийцеві втікати.

⁴ Та й ось який убийця може втічи туди і зістанеться живий: Той, хто вбив ближнього свого ненароком, без ненависті до його перше,

⁵ От так, прикладом, як хто прийде з ближнім своїм у гай рубати дерево, та й замахне сокирою в руці, щоб зрубати дерево, а залізо ізсочить з топорища та й влучить ближнього, так що той вмере: то такий нехай втікає до одного із сих міст, щоб остатись живим;

⁶ Щоб кровоместник, запалавши серцем і пустившись на здогін за убийцею, не здогнав його, коли далека дорога, та й не вбив його, хоч він не повинен вмерти, тому бо не мав до його ненависті перше.

⁷ Тим заповідаю тобі і наказую: Три міста одділиш собі.

⁸ А коли Господь, Бог твій, розширить гріаниці твої, як він клявся батькам твоїм, і дасть тобі всю землю, що батькам твоїм обіцяв дати,

⁹ Коли старати мешся сповняти всі заповіді, що заповідаю тобі сьогодні, як будеш любити Господа, Бога твого, й ходити дорогами його повсячасно, так мусиш до сїх трьох ще три міста додати собі,

¹⁰ Щоб не проливалась безвинна кров у землі твоїй, що Господь, Бог твій, дає тобі в насліддє, і щоб не було на тобі вини за кров.

¹¹ Коли ж чоловік ненавидить ближнього свого, і засяде на його і напавши вбє його, так що той вмере, і коли він утече до которого із сїх міст:

¹² Так пішлють туди старші із міста його і приведуть його звідтам, та й оддадуть його в руки кровоместникові на смерть.

¹³ Очі твої нехай не щадять його; змий безвинну кров з Ізраїля, і буде тобі добре на світї.

¹⁴ Не нарушай межі ближнього твого, що зробили її предки в твоєму наслідді, що мати меш в землі, котру дає тобі в державу Господь, Бог твій.

¹⁵ Одному свідкові не можна ставати проти кого небудь задля якої кривди і задля якої провини і задля якого гріха, котрим той согрішить. По слову двох свідків або по слову трьох свідків буде доказана справа.

¹⁶ Коли виступить свідок льживий проти кого небудь, щоб свідчити в якому переступі,

¹⁷ Так нехай стануть оба, що сваряться, перед Господом, перед священиками й суддями, що у той час судити муть.

¹⁸ А судді нехай розберуть добре; як же свідок сей криво свідчив, і льживо говорив проти брата свого:

¹⁹ Тоді зробите з ним те, що він задумував зробити з братом своїм; сим робом викорінювати меш зло зміж людей твоїх.

²⁰ А другі почують і побачать та й не робити муть вже такого ледачого вчинку серед вас.

²¹ Око ж твоє нехай не щадить такого: Життє за життя, око за око, зуб за зуб, рука за руку, нога за ногу!

20

¹ Як виходиш на війну проти ворогів і бачиш коні й колесниці, і люд лічбою більший за тебе, не бійся їх; бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з Єгипецької землі.

² Як же маєте вже ставати до бою, так нехай виступить священик і промовить до люду,

³ Кажучи до них: Слухай Ізраїлю! Ви йдете тепер до бою з вашими ворогами; нехай не млїє ваше серце, не лякайтесь і не полохайтесь і не жахайтесь перед ними.

⁴ Бо Господь, Бог ваш, іде з вами за вас битись із ворогами вашими, щоб спасти вас.

⁵ А старшина говорити ме до людей: Хто збудував нову домівку та й не посвятив її, нехай іде та й вернеться в домівку свою; щоб не вмер на війні а хто инший не посвятив її.

⁶ І хто насадив виноградник, та ще не користався ним, нехай іде і вернеться в домівку свою, щоб не вмер на війні, а хто інший користувався.

⁷ І хто засватав женьщину, та й ще не взяв її, нехай іде й вернеться в домівку свою; щоб не вмер на війні, а хто інший взяв її.

⁸ І промовить ще старшина до людей так: Хто лякається і мліє серцем, нехай іде й вернеться в домівку свою, щоб не хляло серце в його браття так як у його.

⁹ І як скінчить старшина промовляти до людей, так поставлять отамання над людьми.

¹⁰ Як наближуєшся до міста, щоб воювати його, то предложи йому мир.

¹¹ І як приймуть вони мир та й відчинять тобі, то ввесь люд його, що там буде, стане твоїм підданим і служити ме тобі.

¹² А коли не схоче місто миритись з тобою, та воювати ме з тобою, так обляжеш його.

¹³ Як же віддасть його Господь, Бог твій, в руки тобі, так повбиваєш увесь музкий пол його гострим мечом.

¹⁴ Тільки жіноцтво їх та діти і скотину і все, що в місті буде, всю здобич забереш для себе; і їсти меш здобичу ворожу, що віддав тобі в руки Господь, Бог твій.

¹⁵ Так будеш робити з усіма містами, що дуже далеко від тебе, що не належать до міст сіх тутешніх народів.

¹⁶ В містах же сіх народів, що дає їх Господь, Бог твій, тобі в наслідде, не зіставиш нічого живим, що дише;

¹⁷ А мусиш прогнати їх: Гетіїв і Аморіїв, Канааніїв і Ферезіїв, Гевіїв і Сузіїв, як заповідав тобі Господь, Бог твій;

¹⁸ Щоб вони не навчили вас чинити усі гидоти їх, які вони чинили божищам своїм, і ви не почали грішити перед Господом, Богом вашим.

¹⁹ Як стояти меш облогом коло міста, довший час воюючи з ним, щоб заняти його, то не будеш нищити дерева його скоирами, бо можеш харчуватись плодом його, і не будеш рубати їх, бо хіба польовє дерево яка людина, щоб ти облягав його?

²⁰ Тільки деревину, про яку знаєш, що вона не для поживи, таку можна тобі нищити і рубати; і можеш робити з неї облягові бойниці проти міста, що з тобою воює, поки не піддасться.

21

¹ Коли у землі, що Господь Бог твій, дає тобі в державу, та знайдуть убитого, що лежить у полі, і не знати, хто вбив його,

² Так нехай вийдуть твої громадські мужі й судді твої і зміряють від убитого до міст, що навкруги вбитого.

³ Тоді найближче до вбитого місто, чи то громадські мужі з того міста, пізмуть ялівку, що нею ще не роблено, що не ходила ще в ярмі;

⁴ І приведуть громадські мужі з того міста ялівку над все текучий потік, де не орано і не сіяно ніколи, та й там переломлять шию телиці над потоком.

⁵ І мають приступити съвященники, сини Левієві; їх бо Господь, Бог твій, вибрав служити йому і благословляти ім'ям його, і по їх вироку скінчиться всяка справа і всяка шкода.

⁶ І всі громадські мужі з того міста, що найближче до вбитого, помиють руки над ялівкою, що зломлено їй шию над потоком,

⁷ І промовлять такими словами: Наші руки не проливали сієї крові, і наші очі не бачили сього.

⁸ Прости, Господе, твому народові Ізраїлю, котрого визволив еси, і не полічи безвинну кров як провину народові твому Ізраїлю. І простить ся їм провинна за кров.

⁹ Сим робом одвернеш безвинну кров від тебе; мусиш бо чинити, що праведне перед очима Господа.

¹⁰ Як піддеш на войну проти ворогів твоїх, і Господь, Бог твій, віддасть їх тобі в руки, і ти забереш їх в неволю,

¹¹ І побачиш між бранками жінку вродливу,

¹² І вона сподобається тобі і возьмеш собі її за жінку, так приведеш її в домівку твою;

¹³ І нехай вона остриже собі голову і обітне нігті свої, та скине із себе невільницьку одіж свою, і бувши в домівці твоїй, нехай плаче по батькові своєму і по матері своїй цілий місяць; а тоді можна тобі прийти до неї і зробитиш її чоловіком, щоб вона була тобі жінкою.

¹⁴ Тільки ж, коли б вона тобі потім не вподобалась, так одпустиш її куди вона захоче, тільки не можна тобі продати її за гроші; не будеш обходитись з нею насильно, тому що ти впокорив її.

¹⁵ Коли будуть в чоловіка дві жінки, одна люблена, друга ненавидна, і вони породили йому синів, люблена й ненавидна, та син ненавидної вродиться перше:

¹⁶ То як оддавати ме в наслідде синам своїм, що має, не можна буде йому об'явити первенцем сина любленої перед первородним сином ненавидної;

¹⁷ А первородного сина ненавидної мусить він признати, і віддасть йому дві пайки з усього, що має; він бо первенець сили його, йому належить право первородження.

¹⁸ Коли в кого буде син непокірливий і бутний, що не слуха голосу батька свого і голосу матері своєї, і вони покарають його, та він не послухає їх:

¹⁹ Так батько-мати вхоплять його й виведуть до громадських мужів міста свого і до воріт своєї оселі,

²⁰ І скажуть громадським мужам міста свого: Сей син наш непокірливий і бутний, і не слухає голосу нашого, гульвіса і пиячина!

²¹ І всі люде міста його закидають його каміннем, так щоб він вмер. Сим робом викорінювати меш зло зміж людей твоїх. І чути ме весь Ізраїль та й боятися меться.

²² І коли на кому буде гріх смертельний, і ти вбеш його і повісиш на дереві,

²³ То не годиться трупові через ніч бути на дереві, а мусиш його поховати того ж таки дня; бо шибеник, се прокляття Боже; а ти не опоганай землі твоєї, що Господь, Бог твій, дає тобі в наслідде.

22

¹ Коли бачити меш вола братового чи барана, що блукає, так не покинеш їх; на всякий раз вернеш їх братові твому.

² Коли ж брат твій не близько, чи не знаєш його, так прилучиш до господарства твого, і будуть вони в тебе, покіль шукати ме брат твій; тоді вернеш йому.

³ Так само зробиш з ослом його, і так само зробиш з одежею його, і так само зробиш з усім, що пропаде в брата твого, а ти знайдеш. Не можна тобі задержувати.

⁴ Як побачиш осла братового чи вола, що впаде на дорозі, так не покинеш їх; на всякий раз мусиш допомогти йому підняти.

⁵ Жінка нехай не з'одягається як чоловік, а чоловікові не подоба вдягатись у жіночу одіж: се бо гідота перед Господом, Богом твоїм, коли хто се чинить.

⁶ Коли трапиться тобі по дорозі пташе гніздо, на якому дереві чи на землі, з пташенятами чи з яйцями, і мати сидить на пташенятах чи на яйцях, не бери матері з маленькими.

⁷ Мусиш коньче пустити матір, а діток можна тобі взяти собі; щоб тобі було добре і довго жити на світі.

⁸ Як будувати меш нову домівку, так зроби на криші ворінки,* щоб не навести крові на домівку, коли хто з неї впаде.

⁹ Не засівати меш виноградника твого двома насіннями; щоб плід насіння, що ти посіяв, і врождай виноградника не були, за кару, присвячені сьвятині.

¹⁰ Не будеш орати волом і ослом укупі.

¹¹ Не носити меш одєжини, зробленої з двох не однаких тканин, вовняної і льняної разом.

¹² Кутаси мусиш поробити собі на чотирох кінцях покривала твого, що накидаєш на себе.

¹³ Коли чоловік возьме жінку і, ввійшовши до неї, зненавидить її,

¹⁴ І дасть причину, щоб люде говорили ледачі речі про неї, і розпускати ме про неї недобру славу, і казати ме: Узяв я сю женьщину й приступив до неї та не знайшов у неї ознак дівування,

¹⁵ Тоді батько дівичі і мати її винесуть ознаки дівування її в царину, до громадських мужів міста того,

¹⁶ І скаже дівчин батько громадським мужам: Оддав я дочку за сього чоловіка, а він зненавидів її.

¹⁷ І се дав він причину, щоб люде говорили про неї ледачі речі, сказавши: Не знайшов я в твоєї дочки ознак дівування. Так ось вам ознаки дівування моєї дочки. І вони розгорнуть плахту перед громадськими мужами міста.

¹⁸ Тоді громадські мужи міста того візьмуть чоловіка та й скарають його;

¹⁹ І наложать на його сто секлів срібла пені, та й оддадуть їх батькові дівчини за те, що той пустив недобру славу про діву Ізраїльську. І мусить вона бути жінкою йому; неможна йому одіслати її поки жити буде.

²⁰ А коли буде правда, і не знайдуть в дівичі ознак дівування,

²¹ Тоді виведуть дівичо до входу в батькову домівку, і люде міста її побють її каміннем, щоб умерла; бо вона, блудуючи в батьківському дому, зробила соромне діло в Ізраїлі. Сим робом виводити меш зло зміж людей твоїх.

²² Коли спіймає хто чоловіка, що лежить із мужньою жоною, так обом смерть, чоловікові, що лежав із жінкою, й жінці. Сим робом виводити меш зло зміж людей твоїх.

²³ Коли дівуча дівка буде засватаною, та стріне її чоловік в місті та й лежати ме з нею,

²⁴ Так виведете обох до воріт міста сього, та й побете їх каміннем, так що помруть: дівку за те, що не кричала в місті, чоловіка за те, що він упокорив жінку свого ближнього. Сим робом виводити меш зло зміж людей твоїх.

²⁵ Коли ж у полі зустрине чоловік заручену дівку та вхопить її і ляже з нею, то такий чоловік, що лежав з нею, один умре.

* 22:8 примурок, поруче.

²⁶ А з дівкою нічого не чинити меш: нема на дівці смертного гріха; се бо така сама справа, як коли чоловік стане проти свого ближнього та й вб'є його.

²⁷ Бо стрів її в полі; заручена дівка кричала, та нікому було рятувати її.

²⁸ Коли чоловік зустріне дівуючу дівку незаручену, та вхопить її і зляжеться з нею, і спіймають їх,

²⁹ Тоді чоловік, що злігс з нею, оддасть батькові дівки пятьдесят секлів срібла, і вона мусить бути йому жінкою, за те, що він упокорив її; не можна йому відослати її, поки він жити ме:

³⁰ Нікому не можна брати жінки батькової, і не можна відкривати краю одежі батькової.

23

¹ Ніхто не ввійде в громаду Господню, в кого роздавлені ядра, чи то відрізане природне тіло;

² Не ввійде в громаду Господню байструк, навіть і десятому родові його не можна бути в громаді Господній.

³ Не ввійде Амоній і Моабій у громаду Господню; навіть і десятому родові його не можна увійти в громаду Господню, по віки ні;

⁴ Тому що вони не привитали і не зустріли вас з хлібом і водою в дорозі, як ви йшли з Єгипту, і тому що наймали проти тебе Білеама Беоренка, із Пегора в Мезопотамії, щоб він прокляв тебе.

⁵ Та Господь, Бог твій, не схотів послухати Білеама, та й обернув тобі Господь, Бог твій, прокляття в благословенне; любив бо тебе Господь, Бог твій.

⁶ Не подоба тобі шукати миру з ними і добра для них по всі часи, вічно.

⁷ Не будеш гидувати Едомієм; він бо тобі брат. Не будеш гидувати Єгиптєм: бо ти був приходнем в землі його.

⁸ Діти, що в третьому роді їх народяться, можуть ввійти в громаду Господню.

⁹ Коли стояти меш табором проти ворогів твоїх, так бережи себе від усього поганого.

¹⁰ Коли між вами буде хто нечистий з нічного випадку якого, так мусить вийти із табору; йому не можна ввійти до табору.

¹¹ І коли настане вечір, викупається він у воді, а як зайде сонце, він увійде до табору.

¹² Окрім того нехай буде в тебе за табором місце, куди виходити меш.

¹³ І лопатка буде в тебе окрім зброї, і як сідати меш, так викопаеш нею ямку, і обернувшись, загорнеш свою нечистоту.

¹⁴ Бо Господь, Бог твій, іде посеред табору твого, щоб визволяти тебе і віддати тобі в руки ворогів твоїх. Тим мусить табір бути святим, щоб він та не бачив негожого між вами та й не одвернувся від вас.

¹⁵ Не віддаси раба, що втік від пана до тебе, панові його.

¹⁶ Жити ме в тебе, в такому місці, яке вибере в якій небудь оселі твоєї, де йому лучче; не тисни його.

¹⁷ Не буде жадної блудниці із дочок Ізрайлевих і не буде жадного блудника із синів Ізрайлевих. Не подавати меш як обітницю плату від блудниці чи гроші за собаку в дом Господа, Бога твого; бо і се гідота перед Господом, Богом твоїм.

¹⁹ Не будеш давати на чинш братові твому — ні гроша на чинш, ні харчі на чинш, і нічого на чинш, на що тільки можна наложити чинш.

²⁰ Чужоземцеві можна давати на чинш, братові ж своєму не давати меш на чинш, щоб тебе благословив Господь, Бог твій, у всякому ділі рук твоїх на землі, що йдеш зайняти її.

²¹ Коли зробиш яку обітницю Господеві, Богу твому, не гайся сповнити її; бо Господь, Бог твій, певно впіменеться в тебе, і буде тобі гріх.

²² А коли занехаєш зробити обітницю, не буде гріха тобі.

²³ Що вимовили уста твої, те мусиш додержати й сповнити, так як по добрій волі обицяв еси Господеві, Богу твому, що мовляли уста твої.

²⁴ Як увійдеш у виноградник ближнього твого, можна тобі їсти ягод, скільки душа твоя забагне, до наситу, а в посудину твою не класти меш їх.

²⁵ Як прийдеш на поле ближнього твого, можна тобі рвати колоссе рукою, але серпом не замахнешся на пашню ближнього твого.

24

¹ Коли возьме чоловік жінку та й ожениться з нею, вона ж не знайде милості в очах його, тим що він бачить у неї що небудь мерзенне, та й напише їй розвідний лист і, віддавши його в руки її, відпустить її;

² І коли вона вийде з його домівки і піjde заміж за иншого;

³ Та і другий чоловік зненавидить її і, написавши розвідний лист, оддасть їй в руки та й вишле її із своєї домівки; або коли вмере другий чоловік, що взяв її за жінку;

⁴ Тоді не можна першому її чоловікові, що відпустив її, знов брати її за жінку після того, як вона опоганилась; бо се гідота перед Господом, Богом твоїм. Не будеш допускати гріх у землю, що Господь, Бог твій, дає тобі в наслідде.

⁵ Коли чоловік тільки що взяв нову жінку, не годиться йти йому на війну, і не годиться накладати на його ніякого громадського відробітку; нехай зостається на волі в домівці своїй на один рік, щоб веселити жінку свою, що взяв її.

⁶ Не годиться брати в застав жорна або жорнового каменя; такий бо життя бере в застав.

⁷ Коли знайдеться такий чоловік, щоб украв кого зміж братів твоїх, зміж синів Ізрайлевих, та й неволить його або продасть його, так смерть тому злодієві. Сим робом викорениш зло зміж людей твоїх.

⁸ Як буде в кого заразлива болячка, бережись дуже, і сповняй все, чого навчати муть вас св'ященники ваші Левити. Як я заповідав їм, так і будете сповняти.

⁹ Памятай, що вчинив Господь із Мирямною в дорозі, після виходу вашого з Єгипту.

¹⁰ Як позичаєш ближньому твому, не йди в домівку його, щоб взяти застав;

¹¹ Стій знадвору, а той, кому позичаєш, нехай винесе тобі застав надвір.

¹² І коли се вбогий чоловік, то не йди спати, мавши в себе застав його.

¹³ Притьмом треба тобі вернути йому застав при заході сонця, щоб він ліг у свитині своїй, і благословив тебе; і буде се праведно перед Господом, Богом твоїм.

¹⁴ Не тіснити меш денного робітника, вбогого і мізерного, чи він зміж браття твого, чи із приходнів, що пробують у землі твоїй, в оселях твоїх.

¹⁵ Того ж самого дня, як він заробить, даси йому плату, перше нім сонце зайде над нею; бо він бідняка і жде на неї: так щоб не нарікав на тебе перед Господом, і ти не мав гріха.

¹⁶ Не карати муть смертю батьків за дітей, ні дітей за батьків; кожне буде скаране за свій гріх.

¹⁷ Не суди несправедливо приходня й сироту і не візьмеш удовиної одежини на застав.

¹⁸ Памятай, що був еси рабом в Єгипті, та звіттам визволив тебе Господь, Бог твій; тому то й приказую тобі се чинити.

¹⁹ Як збирати меш жниво з поля твого, і забудеш снопа на полі, не вертайсь узяти його; нехай буде для приходня, для сироти і для вдовиці, щоб Господь, Бог твій, благословив тебе в усякому ділі рук твоїх.

²⁰ Як зтрясеш ягоди на маслинах своїх, не будеш удруге розглядати віття; нехай буде се для приходня, для сироти і для вдовиці.

²¹ Як позбираєш грони в винограднику твому, не обрізувати меш удруге; нехай будуть для приходня, для сироти і для вдовиці. Годиться тобі памятати, що був еси рабом в Єгипетській землі, тим то й приказую тобі се чинити.

25

¹ Коли буде сварка між людьми, і вони прийдуть до суду, і стануть судити їх, то нехай праведного оправдають а винуватого осудять.

² І коли винуватий заслужить на кару тілесну, то нехай звелить суддя положити його, і скарати його на тілі перед своїми очима, відповідно до провини його.

³ Сорок раз ударити його можна, не більше; щоб, як бити ме його більше раз над сі, брат твій не був понижений перед очима твоїми.

⁴ Не завязуй роту в вола, що молотить.

⁵ Коли брати жили вкупі і один з них умер і в його нема сина, то не годиться жінці мертвого йти заміж за чужого чоловіка; дівер її мусить увійти до неї і взяти собі її за жінку, щоб сповнити, що має чинити дівер.

⁶ І первенець, що вродить вона, прийме ім'я мертвого брата, щоб не зникло з Ізраїля ім'я його.

⁷ Коли ж сьому чоловікові та не хочеться побратись з жінкою брата свого, так піjde вона до воріт громадських мужів і скаже: Мій швагер не хоче встановити ім'я свого брата в Ізраїлі; він не хоче, як швагер, сповнити обов'язку свого.

⁸ І громадські мужі мусять покликати його і сказати йому, що треба;

⁹ Як же упреться він і скаже: Мені не хочеться з нею побратись, тоді приступить до його швагрова його перед очима громадських мужів, і зніме з ноги його обуве і плюне йому в лице і скаже: Так обходяться з чоловіком, що не хоче збудувати дім братові своєму.

¹⁰ І буде ім'я його в Ізраїлі: Дім босого.

¹¹ Коли два чоловіка б'ються, чоловік із братом, а жінка котрого з їх прибіжить, щоб визволити чоловіка свого спід руки того, що бе його, і простягне руку та й вхопить його соромне тіло:

¹² Так одрубаш їй руку; не помилують її очі твої.

¹³ Не буде в тебе в саквах подвійного каміння для ваги, великого й малого.

¹⁴ Не буде в тебе в господі подвійної ефи, великої і малої.

¹⁵ Правдиве і вірне каміння для ваги буде в тебе, і правдива і вірна ефа буде в тебе, щоб довго ти жив на світлі, на тій землі, що тобі дає Господь, Бог твій.

¹⁶ Гидота бо перед Господом, Богом твоім, кожний, хто таке робить, кожний, хто другого кривдить.

¹⁷ Памятай, що вчинив з тобою Амалик в дорозі, по виході з Єгипту,

¹⁸ Як він зустрів тебе в дорозі та й порозбивав твої задні лави, всіх малосильних позад тебе; як ти утомився і охляв; і він Бога не боявся.

¹⁹ І коли Господь, Бог твій, заспокоїть тебе від усіх ворогів округи, у землі, що Господь, Бог твій, дає тобі в наслідде і державу, тоді мусиш ти стерти спід небес пам'ять про Амалика. Не забудь про це!

26

¹ Як прийдеш у землю, що Господь, Бог твій, дасть у наслідде тобі, і ти займеш її та й осядешся там,

² То возьмеш всі первоплоди землі, що ти звезеш із поля, що дасть тобі Господь, Бог твій, і положиш у кошик, та й підеш до місця того, котре вибере Господь, Бог твій, щоб сьвятилось там ім'я його.

³ І прийдеш до сьвященника, що тоді буде, і промовиш до його: Обявляю сьогодні перед Господом, Богом моїм, що я прийшов у землю, яку дати нам клявся Господь батькам нашим!

⁴ І візьме сьвященник із рук твоїх кошика та й поставить перед жертівником Господа, Бога твого.

⁵ І станеш промовляти перед Господом, Богом твоїм, словами: Блукаючи Арамій був батько мій: спустивсь він в Єгипет і пробував там малолюдним; і став він там народом сильним, потужним і лічбою великим.

⁶ Єгиптяне ж зневажали і неволили нас і примушували нас до тяжкої роботизни.

⁷ Тоді залебеділи ми до Господа, Бога батьків наших; і Господь почув наш голос і побачив наше горювання і нашу гірку працю і нашу тісноту;

⁸ І вивів нас Господь із Єгипту потужною рукою і простягнутою правицею, і великим страхом, ознаками й чудесами;

⁹ І привів нас на це місце, і наділив нам сю землю, текучу молоком і медом.

¹⁰ І се приношу я тепер первоплоди землі, що ти, Госпode, дав еси мені. І поставивши їх перед Господом, Богом твоїм, поклонись перед Господом, Богом твоїм;

¹¹ І будеш радіти всім добром, яке Господь, Бог твій, дав тобі й домові твою, ти сам і Левит і приходець, що між людьми твоїми буде.

¹² Як на третій рік, що є рік десятин, скінчиш відділяти десятину з усякого твого врожаю, і даси їх Левитові, приходневі, сироті та вдові, щоб харчувались до сита в оселях твоїх:

¹³ Тоді промовиш перед Господом, Богом твоїм: Я виніс присьвяти з домівки, оддав їх Левієві і приходневі, і сироті і вдові, сповняючи всі заповіді твої, що заповідав еси мені; не переступив я твоїх заповідей і не забув їх.

¹⁴ Я не їв нічого з них в тузі моїй і не відкладав з них набіж як нечистий, і не давав з них нічого про мерця; я слухав голосу Господа, Бога мого, і чинив усе, що ти заповідав мені.

¹⁵ Споглянь з дому сьвятості твоєї, з небес, і благослови твій люд Ізраїльський, і землю, що дав нам еси, як ти клявся батькам нашим, землю текучу молоком і медом!

¹⁶ Того дня заповідає тобі Господь, Бог твій, сповняти сі встанови й присуди; оце ж додержуй їх і сповняй їх всім серцем твоїм і всією душею твоєю.

¹⁷ Господеві ти обіцяв сьогодні, що він буде тобі Богом, та що ходити меш дорогами його і додержувати встанови його і заповіді його і присуди його, і слухати голосу його.

¹⁸ А Господь обіцяв народом тобі сьогодні, що будеш народом його власним, як обіцяв тобі, коли будеш додержувати заповіді його;

¹⁹ І що зробить тебе висшим над усі народи, яких він сотворив, хвалою і славою і красою; щоб ти був сьвятим народом у Господа, Бога твого, як він заповідав.

27

¹ І заповідали Мойсей і громадські мужі Ізраїля людові словами: Додержуйте заповіді, що я заповідаю вам сьогодні!

² Того дня, як перейдете через Йордань у землю, що її Господь, Бог твій, тобі дає, мусиш собі поставити величезні камені, та й побілити їх вапном;

³ І як прийдеш там, напишеш на їх усі слова закону сього, щоб тобі можна було ввійти в землю, що наділяє тебе її Господь, Бог твій, в землю текучу молоком і медом, як обіцяв тобі Господь, Бог батьків твоїх.

⁴ Оце ж, як перейдете Йордань, сі камені, що про них сьогодні заповідаю вам, ви поставте на горі Єбаль; і побілиш їх вапном.

⁵ І поставиш там жертівника Господеві, Богу твою, камяного жертівника; не замахнеш над ним зелізом:

⁶ Із цїлого, нетесаного каміння поставиш жертівника Господеві, Богу твому.

⁷ І вознесеш на йому всапаленне Господеві, Богу твому.

⁸ І заколеш мирні жертви та й їсти меш там, і веселити мешся перед Господом, Богом твоїм. І напишеш на каменях всі слова закону сього, виразно виріжеш їх.

⁹ І промовили Мойсей і священники Левити до всього Ізраїля словами: Утихомириись і слухай Ізраїлю! Дня сього став єси народом Господа, Бога твого.

¹⁰ Слухай же голосу Господа, Бога твого, і сповняй заповіді його і встанови його, що їх сьогодні заповідаю тобі.

¹¹ І заповідав Мойсей того дня людові такими словами:

¹² Як перейдете Йордань, стануть сі на Геризим горі, щоб людей благословити: Симеон і Левій і Юда і Іссахар і Йосиф і Бенямин;

¹³ А сі стануть на Ебаль горі, щоб проклинати: Рубен, Гад і Асер і Зебулон, Дан і Нафталій.

¹⁴ І зачнуть Левити промовляти і казати муть грімким голосом до всіх Ізраїлитян:

¹⁵ Проклят чоловік такий, що робить витісувані чи литі постаті, гідоту перед Господом, твориво майстерської руки, і ставляє потай! І ввесь нарід нехай скаже: Амінь!

¹⁶ Проклят чоловік такий, що безчестить батька свого і матір свою! І ввесь нарід скаже: Амінь!

¹⁷ Проклят, хто пересовує межові знаки ближнього свого! І ввесь нарід скаже: Амінь!

¹⁸ Проклят, хто зведе сьліпого з дороги! І ввесь нарід скаже: Амінь.

¹⁹ Проклят, хто перекручує суд приходневі, сироті і вдові! І ввесь нарід скаже: Амінь!

²⁰ Проклят, хто зляжеться з жінкою батька свого, бо відхилив він батькове одіяло! І ввесь нарід скаже: Амінь!

²¹ Проклят, хто зляжеться з якою скотиною! І ввесь нарід скаже: Амінь!

²² Проклят, хто зляжеться з сестрою, з дочкою батька свого, або з дочкою матері своєї! І ввесь нарід скаже: Амінь!

²³ Проклят, хто зляжеться з тещею своєю! І ввесь нарід скаже: Амінь!

²⁴ Проклят, хто тайкома вбе свого ближнього! І ввесь нарід скаже: Амінь!

²⁵ Проклят, хто бере підкуп, щоб вбити кого, щоб безвинну кров пролити! І ввесь нарід скаже: Амінь!

²⁶ Проклят, хто не піддержити слів сього закону, щоб сповнити їх! І ввесь нарід скаже: Амінь!

28

¹ І коли будеш пильно слухати голосу Господа, Бога твого, і старатись сповняти всі заповіді його, що заповідаю їх тобі сьогодні, так Господь, Бог твій, поставить тебе висше над усі народи землі.

² І зійдуть на тебе всі 'ці благословення і сповняться на тобі, коли слухати меш голосу Господа, Бога твого:

³ Благословен будеш в місті і благословен на полі;

⁴ Благословен буде плід нїдра твого, і плід землі твоєї і плід скотини твоєї, плід коров твоїх і плід овець твоїх.

⁵ Благословен буде кошик твій і дїжа твоя.

⁶ Благословен будеш входючи, і благословен виходючи.

⁷ Допустить Господь, що вороги твої, що проти тебе встали, будуть поражені перед тобою; по одній дорозі вийдуть проти тебе, а сіма дорогами втікати муть перед тобою.

⁸ Господь буде благословити твої комори і всяке діло рук твоїх, і благословити ме тебе в землі, що дає тобі Господь, Бог твій.

⁹ Поставить Господь тебе сьвятим народом про себе, як клявся тобі, коли сповняти меш заповіді Господа, Бога твого, і ходити меш дорогами його;

¹⁰ І побачать всі народи землі, що тебе названо іменем Господнім, і боятись тебе.

¹¹ І дасть Господь тобі достаток плоду нїдра твого і плоду скотини твоєї і плоду поля твого, добробит у землі, що клявся Господь батькам твоїм дати тобі.

¹² Господь відчинить для тебе благодатну скарбницю свою, небо, щоб дати тобі своєї пори дощ і щоб благословити всяке діло руки твоєї; і пожичати меш многим народам, сам же не пожичати меш.

¹³ І вчинить Господь тебе головою, не хвостом, і будеш все йти вгору, ніколи вниз, коли будеш слухати заповідей Господа, Бога твого, що заповідаю тобі сьогодні, щоб додержував і сповняв їх,

¹⁴ І не відхилявся від усіх слів, що заповідаю вам сьогодні, ні праворуч, ні ліворуч, щоб ходити за іншими богами і служити їм.

¹⁵ Коли ж не слухати меш голосу Господа, Бога твого, і не старати мешся сповняти всі заповіді його і встанови, що заповідаю тобі сьогодні, так прийдуть на тебе всі 'ці прокляття і справдяться над тобою:

¹⁶ Проклят будеш в місті, і проклят будеш на полі.

¹⁷ Проклят буде твій кошик і дїжа твоя.

18 Проклят буде плід нїдра твого і плід поля твого, плід коров твоїх і плід овець твоїх.

19 Проклят будеш при вході і проклят будеш при виході.

20 Господь посилати ме на тебе прокляття, смуток і закляття на все, що робиш рукою твоєю, що ні чинити меш, докіль не погибнеш і не щезнеш нагле за ледарство вчинків твоїх, за те, що покинув мене.

21 Побивати ме тебе Господь чумою, докіль ти не щезнеш із землі, куди прийшов, щоб заняти її.

22 Побивати ме тебе Господь сухотою і трясцею, і спекою і пожарами, і посухою і снітїймо і споловілим колосом; і все те буде непокоїти тебе, поки не згинеш.

23 І стане міддю твоє небо, що над головою твоєю, і залізом земля, що під тобою.

24 Замість дощу сипати ме Господь на землю твою порохами та піском: з неба падати ме се на тебе, поки не згинеш.

25 Оддавати ме тебе Господь на забій перед ворогами твоїми; по одній дорозі виходити меш проти них, а сіма шляхами втікати меш від них, і будуть гонити тебе по всіх царствах землі.

26 І буде твій труп поживою усякому птаству піднебесному і звірам земним, і ніхто не буде відганяти їх.

27 Побивати ме тебе Господь Египецькими болячками, і вередями і коростою і струпом, що не здолієш вилічитись від них.

28 Побивати ме тебе Господь шаленням і сліпотою і одеревінням серця;

29 І ходити меш в полудне помацьки кругом, як сліпий має в темряві, і ніщо не вдасться тобі в дорозі твоїй; всякого дня будуть тільки неволити тебе і обдирати, і ніхто не рятувати ме тебе.

30 Засватаєш жінку, а лежати ме з нею инший; збудуєш домівку, та й не жити меш в ній; насадиш виноградник, та й не покористуєшся ним.

31 Бичка твого вб'ють перед очима твоїми, і не їсти меш з його; осла твого заберуть перед тобою, і не вернеться тобі; дрібну скотину твою пооддають ворогам твоїм, а в тебе нікому буде рятувати її.

32 Синів твоїх і дочок пооддають иншому народові, і бачити муть очі твої і плакати муть по них всякого дня, а в руці в тебе сили не буде.

33 Вроджай із поля твого і всю працю твою їсти ме нарід, що не знаєш його; а з тебе будуть повсячасно тільки знущатись і мучити тебе.

34 І скрутишся ти од видовища, що побачать очі твої.

35 Побє тебе Господь лихими боляками на колінах і по голенях, від підосви та й до тїмя твого, що не здолієш вигоїтись.

36 Поведе тебе Господь і царя твого, що поставиш його над собою, до народу, якого не знав еси, ні ти ні батьки твої; і служити меш там иншим богам, з дерева і каменя.

37 І зробишся чудовищем, поговоркою, і посьміховиском у всіх народів, що до них приведе тебе Господь.

38 Багацько насіння нести меш на поле, а мало збирати меш; бо пожере його сарана.

39 Понасаджуєш виноградники і пообробляєш; а вина не пити меш і не збирати меш грон: бо червяк поїсть їх.

40 Маслинне дерево буде в тебе по всіх займищах твоїх; та не помастишся олією: бо маслини твої попадають.

41 Сини й дочки вродяться тобі; та вони твоїми не будуть, бо заберуть їх у полонь.

42 Усі дерева твої й плоди землі твоєї хрущ поз'їдає.

43 Приходень, що серед вас, підніметься висше і висше над тобою, а ти падати меш низше і низше.

44 Він тобі позичати ме, ти ж не будеш йому позичати; він буде головою, а ти будеш хвостом.

45 І спадуть на тебе всі 'ці прокляття і гонити муть за тобою і постигнуть тебе, поки не погибнеш; бо не послухав еси голосу Господа, Бога твого, і не додержав ти заповіді і встанови його, що він заповідав їх тобі.

46 І будуть сі прокляття на тобі ознакою й дивом і на твоєму насінню по віки.

47 За те, що ти не служиш Господеві, Богу твому, радіючи серцем у всіх достатках,

48 Служити меш ворогам твоїм, що пішли їх на тебе Господь, в голоді й холоді терплючи смагу і недостаток у всьому. І положить він залізне ярмо на шию тобі, поки не знівечить тебе.

49 Господь наведе на тебе нарід здалека, з кінця землі; як орел злетить на тебе народ, якого мови ти не розумієш;

50 Народ безмилосердний, такий, що не вважати ме на старих людей і над дїтворою не змилосердується;

51 Що пожирати ме плід скотини твоєї і вроджай землі твоєї, поки не знищить тебе; що не оставить тобі ні зерна, ні вина, ні олії, ні плоду дрібної скотини, поки знищить тебе.

⁵² І пооблягає він у тебе всі брами твої, поки не зруйнує по всій землі твоїй високі і укріплені мури, на котрих ти вповав; і пооблягає він у тебе всі оселі по всій землі твоїй, що наділив тобі Господь, Бог твій.

⁵³ А ти їсти меш плід нїдра твого, тіло синів твоїх і дочок твоїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в час облоги і в тісноті, як тіснити муть тебе вороги твої.

⁵⁴ Чоловік самий розніжений і м'яккого серця між вами, дивити меться завидним оком на брата свого, і на жінку серця свого і на других дітей, що живими оставив,

⁵⁵ Щоб не поділитись ні з ким тілом дітей своїх, що їх їсти ме; бо ніщо не зосталось йому під час облоги і тісноти, як тіснити ме тебе ворог твій по всіх оселях твоїх.

⁵⁶ Сама розніжена і розпещена жінка, що з ніжності і роскоші не важилась ступити босою ногою на землю, вона дивити меться завидним оком на чоловіка серця свого і на синів своїх і на дочок своїх

⁵⁷ Задля плодового місця, що виходить з неї зпроміж ніг, і задля дітей, що родить їх; бо вона з'їсть їх тайкома задля недостатку всього під час облоги і тісноти, як тіснити ме тебе ворог твій по оселях твоїх.

⁵⁸ Коли не будеш додержувати і сповняти всі слова закону сього, що списано в цій книзі, щоб ти боявся сього славного і страшного імені Господа, Бога твого,

⁵⁹ Так Господь допустить на тебе і на насінне твоє надзвичайні кари; великі і довгі муки і злі та й довгі немочі.

⁶⁰ І знов наведе на тебе всі Єгипецькі пошесті, що їх лякаєшся; і причіпляться вони до тебе.

⁶¹ Крім того всяку недугу і всяку біду, що не прописано їх в книзі закону сього, стане наводити Господь на тебе, аж покинь не напасти тебе.

⁶² І зостанеться ви малолюдними, а були ви лічбою такі, як зорі небесні; бо ти не послухав голосу Господа Бога твого.

⁶³ І як радів вами Господь, коли благословив вас добром і намножував вас, так радіти ме вами, Господь, коли стане вигублювати вас і нищити вас; і відірве він вас од землі, що до неї привів тебе, щоб ти заняв її.

⁶⁴ І розсіє тебе Господь проміж усіма народами від кінця до кінця землі, і служити меш там иншим богам, із дерева і з каменя, що їх ти не знав, ні батьки твої.

⁶⁵ І між сими народами не мати меш впокою, і стопа твоя не знайде супокійного місця; і нашле Господь страх на серце твоє, і танути муть очі твої і душа нити ме.

⁶⁶ І життє твоє хитати меться перед тобою, і лякати мешся в ночі і в день, і не будеш певний життя свого.

⁶⁷ Вранці казати меш: Коли б вже той вечір був! А ввечорі казати меш: Коли б вже той ранок прийшов — від страху в серці твому, що буде тебе лякати, і від привиддя в очах твоїх, що бачити меш.

⁶⁸ І приведе тебе Господь ізнов в Єгипет по тій дорозі, про яку мовляв я тобі, щоб ти більш не бачив її! І продавати муть вас там як рабів і рабинь ворогам вашим, та ніхто й не купувати ме вас.

⁶⁹ Се слова завіту, що Господь заповідав Мойсейові вчинити з синами Ізраїля, в Моабській землі, окрім завіту, що вчинив з ними на Горєб горі.

29

¹ І скликав Мойсей усього Ізраїля і промовив до них:

² Самі ви вбачали все, що сотворив Господь перед очима вашими в Єгипецькій землі з Фараоном і з рабами його і з його землею:

³ Великі спокушення, що вбачали очі твої, сї великі знаки і чудеса.

⁴ Тільки Господь не дав вам серця, щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб чути, аж до сього дня.

⁵ І водив я вас по степу сорок років: та одежа ваша не розлетілась на вас, і обувє не поносилося на ногах твоїх;

⁶ Хліба ви не їдали, і вина і сильного напитуку не пивали, щоб зрозуміли, що я Господь, Бог ваш.

⁷ І як прийшли ви на се місце, так Сигон, царь Гезбонський, і Ог, царь Базанський, вийшли проти нас битись, і ми побили їх.

⁸ І взяли ми землю їх, та й оддали в наслідде Рубеніям та Гадіям та поколінню Манасіїв.

⁹ Додержуйте ж слова завіту сього, і сповняйте їх, щоб усе, що ви робите, удалось вам.

¹⁰ Сьогодні стоїте ви всі перед Господом, Богом вашим: голови поколіннь ваших, ваші громадські мужі і ваші начальники, всі мужі Ізрайлеві,

¹¹ Ваші діти, ваші жінки, і приходень твій, що посеред табору твого, від рубача твого до твого водоноші,

¹² Щоб ти приступив до завіту Господа, Бога твого, що під клятьбою установляє Господь, Бог твій, сьогодні з тобою про те,

13 Щоб поставити тебе сьогодні своїм народом, а він щоб був Богом твоїм, як сам обіцяв тобі і як він клявся батькам твоїм, Авраамові, Ізаакові і Яковові.

14 Не з вами одними роблю я сей завіт і сю клятьбову умову;

15 А з ними, що сьогодні з нами ту стоять перед Господом, Богом нашим, і з тими, яких ту сьогодні нема з нами.

16 Ви бо знаєте, як ми жили в землі Єгипецькій, і як ми переходили посеред народів, аж перейшли їх;

17 І ви гидкі їх речі бачили, їх божидла з дерева і каменя, із срібла і золота, що їх у себе держать.

18 Остерігайтесь, щоб не було між вами чоловіка, чи жінки, чи родини, чи покоління, що їх серце одвертається сьогодні од Господа, Бога нашого, щоб йти служити богам сіх народів. Пилюйте, щоб між вами та не було ні одного кореня, що плодить отруту і полин,

19 І такого чоловіка, що, почувши слова цієї клятьби, благословить себе в серці своєму, кажучи: Мати му впокій, хоч я живу по своїй волі; щоб не пропав, хто не, і хто смагу терпить.

20 Господь не схоче простити йому; тоді запалає гнів Господень і лють його на чоловіка сього, і спадуть на його всі прокляття, написані в цій книзі, і Господь зітре спід небес ім'я його:

21 І Господь призначить його на погибель зміж усіх поколінь Ізрайлевих, по всіх прокляттях завіту, як написано в книзі закону сього.

22 І далішні роди, діти ваші, що будуть після вас, і чужоземець, що прийде з далекої землі, побачивши кари цієї землі і муки, що їх завдавати ме їй Господь, казати муть,

23 Що вся земля пожарище, сірка і сіль; земля не засіяна, де ніщо не росте і жадна билина не вдержиться, як западня Содома і Гомора, Адама і Зебоїм, що перевернув їх Господь у гніву своєму і в досаді своїй;

24 І казати муть всі народи: Про що Господь зробив так із сією землею? Чого так дуже запалав гнів його?

25 І казати муть їм: За те, що покинули завіт Господа, Бога батьків своїх, що його вчинив з ними, як виводив їх із Єгипецької землі,

26 І тому, що вони пішли і служити стали богам іншим, і падали ниць перед богами, яких вони не знали, і яких він не дав їм.

27 І запалав гнів Господень на сю землю, так що допустив на неї всі прокляття, які написано в цій книзі;

28 І вирвав їх Господь із цієї землі в гніві і в досаді і в пересерді великому, та й кинув їх у другу землю, як оце й єсть.

29 Що втаєне, те належить Господеві, Богу нашому; що ж відкрите, те наше і дітей наших, по віки, щоб ми сповняли всі слова закону сього.

30

1 Як сповняться над тобою всі ті слова, благословенне і прокляття, що я поставив перед тобою, і як до серця приймеш їх між всіма народами, куди загнав тебе Господь, Бог твій,

2 Та й навернешся до Господа, Бога твого, і слухати меш голосу його, стемно так, як заповідаю тобі сьогодні, ти й сини твої, всім серцем твоїм і всією душею твоєю:

3 То Господь, Бог твій, поверне тебе з неволі, і змилосердиться над тобою; він знов позбирає тебе зміж усіх народів, між котрими розсіяв тебе Господь, Бог твій.

4 Коли б твої вигнанці були і на самому кінці неба, то і там позбирає тебе Господь, Бог твій, і звідтам покличе тебе;

5 І Господь, Бог твій, приведе тебе в землю, що нею орудували батьки твої, і ти мати меш її; і стане він чинити добро тобі, і намножить тебе більш як батьків твоїх.

6 І Господь, Бог твій, обріже серце твоє і серце дітей твоїх, щоб ти любив Господа, Бога твого, всім серцем твоїм і всією душею твоєю, щоб остався при життю.

7 І оберне Господь, Бог твій, всі ті заклання проти ворогів твоїх і проти ненавидників твоїх, що гонили тебе,

8 А ти навернешся й слухати меш голосу Господнього і сповняти меш заповіді його, що заповідаю тобі сьогодні.

9 І Господь, Бог твій, дасть тобі достаток в усякому ділі руки твоєї, в плоді нідра твого і в плоді скотини твоєї і в плоді поля твого, щоб тобі добре було; бо Господь буде знов радуватись тобою, даючи тобі добро, як радувався батьками твоїми,

10 Коли слухати меш голосу Господа, Бога твого, додержуючи заповіді його, і коли вернешся до Господа, Бога твого, всім серцем твоїм і всією душею твоєю.

11 Бо ся заповідь, що заповідаю її тобі сьогодні, вона не тяжка для тебе і не далека від тебе.

12 Не на небесах вона, щоб ти міг сказати: Хто про нас зніметься на небеса та звідтам доставе нам її, щоб ми почули її та сповняли?

13 Та й не за морем вона, щоб сказати: Хто задля нас перепливе через море, та здобуде нам її, щоб нам почути її і сповняти?

- ¹⁴ Ні! Слова сі дуже близько в тебе, вони в устах твоїх і в серці твоєму, щоб співняти їх.
¹⁵ Дивись, я сьогодні поставив перед тобою життя й добро, смерть і лихо,
¹⁶ Заповідаючи тобі сьогодні любити Господа, Бога твого, ходити дорогами його і додержувати заповіді його і встанови його й присуди його, щоб ти жив і намножувався, і щоб Господь, Бог твій, благословив тебе на землі, що йдеш заняті її.
¹⁷ Коли ж серце твоє одвернеться і не слухати меш, і даси звести себе, щоб слухав богів інших, і служив їм,
¹⁸ То обявляю вам сьогодні, що не втечеш від погибелі; недовго жити мете на землі, куди, перейшовши через Йордань, прийдеш, щоб заняті її.
¹⁹ Кличу сьогодні проти вас за свідки небеса і землю: Поставив я перед тобою життя і смерть, благословення і прокляття! Вибирай же життя, щоб жити на світлі тобі і твоєму насінню,
²⁰ Люблячи Господа, Бога твого, слухаючи голосу його і прихиляючись до його: він бо життя твоє і довголіття твоє; щоб тобі жити на землі, що наділити її клявся Господь батькам твоїм Авраамові, Ізаакові і Яковові.

31

- ¹ І пішов Мойсей і став промовляти такі слова до всього Ізраїля.
² І говорив до них: Тепер мені сто і двацять літ; не здолію вже ні виходити ні входити; Господь рече мені: Ти не перейдеш через Йордань.
³ Но Господь, Бог твій, перейде через його перед тобою; і він сам підневолить тобі сі народи, щоб ти прогнав їх. Йозей же перейде через його перед тобою, як і заповідав Господь.
⁴ І чинити ме з ними так Господь, як учинив із Сигоном та з Огом, царями Аморійськими, і з землею їх, понівечивши їх.
⁵ І як віддасть їх вам Господь в руки, то маєте зробити з ними по всім заповідям, що я заповідав вам.
⁶ Стійте кріпко й твердо, не бійтесь і не лякайтесь їх! Бо сам Господь, Бог твій, буде з тобою; не загаїться він і не покине тебе.
⁷ Потім покликав Мойсей Йозея і промовив до його перед очима усього Ізраїля: Стій кріпко й твердо: Ти бо вести мене сей нарід у землю, що Господь батькам їх клявся наділити їм, та ти передаси її в насліддя їм.
⁸ І сам Господь йти ме перед тобою, сам він буде з тобою; не загаїться він і не покине тебе; не лякайся і не тривожся!
⁹ І списав Мойсей закон сей та й оддав його святищенникам, синам Левієвим, що носять скриню Господню, і всім громадським мужам Ізрайлевим.
¹⁰ І заповідав їм Мойсей словами: Як скінчиться сім років, у призначений час, у свято кучків,
¹¹ Як увесь Ізраїль прийде, щоб явитись перед Господом, Богом твоїм, на тому місці, котре він вибере, будеш читати сей закон перед усім Ізраїльом, щоб вони чули.
¹² Згромать людей, чоловіків і жінок і малолітків і пришляка твого, що в оселях твоїх, щоб слухали та навчались боятись Господа, Бога вашого, і додержували усі слова закону сього, сповняючи його.
¹³ Та щоб сини їх, що нічого не знають, слухали й навчались боятись Господа, Бога вашого, покілї жити мете на землі, що займати її переходиш Йордань.
¹⁴ Господь же рече Мойсейові: Се наближуються дні смерті твоєї; поклич Йозея, та й увійди з ним в соборний намет, щоб я дав йому веління. І пішли туди Мойсей і Йозей та й увійшли в соборний намет.
¹⁵ І показався Господь в наметі, у хмарному стовпі; і став хмарний стовп коло входу намета.
¹⁶ І рече Господь до Мойсея: Се ти опочинеш з батьками твоїми, а люд сей стане блудувати слідом за богами землі, до якої прийде; і він покине мене, і зломить завіт мій, що я зробив його з ними.
¹⁷ І запалає мій гнів на них того дня, і я покину їх, і сховаю від них лице моє; і будуть вони знищені, і постигне їх усяка біда і горе. І казати муть вони того дня: Чи не того постигли мене сі горя, що нема серед мене Бога мого?
¹⁸ Я ж тоді сховаю зовсім лице моє за всі ледарства, що вони коїли, за те, що до інших богів прихилились.
¹⁹ Оце ж спишіть собі сю пісню, та навчи її синів Ізрайлевих, і вложи її в уста їх, щоб ся пісня була мені свідомством проти синів Ізрайлевих.
²⁰ Бо я приведу їх в землю текучу молоком і медом, що оддати її я клявся батькам їх; і будуть вони живитись і стануть ситі і тучні; та й повернуться вони до інших богів і стануть служити їм, і зневажати мене, і зломлять завіт мій.
²¹ І як постигнуть його всякі злидні і горя, так пісня ся свідкувати ме проти них; бо в устах насіння їх не забудеться вона. Знаю бо задуми їх, що вже й тепер в серці їх, перш ніж я привів їх у землю, що про неї клявся.

22 І списав Мойсей сю пісню того ж дня та й навчив її синів Ізрайлевих.

23 І повелів він Йозеєві Нуненкові словами: Будь сильний і одважний! Ти бо приведеш синів Ізраїля в землю, що я обіцяв їм поклявшись; і буду з тобою.

24 І сталося, як скінчив Мойсей писати слова закону сього в книзі аж до самого кінця,

25 Тоді повелів Мойсей Левитам, що носять скриню завіту Господнього, говорячи:

26 Возьміте книгу сього закону і положіте з боку у завітній скрині Господа, Бога вашого, і буде вона свідком проти тебе.

27 Бо знаю я добре упертість твою і твою тугу шию. Вже тепер, за життя мого з вами, ви опирались проти Господа; що ж по смерті мойй?

28 Зберіте до мене всіх старших поколінь ваших і громадських мужів ваших, щоб промовив слова сі в уші їм і покликав у свідки проти них небеса і землю:

29 Знаю бо, по смерті мойй ви зовсім зледащієте і звернете з дороги, що я заповідав їм вам; і постигнуть вас у дальші часи нещастя за те, що будете чинити ледаче перед очима в Господа, прогнівляючи його ділами рук ваших.

30 І промовив Мойсей в уші всієї громади Ізраїля слова цієї пісні, до самого кінця:

32

1 Прихилітесь небеса, я промовляти буду; слухай і ти, земле, слова з уст моїх!

2 Нехай же, як дощ, леться наука моя, як роса промова моя, як рісні краплі на траву, як буйний дощ на билину.

3 Бо імя Господа прославляти буду: Воздайте славу Богові нашому!

4 Він скеля: діла його звершені; всі бо дороги його справедливі. Він Бог вірний і без оман, справедливий і правдивий!

5 Та вони зледащили; се кошло, що перевернулось і спроневірилось соромними вчинками, від котрих далекі сини його.

6 О безрозумний і безглуздий народе! Так то оддячуєш ти Господеві? Чи не він же твій батько, що сотворив тебе? Він сотворив тебе, і зготував все для тебе.

7 Спогадай но давні давна, подумай про літа від роду до роду; розпитай у батька твого, і він звістить тобі, в людей старих твоїх, і вони розкажуть тобі!

8 Як Всевишній наділяв наслідде народам, як розділював синів людських, тоді визначив грониці по лічбі синів Ізраїля.

9 Бо пай Господа нарід його; Яков уділ насліддя його.

10 Він знайшов його в пустині, в степу безлюдному і дикому; він охоронив його, пильнував його, і беріг його як зіниці ока свого.

11 Як орел визиває гніздо своє, і над орлятами ширяє, крила свої простирає, бере, і несе їх на широких крилах своїх;

12 Так виводив його Господь сам, і не бувало з ним чужого бога.

13 Водив його по горах землі і кормив його плодами поля; і дав йому ссати мед по скелях і цідити олію по креминистих горах;

14 Кормив його маслом коровеним і молоком овечим, і туком годованих овець і баранів Базанських і козлів, і ядерним зерном пшениці; ти пив добірне вино, кров виноградню.

15 І потовстів праведник та й став буяти; ти став товстий, грубий, жирний! І покинув він Бога, що сотворив його, і став гордувати скелью спасення свого.

16 Дразнили його чужими богами а гидотами приводили його до гніву.

17 Вони приносили жертву бісам а не Богу, богам, що не знали їх досі, новим, що тільки позаведено їх, яких батьки ваші не шанували.

18 А про скелю, що появила тебе на світ, ти не дбав і забув про Бога, що сотворив тебе.

19 І побачив се Господь, та й відпохнув їх в гніві над синами своїми і дочками своїми.

20 І промовив він: Заховаю лице моє від них, побачу я, як кінець їх буде; вони бо кошло зовсім зледащиле, діти, в яких нема вірності.

21 Вони завдали мені жалю своїм Не-Богом, розгнівили мене своїми марностями: тим то завдам і я їм жалю ненародом, народом безумним завдам їм горя.

22 Запалав бо мій гнів і горіти ме аж до дна підземної пропасті, і пожере він землю і плоди її, і попалить основини гір.

23 Згромаджу на них всі нещастя та й оберну всі стріли мої на них.

24 Як гинути муть з голоду, і як пожирати ме їх горячка і люта чума, пішлю на них ще зуби диких звірів, і їдь гадюк.

25 По улицях буде гострий меч губити, а в домівках страх побивати: і пареня і дівчицю і немовлятко і старця.

26 Я сказав би: Розсію їх і зроблю кінець їх пам'яті між людьми!

27 Коли б не пиха ворогів їх, та коли б вороги їх, побачивши се, не мовляли: Не Господь зробив все се, а потужна рука наша!

- ²⁸ Се народ, для якого нема ради; нема там розуму між ними.
²⁹ Коли б то був у них розум, то зрозуміли б вони, який кінець їм буде!
³⁰ Як же би міг один чоловік гнати тисячу, а двох їх десять тисячі люда, як би Господь, їх скеля, не передав їх і не віддав їх в руки?
³¹ Бо не така їх скеля, як наша скеля: так судять самі вороги наші.
³² Бо виноград їх від винограду Содомського та з поля Гоморського; ягоди їх їдовиті ягоди, гіркі їх грона.
³³ Вино їх се їд гадюча і погибельна отрута змієва.
³⁴ Хиба се не сховане в мене, не запечатане в коморах моїх?
³⁵ Моя пімста і відплата буде того часу, як ноги їх хитати муться; день бо погібелі їх близько, а що чикає їх, те вже постигає їх.
³⁶ Но Господь судити ме нарід свій і змилюється над рабами своїми, як побачить, що поникла їх сила, і не стало ні невольника ні вільного.
³⁷ І скаже він: Де ж боги їх, скеля, що на неї вповали,
³⁸ Де вони, що поїдали тук жертв їх заколюваних, і пили вино, жертву їх ливну? Нехай встануть і допоможуть вам, нехай будуть вам охороною.
³⁹ Подивіться тепер, що я, се я, що стою, і нема Бога крім мене! Я вбиваю і оживляю, я задаю рани і сціляю; і нема нікого, хто б спас із руки моєї!
⁴⁰ Бо я підіймаю руку мою до неба і кажу вам: Я живу вічно!
⁴¹ Як вигострю блискучого меча мого і рука моя на суд підніметься, то відомщу ворогам моїм і відплачу ненавидникам моїм.
⁴² Стріли мої напою кровю, а меча мого нагодую тілом — кровю побитих і бранців і головами князів ворога.
⁴³ Веселіться, народи, з його народом! Він бо помстить кров рабів своїх, відомстить ворогам своїм, а землі своїй, народові своєму, простить.
⁴⁴ І прийшов Мойсей і промовляв усі слова цієї пісні, щоб чув нарід, він і Йозей Нуненко.
⁴⁵ І як скінчив Мойсей промовляти всі ті слова до всього Ізраїля, тоді сказав ще до них:
⁴⁶ Прийміть же до вашого серця всі слова, що їх свідкую між вами сьогодні, щоб ви заповідали їх синам вашим, а вони вбачали і сповняли всі слова закону сього.
⁴⁷ Се бо не пусте слово про вас, а життє ваше; і сим словом ви продовжите дні у землі, куди йдете через Йордань, щоб заняти її.
⁴⁸ Того ж самого дня промовив Господь до Мойсея словами:
⁴⁹ Вийди на сі гори Абарим, на гору Небо, що в землі Моабській, проти Єрихону, і подивись на Канаан землю, що я даю в державу синам Ізрайлевим;
⁵⁰ І ти вмереш на горі, що вийдеш на неї, та й прилучишся до свого народу; так як Арон, брат твій, вмер на горі Гор та й прилучився до народу свого;
⁵¹ Се ж за те, що ви согрешили проти мене серед синів Ізрайлевих над водами Мерива-Каде, у Зин степу за те, що не явили святості моєї серед синів Ізрайлевих. Тим же то бачити меш перед собою землю, та не прийдеш до неї, до землі тієї, що наділяю синам Ізрайлевим.

33

- ¹ Оце ж слова, що ними Мойсей, чоловік Божий, благословив синів Ізрайлевих перед смертю своєю.
² І промовив: Господь зійшов від Синая і явився із Сеїра; засіяв із Паран гори і прийшов із тьмами святячих. З його ж правиці палав вогонь закону про їх.
³ Існо, він любить племена свої; всі святят його в руці твоїй; і вони припали до ніг твоїх, кожне слухає слів твоїх.
⁴ Закон дав нам Мойсей, наслідде громади Якова.
⁵ І він був царь Ізраїля, як збирались голови народа, всі покоління Ізраїля.
⁶ Ти, Рубене, жий і не вимирай, і нехай буде потомків його велика сила!
⁷ А се благословенне на Юду; і промовив: Господе, почуй голос Юди, і приведи його до народу його; будь рука його потужна для його і поможи йому проти ворогів його.
⁸ А Левія благословив словами: І тумим твій і урим* твій будуть для чоловіка твого побожного, котрого ти спокшував в Массі, і заводив сварку при водах Мериви;
⁹ Що про батька свого і про матір свою мовчав: Я не бачу його; і що не знав братів своїх, і нічого не знав про синів своїх. Вони бо хоронили слово твоє і пильнували завіту твого.
¹⁰ Будуть вони навчати Якова присудів твоїх а Ізраїля закону твого; вони приносять муть кадило перед тобою і всепаленне на жертівнику твому.
¹¹ Благослови, Господе, достатки його, а праця рук його нехай буде любя тобі; трощи бедра тим, що встають проти його, і ненавидників його, щоб вони більше не встали!

* 33:8 Тумим і урим на нагруднику сьвященника — звершенність і світло, 2 к. Мойсея 28, 30.

¹² А про Бенямина промовив: Він у Господа коханець і жити ме в його безпечно! Він хоронить його по всякий день і між рамами його він відпочине.

¹³ А про Йосифа промовив: Благослови, Господе, землю його найбільшим даром небесним, росою, і дарами землі, що внизу;

¹⁴ І найкращими плодами року і місяців;

¹⁵ І найроскішнішими плодами правічних гір і найцільнішими плодами горбів вічних;

¹⁶ І всіми скарбами землі і всіми достатками її; — і ласка того, хто в терновому кущі явився, нехай зійде на голову Йосифа, на тімья найлуччого із братів своїх!

¹⁷ Сила його буде як первака бугая, а роги його як роги в буйвола. Підобе він ними всі народи аж до кінців землі: Се тьми Ефраїмові і тисячі Манассієві.

¹⁸ А про Зебулона промовив: Радуйся, Зебулоне, в походах твоїх, а ти, Іссахаре, в шатрах твоїх!

¹⁹ Вони будуть зазивати народи на гору, і там приносити жертву справедливості; вони бо будуть вжиткувати достатки моря і закриті в пісках скарби.

²⁰ А про Гада промовив: Благословен той, хто дасть простір Гадові! Як левиця розлігся, і трощить руку і голову.

²¹ Вибрав він собі саму перву частину землі, там бо пай законодавця для його призначений, і прийшов він поперед народом, і сповнив правду Господню і присуди його над Ізраїлем.

²² А про Дана промовив: Дан, се левчук, що стрибає із Базана.

²³ А про Нафталія промовив: Нафталій ситий ласкою і сповнений благословенням Господа! Полудне й море будуть займище його!

²⁴ А про Ассера промовив: Ти, Ассере, благословен будь синами; будь він любий браттву своему і в олії нехай полоще ноги свої!

²⁵ Із заліза і міді будуть в тебе замки; і, поки життя твого, поти буде сила твоя.

²⁶ Нема над Бога Ізрайлевого, що несеться на небесах тобі на поміч, і в славі своїй на облаках.

²⁷ Твоя пристань Бог предвічний, і ти на руках його вічних; і він жене ворогів твоїх перед тобою і рече: Нищ їх!

²⁸ Безпечно живе проживає Ізраїль, живе собі народ Якова окрім в сьвітї, в землі багатій хлібом і вином; а небеса його благословлять його росою.

²⁹ О, блажен еси, Ізраїлю! Де такий нарід, як ти, що спас тебе Господь, щит помочі твоєї і меч слави твоєї? Вороги твої будуть піддобрюватись тобі, а ти ступати меш по горах їх.

34

¹ І зійшов Мойсей з Моабового поділля на Небо гору, на верх Пізги, що проти Єрихону. І показав йому Господь усю Гілеад землю до Дану,

² І всю землю Нафталія, і землю Ефраїма і Манассії, і всю землю Юди, до западного моря;

³ І полудне й околицю Йордані, поділле Єрихону, міста пальмового, до Зоару.

⁴ І промовив до його Господь: Се та земля, що я про неї клявся Авраамові, Ізаакові й Яковові, словами: Наділю її твому насінню. Дав я тобі побачити її твоїми очима, та не прийдеш туди.

⁵ І вмер там Мойсей, Господень раб, у Моаб землі, по слову Господньому.

⁶ І він поховав його в долині, в Моаб землі, проти Бет-Пеору; і по сей день ніхто не знає гробища його.

⁷ І було Мойсейові сто двадцять літ віку, як вмер; очі його не потемніли, і сила його не поменшала.

⁸ І плакали по Мойсейові сини Ізраїля тридцять день на поділлі Моаба; і скінчилились дні плачу і смутку по Мойсейові.

⁹ Йозей ж Нуненко сповнився мудрим духом; бо Мойсей покладав на його руки свої; і стали слухати його сини Ізраїлеві, і сповняли все те, що заповідав Господь Мойсейові.

¹⁰ І не появивсь вже ніколи в Ізраїлі такий пророк, як Мойсей, котрого знав Господь лицем до лиця,

¹¹ По всіх ознаках і чудесах, що велів йому Господь сотворити в землі Єгипетській над Фараоном і над рабами його і над цілою землею його; кріпкої руки, і по всяких проявах великих і страшених, що їх сотворив Мойсей перед очима всього Ізраїля.

КНИГА ІСУСА НАВИНА.* (ІОЗЕЯ НУНЕНКА.)

- ¹ Як же вмер Мойсей, раб Господень, сказав Господь Йозеєві Нуненкові, служі Мойсейовому:
- ² Мойсей, мій раб, умер; оце ж рушай та й переходи із усім народом сим через Йордань, у ту землю, що дам їм, синам Ізраїля.
- ³ Усяке місце, де ступите підшоною ноги вашої, наділю вам, як обітував Мойсейові:
- ⁴ Від степу і Ливану та й до великої ріки, ріки Евфрата, уся земля Гетійська аж до великого моря на захід сонця буде ваше займище.
- ⁵ Ніхто не встоїть перед тобою поки й віку твого. Як був я з Мойсейом, так буду й з тобою; не відхилю від тебе руки моєї і не полишу тебе.
- ⁶ Стій твердо й мужно: мусиш бо поділити між сей народ сю землю, що я клявсь отцям їх наділити у наслідню державу.
- ⁷ Стій тільки твердо і ревно думай про те, щоб чинити притьма все по закону, що заповідав тобі мій раб Мойсей; не звертай з його ні праворуч, ні ліворуч; держи в голові добрий розум, що б ні задумав.
- ⁸ Сю книгу закону повсячасно мусиш держати в устах і міркувати про неї день і ніч, щоб зважувати нею все, що в ній визначено: тоді щаститись ме тобі у всіх задумах твоїх і будеш поступати розумно.
- ⁹ Я ж завітую тобі: Стій твердо й мужно, не лякайся і не вдавайсь в тугу: бо Господь, Бог твій з тобою, куди б ти ні повернувся.
- ¹⁰ Тоді дав Йозей начальникам народнім такий наказ:
- ¹¹ Пройдіте через табір та звеліть народеві: Заготуйте живности: бо через три дні переходити меш через Йордань сю, щоб увійти й осягти землю в державу, що Господь, Бог ваш, дає вам в наслідде.
- ¹² До Рубенітів же, Гадітів та до пів покоління роду Манассієвого промовив Йозей так:
- ¹³ Спогадайте слово, що вам заповідав раб Господень Мойсей: Господь, Бог ваш, провів вас на певне місце і наділив вам сю землю.
- ¹⁴ Ваші жени, ваша малеча й ваша скотина зіставати муться в землі, що Мойсей вам дав по тім боці Йордані; та ви, весь боєвий люд, ідіть перед браттвом вашим збройно, та й помагайте їм,
- ¹⁵ Аж покіль і ваше браттве приведе Господь на певне займище, так само як оце вас, і покіль вони також осягнуть землю, що наділить їм Господь, Бог ваш. Тоді вернетесь у вашу наслідню землю та й возьмете її в державу: бо Мойсей, Господень раб, указав її вам по тім боці Йордані на схід сонця.
- ¹⁶ І відказали вони Йозеєві так: Все, що звелів єси нам, чинити мем, і куди ні посилати меш нас, ходити мем.
- ¹⁷ Так як слухали Мойсея у всьому, так слухати мемо й тебе, аби тільки Господь, Бог твій, бував з тобою, як він бував із Мойсейом.
- ¹⁸ Хто б ні ставив опір проти повеління твого, і не послушав наказу твого у всьому, що повелівати меш йому, тому смерть: тільки стій твердо й мужно!

2

- ¹ Йозуа же Нуненко послав із Ситтима два чоловіки на розглядини потай миру та й наказав: Ідіть огледіте країну до Ерихона. І пішли вони тай зайшли в хату до блудниці, на имя Рагаба, та й полягали там спати.
- ² І донесено цареві Ерихонському: Прийшли сьогодні в ночі якісь люде з Ізраїлитян на розглядини в землю.
- ³ І послав цар Ерихонський до Рагаби з наказом: Видай людей, що прийшли до тебе тай увійшли до тебе в хату, бо вони прийшли розгледіти всю країну.
- ⁴ Молодиця ж узяла обох чоловіків і сховала їх, та й каже тоді: Се так, приходило до мене двох, та я не знала, звідкі вони;
- ⁵ А як засовувано ввечорі потемки двері, так вони й пішли собі. Куди сі люде пішли, не знаю; однакже наздоганяйте їх швидко, так певно наздоженете!
- ⁶ Вона ж одвела їх на крівлю хати, та й сховала в снопах льону, що складено було в неї на горищі.
- ⁷ Люде ж ті вганяли за ними по дорозі до Йордані, до броду, а міські ворота замкнено, скоро повиходили люде, що за ними гнались.
- ⁸ Перше ж ніж повкладались ті спати, прийшла вона до них на горище,

*

: В церк. книгах звється Ісус, син Навина, або Ісус Навин; в інших мовах Йозуа, син Нуна, або Нуненко, а також Йозей.

⁹ Та й каже їм: Я добре знаю, що Господь наділив сю землю вам, бо на нас напав страх перед вами і всі осадники цієї землі поміли перед вами;

¹⁰ Бо ми чували про те, як Господь висушив воду в Червоному морі перед вами, як йшли ви з Єгипту, і що ви вчинили обом царям Аморійським, що були по тім боці Йордані, Сигонові та Огові, що ви їх вигубили;

¹¹ Як же ми про те перечули, так серця повдавались у тугу і в кожного зомліло серце перед вами; бо Господь, Бог ваш, се Бог на небі вгорі і на землі внизу.

¹² Тим же то забожітьесь мені Господом, що за мою добрість до вас і ви покажете добрість домові отця мого тай дайте мені вірний знак,

¹³ Що ви батька мого й матір мою, братів моїх і сестер моїх, тай усе домовництво їх залишите живими, і нас обороните від смерті.

¹⁴ І відказали їй чоловіки: Наші душі позакладаємо за ваші душі, коли не зрадите нас у нашій справі; і як оддасть нам Господь сю землю, ми до тебе обернемось із добрістю й щирістю

¹⁵ Тоді вона поспускала їх вікном по мотузіві додолу: бо хата її була при міському мурі, і жила вона коло муру.

¹⁶ І мовляла вона їм: Берітьесь у гори, ато погоня наткнеться на вас; загайтеся там ховаючись три дні, покиль погоня вернеться, а там уже підете своєю дорогою.

¹⁷ І відказали їй чоловіки: Ми ж додержимо божби, що примусила нас побожитись.

¹⁸ Як же увійдемо в цю землю, мусиш тоді привязати червону мотузку тут до вікна, що спустила нас додолу, та поприводь у хату до себе твого батька, і твою матір і твої брати і всю родину вашу.

¹⁹ Хто тоді вийде за твої ворота на улицю, кров його буде на його голові, а ми будемо безвинні. Усі ж ті, що будуть із тобою тут, за них ми одвічати мем, коли б хто приторкнувся до них.

²⁰ Коли ж ти зрадиш нас у цій нашій справі, ми будемо свободні від цієї нашої божби, що мусіли побожитись тобі.

²¹ Вона ж їм каже: Нехай станеться по вашому слову. Тут відпустила їх, і пішли вони своєю дорогою, а вона привязала до вікна червону мотузку.

²² І побрались вони в гори та й галялись там три дні, покиль погоня вернулась. Погоня ж шукала їх скрізь по дорозі, та не знайшла.

²³ Вернулись потім два чоловіки і спустились із гір, а перейшовши Йордань, прийшли до Йозея Нунену, і оповіли йому про все, що спіткало їх.

²⁴ І промовив Йозей: Подав нам Господь в руки всю землю: бо й усі осадники цієї країни поміли перед нами.

3

¹ І встав Йозуа рано вранці, і рушили вони дальше з Ситтима та й прийшли до Йордані, він з усіма синами Ізраїля, й обночувались там перш ніж перейшли.

² Як же вплило три дні, проходила старшина громадська по таборі,

³ І повеліла народові кажучи: Як побачите скриню завіту Господа, Бога вашого, що несуть її левити і святищенники, так маєте рушати з вашого становища та й іти мете за нею.

⁴ Та тільки держіть просторонь між вами і нею до двох тисяч локот; не наближайтесь до неї, та й знати мете сим робом, по якій дорозі простувати: по цій бо дорозі ви досі не ходили.

⁵ Рече тоді Йозей народові: Дбайте про те, щоб очиститись, бо завтра чинити ме Господь чудеса між вами.

⁶ До святищенників же промовив Йозей так: Возьміте скриню завіту, та й простуйте поперед людьми. І взяли вони скриню завіту та й простували поперед людьми.

⁷ Господь же рече Йозеєві: Сьогодні почну звеличувати тебе в очу всього Ізраїля, щоб вони зрозуміли, що яким був я до Мойсея, такий я й з тобою.

⁸ Оце ж повели святищенникам, що несуть скриню свідчення, так: Зойшовши з берега Йорданської води, зупинітьесь ув Йордані.

⁹ І промовив Йозей синам Ізрайлевим: Приступіте і вислухайте словеса Господа, Бога вашого.

¹⁰ І сказав Йозей: Ось по чім знати мете, що серед вас присутен Бог живий і що він проганяти ме з перед вас Кананіїв, Гетіїв, Гевіїв, Ферезіїв, Аморіїв і Евузіїв:

¹¹ Оце ввійде перед вами в Йордань скриня закону Господа, Бога всієї землі;

¹² Виберіть же дванадцять чоловіка із родів Ізрайлевих, по одному з кожного покоління.

¹³ І скоро зупиняться в Йорданській воді святищенники, що несуть ковчега Господа всієї землі, вода Йорданська перестане текти і стояти ме наче стіна.

¹⁴ Як же народ рушив з своїх наметів, щоб йти через Йордань, і святищенники понесли скриню завіту поперед люду,

¹⁵ То, як тільки несучі ковчега, увійшли в Йордань, і ноги святищенників, що несли скриню завіту, замочились в воді, — Йордань же виступає під жнива всюди з берегів своїх,

¹⁶ Зупинилась тоді вода, що текла згори, і стояла як мур аж до міста Адаму, та аж до Сартана; та ж вода, що йшла у низ до степового моря, стекла зовсім:

¹⁷ І народ переходив навпроти Ерихона; священники ж, що несли скриню закону Господнього, стояли зупинившись на суші посеред Йордані, тим часом, як усі сини Ізрайлеві переходили по сухому дну, покіль увесь народ перейшов через Йордань.

4

¹ Як же перейшли всі люде через Йордань, сказав Господь Йозеєві:

² Возьми із народу дванайцять чоловіка, по чоловікові з кожного покоління,

³ І повеліть їм: Возьміте звідтіля, з посеред Йордані, з того місця, де стояли ноги священників, дванайцять каменів, та й понесіть їх із собою тай покладіть на ночлізі, де обляжетеся про сю ніч.

⁴ І покликав Йозуа дванайцять чоловіка, що призначив із синів Ізраїля, по чоловікові з кожного покоління,

⁵ І повеліть їм Йозей: Ідуть перед ковчега Господа, Бога вашого, на серед Йордані, та возьми кожен з вас по каменню на плечі, по лічбі поколінь синів Ізрайлевих,

⁶ Щоб були вони у вас повсячасним зваменнем; як питати муть вас колись ваші сини: Про що се камінне в вас?

⁷ Ви відказувати мете їм: Се про те, що вода Йорданська перестала текти перед скринєю закону Господнього, як вона переходила через Йордань. Вода Йорданська перестала текти; так і мусить се камінне бути синам Ізрайлевим пам'ятником на всі вічні часи.

⁸ І вчинили сини Ізраїля так, як повелів їм Йозей, і взяли дванайцять каменів з посеред Йордані, як Господь велів Йозеєві, по лічбі поколінь Ізрайлевих, і перенесли їх із собою на те місце, де обночувались, та й поклали їх там.

⁹ А Йозуа поставив посеред Йордані дванайцять каменів на тому місці, де стояли ноги священників, що несли скриню свідчення, і стоять вони там по сей день.

¹⁰ Священники ж, те, що несли ковчега, стояли посеред Йордані, покіль закінчилось усе, що заповідав Господь Йозеєві промовити до людей, згідно з усім, що заповідав Мойсей Йозеєві, і покіль нарід сквапно переходив.

¹¹ Як же попереходили всі люде, перейшов і ковчег Господень і священники поперід народу.

¹² А Рубені, Гаді і пів покоління Манассієвого перейшли збройно передом синів Ізрайлевих, як заповідав їм Мойсей.

¹³ Силою до сорока тисяч збройного люду двинули вони перед Господом на війну в Ерихонські степи.

¹⁴ Того дня звеличив Господь Йозея в очу всього Ізраїля, і вони держали його тепер високо, так як Мойсея, поки було віку його.

¹⁵ І сказав Господь Йозеєві:

¹⁶ Повели священникам, що несуть скриню свідчення, щоб вийшли з Йордані.

¹⁷ І повелів Йозей священникам кажучи: Вийдіть із Йордані!

¹⁸ І як повиходили з Йордані священники, що несли ковчега Господнього, і скоро стали їх ноги на суші, вернулась вода Йорданська на прежнє місце, та й зайняла всюди береги, як перше.

¹⁹ Нарід же повиходив із Йордані десятого дня первого місяця, та й отаборивсь у Галгалі на східній стороні від Ерихону.

²⁰ Ті ж дванайцять каменів, що взяли вони з Йордані, поставив Йозей в Галгалі,

²¹ І сказав до синів Ізраїля так: Коли ваші сини питати муть колись у батьків своїх: Що се за камінне?

²² То скажете синам вашим: Ізраїль перейшов тут через Йордань сухоніж,

²³ Бо Господь, Бог ваш, висушив Йорданську воду перед вами, аж покіль ви перейшли, так само, як зробив Господь, Бог ваш, із Червоним морем, що висушив перед нами, аж покіль ми перейшли,

²⁴ Щоб усі народи на землі знали, що рука Господня потужна, щоб ви боялись Господа, Бога вашого, поки вашого віку.

5

¹ Як же всі царі Аморійські по тім боці Йордані на заході, і всі царі Канаанські, що жили понад морем, почули, що Господь висушив Йорданську воду перед синами Ізрайлевими, докіль вони перейшли, так удались вони в тугу і не стало в них духа проти синів Ізрайлевих.

² Того часу повелів Господь Йозеєві: Пороби собі кам'яні ножі, та й почни обрізувати синів Ізрайлевих!

³ І поробив собі Ісус кам'яні ножі та й пообрізував синів Ізраїля на підгіррі Відрізків.

⁴ І ось про що Йозуа пообрізував: Усі люде, що вийшли з Єгипту, скільки було їх мужого полу, увесь військовий люд, повмірала в дорозі на пустині після того, як вийшли з Єгипту.

⁵ Всі ж ті, що вийшли, були обрізані; усіх же, котрі породились у пустині в дорозі з того часу, як вийшли вони з Єгипту, не обрізувано;

⁶ Бо сорок років Ізраїлитяне блукали в пустині, покіл усі мужі спосібні до війни, що вийшли з Єгипту, вимерли, тому що не слухали вони слів Господніх; а Господь клявсь їм, що не побачать землі, которую з клятьбою обіцяв батькам їх, наділити їм землю текучу молоком та медом;

⁷ Та на їх місце поставив сини їх; сих Йозей й пообрізував; бо вони були не обрізувані, тим що в дорозі їх не обрізувано.

⁸ Як же пообрізувано всіх до одного, пробували вони на своєму місці в таборі, аж покіл повигоювались.

⁹ І сказав Господь Йозеєві: Сьогодні зняв я з вас сором Єгипецький. Тим і проложено призвіще тому місцю Галгал (с്മіховище) по сей день.

¹⁰ І оставали сини Ізраїлеві в Галгалі, тай съвяткували паску на чотирнацятий день місяця ввечорі там на степах Ерихонських.

¹¹ І ли вони на другий день паски неквашений хліб та пражене зерно із уроджаю тієї землі того ж самого дня.

¹² На другий же день перестала падати манна, як вони стали їсти хліб з уроджаю тамешної землі; і не було більш манни у синів Ізраїлевих. Оце ж харчувались вони вже в тім році з уроджаю Канаан землі.

¹³ Як стояв же Йозуа під Ерихоном, зняв він раз очі та й бачить, що стоїть навпроти його чоловік із голим мечем у руці. І приступив до нього Ісус та й питає: Чи ти наш, чи з ворогів наших?

¹⁴ А той відказав: Ні, я гетьман війська Господнього, і прийшов тепер сюди. І впав Йозуа на лице своє та й поклонивсь йому; тоді питає в його: Пане, що ж повелиш ти служі своїму?

¹⁵ Рече тоді гетьман війська Господнього до Йозея: Ізуй обуву твою з ніг твоїх, бо місце, де стоїш, святе. І чинив так Йозуа.

6

¹ У Ерихоні ворота були зачинені, а зачинивсь він зі страху перед синами Ізраїля, так що нікому не можна було виходити й увходити.

² І сказав Господь Йозеєві: Подам тепер тобі на поталу Ерихон вкупі з його царем і військовими мужами.

³ Будете обходити місто навкруги всі спосібні до війни по одному разу, а чинити меш так шість день рядом;

⁴ І сім съвященників нехай носять сім труб із баранячого рога перед кивотом; на семий же день обійдете місто сім раз, а съвященники трубити муть у труби.

⁵ Як же затрублять ювілейні труби, то весь люд, скоро почує трубний голос, нехай загукає боевим гуком; тоді мори міста впадуть руїною, і народ увійде в город, кожний звідти, де стояв.

⁶ І покликав Йозей Нуненко съвященників, і озвався до них: Будете обносити скриню закону, а сім съвященників нехай несуть сім труб із баранячого рога перед ковчегом Господнім.

⁷ Тоді повелів людові: Ідіте й обходьте город навкруги, збройні ж пйдуть поперед ковчега Господнього.

⁸ Як же дав Ісус людові такий наказ, виступило тоді перед Господом сім съвященників, що несли сім труб з баранячого рога, і пійшли та затрубили в труби; скриня завіту Господнього поступала за ними.

⁹ А збройні йшли поперед съвященниками, що трубили в труби, велика ж громада йшла поза ковчегом, тим часом як передні трубили в труби.

¹⁰ І повелів Йозей людові: Гледіть же, не гукайте, не чиніть крику, ба й одного слова не промовляйте, аж покіл я звелю вам: Гукайте! тоді й гукати мете.

¹¹ І обніс він один раз Господню скриню навкруги міста; тоді вернулись у табір та й обляглись у таборі.

¹² Йозей же устав рано вранці, і съвященники взяли скриню закону Господнього,

¹³ А сім з них, що несли сім труб ювілейних поперед ковчегом Господнім, трубили неперестаючи в труби, а збройний люд йшов поперед ними, велика ж купа йшла поза ковчега Господнього, тим часом як ті трубили безперестанно в труби.

¹⁴ Сим робом обійшли вони й на другий день город, та й вернулись до табору. Так чинили шість день за рядом.

¹⁵ На семий же день повставали рано, як зачервоніла рання зоря, та й обійшли город звичайним робом сім раз навкруги; тільки того дня обійшли місто навкруги сім раз.

¹⁶ За семим же разом затрубили съвященники в труби, а Йозуа сказав людові: Здіймайте гук, бо Господь піддав вам місто.

¹⁷ Місто же се з усім, що в йому є, мусить бути проклятим перед Господом; тільки блудниця Рагаба з усіма, що з нею у хаті, зістанеться жива; вона бо переховала посланців, що ми їх посилали.

¹⁸ Ви ж гледіть, остерегайтесь, щоб хто не взяв собі що небудь із проклятого посьвяту. Сим би ви підвели під прокляття й самий табір Ізраїлів і довели його до погибелі.

¹⁹ Ні, ні! усе срібло й золото і все мідяне й залізне знаряддє нехай присвятиться Господеві і ввійде в його скарбівню.

²⁰ Тоді загукали люде і затрубили сьвященники в труби. Як же люд почув, що трублять, тоді загукали всі страшним криком, і мури міста впали руїною; нарід же ринув у город, кожен звідти, де стояв; сим робом і опановано місто.

²¹ І простерли мечем прокляті на все, що було в городі, на чоловіка й жінку, на молодого й старого, на вола й овеча й осла.

²² Обом же тим, що ходили на розглядини, повелів Йозей: Ідїте в хату тої блудниці та приведіте звідти сюди молодицю з усією ріднею її, як заприсягли ви їй!

²³ І пійшли молодики, що ходили на розглядини, та й привели Рагабу з її батьком і матірью, з її братами й іншими домовниками; і всю рідню її вивели та й установили за табором Ізраїльським.

²⁴ Місто же і все, що було в ньому, пустили пожаром, тільки срібло та золото та мідяний і залізний посуд віддали в скарбівню Господнього дому.

²⁵ А блудницю Рагабу і батьківську родину її і всіх що були в неї, залишив Йозуа живими і пробував вона в потомках своїх у Ізраїлі по сей день; бо переховала посланців, що послав був Ісус на розглядини в Ерихон.

²⁶ Того часу вимовив Йозей такий проклін: Будь проклят перед Господом чоловік той, що зважився б сей город Ерихон відбудувати! Роскопуючи ґрунт на основини його, перворідня сховає, а на послідньому з дітей нехай постройть ворота його.

²⁷ Господь же був з Йозеєм і слава його носилась по всій країні.

7

¹ Та сини Ізрайлеві прогрішилися велико, бо взяли з залятого: Ахан син Хармія, сина Сабдієвого, сина Зариного, покоління Юдиного, взяв із залятого, і запалав гнів Господень проти синів Ізраїля.

² Саме тоді послав Йозей людей у Гай поблизу Бет-Авена, на схід сонця від Бетеля, та й наказав їм: Ідїте в ту країну на розглядини. І пійшли люде на розглядини, та й розгледіли Гай.

³ Вернулись тоді до Йозея та й оповідають йому: Не треба йти туди всім народом, а нехай би пішло чоловіка зо дві чи зо три тисячі та й підневолять той Гай. Шкода тобі ввесь люд наш трудити, бо їх там омаль.

⁴ От і пішло туди людей тисяч ізо три чоловіка, та вони повтікали з бою перед Гаянами.

⁵ І побили з них Гаяне з трійцять і шість чоловік, вганяли за ними зперд городських ворот аж до Себариму, і били втікаючих з узгір'я; тоді потаяло у народу серце і взялось водою.

⁶ Йозуа роздер одєжу на собі та й упав ниць перед ковчегом Господнім, і лежав аж до вечора, він і громадські мужі в Ізраїлі, і посипали собі землею голови.

⁷ І рече Ісус: Ой Господи Боже: чи на те ж перевів еси людей сих через Йордань, щоб нас подати Аморіям на поталу? Ой коли б ми були наважились осістися по тім боці Йордані!

⁸ Тільки ж бо я благаю тебе, Господи, навчи, що маю казати після того, як Ізраїлитяне мусіли втікати перед своїми ворогами?

⁹ Як почують про се Канаані та й усі осадники землі сієї, так обсядуть нас навкруги, та й викоренять імя наше з землі. Що ж ти вчиниш тоді про твоє велике імя?

¹⁰ Господь же відказав Йозеєві: Устань! Про що се лежиш на твоєму лиці?

¹¹ Ізраїль провинив; переступив мій заповіт, що я заповідав їм, та й присвоїли собі щось із проклятого. Сим робом учинили вони злодійство, а й надто ще вкрадене сховали між своїм посудом.

¹² От через що не здоліли сини Ізрайлеві встояти перед своїми ворогами, а мусіли перед своїми ворогами навтеки втікати: бо й сами під прокляття підпали. Тим же то не буду я з вами довше аж поти, покіль проклятих не вигубите зміж себе.

¹³ До діла! освятити люд і повели: Дбайте про те, щоб на завтра були чисті: бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Прокляте у тебе Ізраїлю! Тим не здолієш встояти перед ворогами твоїми, докіль не звернеш від себе те, що передане проклонові.

¹⁴ Про се ж то завтра рано вранці нехай приходять сюди покоління за поколінням, і те покоління, котре зазначить Господь через жереб, те нехай приступає по племенам, а котре племя вкаже Господь, те нехай приступає родинами; котору ж родину зазначить Господь, та нехай приступає по одинцю, чоловік за чоловіком.

¹⁵ Того ж, котрий піймається на залятії річі, нехай спалить живцем з усім його майном: бо переступив заповіт Господень і вчинив погань в Ізраїлі.

¹⁶ Оце ж назавтра вранці повелів Йозуа приступати покоління за поколінням, і показалось покоління Юдине.

¹⁷ Тоді звелів приступати племенам Юдиним, і зазначено племя Зарине. Тоді звелів приступати родині Зариній, і зазначено родину Сабдієву.

¹⁸ Тоді вже звелів приступати родині чоловік за чоловіком, та й зазначено Ахана, сина Хармієвого, сина Сабдієвого, сина Зариного, із покоління Юдиного.

¹⁹ І сказав тоді Йозей Аханові: Сину мій, ушануй Господа, Бога Ізрайлевого, та й признайся, і скажи мені, що вчинив еси; не втаюй передо мною нічого!

²⁰ І відказав Ахан Йозеєві і каже: Справді я провинив проти Господа, Бога Ізрайлевого, те й те вчинив:

²¹ Побачив я між лупом гарне убранне Синеарське та дві сотні сиклів срібла та золотий язик вагою в пятьдесят сиклів. Полакомивсь на се, узяв тайкома, і воно в мене закопане в землі в мойму наметі, а срібло під ним насподі.

²² Послав тоді Ісус посланці, і побігли вони до намету, аж воно так: сховано в наметі в його, а срібло насподі.

²³ І взяли вони все те з намету та й принесли до Ісуса і до всіх Ізрайлитян, та й положили перед Господом.

²⁴ Йозей же узяв Ахана Зариненка, срібло, убранне і золотий прут, і синів його, й дочки, воли його, осли й вівці і намет його, і все майно його, і поправили їх і все на Ахор-долину.

²⁵ І промовив тоді Йозуа: Про що довів еси нас до недолі? Тепер подасть тебе в недолю Господь. І побили його каміннем усі Ізрайлитяне, та й попалили побитих, і наметали на них камінне.

²⁶ І насипано над ним високу могилу кам'яну, що стоїть там й по сей день. Господь же оебернувся від завзятого гніва свого. Тим прозивається те врочище Ахор-долина й по сей день.

8

¹ І рече Господь Йозеєві: Не лякайся і не вдавайся у тугу. Бери весь люд спосібний до війни з собою, та й іди проти Гаю. Подам тобі на поталу царя Гайського, нарід його, город його й землю його.

² І зроби з Гаєм і з царем його, як учинив еси з Ерихоном і з царем його; однакже, скільки знайдете лупу там і скотини, забере те собі. Заляжете ж засадою на місто його ззаду.

³ І встав Ісус з усім збройним людом, щоб ійти проти Гая. Ісус вибрав трийцять тисяч хоробрих людей, та й вислав їх уночі.

⁴ І наказав їм: Слухайте! Мусите залягти на місто, і то позадь міста, з заходу сонця, та не надто далеко від города і бувайте всі наготові.

⁵ Я ж і всі люде, що зо мною, рушимо проти міста, і як вийдуть вони проти нас уперше, щоб на нас бити, ми будемо втікати перед ними,

⁶ І гнати муть нас поти, покіль відріжемо їх від міста; бо міркувати муть: Біжать утеком од нас, як і вперед.

⁷ А як ми будемо втікати, то ви встанете тоді з залягу та й опануєте город: Господь, Бог ваш, подасть вам його в руки.

⁸ Як же город опануєте, тоді запалите його огнем. По слову Господньому чинити мете. Гледіть, се я вам приказав!

⁹ Оце ж вислав їх Йозей, і залягли вони в засідку, вибравши місце між Бетельом і Гаєм, на захід сонця від Гаю. А Ісус ночував ту ніч між збройним людом.

¹⁰ Назавтра вранці перегледів Йозей військовий люд, і тоді рушив із старшиною Ізрайлевою поперед війська на місто Гай.

¹¹ І йшов увесь військовий люд, що був з ним, і наблизились вони до города, та й отаборились на північному боці міста, так що між ними і містом була долина.

¹² Тоді взяв він до пяти тисяч чоловіка та й посадив засідком між Бетельом та Гаєм на західному боці міста позадь нього.

¹³ І як отаборилось військо на півночі від города, а його задні люде стояли на захід сонця від города, зостававсь Йозей вночі насеред долини.

¹⁴ Як довідався ж про се Гайський царь, заметушились городяне і рушили рано, щоб ударити на Ізраїль, сам царь і все військо його, на призначене місце, на схід сонця від степу. Та не знав про те, що на заході від города залягли на нього засідком.

¹⁵ Ісус же і всі Ізрайлитяне допустили на себе ударити та й кинулись утеком ид степу.

¹⁶ Тоді наказано всім людам, що були в городі, уганяти за ними; уганяючи ж за ними, віддалялись вони все дальше та дальше від міста.

¹⁷ І не зосталось нікого в Гаї і в Бетелі позаду, щоб не метнувся за Ізраїлем; і покинули вони місто з відчиненими ворітьми позад себе і вганяли за Ізраїлем.

¹⁸ І промовив тоді Господь до Йозея: Простягни списа, що в руці в тебе, проти Гаю, бо подам його тобі в руки. І простяг Йозей списа, що був у руці в нього, проти міста.

¹⁹ Люде ж ті, що лежали в засіді, схопились, як простяг він руку, і ввійшли в город та й опанували його, і зараз підпалили місто огнем.

²⁰ Озирнуться тоді Гаяне, коли ж дим над містом устає до неба; тоді втерали вже снагу сюди чи туди втікати, бо й ті, що втікали, обернулися проти них.

²¹ Бо ж Йозей і всі Ізраїлитяне, побачивши, що місто позадь їх опановано та димова хмара встає понад городом, обернулись назад і побивали Гайських горожан.

²² А ті, що взяли і запалили місто, вийшли з міста на стрічу своїм, а они опинились тепер серед Ізраїлитян, так що сі били на них і по цім і по тім боці; і бито їх поти, покіль не зісталось із них нікого, щоб утекти чи рятуватись.

²³ Царя ж Гайського взято живцем і приведено перед Йозея.

²⁴ Як же вигубили Ізраїлитяне всіх осадників Гайських в чистому полі, в степу, де їх наздоганяно, і як вони попадали від меча всі до останнього, то вернулись усі Ізраїлитяне у Гай, та й повигублювали всіх осадників його.

²⁵ А було всіх тих, що полягли того дня, і чоловіків і жінок, дванадцять тисяч осадників Гайських.

²⁶ Йозуа же не спускав руки своєї, що держав у ній списа, докіль не передав прокляттям всіх осадників Гайських.

²⁷ Тільки скотину та здобутий в місті луп позабирали Ізраїлитяне собі по наказу Господньому, що дав Господь Йозеєві.

²⁸ Йозей ж пустив Гай на пожежу і зробив з нього могилу на вічні часи, пустку по сей день.

²⁹ А царя Гайського повісив на шибениці до вечора. Як же сонце зайшло, повелів Йозей зняти його трупа з шибениці і кинуто його у воріт міста та й насипано над ним високу кам'яну могилу, що стоїть там і по сей день.

³⁰ Тоді ж таки спорудив Йозуа жертівника Господеві, Богу Ізраїлевому, на Гебал горі,

³¹ Як заповідав раб Господень Мойсей Ізраїлитянам, як стоїть написане в книзі закону Мойсейового, жертівник з нетесаних каменів, що необроблювано їх залізним знаряддєм, і принесли вони на ньому всепаленне Господеві і зложили жертви мирні.

³² І написав він там на каменнях відпис Мойсейового закону, що написав сей синам Ізраїлевим.

³³ І поставили всі Ізраїлитяне, громадські мужі і князі і судді по цім і по тім боці скрині свідчення навпроти сьвященників Левійських, що носили скриню закону Господнього, так приходні, як і горожане, одна половина їх навпроти Гарисим гори, а друга половина навпроти Гебал гори, як се приказав було раб Господень Мойсей перше, на те, щоб благословляти людей Ізраїля.

³⁴ І потім прочитав він усі слова закону, і благословення і прокляття, так, як воно написано в книзі закону.

³⁵ Не було нічого з усього того, що заповідав Мойсей усій громаді Ізраїльській, чого не прочитав би Йозей перед усією громадою Ізраїля, перед жіноцтвом, і перед малечою і перед чужницями, що перебували з ними.

9

¹ Як же, почули про се всі царі, що жили по тім боці Йордані по горах і долинах і всюди вповодж низини великого моря та й до Ливану: Гетії, Аморії, Канаанії, Ферезії, Гевії й Евузії,

² То й зібрались вони докупи, щоб єдинодушно воювати Йозея й Ізраїля.

³ Та осадники Габаонські, як почули, що вчинив Йозуа з Ерихоном та з Гаєм,

⁴ Піднялись на хитрощі: набрали харчі на дорогу і обвішали свої осли драними торбами та старими подертими й посшиваними бурдюками на вино,

⁵ І побувались у старе й полатане обуві і повдягались у стару подрану одіж, а ввесь харчовий хліб у них був черствий та покрушений.

⁶ Оттак прийшли вони до Ісуса в табір під Галеал, і промовили до нього й до громадських мужів Ізраїльських: з далекої землі прийшли ми, тож зробіте з нами мирову умову.

⁷ Громадські ж мужі Ізраїля відказали Гевіям: Може ви живете поблизу нас, то й як же нам та чинити з вами умову?

⁸ І відказали вони Йозеєві: Ми хочемо твоїми підданими бути. Йозуа ж каже їм: Хто ви такі, і звідкіля прийшли?

⁹ А вони відказали йому: З вельми далекої землі прибули ми, раби твої, в ім'я Господа, Бога твого: бо чували про нього і про все, що він удіяв Єгиптіям,

¹⁰ І що він учинив царям Аморійським, що жили по тім боці Йордані, Сигонові, цареві Гезбонському, та Огові, цареві Базанському в Астароті.

¹¹ Тим же то наша старшина й усі осадники нашої землі повеліли нам: Обмисліть себе живністю на дорогу та йдіте назустріч їм, та й промовте до них: Хочемо бути підданими вашими, тож учиніте з нами умову.

¹² Ось який хліб у нас! Узяли ми гарячим іще його з нашої домівки на харчування, як вийшли в дорогу до вас; а тепер він зачерствів і покрушився.

¹³ А се винові бурдюки: Були вони нові, як ми їх наливали, а тепер подрані. Ось і наша одіж і обуву наше: повитирились в далекій дорозі.

¹⁴ І взяли громадські мужі трохи харчі їх (покушати), та не поспитали в Господа ради.

¹⁵ І запевнив їм Йозуа безпеку і вчинив умову з ними, щоб zostавити їх живими. І поклялись їм громадські мужі присягою.

¹⁶ Як же уплило три дні після того, як зроблено мирову угоду з ними, виявилось тоді, що вони були зблизка, сусіди їх;

¹⁷ Бо коли рушили Ізраїлитяне в дорогу, то прийшли на третій день до їх міст; а міста ті були: Габаон, Кафіра, Беерот і Кириятярим.

¹⁸ І не заподіяли їм Ізраїлитяне ніякого зла, бо мужі громадські клялись їм Господом, Богом Ізраїлевим, у присязі. І нарекала вся громада на мужів громадських.

¹⁹ Та всі мужі громадські промовили до всієї громади: Ми клялись їм Господом, Богом Ізраїлевим; тим то й не годиться нам приторкнутись до них;

²⁰ А зробімо їм ось що: Нехай собі живуть на світлі, щоб не вдарив на нас гнів Божий за клятьбу, що ми заприсягли їм.

²¹ А ще промовили до них мужі громадські: Нехай живуть собі на світлі, за теж будуть вони дроворубами та водносами про всю громаду; і пристали всі на те, що сказали їм мужі громадські.

²² І покликав їх Ісус, і каже їм: Про що ви ошукали нас упевнивши: ми, мовляли, живемо далеко од вас, коли живете близько нас?

²³ Оце ж ви будете раби проклятуці і ніхто з вас не вийде на волю, будете дроворубами та водносами для дому Бога мого!

²⁴ І відказали вони Йозеяві: Переказано було нам, рабам твоїм, що Господь, Бог твій, дав рабові своєму Мойсейові такий обіт, що наділить вам усю землю, а всі осадники землі вигубить. Тим полякались ми вельми, що позганяєте нас із світлу, та й учинили таке діло.

²⁵ Тепер же ми оддані тобі в руки; чини з нами, що тобі здається добрим і праведним.

²⁶ Так і вчинив з ними Ісус, та й оборонив їх сим робом від Ізраїлитян, що не повбивали їх.

²⁷ І зробив їх Йозуа тоді дроворубами та водносами про всю громаду й про жертівник Господень, і так воно зісталось аж по сей день на тому місці, яке б ні вибрав Господь.

10

¹ Як же дочувсь Адониседек, царь Єрусалимський, що Йозуа опанував Гай і кинув на його проклін та що він так учинив із Гаєм і царем його, як учинив з Ерихоном та царем його, а відтак що осадники Габатона вчинили примирря з Ізраїлем і zostались між ними живі,

² Тоді налякавсь він вельми, бо Габатон був город великий, як звичайно місто царське, а й більше ніж Гай, і всі городяне його були хоробрі.

³ То ж послав Адониседек, царь Єрусалимський, до Гогама, царя Гебронського, і до Фирама, царя Ярмутського, і до Яфія, царя Лахиського, і до Дебира, царя Еглонського, і повелів їм сказати:

⁴ Прибувайте до мене та підпоможіте мене, щоб нам побити Габаоніїв, бо вони вчинили примирря з Йозеєм й Ізраїлителями.

⁵ Тоді скупились докупі п'ять царів Аморійських: царь Єрусалимський, царь Гебронський, царь Ярмутський, царь Лахиський, царь Еглонський, з усім їх військом, і прибули вони і всі потуги їх, та й облягли Габаон та й почали бити на його.

⁶ І послали осадники Габаонські послы до Йозуа в табір у Галгал і повеліли сказати йому: Не покидай рабів твоїх у лихий годині. Прибувай до нас хутко на підмогу, та й рятуй нас: бо всі царі Аморійські, що живуть по горах, поскуплювались проти нас.

⁷ От і двинув Йозуа із Галгала з усією боевою потугою своєю і з усіма хоробрими.

⁸ І рече тоді Господь Йозеяві: Не лякайся їх: бо я подам їх тобі на поталу; не встоїть ніхто з них перед тобою.

⁹ І Йозуа наступив на них несподівано, йшов бо з Галгала всю ніч.

¹⁰ І привів Господь їх у безлад перед Ізраїлителями, і сі побили їх великим побоєм під Габаоном, і вганяли за ними по дорозі, що йде в гору до Беторона, і побивали їх в утеках аж до Азека й Македа.

¹¹ Як же вони втекали перед Ізраїлем та спускались від Беторона, тоді Господь спустив на них з небес страшенний град мов камінне аж до Азека, і повбивав їх; більш було тих, що згинуло від кам'яного града, ніж тих, що мечем повбивали Ізраїлитяне.

¹² Тоді покликнув Йозуа до Господа, як подав Господь Аморіїв на поталу Ізраїлеві, і промовив перед Ізраїлем: Сонце, стій над Габаоном; місяцю, над Аялоном!

¹³ І зупинилось тоді сонце, і не йшов по небу місяць, докіль Божий люд помстився над своїми ворогами! Чи ж не стоїть се написане в книзі Праведного: Зупинилось сонце посеред неба і не квапилось воно сідати мало не цілий день!

¹⁴ І не було такого дня, як оний, ні перше, ні наврослі, щоб Господь слухав чийого б ні було голосу: сам бо Господь воював за Ізраїля.

¹⁵ І вернувся Йозея і весь Ізраїль із ним до табору в Галгал.

- ¹⁶ П'ять же царів тих повтікали та й поховались у печері під Македою.
- ¹⁷ І сказано Йозеєві: П'ять царів седять сховавшись у печері під Македою.
- ¹⁸ І повелів Йозеєй: Котіте величезні камені до челюстей печери та поставте скільки чоловіка коло неї стерегти їх.
- ¹⁹ Самі ж не гайтесь, а вганяйте за вашими ворогами і побивайте їх задніх людей; не давайте їм увійти в їх міста, бо Господь, Бог наш, подав їх вам у руки ваші.
- ²⁰ Як же докінчав Йозуа та сини Ізраїлеві побивати їх страшенним боєм, так що вони мало не всі вигинули, а хто zostавсь од них, ті повтекали в утверджені міста,
- ²¹ Тоді весь люд вернувся веселий до табору до Ісуса під Македою, і ніхто вже не важивсь бовкнути против Ізраїля.
- ²² Звелів тоді Йозуа: Відчиніте челюсті в печері та виведіть тих п'ять царів з печери.
- ²³ І вчинили так, і привели до нього тих п'ятерох царів із печери: царя Єрусалимського, царя Гебронського, царя Ярмутського, царя Лакиського і царя Еглонського.
- ²⁴ Як же приведено тих царів до Йозея, покликав Йозеєй усіх мужів громадських Ізраїля, і сказав старшині військового люду, що ходили з ним у поход: Приступіте й постаньте ногами вашими на гамалики (шиї) сим царям. І приступили вони, та й постали ногами своїми на гамалики їм.
- ²⁵ І рече до них Йозуа: Не лякайтесь і не бійтесь, бувайте кріпкі й мужні, бо так чинити ме Господь з усіма ворогами вашими, що з ними воювати мете.
- ²⁶ І звелів потім Йозуа повбивати їх і повішати на п'ятерох шибеницях; і висіли вони на шибеницях аж до вечора.
- ²⁷ А як сідало сонце, повелів Ісус поздіймати їх із шибениць; і поздіймано їх і повкидано тоді в печеру, де вони поховались були, і поприкочувано великі камені до челюсти печери, де вони лежать і по сей день.
- ²⁸ А город Македу опанував Йозуа того ж дня, завоював в кривавому бою і положив на його царя прокляте і на місто і на всіх, що були в городі, не давши оціліти нікому; а з царем Македським поступив так само, як із царем Ерихонським.
- ²⁹ Тоді двинув Йозуа від Македи з усім Ізраїлем на Либну і воював з Либенськими осадниками.
- ³⁰ І подав Господь се місто з його царем на поталу Ізраїлеві, і звоювали вони його в кривавому бою, та й побили всіх людей не давши утекти нікому, а з царем його розправились вони так, як розправились із царем Ерихонським.
- ³¹ Тоді двинув Ісус і весь Ізраїль із ним від Либни, на Лакис, обліг його та й почав на нього бити.
- ³² І подав Господь Лакис на поталу Ізраїлеві, і опанували вони його на другий день, і звоювали його в кривавому бою, і побили всіх людей, що там були, так само як учинили з Лакисом.
- ³³ Тоді прийшов Горам, царь Газерський, на підмогу Лакисові; та Йозуа побив і його й військо його, так що не втік із них ніхто.
- ³⁴ Тоді двинув Йозуа з усім Ізраїлем від Лакиса на Еглон, і облягли вони його та й почали бити на нього.
- ³⁵ І опанували його того ж дня, та й звоювали його, і на все живуче, що було там, кинув він того дня проклін так само, як розправивсь із Лакисом.
- ³⁶ Тоді пійшов Йозеєй з усім Ізраїлем від Еглона на Геброн, та й розпочав бити на нього,
- ³⁷ І зайняли вони його, та й звоювали мечем, і вбили царя його, і побили всіх осадників навкруги по їх займищах, так що ніхто не втік, як се розправився він із Еглоном. І розпростер на його він і на всіх людей, що там були, проклін.
- ³⁸ Звідсі повернувся Йозуа з усім Ізраїлем проти Дебира, та й почав бити на нього.
- ³⁹ І підгорнув його під свою силу вкупі з його царем і займищами навкруги, і побив їх і кинув проклін на всіх людей, так що не втік ніхто; як розправивсь із Геброном, так само розправивсь і з Дебиром, і з царем його, як він розправивсь з Либною й царем її.
- ⁴⁰ Сим робом звоював Йозеєй всю землю нагірню і полуденню й поділяв її підгірря, і всі їх царі; так що ніхто не втік, і на все живе розтягнув проклін, як повелів Господь, Бог Ізраїльський;
- ⁴¹ І звоював Ісус всіх, що жили від Кадес-Барне до Гази і всю Гозен землю до Габаону.
- ⁴² І опанував Йозуа всіх царів їх одним походом, бо Господь, Бог Ізраїлів, воював за Ізраїля.
- ⁴³ А відтак вернувся Ісус з усім Ізраїлем до табору в Галгал.

11

- ¹ Як же дочувсь про се Евин, царь Асорський, послав він послы до Йобаба, царя Мадонського, та до царя Симронського, та до царя Ахсафського,
- ² Та до царів, що царювали на півночі у нагірній землі та в степу на полудне від Киннарота, на поділлі, і в Нафот-Дорі понад морем,
- ³ До Канааніїв на схід сонця і на захід сонця, до Аморіїв, Гетіїв, Ферезіїв та Евузіїв у гори, і до Гетіїв, попід Гермонам в землі Массифі.

⁴ І виступили вони з усіма потугами своїми, така сила народу, така лічба їх, як піску на морському березі, і вельми багато коней та колесниць (возів).

⁵ І всі ті царі, змовившись один з одним, двинули та й отаборились укупі при водах Меромських, щоб ударити на Ізраїля.

⁶ І рече Господь Йозеяві: Не лякайся їх: завтра о сій добі всі вони лежати муть перед синами Ізраїля; коням же їх поперерізуй жили а колесниці їх попалив огнем.

⁷ От і напав їх Ісус з усією боевою потугою своєю несподівано на Мером водах, та й кинувсь на них.

⁸ І подав їх Господь в руки Ізраїлитян, і били вони їх і гнали їх до Сидону великого і до Мисрефот-Маїму і до Мицфи-долини на схід сонця, і перебили їх так, що не втік ніхто.

⁹ І розправивсь із ними Ісус так, як повелів йому Господь: коням їх поперерізував жили а боеві колесниці їх попалив.

¹⁰ Того ж часу, повернувши Йозуа, опанував Асор, і вбив царя його; бо Асор та був перше головою усім містам в цім царстві.

¹¹ І побили вони всіх людей, що там були, кинувши на їх проклін: ніщо живе не зосталось там, а самий Асор пустили димом.

¹² І загорнув Йозуа під свою руку всі городи царів тих вкупі з їх царями, та й поруйнував, і розпростер проклін на них, як повелів Мойсей, раб Господень.

¹³ Тільки ті міста, що стояли на вижинах, тих не пустили Ізраїлитяне димом, Асор же спалив Ісус.

¹⁴ А весь луп із тих городів і скотину, позабірали сини Ізраїля собі; усіх же людей побили і повикоренювали, не лишаючи нікого в живих.

¹⁵ Як заповідав Господь рабові своєму Мойсейові, так заповідав Мойсей Йозеяві, і так учинив Йозея не опустивши з того ні слова, що Господь заповідав Мойсейові.

¹⁶ І оттак загорнув Йозуа всю горішню землю, всю полуденну країну, і всю Гозен-землю, і поділле й степ, і гору Ізраїлеву і те поділле, що до неї тяглося,

¹⁷ Від гори Халак, що тягнесь до Сеїру, аж до Баал-Гаду в Ливанській долині під Ермоном; і всіх царів позавойовував та й повбивав.

¹⁸ Довго воював Йозуа з усіма сими царями.

¹⁹ Не було ні одного міста, щоб мирно піддалось Ізраїлитянам, окрім Гевіїв, осадників Габаонських: всі завоювали вони оружною силою;

²⁰ Було бо се від Господа, що закаменив серця їх так, щоб вони одважувались на війну з Ізраїлем, щоб розпростирати на них проклін без милосердя і викоренювано їх, як заповідав Господь Мойсейові.

²¹ Того ж часу двинув Ісус та й повибивав Енакіїв по горах у Геброні, Давирі, в Анаві, по всіх горах Юдиних та Ізраїлевих; з містами їх, і розпростирив Йозуа на них проклін.

²² Не зосталось ні одного з Енакіїв у займищі синів Ізраїлевих; тільки в Газі, в Геті та в Азоті задержавсь останок їх.

²³ І опанував Йозуа всю землю, як се Господь заповідав Мойсейові, і віддав її в наслідде Ізраїлитянам поглядом на їх діленицю по поколіннях їх. І опочила земля од війни.

12

¹ О це ж ті, що царювали в тій землі, а сини Ізраїлеві осягли землю їх у державу: по тім боці Йордані на схід сонця, земля від Арнон-річки та й до Ермон-гір, і весь степ на схід сонця:

² Сигон, царь Аморійський, що царював у Гесбоні і панував над землею від Ароера, що при березі Арнон-річки, і над половиною Галаада до Есбок-річки, границі Аммонійської,

³ І над степом до моря Киннеритського на схід сонця та й до моря степового, Солоного моря, на схід сонця навпроти Бет-Ешимоту, а на полудне над містами, що під Фасгою.

⁴ А займище Огове, царя Базанського, що був з останніх Рефалів-велетнів і царював ув Астароті й Едреї,

⁵ І панував над Ермон-горами і Салхою і всім Базаном до границі Гессурійської і Маахійської, і над половиною Галааду до границі Сигона, царя Гесбонського.

⁶ Мойсей, раб Господень, та сини Ізраїлеві звоювали їх, а Мойсей, раб Господень, оддав ту землю у державу Рубеніям та Гадіям, та півколінові Манассія.

⁷ А се ті, що царювали в тій землі, що звоював Йозуа та сини Ізраїля по тім боці Йордані на захід сонця, від Баал-Гаду, в Ливан-долині та й до Лисих гір, що тягнуться до Сеїру, і що їх землю наділив Йозея поколінням Ізраїлевим у державу після ділениць їх,

⁸ По горах, на поділлі, на підгіррях, у степу і на полудні, землі Хеттіїв, Аморіїв, Канааніїв, Ферезіїв, Гевіїв і Евузіїв:

⁹ Царь Ерихонський, один; царь Гайський, поблизу Бетеля, один;

¹⁰ Царь Ерусалимський, один; царь Гебронський, один;

¹¹ Цар Ярмутський, один; царь Лахисський, один;

- ¹² Цар Еглонський, один; царь Гозерський, один;
¹³ Царь Дабирський, один; царь Газерський, один;
¹⁴ Царь Хормійський, один; царь Арадський, один;
¹⁵ Царь Либенський, один; царь Адулламський, один;
¹⁶ Царь Македський, один; царь Бетельський, один;
¹⁷ Царь Таппуахський, один; царь Хеферський, один;
¹⁸ Царь Афекський, один; царь Саронський, один;
¹⁹ Царь Мадонський, один; царь Асорський, один;
²⁰ Царь Симрон-Меронський, один; царь Ахсафський, один;
²¹ Царь Таанахський, один; царь Мегиддонський, один;
²² Царь Кедеський, один; царь Йокнеамський коло Кармиля, один;
²³ Царь Дорський коло Нафат Дору, один; царь Гоїмський в Галатї, один;
²⁴ Царь Тирційський, один; усіх царів трийцять і один.

13

¹ Я к же був Йоуза вже вельми старий, промовив до нього Господь: Ти вже вельми старий і вбивсь у літа, а землі не занятої в державу ще дуже багацько.

² Ось яке ще займище застається: Усі околиці Филистимські й увесь Гессур.

³ Від Сихора, що тече на схід сонця від Єгипту, аж до півношньої границі Екронської, вважаєсь займищем Канаанським; пять князів Филистимських у ній: Газський, Азотський, Аскалонський, Гетський, Екронський і Аввійський;

⁴ На полудні ж уся земля Канаанська від Меари Сидонської до Афека, до границь Аморійських.

⁵ Також земля Гевла, а там увесь Ливан на схід сонця, від Баал-Гаду під Ермон-горами аж поти, де вона йде на Емат,

⁶ Усіх нагірних осадників від Ливану до Мизрефот-Маїму, всіх Сидонян я попроганяю сам перед Ізраїлем; тільки поділи їх заздалегідь по жеребу між Ізраїля, як заповідав я тобі;

⁷ Оце ж поділи сю землю у наслідде девятьом поколінням та півколінові Манассієвому.

⁸ Покоління ж Рубена та Гада з другою половиною покоління Манассієвого одержали від Мойсея наслідде своє на тім боці на схід сонця від Йордані, як указав їм Господень раб Мойсей,

⁹ Від Ароера, що на березі Арнон-річки, і місто серед долини, та все поділле Медева до Дибону,

¹⁰ І всі городи Сигонові, царя Аморійського, що царював у Езбоні, до границі Аммонійської;

¹¹ Також Галаад і займище Гессурське та Маахське, і всі Ермон-гори, і ввесь Базан до Салхи,

¹² Усе царство Огове в Базані, що панував над Астаротом та Едреею. Він походив від останніх Рефаїв-велетнів. Їх побив Мойсей і повиганяв.

¹³ Але сини Ізрайлеві не прогнали Гесуріїв ні Маахів; і zostались люде Гесурійські й Маахійські між Ізраїлем по сей день.

¹⁴ Тільки поколінню Левіїному не наділив ніякого паю: жертви та приноси Господа, Бога Ізрайлевого — се наслідде його, як Господь обітував йому.

¹⁵ І так наділив Мойсей поколінню Рубена наслідню державу після родів їх:

¹⁶ Границя їх була від Ароера, що на березі Арнон-річки, і місто, що посеред долини і все поділле під Медевою,

¹⁷ Гесбон і всі міста, що на рівнині, і Дибон і Бамот-Баал і Бет-Баал-Меон,

¹⁸ Яаца, Кедемот, Мефаат,

¹⁹ Кіріатаім, Сивма, і Церет-Сахар на горі Емек,

²⁰ Бет-Фегор, і Азедот, Фасга, і Бет-Есимот,

²¹ І всі городи на поділлі і все царство Сигона, царя Аморійського, що царював у Езбоні, що його убив Мойсей укупі з князями Мадіямськими, Евїем і Рекемом і Зуром і Гуром і Ребою, князями Сигоновими, що панували в тій землі;

²² А вішуна Білеама Беоренка убили сини Ізрайлеві разом з іншими, що їх побили мечем.

²³ А (західню) границю в Рубенїїв робила скрізь Йордань. Се було наслідде Рубенїїв, по родах їх, містах і селах їх.

²⁴ І наділив Мойсей поколінню Гадовому, синам Гадовим, земельню державу по родах їх:

²⁵ Границя була Язер і всі міста Галаадські, та половина землі Аммонійської до Ароера, що стоїть на захід сонця від Раббі,

²⁶ Та від Гесбона до Рамат-Мицфи і Бетониму, і від Маганаїму до займища Дебирського.

²⁷ Далій на поділлі Бет-Гарам і Бет-Нимра і Сихот і Зафон, останок царства Сигонowego, царя Езбонського, з Йорданню яко границею аж до полуденнього кінця Киннеретського моря, по тім боці Йордані на схід сонця.

²⁸ Се наслідня держава (деяких) родин Гадових, міста й села їх.

²⁹ Мойсей наділив і половині покоління Манассієвого земельну державу; наділив же ось чим (деякі) родини в півколіні Манассієвому.

³⁰ Займище їх простягалось від Маганаіма через увесь Базан, через усе царство Огове, царя Базанського і через усі села Яірові в Базані, шістьдесят міст;

³¹ А половина Галааду, та Астарот і Едрея, головні городи в царстві Ога, царя Базанського, досталось синам Махировим Манассієнковим, половині синів Махирових, по родах їх.

³² От що дав Мойсей у степах Моабійських, по тім боці Йордані, на схід сонця навпроти Ерихону.

³³ Однакже поколінню Левііному не наділив Мойсей ніякого насліддя: Господь, Бог Ізраїлів він сам їх наслідде, як він й обітував їм.

14

¹ От що посіли в наслідню державу сини Ізраїлеві у Канаан землі, що поділили між ними Елазар сьвященник та Йозуа Нуненко та старші голови в поколіннях Ізраїльських:

² А поділили через жереб, як заповідав Господь через Мойсея про девять з половиною поколінь;

³ Бо двом з половиною поколінням указав уже Мойсей по тім боці Йордані їх наслідню державу, а Левіям не наділив ніякого насліддя між ними.

⁴ Бо від синів Йосифових пійшли два покоління, Манассій та Ефраїм, а Левіям не дано ніякого земляного наділу в (обітованій) землі, тільки міста про житла та пасовища, що тягли до них, про їх скотину та про їх проче майно.

⁵ Як заповідав Господь Мойсейові, так і вчинили сини Ізраїля, як ділили землю.

⁶ Тоді приступили Юдині сини до Йозуї в Галгалі, і Калєб Ефунієнко Кенезієць промовив до його: Ти знаєш, що сказав Господь про мене й про тебе Мойсейові, чоловікові Божому, в Кадес-Барне.

⁷ Було мені тоді сорок год віку, як посилав мене раб Господень Мойсей з Кадес-Барне на розглядини, в (обітовану) землю, й я приніс йому звістку по широму пересьвіду йому.

⁸ Земляки мої, що ходили зо мною відняли в люду увесь дух, тим часом, я виявив себе в повні слухняним до Господа, Бога мого.

⁹ Того дня залявсь Мойсей так: Істовно, тобі та потомкам твоїм упаде в наслідню державу на вічні часи та земля, що ноги твої ступали по їй; бо ти явив себе вповні слухняним до Господа, Бога твого!

¹⁰ Оце ж Господь, справджуючи обітницю свою, держить мене на сьвітї сорок і пять год з того часу, як Господь вирік слово се Мойсейові, тим часом як Ізраїль блукав по пустині, а тепер мені вже вісімдесят і пять років віку.

¹¹ І досі ж я почуваюсь таким сильним як і тоді, коли посилав мене Мойсей. Моя снага з того часу однакова й досі, як треба воювати, або сюди й туди ходити.

¹² Наділи ж мені сю нагірню землю, що про неї глаголав того дня Господь: своїми ушима чув єси про се того дня. Там живуть Енакії і міста в їх великі й утверджені; та може Господь мені поможе повиганяти їх, як обітував Господь.

¹³ І благословив його Йозуа, та й наділив Калєбові Ефунієнкові Геброн у наслідню державу.

¹⁴ Тим же то й достав ся Геброн у наслідде Калєбові Ефунієнкові Кенезійцеві по сей день, бо він показав себе вповні слухняним до Господа, Бога Ізраїлевого.

¹⁵ Геброн же прозивавсь перше Кіріят-Арбе, як се звався між синами Енака один чоловік великий. І втихомирилась од війни земля.

15

¹ Уділ синів Юдиних по родинях їх випав такий: В межу з Ідумеєю був степ Син, від полудня, при кінці Темана;

² Їх полуденна границя сягала від кінця Солоного моря, від простираючогося на полудне затоку його;

³ І простягалась на полудне від Скорпіонового проходу до Зина і тягнулась на полудне від Кадес-Барне, і підіймається просто на полудне на Гезрон; та йде просто на Адар і повертає на Карка.

⁴ Звідтіля тягнеться на Азмон і йде далій до Єгипецької річки, і кінчиться над морем. Се полудення границя.

⁵ Всхідньою ж граниею служить Солоне море, аж до в'юста Йордані. А границя від півночі починається від затоку морського від устя Йорданського.

⁶ Тоді підіймається границя вгору на Бет-Гоглу і йде на північ від Бет-Араби; далій тягнеться границя вгору до Боганового Каменя, Рубенєнкового.

⁷ Відтак тягнеться границя вгору на Дебир від Ахор-долини та й повертає од півночі на Галгал, що стоїть навпроти проходу Адуммимського, що навпроти річки на полудні. Тоді тягнеться границя на Ен-Семесову Воду і йде далій до Рогел криниці.

⁸Тоді тягнеться грязниця в долину сина Енномового на полудне від нагірної стіни Евузійської, се Ерусалим. Тоді тягнеться грязниця вгору на верх гори, що стоїть на захід сонця перед долиною Еннома і разом на північному кінці Рафаїм-долини.

⁹Від вершин же гори повертає до криниці Нефтоах-води і йде далій на городи Ефрон-гори і повертає грязниця на Баалу, се Киріят-Ярим.

¹⁰Від Баала ж повертає грязниця на захід сонця до Сеїр-гори, тягнеться дальше на північ нагірної стіни Еаримської: се Кесалон, і йдучи на Бет-Самис, проходить через Тимну.

¹¹Тоді йде границя дальше на північ аж до нагірної стіни Екронської, і повертає грязниця на Шикарон; проходить через Баал-гору, і йде далій аж до Ябнеїла та кінчиться край моря.

¹²Західню же грязницю робить скрізь велике море. Се грязниця навкруги синів Юдиних з їх родинами.

¹³Калєбові ж Ефуненкові дав земляний наділ між синами Юди, як заповідав Господь Йозеєвий: Арбів город, Енакового батька, се Геброн.

¹⁴І повиганяв Калєб ізвідтіля три сини Енакові, Сесая, Ахимана і Талмая, потомків Енакових.

¹⁵Звідсі він двинув проти осадників Дабирських; Дабир же прозивавсь перше Киріять-Сефер.

¹⁶І обіцяв Калєб: Хто підневолить Киріять-Сефер й опанує його, віддам за того дочку мою Ахсу.

¹⁷І опанував його Готонііл, син Кеназа, брата Калєбового, і віддав за нього дочку свою Ахсу.

¹⁸Як же вели її до його, навчено її бажати собі в батька її поля, і злізла вона з осла, а Калєб спитав у її: Що тобі треба?

¹⁹Вона ж відказала: Дай мені благословенне; дав бо еси мені полуденню землю, дай же мені й криничані протоки. І дав їй Калєб криничані протоки верхові й криничані протоки низові.

²⁰Се наслідня держава покоління синів Юдиних по родинах їх:

²¹Були ж міста на полуденньому краї покоління Юдиного проти грязиці Ідумейської в полуденній країні, ось які: Кавцеїл, Едер і Ягур,

²²Кина, Димона, Адада,

²³Кедес, Асор та Ітнан,

²⁴Зиф, Телем та Балот,

²⁵Газор-Хадата та Кіріат, Гезрон, інакше Газор,

²⁶Амам, Шема і Молада,

²⁷Газар-Гадда, та Хешмон та Бет-Палет,

²⁸Газар-Шуал, Беер-Себа і Візіотея, та й ті займища, що до них тягли,

²⁹Баала, Ім і Ацем,

³⁰Елтолад, Кезил і Хорма,

³¹Циклаг, Мадмана, та Сансана,

³²Леваот, Шелихим, Аин і Риммон: усіх двадцять і дев'ять міст із селами їх.

³³На поділлі: Ештаол, Зора і Ашна,

³⁴Заноах, Ен-Ганним, Таппуах, та Гаенам,

³⁵Ярмут, Одоллам, та Сохо і Азека,

³⁶Шаараїм Адитаїм Федера або Федеротаїм — чотирнайцять міст із їх селами,

³⁷Зенан, Хадаша, та Мигдал-Гад,

³⁸Дилеян, Мицфе та Йоктеїл,

³⁹Лахис, Воцкат і Еглон,

⁴⁰Хаббон, Лахмас і Хитлис.

⁴¹Гедерот, Бет-Дагон, Наема, та Македа — шіснайцять міст з їх селами.

⁴²Либна, Етер і Ашан,

⁴³Іфтах, Ашна, Незиб,

⁴⁴Кеїла Ахсіб та Мареша — дев'ять городів з їх селами.

⁴⁵Екрон з його містами й селами,

⁴⁶І від Екрону та й до моря все, що коло Азота, з селами їх.

⁴⁷Азот, належні до нього міста й села його, Газа з її містами й селами, до річки Єгипецької. Західню ж грязницю значить скрізь велике море.

⁴⁸По горах же: Самир, Яттир і Сохо,

⁴⁹Данна, Киріат-Санна, се Дабир,

⁵⁰Анат, Ештеммо й Аним,

⁵¹Гозен, Холон та Гило — одинайцять городів з їх селами.

⁵²Араб, Дума, Ешан,

⁵³Янум, Бет-Таппуах і Афека,

⁵⁴Хумта, Киріат-Арба, се Геброн, та Цихор — дев'ять міст із їх селами,

⁵⁵Маон, Кармил, Сиф і Юта,

⁵⁶Ізреель, Йокдам і Саноах,

⁵⁷Каин, Гива та Тимна — десять городів з їх селами,

⁵⁸Халхул, Бет-Зур і Гедор,

⁵⁹ Маарат, Бет-Анот та Елтекон — шість городів з їх селами.

⁶⁰ Кіріат-Баал, се Кіріат-Ярим, та Аравва — два міста з їх селами.

⁶¹ У степу: Бет-Арава, Миддин, Секаха,

⁶² Нибсан та Солоний город та Енгеди — шість хородів з їх селами.

⁶³ Та Евузіїв, осадників Єрусалимських, не змогли повиганяти сини Юдині, от і живуть Евузії з синами Юди в Єрусалимі по сей день.

16

¹ Також і синам Йосифовим припав жеробом уділ від Йордані навпроти Ерихону, у вод Ерихонських на схід сонця: пустиня, що простягаєсь від Ерихону 'д горі Бетель;

² Від Бетеля йде границя до Лузи і переходить через займище Архіївське до Атароту.

³ І спускається на захід сонця до займища Яфлетіївського, до займища низового Бет-Орона та до Газера, і кінчається над морем.

⁴ І се одержали сини Йосифові Манассії та Ефраїм.

⁵ Займище ж синів Ефраїмових по родинях їх було таке: Від сходу була гряниця їх наслідньої держави Атарот-Аддар аж до верхового Бет-Орону.

⁶ Потім тягнеться гряниця до моря північною стороною Махмета та вертає на схід сонця на Таанат-Сило і проходить його з східної сторони Яноха.

⁷ Від Яноха ж тягнеться вона на Атарот і Наарат та стикається з займищем Ерихонським і кінчиться на Йордані;

⁸ Від Таппуаха йде гряниця на захід сонця до річки Кана і кінчиться над морем. Се уділ синів Ефраїмових по родинам їх.

⁹ До того виділено синам Ефраїмовим міста і села ще й в паю синів Манассієвих.

¹⁰ Та не повиганяли однакже вони Канааніїв, що жили в Газері, так і zostались Канаанії жити між Ефраїміями по сей день, і платили вони їм дань.

17

¹ І покоління Манассієво досягнуло свою часть, бо він був перворідень у Йосифа. Махирові, перворідневі Манассієвому достався Галаад та Базан, бо він був воїн.

² Осягли й інші потомки Манассіїні свою пайку родина за родиною: потомки дітей Абнезерові, потомки Гелекові, потомки Асріїлеві, потомки Сехемові, потомки Геферові і потомки Семидині: Се мужські потомки Манассієві Йосифенкові родина за родиною.

³ У Зелофада ж, Геференка, Галааденка, Махиренка, Манассієнка, та не було синів, лиш дочки, а були вони на імя: Магла, Ноа, Хогла, Милка та Тирза.

⁴ І приступили вони перед Елеазара, сьвященника, та перед Йозуу Нуненка і перед князів і промовили: Господь заповідав Мойсейові наділити нам насліддя між братами нашими.

⁵ От і впало Манассієві десять частин — окрім Галаад-землі і Базана, по тім боці Йордані:

⁶ Бо й дочки, потомки Манассіїні, осягли наслідде між синами його; а Гилаад земля досталась иншим потомкам Манассієвим.

⁷ Ййшла ж гряниця Манассієва від Асира на Михметат, на схід сонця від Сихему; потім тягнулась гряниця праворуч до осадників Ен-Таппуахських.

⁸ Земля ж Таппуах дісталась Манассії, а місто Таппуах на самій гряниці Манассієвій допавсь Ефраїміям.

⁹ Далій йде гряниця до Кана-річки, на полудне від річки. Сї городи належать до Ефраїміїв, хоч лежать між містами Манассієвими, а потім іде гряниця Манассієва на північ від річки й кінець їй над морем.

¹⁰ Що було на полудні, те було Ефраїмове, а що на півночі, Манассієве, а море гряничить їх. На півночі ж гряничились вони з Асиром, а на сході з Іссахаром.

¹¹ Ще ж належали до Манассії у Іссахара і Асира: Бет-Сан з його містами; Іблеам з його містами; осадники Ен-Дорські з їх містами; осадники Таанахські з їх селами; осадники Мегиддонські з їх селами і третя часть Нафета.

¹² Манассії не здоліли однакже прогнати осадників названих городів; так вдалось Канааніям задержатись у сій країні.

¹³ Як же вбились сини Ізраїля в потугу, зробили вони Канааніїв своїми данниками, а зовсім повиганяти їх не повиганяли.

¹⁴ Тоді поставили Йосифії перед Ісусом таку річ: Як се дав ти мені тільки один жереб й одну частину в наслідню державу, дарма що я налічую в себе надто багато людей, бо Господь благословляє мене й досі?

¹⁵ І відказав їм Йозуа: Коли налічуєш у себе надто багатько людей, так іди в ліси, та й прорубай собі просторонь у землі Ферезійській і Рафаїмській (велетенській), коли Ефраїм гори надто тісні тобі.

¹⁶ І промовили Йосифії: Не зможемо дістатись до гір, бо в усіх Канааніїв, що живуть на поділлі, є залізні боеві колесниці, так у тих, що живуть у Бет-Сеані й його містах, як і в тих, що живуть на Езреель-долині.

¹⁷ І сказав Йозуа домові Йосифовому, Ефраїмові та Манассієві так: Ти налічуєш багатько людей й вбивш у велику потугу, так не тобі вдовольнятись одним тільки жеребом.

¹⁸ Тобі бо й нагірня земля достанеться. Коли се гай, так мусиш вирубати його; тоді впаде тобі й пограничне займище; мусиш бо повиганяти Канааніїв, дарма що в їх залізні колесниці і що вони потужні.

18

¹ І зібралась разом вся громада Ізраїльська в Силомі, і поставила там громадський намет, бо земля була підневолена їм.

² Було ж між синами Ізраїля ще сім поколінь таких, що не досталось їм іще наслідньої держави.

³ І сказав Йозуа Ізраїлителям: Докіль ще гаятись мете йти та забрати в державу прочу землю, що Господь, Бог ваших батьків, дав вам?

⁴ Виберіть з між себе по три мужі з кожного покоління, так як я пошлю їх, щоб вони метнулись і пройшли навкруги по землі, щоб розписати її, як би належало поділити її на уділи, і прийдуть опісля до мене.

⁵ Нехай розділять її на сім частей. Юда жити ме в своєму займищі на полудні, а дом Йосифів держати ме займище на півночі.

⁶ Ви ж роспишете землю на сім паїв, та й принесете розпис до мене сюди, щоб я кинув жереби про вас тут перед Господом, Богом нашим.

⁷ А левитам нема паю між вами: ні! святиство бо Господнє їх наслідде. Гад же да Рубен та півколіна Манассієвого одержали вже наділ свій по тім боці Йордані на востоці, що вказав їм Господень раб Мойсей.

⁸ І встали ті мужі, щоб ййти, а Йозуа дав їм науку, як списувати землю, промовивши їм: Ййдіть же, пройдіть по землі навкруги, спишіть її та й вертайтеся до мене, а тоді я кину перед Господом про вас жереб тут у Силомі.

⁹ І пійшли вони та й перейшли по землі, та й розписали її місто за містом на сім частин у книзі, та й прийшли знов до Йозуї в табор у Силомі.

¹⁰ І кинув Йозуа про них жереб у Силомі перед Господом, і наділив там землю синам Ізраїлевим поглядом на їх ділениці.

¹¹ Первий жереб вийшов родинам покоління Беняминового; уділ, що випав їм по жеребу, містився між дітьми Юди та Йосифіями.

¹² Гряниця їх на північному боці починається від Йордані і проходить попри Ерихон від півночі та тягнеться 'д гори на захід, і кінчиться степом Бет-Авенським,

¹³ Звідти йде гряниця на Луз, від полудня Луза або Бетеля, і спадає гряниця до Атарот-Аддару, до гори, що на полудне від низового Бет-Орона;

¹⁴ Тоді повертає гряниця і спадає в сторону моря на полудне гори перед Бет-Ороном, і кінчиться коло Киріят-Баала або Киріят-Ярима, міста синів Юдиних. Се західній бік.

¹⁵ Полуденний же бік виходить від кінця Киріят-Яриму, тягнеться гряниця до моря, і доходить до жерела води Нефтоахської.

¹⁶ Дальше тягнеться гряниця до кінця гори, що на востоці від Бен-Енномо долини, на півночі від Рефаїмського поділля, спускається в Енном-долину від нагірньої стіни на полудне від Евузійської і далій Рогел-криниці;

¹⁷ Тут повертає вона на північ і тягнеться на Ен-Семес і далій до Гелилота, що стоїть проти проходу Адумимського, і спадає до Боганового каменя, Рубененкового.

¹⁸ Звідсіля до хребта нагірньої стіни, що лежить на північ від Араби, потім тягнеться вона в Арабу.

¹⁹ Тоді тягнеться гряниця на нагірню стіну Бет-Хоглійську на північ, а кінець її над північним затоном Солоного моря на полуденному кінці Йордань-ріки. Се полудення гряниця.

²⁰ На сході служить границею Йордань. Се гряниці навкруги наслідньої держави (деяких) родин Беняминових.

²¹ Міста ж (деяких) родин у поколінні синів Беняминових от які: Ерихон та Бет-Гогла, Емек-Казиз,

²² Бет-Араба, Земараїм, Бетель,

²³ Авим, Фара, та Офра,

²⁴ Кефар-Аммонай, Афні, Гева дванайцять міст з їх селами,

²⁵ Габаон, Рама, Берот,

²⁶ Мицфе, Кефира, Моза,

²⁷ Реким, Ірфеїл, і Тарала,

²⁸ Цела, Елеф та Евусі, се Ерусалим; Гибеат та Кират — чотирнайцять городів з їх селами. Се наслідня держава в (деяких) родин Беняминових.

19

¹ Жереб другий вийшов Симеонові, про (деякі) родини в поколінні синів Симеонових; а часть їх містилася серед наслідньої держави Юдиних синів.

² В уділі їх були: Вирсавія, Саба і Молада,

³ Газар-Шуал, Вала й Азем,

⁴ Елтолад, Бетул і Хорма,

⁵ Зиклаг, Бет-Маркабот і Газар-Суса,

⁶ Бет-Лебаот і Сарухен — тринайцять міст з їх селами,

⁷ Анн, Риммон, Етер та Ашан — чотири міста з їх селами,

⁸ І всі села навкруги названих городів аж до Баалат-Беера або Рами полуденньої. Се часть (деяких) родин у поколінні Симеоновому.

⁹ Від участку синів Юдиних взято уділ синів Симеонових; земляний бо наділ синів Юдиних був надто великий про них, тож й одержали Симеонії наслідню державу в середині їх паю.

¹⁰ Третій жереб вийшов про (деякі) родини Зебулона, і займище наслідньої держави їх доходило до Сариди;

¹¹ Гряниця ж їх тягнеться вгору до моря і до Марела, торкається до Даббесета, і впирається в річку, що перед Йокнеамою;

¹² На схід сонця же повертає від Сариди на займище Кислот-Таборське, відсі йде на Даверат та тягнеться на Яфію;

¹³ Звідтіля проходить на схід сонця повернувшись на Гет-Хефер, на Ітту-Казин і йде далій на Риммон, Мітоар і Нею;

¹⁴ Тоді повертає від півночі на Ханнатон, а кінчається в Іфтах-Ел долині;

¹⁵ Дальше Каттаф, Нагалал, Симрон, Идеала та Бетлеєм — дванайцять міст з їх селами.

¹⁶ Се наслідня держава (деяких) родин Зебулона, се міста з їх селами.

¹⁷ Четвертий жереб, вийшов Іссахарові про (деякі) родини Іссахара;

¹⁸ А границями їх були: Езреель, Кесуллот і Сунем,

¹⁹ Хафараїм, Шіон й Анахарат,

²⁰ Раввит, Кишіон й Авез,

²¹ Ремот, Ен-Ганним, Ен-Хадда, та Бет-Пазез;

²² І торкається гряниця до Табора, та до Сагазима, та до Бет-Самиса, а кінчалась гряниця їх на Йордані — шіснайцять міст із їх селами.

²³ Се наслідня держава (деяких) родин Іссахарових, се городи й села їх.

²⁴ П'ятий жереб вийшов про (деякі) родини в поколінні Ассера;

²⁵ А границі їх були Хелкат, Халі, Бетен і Ахсаф,

²⁶ Аламелех, Амад і Мишал, а впирається границя в Кармел з західнього боку і в Сихор-Ливнат;

²⁷ Тоді повертає назад на схід сонця на Бет-Дагон, торкається до Зебулона та до Іфтах-Ел долини на півночі, та до Бет-Емек і Неїел, і йде на Кабул з лівого боку;

²⁸ Дальше Геброн, Рехов, Хаммон та Кана, до великого Сидону;

²⁹ Тоді повертає гряниця назад до Рами та до утвердженого Тирус-города, і повертає гряниця на Хос, а кінець їй над морем у Ахсиві місточку;

³⁰ А до того Умма, Афек та Рехоб: двацять і два городи з їх селами.

³¹ Се наслідня держава (деяких) родин у поколінні Ассер, се міста з їх селами.

³² Про Нафталя жереб шестий, про (деякі) родини синів Нафталієвих;

³³ Гряниця їх йшла від Хелефа, від дуброви, що при Заннанимі, до Адами-Некеба й Ябнеїла та аж до Лаккума, та кінчилась на Йордані;

³⁴ Звідсі гряниця повертає на захід сонця на Аснот-Табор, а звідти йде на Гуккок, і стикається на полудні з Забулоном, а з Ассиром стикається від заходу, до Юди же й Йордані від сходу сонця.

³⁵ А утвержені міста були: Зиддим, Зер, Гаммат, Раккат і Хинерет,

³⁶ Адама, Рама й Асор,

³⁷ Кедес, Едрея і Ен-Газор,

³⁸ Іреон, Мигдал-Ел, Горем, Бет-Аннат і Бетсамис — дев'ятнайцять городів з їх селами.

³⁹ Се була наслідня держава (деяких) родин у поколінні синів Нафталієвих, се міста з їх селами.

⁴⁰ Про (деякі) родини в поколінні синів Данових вийшов жереб семий;

⁴¹ А границю наслідньої держави їх були: Зора, Естайол, та Ір-Семеш,

⁴² Шаалаввин, Аіалон, Іла,

⁴³ Елон, Тимната й Екрон,

⁴⁴ Елтеке, Гиббетон і Баалат,

⁴⁵ Ігуд, Бене-Барак і Гат-Риммон,

⁴⁶ Ме-Яркон і Раккон вкупі з займищем проти Йопії. І вийшов пай синів Данових надто малий для них.

⁴⁷ Тоді Данії вийшли на війну проти Ласем, звоювали його та й підневолили в кривавому бою, і взяли його в свою державу та й осілись у ньому і проложили йому прізвище Ласем-Дан в імя предка свого Дана.

⁴⁸ Се наслідня держава (деяких) родин у поколінні Дана, се городи з їх селами.

⁴⁹ Як же скінчили вони поділ землі по гряницям її, тоді наділили сини Ізраїля наслідню державу Йозуйові Нуненкові серед себе.

⁵⁰ По обітницї Господній наділили вони йому місто, яке собі бажав, се б то Тамнат-Сараа на Ефраїмових горах. І укріпив він місто і осівсь у йому.

⁵¹ Се та наслідня ділення, що поділили по жеребам Елеазар съвщеник та Йозуа Нуненко та голови в поколіннях Ізрайлевих у Силомі перед Господом при вході в громадський намет. І сим робом закінчили вони поділ (обітованої) землі.

20

¹ І рече Господь Йозейові:

² Промов до синів Ізрайлевих так: Попризначуйте собі охоронні міста, що про них я вам глаголав через Мойсея,

³ Щоб убийця, той хто необачно, ненароком убіє чоловіка, утікав туди, щоб вони служили вам прибіжищем од кровоместника

⁴ І хто втече в одно з тих міст, нехай стане у входу до міста, і принесе справу свою перед мужів громадських сего города. Тоді нехай вони приймають його до себе в город і дають йому притулок, щоб йому жити між ними.

⁵ І коли кровоместник уганяти ме за ним, так щоб вони не видавали убийця йому: бо він убив свого ближнього ненароком, не ворогувавши на нього перше.

⁶ Нехай він пробуває в тому місті, аж покіль стане задля свого присуду перед громадою, аж до смерті первосъвщеника, що того часу старшинувати ме. Тоді можна убийцеві вернутись у свій город і в свою домівку в тому місті, звідкіля він утік.

⁷ І присъвятили вони Кедес в Галилї на Нафталїєвій горі, та Сихем на Ефраїмовій горі, та Киріат-Арбу, се б то Геброн, на Юдиній горі;

⁸ А по тім боці Йордані навпроти Ерихону на схід сонця відділили, Бецер у степу, на поділлі, в поколінню Рубена, та Рамот у Галаді, в поколінню Гадовому, та Голан у Базані, в поколінню Манассієвому.

⁹ Сі городи призначено про всіх синів Ізраїля і про чужениць, що пробували між ними, щоб усякий, хто туди втікати ме, убивши ненароком людину, не вмер від руки кровоместника, перш ніж він стане перед громадою.

21

¹ Тоді приступили голови поколінь Левіїних до Елеазара съвщеника та до Ісуса Навина й до голов у поколіннях Ізрайлевих,

² І промовляли до них у Силомі, у Канаан землі оттак:

³ Господь заповідав через Мойсея поступитись нам містами на прожиток і пасовищами про нашу скотину, що тягнуть до них. І передали сини Ізрайлеві по обіцянці Господній левитам із паїв своїх ось які городи вкупі з пасовищами, що до них належали:

⁴ Вийшов жереб про родини Каатові, і допалось по жеребу синам Арона съвщеника, левитам, від покоління Юдиного і від покоління Симеонового, і від покоління Беняминового по жеребу тринадцять міст;

⁵ Інші ж потомки Каатові одержали від родин покоління Ефраїмового і від покоління Данового і від полуколіна Манассієвого по жеребу десять городів.

⁶ Потомки Герсона одержали від родин у поколінні Іссахаровому, і від покоління Асерового, і від покоління Нафталїєвого та від півколіна Манассієвого в Базані по жеребу тринадцять городів;

⁷ (Деякі) родини потомків Мерариних одержали від покоління Рубенового і від покоління Гадового, і від покоління Зебулонового дванадцять городів.

⁸ І передали сини Ізрайлеві левитам сі міста вкупі з передмістями, як заповідав Господь через Мойсея, по жеребу.

⁹ Поступилися ж вони від покоління Юдиного і від покоління Симеонового ось якими названими городами:

¹⁰ Синам Арона з родини Каатової, із потомків Левії, — на їх бо спершу випав жереб — дано

¹¹ Киріат-Арбу, батька Енакового, або Геброн, на Юдиних горах, вкупі з пасовищами, що тягли до їх навкруги.

¹² А поле сего міста й села його передали вони Калєбові Ефунїєнкові, яко наслідню державу, що йому припала.

¹³ І так потомкам Арона, сьвященника, передали вони охоронний город для убийця: Геброн вкупі з пасовищами, що до його тягли, і Либну вкупі з передмістями її,

¹⁴ Яттир вкупі з пасовищами його, Ештемо вкупі з пасовищами його,

¹⁵ Холон вкупі з пасовищами його, Дабир вкупі з пасовищами його,

¹⁶ Анн укупі з пасовищами його, Ютту вкупі з пасовищами її, та Бет-Семеш укупі з передмістями, що тягли до його — дев'ять городів від обох названих поколінь.

¹⁷ А від покоління Беняминавого: Габаон укупі з пасовищами його, Геву укупі з пасовищами її,

¹⁸ Анатот укупі з передмістями його та Алмон укупі з пасовищами його, — разом чотири міста.

¹⁹ Оце ж одержали потомки Арона, сьвященника, всього тринадцять городів укупі з пасовищами їх.

²⁰ А що до родин приписаних до левитів, потомків Каатових, прочих потомків Каатових, то їм допались по жеребу їх міста від покоління Ефраїмового;

²¹ Дали їм охоронне місто про убийця, Сихем укупі з пасовищами його, на Ефраїмових горах, і Гезер укупі з передмістями його,

²² Кивзаїм укупі з пасовищами його, та Бет-Орон укупі з передмістями його: чотири міста;

²³ А від покоління Данового: Елтеке укупі з пасовищами його, Гивветон укупі з пасовищами його,

²⁴ Аялон укупі з пасовищами його, та Гат-Риммон укупі з пасовищами його — чотири міста;

²⁵ А від покоління Манассієвого: Таанах з пасовищами його, та Гат-Риммон укупі з передмістями його: два міста.

²⁶ А всього одержали родини останніх потомків Каата десять городів укупі з пасовищами їх.

²⁷ Далій одержали між родинами Левіїв потомки Герсонові від половини покоління Манассієвого: охоронне місто про убийця Голан у Базані вкупі з пасовищами його, та Беес-Теру вкупі з пасовищами її — два міста.

²⁸ А від покоління Іссахарового: Кісїон укупі з пасовищами його, Даверат з пасовищами його,

²⁹ Ярмут з пасовищами його, та Ен-Ганним з пасовищами його — чотири міста.

³⁰ А від покоління Асерового: Мишал укупі з пасовищами його, та Абдон і передмістя його,

³¹ Хелкат укупі з пасовищами його, та Регоб укупі з пасовищами його — чотири городи.

³² А від покоління Нафталієвого: охоронний город про убийця: Кедес у Галилеї вкупі з пасовищами його; Гаммот-Дор укупі з пасовищами його, та Картан укупі з пасовищами його — три городи.

³³ Оце ж одержали разом родини Герсонові усього тринадцять городів укупі з пасовищами, що тягли до їх.

³⁴ Родини ж потомків Мерарієвих, ще останніх левитів, осягли від покоління Зебулонового: Йокнеам укупі з пасовищами його, Карту з пасовищами її,

³⁵ Димну з пасовищами її, та Нагалал вкупі з пасовищами його — чотири городи.

³⁶ А від покоління Рубенового: охоронний город про убийця: Безер, у степу, з пасовищами його, Яаца з пасовищами його,

³⁷ Кадемот з пасовищами його, та Мефаат укупі з пасовищами його — чотири городи.

³⁸ А від покоління Гадового: охоронний город про убийця: Рамот у Галааді вкупі з пасовищами його, Маганаїм з пасовищами його,

³⁹ Гесбон укупі з пасовищами його, та Язер укупі з пасовищами його: всього чотири городи.

⁴⁰ Сим робом деякі родини потомків Мерарієвих, що були ще останком від покоління Левії, осягли яко частину, що випала їм по жеребу, всього дванадцять городів.

⁴¹ Всіх міст левитських, що випали їм по жеребу серед наслідної держави Ізраїльської, сорок і вісім укупі з пасовищами, що тягли до їх.

⁴² У кожному названому городі були навкруги пасовища, що до його тягли; так було по всіх названих містах.

⁴³ І наділив Господь Ізраїлеві всю землю, що клявшиь обітував її батькам їх, і осягли вони її в державу та й осіли там.

⁴⁴ І дарував їм Господь супокій навкруги, так само, як він клявся батькам їх. Ніхто з усіх їх ворогів не встояв проти них; Господь усіх їх ворогів подав їм на поталу.

⁴⁵ З усіх обітниць, що давав Господь Ізраїлеві до дому, ні одна не була марною; усе справдилось.

22

¹ Покликав тоді Йозуа Рубеніїв та Гадіїв і половину покоління Манассієного,

² І рече їм: Ви пилнували всього, що вам заповідав раб Господень Мойсей, і слухали також моїх слів в усьому тому, що я повелівав вам.

³ За такий довгий час аж по сей день ви не покидали в нужді ваших земляків, і пилнували заповітів Господа, Бога вашого, щиро.

⁴ Тепер же Господь, Бог ваш, дарував супокій землякам вашим, як і обітував їм. Оце ж вертайтесь додому, туди де ваша наслідня держава, що вказав вам Господень раб Мойсей по тім боці Йордані.

⁵ Тільки пильно дбайте, певнити заповіт і науку, що вам дав Господень раб Мойсей, щоб любити вам Господа, Бога вашого, і повсячасно ходити путями його, щоб вам пилнувати заповідей його, прихилятись до нього, служити йому всім серцем і всією душею!

⁶ І попрощавсь із ними Йошуа і відпустив їх з благословенням і повертались вони додому.

⁷ Одному півпоколінню Манассієвому дав Мойсей уділ в Базані; другому ж полуколінню дав Йошуа уділ між їх земляками на західньому боці Йордані. І як відпускав їх Йошуа додому і прощавсь із ними з благословенням,

⁸ То сказав їм: з великими скарбами й статками, з сріблом і золотом, міддю й залізом і з безліччо одежі вертаєте ви додому; розділіть же добичу, що здобули від ворогів своїх, з братрем своїм.

⁹ Вертались тоді Рубенії, Гадії і полуколінно Манассіїв, та й двинули від синів Ізраїля із Силому, що лежить у Канаан землі, щоб йти в Галаад землю, де була їх наслідня держава, де вони осілись по Господньому слову, що прийшло через Мойсея.

¹⁰ Як дійшли ж вони до горбів на Йордані, що знаходяться ще в Канаан землі, збудували там Рубенії та Гадії та півпокоління Манассієвого над Йорданню величезний жертівник.

¹¹ І перечули Ізраїлитяне що говорено: Рубенії, Гадії та половина покоління Манассієвого поставили жертівник як раз навпроти Канаан землі поблизу Йордані, в землі по тім боці від Ізраїля.

¹² Як дочулись про се сини Ізраїля, зібралась тоді докупи вся громада Ізраїльська в Силомі, щоб йти проти них воювати.

¹³ Але ще передом послали Ізраїлитяне до Рубеніїв, Гадіїв і полуколіна Манассієвого, в землю Галаадську Фінееса, сина Елеазарового, съященникового

¹⁴ З десяття князями, по одному з кожного покоління від усього Ізраїля. Кожен з них був гетьманом над родинами свого покоління між тисячами Ізраїльськими.

¹⁵ Прийшовши ж вони до Рубеніїв та Гадіїв та до півпокоління Манассієвого в Галаад землю, промовили до них так:

¹⁶ От що звеліла сказати вам Господня громада: Що се за зрада, що вчинили ви проти Бога Ізрайлевого, що тепер одвернулись од Господа, спорудивши собі жертівника, щоб становитись опором проти Господа?

¹⁷ Хиба мало нам провини через Пеора, що від неї ми ще й по сей день не очистились, і за неї напала кара на громаду Господню?

¹⁸ А ви ще хочете оце одвернутись од Господа? Ні! сьому не бувати. Сьогодні ви ставите опір проти Господа, а завтра гнів Господень ударить на всю громаду Ізрайлеву!

¹⁹ Коли протє ся земля, що ви осягли в наслідню державу, нечиста в ваших очах, так вертайтесь у наслідню державу Господа, де храмина Господня поставлена, та й осідайте осадами проміж нами. Проти Господа ж не ставіте опір, та й проти нас не бунтуйте тим, що оце окрім жертівника Господа, Бога нашого, построїли ви ще окремий жертівник!

²⁰ Хиба не так зрадливо поступив Ахан Заренко, полакомившись на прокляте добро, через що Господень гнів обуривсь на всю громаду Ізраїльську? Ні бо! не сам один він умер за свою провину!

²¹ Відказали тоді Рубенії та Гадії і півпокоління Манассієвого і промовили до гетьманів тисячів Ізрайлевих:

²² Потужний Бог, Єгова — Потужний Бог, Єгова — він се знає, та й Ізраїль нехай се знає: Коли воно сталось ув опорі чи то в зраді проти Господа, нехай він ще сьогодні відніме нам підмогу свою!

²³ Як ми построїли собі жертівника, щоб нам одвернутись від Господа, й на те, щоб тут приносити всепалення і хлібові жертви, або на те, щоб мирні жертви приносити, нехай сам Господь за се помститься!

²⁴ Ні! ми тільки дбаючи про те, се вчинили, щоб не сталось так, що ваші потомки промовили б колись до наших потомків: Що вам таке Господь Бог Ізраїлів?

²⁵ Хиба не положив Господь Йордань гряницею між нами й вами, Рубеніяма та Гадіяма? Нема вам ніякого діла до Господа! І сим робом ваші потомки відопхнули б наших потомків від почитання Господа.

²⁶ Тим і нарадились ми. От же що вчинімо: Постріймо жертівника, та не про те, щоб на ньому приносити всепалення, чи закліювані жертви,

²⁷ А про те, щоб він був свідком між нами й вами, і нашими потомками послі нас, що ми хотіли обіцяти шанувати Господа (разом з вами) нашими всепаленнями, і нашими закленими жертвами і нашими мирними жертвами, та щоб ваші потомки не казали колись нашим потомкам: Нема вам ніякої частини в Господі.

²⁸ Ми думали так: Коли вони колись казати муть таке нам або нашим потомкам, то ми відказувати мем їм: Дивіться на подобу жертівника Господнього, що зробили наші батьки не про всепалення, або на заклоування; ні! тільки щоб він був свідком так про нас, як і про вас.

²⁹ Нехай сього не буде в нас до віку, щоб ми проти Господа ставали опором, чи то відвертались тепер від Господа, будуючи окремо жертівника про всепалення, хлібові жертви та заклоування, окрім того жертівника, Господа, Бога нашого, що стоїть перед його храминою!

³⁰ Фінеес святихенник і князі та голови тисячів Ізрайлевих, що прибули з ним, почувши слова, що промовляли Рубенії, Гадїї й Манассії, вдовольнились.

³¹ І сказав Фінеес Елеазаренко, святихенник, до Рубеніїв, Гадїїв і Манассіїв: Тепер постерегаємо, що Господь пробуває між нами, бо не вчинили ви такої зради проти Господа. Сим забезпечили ви Ізраїля перед судом Господнім!

³² І вернувся Фінеес Елеазаренко, святихенник, і князі назад із Галаад землі від Рубеніїв та Гадїїв у Канаан землю до Ізрайлитян і принесли їм відповідь.

³³ І вдовольнились сини Ізрайлеві відповіддю, і прославляли Ізрайлитяне Бога, і не гадали вже більш про те, щоб йти проти них війною, щоб спустошити землю, де осілись Рубенії та Гадїї.

³⁴ І прозвали Рубенії та Гадїї жертівника „Ед“*, він бо свідкує про нас, як і про вас, що Господь є Богом нашим.

23

¹ По втеці довгого часу після того, як дарував Господь Ізрайлитянам навкруги впокій перед усіма їх ворогами, і став Йозуа вже старим, убивсь у літа,

² Поскликав тоді Йозуа всього Ізраїля, старшину його, і князів його, суддів його і начальників, та й промовив до них: Старий оце вже я, і вбивсь у літа.

³ Самі вбачали ви все, що вчинив Господь, Бог ваш, з усіма народами сими, та як за вас воював сам Господь, Бог ваш.

⁴ Я розділив по жеребу в наслідню державу поколінням вашим всі народи, що я вигубив, від східньої сторони Йордані аж до моря великого на заході, та остало ще багато народів:

⁵ Але Господь, Бог ваш, виганяти ме їх поперед вами і вигублювати ме поперед вами, щоб осягли ви землю їх, у державу, як вам обітував Господь, Бог ваш.

⁶ Оце ж покажете себе всюди кріпкостійними в пилнуванні й певненні всього того, що стоїть написане в книзі закону Мойсейового, не відхиляючись ні праворуч ні ліворуч,

⁷ Не мішайтесь із сими народами, що застаються ще коло вас; не беріть ув уста ваші імен богів їх, не божайтесь ними, не служіть їм і не припадайте перед ними.

⁸ Ні! до Господа, Бога вашого, маєте прихилитись, як се чинили по сей день.

⁹ Тим то й попроганяв Господь поперед вами великі і потужні народи: ніхто не встояв проти вас аж по сей день.

¹⁰ Один із між вас гнав тисячу перед собою, бо воював сам Господь, Бог ваш, за вас, як се вам й обітував.

¹¹ Оце ж пильно дбайте про те, щоб любити Господа, Бога вашого.

¹² Ато, коли будете зрадливі та пристанете до останку сих народів, що зістались іще коло вас, і помішаєтесь із ними сватаннем та свояченням,

¹³ Так знайте, що тоді Господь, Бог ваш, не буде проганяти сі народи сперед вас; ні! будуть вони вам сіткою і запоною, бичем на ребрах ваших і колючкою в очах ваших, аж покіль ви зникнете з цієї гарної землі, що нею вас наділив Господь, Бог ваш.

¹⁴ Дивіться, я стою на тій дорозі, що мусить нею йти весь мир. Зрозумійте ж усім серцем і цілою душею, що з усіх любих обітниць, що вам давав Господь, ні одна не була марною: усі вони справдились, ні одна з них не була марною.

¹⁵ От же, як справдилась усяка обітниця, що вам давав Господь, Бог ваш, так само справдиться на вас усі ті грізьби, аж покіль він викоренить вас із цієї гарної землі, що нею вас наділив Господь, Бог ваш.

¹⁶ Коли переступати мете той заповіт, що він вам заповідав, та й пійдете служити іншим богам і кланятись будете перед ними, так запалає проти вас гнів Господень, і ви хутко позникаєте з цієї гарної землі, що нею наділив він вас.

24

¹ Скупив тоді Йозуа всі покоління Ізрайлеві в Сихемі, і послав старшину Ізрайлеву, і князів його, і суддів його і начальників його, і станули вони перед Богом.

² Рече тоді Йозуа до всього народу: Тако глаголе Господь, Бог Ізрайлів: У давні давна жили ваші предки по тім боці Евфрату, Тара, батько Авраамів і Нахорів, і служили іншим богам.

³ Але я вивів вашого предка Авраама із тогобочної країни, та й проводив його по всій Канаан землі і дав йому без ліку потомків, і дарував йому Ізаака.

* 22:34 Свідок.

⁴ Ізаакові ж дарував я Якова та Езава, і наділив Езавові Сеїр-гори, щоб він узяв їх в державу, Яков же й сини його спустились у Єгипет.

⁵ Тоді послав я Мойсея та Арона та й покарав Єгипет чудесами, що вдіяв у ньому. Потім вивів я вас,

⁶ Та й повів батьків ваших із Єгипту, та й дійшли ви до моря. Єгиптяне ж уганяли за вашими батьками до Червоного моря з боевими колесницями й комонником.

⁷ І покликнули вони до Господа про рятунок, і дав він так, що між вами і Єгиптянами постала густа темрява; тоді попустив він морю ринуту, так що вкрило їх. І вбачали ви своїми очима, що я допустив на Єгиптян; потім пробували ви немалий час у пустині.

⁸ А звідтіля двинув я вас у землю Аморіїв, що седіли осадами по тім боці Йордані, і воювали вони з вами, та я подав їх вам на поталу, і ви осягли землю їх у державу і я вигубив їх перед вами.

⁹ Потім устав Балак Зіпоренко, царь Моабійський, і бив на Ізраїля. І послав він кликати Білеама Беоренка, щоб вас прокляв.

¹⁰ Однакже я не схотів слухати Білеама; він же ще й надто благословив вас, і сим робом визволив я вас з рук його.

¹¹ Потім перейшли ви за Йордань і дійшли до Ерихону, і били на вас осадники Ерихонські, Аморії, Ферезії, Канаанії, Гетії, Гергазії, Гевії та Евузії, і подав я вам їх на поталу.

¹² І послав я шершні поперед вас, і прогнали вони їх перед вами, двох царів Аморійських. Не мечем твоїм і не луком твоїм се сталося.

¹³ І наділив я землею вас, в якій ти не трудився, і городами, що їх ви не будували, а одначе ви осіли в них; виноградниками й оливними садами, що не насаджували ви, а пожиткуєтесь ними.

¹⁴ Оце ж бійтеся Господа і служіть йому щиро та вірно, та відпихайте геть боги, що їм ваші предки по тім боці ріки й у Єгипті служили, а служіте Господеві.

¹⁵ Коли ж не любю вам служити Господеві, так вибирайте тепер, кому хочете служити: чи богам, що їм служили предки ваші, що жили по тім боці ріки, чи богам Аморіїв, що в землі їх ви тепер живете; я ж і мій дом служити мем Господеві!

¹⁶ Відказав тоді люд й казав: Ні! не буде того, щоб ми покинули Господа, щоб служити іншим богам!

¹⁷ Ні! Господь нашим Богом; се він був, що вивів нас і батьків наших із Єгипту, де ми були неволники, привів сюди і перед нашими очима чинив сі великі чудеса, і всюди нас оберегав у дорозі, що нею ми ходили, й між усіма народами, що через них ми проходили.

¹⁸ І попроганяв Господь поперед нами всі народи, й Аморіїв, осадників бувших у сій землі. Тож і ми служити мемо Господеві, бо він Бог наш!

¹⁹ І рече Йозуа до людю: Не зможете ви служити Господеві, бо він святий Бог; ревнивий Бог він; не стерпить вам переступи ваші й гріхи ваші!

²⁰ Як покинете Господа і служити мете чужоземнім богам, він одвернеться від вас і попустить допуст на вас і погибель, після того як перше посилав вам благодать.

²¹ І відказав люд Йозуї: Ні, волимо служити Господеві!

²² Рече тоді Йозуа до людю: Ви свідки за себе самих, що вибрали службу Господеві? І мовляли вони: Так, ми свідками!

²³ Повідкидайте ж геть богів чужоземніх, які є між вами, і прихиліте ваші серця до Господа, Бога Ізрайлевого!

²⁴ І мовляли люде Йозуї: Волимо Господеві, Богу нашому, служити і гласу його слухати!

²⁵ І постановив Йозуа того дня завіт з народом, і дав їм там у Сихемі закон і право.

²⁶ І написав Йозуа сі слова в книзі закону Божого, і взяв камення великого та й поставив там під дубом, що був при храміні Господній.

²⁷ І промовив Йозуа до всього людю: Дивітесь, сей камінь свідкувати ме проти нас, бо він чув усі слова, що глаголав до нас Господь; тим і мусить бути свідком проти вас, щоб не зрадили ви Бога вашого.

²⁸ Після сього відпустив Йозуа нарід, кожного в його державу.

²⁹ По сих бувальщинах умер Йозуа, син Навина, Господень раб, ста і десяти год віку,

³⁰ І поховано його в займищі наслідньої держави його в Тамнат-Сараа на Ефраїмовій горі, на північ від Гаас гори.

³¹ І служив Ізраїль Господеві докіль жив на світі Йозуа та старшина, що попереживала Ісуса, і знала всі дії, що вдіяв Господь про Ізраїля.

³² Кости ж Йосифові, що Ізраїлитяне принесли з Єгипту, поховано в Сихемі на полі, що купив Яков у синів Геммора, батька Сихемового, за сто срібняків і наділив синам Йосифовим в державу.

³³ Умер же й Елеазар Ароненко, і поховано його на горі Фінееса, сина його, що наділено йому на Ефраїм горах.

КНИГА СУДДІВ.

¹ Як умер Йозуа, поспитали Ізраїлитяне в Господа: Хто з нас мусить перше виступити проти Канаанітів і воювати з ними?

² І рече Господь: Юда нехай виступає. Я подам ту землю йому на поталу.

³ Юда ж каже своєму братові Симеонові: Виступай із мною в моє займище, щоб нам укупі Канаанітів воювати; тоді й я виступлю з тобою у твоє займище. От і виступив із ним Симеон.

⁴ І виступив Юда, і подав Господь Канаанітів та Ферезіїв на поталу йому, так що вони побили їх під Безеком, десять тисяч чоловіка.

⁵ І зіткнулись вони з Адонібезеком під Безеком, бились із ним та й побили Канаанітів і Ферезіїв.

⁶ Адонібезек же втік, і вганяли вони за ним і зловили його та й утяли йому великі палці на руках і на ногах.

⁷ Каже тоді Адонібезек: Семеро царів з утятими пальцями великими збирали крішки під столом у мене. Як робив я, так і мені воздав Господь. Повели його тоді в Єрусалим, там він і вмер.

⁸ І вдарили сини Юдині на Єрусалим, опанували його та й звоювали його в кривавому бою та й пустили город на пожежу.

⁹ Потім двинули сини Юдині воювати Канаанітів, що жили в горах.

¹⁰ І виступив Юда проти Канаанітів, що жили в Геброні. Геброн же прозивався перше Киріят-Арба. І звоювали Сесая, Ахимава й Талмая, пагонці Енакові.

¹¹ Звідти двинув проти осадників Дабирських — Дабир же прозивавсь перш Киріят-Сефер.

¹² І обіцяв Калєб: Хто Киріят-Сефер підневолить та й опанує, за того віддам дочку мою Ахсу.

¹³ І опанував його Отніїл, син Кеназа, меншого брата Калєбового, і оддав він за нього дочку своєю Ахсу.

¹⁴ Як же ведено її до нього, підучив він її, щоб випрохала в батька якесь поле. І скочила вона з осла, так що Калєб у неї спитав: Що тобі?

¹⁵ І відказала вона: Дай мені благословенне; ти бо дав мені землю полуденню, то дай мені й водяні колодязі. І дав їй Калєб колодязі в горі й колодязі на низині.

¹⁶ І сини (Етра) Кенєянина, тестя Мойсейового, повиходили із Пальмового міста (Ерихону) на Юдину пустиню, на підгірре Арадське, й прийшовши туди, поосідали осадами коло Амалекіїв.

¹⁷ Юда ж двинув із братом Симеоном, і звоювали вони Канаанітів, що жили в Сефат-городі, та й розпростерли на нього проклін. Через те проложено йому прізвище Горма-город.

¹⁸ І звоював Юда Газу і займище її, Аскалон і Екрон із їх границями.

¹⁹ І був Господь з Юдою, так що він звоював нагірню землю. Подолян же не здолів прогнати, бо в них були залізні колесниці.

²⁰ І наділили вони Калєбові Геброн, як заповідав Мойсей, і повиганяв Калєб звідти трех синів Енакових.

²¹ Евузіїв же, осадників Єрусалимських, не повиганяли сини Беняминів, от і зістались Евузії при синах Беняминових жити в Єрусалимі по сей день.

²² Сини ж Йосифові виступили й собі проти Бетеля, і Господь був із ними.

²³ І розглядали сини Йосифові Бетель — сей город прозивався перше Лузом —

²⁴ І зуздріли розглядники чоловіка, що йшов у город, і сказали йому: Ось покажи нам, де можна вломитись у город, так ми тобі подякуємо.

²⁵ Він і показав їм, де можна вломитись у город, і завоювали вони город у кривавому бою, чоловіка ж того і всю родину його випустили.

²⁶ Той чоловік подався у Гетійську землю, збудував город і проложив йому прізвище Луз. Так звється він і по сей день.

²⁷ І Манасій не прогнав осадників із Бет-Сана і присілків його, осадників Дора з урочищами його, осадників Іблеаму з урочищами його, та осадників Мегидди з урочищами його. Так і вдалось Канааніям зістатись на житлі в цій країні.

²⁸ Як же бивсь Ізраїль у потугу, зробив він Канаанітів своїми крєпаками, а повиганяти не повиганяв,

²⁹ І Ефраїм не повиганяв Канаанітів, що жили в Газері; так і зістались Канааніти на житлі в Газері.

³⁰ І Зебулон не повиганяв осадників Китронських і осадників Наглолських; так і зостались Канааніти проміж ними на житлі, та й платили їм дань.

³¹ І Асер не повиганяв осадників Акковських і осадників Сидонських і Ахлавських, Ахзивських, Гелвийських, Афеківських та Реховських.

³² От і жили Асерії серед Канаанітів, осадників тої землі, бо не повиганяли їх.

³³ І Нафтаїл не повиганяв осадників Бет-Самиських й осадників Бет-Анама, і жив серед Канаанітів, що державили землею; осадники ж Бет-Самиські зробились крєпаками їх.

³⁴Аморії ж стіснили Даніїв у горах і не давали їм спускатись на поділлі.

³⁵І осталися Аморії на горі Херес, в Аялоні й у Саалбимі. Як почав же брати над ними гору дом Йосифів, поробилися вони крепаками.

³⁶І розпростерлось займище Аморіїв від Скорпийонового проходу далеко в гори.

2

¹І з'явивсь ангел Господень із Галгала в Бохим, і сказав: Вивів я вас із Єгипту і привів у землю, що записяг про неї батькам вашим, і обітував: Не зламлю моєї вмови з вами по віки;

²Ви ж не чиніте ніякої мирової вгоди з осадниками цієї землі; ні! мусите їх жертівники руйнувати. Та не послухали ви повеління мого. Що ви вчинили?

³Оце ж глаголю вам: Не проганяти му їх перед вами, щоб вони були колючками під боки вам, а боги їх сіттю вам.

⁴Як же промовив ангел Господень ці слова до всіх синів Ізраїля, почав нарід у голос плакати.

⁵Через се проложено тому врочищові прізвіще: Бохим*. І жертвували вони там Господеві.

⁶Як же відпустив Йозуа нарід, лаштувались тоді сини Ізраїля в дорогу, щоб осягти землю в державу — кожен у свою наслідню державу.

⁷І служив нарід Господеві покіль жив на світі Йозуа та значніші люде, що попереживали Йозуу й що вбачали всі великі дії Господні, що він чинив Ізраїлеві.

⁸І вмер Йозуа Нуненко, Господень раб у сто і в десять год віку.

⁹І поховали його в займищі наслідньої держави його, у Тамнат-Сараї на Ефраїм-горах, на півночі від Гаас-гори.

¹⁰Як же й увесь той рід відійшов до батьків своїх, а після них прийшов на світ рід інший, люде, що Господа не знали, ні його діл, що він чинив Ізраїлеві,

¹¹То почали сини Ізраїля чинити, що Господеві було не до вподоби, і поклонятись Баалам.

¹²Они покинули Господа, Бога батьківського їх, що вивів їх з Єгипту, та бігли за іншими богами, за богами народів, що жили навкруги й припадали ниць перед ними, і гнівили Господа.

¹³Як покинули ж вони Господа й почали вшановувати Баала да Астарті,

¹⁴Запалав тоді гнів Господень на Ізраїля і віддав їх він жаківникам (грабителям), щоб жакували їх, і подав їх на поталу ворогам їх навкруги, так що вони не здоліли встоювати перед ворогами своїми.

¹⁵Куди ні виступали вони, рука Господня була проти них на халепу їх, як погрожував їм Господь і як присягавсь їм Господь. Сим робом довів їх до великої нужди.

¹⁶Та возносив їм Господь суддів, і судді рятували їх із потали їх жаківників.

¹⁷Тільки ж бо вони й суддів своїх не слухали, а блудували з чужими богами, припадаючи перед ними. Хутко звернули вони з тієї дороги, що нею ходили батьки їх, слухаючи заповідей Господніх; не так чинили вони.

¹⁸Возносячи ж Господь їм суддів, був із суддями і рятував їх, покіль жив на світі суддя, з рук ворогів їх. Бо змілосерджувався Господь задля їх жалю на їх напасників і тіснителів.

¹⁹Як умирав же суддя, дак витворяли вони ще гірше ніж батьки їх, ходючи слідом за другими богами, щоб їм служити і припадати перед ними. Не покидали свого робу ні своєї дороги злої.

²⁰Тоді знов палав гнів Господень на Ізраїля, і глаголав Господь: Через те, що сей люд переступив мою вмову, що я постановив був із їх батьками, і не слухає моїх заповідей,

²¹Не проганяти му й я перед ними ні одного з тих народів, що позоставляв Йозуа, коли вмирав,

²²Щоб випробовувати ними Ізраїля, чи буде він уважати на Господню путь, щоб нею ходити, як уважали на її батьки їх, чи ні.

²³Тим і позоставляв Господь ці народи там, не прогнавши їх зараз, і не подав їх Йозуїві на поталу.

3

¹Оце ж ті народи, що зоставив Господь, щоб випробовувати ними Ізраїля і всіх тих, що не знали війни за Канаан,

²На те тільки, щоб навчалися воюватись сини Ізраїлеві що першої війни не знали:

³Пять князів Филістимських, усі Канаанії, Сидонії й Гевії, що жили на Ливан-горах від гори Баал-Гермон до входу в Емат.

⁴А оставив їх на те, щоб випробувати Ізраїля і довідатись, чи слухати муть вони заповідей Господніх, що дано батькам їх через Мойсея.

⁵Оце ж і жили сини Ізраїля серед Канааніїв, Гетіїв, Аморіїв, Ферезіїв, Гевіїв і Евзуїїв,

⁶Брали за себе їх дочки і віддавали свої дочки за їх синів, і служили їх богам.

⁷І витворяли сини Ізраїлеві зло перед Господом, і забували Господа, Бога свого, і служили Баалам та Астартам.

* 2:5 Місце плачу.

⁸ І запалав гнів Господень на Ізраїля, так що він оддав їх на поталу Хузанові Русатаїмові, цареві Мезопотамії; і були сини Ізраїлеві підневоленими Хузанові Русатаїмові вісім год.

⁹ І ззивали тоді сини Ізраїлеві до Господа, і Господь возніс їм спасителя і той врятував їх, — Отоніла Кеназенка, сина меншого брата Калєбового.

¹⁰ І зійшов на нього дух Господень і допоміг йому судити Ізраїля. І так виступив він у похід, і подав йому Господь на поталу Хузана Русатаїма, царя Мезопотамського, і взяв він гору над Хузаном Русатаїмом.

¹¹ І втішалась супокєм земля сорок год. І вмер Отоніл Кеназенко.

¹² Та сини Ізраїля знов чинили те, що було не до вподоби Господеві. Тоді дав Господь Еглонові, цареві Моабійському, перевагу над Ізраїлем; бо чинили вони те, що було не до вподоби Господеві.

¹³ Скупив він до себе Аморіїв та Амалекіїв, побив Ізраїля та й підневолив Пальмовий город.

¹⁴ І були Ізраїлитяне підневоленими Еглонові, цареві Моабійському, вісімнацять год.

¹⁵ Заквиляли тоді сини Ізраїля до Господа, і Господь возніс їм визвольника, Аода, сина Герового, сина Еминієвого, лївака. Через нього то послали Ізраїлитяне данину Еглонові, цареві Моабійському.

¹⁶ Аод же наготовив собі меча з двома лезвами (вістрями) на лікоть завдовжки, і підперезав його собі під оджею на правому боці.

¹⁷ От і приніс він Еглонові, цареві Моабійському, данину. Еглон же та був собі вельми пузатий чоловік.

¹⁸ Віддавши данину, відслав Аод людей, що несли данину,

¹⁹ Сам же вернувся до виструганих ідолів у Галгалі і звелів сказати Еглонові: Є в мене таємне слово до тебе, царю. Той повелів: Тихо! і вийшли геть усі, що стояли кругом.

²⁰ Як увійшов до нього Аод, він седів один у прохолодній хаті своїй, і каже Аод: Маю Боже слово до тебе, царю! Той піднявся із свого сїдалища.

²¹ Тоді вхопив Аод лівою рукою меча з правого боку свого, та й уткнув йому в тіло,

²² Так що за лезвами вгрізало й держально, і жир обняв вістрє, бо не витяг він меча назад із його тіла, і він досяг задньої частини.

²³ Вийшов тоді Аод, зачинив двері верхньої хати за собою і засунув засовом.

²⁴ Як вийшов він, прийшли дворяне і, бачивши, що двері верхньої хати засунено, подумали: Певно він у своїй прохолодній хаті робить потрібн своєю.

²⁵ Так ждали довго. Як же він не відчиняв усе ще дверей у верхній хаті, взяли ключа та й відомкнули, і от пан їх лежав на землі мертвий.

²⁶ Покіль же вони гаялись, Аод утік, пройшов мимо виструганих ідолів і уйшов у Сеїрат.

²⁷ Вернувшись ж додому, ударив на Ефраїм горах у трубу, і спустились сини Ізраїля з ним із гір, а він поперед них.

²⁸ І повелів їм: Сюди до мене! бо подав Господь наші вороги Моабії нам на поталу. Пустились тоді вони за ним, і пооблягали Йорданські броди до Моабу і не пускали нікого перейти.

²⁹ І побили вони тоді Моабіїв до десяти тисяч душ вельми сильних і здорових людей, так що ніхто не втік.

³⁰ Тоді мусіли Моабії нагнутись під руку Ізраїлеві. І було мирно в землі вісімдесять год. Аод же судив їх до смерти.

³¹ Після нього виступив Самгар; сей побив шістьсот филистимів плуговим лемішем, і він також спасав Ізраїля.

4

¹ Сини Ізраїля робили знов те, що було не до вподоби Господеві. Аод уже був умер.

² Тоді подав Господь їх на поталу Явинові, цареві Канаанійському, що царював в Азорі. Гетьманив же в нього Сизар; сей жив у Гаросеті поганському.

³ Заквиляли тоді Ізраїлитяне до Господа, бо в Явина було девятьсот залізних колесниць, і він пригнітав синів Ізраїля страшенно двацять год.

⁴ А під той час була суддею в Ізраїлів Дебора пророчиця, Лапидотиха.

⁵ Жила ж вона під Дебора-пальною між Рамою й Бетелем на Ефраїм-горах, і приходили сини Ізраїлеві до неї на суд.

⁶ І послала вона по Барака Абиноаменка з Кадеса Нефталимового, й промовила до його. Господь, Бог Ізраїлів, повелює тобі: Лаштуйся у дорогу, виступай на Табор-гору і возьми з собою десять тисяч чоловіка із Нефталиміїв та з Зебулоніїв;

⁷ Я ж приведу до тебе Сизару, гетьмана Явинового вкупі з його колесницями й його військом до потоку Кисон, і подам його тобі на поталу.

⁸ Барак відказав: Коли пійдеш ізо мною, то й я пійду, коли ж ізо мною не пійдеш, не пійду.

⁹ Она відказала: Пійду з тобою певно; тільки слава в сій дорозі припаде не тобі, ні! жінці в руки подасть Господь Сизару. І зібралась Дебора та й пійшла з Бараком до Кадеса.

¹⁰Скликав тоді Барак Зебулонітів і Нафталітів у Кадес; десять тисяч чоловіка йшло за ним слідом, і Дебора йшла за ним.

¹¹Хебер же Кенейнин відділився був від Кенейнів, потомків Гобаба, родича Мойсейового, і напаяв був свого намета у дуброві під Заанимом, що під Кадесом.

¹²Як же звіщено Сизарі, що Барак Абиноаменко виступив на Табор-гору,

¹³Послав Сизара всі свої колесниці, дев'яност залізних колесниць, і увесь військовий люд, що мав при собі, із поганського Гаросета на Кисон-бурчак.

¹⁴Рече тоді Дебора до Барака: Устань! бо се той день, що подав тобі Господь Сизару на поталу. Сам же Господь піде поперед тебе. От і спустився Барак з Табор-гори, і десять тисяч чоловіка йшло за ним.

¹⁵Тоді привів Господь у безлад Сизару, і всі колесниці його і все військо його перед мечами Бараківими, і зоскочив Сизара з колесниці й утків пішки.

¹⁶Барак же вганяв за колесницями і за військом аж до Гаросета ідолського, і все військо Сизарине полягло від меча, не зосталося ні духа.

¹⁷Сизара же прибів пішки до намету Яїли, жени Хевера Кенейнина, бо між Явином, царем Азорським, а домом Хевера Кенейнина, панував мир.

¹⁸І вийшла Яїла на зустріч Сизарі та й каже йому: Увійди, пане, увійди до нас; не лякайся! І увійшов він до неї в намет, і прикрила вона його покривалом.

¹⁹Він же благав її: Чи не даси мені трохи води напитись? Пече мене спрага! і отворила вона молочний бурдюк і дала йому напитись.

²⁰І благав її: Іди до наметових дверей, і коли хто прийде й питати ме в тебе й казати ме: Чи нема кого тут? так скажи: Ні!

²¹Тоді Яїла Хевериха вхопила колка наметового, взяла молота, підступила до нього стиха та й убила колка йому в висок, так що прибила його до землі; він бо саме заснув. Він лежав не при собі та й умер.

²²Саме тоді появився Барак, що вганяв за Сизарою. Яїла ж вийшла зустріч йому й каже: Ходи, я покажу тобі того, кого шукаєш. І як увійшов у намет, найшов Сизару мертвим там, і колок ще стирчав в виступі у його.

²³Так попустив тоді Господь Явинові, цареві Канаанському, впасти перед Ізраїлем.

²⁴І вагоніла рука Ізрайлева все важче над Явином, царем Канаанським, аж покіль они вигубили його.

5

¹Засьпівали тоді Дебора та Барак Абиноаменко такими словами:

²Ізраїль відомщен, народ схаменувся, прославите Господа!

³Чуйте се, царі з князями, чуйте й пам'ятайте: Я співаю, в струни граю в Господню славу!

⁴Як йшов еси з Сеїру, Господи, з Едому, стався трус по всій вселенній на землі й на небі; на землі все затремтіло, (небеса гучали), краплями взялися хмари, ринули водою.

⁵Істаялись перед Богом (віковічні) гори, й Синай великий танув од лиця Господня.

⁶За Самгора Анатенка, за Яїли стало пусто по шляхах (пробойних); ті що перше проходили прямими шляхами, обходили тоті місця хиба манівцями.

⁷Не стало людей по містах, в Ізраїля селах, покіль ти не встала, Деборо, Ізраїля мати!

⁸Нових богів вибирали, з того й війна у воротах. А чи видів хто щит або спис у сорока тисяч Ізраїля?

⁹Я всім серцем прихилиюсь до всіх тих гетьманів, що обстали за народом бідним Ізраїля, хваліте ж Господа!

¹⁰Ви, що їздите звичайно на ослицях білих, що на келимах прилюдно судите суд право, та проходитеся: по дорозі, сьпівайте пісню!

¹¹Серед гомону зганяючих стада при криницях нехай лунає хвала Господу, хвала гетьманам Ізраїля, як виступив 'д воротам народ Господень!

¹²Вставай, вставай, Деборо! Вставай, пісню засьпівай! Ти ж, Бараче, підіймайся, веди полонників твоїх, сину Абиноаменів!

¹³Не многим із сильних підхилив він народ, Господь підхилив мені хоробрих.

¹⁴І прийшли від Ефраїма ті що в Амалику вкоренились; за тобою Бенямине, серед люду твого; від Махира йшли начальники, й від Забулону люде поважнії вивели військо до бою.

¹⁵І князі від Іссахара вийшли з Деборою; а Іссахар так як Барак кинувся в долину пішки. Тільки у племен Рубена була незгода.

¹⁶Ой чи довго ж вам седіти посеред вівчарень, та прислуховатись блеянню стад? Так, у племен Рубенових була незгода.

¹⁷Галаад живе собі тихо за Йорданню, а Данові чого боятись із кораблями? А й Ассер опочиває уз морські затони.

¹⁸Забулон же (люд-одвага), душу смерті оддав він; так і Нафталій на гори на високі знявся.

¹⁹ Повиходили до бою царі, царі Канаанські в Танаах у вод Мегидонських, та не здобули ані трохи срібла.

²⁰ Воювали з неба зорі, били на Сизару, (із доріг своїх на його) виступили боєм.

²¹ Той Кисон, бурчак (потужний), різко рвав і ніс їх. Поток Кедумим, потік Кисон. Жени, душе моя, сильних у ростіч!

²² Ой ламалися ж у коней копита від бігу, від утечі сильних.

²³ Проклинайте Мероз, каже ангел Господень, прокленіть, прокленіть осадників його, що не прийшли на підмогу Господеві, на поміч Господу з сильними своїми!

²⁴ Ти ж бувай благословенна між жінками, Яїле, Геберихо Кенейанко, між жінками в шатрах бувай благословенна!

²⁵ Він води прохав у тебе, молока дала ти; піднесла ти в пишній чаші свіжого, густого.

²⁶ Праворуч колка вхопила, ліворуч довбеньку, наскрізь голову проткнула (пишному) Сизарі.

²⁷ В ноги їй упав — простяся, в ноги їй упав він, і лежав без духу ліжка, ліжка ліг убитий.

²⁸ Мати же Сизари в вікно позирає, крізь решітку позирає, і так промовляє: гаються щось колесниці, не тупотять коні!

²⁹ З князівень же розумніщі гарно їй толкують, а сама вона слова їх залюбки мовляє:

³⁰ Певно ще паюють добич, одному по дівці чи й по дві; а луп Сизарин — шати златошиті, в мережках барвистих шати, зняті з плечей врага.

³¹ Господи! нехай так гинуть всі тобі противні, люде ж вірні най, як сонце на востоці, сяють! І втішалась супокоем земля сорок год.

6

¹ Як почали ж сини Ізрайлеві ходити таким робом, що був не до вподоби Господеві, подавав Господь їх на поталу Мадияніям через сім год.

² І тяготіла рука Мадияніїв над Ізраїлем, і сини Ізрайлеві поробили собі перед Мидияніями леговища в горах та печері в скелях.

³ І що понасівають було Ізраїлитяне, наступлять на їх Мидиянії, Амаликії, і ті що жили на востоці;

⁴ Та й отаборяться навпроти них та й нівечять уроджай аж по Газу, і не zostавлять нічого на прожиток Ізраїлеві, ні овечки, ні вола, ні осла.

⁵ Бо наступали чабануючи (зі скотом) та з наметами, і бувало їх як сарани, безліч і самих їх і верблюдів, і кочували вони по всій землі, пустошачи її.

⁶ Оце ж вельми ослаб Ізраїль через Мадияніїв. І закилили тоді сини Ізрайлеві до Господа.

⁷ Як же покликнули Ізраїлитяне до Господа на Мадияніїв,

⁸ Послав Господь пророка до синів Ізрайлевих, і промовив пророк: Тако глаголе Господь, Бог Ізраїлів: Вивів я вас із Египту, визволив ізвідти, де ви були рабами;

⁹ І вирятував вас із руки в Египтів і з рук усіх ваших гнобителів, і повиганяв їх поперед вами, і наділив їх землю вам,

¹⁰ І говорив до вас: Я Господь, Бог ваш; не вшануйте богів Аморійських, що в їх землі ви живете; та ви не слухали голосу мого.

¹¹ І прийшов ангел Господень та й сів під дубом ув Офрі, що належав до Йоаса, потомка Авіезерового, саме тоді як син його Гедеон молотив пшеницю в печері, щоб сховати її від Мадияніїв.

¹² І явився йому ангел Господень і рече до його: Господь з тобою, хоробрий чоловіче!

¹³ А Гедеон йому: Добродію, коли Господь із нами, так чого ж оце все склалось нам? і де всі чудеса його, що батьки наші нам оповідували про них, та казали: Господь вивів нас із Египту? Тепер же він відпхнув нас та й оддав нас Мидияніям.

¹⁴ І споглянув тоді ангел Господень на його й каже: Йди в оції силі твоєї, так і вирятуєш Ізраїля від руки Мадияніїв. Знай, я посилаю тебе!

¹⁵ І відказав йому: Добродію! Чим же я вирятую Ізраїля? Рід мій найслабший у Манассії, а я найменший у моїй родині.

¹⁶ І сказав йому Господь: Я буду з тобою, й ти побеш Мадияніїв, як одного чоловіка.

¹⁷ А сей: Коли ти змилюсердивсь до мене, дак дай мені ознаку, що розмовляєш ізо мною.

¹⁸ Ось не відходь ізвідсі, докіль вернусь і принесу дар тобі. Він же відказав: Буду ждати, покіль вернешся.

¹⁹ Пійшов тоді Гедеон, приготував козенятко та неквашених книшів із одної ефи муки; мясо зложив у кошик, а юшку влив у горщик, приніс те все йому під дуба та й поставив перед ним.

²⁰ Ангел же Господень сказав йому: Возьми мясиво та неквашені книші, положи на сього камення, та й вилий на те поливку. І зробив так.

²¹ Тоді ангел Господень кінцем палиці, що держав у руці, приторкнувся до мясива й книшів, і виступив огонь із камення та й пожер мясиво й книші, ангель же Господень зник із очей у його.

²² Постеріг тоді Гедеон, що то був ангел Господень, і кликнув Гедеон: Ой (лишенько ж). Господи Боже! се ж я бачив ангела Господнього лицем до лиця!

²³ Відказав же Господь: Мир тобі, не бійся: ти не вмиреш!

²⁴ Спорудив тоді Гедеон жертівника Господеві, та й дав йому прізвиське: Господень мир. І досі він стоїть в Авіезеровій Офрі.

²⁵ Тієї ж ночі повелів йому Господь: Возьми десяток чоловіка з твоїх слуг, одного бика із стада батька твого, та одного семилітка бика, зруйнуй Баалового жертівника в твого батька та й вирубай дерево, що стоїть навколо;

²⁶ Тоді спорудиш Господеві, Богові твому, жертівника на верху скелі сієї, і возьми другого бика та й принеси його на всепалення на дровах із дерева, що вирубаєш.

²⁷ Узняв тоді Гедеон десятеро чоловіка з своїх рабів і вчинив, як навчив його Господь. Та боявся робити се перед родиною свого й міськими людьми, то ж робив усе вночі.

²⁸ Як же повставали міські люди й родина його вранці, аж се жертівника Баалового зруйновано й дерево коло його зрубано; другого ж бика принесено в жертву на новопостроєному жертівнику.

²⁹ Питали тоді люди одно одного: Хто се вкоїв? І розпитуєчись так, довідались, що се вчинив Гедеон Йоасенко.

³⁰ І сказали тоді міські люди до Йоаса: Видай сина твого! смерть йому, бо зруйнував Баалового жертівника і порубав дерево, що було при йому.

³¹ Та Йоас відказав тим, що стояли навкруги натовпом: Так се ви хочете встоюватись за Баала, чи ж то вам його боронити? Хто за його буде встоюватись, той умре ще до завтрішнього ранку. Коли він бог, нехай сам за себе постоїть, бо жертівника його зруйновано.

³² Тим і проложено Гедеонові того дня прізвиське Еробаал, щоб тим сказати: Нехай Баал з ним судиться за те, що він зруйнував його жертівника.

³³ Аж ось усі Мадиянії, Амаликії і восточане зібрались до купи, переправились через Йордань й отаборились на Езреель-долині.

³⁴ Обняв тоді Гедеона Господень дух, так що він затрубив у трубу і покликав родину Абіезера йти за ним.

³⁵ Та ще послав Гедеон до всього Манассія послі, і скликано їх також до війська. Послав також послі до Ассера, Забулона і Нафталія навкруги, і сі вийшли зустріч йому.

³⁶ І промовив тоді Гедеон до Бога: Коли справді хочеш рятувати Ізраїля моєю рукою,

³⁷ Так ось! я розстелю на току вовняне руно. Коли на одно руно тільки впаде роса, а навкруги земля буде суха, тоді знати му, що вирятуюш Ізраїля моєю рукою.

³⁸ Так і сталося: Як витискав він рано вранці руно, так настікала повна миска води.

³⁹ Однакже Гедеон промовив Господеві: Ой нехай твій гнів не загориться на мене, коли ще раз промовлю! Дозволь мені ще одну пробу з руном ізробити: нехай воно тільки сухе буде, усюди ж роса впаде на землю!

⁴⁰ І дав так Господь у ту ніч, що руно тільки було сухе, усюди ж на землі лежала роса.

7

¹ У ранці встав Еробаах, се є Гедеон, з усіма людьми, що були при йому, та й отаборились вони коло криниці Гарод. Табір же Мадиянський стояв на північ від його, коло горба Море на поділлі.

² І сказав Господь Гедеонові: Людей в тебе надто багацько, так що я не можу подати Мадияніїв у руки їх, а то б Ізраїль пишався передо мною та казав би: Моя рука вирятувала мене.

³ Оце покликни покликом, щоб люди чули: Хто почуватиметься боязким і трусливим, нехай собі вертається від гори Галаада. І вернулось людей двацять і дві тисячі, так що зісталось тільки десять тисячей.

⁴ І рече Господь Гедеонові: Ще побагацько людей. Веди їх до водопійла, щоб мені там їх випробувати. Про которого скажу тобі: Сей нехай іде з тобою, той і йти ме, а про которого скажу: Сей нехай не йде, той і не буде йти.

⁵ Тоді повів людей до водопійла. І рече Господь Гедеонові: Хто хлєпцати ме воду язиком, як хлєпцуть собаки, того станови окреме, так само й того, хто стане навколїшки, щоб пити.

⁶ Налічено ж тих, хто хлєпцати з руки, триста чоловіка, всі ж інші люди становились навколїшки, щоб напиться води.

⁷ І сказав Господь Гедеонові: Трома сотнями чоловіка, що воду хлєптали, вирятую вас і подам Мадияніїв у руки ваші, усі ж інші люди нехай вертають кожний у домівку свою.

⁸ Тоді взяли вони харчі в людей і труби їх до себе; усіх же Ізраїлитян розпустив він по домівках, і вдержав тільки триста чоловіка. А табір Мадиянський стояв під ними на долині.

⁹ Повелів же йому тієї ночі Господь: Устань, іди в табір униз: бо я подаю його тобі на поталу.

¹⁰ Коли ж боїшся туди вибратись, так йди з твоїм слугою Фурую в табір;

¹¹ І підслухай, що там говорять. Тоді наберешся духу пробратись туди. Він і пійшов із своїм слугою Фурую, та й пробравсь близенько до військових людей у таборі.

¹² Було ж там як сарани Мадиянія, Амалика і тих що з востоку таборян, а верблюдів їх безліч, як піску на морському березі.

¹³ Як підобрався ж Гедеон, от і розказує один одному свій сон словами: Снівсь мені сон, що котивсь ячмінний книш по Мадиянійському таборові; докотивсь до гетьманського намету і ударив в нього так, що намет упав і перевернувся до гори та й розпався.

¹⁴ А другий каже: Се не що инше, як меч Гедеонів Йоасенка Ізраїлїтянина; Бог подав йому в руки Мидиянів і ввесь табір.

¹⁵ Як же почув Гедеон оповідання сну і його віщування, припав він богобоязливо до землі, вернувся зараз до Ізраїльського коша та й гукне: Вставайте! бо Господь подав табір Мадиянійський нам на поталу.

¹⁶ Тоді поділив триста чоловіка на три військові купи і дав їм усім труби та порожні глеки в руки; у горшках же були каганці.

¹⁷ І звелів їм: Позирайте на мене та й робіте так само, як я:

¹⁸ Як затрублю я в труби вкупі з усіма, що будуть при мені, затрубіте й ви так само в труби з усіх боків навкруги коша та й кричіте: Меч Господень і Гедеонів!

¹⁹ От і пробравсь Гедеон із стома чоловіками, що були при йому, в початку середньої ночної сторожі до краю табору, а там саме перемінене сторожу. Тоді затрубили в труби та й порозбивали глеки в руках.

²⁰ Тоді затрубили разом усі три військові купи, порозбивали глеки, взяли каганці ліворуч, а праворуч труби, та й закричали: Меч Господень та Гедеонів!

²¹ Кожен при тому стояв на своєму місці навкруги табору; у коші ж все бігало кругом та й кинулись навики кричучи не своїм голосом.

²² Як затрубили ж у триста труб, обернув Господь мечі їх у таборі проти своїх людей, і все, що було в таборі, побігло до Бетситта на Цереру, до берега Абелмеголи під Табатом.

²³ Тоді покликано Ізраїлїтян із Нафталія, із Ассера і з усього покоління Манассїного, і вганяли вони за Мидияніями.

²⁴ І розіслав Гедеон послі по всіх горах Ефраїмових з наказом: Виступайте проти Мадиянів і відріжте їм переправу через воду до Бет-Бара і на Йордані. І скликано всі Ефраїмії і обсіли вони воду до Бет-Бара і на Йордані.

²⁵ І зайняли в полонь два Мадиянські князі Орива (Ворона) та Зива (Вовка) й стягли Орива під Борон-скелею, а Зива коло Вовчої печери. Тоді вганяли за Мидияніями; голови ж Оривову та Зивову принесли до Гедеона за Йордань.

8

¹ Ефраїмії ж мовляли до його: Що се ти вдіяв нам, що не покликав нас? Ні, ти сам виступив у поле проти Мадиянів! І сварились тяжко з ним.

² Відказав їм: Що я вчинив більш як ви? Хиба виноградування Ефраїмове не переважає Абїєзерового збирання винограду?

³ Бог оддав вам у руки Мадиянійських князїв Орива й Зива. Що ж би я зміг зробити рівноважного з вами? Як се промовив, угамувався гнів їх і пійшли собі від його.

⁴ Як же прибув Гедеон до Йордані й перейшов на той бік сам і триста, що йшли з ним, потомлені погонею,

⁵ Прохав він міських осадників у Соккотї: Дайте хліба людям, що я веду, бо потомились, уганяючи зо мною за Мадиянійським царем Зевеєм і Салманом.

⁶ Городські ж голови питали: Хиба в тебе в руках уже Зевей та Салман, щоб нам твоє військо харчити?

⁷ Відказав Гедеон: Добре! Як подасть мені Господь на поталу Зевея та Салмана, тоді я пороздираю ваше тіло дикою терниною та бороною.

⁸ Звідти двинув на Пенуел і сказав осадникам так само, бо Пенуеляне відказали йому те ж саме, що й Суккотяне.

⁹ Відказав і Пенуелянам: Як вертати мусь у доброму здорові, зруйную сей город.

¹⁰ Зевей же та Салман були з їх військом в Каркорі до п'ятнайцяти тисячей чоловіка, все що зосталось із усього війська восточників, бо полягло їх сто і двацять тисячей чоловіка, всі озброєні мечами.

¹¹ І пійшов Гедеон караванним шляхом на схід сонця від Ноби й Йокбеги, та й ударив на табір, як військо спочивало собі безпечно.

¹² Зевей і Салман втекли; він же вганяв за ними та й позаймав обох Мадиянійських царів у полонь, а все військо пороспуджував.

¹³ Тоді вернувся Гедеон Йоасенко на Хересів прохід із походу свого.

¹⁴ І піймав одного молодика з Соккотян, випитував його, й той мусів йому поважніших городян Соккотських сімдесять і сім чоловік списати.

¹⁵ Прийшовши тоді він до Соккотян, промовив: Оце вам Зевей і Салман, що за них ви мене соромили питаючи: Хіба рука Зевея та Салмана уже в тебе в руці, щоб нам харчувати твоїх томлених людей?

¹⁶ Ухопив тоді він поважніших горожан, і взяв дикої тернини та борону та й пороздирав тих Суккотян.

¹⁷ В Пенуелі ж зруйнував башту та й повбивав городян.

¹⁸ Тоді питає в Зевея та в Салмана: Які були на виду ті мужі, що ви побили їх на Таворі? Вони кажуть: Зовсім як ти були вони на виду, кожен на виду мов царевич.

¹⁹ Він же каже: Се були брати мої, сини матері моєї. Так вірно, як Бог живе: коли б ви залишили були їх живими, я не вбивав би вас.

²⁰ Рече тоді своєму перворідневі Етерові: Встань! постинай обох! Хлопець же не виймав з піхви меча свого: боявся, був ще недорослий.

²¹ Озвуться тоді Зевей та Салман: Встань сам і постинай нас, по чоловікові бо й сила його. І встав Гедеон та й постинав Зевея й Салмана, й побрав собі пряжки, що їх верблуди мали на шийі.

²² Тоді мужі Ізраїльські прохали Гедеона: Пануй над нами, і ти сам, і син твій й твого сина син: бо ти нас визволив із потали в Мадиянітів.

²³ Гедеон же відказав їм: Ні, я над вами не буду панувати, ні син мій над вами не панувати ме, Господь нехай над вами панує.

²⁴ І рече їм Гедеон: Хочу в вас чогось попросити: дайте мені по каблучці з вашого лупу. Вороги бо носили золоті ковтки, бо були Ізмаїлії.

²⁵ Вони відказали: Дамо тобі їх охотою. І прослали опончу, і кожен кидав добичню наушницю на неї.

²⁶ Та назбиралось ваги в золотих каблучках, що випрохав, тисяча й сімсот золотих секлів, опріч пряжок, сережок та пурпурових шат, що носили мадиянітські царі, й окрім нашійних почіпок у їх верблюдів.

²⁷ Гедеон же звелів із того виготовити ефода, й поставив його в отечькому городі своєму Офрі, й ввесь Ізраїль ідолювався там із ним, і був він сітею йому й його родині.

²⁸ Так упокорились Мадияніті перед синами Ізраїля, так що вже не задирали голови своєї в гору. І тішилась супокоем земля сорок год, покіль Гедеон жив на сьвітї.

²⁹ І вернувся додому Еробаал Йоасенко і жив далій у своїй господі.

³⁰ Було в Гедеона сімдесять рідних по тілу синів, мав бо жінок багачко.

³¹ А наліжниця його, що держав у Сихемі, вродила йому також сина, і дав він йому імя Абимелех.

³² І вмер Гедеон Йоасенко в високих старощах, і поховано його в гробовищі батьківському Йоасовому в Офрі Авіезеровій.

³³ Як умер же Гедеон, блудували знов сини Ізрайлеві за Баалом і прийняли собі Баалверита за бога.

³⁴ І не памятали Ізраїлитяне про Господа, Бога свого, що визволяв їх із потали всіх ворогів їх навкруги.

³⁵ Та й не показували ніякої прихильності до родини Еробаалової, Гедеонової, такої щоб рівноважили з добродійствами, які він чинив Ізраїлеві.

9

¹ Син же Еробаалів Абимелех прибув у Сихем до материних братів і говорив їм і всьому родові материної родини ось так:

² Поспитайте усіх Сихемських міщан: Що вам більш до вподоби: чи щоб панували над вами усі сімдесять синів Еробаалових, чи лучче, щоб володів один? Памятайте при тому, що я ваше тіло й ваша кість.

³ І промовляли брати материні до всіх Сихемських міщан про його тими самими словами, так що прихилили їх серце до Абимелеха, бо казали: Він родич нам.

⁴ От і дали йому сімдесять секлів срібла з храму Баал-Верита, а за сі гроші найняв Абимелех нужденних та легкодумних людей, що за ним пішли.

⁵ Тоді прибув у батьківський дім в Офрі та й повбивав братів своїх, Еробааленків, сімдесят чоловіка на одному камені. Один тільки менший Еробааленко Йотам, остався живий, сховавшись.

⁶ Тоді зібрались до купи всі городяне Сихемські вкупі з родинами (містечка) Мілло, зійшлись і обрали собі Абимелеха за царя під дубом, що стоїть під Сихемом.

⁷ Як переказано про се Йотамові, взійшов він на верх гори Гарисим, і покликнув голосно:

⁸ Слухайте мене, городяне Сихемські, щоб і Бог слухав вас. Колись посходились докупі дерева, щоб намастити царя наб собою, й промовили до оливи: царюй над нами!

⁹ Олива ж відказала їм: Чи то ж занедбаю свою мастину, якою прославляють богів і людей, щоб між деревами стати висюю?

¹⁰Тоді промовили дерева до смокви (фіґи): Ходи, прийми царювання над нами!

¹¹Та смоква (фіґа) відказала їм: Чи то ж мені понехати мої солодощі й дороги ягоди мої, щоб бути вивисшеною між деревами?

¹²Тоді промовили дерева до виноградини! Царюй же бо над нами!

¹³Виноградина ж відказала їм: Чи мені ж та покинути соковину мою, що звеселяє й богів і людей, щоб датись вивисшити між деревами?

¹⁴Тоді всі дерева промовили до тернівки: То хоч ти царюй над нами!

¹⁵Терновий же колюка відказав деревам: Коли справді хочете помазати мене на царя над вами, дак ідіте ховайтесь у мойму холодку. Як же не схочете, запалає полумє з тернівки та й пожере кедрі Ливанські.

¹⁶Оце ж міркуйте, чи чесним і праведним робом ви поступили, зробивши царем Абимелеха? та чи гарно ви вчинили з Еробаалом й його родиною, й як відплатили добродійства його?

¹⁷За вас воював панотець мій і одважував душу свою, й визволив вас із потали в Мадиянїтїв,

¹⁸А ви тепер встали проти дому батька мого, ви синів його, сїмдесят мужів, убили на одному каменї, та поставили Абимелеха, сина раби його, царем над городянами Сихемськими, бо він родоколінник вам!

¹⁹Коли ви сьогодні чесним і праведним робом ходили коло Еробаала й його родини, так утішайтесь Абимелехом, а він вами нехай втішаєсь;

²⁰Коли ж ні, так нехай запалає полумє від городян Сихемських й осадників Миллоських, і нехай запалає полумє від городян Сихемських й осадників Миллоських, та й жере Абимелеха!

²¹І зник Йоатам і втік у Беер, і тулився там на низинї, ховаючись перед братом своїм Абимелехом.

²²Абимелех же царював три годи над Ізраїлем.

²³І попустив Бог злому духові ввійти між Абимелеха й городян Сихемських, так що городяне Сихемські перестали Абимелехові коритись,

²⁴Щоб відомстився злочин на семи десятках синів Еробаалових, і щоб їх кров упала на брата їх Абимелеха, що повбивав їх, і на городян Сихемських, що допомогли йому вбити братів своїх.

²⁵Оце ж настановили городяне Сихемські проти його людей в засїдку, й грабили вони кожного приходня по дорозі. І довідався Абимелех про се.

²⁶Тим часом прийшов Гаал Ебоденко з родоколінниками своїми в Сихем, і ходили вони по Сихему, й горожане Сихемські няли віри йому.

²⁷І повиходили вони в поле, й збирали виноград свій, і давили вино в точилах і сьвяткували подячне сьвято, ходили в храм бога свого, й їли й пили та кляли Абимелеха.

²⁸І говорив тоді Гаал Ебоденко: Хто такий Абимелех, а хто Сихем, щоб нам підневолюватись йому? Хибя він не син Еробаалів, а слуга його Зебул не гетьманом у його? Лучше служити потомкам Гемора, батька Сихемового, про що же нам підневолюватись йому?

²⁹Коли б хто дав сей люд під мою руку, я прогнав би Абимелеха. І сказано про се Абимелехові й говорено: Збирай більше війська та й виходи.

³⁰Як дочувсь ж Зебул, городський отаман, про Гаалові Ебоденкові речі, взяла його досада.

³¹І послав тайком посланців до Абимелеха й звелїв сказати йому: Прийшов Гаал Ебоденко з свояками своїми в Сихем та й бурить проти тебе місто.

³²Тож вибираєсь у ночі вкупі з військовим людом, що маєш при собі, та й заляж у полі;

³³Уранці ж рано, скоро зійде сонце, рушай і наступи на город. Як же він вийде проти тебе з людьми, що має при собі, так чини з ним, що й як зможеш.

³⁴І встав Абимелех уночі з військовими людьми, що мав при собі, й залягли вони чотирма купами проти Сихемців залягом.

³⁵Як же Гаал вийшов у міські ворота, вискочив Абимелех із засади з людьми, що мав при собі.

³⁶Побачив Гаал військовий люд і каже Зебулові: Он спускається військо з вершини гір! А Зебул відказує: Се тїнь попід горами здається тобі людям.

³⁷Озветься же удруге Гаал і каже: Справді спускається з гори військо, а частина його простує сюди від дуба Меонним.

³⁸І сказав йому тоді Зебул: Де ж тепер твоя губа, що ти нею промовляв: Хто такий Абимелех, щоб нам підневолюватись йому? Оце ж і є той нарід, що зневажав еси його. Тепер виходь та й бийся з ним.

³⁹Виступив тоді Гаал поперед городян Сихемських назустріч Абимелехові;

⁴⁰І гнав його Абимелех перед собою нагінем, і багацько вбитих полягло до самих міських воріт.

⁴¹І остався Абимелех ув Арумї, а Зебул уганяв за Гаалом та його товаришами, й не було їм вже притулку в Сихемі.

⁴²На завтра ж уранці вийшов люд у поле (до бою), і донесено про се Абимелехові.

⁴³ Узяв тоді він свій військовий люд, поділив його на три купи, заляг у полі залягом, і скоро побачив, що люд виходить із міста, двинув проти них та й побив їх.

⁴⁴ Між тим як Абимелех і відділ, що був при йому, зайняли становище перед міськими воротами, два другі відділи напали на всіх, що були в полі, та й повбивали їх.

⁴⁵ І бив Абимелех на город увесь той день та й звоював його, і повбивав людей, що там були, саме ж місто зруйнував і засіяв сіллю.

⁴⁶ Як же почули про се осадники замку Сихемського, кинулись вони в храмову твердиню Баалверита.

⁴⁷ З'ясовано тоді Абимелехові, що всі осадники замчане Сихемські там укупі.

⁴⁸ І пійшов Абимелех з усім людом, що мав при собі, на Селмон-гору. Тут ухопив сокиру, нарубав галузя, підняв і закинув собі на плечі, і звелів усім військовим, що йшли за ним: Бачите, що я роблю, те й ви робіте!

⁴⁹ Тоді й усі військові, чоловік за чоловіком, нарубали галузя й пійшли за Абимелехом, накидали його кругом вежі та й спалили вежу вогнем, так що всі замчане Сихемські погинули, до тисячі душ чоловіків і жіноцтва.

⁵⁰ Тоді двинув Абимелех у Тебез, обложив Тебез і звоював його.

⁵¹ Посеред города ж та була утверджена башта. Туди повтікали й чоловіки й жіноцтво й усі городяне, заперлись в їй та й повиходили на дах.

⁵² Абимелех метнувся до башти, добувати її, й підійшов до дверей, щоб її підпалити.

⁵³ Втім кинула одна жінка йому на голову відломок камення жорнового, та й проломила йому черепа.

⁵⁴ Зараз кликнув він на чуру свого, що носив зброю за ним, і звелів йому: Вийми з піхви меча твого та й завай мені смерть, щоб не мовляли про мене: Баба вбила його! Пробив його тоді чура, й він умер.

⁵⁵ Побачивши же Ізраїлитяне, що Абимелех мертвий, розійшлись по своїх домівках.

⁵⁶ Так відплатив Бог за злочин Абимелехові, що заподіяв батькові своєму, вбивши сімдесят братів своїх.

⁵⁷ Так попустив Бог, щоб і всі злочини Сихемців упали їм на голову, й постиг їх проклін Йотама Ербааленка.

10

¹ Після Абимелеха виступив на рятунок Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, з покоління Іссахарового. Він жив у Самірі, на горах Ефраїмових.

² І судив він Ізраїля двацять і три годи; потім умер, і поховано його в Самірі.

³ Після нього виступив Яїр з Галаада й судив Ізраїля двацять і два літа.

⁴ У сього було трийцять синів, і їздили вони на трийцять ослицях, і було в їх трийцять міст.

⁵ І вмер Яїр, і поховано його в Камоні.

⁶ Та чинили Ізраїлії знов те, що не до вподоби Господеві, й служили Баалам та Астартам і богам Арамейським, і богам Сидонським, богам Моабійським, богам Аммонійським, богам Филистійським, і покинули Господа й не шанували його.

⁷ І запалав гнів Господень на Ізраїля, і віддав їх в руки Филистіям і в руки Аммоніям.

⁸ Ті мучили й гнобили Ізраїлитян від того року вісімнадцять років, усіх синів Ізраїля по тім боці Йордані в землі Аморійській, що в Галааді.

⁹ До того ж іще перейшли Аммонії Йордань, щоб наступити й на Юду, Бенямина й на дом Ефраїмів, так що Ізраїль був у великій нужді.

¹⁰ І покликнули сини Ізраїля до Господа й промовляли: Провинили ми проти тебе, що покинули нашого Бога та служили Баалові.

¹¹ І відказав Господь синам Ізрайлевим: Чи не пригнітали ж вас Египтії, Аморії, Аммонії та Филистії,

¹² Та Сидонії, Гамаликії та Мадиянії? Тоді звали ви до мене, й я рятував вас із рук їх;

¹³ Ви ж покинули мене та служили богам другим; за те я не стану рятувати вас вже далій:

¹⁴ Ійдіт собі та краще до тих богів, що вибрали собі; нехай рятують вас в тісноті.

¹⁵ І промовили тоді сини Ізрайлеві до Господа: Провинили ми; чини з нами все, що схочеш, тільки визволь нас тепер.

¹⁶ І повідкидали від себе чужі боги й почали служити одному Господу, й не стерпів він злиднів Ізраїля.

¹⁷ Змовились тоді Аммонії та й отаборились у Галааді. Зібрались і сини Ізрайлеві та й отаборились під Массифою.

¹⁸ Нарід же й князі Галаадські мовляли один до одного: Хто розпочав би війну з Аммоніями, той буде головою над усіма осадниками Галаадськими.

11

¹ Галаадій Ефтай був чоловік хоробрий; він родився од блудниці; в Галааді родився Ефтай.

² І як жона Галаадова народила йому сини, а сини її повиростали, прогнали вони Ефтая і сказали йому: Тобі в нашій родині нема насліддя з нами: бо ти син другої жінки.

³ От і зник Ефтай од братів своїх, і пробував у землі Тоб: і зібрались там круг Ефтая волокити та й ходили за ним.

⁴ Після якогось часу розпочали Аммонії війну з Ізраїлем.

⁵ Як же розпочали Аммонії з Ізраїлем війну, пійшла старшина Галаадська, щоб узяти Ефтая з Тоб-землі.

⁶ І мовляли вони до Ефтая: Іди до нас та й гетьмануй над нами, й будемо воювати з Аммоніями.

⁷ Відказує Ефтай начальникам Галаадським: Хиба ж то не ви зворогували на мене і прогнали з моєї родини?

⁸ Старшина ж Галаадська промовила до Ефтая: Тому ж то тепер ми й прийшли до тебе, й коли пійдеш з нами та воювати меш із Аммоніями, так будеш головою над нами, над усіма осадниками Галаадськими.

⁹ І відказав Ефтай старшині Галаадській: Коли мене вернете, щоб воював я Аммоніїв і Господь віддасть їх у мої руки, то чи справді буду я в вас головою?

¹⁰ І відказали Галаадські начальники Ефтайові: Нехай буде Господь свідком між нами, що ми так вчинимо, як ти оце сказав.

¹¹ Пійшов тоді Ефтай з старшиною Галаадською, і настановив його народ головою й гетьманом над собою, й приніс Ефтай усі свої бажання перед Господа в Массифі.

¹² І послав Ефтай послы до царя Едомського з таким наказом: Що тобі до мене, що наступаєш на мене, щоб мою землю пустошити війною?

¹³ І відказав царь Аммонійський послам Ефтайовим: Ізраїль, ідучи з Єгипту, відняв у мене землю від Арнону до Ябоку й до Йордані, так верни її тепер подобру.

¹⁴ І послав Ефтай удруге послы до царя Аммонійського,

¹⁵ І наказав їм промовити: От що каже Ефтай: Ізраїль не відіймав у Моабіїв та в Аммоніїв їх землі;

¹⁶ А як ійшов із Єгипту, і дійшов степом до Червоного моря, й прийшов у Кадес,

¹⁷ Дак вислав послы до царя Едомського з проською: дозволь мені перейти через твою землю! Та царь Едомський не вволив його волі. Так само послано було й до царя Моабійського, та не схотів і той; тож пробував Ізраїль у Кадесі,

¹⁸ І йшов собі пустинею, обійшов землю Едом і землю Моаб, і дійшов сим робом до займища на восток від Моабу, й таборували вони по тім боці Арнону та й не ступили ступнем на Моабове займище: Арнон бо становить гряницю Моабську.

¹⁹ І послав Ізраїль послы до Аморійського царя, Сигона, у Гесбон; і звелів Ізраїль сказати йому: дозволь нам пройти через твою землю!

²⁰ Сигон же не згодився пустити Ізраїля через своє займище, а скупив до купи весь народ свій, отаборивсь під Язозу та й ударив на Ізраїля.

²¹ І Господь, Бог Ізраїльський, подав Сигона й увесь люд його на поталу Ізраїлеві, і він побив їх, і одержав Ізраїль в наслідде всю землю Аморія, що жив у ній;

²² Сим робом одержали вони все займище Аморійське від Арнону до Ябоку, й від пустині до Йордані.

²³ Оце ж прогнав Господь, Бог Ізраїлів, Аморіїв перед своїм людом Ізраїлем, а ти хочеш увійти в його державу?

²⁴ Хиба ж ти не вживаєш те, що дав тобі Хамос, бог твій? Тож і ми ужиткуємо все те, що Господь, Бог наш, дав нам в наслідно державу.

²⁵ Або хиба ти луччий за Балака Зипоренка, царя Моабського? Чи ж він судивсь із Ізраїлем або воювавсь із ним?

²⁶ Уже триста год, як осівсь Ізраїль у Гесбоні і в займищах його, ув Ароері і по всіх його городах, по обох боках Арнону: чом же ви за весь той час не віднімали їх?

²⁷ Не заподіяв я тобі ніякого лиха, а ти кривдиш мене врываючись до мене. Нехай Господь, суддя, судить між Ізраїлем і Аммоніями.

²⁸ Та царь Аммонійський не вважав на слова, що переказав йому послами Ефтай.

²⁹ Тоді найшов на Ефтая дух Господень, і він перейшов Галаад і Манассію, і перейшов через Массифу Галаадську, а з Массифи Галаадської двинув проти Аммоніїв.

³⁰ І обрік Ефтай себе таким обітом: Коли ти справді подаси Аммоніїв мені на поталу,

³¹ Тоді, хто б ні вийшов із дверей моєї господи зустріч мене, як я в мирі вернуся від Аммоніїв, нехай той буде Господеві, й я принесу його на всепаленне.

³² І двинув Ефтай проти Аммоніїв воювати з ними, і подав Господь їх на поталу йому.

³³ І побив він їх страшенно, від Ароера до Минта двацять міст, і аж до Абель-Керамиму, й впокорились Аммонії перед синами Ізраїлевими.

³⁴ Як же прийшов Ефтай в Массифу додому, аж виходить зустріч йому дочка його з музиками й танцями. Була вона в його дитина єдина; опріч неї не було ні сина, ні дочки.

³⁵ Побачивши він її, роздірав одержу на собі й промовив: Ой доненько ж моя! як ти пригнула мене к землі! Ти ж то й занастала мій супокій! Однакж відтворив я уста мої перед Господом, то й не візьму того назад.

³⁶ Вона відказала йому: Батеньку мій! коли ти одверз уста твої перед Господом, дак чини зо мною так, як промовив єси. Дав же таки тобі Господь помститись над ворогами твоїми Аммоніями.

³⁷ Просила тільки панотця свого: Дай мені ще два місяці пожити: пійду я в гори та оплачу мое дівцтво з подругами моїми.

³⁸ Він відказав: Йди! І пустив її на два місяці. І пійшла вона з подругами своїми та й оплакувала в горах дівцтво своє.

³⁹ Як упило ж два місяці, вернулася вона до панотця свого, й він справдив на її обіт свій, що ним обрік себе, і вона не взнала мужа. І ввійшло в звичай в Ізраїлі,

⁴⁰ Що з року в рік ходили Ізраїльські дівчата голосити по дочці Ефтая Галаадянина, через чотири дні в році.

12

¹ Поскликалися ж Ефраїмії й двинули вони од півночі та промовили до Ефтая: Чого се ти ходив на війну проти Аммоніїв, та й не покликав нас із собою? Оце ж пустимо з димом твоїй будинок вкупі з тобою.

² І відказав їм Ефтай: Я й мій народ тяжко ворогували з Аммоніями; я вас кликав, та ви не рятували мене з їх потали.

³ Бачивши ж я, що ти не хочеш товаришувати зо мною, одважив я мою душу та й двинув на Аммоніїв, і Господь подав їх мені в руки. Чого ж оце наступаєте ви на мене війною?

⁴ І покликав Ефтай усіх Галаадіїв та вдарив на Ефраїміїв, і побили Галаадії Ефраїміїв, вони ж бо й приговорювали: Ефраїмські втекачі ви: Галаад бо міститься між Ефраїмом і між Манассієм.

⁵ І обсіли Галаадії Йорданські броди перед Ефраїміями. Як же хто з Ефраїмських втекачів говорив: Дайте мені перебрести, то питали Галаадії в його: Чи ти не Ефраїмій? Коли він відказав: Ні,

⁶ То вони йому: А скажи ж: Шибболет, (колос), а він каже: Сибболет, бо не вмів доладу вимовити. От вони вхоплять його та й зігнуть на Йорданському броду. Так полягло тоді Ефраїміїв сорок і дві тисячі.

⁷ І судив Ефтай Ізраїля шість год, і вмер Ефтай Галаадій і поховано його в которомусь городі Галаадському.

⁸ Після його був суддею Ізраїля Абезан із Бетлеєму.

⁹ У сього було трийцять синів, а віддав він трийцятю дочок на чужу сторону, і привів синам своїм трийцятю дочок із чужої сторони, й судив Ізраїля сім год.

¹⁰ Потім умер Абезан, і поховано його в Бетлеємі.

¹¹ Після нього судив Ізраїля Забулоній Елон, а судив він Ізраїля десять літ.

¹² І вмер Забулоній Елон, і поховано його в Аялоні в Забулон-землі.

¹³ Після його судив Ізраїля Пиратоній Абдон Гиллеленко.

¹⁴ У сього було сорок синів і трийцятю внуків, що їздили на сімдесятьох ослятах. Він судив Ізраїля вісім год.

¹⁵ І вмер Пиратоній Абдон Гиллеленко, і поховано його в Пиратоні в Ефраїм-землі, на горі Амалекійській.

13

¹ Сини Ізраїлеві чинили знов те, що в очех Господніх було недобре, і подав їх Господь в руки Филістіям на сорок літ.

² А був тоді один чоловік із Зореага, з покоління Данового, на ім'я Маной, жінка ж в його була неплідна й не роджала.

³ І об'явився ангел Господень молодіці й рече їй: Оце ти неплідна і не роджаєш, але ти завагонієш і вродиш сина.

⁴ Остерігайся ж, не пий ні вина ні пиваючого напитуку, й не їж нічого нечистого;

⁵ Бо се ти почнеш і вродиш сина; та щоб бритва не торкалась до голови його, бо хлопчик сей буде від матірньої утроби посвячений Господеві, і зачне він рятувати Ізраїля з Филістійської потали.

⁶ Молодиця ж пійшла та й оповіла своєму чоловікові: так і так, чоловік Божий прийшов до мене. Він мав вигляд ангела Божого, аж страшно поважний. Я не питала його, звідки він, й імени свого він не назвав мені.

⁷ І промовив він до мене: Ти станеш вагітною і вродиш сина; тож не пий ні вина ні сикера і не їж нічого нечистого, бо хлопя буде назорей Божий від матірнього тіла аж до дня своєї смерті.

⁸ Тоді Маной просив Господа і промовляв: Господи! Божий чоловік, що присилав єси, нехай би ще раз прийшов до нас та навчив нас, як нам держати себе що до хлопяти, як народиться.

⁹ І вволив Бог волю Манойову, і ангел Божий прийшов ще раз до молодиці, як сідла вона на полі, а чоловіка її Маноя не було з нею.

¹⁰ І побігла хутенько молодиця, й оповіла про се чоловікові своєму, та й каже до його: Оце явивсь мені чоловік, що недавно приходив до мене.

¹¹ Метнувся ж Маной за своєю жінкою, а прийшовши 'д тому чоловікові, спитав його: Чи ти той чоловік, що розмовляв з сією жінкою? Відказав той: Я.

¹² Питає тоді Маной: Як слово твоє справдиться, то як тоді нам держати себе з хлопцям і що з ним чинити?

¹³ Відказав ангел Господень Манойові: Нехай остерегається молодиця всього, що я сказав їй.

¹⁴ Нехай не їсть нічого, що робиться з винограду, не п'є ні вина, ні опьяняючого напитуку, і нічого нечистого не їсть, все так, як я звелів їй.

¹⁵ Промовив тоді Маной до ангела Божого: Нам би хотілось тебе задержати й козенятком тебе пошанувати.

¹⁶ Ангел же Господень відказав Манойові: Хоч би ти мене й задержав, не їсти му я харчі твоєї. Коли ж хочеш принести всепалення, так принеси його Господеві. Маной же не знав, що се був ангел Господень.

¹⁷ І поспитав Маной у ангела Господнього: Як тебе звати на ім'я? Бо, як слово твоє та справдиться, схочемо тебе пошанувати.

¹⁸ І відказав йому ангел Господень: Чого питаєш про моє ім'я? Воно дивне.

¹⁹ Тоді взяв Маной козенятко і хлібний принос та й приніс на каменні Господеві. І сталося при тому диво перед очами Маноя й жінки його:

²⁰ Як знялось полоче від жертівника 'д небесам, знявся й ангел Господень у жертівному поломі. Побачивши се Маной і жінка його, припали до землі лицем.

²¹ І став невидимим ангел Господень Маноеві й жінці його. Зрозумів же тоді Маной, що се був ангел Господень.

²² І сказав тоді Маной до жінки: Істно мусимо ми вмерти, бо виділи Бога!

²³ Жінка ж його відказала йому: Коли б Господь хотів нас умертвити, не прийняв би од нас усепалення і хлібної жертви, та й не дав би нам усього сього вбачити, ані об'явив того, що має бути.

²⁴ І вродила молодиця сина, і дала йому ім'я Самсон. І росло хлопя, і Господь благословив його.

²⁵ І почав дух Господень бути в ньому в таборі Дановому між Зореагом і Естаолом.

14

¹ І пішов Самсон у Тимнат, і зазізнався із Філістійською дівчиною.

² Вернувшись, оповідав про се батькові й матері та й каже: Зазізнався я в Тимнаті з Філістійською дівчиною; дайте мені її за жінку.

³ Батько й мати ж відказали йому: Хіба ж між дівчатами твого браття і в усьому народі нашому та нема тобі жінки, що хочеш узяти в чужій стороні у Філістіїв, у необрізаних? Відказує ж Самсон батькові: Сю возьми мені: бо вона сподобалась мені.

⁴ Не знали ж батько й мати його, що на се була воля Господня, та що він шукав причини навпроти Філістіїв, того бо часу панували Філістії над Ізраїлем.

⁵ От і пішов Самсон із батьком та матіррю в Тимнат, і як наближувались вони до виноградників Тимнатських, скочив несподівано проти нього левчук рикаючий.

⁶ Зійшов тоді на його Господень дух, що він левчука роздер ніби козеня, не мавши в руці нічого. Батькові-матері ж не сказав, що зробив.

⁷ Тоді прийшов (у Тимнат) та й перемовивсь із дівчиною, і прихилилась вона до Самсона.

⁸ Трохи згодом йшов ізнов, щоб її взяти додому, і звернув, щоб глянути на мертвого лева, аж у левиній пащі бжоляний рій із медом.

⁹ Він забрав його в руки та й їв собі в дорозі, а прийшовши до батька-матері, дав їм, і вони їли, та й не сказав, що забрав мед із левиного трупу.

¹⁰ Потім прийшов батько його до дівчини, і справив Самсон там бенкет: бо так звичайно чинили женихи.

¹¹ І як там побачили його, вибрали трийцять бояр, щоб круг його були.

¹² І промовив до них Самсон: Загадаю вам загадку. Як одгадаєте її мені за сім бенкетових днів, так я вам дам трийцять сорочок і трийцять святоточних жупанів.

¹³ Коли ж не зумієте відгадати, так ви мені дасте трийцять сорочок і трийцять святкових жупанів. І відказали йому: Загадуй, почуємо.

¹⁴ І рече їм: Вийшла харч з їдючого, солодоші із страшного. Так не змогли вони розв'язати загадки в трьох днях.

¹⁵ На четвертий же день прохали вони Самсонову жінку: Ублагай бо чоловіка, щоб він розв'язав нам загадку, ато спалимо тебе вкупі з батьківським будинком. Чи то ж про те тільки вибрали нас, щоб обідрати нас?

¹⁶ І плакала молода Самсонова перед ним і казала: Ой противна я тобі, не любиш мене. Загадав еси моїм землякам загадку, а мені й не звиривсь. Відказав їй: Батькові мойму й матері мойй не звиривсь, а тобі б то звирився?

¹⁷ І плакала вона перед ним всі дні, покіль справляли вони бенкет. Смого ж дня виявив таки їй, бо докучливо просила його. Вона ж виявила загадку землякам своїм.

¹⁸ От і кажуть вони йому смого дня перед заходом сонця: Що над мед солодше? що над лева страшніше? І рече їм: Коли б ви моєю телицею не орали, так моєї б загадки не згадали.

¹⁹ Найшов тоді на його дух Божий, що він пійшов ув Аскалон, і вбив там трицять чоловіка, поздіймав з них оджу та й пороздавав сьвятотчні жупани тим, що загадку його відгадали. І загорівсь великим гнівом і пійшов у домівку батьківську.

²⁰ Жінка ж Самсона спарувалась із боярином, що був при ньому дружбою.

15

¹ По якомусь часі, під пшеничні жнива, прийшов Самсон із козеням, щоб одвідати жінку свою, й каже: Я хочу ввійти в бічну сьвітлицю до моєї жінки. Батько ж її не дозволив йому ввійти,

² А заявив йому: Я справді думав, що ти одцуравсь її, та й оддав твому бояринові. Однакже менша сестра її ще краща за неї; нехай вона буде замість її.

³ Самсон же відказав йому: Тепер не буду винен Филістіям, коли заподію зло їм.

⁴ І пійшов Самсон та й уловив три сотні лисиць, набрав лушниць, пов'язав по парі лисиць одну до однієї хвостами, а між кожную пару хвостів прив'язав по лучиву.

⁵ Позапалював тоді лушниці, розпустив лисиці по Филістієських житах, та й пустив на пожар і копи Филістієські і стояче ще збіжжє, і оливкові сади.

⁶ Як же Филістії питали: Хто се зробив? відказувано: Самсон, зять Тимнатіїв, бо він одняв у нього жінку та й оддав його бояринові. Кинулись тоді Филістії та й спалили її вкупі з батьком її.

⁷ Самсон же сказав їм: Хоч ви се й учинили, та я тоді тільки вгамуюсь, як помщуся над вами.

⁸ І поперебивав їм ноги і стегна важенною довбнею. Тоді пійшов собі та й осівсь у розщіпині скелі Етамської.

⁹ Филістії ж двинули та й отаборились у Юдеї, і розпростерлись аж до Лехи.

¹⁰ І питали осадники Юдеї: Чого ви двинули проти нас? А вони відказали: Щоб уловити Самсона і вчинити з ним таке, як учинив він із нами.

¹¹ Виступило тоді три тисячі чоловіка до Етамської розщілини та й кричали до Самсона: Хиба не знаєш ти, що Филістії над нами панують? Про що ж ти нам таке вдіяв? А він їм відказує: Як вони витворяли зо мною, так і я вдіяв їм.

¹² І кажуть вони йому: Ми прийшли тебе вловити, щоб Филістіям тебе видати. Самсон же відказує: Заприсягніте, що самі не вбете мене.

¹³ І відказали йому: Ні, ми тільки зв'яжемо тебе та й видамо Филістіям; убити ж тебе не вбемо. От і зв'язали його новою верівкою та й повели з розщілини.

¹⁴ Як дійшов же він до Лехи, а Филістії з радощів загукали, що ведуть його, тоді найшов на нього Господень дух, і поворозя на руках його зробилось наче прядиво, що загорілось, і пов'язь на руках його порозпадалась.

¹⁵ І знайшов він сьвіжю ослячу челюсть, простяг руку свою, взяв її та й убив нею тисячу чоловіка.

¹⁶ І рече Самсон: Челюстю ослиною побив я товпу, дві товпи, — щекою ослиною убив я тисячу люда!

¹⁷ Се промовивши, відкинув челюсть від себе, і проложив тому місцеві імя: Рамат-Лехи, се б то кинена челюсть.

¹⁸ Тоді схотілось йому дуже пити, і озвався він до Господа і рече: Дав еси сей великий рятунок рукою раба твого, а тепер доведеться мені вмерти від спраги та попастись у руки необрізаним.

¹⁹ І зробив Господь діру в челюсті, і потекла з неї вода. Як же напивсь, вернувся в нього живий дух, і він ожив. Через те прозвано се місце жерело вживаючого, і тече воно в Леші по сей день.

²⁰ Судив же він Ізраїля за панування Филістієського двацять літ.

16

¹ Прийшов відтак Самсон у Газу, і побачив там блудницю та й пригорнувся до неї.

² Як переказано ж Гадіям: Прийшов Самсон сюди! обсіли вони його та й поставили на всю ніч сторожу в міських воротіх тайкома, кажучи: Покіль задниться днина, вбемо його.

³ Самсон же лежав до півночі а опівночі встав, ухопив обоє крила міських воріт разом з засовом, положив їх собі на плечі та й поніс аж на вершину гори, що стоїть навпроти Гебруну.

⁴ Сталося ж напоследі, що полюбив він на долині Сорек вродливу жінчину на ім'я Далила.

⁵ І прийшли до неї князі Філістійські і промовляли до неї: Удобрухай його та вивідай, у чому його велика сила, і чим би нам підойти його, щоб звязати його та впокорити, а ми дамо тобі чоловік за чоловіком по тисячу й сто срібних секлів.

⁶ І каже Далила Самсонові: Признайся бо, в чому твоя сила, що ти дужий такий, і чим тебе можна б звязати, щоб підневолити?

⁷ І рече їй Самсон: Як би звязано мене сімма сирими, не висушеними буйволівими жилами, був би я малосилок як і йнші люде.

⁸ І принесли їй князі Філістійські сім сьвіжих тятів, ще не засушених, і звязала вона його ними;

⁹ Як же кликнула до него: Самсоне! Філістії напали на тебе! він порвав тятиви наче нитку валовини приближену до вогню, і тайни сили його не вивідало.

¹⁰ Присіпалась тоді Далила до його: Так се ти насьміявсь із мене неправдою! Скажи ж мені тепер, чим тебе можна би звязати?

¹¹ І відказав їй: Як би звязано мене новою верівкою, що не була ще ні в якій роботі, був би я тоді малосилок, як йнші люде.

¹² От і взяла Далила нову верівку та й звязала нею його; тоді кликнула до його: Самсоне! Філістії на тебе чигають в боковій сьвітлиці. Він же порвав те все на руках у себе, наче нитку.

¹³ Присілась ізнов Далила до него: Ти й досі насьміхався з мене, і говориш лож; признайся ж бо таки, чим би тебе можна звязати? І відказав їй: Як би ти віткала семеро кучерів з мойої голови ув основу,

¹⁴ Та прибила цвьяхом на ткацькому валу, тоді був би я малосилен як йнші люде. Як же він заснув, узяла Далила сім кучерів з голови в нього, ввіткала в основу та й закріпила гвоздем на ткацькому валу, і гукне тоді: Самсоне, Філістії на тебе! Схопиться ж він зо сну, та й вирвав ткацького вала вкупі з основою.

¹⁵ Привязалась ізнов Далила до його: Як же ти кажеш: Люблю тебе, коли серце твоє чуже до мене? Оце вже в третє насьміявсь єси з мене і не признавсь мені, у чому твоя сила, що такий ти дужий.

¹⁶ І як почала вона докучати йому без перестану своїми речами та мучити його, так що й житте омерзїло йому,

¹⁷ Тоді він виявив їй усю правду, та й каже їй: До моєї голови бритва не торкалась, бо я посьвячений Господеві від матірнього тіла. Коли б мене та острижено, тоді б зникла від мене сила моя; я був би малосилен, як йнші люде.

¹⁸ Як же зрозуміла Далила, що він їй виявив усе серце, послала вона кликати Філістіїв та й звеліла сказати їм: Тепер вже можете прийти, бо відкрив він мені ціле серце. Прийшли тоді Філістії та й принесли їй обіцянї гроші.

¹⁹ Вона ж приспала його на колїнах у себе, та й кликнула одного чоловіка; той виголив семеро кучерів на голові в його. Тоді став він слабшати, і сила його покинула його.

²⁰ Як же крикнула вона: Самсоне, Філістії на тебе! прокинувся він од свого сну, та й подумав: Отрясусь із цього, як і завсїди та й визволюсь. А того й не знав, що Господь відступив від його.

²¹ Узяли ж його Філістії та й повиколювали йому очі; повели в Газу та й закували в мідяні кайдани, і мусїв він у темниці молоти на жорнах.

²² Волоссе ж на голові в його тимчасом одростало, там де було виголене.

²³ Зібралися ж якось князі Філістійські, принести своїм богів Дагонові велику жертву і повеселитись, бо казали: Бог наш подав нам нашого ворога Самсона в руки.

²⁴ Видячи його, й люд хвалив бога свого та говорив: Бог наш ворога нашого, що нашу землю пустошив, того що побив стільких, подав нам на поталу.

²⁵ А розвеселившись трапезуючи, сказали: Кликніть Самсона, нехай нас розсьмішить. Тоді взято Самсона з темниці, і він мусїв їх забавляти, і поставлено його між стовпами.

²⁶ Тоді попросив Самсон поводити свого, що держав його за руку: Ось пусти мене, обмацяти стовпи, що на них стоїть будинок, обіпрусь я об них та відлічу.

²⁷ У будинку ж було повно чоловіків і жінок. Були там і всі князі Філістійські, а на даху зібралось до трох тисяч чоловіків і жінок, що дивились, як забавляв їх Самсон.

²⁸ І озвався тоді Самсон до Господа і рече: Господи Боже! зглянься на мене і дай мені, Боже мій, ще тільки раз таку силу, щоб я за обі очі мої помстився zarazом над Філістіями!

²⁹ Тут він обняв оба середні стовпи, що на їх стояв будинок, одного правицею, другого лївицею.

³⁰ І промовив Самсон: Умирай, душе моя, з Філістіями! і потяг ним так потужно, що будинок ринув на князів і на ввесь люд, що там був. І мертвих, що він погубив їх умираючи, було більш, анїж тих, що за життя свого поперебивав.

³¹ Прийшли тоді брати його й уся родина його, і взяли його та й поховали між Зореагою й Естаолом в батьківському гробовищі його батька Маноя. Двацять лїт судив Самсон Ізраїля.

17

¹ Був один чоловік на горі Ефраїм, на імя Миха.

² Сей промовив до матері своєї: Одинайцять сот срібних сиклів, що вкрадено в тебе, і ти при мені вирекла проклін, сі гроші в мене в схованці: я взяв їх; тепер же верну їх. І відказала мати йому: Нехай тебе благословить господь, сину мій!

³ От і вернув він матері одинайцять сот. Мати ж його каже: Я хочу їх присвятити господеві й на благо синові мойму обернути, на те, щоб із них зробити вирізуваного і виливаного ідола.

⁴ Але він вернув таки срібло матері своїй, а мати взяла двісті срібних секлів та й оддала золотареві, а той зробив з них вирізуваного і виливаного божка, і находивсь він у дому Михи.

⁵ А був у Михи (окремо) дім для божища. І зробив Миха ефод і терафим і посвятив одного сина свого, щоб служив йому за священника.

⁶ Того часу не було князя в Ізраїлі, і кожен чинив, що здавалось йому доладнім.

⁷ Був же тоді один молодик із Бетлеєму Юдейського з покоління Юдиного; він був Левит, і пробував там заволокою.

⁸ Сей покинув город Бетлеєм Юдейський, щоб, де доведеться, пробувати заволокою, та й зайшов у Ефраїм-гори, в господу до Михи.

⁹ Питає в його Миха: Куди ти йдеш? Відказав той: Я Левит із Бетлеєма в Юдеї, а йду, щоб осістись, де доветься.

¹⁰ І каже йому Миха: Зістанься у мене та й будь мені за батька й за священника; я давати му тобі що року десять срібних секлів і потрібну одержу та харч.

¹¹ Левит пристав на се, щоб зістатись у того чоловіка, і був у нього молодик як один із його синів.

¹² От і посвятив Миха Левита, і був у його молодик за священника, і жив у господі в Михи.

¹³ Тоді каже Миха: Тепер знаю, що господь буде благодатен до мене, бо маю Левіта за жерця.

18

¹ Того часу не було царя в Ізраїлі, а покоління Даново шукало собі того часу наслідньої держави, бо йому й доти не допалось повного уділу між поколіннями Ізрайлевими.

² От і послали Данії з покоління свого п'ятьох з'угодних мужів із Зореага й Естаола, щоб розгледіти землю та винишпорити, та й наказали їм: Йдіть розглядайтесь по землі скрізь. Вони ж дійшли до гір Ефраїмових, зайшли до Михиної господи та й обночувались там.

³ Будучи ж в Миховій господі, впізнали вони говірку молодого Левита, зайшли до його, та й поспитали в його: Хто тебе сюди завів, що тут робиш, і що таке ти в цьому домі?

⁴ І відказав їм він: Так і так обійшовсь ізо мною Миха: найняв мене, й я його священником.

⁵ Тоді просять його: Спитай у Бога, щоб нам знати, чи пощастить нам у нашій дорозі, що верстаємо?

⁶ І каже їм жерець: Йдіть веселі; дорога, куди йдете, приятна Господеві.

⁷ От і пішли далі ті п'ять мужів та й дійшли до Лаїса. Там побачили, як люде живуть безпечно звичаєм Сидоніїв, байдужно й тихо, та що не було в тій землі такого, що обиджав би в чому, або мав би яку владу. Від Сидоніїв вони далеко й не мають ні з ким ніякої справи до спільної оборони.

⁸ Як прийшли вони до своїх братів у Зореагу й Естаол, каже їм браття їх: І з чим же ви?

⁹ А они відказують: Вставайте, двинемо проти них у поле! Бо землю ми огледіли: справді прегарна земля, а ви оце задумались; не гайтесь довше, рушаймо в дорогу, та й осягнемо землю в державу!

¹⁰ Прийшовши туди, знайдете байдужний люд, а земля простора.

¹¹ І рушили звідти з покоління Данового з Зореаги й Естаола шість сотень озброєних людей.

¹² В своєму поході отаборились вони в Каріят-Яримі в Юдеї. Тим і прозивається те місце по сей день табір Данів — за Каріят-Яримом.

¹³ Звідти йшли вони на Ефраїм-гори та й прийшли до господи Михиної.

¹⁴ Тоді озвались ті п'ять мужів, що ходили в Лаїс, щоб розгледіти землю, і сказали своїм братам: Чи знаєте, що в сьому хуторі є ефод і терафим, та вирізуваний і виливаний ідол? Зміркуйте ж оце, що маєте діяти.

¹⁵ І завернули вони туди, прийшли до господи молодого Левита в домі Михи, та й привітали його.

¹⁶ А шістьсот чоловіка з синів Данових, озброєних, стояли за ворітьми.

¹⁷ П'ятьох же мужів, що виходили на розглядини, ввійшли, пробрались туди та й забрали вирізуваного ідола, ефод і терафим та виливаного божища. Священник же стояв за ворітьми з шістьма сотнями чоловіка в'оруженими,

¹⁸ Як пробрались вони в будинок до Михи, то й забрали вирізуваного кумира й ефод і терафим і виливаного божища. І питає їх священник: Що ви коїте?

¹⁹ Вони ж відказують: Мовчи, затули рота рукою, йди з нами, та й бувай батьком нам і сьвященником. Що бо тобі любійше, попувати в домі одного чоловіка, чи бути сьвященником в поколінню і роді в Ізраїлі?

²⁰ І призволив сьвященник, і взяв ефода й терафима, вирізаного ідола й виливаного божка, та й пішов укупі з людьми.

²¹ І пішли вони далій, виправивши дітей, скотину й дороге майно поперед себе.

²² Ще ж не далеко відійшли від господи Михиної, а вже й скупились хutorяне в Михиній домівці, та й погнались за Даніями.

²³ І кликали вони за Даніями, а ті обернувшись питали в Михи: Що тобі треба? чого так кричиш?

²⁴ Відказує сей: Ви забрали боги, що я собі постарав і жерця, та й пішли собі. Як же се питаєте: Що тобі треба?

²⁵ І відказали йому Данії: Стережись, щоб ми не чули більше твого голосу, ато сердиті люде кинуться на вас, і згинеш сам та й погубиш твоїх.

²⁶ І пішли собі далій Данії. Миха же, побачивши, що вони дужчі за його, вернувся додому.

²⁷ Забравши сим робом те, що постарав собі Миха, вкупі з його жерцем, напали вони на Лаїс, на людей тихих і байдужних, побили їх мечем а город пустили з димом.

²⁸ Ніхто не допоміг їм, бо жили далеко від Сидону і не мали ні з ким ніякої справи. Місто се находилося на долині, не далеко Бет-Рехова. І збудували собі (Данії) город, та й осіли в йому.

²⁹ І прозвали місто своє Даном, по імені предка свого Дана, сина Ізрайлевого; перше ж той город звався Лаїс.

³⁰ І поставили в себе Данії вирізаного ідола, а сьвященниками в поколінні Дановому були Йонатан, син Герсона, сина Мойсейового, і сини його аж по день уневолення свого.

³¹ І стояв у них ідол, що зробив Миха, увесь той час, як божий дом стояв у Силомі.

19

¹ Було ж того часу, як не було ще царя в Ізраїлі, жив собі Левійський чоловік серед Ефраїмових гір. Держав він у себе дівку з Бетлеєма, в Юдеї за наліжницю.

² Ся ж наліжниця посварила з ним та й утекла від його до своєї родини в Бетлеєм в Юдеї, та й пробувала там чотири місяці часу.

³ Потім пустив ся чоловік її в дорогу, щоб з нею щиро перемовитись та й узяти її до себе. Був при йому наймит його та два осли. Она ввела його в дім батька свого.

⁴ Батько молододі, побачивши його, привитав його радо, і задержав його тесть, батько молододі жєнщини, у себе. І пробув він три дні в нього; вони їли й пили і ночували там.

⁵ На четвертий же день встав він досьвіта, щоб вертати; та батько молодичин каже своїму зятєві: Покрепись жє перш куском хлїба, тоді й пійдете.

⁶ От вони і осталися, і їли та пили вкупі, тоді ж прохав молодичин батько чоловіка: Остансь на ніч та повеселись у нас.

⁷ Чоловік же піднявся, щоб йти в дорогу. А тесть його присилював таки, що він ще раз переночував.

⁸ Як устав сей на пятий день рано вранці, щоб йти, каже молодичин батько: Покрепись та загайсь, покіль день схилиться. От і їли оба знов.

⁹ Як устав же чоловік, щоб відходити з наліжницею та з наймитом, каже йому тесть: Дивись, як день хилиться 'д вечеру; ночуйте та повеселїтєсь; завтра рано встанете в дорогу і пійдете додому.

¹⁰ Та чоловік не схотїв уже ночувати, пустивсь у дорогу, та й прибув у Евус, се Єрусалим, при йому ж була пара обтяжених ослів і наліжниця його.

¹¹ Як же були вони під Евусом і день вельми вже схилився, каже наймит своїму панові: Завернімо в Евузіївський город та переночуймо там.

¹² Відказав йому пан його: Не піїдемо в місто чужинців, що не з синів Ізрайлевих, а простуймо в Гиву.

¹³ І каже наймитові своїму: До якогось міста вже ми дійдемо та й обночємось у Гиві, або в Рамі.

¹⁴ От і простували вони дальше, та недалеко від Гиви Беняминової зайшло їм сонце.

¹⁵ І повернули вони в Гиву, щоб там ночувати. Як же прийшли туди, мусіли сєдїти на майдані в місті, бо ніхто не закликав їх в господа на нічліги.

¹⁶ Аж ось показавсь старий чоловік, що ввечері вертавсь із роботи своєї з поля. Родом був він з Ефраїмських гір і пробував чуженицею в Гиві, а люде тамошні та були Беняминїї.

¹⁷ Споглянувши сей і побачивши чоловіка з клунками на улиці в місті, питає: Куди йдеш і звідкіля?

¹⁸ Відказав же той: Ми їдемо з Бетлеєма в Юдеї в гори Ефраїмські, бо я звідти. Ходив я в Бетлеєм в Юдеї, і вертаюсь тепер до моєї домівки. Та нема нікого, щоб нас прийняв в господа;

¹⁹Є в нас солома й харч ослам, є й хліб і вино про мене й про твою рабу й про наймита, що має при собі твій раб, нічого нам не треба.

²⁰Каже тоді старий чоловік: Не журись, чого не було б у тебе, здайся на мене; тільки не ночуй на дворі.

²¹І повів його в свою домівку, і дав ослам харчі; і пообмивали вони собі ноги, й їли й пили.

²²Тим часом як вони по труді тіла посиляли, обступили горожане господа, люде ледачі, перлись у двері і кричали на дідуся, господаря дому: Виведи чоловіка, що повернув до тебе, щоб ми з ним розпитались.

²³Вийшов до їх господар та й каже їм: Ні, братте! не чиніте зла! Коли чоловік сей завернув до мене в господа, не подоба вам таке стидовище чинити.

²⁴Ось у мене дівує дочка, а в його є наліжниця; виведу їх вам; насилуйте їх і чиніте, що вам до вподоби; над сим же чоловіком не чиніте безчесті.

²⁵Та люде ті не схотіли його слухати. Тоді вхопив чоловік наліжницю свою, та й вивів її до них на улицю, і вони пригортались до неї і ругались над нею всю ніч до ранку, і тоді аж її покинули, як зачервоніла зоря.

²⁶Як же настав ранок, прийшла молодиця та й повалилась перед дверима того чоловіка, де був пан її, й лежала покіль настав день.

²⁷Як же встав уранці пан її, та відчинив двері й вийшов, щоб простувати своєю дорогою, аж наліжниця його лежить перед дверима господа, розтягнувши руки на порозі.

²⁸Каже він їй: Уставай, пійдемо! аж нема відповіді. Побачивши, що вона вмерла, положив він її на осла та й пійшов до своєї домівки.

²⁹Вернувшись ж додому, вхопив ножа, взяв наліжницю свою, порізав її на дванайцять частин та й розіслав їх по всіх займищах Ізраїльських.

³⁰І кликав тоді кожен, хто се бачив: Такого не бувало й не видано з того часу, як Ізраїль вийшов з Єгипту, по сей день! Оце ж подумайте про се, порадьте та постановіть, що чинити!

20

¹І повиходили всі сини Ізраїлеві, і зібралась громада як один чоловік від Дана аж до Берсабії, і земля Галаадська перед Господом у Массифі.

²І зійшлися голови всього народу, всі покоління Ізраїлеві, на збори Божого народу, чотириста тисячей піхотників узброєних мечами.

³Та й Беняминії дізнались, що сини Ізраїлеві зійшлися в Массифу. І питали Ізраїлитяне: Скажіть, як сталося те погане діло?

⁴І відказав Левит, чоловік замученої молодичі так: Прибув я в Гиву Беняминову з моєю наліжницею, щоб там обночуватись.

⁵Та горожане Гиви обступили ніччю господа, задумавши мене вбити, і мучили вони мою наліжницю так, що вона й умерла.

⁶Тоді взяв я наліжницю мою, порізав її та й порозсилав по всьому займищу держави Ізраїлевої, бо вчинили вони беззаконне й соромне діло в Ізраїлі;

⁷Всі ви, сини Ізраїлеві, тут, то ж розберіть все і постановіть, що чинити.

⁸Піднявсь тоді увесь люд як один чоловік, і промовив: Ніхто з нас нехай не йде додому, ніхто не вертайсь до господи своєї.

⁹От же що ми зробимо з Гивовою:

¹⁰Возьмімо по десятку чоловіка з сотні з усіх поколінь Ізраїлевих, і по сотні з тисячі, а по тисячі з десятих тисячей; нехай наберуть харчі про людей, що пійдуть на Гиву Беняминову, покарати її за погане діло, яке вдіяла вона в Ізраїлі.

¹¹І скупились усі покоління Ізраїлеві проти того міста однодушно, як один чоловік.

¹²І порозислала покоління Ізраїлеві по всьому поколінню Беняминовому, сказати: Що се за погана річ між вами сталась?

¹³Повидавайте ж ледачих людей з Гиви, щоб ми їх стратили й ледарство з Ізраїля викоренили. Беняминії ж не схотіли уволити волю своїх земляків, синів Ізраїлевих.

¹⁴І поскуплювались Беняминії із інших городів у Гиву, щоб виступити на війну з синами Ізраїля.

¹⁵І налічено Беняминіїв із міст того дня двадцять і шість тисячей узброєних мечами, опріч осадників Гивейських, а їх налічено сімсот чоловіка вибраних.

¹⁶Із усіх сих людей було сім сотень вибранців ліваків; кожен із них, випускаючи камення з пращі у волос, не випустив його мимо.

¹⁷Ізраїлитян же налічено, без Беняминіїв, чотириста тисячей в'оружених мечами, добірнього військового люду.

¹⁸І встали і пійшли в дім Божий (в Сило), і питали в Бога, і казали сини Ізраїлеві: Хто з нас має перший виступити на війну з Бенямином? Господь відказав: Перший Юда.

¹⁹І рушили сини Ізраїлеві вранці та й отаборились під Гивовою.

20 І виступили Ізраїлитяне до бою проти Беняминіїв і стали вони навпроти їх лавами перед Гивою.

21 Беняминії ж вийшли з Гиви та й положили того дня двацять і дві тисячі чоловіка Ізраїлитян на землю.

22 І пішли сини Ізраїлеві та й плакали перед Господом до вечора, питаючи: виступати мені знов на Беняминіїв? Відказав Господь: Виступайте проти їх!

23 Набрав тоді духа народ Ізраїльський, та й стали до бою знов на тому ж місці в порядку боєвому,

24 І наступили сини Ізраїлеві другого дня на Беняминіїв.

25 І вийшов проти їх Бенямин другого дня з Гиви, та й знов положив трупом із синів Ізраїля вісімнадцять тисячей в'оружених мечами.

26 Тоді всі сини Ізраїлеві і весь люд пішли і прийшли в дім Божий, і сиділи там плачучи перед Господом, і постили того дня до самого вечора, і приносили всепалення й мирні жертви перед Господом.

27 І питали сини Ізраїлеві в Господа — (в той час була скриня закону Божого там,

28 А Финеес, син Елеазара Ароненка, служив того часу службу перед ним) — Чи мені знов наступати боем на братів моїх, Беняминіїв, чи залишити? І відказав Господь: Наступай, бо завтра подам я їх в руки ваші.

29 І заставив Ізраїль засідку навкруги Гиви.

30 І вийшли сини Ізраїлеві на третій день проти Беняминіїв та й усталися лавами до бою перед Гивою, як і в перші рази.

31 Беняминії ж вирушили проти народу, віддаляючись від міста, та почали, як у перші рази, декого з народу побивати на дорогах, що одна веде на Бетель, а друга через поля на Гиву, і вбили до трийцятьох чоловіка з Ізраїлитян.

32 І казали самі собі Беняминії: Легають перед нами вони, як і за першим разом. А сини Ізраїля змовились: Утікати мемо, щоб відманити їх від городу на шляхи.

33 І рушили всі мужі Ізраїлеві від становища та й стали лавами під Баал-Тамаром, а засідка Ізраїлева почала також рушатись з свого становища на заході від Гиви.

34 Тоді наступило на Гиву десять тисячей вибранців, і счалась бійка страшенна; Беняминії ж не знали ще, що надходить їх погибель.

35 І поразив Господь Бенямина перед Ізраїлем, і постинали Ізраїлитяне того дня двацять і п'ять тисячей і сто чоловіка з синів Бенямина, добре в'оружених мечами.

36 Беняминії, побачивши, що вони побиті, почали втікати, а тоді Ізраїлитяне лишили їм місце до втечі, щоб упали в засідку, що її заставили поблизу Гиви.

37 Заляга кинулась тепер на Гиву, і вломились у город та й постинали мечем усіх осадників.

38 Між Ізраїлитянами ж і їх залягом були змовини, щоб вони дали знак димом над містом.

39 Як же Ізраїлитяне повернулись ніби навтеки, а Беняминії почали Ізраїлів побивати з трийцятьох чоловіка, бо думали: Подужали ми їх як і в першому бою,

40 Почав тоді дим вставати над містом, і як озирнулись Беняминії, вже весь город стояв у полоні, що палало під саме небо.

41 Обернулись тоді Ізраїлитяне, а Беняминії зрозуміли, що їх найшла лиха година.

42 І подались вони перед Ізраїлитянами в степ, та їх бито ще гірше, бо й ті, що запалили місто, погнали за ними.

43 Обгорнули вони Бенямина з усіх боків, і гнали його до Менухи, не даючи їм спочити аж до східної сторони Гиви.

44 Полягло тоді в Бенямина вісімнадцять тисячей чоловіка найхоробрішого люду.

45 Останки з Беняминіїв звернулись на пустиню, 'д скелі Риммон. І побили Ізраїлитяне по дорозі ще п'ять тисяч чоловіка, і гналися за ними до Гидома, і вбили з них ще дві тисячі люда.

46 Всіх же синів Беняминових, що того дня погибли, було двацять і п'ять тисячей чоловіка, що орудували мечем, а всі були мужі добірні.

47 І метнулись останки з них втеком у степ проти скелі Риммон, шістьсот чоловіка, та й пробували чотири місяці під скелею Риммон.

48 Ізраїлитяне ж вернулись назад і постинали всіх, що ще осталися з Беняминіїв, і скот їх, а всі села, які були близько, повипалювали вогнем.

21

1 І заприсягли Ізраїлитяне в Массифі: Ніхто з нас не оддасть дочки за Бенямія.

2 І скупивсь люд до дому Божого в Сило, і сиділи там до вечора перед Богом, і голосили промовляючи:

3 Про що воно, Господи, Боже Ізраїлів, так ув Ізраїлі сталося, що вже нема цілого одного покоління?

4 Назавтра ж рано вранці построїв там люд жертівника і приніс усепалення і мирну жертву.

⁵ І питали сини Ізрайлеві: Хто з усіх поколінь Ізрайлевих не був в поході з військом Господнім? Бо присягнуто було великою присягою, того, хто не прийде в Массифу перед Господа, скарати смертю.

⁶ І жаль стало Ізрайлитянам братів своїх Беняминіїв і говорили: Тепер вирвано ціле одно покоління з Ізраїля!

⁷ Як нам обмислити про жінки для тих, що zostались, коли ми заклились Господом, що ніхто з нас не оддавати ме за них дочки?

⁸ І питали: Чи нема кого з поколінь Ізрайлевих, що не прийшов був сюди перед Господа в Массифу? Тоді виявилось, що з Явиса Галаадського ніхто не прибув був до громади військової в табір.

⁹ І зроблено перегляд між людиом, і дознались, що з осадників Явиських у Галааді не прибув ніхто.

¹⁰ І послала туди громада дванайцять тисяч найхоробріших мужів, і дано їм наказ: Йдигть і повбивайте осадників Явиських у Галааді мечем, жіноцтво й дїтвору;

¹¹ А при тому ось як з'орудуйте: на кожного мужчину і на всіх жінок, що взнали чоловіче ложе, розпростіте проклін, дївок же зоставте живими. Вони так і вчинили.

¹² І знайшли між осадниками Явиса в Галааді чотириста дївучих жєнщин, що ще мужого ложка не взнали; їх привели вони в табір у Силомі, що в Канаан-землі стоїть.

¹³ Тоді послала вся громада, щоб перемовитись із Беняминіями, що були під Риммон скелею, та й обіцяно їм безпеку.

¹⁴ От і прийшли Беняминії, і передано їм жінок, скілько їх зісталось живими з жіноцтва в Явисі в Галааді. Однакже сих не стало на всіх.

¹⁵ І жалкував люд Ізраїльський вельми, що загине одно покоління в Ізраїлі.

¹⁶ І казали громадські мужі: Як нам обмислити жінками тих, що позоставились? Бо й жіноцтво в Бенямині викорєнено.

¹⁷ І говорєно: Наслідня держава нехай остане уцїлівшим синам Бенямина, щоб не перевелось одно покоління в Ізраїлі;

¹⁸ Але ж і нам не можна дочок наших за них оддавати; бо сини Ізрайлеві поклялись ось як: Проклят, хто оддасть за Беняминія дочку!

¹⁹ Тоді промовили: Що року буває сьвято Господнє в Силомі — а він стоїть на півночі від Бетеля, на востоці від шляху, що йде з Бетеля в Сихему, а на полудні від Лебони —

²⁰ Та й навчили Беняминіїв, кажучи: Йдїть та засядьтєсь у виноградниках,

²¹ І як побачите, що дївчата виходять із Силому на танець і хороводи, то ви повисакауйте з виноградників та й хапайте кожен Силомську дївчину собі за жінку, та й ідїть додому в землю Беняминоу.

²² Якже прийдуть їх батьки чи брати перед нами жалуватись, ми відкажемо їм: Вибачайте, бо ми не взяли про кожного з них жінки на війні, а ви б їм не дали: ваша й вина.

²³ Беняминії так і зробили, та й здобули собі скільки було треба жінок між таньцючими, що їх похапали. Тоді вернулись у свою державу, будували міста та й осїдались там.

²⁴ Ізрайлитяне ж розійшлись тоді кожен у своє покоління та й вернувсь кожен у свою державу.

²⁵ Того часу не було царя в Ізраїлі; кожен чинив, що йому здавалось добрим.

КНИГА РУТИ.

¹ За тих часів, як правували судді, раз якось був в краю голод. І один чоловік з Юдейського Вефлеема пійшов зо своєю жінкою та з двома синами своїми жити в край Моабіїв.

² Чоловік той на ймення Єлимелех, жінка його на ймення Ноема, а два сини його на ймення Махлон та Хілеон; були вони з Ефрату, з Юдейського Вефлеема. І прибули вони в край Моабіїв та й зістались там.

³ І помер Єлимелех, чоловік Ноемин, і вона зісталась з двома своїми синами.

⁴ І одружились вони з Моабитянками: одна на ймя Орфа, а другу звали Рут; і жили там трохи не десять років.

⁵ Але згодом обидва сини її, Махлон і Хілеон, померли, і зісталась та жінка після обох своїх синів і після свого чоловіка.

⁶ І вибралась вона з своїми невістками, та й пійшла з Моабійського краю назад, бо перечула в краю Моабіїв, що Бог показав свою ласку для свого народа й дав йому хліб.

⁷ От вийшла вона з того місця, де жила, а з нею обидві її невістки; і йшли вони шляхом, вертаючись в Юдейський край.

⁸ І каже Ноема двом своїм невісткам: Верніться ви та йдіть кожна до хати до своєї матері. Нехай Господь покаже вам ласку, як ви вчинили з помершими й зо мною!

⁹ Дай, Господи, щоб ви знайшли пристановище кожна в господі свого чоловіка! І вона поцілувала їх. Але вони загомоніли голосно та заплакали;

¹⁰ І промовили до неї: Ні, ми підемо з тобою до твого народа!

¹¹ А Ноема сказала: Вертайтесь, мої доні; навіщо вам йти зо мною? Хіба ж в моєму лоні ще є сини, щоб стали вам за чоловіків?

¹² Вертайтесь, доні мої, ідіть з Богом; бо я вже стара задля того, щоб вийти заміж. Та коли б я й сказала: Я маю надію, і коли б я навіть цієї ж ночі була з чоловіком і навіть породила синів,

¹³ То чи ж можна вам ждати, доки б вони вирости? Чи можна ж вам для того не виходити заміж? Ні, мої донечки! Мені бо далеко гірше жити як вам; бо Господня рука проти мене.

¹⁴ Вони підняли лемент і знов почали плакати. І Орфа поцілувала на прощанні свою свекруху, а Рут зісталась з нею.

¹⁵ І сказала вона: Бачиш, твоя швагрова, жінка брата твого, вернулась до свого народа і до своїх богів; вертайся і ти слідом за нею.

¹⁶ Але Рут сказала: не силуй мене покинути тебе і вернутись од тебе; куди підеш ти, туди й я піду, і де жити меш ти, там і я жити му; твій народ буде моїм народом, і твій Бог моїм Богом;

¹⁷ І де ти помреш, там і я помру, і бажаю, щоб і мене там поховали. Чи так, чи сяк вчинить зо мною Господь, одна смерть розлучить мене з тобою!

¹⁸ Як же вона побачила, що тая твердо постановила собі йти з нею, то й перестала вмовляти її.

¹⁹ От і йшли вони обидві вкупі, доки не прийшли до Вефлеема. Як прийшли вони у Вефлеєм, усе місто заворушилось через їх, і говорили: Чи не Ноема се?

²⁰ Вона сказала їм: не звіть мене Ноемою*, а звіть Марою†, бо Всемогущий послав на мене велике горе.

²¹ Я вийшла звідсіль заможна, а Господь вернув мене сюди з порожніми руками. Навіщо ви звете мене Ноемою, коли Господь напустив на мене допуст, і Всемогущий послав на мене смуток?

²² І вернулась Ноема, і з нею її невістка Рут, Моабитянка, що прийшла з Моабських полів, і прибули вони до Вефлеема саме перед ячмінними жнивими.

2

¹ В Ноеми був родич з чоловікового роду, на ймення Бооз, чоловік дуже заможний, з Елимелехового роду.

² І сказала Рут, Моабитянка, до Ноеми: Пусти мене на поле збирати колоски слідком за тим, в кого запобіжу ласки. Вона сказала їй: То й іди, моя доню.

³ Вона пішла, і прийшовши збирала на полі колоски позад женців. І трапилось так, що та частка поля належала до Бооза, що був з Елимелехового роду.

⁴ Коли це Бооз приходить з Вефлеема і промовив до женців: Господь при вас! Вони одказали йому: Благослови й тебе Господь!

⁵ І сказав Бооз до наймита, що доглядав женців: чия це молодиця?

⁶ Наймит, що доглядав коло женців, відповів кажучи: Ся молодиця Моабитянка, що прийшла з Ноемою з Моабського краю;

⁷ І сказала вона: Будь ласкав, дозволь мені визбирувати колоссе позаду женців! Прийшла вона, та й остає тут од самого ранку й досі; в дома і не була.

* 1:20 Приемна. † 1:20 Гірка.

⁸ І промовив Бооз до Руті: Слухай, небого! Не ходи збирати на инче поле і не переходи звідсіль; будь тутечки з моїми дівчатами.

⁹ Дивись, де вони жнуть на постаті, та й ходи за ними. Я дав приказ хлопцям моїм не чіпати тебе. Як тобі схочеться пити, то йди до посуду та й пий, те, що черпають мої хлопці.

¹⁰ Вона впала ниць і поклонилася до землі, і промовила до його: Чим я запобігла ласку в очах твоїх, що ти приймаєш мене, хоч я й чужоземка?

¹¹ Бооз одповів сказавши їй: Мені розказано про все, що ти зробила задля своєї свекрухи після смерті твого чоловіка, покинувши батька твого і матір твою, і отчину твою та прийшла до народа, котрого ти не знала ні позавчора ні вчора.

¹² Бог прийми це твоє діло! І нехай тобі буде повна нагорода від Господа, Бога Ізрайлевого, до котрого ти прийшла, щоб під його крилами захистити себе!

¹³ Вона сказала: Дозволь мені запобігати ласки в твоїх очах, мій добродію! Ти бо мене звеселив і промовив по серці твоєї рабині, коли я неважна ні однієї зпоміж твоїх служениць.

¹⁴ І сказав їй Бооз, як був час обідати: Ходи сюди і їж хліб, і вмочай свій шматок в оцет. І сіла вона коло женців, і він подав їй праженого хліба; і вона їла, і наїлась до сита, ще й зісталось.

¹⁵ І встала вона, щоб збирати, а Бооз дав приказ своїм наймитам, сказавши: нехай вона збирає колосся і поміж снопами, і не з'обижайте її.

¹⁶ Та й самі колосся із снопів покидайте, нехай вона збирає на харч, і не сварить на неї.

¹⁷ Так збирала вона на полі до вечора, і змолотила зіbrane, і вийшла трохи не ефа ячменю.

¹⁸ Забравши це, вона пішла до міста, і свекруха її побачила, що вона назбирала. Надтож вийняла вона і дала їй ще й те, що в неї зісталось, як вона до сита наїлась.

¹⁹ І сказала їй свекруха: Де ти збирала сьогодні, і де була на роботі? Будь благословен той, хто прийняв тебе! Рут сказала своїй свекрусі, в кого вона працювала, кажучи: Той чоловік, у котрого я сьогодні працювала, на ймення Бооз.

²⁰ І сказала Ноема своїй невістці: Будь він благословен Господом за те, що не позбавив своєї ласки ні живих, ні померших! І сказала їй Ноема: Цей чоловік не чужий для нас; він з нашої рідні.

²¹ Рут Моабитянка сказала: Він навіть сказав мені: Зіставайся з моїми слугами, доки в їх не скінчяться жнива.

²² І сказала Ноема своїй невістці Руті: Це ліпше, моя доню, що ти ходиш меш з його наймичками; ніхто не скаже тобі нічого прикрого на другому полі.

²³ Так вона була все з Боозовими наймичками, щоб збирати колосся, доки й не минули жнива ячмінні і жнива пшеничні, і пішла до своєї свекрухи.

3

¹ І сказала їй Ноема, її свекруха: Доню моя! Чи не пошукати б тобі пристановища, щоб тобі жити в гаразді?

² Бооз, що з наймичками його ти була, це ж наш родич. Оце ж він сіє ночі віє на току ячмінь.

³ Скупайся, намастись, та уберись в своє убрання, і йди на тік, але щоб він тебе не вглядів, доки не скінчать їсти й пити.

⁴ Як же він ляже спати, запам'ятай собі те місце, де він ліг, потім прийди і постели собі у ногах його та й ляж; він тоді скаже тобі, що тобі діяти.

⁵ Рут сказала їй: Вчиню усе, що ти мені сказала.

⁶ І вона пішла на тік і вчинила усе так, як їй звеліла свекруха її.

⁷ А Бооз ів і пив, а розвеселивши своє серце, пійшов та й ліг спати скраю копиці. І вона прийшла тихенько, постелила в ногах його і лягла.

⁸ Опівночі чоловік зжахнувся і підвівся, аж це в його в ногах лежить молодиця.

⁹ І він промовив: Ти хто? Вона сказала: Я Рут, твоя служниця: простягни твоє крило над твоєю служницею, бо ти родич.

¹⁰ Бооз сказав: Будь ти, небого, благословенна од Господа Бога! — Цей останній твій добрий вчинок ти вчинила ще краще за попередній, бо не пішла ти шукати собі парубків, ні вбогих, ні богатих.

¹¹ Тепер, небого, не бійся, я вчиню задля тебе усе, що ти сказала, бо у всіх воротах народа мого знають, що ти добра жінка.

¹² Се й правда, що я родич; але є ще ближший за мене родич.

¹³ Переночуй цю ніч; а вранці, як він тебе прийме, то добре, нехай приймає; а коли він не схоче прийняти, то я прийму тебе, як дійсно живий Господь! Спочивай до ранку.

¹⁴ І спала вона в його в ногах до ранку і встала передніше, ніж вони могли пізнати одно другого; він бо сказав: Нехай ніхто не знає, що молодиця була на току!

¹⁵ І він сказав їй: Подай верхню одежину, що на тобі, подерж її: Вона держала, а він одмірив шість мірок ячменю, завдав їй на плечі, і пійшов до міста.

¹⁶ Вона ж прийшла до своєї свекрухи, а тая сказала: А що, моя доню? вона оповідала їй про все, що зробив для неї той чоловік;

¹⁷ І сказала: Ці шість мірок ячменю він мені дав і сказав: Ти не повинна йти до своєї свекрухи з порожніми руками.

¹⁸ А вона сказала: Потривай, моя доню, поки не довідаєш ся, що з того вийде; бо той чоловік не заспокоїться, не допровадивши свого діла до кінця.

4

¹ Бооз вийшов до воріт і там сів. Коли це переходить попри його родич, про котрого говорив він. І сказав йому: Зайди сюди і сядь тут. Той зайшов і сів.

² І взяв Бооз десять старших чоловіків в городі, і сказав: Сядьте тут. І вони сіли.

³ І сказав Бооз до родича: Ноема, вернувшись з моабитського краю, продає частку поля, що належала до нашого брата Елимелеха.

⁴ Я постановив довести до твого слуху і сказати: Хочеш бути наслідником, то купи при сих, що тут сидять, і при старшинах нашого народу. Коли хочеш викупити, викупи; а як не хочеш одкупити, скажи мені; щоб я знав; бо окрім тебе нема наслідника, а після тебе я. Той сказав: Я викуплю.

⁵ Бооз сказав: Дня того, як купиш поле в Ноєми, ти купив і в Руті Моабитянки, жінки помершого, і повинен взяти її собі за жінку, щоб ім'я помершого в насліддві його збудити.

⁶ І сказав той родич: Не можу я взяти її за себе, щоб не поплутати й свого насліддві. Прийми ти її, бо я не можу прийняти.

⁷ А був давнійше такий звичай в Ізраїля, що як викупляли або міняли, то щоб ствердити діло, один скидав свій чобіт і давав другому; і це було засвідченням в Ізраїля.

⁸ І сказав той родич Боозові: Купуй для себе! І скинув свій чобіт.

⁹ Тоді сказав Бооз до старшин і до усього народу: Тепер ви свідки, що я купую в Ноєми усе, що було Елимелехове і Хілеонове і Махлонове,

¹⁰ А до того ще й беру собі за жінку Руту Моабитянку, Махлонову жінку, щоб зісталось ймення помершого за його насліддві, та щоб не зникло ім'я помершого зпоміж його братів і з воріт його оселі; ви сьогодні тому свідки!

¹¹ І сказав увесь народ, що був коло воріт, і старшини: Ми тому свідки! Нехай Господь вчинить з жінкою, що вступає в твою господу, як з Рахилею і як з Лією, котрі обидві збудували дім Ізраїля. Надбай багатства в Ефраті, і нехай славиться у Вефлеємі ім'я твоє!

¹² А з насіння, що дасть тобі Господь від молоді жінки цієї, нехай стане дім твій, як дім Переза, котрого породила Тамара Юді.

¹³ І взяв за себе Бооз Руту, і вона стала його жінкою. І вступив він до неї, і Господь дав, що вона завагоніла і породила сина.

¹⁴ І говорили жінка до Ноєми: Слава Господеві, що він не покинув тепер тебе без наслідника, що його ймення не загине в Ізраїлі!

¹⁵ Він буде тобі втіхою і дбати ме про тебе на старості літ. Бо його породила твоя невістка, котра любить тебе, котра для тебе стане ліпша за сімох синів.

¹⁶ І взяла Ноема дитятко, і носила його на руках своїх, і стала йому за пістунку.

¹⁷ Сусіди ж дали йому ймення, і сказали: Оце родилась дитина в Ноєми! І дали йому ймення: Обид* . Він батько Ессея, батька Давидового.

¹⁸ Оце ж рід Переза: Від Переза народився Есрон,

¹⁹ А від Езрона народився Рам; од Рама народився Аминадаб;

²⁰ А від Аминадаба народився Нахзон; від Нахзона народився Салмон;

²¹ А від Салмона народився Бооз; а від Бооза народився Обид,

²² А від Обида народився Ессей; а від Ессея народився Давид.

* 4:17 Слуга.

ПЕРВА КНИГА САМУЇЛОВА.*

¹ Був один чоловік із Раматаїм-Зофиму, з гір Ефраїмових, на ймя Елкан, син Ерохама, сина Ілїйного, сина Тохового Зуфієнка, Ефраїмїй:

² І було в його дві жінки: одну звали Анна, другу Феннана. У Феннани були діти, в Анни ж не було дітей.

³ І ходив сей чоловік що року з домівки своєї до Силому, молитись перед Господом Саваотом[†], і приносити жертви. Там були Ілїй, і два сини його Офнїй і Пинеес сьвященниками Господніми.

⁴ Що разу ж, як жертвував Елкана, давав жінці своїй Феннані і всім її синам і дочкам по частині жертівній;

⁵ Анні же давав окрему частину, бо любив її більше, хоч Господь зачинив її матірне лоно.

⁶ Перекірниця ж її допикала їй гіркими речами, щоб їй досадити, що Господь зачинив лоно її.

⁷ Так бувало воно що року, скільки ні ходили вони до Господнього дому, завдає було їй жалю, а та плаче й не їсть.

⁸ Поспитав же чоловік її Елкана: Анно, чого ти плачеш і не їси і чого така сумна? Хиба ж я тобі не дорожчий за десять синів?

⁹ Як же вони раз у Силомі попоїли та напились, піднялась Анна та й пійшла перед Господа; Ілїй же, сьвященник, сів сам на ослоні коло дверей Господнього храму.

¹⁰ І молилась вона в своїй журбі Господеві і плакала гірко.

¹¹ Та й обрелась таким обітом: Господи Саваот! коли змилосердишся над горем раби твоєї та й згадаєш мене і не забудеш раби твоєї та даси рабі твоїй музького пагоньця, дак я передам його Господеві: по весь вік його бритва не доторкнеться голови його.

¹² Тим часом як вона так довго перед Господом молилась, Ілїй придивлявся її устам;

¹³ Анна ж промовляла тихцем, тільки губами ворушила, голосу ж її не чутно було, то ж Ілїй думав, що вона п'яна.

¹⁴ От і рече до неї: Чи довго ще останеш п'яною? Йди, витверезись.

¹⁵ І відказала Анна: Ні, панотченьку: я безщасна людина: вина й впоюючого напитку не пила я, тільки горе серця мого вилила перед Господом.

¹⁶ Не вважай рабу твою за ледащу, бо я тільки з великої туги і печалі досі промовляла.

¹⁷ І відказав Ілїй: Іди з упокоєм; Бог Ізраїлів спевнить, про що ти його благала.

¹⁸ І рече вона: Ой коли б же раба твоя та здобулась на твою ласку! От і пійшла собі молодиця, та й іла і не була вже більш сумна.

¹⁹ Назавтра вранці рано поклонились вони перед Господом та й вернулись додому в Раму. Як же пригорнувся тоді Елкана до жінки своєї, спогадав про неї Господь,

²⁰ І як надійшла пора, Анна завагонїла та й вродила сина, і назвала його Самуїль: бо (казала): у Бога я випросила його.

²¹ Як їйшов же Елкана з усією родиною своєю знов, щоб принести Господеві рокову жертву і все, що він обіцяв,

²² Не пійшла з ними Анна, кажучи своєму чоловікові: коли хлопця відлучу, тоді відведу його, щоб він явивсь перед Господом та й зіставсь там довіку.

²³ І каже їй Елкана, чоловік її: Чини, як тобі лучче; седи дома, покіль відлучиш його. Дай тільки Господи, щоб слово твоє справдилось. От і зісталась молодиця дома та й годувала сина докіль не відлучила.

²⁴ Як же відлучила, взяла вона його в дорогу, та ще й три бики та ефу муки й бурдюк вина, і прийшла до храму Господнього в Силом. Хлопець же був ще маленький.

²⁵ І заколено бика, і привела мати хлопчика перед Ілія.

²⁶ І рече: Панотче, так правда, як живе душа твоя, я та жінка, що тут перед тобою стояла, благаючи Господа;

²⁷ Про се хлопятко благала я, і Господь ізглянувся на моє благання, що заносила до його.

²⁸ Оце ж і я оддаю його Господеві на весь вік його, щоб служив Господеві. От і зоставила його там Господеві.

2

¹ І молилась Анна й промовила: Звеселився дух мій в Бозі; в гору знявся ріг мій в Господі моїм; широко отворились уста мої на ворогів моїх, бо я зраділа спасенням твоїм.

² Нема рівно сьвятого як Господь, нема другого крім тебе; один він бо наша скела, один тільки Бог наш.

* : Також зветься „Перва книга Царів”. † 1:3 Сил небесних, войнства небесного.

³ Не причиняйте слів гордих; надто сьмілі слова нехай не виходять із уст ваших, бо Господь один: Бог тямущий, а діла у него все готові.

⁴ Ламлється лук у потужних, а немічні оперізуються силою;

⁵ Ситі хліб свій заробляють, голодні сьвяткують; неплідна сім раз роджає, плідна яловіє.

⁶ Бог і мертвить, Бог і живить; він зводить у глибину, і в гору підносить;

⁷ Злиденним й багачам (по вподобі) робить, одного веде униз він, другого угору.

⁸ З пороху земного нуждаря підносить, з грязі бідного у гору возносить, щоб з князями посадити, у насліддє престолом слави наділити; бо від Господа основи землі, і він заложив на них кулю земну.

⁹ Ноги праведних він стереже, а безбожники в темряві потонуть; бо не своєю силою кріпкий чоловік.

¹⁰ Хто б устав на Бога згорда, загромить над ним з неба. Судить Бог усю вселенну, міць дає цареві, і помазанцеві рога високо возносить.

¹¹ І вернув Елкана в Раму в домівку свою, а хлопець оставсь служити Господу під назиром сьвященника Ілїї.

¹² Сини ж Ілїїні та були ледачі люде, що не дбали про Господа,

¹³ Анї про обовязки сьвященничі супроти народу. Що заколе бувало хто жертву, то м'ясиво ще вариться, а вже слуга сьвященників приходить з трозубою виделкою в руці,

¹⁴ Та й запускає її в казан, горщик чи то сковороду, і що вилка вутягнуть, бере сьвященник собі! Так вони чинили з усіма Ізраїлитянами, що приходили туди в Силом.

¹⁵ І перш ніж бувало пустять товц з димом, прийде сьвященників слуга та й каже тому, хто жертвує: Давай лишень м'ясива на печеню сьвященникові! Нетреба йому від тебе вареного м'ясива, дай сирцем!

¹⁶ Як відкаже ж йому той: Перше треба пустити з димом тук, як се належить, тоді й бери що тобі любо, так він відказує йому: Ні, зараз давай, а не даси, возьму силоміц!

¹⁷ Оце ж були дуже тяжкі провини перед Господом обох молодиків, бо вони відвертали від приношення жертв Господеві.

¹⁸ Самуїл ж доглядав служби перед Господом, хлопчик, підперезаний ільяним оплічем (ефодом).

¹⁹ До того ж обмисляла його мати верхньою маленькою одежиною та й приносила що року, приходючи з чоловіком, щоб зложити на жертву.

²⁰ І благословляв тоді Ілїй Елкану й жінку його щоразу, й промовляв: Нехай дасть тобі Господь потомків від сієї жінки намість відданого, що віддав еси його Господеві! Тоді вертались вони у свою домівку.

²¹ І погодив Господь Анні так, що вона вродила ще три сини й дві дочки. Молодик же Самуїл ріс при Господі.

²² Був Ілїй дуже вже старий чоловік. Однакже, як бувало почує, що коять сини його всьому Ізраїлеві, та що вони пригортаються до женщин, що служили при громадському наметі,

²³ Так і каже було їм: Про що ви коїте таке, як я чую від усього люду Ізраїльського?

²⁴ Ні, діти мої, ледача йде про вас поголоска, яку я зачуваю; ви приводите до переступу народ Господень!

²⁵ Як чоловік провиниться проти чоловіка, то помоляться про його Господеві, як же чоловік (сьвященник) провинить Господеві, то хто помолиться ме за ним? Но вони не слухали батькового слова, бо Господь признає вже їм смерть.

²⁶ Молодий же Самуїл підростав як раз більше і здобував усе більш ласку в Господа, як і в людей.

²⁷ І прийшов Божий чоловік до Ілїї та й рече йому: Тако глаголе Господь: Чи я ж не об'явився домові батька твого, як вони були ще в дому Фараоновому в Єгипті,

²⁸ Та чи не вибрав його собі із усіх поколінь Ізраїлевих у сьвященники, щоб приступав до жертівника мого, щоб запалював кадило і носив ефод передо мною? Чи не уділав я домові отця твого з усіх жертв синів Ізраїлевих?

²⁹ Про що ж се ви берете під ноги мої жертви й хлібні приноси, що я заповідав для храмини моєї, і чому ти поважаєш синів твоїх над мене, що ви годуєтесь найпереднішими частями з усіх жертв народу мого Ізраїля?

³⁰ За се ж ось як говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я сказав був: дім твій і дім отця твого буде служити перед лицем моїм по віки; та тепер говорить Господь: не так воно буде; бо я прославлю тих, що мене будуть прославляти, а хто мене зневажає, того соромити му.

³¹ Настане час, що відсічу руку твою і руку дому вітця твого, так що в твоїй родині не буде старця.

³² Тоді будеш позирати на противника твого у всьому щастю Ізраїлевому, та в твоїй родині не буде нікого старезного по всі дні.

³³ Та не відкину я всякого з тебе від жертівника мого, щоб колоти очі твої, і мучити душу твою; усе ж потомство твоє в середніх літах буде гинути.

³⁴ Ознакою ж тобі, що станеться з обома синами твоїми, Офнієм і Пинеесом, буде: що вони обидва помруть одного дня.

³⁵ Я ж собі поставлю надійного святищенника, що чинити ме волю мою по душі мені; і збудую йому незрушиму господа, і буде він по всі дні ходити перед помазаником моїм.

³⁶ І буде колись так, що, хто б ні зоставсь із потомків твоїх, приходити і припадати ме перед ним, випрошуючи гроша срібного і скибочку хліба, та казати ме: Прийми мене на яку послугу в твоїй левітському урядованню, щоб мати чим прохарчуватись.

3

¹ Молодик же Самуїл доглядав служби перед Господом під назиром Ілія. Слово Господнє було того часу рідко, мало хто мав і видіння Господні.

² Оце ж того часу, як уклавсь Ілій спати на звиклому своєму місці, і почали йому заплещуватись очі, так що вже не бачив нічого;

³ Також і світильника Божого ще не згашено, лежав і Самуїл у храмі Господньому там, де стояв ковчег Божий:

⁴ Аж ось озвався Господь: Самуїле! Самуїле! Сей відказав: Ось я!

⁵ Та й побіг до Ілія й каже: Ось я! Ти мене кликав. А той каже: Не кликав я. Лягай знов спати. Він пійшов і ліг спати.

⁶ Господь же озвався ізнов: Самуїле! Самуїле! Схопився Самуїл, пійшов до Ілія й каже: Ось я! Ти мене кликав. Той же відказує: Не кликав, синку. Лягай знов спати.

⁷ Самуїл же та не взнав ще (голосу) Господа, і не було ще йому обяву.

⁸ І промовив знов Господь до Самуїла в третє. Він схопився і прийшов до Ілія та й каже: Ось я! Ти ж бо кликав мене. Тоді постеріг Ілій, що се був Господь, що кликав хлопця.

⁹ І каже Ілій Самуїлові: Ійди, лягай спати, а коли б він тебе кликнув, ти відкажи: Глаголи, Господи, раб твій слухає. І Самуїл пійшов та й ліг на своєму місці.

¹⁰ І прийшов Господь, став і промовив, як і за першими разами: Самуїле! Самуїле! Самуїл сказав: Глаголи, твій раб чує.

¹¹ І рече Господь Самуїлові: Я вдю в Ізраїлі таке діло, що хто почує, в того обіш звиніти ме.

¹² Того дня справджу на Ілії все, що я глаголав про його родину; я почну та й докінчу:

¹³ Я ж обявив йому, що я покараю родину його на віки за ту провину, що він знав, яку сини його чинять погань, та й не зупиняв їх;

¹⁴ Оце поклявся я домові Ілієвому, що переступів родини Ілієвої не спокутувати ні заковлюваними жертвами, ні приносами хлібними по віки.

¹⁵ І лежав Самуїл до ранку, вранці ж піднявся та й відчинив двері в храмі Господньому; але страхався Самуїл обьявити Ілієві се видінне.

¹⁶ Ілій же кликнув Самуїла й каже: Синку Самуїле! Той відказує: Ось я!

¹⁷ І питає: Що воно таке, про що говорив до тебе Господь? Не втаюй від мене. Бог зробить те й те тобі, коли що потаїш до того, що він глаголав до тебе.

¹⁸ От і поставив перед ним Самуїл усю річ і не вмовчав ні же. Відказав тоді: Він — Господь; що йому до вподоби, те й учинить.

¹⁹ Самуїл же виріс, і Господь був із ним, і не дав ні одному слову упасти на землю.

²⁰ І взнав увесь Ізраїль від Дану та й до Берсабії, що Самуїла явлено пророком в Ізраїлі.

²¹ І являвся дальш Господь у Силомі, як обявився Самуїлові словом своїм Господнім.

4

¹ І пійшов поклик Самуїлів по всьому Ізраїлеві, і виступили Ізраїлитяне на війну проти Філістіїв та й отаборились при Авен-Езері, тим часом як Філістії отаборились під Афеком.

² І вдарили Філістії на Ізраїля, і поконали Філістії Ізраїлитян, і побито їх на боевому майдані в чистому полі до сорока тисячей.

³ Як вернувся ж люд у табір, говорили громадські мужі Ізраїлеві: За що побив нас сьогодні Господь перед Філістіями? Ось візьмімо з Силому до себе скриню закону Господнього, щоб ійшла посеред нас і спасла нас із рук ворогів наших.

⁴ І послав народ у Силом, і взяли звідти ковчег закону Господа Саваота, що царює над херувимами, а обидва сини Ілієві, Офній та Пинеес провозжали скриню завіту Господнього.

⁵ Як прибула ж скриня закону Господнього в табір, то увесь Ізраїль підняв такий сильний крик, що аж земля застогнала.

⁶ Почувши ж Філістії голосний гук, питали: Чого се такі грімкі оклики в таборі Еврейському? І як дознались, що ковчег Господень прибув у табір,

⁷ Так полякались Філістії, бо говорили: се той Бог прибув до них у табір; і казали: Горє нам тепер, бо такого не було ні вчера ні три дні тому!

⁸ Горє нам! хто врятує нас із потали сього страшного Божества? Се те саме божество, що побило Египтїїв всякими карами в пустині!

⁹ Кріпіться і покажіть себе мужами, Филістії, щоб не зробились крепаками в Евреїв, як були вони крепаками вашими. Ставайте мужно з ними до бою!

¹⁰ І вдарили Филістії, Ізраїлитяне ж підлягли, та й побігли кожен у свій намет, а був побій вельми тяжкий, і полягло Ізраїля трийцять тисячей чоловіка піхоти.

¹¹ Та й скриню Господню взято і обох синів Лієвих убито.

¹² Утікаючи же один Беняминий з місця бою, прибіг того ще самого дня в Силом з розідраною одежою і з порохом на голові.

¹³ Як він прибув, сів Ілїй на своєму стілці коло дверей і позирав на шлях, бо серце його боялось за ковчег Божий. Як же прийшов чоловік той і сповістив місто, так заплакав увесь город.

¹⁴ Почувши Ілїй крик, питає: Що се за крик? Тоді підійшов той чоловік та й приніс Лієві звістку.

¹⁵ Лієві ж було вісімдесят і дев'ять літ віку, і очі в його потемніли, так що він уже не добачав.

¹⁶ Як же сказав той чоловік Лієві: Я той, що прибув з табору, і сьогодні втік з боевого поля, він запитав: Що ж там сталося, сину?

¹⁷ Посел дав йому таку відповідь: Кинувсь навтеки Ізраїль перед Филістіями, до того полягло вельми багатою люду; твої обидва сини, Офній і Пинеес мертві та й скриню Божу взято!

¹⁸ Як же сказав про ковчег Божий, упав той із стільця коло дверей горілиць, зломив шию й умер: був бо й старий і важкий собі чоловік. Сорок год суддював над Ізраїлем.

¹⁹ Невістка ж його, жінка Пинеесова, та була вагітна, і як почувла звістку про втрату ковчега Господнього і що її свекор і її муж мертві, так упала та й породила; бо вхопили її болі.

²⁰ Як же приходилось їй умерти, казали їй жінки, що стояли навкруги: Не сумуй, ти вродила сина. Однакже вона не відказала нічого і не вважала вже на те.

²¹ Тільки назвала хлопця Іхабод (безславний), бо казала: Зникла слава Ізрайлева через те що втерли Божу скриню, а вона свекра й мужа.

²² І промовила вона: Зникла слава Ізрайлева, бо взято ковчега Божого!

5

¹ Филістії ж узяти скриню Божу до себе та й перенесли її з Абен-Езера в Азот.

² Тоді взяли Филістії скриню Божу, та й унесли її в храм Дагонів, та й поставили її коло Дагона.

³ Як же назавтра рано вранці прийшли Азотії в Дагонів храм, так побачили, що Дагон упав перед ковчегом Господнім та й лежить на своєму лиці. І взяли вони Дагона та й поставили знов на його місце.

⁴ Назавтра ж рано вранці застали, що Дагон упав перед ковчегом Господнім на своє лице, та ще й голова Дагонова й обі руки його лежать відбиті на порозі; осталося тільки туловище Дагонове.

⁵ Тим жерці Дагонові і всі що виходять у храм Дагонів, і по сей день не ступають на поріг Дагонів ув Азоті.

⁶ І налягла рука Господня тяжко на Азотян; він заразив їх і вдарив їх болючими наростами в Азоті і в цілому займищі його.

⁷ Як постерегли се Азотяне, сказали вони: Нехай не зістається в нас скриня Бога Ізрайлевого бо рука его налягла тяжко на нас і на нашого бога Дагона.

⁸ І послали й позбирали всіх князів Филістійських і казали: Що нам чинити з Ізрайлевим Богом? Ті відказали: Нехай перенесуть ковчег Бога Ізрайлевого в Гет. І перенесли туди ковчег Бога Ізрайлевого.

⁹ Тільки ж, як перенесено його, рука Господня налягла на город страшно й ударила осадників міських, малою й великою, і понаростали на них гужи.

¹⁰ І відослали вони ковчег Божого в Аккарон. Як же прийшла скриня Божя в Аккарон, заголосили Аккароняне: Перенесли вони до нас ковчег Бога Ізрайлевого, щоб оддати на смерть нас і народ наш!

¹¹ Тоді послали й позбирали всіх князів Филістійських та й вимагали: Відошліте ковчег Бога Ізрайлевого, щоб вернувся на своє місце і не губив нас і народ наш. Бо обняла увесь город смертна тривога, так важко налягла на них рука Господня.

¹² Которі не вмірали, ті мучились від болючих наростів, так що голосінне в городі здійсмалось під саме небо.

6

¹ І перебула так скриня Господня у Филістійському займищі сім місяців (і наповнилась земля їх мишами).

² Тоді поскликали Филістії жерців та ворожбитів та й промовили: Що нам чинити з ковчегом Господнім? Навчіте нас, яким робом вернути нам його на його місце.

³ І відказали ті: Коли хочете відослати скриню Ізрайлевого Бога, так нехай не вертається впорожні, а дайте їй те, що повинні у жертву за гріх; тоді одужає й знати мете, чому рука його не відступає од вас.

⁴ А ті сказали: Що ж то за спокутню жертву маємо принести йому? Вони відказують: Поглядом на лічбу князів Філістійських — п'ять золотих гуль і п'ять золотих мишей, бо кара одна мучить вас, як і ваших князів.

⁵ Оце ж зробіть подобини ваших гуль і подобини ваших мишей, що пустошать землю, та й ушануйте Бога Ізрайлевого; може він тоді не вагоніте ме рукою своєю на вас і над вашими богами і над вашою землею.

⁶ Про що вам показувати себе запеклими, як показали себе запеклими Єгиптії та Фараон? Адже ж, як він покарав їх, то вони таки відпустили їх?

⁷ Оце ж возьміть та й зробіть новий віз, і возьміть дві дійні корови, що не ходили ще в ярмі, позапрягайте корови до воза, а телята їх верніте від них додому;

⁸ Тоді возьміте скриню Господню та й поставте на віз; золоті ж ті річі, що зробите яко покутню жертву, положіть в прискринок з боку її, та й нехай собі йде;

⁹ А уважайте: коли вона простувати ме 'д своїй границі на Бетсаміс, так се певно він зробив нам сю велику халепу; коли ж ні, так знати мемо, що не його рука побила нас, а сталось воно случаєм.

¹⁰ Так і зробили люде; узяли дві дійні корови та й запрягли в воза, телята ж їх задержали дома.

¹¹ І поставили скриню Господню на возі і ящик з золотими мишами й подобинами своїх гуль.

¹² Корови ж побігли просто дорогою на Бетсаміс; вони йшли все одним шляхом, ревучи, але не звертали ні праворуч ні ліворуч. Князі ж Філістійські йшли за ними аж до Бетсаміського займища.

¹³ Бетсаміські ж люде жали саме пшеницю в долині, а споглянувши, побачили ковчега, і зраділи, що його узріли.

¹⁴ Віз же дійшов до поля Йозуї, Бетсамія, і там зупинив ся. А був там величезний камінь. І порубали вони воза на дрова, а корови принесли Господеві на всепаленне.

¹⁵ Левії ж здоймили скриню Господню і прискринок із золотими річами в йому, та й поставили на великому камені. А Бетсаміські люде приносили всепалення і заколювали в той день Господеві жертви.

¹⁶ І бачили се всі пятеро князів Філістійських, та й вернулись того ж дня в Аккарон.

¹⁷ Ось які були болячкові гулі з золота, що вистачили Філістії Господеві на спокутню жертву: за Азот одна, за Газу одна, за Аскалон одна, за Гет одна, за Аккарон одна:

¹⁸ До того й золоті миши по лічбі всіх міст Філістійських, що під п'ятьма князями, від міст утверджених аж до відкритих сіл, та до величезного каменя, що на йому поставили скриню Господню, та що і по сей день на полі Йозуї, Бетсамія.

¹⁹ Ехоніенкам же склалась біда між людьми Бетсаміськими, що вони розглядували ковчега Господнього. Убив бо він з них п'ятдесят тисяч і сімдесят чоловіка. І заплакав народ, що Господь учинив між людом таку погубу.

²⁰ І промовляли Бетсамії: Хто встоїть поблизу Господа, сього сьвятого Бога? До кого він тепер піjde від нас?

²¹ І послали до осадників Киріятриму і звеліли сказати: Філістії вернули назад скриню Господню. Прибувайте та возьміте її до себе.

7

¹ І прийшли осадники з Киріятриму та й узяли скриню Господню, і принесли її в Абинадабову госпду, на узгірре, та й посвятили сина його Елеазара на те, щоб він доглядав скрині Господньої.

² З того часу, як пробував ковчег у Киріят-Яримі уплило часу немало, двацять год. І обернувся увесь дом Ізраїлів до Господа.

³ Самуїл же промовляв до всього дому Ізрайлевого так: Коли хочете знов обернутись із усього серця до Господа, так повикидайте з серед себе чужоземні боги та ті Астарті, та прихилітесь серцем вашим до Господа, щоб вам його одного шанувати; от він і визволить вас із потали Філістійської.

⁴ І покинули сини Ізраїлеві Баала з Астаротами, й стали служити одному Господу.

⁵ Повелів тоді Самуїл: Поскликайте всього Ізраїля в Массифу: помолюсь я за вас Господеві.

⁶ І зійшлись вони в Массифу, і черпали воду й виливали її перед Господом та постили того дня і признавались там: Провинили ми Господеві. І судив Самуїл суд синам Ізрайлевим у Массифі.

⁷ Як же довідались Філістії, що Ізраїлитяне скупились докупити в Массифі, то двинулись туди князі Філістійські проти Ізраїля.

⁸ І прохали Самуїла Ізраїлитяне: Не переставай благодати за нас Господа, Бога нашого, щоб визволив нас із потали Філістійської!

⁹ І взяв Самуїл ссуче агнятко, та й приніс його Господеві на всепаленне, і звивав Самуїл до Господа про Ізраїля, й вислухав його Господь.

¹⁰ Саме ж тоді, як Самуїл приносив усепалення, наблизились Филістії воювати Ізраїля. Господь же загремів того дня страшним громом над Филістіями і навіть на них страх, і підлягли вони Ізраїлеві.

¹¹ І вирушили Ізраїлитяне з Массифи, і вганяли за Филістіями і побивали їх мало не до Бетхору.

¹² Самуїл же взяв величезного каменя та й поставив його між Массифою і Сенном, і назвав його Авен-Езер*, та й промовив: Ось поки Господь дав нам підмогу!

¹³ Так упокорені стали Филістії, і не вламувались вони вже в займища Ізраїлеві; і тяготіла рука Господня на Филістіях поки було віку Самуїлового.

¹⁴ Ті ж городи, що поодіймали Филістії в Ізраїля, вернулись до Ізраїля, від Аккаруну та й до Гету; бо й те займище, що тягло до їх, вирвав Ізраїль із рук у Филістіїв. І настав мир між Ізраїлем і Аморіями.

¹⁵ Самуїл же суддював ув Ізраїлі поки й віку його було,

¹⁶ І ходив він що року навкруги, одвідуючи Бетель і Галгал і Массифу, і судив Ізраїлеві суд на всіх сих місцях.

¹⁷ Тоді вертався у Раму, бо там жив, і там судив він Ізраїля, і спорудив там Господеві жертівника.

8

¹ Як зробився Самуїл старим, понастановляв сини своїм суддями над Ізраїлем.

² Перворідень його звався Йоил, другий же син Абія. Сі суддювали в Берсабії.

³ Та сини його не ходили путями його: шукали вони користі своєї, давали підкуплювати себе й судили криво.

⁴ І посходились докупити всі громадські мужі в Ізраїлі, і прийшли до Самуїла в Раму,

⁵ Та й промовили до його: Ти вже старенький, сини же не ходять путями твоїми, то ж постав царя над нами, щоб нами правив, як се діється в інших народів.

⁶ Самуїл же не вподобав сього, як вони промовляли: Дай нам царя, щоб нам правив. І молився Самуїл Господеві;

⁷ Господь же повелів Самуїлові: Слухай вимагання людського в усьому, чого бажають; бо не тебе вони відопхнули, ні! мене вікинули, щоб я не царював над ними;

⁸ Так само, як поводитись вони з того часу, як вивів я їх із Єгипту, та й досі, покидали мене, і служили богам іншим, так поводиться вони й проти тебе.

⁹ Оце ж слухай їх голосу; та тільки остережи їх і поясни їм права того царя, що буде над ними царювати.

¹⁰ І переказав Самуїл все, що глаголав Господь, людові, що допевнявся од його царя,

¹¹ Та й говорив: Ось які будуть права в того царя, що царювати ме над вами: сини ваші забирати ме він і приставляти до возів та до коней своїх, і будуть вони бігати поперед колесницями його;

¹² І щоб отаманували над півсотнями та тисячами, й орали поля його, та жали хліб його, та щоб вирабляли йому воєнну зброю і знаряддя до возів його;

¹³ Дочки ж ваші забирати ме, щоб йому робили мастило, та варили та пекли;

¹⁴ З вашого поля, виноградника й оливного саду що лучше брати ме та своїм урядникам роздавати ме.

¹⁵ З вашого посіву й виноградну вимагати ме десятину та й роздавати ме своїм різанцям та слугам своїм;

¹⁶ Ваші раби й рабині як і лучших молодців ваших, та осли ваші брати ме і на свою роботу буде обертати;

¹⁷ З дрібного скота вашого буде десятину вимагати, а самі ви будете його крепачами.

¹⁸ Як же ви колись нарекати мете на вашого царя, що вибрали собі, тоді Господь не буде слухати вас.

¹⁹ Нарід же не хотів Самуїлової ради послухати, і каже: Ні бо таки, нехай буде царь над нам,

²⁰ Щоб ми були рівня іншим народам, і нехай царь наш судить нас, і гетьманує над нами, і воює в наших війнах.

²¹ І вислухав Самуїл усе, що люд промовляв, та й поніс перед Господа.

²² Господь же повелів Самуїлові: Послухай вимагання їх і постав над ними царя. І відказав Самуїл мужам Ізраїлевим: Ідіт по домівках своїх.

9

¹ Був один чоловік із роду Беняминового, на ймя Кис, син Авіїла Зероренка, Бехоратенка, Афієнка, сина Еміні, чоловік великої сили.

* 7:12 Камінь підмоги.

² І був у його син, на ймя Саул, статний і вродливий. Не було між Ізраїлителями вродливішого над його. Головою вищий був він над кожного в народі.

³ І зайшли були кудись пустош ослиці Киса, батька Саулового. І звелів Кис своєму синові Саулові: Возьми одного кметя з собою та йди пошукати ослиць.

⁴ І перейшли вони гори Ефраїмові і перейшли займище Салиса, та й не знайшли; і пройшли вони землею Салимовою, та не було й там; тоді пройшли займищем Беняминим, та не знайшли й там.

⁵ Як же дійшли до займища Зуф, каже Саул своєму слугі, що був із ним: Ходімо додому, ато панотець мій, замість ослиць, журити меться про нас.

⁶ А той каже йому: Оттут у сьому городі живе Божий чоловік, чоловік славетний; все, що він скаже, так і сповнюєся. Ходім туди; може він справить нас на дорогу, якою б нам йти.

⁷ Відказав же Саул своєму слугі: Добре, та як прийдемо туди, що принесемо тому чоловікові? бо хліб увесь вийшов у торбах наших, а гостинця в нас немає, щоб тому Божому чоловікові принести. Що в нас є?

⁸ І відказав слуга Саулові ще раз та й каже: У мене є четвертина срібного секеля; оддаймо Божому чоловікові, а він вкаже нам дорогу нашу.

⁹ Колись казано так в Ізраїлі, як йшли питати в Бога: Ходімо до ворожбита: Бо тих, що тепер звуться пророками, звано в давнину віщунами.

¹⁰ І каже Саул своєму слугі: Твоя правда; ходімо. От і пійшли в місто, де був Божий чоловік.

¹¹ Ійдучи в місто стежкою в гору, зустріли вони дівчат, що йшли по воду, і спитали їх: Чи тут є віщун?

¹² Ті відказали їм та й говорять: А ось він поперед тебе; тільки квася, бо він саме прийшов у город, тому що люд справляє сьгодні сьвято жертівне на вижині.

¹³ Як прийдете в город, ще як раз застанете його, перш ніж пійде на висоту обідати; бо люде не їсти муть покіль він не прийде, тим що він благословляє жертівну трапезу, і тільки тоді їдять зазвані. Оце ж ідіте, бо саме тепер його застане.

¹⁴ І пійшли вони в город. Як же прийшли саме в середину міста, аж іде звідтіля зустріч їм Самуїл, щоб взійти на узгірре.

¹⁵ Господь же днем перед приходом Саула зробив ось який обяв Самуїлові:

¹⁶ Завтра о сій добі надішлю я тобі чоловіка з Беняминової землі, і ти помажеш його в князі над моїм народом Ізраїлем. Визволить він мій народ із потали Филістійської: бо я зглянувся на тісноту люду мого, і дійшло до мене кликанне його.

¹⁷ Як же побачив Самуїл Саула, дав йому звістку Господь: Се той чоловік, що глаголав я про його. Він панувати ме над моїм людом.

¹⁸ І наближився Саул до Самуїла в воротах та й питає: Скажи мені, де живе віщун?

¹⁹ І відказав Самуїл Саулові: Се я віщун; ййди поперед мене на узгірре. Сьгодні ви трапезувати мете з мною; завтра ж уранці відправлю тебе, і про все, що в тебе на серці, скажу тобі.

²⁰ А про ослиць, що вже третій день як десь ділись, ти не журися, вони бо знайшлись. І кому ж буде все дороге в Ізраїлі? Чи не тобі та домові батька твого?

²¹ І відказав Саул: Я ж тільки Беняминій, потомок з найменьшого покоління Ізрайлевого, та ще ж і рід мій найменьший з усіх родів покоління Беняминового; про що ж так говориш до мене?

²² Самуїл же взяв Саула й слугу його і завів їх в сьвітлицю та й указав їм переднє місце між зазваними; а було їх з трийцяток чоловіка.

²³ І звелів Самуїл кухарові: Подай сюди частину, що передав я тобі, тую, що я тобі казав про неї: Приховай її.

²⁴ І приніс кухар лопатку та й положив перед Саулом. І рече Самуїл: Се тобі дано зайве, бери перед себе й їж, бо нарочно се приховано для тебе, як я зазивав людей. От і обідав Саул того дня з Самуїлом.

²⁵ І спустились вони з гори в місто, і розмовляв Самуїл із Саулом в горішній сьвітлиці, і постелено Саулові там на крівлі, і ліг він спати.

²⁶ Як зачервоніла ж зоря вранці, покликнув Самуїл до Саула на горищі: Встань, я проведу тебе. І встав Саул, і вийшли вони оба з дому, він та Самуїл.

²⁷ Наближуючись до границі міської, сказав Самуїл Саулові: Звели слугі, щоб випередив нас, сам же зупинись, а я відкрию тобі Боже слово.

10

¹ І взяв Самуїл олійню посудинку та й полив з неї голову йому, потім поцілував його й промовив: Сим помазав тебе Господь у князі над народом своїм Ізраїлем. Царювати меш над людом Господнім і визволиш його з потали ворогів його, що окружили його; а ось тобі й ознака, що Господь помазав тебе в царі над своїм насліддем:

² Як пойдеш від мене, зустрінешся коло гробу Рахилиного на грязищі Беняминів, в Зелзасі, з двома чоловіками, що скажуть тобі: Ослиці, що ти ходив шукати, знайшлися, та панотцеві твому байдуже тепер про ослиці; він журиться про вас і каже: Що сталося із моїм сином?

³ Як же пойдеш звідти далій і прийдеш до Тавор-дуба, зустрінуть тебе там три чоловіка, що йти муть у Бетель до Бога. Один нести ме троє козенят, один три буханці хліба, а один бурдюк вина.

⁴ Вони тебе повитають і дадуть тобі два буханці хліба, і ти приймеш від них.

⁵ Потім прийдеш на горбок Божий, де стоїть залаго Филістійська, і як увійдеш там у місто, зустрінеш громаду пророків, що сходити муть з вижини, і перед ними арфа, бубен, сопілка і гуслі, а вони пророкують;

⁶ І зійде на тебе дух Господень, що й ти, як вони, будеш пророкувати, і відмінишся в іншого чоловіка.

⁷ І як здійсняться сі ознаки, тоді чини, що може рука твоя; бо з тобою Бог.

⁸ І прийдеш перш мене в Галгал, бо й я прийду туди до тебе, щоб там принести всепалення і мирну жертву. Сім день дожидай, покіль прийду до тебе і з'ясую тобі, що чинити.

⁹ Як же Саул обернувся, щоб йти від Самуїла, дав йому Бог інше серце, і всі ознаки сповнилися того ж дня.

¹⁰ Як прийшли вони туди на узгіррі, зустріла його громада пророків, і найшов на його дух Божий, і він пророкував між ними.

¹¹ Як убачав же його, хто знав його перше, як він однаково з іншими пророками пророкує, питали одно одного: Що се зробилось із Кисовим сином? Чи то ж і Саул у пророках?

¹² І відказував один другому: А тим хто батько? З сього повстала приповідка: Чи то ж і Саул у пророках?

¹³ Як же перестав пророкувати, прийшов він на узгіррі.

¹⁴ І поспитав дятко Саулів у його і в слуги його: Куди ви ходили? Каже: Шукати ослиць, а як ніде не знайшли, кинулись до Самуїла.

¹⁵ І каже Саулів дядько: Розкажи мені, що вам казав Самуїл.

¹⁶ Відказав Саул дядькові: Сказав нам, що ослиці знайшлися. А про те, що Самуїл сказав про царство, не признався йому.

¹⁷ І покликав Самуїл нарід до Господа в Массифу,

¹⁸ І промовив синам Ізрайлевим: Тако глаголе Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і визволив вас із потали в Єгипті і в усіх царств, що вас тіснили.

¹⁹ Ви ж тепер покинули вашого Бога, що був помічником вашим у всіх ваших нуждах і тіснотах, та й сказали: Царя постав над нами! Оце ж ставайте перед Господом по поколіннях і по родинах ваших.

²⁰ І звелів Самуїл приступати всім поколінням Ізрайлевим, і впав жереб на покоління Беняминове.

²¹ Тоді звелів поколінню Беняминівому приступати по родинам, і вказав жереб родину Матріївську. Тоді звелів родині Матріївській приступати чоловік за чоловіком, і вказав жереб Саула Кисенка. Тільки ж його шукали, та й не знайшли.

²² І поспитали ще раз Господа: Чи він же приїде? І відказав Господь: Він сховався дома.

²³ І побігли туди й привели його. І як увійшов між люде, перевисував кожного цілою головою.

²⁴ І промовив Самуїл до всього люду: Ви бачите, кого вибрав Господь; не має він нікого до пари. І кликнув увесь нарід: Нехай жиє царь!

²⁵ І виложив Самуїл перед народом права царські, списав їх у книзі та й положив перед Господом. І відпустив Самуїл увесь люд, кожного в домівку його.

²⁶ Пійшов і Саул додому в Гиву і провозжали його хоробріші, що порушив Господь серця їм;

²⁷ Деякі негідники мовляли: Чи сьому то спасати нас? І нехтували ним, і не принесли йому ніякого гостинця. Але він наче б не замічав того.

11

¹ Як упило з місяць, наступив Аммоній Наас та й обліг Явис у Галааді. І послали всі городяне Явиські сказати Наасові: Учини вмову з нами, дак піддаємось тобі.

² Аммоній же Наас відказав їм: Я вчиню з вами вмову, але таку, щоб виколов я кожному з вас праве око і тим зробив сьміховище з усього Ізраїля.

³ І відказали йому громадські мужі Явиські: Дай нам сім день речення, а ми пошлемо послы по всьому займищу Ізрайлевому, і коли ніхто не озветься допомогти нам, так піддаємось тобі.

⁴ Як же прийшли послы в Гиву Саулову і переказали слова отті в слух народа, заплавав увесь люд у голос.

⁵ Саул же йшов саме з поля позад волів додому, і питає: Що сталося людові, чого він плаче? І з'ясували йому слова городян Явиських.

⁶ Як же почув сі слова, найшов на Саула дух Божий, і запалав він страшним гнівом.

⁷ І вхопив Саул оба воли, порозрубував на шматки, та й порозсилав через посли по всьому займищу Ізрайлевому навкруги з покликом: Хто не вирушить із Саулом та з Самуїлом, того волам зробить він те саме. І обняв людей страх Господень, і вирушили вони, як один чоловік.

⁸ І як він переглядав їх у Безеці, було синів Ізрайлевих триста тисячей, а трийцять тисячей мужів Юдиних.

⁹ І сказав тоді послам, що прийшли: Сповідітьте городян Явиса Галаадського: Завтра буде вам підмога, як обогріє сонце. І прийшли посли, і сповістили про се городян Явиських, і вони зраділи.

¹⁰ І сказали городяне Явиські Насові: Завтра ми вийдемо до вас, тоді чинити мете з нами, що вам угоднo.

¹¹ Назавтра ж поділив Саул людей на три часті, і вламались вони в час ранньої сторожі в табір, та побивали Амоніїв, аж день огрівся. Що ж із них зісталось, те розсипалось так, що й двох їх не було вкупі.

¹² І промовив люд до Самуїла: Хто се питає: Чи Саулові ж та царювати над нами? Давай їх сюди, ми повбиваємо їх!

¹³ Саул же відказав: У сей день не можна нікого вбивати, бо сьогодні Господь подав поміч Ізраїлеві.

¹⁴ І сказав Самуїл народіві: Ходімо в Галгал, та поновімо там царство.

¹⁵ І двинув увесь люд у Галгал, і поставив там Саула перед Господом царем. І принесли там мирні жертви перед Господом. І веселились там, Саул і всі Ізраїлитяне велико.

12

¹ І промовив Самуїл до всього Ізраїля: Оце уволів я вашу волю в усьому, що ви приносили перед мене, і поставив царя над вами.

² От царь від сього часу ходити ме перед вами, я ж уже зробився старим та сивим, а сини мої між вам. Я з молодих літ моїх та й по сей день перед вашими очима чинив діло мое.

³ Ось я: виступайте проти мене перед Господом і помазанником його, наколи в кого взяв я вола чи осла, або кого тіснив, кого насилував, від кого взяв підкуп і закryw в його справі очі мої; виступайте проти мене; так я все те вам повертаю.

⁴ І відказали вони: Ти не з'обиджав нас і не тіснив нас і нічого нї в кого не загарбав.

⁵ І сказав їм: Господь свідком на вас і помазанник його свідком в сей день, що ви не знайшли проти мене нічого. І промовили: Свідок!

⁶ Рече тоді Самуїл до людю: Свідок Господь, що поставив Мойсея та Арона і вивів батьків ваших із Єгипту.

⁷ Тепер же приступіте: буду судитись з вами перед Господом про всі добродійства Господні, що він оказав вам і батькам вашим.

⁸ Як прийшов Яков у Єгипет, а батьки ваші кликнули до Господа, то послав Господь Мойсея та Арона, і вивів ваших батьків із Єгипту, і обмислив вас осадю в цій землі.

⁹ Вони ж забули Господа, Бога свого, і він оддав їх на поталу Сисарі, гетьманові Азорському, і на поталу Філістиям та цареві Моабійському, що воювали з ними.

¹⁰ Та коли вони заголосили до Господа і промовляли: провинили ми, покинули Господа та й служили Баалам да Астаротам, тепер же визволь нас із потали в ворогів наших, так служити мем тобі,

¹¹ То Господь послав Еробаала й Барака, Ефтая й Самуїла та й визволив вас із потали в ваших ворогів навкруги, і жили ви в безпеці.

¹² Як же побачили, що Наас, царь Аммонійський, двинув проти вас, тоді сказали ви мені: Ні! нехай царь панує над нами, тим часом як царем вашим Господь, Бог ваш.

¹³ Оце ж вам царь, що його вибрали і домагались; оце ж Господь поставив царя над вами.

¹⁴ Коли будете боятись Господа, служити йому, слухати гласа його, і не будете противитись повелінням його, та коли ви самі й царь, що вами править, ходити мете слідом за Господом, Богом вашим, то рука Господня не здійметься на вас;

¹⁵ Коли ж ви голосу Господнього не будете слухати і проти повеління його вперати метесь, так рука Господня буде проти вас, як бувала проти батьків ваших.

¹⁶ А й тепер станьте та подивіться на велике діло, яке вчинить Господь перед очима вашими:

¹⁷ Ось тепер пшеничні жнива, та я помолюсь до Господа, і пошле він громи та ливень, і ви визнаєте і побачите, який се великий гріх ви вчинили перед очима Господа, вимагаючи собі царя.

¹⁸ І озвався Самуїл до Господа, і послав Бог того дня громи та зливу, і злякався вельми народ перед Господом і перед Самуїлом.

¹⁹ І благав тоді люд Самуїла: Помолись за рабів твоїх перед Господом, Богом твоїм, щоб нам не померти, що ми до всіх наших провин додали ще й той гріх, що просили собі царя.

²⁰ І відказав Самуїл народіві: Не бійтесь, хоч і вдіяли ви сю кривду; тільки не відступайте від Господа, а служіте Господеві всім серцем вашим,

²¹ І не ходіте за пустими богами, що з них ні користі, ні вибави, бо вони нічо.

²² Господь не відпочне народа свого вже задля великого імені свого, коли вподобав зробити вас народом своїм.

²³ Та й від мене далека думка грішити перед Господом тим, що немолився б за вас, і я вказувати му вам добру й просту путь.

²⁴ Тільки бійтесь Господа і служіте йому щиро від усього серця, самим бо вам розумно, які великі діла він удіяв на вас.

²⁵ Коли ж ви зледащієте, так ви вкупі з вашим царем погибнете.

13

¹ Рік минув, як почав Саул царювати, і вже другий рік царював він над Ізраїлем, як вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїлитян;

² Дві тисячі було при Саулові в Михмасі і на Бетель-горах, тисяча ж при Йонатані в Гиві Беняминівій, а останок (військового люду) розпустив він по домівках їх.

³ І розбив Йонатан сторожу Филістійську, що стояла в Гиві. І перечули про се Филістії. Саул же тим часом протрубив трубою по всій землі навкруги, проголошуючи: Нехай почують Евреї!

⁴ Коли ввесь Ізраїль почув, що Саул розбив сторожу Филістійську, і що через се взлились Филістії на Ізраїля, то зібрався народ коло Саула в Галгалі.

⁵ Та й Филістії зібрались на війну з Ізраїлем; трійцять тисяч колесниць і шість тисяч комонника, а пішого люду стільки як песку на морському березі, і двинули та й отаборились під Михмасом, на всхід від Бет-Авена.

⁶ Як же побачили Ізраїльські мужі, що попали в тісноту, то і поховались по печерах, скелянних щілинах, по нетрях, в баштах і колодязях;

⁷ І втікали Евреї через Йорданські броди в землю Гадову й Галаад; Саул же був іще в Галгалі, а ввесь люд, що був з ним, находився в страху.

⁸ І ждав він сім день, до речинця, що призначив Самуїл, та Самуїл не приходив у Галгал. Як же люде від його розбігались,

⁹ Сказав Саул: Принесіть сюди що на жертву всепалення та на жертву мирну. І принесено жертву.

¹⁰ Ледві ж скінчив він жертвоприношення, аж се зявився Самуїл. Саул пійшов йому назустріч, щоб його привітати.

¹¹ Но Самуїл питає: Що ти зробив? І відказав Саул: Бачу, що люде від мене розбігаються, тебе ж призначеного часу немає, а Филістії зібрались у Михмасі,

¹² От і думаю: Оце ж Филістії двинуть проти мене в Галгал перш ніж я упросив Господа, та й постановив принести жертву.

¹³ І рече Самуїл Саулові: Безрозумно вчинив ти, що не сповнив повеління Господа, Бога твого, бо Господь тепер був би до віку утвердив царювання твоє над Ізраїлем;

¹⁴ Тепер же царювання твоє не устоїться. Господь знайде мужа по серці своєму і поставить його князем над людом своїм, бо ти несповнив того, що було приказано тобі Господом.

¹⁵ І встав Самуїл і пійшов з Галгала в Гиву Беняминову, останок же військового люду двинув за Саулом проти ворожого війська. І перегледів Саул військовий люд, що був при йому до шістьох сот чоловіка.

¹⁶ Саул і син його Йонатан пробували в Гиві Беняминівій з тими людьми, що були при них, тим часом як Филістії отаборились у Михмасі.

¹⁷ І вийшли із Филістійського табору три відділи спустошити землю: один чамбул пустився на Офру в землю Саул,

¹⁸ Другий чамбул ударився на Бет-Орон; третій кинувсь дорогою до границі долини Зебоїм, у степу.

¹⁹ Нїдного ж коваля не знайти було у всій землі Ізраїльській, Филістії бо боялись, щоб Евреї не зробили собі меча або списа;

²⁰ І мусів кожен із усього Ізраїля йти до Филістіїв, коли хотів поточити свого леміша в плузі, свого заступа, свою сокиру, і свої рискалі,

²¹ Як часом зробиться щербина у вістрію леміша, заступа, сокири або рискаля.

²² Тим і не було нї в кого в день бою у всього народу, що мали при собі Саул та Йонатан, нї меча, нї списа; були тільки у Саула та в сина його Йонатана.

²³ І динула передня сторожа Филістійська, щоб перейти у Михмасу.

14

¹ Сталося ж одного дня, Йонатан, син Саулів, не переказавши своєму батькові, звелів хлопцеві, що носив йому зброю: Ходімо, перейдемо до Филістійської чати, що стоїть по тім боці.

² Саул же сів саме на Гивійській гряниці під гранатовим деревом, що під Мигроном; людей при йому було до шістьох сотень чоловіка,

³ І Ахія, син Ахитува, брата Йохаведевого Пинеесенкового, сина Ілійного, сьвященник Господній в Силомі, що носив тоді ефод. Люде ж не знали нічого, куди Йонатан пішов.

⁴ А були між горами, куди Йонатан пробирався, щоб напасти на Филістійську чату, і по сім і по тім боці гострі скелі: Одну звали Бозез, другу Сене;

⁵ Одна скеля стриміла на північному боці, навпроти Михмаса, друга на полуденному боці, навпроти Гиви.

⁶ От і каже Йонатан хлопцеві, що носив йому зброю: Перейдімо лишень до чати сих необрізаних; може Господь за нас воювати ме, бо Господеві нема перепину, щоб допомогти чи через многих людей, чи через немногих.

⁷ І відказав йому зброєноша: Чини, що тобі по серці; я з тобою, і чого ти хочеш, те й я хочу!

⁸ І сказав Йонатан: Ну, так перейдімо до тих людей, нехай нас побачять.

⁹ Як вони скажуть нам: Стійте, покіл ми не наблизились, то ми з'упинімося на своєму місці, і не наближуймося до них,

¹⁰ Коли ж скажуть: Ійдіть сюди до нас, тоді ми підемо, бо Господь подав їх нам у руки: се нехай буде нам ознакою.

¹¹ Як же стали обидва на виду в Филістійської чати, то Филістії подумали: Се Евреї вилазять із нор, куди позалазили були.

¹² От і кликнули чатівники Йонатанові та його зброєноші: Ходіть сюди до нас; ми щось вам скажемо. І каже Йонатан своєму зброєноші: Іди слідом за мною, бо Господь подав їх нам на поталу.

¹³ От і лізе рачки Йонатан на руках і на ногах, а зброєноша його слідом за ним. І падали вони перед Йонатаном, а зброєноша його добивав їх позад його.

¹⁴ І впало в тім першім побою, що завдав Йонатан та зброєноша його, до двайцятьох чоловіка на просторі половини дня орана одною паркою волів.

¹⁵ І обняв тоді страх табір і весь військовий люд; так само полякались чати і хижацькі купи. До сього ж іще затрусилась земля, і настав великий страх від Господа.

¹⁶ І дивиться Саулова сторожа в Гиві Беняминовій, аж се товпа розбігається сюди й туди.

¹⁷ І повелів Саул людям, що круг його були: зробіте перегляд і подивітесь, хто з нас відлучивсь. Як же зробили перегляд, аж нема Йонатана й його зброєноші.

¹⁸ І сказав тоді Саул Ахії: Пристав сюди скриню Господню, бо скриня Божа була тоді з синами Ізрайлевими.

¹⁹ Тим часом же, як Саул розмовляв із сьвященником, тривога та крик, робились все більші та більші в таборі Филістійському, і Саул сказав сьвященникові: Зложи руки твої.

²⁰ І зібравсь тоді Саул з усім військом, що було при йому, і як прийшли на боєвище, аж кожен підіймає меч проти товариша свого; замішане було дуже велике.

²¹ Та ще й Евреї, що давно вже пристали були до Филістії і ходили з ними всюди в таборі, пристали тепер до Ізраїлитян, що держались Саула та Йонатана.

²² І всі Ізраїлитяне, що поховались були в Ефраїм-горах, почувши, що Филістії повтекали, сполучились із своїми до бою.

²³ Так дарував Господь Ізраїлеві того дня побіду, а побоїще простягалось аж за Бет-Авену. (Всіх людей було з Саулом до десяти тисяч і битва розтягалась по цілому місті на горі Ефраїмовій.)

²⁴ Ізраїлитяне були того дня вельми втомлені, та Саул учинив учинок необачний бо закликав люд таким закляттям: Проклят, хто їсти ме що до вечора, аж покіл помщусь над моїми ворогами! Тим і не їв харчі ніхто з народу.

²⁵ І пішов весь люд у ліс, і був там на поляні мед.

²⁶ Як наближився люд, каже: ось тече мед; та ніхто не простяг руки до рота, бо люде страхались проклону.

²⁷ Йонатана ж не було при тому, як батько його закликав людей. От він достав меду кінцем палиці, що держав у руці, та й скоштував меду. Тоді знов засяніли очі в його.

²⁸ Один же військовий озвався до його та й каже: Твій панотець закликав люд такою клятвобю: Проклят, хто що їсти ме сьогодні; люд же був утомлений.

²⁹ І відказав Йонатан: Панотець мій стрівожив землю; от дивіться, як мої очі засьвітилися, коли скоштував я трошки сього меду;

³⁰ А й надто коли б люде попоїли добре сьогодні ворожого лупу, що здобули, то чи ж не більший ще був би побій між Филістіями?

³¹ Тож побивали вони Филістіїв того дня від Михмасу до Аялону, і військовий люд потомивсь вельми.

³² І кинулись люде на луп, брали вівці, корови, телята, і заколювали на землі, та й їли люде з кровю.

³³ Як же сповіщено Саулові: Провинили люде Господеві, що їли з кровю, промовив він: Се ледарство; прикотить мені великого каменя.

³⁴ І повелів Саул: Розійдіться проміж людьми і промовте до них, нехай кожен приводить свою корову і вівцю та й заколює отут, а тоді нехай їсть, щоб не грішити перед Господом, ївши з кровю. І приводив кожен з людей вола чи що мав при руці, та й заколювали там.

³⁵ І спорудив Саул жертівника Господеві. Се первий жертівник, що поставив Саул Господеві.

³⁶ І наважився Саул: Уганяти мемо й у ночі за Филістіями, і будемо їх непокоїти аж покіль розвидниться; не лишимо й ноги. І промовили: Чини все, як тобі здається гаразд. Та сьвященник промовив: Ходімо перш перед Господа.

³⁷ І спопитав Саул у Господа: Чи вганяти мені за Филістіями? Чи подаси їх Ізраїлеві на поталу? Та не було йому того дня ніякого відказу.

³⁸ І повелів Саул: Приступіть усі начальники між людьми та розпитайтесь, від кого провина сьогодні сталась?

³⁹ Бо так вірно, як те, що живе Господь подарувавши Ізраїлеві сьогодні перемогу, коли вона й на сині мойму Йонатані покажесь, смерть і йому! Та ніхто з усіх людей не відказував йому.

⁴⁰ І повелів усьому Ізраїлеві: Станьте по одним боці, а я з сином Йонатаном станемо по другім боці. А люд відказав Саулові: Чини, що тобі здається гаразд.

⁴¹ Озавсь тоді Саул: Господи, Боже Ізраїлів, чом не відказав єси слугі твому сьогодні? Коли ся провина вагонить на мені або на мойму синові Йонатані, Господи, Боже Ізраїлів, дай нам знак. Коли ж вона на народі твому, дай йому осьвященне. І виявлено Йонатана та Саула, люд же вийшов оправданим.

⁴² І повелів Саул. Жеребуйте між мною й моїм сином Йонатаном. І пав жереб на Йонатана.

⁴³ Питає ж тоді Саул у Йонатана: Признайся мені, що ти вчинив? І признавсь йому Йонатан та й каже: Кінцем палиці, що держав у руці, скоштував я трохи меду — за се мені смерть!

⁴⁴ І відказав Саул: Нехай Бог вчинить зо мною се і те, та ще і причинить; мусиш сьогодні умерти, Йонатане!

⁴⁵ Та люд озавсь до Саула: Чи ж то Йонатана стратити, що сю велику перемогу вчинив в Ізраїлі? Ні, сьому не бути! Як живе Господь, і волосинка не впаде на землю з голови його, бо за Божою підмогою він учинив її. І визволив люд Йонатана від смерті.

⁴⁶ І вернувся Саул від погоні за Филістіями, Филістії ж пійшли собі додому.

⁴⁷ Утвердивши своє царювання над Ізраїлем, воював Саул навкруги проти ворогів своїх: проти Моаба, проти Аммонітів, проти Едому, проти царя Соби та проти Филістіїв, і куди ні обертався, усюди подужував.

⁴⁸ І зібравши військо, побив Амаліка і визволив Ізраїля з потали в грабітелів його.

⁴⁹ Сини в Саула були: Йонатан, Ессуй, та Мелхисуй, а двох дочок його звали: старшу Мерова, меншу Мелхола.

⁵⁰ А жону Саулову звали Ахіноама Ахимаазова; а гетьмана війська його звали Абенир, син Нира, Саулового дядька.

⁵¹ Як Саулів отець Кис, так і батько Абенирів, Нир, були сини Авіїлові.

⁵² І була упорна війна з Филістіями покіль було віку Саулового; і де побачить було Саул хороброго і сильного чоловіка, того й приймав до себе.

15

¹ І сказав Самуїл Саулові: Господь поручив мені помазати тебе царем над його народом Ізраїлем; так вислухай тепер повеління Господнє.

² Так глаголе Господь Сил небесних: Надумавсь я помститись за те, що коїв Амалік, ставши на дорозі Ізраїлеві, як він йшов із Єгипту.

³ Оце ж іди та й побий Амаліка і розпростори проклін на все що в його, і не ощаджуй його, а вигублюй чоловіків і жінок, хлопчат і немовлят, корову й вівцю, верблюда й осла.

⁴ І покликав Саул свій люд, і перелічив його в Телаїмі двісті тисяч піших і сто тисяч з покоління Юдиного.

⁵ І двинув Саул під головний город Амаліка, і заляг залягом у долині при потоці.

⁶ Киніям же сказав Саул: Ійдіте, відділіться і вийдіть зпоміж Амаліка, щоб я вас не погубив із ними, бо ви показали себе прихильними до Ізраїлитян, як йшли вони з Єгипту.

⁷ І побив Саул Амаліка від Хавили та й до Сира, що навпроти Єгипту;

⁸ І Агага, царя Амалікового, зайняв живцем у полонь, усіх же військових людей постинав у кривавому бою.

⁹ Однакже помилював Саул і його люде Агага і найкращі його вівці й корови та ягнята, та й инше все дорожче, і не хотіли того вигубити; тільки що було моважне й пусте, те вони винищили.

¹⁰ І прийшло Господнє слово до Самуїла, таке:

¹¹ Жаль мені, що зробив Саула царем, бо він одвернувся від мене і моїх повелінь не сповнив. Гірко се було Самуїлові і благав він цілу ніч Господа.

¹² Назавтра ж рано вранці пішов Самуїл зустріч Саулові. І сповіщено Самуїла, що Саул ходив у Карміль і там пострів собі ворота перемогі, а звідти вернувся і двинув далі в Галгал.

¹³ Як же зустрівся Самуїл із Саулом, каже йому Саул: Благослови тебе Господь! Спевнив я повеління Господне.

¹⁴ І сказав Самуїл: А що се за бляння овець в ушу мойму та рик коров, що я чую?

¹⁵ І відказав Саул: Женуть їх від Амалеків додому, бо люд ошадив лучші вівиці й корови, щоб їх в жертву принести Господеві, Богу твому; на все ж инше розпростерли ми проклін.

¹⁶ І рече Самуїл Саулові: Піджди, дай мені об'явити тобі, про що Господь розмовляв сю ніч зо мною. І відказав Саул: Кажі.

¹⁷ Чи не правда ж, що хоч ти й сам собі здався малим, однакже тепер ти голова в поколіннях Ізраїлевих? Бо Господь помазав тебе царем нам Ізраїлем.

¹⁸ І послав тебе Господь і повелів тобі: Йди й розпрости проклін на ледачого Амалика, і бий на них, аж покіль їх вигубиш.

¹⁹ Чом же ти не послухав повеління Господнього, а кинувся на луп і вчинив те, що не до вподоби Господеві?

²⁰ І відказав Саул Самуїлові: Я послухав повеління Господнього: у поход, що в його вислав мене Господь, я пійшов, і Амаликийського царя Агага привів, і Амалика вигубив,

²¹ Тільки люд взяв вівиці й корови із нашого лупу, що найкрасше з проклятого, щоб у Галгалі принести в жертву Господеві, твому Богові.

²² І промовив Самуїл: Чи Господеві такі радощі з усепалень і з колених жертв, як із покори Господньому повелінню? Ні, покора лучша за жертви, й послух дорожчий від баранячого товщу;

²³ Бо непослух, се такий гріх, як і чарівництво, а своя воля, се таке як ідолопоклонність; за те, що ти відкинув слово Господне, відкинув і він тебе, щоб не був ти царем.

²⁴ І каже Саул Самуїлові: Провинив я, переступивши Господнє повеління і твій розпорядок; тільки ж я бояв ся люду, тим і вволив його волю.

²⁵ Тепер же здійми з мене гріх мій і вернись ізо мною: я поклонюсь Господеві.

²⁶ І відказав Самуїл Саулові: Не вернись із тобою, бо зневажив єси поління Господнє, тим і Господь відкинув тебе, щоб не був ти царем над Ізраїлем.

²⁷ Як же обернувся Самуїл йти, той ухопив полу одежі його, та й одідрав її.

²⁸ І рече йому Самуїл: нині відірвав від тебе Господь царювання над Ізраїлем і віддав його ближньому твому, лучшому за тебе;

²⁹ І не скаже неправди, і не буде каятись Побідник в Ізраїлі, бо він не чоловік, щоб каятись.

³⁰ І сказав Саул: Провинив я, однакже хоч покажи мені шану в очах громадських мужів мого люду і перед Ізраїлем тим, що вернешся зо мною, щоб я поклонився перед Господом, Богом твоїм.

³¹ І вернувся Самуїл і йшов за Саулом, і впав Саул ниць перед Господом.

³² Тоді Самуїл повелів: Приведіте перед мене Амаликийського царя Агага. Дрожучи підійшов Агаг до його й промовив: Чей минула гіркість смерті?

³³ Самуїл же рече: Як твій меч одіймав дітей у жінок, так нехай і в твоєї матері між другими жінками відойметься син. І розтяв Самуїл Агага на шматки перед Господом у Галгалі.

³⁴ Тоді подався Самуїл у Раму, а Саул вернувся додому в Гиву Саулоу.

³⁵ І не видався вже Самуїл з Саулом аж по день своєї смерті, та все ж оплакував Самуїл Саула, тому що Господь каявся, що зробив його царем над Ізраїлем.

16

¹ І рече Господь Самуїлові: Чи довго ще журити мешся по Саулові, коли я вже його відкинув, щоб йому не бути царем над Ізраїлем? Налий у свого рога олії та йди в дорогу; я пошлю тебе до Бетлеємця Ессея, я бо виглядів собі царя між його синами.

² І відказав Самуїл: Як мені йти туди? Як прочує Саул про те, так убє мене. Господь же сказав: Возьми телицю з собою та й скажеш: Господеві жертву йду принести.

³ Та й заклич Ессея до жертівної трапези. Я сам тобі скажу, що маєш чинити, і ти мені того помажеш, кого я тобі вкажу.

⁴ І вчинив Самуїл, що повелів Господь. А як прийшов він у Бетлеєм, вийшли назустріч йому мужі громадські стрівожені та й питають: Чи твої одвідини віщують нам добро?

⁵ Відказує: добро; жертвувати Господеві прийшов. Осьвятіться та й прибувайте, щоб бути при приношенню жертви. Тоді осьвятив він Ессея й сини його та й закликав до жертівної трапези.

⁶ Як же вони прийшли і він побачив Еліява, так і думає: Оце ж певно стоїть перед Господом помазанник його!

⁷ Та Господь сказав Самуїлові: Не вважай на вроду й на високий зріст його, бо я відхилив його; Господь бо дивиться не так як чоловік; чоловік бо дивиться на лице, Господь же дивиться на серце.

⁸ І покликав тоді Есей Аминадаба та й підвів його перед Самуїла, та він сказав: І сього не вибрав Господь.

⁹ І привів Есей перед його Самму, та він сказав: І сього не вибрав Господь.

¹⁰ Так приводив Ессей перед Самуїла сімох синів своїх, та Самуїл об'явив Ессеєві: І сих не вибрав Господь.

¹¹ І питає Самуїл ув Ессея: Чи се вже всі твої молодики? Відкаже ж Ессей: Е тільки найменший, та він пасе вівці. І звелів Самуїл Ессеєві: Пошли кликнути його, бо ми не сядемо їсти, поки не прийде.

¹² І послав, і приведено його. А був він краснощокый, гарноокый, уродливий станом. І повелів Господь: Устань, помаж його, бо се той.

¹³ І взяв Самуїл олійнього рога, та й помазав його посеред братів його. І зійшов на Давида Господень дух з того дня та й далій. Самуїл же рушив та й відойшов у Раму.

¹⁴ Від Саула ж відступив дух Божий, а мучив його насланий від Господа злий дух.

¹⁵ І говорили прибічники Саулові йому: Отсе злий дух від Бога мучить тебе,

¹⁶ То ж повели тільки, пане наш, рабам твоїм перед тобою, пошукати чоловіка, щоб гарно грав на гуслах, і як найде на тебе злий дух од Бога, то він, граючи рукою своєю, буде успокоювати тебе.

¹⁷ І відказав Саул прибічникам своїм: Пошукайте мені чоловіка, щоб гарно вигравав, та й приведіте його мені.

¹⁸ Озветься тоді один зміж слуг та й каже: Бачив я сина в Бетлеємця Ессея, що принадно грає, хоробрий чоловік й до бою спосібний, а до того ще й на слово розумний, чоловік гарної вроди та й Господь є з ним.

¹⁹ І послав Саул послы до Ессея і звелів сказати: Пришли мені сина твого Давида, що пасе отару.

²⁰ І взяв Ессей осла з хлібом, бурдюк вина та козеня, та й послав те через сина свого Давида Саулові.

²¹ І прийшов Давид до Саула, і вслуговував йому, й став йому вельми любий, так що зробивсь його зброєношою.

²² І послав Саул до Ессея і звелів сказати йому: Нехай Давид служить у мене, я бо вельми вподобав його.

²³ І що було найде злий дух від Бога на Саула, візьме Давид гусли та й заграє: от і полегшає Саулові і получшає, і злий дух відійде від його.

17

¹ Филістії зібрали своє військо до бою, та й зійшлись в Сохоті, що в Юдеї, та й отаборились під Ефес-Даммимом між Сохотом і Азеком.

² Саул же й Ізраїльське військо скупились й отаборились в долині Теревінта та й готовились до війни з Филістіями.

³ Филістії стали по сім боці на горі, а Ізраїлитяне по тім боці на горі, так що між ними була долина.

⁴ І виступив із табору Филістійського одноборець, на ймя Голіят, із Гета, ростом шістьох локот з пяддю,

⁵ У мідяному шоломі на голові, в панцері ваги пять тисяч мідяних секлів;

⁶ На ногах носив мідяні колінники і мідяного щита за плечима.

⁷ Ратовище ж у його було загрубши як ткацький вал, а сама списа важила шістьсот секлів заліза, й поперед його ходив його зброєноша.

⁸ І виступав він та й гукав лавам Ізраїльським: Про що вийшли ви воюватись? Хиба ж я не Филістій, а ви не крепаки Саулові? Вибирайте одного з вас, щоб виступив проти мене!

⁹ Коли зможе боротись з мною та подужає мене, то ми будемо вашими рабами; коли ж я переважу його та подужаю, так ви будете нашими рабами і мусите нам служити.

¹⁰ І говорив Филістій: отсе я поругав полки Ізраїльські; дайте ж мені чоловіка, а ми поборемось у двох!

¹¹ Почувши Саул і ввесь Ізраїль сі Филістіїв речі, вжахнулись і полякались вельми.

¹² Давид же та був син одного Ефратія із Бетлеєма Юдиного, на ймя Ессея, що було в його вісім синів. За Саулового віку був се старий чоловік і геть то старший між мужами.

¹³ Троє ж старших синів Есеевих пійшли з Саулом на війну. Сі троє синів його звались: найстарший Еліяв, другий за ним Аминадаб, а третій Самма.

¹⁴ Давид же був найменший; три старші пійшли з Саулом.

¹⁵ Давид же вернув був од Саула додому, щоб у Бетлеємі доглядати батькової отари.

¹⁶ Та Филістій виходив рано й вечір і показував себе сорок днів уже.

¹⁷ От і звелів раз Ессей синові своєму Давидові: Возьми лишень братам твоїм ефу піджареного зерна та десять боханців хліба та віднеси хутенько братам у табір;

¹⁸ А сі десять молочних сирів однеси гетьманові, та довідайся, яково там братам твоїм, та чо го б їм треба.

¹⁹ Саул же й вони й усе Ізраїльське військо стояли в Теревинтовій долині, і ладились до бою з Филістіями.

²⁰ І здав Давид назавтра вранці рано отару пастухові, забрав усе та й пішов у дорогу, як наказав йому Ессей. Як прийшов же до обозу, саме тоді вирушило військо боєвими лавами, й знявся військовий крик.

²¹ Як Ізраїлитяне, так і Филістії стояли готові до бою, лава навпроти лави.

²² І слобонившись Давид від своїх клунків, передав те все обозному сторожові та й побіг у боєві лави, а ввійшовши туди, спитав у братів, як їм живеться.

²³ Саме ж тоді як він розмовляв із ними, виступив із Филістійських рядів однорець, на ім'я Голіят, Филістій з Гета, і провадив звичайні свої речі, так що й Давид їх чув.

²⁴ Як же побачили Ізраїльські вояки сього чоловіка, утікали з перед нього і лякалися вельми.

²⁵ І говорили Ізраїлитяне: бачите сього чоловіка, що он виходить? Виступає він, щоб зневажати Ізраїля; коли б хто вбив його, то царь одарував би його багатством, і оддав би дочку за його, а родину батька його звільнив би від усякої данини.

²⁶ І допитував Давид у тих мужів, що стояли коло його: Що буде тому, хто вбє сього Филістія, що так зневажає військо живого Бога?

²⁷ А люде відказали йому так само: Те й те буде тому, хто його вбє.

²⁸ Як почув же найстарший брат Давидів Еліяб, що він говорить з тими мужами, то й розсердився Еліяб на Давида та й каже: Про що прийшов ти сюди, і на кого покинув тих трохи овечат у степу? Я знаю твою гординю і дурне твоє серце. Прийшов ти сюди дивитись на війну.

²⁹ І відказав Давид: Що ж таке вчинив я? То було тільки слово.

³⁰ І повернувся од його до другого, і питав тим же робом, і відказували йому люде, як і за першим разом.

³¹ Як же пішла поголоска про те, як допитувався Давид, переказано про се Саулові, і звелів Саул покликати його.

³² І промовив Давид до Саула: Нехай ніхто не впадає духом ізза оттого; раб твій виступить та й бити меться з тим Филістієм.

³³ І відказав Саул Давидові: Не тобі виходити проти сього Филістія, щоб із ним битись, бо ти ще хлопець, а він вояка з молодощів.

³⁴ І сказав Давид Саулові: Раб твій доглядав батькової отари і як іноді прийде було лев, чи то ведмідь та вхопить овеча зміж отари,

³⁵ Так я бувало біжу та й бю його, покіль вирву йому з пащі овеча. Якже він кидався на мене, то я вхоплю його за горло та й убю на смерть.

³⁶ Леви й ведмеді вбивав раб твій, так мусить і сьому необрізаному Филістієві так само бути, як з ними, бо він зневажає воїнів живого Бога.

³⁷ І закінчив Давид: Господь, що рятував мене із левиних і ведмежих лаб, вирятує мене й з рук сього Филістія. І каже Саул Давидові: Йди, і нехай Господь буде з тобою!

³⁸ І вдів Саул Давида в свою боєву одіж, і вложив йому на голову мідяного шолома, і надів на нього панцера.

³⁹ І підперзався Давид мечем його по боєвій одержі його і силкувався ходити, бо він не привик був до такого. Відтак сказав Давид Саулові: Я не вмію в сьому ходити, я бо не навик. І зняв Давид все те з себе.

⁴⁰ І взяв він палицю свою в руку і знайшов собі пять гладеньких каменів в потоці та й вложив їх собі в пастушу торбину, і взяв свою пращу в руку та й виступив проти Филістія.

⁴¹ Филістій же настав усе ближше та ближше на Давида, і той чоловік, що носив йому щита, йшов поперед його.

⁴² Як споглянув же Филістій та побачив Давида, то й погордував ним, бо сей був ще хлопець, і краснощокій і принадного виду.

⁴³ І каже Филістій Давидові: Хиба я пес, що ти йдеш на мене з ціпком? І закляв Филістій Давидові своїми богами.

⁴⁴ І каже Филістій Давидові: Ходи сюди і віддам я тіло твоє птаству під небом та звіррю польовому.

⁴⁵ А Давид відказує Филістієві: Ти йдеш на мене з мечем, списом і щитом, а ж йду на тебе в ім'я Господа Савата, в ім'я Бога військ Ізраїльських, що ти зневажав.

⁴⁶ У сей день оддасть тебе Господь мені в руки, і я вбю тебе й відсічу тобі голову, і передам ще сьогодні трупа твого й трупи Филістійського війська птаству під небесами і звірям земним, і зрозуміє вся земля, що є Бог ув Ізраїлі;

⁴⁷ І визнає весь сей збір, що не мечем та списом спасає Господь, бо се війна Господня, і він оддасть вас нам у руки.

⁴⁸ Як же Филістій наладився і підступав та наближався 'к Давиду, побіг Давид швидко зустріч Филістієві під боєві лави,

⁴⁹ І вхопив Давид з торби рукою каменя, і розмахнувши пращею, викинув його та й уцілив Филістія в чоло; і вбився камінь йому в лоба, так що він упав лицем на землю.

⁵⁰ Так подужав Давид Филістія каменем із праці і вбив Филістія, хоч і не було меча в руці в Давида.

⁵¹ Тоді підбіг Давид, наступив ногою на Филістія, вхопив меча його, вийняв із піхви, та й відсік ним голову його. Побачивши ж тоді Филістії, що велитень їх мертвий, кинулись навтеки.

⁵² І піднялись мужі Ізраїльські й Юдині і зняли боевий поклик та й пігнали за Филістіями аж до входу в долину й до воріт Аккарону. І падали побивані Филістії по дорозі Шааримській, до Гета й до Аккарону.

⁵³ І вернулись Ізраїлитяне з погоні за Филістіями та й розграбили їх табір.

⁵⁴ Давид же взяв голову Филістієву та й одніс у Єрусалим, а його зброю зложив у себе в наметі.

⁵⁵ Як побачив Саул Давида, що йде проти Филістія, так спспитав у свого військового гетьмана Абенира: Чий би се був син оттой молодець? І відказав Абенир: Так певно, як ти живеш, царю, не знаю.

⁵⁶ І сказав йому царь: То довідайся, чий син сей молодик.

⁵⁷ Як же вертався Давид, убивши Филістія, взяв його Абенир та й привів перед Саула, а він держав іще Филістієву голову в руці.

⁵⁸ І спспитав його Саул: Чий ти син, молодець? І відказав Давид: Син раба твого Ессея з Бетлеему.

18

¹ Як скінчив же він розмову з Саулом, прихилилось серце Йонатана до його, і влюбив його Йонатан як свою душу.

² Саул же взяв його того ж дня до себе і не дозволив йому вже вертатись у батьківську господу.

³ І ввійшов Йонатан з Давидом у побратимство, бо влюбив його як свою душу.

⁴ І зняв Йонатан верхню одежу з себе та й оддав Давидові, до того ж і иншу одіж свою, ба й меча й лука й пояса свого.

⁵ І справлявся Давид розважно всюди, куди й ні посилав його Саул, так що Саул поставив його отаманом над військовими людьми, і влюбив його весь люд і самі прибічники Саулові.

⁶ Та як ййшли вони додому і вертався Давид подужавши Филістія, то виходило тоді з усіх Ізраїлевих городів жіноцтво на стрічу цареві Саулові, танцючи й сьпіваючи під веселу гру бубнів та цимбал,

⁷ І викликало жіноцтво пригравуючи: Побив Саул тисячі, а Давид десятки тисяч.

⁸ І розсердився Саул вельми, і не до вподоби було йому се слово, і сказав він: Давидові присьпівано десятки тисяч, а мені тисячі; йому не стає ще хіба царства.

⁹ І позирав Саул скрива на Давида з того часу і надаліше.

¹⁰ На другий же день найшов злий дух від Бога на Саула, і був він не при собі в палаті: Давид же пригравав на струнах, як і щодня, а в Саула та був спис у руці.

¹¹ І метнув Саул списа, думаючи: Прибю Давида'д стіні, та Давид вхилився від його і сього другого разу.

¹² І почав Саул боятись велико Давида, бо з ним був Бог, як відступав від Саула.

¹³ І віддалив його Саул від себе, і зробив його отаманом тисяцьким, і входив він та виходив перед народом.

¹⁴ І поступав Давид во всьому розважно, бо з ним був Господь.

¹⁵ А Саул, вбачаючи, що він вельми розважний, боявся його;

¹⁶ А весь Ізраїль і Юда любили Давида, бо він входив і виходив перед ними.

¹⁷ І промовив Саул Давидові: Ось тобі старша дочка моя Мерова, даю тобі її за жінку, тільки ж мусиш мені бути хоробрим і Господні бої вести. Саул же думав: Нехай не моя рука буде на йому, а рука Филістіїв нехай буде на йому.

¹⁸ Давид же відказав Саулові: Хто я такий, або що за життє моє та рід батька мого в Ізраїлі, щоб мені зятєм твоім бути?

¹⁹ Як настав же час оддати Саулову дочку Мерову за Давида, оддано її Адріелеві з Мехоли за жінку.

²⁰ Та полюбила Давида друга дочка Саулова, Мелхола, і як сповіщено про се Саула, задовольнило воно його.

²¹ Саул бо думав: Оддам її за його, щоб вона була йому сїттю, і щоб Филістії наложили руку на його. От і заявив Саул Давидові: Через другу будеш оце моїм зятєм.

²² І переказав Саул Давидові через дворян своїх: Перемовтесь потай з Давидом таким робом: Царь прихилєн до тебе і всі прибічники його вподобали тебе; так тобі можна царським зятєм бути.

²³ І передали слуги Саулові в слух Давидів усі ті слова; Давид же відказує: Чи то ж вам здається малою річчю зробитись царським зятєм, бувши вбогим і малим чоловіком?

²⁴ І пересказали дворяне Саулові: Так і так сказав Давид.

²⁵ І повелів Саул: Скажіте Давидові так: Царь не бажає ніякого весільного гостинця, опріч сотні Филістійських передніх шкірочок, щоб помститись над царськими ворогами. Саул же міркував про те, як би згубити Давида з сьвіту Филістійською рукою.

²⁶ Як же дворяне його сповістили про се Давида, то Давида задоволило се, щоб стати царським зятем.

²⁷ Ще назначені дні не минули, а Давид зладивсь і пійшов із людьми своїми в дорогу, та й убив між Филістіями двісті чоловіка, і приніс Давид їх передні шкірочки, та й поклав їх повну лічбу перед царем, щоб йому зробитись царським зятем. І оддав йому Саул свою дочку Мелхолу за жінку.

²⁸ І бачив Саул і спізнав, що Господь є з Давидом, і що ввесь Ізраїль його любить, та що й Мелхола, дочка Саулова, його любить,

²⁹ То почав Саул іще більше боятись Давида. От і зробився Саул ворогом Давидовим довіку.

³⁰ І як двинули Филістійські воеводи в поле, то Давид від самого часу їх виходу поводивсь розважнійше над усіх слуг Саулових, так що його імя велико вславилось.

19

¹ І казав Саул синові своєму Йонатанові і всім приборчникам своїм, що треба Давида вбити. Саулів же син Йонатан вельми прихилен був до Давида;

² Тим переказав Йонатан Давидові: Отець мій Саул наваживсь тебе зігнати з сьвіту; оце ж остерегайся завтра; сховайся і седи потай усіх!

³ Сам же я вийду і стану в полі коло батька, як ти ховати мешся, і розмовляти му про тебе з батьком, і коли довідаюсь про що, сповішу тебе.

⁴ І промовляв Йонатан перед батьком своїм добре про Давида та й каже йому: Не гріши, царю, проти слуги твого Давида, бо він проти тебе ні в чому не переступив і з усіх його вчинків був тобі великий хосен;

⁵ Він одважував душу свою, щоб убити Филістія, і Господь подав усьому Ізраїлеві перемогу велику. Ти се бачив сам і веселився. Про що ж тобі брати на себе гріх, проливаючи безвинну кров і вбиваючи Давида без причини?

⁶ І послушав Саул Йонатана, і поклявся: Так певно, як Господь живе, він не вмере.

⁷ Покликав тоді Йонатан Давида та й передав йому всю цю розмову, і привів Давида до Саула, і був Давид у його при боці, як і перше.

⁸ Як запалала ж війна знов, двинув Давид у поле і воював з Филістіями і вчинив між ними велике побоїще, так що вони втекали від його.

⁹ Та напав на Саула злий дух від Бога, і він сів раз дома і держав у руці свого списа, тим часом як Давидова рука дзвонила в струни.

¹⁰ І хотів Саул прибити Давида списом своїм до стіни, та Давид відскочив перед Саулом, а спис встромився у стіну; і втік Давид і спасся тієї ночі.

¹¹ І послав Саул слуг в Давидову домівку стерегти його, щоб завтра вбити його. Та Мелхола, жінка його, сказала Давидові: Коли ти не спасеш життя твого в сю ніч, то вранці будеш убитий.

¹² І спустила Мелхола Давида через вікно; так він і втік та й вратувався.

¹³ Мелхола ж узяла подобину чоловічу, положила в постіль, а в головах положила козину кожу та й прикрила одежою.

¹⁴ Як же прислав Саул слуг взяти Давида, заявила: Він нездужає.

¹⁵ І послав Саул слуг, щоб оглянули Давида, та й наказав: Принесіте його сюди з постелею, щоб убити його.

¹⁶ І як прийшли посланці, аж се на постелі лежить статуя, а в головах у неї козина кожа з шерстю.

¹⁷ І каже Саул Мелхолі: Чому ти так мене ошукала, що дала ворогові мойму втекти? І відказала Мелхола Саулові: Він грозив мені: пусти мене, ато вбю тебе.

¹⁸ Утікши так Давид і врятувавшись, пійшов до Самуїла в Раму та й оповів йому все, що чинив із ним Саул. І пійшов він із Самуїлом, і перебували вони в Наваті.

¹⁹ Як же Саулові переказано: Давид у Наваті, в Рамі,

²⁰ Послав Саул посланці взяти Давида. Як побачили ж вони громаду віщуючих пророків і Самуїла наперед їх, зійшов дух Божий на посланців Саулових, так що й вони стали віщувати.

²¹ І сповіщено про се Саула, і послав других слуг, та бо й ті почали віщувати. І як послав утретє слуг, віщували вони так само.

²² І пійшов сам він у Раму, а дійшовши до колодязя великого, що в Сефі, питає: Де Самуїл і Давид? І відказали йому: В Наваті, в Рамі.

²³ І пійшов він туди в Нават, у Рамі, і се найшов і на його дух Божий, так що він, ідучи, все віщував, аж покіль прибув в Нават, у Рамі.

²⁴ Тоді зняв і він із себе одіж, і так само віщував перед Самуїлом, і лежав неодітий увесь той день і всю ніч. Тим і пійшла приповідка: Хиба й Саул у пророках?

20

¹ Давид же втік із Навату, в Рамі, та й сказав Йонатанові: Що я вчинив і в чому вина моя та переступ мій проти панотця твого, що він хоче стратити мене?

² І відказав йому Йонатан: ні, ти не вмереш; ось отець мій не чинить нічого, ні великого, ні малого, не виявивши мені; чого ж би він скривав се передо мною? ні, сього не буде.

³ А Давид на те: Панотець твій знає добре, що ти прихилен до мене, та й думає: нехай не знає сього Йонатан, щоб не журився; тим часом — так певно, як живе Господь і як живеш ти, проміж мною й смертю один тільки ступінь!

⁴ І відказав Йонатан Давидові: чого забажає душа твоя, все я чинити му.

⁵ І каже Давид Йонатанові: Завтра новомісяць, і мені належитьсь сидіти з царем за столом; але відпусти мене, я сховаюсь у полі до вечора третього дня.

⁶ Коли про мене спитає панотець твій, так скажи: Давид одзволівсь у мене, щоб пійти в своє місто Бетлеєм, бо там будуть приносити рокову жертву від усієї родини його.

⁷ Коли скаже на се: Добре! так буде спокій рабу твоєму; як же закипить гнівом, так знати меш тоді, що він надумавсь, якесь лихо заподіяти.

⁸ Покажи милость рабові твоєму, ти ж бо ввійшов у Господню вмову з рабом твоїм, і коли на мені вагонить яка провина, так убий ти мене; про що тобі вести мене до панотця твого?

⁹ І відказав Йонатан: Ніяк не буде сього з тобою, бо коли б я справді дознався, що в мого панотця задумано вчинити лихе діло над тобою, так хіба б же я тебе не остеріг?

¹⁰ І відказав Давид Йонатанові: Коли б мене хто небудь сповістив, чи не дав тобі панотець сердиту відповідь!

¹¹ І сказав Йонатан Давидові: Ось ходімо в поле. І вийшли обидва на поле.

¹² От і каже Йонатан Давидові: Як живе Господь, Бог Ізраїлів: я завтра около сієї пори, або позавтра, допитаюсь у панотця мого, і наколи буде що добре про Давида, а я тоді не пошлю до тебе й не сповіщу тебе про те,

¹³ Нехай те й те вдіє Господь з Йонатаном та ще й причинить йому. Коли ж панотець мій постановив заподіяти зло тобі, то я й про те сповіщу тебе, а тоді йди в мирі, і нехай Господь буває з тобою, як він бував із моїм панотцем.

¹⁴ Але й ти, як я буду жити, вчиниш надо мною милосерде Господнє;

¹⁵ А коли б я вмер, то не віднімай милости твоєї від мого дому повіки, навіть тоді, як повикоренює Господь ворогів Давидових одного за одним із землі.

¹⁶ Так учинив Йонатан умову з домом Давида, і сказав: Нехай помститься Господь над ворогами Давидовими!

¹⁷ І запряг Йонатан Давидові ще раз у любові своїй до його, бо любив його як свою душу.

¹⁸ І каже Йонатан йому: Завтра новомісяць, то про тебе питати муть (бо твоє місце буде порожнє);

¹⁹ Аж до третього дня питати муть про твоє місце; то ж третього дня прийди на те місце, де ховався уперед, та й сядь коло каменя Азель;

²⁰ Я ж пушу туди три стріли, наче б стріляв до мети.

²¹ А також посилаю му хлопця кажучи йому: Йди шукай стріли; і як скажу хлопцеві: стріла лежить ось де перед тобою, неси сюди! то ти прихोдь ід мені, бо все гаразд, так певно, як живе Господь.

²² Коли ж кликну молодикові так: стріла лежить від тебе далій, тоді йди собі, бо Господь відсилає тебе;

²³ Що ж до розмови нашої, дак нехай Господь буде свідком між мною й тобою по віки.

²⁴ І сховався Давид у полі. Як же настав новомісяць, сів царь за столом обідати.

²⁵ І сів царь на своєму звичайному місці, на покуті, і встав Йонатан, Абенир же сів побіч Саула, а Давидове місце зісталось порожнє.

²⁶ Та Саул не сказав того дня нічого, бо думав, що се так лучилось, що Давид нечистий, що не очистився.

²⁷ Прийшов і другий день у новому місяці, а місце Давида оставало порожнє. Тоді сказав Саул своєму синові Йонатанові: Чом се Есееенко ні вчора, ні сьогодні не прийшов до обіду?

²⁸ І відказав Йонатан Саулові: Давид випрохав у мене відзвіл у Бетлеєм;

²⁹ Відпусти, каже, мене, бо в нас у місті родова жертва, і брат мій покликав мене; коли твоя ласка, так одпусти мене, братів моїх одвідати; через те ж то він і не прийшов до царського обіду.

³⁰ І закипів Саул гнівом на Йонатана й сказав йому: Сину ти ледащичин! Я добре знаю, що ти здружився з Есееенком на сором собі самому й на сором матері твоїй!

³¹ Бо всі дні, поти син Есееїв жити ме на землі, не встоїш ні сам ти, ні твоє царство. Оце ж пошли, нехай приведуть його перед мене: бо його призначено на смерть!

³² І відказав Йонатан Саулові, батькові своєму, та й поспитав: За що йому вмірати? що він провинив?

³³ І метнув на його Саул списом, думаючи влучити в його. От і впевнився тоді Йонатан, що його батько постановив убити Давида.

³⁴ І встав Йонатан ізза столу в палкому гніву, та й не їв другого дня в новому місяці, бо гірко йому було за Давида, та й що й його самого осоромив батько його.

³⁵ Назавтра ж вийшов Йонатан умовленої з Давидом доби на поле з молодим хлопцем.

³⁶ І каже своєму хлопцеві: Біжи будеш шукати стріли, що я випускаю. Як же хлопець побіг, він випустив стрілу поза його.

³⁷ Як прийшов же хлопець до стріли, що випустив Йонатан, крикнув Йонатан за хлопцем і сказав: Стріла лежить дальше від тебе!

³⁸ І знов крикнув Йонатан хлопцеві: Скорше біжи, не гайся! Хлопець підняв стрілу та й приніс панові своєму.

³⁹ Хлопець же не знав ні про що, тільки Йонатан та Давид знали про сю річ.

⁴⁰ І передав Йонатан свою зброю хлопцеві, що був при йому, і звелів йому: Йди, однеси в місто.

⁴¹ Тим часом же, як ійшов хлопець додому, знявся Давид із місця, що на полудні, і припав лицем до землі та й уклонився тричі. І поцілувались вони й плакали один з одним; Давид же плакав більше.

⁴² І каже Йонатан Давидові: Йди в мирі; що ж до того, що ми заприсяглись в ім'я Господнє, то нехай буде Господь між мною й тобою, як і між моїм і твоїм потомством у вічні часи.

⁴³ І встав Давид і пійшов, а Йонатан вернувся в місто.

21

¹ І прийшов Давид у Номву до священника Ахимелеха. Ахимелех же здивувався, стрічаючи Давида, та й питає: Що се прийшов еси самотою і нема при тобі нікого?

² І відказав Давид Ахимелехові, священникові: царь дав мені наказ кажучи: нехай ніхто не знає нічого про ту річ, що з нею посилаю тебе і що звирівся тобі в її. Тим я оставив люде на певному місці.

³ Тепер же, коли в тебе є п'ять боханців хліба, дай мені їх, чи й ще що небудь, коли маеш.

⁴ І відказав священник Давидові: хліба звичайного нема в мене під рукою, а є тільки священний хліб, коли тільки люде чисті від жінок.

⁵ І відказав Давид священникові та й каже: Від жінок ми вчора і три дні тому, від коли вийшли, здержались, і посуду * слуг твоїх чисті, а хоч дорога нечиста, то хліб останеться чистим в посудинах.

⁶ І дав священник йому священного хліба, не було бо іншого хліба, як показний хліб, що його тоді знято вперед лица Господнього, щоб на його місце положити свіжі хліби.

⁷ Був же там того дня перед Господом один із слуг Саулових, на ім'я Доик, Ідумій, старший над пастухами Сауловими.

⁸ І поситав Давид ув Ахимелеха: Чи нема в тебе якого списа або меча під рукою? Бо я не взяв із собою ні меча ні іншої зброї, бо наказ царській був спільний.

⁹ І каже йому священник: Ось є меч Філістія Голіята, що ти бив у Теревинтовій долині, обгорнутий одежею, позад ефода. Коли хочеш, возьми, бо тут іншого нема. І відказав Давид: Такого другого й не знайти, дай мені його.

¹⁰ І рушив Давид і втік того ж дня від Саула до царя Анхуза в Гет.

¹¹ Прибічники ж Анхузові мовляли до його: Чи оце не Давид, царь землі, що йому присьпівували в хороводах: Побив Саул тисячі, а Давид десятки тисяч!

¹² Слова сі прийняв Давид у серце, та й збоявся вельми царя Гетського Анхуза.

¹³ І відмив лице своє перед ними, й удавав бісноватого в очах їх, кидався під їх руками наче не при собі, грюкотів у двері і пускав слину з роти по бороді.

¹⁴ І каже тоді Анхуз прибічникам своїм: Ви ж бачите, що се чоловік божевільний; на що ж ви привели його до мене?

¹⁵ Хіба в мене мало скажених, що привели сього, біснуватись передо мною? чи йому ж то ввійти в мої палати?

22

¹ І вийшов Давид ізвідти та й утік у Адолламську печеру в горах. Довідавшись про се брати його і уся родина його, поприходили до його.

² І скупились коло його всякі злиденники й задовжені, й всякі невдоволені люде, і зробився їх отаманом, і пристало до його чоловіка з чотирьох.

³ І пійшов Давид ізвідти в Массифу в Моабі і прохав царя Моабійського: Чи не можна б моєму панотцеві і паніматці моїй перебути в вас, покиль я знати му, що Господь удіє зо мною?

⁴ І помістив їх між прибічники царя Моабійського і жили вони при йому, докиль Давид пробував у тому сховку.

* 21:5 То є — тіла наші.

⁵ Пророк же Гад сказав Давидові: Не сиди далш у сій рощіліні, а збирайся та йди в землю Юдину. І пійшов Давид та й прийшов у ліс Херет.

⁶ І довідався Саул, що Давид із людьми явився. А сівів Саул саме тоді у Гиві під дубом на згіррі, з списом у руці, а всі його надвірні слуги стояли кругом його.

⁷ І каже Саул своїм слугам кругом себе: Слухайте, Беняминї! чи то ж Есеенко дасть вам усім і ниви і виноградники та й понаставляє вас тисячниками й сотниками,

⁸ Що ви всі змовились проти мене і ніхто мене не сповістив, як мій син побратавсь із сином Есея, і що ніхто не пожалував мене й не з'ясував мені, що мій син та підмовив проти мене раба мого, як се тепер показалося?

⁹ Озветься тоді Ідумій Доик, що стояв коло двораків Саулових: Бачив я, як Есеенко приходив до Ахимелеха Ахитувенка в Номві;

¹⁰ Той питав Господа про його, і харчі дав йому і меч Голіята Филистія.

¹¹ І повелів царь покликати до себе Ахимелеха, сина Ахитувового, сьвященника, й усю його родину, і сьвященників, що були в Номві. І всі вони зявились перед царем.

¹² І промовив Саул: Слухай лишень, Ахитувенку! І відказав той: Слухаю, мій повелителю!

¹³ І питає Саул: Чого ви, ти да Есеенко, проти мене змовились, що ти дав йому хліба й меч а і питав Бога про його, так щоб він виступив проти мене ворогом, як я тепер дознався?

¹⁴ І відказав Ахимелех цареві: Хто ж між усіма твоїми слугами так вірен, як Давид? Він же й царський зять, і повнить прикази твої, а в дому твоїму в повазі.

¹⁵ Хиба ж я вперше тепер питав Бога про його? Ні; нехай цар не винуватить раба свого й усю родину мою, бо раб твій не відав у сій справі нічого, ні малого ні великого.

¹⁶ Царь же каже: Мусиш умерти, Ахимелеше, сам ти й увесь дім отця твого.

¹⁷ І повелів царь слугам, що стояли побіч його: Йдїте, повбивайте сьвященників Господніх, бо й їх рука з Давидом, і не сповістили мене, хоч і знали, що він утік. Слуги ж царські затялись ізняти руки на сьвященників Господніх.

¹⁸ І повелів царь Доикові: Йди, повбивай сьвященників! І пійшов Ідумій Доик, та й повбивав сьвященників, і завдав смерть вісімдесятьом і п'ятьом, що носили лняне оплічче.

¹⁹ І Номву, сьвященниче місто, вигубив мечем, і чоловіків і жінок, і хлопят і немовлят, і коров й вівці й осли, все повбивав.

²⁰ Тільки один син Ахимелехів Ахитувенків, на ймя Абїтар, утік і пристав до Давидових людей.

²¹ І сповістив Абїтар Давида: Саул побив сьвященники Господні!

²² І сказав Давид Абїтарові: Я знав се ще тоді, коли Ідумій Доик там був, що він се виявить Саулові. Я винуватий за всі душі дому отця твого.

²³ Бувай безпечен у мене: Хто чигати ме на мою душу, той чигати ме на твою душу; ти будеш у мене під охороною.

23

¹ І сповіщено Давида: Филистїї облягли Кеїль та й жакують гумна.

² І спитав Давид Господа: Чи йти мені бити тих Филистїїв? І відказав Господь Давидові: Йди та побий Филистїїв й визволь Кеїль.

³ Давидові ж люде спротивились йому: чи ми ж тут в Юдеї не тремтимо з ляку? ато б ще нам йти на військo Филистїїв!

⁴ І поспитав Давид Господа вдруге; і Господь подав йому звістку і сказав: Збирайся і йди в Кеїль, бо подам Филистїїв тобі на поталу.

⁵ І пійшов Давид із людьми своїми в Кеїль, ударив на Филистїїв, позаймав усю скотину в їх, та й завдав їм тяжке побоїще, і вибавив Давид осадників Кеїльських.

⁶ Як же втік Абїтар Ахимеленко до Давида в Кеїль, то приніс із собою й ефода.

⁷ І переказано Саулові, що Давид у Кеїлі, і каже Саул: Бог видав його мені в руки, бо, ввійшовши в город з ворітьми й зосавами, він себе замкнув.

⁸ І повелів Саул готовитись усьому народові в поход, щоб двинути проти Кеїля та й облягти Давида й його людей.

⁹ Довідавшись ж Давид, що Саул кує на його лихо, сказав сьвященникові Абїтарові: принеси ефода сюди.

¹⁰ І молився Давид: Господи, Боже Ізраїлів! раб твій довідався, що Саул завзявся двинути проти Кеїля, щоб через мене зруйнувати місто.

¹¹ Чи городяне Кеїля не віддадуть мене в руки його? чи прийде сюди Саул, як прочув раб твій? Господи, Боже Ізраїлів, сповісти про се раба твого. І відказав Господь: прийде.

¹² І каже Давид: Чи видадуть городяне Кеїльські Саулові мене й моїх людей? І відказав Господь: Видадуть.

¹³ Тоді зібрався Давид із людьми своїми, до шістьох сот чоловіка, і покинули Кеїль, та й тулились там і сям навкруги. Як же Саулові сказано, що Давид утік із Кеїля, понехав він свій похід.

¹⁴ Давид же державсь у пустині на неприступних місцях, а опісля по горах у пустині Зиф, а Саул, знай, шукав його, та Бог не подав його на поталу йому.

¹⁵ І видів Давид, що Саул вийшов чигати на його душу; був же тоді Давид у пустині Зиф у лісі.

¹⁶ Син же Саулів Йонатан вибравсь та й прийшов до Давида в ліс і укріпив його надією на Бога,

¹⁷ І говорив йому: Не лякайся, бо рука панотця мого Саула не попаде тебе; ні! ти будеш царем над Ізраїлем, а я буду другим по тобі; се знає й панотець мій Саул.

¹⁸ І постановили вони знов умову перед Господом, і оставсь Давид у лісі, а Йонатан пійшов додому.

¹⁹ Зифяне ж прийшли до Саула в Гиву та й кажуть: Давид ховається в нас по неприступних місцях, в лісі, на верху гори Гахила, що направо від Есимуна;

²⁰ Оце ж, коли схочеш, царю, надійти туди, то прихोдь; се вже наше буде діло, видати його цареві.

²¹ І відказав їм Саул: Нехай благословить вас Господь, що ви пожалували мене.

²² Ну, так ідіте ж та впевнітесь боржій про його сховище, де є нога його, бо мені кажуть, що він дуже хитрий;

²³ І вивідайте про його таємні кутки, де він ховається, і принесіте мені надійню звістку, тоді й я пійду з вами, й коли він у сій землі, так я шукати му його по всіх тисячах Юдиних.

²⁴ І вибрались вони перед Саулом й пійшли в Зиф. Давид же був як раз тоді з людьми своїми в Маон-пустині, у степу, на право від Есимуна.

²⁵ Як вийшов Саул з людьми своїми шукати його, переказано про се Давидові, і він перейшов до тієї скелі, що в пустині Маон. І довідався Саул про се, та й погнався у Маон-пустиню за Давидом.

²⁶ І йшов Саул по цім боці, а Давид із людьми своїми по тім боці гори. І коли Давид намагався вивинутись Саулові, Саул же з людьми своїми силкувався обійти Давида й його людей, щоб їх захопити в руки,

²⁷ Саме тоді несподівано прибув післанець до Саула з такою вістю: Спішісь і прихोдь, бо Филістії напали на землю!

²⁸ Покинув тоді Саул наздоганяти Давида, та й двинув проти Филістіїв. Тим і названо се місце: Скеля розділення.

24

¹ І звідти вийшов Давид і перебував в безпечних місцях в Ен-Гадди.

² Як же вернувся Саул із походу свого прити Филістіїв, з'ясовано йому: Давид обертається тепер в Енгадській пустині.

³ Узяв тоді Саул три тисячі з усього Ізраїля вибраних людей та й пустивсь, шукати Давида й людей його, по горах, куди дикі кози можуть ходити.

⁴ По дорозі прийшов до хлівів овечих; а була там печера, й ввійшов туди Саул справити свою природну потребу; тим часом у кінці в печері сидів Давид із своїми людьми.

⁵ І казали Давидові люде його: Оце ж той день, що про його казав тобі Господь: Видам тобі в руки ворога твого, щоб ти чинив із ним, що тобі впадає. Давид же встав та й урізав тихцем кусень поли в верхній одежі в Саула.

⁶ Опісля ж ударила Давида совість, що він урізав поли в Саулові одежі.

⁷ І сказав він людям своїм: Нехай не дозволить мені Бог вдіяти таке мойму панові, помазанникові Господньому, щоб наложити на його руку, бо він помазанник Господень.

⁸ І зупинив Давид своїх людей сими словами і не дав їм устати на Саула. А Саул устав і вийшов із печері на дорогу.

⁹ Потім встав і Давид, покинув печеру та й промовив услід Саулові: Пане мій, царю! Озирнеться Саул, коли ж Давид припав лицем до землі та й поклонивсь йому.

¹⁰ І каже Давид Саулові: На що ти слухаєш людського наговору, що мовляють: Давид хоче лиха тобі?

¹¹ Ось сьогодні бачив еси своїми очима, що Господь віддавав тебе в руки мої в печері; мені ж і радили тебе вбити, та я ошадив тебе і сказав: не зніму руки на пана мого, бо він помазанник Господень.

¹² Отче мій! споглянь, ось у мене в руці клапоть з одежі твоєї; я урізав поли в твоїй одежі, а тебе не вбив; з сього зрозумій, що я не міслю тобі зла й зради і не провинивсь проти тебе нічим, а ти наважився, щоб загубити мою душу.

¹³ Нехай Господь між нами двома розсудить, нехай Господь за мене на тобі помститься,

¹⁴ Як се й говорить стара приповідка: від безбожних виходить безбожність; моя ж рука не буде на тобі.

¹⁵ За ким уганяти вийшов царь Ізраїльський? Кого переслідуєш ти? Здохлого пса, одну блоху!

¹⁶ Нехай же Господь буде суддею та й розсудить між обома нами. Він розбере справу мою і спасе мене від руки твоєї.

¹⁷ Як же скінчив Давид сю промову до Саула, сказав Саул: Чи не твій же се голос, синоньку Давиде? Та й заплакав Саул у голос,

¹⁸ І сказав Давидові: Ти справедливий за мене, ти бо показав мені добро, тоді як я заподіяв тобі зло;

¹⁹ Ти доказав те сьогодні, поступивши зо мною милостиво: не вбив мене, дарма що Господь видав мене тобі в руки.

²⁰ Хто ж бо, найшовши ворога свого, пустить його на добру дорогу?

²¹ Оце ж я знаю, що ти будеш царем і що в твоїй руці остойтяться царювання над Ізраїлем.

²² Поклянися ж мені Господом, що не викорениш потомства мого після мене і не вигубиш мого ймення в роду мойму.

²³ І поклявся у тому Давид Саулові. Тоді двинув Саул додому, Давид же з людьми своїми зійшов на вижину безпечні.

25

¹ І вмер Самуїл, і зібравсь увесь Ізраїль та й оплакував його, і поховали його в домі його в Рамі. А Давид зібравсь та й пішов у пустиню Фаран.

² Був же в Маоні чоловік, а майно його було в Кармелі. Чоловік той був вельми багатий; мав три тисячі овець і тисячу кіз; і був він саме на стриговинах овець своїх на Кармелі.

³ Звали його на ймя Набал, а жінку його Абігея. Була вона собі молодиця з добрим розумом і хороша вродою, чоловік же був жорсткий та злющий; він походив з роду Калеба.

⁴ Почувши ж Давид у пустині, що Набал стриже вівці свої,

⁵ Послав десяток людей своїх і сказав: Йдіть на Кармел, удайтесь до Набала і поздоровіте його від мене,

⁶ Та й промовте так: Щастя тобі, доле, й родині твоїй і всьому твому.

⁷ Прочув я оце, що в тебе стриговини. Вівчарі твої пробували поблизу нас; ми не знущались із них, і не пропадало в них ніщо, поки вони на Кармелі були.

⁸ Поспитай тільки в твоїх людей, вони тобі скажуть; і так нехай знайдуть слуги твої ласку в очах твоїх, ми ж прийшли в добрий час; дай же твоїм рабам і синові твому Давидові, що в тебе тепер під рукою.

⁹ І прийшли Давидові люде, і висказали всі отті слова в імя Давидове, та й умовкли.

¹⁰ Набал же відказав Давидовим слугам так: Хто такий Давид і хто такий Ессей? Сими часами багатько постало таких слуг, що втікають від панів своїх;

¹¹ Не вже ж би то мені та взяти мій хліб, мою воду й моє м'ясиво, що приладив про моїх постригачів, та й пооддавати людям, що не знаю не відаю, звідкіля вони взялись?

¹² І вернулись люде Давидові назад, прийшли додому та й переказали йому всі слова отті.

¹³ І повелів Давид своїм людям: Підперезуй кожен меч свого. І попідперезували вони мечі свої, та й Давид підперезав меч свого, й пішли вони за приводом Давидовим до чотирьох сот чоловіка потуги, двісті ж остались при саквах в обозі.

¹⁴ Тим часом один зі слуг передав Абігеї, жінці Набаловій, звістку: оце прислав Давид із пустині послы привітати нашого пана, та він відправив їх нечемно;

¹⁵ Люде ж сі вельми добрі до нас; не зневажали нас і ніщо в нас ніде не ділось як були ми з ними, покіль ми в полі обертались;

¹⁶ Були вони охороною нашою й в день і в ночі, докіль ми пасли вівці поблизу їх;

¹⁷ Тим подумай і розваж, що маєш тепер чинити, бо певно грозить від них біда нашому панові й всій господі його; а він такий злющий, що з ним шкода й говорити.

¹⁸ І взяла Абігея хутенько двісті боханців, два бурдюки вина, п'ятеро зготовлених овечат, наложила на осли,

¹⁹ Та й звеліла своїм людям, не сказавши нічого чоловікові: Йдіть поперед мене, я йти му за вами слідом.

²⁰ Тим же часом, як вона їхала на ослі з гори, несподівано показався Давид із людьми своїми зустріч неї, так що вона з ними зіткнулась.

²¹ Давид же сказав собі наперед: Шкода було мені стерегти майно його в пустині, так що ніщо з усього добра його не пропало; він віддячує мені злом за добро.

²² Нехай же те й те вдіє Бог з ворогами Давидовими, коли я з усього добра його zostавлю до завтра й того, що мочить на стіну!

²³ Як же загляділа Абігея Давида, зоскочила вона з осла, та й розпростерлась на землі ниць перед Давидом;

²⁴ Потім упала йому в ноги, та й промовила: На мені лежить вина, пане мій; дозволь твоїй рабині озватись перед тобою, й прихили ухо твоє до слова рабині твоєї!

²⁵ Нехай же мій пан не уважає на такого злого чоловіка, на Набала, бо як зветься він, такий й він. Набал зветься він і дурнота його з ним. Я ж, твоя рабиня, не бачила людей мого пана, що ти прислав їх.

²⁶ Тепер же, мій пане, як певно те, що живе Господь і ти живеш, Господь зупинив тебе впасти в кривавий гріх і здержав руку твою від пімсти; а тепер нехай стануть вороги твої як Набал, і всі, хто задумав заповідати зло панові моему.

²⁷ Оце ж сей гостинець, що принесла рабиня твоя, віддай людям твоїм, що йдуть походом за тобою.

²⁸ Прости вину рабині твоїй; Господь бо спорудить панові моему твердий дім, бо пан мій веде війни Господні, і ніякої кривди не знайдеться в тобі поки й віку твого.

²⁹ Коли б який чоловік піднявся тебе гонити чи то чигати на душу твою, дак нехай душа пана мого буде вв'язана в узол живих у Господа, Бога твого, душі ж ворогів твоїх розкине він як пращею.

³⁰ І коли Господь учинить на мойму пані все, що обітував тобі доброго, і поставить тебе в князі над Ізраїлем,

³¹ То нехай се не буде серцю пана мого на каєнне й неспокій совісті, що мій пан пролив безвинну кров і допоміг собі власною рукою. Коли ж Господь мого пана вщасливить, так спогадай рабиню твою.

³² І відказав Давид Абігеї: Благословен Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе сьогодні зустріч мене.

³³ Благословен і розум твій, і ти благословенна, що зупинила мене сьогодні, що я не пійшов на пролив крові, щоб пімститись за себе власною рукою.

³⁴ От же, так певно, як живе Господь, Бог Ізраїлів, що зупинив мене заповідати зло тобі, коли б ти не встигла мені зустріч поспіти, не зосталось би Набалові, покіль заднився б ранок, і того, що мочить на стіну.

³⁵ І прийняв Давид від неї, що вона принесла йому, і рече їй: Йди супокійно додому; бач, я прихилив ухо моє до тебе і пошанував лице твоє.

³⁶ Як вернулась Абігея до Набала, аж се в його в дому такий бенкет, як у царя, й серце в Набала розвеселилось; він же впився тяжко. Тим не сказала йому нічогосінько, покіль настав ранок.

³⁷ Уранці ж, як вийшов хміль із голови в Набала, оповідує жінка йому, що сталося, і замерло серце в його і став він мов кам'яний.

³⁸ І ледві минуло днів десять, убив Господь Набала, й він умер.

³⁹ Як прочув Давид, що Набал умер, сказав так: Благословен Господь, що відплатив за мою зневагу від Набала і вдержав слугу свого від зла; Господь обернув злобу Набала на його ж голову. І послав Давид сказати Абігеї, що хоче взяти її собі за жінку.

⁴⁰ І прийшли Давидові слуги до Абігеї в Кармель і промовили так: Давид посилає нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку.

⁴¹ Вона піднялась, потім припала ниць ід землі й промовила: Отсе рабиня твоя нехай буде як служебка, готова обмивати ноги слугам пана мого.

⁴² І збиралась Абігея хуленько та й сіла на осла свого; так само й пятеро дівчат з її прислуги, й прибула вона слідом за посланцями Давидовими та й зробилась йому жінкою.

⁴³ І Ахиноаму взяв Давид із Езрееля, і були обидві жінками йому.

⁴⁴ Саул же віддав дочку свою Мелхолу, жінку Давидову, Фалтієві Лайшенкові із Галлиму.

26

¹ Зифії ж прийшли до Саула в Гиву та й кажуть: Чи знаєш ти, що Давид ховається в нас на горі Гахилі, перед пустинею?

² І зладивсь Саул із трьома тисячами чоловіка вибраних з Ізраїля у Зуф-пустиню, шукати Давида в пустині Зуф.

³ І отаборився Саул на горі Гахилі, що лежить перед пустинею при дорозі. Давид же находивсь у пустині, і видів, що Саул прийшов за ним в пустиню,

⁴ І виласв Давид вивідачів, та й довідався, що Саул справді прибув.

⁵ І встав Давид та й прийшов тайком на те місце, де Саул отаборився, і бачив Давид те місце, де спав Саул і Авенир, син Нирів, гетьман його; спав же Саул в шатрі, а люде розложились кругом його.

⁶ І обернувся Давид і сказав Ахимелехові Гетієві та Абессі-Зеруленкові, братові Йоабовому: Хто пробереться зо мною до Саула в табір? І каже Абесса: Я проберусь із тобою.

⁷ Як же пробрались у ночі Давид з Абессою до людей (Саулових), аж лежить Саул у сні, а спис його стремить у землі в головах у його; Авенир же й люде лежать навкруги його.

⁸ І каже Абесса Давидові: Сьогодні видав Господь тобі в руки ворога твого; позволь, я за одним разом пристромлю його д землі списом; не треба вдруге.

⁹ Давид же відказав Абессі: Не вбивай його, бо хто наложив коли руку на помазанника Господнього, та й не був скараний?

¹⁰І додав ще Давид: Так певно, як живе Господь: нехай вбє Господь його, чи сама прийде смерть його і він умре, або двине він у похід і поляже;

¹¹Мене ж нехай боронить Господь від того, щоб наложив я руку на помазанника Господнього; ти ж возьми списа, що в головах у його й конву з водою, та й ходімо собі.

¹²От і взяв Давид списа й посудину з водою, що були в головах у Саула, та й пійшли вони собі, й ніхто не бачив, ні знав, ні прокинувся; всі спали, бо всіх обняв насланий від Господа твердий сон.

¹³Тоді перейшов Давид на другий бік та й став на вершині гори оддалік, так що між ними була велика просторонь.

¹⁴І покликнув Давид на люде й на Абенира Ниренка: Не відкликнешся, Абенире? І відказав Абенир: Хто ти такий, що покликуєш і безпокоїш царя?

¹⁵І озветься Давид: Ти ж такий чоловік, що нема тобі й рівні в Ізраїлі; чом же ти не стережеш твого пана, царя? бо се хтось з людей пробрався був, щоб убити пана твого, царя.

¹⁶Недобра се річ, що ти вдіяв: Так певно, як живе Господь, заслужили ви на смерть, що ви свого пана, помазанника Господнього, не стережете. Подивись лишень, де царський спис і коновка з водою, що стояли в головах у його!

¹⁷Саул же впізнав Давидів голос і каже: Чи се ж не твій голос, мій сину Давиде? І рече Давид: Мій голос, пане мій, царю.

¹⁸Та й рече далій: Чого ж се ти женешся за твоїм рабом? що я таке вчинив, і яке зло в руці моїй?

¹⁹Ой коли б же ти, пане мій, царю, хоч тепер прихилив ухо до слів раба твого: Коли Господь настрій тебе проти мене, так нехай воно буде йому од тебе пахучою жертвою; коли ж люде, то нехай вони будуть прокляті перед лицем Господнім, бо вони мене оце вигнали, щоб не було мені частини в наслідді Господньому, і сказали: Йди, служи чужим богам.

²⁰Нехай же кров моя не проліється на землю перед лицем Господнім, оце бо царь Ізраїлів та вийшов шукати одну блоху, як уганяють за куропаткою по горах!

²¹І відказав Саул: Провинив я; вернись назад, сину Давиде; ніколи вже не засмучу тебе, тим що моя душа тобі сьогодні була дорога: по дурному чинив я й проступився тяжко.

²²І відказав Давид: Ось царський спис; нехай хто з слуг прийде сюди й візьме.

²³Господь кожному заплатить по справедливості й вірі його, бо Господь оддав був мені в руки тебе, я ж не схотів наложити руки на помазанника Господнього.

²⁴Як дорога була мені сьогодні душа твоя, нехай така дорога буде моя душа Господеві, і нехай він рятє мене з усякої нужди.

²⁵І відказав Саул Давидові: Благословен єси, мій сину Давиде: ти й діло вдієш, і могутчо переможеш. І пійшов Давид своєю дорогою, а Саул вернувся додому.

27

¹І сказав Давид в серці своєму: Попадусь я таки колись Саулові в руки, й нічо не поможе мені, хиба втечу в Филистійську землю. Тоді покине Саул шукати мене по всьому займищу Ізраїлевому і я спасуся з рук його.

²І зібравсь Давид, та й пійшов із шістьма сотнями чоловіка, що були з ним, до Анхуза, сина Маохового, царя Гетського.

³І пробував Давид з людьми своїми ув Анхуза в Геті, кожен з родиною своєю: Давид з обома жінками своїми, Ахиноамою з Езрееля й Абигеєю, жінкою Набала Кармелійця

⁴Довідавшись ж Саул, що Давид утік у Гет, покинув за ним гонитись.

⁵Давид же прохав Анхуза: Коли буде ласка твоя до мене, то укажеш, може, мені місце на пробування в котрому з малих міст твоїх; про що бо раб твій жити має при тобі в головному городі?

⁶І вказав Анхуз йому ще того ж дня Секелаг; тим остався Секелаг при царях Юдиних і по сей день.

⁷Давид пробув у займищі Филистійському рік і чотири місяці.

⁸І виходив Давид із людьми своїми, і нападав на Гессуріїв та Гирзіїв і Амалікіїв, що здавна жили в тій землі аж до Суру й до Єгипту.

⁹А нападаючи Давид на ті займища, не зоставляв ні чоловіка, ні жінки живими, брав вівці, корови, осли, верблюди та одєжу і вертався і приходив до Анхуза.

¹⁰І каже було Анхуз Давидові: На кого тепер нападали? А Давид відказував: На полуденню сторону в Юдеї, або на полуденню сторону Ерахмеелі, чи на полуденню сторону Кеней.

¹¹І не лишав Давид в живих ні чоловіка, ні жінки і не приводив у Гет, міркуючи так: вони б свідкували проти нас і розказували: От як чинив Давид! Сим робом справлявся він, аж покіль державсь у країні Филистійській.

¹²І звирявся Анхуз Давидові, думаючи: Він зробився ненависним своїм землякам в Ізраїлі, тим і буде мені слугою до віку.

28

¹ Того ж часу зібрали Філістії війська, щоб йти в похід проти Ізраїля. І звівивсь Анхуз Давидові та й каже: Мусиш знати, що ти з твоїми людьми вирушиш у похід ізо мною.

² І відказав Давид Анхузові: Добре, тепер знати меш, чого з'уміє доказати раб твій. І каже Анхуз Давидові: За те я зроблю тебе охоронником голови моєї по всі часи.

³ Самуїл же умер був і ввесь Ізраїль плакався по йому і поховали його в Рамі, в городі його. Також повиганяв був Саул із землі чарівників та вішунів.

⁴ І зібрались Філістії до купи і пійшли та й отаборились в Сонамі. Скликав же і Саул усього Ізраїля та й став табором на Гелбуї.

⁵ Та як побачив Саул Філістійський табір, то злякався і тяжко здрогнулось серце його.

⁶ І питає Саул у Господа, та Господь не відказав нічого ні через сон, ні через святих, ні через пророків.

⁷ І дав Саул прибічникам своїм наказ: Ізнайдіте мені жінку-чарівницю; пійду до неї та спитаю. І відказали йому прибічники його: В Аендорі є така жінщина, що віщує (за підмогою визваного з того світу духа).

⁸ І здіймив Саул одіж свою, і повдягав другу та й пійшов із двома провідниками в дорогу. Прийшли вони в ночі до жінки, і він просить: Поворожи мені і виклич, кого я назву тобі.

⁹ Жінка ж відказує йому: Ти знаєш, що вчинив Саул, як повикоренював із землі чарівників і ворожитів; на що ж ти ставляєш сіть мені, щоб згубити мене з світу?

¹⁰ І поклявся їй Саул Господом: Як живе Господь, не буде на тобі вини в 'цій справі.

¹¹ Питає тоді жінка: Кого маю вивести тобі? Відказує він: Самуїла покажи мені.

¹² Як побачила жінка Самуїла, то й скрикнула голосно, й каже тоді жінка Саулові: Чому мене обманив? Ти ж Саул!

¹³ І відказав їй царь: Не бійся! Що ти бачиш? І каже жінка: Бачу, неначе бог виходить з землі.

¹⁴ Питає в її: Який він з виду? Вона каже: Виходить старий чоловік, закутаний в довгу одіж. Зрозумів тоді Саул, що се Самуїл, та й припав ниць ід землі і поклонився.

¹⁵ І промовив Самуїл до Саула: На що трівожиш мене? На що викликав мене? І відказав Саул: Я в великій тісноті, оце бо Філістії воюють проти мене, а Бог відступив од мене і не відказує вже мені ні через пророки, ні через сон; от я й звелів тебе викликати, щоб навчив мене, що мені чинити.

¹⁶ І відказав Самуїл: Чого ж мене питаєш, як Господь відступив від тебе і зробивсь тобі ворогом?

¹⁷ Оце ж Господь і вчинить, що обявив через мене: Відніме царство з рук твоїх, та й оддасть його ближньому твою Давидові.

¹⁸ Ти не слухав повелінь Господніх і не розпростер його палкого пересердя на Амаліка, за те вдіє тобі тепер Господь от що:

¹⁹ Ізраїля видасть Господь укупі з тобою Філістіям у руки: завтра ти й сини твої будете зо мною, та табір Ізраїльський видасть Господь Філістіям у руки.

²⁰ І впав Саул як довгий на землю, бо злякався слів Самуїлових, а до того й обезсилів, бо не їв нічого ввесь день той й усю ніч.

²¹ Кинеться ж та жінка до Саула, і бачучи, як він перелякався, каже йому: Оце твоя служебка послухала тебе й одважила життя своє за тебе та й уволила волю твою,

²² То ж послухай і ти голосу раби твоєї; дам тобі трохи попоїсти; як попоїси, то набереш і сили щоб пійти в дорогу.

²³ Та він затявся і сказав: Не буду їсти нічого. І почали вговорювати його слуги вкупі з жінкою, і він послухав їх і встав із землі і сів на постелі.

²⁴ А було у жінки годоване телятко вдома; от вона хуленько заколола його, взяла муки, замісила та й спекла коржів,

²⁵ І подала Саулові і слугам його, і вони, попоївши, пустились іще тієї ж ночі в дорогу.

29

¹ От і скупили Філістії всі потуги до купи в Афеці, тим часом як Ізраїль отаборивсь коло річниць під Езреелем.

² Як же князі Філістійські прийшли з сотнями й тисячами своїми, а потім прийшов і Давид із людьми своїми за Анхузом,

³ Кажуть князі Філістійські: Що се за Євреї? Відказав Анхуз Філістійським князям: Чи ж ви не знаєте, що се Давид, слуга Саула, царя Ізраїлевого, що вже більш року при мені пробуває, й я з того дня, як він прийшов, та й досі нічого ніяк не знайшов у йому.

⁴ Та недовольні були на його за се Філістійські князі і вимагали від його: Відошли сього чоловіка назад; нехай вертає в свою домівку, що назначив єси йому, і не йде з нами воювати, щоб на війні та не зробився нашим зрадником. Чим би йому запобігти знов ласки у пана свого, як не головами сих (наших) людей?

⁵ Хіба ж се не той Давид, що йому присьпівувано в хороводах: Побив Саул тисячі, а Давид десятки тисяч?

⁶ І звелів Анхуз покликати Давида та й каже йому: Так певно, як живе Господь: ти щирий, і мило було б очам моїм, щоб ти в таборі зо мною виходив і ввійшов, бо я не знайшов у тебе ніякого зла з того часу, як прийшов еси до мене та й по сей день; та іншим князям ти не під мислі.

⁷ То ж йди собі з упокоєм додому, щоб не дражнив князів Филістійських.

⁸ І відказав Давид Анхузові: Що ж я таке вчинив і що ти знайшов у рабі твоєму з того часу, як ввійшов я в твою службу, та й по сей день, щоб мені не йти на війну проти ворогів мого царя й пана?

⁹ І сказав Анхуз Давидові: Знаю, що ти мені такий любий, як ангел Божий, та що ж коли вимагають князі Филістійські: Нехай він не йде з нами на війну!

¹⁰ Оце ж лагодься завтра вранці з слугами пана твого, що прийшли з тобою; і встаньте раністнько, щоб вам, скоро займесь на день, вийти.

¹¹ От і встав Давид і люде його, щоб йти назавтра вранці назад у Филістійську землю, тим часом як Филістії пішли в Езреель.

30

¹ Як же прийшов Давид з людьми своїми на третій день у Секелаг, напали були Амаликії од полудня на Секелаг, злупили Секелаг і спалили його огнем,

² І позаймали з його в полонь жінок і все мале й велике, нікого не вбивши, та й погнали своєю дорогою.

³ Як прийшов Давид із людьми своїми в город, аж його випалено, жінок же їх, синів і дочок позаймано в полонь.

⁴ І заплакав у голос Давид і люде, що мав при собі, і плакали вони, покіль не стало й снаги плакати.

⁵ І обох жінок Давидових зайнято в полонь: Ахиноаму з Езрееля й Абігею, жінку Кармелія Набала.

⁶ Давид же попав у велику журбу, як почали люде радити, щоб його побити каміннем, бо кожен між людьми жалував з душі за своїми синами й дочками. Однакже Давид укріпивсь у Господі, Бозі своїму.

⁷ І сказав Давид съященникові Абіатарові, синові Ахимелеха: Ось принеси мені сюди ефода! І приніс Абіатар Давидові ефода.

⁸ І спитав Давид Господа: Чи наздоганяти мені сю орду? Чи наздожену? І сказано йому: Наздоганяй; наздоженеш і відобеш.

⁹ І пустився Давид із шістьма сотнями чоловіка, що мав при собі, в дорогу, і добігли вони до потоку Босор, і декотрі помучені остались там.

¹⁰ І погнав далій Давид із чотирма сотнями чоловіка, тим часом як двісті, що були потомлені, зістались, бо не мали сили перейти потік Босорський.

¹¹ І знайшли вони в полі Єгиптія та й привели до Давида. І дано йому попоїсти хліба та напитись води,

¹² І дано йому шмат вязанки смоківної та дві вязки родзинків з'їсти, і він їв та й прийшов до себе, бо три дні нічого не їв і нічого не пив.

¹³ І спитав у його Давид: Чий ти і звідки ти? І каже: Я хлопець Єгиптійський, раб одного Амаликія. Пан мій покинув мене, бо три дні тому я був занедужав.

¹⁴ Ми набігали набігом у полуденню Керету і в займище Юдине і в полуденню Калебу та й спалили Сикелаг.

¹⁵ І питає в його Давид: Чи проведеш нас до того там війська? Відказує сей: Поклянись мені Богом, що не вбеш мене та й панові мойму не видаси, то я приведу тебе в цю горду.

¹⁶ Як повів же їх, аж Амаликії розкинулись по тій стороні далеко, їдять, пють і съвяткують свята над великою здобиччю, що набрали в Филістійській землі і в землі Юдейській.

¹⁷ Давид же бив їх від сумерків аж до вечора другого дня, так що ніхто з їх не уйшов опріч чотирьох сот молодців, що кинулись на верблуди та й повтікали.

¹⁸ І визволив Давид усе, що пожакували Амалекії, і жінок своїх обох відняв Давид,

¹⁹ Так що не втеряно в них нічого від найменшого та й до найбільшого, ні здобичі, ні синів ні дочок, ані чого иншого, що награбили вони; усе вернув Давид назад;

²⁰ І відняв Давид всі череди й отари та й гнали вони їх поперед себе, покликуючи: Се Давидова здобич!

²¹ І вернувся Давид до тих двох сотень чоловіка, що надто були втомлені і не змогли йти далій, так що їх покинуто коло потоку Босор, і повиходили вони проти Давида й людей, що були з ним. І наблизивсь Давид ід тим людям і привитав їх чемно.

²² Та всякі злюки й нікчемники між людьми, що ходили з Давидом, почали таке провадити: За те що вони з нами не ходили, ми не дамо їм нічого з тієї здобичі, що відобрали, окрім їх жінок та дітей; нехай будуть їх та йдуть собі.

²³ Давид же відказав: Не чиніте таке після того, що нам дав Господь і оборонив нас, а горду, що напала на нас, оддав нам у руки.

²⁴ Та й хто слухати ме вас у 'цій справі? Ні, яка частина тим, що ходили на війну, така мусить бути й тим, хто zostався при таборі: однаково всіх обділиться.

²⁵ На тому стало воно з того дня й на дальше. Він се зробив установою й звичаєм ув Ізраїлі по сей день.

²⁶ Вернувшись ж у Секелаг, послав Давид частину здобичі прихильним до його мужам громадським ув Юді, говорячи: Оце вам гостинець із здобичі від ворогів Господніх,

²⁷ Так само й тим, що в Бетелі, в Рамоті полуденньому, і в Яттірі,

²⁸ Тим що в Ароїрі, і в Шифмоті, і в Естемоа,

²⁹ Тим що в Рахалі, і в городах Ерахмеельських, і в містах Кенійських,

³⁰ Тим що в Хормі й в Хорашані, й в Атасі,

³¹ Тим що в Геброні і по всіх інших місцях, що блукав по них Давид із своїми людьми.

31

¹ Тим часом воювали Филістії з Ізраїлителями, і повтікали мужі Ізраїльські перед Филістіями й полягли побиті на горі Гелбуї.

² І гнали Филістії вслід за Саулом і за синами його, і повбивали Филістії синів Саулових, Йонатана, Аминадаба і Малхисую.

³ І стала битва проти самого Саула вельми горячою, і поражали його стріли з луків, і тяжко поранений був він стрілами.

⁴ Тоді прохав Саул свого зброєношу: Вийми з піхви меча твого та й проколи мене ним, щоб не наскочили сі необрізані, а вбивши мене, не чинили наруги надо мною. Зброєноша ж не вволив його волі, бо й собі вельми злякався, тож Саул ухопив меча та й кинувсь на його.

⁵ Побачивши ж тоді зброєноша, що Саул мертвий, кинувсь і сам на меча та й умер при його боці.

⁶ Оттак зійшли з сього світу того самого дня Саул, його три сини, зброєноша його й майже всі прибічники його.

⁷ Вбачаючи ж Ізраїлтяне, що жили по тім боці долини й по тім боці Йордані, що мужі Ізраїльські кинулись навтеки, та що поліг Саул і сини його, полишили міста свої та й собі повтікали, а Филістії поприходили та й осіли у них.

⁸ На другий же день, прийшовши Филістії обдирати побитих, ізнайшли Саула з його трома синами полягшими на горі Гелбуї.

⁹ І повідтинали вони їм голови, поздіймали з них зброю, та й послали по цілій Филістійській землі навкруги, щоб обвістити се по зборах ідолів своїх і між народом;

¹⁰ І зложили вони зброю його в храмї Астароти, а трупа його повісили на Бетсанському мурі.

¹¹ Прочувши ж горожане Явиса Галаадського, що виробляли Филістії з Саулом,

¹² Рушили всі сильнійші мужі, й йшли всю ніч, і взяли тіло Саулове й трупи синів його з Бетсанського муру, а вернувши у Явис, спалили їх там;

¹³ І взяли кості їх, поховали під дубом у Явисі і постили сім день.

ДРУГА КНИГА САМУЇЛОВА.*

- ¹ По Сауловій смерті, як Давид вернувся, подужавши Амаликів, і перебув у Секелазі два дні,
² Приходить на третій день несподівано чоловік із табору Саулового; одіж на йому розідрана, а голова порохом посипана. Приступивши до Давида, припав він і поклонився до землі.
³ І питає його Давид: Звідки прийшов єси? А він відказує: Я втік із табору Ізрайлевого.
⁴ І питає Давид: Що там сталося? А той каже: Військо повтікало з бою, і багацько військових полягло й померло; та й Саул і син його Йонатан померли.
⁵ І питає Давид молодика, що приніс йому вість: Як ти взнав, що Саул та Йонатан померли?
⁶ І відказав молодик, що приніс вість: Довелось мені случаєм йти Гелвуйськими горами, коли ж дивлюсь — Саул настромився на свого списа, а колесниці й комонник зближаються до його.
⁷ Обернеться він назад себе й, побачивши мене, покликав мене. Я озвався: Чую!
⁸ Питає він: Хто ти? Відказую: Амаликій.
⁹ І просить мене: Приступи до мене та завдай мені смерть, бо тривога смертня обняла мене, а душа ще вся в мені.
¹⁰ І приступив я й завдав йому смерть, бо я знав, що він не переживе свого впаду. Тоді зняв я з голови в його царський вінець, і запинку з руки в його та й приніс оце мойму панові.
¹¹ Тоді вхопив Давид одіж свою та й роздер її, а так само й його прибічники.
¹² І сумували плачучи й постили до вечора по Саулові і по його синові Йонатанові і по людові Ізрайлевому й по домові Ізрайлевому, бо вони полягли від меча.
¹³ І питає Давид у молодика, що приніс йому звістку: Звідки ти? А той відказав: Я син Амаликія-заволоки.
¹⁴ Давид же питає: Як же ти не боявся простягти руку, щоб убити помазанника Господнього?
¹⁵ І покликнув Давид на одного слугу й приказав йому: Вбий його! Той рубнув, і вмер він.
¹⁶ Давид же сказав: Кров твоя на голові твоїй; засуд на себе видав ти словом своїм: Я завдав смерть помазанникові Господньому.
¹⁷ І зложив Давид плачевню пісню над Саулом і над його сином Йонатаном,
¹⁸ (І повелів навчати синів Юдиних лука, як се написано в книзі праведного) і промовив:
¹⁹ Ой Ізраїлю! пробито (з лука) твою втіху в твоїх таки горах. Як се полягли хоробрі?
²⁰ Не розкажуйте у Геті, не звіщайте по улицях Аскалону, щоб жіноцтво Филістійське не радувалось, щоб не веселились дочки необрізаних.
²¹ Ви ж гори, Гелвуйські, щоб на вас не впало ні дощу на ваші ниви, ні роси на поле, бо там покинений щит сильних, щит Саулів, мов би не мазано Саула сьвятою олією.
²² Йонатанів меч не вертався назад без крові ранених, а й меч Саулів не вертався даром.
²³ Любомирно з Йонатаном жив Саул на світі, їх і смерть не розлучила; і бистрі й сильні обидва над орла й над лева.
²⁴ Ой Ізраїлеві дочки, плачте по Саулі! Він у пурпур одягав вас, в радіщі рядив вас; за його на вас золото блищало.
²⁵ Ой як упали потужні у бою! Убитий Йонатан на висотах твоїх.
²⁶ Тяжко сумую по тобі, Йонатане, побратиме; ти був мені найдорожший; ти мені ба й над жіноче серце був любіщий!
²⁷ Як се впали такі сильні, як погибла зброя воєнна?

2

- ¹ Після сього спспитав Давид у Господа: Чи йти мені в яке місто Юдине? І відказав йому Господь: Йди. І спитав Давид: Куди йти? А Господь відказав: У Геброн.
² От і двинув туди Давид з обома женами своїми, Ахиноамою з Езреєля та з Абігеєю, жінкою Кармелія Набала.
³ І людей, що були з ним, привів Давид, кожного з його родиною, й поосідалися вони по місточках коло Геброна.
⁴ І прийшли мужі Юдині та й помазали там Давида царем над Юдиним домом.
⁵ Переказано ж було Давидові, що мужі з Явиса Галаадського поховали Саула.
⁶ І вислав Давид послі до мужів Явиських у Галаад, сказати їм: Бувайте благословенні від Господа за те, що так любовно послужили Саулові, панові вашому, й його поховали!
⁷ Нехай й Господь відплатить вам прихильність і щирість; але й я виявлю вам ласку за те, що ви вчинили.
⁸ Тільки бувайте сьміливі й покажіте себе мужами хоробрими. Бо Саул, ваш пан, умер, а дом Юдин помазав мене царем над собою.
⁹ Абенир же Ниренко, Саулів гетьман, узяв Саулового сина Евостея, привів його в Маханаїм,

*

: Зветься також: Друга книга царів.

¹⁰ Та й зробив його царем над Галаадом і Ашуром, над Езреелем, Ефраїмом, Бенямином і всім Ізраїлем.

¹¹ Сорок літ віку було Сауловому синові Евостейові, як став він царем над Ізраїлем, а два годи він царював. Тільки дом Юдин держався Давида.

¹² Царювання Давидового в Геброні над Юдиним домом було всього сім год і шість місяців.

¹³ І виступили Абенир Ниренко з слугами Евостея, сина Саулового, з Маханаїма в Габаон.

¹⁴ Так само двинув й Йоаб, син Саруї, з людьми Давидовими і зустрілись вони коло ставу Габаонського, і засіли одні по сім боці, а другі по тім боці ставу.

¹⁵ І каже Абенир Йоабові: Нехай наші молодці пограються перед нами. І каже Йоаб: Добре.

¹⁶ От і повставали й повиходили дванайцять з Бенямина, зі сторони Саулового сина Евостея, а дванайцять людей Давидових.

¹⁷ Кожен з них ухопив свого противника за чуба й встромив йому меч в бік, і всі вони разом полягли. І прозвано те місце Полею сілачів, що в Габаоні.

¹⁸ Сим робом закипіла того дня тяжка битва, та люде Давидові побили Абенира й людей його.

¹⁹ А були там і три сини Саруїні: Йоаб, Авесса та Асаїл. Асаїл же був легконогий як дика коза в полі.

²⁰ От і метнувся Асаїл слідом за Абениром і вганяв за ним, не звертаючи ні праворуч, ні ліворуч.

²¹ Озирнеться ж Абенир та й каже: Се ти Асаїле? Відказує той: Я.

²² І каже йому Абенир: Зверни ж хоч праворуч, хоч ліворуч та кинься на кого з людей, та й візьми його зброю. Асаїл же затявся не покинути його.

²³ Крикне тоді Абенир ще раз на Асаїла: Відчепись від мене, щоб я не мусів прибити тебе до землі, а тоді як я твоїм братові Йоабові погляну ув очі?

²⁴ Як же той затявся і тоді відчепитись, обернув Абенир списа й пропоров його наскрізь, і де він стояв, там і вмер на місці. Кожен хто проходив через те місце, де повалився Асаїл мертвим, зупинявся.

²⁵ Йоаб же й Авесса уганяли за Абениром. Як заходило сонце, дійшли вони до горба Амма, навпроти Гіаха, що лежить на дорозі в пустиню Гаваонську.

²⁶ Бенямінії ж зібрались округ Абенира і скупились у замкнуту купу та й стали на верху одного горба,

²⁷ Озветься тепер Абенир до Йоаба: Чи тож до віку має жерти меч? Хиба не знаєш, яке з того лихого скоїться? І докіл того буде, що ти не навчиш людей, щоб вони за братами не вганяли?

²⁸ І відказав Йоаб: Так певно, як жив Господь! Коли б ти так сказав рано, то всі люде перестали б були за своїми братами вганяти.

²⁹ І звелів Йоаб затрубити в трубу, і ввесь люд зупинився, покинув гонитьбу за Ізраїлем, і побій застановився.

³⁰ І йшов Абенир із людьми своїми рівниною всю ніч, і перейшли Йордань, пройшли ввесь Битрон та й прийшли так у Маханаїм.

³¹ Йоаб же, покинувши гонитьбу за Абениром, позбрав увесь люд свій, і не доставало з слуг Давидових дев'ятнадцять чоловіка, окрім Асаїла.

³² Люде ж Давидові побили Бенямініїв і людей Абенирових, а погинуло їх триста шістьдесят чоловіка.

³³ Асаїла ж взяли й поховали в батьківському гробовищі, що в Бетлеємі. Йоаб ійшов із людьми своїми всю ніч, а до світа прибув в Геброн.

3

¹ І тяглась довго незгода між домом Сауловим і домом Давидовим; та Давид усе більш та більш убивався у потугу, дом же Саулів усе слабшав.

² І народились Давидові сини в Геброні: перворідень його був Амнон від Ахиноами з Езрееля;

³ А другий Далуя від Абигеї, жінки Кармелія Набала; третій Авессалом, син Маахи, дочки царя Талмая Гессурського;

⁴ Четвертий Адонія, син Аггити; п'ятий Сафатія, син Авитали;

⁵ Шестий Етераам, від жони Давидової Егли. Сі породились Давидові в Геброні.

⁶ Покілі тяглась незгода між домом Сауловим і домом Давидовим, стояв Абенир твердо за дом Саулів.

⁷ У Саула ж та була наложниця на ім'я Рицпа, дочка Аїя. І поспитав ув Абенира Саулів син Евостей: Чому ввійшов еси до наложниці панотця мого?

⁸ За се питання розсердивсь Абенир вельми, та й каже: Хиба ж я песя голова? Воюючи проти Юди вчинив я милосерде домові Саула, батька твого, рідні його й приятелям його й не віддав тебе Давидові в руки, а ти дорікаєш оце мені за жінку!

⁹ Нехай удіє Господь Абенирові сям і так — як поклявся Давидові Господь, те я й учиню йому:

¹⁰ Одійму царство домові Сауловому, та й поставлю престол Давидові над Ізраїлем й над Юдою від Дана аж до Берсабії.

11 І не зваживсь Евостей відказати ні слова Абенирові, бо боявся його.

12 От і шле Абенир посли до Давида в Геброн, сказати йому: Чия ж се земля? і дальше сказати: Вчини з мною вмову, й рука моя буде з тобою й приверну до тебе всього Ізраїля.

13 І відказав той: Добре, вчиню з тобою вмову, тільки вимагаю від тебе одного, от чого: не побачиш лиця мого, як не приведеш Саулової дочки Мелхоли, як сам прибудеш, щоб бачитись зо мною.

14 І послав Давид посли ще й до Саулового сина Евостея з вимаганням: Оддай мені жону мою Мелхолу, що висватав я за сотню Филістійських передніх шкірок.

15 І послав Евостей, одняти її в її супруга Фалтія Лайшенка.

16 Супруг її проводжав її плачучи до Багуриму; та Абенир сказав йому: Йди до дому! І вернувся він до дому.

17 Увійшов же Абенир у переговори з громадськими мужами в Ізраїлі й говорив: Давно вже ви бажали собі Давида царем;

18 Вчиніте ж се тепер, обітував бо Давидові Господь: Рукою раба мого визволю я люд мій Ізраїля з рук Филістіїв і всіх ворогів його.

19 Так само промовляв Абенир і Беняминіям. І пустивсь Абенир в Геброн, щоб переказати Давидові все, чого бажав Ізраїль і весь рід Беняминів.

20 Як же прибув Абенир у товаристві двайцятьох мужів громадських до Давида в Геброн, справив Давид Абенирові й бувшим із ним бенкет.

21 І каже Абенир Давидові: Я виберусь і пійду та посплуплю до купи весь Ізраїль, щоб учинили вмову з моїм паном, тоді ти будеш царем так широко, як схоче душа твоя. І відпустив Давид Абенира, й він відійшов з упокоєм у дорогу.

22 Аж ось несподівано прийшли Давидові військові з Йоабом з одного походу додому й принесли велику здобич, тим часом як Абенира не було вже в Давида в Геброні, сей бо одпустив його з упокоєм.

23 Як же вернувся додому Йоаб із усім військом, переказують Йоабові: Абенир Ниренко гостював у Давида, і він одпустив його з упокоєм.

24 І прийшов Йоаб до царя й каже: Що ти вчинив? Оце гостював у тебе Абенир, на що ж ти відпустив його звідсі?

25 Хиба тобі не в догад, що Абенир Ниренко приходив, щоб тебе перехитрити й взнати виходи й входи твої, та розвідати все, що ти чиниш.

26 І вийшовши Йоаб від Давида, послав гонців за Абениром, і завернули його від криниці Сири, а Давид про се й не знав.

27 Як же вернувся Абенир у Геброн, одвів його Йоаб на бік у середину воріт, ніби на те, щоб із ним тайно поговорити, й тут кольтнув його в живіт. І вмер Абенир за кров Асаїла, брата Йоабового.

28 Як же сказано про се Давидові, то він заговорив: Не винен я й царство моє перед Господом за кров Абенира Ниренка;

29 Нехай вона впаде на голову Йоабову і всю родину батька його, й нехай у родині в його не переводяться ніколи такі, що недугують течивом або проказою, такі, що ходять на дерев'яній нозі, що падають од меча або сидять без хліба!

30 Йоаб же й брат його Авесса стратили Абенира за те, що вбив їх брата Асаїла в бою під Габаоном.

31 І повелів Давид Йоабові й усім прибічникам його: Пороздирайте одєжу на собі й йдіте голосючи перед Абениром. Та й царь Давид йшов за марами.

32 І як поховали Абенира в Геброні, то плакав Давид над гробом Абенировим у голос і плакав так само весь люд.

33 І оплакуючи Абенира та нарікаючи, промовляв він: Чи то ж смертю підляки вмірати було Абенирові?

34 Руки тобі не звязано, ноги тобі не сковано, й поляг ти, як полягають хиба від розбійників. І плакав по йому ще більш увесь люд.

35 Ще був ясний день, як прийшов люд силувати Давида, щоб чого небудь попоїв. Давид же закликав: Щоб мені Господь те й те вдіяв та ще й причинив, коли їсти му хліб або що небудь, покіль зайде сонце!

36 Як довідався про се весь народ, то вподобав собі вельми, та й усе також, що царь чинив, подобалось людові.

37 І впевнився люд і весь Ізраїль того дня, що вбито Абенира Ниренка не по царському наказові.

38 І сказав царь прибічникам своїм: Чи знаєте, що того дня поліг воєначальник і великий муж ув Ізраїлі?

39 Я ж іще слабий, хоч і помазано мене на царство; тим часом сі люде, сини Саруїні, переважають мене; нехай же Господь одплатить по заслугі тому, хто чинить ледарство!

4

¹ Як довідався Саулів син Евостей, що в Геброні зійшов із світу Абенир, опустив руки, і весь Ізраїль засмутився.

² Було ж у Саулового сина Евостея два мужі, гетьмани прибічників; ім'я одному Баана, а другому Рихаб, сини Реммона Бееротянина, з потомків Беняминових, бо й Беерот прилічено до Бенямина.

³ (А Бееротяне повтікали в Гиттаїм, і держались там по сей день заволоками.

⁴ А в Саулового сина Йонатана був син кульгавий. Було йому пять год віку, як прийшли з Езрееля вісті про Саула й Йонатана. І взяла було його нянька та й кинулась на втеки, й коли вона сквапно втікала, упав він та й зробився кульгавим. Звали його Мемфівостей.)

⁵ Отже Реммонові сини з Беерота, Рихаб та Баана пішли та й пробрались ув Евостееву господу під полуденну жару, як той саме ліг на постелі спати.

⁶ Та й придверниця домова, чистивша пшеницю, й собі схилилась та заснула; от і підкрались Рихаб та брат його Баана, ввійшли в середину, ніби тому, щоб купити пшениці.

⁷ Як же пробрались вони в будинок, аж той спить собі в опочивальні на постелі, й вони вбили його та й утяли йому голову, і взяли голову його з собою та й йшли пустинею всю ніч.

⁸ І принесли вони Евостееву голову Давидові в Геброн, та й промовили до царя: Ось тобі голова Евостеева Сауленкова, ворога твого, що хотів згубити з світу тебе; Господь же тепер помстився за пана мого, царя, на Саул і на потомках його.

⁹ Давид же дав Рихабові та братові його Баані, синам Реммона з Беероту, таку відповідь: Так певно, як живий Господь, що визволив душу мою з усякої нужди,

¹⁰ Коли того, що приніс мені звістку: Саул поліг, і що вважав себе щасливим вістовиком, звелів я взяти й стяти в Секегалі, замість дати йому нагороду,

¹¹ То тепер, коли ледарі вбили чоловіка безвинного в його господі на постелі його, чи ж не буду вимагати крові його од вас, та й не викореню вас із землі?

¹² І повелів Давид людям своїм, і повбивали вони їх, повтинали їм руки й ноги та й повішали над ставом у Геброні; Евостееву ж голову взяли та й поховали в Абенировому гробі в Геброні.

5

¹ І поприходили всі покоління Ізрайлеві до Давида в Геброн і промовили: Ось ми тіло твоє й кості твої;

² Уже давно, як ще царював Саул, ти був тим, що водив Ізраїля в поле й приводив додому; до того ж і Господь глаголав до тебе: Ти пасти меш мій нарід Ізраїля і князувати меш над Ізраїлем.

³ І поприходили всі голови Ізрайлеві до царя в Геброн, і вчинив царь Давид у Геброні перед лицем Господнім умову з ними, і помазали вони Давида царем над Ізраїлем.

⁴ Трийцять год віку було Давидові, як він почав царювати, а царював він сорок літ.

⁵ У Геброні царював над Юдою сім год і шість місяців, а в Єрусалимі царював трийцять і три годи над усім Ізраїлем і Юдою.

⁶ І двинув царь із людьми своїми під Єрусалим проти Евузіїв, що жили в тій стороні. Та вони сказали Давидові: Не ввійдеш ти сюди, ні; сліпі й криві проженуть тебе, а се значило: не вламлеться сюди Давид!

⁷ Давид же зайняв приступом замок Сион, — се Давидове місто.

⁸ І рече того дня Давид: Хто побивати ме Евузіїв, що ненавидять душу Давидову, нехай вбиває списом і сліпих та кульгавих. З сього й пійшла приповідка: „Сліпий і кривий не ввійде в палату.”

⁹ І осівся Давид на замку та й назвав його городом Давидовим. І утвердив його Давид навкруги, почавши від долини Милло, і з середини.

¹⁰ І вбивавсь Давид у потугу все більш та більш, і Господь, Бог Саваот^{*}, був з ним.

¹¹ І прислав Гирам, царь Тирський, послі до Давида, з кедриною, а до того й теслів і мулярів, і они збудували Давидові палати.

¹² І зрозумів Давид, що Господь потвердив його царем над Ізраїлем, та що він царство його підняв у гору задля народу свого Ізраїля.

¹³ І взяв Давид собі ще більш наложниць і жен, як переселився із Геброну, й народилось йому ще більше синів і дочок.

¹⁴ Ось імена тих, що народились йому в Єрусалимі: Самус, Собаб, Натан і Соломон;

¹⁵ Ебсар, Елисуа, Нафек, Яфія,

¹⁶ Елисама, Еліада й Елифалет.

¹⁷ Як довідалися ж Филістії про помазанне Давида царем над Ізраїлем, двинули всі Филістії, щоб одоліти Давида. Та сповіщено про се Давида, й він перейшов у твердиню.

¹⁸ Як прийшли ж Филістії й розложились по Рефаїм-долині,

^{*} 5:10 Сил небесних, воїнства ангельського.

¹⁹Поспитав Давид Господа: Чи виступати мені проти Філістіїв? Чи подаси їх мені на поталу? І відказав Давидові Господь: Йди, я бо подам Філістіїв у руки тобі.

²⁰І двинув Давид під Баал-Перазим, а побивши їх там, сказав: Господь порозносив моїх ворогів передо мною, як розтікаєся вода! Тим і прозвано те місце Баал-Перазим (Долина розносу).

²¹І полишали вони там свої боги, а Давид і люде його позбирали їх (і попалили).

²²І знов прийшли Філістії та й розсипались по Рефаїм-поділлу.

²³Як же поситав Давид Господа, чи виходити йому проти Філістіїв і чи віддасть їх йому в руки, відказав він: Не йди назустріч їм, а зайди їх ззаду, й нападеш їх від сторони грушевих дерев.

²⁴І як почуєш такий шелест, наче хто йде по вершках дерев, тоді нападай, бо то Господь вирушив поперед тебе, щоб побити військо Філістійське.

²⁵І вчинив Давид, як повелів йому Господь, та й побивав Філістіїв від Габаа аж до Газеру.

6

¹І зібрав ізнов Давид усіх вибранців в Ізраїлі, трійцять тисяч.

²І пустивсь Давид і всі люде, що мав при собі з мужів Юдиних, щоб перенести Божу скриню, що при ній ззивано ім'я Господа Саваота сядячого на херувимах,

³І поставили Божу скриню на нову колесницю і вивезли її з Аминадабового дому, що стояв на горі, а провозжали колесницю сини Аминадабові, Оза й Ахіо.

⁴А коли їхали з скринєю Господньою з дому Аминадабового, що наверх гори Габаа, йшов Ахіа наперед ковчега.

⁵Давид же і всі сини Ізрайлеві йграли перед Господом на всяких музичних приборах із дерева кипарисового, і на цитрах, гарфах, бубнах, гуслах й цимбалах.

⁶Як же дійшли до току Нахонового, ухопив Оза за Божу скриню щоб її придержати, бо воли зноровились і нахилили її.

⁷І запалав Господень гнів на Озу й вбив його там на місці Господь за його сьмілость, і він умер таки коло скрині.

⁸І зажурився Давид тяжко, що Господь убив Озу. Місце се називаєсь „Убитте Ози" й по сей день.

⁹І злякся того дня Давид перед Господом і промовив: Як же ж то ввійти скрині Господній до мене?

¹⁰І не було Давидові втіхи в тому, щоб Господню скриню перевезти до себе, в Давидів город, і звелів завезти її в госпду Обедедома Гетія.

¹¹І перебувала скриня Господня в дому Обедедома Гетія три місяці, і благословив Господь Обедедома і всю госпду його.

¹²Як же сказано цареві Давидові: Ось Господь благословив госпду Обедедомову й все, що в його, задля Божої скрині, то пійшов Давид, та й переніс у веселому поході Божу скриню з госпди Обедедомової в Давидове місто.

¹³І за кожним разом, як переносчики уйшли шість кроків, приношено в жертву бика й барана.

¹⁴Сам же Давид плясав із усієї сили перед Господом, а був при тому підперезаний лняним ефодом.

¹⁵Так переносили Давид і весь дом Ізраїлів скриню Господню з веселощами й трубними звуками.

¹⁶Як же ввійдила скриня Господня в Давидів город, Саулова дочка Мелхола дивилась у вікно, а бачучи, як царь Давид плясав і танцював перед Господом, почула в серці погорду до його.

¹⁷І принесли скриню Господню, й поставили її на призначеному місці в наметі, що його Давид про неї спорудив, і приніс Давид перед Господом усепалення й жертву мирну.

¹⁸А скінчивши Давид приношення всепалення й жертв мирних, благословив народ ім'ям Господа Саваота.

¹⁹І роздав усьому народові, всьому Ізраїлеві, чоловікам і жінкам, кожному по книшу, й по кусневі печені та пирогові смаженому в олії, й розійшлись усі по домах.

²⁰Як прийшов же додому Давид привітати родину свою, зустріла Давида Саулова дочка, Мелхола, словами: Але ж бо й поважно виступав сьогодні царь Ізраїлів, обнажуючись перед очима служебок підданих своїх, як обнажуєсь хиба який пустяка-весельчак.

²¹І відказав Давид Мелхолі: Перед Господом, що волів вибрати мене ніж отця твого й весь дом його, та поставив мене князем над народом Господнім, над Ізраїлем, перед тим Господом я буду плясати й грати;

²²А навіть впокорюсь і буду понижувати себе ще більш ніж сьогодні в очах моїх, а в служебок, що ти про них кажеш, я ще більшої закину слави.

²³Тим то в Мелхоли, дочки Саулової, не було дитини до самої смерті її.

7

¹Одного разу, як царь жив у своїй палаті, а Господь дарував йому впокій перед усіма ворогами його,

² Промовив царь до пророка Натана: Оце я живу в кедровій палаті, а скриня Господня знаходиться за наметовими полотнами!

³ І відказав Натан цареві: Все, що маєш на серці, чини, бо з тобою Господь.

⁴ Але тієї самої ночі було слово Господнє до Натана:

⁵ Йди, скажи рабові мойму Давидові: Так говорить Господь: Чи тобі ж та будувати мені дім на пробуток?

⁶ А вже ж я не пробував в домі з того часу, як вивів синів Ізраїлевих із Єгипту та й по сей день, а ходив у наметі й скрині!

⁷ Чи промовив же я хоч слово, блукаючи з Ізраїлем кругом, которому з поколінь, що його призначував пасти мій нарід, Ізраїля: Чому не збудуєте мені кедрової палати?

⁸ Оце ж скажи слугі мойму Давидові: Так говорить Господь Саваот: Покликав я тебе з овечого пасовища, щоб ти був князем над моїм народом Ізраїлем,

⁹ І був з тобою всюди, куди ні обертався еси, й повикореновав поперед тебе всіх ворогів твоїх, і вчинив ім'я твоє великим, рівне іменням найбільших на землі,

¹⁰ І вкажу я народові мойму Ізраїлеві місце й насаджу його там, і буде спокійно жити на своєму місці, й не буде вже більш тревожитись, і безбожні люде не тіснити муть його більш, так як уперед,

¹¹ З того часу, як поставив я судді над моїм народом Ізраїлем; і пошлю тобі впокій перед усіма ворогами твоїми. І Господь звіщає отсе тобі, що Господь збудує тобі дом.

¹² А як сповниться твій час, і ти спочнеш з отцями твоїми, то я призначу потомство твоє по тобі, що вийде з тіла твого, наслідником твоїм, і вчиню довговічним царство його.

¹³ Він збудує дом іменні мойму, й я впотужню царський престол його на віки.

¹⁴ Я буду йому отцем, а він буде мені сином, а коли він провинить, покараю його людською лозиною й людськими карами;

¹⁵ Милості ж моєї не відійму від нього, як відняв я від Саула, що його відкинув перед очима твоїми.

¹⁶ І буде непорушний дом твій й царство твоє передо мною во віки, й престол твій стояти ме віками.

¹⁷ Всі отсі слова й все те видиво переказав Натан Давидові.

¹⁸ І пішов царь Давид і став перед Господом, і промовив: Хто я, Господи Боже, й що таке мій дом, що ти мене так звеличив?

¹⁹ І то ще мало видалось в очах твоїх, Господи, Боже мій; ти ще й на дальші часи простер обітницю твою на дом раба твого. Се вже по людському, Господи мій, Господи!

²⁰ Що ще може сказати тобі Давид? Ти знаєш слугу твого, Господи мій, Господи!

²¹ Задля слова твого й по серцю твому чиниш ти се, що відкриваєш всю отту велич рабові твому.

²² У всьому великий еси, Господи мій, Господи, й нікого нема рівного тобі, й нема Бога опріч тебе, по всьому тому, що ми своїми ушами чули.

²³ І де другий народ, що був би рівен твому народові Ізраїлеві, сьому єдиному народові на землі, задля котрого приходив Бог, щоб придбати його собі в народ, і прославити своє ім'я, й вдіяти велике й страшне перед народом твоїм, що його викупив собі від Єгиптян, вбиваючи народи й боги їх?

²⁴ І ти укріпив собі твій нарід Ізраїля про вічні часи, щоб він був твоїм народом і ти, Господи, зробивсь його Богом.

²⁵ А тепер, Господи Боже, справди обітницю, що виповів еси про твого раба й про його дом про вічні часи, й вчини так, як сказав еси.

²⁶ І нехай звеличиться ім'я твоє по всі вічні часи, щоб говорено: Се Господь Саваот — Бог над Ізраїлем, а дом раба твого Давида нехай стоїть твердо перед тобою.

²⁷ Задля того, що ти, Господи Саваот, Боже Ізраїлів, об'явив рабові твому: Збудую дом тобі, то раб твій набрав духа, вознести тобі сю молитву.

²⁸ Оце ж, Господи мій, Боже, ти еси Бог, і слово твоє правда незмінна, коли ти дав сю величню обітницю рабові твому.

²⁹ Почни отже, й благослови дом раба твого, щоб він вічно стояв перед тобою, ти бо, Господи мій, Боже, обітував се, й за твоїм благословенням благословен буде дом раба твого во віки.

8

¹ Після сього побив Давид Філістіїв і підневолив їх, і взяв Давид у Філістіїв із рук віжки данини (Гет).

² До того побив Моабіїв та й міряв їх лежачих на землі мотузкою; а відмірив дві мотузки на страчення, а одну мотузку на полишення в живих. От і зробились Моабії підневоленими данниками Давидовими.

³ Далій побив Давид царя Собського, Адаразера Рехобенка, як він саме був у дорозі до Евфрата, щоб там відновити своє панованне;

⁴ І взяв Давид у нього тисячу й сімсот комонника й двадцять тисяч чоловіка піхоти; й повелів Давид покульгавити всі коні від возів, зоставивши тільки сотню для сотні возів.

⁵ А коли прийшли Сирийці Дамаські на підмогу цареві Собському Адаразерові, побив Давид Сирийців, двадцять і дві тисячі чоловіка.

⁶ Тоді поставив Давид військо оборонне в Дамаській Сирії, й зробились Сирийці підневоленими Давидові й платили дань йому. І хоронив Господь Давида всюди, куди він було ні обернеться.

⁷ І забрав Давид золоті щити, що носили дворяне Адаразерові, та й приніс їх у Єрусалим;

⁸ До того взяв царь Давид з Адаразерових міст Бети й Бероти велике множество міді.

⁹ Як дознався ж Той, царь Емату, що Давид побив усе військо Адаразерове,

¹⁰ То послав Той сина свого Йорама до царя Давида, привітати його й подякувати йому за те, що він воював з Адаразером і його побив. Адаразер бо воював перше з Тоем. І приніс йому Йорам золотий, срібний та мідяний посуд.

¹¹ І се присвятив Давид Господеві вкупі з сріблом і золотом, що поприсягував із забраного у всіх народів підневолених:

¹² У Сирийців, Моабіїв, в Аммоніїв, Філістіїв, ув Амаликіїв, і з того, що він позабірив у Адаразера Рехобенка, царя Собського.

¹³ І причинив собі Давид слави, вертаючи з побою вісімнадцяти тисячей Сирийців в Долині соляних Жуп.

¹⁴ Та й осадив він Ідумею військом, і всі Ідумеї стали підневоленими Давидові. І хоронив Господь Давида усяди, де він було ні обернеться.

¹⁵ І царював Давид над усім Ізраїлем і чинив суд і правду всьому своєму народові.

¹⁶ А гетьманував над усім військом Йоаб Саруенко, Йосафат же Ахилуденко списував його дії;

¹⁷ А Садок Ахитубенко та Ахимелех, син Абіатара, були сьвященники, Серая ж (царським) писарем,

¹⁸ А Банея Йодаєнко був начальником (хоробрих прибічників) Хелетеїв і Фелетеїв, а Давидові сини були першими дворянами.

9

¹ І спспитав одного разу Давид: Чи не зосталось кого небудь із дому Саулового? Я б змилосердивсь до нього задля Йонатана.

² Був же в Сауловій родині один урядник, на ім'я Сибя; й покликали його до Давида, й питає в його царь: Чи ти Сибя? І відказує той: Я, твій раб.

³ І питає царь: Чи нема ще кого з дому Саулового, щоб я змилосердивсь над ним побожеськи? І відказує Сибя цареві: Е ще син Йонатанів тут, кульгавий.

⁴ І питає в його царь: Де ж він? І відказує Сибя цареві: Пробуває в домі Махировому Аммієленковому, в Лодєбарі.

⁵ І послав цар Давид і повелів забрати його з Лодєбару, з дому Махирового Аммієленкового.

⁶ Приступивши ж перед Давида Мемфівостей Йонатаненко, Сауленко, упав ниць і поклонивсь. І рече Давид: Мемфівостею! І відказує він: Ось раб твій!

⁷ І рече до його Давид: Не бійся; хочу я змилосердитись до тебе задля твого батька Йонатана і вернути тобі всі поля твого діда Саула й ти їсти меш хліб по всяк час у могого стола.

⁸ І вклонивсь він та й каже: Що таке раб твій, щоб тобі журитись таким здохлим псом, як я?

⁹ Озвася ж царь до Саулового слуги Сиби й каже: Все що належало Саулові й родині його, наділяю синові пана твого,

¹⁰ І ти маєш порати йому землю вкупі з твоїми синами й твоїми рабами, й достачати, щоб син твого пана мав харчі достатком, і Мемфівостей, син пана твого, щодня їсти ме у могого стола. У Сиби ж було п'ятнадцять синів і двадцятьеро рабів.

¹¹ І відказав Сибя цареві: Як повелів мій пан, царь, рабові своєму, так раб твій й чинити ме. І трапезував Мемфівостей за Давидовим столом, як би й син царський.

¹² А був у Мемфістоєа син малолітний, на ім'я Миха. Усі ж, хто жив у Сибиному дому, були раби Мемфівостей.

¹³ І жив Мемфівостей в Єрусалимі, бо він раз-ураз трапезував за царським столом. А був він кульгавий на обі ноги.

10

¹ І сталося потім, що вмер царь Аммонійський, а намість його став царем син його Аннон.

² І подумав собі Давид: Покажу себе прихильним до Аннона Наасенка, як показав себе прихильним до мене батько його. От і послав Давид людей ізміж своїх прибічників, розважати його по панотцеві його. Як же прийшли Давидові дворяне ув Аммонійську землю,

³ Промовили князі Аммонійські до свого пана Аннона: Чи вже ж ти думаєш, що Давид, посилаючи до тебе розважателі, мислить показати шану твому панотцеві? Певно Давид прислав до тебе своїх слуг на те, щоб розглядіти город, а розвідавши, опісля його зруйнувати.

⁴ І повелів Аннон взяти Давидових урядників, повиголювати їм по пів бороди, пообрізувати їм одержу аж по крижі, та й відслати.

⁵ Як сказано про се Давидові, то послав він зустріч їх — бо мужі дознали тяжкої наруги, — і звелів їм сказати: Загайтеся у Ерихоні, докіль бороди ваші відростуть, а тоді вертайтеся.

⁶ Схаменувшись Аммонії, що зробились ненавидними в Давида, послали найняти Сирийців Бет-Рехобських і Сирийців Собських, двайцять тисяч пішого війська; у царя ж Мааха тисячу чоловіка, а з Істоба дванайцять тисяч чоловіка.

⁷ Дочувшись про се Давид, послав Йоаба з усім військом з найхоробріших.

⁸ Аммонії ж вирушили та й усталились перед міськими воротами до бою, тим часом як Сирийці Сабські й Рехобські, та Істобські й Маахські розставились у чистому полі.

⁹ Вбачаючи ж Йоаб, що йому грозить битва й зпереду й ззаду, зробив собі вибірку з усіх вибранців Ізрайлевих, і поставив їх навпроти Сирийців;

¹⁰ Останок же військового люду передав під привід братові своєму Абессі, щоб уставив їх проти Аммоніїв.

¹¹ І розпорядив Йоаб: Коли Сирийці переважувати муть мене, то ти допоможеш мені, коли ж переважувати муть Аммонії тебе, то прийду я допомогти тобі.

¹² Бувай мужний, й стіймо твердо за наш нарід і за міста Бога нашого, а Господь учинить, що йому до вподоби.

¹³ От і двинув Йоаб із військом, що при йому було, щоб ударити на Сирийців, і втекли вони перед ним.

¹⁴ Як постерегли ж Аммонії, що Сирийці втікають, побігли й вони перед Абессою й вернулись у город. Йоаб же покинув Аммоніїв та й вернувся у Єрусалим.

¹⁵ Як же побачили Сирийці, що їх Ізраїльтяне подужали, так скупились до купи.

¹⁶ І послав Адраазер по Сирийців по тім боці ріки, й прийшли вони до Еламу, а Собах, гетьман Адраазерів, проводив їх.

¹⁷ Як дано про се знати Давидові, скликав він усього Ізраїля, перейшов Йордань, і прийшов до Еламу. І постали Сирийці навпроти Давида, та й дали йому битву.

¹⁸ Та повтікали Сирийці перед Ізраїльтянами, Давид же розбив в прах сімсот колесниць їх і сорок тисяч чоловіка; ба й гетьмана їх поранив, і він там помер.

¹⁹ Як побачили ж усі царі, що помагали Адраазерові, що їх Ізраїль побив, зробили вони мир із Ізраїльтянами та й піддалися їм, а Сирийці боялись уже допомагати Аммоніям.

11

¹ У другому році, під такий час, як царі виступають у поход, виправив Давид Йоаба й слуг своїх із ним і всіх Ізраїльтян, і вони побили Аммоніїв і облягли Раббу, тим часом як Давид зостававсь у Єрусалимі.

² Сталося ж раз вечором, що Давид, уставши з постелі своєї, проходжувався по даху своєї царської палати й заглядев з даху молодицю, як вона купалась, а молодиця була собі дуже вродлива.

³ І послав Давид розпитатись, хто тая молодиця? І сказали йому: Се Бетсаба, Еліямова дочка, а жона Геттія Урії.

⁴ І послав Давид посланців й повелів привести її; і прийшла вона до його, й він пригорнувся до неї, й вона очистилась од своєї нечистоти, й вернулася до дому.

⁵ Та й сталась вагітною. Тоді послала вона звістити Давидові, кажучи: Я завагоніла.

⁶ І послав Давид до Йоаба: Пришли до мене Гетія Урію. І прислав Йоаб Урію до Давида.

⁷ Як же ввійшов до його Урія, розпитавсь Давид, як ведєся Йоабові й як ведєся військові й як стоять речі в війні.

⁸ І каже тоді Давид Урієві: Йди додому та помий собі йоги. І як вийшов Урія з царської палати, понесено за ним страви царські.

⁹ Та Урія ліг спати у ворот царської палати з іншими слугами пана свого, й не пійшов додому.

¹⁰ Як же звіщено Давидові: Урія не ввійшов у свою господу, спитав Давид ув Урії: Ти прийшов з дороги, чом не йдеш у свою господу?

¹¹ І відказав Урія Давидові: Скриня Божа й Ізраїль і Юда пробувають у наметах, і пан мій Йоаб і слуги пана мого таборяться в чистому полі, а мені б то пробувати в домівці, щоб їсти та пити та жоло жінки спати? Клянусь життям твоїм і життям душі твоєї, того я не зроблю!

¹² І каже Давид Урієві: Можна тобі загаятися тут і сьогодні, завтра ж відпущу тебе. От і загайавсь Урія в Єрусалимі того дня до завтра.

¹³ На другий же ранок закликав його Давид, щоб їв перед ним і пив, та й упоїв його. Однакже ввечері вийшов він спати на своїй постелі між слугами пана свого, у свою ж господу не пійшов.

¹⁴ Другого дня пише Давид лист Йоабові та посилає Урією.

¹⁵ А в листі прописує таке: Поставте Урію у кипучому бою спереду, та й відступіться від його, так щоб його вбито.

¹⁶ От і поставив Йоаб Урію, облягаючи місто, на такому місці, де знав, що там стояли люди хоробрі.

¹⁷ І як ударили з города на Йоаба, полягло скільки військових слуг Давидових, та знайшов там смерть і Гетій Урія.

¹⁸ І послав Йоаб і з'ясував Давидові увесь перебіг бою;

¹⁹ Та й дав посланцеві такий наказ: Як розкажеш цареві про всю ходу бою до кінця,

²⁰ А царь закипить і питає: Чого ви так зблизька напирали на город? Хіба не знали, що вони з муру метати муть?

²¹ Хто бо вбив Абимелеха Еробааленка? Чи не баба ж у Тебезі скинула верхнього каменя жорнового на його й він знайшов там смерть? Чого ж ви так близько підходили до муру? то ти промов: Й твій слуга Урія Гетій, поліг там.

²² І пішов посланець, і як прийшов, з'ясував Давидові все, що наказав йому Йоаб, се б то про всю ходу бою.

²³ І каже посланець Давидові: Ті люди переважили нас; вони вийшли проти нас у чисте поле; тоді мусіли ми напирати на них аж до міської брами;

²⁴ Та з муру стали стріляти стрелці на рабів твоїх, так що полягли деякі з слуг твоїх, а вмер також і слуга твій Урія Гетій.

²⁵ І каже Давид посланцеві: Скажи так Йоабові: Не журись, бо меч пожерає то сього то того; бий сьміливо на город і зруйнуй його, та так підійми йому духа.

²⁶ Довідавшись Урієва жінка, що чоловік її Урія поліг, оплакувала свого супруга.

²⁷ Як же минув час плачу, послав Давид і приведено її в палату його, й стала вона йому жоною, й вродила йому сина. І було те, що вчинив Давид, не до вподоби Господеві.

12

¹ І послав Господь (пророка) Натана до Давида, й сей прийшов до його та й сказав йому: Було собі два чоловіки в одному городі, багатий й вбогий;

² У багатого були вівці й корови у великому množství;

³ В убогого ж не було нічого, тільки одна ягничка, що він собі купив і згодував, та що росла в його разом з його дітьми; з його хліба їла вона, з його кубка пила, на його лоні спала й була йому, наче дочка.

⁴ Аж ось якось прийшов хтось одвідати багатого чоловіка, та й сей пожалував взяти з овечок або коров своїх, щоб наготовити гостеві, що прибув до його, а взяв ягничку в убогого чоловіка та й зготував її тому, що одвідав його.

⁵ І закипів Давид гнівом на того чоловіка та й каже Натанові: Так певно, як жив Господь, чоловік, що вкоїв таке, заслужив смерть;

⁶ А за ягничку мусить вернути вчетверо, за те що вчинив такий учинок і не змілосердивсь!

⁷ І відказав Натан Давидові: Чоловік той — се ти сам! Тако глаголе Господь: Я, Бог Ізраїлів, помазав тебе царем над Ізраїлем і рятував тебе з рук у Саула,

⁸ І передав тобі дом пана твого, й жени пана твого на твоє лоно, й передав тобі дом Ізраїлів і Юдин, а коли б сього було з тебе мало, я дав би тобі ще й більш тим або сим робом.

⁹ На що ж ти так змаловажив слово Господнє й вчинив те, що мені не до вподоби? Гетія Урію вбив еси мечем, а жену його взяв еси за жінку собі, самого ж його вбив еси мечем Аммонійським.

¹⁰ Оце ж не відойде на віки меч від дому твого за те, що зневажив еси мене й одняв жену в Гетія Урії, щоб вона була тобі жінкою.

¹¹ Тако глаголе Господь: Нашлю лиху годину на тебе з твого таки дому й відніму в тебе жен твоїх перед вічу в тебе та й передам їх іншому, щоб він перед лицем оцього сонця пригортався до жінок твоїх;

¹² Бо хоч ти се вчинив потай, то я мою грізбу справджу перед усім Ізраїлем і перед очима самого сонця!

¹³ І промовив Давид Натанові: Провинив я Господеві гріхом. І відказав Натан Давидові: Й Господь прощає тобі гріх твій, ти не вмиреш.

¹⁴ А що ти тим учинком подав ворогам Господнім привід, його хулити, так син твій, що тобі народивсь, мусить умерти.

¹⁵ І пішов собі Натан додому. Господь же вдарив дитину, що її вродила Давидові жінка Урія, так що воно занедужало.

¹⁶ І моливсь Давид Богу задля хлопця, й постив, і на самоті лежав цілу ніч долі.

¹⁷ І ввійшли старші з дворян до його, благати його, щоб устав із землі, та він затявся і не їв нічого з ними.

¹⁸ І вмерла сегомо дня дитина. Та дворяне страхались ясувати йому, що дитина вмерла, бо думали: як воно ще було живе, він не слухав нашого розважання; як же тепер сказати йому: дитинка вмерла! він може щось заподіяти собі?

¹⁹ Давид же постеріг, що дворяне його перешептуються одно з одним, та й догадався, що дитина вмерла. І поспитав Давид у своїх дворян: Чи дитина вмерла? І відказали: Так, умерла.

²⁰ Тоді встав Давид із долівки, помився й намазався й перемінив одіж свою, й пішов до Божого дому та й помолився; потім прийшов до дому й приказав дати собі їсти, й попоїв.

²¹ І питали в його дворяне: Що се в тебе за спосіб; що се значить: як дитя було ще живе, ти постив та плакав, а тепер, як дитина вмерла, ти встав і їв?

²² І відказав: Покиль ще дитина була жива, я постив і плакав, бо думав: Хто знає, може, Господь змилюється до мене, так що воно й жити ме.

²³ Тепер же воно вмерло, про що ж мені постити? Хиба ж його вернеш? Я пійду до його, воно ж не прийде вже до мене.

²⁴ І розважав тоді Давид свою супругу Бетсабу, й ввійшов до неї та й пригорнувся до неї. І вродила вона сина, й назвав його він Соломон, і Господь улюбив його;

²⁵ І передав його під догляд пророкові Натану, а сей назвав його Едидіа* по слову Господа.

²⁶ Йоаб же воював Раббу Аммонійську й добував се царське місто.

²⁷ І послав Йоаб посланця до Давида сказати йому: Я воював Раббу й треба здобути Водяний Город;

²⁸ Так збирай до купи останок військового люду та й обляжи город і звоюй його, щоб не я звоював город і щоб мое ім'я не вязалось із ним.

²⁹ І зібрав Давид круг себе весь військовий люд, двинув проти Рабби, воював і впокорив її.

³⁰ І взяв Давид вінець із голови царя їх, важив же він талант золота й на йому був дорогий камінь, і надів його Давид собі на голову, та вивіз із города велике множество здобичі.

³¹ А людей, що в йому були, повиводив і ставляв їх під пили, їздив по них кованими возами й переводив через цегольні печі. Так само чинив він і з другими городами Аммонійськими. І вернувся Давид з усім народом у Єрусалим.

13

¹ І сталося після того, що в Давидового сина Абессалома була вродлива сестра, на ім'я Тамара, та що Давидів син Амнон залюбився у ній.

² І мучивсь Амнон, аж занедужав через свою сестру Тамару, вона бо ще була дівцею, й Амнону здавалось річчю неможною заподіяти їй що нечесне.

³ У Амнона ж та був приятель, на ім'я Йонадаб, син Давидового брата Самаї, а був Йонадаб чоловік вельми хитрий.

⁴ І спитав його: Чого се ти так з кожнім днем марнієш, царевичу, чи не відкриєш мені? І відказав йому Амнон: Я люблю Тамару, сестру брата мого Абессалома.

⁵ І каже йому Йонадаб: Лягай у постелю твою та й прикинсь недужим, і як прийде твій панотець, щоб до тебе навідатись, то скажи йому: Коли б оце моя сестра Тамара та прийшла сюди, та дала мені чого попоїсти! коли б вона перед очима мені що зготувала, щоб я бачив, так я попоїв би з її рук.

⁶ І ліг Амнон і прикинувся недужим. Як же прийшов царь, щоб на його подивитись, каже Амнон цареві: Коли б оце моя сестра Тамара та прийшла сюди та зготувала перед віччу в мене дві лижки поливки, щоб мені з її рук їз'їсти!

⁷ І послав Давид до дому до Тамари й повелів сказати їй: Ось йди до дому до брата твого Амнона та зготуй йому попоїсти.

⁸ І пішла Тамара до дому до брата свого Амнона, тим часом, як він лежав. І взяла муки, замісила й зготувала перед віччу в його поливки.

⁹ І взяла те, що зготувала, вилила й поставила перед ним. Він однак же не хотів їсти, і каже Амнон: Нехай усі повиходять. І повиходили всі.

¹⁰ І каже Амнон Тамарі: Понеси їду в середню світлицю, тоді їсти му з твоїх рук. Тамара взяла поливку, що зготувала, й понесла своєму братові Амнонові в світлицю.

¹¹ Як же подала йому їсти, він ухопив її та й каже їй: Ходімо, ляж коло мене, сестро!

¹² І відказала вона йому: О, ні, братіку! Не безчести мене, бо так не водиться в Ізраїлі! Не чини такої божевільності!

¹³ Куди бо я понесу мій сором? Ти ж будеш одним з божевільних в Ізраїлі. Лучче поговори з царем, він певно мене тобі не заборонить.

¹⁴ Він однакже не хотів нічого слухати, а силоміць обезчестив її й пригорнувся до неї.

¹⁵ Потім же зненавидів її глибокою ненавистю, й ненависть його була ще більша, ніж та любов, що почував до неї. От і звелів їй Амнон: Уставай! йди собі геть!

* 12:25 Улюблений Богом.

¹⁶ І відказала Тамара: Проганяти мене — се кривда була б гірша, ніж перва, що заподіяв еси мені. Він же не хотів її слухати,

¹⁷ А кликнув хлопця свого та й звелів: Виведи отсю від мене та й засунь двері за нею.

¹⁸ На ній же була різноцвѣтня одежа, бо такі намітки носили царські дочки-дівичі. Як же служка вивів її надвір і засунув за нею двері,

¹⁹ Посипала Тамара попелом голову собі й роздерла різноцвѣтню намітку на собі й ймившися руками за голову, йшла тяжко ридаючи.

²⁰ І озвався до неї брат її Абессалом: Чи не був твій брат Амнон із тобою? Мовчи ж тепер, сестро — се ж твій брат! Не приймай сієї речі так дуже до серця! От і пробувала Тамара самотня в господі в брата свого в Абессалома.

²¹ Дознавшися ж царь Давид про всю справу, закипів великим гнівом, та не хотів печалити сина свого Амнона, любив бо його, бо се був у нього перворідень.

²² Абессалом же не промовив Амнонові ні слова, ні злого, ні доброго, та він ненавидів Амнона за те, що безчестив сестру його.

²³ Як уплило два роки, сталося, що Абессалом справляв овечі пострижини в Баал-Газорі, в Ефраїмі, й запросив до себе Абессалом усіх царських синів.

²⁴ Прийшов Абессалом і до царя та й каже: Твій раб справляє сьогодні овечі постриги: коли б же й царь із усім двором своїм прийшов до раба свого!

²⁵ І рече царь Абессаломові: Ні, синку! не подоба нам усім гостювати, важко було б се на тебе. Той напивав на його, та він не схотів йти, лиш поблагословив його.

²⁶ І промовив Абессалом: Коли ж не завгодно, так нехай хоч мій брат Амнон їде з нами. І рече йому царь: Чого йому з тобою їхати?

²⁷ Як почав же Абессалом уговорювати, звелів він Амнонові й усім царським синам товаришувати йому. І справив Абессалом такий пир, що хоч би й цареві.

²⁸ Прислужі ж своїй дав Абессалом такий наказ: Гледіть мені, як Амнон упеться добре на вині, й я скажу вам: Убийте Амнона! так і стратйте його. Не бійтесь, се я дав наказ вам; будьте відважні й покажіте себе мужами.

²⁹ І розправились Абессаломові слуги з Амномом по наказу Абессаломовому. Тоді посхоплювались усі царські сини, допали кожен свого мула та й повтікали.

³⁰ Ще ж вони були в дорозі, а чутка долетіла вже до Давида: Отсе Абессалом повбивав усіх царських синів, всіх до ноги!

³¹ І встав царь, роздер одежу на собі та й простерся на землю, й всі дворяне його, що стояли навкруги, пороздирали одіж на собі.

³² І промовив Йонадаб, син Давидового брата Самаї, та й каже: Пане мій, не думай, що повбивано всіх молодиків, царських синів! се тільки Амнона одного вбито, бо в Абессалома був той задум з того дня, як той безчестив сестру його Тамару.

³³ Оце ж не допускай, мій царю й пане, до серця такої думки, що усі царські сини були повбивані, бо тільки один Амнон умер.

³⁴ Абессалом же втік. Як споглянув же слуга, що сторогував на вежі, коли се много людей їде по дорозі на спаду гори. І прийшов вартовий й з'ясував цареві: Я бачив людей на дорозі Оронській на спаду гори.

³⁵ І каже Йонадаб цареві: Бач, царські сини йдуть; як сказав раб твій, так і є воно.

³⁶ Тільки що сказав се, аж ось і прибули цареві сини, плачучи в голос. І плакав царь, і всі слуги його плакали великим плачем.

³⁷ Абессалом же втік і пійшов до Талмая Емиюденка, царя Гессурського. І плакав Давид по синові своєму всі дні.

³⁸ А Абессалом, коли втік і прийшов у Гессур, то й перебув там три літа.

³⁹ І не переслідував Давид Абессалома, бо потішився з часом по смерті Амнона.

14

¹ Як же постеріг Йоаб, син Саруї, що цареве серце звернулось до Абессалома,

² Послав Йоаб у Текою, звелів покликати звідти мудру молодицю та й каже їй: Зробись, наче б ти була в смутку, й надінь жалібну одежину, ненамащуйся олією й повертайся так, ніби ти вже давно побиваєшся по мертвому;

³ І йди до царя й промов до його так і так. І вложив їй Йоаб ув уста, що має говорити.

⁴ Молодиця з Текої прийшла перед царя, припала, кланяючись, лицем до землі, та й каже: Поможі мені, царю, ой ратуй мене!

⁵ І спитав її царь: Що тобі? Відказує вона: Ох, я вдовиця, мій чоловік помер;

⁶ У служебки ж твоєї та було два сини; й посварились вони один з одним на полі, а не було при тому нікого, щоб їх розвести; от і кинувся один на свого брата та й убив його.

⁷ І се вся рідня піднялась проти твоєї служебки та й домагаєся: Видай нам братогубника, ми вбемо його за братню душу, що він згубив, і наслідника його викоренимо! Так вони завзялись

ізгасити й останню искорку, що мені зісталась, щоб мойму чоловікові ні ймення ні потомків на землі не зоставити.

⁸ І відказав царь молодиці: Йди в супокою до дому, я прикажу, що треба.

⁹ Молодиця ж із Текої каже цареві: На мені, мій царю й пане, лежати ме вина й на мойй родині, царь же й престол його буде неповинний.

¹⁰ І відказав царь: Того, хто буде противен тобі, приведи перед мене, він більше не торкне тебе.

¹¹ Вона ж йому: Нехай царь, про Господа, Бога свого, памятає, щоб кровопомстників не прибувало ще більш і не погубили сина мого. А він їй: Як певно, що Бог жив, ні волосина в сина твого не впаде з голови!

¹² Тоді молодиця: Дозволь же твоїй служебці промовити мойму цареві й панові ще слово! І відказав: промов.

¹³ І каже молодиця: Чого в тебе таке на умі проти люду Божого? Вирекши царь такий вирок, обвиновав сам себе, бо свого вигнанника не кличе царь назад.

¹⁴ Ми ж мусимо померти й будемо як та вода, що вилито на землю, ніхто бо її не візьме назад, а Бог не бажає погубити душу, й мислить, як би не відкинути від себе й того, що його відкинули.

¹⁵ Тепер же я прийшла, сказати мойму цареві й панові се слово, тому що люде завдали мені страху; от служебка твоя й думає: поставлю я се перед царем, може царь уволить волю раби своєї;

¹⁶ І певно, що царь вислухає й визволить рабу свою з людських рук, що задумали мене й сина мого разом із насліддя Божого викоренити.

¹⁷ Тим раба твоя подумала: Слово мого царя й пана заспокоїть мене, бо мій царь і пан рівня ангелові Божому, бо він і добре й ледаче вислуховує; й нехай Господь, Бог твій, буде з тобою!

¹⁸ І озвався царь і рече до молодиці: Не втаюй від мене того, про що в тебе поспитаю. І відказала молодиця: Нехай тільки промовить мій царь і пан.

¹⁹ І питає Давид: Чи не Йоаба рука з тобою в цій справі? І відказала молодиця: Так певно, як ти жив, мій царю й пане; неможливо звернути ні праворуч, ні ліворуч із того, що промовив царь мій й пан; так, се твій слуга Йоаб дав мені наказ і він усі ті слова вложив в уста рабі твоїй.

²⁰ Щоб прикладом дати речі таке лице, навчив мене слуга твій Йоаб; та мій пан такий мудрий як Божий ангел, і знає все, що на землі.

²¹ І рече царь Йоабові: Нехай буде по твоєму! Йди ж та поклич назад молодика Абессалома до дому.

²² І впав Йоаб ниць на землю, благословляючи царя, й каже: Тепер знає твій раб, що царь і пан мій милостивий до мене, бо царь уволить волю раба свого.

²³ І пустивсь Йоаб у дорогу в Гессур і привів Абессалома назад у Єрусалим.

²⁴ Царь же заявив: Нехай собі вертається в господа, мені ж на очі не попадається. І вернувся Абессалом у господа й не показувався на очі цареві.

²⁵ Такого вродливого, як Абессалом не було в усьому Ізраїлі та й такого вихвалюваного як він: від пяти до тім'я на голові не було на ньому хиб.

²⁶ Як він стриг на голові волоссе, а стригся він що року, бо волосся в його було стільки, що йому було важко, то волоссе з голови його важило двісті секлів по царській вазі.

²⁷ Було ж ув Абессалома три сини й одна дочка, на ймя Тамара, вона була жінщина вельми вродлива.

²⁸ Оце же Абессалом жив у Єрусалимі два роки, не показуючись на очі цареві.

²⁹ Тоді ж послав Абессалом покликати Йоаба, щоб його до царя послати, та Йоаб затявся прийти. І послав він удруге, але він не схотів прийти.

³⁰ І каже він кметям своїм: Дивіться, оце Йоабове поле межує з моїм, і вродив у його ячмінь; ййдіте й пустіть його пожеаром. І пустили Абессаломові слуги поле пожеаром.

³¹ Піднявся тоді Йоаб, прийшов до Абессалома в господа й питає: Чому твої кметі пустили на пожеар моє поле?

³² І відказав Абессалом Йоабові: Я ж посилав по тебе кажучи: прийди сюди; я пошлю тебе до царя сказати: за чим я вернувся із Гессуру? Лучче було б мені пробувати там і далій. Я хочу побачити лице царя. Коли я винуватий, то вбий мене.

³³ От і пійшов Йоаб до царя й сказав йому се, й він звелів кликнути Абессалома. І прийшов той перед царя й кинувся перед царем ниць на землю. І поцілував царь Абессалома.

15

¹ І сталось після сього, що Абессалом позаводив у себе колесниці й коні, а до того п'ятдесят чоловіка, що бігли перед ним.

² І почав Абессалом становитись рано вранці на дорозі коло ворот, і як треба було кому судитись і доходити до царя, Абессалом озивався до його й питав: З якого ти городу? І як той відкаже було: Раб твій з такого й такого покоління Ізрайлевого,

³ То Абессалом було каже йому: Те що говориш, добре й праве, та при боці в царя нема нікого, щоб вислухав тебе.

⁴ А далій бувало каже Абессалом: Ой коли б то мене поставлено суддею в царстві, то до мене приходив би всякий, хто має спорну справу яку або скаргу, й судив би його по правді!

⁵ І коли хто наближувався, щоб йому вклонитись, так він простягне було руку, обійме й поцілує його.

⁶ Сим робом обертався Абессалом до всякого з Ізраїля, що приходив до царя на який суд, і лестився так до серця всім Ізраїлителям.

⁷ Як уплило ж сорок років від первого помазання Давидового, сказав Абессалом цареві: Хотів би я пійти й спевнити в Геброні мій обіт, що я обрікся Господеві.

⁸ Бо раб твій, пробуваючи в Гессурі в Сирії, дав таку обітницю: Коли верне мене Господь у Єрусалим, так я принесу жертву Господеві.

⁹ І відказав йому царь: Йди з упокоєм. От і пустивсь він у дорогу в Геброн.

¹⁰ Абессалом же поросилав тайкома посланці між усі покоління Ізраїлеві й звелів казати: Як почуєте трубний гук, так мовляйте: Абессалом зробився царем у Геброні!

¹¹ А з Абессаломом пішло двісті чоловіка з Єрусалиму, що їх закликано, й вони пішли в простоті серця, нічогосінько не знаючи.

¹² Послав також Абессалом і прикликав порадника Давидового, Ахитофела, з його міста Гило. А коли принесено жертву, зложили сильні змовини, й горнулось усе більш та більш люду до Абессаломового боку.

¹³ І прийшла до Давида вість: Серце Ізраїлитян прихилилось до Абессалома!

¹⁴ Рече тоді Давид усім слугам свого двору, що були при йому в Єрусалимі: Ходімо, втікаймо, а то не буде нам рятунку перед Абессаломом. Кваптесь уходити, щоб не напад на нас несподівано, щоб не було нам від його лихої години, а городу не вигубив мечем!

¹⁵ І відказали царські вряники цареві: Нехибно так, як царь наш і пан присудить, ми, слуги твої, радо вчинимо.

¹⁶ От і вирушив царь і весь його двір за ним пішки, а стерегти господи покинув царь десять наложениць.

¹⁷ І вирушив царь і всі люде пішки, й зупинились далеко од дому.

¹⁸ І всі слуги його йшли обочі й його, й всі Хелетей і всі Фелетей* до шістьсот чоловіка, й всі Гетїї, що за ним прийшли були з Гету, ступали наперед царя.

¹⁹ І промовив царь до Еттея з Гету: Чого се й ти з нами йдеш? Вертайся та й пробувай при тому цареві. Ти ж гість і прийшов сюди з свого міста.

²⁰ Вчора ти прийшов, а сьогодні мав би йти з нами? Я йду, незнаю куди; ти же вернись і бери своїх людей назад; Господь нехай покаже на тобі свою ласку й правду.

²¹ І відказав Еттей цареві: Так певно, як жив Господь, і так вірно, як жив пан мій й царь, де б ні був мій пан і царь, чи в смерті, чи в житті, там буде й слуга твій!

²² І рече Давид Еттеєві: Ну, так іди далій. І пішов Еттей Гетїй вкупі з людьми своїми й з усією малечю своєю.

²³ Уся ж земля плакала в голос. Царь же й весь народ перейшли потік Кидрон, і пішли всі дорогою, що веде на пустиню.

²⁴ Йшов також і Садок (св'ященник) і всі левіти з ним, що несли скриню Божу, й поставили вони Божу скриню; Авіатар же стояв на вижині, аж докіль увесь люд із городу попереходив.

²⁵ Та цар повелів Садокові: Неси назад Божу скриню в город. Коли буде Господь благодатен до мене, так привиде мене назад і дасть мені вбачати й її й пробуток свій;

²⁶ Коли ж він скаже: Не до вподоби ти мені, так ось я; нехай чинить ізо мною, як до вподоби йому.

²⁷ І рече тоді царь первосв'ященникові Садокові: Йди собі назад у город, і син твій Ахимаас і Йонатан Абіятаренко, обидва сини ваші з вами;

²⁸ Памятайте, я пробувати му понад бродами в степу, докіль прийде звістка од вас до мене.

²⁹ От і завернули Садока та Авіатара Божу скриню в Єрусалим назад, і zostались там.

³⁰ Давид же йшов на Оливну Гору, плачучи й окривши голову. Босоніж йшов він, і весь люд, що був з ним, покривши собі голови, йшов плачучи.

³¹ Як донесли Давидові: Ахитофел також між зрадниками з Абессаломом, сказав Давид: Поглумись, Господи, над Ахитофелевою радою!

³² Як же взійшов Давид на верх гори, де хотів помолитись Богу, зустрів його Давидів приятель Архієць Хусій в роздертій одежі й з землею на голові.

³³ І рече йому Давид: Як пійдеш ізо мною, то будеш ваготою мені,

³⁴ Але як вернешся у город і скажеш Абессаломові: Царю, я хочу бути слугою твоїм; я перше був слугою панотцеві твоєму, тепер же буду тобі слугою; то обернеш у нівець раду Ахитофелеву.

* **15:18** Найхоробріші прибічні сторожі.

³⁵ Там же й сьвященник Садок й Абіятар будуть з тобою, й що перечуєш із царської палати, роскажи Садокові та Абіятарові, сьвященникам.

³⁶ Там при них і оба сини їх: Ахимаас, син Садока, та Йонатан, син Абіятарів; через них доводять до мене все, що почуєте.

³⁷ От і подавсь Давидів приятель Хусій у город, саме як Абессалом вступав у Єрусалим.

16

¹ Ледві Давид перейшов через гору аж се йде зустріч Сибя, слуга Мемфівостей з парою ослів навючених, що несли на собі двісті боханців хліба, сто вінків родзинків, сто вязанок фіг і бурдюк вина.

² І питає царь у Сиби: На що се в тебе? І відказує Сибя: Осли про царську челядь на їзду, хліб і овоц на харч прислузі, а вино на питтє потомленим у пустині.

³ І питає царь: Де ж син твого пана? І відказує Сибя цареві: Зіставсь у Єрусалимі, бо каже: Тепер дом Ізраїлів оддасть мені отечье царство!

⁴ І рече цар Сиби: Оце ж усе, що було Мемфівостееве, нехай буде твое. І сказав Сибя, падаючи ниць: Ой коли б ти був ласкавий до мене, царю й пане мій!

⁵ Як дійшов же царь Давид до Бахурима, дивиться, йде звідти чоловік з родини Саулового дому, на ймя Семей Геренко; він ішов проклинаючи.

⁶ Та й метав на Давида й на всіх слуг двору Давидового каміннем, дарма що ввесь люд і всі лицарі йшли праворуч і ліворуч його.

⁷ І кричав Семей клянучи: Втікай, втікай, убийнику й безбожнику!

⁸ Господь переніс на тебе усю кров Саулового дому, що ти намість його зробивсь царем, і передав Господь царство твому синові Абессаломові, а тепер прийшла на тебе лиха година, бо ти чоловік крові.

⁹ І каже Абесса Саруенко цареві: Як важиться сей здохлий пес проклинати пана мого царя? Пійду й зітну йому голову!

¹⁰ Царь же рече: Яке вам діло до мене, Саруенки? Нехай він проклинає, бо се Господь допустив йому, проклинати Давида. Хто ж тут скаже: Як важишся ти на се?

¹¹ І говорив Давид Абессі й усему дворові своїму: Коли мій син, що вийшов із мого тіла, важить на мою душу, так ще більше сей Беняминій. Не чіпай його, нехай проклинає, бо се повелів йому Господь.

¹² Може зглянеться Господь на моє пониження й відплатить мені добром за теперішній проклін.

¹³ От і йшов Давид із людьми своїми своєю дорогою. Семей же йшов попід горою поровень з ним; йшов і проклинав та метав каміннем і землею на них.

¹⁴ І добравсь утомлений царь із усім людом, що був при йому, (до Бахурима) й оддыхав там.

¹⁵ Абессалом же з усіма мужами Ізраїлевими прийшов у Єрусалим та й Ахитофел із ним.

¹⁶ Увійшовши ж до Абессалома Давидів приятель, Архієць Хусій, промовив: Вітай царю! Вітай царю.

¹⁷ І питає Абессалом Хусія: Така ж твоя прихильність до твого приятеля? Чому ти не пійшов з твоїм приятельом?

¹⁸ І відказує Хусій Абессаломові: Кого вибрав Господь і сей люд і ввесь Ізраїль, до того й я горнунсь і при тому зостанусь.

¹⁹ Се одно; а друге: кому ж я маю служити? Чи ж не синові його? Як служив я твому панотцеві, так служити му й тобі.

²⁰ І поспитав Абессалом ув Ахитофеля: Порадь нас, що нам чинити?

²¹ І відказує Ахитофел Абессаломові: Удайся до панотцевих наліжниць, що він залишив тут стерегти палату; й почує про се Ізраїль, що зробився ти ненавидним панотцеві твому, й всі твої прихильники наберуть духа.

²² І напали Абессаломові намет на кривлі, й ввійшов Абессалом перед очима всего Ізраїля до наложниць отця свого.

²³ Рада ж Ахитофелева була здавна така важка, неначе рада самого Бога. Такою була всяка рада Ахитофелева й в Давида й в Абессалома.

17

¹ І промовив Ахитофел до Абессалома так: Вибери я собі дванайцять тисяч чоловіка та й пійду навздогін за Давидом цієї ночі,

² Та й нападу на його, покіль він ще втомлений й занепалий духом. От я наведу на його страх; увесь люд, що він при собі має, піjde в ростіч, і я вбю самого одного царя;

³ І приведу до тебе ввесь люд, як одного чоловіка, й коли не стане того одного, що ти його шукаєш, тоді буде мирен увесь люд.

⁴ Рада ся була до впадоби Абессаломові й усій старшині Ізраїлевій.

⁵ Однакже повелів Абессалом: Покличте ще й Архійця Хусія, почуємо, що він скаже.

⁶ Як же ввійшов Хусій до Абессалома, каже йому Абессалом: Так і так радить Ахитофел. Чи маю чинити по його слову? Коли ні, говори ти.

⁷ І відказав Хусій Абессаломові: На сей раз Ахитофелева рада не найлучша.

⁸ І каже Хусій: Ти знаєш панотця твого й людей його, що вони хоробрі та ще й роздраженні, мов ведмедиця в полі, що в неї однято ведмежата. До того ж панотець твій войовник, що не ночлігує з людьми.

⁹ Певно тепер він у який розчілині, або де инде заховавсь. Як поляже кілька з людей при першому нападові на них, і почують се другі, так торочити муть: між людьми, прихильними до Абессалома, сталось побоїще.

¹⁰ І тоді станеться, що й хоробрий, що серце в його левине, злякається їх, бо весь Ізраїль знає, що панотець твій невіррака, а його дружина також мужі хоробрі.

¹¹ Оце ж раджу: Нехай скупиться весь Ізраїль від Дана та й до Берсabee круг тебе, щоб його було стілько, як піску на морському березі, й сам ти вирушиш посеред їх;

¹² Як ударимо на його, в якому б ні було місці, де стрінемо його, й впадемо на його, як падає роса на землю, тоді не зостанеться ні один із мужів, що круг його.

¹³ Коли ж би схоронився в який город, то весь Ізраїль обтягне город верівками, й ми стягнемо його в прірву, так що й камінь на камені не зістанеться.

¹⁴ І промовив Абессалом і всі Ізраїлитяне: Рада Архійця Хусія крашча над Ахитофелеву раду. Так то Господь вдіяв, що впала лучша рада Ахитофелева, щоб навести біду на Абессалома.

¹⁵ І сповістив Хусій сьвященників Садока та Абїятара: Так і так ряв Ахитофел Абессаломові, а так і так пораяв я.

¹⁶ Оце ж послали хутко таку вістку Давидові: Не ночлігуї над бродами в степу, а переходь зараз, щоб цареві й усьому людові, що при йому, не погинути.

¹⁷ Йонатан же та Ахимаас стояли над Рогель-криницею. І прибігла служебка та й принесла їм вість; а вони кинулись сповістити царя Давида, бо їм не можна було повийтись у городі.

¹⁸ Побачив їх однакже якийсь хлопець та й сповістив Абессалома, але вони побігли хутко далі, та й прибігли в господу одного чоловіка в Бахуримі: а в його був у дворі колодязь; вони й повлазили туди,

¹⁹ А молодиця возьми та й накинь плахту на колодязь, та й насипала крупів на покривало, щоб не було нічогоїсінью в догад.

²⁰ Як же прийшли від Абессалома до молодиці люде та поспитали: Де Ахимаас і Йонатан? каже молодиця: Вони перебріли ріку. Вони шукали, та не знайшли, й вернулись у Ерусалим.

²¹ Як же вони одійшли геть, повлазили ті з колодязя, махнули далі та й принесли цареві Давидові звістку, й сказали Давидові: Переброджуйте борше воду, бо так і так порадив про вас Ахитофел.

²² Метнувся тоді Давид і весь люд, що був при йому, та й перейшли Йордань. Поки ранок настав, не було нікого, щоб не перебрів Йордані.

²³ Побачивши ж Ахитофел, що порада його не пійшла в лад, осідлав осла та й пустивсь у дорогу до дому у свій отецький город, а розпорядивши господою своєю, завісивсь, і вмер, та й поховано його в батьковому гробі.

²⁴ От і дійшов Давид уже до Маханаїму, як Абессалом з усіма Ізраїлитянами перейшов Йордань.

²⁵ Намість Йоаба настановив Абессалом Амессая головою в війську. Амессай був сином одного чоловіка, що звався Ефера з Езрееля, що ввійшов був до Абігеї, дочки Нааса, а сестри Саруїної, матері Йоабової.

²⁶ І отаборивсь Ізраїль із Абессаломом у землі Галаадській.

²⁷ Як прийшов же Давид у Маханаїм, то Сабій, син Наасів із Раби Аммонійської, й Махир, син Амміїлів із Лодабару, та Берзеллій Галаадій з Роглиму,

²⁸ Принесли постелі, тарілки, горшки, глиняний посуд, ячменю, пшениці, муки, пшона, бобу, сочовиці, й жарених зерен,

²⁹ Меду, масла, овець, і коровячого сира Давидові й людям, що були з ним, на їду, бо казали: Люд голоден, утомлений, й натерпівсь спраги в пустині.

18

¹ Перегледів же Давид військовий люд, що був при йому, та й понастановляв над ними тисячників і сотників.

² І віддав Давид третину під провід Йоаба, третину під провід Абесси Саруєнка, брата Йоабового, а третину під провід Гетія Еттея. І обявив Давид людям: Я сам піїду з вами.

³ І відказали люде: Не треба тобі йти; бо коли б ми й кинулись навтеки, то про нас не дбати муть; коли б і половина з нас полягла, також не дбати муть про нас, а ти один — все одно, що нас десять тисяч; лучше, як ти нам допомагати меш із города.

⁴ І відказав їм царь: Що вам до вподоби, те й чинити му. Тоді став царь у воріт, тим часом як люд виходив сотнями й тисячами.

⁵ Однакже дав царь Йоабові, Абессі й Еттееві наказ: Ощаджуйте мені дитину Абессалома! І чув увесь люд, як царь давав усім гетьманам наказ про Абессалома.

⁶ Так виступили люди в поле против Ізраїлитян, і прийшли до бою в лісі Ефраїмовім.

⁷ І побитий був народ Ізраїльський військом Давидом; погром був там того дня тяжкий — полягло двацять тисяч чоловіка.

⁸ Битва розширилась на всю ту землю, а гай вигубив більше людей того дня, ніж меч.

⁹ І попавсь на очі Давидовим войовникам Абессалом, а їхав він на мулі; й кинувсь мул під гілястого дуба, й запутавсь Абессалом волоссям в галузях дуба, й повис між небом і землею, а мул вибіг ізпід його.

¹⁰ І побачив се один та й каже Йоабові: Ось я бачив Абессалома — висить на дубі.

¹¹ І відказав Йоаб чоловікові: Коли бачив, то чом же не прибив його там же д'д землі? Я дав би тобі за се десять срібних секлів і пояс (лицарський).

¹² Чоловік же відказав Йоабові: Та хоч би мені й тисячу срібних секлів вилічено на руку, не наложив би я руки на царського сина. Хиба ж ми не чули, як царь тобі й Абессі й Еттееві давав наказ: Збережіте мені мою дитину, Абессалома!

¹³ Коли б же я й потай усіх проти його вчинив зло, то й найменша річ не втаїлась би від царя, а й ти встав би проти мене.

¹⁴ І гукне Йоаб: Нічого мені довше з тобою гаятись. І вхопив три списи та й встромив їх Абессаломові в груди; а коли він іще живий висів на дубі,

¹⁵ Прискочило десять чур-зброєношів Йоабових та й добили Абессалома.

¹⁶ І звелів Йоаб трубити в трубу, й покинули войовники вганяти за Ізраїлем, бо Йоаб щадив народ.

¹⁷ І взяли Абессалома, вкинули його в величезну яму в гаю, та й нагромадили над ним величезну купу каміння. І всі Ізраїлитяне порозбігались по домівках своїх.

¹⁸ Абессалом іще за живота взяв та й поставив собі памятник в царській долині, бо казав сам собі: Нема в мене сина, щоб сохранилась память імени мого. І прозвав памятник своїм ім'ям. І зветься він по сей день „Рука Абессаломова“.

¹⁹ Ахимаас Садоченко каже тоді Йоабові: Побіжу та принесу цареві звістку, що Господь судом своїм визволив його з рук ворогів його.

²⁰ І відказав йому Йоаб: Не був би ти сьогодні добрим вістуном; понеси вістку іншим разом, а не сьогодні, бо царський син умер.

²¹ І звелів Йоаб Хусієві: Пиди, донеси цареві, що ти бачив. І поклонивсь Хусій Йоабові та й побіг.

²² Але Ахимаас Садоченко наставляв й каже Йоабові: Що буде, те й буде, а я таки побіжу слідом за Хусієм. І відказав Йоаб: Чого ж тобі, сину мій, бігти? не принесеш ти доброї вісті.

²³ А він: Нехай буде й так, а я біжу! І каже той: Ну, то біжи. І побіг Ахимаас дорогою напрямці, та й випередив Хусія.

²⁴ Давид саме тоді сів між обома ворітьми, вартовик же війшов на башту над ворітьми; а коли споглянув, бачить — біжить один чоловік.

²⁵ Крикне тоді вартовик і каже се цареві, а царь одвічає: Коли се лиш один, так се добра вість. А той біжить і біжить, і вже надходить близенько.

²⁶ Аж бачить сторож — біжить і другий чоловік. Крикне тоді вартовик: Он біжить ще й другий чоловік. І каже царь: І сей несе добру вість.

²⁷ І крикне тоді вартовик: Як бачу, хода первого, що біжить, схожа на ходу Ахимаасову Садоченкову. І каже царь: Се чоловік ручий: несе добру звістку.

²⁸ Аж тут Ахимаас кликнув і каже цареві: Витаю, царю! тоді припав лицем до землі перед царем та й сказав: Благословен Господь, Бог твій! він віддав тих людей, що підняли були руку проти мого царя й пана!

²⁹ І питає царь: Чи добре діється моїй дитині Абессаломові? І каже Ахимаас: Я бачив велике збіговище, як посилав Йоаб раба твого, та не знаю, що там скінчилось.

³⁰ І відказав царь: Стань на боці та й стій тут; він відступивсь та й став.

³¹ Тепер надійшов і Хусій. І промовив Хусій: Добра вість для царя й пана мого! сьогодні бо Господь учинив тобі правду, вибавляючи тебе з руки всіх тих, що встали були на тебе.

³² І питає царь Хусія: Чи миром мое дитя Абессалом? І відказав Хусій: Бог-дай так сталося ворогам царя й пана мого й усім, що ворогуючи, встають на тебе, як сталося дитині твоїй!

³³ І затрусився царь, і пійшов в горішню комнату над брамою, й плакав, а йдучи, говорив безнастанно: Сину мій Абессаломе! Сину мій, сину мій Абессаломе! Ой коли б я був умер замість тебе, Абессаломе, сину мій, сину мій!

² Тоді в той день і перемога обернулася у печаль всьому народові, бо люд того дня чув, як говорено: Царь побивається по синові!

³ І ввійшов того дня люд крадькома в город, як прокрадується те військо, що вкрило себе соромом, утікаючи з бою.

⁴ Царь же закрив собі лице, й плакав голосно: Сину мій, Абессаломе! Абессаломе, мій сину, мій сину!

⁵ І ввійшов Йоаб до царя та й каже: Сьогодні ти зневажив усі слуги твої, що врятували тебе, твоїх синів і дочки, твої жни й наложниці від смерті,

⁶ Бо тим, хто зненавидів тебе, показав єси прихильність, а тим, хто прихилився до тебе — ненависть. Сьогодні об'явив єси, що в тебе нізачо гетьмани й слуги; сьогодні знав я, що коли б Абессалом остав був жив, а ми всі погибли, се тебе задовольнило б уповні.

⁷ Устань же! вийди й заговори приязно до підданих твоїх, бо присягаюсь тобі Господом: Як не вийдеш до люду, так ще цієї ночі не зостанеться в тебе ні чоловіка, а се буде гірше, ніж усе те лихо, якого дознав єси від молодощів твоїх та й до цього часу.

⁸ І встав царь і сів у ворот. І сповіщено всьому народові, що царь сидить у брамі, й увесь люд прийшов перед царя; Ізраїлитяне ж* порозбігались по шатрах своїх.

⁹ Увесь же народ по всіх поколіннях Ізраїлевих перечився між собою й говорив: Царь визволив нас з потали в наших ворогів, визволив із рук Філістіїв, а тепер утік перед Абессаломом із царства;

¹⁰ Та Абессалом, що ми помазали його над нами, поліг у бою; чого ж гається повернути царя?

¹¹ А слова сі всього Ізраїля дійшли до царя. І послав царь до священників Садока та Абїятара і повелів сказати: Розмовтесь з громадськими мужами Юдиними та й скажіть їм: Чи ви хочете остатись послідними в тому, щоб царя відпровадити в його палату?

¹² Ви ж мої одноплемінники, моє тіло ви й кості; чому ж хочете бути послідними в приверненню царя?

¹³ Та й Амазі скажіть: Ти ж моє тіло й кість моя. Нехай Бог удіє зо мною що схоче, коли не будеш у мене, поки жив, німість Йоаба гетьманом!

¹⁴ І прихилив він серце всіх Юдеїв, так що вони одностійно послали до царя: Вертайсь назад із усім двором твоїм.

¹⁵ От і вертав царь назад і прибув до Йордані, а Юдеї прийшли в Галгал, щоб стрічати царя й переправити через Йордань.

¹⁶ Та й Беняминій Семей Геренко з Бахуриму поквапивсь із Юдеями зустріч цареві Давидові,

¹⁷ А з ним тисяча чоловіка з Бенямину, та й Саулів домовий слуга Сіба, з п'ятнадцятьма синами своїми й двадцятьма рабами кинулись в Йордань,

¹⁸ І перебрли вони брід, щоб родину царську перевезти й йому послужити. А як тільки царь переправивсь через Йордань, кинувсь Семей Геренко перед царем на лице своє,

¹⁹ Та й промовив до царя: Нехай мій пан не поставить в провину й забуде про те, чим проступився твій раб того дня, як мій пан і царь покинув Єрусалим, й не передержуй того в серці своїм;

²⁰ Знає бо раб твій, що провинив; то ж отсе прийшов я на зустріч мойму цареві й панові, яко первий з усього дому Йосифового.

²¹ І озвався Абесса Саруенко та й каже: Чи вже ж Семей не наложить головою за те, що проклинав помазанника Господнього?

²² Однак ж Давид відказав: Що за діло між вами й мною, Саруєнки, що ви мене спокушуєте тепер? Чи годиться ж сьогодні кого в Ізраїлі тратити? Чи я не знаю, що сьогодні я царь над Ізраїлем?

²³ От і рече царь Семееві: Ти не вмреш, та й поклявся йому царь.

²⁴ І Мемфівостей, внук Саулів, вийшов назустріч цареві. Не мив він собі ніг, не розчісував бороди й не прав одіжі своєї з того дня, як вийшов царь, до того дня, як він вертався здоровий.

²⁵ Як він прибув із Єрусалиму на зустріч цареві, спитав його царь: Чом ти не пійшов зо мною, Мемфівостею?

²⁶ І відказав той: Мій пане й царю! слуга мій зрадив мене. Бо я звелів йому: Осідлай мені осла, я поїду з царем, бо раб твій кульгавий,

²⁷ А він оскаржив твого раба перед моїм царем і паном. Однак же мій пан і царь рівен із ангелом Божим; то ж і чини, що тобі до вподоби.

²⁸ Уся моя родина не могла нічого ждати від мого пана й царя, як хиба тільки смерті, а ти раба твого прийняв між твоїх суграпезники; яке ж іще маю я право жалуватись; чого мені ще допевнятись у царя?

²⁹ І відказав йому царь: На що стільки слів тратити? Призначаю: Ти поділишся добром із Сібою.

* **19:8** Ті, що пристали були до Абессалом.

³⁰ І відказав Мемфівостей цареві: Нехай він хоч і все забере собі, добре, що мій пан і царь в мирі вернувся до дому.

³¹ Прийшов і Галаадій Берзеллій з Роглиму й перейшов з царем Йордань, щоб його провести за Йордань.

³² Берзеллій же був дуже старий чоловік, літ вісімдесятьох. Він обмислив царя під час його побуту в Махаїмі, був бо собі вельми заможний?

³³ І сказав царь Берзеллієві: Йди зо мною, а я буду обмисляти тебе в Єрусалимі.

³⁴ Берзеллій же відказав цареві: Скільки ще віку мого, щоб мені йти з царем у Єрусалим?

³⁵ Вісімдесят год уже віку мого. Чи розберу ж я, що добре, а що недобре? або чи смакувати ме твій раб у тому, що їсти ме й що пити ме? Або ж хіба я ще наджусь на голоси сьпіваків і сьпівачок? Чого ж має раб твій бути тягарем панові мойму цареві?

³⁶ Трошки проведе раб твій царя за Йордань, за що ж, царю, такою милостю мені віддячувати?

³⁷ Дозволь твому кметеві вернутись, щоб умерти в батьківському городі мойму коло гробу мого панотця й моєї паніматики. А ось твій раб (син мій) Кимгам нехай би йшов із паном і царем. Чини з ним, що тобі до влодобки.

³⁸ І відказав царь: Нехай же Кимгам йде зо мною. Я з ним чинити му, що тобі здається добрим, і все, чого ти коли від мене схочеш, учиню для тебе.

³⁹ Як перебрів Йордань увесь військовий люд, а з ним і царь, поцілував царь Берзеллія й благословив його, й вернувся той у свою домівку.

⁴⁰ І двинув царь у Галгал, і пійшов з ним і Кимгам, та й увесь народ Юдин провожав царя, так само й половина людю Ізрайлевого.

⁴¹ Аж ось прийшли всі мужі Ізраїльські до царя, й сказали цареві: Чому се наші браття, мужі Юдини, потай нас перевели царя й дом його й усіх людей Давидових через Йордань?

⁴² І відказали всі мужі Юдини Ізраїлитянам: Царь же нам родич. Чого вам сердитись за се? Хіба ми з'їли що від його, або він обдарував нас чим?

⁴³ Ізраїлитяне ж відказували мужам Юдиним: Наших частин у царя в десятеро, тако ж і в Давида ми більші за вас; чому ж ви змаловажили нас? хіба не нам належався первий голос, щоб вернути царя назад? Та слово мужів Юдиних дужче було, ніж слово Ізраїлитян.

20

¹ Був там якось чоловік негодай, Беняминій, на ймя Себа Бихриенко. Сей затрубив у трубу та й кликнув: Нема нам ніякої спільності з Давидом ані долі в сині Ессейовому. Рушаймо по домах, Ізраїлитяне!

² І відпали всі Ізраїлитяне від Давида до Себи Бихриєнка; навпаки ж Юдеї остались при цареві своїму від Йордані аж до Єрусалиму.

³ Вернувши Давид у Єрусалим до своєї палати, повелів перевести десять наліжниць, що покинув доглядати палату, ув окремній будинок і там обмислив їх усячиною, однак не пригортався до їх. Так і жили вони замкнені до своєї смерті вдовицями.

⁴ Тоді повелів царь Амазі: Поскликай до мене Юдеїв в три дні; стань і сам передо мною тут.

⁵ І пустивсь Амаз в дорогу скликати Юдеїв. Як загаївся ж довше, ніж йому призначено,

⁶ Рече Давид Авессі: Оце Себа Бихриєнко доведе нас до лихої години, гірш Абессалома. Возьми людей твого пана та й жени за ним, щоб не опанував утвердженого якого города та не уйшов нам.

⁷ От і пійшли з ним люде Йоабові, й всі хелетеї й фелетеї і всі хоробрі. І рушили вони з Єрусалиму, наздоганяючи Себу Бихриєнка.

⁸ Як були вони коло величезного каменя, показавсь перед ними Амаз. Йоаб же був одягнений в тісну воїнську одєжу та й приперезаний мечем, що висів у його при боці, та легко в піхву входив і з неї виходив.

⁹ І промовив Йоаб до Амаза: Здоров, брате! Та й узяв Йоаб правую рукою Амазу за бороду, щоб його поцілувати.

¹⁰ Амаз ж не постеріг меча у Йоаба, а той пхнув його в черево, так що утроба з його випала на землю, й не повторяв уже удару, й той умер. Тепер кинувсь Йоаб і брат його Абесса нагонця за Себою Бихриєнком.

¹¹ Один же з Йоабового війська став і покликував: Хто держиться Йоаба й хто за Давида, рушай за Йоабом!

¹² Амаз же скровавлений лежав на дорозі, й бачивши той, що всі люде зупиняються над ним, одволік Амазу з дороги на поле та й накинув його одєжиною, щоб проходячі не зупинялись над ним.

¹³ Як одволочено його з дороги, то увесь люд простував слідом за Йоабом, щоб наздоганяти Себу Бихриєнка.

¹⁴ Він же пройшов по всіх поколіннях Ізрайлевих аж до Абел-Бет-Мааха й через цілий Берим, і всі добірні мужі збирались і йшли за ним.

¹⁵ І прийшли вони й облягли його в Абел-Бет-Маасі, й насипали проти городу вал, і підступали під мур, і всі люде, що були при Йоабові, взяли розбивати мур.

¹⁶ Аж ось крикнула одна мудра жінчина з муру міського: Слухайте! слухайте! Скажіть Йоабові: Ійди сюди, я перемовлюсь із тобою!

¹⁷ Як же він прийшов, питає жінчина: Ти Йоаб? І каже він: Я. І каже вона йому: Вислухай слова раби твоєї. І відказав: Слухаю.

¹⁸ І промовила вона так: У давні давна була така приповідка: хто хоче питати, нехай питає ув Абелі, й так чинено.

¹⁹ Я з мирних, вірних (міст) в Ізраїлі, а ти хочеш зруйнувати город, матір городів ув Ізраїлі. На що руйнуєш насліддє Господне?

²⁰ І відказав Йоаб: Далеке се від мене. Не хочу я ні руйнувати, ні бурити!

²¹ Ось в чому річ: один чоловік із гори Ефраїмової, на ймя Себа, син Бихрів, зняв руку на царя Давида. Видайте мені його, а я відступлю від города. І промовила жінчина до Йоаба: Зараз перекинуть голову його тобі через мур.

²² Тоді пійшла вона з своїм мудрим словом перед народ. І відтяли голову Себі Бихриєнкові, та й кинули Йоабові. Тоді звелів він затрубити в труби, й усе військо відступило від города та й розійшлося по своїм шатрам, а Йоаб вернувся до царя в Єрусалим.

²³ І поставлено Йоаба над усім військом Ізрайлевим, а Банею Йодаєнка над хелетєями й над фелетєями;

²⁴ Адорама над поборами, а Йосафата, сина Ахилудового, дієписцем;

²⁵ Суса був царським писарем; Садок та Абїатар були сьвященниками;

²⁶ Також Іра Яритій був сьвященником у Давида.

21

¹ За Давидового царювання був в землі голод через три годи, рік за роком. І питав Давид Господа. І відказав Господь: Се через Саула та його дом кровожадний, бо він вигубив Габаоніїв.

² Тоді прикликав царь Габаоніїв і говорив з ними. Габаонії же не були з синів Ізрайлевих, а були останком з Аморіїв; а Ізраїлитяне були їм заклились*, та Саул хотів повигублювати їх, ніби з ревности про Ізраїлитян та Юдеїв.

³ От і питає Давид Габаоніїв: Що б мені вчинити вам і чим приєднати б вас, щоб ви благословили насліддє Господне?

⁴ І відказали Габаонії: Не вимагаємо від Саула й дому його ні срібла, ні золота, та й не хочемо, щоб кого в Ізраїлі страчено. А він сказав їм: Чого ж ви допевняєтесь, щоб я вам учинив?

⁵ І кажуть вони цареві: Того чоловіка, що вичеркував нас, хочемо так вигубити, щоб не було з роду його нікого по всему займищу Ізрайлевого;

⁶ З його потомків нехай видадуть нам сїм чоловіка, щоб ми повішали їх перед Господом в Гиві Саула, wybranого Господом. І відказав царь: Видам їх.

⁷ Пошадив однак же царь Мемфіостєя, сина Йонатанового Сауленкового, задля побратимства, що вони заприсягли перед Господом, Давид і Йонатан, син Саулів.

⁸ За те взяв царь обох синів Рицпиних, дочки Айєвої, що вона вродила Саулові, Армона й Мемфіостєя, й п'ятеро синів від Саулової дочки Мероби, що їх породила Адрієлєві Берzellєєнкові, з Мехоли.

⁹ І віддав їх в руки Габаоніям, а вони повісили їх перед Господом на горі. І погибли всі семеро вкупі; а погибли вони у перві дні в жнива, коли розпочинались жнива ячмінні.

¹⁰ Рицпа ж, дочка Айєва, узяла шерстяну верету й розстелила на тій горі, й пильнувала тіл від почину жнив, аж докіль дощ із неба полився на їх, і не допускала, рушати їх птаству піднебесному в день, а польовому зв'їрју в ночі.

¹¹ І донесено Давидові, що вдіяла Саулова наліжниця Рицпа, дочка Айєва.

¹² І пійшов Давид і забрав кості Саула й кості Йонатана від городян Явиських в Галааді, що взяли їх були тайком з майдану в Бет-Сані, де їх повішали були Филистії тоді, як побили Саула на Гелбуї.

¹³ І переніс він кості Саулові й кості сина його Йонатана звідти; тоді позбірала й кості повішених,

¹⁴ Та й поховали кості Саулові й сина його Йонатана й кості повішених, у займищі Беняминовому, у Зелі, в отцькому Кисовому гробі. Так сповнено все, що приказав царь, і з того часу змилосердивсь Господь над землею.

¹⁵ І загорілась ізнов війна між Филистіями й Ізраїлем. І Давид виступив на війну проти Филистіїв із військом своїм, і воювали з Филистіями, й Давид утомився.

¹⁶ Тоді задумав Есвій, один із потомків Рефаїма, такий, що спис його важив триста секлів міді, й підперезаний був новим мечем, убити Давида.

* 21:2 Гляди Йозуа 9, 19 і 11, 19.

17 Та врятував Давида Абесса Саруенко та й положив Филістіїв мертвим. Тоді поклонилися Давидові люди словами: Не виступиш ти з нами більш на війну, щоб не згасло світло Ізраїлеве.

18 Потім була ще раз війна з Филістіями в Гобі. Тоді положив мерцем Хушатій Собохай-Сафута, що також був з потомків велетенських.

19 І довелось їще раз воювати Филістіїв під Гобом; того разу вбив Елханан, син Ягаре-Оргима, з Бетлеєма, Голіята з Гету, що в його ратовище було завтовшки з ткацький вал.

20 А як дійшов раз до війни під Гетом, знайшовсь там один рослий чоловігя, що мав на руках і на ногах по шість пучок†, всіх двацять і чотири. Сей походив також з велетенського роду.

21 Як же почав він раз насміхатись із Ізраїлитян, то його вбив Йонатан, син Давидового брата Сафая.

22 Всі чотири названі походили з велетенського роду в Геті, та й полягли від руки Давидової й слуг його.

22

1 І засьпівав Давид Господеві того часу, як Господь врятував його з рук у всіх ворогів його й з руки Саулової, й промовив:*

2 Господь — скеля моя у тісноті моїй, захищає — рятує.

3 Він мій Бог і затула моя, й до його втекаю я в нужді. Він мій щит, ріг спасення мого, він мій тверджений замок про втеки. Визволяє мене він з потали, з ворожої волі й сили.

4 Обізвусь до всесхального Бога, й він вороги мої боре.

5 Смерть, як води, мене обняла, зло на мене реве бурчакми.

6 Ланцюги свої пекло на мене кує, й тенета готує.

7 І в скорботі моїй заквивив я до Господа, кричма заплакав. І почув він мене із палати своєї, почув він мій голос, і дійшов до ушей його крик мій й плач, й квиленне-благання.

8 Позирне, й земля захиталась, і небо здвинулось в основах. Бо тяжким він гнівом закипів, загорівсь, запалав несласанним.

9 Із ніздер устав дим, з роту вугльом жеврющим і поломем жарко жакнуло.

10 Прихилив небеса та й зійшов; чорний мрак під ногами у його;

11 Під ним дух Херубим; він летить крильми вітру в хуртовині-бурі.

12 Обгорнувся-закутався у шату — у тьму водяну, в чорну хмару.

13 Як сьйине, як дихне, летить гряд, летить жар, летить жупел журущий;

14 Загримів Господь з неба, подав голос Бог всемогущий, найвищий.

15 Метнув стрільми й роспудив їх різно; блиснув блискавками й злякались.

16 І відкрилося оку дно в морі, розверзлись у горах утроби від страшеного гласу, від грому грізного, від духу гнівного.

17 І простіг він з високого неба правицю, й мене з вод великих

18 Із неситої злості, з пучини, з безодні ворожої витяг.

19 Вони встали на мене в недолі, Господь же мені дав підмогу,

20 На простір мене вивів з тісноти й вирвав із рук беззаконних.

21 І воздав мені Бог по моїй щирій правді всі блага на світлі, наградив він мене за мої чисті руки своїм воздаяннем.

22 Бо путями Господніми твердо ходив я, цураючись кривди; не чинив я ледачого ледарства проти спасеного слова.

23 Всі закони Господні перед віччу в мене стоять що години. Не звертаю й праворуч із них, а не то, щоб ліворуч звертати.

24 Непорочен і чист перед ним був устами я й серцем. Над усе я гріха й переступу Божої волі берігсь.

25 І воздав Господь Бог за мою щиру правду мені воздаяннем, за мої чисті руки перед віччу в його, обмислив прещедро.

26 З преподобним єси в милосердї його преподобен і сам ти. І правдивого в правді своїй ублажаєш земними благами.

27 З чистим серцем ти чист, і показуєш правду йому без утайки, а з олживим, зрадливим, лукавим, його ж робом ходиш і робиш.

28 Заступаєшся ти за вбогих в лихий їх годині й тісноті, очі ж гордих, неситих пихою загреб хилиш низько до долу.

29 Ти, мій Боже, у мене за світло, ти світиш мені й у темноті, і просвічуєш темряву й розуму й серця сумного.

30 Я з тобою воюю, з тобою звойовую військо хоробре, і з тобою на тверджі потужні, на мури злізаю високі.

† 21:20 Палців. * 22:1 Пісня сеся полишавсь в свобідному переводі; в книзі Псалмів подана вона докладно яко псалом 17.

³¹ Бог! у його дорога без хиби права, слово чисте у його; щит спасенний він тим, хто надію в йому одному покладає;

³² Бо хто Бог, опріч Господа, Бога одного, і хто нам защита, опріч його святаго, єдиного Бога справдешнього в світі?

³³ Він мене підперезує силою й путь мені рівно рівняє,

³⁴ Робить ноги бистрими, як в оленя, й гори знижає високі;

³⁵ Робить з рук моїх він самосіка-меча, з пліч — мідяного лука.

³⁶ І щитом закриває спасенним, і милостю пишно величить.

³⁷ І ступні розширяє мої, й нога не спіткнеться у мене.

³⁸ Я вганяю за ворогом прудко, хапаю, не дам улизнути,

³⁹ І вирізую всіх до ноги, щоб на мене вже більш не вставали.

⁴⁰ Підперезуєш міццю мене, й лечу я до бою стрілою,

⁴¹ Бо женеш вороги сперед мене, я в пень їх запеклих рубаю.

⁴² І кричать вони й квилять, нема їм підмоги й рятунку. Кричма квилять до Господа, ні! він мовчить і до них не озветься.

⁴³ Й розкидаю їх, розсипаю, мов землю, мов порошок по вітру; я топчу їх ногами, мішу, як грязюку в багні, у калюжі.

⁴⁴ Рятуював ти від змовин мене, уберег і від бунту сліпого, і зробив головою язиків чужих, боввохвальників странніх.

⁴⁵ Люди — народи странні, язичі чужі, боввохвалці непевні, що не знав їх, не відав, вони тепер служать мені, послухають.

⁴⁶ Чужий рід, чужа кіра, леститься до мене, мені догоджає, й тремтять вороги чужоземці по тверджених замках високих.

⁴⁷ Жив Господь і прославлена скеля моя й защита спасена,

⁴⁸ Бог, що помсту мою взяв на себе, піддавши народи під мене,

⁴⁹ Що вхопив мене з рук в супостат і підняв мене в гору, і від зрадника з серцем запеклим, лихим, слобонив мою душу!

⁵⁰ Тим я, Господи, буду в язичіх невірних тебе прославляти, й твоє ім'я, прізвиське в псалмах, величніх піснях воспівати.

⁵¹ Бо цареві свійому ти на подуж підмогу велику являєш, й Давиду помазанцеві й його роду по вік призначаєш.

23

¹ Се ж останнє Давидове слово, слово Давида, Есеевого сина, слово мужа поставленого високо, помазанника Бога Яковового, й любого співця Ізрайлевого:

² Дух Господень глаголе в мені, й слово його на язичі в мене.

³ Сказав Бог Ізраїлів, говорив про мене скеля Ізрайлева: володіти ме над людьми праведний, буде царювати в Господньому страі.

⁴ Як на досвітньому розсвіті, при сході сонця на безхмарному небі від його світла після дошу виходить із землі трава,

⁵ Чи не так же й мій дом перед Богом? Бо завіт віковично статочній й твердий вчинив він зо мною. Чи не так же виходить від його все спасенне моє й все бажанне моє?

⁶ А безбожники, се його терне викинене, що рукою його ніхто не торкає,

⁷ А хто хоче його зібрати, той бере залізо, або держало до списа, й палять його на місці.

⁸ А се ймення хоробрих силачів у Давида: Ісбозет Ахаманій, головний між трьома; він підняв списа свого на вісімсот мужів, і побив їх заразом.

⁹ Після його йде між трьома невміраками Елеазар, син Дода Ахового. Він належав до тих трьох хоробрих, що з Давидом поругали Филістіїв зібраних до війни;

¹⁰ Ізраїлитяне виступили були проти них, а він став і стинав Филістіїв покіль рука в його втомилась і неначе приросла до меча. І дарував Господь того дня велику перемогу, й військо йшло за ним тільки задля пліндрування.

¹¹ Після його йде Самма Агенко, Гарарій. Раз зібрались Филістії в Тирію. Там була нива, засіяна сочовицею. Як же люде повтікали перед Филістіями,

¹² Зупинився він серед ниви, оборонив її й побив Филістіїв. І подав Господь тоді велику подуж.

¹³ Одного разу троє сих силачів з трицятьох прийшли до Давида в часі жнив в печеру Одоллам, тим часом, як ватага Филістіїв стояла в долині Рефаїмів.

¹⁴ Давид був тоді там в утвердженому місці, а залага Филістійська стояла в Бетлеємі.

¹⁵ І схотілось Давидові пити, й каже він: Хто б добув мені води з колодязя коло ворот Бетлеємських?

¹⁶ І пробилась трьох тих силачів через табір Филістійський, набрали води з колодязя Бетлеємського та й принесли Давидові. Та він не схотів пити її, і вилив на жертву в славу Господеві,

¹⁷ І сказав: Сохрани мене, Господи, від того, щоб я таке чинив! Се кров сьмільчаків, що важили життєм своїм, ійдучи по неї! й не схотів її пити. От що чинили отті три невірники!

¹⁸ Й Абесса, брат Йоабів, Саруенко, був головним з трьох інших. Він убив своїм списом триста чоловіка, й був славним між тими трьома.

¹⁹ Між сими трьома був він знатніший, й був їх отаманом, тим же трьом першим не був рівня.

²⁰ Банея, син Йодая, мужа хороброго, великий ділами, із Казеїла. Він убив двох синів Аріїла з Моабу. Раз, як упав сніг, убив він лева в ямі;

²¹ Сей же вбив і велетня Єгиптія. Єгиптій держав списа в руці, він же пійшов із палицею на його, вирвав у Єгиптія списа з руки та й положив його власним його списом.

²² Таке діло вчинив Банея Йодаєнко; й був він славний між трьома невірниками;

²³ Між трийцятьма був він у шанобі, та першим трьом не був рівня. Давид поставив його найблизшим своїм прибічником.

²⁴ (А се ймена прочих силачів Давидових:) Асаїл, брат Йоабів, був між трийцятьма; далій Елханан Доденко з Бетлеему;

²⁵ Самма з Хароду, Елика з Хароду;

²⁶ Херець із Палту; Іра Ікешенко з Текої;

²⁷ Ебіезер із Анатоа, Мебуннай із Гуші;

²⁸ Залмон із Ахоху, Магарай з Нетофу;

²⁹ Хелеб Бааненко з Нетофу; Іддай Рибаянко з Гиви, Беняминій;

³⁰ Банея з Пирату; Іддай з Нахле-Гаашу;

³¹ Абі-Албон із Арби, Азмавет із Бархуму;

³² Еліахба з Саалбону, з синів Яшена — Йонатан;

³³ Сама з Гарару; Ахіам Сараренко з Арауру;

³⁴ Елифелет, син Ахасбая Магахатового, Еліам Ахитофеленко з Гиладу;

³⁵ Гезро з Кармелю; Паарай Арбій;

³⁶ Ігал Натаненко з Зоби, Баній з Гаду;

³⁷ Зелек Аммоній, Нахарай з Бероту, зброєноша Йоабів Саруєнків;

³⁸ Іра з Ітрі, Гарєб із Ітрі;

³⁹ Урія Гетій. Усіх трийцять і сім.

24

¹ І запалав ізнов Господень гнів на Ізраїля, й побудив Давида розказати: Йди, перелічи Ізраїля й Юду:

² І повелів царь воеводі Йоабові: Пройди по всім поколінням Ізрайлевим од Дана та й до Берсаби й перелічіть народ, щоб мені знати лік народу.

³ І відказав Йоаб цареві: Господь, Бог твій, нехай ще стільки намножить народу, скільки його є, та ще й сто разів стільки, а добродій мій й царь нехай дожيه сього; та на що й про що захотілось сього мойму добродієві й цареві?

⁴ Та мусів Йоаб з отаманнем чинити по царському наказові. От і пійшов Йоаб із отаманнем від царя, щоб складати перелік народу Ізраїльського.

⁵ І перейшли вони Йордань та й розпочали рахубу в Ароері по правому боці города, що стоїть посеред долини Гадової по дорозі Язеру;

⁶ Тоді прибули в Галаад та й пройшли до землі Тахтим-Годші, й прибули в Дан-Яан і обійшли Сидон;

⁷ І прибули в замок Тирський й в усі города Хивіїв і Канааніїв, і вийшли на полудне Юдеї в Бирсабію;

⁸ Проїшовши так по всьому царству, прийшли через дев'ять місяців і двацять день в Єрусалим.

⁹ І подав Йоаб цареві перелік, що зроблено при перегляді народу, й налічено Ізраїлитян вісім сот тисяч мужів сильних і спосібних до війни, а Юдеїв п'ятсот тисяч.

¹⁰ Та вдарила Давида совість після того, як він звелів перелічити люд. І промовив Давид до Господа: Тяжко провинив я тим, що вчинив тепер, але молю тебе, Господи, прости гріх раба твого, бо я вельми (збуяв) нерозумно вчинив.

¹¹ Як же тепер встав Давид другого дня вранці, прийшло слово Господнє до пророка Гада, прозори Давидового;

¹² Ййди й скажи Давидові: Так глаголе Господь: Кладу перед тобою три речі; вибери одну, щоб я скарав тебе.

¹³ І прийшов до Давида Гад, сповістив його про се й рече йому: Виберай, чи має бути в твоїй землі через сім років голоднеча, чи щоб ти три місяці втікав од ворогів твоїх, а вони вганяли за тобою, чи нехай через три дні морова пошесть буде в твоїй землі? Оце ж надумуйся та й дивись, що маю сказати тому, хто мене послав.

¹⁴ І відказує Давид Гадові: Дуже мені тяжко, але нехай впаду я в руки Господні, милосерде бо його велике; людям же в руки впасти не хочу.

¹⁵ І послав Господь морову пощесть на Ізраїлитян від досьвітку аж по назначений час; і померло люду від Дану до Берсабії сімдесять тисяч чоловіка.

¹⁶ Як простяг же ангел руку свою на Єрусалим, щоб вигубити його, зжалівсь Господь над нуждою та й повелів ангелові, що вигублював люд: Годі! одведи руку твою. Ангел же Господень був саме тоді на тоці в Евузія Орни.

¹⁷ Вбачаючи же Давид, як ангел побиває народ, благав Господа, промовляючи: Я провинив, я (пастирь) вчинив переступ, се ж вівці — чим вони винні? Оберни ж руку твою проти мене й дому мого!

¹⁸ І прийшов того дня до Давида Гад і рече йому: Йди, спорудь Господеві жертівника на тоці в Евузія Орни.

¹⁹ І пійшов Давид по слову Гадовому, як повелів Господь.

²⁰ Споглянувши ж Орна й побачивши, що царь із двором своїм простує до його, вийшов і вклонився перед царем лицем до землі.

²¹ Питає тоді Орна: Чого йде добродій й царь мій до раба свого? І відказав Давид: Щоб купити в тебе гумно, й спорудити жертівника Господеві, й так одвернути пощесть від люду.

²² І каже тоді Орна Давидові: Нехай мій добродій й царь візьме що хоче та й принесе жертву. Ось воли на всепалення, й вози й ярма волові на дрова.

²³ Се все дає, мій царю, Орна цареві, а Господь, Бог твій, нехай прийме обіт твій.

²⁴ Однак же царь відказав Орні: Ні, я куплю в тебе за гроші, й не хочу приносити Господеві всепалення, що мені досталось дармо. От і купив Давид гумно, й воли за пятьдесят срібних секлів.

²⁵ І спорудив там Давид Господеві жертівника й приніс всепалення й мирну жертву. І Господь змилосердився над країною, та й одвернув погубу від Ізраїля.

ПЕРВА КНИГА ЦАРІВ.*

¹ Як же Давид зостарівся, й вбився у високі літа, так, було, ніяк не загірється, хоч його й у ковдри загортають.

² І кажуть йому слуги його: Нехай би пошукали добродієві нашому цареві молоду дівчину; нехай би вона царя доглядала й usługовувала йому, й лежала на його лоні, й буде тепло нашому добродієві, цареві.

³ І шукали вони по всьому займищу Ізрайлевому що найкрасчої дівчини, та й знайшли Абисагу з Сунаму, та й привели її до царя.

⁴ І була вона гарна-прегарна дівчина, й ходила за царем і вслуговувала йому, але царь не пригортав до неї.

⁵ Аж ось Адонія, син Аггитин, розгордівшись, почав говорити: Я буду царем! От і завів собі колесниці й коні й пятьдесят чоловіка, що поперед ним бігали.

⁶ Батько ж (Давид) ніколи, поки жив, не картав його, питаючи: Про що ти се чиниш? А був він дуже гарний, та ще й уродився йому послі Абессалома.

⁷ І був він у змові з Йоабом Саруєнком та з священником Абіятаром, і тягли вони за Адонією.

⁸ Та священник Садок і Банея Йодаєнко й пророк Натан, і Семей й Рисій, а також хоробрі Давидові не накладали з Адонією.

⁹ Позаколював раз Адонія вівці, корови й бички коло Зохелет-Каменя, що над криницею Рогель, і закликав до себе всіх братів своїх, синів царських, і всіх мужів Юдиних, що служили в царя;

¹⁰ Пророка ж Натана, Банею й тих хоробрих, та свого брата Соломона не запросив до себе.

¹¹ Тоді сказав Натан до Бетсаби, матері Соломонової: Чи ти чула, що Адонія, Аггитин син, озвав себе царем, а Давид, наш пан, про те й не знає?

¹² Оце ж я раджу тобі: рятуй життя твоє й життя сина твого Соломона.

¹³ Ійди до царя Давида та й скажи йому: Чи не сам же ти, мій добродію й царю, заприсяг служебці твоєї, кажучи: Син твій Соломон буде царем послі мене, й він засяде на мойму престолі? Про що ж оце Адонія окликав себе царем?

¹⁴ І оце, як ти ще розмовляти меш із царем, я ввійду за тобою та й доповню твої слова.

¹⁵ І ввійшла Бетсаба до царя у спальню. Царь же був старезний, а Абисага з Сунаму вслуговувала цареві.

¹⁶ І нахилилась Бетсаба й поклонилась цареві; а царь запитав: Що тобі треба?

¹⁷ І відказала йому: Добродію мій, царю! ти заприсяг служебці твоєї перед Господом, Богом твоїм: Син твій Соломон буде царем після мене, й засяде на мойму престолі!

¹⁸ А ось Адонія окликнув себе царем, а ти, добродію мій й царю, про се й не знаєш.

¹⁹ Він позаколював багачко волів, товстих биків й овець, та запросив усіх синів царських, і священника Абіятаря та Йоаба, гетьмана, до себе; кметя ж твого Соломона не закликав.

²⁰ А на тебе, мій добродію й царю, обернув тепер очі весь Ізраїль, щоб ти обявив їм, хто засяде після тебе, мій добродію й царю, на твойму престолі?

²¹ Ато скоро спочине мій добродій й царь коло батьків своїх, я й син мій Соломон стояти мем зрадниками тут.

²² Ще ж вона говорила до царя, як увійшов пророк Натан.

²³ І сказано цареві: Ось пророк Натан! І прийшов він перед царя і поклонився цареві лицем до землі.

²⁴ І промовив Натан: Мій добродію й царю! чи се ти розпорядив: Адонія має бути царем, і йому на мойму престолі сидіти?

²⁵ Бо він сьогодні спустився і заколов множество волів, годованих бичків і овець та й закликав царевичів, а до того військову старшину й священника Абіятаря; й вони оце трапезують і пють перед ним, викликаючи: Нехай живе царь Адонія!

²⁶ Мене ж, твого слугу, да священника Садока, Банею Йодаєнка, й раба твого Соломона не кликав.

²⁷ Невже ж це сталося по наказу мого царя добродія, й чому ти не сповістив кметя твого, хто після тебе, мій добродію й царю, сидіти ме на твойму престолі?

²⁸ І відказав царь Давид і рече: Кликнути Бетсабу! Як же ввійшла вона й стала перед царем,

²⁹ Покився царь і рече: Так певно, як живе Господь, що вирятував мене з усякої біди,

³⁰ Як заприсяг я тобі перед Господом, Богом Ізрайлевим: син твій Соломон мусить після мене бути царем і йому сидіти на престолі мойму намість мене. Се я й справджу сьогодні.

³¹ І вклонилась Бетсаба лицем до землі, упала перед царем та й промовила: Нехай добродій мій, царь Давид, живе по всі віки!

* : Зветься також: Третя книга царів.

³² І повелів царь Давид: Кликнути до мене священика Садока, пророка Натана й Банею Йодаєнка! Як же ввійшли вони перед царя,

³³ Сказав їм царь: Возьміть слуг вашого пана з собою; потім посадить сина мого Соломона на мого мула й везіть його в Гіон.

³⁴ Нехай там помаже його священик Садок і пророк Натан царем над Ізраїлем; тоді трубить у трубу й викликуйте: Нехай живе царь Соломон!

³⁵ Потім проведіть його сюди, нехай увійде й сяде на мому престолі й нехай він буде царем намість мене: бо я призначив його, щоб він був князем над Ізраїлем і Юдою!

³⁶ І відказав Банея Йодаєнка цареві й промовив: Аминь — так нехай скаже Господь, Бог пана мого, царя!

³⁷ Як був Господь з моїм паном царем, нехай так буде й з Соломоном, і вчинить престол його ще висшим над престол мого пана, царя Давида.

³⁸ І пішли священик Садок і пророк Натан і Банея Йодаєнка вкупі з хелетєями й фелетєями та й посадили Соломона на мула царєвого Давидового й повели його в Гіон.

³⁹ І взяв священик Садок олійного рога з намету та й помазав Соломона. Тоді затрублено в трубу, й увесь люд викликував: Нехай живе царь Соломон!

⁴⁰ І йшов увесь народ позад його, й грали люди в сопілки й радувались, так що аж земля розсідалась од їх крику.

⁴¹ Як почув се Адонія вкупі з запрошеними, саме коли скінчили трапезу. Почув також і Йоаб гук трубний та й каже: Що се за шум, що за гук у місті?

⁴² Ще він говорив, як увійшов Йонатан, син священика Абіятара. І сказав Адонія: Увійди сюди, ти чоловік чесний й приносиш добру звістку.

⁴³ І відказав Йонатан Адонії: Правда! наш добродій, царь Давид, зробив Соломона царем.

⁴⁴ Царь післав з ним священика Садока, пророка Натана, й Банею Йодаєнка з хелетєями й фелетєями, й посадили вони його на царського мула;

⁴⁵ І помазали його священик Садок і пророк Натан в Гіоні на царя; і пішли звідти з веселими співками, і зворушився увесь город. Ось звідки галас, що ви чули.

⁴⁶ І Соломон засів уже на царському престолі.

⁴⁷ І царські слуги приходили поздоровляти нашого добродія, царя Давида й промовляли: Нехай твій Бог зробить ім'я Соломонове ще поважнішим як ім'я твоє, й престол його висчим над престол твій! І вклонився царь на своєму ложі,

⁴⁸ І сказав царь так: Благословен Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні так учинив, що один з моїх засів на мому престолі й мої очі се бачать!

⁴⁹ І вжахнулись усі, що їх закликав був Адонія, повставали та й порозходились, кожний в свій бік.

⁵⁰ Адонію ж обняв страх перед Соломоном; він встав та й ухопився за роги в жертівника.

⁵¹ І переказано Соломонові: Адонія з великого страху перед царем Соломоном ухопив за роги жертівника та й каже: Царь Соломон мусить поперед запрягти, що не велить раба свого стратити.

⁵² І вирік Соломон присуд: Коли буде він себе показувати чоловіком чесним, то й волосина з його не впаде на землю; коли ж виявиться, що він чинить зло, мусить умерти.

⁵³ От і взяли його посланці царя Соломона від жертівника, а він, прийшовши, упав перед царем Соломоном ниць. І сказав йому Соломон: Ійди собі додому.

2

¹ Як же прийшла година, вмерти Давидові, заповів він синові своєму Соломонові, мовлячи:

² Я йду оце в ту дорогу, що нею увесь світ йти мусить, ти ж кріпися й покажи себе мужем.

³ І пильнуй того, що вимагає Господь, Бог твій, від тебе: ходи путями його й держи його встанови, заповіді, права і свідчення, як се написано в Мойсейовому законі, щоб бути тобі розважливим у всьому, що чинити меш, і всюди, куди обернешся;

⁴ Щоб Господь справдив слово своє, що прорік про мене, а воно таке: коли сини твої будуть вважати на свою путь, щоб ходити передо мною в правді від усього серця й від усієї душі, то не перестануть потомки твої сидіти на престолі Ізрайлевого.

⁵ Далі ж: знаєш сам, що вкоїв мені Йоаб Саруенко, що він заподіяв двом гетьманам Ізрайлевим, Абенирові Ниренкові та Амессі Етеренкові, повбивавши їх серед миру, як би на війні, та проливши, як на війні, кров на пояс, що був на череслах у його, й на обуву, що мав на ногах своїх.

⁶ Оце ж чини по своєму розуму й не дай йому зійти в землю на той світ із волосом сивим.

⁷ Синам же Галаадія Берзеллія яви ласку, щоб вони за твоїм столом їли, вони бо стали мені в пригоді, як я втік од брата твого Абессалома.

⁸ Далій, маєш ще при собі Семея Геренка, Беняминія з Бахуриму: сей проклинав мене тяжко, як ійшов я в Маханаїм, та він вийшов зустріч мене на Йордань, і я записяг Господом, кажучи: Я не страчу тебе!

⁹ Ти ж не зостав його без кари, бо ти чоловік мудрий, так знати меш добре, що йому заподіяти, щоб він пійшов на той сьвіт із сивим волосом скривавленим.

¹⁰ І почив Давид із отцями своїми, й поховано його в Давидовому городі.

¹¹ Царювання ж Давидового над Ізраїлем було сорок год: в Геброні він правив сім год, в Єрусалимі ж тридцять і три годи.

¹² І сів Соломон на престолі батька свого Давида, а потуга його все кріпшала та й кріпшала.

¹³ І прийшов Адонія, син Аггитин, до Бетсаби, матері Соломонової. І спитала вона: А мирний же приход твій? І відказав їй: Мирний.

¹⁴ І почав: Треба мені поговорити з тобою. Каже вона: Говори.

¹⁵ Тоді каже він: Знаєш сама, що царство було мое й що ввесь Ізраїль ждав, що царем буду я. Та воно пійшло інакше й припало царство мойму братові, бо Господь йому так призначив.

¹⁶ Тепер в мене одна тільки просьба до тебе: не відмов мені. І каже вона йому: Говори.

¹⁷ І промовив він: Попроси царя Соломона — бо він тобі не відмовить — нехай оддасть за мене Абисагу з Сунаму.

¹⁸ І каже Бетсаба: Добре, я перемовлюсь із царем про тебе.

¹⁹ Як же ввійшла Бетсаба до царя Соломона, щоб із ним перемовитись про Адонію, царь піднявся, вклонивсь перед нею та й сів на своїму престолі. Поставлено престол і про цареву паніматку, й вона сіла з правого боку його.

²⁰ І каже вона: Є в мене просьба невеличка до тебе, не відмов мені її. І відказав їй царь: Скажи тільки, паніматко, я певно тобі не відмовлю.

²¹ І промовила вона: Що, коли б Абисагу з Сунаму оддали за твого брата Адонію?

²² І відказав царь Соломон матері: О, чому ти просиш тільки Абисагу з Сунаму про Адонію? Лучше проси вже йому й царства. Він же бо мій старший брат, до того ж має за собою сьвященника Абятара та Йоаба Саруєнка.

²³ І поклявся царь Соломон Господом так: Нехай мені те й те вдіє Бог, коли Адонія виявив се бажанне не про те, щоб наложити головою!

²⁴ Так певно, як живе Господь, що укріпив мене й посадив мене на престолі батька мого Давида, та по своїй обіцянці устроїв мені дом: сьогодні буде страчений Адонія!

²⁵ І дав царь Соломон наказ Банеї Йодаєнкові, й вбив його той, і вмер він.

²⁶ Сьвященникові ж Абятарові повелів царь: Йди ув Анатот у твій хутор, бо й ти заробив смерть. Та сьогодні тебе не страчу, бо ти носив скриню Господню перед моїм отцем Давидом, і все, що витерпів отець мій, терпів і ти з ним.

²⁷ Так видалив Соломон Абятара, щоб він більш не був сьвященником Господнім; і справдилося Господнє слово, що сказав був про дом Ілія в Силомі.

²⁸ Так дійшла ж про се чутка до Йоаба — Йоаб же тягнув руку за Адонією, а до Соломона не прихилився — то він втік у намет Господень та й ухопився за роги жертівника.

²⁹ Як же з'ясовано цареві Соломонові: Йоаб утік у намет Господень і стоїть коло жертівника, послав Соломон Банею Йодаєнка з наказом: ййди, вбий його.

³⁰ Як же прийшов Банея до намету Господнього, сказав йому: Такий царський наказ: Ходи сюди! той же відказує: Ні, тут хочу вмерти. І приніс Банея відповідь і каже: Так говорив Йоаб і так він мені відказав.

³¹ І рече йому царь: Зроби так, як він промовив; убий його й поховай, щоб зняти з мене й з моєї родини кров, що Йоаб пролив безвинно.

³² І нехай Господь оберне кров його на його голову, бо він убив двох таких, що були безвинні й лучші його, а мій отець Давид і не знав про те, Абенира Ниренка, гетьмана Ізрайлевого та Амессу Етеренка, гетьмана Юдиного.

³³ Оце ж нехай кров їх навіки впаде на голову Йоабові й потомків його, а Давидові й потомкам його, й домові його, й престолові його по всі вічні часи нехай посилає Господь щасну долю!

³⁴ І пійшов Банея Йодаєнко та й убив Йоаба, й поховано його в домівці його в степу.

³⁵ І поставив царь Соломон Банею Йодаєнка замість його над військом, а сьвященника Садока поставив царь замість Абятара.

³⁶ І послав царь і повелів кликнути Семея й сказав йому: Збудуй собі будинок у Єрусалимі й зоставайсь тут жити, не виходячи нікуди звідси.

³⁷ Коли ж ізвідси вийдеш, хоч би поза потік Кидрон, так зараз — знай се — мусиш умерти; кров же твоя впаде на твою голову.

³⁸ І відказав Семей цареві: Добре! Як мій добродій й царь повелів, так і чинити ме раб твій. От і жив Семей у Єрусалимі довго.

³⁹ Аж ось лучилось у три роки, що два раби Семееві втекли до Анхуса Маашенка, царя Гетського. І переказано Семееві: Раби твої в Геті:

⁴⁰І зібрався Семей, осідлав осла свого та й пустився у дорогу в Гет до Анхуса шукати рабів своїх. І вернувся Семей й привів раби свої з Гета.

⁴¹От і з'ясовано Соломонові, що Семей виходив з Єрусалиму в Гет і вернувся назад.

⁴²І післяв царь закликати Семеня, та й каже йому: Чи ж я не поклявся тобі Господом і не завірив тебе: скоро ти звідси пійдеш куди небудь, мусиш — знай се — вмерти? Ти ж відказав мені: добре! чую!

⁴³Чом же ти не вважив на виречену перед Господом божбу й на повелінне тобі дане?

⁴⁴І рече царь надто Семееві: Сам ти знаєш і серце твоє знає все те зло, яке ти заподіяв отцеві мойму Давидові. Нехай же Господь оберне твою злість на твою голову,

⁴⁵Царь же Соломон нехай буде благословен, і Давидів престол нехай буде непорушен перед Господом по вічні часи!

⁴⁶І повелів царь Банеї Йодаєнкові; він вийшов і стратив його, й той вмер.

3

¹Як же окріпло царство в руці в Соломона, посвоячився Соломон із Фараоном, Єгипетським царем, і взяв за себе дочку Фараонову й привів її в Давидів город, покіль не скінчить будови палати своєї й храму Господнього й муру навкруги Єрусалиму.

²Тоді приносив люд жертви ще на висотах, до того бо часу не був ще збудований дім імени Господньому.

³Соломон любив Господа і ходив в установах отця свого Давида, але й він приносив жертви й палив кадило на висотах.

⁴І подався царь у Габаон, щоб там жертвувати, бо се була найповажніша жертівна висота. Тисячу всепалень приніс Соломон на тому самому жертівнику.

⁵У Габаоні ж об'явився Господь Соломонові вночі вві сні, й рече Бог: Проси, що дав би я тобі.

⁶І відказав Соломон: Ти виявив мойму отцеві Давидові велику милость, і за те, що він ходив перед лицем твоїм у щирості, побожності й в чистоті серця, ти додержав йому цю велику милость і дарував йому сина, що сів би на його престолі, як і є воно тепер.

⁷Оце ж, Господи, Боже мій, вчинив еси раба твого намість отця мого Давида царем; але я ще молодик і не знаю ні виходу, ні ввіходу;

⁸І раб твій обертається серед народу твого, що вибрав ти собі, такого великого народу, що за множеством його неможна його ні злічити, ні переглянути;

⁹То ж дай служі твому розумне серце, щоб йому правити народом твоїм і вміти розбірати між добрим і лихим; бо хто зможе правити сим величезним народом?

¹⁰І вподобав Господь, що Соломон просив сього.

¹¹І рече йому Бог: За те, що ти просив сього, а не випрошував довгого віку, або багатства, або смерті ворогів твоїх, а прохав розуму, щоб уміти судити,

¹²То я вволю твою волю: даю тобі мудре й розумне серце, так що рівні тобі ні перше тебе не було, ні послі тебе не з'явиться.

¹³Ба й тим, чого не прохав еси, наділяю тебе: і багатством, і славою, так що рівні тобі не буде між царями, покіль віку твого;

¹⁴І коли ходити меш шлями моїми, пильнуючи установ моїх і заповідей моїх, як отець твій Давид ходив, так дам тобі й вік довгий.

¹⁵І прокинувся Соломон, і зрозумів, що се сновидінне. Вернувшись ж у Єрусалим, приступив перед скриню закону Господнього, й приніс жертви всепалення та жертви мирні, й зладив велику гостину про всі слуги свої.

¹⁶Тоді прийшли дві молодиці-блудниці до царя.

¹⁷І каже одна молодиця: Прошу, пане мій! я й оця молодиця живемо в одній хаті, й я породила при ній в тій хаті;

¹⁸На третій же день, як я породила, злягла й ся молодиця. І були ми вдвох; нікого чужого з нами в хаті не було;

¹⁹І вмер синок сієї молодиці вночі, бо вона приспала його;

²⁰Вона ж устала серед ночі, узяла мою дитину зпід мого боку, тим часом, як служебка твоя спала, та положила її до свого лоня, свою ж мертву дитину положила до моєї груді;

²¹Як же встала я вранці годувати дитинку мою, коли ж воно мертве. Та як я придивилась до його вранці пильно, бачу, що се не моя дитинка, що я вродила.

²²Друга ж молодиця каже: Ні! моя дитина жива, а твоя дитина мертва. А та править: Ні! твоя дитина мертва, а моя живенька. І змагались так перед царем.

²³І рече царь: Ся править: ось моя дитина живенька, а твоя мертва, а та править: ні! твоя дитина мертва, а моя живенька.

²⁴І повелів царь: Подайте мені меча! Як же принесено меча перед царя,

²⁵Повелів царь: Розітніть живе хлопятко надвое, та й дайти сій половину, а тій половину.

²⁶ І каже тоді молодиця, та, що дитина в її була жива, цареві — бо серце її заворушилось з жалю за синком своїм: Благаю тебе, добродію мій, оддай їй живеньку дитинку, не вбивай! А друга промовила: Нехай не буде ні мені, ні тобі, розтинайте!

²⁷ І розсудив царь: Оддайте тій першій живу дитину, не вбивайте! та її мати.

²⁸ Як же почув увесь Ізраїль про царський присуд, сповнилися усі шаною й страхом перед царем; зрозуміли бо, що в йому був Божий розум, щоб судити.

4

¹ Оце ж Соломон був царем над усім Ізраїлем.

² А ось, які були в його старші урядники: Азарія, син Садока сьвященника;

³ Елихорев та Ахія, сини Сиви, були писарями. Йосафат Ахилуденко був дієписцем;

⁴ Банея Йодаенко повелівав над військом; Садок та Абіятар були сьвященниками;

⁵ Азарія Натаненко наглядав над війтами, а Завут, син Натана, був сьвященником і приятелем царським;

⁶ Ахисар наглядав над палатою, а Адонирам над подушним.

⁷ І було в Соломона дванайцять войтів над усім Ізраїлем. Вони обмисляли царя й його двір живністю. Що місяця в році мусів один з них вистачати обмисел дворовий.

⁸ І се їх імення: Бенгур на Ефраїм-горах;

⁹ Бендекер — в Маказі й в Шаалбимі й в Бетсамісі й в Елоні й в Бетханані;

¹⁰ Хезеденко в Аруботі; йому вказано Сохо та все займище Хеферське;

¹¹ Абинадабенко: увесь Нафат-Дор; він мав Тафату, дочку Соломонову, за жінку.

¹² Баана Ахилуденко мав під собою: Таанак і Мегіддо й увесь Бет-Сан, що коло Сартана під Езреелем, від Бет-Сану до Абел-Мехола аж за Йокмеам;

¹³ Геберенко в Рамоті Галаадському; а мав він під собою оселі Яїрові Манассієнкові, що в Галааді, і країну Аргоб у Басані, шістьдесять великих городів з мурами й мідяними засовами;

¹⁴ Ахинадаб Гидденко був в Маханаїмі;

¹⁵ Ахимаас в Нафталії; й він узяв за себе дочку Соломонову, Басемату;

¹⁶ Баана Хушаенко, ув Ассері й Баалоті;

¹⁷ Йосафат Паруахенко — в Іссахарі;

¹⁸ Шимей, син Ели, в Бенямині;

¹⁹ Гебер Урієнко — в Галаад-землі, в землі Сигона, царя Аморійського, й Оговій, царя Басанського. Він був приставлений над усім в тій землі.

²⁰ Юда й Ізраїль багатіні як пісок у морі, їли, пили й веселились.

²¹ І царював Соломон над усіма царствами од Евфрат-ріки до землі Філістійської й до границь Єгипетських. Вони приносили гостинці й служили Соломонові, покіль віку його.

²² Живність же Соломонову на кожний день становили: трийцять мір пшеничної муки, й шістьдесять мір инчої муки,

²³ Десять годованих волів, двацять волів з пасовища й сотня овець, не лічивши оленів, серн і сугаків та годованої птиці.

²⁴ Бо він панував над усією землею по тім боці ріки, від Типсаха до Гази, над усіма царями по тім боці ріки, й був у його мир округи на всі боки.

²⁵ І жили собі Юда й Ізраїль впокоїно, кожен під виноградиною своєю й під смоквою своєю, від Дану та й до Берсабії, покіль було віку Соломонового.

²⁶ І було в Соломона сорок тисячей коней до колесниць, а дванайцять тисяч коней верхових.

²⁷ І обмисляли ті урядники царя Соломона, й доставляли всі потреби до стола царського, кожен свого місяця; не допускали вони недостачі в нічому.

²⁸ І ячміль і соломо про коні й мули доставляли вони за чергою на місце, де зупинявся царь.

²⁹ І наділив Бог Соломона великою мудрістю й постеріганням і багатством духа, мов те море піском на березі,

³⁰ І була мудрість у Соломона більша ніж у всіх, що жили на востоці, і більша ніж у всіх Єгиптіїв.

³¹ І був він мудріший над усі люде, розумніший над Етана Езрахія, й Емана, й Халкола й Дарди, Махоленків, і славне було ім'я його між усіма народами округи.

³² І вирік він три тисячі приповістей, а пісень його було тисяча й п'ять;

³³ І знав він говорити про дерева, від кедра на Ливан-горі та й до гісопу, що виростає з муру; говорив і про четвероногого звіра, й про птицю, про полоза й рибу.

³⁴ І приходили з усіх народів, послухати премудрості Соломонової, від усіх царів земних, що зачували про його мудрість.

5

¹ І послав Гирам, царь Тирський, слуги свої до Соломона, як перечув, що його помазано царем на місце отця його. Гирам же був повсячасно щирим приятелем Давидовим.

² І послав також Соломон до Гирама сказати:

³ Ти знаєш сам, що мій отець Давид не спромігся збудувати дом іменню Господа, Бога свого, через війни з приміжними народами, покіль Господь не положив їх під ноги йому;

⁴ Тепер же Господь, Бог мій, дав мені мир округи. Нема в мене противника, нема перепон.

⁵ От і задумав я збудувати дом іменню Господа, Бога мого, як сказав Господь отцеві мойму Давидові, словами: твій син, що його посаджу на престолі твому намість тебе, той збудує дом іменню мойму.

⁶ Оце ж повели, щоб нарубили мені на Ливані кедрини; мої слуги будуть разом з твоїми слугами, плату ж за кметів твоїх давати му тобі, яку б ні призначив; сам бо знаєш, що у нас нема людей, що вміли б так дерево рубати, як Сидонії.

⁷ Почувши Гирам слова Соломонові, зрадів вельми та й каже: Благословен сьогодні Господь, що дав Давидові мудрого сина над сим великим народом!

⁸ І послав Гирам до Соломона сказати: Вислухав я, що послував еси до мене, й чинити му все, чого бажати меш із кедриною й кипарисом:

⁹ Кметі мої провадити муть їх з Ливану до моря, й повелю тратвами гнати їх морем до місця, яке мені вкажеш; там я зложу їх, а ти забереш собі; тільки ти доставиш хліба робучому домові мойму.

¹⁰ От і відступив Гирам Соломонові кедрини й кипарису, скільки він зажадав.

¹¹ Соломон же давав Гираві двайцять тисяч мір пшениці на харчування слуг його й двайцять мір олій з битих маслин. Стільки віддавав Соломон Гираві що року.

¹² І наділив Господь Соломона розумом, як обіцяв йому. І був мир між Гиравом і Соломоном, і вони вчинили вмову один з одним.

¹³ І наложив Соломон панщину на всього Ізраїля, й було панщан трийцять тисяч чоловіка.

¹⁴ І послав їх на Ливан-гору по десять тисяч що місяця, на переміну: по місяцю були вони на Ливані, а по два місяці дома. Адонирам же був доглядником над панщиною.

¹⁵ І було в Соломона ще сімдесять тисяч двигарів, і вісімдесять тисяч камянорубів у горах,

¹⁶ Не влічючи наставників призначених Соломоном над роботою, щоб наглядали над робочим людом, а було їх три тисячі триста.

¹⁷ І дав цар наказ привозити величезне камінне, дороге камінне й тесане камінне на основу дому.

¹⁸ А тесали їх будівники Соломонові та Гираві та Гиблії, й приготовляли бруссе й камінне на будову храму.

6

¹ У чотиреста вісімдесятому році по виході Ізраїлитян із Єгипту, у четвертому році, місяця Зифа, — се є місяць другий — царювання Соломонового над Ізраїлем, почав він будувати храм Господеві.

² А був храм, що його спорудив царь Соломон Господеві, шістьдесять локот завдовжки, двайцять локот завширшки, і трийцять локот заввишки.

³ А сьвітлиця (притвор) після ширини храму була завдовжки двайцять локот, і десять локот завширшки перед храмом.

⁴ І поробив в будівлі кратовані скосьні вікна.

⁵ І поприбудовував в округ стін храму комнати, навкруги храму громадського й місця всесвятого, й поробив так в округи бокові сьвітлиці.

⁶ Найнижча комната була завширшки пять локот, середня шість локот завширшки, а третя сім локот завширшки, бо знадвору будівлі навкруги були уступи, щоб прибудовані комнати не припирали до стін будівлі.

⁷ Як будовано храм, то брано до будовання камінне тесане там, де його ламано, так що в храмі при роботі не чути було ні молота, ні сокири, ані якого иншого залізного знаряддя.

⁸ Двері в середню комнату були по правій руці будівлі, й круглими сходами входилось в середній, а з середнього в третій поверх.

⁹ І спорудив будівлю і скінчив її, й прикрив будівлю стелею з кедрових дощок.

¹⁰ І спорудив притулок до всієї будівлі, заввишки по пять локот і звязав його з храмом кедровим бруссею.

¹¹ І надійшло Господнє слово до Соломона, таке:

¹² Оце ти будуєш храм: Коли ж ходити меш у моїх установах, і будеш поступати по моїм правам та пильнувати всіх моїх заповідей, щоб ходити їх робом, так справджу я на тобі слово моє, що я глаголав отцеві твому Давидові,

¹³ І жити му серед синів Ізраїля й не покину народу мого Ізраїля.

¹⁴ І спорудив Соломон храм і скінчив його.

¹⁵ І обложив стіни храму з середини кедровими дошками; від долівки в будівлі аж до брусса в криші пообкладавав її з середини деревом кедровим, а стелю вистелив кипарисними дошками.

¹⁶ І обложив на двацять локот задній бік дому кедровими дошками від долівки та й до верху, й устроїв внутрішню часть храму на Св'яте Св'ятих.

¹⁷ На сорок локот був храм, то є передня часть храму.

¹⁸ А по кедрині була з середини різьба й квітки висячі. Усе було кедрина, каменя не видно було.

¹⁹ Задній же простір построїв у внутрі будівлі на те, щоб там поставити скриню завіту Господнього.

²⁰ Сеся часть була двацять локот завдовжки, двацять локот завширшки й двацять локот заввишки, й обложив він її щирим золотом; так саме обложив і кедрового жертівника.

²¹ І обтяг Соломон храм із середини щирим золотом, і протягнув золотий ланцюг перед місцем пресв'ятим, і обтягнув (те місце) золотом.

²² Цілий храм обложив він золотом, цілий храм до кінця, та й всього жертівника в Пресв'ятому обтяг золотом.

²³ І зробив у Пресв'ятому два херувими з дерева оливнього по десять локот заввишки.

²⁴ П'ять локот було одно крило херувима, а п'ять локот друге крило херувима, то є десять локот від кінця одного крила до кінця другого крила.

²⁵ На десять локот був і другий херувим. Обидва херувими були однієї міри й одного виду.

²⁶ Заввишки один херувим десять локот, а стільки й другий херувим.

²⁷ І поставив він херувимів серед внутрішньої часті храму. Крила ж херувимів були розпростерті, так що крило одного до однієї стіни торкалось, а крило другого херувима до другої стіни торкалось; другі ж крила їх сходились крило з крилом серед храму.

²⁸ І пообтягував він херувимів золотом.

²⁹ А по всіх стінах храму навкруги вирізьбив різьбою херувимів і, пальмових дерев і вислих квіток, що з стіни неначе виходили.

³⁰ А й долівку в храмі обтяг золотом у внутрішній й передній часті.

³¹ До виходу в внутрішню часть зробив двері з дерева оливнього, крила ж дверей були пятигранні.

³² На обох дверних крилах з дерева маслиннього повирізувано херувимів, пальми і вислі цвітні, та й пообтягав їх золотом, се є покрив херувимів і пальми розплесканим золотом.

³³ Так само поробив і до входу в головний храм двокрилі двері з дерева дикої маслини чотироугольні;

³⁴ А два дверні крила з кипарисового дерева; обі половини одних дверей й обі половини других дверей отвіралося.

³⁵ І повирізував на них херувимів, пальми й вислі квітки, й пообтягав їх по різьбі золотом.

³⁶ І построїв внутрішній двір із трьох покладів тесаного чотиригранного каменя й одного покладу кедрового бруса.

³⁷ У четвертому році, в місяці Зиф, заложив він основу під храм Господень,

³⁸ А в одинадцятому році, в місяці Бул — се є місяць восьмий — скінчив він храм по всіх його частинах і з усім знаряддем; а будував його сім год.

7

¹ Свою ж палату будував Соломон трицять год, і викінчив увесь дім свій.

² А збудував будинок з Ливанської кедрини, сотню локот завдовжки, пятьдесять локот завширшки й трицять локот заввишки, на чотирьох рядах кедрових стовпів, і кедрове бруссе на стовпах.

³ І встелив стелю з кедрових дощок над бруссе, на сорока п'ятьох стовпах, по п'ятнацять у кожному ряду.

⁴ А віконних стовпців три ряди, й три ряди вікон, вікно проти вікна.

⁵ І всі двері й дверні одвірки були четверокутні, і вікно проти вікна в три ряди.

⁶ І присінок із стовпів зробив він пятьдесять локот завдовжки, а в трицять локот завширшки, вкупі з рундуком перед ним з стовпами й порогом спереду.

⁷ І спорудив ще престолову сьвітлицю, де вирікав право, судову сьвітлицю, й покрив її кедриною від долівки та аж під стелю.

⁸ І будинок, де він жив, на другому дворі, позад сьвітлиці, споруджено так само. І дочці Фараонові, що взяв за себе Соломон, спорудив будинок взором сієї сьвітлиці.

⁹ Все оце споруджено з дорогого камення, обтесаного до розміру з середини й знадвору та обрізаного пилою, від підвалини та аж до верха стін виступів, а знадвору аж до великого переддвору.

¹⁰ І в основі було дороге камінне, величезне камінне, камінне у десять локот і камінне у вісім локот.

¹¹ І зверху дороге камінне, тесане до міри, та кедрина.

¹² А великий двір обгороджено трьома рядами квадратними й одним рядом кедровим, а так само й внутрішній двір храму Господнього й переддвірє храму.

13 І послав Соломон і взяв Гирама з Тиру.

14 Се був син удови з покоління Нефталієвого; батько ж його був Тирій, мідник; а був сей повен знаття, розуму й вміння у всякій мідяній роботі. Він прибув до царя Соломона й виробляв у його всякі роботи:

15 Він зробив два мідяні стовпи, кожний вісімнадцять локот заввишки, й поворозку в дванайцять локот, що обіймала оба стовпи;

16 І виготовував два наголовні вінці з міді, щоб їх покласти зверхи на стовпах: пять локот заввишки один главень, а пять локот заввишки другий главень;

17 І сітки плетеної роботи та ланцюговаті шnurки на окритте главнів, що були зверху стовпів: сім на один главень, а сім на другий главень.

18 Так зробив він стовпи й два ряди гранатових яблос навкруг сітки, щоб покрити главні, що верх стовпів; те саме зробив і для другого главня.

19 А в передсінку главні зверху на стовпах були взором лелії, на чотири лікті,

20 І главні на обох стовпах зверху навпроти сіток; а на другому главні, рядами кругом, дві сотні гранатових яблос.

21 І поставив стовпи на рундуці храмовому; поставив стовпа правобіч і назвав його Яхин, і поставив стовпа лівобіч і назвав його Боаз.

22 А поверх стовпів були наче лелії пороблені. Так закінчено роботу стовпів.

23 І виробив море вилите з міді, завширшки від одного краю до другого десять локот, цілком кругле, а заввишки пяти локот, а шnur у трийцять локот обіймав його навкруги.

24 Попід краями ж його навкруги були огірочки по десять на локоть; вони оббігали море округи в два ряди; огірочки були вилиті разом із ним.

25 Воно стояло на дванадцятьох волах: три дивились на північ, три дивились на захід, три гляділи на полудне, а три позирали на схід сонця; море лежало на них, а зади їх укриті були під ним.

26 Завгрубшки було воно в долоню, а край його похожий на край кубка, видом же подавало на розвитку лелію. Воно містило в собі дві тисячі ведр.

27 Поробив він і десять мідяних підніжків, а кожен підніжок був десятьох локот завдовжки, чотирьох завширшки й трьох локот заввишки.

28 Підніжки ж зроблено так: у них були стінки, а стінки були між виступами;

29 На стінках же між виступами були повироблювані леви, воли, херувими, й так само на виступах, а повисче й понизче левів і волів звисали вінки неначе ремені;

30 В кожному підніжку по чотири мідяних коліс і мідяні оси. По чотирьох рогах були виступи, неначе плечики, а були вони повиливані під умивальницею, коло кожного вінка.

31 Отвір від внутрішнього вінка до верха на один локоть; отвір круглий як і підніжки стовпів, в півтора лікті, а при отворі різби, але бокові стінки були чотиригранні, не круглі.

32 Під стінками було четверо коліс, і осі в колесах держались одна з одною під підніжками; кожне колесо було заввишки півтора лікті.

33 А колеса були зроблені як колеса до возів, тільки осі їх, і обідде й спиці й дзвони їх — все було вилите;

34 Бо й тоті чотири плечики на кожному углі підніжка були з того ж підніжка вилиті;

35 А зверху підніжка був неначе горбок круглий, заввишки в пів лікті, а вгорі на підніжку були держала й стінки його з одного виливу з ним.

36 І повирізував він на дощинках з міді й на углах херувимів, леви й пальми, скільки де було місця, й квіткову повязь округи.

37 Сим робом повиготовлював він десять підніжків; всі вони були одного виливу, однієї міри й одного виду.

38 Потім вилив десять мідяних умивальень; у кожному умивальню влазилось по сорок ведр; кожна умивальня була в чотири лікті, й кожна вмивальня стояла на одному з десятьох підніжків.

39 І розставив підніжки — пять по правому боці храму, а пять по лівому боці храму; море ж поставив по правому боці храму, на східно-полуденній стороні.

40 І поробив Гирам котелики й лопатки й мисочки, й кропильниці, й покінчив усі роботи, які виконував у царя Соломона про съвятиню Господню:

41 Два стовпи з обома главнями на верх стовпів, і дві сітки до покривання обох главнів над стовпами;

42 І чотириста гранатових яблос до кожної сітки до покривання обох шnurів наверху стовпів;

43 І десять підніжків і десять умивальень на підніжках;

44 І одно море й дванайцять волів під море;

45 І казани й лопатки й мисочки, й кропильниці, а весь той посуд, що поробив Гирам цареві Соломонові про храм Господень, був з блискучої міді.

46 В Йорданському лузі велів царь виливати їх, у формах із глинякової землі, між Сухотом і Сартаном.

⁴⁷ І поставив Соломон увесь посуд на місці. Задля великої їх многості вага міді не була зрахована.

⁴⁸ І постарав Соломон увесь посуд, що у храму Господньому: золотого жертівника й золотого стола, що на йому покладні хліби лежали;

⁴⁹ І світильники — п'ять праворуч, а п'ять ліворуч перед заднім простором святині з щирого золота, й цв'іти, й лямпи й щипці з золота;

⁵⁰ І мивальні, ножі, миски, блюда й кадильниці з чистого золота, й завіси у дверей до внутрішнього храму, до Пресвятого й до дверних крил храмових до головного храму — все з золота.

⁵¹ Так скінчено всі роботи, що царь Соломон виконував до храму Господнього, й вніс Соломон все, що присвятив був панотець його Давид, срібло й золото й посуд, і зложив у скарбниці храму Господнього.

8

¹ Тоді кликав Соломон громадські мужі Ізрайлеві й всі голови в поколіннях, князі Ізрайльських родин, до себе в Єрусалим, щоб перенести скриню завіту Господнього з Давидового міста, се є з Сиону.

² І позбірались до царя Соломона на св'ято усі Ізраїлитяни в місяці Етанімі, — се семий місяць.

³ І прибули всі громадські мужі Ізрайлеві, й взяли священники скриню,

⁴ І понесли скриню Господню й намет громадський, з усім св'ятим знарядом, що був у наметі, й несли все священники й левіти.

⁵ Царь же Соломон і вся громада Ізрайльська, що при йому скупилась, йшли перед скринєю, тим часом як жертвовано воли й вівці, стільки, що не зложити їм і ліку.

⁶ І внесли священники скриню завіту Господнього на її місце, у Св'яте Св'ятих під крила херувимів;

⁷ Бо херувими простирали крила над місцем скрині й прикривали скриню й носила її зверху.

⁸ А носила були такі довгі, що їх кінці можна було бачити з св'ятині, тільки з надвору не було їх видно. І зостаються вони там по сей день.

⁹ У скрині ж не було нічого крім двох камянних таблиць, що зложив там Мойсей на Горібі, коли вчинив був Господь завіт із синами Ізрайлевими, як вийшли вони з Єгипту.

¹⁰ Як же повиходили священники із пресвятої св'ятині, сповнила хмара храмину Господню.

¹¹ І не могли священники за хмарию стояти там і служити службу, бо храм Господень сповнився славою Господньою.

¹² Тоді промовив Соломон: Господь сказав, що пробувати ме в м'раці;

¹³ Оце ж я пострів дім тобі на пробуток, місце, де ти вовеки жити будеш.

¹⁴ І повернув царь лице своє й привітав благословенням усю громаду Ізрайлеву, як уся громада Ізрайлева стояла.

¹⁵ І промовив: Хвала Господеві, Богу Ізрайлеву, що глаголав устами своїми панотцеві мойму Давидові, й нині справдив те рукою своєю! А глаголав тако:

¹⁶ З того часу, як вивів я мій нарід Ізраїля з Єгипту, не вибрав я міста ні в одному з поколінь Ізрайлевих, щоб мені дом збудовано, де перебувало б ім'я моє, а вибрав Давида, щоб він був над моїм народом Ізраїлем.

¹⁷ І було вже в мого панця на думці збудувати храм іменню Господа, Бога Ізрайлевого;

¹⁸ Та Господь сказав панотцеві мойму Давидові: Що задумав еси збудувати храм іменню мойму, се добра в тебе думка,

¹⁹ Тільки ж не тобі будувати мені храм, а твому синові, що вийшов із чересел твоїх, той збудує храм іменню мойму.

²⁰ І справдив Господь слово своє, що виповів, бо я вступив на місце панотця мого Давида, й засів на престолі Ізрайлеву, як обітував Господь, і збудував храм іменню Господа, Бога Ізрайлевого,

²¹ І приладив місце на скриню, що в ній завіт Господень, зложений ним із батьками нашими, як вивів їх із Єгипту.

²² І приступив Соломон до жертівника Господнього поперед всієї громади Ізрайлевої, й зняв руки свої д'небу,

²³ І промовив: Господи, Боже Ізраїлів! нема бога, що був би тобі рівня, ні на небі вгорі, ні на землі внизу. Ти хорониш заповіт і милость слугам твоїм, що ходять перед тобою з усього серця.

²⁴ Ти й кметеві твому, панотцеві мойму Давидові, додержав того, що обітував йому; що устами твоїми глаголав еси, те сьогодні рукою твоєю довершив еси.

²⁵ Тепер же, ой Господи, Боже Ізраїлів, додерж рабові твому, мойму панотцеві Давидові, все що обітував еси йому словами: не переведеться у тебе передо мною седючий на престолі Ізрайлеву, аби тільки сини твої дбали на дорозі своїй про те, щоб ходити передо мною тим робом, яким ходив ти.

²⁶ Справди ж, Боже Ізраїлів, обітницю твою, що дав еси рабові твому Давидові, отцеві мойму!

27 Чи Богові ж бо справді жити на землі? Небо й небо небес тебе не 'біймуть, атож би сей храм обняв, що збудовав я тобі?

28 Та зглянься на молитву й благання слуги твого, Господи, мій Боже, й почуй взивання й мольбу, що раб твій оце тебе вмоляє.

29 Нехай очі твої вночі й у день споглядають на храм сей, на се місце, що про його обітував еси: ймає моє буде там! Ой вислуховуй же молитви, якими раб твій на сьому місці буде молитись!

30 Вислуховуй мольбу слуги твого й народу твого Ізраїля, коли вони будуть молитись на сьому місці. Вислуховуй в місці пробутку твого, на небі, вислуховуй і милосердя!

31 Коли хто провинить ближньому своєму й наложать на його божбу, щоб побожився, й прийде він, щоб поклястись, перед жертівника твого у сьому дому,

32 Тоді вислухай з неба й вчини присуд над слугами твоїми: скарай винного, обернувши справу його на його ж голову, безвинного ж оправди, давши йому по його правді.

33 Коли твій нарід Ізраїль буде звойований ворогом, за те що провинив, відтак же обернуться вони до тебе й узнають імя твоє, та благодати муть тебе в сьому дому,

34 Тоді ти почуй з неба й прости гріхи народу Ізраїля, й приведи їх назад у ту землю, що наділив еси батькам їх.

35 Коли небо буде замкнене й не крапне дощем за те, що провинять тобі, й коли молитись муть вони на сьому місці й визнають імя твоє й навернуться від провини своєї, бо ти впокорив їх, —

36 Тоді почуй на небі, й прости гріхи слуг твоїх й народу твого Ізраїля, вказавши їм добру путь, щоб нею простували, й пошли дощ на землю твою, що наділив еси народові твоєму в наслідню державу.

37 Коли постане голоднеча на землі, чи то помор, коли буде закажений воздух, засуха, ржа, або сарана, або черви, коли тіснити ме ворог у землі його, або буде яка нужда, чи хвороба яка, —

38 Усяку молитву, взяке благання від якої людини з усього народу твого Ізраїля, коли вони почують горе в серці своїму й простягнуть руки свої до сієї святині,

39 Почуй у небі, в місці пробутку твого, й помилуй; вчини й відплати кожному по заслугі його, так як ти визнаєш серце його, один бо ти знаєш серце всіх синів людських: —

40 Щоб вони страхалися тебе по всі дні, покіль живуть на землі, що наділив еси нашим батькам.

41 Коли ж би чужениця, що не з твого народу Ізраїля, прийшов із далекого краю задля імення твого, —

42 Бо вони чути муть про велике імя твоє, про твою руку потужну й простягнуту правицю, — коли б він прийшов і молився перед сим храмом,

43 То почуй й його з неба, з місця, де престолуєш, і вчини все те, про що покликати ме до тебе чужениця, щоб усі народи на землі знали ймя твоє, щоб і вони боялись тебе, як нарід твій Ізраїль, та щоб дознались, що ймям твоїм називається храм сей, що я збудував.

44 Коли вийде нарід твій на війну проти ворога свого тим шляхом, яким пошлеш його, й молити меться Господеві, обернувшись проти города, що вибрав еси, й проти храму, що я збудував іменню твоєму,

45 То почуй з неба молитву й благання їх і вдовольни їх.

46 Коли вони провинять тобі — бо нема чоловіка без провини, — а ти в гніву подаси їх на поталу ворогові, а той займе їх у полонь і відведе у ворожу землю, чи далеко чи близько,

47 І вони схаменуться в землі, куди зайнято їх у полонь, і навернуться і будуть молитись до тебе у землі їх нашийників і мовлятимуть: Ми провинили, ми безбожні, ми грішні,

48 І коли обернуться до тебе з усього серця й з усієї душі в ворожій землі, куди зайнято їх, і молити муться до тебе, обернувшись до землі, що наділив еси батькам їх, до городу, що вибрав еси й до того дому, що збудував я іменню твоєму,

49 Тоді вислухай на небі, в місці пробутку твого, їх молитву й благання і вчини, чого їм треба; й помилуй твій нарід, у чому провинили вони тобі, й прости всі переступи їх проти тебе, й нехай змилосердяється до них ті, що позаймали їх у полонь, і пожалують їх;

51 Бо вони твій нарід і твоє наслідде, що вивів їх еси з Єгипту, з тієї залізної печі.

52 Нехай (уші й) очі твої будуть отворені на благання слуги твого й на молитву народу твого Ізраїля, щоб вислуховувати їх завсіди, коли вони взивати муть до тебе;

53 Бо ти вилучив їх у наслідде собі з усіх народів на землі, як се сказав еси через слугу твого Мойсея, коли виводив еси батьків наших із Єгипту, Владико Господи!

54 Як докінчив Соломон всі ці молитви й благання до Господа, піднявся він із перед жертівника Господнього, де стояв навколішках із простягнутими у небо руками.

55 І ставши благословив усю громаду Ізраїля грімким голосом сими словами:

56 Благословен Господь, що наділив нарід свій Ізраїля впокоем, як обітував! Не зосталось марним ні одно слово з усіх величних обітниць, що дав через раба свого Мойсея.

57 Нехай же буде з нами Бог наш, як він був із нашими батьками. Нехай не покидає нас і не відпихає нас.

⁵⁸ Нехай прихилиє до себе серце наше, щоб ми ходили путями його й пильнували заповідей його, установ його й законів його, що заповідав він батькам нашим.

⁵⁹ І нехай будуть сї слова, що я промовив у молитві перед Господом, близькі Господеві, Богові нашому, в день і в ночі, щоб він подавав усе потрібне служі своєму і народові своєму Ізраїлеві на всякий день,

⁶⁰ Щоб усі народи на землі зрозуміли, що Господь є Богом, і ніхто инший;

⁶¹ І нехай серце ваше буде неподільно віддане Господу, Богу нашому, щоб ми ходили в установах його і держали заповіді його, як се оце й діється.

⁶² За сим царь і ввесь Ізраїль принесли жертву перед Господом.

⁶³ І приніс Соломон на мирну жертву Господеві двацять і дві тисячі волів а сто двацять тисяч овець. Сим робом освятили храм Господень царь і всі Ізраїлитяне.

⁶⁴ Того ж дня освятив царь середню часть двора перед храмом Господнім, приносячи там усепалення, й хлібову жертву й товч на жертву мирню; бо мідяний жертівник, що стояв перед Господом, був надто малий, щоб на йому помістити всепалення й хлібову жертву й тук жертви мирньої.

⁶⁵ І справив Соломон того часу сьвято й ввесь Ізраїль із ним, — збір величезний, що зійшовся від входу в Етам аж до ріки Єгипетської, перед Господом, Богом нашим, через сїм день і ще сїм день, то є через чотирнайцять день.

⁶⁶ На восьмий же день відпустив Соломон нарід. І благословили вони царя й розійшлися по домівках своїх, радіючи в серці задля всього доброго, що виявив Господь служі своєму Давидові й народові своєму Ізраїлеві.

9

¹ Як же скінчив Соломон будову сьвятині Господньої й царської палати й всього, що бажав витворити,

² Обявився Господь Соломонові вдруге, як обявивсь був йому в Габаоні.

³ І рече Господь йому: Вислухав я молитву твою й благання твоє, що приносиш ти перед мене. Я освятив сей храм, що збудовав еси, оселивши там на віки ймя моє, й мої очі й моє серце будуть там віковично пробувати.

⁴ Як ходиш меш передо мною, так як ходив отець твій Давид, в простоті серця й щирості, та все те чинити, що я заповідав тобі, й моїх установ і прав пильнувати меш,

⁵ Так а престол твій над Ізраїлем утверджу навіки, як обітував отцеві твому Давидові, словами: не переведеш в тебе седючий на престолі Ізраїлевому.

⁶ Коли ж ви й діти ваші одвертатись мете від мене, й не пильнувати мете моїх заповідей й встанов, що я положив перед вами, а відійдете й иншим богам станете служити й перед ними припадати мете,

⁷ Так викореню Ізраїля з землі, що наділив їм, і той храм, що посвятив іменню мойму, відкину від лиця мого, і станеться Ізраїль сьміховищем і гидом між усіма народами.

⁸ І всякий, хто переходить ме попри храм сей величезний, страхати меться й буде посвистувати, й питати ме: За що Господь заподіяв таке сій землі й сьому храмові?

⁹ І відказувати муть: Про те, що вони Господа, Бога свого, що їх батьків вивів із Єгипту, покинули, та прихилились до инших богів і припадали перед ними й служили їм, за те наслав Господь на них усю недолю сю.

¹⁰ Як упило ж двацять років після того, що Соломон пострів обидві будівлі, храм Господень і царську палату,

¹¹ А Гирам, царь Тирський, додавав на се Соломонові кедрового й кипарисового брусса, як і золота, скільки забажає було, — тоді поступився царь Соломон Гирамові двацятьма городами в Галилейській країні.

¹² І вийшов Гирам із Тиру, щоб на ті города подивитись, що їх дав йому Соломон, та й не сподобались вони йому.

¹³ І каже він: Що се за города, що ти, брате, поступився мені ними! Тим прозвано їх по сей день Кабул (багно).

¹⁴ Гирам же послав був цареві сто й двацять талантів золота.

¹⁵ А ось роботи, на які побіралась данина, що її наложив Соломон, щоб вибудовувати храм Господень і свою палату, і міст (над пропастью) Милло й мур Єрусалимський, й Гезер, Мегиддо и Газер,

¹⁶ Бо Фараон, царь Єгипетський напав був і звоював Газер та спалив його, а Канааніть, що жили в городі, побив, та й оддав його в віно дочці своїй, супрузі Соломоновій;

¹⁷ От і відбудував Соломон Газер і нижній Беторон,

¹⁸ І Баалам і Тадмор (Пальмиру) в пустині,

¹⁹ І всі запасові города, що належали до Соломона, й міста про вози й міста про кінноту, й все те, що хотів Соломон побудувати в Єрусалимі, на Ливані й в усій землі царства свого.

²⁰ Увесь же народ, що позістався од Аморіїв, Гетіїв, Ферезіїв, Гевіїв і Евузіїв, що не були з синів Ізрайлевих,

²¹ Потомки тих, що позоставались іще в землі, що їх Ізрайлитяне не здоліли вигубити, тих обернув Соломон у крепацтво по сей день.

²² З Ізрайлитян же не зробив нікого Соломон крепаком, а були вони військовими людьми, його урядниками, його отаманом та наказними над його колесницями й кіннотою.

²³ Старших наставників над роботами Соломоновими було п'ятсот і п'ятьдесят, що доглядали над людьми, що робили діло.

²⁴ Дочка Фараонова перейшла з Давидового городу в свій власний дом, що їй Соломон збудував; він збудував і Милло.

²⁵ І жертвував Соломон тричі що року всепалення й мирні жертви на жертівнику, що пострів Господеві, й палив на йому кадило перед Господом. І покінчив він будову.

²⁶ Побудував царь Соломон і кораблі в Асіонгабері, коло Елота, на березі Червоного моря в Едом-землі.

²⁷ І послав Гирам на тих кораблях своїх підданих мореходів, що з морем обізнані були, вкупі з підданими Соломоновими,

²⁸ І прибули вони в Офир, і взяли звідти золота чотириста й двацять талантів*, і привезли до царя Соломона.

10

¹ Як же перечула цариця Сабська чутку про славу Соломонову в ім'я Господнє, прибула вона випробувати його загадками.

² Прибула ж вона в Єрусалим з вельми великим двором, а верблюди несли пахощі й премного золота й дорогоцінного каміння. І прибувши до Соломона, бесідувала вона з ним про все, що мала на серці.

³ А Соломон давав їй відповідь на всі її питання. Не було нічого невідомого цареві, чого б він їй не вияснив.

⁴ Як побачила ж цариця Сабська всю мудрість Соломонову, й палату, що збудував,

⁵ І наїдки до його столу, житла дворян його й стрійність слуг його й їх одіж, й пивничників його, та всепалення його, що він приносив у храм Господньому, то й не стямилася;

⁶ Та й сказала цареві: Щира правда була все те, що мені переказано в моїй землі про твої обставини й про твою мудрість.

⁷ Не хотіла я няти віри переказам, аж покіль прибула сама та й побачила все своїми очима. Та мені й половини не сказано. У тебе більш мудрості й заможності, ніж йде чутка, що я перечула.

⁸ Щасливі люде твої, й щасливі слуги твої, що по всяк час перед тобою стоять і слухають мудрості твоєї!

⁹ Хвала Господеві, Богу твому, що йому було залюбки посадити тебе на престолі Ізрайлевому. Віковично влюбив Господь Ізраїля, коли поставив тебе царем, щоб чинив суд і правду.

¹⁰ І подарувала вона цареві сто й двацять талантів золота й велике множество пахощів і благородного каміння. Ніколи ще не приходило стільки пахощів, як подарувала цариця Сабська цареві Соломонові.

¹¹ А кораблі Гиравові, що привозили золото з Офира, привезли з Офира велике множество червоного дерева й благородного каміння.

¹² І поробив царь із червоного дерева поруччя до храму Господнього й про царську палату, й псалтирі й гуслі для співців. Ніколи не привожено такого червоного дерева, й не видано по сей день.

¹³ І дав царь Соломон цариці Сабській усього, чого жадала й прохала, понад те, що їй дарував як гостинець царський. І пустилась вона в дорогу додому, вона й вся прислуга її.

¹⁴ І було в золоті, що приходило до Соломона кожного року, ваги шістьсот шістьдесят і шість талантів,

¹⁵ Опріч того, що приходило від продавців, і з торгу купецького й від усіх царів Арабських і від намісників земських.

¹⁶ І повелів царь Соломон виготовити двісті великих щитів із кованого золота; шістьсот секлів золотих обернув на кожен щит;

¹⁷ До того триста менших щитів із кованого золота; три секлі золота обернув на кожен щит, і підвишав їх царь у кедровому дому.

¹⁸ Далій повелів царь виготовити престола з слонової кості, й обтягнув його щирим золотом.

¹⁹ Шість ступенів вело до престола; верховина за престолом була закруглена, а на сидилищі були з обох боків поруччя, а коло поруччя стояло двоє львів.

* **9:28** Золотий талант мав у собі три тисячі секлів, а один секел одну третину червінца (дуката); отже талант — 1000 червінців.

²⁰ Дванайцять же левчуків стояло на шести ступенях з обох боків. Такого не було ні в якому царстві.

²¹ І ввесь пивний посуд у царя Соломона був із золота та й усе знаряддє в кедровому будинку було з чистого золота; нічого не було з срібла, бо срібло за Соломонових часів вважали ні за що;

²² Бо в царя Соломона були Тарсійські кораблі на морі при кораблях Гирамових. Що три роки приходили Тарсійські кораблі й привозили золото, слоново кість і обізані і пави.

²³ Царь Соломон переважив усі царі на землі заможністю й мудростю.

²⁴ І ввесь сьвіт жадав бачити Соломона, щоб чути премудре слово його, що вложив йому Бог у серце.

²⁵ При тому кожен приносив гостинця: срібне й золоте знаряддє, одіж і зброю, пахощі, коні й мули, що року.

²⁶ І набрав собі Соломон множество колесниць і комонника: в його було тисяча й чотириста колесниць і дванайцять тисяч комонника; а порозміщував він їх по колесничніх городах та між прибічниками царськими в Єрусалимі.

²⁷ І зробив царь срібло в Єрусалимі в рівній ціні з простим каміннем, а кедрі задля їх множества в однаковій ціні що й сикомори по полях.

²⁸ А виводив Соломон коні з Єгипту й з Куви; царські купці вистачають бувало їх із Куви за певну плату.

²⁹ За колесницю плачено в Єгипті шістьсот срібних секлів, а за коня по сто й п'ятьдесят. Сим робом продавали коні всі царі Гетійські й царі Арамейські.

11

¹ Та царь Соломон полюбив і много чужоземніх женщин, окрім дочки Фараонової: Моабитянок, Аммонійок, Едомійок, Сидонійок, Гетійок,

² Із тих народів, що про них заповідав Господь синам Ізрайлевим: Не входіте до них, а вони нехай не входять до вас, ато прихилиять вони серця ваші до своїх богів. До сих прихилився Соломон любощами.

³ І було в його сімсот справдешніх жінок і три сотні наложниць, і молодиці його розопсотили серце його.

⁴ Коли Соломон стався старий, то женщины його прихилили серце його до чужих богів, серце його не було вже зовсім віддане Господеві, Богові його, як серце батька його Давида.

⁵ От і став Соломон служити Астарті, божищеві Сидонському, й Молохові, гідоті Аммонійській.

⁶ І чинив Соломон таке, що Господеві не до вподоби, й не ходив за Господом, робом свого отця Давида.

⁷ От і построїв Соломон божницю про Хамосу, гидоту Моабійську, на горі, що проти Єрусалиму, й про Молоха, гидоту Аммонійську.

⁸ А робив він так задля всіх чужоземніх молодиць своїх, що приносили кадило й жертви своїм божищам.

⁹ І розгнівався Господь на Соломона, що він зробивсь одступником від Господа, Бога Ізрайлевого, що об'явивсь був йому двичі,

¹⁰ Та заповідав йому не ходити за чужими богами; про що Господь заповідав йому, того він не додержав.

¹¹ І сказав Господь Соломонові: За те, що таке у тебе діється, й ти не пильнуєш заповіту мого, що дав я тобі, ані моїх установ, що я заповідав тобі, я розділю на часті царство твоє й наділю його служі твійму;

¹² Однакже за твого живота я не вчиню сього задля отця твого Давида, а в твого сина відійму його;

¹³ Та й не відійму всього царства: одно покоління дам синові твійму задля кметя мого Давида та задля Єрусалиму, що я вибрав собі.

¹⁴ І допустив Господь противника на Соломона: Едомія Адера. Походив він із царського роду в Едомі (Ідумей), —

¹⁵ Тоді бо ще, як Давид був в Ідумей, а гетьман Йоаб пійшов ховати побитих, і все муз'яке в Ідумей повбивав, —

¹⁶ (Бо Йоаб пробув там шість місяців з усіма Ізрайлитянами, покіль викоренив усе муз'яке в Ідумей), —

¹⁷ Тоді Адер із деякими Едоміями, що були між слугами батька його, утік у Єгипет; а був тоді Адер ще малим хлопцем.

¹⁸ І вибрались вони були з Мадіаму й прибули в Паран, і взяли з Парану людей й прибули в Єгипет до Фараона, Єгипецького царя. Той дав йому будинок і визначив йому харчі; дав йому й землі.

¹⁹ Адер здобув також велику ласку в Фараона, так що сей віддав за його старшу сестру супруги своєї Тахпенеси.

²⁰ І вродила йому сестра Тахпенесина сина Генубата. Тахпенеса виховувала його в Фараоновій палаті з дітьми Фараоновими.

²¹ Як же прочув Адер, що Давид прилучивсь до своїх батьків та що й гетьман Йоаб умер, то просив Фараона: Відпусти мене в мій рідний край.

²² Фараон же відказав: Чи ж тобі не достає чого в мене, що бажаєш йти в рідний край. Сей відказав: Ні, але таки відпустити мене.

²³ І підняв Бог на Соломона іще противника — Разона Еліаденка, що втік був від свого пана Адраазара, царя Собського.

²⁴ Сей скупив круг себе людей й зробивсь отаманом ледарів послі того, як Давид побив Адраазара; й звоювали вони Дамаск, і осілись там, та й зробили його царем у Дамаску.

²⁵ І був він противником Ізраїля, покіль було й віку Соломонового. Окрім лиха заподіваного Адером, шкодив він заєдно Ізраїлеві, та ще й зробився царем в Сирії.

²⁶ Еробоам Набатенко, Ефраїмій із Зареди — матір його звали Зеруа, а була вона вдовиця — урядник Соломонів, збунтувався так само проти царя.

²⁷ А що він підняв руку на царя, се от як сталося: Соломон будував Милло та починив деякі ушкоди в городі Давида, батька свого.

²⁸ Був же собі Еробоам чоловік хоробрый; то ж Соломон, вбачаючи, що молодик тямущий хоч до якої робити, поставив його доглядником над поборами в цілому поколінні Йосифовому.

²⁹ Сталося ж того часу, що Еробоам вийшов із Єрусалиму й зустрів його в дорозі пророк Ахія з Силому. Був він у новій гуні, а зійшлись вони сам на сам у чистому полі.

³⁰ І вхопив Ахія нову гуню з себе та й роздер її на дванайцять частей;

³¹ І промовив до Еробоама: Возьми собі десять частин, так бо говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось я роздеру Соломонове царство та й передам тобі десять поколінь,

³² Одно ж покоління удержиться при йому задля раба мого Давида й задля Єрусалиму, города, що вибрав я з усіх поколінь Ізраїлевих,

³³ А се за те, що він покинув мене та й став поклонятись Астарті, божищеві Сидонському, та Хамосові, богіві Моабійському, та Молохові, богіві Аммонійському, й не ходив путями моїми, щоб чинити те, що мені до вподоби, та певнити мої установи й заповіді мої, як отець його Давид.

³⁴ Та не вирву в його з рук усе царство, а zostавлю його князем покіль віку його задля Давида, слуги мого, що я вибрав його, й що пильнував моїх заповідей й встанов моїх;

³⁵ У сина ж його вирву з рук царство, та й дам тобі з його десять поколінь,

³⁶ А синові його дам одно покоління, щоб раб мій Давид по всі вічні часи зостався сьвітлом передо мною в Єрусалимі, в городі, що я вибрав собі, щоб пробувало там ім'я моє.

³⁷ А тебе вибераю, щоб ти панував над усім, чого забажає душа твоя, й був царем над Ізраїлем.

³⁸ І коли будеш слуханням у всьому, що заповідати му тобі, й ходити меш путями моїми й чинити меш те, що мені до вподоби, пильнуючи установи й заповідей моїх, як чинив мій раб Давид, так буду з тобою й збудую тобі довговічній дом, як я збудував Давидові, й передам тобі Ізраїля;

³⁹ І сим впокорю я потомки Давидові, впокорю, однак не по всі часи.

⁴⁰ І хотів Соломон стратити Еробоама, але Еробоам зібрався й втік у Єгипет до Сусакима, царя Єгипецького, та й пробував у Єгипті до смерті Соломонової.

⁴¹ Інчі дії Соломонові й все, що він чинив, і про мудрість його, те прописано в книзі діл Соломонових.

⁴² А царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок год.

⁴³ І спочив Соломон з батьками своїми, й поховано його в Давидовому городі, а намість його став царем син його Робоам.

12

¹ І подався Робоам у Сихем, бо в Сихемі скупивсь увесь Ізраїль, щоб окликнути його царем.

² Скоро ж почув про се Еробоам Набатенко, що був ще в Єгипті, втікши туди від царя Соломона, вернувся Еробоам із Єгипту;

³ І послали по його й прикликали його. І прибув Еробоам і вся громада Ізраїльська, й промовляли до Робоама так:

⁴ Батько твій наложив на нас важке ярмо; полегчи нам тяжку службу й важенне ярмо, що батько твій наложив, так будемо служити тобі.

⁵ І відказав він їм: Йдіте ще на три дні назад і прийдіте тоді знов до мене. І нарід розійшовсь.

⁶ І радився царь Робоам із старими мужами, що стояли перед батьком його Соломоном за живота його, й промовив: Як ви порадите мені, щоб дав я відповідь людям сим?

⁷ І промовили вони йому: Коли ти сьогодні вволиш волю сього народу й до їх нахилишся та послушаєш їх і приязну відповідь їм даси, так вони повсячасно слухати муть тебе.

⁸ Він же знехтував раду, що раїли старці громадські, та радивсь із молодими, що вирости вкупі з ним і тепер служили йому,

⁹ І питав їх: Як ви порадите мені відповісти народові сьому, що мені ось що промовили: Полегчи ярмо, яке наложив на нас твій батько?

¹⁰ І відказали йому молодики, що повиростали вкупі з ним, так: Ось як відкажеш сим людям, що промовили до тебе: Батько твій наложив на нас важенне ярмо, ти ж полегчи нам його; ось як маєш їм сказати: Мізинець мій товще чересел батька мого,

¹¹ Оце ж, коли мій батько накладав на вас важке ярмо, так я зроблю його ще більш важеним; коли мій батько карав вас бичами, то я карати му скорпіонами.

¹² Як же Еробоам і весь нарід прийшли до Робоама на третій день, як був повелів царь словами: Прийдіть на третій день ізнов до мене,

¹³ Дав царь народові жорстку відповідь, бо не прихилився до ради, що старці дали йому.

¹⁴ І промовив до них, так як пораяли молоді: Коли батько мій накладував на вас важке ярмо, так я наложу важенне; коли батько мій карав вас палками, то я карати му скорпіонами.

¹⁵ От і не послухав царь народу, бо так судив Господь, щоб увійшло в силу слово його, що висказав Господь через Ахію з Силома Еробоамові Небатенкові.

¹⁶ Як побачив же весь Ізраїль, що цар не послухав їх, дав нарід цареві таку відповідь: Що за часть нам у Давиді? яке наслідде в синові Ессейовому? Гей, Ізраїлю, додому! Дивись на свій дом, Давиде! І розійшлись Ізраїлитяне в свої домівки.

¹⁷ І царював Робоам тільки над тими Ізраїлитянами, що були в городах Юдиних.

¹⁸ Як же послав царь Робоам начальника Адонирама стягати податки, то всі Ізраїлитяне вбили його каміннем на смерть; царь же Робоам вскочив на свою колесницю та й утік у Єрусалим.

¹⁹ Так відпав Ізраїль од дому Давидового по сей день.

²⁰ Як же довідались усі Ізраїлитяне, що Еробоам вернувся, послали й покликали його в народні збори, та й зробили його царем над усім Ізраїлем. До Давидового дому не пристає ніхто крім одного покоління Юдиного.

²¹ Прибувши ж Робоам у Єрусалим, скликав із усього дому Юдиного й з покоління Беняминового сто й вісімдесят тисяч вибранців мужів до походу проти дому Ізрайлевого, щоб вернути царство Робоамові, синові Соломоновому.

²² Та прийшло до Божого чоловіка Самея Господнє слово, таке:

²³ Скажи Робоамові Соломоненкові, цареві Юдиному, й всьому домові Юдиному й Беняминовому так:

²⁴ Тако глаголе Господь: Не виступайте на війну проти ваших братів, синів Ізрайлевих; вертайся кожен додому: від мене бо так сталося. І послухали вони слова Господнього, й вернулися з дороги, по слову Господньому.

²⁵ І укріпив Еробоам Сихем на Ефраїм-горах та й осівся там; потім вийшов звідти й укріпив Пенуїл.

²⁶ Еробоам же думав сам собі: Царство може відпасти назад до дому Давидового;

²⁷ Як сей нарід ходити ме в Єрусалим приносити жертви в Господньому храму, так серця сього народу стануть прихилятись знов до свого пана Робоама, царя Юдиного, і вони вб'ють мене, та й вернуть ся знов до Робоама, царя Юдиного.

²⁸ І порадившись, виготовив два золоті бички й промовив до народу: Не треба вам ходити в Єрусалим; ось тобі власні боги, Ізраїлю, що вивели тебе з Єгипту.

²⁹ І поставив одно в Бетелі, друге ж у Дані.

³⁰ Та се довело до гріха, бо народ почав ходити до одного з тих, навіть аж у Дан.

³¹ І побудував він божниці на горах, і приставив жертвами яких небудь людей, що не були з синів Левітих.

³² І постановив Еробоам сьвято на п'ятнадцятий день восьмого місяця, похоче на те сьвято, що справляли в Юдеї, й приносив жертви сам на жертівнику. Так само чинив в Бетелі, щоб приносити жертву бикам, що їх поробив, і понастановляв у Бетелі жерців для божниць, що їх пострів.

³³ І приніс жертви на жертівнику, що пострів у Бетелі, в п'ятнадцятий день восьмого місяця, що його по своїй волі назначив, і встановив сьвято для синів Ізрайлевих, і підійшов ід жертівникові, щоб запалити кадило.

13

¹ І ось появивсь у Бетелі, по слову Господньому, чоловік Божий з Юдеї саме тоді, як Еробоам стояв коло жертівника, щоб закарати.

² Сей промовив до жертівника слово Господнє й сказав: Жертівнику, о жертівнику! тако глаголе Господь: Оце народиться домові Давидовому син, на ймя Йосія й заколювати ме на тобі жерців викин, що кадять на тобі, й палити ме на тобі чоловічі кістки!

³ І дав того ж дня знак словами: Ось вам знамено, що се сказав Господь: Сей жертівник розсядеться й попіл, що на йому, розсиплється.

⁴ Як же почув царь слово Божого чоловіка, що сей промовив до жертівника в Бетелі, простяг Еробоам від жертівника руку й повелів: Хапайте його! І всохла рука в його, що проти його простяг, і не зміг уже її повернути 'д собі.

⁵ Жертівник же розсівся, й попіл з жертівника розсипався, по знакові, який дав Божий чоловік із наказу Господнього.

⁶ І промовив царь до Божого чоловіка: Ублагай же Господа, Бога твого, й помолись за мене, щоб мені повернути знов руку 'д собі! І вблагав Божий чоловік лице Господнє, і рука царева повернулася ід йому й сталась такою, як вперед була.

⁷ І сказав царь чоловікові Богому: Ходи зо мною в господа та покріпись їдою, й дам тобі гостинця.

⁸ Та чоловік Божий відказав цареві: Хоч би ти мені давав половину твого дому, то не пійду з тобою, не їсти му ніякого наїдку та й не пити му й води в твоїй господі;

⁹ Бо так мені заповідано словом Господнім: Не їж там хліба й не пий води й не вертайся тою дорогою, що йшов еси.

¹⁰ От і пішов він другим шляхом звідти й не вернувсь тим самим шляхом, що ним прийшов у Бетель.

¹¹ У Бетелі ж та жив собі старий пророк. І прийшли сини його та й оповідали йому все, що вчинив Божий чоловік у Бетелі того дня, й слова, що він промовив цареві. Як оповідали ж вони те своєму батькові,

¹² Спитав їх батько їх: Яким шляхом пішов він звідти? І вказали йому сини його дорогу, що нею пішов Божий чоловік, прийшовший з Юдеї.

¹³ Він же повелів синам своїм: Сідлайте мені осла! І як осіддали йому осла, сів він на його,

¹⁴ І поїхав слідом за Божим чоловіком, та й знайшов його сидячого під дубом. І питає в його: Чи ти Божий чоловік, що прийшов із Юдеї? Відказав: Се я.

¹⁵ І просить його: Ходи зо мною в хату та покріпись.

¹⁶ Він же відказує: Не можу з тобою вертатись і пійти до тебе; не буду їсти хліба ані води пити в сьому місці,

¹⁷ Бо мені сказано словом Господнім: Не їж хліба, й не пий там води та й не вертай тою дорогою, що нею йшов еси.

¹⁸ І каже той йому: Та ж і я пророк, такий як ти, й ангел говорив мені словом Господнім: Заверни його у господа, щоб він попоїв хліба й напився води. Се ж він зрадив його.

¹⁹ І вернувсь той з ним і попоїв у його в дому хліба й напився води.

²⁰ Ще ж вони сиділи за столом, як прийшло слово Господнє до пророка, що завернув того,

²¹ І озвався він до Божого чоловіка, що прийшов із Юдеї: Оттак говорить Господь: За те, що ти супротивився велінню Господньому, та й не пильнував заповіді, яку дав тобі Господь, Бог твій,

²² А вернувсь, їв хліба й пив води в тому місці, що про його він заповідав тобі: не їж хліба, ба ні пий води, за те тіло твоє не ввійде в гробовище батьків твоїх.

²³ Після того, як той попоїв і напився, звелів він осідлати осла пророкові, що його завернув був назад.

²⁴ І вирушив той. І зустрінув його в дорозі лев та й задавив його. І лежав труп його розпростертий на дорозі, а осел стояв коло його, стояв і лев коло трупа;

²⁵ Як же проходили люде мимо, бачили труп розпростертий на дорозі й лева, що стояв коло трупа. І прийшовши, оповідували в городі, що в йому жив старий пророк.

²⁶ Почувши про се пророк, що завернув був його з дороги, промовив: Се Божий чоловік, що супротивився велінню Господньому, тим і подав Господь його левові, що роздер його й задавив, по слову Господньому, що заповів йому.

²⁷ І рече синам своїм: Осідлайте мені осла! І зробили се.

²⁸ І поїхав і знайшов трупа його розпростертого на дорозі, осел же й лев стояли коло його. Лев ні трупа не жер, ні осла не роздер.

²⁹ І підняв він трупа чоловіка Божого, положив на осла та й привіз назад. І прийшов старий пророк у свій город, щоб оплакати та поховати його.

³⁰ І положив трупа в своє гробовище та й плакав по йому: Ой братіку ж мій!

³¹ А поховавши його, промовив до синів своїх: Як я уму, поховайте мене в гробу, де поховано Божого чоловіка; коло його костей положите мої кості.

³² Бо грозьба, що він по повелінню Господньому промовив проти жертівника у Бетелі та проти всіх храмів на висотах у городах Самарійських, певно справдиться.

³³ Та й після сього не звернув Еробоам із своєї ледачої дороги, а приставляв кого будь із людей жерцями на висотах. Хто бажав, тому й приручив жерецтво на висотах.

³⁴ Оце ж і вело дом Еробоамів до провини й до погибелі та затрати його з землі.

² І каже Еробоам своїй супрузі: Ось перерядись так, щоб тебе не познавали, що ти супруга Еробоама, та йди у Силом. Там є пророк Ахія, що пророкував мені, що буду царем над сим народом.

³ І возьми з собою десять боханців хліба та книшів та кінву меду, та й йди до його. Він тобі скаже, що станеться з хлопцем.

⁴ І вчинила так супруга Еробоамова, рушила в Силом та й прийшла до Ахійової господи. Ахія ж та був невидючий, бо в його з великих старощів притупились очі.

⁵ Господь же об'явив Ахії: Ось йде супруга Еробоамова поспитати про сина свого, бо нездужає; скажеш їй те й те. Як же ввійшла вона переодягнена,

⁶ Почув Ахія ходу її, як увійшла вона в двері, й каже: Увійходь, супруго Еробоамова! Шкода було передаятися тобі. Мені передано жорстку вість до тебе!

⁷ Йди, скажи Еробоамові: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: За те, що я тебе зміж люду підняв угору та й зробив князем над моїм народом Ізраїлем,

⁸ І вирвав із рук у дому Давидового царство, — ти ж не був таким, як мій раб Давид, що пильнував заповідей моїх і з усього серця ходив слідом за мною, чинячи тільки те, що мені до вподоби,

⁹ А чинив більш лихого над усіх, що були перед тобою, й поробив собі інші боги, виливані боги, щоб довести мене до гніву, та що кинув еси мене позад себе, —

¹⁰ За те пошлю я лиху годину на дом Еробоамів, та й повикореню в Еробоама й те, що мочить до стіни, те що під замком і що покинуте в Ізраїлі, й вимету Еробоамів дім, як вимітають сьміття, до чиста.

¹¹ Хто в Еробоама помре в місті, того жерти муть пси, хто ж умре за городом, того клювати муть птиці піднебесні; се глаголе Господь.

¹² Ти ж йди собі додому. Як ступить нога твоя в город, хлопець умре;

¹³ І ввесь Ізраїль оплаче його й поховать його, бо він один із Еробоама ввійде в гробовище; в ньому бо було ще щось таке, що подобалось Господеві в Еробоамовому дому.

¹⁴ І поставить Господь над Ізраїлем такого царя, що викоренить дом Еробоамів — навіть тепер (починаєс уже буря проти його).

¹⁵ І побє Господь Ізраїля, й стане він як тростина, що хитається в воді, й вирве Ізраїля з сієї гарної землі, що наділив отцям їх, і розвіє їх поза ріку, за те, що вони потворили собі ідолів, приводячи Господа до гніву;

¹⁶ І віддасть Ізраїля на поталу за гріхи Еробоама, що він самий чинив і приводив ними до гріха Ізраїля.

¹⁷ І пустилась супруга Еробоамова в дорогу й прибула в Тирсу, та саме тоді, як переступила поріг дому, хлопець умер.

¹⁸ І поховали його, й ввесь Ізраїль оплакав його, по слову Господньому, що висказав через слугу свого, пророка Ахія.

¹⁹ Що до діл Еробоамових, як він воював і правив царством, се прописано в книзі літописній царів Ізраїлевих.

²⁰ А царював Еробоам двацять і два роки. І спочив він з батьками своїми, а намість його став царем син його Набат.

²¹ Робоам же, син Соломонів, царював у Юдеї. Сорок і один рік було Робоамові, як став царем, а сімнайцять год правив у Єрусалимі, городі, що Господь вибрав із усіх поколінь Ізраїлевих, щоб пробувало там ім'я його. Матір його звалась Наама, Аммонійка.

²² Та й Юда чинив таке, що було не до вподоби Господеві, й вони доводили його до гніву більш, ніж отці їх своїми гріхами, якими провинялись.

²³ Бо й вони строїли собі на висотах стовпи камяні й божниці на всяких горбах й під всякими зеленими деревами.

²⁴ Бували й розпустники в тій землі, й чинили вони всі гидоти тих народів, що Господь проганяв їх зперед синів Ізраїлевих.

²⁵ В п'ятому році царювання Робоамового наступив на Єрусалим Єгипецький царь Сусаким,

²⁶ І позабірав скарби з храму Господнього й скарби з царської палати. Позабірав усе; забрав і золоті щити, що поробив був Соломон.

²⁷ Натомість повелів царь Робоам поробити щити мідяні, й передав їх під догляд отаманам сторожі прибічної, що держали сторожу ув вході в царську палату.

²⁸ Як ходив царь до храму Господнього, носили їх прибічники, а опісля приносили назад у палату для прибічників.

²⁹ Інше про Робоама й про все, що він чинив, прописано в літописній книзі царів Юдиних.

³⁰ По всяк же час була війна між Робоамом і Еробоамом.

³¹ І спочив Робоам з батьками своїми, й поховано його в Давидовому городі. Матір його звалась Наама, Аммонійка. І царював Абія син його намість його.

15

¹ У вісімнадцятому році царювання Еробоамового Набатенкового почав царювати над Юдеями Абія.

² А царював він у Єрусалимі три годи; матір же його звалась Мааха Абессаломівна.

³ Він ходив у всіх гріхах батька свого, які той витворяв перед ним, і серце його не було віддане Господеві, Богові його, як серце предка його, Давидове.

⁴ Та тільки задля Давида й зробив його Господь, Бог його, сьвітчем у Єрусалимі, поставивши по йому сина його та утвердивши Єрусалим;

⁵ Давид бо чинив те, що було Господеві до вподоби, й нічого не занедбував, що він заповідав йому, поки й віку його, опріч поступку з Гетієм Урією.

⁶ (Була ж війна між Робоамом і Еробоамом, поки й віку їх.)

⁷ Про інші діла Абії, й про те, що він витворяв, се прописано в літописній книзі царів Юдиних. Була ж війна між Абією й Еробоамом.

⁸ І прилучивсь Абія до батьків своїх, і поховано його у Давидовому городі; а син його Аса став царем намість його.

⁹ У двадцятomu році царювання Еробоамового над Ізраїлем почав царювати Аса над Юдеями.

¹⁰ Він же царював у Єрусалимі сорок і один рік, а матір його звалась Ана Абессаломівна.

¹¹ І чинив Аса те, що було Господеві до вподоби, як предок його Давид.

¹² Він повиганяв розпустників із землі й повідкидав усі ідоли, що поробили предки його.

¹³ Навіть матір свою Ану відставив від шани царської, за те що вона зробила ідол Астарті; й порубав Аса її боввана та й спалив його коло Кидрон-потокa.

¹⁴ Лиш високості не знівечено. Та серце Асине було віддане Господеві поки й віку його.

¹⁵ І вніс він в храм Господень срібло, золото й посуд, що присвятив отець його, й свої власні присвяти.

¹⁶ Та була війна між Асою й Баасою, царем Ізраїльським, поки й віку їх.

¹⁷ І двинув Бааса, царь Ізраїльський, проти Юдеї та й утвердив Раму, щоб ніхто не виходив ні входив до Аси, царя Юдейського.

¹⁸ І взяв Аса все срібло й золотa, що було ще в скарбівні в храму Господньому й скарби в царській палаті, та й оддав їх у руки слугам своїм, і послав їх царь Аса до Бенадада, сина Табримонового, сина Гезієвого, царя Сирийського, що жив у Дамаску, й повелів сказати йому:

¹⁹ Нехай стане вмова між мною й тобою, як була між моїм отцем і твоїм отцем. Ось я посилаю тобі гостинця сріблом і золотом. Зорви злуку з Баасою, царем Ізраїлевим, щоб він одступивсь од мене.

²⁰ І послухав Бенадад Аси та й послав військове отаманне своє проти городів Ізраїльських, і звоював Анн і Дан і Абел-Бет-Мааху й увесь Киннерот, — всю землю Нефталієву.

²¹ Як довідався про се Бааса, перестав утверджувати Раму, та й вернувся у Тирзу.

²² Царь же Аса зібрав усю Юдею, нікого не виймаючи, і повиносили вони з Рами камінне й дерево, що Бааса вживав до утверджування, й повелів царь Аса укріпити тим Гиву Беняминову та Масфу.

²³ Інше про Асу й всі його хоробрі дії, й про все, що він учинив, і про городи, що повтврджував, те прописано в літописній книзі царів Юдиних. Та в старощах своїх кволивсь він на ноги.

²⁴ І спочив Аса з отцями своїми, й поховали його коло батьків його в предківськими Давидовому городі.

²⁵ Набат же Еробоаменко став царем над Ізраїлем у другому році царювання Асиного, царя Юдиного, а царював два роки над Ізраїлем.

²⁶ І чинив таке, що Господеві не до вподоби, й ходив по дорозі батька свого й в гріхах його, що той псував ними Ізраїля.

²⁷ Та Бааса Ахієнко з дому Іссахарового, підняв против його змову, й вбив його Бааса в Геббетоні Філістійському, коли Набат і всі Ізраїлитяне облягали Геббетон.

²⁸ От і вбив його Бааса в третій рік царювання Асиного, царя Юдиного, та й зробився царем намість його.

²⁹ Скоро ж він зробився царем, зараз вибив увесь дом Еробоамів, не zostавив ні душі з його насіння, аж покіль усе повигублював, по слову Господньому, що Господь висказав через слугу свого Ахію з Силому,

³⁰ Задля гріхів Еробоамових, що він самий чинив і ними доводив до гріха Ізраїля, та за зневагу, якою прогнівив Господа, Бога Ізраїлевого.

³¹ Що до інших дій Набатових і про все, що він творив, прописано в літописній книзі царів Ізраїльських.

³² Була ж війна між Асою й Баасою, царем Ізраїлевим, поки віку їх.

³³ У третьому році Аси, царя Юдиного, став Бааса Ахієнко царем над усім Ізраїлем і царював у Тирсі двадцять і чотири годи.

³⁴ І чинив таке, що Господеві не до вподоби, й ходив по дорозі Еробоамовій й в гріхах його, якими той вводив у гріх Ізраїля.

16

¹ Та прийшло слово Господнє до Іуї Гананієнка проти Бааси, таке:

² За те, що я підняв тебе з пороку й зробив князем над моїм народом Ізраїлем, ти ж ходив дорогою Еробоамовою, й ввів у гріхи народ мій Ізраїля, щоб він розпалював гнів мій гріхами своїми,

³ Я здуку Баасу й посліднього з дому його, й вчиню з домом твоїм те саме, що з домом Еробоамовим Набатенковим:

⁴ Хто в Бааси вмере в городі, того жерти муть пси, хто ж умре у полі, того розклюють птиці піднебесні.

⁵ Прочі дії Бааси й що він чинив, і війни його, те написано в книзі літописній царів Ізрайлевих.

⁶ І спочив Бааса з батьками своїми й поховано його в Тирсі, а син його Іла настав царем намість його.

⁷ Та вже через пророка Іуя Гананієнка було виречене слово Господнє про Баасу й дом його й про все зло, яке вчинив він перед очима Господніми, розпалюючи гнів його ділами рук своїх, так що йому судилось те, що домові Еробоамовому, — за що Бааса вбив його (пророка).

⁸ У двадцять шестому році (царювання) Аси, царя Юдиного, настав Іла Баасенко царем над Ізраїлем і царював у Тирсі два роки.

⁹ Слуга ж його Замбрій, наставник над половиною колесниць, зложив змову проти його. І як він до п'яна судився в Тирсі в господі в Арса, голови Тирського,

¹⁰ Вломивсь туди Замбрій та й убив його в двадцять семуому році (панування) Аси, царя Юдиного, та й зробився царем намість його.

¹¹ Обіймивши ж царство, й скоро засів на його престолі, вигубив весь дом Баасин, не залишив із його й того, що мочить до стіни, вкупі з його родичами й друзями.

¹² І вигубив Замбрій увесь дом Баасин, по слову Господньому виреченому про Баасу через пророка Іуя,

¹³ За всі гріхи Баасині й за гріхи сина його Іли, що вони самі чинили, та якими приводили Ізраїля до гріха, розпалюючи гнів Господень своїми ідолами.

¹⁴ Прочі дії Ілині й все, що він творив, записано в книзі літописній царів Ізрайлевих.

¹⁵ У двадцять семуому році Асиному, царя Юдиного, зробився Замбрій царем і царював сім день у Тирсі, тим часом як військо облягало Геббетон Филістійський,

¹⁶ Як довідався люд у таборі, що Замбрій зложив змову та й убив царя, то таки того ж дня в таборі увесь Ізраїль зробив царем Амбрій, що гетьманував над Ізраїлем.

¹⁷ І відступили Амбрій з усім Ізраїлем від Геббетону, та й обложили Тирсу.

¹⁸ Побачивши ж Замбрій, що город опановано, подався у середню комнату царської палати, пустив царську палату на пожар, і сим робом знайшов смерть

¹⁹ За свої гріхи, що накоїв, чинячи те, що Господеві не до вподоби, ходючи дорогою Еробоамовою й в його гріхах, що він витворяв, приводючи Ізраїля до гріхів.

²⁰ Прочі дії Замбрієві й зрада його, що вчинив, розказані в літописній книзі царів Ізрайлевих.

²¹ Тоді розділився нарід Ізраїльський на двоє, одна половина народу стояла за Тамнієм Гонатенком, щоб поставити його царем, друга ж хилилась 'д Амбрієві.

²² І взяв верх нарід, що хилився ід Амбрієві, над народом, що хилився до Тамнія, сина Гонатового. Як погиб же Тамній, зробився царем Амбрій.

²³ У трийцять першому році (панування) Аси, царя Юдиного, настав царем над Ізраїлем Амбрій, й царював дванайцять год; у Тирсі він царював шість літ.

²⁴ Сей купив у Семера гору Самарію за два таланти срібла та й забудував гору й назвав город, що збудував, Самарія, по йменню Семеровому, пана гори.

²⁵ І чинив Замбрій таке, що Господеві не до вподоби, й поводився гірш над усіх, що були перед ним.

²⁶ І ходив у всьому дорогою Еробоамовою Набатенка, й в гріхах, що той доводив ними й Ізраїля до гріхів, щоб запалювати гнів Господа, Бога Ізрайлевого, своїми ідолами.

²⁷ Прочі дії Амбрієві як і хоробрість його прописані в книзі літописній царів Ізрайлевих.

²⁸ І спочив Амбрій з батьками своїми, й поховано його в Самарії; а син його Ахаб зробився царем намість його.

²⁹ І постав Ахаб Амбрієнко царем над Ізраїлем у трийцять восьмому році Асиному, царя Юдиного, й царював Ахаб Амбрієнко, над Ізраїлем в Самарії двайцять і два роки.

³⁰ І творив Ахаб Амбрієнко таке, що було Господеві не до вподоби, гірш над усіх, що були перед ним.

³¹ Не досить було йому того, що ходив у гріхах Еробоама Набатенка; ні! він узяв за себе Езабелю Етбаалівну, дочку царя Сидонського, й почав служити Баалові, й поклонятись йому.

³² І побудував Баалові жертівника в Бааловому храму, що збудував у Самарії.

³³ І засадив Ахаб дуброву, й завдавав учинками своїми більше досади Господеві, Богу Ізрайлевому, ніж усі царі Ізраїльські, що були перед ним.

³⁴ За його часу Ахіїл із Бетеля збудував город Ерихон. На перворідні своїму Абирамі положив підвалину його, а на меньшому сині своїму Сегубі поставив ворота його, по слову Господньому, що сказав через Йозую Нуненка.

17

¹ І сказав Ілия Тесбій, із горожан Галаадських, до Ахаба: Так певно, як живе Господь, Бог Ізраїлів, що я стою на службі в його, сього року не буде ні роси, ні дощу, хіба на моє слово.

² І прийшло до його слово Господнє таке:

³ Ізійди звідсі й поверни на схід сонця, та й сховайся, коло потоку Хората, що навпроти Йордані:

⁴ З сього потоку пити меш, а крукам повелів я обмислювати тебе їдою там.

⁵ І вчинив він по наказу Господньому, пійшов та й пробував на бурчаці Хораті, що навпроти Йордані.

⁶ І приносили йому круки хліба й м'ясива уранці й хліба й м'ясива ввечері, а з бурчака він пив.

⁷ По якомусь ж часі висох потік, бо не було в землі дощу.

⁸ І прийшло до його слово Господнє таке:

⁹ Встань і йди в Сарепту Сидонську, та й пробувай там. Дав я там удові повеління кормити тебе.

¹⁰ І рушив та й подався у Сарепту. І як прийшов до воріт города, аж ось вдовиця збирає собі тріски. І озветься до неї та й просить: Дай мені трохи води в глечик напитись.

¹¹ Як пійшла ж вона по воду, кликнув він услід їй та й просить: Принеси мені, будьласко, й хліба шматок.

¹² Вона ж каже: Так певно, як Господь, Бог твій, живе, нема в мене нічого печеного, тільки з пригорщ муки в глеку та трошки олії в банці. Оце назбирав трохи трісок та, вернувшись додому, зготую чого собі та синові, а як ізімо, тоді вже й померемо.

¹³ Ілия ж каже їй: Не журися, йди додому та й зроби, як казала еси; тільки наперед спечи мені коржика та й принеси сюди, собі ж і синові твому зготуєш опісля:

¹⁴ Так бо глаголе Господь, Бог Ізраїлів: Борошно в гладисці не зменшиться й олії в питунці не убуде до того дня, аж пішло Господь на землю дощ.

¹⁵ І пійшла вона й зробила, як промовив їй Ілия, й їла вона, й він і дом її.

¹⁶ Муки в глечі не меншало й олії в банці не убувало, по слову Господньому, що сказав через Ілию.

¹⁷ Послї сього занедужав син удовин, що її була господа, а недуга його так була тяжка, що вже й дихати не міг.

¹⁸ І каже вона Ілій: Що мені чинити з тобою, чоловіче Божий? Прийшов еси до мене тільки про те, щоб нагадати мої провини, щоб за те вмер син мій.

¹⁹ Він же сказав їй: Дай мені сюди сина твого. І взяв його з її лона, поніс його в горішню свѣтиличку, де жив, та й положив на постелі в себе.

²⁰ Тоді озвався до Господа й промовив: Господи, Боже мій! чи ти ж бо заподієш таке зло вдовиці, де я гостюю, що вмере її синок?

²¹ І нахилився тричі над хлопцем, й озвався до Господа й промовив: Господи, Боже мій! дай же бо так, щоб душа сього хлопчика вернулась у його.

²² І почув Господь поклик Ілійин, і душа хлопцева вернулась у його, так що він ожив.

²³ Ілия ж узяв хлопця, поніс його з верхньої свѣтилички в господу, та й передав матері, й промовив: Дивись, син твій ожив.

²⁴ І сказала жінщина Ілій: Тепер я знаю, що ти чоловік Божий, та що слово Господнє в устах твоїх — правда.

18

¹ По довгому часі прийшло слово Господнє до Ілій, таке: Йди, покажись Ахабові, а дам дощ на землю.

² І пійшов Ілия, щоб показатись Ахабові. Панувала ж велика голоднеча в Самарії.

³ І покликав Ахаб Абдію, начальника дворецького. Абдій ж був вельми богобоязливий.

⁴ І як Езабеля викореняла пророків Господніх, то Абдій взяв сто пророків і ховав їх по півсортні чоловіка по печерах та й обмисляв хлібом і водою.

⁵ І сказав Ахаб Абдієві: Пійди по царству по всіх криничинах і по всіх байрачних бурчаках, а може знайдеш де траву, щоб рятувати коні й мули, та щоб не повиздихала вся скотина.

⁶ І поділили вони між себе землю, щоб її скрізь обійти. Ахаб пійшов в один бік, а Абдій двинув у другий бік.

⁷ Як же Абдій йшов дорогою, зустрів його несподівано Ілия. Впізнавши його, припав Абдій лицем до землі й промовив: Чи справді се ти, добродію мій, Іліє?

⁸ Той відказує: Се я. Йди та скажи твому панові: Ілия тут!

⁹ Він же каже: Чим провинив я тобі, що хочеш мене, раба твого, видати Ахабові, щоб убив мене?

¹⁰ Так певно, як живе Господь, Бог твій, нема ні народу, ні царства, куди б не послав мій пан, тебе шукати. Як же йому казали: нема тут його, він брав клятву з царства й люду, що тебе не зустріли.

¹¹ А тепер ти кажеш: Йди, скажи панові твому: Ілия тутеньки!

¹² Коли ж я пійду від тебе, то дух Господень занесе тебе, хто знає, куди; а як я пійду звістити Ахабові, а він тебе не знайде, так він убіє мене; раб же твій з молодощів боявся Господа.

¹³ Хиба мойму добродієві не переказано, що я вчинив, як Езабель вбивала пророки Господні, як я сто чоловіка з пророків Господніх скривав по півсотні чоловіка в печерах і обмисляв їх хлібом та водою?

¹⁴ А ти тепереньки кажеш: Йди, скажи панові твому: Ілия тут! Він убіє мене.

¹⁵ Ілия ж рече: Так певно, як жив Господь Саваот, що я на службі в його стою: ще сьогодні покажусь йому.

¹⁶ І пійшов Абдій, зустрічати Ахаба, й сповістів його про се. І пійшов Ахаб зустріч Ілієві.

¹⁷ Побачивши ж Ахаб Ілию, промовив до його: То се ти, що трівожиш Ізраїля?

¹⁸ Він же відказує: Не я трівожу Ізраїля, а ти й твоя родина, що знехтували заповіді Господні й ходите слідом за Баалами.

¹⁹ Тепер же послай та покликай до мене всього Ізраїля на Кармель-гору та й тих чотириста й п'ятьдесят пророків Баалових із чотирмастами пророків дубровних, що годуються зі столу Езабелиного.

²⁰ І послав Ахаб по всього Ізраїля та й покликав пророки на Кармель-гору.

²¹ І наближивсь Ілия до всього народу й промовив: Доки ще кульгати мете на оба боки? Коли Господь є Богом, так ходіте слідом за ним; коли ж се Баал, так слідом за ним ходіте. І не відказав йому люд нічого.

²² І каже Ілия до люду: Я зіставсь один пророк Господень, а пророків Баалових чотириста й п'ятьдесят чоловіка.

²³ Дайте ж нам два бики, і нехай виберуть вони собі одного бика, і розітнуть його на шматки й покладуть на дрова, але не підпалюють, я ж оправлю другого телця й положу на дрова, однак не підпалю;

²⁴ Тоді взивайте ви ім'я бога вашого, я ж призову ім'я Господа, Бога мого. Которий Бог відповість поломом, той буде Богом. І відказав увесь люд і промовив: Добре!

²⁵ Промовив тоді Ілия до пророків Баалових: Вибірайте одного бика та й оправте як слід, бо вас більше, й взивайте ім'я бога вашого, огню ж не підкладайте.

²⁶ І взяли вони телця, що їм дано, й оправили, й кликали ім'я Баалове з ранку та й до полудня, промовляючи: Баале, почуй нас! Та не було ні голосу, ні відповіді. І скакали вони круг жертівника, що построїли.

²⁷ Як було ж о півдні, почав Ілия насміватись із них і каже: Кличте голосніщ, бо він бог; може він задумався, або чим зайнятий, або в дорозі, або може й спить, то прокинеться.

²⁸ І кликали вони ще голосніше, та робили своїм звичаєм нарізки ножиками та списиками, що аж кров текла по них.

²⁹ Минуло й полудне, а вони все ще біснувались, (та й біснувались) аж до тієї години, коли час було приносити вечірню жертву; однакже не було ні голосу, ні відповіді, ні послуху.

³⁰ І сказав Ілия до всього народу: Приступіте до мене! І приступив до його увесь люд. І поставив він знов зруйнованого жертівника Господнього,

³¹ І взяв Ілия дванайцять каменів по лічбі синів Якова, що Господь сказав був йому: Ізраїль буде ім'я твоє!

³² І построїв із того каміння жертівника в ім'я Господнє, та й обвів жертівника округи ровом завбільшки зо дві борозди зерна;

³³ І уложив дрова, розтяв бика та й положив на дрова;

³⁴ І повелів: Наберіте чотири цебри води та й вилийте на всепаленне й на дрова. (І зробили так.) І повелів: Зробіте се вдруге. І зробили вдруге. Тоді повелів: Зробіть і втретє. І зробили втретє.

³⁵ І текла вода навкруги жертівника, так що в каналі було повно води.

³⁶ А коли вже був час приносити вечірню жертву, приступив Ілия й промовив: Господи, Боже Авраамів, Ізааків і Ізраїлів! Покажи сьогодні, що ти один Бог ув Ізраїлі, а я слуга твій, й що я се все вчинив по твому велінню.

³⁷ Почуй мене, Господи, почуй мене, щоб сей люд зрозумів, що ти, Господи, справдешній Бог, і що ти навернеш серця їх.

³⁸ І спав огонь Господень та й пожер всепаленне, дрова, каміння й насипану землю, ба й воду вилизав, що була в рові.

³⁹ Як побачив се нарід, то й припав лицем до землі, та й промовив: Господь є Богом, Господь є Богом!

⁴⁰ Ілія ж повелів їм: Хапайте пророки Баалові! не дайте ні одному з них утекти! І похапали їх, і повів їх Ілія до потоку Кисона та й повбивав там.

⁴¹ І сказав Ілія Ахабові: Йди, їж і пий, бо чути дощовий шелест.

⁴² І пійшов Ахаб їсти й пити, Ілія ж вийшов на верх Кармеля, припав до землі й похилив лице своє аж між коліна свої.

⁴³ І сказав слугі своїму: Йди, подивись проти моря. Той пійшов, подививсь та й каже: Нема нічого. Каже ж йди знов. І ходив той сім разів.

⁴⁴ За семим же разом каже: Встає саме з моря хмарка, завбільшки на чоловічу долоню. І сказав: Йди ж, скажи Ахабові: Запрягай та їдь, щоб не захопив тебе дощ.

⁴⁵ Тимчасом потемніло небо від хмари й вітру та й линув страшний ливень. Ахаб же сів та й поїхав у Езреель.

⁴⁶ На Ілію ж сталася рука Господня й він, оперезавши свої чересла, біг поперед Ахабом до Езрееля.

19

¹ Як же Ахаб оповів Езабелі все, що вчинив Ілія, та як він повбивав усі пророки мечем,

² Післала Езабелє послы до Ілії сказати: Нехай те й те заподіють мені боги, коли я завтра о сій добі не зроблю з твоєю душею те, саме, що сталося із душею кожного з них.

³ Дізнавшись про се, рушив він і пійшов з відти, щоб рятувати життя своє, й прийшов у Берсабію, що в Юдеї, і лишив там слугу свого,

⁴ Сам же пійшов у пустиню, за день ходи звідти, прийшов та й сів під яловецьким корчем, і просив смерті собі й промовив: Буде з мене! тепереньки прийми, Господи мою душу, бо я не лучший над батьки мої.

⁵ Та й ліг і заснув під яловецьким вересом. Аж ось торкнув його ангел й рече йому: Вставай, їж!

⁶ Позирне Ілія, аж у головах у його печений корж і кінва з водою. І попоїв і напивсь він, та й ліг ізнов спати.

⁷ Ангел же Господень прийшов удруге, торкнув його й рече: Вставай та попоїж, бо дорога тобі далека.

⁸ І встав він, попоїв і напивсь, а покріпившись їдою сією, мандрував сорок день і сорок ночей аж до Божої гори Гореба.

⁹ Там же ввійшов у печеру та й обночувався в ній. Аж ось прийшло до його слово Господнє, й сказано йому: Чого ти тут, Іліє?

¹⁰ Він відказав: Запалав я щиростю про Господа, Бога Саваот, сини бо Ізрайлеві понехали заповіт твій, жертівники твої поруйнували й пророки твої повбивали мечем; зіставсь я один, та вони настають і на мою душу.

¹¹ І сказано йому: Виходь ізвідсі та й стань на горі перед Господом. І ось, Господь проходити ме: велика сильна буря роздираюча гори й розбиваюча скелі, перед Господом; та не в бурі Господь; після бурі трус землі, та не в землетрусі Господь;

¹² По трусі земляному огонь, та не в огні Господь; після огня тихе віяння, (аж там Господь).

¹³ Почувши се Ілія, затулив лице собі плащем, і вийшов і став у ввіходу в печеру. Тоді заговорив до його голос: Чого ти тут, Іліє?

¹⁴ Відказав він: Запалав я був щиростю про Господа, Бога Саваот, сини бо Ізрайлеві понехали заповіт твій, поруйнували жертівники твої й постинали мечем пророки твої, тільки я зоставсь, та вони настають і на мою душу.

¹⁵ Господь же рече до його: Йди, вернися твоєю дорогою через пустиню у Дамаск, а як прийдеш туди, помаж Азаїла в царя над Сирією.

¹⁶ Егуя ж Намессієнка помаж в царя над Ізраїлем, а Елисея Сафатенка, з Абел-Мехоли, помаж в пророка намість себе;

¹⁷ І станеться: Хто втече від меча Азаїлового, того вбє Егуї, а хто втече від меча Егуєвого, того вбє Елисей.

¹⁸ Впрочім я зоставив між Ізраїлителями сім тисяч; усіх тих коліна не пригинались перед Баалом, і уста їх не цілували його.

¹⁹ Пійшовши ж ізвідти, найшов Елисея Сафатенка, що саме орав плугом; дванайцять пар (волів) було перед ним, а сам він був при дванайцятій; а коли Ілія приступив до його, кинув на його свій плащ.

²⁰ Сей же, покинувши воли, пійшов слідом за Ілією й сказав: Дай мені перш поцілувати панотця мого й паніматку мою, тоді пійду за тобою. Він відказав йому: Йди й вертай назад, бо що належало до мене, те я вчинив тобі.

²¹ І вернувши до його, узяв пару волів та й заколов їх, а плугом волів зварив мясо їх та й роздав людям, щоб їли. Тоді рушив і пійшов за Ілією й служив йому.

20

¹ Бенадад, царь Сирийський, зібрав усю військову силу свою; й з ним було трийцять і два князі з кіньми й колесницями; й пійшов, обліг Самарію й добував її.

² І послав послы в город до Ахаба, царя Ізраїльського,

³ І повелів сказати йому: Так говорить Бенадад: срібло твоє й золото твоє — воно мое, й твої молодичі й найлучші сини — мої.

⁴ І відповів царь Ізраїльський і сказав: Як кажеш, мій пане царю, я твій з усім, що маю.

⁵ Послы прийшли однакже знов й казали: Так мовляє Бенадад: Я посилав сказати тобі, що срібло твоє й золото твоє, й молодичі твої й синів твоїх мусиш оддати мені;

⁶ Тим то завтра о сій добі пришлю до тебе людей моїх, щоб вони обшарили твою господу й господи підданих твоїх, і все, що вподобають, позабірали як власне своє.

⁷ І скликав царь Ізраїльський всі громадські мужі в своїй землі та й каже їм: Бачите ясно, яке зло він задумав; він прислав до мене й зажадав моїх молодичі й дітей, мого срібла й золота, та я не відказав йому.

⁸ І відповіли йому всі громадські мужі й увесь люд: Не слухай й не згоджуйся.

⁹ І каже він послам Бенададовим: Скажіть моему панові, цареві: Все, про що ти прислав першим разом до слуги твого, вчиню; сього ж не можу вчинити. І пійшли послы й віднесли йому відповідь.

¹⁰ І прислав до його Бенадад, сказати: Нехай боги заподіють мені те й те, й ще більш причинять, коли пороху Самарийського стане на те, щоб узяти по жмені всім людям, що я їх веду.

¹¹ Царь же Ізраїльський відповів: Скажіть йому: хто підперізується (зброєю), нехай не хвалиться так, як той, хто розперізується.

¹² Почувши сю відповідь саме тоді, як попивав із князями в своїх холодних шатрах, повелів людям своїм: Облягайте місто! І вони облягли місто.

¹³ І ось приступив один пророк до Ахаба, царя Ізраїльського, й рече: Тако глаголе Господь: Чи бачиш оцю велику купу? Я сьогодні подам її тобі в руки, щоб ти зрозумів, що я Господь.

¹⁴ І спитав Ахаб: Через кого? І відказав він: Так говорить Господь: Через людей, що під земськими начальниками. І спитав далій: Хто розпічне битву? Відказав той: Ти.

¹⁵ І перелічив він людей під земськими войтами, й найшлося їх двісті трийцять і два. Після їх же перелічив увесь люд, усіх Ізраїлитян, сім тисяч.

¹⁶ І вирушили вони о півдні, тим часом як Бенадад напивавсь до п'яна в холоднику з трийцятьма й двома князями, що прийшли йому на підмогу.

¹⁷ Люде земських начальників вирушили перші. І вислав Бенадад, і сказали йому: Вирушили мужі з Самарії.

¹⁸ І повелів він: Чи вийшли вони з мирним задумом, чи з боевим, хапайте їх живцем.

¹⁹ Скоро ж вирушили з городу люде земських начальників і військо за ним, —

²⁰ Ударив кожен з них на свого противника. І повтікали Сирийці, Ізраїлитяне ж погнались за ними. А Бенадад, царь Сирийський, втік на коні з кіннотою своєю.

²¹ Царь же Ізраїльський вирушив та й забрав коні й колесниці, й завдав Сирийцям великий побій.

²² І приступив пророк до царя Ізраїльського й рече йому: Держися мужно, міркуй й розваж, що тобі чинити, бо на той рік наступить знов на тебе царь Сирийський.

²³ Слуги ж царя Сирийського говорили йому: Бог їх — се бог гір, тим вони взяли над нами гору; коли б ми бились із ними на поділлі, так певно б ми їх переважили;

²⁴ От же що зроби: відправ усіх царів із їх місць, а намість їх постав гетьманів;

²⁵ І назатай собі стілько війська, скільки погбло в тебе, й коней і колесниць, скільки було коней й колесниць, та й битись мемо з ними на поділлі, так певно подужаємо їх. І послухав він їх ради й вчинив так.

²⁶ На другий год зібрав Бенадад Сирийців та й двинув під Афек на війну проти Ізраїля.

²⁷ Зібрались і Ізраїлитяне, й набравши живності, вирушили їм на зустріч. І отаборились Ізраїлитяне навпроти них, як дві невеличкі козині купки, тим часом як Сирийці вкрили землю.

²⁸ І прийшов Божий чоловік та й промовив до царя Ізраїльського: Тако глаголе Господь: За те, що Сирийці мовляли: Господь є Богом нагірнім, а не Богом подолянським, подам я тобі на поталу сю величезну купу, щоб ви зрозуміли, що я Господь.

²⁹ І таборували вони один проти одного сім день; на сьомий же день прийшло до бою, й вклали Ізраїлитяне одного дня Сирийців сто тисяч чоловіка піхоти.

³⁰ Що ж позоставалось, повтікали в город Афеку. Там же обвалився мур на остальніх двайцять і сім тисяч чоловіка. Утік же й Бенадад у місто та й бігав із однієї світлиці в другу.

³¹ І кажуть йому слуги його: Ми зачували, що царі Ізраїльські милосердні; позволь же нам одягти чересла наші в веретте, а на голови взяли повороззя, та й пійти перед царя Ізраїльського; може, він залишить тебе живим.

³² От і попідперізувались вереттем, а на голови взяли повороззя, й подались до царя Ізраїльського та й промовили: Твій слуга Бенадад звелів тобі сказати: Зостав мене з душею! Відкаже той: А він ще жив? Він мій брат.

³³ Люде сї взяли те за добрий знак і чимскорше підхопили слово з уст його та й промовили: Брат твій Бенадад. Він же каже: Йдіте й приведіть його. І вийшов до його Бенадад, і він посадив його на колесницю.

³⁴ І сказав йому той: Города, що позабірав отець мій у твого батька, я верну, й можна тобі мати в Дамаску базарі (про торги), як мій отець мав у Самарії; й я, вчинивши вмову, відіду собі. І вчинивши з ним умову, (Ахаб) відпустив його.

³⁵ Під той час один з пророчих мужів сказав, по наказу Господньому, своєму товаришові: Попобий мене! Той же затявся бити його.

³⁶ І сказав він до його: За те, що не послухав еси слова Господнього, скоро пійдеш від мене, убе тебе лев. І як пійшов той від його, наскочив на його лев, та й убив його.

³⁷ І зустрів він другого чоловіка та й каже: Попобий же мене! І попобив його другий до рани.

³⁸ Тоді пророк пійшов, зупинивсь на дорозі, де мусів їхати царь, і зробив себе незнаним, повязавши повязю очі собі.

³⁹ Коли ж царь переїздив мимо, покликнув він до царя й сказав: Раб твій ходив на війну, аж ось хтось відійшов на бік і привів до мене чоловіка та й каже: Постережи сього чоловіка; коли ж не встереш, так оддаси за його свою душу, або мусиш одважити талант срібла.

⁴⁰ Тим часом же, як твій раб робив то се, то те, той якось ізник. — Царь же Ізраїльський каже йому: Так говорить і твій вирок. Ти сам присудив його собі.

⁴¹ Він зняв хутеньку повязь із очей, і царь впізнав його, що він із пророків.

⁴² Той же сказав йому: Тако глаголе Господь: Ти випустив із твоїх рук чоловіка, що підпав під мій проклін; за те буде душа твоя за його душу і твій нарід за його нарід.

⁴³ І подався царь Ізраїльський додому сумний й сердитий та й прибув у Самарію.

21

¹ Після сих бувальщин сталося таке: У Езреелія Набота був виноградник ув Езреелі коло палати Ахабової, царя Самарійського.

² От і каже Ахаб Наботові: Поступись мені твоїм виноградником, щоб обернути мені його на овочний сад. Я ж тобі дам лучший виноградник, або, коли схочеш, заплачу за його тобі грошима.

³ Набот же відказав: Оборони мене, Господи, від того, щоб я відступив тобі наслідде батьків моїх!

⁴ І вернувся Ахаб у свою палату сумний й гнівний через відповідь, що дав йому Езреелій Набот словами: Не могу поступитись тобі насліддем батьків моїх. І ліг він на постіль свою, одвернув лице й не схотів нічого їсти.

⁵ І ввійшла його супруга Езабель до його та й каже йому: Чого ти такий сумний, що й хліба не їси?

⁶ Відказав їй: Оце я розмовляв із Езреелієм Наботом та й кажу йому: Поступись мені твоїм виноградником за гроші, або, коли схочеш, дам тобі за його другий, а він каже: Не могу поступитись тобі моїм виноградником.

⁷ І відказала йому супруга його Езабель: Що б то за царство було в Ізраїлі, як би ти так поводився? Встань, їж і не журися; я добуду тобі виноградник Езрееля Набота.

⁸ І понаписувала вона їмям Ахабовим письма, позапечатувала їх його ж печатю, та й послала ті листи до громадських мужів, і старшини в його городі, що жили з Наботом.

⁹ У листах же писала таке: Оголосіть піст та й посадіть Набота на першому місці в народній радї,

¹⁰ А навпроти його посадіть двох нужденників, щоб вони свідкували проти його й казали: Ти хулив Бога й царя. А потім виведіть його та й побийте каміннем на смерть.

¹¹ І мужі города його, значні й старшини, що жили в його городі, вчинили, як наказала їм Езабель, як стояло написане в листах, що переслала їм.

¹² З'ясували вони піст, та й посадили Набота між найпереднішими народу.

¹³ І прийшли два нужденники; посідали навпроти його, й свідкували проти його ті недобрі люде й говорили: Набот проклинав Бога й царя. І вивели його поза город та й побили каміннем на смерть.

¹⁴ А тоді сповістили Езабелю: Набота побито каміннем, і він умер.

¹⁵ Скоро ж почула Езабель, що Набота побито каміннем і він умер, сказала вона Ахабові: Вставай, бери в посідання виноградник Езреелія Набота, що не хотів віддати його тобі за срібло, бо Набот уже не жиє, він умер.

¹⁶ Коли почув Ахаб, що Набот убитий, то й встав він та й поїхав у виноградник Набота Езреелія, щоб його посісти.

¹⁷ Та прийшло слово Господнє до Ілії Тесбія, таке:

¹⁸ Збірися, йди на зустріч Ахабові, цареві Ізраїльському, що в Самарії — він саме тепер у винограднику Набота, що пійшов узяти його в державу, —

¹⁹ І промов до його: Так говорить Господь: Се ти вбив, та ще й входиш у наслідде? а далій промов: Тако глаголе Господь: На тому врочищі, де пси лизали кров Наботову, лизати муть вони й твою кров.

²⁰ І сказав Ахаб Ілії: Таки знайшов ти мене, вороже? Він же відказав: Знайшов; ти бо неначе запродав себе, щоб чинити таке, що Господеві не до вподоби;

²¹ За те я накличу на тебе лиха і вимету за тобою, й викореню ув Ахаба й те, що мочить до стіни, те що під замком і що покинуте в Ізраїлі;

²² І вчиню я з твоїм домом так, як учинив із домом Еробоамовим Набатенковим, і з домом Баасиним Ахієнковим, за тяжку досаду, що роздосадував еси мене й довів Ізраїля до гріхів.

²³ І про Езабелю вирік Господь: пси пожруть Езабелю за муром Езреелевим:

²⁴ Хто в Ахаба в городі вмере, того пожруть пси; хто ж на полі вмере, того птаство піднебесне пожирати ме.

²⁵ Нікого ще такого не було, як Ахаб, щоб оддавався так, чинити противне перед Господом, а до того підводила його жінка його Езабелю.

²⁶ Він виробляв над усяку міру гидке, ходючи слідом за ідолами, зовсім так, як чинили Аморії, що їх Господь вигубив зперед очей синів Ізраїлевих.

²⁷ Почувши ж Ахаб сі слова, роздер на собі одержу, надів волосяне веретище на тіло й постив, і спав у веретищі й ходив, звисивши голову.

²⁸ І прийшло слово Господнє до Ілії Тесбія, таке:

²⁹ Чи постеріг еси, як упокорився Ахаб передо мною? Що він впокорився передо мною, не дам лихий годині прийти за його віку; в дні сина його нашла горе на дом його.

22

¹ Проминуло три роки й не було війни між Сириєю й Ізраїлем.

² У третьому ж році прибув Йосафат, царь Юдин, до царя Ізраїльського.

³ (А промовив був царь Ізраїльський до своїх слуг: Чи ви знаєте, що Рамот Галаадський до нас належить? Ми же мовчимо, замість щоб одняти його у царя Сирийського.)

⁴ І сказав він Йосафатові: Пійдеш зо мною на війну проти Рамоту Галаадського? І відказав Йосафат цареві Ізраїльському: Я хочу те, що й ти; мій люд як твій люд, мої коні як твої коні.

⁵ І сказав Йосафат цареві Ізраїльському: Поспитай перше, що казати ме про те Господь.

⁶ І зібрав царь Ізраїльський пророки, до чотирох сот чоловіка, і спитав їх: Чи йти мені проти Рамоту в Галааді на війну, чи занехати се? Вони відказали: Йди, Господь оддасть їх на поталу цареві.

⁷ Йосафат же каже: Чи нема тут ще й пророка Господнього, щоб нам через його поспитати Господа?

⁸ Царь же Ізраїльський відказав Йосафатові: Є ще один тут такий, щоб через його можна поспитати в Господа, та я не люблю його, бо нічого доброго мені не пророкує, а тільки лихе — се Михай Емблаєнко. Йосафат же каже: Не говори так, царю.

⁹ І покликав царь Ізраїльський одного скопця й повелів: Йди скоро по Михай Емблаєнка.

¹⁰ Тим часом царь Ізраїльський й Йосафат, царь Юдейський, одягнені в царські ризи, сиділи на площі в воротях Самарії, кожен на престолі свійому, а всі пророки віщували перед ними:

¹¹ (Один з них) Седекія Хенааненко зробив собі залізні роги та й каже: Так говорить Господь: Сими виколеш ти Сирийців, поки їх не вигубиш.

¹² І всі пророки віщували так само й мовляли: Йди на Рамат у Галааді, пощастить тобі, Господь подасть його на поталу цареві.

¹³ Посланець же, що пійшов кликати Михею, каже йому: Знай, що пророки в один голос віщують цареві добро, нехай же й твоє слово пристає до гурту, віщуй і ти добро.

¹⁴ Михея ж відказав: Так певно, як Господь живе, тільки те, що глаголати ме Господь мені, казати му.

¹⁵ Як прийшов же він до царя, питає в його царь: Михею! чи нам йти війною на Рамат Галаадський, чи се занехати? І відказав йому той: Йди, буде вдача тобі, й Господь оддасть його в руки цареві.

¹⁶ Царь же промовив до його: Ще раз і ще раз закликаю тебе, щоб ти мені в ім'я Господнє нічого не говорив, тільки правду!

¹⁷ І сказав він: Я бачу всього Ізраїля розсипаного по горах, наче вівці, що нема в їх пастуха. І каже Господь: Нема в їх пана; нехай байдужно вертається кожен додому.

18 І сказав царь Ізраїлів Йосафатові: Чи не казав же я тобі, що він не віщує мені нічого доброго, тільки лихе?

19 І каже (Михея): Вислухай же слово Господнє: Я бачив Господа сидячого на престолі своїм у всі війська небесне стоїть праворуч і ліворуч його;

20 І промовив Господь: Хто підманив би Ахаба, щоб двинув у поле та й поліг під Рамотом у Галааді? І сей говорив так, а той інакше.

21 Тоді виступив один дух, став перед Господом та й каже: Я підманю його. Господь же спитав: Чим?

22 І відказав (дух): Я вийду та й зроблюсь духом ложним в устах його пророків. Господь же сказав: Ти зробиш те й підманиш його; йди й вчини так.

23 Оце ж Господь, як бачиш, вложив ув уста всім твоїм пророкам ложного духа; тим часом як Господь недобре про тебе виповів.

24 І приступив Седекія Хенааненко, ударив Михея по щоці та й каже: Як то — чи ж від мене відойшов дух Господень, щоб говорити в тобі?

25 Михей же промовив: Ти знаєш про се того дня, як бігати меш із однієї комірки в другу, щоб сховатись.

26 Царь же Ізраїлів повелів: Возьміте Михея й одведіте його до Амона, городського начальника, та до Йоаса царевича,

27 І з'ясить: Так говорить царь: Посадіть його в темницю та давайте йому хліба скупю й води скупю, покіль я щасливо вернусь.

28 І промовив Михей: Коли вернешся щасливо, так не Господь говорив через мене. І сказав: Слухай, увесь народе!

29 От і двинув царь Ізраїльський з Йосафатом, царем Юдейським, на Рамот у Галааді.

30 І каже царь Ізраїльський Йосафатові: Я переодягнусь та й пійду до бою, ти ж будь у своїй царській одежі. І переодягнувся царь Ізраїльський та й виступив до бою.

31 Царь же Сирийський повелів трийцятьом і двом отаманам своїх боєвих колесниць: Не вдаряйте ні на простого, ні на знатного, тільки на одного царя Ізраїльського.

32 Отамани колесниць, побачивши Йосафата, подумали: Се мабуть царь Ізраїльський, й навернувши, вдарили на його, й закричав Йосафат.

33 Скоро ж отамани колесниць постерегли, що се не царь Ізраїльський, одвернули від його.

34 Один же чоловік напаяв лука та й пустив навмання стрілу й пострілив царя Ізраїльського між легкими й жолудком. І повелів він своєму візникові: Одвертай та вивозь мене з боєвого натовпу, бо мене поранено.

35 Та битва того дня щораз більш закипала, й царь стояв у колесниці проти Сирийців, і вечером умер; кров із рани стікала в колесницю.

36 І загукали під захід сонця в війську: Кожен, вертайсь у свій город і в свою землю!

37 І вмер царь, і привезли його в Самарию та й поховали царя в Самарії.

38 Як обмивали ж колесницю в ставу, лизали собаки кров його, а блудниці купались у їй, по слову, що глаголав Господь.

39 Прочі дії Ахаба, й про се, що він чинив, і про будинок із слонової кості, що збудував, і про всі городи, що він утверджував, — про се сказано в літописній книзі царів Ізраїлевих.

40 І спочив Ахав із батьками своїми, а син його Охозія став намість його царем.

41 Йосафат Асенко став царем у Юдеї у четвертому році Ахаба, царя Ізраїльського.

42 Трийцять і п'ять год було віку Йосафатового, як зробився царем, а двацять і п'ять год царював у Єрусалимі. Матір його звали Азуба Салаїлівна.

43 І ходив він усе дорогою батька свого Аси, не звертав з неї та чинив те, що Господеві до вподоби.

44 Тільки висот не поруйновано, й все ще жертував і кадив люд на висотах.

45 І держав Йосафат мир із царем Ізраїлевим.

46 Інші діла Йосафатові, його хоробрі дії, й як він воював, се прописано в книзі літописній царів Юдиних.

47 Вигубив іще з землі останки блудників, що з часів отця його Аси зіставались.

48 Не було ж тоді царя в Едомі; наказний (намісник) був за царя.

49 Йосафат побудував був і кораблі на морі, щоб ходити в Офир і привозити золото; та вони не дійшли, бо порозбивались ув Езійон-Габері.

50 Казав тоді Охозія Ахабенко Йосафатові: Нехай мої люде з твоїми людьми плывуть на кораблях. Йосафат же не схотів.

51 І почив Йосафат з своїми отцями й поховано його коло отців його в Давидовому городі, предківському. А син його Йорам зробився царем намість його.

52 Охозія Ахабенко зробився царем у сімнадцятому році Йосафатовому, царя Юдиного, й царював два роки над Ізраїлем в Самарії.

⁵³ І чинив він те, що було Господеві не до вподоби, й ходив дорогою батька свого й дорогою матері своєї й дорогою Еробоамовою Набатенковою, що доводив Ізраїля до гріхів.

⁵⁴ І служив він Баалові, й вбоготворяв його, й запалював гнів Господа, Бога Ізрайлевого, так само, як і батько його чинив.

ДРУГА КНИГА ЦАРІВ.*

¹ По смерті Ахабовій відпали Моабії від Ізраїля.

² Охозія впав був через грату в своїй верхній світлиці в Самарії та занедужав; і послав він послы й повелів їм: Ійдіте, поспитайте в Беел-Себула, Екронського бога, чи я одужаю з цієї недуги моєї?

³ Ангел же Господень сказав до Ілії Тесбїя: Ось ійди лишень зустріч послам царя Самарійського та й промов до них: Хиба в Ізраїлі та нема Бога, що ви йдете питати в Беел-Себула, Екронського бога.

⁴ За се ж, тако глаголе Господь: Із постелі, що ліг еси на її, ти вже не встанеш, а мусиш умерти. І пійшов Ілия (і сказав їм).

⁵ І вернулись послы, а він питає: Чому ви вернулись?

⁶ Відказують йому: Вийшов зустріч нам чоловік; та й сказав нам: Вернітесь до царя, що вас послав і скажіть йому: Хиба в Ізраїлі та нема Бога, що ти посилаєш питати в Беел-Себула, Екронського бога? За се не встанеш ти з постелі, що ліг на її, а мусиш умерти.

⁷ І питає їх: Який собою той чоловік, що вийшов зустріч вам і сказав таке вам?

⁸ Відказали йому: Чоловік той цілий волохатий, а чересла підперезані шкуряним поясом. І каже він: Се Ілия Тесбій.

⁹ І послав до його полусотника з його півсотнею. Сей прийшов до його, а він седів на верху на горі, й промовив до його: Чоловіче Божий, царь повеліває: зійди з гори.

¹⁰ Ілия ж відказав і промовив до полусотника: Коли я чоловік Божий, так нехай зійде з неба огонь та й пожере тебе й твою полусотню. І зійшов із неба огонь і пожер його й його півсотню.

¹¹ І послав царь другого отамана над півсотнею вкупі з його півсотнею. Той прийшов та й каже: Чоловіче Божий, так говорить царь: зійди скоренко вниз.

¹² Ілия ж відказав і рече йому: Коли я чоловік Божий, нехай спаде огонь із неба й пожере тебе й твою півсотню. І спав огонь Божий з неба та й пожер його й його півсотню.

¹³ Тоді послав ще третього отамана над півсотнею вкупі з його півсотнею. Пійшов той, й як прийшов, упав навколїшки перед Ілією та й промовив, благаяючи: Чоловіче Божий! не погорди душею моєю й душами сих пятьдесятьох рабів твоїх.

¹⁴ Ось бо упав огонь із неба й пожер обох перших отаманів над півсотнями; тепер же душа моя не буде погорджена перед тобою.

¹⁵ І рече ангел Господень до Ілії: Ійди з ним, не лякайся його. І встав і пійшов із ним до царя.

¹⁶ І сказав йому (цареві): Так глаголе Господь: За те, що ти послав послы, щоб вони поспитали в Беел-Себула, бога Екронського, — наче б в Ізраїлі не було Бога, щоб питати про слово його, ти не зійдеш із постелі, що ліг на її, а мусиш умерти.

¹⁷ От і вмер він по слову Господньому, що проказав Ілия; а брат його Йорам став царем намість його — у другому році Йорама, сина Йосафатового, царя Юдейського, бо в його не було сина.

¹⁸ Проче про Охозію, що він чинив, те прописано в книзі літописній царів Ізраїлевих.

2

¹ Того часу, як Господь схотів взяти Ілію у вихрі на небо, йшов Ілия з Елисеєм із Галгалу.

² І сказав Ілия до Елисея: Зостанься тут, бо Господь послав мене в Бетель. Та Елисей відказав: Так певно, як Господь живе, не покину тебе. От і пійшли вони в Бетель.

³ І повиходили сини (ученики) пророцькі, що були в Бетелі, до Елисея та й кажуть йому: Чи знаєш, що Господь сьогодні вознесе пана твого над головою твоєю? Відказав він: І я се знаю; мовчіть!

⁴ І рече йому Ілия: Елисею, зостанься тут, бо Господь посилає мене в Ерихон. Він же відказав: Так певно, як Господь живе, й так вірно, як ти живеш, я не покину тебе. От і пійшли вони в Ерихон.

⁵ І повиходили сини пророків, що були в Ерохоні до Елисея, та й промовили до його: Чи знаєш, що Господь сьогодні вознесе твого пана над головою твоєю? Відказав він: І я се знаю; мовчіть!

⁶ І рече Ілия до його: Зостанься ж тут, бо Господь послав мене на Йордань. Він же відказує: Так певно, як Господь живе, й як ти живеш, не покину тебе! От і пійшли вони обидва.

⁷ Пятьдесять же чоловіка синів пророцьких пійшли на бік та й стояли оддалеки їх, вони ж оба станули над Йорданню.

⁸ І взяв Елия гуню свою, згорнув її та й ударив по воді, й розступилась вода на обидва боки, так що вони обидва перейшли по сусі.

⁹ Як перейшли, промовив Ілия до Елисея: Проси, що тобі вчинити, перш ніж буду взятий від тебе. Відказав Елисей: Нехай би у мені було удвоє духа, що в тобі.

* :

: Зветься також: Четверта книга царів.

¹⁰ І сказав той: Важкого просиш. Та коли бачити меш, як я буду взятий від тебе, так воно й станеться; коли ж не побачиш, то не станеться.

¹¹ Тим часом, як вони в такій розмові йшли далій, з'явилась несподівано поломяна колесниця з поломяними кіньми. Вони їх розлучили, й понесли Ілію в бурі на небо.

¹² Вбачаючи се, Елисей закричав: Батеньку мій, батеньку! ой колеснице Ізрайлева й візнице його! Та не бачив його більш. І вхопив одежу свою та й роздер надвое.

¹³ І підняв Іліїну гуню, що впала з його, й вернувся та й став на березі Йордані.

¹⁴ І взяв гуню Іліїну, що з його впала, й вдарив нею по воді, та вода не розступилась. І сказав він: Де ж є Бог Іліїн? І вдарив вдруге по воді, й вона розступилась сюди й туди, й перейшов Елисей.

¹⁵ І побачили сини пророків, що були в Ерихоні навпроти, та й промовили: Дух Іліїн опочив на Елисеї. І пішли зустріч йому, й вклонились перед ним до землі;

¹⁶ І промовили до його: Ось у нас тут, у твоїх рабів, пятьдесят кріпких мужів; нехай йдуть та шукають пана твого; може дух Господень заніс його та покинув на котрій горі, або на якій долині. Він же сказав: Не посилайте.

¹⁷ Як же вони всилувались аж надто, сказав він: То посилайте. І послали вони пятьдесят чоловіка, й шукали три дні, та не знайшли.

¹⁸ І вернулись до його, покіль він гаявся у Ерихоні. І сказав їм: Чи я ж вам не казав, щоб не ходили?

¹⁹ І казали міські люде Елисеєві: Гарний видом сей город, як сам бачиш, добродію, та вода непогожа, й земля не родить.

²⁰ І промовив він: Принесіть мені нову посудину й вкиньте соли туди. Як же ж вони принесли,

²¹ Пійшов він до криничаного жерела, вкинув соли, й рече: Так говорить Господь: Я зробив сю воду здоровою, тепер уже не буде від неї ні смерті, ні невроджаю.

²² Так і зробилась вода погожою по сей день, по слову, що промовив Елисей.

²³ Звідти ж пішов він у Бетель. Як же він йшов дорогою, повибігали малі діти з городу та й сьміялись із його, покилюючи: Ходи лисий, ходи лисий!

²⁴ Він же обернувся і, побачивши їх, прокляв їх імям Господнім. І вийшли дві ведмедиці з гаю та й роздерли сорок і двое дітей.

²⁵ Звідти подався він на Кармель-гору, а відсі вернувся в Самарію.

3

¹ Йорам Ахабенко зробивсь царем Ізрайлевим у Самарії у вісімнайцятomu році Йосафатовому, царя Юдиного, та й царював дванайцять год.

² І чинив він таке, що було Господеві не до вподоби, однакже не так, як його батько й мати, бо він звалив стовпи Баалові, що поставляв отець його;

³ Та все ж держався він твердо гріхів Еробоама Набатенка, що доводив до них Ізраїля, і не покидав їх.

⁴ Меса ж, царь Моабіїв, мав великі стада й вистачав цареві Ізрайлевому раз-по-раз по сотні тисяч овець і по сотні тисяч баранів із рунами.

⁵ Як же вмер Ахаб, відпав царь Моабійський від царя Ізрайлевого.

⁶ І вирушив царь Йорам того часу з Самарії та й перегледів усього Ізраїля;

⁷ А Йосафатові, цареві Юдиному, повелів з'ясити: Царь Моабіїв одпав од мене; чи не схочеш йти зо мною воювати Моабіїв? Той відказав: Добре! Як ти, так і я; як твій люд, так і мій; як твої коні, так і мої коні.

⁸ І питає він: По якій дорозі двинемо? Відказав: По дорозі через степ Едомський.

⁹ От і двинули царь Ізраїлів, царь Юдейський і царь Едомський, і йшли вони обходом сім день, і не стало води війську й скоту, що йшов за ними.

¹⁰ І промовив царь Ізраїлів: Ой лишенько! скликав Господь сі три царі до купи, щоб їх подати Моабові на поталу.

¹¹ Йосафат же каже: Чи нема тут якого пророка Господнього, щоб нам поспитати Господа через його? І відказав один ізміж слуг царя Ізрайлевого: Є тут Елисей Сафатенко, що (вслуговуючи) подавав Ілії воду на руки.

¹² І каже Йосафат: У сього є слово Господнє. От і пішли до його царь Ізраїльський, та Йосафат, та царь Едомський.

¹³ Елисей ж сказав цареві Ізрайлевому: Що між мною й тобою? Иди до пророків отця твого та до пророків матері твоєї. Царь же Ізраїлів каже йому: Чи вже ж Господь скликав сі три царі, щоб їх подати Моабові на поталу?

¹⁴ І рече Елисей: Так певно, як живе Господь Саваот, що в його службі стою, коли б я не вважав на Йосафата, царя Юдиного, так на тебе я б не споглянув і не позирнув.

¹⁵ Тепер же покличте мені грача на гуслах. І як той дзвонив у струни, найшла на його рука Господня.

¹⁶ І він промовив: Тако глаголе Господь: Копайте по сій долині рови за ровами;

¹⁷ Так бо глаголе Господь: Не бачити мете ні вітру, ні дощу, а ся долина сповниться водою, так що й ви й скотина ваша пити мете;

¹⁸ Та се ще мала річ у Господа: він подасть вам і Моабіїв на поталу,

¹⁹ І ви збудите всі утверджені городи й всі головні городи, позрубуєте всі плодючі дерева, позабиваєте всі криничні джерела, й всяке добре поле попсуєте каміннем.

²⁰ І ось на завтра уранці, о тій добі, як приносять хлібову жертву, ринула разом вода дорогою Едомською, й земля сповнилась водою.

²¹ Як довідалися ж Моабії, що царі наступають їх воювати, то й скликали всіх, що годилися до зброї, та й усталились на границі.

²² Уранці ж рано, як сонце заблисло над водою, показалась Моабіям вода червоною наче кров.

²³ І гукали вони: Се кров! Певно царі вдарили один на одного та й зробили різанину проміж себе. Нуже тепер на здобич, Моабії!

²⁴ І наблизилися до Ізраїльського табору. І вирушили Ізраїлитяне та й ударили на Моабіїв так, що ті кинулись навтеки перед ними; вони ж усе вганяли за ними та й побили Моабіїв.

²⁵ І поруйнували городи, усе ж добре поле попсували, кидаючи кожен чоловік по каменеві, й позабивали всі водяні джерела, та й повирубували все плодюче дерево, так що тільки камінне осталося в Кир-Харешеті. А пращовики обступили та й зруйнували його.

²⁶ І побачив царь Моабійський, що мусить полягти в бою, й взяв із собою сімсот чоловіка озброєних мечами, щоб пробитись до царя Едомського; та не вдалось їм се.

²⁷ І взяв він свого перворідня, що мав царювати після його, та й приніс його у всепалення на мурі. Се роздратувало так Ізраїля, що вони відступились від його та й вернулись у свою землю.

4

¹ Одна з жінок синів пророцьких, голосючи, промовила до Елисея: Мій муж, твій раб, умер, а ти знаєш, що він, твій раб, був богобоязний по всяк час; тепер же прийшов позичальник і хоче мого обох хлопців забрати в невольники.

² Елисей відказав їй: Що ж маю тобі вчинити? Скажи мені, що в тебе є в господі? Вона сказала: Нема нічого в твоєї служебки в хатині, як олійна посудина, а в їй трошки олії.

³ І сказав він: Ійди, напозичай порожнього посуду по всіх сусідах твоїх, та назбирай не трохи;

⁴ Тоді ввійдеш, позасовуєш двері позад себе й синків твоїх та й наливати меш в кожну посудину, а котра буде повна, відстав на бік.

⁵ І пійшла вона від його та й засунула за собою й за синками своїми двері; вони їй подавали, а вона, знай, наливала.

⁶ Як же посуду були вже повні, каже синові своєму: Подай ще посудину. Відказує він: Нема більш посудини. І не текло більш олії.

⁷ Як же пійшла вона й оповідала се Божому чоловікові, сказав він їй: Иди, продай олію та й заплати твою позичку, а з останку жити меш сама й сини твої.

⁸ Одного дня прийшов Елисей в Сунам. Там жила багата жінчина, й запросила його, в неї трапезувати. От він що-разу, як ійде було мимо, заверне туди попоїсти.

⁹ І каже вона раз чоловікові: От я постерегаю, що сей Божий чоловік, що попри нас проходить, є святий.

¹⁰ Змуруймо ж невеличку верхню світилицю та й поставмо йому там ліжко, стола, стільчика й каганець, щоб, як зайде коли, так і притулився там.

¹¹ Одного дня прийшов він ізнов, і зайшов у верхню світилицю та й відпочивав там;

¹² І звелів слугі своєму Гезієві: Поклич сюди тую Сунамійку. І покликав той її, й прийшла вона до його.

¹³ І звелів йому: Скажи лишень їй: Оце ти так дбаєш про нас; що ж би вчинив я про тебе? Може треба перемовитись за тебе з царем або з гетьманом? Та вона відказала: Ні, я живу собі серед мого люду.

¹⁴ І спитав він: Що ж би таке про неї вчинити? Відказав Гезій: Та ось, сина в її нема, чоловік же її старий.

¹⁵ І звелів він: Поклич її ближче. Той кликнув її, й ввійшла вона в двері.

¹⁶ І сказав він: Через рік о сім часі держати меш на руках синка. Вона ж каже: Ой ні, добродію, чоловіче Божий! не обманюй служебки твоєї!

¹⁷ І завагоніла жінчина й породила о тім часі другого року сина, як заповів їй Елисей.

¹⁸ Як же хлопчик підріс, пішов одного дня до батька свого до жінок:

¹⁹ І кволиться батькові своєму: Голова моя, голова болить! Той же звелів слугі: Одведи його до матусі.

²⁰ І взяв той хлопа та й одвів до матері. І сідло воно до самих обід на колінах у її, й вмерло.

²¹ І пійшла вона, положила його в Божого чоловіка на постелі, зачинила двері й пійшла;

²² І кликнула чоловіка свого й каже: Пошли до мене которого слугу з ослицею, поїду хутко до чоловіка Божого, та зараз і вернусь.

²³ Він же каже: Чого тобі до його? Хиба сьогодні новомісяччє, чи субота? Та вона відказала: Дарма, таки пійду.

²⁴ Осідлавши ослицю, звеліла слугі: Веди й іди. Не гай мене в дорозі, докіль не скажу.

²⁵ От і поїхала та й прибула до чоловіка Божого на Кармель-гору. Як же загледів її чоловік Божий оддалік, сказав слугі своєму: Та се ж Сунамійка!

²⁶ Біжи зараз їй зустріч та поспитай: Чи все гаразд у тебе? Чи все гаразд у чоловіка? Чи гаразд із хлопям? Відказала вона: Гаразд.

²⁷ Як знялась вона на гору до чоловіка Божого, обняла йому ноги. І приступив Гієзій, щоб одвести її. Чоловік же Божий сказав: Лиши її, бо вона тяжко сумна, а Господь потаїв се від мене й не обявив мені.

²⁸ І каже вона: Чи я ж прохала сина в мого добродія? Чи я ж бо не казала: Не обманюй мене?

²⁹ І звелів Гієзеві: Підпережи чересла твої, возьми палицю мою в руку та й іди. Коли зустрінеш кого, не вітай його, а коли хто вітати ме тебе, не дякуй! та й положи палицю мою на лице хлопяткові.

³⁰ Мати ж хлопчикова промовила: Як певно, що Бог живе, й як певно, що ти живеш, я не покину тебе! Тоді метнувся він і пішов слідом за нею.

³¹ Гієзій же випередив їх, та й положив палицю на лице в хлопятка. Та не було ні голосу ні слуху. І вернувся зустріч йому й з'ясував: Хлопчє не прокинулось.

³² Як же ввійшов Елисей в господа, знайшов хлопятко мертве — лежить у його на постелі.

³³ І ввійшов він, засунув двері від їх, та й молився Господеві;

³⁴ Тоді нахилився над хлопятком, і притулив уста свої до його уст, очі свої до його оченят і руки свої до його рученят, та й пригорнувся до його, й огрілось тіло в хлопятка.

³⁵ І знявся ізнов, походив по сьвітлиці сюди й туди, підойшов та й схилився над ним. І чхнуло хлопчє сім раз, та й розкрило оченята хлопятко.

³⁶ І кликнув тоді Гієзія й звелів: Поклич сюди Сунамійку. І як увійшла покликана, сказав він: Возьми синка твого.

³⁷ І приступила вона й упала йому в ноги та й уклонилась до самого долу; тоді взяла синка свого й вишла.

³⁸ Елисей же пішов знов у Галгал. А була тоді голоднеча в тій землі; ученики пророцькі сідли перед ним. І звелів він слугі своєму: Постав найбільшого казана та й звари юшку синам пророцьким.

³⁹ І пішов один у поле, щоб назбирати зела, й знайшов дику вючу ростину, нарвав із неї овочів повну одєжину, й прийшов та й накришив їх в котел з юшкою, бо вони не знали їх.

⁴⁰ І налили їм їсти; та скоро вони покушали юшки, закричали, кажучи: Смерть у казані, чоловіче Божий! і не змогли їсти.

⁴¹ Він же сказав: Принесіть лишень борошна сюди. І всипав муку в казан та й звелів: Наливай людям, нехай їдять. І не було вже нічого шкідного в кітлі.

⁴² Прийшов чоловік із Баал Салиси та й приніс чоловікові Божому первоплід хліба — двайцять ячмінних боханців і стовченого зерна в саквах. І звелів Елисей: Дай людям, нехай їдять.

⁴³ Слуга ж його відказав: Що тут класти перед сотнею чоловіка? Він же каже: Дай людям, нехай їдять, так бо говорить Господь: Їсти муть, та ще й зостанеться.

⁴⁴ І положив перед ними, й їли вони, ще й зісталось, по слову Господньому.

5

¹ Неєман, гетьман царя Сирийського, був великим чоловіком у свого пана й високо поважаний, бо через його дарував Господь побіду Сирийцям; і був він чоловік хоробрий, але прокажений.

² Раз у поході зайняли Сирийці дівчинку з землі Ізраїльської в полонь, і вона служила у супруги Неєманові.

³ І сказала вона своїй пані: Ой коли б мій пан та побував у пророка, що в Самарії, той вигоїв би його з прокази.

⁴ І пішов він до свого пана та й переказує йому: Так і так говорить служебка, що з землі Ізраїльської.

⁵ І каже царь Сирийський: Ййди, та побувай у його, а я пішлю письмо до царя Ізраїльського. От і вибрався він і взяв із собою десять талантів срібла, шість тисяч секлів золота й десять перемін одєжі;

⁶ І передав цареві Ізраїльському лист, а в йому стояло: Як прийде сей лист до тебе, так знай, послав я до тебе слугу мого Неємана, щоб ти вигоїв його з прокази.

⁷ Як прочитав царь Ізраїльський письмо, так роздер на собі одєжу та й каже: Хиба ж я Бог, що робить і мертвими й живими, що він мені приказує, вигоїти чоловіка з його прокази? Тепер вам явно, як він шукає зацепки!

⁸ Скоро ж довідався Елисей, чоловік Божий, що царь Ізраїльський роздер одіж на собі, послав до царя й велів сказати йому: Нашо роздер еси одіж на собі? Нехай лиш прийде до мене, так знати мете, що в Ізраїлі є пророк.

⁹ От і прибув Неєман із кінями своїми й колесницею перед ворота господи Елисеїної.

¹⁰ І вислав Елисей слугу до його й звелів сказати: Йди та викупайся сім раз у Йордані, так тїло твоє знов посьвіжіє й будеш чистим.

¹¹ Неєман розгнівався та й відойшов із словами: А я думав, що він до мене вийде й, приступивши, призове ймя Господа, Бога свого, й доторкнеться рукою своєю прокази та уздоровить мене.

¹² Чи то ж ріки Дамаські, Абана та Фарфар не кращі, ніж води в Йордані? Хиба ж мені не можна було б викупатися у них та й очиститись? От і одвернувся й відойшов в гніві.

¹³ І приступили слуги його й промовили до його словами: Коли б тобі, батеньку, пророк наказав зробити що важке, так хиба ж ти не зробив би? А надто, коли він тобі сказав: Викупайся, так будеш чист.

¹⁴ І пійшов він та й викупався сім раз у Йордані, поринаючи, як звелів чоловік Божий, й осьвіжіло тїло його, як у молодого хлопця, і він очистився.

¹⁵ І вернувся він із усіма супровідниками своїми до чоловіка Божого, а прибувши, приступив перед його та й каже: Знай, тепер я зрозумів, що нема Бога на всій землі, тільки в Ізраїлі. Прийми ж гостинець від слуги твого.

¹⁶ Він же каже: Так певно, як живе Господь, що стою в його службі: не прийму нічого! І хоч той намагався, щоб узняв, він затявся брати.

¹⁷ І сказав Неєман: Коли не хочеш, так нехай мені, слугі твому, дадуть землі, скільки зможуть повезти два мули, бо твій раб із сього часу не приносить ме ні всепалення, ні іншої жертви ніяким іншим богам, тільки Господеві.

¹⁸ Та в одному тільки нехай Господь вибачить кметеві твому: коли мій пан пійде в Риммонів храм, щоб там помолитись, і обіпреться при тому на мою руку, так що з ним і я припаду 'к землі в Риммоновому храмі, так нехай Господь вибачить у тому твому кметеві.

¹⁹ Він же рече йому: Йди з упокоєм. І відїхав той від його, та й уїхав невелику просторонь дороги;

²⁰ Аж ось сказав (собі) слуга Елисея, Божого чоловіка: Ощаджував мій пан сього Сирийця Неємана та й не прийняв того, що він привіз. Так певно, як живе Господь, мушу наздогнати його та й випрошу що небудь.

²¹ От і побіг Гіезій нагонця за Неєманом. Неєман же, постерігши, що він біжить, скочив із колесниці зустріч йому та й питає: Чи все гаразд?

²² Відказав той: Усе. Послав мене пан мій і звелів сказати тобі: Саме прийшло до мене з Ефраїмових гір двоє молодиків із синів пророцьких; тож дай про їх талант срібла та дві переміни одежі.

²³ І відказує Неєман: Зроби мені ласку й возьми два таланти! Та й упросив його й заявив два таланти срібла в два мішки й дві переміни одежі та й оддав те двом слугам своїм, і понесли вони поперед його.

²⁴ Дійшовши ж він до узгірря, узняв (все) од них, сховав у господі й одпустив людей, і вони відійшли.

²⁵ Як же він увійшов до свого пана, спитав Елисей: Звідки, Гіезію? Він відказав: Твій кміть не виходив нікуди.

²⁶ Він же рече йому: Хиба дух мій не був при тому, як вернувся назустріч тобі той чоловік із своєї колесниці? Оце ж ти здобув гроші, й здобув одіж, щоб закупити олівні сади, виноградники, вівці, воли, раби й рабині;

²⁷ Але ж і проказа Неєманова вчепиться тебе й твоїх потомків по вічні часи. І вийшов він од його, побілівши, як сніг, від прокази.

6

¹ І сказали пророцькі сини (ученики) Елисеєві: Як бачиш, місце, де живемо при тобі, нам потісне;

² Пійдемо лишень на Йордань, і нехай там кожен візьме по дереву, щоб спорядити нам місце, й осістись на йому. А він сказав: йдїть.

³ Один же між ними просить: Зроби нам ласку, йди з кметями твоїми. І сказав він: Добре! йду з вами.

⁴ От і пійшов із ними. Як же дійшли до Йордані, почали рубати дерево.

⁵ Тим часом як один рубав деревину, упала сокира його з топорича в воду. І крикнув він: Ой добродію! а вона ж позичена.

⁶ Чоловік же Божий рече: Де вона впала? Як же показав йому місце, вирубав він ціпок, кинув туди, й ось сокира сплила.

⁷ Він і каже: Лови! той простяг руку й взяв її.

⁸ Царь Сирийський вирушив війною проти Ізраїлитян і перемовлявся із слугами своїми та й сказав їм: У тому а тому місці заляжемо залягом.

⁹ Чоловік же Божий, послав до царя Ізраїльського сказати: Остерігайся проходити тим місцем, бо там залягли Сирийці.

¹⁰ І послав царь Ізраїльський на те місце, що вказав йому чоловік Божий. І так остерегав його що-разу, й він устерігся там, де вказано, не раз та й не два.

¹¹ І строжилося серце царя Сирийського про сю річ, і скликавши свої слуги, каже їм: Чи не виказали б ви мені, хто мене зраджує цареві Ізраїлевому?

¹² І відказав один ізміж слуг його: Ні, пане мій, царю; тільки пророк Елисей, що в Ізраїлі, переказує цареві Ізраїльському й ті слова, які ти промовиш ув опочивній світлиці.

¹³ І повелів він: Ійдіте та дивіться, де він, щоб мені послати та й піймати його. Як же сказано йому: Він у Дотаїмі,

¹⁴ Послав туди коні й колесниці й потужню купу військову. Пійшли вони в ночі та й обняли город.

¹⁵ Уранці рано встав слуга чоловіка Божого й вийшов, аж се облягла військова купа з кіньми й колесницями навкруги місто. І каже йому слуга його: Ой горе, паноньку! що нам оце почати?

¹⁶ Він же сказав: Не лякайся, бо тих, що з нами, більш, ніж тих, що з ними.

¹⁷ І моливсь Елисей й промовляв: Господи! відкрий йому очі, щоб він бачив! І відкрив Господь служі очі, й вбачав він, як гора навкруги Елисея була заповнена кіньми й поломяними колесницями.

¹⁸ Як же Сирийці двинули проти його, моливсь Елисей Господеві й промовляв: Удар же сих людей сліпотю! І вдарив їх сліпотю, як моливсь Елисей.

¹⁹ І рече їм Елисей: Се не та дорога й не той город; ійдіте за мною, так я приведу вас до того чоловіка, що ви шукаєте. І привів їх у Самарию.

²⁰ Як тільки ж прийшли вони в Самарию, рече Елисей: Господи! відкрий їм очі, щоб вони бачили. І відкрив їм Господь очі, й вони побачили себе в середині в Самарії.

²¹ Як же побачив їх царь Ізраїлів, питає в Елисея: Чи мені їх вистинати, батьку?

²² Він же відказав: Не вбивай їх. Хиба ти заповниш їх мечем твоїм і луком твоїм, щоб їх убивати? Поставай перед ними їду та воду, нехай їдять і пють, а тоді нехай ійдуть до свого пана.

²³ І звелів наготувати їм великий пир, і як вони понаїдались і понапивались, відпустив їх, і пійшли вони до свого пана. З того часу не було нападу Сирийців на Ізраїль-землю.

²⁴ І сталось опісля, що царь Сирийський Бенадад постягав докупити всю військову силу свою та й двинув і обложив Самарию.

²⁵ І настала велика голоднеча в Самарії, й дійшло до такого скруту, що осляча голова стояла вісімдесять срібних секлів, а четвертина міри голубячого гною п'ять срібних секлів.

²⁶ Як вийшов раз царь Ізраїльський на мур, заголосола до його якась жінчина та й просить: Поможі мені, добродію мій, царю!

²⁷ Він же відказав: Коли тобі не допоможе Господь, так із чого я поможу тобі? з току, чи з вино-тискарні?

²⁸ І поспитав у неї царь: Що тобі треба? Відказала ж вона: Отта жінка говорила мені: Дай сина твого, щоб ми сьогодні з'їли його, а завтра з'їмо мого сина.

²⁹ От ми зварили мого сина та й ізїли, а як на другий день я сказала їй: Давай же сюди твого сина, щоб нам його з'їсти, то вона свого сина сховала.

³⁰ Як почув же царь, що жінчина таке говорить, роздер одержу на собі, й ходив по мурі, і бачив люд, що на тілі в його волосся веретиче.

³¹ І каже він: Нехай Бог учинить мені се й те, та ще й причинить, коли голова Елисеїна зістанеться сьогодні в його на плечах.

³² Як сів же Елисей в своїй хатині й значні люде сідли в його, післав царь від себе чоловіка. Перше ж ніж посланець дійшов до його, рече він значнім людям: А знаєте ви, що сей син душогубця послав до мене, щоб стягти мені голову? Гледіте ж, скоро посланець надійде, зачиніте двері та й не допустіть увійти, бо ось, чути вже тупання пана його за ним.

³³ Ще він промовляв до них, аж прибув царь до його та й каже: Бачиш, яке лихо від Господа! Чого ж іще мені визирати від Господа?

7

¹ Елисей же заговорив: Слухайте слово Господнє! Тако глаголе Господь: Завтра о сій добі міра пшеничної передньої муки буде в воротах в Самарії по одному секлеві, а дві мірі ячменю тоже по одному секлеві.

² І відказав лицар, що на його руку опирався царь, чоловікові Божому: Коли б Господь і отвори починив у небі, то й тоді як би воно могло статись? І відказав він: Побачиш своїми очима, та не їсти меш.

³ Було ж чотири чоловіка прокажених, за ворітьми, й мовляли вони один одному: Чого нам тут сидіти та дожидати смерті?

⁴ Коли поважимося увійти в город, байдуже, город опанувала голоднеча, й ми там померемо; зістанемося ж тут, мусимо й тутеньки померти. Тож ходімо в Сирийський табір. Зіставлять нас в живих, так жити мемо; а повбивають, ну, то й померемо.

⁵ От і піднялись у вечірньому мороці, щоб йти в Сирийський табір. Як же дійшли до краю Сирийського табору, не було там ні чоловіка.

⁶ Бо дав Господь так, що в Сирийському таборі стало чути тупання коней й гуркіт колесниць та великого війська, так що вони мовляли одно одному: Певно царь Ізраїлів понаймав царів Геттійських і царів Египецьких, щоб напасти на нас!

⁷ От і рушили та й побігли в омраці, й покинули свої намети й коні й осли — ввесь табір як стояв, та й повтікали, аби вихопитись із душею.

⁸ Як же ті прокаженні прийшли до краю табору, увійшли вони в один намет, їли й пили, нахпали срібла, золота й одежі та й вийшли, те поховати. Потім зайшли в другий намет, набрали й там та й поховали.

⁹ Далій же кажуть один одному: Не так ми зробимо: Сей день є днём доброї вісті. Коли мовчати мем, і до ясного ранку ждати мем, так нас обвинуватять. Пійдімо ж зараз та з'ясуємо про се в царській палаті.

¹⁰ Прийшовши до воріт, прикликали вони воротарів городських та й розповіли їм, кажучи: Ми подались були в Сирийський табір, та нема там ні чоловіка ані чути голосу людського, а тільки коні та осли попривязувані й намети, як були.

¹¹ І пішли воротарі та й передали вість в царську палату.

¹² І піднявся царь серед ночі й промовив до слуг своїх: Я вам скажу, що Сирийці проти нас урядили: Вони знають, що ми голодуємо; от і покинули табір, щоб сховатись в полі, та й думають: Як поведуться вони з міста, то захопимо їх живцем та й уломимось у город.

¹³ І відказав один ізміж його слуг: Нехай беруть п'ять коней, що ще позоставались в місті, (бо лиш стільки їх і є в цілій громаді Ізраїля, всі бо прочі обернено на харч), та пошлімо їх на провідки.

¹⁴ І взяли дві парі коней запряжених у колесниці й послав царь слідом за Сирийцями з наказом: Йдітьте й роздивіться.

¹⁵ І їхали вони аж до Йордані, аж ось уся дорога встелена одежою й зняряддєм, що покидали Сирийці в покvapних утеках. І вернулись посланці та й донесли про се цареві.

¹⁶ Тоді вийшов люд та й розграбив табір Сирийський, і була міра пшеничного борошна по секлеві, а дві мірки ячменю по секлеві, по слову Господньому.

¹⁷ Царь же поставив того лицаря, що на його руку опирався, доглядником у воротях; і роздав йому народ у воротях і він умер, як сказав чоловік Божий, коли говорив, як прийшов був до його царь.

¹⁸ А казав тоді чоловік Божий цареві так: Дві мірки ячменю стояти муть завтра о сій добі в Самарійських воротях один секель, а мірка лучшего борошна один секель;

¹⁹ Тоді лицарь відповів був чоловікові Божому: Коли б Господь і отвори починив у небі, то й тоді як би воно могло статись? І відказав йому: Побачиш своїми очима, та не їсти меш.

²⁰ Так і сталось йому, бо люд потолочив його в воротях, так що він і вмер.

8

¹ Елисей розмовляв з молодицею, що воскресив сина її, й рече їй: Збирайся й йди з твоїми домовниками звідсі та й зупинись денебудь, де зможеш, бо Господь нашле семилітню голоднечу на сю землю.

² Знялась тоді молодиця та й учинила по слову чоловіка Божого, й пішла з домовниками своїми звідти та й пробувала сім літ в Филістійській землі.

³ Як уплив же семей рік, вернулась молодиця з Филістійської землі та й прийшла просити царя про свою госпду й поля свої.

⁴ Царь же саме тоді розмовляв із Гізієм, слугою чоловіка Божого, та й каже: Роскажи ж мені про всі великі діла, які вчинив Елисей.

⁵ Тим часом, як він розказував цареві, що той мертвого оживив, появилась молодиця, що її сина він оживив, щоб шукати в царя помочі про свою госпду й поля. І каже Гізій: Пане мій, царю, оце й є та молодиця, а се її син, що Елисей воскресив його!

⁶ І поспитав царь у молодиці, а вона розказала йому. І дав їй царь одного дворака та й повелів йому: Гледи, щоб усе, що до неї належить, а до того й усю користь із її нив вернено їй з того часу, як покинула землю, аж по сей день!

⁷ І пішов Елисей у Дамаск, саме як Бенадад, царь Сирийський, лежав у недужі. Як же йому сказано: Прийшов сюди чоловік Божий,

⁸ Каже царь Азаїлові: Візьми з собою гостинці, йди зустріч Божому чоловікові та й поспитай через його в Господа, чи я одужаю з сієї недуги моєї.

⁹ І пішов Азаїл зустріч йому, взявши з собою гостинці, всякі дорожчі Дамаські, скільки сорок верблюдів могли понести, й, прийшовши, став перед ним та й промовив: Син твій Бенадад, царь Сирийський, послав мене до тебе поспитати: Чи одужаю я з сієї недуги моєї?

¹⁰ І відказав йому Елисей: Йди, скажи йому: Одужаєш, хоч Господь виявив мені, що він мусить умерти.

¹¹ І вдививсь (Елисей) в його, так що він аж занепокоївся, і заплакав чоловік Божий.

¹² І питає в його Азаїл: Чого ти плачеш, добродію? І відказав він: Бо знаю, яке ти лихо заподієш Ізраїлеві. Утверджені їх городи пустиш ти пожаром, а їх молодіж побеш мечем, дівтору їх пороздоптуєш, і вагітних жінок розтинати меш.

¹³ І відказав Азаїл: Хто ж такий раб твій, я, пес, щоб таке страшне чинити? І рече Елисей: Господь указав мені в тобі царя Сирийського.

¹⁴ От і пішов собі він од Елисея, а як прийшов до свого пана, питає сей: Що сказав Елисей? І відповів: Казав, що ти одужаєш.

¹⁵ На другий же день узяв він покривало, намочив його в воді та й розпростер на його лиці, і він умер, а Азаїл зробився намість його царем.

¹⁶ І спочив в пятому році Йорама Ахабенка, царя Ізрайлевого, царем Йорам, син Йосафатів, царя Юдиного.

¹⁷ Трийцять і два роки було віку його, як зробився царем, а царював вісім год у Єрусалимі.

¹⁸ І ходив він дорогою царів Ізраїльських, як чинив дом Ахабів, бо держав дочку Ахабову, й чинив те, що було Господеві не до вподоби.

¹⁹ Та Господь не хотів вигубити Юду задля раба свого Давида, бо він обітував йому дати світлоч в дітях його по всі часи.

²⁰ Під його царюванням визволились Едомії зпід верховоду Юдиного та й поставили царя над собою.

²¹ І двинув Йорам з усіма боевими возами під Заїр, і піднявся уночі та й побив Ідуміїв, що держали його в облязі, й їх начальників над колесницями, а люд повтікав додому.

²² Та відпали Едомії зпід верховоду Юдиного по сей день. Тоді ж відпала й Либна.

²³ Проче про Йорама й про все, що він творив, прописано в книзі літописній царів Юдиних.

²⁴ І спочив Йорам із батьками своїми й поховано його коло батьків його в Давидовому городі, а син його Охозія зробився царем намість його.

²⁵ У двадцятому році Йорамовому Ахабенковому, царя Ізрайлевого, настав царем Охозія, син Йорама, царя Юдейського.

²⁶ Двадцять і два годи було віку Охозієвого, як він став царем, а царював один рік у Єрусалимі. Матір його звалась Готолія, внука Амбрієва, царя Ізраїльського.

²⁷ І ходив він дорогою дому Ахабового, й чинив те, що було Господеві не до вподоби, як і дом Ахабів, бо був посвячений із домом Ахабовим.

²⁸ І двинув він із Йорамом Ахабенком на війну проти Азаїла, царя Сирийського, під Рамот у Галааді; та Сирийці поранили Йорама.

²⁹ І вернувся царь Йорам у Езреель, щоб вигоювати рани, що задали йому Сирийці в Рамоті, як воював із Азаїлем, царем Сирийським. І прийшов був Охозія Йораменко, царь Юдин, одвідати в Езреелі Йорама Ахабенка, бо він лежав у недужі.

9

¹ Пророк же Елисей покликав одного з учеників пророцьких та й повелів йому: Підпережи чересла твої, возьми сей олійний посудок із собою та й іди до Рамоту в Галааді;

² Прийшовши туди, відшукай там Егуя Йосафатенка, Намесієнка, й приступи та й вели йому вийти зсеред його товариства та й поведи його в середню світлицю;

³ Тоді візьмеш олійну посудину та й зллеш йому на голову й скажеш: Так глаголе Господь: Помазав я тебе в царі над Ізраїлем. Опісля відчини двері та й біжи, не гайся.

⁴ І пішов молодик, слуга пророків, у Рамот Галаадський.

⁵ Як же прийшов туди, сідло саме військове отаманне; і каже він: Маю щось тобі сказати, гетьмане. І спитав Егуй: Кому з усіх нас? Відказав той: Тобі, гетьмане!

⁶ І піднявся він і ввійшов у світлицю. Той же злив йому олії на голову та й каже: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Помазую тебе царем над Господнім народом, над Ізраїлем.

⁷ І вигубиш ти дом Ахабів, пана того, щоб я помстився за кров слуг моїх, пророків, і за кров усіх рабів Господніх (погибших) із руки Езабелиної;

⁸ І вигине весь дом Ахабів, і вигублю я в Ахаба й те, що до стіни мочить, і зачинене й покинуте в Ізраїлі;

⁹ І зроблю я з домом Ахабовим те, що з домом Еробоамовим Набатенковим, і з домом Баасиним Ахієнковим;

¹⁰ Езабелю ж їсти муть пси на майдані Езреелському, й ніхто її не поховав. Тоді відчинив двері й утік.

¹¹ Як же вернувся Егуй до слуг пана свого, спитали вони в його: Чи гаразд? Чого сей несамовитий приходив до тебе? І відказав їм: Ви ж знаєте чоловіка сього й що він говорить.

¹² І кажуть вони: Хитрощі! Скажи бо нам. І відказує він: Так і так сказав мені, говорячи: Так глаголе Господь: Помазую тебе царем над Ізраїлем.

¹³ І взяли вони кожну одержу свою та й вистелили йому престол, і затрубили в трубу й проголосили: Егуй став царем!

¹⁴ І вчинив Егуй Йосафатенко, Намессієнко змову проти Йорама. Йорам же стояв на сторожі з усіма Ізраїльтянами в Рамоті Галаадському проти Азаїла, царя Сирийського;

¹⁵ А вернувся був він, щоб виговуватись в Езреелі з ран, що задали йому Сирийці, як воював із Азаїлом, царем Сирийським. Егуй же промовив: Коли се вам любо, не давайте нікому втекти з городу, щоб подати вість в Езреелі.

¹⁶ І сів Егуй на коня та й поїхав у Езреель, де лежав Йорам, і куди прийшов був Охозія, царь Юдейський, щоб одвідати Йорама.

¹⁷ Вартовик же стояв на башті в Езреелі, й як тільки побачив роту Егуєву, що наближалась, звів: Я бачу роту. І повелів Йорам: Візьми одного кінного та пошли зустріч, щоб спитав: Чи ви з мирним задумом?

¹⁸ І поїхав їздець зустріч, та й каже: Так повелів царь сказати: Чи ви з мирним задумом? Егуй же відказав: Що тобі до миру? Зверни та й їдь за мною. І звів вартовик та й сказав: Посланець доїхав до них, та не вертається.

¹⁹ І послав другого кінного, та й сей, доїхавши до них, сказав: Так питає царь: Чи ви з мирним задумом? Егуй же відказав: Що тобі до миру? Заверни та їдь за мною.

²⁰ І звів сторож, кажучи: Доїхав до них та й не вертається, а їзда схожа на їзду Егуя Намессієнка, бо він жене, мов скажений.

²¹ І повелів Йорам запрягти. І як запрягли колесницю його, виїхав Йорам, царь Ізраїльський, із Охозієм, царем Юдейським, кожн своєю колесницею. Виїхали ж вони проти його та й зустрілись із ним на ниві Езреелія Набота.

²² Як побачив Йорам Егуя, спитав: Чи з миром, Егую? Відказав же сей: Який тут мир, покіль твоя мати Езабель безцель творить і без кінця відомствує?

²³ І повернув Йорам рукою своєю, а втікаючи, промовив до Охозії: Зрада, Охозію!

²⁴ Та Егуй напаяв лука й стрілив Йорамові між плечі, так що стріла пройшла йому крізь серце, й він повалився у своїй колесниці,

²⁵ І сказав Егуй гетьманові Бадекарові: Возьми, кинь його на ниву Езреелія Набота; згадай бо, як ми вдвох їхали за його батьком Ахабом, і як Господь вирік на його такий засуд:

²⁶ Справді кров Наботову й кров дітей його бачив я вчора, говорить Господь, і відплачу тобі на сій ниві, говорить Господь; то ж тепер кинь його на ниву, по слову Господньому.

²⁷ Вбачаючи се Охозія, царь Юдин, утік дорогою до садового будинка. Егуй же гнався за ним і повелів: І сього вбийте на возі. І пострілили його на узгіррю Гур, коло Іблеаму. І втік він у Мегиддо та й сконав там.

²⁸ І зложили його слуги його на колесницю та й повезли в Єрусалим, і поховали в його гробовищі коло батьків у Давидовому городі.

²⁹ Ув одинацятomu році Йорама Ахабенка настав був Охозія царем над Юдою.

³⁰ Егуй же прибув ув Езреель. Скоро довідалась Езабель, попідмальовувала собі війки, украсила голову свою та й визирала в вікно.

³¹ Як же віздив Егуй у ворота, промовила вона: Чи гаразд Замбрієві, душогубцеві пана свого?

³² Він же позирнув на вікно та й каже: Хто зо мною, хто? І визирнули до його два чи три скопці.

³³ І приказав він: Скиньте її вниз! І скинули її вниз. І побризкала кров з неї мур і коні, й розтоптали вони її.

³⁴ Він же ввійшов, їв і пив; потім повелів: Спогляньте на ту проклятушу та й поховайте її, бо вона царська дочка.

³⁵ Як пішли ж її ховати, не знайшли з неї нічого, окрім черепа та ніг, та долонь із її рук.

³⁶ І вернувшись, звістили йому; він же сказав: Таке було слово Господнє, що вирік через слугу свого Тесбіа Ілію: На майдані в Езреелі жерти муть пси тіло Езабелине,

³⁷ І буде труп Езабелин на майдані Езреелському неначе гній, так що ніхто не скаже: Се Езабель.

10

¹ Ув Ахаба ж було сімдесят синів у Самарії. І розписав Егуй листи та й послав у Самарію до звершників Езреелських, і до значніх людей та до опікунів синів Ахабових, такого змісту:

² Як прийде се письмо до вас, що маєте догляд над синами вашого пана й над його колесницями й кіннями, над утвердженими городами й зброєю,

³ Так оберіть між синами вашого пана лучшого й з'угодливого, посадіть його на батьковому престолі та й воюйте (проти мене) за дом вашого пана.

⁴ Вони ж полякались вельми та й кажуть: Коли два царі не встояли проти його, то як ми встоїмо?

⁵ От і послали палатній начальник і городовий гетьман вкупі з значними людьми й з опікунами таке посольство до Егуя: Ми кметі твої, і чинити мемо все, що нам звелиш; ми не можемо нікого зробити царем; чини що тобі здається добрим.

⁶ І пише він до них друге письмо, а в листі каже: Коли ви до мене прихилиєтесь і моїх наказів слухати готові, так беріте голови синів пана вашого та й прибувайте завтра о сій добі до мене в Езреель. (Царських же синів було сімдесять чоловіка, а виховували їх самі знатні в городі.)

⁷ Як же прийшов до їх лист, взяли вони царських синів та й постинали всіх сімдесять чоловіка, повкладали голови їх у коші та й послали йому в Езреель.

⁸ Як звістив йому посланець, що принесли голови царських синів, повелів він: Зложіть їх у дві купи перед ввійходом у ворота, до ранку.

⁹ Рано вранці вийшов він та й промовив до всього люду: Ви безвинні. Я, правда, вчинив заговор проти мого пана та й убив його, хто ж повбивав усіх усіх?

¹⁰ Оце ж зрозумійте, що з слова Господнього, яке виповів Господь проти дому Ахабового, не впало ні одно на землю; Господь виповнив те, що вирік через слугу свого Ілію.

¹¹ І повбивав Егуй усіх, що zostавались ще від дому Ахабового в Езреелі вкупі з його великими панами, з його приятелями й з його жерцями, так що ні один не остався.

¹² І рушив він і пійшов у Самарию. По дорозі коло Бет-Екеда пастушого

¹³ Наткнувся Егуй на братів Охозії, царя Юдиного, й спитав: Хто ви такі? Відказали вони: Ми брати Охозії, й прибули розвідати про здоров'я синів царських та синів цариці.

¹⁴ І повелів: спіймайте їх живцем. І спіймали їх живцем та й повбивали — сорок і два чоловіка при колодязі Бет-Екеда, й не зісталось із них ні одного.

¹⁵ І поїхав ізвідті, й стрітив Йонадаба Рихабенка, що йшов зустріч його, й сказав йому: Чи твоє серце так до мене прихильне, як моє серце до твого серця? І відказав Йонадаб: Так. І каже Егуй: Коли так, дай руку. І подав той руку свою, й посадив він його до себе на колесницю,

¹⁶ Та й промовив: Ідь зо мною, й приглянься моїй ревності до Господа. От і посадали його на колесницю.

¹⁷ Прибувши ж у Самарию, повбивав він усіх, що zostавались ще від Ахаба в Самарії, так що зовсім вигубив його, по слову Господньому, що вирік до Ілії.

¹⁸ І скликав Егуй увесь люд і промовив до їх: Ахаб не так то поважав Баала, Егуй гаряче шанувати ме його.

¹⁹ Оце ж посликайте до мене усіх пророків Баалових, усіх слуг його й всіх жерців його, всіх до одного, бо я наготював велике жертвне сьвято Баалові. А кого не буде, тому смерть. Егуй же піднявся на хитрощі, щоб вигубити всіх поклонників Баалових.

²⁰ І сказав Егуй: Визначіть сьвяточні збори про Баала. І визначили.

²¹ І розіслав Егуй по всьому Ізраїлеві, й походились усі поклонники Баалові; не остало ні одного чоловіка, щоб не прийшов: і ввійшли в храм Баалів, так що храм Баалів був повен від одного кінця до другого.

²² І повелів він доглядникові над одежою: Принесіть одіж усім служителям Бааловим. І принесли їм ризи.

²³ І ввійшов Егуй із Йонадабом Рихабенком до Баалового храму, й сказав служителям Бааловим: Шукайте й передивітесь, чи нема між вами кого зо слуг Господніх, бо тут мають бути тільки слуги Баалові.

²⁴ Тоді приступили до приношення жертв та всепалення. А Егуй поставив знадвору вісімдесять чоловіка з наказом: Коли попустить хто втекти кому з тих людей, що я вам оддаю в руки, той наложить за його своєю душею.

²⁵ Скінчивши приносини всепалення, повелів Егуй прибічникам і лицарям: Повіхосьте та й повбивайте всіх до одного. І повбивали їх мечем, і повикидали прибічники й гетьмани, та й рушили в місто, де була божниця Баалова,

²⁶ І повиносили ідоли з Баалової божниці та й попалили.

²⁷ І подробили стовпа Баалового, зруйнували й храм Баалів і зробили з його місце нечисте, по сей день.

²⁸ Так викоренив Егуй Баала з Ізраїля.

²⁹ Однакже від гріхів Еробоамових Набатенкових, що довів і Ізраїля до гріху, від них не відцуравсь Егуй, — від золотих телців у Бетелі й в Дані.

³⁰ І рече Господь Егусеві: Що вчинив єси те, що до вподоби мені, й притьма по моїй думці розправивсь із домом Ахабовим, за се потомки твої седіти муть на престолі Ізрайлевому до четвертого покоління.

³¹ Та не дбав Егуй про те, щоб з усього серця ходити в законі Господа, Бога Ізрайлевого; не відшуравсь від гріхів Еробоамових, що довів до них і Ізраїля.

³² З того часу почав Господь гнівितись на Ізраїля, й побивав їх Азаїл у всіх гриницях займища Ізрайлевого

³³ Від Йордані на схід сонця всю землю Галаад, і Гадїїв, і Рубенїїв, і Манассїїв, від Ароеру на Арнон ріці, й Галаад і Басан.

³⁴ Інше про Егую й про все, що він чинив, і про всі хоробрі його дії, те прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

³⁵ І спочив Егуй з батьками своїми, й поховано його в Самарії; а син його Йоахаб настав царем намість його.

³⁶ Царював же Егуй над Ізраїлем у Самарії, двацять і вісім літ.

11

¹ Як довідалася ж Аталїа, мати Охозїї, що син її вмер, узялась до діла та й вигубила всю царську родину.

² Йосабет же, дочка царя Йорама, а сестра Охозїєва, взяла Йоаса Охозїєнка, та й вивела потай зсеред царевичів, що їх убивано, разом із його мамкою в опочивальню; й утаїла його від Аталїї, щоб його не страчено.

³ І переховувано його при їй у домі Господньому шість літ, тим часом як Аталїя царювала над землею.

⁴ У сьомому році послав Йодай та й взяв сотників і прибічників, і завів їх із собою в храм Господень. Там зробив з ними вмову й заприсяг їх в храму Господньому та й показав їм царевича.

⁵ І дав їм наказ: От що вчинїте: третина вас, що приходить у суботу, буде сторогувати при царській палаті;

⁶ Третина у воротах Сур; третина у воротах позад дому щитоносців; і держіте сторожу над домом, щоб не було ушкоди;

⁷ А дві часті з вас, із усіх, що відходять у суботу, будуть держати сторожу при храму Господньому коло царя:

⁸ І обступіть царя навкруги, кожен із своєю зброєю в руці, й хто протиснувся б у ряди, тому смерть; і будьте при царі, як він виходити ме й як уходити ме.

⁹ І вчинили сотники притьма так, як наказав первосвященник Йодай, й взяв кожний людей своїх, що приходили в суботу й відходили в суботу, й прийшли до сьвященника Йодая.

¹⁰ І роздав сьвященник сотникам списи й щити царя Давида, що були в храму Господньому.

¹¹ І поставали прибічники, кожен із зброєю в руці своїй, від правого боку храму до лівого боку жертівника й дому, навкруги царя.

¹² І вивів він царевича й вложив на його вінець і украси, й поставили його царем, й помазали його та й викликували, плещучи в долоні: Нехай живе царь!

¹³ Почувши ж Аталїя виклики люду, пішла до народу у храм Господень.

¹⁴ І бачить, аж царь стоїть на підвищенню по звичаю, а отаманне й трубачі при царі, а ввесь нарід землі веселиться й трублять у труби. І роздерла Аталїя одежу на собі й промовила: Змова! змова!

¹⁵ Та сьвященник Йодай звелів старшині військовій, й сказав їм: Виведїть її поза ряди, а хто за нею піjde, вбивайте мечем, бо задумав був сьвященник, щоб не вбивати її в храму Господньому.

¹⁶ І наложили руки на її, й вона перейшла через кінський увїход ід царській палаті, й там її вбито.

¹⁷ І вчинив Йодай умову між Господом і царем та народом, щоб був народом Господнім, та між царем і народом.

¹⁸ І подавсь увесь люд землі до храму Баалового та й зруйнували жертівники його й порозбивали зовсім образи його, а Маттана, Баалового жерця, вбили перед жертівником. І приставив сьвященник сторожу до храму Господнього.

¹⁹ І взяв сотників і прибічників хелетеїв та фелетеїв, і ввесь народ землі, й провели царя з храму Господнього, й прийшли дорогою через ворота щитоносців в царську палату, й засїв він на царському престолі.

²⁰ І звеселивсь увесь народ землі, й був город заспокоєний. Аталїю ж убили мечем у царській палаті.

²¹ Сім літ було Йоасові, коли став царем.

12

¹ У сьомому році Егуєвому настав Йоас царем, а царював у Єрусалимі сорок год. Матір же його звали Зибїя, з Берсабїї.

² І чинив Йоас що було Господеві до вподоби по всі дні свої, покіль навчав його сьвященник Йодай;

³ Тільки висот не позносив; люд жертвував і кадив іще по висотах.

⁴ І промовив Йоас до священників: Усі гроші, що приносять як посвятний дар у храм Господень, гроші від приходячих, гроші за кожну душу по цінуванню, й ті гроші, що хто з своєї охоти приносить у храм Господень,

⁵ Нехай беруть священники до себе, кожен по своїй черзі, й нехай ними поновляють що в храму попусувалось, усюди, де треба понови.

⁶ У двадцять третьому ж році царя Йоаса священники нічого ще не поправили, що в храму попусувалось.

⁷ І покликав царь Йоас первосвященника Йодая з іншими священниками, та й промовив до них: Чом же ви нічого не поправили, що попусувалось у храму? Оце ж не беріте вже ніяких грошей до себе по черзі, а віддавайте на те, що в храму попусувалось.

⁸ І пристали священники на те, щоб не брати від люду ніяких грошей на поправу того, що в храму попусувалось.

⁹ І взяв первосвященник Йодай скриньку, й зробив отвір в накривці, та й поставив її коло жертівника праворуч, де входили в дом Господень, і вкидали туди священники, що стояли на сторожі в дверях, всі гроші, що приношено в храм Господень.

¹⁰ Скоро ж постерегали, що в скринці було багачько грошей, приходив тоді писарь царський та первосвященник і висипали та й перелічували срібло, найдене в храму Господньому.

¹¹ І передавали злічені гроші в руки наставника над роботою коло дому Господнього, а ті давали їх теслям та будовничим, що порались коло храму Господнього;

¹² Та мурарям та каменолупам, як і на закуп дерева й тесаного каменя, щоб поправляти ушкоду в храму Господньому, й на все потрібне до поправки храму.

¹³ Однакож не справляло за гроші, що приносили до храму Господнього, срібних коновок, ножів, поливальних чаш, труб і всякого іншого золотого чи срібного посуду до дому Господнього,

¹⁴ А давано їх робітникам, щоб вони поправляли храм Господень.

¹⁵ З людьми ж, що їм видавали гроші на плату робочим, не рахувались, бо ті поводитись чесно.

¹⁶ Гроші ж на жертви за переступ і гроші на жертви за гріх не вносились у храм, бо вони належали священникам.

¹⁷ Тоді наступив Азаїл, царь Сирийський, й пійшов войною на Гет і звоював його. Як же показував Азаїл вид, що хоче йти на Єрусалим,

¹⁸ Узав Йоас, царь Юдейський, всі посвятні дари, що посвятили (Господеві) предки його, Йоасафат, Йорам і Охозія, царі Юдейські, й свої власні посвятні дари, та все золото, що було в скарбіннях храму Господнього й в царській палаті, та й послав усе Азаїлові, цареві Сирийському. І занедав він поход на Єрусалим.

¹⁹ Інше про Йоаса і про все, що він чинив, прописано в книзі літописній царів Юдейських.

²⁰ І встали слуги його, й зложили змову та й убили Йоаса в домі Мили, на дорозі до Селла.

²¹ А вбили його слуги його: Йоазахар Симеотенко та Егозабад Сомеренко, й він умер, і поховано його побіч батьків його в Давидовому городі. Амазія ж, син його, став царем намість його.

13

¹ У двадцять третьому році Йоасовому, сина Охозіного, царя Юдейського, став Йоахаз Егуенко, царем над Ізраїлем у Самарії й царював сімнадцять літ.

² І чинив те, що було Господеві не до вподоби, й ходив у гріхах Еробоама Набатенка, що довів до гріха Ізраїля.

³ І запалав гнів Господень против Ізраїля, й віддав він їх на поталу Азаїлові, цареві Сирийському, та Бенададові Азаїленкові, по весь час.

⁴ Та Йоахаз благав Господа, й вислухав його Господь, бо зглянувся на тісноту Ізраїля, як царь Сирийський тіснив його.

⁵ І дав Господь Ізраїлитянам вибавителя, і визволились вони зпід верховоду Сирийців, і жили сини Ізраїлеві в своїх наметах, як і перше.

⁶ Тільки не покидали гріхів Еробоамових, що довів до гріха Ізраїля; ходили в них, і дуброва зістала в Самарії.

⁷ І не остало Йоахазові більш як тільки пятьдесят кінних, десять колесниць і десять тисяч чоловіка піхоти, царь бо Сирийський вигубив їх і обернув їх у порох під ногами.

⁸ Інше про Йоахаза й про все, що він чинив, і про хоробрі його дії прописано в літописі царів Ізраїльських.

⁹ І прилучивсь Йоахаз до своїх отців, і поховали його в Самарії, а син його Йоас став царем намість його.

¹⁰ У тридцять сьомому році Йоасовому, царя Юдейського, настав Йоас Йоахазенко царем над Ізраїлем у Самарії й царював шіснадцять год.

¹¹ І чинив таке, що Господеві не до вподоби; не відступив від усіх гріхів Еробоама Набатенка, що до них довів Ізраїля, а ходив у них.

¹² Проче про Йоаса й про все, що він чинив, та про хоробрі його дії, як він воював із Амазією, царем Юдейським, прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

¹³ І прилучився Йоас до своїх батьків, а Еробоам засів на його престолі. А поховано Йоаса в Самарії з царями Ізраїльськими.

¹⁴ Як занедужав був Елисей, і в тій недузї мав умерти, прийшов Йоас, цар Ізраїльський, до його та й промовив: Батьку мій, батеньку! ти коlessниче й комоннику Ізраїлів!

¹⁵ Елисей ж промовив до його: Возьми лука й стріли. І приніс він лука й стріли.

¹⁶ І сказав до царя Ізраїльського: Положи руку на лука. Як положив він руку свою, положив Елисей свої руки на цареву руку,

¹⁷ І промовив: Відчини вікно на схід сонця. Як відчинив, повелів Елисей: Стріляй! І стрілив. І сказав Елисей: Се стріла вибави Господньої, стріла вибави від Сирийців, і ти звоюєш Сирийців ув Афеці так, що їх у ніщо обернеш.

¹⁸ І повелів даліше: Возьми стріли. Він узяв. І промовив до царя Ізраїльського: Бий ними по землі! І вдарив тричі, та й зупинивсь.

¹⁹ І розсердивсь на його чоловік Божий і сказав: Тобі б ударити було пять або шість раз, тоді б ти побив Сирийців цілковито, а тепер побеш їх тільки тричі.

²⁰ І вмер Елисей, і поховано його. Другого року прийшли в землю ватаги Моабійські.

²¹ І сталося, що ховали одного чоловіка, та як побачили ватагу, вкинули чоловіка в Елисеїн гріб, а він, падаючи торкнувся об кості Елисеїні, й ожив та й знявся на ноги.

²² Азаїл же, царь Сирийський, тіснив Ізраїля поки було й віку Йоахазового.

²³ Однакже Господь змилосердивсь над ними й обернувся до них задля завіту свого з Авраамом, Ісааком та Яковом, і не хотів їх вигубити й не відкинув їх і досі від обличчя свого.

²⁴ І вмер Азаїл, царь Сирийський, а намість його став царем син його Бенадад.

²⁵ Тоді Йоас Йоахазенко повідоймав городи в Бенадада Азаїленка, що він позавоюював був у його батька Йоахаза. Тричі побив його Йоас та й вернув городи Ізраїлеві.

14

¹ У другому році Йоаса Йоахазенка, царя Ізраїльського, став Амазія Йоасенко царем Юдейським;

² Двайцять і пять літ було йому, як настав царем, а царював у Єрусалимі двацять і девять год. Матір його звали Егоаддань, з Єрусалиму.

³ І чинив він, що було Господеві до вподоби, хоч не так, як предок його Давид, а во всім чинив так, як отець його Йоас.

⁴ Тільки вижин не знесено; люд жертував і кадив ще по висотах.

⁵ Скоро ж зміцнілась у руках його царська сила, повелів повбивати слуги свої, що вбили царя, батька його.

⁶ Дітей же душоубців не повбивав, після того як написано в книзі закону Мойсеевого, де заповів Господь, кажучи: Не мають бути карані смертю батьки за дітей, і діти не мають бути карані смертю за батьків, а кожен за свої переступи прийме смерть.

⁷ Се він був, що побив десять тисяч Ідуміїв на Солоній долині й завоював Селу, й назвав її Йоктеїл аж по сей день.

⁸ Тоді послав Амазія послы до Йоаса Йоахазенка, Егуенка, царя Ізраїльського, сказати йому: Ось виїди, поміряємось один з одним.

⁹ Та Йоас, царь Ізраїльський, послав до Амазії, царя Юдейського, так відказати: Терен на Ливані послав до кедрa на Ливані сказати: Оддай дочку твою за сина мого. Та пробігли дикі звівірі, що на Ливані, через тернину та й потоптали тернину.

¹⁰ Що тобі пошастилось побити Ідуміїв, то й згорділо серце твоє. Славися славою та й седи дома. На що тобі викликати сварку на своє лихо? І самий впадеш й Юду повалиш.

¹¹ Та не послухав Амазія. І вирушив Йоас, царь Ізраїльський, і змірялись вони один з одним, він та Амазія, царь Юдейський, у Бетсамісі, що в Юдеї.

¹² І побили Юдеїв Ізраїлитяне, так що вони повтікали додому.

¹³ І Амазію, царя Юдейського, сина Йоасового Охозієнкового, зайняв у полонь Йоас, царь Ізраїльський, в Бетсамісі та й пійшов в Єрусалим, і зробив у Єрусалимському мурі проломину від Ефреїмових ворот та й до ворот наріжних, на чотириста локот.

¹⁴ І забрав усе золоту й срібло й увесь посуд, що був в Господньому храму й у скарбівнях в царській палаті, й людей у застав, та й вернувся у Самарію.

¹⁵ Проче про Йоаса, що він чинив, і про хоробрі його дії, та й як він воювався із Амазією, царем Юдейським, те прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

¹⁶ І спочив Йоас із отцями своїми, й поховано його в Самарії з царями Ізраїльськими. А син його Еробоам став намість його царем.

¹⁷ Амазія ж Йоасенко, царь Юдейський, жив по смерті Йоаса Йоахазенка, царя Ізраїльського, п'ятнацять год.

¹⁸ Прочі дії Амазіїні прописані в книзі літописній царів Юдейських.

¹⁹ І счинили змову проти його в Єрусалимі, й він утік у Лакис; та послали наздогін за ним в Лакис і вбили його там.

²⁰ І привезли його кіньми, й поховано його в Єрусалимі з отцями його в Давидовому городі.

²¹ І взяв увесь нарід Юдейський Азарію, що йому було шіснайцять год віку, й зробили його царем намість отця його Амазії.

²² Сей вбудував Елат і вернув його Юдеї, після того, як царь спочив із батьками своїми.

²³ У п'ятнайцятomu році Амазії Йоасенка, царя Юдейського, став Еробоам Йоасенко царем Ізраїльським у Самарії, та й царював сорок і один рік.

²⁴ І чинив він те, що не вгодне в очах Господніх: не відцуравсь усіх гріхів Еробоама Набатенка, що довів до гріха Ізраїля.

²⁵ Сей привернув гряниці Ізраїля від уходу в Емат аж до Степового моря, по слову Господньому, виреченому через слугу свого, пророка Йону Аматієнка з Гатхеферу;

²⁶ Вбачав бо Господь злидні Ізраїлеві, вельми гіркі, так що не зісталось ні зачиненого ні покинутого, а не було нікого, хто б допоміг Ізраїлеві.

²⁷ І не схотів Господь вигубити імя Ізраїлеве зпід небес, і поміг їм рукою Еробоама Йоасенка.

²⁸ Інше про Еробоама й про все, що він чинив, і про хоробрі його дії, як він воював, та й як вернув Ізраїлеві Дамаск і Емат, що належались Юді, те прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

²⁹ І спочив Еробоам із своїми отцями, з царями Ізраїльськими. І настав царем Захарія, син його, намість його.

15

¹ У двацять сьомому році Еробоама, царя Ізраїльського, настав царем Азарія Амазієнко, царь Юдейський.

² Шіснайцять год було віку йому, як став царем, а царював пятьдесят і два роки в Єрусалимі. Матір його звалась Ехолія, з Єрусалиму.

³ І чинив він, що Господеві до вподоби, так як чинив отець його, Амазія.

⁴ Тільки вижин не позносив; люд усе ще жертвував і кадив по висотах.

⁵ І заразив Господь царя, й був він прокаженим до смерті своєї, й жив у окремішньому будинку, Йотам же царевич, старшував у палаті й управляв народом землі.

⁶ Проче про Азарію й про все, що він чинив, прописано в книзі літописній царів Юдиних.

⁷ І спочив Азарія з своїми отцями, й поховали його побіч отців його в Давидовому городі. А син його Йотам став царем намість його.

⁸ У трицять сьомому році Азарії, царя Юдейського, став Захарія Еробоаменко царем над Ізраїлем у Самарії й царював шість місяців.

⁹ І чинив те, що було Господеві не до вподоби, як і отці його чинили: не відступав від гріхів Еробоама Набатенка, що довів до гріха Ізраїля.

¹⁰ І счинив Саллум Ябисенко змову проти його й зранив його перед народом і вбив його, та й зробивсь царем намість його.

¹¹ Інше про Захарію, прописано в літописі царів Ізраїльських.

¹² Таке було слово Господнє, що вирік був до Егуя, сказавши: Седіти муть потомки твої до четвертого роду на престолі Ізраїлевому. Так і сталося воно.

¹³ Саллум Ябисенко почав царювати в трицять девятому році Азарії, царя Юдейського, й царював один місяць у Самарії.

¹⁴ І двинув Менаїм Гадієнко з Тирзи, й прийшов в Самарію, ранив Саллума Ябисенка в Самарії, й вбив його та й зробивсь намість його царем.

¹⁵ Проче про Саллума й про змову, що він счинив, прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

¹⁶ Тоді звоував Менаїм Типсах і все, що було в йому й все його займище від Тирзи, бо йому не відчинили ворот, і порубав усіх вагітних жінок у йому.

¹⁷ У трицять девятому році Азарії, царя Юдейського, царював Менаїм Гадієнко над Ізраїлем десять літ у Самарії.

¹⁸ І чинив не вгодне в очах Господніх: Не відступав від гріхів Еробоама Набатенка, що до гріха довів Ізраїля, по всі дні свої.

¹⁹ Тоді напав Фул, царь Ассирийський, на землю, і Менаїм дав Фулові тисячу талантів срібла, щоб державсь із ним, та щоб укріпити царство в своїй руці,

²⁰ І розложив Менаїм те срібло на Ізраїлитян, на всіх заможних людей, по пятьдесят секлів срібла на кожного чоловіка, щоб давати цареві Ассирийському. І відступив царь Ассирийський, і неостався там у землі.

²¹ Проче про Менаїма й про все, що він чинив, прописано в літописі царів Ізраїльських.

²² І спочив Менаїм із батьками своїми, а син його Факей став царем намість його.

²³ У п'ятдесятomu році Азарії, царя Юдиного, став Факей Менаїненко царем над Ізраїлем, і царював у Самарії два годи.

²⁴ І чинив те, що Господеві не до вподоби: не відцуравсь од гріхів Еробоамових Набатенкових, що довів до гріха Ізраїля.

²⁵ І счинив проти його змову воєвода його Факей Ремалієнко, й зранив його на вежі царської палати в Самарії, при Аргобі й Арію, маючи при собі п'ятдесят чоловіка Галаадтів, і вбив його, та зробився царем намість його.

²⁶ Проче про Факія й про все, що він чинив, прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

²⁷ У п'ятдесят другому році Азарії, царя Юдейського, зробивсь Факей Ремалієнко царем над Ізраїлем у Самарії, й царював двацять год.

²⁸ І чинив таке, що Господеві не до вподоби: не відцуравсь од гріхів Еробоама Набатенка, що довів до гріха Ізраїля.

²⁹ За часів Факея, царя Ізраїльського, прийшов Теглатфелласар, царь Ассирійський, і звоював Йон, Абел-бет-Мааху, Янох, Кедес і Асор, Галаад і Галілею, усю землю Нефталієву, та й одвів їх в Ассирію.

³⁰ І счинив Осія Ілієнко змову проти Факея Ремалієнка, убив його та й зробивсь царем намість його у дваццятому році Йоатама Озієнка.

³¹ Проче про Факея й про все, що він чинив, прописано в літописі царів Ізраїльських.

³² У другому році Факея Ремалієнка, царя Ізраїльського, став царем Йотам, син Озії, царя Юдейського.

³³ Двацять і пять год було віку його, як став царем, а шіснацять год царював у Єрусалимі. Матір його звалась Еруша Садокивна.

³⁴ І чинив він угодне в очах Господніх; у всьому, як чинив отець його Озія, так чинив і він.

³⁵ Тільки висот не позносив; люд приносив іще жертви й кадило на висотах. Сей збудував верхні ворота при храму Господньому.

³⁶ Проче про Йоатама й про все, що він чинив, прописано в літописі царів Юдиних.

³⁷ Того часу почав Господь напускати на Юдею Резина, царя Сирийського, та Факея Ремалієнка.

³⁸ Йоатам же спочив із батьками своїми, й поховано його побіч батьків його в Давидовому городі, а син його Ахаз настав царем намість його.

16

¹ У сімнаццятому році Факея Ремалієнка став царем Ахаз, син Йоатамів, царя Юдейського.

² Двацять год було віку Ахазові, як він став царем, а шіснацять год царював він у Єрусалимі, й не чинив нічого до вподоби Господеві, Богу свому, як предок його Давид,

³ А ходив дорогою царів Ізраїльських, і навіть сина свого провів через огонь, йдучи за гидотою народів, що Господь їх проганяв перед лицем синів Ізраїлевих.

⁴ І приносив жертви та кадило на висотах і на узгірях і під усяким тінистим деревом.

⁵ Тоді двинув Резин, царь Сирийський, і Факей Ремалієнко, царь Ізраїльський, проти Єрусалиму, щоб його звоювати, й облягли вони Ахаза, та не змогли його перемогти.

⁶ Того часу Резин, царь Сирийський, прилучив Елам назад до Сирії й повиганяв Юдеїв із Елату, а Едомії прийшли в Елат та й осілись там по сей день.

⁷ І послав Ахаз послы до Теглатфелласара, царя Ассирійського, сказати: Я раб твій і син твій; прийди та визволь мене з потали в царя Сирийського й царя Ізраїльського, що проти мене встали.

⁸ До того ж узяв Ахаз срібло й золото, що було в храму Господньому та в скарбівнях царської палати, та й послав подарунком цареві Ассирійському.

⁹ І вислухав його царь Ассирійський, й двинув царь Ассирійський проти Дамаску, впокорив його та й одвів осадників його в Кир, а Резина вбив.

¹⁰ І пійшов царь Ахаз у Дамаск на стрічу з Теглатфелласаром, царем Ассирійським, і побачив жертвник, що був у Дамасці; й послав царь Ахаз священникові Урії ізразок жертвника й взорець всієї роботи його.

¹¹ І побудував священник Урія жертвника притьма по взорцеві, що прислав царь Ахаз із Дамаску, й зробив так священник Урія, ще нім вернув царь Ахаз із Дамаску.

¹² А коли вернув царь із Дамаску, подивився царь на жертвник, приступив до жертвника, й приніс на йому жертву;

¹³ І приніс всепалення своє й хлібову жертву, й ливну жертву, й скропив жертвника кровю своєю мирної жертви.

¹⁴ Мідяного ж жертвника, що стояв перед Господом, переніс із переднього боку в храму, з місця між (новим) жертвником і храмом Господнім, і поставив його на північному боці (сього) жертвника.

¹⁵ І дав царь Ахаз священникові Урії такий наказ: На великому жертвнику приносити меш ранішнє всепалення й жертву вечірню, й всепалення від царя вкупі з його хлібовою жертвою, й

всепаленне всіх людей в землі й хлібові жертви від них, і ливні жертви їх, і зливай на його всю кров всепалення, і всяку кров жертви. Про мідяний же жертівник (Господень) поміркую.

¹⁶ І чинив сьвященник Урія все так, як наказав йому царь.

¹⁷ І позривав царь Ахаз обідки у підставах, і поздіймав з них умивальниці, й море зняв із мідяних волів, що на їх воно стояло, та й зложив його на камяній долівці.

¹⁸ І переіначив критий хідник суботний, що був построєний при храмові, й надвірній увхід про царя в дом Господень, задля царя Ассирийського.

¹⁹ Проче про Ахаза, що він вчинив, прописано в книзі літописній царів Юдейських.

²⁰ І спочив Ахаз із батьками своїми, й поховано його при отцях його в Давидовому городі. А син його Езекия став царем намість його.

17

¹ У дванайцятому році Ахаза, царя Юдейського, настав Осія Ілієнко в Самарії царем над Ізраїлем, і царював дев'ять год.

² І чинив невгодне в очах Господніх, однак не так як царі Ізраїльські, що були перш його.

³ Проти його виступив Салманассар, царь Ассирийський, і зробивсь Осія підневоленим йому, й платив йому данину.

⁴ Як постеріг же царь Ассирийський, що Осія зрадливий, (він бо послав послі до Сигора, царя Єгипецького, й не платив що року данини цареві Ассирийському), тоді пійшов проти його царь Ассирийський, та й посадив його зязаного в темниці.

⁵ І вирушив царь Ассирийський проти всієї землі й наступив на Самарію та й держав її в облязї три роки.

⁶ У девятому році Осії здобув царь Ассирийський Самарію та й одвів Ізраїлитян полонянами в Ассирию й поселив їх в Халасї й в Хаворі, при ріці Гозан, та по Мидийських городах.

⁷ Бо коли сини Ізраїлеві стали грішити перед Господом, Богом своїм, що визволив їх із потали в Єгипецького царя Фараона та й вивів із Єгипту, та починали шанувати інших богів,

⁸ І починали ходити в установах народів, що їх Господь виганяв зперед синів Ізраїлевих, і в установах царів Ізраїльських, що так само чинили;

⁹ І стали чинити сини Ізраїлеві речі неправедні перед Господом, Богом їх, та строїли собі висоти по всіх своїх містах, почавши від (пастушої) вартової башти аж до утвердженого городу,

¹⁰ І ставляли собі камяні стовпи та Астарті на всякому високому горбі й під усяким тінистим деревом,

¹¹ Та почали кадити там на всіх висотах, так як народи, що їх Господь проганяв перед ними, й чинили ледачі речі, викликуючи гнів Господень,

¹² І служили ідолам, що про них заповідав Господь: Не чиніте сього;

¹³ Тоді Господь остерегав Ізраїля й Юду через усі пророки свого, через усякого віщуна, глаголючі: Навернітєсь із ваших ледачих доріг та держіте заповіді мої й устави мої, притьма по закону, що я положив перед вашими батьками, та заповідав вам через слуг моїх, пророків.

¹⁴ Але вони не слухали, й бували тугошийими, як їх отці, що не довіряли Господеві, Богу своєму;

¹⁵ І відкинули постанови його, й заповіт його, що він вчинив з отцями їх, і перестороги його, що ними остерегав їх, й пійшли за марнотами й чинили марноти, та наслідували народи, що жили навкруги, хоч Господь забороняв їм чинити те, що вони чинили;

¹⁶ І відрікались усіх заповідей Господа, Бога свого, й поробили собі виливані два телці, й строїли дуброви, та й падали ниць перед усім (зорявим) військом небесним, і служили Баалові;

¹⁷ І проводили через огонь сини свої й дочки свої, й знахорювали й ворожбитували, та оддавались тому, щоб чинити неправедність перед очима Господніми й гнівити його.

¹⁸ І розгнівився Господь страшно на Ізраїлитян, і відкинув їх від обличчя свого. Не зісталось нікого крім покоління Юдиного.

¹⁹ Але й Юда не держав заповідей Господа, Бога свого, а ходив в обичаях Ізраїлитян, як ходили вони.

²⁰ Тож відвернувся Господь від усіх потомків Ізраїля, й впокоряв їх, і видавав їх хижакам на луп, аж вкінці відкинув їх від лица свого.

²¹ Ізраїлитяне одорвались від дому Давидового й зробили царем Еробоама Набатенка. І довів Еробоам Ізраїлитян до відпаду від Господа й повтягав їх у тяжкі гріхи.

²² І ходили Ізраїлитяне в усіх гріхах Еробоамових, які він чинив; не відступали від них,

²³ Аж покіль Господь не відкинув Ізраїля від лица свого, як погрожував через усіх слуг своїх, пророків. От і став перенесений Ізраїль із своєї землі в Ассирию (в неволю) аж по сей день.

²⁴ І попереводив царь Ассирийський людей з Вавилону, з Кути, з Ави, з Емату й Сефарваїму та й оселив намість синів Ізраїлевих по городах Самарийських. От і посли вони Самарийську країну та й жили по городах її.

²⁵ Та позаяк вони в перші часи, як почали там жити, не шанували Господа, то наслав на них Господь леви, а ті роздирали їх.

²⁶ І дано знати цареві Ассирийському й сказано: Ті поселяне, що повиводив еси та й оселив по городах Самарійських, не знають закону тамошнього Бога, тим він наслав леви на них, а сі гублять їх, бо вони не знають хвали Бога тієї землі.

²⁷ І повелів царь Ассирийський так: Відправте туди одного зміж съвященників, що ви їх звідти повиводили; нехай піjde й живе там, та навчить їх закону тамошнього Бога.

²⁸ І прийшов один зміж съвященників, що вони одвели з Самарії, та й осівсь у Бетелі, й вчив їх, як їм хвалити Господа.

²⁹ Та попри те поробив собі кожний народ власного бога, та й поуставляли в божницях по висотах, що їх построїли були Самарійці, кожен народ по своїх городах, де вони осілись:

³⁰ Вавилонці зробили Суккот-Бенота, а Кутяне зробили Нергала; Ематяне зробили Ашиму,

³¹ А Аввії зробили Нибхаза й Тартака, Сефарваїмці ж палили дітей своїх ув огні Адрамеlechові та Анамелехові, богам Сефарваїмським.

³² Разом же з тим почитали вони й Господа. І приставляли кого небудь із серед себе жерцями на висотах, а сі служили службу в божницях по висотах.

³³ Господа вони почитали, та й богам своїм служили звичаєм народів, зміж яких виведено їх.

³⁴ Аж по сей день чинять вони давнім звичаєм: не бояться Господа й не чинять по установам і по обрядам, та по закону й заповідям, що завітував Господь синам Якова, того, що йому дав ім'я Ізраїль,

³⁵ Та що з ними вчинив був умову й повелів їм: Не почитайте ніяких інших богів, і не поклоняйтесь їм, і не служіть їм і не жертвуйте їм,

³⁶ А Господа, що вас вивів із землі Єгипецької великою потугою й простягнутою рукою, — того почитайте, тому поклоняйтесь і тому жертвуйте,

³⁷ І встанови й правоту, закон і заповіді, що він написав вам, повніте по всі дні, а інших богів не почитайте;

³⁸ І завіту, що я вчинив із вами, не забувайте, й не почитайте інших богів,

³⁹ А Господа, Бога вашого, почитайте, а він визволить вас із потали у всіх ворогів ваших.

⁴⁰ Вони ж не слухали, а чинили по давніх звичаях своїх.

⁴¹ Народи сі почитали Господа, та служили й вирізуваням бовванам своїм. Та й діти їх і внуки їх чинять так, як їх батьки чинили, аж по сей день.

18

¹ У третьому році Осії Ілиєнка, царя Ізраїльського, настав царем Езекія Ахазенко, син царя Юдейського.

² Двадцять і п'ять літ віку було йому, як став царем, а двадцять і дев'ять год царював у Єрусалимі. Матір його звалась Аби Захаріївна.

³ І чинив він праведне в очах Господніх, притьма так, як чинив предок його Давид.

⁴ Він позносив висоти, порозбивав (камяні) боввани, повирубував дуброви й розбив мідяного змія, що зробив був Мойсей, — бо до того часу Ізраїлитяне кадили йому — й назвав його Нехуштан*.

⁵ Він уповав на Господа, Бога Ізрайлевого, й такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ні послі його ні перед ним.

⁶ І стояв він при Господі й не відступав від його, й держав заповіді його, що заповідав Господь Мойсейові.

⁷ І був Господь повсячасно з ним, а у всьому, що він починав, поступав він мудро. І відпав він від царя Ассирийського й перестав служити йому.

⁸ Він побив Филістіїв аж до Гази й у всіх займищах їх від вартової башти до утвордженого городу.

⁹ У четвертому році царя Езекії, се б то в сьомому році Осії Ілиєнка, царя Ізраїльського, двинув Салманассар, царь Ассирийський, проти Самарії та й обложив її,

¹⁰ І здобув її по трьох роках, се б то в шестому році Езекії, а в девятому році Осії, царя Ізраїльського, впокорено Самарію.

¹¹ І перевів царь Ассирийський Ізраїлитян в Ассирію та й оселив їх у Халасі й в Хоборі, при ріці Гозан, і в городах Мидийських,

¹² Бо вони не слухали заповідей Господа, Бога свого, й переступали завіт його; усього, що заповідав Мойсей, раб Господень, вони й не слухали й не певнили.

¹³ У чотирнайцятому році царя Езекії двинув Сеннахирим, царь Ассирийський, проти всіх утворджених городів Юдиних та й поопановував їх.

* 18:4 Звичайна мідь.

¹⁴ І послав Езекія, царь Юдейський, до царя Ассирийського в Лакис, сказати: Я провинився. Йди назад від мене, а що на мене наложити, нести му. І наложив царь Ассирийський на Езекію триста талантів срібла й тридцять талантів золота.

¹⁵ І оддав Езекія все срібло, яке знайшлося у храму Господньому й в скарбівнях царської палати.

¹⁶ Того ж часу зняв Езекія золото з дверей в храму Господньому й з стовпів у дверей, що Езекія, царь Юдейський, пообтягав був золотом, та й поодавав його цареві Ассирийському.

¹⁷ Та царь Ассирийський послав Тартана та Рабсариса та Рабсака з Лакиса з великою військовою потугою до короля Езекії в Єрусалим. І пішли вони й прийшли під Єрусалим, і зайняли становище на водопроводі вижшого ставу, на дорозі до поля красильного.

¹⁸ І кликали вони царя. Вийшов же до них Еліяким Хелкієнко, начальник палати, й Себна, писарь, та Йоах Асафенко, літописець.

¹⁹ І промовив до них Рабсак: Скажіть Езекії: Так говорить великий царь, царь Ассирийський: Що се за надія, на яку ти вповаєш?

²⁰ Ти говорив тільки пусті слова: до війни треба розумної ради й сили; а ти на кого вповаєш, що одорвався од мене?

²¹ Оце ж ти задумав опертись на Єгипет, — на тую надломлену тростину, що кожному, хто на неї обіпреться, забеться в руку й проколе її. Таківський той Фараон, царь Єгипетський про всіх, що покладають на його надію.

²² Коли ж мені відкажете: Ми на Господа, Бога нашого, вповаємо, то чи ж се не той самий, що його висоти та жертівники поноси́в Езекія, й повелів Юді й Єрусалимові: Перед сим тільки жертівником, в Єрусалимі, маєте поклонятись.

²³ Оце ж увійди в угоду з моїм паном, царем Ассирийським: я дам тобі дві тисячі коней, коли спроможешся достати їздеців до них.

²⁴ Як тобі оборонитись і від одного начальника найменших слуг пана мого? Чи вповаєш на Єгипет задля колесниць та комонника?

²⁵ Та хиба ж я без волі Господньої прийшов на се місце, щоб його спустошити? Сам Господь звелів мені: Йди проти цієї землі й спустош її.

²⁶ І сказав Еліяким Хелкієнко та Себна та й Йоах Рабсакові: Розмовляй з рабами твоїми по сирийськи, бо ми розуміємо сю мову, а не говори до нас по юдейськи в слух людей, що на мурі.

²⁷ Рабсак же відказав їм: Чи мій пан послав мене тільки до твого пана й до тебе, щоб сі слова сказати? Ні, також і до тих людей, що сидять на мурі, щоб укупі з вами свій кал їсти й свою моч пити?

²⁸ І виступив Рабсак та й промовив голосно по юдейськи, й каже: Слухайте слово великого царя, царя Ассирийського!

²⁹ Так говорить царь: Нехай вас Езекія не баламутить, бо йому не визволити вас із руки моєї;

³⁰ Та й нехай не баламутить вас Езекія надією на Господа, мовляючи: Господь визволить нас і не подасть городу сього цареві Ассирийському на поталу.

³¹ Не слухайте Езекії! бо так говорить царь Ассирийський: Зробіте примирре зо мною й вийдїть до мене, й нехай всякий їсть виноград свій й смокви свої, й кожен нехай пє воду з колодязя свого,

³² Покіль я прийду та й займу вас у таку землю, що вашій землі рівна, у землю хлібною й винну, у землю багату на овощ і виноград, у землю маслини й меду, й будете жити, а не помрете. Оце ж не слухайте Езекії! бо він вас зводить, говорячи: Господь вирятє нас.

³³ Хиба боги народів вирятували, кожен свою землю, з руки царя Ассирийського?

³⁴ Де боги Ематові й Арпадові? де боги Сефарваїмові, Еніні й Івіні? Чи ж вирятували вони Самарию з руки моєї?

³⁵ Котрий з усіх богів сих земель вирятував свою землю з руки моєї?

³⁶ І мовчав народ і не відказували йому ні слова, бо мали наказ від царя: Не відповідайте йому.

³⁷ І прийшов Еліяким Хелкієнко, начальник палати, та Себна, писарь, та й Йоах Асафенко, літописець, з роздертою одіжжю до Езекії, та й оповіли йому слова Рабсакові.

19

¹ Почувши се царь Езекія, роздер одєжу на собі, обгорнувся волосяним веретищем і пішов у храм Господень.

² Еліякіма ж, начальника палати, та Себну, писаря, вкупі з значнішими св'ященниками, окритих веретищами, послав до пророка Ісаїї Амосенка.

³ І промовили вони до його: Так говорить Езекія: День смутку, лайки й сорому є день сей: прийшли сини до пороку, та нема снаги вродити.

⁴ Може, почує Господь, Бог твій, усі слова Рабсакові, що його послав пан його, царь Ассирийський, зневажати живого Бога й поругати словами, що їх чув Господь, Бог твій. Благай же за тих, що zostались іще живими.

⁵ Як же прийшли слуги царя Езекії до Ісаїї,

⁶ Сказав їм Ісаїя: Промовте так до вашого пана: Так говорить Господь: Не лякайся тих речей, що чув еси, якими поругали мене слуги Ассирийського.

⁷ Отсе я пошлю в його такого духу, що він почує звістку й вернеться він у свою землю, й поляже в своїй землі од меча.

⁸ Коли вернувся Рабсак назад, найшов царя Ассирийського, як облягав Либну, бо перечув, що той відойшов од Лакхиса.

⁹ Як довідався ж про Тиргаку, царя Етиопського, що говорили: Вирушив він, щоб воювати з тобою, послав знов послы до Езекії, сказати:

¹⁰ Промовте так до Езекії, царя Юдиного: Не давай твому Богові, що на його вповаєш, баламутити тебе, думаючи: Єрусалим не буде подан цареві Ассирийському на поталу.

¹¹ Ти сам чуваш, що творили царі Ассирийські з усіма землями, розпростираючи на їх проклін, а ти б то від його вирятувався?

¹² Хиба ж боги народів, що їх мої предки в ніщо пообертали, вирятували їх, — як Гозан та Харан та Резеф та людей Еденських у Талассарі?

¹³ Де царь Ематський й царь Арпадський й царь пад городом Сефарваїмом, Еною й Іввою?

¹⁴ Взявши ж Езекія письмо з рук поселських і прочитавши його, пійшов у храм Господень та й розгорнув його перед Господом,

¹⁵ І молився Езекія перед Господом і говорив: Господи, Боже Ізраїлів, що престолуєш над херувимами! ти один Бог над усіма царствами на землі; ти сотворив небо й землю.

¹⁶ Прихили, Господи, ухо твоє та й почуй; одкрий, Господи, очі твої, та й побач! Почуй же слова Сеннахирима, що прислав, щоб живого Бога зневажити!

¹⁷ Справді, Господи, царі Ассирийські попустили народи й землі,

¹⁸ І повкидали богів їх ув огонь, та то не боги, а робота рук людських, дерево й камінь, тим і змогли їх понівечити.

¹⁹ Тепер же, Господи, вирятуй нас із руки його, щоб усі царства на землі зрозуміли, що ти, Господи, єдиний Бог!

²⁰ І послав Ісаїя Амосенко до Езекії, сказати: Тако глаголе Господь, Бог Ізраїлів: Те, про що ти молився що до Сеннахирима, царя Ассирийського, я вислухав.

²¹ Оце те слово, що вповів Господь про його: Погордить тобою й посьміється з тебе дівця-дочка Сиону. Позадь тебе похитає головою дочка Єрусалиму.

²² Кого ж бо ти зневажав і поругав? Проти кого се голос ізняв ти, й так звисока глянув очима? На сьвятого Ізрайлевого!

²³ Через послів твоїх ти глузував з Господа й сказав: У множестві возів моїх я взойшов на висоту гір, на ребра Ливану, та й рубав росли кедри й найкрасші кипариси його, й добравсь аж до крайних границь його, до найгусчого саду його;

²⁴ Я відкопував та випивав воду чужу, й сушив стопами ніг моїх всі потоки Египецькі.

²⁵ Чи ти чував*, що я з давендавна чинив? Із давнешніх часів постановив я се, а тепер привів до того, що ти опустошуєш утвержені города в купи румовищ.

²⁶ А їх осадники в немочі, дряхліють і в соромі. Вони мов трава у полі, мов никла зелень на криші, й збіжже загоріле, нім в колос убралось.

²⁷ Чи сидиш ти, чи виходиш, чи входиш, усе я знаю, а й буянне твоє проти мене.

²⁸ За твою сьмілість проти мене, та що твоя гординя дійшла до слуху мого, я тобі в ніздрі каблучку заправлю, й зубела мої у рот твій (заложу), й заверну тебе назад тою ж дорогою, якою прийшов еси.

²⁹ І ось тобі (Езекію) знамено: Сього року їсти мете те, що маєте, а на другий рік самосівне, на третій же рік сїйте й жніте й насаджуйте виноградники й їжте врожай їх.

³⁰ І що позоставалось іще з Юдиного дому, пустить ізнов корінь вниз, й принесе плід угорі.

³¹ З Єрусалиму бо зийде (мов трава) останок, а те, що врятуєсь, із Сион-гори. Ревність Господа Сил небесних учинить се.

³² Тим то так говорить Господь про царя Ассирийського: У сей город він не ввійде, і стріли не пустить, й не закритеш ситом він в приступі до його, й не насипле проти його валу.

³³ По якій дорозі прийшов, по самій тій вернеться, не ввійде в сей город, — говорить Господь.

³⁴ Город сей я берегти му, щоб урятувати його задля себе й задля раба мого Давида.

³⁵ І сталось: однієї ночі прийшов ангел Господень та й положив трупом ув Ассирийському таборі сто вісімдесять і п'ять тисяч; і як повставали рано вранці, аж ось самі мертві тіла.

³⁶ І рушив Сеннахирим, царь Ассирийський, та й пійшов і вернувся, та й сів у Ниневії.

³⁷ І як молився він у храму свого бога Нисроха, убили його мечем сини його, Адрамелех та Шарезер, і повтікали в Арарат-землю, а син його Асардан зробився царем намість його.

* 19:25 Се говорить Господь.

20

¹ Того часу занедужав Езекія на смерть. І прийшов до його пророк Ісаїя Амосенко, й рече до його: Так говорить Господь: Упорядкуй дом твій, бо вмреш, не одужаєш.

² І повернув він лице своє до стіни й молився Господеві сими словами:

³ Ой Господи! спогадай же, що я ходив вірно й з щирим серцем перед обличчям твоїм, і чинив праведне в очах твоїх. Та й заплакав Езекія в голос.

⁴ Ісаїя ж не покинув іще середнього переддвірку, аж ось прийшло до його таке слово Господнє:

⁵ Вернись та промов до Езекії, князя народу мого: Тако гляголе Господь, Бог предка твого Давида: Почув я молитву твою й побачив сльози твої. Оце ж я оздоровлю тебе: на третій день підеш у храм Господень.

⁶ І прибавлю тобі віку п'ятнайцять років; до того вирятую тебе й сей город із потали царя Ассирійського, й захищати му сей город задля себе й задля раба мого, Давида.

⁷ І сказав Ісаїя: Принесіть вязанку фіг. І взяли й приложили на боляк, і він оздоровів.

⁸ Езекія ж промовив до Ісаї: Яке ж знамено тому, що Господь оздоровить мене та що на третій день підшу в храм Господень?

⁹ І відказав Ісаїя: Ось що буде тобі ознакою від Господа, що справдить Господь обіцянку свою: Чи нехай тїнь на десять ступнів стане даліше, чи нехай на десять ступнів вернеться?

¹⁰ І відповів Езекія: Не трудно пройти їй десять ступнів наперед, ні! нехай на десять ступнів назад вернеться.

¹¹ І взивав пророк Ісаїя до Господа, й завернув він тїнь по ступенях, що на них уже була перейшла на сонцевказові Ахазовому, на десять ступнів назад.

¹² Того часу прислав Беродах Баладан Валаданенко, царь Вавилонський, письма й подарунки Езекії, бо він чув, що Езекія був нездужав.

¹³ І зрадів Езекія послами й показав їм склади свої, срібло й золото й пахоші й дорогі масті й ввесь збройний дом свій, й все, що в його скарбівнях було: не було нічого такого, чого б не показав їм Езекія у своїй палаті й у всьому господарстві своїму.

¹⁴ І прийшов пророк Ісаїя до царя Езекії, й спитав у його: Що сі люде говорили й звідки прийшли вони до тебе? І відказав Езекія: Із далекої землі прийшли вони, з Вавилону.

¹⁵ Тоді спитав: Що бачили вони в дому твоєму? І відповів Езекія: Бачили все, що є в моїй палаті; нема ні однієї річі в скарбівнях моїх, якої б я не показав їм.

¹⁶ І сказав Ісаїя до Езекії: Вислухай слово Господнє:

¹⁷ Прийде час, що все, що є в твоїй палаті й що твої батьки до сього дня збирали, буде перевезено в Вавилон; нічого не зостанеться, — глаголе Господь.

¹⁸ А з твоїх синів, що вийдуть із тебе, що ти появиш, візьмуть, і будуть вони скопцями в палаті царя Вавилонського.

¹⁹ Езекія ж промовив до Ісаї: Слово Господнє, що ти переказав, благе. І додав: Нехай же буде мир і гаразд у дні мої.

²⁰ Проче про Езекію й про всі його хоробрі дії, та як він зробив став і водопровід, і провів у город воду, те прописано в літописі царів Юдиних.

²¹ І спочив Езекія з батьками своїми, а син його Манассія став царем намість його.

21

¹ Було Манассієві дванайцять год віку, як він став царем, а пятьдесят і пять год царював він у Єрусалимі. Матір його звалась Хевзиба.

² І чинив він несправедність в очах Господніх і гидоти тих народів, що їх Господь попрогав із перед синів Ізраїлевих.

³ І построїв знов висоти, що батько його Езекія поруйнував був, побудував жертівники Баалові, й позаводив дуброви, як робив Ахав, царь Ізраїльський, й поклонявся усьому (зоряшньому) військові небесному, й служив йому.

⁴ Поробив також жертівники й в храму Господньому, що про його сказав Господь: В Єрусалимі положу ім'я моє.

⁵ І построїв в обох дворах храму Господнього жертівника всьому військові небесному.

⁶ І провів сина свого через огонь, і ворожбитував та віщував, і позаводив викликачів мертвих і знахорів; багацько чинив такого перед Господом, чим запалював гнів його.

⁷ І поставив боввана Астарті, що його зробив, у храмі, що про його говорив Господь Давидові й синові його Соломонові: В сьому храмі, й в Єрусалимі, що його вибрав я зміж усіх поколінь Ізраїлевих, положу я ім'я моє по вічні часи;

⁸ І не допущу більш нозі Ізраїльтянина рушитись із землі, що наділив отцям їх, аби тільки вони дбали чинити, як я приказав їм, і по закону, що заповідав їм раб мій Мойсей.

⁹ Та вони не послухали; а Манассія довів їх до того, що чинили ще гірше ніж ті народи, що їх вигубив Господь зперед лица синів Ізраїлевих.

¹⁰ І глаголав Господь через рабів своїх, пророків сими словами:

¹¹ За те, що Манассія, царь Юдейський, чинив такі гидоти, гірші над усе, що чинили Аморії, що перш його були, й самого Юду довів до гріхів своїми ідолами,

¹² За те — так говорить Господь, Бог Ізраїлів — наведу я таке лихо на Єрусалим і на Юду, що в усякого, хто почує про се, дзвеніти ме в обох ушах.

¹³ Я протягну на Єрусалим міряльного шнура, як колись на Самарію, й вагу дому Ахабового, й витру Єрусалим так, як витирають полумисок, та й перевертають, оберши;

¹⁴ І відкину останок насліддя мого, й подам їх ворогам їх на поталу, й будуть вони всім ворогам своїм лупом і здобиччю,

¹⁵ За те, що вони чинили неправедність в очах моїх, і гнівили мене, з того часу, як їх отці вийшли з Єгипту, та й по сей день.

¹⁶ До того ще пролив Манассія дуже багачько безвинної крові, так що сповнив нею Єрусалим від краю до краю, опріч тієї провини, що привів Юду до гріха — чинити зло в очах Господніх.

¹⁷ Проче про Манассію й про все, що він чинив, і про його гріхи, що він укоїв, се прописано в літописі царів Юдиних.

¹⁸ І опочив Манассія з батьками своїми, й поховано його при домі його в саду Уззи. А син його Аммон настав царем намість його.

¹⁹ Двадцять і два годи було віку Аммонові, як він став царем, а два роки царював у Єрусалимі. Матір його звалась Мешуллемета Харузівна, з Ятби.

²⁰ І чинив він неправедне в очах Господніх, як чинив отець його Манассія,

²¹ І ходив по тій самій дорозі, по якій ходив отець його, й служив ідолам, тим, що служив отець його, й поклонявся їм,

²² І відступив од Господа, Бога отців своїх, і не ходив дорогою Господньою.

²³ І змовились слуги його проти його, та й убили царя в його палаті.

²⁴ Люд же перебив усіх, що змовились були проти царя Аммона, й поставив народ сина його Йосію царем намість його.

²⁵ Проче про Аммона, що він чинив, прописано в літописі царів Юдиних.

²⁶ І поховали його в гробовищі його в саду Уззи, а син його Йосія став царем намість його.

22

¹ Вісім год було Йосії, як він настав царем, а трийцять і один рік царював у Єрусалимі. Матір його звали Едида Адаївна, з Бозкафи.

² І чинив він те, що було Господеві до вподоби, й ходив як раз дорогою предка свого Давида й не хибив з неї ні праворуч, ні ліворуч.

³ У вісімнадцятому ж році царя Йосії послав царь писаря Шафана, сина Азалііного, Мешулламенка, у храм Господень, повеліваючи:

⁴ Йди до первосвященника Хелкії, нехай він перелічить гроші, що приношено в храм Господень, і що сторожі порогові зібрали від народу,

⁵ І нехай передадуть їх наставникам ремісників, приставленим до храму Господнього, а сі нехай роздадуть їх робітникам в дому Господньому на напругу попсованого в храму,

⁶ Теслям, каменотесам та мурарям, та й на закуп дерева й тесаного каміння до напруги храму;

⁷ Однакже не требувати від них рахунку з грошей переданих у їх руки, бо вони орудують чесно.

⁸ І сказав первосвященник писареві Шафанові: Я знайшов книгу закону в дому Господньому. І подав Хелкія Шафанові книгу, й той читав її.

⁹ І вернувся писарь Шафан до царя, й здав цареві справу, говорячи: Слуги твої взяли гроші, що знайшлися у храму, й передали їх наставникам над роботами, приставленим до храму Господнього.

¹⁰ І оповідав писарь Шафан цареві: Священник Хелкія дав мені книгу. І читав її Шафан перед царем.

¹¹ Почувши царь слова книги закону, роздер одіж на собі.

¹² І повелів царь священникові Хелкії та Ахикамові Шафаненкові, та Ахборові Михеєнкові, та писареві Шафанові, та Асаї, слугі царському, говорячи:

¹³ Йдіте й поспитайте Господа за мене й за нарід і за всю Юдею що до слів цієї книги, що знайдено; великий бо гнів Господень запалав на нас за те, що батьки наші не слухали словес книги цієї, щоб так притїма чинити, як нам приписано.

¹⁴ І пішов священник Хелкія з Ахикамом, Ахбором, Шафаном й Асаїєю до пророчиці Олдами, жони Шаллумової, сина Тикви Хархасенка, доглядника одіж, — жила ж вона в Єрусалимі, в другій часті — й розмовляли вони з нею.

¹⁵ І промовила вона до них: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіте чоловікові, що вас до мене послав:

¹⁶ Тако глаголе Господь: Ось я наведу лихо на се місце й на осадники його, — всі погрози в книзі, що прочитав царь Юдейський.

¹⁷ За те, що покинули мене та й кадять іншим богам, щоб мене підпалювати на гнів усіма вчинками рук своїх, запалав гнів мій проти місця сього та й не погасне.

¹⁸ Цареві ж Юдейському, що вас послав поспитати Господа, скажіть: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що до слів, які ти чув:

¹⁹ Що твоє серце помяшало й ти впокорився перед Господом, як почув еси, що я висказав проти сього місця й осадників його, що вони викличуть страх і прокляття, та що роздер еси одержу на собі й плакав передо мною, за се й я вислухав тебе, — говорить Господь.

²⁰ Оце ж я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти спочнеш в твоєму гробовищі в мирі, а очі твої не побачать всіх злигоднів, що я наведу на се місце. І принесли вони цареві відповідь.

23

¹ І послав царь послів, й позбирали вони до його всіх знатніх Юдейських і Єрусалимських.

² І пішов царь у храм Господень і всі мужі Юдейські й всі осадники Єрусалимські з ним, і сьвященники й пророки і весь люд від малого до великого. І прочитав у слух їм всі словеса з книги закону, що знайдено в Господньому храму.

³ Потім став царь на ступені та й постановив завіт перед Господом, що ходити муть вони слідом за Господом і пильнувати муть його заповідей й обявів, і встанов його з усього серця й з усієї душі, щоб виконувати слова завіту сього, написані в цій книзі. І весь нарід ввійшов у завіт.

⁴ І повелів царь первосвященникові Хелкії й низшим сьвященникам та придвернім сторожам повиносити з храму Господнього весь посуд, що пороблено про Баала та Астарту й про все війське небесне, й попалив те за Єрусалимом у долині Кедрон, а попіль велів повивозити в Бетель.

⁵ І повідставляв ідолські жерці, що понаставляли були царі Юдейські, щоб кадили по висотах у городах Юдиних і в Єрусалимських околицях, та що палили кадила Баалові, сонцеві, місяцеві, планетам і всьому військові небесному;

⁶ І повелів винести Астарту з храму Господнього за Єрусалим на Кедрон-долину, та й спалити коло потоку Кедрону, й розбити її на порошок, порошок же розсипати по гробах простого люду.

⁷ Далій збурих доми блудничі коло храму Господнього, де жінщини ткали занавіси для Астарті.

⁸ І повиводив усіх жерців із Юдиних городів і посквернив висоти, де жерці курили кадило, від Геви до Берсabee, й поруйнував висоти — тую, що коло ввіходу городского голови Йозуї, й тую, що ліворуч у міських воріт.

⁹ Впрочім висотні жерці не приносили жертв на жертівникові Господньому в Єрусалимі, а їли тільки неквашений хліб вкупі з братством своїм.

¹⁰ Посквернив і Тофет, що на долині синів Еннома, щоб ніхто не проводив сина свого чи дочку свою через огонь Молохові.

¹¹ Далій знехтував коні, що царі Юдейські ставляли сонцеві наперед ввіходу в храм Господень коло світлиць скопця Нетан-Мелеха, в Фаруримі, колесниці ж сонцеві попалив огнем.

¹² І жертівники на даху горішньої світлиці Ахазової, що їх поставляли були царі Юдейські, й жертівники, що поставляв Манассія у в обох переддвірках храму Господнього, порозвалював царь і покидав, а порошок із них покидав у Кедрон-потік.

¹³ І висоти перед Єрусалимом по правому боці од Оливної гори, що построїв був Соломон, царь Ізраїльський, Астарті, гідоті Сидонській, та Хамосові, гідоті Моабійській, та Милхомові, гідоті Аммонійській, повелів царь посквернити;

¹⁴ Порозбивав і камені стовпи (боввани) й повирубав дуброви й закидав їх урочища людськими кістками;

¹⁵ Та й жертівника у Бетелі, й висоту, що построїв Еробоам Набатенко, що ввів Ізраїля в гріхи, — й сього жертівника й висоту він збурих і спалив, і стер на порошок, та спалив і дуброву.

¹⁶ Озирнувшись ж Йосія, побачив гроби, що були на горі, й послав позабирати з гробів кості, й попалив їх на жертівнику та й опоганив його, по слову Господньому, сказаному чоловіком Божим, що сі речі наперед проповів.

¹⁷ І промовив (Йосія): Що се за пам'ятник, що я там бачу? Міські ж люде відказали йому: Се гроб Божого чоловіка, що прийшов був із Юдеї й сі речі прорік, що ти починив еси над жертівником Бетельським.

¹⁸ І повелів: Не займайте його! Ніхто не тривож костей його! От і залишили кості його як і кості пророка, що приходив із Самарії.

¹⁹ До того ж порозвалював Йосія зборища висот по городах Самарійських, що построїли були царі Ізраїльські, прогніваючи Господа, й вдіяв з ними те саме, що зробив у Бетелі.

²⁰ І повбивав всіх висотних жерців, що там були при жертівниках, та й попалив на них людські кості. Тоді вернувся у Єрусалим.

²¹ І повелів царь усьому народові, кажучи: Сьвяткуйте Господеві, Богу вашому, паску, як прописано в цій книзі закону;

²² Бо не святковано такої паски від суддівських часів, що судили Ізраїля, й по всі часи царів Ізраїльських і царів Юдейських;

²³ Аж у вісімнадцятому році царювання Йосіїного святкували сю паску Господеві в Єрусалимі.

²⁴ І повигублював Йосія ще й викликачів мертвих, й чарівників, терафими й ідоли й всі ті гидоти, які були в землі Юдейській і в Єрусалимі, щоб ввійшли в силу слова закону, написані в книзі, що знайшов у храму Господньому священник Хелкія.

²⁵ І не було рівні йому між царями, перед ним, хто б обернувся так з усього серця, з усієї душі й з усієї сили до Господа, притьма по закону Мойсейовому, та й після його не встав йому рівня.

²⁶ Однак же Господь не відложив гніву великої досади своєї, що запалав проти Юди за всі роззявання, якими підпалював його на гнів Манассія.

²⁷ І рече Господь: Віддалю й Юду від лица мого, як віддалив Ізраїля, й відкину від себе город сей, Єрусалим, що вибрав я, й храм, що про його я сказав: ім'я моє там пробувати ме.

²⁸ Проче про Йосію й про все, що він чинив, прописано в літописі царів Юдейських.

²⁹ За його часу вирушив Фараон Нехао, цар Єгипетський, проти царя Ассирийського на Ефрат-ріку. І дивинув зустріч йому царя Йосія, і той вбив його в Мегиддоні, скоро побачив його.

³⁰ І повезли його мертвого слуги його з Мегиддону, й привезли в Єрусалим, і поховали його в гробовищі його. І взяв народ землі Йоахаза, сина Йосіїного, та й помазали його й зробили його царем замість отця його.

³¹ Двадцять і три годи віку було Йоахазові, як став він царем, а три місяці царював у Єрусалимі. Матір його звалась Хамуталь Ереміївна, з Ливни.

³² І чинив він те, що Господеві не до вподоби, притьма так, як передки його чинили.

³³ Фараон же Нехао задержав його в неволі в Ривлі, в країні Ематській, щоб не царював у Єрусалимі, й наложив на землю грошевої кари сто талантів срібла й талант золота.

³⁴ І зробив Фараон Нехао Елиякіма, Йосієнка царем замість отця його Йосії, та й перемінив ім'я його на Йоакима, а Йоахаза взяв і відвів у Єгипет, де він і вмер.

³⁵ І давав Йоаким Фараонові срібло й золото. Він розцінював землю, щоб виплачувати Фараонові, скільки приказував. Від кожного з народу землі, як кого ціновано, брав срібло й золото, щоб виплачувати Фараонові Нехао.

³⁶ Двадцять і п'ять год було віку Йоакимові, як він став царем, а одинадцять літ царював у Єрусалимі. Матір його звали Зебудда Федаїївна, з Руми.

³⁷ І чинив він те, що Господеві не до вподоби, притьма як предки його чинили.

24

¹ За його часу напав Навуходонозор, цар Вавилонський, й Йоаким був його підневоленим три годи, та потім відпав од нього.

² І насилає Господь на нього ватаги Халдеїв і ватаги Сирийців, і орди Моабіїв та орди Аммоніїв, — напускає їх на Юду, щоб витратити його, по слову Господньому, що виповідав через слуги свої пророки.

³ По приказу Господньому склалось воно над Юдою, щоб відкинути його од лица свого задля гріхів Манассіїних, за все, що він коїв;

⁴ Та за кров безвинних, що проливав, так що сповнив Єрусалим безвинною кровю, — сього не схотів Господь простити.

⁵ Інше про Йоакима й про все, що він чинив, прописане в літописі царів Юдиних.

⁶ І спочив Йоаким із батьками своїми, а його син Ехонія став царем замість його.

⁷ Царь же Єгипетський не рушав більш із землі своєї, бо царь Вавилонський забрав усе від Єгипетського потока та й до Евфрат-ріки, що було царя Єгипетського.

⁸ Вісімнадцять год віку було Ехонії, як він настав царем, а три місяці царював він у Єрусалимі. Матір його звали Нехушта Елиатанівна, з Єрусалиму.

⁹ І чинив він таке, що Господеві не до вподоби, притьма як чинив отець його.

¹⁰ Того часу підступили слуги Навуходонозорові, царя Вавилонського, під Єрусалим, і город опинився в облязі.

¹¹ І прийшов Навуходонозор, цар Вавилонський, під город, як слуги його облягали його.

¹² І вийшов Ехонія, царь Юдейський, до царя Вавилонського, він і мати його й слуги його, князі його й скопці його, — й узяв його царь Вавилонський, на восьмому році свого царювання;

¹³ І повивозив усі скарби з храму Господнього й скарби з царської палати; та й порозбивав увесь посуд золотий, що поробив Соломон, царь Ізраїльський, у храму Господньому, по слову Господньому;

¹⁴ І вивів увесь Єрусалим у полон, усіх князів, і все хоробре військо — десять тисяч, до того всі телі й слусарі: нікого не зосталось опріч убогих людей землі.

¹⁵ І одвів він Ехонію в Вавилон, і матір цареву й жінок царевих і скопців його, й знатніх землі позаймав у полон з Єрусалиму в Вавилон.

¹⁶ До того й усіх спосібних до зброї сім тисяч, і ремісників тисячу, — всіх мужів сильних і хоробрих позаймав царь Вавилонський в неволю у Вавилон.

¹⁷ І зробив царь Вавилонський дядька його Матанію намість його царем, та й перемінив ім'я його на Седекію.

¹⁸ Двадцять і один рік віку було Седекії, як зроблено його царем, а одинадцять год царював він у Єрусалимі. Матір його звалась Хамутіль Ереміївна, з Либни.

¹⁹ І чинив він неправедність в очах Господніх, притям'я як чинив Йоаким.

²⁰ Гнів Господень був над Єрусалимом та над Юдою такий, що він відкинув їх від обличчя свого. І оддав Седекія од царя Вавилонського.

25

¹ І сталося: у девятому році свого царювання, у десятому місяці, в десятий день місяця, прийшов Навуходонозор, царь Вавилонський, з усією військовою потугою своєю під Єрусалим та й обліг його, й насипав кругом його обляговий вал.

² Сим робом опинився город ув облязі до одинадцятого року царя Седекії.

³ На дев'ятий день місяця опанувала голоднеча город і люде не мали що їсти.

⁴ І зроблено проломину в городі, й втекли всі воїтники у ночі кріз ворота між двома мурами, що коло царського саду, (Халдеї ж облягали город навкруги) — та й царь утік дорогою на рівнину пустині.

⁵ Військо ж Халдейське погналось за царем, та й наздогнали вони його в Ерихонському степу, тим часом як його військо покинуло його.

⁶ І вхопили царя та й повели його до царя Вавилонського в Риблу, а сей вирік йому засуд:

⁷ Закололи синів Седекієвих перед очима його, Седекію ж осліпили, закували в кайдани, та й повели в Вавилон.

⁸ У п'ятому ж місяці, на семий день місяця, — се є в дев'ятому році Навуходонозоровому, царя Вавилонського прибув Навузардан, отаман прибічників, слуга царя Вавилонського, в Єрусалим,

⁹ Та й спалив храм Господень і царську палату й усі будинки в Єрусалимі;

¹⁰ І мури навкруги Єрусалиму зруйнували всі полки Халдейські, що були з отаманом над прибічниками.

¹¹ А останок люду, що zostавались у городі, та втекачі, що повтікали були до царя Вавилонського, й прочий народ простий вивів Навузардан, отаман прибічників;

¹² Тільки немногих убогих людей у землі zostавив отаман прибічників виноградарями та пахарями.

¹³ Мідяні ж стовпи, що були в храму Господньому й підніжжя, й море мідяне, що в домі Господньому, порозбивали Халдеї та й позабірали мідь із них у Вавилон;

¹⁴ Позабірали й казани, лопатки, ножі, миски й увесь мідяний посуд, що його вживано при службі;

¹⁵ І кадильниці й чаші, — що тільки було з золота й срібла, побрав отаман прибічників.

¹⁶ Стовпи два, море одно, й підніжки, що поробив Соломон до храму Господнього, — міді з усього знаряддя не було ваги.

¹⁷ Вісімнадцять локот був заввишки один стовп, а зверху його був вінець мідяний, а заввишки був вінець трьох локот, і сіти й гранатові яблучка навкруги вінця — все мідяне; те ж саме й на другому стовпі з сіткою.

¹⁸ І взяв отаман прибіницький первосвященника Серау, й второго священника Зефанію, й трьох придверників.

¹⁹ А з городу взяв одного скопця, що був приказчиком над військовими людьми, та п'ятох ізміж невідступних прибічників царських, і головного писаря військового, що записував людей до військової служби, та шістьдесять чоловіка з народу землі, що находились в городі.

²⁰ Оціх то побрав Навузардан, отаман прибіницький, та й повів їх до царя Вавилонського в Ривлу;

²¹ А царь Вавилонський повелів їх повбивати в Ривлі в Емат-країні. І переведені Юдеї з землі своєї.

²² Над тими ж, що позоставляв у Юда-землі, Навуходонозор, царь Вавилонський, поставив начальником Годолію Ахикаменка Сафанового.

²³ Як же почули всі військові отамани з військовими людьми, що царь Вавилонський настановив Годолію, то й зібрались усі до Годолії в Массифу, а то: Ісмаїл Нетанієнко, та Йоханан Карееенко та Серая Танхуметенко з Нетофата, та Езанія Маахитієнко, з своїми людьми.

²⁴ І закликав їх і людям їх Годолія, кажучи: Не лякайтесь служити Халдеям, осідайтесь у землі й бувайте підневоленими цареві Вавилонському, а буде вам добре.

²⁵ Та сегого місяця появилсь Ісмаїл Нетанїєнко, сина Елисамового, з царського роду, а з ним десять чоловіка, й вбив Годолїю, і він умер, а також і Юдеїв та Халдеїв, що були при йому в Массифі.

²⁶ Тодї рушив увесь люд од найменьшого до найбільшого вкупі з військовим отаманнем та й відправились у Египет, боялись бо Халдеїв.

²⁷ І сталося в трийцять семому році невольництва Ехонїєвого, царя Юдейського, у дванайцятому місяці, двацять сегого дня місяця, Евилмеродах, царь Вавилонський, в році, як почав царювати, вивів Ехонїю, царя Юдиного, з темниці;

²⁸ І розмовляв з ним любомірно, й поставив його престол висше престола інших царів, що були в нього в Вавилонї;

²⁹ І перемінив невольницьку одїж його, й трапезував він раз-у-раз в присутті його, поки й жив на світї.

³⁰ І харчове його — щоденне харчове — давано йому від царя на кожний день по всі дні життя його.

ПЕРША КНИГА ПАРАЛИПОМЕНОН.*

- ¹ Адам, Сет, Енос,
- ² Кенан, Магалалель, Яред,
- ³ Генох, Метусала, Ламех,
- ⁴ Ной (Нояг), Сем, Хам та Яфет.
- ⁵ Сини Яфетові: Гомер, Магог, Мадай, Яван (Елися), Тувал, Месех та Тирас.
- ⁶ Сини Гомерові: Аскеназ, Рифат, і Тогарма.
- ⁷ Сини Яванові: Елиса, Тарсис, Киттим і Доданим.
- ⁸ Сини Хамові: Куш, Мизраїм, Фут і Канаан.
- ⁹ Сини Кушові: Себа, Гавила, Сабта, Раама та Сабтеха. Сини Раамові: Шева й Дедан.
- ¹⁰ Від Куша народився ще й Нимрод; цей почав бути велетнем на землі.
- ¹¹ Від Мизраїма народились: Лудима (Лудій), Анамій, Легавій, Нафтухим,
- ¹² Патрусій, Каслугій, од которого настали Филістимці, та Кафторій.
- ¹³ Від Канаана народився Сидон, найстарший в його, Хет,
- ¹⁴ Евузій, Аморій, Гергазій,
- ¹⁵ Гевій, Аркей, Синей,
- ¹⁶ Арвадій, Земарій та Гаматій.
- ¹⁷ Сини Семові: Елам, Ассур, Арфаксад, Луд та Арам. (Сини Арамові): Уз, Хул, Гетер та Мешех (Маса).
- ¹⁸ Від Арфаксада (народився Каїнан, а від Каїнана) народився Села, а від Сели народився Ебер.
- ¹⁹ Від Ебера народились два сини: один на імення Фалек, через те, що за його часів була розділена земля, його брат на імення Йокман.
- ²⁰ Від Йокмана народились Алмодад, Шалеф, Газармавет, Ерах,
- ²¹ Гадорам, Узал, Дикла,
- ²² Обаль, Абимавель, Шева,
- ²³ Офир, Гавил та Йовав. Усі ці сини Йокманові.
- ²⁴ (А сини Семові): Арфаксад, Каїнан, Села,
- ²⁵ Ебер, Пелег, Регов,
- ²⁶ Серуг, Нахор, Тара,
- ²⁷ Аврам, се Авраам.
- ²⁸ Сини Авраамові: Ізаак та Ізмаїл.
- ²⁹ Оце й їх родовід: Найстарший син Ізмаїлів Набайот, по йому Кедар, Адбеель, Мивсам,
- ³⁰ Мисма, Дума, Масса, Хадад, Тема,
- ³¹ Етур, Нафис, і Кедма. Це сини Ізмаїлові.
- ³² Сини Хеттури, Авраамові наліжниці: вона породила Зимрана, Йоксана, Медана, Мадіана, Ишбака та Шуаха. Сини Йоксанові: Себа та Дедан. (Сини Деданові: Рагуїл, Навдеїл, Ассурим, Летусим, Леюмим (Астусіім, Асомин).
- ³³ Сини Мадіанові: Ефа, Ефер, Ганох, Абида та Ельдага. Усе це сини Хеттурині.
- ³⁴ А від Авраама народився Ізаак. Сини Ізаакові: Езав та Ізраїль.
- ³⁵ Сини Езавові: Елифас, Регуїл, Егус, Еглом та Кораг.
- ³⁶ Сини Елифасові: Теман, Омар, Зефо, Гаєтам, Канас; (Тимна ж Елифасова наложниця, породила йому) Амалеха.
- ³⁷ Сини Рагуїлові: Нахат, Зерах, Шамма та Миза.
- ³⁸ Сини Сеїрові: Лотан, Собаль, Зибеон, Ана, Дисон, Езер та Дисан.
- ³⁹ Сини Лотанові: Горій та Гемам; а сестра в Лотана: Тимна.
- ⁴⁰ Сини Собамові: Алван, Манагат, Ебаль, Сефо та Онам. Сини Зибеонові: Ая та Ана.
- ⁴¹ Діти Аніні: Дисон та (Оголибама, Анина дочка). Сини Дисонові: Гемдан, Ешдан, Ітран та Керан.
- ⁴² Сини Езерові: Белган, Саван та Акан. Сини Дисанові: Уз та Аран.
- ⁴³ Оце царі, що царювали в краю Едомі, ще переднійше ніж зацарював царь над синами Ізраїля: Бела, Бейорів син, а назвище його міста-Динхаба;
- ⁴⁴ І помер Бела, і зацарював по йому Йобаб, син Серахів із Бозри.
- ⁴⁵ І помер Йобаб, і зацарював по йому Гусам, з краю Теман.
- ⁴⁶ І помер Гусам, і став по йому царем Гадад, син Бедадів, котрий розбив Мадіаніїв на полі Моаб; назва міста його: Авит.
- ⁴⁷ І помер Гадад, і зацарював по йому Самла з Масреки.
- ⁴⁸ І помер Самла, і зацарював по йому Саул з Рехобота, що над річкою.

*

: Грецьке слово; значить: річи опушені, забуті. Сі дві книги доповнюють те, що в інших книгах пропущено.

- ⁴⁹ І помер Саул, і став царем по йому Бааль-Ганан, син Ахборів.
⁵⁰ І помер Бааль-Ганан, і зацарював по йому Гадар; назвище його міста Пау; жінка ж його на ймя Мегетабееля, дочка Матредова, дочка Мезагабова.
⁵¹ І помер Гадар. І були старшини в Едома: старшина Тимна, старшина Алва, старшина Етет.
⁵² Старшина Оголибама: старшина Ела, старшина Пинон,
⁵³ Старшина Кенас, старшина Темон, старшина Мебзар,
⁵⁴ Старшина Магдіель, старшина Ірам; оце старшини Ідумейські.

2

- ¹ Оце сини Ізраїлеві: Рубен, Симеон, Левій, Юда, Іссахар, Зебулон,
² Дан, Йосиф, Бенямин, Нефталій, Гад, та Ассер.
³ Сини Юдині: Гер, Онан та Села, — троє народилось у його від дочки Шуевої, Канаанійки. І був Гер найстарший Юдин син, ледачий в очах Господа, й він убив його.
⁴ І Тамара, невістка його, породила йому Фареса (Перезу) та Зару (Сера). Усіх синів в Юди було пятеро.
⁵ Сини Перезові: Есрон та Гамул.
⁶ Сини Зарині: Зімірі, Етан, Еман, Галкол та Дара; усіх їх пятеро.
⁷ Син Хармійн: Ахар, що накликав лихо на Ізраїля, нарушивши закляття.
⁸ Син Етанів: Азарія.
⁹ Сини Есронові, що народились від його: Ерахмеїл, Адам (Рам) та Гелувай.
¹⁰ Від Арама ж народився Аминадаб; від Аминадаба народився Нахзон, князі синів Юдиних;
¹¹ Від Нахзона народився Салмон, від Салмона народився Бооз;
¹² Від Бооза народився Обид, від Обида народився Ессей;
¹³ Від Ессея народився його найстарший син Еліав, другий — Аминадаб, третій — Самм,
¹⁴ Четвертий — Натанайл, пятий — Раддая,
¹⁵ Шестий — Озем, сьомий Давид.
¹⁶ Сестри їх. Саруя та Абигея. Сини Саруїні: Абесса, Йоаб та Асаїл, троє.
¹⁷ Абигея народила Амессу; а батько Амессин — Етер, Ізмаїлій.
¹⁸ Халеб, Есромів син, мав дітей від Азуви, своєї жінки, й від Еріоти, і це його сини: Есер, Собаб та Ардан.
¹⁹ І померла Азува; й взяв собі Халеб (за жінку) Ефрату, й вона породила йому Гура.
²⁰ Від Гура народився Урія, від Урії народився Веселііл.
²¹ Потім Есрон ввійшов до дочки Махира, Галаadowого батька, і взяв її, маючи шістьдесять років, і вона породила йому Сегуба.
²² Від Сегуба народився Яір, а було в його двацять троє міст в Галаадському краю.
²³ Але Гессурії та Сирийці забрали в їх селитьби Яірові, Кенат і залежні від його міста, — шістьдесять міст. Усі ці міста синів Махира, Галаadowого батька.
²⁴ Після смерті Есрона в Халеб-Ефраті Есромова жінка Авія породила йому Ашхура, Текоїного батька.
²⁵ Сини Ерахмеїла, найстаршого Есронового сина, були: перворідень Рам, по йому Вуна, Орен, Озем та Ахія.
²⁶ Була в Ерахмеїла й друга жінка, на ймя Афара; вона Онамова мати.
²⁷ Сини Рама, найстаршого Ерахмеїлового сина, були: Мааз, Ямин та Екер.
²⁸ В Онама ж були сини: Шаммай та Яда. Шаммаєві ж сини: Надаб та Авишур.
²⁹ Жінка Авишурова на ймення Авихаїла, й вона породила йому Ахбана та Молида.
³⁰ Сини Надабові: Селед та Афаїм. І помер Селед бездітним.
³¹ Син Афаїмів Ішій. Син Ішіїн: Шешан. Син Шешанів: Ахлай.
³² Сини в Яди, Шаммаєвого брата: Етер та Йонатан. Етер помер бездітним.
³³ Сини Йонатанові: Пелет і Заза. Це сини Ерахмеїлові.
³⁴ В Шешана не було синів, а самі дочки. Був же в Шешана невольник, Египтянин, на ймя Ярха;
³⁵ Шешан дав свою дочку Ярсі (своєму невольникові) за жінку, а вона породила йому Аттая.
³⁶ Від Аттая народився Натан, від Натана народився Завад;
³⁷ Від Завада народився Ефлал, від Ефлала народився Овид;
³⁸ Від Овида народився Еуй, від Еуя народився Азарія;
³⁹ Від Азарії народився Хелез, від Хелеза народився Елеас;
⁴⁰ Від Елеаса народився Сисмай, від Сисмая народився Саллум;
⁴¹ Від Саллума народився Екамія, від Екамії народився Елишам.
⁴² Сини в Халеба, Ерахмеїлового брата: Меша, найстарший в його, — він батько Зифин, — і сини Мареші, Хевронового батька.
⁴³ Хевронові сини: Корей і Таппуах, та Рекем та Шема;
⁴⁴ Від Шема народився Рахам, Йоркеамів батько, а від Рекема народився Шаммай;
⁴⁵ Син в Шаммая Маон, а Маон се батько Бет-Зура.

⁴⁶ А Ефа, Халебова наложниця, породила Харана, Мозу та Газеза. А від Харана народився Газез.
⁴⁷ Сини Егдаєві: Регем, Йотам, Гешан, Пелет, Ефа та Шааф.
⁴⁸ Наложниця Халебова Мааха породила Шевера та Тирхану;
⁴⁹ Вона ж породила й Шаафа, Мадманниного батька; Шеву, батька Махбениного і батька Гивеїного. А дочка Халебова — Ахса.
⁵⁰ Оце сини Халєбові: син Гур, перворідень Ефрати; Шовал, батько (князь) Киріят-Ярима;
⁵¹ Салма, батько (князь) Бетлеєму, Хареф, батько Бетгадера.
⁵² У Шовала, батька Киріят-Яриму, були сини: Гарое, Хази, Галменухот.
⁵³ Покоління Киріят-Яриму: Ітріяни, Футіяни, Шуматани, та Мидраїтiani. Від цих повстали Зоряни та Ештаоляни.
⁵⁴ Сини в Салми: Бетлеємляни та Нетофатiani, вінець Йоабового дому, та половина Менухотян — Зоряни,
⁵⁵ Та покоління Соферійців, що жили в Ябезі, Тирейці, Шимейці, Сухайці: це Кинєяни, що повстали від Хамата, Бетрехавового батька.

3

¹ Сини в Давида, що народились від його в Геброні, були: найстарший Амнон від Ахиноами Езраєльки; другий — Далуя від Абігеї Кармелійки;
² Третій — Авессалом, син Маахи, дочки Талмая, царя Гессурського; четвертий — Адонія, син Аггити;
³ П'ятий — Сафатія від Авитали, шестий Етераам від Егли, його жінки,
⁴ Шість, що народились від його в Геброні; а царював він там сім рік і шість місяців, а тридцять три роки царював в Єрусалимі.
⁵ А оці народились від його в Єрусалимі: Самус, Собаб, Натан та Соломон, четверо од Бетсаби, Еліямової дочки;
⁶ Ебаар, Елисама, Елифалет,
⁷ Ногаг, Нафек, Яфія,
⁸ Елисуа та Еліяда й Елифелет — дев'ятеро.
⁹ Оце усі Давидові сини, окрім синів од наложниць. Сестра їх Тамара.
¹⁰ Син Соломонів: Робоам; сього син Авія, а сього син Аса, його ж син Йосафат,
¹¹ Сього син Йорам, його син Охозія, його син Йоас,
¹² Його син Амасія, його син Азарія, його син Йотам,
¹³ Його син Ахаз, його син Езекія, його син Манассія,
¹⁴ Його син Амон, його син Йосіа.
¹⁵ Сини Йосіїні: найстарший Йоахаз, другий Йоаким, третій Седекія, четвертий Селлум.
¹⁶ Сини Йоакимові: Ехонія, його син; Седекія, сього син.
¹⁷ Сини Ехоніїні: Асир, Салафіл, його син;
¹⁸ Малкирам, Федаїя, Сеназар, Езекія, Гошама та Савадія.
¹⁹ І сини Федаїїні: Зоровавель та Шимей. А сини Зоровавелеві: Мешуллам та Хананія, і Шеломита, їх сестра,
²⁰ І ще п'ять: Хашува, Огел, Берехія, Хасадія та Юшав-Хесед.
²¹ А сини Хананіїні: Фелатія та Ісаїя; його ж син Рефаїя, його син Арнан, його син Овадія, його син Шеханія.
²² Син Шеханїїн: Шемаїя; сини Шеманїїні: Хаттуш, Ігеал, Баріях, Неарія та Шафат — шестеро.
²³ Сини Неарїїні: Еліоенаї, Езекія та Азрикам — трое.
²⁴ Сини Еліоенаєві: Годавяг, Елеашив, Фелайя, Аккув, Йоханан, Делаїя та Анані — семеро.

4

¹ Сини Юдині: Фарес, Есрон, Хармій, Хул та Шовал.
² Від Реаї, Шовалового сина, народився Яхат; від Яхата народився Ахум та Лагад: від них покоління Зорян.
³ А це сини Етанові: Езреель, Ешма та Ідбаш, та сестра їх, на йм'я Газлелпоні,
⁴ Пенуел, батько Гедорів, та Езер, батько Хушів. Оце сини в Гура, найстаршого в Ефраті, Бетлеємського батька (князя).
⁵ В Ахшура, Текоїного батька, було дві жінки: Хела та Наара.
⁶ І породила Наара йому Ахузама, Хефера, Тимні та Ахашоарі: це сини від Наари.
⁷ Сини Хеліні: Зерет, Зохар та Етнан.
⁸ Від Коза народились: Анув та Зовев і покоління від Ахархела, Гарумового сина.
⁹ Явис був значніший за своїх братів. Мати дала йому ймення Явиса, кажучи: Я породила його в муках.

¹⁰ І покликався Явис до Бога Ізрайлевого і промовив: Ой коли б ти благословив мене твоїм благословенням, розпросторив мої межі, й рука твоя була надо мною, обороняючи мене від напасти, щоб я не бідував! І Бог послав, чого він просив.

¹¹ А від Хелува, Шухиного брата, народився Махір; він батько Ештонів.

¹² Від Ештона народився Бет-Рафа, Пасаех та Техін, батько міста Нааса (брат Селома Кенезіїного та Ахазового); це осадники Рехі.

¹³ Сини Кеназові: Готоніїл та Сераїя. Готоніїлів син: Хатат.

¹⁴ Від Меонотая народився Офра, а від Серая народився Йоаб, родоначальник Долини ремесників, бо вони були ремесники.

¹⁵ Сини в Халеба, Ефонїїного сина: Ір, Іл та Наам. Син Ілін: Кеназ.

¹⁶ Сини Егаллелелові: Зиф, Зифа, Тирія та Асареел.

¹⁷ Сини Езрині: Етер, Меред, Ефер та Ялон; а від Етера народився Мером, Шаммай та Ішбах, батько Ештемоїн.

¹⁸ А жінка його Юдія народила Ереда, батька Гедорового, і Хевера, Сохового батька, і Екутіїла, Занаохового батька. Це сини Битїї, Фараонової дочки, котру взяв Меред.

¹⁹ Сини його жінки Годїї, сестри Нахамової, батька Кеїлового: Гармі та Ештемоа, з Махати.

²⁰ Сини Симеонові: Амнон, Ринна, Бенханан та Тилон. Сини в Ішія: Зохов та Бензохет.

²¹ Сини в Силома, Юдиного сина: Ір, батько (князь) Лехи, та Лаеда, отець Мареші, та родини вироблявших виссон в дому Ашбеах,

²² Та Йоаким, і осадники Хозеви, та Йоаш і Сараф, що мали державу в Моабі, та Яшувилехем, але це давні події.

²³ Вони були гончарі й жили при садках та по огородах; в царя на роботі в його жили вони там.

²⁴ Сини Симеонові: Немуїл, Ямин, Ярив, Зерах та Саул.

²⁵ Шаллум, його син; його син Мивсам; його син Мишма.

²⁶ Сини Мишміні: Хаммуїл, його син; сього син Закур; його син Шимей.

²⁷ В Шимея було шіснайцять синів та шість дочок; а в його братів було небагато синів, і усе покоління їх було не таке велике, як покоління Юдиних синів.

²⁸ Вони жили в Бирсабії, Моладї, Хазаршуалї,

²⁹ В Билзі, в Еземі, в Толадї,

³⁰ В Бетуїлі, в Хормі, в Зиклазі,

³¹ В Бет-Маркавотї, в Хазарсусимі, в Бет-Біреї та в Шааримі. Оце міста їх до Давидового царювання,

³² З їх селами: Етам, Аїн, Риммон, Токен та Ашан, — пять міст.

³³ І всі селища їх, що були навкруги коло цих міст до Баала; оце місця їх проживання та їх родоводи.

³⁴ Мешовав, Ямlex та Йосія, Амассїїн син,

³⁵ Йоїл та Егу, син Йошиви, сина Сераїї, Асіїлового сина,

³⁶ Еліїоенай, Якова, Ішохая, Асаїя, Адиїл, Ішмиїл та Банея,

³⁷ Та Зиза, син Шифія, син Аллона, сина Едаїї, сина Шимрія, сина Шемаїї.

³⁸ Ці списані по йменнях були князями над своїми родами, а дім їх батьків розпався на багато паростків.

³⁹ Вони доходили до Герари і до східного боку долини, щоб знайти випаси для своїх черед;

⁴⁰ І знайшли пасовища вроджайні та добрі й землю широку, спокійну та безпечну, бо до їх приходу жило там тільки трохи Хомитян.

⁴¹ І прийшли ці, записані по іменнях, за часів Езекії, царя Юдейського, й повбивали й кочових і осілих, що там знаходились, і вигубили їх навкі, й оселились на їх місці, бо там були пасовища для їх черед.

⁴² А з поміж їх, із синів Симеонових, пішло 'д горі Сеїр пятьсот чоловіка, а Фелатія, Неарія, Рефаїя, та Узїїл, Ішіїні сини, були на чолі в їх;

⁴³ І повбивали оцїлівший там останок Амалікіїв, та й живуть там до сього часу.

5

¹ Сини в Рубена, найстаршого Ізрайлевого сина, — він перворідень; але як споганив постіль свого батька, то первенство його віддано синам Йосифа, Ізрайлевого сина, одначе так, щоб не писатись їм первородними;

² Бо Юда був найпотужніший між своїми братами, й князь у їх, але первородство перенесено на Йосифа.

³ Сини в Рубена, найстаршого Ізрайлевого сина: Ганох, Паллуй, Хезрон та Кармій.

⁴ Сини Йоїлеві: Шемая, його син; його син Гог, його син Шимей,

⁵ Його син Миха, його син Реаїя, його син Баал,

⁶ Його син Беера, що його погнав у полонь Теглатфелласар, царь Ассирийський. Він був князем у Рубенїїв.

⁷ І брати його, по поколіннях їх, та по родах їх, були: перший Еїель, потім Захарія,
⁸ І Бела, син Азаза, син Шеми, Йоїлового сина. Він жив ув Ароері до Нево та Баал-Меона;
⁹ А на схід жив він до ввіходу в пустиню, що тягнеться до ріки Евфрата, бо череди в їх були надто численні в краю Галаадському.
¹⁰ За часів Саула вони воювались з Агарянами, що й погибли од їх рук, а вони стали жити в їх шатрах по усій східній стороні Галаада.
¹¹ Сини Гадові жили навпроти їх в Базанському краю до Салхи;
¹² В Базані Йоїл був головою, Шафан-другий, потім Яанай та Шафат.
¹³ Братів їх з родинами їх було сім: Михаїл, Мешуллам, Шева, Йорай, Яакан, Зія та Евер.
¹⁴ Оце сини Авихаїла, сина Хурія, сина Яроаха, сина Галаада, сина Михаїла, сина Ешишая, сина Яхдо, сина Бузового.
¹⁵ Ахі, син Авдїїла, Гунїєвого сина, був головою свого роду.
¹⁶ Вони жили в Галааді, в Базані й в залежних від його містах і по всіх околицях Сарона, до кінця їх.
¹⁷ Усі вони полчені за часів Йоатама, Юдейського царя, й за часів Еровоама, Ізраїльського царя.
¹⁸ У нащадків Рубенових та Гадових і в половині покоління Манассїїного було людей військових, мужів, що носили щит і меч, та натягували лука й були з'учені до битви, — сорок чотири тисячі сімсот шістьдесят, виступавших на війну.
¹⁹ І воювались вони з Агарянами, Етуром, Нафішом і Надавом.
²⁰ І подана їм була поміч проти їх і оддані були в їх руки Агаряне й усе, що в їх було, бо вони в часі бою покликалися до Бога, і він почув їх за те, що вони вповали на нього.
²¹ І забрали вони їх череди: верблюдів пятьдесят тисяч, дрібного товару двісті пятьдесят тисяч, ослів дві тисячі, та сто тисяч душ людей,
²² Бо багато попадало вбитих, бо то від Бога був сей побій. І жили вони на їх місці до переселення.
²³ Нащадки половини Манассїїного покоління жили в тому краю від Базана до Баал-Ермона й Сенира й до гори Ермона; а було їх багато.
²⁴ А ось голови їх поколінь: Ефер, Іші, Еліїл, Азріїл, Еремія, Годавія та Ягдїїл, мужі потужні, мужі значні, голови своїх родів.
²⁵ Але як вони почали грішити проти Бога своїх батьків і стали блудно ходити за богами народів тої землі, що їх Бог вигнав зперед їх очей,
²⁶ Тоді Бог збудив дух Фула, царя Ассирійського, та дух Теглатфелласара, царя Ассирійського, й виселив він Рубенїт та Гадїтв і половину покоління Манассїїного, й погнав їх в Халах і Хавір, і Ару, й на ріку Гозан, — де вони й до сього часу.

6

¹ Сини Левієві: Герсон, Кагат та Мерарій.
² Сини Кагатові: Амрам, Ізгар, Хеврон та Узіїл.
³ Діти Амрамові: Аарон, Мойсей та Маріама. Сини Ааронові: Надаб, Абїуд (Абірей), Елеазар та Ітамар.
⁴ Від Елеазара народивсь Пинегас, від Пинегаса народивсь Авишуя;
⁵ Від Авишуї народивсь Буккій, від Буккія народивсь Озія,
⁶ Від Озії народивсь Зерахія, від Зерахії народивсь Мерайот,
⁷ Від Мерайота народивсь Амарія, від Амарії народивсь Ахитув;
⁸ Від Ахитува народивсь Садок, від Садока народивсь Ахимаас;
⁹ Від Ахимааса народивсь Азарія, від Азарії народивсь Йоанан;
¹⁰ Від Йоанана народивсь Азарія, — це той, що був сьвященником в храмі, збудованому Соломоном в Єрусалимі.
¹¹ І від Азарії народивсь Амарія, від Амарії народивсь Ахитув;
¹² Від Ахитува народивсь Садок, від Садока народивсь Селлум;
¹³ Від Селлума народивсь Хелкія, від Хелкії народивсь Азарія;
¹⁴ Від Азарії народивсь Сераїя, від Сераїї народивсь Йоседек;
¹⁵ Йоседека погнали в полонь, коли Господь переселив Юдеїв та Єрусалимлян Навуходонозоровою рукою.
¹⁶ Оце ж Левїїні сини: Гирсон, Кагат та Мерарій.
¹⁷ Це ймення Гирсонових синів: Ливній та Шимей.
¹⁸ Сини Кагатові: Амрам, Ізгар, Хеврон та Узіїл.
¹⁹ Сини Мерарїїні: Махлі та Муші. Оце нащадки Левїїні по їх родах.
²⁰ У Гирсона: Ливні, його син; Яхав, сього син; Зимма, його син;
²¹ Йоах, його син; Іддо, його син; Зерах, його син; Еатрай, його син.
²² Сини Кагатові: Аминадаб, його син; Корей, його син; Ассир, його син;
²³ Елкана, його син; Евїсаф, його син, Асир, його син;

24 Тахат, його син; Уриїл, його син; Узія, його син; Саул, його син.

25 Сини Елканові: Амасай та Ахимот.

26 Елкана, його син; Зотай, його син, Нахат, його син;

27 Елиаф, його син; Єрохам, його син; Елкана, його син, (Самуїл, його син).

28 Сини Самуїлові: найстарший Йіол, другий Абія.

29 Сини Мераріїні: Махлі; Ливні, його син; Шимей, його син; Уза, його син;

30 Шима, його син; Хаггія, його син; Асаїя, його син.

31 Оце ті, котрих Давид настановив старшинами над сьпівцями в домі Господньому від часу, як поставив в йому скриню завіту.

32 Вони служили сьпівцями в наметі соборньому, доки Соломон не збудував Господнього дому в Єрусалимі. І вони ставали на свою службу по своєму порядку.

33 Оце ті, що ставали з своїми синами: з синів Кагатових — Еман сьпівець, син Йіола, сина Самуїлового,

34 Сина Елканового, сина Ерохамового, сина Елиїлиного, сина Тоахового,

35 Сина Зуфового, сина Елканового, сина Махатового, сина Амасайного,

36 Сина Елканового, сина Йіолиного, сина Азаріного, сина Зефанїного.

37 Сина Тахатового, сина Асирового, сина Авіясафового, сина Кореевого,

38 Сина Ізгарового, сина Кагатового, сина Левїїного, сина Ізрайлевого,

39 І його брат Асаф, що стояв праворуч в його, — Асаф, син Берехії, сина Шиминого,

40 Сина Михаїлового, сина Ваасейного, сина Малхїїного,

41 Сина Ефнїїного, сина Зерахового, сина Адаїного,

42 Сина Етанового, сина Зимминого, сина Шимієвого,

43 Сина Яхатового, сина Герсоного, сина Левїїного.

44 А з Мерарїїних синів, їх братів, — лїворуч: Етан, син Кишія, сина Авдієвого, сина Маллухового,

45 Сина Хашавїїного, сина Амасїїного, сина Хелкїїного.

46 Сина Амзієвого, сина Ванієвого, сина Шемерового,

47 Сина Махлїєвого, сина Мушієвого, сина Мерарїїного, сина Левїїного.

48 А брати їх левїти, настановляні до всяких послуг при домі Божому;

49 Аарон же та сини його палили на жертovníкові всепалення, і на жертovníкові кадильному, й служили всяку службу в Сьвятому Сьвятих, та задля очищення Ізраїля у всьому, як наказав слуга Божий Мойсей.

50 Оце сини Ааронові: Елеазар, його син; Пинегас, його син; Абїуд, його син;

51 Буккій, його син; Узій, його син; Захарія, його син;

52 Мерайот, його син; Амарія, його син; Ахитув, його син;

53 Садок, його син; Ахимаас, його син.

54 А оце житла їх по їх оселях в гр̑ницях їх: Аароновим синам по родах Кагатових, після того, як випав їм жереб,

55 Дали Геброн, у землі Юдиній, з передмістями його навкруги його;

56 А поля цього міста та села його віддали Калєбові Ефонїєнкові.

57 Аароновим дітям дали ще міста охоронні: Геброн та Либну з їх передмістями; Яттур та Ештемо й його передмістя,

58 І Хилєн (Холон) та його передмістя, Дабир і його передмістя,

59 І Аїн та його передмістя, Бетсамис і його передмістя.

60 А від покоління Бенямінового — Геву та її передмістя, й Аллемет (Алмон) та його передмістя, і Анатот та його передмістя: усіх їх міст в їх родинях — трицять міст.

61 Останнім із Кагатових синів із родин того покоління дано жеребом десять міст з надїлу половини Манассїїного покоління.

62 Герсоновим синам по їх родинях, від Іссахарового покоління, й від Ассерового покоління, і від Нефталїєвого покоління, й від Манассїєвого покоління в Базанї дано трицять міст.

63 Мерарїїним синам по їх родинях, від Рубенового покоління й від Гадового покоління, й від Зебулоного покоління дано жеребом дванайцять міст.

64 Оттак Ізрайлеві сини дали Левїтам міста та їх передмістя.

65 Дали вони жеребом від покоління Юдиних дітей й від покоління Симеонових дітей, й від покоління Бенямінових дітей ті міста, котрі вони назвали іменням своїм*.

66 А деяким родинам синів Кагатових дано міста від покоління Ефраїмового.

67 І дали їм міста охоронні: Сихем і передмістя його на Ефраїмових горах, і Гебер та передмістя його,

68 І Йокнеам та передмістя його, й Бет-Орон та передмістя його,

69 І Аялон та передмістя його, й Гат-Риммон та передмістя його;

* 6:65 Т. є містами левїтськими.

⁷⁰ Від половини Манассіїного покоління — Анер і передмістя його, Білеам і передмістя його. Се родинам останніх потомків Кагатових.

⁷¹ Герсоновим потомкам від половини покоління Манассіїного дали Голан у Базані з передмістями його, і Астарот із передмістями його.

⁷² Від Іссахарового покоління — Кедес і передмістя його, Даверат і передмістя його,

⁷³ І Рамот та передмістя його, й Анем та передмістя його;

⁷⁴ Від Ассероного покоління — Мишал і передмістя його;

⁷⁵ І Хукот та передмістя його, і Рероб із передмістями його;

⁷⁶ Від Нефталієвого покоління — Кедес у Галилеї з передмістями його, та Хаммон і передмістя його.

⁷⁷ А для інших Мераріїних потомків — від Зебулоного покоління — Риммон і передмістя його, Тавор і передмістя його.

⁷⁸ По той бік Йордані, наспроти Ерихону, на схід від Йордані, — від Рубенового покоління дали Безер у пустині з передмістями його, й Яззу та передмістя його;

⁷⁹ І Кадемот та передмістя його, й Мефаат та передмістя його;

⁸⁰ Від Гадового покоління — Рамот у Галааді й передмістя його,

⁸¹ І Гесбон та передмістя його, й Язер та передмістя його.

7

¹ Сини Іссахарові: Тола (Тоса), Пуа, Яшув (Йов) та Симрон — четверо.

² Сини Толіні: Уззій, Рефайа, Ерііл, Яхмай, Івсам та Самуїл, найзначніші в Толіних родинах, люде войовничі в своїх поколіннях; ліку їм за часів Давидових було двацять дві тисячі й шістьсот.

³ Син в Уззія: Ізрахія; а сини в Ізрахії: Михаїл, Овадія, Йоїль та Ішція, — п'ятеро. Усі вони найзначніші.

⁴ У їх, по їх родах, по їх поколіннях, було готового до бою війська трицять шість тисяч; бо в їх було багато жінок та синів.

⁵ А в їх братів, по усіх Іссахарових поколіннях, було людей войовничих вісімдесят сім тисяч, записаних в родоводні записи.

⁶ У Беняміна: Бела, Бехер та Едіяїл, — трое.

⁷ Сини Белині: Езбон, Уззій, Уззіїл, Еримот та Ірі, — п'ятеро, голови над поколіннями, люде войовничі. В родовідних записах записано їх двацять дві тисячі трицять чотири.

⁸ Сини Бехерові: Земира, Йоаш, Еліезер, Еліоєнай, Омрі, Іремот, Авія, Анатот та Алемет: усі вони сини Бехерові.

⁹ В родовідних записах записано їх по їх родах, по старшинах поколінь, людей до війни спосібних — двацять тисяч і двісті.

¹⁰ Син в Едіяїла: Билган. Сини Билганові: Еус, Бенямин, Егуд, Хенаана, Зетан, Тарсис та Ахिशарах.

¹¹ Усі ці Едіяїлові сини були головами в поколіннях, люде хоробрі, — сімнадцять тисяч і двісті було виступаючих на війну.

¹² І Супим і Хупим, Ірові сини: Хушим син Ахерів;

¹³ Сини Нефталієві: Яхзеель, Гуній, Езер та Силлем, діти Валліні (Білжині).

¹⁴ Сини Манассієві: Асріїл, що його породила його наложниця Арамеянка; вона ж породила й Махира, Галаадового батька.

¹⁵ Махир взяв за жінку сестру Хупимову та Супимову, — сестра їх звалась Мааха; середущий був на ймя Салпаад. У Салпаада були самі дочки.

¹⁶ Мааха, Махирова жінка, породила сина й дала йому ймя Кереш, а його братові ймення Шереш. Сини його: Улам та Рекем.

¹⁷ Син Уламів: Бедан. Оце сини в Галаада, сина Махирова, Манассіїного сина.

¹⁸ Сестра його Молахета породила Ішгода, Авіезера та Махлу.

¹⁹ Сини в Семиди буди: Ахіян, Шехем, Ликхі та Анїям.

²⁰ Сини Ефраїмові: Шутелах та Беред, його син, та Тахат, його син, та Елеяда, його син, та Тахат, син того ж;

²¹ Та Завад, його син, та Шутелах, його син та Езер та Елеяд. І вбили їх осадники Гета, тубольці того краю за те, що вони напали були, щоб загарбати їх череди.

²² І плакав за ними Ефраїм, їх батько, багато днів, і приходили його брати розважати його.

²³ Потім ввійшов він до своєї жінки, і вона завагоніла та й породила сина, а він дав йому ймення: Берія, бо нещасте спало на господу його.

²⁴ І була в його дочка Шеера. Вона відбудувала Бет-Орон низший і висший та Уззен-Шееру.

²⁵ І Рефай, його син, і Решеф, і Телах, його син, і Тахан, його син,

²⁶ Лаедан, його син, Амміуд, його син, Елишама, його син,

²⁷ Нон, його син, Ісус, його син.

²⁸ Держави їх та місця проживання їх були: Бетель і залежні від його міста: на схід Нааран, на захід Гезер та залежні від його міста; Сихем та залежні від його міста до Гази й залежних від неї міст.

²⁹ А побіч Манасіїних дітей: Бет-Сан і залежні від його міста; Танаах і залежні від його міста; Мегиддо й залежні від його міста; Дор і залежні від його міста. У них жили сини Йосифа, Ізрайлевого сина.

³⁰ Сини Ассерові: Імна, Ішва, Ішвій та Берія, та сестра їх Сераха.

³¹ Сини Берієві: Гебер та Малкіель. Він батько Бирзаїтів.

³² Від Гебера народився Яфлет, Шомер та Хотам, та Шуя, їх сестра.

³³ Сини Яфлетові: Пасах, Бимгал та Ашват. Це сини Яфлетові.

³⁴ Сини Шемерові: Ахі, Рохга, Іхубба та Арам.

³⁵ Сини в Гелема, його брата: Зофах, Імна, Шелеш та Амал.

³⁶ Сини Зофахові: Суах, Харнефер, Шуал, Берій, Імра,

³⁷ Безер, Год, Шамма, Шилша, Ітран, та Беера.

³⁸ Сини в Етера: Ефунні, Фиспа та Ара.

³⁹ Сини в Улли: Арах, Ханніл та Ризія.

⁴⁰ Усі ці Ассерові сини, голови в родах, люде вибрані, хоробрі, головні начальники. Записано їх в родовідних списках військових, для війни, по переліку двадцять шість тисяч чоловіка.

8

¹ Від Бенямина народився Бела, найстарший в його, другий Ашбель, третій Ахрай,

² Четвертий Нох а п'ятий Раф.

³ У Белі були сини: Аддар, Гера, Авіуд,

⁴ Авишуя, Нааман, Ахоах,

⁵ Гера, Шефуфан та Хурам.

⁶ А це сини Егудові, що були головами в родах, що жили в Геві, а переселились у Манахат:

⁷ Нааман, Ахія та Гера, той що перевів їх; від його народився Узза та Ахихуд.

⁸ Від Шегарайма народились діти в землі Моабійській після того, як відправив від себе Хушиму та Баару, своїх жінок.

⁹ І народились у його від Хадеші, його жінки, Йовав, Зивія, Меша, Малхам,

¹⁰ Еуз, Шахія та Мирма: Оце його сини, голови над родинами.

¹¹ Від Хушими народився в його Авитув та Елпаал.

¹² Сини Елпаалові: Евер, Мишам та Шемер, що збудував Оно та Лод і залежні від його міста,

¹³ Та Берія й Шема. Вони були головами над родинами осадників в Аялоні. Вони вигнали осадників із Гета.

¹⁴ Ахіо, Шашак, Іремот,

¹⁵ Зевадія, Арад, Едер,

¹⁶ Михайл, Ішфа та Йоха-Беріїні сини.

¹⁷ Зевадія, Мешуллам, Хизкій, Хевер,

¹⁸ Ішмерай, Ізлія та Йовав, — сини Елпаалові.

¹⁹ Яким, Зихрій, Завдій,

²⁰ Еліенай, Зилтай, Еліїл,

²¹ Адаїя, Бераїя та Шимрат, — сини Шимееві.

²² Ішпан, Евер, Еліїл,

²³ Авдон, Зихрій, Ханан,

²⁴ Хананія, Елам, Антоція,

²⁵ Іфдія та Фенуїл, — сини Шашакові.

²⁶ Шамшерай, Шехарія, Аталія,

²⁷ Ярешія, Елія, та Зихрій, — сини Ерохамові.

²⁸ Це голови поколінь, в своїх родах найголовніші. Вони жили в Єрусалимі.

²⁹ В Габаоні жили: Абигабаон (Еїл), батько Габаоніїв, — його жінка на ймення Мааха,

³⁰ І син його перворідень Авдон, за ним Зур, Кис, Ваал, Надав, (Нер),

³¹ Гедор, Ахіо, Зехер та Миклот.

³² Від Миклода народивсь Шимей. І вони жили побіч братів своїх в Єрусалимі, вкупі з своїми братами.

³³ Від Нера народивсь Кис; від Киса народивсь Саул; від Саула народивсь Йонатан, Мелхисуй, Авинадаб та Ешбаал.

³⁴ Син Йонатанів Мериббаал; від Мериббаала народився Миха.

³⁵ Сини Михині: Питон, Мелег Таарея та Ахаз.

³⁶ Від Ахаза народивсь Йоядда; від Йоядди народивсь Алемет, Азмавет та Замбрій; від Замбрія народивсь Моза;

³⁷ Від Мози народивсь Биней. Рефія, син його; Елияса, син його; Азел, син його.

³⁸ В Азела шість синів, а оце ймення їх: Азрикам, Бохру, Ісмаїл, Шеарія, Обадія та Ханан; усі вони Азелові сини.

³⁹ Сини в Ешека, його брата: Улам, перворідень його; другий Еуш, третій Елифелет.

⁴⁰ Сини Уламові були люде хоробрі, стреляючі з лука, та мали багато синів і внуків: сто п'ятьдесят. Усі вони від Беняминових синів.

9

¹ Так були перелічені по своїх родах усі Ізраїлитяне, й оце вони записані в книги царів Ізраїльських. А Юдеї за свої проступки переведені в Вавилон.

² Ті, що перші* жили на своїх державах, по містах Ізраїльських, були Ізраїлитяни, св'ященники, левіти та нетиней†.

³ В Єрусалимі жили декотрі з потомків Юдиних, та деякі з потомків Беняминових, та з потомків Ефраїмових та Манасіїних:

⁴ Утай, син Амміудів, сина Омріїного, сина Імрієвого, сина Ванієвого, — з синів Перезових, Юдиного сина;

⁵ З синів Шилона — Асаїя, перворідень і сини його;

⁶ З синів Зари — Еуїл та їх брати, шістсот дев'яност;

⁷ Із синів Беняминових — Салу, син Мешулламів, сина Годавіїного, сина Гассенуїного;

⁸ Та Івнія, син Ерохамів, та Ела, син Уззія, Михрієвого сина, та Мешуллам, син Шефатіїв, сина Рагуїлового, сина Івнїїного,

⁹ І брати їх по родах їх: дев'яност п'ятьдесят шість, — усі сі були головами над родами в своїх поколіннях.

¹⁰ А з св'ященників: Едаїя, Йоарив, Яхин,

¹¹ І Азарія, син Хелкіїн, сина Мешулламового, сина Садокового, сина Мерайотового, сина Ахитувового, передовий св'ященник в домі Божому;

¹² І Адаїя, син Ерохамів, сина Пашхурового, сина Малхіїного; та Маасай, син Адієла, сина Яхзерового, сина Мешулламового, сина Мешилемитового, сина Іммерового;

¹³ І брати їх, голови над родами своїми: тисяч сімсот шістьдесят, — люде пильні в ділі служення в домі Божому.

¹⁴ А з левітів: Шемаїя, син Хашува, сина Азрикамового, сина Хашавіїного, — синів Мераріїних;

¹⁵ І Вакбакар, Хереш, Галал і Маттанія, син Міхін, сина Зихрієвого, сина Асафового;

¹⁶ І Обадія, син Шемаїїн, сина Галалового, сина Ідитунового; й Берехія, син Асин, Елканиного сина, що жив у селлах Нетофатських.

¹⁷ А воротарі: Шаллум, Аккуб, Талмон та Ахиман та брати їх; Шаллум був головний.

¹⁸ І досі ці воротарі при воротах царських, що на схід сонця, держать (за чергою) сторожу з синів Левіїних.

¹⁹ Шаллум, син Корей, сина Евіясафового, сина Кореевого, й брати його з його роду, Корей, в ділі своєї служби були сторожами при порогах св'ятині, а батьки їх стерегли входу в стан Господній.

²⁰ Пинеес Елеазаренко був вперід старшим над ними, і Господь був з ним.

²¹ Захарія Мешелемієнко був воротарем при дверях храму соборного.

²² Усіх їх вибраних воротарями при порогах, було двісті дванайцять. Вони були записані в спис по своїх оселях. Їх настановив Давид та Самуїл-пророк задля їх вірності.

²³ І вони й їх сини були на сторожі при брамах дому Господнього по пермінах своїх.

²⁴ По чотирьох боках були воротарі: на схід, на захід, на північ і на південь.

²⁵ А брати їх жили в своїх оселях, приходючи до них від часу до часу на сім днів.

²⁶ Ці чотири початкові левіти мали собі повірених всіх воротарів; вони були пристановлені до житлів і до скарбівниці дому Божого.

²⁷ Вони й ночі проводили навкруги дому Божого, бо до їх належало сторогування, й вони мали що-ранку одмикати двері.

²⁸ Декотрі зпоміж їх були пристановлені до службового посуду, так що з перелічкою приймали його, й з перелічкою видавали його.

²⁹ Декотрим зпоміж їх були поручені інші прибори й усе, що на св'яту потріб: ліпше борошно, та вино, та олива, й ладан і пахощі.

³⁰ А деякі зпоміж синів св'ященницьких робили миро з запашного коріння.

³¹ Матафії з левітів, — він перворідень Селлума Кореевця, — було повірене те, що смажилось на сковородах.

³² Декотрим з їх братів, із Кегатових синів, було поручено приладжування хлібів показних, щоб приготувати їх на кожну суботу.

* 9:2 Перші по повероті з неволі Вавилонської. † 9:2 Здається, що так називано Габаонїїв, приданих св'ященникам до низшої послуги при храмові.

³³ А сьпівці, головні в левітських поколіннях, були в кімнатах храму, й свобідні від (іншої) служби, бо вони в день і в ночі мали свого діла пильнувати.

³⁴ Це голови поколінь левітських, в своїх родах головні. Вони жили в Єрусалимі:

³⁵ В Габаоні жили: батько Габаонітв, Еїл, — його жінка на ім'я Мааха,

³⁶ І син його перворідень Авдон, за ним Зур, Кис, Ваал, Нер, Надав,

³⁷ Гедор, Ахіо, Захарія та Миклот.

³⁸ Від Миклота народивсь Шимеам. І вони жили побіч братів своїх в Єрусалимі, вкупі з братами своїми.

³⁹ Від Нера народивсь Кис; від Киса народивсь Саул; від Саула народивсь Йонатан, Мелхисуй, Абинадаб та Ешбаал.

⁴⁰ Син в Йонатана Мериббаал; від Мериббаала народивсь Миха.

⁴¹ Сини Михині: Питон, Мелех, Тарей (та Ахаз).

⁴² Від Ахаза народивсь Яера; від Яери народились Алемет, Азмавет і Замбрій; від Замбрія народивсь Моза.

⁴³ Від Мози народивсь Биней; Рефаїя, його син; Елеаса, його син; Азел, його син.

⁴⁴ У Азела шість синів, оце вони на імення: Азрикам, Бохру, Ісмаїл, Шеарія, Обадія та Ханан. Це сини Азелові.

10

¹ Филістії воювались з Ізраїлем, і втікали Ізраїлитяне перед Филістіями, й падали побиті на горі Гебуї.

² І погнались Филістії за Саулом та синами його, й вбили Филістії Йонатана й Абинадаба та Мелхисуя, Саулових синів.

³ Битва проти Сяула збілшалась, і стріли влучали в його, так що він був поранений стрілами.

⁴ І сказав Саул до свого зброєноші: Витягни свого мечя й заколи мене ним, щоб не прийшли оті необрізані та не знущались з мене. Але зброєноша не згодивсь, бо він дуже злякавсь. Тоді Саул взяв мечя й настромився на його.

⁵ Його зброєноша, побачивши, що Саул помер, настромився й сам на меч і вмер.

⁶ І помер Саул, і три сини його, й весь дім його вимер разом із ним.

⁷ Як же вгледіли Ізраїлитяне, котрі були в долині, що всі втікають і що Саул та сини його погibli, то й покинули свої міста й порозбігались, а Филістії прийшли й поселились в їх.

⁸ Другого дня прийшли Филістії обдирати побитих, і знайшли Саула та синів його, що полягли на Гелбуйській горі,

⁹ І роздягли його, й стяли йому голову його та й (забрали) зброю його, і послали по краю Филістійському, щоб сповістити про це ідолів своїх і народ.

¹⁰ І зложили зброю його в божниці своїх богів, а голову його настромили при домі Дагоновому.

¹¹ І перечув весь Явис Галаадський про усе, що вдіяли Филістії з Саулом.

¹² І рушили всі дужі люде, взяли Саулове тіло й тіла синів його, та й принесли їх у Явис, і поховали їх кості під дубом в Явисі, й постили сім день.

¹³ Так помер Саул за свою беззаконність, що вчинив перед Господом, за те, що не послушав слова Господнього та ще й вдавсь до чарівницьі з запитанням,

¹⁴ А не шукав Господа. За те він і погубив його, а царство віддав Давидові Ессеєнкові.

11

¹ І зібрались усі Ізраїлитяне до Давида в Геброні й промовили: Оце ми кість твоя й тіло твоє;

² І вчора й позавчора, коли ще Саул був царем, ти виводив Ізраїля в поле й приводив до дому, й Господь Бог сказав тобі: Ти будеш пасти народ мій Ізраїля, й будеш князем над народом моїм Ізраїлем.

³ І прийшли всі старшини Ізраїлеві до царя в Геброн, і постановив з ними Давид умову в Геброні перед лицем Господнім, і помазали вони Давида царем над Ізраїлем, по Господньому слову (переказаному) через Самуїла.

⁴ І пішов Давид і весь Ізраїль у Єрусалим, се б то в Евус, бо там були Евусії осадниками тої сторони.

⁵ І сказали осадники Евуса Давидові: Не доступиш ти сюди! Але Давид узяв таки твердиню Сион: — се місто Давидове.

⁶ І сказав Давид: Хто поперед усіх розібе Евусіїв, той буде головою й гетьманом. І ввійшов поперед усіх Йоаб, син Саруїн, і став головою.

⁷ Давид жив у тій твердині, тим то й назвали її Давидовим містом.

⁸ І забудував він місто навкруги, починаючи від долини Милло, й всі приміжні місця, а Йоаб поновив остальне місто.

⁹ І бивавсь Давид в силу все більше та більше, й Господь Саваот був із ним.

¹⁰ Оце головні силачі в Давида, що сильно встоювали за ним в його царстві, вкупі з усім Ізраїлем, щоб поставити його царем, по слову Господньому, над Ізраїлем;

¹¹ І отсе лік лицарів, що були в Давида: Еззаал, Ахаманин син, головний між трицятьма; він підняв свій спис на триста чоловіка й повбивав їх в одну міть.

¹² По йому Елеазар, син Дода Ахового, з трьох лицарів;

¹³ Він був із Давидом в Фасдамімі, куди Филістії зібрались були на війну. Там частка поля була засіяна ячменем, а народ втікав від Филістіїв;

¹⁴ Але вони стали серед поля, стерегти його й розбили Филістіїв. І дав Господь велику перемогу.

¹⁵ Троє цих силачів із трицятьох передових прийшли на скелю 'д Давидові до печери Одоламської, як Филістійський табір розложився був в долині Рафаїмів.

¹⁶ Давид був тоді в утвердженному місці, а Филістійська залага стояла в Бетлеємі.

¹⁷ І схотілось Давидові дуже пити, й каже він: Хто дав би мені пити води з Бетлеємської криниці, що коло воріт?

¹⁸ Тоді ці троє прорвались кріз Филістійський стан і черпнули води з Бетлеємської криниці, що коло воріт, і взяли й принесли Давидові. Але Давид не схотів її пити й вилив її в жертву на славу Господеві;

¹⁹ І сказав: Борони мене, Боже, щоб я це зробив! Чи стану ж я пити кров цих сьмільчаків, що важили життям своїм. Бо з небезпечністю власного життя вони це принесли. Та й не схотів її пити. От що вчинили отті три невірники!

²⁰ І Абесса, брат Йоабів, був найвизначніший між трьома. Він убив своїм списом триста чоловіка, й був славним між тими трьома.

²¹ Між сими трьома був він знатніший і був їх отаманом; але тим трьом не був рівня.

²² Банея, син Йодая, чоловіка сьмілового, великий ділами, з Казеїла: він побив двох синів Ариїла, з Моабу; раз, як упав сніг, убив він лева, зійшовши в яму;

²³ Він же вбив Єгиптія, чоловіка на п'ять локот ростом; в Єгиптія був у руці спис, як навіть ткацький, а він приступив до його з палицею, й, вирвавши спис з руки в Єгиптія, вбив його таки його списом.

²⁴ От що чинив Банея Йодаєнко; й був він славний між тими трьома невірниками.

²⁵ Між трицятьма був він у почесті, але тим трьом не був рівня; його поставив Давид найблизшим виконувателем своїх приказів.

²⁶ А значніші зміж воїнів: Асаїл, брат Йоабів, Елханан Доденко з Бетлеєму;

²⁷ Самма з Хороду; Херец із Палту;

²⁸ Іра Ікешенко з Текої; Ебіезер із Анатоа;

²⁹ Сивхай з Хушату; Ілай із Ахоху;

³⁰ Магарай з Нетофу; Хелед Бааненко з Нетофу;

³¹ Іттай Рибаненко з Гиви Беняминової; Банея з Пирату;

³² Хурай з Нагале-Гаашу; Абїєл з Арбі;

³³ Азмавет із Бархуму; Еліахба з Саалбону;

³⁴ Сини Гашема з Гизонита: Йонатан, син Шаге, Гарарій;

³⁵ Ахїям Сараренко з Гарару: Елифал, Урин син;

³⁶ Хефер з Махери; Ахїя з Пелону;

³⁷ Гезро, Кармелій; Наарай-Езбієнко;

³⁸ Йоїл, Натанів брат; Мивхар, син Гагріїв;

³⁹ Зелек Аммоній; Нахарай з Бероту, зброєноша Йоабів Саруєнків;

⁴⁰ Іра з Ітрі; Гаріб із Ітрі;

⁴¹ Урія Гетій; Завад, син Алхаїв;

⁴² Адина, син Шизин, Рубеній, голова в Рубеніїв; і під ним було трицять;

⁴³ Ханаан, син Маахин, Йосафат Митниній;

⁴⁴ Уззія з Астероту; Шама та Еїєл, сини Хотам з Ароєру;

⁴⁵ Едіаєл, Шимріїв син, та Йоха, його брат, із Тизії;

⁴⁶ Елїєл з Махавима, і Ерибай та Йошабія, сини Елнаамові, та Ітма Моабій;

⁴⁷ Елїєл, Обед та Ясієл з Мозабії.

12

¹ І ці так само прийшли до Давида в Секелаг, коли ще він ховався від Саула, Кисового сина, а були вони мужні й була поміч із них у битві.

² Узброєні були сагайдаком, правою й лівою рукою кидали камінне й стріляли стрілами з лука, — з одноплеменників Саулових, із Беняминіїв:

³ Визначніший Ахієзер, по йому Йоас, сини Шемаїні з Гиви; Езієл та Фелет, Азмаветові сини; Бераха та Егу з Анатоту;

⁴ Ішмая Габаоній, найдужчий зпоміж трицяти й провідник трицятьох; Еремія, Яхазїєл, Йоханан та Йозабад із Гедери;

⁵ Елузай, Еримот, Беалія, Шемарія, Сафатія Харитій,

⁶ Елкана, Ішшіяху, Азарійл, Йоезер та Йошавам, Корей;

⁷ І Йоела й Завадія, Ерохамові сини з Гедору.

⁸ А й з Гадїїв перейшли до Давида в неприступне місце в пустині люде мужні та войовничі, узброєні щитом та списом, видом із лица як леви, а прудкі, як серни на горах.

⁹ Перший Езер, другий Обадія, третій Еліяб,

¹⁰ Четвертий Мишманна, пятий Еремія,

¹¹ Шестий Атай, сьомий Елиел,

¹² Осьмий Йоханан, девятий Елзавад,

¹³ Десятий Еремія, одинайцятий Махбанай.

¹⁴ Вони з синів Гадових — гетьмани в війську: менчий над сотнею, а більший над тисячою.

¹⁵ Вони то переплили через Йордань першого місяця, коли він саме розливається з своїх берегів, і порозганяли усіх, що жили по долинах на схід і захід сонця.

¹⁶ Прийшли так само й з синів Беняминових та Юдиних в твердиню до Давида.

¹⁷ Давид вийшов їм назустріч і промовив до їх: Коли ви з миром прийшли до мене, щоб мені допомагати, то нехай буде моє серце одно з вашим серцем, а коли на те, щоб підступом видати мене ворогам моїм, — бо нема неправедності в руках моїх, — то нехай Бог батьків наших бачить і судить.

¹⁸ І ввійшов дух ув Амасая, що передував між трийцятьма, й він промовив: Ми твої, Давиде, й з тобою, сину Ессеїв; мир тобі й мир твоїм помічникам; тобі бо допомагає Бог твій. Тоді прийняв їх Давид і поставив їх на чолі війська.

¹⁹ І з покоління Манассіїного попереходили декотрі до Давида, тоді як він йшов з Філістіянами на війну проти Саула, але не помагав їм, бо Філістійські князі, порадившись, відправили його, кажучи: Як він пристане до свого пана Саула, то це буде на наше безголове.

²⁰ А як він вертався в Секелаг, тоді пристали до його з Манассіїв: Аднах, Йозавад, Едіяел, Михаїл, Йозавад, Елигу та Зилльтай, тисячники в Манассіїв.

²¹ І помагали вони Давидові проти ватаг, бо всі вони були хоробрі лицарі й стали (опісля) гетьманами в війську.

²² Так день-у-день приходили до Давида на поміч йому, аж його військо стало великим, як війське Божє.

²³ Оце число начальників військових, що прийшли були до Давида в Геброн, щоб оддати йому Саулове царство, по слову Господньому:

²⁴ Синів Юдиних, носячих щит та спис, було шість тисяч вісімсот готових до війни;

²⁵ З синів Симеонових, завзятих у війні лицарів, було сім тисяч ще й сто;

²⁶ З синів Левіїних чотири тисячі шістьсот;

²⁷ І Йодай, князь із роду Аронового, а з ним три тисячі сімсот;

²⁸ І Садок, молодик сьмільвий, і з роду його двацять два князі;

²⁹ З синів Беняминових, племінників Саулових, три тисячі, — але ще багато з їх держалось Саулового дому;

³⁰ З синів Ефраїмових двацять тисяч вісімсот сьмільвих лицарів, людей славних у родах своїх;

³¹ З половини Манассіїного покоління вісімнайцять тисяч, що були покликані поіменно, щоб прийшли поставити Давида царем;

³² З синів Іссахарових прибули люде розумні, котрі давали раду, що коли випадало діяти Ізраїлеві, — їх було двісті начальників, а всі брати їх слухали слів їх;

³³ З покоління Зебулонового готових до бою, узброєних усякою військовою зброєю, пятьдесять тисяч, однодумних в тому, щоб слухати приказу.

³⁴ З покоління Нефталієвого тисяч начальників, а з ними трийцять сім тисяч з щитами та списами;

³⁵ З покоління Данового готових до війни двацять вісім тисяч шістьсот;

³⁶ Від Ассера, військових, узброєних до бою, сорок тисяч;

³⁷ Ізза Йордані, від покоління Рубенового, Гадового, й половини Манассіїного покоління сто двацять тисяч, з усякою військовою зброєю.

³⁸ Усі ці мужі, устроєні, прийшли в Геброн з щирим сердцем, щоб поставити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й усі Ізраїлитяне були однодушні, щоб поставити Давида царем.

³⁹ І перебули там у Давида три дні, їли й пили, бо брати їх наготували всього для їх;

⁴⁰ Та й ті, що були примежні до їх, аж до покоління Іссахарового, Зебулонового та Нефталієвого, привозили усю харч на ослах та верблюдах, і мулах та волах: борошно (муку), фіги та родзинки, й вино, й оливу, й силу товару та овець, бо була радість ув Ізраїлі.

13

¹ І держав раду Давид з тисячниками, сотниками й з усіма воєводами,

² І промовив до всього збору Ізраїльського: Коли вам завгодно, й коли на те буде воля Господа, Бога нашого, пошлім по всіх усядах до прочих наших братів по цілій землі Ізраїльській, а разом із ними до священників і левітів, в міста та оселі їх, щоб вони зібрались до нас,

³ І візьмемо до себе скриню Бога нашого, бо за часів Саула ми не звертали уваги на неї.

⁴ І сказала вся громада: Нехай буде так! бо ці слова були до вподоби усій громаді.

⁵ І зібрав Давид усіх Ізраїльтян від Єгипецького Сихор-потока до виходу в Емат, щоб перенести скриню Божу з Киріятыриму.

⁶ І пішов Давид і увесь Ізраїль до Киріятыриму, що в Юдеї, щоб перенести звідтіля скриню Господа, сидячого на херувимах, де його імя ззивали.

⁷ І повезли ковчег Божий на новому возі з Абинадабового дому, а Оза та Ахія провозжали воза.

⁸ А Давид та всі Ізраїльтяне грали перед Богом з усієї сили з сьпівами, на цитрах і псалтирях, і бубнах, і цимбалах, та трубах.

⁹ Як дійшли до Хидонового току, простяг Оза свою руку, щоб придержати скриню, бо воли нахилили її.

¹⁰ Але Господь розгнівався на Озу й вмертвив його за те, що він простяг свою руку до ковчega, і він умер тут таки перед лицем Божим.

¹¹ І засмутився Давид, що Господь убив Озу, й назвав те місце Убиттє Ози; так воно зветься й до сього часу.

¹² І злякався Давид Бога в той день, і промовив: Як же ж то мені внести до себе скриню Божу?

¹³ І не повіз Давид скрині до себе, до Давидового міста, а завернув її до дому Обедедома Гетія.

¹⁴ І зістала скриня Божа в Обед-Едомовій господі три місяці, й Господь благословив Обедедовий дім і все, що в його було.

14

¹ І послав Гирам, царь Тирський, послы до Давида, й кедрової деревини, й мурарів та теслів, щоб збудували йому дім.

² Як примітив Давид, що Господь утвердив його царем в Ізраїлі, та що високо підвисив його царство задля народу свого Ізраїля,

³ Тоді узяв собі Давид ще більше жінок в Єрусалимі, й народилось Давидові ще більш синів та дочок.

⁴ І оце імення тих, що народились йому в Єрусалимі: Самус, Собаб, Натан, Соломон;

⁵ Ебеар, Елисуа, Елфалет,

⁶ Ногах, Нафек, Яфіа,

⁷ І Елисама, Бееліада, і Елифалет.

⁸ І перечули Филістії, що Давида помазали царем над усім Ізраїлем, і двинули всі Филістії шукати Давида. Давид же, перечувши про це, пішов проти них.

⁹ Як же прийшли Филістії, й розложились по долині Рефаїмів,

¹⁰ Запитав Давид у Бога, мовляючи: Чи йти мені на Филістіїв і чи віддаси їх в мої руки? І рече до його Господь: Йди, а я віддам їх у твої руки.

¹¹ І двинули вони під Баал-Перазим, і побив їх там Давид, і промовив Давид: Порозносив Бог моїх ворогів моєю рукою, як розтікаються води. Через це й дали назву тому місцеві: Баал-Перазим (Долина розносу.)

¹² І покинули вони там своїх богів, а Давид дав приказ, і попалили їх на огні.

¹³ І знов прийшли Филістії й розтаборились по долині.

¹⁴ І ще запитав Давид у Бога, й сказав йому Бог: Не йди просто на їх, одхились узбіч од їх і йди на їх від сторони грушевих дерев;

¹⁵ І як почувеш шелест, наче хто йде по вершках дерев, тоді розпочинай битву, бо вийшов Бог поперед тебе, щоб розбити стан Филістійський.

¹⁶ І вчинив Давид, як звелів йому Бог, і побив Филістійське військо від Габаону до Газеру.

¹⁷ І пронеслось імя Давидове по усіх краях, і Господь зробив його страшним для всіх народів.

15

¹ І побудував він собі доми в місті Давидовому, й приладив місце для скрині Божої, й пострів для неї намет.

² Тоді сказав Давид: Ніхто не повинен носити Божої скрині, окрім левітів, бо їх вибрав Господь на те, щоб носити ковчег Божий й йому служити до віку.

³ І зібрав Давид усіх Ізраїльтян у Єрусалим, щоб внести ковчег Господній на його місце, що його приладив для його.

⁴ І скликав Давид Ааронових синів та левітів:

⁵ Із синів Кагатових, Уріїла, начальника, та його братів, — сто двадцять чоловіка;

⁶ З синів Мераріїних, Асаїю, начальника, та його братів, — двісті двадцять чоловіка;

⁷ З синів Герсонових, Йоїля, начальника, та його братів, — сто тридцять чоловіка;

⁸ З синів Елисафанових, Шемаю, начальника, та його братів, — двісті;

⁹ З синів Хевронових, Еліела, начальника, та його братів, — вісімдесят;

¹⁰ З синів Уззіїлових, Аминадаба, начальника, та братів його, — сто двадцять.

¹¹ І покликав Давид священників: Садока та Абятара, й левітів: Уріїла, Асаїю, Йоїля, Шемаїю, Еліела та Аминадаба,

¹² І сказав їм: Ви голови в родах левітських, освятіть себе з братами вашими, й перенесете скриню Господа, Бога Ізрайлевого, на місце, що я приладив для його.

¹³ Бо передше, як вас не було, то Господь, Бог наш, покарав нас за те, що ми не шукали його, як слід.

¹⁴ І освятились священники й левіти задля того, щоб нести скриню Господа, Бога Ізрайлевого,

¹⁵ І несли сини Левіїні ковчег Божий на плечах на жертках, як звелів Мойсей по слову Господньому.

¹⁶ І звелів Давид левітським начальникам приставити своїх братів, гравців на приборах музичних, на псалтирях та цитрах та кимвалах, щоб роздавався голос радощів.

¹⁷ І поставили (такими) левітами Емана, сина Йоїлевого, зпоміж братів його: Асафа, Берехїїного сина; а з синів Марарїїних, братів їх: Етана, Кушаїїного сина;

¹⁸ А з ними братів їх другорядних: Захарію, Бена, Язіїла, Шемирамота, Ехіїла, Уннія, Еліава, Банею, Маасея, Маттатію, Елифлеуя, Микнея й Обед-Едома та Еїела, воротарів.

¹⁹ Еман, Асаф та Етан грали голосно на мідяних кимвалах,

²⁰ А Захарія, Азіїл, Шемирамот, Ехіїл, Уннії, Еліав, Масея та Банея — на псалтирях, тонким голосом.

²¹ А Маттатія, Елифелуй, Микней, Обед-Едом, Еїел та Азасія — на цитрах, щоб зачинати.

²² А Хенанія, старшина над левітами, був вчителем співу, бо він був тямущий в тому.

²³ Берехія та Елкана були дверниками коло ковчегу.

²⁴ Шеванія, Йосафат, Натанайл, Амасай, Захарія, Банея та Еліезер, священники, трубили в труби перед Божою скринею. Обед-Едом та Ехія були дверниками коло скрині.

²⁵ Отак Давид та Ізраїльські старшини та тисячники пішли переносити скриню завіту Господнього з дому Обед-Едомового з радощами.

²⁶ І як Бог допоміг левітам, що несли скриню завіту Господнього, тоді зарізали на жертву сім назимків і сім баранів.

²⁷ Давид був одягнений в висонову одіж, так само й усі левіти, що несли скриню, й співці, й Хананія, старшина над музиками й співцями. На Давиді ж був ще лняний ефод.

²⁸ Так ніс увесь Ізраїль скриню завіту Господнього з викликуванням при гуку рога й труб та кимвалів, граючи на псалтирях і цитрах.

²⁹ Коли скриня Господнього завіту входила в місто Давидове, Мелхола, Саулова дочка, дивилась у вікно, а побачивши, що царь Давид скаче й грає, зганила його в свійму серці.

16

¹ І принесли Божу скриню, й поставили її посеред намету, котрий спорудив для неї Давид, і принесли Богу жертви всепалення й жертви мирні.

² А коли Давид скінчив жертви всепалення й жертви мирні, тоді поблагословив народ іменем Господа.

³ І роздав кожному з Ізраїлитян по одному хлібові й по кусневи мяса й по кухлеві вина,

⁴ І поставив на службу перед скринею Господньою кількох левітів, щоб прославляли, дякували й величали Господа, Бога Ізрайлевого, —

⁵ Асафа — головою, другим по йому Захарію, Еїела, Шемирамота, Ехіїла, Маттатію, Еліава та Банею, Обед-Едома та Еїеля з псалтирями та цитрами, й Асафа, щоб грав на кимвалах;

⁶ А Банею та Озіїла, священників, щоб по всячасно трубили перед скринею завіту Божого.

⁷ Того дня дав Давид перший раз псалом у прославу Господа через Асафа та братів (товаришів) його:

⁸ Славіть Господа, проповідуйте ім'я його, оповіщайте народам про діла його;

⁹ Сьпівайте йому, вигравайте йому; оповідайте про всі чуда його;

¹⁰ Хваліться сьвятим іменем його; нехай радіє серце тих, що шукають Господа;

¹¹ Питайте про Господа та силу його, шукайте по всяк час лица його;

¹² Згадуйте про чуда, що він творив, про чуда й про суди з уст його;

¹³ Ви, насіння Ізрайлеве, слуги його, сини Яковові, вибрані його!

¹⁴ Він Господь, Бог наш; суди його по всьому світі.

¹⁵ Загадує вічно завіт його, що заповідав він на тисячу родів,

¹⁶ Те, що заповідав Авраамові, і в чому клявся Ізаакові,

¹⁷ І що постановив Яковові за закон, і Ізраїлеві в завіт вічний,

¹⁸ Кажучи: Тобі дам землю Канаанську в наслідню державу.

¹⁹ Іх було тоді не багато, вони були незначущі й чужениці в ній;

²⁰ І переходили від народу до народу, й з одного царства до другого народу;
²¹ Та він не дозволив нікому робити їм кривду й карав за них царів;
²² Не доторкайтесь до помазанників моїх, і пророкам моїм не чиніте лиха.
²³ Сьпівайте Господеві, всі краї, сповіщайте щоденно про спасення його.
²⁴ Оповідайте поганам про славу його, усім народам про чуда його;
²⁵ Бо великий Господь і достойний хвали, страшніший від усіх богів.
²⁶ Бо всі боги поганські ніщо, а Господь сотворив небеса.
²⁷ Пишнота й величність перед лицем його, сила й веселість на місці його.
²⁸ Приносить Господеві, народи, приносить Господеві славу й почесь;
²⁹ Віддавайте Господеві славу іменні його. Візьміть дар, ййдіть перед лице його, поклоніться
Господеві в красоті сьвятині його.
³⁰ Бійся його, вся земля, бо він оснував землю, вона не порушиться.
³¹ Радійте небеса, веселись земле! нехай скажуть погани: Господь царює:
³² Нехай зашумить море, й що в йому, нехай радіє поле й усе, що на ньому.
³³ Радійте вкупі, всі дерева в лісі, перед лицем Господа, бо він йде судити землю.
³⁴ Славте Господа, бо його милость віковична.
³⁵ І скажіть: Помози нам, Боже, спасителю наш! збери нас і захисти нас від народів, щоб ми славили сьвяте імя твоє й хвалились славою твоєю!
³⁶ Хвала Господеві, Богу Ізрайлевою, від віку й до віку! І сказав увесь народ: аміні! аллилуя!
³⁷ Давид зіставив там, перед скринєю завіту Господнього, Асафа та братів його, щоб вони служили перед скринєю по всяк час, день-у-день.
³⁸ І Обед-Едома й братів його, — шістьдесять і вісім чоловіка, а Обед-Едома Ідитуненка та Хосу — воротарями,
³⁹ А Садока, сьвященника, та братів його сьвященників зоставив перед пробутком Господнім, що був (передом) на висоті в Габаоні,
⁴⁰ Задля того, щоб вони приносили всепалення Господеві на жертівнику всепалення — завсідни вранці і ввечері, та задля усього того, що написано в законі Господа, як він заповідав Ізраїлеві;
⁴¹ А з ними Емана та Ідитуна й других вибраних, кожного поіменно, щоб славили Господа, бо милость його віковична.
⁴² Зпоміж їх Еман та Ідитун славили Бога, граючи на трубах, кимвалах та всяких музичних приборах, а синів Ідитунових поставив сторожами при воротах.
⁴³ І пійшов увесь народ, кожний у свою домівку; вернувся й Давид, щоб поблагословити дім свій.

17

¹ Коли Давид жив в своєму домі, то раз якось сказав Давид до Натана пророка: Оце я живу в кедровому домі, а скриня Господнього завіту під наметом.
² І сказав Натан до Давида: Все, що в тебе на серці, роби, бо при тобі Бог.
³ Але тієї ж таки ночі було слово Боже до Натана:
⁴ Пійди й скажи моему слугі Давидові: Так говорить Господь: Не ти збудуєш мені дім на пробуток,
⁵ Бо я не жив в домі від того дня, як вивів синів Ізрайлевих, і до цього дня, а де була скриня, там був і пробуток мій.
⁶ Куди ні ходив я з усім Ізраїлем, чи сказав же я хоч слово котрому небудь із суддів Ізрайлевих, що їм приказував пасти мій народ: Чом ви не збудуєте мені кедрового дому?
⁷ От і тепер скажи слугі моему Давидові: Так говорить Господь Саваот: Я взяв тебе від отари овець, щоб ти був князем народу мого Ізраїля;
⁸ І бував з тобою скрізь, куди ти їх водив, і вигубляв усіх ворогів твоїх перед лицем твоїм, і вчинив твоє імення, як імення великих на землі;
⁹ І приладив я місце про народ мій — Ізраїля, й насаджу його, й буде він спокійно жити на своєму місці, й не будуть його трівожити, й безбожники не будуть більше тіснити його, як передше,
¹⁰ За тих часів, коли я настановив суддів над народом моїм Ізраїлем; і я впокорю всіх ворогів твоїх; і сповіщаю тебе, що Господь збудує дім тобі.
¹¹ А як сповниться твій час, і ти одійдеш до батьків твоїх, тоді я поставлю насіння твоє після тебе, що буде з синів твоїх, і зміцню його на царстві.
¹² Він збудує дом мені, а я утворю престол його на віки.
¹³ Я буду йому отцем, а він буде мені сином, — і милості моєї не відойму від його, як одняв від того, що був наперед тебе.
¹⁴ Я посаджу його в мойму домі й в мойму царстві по віки, а престол його тревати ме по віки.
¹⁵ Усі ці слова й все видиво переказав Натан докладно Давидові.

¹⁶ І пішов царь Давид і став перед Господом, і промовив: Хто я, Господи Боже, й що таке мій дом, що ти так високо підніс мене?

¹⁷ А й те ще за мало видалось в очах твоїх, Боже; ти сповіщаєш про дім слуги твого на далеку будущину, й споглядаєш на мене, Господи Боже, як на чоловіка великого!

¹⁸ Що ж ще більше може додати перед тобою Давид, щоб ти ще більш прославив слугу твого? О, ти знаєш слугу твого!

¹⁹ Господи! для слуги твого чиниш ти по серці твому все це велике, щоб виявити всяку велич.

²⁰ Господи! Нема рівного тобі, й нема Бога, окрім тебе, по всьому тому, що ми чули своїми ушами.

²¹ І де є в світі такий народ, як твій народ Ізраїль, сей єдиний народ на землі, задля котрого приходив Бог, щоб придбати його собі в народ, і прославити своє ім'я через велике й страшне діло — через прогнання поган зперед лиця народу твого, що його визволив єси з Єгипту.

²² Ти вчинив народ твій Ізраїля своїм власним народом по віки, й ти, Господи, став йому Богом.

²³ А тепер, Господи, слово, що ти сказав про твого слугу й про дом його, справди по віки, й вчини, як сказав єси.

²⁴ І нехай звеличиться ім'я твоє по всі вічні часи, щоб говорили: Господь Саваот, Бог Ізраїлів, — він є Богом над Ізраїлем! і дім слуги твого Давида нехай стоїть твердо перед лицем твоїм.

²⁵ Задля того, що ти Боже мій, виявив слугі твому, що збудуєш дом йому, набрав слуга твій відваги, молитись оце перед тобою.

²⁶ Оце ж, Господи, ти Бог, і ти сказав про слугу твого таке добро!

²⁷ Почни ж благословляти дом слуги твого, щоб він повік стояв перед лицем твоїм. Бо коли ти, Господи, поблагословиш, то буде він благословен по віки!

18

¹ Після сього побив Давид Філістіїв і підневолив їх, і взяв Гет та залежні від його міста з рук Філістіїв.

² До того побив Моабіїв, і стали Моабії невольниками Давидовими, платячи йому данину.

³ Дальше побив Давид Адраазера, царя Собського, в Ематі, як він саме був у дорозі, утвердити свою владу при ріці Евфраті.

⁴ І забрав в його Давид тисячу возів, сім тисяч кінноти й двацять тисяч піхоти, і поламав Давид усі вози, зіставивши з їх тільки сто.

⁵ Дамаські Сирийці прийшли були на поміч Адраазерові, цареві Собському, але Давид побив двацять дві тисячі Сирийців.

⁶ І поставив Давид в Дамаській Сирії військо оборонне, і стали Сирийці Давидовими підданими, платячи йому дань. І допомагав Господь Давидові скрізь, куди він було ні обернеться.

⁷ І забрав Давид золоті щити, що були в слуг Адраазерових, і приніс їх в Єрусалим.

⁸ А з Тивхати, та з Куна, міст Адраазерових, взяв Давид дуже багато міді. З неї поробив Соломон міцне море й стовпи й мідяний посуд.

⁹ І почув Той, царь Емату, що Давид побив усе військо Адраазера, Собського царя,

¹⁰ І послав Йорама, сина свого, до царя Давида, поздоровити його й подякувати за те, що він воював з Адраазером і побив його, — бо Той воювався з Адраазером — і (приніс з собою) посуд золотий, срібний та мідяний;

¹¹ І присьвятив се царь Давид Господеві вкупі з сріблом та золотом, що забрав у всіх народів: в Ідумей, Моабіїв, Аммоніїв, Філістіїв та в Амаликів.

¹² Абесса ж Саруенко побив Ідуміїв в Солянній долині — вісімнадцять тисяч;

¹³ І поставив в Ідумей військо оборонне й стали всі Ідумії Давидовими підданими. Господь допомагав Давидові скрізь, куди він повертався.

¹⁴ І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд і справедливість всему народові своєму.

¹⁵ Йоаб Саруенко гетьманував над військом, Йосафат же Ахилуденко списував дії;

¹⁶ А Садох, Ахитубів син, та Ахимелех, син Абятарів, були священниками, а Суса писарем;

¹⁷ А Банея Йодаенко був над хелетями та фелетями, Давидові ж сини — першими дворянами.

19

¹ Після сього помер Наас, царь Аммонійський, а заміст його став царем його син.

² І подумав Давид: Покажу я спожалінне Аннонові Наасенкові, бо його батько був ласкавий до мене. І послав Давид посланців потішити його по батькові його. І прибули Давидові слуги в Аммонійський край до Аннона, щоб потішити його.

³ Але Аммонійські князі сказали Аннонові: Невже ж ти думаєш, що Давид так поважав твого батька, що послав до тебе потішителів? Чи ж не задля того прийшли його слуги до тебе, щоб розвідатись та роздивитись по землі, а опісля спустошити її?

⁴ І взяв Аннон Давидових урядників, і пообголював їх, і попідтинав їм одержу до половини по клуби, та й пустив їх.

⁵ І пішли вони. Як же дійшла чутка до Давида про сих людей, послав він їм на зустріч, — бо їх дуже знеславили, — й сказав царь: Загайтеся у Ерихоні, доки повідростають ваші бороди, аж тоді вертайтеся.

⁶ Коли ж спізнали Аммонії, що стали ненавидними Давидові, то послав Аннон та Аммонії тисячу талантів срібла, щоб найняти собі вози та їздеців із Сирії Месопотамської, і з Сирії Маахової та з Соби.

⁷ І найняли собі трийцять і дві тисячі возів, і царя Мааха з його народом, котрі прийшли й стали станом перед Медевою. Та й Аммонії позбірались із своїх міст і виступили на війну.

⁸ Як почув про се Давид, то послав Йоаба з усім військом із найхоробріших.

⁹ І виступили Аммонії й впорядкувались до битви при міській брамі, а царі, що прийшли, окрім на полі.

¹⁰ Вбачаючи Йоаб, що йому грозить битва й зпереду й ззаду, зробив собі вибірку з усіх вибранців Ізрайлевих, і поставив їх лавами проти Сирийців.

¹¹ А останок народу передав під привід братові своєму Абессі, щоб стали лавами проти Аммоніїв.

¹² І сказав він: Як Сирийці почнуть перемогати мене, то ти допоможеш мені, а коли Аммонії переважати муть тебе, то я поможу тобі.

¹³ Будь мужний, й стіймо твердо за наш народ і за міста Бога нашого, а Господь учинить, що йому до вгоди.

¹⁴ От і двинув Йоаб і люде, що були з ним, щоб ударити на Сирийців, і втекли вони перед ним.

¹⁵ Як постерегли Аммонії, що Сирийці втікають, побігли й вони перед Абессою, його братом, і втекли в місто. І прийшов Йоаб у Єрусалим.

¹⁶ Як Сирийці побачили, що вони Ізрайлитянами побиті, так послали посланців, і привели Сирийців, що були по той бік ріки, а Совах, гетьман Адраазерів, проводив їх.

¹⁷ Як дано про се знати Давидові, зібрав він усіх Ізрайлитян, перейшов через Йордань, а дійшовши до їх, поставив військо проти їх. І почав Давид битву з Сирийцями, й вони билися із ним.

¹⁸ Та повтікали Сирийці перед Ізрайлитянами, й розбив Давид у прах у Сирийців сім тисяч возів, і сорок тисяч піхоти, ба й гетьмана Собаха вбив.

¹⁹ Як побачили Адраазерові помічники, що їх Ізраїль побив, то й постановили з Давидом мир, та й піддалися йому. І не хотіли Сирийці помагати більше Аммоніям.

20

¹ У другому році, під той час, коли царі виступають у похід, вивів Йоаб військо й почав пустошити Аммонійський край, і прийшов і обляг Раббу. А Давид зістався в Єрусалимі. Йоаб же, завоювавши Раббу, зруйнував її.

² І взяв Давид вінець із голови царя їх, а важив він один талант золота, й дорогі камені були на йому; і вложили його Давидові на голову; та й дуже багато здобитку виніс він із міста.

³ А людей, що були в йому, виводив і вбивав їх пилами, залізними булавами та сокирами. Те саме зробив Давид і з усіма Аммонійськими містами. І вернувся Давид і ввесь народ у Єрусалим.

⁴ Потім почалась війна з Филістіями в Газері. В той час Савахай з Хушата — побив Сафа, одного з нащадків Рефаїмових. І вони вгамувались.

⁵ І знов була війна з Филістіями. Тоді Елханам, Яїрів син, побив Лакмія, брата Голіятового, Гетія, що в його ратище списа було, як навій у ткачів.

⁶ Була ще битва в Геті. Там був один високий ростом чоловік, що в його було по шість пальців, усіх двадцять чотири. І він так само був із потомків Рефаїмових.

⁷ Він підіймав Ізраїля на сміх, але Йонатан, син Шими, Давидового брата, побив його.

⁸ Це були ті, що породились від Рефаїмів в Геті, й погибли від руки Давидової та від руки слуг його.

21

¹ І піднявся сатана на Ізраїля, і підвів Давида вчинити перелік Ізрайлитян.

² І сказав Давид Йоабові та старшинам над народом: Ййдіть, перелічіть Ізрайлитян від Бирсабії до Дана, й подайте мені, щоб я знав їм лік.

³ І сказав Йоаб: Нехай Господь примножить свій народ в сто разів над те, скільки його тепер. Чи не всі ж вони, мій царю добродію, слуги мого добродія? Нащо ж вимагає сього мій добродій? Чому ця провина має впасти на Ізраїля?

⁴ Та цареве слово перемогло Йоаба. І пішов Йоаб і обійшов усього Ізраїля, і прийшов у Єрусалим.

⁵ І подав Йоаб Давидові спис переліченого народу, й було всіх Ізрайлитян тисяча тисяч, і сто тисяч чоловіків добуваючих меч, а Юдеїв — чотириста сімдесят тисяч, добуваючих меч.

⁶ А левітів та Беняминітів він не полічив між ними, через те, що слово царське було Йоабові противне.

⁷ І не до вподоби було в Божих очах се діло, й він покарав Ізраїля.

⁸ Тоді промовив Давид до Бога: Тяжко согрішив я, що зробив се, та тепер прости провину слугі твоему, бо я вчинив річ нерозумну.

⁹ І сказав Господь до Гада, Давидового віщуна, мовляючи:

¹⁰ Йди й скажи Давидові: Так говорить Господь: Три речи ставлю перед тобою; вибери собі одну з їх, і я нашлю її на тебе.

¹¹ І прийшов Гад до Давида, і сказав йому: Так говорить Господь: вибери собі:

¹² Або три роки голод, або три місяці вгнати муть за тобою твої супротивники, й меч ворогів твоїх досягати ме тебе; або три дні меч Господень і пошесть в краю, й ангел Господній вбиваючий по всіх границях ув Ізраїлі. То ж роздивись, що мені відповісти Пославшому мене з сим словом.

¹³ І промовив Давид до Гада: Дуже мені важко, але ліпше мені впасти в руки Господні, милосерде бо його велике; аби тільки не попастись мені в руки людські.

¹⁴ І наслав Господь морову пошесть на Ізраїля, і вмерло Ізраїлитян сімдесять тисяч людей.

¹⁵ І послав Бог ангела в Єрусалим, щоб вигубляти його. Так як він почав вигубляти, побачив се Господь і жалівся над нуждою, і сказав ангелові-губителів: Годі! тепер опусти твою руку! Ангел же Господень стояв саме над током в Евузія Орни.

¹⁶ І підвів Давид свої очі, й вбачив ангела Господнього, стоячого між землею та небом з голим мечем в руці, простягнутим на Єрусалим; і впав Давид і старшини, покриті веретищами, на свої лиця.

¹⁷ І промовив Давид до Бога: Чи се ж не я звелів перелічувати народ? Я согрішив і вчинив зло, а що ж зробили оці овечки? Господи, Боже мій! нехай спаде рука твоя на мене й на дом отця мого, а не на народ твій, щоб погубити його.

¹⁸ І звелів ангел Господень Гадові, щоб сказав Давидові: Нехай прийде Давид та поставить жертвник Господеві на тоці в Орни, Евузія.

¹⁹ І пішов Давид, по слову Гадовому, що він говорив в ім'я Господнє.

²⁰ Орна ж, глянувши горі, побачив — а з ним і чотири сини його — ангела, й вони поховались. Орна молотив саме тоді пшеницю.

²¹ І прийшов Давид до Орни. Орна, поглянувши і вглядівши Давида, вийшов з току, й поклонився Давидові лицем до землі.

²² І сказав Давид до Орни: Дай мені місце під током, я збудую на ньому жертвник Господеві; яка ціна йому, за таку віддай його, щоб перестала пагуба в народі.

²³ І сказав Орна Давидові: Бери собі; роби, мій добродію й царю, що хочеш; от я даю й воли на всепаленне, й молотильню знадобу на дрова, й пшеницю на принос; усе це даю дармо.

²⁴ І сказав Давид: Ні, я хочу купити в тебе за готові гроші; бо не буду я приносити твоєї власності Господеві, й не буду приносити всепалення з дарованого.

²⁵ І дав Давид Орні за те місце шістьсот секлів золота.

²⁶ І пострів там Давид жертвник Господеві, й приніс всепаленне й жертви мирні; і взивав до Господа, й він вислухав його та й послав огонь із неба на жертвник всепалення.

²⁷ І рече Господь до ангела: Вложи меч твій в його піхву.

²⁸ Зараз таки, як побачив Давид, що Господь вислухав його на тоці Орни Евузія, поспішив принести там жертву.

²⁹ Скриня ж Господня, що її пострів був Мойсей в пустині, і жертвник всепалення були під той час на горі в Габаоні.

³⁰ І не міг Давид пійти туди, щоб шукати (ласки у) Бога, бо був переляканий мечем ангела Господнього.

22

¹ І сказав Давид: Оце (місце на) храм Господа Бога, й се жертвник на всепаленне Ізраїлеві.

² І звелів Давид зібрати заможних людей, що пробували в землі Ізраїльській і поставив каменарів до лупання й тесання каміння на будову дому Божого.

³ І багато заліза на цвяхи до дверей брам, і до спокювання наготував Давид, і багато міді, що й не зважити її.

⁴ І кедрини безліч, бо Сидонці й Тирійці приставляли Давидові силу кедрової деревини.

⁵ І сказав Давид: Мій син Соломон ще молодий, і малосилен, а храм, що його треба збудувати для Господа, повинен бути величавий, на славу й красу всім краям; оце ж почну я приготувати для його. І багато наготував Давид перед смертю своєю.

⁶ І покликав Соломона, сина свого, й заповів йому, збудувати храм Господу, Богу Ізраїлевому.

⁷ І сказав Давид Соломонові: Сину мій! у мене була думка збудувати дом іменню Господа, Бога мого,

⁸ Але до мене дійшло слово Господнє, й сказано мені: Ти пролив багато крові й вів великі війни; тобі не належить будувати дому іменню моему, ти бо пролив багато крові на землю перед лицем моїм.

⁹ От від тебе народиться син: він буде людина тиха; я дам йому спокій від усіх ворогів його накруги; через те буде він зватись Соломон. І дам мир та спокій Ізраїлеві за часів його.

¹⁰ Він збудує дом іменню моему, й буде він мені сином, а я буду йому отцем, і зміцню престол царства його над Ізраїлем по віки.

¹¹ А тепер, сину мій, нехай буде Господь при тобі, й нехай щаститься тобі, щоб ти збудував дом Господу Богу твому, як він говорив про тебе.

¹² Нехай дасть тобі Господь розвагу й розум, щоб міг ти правити Ізраїлем, і стерегти закон Господа, Бога твого.

¹³ Тоді ти й будеш щасливий, коли намагати мешся певнити прикази й закони, що Господь заповідав Мойсейові про Ізраїля. Будь смирливий і мужний, не бійся й не тривожся.

¹⁴ Бач, я при нестатності моїй наготував про дом Господень сто тисяч талантів золота та тисячу тисяч талантів срібла, а міді й заліза, що й ваги їм нема, так їх багато; й деревні й каміння я також наготував, а ти придбай ще більше.

¹⁵ У тебе безліч робітників: камянотесів, різбярів та теслів, і всяких спосібних ло всякої роботи.

¹⁶ Із золота, срібла й міді та заліза, що їм і ліку нема; починай і роби; Господь буде з тобою.

¹⁷ І заповів Давид ще й усім князям Ізраїлевим допомагати його синові Соломонові:

¹⁸ Чи ж не з вами Господь, Бог наш, що дав вам спокій з усіх боків; він бо віддав мені в руки осадників землі, й впокорив краї Господеві й народові його.

¹⁹ Склоніть же серце ваше й душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. Станьте й збудуйте святиню Господеві Богу, щоб перенести скриню завіту Господнього та святий посуд Божий в дом, що має збудуватись іменню Господньому.

23

¹ Коли Давид постарівся й нажився доволі, то настановив царем над Ізраїлем сина свого Соломона.

² І зібрав усіх Ізраїльських князів і святих, і левітів.

³ І полічено левітів від тридцяти років й старійших, і було їх ліком, голова в голову, тридцять і вісім тисяч чоловіка.

⁴ Іх приставлено до послуги в домі Господньому двадцять чотири тисячі, а за писарів та суддів шість тисяч;

⁵ Також чотири тисячі придверників, та чотири тисячі прославляючих Господа на музичних приборах, що їх поробив задля прослави.

⁶ І Давид завів для їх чергу по синах Левіїних — Герзонові, Кагатові та Мерарієві.

⁷ З Герзоніїв: Лаедан та Шимей.

⁸ Сини Лаеданові: перший Ехїїл, Зетам та Йоїль, троє.

⁹ Сини Шимееві: Шеломит, Хазиїл та Гаран, троє. Вони голови в поколіннях Лаеданових.

¹⁰ Та ще сини Шимееві: Яхат, Зиза, Еуш та Берія. Це сини Шимееві, четверо.

¹¹ Яхат був головним, Зиза другим; Еуш та Берія мали небагато дітей, і через те були вони полічені разом із батьковим домом.

¹² Сини Кагатові: Амрам, Ізгар, Хеврон та Озіїл, четверо.

¹³ Сини Амрамові: Аарон та Мойсей. Аарон був одлучений до служби в часті пресвятих (Святая Святих), сам він і сини його, по віки, щоб палити кадило перед лицем Господнім, щоб його хвалити й благословити іменем його по віки.

¹⁴ А Мойсей, чоловік Божий, та сини його записані в поколіннях Левіїному.

¹⁵ Сини Мойсейові: Герзон та Елиезер.

¹⁶ Сини Герзонові: перший був Шевуїл.

¹⁷ Сини в Елиезера були: перший Рехавія. І не було в Елиезера других синів; а в Рехавії було дуже багато синів.

¹⁸ Сини Ізгарові: перший Шеломит.

¹⁹ Сини Хевронові: перший Ерія, а другий Амарія, третій Яхазїїл а четвертий Екамам.

²⁰ Сини Озіїлові: перший Миха, а другий Ішшія.

²¹ Сини Мерарині: Махлі та Муші. Сини Махлієві: Елеазар за Кис.

²² І помер Елеазар, і не було в його синів, а тільки дочки; й побрали їх за себе сини Кисові, їх брати.

²³ Сини Мушієві: Махлі, Едер та Іремот, троє.

²⁴ Оце сини Левіїні, по домах батьків їх, голови родин, що були полічені поіменно голова в голову, та що робили діло служби в домі Господньому, від двадцяти років й вище.

²⁵ Бо Давид сказав: Господь, Бог Ізраїлів, дав спокій своєму народові й осадив його в Єрусалим по віки;

²⁶ І левітам не треба носити намет та всякий посуд до служби в йому.

²⁷ Через це по останньому приказу Давидовому полічено левітів від двадцяти років і вище,

²⁸ Щоб вони були при синах Аронових до служби в домі Господньому, в дворі й в прилежних будинках, до наглядання за чистотою в цілій сьвятині та до всякої роботи службової при домі Божому;

²⁹ (А сьвященники) до нагляду за хлібом показним і пшеничною мукою на хлібні жертви, та коржами, й сковородами, й печивом, і за всякою мірою та вагою.

³⁰ (А левіти) щоб ставали що-ранку дякувати й славити Господа, а так само що-вечора

³¹ При приношеннях Господеві жертв всепалення що суботи, й на новому місяці, й в празники по їх числу, як про їх написано, — непереривно перед лицем Господнім,

³² І щоб стерегли скриню свідчення та сьвятиню й синів Аронових, своїх братів, при службах в домі Господньому.

24

¹ А оце порядок синів Аронових: сини Ааронові: Надаб, Абїуд (Абігуй), Елеазар та Ітамар.

² Надаб та Абїуд померли переднійше за свого батька, а синів у їх не було. Через те були сьвященниками Елеазар та Ітамар.

³ І Давид впорядкував їх так: Садока з синів Елеазарових, і Ахимелеха з синів Ітамарових, по черзі на їх службу.

⁴ І виявилось, що між синами Елеазаровими більше видатніших голов над родинами, ніж між синами Ітамаровими. І він впорядкував їх так: з Елеазарових синів шістьнайцять старшин над родинами, а з Ітамарових синів — вісім.

⁵ А впорядковував він їх жеребами, бо головними в сьвятині й киязями Божими були й потомки Елеазарові й потомки Ітамарові;

⁶ А записував їх Шемаїя, син Натанаїлів, писар ізміж левітів, при цареві та старшинах і при сьвященникові Садокові та Ахимелехові, синові Абїатаровому, та при головах родин сьвященницьких і левітських: брали же жеребом одну родину Елеазаренків, потім брали одну з Ітамаренків.

⁷ І випав перший жереб Егоярибові, другий Едаї,

⁸ Третій Харимові, четвертий Сеоримові,

⁹ П'ятий Малхіїві, шестий Міяминові,

¹⁰ Семий Гаккозові, восьмий Авії,

¹¹ Дев'ятий Ешуеві, десятій Шеханї,

¹² Одинайцятий Еліяшибові, дванайцятий Якимові,

¹³ Тринайцятий Хушаеві, чотирнайцятий Ешебабові,

¹⁴ П'ятнайцятий Билзі, шіснайцятий Імерові,

¹⁵ Сімнайцятий Хезирові, вісімнайцятий Гатизезові,

¹⁶ Дев'ятнайцятий Петахї, двацятий Езекіїлеві,

¹⁷ Двацять перший Яхинові, двацять другий Гамулові,

¹⁸ Двацять третій Делаї, двацять четвертий Маазї,

¹⁹ Це порядок їх при їх службі, як їм приходить до дому Господнього по постанові від Аарона, предка їх, як заповідав йому Господь, Бог Ізраїлів.

²⁰ А порядок про инчих синів Левїїних: із синів Амрамових: Шуваїл; із синів Шуваїлових: Едія;

²¹ Від Рехавії: з синів Рехавїїних був перший Ішшія;

²² Від Ізгара: Шеломот; із синів Шеломотових: Яхав;

²³ А сього син: перший Ерія, другий Амарія, третій Яхазїл, четвертий Екамам.

²⁴ З синів Озіїлових: Миха; з синів Михиних: Шамир.

²⁵ Брат Михин Ішшія: з синів Ішшіїних: Захарія.

²⁶ Сини Мерарїїні: Махлі та Муші; з синів Яззіїних: Бено.

²⁷ З синів Мерарїїних у Яззії: Бено та Шогам, і Заккур, та Іврі.

²⁸ У Махлія — Елеазар; у сього синів не було.

²⁹ У Киса: з синів Кисових: Ерахміл;

³⁰ Сини Мушія: Махлі, Едер та Еримот. Оце сини левітів по поколіннях їх.

³¹ Кидали й про їх жереб разом з їх братами, синами Аароновими, перед лицем Давида й Садока та Ахимелеха, й перед головами родин сьвященничих та левітських, про старшого врівні з меншим його братом.

25

¹ І відділив Давид та військові начальники синів Асафових, Еманових та Ідитунових на службу, щоб вони сповіщали (хвалу Божу) на цитрах, псалтирях та кимвалах, — по числу своєму у своїй службі;

² Із синів Асафових: Заккур, Йосиф, Нетанія та Ашарела, сини Асафові під рукою в Асафа, що грав по царському наказу.

³ Від Ідитуна сини Ідитунові: Гедалія, Зері, Ісаїя, Семей, Хашавія та Маттатія, — шестеро під рукою свого батька Ідитуна, що грав на цитрі на славу й хвалу Господеві.

⁴ Від Емана, сини Еманові: Буккія, Маттанія, Озіїл, Шевуїл, і Еримот, Хананія, Ханані, Еліята, Гіддалті, Ромамті-Езер, Йошбекаша, Маллоті, Готир та Махазіот.

⁵ Усі це сини Емана, віщуна царського в словах Божих, щоб звеличувати силу його. І дав Бог Еманові чотирнайцять синів і три дочки.

⁶ Усі вони під проводом свого батька сьпівали в домі Господньому, з кимвалами, псалтирями та цитрами в службі в домі Божому по наказу царя, або Асафа, Ідитуна та Емана.

⁷ І було їх разом із їх братами, вивченими сьпіваками перед Господом, тьмуцями в сьому, — двісті вісімдесять і вісім.

⁸ І тягли вони жереб про службову чергу, менчий врівні з більшим, вчителі врівні з учениками.

⁹ І випав перший жереб Асафові, для Йосифа; другий Гедалії з його братами та його синами; їх було дванайцять,

¹⁰ Третій — Заккурові з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹¹ Четвертий — Ізрієві з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹² Пятий Нетанії з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹³ Шестий Буккії з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹⁴ Семий Есарелі з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹⁵ Осьмий Ісаїї з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹⁶ Дев'ятий Маттанії з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹⁷ Десятий Шимееві з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹⁸ Одинадцятий Азаріїлові з його синами та його братами; їх — дванайцять;

¹⁹ Дванайцятий Хашавії з його синами та його братами; їх — дванайцять;

²⁰ Тринадцятий Шуваїлові з його синами та з його братами; їх — дванайцять;

²¹ Чотирнайцятий Маттатії з його синами та з його братами; їх — дванайцять;

²² П'ятнайцятий Еримофові з його синами та його братами; їх — дванайцять;

²³ Шіснадцятий Хананії з його синами та його братами; їх — дванайцять;

²⁴ Сімнайцятий Йошбекаші з його синами та його братами; їх — дванайцять;

²⁵ Вісімнайцятий Ханані з його синами та його братами; їх — дванайцять;

²⁶ Дев'ятнайцятий Маллотієві з його синами та його братами; їх — дванайцять;

²⁷ Двадцятий Еліяті з його синами та його братами; їх — дванайцять;

²⁸ Двадцять перший Готирові з його синами та з його братами; їх — дванайцять;

²⁹ Двадцять другий Гиддалтієві з його синами та його братами; їх — дванайцять;

³⁰ Двадцять третій Махазіотів з його синами та його братами; їх — дванайцять;

³¹ Двадцять четвертий Ромамті-Езерові з його синами та його братами; їх — дванайцять.

26

¹ Оце порядок воротарів: з Корейв: Мешелемія Кореєнко, з потомків Асафових,

² Сини Мешелеміні: перворідні Захарія, другий Едіяїл, третій Зебадія, четвертий Ятніїл,

³ Пятий Елам, шестий Егоханан, семий Елієгознай.

⁴ Сини Обед-Едомові: перворідень Шемаїя, другий Егозавад, третій Йоах, четвертий Сахар, пятий Натанайл,

⁵ Шестий Амміїл, семий Іссахар, восьмий Пеультай, через те що Бог благословив його.

⁶ Від його сина Шемаїї народились так само сини, що були начальниками в своєму родіві, бо вони були мужі сильні.

⁷ Сини Шемаїні: Отні, Рефаїл, Обед та Елзавад, брати його, люде дужі, Елія, Семахія (та Еваком).

⁸ Усі вони з дітей Обед-Едомових; вони й сини їх, і брати їх були люде пильні й до служби спосібні; їх було в Обед-Едома шістьдесять і два.

⁹ У Мешелемії було синів та братів, людей спосібних, вісімнайцять.

¹⁰ У Хоси, з синів Мерарієвих, сини: Шимрі найвидатніший, — хоч він не був перворіднем, та батько поставив його головним;

¹¹ Другий Хелкія, третій Тевалія, четвертий Захарія; усіх синів та братів в Хоси було тринайцять.

¹² Оце порядок воротарів по головах родин, здібних до служби вкупі з їх братами, щоб служити в домі Господньому.

¹³ І кинули вони жереби, як малий, так і великий, по родинах своїх на кожну браму.

¹⁴ І випав жереб від сходу на Шелемія. А на Захарю, його сина, розумного радника, кинули жереб, і випав йому жереб на північ;

¹⁵ Обед-Едомові — на південь, а синам його — при коморах.

¹⁶ Шупимові та Хосї — на захід, коло брами Шаллехет, де шлях йде вгору та де сторожа проти сторожі.

¹⁷ На схід по шість левітів, на північ по чотири, на південь по чотири, а коло комор по два.

¹⁸ На захід коло притвора при шляху по чотири, а коло самого притвора по два.

¹⁹ Це порядок воротарів з синів Кореевих та синів Мерарїїних.

²⁰ А левіти, брати їх, доглядали скарбів дому Божого та скарбниць із святими річами.

²¹ Сини Лаедана Герсоненка — від Лаедана, голови родини, від Лаедана Герсоного: Ехіел.

²² Сини Ехіелові: Зетам та брат його Йоїль доглядали скарбів Божого дому,

²³ Вкупі з потомками Амрамовими, Ізаровими, Хевроновими та Озіїловими.

²⁴ Шевуїл, син Гирсона Мойсеєнка, був головним доглядачем скарбниць.

²⁵ У його брата Еліезера — син Рехавіа; в його син Ісаїа; в його син Йорам; в його син Зихрій, а в сього син Шеломит.

²⁶ Шеломит та брати його доглядали скарбниць із присвяченим добром, що поприсвячував царь Давид і голови родин, і тисячники, й сотники та воеводи.

²⁷ З завойовань та з здобичі поприсвячували на напругу дому Господнього.

²⁸ Усе, що присвятив пророк Самуїл, і Саул Кисенко, й Абенір Ниренко, й Йоаб Саруєнко, все присвячене було в руках в Шеломита та братів його.

²⁹ З Ізарового роду: Хенанїя та сини його були настановлені на службу знадвірну в Ізраїлитян, за писарів та суддів.

³⁰ З Хевронового роду: Хашавїа та брати його, люде відважні — тисяча сімсот — мали догляд над Ізраїлем по цей бік Йордані на захід, у всіляких справах Господніх і по службі царській.

³¹ У Хевронїїв був Ерія головою в їх родах та поколіннях. Сорокового року Давидового царювання їх полічено, й знайшлись між ними люде мужні в Язері Галаадському.

³² І брати його, люде здібні — дві тисячі сімсот — були головами родин. Їх настановив царь Давид над поколінням Рубеновим і Гадовим та половиною покоління Манассїного, у всіх справах Божих та справах царських.

27

¹ Оце сини Ізраїлеві по числу їх, голови в родах, тисячники й сотники, й урядники, що по їх відділах служили цареві в усіх справах, приходячи й відходячи що-місяця, на всі місяці в році. В кожному відділі було їх по двацять і чотири тисячі.

² Над першим відділом першого місяця був Яшовам Завдіїленко; в його відділі було двацять і чотири тисячі;

³ Він був з синів Перезових, голова над усіма військовими начальниками на перший місяць.

⁴ Над відділом другого місяця був Додай Ахохїй; в його відділі був і князь Миклот; та й в його відділі було двацять і чотири тисячі.

⁵ Третій головний воевода на третій місяць, Банея Йодаєнко, син святих; й в його відділі було двацять і чотири тисячі:

⁶ Сей Банея — це один із трицяти лицарів і голова над трицятьма, а в його відділі був Аммізабад, син його.

⁷ Четвертий, на четвертий місяць, був Асаїл, Йоабів брат, а по йому Забадіа, син його; і в його відділі двацять і чотири тисячі.

⁸ П'ятий, на п'ятий місяць, князь Шамгут Ізрахїтїй; та й в його відділі двацять і чотири тисячі.

⁹ Шестий, на шестий місяць, Іра Іккешенко, із Текоя, й в його відділі двацять і чотири тисячі.

¹⁰ Семий, на семий місяць, Хелец, Пелонїй, з синів Ефраїмових; і в його відділі двацять і чотири тисячі.

¹¹ Восьмий, на восьмий місяць, Совохай, з Хушату, з роду Зариного; й в його відділі двацять і чотири тисячі.

¹² Дев'ятий, на дев'ятий місяць, Абієзер із Анатоту, з синів Беняминових; і в його відділі двацять і чотири тисячі.

¹³ Десятий, на десятий місяць, Магарай з Нетофату, з роду Зариного; й в його відділі двацять і чотири тисячі.

¹⁴ Одинадцятий, на одинадцятий місяць, Банея з Пиратону, з синів Ефраїмових; й в його відділі двацять і чотири тисячі.

¹⁵ Дванадцятий, на дванадцятий місяць, Хелдай з Нетофату, з потомків Готонїїлових; і в його відділі двацять і чотири тисячі.

¹⁶ А над поколіннями Ізраїлевими, в Рубенїїв був головним начальником Елієзер Зихрієнко; в Симеона — Сафатїа Маахїєнко;

¹⁷ У Левїї Хашавїа Кемуїленко; в Аарона — Садок;

¹⁸ У Юди — Еліаб, з Давидових братів; ув Іссахара — Омрі, син Михаїлів;

¹⁹ У Зебулона — Ішмаїа Обадїєнко; в Нефталїя — Еримот Азріїленко;

²⁰ У синів Ефраїмових — Осїа Азазїєнко; в половини покоління Манассїного — Йоїль Федаїєнко;

21 у половині покоління Манасіїногo в Галааді — Іддо Захарієнко; в Беняміна — Ясиріл Абениренко;

22 у Дана — Азарилл Ерохаменко. Це князі над поколіннями Ізрайлевими.

23 Давид не перелічував тих, що їм було понизше двадцяти років, бо Господь сказав, що розмножить Ізраїля наче зорі небесні.

24 Йоаб Саруєнко почав було робити перелік, та не скінчив. І був через те гнів Божий на Ізраїля, й не ввійшов той перелік у літопис царя Давида.

25 Над царськими скарбами був Азмавет Адиїленко, а над запасами в полі, в містах, та в селах, і в замках — Йонатан Уззієнко;

26 Над хліборобами, що робили на полях, — Езрій, Хелубенко;

27 Над виноградарниками — Шимей з Рами, а над пивницями в виноградниках — Забдїй з Шефама;

28 Над садами маслинними та смоковничними по долині — Баал-Ханан із Гедеру, а над запасами оливи — Йоас;

29 Над товаром, що пасся в Шароні, — Шитрай з Шарону, а над волами в долинах — Шафат Адлаєнко;

30 Над верблюдами — Обил Ізмаїлій, а над ослицями — Ехдія з Мерониту;

31 Над вівцями — Язиз із Агароту. Усі ці були управителями майна у царя Давида.

32 Йонатан, дядько Давидів, був дорадником, — чоловік мудрий й вчений — а Ехїїл Хакмонієнко був при царевих дітях;

33 Ахитофель був так само дорадником у царя; Хусій з Архиту — другом царя;

34 А по Ахитофелові — Йодай, син Банеїн, та Абїатар, а Йоаб був гетьманом у царя.

28

1 І зібрав Давид у Єрусалимі всіх князів Ізраїльських, старшин у поколіннях, начальників над відділами, що служили цареві, й тисячників і сотників, і управителів усього майна й наставників над царевими чередами, та своїх синів разом із скопцями, й воеводів та всіх хоробрих мужів.

2 І став царь Давид на ноги свої й промовив: Послухайте мене, браття мої й народе мій! Було в мене на думці збудувати дім спокою для скрині завіту Господнього й підніжок під ноги Бога нашого. Я ж і наготував, що треба до будовання.

3 Але Бог сказав мені: Не будуй дому для імення мого, бо ти людина войовнича і проливав кров.

4 Однак же Господь, Бог Ізраїлів, вибрав мене з усього дому панотця мого, щоб бути мені царем над Ізраїлем по вік; він бо вибрав Юду князем, а в Юдиному домі — дім панотця мого, а зпоміж синів панотця мого сподобив настановити мене царем над усім Ізраїлем,

5 А зпоміж усіх моїх синів, — бо багато синів дав мені Господь, — вибрав він Соломона, сина мого, сидіти на престолі царства Господнього, над Ізраїлем.

6 І сказав він мені: Соломон, син твій, збудує дом мені й двори мої, бо я вибрав його собі за сина, а я буду йому отцем,

7 І втверджу царство його на віки, наколи він буде кріпко держатись заповідей моїх та постанов моїх, як до сього дня.

8 А тепер я перед усім Ізраїлем, збором Господнім, і вслух Бога нашого говорю: Держіть й хороніть усі заповіді Господа, Бога вашого, щоб володіти вам сією доброю землею, й зів'язати її послі себе в спадщину своїм дітям на віки.

9 І ти, Соломоне, сину мій, знай Бога — отця твого, й служи йому щирим серцем і всією душею, бо Господь вивідує всі серця й знає усі ворушення думок. Коли шукати меш його, то знайдеш його, а коли покинеш його, то й він відкине тебе на завсіді.

10 Гляди ж: коли Господь вибрав тебе, щоб збудував дом святини, то будь постійний й роби.

11 І віддав Давид Соломонові, синові своєму, начерк притвора й храму, й домів його, й комор його, й горниць його, й внутрішніх комнат його, й місця на скриню завіту,

12 І начерк усього, що був обдумав, дворів дому Господнього й всіх комнат навкруги, скарбниці дому Божого й скарбниці того, що було присвячене,

13 І (порядок) відділів священничих та левітських та всякої службової справи в дому Господньому, й (опис) усього посуду до служби в домі Господнім:

14 Золотих річей з поданням ваги кожної службової посудини, й всіх срібних виробів із поданням ваги всякого посуду службового.

15 І дав золота на свічники та на золоті лампи їх, визначивши вагу кожного свічника та лампи його, і срібла на срібні свічники, визначивши вагу кожного свічника й лампи його, вважаючи на службове призначення кожного свічника,

16 І золота на столи під хліби показні, на кожний золотий стіл, і срібла на столи срібні,

17 І на вилка, й чаші, й кропильниці широзолоті, й на золоті блюда з визначенням ваги кожного блюда; й на срібні блюда з визначенням ваги кожного блюда,

¹⁸ І на жертівник до палення кадила з литого золота з визначенням ваги, й начерк колесниці з золотими херувимами, розпростираючими крила, щоб окривали скриню завіту Господнього.

¹⁹ Усе це показано мені списане рукою Господа, — (сказав Давид) — щоб навчити мене всієї роботи сеї будівлі.

²⁰ І сказав Давид до свого сина Соломона: Будь постійний та сьмилувий, і ставай до діла; не бійсь і не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, при тобі; він не одступить від тебе й не покине тебе, доки не довершиш усієї роботи для дому Господнього.

²¹ Дивись, оце тут відділи сьвященників та левітів до всякої служби при домі Божому. Маєш до всякого діла людей щирих, спосібних до всякої роботи; так начальники як і ввесь народ готові на всі твої прикази.

29

¹ І сказав царь Давид до всього збору: Соломон, син мій, що його одного вибрав Бог, ще молодий і малосилий, а діло се велике, бо се будинок не для людини, а для Господа Бога.

² Що було в мене сили, наготував я для дому Бога мого: золота на золотий посуд, і срібла на срібний, і міді на мідяний, і заліза на залізний, і дерева на дерев'яний; камені ониксові, рубіни вставні, камінці дорогі й різноцвітні та велику силу мармуру;

³ До того — по моїй щирості до дому Бога мого — є ще в мене власний скарб золота й срібла, й се я даю на дом Бога мого, окрім того всього, що я приготував для сьвятого дому:

⁴ Три тисячі талантів золота, золота Офирського, та сім тисяч талантів щирого срібла на обкладки стін в домах,

⁵ Щоб було золоте, що повинно бути золотим, а срібне, що має бути срібним, і на всякі виробы рук штукарських. А тепер може ще чия ласка, пожертвувати сььогодні для Господа?

⁶ І почали жертвувати старшини в родинях, і начальники над поколіннями Ізрайлевими, й тисячники та сотники, й управителі майна царського.

⁷ І дали на будову дому Божого пять тисяч талантів і десять тисяч драхм золота, а срібла десять тисяч талантів, міді же вісімнацять тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів.

⁸ І в кого знайшлись діяменти, ті віддавали й їх до скарбівні дому Господнього, на руки Ехієля Герсоненка.

⁹ І радий був народ, що вони розщедрились, бо вони жертвували Господеві від щирого серця, а й царь Давид так само радів вельми.

¹⁰ І благословив Давид Господа перед усією громадою, й промовив Давид: Славен єси, Господи, Боже Ізраїля, отця нашого по віки вічні!

¹¹ Твоя, Господи, величність, і сила, й слава, й перемога, й пишнота, й все, що на небі й на землі, твоє; твоє, Господи, царство, й ти висший над усе, яко Владика.

¹² І багатство й слава від лица твого, й ти володїєш над усім, і в твоїй руці сила й могутність, і твоя власть, зробити кожного великим і дужим.

¹³ І тепер, Боже наш, ми славимо тебе й хвалимо величне ім'я твоє.

¹⁴ Бо хто я й хто народ мій, що ми спромоглись, так як оце, жертвувати? Але від тебе все, й з твоєї руки все, що ми віддали тобі;

¹⁵ Ми бо чужинці й приходні перед тобою, як і всі батьки наші; неначе тїнь життє наше на землі, й нічого нема тривалого.

¹⁶ Господи, Боже наш! усі оці достатки, що ми наготували для збудування дому тобі, твоєму іменню сьвятому, воно з твоєї руки, й все твоє.

¹⁷ Знаю, Боже мій, що ти вивідєш серце й любиш щирість серця; я від щирого серця мого пожертвував усе це, а тепер бачу, що й народ твій, що тут знаходиться, радо жертвує тобі.

¹⁸ Господи, Боже Авраама, Ізаака й Ізраїля, батьків наших! удержуй до віку сесю добру волю в серці народу твого, й направляй серце їх до тебе.

¹⁹ А Соломонові, мойму синові, дай серце щире, щоб хоронив твої заповіді, твої обявлення та постанови твої, та щоб здійснив усе це й построй будинок, що для його я все приготував.

²⁰ І промовив Давид до всієї громади: Славіте Господа, Бога нашого! — І славив увесь збір Господа, Бога отців своїх, і припав та поклонився Господеві й цареві.

²¹ І принесли Господеві жертви; а другого дня принесли всепаленне Господеві: тисячу назимків, тисячу баранів, тисячу ягнят із їх ливними жертвами, й безліч жертв від усього Ізраїля.

²² І їли й пили перед Господом того дня з великими радіощами; й окликали вдруге царем Соломона, сина Давидового, й помазали його перед Господом на верховного князя, а Садока на первосьвященника.

²³ І засїв Соломон на престолі Господньому, яко царь, замість Давида, отця свого, й щастилось йому, й ввесь Ізраїль корився йому.

²⁴ І всі старшина й всі можливі, як і всі сини царя Давида покорились цареві Соломонові.

²⁵ І звеличив Господь Соломона перед очима усього Ізраїля, й дав йому славу царства, якої не мав переднійше ні один царь в Ізраїлі.

²⁶ Оттак Давид, син Ессеїв, царював над усім Ізраїлем.

²⁷ Часу царювання його над Ізраїлем було сорок років: в Геброні царював він сім років, а в Єрусалимі царював трийцять і три роки.

²⁸ І помер в добрій старості, нажившись на сьвітї в багатстві й славі; й зацарював Соломон, його син, замість його.

²⁹ Дії царя Давида, переднійші й послідні, записані в записках віщого Самуїла, й в записках пророка Натана, й в записках віщого Гада;

³⁰ А так само й все його царювання, й хоробрість його, й пригоди, що зайшли були з ним і з Ізраїлем і з усіма царствами в краях.

ДРУГА КНИГА ПАРАЛИПОМЕНОН.

¹ І утвердився Соломон, син Давидів, у своєму царстві; й Господь, Бог його, був при йому, й підніс його високо.

² І звелів Соломон зібратись усьому Ізраїлеві: тисячникам, і сотникам, і суддям, і всій старшині по всьому Ізраїлі — головам у поколіннях.

³ І пішли Соломон і увесь збір із ним на гору, що в Габаоні, бо там був Божий намет соборний, що його Мойсей, слуга Божий, побудував в пустині.

⁴ Скриню ж Божу переніс був Давид з Киріятариму на місце, яке наготував для неї Давид, збудувавши для неї намет в Єрусалимі.

⁵ А мідяний жертівник, що зробив Безалеїл Урієнко Оровенків, зіставався там, перед наметом Господнім, і Соломон з громадою приступили до його.

⁶ І там перед лицем Господа, на мідяному жертівнику, що перед соборним наметом, приніс Соломон тисячу жертв цілопалених.

⁷ Тієї ночі з'явився Бог Соломонові й сказав йому: Проси, щоб я дав тобі.

⁸ І сказав Соломон до Бога: Ти показав Давидові, панотцеві мойму, велику ласку, мене ж настановив царем замість його.

⁹ Нехай же, Господи Боже, справдиться твоє слово до Давида, панотця мого; бо коли ти настановив мене царем над народом таким великим лічбою, як земляний порох,

¹⁰ То тепер дай мені мудрість і знання, щоб я міг виходити й входити перед сим народом, бо хто може правити сим народом твоїм великим?

¹¹ І сказав Бог Соломонові: За те, що в тебе се було на думці, й ти не просив багатства, маєтків і слави та душ твоїх ворогів, ані не просив довгого віку, а просив собі мудрості й знання, щоб правити моїм народом, що над ним поставив я тебе царем,

¹² Буде тобі дана премудрість і знання, а багатства, достатки й славу дам я тобі такі, яких не було в царів передніх за тебе й не буде після тебе.

¹³ І прийшов Соломон із гори, що в Габаоні, від намету соборного в Єрусалим, і царював в Ізраїлі.

¹⁴ І набрав Соломон колесниць і верховців; і було в його тисяча чотириста колесниць і двацять тисяч верховців; а порозміщував він їх по колесничних містах та при цареві в Єрусалимі.

¹⁵ І зробив царь срібло та золото в Єрусалимі в рівній ціні з простим каміннем, а кедрі задля їх множества в одній ціні з сикоморами, що на низинах.

¹⁶ Коні для Соломона приводили з Єгипту та з Куви; царські купці з Куви доставляли їх за готові гроші.

¹⁷ Кожну колесницю приставляли з Єгипту за шістьсот секлів срібла, а коня — за сто п'ятьдесят. Так само приставляли вони своїми руками для всіх царів Геттійських і царів Арамейських.

2

¹ І постановив Соломон збудувати дом іменню Господньому й дім царський задля себе.

² І одлічив Соломон сімдесят тисяч двигарів і вісімдесят тисяч камянолупів у горах, а наглядачів за ними три тисячі шістьсот.

³ І послав Соломон до Тирського царя Гирама сказати: Як чинив ти для мого панотця Давида, й посилав для його кедрі на будову дому, де він жив, (так зроби й для мене.)

⁴ Оце я будую дім іменню Господа, Бога мого, який буде присвячений йому на те, щоб там запалювати перед ним пахуче кадило, складати повсячасно хліби показні та приносити всепалення вранці й ввечорі, що суботи, й що нового місяця, й в свята Господа, Бога нашого, як се назавсіді приказано Ізраїлеві.

⁵ А дім, що я будую, великий, бо великий і Бог наш, більший від усіх богів.

⁶ Та й хто спромігся б збудувати дім йому, коли небо й небеса небес не помістять його? І хто я, щоб міг збудувати дім йому? Хиба тільки для палення кадила перед лицем його.

⁷ Так оце пришли мені чоловіка, тямущого робити вироби з золота, й з срібла, й з міді, й з заліза, й з пурпурового, червоного та жовтого шовку, й вмючого вирізувати різьби разом із художниками, які є в мене в Юдеї та в Єрусалимі, що їх замовив Давид, панотець мій.

⁸ І пришли мені кедрової деревні, й кипарису й сосини з Ливану, бо я знаю, що твої слуги вмють рубати дерева Ливанські. І оце мої слуги підуть із твоїми слугами,

⁹ Щоб наготувати мені силу деревні, бо дім, що я будую, великий та чудовий.

¹⁰ А оце для рубачів, твоїх слуг, що рубають дерева, я даю на харч: пшениці двацять тисяч корців, та ячменю двацять тисяч корців, та вина двацять тисяч ведр, та оливи двацять тисяч мір.

¹¹ І відповів Гирам, царь Тирський, листом, що його прислав до Соломона: Через те, що Господь любить свій народ, настановив він тебе царем над ним.

¹² А далше казав Гирам: Слава Господеві, Богові Ізрайлевому, сотворившому небо й землю, та давшому цареві Давидові мудрого сина, що має тямку, розум і розвагу, й задумав будувати дом Господеві й дім царський для себе.

¹³ Так оце я посилаю тобі мужа розумного й тямущого, Гирам-Абія,

¹⁴ Сина однієї жінки з дочок Данових, — а батько його Тириєць, — уміючого виробляти з золота й з срібла, з міді, з заліза, з каміння й з дерева, з пурпурового та жовтого шовку, й з виссону та з багрянці, й вирізувати усяково, й робити мистецьки, що йому буде доручено, вкупі з художниками твоїми й з художниками добродія мого Давида, панотця твого.

¹⁵ А пшеницю й ячмінь, оливу й вино, що про їх ти говорив, мій добродію, пошли твоїм слугам;

¹⁶ А ми нарубаємо дерев на Ливані, скільки тобі потрібно, й приставимо їх в плотях морем до Яфи, а ти перевезеш їх у Єрусалим.

¹⁷ І перелічив Соломон усіх чужинців в краю Ізрайлевому після переліку їх, що зробив Давид, батько його, й знайшлось їх сто п'ятьдесят і три тисячі шістьсот.

¹⁸ І зробив він зміж них сімдесят тисяч двигарів і вісімдесят тисяч камянолупів на горах, а три тисячі шістьсот приставників, щоб принукували народ до роботи.

3

¹ І почав Соломон будувати дом Господній в Єрусалимі на горі Морія, що була вказана Давидові, його батькові, на місці, що зготував Давид на току Орни Евузія.

² А почав він будувати другого дня другого місяця, четвертого року свого царювання.

³ А ось основа, що заложив Соломон, щоб ставити дом Божий: довжина його на шістьдесят локот передньоїміри*, а ширина на двацять локот.

⁴ А притвор, що на переді, в довжину як храм завширшки — на двацять локот, а заввишки сто двацять. Обложив же його всередині щирим золотом.

⁵ А дім головний оббив кипарисовим деревом і обложив його ліпшим золотом, та повироблював по йому пальми й ланцюжки.

⁶ І обклав дом дорогими камінцями задля прикраси; а золото було Парваїмське золото.

⁷ І пообкладав дім, сволюки, пороги, й стіни його, (і вікна), й двері його золотом, та повирізував на стінах херувимів.

⁸ І пострів Святих Святых: довжина його після ширини храму на двацять локот, та й ширина його на двацять локот; а обклав його ліпшим золотом на шістьсот талантів.

⁹ В цівяхах було в кожному ваги до п'ятидесяти секлів золота. Та й горішні комнати обклав золотом.

¹⁰ І зробив в Святиому Святых два херувими різьбярської роботи, й обклав золотом.

¹¹ Крила в херувимів були двацять локот завдовжки. Одно крило в пять локот торкалось об стіну дому, а друге крило, так само в пять локот, черкалось об крило другого херувима;

¹² І крило другого херувима, в пять локот, так само доторкалось стіни дому, а друге крило на пять локот сходилось з крилом другого херувима.

¹³ Крила сих херувимів були розпростерті на двацять локот; і стояли вони на ногах своїх, лицями своїми до храму.

¹⁴ І зробив завісу з жовтої, пурпурової та багряної тканини й з виссона, й зобразив на ній херувимів.

¹⁵ І зробив перед храмом два стовпи заввишки по трицять пять локот, і главень поверх кожного пять локот.

¹⁶ І зробив ланцюжки, як у святині, і поклав на верх стовпів, і виробив сто гранатових яблук і почепляв на ланцюжках.

¹⁷ І поставив стовпи перед храмом, один з правого боку, другий з лівого, й назвав правобічного Яхин, а лівобічного Боаз.

4

¹ І зробив мідяний жертівник: двацять локот завдовжки, й двацять локот завширшки, а десять локот заввишки.

² І зробив море вилите, — від краю його до краю його десять локот, — навкруги кругле, заввишки на пять локот; а шнурок на трицять локот обіймав його навкруги;

³ І вилиті подобі волів стояли під ним навкруги з усіх боків; на десять локот обступали море навкруги два ряди волів, вилитих суцільно з ним.

* 3:3 Намету Мойсеевого

⁴ Стояло воно на дванайцятьох волах; три гляділи 'д півночі, а три гляділи на захід, і три гляділи на південь, а три гляділи 'д сходів, — а море на їх зверху; а задами були вони обернені всередину під його.

⁵ Завтовшки було воно на долоню; а край його вироблені, як краї чаші, були схожі на розцвилю лелію. В його входилось трохи не три тисячі ведер.

⁶ І зробив десять умивальниць, і поставив п'ять по правий бік, а п'ять по лівий, щоб полоскати в їх; — наготоване до всепалення полоскали в їх, а море для сьвященників, щоб вони обмивались у йому.

⁷ І зробив десять золотих сьвічників, як повинно бути, й поставив в храмі п'ять по правий бік, а п'ять по лівий.

⁸ І зробив десять столів, і поставив в храмі, п'ять по правий бік, а п'ять по лівий, і зробив сто золотих чаш.

⁹ І зробив двір сьвященицький, і двір великий, і ворота в двір, а ворота й завіси до їх оббив міддю.

¹⁰ Море поставив по правому боці на південний схід.

¹¹ І поробив Гирам миски й лопатки, й чаші, (і кадильніці й весь жертвний посуд). І доконав Гирам всю роботу, що її робив для царя Соломона в дом Божий:

¹² Два стовпи й дві опояски з вінців по верхах стовпів, і дві сітки до прикривання обох опоясок із вінців, що зверху на стовпах.

¹³ І чотириста гранатових яблук до двох сіток, по два ряди гранатових яблук до кожної сітки, для прикривання двох опоясок вінців, що на стовпах.

¹⁴ І підніжки поробив він, і умивальниці поробив на підніжках;

¹⁵ Одно море та дванайцять волів під ним,

¹⁶ І миски, й лопатки, й вилки, й весь прилад їх поробив Гирам-Абій для царя Соломона в дом Господень із лискучої міді.

¹⁷ В околиці Йордані виливав їх царь в глинкаватій землі, між Сокхотом і Зередою.

¹⁸ І наробив Соломон усього сього посуду велику силу, так що й ваги міді не знали.

¹⁹ І поробив Соломон усяку річ до Божого дому, й золотий жертівник, і столи, що на них хліби показні,

²⁰ І сьвічники й лампи їх із щирого золота, щоб засьвічувати їх, як потрібно було, перед Сьвятим Сьятих;

²¹ І цв'їти до ламп, і щипці були золоті, усе з щирого золота,

²² І ножі, й кропильниці, й чаші, й лодки з золота найчистішого, й двері храму, — двері його в середині в Сьвяте Сьятих, і двері храму в сьвятиню — все з золота.

5

¹ І скінчилась уся робота, що її робив Соломон для дому Господнього. І приніс Соломон присьвячене Давидом, його батьком, і срібло й золото, й усякий посуд, і передав у скарбівні дому Божого.

² Тоді зібрав Соломон старшини Ізрайлеві і всі голови в поколіннях, начальників над поколіннями синів Ізрайлевих, в Єрусалим, щоб перенести скриню завіту Господнього з Давидового міста, се б то з Сиону.

³ І зібрались до царя усі Ізрайлитяне на сьвято, сьомого місяця.

⁴ І як прийшли всі старшини Ізрайлеві, взяли левіти скриню.

⁵ І понесли скриню й намет соборний й весь сьвящений посуд, що в наметі, — а несли їх сьвященники та левіти.

⁶ А царь Соломон і весь збір Ізраїлів, що зібрався до його перед скринєю, приносили жертви з овець та волів, яких ніхто не міг перелічити та означити, так їх було багато.

⁷ І принесли сьвященники скриню завіту Господнього на її місце, в вістильницю храму — в Сьвяте Сьятих, під крила херувимів.

⁸ А херувими простягали крила над місцем скрині, і прикривали херувими скриню й носила її зверху.

⁹ Жертки же були такі довгі, що голови жерток скрині було видно перед вістильницею, але вони не виходили аж надвір, і там вони по сей день.

¹⁰ У ковчезі ж не було нічого окрім двох таблиць, що їх вложив був Мойсей на Горібі, як Господь учинив завіт із синами Ізрайлевими після їх виходу з Єгипту.

¹¹ Як сьвященники вийшли з сьвятині, (бо всі сьвященники, бувші там, осьвятились, не вважаючи на відділи);

¹² І левіти сьпівці, — всі вони, се б то Асаф, Еман, Ідитун і сини їх та брати їх, убрані в виссон, із кимвалами, з псалтирями й цитрами, стояли від східного боку жертівника, а з ними сто двадцять сьвящеників, трубивших у труби;

¹³ І коли всі як один трубили й співали, видаючи неначе один голос на хвалу й славу Господа, та як загремів гук труб і кимвали і музичних приборів на хвалу Господеві: бо він благий і віковичня милість його! тоді дом, дом Господній сповнився облаком,

¹⁴ І не змогли святищенники стояти на службі задля хмари, бо слава Господня сповнила дом Божий.

6

¹ Тоді промовив Соломон: Господь обіцяв, що буде жити в облаці,

² Я ж збудував дом на пробуток йому, щоб там пробував по віки.

³ І повернувся царь своїм лицем і поблагословив увесь збір Ізраїльський — (бо увесь збір Ізраїльський стояв), —

⁴ І сказав: Нехай буде слава Господеві, Богові Ізрайлевому, котрий, що вирік устами своїми Давидові, панотцеві мойму, здійснив тепер своєю рукою! А сказав він:

⁵ Від того часу, як я вивів народ мій з землі Єгипетської, не обрав я міста ні в одному зпоміж поколінь Ізраїлевих щоб збудування дому, де пробувало б ім'я моє, й не вибрав чоловіка, що управляв би народом моїм Ізраїлем,

⁶ А вибрав я Єрусалим, щоб там пробувало імення моє, й вибрав Давида, щоб був над народом моїм Ізраїлем.

⁷ І було на думці в Давида, панотця мого, збудувати дім іменню Господа, Бога Ізрайлевого,

⁸ Але Господь сказав Давидові, панотцеві мойму: В тебе на думці збудувати храм іменню мойму, та й добре, що це в тебе на думці,

⁹ Але не ти збудуєш храм, а твій син, що вийде з чересел твоїх, — він збудує храм іменню мойму.

¹⁰ І здійснив Господь слово своє, що вирік: Я став на місце Давида, панотця мого, й засів на престолі Ізрайлевому, як вирік Господь, і збудував дом іменню Господа, Бога Ізрайлевого.

¹¹ І зложив я там скриню, що в її завіт Господній, вчинений ним з синами Ізрайлевими.

¹² І став Соломон перед жертівником Господнім поперед усієї громади Ізраїльської, й зняв руки свої, —

¹³ Бо Соломон зробив був мідяний амвон, завдовжки п'ять локот, і завширшки п'ять локот, а заввишки три лікті, й поставив його серед двора —, й став на йому, й припав на коліна поперед усієї громади Ізраїльської, і зняв свої руки до неба,

¹⁴ І промовив: Господи, Боже Ізраїлів! Нема Бога, рівного тобі ні на небі ні на землі. Ти додержуєш заповіт і ласку до слуг твоїх, що обертаються до тебе усім серцем своїм:

¹⁵ Ти подав слугі твійму Давидові, панотцеві мойму, що ти казав йому; що вирік ти устами твоїми, те справдив еси сьогодні рукою твоєю.

¹⁶ І тепер, Господи, Боже Ізраїлів! сповни слугі твійму Давидові, панотцеві мойму, те, що сказав еси йому, говорячи: не переведесть в тебе перед лицем моїм сидячий на престолі Ізрайлевого, як тільки сини твої стерегти муть доріг своїх, ходячи по законові мойму так, як ти ходив передо мною.

¹⁷ Тепер же, Господи, Боже Ізраїлів! нехай здійсниться слово твоє, що вирік еси слугі твійму Давидові.

¹⁸ Та чи ж справді Богові жити з людьми на землі? Коли небо й небо небес не помістять тебе, то тим менше сей храм, що я збудував.

¹⁹ Але зглянься на молитву й благання слуги твого, Господи Боже мій! почуй взивання й мольбу, якою слуга твій молиться перед тобою.

²⁰ Нехай очі твої споглядають на храм сей в день і в ніч, на місце, де ти обіцяв покласти імення твоє, щоб вислуховувати молитву, якою раб твій буде молитись на цьому місці.

²¹ Вислуховуй благання слуги твого й народу твого Ізраїля, коли вони будуть молитись на цьому місці; вислуховуй в місці пробутку твого, в небі, почуй і помилуй!

²² Коли хто согрішив проти ближнього свого, й наложать на його присягу, щоб поклявся, і присяга буде відбуватись перед жертівником твоїм в цьому храмі,

²³ Тоді ти почуй з неба і вчини суд над слугами твоїми; покарай винного, обернувши провину його на голову його, й виправдай безвинного, віддавши йому по правді його.

²⁴ Коли народ твій Ізраїль буде побитий ворогом за те, що согрішив перед тобою, відтак же вони обернуться і визнають імення твоє, та будуть просити й молитись перед тобою в цьому храмі,

²⁵ Тоді ти почуй з неба, й прости гріх народів твійму Ізраїлеві, й верни їх у землю, що дав еси їм і батькам їх.

²⁶ Як замкнеться небо і не буде дощу за те, що вони согрішили перед тобою, а відтак молитись муть на цьому місці і визнають імення твоє, й навернуться від гріха свого, бо ти впокорив їх, —

²⁷ Тоді почуй з неба й прости гріх слугам твоїм і народів твійму Ізраїлеві, напутивши їх на добру путь, якою їм ходити, й пошли дощ на землю твою, що дав еси народів твійму в наслідню державу.

²⁸ Коли буде голод у землі, чи буде пошесть, чи буде суша, чи ржа, сарана або черви, чи тіснити муть його вороги його в землі займанщини його, або буде яка нужда чи хвороба яка, —

²⁹ То всяку молитву, всяке благання від якої небудь людини або від усього народу твого Ізраїля, коли вони почують кожний своє горе й нужду свою, й простягнуть руки свої до храму сього,

³⁰ Ти почуй з неба, з місця пробування твого, й прости, й відплати кожному по всіх поступках його, так як ти визнаєш серце його, бо ти один знаєш серце синів людських, —

³¹ Щоб вони боялись тебе й ходили дорогами твоїми по всі дні, доки живуть на землі, що дав єси батькам нашим.

³² Навіть і чужинець, що не з твого народу Ізраїля, — коли б він прийшов із далекої сторони ради імення твого великого й руки твоєї потужної, та простягнутої правиці твоєї, — коли б він прийшов і молився перед храмом сим,

³³ То почуй його з неба, з місця пробутку твого, й вчини все, про що буде покликати до тебе чужоземець, щоб усі народи на землі знали ім'я твоє, й щоб боялись тебе, як народ твій Ізраїль, та щоб дознались, що дім сей, що його збудував я, твоім називається іменем.

³⁴ Коли виступить народ твій на війну проти ворогів своїх тим шляхом, яким ти пошлеш його, й буде молитись до тебе, обернувшись проти сього міста, що ти вибрав, і проти храму, що я збудував іменню твому,

³⁵ Тоді почуй з неба молитву їх і благання їх, і подай, чого їм треба.

³⁶ Коли ж вони согрішять перед тобою, — бо нема людини, щоб не грішила, — а ти розгніваєшся на їх, і віддаси їх ворогові, й заберуть їх у полон та одведуть їх чи то в далеку чи близьку сторону,

³⁷ І коли вони в землі, де будуть в полоні, схаменуться й навернуться, й будуть молитись до тебе в землі неволі своєї, кажучи: Ми согрішили, вчинили беззаконність, ми винуваті,

³⁸ І обернуться до тебе всім серцем своїм і всією душою своєю в землі свого полону, куди зайнято їх в неволю, та коли молити муться, вернувшись в сторону землі своєї, що дав єси батькам їх, і 'д містові, що ти вибрав, і до храму, що я збудував іменні твому, —

³⁹ Тоді почуй з неба, з місця пробутку твого, молитву їх і благання, й вчини, чого їм треба, та прости народів твому, в чому він согрішив перед тобою.

⁴⁰ Боже мій! нехай будуть очі твої отворені й уші твої уважливі на молитву в сьому місці.

⁴¹ А тепер, Господи Боже, стань на місці спокою твого, ти й скриня сили твоєї. Сьвященники твої, Господи Боже, нехай з'одягнуться в спасення, а сьвяті твої нехай насолоджуються добрими.

⁴² Господи Боже! не одверни лица від помазанника твого, помяни ласку до Давида, слуги твого!

7

¹ Як скінчив Соломон молитву, спав з неба огонь і поглинув всепалення й жертви, й слава Господня сповнила храм.

² І не могли сьвященники ввійти в дім Господній, бо слава Господня сповнила храмину Господню.

³ І всі сини Ізрайлеві, вгляdivши, як зійшов огонь і слава Господня на дім, припали лицем до землі, на поміст, і поклонились, і славили Господа, бо він благий, бо віковична милість його.

⁴ А царь і весь народ стали приносити жертви перед лицем Господа.

⁵ І приніс Соломон в жертву двадцять дві тисячі волів і сто двадцять тисяч овець: так осьвятити дім Божій царь і весь народ.

⁶ Сьвященники ж стояли на службі своїй, а левіти з музичними прирядями (до пісень) Господа, що їх поробив царь Давид до прослави Господа —, бо вічна милість його, як то й Давид славив ними —, а сьвященники трубили перед ним, і весь Ізраїль стояв.

⁷ Осьвятити Соломон і часть двора в середині, що перед домом Господнім, бо приніс там всепалення і товщ жертв мирних; на мідяному бо жертівнику, що зробив Соломон, не могли поміститись всепалення і хлібні приноси і товщ.

⁸ І справив Соломон того часу семиденний празник, і весь Ізраїль з ним — громада дуже велика, що зійшлася від грядиці Емату до ріки Єгипецької;

⁹ А восьмого дня зробили посьвятні збори, бо посьвяченне жертівника справляли сім день, і празник сім день.

¹⁰ А двадцять третього дня сьомого місяця відпустив царь народ до їх наметів, радий та веселий серцем за все добро, яке вчинив Господь Давидові та Соломонові, та Ізраїлеві, народові своєму.

¹¹ І скінчив Соломон дім Господень і дім царський; і все, що бажав Соломон в своєму серці, зробити в Господньому домі і в своєму домі, зробив гаразд.

¹² І з'явився Господь Соломонові в ночі, і рече до його: Вислухав я молитву твою, і обрав собі се місце за дім жертвоприносин.

¹³ Коли я замкну небо й не буде дощу, і коли звелю сарані пожерати край, або нашла пошесть на народ мій,

¹⁴ І впокориться народ мій, що зветься іменням моїм, і будуть молитись і шукати лица мого, й навернуться з поганих стежок своїх, то я почую з неба й прошу гріх їх, і вигою землю їх.

¹⁵ Тепер будуть очі мої отворені й уші мої уважливі до молитви на місці сьому.

¹⁶ І тепер вибрав я й освятив дім сей, щоб ім'я моє було там по вік; і очі мої й серце моє будуть там по всі часи.

¹⁷ І як ти ходити меш перед лицем моїм, як ходив батько твій Давид, і чинити меш усе те, що я заповів тобі, й держати меш постанови мої й закони мої,

¹⁸ То утверджу престол царства твого, як обіцяв Давидові, батькові твоєму, словами: Не переведеться в тебе володіння Ізраїлем.

¹⁹ А коли ви одступите й покинете постанови мої й заповіді мої, що я дав вам, і пойдете, та почнете служити іншим богам і кланятись їм,

²⁰ Так викореню Ізраїля з лица землі моєї, що її дав вам, і сей храм, що я посвятити іменню мому, відкину від лица мого, й чиню його приповідкою й сьміховищем між усіма народами.

²¹ І храму сього величезного кожний переходячий попри його жахати меться й казати: Завіщо заповідяв Господь таке сій землі й сьому храмові?

²² І відказувати муть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із землі Єгипецької, й приліпились до инчих богів, кланялись їм, і служили їм, — за те він наслав на їх усе се лихо.

8

¹ Як упило двадцять років після того, що Соломон пострів дом Господень і свій дім,

² Збудував Соломон і міста, які (оддав) Соломонові Гирам, і оселив в їх синів Ізрайлевих.

³ І пійшов Соломон на Емат-Сува й взяв його.

⁴ І збудував він Тадмор в пустині, і всі міста про запаси, які позакладав в Ематі.

⁵ Він збудував і Беторон Вишній та Беторон Нижній, міста утверджені, з мурами, брамами та засовами,

⁶ І Балаат і всі міста про запаси, що були в Соломона, й усі міста про колесниці, і міста для кінноти, й усе, що хотів Соломон збудувати в Єрусалимі й на Ливані, і по всій землі панування свого.

⁷ Увесь же народ, що зіставсь від Геттїїв, та Аморїїв, та Ферезїїв, та Гевїїв, та Евузіїв, що були не з синів Ізрайлевих, —

⁸ Дітей їх, що полишались після їх в землі, а котрих сини Ізрайлеві не вигубил, — поробив Соломон чиншовиками до сього часу.

⁹ А синів Ізрайлевих не робив Соломон крепаками до своїх робіт, вони були людьми військовими та начальниками прибічників його та наказними над його колесницями й кіннотою його.

¹⁰ І було в царя Соломона головних приставів над народом двісті п'ятдесят.

¹¹ А Фараонову дочку перевів Соломон з Давидового міста в дім, що його збудував для неї, бо казав: Неповинна жінка жити в мене в домі Давида, царя Ізрайлевого, бо він святий, через те що в його ввійшла скриня Господня.

¹² Тоді почав Соломон приносити всепалення Господеві на жертівнику Господньому, що його пострів перед притвором,

¹³ Щоб по постанові приносити кожного дня всепалення, як заповів Мойсей, що суботи і на молодика, й на святки, — три рази на рік: в свято опрісноче й в свято тижнів, і в свято кучок.

¹⁴ І встановив він — як се розпорядив Давид, отець його, — черги про священників у службах їх, і про левітів у стражах їх, щоб вони славили і служили при священниках по постанові на щодень; і про воротарів черги їх до кожної брами; бо такий був заповіт Давида, чоловіка Божого.

¹⁵ І не відступили від приказів царських дотично священників та левітів в нічому, ані в пильнуванні скарбів.

¹⁶ Так було впорядковане все діло Соломонове від часу закладин дому Господнього аж до цілковитого окінчення дому Господнього.

¹⁷ Тоді пійшов Соломон у Езіон-Гебер і в Елат, що при березі моря, в землі Ідумейській.

¹⁸ І прислав йому Гирам через слуг своїх кораблі та підданих собі мореходів, що з морем обізнані, й поплили вони з Соломоновими слугами в Офир, і достали звідтіля чотириста п'ятдесят талантів золота, й привезли цареві Соломонові.

9

¹ Як перечула цариця Сабська про славу Соломонову, прибула вона, вивідати Соломона загадками, до Єрусалиму з великим багатством, з верблюдами, що везли пахощі та премного золота й дорогоцінного каміння. І прибувши до Соломона, розмовляла з ним про все, що було в неї на серці.

2 І відповідав їй Соломон на все, про що вона питала, й не знайшлося нічого невідомого в Соломона, чого б він їй не вияснив.

3 І побачила цариця Сабська мудрість Соломонову й дім, що він збудував,

4 І страви до столу його, й житла дворян його, й заняття слуг його й одержу їх, і пивничників його та одержу на їх, і хідник, через який він ходив в дім Господень, і вона не стямилась;

5 І промовила до царя: Щира правда те, що я чула в землі моїй про діла твої та про мудрість твою,

6 Та я не їняла віри переказам про їх, доки не прийшла й не побачила на свої очі. І оце мені й половини не сказано про твою велику мудрість: у тебе сього більше, ніж йде чутка, що я чула.

7 Щасливі люде твої, й щасливі сі слуги твої, що по всяк час стоять перед тобою, та слухають мудрості твоєї.

8 Нехай буде слава Господеві, Богові твому, що зволив посадити тебе на престол свій за царя в Господа, Бога твого. Се тому, що Бог твій полюбив Ізраїля, і хотів зміцнити його на віки, настановив він тебе царем над ним, щоб чинив суд та правду.

9 І подарувала вона цареві сто й двацять талантів золота й велику силу пахощів та дорогого каміння; й не було таких пахощів, які подарувала цариця Сабська цареві Соломонові.

10 А слуги Гирамові й слуги Соломонові, що привезли золото з Офира, привезли й червоного дерева та благородного каміння.

11 І поробив царь з сього червоного дерева східці до дому Господнього і до дому царського, і цитри та псалтирі для співців. І не видано було нічого такого переднійше в землі Юдейській.

12 Царь же Соломон дав цариці Сабській усе, чого вона забажала і чого вона просила, окрім подібних річей, які вона привезла цареві. І вибралась вона назад у землю свою, вона й прислуга її.

13 Ваги в золоті, що приходило до Соломона що року, було шістьсот шістьдесять шість талантів золота;

14 Окрім того, приносили посланці та купці, та й всі царі Арабські й намісники земські приносили золото та срібло Соломонові.

15 І зробив царь Соломон двісті великих щитів із кованого золота, — по шістьсот секлів кованого золота пішло на кожний щит, —

16 І триста щитів менших з кованого золота, — по триста секлів золота пішло на кожний щит; і помістив їх царь в домі з Ливанського дерева.

17 І зробив царь великий престол із слонової кості, й обтягнув його щирим золотом.

18 І шість східців до престолу й золотий підніжок, прироблений до престолу, й поруччя по обидва боки сідалища, а два леви, стояли коло поруччя,

19 Дванадцять же левчуків стояло там на шести ступенях по обидва боки. Не було такого (престолу) ні в одному царстві.

20 І весь пивний посуд у царя Соломона був із золота, та й усе знарядде в будинку з деревні Ливанської були з доброго золота; срібло за часів Соломонових вважалось ні за що,

21 Бо цареві кораблі ходили в Тарсис із слугами Гирамовими, й що три роки вертались кораблі з Тарсиса, й привозили золото й срібло, слонову кість і мали й пави.

22 І переважив Соломон усіх царів на землі заможністю й мудростю.

23 І всі царі на землі бажали бачити Соломона, щоб послухати мудрості його, що вложив йому Бог у серце.

24 І кожний з їх приносив у дарі посуд срібний, і посуд золотий, і вбрання, зброю й пахощі, коні й мули, що року.

25 І було в Соломона чотири тисячі стаєн на коні й вози, й дванадцять тисяч їздеців, а порозміщував він їх по колесничних містах і при цареві — в Єрусалимі;

26 І панував він над усіма царями, від ріки Евфрату до землі Филістійської й до границь Єгипту.

27 І зробив царь в Єрусалимі срібло в рівній ціні з простим камінням, а кедрі задля їх множества в однаковій ціні що й сикомори по низинах.

28 Коні привозили Соломонові з Єгипту й з усіх країв.

29 Прочі дії Соломонові, як перші так і останні, записані в літописях пророка Натана і в пророкуванні Ахії з Силому та в видіннях віщого Йоїла про Еробоама, сина Наботового.

30 А царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок років.

31 І спочив Соломон із батьками своїми, й поховали його в місті Давида, батька його. І зацарював Робоам, син його, замість його.

10

1 І пішов Робоам у Сихему, бо в Сихемі зійшлись усі Ізраїлитяни, щоб окликнути його царем.

2 Як зачув про це Еробоам Набатенко, що був в Єгипті, втікши туди від царя Соломона, то вернувся Еробоам із Єгипту.

3 І послали, й покликали його, й прийшов Еробоам і ввесь Ізраїль, і казали Робоамові так:

⁴ Панотець твій наложив на нас важке ярмо, але ти полегши важку роботу батька твого й важке ярмо, що він наложив на нас, а ми служити мемо тобі.

⁵ І відказав він їм: Через три дні прийдїть знов до мене. І розійшовсь народ.

⁶ І радився царь Робоам із старшинами, що стояли перед лицем Соломона, батька його, за життя його, й промовив: Як ви порадите, відповісти народові сьому?

⁷ Вони сказали йому: Коли ти (сьогодні) будеш добрий до сього народу й догодиш їм, і говорити меш з ним ласково, то вони будуть тобі слугами по всяк час.

⁸ Але він змаловажив раду старшин, яку вони давали йому, й став радитись із людьми молодими, що зросли вкупі з ним, й стояли перед лицем його;

⁹ І промовив до їх: Як ви порадите мені відповісти народові сьому, казавшому мені так: Полегши ярмо, яке наложив на нас твій батько?

¹⁰ І говорили з ним молоді люде, що зросли вкупі з ним, і сказали: Так скажи народові, говорившому тобі: Твій батько наложив на нас тяжке ярмо, а ти полегши нам — оттак скажи їм: Мій мізинець товщий за клуба батька мого.

¹¹ Батько мій наложив на вас важке ярмо, а я збільшу ваше ярмо; мій батько карав вас бичами, а я бити му скорпіонами.

¹² І прийшов Еробоам і ввесь народ до Робоама третього дня, як звелів царь, сказавши: Прийдїть до мене знов через три дні.

¹³ Тоді дав їм царь жорстку відповідь, бо знехтував царь Робоам раду старших, і говорив їм, як пораяли молоді, так:

¹⁴ Панотець мій наложив на вас важке ярмо, а я його збільшу: панотець мій карав вас бичами, а я бити му вас скорпіонами.

¹⁵ І не послухав царь народу, бо так призначено було від Бога, щоб справдити Господеві слово своє, що вирік він через Ахію з Силому Еробоамові, синові Набатовому.

¹⁶ Як побачив увесь Ізраїль, що царь його не слухає, то й відповів народ цареві, кажучи: Яка нам частка в Давиді? Нема нам спілки з сином Есеевим; Ізраїлю, до дому! Теперечки знай свій дім, Давиде. — І розійшлись усі Ізраїлитяне по домівках своїх.

¹⁷ Тільки над синами Ізраїлевими, що жили в містах Юдиних, зістався царем Робоам.

¹⁸ Як же послав царь Робоам Адонирама, начальника над поборами податків, то сини Ізраїлеві закидали його камінням, і він умер. А царь Робоам вскочив на колесницю, щоб втікти до Єрусалиму.

¹⁹ Так відпали Ізраїлитяне від дому Давидового по сей день.

11

¹ Прибувши Робоам в Єрусалим, скликав із дому Юдиного та Беняминового сто вісімдесять тисяч добірніх воїнів, щоб воюватись з Ізраїлем і вернути царство Робоамові.

² Та було слово Господне до Самея, чоловіка Божого, й сказано:

³ Скажи Робоамові Соломоненкові, цареві Юдейському й всьому Ізраїлеві з поколінь Юдиного й Беняминового:

⁴ Так говорите Господь: Не йдїть і не починайте війни з вашими братами; вертайтеся кожний до дому свого, бо се сталося від мене. Вони послухали слів Господніх і повертались з походу проти Еробоама.

⁵ Робоам жив в Єрусалимі; він обвів міста в Юдеї мурами.

⁶ Він укріпив Бетлеєм і Етам, і Текою,

⁷ і Бетзур, і Сохо, і Одоллам,

⁸ і Гет, і Марешу, й Зиф,

⁹ і Адораїм, і Лахис, і Азек,

¹⁰ і Зору, й Аялон, і Геброн, що були в поколінні Юдиному та Беняминовому.

¹¹ І зміцнив він сі твердині, й понастановляв у їх начальників і пострів комори на хліб та олії та вина.

¹² І пострів в кожному місті дома на щити та списи, й зробив їх дуже міцними. І зістались при йому Юда та Бенямин.

¹³ І зібрались до його священики та левіти, які були по всій землі Ізраїльській, з усіх кінців,

¹⁴ бо покидали левіти свої городські передмістя і свої посілости, і поприходили в Юдею та в Єрусалим, бо Еробоам і сини його відставили їх від священицької служби Господеві.

¹⁵ Та понастановляв у себе жерців і до висот, і до козлів, і до телців, які повиробляв.

¹⁶ А слідком за ними приходили в Єрусалим із усіх поколінь Ізраїлевих такі, що справили серце своє, щоб шукати Господа, Бога Ізраїлевого, щоб тут приносити жертви Господеві, Богові батьків своїх.

¹⁷ І зміцнили вони царство Юдине і піддержували Робоама Соломоненка три роки, бо ходили дорогою Давидовою та Соломоною тільки три роки.

¹⁸ І взяв собі Робоам за жінку Махалату Еримотівну, Давидового сина, і Абихайлю, дочку Еліяба, сина Есеевого;

¹⁹ І породила вона йому синів: Еуса й Шемарію, й Загама.

²⁰ Після неї взяв він Мааху Абессаломівну, а вона породила йому Абію, й Аттая й Зизу, й Шеломита.

²¹ І любив Робоам Мааху Абессаломівну більш усіх жінок та наліжниць своїх, — він бо мав вісімнадцять жінок і шістьдесят наліжниць, і народилось йому двадцять вісім синів та шістьдесят дочок.

²² І поставив Робоам Абію, сина Маашиного, головою й князем над його братами, бо хотів зробити його царем.

²³ І був западній, і розіслав усіх синів своїх по всіх країнах Юдиних та Беняминових у всі утверджені міста, й давав їм достатнє удержання й познаходив багато жінок.

12

¹ Як у Робоама царство зміцнилось, і він став потужним, тоді покинув він закон Господній, а з ним і увесь Ізраїль.

² П'ятого року царювання Робоамового пійшов Сусаким, царь Єгипецький, на Єрусалим, — бо вони відвернулись від Господа, —

³ З тисячою й двомастами колесниць та з шістьдесятьма тисячами кінноти; й не було ліку народів, що прийшов з ним із Єгипту, Ливійцям, Сукхитам та Етопіям,

⁴ І позабірав утверджені міста в Юдеї, і прийшов під Єрусалим.

⁵ Тоді прийшов пророк Самей до Робоама й до князів Юдейських, що зібрались були в Єрусалимі, спасаючись перед Сусакимом, й сказав до їх: Так говорить Господь: Ви покинули мене, за те покидаю й я вас (віддаючи) в руки Сусакимові.

⁶ І впокорились князі Ізрайлеві і царь, і сказали: Справедливий Господь!

⁷ Як побачив Господь, що вони смирились, тоді прийшло слово Господнє до Семея, й сказано: Вони впокорились; не вигублю їх і незабаром дам їм пільгу; не пролиєсь гнів мій на Єрусалим через руку Сусакимову;

⁸ Одначе вони будуть слугами йому, щоб спізнали, що то значить служити мені, а служити царствам земнім.

⁹ І прийшов Сусаким, царь Єгипецький, в Єрусалим і забрав скарби з храму Господнього й скарби з царської палати; усе позабірав він, забрав і золоті щити, що поробив був Соломон.

¹⁰ І поробив царь Робоам замість їх щити мідяні, й віддав їх до рук начальникам прибічників, що стерегли входу в царську палату.

¹¹ Коли йшов царь до дому Господнього, приходили прибічники й несли їх, а потім відносили їх знов у палату, що для прибічників.

¹² І як він посмирнішав, тоді відвернувся від його гнів Господа, й не занапастив його цілковито; до того ж і в Юдеї було таки дещо доброго.

¹³ І утвердився царь Робоам в Єрусалимі і царював. Сорок і один рік було Робоамові, як почав царювати, а сімнадцять років правив у Єрусалимі, в місті, що зпоміж усіх поколінь Ізрайлевих вибрав Господь, щоб там пробувало імення його. Мати його звалась Наама, Аммонійка.

¹⁴ І чинив він погане, бо не приспособив серця свого до того, щоб шукати Господа.

¹⁵ Дії Робоамові, перші й останні, списані в записях пророка Семея та віщого Адди при родоводах. І була війна між Робоамом і Еробоамом по всяк час.

¹⁶ І спочив Робоам із батьками своїми, й поховали його в місті Давидовому. І став царем Абія, син його, замість його.

13

¹ Вісімнадцятого року царювання Еробоамового став Абія царем над Юдою:

² А царював він три роки в Єрусалимі; мати його звалась Михаїя, Уріїлівна, з Гиви. І була війна між Абією а Еробоамом.

³ І вивів Абія на війну військо з людей хоробрих, — чотириста тисяч мужів добірних, а Еробоам виступив проти його на війну з вісімсот тисячами так само вибраних і хоробрих.

⁴ І став Абія на версі гори Земараймської, одній з гір Ефраїмових, і промовив: Слухайте мене, Еробоаме й усі Ізраїлитяне!

⁵ Хиба ви не знаєте, що Господь, Бог Ізраїлів, дав царство Давидові над Ізраїлем навіки, йому й синам його, по заповіді солі (вічному)?

⁶ Але піднявся Еробоам Набатенко, слуга Соломона, сина Давидового, і зворохобивсь проти пана свого.

⁷ І скупились кругом його люде пусті, люде распустні, і перемогли Робоама, сина Соломонового; а Робоам був молодий та слабкий на серце, й не встояв проти їх.

⁸ Та й тепер ви гадаєте встояти проти царства Господнього, що в руці синів Давидових, через те що вас дуже много та що у вас зологі телята, які Еробоам поробив вам за богів.

⁹ Чи не ви ж повиганяли священників Господніх, синів Ааронових, і левітів, і понастановляли в себе священників, які в народів інших країв? Кожний, хто приходить для свого висвящення з телям та з сьомма баранами, стає священником тих, що не є богами.

¹⁰ У нас же Господь, Бог наш; ми не покидали його, й Господеві служать священники, сини Ааронові, й левіти, кожний в своїй службі.

¹¹ І палять вони Господеві всепалення що-ранку і що-вечора, й запашне кадило, й кладуть рядами хліби на чистому столі й засьвічують золотий свічник і лампи його, щоб горіли що-вечора, бо ми держимо постанову Господа, Бога нашого, а ви покинули його.

¹² І оце нам проводить Бог, і священники його, і труби голосні, щоб греміти проти вас. Сини Ізрайлеві! не воюйте проти Господа, Бога батьків наших, бо не мати мете хісна.

¹³ Тим часом Еробоам послав ватагу на засідку позад їх, так що сам був поперед Юдеїв, а засідка позад їх.

¹⁴ І озирнулись Юдеї, аж се їм битва зпереду й ззаду; й покликнули вони до Господа, а священники затрубили в труби.

¹⁵ І кликнули Юдеї. І як всі Юдеї зняли оклик, побив Бог Еробоама і всіх Ізрайлитян перед лицем Абії та Юди.

¹⁶ І повтікали сини Ізрайлеві від Юдеїв, і віддав їх Бог у руки їм.

¹⁷ І вчинили між ними Абія й народ його побій великий, і впало вбитих у Ізраїля п'ятьсот тисяч людей добірних.

¹⁸ І впокорились тоді сини Ізрайлеві, а сини Юдині стали сильними, бо поклались на Господа, Бога батьків своїх.

¹⁹ І гнавсь Абія за Еробоамом, і забрав у його міста: Бетель із залежними від його містами, й Ешану та залежні від неї міста, й Ефрон із залежними від його містами.

²⁰ І не прийшов вже в силу Еробоам за часів Абії. І побив його Господь, і він помер.

²¹ Абія ж убив ся в силу, й взяв собі чотирнадцять жінок, і народилось йому двацять два сини та шістьнацять дочок.

²² Прочі події Абіїв і його вчинки й слова записані в оповіданні пророка Адди.

14

¹ І упокоївсь Абія з батьками своїми і поховали його в городі Давидовому. І став царем Аса, син його, замість його. За часів його був спокій в краю десять років.

² І чинив Аса, що було добре й до вподоби Господеві, Богові його:

³ Він повикидав жертвенники богів чужих і висоти, й порозбивав ідолів і повирубував їх святі дуброви;

⁴ І звелів Юдеям глядати Господа, Бога батьків своїх і держати закон та заповіді.

⁵ І позносив він по всіх містах Юдиних висоти та з'ображення сонця. І тихо було за його в царстві.

⁶ І побудував він утверджені міста в Юдеї, бо край був спокійний, і не було в його війни тих років, бо Господь дав йому спокій.

⁷ І сказав він до Юдеїв: Збудуймо ці міста й обведемо їх мурами з баштами, з брамами та засовами. Земля ще наша, бо ми шукали Господа, Бога нашого; ми шукали його, — а він дав нам спокій зо всіх боків.

⁸ І було в Аси військової сили: узброєних щитом та списом із покоління Юдиного триста тисяч, а з покоління Беняминаового узброєних щитом і стрілявших із лука двісті вісімдесят тисяч, — самі хоробрі лицарі.

⁹ І виступив на їх Зарай, Етіопій, з військом в тисячу тисяч і з трьома стами колесниць і дійшов до Мареші.

¹⁰ І виступив Аса проти його, і стали лавами до битви на долині Зефата коло Мареші.

¹¹ І покликнув Аса до Господа, Бога свого, й промовив: Господи! чи ж се не в твоїй руці, допомогти чи сильному чи малосилому? допоможи ж нам, Господи, Боже наш, бо ми на тебе покладаємо надію і в твоє імення вийшли ми проти цієї многоти. Господи! Ти Бог наш: нехай не переможе тебе чоловік!

¹² І розбив Господь Етіопіїв перед лицем Аси та перед лицем Юди, й повтікали Етіопії.

¹³ І гнався за ними Аса й народ, бувший з ним, до Герара й попадали Етіопії, так що в їх ні душі не зісталось живою, бо вони були побиті перед Господом і перед військом його. І понабірали здобутку незліченну силу.

¹⁴ І побурили всі міста навкруги Герара, бо найшов на їх переляк від Господа; і пограбували всі міста й винесли з їх дуже багато здобутку.

¹⁵ Так само порозбурювали пастуші колиби, й позаймали силу отар овець і верблюдів, і вернулись у Ерусалим.

15

- 1 Того часу зійшов на Азарію Одеденка Дух Божий,
2 і вийшов він на зустріч Асі й промовив до його: Слухайте мене, ти Асо й весь Юдо й Беняміне: Господь при вас, коли ви при йому; і коли ви шукати мете його, ви знайдете його; коли ж покинете його, він покине вас.
3 Багато днів буде Ізраїль без Бога истинного і без священика навчаючого, й без закону,
4 Але коли він обернеться в свій нужді до Господа, Бога Ізрайлевого і шукати ме його, то й він дасть їм знайти себе.
5 Того часу не буде миру ні виходячому, ні входячому, бо буде велике зворушення в усіх осадників у землі;
6 Народ буде воюватись із народом, і місто з містом, бо Бог приведе їх у тривогу всякими нуждами.
7 Але ви кріпітесь і нехай не слабшають руки ваші, бо за діла ваші буде нагорода.
8 Як почув Аса ці слова й пророкування Одеденка пророка, то посьмілішав і повикидав ідолську гиду з усього краю Юдиного й Беняминового, й з міст, що їх забрав на горі Ефраїмовій, і поновив жертвник Господній, що перед притвором Господнім.
9 І зібрав усього Юду й Беняміна та живучих із ними виселенців із Ефраїма і Манассії, й Симеона, бо багато Ізраїлитян попереходило до його, як побачили, що Господь, Бог його, з ним.
10 І зібрались у Єрусалим третього місяця на п'ятнадцятому року царювання Асиного;
11 І принесли того дня жертву Господеві з здобутку, який привели, з товару сімсот а овець сім тисяч;
12 І відновили завіт, щоб шукати Господа, Бога батьків своїх із усього серця свого й з усієї душі своєї;
13 А кожний, хто б не став шукати Господа, Бога Ізрайлевого, повинен був умерти, чи малий він, чи великий, чи чоловік, чи жінка.
14 І клялись перед Господом голосно й з (радісними) викликами та при гуку труб і рогів.
15 І раділи всі Юдеї задля цієї клятби, бо клялись із усього серця свого й з усією щирістю шукали його, а він дозволив їм зкляти себе. І дав їм Господь спокій з усіх боків.
16 І Мааху, матір свою, відставив царь Аса від царської шани за те, що вона поставила ідола в гаю. І звалив Аса її ідола і порубав на кусні й спалив в долині Кидрон.
17 Хоч висоти не були знесені в Ізраїлі, але серце Асине було віддане Господеві поки віку його.
18 І вніс він присвятити отця свого й що він самий присвятив, в дом Божий, срібло, золото й посуд.
19 І не було війни до тридцять п'ятого року царювання Асиного.

16

- 1 Тридцять шестого року Асиного царювання вирушив Бааса, царь Ізраїльський, на Юдею й почав утверджувати Раму, щоб ніхто ні відходив від Аси, царя Юдейського, ні приходив.
2 Тоді взяв Аса срібло та золото з скарбівень дому Господнього та дому царського, й послав до Бенадада, царя Сирийського, що жив у Дамаску, кажучи:
3 Нехай стане вмова між мною й тобою, як була між моїм отцем і твоїм отцем; оце я посилаю тобі срібла та золота: візьми та покинь твою спілку з Баасою, царем Ізраїльським, щоб він відступився від мене.
4 І послухав Бенадад царя Аси, й послав військових начальників, що були в його, проти міст Ізраїльських, і вони спустошили Йон і Дан, та Авелмаїм, і всі запаси в городах Нефталієвих.
5 Як перечув про це Бааса, то й перестав утверджувати Раму, й залишив свою роботу.
6 А царь Аса зібрав усіх Юдеїв, і вони повивозили з Рами каміння та деревню, що вживав Бааса до утверджування, й укріпив із їх Гиву та Масфу.
7 В той час прийшов віщий Ананій до Аси, царя Юдейського, й сказав йому: За те, що ти поклав надію на царя Сирийського, а не на Господа, Бога твого, спаслось військо царя Сирийського від твоєї руки.
8 Чи ж не були Етіопії та Ливії в більшій силі, та з колесницями, й многочисленими їздецями? Але позаяк ти покладав надію на Господа, то він віддав їх у руку твою,
9 Бо ж очі Господні обіймають усю землю, щоб піддержувати тих, що їх серце цілковито йому віддане. Ти нерозсудливо зробив тепер. За се будуть від цього часу в тебе війни.
10 І розсердився Аса на пророка, й кинув його в тюрму, бо розгнівався за се на його; тіснив Аса в той час і многих із народу.
11 А дії Асині, перші й останні, записані в книзі про царів Юдейських та Ізраїльських.
12 І став Аса нездужати на ноги тридцять дев'ятого року свого царювання, а хвороба його дійшла до верхніх часток тіла; але він в свій слабості шукав не Господа, а лікарів.
13 І спочив Аса з батьками своїми, й помер сорок першого року царювання.

¹⁴ І поховали його в гробовищі, що його спорудив собі в місті Давидовому; й зложили його на ліжку наповненому пахощами й усякими добірними мастями, й спалили їх для його велику силу.

17

¹ І став царем замість його син його Йосафат; і був він сильний супроти Ізраїлитян.

² І поставив він військо по усіх міцних містах в Юдеї, і посадив урядників в Юдейському краю і в містах Ефремових, котрі забрав Аса, його батько.

³ І був Господь із Йосафатом, бо ходив він переднійшими дорогами Давида, отця свого, й не шукав Баалів,

⁴ Але шукав Бога батька свого, й поступав по заповідях його, а не по вчинках Ізраїлитян.

⁵ І зміцнив Господь царство в руці його, й давали всі Юдеї дари Йосафатові, й було в його багато добра й слави.

⁶ А коли серце його стало сьмільйше на стежках Господніх, тоді заборонив він висоти й дуброви в Юдеї.

⁷ І послав він третього року свого царювання князів своїх Бенхаїла й Обадію, й Захарію, й Натанаїла та Михея, щоб навчали народ по містах Юдиних,

⁸ А з ними левітів: Шемаю й Нетанію, й Зевадію, й Азаїла, й Шемирамота, й Йонатана, і Адонію, і Товію, й Тов-Адонію, а з ними Елишаму і Йорама, сьвященників.

⁹ І вони вчили в Юдеї, маючи при собі книгу закону Господнього, й обходили всі міста в Юдеї й навчали народ.

¹⁰ І був страх Господень на всіх царствах країв, що навкруги Юдеї, й не воювались з Йосафатом.

¹¹ І филистії приносили Йосафатові дари, а на податки срібло; так само й Араби приганяли йому баравів сім тисяч сімсот та козлів сім тисяч сімсот.

¹² І підносився Йосафат все висше в гору й побудував в Юдеї твердині та міста запасові.

¹³ Багацько було в його запасу по містах Юдейських, а в Єрусалимі людей войовничих та хоробрих.

¹⁴ І оце спис їх по їх поколіннях, що були в Юди старшинами над тисячами: Адна начальник, а в його добірних мужів триста тисяч;

¹⁵ Побіч його Йоханан начальник, а в його двісті вісімдесят тисяч;

¹⁶ За ним Амасія Зіхрієнко, присьвятитиши й себе Господеві, а в його двісті тисяч мужів хоробрих.

¹⁷ У Бенямина: дужий воїн Еліяда, а в його озброєних сагайдаком та щитом двісті тисяч;

¹⁸ За ним Егозавад; і в його сто вісімдесят тисяч озброєних воїнів.

¹⁹ Оце ті, що служили цареві, окрім тих, що їх царь розставив по утверджених городах у всій Юдеї.

18

¹ І мав Йосафат велике багацтво й славу; і поріднився він із Ахабом.

² І пішов він у кілька років до Ахаба в Самарию; й порізав Ахаб про його та про людей, що були при йому, багато овець та волів, і намовляв його йти на Рамот Галаадський.

³ І говорив Ахаб, царь Ізраїльський, Йосафатові, цареві Юдейському: Пійдеш зо мною на Рамот Галаадський? І відказав той йому: Як ти, так і я, — як твій народ, так і мій народ; ійду з тобою на війну!

⁴ І сказав Йосафат цареві Ізраїльському: Спитай сьогодні, що скаже Господь.

⁵ І зібрав царь Ізраїльський пророків чотириста чоловіка й сказав їм: Чи йти нам війною на Рамот Галаадський, чи понехати се? Вони сказали: Йди, а Бог віддасть його в цареву руку.

⁶ Та сказав Йосафат: Чи нема тут ще Господнього пророка? Спитаємо й в його.

⁷ І відказав царь Ізраїльський Йосафатові: Є ще один чоловік, щоб через його можна запитати Господа, але я не люблю його, бо він не пророкує мені доброго, а завсіди пророкує лихе; — се Михей Емблаєнко. І сказав Йосафат: Не говори бо так, царю.

⁸ І покликав царь Ізраїльський одного скопця й повелів: Побіжи швидко за Михеєм Емблаєнком.

⁹ Царь же Ізраїльський та Йосафат, царь Юдейський, седіли, кожний на своєму престолі, одягнені в царські ризи; вони седіли на майдані коло воріт Самарії, а всі пророки вішували перед ними.

¹⁰ І зробив собі Седекія Хенааненко залізні роги і сказав: Так говорить Господь: Сими виколеш ти Сирийців, доки не вигубиш їх.

¹¹ І всі пророки пророкували те ж саме, кажучи: Йди на Рамот Галаадський; пощаститься тобі, і віддасть його Господь в руку цареві.

¹² Посланець же, що пішов кликати Михею, казав йому: От пророки в один голос вішують добро цареві; нехай би й твоє слово було таке ж, як кожного з їх; виречи й ти на добре.

¹³ І сказав Михей: Як жив Господь, — що скаже мені мій Бог, те я виречу.

¹⁴ І прийшов він до царя, і сказав до його царь: Михею, чи йти нам войною на Рамот Галаадський, чи здержатись? І відказав той: йдїть, буде вам вдача, й вони будуть віддані в ваші руки.

¹⁵ І сказав до його царь: Ще раз закликаю тебе, щоб ти не говорив мені нічого, окрім правди, іменем Господнім!

¹⁶ Тоді сказав Михей: Я бачив усіх синів Ізраїлевих, розсипаних по горах, неначе вівці, що нема в їх пастуха, — і рече Господь: Нема в їх пана; нехай кожний вернеться в мирі до своєї господи.

¹⁷ І промовив царь Ізраїльський до Йосафата: Чи ж не казав я тобі, що він не пророкує мені нічого доброго, а тільки недобре.

¹⁸ І промовив Михей: Так вислухайте слово Господнє: Я бачив Господа, сидячого на престолі своєму, і все військо небесне стояло по праву й по ліву руку його,

¹⁹ І промовив Господь: Хто б підманив Ахаба, царя Ізраїльського, щоб він пійшов і наклав головою в Рамоті Галаадському? І один казав так, другий говорив инак.

²⁰ Тоді виступив один дух і став перед лицем Господа, й промовив: Я підманю його. І спитав його Господь: Чим?

²¹ Той же сказав: Я пійду й буду духом неправди в устах усіх пророків його. І рече він: Ти намовиш його й вдасться тобі; ййди і вчини так.

²² І оце тепер попустив Господь духові неправди ввійти в уста сих пророків твоїх, але Господь вирік недобре про тебе.

²³ І приступив Седекія Хенааненко і вдарив Михея по щоці та й промовив: Якою ж то дорогою відійшов від мене дух Господній, щоб говорити в тобі?

²⁴ І сказав Михей: Ось визнаєш про се, як будеш бігати з кімнати в кімнату, щоб сховатись.

²⁵ І звелів царь Ізраїльський: Візьміть Михея та одведіть його до Амона, міського голови, й до Йоаса, сина царевого;

²⁶ І скажіть: Так каже царь: вкиньте оцього в тюрму, й харчуйте його хлібом та водою скупо, доки я не вернусь у мирі.

²⁷ І промовив Михей: Коли ти вернешся в мирі, то не Господь говорив через мене: І додав: Слухайте се, всі люде!

²⁸ І пійшов царь Ізраїльський і Йосафат, царь Юдейський, на Рамот Галаадський.

²⁹ І сказав царь Ізраїльський Йосафатові: Я переодягнусь та й пійду в битву, а ти одягнись в свою царську одіж. І переодягся царь Ізраїльський, і виступили до бою.

³⁰ Царь же Сирийський дав приказ своїм начальникам над колесницями, кажучи: Не вдаряйте ні на простого, ні на знатного, а тільки на одного царя Ізраїльського.

³¹ І як отамани колесниць угляділи Йосафата, то подумали: Се царь Ізраїльський, й обступили його, щоб на його вдарити. Але Йосафат крикнув, і Господь став йому до помочі, і відхилив їх Бог від його.

³² Скоро ж побачили начальники колесниць, що то не царь Ізраїльський, то одвернулись від його.

³³ Тим часом один чоловік випадком натягнув свого лука і поранив царя Ізраїльського кріз щілини панциря. І сказав він до візника: Поверни назад та вези мене від війська, бо я поранений.

³⁴ Але битва того дня збільшувалась, і царь Ізраїльський стояв на колесниці насупротив Сирийців до вечора, та й вмер при заході сонця.

19

¹ І вертався Йосафат, царь Юдейський, з миром до своєї господи в Єрусалим;

² Аж ось вийшов на зустріч йому пророк Іуй Ананієнко й сказав цареві Йосафатові: Чи слід було тобі помагати нечестивцеві й любити ненавидячих Господа? За се (мав упасти) на тебе гнів від лиця Господнього;

³ Одначе й добре знайшлося в тобі, бо ти позносив ідолів по землі Юдейській і звернув своє серце, щоб шукати Господа.

⁴ І жив Йосафат в Єрусалимі. І знов став він обходити свій народ від Бирсавії до гори Ефраїмової, й навертав їх до Господа, Бога батьків їх.

⁵ І понастановляв суддів в землі по всіх утверджених містах Юдеї, в кожному місті;

⁶ І казав суддям: Дивіться, що ви робите; ви бо держите не людський суд, а суд Господній; і він при вас на суді.

⁷ Тим то нехай буде страх Господній на вас: поступайте обережно, бо нема в Господа, Бога нашого, неправди, ні вваги на особу, ні підкупства.

⁸ Та й в Єрусалимі настановив Йосафат декого з левітів і святих та старшин над поколіннями в Ізраїлі до суду Господнього й до позовів: (І повертались у Єрусалим)

⁹ І дав їм приказ, кажучи: Так чиніть в страхі Господньому, вірно й з чистим серцем;

¹⁰ У всіх справах неясних, які прийдуть до вас від братів ваших, живучих по містах своїх, чи то про пролив крові, чи про закон та заповіді, постанови й обряди, навчайте їх, щоб вони не

проступились перед Господом, і не було гніву його на вас і на братів ваших; оттак дійте, — і ви не помилитесь.

¹¹ А оце Амарія, первосвященник, над вами в кожній справі Господній, а Зебадія Ізмаїленко, князь дому Юдиного, в кожній справі царевій, і вчителі левіти перед вами. Будьте постійні й робіть, а Господь буде при добрих.

20

¹ Після сього зібрались Моабії та Аммонії, а з ними дехто з землі Маоницької й пішли війною на Йосафата.

² І прийшли й звістили Йосафатові, говорячи: Йде на тебе велика сила зза моря, з Сирії і оце вони в Газазон-Тамарі, се б то в Енгедді.

³ І злякався Йосафат, і обернув своє лице шукати Господа, й оповістив піст по всій Юдеї.

⁴ І зібрались Юдеї просити помочі в Господа; з усіх міст Юдиних поприходили вони благати Господа.

⁵ І став Йосафат перед громадою Юдеїв та Єрусалимців в домі Господньому, перед новим двором,

⁶ І промовив: Господи, Боже отців наших! Чи не ти ж Бог на небі? І ти пануєш над усіма царствами народів, і в твоїй руці сила й можливість, і ніхто не встоїть проти тебе!

⁷ Чи не ти ж, Боже наш, вигнав осадників цієї землі перед лицем твого народу Ізраїля, і віддав її наслідню Авраама, друга твого, навіки?

⁸ І вони оселились у ній і збудували тобі в ній святиню на ім'я твоє, кажучи:

⁹ Як прийде на нас нещастє: караючий меч, або пошесть, або голод, то ми станемо перед сим домом і перед лицем твоїм, бо твоє імення в сьому домі; і покликнемо до тебе в нашому горю, а ти почуєш і поратуєш.

¹⁰ І тепер оце Аммонії та Моабії й ти, що з гори Сеїра, що через їх землі ти не дозволив перейти Ізраїльтянам, як вони йшли з землі Єгипецької, через що вони їх обминули й не вигубили їх, —

¹¹ Оце вони платять нам тим, що прийшли вигнати нас із наслідної держави твоєї, котру ти віддавав нам.

¹² Боже наш! суди їх ти. Бо в нас нема сили проти товпи цієї великої, прийшовшої на нас, і ми не відаємо, що робити, а тільки до тебе очі наші!

¹³ І стояли усі Юдеї перед лицем Господнім, і малі діти їх, і жінки їх, і сини їх.

¹⁴ Тоді найшов на Йозіїла, сина Захарії, сина Банеї, сина Еїєла, сина Маттанії, левіта з синів Асафових, Дух Господень посеред збору,

¹⁵ І він промовив: Слухайте, всі Юдеї й осадники Єрусалимські, та й ти, царю Йосафате! Так говорить Господь до вас: Не бійтесь і не лякайтесь цієї великої орди, бо не ваша се війна, а Божа.

¹⁶ Завтра виступите проти їх; он вони виходять на верховину Зиз, і ви знайдете їх край долини, перед пустинею Еруїлом.

¹⁷ Не ви будете битись сим разом; ви виступіть, стійте та дивіться на спасеннє Господнє для вас. Юдо та Єрусалиме! не бійтесь і не жахайтесь. Завтра виступите їм на зустріч, і Господь буде при вас.

¹⁸ І припав Йосафат лицем до землі, й усі Юдеї та осадники Єрусалимські впали перед Господом, щоб поклонитись Господеві.

¹⁹ І встали левіти з синів Кагатових та з синів Кореєвих — славити Господа, Бога Ізрайлевого, вельми грімким голосом.

²⁰ І повставали вони раннім ранком і виступили до Текоїнської пустині, і як виступили, став Йосафат і промовив: Слухайте мене, Юдеї та й ви осадники Єрусалиму! Майте віру в Господа, Бога вашого, й будьте безпечні; йміть віри пророкам його, а пощастить вам.

²¹ І порадився він з народом, і поставив співців Господніх, щоб вони в святості й побожності, виступивши поперед озброєних, славили висьпівуючи: хваліте Господа, бо віковічна милість його!

²² І в той час, як вони стали викликати і славити, розбудив Господь незгоду між Аммоніями, Моабіями та горянами з Сеїра, що прийшли на Юдею, й вони побили себе;

²³ Бо піднялись Аммонії та Моабії проти горян Сеїрських, побиваючи й вигублюючи їх, а коли скінчили з Сеїріями, стали вбивати один одного.

²⁴ І коли Юдеї прийшли на вершину, що 'к пустині, і глянули на ту орду, аж ось — по землі лежать самі трупи, ніхто не зівстався.

²⁵ І прийшов Йосафат і народ його забирали добичу, й знайшли в їх силу всякого добра, й одержу, й дорогі річі, й понабірали собі стільки, що не змогли нести. І три дні забирали вони, здобуток, так багато його було!

²⁶ А четвертого дня зібрались на Долині хвали, бо там вони хвалили Господа. Через те й звуть те місце Долиною хвали до сього часу.

27 І пішли назад усі Юдеї та Єрусалимці й Йосафат на чолі в їх, щоб вертати в Єрусалим з радіощами, що Господь дав їм перевагу над ворогами їх.

28 І прибули в Єрусалим з псалтирями й цитрами та трубами до дому Господнього.

29 І був страх Божий по всіх царствах земель (пограничних), як почувли, що сам Господь воював проти ворогів Ізраїлевих.

30 І стало спокійне царство Йосафатове, й дав йому Бог його спокій звідусіль.

31 Так царював Йосафат в Юдеї: трицять п'ять років було йому, як став він царем, а двадцять п'ять років царював в Єрусалимі. Його мати звалась Азува, дочка Салаїлова.

32 І ходив він дорогою батька свого Аси, і не відхилявся від неї, та чинив що було до впадоби Господеві.

33 Тільки висоти не були знесені, й народ ще не направив серця свого до Бога батьків своїх.

34 Прочі дії Йосафатові, перші й останні, записані в записках Іуя Ананїєнка, що поміщені в книзі царів Ізраїльських.

35 Але потім побратався Йосафат, царь Юдейський, з Охозією, царем Ізраїльським, що був безбожний в ділах своїх,

36 І єдинився з ним, щоб побудувати кораблі, й посылати їх у Тарсис; і збудували вони кораблі в Езіон-Габері.

37 І вирік тоді Еліезер Додабенко з Мареші пророцтво на Йосафата, кажучи: За те, що ти пристав до спілки з Охозією, ударемнить Господь діло твоє. — І розбилися кораблі, й не могли плисти у Тарсис.

21

1 І спочив Йосафат із отцями своїми, й поховали його при батьках його в Давидовому місті. І став царем Йорам, син його, замість його.

2 А були в його брати, сини Йосафатові: Азарія й Ехіїл, і Захарія й Азарій, і Михаїл і Сафатія: всі вони сини Йосафатові, царя Ізраїлевого.

3 І дав їм батько багато дарів сріблом і золотом і дорогоцінними річми разом із утвердженнями городами в Юдеї; а царство віддав Йорамові, бо він був найстарший.

4 І вступив Йорам на царство отця свого, а коли вбився в силу, повбивав братів своїх мечем, та ще й деяких із князів Ізраїлевих.

5 Трицять два роки було Йорамові, як зацарював, а царював вісім років в Єрусалимі;

6 І ходив він стежками царів Ізраїльських, як се чинив дід Ахабів, бо Ахабова дочка була йому жінкою, й чинив він зло в очах Господніх.

7 Однак Господь не хотів занапастити дому Давидового ради завіту, що постановив із Давидом, і через те, що обіцяв дати йому світоч і синам його по всі часи.

8 За його часів відпав Едом від Юди, й постановили в себе царя,

9 І пішов Йорам із своїми військовими начальниками, і всі колесниці з ним; і встав в ночі й побив Ідумеїв, що були обступили його, й начальників над колесницями (і повтікав народ у домівки свої).

10 Однак Едом відпав таки від Юди й по сей день. Того самого часу відпала й Либна від його, бо він покинув Господа, Бога батьків своїх.

11 Він позаводив також і висоти на горах Юдейських, і завів розпусту між Єрусалимцями й поспував Юдею.

12 І надійшло до його письмо від Ілії пророка, а в йому було сказано: Так говорить Господь, Бог Давида, отця твого: за те, що ти не пішов дорогами Йосафата, отця твого, й дорогами Аси, царя Юдейського,

13 А пішов стежкою царів Ізраїлевих і завів розпусту в Юдеї і в Єрусалимцях, як заводив розпусту дід Ахабів, та ще й до того повбивав братів твоїх, — дід батька твого, — котрі ліпші за тебе,

14 За те ж побє Господь великим побоем народ твій, й синів твоїх, і жінок твоїх, і все добро твоє,

15 Тебе ж самого — тяжкою хворобою, хворобою жолудка твого, так що внутро твоє випадати ме в болях день поза день.

16 І збудив Господь проти Йорама дух Филистіїв та Арабів, сумежних з Етиопіями;

17 І пішли вони на Юдею й напали на неї, й позабірали все добро, яке було в домі царському, а до того й синів його й жінок його, й не зісталось в його сина, окрім Охозії, найменшого з синів його.

18 А до сього всього наслав Господь невігойну хворобу на нутро його.

19 Так було день у день, а в кінці другого року випали внутренності його від слабості його, й вмер він в великих муках; і не спалив йому народ його пахоців, як чинив се батькам його.

20 Трицять два роки було йому, як став він царем, а вісім років царював в Єрусалимі; і відійшов неоплаканий, й поховали його в місті Давидовому, та не в царському гробовищі.

22

¹ І поставили Єрусалимці царем Охозію, найменшого його сина, замість його, бо всіх старших повбивала орда, що прийшла було з Арабами до стану, — й став царем Охозія, син Йорама, царя Юдейського.

² Охозії було двацять два роки, як став царем, а царював він один рік у Єрусалимі; мати його звалась Готолія, дочка Амбрієва.

³ І він ходив стежками дому Ахабового, бо його мати була йому дорадницею на вчинки безбожні.

⁴ І чинив він зло в очах Господніх, як і дом Ахабів, бо він був йому дорадником по смерті батька його, на його погубу.

⁵ Йдучи за їх порадою, пійшов він із Йорамом, сином Ахабовим, царем Ізраїльським, на війну проти Азаїла, царя Сирийського, в Рамот Галаадський. І поранили Сирийці Йорама;

⁶ І вернувся він в Езреель, гоїтись із ран, що заподіяли йому в Рамі, як він воювався з Азаїлом, царем Сирийським. І прийшов Охозія, син Йорамів, царь Юдейський, одвідати Йорама Ахабенка в Езреель, бо той був слабий.

⁷ І було се від Бога на згубу Охозії, що він прийшов до Йорама; бо після свого приходу виступив він із Йорамом проти Іуя Намессієнка, що його помазав Господь на те, щоб він викоренив дом Ахабів.

⁸ Як Іуй чинив суд над домом Ахабовим, тоді знайшов він декотрих князів Юдейських та синів від братів Охозіїних, служивших в Охозії, і повбивав їх.

⁹ І шукав він Охозію, і взяв його, як він ховався в Самарі; й привели його до Іуя, й вбили й поховали його, бо казали: Він син Йосафата, що шукав Господа від щирого серця свого. І не зівстався в Охозіюному домі, хто б міг царювати.

¹⁰ І Готолія, мати Охозіїна, побачивши, що вмер її син, встала і вигубила усей царський рід дому Юдиного.

¹¹ Але Йосавета, дочка царева, взяла Йоаса, сина Охозіїного, і викрала його споміж царських синів, що їх вбивали, та й сховала його й мамку його в спальній кімнаті; й таким робом Йосавета, дочка царя Йорама, жінка священника Йодая, а сестра Охозіїна, сховала Йоаса від Готолії, і вона не вбила його.

¹² І ховали вони його в домі Божому шість років, а Готолія царювала в краю.

23

¹ Але сьомого року набрав Йодай сьміливості і прийняв до спілки начальників над сотнями: Азарію, сина Ерохамового, й Ізмаїла, сина Егохананового, й Азарію, сина Обедового, й Маасею, сина Адаїїного, та Елишафата, сина Зихриного.

² І перейшли вони Юдею та й зібрали левітів із усіх городів Юдейських, і голов покоління Ізраїлевих, і прийшли в Єрусалим.

³ І зложив увесь збір у дому Божому вмову з царем. І сказав їм Йодай: Оце син царів повинен бути царем, як вирік Господь про синів Давидових.

⁴ Ось що ви чиніть: третина вас, що приходять в суботу, з священників та левітів, буде за воротарів коло порогів,

⁵ А третя частка при домі царському, третя же частка коло брами Есод, а весь народ в сінях дому Господнього.

⁶ І нехай ніхто не входить у дім Господній, окрім священників та левітів, що служать. Вони можуть увійти, бо висвячені, а весь народ нехай стоїть на сторожі Господній.

⁷ І нехай левіти обступлять царя звідусіль, кожний з зброєю своєю в руці своїй, і хто входитьи ме в храм, того нехай вбивають. І будьте коло царя, коли він входитьи ме й виходити ме.

⁸ І зробили левіти й усі Юдеї, що звелів Йодай священник; і забрав кожний своїх людей, що приходили в суботу, разом із тими, що відходили в суботу, бо священник Йодай не пускав тих черг, що вже змінилися.

⁹ І роздав священник Йодай начальникам над сотнями списи та малі й великі щити царя Давида, що були в домі Божому;

¹⁰ І поставляв увесь народ, кожного з зброєю його в руці його, від правого угла храму до лівого угла храму, коло жертівника й коло дому, навкруги царя.

¹¹ І вивели царевича й наділи на його вінець та прикраси, й постановили його царем; і помазали його Йодай та сини його, й сказали: Нехай живе царь!

¹² І почула Готолія клик народу, що збігався та викликував цареві, й вийшла до народу в дім Господній.

¹³ І поглянула, — аж ось стоїть царь на своїй підвишці при вході, і князі й труби коло царя, а весь народ землі радіє, і трублять в труби, а сьпівці славлять на приборах музичних. І роздерла Готолія одежу свою, й закричала: Зрада, зрада!

¹⁴ І покликав священник Йодай начальників над сотнями, що правили військом, і сказав їм: Виведіть її геть за двір, а хто пійде слідом за нею, буде зарубаний мечем. Бо священник звелів, щоб не вбивали її в домі Господньому.

¹⁵ І перепустили її, але як вона прийшла до виходу кінської брами дому царського, то там вбили її.

¹⁶ І вчинив Йодай вмову між собою й усім народом та царем, щоб їм бути народом Господнім.

¹⁷ І пійшов увесь народ у божницю Баала, й збурили її, й жертівники її, й ідолів її порозбивали, а Маттана, жерця Баалового, вбили перед жертівниками.

¹⁸ І віддав Йодай службу в домі Господньому священникам та левітам, (і відновив щоденну чергу священників і левітів), як призначив Давид в домі Господньому, щоб приносити всепалення Господеві, як написано в законі Мойсейовому, з radoщами та піснями, заведеними Давидом.

¹⁹ І поставив він воротарів коло брам дому Господнього, щоб ніхто нечистий від чого небудь не міг входити.

²⁰ І забрав начальників над сотнями, й дуків та старшину в народі, і увесь народ землі, і проводив царя з дому Господнього, та й перейшли через верхні ворота в дім царський, й посадили царя на царський престол.

²¹ І радів увесь народ в землі і місто заспокоїлось. А Готолію зарубали мечем.

24

¹ Сім років було Йоасові, як став царем, а сорок років царював він у Єрусалимі; мати його звалась Зивія з Берсабій.

² І чинив Йоас що було до вподоби Господеві по всі дні священника Йодая.

³ І взяв йому Йодай дві жінки, й мав він від їх синів і дочок.

⁴ Після того забажало серце Йоасове поновити дом Господень.

⁵ І зібрав він священників та левітів і сказав їм: Йдїть по містах Юдейських і збирайте з усіх Ізраїльтян срібло задля піддержки дому Бога вашого рік за роком, і присьпішіть се діло. Але левіти не квапились.

⁶ І покликав царь Йодая, їх голову й сказав йому: Чом ти не вимагаєш від левітів, щоб вони приносили з Юдеї та Єрусалиму данину постановлену Мойсейом, слугою Господнім, та збором Ізраїльтян на намет громадський?

⁷ Бо безбожна Готолія та її сини оддерли дом Божий і все присвячене для дому Господнього вжили для Баалів.

⁸ І звелів царь, і зробили одну скриньку, й вмістили її при вхіді в дом Господній знадвору.

⁹ І оповістили по Юдеї та Єрусалимі, щоб зносили Господеві данину, що її Мойсей, слуга Божий, наложив на Ізраїльтян у пустині.

¹⁰ І зраділи всі старшини і увесь народ, і зносили та складали в скриню доти, доки вона не стала повна.

¹¹ А коли наставав час, що скриню приносили через левітів до урядників царських, і коли вони бачили, що там багато срібла, тоді приходив писар царський та довірений первосвященника, й висипали зо скрині, й відносили її, та й ставили на своє місце. Так робили вони по всяк день і збирали силу срібла.

¹² І віддавали його царь та Йодай виконувачам робіт при домі Господньому, а вони наймали камянотесів та теслів до понови дому Господнього, і ковалів та гамарників до піддержування дому Господнього.

¹³ І робили майстрі, й довершувалась понова їх руками, й привели дом Божий до належного стану й скріпили його.

¹⁴ А коли все скінчили, то принесли цареві та Йодаєві останок срібла; й пороблено з його посуд для дому Господнього, посуд до служби й до всепалення, чаші та инчий золотий та срібний посуд. І приносили всепалення в домі Господньому безперестанно, доки жив Йодай.

¹⁵ І постарівся Йодай і, поживши доволі, помер; сто трийцять років було йому, як він умер.

¹⁶ І поховали його в Давидовому місті при царях, бо він чинив добре в Ізраїлі, для Бога й для дому його.

¹⁷ Та після Йодаєвої смерті поприходили князі Юдейські, підлещуючись до царя; і царь почав їх слухати.

¹⁸ І покинули дім Господа, Бога батьків своїх, і стали служити в посвячених гаях ідолам, — і був гнів Господень на Юду та Єрусалим за цю їх провину.

¹⁹ І послав до їх пророків, щоб навести їх до Господа, й вони вмовляли їх, але ті не слухали.

²⁰ І найшов Дух Божий на Захарію, сина священника Йодая, і став він на вишині перед народом і промовив до їх: Так говорить Господь: Чом ви нарушуєте прикази Господні? Не вийде воно вам на хосен; і коли ви покинули Господа, то й він вас покине.

²¹ І змовились проти його, і вбили його камінням, по приказу царя, в дворі дому Господнього.

²² І не спогадав царь Йоас на добродійство, що вчинив йому Йодай, батько його, і вбив сина його. І як він умирав, то сказав: Нехай бачить Господь і нехай відплатить!

²³ А коли минув рік, виступило проти його військо Сирийське, і прийшли в Юдею й в Єрусалим, і повбивали споміж народу всіх старшин у народі, а весь здобуток, забраний в їх, послали цареві в Дамаск.

²⁴ Хоч військо Сирийське прийшло було в невеликому числі людей, та Господь віддав в їх руку превелике множество за те, що покинули Господа, Бога батьків своїх. Та й над Йоасом вчинили вони суд;

²⁵ Як вони вийшли від його, лишаючи його в тяжкій хворобі, то слуги його вчинили змову проти його за кров сина Йодаєвого, священика, й вбили його в постелі його, і він умер. І поховали його в Давидовому місті, та не поховали його в царському гробовищі.

²⁶ Ті ж, що вчинили змову проти його, були: Завад, син Шимеати Аммонійки, та Егозавад, син Шимрити Моабійки.

²⁷ Про синів його і про многі пророцтва проти його, та про будови коло дому Божого написано в книзі царів. І став царем син його Амасія замість його.

25

¹ Двадцять п'ять років було Амасії, як став царем, а двадцять дев'ять років царював він у Єрусалимі: його мати звалась Егоаддань із Єрусалиму.

² І чинив він угодне в очах Господніх, та не з щирого серця.

³ Як скріпилось його царство, тоді він повбивав слуг своїх, що вбили царя, батька його.

⁴ Та дітей їх не повбивав, через те, що написано в законі, в книзі Мойсейовій, де Господь заповів, говорячи: не належить вбивати батьків за дітей, а дітей не належить вбивати за батьків, але кожний за свою провину повинен умерти.

⁵ І зібрав Амасія Юдеїв і поставив їх по поколіннях під владу тисячників та сотників, усіх Юдеїв і Беняминіт, і перелічив їх від двадцяти років і старших, і знайшов їх триста тисяч чоловіка добірних, що могли вступити в військо й орудувати списом та щитом.

⁶ Та ще найняв сто тисяч Ізраїлитян хоробрих воїнів за сто талантів срібла.

⁷ Але прийшов до його чоловік Божий та й сказав: Царю! нехай не йде з тобою військо Ізраїльське, бо нема Господа з Ізраїлителями, з усіма синами Ефраїмовими.

⁸ Йди ти сам, роби діло, покажи відвагу в битві; а як ні, то повалить тебе Бог перед лицем ворога, бо в Бога є сила й піддержати й повалити.

⁹ І сказав Амасія чоловікові Божому: що ж робити з стома талантами, що я віддав військові Ізраїлевому? І сказав Божій чоловік: Господь може дати тобі більше від сього.

¹⁰ І відлучив Амасія військо, що прийшло до його від Ефраїма, щоб вернулись у своє місце. І запалився вельми гнів їх на Юдею, й пішли вони назад в своє місце в палаючому гніві.

¹¹ А Амасія осьмілився і повів народ свій, і пійшов на Солянну долину, й побив синів Сеїру десяти тисяч;

¹² А десять тисяч забрали сини Юдині в полон живцем, і вивели їх на верх скелі, та й поскидали їх з верха скелі, і всі вони порозбивались.

¹³ Але військо, що Амасія відіслав назад, щоб не йшло з ним на війну, розійшлося по містах Юдейських від Самарії до Беторона, й повбивало в їх три тисячі, та награбувало силу добичі.

¹⁴ Амасія ж, вернувши після побою Ідумеїв, приніс богів синів Сеїру і поставив їх у себе за богів, і молився їм і кадив перед ними.

¹⁵ І запалився гнів Господа на Амасію, і послав він до його пророка, а той сказав йому: Чого ти обертаєшся до богів сього народу, що не спасли свого народу від твоєї руки?

¹⁶ Як він так говорив до його, відповів царь: Хиба тебе настановили царським порадиником? перестань, щоб не вбили тебе! І перестав пророк, промовивши: Знаю, що Бог призначив тебе на згубу, за те, що ти зробив се й не слухавши моєї ради.

¹⁷ І порадився Амасія, царь Юдейський, й послав до Йоаса, сина Йоахазового, сина Іуєвого, царя Ізраїльського, і звелів сказати: Приходь, побачимось (змірємось) один із одним.

¹⁸ І одослав Йоас, царь Ізраїльський, до Амасії, царя Юдейського, і звелів сказати йому: Терен, що на Ливані, послав до кедра, що на Ливані, сказати: віддай свою дочку за жінку моему синові. Та прийшли дикі звірі, що на Ливані, й здоптали той терен.

¹⁹ Ти кажеш: Ось я побив Ідумеїв, — і згорділо твоє серце, і ти запобігаєш пустої слави. Сиди ліпше в себе в дома. Чого тобі викликувати небезпечність? Впадеш ти й Юдея з тобою.

²⁰ Але Амасія не послухав, бо то було від Бога, щоб віддати їх в руку Йоасові за те, що стали удаватись до богів Ідумейських.

²¹ І виступив Йоас, царь Ізраїльський, і побачились особисто, він і Амасія, царь Юдейський, в Бетсамісі Юдейському.

²² І були побиті Юдеї Ізраїлителями, й розбіглись кожний в свою домівку.

²³ Та й Амасію, царя Юдейського, сина Йоаса Йоахазенкового, спіймав Йоас, царь Ізраїльський, в Бетсамісі й привів його в Єрусалим, і розвалив мур Єрусалимський від воріт Ефраїмових до брами угловою на чотиріста ліктів;

²⁴ І забрав усе золото й срібло, і весь посуд, що знаходився в домі Божому в Обед-Едома, та скарби дому царського, й закладників, та й вернувся в Самарію.

²⁵ І жив Амасія Йоасенко, царь Юдейський, після смерті Йоаса Йоахазенка, царя Ізраїльського, п'ятнацять років.

²⁶ Прочі дії Амасіїні, перші й останні, списані в книзі царів Юдейських та Ізраїльських.

²⁷ Після того часу, як Амасія одступив від Господа, зложили в Єрусалимі проти його змову, й він утік у Лакис. Та послали за ним у Лакис, і вбили його там.

²⁸ І привезли його кіньми, й поховали його при батьках його в місті Юдиному.

26

¹ І взяв увесь народ Юдейський Озію, що йому було шіснацять років, і настановили його царем замість батька його Амасії.

² Він забудував Елат і вернув його Юдеї, після того, як спочив царь при батьках своїх.

³ Шіснацять років було Озії, як став він царем, а царював пятьдесят два роки в Єрусалимі: мати його звалась Ехолія з Єрусалиму.

⁴ І чинив він угодне в очах Господа, саме так, як чинив Амасія, отець його;

⁵ І обертався він до Бога, докі жив Захарія, що навчав страху Божому, а в той час, коли він обертався до Господа, щастив йому Бог.

⁶ І вийшов він і воювався з Филістіями, й порозвалював мури Гету й мури Ябнеї та мури Азоту, й побудував міста в краю Азотському й в Филістіїв.

⁷ І допомагав йому Бог проти Филістіїв і проти Арабів, що жили в Гур-Баалі, та проти Меуніїв;

⁸ І платили Аммонії Озії данину, й доходила слава його до границь Єгипту, бо він вбивався щораз більше в силу.

⁹ І збудував Озія башти в Єрусалимі над брамою угловою й над долинною брамою й на углі, та й скріпив їх.

¹⁰ І будував вежі в пустині, й повикопував багато криниць, бо мав много товару по низинах і по рівнинах, і хліборобів та виноградарів на горах і на Кармелі, бо любувався в хліборобстві.

¹¹ Було в Озії й військо, що виходило на війну загонами, після переліку в їх списі, зложеному рукою писаря Еела й вряdnика Маасеї, під приводом Хананії, одного з найбільших вельмож царських.

¹² Усіх голов над поколіннями, хоробрих воїнів, було дві тисячі шістьсот.

¹³ А під їх рукою всієї військової сили — триста сім тисяч пятьсот, що виступали до битви з воєнним завзяттем на поміч цареві проти ворогів.

¹⁴ І наготував для їх Озія, на усе військо, щити і списи, й шеломи, й панцири, й сагайдаки, й пращі до метання камінцями.

¹⁵ І поробив він в Єрусалимі штучно вигадані машини, щоб стояли на баштах та на углах, на те, щоб випускати стріли та велике камінне. І понеслось ім'я його далеко, тим що він навдивовижу захистив себе й скріпився.

¹⁶ Та як вбився він у силу, то й згорділо серце його на його погибель, і стався він проступником перед Господом, Богом своїм, бо ввійшов в храм Господній, щоб палити кадило на вівтарі кадильному.

¹⁷ І пійшов за ним Азарія сьвященник, а з ним вісімдесять сьвященників Господніх, людей поважаних.

¹⁸ І заперечили цареві Озії й сказали йому: Не слід тобі, Озію, кадити Господеві; се діло сьвященників, синів Ааронових, на те й посьвячених, щоб кадити; вийди з сьвятині, бо ти вчинив се проти закону, й не буде тобі за се честь у Господа Бога.

¹⁹ І розсердився Озія, — а в його в руці кадильниця, щоб кадити, — та як тільки він розсердився на сьвященників, появилась на його чолі проказа, перед очима сьвященників, в домі Господньому, коло вівтаря кадильного.

²⁰ І глянув на його первосьвященник Азарія і всі сьвященники, аж оце проказа на чолі його. І силували його, щоб виходив звідтіля, та й сам він квапився вийти, бо спізнав, що Господь його вдарив.

²¹ І був царь Озія прокаженим по день своєї смерті, й жив в особньому домі, і відлучений був від дому Господнього. А Йоатам, син його, розпоряджав домом царським і правив народом краю.

²² Прочі дії Озіїні, перші й останні, списав пророк Ісайя, син Амосів.

²³ І спочив Озія з батьками своїми, й поховали його при батьках його на полі коло гробовищ царських, бо казали: Він прокажений. І став царем Йоатам, син його, замість його.

27

¹ Двадцять п'ять років було Йоатамові, як став царем, а царював шіснадцять років у Єрусалимі; його мати звалась Еруша Садоківна.

² І чинив він добре в очах Господніх так, як чинив Озія, отець його, тільки він не входив у храм Господній, а народ грішив даліше.

³ Він збудував верхню браму дому Господнього й набудував багато на мури Офеловому;

⁴ І побудував міста на горі Юдейській, а в лісах збудував двірці та вежі.

⁵ Він воював із царем Аммоніїв і побідив їх, й дали йому Аммонії того року сто талантів срібла і десять тисяч корців пшениці, та десять тисяч ячменю. Се давали Аммонії й на другий рік, і на третій.

⁶ А був Йоатам такий сильний через те, що справляв дороги свої перед лицем Господа, Бога свого.

⁷ Прочі дії Йоатамові і всі війни його, й справи його списані в книзі царів Ізраїльських та Юдейських.

⁸ Двадцять п'ять років було йому, як став царем, а шіснадцять років царював в Єрусалимі.

⁹ І спочив Йоатам при батьках своїх, і поховали його в Давидовому городі. І став царем Ахаз, син його, замість його.

28

¹ Двадцять років було Ахазові, як став він царем, а шіснадцять років царював в Єрусалимі; і не чинив він, що було до впадоби Господеві, як предок його Давид:

² Він блукав дорогами царів Ізраїльських, а навіть поробив вилиті ідоли (статуї) Баалів;

³ І палив він кадила на долинні синів Енномових, і переводив синів своїх через огонь, по звичаю гідот тих народів, що їх Господь вигнав зперед лиця синів Ізраїлевих;

⁴ І приносив жертви та курева на висотах і на пригорках та під кожним гіллястим деревом.

⁵ І віддав його Господь, Бог його, в руку царя Сирийців, і вони побили його, і забрали в його силу бранців та й повели в Дамаск. І в руки царя Ізраїльського був він відданий, і той побив його великим побоем.

⁶ І повбивав Факей, син Ремаліїн (царь Ізраїльський), за один день сто двадцять тисяч Юдеїв, людей войовничих, за те що вони покинули Господа, Бога батьків своїх.

⁷ А Зихрій, силач із Ефраїмів, убив Маасею, царевого сина, та Азрикама, домозверхника, та Елкану, другого по цареві.

⁸ І забрали сини Ізраїлеві в полон у братів своїх Юдеїв двісті тисяч жінок, синів та дочок; та й силу здобутку нагнали в їх, і відіслали добичу в Самарію.

⁹ А був там пророк Господній, на ймення Оded. Він вийшов проти війська, що йшли до Самарії, і сказав їм: Оце Господь, Бог батьків ваших, розгнівавшись на Юдеїв, віддав їх в вашу руку, а ви повбивали їх із такою лютістю, що вона дійшла до небес.

¹⁰ І тепер ви гадаєте повернути синів Юди та Єрусалиму в невольників та невольниць собі. Та хиба ж у вас самих нема провини перед Господом, Богом вашим?

¹¹ Так послушайте мене, й верніть бранців, що їх захопили споміж братів ваших, бо полумя гніву Господнього на вас!

¹² І встали деякі начальники синів Ефраїмових: Азарія Егохананенко, Берехія Мешиллемотенко, та Езекія Юаллуменко, та Амас Хадлаєнко проти прийшовших із війни,

¹³ І сказали їм: Не слід вам приводити сюди бранців, бо був би нам гріх перед Господом. Невже ж ви маєте на думці збільшити наші гріхи і наші проступки? велика наша провина, й полумя (Господнього) гніву над Ізраїлем.

¹⁴ І лишили мужі військові бранців та добичу в начальників військових і всієї громади.

¹⁵ І встали мужі, названі по іменням, і взяли бранців, і з'одягли всіх нагих між ними з добичі, одягли їх, і обули їх, і нагодували їх, і напоїли їх, і намастили їх оливою, та й посадили на ослів усіх слабих споміж їх, і відвели їх у Ерихон, місто в пальмах, до братів їх, і вернулися в Самарію.

¹⁶ В той час послав царь Ахаз до царів Ассирійських, щоб вони стали йому до помочі,

¹⁷ Бо Ідумеї приходили ще раз і повбивали многих у Юдеї і позабірали в полон;

¹⁸ Та й Филістії понабігали були в міста на низинах і в південний край Юдеї і взяли Бетсамис і Аялон, і Гердерот, і Сохо та залежні від його міста, й Тимну з залежними від неї містами, і Гимзо та залежні від його міста, та й оселились там.

¹⁹ Так принизив Господь Юдею через Ахаза, царя Юдейського бо він розопсотив Юдею й велико грішив перед Господом.

²⁰ І прийшов до його Теглафелласар, царь Ассирійський, але тільки був тягарем йому, замість стати йому до помочі,

²¹ Бо царь Ахаз забрав скарби з дому Господнього й з дому царського та від князів, і віддав цареві Ассирійському, але се нічого не допомогло йому.

²² Та й в тісний для себе час творив він беззаконня перед Господом, він — царь Ахаз:

²³ Він приносив жертви богам Дамаським, думаючи, що се вони побили його, й говорив: Боги царів Сирийських помагають їм; принесу їй я жертву їм, а вони допоможуть мені. Але вони були на випадок йому й всьому Ізраїлеві.

²⁴ І зібрав Ахаз посуд дому Божого, й порозбивав посуд Божого дому, й замкнув двері дому Господнього, й поробив собі жертовники по усіх кутках в Єрусалимі,

²⁵ І по всіх містах Юдиних поробив висоти, щоб кадити инчим богам і роздратовував Господа, Бога батьків своїх.

²⁶ Прочі його дії і всі вчинки його, перші й останні, списані в книзі царів Юдейських та Ізраїльських.

²⁷ І спочив Ахаз при батьках своїх, і поховали його в місті, в Єрусалимі, але не зложили його в гробовищі царів Ізраїлевих. І став царем Езекія, син його, замість його.

29

¹ Езекії було двадцять п'ять років, як став царем, а царював він в Єрусалимі двадцять дев'ять років; мати його звалась Авія Захаріївна.

² І чинив він угодне в очах Господніх, так як чинив Давид, предок його:

³ Першого таки року свого царювання, першого місяця відчинив він двері дому Господнього і поновив їх,

⁴ І звелів поприходити сьвященникам та левітам, і зібрав їх на майдані, що на схід сонця;

⁵ І промовив до їх: Слухайте мене, левіти! тепер осьвятіться самі і посьвятіть дім Господа, Бога батьків ваших, і викиньте нечисть із сьвятині.

⁶ Бо батьки наші проступились і робили не вподобне Господеві, Богові нашому, і покинули його й відвернули лице своє від пробутку Господнього і обернулись спиною,

⁷ І замкнули двері в притворі, і погасили сьвічники, й не палили курення, й не приносили всепалення в сьвятині Бога Ізрайлевого.

⁸ І був гнів Господень на Юдею й на Єрусалим, і він віддав їх на ганьбу, на спустошення та на глум, як бачите на свої очі.

⁹ І оце впали батьки наші під мечем, а сини наші, й дочки наші, й жінки наші за се в полоні в землі не своїй, і до сього часу.

¹⁰ Тепер у мене на серці, постановити завіт з Господом, Богом Ізрайлевим, щоб відвернув від нас огонь гніву свого.

¹¹ Сини мої, не будьте недбайливі, вас бо вибрав Господь, стояти перед лицем його, служити йому й бути в його слугами та палити йому кадило.

¹² І встали левіти: Махат Амасеєнко, і Йоель Азарієнко — з синів Кагатових; а з синів Мерарієних: Кис Авдієнко, й Азарія, син Егаллелелів; а з роду Гирсонового: Йоах Зиммиєнко, й Еден Йоахєнко;

¹³ А з синів Елизафанових: Шимрі й Еїєл, а з синів Асафових: Захарія й Маттанія;

¹⁴ А з синів Еманових: Ехієл і Шимей; а з синів Ідитунових: Шемає і Уззієл.

¹⁵ Вони зібрали братів своїх і осьветили себе, й пійшли по приказу царевому очищувати дом Господень, по слову Господньому.

¹⁶ І ввійшли сьвященники в середину дому Господнього задля очищення, й повиносили всю нечисть, яку познаходили в храмі Господньому, на двір дому Господнього, а левіти забрали те й винесли до Кедрон-потокові.

¹⁷ А почали осьвячувати першого дня першого місяця, а восьмого дня того ж місяця ввійшли в притвор Господній і очищували дом Господній вісім день, а шіснайцятого дня першого місяця скінчили.

¹⁸ І прийшли в дім до царя Езекії й сказали: Ми вичистили дом Господній, й жертвник до всепалення й весь посуд його, і стіл на хліби показні й весь посуд його,

¹⁹ І весь посуд, що закинув царь Ахаз за свого царювання в беззаконності своїй, ми приладили й осьветили, і ось він перед жертвником Господнім.

²⁰ І встав царь Езекія рано вранці, і зібрав начальників міста, і пійшов в дім Господній.

²¹ І привели сім назимків і сім баранів, і семеро ягнят та сім козлів на жертву про гріх за царство й за сьвятиню й за Юдею; й звелів він синам Аароновим, сьвященникам, принести всепалення на жертвнику Господньому.

²² І порізали назимки, і взяли сьвященники кров і покропили жертвник; і порізали барани й покропили кровю жертвник; і порізали ягнята й покропили кровю жертвник.

²³ І привели козлів на жертву за гріх перед лице царя й громади, і вони поклали руки свої на їх.

²⁴ І зарізали їх сьвященники, і очистили їх кровю жертвник задля спокутування гріхів усього Ізраїля, бо царь дав наказ принести всепалення й жертву за гріх за всього Ізраїля.

²⁵ І настановив він левітів в домі Господньому з кимвалами, псалтирями та цитрами, по постанові Давида й Гада, віщого у царя, та пророка Натана, бо ся постанова була від Господа через пророків його.

²⁶ І стали левіти з музичними Давидовими прирядами, а сьвященники з трубами:

²⁷ І звелів Езекія принести всепаленне на жертвник. І в той час, як почалось всепаленне, почалось й сьпіванне Господеві під гук труб та приборів Давида, царя Ізрайлевого.

²⁸ І вся громада молилась, а сьпівці сьпівали, й трубили труби, доки не скінчилось всепаленне.

²⁹ А як скінчилось всепаленне, нахилився царь і всі бувші при йому й поклонились.

³⁰ І звелів царь Езекія й князі левітам, щоб славили Господа словами Давида та віщого Асафа, й славили вони з radoщами й, нахилившись, поклонились.

³¹ І промовив Езекія знов і сказав: Тепер ви посьвятили себе Господеві; приступайте ж і приносьте жертви й приноси подячні в дом Господень. І понесла вся громада жертви й приноси подячні, й кожний, хто мав шире серце, — всепалення.

³² І було число всепалень, що привели громадяни: сімдесять волів, сто баранів та двісті ягнят — усе це на всепаленне Господеві.

³³ Інчих присьвячених жертв було: шістьсот з товару та три тисячі з овець.

³⁴ Але сьвященників було за мало, й вони не встигали здирати шкіри з усіх всепалень, то ж помагали їм брати їх левіти, доки не скінчилось діло й доки не осьвятились прочі сьвященники, бо левіти були скорші в осьвачуванні себе, ніж сьвященники.

³⁵ До того ще було вельми много всепалень із жиром жертв подячних та ливних при всепаленні. Оттак була наново заведена служба в домі Господньому.

³⁶ І радів Езекія і весь народ, що Бог так направив народ, бо се все сталося несподівано.

30

¹ І послав Езекія по всій землі Ізраїльській і Юдеї, і писав листи до Ефраїма й Манассії, щоб прийшли в дом Господній в Єрусалим справляти паску Господеві, Богові Ізрайлевому.

² І постановили на раді царь і старшини його й уся Єрусалимська громада сьвяткувати паску другого місяця,

³ Бо не могли справляти її в свій час через те, що сьвященники ще не висьвятились в довільній скількості, і народ не зійшовся в Єрусалим.

⁴ І припало се до вподоби, цареві і всій громаді.

⁵ І постановили оповістити по всьому Ізраїлі, від Бирсабії до Дана, щоб йшли в Єрусалим справляти паску Господеві, Богові Ізрайлевому, бо вже давно не справляли її так, як було в законено.

⁶ І пійшли посланці з листами від царя і від старшини його по всій землі Ізраїльській та Юдеї й говорили з наказу царя: Діти Ізрайлеві! наверніться до Господа, Бога Авраамового, Ізаакового та Ізрайлевого, а він обернеться до того останку споміж вас, що уйшли руки царів Ассирийських.

⁷ І не будьте такі, як батьки ваші та брати ваші, що вели себе беззаконно перед Господом, Богом отців ваших; і він віддав їх на спустошення, як самі бачите.

⁸ Не будьте тепер тугошнями, як батьки ваші, покорітесь Господеві і приходьте до сьвятині його, що він посьвятив її по віки; і служіть Господеві, Богові вашому, а він відверне від вас огонь гніву свого.

⁹ Коли ви обернетесь до Господа, тоді брати ваші й діти ваші знайдуть собі ласку в тих, що забрали їх в полон, і вернуться вони в сей край, бо Господь, Бог ваш, милосерний й добротливий, і не відверне лиця від вас, як ви обернетесь до його.

¹⁰ І ходили бігці від міста до міста по землі Ефраїмовій і Манассіїній та Забулоновій, але вони сьміялись і глузували з їх.

¹¹ Одначе деякі з покоління Ассерового, Манассіїного та Забулонового покорились і прийшли в Єрусалим.

¹² І була рука Божа над Юдеєю, й дала їм одно серце, щоб вволити волю царя та старшин, по слові Господньому.

¹³ І зібралась в Єрусалим сила народу, щоб сьвяткувати сьвято опрісночне, другого місяця, — громада дуже велика.

¹⁴ І взялись і порозвальновали жертівники, що були в Єрусалимі; і всі, що на їх палено кадила (ідолам), повалили та повкидали в потік Кедрон.

¹⁵ І закололи ягня паскальне чотирнадцятого дня другого місяця. Сьвященникам та левітам стало сором, і вони осьвятились і принесли всепаленне в дом Господній.

¹⁶ І поставали на своєму місці по порядку своєму, по закону Мойсея, чоловіка Божого. Сьвященники кропили кров'ю, (беручи її) з рук левітів.

¹⁷ А що в зборі багато було таких, що не осьвятились, то замість нечистих різали левіти ягня паскальне задля посьвячення Господеві.

¹⁸ Багато з народу, найбільше з покоління Ефраїмового та Манасіїного, Іссахарового та Забулонового, не обчистилось; однак ж вони їли паску, не по постанові.

¹⁹ Але Езекія помолвився за їх, промовляючи: Нехай благий Господь простить кожного, хто направив своє серце до того, щоб шукати Господа Бога, Бога батьків своїх, хоч і без святаго обчищення.

²⁰ І почув Господь Езекію, і простив народові.

²¹ І справляли сини Ізраїлеві, що знаходились в Єрусалимі, свято опріснокове через сім день з великими радіощами; а левіти та священники славили по всяк день Господа на приборах до вихвалювання Господа.

²² І говорив Езекія по серці всім левітам, що були тямущі в службі Господеві. І їли святотчне сім день, приносячи жертви мирні й славлючи Господа, Бога отців своїх.

²³ І постановили уся громада святкувати других сім день, і пробули ці сім день в радіощах;

²⁴ Бо Езекія, цар Юдейський, достачив для громади тисячу назимків і десять тисяч овець, та й дуки достачили для громади тисячу назимків і десять тисяч овець, і священників висвятилось вже багато.

²⁵ І веселились усі, що зібрались із Юдеї, і священники й левіти, і ввесь збір, що посподився з Ізраїля, та й чужинці, що поприходили з землі Ізраїльської і проживали в Юдеї.

²⁶ І була велика радість в Єрусалимі, бо від часу Соломона, сина Давидового, царя Ізрайлевого, не бувало схожого на се в Єрусалимі.

²⁷ І встали священники та левіти, і благословили народ; і був вислуханий голос їх, і дійшла молитва їх до святаго пробутку його, на небеса.

31

¹ Скінчивши все це, пішли всі Ізраїлитяне, що там були, по містах Юдейських і порозбивали ідолів, повирубували посвячені дерева, й спустошили висоти та жертovníки по всій Юдеї і в землі Беняминівій Ефраїмовій та Манасіїній, цілковито. А потім повертались всі сини Ізраїлеві, кожний в свою державу, в свої міста.

² І постановив Езекія черги для священників та левітів по відділах їх, кожного до його діла, священничаго або левітського, при всепаленні та при жертвах мирних, до служби, до хвалення та славлення, й коло воріт дому Господнього.

³ І віділив цар частку з свого майна на всепалення: на всепалення ранішні й вечірні, й на всепалення щосуботні та новомісячні, і на свята, як написано в законі Господньому.

⁴ І звелів він народові, що жив в Єрусалимі, давати належне удержання священникам та левітам, щоб могли пильнувати закону Господнього.

⁵ Як сей приказ оповіщено, то сини Ізраїлеві назнасили силу первоплодів збіжжя, вина, й оливи, й меду, та й з усього, що родить земля, понаносили дуже багато десятин.

⁶ І Ізраїлитяне та Юдеї, що жили в містах Юдейських, приставили так само десятини з товару та овець, та десятини з пожертвування, присвяченого Господеві, Богові їх; і понаскладувала купи-купи.

⁷ Третього місяця почали складати купи, а сьомого місяця скінчили.

⁸ І прийшли Езекія та дуки, і побачили купи, та й дякували Господеві й його народові, Ізраїлеві.

⁹ І спитав Езекія священників та левітів про ті купи.

¹⁰ І відповів йому Азарія, первосвященник, з дому Садокового, й сказав: Від того часу, як почали носити приноси в дом Господній, їли ми до схочу, і багато зісталось; бо Господь благословив народ свій. І з того, що зісталось, набралось оце множество.

¹¹ І звелів Езекія приладити кімнати, що при домі Господньому. І приладили.

¹² І попереносили туди приноси, й десятини, й присвяти з усією вірністю. І був за начальника при їх Хонанія, левіт, та Симей, брат його, за другого.

¹³ А Ехіл і Азарія, і Нахат, і Асаїл, і Еримот, і Йозавад, і Еліел, і Ісмахія, й Махат, і Бенанія були доглядниками під рукою Хонанії та Симея, брата його, по приказу царя Езекії та Азарії, начальника при домі Божому.

¹⁴ Коре, син Імнин, левіт, дверник на східньому боці, був при добродітніх приносах Богові, до видавання принесеного Господеві й важніших посвятів.

¹⁵ А під його рукою Еден і Мініямин, і Ешуа, й Шемаїя, і Амарія та Шеханія в містах священничих, щоб вірно роздавати братам своїм часті, як більшому, так і малому,

¹⁶ А окрім їх спису, усім мужого полу від трьох років і більше, — усім, що ходили до дому Господнього задля щоденного діла, задля служби їх, по урядах їх і по відділах їх,

¹⁷ І записаним в списі священникам, по їх поколіннях, і левітам від двадцяти років і більше, по їх урядах, по їх відділах,

¹⁸ І записаним в списі з усіма їх малолітками, з їх жінками, з їх синами й з їх дочками, — усьому товариству; бо вони з усією вірністю присвятили себе на святу службу.

¹⁹ І з синів Ааронових, священників, по оселях навкруги їх міст, були на кожне місто настановлені мужі названі по іменнях, щоб роздавати часті всім мужого полу у священників і всім записаним в спис у левітів.

²⁰ От що зробив Езекія по всій Юдеї, — і робив він добре і правдиве й справедливе перед лицем Господа, Бога свого.

²¹ А во всім, що він починав задля служби домові Божому та задля держання закону й заповідей, маючи думку про Бога свого, діяв він із щирого серця свого, і йому велося.

32

¹ Після таких діл та вірності, прийшов Сеннахирим, царь Ассирійський, і вступив у Юдею, і обліг утверджені міста, й задумав загарбати їх собі.

² Як Езекія побачив, що прийшов Сеннахирим, маючи на думці воювати проти Єрусалиму;

³ То постановив з князями своїми та з своїми військовими людьми позасипати водні джерела, що за містом; і ті допомогли йому.

⁴ І зібралась сила народу, і засипали всі джерела й потік, що перепливав тую сторону, кажучи: Нехай не знайдуть царі Ассирійські, що поприходили, багато води, (щоб не мали сили).

⁵ І поновив він скvapно весь мур, що був завалився, та побудував наверху башту, а знадвору поставив другий мур, і укріпив Милло в місті Давидовому, й наготував безліч зброї та щитів.

⁶ І настановив військових начальників над народом, і зібрав їх перед себе на майдан коло міської брами, і промовляв їм до серця, й сказав:

⁷ Кріпійтесь й будьте відважні, не бійтесь і не лякайтесь царя Ассирійського і всього множества, що з ним; бо з нами більше ніж з ним:

⁸ З ним рамя тілесне, а з нами Господь, Бог наш, щоб помагати нам і битись в битвах наших. І скріпився народ від таких слів Езекії, царя Юдейського.

⁹ Після сього послав Сеннахирим, царь Ассирійський, своїх слуг у Єрусалим, — сам він стояв проти Лакиса, і вся сила його з ним, — до Езекії, царя Юдейського, й до всіх Юдеїв, що в Єрусалимі, сказати:

¹⁰ Так говорить Сеннахирим, царь Ассирійський: На що ви покладаєте надію й сидите в твердині в Єрусалимі?

¹¹ Чи не зводить вас Езекія, щоб заморити вас на смерть голодом та спрагою, говорячи: Господь, Бог наш, спасе нас від руки царя Ассирійського?

¹² Чи ж не сей то Езекія опустошив висоти його й жертovníки його, та й сказав Юдеї та Єрусалимові: Перед одним жертovníком поклоняйтесь і паліть на йому кадило?

¹³ Хіба ж ви не знаєте того, що зробив я й батьки мої з усіма народами країв? Чи змогли ж боги народів тих земель спасти свій край від руки моєї?

¹⁴ Котрий з усіх богів в народів, вигублених батьками моїми, зміг урятувати свій народ від руки моєї? Як же зможе ваш Бог спасти вас від руки моєї?

¹⁵ І тепер нехай не ошукує вас Езекія й не відхиляє вас на такий спосіб; не йміть йому віри. Коли ні один бог ні в одного народу й царства не мав сили спасти свій народ від моєї руки та від руки батьків моїх, то й ваш Бог не спасе вас від руки моєї.

¹⁶ І багато ще говорили слуги його проти Господа Бога та проти Езекії, слуги його.

¹⁷ І листи писав він, а в них зневажав Господа, Бога Ізрайлевого й говорив проти його такі слова: Як боги народів земних не спасли своїх народів від моєї руки, так і Бог Езекіїн не врятує свого народу від руки моєї.

¹⁸ І кричали вони голосним криком мовою Юдейською до народу Єрусалимського, що був на мурі, щоб настрахати його, й злякати його, та взяти місто.

¹⁹ І говорили про Бога Єрусалима, неначе про богів народів землі, — виробів рук людських.

²⁰ І помолвився царь Езекія й пророк Ісай Амосенко, і звизнали до неба.

²¹ І послав Господь ангела, і вигубив він усіх хоробрих і головного начальника, і начальників в війську царя Ассирійського. І вернувся він засоромлений в свій край; і як прийшов в дім бога свого, то його сини, що вийшли з чересел його, вбили його там мечем.

²² Так спас Господь Езекію і осадників Єрусалимських від руки Сеннахирима, царя Ассирійського, і від руки всіх; і хоронив їх звідусіль.

²³ Тоді многи приносили дари Господеві в Єрусалим і дорогі речі Езекії, цареві Юдейському. І став він після сього великим в очах усіх народів.

²⁴ В той час заслаб Езекія смертельно. І помолвився Господеві, і він вислухав його і показав йому чудо.

²⁵ Але не подякував Езекія за послані йому добродійства; бо згорділо серце його. І був на його гнів Божий й на Юдею, й на Єрусалим.

²⁶ Але як впокорився Езекія, через те що згорділо було серце його, сам він і осадники Єрусалимські, то не впав на його гнів Господній за часів Езекії.

²⁷ І мав Езекія багатство й славу дуже велику, й зробив собі скарбівню на срібло й золото, й дороге камінне, та на пахощі, і щити, й на всякий дорогоцінний посуд,

²⁸ І комори на добутки з землі, на хліб, вино й оливу, і стайні про всякий скот, і загороди про череди;

²⁹ І побудував собі міста. А черед овець та товару було в його дуже много, бо Бог дав йому дуже великі маєтки.

³⁰ Він же, Езекія, загатив верхню течію води Геона й провів її на низ до західного боку міста Давидового; й щастилось Езекії в кожному ділі його.

³¹ Тільки при посланцях від князів Вавилонських, що посилали до його спитати про чудо, бувше на землі*, покинув його Бог, щоб вивирити його і виявити все, що в його на серці.

³² Прочі дії Езекіїні і чесноти його списані в видінні Ісаї Амосенка, пророка, і в книзі царів Юдейських та Ізраїльських.

³³ І спочив Езекія при батьках своїх, і поховали його над гробовищем синів Давидових; і віддали йому пошану після його смерті всі Юдеї і осадники Єрусалимські. І став царем Манассія, син його, замість його.

33

¹ Манассії було дванайцять років, як став царем, а пятьдесят пять років царював він у Єрусалимі.

² І чинив він невгодне в очах Господніх, йдучи за гидотами народів, що їх прогнав Господь перед лиця синів Ізраїлевих:

³ І побудував знов висоти, що попустошив Езекія, батько його, й построїв жертovníки Баалам, і позаводив дуброви, та поклонявся усьому воїнству небесному, і служив йому;

⁴ І спорудив жертovníки в домі Господньому, що про його заповідав Господь: в Єрусалимі буде імення моє по віки;

⁵ І построїв жертovníки усьому воїнству небесному на обох дворах дому Господнього.

⁶ Таки ж переводив він синів своїх через огонь у долині сина Енномового, й знахорював, і ворожив і чарував, і позаводив викликачів мертвих та чарівників, і коїв багато злого в очах Господа, щоб його гнівити.

⁷ І поставив вирізаного ідола, що його зробив, у домі Божому, що про його говорив Бог Давидові та Соломонові, синові його: в сьому домі та в Єрусалимі, що я вибрав ізпоміж усіх поколінь Ізраїлевих, положу я ім'я моє навіки;

⁸ І не допущу виступити нозі Ізраїля з цієї землі, що я затвердив за батьками їх, коли тільки пильнувати мати, щоб виконувати все, що я заповідав їм, по всьому закону й постановам, і приказам, наданим рукою Мойсеєвою.

⁹ І так довів Манассія Юдею та осадників Єрусалимських до того, що вони чинили гірше від тих народів, яких вигубив Господь перед лиця синів Ізраїлевих.

¹⁰ І говорив Господь до Манассії й до народу його, але вони не слухали.

¹¹ І навів Господь на їх воеводів царя Ассирійського; й забили вони Манассію в кайдани, й закували його в ланцюги та й одвели в Вавилон.

¹² Та в тісноті своїй став він благати лице Господа, Бога свого, і смирився вельми перед Богом батьків своїх.

¹³ І помолився йому, і Бог прихилився до його й вислухав благання його й вернув його в Єрусалим на царство його. І пересвідчився Манассія, що Господь є Богом.

¹⁴ І після того построїв він знадвірний мур міста Давидового, на західному боці Геона, долиною аж до приходу в рібні ворота; й протяг його кругом Офела, і підвів його високо. І настановив воеводів по всіх утверджених містах в Юдеї.

¹⁵ І повикидав чужоземних богів і ідола з дому Господнього, й усі божниці, які понаставляв на горі при домі Господньому і в Єрусалимі, та й повикидав їх за місто.

¹⁶ І поставив наново жертovníк Господній, і приніс на йому жертви мирні й похвальні, і звелів Юдеям, щоб служили Господеві, Богові Ізраїлеву.

¹⁷ Але народ приносив ще жертви на висотах, хоч то й Господеві, Богові своїму.

¹⁸ Прочі дії Манассіїні і його молитва до Бога свого, і слова пророків, що говорили до його в ім'я Господа, Бога Ізраїлевого, знаходяться в записках про царів Ізраїлевих.

¹⁹ Та й молитва його, і те, що Бог прихилився до його, й усі його гріхи та беззаконності його, і місця, на яких він завів був висоти й поставив образи Астарті та ідолів, перед тим нім упокорився, списані в записках Хозая.

²⁰ І спочив Манассія при батьках своїх, і поховали його в його домі. І став царем Амон, син його, замість його.

²¹ Двадцять два роки було Амонові, як став царем, а два роки царював в Єрусалимі,

* 32:31 4. Цар. 10-14

²² І чинив невгодне в очах Господніх так, як чинив Манассія, батько його: і всім ідолам, що поробив Манассія, батько його, приносив Амон жертви й служив їм.

²³ І не смирився перед лицем Господнім, як був смирився Манассія, отець його; назворіт, Амон збільшив гріхи свої.

²⁴ І змовились на його слуги його і вбили його в його домі.

²⁵ Але народ землі повбивав усіх, що були в змові проти царя Амона; і постановив народ царем Йосію, сина його замість його.

34

¹ Йосії було вісім років, як став царем, а царював у Єрусалимі трийцять і один рік.

² І чинив він угодне в очах Господніх, і ходив путями Давида, предка свого, і не відхилявся ні праворуч, ні ліворуч.

³ Бувши ще хлопцем, восьмого року свого царювання, почав він обертатись до Бога Давида, предка свого, а дванадцятого року почав вичищати Юдею та Єрусалим від висот і дубров, і від вирізаних та вилитих ідолів.

⁴ І повалили перед лицем його жертovníка Баалів та ідолів, що стояли на їх; і повирубав він сьвящені дерева, а повирізувані та повиливані ідоли поламав і порозбивав на порох, та й порозсипав по могилах тих, що приносили їм жертви;

⁵ Ба і кості жертів попалив на їх жертівниках, і вичистив Юдею й Єрусалим.

⁶ Так само в містах Манассії, й Ефраїма, й Симеона, аж до покоління Нефталієвого, і в спустошених їх околицях,

⁷ Порозвалював він жертівники й сьвящені дерева, а ідоли порозбивав на порох, і всі статуї потовк по всій землі Ізраїльській, і вернувся в Єрусалим.

⁸ Вісімнадцятого року свого царювання, після вичищення землі та дому Божого, послав він Шафана, сина Ацаліїноого, та начальника міста Маасею, та Йоаха, сина Йоахазового, дієписця, поновити дом Господа, Бога свого.

⁹ І прийшли вони до первосьвященника Хелкії, і віддали срібло, дане на дом Божий, яке левіти, що стояли на сторожі коло порога, зібрали з рук Манассії та Ефраїма, й усіх инчих Ізраїлитян, і з усього Юди та Бенямина, та з осадників Єрусалимських,

¹⁰ І віддали до рук майстрам, приставленим до дому Господнього, щоб роздавали його робітникам, що робили в домі Господньому при нараві й обнові дому.

¹¹ А вони роздавали теслям і мулярям на закуп тесаного каміння та деревні на вязання та на покрівлю будинків, що їх повалили царі Юдейські.

¹² Ці люде працювали щиро коло роботи; а задля догляду за ними були приставлені: Яхат та Обадія, левіти з синів Мерарієвих, та Захарія й Мешуллам із синів Кагатових, і всі левіти, що вміли грати на музичних приладах.

¹³ Вони ж були наглядачами за двигарями й наглядали за всіма робітниками при кожній роботі; з левітів же були й писарі й наглядачі, й придверники.

¹⁴ Як же вони виймали срібло, дане на дом Господній, тоді Хелкія, сьвященник, знайшов книгу закону Господнього*, дану рукою Мойсея.

¹⁵ І почав Хелкія, й сказав писареві Шафанові: Я знайшов книгу закону в домі Господньому. І подав Хелкія ту книгу Шафанові.

¹⁶ І поніс Шафан книгу до царя, а при сьому приніс цареві звістку: Все, що приказано слугам твоїм, вони роблять;

¹⁷ І висипали срібло, яке знайшли в домі Господньому, і передали його в руки наглядачам і в руки виконуючим роботи.

¹⁸ Над те оповістив писар Шафан цареві, кажучи: Та й книгу дав мені Хелкія, сьвященник. І читав її Шафан перед царем.

¹⁹ Як почув царь слова закону, то й роздер на собі одежу.

²⁰ І дав царь приказ Хелкії і Ахикамові, синові Шафановому, й Абдонові, синові Михеевому, й Шафанові писареві, і Асаї, слугі царському, кажучи:

²¹ Пійдіть, запитайте в Господа про мене й про оставших в Ізраїлі, і про Юду що до слів сієї знайденої книги; бо великий гнів Господа, що запалав на нас за те, що батьки наші не держали слова Господнього, щоб чинити все написане в сій книзі.

²² І пійшов Хелкія й ті, що від царя, до Олдани-пророчиці, жінки Шаллума, сина Тавкегата, сина Хасриноого, доглядника одяг, — а жила вона на другому куті Єрусалиму, — й говорили з нею про се.

²³ І сказала вона їм: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: скажіть тому чоловікові, що послав вас до мене:

* **34:14** П'яту книги Мойсейову. Гляди 4. Цар. 22, 8.

²⁴ Так говорить Господь: Ось я нашлю пагубу на се місце та на осадників його всі прокляття, написані в книзі, що її читали перед лицем царя Юдейського,

²⁵ За те, що покинули мене й кадили іншим богам, щоб гнівати мене всіма вчинками рук своїх. І гнів мій запалає над сим місцем, і не згасне.

²⁶ А цареві Юдейському, пославшому вас запитати в Господа, скажіть так: ось як говорить Господь, Бог Ізраїлів, про слова, що ти чув:

²⁷ Тим, що помякнуло твоє серце, і ти впокорився перед Богом, почувши слова його про се місце й про осадників його, — і ти впокорився передо мною, й роздер одержу свою, і плакав передо мною; то й я вислухав тебе, говорить Господь:

²⁸ От я прилучу тебе до батьків твоїх, і зложать тебе в твоє гробовище в спокої, і не побачиш на свої очі всього того лихоліття, що я нашлю на се місце й на осадників його. І принесли цареві відповідь.

²⁹ І послав царь, і зібрав усіх старшин із Юдеї та Єрусалиму.

³⁰ І пішов царь у дім Господень, а з ним усі Юдеї й осадники Єрусалимські, й священники й левіти, і весь народ від найбільшого до найменшого; і він прочитав їм голосно всі слова книги завіту, знайденої в домі Господньому.

³¹ І став царь на своєму місці, і постановив завіт перед лицем Господа, йти в слід за Господом і держати заповіді його, і обьявлення його, й постанови його з усього серця свого й з усієї душі своєї, щоб здійснити слова завіту, написані в сій книзі.

³² І звелів царь ствердити се клятбою всім, що знаходились в Єрусалимі і в землі Бенямініній; і почали осадники Єрусалимські поводитись по завіту Бога, Бога батьків своїх.

³³ І повідкидав Йосія всю гидоту з усіх земель, що в синів Ізраїлевих; і приказав усім, що знаходились в Ізраїлі, служити Господеві, Богові своєму. І за весь час життя його не одступали вони від Господа, Бога отців своїх.

35

¹ І справив Йосія в Єрусалимі паску Господеві, і закололи ягня паскальне чотирнадцятого дня першого місяця.

² І поставив він священників на їх урядах, і заохочував їх до служби в домі Господньому.

³ І сказав левітам, наводившим на путь усіх Ізраїльтян, присвяченим Господеві: Поставте скриню съяту в храмі, що його збудував Соломон, син Давидів, царь Ізраїлів; непотрібно вам носити її на плечах; служіть тепер Господеві, Богові нашому, і народові його, Ізраїлеві.

⁴ Станьте по поколіннях ваших, по чергах ваших, як приказано Давидом, царем Ізраїлевим, і як приказано Соломоном, сином його;

⁵ І стійте в святині по відділах поколінь братів ваших, синів народу, й по розділу поколінь у левітів.

⁶ І заколіте паскальне ягня, і посвятитесь, й приготуйте братів ваших, щоб чинили по слові Господньому через Мойсея.

⁷ І дав Йосія даром синам народу, всім, що там знаходились, із отар ягнят та молодих козлів, усе на жертву паскальну, числом трийцять тисяч, і три тисячі волів. Се з майна царевого.

⁸ Та й князі його давали по щирості даром народові, священникам і левітам. А Хелкія й Захарія, й Ехіл, зверхники в домі Божому, дали священникам на жертву паскальну дві тисячі шістьсот (овець, ягнят та козлів) і триста волів;

⁹ А Хананія і Шемаія і Натанайл, брати його, і Хашавія, і Еїел і Йоазавад, начальники над левітами, подарували левітам на жертву великодну (овець) п'ять тисяч та п'ятьсот волів.

¹⁰ Так уладжено (все) до служби. І стали священники на своє місце, та й левіти по своїх чергах, по царському наказу.

¹¹ І закололи ягня паскальне. І священники кропили кров'ю, беручи її з рук левітів, а левіти здимали шкіру.

¹² І розділили призначене на всепалення, й те що малось роздати по відділах поколінь у народі на приноси Господеві, як написано в книзі Мойсейовій. Те ж саме зробили й з волами.

¹³ І спекли ягня паскальне на жару, по постанові; а мирні жертви варили в казанах, горшках та в ринках, і роздали швидко всьому народові;

¹⁴ А потім варили собі й священникам, бо священники, сини Ааронові, робили коло приносин всепалення та коло жиру до ночі; тим то й варили левіти собі й священникам, синам Аароновим, напоследку.

¹⁵ А сьпівці, сини Асафові, зіставались на своїх місцях, по постанові Давида, й Асафа, і Емана та Ідитуна, віщого царського, та й воротарі при кожній брамі; їм не було чого відходити від своєї служби, бо їх брати, левіти, варили для їх.

¹⁶ Оттак була впорядкована вся служба Господеві того дня, щоб обходити паску і принести всепалення на жертвнику Господньому після приказу царя Йосії.

¹⁷ І справляли сини Ізраїлеві, що там були, паску в той час і свято опрісноків через сім днів.

¹⁸ І не справляли такої паски в Ізраїлі від часів пророка Самуїла; та й зпоміж усіх царів Ізраїлевих не обходив ні один такої паски, яку справив Йосія, й священники, й левіти, й усі Юдеї, й Ізраїлитяне, що там були, й осадники Єрусалимські.

¹⁹ Вісімнайцятого року царювання Йосіїного святковано сю паску.

²⁰ Після сього всього, що зробив Йосія в домі Божому, пійшов Нехао, царь Єгипецький, на войну до Кархемису на Евфраті; й вийшов Йосія на зустріч йому.

²¹ І послав Нехао до його посланців сказати: Що мені й тобі, царю Юдейський? Не проти тебе йду я тепер, але туди, де в мене війна. І Бог звелів мені поспішати; не спротивлюйся Богові, що зо мною, щоб він не згубив тебе.

²² Але Йосія не оступився від його, а налагодився, щоб стати до битви з ним, і не послухав слів Нехао з уст Божих, і виступив до битви на рівнині Мегиддо.

²³ І стрільнули стрільці на царя Йосію; й сказав царь своїм слугам: Відведіть мене, бо я тяжко ранений.

²⁴ І звели його слуги його з колесниць, й посадили його на другий віз, що був у його, і відвезли його в Єрусалим. І вмер він, й поховали його в гробовищах батьків його. І плакали Юдея й Єрусалим за Йосією.

²⁵ Оплавав Йосію й Еремія в піснї плакальній; і всі сьпівці та сьпівачки говорили про Йосію в своїх плакальних піснях, відомих до сього часу, й передали їх на вжиток в Ізраїлі; й записані вони в книзі пісень плакальних.

²⁶ Прочі дії Йосії і чесноти його, згідні з приказаним у законі Господньому,

²⁷ І вчинки його, перші й останні, записані в книзі царів Юдейських та Ізраїльських.

36

¹ І взяв народ землі Йоахаза, сина Йосіїного, й настановили його царем замість батька його, в Єрусалимі.

² Було ж Йоахазові двацять і три роки, як став царем, а царював три місяці в Єрусалимі.

³ І скинув його царь Єгипецький, прийшовши в Єрусалим, і накинув на край данину сто талантів срібла й талант золота.

⁴ І настановив царь Єгипецький царем над Юдеєю та Єрусалимом Елїякіма, брата його, і змінив імення його на Йоакима; а Йоахаза, брата його, взяв Нехао та одвів його в Єгипет.

⁵ Йоакимові було двацять п'ять років, як став він царем, а царював він в Єрусалимі одинацять років. І робив він невгодне в очах Господа, Бога свого.

⁶ Проти його виступив Навуходонозор, царь Вавилонський, і закував його в кайдани, щоб відвести його в Вавилон.

⁷ І переніс Навуходонозор часть посуду дому Господнього в Вавилон, і зложив його в своїй божниці в Вавилоні.

⁸ Прочі дії Йоакима й гидоти його, які він чинив, і які в йому знайдено, списані в книзі царів Ізраїльських та Юдейських. І став царем Ехонїя, син його, замість його.

⁹ Ехонїї було вісімнайцять років, як став царем, а царював він у Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він невгодне в очах Господніх.

¹⁰ Через рік послав царь Навуходонозор і звелів взяти його в Вавилон разом із дорогим посудом дому Господнього, і настановив царем над Юдеєю й Єрусалимом Седекію, брата його,

¹¹ Седекії було двацять один рік, як став царем, а царював він в Єрусалимі одинацять років.

¹² І чинив він невгодне в очах Господа, Бога свого. Він не впокорився перед пророком Еремією, що говорив із уст Господніх.

¹³ І відпав від царя Навуходонозора, взявшого клятбу з його в ім'я Бога, — й вчинив тугою шию своєю й серце своє таким упрямим, що не обернувся до Господа, Бога Ізраїлевого.

¹⁴ До того ще й уся старшина між священниками й народом грішила багато, йдучи слідом за всіми гідатами поганськими, й поганили дом Господень, що він посвятив в Єрусалимі.

¹⁵ І Господь, Бог батьків їх, посилав до їх посланців своїх з раннього ранку, бо жалував він свій народ і пробутку свій.

¹⁶ Але вони знущались над посланими від Бога й нехтували його словами, й глузували з пророків його, доки не зійшов гнів Господа на народ його так, що не було йому спасення.

¹⁷ І навів він на їх Халдейського царя, — а той повбивав молодиків їх мечем в домі сьвятому їх, і не пожалував ні хлопця ні дівчини, ні старого, ні сивого: все віддав Бог в руку його.

¹⁸ І ввесь посуд дому Божого, великий й малий, і скарби дому Господнього, й скарби царя та його князів, усе попереносив він у Вавилон.

¹⁹ І спалили дім Божий, і збурили мур Єрусалимський, і попалили огнем усі його палати, і всі дорогоценності його поруйнували.

²⁰ І попереводив він у Вавилон всіх, хто зістався від меча, й були вони невольниками його й синів його аж до часу царювання царя Перського,

²¹ Доки не справдилось слово Господнє через уста Еремії, й земля не відсвяткувала субот своїх. Бо через увесь час запустіння вона суботувала, доки не скінчилось сімдесять років.

²² А першого року Кира, царя Перського, — щоб справдилось слово Господнє через Ереміїні уста, — збудив Господь дух Кира, царя Перського, і він велів оповістити по всьому своєму царству словом і письмом, і сказати:

²³ Так говорить Кир, царь Перський: Господь, Бог небесний, дав мені всі царства на землі, й звелів мені збудувати йому дім в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто є поміж вами — з усього народу його, нехай буде Господь, Бог його, з ним і нехай йде туди.

КНИГА ЕЗДРИ.

¹ Першого року Кира, царя Перського, — щоб справдилось слово Господне, через Еремїїні уста, — розбудив Господь дух Кира, царя Перського, й він звелів оповістити по всьому своєму царстві словом і письмом:

² Так говорить Кир, царь Перський: Господь, Бог небесний, дав мені всі царства на землі, й звелів мені збудувати йому дім в Єрусалимі, що в Юдеї.

³ Хто є зпоміж вас з усього народу його, — нехай буде Бог його з ним — і нехай йде в Єрусалим, що в Юдеї, і буде дім Господа, Бога Ізрайлевого, того Бога, що в Єрусалимі.

⁴ А всі ті, що зістались, по всіх місцях, де б хто ні жив, нехай допоможуть йому осадники того місця сріблом і золотом, і інчим добром та товаром, жертвуючи по добрій волі на дом Божій, що в Єрусалимі!

⁵ І знялись голови над поколіннями Юдиними та Бєяминівими, й св'ященники й левіти, кожний, в кому Бог розбудив дух його, щоб йти будувати дом Господень, що в Єрусалимі.

⁶ І всі їх сусіди допомагали їм срібними посудинами, золотом і інчим добром і товаром, та дорогими речами окрім усяких добровільних дарів на храм.

⁷ І царь Кир виніс посуд до дому Господнього, що Набуходонозор забрав був з Єрусалиму та зложив в домі свого бога, —

⁸ І виніс його Кир, царь Перський, рукою Митридата скарбника; а сей, перелічивши, здав його Шешбазарові, князеві Юдейському.

⁹ І ось число їх: блюд золотих трийцятєро, блюд срібних тисяча, ножів дваццять девять;

¹⁰ Чаш золотих трийцять, чаш срібних інших чотириста десяти, других посудин тисяча.

¹¹ Усіх посудин, золотих та срібних, пять тисяч чотириста: Усе це взяв із собою Шешбазар, як одсилаю виселенців із Вавилону в Єрусалим.

2

¹ Оце сини краю з виселених бранців, що їх Набуходонозор, царь Вавилонський, одвів був у Вавилон, повернувші в Єрусалим та Юдею, кожний в своє місто, —

² Прийшовші з Зоровавелем, Ісусом, Неємїєю, Сараєм, Реелаєм, Мардохеем, Білшаном, Мисфаром, Бигваєм, Рехумом, Бааном. Число людей народу Ізрайлевого:

³ Синів Пароша дві тисячі сто сімдесять два;

⁴ Синів Сафатії триста сімдесять два;

⁵ Синів Араха сімсот сімдесять пять;

⁶ Синів Пахат-Моава, з синів Ісуса та Йоаба, дві тисячі вісімсот дванайцять;

⁷ Синів Елама тисяча двісті пятьдесят чотири;

⁸ Синів Заттуя девятьсот сорок пять;

⁹ Синів Закхая сімсот шістьдесят;

¹⁰ Синів Банія шістьсот сорок два;

¹¹ Синів Бебая шістьсот дваццять три;

¹² Синів Азгада тисяча двісті дваццять два;

¹³ Синів Адоникама шістьсот шістьдесят шість;

¹⁴ Синів Бігбая дві тисячі пятьдесят шість;

¹⁵ Синів Адина чотириста пятьдесят чотири;

¹⁶ Синів Атера, з дому Езекії, девятьдесят вісім;

¹⁷ Синів Безая триста дваццять три;

¹⁸ Синів Йори сто дванайцять;

¹⁹ Синів Хашума двісті дваццять три;

²⁰ Синів Гиббара девятьдесят пять;

²¹ Що родом з Бетлеєму, — сто дваццять три;

²² Мужів з Нетофи пятьдесят шість;

²³ Мужів з Анатота сто дваццять три;

²⁴ Що родом з Азмавета, сорок два;

²⁵ Що родом з Киріят-Яриму, Кефири та Беероту, сімсот сорок три;

²⁶ Що родом з Рами та Геви, шістьсот дваццять один;

²⁷ Мужів з Михмаса сто дваццять два;

²⁸ Мужів з Бетеля та Гая двісті дваццять три;

²⁹ Що родом з Нево, пятьдесят два;

³⁰ Що родом з Магбиша, сто пятьдесят шість;

³¹ Синів другого Елама тисяча двісті пятьдесят чотири;

³² Синів Хирама триста дваццять;

³³ Що родом з Лидди, Хадида та Оно, сімсот двацять п'ять;
³⁴ Що родом з Ерихону, триста сорок п'ять;
³⁵ Що родом з Сенаї, три тисячі шістьсот трицять;
³⁶ Сьвященників: синів Едаї, з дому Ісусового, дев'яност сімдесят три;
³⁷ Синів Іммера тисяча п'ятьдесят два;
³⁸ Синів Пашхура тисяча двісті сорок сім;
³⁹ Синів Харима тисяча сімнайдцять;
⁴⁰ Левітів: синів Ісуса та Кадмуїла, з Годавійніх синів, сімдесят чотири;
⁴¹ Сьпівців: синів Асафа сто двацять вісім;
⁴² Синів воротарів: сини Шаллума, сини Атерові, сини Тилмонові, сини Аккувові, сини Хатітіні, сини Шоваєві, — всього сто трицять девять.
⁴³ Нетинеїв: сини Зихи, сини Хасуфи, сини Таббаота,
⁴⁴ Сини Кероса, сини Сіяги, сини Фадона,
⁴⁵ Сини Лебани, сини Хагаби, сини Аккува,
⁴⁶ Сини Хагава, сини Шамлая, сини Ханана,
⁴⁷ Сини Гіддела, сини Гахара, сини Реаї,
⁴⁸ Сини Резина, сини Некоди, сини Газзама,
⁴⁹ Сини Уззи, сини Песеаха, сини Бесая,
⁵⁰ Сини Асни, сини Меунима, сини Нефисима,
⁵¹ Сини Бакбука, сини Хакуфи, сини Хархура,
⁵² Сини Базлута, сини Мехіди, сини Харші,
⁵³ Сини Баркоса, сини Сісри, сини Тамаха,
⁵⁴ Сини Незіяха, сини Хатифи,
⁵⁵ Сини слуг Соломонових: сини Сотая, сини Гассоферета, сини Феруди,
⁵⁶ Сини Яяли, сини Даркона, сини Гіддела,
⁵⁷ Сини Сефатії, сини Хаттила, сини Похерета з Газзебаїма, сини Амія,
⁵⁸ Усього — нетинеїв і синів слуг Соломонових триста дев'яност два.
⁵⁹ А оце ті, що вийшли з Телмелаха, Тел-харші, Херуб-Аддан-Іммера, та що не могли сказати про своє покоління й про своє плем'я — чи вони від Ізраїля:
⁶⁰ Сини Делаї, сини Товії, сини Некоди, шістьсот п'ятьдесят два.
⁶¹ А з синів сьвященницьких: сини Хабаї, сини Гаккоза, сини Берзеллія, що взяв жінку з дочок Берзеллія, Галаадія, й став зватись їх іменем.
⁶² Вони шукали свого родовідного запису, та не знайшлось його, та через те вилучено їх від сьвященства.
⁶³ І Тиршата сказав їм, щоб вони не їли від великих сьвятощів, доки не настане сьвященник із урімом і туммімом.
⁶⁴ Усієї громади загалом було сорок дві тисячі триста шістьдесят душ,
⁶⁵ Окрім слуг їх та служебок їх, а тих було сім тисяч триста трицять сім, а між ними сьпівців та сьпівачок двісті.
⁶⁶ Коней в їх — сімсот трицять шість; мулів у них двісті сорок п'ять;
⁶⁷ Верблюдів у їх чотириста трицять п'ять; ослів шість тисяч сімсот двацять.
⁶⁸ Декотрі з голов над поколіннями, прийшовши до дому Господнього, що в Єрусалимі, жертвували доброті на дім Божий, щоб наново поставити його на основах його.
⁶⁹ По своїй змозі дали вони до скарбівні на ведення роботи шістьдесят одну тисячу драхм золота і п'ять тисяч мін срібла^{*}, та сто сьвященницьких риз.
⁷⁰ І стали жити сьвященники й левіти, й народ і сьпівці, й воротарі, і нетинеїв в своїх містах, і весь Ізраїль по своїх містах.

3

¹ Як настав сьомий місяць, і Ізраїлеві сини вже були в містах, тоді зібрався народ, як один чоловік, в Єрусалимі.

² І встав Ісус, син Йоседеків, і брати його, сьвященники, й Зоробабель, син Салатилів, та брати його, й построїли вони жертівник Богові Ізраїлевому, щоб приносити на йому всепалення, як написано в законі Мойсея, чоловіка Божого.

³ І поставили жертівник на основі його, бо вони боялись народів чужоземніх; і почали приносити на йому всепалення Господеві, всепалення поранішні й вечірні.

⁴ І справили празник кучок, як написано, з щоденним всепаленням в наказаному числі, після постанови на кожний день.

⁵ І потім приносили всепалення повсячасне, нового місяця й на всі сьвята, присьвячені Господеві, й доброті приноси Господеві від кожного, хто був щирий.

^{*} 2:69 Міна мала в собі 60 секлів, а один секел 4 драхми.

⁶ Від першого таки дня сьомого місяця почали приносити всепалення Господеві. А під храм Господень не були ще основи заложені.

⁷ І стали видавати срібло камянотесам і теслям, і харч і напої й оливу Сидонцям та Тирійцям, щоб приставляли кедрину з Ливану морем у Яфу, по дозволу Кира, царя Перського.

⁸ Другого року після свого приходу до дому Божого в Єрусалим, другого місяця, Зоробабель Салатіїленко, та Ісус Йоседекієнко, та другі брати їх, святихники й левіти, й усі прибувші з полону в Єрусалим, зробили початок і поставили левітів від двадцяти років і старших до нагляду за роботою дому Господнього.

⁹ І стали Ісус, його сини й брати його; Кадміїл і сини його та сини Юдині, як одна душа, до догляду за виконавцями робіт коло дому Божого, а так само й сини Хенададові, та сини їх і брати їх, левіти.

¹⁰ Як же мулярі заложили храм Господній, тоді поставили святихників в їх ризах з трубами, а левітів, синів Асафових, з кимвалами, щоб славити Господа по постанові Давида, царя Ізрайлевого.

¹¹ І почали вони наперемінки співати: „Хваліть” та „Оповідайте про Господа, бо добрий, бо віковичня ласка його до Ізраїля”; і весь народ кричав грімким голосом, прославляючи Господа за те, що заложено дом Господень.

¹² Однак багато зпоміж святихників та левітів і голов у поколіннях, дідів, що бачили давніший храм, плакали голосно при закладах сього храму в їх очах, але багато й викликувало з радощів дуже голосно.

¹³ Та народ не міг розібрати криків радісних і голосіння народнього, бо народ викликував голосно, й голос чути було далеко.

4

¹ І почувли вороги Юдині та Беняминіві, що повернувші з полону будують храм Господеві, Богові Ізрайлевному;

² І прийшли до Зоробабеля і до голов над поколіннями та й сказали їм: Будемо й ми будувати з вами, бо, як ви, так і ми звертаємось до Бога вашого й приносимо йому жертви від часів Асардана, царя Сирийського, що перевів нас сюди.

³ І відказав їм Зоробабель та Ісус і інші голови поколінь Ізраїльських: Не будувати вам вкупі з нами дому Богові нашому; ми самі будувати мемо дом Господеві, Богові Ізрайлевному, як звелів нам царь Кир, царь Перський.

⁴ І почав народ того краю здержувати руки народу Юдейського та перепиняти його в будованні;

⁵ І підкуповували проти їх порадишників, щоб у ніщо обернути задумане ними діло — через увесь час життя Кира, царя Перського, аж до царювання Дарія, Перського царя.

⁶ А за царювання Агасвера, на початку його царювання, написали обвину на осадників Юдеї та Єрусалиму.

⁷ За часів Артаксеркса писали Бишлам, Митридат, Табим й інші їх товариші до Артаксеркса, царя Перського. А листи були писані Сирийськими буквами й Сирийською мовою.

⁸ Рехум, радник, та Шимшай, писар, писали один лист проти Єрусалиму до царя Артаксеркса такий:

⁹ Радник Рехум і писар Шимшай, та інші їх товариші, — Динеї та Афарсатхеї, Тарпелеї, Апарси, Арехяни, Вавилонці, Сусанці, Даги, Еламитці,

¹⁰ Та інші народи, що їх поперееляв Аснафар (Сеннахирим), великий та славний, і осадив в Самарійських містах і по інших містах за рікою, й инче таке.

¹¹ А оце випис з листу, що послали до його: Цареві Артаксерксові — слуги твої, люде, що живуть за рікою, бажають здоровля;

¹² Нехай буде відомо цареві, що Юдеї, котрі вийшли від тебе, прийшли до нас в Єрусалим, будують се непокірливе та недобре місто, й мури виводять і підвалини їх вже полагодили.

¹³ Нехай же буде відомо цареві, що, як се місто буде збудоване й мури будуть поновлені, то вони не будуть давати ні податків, ні чиншу, ні граничної оплати, і нанесуть царському скорбові шкоду.

¹⁴ Коли ж ми їмо сіль від царського двору, й не можемо дивитись на шкоду цареві, то й посилаємо доноси до царя.

¹⁵ Нехай пошукають в літописній книзі батьків твоїх, а знайдеш в тій літописі, й довідаєшся, що се місто — місто бурливе й шкідливе для царів та країв, і що воно одпадало з давніх-давен, за що се місто й спустошено.

¹⁶ Через се ми сповіщаємо цареві, що коли се місто буде добудоване й мури його докінчені, то після того не буде в тебе держави за рікою.

¹⁷ Царь послав відповідь радникові Рехумові й писареві Шимшаєві, й інчим їх товаришам, що жили в Самарії та по інших містах на заріччі: „Мир” й таке инче.

¹⁸ Листи, що ви прислали до мене, виразно прочитано передо мною;

¹⁹ А від мене дано приказ, — і шукали, й знайшли, що се місто з давніх-давен піднімалось на царів, і бували в йому ворохобнені та повстання,

²⁰ І що в Єрусалимі були царі могутчі й володіючі над усім заріччям, і давано їм податки, чинш й грянничну оплату.

²¹ Тим то дайте приказ, щоб сі люде перестали робити, та щоб се місто не будувалось, доки від мене буде даний приказ.

²² І будьте обережні, щоб не зробити в сьому якого недогляду. Навіщо попускати, щоб збільшувалось зло на шкоду царям?

²³ Як тільки сей лист від царя Артаксеркса прочитали перед Рехумом та писарем Шимшаєм й їх товаришами, пішли вони, не гаючись, в Єрусалим до Юдеїв, і спинили сильною узброєною рукою їх роботу.

²⁴ Тоді спинилась робота при домі Божому, що в Єрусалимі, і сей спин тягся до другого року царювання Дарія, царя Перського.

5

¹ Але пророк Аггей та пророк Захарія, внук Адди, говорили Юдеям, що були в Юдеї та в Єрусалимі, пророцькі речі іменем Бога Ізрайлевого.

² Тоді встали Зоробавель, син Салатіїлів, та Ісус, син Йоседеків, і почали будувати дім Божий в Єрусалимі, а з ними пророки Божі, що їх піддержували.

³ В той час прийшли до їх Татнай, князь зарічний, і Шетар-Бознай, і їх товариші, й сказали їм: Хто дав вам дозвіл будувати дім сей і доробляти ці мури?

⁴ Тоді ми сказали їм імення тих людей, що дали почин до сього будування.

⁵ Але й око Бога їх було над ними, що старшували над Юдеями, й вони не боронили їм, доки не відослали справи до Дарія, й доки не прийшов присуд в сьому ділі.

⁶ Оце зміст письма, що його послав Татнай, зарічний начальник області, та Шетар-Бознай з своїми товаришами — Афарсахеями, що за рікою (Евфратом), до царя Дарія.

⁷ В листі, що вони послали до його, ось що було написано: Дарієві цареві — всякий мир!

⁸ Нехай буде відомо цареві, що ми ходили в Юдейську країну, до дому Бога великого; і будують його з великого каменя, й деревнюкладають в стіни, і робота ся робиться швидко, й з успіхом йде в їх руках.

⁹ Тоді ми спитали в тих старшин і сказали їм так: Хто дав вам дозвіл будувати дім сей й дороблювати сі мури?

¹⁰ А окрім того ми спитали в їх про їх імення, щоб дати знати тобі й написати імення тих людей, котрі в їх передують.

¹¹ А вони відповіли нам такими словами: Ми слуги Бога неба й землі, а будуємо дім, що був збудований багато років переднійше, — і великий царь в Ізраїлі будував його й скінчив його.

¹² Та як наші батьки розгнівали Бога небесного, віддав він їх в руку Навуходонозора, царя Вавилонського, Халдейця; а він зруйнував сей дім, і виселив народ у Вавилон.

¹³ Але першого року Кирова, царя Вавилонського, дав царь Кир дозвіл збудувати сей дім Божий;

¹⁴ Та й посудому Божого, золотий і срібний, що виніс Навуходонозор із храму Єрусалимського та відніс у храм Вавилонський, — виніс царь Кир із храму Вавилонського, й віддав його Шешбазарові, що його настановив начальником області,

¹⁵ І сказав йому: Візьми сей посуд, пійди та віднеси його в храм Єрусалимський, і нехай будують дім Божий на своєму місці.

¹⁶ Тоді той Шешбазар прийшов, заложив дом Божий в Єрусалимі; і від того часу й досі будують його, та ще не скінчили.

¹⁷ І так, коли царева воля, нехай пошукають в домі царських книгозборів, там у Вавилоні, чи справді царь Кир дав дозвіл будувати сей дім Божий в Єрусалимі, а царську волю про се нехай пришлють до нас.

6

¹ Тоді дав царь Дарій приказ, і шукали в Вавилоні в книгоскладі, в домі, де складали царські скарби.

² І знайшли в Екбатані, в палаті, що в країні Мидії, один звій, а в йому написано так: Про пам'ять:

³ Першого року царя Кира дав царь Кир приказ про дом Божий в Єрусалимі: Нехай будують дім на тому місці, де приносять жертви, й нехай заложать тривкі основи під його; ввершину він на шістьдесять локот, а завширшки на шістьдесять локот;

⁴ Рядів з великого каміння три, а з дерева один ряд; кошти же нехай видають з царського дому.

⁵ Та й посуд дому Божого, золотий і срібний, що Навуходонозор виніс із храму Єрусалимського та відніс у Вавилон, нехай вернеться і піде в храм Єрусалимський, кожний на місце своє, і нехай буде зложений в домі Божому.

⁶ І так, Татнаю, зарічний начальнику країни, й Шетар-Бознаю, з вашими товаришами, Афарсахеями, що за рікою, уступітесь звідтіля.

⁷ Не спиняйте роботи при сьому домі Божому; нехай князь Юдейський та Юдейські старшини будують сей дім Божий на його місці.

⁸ Ще ж дається від мене приказ про те, в чому ви маєте допомагати тим старшинам Юдейським при будованні того дому Божого, а то: з майна царського з зарічаних поборів — зараз беріть і давайте тим людям, щоб робота не ставала;

⁹ І скільки потрібно — чи телят, чи баранів або ягнят до всепалення Богові небесному, так само пшениці, соли, вина й оливи, як скажуть сьвященники Єрусалимські, нехай буде видавано їм день-у-день без гаєння,

¹⁰ Щоб вони приносили жертву милу Богові небесному й молились за життя царя та синів його.

¹¹ Від мене ж дається приказ, що коли який чоловік змінить сю постанову, то буде вийняте бервено з хати його, й буде він піднятий та прибитий цвяхами до його, а його хата буде за те розвалена.

¹² І Бог, що його імення там пробуває, нехай скине кожного царя й народ, що простягнув би руку свою, щоб змінити се на шкоду сього дому Божого в Єрусалімі. Я, Дарій, дав сей приказ; нехай буде він пильно виконуваний.

¹³ Тоді Татнай, зарічний начальник країни, Шетар-Бознай й їх товариші так дійсно робили, як звелів царь Дарій.

¹⁴ А старшини Юдейські будували щасливо дальше, як вщухав Аггей пророк та Захарія, син Адди. І збудували вони й скінчили по волі Бога Ізрайлевого й по волі Кира, й Дарія, й Артаксеркса, царів Перських.

¹⁵ І скінчили сей дім на третій день місяця Адара, шостого року царювання царя Дарія.

¹⁶ І справили сини Ізрайлеві, сьвященники й левіти, й інші повернувші з полону посвященне сього дому Божого з radoщами.

¹⁷ А при посвященні сього дому Божого принесли: сто волів, двісті баранів, чотириста ягнят та дванайцять козлят на жертву за гріх за всього Ізраїля, по числу поколінь Ізрайлевих.

¹⁸ І понастановляли сьвященників по їх відділах і левітів по їх чергах на службу Божу в Єрусалімі, як написано в книзі Мойсейовій.

¹⁹ І справили повернувші з полону паску чотирнайцятого дня першого місяця;

²⁰ Бо обчистились сьвященники й левіти, — усі до одного були вони чисті; й позарізували великодні ягнята для всіх, повернувших з полону, для своїх братів сьвященників і для себе.

²¹ І їли сини Ізрайлеві, повернувші з переселення, й усі, що до їх попереходили від погані краєвих народів, щоб обертатись до Господа, Бога Ізрайлевого.

²² І справляли сьвято опрісноків сім день в radoщах, бо Господь звеселив їх і навернув до їх серце царя Ассирийського, щоб скріпити їх руки до будовання дому Господа, Бога Ізрайлевого.

7

¹ Після сих подій, за царювання Артаксеркса, царя Перського, Ездра, син Сераїн, сина Азарії, сина Хелкії,

² Сина Шаллума, сина Садока, сина Ахитува,

³ Сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота,

⁴ Сина Зерахії, сина Уззія, сина Буккія,

⁵ Сина Авишудя, сина Пинееса, сина Елеазара, сина Аарона, — первосьвященника, —

⁶ Сей Ездра вийшов з Вавилону. Він був письменник, тямущий в законі Мойсейовому, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому царь усе, чого він забажав, бо рука Господа, Бога його, була над ним.

⁷ Пійшли ж із ним до Єрусалиму й декотрі з синів Ізрайлевих, і з сьвященників, і левітів, і сьпівців, і воротарів, і нетинеїв — сьомого року царя Артаксеркса.

⁸ І прийшов він у Єрусалим пятого місяця, — сьомого ж року царя.

⁹ Бо першого дня першого місяця був початок виходу з Вавилону, й першого дня пятого місяця прийшов він у Єрусалим, — бо добродійна рука Бога його була над ним;

¹⁰ Бо Ездра звернув серце своє на те, щоб виучувати закон Господній і виконувати його, й навчати в Ізраїлі закону й правди.

¹¹ А оце зміст письма, що його дав царь Артаксеркс Ездрі, сьвященникові й письменникові, що навчав слів заповідей Господніх і законів його в Ізраїлі:

¹² Артаксеркс, царь над царями, Ездрі сьвященникові, вчителеві закону Бога небесного, велико вченому, й так дальше.

¹³ Від мене дано наказ, щоб в царстві мойму кожний зпоміж народу Ізрайлевого й з священників його та левітів, хто бажає йти до Єрусалиму, йшов з тобою.

¹⁴ Бо ти посланий від царя й сімох радників його, щоб навідати Юдею й Єрусалим в законі Бога твого, що є в руці твоїй,

¹⁵ І щоб приставити срібло та золото, що царь і радники його пожертвували Богові Ізрайлевому, що його пробують в Єрусалимі,

¹⁶ І все срібло та золото, яке ти збереш по усій країні Вавилонській, разом із добровільними дарами від народу й священників, що жертвують на дім Бога свого, що в Єрусалимі;

¹⁷ То ж накупи зараз за сі гроші волів, баранів, ягнят і хлібних приносів до їх, і ливних жертв до їх, і принеси їх на жертвник дому Бога вашого в Єрусалимі.

¹⁸ І що ти й брати твої поміркуєте зробити з лишнього срібла та золота, те по волі Бога вашого робіть.

¹⁹ І посуд, що тобі даний до служби в домі Бога твого, постав перед Богом Єрусалимським.

²⁰ А інше потрібне до дому Бога твого, що ти завважаєш потрібним, давай з дому царських скарбів.

²¹ А від мене, царя Артаксеркса, дається приказ усім скарбівничим, що за рікою: Усе, чого вимагати ме в вас Ездра, священник і вчитель закону Бога небесного, зараз давайте:

²² Срібла до сотні талантів, пшениці до ста корців, і вина до ста вадер, а таки до ста вадер оливи, соли же без указання кількості.

²³ Усе, що звелів Бог небесний, має робитись пильно для дому Бога небесного, (глядіть, щоб часом хто не простяг руки на дім Бога небесного,) щоб не було гніву його на царство, царя та синів його.

²⁴ І нехай буде відомо вам, щоб ні на кого з священників або левітів, сьпівців, воротарів, нетинеїв і прислуги при сьому домі Божому не накладати ні податків, ні чиншу, ні граничної оплати.

²⁵ А ти, Ездру, по премудрости Бога твого, що в твоїй руці, настанови урядників і суддів, щоб вони судили весь народ за рікою, — усіх що знають закони Бога твого, а хто не знає, тих учіть.

²⁶ А хто не буде певний закону Бога твого й царевому закону, над тим нехай без гаяння роблять суд, чи то на кару смертю, чи на вигнання, чи на кару грошеву, або на запертте в тюрму.

²⁷ Слава Господеві, Богові отців наших, вложившому в серце цареві, щоб прикрасити дом Господній, що в Єрусалимі,

²⁸ І прихилившому до мене ласку царя й радників його, й усіх могучих князів царевих! І я набрав духа, бо рука Господа, Бога мого, була надо мною, й я зібрав передових ув Ізраїлі, щоб пійшли зо мною.

8

¹ І оце голови в поколіннях і родовід тих, що вийшли зо мною з Вавилону за царювання царя Артаксеркса:

² З синів Пинеесових — Герсон; із синів Ітамарових — Даниїл; із синів Давидових — Хаттуш;

³ З синів Шеханії, з синів Пароша — Захарія, а з ним по рододівному списові сто п'ятьдесят душ мужого полу;

⁴ З синів Пахат-Моава, Елеєгенай, син Зерахії, а з ним двісті душ мужого полу;

⁵ З синів (Затоя) Шеханія — син Яхазіїлів, а з ним триста душ мужого полу;

⁶ З синів Адина, Евед Йонатаненко, а з ним п'ятьдесят душ мужого полу;

⁷ З синів Елама, Ешаїя Аталїенко, а з ним сімдесят душ мужого полу;

⁸ З синів Сафатії, Зевадія Михайленко, а з ним вісімдесят душ мужого полу;

⁹ З синів Йоаба, Обадія Ехіеленко, а з ним двісті вісімнадцять душ мужого полу;

¹⁰ З синів (Баанія), Шеломит Йосифіенко, а з ним сто шістьдесят душ мужого полу;

¹¹ З синів Беая, Захарія Беваенко, а з ним двацять вісім душ мужого полу;

¹² З синів Азгада, Йоханан Гаккатаненко, а з ним сто десять душ мужого полу;

¹³ З синів Адоникама останок, а се їх імена: Елифелет, Егел і Шемаїя, а з ними шістьдесят душ мужого полу;

¹⁴ З синів Бигвая, Утай та Заббуд, а з ними сімдесят душ мужого полу.

¹⁵ Я зібрав їх коло ріки, що вливається в Агаву, й там простояли ми три дні, а як я переглянув народ та священників, то з синів Левії не знайшов там нікого.

¹⁶ І послав я покликати Еліезера, Арієла, Шемаїю і Елнатана, й Ярива, Елнатана, й Натана, і Захарію, й Мешуллама — головних, і Йохрива та Елнатана — вчених;

¹⁷ І дав їм наказ до Іддо, старшини в твердині Касифії, й вложив їм в уста, що говорити до Іуддо й братів його, нетинеїв в місцевості Касифії, щоб вони привели до нас послужників для дому Бога нашого.

¹⁸ І привели вони до нас, бо добродійна рука Бога нашого була над нами, чоловіка розумного, з синів Малхія, сина Левііного, сина Ізрайлевого, се б то Шеревію, й синів його, й братів його, вісімнадцять душ;

¹⁹ І Хашавію, а з ним Ешаю з синів Мераріїних, і братів його, й синів їх — двадцять;

²⁰ А з нетинейв, що їх призначив був Давид та князі його до послуги левітам, двісті дванадцять нетинейв; усі вони названі по іменнях.

²¹ І оповістив там піст коло ріки Агави, щоб нам впокоритись перед лицем Бога нашого, та просити в його щасливої дороги для себе й наших дітей, та для усього нашого добутку;

²² Бо мені було сором прохати в царя війська та кінноти для нашого захисту від ворога в дорозі, ми бо, говорячи з царем, сказали: рука нашого Бога є найліпша для всіх, хто його шукає, а його сила й гнів його на всіх, хто його покидає!

²³ Так то ми постили й просили Бога нашого про се, й він почув нас.

²⁴ І виділив я з старших съященників дванадцять: Шеревію, Хашавію, а з ними десять із братів їх,

²⁵ І зважив їм срібло й золото й посуд, — усе пожертвоване на дім Бога нашого, що жертвував царь та дорадники його, й князі його, та всі Ізрайлитяне, що там були.

²⁶ І віддав їм до рук вагою: срібла шістьсот п'ятдесят талантів, а срібного посуду на сто талантів: золота ж сто талантів,

²⁷ А золотих чаш двадцять по тисячу драхм, і дві посудини з кращої блискучої міді, дорогої як золото.

²⁸ І сказав я їм: ви святи Господеві й посуд святий, і срібло та золото — добровільна жертва Господеві, Богові батьків ваших;

²⁹ Будьте же обачні й стережіть се, доки не здасте на вагу начальникам між съященниками та левітами й головам в поколіннях Ізрайлевих в Єрусалимі, в скарбівню дому Господнього.

³⁰ І забрали съященники та левіти зважене срібло і золото та посуд, щоб нести в Єрусалим у дом Бога нашого.

³¹ І рушили ми від ріки Агави дванадцятим днем першого місяця, щоб йти в Єрусалим, а рука Бога нашого була над нами і спасала нас від руки ворога й тих, що засідали на нас в дорозі.

³² І прийшли ми в Єрусалим, і перебули там три дні.

³³ Четвертого ж дня здали ми під вагу срібло й золото й посуд в дім Бога нашого до рук Меремотові Урієнкові, съященникові, а з ним Елеазарові Пинеєсенкові, а з ним Йозабадові, синові Ісусовому, і Ноадії Виннуєнкові, левітам,

³⁴ Усе під лік та під вагу. І записано все зважене в той таки час.

³⁵ Бранці же, що прийшли з полону, принесли на всепалення Богові Ізрайлевому дванадцять назимків за всього Ізраїля, дев'ятьдесят шість баранів, сімдесят сім ягнят та дванадцять козлів на жертву за гріх — усе це на всепалення Господеві.

³⁶ І передали царський приказ царським сатрапам* і зарічанським начальникам країни, а сі пошанували народ і дім Божий.

9

¹ Як усе це було скінчено, приступили до мене старшини й сказали: Народ Ізраїлів, і съященники, й левіти не відділились від народів чужоземських із їх гидотами: від Канааніїв, Геттїїв, Ферезїїв, Евузіїв, Аммонїїв, Моабїїв, Египтїїв та Аморїїв,

² Бо побрали дочок їх за себе й за синів своїх, і змішалось насіння съяте з чужорідними народами, а при тому рука що найвидатніших й головніших була першою в сій беззаконності.

³ Почувши се слово, розпанахав я мою спідню й верхню одежу й рвав волосся на моїй голові та на бороді моїй, і сів смутний.

⁴ Тоді зібрались до мене всі, що боялись слова Бога Ізрайлевого задля провини переселенців, я ж сів засумований до вечерньої жертви.

⁵ А в часі вечерньої жертви встав я з місця мого сумовання, й в розідраній спідній і верхній одежі впав на коліна мої, й зняв мої руки до Господа, Бога мого,

⁶ І промовив: Боже мій! я соромлюсь і боюсь здійняти лице моє до тебе, Боже мій, бо беззаконності наші уросли висше голов наших, а провина наша уросла до небес.

⁷ Від часів батьків наших ми в великих провинах аж по сей день, і за беззаконня наші бували віддавані ми, й царі наші й съященники наші в руки царів чужоземських, і під меч, і в полоні і на грабежі, й на осоромленні, як воно й по сей день.

⁸ А тепер на короткий час подано нам помилування від Господа, Бога нашого, що зісталась із нас сяка-така частина, і що дав нам осістись на місці святині його, й прояснив наші очі Бог наш, та дав нам трохи ожити в неволі нашої.

* 8:36 Намісникам.

⁹ Ми невольники, та й в нашій неволі не покинув нас Бог наш. І прихилив він до нас ласку царів Перських, щоб дали нам ожити, здвигнути дом Бога нашого й відбудувати його з руїн його, та й дали нам захист в Юдеї і в Єрусалимі.

¹⁰ А тепер що нам сказати, Боже наш, після сього? Ми бо покинули заповіді твої,

¹¹ Що ти дав через слуг твоїх пророків, кажучи: земля, куди ви йдете, щоб запанувати в ній — се земля нечиста; вона опоганена гидотою чужорідніх народів, їх поганею, якою вони сповнили її від кінця до кінця в нечисті своїй.

¹² Через се не видавайте ваших дочок за сивів їх, а дочок їх не беріть за синів ваших, і не шукайте мира з ними й добра їх по вік, щоб вам укріпитись і споживати добро землі тої та передати її в спадщину сином вашим на віки.

¹³ А після всього, що впало на нас за погані вчинки наші й за великі провини наші — хоч ти, Боже наш, пожалував нас не по мірі беззаконностей наших і дав нам таке спасення, —

¹⁴ Невже ж ми будемо знов нарушувати заповіді твої та ріднитись із сими препоганими народами? Чи ж ти не розгніваєшся на нас, так щоб аж викоренити (нас), щоб не осталося ні людини й не було ратунку?

¹⁵ Господи, Боже Ізраїлів! праведний еси ти. Бо ми зістались цілі по сей день; і оце ми й з беззаконностями нашими перед лицем твоїм, хоч після того нам неслід би стояти перед лицем твоїм!

10

¹ Коли Ездра так молився й сповідався, плачучи й припадаючи ниць перед домом Божим, зійшлась до його дуже велика громада Ізраїлитян, чоловіків і жінок та дітей, бо й народ дуже плакав.

² І промовив Шеханія Ехіїленко, з синів Еламових, і сказав до Ездри: Ми провинились перед Богом нашим, що побрали за себе чужорідніх жінок у народів краєвих, але ще є надія для Ізраїля в сьому ділі;

³ Постановім тепер завіт з Богом нашим, що за радою мого добродія й тих, що шанують заповіді Бога нашого, ми відпустимо всіх жінок і дітей, народжених із них, щоб було по закону!

⁴ Встань, бо се до тебе належить, а ми з тобою. Успокийся й роби!

⁵ І встав Ездра й звелів старшинам над священниками, з левітами й всім Ізраїлем поклястись, що вони так зроблять. І вони поклялись.

⁶ І встав Ездра й пійшов від дому Божого в господа Йоханана Еліашивенка, й прийшов туди. Не їв він хліба й не пив води, бо впав в тугу через провину переселенців.

⁷ І оповістили по Юдеї й по Єрусалимі всім бувшим в полоні, щоб зібрались в Єрусалим,

⁸ А хто б не прийшов через три дні, то присудом старшин та начальників буде наложений проклін на все майно його, а він сам буде вилучений від громади бранців.

⁹ І зібрались за три дні в Єрусалим усі осадники Юдеї та землі Беняминової. А було се девятого місяця, двадцятого дня місяця. І сів увесь народ на майдані коло дому Божого, й дровав так задля сієї справи як і від дощу.

¹⁰ І встав священник Ездра й промовив до їх: Ви провинились, побравши собі жінок чужоплемянних, і через те збільшили провину Ізраїля.

¹¹ Так покайтесь тепер перед Господом, Богом батьків ваших, і вволіть його волю, й відлучітесь від народів краєвих і від чужорідніх жінок.

¹² І відповів увесь збір і сказав голосно: Як ти сказав, так і зробимо.

¹³ Але народу багато, й пора дощова та годі стояти на улиці. Та й сього діла не на один день і не на два, бо нас багато нагрішило в сьому ділі.

¹⁴ Нехай наші старшини заступлять місце усієї громади, й усі в наших містах, що взяли за себе чужорідніх жінок, нехай приходять сюди в призначений час, а з ними старшини з кожного міста й судді його, доки не відвернеться від нас палаючий гнів Бога нашого за сю річ.

¹⁵ Тоді взялися за сю справу Йонатан Асаїленко й Яхзія Тиквенко, а Мешуллам та левіт Шавтай були їм помічниками.

¹⁶ І зробили так повернувши з полону: Відділено до сього священника Ездру, й голов у поколіннях, із кожного їх покоління, а всі вони названі по іменню. І засіли вони, щоб розбірати се діло, першого дня десятого місяця.

¹⁷ І покінчили вони дослід про всіх чоловіків, що побрали чужорідніх жінок, до першого дня першого місяця.

¹⁸ І знайшлися із священницьких синів побравших жінок чужоплемянних — із синів Ісуса Йоседекена й його братів: Маасея, Еліезер, Ярив та Гедалія;

¹⁹ І дали вони руки свої на те, що відправлять жінок своїх, та що за свою провину мають принести барана в жертву;

²⁰ І з синів Іммерових: Хананій та Зевадія;

²¹ І з синів Харимових: Маасея, Елія, Шемаїя, Ехїїл та Уззія;

- ²² І з синів Пашхурових: Еліоєнай, Маасея, Ісмаїл, Натанаїл, Йозавад, та Еласа;
²³ А з левітів: Йозавад, Шимей та Келаїя (він же Клита), Патахія, Юда та Елїезер;
²⁴ А з сьпівців: Елїяшив; а з воротарів: Шаллум, Телем та Урій;
²⁵ А з (прочих) Ізраїлитян — із синів Парошових: Рамаїя, Іззія, Малхія, Міямин, Елеазар, Малхія та Беннія;
²⁶ І з синів Еламових: Маттанія, Захарія, Ехіел, Авдій, Іремот та Елїя;
²⁷ І з синів Заттуних: Елїоєнай, Елїяшив, Маттанія, Іремот, Завад та Азиса;
²⁸ І з синів Бевайових: Йоханан, Хананія, Забвай та Атлай;
²⁹ І з синів Ванійових: Мешуллам, Маллук, Адая, Яшув, Шеал та Ерамот;
³⁰ І з синів Пахат-Моавових: Адна, Хелал, Бенаїя, Маасея, Маттанія, Веселіїл, Биннуй та Манассія;
³¹ І з синів Харимових: Елїезер, Ішшія, Малхія, Шемаїя, Симеон,
³² Бенямин, Маллук, Шемарія;
³³ І з синів Хашумових: Матнай, Матата, Завад, Елифелет, Еремай, Манассія та Шимей;
³⁴ І з синів Банійових: Маадай, Амрам та Уєл,
³⁵ Бенаїя, Бидая, Келугій,
³⁶ Банея, Меремот, Елїяшив,
³⁷ Маттанія, Матнай, Ясая,
³⁸ Ваній, Биннуй, Шимей,
³⁹ Шелемія, Натан, Адаїя,
⁴⁰ Махнаддай, Шашай, Шарай,
⁴¹ Азарієл, Шелеміягу, Шемарія,
⁴² Шаллум, Амарія та Йосиф;
⁴³ І з синів Небових: Еїєл, Маттатія, Завад, Зевина, Яддай, Йоель та Бенаїя.
⁴⁴ Усі ці взяли собі жінок чужоплемінніх, і декотрі з сих жінок породили їм дітей.

КНИГА НЕЄМІЇ.

¹ Се оповідання Неємії, сина Ахалїїного: В місяці Кислевї, дваццятого року*, був я в Сузах, сточиному місті.

² І прийшов Хананї, один з братів моїх, він і кілька чоловіків з Юдеї. І спитав я їх, як проживають Юдеї, що спаслись від полону і зістались, та що дієсь у Єрусалимі.

³ І сказали вони мені: Ті, що зістались від полону, пробувають там, в своїх сторонах, в великій біді й в приниженні; та й мур Єрусалимський розвалений, й ворота його попалені огнем.

⁴ Почувши сі слова, сїв я й заплакав, і був смутний кілька день, і постив та молився перед Богом небесним,

⁵ І говорив: Господи, Боже небес, Боже великий і страшний, додержуючий завіт і ласку тим, що люблять тебе й перестерігають заповіді твої!

⁶ Нехай будуть уші твої уважливі й очі твої отворені, щоб вислухати молитву слуги твого, якою я тепер день і ніч благаю тебе за синів Ізрайлевих, слуг твоїх, і сповідаюсь в гріхах синів Ізрайлевих, якими согрішили ми перед тобою, согрішили — й я і дїм отця мого.

⁷ Ми проступились перед тобою й не додержали заповідей і постанов, і законів, що дав еси Мойсейові, служі твому.

⁸ Але спогадай на слово, яким заповів еси Мойсейові, служі твому, глаголючи: Коли провинитесь, то розсію вас поміж народами,

⁹ Коли ж обернетесь до мене й держати метесь заповідей моїх, і виконувати їх, то хоч би ви були вигнані на край неба, я звідтіль зберу вас, і приведу вас на місце, що вибрав собі, щоб імя мое там пробувало.

¹⁰ Та ж вони слуги твої й народ твій, що ти визволив силою твоєю великою і рукою твоєю могутчою.

¹¹ Прошу ж тебе, Господи! нехай буде ухо твоє уважливе на молитву слуги твого й на молитву слуг твоїх, що хотять шанувати імення твоє. І допоможи служі твому на сей час, та дай йому запобігти ласки в чоловіка сього, — бо я був чашником у царя.

2

¹ В місяці Нисані, на дваццятім року царя Артаксеркса, стояло перед ним вино. І я взяв вино та подав цареві, і здавалось, не був я смутний перед ним.

² Але царь промовив до мене: Чого ти сумний на виду; ти не слабкий, сього не видко, а певно смуток на серці? Я злякався вельми,

³ І сказав цареві: Нехай живе царь по вік! Як же не має бути смутним лице моє, коли город, місце гробовищ батьків моїх, стоїть опустошене, й ворота його попалені огнем!

⁴ І сказав царь до мене: Чого ж ти бажаєш? Я помолився Богові небесному,

⁵ І сказав цареві: Коли царська ласка, й коли слуга твій запобіг ласки перед лицем твоїм, то пошли мене в Юдею, в місто, де гробовища батьків моїх, щоб я одбудував його.

⁶ І сказав мені царь і цариця, що сїдїла коло його: Як довго протягнеться твоя вандрівка, й коли вернешся? І сподобалось цареві послати мене; й я означив час.

⁷ І сказав я цареві: Коли царська ласка, то дав би мені листи до зарічних начальників краєвих, щоб давали мені пропуст, доки я не дійду до Юдеї,

⁸ Та й лист до Асафа, доглядника лісів царських, щоб дав мені деревні на ворота в твердині, що при домі Божому, й на міські мури, та на дїм, в котрому б мені жити. І дав мені царь, бо добродїйна рука Бога мого була надо мною.

⁹ І прийшов я до зарічних начальників краєвих і віддав їм письма царські. А царь послав був зо мною військових начальників із верховцями.

¹⁰ Коли перечув про се Санабаллат, Хоронїт і Товїя, слуга Амманицький, то їм стало дуже досадно, що прийшов чоловік піклуватись про добро синів Ізрайлевих.

¹¹ І прийшов я в Єрусалим. І пробув там три дні,

¹² І встав я вночі, і кілька чоловік зо мною, і нікому не сказав, що поклав Бог мій мені на серце зробити для Єрусалиму; животини ж не було при мені ніякої, окрім тієї, що на їй я їхав.

¹³ І проїхав я вночі через Долинні ворота перед Драконовою криницею до воріт Гнояних, і оглядїв я розвалені мури Єрусалиму й його ворота, спалені огнем.

¹⁴ І приїхав я до воріт Криничаних і до царського водопроводу, але там не було місця, щоб пройти животині, що була підо мною,

¹⁵ І я поїхав назад через потік вночі й оглядав мур, і, проїхавши знов через Долинні ворота, вернувся.

* 1:1 В дваццятому році царювання Артаксеркса.

¹⁶ І не знали начальники, куди я ходив, та що я роблю: ні Юдеям, ні священникам, ні суддям, ні старшинам, ні іншим робітникам я до того часу нічого не казав.

¹⁷ Опісля же сказав я їм: Ви бачите нужду, в якій ми знаходимось: Єрусалим спустошений, й ворота його спалені огнем; ходім, побудуймо мури Єрусалимські й не будьмо довше в пониженні.

¹⁸ І я оповідав їм про добродійну для мене руку Бога мого, а так само й слова царя, що він говорив мені. І сказали вони: будемо будувати, — і скріпили руки свої на добре діло.

¹⁹ Почувши про се, Санаваллат, Хороніт та Товія, слуга Амманіцький, та Гешем, Араб, сьміялись із нас і говорили з погордою: Що се за діло, що ви робите? Чи не задумуєте ви часом збунтуватись проти царя?

²⁰ Я дав їм відповідь і сказав їм: Бог небесний, Він нам допоможе, а ми, слуги його, розпочнемо будувати; вам же нема частки, ні права ні згадки про вас у Єрусалимі.

3

¹ І встав Еліяшив первосвященник, і брати його священники, і збудували Овечі ворота; вони посвятили їх і вставили двері їх, і посвятили їх від башти Меа до башти Хананела.

² А побіч його будували Ерихонці, а коло їх будував Закхур Імрієнко.

³ Ворота же Рибні будували ті, що родом з Сенаї; вони вкрили їх і вставили двері їх, замки їх і засуви їх.

⁴ Коло їх лагодив мур Меремот, син Уріїн, сина Гакозового; коло сього лагодив Мешуллам, син Берехіїн, сина Мешизабелового, а коло їх лагодив Садок Бааненко;

⁵ Коло сих лагодили Текойці; одначе значніші зпоміж їх не нахилили своєї шиї попрацювати задля Господа свого.

⁶ Старі ворота лагодили Йояда, син Пасаєхів, і Мешуллам, син Бесодії: вони вкрили їх і вставили двері їх і замки їх, і засуви їх.

⁷ Коло їх лагодив Мелатія Габаоній, і Ядон із Меронота, з осадниками Габаону й Мицифи, залежними від зарічних краєвих начальників.

⁸ Коло їх лагодив Уззіл, син Харгаїн, золотарь, а коло його лагодив Хананія, син Гаракахимів. І поновили Єрусалим аж до муру широкої ulиці.

⁹ Коло їх лагодив Рефаїя, син Хурів, старшина над половиною дільниці Єрусалимської.

¹⁰ Коло їх і проти свого дому лагодив Едаїя, син Харумафів, а коло його лагодив Хаттуш, син Хашавніїн.

¹¹ У другій часті лагодив Малхія, син Харимів, та Хашшув, син Пахат-Моаба, вони ж поправляли і башту Пічану.

¹² Коло їх лагодив Шаллум, син Голлохешів, старшина над половиною дільниці Єрусалимської, він і дочки його.

¹³ Ворота Долинні будував Ханун та осадники Заноаха: вони збудували їх і вставили браму в їх, замки їх і засуви їх, а до того лагодили вони ще тисячу локот муру до Гнояних воріт.

¹⁴ А ворота Гнояні лагодив Малхія, син Рехавів, старшина повіту Беткаремського: він збудував їх і вставив в їх браму, замки їх і засуви їх.

¹⁵ Ворота Криничані лагодив Шаллум, син Колхозеїн, старшина повіту Мицифи: він збудував їх і вкрив їх, і вставив двері їх, замки їх і засуви їх, — він же лагодив і мур коло ставка Селаха, проти царського садка й до сходів, що вели вниз із міста Давидового.

¹⁶ За ним лагодив Неємія, син Азбуків, старшина над половиною повіту Бетзурського, до Гробовищ Давидових і до викопаного ставка, й до дому лицарів.

¹⁷ За ним лагодили левіти: Рехум, син Банїїн; коло його лагодив Хашавія, старшина половини повіту Кеїлського, за свій повіт.

¹⁸ За ним лагодили брати їх: Баввай, син Хенададів, старшина половини повіту Кеїлського.

¹⁹ А коло його лагодив Езер, син Ісусів, старшина над Мицфою, в другій дільниці, проти вхідоду до зброєвні на розі.

²⁰ За ним лагодив дуже пильно Барух, син Забвая, на другій дільниці, від угла до дверей дому Еліяшова, первосвященника.

²¹ За ним лагодив Меремот, син Уріїн, сина Гакозового, на другій дільниці, від дверей дому Еліяшового до кінця дому Еліяшового.

²² За ним лагодили священники з околиць.

²³ За ними лагодив Бенямин та Хашшув проти свого дому, а за ним лагодив Азарія, син Маасеїн, сина Ананїїного, коло свого дому.

²⁴ За ним лагодив Биннуй, син Хенададів, на другій дільниці, від дому Азаріїного до угла й закруту.

²⁵ За ним Фалал, син Узаїн, проти угла й башти, що виступає від висшої палати царської коло двора темничного. За ним Федаїя, син Парошів.

²⁶ А нетиней, що жили в Офелі, робили проти Водяних воріт на схід і до виступаючої башти.

²⁷ За ними робили Текойці, на другій дільниці, від місця проти великої виступаючої башти до муру Офела.

²⁸ Дальш від воріт Кінських лагодили священники, кожний проти свого дому.

²⁹ За ним лагодив Садок, син Іммерів, проти свого дому, а за ним робив Шемая, син Шеханїїн, вартовий коло східніх воріт.

³⁰ За ним лагодив Хананія, син Шелемїїн, та Ханун, шестий син Залафа, на другій дільниці. За сим лагодив Мешуллам, син Берехїїн, проти своєї кімнати.

³¹ За ним лагодив Малхія, син Гацорофїїн, аж по дім нетинев і крамарів, проти воріт Гаммифкад, і до будинку на углї.

³² А між наріжним будинком до Овечих воріт лагодили золотарі та крамарі.

4

¹ Як почув Санаваллат, що ми будуємо мур, розсердився і лютився дуже та глузував з Юдеїв,

² І говорив при своїх братах та при Самарійських військових людях, і казав: Що роблять оці нужденні Юдеї? невже ж їм се дозволять? невже ж вони приносити муть жертви? невже ж вони коли доведуть се до кінця? невже ж вони зроблять живим камінне, що стало купами пороху, та ще до того й спалене?

³ А Товія Аммонїї, що стояв коло його, відказав: Нехай собі будують; прийде лисиця й повалить їх кам'яний мур.

⁴ Почуй, Боже наш, як із нас глузують, і поверни їх глум на їх голову і віддай їх на глум в землі полону,

⁵ І не покрій беззаконності їх, і нехай не зникне гріх їх перед лицем твоїм, за те, що вони засмутили будуючих!

⁶ Ми одначе будували мур, і виведений був увесь мур до половини; та й у народу не остигала щирість до роботи.

⁷ Як почув Санаваллат і Товія, і Араби, й Аммонїї, й Азотїї, що мури Єрусалимські відновляються та що виломи зачиняються, то взяла їх досада.

⁸ І змовилися усі пійти разом війною на Єрусалим і збудити його.

⁹ А ми молилися Богові нашому, й ставили проти їх сторожу день і ніч задля оборони.

¹⁰ Та Юдеї сказали: Послабшала сила у двигарів, а піску (й вапна) багато; ми не промагаємо будувати муру.

¹¹ А вороги наші говорили: Йї не знати муть і не вглядять, як ми впадемо серед їх і повбиваємо їх та й спинимо роботу.

¹² Коли ж приходили Юдеї, що жили побіч їх, і казали нам разів з десять із усіх боків, що вони нападуть на нас,

¹³ Тоді поставив я на низинах коло міста, та за муром на сухих місцях людей по родинах із мечами, з списками їх і з сагайдаками їх.

¹⁴ І обдивився я їм став, і промовив до старшин та значнійших і до прочого народу: Не лякайтесь їх; памятайте на Господа великого й страшного й бийтесь за братів своїх, за синів своїх і за дочок своїх, за жінок своїх і за хати свої.

¹⁵ Як же зачули наші вороги, що ми знаємо про їх намір, тоді обернув Бог в ніщо раду їх, і ми всі повертались до муру, кожний до своєї роботи.

¹⁶ Од того дня половина молодих людей в мене робила роботу, а половина їх держала списи, щити, сагайдаки та панцирі, а старшини стояли позад усього дому Юдиного.

¹⁷ Тї, що будували мур і носили тягарі, що на їх накладали, робили однією рукою роботу, а в другій держали спис.

¹⁸ Кожний, хто будував, мав свій меч прив'язаний коло свого стану, й так вони будували. Коло мене стояв трубач.

¹⁹ І сказав я до значнійших і старшин, та до иншого народу: Робота велика й розлягла, і ми розсіяні по мурі далеко один від одного;

²⁰ То ж, звідкіль почувете ви гук труби, в те місце збирайтесь ід нам; Бог наш воювати ме за нас.

²¹ Оттак робили ми роботу; й половина держали списи від сходу ранньої зорі доки не з'являлись зірки.

²² Окрім сього, в той самий час сказав я народові, щоб усі ночували в Єрусалимі з своїми наймитами, — й будуть вони в нас одні вночі на варті, а другі вдень на роботі.

²³ І ні я, ні брати мої, ні слуги мої, ні сторожі коло мене не скидали з себе своєї одежі; в кожного був під рукою меч і вода.

5

¹ Аж ось піднялось велике наріканне в народі і в жінок його на братів своїх Юдеїв:

² Були такі, що говорили: Нас, синів наших і дочок наших багатько; і ми бажали б доставати хліба й харчуватись, щоб жити.

³ Були й такі, що казали: Свої поля й виноградники свої, й свої хати ми даємо в заставу, щоб дістати хліба в голоді.

⁴ Були й такі, що казали: Ми позичаємо срібло на податки цареві, й даємо в заставу поля наші та виноградники наші;

⁵ У нас такі ж тіла, як тіла в братів наших, а сини наші такі ж, як і їх сини, та от ми мусимо давати синів наших і дочок наших у найми, а декотрі з дочок наших уже в неволі. Нема ніяких засобів в руках наших на викуп; і поля наші та виноградники наші у других.

⁶ Як почув я їх нарікання і такі слова, то я розгнівався дуже.

⁷ Серце моє збурилось, і я почав остро докоряти старшинам та значним і сказав їм: Ви берете з братів своїх лихву? І скликав я проти їх великі збори,

⁸ Та й сказав їм: Ми викупували братів своїх, Юдеїв, проданих поганам, скільки в нас було сили, а ви продаєте братів своїх, і вони продаються нам? Вони мовчали й не знаходили, що б відповісти.

⁹ І сказав я: Не гаразд ви робите. Чи ж не в страху перед Богом нашим повинні ви ходити, щоб уйти глуму від народів, ворогів наших?

¹⁰ Та й я, й брати мої, й служачі при мені давали їм в позичку срібло й хліб, але даруймо їм довг сей?

¹¹ Верніть же їм таки тепер поля їх, виноградні та маслинні садки їх, і хати їх, і лихву з грошей і хліба, з вина й оливи, на яку ви позичали їм.

¹² І сказали вони: Вернемо й не вимагати мемо в їх; зробимо так, як ти кажеш. І покликав я сьвященників, і звелів їм записягтись, що й вони так зроблять.

¹³ І витрусив я мою одежу й сказав: Нехай Бог так витрусить кожну людину, що не додержить свого слова, з його дому й з його дорібки, і бодай йому було так витрушено й порожньо! А весь збір промовив: амінь. І прославили Бога; і здійснив народ слово се.

¹⁴ Іще: від того часу, як мені приказано бути їх областним начальником у землі Юдейській, від двадцятого року до тридцять другого року царя Артаксеркса, за двадцять років я й брати мої не побирали прохарчування областних начальників;

¹⁵ А переднійші начальники краю, що були до мене, обтяжували народ, і брали з їх хліб і вино, окрім сорока секлів срібла (на день); навіть і слуги їх панюшились над народом. Я же не робив так через страх Божий.

¹⁶ При сьому я вів роботу коло сього муру; та й поля ми не закупувували, а всі слуги мої збирались туди на роботу.

¹⁷ Юдеїв і старшин було по сто п'ятьдесят чоловіка за столом у мене, окрім тих, що приходили до нас з народів, які навкруги нас.

¹⁸ А було наготовляно щодня: один віл, шість добірних овець, і птиці готувалось у мене, а за десять день виходила сила всякого вина. А одначе начальницької харчі я не вимагав, бо важка служба тяготіла на сьому народі.

¹⁹ Спогадай, мій Боже, на добро мені про все, що я вчинив задля сього народу!

6

¹ Як дійшла чутка до Санабаллата і Товії, й Араба Гешема та інших наших ворогів, що я відбудував мур та що не зісталось в ньому виломів, — одначе до того часу я ще не вставив дверей в ворота, —

² Тоді Санабаллат та Гешем прислали до мене сказати: Прийди, а зійдемося разом ув одному з сіл на рівнині Оно. Вони ж задумували заподіяти мені лихо.

³ Але я послав до їх посланців і звелів сказати: Я маю роботу коло великого діла; не можу зійти; робота застановилась би, коли б я покинув її і зійшов до вас.

⁴ Чотири рази посилали вони до мене з такими ж запросинами, та я відповідав їм те саме.

⁵ Тоді прислав Санабаллат до мене п'ятий раз свого слугу, а в його руці був розгорнутий лист.

⁶ У йому ж було написано: Ходить у народів поголоска, та й Гешем каже, що ти й Юдеї задумали відпасти, то тому й будуєш мур, і хочеш бути в їх царем, після тої ж чутки;

⁷ І пророків ти настановив, щоб оповіщали про тебе в Єрусалимі і говорили: Е царь Юдейський! се дійде до царя. Так приходь, і порадимось вкупі.

⁸ Але я послав до його сказати: Нічого такого не було, про що ти говориш; се ти вигидав своїм розумом.

⁹ Бо всі вони страхали нас, гадаючи: Опадуть їх руки перед сим ділом, і робота спиниться; та я ще більше скріпив руки мої.

¹⁰ І прийшов я в дім Шемаї, сина Делаїї, сина Мегетавелового, й заперся він і сказав: Ходім у дом Божий в середину храма, й замкнемо за собою двері храма, бо прийдуть вбити тебе, а прийдуть вбити тебе вночі.

¹¹ Але я відказав: Чи може ж тікати такий чоловік, як я? Чи може такий, як я, ввійти в храм, щоб бути живим? Не піду.

¹² Я знав, що не Бог послав його, хоч він по пророцьки говорив до мене, але що то Товія та Санаваллат підкупили його.

¹³ А підкупили його на те, щоб я злякався і зробив так, і согрішив, та щоб про мене пішла недобра слава, щоб вони могли мене гудити.

¹⁴ Спомини, мій Боже, Товію і Санаваллата по сих ділах їх, та й пророчицю Ноадію й інших пророків, що хотіли настрахати мене!

¹⁵ Мур був скінчений двайцять п'ятого дня місяця Елула, за пятьдесят два дні.

¹⁶ Як почули про се всі вороги наші, й побачили се всі народи, що навкруги нас, тоді вони впали в очах своїх; вони спізнали, що се діло від Бога нашого.

¹⁷ Окрім того писало під той час багато старшин Юдейських листи, й посилали їх до Товії, а Товіїні листи приходили до їх.

¹⁸ Бо багато було в Юдеї таких, що поклялись на побратимство з ним; він бо був зять Шеханії, сина Арахового, а його син Йоханан взяв за себе дочку Мешуллама, сина Берехіїного.

¹⁹ Навіть про добрість його говорили вони при мені, й мої слова переносились до його. Товія ж прислав листи, щоб лякати мене.

7

¹ Коли мур був уже готовий, і я повставляв двері, та коли були понаставляні на свою службу воротарі, і сьпівці, й левіти,

² Тоді звелів я мойму братові Ханані і начальникові Єрусалимської твердині Хананієві, (бо він був більше за багатьох інших чоловік вірний і богобоязливий),

³ І сказав я їм: Нехай не відчиняють воріт Єрусалимських, покіль не загіє сонце, й доки ще стоять (при роботі), нехай замикають і засовують двері. І поставив я сторожами осадників Єрусалимських, кожного на свою сторожу і кожного проти свого дому.

⁴ Але місто було просторне й велике, а народа в йому було небагато, й доми не були побудовані.

⁵ І поклав мені Бог мій на серце зібрати старшин та значніших, і народ, щоб їх перелічити. І знайшов я родопись тих, що прийшли переднійше, а в їй написано:

⁶ Оце сини країни, що пійшли з бранців, переселених Навуходонозором, царем Вавилонським, і вернулись в Єрусалим та в Юдею, кожний в своє місто, —

⁷ Ті, що пійшли з Зоровавелем, Ісусом, Неємією, Азарією, Раамією, Нахманієм, Мардохеєм, Білшаном, Мисферетом, Бігваем, Нехумом, Бааною. Число людей народа Ізрайлевого:

⁸ Синів Паршових дві тисячі сто сімдесят два.

⁹ Синів Сафатієвих триста сімдесят два.

¹⁰ Синів Арахових шістьсот п'ятьдесят два.

¹¹ Синів Пахат-Моабових, із синів Ісусових і Йоабових, дві тисячі вісімсот вісімнадцять.

¹² Синів Еламових тисяча двісті п'ятьдесят чотири.

¹³ Синів Затту вісімсот сорок п'ять.

¹⁴ Синів Закхайових сімсот шістьдесят.

¹⁵ Синів Биннуєвих шістьсот сорок вісім.

¹⁶ Синів Бевайових шістьсот двайцять вісім.

¹⁷ Синів Азгадових дві тисячі триста двайцять два.

¹⁸ Синів Адоникамових шістьсот шістьдесят сім.

¹⁹ Синів Бігвайових дві тисячі шістьсот сім.

²⁰ Синів Адинових шістьсот п'ятьдесят п'ять.

²¹ Синів Атерових із дому Езеїї дев'ятьдесят вісім.

²² Синів Хашумових триста двайцять вісім.

²³ Синів Вецаєвих триста двайцять чотири.

²⁴ Синів Харифових сто дванайцять.

²⁵ Тих, що родом з Габаону, дев'ятьдесят п'ять.

²⁶ Осадників Бетлеєма й Нетофи сто вісімдесят вісім.

²⁷ Осадників Анатота сто двайцять вісім.

²⁸ Осадників Бет-Азмавета сорок два.

²⁹ Осадників Каріятрима, Кефіри і Беерота сімсот сорок три.

³⁰ Осадників Рами і Геви шістьсот двайцять один.

³¹ Осадників Михмаса сто двайцять два.

³² Осадників Бетеля й Гая сто двайцять три.

³³ Осадників другого Нево п'ятьдесят два.

³⁴ Синів другого Елама тисяча двісті п'ятьдесят чотири.

³⁵ Синів Харимових триста двайцять.

³⁶ Тих, що родом із Ерихону, триста сорок п'ять.

³⁷ Тих, що родом із Лода, Хадида й Оно, сімсот двайцять один.

³⁸ Тих, що родом із Сенаї, три тисячі дев'ятьсот трийцять.

- ³⁹ Сьвященників, синів Едаїї, з дому Ісусового, девятьсот сімдесять три.
⁴⁰ Синів Іммерових тисяча п'ятьдесять два.
⁴¹ Синів Пашхурових тисяча двісті сорок сім.
⁴² Синів Харимових тисяча сімнайдцять.
⁴³ Левітів: синів Ісусових, із дому Кадмілового, з дому синів Годеві, сімдесять чотири.
⁴⁴ Сьпівців: синів Асафових сто сорок вісім.
⁴⁵ Воротарі: сини Шаллумові, сини Атерові, сини Талмонові, сини Аккувові, сини Хатитині, сини Шовайові — сто трийцять вісім.
⁴⁶ Нетиней: сини Зіхині, сина Хасуфині, сини Таббаотові,
⁴⁷ сини Киросові, сини Сіїні, сини Фадонові,
⁴⁸ сини Леванині, сини Хагавині, сини Салмайові,
⁴⁹ сини Хананові, сини Гідделові, сини Гахарові,
⁵⁰ сини Реаїні, сини Резинові, сини Некодині,
⁵¹ сини Газзамові, сини Уззині, сини Пасеахові,
⁵² сини Весайові, сини Меунимові, сини Нефишсимові,
⁵³ сини Ваквукові, сини Хакуфині, сини Хархурові,
⁵⁴ сини Вазлитові, сини Мехидині, сини Харшині,
⁵⁵ сини Варкосові, сини Сисарині, сини Тамахові,
⁵⁶ сини Незіяхові, сини Хатифині,
⁵⁷ сини слуг Соломонових: сини Сотайові, сини Соферетові, сини Феридині,
⁵⁸ сини Яяліні, сини Дарконові, сини Гідделові,
⁵⁹ сини Сафатїїні, сини Хаттилові, сини Похерет-Газеваїмові, сини Амонові.
⁶⁰ Усіх нетинейів і синів слуг Соломонових триста дев'ятьдесять два.
⁶¹ А ось ті, що вийшли з Телмелаха, Телхарші, Херув-Аддона та Іммера, але вони не могли вказати на дім батьків своїх і на племя своє, чи вони від Ізраїля.
⁶² Сини Делаїїні, сини Товїїні, сини Некодині — шістьсот сорок два.
⁶³ А з сьвященників: сини Ховаїїні, сини Гаккозові, сини Берзелїїюві, що взяв жінку з дочок Берзелїїа Галаадїя, і став зватись їх іменням.
⁶⁴ Вони шукали своєї родописі, та не знайшлась, і через те вилучено їх від сьвященства.
⁶⁵ І Тиршата * сказав їм, щоб вони не їли великих сьвятощів, доки не настане сьвященник із уримом і туммімом.
⁶⁶ Усієї громади вкупі було сорок дві тисячі триста шістьдесять чоловіка,
⁶⁷ окрім невольників їх та невольниць їх; а сих було сім тисяч триста трийцять сім; між ними сьпівців та сьпівачок двісті сорок п'ять,
⁶⁸ коней було в їх сімсот трийцять шість, мулів в їх — двісті сорок п'ять,
⁶⁹ верблюдів чотиріста трийцять п'ять, ослів шість тисяч сімсот двацять.
⁷⁰ Деякі старшини в поколіннях причинились до роботи: Тиршата дав у скарбницю золотом тисячу драхм, п'ятьдесять чаш, і п'ятьсот трийцять риз сьвященницьких.
⁷¹ Тай інші старшини в поколіннях зложили в скарбівню на роботи двацять тисяч драхм золота й дві тисячі двісті мін срібла.
⁷² А прочі з народу дали двацять тисяч драхм золота та дві тисячі мін срібла й шістьдесять сім риз сьвященницьких.
⁷³ І стали жити сьвященники й левіти; воротарі й сьпівці, народ і нетиней, й увесь Ізраїль по містах своїх.

8

¹ Як настав сьомий місяць, і сини Ізраїлеві жили по містах своїх, тоді зібрався увесь народ, як один чоловік, на майдані, що перед Водяними ворітьми, і сказали письменникові Ездри, щоб він приніс книгу закону Мойсейового, що його заповістив Господь Ізраїлеві.

² І приніс сьвященник Ездра закон перед збір чоловіків і жінок і всіх, котрі могли втямити, першого дня сьомого місяця;

³ І читав з його на майдані, що перед Водяними воротьми, як почало свитати, до пів дня, перед чоловіками і жінками й усіма, що могли втямити; і уха всього народу були обернуті до книги закону.

⁴ Письменник Ездра стояв на дерев'яному високому помості, що його задля сього зробили, а коло його, праворуч його, стояли Маттатія і Шема, і Анаїя й Урія, й Хелкія й Маася; а ліворуч від його Федаїя і Мисаїл, і Малхія й Хашум, і Хашбаддана, й Захарія й Мешуллам.

⁵ І розгорнув Ездра книгу перед очима всього народу, бо він стояв вище за увесь народ. І як він розгорнув її, встав увесь народ.

* 7:65 Так звано по халдейськи Неємію.

⁶ І возхвалив Ездра Господа Бога великого. І весь народ відповідав: амінь, амінь, здіймаючи в гору руки свої, і кланялись і падали ниць до землі перед Господом.

⁷ Ісус, Баная, Шеревія, Ямин, Аккув, Шавтай, Годія, Маасея, Клита, Азарія, Йозавад, Ханан, Фелай й левіти толкували народові закон, тим часом як народ стояв на своєму місці.

⁸ І читали з книги, з закону Божого, виразно і втямливо, а народ розумів прочитане.

⁹ Тоді Неемія (се він Тиршата), і письменник Ездра, священник, і левіти, що вчили народ, промовили до всього народу: Се день святий Господеві, Богові нашому; не смуткуйте й не плачте! (бо весь народ плакав, слухаючи слова закону).

¹⁰ І сказав їм: Ійдіть, їжте сите й пийте солодке, та посилайте частки й тим, в кого нічого ненаготовлено, бо день сей святий Господеві нашому. І не журіться, бо радість перед Господом се підтримка ваша.

¹¹ І левіти втихомирювали весь народ, промовляючи: Вгамуйтеся, бо сей день святий, не сумуйте.

¹² І пішов весь народ їсти й пити, і посылати частини, й святкувати з великими радіщами, бо втямили слова, які їм сказали.

¹³ Другого дня зібрались старшини в поколіннях від усього народу, священники й левіти до письменника Ездри, щоб розв'язував їм слова закону.

¹⁴ І знайшли написано в законі, що дав Господь через Мойсея, що сини Ізрайлеві сьомого місяця, в святки, повинні перебувати в кучках.

¹⁵ Задля того й оповіщали й викликали по всіх містах своїх і в Єрусалимі, кажучи: Ійдіть на гори й зносіть гілки маслини садової й гілля маслини дикої, й вітки міртіві й гілки пальмові, й гілля дерев широколистих, щоб поробити кучки, як написано.

¹⁶ І пішов народ, і попринесли їй поробили собі кучки, кожний на своїй кривлі, й на своїх дворах, і в сніях дому Божого, й на майдані коло воріт Водяних, і на майдані коло воріт Ефраїмових.

¹⁷ Уся громада тих, що повертались з полону, поробила кучки й перебувала в кучках. Від часу Ісуса, сина Навиногого, до сього дня не робили так сини Ізрайлеві. Радість була вельми велика.

¹⁸ І читали з книги закону Божого щодня, від першого дня до останнього дня. І справляли святки сім день, а восьмого дня святі збори (відданне празника), по постанові.

9

¹ На двацять четвертий день сього місяця зібрались усі сини Ізрайлеві, спочені й в drankax і з попільом на головах своїх.

² І відділилось насінне Ізрайлеве від усіх чужородців, і стали й сповідались із гріхів своїх і з проступків батьків своїх.

³ І стояли на своєму місці, і четвертину дня читали з книги закону Господа, Бога свого, а четвертину сповідались і молились Господеві, Богові своєму.

⁴ І стали на підвищеному місці левітів: Ісус, Банія, Кадміл, Шеванія, Вунній, Шеревія, Банія, Ханані й покликали голосно до Господа, Бога свого.

⁵ І сказали левіти — Ісус, Кадміл, Банія, Хашавнія, Шеревія, Годія, Шеванія, Петахія: Встаньте, славте Господа, Бога вашого від віку й до віку. Нехай славлять ім'я твоє, достойне всякої слави й вище над усяку прославу й похвалу.

⁶ (І промовив Езра:) Ти, Господи, єдиний, Ти сотворив небо, небеса небес і все військо їх, землю і все, що на ній, моря і все, що в їх, і ти живиш усе й небесне військо тобі кланяється.

⁷ Ти сам, Господи Боже, вибрав Авраама й вивів його з Ура Халдейського, й дав йому ім'я Авраама,

⁸ І знайшов його серце вірним перед тобою, й постановив із ним завіт, щоб дати (йому й) насінню його землю Канаанів, Геттів, Аморіїв, Ферезіїв, Евузіїв і Гергезіїв. І додержав еси слова свого, бо ти праведний.

⁹ Ти побачив нужду батьків наших в Єгипті й почув поклик їх коло Червоного моря.

¹⁰ І показав знамення й чуда над Фараоном і над усіми слугами його, й над усім народом землі його, ти бо знав, які вони були горді проти їх, і вчинив еси собі ім'я до сього дня.

¹¹ Ти розділив перед ними море, і вони пройшли серединою моря по суші, а тих, що гналися за ними, ти покинув у глибінь, наче камінь у розгукані води.

¹² Стовпом хмаряним вів ти їх в день а стовпом огняним вночі, щоб освітчувати їм дорогу, якою їм йти.

¹³ І зійшов ти на Синай-гору й говорив до їх із неба, й дав їм суди справедливі, закони певні, постанови й заповіді добрі.

¹⁴ І вказав еси їм святку твою суботу, й передав їм заповіді й постанови й закон через слугу твого Мойсея.

¹⁵ І хліб із неба давав ти їм в голоді їх, і воду з каменя добував їм у спразі їх, і сказав їм, щоб йшли і зайняли землю, що її дати їм ти закликав, піднявши руку твою.

¹⁶ Але вони й отці наші були упрямі, й держали туго шиї свої й не слухали заповідей твоїх;

¹⁷ Не хотіли коритись і не згадали про чуда твої, які ти чинив із ними, й держали туго шию свою, та в упрямості своїй настановили собі провідників, щоб вернутись в неволю свою. Але ти еси Бог, що любиш прощати, добрий і милосердний, довготерпеливий і велико милостивий, й не покинув еси їх

¹⁸ І хоч вони зробили собі вилите теля й сказали: Оце бог твій, що вивів тебе з Єгипту, і хоч вони завдавали велику зневагу,

¹⁹ То ти в великому своїму милосерддю не покидав їх в пустині; стовп хмарний не відходив від їх в день, щоб вести їх дорогою, а стовп огняний вночі, щоб присвічувати їм на дорозі, якою б їм йти.

²⁰ І дав еси їм Духа твого доброго, щоб на путь їх наводив, і манни твоєї не віднимав від уст їх, та й воду давав їм, щоб гасили смагу.

²¹ Сорок років харчував ти їх у пустині; вони ні в чому не мали недостатчі, одежа їх не ставала стара, й ноги їх не пухли.

²² І передав ти їм царства й народи й поділив їх (ними), й забрали вони землю Сигона, й землю царя Гесбонського, й землю Ога, царя Басанського.

²³ І розмножив ти синів їх, неначе зорі на небі, й увів їх у землю, про яку ти говорив батькам їх, що вони придуть її посісти.

²⁴ І ввійшли сини їх і посіли землю. І ти покоровив їм осадників землі Канаанітів і віддав їх в руки їм, і царів їх, і народи землі, щоб вони робили з ними, що хотіли.

²⁵ І зайняли вони утверджені міста й родючу землю, й забрали доми, повні всякого добра, криниці висічені (в камені), виноградники й сади маслинні і силу дерева (з овощами) на їжу. Вони їли, насичувались, ставали гладкі й жили в гаразді, по великій доброті твоїй.

²⁶ Та стали вони неслухняні й зворохобились проти тебе, й знехтували законом твоїм; убивали пророків твоїх, що вговорювали їх обернутись до тебе, й завдавали велику зневагу.

²⁷ І ти віддав їх у руки ворогів їх, що гнобили їх. Та коли вони в лиху годину покликали до тебе, ти вислухував їх із небес, і по великому змилюванні твому посилав їм визволителів, і вони визволяли їх із рук ворогів їх.

²⁸ Коли ж в їх був спокій, то знов починали чинити зло перед лицем твоїм, і ти віддавав їх в руки ворогів їх, а вони панували над ними. Але як вони знов покликали до тебе, то ти вислухував їх із небес і по великому змилюванні твому, визволював їх багато разів.

²⁹ Ти пригадував їм, щоб обернулись до закону твого, але вони були уперті, і не слухали заповідей твоїх і відхилялись від постанов твоїх, зза яких би жив чоловік, наколи б виконував їх, і чинили спину свою твердою, й шию свою тугою та й не слухали.

³⁰ Дожидаючи їх навернення, проволікав багато років і впоминав їх Духом твоїм через твоїх пророків, та вони не слухали їх. І ти віддав їх в руки чужоземних народів.

³¹ Але ти в великому милосерддю твому не вигубив їх цілком, і не покинув їх, ти бо Бог добрий і милостивий.

³² А й тепер, Боже наш, Боже великий, пресильний і страшний, додержучий завіт і милость! не малавж у себе всі страждання, які спадали на нас, царів наших, князів наших, священників наших, пророків наших, батьків наших, і весь народ твій від часів царів Ассирийських по сей день.

³³ Ти справедливий в усьому, що впало на нас, бо ти чинив по правді, а ми винуваті.

³⁴ Царі наші, князі наші, священники наші і отці наші не держали закон твій, й не вважали на заповіді твої та впоминання твої, якими ти напминав їх.

³⁵ І в державі своїй, в великому добрі від тебе, яке ти давав їм, і в просторій та плодючій землі, що нею наділив еси їх, вони не служили тобі і не відвертались від своїх лихих учинків.

³⁶ І от ми тепер невольниками; на тій землі, що ти дав батькам нашим, щоб житивись плодами її та добром її, ось ми наймитами.

³⁷ І вроджай свій множить вона в користь царям, яким ти покоровив нас за гріхи наші. А вони панують над тілами нашими й над товаром нашим по своїй волі, й ми в великій нужді.

³⁸ По всьому тому ми складаємо тверду обіцянку* й підписуємо, й на підписові печать князів наших, левітів наших і священників наших.

10

¹ Ті, що приложили печаті, були: Неємія-Тиршата, син Гахалїїн, і Седекія,

² Сераїя, Азарія, Еремія,

³ Пашхур, Амарія, Малхія,

⁴ Хаттуш, Шеванія, Маллук,

⁵ Харим, Меремот, Обадія,

* 9:38 Що вірно служити мемо тобі.

- ⁶ Даниїл, Гіннетон, Барух,
⁷ Мешуллам, Авія, Міямин,
⁸ Маазія, Вилгай, Шемаїя: се священники.
⁹ Левіти: Ісус, син Азанїн, Биннуй, з синів Хенададових, Кадміїл,
¹⁰ і брати їх: Шеванія, Годія, Клита, Фелаїя, Ханан,
¹¹ Миха, Рехов, Хашавія,
¹² Закхур, Шеревія, Шеванія,
¹³ Годія, Ваній, Венинуй,
¹⁴ Голови народу: Парош, Пахат-Моаб, Елам, Затту, Банія,
¹⁵ Вунній, Азгад, Бевай,
¹⁶ Адонія, Бігвай, Адин,
¹⁷ Атер, Езекія, Азур,
¹⁸ Годія, Хашум, Безай,
¹⁹ Хариф, Анатот, Невай,
²⁰ Магніяш, Мешуллам, Хезир,
²¹ Мешезавел, Садок, Яддуй,
²² Фелатія, Ханан, Анаїя,
²³ Осія, Хананія, Хашшув,
²⁴ Лохеш, Пилха, Шовек,
²⁵ Рехум, Хашавна, Маасея,
²⁶ Ахія, Ханан, Анан,
²⁷ Маллух, Харим, Баана.
²⁸ І прочий народ, священники, левіти, воротарі, сьпівці, нетиней і всі, відлучились від чужоземських народів до закону Божого; й жінки їх, сини їх і дочки їх, усі, що могли втямити,
²⁹ Пристали до братів своїх, до переднійших їх, і дали обітницю з клятьбою й записялись поступати по закону Божому, даному рукою Мойсея, слуги Божого, й держати й хоронити всі заповіді Господа, Бога нашого, й постанови його й закони його,
³⁰ І не віддавати дочок своїх чужоземським народам, а їх дочок не брати за синів своїх;
³¹ І як чужоземські народи привозити муть крам і всяку потріб на продаж у суботу, не брати в їх у суботу і в святий день, а на сьомий рік усякі довги дарувати.
³² І постановили ми собі за закон, давати від себе по третині секля на рік на потреби дому Бога нашого:
³³ На хліби показні, на повсячасні хлібні приноси й на повсячасні всепалення кожної суботи, кожного нового місяця, в великі свята та інші дні святочні й на жертви за гріх про очищення Ізраїля, й на всяку потребу в домі Бога нашого.
³⁴ І ми кинули жереби про доставу дров, — священники, левіти й народ, коли котрому нашому родові в призначений час що року привозити їх до дому Бога нашого, щоб вони горіли на жертвовникові Господа, Бога нашого, як се написано в законі;
³⁵ (І обіцялись ми) що року приносити в дом Господній первоплід із землі нашої і перві плоди з усякого дерева;
³⁶ І приводити в дом Бога нашого до священників, що служать в домі Бога нашого, первенців із синів наших і з скотини нашої, як написано в законі, і первенці з товару й овець наших.
³⁷ І первоплід із борошна нашого і усяких приносів, і овочів з усякого дерева, вина й оливи ми приставляти мемо священникам в комори при домі Бога нашого, й десятину з землі нашої левітам. Вони, левіти, брати муть десятину по всіх містах, де в нас хліборобство.
³⁸ При левітах, як вони брати муть левітську десятину, знаходити меться священник, син Ааронів, щоб левіти десяту частку з своїх десятин одвозили до дому Бога нашого в кімнати, призначені на переховок;
³⁹ Бо в ці кімнати як сини Ізрайлеві, так і левіти мали приставляти приноси: хліб, вино й оливу. Там священний посуд, і служащі священники, й воротарі, й сьвівці. І ми не опустимо дому Бога нашого.

11

- ¹ І жили старшини народу в Єрусалимі, прочі ж із народу кинули жереби, щоб одна десята часть їх ййшла жити в святе місто Єрусалим, а девять в інших містах.
² І благословив народ усіх, що самохіть згодились жити в Єрусалимі.
³ Оце голови в краю, що жили в Єрусалимі, — а в містах Юдеї жили, кожний в посілості своїй по містах своїх: Ізраїлитяне, священники, левіти, нетиней і сини слуг Соломонових;
⁴ В Єрусалимі жили деякі з синів Юди та з синів Бенямина. З синів Юди: Атаїя, син Сафатії, сына Малелеїлового, з синів Фаресових,
⁵ І Маасея, син Баруха, син Колхозея, син Хазаї, син Адаї, син Йоярива, син Захарії, син Шилонія.

- ⁶ Усіх синів Фаресових, живших у Єрусалимі, чотириста шістьдесят вісім, люде добірні.
⁷ А се сини Бенямінові: Саллу, син Мешуллама, син Йоеда, син Федаї, син Калаї, син Маасеї, син Ітіїла, син Ісаїї,
⁸ А по йому Габбай, Саллай, — дев'ятьсот двацять вісім.
⁹ Йоїль, син Зіхрин, був їх начальником, а Юда, син Сенуїн, був другим над містом.
¹⁰ З священиків: Едаїя, син Йоярива, Яхин,
¹¹ Сераїя, син Хелкії, син Мешуллама, син Садока, син Мерайота, син Ахитува, був старшиною в домі Божому,
¹² І брати їх, що були на службі при домі Божому — вісімсот двацять два; і Адаїя, син Ерохамів, син Фелалїного, син Амзія, син Захарїї, син Пашхура, син Малхїї,
¹³ І брати їх голови в поколіннях — двісті сорок два; і Амашсай, син Азариїла, син Ахзая, син Мешиллемота, син Іммера,
¹⁴ І брати його, люде добірні, — сто двацять вісім. Начальником над ними був Завдіїл, син Гагедолімів.
¹⁵ А з левітів: Шемаїя, син Хашшува, син Азрикама, син Хашавїї, син Вуннїя,
¹⁶ І Шавтай, і Йозавад із голов у левітів по надвірніх справах дому Божого,
¹⁷ І Маттанїя, син Михи, син Завдія, син Асафа, головний провідник сьпіву при молитві, і Бабукїя, другий після його за братів його, і Авда, син Шаммуя, син Галала, син Ідитуна.
¹⁸ Усіх левітів у святому місті двісті вісімдесят чотири.
¹⁹ А воротарі: Аккув, Талмон і брати їх, що сторожували коло брам — сто вісімдесят два.
²⁰ Прочі Ізраїлитяне, священики, левіти жили по всіх містах Юдеї, кожний в своєму уділі.
²¹ А нетиней жили в Офелї; над нетинейми ж Зиха й Гишфа.
²² Старшиною над левітами в Єрусалимі був Уззїй, син Банїя, син Хашавїї, син Маттанїї, син Михи, з синів Асафових, що були сьпівцями при службі Божій в домі Божому,
²³ Бо від царя був (окремний) приказ про сьпівців, і заведений порядок на кожний день.
²⁴ І Петахїя, син Мешезавелів, із синів Зари, сина Юдиного, був уповносилений від царя до всяких справ, що дотикали народу.
²⁵ Із тих же, що по селах, по землях своїх, жили сини Юдині в Кирїят-Арбі та залежних від неї містах, в Дибонї й залежних від його містах, в Екавзеїлі й селах його,
²⁶ В Ешуї, в Моладї й Бет-Палетї,
²⁷ В Хазар-Шуалї, в Бирсабії й залежних від неї містах,
²⁸ В Секелазї, в Мехонї й залежних від неї городах,
²⁹ В Ен-Риммонї, в Зорї й в Ярмутї,
³⁰ В Заноасї, Одолами й селах їх, в Ллахисї й на полях його, в Азецї і в залежних від неї містах. Вони сіли осадами від Бирсабії до долини Еннормової.
³¹ Сини Бенямінові, (починаючи) від Геви, в Михмасї, Гаї, в Бетелї й залежних від його містах,
³² В Анатотї, Нові, Ананїї,
³³ Газорї, Рамї, Гиттаїмі,
³⁴ Хадидї, Зевоїмі, Неваллатї,
³⁵ Лодї, Оно, в долині Харашимі.
³⁶ І левіти мали осаді свої в уділах Юдиних та Беняминових.

12

- ¹ Оце священики й левіти, що прийшли з Зоровавелем, сином Селатїїловим, та з Ісусом: Сераїя, Еремїя, Ездра,
² Амарїя, Маллух, Хаттуш,
³ Шеханїя, Рехум, Меремот,
⁴ Іддо, Гиннетой, Авїя,
⁵ Миянин, Маадїя, Вїлла,
⁶ Шемаїя, Йоярив, Едаїя,
⁷ Саллу, Амок, Хелкія, Едаїя. Се голови в священиків і брати їх за часів Ісуса.
⁸ А левіти: Ісус, Биннуй, Кадміїл Шеревїя, Юда, Маттанїя, провідник хвалячих (сьпівців), він і брати його,
⁹ І Бабукїя і Уннїй, брати їх, у їх черзі на сторожі.
¹⁰ Від Ісуса народивсь Йоаким, від Йоакима народивсь Елїяшив, від Елїяшїва народивсь Йоїада,
¹¹ Від Йоїади народивсь Йонатан, від Йонатана народивсь Яддуй.
¹² За часів Йоакима були священики, голови в поколіннях: З Сараїїного — Мераїя, з Еремїїного — Хананїя,
¹³ З Ездрїного — Мешуллам, із Амарїїного — Йоханан,
¹⁴ З (дому) Мелїху — Йонатан, із Шеванїїного — Йосиф,
¹⁵ З Харимового — Адна, з Мерайотового — Хелкія,
¹⁶ З (дому) Іддо — Захарїя, з Гіннетонового — Мешуллам,

- 17 з Авіїно́го — Зихрій, з Миніямино́вого, з Моадїїно́го — Пилтай,
18 з Вилги́ного — Шаммуї, з Шемаї́ного — Йонатан,
19 з Йояри́вого — Матнай, з Едаї́ного — Уззїй,
20 з Саллайово́го — Каллай, з Аммо́кового — Евер,
21 з Хелкіїно́го — Хашавія, з Едаї́ного — Натанаїл.
22 Леві́ти, голови в поколі́ннях списані в записі, за часів Еліяши́ва, Йо́яди, Йо́ханана й Я́ддуя, а так само й священи́ки за царюва́ння Даріа́ Перського.
23 Сини Леві́їні, голови в поколі́ннях, записані в літо́писі до часу Йо́ханана, сина Еліяшо́вого.
24 Голови над леві́тами: Хашавія́, Шере́вія та Ісус, син Кадмі́лів, і їх брати при їх, щоб славити й дякувати, по постанові́ Дави́да, чолові́ка Божо́го — черга за чергою.
25 Матта́нія, Бакбу́кія, Оба́дія, Мешулла́м, Талмон, Акку́в — сторожі́, воротарі́ на варті́ коло поро́гів ворі́т.
26 Вони́ били за часів Йо́акима, сина Ісусово́го, сина Йо́седеково́го, й за часів Не́емії́, начальни́ка краю́, та письменни́ка Ездри́, священи́ка.
27 Як посьвя́чували му́р Ерусали́мський, заві́звано леві́тів з усі́х місць їх, приказу́ючи їм при́йти в Ерусали́м, щоб справити́ посьвя́ченне й раді́сне свята́ з похвалами́ й пі́снями, кимвалами́, псалти́рями й гу́слями.
28 І збі́рались сини́ спі́вців із пові́ту Ерусали́мського та з сі́л Нетофа́тських,
29 І з Бет-Га́ггилгала́, і з сі́л Ге́ви та Азма́вету, бо спі́вці́ подубу́вали собі́ села́ в околиця́х Ерусали́му.
30 І очи́стили себе́ священи́ки й леві́ти, і очи́стили наро́д і ворота́ й му́р.
31 То́ді повів я́ старшин Юде́йських і́д му́рові й зложив два вели́кі хори́ задля́ обхо́ду, і йшов один із їх по́ правому бо́ці му́ру до Гно́яних ворі́т.
32 За ними́ йшов Го́шаї́ й половина́ старшин у Юде́ї,
33 Аза́рія, Ездра́, Мешулла́м,
34 Ю́да й Бе́нямин, і Ше́мая й Ере́мія;
35 А з синів́ священи́цьких з труба́ми: Заха́рія, син Йо́натанів, син Ше́маї́, син Матта́нії, син Миха́я, син За́ххура, син Аса́фа,
36 І його́ брати́: Шама́їя, Аза́ріїл, Милала́й, Гилала́й, Маа́й, Натанаї́л, Ю́да та Ха́нанї́ з музични́ми при́рядами Дави́да, чолові́ка Божо́го, а письменни́к Ездра́ по́перед їх.
37 Коло́ Кри́ничаних ворі́т на́впроти їх, вийшли́ вони́ по ступе́нях міста́ Дави́дового схо́дами, що́ йшли́ на му́р по́над домо́м Дави́довим, до Во́дяних ворі́т і́к схо́ду.
38 Други́й хор йшов на́супроти́ їх, а за ним я́ й полови́на наро́ду, по му́рі від Пі́чаної́ башти́ і до широ́кого му́ру.
39 І від Ефраї́мових ворі́т, по́при старі́ ворота́ й ворота́ Рибні́ і башту́ Ха́нанела́ і башту́ Меа́, до Овечи́х ворі́т, і спинили́сь коло́ ворі́т Темни́чних.
40 Поті́м стали обидва́ хори́ коло́ дому́ Божо́го, і я́ й полови́на старшин зо мно́ю,
41 І священи́ки Елї́яким, Ма́асея, Міні́ямин, Миха́й, Еліо́ена́й, Заха́рія, Ха́нанї́я з труба́ми,
42 І Ма́асея і Ше́маї́я, і Елеа́зар і Уззї́й, і Йо́ханан і Ма́лхія́, і Ела́м та Езе́р. І спі́вали спі́вці́ го́лосно; про́відник їх Ізра́хїя.
43 І приноси́ли того́ дня вели́кі жертви́ й раді́ли, бо дав ї́м Бог вели́ку раді́сть. Раді́ли й жі́нки й ді́ти, і далеко́ було́ чути́ радощі́ Ерусали́му.
44 Того́ ж таки́ дня приста́влені́ були́ лю́де до комо́р із приноса́ми перво́плодів та десяти́н, щоб збі́рали да́ри з поля́ коло́ мі́ст, при́значені́ зако́ном про́ священи́ків та леві́тів, бо Ю́деям лю́бо було́ дивити́сь на священи́ків та леві́тів, що́ стоя́ли,
45 І пильну́вали служби́ Бого́ві́ свої́му й служби́ очи́щення, та були́ спі́вцями́ й воротаря́ми по постанові́ Дави́да й сина́ його́ Соло́мона.
46 Бо́ з да́вна, з часів Дави́да й Аса́фа́ були́ настановля́ні про́відники спі́вців і пі́сні́ Бого́ві́ похвальні́ й подя́чні.
47 Усі́ Ізраї́литя́не за часів Зо́ровавеля́ й за часів Не́емії́ да́вали частки́ спі́вцям та воротаря́м на кожний́ день і відда́вали присьвя́ти леві́там, а леві́ти відда́вали присьвя́чене́ сина́м Ааро́новим.

13

- 1 В той день́ читано́ з кни́ги Мойсе́йової́ перед́ слуха́ючим наро́дом, і зна́йдено́ написа́не в не́ї: Аммоні́й й Моа́бїй не́ може́ ввійти́ в грома́ду Бо́жу по́ віки́,
2 За те́, що́ вони́ не́ встрі́ли синів́ Ізраї́левих із хлі́бом та во́дою й найня́ли проти́ його́ Балаа́ма, щоб про́клясти́ його́, але́ Бог на́ш оберну́в про́кля́н у благо́словенне́.
3 Почу́вши сей́ зако́н, відлучи́ли вони́ все́ чужоро́дне від Ізраї́ля.
4 І стало́ся, що́ священи́к Елі́яшив, приста́влений до кі́мнат при́ домо́у́ Бо́га на́шого, бли́зький родич́ Тові́ї,

⁵ Опорядив задля його велику складницю, де переднійше складали харчові приноси, ладан і посуд, і десятини збіжжів, й з вина й оливи, постановлені законом про левітів, співців та воротарів і приноси задля святих.

⁶ Як се все діялось, не був я в Єрусалимі, бо тридцять другого року царя Вавилонського Аратсеркса ходив я до царя та в кілька днів відпросився в царя.

⁷ Як прийшов я в Єрусалим і довідався про погане діло, яке зробив Еліяшів, опорядивши про Товію складницю в дворах дому Божого,

⁸ То мені стало дуже неміло, й я повикидав із складниці всі хатні речі Товіїні,

⁹ І сказав, щоб вичистили кімнати, й приказав повносити знов посуд дому Божого, харчовий принос та ладан.

¹⁰ Ще ж довідався я, що левітам не дають частки, та що левіти й співці, що робили своє діло, порозбігались, кожний на своє поле.

¹¹ І докоряв я старшинам і сказав: Чому опустили ми дім Божий? І я зібрав їх і поставив їх на їх місце.

¹² І всі Юдеї стали приносити десятини пашні, вина та оливи в комори.

¹³ І приставив я до комор Шелемію, святих, та письменника Садока, та Федаю з левітів, а при їх Ханана, сина Закхурового, сина Маттанїного, бо їх уважали за певних. І їм поручено роздавати частки братам своїм.

¹⁴ Згадай про мене за се, Боже мій, й не затри щирих діл моїх, що я вчинив задля дому Бога мого й служби при йому!

¹⁵ В ті часи побачив я в Юдеї, що в суботу топчуть в точилах^{*}, возять снопи і навантажують на осли вина, винограду, фіг і всякої ваги й везуть у Єрусалим в день субітній. І я докоряв їм дуже того ж таки дня, як вони продавали їжу.

¹⁶ Та й Тириці жили в Юдеї і привозили рибу та всякий крам і продавали в суботу осадникам Юдеї та Єрусалиму.

¹⁷ І я докоряв значнішим із Юдеїв і сказав їм: Навіщо робите ви таке погане діло й поганите день суботній?

¹⁸ Чи ж не так чинили батьки наші, й за те послав Бог наш на нас і на се місто все це лихо? А ви збільшуєте гнів його на Ізраїля, зневажаючи суботу!

¹⁹ Після сього, як смеркало перед суботою в воротах Єрусалимських, приказав я заперти двері й звелів, щоб не отворяли їх аж до ранку послі суботи. І ставив я коло воріт слуг моїх, щоб ніяка вантага не проходила в день суботній.

²⁰ І ночували крамарі та перекупні всякого краму не раз і не два знадвору під Єрусалимом.

²¹ Але я сварив на їх дуже і сказав їм: Чого ви ночуєте коло муру? Коли се вчините ще раз, то я наложу на вас руку. Від того часу вони не приходили в суботу.

²² І сказав я левітам, щоб вони очистились і прийшли відбувати сторожу коло воріт, щоб святили день субітній. І за се спогадай на мене, Боже мій, і пощади мене після великого милосердя твого!

²³ Ще бачив я в тих часах Юдеїв, що побрали собі жінок із Азотіїв, Аммоніїв та Моабіїв;

²⁴ А через те їх діти говорять пополовині по азотськи, або мовою инчих народів, і не вміють говорити по юдейськи.

²⁵ Я лаяв і кляв їх за се, а декотрих чоловіків бив, скуб їх за волосся й закликав їх Богом, щоб вони не видавали дочок своїх за синів їх, і не брали дочок їх за синів своїх і за себе.

²⁶ Бо чи ж не через їх грішив Соломон, царь Ізраїлів? В багатьох народів не було такого царя, як він. Він був любий Богові своєму, й Бог настановив його царем над усіма Ізраїлїтянами, однак ж чужоземські жінки довели до гріха й його.

²⁷ Хиба ж можемо ми (байдужо) чути про вас, що ви чините таке велике зло, й грішите перед Богом нашим, приймаючи чужоземських жінок?

²⁸ Навіть споміж синів Йоади, сина первосвященника Еліяшова, був один зятем Санаваллата з Хорону. Я ж і прогнав його від себе.

²⁹ Пригадай їм, Боже мій, що вони опоганили святих і заповіт священницький і левітський!

³⁰ Так обчистив я їх від усього чужоземського й позаводив наново служби священників і левітів, кожного при його ділі,

³¹ І приставу дров в призначений час, і первоплодів. Спогадай мене, Боже мій, на добро мені!

^{*} 13:15 Витискають виноград в тискарнях.

КНИГА ЕСТЕРИ.

¹ І було за часів Артаксеркса, — сей Артаксеркс царював над сто двацятьма сьома країнами від Індії до Етиопії, —

² Того часу, як царь Артаксеркс сів на свій царський престол, що в Сузах, престольному місті,

³ На третьому році свого царювання справив він бенкет усім князям своїм служачим при ньому, головним начальникам над Перським та Мидійським військом і намісникам у країнах своїх,

⁴ Показуючи велике багатство царства свого та інший блиск величності своєї через багато днів, се б то через сто вісімдесять днів.

⁵ А коли минули сі дні, справив царь своєму народові, що знаходився в престольному місті Сузах, від великого до малого, семиденний бенкет на садовому дворі царського дому.

⁶ Білі, різноцвітні й яхонтової барви вовняні тканини, завішені на високих та пурпурових шнурках, висіли на срібних каблучках та мармурових стовпах.

⁷ Золоті й срібні лежа були на помості, виложеному зеленим каменем і мармором, і перловиною й чорним каменем.

⁸ Напитки подавано в золотому посуді і все в інших та в інших посудинах в ціні на тридцять тисяч талантів; а вина царського було дуже багато, після багатства царя. Пиття йшло в порядку; ніхто не силував, бо царь дав такий наказ усім домоверхникам своїм, щоб чинили по волі кожного.

⁹ Та й цариця Астинь справила так само гостину для жіноцтва в царському домі царя Артаксеркса.

¹⁰ На сьомий день, як від вина розвеселилось серце в царя, сказав він Мегуманові, Бизті, Харбоні, Бигті і Аватті, Зетарові й Каркасові — сімом скопцям, що служили перед лицем царя Артаксеркса,

¹¹ Щоб привели царицю Астинь перед лице царя в царському вінці, на те, щоб показати народам та князям красу її, бо вона була дуже гарна.

¹² Але цариця не хотіла прийти по наказу царя через скопців.

¹³ І розсердився царь вельми, і лютьсть його запалала в йому. І спитав царь мудреців, що знали давні звичаї, — бо царські справи робились за радою всіх тямущих в законі й праві, —

¹⁴ А найближчими до нього були тоді: Каршена, Шетар, Адмата, Тарсис, Мерес, Марсена, Мемухан, — сім князів Перських та Мидійських, що могли бачити лице цареве й сиділи першими в царстві:

¹⁵ Як би вчинити по закону з царицею Астинею за те, що вона не поступила по слову царя Артаксеркса, переданому через скопців?

¹⁶ І промовив Мемухан перед лицем царя й князів: Не перед одним царем винна цариця Астинь, а перед усіма князми і перед усіма народами, що по всіх краях царя Артаксеркса;

¹⁷ Бо вчинок царицин дійде до всіх жінок, і вони почнуть маловажити своїх чоловіків і казати муть: Царь Артаксеркс звелів привести царицю Астинь перед своє лице, а вона не пішла.

¹⁸ Тепер княгині Перські й Мидійські, що почують про вчинок царицин, казати муть теж саме усім царевим князям, і зневаги та пересердя буде немало.

¹⁹ Коли се до вподоби цареві, нехай вийде від його царська постанова і запишеться в закони Перські та Мидійські, і не зміниться, що Астинь не входить ме перед лице царя Артаксеркса, а її царське становище царь передасть другій, що ліпша за неї.

²⁰ Як почують про цю царську постанову, яка розійдеться по всьому царстві його, яке воно ні велике, тоді всі жінки шанувати муть своїх чоловіків, від великого до малого.

²¹ І до вподоби було се слово в очах царя й князів; і зробив царь по слову Мемухана,

²² І послав по всіх краях царевих письма, писані в кожний край його письмом і до кожного народу його мовою, щоб кожний чоловік був паном в своїй господі, і щоб про це було оповіщено кожному на його рідній мові.

2

¹ Після сього, як погас гнів царя Артаксеркса, згадав він про Астинь і про те, що вона вчинила, та що було постановлено проти неї.

² І сказали цареві двораки, служивші при ньому: Нехай би пошукали цареві молодих гарних дівчат,

³ І нехай би царь поставив виглядачів по всіх краях свого царства, котрі б зібрали всіх молодих дівчат, гарних на вид, в престольне місто Сузи, в палату жіночу під догляд Гегає, скопця царського, сторожа коло жінок, і нехай би видавали їм пахощі до натирання.

⁴ І дівчина, що вподобають цареві очі, нехай буде царицею замість Астинії. І було до сподоби се слово в царевих очах, та й він так і зробив.

⁵ Був же в Сузах, престольному місті, один Юдей, на ймя Мардохей, син Яїрів, Семей, син Кисів, з покоління Беняминаового.

⁶ Він був переселенець із Єрусалиму, як і інші бранці, виведені з Ехонїєю, царем Юдейським, яких переселив Навуходонозор, царь Вавилонський.

⁷ І виховув він Гадасу, — се ж вона Естер, — дочку дядька свого, бо в неї не було ні батька ні матері. Дівчина ся була гарна станом й гожа з лиця. Після смерті її батька та її матері взяв її Мардохей до себе замість дочки.

⁸ Як же оповіщено приказ царя й його закон, та як зібрано багато дівчат в престольне місто Сузи під догляд Геая, тоді взято й Естер в дім царський під догляд Геая, сторожа коло жінок.

⁹ І ця дівчина припала до вподоби очам його, й прихилила собі в його ласку, й поспішився він видати їй прикраси, й що припадало на її частку, та приставити до неї з царського роду сім дівчат, вартних бути при ній, і перевів її й дівчат її в краший відділ жіночого дому.

¹⁰ Естер не сказала ні про народ свій, ні про свою рідню, бо Мардохей дав їй наказ, щоб не казала.

¹¹ І приходив Мардохей що дня до двора жіночого дому, щоб довідатись, чи Естер здорова, й що діється з нею.

¹² Як прийшов час для кожної дівчини входити до царя Артаксеркса, після того, як за дванадцять місяців зроблено було з нею все, постановлене задля женщин, — бо стільки часу тревали натирання їх: шість місяців мирровою оливою, а шість місяців пахощами й інчими жіночими натираннями; —

¹³ Тоді вступала дівчина до царя. Чого б вона ні забажала, давали їй все при виході з жіночого дому в дім царський.

¹⁴ Ввечері вона входила, а вранці верталась в другий жіночий дім під догляд Шаазгаза, царського скопця, сторожа коло наложниць; і вже не ввходила до царя, — тільки хибя б царь забажав її, й її покликали б по іменні.

¹⁵ Як прийшов час Естері, дочці Аминадава, дядька Мардохеяового, що взяв її до себе замість дочки, — йти до царя, то вона не просила нічого, окрім того, про що сказав їй Гегай, царський скопець, сторож коло жінок. І Естер запобігла ласки в очах усіх, хто її бачив.

¹⁶ І взято Естер до царя Артаксеркса в царський дім його на десятому місяці, се б то в місяці Тебелі, на сьомому року царювання його.

¹⁷ І вподобав царь Естеру більш за всіх жінок, і запобігла вона в його ласки й прихильності більше за всіх дівчат; і надів він царський вінець їй на голову й поставив її царицею замість Астинії.

¹⁸ І справив царь велику гостину всім князям своїм і служачим при йому, — гостину задля Естери, й дав пільгу країнам та роздав подарунки з царською щедрістю.

¹⁹ Коли другий раз зібрано дівчата*, седів Мардохей коло царської брами;

²⁰ Естер все ще не згадувала про свою рідню і про свій народ, як звелів їй Мардохей, бо Естер поступала по слову Мардохей й тепер так само, як і тоді, коли була в його приймачкою.

²¹ Того ж часу, як седів Мардохей коло царської брами, два царські скопці, Гавата й Тарра, сторожуючі при порозі, а розлючені, змовлялись наложити руку на царя Артаксеркса.

²² Довідавшись про се, дав Мардохей знати цариці Естері, а Естер сказала цареві від імення Мардохея.

²³ Діло висліджено й знайдено справдішнім, і обох їх повішено на дереві. І вписано добродійство Мардохеяове в книгу щоденних записок у царя.

3

¹ Після сих подій звеличив царь Артаксеркс Амана, сина Амадатового, Вугейця, й підніс його і поставив сідлище його висше за всіх князів, що в його;

² І всі служивші при цареві, що при царській брамі, кланялись і припадали перед Аманом, бо так звелів був царь. Мардохей же не кланявся й не падав ниць.

³ І говорили слуги цареві, що при царській брамі, Мардохеяові: Чому ти нарушуєш приказ царський?

⁴ І як вони говорили йому що дня, а він не слухав їх, то вони сповістили Аманові, щоб пересвідчитись, чи додержить Мардохей слова, бо він сказав їм, що він Юдей*.

⁵ І як побачив Аман, що Мардохей не кланяється й не падає ниць перед ним, то розгнівався Аман вельми.

* **2:19** Тут повторяєся сказане на початку. Перший раз збирано дівчата перед вибором Астинії, а другий раз перед вибором Естери. * **3:4** А Юдеї припадають тільки перед Богом.

⁶ Та йому здавалось нічим, накласти руку на одного Мардохея, але як йому сказали, з якого народу Мардохей, то Аман задумав вигубити всіх Юдеїв в усьому царстві Артаксеркса, яко народ Мардохеїв.

⁷ (І зібрав раду) першого місяця, — се є місяць Нисан, — на двадцятому року царя Артаксеркса, і кидали пур, се б то жереб, перед лицем Амана на день і на місяць, — на дванадцятий місяць, тобто на місяць Адар.

⁸ І сказав Аман до царя Артаксеркса: Е один народ розкиданий і розсіяний поміж народами по всіх краях твого царства; а в їх закони інші, ніж у всіх народів, та й законів царевих вони не виконують; цареві ж не слід так полишати їх.

⁹ Коли цареві до вподоби, то нехай припише, щоб їх вигубити, а я одважу десять тисяч талантів срібла в руки скарбників, щоб вложили в царську скарбницю.

¹⁰ Тоді здійняв царь свій перстень з руки своєї і віддав його Аманові, синові Амадата, Вугейцеві, щоб ствердити засуд проти Юдеїв.

¹¹ І сказав царь Аманові: Віддаю тобі твоє срібло й народ; чини з ним, як тобі завгодно.

¹² І покликано писарів царських на першому місяці, тринадцятого дня його, й написано, як приказав Аман, до царських сатрапів і до начальників у кожній країні, і до князів у кожного народу, — в кожну країну її ж письмом і до кожного народу мовою його: все було написано від імення царя Артаксеркса і стверджено перстнем.

¹³ А послані були письма через гонців по всіх краях царевих, щоб повбивати, вигубити й викоренити всіх Юдеїв, малого й старого, дітей і жінок за один день, тринадцятого дня дванадцятого місяця, се б то місяця Адара, а їх майно розграбити.

¹⁴ Відпис із приказу віддати в кожну країну, як закон, оповіщений для всіх народів, щоб були напоготові до сього дня.

¹⁵ Гонці одійшли зараз з царським приказом. Оповіднено ж приказ і в Сузах, престольному місті; і сідли царь та Аман і пили, а місто Сузи було зворушене.

4

¹ Коли Мардохей довідався про все, що скоїлось, распанахав на собі одержу й накинув на себе веретище, посипав голову попелом і вийшов на серед міста, й взивав голосним та жалібним кликом:

² І дійшов до царської брами, бо не можна було входити в царську браму в дранці.

³ Так само і в кожній країні й місці, куди тільки доходило слово цареве й приказ його, був великий смуток в Юдеї і піст, і плач, і крик; веретища й попіл були многим їх постіллям.

⁴ І прийшли служниці Естерині й скопці її і оповідали їй, і стривожилась вельми цариця. І послала одержу, щоб Мардохей надів їх та зняв із себе свої дранки. Але він не прийняв.

⁵ Тоді поклікала Естер Гатаха, одного з царевих скопців, що він його приставив до неї, й послала його до Мардохея довідатись, що й про що се?

⁶ І пішов Гатах до Мардохея на міський майдан, що перед царською брамою.

⁷ І розказав йому Мардохей про все, що сталося, і про кількість срібла, яке Аман обіцяв відважити в царський скарб за Юдеїв, щоб їх вигубити;

⁸ І дав йому відпис з приказу, щоб їх вигубити, оповіщеного в Сузах, щоб він показав Естері і дав їй знати про все; при тому наказував їй, щоб пішла до царя і благала в його помилування й просила його за свій народ.

⁹ І прийшов Гатах і переказав Естері слова Мардохейові.

¹⁰ І сказала Естер Гатахові й послала його сказати Мардохейові:

¹¹ Усі слуги цареві й народи в країнах царських знають, що кожному, чи чоловікові чи жінці, хто вступить до царя в нутрішній двір, небувши покликаним, один присуд — смерть; тільки той, до кого царь простягне свій золотий скипетр, зістанеться живий. А мене не кликали до царя оце вже тридцять день.

¹² І переказано Мардохейові слова Естерині.

¹³ Мардохей же сказав у відповідь Естері: Не гадай, що ти одна споміж усіх Юдеїв спасеш своє життя в царському домі.

¹⁴ Коли ти в сей час мовчати меш, то спасенне й визволенне прийде Юдеям із іншого місця, а ти й дім батька твого загинете. А хто відає, чи не задля такого часу ти й досягла почесні царської?

¹⁵ І сказала Естер у відповідь Мардохейові:

¹⁶ Пійди, збери всіх Юдеїв, що знаходяться в Сузах, і постъте ради мене, і не їжте й не пийте три дні ні вдень, ні вночі, та й я з моїми служницями так само постити му, а потім пійду до царя, хоч се проти закону; й коли загинути — загину.

¹⁷ І пішов Мардохей і зробив, як звеліла йому Естер.

5

¹ На третій день Естер убралась по царськи. І стала вона на внутрішньому дворі царського дому під домом царевим; а царь сів на царському престолі своєму, в царському домі, просто проти приходу в дім.

² Коли царь углядів царицю Естеру, що стояла у дворі, знайшла вона ласку в очах його. І простяг царь до Естери золотий скипетр, що був в його в руці, і Естер приступила й доторкнулась кінця скипетра.

³ І сказав царь до неї: Чого тобі, царице Естеро, і яка твоя просьба? Навіть до половини царства буде дано тобі.

⁴ І відказала Естер: Коли царева ласка, нехай прийде царь із Аманом сьогодні в гостину, яку я зготувала для нього.

⁵ І сказав царь: Пійдїть швидко за Аманом, щоб учинити по слову Естериному. І прийшов царь із Аманом в гостину, що наготувала Естер.

⁶ І сказав царь Естері, попиваючи вино: Яке ж твоє бажання? воно буде вдоволене; і яка твоя просьба? хоч би до половини царства, воно буде вдоволено.

⁷ І відповіла Естер, кажучи: Оце моє бажання й моє прохання:

⁸ Коли я запобігла ласки в очах царевих, і коли цареві до вподоби вдоволити моє бажання й здійснити моє прохання, то нехай царь з Аманом прийде (ще завтра) в гостину, що зготую їм, і завтра вчиню я по царевому слову.

⁹ І вийшов Аман того дня веселий та охочий. Але як Аман углядів Мардохея коло царської брами, й той не встав та й з місця не рухнувся перед ним, тоді сповнився Аман гнівом на Мардохея.

¹⁰ Одне Аман вдержавсь. А як прийшов до своєї господи, то послав покликати своїх приятелів і Зерешу, свою жінку.

¹¹ І оповідав Аман їм про велике багатство своє й про многоту синів своїх, та про все те, як пошанував його царь і як підвисив його над князями та слугами царськими.

¹² І сказав Аман: Та й цариця Естер нікого не запросила з царем у гостину, що наготувала, окрім мене; та й на завтра я запрошений до неї з царем.

¹³ Але всього сього не доста мені, доки я бачу Юдея Мардохея, сидячого коло брами царської.

¹⁴ І сказала йому Зереша, жінка його, та й всі його приятелі: Нехай приладять дерево заввишки на пятьдесят локот, і скажи вранці цареві, щоб повісили на йому Мардохея, а тоді пійдеш веселий з царем у гостину. І сподобалось се слово Аманові, й він приготував дерево.

6

¹ Тієї ночі відняв Господь сон у царя, і він звелів (служі) принести памяткову книгу дневних записок, і читали їх перед царем,

² І знайшли записане, як Мардохей виповів на Гавату й Тарру, двох скопців царських, бувших на сторожі коло порога, що задумували наложити руку на царя Артаксеркса.

³ І промовив царь: Яку честь і відзнаку дано за се Мардохеєві? І відповіли двораки цареві, служивші при йому: Нічого не вчинено для нього.

⁴ І сказав царь: Хто в дворі? А Аман прийшов тоді у двір царського дому поговорити з царем, щоб повісити Мардохея на дереві, що він зладив йому.

⁵ Двораки ж сказали цареві: Се Аман стоїть у дворі. І сказав царь: Нехай увийде.

⁶ І ввійшов Аман. І сказав йому царь: Що б зробити тому чоловікові, що царь хоче його відзначити почестю? Аман помислив в своєму серці: Кому ж иншому схоче царь зробити пошану, окрім мене?

⁷ І сказав Аман цареві: Про того чоловіка, що царь хоче його відзначити почестю,

⁸ Нехай принесуть убранне царське, в яке вдягається царь, і приведуть коня, що на йому їздить царь, надінуть царський вінець на голову його,

⁹ І нехай дадуть убранне й коня в в руки одному з перших князів царських, — і вберуть того чоловіка, що його царь хоче пошанувати честью, і вивезуть його на коні на міський майдан, і покликають перед ним: Так робиться тому чоловікові, що його царь хоче відзначити почестю!

¹⁰ І сказав царь Аманові: Зараз же візьмі убранне й коня, як ти сказав, і зроби се Юдейові Мардохеєві, що сидить коло царської брами; нічого не помини з усього, що ти казав.

¹¹ І взяв Аман убранне й коня, і вбрав Мардохея, і вивів його на коні на міський майдан і покликुвав перед ним: Так робиться чоловікові, що його царь хоче відзначити почестю!

¹² І вернувся Мардохей до царської брами. А Аман пійшов чимскорше до своєї господи, смутний, закривши голову.

¹³ І розказав Аман Зереші, своїй жінці, і всім своїм приятелям усе, що з ним лучилось. І сказали йому мудреці його й Зереша, жінка його: Коли Мардохей з роду Юдеїв, через котрого ти почав впадати, то не переможеш його, а напевно впадеш перед ним.

¹⁴ Ще вони розмовляли з ним, аж прийшли скопці цареві й квапили на Амана, щоб йшов на гостину, що зготувала Естер.

7

¹ І прийшов царь із Аманом гоститись у цариці Естери.

² І сказав царь Естері так само й на другий день, як напився вина: Чого ти бажаєш, царице Естеро? воно буде тобі дано; яка ж твоя просьба? Хоч би й до половини царства, воно буде здійснене.

³ І відповіла царица Естер і сказала: Коли я, царю, найшла ласку в очах твоїх, і коли цареві до вподоби, то нехай буде дароване мені життя моє по мойму бажанню, й народ мій, по просьбі мой!

⁴ Бо видані ми, я й народ мій, щоб нас вигубити, повбивати і занапастити. Коли б ми були запродані в невольників та невольниць, я б мовчала, хоч ворог не надоложив би шкоди цареві.

⁵ І відповів царь Артаксеркс і сказав цариці Естері: Хто ж то такий, і де той, що поважився в серці своєму таке вчинити?

⁶ І відказала Естер: Ворог і супротивник — то сей злющий Аман! І затрусився Аман перед царем та царицею.

⁷ І встав царь від гостини в гніві своєму й пішов у сад коло палати; Аман же зістався благодати царицю Естеру за життя своє, бо бачив, що йому від царя призначена вже гірка доля.

⁸ Як же царь вернувся з саду коло палати в дім гостини, припав був Аман до лежа, де знаходилась Естер. І сказав царь: Навіть і царицю хоче знасилувати вдома в мене! Тільки що вийшло слово з уст царевих, а вже й закрили Аманові лице.

⁹ І сказав Харбона, один із скопців при цареві: Он і дерево, що його зготував Аман про Мардохея, що говорив на добро для царем, стоїть коло Аманового дому, заввишки на пятьдесят локот. І звелів царь: Повісьте його на ньому!

¹⁰ І повісили Амана на дереві, що він приладив про Мардохея. І вгамувався гнів у царя.

8

¹ Того ж дня віддав царь Артаксеркс цариці Естері дім Амана, ворога Юдеїв; а Мардохей ввійшов перед лице царице, бо Естер призналась, хто він для неї.

² І зняв царь свій перстень, що одняв від Амана, та й віддав його Мардохеєві; а Естер настановила Мардохея доглядником над домом Амановим.

³ І говорила Естер далі перед царем, і впала йому в ноги, й плакала й благала його, відвернути злобу Амана Вугейця і намір його, задуманий проти Юдеїв.

⁴ І простяг царь до Естери золотий скипетр; і підвелась Естер, і стала перед лицем царевим,

⁵ Та й промовила: Коли цареві до вподоби, і коли я запобігла ласки перед лицем царевим, і ся справа справедлива перед царем, та й я подобаюсь очам його, то нехай би було написано, щоб відкликано письма по наміру Амана, сина Амадатового, Вугейця, ним писані про згубу Юдеїв по всіх царських країнах;

⁶ Бо як я могу дивитись на лихо, що спаде на народ мій, і як мені дивитись на загибель рідних моїх?

⁷ І сказав царь Артаксеркс до цариці Естери й до Мардохея Юдея: От я віддав дім Аманів Естері, а його самого повісили на дереві за те, що він накладав руку свою на Юдеїв;

⁸ То ж напишіть і ви про Юдеїв що вам сподобаєсь, від імення царського і ствердїть царським перстнем; бо письма написаного від імення царського й ствердженого царським перстнем, не можна змінити.

⁹ І покликано царських писарів третього місяця, се б то місяця Сивана, двацять третього дня його, й написано все так, як звелів Мардохей, до Юдеїв і до сатрапів і начальників в країнах і князів у краях від Індії до Етиопії — в сто двацятьох сімох країнах, в кожний край його письмом і до кожного народу його мовою, та й до Юдеїв їх письмом і їх мовою.

¹⁰ І написав він від імення царя Артаксеркса, і запечатав царським перстнем, і послав листи через бігців на конях, на верблюдах і царських мулах

¹¹ Про те, що царь дозволяє Юдеям, жиючим в кожному місті, скупитись і стати до оборони свого життя, вигубити, повбивати і знищити всіх значних споміж народу й по країнах, що ворогували проти них, — дітей і жінок, а маєтки їх розграбити

¹² В один день по всіх областях царя Артаксеркса, на тринадцятий день дванадцятого місяця, се б то місяця Адара.

¹³ Відпис з сього наказу віддати в кожну країну, як закон, оповішуваний всім народам, щоб Юдеї були напоготові, того дня помститись над своїми ворогами.

¹⁴ Гонці, що пустились верхи на прудких царських конях, погнали швидко й скvapно з царським приказом. Оповіщено наказ і в Сузах, престольному місті.

¹⁵ І вийшов Мардохей від царя в царських ризах жовтої й білої барви й в великому золотому вінці і в висоновій та пурпуровій мантиї. І місто Сузи веселилось і раділо.

¹⁶ У Юдеїв було тоді освітленне й радіщі, й веселощі, й сьвятування.

¹⁷ І в кожній країні, й в кожному місті, й на кожному місці, куди тільки доходив приказ царя й його наказ, були радіщі та веселощі в Юдеїв, бенкетування та сьвятування. І багато споміж народу в краю поставало Юдеями, бо на них напав страх перед Юдеями.

9

¹ Дванадцятого місяця, се б то місяця Адара, на тринадцятий день його, настав час, щоб здійснився приказ царя і його наказ, в той день, коли вороги Юдеїв сподівались взяти владу над ними, а випало навідворот, що самі Юдеї взяли верх над ворогами своїми, —

² Зібрались Юдеї в своїх містах по всіх краях царя Артаксеркса, щоб накласти руку на тих, що задумали проти них лихо; й ніхто не міг проти них стати, бо страх перед ними напав на всі народи.

³ І всі князі по країнах, і сатрапи й начальники над областями, й виконателі справ царських піддержували Юдеїв, бо напав був на них страх перед Мардохеєм.

⁴ Бо великий був Мардохей в домі в царя, і слава про нього розходилась по всіх краях, бо сей чоловік, Мардохей, підоймався щораз то вище.

⁵ І вбивали Юдеї всіх ворогів своїх, витинаючи мечем, вигублюючи й викорінюючи, й чинили з ворогами своїми, що хотіли.

⁶ В Сузах, престольному місті, вбили Юдеї й вигубили п'ятсот душ, (окрім)

⁷ Паршандата, й Далфона, й Асфата,

⁸ І Пората, й Адаля, і Аридата,

⁹ І Пармашта, й Арісаї, і Аридаї, і Ваєзата —

¹⁰ Десятьох синів Амана, сина Амадатового, ворога Юдеїв, та до грабування не простягали рук своїх.

¹¹ Того ж таки дня сказано цареві про число вбитих у Сузах, престольному місті.

¹² І сказав царь цариці Естері: В Сузах, престольному місті, вбили Юдеї й вигубили п'ятсот душ; що ж вони зробили по інших країнах царевих? Яке ж твоє бажання? й воно буде вдоволене. І яка ще твоя просьба? вона буде здійснена.

¹³ І сказала Естер: Коли цареві до вподоби, то нехай би було дозволено Юдеям, що в Сузах, робити те ж саме й завтра, що сьогодні, та й нехай би й десятьох синів Аманових повісили на дереві.

¹⁴ І повелів царь так зробити; й дано наказ в Сузах, і десятьох синів Аманових повішено.

¹⁵ І зібрались Юдеї, що в Сузах, так само й чотирнадцятого дня місяця Адара й вбили в Сузах триста чоловіка, до грабів же не простягали рук своїх.

¹⁶ Та й інші Юдеї, що знаходились в царських країнах, позбирались, щоб стати до оборони свого життя й забезпечити себе від ворогів своїх, і повбивали споміж ворогів своїх сімдесят п'ять тисяч; до їх же добра не простягли руки своєї.

¹⁷ Се було тринадцятого дня місяця Адара; а на чотирнадцятий день сього ж місяця вони втихомирились і зробили його днем бенкетування та веселощів.

¹⁸ А Юдеї, що в Сузах, збирались тринадцятого дня його й чотирнадцятого дня його, та аж на п'ятнадцятий день його втихомирились і зробили його днем бенкетування та веселощів.

¹⁹ З тієї причини Юдеї сілські, що живуть по селах та присілках, проводять чотирнадцятий день місяця Адара в веселощах та в бенкетуванні, як день празниковий, посилаючи подарунки один одному.

²⁰ І списав Мардохей сі події й порозсилав письма до всіх Юдеїв, що в областях царя Артаксеркса, до близьких і до далеких,

²¹ Про те, щоб вони завели в себе щорічне сьвятування чотирнадцятого дня місяця Адара й п'ятнадцятого дня його,

²² Яко таких днів, в яких Юдеї стали безпечними від ворогів своїх, і як такого місяця, в якому їх смуток обернувся в радість, а сумування — на день сьвяточний, — щоб зробили їх днями угушування та веселощів, посилаючи один до одного подарунки та милостиню вбогим.

²³ І прийняли Юдеї те, що вже сами почали чинити, й про що Мардохей написав до них,

²⁴ Як Аман, син Амадатів, Вугеєць, ворог усіх Юдеїв, задумав був занапастити Юдеїв і кидав пур, то є жереб, щоб їх занапастити й вигубити,

²⁵ І як Естер доступила до царя, і як царь видав другим листом приказ, щоб лукавий намір Амана, який він задумав на Юдеїв, обернувся на його ж голову, та щоб його й синів його повісили на дереві.

²⁶ Через се й назвали ці дні Пурім, від імення: пур. З цієї причини, згідно з усіма словами сього письма і з тим, що самі бачили і до чого в їх доходило,

²⁷ Постановили Юдеї і взяли на себе й на своїх дітей, і на всіх попристававших до них, невідмінно, щоб сьвяткувати що року два дні, як приписано, й в свій час;

²⁸ Та щоб сі дні були пам'ятними і сьвятковано їх від роду до роду в кожному поколінні, в кожному краю і в кожному місті; і щоб сі дні Пурім не були визаконені в Юдеїв, і спомин про них не зник у дітей їх.

²⁹ Та й цариця Естер, дочка Абиhaїлова, й Мардохей, Юдей, написали так само з усією намогою, щоб виконувало се друге письмо про Пурім,

³⁰ І послали письма до всіх Юдеїв в сто двацятьох і сімох областях Артаксерксового царства з словами мира й правди,

³¹ Щоб вони твердо держали сі дні Пурім в призначений час, який постановив про них Мардохей Юдей і цариця Естер, і як вони самі призначили їх про себе й про дітей своїх, яко дні посту та покликання (до Бога).

³² Так приказ Естерин ствердив се оповідання про Пурім, і його записано в книгу.

10

¹ Потім накинув царь Артаксеркс податок на землю і на острови морські.

² А всі діла його сили й його могутості й дрібне оповідання про звеличення Мардохея, яким його царь пошанував, записані в книзі денних записів царів Мидийських та Перських,

³ Так само й те, що Мардохей, Юдей був другим по цареві Артаксерксі і великим у Юдеїв, і милим у многоти братів своїх, бо дбав про добро народу свого і говорив на користь усьому своєму племені.

КНИГА ЙОВА.

¹ Був (давно) чоловік у землі Уз, на ім'я Йов. Був се чоловік щирий, справедливий й богобоязливий, що цуравсь усього лихого.

² І родилось йому семеро синів й три дочки,

³ А статку було в його сім тисяч овець, три тисячі верблюдів, пятьсот ярем волів, пятьсот ослиць і багацько челяди, так що переважував сей чоловік усіх осадників на востоці.

⁴ Сини ж його звикли були сходитись і в дому кожного по черзі гоститись. Кликали вони й трьох сестер своїх, їсти й пити з ними.

⁵ Як же сі гостини обходили свій круг, наказував їм Йов очищуватись; і вставав на другий день рано вранці й приносив про кожного з них всепаленне. Бо думав Йов так: Може, діти мої согрішили та позневажили Бога в серці своєму. Так чинив, Йов щораз в такі дні.

⁶ Сталося ж одного дня, що сини Божі прийшли стати перед Господом. Прийшов і Сатана між ними.

⁷ І спитав Господь Сатану: Звідкіля прийшов еси? Відказав Господеві Сатана й промовив: Я ходив по землі й обійшов її навкруги.

⁸ І сказав Господь Сатані: А звернув ти увагу на слугу мого Йова? бо нема такого на землі, такого щирого, справедливого, богобоязливого та щоб цурався так усього лихого.

⁹ І відказав Сатана Господеві та й промовив: Чи то ж Йов дармо такий богобоязливий? Чи не ти ж сам обгородив навкруги його й дом його й усе майно його?

¹⁰ Працю рук його благословив еси, й стада його ширяться все більш по країні;

¹¹ Простягни тільки руку твою й торкнись до всього, що він має, — чи буде він благословити Тебе?

¹² І сказав Господь Сатані: Ну, так нехай все, що його, буде в руці твоїй, тільки на його самого не простягай руки твоєї. І пішов Сатана з перед лица Господнього.

¹³ Одного ж дня, як сини й дочки Йовові саме їли й пили вино в дому старшого брата свого,

¹⁴ Прийшов посел до Йова та й сповістив: Воли були в плузі, а ослиці паслись поблизу,

¹⁵ Аж се — набігли Савеї та й позаймали їх; кметі ж повитинали мечем; один я втік сповістити тебе.

¹⁶ Ще він говорив, аж приходить другий й говорить: Огонь Божий упав з неба й пройшов, палаючи, проміж вівцями й кметями та й пожер їх; один я втік сповістити тебе.

¹⁷ Ще сей говорив, аж йде другий й говорить: Халдеї зложили три ватаги, напали на верблюда та й позаймали їх; кметі ж повистинали мечем; один я втік, сповістити тебе.

¹⁸ Ще говорив сей, аж приходить інший й говорить: Сини твої й дочки трапезували й пили вино в дому старшого брата свого,

¹⁹ Аж несподівано схопилася буря від пустині, наперла на всі чотири угли в будинку, і дім завалився на діти та й вони погинули; один я втік сповістити тебе.

²⁰ І встав Йов, роздер одежу на собі та й обстриг волоссе на голові, припав до землі й поклонився,

²¹ І промовив: Нагим вийшов я з матерньої утроби, нагим і вернусь. Господь дав, Господь і взяв; як до вподоби було Господеві, так і сталося; нехай буде ім'я Господнє благословенне!

²² У всьому тому не провинив Йов, і не виповів нічого безумного проти Бога.

2

¹ Сталося ж одного дня, що сини Божі прийшли стати перед Господом; та прийшов і Сатана між ними стати перед Господом.

² І спитав Господь Сатану: Звідкіля прийшов еси? Відказав Сатана Господеві й говорить: Я ходив по землі й обійшов її навкруги.

³ І рече Господь Сатані: А звернув ти увагу на раба мого Йова? Другого бо такого нема на землі, такого щирого, справедливого, богобоязливого та щоб так цурався лихого.

⁴ І відказав Сатана й промовив: Шкуру за шкуру, а за свою душу оддасть чоловік усе, що має.

⁵ Просьтягни тільки руку твою й торкнись костей його й тіла його, — чи благословити ме він тебе?

⁶ І рече Господь Сатані: Ну, він у руці твоїй тільки душу (життє) його пощади.

⁷ І пішов Сатана зперед Господа, та вдарив Йова лютою проказою від підодов аж до тімя.

⁸ І взяв він черепок, щоб ним скребтись, та й сів на попелищі (далеко від господи).

⁹ І промовила до його жона його: Чи ти ще держати мешся твердо в твоїй праведності? Занехай Бога й умри.

¹⁰ Він же промовив до неї: Ти плещеш таке, як яка безумна. Приймали ми добре од Господа, а лихого б то й не приймати? У всьому тому не провинив Йов устами своїми.

¹¹ Перечувши три приятелі Йовові про все те нещасте, яке на його впало, пійшли, кожен із свого місця: Елифаз Теманський, Билдад Савхеаский й Зофар Наамський, й зійшлись, щоб пійти разом посумувати з ним і розважити його.

¹² Споглянувши на його віддалеки, не poznали його та й заплакали в голос; і роздер кожен одягу на собі, та й почали кидати порошок проти неба понад головами своїми.

¹³ І сіділи вони такенькі біля його на землі сім день і сім ночей, й ні один не говорив до його й слова, бачили бо, що біль його був надто великий.

3

¹ Аж ось отворив Йов уста свої й проклинав день уродин своїх.

² І почав Йов говорити:

³ Нехай би (був) щез день, коли я на світ родився, й ніч, коли проречено: Зачався чоловік!

⁴ Нехай би той день був темрявою; і нехай би Бог на висоті не згадав (був) про його, й нехай би ясність не засіяла (була) над ним!

⁵ Нехай би затьмила (була) його темрява й густа тінь смертна; нехай би обняла його густа мрака, нехай би (були) лякалися його, неначе палючого жару!

⁶ А ніч тая — нехай би (була) в мороці потонула, нехай би не лічилась між днями в року, й не входила в рахубу в місяцях!

⁷ О, ніч тая — нехай би була вона безлюдна, й не озивались в ній веселощі!

⁸ Нехай би її (були) прокляли ті, що проклинають день*, та готові й дракона розбудити!

⁹ Нехай би (були) зорі її розсвіту померкли; нехай би ждала (була) світла, а воно не приходило й щоб не побачила (була) поранньої зарі,

¹⁰ За те, що не зачинила дверей матерньої утроби, й не закрила горя перед очима моїми!

¹¹ Чом я не вмер, виходячи з утроби, і не сконав, як вийшов із живота?

¹² Про що мене взято на коліна? про що було мені ссати груди?

¹³ Тепер би лежав я й спочивав; спав би й був би спокоєн

¹⁴ З царями та з владиками земними, що забудовували собі пустині,

¹⁵ Або з князями, що золотом блищали, сріблом свої палати збогачали;

¹⁶ Або як збіглення невидиме, як діти, що не побачили світла.

¹⁷ Там проступники перестають наводити страх, там спочивають ті, що вичерпали сили.

¹⁸ Там вязні, сковані до купи, відпочивають, і не чують крику наставника.

¹⁹ Малий і великий там собі рівні, а невольник вільний від пана свого.

²⁰ Про що дане нуждареві світло, про що життя тим, що їм на душі гірко,

²¹ Що ждуть смерті, а її нема, що копали б за нею радніше, ніж за скарбом;

²² Вони зраділи б без міри, одушевились би, коли б знайшли свою там домовину.

²³ На що тому на світлі жити, кого Господь обняв нічною тьмою й загородив дорогу?

²⁴ Зітхання мої випереджують їжу мою, а стогнання мої ллються, як вода;

²⁵ Бо страшне, чого я боявся, те й постигло мене, й перед чим тремтів я, те склалося надо мною.

²⁶ Нема мені миру, нема спокою, нема відради: прийшло на мене саме нещасте!

4

¹ І відказав Елифаз із Теману й промовив:

² Як ми стремуємо заговорити до тебе, — чи не буде се тобі прикро? Да хто слово може зупинити?

³ Отсе ти не одного навчав, і змагаючи руки піддержував;

⁴ Хто спотикався, того підкріпляли слова твої, і хистким колінам ти додавав сили.

⁵ Тепер же дійшло до тебе, а ти знемочнів; дотикнуло тебе, та вже й упав духом.

⁶ Чи ж богобоязність твоя не повинна бути твоєю надією, а невинність доріг твоїх — упованням твоїм?

⁷ Згадай же сам, хто погибав безвинний, і праведних коли викореновано?

⁸ Я сам бачив, що хто в безбожності орав і сіяв лихо, той сам його й пожинав.

⁹ Такі від подуву Божого погибають, а від духа гніву його зникають.

¹⁰ Рев лева й голос рикаючого вмовкає, і зуби в левчуків кришаться;

¹¹ Могутний лев гине без добичі, й щенята левиці розбігаються.

¹² І надійшло до мене зтиха слово (Боже), й я почув його ледь-неледь ухом.

¹³ Серед розгадування над ночними привидами, коли сон на людей знаходить,

¹⁴ Я задрожав і затремтів у страхі, і всі кістки в мене затрусилися;

¹⁵ І перейшов дух понад мене, й волосся стало в мене диба.

* **3:8** У давнину наймано женщин і мужчин, що оплакували при похоронах помершого, й проклинали той день, коли той зійшов із світа.

¹⁶ І став хтось — не бачив я лиця його, — тільки тінь перед очима в мене; тихий повів — і я чую голос:

¹⁷ Чи ж чоловік праведнійший від Бога? й людина чистійша за Творця свого?

¹⁸ Та ж ось він і слугам своїм не йме віри, і в ангелів своїх знаходить хиби;

¹⁹ А скільки ж блуш у тих, що живуть у глиняних хатинах, що основи їх у поросі, й вони борше, як міль, зникають.

²⁰ Між ранком і вечером вони розпадаються, й не доглянеш, як без сліду зникнуть.

²¹ А чи ж із ними, не падають і почесті їх? Вони вмирають, не дійшовши до мудрості.

5

¹ Клич же, коли є хто, щоб на твій клик озвався. Та й до кого ти з між святих обернешся?

² О, так, безумного завзяте вбиває, а нерозважливого погубляє досада.

³ Я бачив, як дурний закоренявся, та й зараз віщував проклін домівці його:

⁴ Діти його далеко від щастя, бити муть їх у воротах (на суді), і не буде їм оборонника.

⁵ Збори жнив його неситі поїдять, ба й зміж терня заберуть їх, а зажерливіцї поглотять майно його.

⁶ Так, біда не зпід землі береться, й не на ниві родиться недоля.

⁷ Ні, людина родиться на муку, як іскорки, щоб їм летіти вгору.

⁸ Я б обернувся до Бога, передав би справу мою Богові,

⁹ Що творить діла великі й недослідимі, чудні й без ліку,

¹⁰ Дає дощі землі й води на поля;

¹¹ Принижених у гору підіймає, а засмученим дає дознати щастя.

¹² Він розбиває задуми підступних, і руки їх не доводять до кінця те, що почали.

¹³ Премудрих ловить він їх лукавством, і рада хитрих не вдається:

¹⁴ у день вони мов в темряві блукають, а в полудні полапки, мов ніччю, шукають.

¹⁵ Він ратує бідного од меча уст їх і від руки потужного;

¹⁶ І так є нещасливому надія, а неправда затулює уста свої.

¹⁷ Блаженний той, кого Господь карає, тим не цурайсь Господнього навчання!

¹⁸ Поранить він, та сам перевеже рану; ударить він, та його ж руки й гоять.

¹⁹ В шестьох бідах тебе він порятує, та й в сьомій не доторкнесь тебе лихо.

²⁰ У голоді спасе тебе од смерті, а на війні — од мечового вдару.

²¹ Сховаєшся від бича (лихого) язика, й не злякаєшся спустошення, коли воно прийде.

²² Із спустошення й голоду будеш сьміятись, і звіврів земних не будеш лякатись.

²³ Бо в змові з каміннем у полі будеш, і з польовим звівррем (наче) в договорі.

²⁴ І визнаєш, що намет твій безпечен, а оглядаючи домівку твою, ти не согрішиш*.

²⁵ І побачиш, що потомство твоє багатолічне, й пагонців твоїх, як трави на землі.

²⁶ Увійдеш у гріб, достиглий (віком), як укладаються снопи пшеничні у свій час.

²⁷ От чого ми дознались; та й так воно й є; вислухай се й затамуй собі!

6

¹ І відказав Йов і промовив:

² О, коли б то зважено по правді нарікання мої, а разом із ними положено на вагу терпіння мої!

³ Вони певно переважили б пісок у морях! Тим то й слова мої такі гіркі.

⁴ Бо стріли вседержителєві (встромлені) в мені; їх отруту ссе дух мій; страхи Господні встали на мене.

⁵ Чи ж реве дикий осел в траві? чи ж риче віл при повних яслах?

⁶ Чи ж їдять несмачне без соли, й чи є смак у яйчній білковині?

⁷ (тим часом) До чого не хотіла й доторкнутись душа моя, те становить гидку їжу мою.

⁸ О, коби то сталося, чого я бажаю, та сповнив Бог те, чого дожидаю!

⁹ О, коли б то Бог ізволив стерти мене, простерти руку свою і вбити мене!

¹⁰ Се (одно) ще було б відрадою мені, і я кріпився б у безпощадній муці моїй, що не противився словові Сьвятого.

¹¹ Що ж за сила в мене, щоб надіятись ще мені? і який кінець, щоб протягати мені життя моє?

¹² Чи ж моя сила тверда, як твердий камінь? чи може мідь тіло моє?

¹³ Чи ж із себе добуду я поміч собі, або чи маю звідкись піддержку?

¹⁴ До страдаючого повинен би мати спожалінне друг його, наколи він не стратив страху перед Всевишним.

¹⁵ Та брати мої перемінні, мов потік, мов ручаї бистротекучі,

¹⁶ Що каламутні від льоду, й повно в них снігу.

¹⁷ Як же настане тепло, вони маліють, а під жару вони зникають із русел своїх.

* **5:24** Хоч би ти й пишався достатком і ладом у ній.

- 18 Вони змінюють напрям доріг своїх, заходять у пустиню й щезають;
19 Дивляться, де вони, дороги Темайські; надіються на них дороги Савейські,
20 Та стають заведені в надії своїй: приходять туди, та рум'яніють від стиду.
21 Так і ви тепер — нічо: побачили страшно та й полякались.
22 Чи я казав вам коли: дайте мені, або заплатіть за мене з достатку вашого;
23 І вирятуйте мене з руки ворожої, і з рук мучителів викупіть мене?
24 Навчіте мене, а я замовкну, укажіть, у чому я провинен.
25 Яка то сила в словах правди! Але що ж доказують докори ваші?
26 Ви видумуєте речі, щоб докоряти? На вітер пускаєте ви слова ваші!
27 Ви корите сироту, й копаєте яму другові вашому!
28 Але я прошу вас: спогляньте на мене; чи буду я говорити неправду перед лицем вашим?
29 Розберіть, чи є тут неправда? пошукайте, — правда у мене!
30 Чи є на язичі в мене неправда? Чи вже ж піднебінне моє не може досмакуватись гіркого?

7

- 1 Чи ж не обмежений час чоловікові на землі, а дні (життя) його чи ж не те саме, що дні поденного наймита?
2 Так, як той раб холодку, а поденьщик жде кінця роботи,
3 Так і мені допались місяці без відпочивку, а ночі горя виділені мені.
4 Коли лягаю, питаюсь: коли ж то я встану? а вечір тягнесь поволи, й я обертаюсь без кінця, аж засвітає.
5 Тіло обвили червяки та струпи, мов кора земляна; шкіра на мені ріпава, та й береться все гноєм.
6 Дні мої летять швидше судна, а кінець їх безнадійний.
7 Згадай (Боже), що життє моє — подув (вітру), а око моє не вернесь, побачити добро.
8 Не побачить мене око того, що видів мене; та й твої очі (звернуться) на мене, — а мене нема.
9 Рідшає хмара й зникає; так і той, що зступив у глибоку яму, вже не вийде,
10 Не вернеться вже в домівку свою, і місце його не знати ме вже його.
11 Тим же то я не стану здержувати уст моїх; говорити му в тісноті духа мого; буду жалуватись у гору душі моєї.
12 Чи то ж я море або потвора морська, що ти проти мене сторожу (запору) поставив?
13 Думаю часом таке: втішить мене постеля моя, ложе моє допоможе мені, горе моє перетерпіти;
14 Та бо ти жахаєш мене снами, й видивами лякаєш мене,
15 Так, що душа моя бажає ліпше перериву дихання, ліпше смерті, ніж удержання костей моїх.
16 Омерзїло мені життє. Чи ж вічно жити мені? Відступи від мене, — та ж дні мої, се марнота!
17 Що ж бо таке чоловік, що його так цїнуєш, та звертаєш на його увагу твою,
18 Та що-ранку звидуєшся до його, й що хвилинки вивидуєш його?
19 Докіль же не полишиш, докіль не відойдеш від мене, докіль і слини мені не даси проковтнути (спокійно)?
20 А коли я провинив, то що вчиню тобі, ти наглядниче людей! Чому вчинив еси мене таким мерзенним собі, так що й я самий став тягарем собі?
21 Та й чому ж би не простити гріха мені й не зняти з мене проступку мого? та ж от, я ляжу в землю, а завтра, хоч би ти й шукав мене, мене вже не буде.

8

- 1 І відповів Биллад Савхеаський та й сказав:
2 Довго ще ти будеш говорити таке? — слова уст твоїх, мов розбурханий вітер!
3 Чи то ж Бог вивертає суд; і Вседержитель перевертає правду?
4 Коли діти твої перед ним согрїшили, то він і подав їх у руки проступків їх.
5 Скоро же ти шукати станеш Бога та помолитись до Вседержителя,
6 І наколи чист еси й прав, то він зараз стане над тобою й втихомирить оселю правди твоєї.
7 І хоч би зпершу було в тебе мало, то опісля буде дуже багато.
8 Бо спитай тільки у давніх родів і збагни постерігання батьків їх, —
9 Бо ми вчорашні собі й нічого не знаєм, тим що наші дні тїнь на землі, —
10 А вони скажуть тобі й з серця свого випустять слова:
11 Чи піднімаєш в гору сїтник без мочарі? чи росте рогозина на безводді?
12 Вона молоденька й не підтята, а всихає борше, як инша трава.
13 Така сама доля всіх тих, що забувають Бога, й надія лицемірнього погине;
14 Впованне його підрізане, а певність його — сїть павукова.
15 Він обіпреться на дім свій, та не устоїть; вхопиться його, й не вдержиться.
16 Він зеленіє на сонці, аж поза сад сягає галуззе його;
17 В каміннє вплїтаєсь коріннє його, між каміннє врїзуєсь воно;

18 Та коли вирвуть його з місця його, то місце одцураєсь його, (скаже): не знаю тебе!

19 От яка втіха на дорожі його! а з землі інші виростають.

20 Бачиш: Бог не одпихає безвинного, але й не піддержує руки лиходіїв.

21 Він сповнить ще сьміхом і твої уста й губи твої — радісним викликом.

22 Ненавидники твої вкриються соромом, і намет безбожників зникне.

9

1 І відповів Йов і сказав:

2 Правда! я знаю, що так; але як оправдаєсь чоловік перед Богом?

3 А хоч би схотів стати з ним на прю, то з тисячі й на одно не з'умів би одказати.

4 Він серцем премудрий і великий силою; хто проти його вставав та й бував з'упокоєн?

5 Він переносить гори й не пізнають їх; він перевертає їх в гніву своїму;

6 Він рушає землю з її місця, і стовпи її колихаються;

7 Скаже сонцеві, — і не зійде, й на звізди печать покладає.

8 Він самий напинає небеса й ходить по валах морських.

9 Він і Ведмеда саздав, Орийон і Плеяди, й зорі скриті на полудні;

10 Творить великі дива, недовідні, безлічні.

11 Ось, він перейде попри мене, й не побачу його; промайне, й не замічу його.

12 Візьме, та хто заборонить йому? Хто скаже йому: що се ти робиш?

13 Коли Бог не одверне гніву свого, впадуть перед ним володарі горді;

14 Як же мені відказувати йому та прибирати слова проти його?

15 Хоч би я й прав був, озиватись не буду, а вмоляти му суддю мого.

16 Як би я покликнув, а він відповів мені, то я не поняв би віри, що мій голос вислухав той,

17 Що в хуртовині мене поражает, й без вини мої рани намножує,

18 Та не дає мені спокійно й відотхнути, а без міри годує мене горем.

19 Коли питати про силу, то він один могучий; коли же про суд, та хто зведе мене з ним?

20 Буду я оправдуватись, то самі мої уста обвинуватять мене; як я безвинний, то він вину в мені знайде.

21 Так! я не винен; байдуже мені жити; нізачо мені життє.

22 Все одно; тим то й сказав я, що він (як хоче) губить безвинного й беззаконного.

23 Як того вбиває одразу бичем, то з муки невинних сміється.

24 Земля оддана в руки безбожникам; він сліпить очі суддям її. А коли не він, то хто ж инший?

25 Дні мої хутші од гонця, — мчаться, не бачивши долі;

26 Мчаться, мов човни легкі, мов орел, що кидаєсь на здобич.

27 Як я скажу собі: забуду жалощі мої, виясню мій хмурий вид, підбодрю мое серце,

28 То знов муки мої лякають мене, знаю бо, що не признаєш мене безвинним;

29 А скоро я винуватий, так чого надармо й силкуватись?

30 Хоч би я й снігом обмивсь і найчистіше очистив руки мої,

31 То й тоді ти трутиш мене в багно, та й одежа моя буде мною гидитись.

32 Він бо не людина, як я, щоб я міг відповідати йому й йти вкупі з ним на суд!

33 І проміж нас ніякий посередник не стане, щоб положив руку на нас обох.

34 Нехай же відверне він від мене бича свого, й страх його нехай не лякає мене, —

35 А тоді я говорити му й не збоюсь його, бо я сам собою не такий.

10

1 Омерзїло душі моїй життє моє; то ж дам я волю смуткові мойму; говорити му в гору душі моєї.

2 Я скажу Богу: Не обвинувачуй мене, а объяви мені, за що мене так переслідуєш?

3 Чи тобі се добрим видиться, що так пригнітаєш, що байдуже тобі діло рук твоїх, а на раду безбожників посилаєш світло?

4 Чи в тебе очі людські, чи по людські ти бачиш?

5 Чи в тебе дні, як людські, й роки твої, як у людини,

6 Що ти аж шукаєш кази в мені й розвідуєшся, чи є грїх у мені,

7 Хоч знаєш, що я не проступник, та нікому ратувати мене з руки твоєї?

8 Руки твої трудились надо мною, й виробили весь мій образ навкруги, — й ти губиш мене?

9 Спогадай, що ти наче глину, обробив мене, а тепер у порох обертаєш мене?

10 Чи ж не ти вилив мене молоком і згустив мене сиром.

11 Скїрою й тілом з'одяг мене, а кістками й жилами скріпив мене,

12 Життє й милость дарував мені, а опіка твоя хоронила духа мого?

13 Але й те скривав ти в серці своїму, — я знаю, що се й було в тебе (на думці), —

14 Що, як я провиню, ти визнаєш і не зіставиш грїха мого без кари.

¹⁵ Горе мені, коли я провинив! а хоч я й без гріха, то не зважуся підвести голови моєї. О, я пониженій аж надто; то ж зглянься на біду мою;

¹⁶ Вона щораз більша. Ти женеш за мною, мов лев, і знов нападаєш на мене й чудним (силою) показуєш себе в мені.

¹⁷ Виводиш нових твоїх свідків проти мене; збільшуєш гнів твій на мене, і біди, щораз нові, стають боевою лавою проти мене.

¹⁸ І про що вивів єси мене з утроби? Лучше б я вмер був, як мене ще не бачило ні-чье око;

¹⁹ Нехай би я, як не бувший на світлі, з матірнього живота перенесений був у гріб.

²⁰ Чи ж не мало вже днів моїх? Перестань же, відступи від мене, щоб я хоч трохи очуняв,

²¹ Покіль пійду — й не вернусь — в країну темряви й тіні смертної,

²² В країну мрака, яким є пійма тіні смертної, де нема порядку, де темрява, як сама чорна пійма.

11

¹ І промовив Зофар із Нааму й сказав:

² Чи вже ж на безліч слів не треба давати одвіту? Чи вже ж говорун мусить бути праведний?

³ Ніби твоє пусте базіканне заставить людей мовчати, щоб ти на глум підіймав, а не було кому тебе пристидати?

⁴ Ти говорив: Я суджу право, й чист я в тебе перед очима.

⁵ А коли б так Бог схотів промовити, й отворив уста свої до тебе,

⁶ Та показав тобі тайни премудрості, й що тобі вдвоє більше належало б терпіти! Тим то знай, що Бог дещо з проступків твоїх подав у непамять.

⁷ Чи то ж ти зможеш умом ізбагнути Бога? Чи зможеш Вседержителя (путь) до кінця прослідити?

⁸ Та ж він висий небес, — що ж ти вдіяти зможеш? глибше він всіх безодень, — що можеш зрозуміти?

⁹ Міра його довша ніж земля, ширша над моря.

¹⁰ Вхопить кого й закує в окови та поставить на суд, хто відверне його?

¹¹ Бо він знає людей лицемірних, і бачить проступок, — та й чи ж не зверне на його уваги?

¹² Та пустоголовий чоловік мудрує, хоч людина родиться так, як ослиа дику.

¹³ Але коли ти очистиш серце твоє й простягнеш ід йому руки твої,

¹⁴ І коли нечисть на руці в тебе, а ти відкинеш її, й не дозволиш, щоб проступок пробував у шатрі твоєму,

¹⁵ Тоді піднімеш (сьміло) незамаргане лице твоє, й стояти меш твердо й не будеш боятись.

¹⁶ І тоді забудеш біду, й хиба, як про воду, що протекла, згадувати меш про неї.

¹⁷ І яснійше, аніж південь, попливе життя твоє, й прояснієш, мов ранок.

¹⁸ Певність у тебе тоді із надією буде; ти захищен, і можеш безпечно почивати.

¹⁹ Будеш лежати собі, й не буде нікого, хто б тебе страшив, і многі стануть запобігати (ласки) у тебе.

²⁰ Очі ж ледачих (від плачу) потемніють, і охорона їх пропаде, й надія їх зникне.

12

¹ І відповів Йов і сказав:

² Справді так! Тільки ви одні люде, і з вами вмере разом і мудрість!

³ Але ж і в мене є серце, як у вас, не стою я позаду; та й хто ж не знає сього самого?

⁴ Посьміхом другові моєму стався я, що до Бога кликав і Бог одвічав мені; посьміхом — чоловік справедливий і невинний!

⁵ Оттак, по думці того, що сидить собі спокійно, нізачо є лучиво, призначене тим, що їх ноги потикаються.

⁶ За те спокійні й безпечні домівки в грабітелів, роздратовуючих Бога, бо вони Бога, неначе в руках своїх носять!

⁷ І справді: спитай у звірят, а вони навчать тебе, — в птаства під небом, а воно з'ясує тобі;

⁸ Або поговори з землею, а вона повчить тебе, та й риби в морі скажуть тобі:

⁹ Хто з усього того не знає, що рука Господня сотворила се?

¹⁰ В його руці дух всього живучого й душа кожного людського тіла.

¹¹ Чи ж не ухо розбірає слова, й чи не язик доходить смаку страви?

¹² Так і в старців мудрість, а в довголітників розум.

¹³ У него ж (Бога) премудрість і міць; в його рада й розум.

¹⁴ Що він розорить, того вже ніхто не збудує; кого він зачинить, ніхто йому не відомкне.

¹⁵ Задержить води, — все повисихає, пустить їх, — розбурять землю.

¹⁶ У його сила й премудрість, перед ним той, хто зблудив, і той, хто звів із дороги.

¹⁷ Він приводить порадників до нерозваги, а суддів до дурноти.

- ¹⁸ Здіймає пояс із царів, і оперізує верівкою стан їх;
¹⁹ уймає князям їх почесті, й повалює хоробрих;
²⁰ уймає проречистим язик, і в старців мутить розум;
²¹ Окриває стидом людей значніх, і безсилить потужних;
²² Виявляє, що глибоко крилось у темряві, й виводить на світло, що в тіні смертній;
²³ Множить народи й вигублює їх; розсіває народи, й збирає їх докупі.
²⁴ Віднімає розум у голов народів землі й пускає їх блудом у пустині, де нема шляху;
²⁵ Помацьки ходять вони в темряві без світла, й заточуються, неначе п'яні.

13

- ¹ От же все це вбачало око моє, чуло ухо моє й затило собі.
² Скільки ви знаєте, знаю й я, бо я не пущий за вас.
³ Та я до Вседержителя рад би говорити, я з Богом бажав би розправляти.
⁴ Ви ж тільки лжуче куете; всі ви лікарі безварті.
⁵ О, коли б ви мовчали! се була б ваша мудрість.
⁶ Слухайте ж мого осуду, й розважте відповідь із уст моїх:
⁷ Чи справді належало вам задля Бога неправду сплітати, й задля його лжуче говорити?
⁸ Чи належало вам притворюватися перед ним і за Бога так змагатись?
⁹ А на добре ж воно вийде, коли він схоче вас вивідувати? Чи й його ви так само ошукаєте, як омануть чоловіка?
¹⁰ Грізно скарає він вас, хоч ви потайно й притворюєтесь.
¹¹ Чи вже ж велич його не страхає вас, і страх перед ним не нападає на вас?
¹² Упомини ваші, як попіль, покрепи ваші — покрепи глиняні.
¹³ Замовчіте передо мною, а я буду говорити, хоч би й що мені сталося.
¹⁴ Чого ж би мені торгати тіло моє зубами моїми, й до життя мого простягати руку мою?
¹⁵ Ось, він убиває мене, та я не перестану надіятись; я бажаю лиш оборонити поступки мої перед лицем його.
¹⁶ А се вже буде оправданням мені, бо ж підлестник чей же не явиться перед лицем у його!
¹⁷ Вислухайте ж уважно слово моє й ясування моє ушами вашими:
¹⁸ Ось, я завів суд над справою: знаю, що вийду виправданим.
¹⁹ Хто зможе стати проти мене? Бо я борзо вмовкну й віддам дух.
²⁰ Тільки двох речей не чини (Боже) зо мною, а тоді я не ховати мусь від обличчя у тебе:
²¹ Одверни від мене руку твою, й страх перед тобою нехай не потрясає мене.
²² Тоді зви, а буду відповідати, або я говорити му, а ти відказуй мені.
²³ Скільки ж у мене сказ і гріхів? Покажи мені проступок мій і гріх мій!
²⁴ За що ти скриваш лице (ласку) твоє, й за ворога маєш мене собі?
²⁵ Хочеш хиба стерти зірваний листочок, і за сухою соломинкою гнатись?
²⁶ Пишеш бо засуд гіркий на мене й дописуєш мені гріхи з молодості моєї;
²⁷ Ноги мої в кайдани куєш, і всі стежки мої назираєш, і ходиш слідом ніг моїх.
²⁸ Я ж, мов глина, розпадаюсь, як одежа, що її міль переїла.

14

- ¹ З жінки родиться чоловік, і короткий вік свій у журбі проводить;
² Квіткою він виходить та й поникає; тінню пробігає й не зупиняєсь.
³ І на такого ти отвираєш очі твої, і зовеш мене на суд із тобою?
⁴ Хто з нечистого може чистим родитись? Анї один.
⁵ Коли ж йому дні визначені, й число місяців його в тебе, коли ти назначив йому границю, що її не переступить,
⁶ То відступи від його, так, позирни куди геть, нехай він одпочине, покіль, як той поденщик, не скінчить дня свого.
⁷ Дереву є хоч надія, що воно, й зрубане, знов одродиться, й пагонці з його одростати не перестануть;
⁸ Та хоч його корінь в землі й перетрюхне й пень його завмре в поросі,
⁹ Але, як тільки почує воду, воно пустить паростки й поросте галуззєм, наче б новопосаджене;
—
¹⁰ А чоловік, як умре, розпадає ся; відойшов, і де він подівся?
¹¹ Води зникають із озера, й ріка посякає й висихає;
¹² Так і людина ляже й не встане; покіль кінець небесам, не пробудиться й не підоймесь із сну свого.
¹³ О, коли б ти да сховав мене в преисподній і там держав мене, аж покіль гнів твій перейде, й положив реченець, і спогадав знов про мене!

14 Засне людина, та чи знов оживе ж коли nebude? Через усі дні визначеного мені часу дожидав би я, покіль прийшла б мені зміна.

15 Ти кликнув би, а я дав би відповідь тобі, й ти подав би ласку твору рук твоїх;

16 Бо тоді ти лічив би кроки мої, та не підстерігав би гріха мого;

17 Ти б запечатав тоді переступ мій, й провину мою закрив би.

18 Та як гора, падаючи, розсипається, й скала сходить з місця свого;

19 Як вода стирає камінне, а розлив її змиває пил земний, так і надію людську ти в ніщо обертаєш.

20 Ти тісниш його до кінця; змінюєш вид його й відсилаєш.

21 Честь його дітям, чи ні, він того не знає, понижені вони — йому те байдуже;

22 Та (покіль жив,) тіло його на йому болесті чує, а душа його в йому в страданнях сумує.

15

1 І відказав Елифаз із Теману й промовив:

2 Хиба ж стане мудрий відповідати своїм пустим знанням і сповняти нутро своє вітром палючим,

3 виправдувати себе словами марними й бесідою, що не має ніякої сили?

4 Ти ж і ввесь страх відкинув і за малу маєш собі річ, говорити до Бога!

5 Се ж безбожність твоя настроїла так уста твої й ти вибрав язик лукавих!

6 Тебе усуджують власні уста твої, а не я, і твій язик говорить проти тебе.

7 Хиба ти першим родивсь чоловіком і перше, ніж гори, сотворений?

8 Хиба в Бога ти в раді бував і (його) премудрість собі присвоїв?

9 Що знаєш ти, чого б і ми не знали? Що розумієш ти, чого б і ми не розуміли?

10 Е й проміж нами сідоголові й старці, що перейшли віком і батька твого.

11 Хиба ж се мала річ, щоб Бог тебе потішив? чи й сього ти не знаєш?

12 Куди пориває тебе серце твоє, й куди так гордо спозираєш?

13 Чому ти справив проти Бога дух твій і устами твоїми такі слова верзеш?

14 Що таке чоловік, щоб йому бути чистим, і хиба праведен той, хто вродився від жінки?

15 Глянь, він і святим своїм не доймає віри, й самі небеса перед ним ще нечисті:

16 Тимпаче ж нечиста й гидка людина, що, наче воду, пе беззаконність.

17 Я буду говорити тобі, тільки слухай мене; я розкажу тобі те, що видав,

18 Що чували мудрі й не затаїли чуваного від батьків своїх;

19 В їх одних у руках була ще вся земля, і ні один чужинець ще не вештався між ними:

20 Поки ледачий живе, поти він і мучить себе, та й число літ (його муки) закрите перед гнобительом;

21 Шум страху в його в ушах, і під час спокою йде на його вбийник.

22 Не сподівається він із темряви спастися, а всюди меч перед собою бачить.

23 Блукаєсь усюди за куском хліба; знає, що вже йому наготовлений, вже й під рукою в його день чорний.

24 Страшить його нужда, й тіснота подоліває його, наче царя перед боєм, —

25 За те, що простягав проти Бога він руку, й що вставав навпроти Вседержителя,

26 Виступав проти його з гордою шиєю, поза грубими читими своїми;

27 За те, що вкрив лице собі салом своїм, а боки свої обложив жиром.

28 І оселиться він у містах розвалених, в господах, де вже ніхто не живе, що призначені на розвалини.

29 Не заблагатіє він, і не вціліє майно його, й не розшириться по землі добуток його.

30 Мороку він не втече; галуззе його полуме спалить, а його самого подихом уст своїх захопить.

31 Оманений нехай не довіряє марноті, бо марна буде й заплата йому.

32 Перед часом прийде кінець йому, й вітте його не буде зеленіти.

33 Мов виноградина та, покидає він недоспілу ягоду свою, й, як масла, поронить цвіт свій.

34 Оттак опустіє дом безбожника, й огонь пожере шатри підкупства,

35 (в думці) Почав він зло, а зродив лжку, та й нутро (серце) його наготовує зраду.

16

1 І відповів Йов і сказав:

2 Чув я доволі такого; гіркі з вас усіх потішитель!

3 Чи ти скінчиш вітряну твою мову? і що спонукало тебе таке говорити?

4 Вмів би й я так, як ви, говорити, як би душа ваша була на місці душі моєї; й я узброївся б на вас словами й кивав би над вами головою мою;

5 Додавав би вам відваги язиком моїм, і рушанням губ потішав би вас.

6 Та чи я говорю, — не втихає мій смуток; чи перестаю, — він не покидає мене.

7 Бо він отсе вичерпав мене. Ти (Боже) спустошив всю семью мою.

⁸ Ти покрити мене морщинами в свідочстві проти мене; знеможілість моя встає проти мене, винуватить мене прилюдно.

⁹ Гнів його розриває мене й лютує проти мене, скрегоче на мене зубами своїми; ворогом зиркає на мене очима своїми.

¹⁰ Роззявили на мене пащі свої; ругаючись, б'ють мене по щоках; всі змовились на мене.

¹¹ Бог віддав мене беззаконникові, й в руки безбожникам кинув мене.

¹² Жив я спокоєн собі, а він потряс мене; взяв мене за шию та побив мене й поставив за цілї собі.

¹³ Стріли його оточили кругом мене; він січе нутро моє без пощади, й пролив на землю жовч мою;

¹⁴ Пробиває в мені пролом за проломом, пре на мене, як велитень-воїн.

¹⁵ Веретище сшив я на тіло моє, й в порох занутив голову мою.

¹⁶ Вид мій почервонів від плачу, а на віях моїх тїнь смертна, —

¹⁷ Хоч нема кривди на руках моїх, та й молитва моя чиста.

¹⁸ Земле, не закривай крові моєї, й нехай не буде (в тобі) місця жалісному кликові мойму!

¹⁹ Та оце свідок мій на небесах, і на висотах заступник мій.

²⁰ Многочовні друзі мої! До Бога проливає сльози око моє.

²¹ О, коби то міг чоловік правуватись з Богом, як син людський з ближнім своїм!

²² Та вже доходить мій вік до кінця, й я відходжу в дорогу, якою не вертають.

17

¹ Дух життяний мій ослаб, дні мої згасають; гріб передо мною.

² Та коби вони не кепкували, то й серед їх спорів було б око моє спокійне.

³ О, поручись, заступись за мене сам (Господи) перед собою! бо хто ж би инший ручавсь за мене?

⁴ Іх бо ти серце закрив, розуміти не зможуть; тим і не дозволиш їм гору взяти.

⁵ Хто признає другів своїх у добичу собі, у того дітей очі замеркнуть.

⁶ Він учинив мене приповідкою між людьми й сьміховищем у їх.

⁷ Темно від горя в очах моїх, і всі члени мої стали, мов тїнь.

⁸ Здивуються над сим праведні, а невинним стане досадно на лицеміра.

⁹ І буде праведник кріпко держатись путя свого, а чистий руками ще більше набирати ме духу.

¹⁰ Виступайте ж, усі, приступіть! я не найду мудрого між вами.

¹¹ Дні мої вже уплили, думи мої — думи дорогі серцю — вони розбиті.

¹² Вони ж (муки мої) роблять із ночі день, а з світла темноту.

¹³ Та хоч би я й дожидавав в надії, то все ж таки глибокий гріб — домівка моя; в темряві постелю я постіль собі;

¹⁴ Грób своїм батьком назву, а червам скажу: ви мати моя й сестра моя.

¹⁵ Де ж тут надія моя? а чого я дожидаю, хто се побачить?

¹⁶ У глибіню земну зійде вона, ляже спокійно зо мною в порох.

18

¹ Відказав Билдад Савхеаский й промовив:

² Докіль словами ще вам перекидатися марно? Нумо лиш, братись за за ум, і тоді поговоримо.

³ Чому вважатись нам за скот і бути пониженими в власних очах наших?

⁴ О, ти, що в досаді своїй душу свою роздираєш! Чи то ж задля тебе опустіє земля та пересунуться скелі з місць своїх?

⁵ Та ж у безбожного мусить потахнути світло, а з огня його не остане й іскри.

⁶ Стемніє світло в домівці його, й свічка його загасне над ним.

⁷ Змаліють кроки могутості його, й повалить його власний намір його;

⁸ Бо він попаде в сіть ногами своїми й в плетінках буде плутатись.

⁹ Спіймають пута ноги його, й грабіжник уловить його.

¹⁰ Невидимо розложени по землі силця на його, й западні по дорозі.

¹¹ Кругом страхи лякати муть його, й зневолять його кидатись то сюди то туди.

¹² Вичерпаєсь із голоду сила в йому, й погибель готова під боком його.

¹³ З'їсть тіло його, з'їсть всі члени його перворідна (небувала) недуга смерті.

¹⁴ Прогнана буде з домівки в його надія його, а се доведе його до царя страхів*.

¹⁵ Осядуть в наметі його (чужі), бо стане він уже не його; домівку його посиплють сіркою.

¹⁶ Знизу усхне корінне його, а вгорі зов'яне верховіття його.

¹⁷ Щезне про його память із землі й імени його не згадувати муть на базарі.

¹⁸ Проженуть його з світла в тьму, й зітруть його з кругогляду земного.

* 18:14 До найбільшого страху.

¹⁹ Нї сина нї внука не буде в народї його, не зістанеться нїхто в домівці його.

²⁰ День (погибелі) його злякає потомків, а сучасників обгорне жахом.

²¹ Такі пробутки беззаконного, оттаке місце того, хто не знає Бога!

19

¹ І відказав Йов і рече:

² Докіль мучити мете душу мою й торгати мене словами?

³ Вже ж ви й так десять раз соромили мене; чи ж вам не соромно, так тіснити мене?

⁴ Коли я й справді провинився, то провина моя на мені зостанесь.

⁵ А коли вам так любо, величатись надо мною й докоряти мені осоромленням моїм,

⁶ То знайте, що се Бог поверг мене 'д землі й обвів кругом мене сїть свою.

⁷ Ось, я кричу: кривда! й ніхто не чує; я голошу, а нема суду (справедливого).

⁸ Він перегородив мені путь, і я не маю переходу, й розпростер темноту на стежки мої.

⁹ Зволік із мене славу мою й зняв вінець із голови моєї.

¹⁰ Навкруги опустошив мене, й я відходжу; й, неначе деревину, вирвав надію мою.

¹¹ Він запалав проти мене гнівом своїм, і в одно повернув мене з ворогами своїми.

¹² Полки його * притягли купою й справили дорогу собі на мене, та обсіли кругом намет мій.

¹³ Браттє моє оддалив від мене, а знакомі мої цураються мене.

¹⁴ Рід мій покинув мене, й знакомі мої забули про мене.

¹⁵ Домівники мої й служебки мої вважають усі за чужого мене; приходнем став я в очах їх.

¹⁶ Кличу раба мого, — він не озивається; мушу моїми його благати устами.

¹⁷ Жінка гидує диханням моїм, і мені треба вмоляти її згадкою на діти від тіла мого.

¹⁸ Ба й малі діти мене за покидьку вважають: я підведусь, а вони збиткуються надо мною.

¹⁹ Всі, що до груді моєї тулились, гордують мною, а ті, кого я любив, проти мене встали.

²⁰ Поприсихали кістки до кожї й до тіла мого, зосталась тільки кожа около зубів моїх:

²¹ О, змилосоудьтесь, помилуйте мене хоч ви, мої друзі, бо рука Божа побила мене!

²² За що й ви ще мене женете, так як Бог, наче б не могли насититись тілом моїм?

²³ О, коли б то слова мої написано! в книзі коли б можна їх начертати рильцем залізним на олові, —

²⁴ Про вічні часи на камені видовбати!

²⁵ Я знаю† — Відкупитель мій живе, й він у послідний день підійме з пороку отсю розпадаючуся кожу мою,

²⁶ І я в тілі мойму побачу Бога.

²⁷ Я самий вбачу його; мої очі, не очі когось другого, побачать його. Аж нині серце в груді моїй!

²⁸ Вам про мене сказати б: За що нам гнати його? Як коли б корінь злого знайдено в мені!

²⁹ О, бійтесь меча (Божого), бо меч той мстить неправду, й знайте, що є суд Божий!

20

¹ Озався ж Зофар із Наама та й каже:

² Роздумування мої спонукують мене, відказати, й оце я поспішаю виявити їх:

³ Докір, осоромляючий мене, я вислухав, та дух розуму мого відповів за мене.

⁴ Чи ти не знаєш, що од віків, — з того часу, як постав чоловік на землі, —

⁵ Веселощі беззаконних коротко тривають, а радість потайного грішника хвилева?

⁶ Хоч би під небо зросла його велич, й голова його аж до хмар сягала, —

⁷ То він пропаде, як гній його, на віки; хто його бачив, питати ме: де він?

⁸ Зникне він, неначе сон, і не знайдуть його; ніби ночная мара, він щезне.

⁹ Око, що вбачало його, не побачить його ніколи, й не взрить його вже більше місце його.

¹⁰ Діти його будуть у старців ласки шукати, й руки його повернуть усе, в кого він що пограбив.

¹¹ Кості його ляжуть з ним у порох із усіма гріхами молодості його.

¹² Коли зло солодким буде йому в роті його, й він держати ме його під язиком своїм,

¹³ Берегти ме, й не викине, а хоронити ме його в устах своїх, —

¹⁴ То їжа та в його животі візьметься гадючою жовчу в йому.

¹⁵ Добро, що пожер, мусить він виблювати: Бог вирве все з живота його.

¹⁶ Яд він гадючий всисає, так од гадюки й згине.

¹⁷ Не бачити йому річок, рік текучих молоком та медом!

¹⁸ Верне все трудом набуте, прогинути не зможе; по мірі набутоків його буде й заплата його, й він не натішиться.

¹⁹ Він бо тіснив, одправляв убогих; видирав домівки, що їх не будував;

²⁰ Не знало наситку черево його, й не щадив він нічого в захланності своїй.

²¹ Нічо не спаслося від прожорства його, зате ж і не вдержиться щастє його.

* **19:12** Смерть дітей, хвороба, нужда і т. д. † **19:25** Осе ті важні слова.

- 22 В повноті достатків буде тісно йому; всі руки покривдованих піднімуться на його.
23 Коли буде в його чим наситити живіт свій, пошле Бог жар гніву свого й спустить дощем болі в тіло його.
24 Ухилиться він од зброї залізної, — прошиє його лук мідяний.
25 Схоче війняти стрілу, а вона вийде з тіла — вийде, блисне крізь жовч його; страх смертний прийде на його!
26 Вся темнота скрита в нутрі в його; його пожирати ме огонь, ніким не роздуваний; нещасте постигне й все те, що зістане в наметі його.
27 Небо відкриє провину його, й земля встане проти його.
28 Щезне добуток дому його, все розпливеться в день гніву його (Божого).
29 Се частка від Бога чоловікові беззаконному, й пай, визначений йому Вседержителем!

21

- 1 І відказав Йов і промовив:
2 Вислухайте ж уважно й мою річ, а се буде моя потіха від вас.
3 Потерпіть мені, а я буду говорити; а тоді вже, як виговорюсь, насьмівайтесь.
4 Чи то ж до чоловіка вимірена бесіда моя? та й як мені не впадати духом?
5 Гляньте на мене й вжахнітесь, та затулїть пальцем уста ваші.
6 Я тільки спогадаю, а вже здрогаюсь, і страх обгортає тіло моє.
7 Чим воно дієсь, що ледачі живуть, доживають старості, та й силами здорові?
8 Діти їх вкупі з ними перед лицем їх, та й внуки їх перед очима в їх.
9 Доми їх безпечні від страху, і нема бича Божого над ними.
10 Бик їх запліднює й не знемогає, корова їх починає й не скидає.
11 Стадом випускають вони малечу свою, й діти їх скачуть.
12 Висьпівують під бубон і цитру, та веселяться, граючи в сопілку;
13 Вони проводять дні свої в щастю, й в хвилиці (без муки) сходять у глибину (земну).
14 А між тим вони говорять Богу: йди геть від нас, не хочемо знати доріг (законів) твоїх!
15 Хто такий Вседержитель, щоб нам йому служити? Що з того за користь, до його молитись?
16 Бачиш, щастє їх не з їх рук. — Та рада безбожних нехай буде далека від мене!
17 Або може часто гасне у беззаконних сьвітлич, і знаходить на них біда; чи часто дає він (Бог) на їх пай муки в гніву своєму?
18 Вони ж повинні б бути, наче та солімка перед вітром, наче полова, гонена вихром!
19 (Скажеш:) Бог держить дітям його нещастє його. — (Ні,) Нехай він відплатить йому самому, щоб він те знав.
20 Нехай би його таки очі побачили горе своє, й нехай би він самий пив із гніву Вседержителя.
21 Бо й яка ж йому жура про дом свій після нього, як місяці його лік закінчився?
22 Але чи ж то нам Бога вчити мудрості, коли він судить і тих, що горі (в небі)?
23 Один умірає в повноті сил своїх, в повному спокої та мирі;
24 Нутро його повне товщі, а кості в його, неначе напоєні шпігом.
25 Другий же вмірає в гіркості душі, не дознавши добра.
26 А таки вони вкупі лежати муть в землі, й черви покривють їх.
27 Знаю я, які в вас думки та хитрощі, що проти мене сплітаєте.
28 Ви скажете: Де дом князя, а де шатро, що в йому жили проступники?
29 Хиба ж ви не питали в тих, що в дорозі бували, та й не знаєте їх постерігань?
30 Що в день біди лиходій щаджен буває, а в день гніву одводиться набік?
31 Хто ж поставив йому перед очі путь його, й хто відплатить йому за те, що він коїв?
32 Кладовище для його — глибокі гроби; за ним йде товпа людей, а тим, що йдуть, провозаючи його, наперед його, нема й ліку.
33 Як же се хочете ви розважити мене пустим? В вашій розвазі одна тільки лож.

22

- 1 І відказав Елифаз із Теману й промовив:
2 Чи вже ж може людина доставляти Богу користь? Мудрий самому собі добра запобігає.
3 Що за користь у тому про Вседержителя, як ти живеш без гріха? І буде ж він мати хосен із того, що ти держишся доріг невинності?
4 Чи може він, боячись тебе, стане з тобою до розправи, піїде судитись із тобою?
5 Мабуть, неправди твої надто великі, й проступкам твоїм нема й кінця.
6 Видно, ти брав заклади з браття твого за дрібницю й з пів-нагих здирав послідушу одєжу.
7 Жажденому не давав ти й водиці напитись, а голодущого прогонив без куска хліба;
8 Землю давав тільки дужим під оселю, й тільки значний який осідався на ній.
9 Вдови одправляв еси з нічим, а сироти полишав із порожніми руками.
10 За се кругом тебе силки й стревожив тебе ненадійний страх,

- 11 Та темрява, в якій ти нічого не бачиш, і глибині вод покрила тебе.
 12 Чи Бог не висше небес? Глянь у гору на зорі, як вони високо!
 13 Ти ж кажеш: Що знає Бог? Як він кріз хмарі розсудить?
 14 Хмарі — завіса його; ходить по небу, не бачить.
 15 Чи ж ти йдеш стежкою давніх людей, якими ходили люде беззаконні,
 16 Що перед часом погибли, коли вода, розлившись, їх підмила?
 17 Вони говорили до Бога: Оступись од нас! і думали: що вдіє їм Вседержитель?
 18 Бо він сповняв доми їх добром. — Та звичай безбожників нехай буде далеким від мене! —
 19 Бачили се праведні і всміхались, а невинні сьміялись із них:
 20 Злюки ті — наче б вигублені вже, а нащадки їх — так, як би вже пожер огонь!
 21 Зблизись же до його — мир тобі буде; з того вийде добро тобі.
 22 Прийми з уст його закон, і бери слова його до серця собі.
 23 Як вернешся до Вседержителя твого, — станеш, мов відбудований; віддалиш беззаконність від пробутку твого, —
 24 Будеш за порох мати блистуче срібло, а проміж камінням — золото Офирське.
 25 І буде тоді Вседержитель твоім золотом і блистучим сріблом у тебе;
 26 Бо тоді будеш радуватись Вседержителем твоім, і піднімеш до Бога лице твоє.
 27 Помолись до його, а він вислухає тебе, й віддаси подячні обітницї твої.
 28 Що ні задумаєш, воно станеться тобі, а над дорогами твоїми буде сияти сьвітло.
 29 А коли хто й принижений буде, а ти скажеш: піднесись! то Бог спасе похиленого лицем;
 30 Він вибавить і небезвинного, й буде врятований задля чистоти рук твоїх *.

23

- 1 І озвався Йов і рече:
 2 Ще й сим разом бесіда моя гірка; бо ж і страдання мої більші, ніж стогнання мої.
 3 О, коли б я знав, де знайти його (Бога), й зміг доступити до престолу його!
 4 Я вивисив би перед ним справу мою, й уста мої сповнилися би оправдуванням;
 5 Я б тоді знав, якими словами він мені відповів би, й зрозумів би, що би він мені сказав.
 6 Та чи ж став би то він у повній своїй силі зо мною спорити? О, ні! нехай би тільки звернув увагу на мене.
 7 Тоді я, як праведник, міг би розправлятись із ним — і я на все одержав б виправдання від судді мого.
 8 А то я йду вперед — і нема його, повертаю назад і не зустріну його.
 9 Чи робить він що по лівій стороні, я не бачу; чи скритий десь по правій, я не догляну.
 10 Він же путь мій знає; нехай же ж випробує мене, — я вийду, як золото, чистий.
 11 Бо моя нога стоїть твердо на стежці його; путі його я пильнував і не відхилявся.
 12 Од заповіді уст його не відступав я; слова уст його хранив я пильнійш, як мої постанови.
 13 Та він і не порушній; й хто зміг би відвести його? він чинить, що захоче душа його.
 14 Так, він доведе до кінця, що призначив про мене, а такого в його дуже багато.
 15 Тим то я й дрожу перед ним; думаю — й серце холоне.
 16 Бог зломив мого духа, страхом натхнув Вседержитель.
 17 О, чому ж не затратив він мене, закінь ще ся темрява налягла, й не спрятав морок перед видом моїм!

24

- 1 Чому перед Вседержителем не закриті часи (відплати), а хто шанує його, чом не знає про ті дні його?
 2 Межі пересувають, займають отари та й гонять пасти, мовляв би, свої;
 3 Граблять осла в сиротини, у вдовиці беруть в заклад корову єдину;
 4 Вбогих спихають з путя, пригноблені всі мусять ховатись.
 5 Се, — як осли дикі в степу, виходять вони на свою роботу, вставши рано, на здобування (харчі); степ їх годує й дітей їх;
 6 Жнуть вони на полі чужому й збирають виноград у придавлених;
 7 Нагі ночують люде, не маючи чим одягтися, ні вкритись на студені;
 8 Мокнуть на дощах з гори, туляться попід скелями.
 9 Рвуть вони од грудей сироту, вбогих закладами граблять.
 10 Вони змушують їх блукати нагими, без одежі, й голодних — годуватись (збіраним) колоссем;
 11 Між мурами бють (нешасні) олій про них, топчуть (грозди) в точилі, та й смагу терплять.
 12 У місті стогнуть люде, душа гублена квилить, а Бог сього не боронить.
 13 Є між ними й вороги сьвітла, що не знають шляхів його, й не ходять стежками його.

* 22:30 Що ти їх в молитві за ним піднімав.

- ¹⁴ Досвіта встає убийник, вбиває бідного й нужденного, а ніччю стає злодієм.
¹⁵ Темряви й те око жде, що до перелюбок ласе; говорить: ніхто не побачить мене, — та й вид собі закриває.
¹⁶ В пітьмі підкопуються в доми, що по днині собі їх запримітили; сьвітла вони не хочуть знати.
¹⁷ Бо густа тьма — се їх ранок, із мороком дружні вони, любя їм пітьма да страхи.
¹⁸ Такий є легкий собі — хоч би й поверх води. О, проклята доля його на землі! Нехай і не бачить дороги садів виноградних!
¹⁹ Посуха й спеки пожирають, хоч би й сніжну воду; оттак безодня — грішників.
²⁰ Нехай відцурається такого матерня рідна утроба; нехай лакомляться на нього черви; нехай загине про його пам'ять; мов та деревина, нехай зломиться беззаконник!
²¹ Він гнобить бездітну, що не роджала дитини, й вдовиці не чинить добра.
²² Він і дужих перемагає силою своєю; він устає, і ніхто не певний життя свого.
²³ А Бог подає йому безпеку, — він же ж на те й вповає — та очі його (Бога) видять таких поступки.
²⁴ Піднялись вони високо, — та ось і нема їх; падають і вмірають, як кожний на сьвіті, й неначе колоссе, стинаються.
²⁵ А коли се не так, то хто мою лъжу докаже, й в ніщо оберне мову мою?

25

- ¹ І відказав Билдад Савхеаський та й промовив:
² У його (Бога) й владицтво й снага; він творить мир на висотах своїх.
³ Хто б його війсьско злічив? і над ким він не сияє?
⁴ І як же чоловікові бути праведним перед Богом, як може бути чистим, хто від жінки родився?
⁵ Ось, навіть місяць, і він не досить ясний, і зорі не чисті перед очима в його!
⁶ А тим менше чоловік — черв, і людина, — що як та міль!

26

- ¹ І відказав Йов і рече:
² Ой, як же ти поміг мені, безсильному, як піддержав руку слабому!
³ Що ж то за раду подав еси немудрому, й як основно вияснив річ!
⁴ Кому говорив ти оті слова, і чий дух промовив із тебе?
⁵ Рефаїми* джожать під водами й все, що в них животіє.
⁶ Нага перед ним безодня, й не закритий Аваддон†.
⁷ Північний вітер розпускає він в порожню (воздушну), повісив землю ні на чім.
⁸ Він зав'язав води в хмарах своїх, і хмари не розсідаються від них.
⁹ Він укрит престол свій кругом, розпростерши над ним облак свій.
¹⁰ Він обвів круг грянничний водами аж до грянниць між сьвітлом і тьмою.
¹¹ Стопни небес‡ тремтять і лякаються від погрози його.
¹² Силою своєю розбухує він море, й розумом своїм гнуздає буту його.
¹³ Дух його прикрасив небо, рука його утворила бистрого скорпіона§.
¹⁴ Се ж тільки частинки діл його, й як то ще не багато чували ми про його! А хто ж би зміг зрозуміти всю велич могутості його?

27

- ¹ І повів Йов дальш мудру мову свою й говорив:
² Вірно, як жив Бог, (хоч і не дав мені суду), і Вседержитель, (хоч і огірчив мою душу),
³ Що, покіль я ще дишу, й дух його в нідрах моїх,
⁴ Не скажуть уста мої неправди, й лъжи мій язик не промовить.
⁵ Далеко се від мене, щоб я вас непохибними вважав; ні! поки тху мого, я праведності моєї не зречуся.
⁶ Твердо при правді стояв я й не попускаю її; совість моя не докорить мені по весь вік мій.
⁷ Ворог мій буде мені, як безбожник, а той, що встає проти мене, як беззаконник.
⁸ Бо й яку може мати надію лицемірний, коли візьме, коли вирне йому Бог душу його?
⁹ Чи ж вислухає Бог клик його, коли прийде на його нужда?
¹⁰ Чи Вседержитель буде відрадю йому, чи можна буде йому призивати його кожного часу?
¹¹ Віявлю вам, що в руці в Бога; не втаю, що у Вседержителя.
¹² Бачили ви й самі; на що ж вам стілько молоти?
¹³ От злюці в Бога доля, і пай, який допадає од Бога гнобителям:
¹⁴ Як прибудуть йому сини, то хіба під меч, а потомки його не наситяться хлібом.

* 26:5 Велетні морські, кити. † 26:6 Пекло. ‡ 26:11 Значить: або сама твердиня небесна, або гори, сягаючі в хмари. § 26:13 Блискавку.

- 15 Хто ж зістане по йому, того забере смерть у гріб, а й вдови по них голосити не будуть.
- 16 Хоч він надбає купи срібла, як піску, а одежі, наче глини, наскладає,
- 17 То він наскладає, а праведник буде одягатись, а сріблом невинний забагатіє.
- 18 Строїть він дім собі, — то як червяк, і, як садовий сторож, робить собі будку;
- 19 Лагає спати багатим, та таким не встане; отвирає очі, а він вже не той.
- 20 Страх, мов потоп, прийде ва його неждано, й буря вночі ухопить його.
- 21 Вітер восточний підойме й понесе його, й летом помчить він поперед його;
- 22 Напре бо на його й не пощадить, хоч як би він змагався втечи від його.
- 23 Тільки руками сплеснуть про його, й засвищуть про його над місцем його.

28

- 1 Так! срібло має початкову жилу, й золото своє місце, де його плавляють.
- 2 Залізо добувають із землі, а мідь витоплюють із каміння.
- 3 (Чоловік) робить кінець темі й пильно шукає за (таким) каменем у мороці й найглухійшій темноті.
- 4 Пробивають закоп у місцях, де не постала нога; спускаючись, висять і сумують далеко від людей.
- 5 Земля, де хліб росте, у нутрі розрита, неначе огнем.
- 6 Камінь її — то сафир із золотими крупцями.
- 7 Стежки туди не знає хижа птиця, й не зазирнуло туди око яструба;
- 8 Не топтали її левчуки, й не ходив по ній шакаль.
- 9 На граніт накладає він (чоловік) руку свою, з коренем перевертає гори.
- 10 В скелях прорубує канали, й все дорогоцінне вбачає око його.
- 11 Зупиняє протоки бурчаків і, що заховано в темі, все те на світло виносить.
- 12 А де ж мудрість знайти? і де є місце розуму?
- 13 Чоловік не знає ціни її, й не знаходиться вона на землі живих.
- 14 Безодня говорить: Не в мені вона; та й море каже: Не в мене!
- 15 Не продається вона за золото та й не вимінює її за срібло ваговите;
- 16 Не в ціні вона з золотом Офирським, ні з дорогоцінним ониксом, ні з сафіром.
- 17 Не рівняєсь із нею золото й кришталь, та й не виміняєш її за посуди щирозолоті.
- 18 А про коралі та перли й згадувати ніщо; здобути премудрість — цінніш над рубини.
- 19 Ба й топаз Етиопський їй не рівня; щирим золотом не цінуєсь вона.
- 20 Звідки ж бересе премудрість? і де є місце розуму?
- 21 Від усього, що живе, скрита вона, ба не доглядить її й птаство піднебесне.
- 22 Правда, безодня та смерть говорять: до ушей наших доходила чутка про неї;
- 23 Але тільки Бог знає тропу до неї та знає й місце її.
- 24 Він бо прозирає всі кінці світу, й що під небом, він вбачає.
- 25 Як він визначив вітрові вагу й воді давав міру,
- 26 Коли вказував дощам закон, а блискавицям дорогу, —
- 27 Тоді він бачив її й явив її, й приспособив її, та навчив ще й слідити її,
- 28 І сказав чоловіку: Страх Господень — се справдішня премудрість тобі; берегтись злого — се розум.

29

- 1 І повів Йов далій поважну мову свою й говорив:
- 2 О, коли б я був такий, як у тих місяцях, що минули, як у ті дні, коли Бог ще стеріг мене;
- 3 Коли його світло ще блищало в мене над головою, й я при світлі (ласки) його ходив посеред темряви;
- 4 Як в молодощах моїх ласка Божя витала понад наметом моїм;
- 5 Коли то Вседержитель був ще зо мною, а діти мої кругом мене;
- 6 Коли то дороги мої залиті були молоком, а скеля точила потоки олії!
- 7 Тоді виходив я, було до воріт міста*, й уставляв на майдані сідалище собі,
- 8 Хлопці заглядять мене, й ховаються, старці встають і стоять;
- 9 Значні здержуються від бесіди й кладуть палці на уста свої.
- 10 Голос старшин умовкає, а язик прилипає до піднебіння в їх.
- 11 Ухо, що почує мене, вже й благословляє мене; око, що бачить мене, вже мене й величає;
- 12 Бо рятував терплячого, що голосив, і сироту безпомочного.
- 13 Хто погибав, того благословення приходило на мене, а серцю вдовиці подавав я відраду.
- 14 Я одягавсь у справедливість, а суд мій окрашував мене, мов мантиєю й вінцем.
- 15 Я був очима сліпому й ногами кульгавому;

* 29:7 У давнину були ворота міст під широчезним склепінням, і там відбувались збори, суди й т. др.

16 Я був батьком убогим і всяку справу незнану розбірав я розважливо.
17 Злюці торощив я челюсті і виривав із зубів у його здобичу.
18 От і мовляв я собі: Вмру я в свойму гнізді й днів моїх буде много, як піску;
19 Корінь мій відкритий буде приступови води, й роси ночувати муть на галуззю мойму.
20 Слава моя не зостарієсь, а лук мій останєсь кріпким у руці в мене.
21 Бувало, слухали мене, й дожидали мовчки поради моєї.
22 Слів моїх уже й не розбірали, слова мої капали дощиком на них.
23 Дожидали мене, й, як (земля) до опізненого дощу, отвирали роти свої.
24 Бувало, всміхнусь до них — а вони й не довіряють; веселого лица мого ніколи не омрячили.
25 Я назначав поступки їх, і засідав на передньому місці, та жив, ніби царь проміж своїм військом, як утішитель плачущих.

30

1 Нині ж глузують із мене менші від мене літами, такі, що їх батьків я б не прийняв і між пастуші собаки.
2 Бо й сила в руках їх — до чого вона мені була? вони вже пережили пору свою.
3 Нуждою й голодом висусені, йдуть вони в степ безводний, мрачний та опустілий;
4 Шиплють лободу попід корчами, — ягоди ялівцю — се хліб їх.
5 Із громади проганяють їх, мов на злодіїв, гукають на них,
6 Щоб у байраках жили, по печерах та по скелях.
7 Там вони ревуть проміж кущами, куляться під тернем.
8 Люде викинені, люде безіменні, викиди землі!
9 У них то став я піснею тепер, кормом їх розмов.
10 Мною гидують вони, тікають далеко від мене, й не стидуються спльовувати передо мною.
11 Тим, що він (Бог) розв'язав поводи мої й побив мене, то й вони скинули з себе узди передо мною,
12 З правого боку встає покидь ся, й валить із ніг мене, прямує пагубну дорогу свою проти мене.
13 Зрили стежку мою, все з'уміли зробити на мою погибель, а нема, хто б подав підмогу.
14 Вони прийшли на мене, наче б крізь широкий перелом у мурі, з шумом ринулись на мене.
15 Страх ударив на мене; вітром розвіялась велич моя, а щастє моє унеслось, як хмара.
16 А нині ніє душа моя в мені; дні смутку обгорнули мене.
17 Ніччю вертить мене в костях моїх, і жили мої не мають спокою.
18 Трудно, о трудно мені зняти одєжу з себе, краї обгортки моєї давлєть мене.
19 Кинув мене він у грязь, я взявся попелом і пилом.
20 Кричма до тебе кричу, а ти не чуєш, — стою, а ти дивишся (мовчки) на мене.
21 Немилосердним зробивсь ти мені, сильною рукою ворогуєш проти мене.
22 Ти зняв мене, пустив летіти з вітром і розбиваєш мене.
23 О, я знаю, що ти примчиш мене 'д смерті, до дому, де збіраються всі живучі.
24 Та він же не простягне руки своєї на дім костей; бо чи ж будуть вони кричати, як би їх стирав?
25 А хйба ж я не плакав над тим, хто горював; чи ж не смутилось серце моє над бідними?
26 А тим часом, коли дожидав добра, прийшло на мене лихо; коли сподівався сьвітла, тьма мене окрила.
27 Нутро моє кипить і не перестає; дні печальні прийшли на мене.
28 Я почорнілий ходжу, та не від сонця; серед громади стаю і кричу.
29 Я братом шакалам зробивсь, струсям товаришем стався.
30 Кожа вчорніла моя, кості обгоріли від жару.
31 І цитра моя голосить, і сопілка ридає.

31

1 З очима моїми вчинив я вмову, щоб і не думати про дівицю.
2 Бо й яка ж доля була б мені від Бога з висоти й яке насліддє від Вседержителя з неба?
3 Чи ж не погибель безбожному, й не допуст лиходіїві?
4 Та й чи ж не бачив він доріг моїх, — не лічив всі ступні мої?
5 Як я ходив у марноті й неправді, а нога моя квапила до омани, —
6 То нехай зважать мене на вазі правди й Бог розпізнає мою безвинність.
7 Наколи ноги мої схибили з правої путі й серце моє ходило слідом за очима моїми, та коли що небудь нечисте прилипло до рук моїх,
8 Так нехай я сію, а їсть хто інший, і нехай пагонці мої вирвані будуть із коріннем.
9 Як до чужої жони коли небудь серце моє загорілось, і я засідавсь зрадливо під дверима в ближнього мого,
10 Так нехай жінка моя жорнить на другого, й нехай другі збиткуються над нею.
11 Се ж бо й гріх і проступок, що під суд підпадає;

12 Се той огонь, що жере аж до загуби, й він усе майно моє викоренив би до щадю.
 13 Як би я нехтував право раба чи рабині моєї, коли б вони правувались зо мною,
 14 То що б я робив, коли б Бог встав і поглянув на мене, й що б я міг відказати йому?
 15 Хиба ж бо не той, що мене збудував в утробі, збудував і його, й однако дав нам образ у матернім лоні?
 16 Хиба ж я відказував злиденним у їх просьбі, або томив очі вдові (дожидуючій помочи)?
 17 Чи сам же я з'їдав мій шматок хліба, а не їв з його й сиротина?
 18 Та ж він ріс у мене, як у батька, і ще з малку малого мого піклувався я вдовою.
 19 Як я побачу було кого погибаючого, або без одежі злидаря, що не мав чим прикритись, —
 20 Чи ж не благословляли мене стегна його (за одержу), чи ж не обогрівала його вовна з отари моєї?
 21 Як на безбатьченка зняв я руку, хоч я знав, що мати му оборону в воротях (на суді),
 22 То нехай рамено моє відпаде од плеча, а рука моя відломиться від ліктя,
 23 Бо страшна мені була б кара від Бога: я б перед величчю його не устоявся.
 24 Не вже ж покладав я в золоті опору мою, або промовляв до скарбу: ти надія моя?
 25 Чи ж я тішився моїм статком великим, та що рука моя придбала багато?
 26 Дивлячись на сонце, як воно сяє, як той місяць велично пливе,
 27 Чи дав я увестись серцю мойму тайкома, та й чи ж цілували уста мої (на їх шану) руку мою?
 28 Та ж се був би проступок, підпадаючий під суд, бо тоді відрікся б я Бога Всевишнього.
 29 Чи радів я з погибелі ворога мого, або веселився, коли постигло його нещастє?
 30 Ні! я ніколи не дав устам моїм волі, грішити, проклинаючи душу його.
 31 Чи не говорила ж челядь шатра мого: хто ж не наситився б мясом його?
 32 Приходень ніколи не ночував на улиці; двері мої отвирав я всякому, хто мимо проходив.
 33 Коли б я робом людським таїв проступки мої, й скривав у грудях хиби мої,
 34 То мені страшно було б перед громадою, й погорда краян лякала б мене, й я мовчав би та й не виходив за двері.
 35 О, коли б то хтось переслухав мене! Се моє бажання, щоб Вседержитель дав відповідь мені, а оборонник мій все те списав!
 36 Я носив би той запис на плечах моїх, і вкладав собі, як вінець;
 37 Я б виявив йому кожний ступінь мій, а наближався б до його *, мов до князя.
 38 Коли поле моє проти мене кричало, і загопи його на мене нарікали;
 39 Коли їв я врожай його та й не віддячив за його, й томив життє робітників,
 40 То нехай замість пшениці росте в мене осетий, а замість ячменю — кукулі! І скінчилися слова Йовові.

32

1 Як же ті трі мужі вже не відказували Йовові, тим що він себе мав за праведного,
 2 Тоді запалав гнівом Еліуй Барахилєнко, з Бузу, з роду Рамового; а запалав гнів його на Йова за те, що виправдував себе більш, аніж Бога;
 3 А на трьох друзів його досадував за те, що не знайшли влучної відповіді, а тільки винували Йова.
 4 Еліуй же ждав, покіль Йов говорив, бо ті були старші його віком.
 5 Як же побачив Еліуй, що уста тих трьох мужів не вміли більш відказувати, то й запалав гнівом.
 6 От і озвався Еліуй Барахилєнко з Бузу так: Я молодий, а ви вже старці: я боявся висказувати мою думку.
 7 Я собі думав: Нехай говорять дні, і многі літа навчають мудрості.
 8 Але дух у чоловіці та вдохновенне від Вседержителя дають йому розум.
 9 Не самі ж тільки многолітні розумні, та й не самі старці знають правду.
 10 От чому я говорю. Тим то вислухайте мене, виповім і я те, що знаю.
 11 Ось, я вижидаю, що ви казати мете, — вслуховавсь у ваші розсуджування, докіль ви придумували, що б сказати.
 12 Пильно дивився на вас, та ось ні один із вас не спромігся доказати провину Йову, ба вже й перестали відповідати на слова його.
 13 Не говоріте: ми знайшли мудрість у йому, й хиба Бог опрокине його, а не чоловік.
 14 От же, коли б він обертав слова свої до мене, я б не по вашому ввів на його річ відказати.
 15 Полякались, мовчать, перестали говорити.
 16 А коли я жду, а вони не говорять, з'упинились і вже не відказують,
 17 То я відкажу й виявлю мою думку.
 18 Повен я слова, й дух мій в мені розпирає мене.

* **31:37** До того, хто б списав всі поступки мої.

¹⁹ Справді, нутро моє, як молоде вино в зачиненій посудині: воно готове розпукнутись, неначе міх новий.

²⁰ Виговорюсь; стане мені легче; відчиню уста мої й відкажу.

²¹ Не дивити мусь на лице чоловіка й ніякому чоловікові лестити не буду,

²² Лестити бо я не вмію, нехай би й зараз убив мене Творець мій!

33

¹ Ітак, слухай, Йове, мови моєї і вважай на кожне слово моє!

² Ось, я одверзаю уста мої, язик мій промовляє з гортані моєї.

³ Слова мої з широго серця, а уста мої возглаголють чисті думки.

⁴ Дух Божий создав мене, й Вседержитель надихав життем.

⁵ Коли маєш снагу, — відкажуй мені й стань проти мене.

⁶ Ось я, по твою бажанню, стаю замість Бога. Та й я утворений з глини;

⁷ Тим ти не маєш чого зворушуватись через мене, та й рука моя не буде важка про тебе.

⁸ Ти говорив в уші мої, й я чув голос слів:

⁹ Чист я, не маю гріха, провини в мене немає, ані неправди.

¹⁰ Він же найшов вину на мене й має мене за ворога свого;

¹¹ Ноги мої в кайдани закував і всі стежки мої назирає.

¹² От і неправ єси в тому, відкажую я тобі, бо Бог висше людини.

¹³ Що тобі спорити з ним? та ж він не здає справи з ніякого діла свого.

¹⁴ Бог скаже раз, а коли на те не вважають, ще й другий раз.

¹⁵ У сні, в нічному видиві, коли сон знаходить на людей, коли дримаємо на ложі,

¹⁶ Тоді він відтулює в чоловіка ухо й втискає йому свою науку,

¹⁷ Щоб впинити чоловіка від якого наміру й від гордині заховати;

¹⁸ Щоб одвести душу його від пропасті, й життя його від убиття мечем.

¹⁹ Або наводиться він на розум хворобою на постелі своїй та тяжким болем у всіх костях своїх,

²⁰ Так, що він одвертається від хліба й душа його від улюбленої страви.

²¹ Тіло спадає на нім, так що його не видно, самі кості виставляються, що їх перш не було видно.

²² А душа його наближуєсь ід могили, а життя його 'д смерті.

²³ Добре, коли в кого є ангел-хранитель, один із тисячей, що вказують праву дорогу чоловікові,

— ²⁴ То Бог змилюється над ним і скаже: Спаси його од могили; я знайшов, за що маю бути милосерним йому.

²⁵ Тоді зробиться тіло його сьвіжійше, аніж у дитини, й вернеться він до молодощів.

²⁶ Буде молитись він до Бога, й покаже йому ласку; засьвітить ясным лицем над ним, і верне йому його праведність.

²⁷ І подивиться він на людей і скаже: грішив я й кривив правдою, та не відплачено мені.

²⁸ Душу мою слобонив від загибелі й бачить вона світло.

²⁹ Двійчі й трійчі таке чинить Бог із чоловіком,

³⁰ Щоб його життя спасти від ями й світлом живих осияти.

³¹ Уважай же, Йове, слухай мене, мовчи й дай мені говорити.

³² А коли маєш що сказати, промов; я рад би, щоб ти оправдився;

³³ А коли ні, так слухай мене, мовчи, а я навчу тебе мудрості.

34

¹ І говорив Еліуй дальше й казав:

² Слухайте, мудрі, моєї річі, нахиліть до мене ухо, ви розумні!

³ Ухо бо слова розбірає, як піднебінне розізнає смак у їді.

⁴ Зложім суд між собою й визнаймо, що добре.

⁵ Ось, Йов сказав: Я прав, та Бог відмовив мені суду.

⁶ Чи ж мені лгати на правду мою? Моя невилічима рана — незаслужена.

⁷ Хиба є де такий чоловік, як Йов, що глумує, мов би пив воду,

⁸ Товаришує беззаконним і ходить з людьми безбожними?

⁹ Він бо сказав: Нема з того хісна чоловікові, як угоджає Богу.

¹⁰ Слухайте ж, мужі мудрі, мене! Не може бути в Бога неправди, у Вседержителя — несправедливого суду,

¹¹ Він бо дає чоловіку, що заробив ділами, й після поступків мужа відплачує йому.

¹² Праведне слово, Бог кривди не чинить, і Вседержитель не вивертає суду.

¹³ Хто окрім його дбає про землю? Хто дає лад у вселенній?

¹⁴ Оберни він серце своє до себе самого, й візьми дух її й дихання її до себе, —

¹⁵ Все живе зараз би зникло, прахом би люде взялися.

¹⁶ От же, коли маєш розум, то слухай й вважай на слова мої.

17 Хто ненавидів би правду, то як би він світом правив? І можеш же ти найправеднішого обвиняти?

18 Хиба можна сказати цареві: ти — безбожник, а князям: ви — беззаконники?

19 Та він не зважає на особи князів і не воліє він багатого ніж убогого, бо всі вони — діло рук його.

20 Нагло вмірають вони; серед ночі зворушиться нарід, і вони зникають; і сильних проганяють не силою.

21 Очі бо його над дорогами чоловіка, й бачить він кожний ступінь його.

22 Нема темряви, ні глухої тіні, де б могли заховатись беззаконючі.

23 Опісля він уже не домагаєсь від чоловіка, щоб ставав на суд з Богом.

24 Він стирає можних без допиту й ставить других намість їх,

25 Бо він виявляє діла їх, і скидає їх одної ночі, й вони щезають,

26 Як беззаконних, карає він їх перед очима в других.

27 За те, що відхилились від його і всіх доріг його не хотіли розуміти,

28 Так що дійшов до його клик злиденних, і він почув стогни придавлених.

29 Як упокій він дарує, — хто тоді потривожить? як він своє лице заховає, хто на його спогляне? — все одно, чи народ, чи один чоловік,

30 Щоб лицемір не царював, блазнячи народ.

31 От як треба до Бога говорити: Я потерпів кару, — більш не буду грішити;

32 А чого я не розумію, — ти навчи мене, і скоро вчинив беззаконність, вже більше не буду.

33 Чи то ж по твому судові має він одплачувати? І як ти відкидаєш, то й ти маєш вибрати, а не я; говори ж, що знаєш.

34 Люде розумні скажуть мені, а так само й кожний чоловік мудрий, що мене чує:

35 Йов говорив нерозумно, й у словах його нема глузду.

36 Я б хотів, щоб Йова докладно питано, після відповідей його, які лицюють хиба людям безбожним.

37 Інакше він до гріха свого придасть іще й відступ (од Бога), та буде ще перед нами й в долоні плескати, й наговорить іще більше проти Бога.

35

1 І вів Еліуй далій свою річ і говорив:

2 Не вже ж видиться тобі се справедливим, що ти сказав: Я праведніший, аніж сам Бог?

3 Ти бо сказав: що за користь мені, й що прибуло б мені з того навперід, як і послі того, як би я согрішив?

4 Я відкажу й самому тобі й твоім друзям з тобою:

5 Глянь лиш на небо й побач; глянь на хмарі, що над тобою.

6 Як ти грішиш, що за шкоду йому причиняєш? і хоч би ти проступки твої незнати як збільшив, то що вдієш ти йому?

7 Коли ти праведен, що ж даєш йому? або що він з руки в тебе візьме?

8 Безбожність твоя причинить шкоди тільки чоловікові, та й праведність твоя буде хосенна синові чоловічому.

9 Під силою угнітаючих стогнуть угнетені й нарікають під рокою можних;

10 Та ніхто не говорить: Де Бог, мій сотворитель, що його й в ночі осьпівують?

11 Що більш, як звірре земне, нас навчає, і більш, як птаство піднебесне, врозумляє?

12 Хоч і кричать, не відказує, задля гордині злих людей.

13 Але се неправда, будьто Бог не чує й Вседержитель не вглядає в те.

14 Хоч ти й сказав, що не бачиш його, та суд уже готовий у його, — жди його.

15 Але тепер, тим що гнів Божий не навідав його, й він іще не спізнав його по всій лютості його,

16 Відчинив Йов легкодушно уста свої й розкидає нерозважно словами.

36

1 І провадив Еліуй річ дальше й говорив:

2 Зажди ще трохи; я покажу тобі, що маю ще дещо про Бога сказати.

3 Почну розсліди мої далека й стану в обороні справедливості Творця мого.

4 Льжи бо певно нема в слові мойму; явлюсь тобі в повноті знання мого.

5 Знай, Бог могучий, однакже не гордить сильним, що кріпкий серцем.

6 Але він і не піддержує безбожників і дає придавленим, що їм належить.

7 Не одвертає очей він од людей правих, і на все саджає їх поруч із царями на престолі й приводить до поваги.

8 Як же інші в кайданах і звязані повороззем нужди —

9 Він їх діла їм покаже й гріхи їх превеликі;

10 Та відтулює їм ухо, щоб розуміли, й велить завернутись од їх ледачих учинків.

11 І, як послухають та стануть йому служити, то й проважати муть дні свої в щаст'ї, і літа свої в радощах;

12 Як же не послухають, — згинуть од (Божого) стрілу й визівнуть духа в сліпоті своїй.

13 Лукаві же — вони зрушують серцем своїм гнів (Божий); вони й не кличуть до його, коли закує їх в кайдани;

14 Тим і мруть вони в молодощах, а життє їх із блудниками.

15 Бідного ж він рятує з біди його, і в тісноті відтулює ухо його*.

16 Викликав би й тебе він з тісноти на місце просторе, де нема притиску, й на столі твійму страва повна була б товщі.

17 Да в тебе повно розсудів безбожних, а суд і присуд — укупі.

18 О, нехай не вдарить тебе гнів Божий карою! І найбільший викуп не спас би тебе.

19 Чи ж дасть бо він яку ціну твому багатству? Ні, — ані золотів, ані ніякому скарбові.

20 О, не бажай тієї ночі, коли й народи з своїх місць зникають!

21 Остерігайся, не нахилийся до безбожності, яку ти волієш, ніж тихо страдати.

22 Глянь, Бог у силі величен, і де такий, як він, законодавець?

23 Хто йому вкаже дорогу його; хто скаже: Ти чиниш несправедливість?

24 Пам'ятай на те, щоб його діла хвалити, що їх люде видять.

25 Всі бо люде можуть їх бачити; чоловік може їх і надалеки постерігати.

26 Ось, Бог обливає його світлом своїм і покриває дно моря.

27 Краплями збирає він води, а вони силою виливаються дощем;

28 Ринуть вони із хмар, і густо лиються на людей.

29 А хто може зміркувати, як за далеко облаки сягають, або тріск у шатрі його?

30 А ось, він обливає його світлом своїм і покриває дно моря.

31 Звідси судить він народи, звідси дає багату поживу.

32 В жменях держить блискавицю й приказує їй, кого вдарити.

33 Грім дає знати про неї, та й скот відчуває, що дієсь.

37

1 А від сього* тремтить серце в мені й зрушилось із місця свого.

2 Слухайте, слухайте грому; се голос, що виходить із уст його.

3 По під усім небом реве він, блиск його — на всю землю.

4 Ззаду його гуде голос; гримить він голосом величі своєї й не з'упиняє його, коли голос його почуто.

5 Гласом своїм гримить Бог предивно, творить діла великі, нам недослідимі.

6 Він каже снігові: Окрий землю! Ливень і дощ в його волі.

7 Людям печатає руки†, щоб усі взнали діло його.

8 Зв'яр утікає в свій сховок і держиться в своїх леговищах.

9 Буря приходить з полудня, з півночі ж — студень.

10 Від подиху Божого стає лід, і поверхність води стинається.

11 Вогкостю наповняє він хмари, а облаки сиплють світло його,

12 І пускаються вони в напрямі намірів його, щоб виконати те, що він приказує їм, на поверхні заселеної землі,

13 Він велить їм йти або на скаранне, або на благословенне, або на помилування.

14 Слухай же сього, Йове; стій і роздумуй чудні діла Божі.

15 Знаєш же, як він послугуєс ними, та як із хмари світло викликає?

16 Розумієш же рівновагу хмар, се чудне діло (Бога) найзвершнішого в знанні?

17 Як нагрівається одіж твоя, коли він спокійно дихне від полудня?

18 Або може то ти напинав з ним небеса, тверді, як дзеркало лите?

19 Навчи нас, що сказати йому? Ми бо в тій темряві нічого поняти не можем.

20 Чи буде йому звіщено, що я говорю? Хиба ж сказав хто, що сказане доходить до його?

21 Тепер не видко ясного світла зпоза хмар, але повіє вітер, і проясниться.

22 Світла погода приходить із півночі, а кругом Бога страшна величність.

23 Вседержитель! Ми розумом дослідити не можем його. Він великий силою, судом і повнотою правосуду. Він же нікого й не пригнітає.

24 То нехай впокоряються перед ним люде, й нехай дрожать перед ним усі, що в серці мають себе за мудрих!

38

1 Озався Господь до Йова з бурі й промовив:

* 36:15 Щоб почув ласкаві слова Божі.

* 37:1 Від сього, що маю тепер говорити.

† 37:7 Бо не можуть через зливу робити.

- 2 Хто сей, що затемнює задуми мої нерозумними словами?
 3 Раз підпережи чересла твої*, як мужеві годиться: Я питати буду, ти ж відказуй мені:
 4 Де тоді був ти, коли я закладав основи землі? Скажи, коли знаєш!
 5 Хто визначив міру її, чи знаєш? або хто протягав шнур по ній?
 6 На чім оперто підвалини її, або хто заложив угловий камінь її,
 7 Як тим часом всі ранні зорі веселилися, і всі сини Божі викликували з радощів?
 8 Хто запер, мов би ворітьми море, як воно ринуло, та, немаче з матернього лона, вийшло,
 9 Як я зробив йому хмари оджею, а мряку пеленами його,
 10 Та вказав йому гряниці, поставив засови й ворота,
 11 І сказав: ось покіль доходить будеш, а далій не перейдеш, і тут межа надутим філям твоїм?
 12 Чи давав еси коли на віку твому наказ ранкові, або вказав зорі місце, (де зачервоніти)
 13 Та щоб обхопила краї землі, а земля стрясла з себе безбожників;
 14 Щоб земля перемінила вид свій, мов глина під печаткою, та стала, мов барвиста оджа,
 15 А безбожникам щоб одняте було світло, і сьмілива рука їх зломилася.
 16 Чи то ти сходиш у глибину морську та провірював безодню?
 17 Чи ворота смертні тобі відчинялись, чи бачив ти двері темряви страшно?
 18 Чи обняв ти оком світ увесь широкий? Говори, коли все знаєш?
 19 Куди дорога до пробутку світла, й де місце темряви?
 20 А вже ж ти доходив до гряниць її й знаєш стежки до дому її.
 21 Певно знаєш, бо ти був тоді вже народжений, й днів життя твого дуже багато!
 22 А може доходив до складів снігу, й бачив грядові комори,
 23 Що я їх переховую на час смутку, на день побою та війни (проти ледачих)?
 24 Якою дорогою розливаєсь світло й шириться східний вітер по землі?
 25 Хто дощу канали риє, й хто блискавицям путь указує та грому,
 26 Щоб йшов дощ на землю безлюдну, на пустиню, де нема й чоловіка,
 27 Щоб насичував пустиню й степ, і розбуджував до росту зароди травні?
 28 Чи в доща є батько? Хто роджає краплі роси?
 29 Із чiego лоня виходить лід і иней в воздуху — хто його родить?
 30 Води, мов камінь тверднуть, і поверхня безодні замерзає.
 31 Чи звязав би ти узол у Плеяди, чи розвязав би Оріона†?
 32 Чи повиводив би ти громаду зірниць у свій час, Ас-зірницю із дітьми її?
 33 Чи небесне знаєш право, чи можеш порядок його завести на землі?
 34 Чи можеш підняти голос твій до хмар, щоб рясний дощ спустився на тебе?
 35 Чи можеш ти розсилати блискавиці, та й чи прийдуть вони 'д тобі й скажуть: Ось ми!
 36 Хто вложив мудрість у серце, й хто дав мисль розумові?
 37 Хто може перелічити хмари своєю мудрістю й здержати сей посуд піднебесний,
 38 Коли пил обертаєсь в болото, й в грудки злипаєсь?
 39 Не вже ж то ти ловиш левиці здобич і левчуків годуєш,
 40 Як вони лежать в берлозі, або тихо в гущавині засідають?
 41 А воронів хто готує харч його, коли діти його пишать до Бога, блукаючи без поживи?

39

- 1 Знаєш ти годину, коли козам на скелях котитись, і чи постеріг коли, як сугачки (лані) роджають?
 2 Чи ти лічиш місяці, що ходять вони вагітними? чи знаєш час пороку їх?
 3 Вони корчаться, роджаючи діти свої, викидаючи плід свій;
 4 Діти їх приходять борзо до сили, ростуть у полі, відходять і не вертають до них.
 5 Хто пустив дикого осла на волю й хто розвязав пута йому?
 6 Се ж я назначив степ на пробуток і солонці на прожиток йому.
 7 Сьміх — йому топли міські, й не чує крику погонича,
 8 По горах шукає собі паші і вганяє за всякою зеленню.
 9 А одного, чи схоче він служити тобі, та й чи ж заночує він при яслах у тебе?
 10 Чи міг би ти одного привязати шнуром до борони, й чи буде він ріллю поза тобою волочити?
 11 Чи ти спустишся на його, тим що в його велика сила, й полишиш на його роботу твою?
 12 Чи можеш сподіватись, що він посів тобі верне, й зведе на тік у тебе?
 13 Чи то ти дав красні пера павові, й пірре та пух струєві?
 14 Він покидає яйця свої на землі й вигріває їх у пісці,
 15 Та й забуває, що нога може роздавити їх або дикий звір розтоптати;
 16 До дітей своїх він жорстокий, мов би се не його діти, й байдуже йому, що труд його* буде

* 38:3 Приготовся. † 38:31 Так зовуться деякі звізди.

* 39:16 Як пригрівав яйця піском.

даремний;

- 17 Бо Бог не дав йому розуму й не вділив глузду;
- 18 (Тільки втікаючи) коли підніме крила, — сьміх йому кінь і їздець його.
- 19 Хіба то ти дав коневі силу й прикрасив шию його гривую?
- 20 Чи можеш його спудити, неначе сарану? Хропіт ноздер його будить страх;
- 21 Риє він копитом землю й радіє своєю силою; виступає зустріч зброї;
- 22 З небезпеки він (в бою) сьміється, не подається й перед мечем, на бік не одвернесь.
- 23 Сагайдак над ним гуркоче, спис блищить і дарда;
- 24 Палає, яриться, наче їсть землю й не встоїть при голосі труби;
- 25 Голос труби він ржаннем витає: гу! гу! надалеки чує битву, грімкий голос отамання й галас.
- 26 Чи се твоєю мудростю яструб літає й на полудне крила направляє?
- 27 Чи се ти звелів орлові високо літати й гніздо собі на висоті звивати?
- 28 Він живе на скелі й ночує на верхах зубчастих, на місцях неприступних;
- 29 Звідти висмотрює він собі їжу; очі його видять далеко;
- 30 Орлята його пють кров, і де труп, там і він.
- 31 І говорив Господь далше й сказав до Йова:
- 32 Чи буде той, хто перечиться з Вседержителем, ще вчити? Хто дорікає Богові, нехай же й відповідає йому!
- 33 І відказав Йов Господеві й промовив:
- 34 Ось я нужденний; що можу я відказати тобі? Я кладу руку мою на уста собі.
- 35 Раз я говорив — та тепер говорити не стану; — навіть два рази, та більш не буду.

40

- 1 І відказав Господь Йовові з бурі й промовив:
- 2 Підпережи чересла твої, як мужові годиться: я питати мусь у тебе, а ти говори мені.
- 3 Ти хочеш опрокинути присуд мій, хочеш винуватити мене, щоб себе якось оправдити?
- 4 Чи така ж рука у тебе, як рука у Бога! Чи з'умієш загірміти таким голосом, як він?
- 5 А нуж, одягнись у величчє й славу, украси себе сєвом і пишнотою;
- 6 Вилий строгість гніву твого, позирни на гордих і смири їх:
- 7 Поглянь на всіх зарозумілих і принизи їх, та зітри безбожних таки на місцях їх;
- 8 Закопай всіх їх у землю й лица їх покрій тьмою.
- 9 Тоді й я признаю, що правиця твоя може рятувати тебе.
- 10 Ось бегемот^{*}: Я створив його так само, як і тебе; він їсть траву, як віл;
- 11 Його сила в бедрах його, а крепкість його в м'ясах черева його;
- 12 Махає він хвостом, неначе кедром, а бедра в його — з жил, мов сїтка, помотаних;
- 13 Ноги в його, як мідяні труби; кості — мов залізні пруті;
- 14 Се — верх доріг (діл) Божих; тільки Творець може наблизити до його меча свого;
- 15 Гори дають йому поживу, там граються всі зьвірята польові;
- 16 Він під гілястими деревами лягає, в сховищах рогізних і в болотах;
- 17 Листаті дерева окривають його своєю тінню, ивина надводня обіймає його;
- 18 Ось він пе з ріки й не страхаєсь; байдуже йому, нехай би й Йордань полилась у рот йому.
- 19 Чи ж візьме хто його в очах його (приступом), й чи проколе йому носа шилом.
- 20 Чи можеш ти вудкою витягнути (з води) левіятана[†] й верівкою вхопити за язик його?
- 21 Чи вправиш ти в ніздрі йому каблучку? Чи прокоlesh іглою челюсть йому?
- 22 Чи благати ме тебе він і говорити лагідно з тобою?
- 23 Чи ввійде він в умову з тобою, й ти візьмеш його собі на завсїди за слугу?
- 24 Чи, мов пташкою, будеш ним забавлятися, і звяжеш його про дівчаток твоїх?
- 25 Чи товариші влову будуть продавати його, чи з купцями Хананейським будуть паюватись?
- 26 Чи зможеш ти проколоти списом його шкіру, або голову його рибячою острогою?
- 27 Наложі на його руку й запам'ятай собі тую боротьбу, — більш того не зробиш!

41

- 1 Марна се була б надія, (його спіймати); тільки спогляне на тебе, так і помертвієш.
- 2 Нема такого відважного, хто б посьмів непокоїти його, (хіба тільки я, бо) хто може остоятись перед лицем моїм?
- 3 Хто мені що дав уперед, щоб я мав віддавати йому? все що є скрізь під небом, все воно мое!
- 4 Не замовчу й про члени його, про силу й красну будову його!
- 5 Хто зможе зняти верхню одежу з його, або хто наблизиться до подвійних челюстий його?
- 6 Хто ворота в його в пелці відчинив би? Круг зубів його — страх-трепет, кругом зубів його страх!

* 40:10 Значить: скотина, а тут означає, мабуть, слоня. † 40:20 Велитня морського, кита.

- 7 Крепкі щити (тіло) його — се красота: вони сковані до купи лускою, неначе печаткою твердою;
8 Одна до одної прилягає так тісно, що не пройде й воздух проміж них;
9 Одна на другій лежить щільно, щеплені й не розліплюються.
10 Чхне він — аж заблисне, а очі в його, мов війки в ранньої зорі;
11 З пельки в його виходять, неначе полومه, вискакують огняні искри.
12 З нідер дим димить, як із киплячого горшка або казана.
13 Подихом він роздуває (мов) у кузні вуголь, а з паші в його виходить полومه.
14 Сила ж в його в шії, а вперід його страх.
15 Все м'ясе в його тілі, мов злите з собою твердо, (від нічого) не дрогне.
16 Серце в його тверде, наче камінь, збите в купу, мов спід у жорнах.
17 Як метнеться він, невміраки в страсі, зомлівають із переляку.
18 Меч, що вдарить його, одскочить, не вдіє нічо ні спис, ні стріли ні панцир.
19 Залізо йому — солома, мідь — трюхле дерево.
20 Дочка (стріла) лука не оберне його до втечі, а камінне з пращі — се йому полова.
21 Друк — у його бадилля, а як свисне дарда, він осьміхнеться.
22 Каменюки під ним гострі, а він лежить на зуб'ї в грізї.
23 Глибиня кипить під ним, мов у казані, а вода морська — неначе кипуче мастило.
24 За собою стежку сьвітлу (в воді) зоставляє; глибінь (від піни), як би посивіла.
25 Рівні він на землі не має; він сотворений, щоби не боятись.
26 Згорда вниз на все високе він позирає; усім гордим він гордує й над ним царює.

42

- 1 І озвався Йов і сказав:
2 Знаю, що ти все можеш, і що наміри твої годі з'упинити.
3 Та й кому б то затемнити твій провид, коли самий нічого не розуміє? Так, — я говорив об тім, чого не розумів, про речі чудні, мені незнані.
4 Слухай же й я буду говорити, а про що буду питати в тебе, навчи мене.
5 Я чув ухом казане про тебе, а тепер мої очі бачать тебе;
6 Тим то я зрекаюсь слова мого та каюсь в поросі й попелі.
7 Перемовившись із Йовом сими словами, сказав Господь до Елифаза з Теману: Запалав я гнівом проти тебе й проти друзів твоїх, бо не говорили ви про мене по правді, так як слуга мій Йов.
8 Оце ж возьміть із собою семеро назимків та семеро баранів та йдіть до раба мого Йова, й принесіть за себе жертву; й нехай слуга мій Йов помолиться за вас, бо тільки його лице я прийму, щоб не відкинути вас за те, що ви не так праведно говорили про мене, як раб мій Йов.
9 І пійшли Елифаз Теманський, Билдад Савхеаський і Софар Наамський, і вчинили, що заповідав їм Господь, і прийняв Господь ласкаво лице Йовове.
10 І вернув Господь Йовові втрату, як він помолився за свої друзі, й дав Господь Йовові удвоє тільки, як мав уперед.
11 Тоді поприходили до його всі брати його й усі сестри його й всі давні знаємі його, й їли хліб із ним у його в домівці; виявлювали йому свої жалощі й розважали його про все нещасте, яке допустив був на його Господь. І подарував йому кожен зміж їх кеситу й золоту каблучку.
12 І благословив Бог дальше життя Йовове більш ніж давніше; і було в його чотирнадцять тисячей овець, шість тисячей верблюдів, тисяча ярем волів і тисяча ослиць.
13 І родилось йому сім синів і три дочки.
14 Одну назвав він Емима (світла), другу Кассія (пахуща), третю Керен-гаппух (краска).
15 І не було по всій країні таких уродливих женщин, як Йовові дочки. І дав їм панотець їх наслідде проміж їх братами.
16 І жив Йов ще сто й сорок років, і бачив чотири роди своїх дітей й діти дітей своїх.
17 І вмер Йов старим, нажившись на сьвітї.

ПСАЛТИРЬ.

1

¹ Блаженний чоловік, що не ходить на раду безбожних і не ступає слідом за грішниками, ані засідає на зборах злоріків,

² Но в законі Господа любить і розмишляє о законі його день і ніч!

³ І буде він як дерево посаджене над водистими потоками, що приносить овочі свої у пору свою, і котрого лист не вяне; і що він творить, все удається йому.

⁴ Не так безбожні: вони, як полова, що вітер розносить.

⁵ Тому не встоять безбожні на суді, ані грішні у зборі праведних;

⁶ Знає бо Господь про дорогу праведних, а дорога безбожних щезне.

2

¹ Чого воруються народи, і люде промишляють про нікчемне?

² Піднімаються царі землі, і князі радять раду проти Господа й проти Помазанця його:

³ Розорвім пута і скиньмо з себе посторонки їх!

⁴ Господь, що сидить на небесах, сьміється, і ругається над ними.

⁵ Тоді промовить до них у гніві своїм і яростю своєю перелякає їх.

⁶ Се ж я помазав царя мого над Сионом, сьвятою горою мою,

⁷ Ізвіщу проповідь, що сказав Господь до мене: Ти син мій, нині зродив я тебе.

⁸ Проти мене, й дам тобі народи в наслідде, а кінці світа у владінне.

⁹ Жезлом залізним розібеш їх, як череповину потрощиш їх.

¹⁰ Зрозумійте ж се, царі, й одумайтесь, усі судді землі.

¹¹ Служіть Господеві зо страхом, і радуйтеся з дрожанням.

¹² Прославляйте Сина, щоб не прогнівився, а вам щоб не погинути на дорозі вашій, бо скоро загориться гнів його. Блаженні всі, що надіються на його.

3

¹ Сю псальму зложив Давид, як втікав перед своїм сином Авесаломом. Господи! скільки напастників моїх, скільки тих, що постають проти мене.

² Многі кажуть душі моїй: нема йому спасення в Бозі!

³ Но ти, Господи, оборонний щит передо мною, ти слава моя, ти підносиш голову мою.

⁴ Голосом моїм кличу до Господа, і він чує мене з гори сьвятої своєї.

⁵ Я положився і спав; я проснувся, бо Господь заступив мене.

⁶ Не боюсь і десятків тисячей народу, що кругом проти мене встали.

⁷ Встань, Господи, спаси мене, мій Боже! бо ти розбивав щелепи ворогів моїх, ти торощив зуби беззаконним.

⁸ Від Господа спасенне; твоє благословенне над народом твоїм.

4

¹ Начальнику хора: на струнах. Псальма Давидова. Коли взиваю, вислухай мене, Боже правди моєї! В тісноті робив Ти мені простір; помилуй мене й вислухай молитву мою.

² Сини людські, доки слава моя буде посміховиском? Доки будете любити марне й шукати неправду?

³ Знайте, що Господь звеличив праведника свого. Господь почує, коли буду молити його.

⁴ Зворушуйтесь і не грішіть! Роздумуйте в серцях ваших на постелях ваших, і втихомирітесь.

⁵ Принесіть жертву правди, і вповайте на Бога.

⁶ Многі кажуть: Хто покаже нам добро? Яви нам, Господи, сьвітло лица твого!

⁷ Ти сповнив серце моє радістю більше, як часу того, коли було в них подостатком хліба й вина.

⁸ Спокійно і ляжу і засну; бо ти, Господи, один даєш мені жити безпечно.

5

¹ Проводиреві хора: на трубних. Псальма Давидова. Почуй, Господи, слова мої, зглянься на тугу мою.

² Прислухайсь голосу кликання мого, мій царю і Боже, бо до тебе молюся.

³ Досьвіта почувеш, Господи, мій голос, досьвіта стану перед тобою, і дождити му.

⁴ Ти бо еси Бог, що не любить беззаконня; перед тобою нема місця для лукавого.

⁵ Не устоять бутні перед очима твоїми; ти ненавидиш усіх, що беззаконствують.

⁶ Ти погубиш людей льживих; кровожадним і лукавим мерзиться Господь.

⁷ Я ж по великій милості твоїй увійду в дім твій і поклонюся в страху твоїм у сьвятому храмі твоєму.

- ⁸ Веди мене, Господи, правдою твоєю задля ворогів моїх; рівняй передо мною дорогу твою.
⁹ Бо нема правди в устах їх; серце їх пропасть, пелька в них роззявлений гріб; язики їх льстиві.
¹⁰ Суди їх, Боже, нехай вони пропадуть у зрадливих задумах своїх; відкинь їх задля множества переступів їх, бо вони встали проти тебе.
¹¹ І звеселяться всі, що вповають на тебе; вічно будуть радуватись, і ти будеш заступати їх; і будуть прославляти тебе люблячі імя твоє.
¹² Бо ти благословляєш праведника, Господи, і благоволенням, як щитом, покриваєш його.

6

- ¹ Проводиреві хора: на восьмиструнних. Псальма Давидова. Господи, не суди мене в гніві твоїм, і не карай мене в ярості твоїй.
² Помилуй мене, Господи! бо я немочен; вилічи мене, Господи, бо тревожились кості мої.
³ І душа моя велми злякалась. Ти ж, Господи, докіль?
⁴ Зглянься, Господи, вриятуй душу мою, спаси мене ради милості твоєї.
⁵ Бо після смерті ніхто не споминати ме тебе; а в гробі хто возхвалить тебе?
⁶ Я втомився від зітхання мого; кожну ніч умиваю ложе моє, сльозами моїми обливаю постіль мою.
⁷ Лице моє запалось од смутку, й постарілось задля всіх ворогів моїх.
⁸ Відступіть геть від мене, всі ділаючі беззаконне! Бо Господь почув голос плачу мого.
⁹ Почув Господь моленне моє; Господь прийме молитву мою.
¹⁰ Всіх ворогів моїх побьє соромом, і поразить їх: всі вони обернуться, і притьмом будуть осоромлені.

7

- ¹ Жалібна пісня, котру сypівав Давид перед Господом задля слів Хуса, сина Беняминового. Господи, Боже мій! На тебе я вповаю, спаси мене від всіх гонителів моїх, і визволи мене!
² Щоб не попав душу мою, як лев, сокрушаючи, як нема спасаючого.
³ Господи, Боже мій, коли я що заподіяв, коли неправда є в руках моїх,
⁴ Коли я оддячив кому лихом, хто жив зо мною в спокою, — спасав же я навіть того, хто без причини ворогував на мене,
⁵ То нехай гонить ворог душу мою і постигне; нехай розтопче на землі життє моє, й славу мою кине у порох.
⁶ Встань, Господи, у гніві твоїм; вознесись проти лютування ворогів моїх, пробудись задля мене на суд, котрий заповів еси.
⁷ Зберуться громадою народи кругом тебе; піднімись на висоту над ними.
⁸ Господь судить народи. Суди мене, Господи, по правді моїй і по невинності моїй.
⁹ Зроби кінець злобі безбожників, а праведника підкріпи; Бог бо справедливий, випробовує серця і ввнтро.
¹⁰ Щит мій у Бозі, котрий спасає правих серцем.
¹¹ Бог суддя справедливий і Бог, що по всяк день гнівом палає.
¹² Коли хто не наvertsється, він гострить меча свого, напинає лука свого, і ціляє.
¹³ Готувить для него зброю смертиносну: стріли свої робить палящими.
¹⁴ Ось безбожник зачав лихо, завагонів од злоби, й породив лукавство.
¹⁵ Копав яму, і виковпав її, і впав у яму, що приготував її.
¹⁶ Злоба його обернеться на голову його, і насильство його впаде на тім'я його.
¹⁷ Я прославлю Господа за правду його, і возвеличу імя Господа всевишнього.

8

- ¹ Проводиреві хора: при Гиттейських інструментах. Псальма Давидова. Господи, Боже наш! Як славне імя твоє по всій землі! Слава твоя вознеслась више небес!
² Із уст дівтори і немовляток вчинив еси хвалу задля ворогів твоїх, щоб зробити безмовним ворога і мстителя.
³ Коли спогляну на небеса твої, діло рук твоїх, на місяць і зорі, що сотворив еси,
⁴ То що таке чоловік, щоб ти дбав про него?
⁵ Бо хоч ти зробив його трохи меншим проти ангелів, то увінчав зате славою і честю.
⁶ Поставив його господарем над ділами рук твоїх, усе положив еси під ноги його:
⁷ Овець і волів усіх і також польового зв'їра,
⁸ Птаство піднебесне і риби морські, усе що верстає морськими шляхами.
⁹ Господи, Боже наш! Як величне імя твоє по всій землі.

9

1 Проводиреві хора: під муляббен. Псальма Давидова. Славити му Господа всім серцем моїм; я звіщу про всі чудеса твої.

2 Радуватись і веселитись буду задля тебе і співати хвалу імені твоему, Всевишній!

3 Як вороги мої повернулись назад, і, спотикнувшись, погибли перед лицем твоїм.

4 Ти бо судив мою правду і мою праведну справу: Ти сів на престолі, суддя справедливий.

5 Ти погромив мою правду, знищив безбожника, імя їх затер еси на віки вічні.

6 Ох вороже! Конець руїнам на віки — і городи понищив ти; ой пропала їх память.

7 Але Господь пробуває на віки; він приготував на суд престол свій.

8 І він, він судити ме весь світ по правді, і зробить суд над народами по правоті.

9 І буде Господь пристанню пригнетеному, велике прибіжище під час злиднів.

10 І будуть вповати на тебе, хто знає імя твоє; бо ти не опускаєш нікого, хто шукає тебе, Господи.

11 Співайте Господу живущому на Сионі, звіщайте між народами діла його.

12 Бо коли він слідить за пролітою кровю, то згадає про них; він не забуває голосіння бідолашних.

13 Помилуй мене, Господи, зглянься над долею моєю від ненавидників моїх, і підніми мене від дверей смерті,

14 Щоб я ізвістив всю хвалу твою у брамах дочки Сионової; щоб я радувався спасенням твоїм.

15 Провалились народи в пропасть, що викопали її; зловилась нога їх у сітях, що заставили їх тайно.

16 Пізнали Господа, він звершив суд; безбожник запутався в ділах рук своїх.

17 Нехай повернуться безбожники в пекло, всі народи, що забувають Бога.

18 Бо не буде завсіди забутий вбогий, і не пропаде на віки надія смирних.

19 Встань, Господи, щоб не взяв верх чоловік; нехай перед лицем твоїм приймуть суд народи.

20 Напусти, Господи, страх на них; нехай знають народи, що вони смертні люде.

10

1 Чому, Господи, стоїш оддалеки, ховаєшся у час тісноти?

2 Бутою своєю лякає безбожник бідолашного; зловляться вони у підступах, що придумали їх.

3 Бо чваниться безбожник ласощами душі своєї; і благословляє чоловіка захланного, він зневажає Господа.

4 В гордості каже безбожник: Бог не буде слідити; в него усе думка: нема Бога!

5 Всякого часу стелиться йому дорога; суди твої далеко від него; всіх ворогів своїх він сьміхом збуває.

6 Каже він в серці своїм: не подамся; з роду в рід не буде для мене лиха.

7 Уста його повні прокльону, зради і знущання; під його язиком мука і погибель.

8 Він йде на засідки край осель; у сховисках вбиває він невинного; він пасе очима за нещасним,

9 Чигає по закутках, як лев в гушавині; чигає, щоб нужденного запастися; хапає нещасного, й тягне в сіті свої.

10 Він припадає ниць до землі, притаюється, і нещасні гинуть від когтів його.

11 Говорить в серці своїм: Бог забуває, закриває лице своє, не побачить ніколи!

12 Встань, Господи Боже, піднеси руку твою, не забудь нужденних!

13 Чому зневажає Бога безбожник, кажучи в серці своїм: ти не будеш доходити?

14 Ти бачив, бо ти поглядаєш на тісноту й муку, щоб віддати рукою твоею; на тебе вповає нещасний, ти еси поміч сиротині.

15 Переломи руку безбожникові, а за ледачими вчинками злюки сліди, аж поки вже нічого не знайдеш.

16 Господь царь на віки вічні; народи щезають із землі його.

17 Господи! Ти почув бажання смирених; покріпив серце їх, і прихилив ухо твоє,

18 Щоб судити правду сиротині і пригнобленому, щоб чоловік, що із землі взявся, не лякав більше.

11

1 Проводиреві хора: Псальма Давидова. На Господа вповаю; як же ви кажете душі моїй: відлітайте, як птиця, на гору вашу?

2 Ось бо безбожники натягнули лука, на тятіві стрілу свою направили, щоб у темряві на щирих серцем стріляти.

3 Коли зруйнують основи, що робити ме праведний?

4 Господь є у св'ятому храмі своєму, на небесах престол Господній; очі його дивляться, повійки його розглядають синів людських.

5 Господь випробовує праведного, а безбожного й того, хто любить насилля, ненавидить душа його.

⁶ Жаром посипле він на безбожних; огонь і сірка і вітер палящий буде частина їх чаші.

⁷ Бо Господь справедлив, і любить правду. Лице його бачить праведника.

12

¹ Проводиреві хора: при восьмиструнному інструменті. Псальма Давидова. Спаси, Господи! Бо настало праведного, і нема вірних між синами людськими.

² Брехню говорить кожний своєму ближньому; уста лъстиві говорять від лукавого серця.

³ Господь заціпить усі уста лъстиві; язик великорічивий,

⁴ Що то говорять: ми поборемо язиком нашим; уста наші з нами, хто паном над нами?

⁵ Задля насилля над нещасними, задля стогнання бідних встану тепер, — говорить Господь, оббезпечу того, на кого розлютились.

⁶ Слова Господні — слова чисті, срібло очищене від землі, в горнилі сім раз перетоплене.

⁷ Ти, Господи, сохраниш їх, заступиш їх на віки од кодла того.

⁸ Кругом похожають безбожники, коли нікчемність підніметься високо між синами людськими.

13

¹ Проводиреві хора: Псальма Давидова. Доки Господи, будеш мене все забувати? Доки будеш ховати лице твоє від мене?

² Доки носити мені щодня думу в душі моїй, журбу в серці моїм? Доки буде підніматись ворог мій надо мною?

³ Зглянься ж, дай відповідь, Господи, Боже мій! Просвіти очі мої, щоб я не заснув смертю.

⁴ Щоб не сказав ворог мій: я подужав його. Щоб не зраділи гонителі мої, коли захитаюсь.

⁵ Я же вповаю на доброту твою; серце моє нехай зрадується спасенням твоїм. Сьпівати му Господеві, він бо сотворив добро мені.

14

¹ Проводиреві хора: Псальма Давидова. Безумний говорить в серці своїм: нема Бога. Вони розвратились, і вчинили мерзенні діла; нема там ні одного, хто б чинив добро.

² Господь споглянув з неба на дітей людських, щоб побачити, чи є розумний, що шукає Бога.

³ Усі одвернулись, усі разом зледащили, нема там, щоб хто робив благостину, нема ні одного.

⁴ Не вже ж не прийдуть до розуму всі, що роблять беззаконне, що заідають нарід мій, наче б вони хліб ілі? Господа не призивають.

⁵ Тоді обняв їх страх, бо є Бог між праведним родом.

⁶ Ви насъмйались над думкою бідного, но Бог пристань його.

⁷ Ох, коли б то прийшло спасення Ізраїлеві від Сиона! Коли поверне Господь народ свій з неволі, зрадіє Яков, і звеселиться Ізраїль.

15

¹ Псальма Давидова. Господи, хто буде пробувати в шатрі твоїм? Хто буде домовати на святих горі твоїй?

² Той, хто ходить в чистоті, творить справедливість, і говорить щиру правду,

³ Не одсуджує язиком своїм, не робить лиха сусідові своєму, і не допускає неслави на ближнього свого.

⁴ В чіїх очах погорда для покиді, а пошана для тих, що бояться Господа; хто присяг з утратою для себе, і держить слово,

⁵ Хто не дає гроша свого на лихву, і не приймає підкупів проти безвинного. Хто так ділає, не захитається по вік.

16

¹ Псальма Давидова. Хрань мене, Боже, бо я вповаю на тебе.

² Ти, душе моя, сказала Господу: Ти єси Господь. Моя доброта не сягає до тебе.

³ Ти сказав до святих, що на землі, і до величніх: вони уся моя радість.

⁴ Умножаться болесті тих, що ганяють за іншим богом; не принесу жертви їх кровавої, і імена їх не спімну устами моїми.

⁵ Господь пай насліддя мого і чаші моєї; ти держиш долю мою.

⁶ Межі мої у пишних країнах; наслідде гарне моя займаницина.

⁷ Благословити му Господа, що просвітив мене; навіть вночі навчає мене вewnątrz моє.

⁸ По всяк час сяє Господь передо мною; як що він по правиці в мене, то не захитаюсь.

⁹ Тому радується серце моє, і веселиться душа моя, й тіло моє спочине у певноті.

¹⁰ Ти бо не оставиш душі моєї в підземній пропасті, і не даси твому побожному бачити зотління.

11 Ти вкажеш мені дорогу життя; перед лицем твоїм повнота радощів, по правіці твоєї блаженство по всяк час.

17

1 Молитва Давидова. Вислухай, Господи, правду, почуй голосінне моє; почуй молитву мою з уст нельживих.

2 Від лица твого нехай вийде правда моя; очі твої нехай споглянуть на правоту.

3 Ти випробував серце моє, вислідив мене вночі; ти переглянув — і не знайшов нічого; думки мої не розходяться з устами моїми.

4 В ділах людських, по слову уст твоїх, я сохранив себе від дороги гнобителя.

5 Держи шаги мої на дорогах твоїх, щоб не спотикнулись ноги мої.

6 До тебе взиваю, бо ти вислухаєш мене, о Боже; нахили ухо твоє до мене, почуй слова мої.

7 Яви дивную милість твоєю, ти бо спасаєш правницею твоєю від противників уповаючих на тебе.

8 Сохрани мене, як зіницю ока; в тіни крил твоїх стережи мене

9 Від безбожників нападаючих на мене, від ворогів душі моєї, що кругом обступили мене.

10 Серце їх в товщі їх сховалось, устами своїми згорда промовляють.

11 Де не ступиш, всюди нас обступили; витріщили очі свої на нас, щоб повалити нас на землю.

12 Вони, як лев той, що добичі шукає, і як левчук, що в закутку притаївся.

13 Встань, Господи, попереди їх, кинь їх на землю! Спаси душу мою від нечестивого мечем твоїм,

14 Від людей рукою твоєю, Господи, від людей світа сього. Доля їх у сьому життю, черево їх ти скарбом твоїм сповняєш; сини їх ситі, а наддостаток свій лишать дітям своїм.

15 А я в правді дивити мусь на лице твоє: пробудившись, буду образом твоїм насичатись.

18

1 Проводиреві хора: Від раба Господнього Давида, котрий сьпівав слово пісні сьєї до Господа, як Господь ізбавив його з рук ворогів його і з рук Саула. І сказав він: Люблю тебе, Господи, силою мою!

2 Господь скеля моя, і ізбавлення моє; мій Бог, моє прибіжище, на него вповати му. Він щит мій і ріг мого спасення, башта моя висока.

3 Покличу Господа, котрому належить слава, і від ворогів моїх спасуся.

4 Обгорнули мене муки смертні, злякали мене потоки погибелі.

5 Пута пекольні обняли мене, сіти смертні обхопили мене.

6 В тісноті моїй закрили я до Господа, і благав Бога мого; він почув з храму свого голос мій, і бланганне моє дійшло до слуху його.

7 Захиталась тоді і задрожала земля, тремтіли підвалини гір і хитались, бо запалав він гнівом.

8 Бухнув дим із нїздер його, і вогонь пожираючий посипався із уст його, угле паляще бурхало з него.

9 Нахилив небеса, і спустився на землю, і стала чорна хмара під ногами його.

10 І возвішши на херувима, прилетів, і вознісся на крилах вітряних.

11 Темряву зробив своїм покровом, наметом кругом себе — темряву вод, густі воздушні хмари.

12 При сяєві блискавок його пересунулась перед ним густа його хмара, і посипались гряд і угле огнисте.

13 І загремів Господь на небесах, і Всевишній підняв свій голос — гряд і угле паляще.

14 Пустив стріли свої, і розігнав їх, і метнув блискавками, і заколотив їх.

15 І зявилися зливні потоки, і підвалини сьвіта розкрились від грізного голосу твого, Господи, від лютування гніва твого.

16 Він простер руку з високості, і, вхопивши, витяг мене з повіді великої.

17 Він вирятував мене від сильного ворога мого і від ненависників моїх, були бо вони дужші від мене.

18 Вони запопали мене в день нещастя мого, та Господь був підпорою моєю.

19 Випровадив мене на простір, і визволив, бо вподобав мене.

20 Віддав мені Господь по правді моїй, по чистоті рук моїх нагородив мене.

21 Бо держався я на дорозі Господній, і не відступив, як безбожний, від Бога мого.

22 Бо всі заповіді його були передо мною, і від приказів його я не відхилився.

23 Я був правий перед ним, і стеріг ся робити кому кривду.

24 І Господь віддав мені по правді моїй, по чистоті рук моїх перед очима його.

25 Для милосердного ти являєшся милосердним; для чоловіка звершеного — звершеним.

26 Для чистого являєшся чистим, а від лукавого — ти одвертаєшся.

27 Ти бо спасаєш народ бідолашний, і принижуєш очі гордих.

28 Бо ти запалюєш сьвітільника мого; Господь, Бог мій, просьвітить темряву мою.

29 Бо з тобою піду на роту, з Богом моїм проберуся через мури.

30 Дороги Божі праві; слова Господні чисті; він щит для всіх уповауючих на него.
31 Бо хто Бог, крім Господа, і хто скеля, як тільки Бог наш.
32 Бог, що підперезує мене силою, і рівняє для мене дорогу.
33 Робить мої ноги, як в лані, і ставить мене на висотах моїх.
34 Навчає руки мої до бою, і напинати залізного лука.
35 Ти дав мені щит спасення твого, і правиця твоя піддержувала мене, і милість твоя зробила мене великим.
36 Ти дав простір стопам моїм, і ноги мої не спотикнулись.
37 Погнався я за ворогами, і здогонив їх, і не вернувся, доки не знищив їх.
38 Розбив їх, і не змогли встати; полягли під ногами моїми.
39 І ти підперезав мене силою до бою, кинув під ноги мої тих, що проти мене встали.
40 І ти віддав мені хребти ворогів моїх, і тих, що ненавидять мене, я знищу.
41 Підняли вони зойк, — та не було кому рятувати їх, — до Господа, а він не вислухав їх.
42 І я розбиваю їх як порох перед вітром; як сьмітте з ulиці, викинув їх.
43 Ти спас мене від бунту людей, ти поставив мене головою над народами, мені служить народ, котрого не знав я перше.
44 Почувши тільки, вже стали послухними мені; сини чужоземні піддалися мені, підобруючись.
45 Сини чужоземні злякались, і тремтіли в замках своїх.
46 Господь живе, і благословенна будь моя скеля, і нехай буде прославлений Бог мого спасення!
47 Бог, що дав мені помститись, і покорив мені народи,
48 Що спас мене від ворогів моїх; ба й підніс мене над ними, що встали проти мене; від чоловіка розбишаки збавив мене.
49 За се, Господи, воздад хвалу тобі між народами, і сьпівати му псалми імени твоему.
50 Ти бо дав велику підмогу і спасенне цареві, і наділив милостю помазанця свого Давида і рід його по віки.

19

1 Проводиреві хора: Псалма Давидова. Небеса являють славу Божу, і простір звіщає про діла рук його.
2 День днів сповіщає про них, і одна ніч дає вістку другій.
3 Нї се мова, нї се слово, але чути їх голос.
4 Ціла земля сьвідчить про них; аж до краю вселенної слова їх, він зробив їх наметом сонця.
5 І воно, як жених, що виходить з комнати, воно радіє оббігті свого круга.
6 Від краю небес свій вихід починає, і кругобігом до кінця їх доходить, і ніщо не сховається перед жаром його.
7 Закон Господній звершений, душу оживляє; сьвідоцтво Господне вірне простоту навчає.
8 Веління Господні праві, серце звеселяють; заповідь Господня пресьвітла, очі просьвіщає.
9 Страх Господень чистий, вічно пробуває. Присуди Господні правдиві, всі справедливі.
10 Вони дорожші над золото і над щире золото, і солодші над мід і патоку.
11 І служі твому вони в науку; хто держить їх, тому буде велика нагорода.
12 Провини — хто їх вбачає? Від гріхів тайних очисти мене!
13 І від гордих бережи мене; не допусти, щоб взяли верх надо мною. Тоді не буде мені догани, буду чистий від тяжкого переступу.
14 Слова уст моїх і думки серця мого нехай будуть до вподоби тобі, Господи, моя скеле, й спасителю мій!

20

1 Проводиреві хора: Псалма Давидова. Господь нехай вислухає тебе в день тісноти; імя Бога Якового нехай заступить тебе.
2 Нехай пошле тобі поміч із сьвятині та із Сиона нехай спроможе тебе.
3 Нехай згадає про всі жертви твоєї, і твій приніс цілопалення нехай прийме.
4 І нехай дасть тобі по серці твоему, і сповнить всяку думку твою.
5 Звеселімся спасеннем твоїм, і піднесім стяг в імя Бога нашого. Господь нехай сповнить всі просьби твої.
6 Тепер я знаю, що Господь спасає помазанця свого; з небес сьвятості своєї вислухає його ділами спасення правиці своєї.
7 Одні славляться колесницями, а другі кіньми, ми ж імям Господа, Бога нашого.
8 Вони хляють і падають, ми ж стоїмо і держимось просто.
9 Господи, спаси! Царю, вислухай нас в день поклику нашого!

21

¹ Проводиреві хора: Псальма Давидова. Силою твоєю, Господи, радується царь, і як же вельми звеселиться він спасенням твоїм!

² Бажанне серця його дав єси йому, і не відкинув просьби уст його.

³ Ти бо прийшов на зустріч йому з добром і благословенням: на голову його вложив щиро-золотую корону.

⁴ Життя просив в тебе, ти дав йому довготу днів на всі часи і по віки.

⁵ Велика слава його через спасення твоє; царським сявом і красою окрасив його.

⁶ Бо благословення дав єси йому по віки; ти звеселив його ласкою перед лицем твоїм.

⁷ Бо царь вповає на Господа, і по милості Всевишнього він не захитається.

⁸ Рука твоя знайде всіх ворогів твоїх, твоя правця досягне всіх ненавидячих тебе.

⁹ Зробиш з них піч огнюнну в час твого явлення; Господь обгорне їх гнівом своїм, і огонь пожере їх.

¹⁰ Ти знищиш плід їх на землі, і рід їх зміж дітей людських.

¹¹ Вони бо задумали лихо проти тебе, лукаву раду врадили, — та не здоліли нічого.

¹² Бо ти поженеш їх, і звернеш тятину твою проти них.

¹³ Піднесись, Господи, силою твоєю! Будем сьпівати і прославляти потугу твою.

22

¹ Проводиреві хора: Після „Досьвітна ланя”; псальма Давидова. Боже мій, Боже! Чому опустив єси мене — став оддалеки від ратунку мого, від слів мого стогнання.

² Боже мій! Кличу в день, а ти не озвешся, і вночі, та й нема мені впокою.

³ Ти ж сьвятий живеш, прославлений від Ізраїля.

⁴ На тебе вповали батьки наші; вони вповали, і ти заступив їх.

⁵ До тебе кликали вони, і спаслися; на тебе вповали, і не посоромлено їх.

⁶ Але ж я червяк, не чоловік, людям посьміховиско і народові погорда.

⁷ Всі, що дивляться на мене, кепкують; щирять зуби, покиваючи головами.

⁸ Він вповає на Господа! Нехай же спасе його та визволить, коли він вподобав його.

⁹ Ти бо визволив мене з лона матері, і при грудях матері моєї дав мені спочивати.

¹⁰ Для тебе я призначений, як тільки вродився; від матернього лона почавши, ти єси Бог мій.

¹¹ Не відступай далеко від мене! Бо нещастє близько, а нема заступника в мене.

¹² Обгорнула мене дика гущавина; бугаї Базанські обступили мене.

¹³ Роззявили ротища свої, як лев рикаючий, що здобич шматує.

¹⁴ І став я, як вода розлита, всі сугуби мої розвязались; серце моє, як той віск, у внутрі моїм розтопилось.

¹⁵ Сила моя висохла, мов череповина, і язик мій присох до піднебіння; ти кинув мене між порохи смертні.

¹⁶ Бо собаки обсіли мене, голота злюків облягла мене; перекопали руки і ноги мої;

¹⁷ Всі ребра мої міг би я полічити; вони дивляться на мене, і не надивляться;

¹⁸ Вони розпавали між себе одіж мою, і на кожну одєжину кидали жереб.

¹⁹ Але ти, Господи, зостанься не далеко! моя сила, прийди мені в поміч!

²⁰ Сохрани від меча душу мою вбогу, від лаб собачих;

²¹ Спаси мене із пельки львиної! Так, ти вислухав мене, почувши буйволові роги.

²² Звіщати му імя твоє братам моїм; хвалити му тебе серед громади.

²³ Ви, що боїтесь Господа, вихваляйте його; всі роди Якова, прославляйте його, і майте страх перед ним, всі покоління Ізраїлеві!

²⁴ Він бо не мерзиться і не гордує бідним у злиднях, і не одвертає лица свого від него; і молитву його він вислухає.

²⁵ Від тебе хвала моя у великому зборі; обітниці мої сповню перед тими, що бояться його.

²⁶ Покірні їстимуть і наситяться; хвалити муь Господа ті, що його шукають, серце ваше жити ме по віки.

²⁷ Схаменуться і навернуться до Господа всі кінці землі; і перед тобою поклоняться всі покоління народів.

²⁸ Бо Господнє є царство, і він царює над народами.

²⁹ Живляться і падають ниць всі тучні землі; перед ним поклоняться всі, що в порох повертаються, і хто не вдержить душі своєї живою.

³⁰ Одно насіннє буде служити йому; буде залічене Господеві, як рід.

³¹ Вони прийдуть і звістять людям, що народяться, правоту його, що так устроїв.

23

¹ Псальма Давидова. Господь пастирь мій, не мати му недостатку.

² Дав мені оселю серед лугів зелених, він веде мене до тихих потоків.

³ Він справляє душу мою; він веде мене по праведній дорозі задля імени свого.

⁴ Хоч би я ходив по долині тіни смертної, то не боюся жадного лиха, ти бо esi зо мною; твоя палиця і підпора дає мені духа.

⁵ Ти наповняєш стіл мій перед очима ворогів моїх; ти помазав голову мою і кубок мій повний, аж переливається.

⁶ Так, милосерде і благодать будуть провозжати мене по всі дні життя мого; і жити му в домі Господнім по всі дні.

24

¹ Псальма Давидова. Господня земля і вся повня її; круг землі і хто живе на йому.

² Він бо положив основи її над морями і над ріками утвердив її.

³ Хто вийде на гору Господню, і хто буде стояти на сьвятому місці його?

⁴ Ті, в кого безвинні руки і чисте серце, хто душею не пуститься на лукавство, і не присягне криво.

⁵ Тому буде благословенне від Господа і справедливість від Бога спасителя його.

⁶ Се рід тих, що шукають тебе, що хочуть бачити лице твоє, Якове.

⁷ Відчиняйтесь, брами високії, отворяйтесь, ворота вічні, нехай входить царь слави!

⁸ Хто ж бо той царь слави? Господь сильний і потужний! Господь все в бою всемогутий!

⁹ Відчиняйтесь, брами високії, і отверайтесь, ворота вічні, нехай входить царь слави! Хто ж він, той царь слави? Господь сил небесних, се царь слави!

25

¹ Давидова. До тебе, Господи, підношу душу мою.

² Боже мій, на тебе я вповаю, не дай мені осоромитись, не допусти, щоб вороги мої втішались побідою надо мною!

³ І всі, що покладаються на тебе, не осоромляться; будуть же осоромлені, що зневіряються без причини.

⁴ Господи, вкажи мені дороги твої, і навчи, де стежки твої!

⁵ Веди мене в правді твоїй, і навчи; ти бо esi Бог спасення мого; на тебе цілий день я вповаю.

⁶ Згадай про милосерде твоє, Господи, і про доброту твою, що являєш од віку.

⁷ Не згадуй про гріхи молодості моєї, ні про переступи мої; згадай мене по благодаті твоїй, задля доброти твоєї, Господи.

⁸ Господь благий і правий, тому навчає грішника, де дорога спасення.

⁹ Він веде покірних до правди, і вказує смирному дорогу свою.

¹⁰ Всі стежки Господні — милість і правда для тих, що бережуть завіт його і свідчення його.

¹¹ Задля імя твого, Господи, прости вину мою; бо вона велика.

¹² Хто такий чоловік, що боїться Господа? Вкаже він дорогу йому, котру вибрати має.

¹³ Душа його буде в щасті, і рід його наслідить землю.

¹⁴ Довірність Господня для тих, що його бояться, а заповіт його на те, щоб звістити їм.

¹⁵ Очі мої все дивляться на Господа, він бо виведе із сітки ноги мої.

¹⁶ Зглянься на мене, і помилуй! Бо я одинокий і бідний.

¹⁷ Збільшився пострах у серці моїм, виведи мене із тісноти.

¹⁸ Споглянь на горе моє, і на труди мої, і прости всі гріхи мої!

¹⁹ Глянь на ворогів моїх, бо їх багацько, і лютою ненавистю палають до мене!

²⁰ Сохрани душу мою, і спаси мене! Не допусти сорому на мене, бо я вповаю на тебе!

²¹ Чистота і правота нехай стоять на сторожі коло мене! Бо я надіюсь на тебе.

²² Спаси, о Боже, Ізраїля з усякої нужди його!

26

¹ Давидова. Суди мене, Господи, бо ходив я в невинності моїй; і на Господа вповав я, і не схитнуся.

² Спробуй мене, Господи, і досвідчися; розглянь внутро і серце моє!

³ Бо милість твоя перед моїми очима, я жию по правді твоїй.

⁴ Не засідав я з людьми лукавими, і не приставав до підступних.

⁵ Я ненавидів зборища злочинників, і не засідав вкупі з беззаконними.

⁶ Обмію в невинності руки мої, і обійду жертівника твого, Господи,

⁷ Щоб було чути голос хвали, і щоб звістити про всі чудеса твої.

⁸ Господи, я полюбив красоту дому твого і оселю величія твого.

⁹ Не губи з грішниками душу мою, ні життє моє з людьми кривавими,

¹⁰ Котрих руки на зло готові, і котрих правиця повна підкupu!

¹¹ Я ж хожу в невинності. Спаси мене і помилуй мене!

¹² Нога моя стоїть на рівній дорозі; на зборах прославляти му Господа.

27

¹ Давидова. Господь світло моє і спасення моє; кого мені боятися? Господь твердиня життя мого; перед ким мені лякатись?

² Як здогнали мене злюки, щоб пожерти тіло моє; напасники мої і вороги мої, — вони спіткнулись, і наложили головами.

³ Коли військо облогою проти мене стане, не боїться серце моє; як вдарять боєм на мене, я й тоді вповаю:

⁴ Одного в Господа прошу, одного тільки бажаю: жити в домі Господнім поки життя мого, щоб дивитись на благодать Господню і служити в храмі його.

⁵ Він бо заховає мене в своїй домівці в день неолі, він захистить мене в заулку намета свого, він підніме мене на скелю!

⁶ І тоді піднесеться голова моя над моїми ворогами кругом мене; і принесу жертву радісну в чертозі його; сьпівати му псалми Господеві.

⁷ Почуй, Господи, голос мій взиваючий; зглянься, і вислухай мене.

⁸ Про тебе сказав я собі в серці: Шукайте лице моє. Господи, лице твоє шукати му.

⁹ Не одвертай лица твого від мене, не відсилай в гніві слугу твого, не цурайся і не опусти мене, Боже, спасителю мій.

¹⁰ Бо коли б покинули мене батько мій і рідна мати, то Господь прийняв би мене.

¹¹ Вкажи мені, Господи, дорогу твою, і провадь мене по простій стежці задля ворогів моїх!

¹² Не віддай мене зажерливим гонителям моїм! Бо проти мене встали брехливі сьвідки й той, що злобою на мене дише.

¹³ Коли б я та не вірував, що побачу благодать Господню на сьвітлі між живими!

¹⁴ Вповай на Господа! Будь потужен, і май одвагу в серці, і дожидай помочі від Господа.

28

¹ Псалма Давидова. До тебе, Господи, кличу; моя скеле, не одвертайся мовчки від мене, щоб, коли цурати мешся мене мовчки, не бути мені як ті, що йдуть у яму.

² Почуй голос благання мого, як на поміч тебе кличу, коли здіймаю руки мої до храму сьвятості твоєї!

³ Не відкинь мене до купи з беззаконниками і з тими, що беззаконне творять, що на словах мирні з ближніми своїми, а зло задумали в серці!

⁴ Дай їм по ділам їх і по вчинкам їх; по ділам рук їх віддай їм, і заплати по заслугі!

⁵ Вони бо не зважають на діла Господа, ні на твориво рук його. Він зруйнує їх, і вже не збудує.

⁶ Благословен Господь, він бо почув голос молення мого.

⁷ Господь сила моя й щит мій; на него вповало серце моє, і він допоміг мені; тому радується серце моє, йому віддам хвалу піснею моєю.

⁸ Господь сила людей своїх і спасаюча твердиня помазанця свого.

⁹ Спаси людей твоїх і благослови власність твою; корми їх і возвисай їх по віки!

29

¹ Псалма Давидова. Воздайте Господеві, ви, синове можних, воздайте Господеві красу і силу!

² Воздайте Господеві красоту імени його; поклоніться Господеві у пишній сьвятині!

³ Господній голос над водами; Бог слави гремить, Господь над великими водами.

⁴ Голос Господень потужний, голос Господень величній.

⁵ Голос Господень ломить кедри, Господь трощить кедри Ливанські;

⁶ Від голосу його скачуть, як телята, Ливан-гори і Сирион, як молоді буйволи.

⁷ Голос Господень сипле поломя огняне, голос Господень пустиню потрясає, Господь трясє пустиню Кадейську!

⁸ Од голосу Господнього злягає ланя, і опадає лісове листе; і все в храмі його — все говорить: величие!

⁹ Господь над водами сидить на престолі, і сидить Господь, як царь вічний.

¹⁰ Господь дасть потугу народові своєму, Господь дарує спокій народові своєму.

30

¹ Псалма на посв'ят дому Давидового. Вознесу тебе, мій Господи, ти бо підняв мене і не допустив, щоб втішались надо мною вороги мої.

² Господи Боже мій! До тебе кликав я, і ти вилічив мене.

³ Господи, ти випровадив душу мою з пекла, оживив мене зміж тих, що йдуть під землю.

⁴ Сьпівайте псалми Господеві, ви, його побожні люде, і прославляйте сьвяту пам'ять його!

⁵ Бо на хвилину гнів його; ласка ж його поки життя; посилає на ніч сльози, а досьвіта радість.

⁶ Я сказав, як жилося мені у добрі: не захитаюсь по віки.

⁷ Господи, — з ласки твоєї утвердив еси гору мою, ти одвернув лице твоє, і я стрвожився,

- 8 До тебе, Господи, кликав я, і до Бога мого молився.
9 Що за вжиток буде з крові моєї, як я ляжу в домовину? Чи буде прославляти тебе порох? Чи возвістить правду твою?
10 Почуй, Господи, і змилосердися! Господи, прийди мені в поміч!
11 Ти перемінив плач мій у радість, зняв із мене сумну плахту, і обгорнув мене радістю.
12 Щоб душа моя співала тобі, не мовчала. Господи, Боже мій, по віки буду прославляти тебе!

31

- 1 Проводиреві хора: Псалма Давидова. На тебе вповаю, Господи; не дай мені осоромитись по віки; по твоїй справедливості спаси мене.
2 Нахили до мене ухо твоє, спаси мене скоро! Будь мені баштою, домом оборонним, щоб спасти мене!
3 Ти бо еси скеля моя, башта моя, і задля імени твого веди мене й навчай мене.
4 Виведи мене з сітки, що тайно заставили її на мене; ти бо еси твердиня моя.
5 В руки твої віддаю духа мого; ти избавив мене, Господи, Боже правди!
6 Зненавидів я тих, що вважають на божества нікчемні; я ж вповав на Господа.
7 Зрадів серцем і звеселюся задля милосердя твого; бачивши горе моє, ти знав тісноту душі моєї,
8 І не віддав мене ворогові в руки, поставив ноги мої на широкому просторі.
9 Змилуйся надо мною, Господи! Бо я в тісноті; із журби запалились очі мої, душа моя і внутро моє.
10 Бо в гору нидіє життє моє, і літа мої в зітханню; в несправедливості ізнемоглась сила моя, і кості мої струпилися.
11 Став я посміховиском не то що для всіх ворогів моїх, а й надто ще більше для сусідів моїх, і страшилом для знайомих моїх; хто бачить мене на улиці, той втікає від мене.
12 Забуто мене в серці, як помершого; став я наче розбита посудина.
13 Чув бо я брехню від багатько людей — кругом пострах — як всі змовлялись проти мене; вони чигали на життє моє.
14 Я ж, я вповав на тебе, Господи, я казав: ти еси Бог мій!
15 Дні мої в руках твоїх; вирятуй мене з рук ворога мого і від гонителів моїх!
16 Сьвіти лицем твоїм на слугу твого, спаси мене по милості твоїй!
17 Господи, не допусти сорому на мене, бо я призвав тебе на поміч! Побий соромом беззаконних, нехай в пеклі німіють!
18 Заціпи уста брехливі, що в гордості і зневазі верзять мерзоту проти праведника!
19 Як велика доброта твоя, що зберіг еси для боящихся тебе, що явив перед синами людськими людям, що вповають на тебе.
20 Ти сховаєш їх у сховку перед лицем твоїм від заговорів людських; ти сховаєш їх у домівці від язиків сварливих.
21 Благословен Господь! Бо чудно явив він на мені милість свою в оборонному місті.
22 Сказав я, правда, в переляку: Я відлучений від очей твоїх; та все ж таки ти почув голос мого благання, як я взивав до тебе.
23 Полюбіть Господа, всі його праведні! Вірних сохранить Господь, а сповна відплатить тому, хто живе в гордині.
24 Будьте сильні і майте в серці одвагу, ви всі, що вповаєте на Господа.

32

- 1 Давидова пісня про науку людям. Блажен, кому проститься беззаконне, кому гріх буде покритий.
2 Щаслив чоловік, котрому не полічить Господь несправедливість його, в кого нема зради в серці!
3 Як я мовчав, ниділи сугави мої від мого зітхання цілий день.
4 Бо цілий день тяготіла на мені рука твоя; соки мої висохли як під літню спеку.
5 Я виявив гріх мій перед тобою, і не покритив несправедливості моєї. Я сказав: признаюся перед Господом в переступах моїх, а ти, ти простив несправедливість гріха мого.
6 Тому нехай помолиться до тебе кожний побожний в час, коли мож знайти тебе; річ певна, хоч би прийшла велика повинь — не досягне його.
7 Ти мій рятунок; спасаєш мене в тісноті, ти сповняєш мене радістю спасення.
8 Навчу тебе і вкажу дорогу, по котрій тобі ходити; звернувши очі мої на тебе, дам тобі раду.
9 Не будьте як кінь, як мул, що розуму не має; наховставши уздою, окрасою їх, мусиш усмирити їх, коли не хочуть йти за тобою.
10 Великі болесті для беззаконника; хто ж вповає на Господа, того обгорне милосерде твоє.
11 Веселіться у Господі, і радуйтеся, праведні! ликуйте всі, в кого серце щире!

33

- 1 Радуйтеся, праведні в Господі! Щирим личить сьпівати псальми.
- 2 Прославляйте Господа на гусях; сьпівайте псальми при гарфі десятиструнній.
- 3 Засьпівайте йому нову пісню! Грайте-вигравайте з веселим відгуком.
- 4 Бо праве слово Господнє, і всі діла його вірні.
- 5 Він любить справедливість і правду; земля повна доброти Господа.
- 6 Словом Господнім сотворені небеса, і все войнство їх — подихом уст його.
- 7 Він збирає всі морські води до купи, і русла для поводі прокладає.
- 8 Нехай боїться Господа вся земля! Перед ним нехай мають страх всі, що живуть на сьвітлі!
- 9 Бо він сказав, і було так; він звелів, і сталось.
- 10 Господь повертає в ніщо раду народів, він нівечить задуми людські.
- 11 Присуд Господній тріває вічно, помисли серця його з роду в рід.
- 12 Щасливі народи, що зовуть Господа Богом своїм, — народ, що вибрав його собі за власність!
- 13 Господь поглядає з неба, він бачить всіх дітей людських.
- 14 З престола дому свого дивиться він на всіх живущих на землі;
- 15 Він, що сотворив усі серця їх, що знає всі діла їх.
- 16 Не спасає царя велике військо його, і не визволиться лицарь великою силою своєю.
- 17 Марна надія спастись конем; хоч велика в його сила, не втікти йому.
- 18 Ось бо Господні очі на тих, що бояться його, на тих, що вповають на милосердє його,
- 19 Щоб рятувати душу їх од смерті, і спасти життє під час голоднечі.
- 20 Душа наша чекає на Господа; він наша поміч і щит наш.
- 21 Ним звеселиться серце наше, бо ми вповали на сьвяте ім'я його.
- 22 Милосердє твоє, Господи, нехай буде над нами, ми бо вповали на тебе.

34

- 1 Псальма Давидова по случаю, як він притворився розумом перед Авімелехом, і той відпустив його, й він вийшов. Благословлю Господа по всяк час, без устанку хвала його буде в устах моїх.
- 2 Господом хвалити меться душа моя; почують те смирні і звеселяться.
- 3 Звеличайте Господа вкупі зо мною, і вознесім ім'я його!
- 4 Я шукав Господа, і він озвався до мене, і від всякої журби збавив мене.
- 5 Хто вбачає на Господа, розвеселиться, і лице його не осоромиться.
- 6 Той бідолашний благав, і Господь почув його, і від всіх напастей висловонив його.
- 7 Ангел Господень чатує кругом боящихся його; і визволяє їх.
- 8 Спробуйте і дізнайтесь, що Господь благий; щасливий чоловік той, що вповає на него.
- 9 Бійтесь Господа, ви, сьвяті його! Бо не знають недостатку ті, що бояться його.
- 10 Левчуки терплять голод і недостаток, але ж ті, що шукають Бога, у всякому добрі не зазнають недостатку.
- 11 Прийдіте, сини людські, послухайте мене; навчу вас страху Господнього.
- 12 Хто чоловік той, що рад би жити, любить дні, щоб вжиткувати добро?
- 13 Держи язик від злого, а уста твої, щоб не говорили зрадиво;
- 14 Одвертайся від злого і твори добро, шукай супокою і дбай про него.
- 15 Очі Господні на праведних, і уші його на молитву їх;
- 16 Лице Господнє проти тих, що творять зло, щоб знищити память їх на землі.
- 17 Праведні звивають, і Господь чує і збавить їх з усіх тіснот їх.
- 18 Господь близько від тих, в кого роздерте серце; і в кого дух розбитий, він спасе його.
- 19 Багацько лиха у праведника, та від усього збавить його Господь.
- 20 Він хоронить всі кості його, і ні одна з них не переломиться.
- 21 Постигне від злого смерть беззаконника, і, хто ненавидів праведника, зазнає лиха.
- 22 Господь спасає душі слуг своїх, і всі, що вповають на него, не дознають лиха.

35

- 1 Давидова. Суди, Господи, тих, що зобіжають мене, побори тих, що йдуть боєм на мене.
- 2 Возьми щит і зброю, і стань до помочі мені!
- 3 Вийми меч, і загороди дорогу перед напастником моїм; скажи душі моїй: я твоє спасеннє!
- 4 Нехай осоромляться ті, що наважили на життє моє; нехай відступлять назад ті, що задумали зло проти мене!
- 5 Нехай вони будуть, як полова перед вітром, і ангел Господній нехай прожене їх.
- 6 Дорога їх нехай буде темна й ховзка, і ангел Господній нехай на здогін наступає на них.
- 7 Без причини бо заставили тайно сїти свої на мене, без вини викопали яму для душі моєї.
- 8 Нехай погибель спогонить його, щоб і не стямивсь, коли, — і сітка його, котру заставив тайно, нехай зловить його; нехай він впаде до неї на погибель.
- 9 А душа моя зрадується в Господі, і звеселиться від його спасення!

¹⁰ Всі кості мої скажуть: Господи! Хто рівня тобі? Тобі, що вирятував бідного від того, хто сильніший як він; мізерного і бідолошного від грабителя його!

¹¹ Встають несправедливі свідки, допитують в мене, про що я не знаю.

¹² Добро віддячують мені злом; осиротіла душа моя.

¹³ А я, коли вони нездужали, надягав волосінну плахту, смиряв постом душу і молитва моя верталася до груді моєї;

¹⁴ Як для друга або брата, так я побивався; як за матір'ю падкуючи, так я в журбі хилився.

¹⁵ Коли ж я кульгаю, вони втішаються, зібравшись; злоріки зібрались проти мене, і я не знав про них; вони озвірилися на мене, і нема їм впину.

¹⁶ Вкупі з мерзеними брехунами скреготали вони зубами.

¹⁷ Господи, як довго будеш придивлятися? Верни душу мою з спустошення їх, від левчуків одинокою мою!

¹⁸ Буду прославляти тебе перед великим збором, величати проміж громадним людом.

¹⁹ Не допусти, щоб втішались надо мною ті, що ворогують на мене без причини, щоб прижмурювали очі ті, що ненавидять мене безвинно.

²⁰ Бо не про супокій говорять вони; і проти тихих в країні зрада в них на думці.

²¹ І проти мене роззявили вони пельки свої, покликуючи: Ого! Ого! виділи очі наші!

²² Ти бачив, Господи, не мовчи! Господи, будь недалеко від мене!

²³ Встань, і спогадай правду мою, Господи, Боже мій! Явивсь на правування моє!

²⁴ Признай мені правду по справедливості твоїй, Господи, Боже мій! Не дай їм втішатись надо мною.

²⁵ Нехай не скажуть в серці своїм: От, того й ми бажали! Не дай їм сказати: ми його заїли!

²⁶ Нехай повстидаються і осоромляться всі, хто втішається з мого нещастя! Нехай окриються ганьбою і соромом ті, що вихваляються проти мене.

²⁷ Нехай радуються і веселяться ті, що любуються правдою моєю, і най завсіди кажуть: Великий Господь, що любить спокоюм слуги свого.

²⁸ І язик мій звіщати ме про справедливість твою, про хвалу твою цілий день.

36

¹ Проводиреві хора: Псальма слуги Господнього Давида. Переступ беззаконника каже в серці його: Нема страху Божого перед очима його.

² Він бо лестить собі, сам перед собою, коли хто вкаже на його неправду, та що її ненавидіти треба.

³ Слова уст його беззаконне і зрада, він перестав обертати розум на добре діло.

⁴ Про беззаконне промишляє він на постелі своїй, ступає на дорогу недобру; злом він не гидує.

⁵ Господи, милість твоя сягає на небеса, вірність твоя під хмари.

⁶ Справедливість твоя, як високі гори, суди твої, як глибінь велика; ти, Господи, спасаєш людей і скотину.

⁷ Як дорога благість твоя, о Боже, коли діти людські сховку шукають у тині крил твоїх.

⁸ Поживляться до сита достатками дому твого, і струями солодоців твоїх напоїш їх.

⁹ Бо в тебе жерело життя; в твоєму сяєві побачимо світло.

¹⁰ Продовжи ласку твою тим, що знають тебе, і справедливість твою над людьми правого серця.

¹¹ Не дай здогонити мене ногам високогорного, і рука безбожного нехай не прожене мене.

¹² Там упали злочинники, вони провалились, і вже не зможуть встати.

37

¹ Давидова. Не палай гнівом на злочинників, не завидуй творящим неправду.

² Вони бо, як трава, скоро поникнуть, і, як зелене листе, повянуть.

³ Вповай на Господа, і твори добро; оставай в країні, і любуйся вірністю;

⁴ І радуйся в Господі, то він дасть тобі бажання серця твого.

⁵ Відкрий Господеві дорогу твою, і вповай на него, і він допоможе;

⁶ І виявить він правоту твою, як світло, і правду твою, як полудне.

⁷ Вповай тихим серцем на Господа, і дожидай його! Не запалюйся гнівом на того, кому щаститься дорога, на чоловіка, що лихі задуми свої сповняє!

⁸ Відхилийся від гніву, і не досадуй! Не подавайся гніву, щоб творити лихо.

⁹ Бо лиходії будуть знищені; хто ж надіється на Господа, ті будуть власенцями землі.

¹⁰ Тільки ще трохи, і не буде беззаконника; і споглянеш на місце його, та й нема його.

¹¹ Тихі ж люде займуть землю, і будуть радуватись повним супокоем.

¹² Беззаконник замишляє проти праведника, і зубами своїми скрегоче на него.

¹³ Господь сьміється з него, бачить бо, що прийде день його.

¹⁴ Добули беззаконники меча, і натягнули лука свого, щоб повалити мізерного і бідного, порубати ходячих правдою дорогою.

- 15 Меч їх пройде їм крізь серце їх, і луки їх сокрушаться.
16 Луччий малий достаток праведника, як надостатки многих беззаконників.
17 Бо руки безбожників будуть поломані, а праведника піддержить Господь.
18 Знає Господь дні тих, що непорочні, і спадщина їх буде по віки;
19 Вони не осоромляться в лиху годину, і в день голоднечі вони наситяться.
20 Бо погинуть беззаконники, і вороги Господа, як товсті ягнята; вони никнуть, никнуть вони, як дим.
21 Беззаконник поживає, і не віддає; праведник же щедрий, і дає.
22 Бо благословенні його унаслідують землю, а прокляті його будуть винищені.
23 Господь править ходою чоловіка, і дорога його подобається йому;
24 Коли часом впаде, не забється, бо Господь піддержує руку його.
25 Був я молодим і зостарівся, та ніколи не бачив я опущеного праведника, або, щоб рід його просив хліба.
26 Цілий день щедра рука його, і він поживає, і рід його буде благословенний.
27 Одхилайся від злого і твори добро, і останешся по віки!
28 Бо Господь любить правду і не покине преподобних; по віки сохранив їх, а знищить рід беззаконних.
29 Праведні будуть мати землю, і жити на ній по віки.
30 З уст праведника виходить премудрість, і язик його говорить правду;
31 Закон Бога його в серці його, не спотикнеться нога його, ступаючи.
32 Беззаконник чигає на праведника, і хоче зігнати його з сьвіту;
33 Господь не оставить його в руці його, і не осудить його на суді.
34 Дожидай Господа і пильнуй дороги його, і він удостоїть тебе мати землю. Коли будуть знищені беззаконники, побачиш її.
35 Я бачив беззаконника, потужного, що розростався, як не пересажене зелене дерево;
36 Та й минувся він, і бач, не було вже його; і я шукав, та й не знайшов його.
37 Вважай на безвинного і гляди на правдивого; є бо добра доля для чоловіка мирного.
38 Переступники ж будуть знищені всі до одного, буде загороджена будучність беззаконним людям.
39 Спасенне ж праведних від Господа, він сила їх в час тісноти.
40 І Господь допоможе їм і спасе їх; він вислобонить їх від беззаконних і сохранив їх, вони бо впадали на него.

38

- 1 Псальма Давидова на спомин. Господи, не картай мене в гніві твому, не карай у досаді твоїй.
2 Бо стріли твої прошибли мене, і рука твоя спустилась на мене.
3 Нема здорового місця на моїм тілі задля гніву твого; нема спокою в костях моїх задля гріха мого.
4 Бо несправедливості мої спали на голову мою, як тягарь великий, вони зтяжкі для мене.
5 Смердять, гниють рани мої задля нерозуму мого.
6 Я скорчився, над міру зігнувся; сумуючи, цілий день похожаю.
7 Бо стегна мої ранами зовсім покриті, і нема здорового місця на тілі моїм.
8 Я знемігся і занепавав надто, я ридав від жалю серця мого.
9 Господи, перед тобою все бажання моє, і зітхання моє не є перед тобою закрите.
10 Серце моє бється, опустила мене моя сила, і сьвітло очей моїх, вже й його нема в мене.
11 Мої други й побратими мої оддалеки стали від нужди моєї; і родина моя стоїть оподаль.
12 А ті, що наважили на життя моє, заставили сіла для мене; і ті, що бажають нещастя мого, говорять, як зробити мені пакість, вони цілий день про зраду міркують.
13 Я ж, як глухий, не чую, і як німий, що уст своїх не отворить.
14 Я став, як чоловік, що не чує, в котрого устх нема оправдання.
15 Бо на тебе, Господи, надіюся; ти даси відповідь, Господи, Боже мій.
16 Бо я сказав: Ой, щоб вони не втішались надо мною! Як я спотикнуся, вони величаються проти мене!
17 Я бо мало що не кульгаю, і біль мій все передо мною.
18 Бо я виявляю несправедливість мою; я зажурився задля гріха мого.
19 Мої ж вороги живуть, набрали сили, і багатько їх, що ненавидять мене без причини.
20 І хто злом оддячує добро, ті проти мене, я бо про добро дбаю.
21 Не опусти мене, Господи, Боже мій, будь недалеко від мене.
22 Спіши на поміч мені, Господи, мій спасителю!

39

¹ Проводиреві хора, Ідутунові, псальма Давидова. Сказав я: Буду пильнувати дороги моєї, щоб не согрішити язиком моїм, забезпечу уста мої, як довго беззаконник передо мною.

² Я онімів в мовчанню; я мовчав про добро, і біль мій заворушився.

³ Серце в мені загорілось, від думок моїх огонь займився; я сказав язиком моїм:

⁴ Бяви, Господи, кінець мій і міру днів моїх, яка вона, щоб я знав, як довге життя мені.

⁵ Бач, долонею відміряв єси дні мої, і вік мій, як ніщо, перед тобою; марна постать всякий чоловік, що стоїть на землі.

⁶ Як тінь, ходить чоловік; даремне він побивається; він громадить та й не знає, хто збирати буде.

⁷ І чого ж я тепер дожидаю, Господи? Моя надія на тебе!

⁸ Спаси мене від всіх переступів моїх, не віддай мене на глум лихим людям.

⁹ Онімів я, не отвираю уст моїх, бо ти се вчинив єси.

¹⁰ Одверни від мене твою кару! Я пропадаю від замахів руки твоєї.

¹¹ Коли ти караєш чоловіка за несправедливість, то як павутину розриваєш те, чого йому бажається; оттак, як подих той, всі люде.

¹² Почуй молитву мою, Господи, і вислухай прошення моє; не мовчи на мої сльози! Бо я прохожий перед тобою і чужинець, як всі батьки мої.

¹³ Дай полекшу, нехай прийду до сили; перше нім зійду з того світа, і більше не буду!

40

¹ Проводиреві хора. Псальма Давидова. Терпеливо доживав я Господа, і він нахилився до мене; вислухав молитву мою.

² Він випровадив мене з погибельної пропасті, з болотнистого багна; і поставив ноги мої на скалу, і утвердив кроки мої;

³ А в уста мої вложив нову пісню, псальму Господеві нашому. Побачать многі, побоятся і вповати муть на Господа.

⁴ Щаслив чоловік, йому же Господь надія, і котрий не пристає до гордовитих і тих, що до брехні прихилиються.

⁵ Многі чудеса твої явив єси, Господи, Боже мій, і помисли твої про нас; ніхто не зможе розказати про них. Як би хотів я звістити і розповісти, то за багацько їх, щоб їх полічити.

⁶ Жертви і приноси тобі не до вподоби; слух приготував ти для мене: Ти не домагався жертв падіння і приносів за гріхи.

⁷ Тоді сказав я: Ось я приходжу; в змісті книги написано про мене.

⁸ Чинити волю твою, мій Боже, моя радість: і закон твій в глибині серця мого.

⁹ Я звістив про справедливість у великому зборі; уст моїх неспиняв я — Господи, ти про се знаєш!

¹⁰ Не заховав я в середині мого серця твою справедливість; я розказував про вірність твою і спасення твоє, не затаїв доброти і правди твоєї перед великим збором.

¹¹ Ти, Господи, не відхиляй від мене милосердя твого; милість твоя і правда твоя нехай завжди стоять на сторожі коло мене!

¹² Лиха без кінця обступили мене, мої несправедливості постигли мене, що годі переглянути їх; більше їх, як волосся на голові моїй, і серце моє опустило мене.

¹³ Нехай буде воля твоя, Господи, спасти мене! Господи поспіши на поміч мою!

¹⁴ Нехай осоромляться і повстидаються всі, що чигають на життя моє, щоб запропастити його; нехай назад повернуться і осоромляться ті, що з мого нещастя втішаються!

¹⁵ Нехай пропадуть в нагороду за їх сором ті, що до мене кажуть: Ого! Ого!

¹⁶ Нехай радуються і веселяться в тобі всі, що шукають тебе; що люблять спасення твоє; нехай все кажуть: Да звеличиться Господь.

¹⁷ Я ж мізерний і бідолашний, Господь дбає за мене. Ти моя поміч і моє спасення; Боже мій, не загайся!

41

¹ Проводиреві хора. Псальма Давидова. Щасливий, хто про вбогих дбає! В день нещастя спасе його Господь.

² Господь заступить його і сохранив життя його; він буде на землі щасливий, і ти не віддаси його в руки ворогам зажертим.

³ Піддержити його Господь на смертному ложі; ціле лігровиско його перемянеш в недузі його.

⁴ Я сказав: Господи, змилуйся надо мною! Сціли душу мою, бо согрівив я проти тебе.

⁵ Вороги мої розказують лихі речі проти мене: Коли гине він і пропаде ім'я його?

⁶ Хто прийде побачитись зо мною, той говорить лукаво; таїть зло в серці, а, вийшовши, говорить.

- ⁷ Між собою виговорюють проти мене всі ненависники мої; видумують зло проти мене:
⁸ Прийшов кінець його; і як повалився, то вже більш не встане.
⁹ Навіть чоловік, що мирно жив з мною, котрому давав я віру, котрий хлібом моїм живився, той підніс п'яту проти мене.
¹⁰ Ти ж, Господи, змилуйся надо мною і підійми мене, щоб я відплатив їм!
¹¹ Що ти вподобав мене, дознаюся після того, як ворог мій не буде втішатись надо мною.
¹² Мене ж ти сохраниш задля чистоти моєї, і поставиш мене перед тобою на віки.
¹³ Благословен будь, Господи, Боже Ізраїля, від віка до віка! Нехай так буде, амінь!

42

- ¹ Проводиреві хора. В науку синам Корея, псальма Давидова. Як жагне ланя води з потоку, так багне душа моя до тебе, Боже!
² Душа моя жадає Бога, живого Бога; коли ж прийду і явлюся перед лицем Божим?
³ Сльози мої в день і в ночі хлібом мені стали; цілий бо день говорять до мене: Де Бог твій?
⁴ Про се згадуючи, виллю передо мною серце моє, як йшов я серед громади, простував з ними до Божого дому з піснями радості і хвали — торжествуюча громада.
⁵ Чому хилиєшся, душе моя, і затревожилась в мене? Вповай на Бога! Бо я буду ще прославляти його за спасення лиця його.
⁶ Боже мій, душа моя хилиється в мене; тому спогадав я тебе із землі Йорданської і Гермонської, з гори Мізгар.
⁷ Глибіню кличе до глибини при шумі поводи твоєї; всі філі твої і пруди твої ринули понад мене.
⁸ В день явить Господь милість свою, а в ночі буде пісня його від мене, молитва до Бога життя мого.
⁹ Скажу до Бога, скелі моєї: Чому забув еси мене? Чому ходжу сумуючи задля ворожої тісноти?
¹⁰ Наче кості мої торощать, коли вороги мої ругаються з мене, кажучи цілий день до мене: Де ж твій Бог?
¹¹ Чого хилишся душе моя, і чого тревожишся в мені? Вповай на Бога! Буду бо ще прославляти його, спасення лиця мого й Бога мого.

43

- ¹ Суди мене, Боже, і розсуди мою справу проти безсердешного народу! Від чоловіка лукавого і неправдивого визволи мене!
² Бо ти еси Бог сили моєї. За що ж ти відкинув мене? Чому ходжу сумуючи задля ворожого гнету?
³ Пошли світло твоє і правду; вони нехай ведуть мене і заведуть на твою гору святую до чертогів твоїх!
⁴ І так прийду я до жертівника Божого, до Бога, що сповняє мене превеликою радістю, і прославлю на гусях тебе, Боже, мій Боже!
⁵ Чого хилиєшся, душе моя, і чого непокоїшся в мені? Вповай на Бога! Буду бо ще прославляти його, котрий є спасення лиця мого і Бог мій!

44

- ¹ Проводиреві хора: Синам Корея в науку. Боже, ми чули слухами нашими, батьки наші розказували нам про велике діло, що зробив еси за часів їх, в давні давна.
² Ти вигнав народи рукою твоєю, а їх осадив; знищив народи, а їх розмножив.
³ Не мечем бо своїм вони землю забрали, і не їх рука спасла їх, а твоя правиця і твоє рамя, і світло лиця твого; ти бо вподобав їх.
⁴ Ти сам еси царь мій, о Боже; звели спасення Якова!
⁵ Через тебе поб'ємо гнобителів наших; через ім'я твоє розтопчемо тих, що проти нас встали.
⁶ Не мечем бо своїм вони землю забрали, і не їх рука спасла їх, а твоя правиця і твоє рамя, і світло лиця твого; ти бо вподобав їх.
⁷ Ти бо спасаєш нас від гнобителів наших і посоромляєш ненавидників наших.
⁸ Богом хвалимося цілий день, і ім'я твоє будем прославляти по віки.
⁹ А тепер ти нас відкинув і засоромив, і не виступив з військами нашими.
¹⁰ Ти допустив, щоб ми назад ступали перед гонителем, а ненавидники наші щоб нас для себе рабували.
¹¹ Віддав еси нас, неначе вівці на жир, і розсипав нас між народи.
¹² Продав еси народ твій без користі, не поставивши за його ціни високої.
¹³ Ти віддав нас на погорду сусідам нашим, на сьміховиско і наругу тим, що кругом нас.
¹⁴ Зробив нас поговоркою між народами, щоб люде хитали головами.
¹⁵ Цілий день передо мною мій сором, і встид лиця мого покритв мене,
¹⁶ Задля голосу ругателя і хулителя, задля ворога і мстителя.
¹⁷ Се все впало на нас, та ми не забули тебе, і не спроневірилися завіту твому.

- ¹⁸ Не відвернулось серце наше, і не зійшли стопи наші з дороги твоєї;
¹⁹ Хоч ти розтер нас на місці люджерів, і покрив нас тінню смерті.
²⁰ Коли б ми забули імя Бога нашого і простягли руки наші до бога чужого.
²¹ То чи не провідав би се Бог? Знає бо він тайни серця.
²² Але ж задля тебе вбивають нас цілий день, вважають нас, як овечок на зарізь.
²³ Пробудися! Чого спиш, Господи? Встань, не відкидай нас на віки.
²⁴ Чого закриваш лице твоє, забуваєш за горе наше і тісноту нашу.
²⁵ Бо душа наша кинута між порохи а черво наше до землі прилипло.
²⁶ Встань на поміч нам, і спаси нас задля милосердя твого!

45

- ¹ Проводиреві хора: під кобзу шестиструнну; для синів Корея в науку; пісня любощів. Із мого серця добре слово летється. Я кажу: Моя пісня цареві! Язык мій, як тростинка в руці вправного писаря.
² Ти красотою понад синами людськими; люба врода розлилась на губах твоїх; тому благословив тебе Бог по віки.
³ Привяжи, лицарю, меч твого на поясниці, меч слави твоєї і величия твого.
⁴ І в потузі твоїй йди щасливо задля правди і лагідності і справедливості; і навчить тебе страшного правиця твоя.
⁵ Стріли твої гострі в серце ворогам царя! Від них падають народи під тобою.
⁶ Престол твій, Боже, по всі віки, жезло правоти — жезло царства твого.
⁷ Ти полюбив справедливість і зненавидів беззаконне; для того помазав тебе Бог, твій Бог, миром радості, понад товаришами твоїми.
⁸ Миро, алое і кассія, се все шати твої, що приносять тобі в палатах із слоневої кості, де звеселяють тебе піснями, виграваячи на струнах.
⁹ Між твоїми красотами царські дочки; праворуч коло тебе стоїть цариця в золоті Офирському.
¹⁰ Слухай, дочко, і глянть та й прихили ухо твоє, і забудь про нарід твій і дім батька твого!
¹¹ І буде люба врода твоя цареві; як що він Господь твій, то поклонися йому чесно!
¹² І дочки Тирські, дуки народів, з дарами шукати муть лице твоє.
¹³ Преславна там царівна; шати її золотом ткані;
¹⁴ У пишних шатах поведуть її до царя; за нею приведуть до тебе дівиць, другинь її.
¹⁵ Приведуть їх серед найбільшої радості і веселості, увідуть вони в палату царя.
¹⁶ На місці батьків твоїх будуть сини твої; зробиш їх князями по цілій землі.
¹⁷ Згадувати му імя твоє всякого часу; тому прославляти муть тебе народи по віки вічні.

46

- ¹ Проводиреві хора: для синів Корея: після голосу аламот, пісня. Бог нам прибіжище і сила, поміч скоро в нещастях.
² Тому не злякаємось, хоч би земля зворушилась і гори захитались серед моря.
³ Хоч би ревіли і пінілись поводи його, гори тряслись від його досади.
⁴ Ріка — потоки її звеселяють город Божий, сьвяте місце домівок Найвисшого.
⁵ Бог серед него, він не захитається; Бог допоможе йому, як настане ранок.
⁶ Зворушилися народи, захитались царства; підняв він свій голос — земля розтопилась.
⁷ Господь сил небесних з нами, висока твердиня наша Бог Якова.
⁸ Прийдіть, глянтьте на діла Господа, які знищення він допустив на землю!
⁹ Як смирить брань аж до краю землі, ломить лука, торощить спису, палить огнем колесниці!
¹⁰ Вгамуйтеся і пізнайте, що я Бог! Я вознесуся між народами, вознесуся на землі!
¹¹ Господь сил небесних з нами, висока твердиня наша Бог Якова.

47

- ¹ Проводиреві хора: для синів Корея; псалма. Ви, всі народи, плещіть у долоні! Звеселяйтесь Господеві радісними піснями!
² Бо Господь всевишній страшний, великий царь на всю землю.
³ Він покоровив нам людей і народи під ноги наші.
⁴ Він вибрав для нас наслідчину нашу, славу Якова, котрого він полюбив.
⁵ Піднісся Бог серед веселого гукання, Господь серед голосів трубних.
⁶ Сьпівайте псалми Богу нашому сьпівайте; сьпівайте цареві нашому, сьпівайте!
⁷ Бог бо царь на всю землю; сьпівайте псалми в науку.
⁸ Бог править народами; Бог сидить на престолі сьвятості своєї.
⁹ Люде доброї волі між народами зібрались до купи, народ Бога Авраамового; бо щити на землі Божі; вознісся вельми він.

48

¹ Пісня, псальма для синів Корея. Великий Господь, достоїн великої слави в городі Бога нашого, на сьвятій горі його.

² Стремить у воздух гора Сион, радість землі цілої, на самій півночі город царя великого!

³ Бог живе в палатах їх, знають його там, як високу твердиню.

⁴ Ось бо зібрались царі; всі вони відступили.

⁵ Побачили, тай сторопіли; затрівожились, втікли, злякавшись.

⁶ Обняв їх там страх, злякались, як родюча жінка.

⁷ Бурею східною порозбивав еси кораблі Тарзийські.

⁸ Як ми почули, так і бачили в городі Господа сил небесних, в городі Бога нашого: Бог укріпить його на віки.

⁹ Згадуємо, о Боже, про милосерде твоє, в середині храму твого.

¹⁰ Як ім'я твоє, Боже, так і хвала твоя аж по край землі; правиця твоя повна справедливості.

¹¹ Нехай веселиться гора Сионська, нехай зрадуються дочки Юди задля судів твоїх, Господи.

¹² Обійдїть кругом Сиона, окружіть його, і полічіть башти його.

¹³ Огляньте добре оком його, перегляньте його палати, щоб ви розказали будучому поколінню.

¹⁴ Бо той Бог наш — Бог по віки! Він буде проводирем нашим аж до смерті.

49

¹ Проводиреві хора, для синів Корея, псальма. Слухайте се, всі народи; почувите всі люде на землі.

² Сини людські як і сини мужів — старшин, разом багаті і вбогі.

³ Уста мої скажуть мудре слово, і думкою серця мого помножу розум.

⁴ Прихилило ухо моє до притчі, при гуслях відкрию загадку мою:

⁵ Чому б то мусів я боятись в день лиха, як обгорне мене несправедливість тих, що на здогін за мною,

⁶ Котрі вповають на свої достатки, і великістю багатства свого величаються.

⁷ Ніколи не здоліє чоловік спасти брата свого, і не зможе дати викуп за него,

⁸ (Бо дороге спасенне душі їх, і тому мусить понехати на віки.)

⁹ Щоб він жив на віки, і не бачив зотління.

¹⁰ Бачить бо він, що розумні вмирають, що дурень і безумний разом пропадають, і достатки свої другим лишають.

¹¹ В них на думці, що доми їх вічно стоять, і що домівки їх з рода в рід; вони називають країни своїми іменами.

¹² Але ж чоловік, що живе в повазі, не зостанеться; він зрівняється скоту, що на зарізь.

¹³ Ся дорога для глупоти їх; а ті, що після них приходять, любуються їх думкою.

¹⁴ Кладуть їх, як овець, в підземну країну, а смерть пасе їх; аж поки вранці возьмуть верх над ними праведні, і підземна країна пожере постать їх, кожного далеко від домівки його.

¹⁵ Та Бог спасе душу мою з рук підземної країни; він бо прийме мене.

¹⁶ Не лякайся, коли чоловік обогатіє, коли зросте слава дому його.

¹⁷ Бо, вмерши, не возьме нічого з собою; не піде з ним пиха його до гробу.

¹⁸ Чи він благословив душу свою за життя свого, і будуть люде славити тебе за те, що ти твориш добро собі,

¹⁹ То все таки прийде вона до рідних батьків своїх; ніколи вже не побачать вони світла.

²⁰ Чоловік, що має повагу, а розуму не має, зрівняється скоту, що на зарізь.

50

¹ Асафова псальма. Всемогущий Бог, Господь, прорік і кликнув на землю від сходу сонця до його заходу.

² Із Сиона звершеної красоти засіяв Бог.

³ Бог наш прийде, і не буде мовчати; перед ним огонь пожираючий, кругом него сильна буря.

⁴ Кличе він небо і землю на суд народу свого:

⁵ Зберіть мені праведних моїх, що над жертвою прийняли завіт мій.

⁶ І небеса звіщають справедливість його; Бог бо сам суддя,

⁷ Слухай, народе мій, я буду говорити; Ізраїлю, я буду свідчити проти тебе! Я Бог, твій Бог!

⁸ Не за жертви твої буду тебе докоряти, ні за жертви всепалення; вони все передо мною.

⁹ Не прийму телят із дому твого, козлів із отар твоїх.

¹⁰ Бо моя вся звірина в дібровах, звіре на тисяч горах.

¹¹ Знаю я усе птаство в горах, та й дичина по полях — моя.

¹² Коли б я зголоднів, нічого б казати тобі; бо моя вселенна й достатки її.

¹³ Хиба ж їм я мясо биків, і пю кров козячу?

¹⁴ Жертвуй Богу хвалу, і віддай Всевишньому обіти твої!

- ¹⁵ І клич мене в день тісноти; я визволю тебе, і ти прославиш мене.
¹⁶ До грішника ж говорить Бог: Чого ти говориш про устами мої, і носиш в устах твоїх завіт мій?
¹⁷ Ти ж зненавидів докір, і кинув слова мої позад себе.
¹⁸ Бачив ти злодія, то й радо приставав до його, і з перелюбниками ти накладав;
¹⁹ Губам твоїм дав ти волю до злого, а язиком твоїм ковав зраду.
²⁰ Ти сидів там і виговорював проти брата твого, ти кидав безчесть на сина матері твоєї.
²¹ Таке ти творив і я мовчав; ти думав, я рівня тобі. Я покараю тебе, і перед очі твої поставлю гріхи твої.
²² Зрозумійте ж се, ви, що забули Бога, ато зловлю вас, і ніхто не спасе вас.
²³ Хто жертвує хвалу, прославляє мене, і хто справляє дорогу, тому дам побачити спасенне Боже.

51

- ¹ Проводиреві хора: Давидова псальма, як прийшов до його пророк Натан, після того, як зійшовся з Бет-Сабою. Помилуй мене, Боже, по милості твоїй, по великому милосерддю твоєму прости переступи мої!
² Обмий мене зовсім від несправедливості моєї, і очисти мене від гріха мого!
³ Знаю бо переступи мої, і гріх мій все передо мною.
⁴ Перед тобою одним я согрішив, і вчинив те, що є зло, перед очима твоїми; признаюсь в гріхах, щоб ти був оправданий в словах твоїх, і справедливий в суді твоїм.
⁵ Ось бо я в беззаконню родився, і в грісі почала мене мати моя.
⁶ Ось, ти любиш правду в серці, і в середині серця покажеш мені мудрість.
⁷ Очисти мене від гріха іссопом, і буду чистий; обмий мене, і буду над сніг біліший!
⁸ Дай мені почути радість і веселість, і зрадять кості, тобою розбиті.
⁹ Одверни лице твоє від гріхів моїх, і прости всі переступи мої!
¹⁰ Сотвори мені, Боже, чисте серце, і віднови в мені духа сильного!
¹¹ Не відкинь мене від лица твого, і духа твого сьвятого не відбери від мене.
¹² Приверни мені радість спасення твого, і дух доброї волі нехай покріпить мене!
¹³ Покажу беззаконним дороги твої, і грішники вернуться до тебе.
¹⁴ Избави мене від кривавої вини, Боже, Боже спасителю мій, і язик мій радісно величати ме твою справедливість.
¹⁵ Господи, відчини уста мої, і губи мої звістять хвалу твою!
¹⁶ Ти бо не любиш жертви, ато приніс би її, жертва всепалення не любя тобі.
¹⁷ Жертва Богу дух сокрушений; серця сокрушеного і смиренного ти не відкидаєш, Боже.
¹⁸ Щасти, Боже, Сиону по благій волі твоїй, здвигни мури Єрусалима!
¹⁹ Тоді будуть тобі любі жертви правди, жертви цілопалення і приноси; тоді возложать телців на жертівник твій.

52

- ¹ Проводиреві хора: наука Давидова, як прийшов Доаг Ідумейський, і звістив Саулові, і сказав йому: прийшов Давид в дім Ахімелеха. Чого бо ти, потужний, хвалишся злобою твоєю, надуживаєш милосерде Боже цілий день!
² Пакості промишляє язик твій, як гострена бритва, готовиш зраду.
³ Ти любиш зло більше як добро, більше говорити брехню, як правду.
⁴ Ти любиш всі імена погибелі, ти язик зрадливий!
⁵ Бог знівечить тебе на віки; він вхопить тебе і вирве з домівки, і викоренить з землі живих.
⁶ Побачать се праведники і злякаються, вони сьміяти муться над ним:
⁷ Ось чоловік, що не шукав в Бога сили своєї, а надіявся на величину багатства свого, і ледачими вчинками своїми добув сили.
⁸ Я ж, мов оливне дерево зелене, в дому Божім; я надіюся на ласку Божу по віки.
⁹ Буду прославляти тебе по віки, ти бо все зділав; і на ім'я твоє буду вповати, ти бо благий до праведників твоїх.

53

- ¹ Проводиреві хора: на Махалаті, наука Давида. Безумний каже в серці своїм: Нема Бога! Роззвратилися і творять огидну неправду; нема там ні одного, хто б добро чинив.
² Господь споглянув з неба на дітей людських, щоб побачити, чи є розумний, що шукає Бога.
³ Всі одвернулися, всі разом зледащили; нема там, хто добро творив би, нема ні одного.
⁴ Не вже ж не прийдуть до розуму всі, що роблять беззаконне, що заїдають народ мій, наче б вони хліб їли? Господа вони не призивають.
⁵ Тоді злякались вони, хоч страху не було; Бог бо розсипле кості того, хто став облогом проти тебе. Ти осоромив їх. Бог бо відкинув їх.

⁶ Ой, коли б прийшло спасення Ізраїлеві із Сиона! Коли Господь поверне народ свій з неволі, возрадується Яков і возвеселиться Ізраїль.

54

¹ Проводиреві хора: при струнах; наука Давида, коли прийшли Зифеї і сказали Саулові: Чи Давид не ховався між нами? Боже, ім'ям твоїм спаси мене, і силою твоєю допоможи правді моїй.

² Боже, почуй молитву мою, вислухай слова уст моїх!

³ Бо чужі піднялись на мене, і розбишаки чигають на життя моє; не мають вони в серці Бога.

⁴ Ось, Бог мій помічник; Господь між тими, що піддержують життя моє. Він відверне лихо на ворогів моїх; по правді твоїй знищи їх!

⁵ Радю принесу жертву тобі; прославлю ім'я твоє, Господи; благе бо є.

⁶ Він бо вибавив мене з усякої біди; і на помсту ворогам моїм дивляться очі мої.

55

¹ Проводиреві хора: при струнах; наука Давидова. Вислухай, Боже, молитву мою, і не ховайся перед моїм моленням.

² Прихились і вислухай мене! Я блукаю, нарікаючи, й мушу стогнати,

³ Задля ворожого голосу, задля гнету беззаконника; вони бо громадять лихо на мене, і гнівом запалившись, ворогують на мене.

⁴ Серце моє жахалося в мене, і смертний страх обняв мене.

⁵ Страх і дрожання напали на мене, і жах обняв мене.

⁶ І я сказав: Ой, коли б мені крила, як в голубки! Полетів би я, і відпочив би.

⁷ Полинув би я далеко, став би жити в пустині.

⁸ Рад би чим скорше втічи від вітру буйного, від бучі.

⁹ Запропасти їх, Господи, розрубай на двоє язика їх; бо насильства і сварки бачив я в городі.

¹⁰ День і ніч обходять його на мурах його; та в середині його нещастя і кривда.

¹¹ Роблять пакості один одному, гноблення і зрада не щезають з їх улиць.

¹² Бо се не ворог, що глузує з мене, ато перетерпів би я; та й не мій се ненавидник, що над мною виноситься, а то не зважав би я на него;

¹³ А ти, чоловіче, рівня мені, мій довірник і мій знакомий,

¹⁴ З котрим ми довірливо сходились, і до дому Божого вкупі з народом ходили.

¹⁵ Погибів на них; живцем нехай провалиться під землю, бо пакості в домівці їх, в середині їх.

¹⁶ Кличу до Бога, і Господь спасає мене.

¹⁷ Вечером і вранці і в полудень мушу стогнати, і він чує мій голос.

¹⁸ Він вибавив душу мою в бою проти мене; було бо їх багачко проти мене.

¹⁹ Почує Бог і покори́ть їх, він на престолі од віку; нема бо в них поправи, не бояться вони Бога.

²⁰ Підніс руки свої на тих, що спокійно з ним жили; він зложив заповіт свій.

²¹ Губи його масніші, як сметана, а в серці його війна; гладші слова його над оливу, а вони — обнажені мечі.

²² Спустися на Господа з твоїм оберемком, і він піддержить тебе; не допустить він ніколи, щоб праведник захитався.

²³ А ти, Боже, провалиш їх в яму погибелі: люди кровожадні і зрадники не доживуть половини віку свого. Я ж буду вповати на тебе.

56

¹ Проводиреві хора: після „Голубка з далеких дубравин“; пам'ятна пісня Давидова, як Філістії зловили його в Геті. Помилуй мене, Боже, бо розлютився на мене чоловік; день в день нападає на мене, і доскуляє мені.

² Вороги мої цілий день лютують; багато бо їх наступає на мене, розбуявшись.

³ В день страху мого я вповаю на тебе!

⁴ Ради Бога хвалити му слово його: на Бога вповаю, не побоюся; що заподіє мені тіло?

⁵ Цілий день зневажають вони слова мої, всі думки їх на зло проти мене.

⁶ Збираються, ховаються, мої п'яти назирають, бо засіли на душу мою.

⁷ Хиба в беззаконно спастись їм? Відкинь, Боже, у гніві народи!

⁸ Блукання моє залічене в тебе. Збери сльози мої в посудину твою; чи не записані вони в тебе?

⁹ Тоді відступлять вороги мої, в день, коли я покличу; знаю се, що Бог зо мною.

¹⁰ В Бозі восхваляю слово, в Господі восхваляю слово.

¹¹ На Бога вповаю, не побоюся; що заподіє мені чоловік?

¹² Зо мною, Боже, обіти слюбовані перед тобою, віддам хвалу тобі.

¹³ Ти бо збавив душу мою від смерті. Чи не спасеш і ніг моїх від спотикання, щоб ходити мені перед Богом в світлі життя сього?

57

¹ Проводиреві хора: „Не пропадеш.“ Давидова памятна пісня, коли втікав від Саула до печери. Помилуй мене, Боже, помилуй! Бо до тебе прибігає душа моя, і я сховаюсь під тінню крил твоїх, поки перейде погибіль.

² До Бога Всевишнього кличу, до Бога, що дає мені долю.

³ Пішли з неба і спаси мене; осорومي того, хто наважив на мене. Пішли, Боже, ласку твою і правду.

⁴ Душа моя між левами: я лежу між людьми, огнем палаючими, між синами людськими, котрих зуби — ратища і стріли, а язык їх меч гострий.

⁵ Прослався, Боже, висше неба; по всій землі слава твоя!

⁶ Приготували сітку стопам моїм, похилилась душа моя; викопали яму передо мною, самі впали як раз до неї.

⁷ Підкріпилось моє серце, Боже, серце моє підкріпилось! Заграю і засьпіваю псальми.

⁸ Пробудися, славо моя! Пробудіться, гуслі і псалтиря! Розбуджу я зорю ранню.

⁹ Буду прославляти тебе, Господи, між людьми; буду сьпівати тобі між народами.

¹⁰ Бо звеличилась милість твоя до небес, і під облаки правда твоя.

¹¹ Прослався, Боже, висше неба! По всій землі нехай буде слава твоя!

58

¹ Проводиреві хора: „Не пропадеш!“ Давидова памятна пісня. Чи справді говорить із вас справедливість, коли ви мовчите? Чи по правді судите ви, сини людські?

² Ні, ви творите в серці несправедливе; насильствами рук ваших торгуєте на землі.

³ Почавши від матернього лона відступили беззаконники: блукають брехуни, як тільки зродила їх мати.

⁴ Отрута в них, як їдь у змиї, як в гадюки глухої, що зачинає уші свої,

⁵ Не слухає голосу знахаря-заклинателя, що добре знає замовляти.

⁶ Потрощи, Боже, зуби в пелці їх, виломи, Господи, левчукам челюсті їх.

⁷ Нехай чезнуть, як вода розлита! Коли пустить стріли свої, нехай йому отупіють!

⁸ Нехай будуть йому, як слимак, що лізе, знемогаючи; бодай би вони, як недорід жіночий, ніколи не бачили сонця!

⁹ Перше нім горшки ваші загіряться, нехай вітер рознесе тернину, сьвіжу і горючу!

¹⁰ Зрадіє праведний, бачивши помсту; він скупає ноги свої в крові беззаконних.

¹¹ І скажуть люде: Є нагорода для праведного; існо, є Бог, що судить на землі.

59

¹ Проводиреві хора: „Не пропадеш!“ Памятна пісня Давидова, як Саул післяв стергати дім його, щоб вбити його. Визволь мене від ворогів моїх, мій Боже! Оборони мене від тих, що встали проти мене.

² Визволь мене від тих, що роблять беззаконне, і спаси мене від кровожадних!

³ Ось бо вони чигають на душу мою; сильні збираються на мене не за переступ мій і не за гріх мій, Господи!

⁴ Без вини моєї збігаються і готовляться; встань на поміч мені й поглянь!

⁵ Встань, Господи, Боже сил небесних, Боже Ізраїльський, щоб побачити всі ті народи! Не пощади ні одного з тих невірних беззаконників!

⁶ Вечером вертають назад, виють, як собаки, і кругом обходять город.

⁷ Ось, губами своїми верзаять, мечі в устах їх, бо, думають вони, хто почує?

⁸ А ти, Господи, посьмієшся над ними, осорوميш всі народи.

⁹ Сило моя! До тебе я обертаюсь, ти бо прибіжище моє.

¹⁰ Бог милосердний на зустріч мені вийде; Бог дасть мені втіху над ворогами моїми.

¹¹ Не повбивай їх, щоб не забув народ мій! Розсип їх потугою своєю, і притисни їх, Господи, захитнику наш!

¹² За гріхи губ їх, за слова уст їх, нехай спіймаються в гордині своїй, і за проклони і за брехню, котру розказують.

¹³ Зроби кінець в ярості, зроби кінець, щоб їх більш не було, щоб пізнали, що Бог править над родом Якова аж по край землі.

¹⁴ А вечером нехай вертають назад, нехай виють, як собаки, і кругом города ходять.

¹⁵ Нехай шляються за їдою, і неситі ночують.

¹⁶ А я про силу твою буду сьпівати, і вранці прославляти благость твою; ти бо був великою зашитою моєю, і прибіжищем в день тісноти моєї.

¹⁷ Тобі, сило моя, буду сьпівати псальми; Бог бо защита моя, Бог помилує мене.

60

- ¹ Проводиреві хора: На Шушан-Едут; памятна пісня Давидова, в науку,
² як він воював з Сирийцями в Мезопотамії і з Сирийцями Зобанськими, і Йоаб, вернувшись, побив Едоміїв на Солянній долині, двадцять тисяч люда.
³ Боже, ти покинув нас, розсипав нас, розгнівившись; приверни нам ласку твою!
⁴ Ти потраяс землею, і вона порозпадалась; сціли щелини її, бо вона хитається!
⁵ Ти дав народові твому зазнати гіркої долі, напоїв нас вином, забиваючим памороки.
⁶ Ти дав прапора боячимся тебе, щоб вони піднялись задля правди.
⁷ Щоб спаслись любі твої, борони правицею твоєю і вислухай нас!
⁸ Бог сказав у святості своїй: возрадуюся і розділю Сихему, і розмірю долину Сукот.
⁹ Мій Галаад, мій Манас, і Ефрем твердиня голови моєї; Юда скетпро моє.
¹⁰ Моаб чаша моя вмивальна; на Едому кину сандали мої; Филістемська земле, ликуй передо мною!
¹¹ Хто проведе мене до города утвердженого, хто проведе мене аж до Едома?
¹² Хіба не ти, Боже, що відкинув нас, хіба не вийдеш, Боже, з нашими військами?
¹³ Пішли нам поміч в тісноті! Марна надія на людську заштиту.
¹⁴ З Богом докажемо силу; і він розтопче гнобителів наших.

61

- ¹ Проводиреві хора: при струнах; Давидова. Почуй Боже просьбу мою, вислухай молитву мою!
² З кінця землі звизаю до тебе, бо серце моє ние; ти виведеш мене на скелю, що за висока для мене.
³ Ти бо був прибіжище моє, сильна заштита від ворога.
⁴ Дай мені жити в шатрі твоім по віки, знайти притулок під покровом крил твоїх.
⁵ Бо ти, Боже, вислухав обітницю мої, дав мені наслідде тих, що бояться імени твого.
⁶ Причини, Боже, дні до днів цареві; літа його з роду в рід.
⁷ Нехай буде він вічно перед лицем Божим. Даруй ласку і правду, щоб стерегли його.
⁸ Так прославляти му імя твоє по віки, сповняючи день в день обітницю мої.

62

- ¹ Проводиреві хора: про Ідутуна; псальма Давидова. Тільки на Бога вповає тихо душа моя, від него моє спасенне.
² Він тільки моя скеля, моя заштита, моя висока твердиня; не захитаюсь ні трохи.
³ Доки будете нападати на чоловіка? Всі термосите його, як стіну похилившуюся, як той мур надломаний.
⁴ Нараджуються вони тільки, як би з висоти звалити його; брехнею вони радіють; устами своїми благословляють, а в серці своїм проклинають.
⁵ На одного Бога вповай, душе моя! Бо на него надія моя.
⁶ Тільки він є моя скеля, моя заштита, моя висока твердиня; я не захитаюсь.
⁷ В Бозі моє спасенне і моя слава; сильна моя скеля, моє прибіжище в Бозі.
⁸ Вповай, народе, на него по всякий час! Виливайте перед ним серця ваші!
⁹ Сама марнота сини людські, сама брехня, сини чоловічі; на терезах вони йдуть у гору скорше, як пара
¹⁰ Не вповайте на здирство, і не надійтесь марно на грабіж! Коли росте багатство, не прилягайте до него серцем вашим!
¹¹ Раз сказав Бог, двічі чув я се, що сила в Бога.
¹² І в тебе, Господи, милість; ти бо даєш кожному по заслуді його.

63

- ¹ Давидова псальма про те, як він був у пустині Юдейській. Боже, ти єси Бог мій! Тебе шукаю пильно! Жадає тебе душа моя, за тобою прагне тіло моє у землі висохлій, прагнущій, безводній,
² Щоб бачити силу твою і славу твою, як видів тебе в святині.
³ Милість бо твоя над життє лучша; уста мої прославляти муть тебе.
⁴ Так, буду тебе хвалити, поки життя мого, руки мої підносити в імя твоє.
⁵ Як шпiгом і товщею, насититься душа моя, і радісним голосом хвалити муть тебе уста мої.
⁶ Як згадаю тебе на моїй постелі, розмишляю про тебе у всі доби ночі.
⁷ Бо ти прийшов до помочі мені, і я буду радуватись в тіні крил твоїх.
⁸ Душа моя йде слідом за тобою, правиця твоя піддержує мене.
⁹ Ті ж, що чигають на життє моє, щоб знищити його, пйдуть у пропасті підземні.
¹⁰ Поразить їх сила меча, вони будуть здобичею гиєн.
¹¹ А царь возвеселиться в Бозі; хвалити меться всякий, хто кленеться ним; позатикає бо пельки брехунам.

64

¹Проводиреві хора: псальма Давидова. Почуй, Боже, голос падкування мого! Від страху ворога захисти життя моє!

²Захисти мене від тайних змовин злочинників, від збіговиска тих, що творять беззаконне!

³Котрі вигостили, як меча, язик свій, приготували, як стрілу, гірке слово.

⁴Щоб із закутка стріляти на безвинного; нечайно стріляють на него, і не бояться.

⁵Додають собі охоти до злого; радяться, як тайно заставити сіла; вони кажуть: Хто бачити ме їх?

⁶Видумують лиха: Ми приготували, що задумали; заховали тайну глибоко в серці.

⁷Але ж Бог стрілить на них; нараз — стріла, і бачать вони рани свої.

⁸І язик їх зробить заколот між ними; хто погляне на них, похитає головою.

⁹І побоятся люде, звістять про діла Божі, пізнають діло рук його.

¹⁰Праведний зрадується в Господі, і буде вповати на него, і будуть хвалитись всі праві серцем.

65

¹Проводиреві хора; псальма Давидова, пісня. Мовчки дожидає тебе, Боже, хвала на Сионі, і сповняться обітниці тобі.

²Ти слухаєш молитву нашу; до тебе прийде всяке тіло.

³Несправедливості подужали мене; наші провини, ти простиш їх.

⁴Щасливий, кого ти вибереш і даси йому приблизитись: він жити ме у дворах твоїх. Наситимось добром дому твого, сьвятощами храму твого.

⁵Дивні речі промовиш до нас у справедливості, Боже, спасителю наш, ти надія всіх кінців землі і далекого моря!

⁶Ти, що утвердив гори силою своєю, підперезавшись потугою,

⁷Котрий тихомирить бурханне моря, ревучі його філі і заверюху народів.

⁸Перед дивами твоїми лякаються народи на всіх кінцях землі; ти веселєш країну сходу і заходу.

⁹Ти дбаєш про землю, і даєш їй достатку: щедриш її великим багатством: Божий потік повний води. Ти приготовляєш для неї хліб, що даєш рости йому.

¹⁰Ти наповляєш борозни її, рівняєш скиби її, м'якчиш їх дощами, благословиш ростину її.

¹¹Ти увінчав рік добротою твоєю, і сліди твої повні товщі.

¹²Ростуть буйно левади в пустині, радістю вкриваються узгір'я.

¹³Луги покриваються стадами, а долини поростають житом; все торжествує, все сьпіває.

66

¹Проводиреві хора: пісня, псальма. Воскликніте Господеві, всі на землі!

²Сьпівайте славу імені його, звеличіть хвалу його!

³Кажіть Богові: як страшні діла твої! Задля великої сили твоєї піддаються тобі вороги твої, піддобрюючись.

⁴Ціла земля поклониться тобі, і сьпівати ме псальми; вона сьпівати ме імені твому.

⁵Прийдіть і погляньте на діла Божі! Страшний він в ділах проти синів людських.

⁶Він обернув море в сушу, пішки перейшли вони ріку; там ми радувались о нім.

⁷Він царює потугою своєю на віки; очі його споглядають на народи: Щоб не збунтувались ворогохобники!

⁸Прославляйте, народи, Бога нашого, і голосіть хвалу його!

⁹Він дав життя душі нашій і не допустив, щоб похитнулись ноги наші.

¹⁰Ти спробував нас, Боже, ти перетопив нас, як срібло перетоплюється.

¹¹Ти завів нас у сіти, завдав нам тяжкі оберемки на плечі наші.

¹²Ти допустив, щоб люде насіли нам на шию; ми перейшли вогонь і воду; да ти вивів нас на чисте поле.

¹³Увійду я в дім твій з жертвами цілопалення, віддам тобі обітниці мої,

¹⁴Що уста мої сьлюбували, і губи мої обіцяли в тісноті моїй.

¹⁵Як жертву всепалення, принесу тобі тучних баранів з кадилом; пожертвую воли вкупі з козлами.

¹⁶Прийдіть, послушайте, всі, що боїтесь Бога, і я розкажу, що він вдіяв душі моїй.

¹⁷До него ззивав я устами моїми, і величав язиком моїм.

¹⁸Коли б я бачив в серці моїм беззаконне, то Бог не почув би мене.

¹⁹Та Бог почув, він зглянувся на голос молитви моєї.

²⁰Благословен Бог, котрий не відкинув молитву мою, і не одвернув милосерде своє від мене.

67

¹ Проводиреві хора; при струнах; псальма, пісня. Нехай милує нас Бог і благословить, нехай засьвітить лице його над нами!

² Щоб пізнали на землі дорогу твою, між усіма народами твоє спасення.

³ Нехай славлять народи тебе, Боже! Нехай прославляють тебе всі народи!

⁴ Нехай радуються і веселяться племена; ти бо будеш правотою судити народи, і роди на землі — ти поведеш їх.

⁵ Нехай славлять народи тебе, Боже, нехай прославляють тебе всі народи!

⁶ Земля дає плоди свої; Бог, наш Бог, благословити ме нас.

⁷ Бог буде благословити нас, і ціла земля від краю до краю буде благовіти перед ним.

68

¹ Проводиреві хора: Давидова псальма, пісня. Нехай встане Бог! Щоб розсипались вороги його, і розбіглись перед ним ненавидники його!

² Як дим счезає, нехай вони так щезнуть; як віск топиться від огню, нехай так погинути грішники від лица Божого.

³ А праведники нехай звеселяться, нехай возрадуються перед лицем Божим, і торжествують в радості.

⁴ Сьпівайте Богу, величайте ім'я його! Зробіть дорогу тому, хто проходить крізь пустині — Господь ім'я його — і радуйтеся перед ним!

⁵ Батько сиротам і суддя вдовам Бог у св'ятому домі своїм.

⁶ Одиноким дає Бог жити вкупі в одній домівці, закованих виводить на волю до щастя; ворогобникам же дає місце в пустині.

⁷ Боже! Як йшов ти поперед твого народу, як переходив пустиню,

⁸ Тремтіла земля — і небеса клянули перед Богом — сам Синай перед Богом, Богом Ізраїля.

⁹ Дав линути животворному дощеві, о Боже; ти кріпив наслідде твоє, коли воно томилося.

¹⁰ Племя твоє осіло там; в доброті твоїй, Боже, приготував ти для бідного.

¹¹ Господь прорік слово, і було вістовниць велика сила.

¹² Царі з військами втікали, вони втікали, а хто обняв домівку, паював здобич.

¹³ Коли ви й упокоїтесь по вівчарнях, то маєте бути, як крила голубки, сріблом покриті, котрих піре золотом сяє.

¹⁴ Як Всемогущий розсипав царів на землі, побіліла, як сніг, на Цальмоні.

¹⁵ Гора Базанська, гора Божа, щоглами багата гора Базанська.

¹⁶ Чого ви, гори-бескиди, споглядаєте завидно на гору, котру взяв Бог на домівку для себе? Господь жити ме там по віки.

¹⁷ Колесниця Божа двічі десять тисяч, тисячі і знов тисячі; Господь між ними — Господь живущий у св'ятині Синає.

¹⁸ Вийшов еси на гору, ти забрав в неволю бранців; прийняв дари для людей, і навіть для противних твоїй волі, щоб Господь Бог мав оселю.

¹⁹ Благословен Господь! День в день щедрить нам Бог нашого спасення.

²⁰ Бог наш, Бог спасення, і в руках Господа Бога збавлення від смерті.

²¹ Річ певня, що Бог розтратить голову ворога свого, косматий лоб того, хто заkostenів в гріхах своїх.

²² Господь сказав: Приверну їх із Базан-гори, приверну з безодні моря,

²³ Щоб ти полоскав ноги твої в крові, а для язиків собак твоїх була з ворогів частина їх.

²⁴ І бачили вони твій похід, Боже, похід мого Бога, мого царя, у св'ятиню.

²⁵ Поперед йшли лode, що сьпівали; за ними ті; що на струнах вигравали, кругом їх дівчата тимпанами брязчали.

²⁶ На зборах прославляйте Бога, Господа, ви потомки Ізраїля!

²⁷ Ось вони, Бенямин, наймолодший, їх владика; князі Юдині, їх полки, князі Завулонові, князі Нефталімові.

²⁸ Звелів наперед Бог силу твою. Укріпи, Боже, те, що дав еси нам!

²⁹ Ради храму твого в Єрусалимі царі принесуть дари тобі.

³⁰ Вгамуй звіра-дикуна, стадо бугаїв з ялівками народів: кожний з них підбиває людей брилою срібла. Розсип народи, що війни бажають!

³¹ Прийдуть можні з Єгипту; Етиопія скоро простягне руки свої до Бога.

³² Царства земні! Сьпівайте Богу, прославляйте Господа,

³³ Котрий сидить на небесах, небесах одвічних; ось він гремить голосом своїм, голосом сильним.

³⁴ Воздайте славу Богові! Величчє його над Ізраїлем і потуга його над хмарами.

³⁵ Дивен Бог в св'ятині своїй, Бог Ізраїля; він дає народові силу й потугу. Благословен Бог!

69

- 1 Проводиреві хора: На Шошанім. Давидова. Спаси мене, Боже, бо повідь займає душу мою!
- 2 Загруз я в глибокому болоті і нема в йому дна; попав на глибину, і бистрінь заливає мене.
- 3 Я знемігся від поклику, гортань моя всохла; втомились очі мої, визираючи Бога мого.
- 4 Більше ненавидящих мене безвинно, як волосся на голові в мене; потужні мої губителі, що без причини ворогують на мене; чого я не загарбав, те мусів я дати.
- 5 Ти, Боже знаєш мій нерозум, і провини мої не закриті перед тобою.
- 6 Не дай же через мене осоромитись тим, що вповають на тебе, Господи, Боже сил небесних! Не дай осоромитись через мене тим, що шукають тебе, Боже Ізраїля!
- 7 Бо за тебе терплю зневагу, і сором покрив лице моє!
- 8 Чужим став я братам моїм, і чужинцем сином матері моєї.
- 9 Бо ревність для дому твого ісушила мене, і зневага тих, що тебе зневажають, впала на мене.
- 10 Коли я плакав і душа віддалась посту, то й те було мені в наругу.
- 11 Надів я волосінницю, і стався їм приповідкою.
- 12 Сидячі у воротах мають помовку про мене; складають пісні на підпиту.
- 13 Я ж, Господи, — молитва моя до тебе, в час благоволення твого. Боже, по великості милосердя твого вислухай мене, по правді спасення твого!
- 14 Витягни мене з болота, не дай мені потонути! Дай мені вирятуватись від ненавидників моїх, і з глибині вод.
- 15 Бистрінь водяна нехай не затопить мене, і глибинь не проковтне мене, й яма роззявлена нехай не затулить челюстей своїх.
- 16 Вислухай мене, Господи, велика бо твоя милість; поглянь на мене по великості милосердя твого.
- 17 І не одвертай лица твого від слуги твого, я бо в тісноті; вислухай мене скоро!
- 18 Приблизися до душі моєї, вирятуй її; спаси її задля ворогів моїх!
- 19 Ти знаєш мою наругу, і зневагу мою, і сором мій; всі гнобителі мої перед тобою.
- 20 Від наруги серце мов розбилося, я став вельми нужденний; ждав я милосердя, не дождався, і потішителів, та не знайшов нікого.
- 21 До страви моєї вкинули вони жовч, а прагнушого оцтом мене напували.
- 22 Стіл їх нехай буде сіттю перед ними, і що на благо людям, нехай на петлю їм обернеться.
- 23 Нехай в очах їм почорніє, щоб не бачили світла, і литки їх нехай їм завсіди трясуться.
- 24 Висип на них ярость твою, і поломя гніву твого нехай обгорне їх!
- 25 Спустошення нехай спаде на оселю їх; в наметах їх щоб не осталося ні одного живого!
- 26 Вони бо знущуються над тим, кого ти покарав, втішаються болями ранених твоїх.
- 27 Полічи їм неправду їх до неправди, і не дай їм увійти в правду твою.
- 28 Нехай вичеркнуться з книги живих, і не будуть записані вкупі з праведними!
- 29 Я ж бідний і горе мені; спасення твое, Боже, нехай вислобонить мене!
- 30 Буду прославляти ім'я Боже піснями, величати його хвалою.
- 31 Буде се любійше Господеві над бики, над теля рогате з розколотими ратицями.
- 32 Побачать впокорені, вони звеселяться; ви, що шукаєте Бога, нехай оживе серце ваше!
- 33 Господь бо слухає бідних, і не одвертаєсь від попавших в неволю.
- 34 Да восхвалять його небеса і земля, моря і все, що там живе-кишить.
- 35 Бог бо спасе Сиона, і збудує городи Юдейські; і мати мусть там оселю і займанийщину.
- 36 І потомство слуг його мати ме наслідде; і хто любить ім'я його, жити ме там.

70

- 1 Проводиреві хора; Давидова, на спомин. Поспіши, Боже, спаси мене, Господи, прийди на поміч мені!
- 2 Нехай осоромляться і повстидаються всі, що на життє моє чигають! Нехай назад кинуться і осоромляться ті, що втішаються з мого нещастя!
- 3 Нехай повернуться назад, в нагороду за свій сором, ті, що кажуть: Ого! Ого!
- 4 Нехай радуються і веселяться в тобі всі, що шукають тебе! А ті, що люблять спасення твое, нехай кажуть: Бог великий!
- 5 Я ж мізерний і бідний; Боже, поспіши до мене! Ти моя поміч і моє спасення; Господи, не загайся!

71

- 1 На тебе, Господи, вповаю, нехай не повстидаюсь по віки.
- 2 По справедливості твоїй вислобони мене і спаси мене! Прихили до мене ухо твоє і спаси мене!
- 3 Будь мені скеля на домівку, де б мені мож було завсіди ходити! Ти звелів спасти мене, ти бо еси моя скеля і моя твердиня.

⁴ Боже мій, спаси мене з рук беззаконника, з рук несправедника і гнобителя!
⁵ Ти бо єси моя надія, Господи Боже! Моє вповання від молодого віку мого.
⁶ Почавши від лона матернього, я на тебе покладався; від внутрі матернього ти стережеш мене; тебе в піснях моїх все прославляю.
⁷ Многим людям чудовищем я здавався; але ти сильна моя защита.
⁸ Уста мої повні хвали твоєї, слави твоєї цілий день.
⁹ Не відкинь мене у старості; коли знеможу силою, не опусти мене!
¹⁰ Мої бо вороги змовляються на мене, і ті, що чигають на мене, нараджуються.
¹¹ І вони кажуть: Бог опустив його; гонить за ним, і зловить його, нема бо йому спасителя.
¹² Боже, будь не далеко від мене, поспіши мені на поміч!
¹³ Нехай осоромляться, нехай щезнуть ті, що проти душі моєї встали! Нехай покрие сором і безчесте тих, що нещастя для мене бажають!
¹⁴ Я ж буду все на тебе вповати, і хвалу твою ширити.
¹⁵ Уста мої будуть звіщати справедливість твою, цілий день твоє спасення; я бо не знаю їм ліку.
¹⁶ Буду ступати силою Господа Бога, буду згадувати твою справедливість, твою тільки.
¹⁷ Боже! Ти вчив мене з малку; і досі я проповідував чудеса твої.
¹⁸ І до старості, до пізньої старості, не опусти мене, Боже, поки не возвіщу рама твоє будучому роду; всім, що прийдуть, потугу твою!
¹⁹ І твоя справедливість, Боже, надто велика, ти Боже, що вчинив єси діла великі, хто рівня тобі?
²⁰ Ти, що дав нам зазнати багацько біди і лиха, ти знов даєш нам життя, і добуваєш нас із пропасти землі.
²¹ Побільши потугу мою, обернись і потіши мене.
²² І я буду на псалтирі прославляти тебе, правду твою, мій Боже! Буду псалмувати при гуслях тобі, Святий Ізраїля!
²³ Радуються уста мої, сьпіваючи псалми тобі, і душа моя, котру ти збавив єси;
²⁴ І язик мій звіщати ме всякий день справедливість твою; ти бо допустив сором і встид на тих, що лиха мені бажали.

72

¹ Про Соломона. Боже! Суд твій дай цареві, і справедливість синові царя.
² Нехай судить народ твій по справедливості, і бідних твоїх по правді.
³ Гори і підгір'я давати муть блага людям, як буде справедливість.
⁴ Нехай він судить правду пригнобленим людям; нехай спасає дітей бідлашного, а гнобителя нехай він розтопче.
⁵ Будуть боятись тебе з роду в рід, як довго сонця і місяця стане.
⁶ Він зійде, як дощ на скошену луку, як злива, наповача землю.
⁷ В дні його зацвіте праведник, і буде достаток спокою, аж поки місяця не стане.
⁸ І буде він царювати від моря до моря, і від ріки аж по край землі.
⁹ Перед ним схилияться жителі пустині, і вороги його будуть цілувати землю;
¹⁰ Царі Тарзійські, і з островів, принесуть дарунки, заплатять данину царі Шеви і Севи.
¹¹ Перед ним поклоняться всі царі, йому служити муть всі народи.
¹² Він бо спасе бідного, що о поміч кличе, і пригнобленого, що жадного помічника не має.
¹³ Він змилосердусь над мізерним і бідним, і спасе душі бідних.
¹⁴ Від гнети і насилля вибавить їх душі, і кров їх буде дорога перед його очима.
¹⁵ І буде він жити, і давати муть йому золото із Шеви; і будуть завсіди за його молитись, і що дня його благословити.
¹⁶ Будуть достатки збіжа на землі, на гірських верховинах; як Ливанські ліси, так зашумить колос; і зацвітуть люде в городах, як зілля на землі.
¹⁷ Імя його вічне; доки сонця стане, буде імя його; в йому будуть один одного благословити: всі народи будуть прославляти його.
¹⁸ Благословен Господь Бог, Бог Ізраїля, що творить чудеса сам один тільки!
¹⁹ І благословенне імя його по віки! І наповниться ціла земля славою його! Амінь, нехай так буде, Амінь!
²⁰ Конець молитвам Давида, сина Ессейового.

73

¹ Псальма Асафова. Що за благий Бог для Ізраїля, для чистих серцем!
² А я — мало що ноги мої не зійшли з дороги; мало що не поховзлись стопи мої.
³ Бо я завидував бутним людям, бачивши щасливу долю беззаконних.
⁴ Вони бо не знають горя до самої смерті, і тіло їх добре згодоване.
⁵ Не зазнають нужди людської, і не бідують, як люде.

6 Тому бута — намісто їх, а насильства — одежа їх.
 7 Од жиру викотило їм очі, серце їх переповнене забагами.
 8 Кепкують і злобно говорять про тісноту; з висока вони гордують.
 9 Підносять уста свої до неба, а язиком проходять землю.
 10 Тому збігаються сюди люде його, і дають їм води достатком.
 11 А вони кажуть: Чи знає Бог? Чи є знатте у Всевишнього?
 12 Ось там беззаконники, а нема в них журби ніякої; здобувають собі багатства.
 13 Даремне дбав я про чистоту серця, вмивав руки мої в невинності,
 14 Що дня приймаючи гірку муку, і що ранку мою кару.
 15 Коли б я сказав: буду ж і я так говорити, то я б спроневірився родові синів твоїх.
 16 І став я думати-гадати, щоб ті речі збагнути; трудна була се для мене праця.
 17 Аж увійшов я в сьвятиню Божу, і там зрозумів я долю їх.
 18 На ховзських місцях ставиш їх, провалюєш їх в погибіль.
 19 Як притьмом знищені вони! Конець їм; пропали вони від страшного лютування.
 20 Як сновида пробудившийся, так ти, Господи, вставши, будеш зневажати образ їх.
 21 Як серце моє кипіло, і в середині пекло мене,
 22 То стуманів я і не знав нічого; став я скотом перед тобою.
 23 Та при тобі я zostався: ти взяв мене за праву руку.
 24 Радою твоєю будеш мене вести, і приймеш мене в славу.
 25 Кого маю в небі? І крім тебе нема для мене втіхи на землі.
 26 Як зотліє тіло моє і серце моє, то скеля серця мого й доля моя — Бог по віки.
 27 Бо ось, погинуть всі, що віддалились від тебе; ти нищиш усіх, що, спроневірившись, відхиляються від тебе.
 28 Мені ж благо приблизитись до Бога; я покладаю надію на Господа Бога, щоб проповідувати всі діла твої.

74

1 Наука Асафова. Для чого відкинув еси нас, Боже, на віки, палає гнів твій на стадо пасовиска твого?
 2 Спогадай твою громаду, що зеднав її оддавна, — ізбавив, як твоє наслідде, тую гору Сион, на котрій ти осівся!
 3 Зверни стопи твої до недавньої руїни! Все у сьвятині зруйнував ворог.
 4 Рикають вороги твої серед зборів твоїх; поставили знаки свої як знамена.
 5 Вони, як той, що сокирою замахнув в гушавині ліса,
 6 І тепер вони топором і молотами розбивають різьбу його.
 7 З пожаром пустили сьвятиню твою, осквернили дім імені твого.
 8 Сказали в серці своїм: Нуте, винищимо їх до ноги! — Пустили з димом всі Божі собори на землі.
 9 Знамен наших ми не бачимо: нема більш пророка, й нема між нами, хто б знав, доки так буде.
 10 Доки, Боже, буде ругатись гнобитель? Чи вічно буде ворог зневажати ім'я твоє?
 11 Чому здержуєш руку твою і правицю твою? Із лона твого допусти конець!
 12 Бог царь мій з поконвіку, що дає спасення на землі.
 13 Ти розділив море силою твоєю, розбив голови змійв морських.
 14 Ти потрощив голову левіатана, дав його на поживу людям в пустині.
 15 Ти вітворив жерела і потоки; ти висушив прудисті ріки.
 16 І день твій і ніч твоя; ти сотворив світло і сонце.
 17 Ти утвердив всі грядиці землі; ти постановив літо і зиму.
 18 Спогадай се: ворог поругав Господа, а народ безумний зневажив ім'я твоє.
 19 Не попусти зв'ярюці душу горлиці твоєї, не забудь на віки громаду нужденних твоїх.
 20 Спогадай завіт! Бо темні закутки землі наповнились домівками насильства.
 21 Нехай не вернеться з соромом пригноблений! Нужденний і бідний нехай возхвалять ім'я твоє.
 22 Встань, Боже, суди справу твою! Спогадай щоденне ругання беззаконного!
 23 Не забудь крику ворогів твоїх! Буянне тих, що проти тебе встали, не має кінця.

75

1 Проводиреві хора: „Не запропасти“; псалма Асафова, пісня. Славимо тебе, Боже, прославляємо; і близько ім'я твоє, чудеса твої про се звіщають.
 2 Як виберу годину, судити му по правді.
 3 Розступилась земля і хто жиє на ній; я утвердив стовпи її.
 4 Я сказав до бутних: Покиньте буту, — до беззаконних, — не підносьть рога!
 5 Не підносьть високо рога, не говоріть, витягнувши безсоромно ший!

- ⁶ Тому, що не зі сходу, ні з заходу, і не з полудня прийде возвищення.
⁷ Бог бо суддя; того принизить, а того високо поставить.
⁸ Бо в руці Господа чаша, вона піниться від вина, повна вина заправленого, і він наливає з неї; гущу його мусять вихлеплати всі беззаконники землі.
⁹ А я звичати му по віки; буду співати псалми Богові Якова.
¹⁰ І позбиваю всі роги беззаконних; вознесуться роги праведних.

76

- ¹ Проводиреві хора; при струнах; псалма Асафова, пісня. Відомий Бог в Юдеї, велике ім'я його в Ізраїлі,
² І в Салемі оселя його, а дім його на Сионі.
³ Там переломив він блискавки-стріли лука, щит, меч і війну.
⁴ Ти величній, ти сияєш краще над хижі гори.
⁵ Одважні серцем здобичею стали; обняв їх сон; і ніхто із сміяків не знайшов рук своїх.
⁶ Від погрому твого, Боже Якова, напад твердий сон коня і колесницю.
⁷ Ти страшенний, і хто устоїть перед тобою, як гнів твій запалає.
⁸ Ти дав почути суд твій з неба; земля, злякавшись, заніміла,
⁹ Як Бог встав на суд, щоб спасти всіх покірних на землі.
¹⁰ Бо гнів людський прославить тебе; останком гніву підпережешся.
¹¹ Робить і сповняйте обітниці Господеві, Богу вашому; нехай принесуть дари свої страшенному всі, що кругом него.
¹² Він відбере духа князям, він страшенний для царів землі.

77

- ¹ Проводиреві хора: під Едун; псалма Асафова. Голос мій до Бога, я буду взивати; мій голос до Бога, і він вислухає мене.
² В день тісноти моєї шукав я Господа; простирив в ночі руки мої без устанку; душа моя марно шукала одради.
³ Спогадав я Господа, і застогнав: став я думати, і знемігся духом.
⁴ Ти держав повійки очей моїх; я стрвожився і відняло мені мову.
⁵ Спогадав я дні давні, літа віків минувших.
⁶ Згадав в ночі пісні мої; думав-гадав я в серці моїм, і дух мій допитувався:
⁷ Чи по віки відкине Господь, і не явить більше ласки своєї?
⁸ Хиба на завсіди конець доброти його? Скінчились слова з роду в рід?
⁹ Чи забув Бог милосердуватись? Хиба він зачинив в гніві милосерде своє?
¹⁰ Тоді сказав я: Нездужаю. Згадаю про літа правиці Всевишнього,
¹¹ Про діла Господа; про чудеса днедавні згадаю;
¹² Буду думати-гадати про всі діла твої, розмішляти о діяннях твоїх.
¹³ Боже! Дорога твоя у святині; хто такий Бог великий, як ти, Боже?
¹⁴ Ти Бог той, що чудеса творить, ти явив між народами силу твою.
¹⁵ Ізбавив народ твій раням твоїм, синів Якова й Йосифа.
¹⁶ Тебе побачили води, Боже, води побачили тебе і — злякались; безодні здригнулись.
¹⁷ Линуло з хмар водою; од тучі роздався голос, і стріли твої миготіли.
¹⁸ З вихром розносився голос грому твого, блискавки освічували круг земний; земля задрожала і задудніла.
¹⁹ Через море веде дорога твоя й стежки твої, через великі води, і тропи твої невідомі.
²⁰ Ти провадив народ твій як стадо, рукою Мойсея і Аарона.

78

- ¹ Наука Асафа. Слухай, народе мій, науки моєї! Прихилить ухо ваше до слів уст моїх!
² Вітворю уста до приповіді, розкажу загадки з перед віків давних;
³ Про котрих ми чули і знаємо, і що їх розказували нам батьки наші.
⁴ Не втаїмо перед синами їх, будучим родам, звіщаючи хвалу Господа, і його потугу, і чудеса, котрі він сотворив.
⁵ Він бо поставив свідчення своє в Якові, і положив закон в Ізраїлі, заповідаючи батькам нашим, щоб синам своїм переказали.
⁶ Щоб знав їх рід будучий, сини, що народитись мають, щоб і вони встали і синам своїм розказали,
⁷ Щоб на Бога вповали, і про діла Божі не забували, і заповіді його сповняли,
⁸ І не були, як батьки їх, рід непокірний і ворохобливий, рід, що не статкував серцем, котрого дух не був вірний Богу.
⁹ Сини Ефремові, оружні сагайдачні, кинулись назад в день бою.

- 10 Не сповнили завіту Божого, і не схотіли ходити в законі його.
11 Забули діла його і чудеса його, котрі явив їм.
12 Він сотворив чудеса перед батьками їх, в землі Єгипецькій, на полі Зоан.
13 Він розділив море, і дав їм перейти, звелівши водам загатою, як ті вали, стояти.
14 І провадив їх в день під хмарою, і цілу ніч при світлі огня.
15 Пробивав скелю в пустині, і щедро, як з глибині, напував їх.
16 Велів потокам із скелі плисти, і воді річками збігати.
17 Вони ж не покидали проти його грішити, і Всевишнього в пустині гнівяти.
18 І скушали Бога в серцях своїх, просячи поживи для похоті своєї.
19 І говорили вони проти Бога, кажучи: Чи може Бог приготувити стіл у пустині?
20 Бач, скелю пробив він, і бризнула вода, і заклекотили потоки; чи зможе він дати хліба? Або чи дасть мяса народові своєму?
21 Тим то, як почув Господь, розгнівився і поломя запалало проти синів Якова, і гнів піднявся проти Ізраїля.
22 Бо не вірили вони Богові, і не вповали на спасення його.
23 А все ж таки повелів він в горі хмарам, і відчинив двері небесні,
24 І велівши, щоб падала манна на поживу їм, дав їм хліба небесного.
25 Хлібом сильних живився чоловік, страви післав їм подостатком.
26 Післав від сходу вітра з неба, і силою своєю пригнав вітра з полудня.
27 І велів, щоб падало мясо між них, як порошня, і птаство піряте, як пісок морський,
28 І велів падати серед табору їх, кругом домівок їх.
29 І їли до сита дуже, і доставив їм, чого забаглося.
30 Та ще не одвернулись від забаганок своїх, ще була страва їх в губах їх,
31 Як піднявся гнів Бога на них, і став він губити зміж сильних їх, і повалив вибраних Ізраїлевих.
32 Та ще й тоді вони грішити не переставали, і в чудеса його не вірували.
33 І дав їм коротати дні свої в марноті, і літа свої в страху.
34 Коли вбивав їх, то шукали його і наvertsалися, і благаали Бога пильно.
35 І спогадали вони, що Бог скеля їх, і Бог всевишній — спаситель їх.
36 І притворялись перед ним устами своїми, і брехали язиком своїм.
37 Серце бо їх не статкувало перед ним, завіту його вірно вони не сповняли.
38 Але він змилосердився, він простив неправоту, і не запропастив їх; і часто одвертав гнів свій, не дав попусту ярості своїй.
39 І спогадав, що вони тіло, вітер, що проходить, і не вертає.
40 Скільки то разів сердили вони його в пустині, приводили в степах до смутку.
41 І знов, скушаючи Бога, завдали жалю сьвятому Ізраїля.
42 Не спогадали вони руки його, дня того, як вислобонив їх від гнобителя.
43 Як явив знаки свої в Єгипті і чудеса свої на полях Зоан:
44 Він перемінив у кров ріки їх, так що не змогли пити води текучої.
45 Допустив на них собачі мухи, щоб кусали їх, і жаби, щоб губили їх.
46 Плоди їх віддав гусеницям, і працю їх сарані.
47 Виногради їх побив градом, а садовину-морву ожеледдю.
48 І віддав скотину їх градові, а отарі їх блискавкам.
49 Післав на них жар гніву свого, лютість і ярість і горе, юрбу ангелів нещастя.
50 Дав попуст гніву своєму, не зберіг душі їх від смерті, і життя їх віддав чумі.
51 І побив всіх первороднів в Єгипті, первенців сили у Хамових шатрах.
52 І велів народові своєму, як вівці, пускатись в дорогу, і вів їх, як стадо, в пустині.
53 І провадив їх безпечно, нічого було їм боятись; а ворогів їх море покрило.
54 І привів їх до грانیці сьвятині своєї, до гори тої, котру здобула правиця його.
55 І порозганяв народи перед ними, жеребом розпаював наслідде, і поселив у шатрах їх покоління Ізраїлеві.
56 Але вони скушали і сердили Бога всевишнього, і свідчень його не додержували.
57 Відступили і спроневірилися, як батьки їх, вивернулись, як лук зрадливий.
58 Розсердили його горбищами своїми, образами своїми вразили його.
59 Бог почув і розлютився, і зовсім відкинув Ізраїля.
60 І покинув домівку Силомську, намет, що між людьми поставив його.
61 І віддав в неволю силу свою, і славу свою в руки напасників.
62 І віддав під меч нарід свій, і розлютився на наслідде своє.
63 Огонь пожер молодців їх, а дівчатам їх не співали весільних;
64 Сьвященники їх полягли під мечем, а вдовицям їх ніколи було заплакати.
65 Тоді пробудився Господь, мов би спячий, як лицарь, що вином покріпившись, гукає.
66 І побив ворогів своїх на стрімголов, завдав їм вічний сором.

- ⁶⁷ І погордував шатром Йосифа, і не вибрав покоління Ефремового;
⁶⁸ Тільки вибрав Юдин рід, гору Сион, що полюбив її.
⁶⁹ І збудував він сьвятиню, як гора високу, як земля, що на віки утвердив її.
⁷⁰ І вибрав Давида, слугу свого, і взяв його від отар овечих;
⁷¹ Із за кормлящих овець покликав його, пасти Якова, свій народ, і Ізраїля, наслідде своє.
⁷² І він пас їх в чистоті серця свого, і розумними руками провадив їх.

79

- ¹ Псалма Асафова. Боже, погани увійшли в наслідде твоє, осквернили сьвятий храм твій, обернули Єрусалим в руїну.
² Трупом слуг твоїх птаство небесне годували, тіло праведних твоїх зьвірам земним кидали.
³ Як воду, кров їх кругом Єрусалима розливали, і не було кому ховати їх.
⁴ Ми стали посміховиском для сусідів наших, наругою і соромом для всіх, що кругом нас осілись.
⁵ Доки, Господи, буде гнів твій тревати, і серце твоє поломям палати?
⁶ Вилий гнів твій на народи, що тебе не знають, і на царства, що не призивають імені твого!
⁷ Вони бо зажерли Якова, і зруйнували домівку його.
⁸ Не пам'ятай нам несправедливості давні! Пошли нам скоро на зустріч милосерде твоє, ми бо дуже нужденні стали!
⁹ Помози нам, Боже, спасителю наш, для слави імені твого; і спаси нас і прости нам гріхи наші задля імені твого!
¹⁰ Чому мали б казати народи: Де Бог їх? Нехай народи перед очима нашими дізнають помсту за кров слуг твоїх пролиту!
¹¹ Нехай дійде до тебе стогнання невольника! По великості рамени твого сохрани дітей смерті!
¹² І верни в семеро у серце сусідам нашим наругу їх, котрою зневажали тебе, Господи!
¹³ Ми ж, люди твої і стадо твого пасовиска, будем вічно прославляти тебе, звічати хвалу твою з роду в рід.

80

- ¹ Проводиреві хора: На Шошанім; свідчення Асафове, псалма. Пастирю Ізраїля, послухай! Ти, що ведеш Йосифа, як стадо, що сидиш між херувимами, явись у сяєві!
² Перед Ефремом і Беняміном, і Манассією збуди силу твою і прийди на спасення наше!
³ Боже, верни нас назад, засияй лицем твоїм і ми спасемся.
⁴ Господи, Боже сил небесних, доки буде палати гнів твій проти благання народу твого!
⁵ Ти годував їх гірким хлібом і мірницею поїв їх сльозами.
⁶ Ти віддав нас сусідам нашим на ворогування їх, і вороги наші ругаються між собою над нами.
⁷ Боже сил небесних, засияй лицем твоїм, і ми спасемся!
⁸ Ти приніс виноградину з Єгипту, прогнав народи і посадив її.
⁹ Ти зробив місце кругом неї, і запустила вона коріння, і заняла країну.
¹⁰ Гори покрились тінню її, а вітте її було, як у кедрів Божих.
¹¹ Простерла китиці свої аж понад море, а парости свої аж до ріки.
¹² Чому розвалив єси мурі її, так що всі обривають її, чия веде сюди дорога.
¹³ Підриває її лісовий вепер, і спасає луговий звір.
¹⁴ Боже сил небесних, обернися ж! Глянь з неба і подивися, і завитай у виноградник,
¹⁵ І сохрани пароста, котрого посадила правиця твоя й виростила, котрого ти укріпив для себе.
¹⁶ Спалено його вогнем, зрубано його; погибли вони від докору лица твого.
¹⁷ Рука твоя нехай буде над чоловіком правиці твоєї, над сином людським, котрого ти укріпив для себе.
¹⁸ І не відступимо від тебе; оживи нас, і будемо взивати імя твоє.
¹⁹ Господи, Боже сил небесних, верни нас назад! Засияй лицем твоїм, і спасемся!

81

- ¹ Проводиреві хора: На Гіттейських гусялях. Асафова. Торжествуйте перед Богом, нашою твердиною! Торжествуйте перед Богом Яковим!
² Засьпівайте псалму, вдарті у тимпани, заграйте на гусялях милозвучних і вкупі на псалтирі.
³ Гукніть трубою, як новий місяць настане, під повню його, в день празника нашого!
⁴ Бо такий закон для Ізраїля, і така заповідь Бога Якового.
⁵ Постановив се як свідчення для Йосифа, коли він йшов проти землі Єгипту, де я чув мову і не зрозумів її.
⁶ Я скинув тягар з плечий його, руки його визволились від коша.
⁷ В біді кликав ти мене, і я висловив тебе; я озвався до тебе із громової хмари; я пробував тебе над водами Мериви.

- ⁸ Слухай, народе мій, і я дам свідчення тобі; Ізраїлю, ох коли б ти послухав мене!
⁹ Нехай не буде в тебе чужого Бога, і щоб ти не кланявся перед чужоземнім богом.
¹⁰ Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з землі Єгипту; відчини уста твої, і я наповню їх.
¹¹ Та народ мій не послухав голосу мого, і не покоровився мені Ізраїль.
¹² І я покинув їх на волю запеклого серця їх. Нехай ходять собі своїм робом.
¹³ Ой, коли б то народ мій та послухав мене, коли б Ізраїль, було, ходив дорогами моїми!
¹⁴ Скоро покоровив би я ворогів їх, і проти гнобителів їх обернув би руку мою.
¹⁵ Ненавидники Господа покорили б ся йому, піддобруючись, а будучність була б їх на віки.
¹⁶ І хлібом пшеничним кормив би їх, і медом із скелі ситив би тебе.

82

- ¹ Псальма Асафова. Бог стоїть серед громади Божої, серед суддів судить він:
² Доки будете судити не по правді, будете дивитись на лице беззаконних?
³ Признайте правду бідному і сиротині; оправдайте нужденного і вбогого.
⁴ Визволяйте бідолашного і нужденного, спасайте його з руки беззаконних!
⁵ Не знають нічого, не розуміють нічого; у темі блукають вони: всі основи землі хитаються.
⁶ Сказав я: Ви боже, і всі ви сини Всевишнього!
⁷ Тільки ж, як той чоловік, помрете ви, як кожний князь, упадете.
⁸ Встань, Боже! Суди землю, ти бо маєш право судити всі народи.

83

- ¹ Пісня, псальма Асафова. Боже! Не мовчи; не німуй, озвися, Боже!
² Бо ось, вороги твої розбуялись, і ненавидники твої підносять голову.
³ Зрадливо змовляються проти народа твого, і нараджуються проти тих, що бережеш їх.
⁴ Кажуть: Ходім, знищимо їх, щоб не були вже народом, щоб ніхто не згадував більше ім'я Ізраїля!
⁵ Вони бо радили раду однодушно, зробили змову проти тебе.
⁶ Намети Едомові і Ізмаїлії, Моаб і Агаряне,
⁷ Геваль і Аммон, і Амалик, Филістії з людьми Тирськими;
⁸ Тай Ассур пристав до них; стали рамям синам Лота.
⁹ Зроби їм те, що Мидіяніям, що Сісері, що Явиму коло потоку Кисона,
¹⁰ Котрі, знищені коло Ендора, гноєм для землі стали.
¹¹ Зроби з ними, з їх можними, як з Горобом, і з Зебом, і як з Зебаком і з Зальмуном, з усіма князями їх,
¹² Котрі сказали: позаймаймо домівки Божі!
¹³ Боже мій, зроби їх, як порох у вихрі, як термітте перед вітром!
¹⁴ Як огонь ліси пожирає, і як поломя гори запалює,
¹⁵ Так ти гони їх вихром твоїм і бурею-хуртовиною, злякавши, змети їх!
¹⁶ Сповни лице їх соромом, щоб шукали імені твого, Господи!
¹⁷ Щоб осоромились і злякались на віки, і зо встидом погибли.
¹⁸ Тай щоб знали, що ти, котрого ім'я Господь, один еси найвищий над цілою землею.

84

- ¹ Проводиреві хора: На Гиттейських; для синів Корея, псальма. Що за любі домівки твої, Господи сил небесних!
² Бажає і лине душа моя до двора Господнього; серце моє і тіло моє радісно зивають до Бога живого.
³ Навіть горобець знайшов собі домівку, і ластівка гніздо своє, де кладуть писклят своїх, а я жертвеники твої, Господи сил небесних, мій царю і мій Боже!
⁴ Щасливий, хто жиє в домі твоїм! По віки будуть тебе хвалити!
⁵ Щасливий чоловік, котрого сила в тобі, у кого в серці дорога до тебе!
⁶ Йдучи долиною плачу, переменяють її в місця водисті: весняний дощ покриває її благословенням.
⁷ Що раз набирають сили; кожний з них явиться перед Богом в Сионі.
⁸ Господи, Боже сил небесних, вислухай молитву мою, почуй, Боже Якова!
⁹ Ти, шче наш; поглянь, Боже, і подивися на лице помазанника твого!
¹⁰ Один бо день у твою двір лучший над тисяч де-небудь; волю лучше у порога стояти в домі Бога мого, як жити у шатрах беззаконних.
¹¹ Бо Господь Бог — сонце й щит; Господь дасть ласку і славу, та й не уйме добра тим, що живуть в чистоті.
¹² Господи сил небесних! Щасливий чоловік, що вповає на тебе!

85

- ¹ Проводиреві хора: для синів Корея; псальма. Господи, ти явив благоволення землі твоїй, вернув з неволі синів Якова;
² Ти простив несправедливість народу твого, покрити всі гріхи їх.
³ Ти спинив цілу лютість твоєю, одвернув жар гніву твого.
⁴ Поверни нас, Боже, спасителю наш, і зроби кінець гніву твому проти нас!
⁵ Чи вічно будеш гніватися на нас? Чи продовжиш гнів твій з роду в рід?
⁶ Чи не відживиш нас, щоб зрадувався в тобі народ твій?
⁷ Дай нам, Господи, побачити ласку твою, і пошли нам спасення твоє!
⁸ Послухаю, що Господь Бог скаже; обявить бо він мир народові своєму і вгодникам своїм, щоб тільки вони не вернулися до нерозуму свого!
⁹ Справді, близьке спасення його для тих, що бояться його, щоб слава його була на землі нашої.
¹⁰ Стрінулися ласка і правда; справедливості і мир поцілувались.
¹¹ Зійде правда на землі, а справедливості буде дивитися з неба.
¹² І пішло Господь добро, і земля наша видасть плід свій.
¹³ Буде йти справедливості поперед него, і ставити стопи його на праву дорогу.

86

- ¹ Молитва Давидова. Приклони, Господи, ухо твоє, вислухай мене! Бо я нужденний і вбогий.
² Сохрани душу мою, бо я богомільний. Спаси, Боже мій, слугу твого, що вповає на тебе!
³ Помилуй мене, Господи! Бо кличу до тебе цілий день.
⁴ Звесели душу слуги твого! Бо до тебе, Господи, підношу душу мою.
⁵ Ти бо, Господи, благий і лагідний, і дуже милосердний для всіх, хто призиває тебе.
⁶ Приклони, Господи, ухо до молитви моєї, і почуй голос благання мого!
⁷ В день туги моєї покличу тебе, ти бо вислухаєш мене.
⁸ Нема між богами такого, як ти, Господи, і ніщо не рівняється ділам твоїм.
⁹ Всі народи, що сотворив їх, прийдуть і поклоняться перед тобою, Господи, і будуть імя твоє прославляти.
¹⁰ Ти бо великий еси і чудеса твориш, ти еси Бог, сам один.
¹¹ Покажи мені, Господи, дорогу твою; буду ходити в правді твоїй; прихили серце моє до страху імені твого.
¹² Восхваляю тебе, Господи, Боже мій, цілим серцем моїм, і прославляю імя твоє по віки.
¹³ Велика бо милість твоя надо мною, ти вибавив душу мою з підземної пропасті.
¹⁴ Боже, бутні піднялись на мене, і голота розбишак чигає на життя моє, й не вважають вони на тебе.
¹⁵ Ти ж, Господи, еси Бог, милосердний і благий, повільний до гніву, і великий милостю і правдою!
¹⁶ Озирнись на мене, і змилуйся надо мною! Дай служі твому силу твою, і спаси сина служки твоєї.
¹⁷ Яви знамя милості твоєї, щоб ненавидники мої осоромились, бачивши, що ти, Господи, допоміг мені і потішив мене.

87

- ¹ Для синів Корея; псальма, до співу. Оселя його на святих горах.
² Любить Господь брами Сиона більше, як всі домівки Якова.
³ Преславні речі говорено про тебе, місто Боже.
⁴ Згадаю про Єгипет і Вавилон перед тими, що знають мене; дивись, Филистия і Тир вкупі з Етіопією скажуть: той родився там.
⁵ А про Сиона скажуть: Той і той родився там; і Всевишній, він утвердить його.
⁶ Господь напише в переписі народів: Той родився там.
⁷ Тому сплявають і веселяться тобою всі жерела життя мого!

88

- ¹ Пісня, псальма, для синів Корея; проводиреві хора, під Махалят Леанот; на науку; від Емана Езрагітського. Господи, Боже мій спасителю! В день і в ночі благаю тебе.
² Нехай дійде до тебе молитва моя! Приклони ухо твоє до мого благання!
³ Бо душа моя сита від муки, і життя моє близько коло пропасті підземної.
⁴ Залічено мене до тих, що йти мають в домовину; я став як чоловік, що сили не має;
⁵ Моє місце між мерццями, я наче ті вбиті, що лежать в домовині, про котрих ти не згадуєш більше, і котрі далеко від руки твоєї.
⁶ Ти кинув мене в глибоку яму, в тему, в безодню.
⁷ Гнів твій лежить тягарем на мені, всіма філіями твоїми ти звалив мене.

⁸ Ти віддалив знайомих моїх від мене, зробив мене огидою для них; я в неволі і не можу вийти з неї.

⁹ Очі мої знемоглися від горя; до тебе, Господи, кликав я що дня, до тебе простирав руки мої.

¹⁰ Хіба на мерцях сотвориш чудо? Хіба померші встануть і прославлять тебе?

¹¹ Хіба звіщати муть милість твою в могилі, в місці зогління вірність твою?

¹² Хіба пізнають в темряві чудеса твої і справедливість твою в землі забуття?

¹³ Я ж, Господи, благаю тебе, і вранці зустрічає тебе молитва моя.

¹⁴ Чого, Господи, покидаєш душу мою, одвертаєш лице твоє від мене?

¹⁵ Почавши з малку, горюю я й занепадаю; переносячи страшні допущи твої, вже здеревенів я.

¹⁶ Поломя гніву твого пронеслось надо мною, страшні допущи твої знищили мене.

¹⁷ Обгортали мене, як води, цілий день, всі вони обступили мене.

¹⁸ Віддалив еси від мене друга й товариша; моїх знайомих. — Темрява.

89

¹ На науку; від Етана Езрагітського. Про милості Господа буду сьпівати по віки, з роду в рід устами моїми звіщати вірність твою.

² Я бо сказав собі, що на віки основана милість, і на небесах утвердиш вірність твою.

³ Зробив я завіт з вибраньцем моїм; я клявся перед Давидом, слугою моїм:

⁴ На віки забезпечу насінне твоє, і на всі роди престіл твій збудую.

⁵ І небеса прославлять чудеса твої, Господи, і вірність твою в зборі сьвятих.

⁶ Кого бо над облаками рівняти з Господом? Хто між синами потужних рівня Господеві?

⁷ Бог вельми страшний в громаді сьвятих, і страшний над усіма, що кругом його.

⁸ Господи, Боже сил небесних, хто потужний, як ти, Господи? І вірність твоя кругом тебе.

⁹ Ти правиш над бурханням моря; підіймуться філі його, — ти втихомиряєш їх.

¹⁰ Ти розтоптав Єгипет, як вбитого; сильним рамям твоїм розсипав ворогів твоїх.

¹¹ Твої небеса і земля твоя; земного круга і всю повню його ти основав еси.

¹² Північ і полудень — ти сотворив їх; Табор і Гермон торжествують задля імені твого.

¹³ Рамя твоє потужне, рука твоя сильна, висока правиця твоя.

¹⁴ Справедливість і суд — підвалини твого престолу; милість і правда йдуть перед лицем твоїм.

¹⁵ Щасливий нарід, що розуміє голос твій торжествуючий! Господи, при сьвітлі лица твого вони ходити будуть.

¹⁶ Твоїм імям радуються цілий день, і справедливістю твоєю будуть возвисшені.

¹⁷ Ти бо еси окраса сили їх, і благоволенням твоїм піднесеться ріг наш;

¹⁸ Бо Господь щит наш, і сьвятий Ізраїля царь наш.

¹⁹ Тоді говорив ти у видінню про твого праведника і сказав: Положив я поміч на потужного, я вивисив вибранця з народу.

²⁰ Знайшов Давида, слугу мого, сьвятим миром моїм помазав його.

²¹ З ним буде кріпко рука моя, і рамя моє дасть йому силу.

²² Не подужає його ворог, і син несправедливості не буде гнобити його;

²³ Я розітру перед очима його напасників, і поражу ненависників його.

²⁴ А моя вірність і моя милість буде з ним, і моїм імям буде возвисшений ріг його.

²⁵ Положу руку його на море, а правицю його на ріки.

²⁶ Він буде звати мене: Ти еси батько мій, Бог мій і скеля спасення мого!

²⁷ І зроблю його первородним, найвисшим над царями землі.

²⁸ По віки сохраним милість мою до него, і заповіт мій з ним не зміниться.

²⁹ І посаджу насінне його на віки, і престіл його, як дні небесні.

³⁰ Коли сини покинуть закон мій, і не будуть ходити в присудах моїх,

³¹ Коли осквернять установи мої, і заповіді мої не будуть хоронити,

³² То жезлом покараю переступи їх, і ударами несправедливості їх,

³³ Але милості моєї, не одізму від його, і не кину вірності моєї.

³⁴ Не зневажу заповіту мого і не зміню, що вийшло з уст моїх.

³⁵ Один раз поклявся я сьвятостю моєю: Не злукавлю перед Давидом!

³⁶ Насінне його буде по віки, і престіл його, як сонце передо мною;

³⁷ Як місяць, так буде він стояти вічно, а сьвідок на облаках вірний.

³⁸ Тепер же ти відкинув і відрікся, розгнівився вельми на помазанця твого;

³⁹ Ти відкинув заповіт слуги твого, зневажив до землі корону його.

⁴⁰ Розвалив усі мури його, обернув в руїну оружні його замки.

⁴¹ Рабують його всі, котрих дорога суди попаде; сьміховиском стався сусідам своїм.

⁴² Ти підніс правицю напасників його; обрадував всіх ворогів його.

⁴³ Гострого меча його ти на бік одводив, і не дав йому подужати в бою.

⁴⁴ Ти знищив славу його, і повалив на землю престіл його.

⁴⁵ Ти убавив йому віку молодого, соромом окрив його.

⁴⁶ Доки, Господи, будеш все ховатись, буде огнем палати ярість твоя?
⁴⁷ Згадай що до мене, яке життє моє! Хиба на суету мізерну сотворив ти всіх дітей людських?
⁴⁸ Котрий чоловік жиє і не побачить смерті, визволить душу свою від сирі землі?
⁴⁹ Господи, де твої давні милості, про які ти вірністю перед Давидом клявся?
⁵⁰ Згадай, Господи, наругу слуг твоїх, що ношу в серці моім від усіх тих багато народів;
⁵¹ Від ворогів твоїх, Господи, що соромили сліди помазанця твого. Благословен Господь по віки! Амінь, нехай так буде, амінь!

90

¹ Молитва Мойсея, чоловіка Божого. Господи, ти був пристанню нашою з роду в рід.
² Перше, чим гори постали, і ти сотворив землю і весь сьвіт, од віку до віку ти єси, Боже.
³ Ти вертаєш людей у зотління і кажеш: Вернітєсь, діти людські!
⁴ Бо тисяча літ перед очима твоїми, мов день вчорашній, що минув, і як одна сторожа в ночі.
⁵ Змітаєш їх геть; вони — як сон вранці, як трава, що прозябає.
⁶ Вранці цвите і зеленіє, у вечір вяне і сохне.
⁷ Ми бо нидіємо від гніву твого, від ярості твоєї ми тревожимось.
⁸ Ти поставив перед собою несправедливості наші, тайни наші перед сьвітлом лица твого.
⁹ Всі бо дні наші никнуть од ярості твоєї, літа наші минають, як одна думка.
¹⁰ Днів віку нашого на всього сімдесять літ, а як при силі, вісімдесять літ, а слава їх — то труди і біда; час бо скоро минає, і ми зникаєм.
¹¹ Хто знає силу гніву твого, і ярість твою по мірі страху твого?
¹² Навчи нас, як дні наші лічити, щоб придбати розумне серце!
¹³ Зглянься, Господи! Доки? І змилосердися над слугами твоїми!
¹⁴ Насити нас вранці милостю твоєю, і будем радуватись і веселитись по всі дні наші!
¹⁵ Звесели нас по мірі днів, в котрих понижив нас, по мірі літ, в котрих ми горя зазнали.
¹⁶ Яви діла твої слугам твоїм, а величїє твоє над синами їх!
¹⁷ І благоволеннє Господа Бога нашого нехай буде над нами! І діло рук наших утврди для нас. Боже утврди діло рук наших!

91

¹ Хто під покровом Всевишнього, той буде в тіні Всемогучого.
² Я кажу до Господа: Ти моя пристань і твердиня, мій Бог, на його вповати буду.
³ Він бо спасе тебе від сіла птахоловця і від чуми погибельної.
⁴ І закриє тебе покровом своїм, ти знайдеш притулок під крилами його; щитом і тарчею буде правда його.
⁵ Не злякаєшся перед страхом серед ночі, перед стрілою, що в день летить.
⁶ Перед чумою, що в темряві ходить, перед заразою, що в день нівечить.
⁷ Тисяча впаде коло тебе, і десять тисячей правобіч від тебе, — тебе ж не займе.
⁸ Тільки будеш позирати очима твоїми і помсту над беззаконними бачити.
⁹ Ти бо Господа всевишнього, мою пристань, взяв собі за оселю.
¹⁰ Так, не постигне тебе жадне нещастє, і жадне лихо не приблизиться до шатра твого:
¹¹ Бо він ангелам своїм звелить над тобою, берегти тебе на всіх дорогах твоїх.
¹² На руках понесуть тебе, щоб нога твоя не спотикнулась о камінь.
¹³ На левів і зміїв будеш наступати, левчуків і гадюк ти розтопчеш.
¹⁴ Він любить мене, за те збавлю його; поставлю його на місці певному, він бо знає ім'я моє.
¹⁵ Поклич мене, і озвуся, буду коло него в тісноті; вислобоню його і прославлю.
¹⁶ Довгий вік йому дарую і дам побачити спасеннє моє.

92

¹ Псальма, пісня; на день суботній. Благо є, прославляти Господа, і сьпівати псальми імені твому, Всевишній!
² Вранці звіщати милість твою, і вірність твою поночаш,
³ При десятиструнній і при псалтирі, при гусях з піснями.
⁴ Ти бо звеселив мене, Господи, творивом твоїм; ділами рук твоїх я возрадуяюся.
⁵ Як великі творива твої, Господи! Глибокі вельми задуми твої.
⁶ Безумний чоловік не збагне того, а дурень не зрозуміє.
⁷ Коли беззаконники, як билина, буйно ростуть і всі процвітають, що безчестє творять, то се на те, щоб знищені були на віки.
⁸ А ти, Господи, величній по віки!
⁹ Глянь бо, вороги твої, Господи, глянь бо, твої вороги погинути; підуть у розсип всі, що творять беззаконнє.
¹⁰ А рога мого піднесеш як в однорожця; сьвіжим єлеєм намастиш мене.

11 І очі мої бачити муть втіху над ворогами моїми, слухи мої почують втіху свою над злочинниками, що проти мене встали.

12 Праведний, як пальмове дерево, розпустить гіллі своє, як кедр Ливанський рости ме вгору.

13 Посаджені в Господньому домі процвітати муть у дворах Бога нашого.

14 Ще в пізній старості будуть плодовиті, ядерні й зелені,

15 Щоб звістити, що Господь правий. Він скеля моя, і нема неправди в нему.

93

1 Господь царює, одягнувся величчєм; зодягнувся Господь; він силою підперезався, і земний круг стоїть твердо, не захитається.

2 Престіл твій стоїть кріпко з давних давен, од віку єси, Боже.

3 Водні пруди підняли, Господи, пруди водні підняли свій голос, водні пруди заревіли бурханнем.

4 Господь на висоті потужнійший, як шум вод великих, як дики філії моря.

5 Сьвідчення твої вельми певні; дому твому, Господи, личить сьвятість на віки.

94

1 Боже, помсти, Господи Боже, помсти, явись в сяєві твому!

2 Піднесись, судде землі, заплати розгордіяшам!

3 Доки будуть беззаконники, Господи, доки беззаконники будуть веселитись?

4 Будуть безсоромне верзяканне говорити, будуть вихвалюватись всі, що беззаконне творять?

5 Господи, нарід твій вони топчуть, і гноблять наслідде твоє.

6 Вбивають удовиць і захожого, і сиріт вони мордують,

7 І кажуть: Не побачить Господь, і не спостереже Бог Якова!

8 Одумайтесь, нерозумні люде! І ви, безумні, — коли проясниться розум ваш?

9 Хто дав слух вам, той хиба не почує? Хто утворив око, той би не мав бачити?

10 Хто карає народи, чи вже ж той не карати ме? Він, що навчає розуму чоловіка?

11 Бог знає думки чоловіка, що вони марні.

12 Щасливий чоловік, котрого ти, Господи, караєш, і закону твого навчаєш,

13 Щоб дізнав супокою перед злиднями, поки викопається беззаконному яма!

14 Бо Господь не кине свого народу, і не оставить свого насліддя;

15 Бо до справедливості повернеться суд, і всі щирі серцем підуть слідом за ним.

16 Хто встане за мене проти злочинників? Хто поступиться за мене проти тих, що творять беззаконне?

17 Як би не Господь став до помочі мені, — не багатько забракло, то в мовчанню зупинила б ся душа моя.

18 Коли я сказав: Нога моя хитається, то милість твоя, Господи, піддержала мене.

19 Як було важко мені на серці від натовпу думок моїх, твоя потіха роскошою сповняла душу мою.

20 Чи може з тобою з'єднатись престіл погибелі, що з нещастя робить закон?

21 Збігаються до купи проти душі праведного, і безвинну кров засуджують.

22 Та Господь високий мій замок, і Бог мій скеля притулку мого.

23 І нещасте їх він одверне на них, і злобою їх він погубить їх; знищить їх Господь, Бог наш.

95

1 Прийдіте, в радості засьпіваймо Господеві, з покликком звеселімося перед скелею спасення нашого!

2 Підем на зустріч йому з хвалою, явимо радість перед ним у псалмах!

3 Бо Господь Бог великий, і великий царь над всіма богами.

4 В руці його всі глибині землі, його ж і гори високі.

5 І море його, він сотворив його; й сушу руки його сотворили.

6 Прийдіте, поклонімся йому богомільно, приклонім коліна наші перед Господом, що сотворив нас!

7 Бо він Бог наш, а ми нарід пасовиска його, і стадо руки його. Ой, коли б ви сьогодні, як почувете голос його,

8 Та не стали тверді серцями, як в Мериві, як у день Масси в пустині!

9 Як батьки ваші спокушали, пробували мене, хоч твориво моє бачили.

10 Сорок років був рід той огидою для мене, і я сказав: вони нарід, що блукає серцем, і не пізнали вони доріг моїх,

11 Так що я поклявся в гніві моїм, що не ввійти їм в упокій мій!

96

- ¹ Засьпівайте Господеві пісню нову, сьпівайте Господеві, вся земля!
² Сьпівайте Господеві, прославляйте ім'я його, звiщайте з дня на день спасенне його!
³ Ясуєте між народами славу його, між усіма родами — чудеса його.
⁴ Бо Господь великий і вельми достойний слави, він страшний над всіма богами.
⁵ Всі бо боги народів ніщо, Господь же сотворив небеса.
⁶ Величче і краса перед лицем його, сила і слава в св'ятині його.
⁷ Воздайте Господеві, ви покоління народів, воздайте Господеві славу і силу!
⁸ Воздайте Господеві славу імені його, принесіть дари на жертву, ввійшовши в двори його.
⁹ Поклоніться Господеві в пишній св'ятині його. Сповнись страхом перед ним, ціла земле!
¹⁰ Звiщайте між народами: Господь царює! І круг земний стоїть твердо, не похитається; він судить народи у правоті.
¹¹ Да звеселиться небо і возрадується земля! Да заграє море і повня його!
¹² Да возрадуються поля і все, що росте на них! Тоді звеселиться перед Господом всяка лісна деревина.
¹³ Бо йде, він бо йде судити землю: Він буде судити круг земний в справедливості, і народи у вірності своїй.

97

- ¹ Господь царює. Да радується земля, да звеселиться велика сила островів!
² Хмара і темрява кругом його; справедливість і суд — підвалини престолу його.
³ Огонь йде поперед його, і палить кругом ворогів його.
⁴ Блискавки його освічують круг земний: побачила земля і затремтіла.
⁵ Гори, як віск, топляться перед Господом, цілої землі владиною.
⁶ Небеса звiщають справедливість його, і всі народи бачили славу його.
⁷ Осоромляться всі, що перед ідолами кланяються, славляться нікчемностями; всі ангели, поклоніться йому.
⁸ Почув і зрадів Сион, і звеселились дочки Юдині задля судів твоїх, Господи.
⁹ Ти бо, Господи, еси найвищий над цілою землею; ти вельми вознісся над всі боги.
¹⁰ Ви, що любите Господа, ненавидьте зло! Він хоронить душі людей побожних; з рук беззаконних визволяє їх.
¹¹ Сьвітло силеться на праведника, а радість на щирих серцем.
¹² Радуйтеся, праведні, в Господі, і прославляйте св'яте ім'я його.

98

- ¹ Засьпівайте Господеві пісню нову! Він бо сотворив чудеса; правиця його і св'яте рамя його дали перемогу йому.
² Господь об'явив спасенне своє, перед очима народів відкрив справедливість свою.
³ Згадав про милість свою і про свою вірність для дому Ізраїля; всі кінці землі побачили спасенне Бога нашого.
⁴ В радості сьпівайте Господеві, вся земля! У захваті пісні похвальні засьпівайте!
⁵ Принесіть похвальні пісні Господеві при гуслях, присьпівуючи при гуслях голосами.
⁶ Трубами кованими і голосом рога засурміть перед царем Господом!
⁷ Нехай заграє море і повня його, круг землі і що живе на ній!
⁸ Нехай ріки в долоні плещуть, гори разом торжествують перед Господом!
⁹ Він судити ме землю по справедливості, і по правоті — народи.

99

- ¹ Господь царює; нехай обійме страх народи; престіл його на херувимах: нехай земля трясеться.
² Великий Господь на Сионі, і високий над усіма народами.
³ Нехай славлять ім'я його; велике, страшне — св'яте воно!
⁴ І силу царя, що любить правосуддя! Ти утверджуєш правоту, ти судиш право і справедливість в Якова.
⁵ Вознесіть Господа, Бога нашого, і поклоніться у підніжжя ніг його! Сьвятий він!
⁶ Мойсей і Аарон між св'ященниками його, і Самуїл між тими, що призивають ім'я його; вони возвали до Господа, і він дав їм відповідь.
⁷ В облачному стовпі промовляв до них; вони держали свідчення і заповіт його, що дав їм.
⁸ Господи, Боже наш, ти озвався до них! Ти був для них Богом, що прощає і мстителем за лихі діла їх.
⁹ Вознесіть Господа, Бога нашого, і поклоніться на св'ятій горі його! Бо св'ятий Господь, Бог наш.

100

- ¹ Похвальна Псальма. Воскликніть Господеві, ціла земля!
² Служіть Господеві з радістю! Прийдіть перед лице його з піснями!
³ Знайте, що він Господь Бог! Він, не ми, сотворив нас, — нарід його й отару паші його.
⁴ Ввійдьте у ворота його з хвалою, у двори його з піснями похвальними! Хваліть його, прославляйте ім'я його!
⁵ Благий бо Господь; милість його вічна і вірність його з роду в рід.

101

- ¹ Псальма Давидова. Про милість і правосудде засьпіваю; похвальні піснї засьпіваю тобі, Господи.
² Буду розумно ходити правою дорогою; коли завитаєш до мене? В домі моїм буду в чистоті серця мого жити.
³ Не поставлю перед очі мої нічого нечестивого; діла відступників ненавиджу; не приліпляться до мене.
⁴ Серце нечестиве нехай обминає мене, злого не хочу знати.
⁵ Хто тайно обмовляє ближнього свого, того б я знищив; хто має горде око і пиху в серці, не стерплю того.
⁶ Мої очі на вірних землі, щоб були коло мене. Хто ходить правою дорогою, той нехай служить мені.
⁷ Не буде в мойй хаті жити, хто творить підступ; хто брехню говорить, не сьміє стояти перед очима моїми.
⁸ Кожного ранку нищити му всіх беззаконних землі, щоб вигубити з города Господнього всіх, що ділають беззаконне.

102

- ¹ Молитва нужденного, що, униваючи серцем, виливає жаль свій перед Господом. Господи, почуй молитву мою, і прийми жаль мій!
² Не ховай лица твого в день тісноти моєї; прихили ухо до мене; в день, коли призиваю тебе, не гайся, вислухай мене.
³ Бо дні мої, як дим, улїтають, і кості мої, як у жарі, тліють.
⁴ Як билина, серце моє обгоріло та ізсохло, вже забув я хліб мій їсти.
⁵ Від голосу мого стогнання пристали кості мої до тіла.
⁶ Я, мов пеликан в пустині, мов сова на руїнах.
⁷ Не сплю і став, як одинока пташина на криші.
⁸ Цілий день кепкують з мене вороги мої; кленуться мною ті, що проти мене лютують.
⁹ Попіл став для мене хлібом, а напиток мій з сльозами мішаю,
¹⁰ Задля гніву твого і ярості твоєї; ти бо підняв мене, і кинув мене.
¹¹ Дні мої, як тїнь зникають, і як трава я сохну.
¹² Ти ж, Господи, будеш по віки, і память твоя з роду в рід.
¹³ Ти встанеш, змилосердишся над Сионом; час бо вже, помилувати їх, прийшов бо визначений час.
¹⁴ Твої бо слуги полюбили каміння його, і жаль їм розвалин його.
¹⁵ І побоятся народи імені Господа, і слави твоєї всі царі землі.
¹⁶ Коли Господь відбудує, явиться в славі своїй.
¹⁷ Він прихилиться до молитви понижених, і молитвою їх не погордує.
¹⁸ Буде се написано для будучих потомків; і нарід наново сотворений буде Господа хвалити.
¹⁹ Він бо глянув з висоти святини своєї, Господь споглянув з неба на землю,
²⁰ Щоб почути стогнання невільника, щоб розкувати дїтей смерті.
²¹ Щоб звіщати ім'я його на Сионі і хвалу його в Єрусалимі,
²² Коли разом зберуться народи і царства, щоб Господеві служити.
²³ Він змучив в дорозі силу мою; вкоротив дні мої.
²⁴ Я сказав: Боже мій, не возьми мене в половині днів моїх! Від роду до роду літа твої!
²⁵ З нащадку світла ти утвердив землю, і небеса — твориво рук твоїх.
²⁶ Вони перейдуть, ти ж останешся, вони всі, як одежа, зостаріються; як шати перемиєш їх, і вони перемиються.
²⁷ Ти ж все той самий, і літам твоїм нема кінця.
²⁸ Сини слугів твоїх будуть жити, і насінне їх не загине перед тобою.

103

- ¹ Псальма Давидова. Благослови, душе моя, Господа, і все внутро моє — сьвяте ім'я його!
² Прославляй, душе моя, Господа, і не забудь усі добродїйства його!

³ Він прощає всі несправедливості твої, сціляє всі недуги твої;
⁴ Він вибавляє тебе із могили, вінчає тебе ласкою і милосердем;
⁵ Твою старість добром ситить, молодість твою, як у орла, відновляє.
⁶ Господь творить справедливість і суд усім поневоленим.
⁷ Він показав дороги свої Мойсейові, а діла сином Ізраїлевим.
⁸ Господь милосердний і благий, до гніву повільний, а добротою великий.
⁹ Не буде вічно карати і по віки пам'ятати.
¹⁰ Не по гріхам нашим дав нам, ані по несправедливості нашій відплатив нам.
¹¹ Бо як високо небо над землею, така велика милість його над тими, що бояться його.
¹² Як далеко схід від заходу, так віддалив від нас переступи наші.
¹³ Як батько милосердується над дітьми, так милосердується Господь над тими, що бояться його.
¹⁴ Він бо знає постать нашу, пам'ятає, що ми з пороку взяли.
¹⁵ Чоловік, — як трава дні його, як квітка в полі, так він цвіте, відцвітає;
¹⁶ Понесеться вітер над нею, і вже не стало її, і не знайти більш місця її.
¹⁷ Милість Господа од віку до віку над тими, що бояться його, і справедливість його над дітьми дітей їх,
¹⁸ Над тими, що заповіт його хоронять, і про заповіді його памятають, щоб сповняти їх.
¹⁹ Господь утвердив престіл свій на небесах, і над усім володіє царство його.
²⁰ Благословіть Господа, ви ангели його, силою потужні, сповнителі слова його, покірні голосів слова його!
²¹ Благословіть Господа, всі сили його небесні, ви слуги його, сповнителі його благовоління!
²² Благословіть Господа, всі творива його, по всіх місцях володіння його! Благослови Господа, душе моя!

104

¹ Благослови Господа, душе моя! Господи, Боже мій, дивно ти великий, ти зодягнувся величчєм і красою;
² Ти світлом, як шатою, покрився, розіпняв небеса, як плахту наметну;
³ Поставив двори свої над водами, обертаєш хмари на колесницю для себе, ти несешся на крилах вітру;
⁴ Ангели твої в тебе послами, слуги твої — огонь пожираючий.
⁵ Він утвердив землю на підвалинах її; вона не захитається по віки;
⁶ Безоднями покрив її, як одежою, води стояли понад горами.
⁷ Перед грозою твоєю погналися, перед голосом грому твого помчалися далеко.
⁸ Гори піднялися, долини спустилися до місця, котре призначив для них.
⁹ Визначив їм гряницю, і не перейдуть її; не вернуться назад, покрити землю.
¹⁰ Із жерел посилаєш у долини потоки: шумлять вони проміж горами;
¹¹ Напувають всю звірину з поля; дикі ослята гасять смагу свою;
¹² Над ними кублилися небесне птаство, між вітцем голос їх роздається.
¹³ Ти напуваєш гори з висоти твоєї; земля насичується плодом творива твого.
¹⁴ Ти кажеш рости траві для скота і зеленіні на вжиток людям: щоб хліба достачити із землі,
¹⁵ І вино, щоб веселило серце чоловіка; щоб міг оливою лице намастити, і щоб хліб покріпив серце чоловіка.
¹⁶ Насичаються дерева Божі, кедри Ливанські, що посадив їх,
¹⁷ На них гніздиться птаство; на кипарисах бузько знайшов собі домівку.
¹⁸ Високі гори для козлів диких, скелі — сховиско лисицям.
¹⁹ Він сотворив місяць, щоб часи значити; сонце знає, коли заходити.
²⁰ Ти розкинеш темряву, і ніч настала; тоді ворушиться вся звірина лісна;
²¹ Молоді леви ричать за здобичею, і щоб жадати поживи для себе від Бога.
²² Зійде сонце, вони вертають назад і в своїх норах лягають.
²³ Чоловік виходить до свого діла, і до своєї праці аж до вечора.
²⁴ Як багато, Господи, творива твого! Все премудростю сотворив еси, земля повна багатства твого.
²⁵ Те море, велике і на всі сторони широкі: там ворушиться безліч звірини, малої і великої.
²⁶ Там судна дорогу верстають, за ними кит, котрого сотворив еси, щоб там побивався.
²⁷ Всі вони тебе дожидають, щоб їжу їх у свій час дав їм.
²⁸ Ти даєш їм, вони збирають; ти відчiniaєш руку твою, вони добром насичаються.
²⁹ Ти одвертаєш лице твоє, вони лякаються; возьмеш духи їх, вони, визівнувши, у порох повертаються.
³⁰ Пішлиш твого духа, будуть сотворені, та й оновиш лице землі.
³¹ Слава Господня буде по віки, Господь буде радіти творивом своїм;

- ³² Він погляне на землю, і вона тремтить; доторкнеться гір, і вони димують.
³³ Сьпівати му Господеві, поки життя мого, сьпівати му псальми Богові мому, як довго життя стане.
³⁴ Нехай буде любя йому думка моя, і звеселюся в Господі.
³⁵ Нехай счезнуть грішники із землі, і беззаконних нехай не буде. Благослови, душе моя, Господа! Аллилуя*!

105

- ¹ Прославляйте Господа, призивайте ім'я його, звіщайте між народами діла його!
² Сьпівайте йому, похвальні пісні сьпівайте йому, про всі чудесні творива його думайте-гадайте!
³ Хваліться ім'ям його сьвятим! Нехай радується серце тих, що шукають Господа!
⁴ Шукайте Господа і силу його, шукайте пильно лице його!
⁵ Згадайте чудеса його, що творив їх, чудесні знамена й присуди уст його!
⁶ Ти, сім'я Авраама, слуги його, ви сини Якова, вибрані його!
⁷ Він, Господь, Бог наш; суди його по всій землі.
⁸ Вічно памятає він заповіт свій, те слово, що заповів для тисяча родів.
⁹ Свій заповіт з Авраамом і свою клятву, котрою перед Ізааком клявся;
¹⁰ І поставив її законом Якову, вічним заповітом Ізраїлеві,
¹¹ Глаголючи: Дам тобі землю Канаанську, як пай насліддя твого;
¹² Як була їх ще мала горстка, дуже мала, а між ними чужі,
¹³ І як вони від народу до народу переходили, з одного царства до другого люду.
¹⁴ Він не допустив нікому робити їм кривду, і карав за них царів:
¹⁵ Не доторкайтесь моїх помазанників, і не творіть злого пророкам моїм!
¹⁶ І призвав він голод на тую землю; поломив всяке хлібне стебло.
¹⁷ Післяв перед ними чоловіка, проданого, як невільника, Йосифа.
¹⁸ Кайданами сковали його ноги; життє його було в залізних путах,
¹⁹ Аж поки сповнилось слово його; слово Господнє явило чистоту його.
²⁰ Післяв царь, і випустив його владика народів, і вислобонив його;
²¹ Поставив його господарем над своїм домом, і правительом над усім маєтком своїм.
²² Щоб князів його здержував, як знає; і старших його розуму навчав.
²³ Прийшов Ізраїль до Єгипту, і Яков осівся в землі Хама.
²⁴ І розмножив дуже Бог людей своїх, і зробив їх сильнішими над їх гнобителями.
²⁵ Допустив же серцю їх ненавидіти нарід його, видумувати напасті проти слуг його.
²⁶ Післяв він Мойсея, слугу свого, Аарона, що вибрав собі його.
²⁷ Вони творили між ними знамена його і чудеса в землі Хамовій:
²⁸ Наслав темряву і стало темно, і не противились слову його.
²⁹ Перемінив воду на кров, і поморив всю рибу їх.
³⁰ Закишіло в країні від жаб, у дворах царських.
³¹ Сказав він, і роями взялись песьчі мухи і комарі у всіх границях їх.
³² Наслав на них град замість дощу, огонь палящий на землю їх;
³³ Побив виноград і фігове дерево, і поломив деревину в країні їх.
³⁴ Сказав, і прийшла сарана і гусениця, тьма тьмою.
³⁵ І пожерли все, що було зелене в країні їх, і плоди на полі їх пожерли.
³⁶ І повбивав всякий перворід в країні їх, первенців всієї сили їх.
³⁷ Випровадив їх з сріблом та золотом, і не було недужого між поколіннями їх.
³⁸ Зрадів Єгипет, як вони вийшли; бо обняв їх страх перед ними.
³⁹ Він простер хмару, як покривало, й огонь, щоб ніч освітити.
⁴⁰ Забажали, і перепелиць післяв їм, і хлібом з неба ситив їх.
⁴¹ Розколов скелю і ринула вода, й клекотіла рікою по спеченій землі.
⁴² Бо згадав сьвяте слово своє до Авраама, слуги свого;
⁴³ І випровадив нарід свій з radoщами, з торжеством вибраних своїх.
⁴⁴ І дав їм землі народів, і забрали в займи труд людей.
⁴⁵ Щоб заповіді його сповняли й закони його хоронили. Аллилуя!

106

- ¹ Хваліте Господа! Прославляйте Господа, він бо благий, бо милість його по віки!
² Хто вповість великі діла Божі, звістить всю хвалу його?
³ Щасливий, хто за правосуддє дбає, і всякого часу творить справедливість!
⁴ Спогадай мене, Господи, з благоволенням до народу твого! Завитай в мене з спасенням твоїм!

* **104:35** По єврейськи: Галлелу Яг — хваліть Господа! „Яг“ замість „Єгова - Господь“.

⁵ Щоб побачити часну долю вибраних твоїх, звеселитись радощами народу твого, хвалитись насліддєм твоїм.

⁶ Ми согрішили, як і батьки наші, жили не по правді, творили беззаконне.

⁷ Батьки наші в Єгипті не зрозуміли чудес твоїх, не пам'ятали про багатство милосердя твого, і були впертими коло моря, коло Червоного моря.

⁸ Але він спас їх задля імя свого, щоб явити потугу свою.

⁹ І кликнув він на Червоне море, й висохло; і велів їм переходити безодні, як степи.

¹⁰ І вислобонив їх з руки ненависника, і визволив їх з руки ворога.

¹¹ Води покрили гнобителів їх, ні один з них не остався.

¹² Тоді повірили вони словам його, засьпівали хвалу йому.

¹³ Та скоро забули діла його, не чекали на присуд його.

¹⁴ Забаглось їм ласощів в пустині, і стали скушати Бога в пустині.

¹⁵ Тоді дав їм, чого бажали, але післяв знуренне душам їх.

¹⁶ І позавидували вони в таборі Мойсейові, і Ааронові, сьвятому в Господа.

¹⁷ Розступилась земля, і проковтнула Датана, і покрила ватагу Авирама.

¹⁸ І бухнув огонь під ватагою, і поломя пожерло беззаконних.

¹⁹ Вони зробили тельця коло Гореба-гори, і поклонялись перед литим творищем.

²⁰ І замінляли славу свою за подобу бика, що травою годується.

²¹ Вони забули Бога, спасителя свого, що сотворив велике діло в Єгипті,

²² Чудеса в країні Хама, страшне діло на Червоному морі.

²³ Тоді сказав він, що запропастив би їх, якби Мойсей, вибраний його, не стояв перед ним над проваллю, щоб відхилити ярість його від погібелі.

²⁴ Потім відріклися землі благословенної, не повірили слову його;

²⁵ Нарікали в шатрах своїх, на голос Господа не зважали.

²⁶ Тоді, піднявши руку свою, поклявся, що трупом положить їх в пустині,

²⁷ І повалить потомство їх під ярмо народів і розсипле їх по землях.

²⁸ Пристали вони до Баал-Пегора, й їли жертви мертвих ідолів.

²⁹ Прогнівили Бога ділами своїми; і спала на них кара.

³⁰ Тоді Пинегас, зробивши суд, умилосердив Бога, і кара минула.

³¹ І полічено йому се за справедливість з роду в рід аж по віки.

³² Ще прогнівили Бога над водами Мериви; і задля них дізнав Мойсей лиха.

³³ Бо так допекли серцю його, що нерозважно говорив устами.

³⁴ Вони не знищили народів, про котрих говорив їм Господь;

³⁵ Але помішались з народами, і навчились звичаїв їх.

³⁶ Почали служити божищам їх, котрі для них сіткою стались.

³⁷ Синів своїх і дочок своїх в жертву бісам приносили;

³⁸ Проливали кров невинну, кров синів своїх і дочок своїх, що жертвували їх божищам Канаанським; і осквернилась земля від крові.

³⁹ І опоганили себе ділами своїми, і творили блуд починками своїми.

⁴⁰ Тоді запалав гнів Господа на нарід його, і з'огиділо йому насліддє його;

⁴¹ Віддав їх в руки народам, і їх ненавидники панували над ними.

⁴² Вороги їх гнобили їх, і вони були поневолені під рукою їх.

⁴³ Часто спасає він їх; вони ж гнівили його радою своєю, і падали за несправдливність свою.

⁴⁴ Але він зглянув на їх неволю, як почув моленнє їх;

⁴⁵ І згадав він заповіт свій з ними, і жаль йому стало по великості милосердя його.

⁴⁶ І дав їм знайти милосерде в усіх, що в полон їх забрали.

⁴⁷ Спаси нас, Господи Боже наш, і збери нас до купи зпоміж народів, щоб могли прославляти сьвяте імя твоє, і хвалитись славою тоєю. Благословен Господь, Бог Ізраїля, по віки! І нехай скаже весь нарід: Амінь! Аллилуя!

107

¹ Хваліте Господа! Він бо благий, бо милість його по віки.

² Да скажуть вибавлені від Господа, котрих він вислобонив з руки ворога,

³ І котрих до купи зібрав з країв, зі сходу і заходу, з півночі і від моря.

⁴ Вони блукали в пустині, по степових шляхах, не знайшли місця собі на оселю.

⁵ Терплячи голод і смагу, вони томились душею.

⁶ Тоді взивали до Господа в тісноті своїй, і він визволяв їх з біди їх.

⁷ І він проводив їх правою дорогою, щоб прийти до людяного міста.

⁸ Да славлять Господа за милість його, і чудеса його над синами людськими!

⁹ Він бо наситив душу прагнущу, й голодуючу душу сповнив добром.

¹⁰ Седіли вони в тьмі і в тіні смерті, сковані нуждою і желізом,

¹¹ Бувши впертими проти слова Божого і зневажаючи волю Всевишнього,

- 12 Тому смирив він серце їх бідою; вони падали, і не було помочі для них.
 13 Тоді Господа вони благали у своїй тісноті, і він спасав їх з біди їх.
 14 Вивів їх з темноти і з тіні смертної, і розбив їх кайдани.
 15 Нехай прославляють Господа за милість його і за чудеса його над синами людськими!
 16 Він бо розломив брами мідянї, і сокрушив засуви желїзнї.
 17 Безумні — за свої переступні дороги і за свої несправедливості караються.
 18 Душа їх одвертається від їжи, і вони приближились до воріт смертних.
 19 Тоді благають Господа в своїй тісноті, і він визволяє їх з біди їх.
 20 Посилає слово своє і вертає їм здоровле, і спасає їх від домовини їх.
 21 Нехай прославляють Господа за милість його і за чудеса його над синами людськими!
 22 Нехай принесуть жертву хвали, і піснями прославлять діла його!
 23 Ті, що в судах пускаються на море, на водах великих мають торгове діло,
 24 Вони бачать діла Господні і чудесні творива його в глибині;
 25 Рече він, і буйний вітер знявся, що високо підносить филї.
 26 Кидає ними під небо, провалює їх в безодню, в біді душа їх мліє.
 27 Мотаються, хиляються, як чоловік п'яний, поникла вся мудрість їх.
 28 Тоді до Господа вони у своїй тісноті звивають, і він виводить їх з біди їх.
 29 Він перемінє хуртовину на тишину, і филї втихомирились.
 30 І вони радіють, що стає тихо, і до бажаної пристані він їх приводить.
 31 Нехай прославляють Господа за милість його і за чудеса його для синів людських,
 32 І возносять його в зборі людей, і в раді старших хвалять його!
 33 Він обертає ріки в пустиню, і жерела водні в суходіл,
 34 Плодовиту землю — в соляний степ, за злобу живущих там.
 35 Він обертає й пустиню в озера водисті, і суходіл в жерела водні;
 36 І поселяє там голодних, і закладають оселю.
 37 Засївають поля, насаджують виноградники, котрі видають овочі і плоди.
 38 Він благословить їх, і вони вельми розмножуються; і скота дає їм не мало.
 39 Часами стає їх меньше, і вони хиляються від неволі, горя і нещастя.
 40 Він кидає сором на князів, і велить їм блукати в безлюдді і в безвідді;
 41 Бідного він з нужди видигає, і роди його, як стадо, розмножує.
 42 Щирі серцем побачать се і звеселяться, і всяка несправедливість заціпить уста свої.
 43 Хто мудрий, той замітить ті речі, і нехай зрозуміють милості Господні.

108

- 1 Пісня, псалма Давидова. Утвердилось серце моє, Боже! Засьпіваю, похвальні пісні засьпіваю; та й душа моя.
 2 Пробудися, псалтире і гуслі! Збудимо ранню зорю.
 3 Буду прославляти тебе, Господи, між народами, і співати тобі між племенами;
 4 Бо милість твоя понад небеса велика, і правда твоя під облаки.
 5 Будь возвищений, Боже, над небеса, і слава твоя нехай буде по всій землі!
 6 Щоб спаслися твої любі, рятуй правцею твоєю, і вислухай нас!
 7 Бог сказав в сьвятині своїй: Заторжествую, розділю Сіхему, і долину Суккот розміряю.
 8 Мій Галад, мій Манас, і Єфрем — голови моєї твердині, Юда скептро моє.
 9 Моаб чаша моя вмивальня; на Едому кину сандали мої. Филистійська земле, ликуй передо мною!
 10 Хто проведе мене до города утвердженого, хто проведе мене аж до Едома?
 11 Хиба не ти, Боже, що відкинув нас, хиба не вийдеш, Боже, з нашими військами?
 12 Пішли нам поміч в тісноті! Марна надія на людську заштиту.
 13 З Богом покажемо силу; і він розтопче гнобителів наших.

109

- 1 Проводиреві; псалма Давидова. Боже, хвало моя, не мовчи!
 2 Бо губи грішника і губи зрадливі проти мене відчинились; брехливими язиками говорять проти мене.
 3 Ненависними словами мене обступили, і безвинно напали на мене.
 4 За любов мою ворогують на мене; а я все молюся.
 5 А вони мені злом за добро, за любов ненавистю відплатили.
 6 Пусту на него беззаконника, і сатана нехай стоїть праворуч у него.
 7 Коли на суді стане, нехай вийде виноватий, і бланганне його нехай за гріх полїчиться.
 8 Нехай віку свого не звікує, а уряд його возьме инший!
 9 Сини його будуть сиротами, а жінка його вдовою!
 10 Нехай сини його, блукаючи, на жєбри розїдуться, і покинувши пустки свої, хліба просять!

- 11 Лихварь нехай все, що він має, загорне, й чужі люде працю його розхоплять!
12 Нехай нікого не має, хто постояв би в доброті до його, і нехай не буде нікого, хто б сиріт його помилував!
13 Потомство його нехай згине, в другому поколінню нехай ім'я його буде затерте!
14 Нехай згадаються перед Господом несправедливості батьків його, і гріх матері його нехай не затреться!
15 Нехай гріхи їх все будуть перед Господом, а він знищить пам'ять їх на землі!
16 Тому, що не було на думці в його, творити милість, що до смерті гнобив чоловіка нужденного і бідного і засмученого в серці.
17 Любив він проклін, нехай же спаде на його! Не любив благословення, нехай же ніколи не зазнає його!
18 Прокляттем, як оджею, зодягався, нехай же як вода просякне внутро його, і, як олій, кості його проникне!
19 Нехай буде йому оджею, котрою зодягається, і поясом, котрим все підперезується!
20 Така доля від Господа нехай буде ворогам моїм, і тим, що проти душі моєї зло говорять.
21 Ти ж, Господи, Боже, заступи мене задля імені твого! Блага бо милість твоя; спаси мене!
22 Я бо нужденний і бідний, і серце мое зранене в мене.
23 Як тінь, що простирається, я зникаю, як сарана полохаюсь.
24 Коліна мої від посту охляли, і тіло мое змарніло.
25 І став я сьміховиском для них; побачивши мене, головами своїми покивають.
26 Поможи мені, Господи, Боже мій! Спаси мене по милості твоїй!
27 Щоб люде знали, що се рука твоя, Господи, і твоє діло.
28 Нехай вони проклінають мене, а ти благослови! Встануть вони, то допусти сором на них, і дай зрадуватись слугі твому!
29 Вороги мої нехай соромом покриються і ганьбою своєю, як плащом, обгорнуться.
30 Буду широко прославляти Господа устами моїми, і серед збору хвалити його.
31 Бо він стоїть по правиці бідного, щоб спасти його від тих, що душу його судять.

110

- 1 Псальма Давидова. Сказав Господь моему Господеві: Сядь праворуч коло мене, доки не положу ворогів твоїх підніжком тобі в ноги!
2 Жезло сили твоєї пришло Господь із Сиона; царюй серед ворогів твоїх!
3 В день потуги твоєї буде нарід твій готовий у св'ятій оздобі; з лона зарева раннього спаде тобі роса молодості твоєї.
4 Клявся Господь, і не пожалує того: Ти св'ященник по віки по постанові Мелхизедека.
5 Господь по правиці в тебе сокрушає царів в день гніву свого.
6 Він зробить суд між народами, покривши землю трупом; розбивши голову, що над великою країною панує.
7 По дорозі пити ме з потоку, тому підніме він голову.

111

- 1 Аллилуя! Прославлю тебе, Господи, всім серцем, в раді праведних і в зборі.
2 Діла Господні великі, явні всім, хто любиться ними.
3 Діла його краса і величчє; і справедливість його по віки.
4 Чудесні діла його не забуді; благий і милосердний Господь.
5 Він дає поживу тим, що бояться його; памятає вічно свій заповіт.
6 Явив силу діл своїх народові своєму, щоб дати їм насліддє народів.
7 Діла руки його правда і правосуддє; всі заповіді його вірні;
8 Установлені на віки вічні; в правді і правоті виповнені.
9 Пислав збавлення народові своєму, поставивши на віки заповіт свій; св'яте і страшне ім'я його.
10 Страх перед Господом — початок мудрості; добрий розум у всіх, що заповіді сповняють.
Хвала його по віки вічні.

112

- 1 Аллилуя! Щасливий чоловік, що боїться Господа, що дуже любить заповіді його!
2 Насінне його буде потужне на землі; буде благословений рід праведників.
3 Достаток і багатство буде в домі його, і справедливість його буде по віки.
4 У темряві сходить світло праведникам; він благий і милосердний і справедливий.
5 Благо чоловікові, що милосердується і поживає! Він докаже справу свою на суді;
6 Він бо по віки не захитається; пам'ять праведника буде вічна.
7 Від злої вістки не злякається; серце його безпечне, вповаючи на Господа.
8 Безпечне серце його; він не боїться, поки не побачить погибелі ворогів своїх.

⁹ Він роздає щедро, дає вбогим; справедливість його треває по віки; ріг його в славі буде возвишений.

¹⁰ Побачить се грішник і розсердиться; скреготучи зубами, буде пропадати; жадання грішників загине.

113

¹ Аллилуя! Хваліте, слуги, Господа, хваліте ім'я Господнє!

² Благословенне ім'я Господа від нині по віки вічні.

³ Від сходу сонця до його заходу да хвалять ім'я Господа!

⁴ Високо над народами Господь, над небесами слава його.

⁵ Хто як Господь, Бог наш, що живе на висотах,

⁶ Що нахилиється, щоб поглянути на небеса і на землю?

⁷ Що з пороху піднімає мізерного чоловіка, з болота підносить бідного,

⁸ Щоб посадити його поміж благородними, між благородними народа свого?

⁹ Що дає неплідній жити в домі, як щаслива синів мати.

114

¹ Аллилуя! Як виходив Ізраїль з Єгипту, дім Якова зпоміж людей чужої мови,

² Стала Юдея святиною його, Ізраїль царством його.

³ Побачило море і розступилось, Йордан назад повернувся.

⁴ Гори, як барани, скакали, горби — як ягнята.

⁵ Чого ж се ти, море, розступилось? І ти, Йордане, чого назад повернувся?

⁶ Ви, гори, що як барани скачите? Ви, горби, як малі ягнята?

⁷ Здвигнись перед Господом, земле, перед Богом Якова!

⁸ Що обернув скелю в озеро, й добув жерело з кременистої опоки.

115

¹ Не нам, Господи, не нам, но імені твому дай славу по милості твоїй, по правді твоїй!

² Чому мають казати народи: Де ж їх Бог?

³ Але ж Бог наш на небесах; все, що любю йому, він творить.

⁴ Божища їх — срібло і золото, твориво рук чоловічих.

⁵ Мають уста, і не говорять; очі мають, і не бачать;

⁶ Мають уші, і нечують; ніздра мають, і нема в них нюху.

⁷ Руки їх не беруть; ноги їх не ходять; не чути жадного голосу з їх горла.

⁸ Їм рівні ті, що роблять їх, кожний, що на них вповає.

⁹ Ізраїлю, вповай на Господа! Він поміч їх і щит їх.

¹⁰ Доме Ааронів, уповай на Господа! Він поміч їх і щит їх.

¹¹ Ви, що боїтесь Господа, вповайте на Господа! Він поміч їх і щит їх.

¹² Господь спогадав нас, він буде благословити: Благословити ме дім Ізраїля, благословити ме дім Аарона.

¹³ Буде благословити боящихя Господа, малих вкупі з великими.

¹⁴ Помножить вас Господь, вас і дітей ваших.

¹⁵ Нехай благословить вас Господь, що сотворив небеса і землю.

¹⁶ Небеса, Господні небеса, а землю дав дітям людським.

¹⁷ Мертві не будуть хвалити Господа, ні всі ті, що йдуть до місця мовчання.

¹⁸ Ми ж будем прославляти Господа, від нині по віки. Хваліте Господа!

116

¹ Люблю Господа; він бо почув голос мій, благання моє;

² Він бо прихилив до мене ухо своє; буду призивати його по всі дні мої.

³ Обняли мене смертні пута, і підземна тіснота постигла мене; в горю і в тузі я зостарівся.

⁴ І призвав я ім'я Господа: Благаю тебе, Господи, спаси душу мою.

⁵ Благий Господь і справедливий; і милосердний Бог наш.

⁶ Господь заступає простодушних; я знемігся, і він вирятував мене.

⁷ Вернись, душе моя, до спокою твого! Бо Господь добродій твій.

⁸ Ти бо спас душу мою від смерти, очі мої від сліз, ногу мою від пропасті.

⁹ Буду ходити перед Господом в країні живих.

¹⁰ Я вірував, тому й казав. Був я дуже прибитий.

¹¹ Сказав у зворушенню моїм: всі люде обманьчиві!

¹² Чим віддячити мені Господеві за добродійства його, сотворені мені?

¹³ Чашу спасення піднесу, і ім'я Господа призову.

¹⁴ Сповню Господеві всі обітниці мої, перед всім народом його.

- ¹⁵ Дорога перед очима Господа смерть угодників його.
¹⁶ Благаю тебе, Господи, я бо слуга твій; я слуга твій, син слугині твоєї; ти розбив кайдани мої.
¹⁷ Тобі принесу жертву хвали, і призову ім'я Господа.
¹⁸ Сповню Господеві всі обітниці мої, перед усім народом його,
¹⁹ У дворах дому Господнього, серед тебе, Єрусалиме. Аллилуя!

117

- ¹ Хваліте Господа, всі народи! Величайте його, всі люде!
² Бо велике милосердя його над нами; і правда Господа перебує по віки. Хваліте Господа!

118

- ¹ Прославляйте Господа! Він бо благий, милість його перебує по віки.
² Нехай каже Ізраїль, що вічна милість його.
³ Нехай каже дім Аарона, що вічна милість його.
⁴ Нехай кажуть боячіся Господа, що вічна милість його.
⁵ З тісноти кликав я до Господа; Господь вислухав мене, вивів на простір широкий.
⁶ Господь зо мною, не злякаюсь; що зможе чоловік заподіяти мені?
⁷ Господь зо мною між помічниками моїми, і я побачу втіху мою над ненавидниками моїми.
⁸ Лучче вповати на Господа, як покладатись на чоловіка.
⁹ Лучче вповати на Господа, як на князів надіятись.
¹⁰ Всі народи обступили мене; річ певна, — в імені Господа я подужав їх.
¹¹ Вони обступили мене, окружили мене; річ певна, — в імені Господа я подужав їх.
¹² Обсіли мене, як пчоли; та потахли, як огонь з тернини; річ певна — в імені Господа я подужав їх.
¹³ Туго ти вдарив на мене, щоб кинути мене на землю, але Господь допоміг мені.
¹⁴ Господь моя сила і моя пісня, він стався моїм спасенням.
¹⁵ Голос торжества і спасення в шатрах справедливості; правиця Господня доказує діла потужні.
¹⁶ Піднялась правиця Господа; правиця Господа доказує діла потужні.
¹⁷ Не вмру, буду жити і розказувати про діла Господні.
¹⁸ Тяжко покарав мене Господь, та не віддав мене смерті.
¹⁹ Відчиніть мені ворота справедливості, я увійду ними, прославлю Господа.
²⁰ Ось ворота Господні, праведники ввійдуть ними.
²¹ Буду прославляти тебе, ти бо вислухав мене, і стався спасенням моїм.
²² Камінь, котрого відкинули будівничі, угольним каменем стався.
²³ Від Господа се сталося; дивно се в очах наших,
²⁴ Се день, що сотворив його Господь; радуймося і веселімся в йому!
²⁵ О Господи, спаси! Господи, благаю тебе, пошли щасну долю!
²⁶ Благословенний той, що в ім'я Господа приходить! З дому Господнього ми благословили вас.
²⁷ Господь є Бог, і дав нам світло; привяжіть жертву на пазник мотузами до рогів жертівника.
²⁸ Ти Бог мій, і буду прославляти тебе; Боже мій, тебе величати буду.
²⁹ Прославляйте Господа! Він бо благий, бо милість його вічна!

119

- ¹ Алеф. Блаженний, в кого дорога чесна, хто в законі Господа ходить!
² Блаженний, хто свідчення його хоронить, хто цілим серцем його шукає,
³ Хто кривди не робить, його дорогами ходить!
⁴ Ти велів заповіді твої пильно повнити.
⁵ Ой коли б дороги мої та вели мене, щоб устами твої хоронити!
⁶ Тоді б я не посоромився, на всі заповіді твої зважаючи.
⁷ Буду прославляти тебе, навчаючись законів справедливості твоєї.
⁸ Повнити му твої устами; не опусти мене зовсім. Бет.
⁹ Як держати ме чисто парень стежку свою? Коли дбати ме про неї після слів твоїх.
¹⁰ Цілим серцем моїм шукав я тебе; не дай мені відхилитись від заповідей твоїх!
¹¹ Слово твоє заховав я в серці моїм, щоб не согрішити проти тебе.
¹² Благословен будь, Господи! Навчи мене уставів твоїх!
¹³ Устами моїми звіщав я присуди уст твоїх.
¹⁴ Дорогами свідчень твоїх я більш любувався, як найбільшим багатством.
¹⁵ Про заповіді твої буду промишляти, і стежок твоїх пильнувати.
¹⁶ В уставах твоїх моє милування; не забуду слова твого. Гімель.
¹⁷ Твори милість слугі твому, і буду жити і слово твоє хоринити!
¹⁸ Отвори очі мої, і побачу дива закону твого!

19 Я сторонній на землі, не крий від мене заповідей твоїх!
20 Втомилась душа моя від щоденного бажання за присудами твоїми.
21 Ти погрозив бутим, проклятим, що відступають від заповідей твоїх.
22 Одверни від мене сором і зневагу! Бо я хоронив свідчення твої.
23 І князі засідають, змовляються проти мене; слуга ж твій про устами твої промишляє.
24 Свідчення твої мої розкіш, моя рада. Далет.
25 До пороку пристала душа моя; оживи мене по слову твому.
26 Про дороги мої розказав я, і ти вислухав мене; навчи мене уставів твоїх!
27 Дай зрозуміти дорогу розказів твоїх, і буду промишляти про дивні діла твої.
28 Ние душа моя від смутку; піддвигни мене, по слову твому!
29 Одверни від мене дорогу лживу, і закон твій даруй мені!
30 Вибрав я дорогу вірності, твої присуди поставив перед собою.
31 Я пристав до свідчень твоїх; Господи, не дай осоромитись мені!
32 Пійду дорогою твоїх заповідей, коли зробиш простір серцю мому. Ге.
33 Навчи мене, Господи, дороги уставів твоїх, і додержу її до кінця життя.
34 Дай мені розум, і буду хоронити закон твій, і повнити з цілого серця.
35 Дай ходити стежкою заповідей твоїх! Бо в тому радість моя.
36 Нахилий серце моє до свідчень твоїх, а не до користі.
37 Одверни очі мої, щоб марноти не бачили! Оживи мене в дорозі твоїй.
38 Словни слово твоє служі твому, що благовіє перед тобою.
39 Одверни від мене сором, котрого я боюся! Твої бо присуди благі.
40 Глянь, я бажаю розказів твоїх; оживи мене правдою твоєю. Вав.
41 І пошли мені милість твою, Господи, твоє спасення після слова твого!
42 Тоді дам відповідь кепкуючим з мене, бо я вповаю на слово твоє.
43 І не відбери зовсім слова правди від уст моїх! Бо я вповаю на присуди твої.
44 І хоронити му закон твій, без устанку, все і по віки.
45 І буду ходити по широкому просторі; бо я шукав заповідей твоїх.
46 І перед царями говорити му про свідчення твої і не посоромлюсь.
47 І мати му роскоші у заповідях твоїх, любих мені.
48 І простирати му руки мої до заповідей твоїх, любих мені; і про встанови твої промишляти му. Зайн.
49 Спогадай слова до слуги твого, на котре казав мені вповати!
50 Се ж одрада для мене в горю моїм, що слово твоє оживляло мене.
51 Бутні над міру посьміялись з мене; та я не відхилився від закону твого.
52 Споминаю, Господи, суди твої одвічні, і даю серцю обраду.
53 Обгорнув мене гнів великий на беззаконних, що закон твій покинули.
54 Устами твої були піснями для мене в сторонній оселі моїй.
55 Ночами згадував я ім'я твоє, Господи, і повнив закон твій.
56 Сталось се зо мною, бо я хоронив прикази твої. Хет.
57 Сказав я, Господи, доля моя, повнити слова твої.
58 З цілого серця благав я тебе; будь милостивий для мене, по слову твому!
59 Про дороги мої промишляв я, і ноги мої повернулись до свідчень твоїх.
60 Я спішився і не гаявся, заповіді твої повнити.
61 Сіти беззаконних обгорнули мене; та не забув я закону твого.
62 О півночі встаю, щоб прославляти тебе за праведні суди твої.
63 Товариш я всім, що бояться тебе, і тим, що прикази твої шанують.
64 Милосердя твого, Господи, повна земля; навчи мене уставів твоїх. Тет.
65 Добро вчинив еси, Господи, служі твому, по слову твому.
66 Настав мене на розум добрий і пізнання! Бо я вірив заповідям твоїм.
67 Як ще не був я впокорений, блукав я; тепер же сповняю слово твоє.
68 Ти благий і благотворящий; навчи мене твоїх уставів!
69 Бутні зновили брехню проти мене; я сповняю твої веління.
70 Серце їх, мов від товщі потовстіло; моя розкіш в законі твому.
71 Благо мені, що був я впокорений, щоб уставів твоїх навчитись.
72 Луччий для мене закон уст твоїх, як тисячі золота і срібла. Йод.
73 Руки твої сотворили і приготували мене; дай мені розум і навчусь заповідей твоїх.
74 Боящися тебе побачать мене і звеселяться, що я вповаю на слово твоє.
75 Знаю, Господи, що суди твої справедливі, і що по правді ти покарав мене.
76 Милість ваша нехай буде обрадою для мене, по слову твому до слуги твого!
77 Змилосердися надо мною, то буду жити! Бо закон твій моя розкіш.
78 Допусти сором на бутних! Вони бо понижали мене безвинно; я промишляю про веління твої.

79 Нехай обернуться до мене, хто свідчення твої знає.
80 Серце моє нехай буде без докору в устах твоїх, щоб не осоромитись мені. Каф.
81 Душа моя тужить за спасенням твоїм, я вповаю на слово твоє.
82 Очі мої виглядають слова твого, я кажу: коли потішиш мене?
83 Я бо став, мов шкурлат у дімі; уставів твоїх я не забув.
84 Чи довгий ще вік слугі твому? Коли зробиш суд над гонителями моїми?
85 Бутні люде копали яму для мене, вони, що не ходять по закону твому.
86 Всі заповіді твої правда. Вони безвинно нападають на мене; допоможи мені!
87 Мало, що не знищили мене на землі; я ж не покинув заповідей твоїх.
88 Оживи мене по милості твоїй, і буду хоронити свідчення уст твоїх! Ламед.
89 На віки, Господи, слово твоє стоїть твердо на небесах.
90 З роду в рід правда твоя; ти утвердив землю, і вона стоїть твердо.
91 По твоїй волі стоїть все до днешнього дня, всі бо речі тобі служать.
92 Як би не закон твій, моя розкіш, я в біді моїй пропав би.
93 Ніколи не забуду приказів твоїх; ти бо ними оживив мене.
94 Я твій, спаси мене! Бо я сповняв повеління твої.
95 Засіли на мене беззаконники, щоб погубити мене; я ж на свідчення твої зважаю.
96 У всякої звершеної речі бачив я кінець; заповідь же твоя вельми далеко сягає. Мем.
97 Як же любий мені закон твій! Цілий день думка моя про його.
98 Мудрішим став я над ворогів моїх через заповіді твої, вони бо все зо мною.
99 Понад усіх учителів моїх став я розумнішим, бо свідчення твої на думці в мене.
100 Більше розуму в мене, як в старців, бо я хоронив прикази твої.
101 Від всякої лихоті стежки спиняю стопи мої, щоб хоронити слово твоє.
102 Від присудів твоїх я не відхилявся, бо ти, Боже, вчив мене.
103 Як солодкі слова твої для уст моїх, вони понад мід губам моїм!
104 Заповідями твоїми розумним став я, тому ненавиджу всяку стежку лживу. Нун.
105 Слово твоє світильник перед ногами моїми, і світло на стежці моїй.
106 Я клявся хоронити присуди справедливості твоєї, і встою в слові моїм.
107 Над міру я похилився, Господи, оживи мене по слову твому!
108 Прийми ласкаво, Господи, добровільну жертву уст моїх, і навчи мене присудів твоїх.
109 Життя моє безустанно в небезпеці, та не забув я закону твого.
110 Заставили безбожні клітку на мене, та я від приказів твоїх не відхилився.
111 Свідчення твої як спадщину вічну взяв я, вони бо радість серця мого.
112 Я наклонив серце моє, повнити устави твої вічно аж до кінця. Самех.
113 В кого серце подвійне, ненавиджу, і закон твій люблю.
114 Ти єси мій притулок і щит мій; на слово твоє вповаю.
115 Ідти геть від мене, ви беззаконні, а я хоронити му заповіді Бога мого.
116 Допоможи мені по слову твому, щоб жити мені, і не дай осоромитись в надії моїй!
117 Підопри мене, і я спасуся, і буду все пильнувати устави твої.
118 Ти всіх відкинув, що від уставів твоїх відхилились, бо мантиїства їх лживі.
119 Як жужжлі, так відгорнув ти всіх беззаконників землі, тому люблю я свідчення твої.
120 Від страху перед тобою жахається тіло моє, і судів твоїх я боюся. Аїн.
121 Твориш я суд і справедливість; не віддай мене ворогам у руки!
122 Слугі твому будь порукою до доброго; не дай бутим пригнічувати мене!
123 Очі мої нетерплячо визирають спасення твого, і слова справедливості твоєї.
124 Яви ласку твою слугі твому, і навчи мене уставів твоїх.
125 Я твій слуга, дай мені зрозуміння, і пізнаю свідчення твої.
126 Пора Господеві до діла; вони закон твій зломали.
127 Тому люблю заповіді твої над золото і над щире золото.
128 Тому всі прикази твої вважаю зовсім правими; ненавиджу кожну стежку лживу. Пе.
129 Дивні свідчення твої, тому хоронити їх душа моя.
130 Обявлене слово твоє просвічує, дає зрозуміння людям простодушним.
131 Устами отвертими лакнув я, бо заповідей твоїх бажав.
132 Повернися до мене і помилуй мене, як милуєш тих, що ім'я твоє люблять.
133 Утверди шага мої в слові твоїм, і не дай неправоті запанувати надо мною!
134 Вибави мене з неволі людської, то буду сповняти веління твої.
135 Засвіти лицем твоїм над слугою твоїм, і навчи уставів твоїх!
136 Потоком плинуть слюзи з очей моїх, бо люде не хоронять закону твого. Цаде.
137 Справедлив єси, Господи, і праві суди твої.
138 Ти заповідав свідчення твої в справедливості і в повній вірності.
139 Ревність моя сушить мене, напасники бо мої забули слова твої.
140 Слово твоє випробоване, і любе слугі твому.

- 141 Малий я і мізерний; та не забув приказів твоїх.
142 Справедливість твоя, вічна справедливість, і закон твій правда.
143 Скорбота і горе постигли мене; та заповіді твоєї розкіш моя.
144 Справедливість свідчень твоїх вічна; дай мені зрозумінне, і жити му! Коф.
145 З цілого серця кликав я; вислухай мене, Господи! Устави твої хоронити му.
146 До тебе кликав я; спаси мене і свідчення твої сповнити му.
147 Перед досвітом вставши, благав я; вповав на слово твоє.
148 Очі мої випереджували сторожу нічну, щоб над словом твоїм промишляти.
149 Почуй голос мій по милості твоїй; Господи, по суду твому оживи мене.
150 Приблизились ті, що задумали лихо; від закону твого вони далеко стали.
151 Близько єси, Господи, і всі заповіді твої правда.
152 Від давна знаю із свідчень твоїх, що ти утвердив їх на віки. Реш.
153 Споглянь на горе моє і вибави мене! Я бо не забув закону твого.
154 Заступи справу мою і визволи мене! Оживи мене по слову твому!
155 Далеко від беззаконних спасення, вони бо не дбають про устави твої.
156 Велика милість твоя, Господи; оживи мене по правосуддю твому.
157 Багацько в мене напасників і гнобителів моїх; від свідчень твоїх я не відхилився.
158 Бачив я невірних, і вони були огидою для мене, бо не хоронили слова твого.
159 Дивись, як я люблю веління твої; по милості твоїй, Господи, оживи мене!
160 Основа слова твого правда, і всякий присуд справедливості твоєї вічний. Шін.
161 Безвинного гонили мене дуки; та слова твого боїться серце моє.
162 Радію словом твоїм, як той, хто здобич велику находит.
163 Брехню ненавижду й гиду нею; закон твій люблю я.
164 Сім раз у день хвалю тебе за присуди справедливості твоєї.
165 Великим спокоєм радуються ті, що люблять закон твій і нема для них спотикання.
166 Я вповав на спасення твоє, Господи, і сповняв заповіді твої.
167 Душа моя хоронила свідчення твої, і вони мені вельми любі.
168 Твої веління і свідчення сповняв я, всі бо дороги мої перед тобою. Тав.
169 Моє благання нехай прийде близько до тебе, Господи! Дай мені зрозумінне, по слову твому.
170 Моє молення нехай дійде до тебе! Вирятуй мене, по слову твому.
171 Usta мої віддадуть хвалу тобі, коли навчиш мене уставів твоїх.
172 Язик мій грімко промовить слово твоє, всі бо заповіді твої справедливість.
173 Простягни руку твою на поміч мені! Твої бо веління вибрав я.
174 Тужив я за спасенням твоїм, Господи, і закон твій розкіш моя.
175 Дай жити душі моїй, і буде тебе хвалити, і присуди твої нехай допоможуть мені!
176 Блукаю, мов вівця заблудивша; шукай слугу твого! Я бо не забув заповідей твоїх.

120

- 1 Посходня пісня. До Господа покликав я в тісноті моїй, і він вислухав мене.
2 Господи, визволи душу мою від уст лживих, від язика зрадливого!
3 Що дасть тобі, і що причинить тобі язик зрадливий?
4 Гострі стріли потужного і тернове угля.
5 Горе мені, що проживаю у Мосоха, перебуваю в шатрах Кеदारських!
6 Довго жила душа моя між тими, що ненавидять спокою.
7 Я бажаю спокою, як же про се говорю, то вони за війною.

121

- 1 Посходня пісня. Очі мої підношу на гори, звідки поміч моя прийде.
2 Поміч моя від Господа, що сотворив небо і землю.
3 Не дасть нозі твоєї спітнутись; твій сторож не дрімає.
4 Бач! Сторож Ізраїля не задрімає, і не засне він.
5 Господь сторож твій, Господь тінь твоя, праворуч у тебе.
6 Не вдарить на тебе сонце в день, ні в ночі місяць.
7 Господь заступить тебе від всякого лиха, він заступить душу твою.
8 Заступить Господь вихід твій і вхід твій від нині по віки.

122

- 1 Посходня пісня Давидова. Звеселився я, коли казали мені: Ходім до дому Господнього!
2 Наші ноги стояти муть у брамах твоїх, Єрусалиме!
3 Єрусалиме! Збудований, як город, кріпко замкнутий,
4 Куди покоління приходять, покоління Господні, на свідчення Ізраїля, імя Господнє прославляти!

- ⁵ Там бо стоять престоли суду, престоли дому Давидового.
⁶ Просіть спокою для Єрусалиму! Нехай дасть Бог щасну долю тим, що люблять тебе!
⁷ Нехай буде мир серед мурів твоїх, і супокій певний в палатах твоїх!
⁸ Задля братів моїх і друзів моїх скажу: мир з тобою!
⁹ Ради дому Господа, Бога нашого, всякого добра тобі бажаю.

123

- ¹ Зняв я очі мої до тебе, живущий на небесах!
² Ось бо, як очі слугів на руку панів своїх, як очі служки на руку господині своєї, так позирають очі наші на Господа, Бога нашого, аж помилує нас.
³ Помилуй нас, Господи, помилуй нас! Бо надто ми наситились від погорди;
⁴ Душа наша надто наситилась від посьмішки ледачих, від погорди бутних людей.

124

- ¹ Посходня пісня Давидова. Як би не Господь, що був з нами — скажи бо Ізраїлю! —
² Як би не був Господь з нами, коли люде проти нас встали,
³ То живцем проковтнули б нас, як запалав гнів їх проти нас;
⁴ Затопили би нас води, рвучі потоки залили б душу нашу;
⁵ З шумом пронесли б ся буйні води понад душею нашою.
⁶ Благословен Господь, що не дав нас зубам їх на здобич.
⁷ Душа наша спаслась, як пташина із селяця птахоловця; селяце розірвалось, і ми спаслися.
⁸ Поміч наша в імені Господа, що сотворив небо і землю.

125

- ¹ Посходня пісня. Вповаючи на Господа подібні горі Сиону, що не хитається і вічно перебуде.
² Кругом Єрусалиму гори; так і Господь кругом народу свого, віднині по віки.
³ Бо жезло беззаконня не спочине на долі праведних, щоб праведні не простягли рук своїх на кривду.
⁴ Благотвори, Господи, добрим і людям щирого серця!
⁵ Хто ж повернув на свої криві дороги, того поверне Господь вкупі з тими, що беззаконне роблять. Мир Ізраїлеві!

126

- ¹ Посходня пісня. Як вертав Господь невольників Сиона, були ми, наче в сні нам здавалось.
² Тоді були уста наші повні втіхи, а з губ наших пісні лунали. Тоді між народами казали: Велике діло сотворив Господь над ними!
³ Велике диво явив Господь над нами; ми раділи серцем.
⁴ Верни, Господи, невольників наших, як потоки на спражену землю!
⁵ Хто сїє з сльозами, той збере з піснями.
⁶ Іде з плачем, несе сімя сїяти; вертає домів веселий, несучи снопи свої.

127

- ¹ Посходня пісня Соломонова. Коли Господь не будує дому, даремно трудяться будівничі; коли Господь не стереже міста; даремне пильнує сторожа.
² Даремне встає ви рано, лягаєте пізно, і їсьте хліб гіркий; дає він і сон тим, кого любить.
³ Ось і діти, наслідде Господне, плід тілесний народа.
⁴ Як стріли в руках сильного, так сини молодого віку.
⁵ Щасливий чоловік, що наповнив ними сагайдака свого!
⁶ Не осоромляться вони, говоривши у воротах з ворогами.

128

- ¹ Посходня пісня. Щасливий всякий чоловік, що боїться Господа, що дорогами його ходить.
² Бо живити мешся працею рук твоїх; будеш щасливий, і добре тобі буде.
³ Жінка твоя буде серед дому твого, як плодовитий куц виноградний; сини твої, як відрослі на дереві оливному кругом стола твого.
⁴ Ось, так буде благословенний чоловік, що Господа боїться.
⁵ Благословити ме тебе Господь із Сиона, і нехай дасть тобі бачити щасливу долю Єрусалиму по всі дні життя твого,
⁶ І бачити діти дітей твоїх! Мир Ізраїлеві!

129

- ¹ Посходня пісня. Часто неволили мене від молодості моєї, — нехай скаже Ізраїль —

- ² Часто неволили мене від молодості моєї, все ж таки не подужали мене.
- ³ На хребті в мене орали плугатарі, побороздили довгі скиби свої.
- ⁴ Господь справедливий; він порозрізував посторонки беззаконних.
- ⁵ Нехай осоромляться і відступлять всі ненавидячі Сиона!
- ⁶ Нехай будуть, як трава на криші, що скорше сохне, ніж вирвуть її,
- ⁷ Котрою жнець не наповнить жмені своєї, ні вязальниця лона свого;
- ⁸ А прохожі не скажуть: Помагай Бог вам! Благословимо вас імям Господнім.

130

- ¹ Посходня пісня. З глибині кличу до тебе, Господи!
- ² Господи, почуй голос мій! Нехай слухи твої повернуться до голосу мого благання!
- ³ Коли ти, Господи, будеш пам'ятати несправедливості, — Господи, хто встоїть?
- ⁴ Та в тебе є помилування, щоб люде благовіли перед тобою.
- ⁵ Надіюсь на Господа; душа моя надіється, і вповаю на слово його.
- ⁶ Душа моя дождає Господа, більше як сторожа ранку, як сторожі ранку.
- ⁷ Вповай, Ізраїлю, на Господа! Бо в Господа милість і багатство спасення в його.
- ⁸ І він спасе Ізраїля від всіх несправедливостей його.

131

- ¹ Посходня пісня Давидова. Господи! Не виноситься серце моє, ні гордують очі мої; і не ганяю за речами, що за великі і за дивні для мене.
- ² Чи не втихомирив я і не заспокоїв душу мою, як відлучене дитятко при матері своїй? Душа моя, як відлучена дитинка, в мене.
- ³ Вповай, Ізраїлю, на Господа віднині по віки.

132

- ¹ Посходня пісня. Спогадай, Господи, Давида і всі скорби його.
- ² Як він клявся Господеві, робив обітницю могучому Богу Якова:
- ³ „Не ввійду до шатра дому мого, не ляжу на постелі відпочити;
- ⁴ Не дам спати очам моїм, ні дрімати повікам моїм,
- ⁵ Поки не знайду для Господа оселі, дому для Бога Якова!“
- ⁶ Ось ми чували про неї в Ефраті, знайшли її на полях Яарських*.
- ⁷ Ходімо, ввійдемо до дому його, поклонимось у підніжжя ніг його!
- ⁸ Встань, Господи, поступи на місце спокою твого, ти і скеня сили твоєї.
- ⁹ Сьвященники твої нехай правдою зодягнуться, а угодники твої нехай торжествують!
- ¹⁰ Задля Давида, слуги твого, не відсилай від себе лице помазанця твого!
- ¹¹ Клявся Господь Давидові правдою, не відступить він від неї: З плоду тіла твого посаджу на твоїм престолі.
- ¹² Коли сини твої хоронити муть заповіт мій і веління мої, котрих навчу їх, то й сини їх по всі часи сідіти муть на твоїм престолі.
- ¹³ Бо Господь вибрав собі Сиона, бажав його собі за оселю.
- ¹⁴ Ось місце мого вічного спокою; ту оселюся, бажав бо я того.
- ¹⁵ Буду щедро благословити їду його, вбогих його хлібом до сита нагодую.
- ¹⁶ Сьвященників спасенням зодягну, і побожні люде його радуватись будуть.
- ¹⁷ На тому місці дам рости рогові Давида; я приготувив святильника для помазанця мого.
- ¹⁸ Ворогів його соромом покрию, а на йому сяяти ме корона його.

133

- ¹ Посходня пісня Давидова. Глянь, як добре і як люблю, коли брати живуть вкупі!
- ² Як пахуще миро на голові, що на бороду спадає, на бороду Аарона, що спадає на край одежі його;
- ³ Як роса Єрмонська, що на горби Сиона спадає; там бо післав Господь людям благословення і життя по віки.

134

- ¹ Посходня пісня. Нуте, прославляйте Господа, всі слуги Господні, що по ночам стоїте в домі Господньому!
- ² Піднісіть руки ваші до сьвятині, і хваліте Господа!
- ³ Нехай благословить тебе Господь із Сиона, що сотворив небо і землю!

* 132:6 Може поетична назва замість: Кірат-Ярім.

135

- 1 Аллилуя. Хваліте ім'я Господа! Хваліте його, слуги Господні!
2 Що стоїте в домі Господньому, у дворах дому Бога нашого.
3 Хваліте Господа, благий бо Господь; співайте псалми імені його, воно бо любе.
4 Бо Господь вибрав собі Якова, Ізраїля — як власність свою.
5 Знаю бо, що Господь великий, і Владика наш понад усіма богами.
6 Все, що Господеві подобається, творить він на небесах і на землі, на морях і в глибинах.
7 Підносить хмари понад землю, дає дощ з блискавками, виводить вітра із сховищ його.
8 Він повбивав перворіднів в Єгипті, від чоловіка до скоту.
9 Явив ознаки і чудеса серед тебе, Єгипте, над Фараоном і над всіма слугами його;
10 Погромив великі народи, і повбивав потужних царів:
11 Сигона, царя Аморійського, і Ога, царя Базанського, і всі царства Канаанські;
12 І віддав землю їх в наслідде Ізраїлю, в наслідде народові своєму.
13 Господи, ім'я твоє вічне; Господи, пам'ять твоя з роду в рід.
14 Бо Господь зробить суд над народом своїм, і змилює серце над своїми слугами.
15 Божища народів — срібло й золото, твориво рук людських.
16 Usta мають, і не заговорять; очі мають, і не бачать;
17 Уші мають, і не чують, і в устах їх нема диху.
18 Рівні їм ті, що роблять їх, кожний, що на їх вповає.
19 ДOME Ізраїля, прославляйте Господа! ДOME Аарона, прославляйте Господа!
20 ДOME Левії, прославляйте Господа! Боячія Господа, прославляйте Господа!
21 Да буде благословен Господь від Сиона, що живе в Єрусалимі! Аллилуя!

136

- 1 Хваліте Господа! Він бо благий, милість його вічна.
2 Хваліте Бога над богами! Бо милість його вічна.
3 Хваліте Пана над панамі! Бо милість його вічна;
4 Він один творить чудеса, бо милість його вічна;
5 Він премудро сотворив небеса, бо милість його вічна;
6 Він утвердив землю над водами, бо милість його вічна;
7 Він сотворив великі світла, бо милість його вічна;
8 Сонце, що має правити в день, бо милість його вічна;
9 Місяць і зорі, що мають правити в ночі, бо милість його вічна;
10 Він покрав Єгипет на перворіднях, бо милість його вічна;
11 Вивів зміж них Ізраїля, бо милість його вічна;
12 Сильною рукою і піднесеніям рабам, бо милість його вічна;
13 Він розполовив Червоне море, бо милість його вічна;
14 І провів Ізраїля кризь його, бо милість його вічна;
15 А Фараона і військо його кинув у Червоне море, бо милість його вічна;
16 Провів нарід свій через пустиню, бо милість його вічна;
17 Погромив царів великих, бо милість його вічна;
18 Повбивав царів потужних, бо милість його вічна;
19 Сигона, царя Аморійського, бо милість його вічна;
20 І Ога, царя Базанського, бо милість його вічна;
21 І землю їх дав в наслідде, бо милість його вічна;
22 В наслідде Ізраїлеві, служі своєму, бо милість його вічна;
23 Він спогадав нас, як ми були понижені, бо милість його вічна;
24 Вирятував нас від ворогів наших, бо милість його вічна;
25 Він дає поживу всякому тілу, бо милість його вічна;
26 Хваліте Господа небесного! Бо милість його вічна.

137

- 1 Над ріками Вавилону, там сиділи ми і плакали, як Сиона спогадали.
2 На вербах її повішали ми псалтирі наші.
3 Там бо захотіли від нас слова пісні і радості ті, що в неволю нас забрали, знущались над нами:
„Нуте, заспівайте нам пісень Сионських!“
4 Як же нам пісень Господніх на чужій землі співати?
5 Коли забуду тебе, Єрусалими, нехай праву руку мою відніме в мене!
6 Нехай язик мій прилипне до гортані моєї, коли не згадаю тебе, як не поставлю Єрусалима над усім радість мої!
7 Не забудь, Господи, день Єрусалима синам Едомським, що кричали: Руйнуйте, до нащадку його руйнуйте!

⁸ О дочко Вавилона, ти окаянна! Щасливий, хто відплатить тобі все, що ти заподіяла нам.

⁹ Щасливий, хто, вхопивши діточок твоїх, розібе їх о камінь!

138

¹ Давидова. Буду прославляти тебе з цілого серця, і псальми тобі співати перед потугами.

² Буду поклонятись перед святим храмом твоїм, і хвалити ім'я твоє задля милості і правди твоєї; ти бо над усе возвеличив слово твоє й ім'я твоє.

³ В день, як я кликав тебе, ти озвався до мене; ти підняв силу душі моєї.

⁴ Будуть прославляти тебе, Господи, всі царі землі, коли почують слова уст твоїх;

⁵ І будуть співати про дороги Господні, і про велику славу Господню!

⁶ Господь високо; але він бачить пониженного, і гордого з далека пізнає.

⁷ Коли жити му в тісноті, ти оживиш мене; проти лютої ворогів моїх простреш руку твою, і правиця твоя заступить мене.

⁸ Господь докінчить за мене; Господи, милість твоя вічна! Не покидай діла рук твоїх!

139

¹ Проводиреві хора; псальма Давидова. Господи! Ти розглянув мене, і пізнав.

² Ти знаєш, коли я сяду, і коли встану; ти з далека розумієш думки мої.

³ Ти бачиш стежку мою і місце відпочинку, і всі дороги мої знаєш.

⁴ Бо ще нема слова на язик у мене, а вже ти Господи, добре все знаєш.

⁵ З задку і з передку обступив мене! і руку свою положив на мене.

⁶ Розумінне, надто — дивне, надто високе для мене, не здолію збагнути його.

⁷ Куди йти мені перед духом твоїм, куди втекти мені від лиця твого?

⁸ Зійшов би я на небо, — ти там єси; спочив би я під землею, і там ти єси.

⁹ Взяв би я крила в зорі ранньої, та й на самому краю моря осівся,

¹⁰ І туди б рука твоя провела мене, і правиця твоя попала.

¹¹ І сказав би я: Тьма таки покриє мене, то й в ночі стане світло кругом мене.

¹² І тьма не затьмить перед тобою, і ніч ясніє як день; тьма — одно що світло.

¹³ Ти сотворив внутро моє; ти зложив мене в утробі матері моєї.

¹⁴ Прославляю тебе за те, що дав снагу мені предивну. Діла твої чудесні, душа моя добре се знає.

¹⁵ Не були втаєні кості мої перед тобою, коли в тайні постав я, як тая грудка в долішніх місцях землі штучно зложена.

¹⁶ Очі твої бачили зародок мій, і в книзі твоїй все було записано; минали дні, як кості творились, від часу того, як ще ні одної не було.

¹⁷ Як любі для мене думки твої, Боже! Як велика безліч їх!

¹⁸ Полічив би, та більше їх, як піску. Пробуджаюсь, і я ще з тобою.

¹⁹ О коли б ти, Боже, погубив беззаконника! І ви, людоджери, відступіться геть від мене!...

²⁰ Та ворогів твоїх, що згадують тебе для беззаконня, що за марним ганяють.

²¹ Чи не мати мені ненависті проти тих, що тебе ненавидять, і не гидитись тими, що проти тебе встали?

²² Повною ненавистю ненавиджу їх; вони вороги в мене.

²³ Розглянь мене, Боже, і пізнай серце моє! Випробуй мене, і пізнай думки мої!

²⁴ І подивись, чи йду я дорогою труда, і веди мене дорогою вічною.

140

¹ Проводиреві хора; псальма Давидова. Визволи мене, Господи, від лихих людей! Від чоловіка насильного, заступи мене!

² Котрі злобу в серці замишляють, що дня до бою збираються.

³ Гострять язик свій, як у змія; їд гадюча в устах їх.

⁴ Сохрани мене, Господи, від рук беззаконного, від чоловіка насильного заступи мене, котрі задумали спинити кроки мої.

⁵ Горді тайно заставили на мене сіла і посторонки, розіпняли сітку при дорозі, западню приготували для мене.

⁶ Сказав я до Господа: ти Бог мій! Почуй, Господи, блганне моє!

⁷ Господь — Владика мій, твердиня спасення мого; ти покрити голову мою в день бою.

⁸ Не дай, Господи, напасникові оскому зігнати, не пособи задумам його! Не дай вознестись їм.

⁹ Отрута отрутаючих мене, зараза з уст їх нехай на них самих спаде.

¹⁰ Нехай посиплється на них горюче угля! Нехай Бог кине їх в огонь, у вир, щоб не спаслися!

¹¹ Чоловіку злорічивому, щоб не було життя йому на землі; чоловіка насильного, щоб злоба у пропасть його загнала.

¹² Я знаю, що Господь явить правосуддє пригнобленим, справедливість бідним.

¹³ І будуть праведні імя твоє прославляти, щирі серцем лице твоє оглядати.

141

¹ Псальма Давидова. Господи! До тебе кликав я, поспіши до мене! Почуй голос мій, коли до тебе взиваю!

² Буде ж молитва моя, як кадило, перед тобою, простиранне рук моїх, як жертва вечірня!

³ Постав, Господи, сторожу губам моїм! Пильнуй дверей уст моїх!

⁴ Не дай серцю мому до злого прихилитись, в неправоті з людьми накладати, що беззаконне творять; та й щоб не бути мені учасником ласощів їх.

⁵ Нехай покарає мене праведний, — се доброта; нехай докоряє мене, — се олива на голову; не одвернеться голова моя, бо навіть за лихі їх вчинки буде моя молитва за них.

⁶ Як скинуть суддів їх стрімголов із скелі, тоді буде чути слова мої, які вони милі.

⁷ Як земля з'орана і розбита, так кості наші розсиплються в челюстях пропасті підземної.

⁸ Та на тебе, Господи, Владико мій, очі мої поглядають, на тебе вповаю; не відкинй душі моєї!

⁹ Сохрани мене від сіл, що вони заставили на мене, і від западні тих, що творять діла беззаконні!

¹⁰ Дай беззаконним попасти в їх власні сіти, а мені перейти мимо.

142

¹ Научна пісня Давидова. Молитва, як був в печері. Голосом моїм взиваю до Господа, голосом моїм до Господа молюся.

² Виблю перед ним жаль мій, виявлю перед ним тісноту мою.

³ Як дух мій знемігся в мене, то знав ти стежку мою. На дорозі, де ходив я, заставили тайно сіла на мене.

⁴ Гляну правобіч мене, та й бачу: нема нікого, хто б пізнав мене; нема жадного притулку для мене, ніхто не дбає про душу мою.

⁵ До тебе взивав я, Господи, кажучи: Ти моє прибіжище, моя доля в країні живих!

⁶ Зглянься на поклик мій, бо я вельми знемігся; спаси мене від гонителів моїх, вони бо надто сильні для мене.

⁷ Виведи з темниці душу мою, да прославлю імя твоє! Праведні обступлять мене, коли явиш мені милість твою.

143

¹ Псальма Давидова. Господи, вислухай молитву мою, нахили ухо до благання мого! Вислухай мене по вірності твоїй, по справедливості твоїй!

² І не входи в суд із слугою твоїм, ніхто бо з живих не оправдиться перед тобою.

³ Бо ворог слідить душу мою, топче життя моє до землі, закопує мене у темних місцях, як мерців давно померших.

⁴ І дух мій охляв в мене, серце моє ние.

⁵ Згадаю дні давні, про діла твої промишляючи; думаю-гадаю над творивом рук твоїх.

⁶ До тебе простираю руки мої; як спрагнена земля, так душа моя тебе жадає.

⁷ Поспіши, Господи, вислухай мене! Дух мій холоде. Не крий лица свого передо мною! ато буду як ті, що йдуть в домовину!

⁸ Вранці дай почути милість твою! Бо на тебе вповаю. Яви мені дорогу, котрою ступати маю! Бо до тебе підношу душу мою.

⁹ Рятуй мене, Господи, від ворогів моїх! До тебе прибігаю.

¹⁰ Навчи мене творити волю твою! Ти бо еси Бог мій; дух твій благий нехай по рівнині веде мене.

¹¹ Задля імени твого, Господи, оживи мене; у твоїй справедливості виведи душу мою з тісноти!

¹² А по милості твоїй вигуби ворогів моїх, і гнобителів душі моєї занапасти! Я бо слуга твій.

144

¹ Давидова. Благословен Господь, скеля моя; він навчає руки мої до бою, до війни палці мої!

² Він моя милість і огорода моя, твердиня моя висока і мій спаситель; щит мій, і той, на кого я вповаю, котрий корить народ мій під мене.

³ Господи, що таке чоловік, щоб тобі знати про його, той син чоловічий, щоб ти зважав на його?

⁴ Чоловік, як той подих; дні його, як тінь, що перелітає.

⁵ Господи, прихили небо твоє, і зійди на долину! До гір торкнися, нехай задимують!

⁶ Блискай блискавками, і розсип їх! Пусті стріли твої, й замішай їх!

⁷ Простри руку твою з висоти, вихопи мене, і вирятуй із вод великих, із руки чужинців.

⁸ Уста їх про марне говорять, а правиця їх є правиця брехні!

⁹ Боже, нову пісню тобі заспіваю, на псалтирі десятиструнній до похвальної пісні тобі заграю;

¹⁰ Тобі, що даєш спасення царям, ізбавляєш Давида, слугу свого, від меча смертиносного.

11 Вихопи мене і вирятуй з руки чужинців, котрих уста про марне говорять, а котрих правиця є правиця брехні!

12 Щоб сини наші були, як висадки, зрошені в їх молодості; дочки наші стрункі, як тесані стовпи угольні збудованої палати;

13 Щоб засіки наші були повні, всяким хлібом багаті; щоб скотина наша тисячма множилась, десятки тисяч по вертепах наших;

14 Щоб корови наші телились; щоб не було влому, і жадного убитку, і жадної лайки на улицах наших.

15 Щасливий нарід, в котрого така доля! Щасливий нарід, котрому Господь — Бог його!

145

1 Похвальна пісня Давидова. Вознесу тебе, мій Боже, і царю, і буду прославляти ім'я твоє по віки.

2 Щодня буду величати тебе, і ім'я твоє хвалити по віки.

3 Великий Господь і вельми достойний хвали, і величчє його недослідиме.

4 Рід перед родом прославить твори твої, і звістить про могуті діла твої.

5 Розкажу про пишну красу величчя твого, і про чудеса твої,

6 Будуть говорити про силу страшних діл твоїх, а я звішу про великі діла твої.

7 Вознесуть пам'ять за велику благість твою, і піснями прославлять справедливість твою.

8 Господь ласкавий і милосердний, до гніву повільний і милостю великий.

9 Господь благий до всіх, і милосерде по над усі діла його.

10 Возхвалять тебе, Господи, всі творива твої, а праведні твої люде прославлять тебе.

11 Будуть розказувати про величчє царства твого, і проповідувати про силу твою,

12 Щоб явити дітям людським потужні діла його, і пишну славу царства його.

13 Царство твоє, царство всіх віків, і влада твоя через всі роди.

14 Господь піддержує всіх падаючих, і підносить всіх похилившихся.

15 Очі всіх на тебе споглядають, і ти даєш їм свого часу поживу їх.

16 Одкриваєш руку свою, і насичуєш всяке живе, як котре бажає.

17 Господь справедливий у всіх дорогах своїх, і благий у всіх ділах своїх.

18 Господь близько до всіх, хто кличе його, до всіх, що кличуть його в правді.

19 Він сповняє бажання тих, що бояться його; чує благання й спасає їх.

20 Господь хоронить всіх, що люблять його, а беззаконних погубляє.

21 Да звістять хвалу Господню уста мої; і всяке тіло да прославить сьвяте ім'я його по віки!

146

1 Аллилуя! Хвали, душе моя, Господа!

2 Буду хвалити Господа, поки життя мого, буду співати псалми Богові моему, поки мене стане.

3 Не вповайте на князів, на сина чоловічого; нема в його спасення!

4 Вийде дух з його, знов до землі своєї він вертає; того ж дня самого задуми його марою стали.

5 Щасливий той, кому дає поміч Бог Якова, в кого надія на Господа Бога його!

6 Що сотворив небо і землю, море і все, що в йому; що стереже вірність по віки;

7 Творить правосуддє пригнобленим, дає хліба голодним. Господь вязнів визволяє.

8 Господь сліпим очі відворяє, Господь пригноблених підносить, Господь любить праведних;

9 Господь захожих заступає, він сироту і вдову піддержує; а дорогу беззаконних на бік повертає.

10 Да царствує по віки Господь, Бог твій, Сионе, з роду в рід. Аллилуя!

147

1 Хваліте Господа! Бо се благо; співайте Богові нашому, бо се любо; пісня похвальна належить ся йому.

2 Господь буде Єрусалима, він збирає прогнаних людей Ізраїля.

3 Він сціляє розбитих серцем, і завязує рани їх.

4 Він перелічує безліч зьвїзд, і кожну ім'ям називає.

5 Великий наш Владика, і велика його сила; розумінню його нема міри.

6 Господь нужденних підносить, а беззаконних принижує до землі.

7 Заспівайте Господеві похвальну пісню! Співайте псалми Господеві нашому при гуслях!

8 Він хмарами покриває небо, і посилає дощ на землю, він ростить траву на горах;

9 Дає скотині поживу її, і молодим крукам, що квілять.

10 Не в силі коня він любиться, і не стегна пареня йому до вподоби.

11 Господеві любі боячія його, і хто вповає на милість його.

12 Возвісти славу Господеві. Єрусалиме! Хвали, Сионе, Бога твого!

13 Він бо укріпив засуви брам твоїх, благословить дітей твоїх серед тебе;

- ¹⁴ Ставить мир у твоїх границях, насичує тебе плодом пшениці;
¹⁵ Він посилає слово твоє на землю, і скоро несуться глаголи його;
¹⁶ Дає сніг, як вовну, як попіл, іней розсипає;
¹⁷ Кидає град грудками; хто встоїть перед його морозом?
¹⁸ Пошле слово своє, і все тане; подує вітром своїм, — шумять води.
¹⁹ Він звіщає слово своє Якову, устави свої і присуди свої Ізраїлю.
²⁰ Жадному народові не вдіяв того, і присудів його вони не пізнали. Аллилуя!

148

- ¹ Аллилуя! Хваліте Господа з небес, хваліте його на висотах.
² Хваліте його, всі ангели його! Хваліте його, всі войнства небесні!
³ Хваліте його, сонце і місяць! Хваліте його, всі ясні зорі!
⁴ Хваліте його, ви небеса небес, і ви води над небесами!
⁵ Да хвалять імя Господнє! Він бо велів, і вони сотворились,
⁶ І поставив їх на всі часи і на віки; положив закони, і не переступлять їх.
⁷ Хваліте Господа, земні творива, ви велетні морські і всі безодні!
⁸ Огонь і гряд, сніг і мрака, ти бурний вітре, що сповняєш слово його;
⁹ Ви гори і узгір'я, садовина і всі кедри,
¹⁰ Дикі звірі і всякий скот, повзаюча звірина і пташина крилата;
¹¹ Ви царі землі і всі народи, ви князі і всі судді землі;
¹² Ти юнацтво і ви дівчата, ви старі з діточками!
¹³ Да хвалять імя Господа! Бо вивисшилось імя тільки його одного, величчє його над землею і небесами. Аллилуя!

149

- ¹ Аллилуя! Засьпівайте Господеві нову пісню, хвалу його в соборі праведних його!
² Да звеселиться Ізраїль Сотворительом своїм; сини Сиона да зрадуються Царем своїм!
³ Да хвалять імя його хором, при тимпанах і гусях засьпівають йому похвальні пісні!
⁴ Бо Господь любить свій народом; він украшає смиренних спасенням.
⁵ Да торжествують праведні в славі, радуються на ложах своїх!
⁶ Славослав'я Богу в устах їх, і обосторонь гострий меч в руці їх,
⁷ На одмщеннє народам і кару племенам;
⁸ Щоб царів їх в кайдани забити, й дуків їх в желізні пута закувати;
⁹ Сповнити над ними суд написаний. Така слава для всіх угодників його. Хваліте Господа!

150

- ¹ Аллилуя! Хваліте Господа в св'ятині його! Хваліте його в ширині сили його!
² Хваліте його за діла його великі! Хваліте його по великості величчя його!
³ Хваліте його при голосах трубних! Хваліте при псалтирі і гусях!
⁴ Хваліте його хором і при тимпанах! Хваліте його при струнах і органах!
⁵ Хваліте його при цимбалах звучних! Хваліте його при цимбалх гучних!
⁶ Все, що дише, да хвалить Господа! Аллилуя!

КНИГА ПРИПОВІСТОК СОЛОМОНОВИХ.

- ¹ Приповіді Соломона Давиденка, царя Ізраїльського,
² Щоб познати премудрість і науку та зрозуміти слова розсудні;
³ Щоб присвоїти собі вправу в розважуванні, правосуді, в суді та правості;
⁴ Щоб подати простакам понятливість, а молодикові знання й обачність;
⁵ Щоб мудрий вислухав і став ще мудрішим, а розумний щоб знайшов мудрі ради;
⁶ Щоб нам второпати всяку приповідь і замотану мову, слова мудрих та загадки їх:
⁷ Почин премудрості — Господень страх; безумні нехтують і розум і науку.
⁸ Слухай, мій сину, науки батька твого, й не відкидай материного заповіту;
⁹ Бо гарний се вінок на голову твою й прикраса на шию тобі.
¹⁰ Сину мій! як будуть надити тебе ледачі люде, не слухай їх;
¹¹ Як скажуть: Ось ходім, засядемо, щоб убити, заляжемо на чесного — безвинного,
¹² Прокотнемо його живого, мов безодня, — цілого, мов би провалився в пропасть;
¹³ Награбимо добра ми всякого в його, сповнимо доми свої хижим лупом;
¹⁴ Жереб на твою пайку кидати меш разом із нами, спільний склад буде в нас усіх, —
¹⁵ Мій сину! не ходи по одній з ними дорозі, зупини ногу твою на їх стежці,
¹⁶ Бо ноги їх біжать до злого, і кваплять на пролив крові.
¹⁷ Шкода ж бо ставити в очах всіх птиць сіла;
¹⁸ Вони ж чигають на власну кров, і складають зраду проти своїм душам.
¹⁹ Ось такі дороги всіх тих, що ласі на чуже добро: воно відбирає життя тим, що його загарбали.
²⁰ Премудрість говорить по улицах, піднімає свій голос по майданах;
²¹ Вона проповідає по головних зборищах, у ввіходах до міських воріт промовляє, говорячи:
²² Доки ж вам, ви невіжі, любя буде темнота? доки, ви дурні, кохати метесь в дурноті? доки
нетямущим буде знання противне?
²³ Приникніть ід мойму картанню: Ось я пролию на вас мого духа, звіщу вам слова мої.
²⁴ Я звала вас, а ви не слухали, я руку простягала, та не було, хто б уважав;
²⁵ Моєю радою ви гордували й докорів моїх не прийняли.
²⁶ За те ж і я насміюся з вашої погибелі, і радіти му, як найде страх на вас;
²⁷ Як прийде на вас переляк, мов та буря, й біда, мов хуртовина, пронесеться над вами; коли
обгорне вас смуток і тіснота.
²⁸ Тоді кликай муть мене, — та не озвуся; з досвітку шукати будуть, — та не знайдуть мене.
²⁹ За те, що знання ви зненавиділи й страху Божого не прийняли,
³⁰ Що не схотіли слухати моєї ради, погордували докорами моїми;
³¹ За се їсти муть плоди вчинків своїх та переситяться химерами своїми.
³² Так, упрямість невіжів уба їх і байдужність дурних погубить їх;
³³ Хто ж послухає мене, той буде жити безпечно й спокійно, не лякаючись лиха.

2

- ¹ Мій сину! коли приймеш слова мої й заповіді мої ховати меш у себе,
² Коли слух твій вчиниш уважним на мудрість, і наклониш своє серце до роздумовання;
³ Коли ти знання звати меш до себе й покликувати за розумом;
⁴ Коли будеш шукати його, так як срібла, й докопуватись його, як скарбу, —
⁵ Тоді зрозумієш страх Господень і знайдеш пізнання Бога.
⁶ Бо тільки Господь дає премудрість і з його уст виходить знання й розум.
⁷ Він праведним приховує спасення, він заслоняє тих, що ходять в невинності;
⁸ Він стежки правди наглядає й береже дороги святих своїх.
⁹ Тоді ти спізнаєш правду й правосуд і всяку путь праву та добру.
¹⁰ Коли премудрість ввійде в серце тобі, а знання над усе душі твоєї любійше буде,
¹¹ Тоді обачність оберегатиме тебе, й розум буде на сторожі у тебе,
¹² Щоб від стежок тебе ледачих урятувати, й від чоловіка кривоязикового,
¹³ Від тих, що праві шляхи покинули й путями у темряві блукають;
¹⁴ Від тих, що радіють злу й ледарством веселяться,
¹⁵ Що шляхи їх криві та що блукають по стежках своїх;
¹⁶ Та щоб урятувати тебе від жони чужої, від жони другого, що солодко промовляє,
¹⁷ Що друга юності своєї понехала й Божий заповіт забула.
¹⁸ Дім її веде до смерті, а стежки її до мерців у пеклі;
¹⁹ Ніхто, хто завернув до такої, не вертається вже й не ступить на життяну дорогу.
²⁰ Оце ж ступай дорогою добрих і держись стежок, якими праведні ходять.
²¹ Бо тільки праведні наслідять займанщину, й вікувати муть на ній вік чисті серцем;

²² Ледачі же витрачені будуть із землі, і зрадники будуть викоренені з неї.

3

- ¹ Мій сину! памятай, чого я тебе навчаю, й ховай заповіді мої в серці.
² Бо з ними жити меш на світі довголітнє, і спокій принесуть вони тобі.
³ Нехай любов тебе не кидає та правда; носи на шії твої і напиши на таблиці серця твого, —
⁴ А станешся любим і приятним і Богові й людям.
⁵ Надійсь на Господа всім серцем твоїм і не покладайся на власний твій розум.
⁶ У всіх стежках твоїх думай про його, а він простувати ме шляхи твої.
⁷ Премудрим сам себе не величай у думці; бійся Господа й остерегайся лихого.
⁸ За се пошле тобі у тіло він здоров'я й силу в кості твої.
⁹ Шануй Господа приносами з майна твого й з першоплодів усього, що Бог тобі зародить,
¹⁰ А набиті будуть гумна твої і тискарні в тебе будуть переливатись молодим вином.
¹¹ Кар Господніх не відкидай, мій сину, й не вважай собі за тягар картання його;
¹² Кого бо любить Господь, того він і карає, і ласкавий він до того, як отець до сина свого.
¹³ Блажен той чоловік, що придбав собі мудрість, і чоловік, що вмів добитися до знання.
¹⁴ Бо набуток се ліпший як набуток срібла, і хісна з його більш як із золота.
¹⁵ Коралі дорогі, да не такі як мудрість, і нічо з того, що ти бажаєш, не зрівняєся з нею.
¹⁶ В правій руці в неї — життє на світі довге, а в лівій у неї — багацтво й слава.
¹⁷ Усі шляхи її — шляхи приятні, і всі стежки її — задоволення (серця).
¹⁸ Вона — деревом життє про тих, хто її здобуде, й щасна доля тих, хто її держиться.
¹⁹ Премудростю Господь поставив землю, а розумом утвердив небо.
²⁰ Його премудростю створились (морські) безодні, і хмари кроплять росю.
²¹ Мій сину! не спускай їх із очей твоїх; ховай розум і розумну обачність.
²² Вони будуть життєм душі твоєї і окрасою шії в тебе.
²³ Тоді ходити меш безпечно дорогою твоєю, й нога твоя не спіткнеться.
²⁴ Коли лягати меш — не будеш боятись, а коли заснеш, — сон твій солодкий буде.
²⁵ Не злякаєшся наглого страху, ані пагуби від безбожників, як на тебе спаде;
²⁶ Бо Господь буде надією тобі, й стерегти ме, щоб за ногу не спіймався.
²⁷ У нужді помогти бідає не одхиляйся, коли рука твоя здолеє се зробити.
²⁸ Не говори твому ближньому: Йди собі й прийди знов, завтра дам тобі, коли маєш при собі.
(Бо не знаєш, що принесе день завтрашній.)
²⁹ Не мисли зла тому, хто безпеч із тобою живе.
³⁰ Не сварись із чоловіком, не маючи причини, як він тобі не заподіяв злого.
³¹ Не завидуй чоловікові, що поступає напастливо, й не вибирай для себе дороги його;
³² Бо гидує Господь переворотним, а з праведними у нього спільність.
³³ Господнє прокляття на домівці безбожних, а праведних житло він благословить.
³⁴ З недовірків Господь сьміється, покірним же дає він благодать.
³⁵ Розумні одержать славу, а тих, що без ума, ганьба окриє.

4

- ¹ Слухайте, діти, науку (мою) отцю, і пильнуйте, щоб набиратись розуму;
² Бо я добру науку даю вам; не покидайте ж того, що заповідаю вам.
³ Я ж бо й сам був у панотця мого любимою дитиною, й неначе єдиною у ньеньки моєї.
⁴ І вчив мене панотець і мовляв мені: Вдержуй слова мої в серці; допильновуй наказів моїх і жий (щасливо).
⁵ Набірися премудрості, набувай розуму; не забувай сього й не відхиляйся від речей з уст моїх.
⁶ Держися її, а буде вона охороною тобі; люби її, а буде вона обороною твоєю.
⁷ Головна се річ — мудрість: здобувай премудрість, і всім, що маєш, набувай розуму.
⁸ Над усе цілуй її, а вона підійме тебе високо; вона до честі доведе тебе, як пригорнешся до неї;
⁹ Вона вінцем ласк з'украє голову твою, — придбає тобі пишний вінок.
¹⁰ Слухай, сину мій, і приймай слова мої, а умножаться літа життя твого.
¹¹ Я тебе наставляю на дорогу мудрості, проводжу тебе по стежках незаблудних.
¹² Пійдеш ними, — не тісно нозі твоїй буде, побіжиш — і не спотикнешся.
¹³ Держись цупко моєї науки, не занедбовуй, допильновуй її, бо вона життє твоє.
¹⁴ Не ходи стежкою безбожних і не любуйся дорогою лихих.
¹⁵ Покинь її, не ходи нею, відхиляйся від неї й простуй собі мимо;
¹⁶ Бо вони й не заснуть, як щось лихого не вчинять; сон покине їх, як не підставлять ноги кому небудь;
¹⁷ Бо вони їдять хліб беззаконності, а вино попивають (з добра), що насильством придбали.

18 Стежка праведних — се та зоря, що зорить рано вранці, і сьвітить яснійше та яснійше аж до повного дня.

19 А путь безбожників — темна темрява; вони не знають, де їм доведеться спіткнутись.

20 Сину! слухай слова мої з увагою пильно, прихилий твоє ухо до того, що я промовляю;

21 Не давай їм з очей твоїх зникнути; заховай їх у самій середині в серці твоїму.

22 Бо життє вони дитя того, хто їх знайде, і здоровлє для всього тіла його.

23 Бережи твоє серце, мій сину, над усе, що бережеться, бо з нього виходить усе, чим живемо.

24 Відкидай від себе лукавство уст, і зрадливість язика держи оддалік від себе.

25 Очі твої нехай просто позирають, і війки твої нехай справляються впрост наперед тебе.

26 Обдумуй стежку ногами твоїми, і всі ходи (вчинки) твої нехай будуть постійні.

27 Не звертай ні праворуч ні ліворуч, і держи твою ногу від зла далеко.

5

1 Мій сину! слухай уважно мудрості моєї і прихилий ухо твоє до розуму мого,

2 Щоб заховав собі розсудок, та щоб уста твої хоронили розум. Не слухай хитроців жєнщини;

3 Мед бо тече з уст чужої жінки, маснійша над оливу бесїда в неї;

4 Та наслідки від неї, як полин, гіркі, й гострі, як той меч обосїчний.

5 Ноги її простують до смерті, ступні її доходять до безодні.

6 Як би ти захотїв слїдити за стежкою життя її, то (побачиш, що) дороги її — се манівці, й ти не розізнаєш їх.

7 Тим то, діти мої, слухайте мене й не відхиляйтеся від мови з уст моїх.

8 Держи дорогу свою далеко од неї, й до дверей її домівки не наближуйсь,

9 Щоб здоровлє твого не оддав другій людині й лїт твоїх мучителєві;

10 Щоб ти не годував чужих твоїм достатком, та щоб твої труда в чужий дом не переходили.

11 Навпослі ти будеш стогнати, як тіло твоє й снага твоя вичерпаєсь, —

12 Та й скажеш: О, чом же я ненавидїв науку, а серце моє не зважало на впоминання;

13 Чому я не слухав голосу вчителїв моїх, не нахилив уха мого до наставників моїх;

14 Ось я трохи що не попав у всяке зло посеред збору й громади!

15 Пий воду з твоєї криниці, тую, що тече з власного колодязя.

16 Нехай джерела твої не розливаються по улицях, потоки твої по майданах;

17 Нехай вони тобі одному належать, а не чужим тобі.

18 Нехай тобі благословене буде джерело твоє, — і втішайсь другинею молодощів твоїх,

19 Мов ланєю лобуюю, мов серною красною; її груди нехай впоюють тебе по всяк час, в любощах її кохайся заєдно.

20 Про що тобі, мій сину, лакомитись на чужу, й горнутись до грудей сторонньої?

21 Бо в Господа людські путї перед очима; він міряє всі стежки його.

22 Безбожника його ж безбожество вловляє, і в путах гріха свого сидить він.

23 Він умирає без науки й в безумі своїму теряєсь.

6

1 Мій сину! коли ти за ближнього твого поручився й дав руку твою за другого, —

2 То ти звязав себе словами з власних уст твоїх, обїцяною сам собі сіло накинув.

3 Вчини ж, мій сину, ось що, щоб звільнити себе, — бо ти попався в руки ближньому твому: йди, впади йому, твому ближньому, в ноги;

4 Не дай твоїм очам ні сну, анї задрїмати — війкам твоїм;

5 Рятуй себе, як сєрна, з руки, як пташка з рук птахоловця.

6 Йди, лїнєвий, до мурашки, приглянься її діланню, й навчись розуму.

7 Нема отамана у неї, ні наставника, ні зєрхника;

8 А лїтом готує вона хлїб собі, збїрає в жєнва корм свій.

9 Докїль спати меш, лїнивче? коли ти встанеш зо сну твого?

10 Не довго поспиш, не довго дрїмати меш, не довго полежиш, згорнувши руки;

11 А прийде, як волоцюга, бїднєта на тебе, й не доля твоя, мов той сїпака.

12 Чоловік лукавий, чоловік безбожний ходить із лєживими устами;

13 Моргає він очима, потирає ногами, дає знаки пальцями своїми;

14 У серці ж у його омана; він придумує лихо по всяк час, розсїває незгоду.

15 За се нагло прийде погибель на него, буде, як стїй, розбитий — без рятунку.

16 От шєстєро речей, ненавидних у Бога, ба сємеро, гідких душі його:

17 Се очі горді, язик, що лєжу спїлтає, руки, що кров безвинну проливають,

18 Серце, що кує лихї задуми, ноги, що бїжать скєпно до злого,

19 Се сьвїдок, що ясїть-видумує неправду, та незгоду між братами розсїває.

20 Храни, мій сину, що твій батько заповїдає, й матерїної науки не цурайся;

21 На серці їх собі по всі часи навязи, повїсь собі їх на шії.

- 22 Як ходиш ти, нехай дорогу тобі вказують; як ти лежиш і спиш, нехай тебе чатують;
23 Бо заповідь — се твій світильник, навчання — се світло, дорога ж до життя — се докір і наука;
24 Щоб остерігати тебе од ледачої жінчини, від підлестного язика чужої.
25 Не пожадай вроди її в серці твому, й не давай себе принадити морганнем її;
26 Бо задля блудниці убожіють до кусня хліба, а мужня жона вловляє дорогу душу.
27 Чи жару ж набереш у пазуху, й не прогорить плаття твоє?
28 Чи пійдеш по жару, не спікши ніг собі?
29 Таке жде кожного, хто входить до жінки ближнього свого: хто дотикнеться її, не буде без вини.
30 Про злодія ніхто байдужен не буває, хоч би він крав голодний, щоб попоїсти;
31 А вже як спіймається, то заплатить у семеро все; що має він в домівці, все втерєє.
32 Хто ж перелюбствує з жінкою чужою, ума в його нема; той губить душу свою, хто се чинить.
33 Побоїв і сорому набереться він, і безчестя його не зотрєє.
34 Бо ревновання й лютість мужа не пощадить в день пімсти;
35 Не прийме він ніякого викупу й не вдовольниться, хоч би ти й як багато давав дарів.

7

- 1 Сину мій! хорони слова мої, й заповіді мої ховай у себе.
2 Хорони заповіді мої й жий, і науку мою, як зіниці очей твоїх.
3 Понав'язуй їх на палці собі, й понаписуй їх на скрижалях серця твого.
4 Скажи премудрості: Ти сестра моя! а розум назви рідним (братом).
5 Щоб вони давали острах тобі від жінки чужої, що мягкими словами промовляє.
6 Ось, я раз дивився кріз крату в вікно у моїй домівці,
7 Та й побачив серед недосвідних, — постеріг між молодими людьми нерозумного молодика,
8 Що йшов близьенько її переулком і простував до будинку її при дорозі,
9 В вечірні сумерки, в нічній темряві й мороці.
10 І ось — зустріч йому йде молодича в блудничій одежі, і хитрим серцем,
11 Щебетлива й невгавуша; ноги її не втерплять перебувати в домівці в себе:
12 То на улиці, то на майдані, і переулках кує вона зраду.
13 От і обняла його, поцілувала та й каже без сорому в лиці:
14 В мене мирна жертва: сьогодні я сповнила обітниці мої;
15 Тим і вийшла на зустріч тобі, щоб тебе відшукати, та й — знайшла тебе;
16 Постелю мою вслала я килимами, квічастими тканинами з Єгипту;
17 Почивальною мою запашила я миррою, алоєм та цинамоном;
18 Ходи ж, будем до самого ранку впиватись пестощами, насолоджуватись любовю;
19 Мужа бо дома нема, — вибравсь у далеку дорогу;
20 Сакву грошей забрав він із собою, вернеться, як місяць у повні засьвітить.
21 Так і приманила його ласкавим щебетанням, взяла гору над ним солодкими словами.
22 Як стій, пійшов він за нею, як йде віл під обух, наче пес на ланцюг, наче олень під вистріл,
23 Покіль стріла не пробє печінок йому наскрізь; так бідна пташка летить на сіло, й не знає, що воно їй на погибель.
24 Слушайте ж, діти, мене, приникайте до слів уст моїх.
25 Нехай не надиться твоє серце на її дороги, не блукайся стежками її:
26 Многих вона зранила й повалила й много сильних убила;
27 Дом її — се битий шлях у преисподню, ведучий в саме мешканне смерті.

8

- 1 Чи ж премудрість не покликує, чи розум не знімає свій голос?
2 Вона стає на високих місцях, при дорозі, та на роздорожжях;
3 Вона кличе коло воріт при ввіході в місто, коло ввіходу в самі двері:
4 Люде, се до вас я покликую, до синів чоловічих мій голос!
5 Навчайтесь, нерозумні, мудрості, і ви, глупі — розуму!
6 Слушайте, бо я про важне говорити буду, й сама се правда, що уста мої вповідають.
7 Бо саму правду говорить язик мій, а все, що безбожне, — гидота устам моїм.
8 Всі слова уст моїх справедливі; нема в них облуду ані омани.
9 Всі вони ясні тому, хто має розум, і справедливі для тих, що знання набули.
10 Приймійте мою науку над сріблом радніше, знанням моє ви цінуйте над золотом щире;
11 Мудрість бо над перли дорожша, й нічо, що можна бажати, з нею не зрівняєсь.
12 Я, премудрість, пробуваю з розумом і шукаю розважливого знання.
13 Страх Господень — значить ненавидіти зло; гордощі, високомірність, зла путь і двоязичні уста мені ненависні.
14 В мене рада й правда, я — розум, у мене сила.

- 15 Мною й царі царюють і правodawці встановляють справедливість;
16 Мною правлять князі й вельможні, та всі судді землі.
17 Люблю я тих, що мене люблять, і хто мене шукає, той знайде мене.
18 І багатство й слава в мене, всі блага неминущі й справедливість;
19 Плоди мої кращі золота — золота найчистішого, а хісна з мене більше, як із найдобрішого срібла.
20 Я ходжу шляхами правди, правосуду стежками,
21 Щоб подати тим, хто мене любить, справдешнє добро, й скарбівні їх я наповнюю.
22 Господь мав мене перед розпочатком путей своїх, перш ніж що сотворив, з правіків;
23 Од вічності мене він помазав, від почину, перед настанням землі.
24 Я родилась, як ще не було безодень, як ще ніде джерела водою не дзюрчали.
25 Родилась, як ще з землі не воздвиглись гори, перше ніж гори постали;
26 Як ще він не сотворив ні землі, ні степу, ні грудок тих, що з них зіп'явся круг земний.
27 Як розпростирив він небо, була я там. Як він закруглював кружало безодні,
28 Як хмари в горі згущав, як замикав джерела безодні (надземної),
29 Як давав морю приказ, щоб води не переступали границь його, як він підвалини землі закладав, —
30 Тоді була я при йому стрітелькою, й була його радістю день за днем, веселячись перед ним увесь час,
31 Веселячись на земному крузі його, радість же моя була — діти людські.
32 Проте ж, діти, слухайте мене; й благословенні ті, хто стежок моїх пильнує.
33 Слухайте науки, й будьте мудрі, та й не одступайте від неї.
34 Блажен, хто слухає мене, й невсипучо перебуває день-у-день у воріт моїх, та стоїть на сторожі під дверима в мене!
35 Бо хто знайшов мене, знайшов життє, й одержить ласку від Господа;
36 Хто ж грішить проти мене, душі своїй той шкодить: всі, що цураються мене, люблять смерть.

9

- 1 Премудрість збудувала будинок собі, витесала с'єм стовпів до него,
2 Заколола жертви, налила вина й приготувала стіл у себе;
3 Розіслала служебниці свої, щоб покликали з городських висот:
4 Хто невчений простак, звертай сюди! а тим, що на розум убогі, сказала:
5 Прибувайте та їжте мій хліб і вино моє пийте;
6 Покидайте дурноту, й жийте, та ходіте стежками, що вам розум укаже!
7 Хто хоче кепкуна навчати, наживе собі неславу, а хто докоряє безбожникові, скажу собі чинить.
8 Не картай кепкуна, бо зненавидить тебе; картай мудрого, а будеш йому любий;
9 Дай науку мудрому, — зробиться ще премудрішим, в мудрий праводушного, а він своє знання примножить.
10 Почин премудрості — страх Господень, а пізнання сьвятого — се розум;
11 Бо тільки через мене продовжиться вік твій і причиниться тобі років життя.
12 Коли ти мудрий, то мудрий єси собі на користь; коли ж пустун ти, тобі від сього шкода.
13 Жінчина нерозсудлива, щебетлива й глупа невіжа,
14 Сідає на стілці вона в своєму будинку, на підвисшених місцях у місті,
15 Щоб кликати тих, що йдуть дорогою, що правими дорогами своїми ходять:
16 Хто неук, завертай сюди; а недоумкові каже:
17 Вода украдена солодша, й вкритий хліб смашніший.
18 А він і не знає, що там самі мерці, а ті, кого вона закличе, — в преисподній.

10

- 1 Розумний син своєму отцеві втіха, а син безумний — материне горе.
2 Не дають користі добра, неправдою набуті, правда же рятєє од смерті.
3 Не дасть Господь голодувати правим, здобутки ж безбожних він їм вивре.
4 Бідніє, хто лїнивий на роботу, трудяща ж рука дає багатство.
5 Хто літом жне, — се чоловік розумний; хто ж спить у жнива, той — чоловік безпутний.
6 Благословення над головою праведника, уста ж безбожника його насилство заціпить.
7 Память про праведника остане благословенна, ім'я же безбожних огидне.
8 Мудрий приймає серцем заповіді, а безумний устами спотикається.
9 Хто ходить у правоті, ходить у безпеці; хто ж скривлює стежки, заслужить кару.
10 Хто моргає очима, розбуджує досаду, а глупий устами спотикнеться.
11 Уста праведного — се джерело життя, уста ж безбожних неправедність ховають.
12 Ненависть сварні роздуває, любов же всі гріхи покриває.

- 13 В устах розумного мудрість пробуває, на тіло ж безумного ціпок спадає.
14 Що мудрий знає, те він ховає, уста же дурного — се близька погибель.
15 Багатство — се утверджене місто багатиреві, а злидні — се страх убогому.
16 Праця праведного — для життя, надбання безбожника — на гріх.
17 Хто хоронить науку, той на дорозі до життя, хто ж відкидає докір, по бездоріжжю блудить.
18 Хто таїть ненависть, у того уста обманливі, а хто розсіває обмову, той дурний.
19 Многомовність не встережесь гріха, хто ж здержує язика — розумен.
20 Очищене срібло — язик праведника, серце же безбожних — се покидь.
21 Праведного уста навчають-пасуть многих, а дурні й мруть, не набравшись розуму.
22 Господня благодать — вона багатим робить, і горя з собою не приносить.
23 Чинити зло — безумному забава, розумний же її у мудрості знаходить.
24 За що безбожного страх обнімає, те його не мине, а праведних бажання сповниться.
25 Як буря пронесесь, так безбожного, немов на сьвіті й не було, а праведний — мов би на вічних підвалинах.
26 Що оцет зубам а дим очам, те лінивий тим, що послугуються ним.
27 Господень страх днів причиняє, безбожного ж літа скоротяться.
28 Дожидання праведних — радість, а надія безбожних погине.
29 Безвинному дорога Господня — твердиня, а страх беззаконникам.
30 Праведний по вік не схитнеться, безбожники ж не пожують на землі.
31 Праведного уста родять мудрість, язик же злющий буде витятий.
32 Праведного уста знають, що добре й гарне, уста же безбожних добро на зло перевертають.

11

- 1 Невірна вага — се гидота у Господа; вірна вгодна йому.
2 За гордощами приходить сором; де покора, там мудрість.
3 Щирим буде провідницею їх безвинність, а зрадливих погубить їх лукависть.
4 Багатство не допоможе в день гніву, тільки правда спасе від смерті.
5 Правдивість рівняє праведному стежки його, безбожний же через свою безбожність гине.
6 Правдивого рятує з біди правда його, а беззаконників спіймає їх беззаконність.
7 Умре безбожний, мре з ним і надія його, чого ждуть беззаконні, те з ними погине.
8 Праведник спасея з біди, а намість його попадає в неї безбожник.
9 Устами губить зрадник ближнього свого, та праведники рятуються своєю прозорністю.
10 Як праведним щастить, радується місто, а як безбожникам погибель, бувають веселощі.
11 Словами добрими праведників росте у гору город, а устами безбожників занепадає.
12 Недоумок висказує погорду ближньому своєму, а розумний чоловік мовчить.
13 Хто переносником живе, той таємницю виявлює, а вірний чоловік таїть справу.
14 Де нема управи, там занепадає народ, де ж райців досить, там йому діється добре.
15 Біди собі напите, хто за другого дає поруку; хто ж ненавидить поруку, той безпечен.
16 Жона обичайна славу здобуває, а трудящі приходять до багатства.
17 Милосердний чоловік чинить добро душі своїй, а жорстокий замучує тіло своє.
18 Безбожний робить роботу безнадійну-непевну; хто ж сіє правду, тому певна нагорода.
19 Праведність веде до життя, а хто простує до злого, простує до смерті.
20 Гидота Господу переворотні серцем, але любі йому, хто в невинності ходить.
21 Можна заручити, що ледачий не уйде кари, а рід праведного буде захований.
22 Що в рилі у свині золотий колець, те краса в жінщини безумної.
23 Бажання праведних — одно лиш добро, дождання безбожних — гнів.
24 Той сипле щедру, й йому ще прибуває, а другий на міру скупий, та й все біднішає.
25 Добродійна душа буде насичена; хто щедру наділяє, й сам наділен буде.
26 Хто приховує вроджай, того клянуть люди, а на голову продаючого — благословенне.
27 Хто дбає про добро, той знаходить ласкавість, а хто шукає зла, до того воно й приходить.
28 Хто лиш на статки вповає, той упадає, а праведні, як лист, зазеленіють.
29 Хто розстроює домівку свою, одержить в насліддє вітер; і дурний буде рабом мудрого.
30 Доробок праведного — дерево життя, й мудрий пригортає серця.
31 Така відплата праведникові (вже) на землі, а тим більше безбожному й грішникові.

12

- 1 Хто любить науку, той любить знання, хто ж гнівен за докір, той безрозумен.
2 Добрящий знайде в Господа ласку, а чоловіка підступного він осудить.
3 Не скріпить себе чоловік безбожеством, а корінь праведних не схитнеться.
4 Жена честивая — вінець чоловікові, ледача ж — мов та гниль у костях його.
5 Думки у праведних — про те, що правда, а задуми безбожних — зрада.

⁶ Безбожних слова — укладання засідок, щоб кров пролити, уста ж праведних — щоб рятувати їх.

⁷ Доторкнись, нещастє безбожних — а вже й нема їх, а дїм праведних стоїть.

⁸ О скільки розумний чоловік, хвалять його, а переверотний серцем буде в погорді.

⁹ Лучше бути собі простим і заробляти на себе, ніж величати себе знатним, а не мати хліба.

¹⁰ Праведний журиться й про житє скотини своєї, серце ж безбожних жорстоке.

¹¹ Хто поле своє поре, той має достаток хліба, хто ж гає марно час, той розуму не має.

¹² Безбожний надиться на зло, немов полює, та корінь праведних держиться твердо.

¹³ Безбожний замотується в слова уст своїх; та праведник вийде з біди.

¹⁴ Із плодів уст своїх насичуєсь чоловік добром, і по вчинках рук його — нагорода йому.

¹⁵ Дурному шлях його здається простим, розумен же той, хто слухає поради.

¹⁶ Дурний досадує й зараз признається, розумний же мовчки скриває зневагу.

¹⁷ Хто говорить (на суді) те, що, знає, той говорить правду, у свідка же лживого — омана.

¹⁸ Інший пустослов ранивть язиком, мов мечем, язик же мудрий — загоєє.

¹⁹ Уста правдомовні во віки пробувають, а язик ложний — на хвилину.

²⁰ Омана — в серці в тих, що лихо замишляють; а радість у тих, хто мир совітує.

²¹ Праведному біди ніякої не буде, а в беззаконників нещастя буде повно.

²² Гидота в Господа уста, що зло сплітають, хто ж правду говорить, йому благоугоден.

²³ Розсудливий чоловік ховає мовчки знання, дурного ж серце виголошує дурноту.

²⁴ Трудящого рука доробиться пановання, а лінива буде підданою.

²⁵ Туга в серці придавлює людину, та слово приятне її розвеселяє.

²⁶ Праведний показує ближньому своїму дорогу, а дорога безбожних веде його на манівці.

²⁷ Лінивому свого влову не жарити, а добро людини роблящої має велику ціну.

²⁸ На дорозі правди — життє, й нема на її стежці смерті.

13

¹ Син мудрий слухає батькової науки, а безпутний не слухає докору.

² Із плодів уст своїх насичуєсь чоловік добром, душа же проступників — зло.

³ Хто стереже уста, той душу вберігає: хто ж рот свій широко отвирає, тому біда.

⁴ Душа в лінивого жадає, та дармо, а душа трудящих засититься.

⁵ Праведний ненавидить ложне слово, а безбожник соромить і безчестить.

⁶ Безвинного в путях пильнує правда, а грішника губить безбожество.

⁷ Той за багатого себе скрізь виставляє, а справді він нічого немає; інший видає себе за бідного, а він пребагатий.

⁸ Багатством викуплює чоловік життє своє, а вбогий й грізби не чує.

⁹ Сьвітло праведних весело горить, у безбожних же сьвічник потухає.

¹⁰ Між гордими — одні тільки сварки, а хто чинить усе за порадою — у тих мудрість.

¹¹ Багатство легко нажите пропадає, хто ж трудом доробляєсь, намножує його.

¹² Надія, коли довго триває, мучить серце, а справджене бажання — се дерево життя.

¹³ Хто словом нехтує, той шкодить собі, а хто боїться заповіді, той має заплату.

¹⁴ Наука мудрого — се життяна криниця; вона відвертає від сітей смерті.

¹⁵ Добрий розум приносить приємність, дорога ж беззаконних пагубна.

¹⁶ Розумний з розглядом діло робить, а дурний виносить на показ дурноту.

¹⁷ Безбожний посланець у біду попадає, а вірний посланець — ратунок.

¹⁸ Злидні й стид тому, хто нехтує науку, хто ж підклоняється під докір, той буде в шанобі.

¹⁹ Як співниться бажання, то люблю се душі; та дурним не люблю відхилятися від злого.

²⁰ Хто братаєсь із мудрими, буде й сам мудрий, хто ж заходить у дружбу з дурними, — зледачить.

²¹ За грішниками гонить нещастє, а праведним добро в нагороду.

²² Добрий і внукам зоставляє достатки, а багатства грішника передержуються для праведного.

²³ Много хліба родиться й на загонах убогих, та з них не один погибає через непорядок.

²⁴ Хто жалує лозинки, ненавидить він сина, а хто любить сина, той з малку наказує його.

²⁵ Праведний їсть до сходу, а черво безбожних терпить недостачу.

14

¹ Жона розумна дом свій будує, безумна ж розвалить його своїми руками.

² Хто ходить правою дорогою, той Господа боїться, чії ж дороги криві, той про него не дбає.

³ В безумного в устах — бич гордині; мудрих же уста оберігають їх.

⁴ Де воликів нема, порожні там і ясла; а хороший вроджай від сили волів.

⁵ Правдивий свідок неправди не говорить, а ложний свідок наговорить багато неправди.

⁶ Шукає мудрості безпутний та й не знаходить, а мудрому знання легке.

⁷ Йди геть від того, хто розуму не має, в кого невидні тобі уста розумні.

⁸ Мудрість розумного — свою дорогу знати, дурнота ж безумних — збиватись із дороги.

- 9 Недоумки з гріха сьміються, а між праведними — ласкавість.
10 Журбу душі своєї всяке серце знає, і в радості його чужому не мішатись.
11 Будинок беззаконних розпадеться, а доброго намет, знай, процвітати буде.
12 Доволі є шляхів, що нам здаються праві, та кінець їх — се дорога до смерті.
13 І при сьміху болить нераз серце, та й кінцем радощів буває смуток.
14 Чоловік із ледачим серцем насититься з поступків своїх, а добрий — зо своїх.
15 Безумний віри йме всякому слову, а розумний вважає на дороги свої.
16 Тямущий злого, знай, опасливо боїться, безумний же буйний і надієн сам на себе.
17 Чоловік-горячка, буває, що й дурницю зробить, хто ж нарочно чинить зло, — ненависний.
18 Невіжі унаслідують дурноту, розумні же квітчаються знанням.
19 Ледачі добрим уклоняться низенько, а й безбожні — в воротах праведника.
20 Бідного не любить навіть рідня його, а в багатого повно приятелів.
21 Грішить, хто ближнім гордує, а благословен той, хто до вбогого милосердний.
22 Ті помиляються, що задумують зло, любов і віра тим, хто думає про добре.
23 З усякої праці є користь, а з пустого балакання хіба тільки шкода.
24 Вінець мудрих — їх багатство, а дурощі дурних — дурощами й остануть.
25 Сьвідок правдомовний рятує душі, а лжживий тільки багато лжки насплітає.
26 В Господнім страхі кріпка надія; всім синам своїм він — утечище.
27 Господень страх — се джерело життя; він відвертає від западень смерті.
28 Величен царь тоді, як люд великий лічбою, як же омаль людей — біда князеві.
29 Терпеливий чоловік показує великий розум, а хто на гнів палкий, виявлює дурноту.
30 Лагідне серце життє для тіла, а зависть зжерає й кості.
31 Хто вбогого тіснить — творця його зневажає, хто ж Бога чить, бідного спомагає.
32 Безбожний за зло своє буде відкинен, а праведний і при смерті має надію.
33 У серці в мудрого мудрість спочиває, та й між неуками дає про себе знати.
34 Праведність підносить у гору народ, а безбожність — сором народів.
35 Ласкавість у царя — до слуги розумного, а гнів його на такого, що стид йому робить.

15

- 1 Відказ лагідний гнів палкий гасить, а зневажливе слово розбуджує лютість.
2 Язик мудрих подає добрі відомості, а уста безумних мелють лиш дурниці.
3 Господні очі скрізь по сьвіту позирають, і доброго й лихого вони вбачають.
4 Лагідний язик — се дерево життя, а необузданий — пригноблює духа.
5 Дурний нехтує отецьку науку, хто ж вважає на докір, — добрий розум має.
6 В дому в праведного — достаток добра, а в доходах безбожного — самий хіба розстріл.
7 Usta мудрих ширять знання, та не так серце безумних.
8 Жертва безбожних — гидота Господеві, молитва ж праведних угодна йому.
9 Противна Господу безбожного дорога; хто ж ходить дорогою правди — сей йому любий.
10 Страшенна кара тим, хто праву путь покине; й хто ненавидить докір, — погине.
11 І преисподня й ад явні Господеві, а надто — серця синів людських.
12 Не любить ледарь тих, хто його картає, та до мудрих він також не піїде.
13 Веселе серце чинить і лице веселим, а як туга в серці, то і душа ние.
14 Розумне серце шукає знання, уста ж безумних дурницями живуть.
15 В нещасного всі дні сумні, у кого ж серце веселе, тому що дня гостина.
16 У страхі Божому й мале далеко лучше, аніж скарби великі в тревозі.
17 Смачніша мисочка капусты, да з любови, аніж з приправою ненависті теля товсте.
18 Палкий чоловік доводить до сварки, а лагідний втихомиряє незгоду.
19 Ліньового дорога — мов тернем встелена, дорога же праведних — гладка.
20 Розумний син отця свого возвеселяє, дурний же чоловік і матірю помітає.
21 Дурниці — радощі безумному, а чоловік розумний ступає правдою дорогою.
22 Без поради розпочате діло розбиваєсь, як же порадики доволі, воно остоїться.
23 Радість чоловікові — (розумний) відказ із уст його; слово в час сказане — яке воно любе!
24 Путь життя мудрого веде вгору, щоб відбитись йому від пропасті в низу.
25 Дім надutih розвалить Господь, а межу вдовину утвердить.
26 Гидота Господу задуми ледачих, слова же невинних любі йому.
27 Зруйнує дом свій, хто любить підкупство, а жити ме, хто ненавидить гостинці.
28 Обдумує відказ праведного серце, уста же безбожників вимітують зло.
29 Далекий Господь од безбожних, молитву ж праведних він слухає.
30 Ясний погляд веселить серце; приятна новина тучить навіть кості.
31 Ухо, уважне до науки життя, пробуває між мудрими.
32 Хто відкидає упомин, — не дбає про свою душу; хто ж уважний на докір, — набуває розуму.
33 Страх Господень навчає мудрості, й славу випереджує покора.

16

- ¹ Чоловік укладає в свійому серці, від Господа ж залежна відповідь язиком.
- ² Всі путі чоловіка чисті в очах його, Господь же на вазі важить душі.
- ³ На Господа в твоїх ділах і справах здайся, то й задуми твої спевняться нехибно.
- ⁴ Все сотворив Бог про себе, ба й безбожника — на день його горя.
- ⁵ Всякий гордий серцем — гідота в Господа, можна заручити, що без кари не обійдеться.
- ⁶ Милосердем і правдою обмиваєсь гріх, і страх Господень одводить од зла.
- ⁷ Як чоловікові путі приємні Богу, так мирить він із ним і ворогів його.
- ⁸ Ліпше не многе з правдою, аніж з кривдою добутки превеликі.
- ⁹ Обдумує свій путь людськеє серце, та Господь править ходом його.
- ¹⁰ В царських устах — слово пророче; уста його не мають помилятися в суді.
- ¹¹ Вірна вага й мисочки вагові у Господа, в його й усі камінці вагові в саквах.
- ¹² Ненавидне царям людей безбожних діло: бо правдою стоїть престол твердо.
- ¹³ Правдивий уста цареві до вподоби, й говорючого правду він любить.
- ¹⁴ Царська досада — се вістун смерті, та мудрий чоловік улагодить його.
- ¹⁵ В ясному погляді царському — життє, й ласкавість його — мов довго дожиданий дощ.
- ¹⁶ Придбати собі мудрість — се лучше над золото, й набути розум — се дорожше над добірне срібло.
- ¹⁷ Путь праведних одвертаєсь від зла; той береже душу свою, хто береже путь свій.
- ¹⁸ Попереду погибелі йде гординя, а поперед упадку — надуте серце.
- ¹⁹ Лучше з тихими духом смиратись, ніж з гордими здобич паювати.
- ²⁰ Хто веде діло розумно, той знаходить щастє; блажен, хто в Господі надію має.
- ²¹ Розсудливим назвуть того, в кого мудре серце, та красномовність додасть ваги ученості.
- ²² Криниця життяна — розум у розумних, а ученість безумних — дурочи.
- ²³ Серце в мудрого чинить язик його мудрим; воно й губам його в промові помагає.
- ²⁴ Приємна мова — се текучий мід із соту; солодкий він душі, і мов лік для костей.
- ²⁵ Бувають путі, що здаються прості, та кінець їх — дорога до смерті.
- ²⁶ Працюючий працює для себе, бо примушує рот його до того.
- ²⁷ Лукавий чоловік задумає лихо, й в устах у його — мов огонь жерущий.
- ²⁸ Зрадливий чоловік сіє незгоду, а доносчик і приятелів розводить.
- ²⁹ Чоловік підступний ближнього з путя звертає, й веде його на лиху дорогу;
- ³⁰ Він жмурить очі, придумує зраду; закусує губи, — ось готове ледарство.
- ³¹ Вінок величний — волоссе біле, коли знайдешся на праведній дорозі.
- ³² Довготерпеливий дужший від силача; себе гамувати — се більш, ніж місто звоювати.
- ³³ У полу кидається жереб, та випад його від — Господа.

17

- ¹ Шматочок сухаря та мир до його далеко лучше, ніж хата, повна порізаного скоту, з сварнею.
- ² Слуга розумний старшує над безумним сином, і між братами він спадок розділить.
- ³ У горні й в огні очищаєсь золото й срібло, Господь же витрібує серця.
- ⁴ На злющу мову лиш падлюка вважає; лукавий слухає зрадливого навчання.
- ⁵ Хто вбогого поругає, той творця його зневажає; кого нещастє звеселяє, той не зістанеться безкарен.
- ⁶ Вінець людей старих — сини синів, унуки, а слава дітей — родичі їх.
- ⁷ Дурному не личить поважная мова, тим меньше значньому уста неправдливі.
- ⁸ Гостинець — се дорогий камінь у того, що вміє ним владати; куди ні обернешь, пощастить йому.
- ⁹ Хто провини покриває — любови шукає, хто ж про неї все згадає — друга відвертає.
- ¹⁰ Розумного докір більше діймає, ніж дурного сто вдарів.
- ¹¹ Хто бурить — у того тільки лихе на думці; на його посланий буде ангел без милосердя.
- ¹² Лучше стрітити ведмедицю, що їй дітей взято, ніж дурного з його дурнотою.
- ¹³ Хто за добро платить злом, від того домівки не відойде зло.
- ¹⁴ Почин до сварки — як прірва води; покинь же сварку, нім же розгорілась.
- ¹⁵ Хто грішного правдить і правого винуватить, — оба вони гідота Господеві.
- ¹⁶ Про що скарби в руках у дурня? щоб придбати собі мудрість, — на те в його нема ума.
- ¹⁷ Друг любить про всяк час, і, як брат, зявиться він, коли спаде нещастє.
- ¹⁸ Чоловік малоумний дає руку й ручиться за ближнього свого.
- ¹⁹ Хто любить сварку, той любить і гріх; а хто надто високо піднімає ворота свої, шукає упадку.
- ²⁰ Підступне серце не знайде добра, й язик лукавий впадає в біду.
- ²¹ Хто дурня зродив — то собі на горе; отець безумного не знає радощів.
- ²² Веселе серце — як лік, добродійне, а дух сумовитий висушує й кості.
- ²³ Дарунки з пазухи бере безбожний, щоби скривити стежки правосуду.

- ²⁴ В розумного мудрість — перед очима, дурного ж очі — на кінці землі її вбачають.
²⁵ Безумний син — отцю своїму гірка досада, ще гірше горе він матері своїй.
²⁶ Не гарно се, на правого вину спихати, як і бити старшину* за суд справедливий.
²⁷ Розумний — хто в словах здержливий, і мудрий той, в кого кров холодна.
²⁸ І дурень, як мовчить, здається бути мудрим, а як уста стулить, — навіть розважливим.

18

- ¹ Своевольний всього забагає; він устає проти всього, що каже розум.
² Дурний не любить знання, хиба тільки, щоб повеличатись дотепом.
³ З безбожником приходить і погорда, а з безчесним — сором.
⁴ Слова в устах мужа — глибокі води; з джерела мудрості — широкий потік.
⁵ Вважати на особу безбожного — се діло погане, тим паче, щоб праведного повалити на суді.
⁶ Безумного уста вдаються у сварку, а його слова викликають бійку.
⁷ Беспутного язык — погибель для него, а уста його — се сіть на душу його.
⁸ Нашептані слова — неначе лакітки, а все ж вони до дна у череві доходять.
⁹ Недбалий в своїй роботі — се рідний брат розтратника.
¹⁰ Імя Господнє — се кріпка тверджа; втече праведник у неї, і він безпечен.
¹¹ Багатою скарби здаються кріпким містом, він уважає їх за високі мури.
¹² Перед упадком гордуватіє серце в чоловіка, а перед славою — покора.
¹³ Хто, не вислухавши, відповідає, той дурень і стид на його спадає.
¹⁴ Дух в чоловіці підпирає немочі його, а дух прибитий — хто може піддержати його?
¹⁵ Розумного серце здобуває знання, й мудрих ухо, знай, про знання тільки дбає.
¹⁶ Дарунок розширює чоловікові дорогу, ба й до панів великих його допускає.
¹⁷ Первий в своїм спорі — правий, та приходить його противник, й перевірює справу.
¹⁸ Жереб скінчить позиванку, він чинить розсуд і між панами.
¹⁹ Розгніваний брат — як утверджене місто, а зв'яз (з ним) — як засови в замку.
²⁰ Плодом уст чоловіка наповнюєсь черво його; що його уста зродять, тим він насичуєсь.
²¹ Смерть і життя — в руці языка, й хто любить його, їсти ме плоди його.
²² Хто знайшов добру жону — знайшов добро й одержав ласку від Господа.
²³ Убогий, благодій, говорить; багатий промовляє згорда.
²⁴ Хто хоче приятелів мати, мусить і самий приятним бути; друг буває од брата прихильніший.

19

- ¹ Убогий в своїй невинності лучший, аніж багач із ложними устами, а до того дурний.
² Не добре душі без знання, й хто покvapний ногами, спіткнеться.
³ Безумність чоловіка скривляє дорогу його, та ще й на Господа він серцем нарікає.
⁴ Багацтво друзів много прихляє, а бідного й один покидає.
⁵ Ложний свідок не уйде кари, й хто сплетає лжу, рятунку не знайде.
⁶ Багацько тих, що, знай, шукають ласки в значних, і кожен друг тому, хто дає гостинці.
⁷ Убогого ненавидять і брати його, а надто кидають його (богаті) друзі; біжить за ними, щоб поговорити, та й те надармо.
⁸ Хто розуму здобуває, любить свою душу; хто розважливий — находити добро.
⁹ Ложний свідок покаран буде, й хто брехню сплітав — погине.
¹⁰ Не личать дурневі роскоші, а ще менше слуги — старшованнє над князями.
¹¹ Розвага чинить чоловіка повільним до гніву, й слава для його — вирозумілість на проступки.
¹² Царський гнів — як би рик лева, а його ласкавість — мов роса на зелень.
¹³ Дурний син — гризота отцеві, а сварлива жінка — мов вода крізь кришу текуча.
¹⁴ І дом і майно — спадщина по родителях, а розумная жона — від Господа.
¹⁵ Лїнь наводить сонливість, і недбала душа терпіти ме голод.
¹⁶ Хто заповідь певнить, береже свою душу, кому ж байдужні путі його, той погине.
¹⁷ Хто чинить добро вбогому, той Богу позичає, і він нагородить йому добродійство його.
¹⁸ Карай твого сина, покіль є надія, й не тривожся криком його.
¹⁹ Гнівливий нехай прийме кару, бо як пощадиш його, то доведеться тобі ще не раз карати його.
²⁰ Слухай поради, й приймай докори, щоб через те опісля статись тобі мудрим.
²¹ Багацько задумів у серці чоловіка, та станеться те, що призначив Господь.
²² Радість чоловікові, що любить добро чинити, а вбогий чоловік лучший, як льживий.
²³ Господен страх веде до життї, й хто має його, все буде доволюю, та й зло не досягне його.
²⁴ Лїнвивий спускає руку свою по чашу, та тяжко йому донести її до рота.
²⁵ Скараєш зрадливого, то й неук стане осторожним; скартаєш розумного — він ще порозумніє.

* 17:26 словами.

- ²⁶ Хто батька нехтує й матір проганяє, — той син ледачий й безчесний.
²⁷ Не слухай, мій сину, підшептів, доводячих до відвернення від слів розумних.
²⁸ Лукавий свідок глузує з суду; уста беззаконних пожирають неправду.
²⁹ На зрадливих готові суди, а на тіло безумних — удари.

20

- ¹ Вино — зрадник; напитки — буйність; хто на них надиться — безумний.
² Царська грізба — як би рик левин; хто його до гніву будить, шкодить собі самому.
³ Хто сварку залишує, той честь здобуває; кожен дурень до сварки горячиться.
⁴ Літний в осени не оре й не скородить; розглядаєсь літом — аж нема нічого.
⁵ В серці людськiм задуми — мов вода глибока, та чоловік розумний вичерпає її.
⁶ Многих людей величають милосерними, та правдивого чоловіка хто знаходить?
⁷ Праведник ходить в своїй невинності: щасливі й діти його послі його.
⁸ Коли царь самий на судейському престолі засідає, то й все ледаче очима своїми розганяє.
⁹ Хто може сказати: Серце я очистив, — я чистий від гріха мого?
¹⁰ Не однакова вага, не однака міра, одно і друге — гідота Господеві.
¹¹ Можна вже хлопя пізнати з того, чим займається, чи праві і чисті будуть учинки його.
¹² Ухо, що чує, й око, що бачить — одно й друге сотворив Господь.
¹³ Не люби спати, щоб не дознав злиднів; май отворені очі, й будеш знайден хлібом.
¹⁴ Не добре! пусте! гудить, хто купує, а як одійде, — хвалиться.
¹⁵ Буває много золота й перел, та найдорожша знадоба — уста розумні.
¹⁶ Бери одержину його, бо він ручавсь за чужого; за приблуду бери від його залі!
¹⁷ Солодкий зразу чоловікові хліб, неправдою нажитий, та й на вполі в його роті піску повно буде,
¹⁸ Задуми вдаються аж по добрій раді, а по раді ще далі воююся.
¹⁹ Хто переносить і відкриває тайни, та рот широко отвирає, з тим не братайся.
²⁰ Хто лихословить отцеві й матері своїй, того свічник погасне в глухій темряві.
²¹ Майно, зразу скоро набуте, не буде опісля благословенне.
²² Не говори: „За зло я самий віддам“; полиши се Господеві, — він охоронить тебе.
²³ Гидота Господу вага лукава, та й невірна міра — йому противна.
²⁴ Всі ступні людські Господь справляє; чоловікові ж — як узнати дорогу свою?
²⁵ Се сіть людині — сквапно обіт складати, а послі обіту — роздумувати.
²⁶ Мудрий царь вивіє безбожних, а потім колесом своїм по них покотить.
²⁷ Господень свічник — се дух чоловічий, що вивідує всі глибини серця.
²⁸ Любов і правда царя оберігають, престолу він свого любов'ю підпирає.
²⁹ Слова молодих — їх сила, а окраса старих — їх сивий волос.
³⁰ Рани від побоїв — се лік проти зла, та й удари, що доходять аж до самої утроби.

21

- ¹ В руках у Господа царево серце; як розтоки води, він їх, куди захоче, справляє.
² В очах у людини путь її здається шляхом правим, Господь же на вазі всяке серце важить.
³ Як хто чинить правду й правий суд, се подобаєсь Господу більше, ніж жертва.
⁴ Дивитись на людей високом згорда оком і серцем надутим — се гріх.
⁵ Гадки трудящого змагають до багатства, а хто покvapний, терпить недостачу.
⁶ Надбане добро язиком лжливим — се проминаючий подих, се погибельні сіти.
⁷ Насильство злук лихих саме їх погубляє, вони зареклись, не хоронити справедливості.
⁸ Дорога в грішника крива, а хто чистий, того поступки праві.
⁹ На криші в кутку далеко краще жити, аніж із жінкою сварливою в світлиці.
¹⁰ Безбожного душа бажає зла; не найде змилювання в очах його навіть приятель його.
¹¹ Як карають зрадливого, то й неук зрозуміє, а як розумного навчають, він приймає науку.
¹² Праведний називає дом безбожного, як безбожні попадають в нещасте.
¹³ Хто чує крик і плач убогого байдужно, той сам кричати ме, й вислуханий не буде.
¹⁴ Гостинець, тайкома даний, гасить гнів, і дар у пазуху — велику досаду.
¹⁵ Правий суд — се радість праведному, а страх лиходіїв.
¹⁶ Чоловік, що зійшов з путя розумного, між мертвими опиниться.
¹⁷ Хто любить веселощі, той збідніє, а хто вино й товч — тому не збогатіти.
¹⁸ Викупом буває за праведного безбожний, й за правого — лукавий.
¹⁹ В пустині одиноко відраднійше жити, ніж із сварливою жонкою й сердитою.
²⁰ В господі мудрого — омаста й достатки, яких забажає, а дурний чоловік все те прогайнує.
²¹ Хто справедливий і милосерний, знайде той життє, правду і повагу.
²² Мудрий здобуває місто хоробрих, і валить твердині, що на них вповали.
²³ Хто стереже уста свої й язик свій, той од біди життє охороняє.

- ²⁴Надутий лиходій — без'умом зовуть його — порпаєсь в попелі гордині.
²⁵Жаданне лінивого вбє його, бо приложити рук не хоче ні до чого;
²⁶Що дня його кортить їда, а праведний дає, не жалує нічого.
²⁷Гидота Господу безбожників жертва, а надто, як її в лукавстві приносять.
²⁸Ложний свідок погине, а чоловік, що говорить те, що знає, буде все говорити правду.
²⁹Чоловік безбожний не має стиду в лиці своєму, людина ж праведна путя свого не скривить.
³⁰Нема премудрості, ні розуму, ні ради в того, хто противен Господеві.
³¹Коня готують на день бою, та побіда — від Господа.

22

- ¹Добре ймя ліпше над велике багатство, й добра слава дорожша над золото й срібло.
²Богач і бідний стрічаються все з собою; того й сього создав Господь однако.
³Заздалегідь біди розумний стережеться, простак іде собі байдужен, і бідує.
⁴За покорою йде страх Господень, багатство й честь і життє.
⁵Тернина та сілки лукавому по стежці, а хто береже душу, держись од них далеко.
⁶Настав на добру путь малого, — а й старим він не зверне з неї.
⁷Над злидненням багач панує, хто в кого у довгу, в того він в неволі.
⁸Хто посіє неправду, буде жати біду, й палиця гніву його зникне.
⁹Милосердний буде благословенний, бо спомагає вбогого хлібом своїм.
¹⁰Прожени геть зрадливого, а піjde з ним незгода, й зникнуть сварня й бійка.
¹¹Хто серцем чистий, в того й уста щирі; тому й сам царь другом.
¹²Очі Господні мають знання всього, а слова проступника він в ніщо обертає.
¹³Лінивий каже: „Он лев на улиці! серед майдану вбють мене!“
¹⁴Блудничини уста — глибока яма, той впаде туди, на кого Господь прогніваєсь.
¹⁵Дурнота впилась молодикові в серце, та навчаюча лозина прожене її від його.
¹⁶Хто кривдить убогого, щоб умножити своє багатство, той віддасть ще багатшому, й збідніє.
¹⁷Прихили ухо твоє до слів премудрого, й оберни серце твоє до знання мого;
¹⁸Бо втіх тобі буде, коли ховати меш їх в серці в тебе, та коли вони будуть і в устах твоїх.
¹⁹Про те, щоб уповав на Господа, я оце й навчаю тебе, а ти міркуй собі.
²⁰Чи я ж бо не писав тобі нераз — подаючи ради й науки,
²¹Щоб навчити тебе слів чистої правди, щоб умів переказати слова правди тим, що тебе (по неї) послали?
²²Не граб убогого за те, що він убогий, і не тісни злидненого в воротах* , —
²³Господь бо в справі їх вступиться за ними, і вирве у грабительів душі їх.
²⁴З гнівливим не дружись, і з сердитим не кумайсь,
²⁵Щоб не привик і сам їх стежками ходити та й не надів петлі на душу свою.
²⁶Так не чини, як ті що ручаться, і чужі довги беруть на себе;
²⁷Бо, як не буде чим у тебе заплатити, то про що доводити себе до того, щоб забрали постіль твою з під тебе?
²⁸Не пересувай межі давнешньої, що провели батьки твої.
²⁹Бачив ти коли чоловіка зручного в справах своїх? Такий буде перед царями стояти, а не простим служити.

23

- ¹Коли засядеш їсти з князем укупі, то уважай добре, як стоїть перед тобою страва;
²Вложи собі хоч би ножа в горло, коли ти надто ласий.
³На ласощі його не надся: се оманлива страва.
⁴В достатки не силкуйсь великі вбиватись; залиши такі гадки твої.
⁵Подивившись на них, а їх уже й немає; багатство бо собі, мов крила, поробить, та, немов орел, ід небу полине.
⁶Не їж страви у скупаря зависного й не надся на ласощі його;
⁷Бо які нещирі мисли в його, такий і він: „Їж і пий!“ — припрошує він, а серце його не при тобі.
⁸Шматок, що з'їв, рад будеш вернути, й добрі слова твої надармо втратиш.
⁹При дурневі не говори, він бо знехтує розумні речі твої.
¹⁰Давньої межі не пересувай й не вривайся в сирітське поле,
¹¹Заступник бо в них сильний; він вмішається в справу їх проти тебе.
¹²Прихили серце твоє до науки, й уши твої — до слів розумних.
¹³Некараним твого хлопця не лишай; як укараєш його лозиною — він не вмере;
¹⁴Ти покараєш його лозиною й врятуєш душу його од преисподньої.
¹⁵Мій сину! коли серце в тебе буде мудре, то й моє серце буде радіти;

* 22:22 На суді в воротах, де в давнину відбувались суди.

- 16 Ба й все внутро моє буде веселитись, коли уста твої говорити муть право.
17 Не завидуй в серці ледачим; нехай по всяк день перебуває воно в страхі Господнім;
18 Бо є будущина, й надія твоя не буде марна.
19 Слухай, сину мій, і будь мудрим, та справляй серце твоє на дорогу праву.
20 Не бувай між тими, що впиваються вином, ані між тими, що переїдаються мясивом, —
21 П'яниці бо й немірні з'убожіють, а довге їх спання вбере їх у лахи.
22 Слухняним батьку будь, що від него родився, не нехтуй неньки, хоч вона буде вже й старенька.
23 Купуй правду, й не збувай мудрості, науки й розуму ні за які достатки.
24 Отець праведного веселиться, і хто мудрого вродив, радується ним.
25 Нехай же радіє й твій отець, і ненька, що тебе зродила, нехай веселиться.
26 Оддай мені твоє, мій сину, серце, а путь мою нехай твої стережуть очі.
27 Блудниця — се глибока пропасть; тісний колодязь — чужая жінка;
28 Мов харцизяка, вона засідає, й множує між людьми переступників.
29 У кого зойки? у кого стогін? у кого сварка? у кого горе? хто ранив без причини? в кого червоні очі?
30 У тих, що при вині сидять довго, у тих, що в напитках дошукуються аж гуші-приправи.
31 Не призирайся вину, як у кубку грає, як гарно світитись й легко осідає!
32 Опісля воно укусить, як гадюка, мов гаспид-василиск, отрути впустить.
33 Очима будеш ти на жен чужих дивитись, і серце в тебе розворотне промовить,
34 будеш ти, як той, що дремле серед моря, мов той, що в горі спить на щоглі;
35 Били, мовляв, мене, а мене не боліло, товкли мене, я ж того не чув; як розбуркаюсь, то знов почну того ж шукати.

24

- 1 Нехай тебе до злих людей не пориває, ані бажай товаришувати з ними,
2 Бо в серці в них насильство, а уста їх говорять лихе.
3 Мудрістю уладжуєсь дім, і розумом скріпляєсь,
4 Знання же сповняє внутро його всяким дорогим і прекрасним майном.
5 Мудрий чоловік потужен, і розум піддержує силу в чоловіка.
6 Тим то й віynu vedi з розвагою, а добрий кінець буде, як буде доволі нарад.
7 Про дурного мудрість — річ надто висока, й в брамі* ні пари він із уст не пустить.
8 Хто задумає заповідати лихо, того й лиходієм називають.
9 Помисл дурноти — гріх; зрадник — людям гідота.
10 Коли ти в біді показавсь безсилком, то бідна сила в тебе.
11 Рятуй тих, що їх на смерть ведуть, а тих, що їх засуджено на страчення — чи ж покинеш їх?
12 Скажеш може: Ми про се не знали! Та, може, й той не знає, що вивіде серця? Той, що дивиться тобі в душу, той се знає, й відплатить чоловікові по вчинках його.
13 Їж, сину мій, мед, бо він смачний, й крижку, бо солодка вона піднебенню:
14 Оттаке й спізнання мудрості для душі твоєї. Як ти вже знайшов її, то й придбав будущину ти, й надія твоя не даремна.
15 Безбожний! не задумуй лиха на домівку праведного, й не пустош місця спокою його,
16 Бо праведний впаде сім раз — і встане, безбожні ж впадуть у погибель.
17 Як ворог твій впаде, не радуйсь, і не веселись у серці, як він спотикнеться;
18 А то побачить Господь і негодно буде воно йому, й одверне гнів свій від його.
19 Не сердься на лиходіїв, і не завидуй безбожним,
20 Бо лихого будущина пропаща, а світильник безбожних загасне.
21 Мій сину! Господа й царя твого страхайся; з ворохобниками не товаришуй,
22 Бо нагло прийде погибель від них, — і біду від обох — хто її наперед узнає?
23 Сказано ще й се мудрими: Вважати в суді на особу — се погано.
24 Хто винуватому скаже: „Ти невинен“, того клясти ме люд, того зненавидить народ;
25 Хто ж викаже його вину, тих будуть любити й благословити.
26 Хто відказує по правді, наче в уста цілує.
27 Упорай перш твої поза домом справи, упорай перш усе на твоєму полі, а тоді вже й в твоїй домівці розпоряджуй.
28 Не будь лъживим на ближнього твого сьвідком; чого ж бо тобі оманювати устами твоїми?
29 Не говори: Як він мені вчинив, так само й я йому вчиню: відплачу чоловікові по вчинкам його.
30 Йшов я раз попри поле чоловіка лінивого, й уз виноградний сад чоловіка скупоумного:

* 24:7 На суді між мудрими.

³¹ Дивлюсь — терниною все позаростало, земля кругом кропивою окрилась, а камінна огорожа розвалилась.

³² Споглянув я й взяв се до серця, споглянув та й навчивсь такій пересторожі:

³³ Не довго будеш спати, не довго дрімати; не довго — згорнувши руки, лежиши, —

³⁴ Аж ось прийде, мов прихожий, вбожество твоє, й нужда твоя — мов чоловік оружний.

25

¹ І се теж приповідки Соломонові, що їх позбірала вчені мужі Езеїї, царя Юдейського:

² Господня слава в тому, щоб справи в тайні скривати, а честь царів — розвідувати діло.

³ Як неба висота й землі глибина, так серце у царів — невідоме.

⁴ Відділи жужелицю від срібла, а виїде у срібленника (чистий) посуд;

⁵ Віддали од царя несправедника, а правдою престол його стояти буде.

⁶ Не величайсь перед царем і на місці для князів не становись;

⁷ Бо краще, коли тобі скажуть: „Ходи сюди висше“, аніж би тебе понижено перед значним, що його вбачали очі твої.

⁸ Судитись не хапайсь, бо що робити будеш, як вкінці супротивник твій засоромить тебе?

⁹ Судися з противником твоїм, але тайни його не зраджуй,

¹⁰ Щоб хто не насміявся із тебе, се почувши, а тоді неслава твоя все буде на тобі.

¹¹ Як золоті яблочка на прозорій срібній тарілці, так слово, сказане до ладу.

¹² Як перстень золотий, й дорога прикраса, так мудрий докірник уважному уху.

¹³ Чим у жнива сніжна прохолода, тим є вірний посланець тому, хто його послав; він приносить відряду душі свого пана.

¹⁴ Як хмари й вітри без дощу, так чоловік, що голосно говорить про дарунки, яких не дає.

¹⁵ Лагідність прихилиє ласку вельможних, і м'який язик ломить тверду кістку.

¹⁶ Коли знайшов ти мед, так їж до схочу, та гляди, щоб з переситу не довелося, його вернути.

¹⁷ Не вельми то вчашай до дому твого друга, а то переситиш його й станеш ненавистним.

¹⁸ Що молот і меч та гостра стріла, те чоловік, що ложно свідчить на ближнього свого.

¹⁹ Що зуб спорохнілий та нога болюча, те саме надія на невірного в день нужди.

²⁰ Роздагти в день холодний, й налити оцту в рану, — все одно, що співати пісні зжуреному серцю.

²¹ Голоден ворог твій, ти хлібом нагодує; а хоче пити він, подай води напитись;

²² Тим бо збереш жарюче углє на голову йому, й Господь се нагородить тобі.

²³ Північний вітер дощ наганяє, а потайний язик сердиті лиця робить.

²⁴ Ліпше жити в кутку на кривлі, ніж з жonoю сварливою у широкій хаті.

²⁵ Як прихолодна вода душі у згазі, так добра звістка з далекої країни.

²⁶ Як скаломучений колодїз чи криниця, так правий, що тремтить перед безбожним.

²⁷ Як нездорово їсти надто много меду, так добуватись слави — не є славою.

²⁸ Що місто отворене й без муру, те — чоловік, що не панує над духом своїм у мові.

26

¹ Як літом сніг, а в жнива дощ, так дурневі почесть не лицею.

² Як пурхне горобець і ластівка долине, так і незаслужене прокляття прогуде.

³ Як пуга на коня, як на осла лозина, так на дурних ломака.

⁴ Не відказуй безумному по дурному, щоб не стався похожим на його.

⁵ Не відказуй безумному по дурощам його, щоб він не вважав себе мудрим ув очах своїх.

⁶ Той ноги сам собі підрізує на свою муку, хто розпорядок свій дає через дурного.

⁷ Як ноги в кривого підоймаються не рівно, так само й приповідь в устах безумних.

⁸ Що камінь дорогий укладати в пращу, те саме — дурневі віддати шану.

⁹ Що в пьяного в руці ключача тернина, — те приповідь ув устах дурного.

¹⁰ Розумний господарь усячину сам робить, дурний наймає всіх, кого де ні зустріне.

¹¹ Як пес вертаєсь до блювотини своєї, так дурний повторяє дурощі свої.

¹² Бачив ти чоловіка, що себе за мудрого має? На дурного більш надії, аніж на такого.

¹³ Лїнивий каже: „Лев на дорозі! лев на царині!“

¹⁴ Як двері обертаються все на своїх завісах, так легун — на своїму ложі.

¹⁵ Лїнивий спускає руку свою в миску, та тяжко йому донести її до рота.

¹⁶ Легун здається сам собі мудрішим за семеро, що в лад, подумавши, відповідають.

¹⁷ Ловить той пса за уші, хто, переходячи мимо, вдається в сварку других.

¹⁸ Як той, хто з засідки мече огонь, стріли й смерть,

¹⁹ Так і чоловік, що зрадливо шкодить ближньому свому, а потім каже: „Я тільки жартував!“

²⁰ Як дров не підкладай, огонь потухне хутко: На ухо не шепчи, — втихне ворожнеча.

²¹ Як уголь про жар, а дерево про огонь, так і сварливий про те, щоб роздувати сварку.

²² Слова підшепника — як ласощі, й вони ввіходять в черево глибоко.

²³ Що глиняна посудина, обтягнена нечистим сріблом, те саме бутні уста й злобнее серце.

²⁴ Устами ворог придобряєсь, а в серці зраду він голубить.

²⁵ Не вір йому, як він ласкавенько говорить, бо сім гидот сидить у його серці.

²⁶ Хоч ненависть він тайно ховає, то відкриєсь злоба його серед громади.

²⁷ Хто яму вириє, сам упаде в неї, а хто котить каменя в гору, до того він і вернесь.

²⁸ Зрадливий язик ненавидить тих, кого він ранить, і лестючі слова погибель готують.

27

¹ Не хвались завтрішнім днем, не знаєш бо, що той день уродить.

² Нехай вихвалює тебе хто другий, а не твої уста, — чужий, а не твій язик.

³ Важке камінне, а пісок так само, та гнів дурного обоє переважить.

⁴ Жорстокий гнів, палка і лютість, та проти ревності хто встояти зможе?

⁵ Докір явний багато ліпший, аніж укрита любов.

⁶ Ліпші щирі догани від люблячого, аніж зрадливі поцілунки від того, що ненавидить.

⁷ Хто ситий, наступить і на крижку з медом, а голодній душі й гірке — солодке.

⁸ Як пташка, що гніздо покине, так само й чоловік, що місце своє покинув.

⁹ Масті й пахощі радують серце: такий же й друг солодкий, що з серця раду уділяє.

¹⁰ Не покидай свого, ні батькового друга, і в братів дом не йди в лиху твою годину: Ліпший сусід близький, аніж брат далеко.

¹¹ Розумен будь, сину, втішай моє серце, щоб знав я, що мені злоріці відказати.

¹² Розважливий бачить лихо й ховається, а недосвідні простаки гонять вперед, і в біду попадають.

¹³ Бери з нього платте, він бо за чужого ручався, й за стороннього бери застав у нього!

¹⁴ Хто з ранку раннього товариша, знай, хвалить, про того думають, що се його він судить.

¹⁵ Безнастанне капання з криші у негоду, а жінка сварлива — вони одно;

¹⁶ Хто хоче здержати її, той намагаєсь зупинити вітра, та сховати в руці оливу, що дає знати про себе.

¹⁷ Як залізо гострить залізо, так гострить чоловік зір друга свого.

¹⁸ Хто стереже свою фіговину, той їсти ме фіги з неї, а хто береже добра пана свого, той у добрій славі буде.

¹⁹ Як у воді лице відбиваєсь до лица, так само й серце чоловіче — до чоловіка,

²⁰ Ненаситна безодня й пекло, — оттак неситі й очі людські.

²¹ Що огонь про срібло, про золото ж піч те про людину уста, що хвалять її.

²² Товчи безумного так як зерно у ступі, — не вилушиш його з дурноти його.

²³ Назирай пильно за скотом твоїм і май старання про череду твою;

²⁴ Добуток бо не на віки, бо й власть — чи ж вона переходить із роду в рід?

²⁵ Показується трава, виказуєсь зелень, та й збирають по горах сіна.

²⁶ Ягнята дають тобі одержу, козли — за що купити поле.

²⁷ Доволі молока козиного на їжу тобі, на їжу родині твоїй, та й на прожиток челяді твоїй.

28

¹ Безбожник втікає й тоді, як ніхто за ним не жене, а праведник сьміливий як лев.

² Коли край одступить від закону, тоді в йому много старших, а з одним розумним і тямущим мужом — він довговічен.

³ Убогий чоловік, що вбогих оббирає, — се ливень проливний, що хліб на нивах змиває.

⁴ Відступники від закону безбожних вихваляють, а ті що певнять закон, — гнів на них мають.

⁵ Ледачі люде не розуміють правди; хто вірен Господу, такий на все розумен.

⁶ Лучший той злиденник, що непорочен ходить, ніж багатир, що кривими путями ступає.

⁷ Додержуєш закон, — розумний син ти в батька, з ледачими дружиш, — отця твого соромиш.

⁸ Хто маєтки свої намножує лихвами, збирає про того, хто помагає вбогим.

⁹ Хто ухо відхиляє, щоб не слухать закону, того й молитва — хиба лиш гидота.

¹⁰ Хто праведних звів на беззаконну стежку, сам упаде в свою яму, а невинним таки добре буде.

¹¹ Чоловік багатий — мудрий в очах своїх, та злиденник розумний його осоромить.

¹² Як праведні веселяться, то й велика радість, як же в гору ростуть безбожні, ховаються люде.

¹³ Хто прикриває гріхи свої, не зазнає щастя, а хто признається й їх покине, той ласки доступить.

¹⁴ Щасливий чоловік, що все в страсі ходить; хто ж серце запече, у біду попаде.

¹⁵ Як лев рикаючий й ведмідь голодний, так пан безбожний убогій людині.

¹⁶ Нерозумний володіль тїснить людей многих, хто ж користі не любить, — життє продовжає.

¹⁷ Чоловік, що привинивсь проливом людської крови, — хоч би втікав і в могилу, ніхто його не здержить.

¹⁸ Хто ходить в невинності, не дознає шкоди, хто ж ступає путями кривими, — на одній з них впаде.

¹⁹ Хто паще свою землю, мати ме що їсти, хто ж любуєсь у неробстві, глодати ме злидні.

²⁰ Вірний чоловік — багатий на спасибі, хто ж рад борзо збогатитись, той не уйде кари.

²¹ Не добре, в суді вважати на особу; такий чоловік й за окраєць хліба одступить від правди.

²² Завидливий наздогін біжить за багатством, і не в догад йому, що здогонить злидні.

²³ Хто другому дорікає, здобуде з часом більше ласки, як той, що лестить язиком.

²⁴ Хто в батька-матері вкраде, та й каже: „се не гріх“, — той товариш рабника.

²⁵ Надутий розпалює сварку, хто ж надієсь на Господа, — добро йому буде.

²⁶ Хто лиш на себе вповає, той безумен, а хто ходить у мудрості — спасеться від злого.

²⁷ Хто вбогому дає, не знати ме нужди, хто ж одвертає очі свої од його, — того проклинають.

²⁸ Як безбожні йдуть у гору, — ховаються люди; як же вони упадають, — праведник більшає.

29

¹ Коли чоловіка картають, а він все таки тугошийий, то й буде розбитий, й не буде йому ліку.

² Як много праведних, — люди веселяться; як запанують же ледачі, тоді народ стогне.

³ Хто любить мудрість, той отцеві втіха, хто ж з блудницями живе, той майно марнує.

⁴ Правосуд царя скріпляє країну, хто ж бажає подарунків, — спустошить її.

⁵ Хто леститься другу свому, стелить сїті під ноги йому.

⁶ В грісі в ледачого — сїть про його, а праведний — все веселий і радуєсь.

⁷ Праведний щиро вникає у справу бідних, безбожний не розбірає справи.

⁸ Люди розворотні ворохоблять місто, мудрі ж неспокій втихомиряють.

⁹ Як мудрий із дурним заведе рахубу, то, чи гніваєсь, чи сьміється, — не має спокою.

¹⁰ Безвинного не люблять душоубці, а праведні журяться про життя його.

¹¹ Дурний усю свою досаду виливає, а мудрий здержує її.

¹² Як любо панові слухати неправди, то й всі слуги в його ледачі.

¹³ І бідні й деруни помішані з собою, та обох їх очам дає Господь сьвітло.

¹⁴ Коли вбогих царь по правді судить, то престол його на все утвердиться.

¹⁵ Лоза й огроза — вони дають мудрість; та син, лишений на волю, соромить матір.

¹⁶ Як множаться безбожні люди, множиться й беззаконність, та праведні побачать їх погибель.

¹⁷ Карай твого сина, а дасть спокій тобі, й принесе радість серцю твому.

¹⁸ Як нікому, (Божу) обявляти правду, йде народ в розтеч; щаслив лиш той, хто додержує закону.

¹⁹ Словами годі раба навчити; хоч він їх і чує, та що ж не слухає.

²⁰ Чи бачив ти чоловіка, прудкого до мови? — на дурного більш надії анїж на його.

²¹ Коли слуга з малку в розкошах зростає, схоче він опісля зробитись сином.

²² Чоловік гнівливий розводить сварку, та й палкий не трохи грішиться.

²³ Гординя веде чоловіка в погорду, а покірний духом наживає честі.

²⁴ Хто з злодієм діливсь, ненавидить свою душу; він чує закляття *, та не виявляє.

²⁵ Хто боїться людей, той в біду попаде; хто ж боїться Господа, буде безпечен.

²⁶ Многі шукають ласки в володарів (земних), та долею людською — володіє Господь.

²⁷ Гидота праведним — чоловік ледачий, безбожнику ж гидота — хто ходить правою дорогою.

30

¹ Се слова Агура, сина Якейового, — слова вдуновені, що сказав їх сей чоловік Ітілові й Укалові:

² Справді, я більший невіжа, ніж хто небудь зміж людей, і мудрості людської нема в мені;

³ Я премудрості не вивчивсь, і знання сьвятих я не маю.

⁴ Хто взійшов на небо, й зійшов із неба? Хто вітри стулив у кулаці в себе? Хто, мов в одєжину, повгортав води (надземні)? Хто поставив всі земні гряниці? Яке ім'я йому? Яке ім'я синові його? Хиба ти се знаєш?

⁵ Всяке слово в Бога — чисте; він — охорона вповаючим на його.

⁶ Не додавай нічого до слів його, щоб він не доказав тобі твоєї неправди.

⁷ Двох речей прошу я в тебе, не відкажи мені, покіль я умру:

⁸ Марноту й неправду держи далеко від мене; ні злиднів ні багатства не давай мені, а живи тільки щоденним хлібом,

⁹ Щоб я, не голоден, не відрікся тебе, кажучи: Хто мені Господь? а в злиднях не став красти, а відтак не призивав ім'я Бога мого марно.

¹⁰ Не прискаржуй злобно раба перед його паном, щоб той не прокляв тебе, й ти не провинився.

¹¹ Є такі, що проклинають і рідного батька; є, що не благословляють і рідної неньки.

¹² Є такі, що в себе в очах чистими здаються, хоч вони не вмиті з погані своїє.

* 29:24 Щоб виявив злодія.

¹³ Є такі, що в гору глядять очима, геть то піднімають повіки свої.

¹⁴ Є такі, що в них зуби, як мечі, а челоїсть — ножі, щоб убогих пожирати і злидених їсти.

¹⁵ Ненаситність дві дочки має: „давай, давай!“ А навіть — три ненаситні, ба й четверта не скаже: годі!

¹⁶ Преисподня та й утроба неплодна: пісковина, що води несити, земля, що поливанням, та огонь, що не скаже: годі!

¹⁷ Око, що поругає батька й не знає покори перед матіррю, нехай виключуть ворони на ріці й вижнуть орлята.

¹⁸ Троє річей дивовижних на сьвітї про мене, ба чотирох я не розумію;

¹⁹ Шлях в орла під небесами; дорога гадини на скелі; дорога корабля на морі, й дороги мужчини до дівчини.

²⁰ Та й у перелюбниці стежка такова ж: вдовольнилась, отерла рот собі, та й каже: Я ж нічого поганого не зробила!

²¹ Під трома земля трясеться, ба чотирьох здержати не може:

²² Раба, що зацарює; безглузлого, як пожитку має доволі,

²³ Плюгаву жінчину, коли заміж вийде, і служебку, як займе місце господині своєї.

²⁴ А ось чотири малі на землі, що мудрійші над мудрих;

²⁵ Мурашки, — народ слабонький, а літом наготовляють запаси собі;

²⁶ Миші, — народ слабосилок, а на скелях хати собі будують;

²⁷ В сарани царя немає, а вся вона, мов військо, полками виходить;

²⁸ Павук лапками спираєсь, та він і в палатах у царя буває.

²⁹ А сі троє мають ходу стрійну, ба, четверо гордо виступають:

³⁰ Лев, — силач між звірами, нікому не вступить; кінь і козел, та царь серед свого народу.

³¹ Коли ти, загнавшись в лютої, зробив безумство коли, та знов замислив недобре, то затули уста рукою;

³² Бо, як збивання молока дає масло, а удар у ніс виводить кров, так і розбуждений гнів виводить сварку.

31

¹ Се слова царя Лемуїла; наука, яку дала йому мати його:

² Що ж, сину мій? що, дитино тіла мого? що, обітниць моїх ти сину?*

³ Не отдавай жіноцтву сил твоїх, ані поступків твоїх тим погубницям царів.

⁴ Не царям, Лемуїло, не царям пити вино, не князям сикер попивати,

⁵ Щоб вони, напившись, права не забули та й не покривили суду всіх людей убогих.

⁶ Дайте сикеру бідоласі, й вина тим, що їх серце в гору;

⁷ Нехай випе й свої забуде злидні, та не думає все про свої страдання.

⁸ Отверай уста за того, хто голосу ніде не має, та щоб сиріт боронити.

⁹ Одверзай уста твої на правосуд та для справи бідного й нужденного.

¹⁰ Хто знайде жінку честиву? ціна їй перел дорожша;

¹¹ Серце мужове певне її, й не малий з неї прибуток;

¹² Платить вона добром йому, а ніколи злом, покіль віку її.

¹³ Дбає про лен та вовну, й охочо працює власними руками.

¹⁴ Мов купецький корабель той, здобуває хліб здалека.

¹⁵ Встане вдосвіта, домашнім роздасть їжу, а дівкам їх діло.

¹⁶ Схоче поля — є й на поле; з свого дорібку садить виноградник.

¹⁷ Оперізуєсь силою й кріпить руки свої.

¹⁸ Бачить, що праця чесна й добра, проте сьвітло в неї не гасне й пізної ночі.

¹⁹ Простягає руки до прядки, а палці її беруть веретено.

²⁰ Долоню свою розтуляє бідному, подає руку нужденному.

²¹ Не боїться, що рідні студено буде; — вся семья має подвійну одєжу.

²² Робить вона собі коври; висон, пурпур — її одєжа.

²³ Мужа її всяке знає; сидить він у воротях між громадськими мужами.

²⁴ Тче вона покривала й продає, а пояси доставляє купцям Финикийським.

²⁵ Трівкість і краса — одєжа її, й весело глядить вона в будущину.

²⁶ Уста свої отвирає лиш на слова мудрі, на язиці в неї — лагідна наука.

²⁷ Пильно вона наглядає за порядком в домі, і не знає їсти хліба — нічо не робивши.

²⁸ Встають діти, — її величають, і муж її всюди вихваляє:

²⁹ Много жінщин честивих, — ти ж усіх перевисшила!

³⁰ Бо принада — річ непевна, пишна врода — річ минуща; богобоязлива ж жінка — от кого хвалити треба!

* 31:2 Що пораю тобі?

³¹Платіть же їй після того, що її надбали руки; славіть її у громаді за її учинки!

КНИГА ЕККЛЕЗІАСТА АБО ПРОПОВІДНИКА.

- 1 Слова речника, сина Давидового, царя Єрусалимського:
 2 Марна марнота! говорить речник; марнота над марнотами, — все марне!
 3 Що за хосен чоловікові з усієї праці його, що він працює під сонцем?
 4 Рід проходить і рід приходить, тільки земля стоїть собі вівки.
 5 Сонце сходить, сонце й заходить, та й квапить знов до того місця, де має сходити.
 6 Вітер повіє на полудне, потім поверне 'д півночі; знай, крутиться навкруги, та й вертається туди, звідки взявся.
 7 Усі ріки течуть у море, та й море не переповнюєсь, і туди, звідки взялись, вони неначе вертаються, щоб знов текти.
 8 Всі річі трудні; не може чоловік всього висловити; не насититься око, дивлячись, не наповниться ухо, слухаючи.
 9 Що було колись, те буде й знов, і що діялось, те й діяти меться, й нема нового нічого під сонцем.
 10 Станеться часом дещо, про що люде кажуть: Ось новина! так воно давно вже бувало за попередніх часів.
 11 Нема спомину про старовину; так само й потомство не держати ме в пам'яті того, що колись постане.
 12 Я, проповідник-речник, царював над Ізраїлем в Єрусалимі;
 13 І віддався цілим серцем тому, щоб слідити та мудро вивідувати все, що діється під сонцем. Тяжка се праця, що її дав Бог людям, щоб нею займались!
 14 Видав я все, що робиться під сонцем: — що ж? усе марнота й мука для духа.
 15 Криве не буде простим, а чого нема, те ні-що й рахувати.
 16 Я говорив в мойму серці: Ось я став великим, і придбав більш мудрості, ніж усі ті, що царювали поперед мене в Єрусалимі, й серце моє бачило багато мудрості й знання.
 17 І направив я свого духа на те, щоб спізнати, що се таке мудрість, і що таке безумність та дурнота; та пересвідчився, що й се томить духа;
 18 Бо в кого більш мудрості, в того більш і смутку; й хто прибільшує знання, — прибільшує й гризоти.

2

- 1 От і кажу собі в серці: Дам я тобі покушати радощів, — заживай добра! Аж і се марнота.
 2 Про сьміх сказав я: Дурниця! а про радощі: Що з вас?
 3 Подумавши, давай я, підвеселяти себе вином, і, ходючи слідом за премудростю, придержуватись і сієї дурниці, аж докіль побачу, що гаразд для синів людських, що повинні б вони робити під небом, живучи так недовго на сьвіті.
 4 Брався я за великі праці: будував будинки, насаджував виноградники,
 5 Заводив собі сади й огороди до прогульки, й насадив у них всяке дерево плодове;
 6 Я робив стави — поливати дерева, що росли в галях у мене;
 7 Куповав бранці й бранки, а то були в мене й домовники; були в мене стада буйної й дрібної скотини більш, ніж у всіх, що перше мене були в Єрусалимі;
 8 Призбирав я собі срібло й золото й скарби з царів і земель; завів у себе сьпіваків і сьпівачок і все, що веселить людей, та всякі музичні прибори.
 9 Я зробивсь великим і багатим, так що переважив усіх, що бували поперед мене в Єрусалимі, а при всьому тому премудрість моя зоставалась у мене.
 10 Чого б ні забажали очі мої, я вволяв їх волю; не уймав мому серцю ніяких радощів; серце бо моє веселилось усіми трудами моїми, й се був мій пай з усіх трудів моїх.
 11 Та як поглянув я на все, що мої руки зробили й скільки завдавав я собі клопоту, працюючи, — бачу, що все воно марне, тільки мучить дух, і ніякої з того користі під сонцем.
 12 І завзявся я міркувати, що воно премудрість і що таке воно дурнота та без'ум; (Що вдіє той, що по царі постане? Вже з давен воно зроблено.)
 13 І я побачив, що мудрість бере гору над дурнотою, як сьвітло над темрявою:
 14 У мудрого очі в голові, а дурний ходить потемки; та пізнав я й те, що суджено долю однаку й сьому й тому.
 15 І кажу сам собі; доля дурного, се й моя доля. Про що ж мені було добиватись мудрості? І мусів сказати сам собі: І се марнота!

¹⁶ Мудрого не будуть споминати вічно, так само як і дурного; в будущині все забудеться, — і, о горе! мудрий вмірає так само, як і дурний.

¹⁷ І зробилось мені життє ненавидним, і огидло мені все, що діється під сонцем; бо все воно марнота й утома духа.

¹⁸ І зненавидів я всю працю мою, що працював під сонцем; бо маю все те зіставити другому, хто постане по мені.

¹⁹ А хто знає, чи він буде мудрий, чи дурний? Однакже він буде панувати над тим усім, що я трудом здобував, та показав себе мудрим під сонцем. І ось — марнота!

²⁰ І я одвернувся й вговорював моє серце, відречись усього, над чим працював під сонцем;

²¹ Інший бо працює з розумом, розсудливо й корисно, та й мусить покинути працю свою комусь такому, що не робив нічого в тому, як коли б воно йому належалося. Се марнота, се річ вельми сумна!

²² Бо що буде чоловікові за всі праці його, що томив себе, й за всю журбу серця свого під сонцем?

²³ Щодня він журився й побивався, ба й у ночі не було покою. Чи ж не марнота се?

²⁴ Не у власті людській і се добро, щоб їсти да пити й насолоджувати душу свою тим, що працює здобув. Я пересвідчивсь, що й се з руки Божої;

²⁵ Бо хто може їсти і вживати без його ласки?

²⁶ Тому бо, хто вгоден йому, дає він мудрість і знаттє й радощі; а грішному, щоб запобігав, дбав і до купи зібрав, а вінці зіставив тому, кого Бог вподобав. Тут знов — марнота й утома духа.

3

¹ Усьому під небом свій час і всякому ділу своя пора:

² Час родитись і час умірати, час насаджувати й час виривати насажене;

³ Час убивати й час гоїти, час валити й час будувати;

⁴ Час плакати й час сьміятись; час сумувати й час танцювати,

⁵ Час розкидати камінне й час збирати камінне; час обіймати й час від обнимань відхиляти;

⁶ Час шукати й час губити; час збирати й час розкидати!

⁷ Час роздирати й час шивати; час мовчати й час говорити;

⁸ Час любити й час ненавидіти; час воюватись і час миритись.

⁹ Яка користь буде працюючому з усієї роботи його?

¹⁰ Міркував я про ту журбу, яку дав Бог людям, щоб у ній вправлялись.

¹¹ Усе він сотворив свого часу гарно, й світ вложив їм у душу; тільки що чоловікові не зрозуміти всього твору Божого з почину та й до кінця.

¹² Зрозумів я, що їм нема нічого кращого, як веселитись і чинити добре, поки й життя їх.

¹³ І коли хто їсть і пє, й бачить добро в кожній праці своїй, то й се дар Божий.

¹⁴ Зрозумів я, що все, що творить Бог, тріває навіки: нічого до того придати й нічого з того уймати; Бог чинить усе так, щоб перед ним почесть почувати.

¹⁵ Що було, те є й тепер; що буде, те вже було, — і Бог викликає знов те, що минуло.

¹⁶ Ще ж бачив я під сонцем: де б мала правда бути, там кривда; де б бути правосуддю, там кривосудде.

¹⁷ І сказав я в серці мойму: Праведного й безбожного судити ме Бог, бо прийде час про все, а тоді й суд на всякі вчинки.

¹⁸ І сказав я в серці мойму про дітей людських, що Бог витрібовує їх, нехай знають, що й вони зівірре.

¹⁹ Доля бо людська й доля звір'яча однака; як сі вмірають, так і ті вмірають, і одно дихання у всіх, а людина не переважає звіря, бо все марнота.

²⁰ Все йде в одно місце: взялось із перстї й усе вернеться у порох.

²¹ Хто бо знає, чи дух людський іде в гору, й чи звір'ячий дух йде вниз, у землю?

²² Оце ж я побачив, що нема нічого кращого, як уживати чоловікові своєї праці; бо се доля його; бо хто приведе його поглянути на те, що послі него буде?

4

¹ І обернувся я, й побачив всяку пригнобу, що діється під сонцем, і бачив сльози пригноблених, що нема їм утішителя; а тут у руках гнобителів — сила, за тих же ніхто не заступиться.

² І вважав я тих, що померли, щасливішими над живих, — тих, що вже нема на світі, над тих, що живі ще;

³ А над сих і тих щасливішими — ще ненароджених на світ, що не бачили того зла, яке діється під сонцем.

⁴ Бачив я таки, що всяка праця й всяка користь з роботи викликає зависть між людьми. Та й се — марнота й мука духові.

⁵ Дурень той, хто сидить, склавши руки, й гризе власне тіло, приговорюючи:

⁶ Лучше жменя в спокою над пригорщі, повні праці й марного силкування.

⁷ І знов я обернувся, та й побачив марноту під сонцем:

⁸ Людина собі одинока, ні сина, ні брата, а не перестає працювати, очі його ненаситні на багатство. Та кому ж се я дбаю, й позбавляю душу мою всякого добра? Та й се — марнота й недобра робота!

⁹ Двом лучше, ніж одному, вони бо мають більшу користь із своєї праці;

¹⁰ Бо як один упаде, другий підніме свого товариша. Горе ж одинокому, як упаде, а нема другого, що підняв би його.

¹¹ Так само, як лежать удвох, — їм тепло; а хто самотен, як йому нагрітись?

¹² І коли хто подужає одного, то удвох встоять проти його. Троїста нитка не так хутко рветься.

¹³ Лучший убогий та розумний молодик, ніж старий, а дурний царь, що не вміє приймати поради;

¹⁴ Бо той, вийшовши з темниці, стане царем, дарма що в своєму царстві родився убогим.

¹⁵ Бачив я між усіма, що ходять під сонцем, із тим другим молодиком, що займе опісля місце тамтого.

¹⁶ Безліч було народу перед ним, а пізніші не будуть радуватись ним. І се марнота та мука духові.

¹⁷ Уважай на ногу твою*, йдучи в дом Божий, і будь готовий, скорше слухати, ніж приносити жертви робом дурнів, що навіть не знають, як вони не гаразд чинять.

5

¹ Не квапся язиком, і серце твоє нехай не поспішає вимовляти слово перед Богом. Бог бо на небі, а ти на землі; тим нехай у тебе буде слів не багатько.

² Бо як сні снуються тоді, як багатько клопотів, так і мова дурного виявляє себе многостю слів.

³ Як обречешся обітом перед Богом, то не гайсь його спевнити, не любить бо він дурних; спевни твою обітницю.

⁴ Лучше не обітувати, ніж, обітувавши, не спевнити.

⁵ Не давай устам твоїм вводити тебе в провину, й не кажи ангелам (Божим): Се була похибка. На що тобі того, щоб Бог прогнівався за твої слова та й в ніщо обернув діло рук твоїх?

⁶ Бо, як у многих видах сонних, так і в многих словах — багато марноти. Ні! ти бійся Бога.

⁷ Як побачиш у якій країні, що тіснять убогого та суд і правду насилують, то не дивуйся тому, бо над високим стоїть висший, а над ними ще висший;

⁸ Перед же веде в цілій країні — царь, а сей дбає про всю країну.

⁹ Хто любить гроші, не вдовольниться ніколи, хто ж любить багатство, не похиснуєсь ним. А се — марнота.

¹⁰ Намножується статків, та бо множується й тих, що їх спотребовують; і яке ж тому добро, чий вони: хиба що дивиться на них своїми очима?

¹¹ Роботящий солодко спить, чи він ізів мало, чи багатько; а пересит не дає багатому заснути в смак.

¹² Є ще одна доскулююча неміч, яку я бачив під сонцем; багатство, що береже багатий на шкоду собі.

¹³ Гине се багатство через нещасливі пригоди; в його родиться син, і йому нічо не допадеться в руки.

¹⁴ Як вийшов нагим із матеріної утроби, таким і відходить, яким прийшов, і з усього, що придбав працею, не візьме, щоб понести в руці своїй.

¹⁵ Се ж велике лихо: яким прийшов, таким і відходить! Яка ж йому тоді користь, що завдавав собі праці на вітер?

¹⁶ А він увесь вік свій їв у потемках, у великій журбі, в досаді та прикростях!

¹⁷ От же що здалось мені добрим: їсти й пити та солодко жжити добра з праці своєї під сонцем через увесь час життя свого, що Бог йому дав; бо ж се доля його.

¹⁸ І коли дав кому Бог багатство й достаток, і дозволив ними користуватись та брати з них свій пай, так се — дар Божий.

¹⁹ Не довго буде він памятати дні життя свого, тим то Бог і надоложив йому радіщами серця його.

6

¹ Ще одно лихо бачив я під сонцем, а його не трохи між людьми:

² Буває такий чоловіг, що Бог дає йому достатки, скарби й честь, та й не знає душа його нестачі в нічому, чого бажає, та не дав йому Бог розуму, хіснуватись тим, а чужий тим користуєсь; се марнота, се сумна річ!

* 4:17 На себе.

³ Коли б у такого чоловіка була ціла сотня дітей, і він жив літа многі, — та й ще умножились дні життя його, а як душа його не втішається добром, та не було б йому й похорону, то я скажу: щасливий над його плод, перед часом народжений;

⁴ Сей бо нагло прийшов та й відійшов у темряву, й не знане ім'я його;

⁵ Він навіть не видів і не знав сонця і він спокійніший, ніж той.

⁶ А той, хоч би прожив дві тисячі років, не веселившись добром своїм, — хіба ж не все піjde в однакове місце?

⁷ Вся праця в людини — для її рота, а душа її не насичуєсь.

⁸ Чим же переважає розумний дурного? або такий тихий, що вміє обходитись із людьми?

⁹ Однакже краще бачити перед очима, ніж тільки жадати. І тут марнота та й утома духа.

¹⁰ Що є на світі, тому дано ім'я, й знають, що се — чоловік та й що годі йому правуватись із дужчим.

¹¹ Багато таких річей, що прибільшують марноту; та що краще чоловікові?

¹² Хто ж знає, що добре про чоловіка в часі марного життя його, що проходить, як тінь? І хто скаже йому, що буде послі його під сонцем?

7

¹ Добра слава краща над пахущі масті, а день смерті краще родин.

² Краще йти в дім, де плачуть, ніж у такий, де бенкетують; усі бо люде так закінчують, а живущий прийме се до серця.

³ Сумування краще сьміху; бо в смутку стає серце ліпшим.

⁴ Серце мудрих — у сумному дому, а серце дурних — у веселому.

⁵ Краще слухати докір од мудрого, ніж пісні дурних;

⁶ Бо реготання дурневе — се тріск тернини під казаном. Се теж марнота.

⁷ Коли мудрий тіснить других, — стається дурним, та й подарунки псують серце.

⁸ Кінець справи краще початку, а покірний краще такого, що високо несеться.

⁹ Не давай духу хутко в гнів попадати, гнів бо в серці в дурних гніздиться.

¹⁰ Не кажи: Чому то давні часи були кращі теперешніх? бо не мудрість надихає тебе сим питанням.

¹¹ Мудрість із достатком — річ добра, іменно же про тих, що бачать сонце;

¹² Бо під її захистом так, як під захистом гроша; та знання переважає ще тим, що мудрість дає життє тому, в кого вона є.

¹³ Приглядайсь управі Божій; бо хто б те випростав, що він скривив?

¹⁴ У дні щасливі заживай добра, а в дні нещасливі — розумуй: Бог так само сотворив сей, як і той, щоб чоловік нічого не міг проти його сказати.

¹⁵ На все надививсь я за днів марного життя мого, й на се, що праведний гине в своїй праведності, а безбожний живе довго в безбожності своїй;

¹⁶ Та ти не будь надто строгим і не показуй себе мудрим над міру: чому тобі себе губити?

¹⁷ Не бувай надто грішним і безумним; чому бо тобі вмірати не свого часу?

¹⁸ Добре чинити меш, придержуючись одного й не занедбуючи другого: хто боїться Бога, той уjde всього того.

¹⁹ Мудрість дає мудрому більше сили, ніж у десятих старшин у городі.

²⁰ Нема на світі такого праведного чоловіка, щоб чинив добро, ніколи не грішивши;

²¹ Тим то не на кожне слово зважай, що говорять, щоб не почути тобі часом, як твій власний слуга тобі лихословить;

²² Твоя бо совість мусить сказати тобі, що й ти нераз лихословив другим.

²³ Усе це розбірав я по мудрому; я бо сказав собі: Хочу бути мудрий; та мудрість далеко від мене.

²⁴ Далеко все, і глибоко, так глибоко! хто дослідить?

²⁵ Я звернув серце моє на се, щоб розізнати, вислідити та розискати мудрість і розум, і пізнати погань дурноти, незнання та безумності, —

²⁶ І дознався, що гірше, ніж смерть — се жінщина, бо вона — сить; серце в неї капкани, а руки — ланцюги. Хто добрий перед Богом, — урятуєсь від неї, а грішник спіймається нею.

²⁷ От що я знайшов, каже проповідник, розвідуючи одно за одним!

²⁸ А ще чого шукала душа моя, а я не знайшов? Знайшов я одного мужчину між тисячею, жінчини ж ні однієї.

²⁹ Тільки се я знайшов, що Бог сотворив чоловіка правим, та люде пустились на всякі вигади.

8

¹ Хто рівен премудрому — а все ж таки хто розуміє значіннє річей? — Мудрість у чоловіка розяснює лице його й перемінює наспулений вид його.

² Я кажу: Чини волю царську, а се — задля присяги перед Богом.

³ Не квап оддалятися од його; не будь упрямим в ледачому ділі; бо він, що схоче, все може зробити.

⁴ Слово царське потужне; хто зважиться сказати йому: Що ти робиш?

⁵ Хто певнить накази, той не дознає лиха; серце в мудрого знає й час і спосіб;

⁶ Про всяку бо річ є час і спосіб, тільки чоловікові лихо з тим,

⁷ Що він не знає, що станеться, а хто ж скаже йому, як воно станеться?

⁸ Ніхто не властен над духом, щоб здержати дух, і нема в його сили проти дня смерті, нема й пільги в службі віськовій, і провина не вирятує винуватого.

⁹ Все це я вбачав, звертаючи увагу на те, що діється під сонцем. Буває часом, що один чоловік панує над другим чоловіком на шкоду йому.

¹⁰ Так бачив я, що ховали чесно безбожників, приходили й відходили з сьвятого місця, й забувано їх у місті, де вони так поводитись. Та й се марнота.

¹¹ Суд над лихими вчинками не хутко судиться; через те й не лякаєсь серце людське, чинити зло.

¹² Та хоч грішник сто раз коїть лихе й тріває в йому, то я знаю, що тільки богобоязливим буде добре, хто почуває почесь перед лицем його;

¹³ А безбожному не буде щастя й, немов би тінь, не довго пробуде такий, хто не боїться Бога.

¹⁴ Ще ж, буває й ось така марнота на землі: Праведних постигає те, що заслуговали б учинки безбожних, а з безбожними діється таке, що заслуговали б учинки праведних. І сказав я: та й се — марнота!

¹⁵ От і вхвалив я веселощі; бо нема нічого кращого чоловікові під сонцем, як їсти, пити й веселити серцем уживати; се ж супроводить його в праці в днях життя його, що дав йому Бог під сонцем.

¹⁶ Як звернув я серце моє на те, щоб зрозуміти мудрість і розгледіти все, що діється на землі, де то чоловік ні в день ні в ночі не має сну, —

¹⁷ Тоді спізнав я по всіх ділах Божих, що людина не второпає того, що діється під сонцем. Скільки б ні силкувався чоловік дослідити, він все таки не здолає виглибити того; і коли б який мудрець сказав, що він знає, то таки він не може того дослідити.

9

¹ На все те обернув я серце моє, щоб зрозуміти, що праведні й мудрі й діла їх у Бога в руці, та що чоловік ні любові ні ненависті за те не знає, бо воно далеко перед ним.

² Усьому й усім — одно: однак доля праведному й безбожному, доброму й злому, чистому й нечистому; тому, що приносить жертви, й тому, що не приносить жертви; честивому, як і грішникові; тому, хто клянеться, як і тому, хто совіститься клястись.

³ Се ж то й біда в усьому, що діється під сонцем, що доля однак всім; тим то й серце в людей повне злості, й безум у серці їх, поки живота їх, а потім прилучуються до мертвих.

⁴ Поки людина в живих, має ще надію; тим, що живому собаці краще, ніж мертвому леву;

⁵ Бо живі знають, що помруть, а мертві нікогісінько не тямлять, і нема їм уже заплати, бо й пам'ять про них пішла в забуток;

⁶ І любов їх і ненависть і боротьба їх минулись, і не буде їм вже ніякої частини ні в чому, що діється під сонцем.

⁷ Йди ж, їж твій хліб, радуючись, і пий твоє вино, веселючись, коли Бог ласкавий на діла твої.

⁸ Нехай повсячасно буде на тобі одежа сьвітла, й нехай волос твій буде намащений.

⁹ Усолоджує собі життя з жінкою твоєю, що її любиш, через усі дні марної життя твоєї, а котру дав тобі Бог за товаришку на всі швидколетні дні твої під сонцем; се бо — пай твій в життю й в трудах твоїх, що ти трудишся під сонцем.

¹⁰ Все, що маєш снагу робити, роби руками твоїми; бо в могилі, куди ти йдеш, нема вже роботи, ні роздумовання, ні знання, ні мудрості.

¹¹ І звернувся я й добачив під сонцем, що не швидким допадаєсь нагорода за побіг; не хоробрим — побіда; не мудрим — хліб; не розумним — багатство, й не тямущим — ласка, тільки час і случай у всім.

¹² Бо людина свого часу навіть не знає. Як риба попадається в невід, а птиця запутуєсь у сильце, так і люде ловляться в лиху годину, як вона прийде негадано до них.

¹³ От іще яку бачив я мудрість під сонцем, а вона здалась мені не абиякою:

¹⁴ Було невеличке собі місто, та й не так то людне. Прийшов під його великий царь, обліг його, та й поробив проти його всі боеві прилади;

¹⁵ Аж се знайшовся в йому чоловік нетяга розумний та й вирятував городець своїм розумом, а ніхто потім не споминав про сього біднягу.

¹⁶ І сказав я: Розум краще сили, та розумом у чоловіка бідного погорджують і слова його байдуже.

¹⁷ Слово тихе й розумне, як його послухають, переважає крик потужного між дурними.

¹⁸ Розум краще військового зброя, та одне ледащо поспує часом багачко доброго.

10

¹ Мертві мухи псують запах пахучої масті у мироварника; таке ж чинить і мала дурнота в поважного чоловіка з його розумом і честю.

² Серце в мудрого (повертає) в правий бік, а серце в дурного — у лівий бік.

³ Якою б дорогою ні йшов дурний, — нема в його глуду: кожному виявить, що він дурний.

⁴ Як запалає в твого старшого досада проти тебе, не покидай твого місця: лагідність охоронить тебе од більшої провини.

⁵ Є одно зло, яке я бачив під сонцем, се — наче облуд у володаря:

⁶ Невіжу виносить високо вгору, а багаті розумом сидять внизу.

⁷ Бачив я рабів — їдуть верхи, а князі їдуть пішки, наче раби.

⁸ Хто копає яму, сам упаде в її; хто валить мур, того вкусить гадина.

⁹ Хто переносить камінь, той може надсадитись, а хто коле дрова, попадає в небезпечність.

¹⁰ Як сокира притупиться та й не погостриш вістря, — треба напружувати сили; розум знає тому зарадити.

¹¹ Укушенню гадини без замови — те саме, що злий язик.

¹² Слово з уст мудрого — пожиток, а уста дурного гублять його самого:

¹³ Перші слова з уст його — дурощі, а кінець бесіди з уст його — безглуздде.

¹⁴ Дурний говорить багачко оттакого: чоловік не знає, що буде, й хто йому скаже, що станеш після него?

¹⁵ Праця дурного томить його; не знає він і дороги в місто.

¹⁶ Горе тобі, земле, як твій царь — хлопець, а князі твої їдять від ранку!

¹⁷ Щастє тобі, земле, як твій царь хорошого роду, а князі твої сідають їсти певного часу, щоб посилитись, а не пересититись.

¹⁸ Од лінощів похилились будівля, а через недбалість текти ме дощ у хату.

¹⁹ Бенкетують про веселощі, й вино веселить життя, а срібло за все одвічає.

²⁰ Ба й у думці твоїй не лихослови цареві, й у ложниці твоїй не клени потужних; бо пташка може перенести слово твоє, й крилата переказати мову твою.

11

¹ Пускай твій хліб на пливучу воду^{*}, бо по довгому часі знайдеш його.

² Розділюй часті милостині між семеро чи й восьмеро, бо не знаєш, яка біда складеться тобі на землі.

³ Як у хмарах повно води, вони лити муть дощ на землю, й як дерево впаде, чи то 'к полудню, чи то 'к півночі, воно там і лежати ме, де впало.

⁴ Хто позирає на вітер, тому не сіяти, а хто дивиться на хмари, той не жати ме.

⁵ Так само, як не знаєш вітрової дороги, та як то в утробі в вагітної утворюються кісточки, так не знаєш і творів Божих, а він творить усе.

⁶ З ранку сій насінне твоє й не давай увечері спочивати руці твоїй, бо не знаєш, чи се, чи те буде удастнїйше, або чи те, чи се однаково добре буде.

⁷ О, любий світ і весело оку, дивитись на сонце!

⁸ Коли чоловік проживе й многі літа, нехай по всяк день тим веселиться; та нехай тямить на дні темні, що їх буде много, хоч і все, що постане, — марнота.

⁹ Веселися ж, молодіку, в молодощах твоїх, попускай серцю твому заживати радощів часу молодощів твоїх, ходи собі за нахилом серця твого й за бажаннями очей твоїх; тільки знай, що за все це Бог тебе на суд поставить.

¹⁰ Проганяй тугу з твого серця й відпихай зло від тіла твого та тям собі, що вік дитинячий і молодощі — марнота!

12

¹ Памятай про твого творця замолоду, покіль не прийшли дні лихі й не настали роки, що про них казати меш: „Не до влодоби вони мені”,

² Покіль не померкли сонце й світло, місяць і зорі, й не насупились хмари по дощі,

³ Тоді, як затремтять сторожі будівлі й хоробрі позгинаються, й мелючі перестануть молоти, бо їх мало зосталось, і запоморочаться ті, що дивляться крізь вікна,

⁴ І зачиняться двері на улицю; замовкнуть жорна; коли вставати муть, як засьпіває півень, а дочки сьпіву помовкнуть;

⁵ І висоти стануть їм страшні, а на дорозі будуть боятись; і зацьвіте дерево мігдалове, й ковалик отяжіє, та й кріп розсиплесь; бо ось відходить чоловік у свою вічну домівку, а плакальники готові вже, провожати його улицею; —

^{*} 11:1 Давай убогим.

⁶ Докіль не порвався срібний ланцюжок і не розірвалась золота повязка; не розбився глек над криницю та не поломилось колесо над колодізом;

⁷ І не вернеться персть, у землю чим вона й була; а дух вернеться до Бога, що дав його.

⁸ О, марнота над марнотами, сказав проповідник, все марнота!

⁹ Опріч того, що проповідник був про себе мудрий, навчав він іще й людей знаття. Він розвідував, розбірав і зложив багацько приповістей.

¹⁰ Проповідник старався добірати хороші вискази, й слова правди списав вірно.

¹¹ Слова мудрих — се голки, се гвозди, що добре вбиваються, а хто їх укладає, — від одного пастиря.

¹² Що ж більш сього всього, того остерегайся, мій сину: складанню многих книг — не буде кінця, а й багато читання — втомлює тіло.

¹³ Вислухаймо ж змісту того всього: Бійся Бога й певни заповіді його; в сьому міститься все про чоловіка.

¹⁴ Бог бо судити ме все, що діється; навіть усе втаєне, — чи добре воно, чи лихе.

ПІСНЯ ПІСЕНЬ.*

- ¹ Нехай він цілує мене поцілунком уст своїх! Ласкавість бо твоя над вино солодша.
- ² Любими пахощами пахне ім'я твоє, наче миро розлите, тим то дівиці тебе улюбили.
- ³ Притягни мене 'д собі, — ми побіжимо за тобою; царь запровадить мене в палати свої, — будемо захвачуватись і радіте тобою, ласку твою над вино вихвалити; — о, не помилилися тим, що влюбили тебе!
- ⁴ Дочки Єрусалимські! я смуглява собі, та гарна, мов ті намети Кеदारські, мов килими в Соломона.
- ⁵ Ви не дивітесь, що я смуглява, — се сонце мене осмалило: Сини матері моєї погнівались на мене, заставили мене стерегти виноградник, — власного ж виноградника я не стерегла.
- ⁶ З'ясуй же, душі моїй любий: де ти пасеш? де о півдні опочиваєш? чом блукатись мені коло отар товарішів твоїх?
- ⁷ Як сього ти не знаєш, найкрасша між жінчинами, то йди слідом за вівцями й паси кізлята твої уз шатер, що пастухи собі понапинали.
- ⁸ Ти, моя любо, в мене, мов та кобилиця в колесниці в Фараона, (згорда виступаєш).
- ⁹ Прегарні шоки твої в ланцюжках, шия в тебе у коралях;
- ¹⁰ Ланцюжки золоті зробимо тобі з срібними кропками.
- ¹¹ Доки царь був за столом своїм, видавав нарід мій пахощі свої.
- ¹² Милий мій — мов китиця мирри, у мене на грудях,
- ¹³ Милий мій у мене — мов гроно кипрове в виноградниках Енгадських.
- ¹⁴ Гарна ти, моя мила, о, яка ти гарна! очі в тебе гулубині.
- ¹⁵ А ти, мій любий — прехороший, уродливий! а постеля наша — мов трава зелена;
- ¹⁶ Крівля домів наших — кедри, криша — кипариси.

2

- ¹ Я нарциз, Соронська квітка, я лилія долиняна!
- ² Що лилія між тернами — те мила моя між дівами.
- ³ Яблоня між деревами лісними — се мій милий між молодиками. В холодку під нею люблю седіти мені, овочі її солодкі піднебінню мойму.
- ⁴ Він увів мене в дім веселої гостини, а стяг його надо мною — любов.
- ⁵ Покріпіть мене вином, осьвіжіть мене яблуками: від любови знемогаю.
- ⁶ Ліва рука його під головою в мене, правою мене він обнімає.
- ⁷ Заклинаю ж вас, дочки Єрусалимські, на серни й оленіці польні, не будіть, не розрухуйте милої моєї, аж доки їй вгодно!
- ⁸ Се голос любого мого! ось, він йде, скаче через гори; перескакує узгірря!
- ⁹ Бо ж мій милий — мов той сугак, мов той олень молоденький! Глянь, стоїть він за стіною в нас, у віконце зазирає, і кріз крати поглядає.
- ¹⁰ Ось мій любий говорить до мене: Встань, моя ти мила, вийди, прекрасна моя!
- ¹¹ Вже зима минула, дощі перестали;
- ¹² Квітки вбірають землю; час пісень настиг; в луках наших голос горлиці чути;
- ¹³ Завязки фіг показалися на фіговині; виноград зацвів і дише любим своїм цвітом. Уставай, моя ти люба, вийди, пишна вродо!
- ¹⁴ Голубко моя в росколинах скелі, схована в дупловині! покажи мені лице твоє, дай голос твій почути; голос твій такий солодкий, образ твій такий принадний!
- ¹⁵ Ловіть нам лисиці, молодії лисинята, що псують наш виноградник, — виноградник у цвіту наш!
- ¹⁶ Мій любий мені належить, а я йому; він пасе серед лилій.
- ¹⁷ Покиль день холодом дише, тїнь не простяглася, ти знов вернися; будь скорий, як серна, як молодий олень на розпадених горах.

3

- ¹ У ночі на ліжку в себе я того шукала, кого серце моє любить, й не знайшла, шукавши.
- ² Схоплюся ж я та метнуся, в городі шукати по улицах та майданах, кого серце любить; шукала, та не знайшла його.
- ³ Стріла вартових, що місто по ночі обходять: Чи не бачили того ви, кого серце любить?
- ⁴ Ледві з ними розминулась, аж і знайшла того, що серцем полюбила; вхопилась його й не пустила, аж привела його в господу матері моєї й у світлиці до тієї, що мене вродила.

*

: Т. є над піснями. Оспівана тут тісна зв'язь між Богом а людьми — між Христом і його церквою.

⁵ Заклинаю ж вас, дочки Єрусалимські, на сугаків і серен, не будіть і не тривожте милої, аж поки сама вона хоче!

⁶ Хто сеся, що від степу йде, наче б окурювана стовпами диму з мирри й кадила, з порошоків в крамницях?

⁷ Глянь! се ж ліжко Соломона: шість десятків силачів кругом його з хоробрих в Ізраїлі;

⁸ Всі з мечами, з'учені до бою; у кожного меч при боку, про безпеку в ночі.

⁹ Переносне лігво пострів собі царь Соломон з дерева з Ливану;

¹⁰ Срібні стовпці, золоті поруччя, посідок з пурпурної тканини, вся середина прибрана з любов'ю дочок Єрусалимських.

¹¹ Пійдіть, дочки Сионські, подивіться на царя Соломона в вінці, яким увінчала його мати в день подружжя його, в день радості серцю його.

4

¹ Гарна ти, моя мила, о, яка ж ти гарна! очі, неначе в голубки, під кучерями в тебе; волоссе в тебе — ніби стадо кіз, що сходять із гори Галаадської;

² Зуби в тебе — мов отара острижених овець, що з купелі виходять, а в кожній близнята, і нема між ними неплідної.

³ Губи в тебе — пурпурова стрічка, а уста принадні; ніби половинки гранатового яблука — щоки твої під кучерями в тебе;

⁴ Шия твоя — се вежа Давидова, построєна про зброю: тисячі щитів висять на ній — щити самих сильних;

⁵ Дві соски твої — мов близнятка в молодій серни, що між ліліями пасуться.

⁶ Покіль день холодом дише, тїнь не простяглася, вийду я на гору мирри, на узгір'я кадила.

⁷ Вся ти гарна, моя мила, нема в тобі скази!

⁸ Зійди ж, подруго, за мною з Ливану; йди зо мною з Ливану! сьпіши з верхів'я Амани, з верхів'я Сенира й Єрмону, від леговищ левів, із гір, де рисі!

⁹ Зранила ти серце моє, сестрице-подруго! взяла еси серце моє поглядом єдиним, одним намистом на шії твоїй!

¹⁰ Що за любі ласки в тебе, сестронецько-подруго, ласки твої над вино солодші, а пахощі мастей твоїх над усі пахощі!

¹¹ В тебе з уст, подруго, капле мед, як з крижки; мед і молоко в тебе з язика стїкає, а пахощі одеж твоїх — пахощі Ливану!

¹² Обгороджений сад — сестра моя любя, замкнений город, під печаттю криниця;

¹³ Росадники твої — се сад гранатових яблук, роскішного плоду, кипер вкупі з народом;

¹⁴ З шафраном там нард, цинамон там із нардом; мирра там і алої з усіма пахощами;

¹⁵ Джерело саду — колодїзь води живої й потоки з Ливану.

¹⁶ Піднімись, північний вітре, прилети, полуденнику, повій на сад мій, нехай поллються пахощі його! —

5

¹ Нехай прибуде милий мій у сад свій, нехай споживає солодкі овощі в йому! — Ось і прийшов я в мій сад, моя сестро, моя ти дружино; набрав мирри з пахощами моїми, з'їв крижку з медом моїм, напився вина мого, запив його молоком моїм. Смакуйте ж і ви, друзі, пийте й їжте вволю, мої ви любі!

² Сплю я, та серце в мене не спить; ось голос милого! він у віконце постукує: Відчини ж мені, сестро моя, дорога моя, голубко моя, чиста моя! Вся голова в мене росюю припала, кучері мої — нічними краплями.

³ Я роздяглась уже, — як знов одягатись? я ноги помила, як же їх валяти?

⁴ Милий мій крізь дірку руку просунув, і внутро моє зворушилось од сього.

⁵ Я встала, відсунути милому засов, а з моїх рук покапала мирра, і з палців моїх капала мирра на ручки замку.

⁶ Я відчинила любові моїму, аж се милий відвернувся і зникнув уже. А в мені ж і дух завмер був, як він говорив! Кинусь тоді шукати, — ніде не знаходжу; стала кликати, — та не озиваєсь до мене.

⁷ Стріла мене сторожа ув обході міста: побили мене, зранили мене, здерли з мене намітку ті, що стерегли муру.

⁸ Ой закликаю ж вас, дочки Єрусалимські: стрівши мого милого, скажіть йому, що гину з любови.

⁹ Чим же твій любий всіх любих переважає, ти, уродлива проміж усіма дівоньками? Чим се дорогий твій лучший над інших, що ти про його так нас закликаєш?

¹⁰ Любий мій — білий, і рум'яний, красший за десять тисяч інших;

¹¹ Голова в його — чисте золото; кучері фіялісті, а чорні, як ворон;

¹² Очі в його — чисті, мов голуби, що при потоках водних, наче в молоці скупані, сядять щасливі.

¹³ Щоки його — цвітник пахущий, грядочки принадного зілля; губи — мов ті лілії, що капле з їх мирра;

¹⁴ Руці його — мов з золота уточені, в хризолити оправні; тіло — його — наче слонява кість у сапфірах;

¹⁵ Нозі — стовпи мармурові, поставлені на золотих підніжках; вид же його, як Ливан; величен, як кедр;

¹⁶ Уста в його, — се самі солодощі, а весь він — любощі. От, хто мій милий, от, хто друг мій, дочки ви Єрусалимські!

6

¹ Де ж твій милий подівся, ти, найуродливіша між жінчинами? Куди пійшов твій любий, щоб нам із тобою його шукати?

² Він у саду в себе ходить, в цвітнику пахущім, він залюбки попасає проміж ліліями.

³ Милий мій належить мені, а я милому, — тому, що в ліліях попасає.

⁴ Гарна ти, моя любко, неначе та Тирса, мов Єрусалим принадна, а грізна-поважна, як військо, під стягом стоюче.

⁵ Одверни від мене очі, — мене вони зворушують!

⁶ В тебе волос — мов отара кіз, що сходять із Галааду; зуби в тебе — наче овець стадо, що з купелі виходить, а в кожній близнята, й нема між ними неплодної;

⁷ Ніби половинки яблука-гранати щоки твої під кучерями в тебе.

⁸ Шістьдесятъ цариць сяє, вісімдесятъ бранок, а дівчат безліч,

⁹ Та вона єдина, голубка моя, чистая моя; єдина вона в матері своєї, вибрана зпроміж усіх, що вона зродила. Побачили її дівчата, й стали вихваляти; цариці й бранки — усі величали.

¹⁰ Хто ж се, що, мов зоря, зазорилась, гарна, як місяць, а ясна, як сонце, грізна, мов військо під стягами?

¹¹ Я зійшла в сад оріховий, подивитись на зелень в долині, поглянути, чи вже розвилась лоза виноградна, чи зацвили яблоні гранатові?

¹² Не знаю, як завела мене душа моя 'д колесницям значних у народі мойму.

7

¹ Оглянься, оглянься, Суламито; оглянься, оглянься, щоб нам глядіти на тебе! — Що вам дивитись на Суламиту, мов на хоровод Манаймський?

² Що за прегарні ноги твої в сандалах, ти, знатного батька дитино! а круглота твоїх стеген — неначе намисто, уроблене руками мистецькими;

³ Пуп у тебе — се круглота чаша, повна по всяк час вина запашного, стан же в тебе — стіг пшениці серед лілій;

⁴ Соски твої — се двойнята в серни;

⁵ Шия твоя — наче вежа з слонявої кості; очі в тебе — ставки Гесбонські коло воріт Батрабимських; ніс твій — мов вежа в лісі Ливанським, обернена 'д Дамаску;

⁶ Голова твоя — мов Кармель, волос на голові в тебе — мов пурпур, кучері твої — й цареві дивовижа.

⁷ О, яка ж ти хороша, яка ти принадна, моя любко, твоїм цілим видом!

⁸ Стан твій — неначе пальма, груди ж твої — мов би винні грони.

⁹ Думаю: вилізу на пальму, захоплюся за віття, а груди твої будуть мені за грони винні, і запах із нідзер твоїх, — як би від яблук;

¹⁰ Та й уста твої, як вино найлучше. — Воно тече право до милого мого, й солодить уста утомлені.

¹¹ Я належу до друга мого, він лине серцем до мене.

¹² Ходи ж, мій любий, підемо в поле, жити мемо в селах;

¹³ Вранці рано вийдем у виноградник, оглянемо, чи вже розвилась лоза виноградна, чи овощ завязався, чи в цвіту вже гранатові яблоні; там ти моїх ласк дознаєш.

¹⁴ Пахнуть вже там мандрагори; у дверей наших всякі що найлучші плоди, нові й давні; все те я надбала про тебе, мій любий.

8

¹ Ой коли б же ти був мій братик рідний, що зо мною ссав груди в матері моєї! Тоді б я, й зустрівши тебе на улиці, тебе цілувала, а мене б не суджено.

² Повела б я тебе, завела б у господу до моєї неньки. Ти вчив би мене, я ж поїла б тебе запашним вином, соком із яблук моїх гранатних.

³ Ліва рука його під головою в мене, а права мене обнімає.

⁴ Ой прошу ж я вас, дочки ви Єрусалимські, не будіть і не трівайте милої моєї, доки їй любо!

⁵ Хто се, спершись на милого, йде з пустині? Ось де під яблонею розбудила я тебе: там породила тебе мати твоя, там привела на світ тебе родителька твоя.

⁶ Зложи ж мене печаттю на серце в тебе, надінь, як перстень, на руку собі; любов бо, як та смерть, кріпка; заздрість — як пекло, люта; стріли її — стріли огняні; вона — полум'я страшно палаюче.

⁷ Годі вгасити любови і водам премногим, та й ріки її не заллють. Хоч би за любов давав хто всі статки свого дому, то їх би відкинено згідно.

⁸ Є сестра у нас мала ще, безгрудя; що робити мем із нашою сестрою, як прийдуть старости до неї?

⁹ Коли б вона була муром, — ми збудували б на ній срібні палати; коли б вона була дверми, то ми обложили б її дошками з кедрини.

¹⁰ О, я мур, і груди в мене, як башти; тим то й буду я в очах його вповні дозрілою.

¹¹ У Баал-Гамоні мав Соломон виноградник; він передав той виноградник сторожам, а кожний мав платити за його плоди по тисячі срібних.

¹² А мій виноградник таки в мене. Нехай тобі, Соломоне, будуть твої тисячі, та ще й двісті сторожам плодів його.

¹³ Ти, що в садах проживаєш! товариші прислухуються голосови твому; дай же й мені послухати його.

¹⁴ Біжи ж (зо мною), мій милий, мов сугак, мов олень на горах запашних!

КНИГА ПРОРОКА ІСАЇ.*

¹ Видиво Ісаї, сина Амосового, яке видів про Юдею й Єрусалим за Юдейських царів Уззії, Йоатама, Ахаза й Езекії:

² Слухайте, небеса й вважай, земле, бо Господь говорить: Я виховав синів і дав зріст їм, а вони зворохобились проти мене.

³ Віл знає господаря свого, й осел — ясла пана свого, а Ізраїль не знає мене, народ мій не розуміє.

⁴ О, горе, народе грішний, народе привалений беззаконностями, роде лиходіїв, сини погибелі! Покинули Бога, занедбали сьвятого Ізрайлевого, відступились взад від його!

⁵ Куди, в яке місце вас іще бити, коли ви не перестаєте бути упрямими? Кожна голова в ранах, кожне серце хворе.

⁶ Від підшви в носі та й до тімя на голові нема в йому здорового місця: рани, синяки, рани гниючі не вичищені, не перевязані й не змягчені оливою.

⁷ То ж буде земля в вас опустошена, міста ваші огнем спалені; поля ваші в ваших таки очах чужі будуть пожерати; все опустіє, — звичайно, опустошене чужинцями.

⁸ І останє дочка Сионська[†], наче шатро в винограднику, наче будка в городі, як місто збурене.

⁹ Як би Господь не зіставив із нас невеликого останку, — ми були б те, що й Содома, погibli б, як і Гоморра.

¹⁰ Слухайте ж Господнє слово, ви, князі Содомські[‡]; вважай на науку Бога нашого, народе Гоморський!

¹¹ Навіщо мені множество жертв ваших? говорить Господь. Я вже пересичений всепаленнями з баранів і товщею з годованого скоту, та й крові з назимків і ягнят та козенят я не хочу.

¹² Як приходите, щоб явитись перед лицем моїм, то хто від вас вимагає, щоб топтали двори мої?

¹³ Не носіть уже більше дарів надармо: палення кадила огидлю мені; нових місяців і субот, та сходин сьвяточних не можу стерпіти: беззаконність поспіє із сьвяткуванням!

¹⁴ Новомісяччя ваші й сьвята ваші ненавидить душа моя: вони стали ваготою мені, тяжко мені нести їх.

¹⁵ І коли ви простягаєте руки ваші, то я одвертаю очі мої від вас, а як ви умножуєте молитви ваші, то я їх не чую, ваші бо руки повні крові.

¹⁶ Обмийтесь, станьте чистими; одкиньте далеко ледачі вчинки ваші зперед очей моїх; перестаньте чинити зло;

¹⁷ Навчіться чинити добро; шукайте правди, рятуйте придушеного, обороняйте сироту, заступайте вдову;

¹⁸ А тоді прийдїть — і розсудимось, — говорить Господь: Коли б гріхи ваші були, як багрянниця — я, мов сніг їх убїлю; коли б, як кармазин, були червоні, — обмию їх, як вовну.

¹⁹ Схочете слухняним робом у мене ходити, — буде вас земля усяким благом надїляти;

²⁰ Затнетесь ж, опір ставши, — тоді меч пожере вас; се уста Господні говорять!

²¹ О, як же розопотилась столиця, колись така вірна й повна правого суду! Справедливість давно в нїй панувала, тепер — душегубиці.

²² Срібло твоє жужелицею стало, вино твоє розпущене водою;

²³ Князі твої — проступники й спільники злодїїв, на гостинці ласі, користі шукають; сиротам нема в їх оборони, а справа вдовиці до них не доходить.

²⁴ Тим то говорить Господь, Господь Саваот, сильний Ізраїлів: О, я надолужу мою кривду від противників моїх, і помшчусь над ворогами моїми!

²⁵ Простягну на тебе руку, жужелицею з тебе счищу й відділю від тебе все олово.

²⁶ І поставлю в тебе суддів, як з давен бувало, та й радників, як було за предків; а тоді славити муть тебе городом правди, столицею вірною.

²⁷ Сион із потали вийде правосуддем, а ті, що вернуться до його, — справедливою;

²⁸ А всім відступникам і грішникам — погибель, і хто Господа покинув — затратиться.

²⁹ А будуть вони покарані за ті дуброви, що такі вам любі, посоромлені за сади, що собі вибрали;

³⁰ І станеться з вами, як із тим дубом, що лист у його обпав, і як той сад, що води не має.

³¹ І потужний станєсь — сьміттем, праця ж його — іскрою; й горіти муть разом, а ніхто не погасить.

2

¹ Слово, що прийшло в видиві, до Ісаї Амосенка про Юдею й Єрусалим:

* —

: Пророкував около року 650 перед Христом. † 1:8 Місто Єрусалим. ‡ 1:10 Край жидівський стався неначе новітною Содомою.

² Станеться в останні часи, що над усі гори гора Господня вознесеться, й підіймється понад гори, й поспішать до неї всі народи.

³ І підуть многи народи й скажуть: Ходіть, вийдемо на гору Господню, в дом Бога Якового, а він покаже нам свої дороги, й будемо ходити стежками його, бо з Сиону вийде закон, і слово Господнє — з Єрусалиму.

⁴ І судити ме він народи, й картати ме многих людей; і перероблять мечі свої на леміші, а списи свої на серпи, й не буде народ на народ меча підіймати, та й не буде більше вчитись воювати.

⁵ Ой ходімо ж, доме Яковів, і будемо ходити в світлі Господнім!

⁶ Бо ти відкинув був дом Яковів, відпхнув люд свій, за те, що вони багато переняли від народів східних: і чарівники в них, як у Филістіїв, і з синами чужоземців вони в побратимстві.

⁷ Земля стала повна срібла й золота, а скарбам їх і ліку не має; й переповнилась земля кіннями й безліччю колесниць;

⁸ Повна земля й ідолів; вони ж і припадають лицем перед ділом рук своїх, перед тим, що палці їх зробили;

⁹ І похилився чоловік простий, і понизився муж значний — й ти не простиш їм сього.

¹⁰ Ой сховайся у скелі, врийся в землю зі страху перед Господом і перед славою величності його!

¹¹ Поникнуть горді погляди мужів, і піднесені голови людей будуть принижені; один Господь явиться високим того часу.

¹² День бо Господа сил небесних прийде на все горде й високомірне, та й на все, що високо несеться — і все воно принижене буде,

¹³ І на всіх, що, як кедри Ливанські, високо в гору себе підносять, на всіх, що, як дуби Базанські,

¹⁴ І на всі високі гори й горби, що вгору пнуться,

¹⁵ І на кожну високу башту й на всякий мур кріпкий,

¹⁶ І на ті кораблі Тарсійські, та на всякі прикраси їх принадні.

¹⁷ І повалиться величність мужів і гордіня людська нагнеться; один тільки Господь буде високий в той день,

¹⁸ А всі ідоли щезнуть.

¹⁹ Позалазять в печері в скелях та в глибині земні зі страху перед Господом та перед славою величності його, коли він устане, карати землю.

²⁰ В той день покидає чоловік кертцям та кажанам (лиликам) срібні свої ідоли, й золоті свої ідоли, що понароблював собі, щоб їм поклонятись,

²¹ Щоб тільки самим сховатись в щілини скельні та розколини гір зо страху перед Господом і перед славою величності його, коли він встане, карати землю.

²² Оце ж годі вам надію покладати на чоловіка, що в його тільки хиба духу, що в ніздрах; бо й що він значить?

3

¹ Знайте, що Господь сил небесних одніме в Єрусалиму й в Юди всяку підпору, всяку піддержку хлібову й всяке підкріплення водою,

² Хороброго воеводу й воїна, суддю й пророка, віщого й старця,

³ П'ятьдесятника й князя, й дорадника й умного штукаря й проречистого словом;

⁴ А дам їм хлопців за старшину, й діти панувати муть над ними.

⁵ І одно одного буде в народі тіснити, — кожний ближнього свого; встане хлопець на старого, дрібний люд — на значних.

⁶ І хапати ме за полу брата брат, у родині батька свого: В тебе є жупан про свято, будь над нами князем, — нехай буде сей розпадок під рукою в тебе;

⁷ А той відкаже, клянучись: Не вмію я гоїти рани; бо й в мене в господі ні хліба, ні одежі; не робіть мене головою в народі.

⁸ Ось як підупаде Єрусалим і впаде Юда, через те, що й язик і діла в їх — проти Господа, й зневажливі в очах слави його.

⁹ Само їх обличчє свідчить проти них, ба й явно таки про гріх свій розповідають, не таять, саме як Содомі!; горе душам їх! самі бо на себе зло накликають.

¹⁰ Скажіть праведному, що йому благо, бо він споживати ме плоди вчинків своїх;

¹¹ Горе ж беззаконникові, бо буде йому відплата за діла рук його.

¹² Гнобителі людю мого — недоростки й жіноцтво правлять ним. Народе мій! ті, що правлять вами, вони вас туманять, вони розкопали дорогу ходи твоєї.

¹³ Но встав Господь на суд — він стоїть, щоб судити народи.

¹⁴ Виступає Господь на суд проти голов людю свого і князів його: Ви спустошили виноградник; загарбане у бідного — по дворах ваших.

¹⁵ Яким правом тиснете ви люд мій і топчете вбогих? говорить Господь, Господь сил небесних.

¹⁶ І промовив Господь: За те, що дочки Сионські аж надто згорділи; що ходять, витягнувши шию й принаджують поглядами, ходять гордою ходою й побрязкують бляшечками на ногах, —
¹⁷ За се оголитим Господь тім'я в дочок Сионських і обнажить їх Господь з волосся їх;
¹⁸ У той день Господь одіє гарні бляшечки на ногах і гузички,
¹⁹ Сережки та запинки, й пояси, й судинки з пахощами та чарівницькі висилця,
²⁰ Перстінці й каблучки під носом,
²¹ Верхні намітки й спідню одіж, платинки й гаманці,
²² Опліччя барвисті й плащики й повязки;
²³ Дзеркальця, й сорочки з висону та турбани.
²⁴ І буде тоді замість принадних пахощів — смердота; замість пояса — мотузка; замість завитого волосся — пліш, і замість широкої обгортки — вузка верітка, а замість краси — пятна.
²⁵ Мужі твої полягають під мечами, а хоробрі твої — на війні.
²⁶ І будуть зітхати й плакати ворота столиці*, вона ж, спустошена, на землі усяде†.

4

¹ І вхопиться в той час сім жінок одного чоловіка й скажуть: Свій хліб будемо їсти й свою одіж будемо носити, аби тільки можна нам твоїм іменем зватися, — зніми з нас сором!
² В той день явиться пагонець Господній в красоті і честі, і оwoц землі — в величності й славі, на радість тим, що в Ізраїлі цілі zostались.
³ Тоді, хто zostався в Сионі та уцілів в Єрусалимі, зватися буде св'ятим, — всі записані в книзі живущих в Єрусалимі,
⁴ Як обмие Господь все грязиво дочок Сионських і обчистить криваві гріхи Єрусалиму зпосеред його, духом суду й духом огня.
⁵ І розпростре Господь над усяким місцем Сион-гори й над зборами її хмару й дим на день, а св'ітло палаючого огня на час ночі; бо над усім почесним буде захист.
⁶ І буде намет, щоб закривати днем од спеки, й давати притулок і безпеку від дощової негоди.

5

¹ Засіпаю любому мойму пісню любого мого про його виноградник: Був у любого мого виноградник на верху плодуючої гори;
² Він обвів його муром і очистив його від каміння, й насадив у йому добірну виноградну лозу, а серед саду збудовав башту й пострів тискарню, та й сподівався, що вона зародить добрі грони, а вона виродила дикі ягоди.
³ А тепер, ви осадники Єрусалиму, й ви, мужі в Юдеї, розсудіте мене з виноградником моїм:
⁴ Що ще мав би я був учинити виноградникові мойму, чого я не вчинив? Чого воно так сталося, що він зродив дикі ягоди, коли я сподівався, що зародить грони добрі?
⁵ От же я вам скажу, що зроблю з виноградником моїм: розберу його огорожу, нехай його спустошать, поваляю мур, нехай його топчуть,
⁶ І полишу його пустою: не будуть його ні обрізувати, ні обкопувати, — нехай заростає терниною й бодяками; та ще й хмарам звелю я, не спускати дощу на його.
⁷ Виноградник Господа Саваота — се рід Ізраїля, а царство Юдине — се садиво його любе. І ждав він в йому правосуду, — аж тут пролив крові; ждав правди, а тут голосінне.
⁸ Горю вам, що наживаєте дом новий за домом, та прилучуєте поле до поля, так що другим нема вже й місця, наче б ви одні поселені на землі.
⁹ Ув'уші ж мені Господь сил ось що промовляє: Многі доми отті опустіють, а в палатах пишних не буде кому жити;
¹⁰ Десять паїв у винограднику дадуть барилце, а гомер зерна насіння вродить ледви ефу.
¹¹ Горю тим, що з ранку вже шукають напоїв, та й до ночі розпалюють себе вином;
¹² Гарфа й гуслі, бубон і сопілка та вино на їх бенкетах; а на діла Господні вони й не спозирнуть, і про вчинки рук його й не спогадають.
¹³ За те ж люд мій необачний попаде в неволю; значні в його будуть голодати, багаті ж його з спраги погинути.
¹⁴ За те й безодня розтворилась широко, й без міри роззвіла пашу свою, й піде туди слава їх і багатство їх, і шум їх із усіма їх веселощами.
¹⁵ І похилився людина, й смиритись муж, а горді спустять очі свої;
¹⁶ А Господь Саваот вознесеться високо в тім суді, і Бог св'ятий покаже св'ятість свою в справедливості.
¹⁷ І пасти муться вівці по своїй волі, й чужі будуть кормитись на позістих по багачах буйних пасовищах.

* 3:26 Де відбудувались збори та суди. † 3:26 Як жінка, що повдовіла.

18 Горе тим що тягнуть за собою беззаконність шнурами марноти, а гріх — неначе ремінням взовим;

19 Що то мовляють: Нехай же він поквартиться зо своїм ділом, щоб нам побачити; нехай наблизиться й спевниться рада Сьвятого Ізрайлевого, щоб нам довідатись.

20 Горе тим, що все лукаве добрим величають, а добре — злим; морок, — світлом, а світло мороком уважають; що гірке — у них солодке, а солодке — гіркота!

21 Горе тим, що в своїх очах мудрі, та розумні перед собою самими!

22 Горе тим, що хоробрі до пиття вина, й сильні в приправі впиваючих напитків;

23 Що на судї за гостинці роблять правим злюку, а правому закон одмавляють!

24 За те, як огонь з'їдає солому, й поломя спалює сіно, так вигорить корінь їх, а цвіт їх, як порох розвієсь; бо вони відкинули закон Господа Саваота, і Сьвятого Ізрайлевого словом згордували.

25 Тим же так і розпалався гнів Господень на його народ, і простягне він руку свою на його, так що гори здригнуться, а трупи їх гноєм улиці покрийть. Та по тому всьому гнів його ще не відвернесь, і рука в його все ще буде простягнута:

26 І підніме тяга про народ далекий та й дасть знак жиючому на краю землі, — і прийде той легко й скоро;

27 І не буде в його ні млявого, ні втомленого; ні один не задрімає ані засне, ані здіймати ме пояс чересовий, й не розірветься ремінь ув обуві в його;

28 Стріли в його нагострені, і всі луки в його натягнені; копита в коней його, мов кремінь, а колеса в возах його, неначе вихор.

29 Рик у його — мов рик у лева; він реве, неначе левчук; зареве, ухопить здобич, понесе, і ніхто не одніме її.

30 І зашумить над ним того дня шумом розбурханого моря; він позирне на землю, і ось — темрява, горе, а світло в хмарах померкло!

6

1 В році, коли царь Озія помер, бачив я Господа на високому й піднесеному престолі, а краї ризи його наповнили храм.

2 Кр угом його стояли серафими, а кожен о шістьох крилах: двома закривав собі кожен лице, двома закривав собі ноги, а двома літав.

3 І покликували вони один до одного: Сьвят, сьвят, сьвят Господь сил, вся земля повна слави його!

4 І хитались підвалини й пороги від голосного поклику їх, а будинок сповнився димом.

5 І промовив я: Горе мені! погибель моя! я бо людина з нечистими устами, й живу між людьми з нечистими губами, — а се ж очі мої бачили Господа сил небесних!

6 На се прилетів до мене один серафим із жарючим углем у руці, що взяв кліщами з жертівника;

7 І приторкнувся ним до моїх уст, і промовив: Приторкнулось оце до твоїх уст, і взята від тебе беззаконність твоя й з гріха твого ти очищений.

8 І почув я голос Господень, що говорив: Кого б мені послати, й хто нам піjde? І сказав я: Ось я, пошли мене!

9 І відказав він: Іди й промов до тих людей: Слухати мете й не зрозумієте, і дивити метесь очима, та не вбачати мете;

10 Бо запеклося серце в сього народу, й тяжко чують ушима, та й очі свої затулили, щоб не бачити очима, й не почути ушима; й не второпаять серцем, та й не навернуться, щоб я їх оздоровив.

11 І промовив я: Докіль же сього, Господи? А він сказав: Докіль не опустіють міста й не зостануть без осадників, а доми без людей, та докіль земля отта цілком не стане пустинею.

12 І далеко займе Господь людей (в неволю), й пусто-глухо в землі стане.

13 І коли б ще десята частина зосталась на ній і назад вернулась, та знов буде спустошена; та як із теребинта й з дуба, коли їх зрубати, зостається корінь, так сьвяте насінне вийде з кореня того.

7

1 І було за царя Юдейського Ахаза Йоатаменка, сина Озїїного, виступав Резин, царь Сирийський, та Факей Ремаліенко, царь Ізраїльський, проти Ерусалиму, щоб його звоювати, та не здоліли його здобути.

2 Як же сповіщено Давидовому домові: ось Сирийці розтаборились в землі Ефраїмовій, тоді затремтіло в його й в його люду серце, як тремтить гаєве дерево перед вітром.

3 Господь же сказав до Ісаї: Йди на зустріч Ахазові, ти й син твій Шеар-Ясуб, на край водопроводу з верхнього ставу на Шаповаловому шляху,

⁴ Та й промов до його: Бувай обачен і спокоєн; не лякайся і нехай не заниває в тебе серце перед отtimi двома недогарками-головнями, дарма, що так лютує Резин із Сирийцями та з Ремалієнком.

⁵ Сирия бо, Ефраїм та Ремалієнко задумали проти тебе ось яке лихо:

⁶ Двиньмо проти Юди, та зворушмо його й звоюймо його, й настановимо над ним царем сина Табейлового.

⁷ Та Господь Бог ось як говорить: Нічо з того не буде й воно так не станеться;

⁸ Бо Дамаск — голова Сириї, а Резин — голова в Дамаску, а через шістьдесять і п'ять год Ефраїм перестане бути народом;

⁹ А Самария — голова Ефраїмова, а Ремалієнко — голова Самарійна. Як ви не вірите, так і не остоїтесь.

¹⁰ І говорив далій Господь Ахазові:

¹¹ Проти знаку собі в Господа, Бога твого, глибоко зпід землі, або високо знад землі.

¹² Ахаз же відказав: Не просити му й не даду Господа спокушувати.

¹³ Тоді сказав (Ісаїя): Слухай же, доме Давидів: Мало з вас докучати людям, щоб іще й мойму Богові докоряти?

¹⁴ Оце ж дасть вам сам Господь знак: Ось невинна дівця почне в утробі та й породить сина, й дадуть ім'я йому Еммануїл (Бог із нами).

¹⁵ Молоком та медом буде він жити, аж буде вміти лихе відпихати, а добре вибирати.

¹⁶ Але перш, ніж те хлопа навчиться лихе відпихати, а добре вибирати, буде та земля, що її лякаєшся, полишена обома своїми царями.

¹⁷ Но й на тебе й на народ твій й на твою родину напустить Господь такі дні, яких не було з того часу, коли Ефраїм одпав од Юди, — напустить царя Ассирийського.

¹⁸ І накличе тоді Господь овади з Ниливого рукава в Єгипті та бжолі з землі Ассирийської*, —

¹⁹ І налетять вони та й осядуться всі по байраках та по скеляних щілинах і скрізь по тернових кущах та деревах.

²⁰ І пообглолює тоді Господь бритвою, найнятою по тім боці Евфрату, царем Ассирийським, голову й волоссе над ногами, ба й саму бороду.

²¹ І буде того часу: хто держати ме одну корову та дві вівці,

²² Надоювати ме від них стільки молока, що їсти ме масло; маслом та медом харчити меться кожен, хто ще зостанеться в тій країні.

²³ І буде того часу таке: всюди, де росла тисяча виноградних лоз на тисячу срібних, поросте там тернина та глоги колючі.

²⁴ Хиба з стрілами та луками ходити муть туди, бо вся земля заросте самими тернами та бодяками.

²⁵ І ні на одно узгір'є, що їх сапами сапали, не зважишся пійти, боючись тернини й бодяків колючих; виганяти муть туди хиба воли, та дріб буде їх топтати.

8

¹ І рече до мене Господь: Возьми великий звиток та й напиши на йому розборчиво письмом людським: „Квапся луп здирати, бери хутко користь.”

² І взяв я надійних свідків: св'ященника Урію та Захарію, сина Барахіїного, —

³ І приступив я до пророкинї, й завагонїла вона й вродила сина. І сказав мені Господь: Дай йому ім'я: „квапся луп здирати, бери хутко користь”;

⁴ Перше бо, ніж хлопа з'уміє вимовити „тату й маму”, заберуть скарби Дамаску й луп із Самарії перед царем Ассирийським.

⁵ І говорив даліше до мене Господь;

⁶ За те, що сей люд нізачо собі має тихі води Силоамські та вподобав собі Резина й Ремалієнка,

⁷ Нашле на його Господь води ріки великої й бурливої, нашле царя Ассирийського й всю його силу, й прибуде вона в усіх руслах своїх і виступить із усіх берегів своїх;

⁸ І розпливесь по Юдеї, підіймаючись що-раз висше, й сягати ме аж по шию; й розпростерті крила його сягати муть через усю ширину землі твоєї, Еммануїле.

⁹ Ворогуйте собі, народи, та тремтіть; уважайте, всі далекі землі! В'оружуйтесь, та тремтіть; заперізуйтеся до бою, але дрозіть!

¹⁰ Складайте задуми, та вони в ніщо обернуться; виповідайте їх словом, та воно не збудесь, бо се — з нами Бог!

¹¹ Бо ось що говорив мені Господь, поклавши на мене руку, й вкладаючи мені на серце, не ходити дорогою сього народу, — і промови:

¹² Не говоріть: „Змова”! бо народ сей все змовою вважає; не бійтесь того, чого він боїться, й не лякайтесь.

* 7:18 Напустить Єгиптян і Ассирийців. IV. Цар. 23 і 16, 7–8

¹³ Бога сил небесних — його, як сьвятого, шануйте; його одного вам боятись, перед ним вам дрожати!

¹⁴ Він один ваше осьвященне, та він камінь спотикнення та скеля згіршення обом домам Ізраїля; він сїть і западня осадникам Єрусалиму.

¹⁵ І багацько таких буде, що спіткнуться, впадуть — розіб'ються, і запутаються в сїті й будуть зловлені.

¹⁶ Завяжи ж се сьвідчення, й запечатай обяв при учениках моїх.

¹⁷ От і надїюсь я на Господа, хоч він і закрив лице своє від дому Яковового, і я вповаю на його.

¹⁸ Ось я й діти, що дав мені Господь як дороговкази та прообрази в Ізраїлі від Господа сил, пробуваючого на Сион-горі!

¹⁹ Коли радять вам: Питайте тих, що померших викликають, чарівників, шептунів та тих, що з черева говорять, — то ви одкажіть: Хиба ж народів не до свого обертатись Бога? хиба ж мерців про живих питати?

²⁰ Звертайтеся до закону та до обяву. А вони, — як не так говорять, як там сказано, то нема в них сьвітла.

²¹ І будуть блукатись по землі, гноблені й голодні; а в голоді будуть лютувати та царя свого й Бога свого дармо проклинати.

²² Поглянуть вгору, й позирнуть на землю, — а всюди горе, морок і густа темрява, й в темряву попадуть. Та не на все буде там темрява, де вона тепер така густа.

9

¹ Переднійший час впокорив землю Забулонову й землю Нефталієву; та пізнійший звеличить приморську дорогу, за-Йорданську сторону, Галилею поганську.

² Люд, що в темряві блукає, з'уздить сьвітло велике; живучим в країні тїні смертної, сьвітло засияє.

³ Ти розмножиш народ, даси йому радощі великі; звеселиться він перед тобою, як веселяться, коли обжинки справляють, як радуються, коли здобич ділять.

⁴ Бо ярмо, що його давило, й палицю, що його побивала, й тростину у гнобителя його — ти поторошиш, як за Мидияма.

⁵ Бо вся обув жовніра й одежа, в війні кровю злита, пійде на спаленне, на жир огневі.

⁶ Бо хлопятко народилось нам — син даний нам; власть на раменах його, а дадуть ім'я йому: Дивний, Порадник, Бог кріпкий, Отець будучого віку, Князь мира.

⁷ Царству його й миру його не буде грядиць; на Давидовім престолі й царстві він сяде, щоб утвердити й укріпити його судом справедливим від тепер по віки. Ревнива любов Господа Саваота се вчинить.

⁸ Слово послає Господь до Якова, й спевняєсь воно на Ізраїлі,

⁹ Щоб узнав (свою нерозвагу) весь народ — Ефраїм і осадники Самарії, що так згорда й надуті мовляють:

¹⁰ Опала цегла, — побудуємо з тесаного каменя, вирубано сикомору, — заступимо її кедриною.

¹¹ І підніме Господь проти його ворогів Резинових, і узброїть неприятелів його:

¹² Сирийців од сходу, Филістіїв з заходу, й будуть вони Ізраїля повним ротом жерти. Та й ще гнів його не одвернесь, і рука його все ще простягнута.

¹³ Та народ таки не обертаєсь до караючого його, й до Господа Саваота не прибігає.

¹⁴ І відсіче Господь у Ізраїля голову й хвоста, зігне пальму й тростину одного дня:

¹⁵ Старець і знатний се — голова; а пророк, що вчить неправди, се — хвіст.

¹⁶ Провідники сього народу поведуть його блудом, а ті, що даються їм вести — погинути.

¹⁷ Тим не мати ме Господь утіхи й з хлопців у його, та й сиріт і вдовиць його не помилює; бо вони всі зледащили, всі вони нещирі, та й всі уста безбожності повні. Та й ще гнів його не одвернесь і рука його все ще простягнута.

¹⁸ Бо беззаконність огнем загорілась; пожерає тернину й бодяки колючі, та палає в гущавинах ліса, що аж стовпами дим піднімаєсь.

¹⁹ Лютість Господа Саваота спалить землю, і народ станеться жиром огня; чоловік не пощадить і брата свого.

²⁰ Різати муть управо, та й будуть голодні; будуть їсти на ліво, та й не будуть ситі; кожен їсти ме тіло, руки в себе:

²¹ Манасій — Ефраїма, Ефраїм же Манасію, а оба разом — Юду.

²² Та й тоді ще гнів його не одвернесь, і рука його все ще простягнута.

10

¹ Горе тим, що несправедливі надають закони та пишуть жорстокі засуди,

² Щоб відправляти вбогих без правого суду, й видирати права злиденним у мойму народі; щоб із удовиці, користь тягнути, й сиріт обдирати.

³ Що ж ви будете чинити, як день навідання прийде, як погибель здалека надійде? Де захисту будете шукати, де подінете скарби ваші?

⁴ Без мене згорбитесь в оковах, поляжете між убитими. Та й тоді ще не одвернешь гнів його, й рука його все ще простягнута.

⁵ О, Ассур — він палиця мого гніву, а кий в руці його — се моя досада!

⁶ Я пошлю його на народ сей безбожний, на той нарід, що підпалює гнів мій, та дам йому приказ, ограбити його до нитки, здобувати здобич у його, та, мов грязюку на дорозі, його місити.

⁷ Но він иншої про се гадки, не так помислить серце його: на думці в його — вигубити й викоренити не трохи ще інших народів.

⁸ Хиба ж князі мої не царі? скаже він собі.

⁹ Хиба Хальне не те, що й Кархемис? або Емат не те, що й Арпад? а Самарія не те, що Дамаск?

¹⁰ Та же рука моя загорнула ті царства ідолські, а в них більше божищ, ніж у Єрусалимі та в Самарії!

¹¹ Хиба ж я не вчиню те саме з Єрусалимом і богами його, що вчинив із Самариєю й ідолами її?

¹² Та станесь: як довершить Господь усе те на Сионі, що задумав, і все скінчить в Єрусалимі, тоді скаже: Навідаюсь тепер до справ надутого серця в царя Ассирійського та до гордині звисока глядючих очей його!

¹³ Він бо каже: Се силою руки моєї і моєю мудрістю я отте зробив, бо я розумний: я пересуваю гряниці в народів і розхапую скарби їх, та скидаю з престолів, неначе велет;

¹⁴ І рука моя захопила, мов гнізда, багатства в народів, і як забирають покинуті в них яйця, так я побрав всі землі, а ніхто й крилом не рушив, не отворив рота й не писнув.

¹⁵ Та чи хвалиться ж скокира перед тим, що нею рубає? Хиба ж пила гордиться перед тим, хто її тягне? Як коли б палиця піднімалась від того, хто її піднімає; як коли б кий піднімався, коли він лиш деревина!

¹⁶ За се пошле Господь, Господь сил, сухоти на товстих у його, а між знатними в його запалить полумє, мов полумє огня.

¹⁷ Сьвітло Ізрайлеве* спаде на його огнем, і Сьвятий його буде полумєм, що пожере тернину його й бодяки його одного дня.

¹⁸ І гай його й сад розкішний вигубить він із душею й тілом, і стане він — умираючим чахотником†;

¹⁹ А останок дерев із його ліса так змаліє, що й дитина його списати зможе.

²⁰ І станесь того часу: останок Ізраїля й ті, що врятуються з дому Яковового, не будуть уже на силу того, хто їх бив, уповати, а покладати муть надію щирим серцем на Бога, Сьвятого Ізрайлевого.

²¹ Останок, останок з Якова, навернесь до Бога сильного.

²² Бо, хоч би в тебе, Ізраїлю, було стільки люду, як піску в морі, то тільки малий лишиться останок, що навернесь до Бога; се бо безмірна справедливність призначила таку погибель.

²³ І призначену вигубу довершить Господь, Господь Саваот, по всіх країнах.

²⁴ Та все ж таки говорять Господь, Господь сил: Народі мій, живучий в Сионі! не бійсь Ассура. Він побє тебе палицею й тростину підніме на тебе, як чинив Єгипет:

²⁵ За малий час, за дуже малий — промине моя досада, а лютий гнів мій звернесь на їх вигубу.

²⁶ І підніме Господь сил бич, як колись до побою Мадіама на Ориві, або як простер був палицю понад море, й здійме її, як на Єгиптян.

²⁷ І станесь того часу: здійметься з плечей у тебе тягар його, й ярмо його — з шії твоєї, й розпадеться ярмо від товщі.

²⁸ Ось він йде на Аїат, проходить Мигрон, в Михмасі покидає тягарі свої.

²⁹ Переходять тіснини; в Геві ночують; Рама тремтить; Гива Саулова розбіглась.

³⁰ Гукай голосно, дочко Галиму; нехай почують тебе Лаїс та й Анатот бідний!

³¹ Мадмена розбіглась, а й з Гевиму осадники сквапно утікають.

³² Ще лиш день простойть він у Нобі, та погрозить рукою Сионові, узгіррю Єрусалимському.

³³ Но Господь, Господь Саваот, зірве страшною рукою вітте дерев сих, а ті, що величаються ростом, будуть зрубані, високі — на землю повалені,

³⁴ Густих гай він сокирю витне, Всемогучий повалить Ливана.

11

¹ І виїде пагонєць із кореня Ессейового і вітка виросте з кореня його.

² І спочине на йому дух Господень, дух премудрості й розуму, дух ради й кріпості, дух знання й побожності;

³ І сповніться страхом Божим; і судити ме він не, як око бачить, і не, як ухо чує, — присуд видавати.

* 10:17 Бог. † 10:18 IV. Цар. 19, 37.

⁴ По справедливості судити ме вбогих, а справи злиднених на землі по правді рішати. Палицею слова ударити він землю, і безбожного погубити уст своїх духом.

⁵ Справедливість буде в його поясом чересел, а правда — підперезом ребер у його.

⁶ Тоді буде вовк укупі із ягнятком жити, барс — із козяням лежати; та й телятко, левчук і віл зможуть жити разом, а мала дитина зможе їх пасти.

⁷ І ведмедиця й корова вкупі пастиись будуть, а їх маленькі лежати муть поруч, ба й лев соломою харчитись разом з волом буде;

⁸ І хлопятко грати меться над норою гаспида, і дитина засуне руку свою у гніздо зміїне.

⁹ На всій сьвятій горі в мене одні одним шкодити не будуть, бо земля так повна буде розумінням Бога, як водою море.

¹⁰ І буде того часу: до пагонця з кореня Ессейового, що стане знаменом народам, навернуться погани, — й гріб його буде славен.

¹¹ І буде ще в той час: Господь простягне знов руку свою, щоб вернути до себе останок люду свого від Ассура, із Єгипту, з Патросу, й з Кушу та з Еламу, із Сеннару й з Етаму та з островів моря.

¹² І підійме знамено своє між народами й позбірає вигнанників Ізрайлевих, і скличе розсіяних Юдеїв з усіх чотирьох сторін землі.

¹³ І перерветься зависть у Ефраїма, й вигинуть ті, що на Юду ворогують. Ефраїм перестане завидувати Юді, а Юда не буде гнобити Ефраїма.

¹⁴ І полетять через плечі Филістіїв на захід, і поберуть здобич від усіх на сході; на Едома й Моаба руку наложать, та й діти Аммона будуть їм піддани.

¹⁵ І висунить Господь залив моря Єгипецького, й простягне руку свою на ріку в силі духа свого, й розділить її на сім бродів, так що й в сандалях перебрести зможеш.

¹⁶ А тоді останок народу його, що зостанеш від Ассура, мати ме шлях ще ширший, як мав Ізраїль, вийшовши з землі Єгипецької.

12

¹ І промовиш того дня: Славлю тебе, Господи! Ти гнівався на мене, але одвернув еси гнів твій і потішив мене.

² Оце Бог — спаситель мій: я вповаю на його й не збоюся; Господь бо — сила моя, й пісня моя — Господь; він стався мені спасенням.

³ І будете в radoщах черпати воду з жерел спасення,

⁴ І скажете тоді: Славте Господа, призивайте ім'я його; розповідайте між народами про діла його; напоминайте, що ім'я його велике!

⁵ Сьпівайте Господеві, бо він учинив велике, — нехай дознаються про се по всій землі!

⁶ Радуйся і веселися, осадничко Сионська, бо величний серед тебе Сьвятий Ізраїлів!

13

¹ Слово пророче про Вавилон, висказане Ісаїєм, сином Амосовим:

² Підійміть знамено воєнне* на верху гори, кликніть голосно, махніть рукою, щоб наступали на ворота сих вельмож!

³ Я дав приказ тим, що їх вибрав; я покликав сильних, щоб довершили гнів мій, радіючи славою, яку даю їм.

⁴ Ось, окрик по горах, наче великої товпи людей, гомін зворушених царів та народів зібраних разом: Господь сил чинить перегляд боевого війська!

⁵ Поприходили здалека, від краю неба — і Господь і знаряддя гніву його, щоб збурити увесь край.

⁶ О, ридайте, бо день Божий близьиться, — як опустошуюча сила рукою Всемогущого.

⁷ Тим то руки в кожного зомліли, в кожній людини серце заниває.

⁸ Зжахнулися; судороги й болі схопили їх, ніби породілю; стуманівши, глядять одно на одного, лиця в них зажарілись.

⁹ Наступає день Господень, день гніву палкого, щоб обернути землю в пустиню й вигубити грішників на ній.

¹⁰ Небесні зорі й світила не дають із себе світла; сонце, сходючи, темніє, й місяць не світитиме світлом своїм.

¹¹ Я скараю люд за зло, й безбожників за їх беззаконня; зроблю кінець гордині пишних, і впокорю надутих гнобителів.

¹² Я вчиню так, що люде будуть дорожші над золото чисте, і мужі дорожші над золото Офирське.

¹³ Тим то я потрясу небом, і земля порушиться з свого місця від гніву палкого Господа Саваота в день палаючого гніву його.

* **13:2** Так покликуює Бог на Перських царів Кира й Дарія, щоб йшли Вавилон воювати, а пророк описує той напад, наче б уже й почався.

¹⁴Тоді кожний, — мов серна, що за нею гонять, мов вівці, пустопаш лишені, — розбігнесь поміж народ свій, шукати ме сховища в землі своїй;

¹⁵Але кого стрінуть, той пробитий буде, кого схоплять, від меча погине.

¹⁶Діток їх вбивати муть в їх перед очима; домівки їх пограбують, жінок збесчестять.

¹⁷Я Мидіїв на їх справлю, тим срібло байдужне, й на золото не ласі.

¹⁸Луки їх вбивати муть малечу, не пощаждать плоду в матері в утробі, око їх дітей не пожалує.

¹⁹І Вавилон, царстов окрасу, гордощі в Халдеїв, поверне Бог у ніщо, як Содом-Гоморру.

²⁰Там осадник не осяде з роду та й до роду; ні Араб шатра розложить, ні пастух там із стадом буде спочивати.

²¹Ні! звірре пустинне буде його залягати, а доми наповняться пугачами; жити муть там струсі, косматі малпи скакати.

²²Шакалі вити муть у домівках їх, і гієни по розкішних замках.

14

¹Близько час його*, й не загаяться дні його; бо Господь на Якова знов гляне ласкаво, знов приверне любов свою до Ізраїля; й оселить їх на землі їх рідній; прилучаться до них чужоземці, й пристануть до Якового дому.

²І візьмуть їх народи й приведуть на їх місце†, а Ізраїль присвоїть їх собі на землі Господній за рабів і рабинь, і поневолять тих, що його в неволю були забрали, й буде він утискати тих, що його тиснули.

³І станесь тоді: як Господь тебе визволить від смутку твого й від страху й тяжкої неволі, що на тобі тяготіла,

⁴То висьпіваш у пісні побіду над царем Вавилонським і промовиш: Ось, не стало мучителя — скінчився грабіж!

⁵Поломав Господь палицю в безбожних, скипетр у тиранів,

⁶Що побивав люто народи ударами безупинними, панував над племенами в гніві, докучав без міри,

⁷Всі краї тепер оддыхають в спокою, з радощів сьпівають;

⁸Веселяться й кипариси та й кедри Ливанські: Від коли ти заснув, нас вже не рубають!

⁹Глибінь пекольна зворушилась задля тебе, щоб стрічати тебе при ввіході твоім; всіх велетнів побудила, всіх князів землі; із престолів повставати всім царям звеліла;

¹⁰А всі вони гуртом до тебе промовлять: Так і ти, як ми, зробився вбогим слабосилком?!

¹¹Гордощі твої й життя твоє шумне в пекло провалились; під тебе стеляться черви, й черви накривалом тобі!

¹²Як же се ти впав із неба, досьвітняя зоре? Ти розбився об землю, що топтав народи!

¹³Ти ж говорив в серці своїму: Взіду аж на небо, над Божими зорями престол мій поставлю, й засяду на горі між богами, на краю півночі;

¹⁴Взіду на висоти хмарні, рівнею тому зроблюсь, що Всевишнім зветься.

¹⁵А тепер ти попав в пекло, — в глибіню преисподню.

¹⁶Хто тепер тебе бачить, придивляєсь зблизька: Чи се ж той — мовляв — що хитав землю, та трусив царствами?

¹⁷Що в пустиню обернув сьвіт, його міста побурих, полонянам не давав вертатись в домівку?

¹⁸Всі царі в народів, всі спочивають, кожен в честі у своїй домівці;

¹⁹Ти ж покинутий за гробовищем, як пуста галузка, мов оджа вбитих, мечем посічених, що їх викидають у вапняні ями, — ти, мов те падло, що його топчуть,

²⁰Не будеш із ними в могилі; ти бо спустошив землю твою, вбивав народ твій: о, по віки не спогадаєсь рід лиходіїв!

²¹Готуйте різанину синам його за беззаконності батька їх, щоб не піднялись і не заволоділи землею, та не сповнили сьвіт ворожнечею.

²²Так, встану на них — говорить Господь Саваот — і вигублю ім'я Вавилону до нащадку — й сына й внука, говорить Господь.

²³І вчиню його пробутком їжа та болотом, і вимету його мітлюю, витираючою до чистого, говорить Господь Саваот.

²⁴Клянучись, говорить Господь сил: Як я задумав, так воно й буде; як я призначив, так і станеться,

²⁵Щоб стерти Ассирійця в землі мойй й розтоптати його на горах моїх; а тоді спаде з них ярмо його, й здійметься тягар із плечей в їх.

²⁶Так призначено, так постановлено про всі (поганські) землі, а се рука, простягнута на всі ті народи;

* 14:1 Час кари на Вавилон. † 14:2 Перські царі прикажуть своїм людям, відвести полонених жидів у їх землю.

²⁷ Бо се признав Господь сил, і хто зможе те відмінити? рука його простягнута, — хто її відверне?

²⁸ В році ж, коли вмер царь Ахаз, було ось таке пророче слово:

²⁹ Не радуйся, земле Филістійська, що поломана палиця, побивавша тебе; бо з кореня зміїного вийде гаспид, а плодом із його буде літаючий дракон.

³⁰ А тоді бідні стануть насичені, а злиденні безпечно будуть спочивати[‡]; твій же корінь уморю голодом, а й нащадок у тебе вигублю.

³¹ Ридайте ж, ворота[§], вий голосно, місто! Розпадеться ти, земле Филістійська; ось бо — від півночі ковпіт димом надходить, а нема втомленого в їх полках.

³² І що ж тоді скажуть вістники народу? Ось те, — що Господь утвердив Сиона, що в йому знайдуть захист убогі з народу його.

15

¹ Слово пророче про Моабіїв: Так! нічю збурений буде Ар-Моаб* і спустошений; так! вночі збурений буде Кир-Моаб і спустошений!

² Виходить він ід Баїту й Дибону, виходить на висоти, плакати; Моаб риде над Набою й Медевою; в усіх їх острижені голови, у всіх оголені бороди.

³ Скрізь по улицах у веріттю люде; на дахах, по ринках всі ридують, в сльозах потопають.

⁴ І Есебон і Елеала голосять; крик їх доходить аж до Язир.

⁵ Й моє серце риде над Моабом; втікають із його 'д Сигору, до третьої Егли; виходять, плачучи, на Лухит; по Хоронаїмській дорозі гірко голосять;

⁶ Бо висхнуть води в Нимримі, позасихають луги, трава вигорить, вся зелень ізникне.

⁷ Тим переносять вони останки добутку, та, що врятували, поза ріку Арабську.

⁸ Плач по всій землі Моабській; Як вони голосять, чути аж в Еглаїмі, плач його несеться до Беер-Елиму;

⁹ Бо вода в Дибоні взялась уже кровю; — та я наведу на Дибон іще нове лихо — левів на тих, що з Моабу повтікали, та й в краю zostались.

16

¹ Посилайте ягнята владиці землі з Сели в пустині на гору дочки Сионської;

² Дочки бо Моабійські будуть коло бродів Арнону, наче та птичка, з гнізда викинена.

³ Зложи раду, виречи присуд; розпрости над нами серед полудня, мов уночі, тїнь твою; скриї прогнаних, не видай блукаючих.

⁴ Нехай перебувають у тебе прогнані мої Моабії; будь їм захистом перед грабіжником; бо й так зникне гнобитель, грабіж перестане, а ті, що на них напірають, щезнуть із землі.

⁵ Милосердем стане твердо в пробутку Давидовому престол правди, й засяде на нїм в справедливості суддя, що шукати ме правди й до правосуду змагати.

⁶ Про Моаба ж ми чували, — гордий він над міру, надутий і пишний та лютий, та й в слові неширий.

⁷ Тим то тяжко заплаче Моаб над Моабом, — всі будуть ридати; о, застогнайте по твердинях Кирхарешета; вони ж спустошені.

⁸ Ниви Есевонські спустіли, та й виноградник Севамський; власники народів вигубили ті прегарні лозини, що сягали аж до Язеру; розстились по пустині, простирались пагонцями аж поза море.

⁹ Тим і я заплачу по садах Севамських, як плакав над Язером, й поливати му сльозами тебе, Есевоне й Елеало! не буде бо в тебе часу зборів виноградних, ані під час жнив — давних голосних радощів.

¹⁰ Замовкли жарті й веселощі по нивах розкішних, і в виноградниках не сьпівають, не веселяться; виноградар не топче в тискарнях грона: Я перервав усі веселощі.

¹¹ Тим аж стогне утроба в мене над Моабом, мов гуслі жалібні, і серце моє над Кирхарешетом.

¹² Хоч і збереться Моаб, і буде аж до утоми змагатись на висотах, та в своїх сьвятинях молитись, та йому нічо не pomoже.

¹³ Ось, яке слово вивів Господь вже давно про Моаба,

¹⁴ А тепер от як говорить Господь: За три роки, рахуючи роками наймитів, сила Моаба впаде разом із усім великим многолюдством його, а останок його буде вельми малий і незначний.

17

¹ Слово пророче про Дамаск: Ось, Дамаск вичеркуєсь зпроміж міст й обернеться в купи руйновища*.

[‡] 14:30 Народ жидівський. § 14:31 Старшини, що засідали в воротях. * 15:1 Через Вавилонців. * 17:1 IV. Цар. 16, 5. 7. 9.

² Городи Ароерські опустіють, — там хіба стада будуть віддыхати, та й не буде кому їх полошити.

³ Не стане твердині Ефраїмової, не стане Дамаску, столиці всієї Сирії; станесь із ним те саме, що з славою синів Ізраїля[†], говорить Господь Саваот.

⁴ І буде в той час; упаде слава Якова, а сите тіло в його схудне.

⁵ Стане, мов та нива по зборі пашні женцем, коли рука його вижне її, або коли визбирають колоссе в Рефаїм-долині.

⁶ І зостанеться в його — як се буває при оббиванню оливок — на вершку дві-три ягоди, або чотири-пять по ясных галузках, — говорить Господь, Бог Ізраїля.

⁷ А тоді вже зверне людина погляд свій на Творця свого, й очі в її позирати муть до Сьвятого Ізрайлевого;

⁸ І не спогляне на жертівники, на вироби рук своїх, і не подивиться на те, що вробив пальцями своїми, на боввани Астарті та Баала.

⁹ В день той будуть утверджені міста його — ніби ті розвалини по лісах та верхах гір, що їх покидали втікачі перед Ізраїлем, — всюди буде пусто.

¹⁰ Бо ти забув про Бога, спаса твого, й не згадував про охоронну скелю твою. Ти позаводив сади, щоб у їх весело проходжались, і понасаджував лозини чужоземні;

¹¹ А коли насадив, то й запобігав, щоб воно росло, та щоб посадка твоя рано розцвівала; но — як прийде до зборів, не мати меш купи плодів, а смуток тяжкий.

¹² Горе! з яким шумом товпа народу (на нас) наступала! гукають, як шумить море. Що за ревіт усяких племен! ревуть, мов великі води.

¹³ Так, ревуть народи, як ревуть великі води; но Господь погрозив їм, — ось вони й розбіглись, гонені, як порох перед вітром, як пилини цвітні поперед вихру.

¹⁴ Ввечорі — тривога, та досвіта — вже й нема його! Ось такий пай тим, що нас обдирали, така доля тим, що нас пустошили.

18

¹ Горе краю^{*}, що, мов крильми, сягає по той бік рік Етиопських,

² Що розсилає послів по морю, човнами з папіросу — по водах! О, йдїть, швидкі послї[†], до народу сильного й відважного, до народу страшного з давна до нині; до народу рослого, що всіх подоліває, землю ж його розірвали ріки.

³ Ви ж, осадники всесвітні, хто живий на землі! вважайте, як на горах стяг підоймесь, і як труба затрубить, чувайте!

⁴ Бо ось як Господь сказав до мене: Я буду мовчки дивитись із мого престолу, мов тепло веселе по дощеві, мов хмарка з россою в день жнивної спеки.

⁵ Перед винозборами ж, як спаде цвіт на виноградї, та покажуться спілі грони, обріже він ножем стебла, пообтинає відростки й поодкидає.

⁶ І заставить усе хижим птицям та звїррям земним; й буде птаство там літувати, а звїр зимувати.

⁷ І тоді сей люд сильний і відважний; сей народ страшний з давна до нині; народ рослий, що всіх подоліває, — принесе дар Господеві сил на місце імення Господа Саваота, на гору Сион.

19

¹ Пророче слово про Египет: Оце Господь, увівши на легкій хмарі, йде на Египет. І затремтять перед ним ідоли Египецькі й зание у грудях Египецьке серце.

² Напущу Египтян на Египтян, брат на брата устане і друг проти друга, город проти города й царство на царство.

³ І знемошіє дух Египту в йому, й оберну в ніщо раду його, — і стануть вони шукати помочі в ідолів, у чарівників, у закланателів мертвих та ворожбитів.

⁴ І подам Египтян на поталу панові лютому, й жорстокий царь запанує над ними, — говорить Господь, Господь Саваот.

⁵ Опадуть у морі води, і ріка стане безводна й висохне;

⁶ І змаліють течії, й перекопи Египецькі повисихають, очерет-рогіз пожовкне.

⁷ Луки при ріці й луки понад берегами в ріки, та й все, що при ріці посіяно, посохне, порохом розвієсь і зникне.

⁸ І заплачуть рибалки, й заридають усі, хто вудку в ріку закидав, і хто неводи в воду запускав, — у тугу попаде;

⁹ І засмуться ті, що лен управляють, і ткачі, що білі полотна ткали;

¹⁰ І пїрвуться сіти, а всі, що завели собі саджавки на живу рибу, занепадуть духом.

[†] 17:3 З Єрусалимом.   * 18:1 Прорікаєсь кара на Етиопську країну через Ассирийців.   † 18:2 Але вже чужі, від царя Ассирийського.

¹¹ І втерляла розум старшина Зоанська; рада мудрих мужів Фараонових стала безглуздою. Як бо станете ви дораджувати Фараонові? чи може: ось то, я син давних мудрих родичів царських!

¹² А де ж вони? де твої премудрі? нехай би тепер тобі сказали, коли знають, що се над Єгиптом задумав удіяти Господь сил небесних?

¹³ Одур стали радні люде Зоанські, збилась із глузду старшина Мемфиська, звели Єгипет із дороги голови в народі його.

¹⁴ Одурю дух послав Господь на них, і ввели вони Єгипет у блуд у всіх справах його, так, як робить п'яний, що блює й в блювотині бродить.

¹⁵ І не буде в Єгипті справи, яку повели б уміло голови чи хвости, пальми чи тростина.

¹⁶ У той день будуть Єгиптяне, мов жінки лякливі, й затремтять і збояться піднятої руки Господа Саваота, що її простягне на них.

¹⁷ Юдина земля буде острахом про Єгипет; хто її згадає, затремтить перед постановою Господа сил, яку він задумав на його.

¹⁸ І тоді в Єгипті стане п'ять міст говорити мовою Канаанською, й клястися Господом сил, а одно зватись ме містом сонця*.

¹⁹ В той час стане жертовник Господень посеред землі Єгипецької, й пам'ятник Господеві посеред границь його.

²⁰ І буде він знаменом і свідощтвом, що Єгипецька земля під рукою в Господа Саваота; бо вони будуть поклікати до Господа в тіснечі, а він пошле їм спаса й оборонника, а сей їх вибавить.

²¹ І відкриє себе Господь Єгиптові; й тоді впізнають Єгиптяне Господа, й приносити муть жертви й дари, й складати муть обітницї перед Господом і будуть їх додержувати.

²² І хоч скарає коли Господь Єгипет, то скарає, але й оздоровить: вони навернуться до Господа, а він вислухає й улічить їх.

²³ І стане тоді широкий шлях між Єгиптом та Ассириєю, й приходить ме Ассирій в Єгипет, а Єгипті в Ассирию, і Єгипті разом з Ассиріями служити муть Господеві.

²⁴ Тоді буде Ізраїль третім із Єгиптом і Ассириєю й настане в землі благословенне;

²⁵ А благословити ме її Господь сил ось так: Благословен нарід мій — Єгипті, та й діло рук моїх — Ассирійці, й держава моя — Ізраїль.

20

¹ Того року, як наступив Тартан* на Азот, — куди послав його Саргон, царь Ассирійський, — та як він обляг Азот, а відтак і звоював його, —

² Того самого часу сказав Господь Ісаї Амосенкові так: Йди й скинь із себе волосяне веретце, що на твоїх череслах, та й зніми обув із ніг твоїх. Він же так і зробив, та й ходив наго й босоніж.

³ І сказав тоді Господь: Так само, як слуга мій Ісаїя ходив без одежі й босоніж, на ознаку й дивовижу того, що станеться з Єгиптом і Єтиопією в сі три роки, —

⁴ Так поведе царь Ассирійський полонян із Єгипту й позайманих у полонь Єтиопіїв, молодих і старих, без одежі й босоніж, з галими задами — на сором Єгиптові.

⁵ Тоді злякаються й соромити муться зза Єтиопії ті, що на неї вповали, та й зза Єгипту, що ним пишались.

⁶ І мовляти муть осадники того краю: От на що зійшли ті, що на їх ми вповали, що до них удавались за підмогою, щоб рятуватись од царів Ассирійських! то й як же нам урятуватись?

21

¹ Пророцтво про пустиню морську*: Як ті бурі, що на полудні лютують, оттак йде він від степу, з страшної країни†.

² Страшне видиво показано мені: розбишака рабує; опустошник пустошить. Приходи, Еламе; облягай, Миде! всім стогнанням я зроблю кінець.

³ Від сього і в мене трясуться бедра; муки схопили мене, як болі в положниці. Я зворушивсь тим, що чую; я стрівоживсь тим, що бачу.

⁴ Серце тремтить у мені; мене дрож бере; нічний спокій мій перемінився у страх мені.

⁵ А вони ось, заставляють столи, розстилають накриття, — їдять, пють. Ой, вставайте, князі, — хапайте за щити!

⁶ Бо ось як сказав мені Господь: йди, постав сторожа, а він нехай переказує, що побачить.

⁷ І побачив він їздеців, що їхали по двох на конях, на ослах, на верблюдах; і наслуховав пильно і уважно, —

⁸ І закричав, мов лев: Пане мій! ось я стою на сторожі цілими днями, не рушався з місця цілими ночами:

* 19:18 „Геліополіс“ значить: місто сонця. * 20:1 Гетьман у царя Ассирійсько Сennaхерима, що тут Саргоном названий. IV. Цар. 18, 17. * 21:1 Про спустошенне Вавилону, що посеред рік, наче над морем, лежав, та й многотою осадників — був, як море, багатий. † 21:1 З Персії.

⁹ І ось, бачу, їдуть люде, їздеці на конях удвійню. Опісля кликнув і каже: Впав, упав Вавилон, і всі ідоли його лежать порозбивані на землі!

¹⁰ О ти, змолочений мій, сину току мого[‡]! Оце я чув від Господа Саваота, Бога Ізрайлевого, й се звівистив вам.

¹¹ Пророцтво про Думу[§]: Покликають до мене з Сеїру: Стороже! яка пора ночі? стороже! яка пора ночі?

¹² А сторож відказує: Надходить поранок, та ще ніч. Коли так пильно допитуєтесь, то оберніться й приходіть.

¹³ Слово пророче про Арабію: Ночуйте в лісі Арабському, подорожні Деданські!

¹⁴ Осадники країни Темайської! несіть води назустріч умліваючим од спраги; стрічайте хлібом утікаючих;

¹⁵ Вони бо від мечів втікають, од меча обнаженого, від лука натягненого та від люті воєнної.

¹⁶ Так бо сказав мені Господь: Іще рік, рік по счоту наймитів, — і вся Кидарова слава щезне;

¹⁷ І не багато луків зостанесь у синів Кедарових. Так сказав Господь, Бог Ізраїля.

22

¹ Пророче слово про Видивну долину^{*}: Що се тобі лучилося, що весь люд твій повиходив на дахи?

² Місто повне крику, зворушене — місто, давно таке веселе! Ой, бо повбивані твої — не мечем побиті, та й не в битві лягли;

³ Всі гетьмани твої повтікали разом, та їх спіймано, кріпко повязано; всі, хто знайшовся в тебе, повязані разом, хоч як далеко були повтікали.

⁴ Тим я й кажу: Зоставте мене, нехай гірко плачу! Не силуйтесь, мене розважати з поводу, що збурена дочка мого народу.

⁵ Се бо близько день неспокою, побою та замішанини в долині Видивній, од Господа сил (насланий): Валять мури, крик по горах розлягаєсь.

⁶ Несе Елам сагайдак, люде на колесницях і їздеці і Кир щитом заблищав.

⁷ І ось що найкрасші твої долини заповнені возами, а їздеці усталились навпроти воріт,

⁸ І здирають покривало з Юдеї; а ти в той день озираєшся за оружними запасами в палаті кедровій.

⁹ Та бачите, що вже проломи пороблено в мурі міста Давидового, й спускаєте докупи води до нижнього ставу;

¹⁰ І роздивляєтесь між домами в Єрусалимі, та й валите декотрі дома, щоб ті проломи в мурі затулити;

¹¹ І копаєте на воду знов став запасний між двома мурами. На того ж, хто се давно вчинив, ніже озирається; на того, хто задумав се все, наперед, ви й не зважаєте.

¹² Ні! тоді, як Господь сил на вас накликав, щоб плакали та голосили, щоб остригали собі волоссе, й накидали на себе волосяниці,

¹³ Тоді у вас — веселощі та радощі були; ви кололи бики, різали овець та попивали вино; їжмо — мовляли — та пиймо, бо й так завтра будемо мертві!

¹⁴ І об'явив мені в уші Господь Саваот: Не буде вам сеся безбожність прощена, аж покіль не погинете. Ось як, сказав Господь, Господь сил!

¹⁵ І сказав іще Господь, Бог сил: Ійди та ввійди до Севни, старшого в двірці коло храму, й скажи йому:

¹⁶ Що за право тобі тут, і ким ти тут, що аж собі тут гробовище вирубуєш? — Так, він вирубує собі гробовище на видному місці, витісує собі в скелі пробук посмертний!

¹⁷ Ось, Господь перекине тебе, як дужий чоловік кидає, й здусить тебе в пилку.

¹⁸ І зівє тебе в звиток, і кине тобою, наче жмутком, у землю широку, там ти вмиреш, та й пійдуть і твої блискучі туди колесниці, що надбав еси ти, ганьбо дому твого Пана!

¹⁹ Я зопхну тебе до долу з висоти твоєї, й скину тебе з уряду твого.

²⁰ І тоді покличу слугу мого Еліякіма Хелкієнка,

²¹ І надіну на його твою одежу, й підпережу його твоїм поясом, і твій уряд передам у руки його, і буде він отцем осадникам Єрусалимським і домові Юдиному.

²² І ключ од дому Давидового зложу на плече в його: як він відчинить, ніхто не зачинить, як же він зачинить, ніхто не відчинить.

²³ Мов гвізд у твердім місці, буде в мене вбитий, й буде він престолом слави домові отця свого.

²⁴ І буде на йому висіти вся повага батькового дому, — дітей і внуків, — наче краса всяких домашніх посудів аж до послідних музичних приборів.

[‡] 21:10 Звертаєсь до свого народу Ізрайльського. [§] 21:11 Про Ідумею, що звалась і Сеїром. — Пророк радить, мабуть, щоб шукали собі захисту, бо погибель близько. ^{*} 22:1 Так названий Єрусалим, що розстилався понизше гори Сионської, та її пасма — гори Морія; а слово „морія“ значить у перекладі: видінне, видово.

²⁵ Та тоді, — каже Господь Саваот — захитаєсь гвізд†, буде вибитий з свого твердого місця, і впаде й розсиплесь весь тягар на йому; бо так говорить Господь.

23

¹ Пророче слово про Тир*: Ридайте, кораблі Тирські, бо він збудований: нема вже домів торговельних і ні-кому в ті дома входити. Так їм переказано з Хитимської країни.

² Замовкніть, осадники острову, що його, бувало, купці Сидонські, плаваючи по морі, збагачали.

³ По великих водах привожено сюди зерно Сигорське, врождай ріки (Нила), і був він торговицею народів.

⁴ Застидайсь Сидон!† ось бо що говорить море, ся твердиня морська: (Я стала безлюдна,) наче б не мучилась народинами, не ховала хлопят, не доводила дівчат до зросту!

⁵ А як чутка долетить про Тир до Єгипту, задрожать вони від новини сієї.

⁶ Переносітесь у Тарсис, ридаючи, ви, давні осадники острову!

⁷ Чи се ж той город ваш, що був знаний в давні давна? А нині несуть його ноги, блукатись до краях далеких!

⁸ І хто ж то призначив Тирові таку долю, що колись роздавав вінці, а купці в його були, наче князями, крамарі ж його — дуками в землі?

⁹ Призначив се Господь Саваот, щоб понизити гординю славних, щоб впокорити знатних у землі.

¹⁰ Блукай же тепер, дочко Тирська, мов ріка, по землі; нема бо вже тобі перепони!

¹¹ Він простяг руку свою понад море, затряс царства; Господь приказав, повалити твердині Канаанські,

¹² І сказав: Не будеш уже гуляти, ти, осоромлена дівце, дочко Сидонська! Вставай, переселяйся в Киттим, — хоч і там не мати меш спокою.

¹³ Ось земля Халдейська: давно того народу не було; се Ассур дав до його почин, заложив його з тих, що жили в пустинях, а вони побудували башти собі; — а їх домівки повалено, та й в розвалища обернено.

¹⁴ О, ридайте, кораблі Тирські, бо спустошена ваша твердиня!

¹⁵ І буде в той час, що забудуть про Тир на сімдесять років, — скільки звичайно один царь живе. По сімдесятьох же роках станесь із Тиром таке, як сьпіваєсь про блудницю:

¹⁶ Возьми цитру, ходи по місті, ти, забута блуднице! Пригравай гарно, висьпівуй багато пісень, щоб тебе собі пригадали!

¹⁷ І станесь по скінченню сімдесяти літ, що Господь навідаєсь ласкою до Тиру; й знов почне він збивати достатки, та, мов та блудниця, вабити до себе всі краї на землі.

¹⁸ Та торгівля його й користі з її будуть присвячуватись Господеві; не будуть ховати й складати їх у комори, а до тих, що живуть перед лицем Господнім, буде переходити користь із торгівлі його, щоб вони їли доситу та мали трівку одєжу.

24

¹ Оце попустошить Господь землю*, й вчинить її неплідною; змінить вигляд її й розсіє все, що живе на ній.

² А що буде з народом, те саме й з сьвященником; що буде служі, те й панові його; що служебці, те й пані її; що з купуючим, те й з тим, хто продає; що довжникові, те й тому, хто дає позичку; що з лихварем, те й з даючим лихву.

³ Земля опустіє до щаду, й мов би злуплена буде; бо Господь вирік се слово.

⁴ Засумує, зание; поникне, помарніє куля земна; поникнуть і ті, що з висока позирали на людей на землі.

⁵ Бо земля вся зледащіла під живучими на ній, вони бо переступили закони; змінили устави; зломали вічний заповіт.

⁶ Тим то пожере прокляття землю, й живучі на ній відберуть кару; за те попалені осадники землі, й не багато зостанесь людей.

⁷ Заплакали соком грона, захоріла винна лоза, зітхає кожне серце, — перед тим веселе.

⁸ Перестали веселощі з бубнами, замовкли радісні клики, заніміли гуслі;

⁹ Вже вина не пють із сьпівом; гіркий напитек усім, що його пють.

¹⁰ Пороїнований запустілий город, будинки замкнені стоять, ні-як входити.

¹¹ Плачуть за вином по улицах; радощі замеркли, прогнані всі веселощі з землі.

¹² В городах пустки зістались, ворота повалились.

† 22:25 Переднійший сьвященник Севна.

† 23:4 Що не дав Тирові у нужді нідмоги.

* 23:1 Давне місто, що вело торгівлю з многими й далекими краями.

* 24:1 На кінці сьвіта.

¹³ А на землі буде з народами те саме, що буває, коли пообтрушують оливки, виноград обріжуть, та покінчать збірку.

¹⁴ (тільки праведні) Тільки вони піднесуть свій голос, возрадуються задля величності Господньої, голосно викликати муть із того моря.

¹⁵ Ой шануйте ж на востоці Господа, по островах морських (хваліть) імя Господа, Бога Ізрайлевого.

¹⁶ Від найдалшого краю землі чуєм пісню: „Слава Праведному!“ Я ж промовив: „Нуждо моя, нуждо моя! о горе мое! Лиходії коять лихо, й коять лихо лиходії по лиходійськи.“

¹⁷ Страх на тебе й яма й сіло, чоловіче земний.

¹⁸ Хто бо від страху втече, почувши крик страху, той впаде у яму, а хто вилізе з ями, попадеться в сіло; бо всі спусти на небі відчинені будуть, і земля буде трусом труситись в основах.

¹⁹ Земля розступиться, земля розсядеться, земля, знай, труситися буде.

²⁰ І хитати меться, наче п'яний, гойдати меться, неначе колиска, бо беззаконності її обтяжують її; упаде вона, та й не підведеться.

²¹ І навідає тоді Господь військо надземне в висотах, і царів земних унизу.

²² І збере їх до купи, як вязні, у яму, та й зачинить їх разом у темниці, й по довгому часі будуть все ще кари терпіти.

²³ І засоромиться місяць тоді, застидаєсь сонце[†], коли Господь сил воцариться в Сионі й в Єрусалимі[‡], й перед старцями в славі засияє.

25

¹ Господи! ти Бог мій; буду тебе прославляти, буду хвалити імя твоє; ти бо вчинив речі дивні; задуми давні спевнилися; — так!

² Ти обернув міста в купу каміння, утверджені замки — в руїну; не стало вже чужинецьких палат у місті; повіки воно не відбудуєсь.

³ Тим тебе будуть потужні народи хвалити, а городи страшних народів боятись;

⁴ Ти бо був убогому захистом; охороною бідного тісного часу в него, втечищем під хуртовину, й тінню у спеку; бо лють гнобителів дихала на них, мов буря об мур.

⁵ Як жару під засуху, так погасив еси буту ворогів; як жара густою хмарою, — так пригашена побіда переважників лютих.

⁶ І приладить Господь сил на сій горі гостину для всіх народів із товстих страв, — гостину з шпигу в костях і з самих вин чистих;

⁷ І порве він на сій горі покривало, що вкриває всі народи, — покривало, ще лежить на всіх племенах.

⁸ Потоптана буде смерть по всі віки, й повтирає Господь сльози з усіх лиць, і здімє ганьбу з свого люду по всій землі; от як говорить Господь.

⁹ І скажуть того дня: Ось він наш Бог! на його ми вповали, й він спас нас! Ось він Господь, на його ми вповали, то й радуватись і веселитись мемо сном його!

¹⁰ Бо Господня рука на горі сій опочине, а Моаба потопче на його ж місці, мов ту солону на гній.

¹¹ І хоч він розпростре руки свої, як пливець до пливання простирає, то Господь впокорить гординю його разом із лукавством рук його.

¹² І твердиню височенних мурів твоїх повалить, поверне, розкине по землі в порох.

26

¹ В той день буде в землі Юдиній ся пісня сьпіватись: Місто кріпке в нас; він спасенне дав нам замість мурів і валів.

² Відчиняйте ворота, нехай ввійде народ праведний, що любить правду.

³ Твердого духом хорониш ти в повному впокої, за те, що він на тебе вповає.

⁴ Впovайте ж на Господа повіки, бо Господь Бог — се твердиня вічна.

⁵ Він покидав тих, що згорда високо неслися, — той високий город; скинув його, поверг його, скинув у порох.

⁶ Топче його нога, ноги вбогого, стопи нуждарів.

⁷ Путь праведного рівна; ти вирівнуєш стежку праведному.

⁸ (стоячи) На стежці судів твоїх, Господи, ми вповали на тебе; до твого імени й пам'яті про тебе змагала душа наша.

⁹ Душею моею влітав я поночі до тебе, й духом у внутрі моєму буду шукати тебе з досвітнього ранку; коли бо присуди твої діються на землі, тоді живуці на сьвітї навчаються справедливості.

¹⁰ Як безбожний буде помилуваний, — не навчиться справедливості; він коїти ме лихо в землі праведних, та й не буде оглядатись на Господню велич.

[†] 24:23 Закриє собі лице — потемніє. [‡] 24:23 В пробутку небесному.

11 Господи! ти знімав правицю твою високо, та вони не бачили її; нехай же побачать і засоромляться ненавидники люду твого; огонь твій нехай пожере ворогів твоїх.

12 Господи! ти даруєш мир; бо ж усі справи наші ти нам устроюєш.

13 Господи, Боже наш! над нами крім тебе панували володарі другі; та ми задля тебе одного їма твоє шануєм.

14 Мертві вже не ожикуть; велетні не встануть, бо ти навідався й вигубив їх, та затратив всю пам'ять про них.

15 Ти намножив люд, Господи, велико намножив; ти прославив себе, розширив гряниці землі.

16 Господи! він же тільки в нужді шукав тебе; виливав тихі молитви, коли кари твої спадали на його.

17 Мов та вагітна, як прийде час їй родити, мучиться, кричить у болях, оттак бували й ми перед тобою.

18 І ми бували вагітні, мучились, — та родили хиба вітер; спасення-добра не приспорили землі, й невірні осадники землі не попадали.

19 Та мерці твої ожикуть, устануть мертві тіла! Оживайте ж, веселіться, що в порох лягли; бо роса в тебе, — роса, що живить травцю, й земля викине померших.

20 Йди ж, народе мій*, ввійди в свої хатини; зачини за собою двері, сховайся на часинку, докіль гнів перейде;

21 Ось бо, Господь вийде з пробутку свого покарати земнородних за їх беззаконство; й земля видасть із себе кров, що повисала; не таїти ме вже своїх убитих.

27

1 В той час покарає Господь мечем своїм тяжким, великим, потужним левиятана, що просто мчить, як і левиятана, що веться, і убо потвору морську.

2 В той день засьпівайте про його — про любий виноградник:

3 Я, Господь, бережу його, що хвилини напоюю його, в ночі і в день стережу його, щоб хто не вломився в него.

4 В мені нема гніву; та як би хтось поставив у йому проти мене терен, чи хмизину, то я боєм пійду на його, випаляю його до коріння.

5 Хиба він буде шукати захисту в мене, схоче мене примирити? Нехай трібує тоді мир із мною вчинити.

6 Колись буде, що Яков корінь запустить, пустить галузку й зацвіте Ізраїль, та й наповнить плодами вселенну.

7 Чи ж він побивав його так, як побивав тих, що його побивали? Чи вбивав його так, як убивав тих, що його вбивали?

8 Ні! Ти по справедливій мірі покараєш його, коли його відкинеш; коли викинеш його сильним подувом своїм, як се буває того дня, коли східний лютиться вітер.

9 Аж сим змиєся беззаконство Якова, а користь із сього буде та, що знятий буде гріх із його, як він усе камінне з поганських жертвників пітре на порох, та й не будуть уже стояти дуброви та ідоли сонця.

10 Місто ж утверджене опустіє, домівки будуть покинені та обезлюднені, наче пустиня. Там телята будуть пастись, будуть лежати та обгризати порост у йому;

11 А як він посохне, то його поломлять, і прийде жіноцтво та й спалить його. Бо то люде без розуму, тим то й Творцеві не жаль їх буде, й не помилує їх Создатель їх.

12 Та буде час, що Господь потрясе все від великої ріки аж по потік Єгипетський, й вас, сини Ізраїля, збере до купи;

13 І буде тоді: затрубить величезна труба, й посходяться ті, що в Ассирийщині вже були затерялись, та прогнано їх у Єгипет, — і поклоняться Господеві на горі святих в Єрусалимі.

28

1 Горе короні гордих та пнях Ефраїмів, (горе) зовялому цвіту в величній окрасі його, що розсадовився поверх гори понад урожайною долиною, та все, мов би пняний од вина.

2 Ось уже йде потужний та кріпкий (гнів) од Господа, наче злива з грядом і пагубний вихор; наче розгукана повідь розбурханих вод, і повергає його нездержною силою на землю.

3 Ногами буде потоптана корона гордині пнях Ефраїмів.

4 З квіткою ж вялою в величній окрасі його на верху вроджайної долини станесь те, що з смоквою, перед часом достиглою, що, скоро хто її вбачить, зараз простягає руку та її з'їдає.

5 Оного часу буде один Господь Саваот величним вінцем і короною слави для останків свого народу;

* **26:20** Здається, що се говорить Бог до померших праведників, щоб у гробах дожидали послідного суду.

⁶ Він буде духом правосуду тим, що засідають на суд, та відвагою тим, що ворога од воріт прогонять.

⁷ Бо й вони од вина спотикаються й збиваються напоями з дороги; св'ященник і пророк спотикаються від оп'яняючих напитків; поконані вином, ходять, мов безглузді від напою; в пізнанні похибляються, помиляються в осуді.

⁸ Столи в них повні гиду й блювотини, нема чистого місця.

⁹ А договорюють*: „Кого хоче він учити знання? кого проповіддю на розум наводити? хибя тих, що перестали їх молоком з грудей годувати, що їх неня саме від грудей відлучила?

¹⁰ У вас усе — заповідь та заповідь, а за заповіддю знов заповідь; правило та правило, а за правилом ізнов правило; тут не багато часу (до кари), та й там не багато.”

¹¹ За се ж будуть говорити до сих людей чужинці† лепетанням чужою мовою.

¹² До них говорили (пророки): „Оце відпочинок: дайте спочити струдженому: се буде потіха” (наша). Та вони не хотіли слухати.

¹³ І станесь із ними по слову Господньому: заповідь на заповідь; заповідь за заповіддю; правило та правило, а за правилом ізнов правило; тут не багато, та й там не багато, — так що пійдуть і попадають горілиць і порозбиваються, і попадають в сіль та й спіймаються.

¹⁴ Слухайте ж слова Господнього, ви зневажники, що правите народом сим у Єрусалимі:

¹⁵ Позаяк ви говорите: „Ми з смертю зробили умову, рядну вчинили ми з пеклом: коли побиваючий бич переходить ме, — він нас не досягне, бо ми втечище певне маєм у льжі, й в омані притулок надійний.”

¹⁶ За се так говорить Господь Бог: Ось я закладаю в основу камінь на Сионі, — камінь певний, угольний, великоцінний, та кріпко заложений; хто в його вірує, той не застидаєсь.

¹⁷ І зроблю суд мірою, а справедливість — вагою, і, наче грядом, спустошене буде втечище льжи, й води затоплять місце вашого сховку.

¹⁸ І так ваші змовини з смертю розірвуться, і ваша рядна з пеклом не встоїть; і як прийде побиваючий бич, то й вас погубить,

¹⁹ Наколи переходити стане, він захопить вас; а переходити ме кожного рана, в день і в ночі, та й сама вже чутка про його переймати ме страхом.

²⁰ Ложе буде вам надто коротке, щоб простягнутись, — укривало надто узке, щоб ним обгорнутись.

²¹ Бо встане Господь так, як на горі Перазимі‡, розгніваєсь, як на долині Габаонській§, щоб зробити діло своє, діло незвичайне, та й довершить своє діло, своє діло дивовижне.

²² Тим не жартуйте, щоб кайдани в вас не стали тугійші; бо я чув від Господа, Бога сил, — що пагуба всій землі призначена.

²³ Прихиліте ж слух і послухайте голосу мого; вважайте й вислухайте, що буду до вас промовляти:

²⁴ Хибя плугатарь день у день про свій засів оре, викидає борозди та боронить землю свою?

²⁵ Ні; зрівнявши ниву, сіє він чорнуху, або розсіває кмин, або сіє пшеницю, ячмінь у вибраному місці, та просо.

²⁶ Сього порядку навчає його сам Господь; він учить його.

²⁷ Бо не молотять чорнухи валом зубчатим, ані коліс не качають по кминові, а палицею вибивають чорнуху, та й кмин — палицею.

²⁸ Та й збіжжє вимолочують, та не роздавляють його; водять по йому молотільні колеса з їх кінцями, та розтирають.

²⁹ І се походить од Господа сил: дивні ради його, велика премудрість його!

29

¹ Горе Аріїлу* — Аріїлу, городові, що в йому жив Давид! додайте рік до року;† тимчасом нехай собі заколюють жертви.

² Бо я стісню Аріїла, й настане плач та смуток, і буде він у мене, як аріїл.

³ Розтаборюсь я кругом тебе, й стисну тебе сторожкою чуйною, й здвигну проти тебе башти утверджені.

⁴ І будеш понижений; зпід землі будеш говорити; глухий буде зпід землі твій голос; голос твій буде, як у того, що з черева промовляє, й зпід персті пошептом виходити ме мова твоя.

⁵ Ворогів же в тебе буде, як мілконого пилу, й товп лютих, наче розвіяної полови; а станесь усе нагло, нечаяно, як оком мигнути.

* 28:9 Висьмівають науку пророків, кепкують із їх упоминів. † 28:11 Що на край нападуть. ‡ 28:21 2. Цар. 5, 20. § 28:21 Іс. Нав. 10, 12. * 29:1 Аріїл — лев, так названий тут Єрусалим задля своєї краси і сили. В ст. 2. Аріїл значить: баран, на заріз за гріхи призначений. † 29:1 А тоді прийде Сеннахерим, воювати його.

⁶ Господь Саваот навідає тебе громом, землетрусом; страшним шумом бурі та вихру, і полощем огня, що все пожерає.

⁷ (Але й вони борзо зникнуть) І, як сонне видиво нічне, буде товпа всіх тих народів воюючих проти Аріїла, й усіх, що на його наступили, обложили й його стиснули.

⁸ І, як голодному сниться, що він їсть, а прокинеться, — аж голод його мучить; та й, як багнущому сниться, що він ле, а прокинеться, — аж його влять і жадоба палить, так буде й з роєм всіх тих народів, що проти гори Сиону будуть воювати.

⁹ Зумійтесь же й дивуйтесь! Вони других осліпили, та й самі осліпли; вони п'яні, хоч не від вина, — заточуються, хоч не від напою;

¹⁰ Господь бо навів на вас духа сонливого й замкнув очі ваші, — пророків[‡], та закрив голови ваші — віщих мужів.

¹¹ І всяке пророцтво — се для вас те саме, що слова в книзі під печаттю: подають її письменному й кажуть: „прочитай її“; а той відкаже: „не можу, бо вона запечатана“;

¹² І передають її такому, що не вміє читати, та й кажуть: „прочитай її“; то й же відкаже: „я читати не вмію“.

¹³ І сказав Господь: Позаяк сей нарід устами тільки близиться до мене, і язиком тільки мене шанує, серце ж його далеко відстоїть від мене, а страх їх передо мною походить із науки заповідей людських,

¹⁴ Тим і я з людьми такими незвичайно дивне диво-чудо витворю, так що мудрість у премудрих їх зникне, й розуму в їх розумних не стане.

¹⁵ Горе тим, що гадають глибоко сховатись, щоб задуму свою втаїти перед Господом; що чинять справи свої в темряві, й говорять: Хто нас побачить, хто знає?

¹⁶ Що за безглузде! Чи ганчарь же й його глина однакі речі? Хиба ж виріб скаже про того, що його виробив: не він зробив мене? або чи ж скаже штучний утір про того, що її виконав; він нічого не знає?

¹⁷ Чи ж за короткий, дуже короткий час Ливан не зробиться садом, а сад не будуть уважати лісом?

¹⁸ І почують у той час глухі слова книги, та й прозрятъ із п'їтьми й темряви очі сліпих.

¹⁹ І будуть страдаючі що-раз більше радуватись у Господі, і вбогі будуть веселитись в Святійм Ізрайлевім;

²⁰ Бо не стане вже тих, що других з'обижали, щезнуть ті, що на сьміх підіймали, й будуть вигублені всі, що за неправдою побивались;

²¹ Що ошукували ближнього словами; що заставляли сіті тому, хто в воротах суду добивався, а правого на бік відсували.

²² Тим то так говорить Господь про дом Яковів, — Господь, що вивів Авраама: Яков не буде тоді стидатись, та й лице його не зблідне.

²³ Бо як побачить він у себе діти свої, твір рук моїх, — то вони будуть сьвято шанувати ім'я моє, сьвято держати Сьвятого Ізрайлевого, й боятись Бога Якового.

²⁴ Тоді ті, що блукають духом, спізнають мудрість, а ті, що стояли опір, навчатись послуху.

30

¹ Горе синам неслухняним, — говорить Господь, тим, що задумують задуми без мене, — що ввійдуть у мови, мені супротивні, та гріхи на гріхи громадять:

² Не спитавшись у мене, йдуть вони в Єгипет, щоб шукати підмоги в силі Фараоновій та захистити себе в тіні Єгипту.

³ Але сила Фараонова вийде вам на сором, і захист у тіні в Єгипті — на безчесть.

⁴ Князі твої прийдуть у Зоан-город, а посли твої зійдуть аж до Ханесу;

⁵ Та всі вони застидаються задля того народу, що їм без пожитку; не буде од него ні підмоги, ні хісна, — хиба тільки стид і сором.

⁶ Ось вам смутне пророцтво про ту скотину, що мандрує в землю полуденню, через країну нужди й тіснечі, де леви та левиці, гаспиди та летючі змій; перевозять на хребтах ослячих свої добутки, й на верблюджих горбах — надбанне своє до народу, що їм нема з його вжитку:

⁷ Бо Єгипецька поміч — річ марна й даремна; тим то й накликав я: сила їх — сидіти тихо.

⁸ Йди ж, напиши се їм на таблиці, запиши в книгу, щоб воно в їх перед віччу, поки сьвіт сьвітлом, стояло.

⁹ Бо се люд упрямий, діти віроломні, що не хочуть слухати Божого закону,

¹⁰ Що видючим ось як говорять: „Нічого не бачте!“ а пророкам: „Не прорікайте нам правду, говоріте, що нам любе, вішуйте, що миле“:

¹¹ Зійдїте з дороги, відверніться від правої путі; відсуньте нам із перед очей Сьвятого Ізрайлевого!“

[‡] 29:10 Щоб ви не розуміли пророків і віщих людей.

* 30:10 Ось таке говорять нам:

¹² Тим то Святий ув Ізраїлі ось як говорить: Що ви слово спасення моє відкидаєте, а впадаєте на оману й неправду, та в тому шукаєте опори, —

¹³ То беззаконство се буде вам, мов щілина перед розпадом, що показалася у мурі високий, — грухне він нагло, в хвилині.

¹⁴ І він розвалить його, як розбивають глиняний горщик, розбиваючи його безпощадно, так що між куснями з його не знайдеться ні черепка, щоб із припечка взяти углика, або з криниці води зачерпнути.

¹⁵ Так бо говорить Господь Бог, Святий Ізраїлів: Сидячи тихо на місці, були б ви спаслися; бо в тихості і надії вся ваша потуга; та ви не хотіли,

¹⁶ А мовляли: „Ні, ми на конях утечемо“, — за те ж і втечете; „ми на бистрих побіжимо“, — за те ж і бистрі будуть вас здогоняти!

¹⁷ За страху перед одним втікати ме в вас тисяча, а за страху перед пятьма так розбігнетесь, що останок із вас буде, наче віха на верху гори, мов знак на горбі.

¹⁸ Та Господь жде ще, щоб вам ласку явити, здержуєсь, щоб вас пожалувати; бо Господь — се Бог правди; блажен, хто вповає на його.

¹⁹ На Сионі люд жити ме знов, знов у Єрусалимі; й не будеш гірко плакати, — він змилюється на голос плачу твого, й скоро його почує, — дасть відповідь тобі.

²⁰ І дасть вам Господь хліб у гору, й воду в нужді; і вчителі твої небудуть ховатись та й очі твої будуть бачити вчителів твоїх;

²¹ І уші твої все будуть чути впомин їх позад тебе: Ось дорога, простуй нею! як би ви схибили вправо, чи схибили в ліво;

²² Тоді будуть ідоли в поволоці срібній, та боввани в поволоці золотій, — гидотою вам; ти покидаєш їх, як погань, і казати меш: геть звідсі;

²³ І дасть він дощ на насіння твоє, що ним поле засієш, і вроджай буде в тебе по нивах і тучен і сочен, а твій скот буде пастиись тоді по широких лугах.

²⁴ А воли та осли, що поряють поле, їсти муть посилену пашу, очищену, та перевіану лопатою.

²⁵ І на всякій високій горі й на горбі високий забурчать бурчаки та потоки води в день великого побою, як упадуть башти.

²⁶ І тоді засвітить місяць світлом сонця, а світло соняшне буде всемеро ясніше, як світло сімох днів, — того часу, як Господь рани своєму люду перевяже, та погоїть синці, йому завдані.

²⁷ Ось іде, наче з далечезного краю, ім'я Господнє, горить гнів у його, полومه страшно палає; уста його повні досади, язик його, мов огонь палючий;

²⁸ Подих його — мов потопний потік, що до шиї сягає, щоб витратити невірних до нащадку; й буде в челюстях невірних узда, що веде ув облуд.

²⁹ Ви ж співати мете пісні, як уночі перед святами святими, а на серці буде весело, як у того, що серед сопілок йде на гору Господню, до твердині Ізрайлевої.

³⁰ І загримить Господь гласом величчям, і явить важку руку свою в гніву й поломі пожераючого огню; в бурі й повідді та камінному граді.

³¹ Бо від голосу Господнього Ассур стрепенеться, жезлом ударений.

³² І при кожному ударі палицею, що йому призначена, та що її Господь на його спустить, дзвонити муть бубни й цитри, й опустошить його безпощадною війною.

³³ Наготовлено бо вже давно Тофет[†] також і самому цареві, — а глибокий він і широкий; в кострі його багато огню й дров; подих Господній підпалить його потоком сірки.

31

¹ Горе тим, що до Єгипту за підмогою ходять, і надію покладають в конях-колесницях, тим що їх багато, а до того й в кінноті, тим що вона сильна, а на Святого Ізрайлевого не зважають і до Господа не прибігають.

² Но він премудрий; він нашле лихо й не змінить слів своїх; устане він і на дом безбожників, та й проти підмоги тих беззаконників.

³ Та ж і Єгиптії — люде, а не Бог; та й їх коні — тільки тіло, а не дух. Як Господь простягне руку своєю, то й помічник спіткнеться, та й упаде той, що він його боронить, і всі вони згинуть укупі.

⁴ Бо ось що сказав мені Господь: Як той лев, як левин щенюк, ревучи над своїм уловом, не здригнеться, хоча б і ціла громада пастухів на його кричала, й не вступить перед їх многоотою, так і Господь сил зійде, воюватись за Сиона, й за гору свою.

⁵ Як птахи — свої писклята, так Господь Саваот окриє, захистить, вибавить, пощадить і врятує Єрусалима.

⁶ О, Ізраїльські синове, навернітесь до Того, що так далеко від його відпали!

⁷ Тоді відкине кожен свої срібні ідоли й золоті свої ідоли, що ваші руки вам на гріх робили;

⁸ І Ассур не від людського меча впаде, не людський меч погубить його; та й хоч би й втік од меча, то його діти будуть вам данину давати.

[†] 30:33 Пекло.

⁹ За страху втече він, а князі його й стягу лякатися будуть, так говорить Господь, що його огонь на Сионі, і піч у Єрусалимі.

32

¹ Буде час, що на царстві сідти ме правий, та й князі його правити муть по закону;

² Кожен з них буде, мов затула од вітру й захист в негоду; мов джерела води в пустині й тінь від високої скелі в землі безводній.

³ Очі видющих не будуть закриватись, і уші слухаючих будуть уважні.

⁴ І серце легкодушних вміти ме розважати, й недорікі язика говорити муть ясно.

⁵ Безглузлого не будуть тоді величати поважним, а про зрадливого не скажуть, що він чесний.

⁶ Ледарь бо безглуздий говорить безглуздо, та й серце його мислить про беззаконство, щоб поступати скрито; зневажати Господа, видерти хліб голодному, та відоймати напій жаждущому.

⁷ У зрадливого діяльність пагубна: він задумує зраду, щоб погубити бідаху словом ложним, яке б ні було його право!

⁸ Чесна ж людина про чесне гадає й твердо стоїть при всьому, що чесне.

⁹ Ви ж, жіноцтво, багатством безпечне! станьте, послушайте голосу його; дочки безжурні, прихиліть слух до слівес моїх:

¹⁰ По рокові та по днях злякаєтесь, ви безпечні! не буде бо зборів винограду та й і жнив не буде.

¹¹ Здрогнітьесь, безжурні, стрівожтесь, безпечні! скиньте з себе (дорогі) одежі, а покрийте наготу вашу (дранками)!

¹² Бити муть себе у груди, (плачучи) про поле, повне достатку, — про лозу виноградню, (колись) уроджайну.

¹³ На полях у мого народу рости муть репяхи та терни, та й на всіх домах веселих у розкішнім місті.

¹⁴ Бо палати будуть покинені, веселе місто буде полишене. З Офелу та з башти постануть, замість печер, сховища диким ослам та стадам пасущим,

¹⁵ Аж покиль Господь не виліє на нас Духа з висоти, й пустиня не стане садом, а сади зробляться борами.

¹⁶ Тоді запанує в степу правда, й правосуд буде пробувати на вроджайнім полі.

¹⁷ І ділом правди буде мир, а правосуд зродить — спокій й безпеку вовіки.

¹⁸ Тоді народ мій жити ме в пробутку мира і в осадах безпечних та в спокійних займищах щасливих.

¹⁹ Бити ме гряд на ліс, город же утоне в долині.

²⁰ Блаженні ж ви, що сієте понад усі води, й випускаєте туди вола й осла.

33

¹ Горе тобі, пустошнику*, що його не спустошено, (горе тобі) грабіжнику, що його не рабували! Бо, як скінчиш спустошити, то й тебе спустошать; а як скінчиш рабувати, то й тебе зрабують.

² Господи, помилуй нас: на тебе вповаєм; будь нам правицею з раннього ранку, й нашим рятунком у нужді!

³ Перед грозою голосу твого повтікають народи; коли ти встанеш, розсіються невірні,

⁴ І будуть збирати добичу по вас, як гусінниця збірає, кинуться на все, як сарана кидаєсь.

⁵ Високий Господь, що живе на висотах; він сповнить Сион судом і справедливістю.

⁶ І настануть про тебе часи безпечні, багатство спасення, мудрості й знання, а страх Господень буде скарбом твоїм.

⁷ Ось, потужні їх кричать на улицах, а послі примирні гірко плачуть.

⁸ Стало пусто на дорогах, нема подорожних; поламав він умову, повалив місто — ніщо люде в його.

⁹ Земля сумує, мліє; Ливан у стиді, завмірає; Сарон став, як пустиня, а Базан з Кармелем і листе втерляли.

¹⁰ Отже я тепер устану, говорить Господь, тепер піднімусь, здіймусь у гору.

¹¹ Вагонієте від сіна, — вродите солому; подих ваш — огонь, він же й пожере вас.

¹² І тоді будуть погане, хто ходить в справдливості й говорить правду; хто цурається наживи з грабежі; хто вдержує руки від підкупу, хто на задуми криваві уші затикає, й закриває свої очі, щоб зла й не бачити,

¹³ Слухайте, далекі, що я задумав вчинити, та й ви, близькі, пізнайте силу мою.
¹⁴ Затремтять грішники на Сионі; переляк огорне безбожних: хто ж зміж нас зможе жити коло огню, що все пожерає, хто з нас видержить коло вічного полома?

¹⁵ А вже ж тільки той, хто ходить в справдливості й говорить правду; хто цурається наживи з грабежі; хто вдержує руки від підкупу, хто на задуми криваві уші затикає, й закриває свої очі, щоб зла й не бачити,

¹⁶ Такий жити ме, мов на висотах, мов за неприступними скелями схорониться; хліб його йому подасться, й вода не зсякне в його.

* 33:1 IV. Цар. 18.

- ¹⁷ Очі твої побачать Царя в славі його, увидять землю далеку;
¹⁸ Серце твоє буде тільки згадувати про страшне минуле: де той, що лічив данину? де той, що робив перепис? де той, що розглядував башти?
¹⁹ Не побачиш більше люду жорстокого з глухою недослушною мовою, з язиком чудовищним, невторопним.
²⁰ Подивися на Сиона, — се місто святих зборів наших, а очі твої побачать Єрусалим, пробукот мирний, незрушним намет; стовпи його ніколи ніхто не вирве, й ні одна поворозка не піврветься.
²¹ Там Господь великий у нас витає, замість рік та перекопів широких; туди не ввійде ніяке веслове судно, ані корабель не перейде.
²² Бо Господь — суддя нам, Господь — законодавець нам, Господь царь наш; він спасе нас.
²³ Твої ж (Ассуре) ливни послабили, не вдержать щогли, не натягнуть вітрила. А тоді настане велике паювання здобичі, навіть каліки будуть жакувати.
²⁴ І ніхто з осадників не скаже: „я не здужаю“, а людям, що там будуть жити, відпустяться всі гріхи їх.

34

- ¹ Приступіте, народи, слухайте й вважайте, люде! Нехай чує земля й уся повнота її, вселенна й усе, що вона зродила!
² Загорівсь бо гнів Господень на всі народи, й досада його — на всю многоту їх. Він наложив на їх проклін, передав їх на заріз;
³ Щоб їх повбивано й порозкидано; трупи їх щоб гноєм узялись, та щоб гори од крові їх розмоклись.
⁴ І зотліє все військо небесне *, й небо звинеться, мов звиток книжний†, і військо його поспадає, як лист із лози виноградної спадає, та як зовялий лист із смкви.
⁵ Бо, наче упився (досадою), меч мій на небі; і ось, він сходить тепер суддею на Едом‡, і на народи, що на них я проклін наложив.
⁶ Меч Господень пересякне кровю, потучніє від жиру, од крові з баранів та козлів, від їх почнього туку; в Босорі§ справить Бог сю жертву й велику різанину в землі Едома.
⁷ Буйволи впадуть з ними, телята з волами, земля впетсь їх кровю, й порох від тука стучніє.
⁸ Бо надходить день Божої пімсти, час відплати за Сиона.
⁹ Ріки його візьмуться смолою, а порох у йому — сіркою, і стане земля в йому горющою смолою;
¹⁰ І ні в день, ні в ночі не вгасати ме, вічно буде підніматись дим із неї, та й від роду до роду лежати ме степом безплідним; по віки вічні ніхто не ходити ме по ній.
¹¹ Пеликан з їжаком заволодіють нею, та пугач з вороном оселяться на ній, і протягнуть, неначе, по ній шнур до спустошення й вагу, щоб у ніщо її обернути.
¹² Нікого не буде з тих значніх, що їх за царів вибірали, і всі князі їх будуть — нічо.
¹³ І позаростають двори її тернівками; кропивою та бодяками — твердині її; будуть жити в ній шакалі, а струсі гнізда собі мостити.
¹⁴ І коти дикі будуть із шакалями там зустрічатись, а рогаті духи один із одним перекликатись; там нічна мара буде оддыхати, і знайде собі впокій.
¹⁵ Там крилата гадюка гніздитися буде на яйцях, виводити ме діти й під себе збирати, та й яструби будуть там збиратись один до одного.
¹⁶ Відшукайте колись в (сій) книзі Господній та прочитайте; ні одно із сього не залишить прийтий, та й не переміниться одно другим. Його бо самого уста се повеліли, й його самого дух збере їх.
¹⁷ Сам він кидав їм жереб, і його рука розділила їм її під міру; по віки будуть вони володіти нею, від роду й до роду жити муть на ній.

35

- ¹ Возвеселиться пустиня й суха земля, возрадуєсь країна безлюдна й зацьвіте нарцизом;
² Велично цвісти ме й радіте, буде веселитись-сьпівати; красота Ливану буде їй дана, роскш Сармеля й Сарону.
³ Підкріплюйте овалі руки, додавайте сили колінам хитливим;
⁴ Скажіте млявим на душі: будьте мужні, не бійтеся; ось Бог ваш; прийде пімста, відплата від Бога; він прийде спасти вас.
⁵ Тоді прозрять очі в сліпих, і уші в глухих відтворяться.

* 34:4 Всі святила. † 34:4 У давнину звивано рід довгого паперу на валок. ‡ 34:5 На Ідуміїв, а з тим і на всіх невірних. § 34:6 Місто в Ідумії.

⁶Тоді хромий підскочить, як олень, а язик в німого піснею озветься; бо проторгнуться в пустині води, й в степу — потоки.

⁷І обернеться безвіддє в озеро, а земля прагнуща — в джерела водні; на леговищах шакалів, де вони спочивали, буде рогіз та сїтник зеленїти.

⁸І постане там дорога, а тая дорога назветься дорогою сьвятою; не ходити ме шляхом тим ні один нечистий, — він їм одним буде служити; хто ходити ме тим шляхом, той не зблукаться, хоча б і як був недоумний.

⁹Лева там не буде, ні звїр хижий на його не ступить; ні, він там не знайдеться; ходити ним будуть — самі лиш спасені.

¹⁰Вернуться визволені Господом; із радісними піснями прийдуть на Сион; і радість вічна буде над головою в їх; радіщі й веселощі знайдуть вони, а смуток і воздыхання від них віддаляться.

36

¹І сталося у чотирнайцятomu році царювання Езеїїного*, наступив царь Ассирийський Сеннахирим на всі утверджені города Юдині та й поопановував їх.

²І послав царь Ассирийський Рабсак з Лакхиса до царя Езеїї з потужним військом, і він отаборився коло водопроводу з вижнього ставу по дорозі до красивого поля.

³І вийшли до його Еліяким Хелкієнко, що доглядав палат, та Себна, царський писарь, та Йоах Асафенко, літописець.

⁴І каже їм Рабсак: Скажіте Езеїї: Так говорить великий царь, царь Ассирийський: Що се за надія, на яку ти вповаєш? На що ти вповаєш?

⁵На мою думку — се самі пусті слова, а до війни треба розумної ради й сили; на кого ж ти вповаєш, що відорвався від мене?

⁶Ось, ти задумав опертись на Єгипет, — на тую надломану тростину, що кожному, хто обіпреться на неї, забеться в руку й проколе її. Такий той Фараон, царь Єгипетський, до всіх, що покладають у йому надію.

⁷Коли ж відкажете мені: Ми на Господа, Бога нашого, вповаємо, то чи ж се не той самий, що його висоти та жертівники познав Езеїя, повелївши Юді й Єрусалимові: Перед сим тільки жертівником ви маєте поклонятись.

⁸Оце ж увійди в умову з моїм паном, царем Ассирийським: — я дам тобі дві тисячі коней; тільки чи здобудешся на стільки їздеців до них?

⁹Як се ти думаєш відперти, хоча б одного з гетьманів самих менших рабів пана мого, вповоючи на Єгипет задля колесниць його й комонника?

¹⁰Хиба я без Господньої волі наступив на сю землю, щоб її спустошити? Сам Господь сказав мені: Йди проти цієї землі та спустош її.

¹¹І сказали Еліяким та Себна та Йоах Рабсакові: Розмовляй з рабами твоїми по сирийській, бо ми розуміємо, а не розмовляй з нами по юдейськи в слух людей, що стоять на мурі.

¹²Рабсак же відказав: Хиба ж мій пан послав мене тільки до твого пана й до тебе, щоб сї слова сказати? Ні, також і до тих людей, що сидять на мурі, щоб вкупі з вами ковтати власне кало своє й мочу свою пити?

¹³Тут виступив Рабсак і промовив голосно по юдейськи: Слухайте слова великого царя, царя Ассирийського!

¹⁴Так говорить царь: Нехай вас Езеїя не баламутить, він бо вас не врятує;

¹⁵І нехай не розважає вас Езеїя надією на Господа, говорячи: Господь врятує нас і не подасть города сього на поталу цареві Ассирийському.

¹⁶Не слухайте Езеїї, так бо говорить царь Ассирийський: Зробіте примирре зо мною та й вийдіть до мене, так їсти мете кожен ягоди з винограду свого й з смоковниці своєї, і пити мете воду з колодязя свого,

¹⁷Аж покіль я надійду та візьму вас у землю, однакову з вашою, в землю, повну зерна й винового соку, в землю повну хліба й виноградників.

¹⁸Нехай же не зводить вас Езеїя, говорячи: Господь врятує нас. Хиба ж боги народів урятували, кожен свою землю, з потали в царя Ассирийського?

¹⁹Де боги Ематські й Арпадські? де боги Сефарваїмські? Хиба ж вони врятували Самарію з моєї потали?

²⁰Котрий з усіх богів сих земель врятував свою землю з руки моєї? І чи ж спасе Господь Єрусалим із моєї потали?

²¹І мовчали вони мовчки, не відказали йому ні словом, так бо гласив наказ царський: Не відказуйте йому.

²²І прийшли Еліяким Хелкієнко, домозверхник, та Себна, писарь, та Йоах Асафенко, літописець, в роздертих одежах до Езеїї та й оповіли йому, слова Рабсакові.

* 36:1 IV. Цар. 18, 13. і даліше.

37

¹ Як почув се царь Езекія, то роздер одіж на собі, обгорнувся волосяним вереттем і пійшов у дом Господень;

² Еліякіма ж, палатозверхника, та Себну, писаря, вкупі з старшими священиками, обгорненими волосяним вереттем, послав до Ісаї Амосенка.

³ І промовили вони до його: Так говорить Езекія: Днем смутку й кари та сорому є сей день, дитина бо доросла до отворення матерньої утроби, та нема снаги вродити.

⁴ Може чує Господь Бог речі Рабсакові, що його послав пан його, царь Ассирийський, зневажати живого Бога, й поругати словами, що їх чув Господь, Бог твій; вознеси ж молитву за тих, що zostались ще в живих.

⁵ Як прийшли слуги царя Езекії до Ісаї,

⁶ Сказав їм Ісаїя: Промовте до пана вашого так: Так говорить Господь: Не лякайся тих речей, що чув еси, а якими зневажали мене кметі царя Ассирийського.

⁷ Ось я пошлю на його Духа, й прийде до його звістка, й вернеться він у свою землю, а я вбю його мечем у його ж землі.

⁸ І вернувся Рабсак, і знайшов царя Ассирийського, що облягав Либну; бо був перечув, що той від Лакхиса відступив.

⁹ І перечув він про Тиргакка, царя Етиопського, й сказано йому: Ось він вирушив, щоб на тебе вдарити, то послав удруге послі до Езекії й повелів сказати йому:

¹⁰ Промовте так до Езекії, царя Юдейського: Нехай тебе не ошукує Бог твій, що на його вповаєш, думаючи: Єрусалиму не подасть він цареві Ассирийському на поталу.

¹¹ Ти ж чував сам, що царі Ассирийські зробили з усіма землями, як розпростерли на їх проклін; а ти б то врятувався?

¹² Хиба ж боги в народів, що їх батьки мої в ніщо пообертали, вирятували їх, — як от Гозан, та Харан, та Резеф та людей Еденських в Талассарі?

¹³ Де царь Ематський і царь Арпадський і царь в городі Сефарваїмі, в Ені та Івві?

¹⁴ І взяв Езекія письмо з рук поселських і, прочитавши його, пійшов у храм Господень, та й розгорнув його Езекія перед Господом;

¹⁵ І моливсь Езекія Господеві й говорив:

¹⁶ Господи сил, Боже Ізраїлів, що престолуєш над херувимами! ти один — Бог над усіма царствами земними; ти сотворив небо й землю.

¹⁷ Прихили, Господи, ухо твоє й почуй; позирни, Господи, очима твоїми й побач! Почуй слова Сеннахеримові, що переслав мені на зневагу живого Бога!

¹⁸ Справді, Господи, царі Ассирийські попустили всі народи й землі,

¹⁹ І повкидали в огонь боги їх; та то не боги, а робота рук людських, дерево й камінь, тим вони їх і обернули в ніщо.

²⁰ Тепер же, Господи, Боже наш, визволь нас із його потали, щоб зрозуміли всі царства земні, що ти, Господи, Бог єдиний.

²¹ І послав Ісаїя Амосенку до Езекії сказати: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Те, про що молився еси що до Сеннахерима, царя Ассирийського, я вислухав, —

²² Се слово, що про його виповів Господь: Погордить тобою й насміється з тебе дівця-доч Сиону; позад тебе похитає головою дочка Єрусалиму.

²³ Кого ж бо ти зневажав і поругав? Проти кого се ти голос підняв, і так згорда глянув очима? На Святого в Ізраїлі!

²⁴ Ти через кметів своїх Господа ганьбив та сказав: Многими колесницями моїми я на верхи гірні знявся, — на ребра Ливану, та й порубав я кедри там високі, й найкрасші кипариси його, й добрався аж до крайних границь його, до найгусчого саду його;

²⁵ І докопувався і пив воду, й висушував стопами ніг моїх всі перекопи в Єгипті.

²⁶ Чи не чув же ти ^{*}, що я се все наготував? у давнешні ще давна постановив се, а тепер сповнив тим, що ти опустошуєш утверджені міста в купі румовищ;

²⁷ Що осадники їх немощні, дрожать і соромляться; вони поробились, мов на полі зілле, мов никла зелень на кришах та збіжжє — загоріле, нім в колос убралось.

²⁸ Чи сидиш ти, чи виходиш, чи входиш, — усе я знаю, знаю й те, як ти проти мене буяєш;

²⁹ За твою буту проти мене, та що твоя гординя до мого дойшла слуху, я тобі в ніздра каблучку заправлю, й зубела мої у рот твій (заложу), й заверну тебе тим же шляхом, яким сюди прийшов еси.

³⁰ І ось тобі, Езекію знамено: Сього року їсти мете те, що виросло з витрушеного зерна, а в другому році — самосівне (від кореня), у третьому ж році сїйте й жніте й насаджуйте виноградники та й споживайте плід їх.

³¹ І що з Юдиного дому ще зісталось, те пустить знов корінне внизу й появить плід угорі;

* 37:26 Се говорить Господь.

³² Бо з Єрусалиму зійде (мов трава) останок, а те, що врятуєсь — із гори Сиону. Ревнуванне Господа сил се вчинить.

³³ Тим Господь ось так говорить про царя Ассирийського: Не ввійти йому в сей город, і стріли туди не пустить, не приступить до його під щитом, і не насипле кругом його валу:

³⁴ Тим самим шляхом, що прийшов ним, він вернесь, а в місто се він не ввійде, — говорить Господь.

³⁵ Город сей я боронити буду, щоб його спасти — задля себе й слуги мого Давида.

³⁶ І вийшов ангел Господень та й убив у таборі Ассирийському сто вісімдесят і п'ять тисяч чоловіка, й як повставали рано вранці, — аж се самі мертві тіла.

³⁷ І рушив Сеннахерим, царь Ассирийський, та й відступив, а вернувшись, жив у Ниневії.

³⁸ І як молився він раз у храму свого бога Нисроха, вбили його мечем сини його, Адрамелех та Шарезер, і повтікали ув Арарат-землю, а син його Асардан настав царем замість його.

38

¹ Того часу занедужав Езекія на смерть. І прийшов до його пророк Ісаїя Амосенко й рече до його: Так говорить Господь: Упорядкуй дом твій, бо вмреш, не одужаєш.

² І повернувся Езекія лицем до стіни, й молився Господеві сими словами:

³ Ой Господи! спогадай же, що я щиро й неподіленийим серцем ходив перед лицем твоїм і чинив те, що тобі до вподоби. Та й заплакав Езекія в голос.

⁴ І прийшло слово Господнє до Ісаїї таке:

⁵ Йди й промов до Езекії: Так говорить Господь, Бог предка твого Давида: Почув я молитву твою, побачив сльози твої і ось я придам тобі віку ще п'ятнацять років;

⁶ Ще ж визволю тебе й сей город із потали в царя Ассирийського, й берегти му сей город від нападу.

⁷ І ось що буде тобі знаком од Господа, що справдить Господь слово, яке виповів:

⁸ От я заверну на десять ступнів назад тїнь сонячну, що пройшла вже на сонцевказові Ахазовому. І вернулося сонце на десять ступнів, що пройшло по сонцевказу.

⁹ Молитва Езекіїна, царя Юдейського, як він нездужав, та й знов одужав од своєї недуги:

¹⁰ Я сказав був собі: в середині літ моїх маю оце відійти до воріт преисподньої; однято мені останок віку мого.

¹¹ І говорив я: Не побачу вже Господа Бога (в дому його) між людьми живими; не побачу й людини зміж тих, що живуть на сім світі;

¹² Домівка моя розбираєсь із місця та й забираєсь од мене, як будка пастуша; перетяте, мов (нитка) у ткача, життя моє. Так, він відотне мене од основи; день і ніч ждав я, що ти пошлеш уже кінець життю мойму.

¹³ Я ждав до ранку; він бо, як лев, покрушив кості мої; день і ніч думав я, що тут-тут нашлеш кінець мені.

¹⁴ Наче журавель, як пискля у ластівки, пицав я, тужив як голуб, сумно гляділи в небо очі мої: Господи, я придавлений, рятуй мене!

¹⁵ Що ж казати мені, коли він так сказав і вчинив? Тихо буду переходити (в гадках) кожний рік життєї моєї, споминати горе серця мого.

¹⁶ Господи! так усі живуть, — сим кріпитись й жиє дух мій; та ти оздоровиш мене, — подаруєш життя мені.

¹⁷ Та ось — гіркість моя вийшла мені на добро; ти бо вирвав душу мою від ями погибельної, кинув позад себе гріхи мої.

¹⁸ Бо не безодня славить тебе, не смерть вихваляє тебе, не ті, що лягли в могили, вповають на твою правду.

¹⁹ Живий, — тільки живий прославляє тебе, як я оце тепер; за те ж буде отець переказувати дітям вірність твою.

²⁰ Господь — моя поміч; тим то ми будемо по всі дні життя нашого при голосі струн висьпівувати пісні в домі Господньому.

²¹ І звелів Ісаїя принести смокви та обложити болячку, а він одужає.

²² І питає Езекія: Який знак, що я ходити му в дом Господній?

39

¹ Того часу прислав Бородах Баладан Валаданенко, царь Вавилонський, письмо та подарунки Езекії, бо перечув був, що він лежав у недужі, та одужав.

² І зрадів Езекія послами та й показав їм свою скарбівню, срібло й золото й пахощі й дорогі мастила й всю скарбівну комору свою, та й усе, що було в скарбівнях у його: не було нічого, чого б не показав їм Езекія у своїй палаті й в усьому обсязі панування свого.

³ І прийшов пророк Ісаїя до царя Езекії, й спитав його: Що говорили сі люди й звідки приходили вони до тебе? І відказав Езекія: Із далекої землі прийшли вони до мене, з Вавилону.

⁴ І спитав Ісаїя: Що бачили вони в палатах у тебе? І каже Езекія: Бачили все, що є в палатах у мене; нема нічого в скарбіннях у мене, чого б я не показав їм.

⁵ І сказав Ісаїя до Езекії: Вислухай же слово Господа сил:

⁶ Прийде час, що все, що є в твоїх палатах, та що попризбірували батьки твої по сей день, буде перевезено в Вавилон; нічого не зостанеться, — глаголе Господь.

⁷ І з твоїх синів, що вийдуть із тебе, що ти появиш, поберуть вони й будуть вони скопцями в палаті у царя Вавилонського.

⁸ І каже Езекія до Ісаї: Благе слово Господнє, що ти переказав, — бо думав собі: однакже мир і гаразд буде за живота мого.

40

¹ Утішайте, втішайте мій нарід, говорить Бог наш;

² Промовляйте до серця Єрусалимові й вістіте йому, що час боротьби його вже скінчився, що неправедність його вже надолжена, бо він прийняв аж удвоє за гріхи свої з руки Господньої.

³ (Се дасть ся чути) голос покликуючого в пустині: Стеліть дорогу Господеві, рівняйте в степу стежки Богу нашому;

⁴ Всякий видол нехай заповниться, а всяка гора й горб нехай униз подадуться, всякі закрути нехай випростуються, й місця нерівні вирівнюються.

⁵ Бо явиться слава Господня, й побачить всяке тіло (спасення од Бога); так бо сказали уста Господні.

⁶ Голос покликує: Вісти! А я сказав: Що вістити? (Ось що:) Всяке тіло — трава, й всяка краса його — в полі цвітіння.

⁷ Засихає трава, вяне цвіт, коли подує на його подих Господень: так і люде — трава.

⁸ Засихає трава, вяне цвітіння, слово же Бога нашого тріває по всі віки.

⁹ Взіди ж із веселою вістю на гору, Сионе! Кликни голосом із усієї сили, Єрусалиме, подаючи вість благу! кликни, не бійся; скажи містам Юдейським: Ось він, — Бог ваш!

¹⁰ Ось, йде Господь у потузі, в його руці — власть. Ось, нагорода його з ним; так, заплата його перед лицем у його.

¹¹ Як пастирь, пасти ме він стадо своє; на руки ягнятот брати ме він і носити їх на грудях у себе, а діїні водити.

¹² *Хто б то вичерпав пригорщю воду, хто пяддю виміряв небеса; хто змістив у міру пил земний, зважив на вазі гори, а на тарілках вагових — горби?

¹³ Хто збагнув дух Господень, був радником йому і вчив його?

¹⁴ З ким він радить, хто наводить його на розум, вказує правду, навчає його знання, або показує дорогу до мудрості?

¹⁵ В його люде — мов крапля з відра, а на вазі важать за пилинку. Мов порошинку підійме він острови.

¹⁶ Мало в його всього Ливану на дрова до жертви, мало всіх стад його на всепалення.

¹⁷ Всі народи перед ним — ніщо, менш пустого нічого значать вони в його.

¹⁸ Так кому ж ви уподобите Бога й хто йому рівня?

¹⁹ Виливає мистець ідоли, золотарь золотить їх, та начіплює їм ланцюжки срібні.

²⁰ Неспроможний же про такий принос, вибирає тверде дерево, вишукує умільця, щоб зробити боввана, що стояв би непорушно.

²¹ Чи то ж ви не знаєте? чи ви не чували? хиба же вам не говорено від початку? хиба ж не навчилися із основ землі?

²² Се ж він є той, що над кругом земним престолує, а живущі на йому — хиба тільки, як саранча перед ним; він простер небеса, мов намітку тоненьку, й розширив їх, мов намет на житло.

²³ Він князів у ніщо обертає, й суддів земних — у псту марницю.

²⁴ Ледві в землю посаджено їх, ледві їх посіяно й в землі пень їх вкорінився, — дихнув він, і ось вони зівали й поніс їх вітер, як солому.

²⁵ Хто ж у вас рівня мені, хто подобен? — говорить Сьвятій.

²⁶ Позирніть лиш у гору очима й побачте, хто се створив? хто військо небесне виводить по його лічбі? А всіх їх кличе він на імя, й в великій потузі й силі своїй не дає він ні одному згубитись.

²⁷ Як же се ти, Якове, говориш і кажеш, Ізраїлю: Дорога моя закрита перед Господом, справи мої забуті Богом моїм.

²⁸ Чи ще ж ти не збагнув, чи сього не чував еси, що вічний Господь Бог, творець усієї вселенної, без утомний і на силах не впадає, та й що розум його недослідимий?

²⁹ Він же додає сили втомленому й підкріплює знеможливого.

³⁰ І молодіж, буває, знеможе — ослабне, та й мужі впадають на силах,

* **40:12** Тут додає: Та він же і всемогутий.

³¹ Тільки хто на Бога вповає, в того сила відновлюється; підніме крила, як орел, побіжить і не втомиться, піjde і не втомиться.

41

¹ Слухайте мовчки мене, острови, ви же, народи, поновіте свою силу, а тоді приступіть й говоріть; станьмо разом на суд.

² Хто збудив-покликав од сходу мужа праведного^{*}, велів йому йти за собою, підневолив йому народи та покоров царів? Та ж се він обернув їх мечем його в порох, — луком його в солому, пронесену вітром.

³ Ось, він уганяє за ними, верстає байдужно дорогу, якою ніколи не ходив своїми ногами.

⁴ Хто се вчинив і довершив? Той, хто від почину покликає до життя народи. Я — Господь, перший (з усього) й останній, я — все той самий?

⁵ Побачили острови й полякались, окрайни землі затремтіли. Вони посходились до купи;

⁶ Кожен помагає своєму товаришові й приговорює своєму братові: кріпись!

⁷ Мідник додає духа виливальникові, а той, що бляшки вигладжує, кріпить того, що виковує на ковалі, та собі приговорює: добре споєне, та ще й цвяхами збиває, щоб добре держався.

⁸ Ти ж, Ізраїлю, слуго мій, ти, Якове, вибраний у мене, ти, Авраамове, друга мого, насінне, —

⁹ Ти, що я його взяв від кінців землі, та покликав від її окраїн, і сказав тобі: ти мій слуга, я вибрав тебе й не одкину тебе,

¹⁰ Не бійся, бо я з тобою; не лякайся, бо я — Бог твій; я додам тобі сили, буду помагати, і піддержу тебе вірною правицею мою.

¹¹ Ось, стидом і соромом окриються всі отті, що проти тебе лютують; в ніщо обернуться й погибнуть супротивники твої.

¹² Будеш їх шукати, й не знайдеш їх, тих ворогів твоїх; ті, що проти тебе ярилися, маную почезнуть;

¹³ Я бо, — Господь Бог твій; я держу тебе за руку-правицю; я говорю тобі: не лякайся, я помагаю тобі!

¹⁴ Не бійся, Якове, червяку мій, Ізраїлю, малолюдку, — я помагаю тобі, — говорить Господь, твій відкупитель, Сьвятий Ізраїлів.

¹⁵ Я зроблю тебе валом зубчастим, новим, гострим; молотити меш гори, розтирати горби на мілкий порох.

¹⁶ Віяти меш їх, а вітер буде розносити їх, ти ж Господом будеш радоватись, хвалитись Сьвятим Ізрайлевим.

¹⁷ Злиденні й убогі шукають води, — не знаходять; сохне язик їх від згаги; я ж, Господь, почую їх, я, Бог Ізраїлів, не опушу їх.

¹⁸ На горах вітворю ріки й бурчаки по байраках; озером степ ізроблю, а сухі суходоли — повними криничин.

¹⁹ Засаджу пустиню кедром, сосною, оливою й миртом; украшу степ явором, буком та кипарисом,

²⁰ Нехай бачать і знають і розумно всім буде, що рука Господня вчинила все те, й Сьвятий Ізраїлів се сотворив.

²¹ Тепер же прийдїть ви, з справою вашою, говорить Господь; подайте докази ваші, говорить царь Яковів.

²² Нехай вони приступлять і скажуть нам, що має настати; нехай звістять що-небудь передом, заки ще постало, а ми станемо умом доходити та й збагнемо, на який кінець воно вийшло, — нехай скажуть нам наперед, що ще буде.

²³ Будущину возвістїте, нехай же ми знаєм, що ви боги, або зробіть що-небудь, добре або хоч і лихе, щоб ми здивовались, та разом із вами побачили.

²⁴ Та ви — ніщо, та й витвір ваш неарт нічого; гидота той, хто вас вибирає.

²⁵ Я розбудив його† від півночі, й він прийшов; та й на сході сонця буде він призивати ім'я мое, й топтати можних, як болото, й місити, мов той ганчар глину.

²⁶ Хто звістив се з початку, щоб ми те знали, хто заздалегідь наперед, — щоб ми могли були сказати: Се правда? Ні, ніхто не звістив, ніхто не чув із вас слова!

²⁷ Я первий сказав Сионові: Ось він! і дав Єрусалимові благовістника.

²⁸ Я розглядався, та не було нікого, й між ними не найшовся радник, щоб я міг запитатись, і мені відказано.

²⁹ От-що: всі вони — одно ніщо, й вироблено їх надармо; вітер порожній — божища їх!

* 41:2 Авраама. † 41:25 Авраама й його потомність.

42

¹ Ось, слуга мій, що я за руку держу його; вибраний мій, що його вподобала собі душа моя. Я положив духа мого на него; він звістить народам суд справедливий.

² Не крикне він; не піднесе голосу, гнівний; не дасть почути його на улицах.

³ Тростинки приломленої не доламле, й льону, що куритись почав, не погасить; по правді він буде суд судити.

⁴ Не ослабне, не втомиться, аж покиль твердо суд свій і правду поставить на світлі; на ймя ж і науку його вповати муть острови.

⁵ Ось так говорить Господь, що создав небеса й напаяв їх; що розпросторив землю з усім, що вона родить, та що дає дихання людям на ній і дух ходячим по ній:

⁶ Я, Господь, покликав тебе на правду, й буду держати тебе за руку, й берегти тебе, й поставлю тебе у завіт народам, за світло невірним;

⁷ Щоб очі сліпим одчиняти; щоб виводити вязнів із вязниці, а сидячих у темряві — з темниці.

⁸ Я Господь; се ім'я моє, і не поступлюся славою моєю кому іншому, величчю моєю — бовванам.

⁹ Давно обіцяне вже спевнилось, а що буде, я возвіщу; нім воно станесь, я звіщу вам.

¹⁰ Сьпівайте ж Господу нову пісню, оддавайте хвалу йому від кінця до кінця світлу; плаваючі по морі і все, чим воно повне — острови й ті, що живуть на них.

¹¹ Нехай озветься голосно пустиня, й міста її, оселі, де живе Кедар^{*}; нехай радісно загомонять, що живуть на скелях, нехай викликають із верхів гірських.

¹² Нехай віддають Господу честь, і хвалу його розголошуть по островах.

¹³ Господь виступить, мов велетень; як воевода, розбудить завзятте; кликне, підніме крик боевий, і явить себе сильним проти ворогів своїх.

¹⁴ Довго я мовчав, терпів, здержувався; тепер же буду кричати, немов породіля; буду валити й все погловчувати;

¹⁵ Попустошу гори й горби, і всю зелень їх посушу, островами ріки пороблю, осушу озера;

¹⁶ І поведу сліпих по дорозі, якої зроду не знали, незвісними їм дорогами буду їх провозжати; темряву вчиню їм світлом, криві дороги — простими; оттакє я їм учиню, та й їх не покину.

¹⁷ Тоді повернуться взад, і окриються великим соромом, що на своїх ідолів вповали, та до бовванів промовляли: Ви боги наші.

¹⁸ Слухайте ж, глухі, дивітесь, сліпі, щоб побачили.

¹⁹ Хто ж такий сліпий, як слуга мій, і глухий, як посел мій? Хто такий сліпий, як той, що я полюбив його, такий сліпий, як раб Господень?

²⁰ Много бачив ти, та не запримічав; слух у тебе був отворений, та ти не чув.

²¹ Господь зволив задля правди своєї звелічити та прославити закон;

²² Та се наріз розбитий та розграблений; всі вони повязані (гріхами), мов у ямах підземних, мов зачинені в темницях; за те ж і стали вони здобичею та й нема їм вибавителя; вони забрані, а нікому сказати: верни їх назад!

²³ А хто зміж вас прихилив до сього слух, вслуховався та розмірковував, що з того буде?

²⁴ Хто ж віддав Якова на спустошення, а Ізраїля в здобичу? чи то ж не Господь, що проти його ви грішили? бо не хотіли вони ходити дорогами його, не слухали закону його.

²⁵ От і вилив він на них ярость гніву свого, і лють війни: запалала вона кругом них полемом, та вони не запримітили; горіла в них, та вони не зміркували того серцем.

43

¹ А тепер так говорить Господь, творець твій, Якове, той, що утворив тебе, Ізраїлю: Не лякайся, бо я тебе виволозив з неволі, дав тобі ім'я: ти мій.

² Чи ти через води йти меш, — я з тобою, чи через ріки, ти не потонеш; чи пійдеш через огонь, не попечешся, і полеме не обпалить тебе.

³ Я бо твій Господь, Сьвятий Ізраїлів — спаситель твій; я оддав у викуп за тебе Єгипет, Єтиопію й Сабу.

⁴ Дорогий в очу ти в мене, багатоцінний і любий мені; то ж я віддам других людей за тебе, й — народи за душу твою.

⁵ Не лякайся, бо я з тобою; від сходу сонця приведу твоє насіннє, позбіраю тебе від заходу.

⁶ Півночі скажу: Оддай їх; а полудню: Не вдержуй; приведи сини мої здалека й дочки мої від окраїн землі;

⁷ Кожного, хто називається іменем моїм, кого я сотворив на славу мені, кого з'образував і устроїв.

⁸ Виведи сліпих, що мають ніби зрячі очі, і глухих, що ніби мають уші.

⁹ Нехай зберуться всі народи разом, зійдуться всі племена до купи. Хто ж зміж них проповіс се наперед? нехай скажуть, що було од початку; нехай поставлять свідків від себе й докажуть, щоб, вислухавши, можна сказати: Се правда!

* 42:11 Араби.

¹⁰ А мої свідки, — говорить Господь — ви й слуга мій, що я його вибрав, щоб ви знали й вірили мені та й зрозуміли, що се — я: передо мною не було Бога, та й опісля не буде.

¹¹ Я, я — Господь, та й нема спасителя крім мене.

¹² Я прорік та й спас, так як заповів; а иншого не було в вас, проте ви свідки у мене, що я — Бог, говорить Господь.

¹³ Із віку й віку я — той самий, і ніхто не врятує од руки моєї; я вчиню, а хто те переіначить?

¹⁴ Так говорить Господь, ваш відкупитель, Сьвятий Ізраїля: Задля вас я, наче б уже післав у Вавилон, та покрушив всі засови, й Халдеїв, що так своїми кораблями величалися.

¹⁵ Я бо — Господь, Сьвятий ваш, творець Ізраїля, царь ваш.

¹⁶ Так говорить Господь, той, що відкрив дорогу в морі, в глибинах водних — стежку,

¹⁷ Той, що вивів колесниці й коні; військо й силу; а вони всі разом лягли, щоб уже не встали; потахли, наче каганець, — погасли.

¹⁸ Та ви про минуле не згадуєте, про давнє не думаєте.

¹⁹ Проте я вчиню щось нове; воно, наче б уже сталось; чи вже ж ви й сього не схочете знати? Я пробю дорогу в пустині, на степах пролию ріки.

²⁰ Буде мене вихваляти зьвірре степове, шакалі та струсі, за те дам воду в пустині, — ріки в степі сухому, щоб поїти (новий) вибраний нарід мій.

²¹ Нарід сей виобразую я для себе; він мене прославить.

²² Ти бо, Якове, не призивав мене; ти, Ізраїлю, не пильнував моєї хвали.

²³ Ти (наче б і) не приносив мені ягнят твоїх у всепаленне, і жертвами твоїми не віддавав мені шани. Та я й не допевнявся у тебе хлібових приносів і не силував кадилом кадити.

²⁴ Ти (наче б) не куповав за гроші пахочів про мене, не засичовав мене жиром жертвним; ні, ти гріхами твоїми причиняв труду мені, та проступками твоїми обтяжував мене.

²⁵ Я, я сам (з ласки) затираю проступки твої задля себе самого, та не памятаю гріхів твоїх.

²⁶ Пригадай мені; станьмо на суд; говори ти, як можеш оправдатись.

²⁷ Праотець твій согрішив, та й посередники твої відступали від мене.

²⁸ За те ж я відберав старшинам сьвятого пробутку їх сьвященство, побивав Якова проклоном, передавав Ізраїля на поругу.

44

¹ А тепер слухай, кметю мій, Якове й вибраний мій, Ізраїлю.

² Так говорить Господь, що тебе вибрав і з'образовав, та допомагав тобі, відколи мати на сьвіт народила: Не бійся, мій кметю Якове, любий, вибраний Ізраїлю;

³ Я бо вилию води на жадібне, пушу потоки на те, що висхло; вилию духа мого на твоє насінне, й благословенне моє на твоє потомство.

⁴ І будуть рости, як би в зільнику, як верба над водою.

⁵ Один скаже: Я — Господень, назве себе імям Якова, а инший напише своєю рукою: Я — Господень, і прізве себе імям Ізраїля.

⁶ Се глаголе Господь, царь Ізраїлів, і його відкупитель, Господь сил: Я перший, я й останній; крім мене нема Бога.

⁷ Хто ж бо рівня мені? нехай виступить, скаже й за порядком розповість усе з того часу, як я сотворив людей в давнину, та нехай звістить, що постане, що буде.

⁸ Не бійтесь і не лякайтесь. Хиба ж я з давна не вістив, не прорікав вам? Ви свідки мої. Чи ж є ще Бог крім мене? Ні, нема иншої твердині; я ніякої не знаю.

⁹ Ті, що роблять боги — всі вони ледачі; а найлюбійші їм не приносять ніякої користі; на се вони самі собі свідками. Вони нічого не бачать і не розуміють, тим то вони й осоромляться.

¹⁰ Хто зробив бога й вилив ідола, що з його хісна нема?

¹¹ Всі спільники в тому окриються соромом, бо й самі містці — вони ж ізміж людей; нехай би всі зібрались і стали; вони злякаються й застидаються.

¹² Коваль робить із заліза сокиру при огні з вугля; та при тому оброблює й його*, й працює над ним сильною рукою, а з голоду аж упадає на силах; не пє води, з утоми вми́лає.

¹³ Тесля, шнур нап'явши, значить міру; гострим знарядом обзначає дерево; потім оброблює його стругом та заокруглює, і так витворює подобину людини гарного виду, щоб уставити його в домі.

¹⁴ Він зрубує собі кедри, бере дуба, чи сосну, що йому в дуброві знадобляться, або ясеня, що самий його насадив, а дощик зростив;

¹⁵ Се служить йому за топливо й про ogrіток, запалює огонь і пече хліб собі. Та з того ж самого вироблює він і бога й бе перед ним поклони; вироблює ідола, й припадає перед ним навколішки.

¹⁶ Частину він спалить ув огні; при другий частині пече печено й їсть до ситу та гріється, й приговорює: добре я загірвся, почув тепло від огню.

* 44:12 ідола.

17 А з останку дров робить собі бога, ідола свого; бе поклони перед ним, припадає ниць перед ним, молитися до його й говорити: Спаси мене, бо ти бог мій!

18 Не знають бо й не бачать, бо їм очі затулено, щоб сліпом сліпували, й однято розум.

19 І не візьме собі такий до серця, нема в його стільки знання й розуму, щоб собі сказати: Та ж половину з того спалив я в огні, а на жарі спік хліб та печеню і з'їв те; хиба ж тепер із останку зроблю собі гидоту? Хиба стану бити поклони перед поліном?

20 Він уганяє за порохом, серце завело його на манівці, і тяжко йому приходиться, визволити душу свою й сказати; а може се омана в правиці мойй?

21 Згадай про се, Якове й Ізраїлю, ти ж бо — раб мій; я тебе приспособив собі; ти слуга мій, Ізраїлю; не забувай же про мене!

22 Розжену, мов туман, твої беззаконня, мов ту хмару, — гріхи твої.

23 Звеселіться ж, ви, небеса, про Господнє діло; викликайте, глибині земні; зашуміте радісно, ви гори з гаями й борами своїми; відкупив бо Господь Якова й прославиться в Ізраїлі.

24 От, що говорить Господь, що викупив тебе та приспособив тебе з малку, з лоня матірнього: Я — Господь: я сотворив усе; я один розпростер небеса й своєю силою утвердив землю;

25 Я обертаю в ніщо ворожбу віщунів льживих; відкриваю безглузде чарівників; прогоню в зад тих мудреців, і виявляю, що все знання їх — дурощі;

26 Я розбуджую слово у слуги мого; я се чиню, що віщування посланців моїх вірно спевняються; се я говорю Єрусалимові: Ти знов заселишся, а містам Юдиним: Ви будете одбудовані й розвалища ваші я відстановлю;

27 Я велю глибині: з'якни, й ріки твої я висушу;

28 Я скажу Кирові: Мій пастирю, й вволить він волю мою, та й скаже Єрусалимові: будеш одбудований, а храму: будеш знов постронений!

45

1 Так говорить Господь до помазанника свого Кира: Я піддержувати му тебе за праву твою руку, щоб покорити тобі народи, й познімаю пояси з чересел у царів, щоб повідчинялись перед тобою брами й ворота не зачинялись.

2 Я піду поперед тебе й вирівняю гори, поторошу мідяні двері й поломлю засови залізні;

3 Пооддаю тобі поховані в темноті скарби й скриті багатства, щоб ти визнав, що я Господь, котрий* назвав тебе по імені, — що я Бог Ізраїля.

4 Задля слуги мого Якова й вибраного мого Ізраїля назвав я тебе по імені, пошановав тебе, дарма що ти мене не знаєш.

5 Я — Господь, і нема иншого; нема Бога крім мене; я підперезав тебе, хоч ти мене ще й не знаєш,

6 Щоб дознались од восходу аж до заходу сонця, що нема понад мене, що я — Господь і нема иншого.

7 Я роблю й світло й темряву, посилаю долю й недолю; я, Господь, усе це роблю.

8 Кропіте, небеса з гори, й хмари нехай вилиють правду; нехай відчиниться земля й видасть спасителя, й нехай виросте разом правда! Я, Господь, творю се.

9 Горе тому, хто перечиться за творцем своїм, — черепок із черепків земних! Чи то ж глиня скаже гончареві: Що ти се робиш? твоя робота, наче без рук (зроблена).

10 Горе тому, хто отцеві каже: На що сплотив еси? або матері: На що ти вродила?

11 Так говорить Господь, святий Ізраїлів і сотворитель його: Ви питаєте в мене: що станеться з моїми синами, й хочете мені розказувати в ділі рук моїх?

12 Сотворив я землю, стлав на ній й чоловіка; я — моя рука розпростерла небеса, та й усьому воїнству їх дав я закон.

13 Я підняв його† на справедливість і зрівняю всі дороги перед ним. Він мій город збудує, й моїх полонян пустить на волю, та не за викуп і не за дари, — говорить Господь Саваот.

14 Ще ж говорить Господь: Праця Єгиптів і торгівля Етиопіїв, і Сабеї високі перейдуть до тебе й стануть твоїми; пійдуть слідом за тобою, — в кайданах прийдуть, і припадуть ниць перед тобою, й будуть благодати тебе, промовляючи: Тільки в тебе Бог, і нема иншого Бога.

15 Та й справді ти еси Бог тайний, Бог Ізраїлів, Спаситель.

16 Всі вони окриються соромом і сльозами; всі в купі, що виробляють собі ідолів.

17 А Ізраїль спасений буде Господом спасенням вічним; ви не знаєте стиду й сорому по віки вічні.

18 Так бо говорить Господь, сотворитель небес, — він, Бог, що стлав землю й приспособив її; він же утвердив її, та й не надармо сотворив її; він приспособив її, щоб на ній жили: Я — Господь, а иншого нема;

* 45:3 Додай: ще нім ти на світ народишся. † 45:13 Т. є. Кира.

¹⁹ Я говорив не тайно, не в темній закутку землі; та й не говорив я родові Яковому: Шкода вам шуката мене; я бо Господь, що виповідає тільки те, що справедливе, що саму правду виявлює.

²⁰ Позбійрайтесь усі та й прийдіть, приблизіться всі, що спаслись од невірних. Без розуму ті, що носяться з дерев'яним своїм ідолом, та моляться до такого бога, що не ратує.

²¹ Розсудіть між собою та й скажіть явно: Хто се звістив ще з давен давнешніх, хто прорік се наперед? Чи не я ж, — Господь? Крім мене нема другого Бога; — ні, Бога справедливого й спасаючого нема крім мене.

²² Оберніться же до мене, й прийміть спасення, всі краї землі, бо ж я — Бог, а іншого нема.

²³ Сам собою я клянусь: — а з уст моїх виходить тільки слово справедливе, слово незмінне, — що передо мною пригинатись буде всяке коліно, та що на моє ім'я будуть присягатись усі язики.

²⁴ Тільки в Господа — ось, як будуть про мене казати — справедливість і сила; до його поприходять, соромлючись, усі, що йому противились.

²⁵ Господом стане оправданий і прославлений увесь рід Ізраїлів.

46

¹ Упав Бел, повалився Набо^{*}; божича ваші опинились на скоті та тягаровій худобі; що ви самі колись носили, се втомлена скотина носить.

² Поспадали, попадали разом, не змогли охоронити тих, що їх несли, та й самі пішли в ніщо.

³ Слухай же мене, Яковів доме й ти, весь оцадку дому Ізрайлевого, ви, що я від утроби прийняв вас, носив від матернього лоля!

⁴ Та й до старості вашої, до сивого волоса в вас носити вас буду; бо я все той самий; як сотворив вас, так і носити му, піддержувати вас і хоронити.

⁵ Кому ж то ви мою подобу вподобили? з ким зрівняєте, і з ким поставите поруч, щоб ми показалися однакі?

⁶ Висипають із мішка золото; важать срібло вагою; наймають золотаря, щоб зробив із того бога; бють поклони й припадають перед ним навколішки;

⁷ І беруть його на плечі, несуть і становлять його на місці; і стоїть він, не здвигнеться з свого місця; кричать до його кричма, та він не чує, не озветься, в біді не допоможе.

⁸ Спогадайте се й до серця, зрадники, собі прийміте.

⁹ Спогадайте давні давна, від початку віків, що я Бог, і нема іншого Бога, нема мені рівні.

¹⁰ Я прорікаю заздалегідь наперед те, що колись буде, й від давнешніх давен говорю про те, що це не сталося; задуми мої спевняться, та й усе, що хочу, я вчиню.

¹¹ Я покликав орла з востоку[†], з країв далеких; він же спевнить те, що я призначив. Я бо сказав — і доведу се до кінця; призначив — і здійсно.

¹² Слухайте же мене, ви, тугі серцем, од правди далекі:

¹³ Я наближив уже мою справедливість, вона недалеко, й рятунок від мене не забариться; і дав Сионові спасення, Ізраїлеві — славу мою.

47

¹ Зійди вниз та сядь на землі у пилу, ти, дівчице^{*}, дочко Вавилонська; усядь на землі, бо вже престола нема, ти дочко Халдейська; вже більш не будуть звати тебе ніжною та розкішною.

² Возьмись за жорна й мели муку; скинь намітку з себе, підкасай подолок; відкрий ноги до колін, бреди через ріки;

³ Наготою світити меш, та й сором твій нічим буде вкрити. Помшуся тяжко, не дам пощади нікому.

⁴ (се глаголе) Відкупитель наш — Господь Саваот ім'я йому, Сьвятий Ізраїлів:

⁵ Седи мовчки, заховайся у темноті, ти, дочко Халдейська; тебе бо вже не будуть царицею царств величати.

⁶ Прогнівись я був на люд мій, власність мою я понизив й оддав тобі в руки, а ти не мала милосердя над ними, — ти й на сивого діда важення ярмо накладала.

⁷ Міркувала собі: Я до віку царицею буду, а не брала до голови того, й не подумала, що станесь опісля.

⁸ Тепер же вислухай оце, ти розкішнице, що живеш безжурно, та приговорюєш у своїму серці: ось я, — другої такої немає; вдовицею сідти не буду та й втрати в дітях не зазнаю.

⁹ Но нагло, одного дня прийде на тебе одно й друге — вдовицтво й бездіцтво; в повній мірі вдарять вони на тебе, дарма, що в тебе повно чародіїв та знахорів без ліку.

¹⁰ Безпечна, ти все говорила в твоєму ледарстві: Хто бачить, хто знає? Мудрість твоя й знання твоє звели тебе з розуму так, що ти в серці мовляла: Я, а ніхто крім мене.

^{*} **46:1** Бел, Баал, або Вил, Ваал; так називали Вавилонці першого свого царя Нимрода, як його опісля богом собі зробили. — Набо, або Небо чи Нево, се друге божество у Вавилонців. Тут прорікаєся, як би вже довершений, упадок ідолів і поганьства — з приходом Христа. [†] **46:11** Кира. ^{*} **47:1** Ти, Вавилоне немічний.

¹¹ От же прийде на тебе лихая година: ти й не знати меш, звідки воно візьметься; а нападе на тебе біда, що її годі буде відвернути; несподівано впаде на тебе нужда, про яку ти й не гадаєш.

¹² Оставайся ж із твоїм знахорством та з безліком чарівників твоїх, що змалку тебе так займали; хто знає, може допоможеш собі, може й переможеш?

¹³ Ти аж утомилася, слухаючи дорадників твоїх; нехай же виступлять ті дослідувачі небес, і звіздарі, й ті, що з нового місяця віщують; нехай вони врятують тебе від того, що невідклично прийде на тебе.

¹⁴ Глянь, та ж вони, як солома: огонь попалив їх; — не змогли врятувати життя свого від поломя; не лишилось ані углика, щоб загорітись, ані комина, щоб поседіти коло його.

¹⁵ От чим стали всі ті, що ти з ними працювала, та торгувала з молодощів твоїх. Кожен блукав по своїй дорозі, й нема такого, щоб урятував тебе.

48

¹ Слухай се, доме Яковів, що звеш себе ім'ям Ізраїля, а вийшов з джерела Юдиного, ти, що кленешся ім'ям Господа й носиш в устах Бога Ізрайлевого, хоч не щиро, хоч і не по правді!

² Бо вони називають себе по сьвятому містові, й покладаються на Бога Ізрайлевого, — на ім'я йому Господь сил.

³ Що давно сталося, я наперед прорікав; воно виходило з моїх уст; я те прорікав, та й зараз чинив, й все спевнялось.

⁴ Знав бо я, що ти неслухняний, що в тебе залізна шия, а чоло мідяне;

⁵ Тим то об'являв я тобі заздалегідь, нім воно приходило, й передом об'являв тобі, щоб ти не сказав: Се мій ідол учинив, бовван мій, виливаний бог мій приказав, щоб так сталося.

⁶ Ти чував про те, так дивися ж на все; та й хиба ж ви не признаєте сього? А тепер я прорікаю вже нове, ще тобі тайне, ти ще не знаєш того.

⁷ Воно постановлено в мене тепер, а не давно, не вчора, й ти ще не чував про те, то ж і не скажеш: ось, я знав се.

⁸ Ні бо; ти не чув і не відав про те; твоє ухо не було передом на се відтулене; та знав я й се, що ти відпадеш і зломиш мені вірність; я ж назвав тебе зрадником зроду.

⁹ Ради ім'я мого здержував я гнів мій, і задля слави моєї не хотів тебе вигубити.

¹⁰ Ось, я розплавив тебе, та все ж не так, як срібло, а очищував лиш в печі страдання.

¹¹ Ради себе, задля себе самого чиню я се, бо скільки ж то докорів було б проти мене, а я слави моєї нікому не дам на поталу.

¹² Слухай же, Якове, й Ізраїлю, мій покликаний: я все той самий, я первий і я останній.

¹³ Землю втвердила рука моя, і правиця моя розпростерла небеса; кликну їх, а вони разом передо мною стануть.

¹⁴ Позбірайтесь до купи, ви всі, та й слухайте: Хто між ними прорік се передом? Господь возлюбив його *, й він волю його спевнить над Вавилоном, і явить рамя його над Халдеями.

¹⁵ Се я, я покликав його; я звелів і привів його, й дорога його пощастить йому.

¹⁶ Приступіте ж до мене та й слухайте се: Я й з початку не потай говорив; я був там, ще докіль усе сталося; а тепереньки послав мене Господь Бог і Дух його.

¹⁷ І ось, я говорить Господь, вибавитель твій, Сьвятий Ізраїлів: Я, Господь, Бог твій, що тебе на добро наставляє, та веде тебе по тій дорозі, якою ти ходити повинен.

¹⁸ Ой коли б ти вважав на мої повеління! тоді б мир твій і лад, як широка ріка, розливався, а справедливість твоя, як філії на морі.

¹⁹ І насіння твого, як піску, а пагонців — як ріні; а ім'я твоє в мене во віки б не щезло — не зникло.

²⁰ Рушайте ж із Вавилону, втікайте від Халдеїв; голосно, весело вістіте — проповідуйте про се; ширіте сесю вість від краю до краю землі; говоріть: Господь викупив слугу свого Якова!

²¹ І не зазнають вони в пустині згаги; він поведе їх, і (як у давнину) виведе їм із каменя воду; розколе скелю, й ринуть води.

²² А безбожним нема упокою, говорить Господь.

49

¹ Слушайте мене, острови, вважайте, далекі народи: Господь покликав мене * з утроби, від матірнього лоня назвав ім'я мое;

² І зробив гострим мечем уста мої, окрив мене тінню руки своєї, і зробив мене стрілою гострою і сховав в сагайдаці svojму;

³ І сказав мені: Ти раб мій, Ізраїлю, в тобі я прославлюся.

⁴ І промовив я: Дармо я трудився, надармо вичерпав силу мою. Та моя справа перед Господом, і заплата моя — в Бога мого.

* 48:14 Кира. * 49:1 Говорить обіцяний Спаситель.

⁵ А тепер говорить Господь, — той, що приспособив мене з лоня в раба собі, щоб повернути Якова до його, й зібрати до його Ізраїля; я бо славен в очу Господнім, і Бог мій сила моя.

⁶ І сказав він: Того ще й омалє, що ти будеш слугою моїм, щоб покоління Яковові розбудити, Ізраїля ошадок повернути; ні, тебе я зроблю світлом народам, щоб спасення моє розпростерлось до кінців землі.

⁷ Так говорить Господь, визволитель Ізраїлів, Святий його, до зневажаного всіма, погордженого в народі, до раба в можних: Царі побачать, та й повстають; князі поклоняться задля Господа, що вірний у слові; задля Святого Ізрайлевого, що вибрав тебе.

⁸ Так говорить Господь: Часу вподобного я вислухаю тебе й в день спасення допоможу тобі; й збережу тебе, й дам тебе в завіт народам, щоб оновити землю, і попустошене наслідникам вернути,

⁹ Щоб вязням сказати: Виходьте на волю, а тим, що в темряві: Ійдіте на світло. Пасти муться при дорогах; по всіх узгіррях будуть пасовища їх;

¹⁰ Голоду знати не будуть, ні згаги, й не поразить їх спека і сонце; той бо, що милує їх, буде їх водити й приведе їх до джерел водних.

¹¹ Всі гори мої дорогами зроблю, і всі стежки по долинах угору підійму.

¹² Се поприходять з далека, — одні від півночі, другі з Синим-країни.

¹³ Радуйся, небо, й ти, земле, гомоніть, гори, з радощів; втішив бо люд свій Господь, змилосердився до страдальників своїх.

¹⁴ А Сион говорить: покинув мене Господь, і Бог мій забув мене!

¹⁵ Хиба ж забуде молодиця своє немовлятко? хиба йй свого власного тіла жаль не буде? та хоч би й вона забула, то я не забуду тебе.

¹⁶ Глянь, я написав тебе на долонях у себе; мури твої повсячасно перед очима в мене.

¹⁷ Діти твої повернуть до тебе, а ті що тебе валили та пустошили, геть пійдуть під тебе.

¹⁸ Глянь, подивись навкруги, — всі вони купляться, ійдуть до тебе. Як живу я! говорить Господь, — ними всіма, як убранням, уберешся, й прикрасиш себе ними, наче молода.

¹⁹ Розвалища твої й пустарі твої й земля твоя спустошена — буде аж надто тісна про осадників, а ті, що тебе пожерали, пійдуть геть од тебе.

²⁰ Діти, що будуть у тебе після втрати старших, будуть голосно говорити тобі: Потісне місце, дай і мені де жити.

²¹ Скажеш тоді в серці твому: хто ж мені їх наплодив? я ж бо й бездітня була й неплідна й одинока; я була бранка відопхнута; хто ж їх викохав?

²² Так говорить Господь Бог: Се я підніму руку мою до народів і виставлю стяга мого до людів, і приносять сини твої на руках і дочок твоїх на раменах.

²³ І будуть царі пістунами тобі, а цариці кормити муть тебе; і припадати муть ниць до землі й порох на ногах у тебе лизати, й зрозумієш тоді, що я Господь, і хто вповає на мене, не зазнає стиду.

²⁴ Хиба ж мож відняти у потужного здобич, або відобрати у побідника занятих у полон?

²⁵ От же, — говорить Господь: І здобич у потужного буде однята, й полоняне з рук побідника визволені; я бо самий судитись буду з твоїми супротивниками, і сини твої повизволяю;

²⁶ І нагодую гнобителів твоїх їх власним тілом, і впються своєю кровю, наче вином молодим; і зрозуміє всяка плоть, що я — Господь, твій заступник, відкупитель і визволитель твій, потужний Яковів.

50

¹ Так говорить Господь: Де лист розводний, що я дав матері* вашій, і з ним її відправив? або котрому то позичальникові мойму я вас торгом запродав? Ні, вас за гріхи ваші продано, за переступи ваші відпущена мати ваша.

² Чом се, як я прийшов, нікого в вас не було, й коли я кликав, ніхто не обзивався? Хиба ж рука моя стала коротша, щоб рятувати, або не стало в мене сили, щоб визволяти? Та ж я моєю загрозою висушую море, а ріки в пустині обертаю; риби в них гинуть без води, і гинуть од згаги.

³ Я небеса в темну тьму одягаю, наче веретою, я їх окриваю.

⁴ Господь Бог дав мені язик мудрих, щоб міг піддержувати знемогаючого. Він будить щоранку, будить ухо моє, щоб я, як ученик, слухав.

⁵ Господь Бог відчинив мені ухо, й я не спротививсь, назад не подався.

⁶ Плечі мої дав я на побивання; щоки мої на поличкування, та й лиця мого не одвертаю від наруги заплювання.

⁷ І Господь Бог помагає мені; тим то я не стидаюсь, тим я й держу лице моє, мов кремінь, та й знаю, що стид мене не досягне.

* **50:1** Церкві жидівській, що її, наче одправив від себе, за те, що не прийняла Христа.

⁸ Близько бо той, у кого мені справедливість; хто ж хоче мені протиставитись? Станьмо разом! Хто хоче зо мною судитись? нехай приступить ід мені!

⁹ Ось, Господь Бог помагає мені; хто ж мене осудить? Всі вони розпадуться, мов стара одежа, з'їдена моллю.

¹⁰ Хто зміж вас боїться Бога, слухає голосу раба Господнього? Хто у темряві, без світла ходить, — нехай вповає на ім'я Господнє й покладаєсь на Бога свого.

¹¹ Ви ж усі, що роздуваєте огонь, озброєні палючими стрілами, — ійдіте в поломя вашого огню та стріл ваших, що їх запалили. Се буде вам з руки моєї: у муках помрете!

51

¹ Послухайте мене, ви, що змагаєтесь до справедливості, й шукаєте Господа! Спогляньте на скелю, що з неї витесані, — на вижолобину, що по вас (в скелі) зосталась:

² Спогляньте на Авраама, праотця вашого, й на Сарру, що вас породила; одного бо його я покликав, благословив його й намножив його.

³ Оттак потішить Господь і Сиона, потішить всі розвалища його, й оберне пустиню його у рай, і степ його в сад Господені; радощі й веселощі будуть у йому пробувати, похвала й пісні гомоніти.

⁴ Слухайте мене, мій ти народе; роде мій, прихили твоє ухо! бо від мене вийде закон і суд мій поставлю світлом для народів.

⁵ Вже наближуєсь справедливість моя; вже спасення надходить, і правиця моя буде судити народи; далекі острови будуть сподіватись мене й надіятись на рамя моє.

⁶ Підніміте очі ваші на небо в горі, гляньте на землю внизу: ось, небеса поникнуть, як дим, і земля — мов стара одежина, а спасення моє з віку в вік пробувати ме, й справедливість моя не зникне.

⁷ Слухайте мене, ви, що знаєте справедливість; народе, що в його серці закон мій! Не лякайтесь наруги од людей; їх зневаги не бійтесь.

⁸ Як одежу бо, сточить їх тля, і як вовну, з'їдять їх черви; моя ж справедливість потриває по віки, і спасення моє з роду в рід.

⁹ Встань же, встань та в потугу вдягнись, ти, правице Господня! Встань, як в давна давnezні, як перед віками! Хиба ж бо не ти побила Раава, вбила крокодила*?

¹⁰ Чи ж не ти висушила море, води бездонні; замінила глибини морські в дорогу, щоб перейшли вибавлені?

¹¹ Так і тепер повертаються вибавлені Господом і прийдуть на Сион із піснями, й радість вічна — над головами їх; вони знайдуть радощі й веселощі, а смуток і взітхання перестануть.

¹² Я, я сам — утішитель ваш. Хто ж ти, що боїшся чоловіка, котрий вмирає, й людини, що як та травиця?

¹³ А забуваєш Господа, творця свого, що розпростер небо, основав землю. Ти що дня тремтиш перед лютостю гнобителя, що наладивсь тебе затратити. Де ж поділась та злющего ярость?

¹⁴ Хутко визволений буде невольник, не помре в ямі і не зазнає недостачі хліба.

¹⁵ Я — Господь Бог твій, що бурить море, аж філії ревуть: Господь Саваот — ім'я моє.

¹⁶ Я вложу слова мої в уста тобі, і тінні руки моєї закрию тебе, щоб ти знов устроїв небеса й заложив землю та сказав Сионові: Ти мій люд.

¹⁷ Розбудись, розбудись, устань, Єрусалиме, ти, що з руки Господньої випив чашу гніву його, вихилив до дна чашу опьянюю, аж висушив її.

¹⁸ І не було нікого в него, щоб вести під руку, зміж синів, що їх породив; не було нікого, щоб піддержати його за руку, зміж усіх синів, що їх виховав.

¹⁹ Дві біди на тебе разом налягли, й хто тебе розважить? — опустошення й збурення; голод і меч; ким же я потішу тебе?

²⁰ Діти твої в знемозі лежали по углах усіх улиц, мов сугак той у путах, під гнівом Господнім, під пересердем Бога твого.

²¹ Слухай же тепер, бідолахо, що впився, та не вином:

²² Так говорить Господь і Бог твій, що мститься за народ свій: Ось я беру з руки твоєї упокоючу чашу; виливаю з чаші гущу гніву мого, — не будеш уже її пити,

²³ А передам її в руки томителям твоїм, що приказували тобі: Впади ниць, щоб по тобі нам пройти; ти ж свою спину робив пішоходом, стежкою мусів її простягати.

52

¹ Устань, устань і в силу твою одягнись, Сионе! Одягнись в одежі величності твоєї, Єрусалиме, ти, городе святий! Бо необрізаний, нечистий у тебе ніхто тепер не ввійде.

² Струси з себе порошок; устань, поневолений Єрусалиме! скинь ланцюги з ший твоєї, невольнице-дочко Сионова!

* 51:9 Фараона.

³ Бо так говорить Господь: Ви продані були за бесцін, і без срібла будете тепер викуплені;

⁴ Бо так говорить Господь Бог: Нарід мій зайшов був давно в Єгипет, щоби там пожити, Ассур* же пригнітав його ні-за-що.

⁵ Тепер же що мені тут чинити, говорить Господь, — нарід мій ні-за-що взято; властителі збиткують їх, говорить Господь, і безнастанно, по всяк день ім'я моє зневажаєсь.

⁶ Отже люд мій визнає ім'я моє, узнає того дня, що я той самий, що сказав: Ось я!

⁷ Які ж гарні на горах ноги благовістника, що мир возвіщає, що вістить радість, проповідає спасення, що говорить Сионові: Зацарював Бог твій!

⁸ Загомонить голос сторожів твоїх — піднімуть голос, і всі разом радісно воскликнуть; бо своїми побачать очима, що Господь у Сион вертає.

⁹ Звеселіться ж, заспівайте разом, ви, розвалини Єрусалиму, бо потішив Господь нарід свій, визволяє Єрусалим.

¹⁰ Явив Господь руку святую свою перед очима всіх народів, і всі кінці землі побачать спасення нашого Бога.

¹¹ Ійдіте ж, ійдіте, виходіть із відти; не торкайтесь нечистого; виходіть із посеред него, очистіть себе, ви, що носите посуду Господні!

¹² Ви ж вийдете не з покvapом і не навтеки, бо поперід вас йти ме Господь, і Бог Ізраїля буде вас провозжати.

¹³ І ось, пощастить слугі мойму; пійде в гору, піднесеться і стане величний.

¹⁴ Як многі дивувались, дивлячись на тебе, — так бо над усякого чоловіка обезображене було лице його, і вид його — над усяку людину,

¹⁵ Так многі народи приведе він в зачудовання; царі стулять перед ним губи свої, бо побачать таке, про що ім не говорено, й почують таке, що не чули ніколи.

53

¹ Хто пійме віри тому, що ми чували, й кому явна правиця Господня?

² Він* бо виступив перед ним, як пагонець, і як паросток із землі сухої; а нема в йому ні виду, ні величності; й ми бачили його, та не було в йому подоби, щоб надила нас до него.

³ Він — маловажаений і в погорді у людей; чоловік, зазнавши горя й болів, так що ми від него одвертали лице своє; гордили ним, та й ми його ні за що мали.

⁴ Та він взяв болесті й недуги наші на себе; а нам здавалось, що се Бог його покарав, побив та понизив.

⁵ Він же поранений був за гріхи наші й мучений за беззаконня наші; се кара за ввесь мир наш упала на него, й ми його ранами оздоровлені.

⁶ Всі ми блукали, як вівці, кожен ходив своєю дорогою, — провини ж усіх нас вложив Господь на него одного.

⁷ Його брано на допит, та він терпів добровільно й не отвирав уст своїх; неначе вівцю на заріз, його ведено, й як ягня перед постригачем німує, так і він не одчиняв уст своїх.

⁸ З узів і від суду пірвано його†, хоч рід його — хто його збагне? Вирвано його з землі живущих; за проступки людей моїх притерпів він смерть.

⁹ Визначили гріб йому з злодіями, та його погребано в багатого, бо не вчинив він гріха, й неправди не було в устах його.

¹⁰ Та Господу вгодно було його вбити, то ж віддав його на муки; но як він принесе життя своє в жертву примирення, то й узрити потомство довговічне, й рука його доведе волю Господню до щасливого успіху.

¹¹ Вдоволений споглядати ме він на працю життя свого, а ведучи до пізнання його (Бога), він, праведник, слуга мій, оправдає многих, гріхи ж їх понесе на собі.

¹² Тим же то я дам йому пай між можними, й з сильними ділити ме здобич, за те, що оддав свою душу (життє) на смерть, і до лиходіїв дав себе прилічити, хоч він приймив на себе гріхи многих, і за проступників зробився посередником.

54

¹ Возвеселися, неплідня, ти, що не роджала; викликай радісним голосом, ти, що породільніх мук не знала; більше бо дітей в опущеної, ніж у тої, що має мужа — говорить Господь*.

² Розшири місце намету твого, розпрости ширше накривала пробутків твоїх; годі тіснитись, — попусти довше верівки твої, вганяй глибоко в землю приколки наметові;

³ Бо ти розпросторишся направо й наліво, а потомки твої загорнуть народи, й населять спустошені городи.

* 52:4 Фараон, так як опісля Ассур.

* 53:2 Христос. † 53:8 На крест.

* 54:1 Зразу була церков жидівска,

мовби духовною супругою Бога; тепер же мала церков Христова, що зразу була неплідна, стала пліднішою супругою.

⁴ Не бійся, не дознаєш сиду; не лякайся, не знаєш наруги; забудеш сором молодощів своїх, і не згадаєш більше зневаги свого вдовування.

⁵ Се бо сам твій творець стане мужем твоїм; на ймя йому — Господь Саваот; він відкупитель твій, Святий Ізраїля; він Богом всієї землі названий буде.

⁶ Як жену, покинуту й опечалену духом, покликає тебе Господь; як жену з молодощів, що був її одправив, — говорить Бог твій.

⁷ На час невеличкий покинув я був тебе; тепер же з великою любовю приймаю тебе.

⁸ В запалі гніву я на короткий час сховав був лице моє від тебе, тепер же вічною любовю помилую тебе, — говорить твій Господь.

⁹ Се бо мені — як Нойові води: як я поклявся, що Нойові води не прийдуть вже більше на землю, оттак поклявся я, не гнівितись на тебе й тебе не карати.

¹⁰ Гори бо з місця здвигнуться й горби похитнуться, — милість же моя не одвернеться од тебе, й заповіт миру мого не схитнеться, говорить милосердний до тебе Господь.

¹¹ О, ти, злиденна, метана бурею, без'одрадна! Я укріплю тебе на камені-рубині, зроблю підвалини твої з сапфірів;

¹² І зроблю вікна в тебе з рубинів, а двері жемчужні, а всю ограду твою — з дорогого каміння.

¹³ Діти твої навчати ме сам Господь, і великий мир і гаразд буде проміж синами твоїми.

¹⁴ Справедливість твоя скріпить тебе, далека будеш від гнету, ніщо тобі його боїтись, страх не наближить ся до тебе.

¹⁵ Будуть уставати на тебе, — та се не від мене, — і хто б ні узброївся проти тебе — погине.

¹⁶ Я сотворив коваля, він роздуває угля в огні, і вковує, що йому треба до діла; — так і я сотворюю губителя до витрачення.

¹⁷ Ніякий знаряд, зроблений проти тебе, не буде придатний; та й всякий язик, що буде правуватись з тобою на суді, — ти обвинуватиш. Се є доля слуг Господніх, се оправдання їх від мене, — говорить Господь.

55

¹ Хто хоче пити, йдїть усі до вод, у кого нема срібла, йдїть, купуйте й споживайте; йдїте, купуйте без срібла, й без плати вино й молоко.

² Чого вам одважувати срібло за те, що не хліб, і працю вашу за те, що не засичує? послухайте вважно мене, й їкте добро, а душа ваша нехай роскоує в найдках масних.

³ Прихилте ухо ваше й прийдїть до мене; слухайте, а жити ме душа ваша; — і дам вам віковичний завіт незмінної милості, яку я обіцяв Давидові.

⁴ Се я дав його свідком народам, проводирем і наставником народів.

⁵ Се — призовеш ти люд, тобі чужий, і народи, що тебе не знали, поспішать до тебе задля Господа, Бога твого, й задля Святого Ізрайлевого, бо він тебе прославив.

⁶ Шукайте Господа, докіль можна знайти його, кличте до його, коли до вас близько.

⁷ Нехай безбожник путь свою покине, а беззаконник помисли свої, та нехай обернеться до Господа, а він помилує його, й до Бога нашого, бо він на ласку пребагатий.

⁸ Мої мислі — се не ваші мислі, та й ваші дороги — не мої дороги, говорить Господь.

⁹ Нї, як небо висше землі, так дороги мої висше доріг ваших, і задуми мої висше задумів ваших.

¹⁰ Як дощ і сніг із неба сходять, і туди не вертається, але наповає землю, щоб вона родила й ростила; щоб вертала насінне тому, хто її обсіває, і хліб тому, хто їсть, —

¹¹ Так і слово мое, що виходить із уст у мене, — до мене не вертається в порожні, але чинить те, що мені вгодно, й довершує те, чого я послав його.

¹² Тим же то вийдете ви в радощах, і спокій буде вас супроводжати; гори й узгірря сьпівати муть наперед вас пісні, і всі дерева в полі — плескати муть вам у долоні.

¹³ Замість тернини рости ме кипарис; замість кропиви родити ме мирт; се буде на славу Господню, на памятник вічний, що не покрушиться.

56

¹ Так говорить Господь: Допильновуйте суду й чинїть справедливість; спасення бо мое недалеко, й незабаром одкрита буде справедливість.

² Щастен чоловік, що се чинить обачно, й син чоловічий, що твердо в законі держиться, той, що береже суботу від опоганення, а руку свою від усякого зла впиняє.

³ Нехай не говорить чужениця, що пристав до Господа: Господь зовсім вилучив мене зміж свого люду, та й скопець нехай не каже: Дерево сухе я.

⁴ Бо так Господь говорить про скопців: хто шанує мої суботи, й вибирає те, що мені до вподоби, та вірно держиться завіту мого, —

⁵ Такому дам я в дому мойму й між мурами моїми ще краще місце й краще імя, ніж самим синам і дочкам; дам імя їм вічне, що не загине.

⁶ Та й синів ізміж чужоплемінників, що пристануть до Господа, щоб йому служити й ім'я Господнє любити, та бути рабами його, — всіх, що стережуть мою суботу від опоганення, і твердо стоять у мойму завіті,

⁷ Тих приведу я на сьвяту гору мою й звеселю-ушасливлю в мойму домі молитви; всепалення їх і жертви їх будуть любі мені на жертovníку мойм; бо дом мій названий буде домом молитви про всі народи.

⁸ Господь Бог, що збирає до купи розсипаного Ізраїля, ось так говорить: до зібраних в Ізраїлі я ще й інших буду збирати.

⁹ Ви, все зьвірре польове й гаєве, приходіть їсти*!

¹⁰ Сторожі їх — сліпі всі й невіжі; всі вони пси німі, не можуть гавкати, мріють бурмотять, дрімуючи, люблять тільки спати.

¹¹ Се — пси, все голодуючі, наситу не знають; се — пастирі безглузді: всі позирають лиш на свою дорогу; кожний до останнього дбає про свою лиш користь.

¹² Приходіть (говорять вони), достану вина, напиймось сикери; як сьогодні, так буде й завтра; ба ще й більше!

57

¹ Праведний вмирає, та й ніхто сього не бере собі до серця; і люде побожні забираються з землі, та ніхто й не думає, що се праведник забирається з сьвіта, щоб не бачити ледарства.

² Він відходить туди, де впокій; всі, що ходять правою дорогою, спочнуть спокійно на ложах своїх.

³ Приступіте ж, ви, до мене, діти чарівниці; ви, кодло перелюбників та блудниць!

⁴ Із кого ви глузуєте? проти кого роззівлюєте роти, висолоплюєте язики? чи ви ж не зрадливі діти, чи не кодло ложі?

⁵ Ви, що в блуді з ідолами потопаєте під кожним деревом розлогим, і бовванам діти заколюєте понад водою та під скелями щілястими?

⁶ В гладких каменюках над бурчаками твоя розкіш; вони — вони твоє щасте; їм то ти приносиш жертви ливні і другі жертви; чи мені ж за се не гнівитись?

⁷ На високій та видній горі своє ти поставляєш ложе, й туди підходиш приносити жертву.

⁸ За дверима й за лутками ставиш памятники-ідоли свої; одвернувшись від мене, ти обнажуєшся й підходиш; розстелюєш постіль, вишукуєш місце, змовляєшся з тими, котрі тобі любі.

⁹ Ти ходила й до царя* з пахущими мастями, та все їх намножувала; ще ж слала й посли в краї далекі, та понижувалась як найглибше.

¹⁰ Утомлялась, блукаючи дорогами твоїми, та не сказала собі: „пуста надія!“ ти все ще знаходила силу в руці своїй, і не впадала на силах.

¹¹ Кого ж се злякалась ти, хто се тобі таким страшним здавався, що ти мені невірною зробилась, не думала про мене та й перестала носити в твоєму серці? Невже ж перестала ти боятись мене тому, що я довго мовчав?

¹² О, я покажу праведність твою і вчинки твої, та вони не вийдуть у користь тобі.

¹³ Як ти заголовиш, — чи ж допоможе тобі збір твій? — та ж їх усіх понесе вітер, розвіє подих його; хто ж покладає надію на мене, той унаслідуює землю, й посаде сьвяту гору мою.

¹⁴ І сказав: Здіймайте, пробірайте, рівняйте дорогу, забирайте все спотичливе з дороги люду мого.

¹⁵ Так бо говорить високий, величний, вічно живущий, Сьвятий на ім'я: Я живу на висотах і в сьвятині, та й з тими, в кого дух сокрушен, в кого серце смиренне, щоб оживляти духа смиренних і додавати життя серцям сокрушених.

¹⁶ Не до віку ж бо я судитись буду, не вічно гнівитись, бо знемігся б передо мною дух і всяка душа, що я сотворив.

¹⁷ За гріх зажерливості його я гнівивсь і карав його, скривав лице моє й досадував; він же ж відвернувся й пішов по дорозі за своїм серцем.

¹⁸ І бачив я дорогу його, та й сцілю його, і буду водити його й потішати його та й без'утішних у него.

¹⁹ Я додержу слова: мир, упокій далекому й близькому, говорить Господь, — та й сцілю його.

²⁰ А безбожні — як море розбурхане, що не може втихомиритись, і води його викидають каломут і грязиво.

²¹ Нема миру безбожним — говорить Бог мій.

* **56:9** Пророк бачить духом, що старшина жидівська, дбаючи тільки про свою повагу й розкоші, не прийме Христа. То ж накликає Римлян, щоб приходили, їх землю зайняти. * **57:9** Царь між бовванами був Молох; йому приношено в жертву людей.

58

¹ Клич грімко, не вдержуйся, підніми голос твій, мов труба, і вкажи мойму люду беззаконня його, й дому Якововому всі гріхи його.

² Вони ж бо питають у мене що дня про путі мої, наче б вони були такі люде, що живуть праведно й не відкидають законів Бога свого; вони допитують у мене про справедливість судів моїх; хотіли б зблизька зо мною судитися.

³ „Чом воно так, що ми постимо, а ти не бачиш сього? впокоряємо душі наші, а ти не знаєш?“ Ось, — бо в день вашого посту ви вволюєте волю вашу, й вимагаєте тяжкої праці від других.

⁴ Ви постите хиба на те, щоб сваритись та правуватись, і немилосерною рукою кулакувати других; ви не постите того дня так, щоб голос ваш чуто в горі на небі.

⁵ Чи се такий піст, який я собі вибрав, — день, коли то чоловік впокорює душу свою, похилиє, наче тростина, голову свою й попіл та верітку підстилає під себе? Чи се назвеш ти постом та днем угодним Господеві?

⁶ Ось — піст, який я люблю: зніми кайдани несправедливості; розв'яжи пов'язі ярма, одпусти придавлених на волю, і розірви всяку кормигу;

⁷ Поділись із голодними хлібом і введи в хату бурлаків бездомних; як побачиш обідранця, прикрий наготу його, і від однокровного твого не ховайся.

⁸ Тоді світло твоє зорею засвітить і рани твої скоро сціляться, й справедливість твоя буде поперед тебе ходити, та й супроводить ме тебе слава Господня.

⁹ Тоді ти покликнеш, і Господь вислухає тебе, заголосиш — а він скаже: Ось я! Як же ж ти ще з того займища викинеш ярмо, перестанеш піднімати грізно палець та зневажливо говорити,

¹⁰ і голодному віддаси серце твоє, та нагодуєш душу злиденника, — тоді в темі в тебе засяє світло, а тьма твоя стане, мов полудне;

¹¹ і Господь буде по всяк час провідником тобі, і буде часу засухи насичувати душу твою, та кріпити товщею кісток твоїх, і будеш ти, мов сад, підсичуваний водою, й мов криничина, що в неї вода ніколи не зсякає.

¹² І забуде рід твій пустині давnezні; ти одбудуєш основи многих поколінь, і казати муть про тебе: Він одбудовав розвалини, попрокладавав знов шляхи про поселення.

¹³ Коли вдержиш ногу твою задля суботи, та не будеш сього дня мого святаго своїх забагів чинити; коли буде субота в тебе осолодою, днем Господнім святим, шанованим; а пошануєш її тим, що неробити меш твоїх діл звичайних, не годити своїм примхам і пусторікі слова понехаєш;

¹⁴ Тоді мати меш осолоду в Господі, возведу тебе певно на висоти землі та насичу тебе насліддєм Якововим, предка твого; — се сказали уста Господні.

59

¹ Ось, рука Господня коротша не стала, щоб рятувати, й ухо його не вглухло, щоб чути.

² Нї, се переступи ваші з Богом вас розлучили, й гріхи ваші лице його од вас одвернули, щоб не вислухувати.

³ Бо ваші руки опоганені кровю, палці — беззаконством; уста ваші торочять лож, язик ваш лепече неправду.

⁴ Ніхто не підносить голосу за справедливістю, за правду ніхто не озветься; надіються на нічо і говорять лъжу, вагоніють злом, а роджають злодійство;

⁵ Висідають гадючі яйця, тчуть паутину; хто попоїсть яєць їх, — умре, а як роздавить, — василиск вилазить.

⁶ Паутинне їх не придатне на одѐжу, й вони не окриються своїм виробом; діла їх — се діла неправедні, в руках у них здирство.

⁷ Ноги в них швидкі до зла, — скорі вони до проливу безвинної крові; гадки їх — гадки безбожні, спустошення й пагуба на дорогах їх.

⁸ Мирні путі їм незнані, й справедливого суду нема на стежках у них; дороги їх криві, а хто ними ходить, не мати ме миру.

⁹ Тим то далеко від нас суд, і правосуддє не досягає нас; дожидаєм світла, а ось темрява, — ясноти, а ходим у темі.

¹⁰ Маєм, як сліпий стіну, і, наче без'оки, ходимо помацки; спотикаємся в південь, як смерком, між живими — як мертві.

¹¹ Всі ревемо ведмедами, а то знов гудемо голубами; суду ждемо, та й немає, — пільги, та вона далеко від нас.

¹² Бо переступів наших много перед тобою, і гріхи наші свідчать проти нас; бо ж переступи наші перед нами, й провини наші ми знаємо.

¹³ Спроневірилися ми перед Господом і з'олгали, та й відступили від Бога нашого; говорили обмову й зраду, вагоніли й роджали з серця слова неправди.

¹⁴ Відступив від нас суд, оддалік зісталась справедливість; бо справедливість спотикнулась на майдані, й правота не знаходить входу.

¹⁵ Зникла правда; хто ж ледарства одцурався, терпить зневагу. І побачив се Господь, і погано було се в очах його, що нема суду.

¹⁶ Бачив він, що нема й чоловіка (праведного), й дивився, що нема кому заступитись; та допомогла йому рука його, й справедливість його піддержала його.

¹⁷ І вложив він на себе справедливість, неначе панцирь, і шолом спасення — на голову собі; і одігся ризою помсти, як оджею, та окрив себе ревністю, мов би наміткою.

¹⁸ По заслугі одплатить він повною міркою супротивникам своїм — строгостю, ворогам своїм — помстою; віддасть островам їх заслуженину.

¹⁹ І злякаються імени Господнього на заході, й величі його — на сході сонця. Хоч би ворог, як ріка, наступив, — прожене його подих Господень.

²⁰ І прийде Одкупитель Сионові й синам Яковим, — тим, що навернуться од безбожності — говорить Господь.

²¹ А се завіт мій з ними, говорить Господь: Дух мій, що на тобі, і слова мої, що я вложив в уста тобі, не одступлять від уст твоїх і од уст потомства твого, ані од уст синів внуків твоїх від тепер і по віки, говорить Господь.

60

¹ Встань, заясній, Єрусалиме; зійшло бо світло твоє, і слава Господня зійшла над тобою.

² Ось бо, — темрява вкривати ме землю, й поморок — народи; а над тобою засияє Господь, і слава його явиться над тобою.

³ І поприходять народи до світла твого, й царі — до сяєва, що над тобою заблисне.

⁴ Піднеси очі твої й подивись кругом: всі вони громадно до тебе простують; сини твої перебувають здалека, й несуть дочок твоїх на руках.

⁵ Глянеш і зрадїеш; забється й поширшає серце в тебе; бо все багатство морське попливе тобі в руки, власність народів прибуде до тебе.

⁶ Безліч верблюдів покриє тебе — дромедарі з Мадіямю і з Ефи; сила їх прийде з Саби, привезуть золото й ладан, і звістять славу Господню.

⁷ Всі віви Кидарські будуть зібрані для тебе, барани Небайотські послужать для тебе; любово жертвою будуть вони мені на жертівнику мому, і я прославлю дом величності моєї.

⁸ Хто вони, сі, що мов хмари, несуться, мов голуби в голубник свій прилітають?

⁹ Се мене дожидають острови, а наперед них несуться кораблі Тарсійські, щоб перевезти синів твоїх з дальнього далеку, а з ними срібло їх і золото їх імені Господа, Бога твого й Сьвятого Ізрайлевого, бо він прославив тебе.

¹⁰ І сини чужоземців будуть мури твої будувати, і царі їх в послузі, перед тобою стояти; бо я в гніву мойму побивав тебе, та в ласкавості моїй буду милосердним на тебе.

¹¹ І будуть у тебе брами все отвором стояти; ні в день ні в ночі не будуть зачинятись, щоб достатки народів до тебе прибували й царі їх приходили.

¹² Ті бо царства й народи, що тобі не схочуть служити, погинути, і такі народи до нащадку вигублені будуть.

¹³ Краса Ливанова прийде до тебе, кипарис і кедри та сосна украсять місце святості моєї, і прославлю я підніжок ніг моїх.

¹⁴ І придуть до тебе в покорі сини тих, що тебе пригнітали, й припадати муть до стіп у ніг твоїх всі, що колись тобою гордували, та й назвуть тебе городом Господнім, Сионом Сьвятого Ізрайлевого.

¹⁵ Ти був покинутий і зненавиджений, так що тебе всі обминали; за те ж я вчиню тебе славою віків, радістю родів за родами.

¹⁶ Наче молоко ссати, будеш насичуватись добром народів, поживати скарби царські, ніби груди ссати, а тоді зрозумієш, що я, Господь, — твій спас, визволитель твій, потужний Яковів.

¹⁷ Замість міді буду золото тобі вистачати, а замість заліза — срібло, замість дерева — мідь, замість каменя — залізо; і настановлю мир — володарем у тебе, а справедливість — наглядником твоїм.

¹⁸ Не чути буде вже про насилування в землі в тебе, про спустошення та розбої — в займищах твоїх; і звати меш мури твої спасенною безпекою, а ворота твої — славою.

¹⁹ Вже не сонце буде тобі світлом щоденним, не місяць — яснотою; а сам Господь буде вічним світлом тобі, і Бог твій — славою твоєю.

²⁰ І не зайде вже сонце твоє й місяць твій не згасне, бо Господь буде тобі вічним світлом, і скінчаться дні смутку твого.

²¹ І нарід твій, всякий праведний навіки унаслідує землю, — яко пагонець насадю мого, як рук моїх діло, на прославу мою.

²² Від малого намножиться тисяча, від найслабшого — великий нарід. Я, Господь, покvapлю довершити се свого часу.

61

¹ Дух Господа Бога (спочив) на мені, бо Господь помазав мене на те, щоб принести благу вість убогим; післав мене сціляти сокрушених серцем; вістити невольникам визвол на волю, а увязненим — відчинення темниці;

² Проповідувати рік примирення Господнього й день пімсти Бога нашого, потішити всіх засумованих;

³ Сповідити сумним у Сионі, що даний їм буде вінець замість попелу, замість плачу — елеї радощів; замість сумовитого серця — одежа слави; й назвуть їх сильними в справедливості, насадом Господнім на його прославу.

⁴ І забудуть вони вікові пустині, відбудують давні розвалища і поновлять міста попустошені, що з давніх давен були запустіли.

⁵ І поприходять чужинці й пасти муть вашу отару, й сини чужениць будуть у вас хліборобами та виноградарями вашими.

⁶ А ви будете зватися священиками Господніми, величати муть вас слугами Бога нашого; будете користуватись достатками народів і славитись їх славою.

⁷ За ваш сором оддано буде вам удвоє; за стид будуть вони радуватись своєю долею, бо в країні своїй удвоє стільки посядуть; веселощі вічні будуть у них.

⁸ Я бо, Господь, люблю правосуддя, ненавиджу здривство з насилуванням, і віддам їм заплату по правді й зроблю з ними вмову-завіт віковичний;

⁹ І насіння їх знати муть народи, а потомність їх голосна буде між племенами; всі, хто їх буде знати, довідаєсь, що вони — насіння, благословене Господом.

¹⁰ Велико радуватись буду Господом, звеселиться душа моя Богом моїм; він бо з'одягнув мене в одяг спасення, ризою справедливості обгорнув мене; мов на жениха, вложив вінець, мов княгиню, прибрав окрасами.

¹¹ Як земля бо видає врожай свій, і як город родить насіння своє, — так виявить Господь Бог справедливість і славу перед усіма народами.

62

¹ Не вмовкну я ради Сиона, не втихну задля Єрусалиму, аж докіль, як світло, заблисне справедливість його, а спасення його — як горючий світильник.

² І побачать народи справедливість твою й усі царі — славу твою, і дадуть тобі нове ім'я, яке уста Господні наречуть.

³ І будеш, наче корона в руці в Господа, наче царський вінець — в долоні Бога твого.

⁴ Не будуть уже тебе звати покидкою, не будуть звати край твій пустинею, а звати муть тебе: Ласкавість моя на ній, а країну твою — замужня; Господь бо вполював тебе, й земля твоя знов подружиться.

⁵ Як той молодик дружитись з дівчиною, так сини твої одружаться з тобою; і, як той жених радіє своєю княгинею, так буде Бог твій утішатись тобою.

⁶ На мурах твоїх, Єрусалиме, я сторожу поставив, і не вмовкати ме вона ні в день, ні серед ночі. О ви, що пригадуєте Господа, — не вмовкайте! —

⁷ Не вмовкайте перед ним, аж покіль не відновить він Єрусалима та поки не зробить його славним на землі.

⁸ Поклявся Господь правицею своєю і кріпкою рукою своєю: Не дам уже більше зерна твого супостатам твоїм у їжу, не буде вже більш чужениця вина твого пити, що ти його порав; а той,

⁹ Хто жне його, їсти ме його, вихваляючи Бога, й хто виноград порав, той і вино буде пити в св'ятому дворі його.

¹⁰ Ійдіте ж, ходіте в ворота й дорогу народові рівняйте! Рівняйте, рівняйте дорогу, геть усе камінне з дороги счисчайте, виставте знамено народам!

¹¹ Се, обявляє Господь з краю до краю землі: Скажіте дочці Сионівій: ось ійде твій спаситель; із ним його заплата й нагорода його перед ним.

¹² І назвуть їх народом св'ятим, одкупленим від Господа, а тебе називати муть містом пошукованим, а не опущеним.

63

¹ Хто се йде з Едому, в червоній одежі з Босору, такий величний в своїй одежі, що виступає в повноті сили своєї? — Се я, — той що в устах його справедливість, я, сильний до рятування.

² Чом же одіж твоя червона, а ризи твої — мов у того, що топтав виноград у тискарні?

³ Я топтав виноград сам один, не було зміж народів нікого зо мною; і я потоптав їх у гніву мойму, давив їх у досаді мойй; кров їх бризгала на мої ризи, от я й замаргав усю одіж мою;

⁴ День бо помсти мав я на умі, і настав рік визволу людей моїх.

⁵ Я дивився, й не було помічника; дивувався, що не було кому піддержати мене; та мені допомгла рука моя, й досада моя — вона піддержала мене;

⁶ І потоптав я ворогів в гніву мойму, розбив їх у досаді моїй, і полив землю їх кровю.

⁷ О, вдячно буду згадувати змилюванне Господнє, і буду славити Господа за все те, що Господь дарував нам; за всі блага для дому Ізраїля, які явив йому в милосердя своєму і великій ласкавості своїй.

⁸ Він бо сказав: Вони ж народ мій, діти, що не зломлять вірності, — і він спасав їх.

⁹ В кожній недолі їх він не покидав їх, і ангел лиця його рятував їх; з любови своєї й з милосердя свого визволяв їх; підняв їх і носив по всі дні давні.

¹⁰ Та вони неслухняні бували й печалі завдавали духові його; за те ж він одвертався і ставав їм неприязелью; і сам воював проти них.

¹¹ Тоді згадав народ часи давні, Мойсейові: де він — той, що вивів їх із моря з пастирем овець його? де той, що святаго духа свого вложив йому в серце?

¹² Той, що вів Мойсея за праву руку величним рамям своїм; розділив перед ним води, щоб вічне вчинити ім'я собі;

¹³ Той, що вів їх через безодні, мов коня степом широким, та й не спотикались.

¹⁴ Мов стадо, що легко сходить у долину, так дух Господень вів їх до впокою. Оттак водив ти твій нарід, щоб собі ім'я славне вчинити.

¹⁵ Споглянь же з небес, подивись із пробутку твого святаго й славного: Де любовний жар і кріпость твоя? — ласкавість твоя й милосердя твоє до мене — вони здержані!

¹⁶ Ні, тільки ти — отець наш; бо Авраам нас не відав, та й не знав про нас Ізраїль; ти, ти, Господь, — отець наш; від віків на ім'я тобі: Відкупитель наш.

¹⁷ Про що, Господи, допустив ти се на нас, щоб з путя твого ми збились, щоб закаменіло серце наше й перестало тебе боятись? Обернися ж задля слуг твоїх, задля покоління насліддя твого.

¹⁸ На короткий час допалась вона народові святості твоєї, вороги бо наші взяли під ноги святиню твою.

¹⁹ Ми тепер такими стали, наче б ти ніколи й не володів над нами, наче б ім'я твоє не йменувалось над нами.

64

¹ О, коли б ти прорвав небеса й зійшов! гори б таяли від лица твого,

² Як від жару розтоплюючого, як від огню, що вода кипить від него, щоб ім'я твоє узнали вороги твої; од лица твого задрожали б народи.

³ Як творив ти страшні діла, яких ми й не сподівались, і сховався униз, то гори таяли від лица твого.

⁴ Од віків бо не чували, й до ушей не доходило, та й ніяке око не видало иншого Бога крім тебе, що стільки вчинив би тим, що надіються на него.

⁵ Милостиво стрічав еси всякого, хто радо чинив справедливість, і про тебе думав на дорогах своїх. Та ось, ти прогнівився, за те, що ми з давна грішили, і як же нам спастися?

⁶ Всі ми породились — як прокажений, і вся праведність наша — як повалена одежа; всі ми появили, мов те листе, і гріхи наші, наче вітер, розносять нас.

⁷ І нема, хто б призивав ім'я твоє, хто б постановив твердо, за тебе держатись; тим то й сховав ти од нас обличчя твоє, та й покинув нас погирати в беззаконнях наших.

⁸ Тепер же, Господи, — та ж ти наш отець; ми глина, а ти творець наш, і всі ми — діло руки твоєї. Не гнівайся, Господи, без міри; не згадуй до віку беззаконня наші. Глянь: ми ж усі — народ твій.

¹⁰ Он, городи святості твоєї стали пустками; запустів і Сион, та й Єрусалим спустошений.

¹¹ Храм освящення нашого й нашої слави, де батьки наші тебе прославляли, згорів у пожарі, і всі дорогоцінності наші розграбовані.

¹² Чи то ж іще й після сього будеш здержуватись, Господи, чи все ще будеш мовчати і нас без міри карати?

65

¹ Я дав пізнати себе тим, що про мене не питались; мене знайшли такі, що мене не шукали. Ось я! ось я! сказав я народові, що не звав себе моїм іменем.

² По всяк день простягав я руки мої до народу неслухняного, що ходив путями лихими, по своїй впадбі,

³ До народу, що мене безнастанно в лице зневажає, бо приносить жертви по садах та палить кадило на цеглі;

⁴ Що сидить у гробах, та в печерах ночі проводить; їсть свинину, а гидка юшка в посудях його;

⁵ Що говорить: Сій здалека, не наближуйся до мене, бо я святий проти тебе! Вони — дим їдкий для мого носа, — огонь, що по всяк день горить.

⁶ От, що написано-призначено передо мною: Не буду мовчати, а відплачу, віддам їм у лоно.

⁷ Ваші переступи, говорить Господь, а разом і беззаконня отців ваших, що кадили на горах і по горбищах зневажали мене, й одміряю в лоня їх все, що здавна коїли.

⁸ Так говорить Господь: Коли в виноградньому гроні повно соку, кажуть: Гляди, щоб ти його не вшкодив, бо в ньому благодать; те ж учиню я й задля слуг моїх, щоб не всіх погубити:

⁹ Я виведу з Якова потомство і від Юди наслідника гір моїх, а внаслідують те вибрані мої і слуги мої будуть там жити.

¹⁰ І буде Сарон пасовищем овець, а долина Ахор — місцем спочинку для волів народу мого, що до мене горнувся.

¹¹ Вас же, що покинули Господа, забули про сьвяту гору мою, закладаєте столи Гадові, та ладите повну чашу для Мени^{*},

¹² Вас я обрікаю-віддаю на меч, і всі попадаєте позаколювані, за те, що я кликав, а ви не озивались; говорив, а ви не слухали, і творили зло в очах моїх, та вибирали те, що мені не до вподоби.

¹³ Тим то й говорить Господь Бог: Слуги мої їсти муть, ви ж будете голодувати, слуги мої будуть пити, а вас буде мучити спрага. Раби мої будуть веселі, а вас побивати ме сором;

¹⁴ Слуги мої будуть сьпівати в radoщах серця, ви ж голосити мете задля сердечного смутку й ридати від сокрушеного духа.

¹⁵ І полишите ім'я ваше у присягу вибраним моїм; і вбє-вигубить тебе Господь Бог, а вірних слуг своїх назве іншим іменем.

¹⁶ І хто буде назвою тою себе благословити, того благословляти ме Бог справдешний; а хто покленеться нею на землі, той покленеться Богом правди, — давні бо злидні пійдуть в непамять і будуть закриті перед очима в мене.

¹⁷ Ось бо я творю нове небо й нову землю, а попередущі пійдуть в непамять, і не приходити муть на думку.

¹⁸ Ви ж будете веселитись і радуватись ізза того, що я творю, по віки; я бо обертаю Єрусалим у веселощі, а нарід його в radoщі.

¹⁹ Та й я буду веселитись Єрусалимом і втішатись людом моїм; і не почується вже там плачу, ні голосіння.

²⁰ Там не буде немовлятка ні старця, щоб не дожив повного віку свого; бо й століток вмірати ме молодиком; хиба грішник, хоч би й століток, вмірати ме в проклоні.

²¹ І будуть будувати дома й у них жити, й насаджувати виногради й поживати їх плоди.

²² Не будуть будувати, щоб інший там жив, та й садити не будуть, щоб хто інший споживав; дні бо в людей моїх будуть довгі, як дні дерева, й вибрані мої будуть довго користуватись працею рук своїх.

²³ Марно трудитись не будуть, ні діти роджати на горе; будуть бо родом благословенним од Господа, а з ними й їх потомки.

²⁴ І буде так, що перш, ніж вони до мене покликнуть, я озвуся; вони ще промовляти муть, а я вже вислухаю.

²⁵ Вовк і ягня будуть пастись укупі, лев буде з волом їсти солому, а змії — землею харчитись; вони не будуть на всій сьвятій горі моїй нічого злого ні шкоди чинити, — говорить Господь.

66

¹ Так говорить Господь: небо — престол мій а земля — підніжок ногам моїм; де ж ви збудуєте дом мені, і де місце спочинку мого?

² Все ж бо те зробила рука моя, й все од мене постало, говорить Господь. А ось, на кого я ласкаво спогляну: на смирного й сокрушеного духом та й на того, що тремтить перед словом моїм.

³ (Беззаконник же) той, що заколює вола, — він у мене те саме, що той, хто вбиває людину; хто приносить ягня в жертву — те саме, наче б пса задавив; хто приносить жертву хлібну, — наче б жертвував свинину; хто палить на подяку кадило — наче той, що молиться до ідола; і як вони свою собі путь обрали, та як їх душа в гидотах кохається власних, —

⁴ Так само й я обійдусь із їх оманаю, й наведу на них страшне їм; за те, що я кликав, а ніхто не озивався; я говорив, а вони не слухали, та чинили зло в очах моїх, і вибирали те, чим я гидував.

⁵ Почуйте ж слово Господнє, ви, що дрожите перед словом його: Ваше браттє, що не любите вас, і прогонять вас од себе задля імени мого, говорить: Нехай лиш явить себе в славі Господь, а ми побачимо вас веселих! Але їх окріє сором:

⁶ А от: гомін роздаєсь із міста, се голос Господень, що віддає заплату ворогам своїм.

⁷ Ще й не мучилась, а вродила, а вже прийшли болі, а вже привела сина.

⁸ Хто коли чував таке? Хто коли видав таке диво? Чи виринув коли який край в одну днину? Чи народився де нарід від разу, як от Сион, що ледви почав боліти, а вже й породив синів своїх?

* 65:11 Так звалися божища сонця і місяця.

⁹ Чи то ж я доведу до породу, та й не дам уродити? — говорить Господь. Або даючи силу родити, — чи зачиню утробу? — говорить Бог твій.

¹⁰ Звеселіться ж із Єрусалимом і радуйтеся ізза него всі, що любите його! возрадуйтесь із ним радістю, всі, що через него колись журились,

¹¹ Щоб вам ссати й насичуватись потіхами з грудей його, впиватись і роскошувати великим багатством слави його.

¹² Так бо говорить Господь: рікою направлю до його мир, а zalivним потоком — багатства й славу народів, — а все вам на осолоду, мов би вас на руках ношено, на колінах голублено.

¹³ Як кого потішає мати, так я вас буду потішати; ви знайдете собі потіху в Єрусалимі.

¹⁴ Побачите се, й звеселиться серце ваше, ба й кості ваші процвінуть, як молода зелень, і розтуляться правиця Господня слугам його; на ворогів же своїх він гнівом запалає.

¹⁵ Ось бо Господь прийде в огні, а колесниці його — мов той вихор, щоб пролити гнів свій і досаду й кару свою з огнем палаючим.

¹⁶ Господь бо буде огнем та мечем своїм всяку плоть судити, й много буде Господом побитих.

¹⁷ Ті, що сьвятять і очищують себе по дубровах, їдять свинину, миши й иншу гидоту, — всі погинуть, говорить Господь.

¹⁸ Я бо знаю думки їх і діла їх; та й прийду зібрати всі народи й язики, і прийдуть вони й взрять славу мою.

¹⁹ І положу на них знамено, й пошлю врятованих зміж них* до народів: у Тарсис, у Пулу й Луду, до тих, що лука напинають; у Тубалу, Евану, й по далеких островах, що слави моєї не вбачали, й возвістять вони народам славу мою,

²⁰ І зберуть вони всіх братів ваших зміж усіх народів на дар Господу на конях і возах, на носилах і на мулах та верблюдах — на сьвяту мою гору в Єрусалимі, говорить Господь, — так само, як Ізраїль приносить дар у дом Господній в чистій посудині.

²¹ З них я буду брати в сьвященники й левіти, говорить Господь.

²² Бо як нове небо й земля нова, що я сотворю, все будуть передо мною, говорить Господь, так буде рід ваш і ім'я ваше.

²³ Тоді місяць за місяцем, субота за суботою приходитьи ме всяка людина перед лице моє, щоб поклон мені оддавати, говорить Господь.

²⁴ І будуть виходити й оглядати трупи людей, що одцурались мене; червяк їх не вмере й огонь їх не погасне; й будуть вони гидотою всякій тварі.

---

* 66:19 Апостолів.

КНИГА ПРОРОКА ЕРЕМІЇ.*

¹ Слова Ереміїні Хелкієнкові, з тих сьвященників, що жили в Анатоті, в займищі Беняминовому,

² А надходило до него слово Господнє за часів Йосії Амоненка, царя Юдейського, тринадцятого року царювання його;

³ Та й за часів Йоакимових, сина Йосіїного, царя Юдейського, до кінця одинадцятого року Седекії Йосієнка, царя Юдейського, аж до займу в полонь Єрусалимців у п'ятому місяці.

⁴ Надійшло ж до мене слово Господнє, говорячи:

⁵ Перш ніж я зложив тебе в утробі матері твоєї, знав я тебе, і перш ніж ти появився із нутра матері твоєї, осьвятив я тебе: пророком для народів призначив тебе.

⁶ Я же промовив: Ой Господи Боже! я ж не вмію говорити, бо ще молодий.

⁷ Господь же рече до мене: Не кажи: Я молодий, бо до всіх, до кого пошлю тебе, пійдеш ти, й усе, що накажу тобі, будеш говорити.

⁸ Не страхайсь перед ними, я бо з тобою, щоб тебе рятувати, сказав Господь.

⁹ І простяг Господь руку свою й доторкнувся уст моїх; і сказав мені Господь: Се вложив я мої слова в уста тобі.

¹⁰ Ось, се я поставив тебе нині над народами й над царствами, щоб ти викоренював і руйнував, вигублював і валив, будував і насаджував.

¹¹ І надійшло до мене слово Господнє, говорячи: Що бачиш Ереміє? І відказав я: Бачу жезло микдалевого дерева.

¹² І сказав до мене Господь: Бачиш гаразд; я бо пильную слова мого, щоб його спевнити.

¹³ І надійшло до мене вдруге слово Господнє, глаголючи: Що бачиш? Я відказав: Бачу, кипить казан, піддуваний вітром сюди від півночі.

¹⁴ І промовив до мене Господь: Від півночі зірветься халепа на всіх осадників сієї землі.

¹⁵ Се бо прикличу всі племена царств півночних, говорить Господь, і поприходять вони та й поставити кожен престола свого перед вхідом у ворота Єрусалимські й кругом усіх мурів його, та й по всіх містах, Юдейських.

¹⁶ І виявлю над ними суд мій за всі ледарства їх, за те, що покинули мене й приносили жертви богам іншим та припадали ниць перед роботою рук своїх.

¹⁷ Оце ж підпережи бедра твої, рушай і говори до них усе, що накажу тобі; не страхайся перед ними, щоб я не покарав тебе в очах у них.

¹⁸ Се вчинив я тебе днесь неначе утвердженням замком і залізним стовпом та мідяною стіною на всю отту землю, проти царів Юдейських, проти князів їх, проти сьвященників і проти народу землі сієї.

¹⁹ І хоч вони будуть воювати проти тебе, та не подужають тебе; я бо з тобою, говорить Господь, щоб рятувати тебе.

2

¹ І надійшло слово Господнє до мене, говорячи:

² Йди, скажи голосно в уші дочці Єрусалимській: Так говорить Господь: Я згадую про дружбу в молодощах твоїх, про любов твою, як ти ще була невістою, як пійшла еси за мною в пустиню, в землю незасіяну.

³ Посьвячен був Ізраїль Господеві, як первоплід його; хто ні схотів пожерати його, набірався гріха, накликав халепу на себе, говорить Господь.

⁴ Слухайте ж слова Господнього, доме Яковів і всі родини дому Ізрайлевого!

⁵ Так говорить Господь: Яку кривду знайшли в мені батьки ваші, що відцурались мене й пійшли за марнотою та й зледащили?

⁶ І не сказали собі: Де Господь, що вивів нас із землі Єгипецької, водив нас по пустині, по землі пустій та бездорожній, по землі образу смертного, по якій ніхто не ходив, ані жила в ній людина?

⁷ І я вас увів у землю плодуючу, щоб ви жилились її вроджаєм і добром її; а ви ввійшли та й з'огидили землю мою, й зробили гидотою наслідде моє.

⁸ Сьвященники не питали: Де Господь? і законники не хотіли знати мене; пастирі одпали від мене, а пророки пророкували в ім'я Баала, і ходили слідом за тими, що не здоліють помагати.

⁹ Тим то я буду правуватись із вами, говорить Господь, та ще й з дітьми дітей ваших судити мусь.

*

: Жив около р. 628–586 перед Христом.

¹⁰ Бо пойдіте лиш на острови Хиттимські та придивіться, пошліть у Кедар і розпитайте пильно та упевніться, чи таке було коли там?

¹¹ Чи перемінив коли котрий народ боги свої, хоч то не боги; мій же нарід проміняв славу свою на таке, що не здоліє допомогти!

¹² Здивуйтеся сьому, небеса, задрожіть і злякайтесь, говорить Господь.

¹³ Двоєка — бо ледарство вчинив нарід мій: мене, криницю води живої, покинули, а повирубували собі діраві колодязі, що не держать води.

¹⁴ Чи то ж Ізраїль раб, або домівник у раба? Чом же се він зробився невольником?

¹⁵ (отсе бо) Зарикали проти його леви, дали голос із себе, і зробили його землю пустинею; гори його пущено на пожар, обезлюджено.

¹⁶ Та й сини Мемфиса й Тафни* пообгризали аж тімя у тебе.

¹⁷ Чи не тим же наробив ти таке собі, що покинув Господа, Бога твого, тоді, як він був провідником твоїм?

¹⁸ А й тепер — за чим тобі дорога в Єгипет, пити воду з Нилу? або за чим тобі дорога в Ассирию, пити воду з її ріки?

¹⁹ Безбожність твоя буде тобі карою, й зрада твоя — докором тобі, щоб ти спізнав і зрозумів, яке се лихо, і як гірка се річ, що ти покинув Господа, Бога твого, й що нема в тебе страху мого, говорить Господь, Бог Саваот.

²⁰ Бо з давних давен ломив я ярмо твоє, розривав ужевки твої, й ти мовляв: не буду служити ідолам; а між тим блудував еси на кожному високому горбі й під кожним гілястим деревом.

²¹ Я насадив тебе, як добірну виноградину, — як найчистіше насінне; як же се ти перемінилась у мене в дикий відросток чужої виноградини?

²² Тим то хоч би ти вимилась милом, і вживала багато соли, то безбожність твоя все явна мені, говорить Господь.

²³ Як се ти можеш казати: Не поганила я себе, не бігала за Баалом? Подивись на твої сліди в долині; споглянь, що коїла еси, легконога ти верблюдице, крутячись манівцями твоїми, —

²⁴ Ослицю дику, що звикла пустош степувати, коли в гарячому бажанні вітер в себе втягає, — хто здоліє впинити? Всі, що її шукають, не втомляться: в її погульньому місяці вони знайдуть її.

²⁵ Здержуй ноги твої, щоб не витоптували обуви, не давай горлу твому томитись спрагою. Ти ж кажеш: Не надійсь, ні! бо я вподобала собі чужих (богів), так і бігати му слідом за ними.

²⁶ Як уловлений злодій буває посоромлений, так осоромив себе дом Ізраїля вкупі з царями своїми, з князями своїми, з священниками й пророками своїми, —

²⁷ Ті, що мовляли до дерев'яного образу: Ти отець мій, а до каменя: Ти зродив мене! повернулись бо вони до мене плечима, а не лицем. Як же бідувати муть, тоді кликати муть: „Устань, рятуй нас!“

²⁸ Де ж твої боги, що понароблював собі? нехай вони повстають, коли зможуть допомогти тобі в біді твоїй, бо ж скільки в тебе городів, стільки й богів у тебе, Юдо.

²⁹ Чого ж вам перечитись зо мною? ви ж усі согрешили проти мене, — говорить Господь.

³⁰ Шкода було мені побивати синів ваших: кара не врозумила їх; меч ваш пожерав і пророків ваших, як лев вигублюючий.

³¹ Ой ти роде! послухайте лиш слова Господнього: Чи то ж я та був пустинею Ізраїлеві, або мрячною землею? Чого ж се мої люде говорять: маємо свою волю, не вернемо вже до тебе?!

³² Чи забуває ж коли дівчина свої прикраси, молода княгиня — наряди свої? а нарід мій забув мене — безліч уже днів тому.

³³ Як метко ти прямуєш стежками твоїми, шукаючи любови! Ти ж і до проступків скривляла дороги твої.

³⁴ Ба й на полах ув одежі твоїй видко кров безвинних бідолах, що не заставала їх на розбишацтві.

³⁵ А проте таки мовляєш: „невинна я, так певно ж і гнів його одвернеться од мене“. Оце ж я буду судитись із тобою за те, що кажеш: „Я не согрешила.“

³⁶ Про що ж ти много блукаєш, змінюючи путь твою? Ти ж так само заведешся на Єгипті, як помилилась на Ассирії;

³⁷ І звідти вийдеш, зложивши руки на голову, бо Господь відпхнув тих, що на їх уповала еси, й не пощастить тобі з ними.

3

¹ Говорять звичайно: Коли чоловік відпустить жену свою, й піде вона від його й зробиться женою в другого мужа, то чи можна їй вернутись до него? Чи не споганилась би тим земля тая?

* 2:16 Єгиптії.

Ти ж блудно жила з багатьма блудниками, а все ж таки вернися до мене, говорить Господь, і я прийму тебе.

² Ось підніми очі твої на висоти й придивися: де не блудувала ти? При дорозі седючи, чигала еси на їх, як Арабій у пустині, та й опоганила землю блудництвом твоїм і ледарством твоїм.

³ За се впинені були дощі, не було й пізнього дощу; ти ж показувала чоло блудницьке, — не соромилась.

⁴ Чи ж не будеш хоч від тепер покликувати до мене: Отче мій! ти був провідником мені в молодощах моїх!

⁵ Чи він же та буде повсячасно гнівитись? чи ж до віку буде досадувати? От, що ти говориш, а чиниш ледарство й не кидаєш його.

⁶ І сказав мені Господь за царя Йосії: Чи бачив еси, що вкоїла ся зрадниця, дочка Ізрайлева? Ходила на всяку високу гору й під усяке зелене дерево та й блудувала там.

⁷ А потім, як вона все те чинила, говорив я їй: вернися до мене. Вона ж не вернулась; і бачила се зрадлива сестра її, Юдея.

⁸ І вивід я, що, хоч за все блудування зрадниці, Ізрайлевої дочки, я відопхнув її та дав їй розводного листа, — зрадлива її сестра, Юдея, не злякалась, а пійшла та й блудувала так само,

⁹ І блудуванням своїм явним опоганила землю, й перелюбувала з усяким кам'яним ідолом і деревляним бовваном.

¹⁰ До того зрадлива сестра її, Юдея, не вернулась всім серцем до мене, а тільки лукаво, говорить Господь.

¹¹ І сказав мені Господь: Зрадниця, дочка Ізрайлева, показала себе менше винною поруч із невірною Юдеєю.

¹² Йди ж і промов у голос ід півночі оці слова: Вернись, ти зраднице, дочко Ізрайлева, говорить Господь. Я не вилию весь гнів мій на вас; я бо на милість багатий, говорить Господь, — не до віку буду досадувати.

¹³ Признай тільки провини твою, що відпала еси від Господа, Бога твого, що блудувала з чужими під усяким гілястим деревом, мого ж голосу не слухала, говорить Господь.

¹⁴ Верніться, одступники-діти, говорить Господь, я бо здружився з вами, й возьму таки з вас по одному з городу, по двоє з кожної родини, та й приведу вас на Сион.

¹⁵ І дам вам наставників по душі мені, щоб вони пасли вас чесно й розумно.

¹⁶ І як намножитесь і будете плодуючі на землі в ті часи, — говорить Господь, тоді вже не мовляти муть: „скриня завіту Господнього“; й на думку нікому не прийде вона, й не згадувати муть про її, не приходити муть до неї, й її вже не буде.

¹⁷ Ні! в ті часи звати муть Єрусалим престолом Господнім, і всі народи збирати муться в Єрусалим задля імени Господнього, й не будуть уже ходити упрямим робом свого ледачого серця.

¹⁸ В ті часи ходити ме дом Юдин укупі з домом Ізрайлевим, і пійдуть із північної землі в ту землю, що я наділив вашим отцям у державу.

¹⁹ Я говорив собі здавна: Як поставлю тебе між дітьми моїми і наділю тобі бажану землю, найвеличніше наслідде між усіма народами? і сказав: ти звати меш мене отцем твоїм, і не одступиш від мене.

²⁰ Та як молодиця зраджує друга свого, так ви мене зрадили, ви, доме Ізраїля, говорить Господь.

²¹ За те ж чути голос по висотах, жалібний плач дітей Ізрайлевих, ізза того, що ходили кривими стежками, забувши Господа, Бога свого.

²² Верніться ж, непокірливі діти, я вилічу-прощу непокірливість вашу^{*}. Ось ми йдемо до тебе, ти бо еси Господь, Бог наш!

²³ Справді, даремно ми надіялись на ті горби й на многість гір; справді, тільки в Господі, Бозі нашому, спасенне Ізрайлеве!

²⁴ Ся гидота пожерала заробітки батьків наших із молодощів наших: овечата їх, товар їх, синів їх і дочки їх.

²⁵ Ми лежимо у соромі нашому й стид наш укриває нас, провинили бо ми Господеві, Богу нашому, — ми й наші батьки, з молодощів та й по сей день, — і не слухали поклику Господа, Бога нашого.

4

¹ Коли хочеш навернутись, Ізраїлю, говорить Господь, навернись до мене; і як повикидаєш гидоти твої з перед мене, то не будеш блукатись.

² Тоді божити мешся: „Так певно, як жив Господь!“ у правді, в суді й справедливості; й благословити муть його народи і будуть ним хвалитись.

^{*} 3:22 Кажіть так:

³ Так бо говорить Господь мужам Юдиним і Єрусалимським: Почніть орати на нових нивах та й не сійте вже між терниною;

⁴ Пообрізуйте задля Господа, і здійміте крайне тіло з серця вашого, ви, мужі Юдині, й ви, осадники Єрусалимські, щоб не запалав огнем гнів мій та й не горів незгасимо через ледачі нахили ваші.

⁵ Оповідіть в Юдеї й розголосіть у Єрусалимі, говоріть і трубите трубою по країні; покликуйте голосно й промовляйте: Збирайтесь, та ходімо в утверджені городи!

⁶ Виставте стяга 'д Сионові, — втікайте без упину, бо я приведу з півночі велике лихо й страшну пагубу.

⁷ Ось, виходить лев із леговища свого, виступає губитель народів: він рушає з свого місця, щоб твою землю зробити пустою; міста твої будуть розбурені й обезлюджені.

⁸ Оце ж попідперезуйте веретище, плачте й голосіте, бо ніщо не одверне од нас ярості Господньої.

⁹ І станеться того часу, говорить Господь, що зомліє серце в царя й в князів, і вжахнуться священики й стуманіють пророки.

¹⁰ І промовив я: Ой Господи Боже! хиба ж ти лиш обманював народ сей і Єрусалим, говорячи: „Мир буде в вас“; а се ось меч доходить до душі?

¹¹ Того часу казати муть про сі люде й про Єрусалим: Палкий вітер повіяв з висот у пустині на дорогу дочки народу мого, та не про те, щоб повівати, й не про те, щоб очищати;

¹² Прийде звідти до мене ще більший вітер, і я виречу суд над ними.

¹³ Гляньте, він здійснюється, наче хмара, а колесниці його — мов вихор, коні ж його швидші над орли; горе нам! ми пропащі.

¹⁴ Позмивай же ледарство з серця твого, Єрусалиме, щоб тобі врятуватись: докіль іще гніздити муться в тобі ледачі думки?

¹⁵ Ось бо вже доходить голос від Дана й пагубна вість із гори Ефраїмової:

¹⁶ Дайте знати народам, звістїть Єрусалимові, що наступають з далекого краю його облягати, і здіймають крик проти міст Юдейських.

¹⁷ Як польова чата, обступають вони його навкруги, бо він взорохобивсь проти мене, говорить Господь.

¹⁸ Твої то путі й учинки твої нарobili тобі оце; се вроджай з ледарства твого такий гіркий, що аж до серця тобі доходить.

¹⁹ Ой утробо ж моя, утробо! смуток в глибині серця мого, трівожиться в мені серце моє; не вмовчу ніяк; ти бо чуєш, душе моя, трубний гук, боєвий галас.

²⁰ Нещастє за нещастєм: усю країну пустошать; несподівано звойовано хати мої, в одну хвилину — намети мої.

²¹ Ой чи довго ж я ще буду бачити стяги, зачувати гук труби?

²² Се з того, що нарід мій безглуздий — не знає мене: ой нерозумні вони діти, нема в них глузду; мудрі вони на лихе, добре ж не вміють чинити.

²³ Подивлюсь на землю — і ось вона порожна й пуста, — на небо, а нема на йому світла.

²⁴ Гляну на гори, а вони дрожать, та й усі горби хитаються.

²⁵ Озираюсь — і ось, ні людини, ба й всі птахи піднебесні порозлітались.

²⁶ Дивлюсь, та бо й Кармель — пустиня, й усі міста порозвалювані від лица Господнього, від гніву й досади його.

²⁷ Так бо сказав Господь: Візьметься пустою вся країна, та я не вигублю їх до щадю.

²⁸ Тим же то засумує земля й потемніє небо в горі через те, що я так сказав, призначив та й не пожалую того й не попусти в тому.

²⁹ Від галасу комонника та лучників порозбігаються всі городи, ховати муться по нетрях і вилазити муть на скелі, всі міста спустошіють і не буде в них ні одного осадника.

³⁰ Ти ж, як станеш опустошена, що тоді чинити меш? Прибірайся тоді в кармазини, з'украшуй себе золотими окрасами, підмальовуй собі очі красками; шкода тобі прикрашуватись: погордували тобою любовники, — вони наставати муть на життя твоє.

³¹ Я бо чую крик, мов би породілі, стогнання, неначе первородної, — крик дочки Сионової; вона стогне, простягаючи руки свої: „Ой лишенько моє! душа моя вмлїває перед убийцями!“

5

¹ Пройдіть по улицах Єрусалимських, озирнітьесь навкруги та роспитуйте й шукайте по всіх майданах: чи знайдете кого, що чинив би суд, щоб допевнявся правди, — я би змилисердився.

² Хоч вони й мовляють: „Як жив Господь!“ то божаться криво.

³ Твої ж, Господи, очі хиба не на правду дивляться? Ти побиваєш їх, та їх наче б не боліло; ти вигублюєш їх, та вони не хочуть знати науки; лица в їх поробились твердішими од каменя — не хотять повернутись.

⁴ Я думав собі: вони, може бути, люде прості, вони дурні, то ж і не знають путя Господнього, ні закону Божого.

⁵ Пйду ж я до значних та розмовлюсь із ними, бо вони знають Господню путь, закон Бога свого. Та вони всі вкупі ще більш поламали ярмо, порвали ужи.

⁶ Тим і побє їх лев із ліса, пожере степовий вовк, облягати ме пард міста їх, так що, хто вийде, буде пошматований, бо умножились переступи їх, нема ліку зрадам їх.

⁷ Як же мені за таке простити тебе? Діти твої покинули мене та й присягаються тими, що — не боги. Я годував їх, вони перелюбкували й купами товпились у доми блудниць.

⁸ Вони — годовані жеребці: кожний рже до чужої жени.

⁹ Хиба ж мені не карати за таке? говорить Господь, чи ж не помститься душа моя на такому народові, як сей?

¹⁰ Вилазьте на мури його й розвалюйте — та не до щадү; виривайте парости його, бо вони не Господні;

¹¹ Зрадив бо мене дом Ізраїлів і дом Юдин, говорить Господь.

¹² Одцурались вони Господа й мовляли: „Нема його, й не побє нас лиха година, ні меч, ні голоднеча.

¹³ І пророки говорили на вітер, і слова (Господнього) нема в них; їм самим нехай те станеться.”

¹⁴ Тим же то говорить Господь Бог сил: за те, що провадили ви такі речі, зроблю я слова мої в устах твоїх огнем, а сих людей — дровами, і той огонь пожере їх.

¹⁵ Ось, я напушу на вас, доме Ізраїля, народ здалеку, говорить Господь, народ потужний, народ давнєзний, народ, що мови його ти не знаєш, і що він говорить, ти незрозумієш.

¹⁶ Сагайдак у його, як гріб розтворений, а всі вони — самі невміраки.

¹⁷ І повидають вони врождай твої і зерно твоє; з'їдять синів твоїх і дочок твоїх; вівці твої й товар твій; виноградину твою й смокви твої; утверджені городи твої, що на їх уповаєш, вони мечем звоують.

¹⁸ Але й у ті часи, говорить Господь, не вигублю вас до щадү.

¹⁹ Коли ж мовляти мете: За що вдйв нам се все Господь, Бог наш? то відкажи їм: Що ви мене покинули та й служили чужим богам у своїй землі, за те будете служити чужим у землі не вашій.

²⁰ Оповідіть се в дому Якововому й звістіть в Юдеї, кажучи:

²¹ Слухайте, дурні й нерозсудливі люде, що маєте очі, та не бачите, маєте уші, та не чуєте:

²² Чи вже ж ви та не боїтесь мене, говорить Господь, чи й передо мною не затремтите? Я ж положив морю гряницею піски, вічною гряницею, яку воно не переступить; і хоч філі його напірають, та годі їм перемогти; хоч вони бурхають, та не здоліють перейти.

²³ А в людей сих серце бутне й ворохобне; відступили та й пійшли манівцем.

²⁴ Не подумали ж у серці своїму: Біймося Господа Бога нашого, що дає нам свого часу дощ ранній і пізній, що порядкує тижнями, призначеними на жнива.

²⁵ Се ж провини ваші відхилили те, се ваші гріхи відняли вам те добро.

²⁶ Бо між людьми моїми знаходяться безбожні: залягають, як птахоловці, припадають до землі, наставляють сіти, щоб ловити людей.

²⁷ Мов клітка, повна птиць, так повно в їх домівках оманного заробітку; сим робом і поробились вони великими й заможними,

²⁸ Потовстіли й погрубшали, а в лихому попереступали всяку міру; не розбирають справ на суді, справ безбачченків; самі упливають в добрі, а справедливому ділу вбогих не помагають на суді.

²⁹ Чи не покараю ж я за таке, говорить Господь, і не помститься серце моє на такому народові, як сей?

³⁰ Чудні й страшні речі діються в сій землі:

³¹ Пророки пророкують лож, сьвященники за їх підмогою управляють, а люд мій любить се. Що ж ви чинити мете, як настане тому кінець?

6

¹ Втікайте, Беняминїї, з Єрусалиму, й затрубте трубою в Текої; дайте знак огнем у Беткаремї, бо з півночі грозить біда й страшна погибель.

² Спустошу я уродливу й винїжену дочку Сионову.

³ Поприходять пастухи до неї з стадами своїми, понапинають округи неї намети свої; кожен випасувати ме займище своє.

⁴ Готуймось воювати її; рушайте, пйдемо ще ополудні! Ой, ой! уже схиляється днина, розпростирається вечірня тїнь.

⁵ Рушайте, пйдем і нічю та й порозвалюймо палати її!

⁶ Так бо говорить Господь сил: Рубайте дерево та насипайте вал проти Єрусалиму. Сьому городові належитьсся кара; в йому повно насильства.

⁷ Як криниця держить у собі воду, так і він повний все ледарством. Нахаба й тіснота голосні в йому; перед моїм лицем — повсячасно кривда й знущання.

⁸ Схаменись, Єрусалиме, щоб не одвернулась від тебе душа моя, щоб не зробив я тебе пустою, землю, що ніхто не живе в ній.

⁹ Так говорить Господь Саваот: До щадю обернуть останок Ізраїля, як оббірають грони на виноградині; роби рукою твоєю, як оббираючи виноградину, що наповнює нею коші.

¹⁰ До кого ж мені говорити, кого вговорювати, щоб чули? Ухо бо в їх затулене, й не можуть чути; слово Господнє — се в них жарт; не любе воно їм.

¹¹ Тим то я й палаю гнівом Господнім, не вгамую його в собі; вилию його на дівтору на улиці, й на громаду молодців; займуть мужа з жоною в полонь, і старого з дідом старезним.

¹² Домівки ж їх попереходять до другого, й поля й жінки разом; простягну бо руку мою на осадників цієї землі, говорить Господь.

¹³ Бо від наймолодшого та й до найстарішого дбають вони всі про наживу, й від пророка до святищенника — всі витворяють оману.

¹⁴ Легко важать вони собі рани в людей моїх і думають хутко позагоювати, говорючи: „Спасення!“ мир! а ніякого мира нема.

¹⁵ Хиба вони соромляться, витворяючи гидоти? Ні, нема їм сороба, не червоніють, та й не тямлять уже, що то так соромитись. Тим і попадають вони між поваленими, як надійде година моєї кари, говорить Господь.

¹⁶ Так говорить Господь: Зупиніться на дорогах ваших, і роздивіться, та розпитайте про дороги, що ними ходжено в давнізні давна, де дорога до щастя, та й ступайте нею, а знайдете впокій душам вашим. Вони ж сказали: Не підемо.

¹⁷ Тоді поставив я сторожів до вас^{*}, і повелів: Уважайте на сей трубний голос. Вони ж мовляли: Не будемо слухати.

¹⁸ Оце ж слухайте, народи, й знай, громадо, що з ними буде.

¹⁹ Слухай, земле! се я наведу лихоліття на сей люд, — овоч мислей їх; бо вони на мої слова не вважали, а науку мою відпихали.

²⁰ Що мені кадило з Себи, та пахуще зілле здалека? Всепаленням од вас і жертвами вашими я гидую.

²¹ Тим же то так говорить Господь: Ось, я положу сим людям спотіку на дорозі, і спотикнуться об її й батьки й сини, та й сусід погине з сусідом.

²² Так говорить Господь: Се йде народ із північної землі, й великий люд підіймається з найдалшого кутка землі;

²³ Несуть лука й списа. Жорстокі вони, не змилюються; ревуть, як море, йдуть комонником зброєю, як один чоловік, воювати тебе, дочко Сионова.

²⁴ Почули ми вістку про них, та й руки в нас помліли, туга обняла нас, тремтимо, як породіля.

²⁵ Не виходьте в поле, й не ходіть по дорозі: меч бо в руці в ворога, страхітьте навкруги.

²⁶ Ой ти, дочко мого люду! підпережись веретом, посип себе попелом, заритай, заплач гірко, як по синові одинчикові: незабаром нападе на нас погубник.

²⁷ Пробником поставив я тебе в людей моїх, щоб ти розізнав і вислідив путь їх.

²⁸ Всі вони упрямі зрадники, живуть неправдою; се мідь і залізо вони, — всі попсовані.

²⁹ Міх перестав роздувати, огонь пожер олово; плавильник плавив надармо: ледачі не відділились.

³⁰ Вибракованим сріблом звати муть їх, бо Господь відкинув їх.

7

¹ Слово, що надійшло до Еремії від Господа:

² Увійди в двері дому Господнього й промов там оце слово, й скажи: Вислухайте слово Господнє, ви всі Юдеї, що ввійдете в ці двері поклонитись Господеві.

³ Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля: Направте путі ваші і вчинки ваші, тоді дам я вам жити на сьому займищі.

⁴ Не покладайте надії тільки в лєстивих словах: „Храм Господень, храм Господень, храм Господень!“

⁵ Бо тільки тоді, як цілком поправите путі ваші й учинки ваші, коли чинити мете праведний суд між чоловіком а його супротивником,

⁶ Не тіснити мете чужениці, сироти й удови, та не проливати мете безвинної крові на сьому місці й не ходити мете слідом за чужими богами собі на лихо,

⁷ Тільки тоді дам вам жити на сьому займищі, в землі, що наділив отцям вашим од роду та й до роду.

⁸ Ви ж уповаєте на лєстиві речі, що не принесуть вам ніякого пожитку.

* 6:17 Пророків.

⁹ Як то? ви крадете, вбиваєте, перелюбуєте й присягаєте криво, кадите перед Баалом й бігаєте слідом за чужими богами, що їх не знаєте,

¹⁰ А тоді йдете й приступаєте перед мене в сьому дому, названому моїм імям, та й говорите: „Ми спасені,“ хоч вперед коїли всі ті гідоти.

¹¹ Чи не зробився ж вертепом розбишак ув очах у вас дом сей, що названий моїм імям? Я, я сам бачу се, говорить Господь.

¹² Ійдіть ж до місця мого в Сило, де я у давні часи призначив пробутку іменні мойму, та й подивіться, що вдіяв я йому за ледарство людей моїх, Ізраїля.

¹³ От і нині, за те ж саме, що коїте таке ж беззаконство, говорить Господь, і хоч я раз-пораз говорив до вас, а ви не слухали мене, і кликав вас, а ви не озивались, —

¹⁴ Вчиню так само з сим домом, що його названо моїм імям, і що на його вповаєте, та й з тим місцем, що наділив вам і вашим отцям, — як учинив із Силомом.

¹⁵ І відопхну вас ізперед мене, як відопхнув братте ваше, усе потомство Ефраїмове.

¹⁶ Ти ж не благай мене за сих людей, не молись гаряче за них, й не всилувуйся передо мною, бо не вислухаю тебе.

¹⁷ Хиба не бачиш сам, що вони коять по городах Юдиних й по улицах Єрусалимських?

¹⁸ Дітвора збирає дрова, а батьки запалюють огонь, жіноцтво ж замішує тісто, щоб напекти пирожків небесній цариці та приносити ливну жертву чужим богам, на досаду мені.

¹⁹ Та чи мені ж вони допікають, говорить Господь, — а не самим собі на свій сором?

²⁰ Тим то ось як говорить Господь Бог: Оце виливається гнів мій й досада моя на се місце, на людей і на скотину, на дерева польові й на земляні плоди, й загориться та й не згасне.

²¹ Так говорить Господь сил, Бог Ізраїля: Прибавляйте собі всепалення ваші до кожної жертви вашої, та й їжте м'ясиво її;

²² Я бо не говорив і не заповідав отцям вашим про всепалення й жертву, як виводив їх із Єгипту,

²³ Но дав їм таку заповідь: Слухайте голосу мого, то я буду Богом вашим, а ви будете людьми моїми; і ходіть кожною дорогою, що я вказую вам, щоб вам було добре.

²⁴ Вони ж не слухали й не нахилили уха свого, а жили по думці й упрямості ледачого серця свого, й повернулися до мене плечима, не лицем.

²⁵ З того часу, як вийшли батьки ваші з Єгипту, та й по сей час, посилав я всіх слугів моїх, — пророків, день у день, без устанку;

²⁶ Та вони не слухали мене, не нахилили уха свого; ні, показували себе що раз більш тугошіими, гірш як отці їх.

²⁷ Та як і ти промовляти меш до них сі слова, то вони тебе не будуть слухати; як їх кликати меш, вони до тебе не будуть озиватись.

²⁸ Тоді казати меш до них: Ой ти, люде, що не слухаєш повеління Господа, Бога свого, і не приймаєш науки його! зникла правда в них, наче б віднято її від уст їх.

²⁹ Обстрижи ж волосся твоє та відкинь геть, і заголоси плачем голосним по горах, бо відкинув Господь і відопхнув кодло, що стягнуло на себе досаду його.

³⁰ Синове бо Юдині коять зло перед очима моїми, говорить Господь, у дому, названому моїм імям, поставили гидоту свою, щоб опоганити його.

³¹ І постріли висоти Тофет в долині потомків Енномових, щоб там палити синів своїх і дочки свої, чого я не заповідавав, і що на думку мені не приходило.

³² За те надходить уже час, говорить Господь, що се місце не звати муть Тофетом і долиною синів Енномових, а долиною душогубною, та й ховати муть в Тофеті, бо не буде місця.

³³ І буде труп сих людей поживою птаству піднебесному й дикому звіррю, й нікому буде їх відганяти.

³⁴ І перерву по городах Юдиних і по улицах Єрусалимських сьпіви радості й веселощів, сьпіви про молодого князя й про молоду княгиню, бо земля тая стане пустинею.

8

¹ Тими часами, говорить Господь, повикидають із гробів кістяки царів Юдиних і кістяки князів їх, кістяки сьвященників і кістяки пророків і кістяки осадників Єрусалимських.

² І порозкидають їх перед сонцем і перед місяцем і перед усім військом піднебесним, що вони за живота свого їх любили й їм служили й за ними ходили, їх шукали й перед ними припадали. Не збирати муть їх, ані ховати; вони будуть гноєм на полі.

³ Тоді воліти ме смерть ніж життє весь останок того ледачого кодла по всіх місцях, куди я їх повикидаю, говорить Господь Саваот.

⁴ І скажи їм іще: Так говорить Господь: Хиба ж, як хто впаде, та й не встане, або як хто зібється з дороги, та й не вертається?

⁵ Чого ж сей люд, Єрусалим, зостається упрямо в одступі? вони цупко держаться заблуду свого й не хочуть вернутись?

⁶ Я ж пильно прислухався: не говорять вони правду, ніхто не кається в своєму ледарстві, щоб казати: „Що се я вкоїв?“ Усі звертають на свою путь, мов той кінь, що чвалить у бій.

⁷ І бусько під небом знає час перелету свого; й горлиця й ластівка й журавель пильнують часу, коли їм вертатись, люде ж мої не знають про Господень распорядок.

⁸ Як се ви говорите: Мудрі ми люде, та й закон Господень у нас? Ні, бо перо книжникове перекручує його в лож.

⁹ Осоромились мудрі книжники, стуманіли й заплутались; вони відкинули слово Господнє; в чому ж мудрість їх?

¹⁰ За се пооддаю жен їх другим, та й поля їх иншим господарям, бо всі вони, від малого до великого, дбають тільки про наживу; пророки вкупі з сьвященниками — всі живуть у неправді.

¹¹ І гоять рани в людей моїх легководушно, приговорюючи: „Спасенне, мир!“ А мира нема.

¹² Хиба вони соромляться, витворяючи гидоти? Ні, вони ні трохи не стидаються й не червоніють. За те попадають вони між тими, що поляжуть; як надійде час їх карання, поваляться, говорить Господь.

¹³ До щаду спустошу їх, говорить Господь, не зостанеться ні однієї грони на виноградині, ані смоківки на смоківниці, ба й листе опаде, і що дав я їм, відойде від них.

¹⁴ Чого ще седимо? Скуплюймось до купи та йдімо в утверджені міста, — там і погинемо; бо Господь, Бог наш, судив нам згинутися, й дає нам пити воду з жовчею, за те що согрішали проти Господа.

¹⁵ Дожидаємо ратунку, а нема нічого доброго, — одужання, а перед очима погибель.

¹⁶ Від Дану чути вже хропіт коней його, тремтить уся земля від голосного ржання жеребців його; й прийдуть і зожруть землю й усе, що на їй, місто з осадниками його.

¹⁷ Ось бо, пошлю на вас гадюк та василиски, що проти них нема замовляння, і будуть кусати вас, говорить Господь.

¹⁸ Ой коли ж повеселійшаю в печалі мойй! серце моє мліє в мені.

¹⁹ Ось, я чую, як голосять люде мої з далекої сторони: Чи вже ж бо нема Господа на Сионі? Чи вже ж нема на йому царя його? — А чому ж вони довели мене до гніву своїми ідолами, чужоземними, марними?

²⁰ Минуло живо, скінчилось літо, нам же пільги нема!

²¹ Притиснена дочка народу мого, — стискається і моє серце; ходжу, сумуючи, страх обняв мене.

²² Чи то ж нема балзаму в Галааді? чи то ж нема там лікаря? Чом нема вилічення дочці народу мого?

9

¹ О, хто дав би в голову мою воду, а очам моїм джерело сльоз! Я плавав би день і ніч над занашапаннем дочки народу мого.

² Ой коли б же мені дано в пустині притулок подорожних! я покинув би людей моїх та й пійшов од них: всі бо вони перелюбники, купа зрадників.

³ Натягують язика свого, мов лука, на лож і потужніють на землі кривдою; бо від одного ледарства переходять вони до другого, мене ж не знають, говорить Господь.

⁴ Остерігайся один одного, й не звиряйся брат братові; кожен бо брат заставляє підступи, кожен побратим обносить клеветами.

⁵ Один обманує другого, правди не говорять; з'учили язики свої говорити неправду, лукавлять аж до утоми.

⁶ Ти живеш серед підступу; через підступ не хочуть вони й мене знати, говорить Господь.

⁷ Тим то й говорить Господь Саваот: Ось, я розпавлю і навідаю їх; що ж бо мені чинити з такою дочкою народу мого?

⁸ Язик їх — смертоносна стріла: говорять підступно; устами своїми говорять до свого ближнього прихильно, а в серці своєму заставляють сіти.

⁹ Як же б я та не скарав їх за таке? — говорить Господь, як не має помститись душа моя на такому народові, як сей?

¹⁰ Задля гір здійму плач і ридання, над луговими пасовищами заголошу, бо їх випалять, так що не буде нікому ходу через них, і нечути буде череднього рикуні; і птаство піднебесне й звірі — все розсіється, повтікає.

¹¹ І оберну Єрусалим в купу каміння, в пробуток шакалів, а Юдині міста пообертаю в пустки безлюдні.

¹² Хто такий мудрий, щоб се зрозумів, і хто, чуючи се з уст Господніх, з'ясував би, через що погинула країна й випалена, як пустиня, так що через неї нема нікому ходу?

¹³ Господь же говорить так: За те, що вони покинули закон мій, який я дав їм, і не слухали голосу мого та й не ходили по йому;

¹⁴ А ходили за упрямим серцем своїм та слідом за Баалом, як їх отці їх навчили.

¹⁵ Тим же то так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля: Нагодую люд сей полином і напою водою з жовчю;

¹⁶ І порозсіваю між народами, що їх ні вони, ні їх отці не знали, і пошлю слідом за ними меч, аж їх повигублюю.

¹⁷ Так говорить Господь сил небесних: Розважте се, та покличте голосільниць, нехай прийдуть, і пошліте за тямущими в сьому ділі, нехай прийдуть.

¹⁸ Нехай хутко прийдуть і заголосять по нас, щоб і наші очі слізьми виливались і наші війки взялися водою.

¹⁹ Бо голосний плач знявся од Сиону: Ой як же нас ограблено, як тяжко соромом окрито! мусимо покинути нашу землю, повалено бо домівки наші!

²⁰ Ой чуйте ж, молодиці, слово Господнє, і нехай вважає ухо ваше на слово з уст його; і навчайте ваших дочок плакати, і одна другу — в піснях нарікати!

²¹ Бо смерть добувається у наші вікна, вломлюється в палати наші, щоб губити з серед улиць діток, молодиків із майданів ваших.

²² Скажи: так говорить Господь: поляжуть люде трупом, наче гній на полі, мов ті снопи позад женця, та й нікому буде їх збирати.

²³ Так говорить Господь: Нехай не хвалиться мудрий мудростю своєю й потужний потугою своєю, нехай не хвалиться багатий багатством своїм.

²⁴ Ні, хто хвалиться, нехай же ж хвалиться тим, що він розуміє і знає мене, знає, що я — Господь, котрий творю милость і суд і справедливість на землі, бо се до вподоби мені, говорить Господь.

²⁵ От, надходять дні, говорить Господь, що навідаюся до всіх обрізаних і необрізаних:

²⁶ До Єгипту й Юдеї, Едома, Аммоніїв і Моаба; до всіх, що стрижуть кругом волосся, і що живуть у пустині; всі бо ті народи необрізані, а весь дом Ізраїля — з необрізаним серцем.

10

¹ Слухайте слова, що говорить до вас Господь, ви, доме Ізраїлів!

² Так говорить Господь: Не вчітьсє ходити стежками поганськими й не страхайтесь перед знаменнями небесними: бо страхуються їх тільки невіри.

³ Постанови поганські пусті: вони вирубають дерево в лісі, оброблять руками ремісника сокирою,

⁴ Покривають сріблом та золотом, прибивають гвіздем та молотком, щоб не хиталось.

⁵ Вони, (ті ідоли) — мов точений стовп, і не говорять; їх носять, бо ходити не можуть. Тим і не лякайтесь їх, бо не здоліють вони ніяк зашкодити, та й щось доброго зробити вони не в силі.

⁶ Рівні нема тобі, Господи! велик еси й велике імя твоє потугою.

⁷ Хто не збоїтьсє тебе, царю народів? Одному тобі належитьсє честь, бо між усіма премудрими в народах і в усіх царствах їх нема рівні тобі.

⁸ Всі вони дурні, безглузді; пуста наука їх — отте дерево.

⁹ Розплескане в листки срібло, привезене з Тарсису, та золото з Уфазу, — робота майстерних людей та рук плавильникових; одежа на їх із блавату та з пурпуру: все воно — робота людей тямущих.

¹⁰ Господь же справдешній Бог, се живий Бог й віковичний царь. Од гніву його тремтить земля, і погрози його не здоліють видержати народи.

¹¹ Оце ж кажіть їм: Боги, що не сотворили неба й землі, позникають із землі й зпід неба.

¹² Він сотворив землю силою своєю, утвердив круг земний мудростю своєю і розумом своїм розпростер небеса.

¹³ На його приказ ревуть води на небі, і він велить хмарам уставати з країв землі; творить блискавиці поміш з дощем, і випускає вітри з запасних сховищ своїх.

¹⁴ Безумним виявлює себе кожен мистець у своїму знанні, і кожен плавильник соромить себе бовваном своїм, бо вилите ним — се лож, і нема в йому духа.

¹⁵ Се пуста мана, робота облуду; в день караючих навідин вони почезнуть.

¹⁶ Не такий, як їх, пай Яковів; бо його Бог — се творець усього, а Ізраїль — се булава царства його; на імя йому — Господь Саваот.

¹⁷ Забійрай з країни добро твоє, скоро бо опинишся в облязі;

¹⁸ Так бо говорить Господь: Ось, я повикидаю на сей раз осадників сієї землі і зажену їх у тісноту, щоб їх половлено.

¹⁹ Ой горе ж мені в нужді моїй; болюча рана моя! та я кажу собі: заслужений сей смуток мій, і буду терпіти його:

²⁰ Намет мій спустошено, і всі верівки мої порвано; діти мої забрані від мене, нема вже їх: нікому знов напаяти намета мого й розвісити на йому покривал моїх;

²¹ Бо пастирі поставались безглуздими й не питали про Господа, а через те були й їх поступки нерозумні, та й стадо їх йде в розсіпок.

²² Чути гук! Уже наближується; голосний галас від полуночної землі, щоб городи Юдині обернути в пустки, в пробуток шакалів.

²³ Знаю, Господи, що людська дорога не в його волі, й не здоліє сам про себе чоловік давати напрям ступням своїм.

²⁴ Карай же мене, Господи, та не без міри, не в гніві твому, щоб не обернув мене в ніщо.

²⁵ Нї, вилий досаду твою на народи, що не хочуть нічого знати про тебе, й на племена, що не звивають імені твого; бо вони з'їли Якова, пожерли й вигубили його, а займище його спустошили.

11

¹ Слово, що надійшло до Еремії від Господа, кажучи:

² Слухайте слова заповіту сього й скажіте людям Юдиним і землянам Єрусалимським;

³ І промов до них: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Проклят чоловік, що не слухати ме слів завіту сього,

⁴ Що я заповідав отцям вашим, як вивів їх із Єгипту, з залізної печі, сказавши: Слухайте голосу мого й чиніте все так, як заповідаю вам, — а будете людьми моїми, я же буду Богом вашим,

⁵ Щоб справдити клятбу, якою клявся отцям вашим, що наділю їм землю, текущу молоком і медом, як воно є ще й нині. І відказав я, промовивши: Нехай так буде, Господи!

⁶ І сказав тоді до мене Господь: З'ясуй усі ці слова в городах Юдиних і по улицах Єрусалимських, і промов: Слухайте слова заповіту сього й певніте їх:

⁷ Отців бо ваших уговорював я раз-пораз, як вивів їх із Єгипту, та й потім аж до сього дня й говорив: Слухайте голосу мого.

⁸ Вони ж не слухали й не нахилили уха свого; нї, вони ходили упрямо за ледачим серцем своїм; тим і допустив я на них усе, що заповів в сьому завіті, що повелів їм пильнувати, вони ж не пильнували.

⁹ І сказав мені Господь: Постаła змова між людьми Юдиними й осадниками Єрусалимськими:

¹⁰ Вони знов вернулись до беззаконств праотців своїх, що уперлись не слухати слів моїх, та й пійшли слідом за іншими богами, щоб їм служити: так дом Ізраїлів, як і дом Юдин нарушили завіт мій, що я вчинив із їх отцями.

¹¹ Тим то ось як говорить Господь: Наведу на їх лихоліття, з якого не здоліють урятуватись, а як вони тоді до мене будуть взивати, я не почую їх.

¹² І пійдуть міста Юдині й осадники Єрусалимські взивати до богів, що перед ними кадили, та вони не допоможуть їм у їх неволі.

¹³ Скільки бо городів у тебе, Юдо, стільки й богів у тебе, та й скільки улиць у Єрусалимі, стільки наспоруджували ви й жертвників гидоті, жертвників, щоб кадити Баалові.

¹⁴ Тим то не молись про сей люд, не молись і не благай за них, я бо не вислухаю, як вони взивати муть у своїй неволі до мене.

¹⁵ Що шукає влюблений мій в дому мойму, коли в йому діється стільки гидоти? нї, і освящене жертвне м'ясиво не допоможе тобі, коли ти веселишся, як коїш лихо.

¹⁶ Сьвіжою, зеленою маслиною, що пишається гарним плодом, назвав тебе Господь. Нині же зашуміло сильне зворушення, він запалив огонь кругом неї, і пообсмажувалось віття в неї.

¹⁷ Господь Саваот, що насадив тебе, виповів на тебе лихо за ледарство дому Ізрайлевого й дому Юдиного, що вони коїли, щоб мене підпалювати на гнів, кадючи Баалам.

¹⁸ Господь об'явив мені, і я знаю; ти показав мені їх каверзи.

¹⁹ А я, мов те смирне ягня, що ведуть заколювати, я й не відав, що вони проти мене лихі задуми складають: Всипмо (потовченого їдовитого) дерева в його страву, а вирвемо його з землі живих, щоб і ім'я його вже більш не споминалось.

²⁰ Ти ж, Господи Саваот, що праведно судиш і вивідуєш серця й утроби, дай мені вбачати помсту твою на їх, бо на тебе здав я справу мою.

²¹ Тим же то так говорить Господь про мужів Анатотських, про тих, що чигають на твою душу, говорячи: Не пророкуй в ім'я Господне, ато вмире од рук наших;

²² Тим говорить Господь Саваот так: Оце я навідаю їх: молодики їх погинуть од меча; синове їх і дочки їх помруть із голоду.

²³ Не буде й останку з них; наведу бо лихоліття на мужів Анатотських часу навідання їх.

12

¹ Праведним останеш ти, Господи, як би я хотів судитись із тобою, а все таки буду я говорити до тебе про правосуд: чом се щаститься безбожним на їх дорозі, і добре дієсь зрадливим?

² Ти понасаджував їх, і вони позакоренювались; ростуть і плодяться. Ти близько в них на устах, та далеко од серця їх.

³ Мене ж Господи, ти знаєш, бачиш наскрізь і вивідуєш серце моє, яке воно до тебе. Відлучи їх, як вівці на заріз, і наготуй їх на день убивання.

⁴ Чи довго ще сумувати ме земля та сохнути ме зело на всіх полях? Через ледарство тих, що живуть на їй, зникає зьвірина й птаство; вони бо провадять: Він і не побачить, що з нами буде.

⁵ Коли ти втікав перед пішими та й утомився, як же втікати меш навзаводи з комонником? і коли тільки здавалось тобі, що ти безпечен в затишній країні, то що чинити меш, як розбурхається Йордань?

⁶ Бо й браттє твоє й дом отця твого, — й вони зрадливі проти тебе, й вони кричать голосно вслід за тобою. Не йми їм віри, хоч би й прихильно до тебе говорили.

⁷ Покинув я дом мій, відцуравсь од насліддя мого; що мені було найлюбійше, подав на поталу ворогам моїм.

⁸ Наслідде моє зробилось мені (ворогом), мов той лев у гаю, бо підняло голос свій проти мене; за те ж я й ненавидів його.

⁹ Власність моя зробилась мені пестроперим птахом, що на його напали з усіх боків хижі птиці. Ой збігайся ж, усе полеве зьвірре; ходіть, пожерайте його!

¹⁰ Гурт пастухів* показали виноградник мій, діленицю мою витоптали ногами; люблю діленицю, мою зробили порожним степом, —

¹¹ Зробили її пустою, й плаче вона в запустінню передо мною; вся земля спустошена, а нема чоловіка, хто б приймав се до серця.

¹² На всі гори в пустині понабігали пустошники, бо меч Господень пожерає все від кінця до кінця землі: нема рятунку ніодній людині.

¹³ Сїяли вони пшеницю, а пожали тернину; потомились без пожитку; соромити метесь вашого вроджаю через палаючий гнів Господень.

¹⁴ Так говорить Господь про всіх злющих сусідів моїх, що нападають на пай, котрий я дав у державу моїм людям, Ізраїлеві: Ось, я повириваю їх із їх землі, а дом Юдин вирву зпосеред них.

¹⁵ Опісля ж, повиривавши їх, змилисерджусь до них і поверну їх додому, кожного в його державу й кожного в його країну.

¹⁶ І коли вони навчаться ходити дорогами людей моїх, клястись моїм імям: „Так певно, як живе Господь“, як се вони навчили моїх людей клястись Баалом, — то осядуться серед людю мого.

¹⁷ Коли ж не слухати муть, то я викореню до щаду той народ, говорить Господь.

13

¹ Так сказав мені Господь: Йди, купи собі льняного пояса й підпережи ним чересла твої, та в воду не клади його.

² І купив я пояс, як заповідав Господь, і підперезав стан мій.

³ Тоді надійшло до мене слово Господнє вдруге, й сказано так:

⁴ Возьми пояса, що купив його, та що на череслах твоїх, подайся на Евфрат та й сховай його там в щілині в скелі.

⁵ І пішов я та й сховав його на Евфраті, як заповідав Господь.

⁶ Як же вплило немало часу, сказав до мене Господь: Пійди на Евфрат і возьми звідти пояса, що я заповідав тобі сховати там.

⁷ І пішов я на Евфрат, викопав і взяв пояс із того місця, де сховав, і ось, дивись — пояс з'огнив і став нідоного.

⁸ І надійшло до мене слово Господнє таке:

⁹ Так говорить Господь: Оттак ізнівечу я гординю Юдину й велику гординю Єрусалимову.

¹⁰ Сї негідні лоде, що нехтують слухати слова мого, що ходять своєю волею по своїй дорозі слідом за іншими богами, щоб їм служити й перед ними ниць припадати, вони стануть такими, як сей пояс, нідоного не придатен.

¹¹ Бо, як пояс прилягає до чересел чоловікові, так я пригорнув був до себе весь дом Ізраїля і ввесь дом Юдин, говорить Господь, щоб вони були моїми людьми й славою моєю й хвалою та окрасою моєю; та не послушали вони.

¹² Оце ж промов до них се слово: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Усякий скірянний міх сповнюють вином. Коли ж тобі відкажуть: Хиба ж ми не знаємо, що всяку кінву та сповняють вином?

¹³ Тоді скажи їм: Так говорить Господь: Ось я сповню аж до перепою вином усіх осадників сієї землі й царів, що, яко наслідники Давидові, сидять на престолах, і святих і пророків та й усіх осадників Єрусалимських,

¹⁴ І порозбиваю одного об одного, отців і синів укупі, говорить Господь, — ніякої пільги ні милосердя не буде їм, і не пожалую вигубити їх.

¹⁵ Оце ж слушайте й уважайте, не несітесь гордо, бо се Господь говорить.

¹⁶ Оддайте славу Господеві, Богу вашому, доки ще не навів темряви й докіль іще ноги ваші не спотикаються по горах в паморощі.

* **12:10** Навуходонозор з іншими князями.

17 Коли ж сього не послухаєте, то душа моя буде по безлюдних місцях оплакувати гординю вашу; гірко плакати ме, очі мої будуть розпливатись в сльозах, бо займуть у полонь стадо Господнє.

18 Промов до царя й до цариці: Впокорітеся, сядьте низько, бо впаде з вашої голови вінець вашої слави.

19 Міста полуденньої країни позачинюються й нікому їх відчиняти; одведуть усього Юду в полонь, одведуть у неволю що до одного.

20 Здійміть ваші очі й подивіться на тих, що йдуть із півночі: де стадо, що тобі (Сионе) було віддане — те пишне стадо твоє?

21 Що скажеш, дочко Сионова, як Бог навідаєсь до тебе? Ти ж сама принадила їх до себе, щоб старшували над тобою; чи не схоплять же болесті тебе, як породілю?

22 І коли скажеш у серці твому: „За що мені таке судилось?“ так знай, що се за велику беззаконність твою піднято спідницю твою, та обнажено ноги твої.

23 Хиба Мурин зможе перемінити скиру свою, або пард — пята свої? так і ви — чи зможете чинити добре, звикши ледаче робити?

24 Тим то я порозвіаю їх, мов порох, розвіваний пустиннім вітром.

25 Оце ж пай твій, ділениця твоя від мене, говорить Господь, за те, що забула мене еси та й знадіялась на лож.

26 За се підіймуть спідницю твою аж на лице тобі, щоб виден був сором твій.

27 Бачив я перелюбки твої й гідкі бажання твої, твій розпуст без сороба, по горбах у полі. Горе тобі, Єрусалиме! ти не очистишся й потім. Докіль же сього буде?

14

1 Слово Господнє, що надійшло до Еремії під час великої засухи:

2 Плаче Юда, ворота його розпались, почорніли на землі, а розпучливі клики роздаються в Єрусалимі.

3 Можні посилають слугів своїх по воду; вони приходять до криниць, та й не знаходять води; вертаються з порожньою посудиною, туманіють, застиджені й покривають собі голову (в розпуці).

4 Потріскалась од спеки земля, бо не було дощу; хлібороби сумують і покривають собі голови.

5 Ба й сугачка (лня) роджає в полі, та й кидає своє маленьке, бо нема травиці.

6 Дикі осли стоять по горах, вдихаючи, мов шакалі, вітерець; потухли очі в їх, бо нема трави.

7 Хоч наші лиходійства свідкують проти нас, та ти, Господи, вчини з нами ласку задля імені твого, зрада бо наша велика, ми согрішили перед тобою.

8 Ой надіє Ізрайлева, ти, спасе його в нужді! Чом ти — ніби чужинець у сій землі, наче переходець, що зайшов, аби переночувати?

9 Чого се ти — мов перелякана людина, мов той воївник, що не здолеє помогти? Та ж ти проміж нами, Господи, й ми звемось імям твоїм; не покидай же нас?

10 Господь же так говорить сьому людові: За те, що вони люблять блукати, не впинають ніг своїх, за те Господь не любить їх; за те він пригадає їм тепер провини їх і карає гріхи їх.

11 І сказав до мене Господь: Шкода молитись тобі за сей люд, щоб йому добре було.

12 Як будуть вони постити, я не вважати му на їх мольби, та й як приносити муть усепалення й хлібові жертви, я не прийму їх. Ні, мечем і голодом, і мором вигублю їх.

13 І промовив я: Ой Господи Боже! пророки ж говорять їм: Не побачите меча, та й голоду не буде в вас, а повсячасний мир дам вам на сьому місці.

14 Господь же відказав мені: ті пророки лож пророкують в ім'я мое. Не посилав я їх і не повелівав їм, і не говорив до них; вони пророкують вам ложні видива, віщування та пусті мрії серця свого.

15 Тим то так говорить Господь про сі пророки; вони пророкують імям моїм, а я не посилав їх; вони провадять: Ні меч, ні голод не вдарить сієї землі; за те од меча й голоду погинуть сі пророки;

16 Та й люде, що їм пророкують вони, поляжуть по улицах Єрусалимських од голоднечі й меча, й нікому буде ховати їх, — самі вони, жени їх, сини їх і дочки їх, і вилію на них ледарство їх.

17 Ти ж промов до них се слово: Нехай же проливають очі мої сльози день і ніч без упину, тяжким бо ударом побита буде дівця, дочка людю мого, болочим ударом.

18 Вийду в поле, аж се побиті мечем; увійду в місто, аж тут — умліваючі від голоду; й пророки й священники тиняються по країні, що не знають її.

19 Хиба ж ти відопхнув зовсім Юду? Хиба ж гидує душа твоя Сионом? Чом же побив еси нас так, що нема нам ліку? Ждемо миру, та нема добра; ждемо одужання, — аж се тривога.

20 Признаємось, Господи, в нашій безбожності, і в провині батьків наших, що ми согрішили перед тобою.

21 Не відпихай же нас задля імені твого; не зневажай престола величі твоєї; спогадай, не розривай завіту твого з нами!

22 Чи то ж є між марними богами поганськими такі, щоб дощ спускали? чи то ж небо само собою дає дощ? Хіба ж се не ти, Господи, Боже наш? На тебе ми вповаємо, бо ти все те твориш.

15

1 І сказав мені Господь: хоч би Мойсей і Самуїл приступили перед мене, серце моє не повернесь до сього люду. Прожени їх з очей моїх, нехай ідуть геть.

2 А як тобі скажуть: Куди нам йти? то відкажи їм: Так говорить Господь: Кому суджена смерть — на смерть; кому меч — під меч; кому голод — умірай з голоду, кому ж неволя — в неволю.

3 І пошлю на них чотири роди кар, говорить Господь: меч щоб убивав; пси, щоб розторгували, й птаство піднебесне та звірре земне, щоб жерло й вигублювало;

4 І віддам їх на побій всім царствам землі — за Манассію Езекиєнка, царя Юдейського, за те, що він витворяв у Єрусалимі.*

5 Бо хто змилюється до тебе, Єрусалиме? і хто жалкувати ме про тебе? або хто зайде до тебе, щоб спитати, чи добро тобі?

6 Ти відопхнув мене, — говорить Господь, одступив назад од мене; тим я простягну проти тебе руку мою й погублю тебе: я перестав милувати.

7 Я розвію їх лопатою-віячкою за ворота землі; зроблю бездітними, вигублю нарід мій: вони бо не вертаються з доріг своїх.

8 Удовиць їх буде в мене більш, ніж піску в морі; приведу на них, на матір молодіжі, пустошників опівдні; нападе на них несподівано страх і переляк.

9 Лежить знеможена тая, що сімох породила, видихує душу свою; сонце її зайшло, як іще був день: осоромлено її й окрито сльозами. Я ж і останок із них оддам під меч в очах ворогів, говорить Господь.

10 Ой горе мені, нене моя, що ти мене вродила, чоловіка, на котрого сварять, й ворогують у цілій землі! Нікому я не позичав на лихву й ніхто не визичав мені на лихву, а всі проклинають мене!

11 Сказав же Господь: Конець твій буде добрий, я заставлю й ворога обійтись з тобою добре в лихий годині і в час смутку.

12 Хіба твоє залізо покрушить півночне залізо й мідь.

13 Достаток твій і скарби твої подам на луп, без плати, за всі гріхи твої у всіх твоїх границях,

14 І відправлю з ворогами твоїми в землю, що ти її не знаєш; бо огнем загорівся гнів мій, — буде палати на вас.

15 Господи! ти все знаєш; спогадай мене, заступися за мене й відомсти за мене гонителям моїм; не погуби мене через довготерпеливість твою до них; ти ж знаєш, що се за тебе я наругу приймаю.

16 Знайшов я слова твої і неначе з'їв їх; і було слово твоє мені в радість і в веселощі серцю мойму; бо названо мене імям твоїм, Господи Саваот.

17 Не сидів я в громаді веселій, і не веселився; під важкою рукою твоєю сидів я самотен, бо сповнив єси мене досадою.

18 Чого така довга болясть моя, моя рана така тяжка, що не дається загоїти? Чи то ж будеш мені оманним джерелом, непевною водою?

19 На се так сказав Господь: Як ти навернешся, то я підніму тебе й будеш стояти перед лицем моїм; а як відлучиш дороге від пустого то будеш у мене устами моїми. Вони самі будуть обертатись до тебе, а не ти будеш обертатись до них.

20 І зроблю тебе проти сих людей непоборимим мідяним муром; вони будуть напирати на тебе, та тебе не подувають; я бо з тобою, щоб тобі помагати й тебе рятувати, говорить Господь.

21 І врятую тебе з рук ти́снителів.

16

1 І надійшло до мене слово Господнє:

2 Не бери собі жени, й нехай nebude в тебе синів і дочок в сій землі.

3 Так бо говорить Господь про синів й дочок, що родити муться на сьому місці, і про їх матерей, що роджати муть їх, і про їх отців, що появляти муть їх у сій країні:

4 Тяжкими родами смерті помруть вони, і не будуть їх ані оплакувати ані ховати; гноєм лежати будуть верх землі; мечем і голодом будуть вигублюватись, а труп їх годувати ме птаство піднебесне та звірре земне.

5 Ще ж так говорить Господь: Не ввійдох у господа до сумуючих і не ходи плакати та жалувати з ними; бо відняв я спокій сьому народові, говорить Господь, і змилюваннє й спожаліннє.

6 І повимірає все велике й мале в цій країні, й не будуть себе нарізувати, ані обстригати голови по них.

* 15:4 Ів. Цар. 21, 2. 3.

⁷ І не будуть їм ломити в смутку хліба на розраду по мертвому, й не будуть подавати їм розважального кубка по батькові чи по матері.

⁸ Так само не ходи й у таку господу, де бенкетують, щоб із ними седіти, їсти та пити;

⁹ Так бо говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля: Ось, я перерву в сьому місці перед очима в вас і за живота вашого голоси радощів і веселощів, та співни молодому князеві й молодій княгині.

¹⁰ Як перекажеш сьому народові всі оці слова, й вони казати муть до тебе: За що Господь вирік усе те велике зло, й яка наша провина та які наші гріхи, що ми вчинили проти Господа, Бога нашого? —

¹¹ То скажи їм: За те, що ваші батьки покинули мене, говорить Господь, — і пійшли слідом за другими богами й служили їм та припадали перед ними, мене ж покинули й не держали закону мого;

¹² Ви ж коїте ще гірше од батьків ваших, і живете кожний по упрямості ледачого серця свого, не слухаючи мене.

¹³ За се викину вас із цієї країни в землю, що ні ви, ні батьки ваші її не знали, і там ви служити мете день і ніч иншим богам; я бо не змилосерджуся до вас.

¹⁴ Тим же то ось, приходить час, говорить Господь, що вже не казати муть: Так певно, як жив Господь, що вивів синів Ізраїльських із Єгипту,

¹⁵ Але: Так певно, як жив Господь, що повиводив синів Ізраїльських із північної землі й з усіх земель, куди їх був повиганяв; бо я заверну їх ще в їх землю, котру наділив отцям їх.

¹⁶ Тим часом пошлю многих рибалок, говорить Господь, щоб їх повиловлювали, а потім пошлю многих ловців, щоб уганяли за ними по кожній горі й по кожному узгіррю й по всіх скеляних роцілинах.

¹⁷ Очі бо мої на всіх стежках їх; не сховані вони від мене, й не закрита несправедність їх від очей моїх.

¹⁸ Перше всього одплачу їм за многі гріхи їх, за те, що з'огидили землю мою, і трупами для ідолів своїх та гидотами своїми сповнили наслідде моє.

¹⁹ Ой Господи, сило моя й твердине моя й утечище моє в лихій годині! До тебе навернуться народи від країв землі і скажуть: Саму тільки лож внаслідували батьки наші, марноту й таке, з чого ніякого хісна нема.

²⁰ Чи то ж чоловік може поробити собі боги, хоч вони не боги?

²¹ Тим же то я покажу їм нині, покажу їм руку мою й потугу мою, й зрозуміють, що моє ім'я — Господь.

17

¹ Гріх Юдин виписаний залізним різцем, алмазним зубцем, вирізаний на таблиці серця в них та на рогах у жертівників їх.

² Мов про свої сини, згадують вони про жертівники свої, і дуброви свої та зелені дерева по горбах високих.

³ Ой оддам же я гору твою в полі, твоє майно, усі твої скарби на луп, і всі висоти твої — за гріхи в усіх межах твоїх!

⁴ І ти сама лишишся без насліддя твого, що я наділив тобі, й віддам тебе в неволю ворогам твоїм у землю, що її не знаєш, бо ви розпалили огонь гніву мого; він горіти не невгасимо.

⁵ Так говорить Господь: Проклята людина, що вповає на людей, і робить тіло опорою своєю, а серце її цурається Господа.

⁶ Вона буде, як билина в степу, й не діжде собі добра; жити не на сухих місцях у пустині, на землі солоній, безлюдній.

⁷ Благословен чоловік, що вповає на Господа, що його надією Господь.

⁸ Він — мов те дерево, посаджене над водою, що простягає своє корінне до потоку: Не боїться воно жари, листе його зеленіє; байдужне воно й під сухоліття; не перестає родити ніколи.

⁹ Лукаве над усе в світі серце людське й ледаче; хто його зміркує?

¹⁰ Я, Господь, я тільки зазираю в серце, вивідую нутро, щоб відплачувати кожному по його ходах, по плодам учинків його.

¹¹ Мов та куропатва, що висиджує яйця чужі, що їх не знесла, так і той, хто придбав достаток, та не на правій дорозі. У половині віку свого втеряє його, і при конці своєму покажеться дурним.

¹² О, місцем нашого освящення є престол слави, вознесений з давен давнешніх!

¹³ Ти один, Господи — надія Ізраїлева; всі, що тебе покинули, посоромляться. Всі, що відступають од тебе, будуть на піску написані, за те, що покинули жилу води живої — Господа.

¹⁴ Оздоров же мене, Господи, так я й одужаю; спаси мене, а я спасен буду; ти бо хвала моя.

¹⁵ Ось, вони мені говорять: Де воно, те слово Господнє? нехай станеться!

¹⁶ Я ж не квапився бути пастирем у тебе й не бажав лихої години, — ти се знаєш. Що мої уста вимовили, те лежить перед лицем твоїм.

¹⁷ Ой не дай же мені жахатись тебе! ти втечище моє при лихій годині.

¹⁸ Нехай посоромляться гонителі мої, мені ж не дай постидатись; нехай вони задрожать, мені ж не дай лякатись; наведи на них лихоліття й побий їх тяжким побоем.

¹⁹ І сказав мені Господь так: Йди й стань у воротах синів народу, що ними царі Юдейські входять і виходять, і у всіх воротах Єрусалимських,

²⁰ І промов до них: Слухайте слово Господнє, царі Юдейські, й ви, всі Юдеї, вкупі з усіма осадниками Єрусалимськими, що виходите сими ворітьми!

²¹ Так говорить Господь: Стережіть ваші душі, не носіть субітнього дня ніяких тягарів, і не вносіть їх ворітьми Єрусалимськими,

²² І не виносіть так само субітнього дня ніякого тягару з домівок ваших, і не робіть ніякого діла, а святкуйте день субітний, як се я заповідав отцям вашим,

²³ Хоч, правда, вони не слухали, й не прихилили уха свого, а показали себе тугошиїми, щоб не слухати й не приймати науки.

²⁴ Коли ж ви послухаєте мене в сьому, говорить Господь, щоб субітнього дня не носити ніякого тягару воротами сього міста, та щоб святкувати суботу, так щоб ніякого діла того дня не робити,

²⁵ Так ворітьми сього міста входити муть царі й князі, що сидять на Давидовому престолі, що їздити муть колесницями й кіньми, вони й князі їх, Юдеї й осадники Єрусалимські, й город сей буде люден посвячасно.

²⁶ І приходити муть із городів Юдиних і з околиць Єрусалимських, і з землі Беняминової, і з поділля, і з гір, і з полудня, та й приносити муть усепалення й мирні жертви й жертви хлібні й кадило у дом Господень.

²⁷ Коли ж не послухаєте мене в тому, щоб держати субітній день свято й ніякого тягару не носити, входючи в ворота Єрусалимські, то я запалю огонь в воротах його, й пожере він палати в Єрусалимі й не погасне.

18

¹ Слово, що надійшло до Еремії від Господа:

² Устань та йди в домівку до ганчаря; там я дам тобі почути слово моє.

³ І пішов я в домівку до ганчаря, і застав його за ганчарською роботою на кружалі.

⁴ І зопсувалась посудина, що саме ліпив її з глини, в руці в його; й зробив він знов із неї другу посудину, як сам схотів.

⁵ І надійшло до мене слово Господнє таке:

⁶ Чи не можу ж я вчинити з вами, доме Ізраїля, так, як сей ганчарь? сказав Господь. Ось, чим глина в руці в ганчаря, тим і ви в мене в руці, доме Ізраїлів.

⁷ Часом погрожу я якому народові або царству, що викореню його, сокрушу, погублю;

⁸ Як же обернеться той народ, що я погрожував йому, та покине ледарство своє, то я одкладаю те лихо, яке задумав йому заподіяти.

⁹ Часом же проречу якому народові чи царству підняти його вгору й утвердити;

¹⁰ Він же стане коїти зло перед очима в мене й не слухати заповіту мого, — от я й відміню те добро, яким хотів наділити його.

¹¹ Оце ж скажи мужам Юдиним і осадникам Єрусалимським: Так говорить Господь: Ось, я приготував і задумав проти вас лихо; навертайтеся же кожний од злої дороги вашої і простуйте путі ваші й поступки ваші.

¹² Вони ж кажуть: Не надійся; ми ходити мем своїм робом і будемо ходити упрямо за нашим ледачим серцем.

¹³ Тим же то ось як говорить Господь: Поспитайте між народами, чи хто чував коли таке? (давна) діва Ізраїлева вчинила страшенне діло.

¹⁴ Чи покидає сніг високу скелю Ливанську? чи зсякають із других місць текучі холодні води?

¹⁵ Мої ж люде покинули мене; кадять марнотам, спотикнулись на дорогах своїх, покинули давnezні дороги, щоб блукати стежками по бездоріжжях, —

¹⁶ Щоби зробити свою землю пострахом, повсячасним сміховищем, так що хто переходити ме нею, здивується й похитає головою своєю.

¹⁷ Наче восточнім вітром розвію людей сих перед ворогом; плечима, не лицем обернись до них при лихій годині.

¹⁸ А вони сказали: „Нумо, вчинімо змовини проти Еремії; бо й без него не щезне закон у священника й порада в мудрого й слово в пророка; нумо лишень, побиймо його язиком; не будемо прислуховатись словам його.“

¹⁹ Зглянься, Господи, на мене та почуй речі моїх противників!

²⁰ Чи годиться ж віддавати злом за добро? а вони мені яму копають. Спогадай, що я все стояв перед тобою, благаючи добра їм, аби гнів твій од них одвернути.

²¹ Оце ж ти певно оддаси синів їх на голоднечу й самих їх подаси на поталу мечу, — щоб їх жени були бездітницями та вдовицями, щоб чоловіки померли мором, а молодики полягли в бою від меча.

²² Із домівок їх буде чути крик, бо ти несподівано приведеш ватаги на них; за те що вони копають яму, щоб мене піймати, і розставляють потай сіті на мої ноги.

²³ Ти ж, Господи, знаєш усі їх задуми проти мене; не прости ж неправедності їх, і гріхи їх не змивай перед лицем твоїм; нехай вони поваляться перед тобою; вчини з ними по правді в часі гніву твого.

19

¹ Так сказав Господь: Йди, купи глиняний горщик у ганчаря; і возьми з собою кількох значніх людей з народу й з старшини священничої;

² І вийди в Бен-Енном-долину за Черепаєю брамою, та й промов там слова, що скажу тобі,

³ І скажи: Слухайте слово Господнє, ви, царі Юдейські, і ви, осадники Єрусалимські! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось, я наведу лихо на се місце, таке, що, хто про него почує, в того задзвонить ув ушах, —

⁴ За те, що вони покинули мене і зробили се місце чужим мені, бо кадять на йому богам іншим, таким що не знали їх, ні вони, ні батьки їх, ні царі Юдейські, та сповнили се місце безвинною кровю,

⁵ І построїли висоти Баалові, щоб свої сини приносити Баалові на всепаленне, а сього я не заповідав і не заводив, ба й на думку воно мені не приходило.

⁶ Тим же то приходить година, говорить Господь, що се місце не прозивати меться вже Тофетом і долиною синів Енномових, а душогубною долиною.

⁷ І оберну в ніщо розум (надію) Юди й Єрусалиму на сьому місці, та й побю їх мечем ув очах ворогів їх і рукою тих, що чигають на їх душу, трупи ж їх оддам у корм птаству піднебесному й звіррю земному.

⁸ І зроблю сей город пострахом та сьміховищем; хто ні проходить ме ним, буде дивуватись й посьвистувати, дивлючись на біду, що йому склалась.

⁹ І годувати му їх тілом синів і тілом дочок їх, і їсти муть вони одно одного тіло, опинившись в облязі та в тісноті, коли стіснять їх вороги їх і ті, що наставати муть на душу їх.

¹⁰ І розбий гладишку перед очима в тих мужів, що прийдуть із тобою,

¹¹ Та й промов до них: Так говорить Господь сил небесних: Оттак розібю люд сей і город сей, як розбивають глиняний посуд, що його ніколи вже не стулиш, і ховати муть на Тофеті тільки через те, що не буде більш місця на кладовище.

¹² От як учиню з сим місцем, говорить Господь, і з землянами його, і вчиню місто се таким, як Тофет.

¹³ І будуть будинки Єрусалимські й доми царів Юдейських нечисті, як Тофет, — усі доми, що на їх кришах кадили вони всьому війську піднебесному, й приносили ливні жертви богам чужим.

¹⁴ Вернувшись ж Еремія з Тофету, куди посилав його Господь пророкувати, став на підвіррі коло дому Господнього та й промовив до всього люду:

¹⁵ Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля. Ось, я пошлю на сей город і на всі міста його все те лихоліття, що висказав проти него, бо вони показали себе тугошийшими й не слухали слів моїх.

20

¹ Як же Пасхор Еммеренко, священник — а він був старший доглядник у Господньому дому, — почув Еремія, пророкуючого сими словами,

² Ударив Пасхор пророка Еремія, та й посадив його в колоду, що була в верхніх воротах Беняминових у дому Господньому.

³ Та другого дня випустив Пасхор Еремія з колоди, а Еремія промовив до його: Не Пасхором прозвав тебе Господь, але Магор Миссавив.

⁴ Так бо говорить Господь: Ось, я зроблю тебе страхом тобі самому і всім приятелям твоїм, побачать бо твої очі, як вони поляжуть од ворожого меча. Та й всього Юду подам я на поталу цареві Вавилонському; він позаймає їх у полонь, одведе у Вавилон і повбиває мечем.

⁵ І подам усі багатства в сьому городі й весь добуток його, і всі дорогоцінності його й усі скарби царів Юдейських оддам у руки ворогам їх; і розхоплять їх і заберуть та й повезуть у Вавилон.

⁶ Ти ж, Пасхоре, й усі домовники твої пійдете в неволю, й прийдеш у Вавилон, і помреш там, і будеш там похований, ти й усі приятелі твої, що їм пророкував еси лож.

⁷ Ти звів мене, Господи, й я зведений; ти дужший за мене, та й подужав мене; я зробився щоденним сьміховищем, кожен мене на глум піднімає.

⁸ Бо скоро тільки зачну говорити, зараз мушу кричати про напад, про спустошення, і так слово Господнє зробилось про мене приводом до наруги й насмьіху.

⁹ І подумав я собі: не споминати му про него і в його ім'я не буду більше промовляти! Та в серці в мене, мов би огонь запалав, втаєний в костях моїх; я силкувався з'упинити його, та й не здолів.

¹⁰ І чував я ворожі речі в натовпі, погрози навкруги: „Викажіть! Обвинуватимо його!“ Ті самі, що з ними дружився, підстерігали, чи я не спіткнуся: Може попадеться, так ми переможемо його та й помстимось на йому.

¹¹ Но Господь із мною, мов той невмірака-воїн; то ж вороги мої спіткнуться та й не встануть. Осоромляться, бо дурним робом ходили; віковичнім, незабутнім соромом окриються.

¹² Господи сил! ти, що вивідеш праведного, що бачиш утробу й серце. Дай мені вбачати пімсту твою над ними, бо на тебе здав я справу мою.

¹³ О, співайте Господеві, хваліте Господа, бо він рятує душу вбогого з рук лиходіїв. —

¹⁴ Нехай буде той день проклят, як я на світ родився! Нехай не буде благословен той день, як породила мене мати моя!

¹⁵ Нехай буде й той чоловік проклят, що приніс мойму батькові звістку: Родилось тобі хлоп'ятко, і тим його вельми звеселив.

¹⁶ Нехай станеться тому чоловікові таке, як тим містам, що їх порозвалював Господь та й не пожалував, та щоб він чув крик від ранку, а зойк від полудня, —

¹⁷ За те, що він мене не ввів в материній утробі, — так, щоб моя мати була мені гробом, а тіло її остало було на все вагітним.

¹⁸ Чи про те ж бо я вийшов із матеріної утроби, щоб дознавати самої праці, та печалі, та щоб коротати вік мій у незвазі?

21

¹ Слово, що надійшло від Господа до Еремії, як прислав царь Седекія до него Пасхора Малхієнка та священника Софонію Маасеєнка, сказати:

² Поспитай лишень Господа про нас: бо Навуходонозор, царь Вавилонський, воює проти нас: чи не сотворив би Господь чого такого, як усі чудеса його, щоб той од нас одступив?

³ Еремія ж відказав їм: Ось, що скажіте цареві Седекії:

⁴ Так говорить Господь, Бог Ізраїля: Ось, я оберну проти вас самих зняряддє воєнне в ваших руках, яким ви воюєте проти царя Вавилонського й Халдеїв, що вас зпоза мурів осадили, і зберу їх до купи серед сього міста;

⁵ І сам воювати му вас рукою простягнутою і раменем кріпким у гніві й у досаді і в ярості та в великому невдоволенню,

⁶ І повбиваю осадників сього міста — людей і скотину; від великої пошесті погинуть вони.

⁷ А потім, говорить Господь, віддам Седекію, царя Юдейського, з його слугами й людьми, і з тими, що зостануться в сьому городі од морової язви, від меча й голоднечі, — в руки Навуходонозорові, цареві Вавилонському, й на поталу ворогам їх і в руки настаючих на життє їх, і повбивають їх вістрем меча без спожаління, без пощади й без милосердя.

⁸ А до народу сього промов так: Ось як говорить Господь: Се даю вам до вибору дорогу, ведучу до живота, й дорогу до смерті:

⁹ Хто зостанеться в городі сьому, поляже од меча, й голоднечі й морової зарази; хто ж вийде геть і віддасться Халдеям, що вас облягають, зостанеться живим і життє його буде йому замість добичі;

¹⁰ Я бо обернув лице моє проти сього міста йому на лихо, а не на добро, говорить Господь. На поталу цареві Вавилонському подам його, а він попалить його огнем.

¹¹ Домовникам же царя Юдейського скажи так: Слухайте слова Господнього:

¹² Доне Давидів! ось як говорить Господь: З раннього поранку розсуджуйте суд і рятуйте притісненого з потали в тіснителя, щоб досада моя не вибухла, як огонь, та не загорілась незгасимо через ледачі ваші вчинки.

¹³ Се, я — проти тебе, осадниче долини, на подільській скелі, говорить Господь, — проти вас, що то мовляєте: Хто б то наступив на нас, і хто б вломився в домівки наші?

¹⁴ Я ж навідаю вас по плодам учинків ваших, говорить Господь, і розложу огонь в гаї вашому, а він пожере все навкруги його.

22

¹ Так говорить Господь: Йди в палату царя Юдейського та й промов там оце слово,

² І проречи: Слухай слово Господнє, царю Юдейський, що сидиш на престолі Давидовому, — ти й твої слуги й народ твій, всі, що виходите через ці двері!

³ Так говорить Господь: Чиніте суд і справедливість, і рятуйте притіснених із потали в тіснителів; не чиніте кривди чужинцеві, безбатченкові й удовиці, та не проливайте безвинної крові на сьому займищі.

⁴ Бо тільки тоді, як певнити мете се слово, будуть виходити дверьми в сі палати царі, що на місці Давидовому сидять на його престолі, та їздять на колесницях і конях — самі й слуги їх і люд їх.

⁵ Коли ж не слухати мете слова сього, так я кленуся вам самим собою, говорить Господь, що ся палата зробиться пустою.

⁶ Так бо говорить Господь до дому царя Юдейського: Ти в мене Галаад, голова Ливану; та я зроблю з тебе пустиню, так, як міста безлюдні,

⁷ І нашлю на тебе опустошників, — кожного з його зброєю, — і повирубують найпоказніші кедри твої та й повкидають ув огонь.

⁸ І многі народи проходять муь через се місто й говорити один до одного: Чом то Господь вчинив таке з сим великим містом?

⁹ І будуть їм відказувати: Бо вони покинули завіт Господа, Бога свого, й поклонялись іншим богам і служили їм.

¹⁰ Не плачте по мертвому й не побивайтесь по йому; ні, плачте по тому, що відходить у полонь; бо вже не вернеться й не побачить уже рідної країни своєї.

¹¹ Так бо говорить Господь про Саллума Йосієнка, царя Юдейського, що царював намість отця свого, Йосії, що відходить у полонь, бо він уже не вернеться сюди,

¹² А вмере на тому місці, куди взято його в неволю, і землі сієї не побачить ніколи.

¹³ Горе тому, хто буде будинок свій несправедливістю, а сьвітлиці свої — беззаконством, хто зневолює ближнього свого працювати даремно, й плату його задержує,

¹⁴ Хто говорить: Збудую собі просторий будинок і широкі сьвітлиці; хто собі прорубує вікна великі, виложує кедриною й малює червоно!

¹⁵ Чи то ж гадаєш бути через те царем, що обложив себе кедриною? Батько твій їв і пив так само, та творив суд і справедливість, от і було йому добре.

¹⁶ Він розсуджував справу бідного й убогого, от і було йому добре. Хиба се не значить, знати мене? говорить Господь.

¹⁷ Твої ж очі й твоє серце тільки й дбають, що про наживу та пролив безвинної крові, а до того про утиск і насильство.

¹⁸ Тим же то так говорить Господь про Йоакима Йосієнка, царя Юдейського: Не будуть по йому голосити: Ой горе братові! ой горе сестричці! Не голосити муь: Ой володарю! Ой ти, величносте!

¹⁹ Як осла ховають, так його поховають: витягнуть і викинуть його за ворота Єрусалимські.

²⁰ Вийди, Єрусалиме на Ливан-гору, та й клич, і на Базані здійми твій голос та й кричи з Аваримських гір; бо на порох потерті всі влюблені твої.

²¹ Говорив я тобі, як ти ще в добрі проживав; ти ж відказував: не буду слухати. Така була вдача твоя з молодощів твоїх, що ти не слухав голосу мого.

²² Усіх пастирів твоїх порозносити хуртовина, а приятелі твої пійдуть у неволю, й тоді ти засоромишся і окриєшся стидом за все ледарство твоє.

²³ Ой ти, що живеш (мов би) на Ливані, та (неначе) гніздишся на кедрах! як же ти стогнати меш, коли настануть муки твої, мов болі у породілі!

²⁴ Так певно, як живу я, говорить Господь, — коли б Ехонія Йоакименко, царь Юдейський, був перстеном на мой правиці, то я й тоді б зірвав тебе,

²⁵ І подам тебе на поталу наступаючим на життє твоє й в руки тим, що ти їх боїшся, — на поталу Навуходонозорові, цареві Вавилонському, й на поталу Халдеям.

²⁶ І викину тебе вкупі з матіррю твоєю, що породила тебе, в чужу землю, де ви не родились, — там ви й помрете;

²⁷ У землю ж, куди бажати ме душа їх вернутись, туди вони не вернуться.

²⁸ Невже ж той чоловік, той Ехонія, таке марне, нужденне сотворінне? або він — така нінащо непригожа посудина? За що ж його й родину його викинено в землю, що її не знали.

²⁹ Ой земле, земле, земле! слухай слово Господне.

³⁰ Так говорить Господь: Запишіть сього чоловіка, як бездітнього, як чоловіка нещасного через увесь вік його, бо ніхто з його роду не буде сидіти на Давидовому престолі й в Юдеї царювати.

23

¹ Горе пастирям, що занাপашують і розгоняють вівці отари моєї, говорить Господь.

² Тим же то так говорить Господь, Бог Ізраїлів, до пастирів, що пасуть нарід мій: Порозганяли ви й порозпуджували вівці мої й не наглядали за ними. Оце ж я скараю вас за ледачі ваші вчинки, говорить Господь.

³ І позбіраю останок отари моєї з усіх земель, куди повиганяв їх, та заверну їх на їх пасовища, і будуть там плодитись й намножуватись.

⁴ І поставлю над ними пастирів, що їх пасти муь, і вже не будуть лякатись та пудитись і ні одна з них не загубиться, — говорить Господь.

⁵ Ось, надходить час, говорить Господь, і збуджу Давидові праведного пагонця, що володіти ме, як царь, і мудрим робом ходити ме й чинити ме суд і справедливість на землі.

⁶ За днів його спасеться Юда, й жити ме безпеч Ізраїль, і ось ім'я його, яким його звати муть: Бог — оправданне наше.

⁷ І ось, надходить час, говорить Господь, що не казати муть більш: Так певно, як жив Господь, що вивів синів Ізрайлевих із Єгипту, а казати муть:

⁸ Так певно, як жив Господь, що вивів і привів рід дому Ізрайлевого з півночної землі й з усіх земель, куди їх був вигнав, і будуть жити в рідній країні.

⁹ Що до пророків: Роздирається серце моє в мені; тремтять усі кості мої; я — мов п'яний, мов чоловік, що його подоліло вино, а се через Господа й задля святих слів його.

¹⁰ Земля бо повна перелюбників; земля плаче від прокляття; посушли степові пасовища; а задуми їх ледачі, й сила їх — у кривді.

¹¹ Бо й пророк і священник лицемірні, ба й у домі мого найшов я їх ледарство, говорить Господь.

¹² Тим же то дорога їх буде їм, наче ожеледа в темряві: торкнись їх, а вони попадають; пошлю бо лихоліття на їх, час кари їх, — говорить Господь.

¹³ В пророків Самарійських бачив я безум: пророкували вони в ім'я Баалове, й звели з ума люд мій, Ізраїля.

¹⁴ У пророків же Єрусалимських бачу я страшні речі: живуть вони перелюбно, блукають в неправді, і піддержують руки лиходія, щоб ніхто не вертався з безбожності своєї. Вони мені такі, як Содом, а осадники його — як Гоморра.

¹⁵ Тим же то говорить так Господь про ті пророки: Ось, я нагодую їх полином, а напою їх водою з жовцю, бо від пророків Єрусалимських розлилась безбожність по всій країні.

¹⁶ Ще так говорить Господь сил небесних: Не прислухуйтесь словам тих пророків, що вам пророкують: вони зраджують вас, оповідають мрії серця свого, а не з уст Господніх.

¹⁷ Раз-у-раз говорять вони моїм зневажникам: Господь сказав: мир буде вам. А всякому, хто ходить в упрямості свого серця, провадять: Ніяке лихо не прийде на вас.

¹⁸ А хто ж стояв у раді Господній? Хто бачив його й чував слова його? Хто прислухавсь до його слова і дослухавсь?

¹⁹ Се надходить хуртовина гніву Господнього, буря грізна, і вдарить на голову безбожних.

²⁰ І не відвернеться гнів Господень, покинь не довершить він і не спевнить задумів серця свого; свого часу буде вам се розумно й ясно.

²¹ Не посилав я тих пророків, а самі вони побігли; я не говорив їм, а вони пророкували.

²² Коли б вони стояли в моїй раді, та й ясували б людові мого мої слова й з'упиняли б їх од ледачої дороги їх і від ледачих учинків їх.

²³ Чи то ж я тільки зблизка Бог, говорить Господь, а не Бог і надалеки?

²⁴ Хиба ж сховається людина в потайне місце, де б я її не бачив? говорить Господь. Чи ж не сповню я небо й землю? говорить Господь.

²⁵ Я чув, що говорять пророки, та як вони в моє ім'я неправду пророкують. Вони говорять: Я бачив сон, я бачив сон!

²⁶ Чи довго ж воно ще так буде в серці пророків, тих що пророкують лож, що пророкують оману свого серця?

²⁷ Невже ж у них на умі, своїми снами довести мій нарід до того, щоб забув моє ім'я, так як отці їх позабували моє ім'я задля Баала?

²⁸ Пророк, що бачив сон, нехай же й оповідає його за сон, а в котрого моє слово, той нехай і переказує моє слово вірно. Хиба ж половина й чисте зерно все одно? говорить Господь.

²⁹ Хиба ж моє слово не походить на огонь, — говорить Господь, — і не допоможе молот, що розбиває скелю?

³⁰ Тим же то встану я на пророки, — говорить Господь, — що один ув одного крадуть слово моє.

³¹ Ось, я — на пророки, говорить Господь, що крутять своїм язиком, а говорять: Він* сказав.

³² Я на пророки ложних снів, говорить Господь, що розказують їх, і зводять з ума люд мій своїми бріднями й оманю, — на тих, що я не посилав їх і не давав їм наказу, й що з їх нема ніякого хісна народів сьому, говорить Господь.

³³ Коли ж оце питає тебе сей нарід або пророк або священник: Який тягар від Господа? то скажи їм: Ви той тягар, і я скину вас додолу, говорить Господь.

³⁴ Коли ж пророк або священник або хто з народу скаже: Вагота від Господа, то я скараю того чоловіка з домом його.

³⁵ Ось як маєте одно одному й брат братові казати: „Що відказав Господь?“ або: „Що говорить Господь?“

³⁶ А того слова „вагота Господня“ не споминайте ніколи; бо тягарем буде такому чоловікові слово його, бо се ви перекручуєте слова живого Бога, Господа сил небесних, Бога вашого.

³⁷ Так треба говорити пророкові: Що відказав тобі Господь? або: Що говорив Господь?

* 23:31 Господь.

³⁸ Коли ж ви ще мовляти мете „вагота від Господа“, так ось як Господь говорить: Що ви мовляєте се слово вагота від Господа, хоч я послав сказати вам: не говоріть вагота від Господа, —

³⁹ То ось я покидаю вас, як ваготу, й покину вас, а місто се, що наділив вам і отцям вашим, відкину від лица мого,

⁴⁰ І положу на вас вічну наругу й повсячасний, незабутний сором.

24

¹ Показав мені Господь: ось два кошики з смоквами (фігами), поставлені перед храмом Господнім — послі того, як Навуходонозор, царь Вавилонський, зайняв у полонь і повів з Єрусалиму у Вавилон Ехонію Йоакименка, царя Юдейського, й князів Юдейських із теслями і ковалями;

² Один кошик був із смоквами добрими, які бувають фіги ранні, а другий кошик з фігами дуже недобрими, такими поганими, що й їсти неможна.

³ І сказав мені Господь: Що ти бачиш, Ереміє? Я відказав: Добрі смокви, дуже добрі, — й негодящі смокви, такі погані, що й їсти неможна.

⁴ І надійшло до мене слово Господнє, таке:

⁵ Так говорить Господь, Бог Ізраїля: Такими добрими, як сі смокви добрі, признаю я полонянн Юдеїв, що послав їх із сього займища в землю Халдейську;

⁶ І погляну на них ласкавим оком і верну їх у рідну країну, й збудую їх та й не розвалю, і понасаджую та й не викореню;

⁷ І дам їм серце, щоб мене взнали, що я Господь; і будуть вони моїми людьми, а я буду їх Богом; бо вони обернуться до мене всім серцем.

⁸ А про другі смокви, що їх годі їсти, бо вони негодящі, так говорить Господь: таким учиню Седекію, царя Юдейського, й його князів і останок осадників Єрусалимських, що позоставались у краю, і тих, що живуть у Єгипті;

⁹ І подам їх на муку й утиск по всіх царствах на землі; на поругу й приповідку; на сьміховище й прокляття у всіх займищах, куди їх виганяю.

¹⁰ І пошлю на їх меча, голоднечу й морову заразу, аж покіль їх вигублю з землі, що наділив їм і отцям їх.

25

¹ Слово, що надійшло до Еремії про весь нарід Юдейський, в четвертому році Йоакимовому Йосієнковому, царя Юдейського, а се був перший рік Навуходонозоров, царя Вавилонського, —

² Яке пророк Еремія проголосив до всіх людей Юдейських і до всіх осадників Єрусалимських, і сказав:

³ З тринайцятого року Йосієного Амоненкового, царя Юдейського, та й по сей день — ось уже двацять і три роки, — надійшло до мене слово Господнє, й я, невгаваючи, говорив його вам, — та ви не слухали.

⁴ Ще ж посилав Господь заздалегідь раз-пораз до вас слуги свої, пророки, та ви не слухали, аніже не нахиляли уха вашого, щоб слухати.

⁵ Вам казано: Верніться кожне з ледачої дороги своєї і від лихих учинків своїх, так жити мете в землі, що наділив Господь вам від віків та й до віків;

⁶ І не ходіть за другими богами, щоб їм служити й припадати перед ними, й не запалюйте гніву мого ділами рук ваших, а не буду посилати на вас лихої години.

⁷ Ви ж не слухали мене, говорить Господь, приводячи мене до гніву ділами рук ваших, собі на лихо.

⁸ Тим же то так говорить Господь сил небесних: За те, що ви не слухали слів моїх,

⁹ Пошлю й зберу всі племена півночні, говорить Господь, а з ними посланця мого Навуходонозора, царя Вавилонського, й приведу їх на сю землю й на осадники її і на всі сусідні народи; і вигублю їх до нащадку, і зроблю їх страхом і сьміховищем та вічною пустинею.

¹⁰ І придавлю між ними голос радощів і голос веселощів, сьпіви молодому князеві й молодій княгині; замовкнуть жорна, погасне сьвітло в каганцях.

¹¹ Уся ж земля ся зробиться пустою й дивовижею, і служити муть сі народи цареві Вавилонському сімдесять років.

¹² А як упливе сімдесять років, покараю царя Вавилонського й той нарід, говорить Господь, за безбожність їх, і землю Халдейську, та й зроблю її вічною пустинею.

¹³ І спевню на тій землі всі слова мої, що проти неї проголосив, — усе написане в сій книзі, що пророкував Еремія про всі народи.

¹⁴ Бо й їх підневолять многолюдні народи й царі великі; і оддам їм по ділам їх і по їх поступкам.

¹⁵ Так бо сказав мені Господь, Бог Ізраїлів: Возьми сього кубка з вином пересердя мого з руки моєї, і напій з його всі народи, що до них тебе посилаю.

¹⁶ І випють вони, й будуть заточуватись, і стуманіють на вид меча, що пошлю на них.

17 І взяв я кубка з руки Господньої та й напоїв із него всі народи, що до них послав мене Господь:

18 Єрусалим і городи Юдині, царів їх і князів їх, щоб їх спустошити, й учинити страховищем, посьміхом і прокляттям, як оце воно вже тепер почалося сповняти,

19 Фараона, царя Єгипецького, з його слугами, з його князями й з усім людом його;

20 І весь мішаний народ, і всіх царів ув Уз-землі, й усіх царів Филистійських, і Аскалон, і Газу, й Екрон і останки Азоту,

21 Едома й Моаба й потомство Аммонове,

22 Ще ж і всіх царів Тирських і усіх царів Сидонських, і царів у морських осадах по тім боці моря,

23 В Дедані, Темі й Бузі й усіх, що стрижуть волоссе на висках,

24 І царів Арабійських і царів у народів мішаних, що кочують у пустині.

25 Ще ж усіх царів Зимрійських і всіх царів Еламських і всіх царів Мідійських,

26 І всіх царів півночних, чи близько чи далеко вони живуть одні з одними, — і всі царства на землі, та й царь Сесахський (Вавилонський) випе послі них.

27 І скажи їм: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Пийте й упийтесь, щоб аж вертали, та падайте, не вставайте вже од меча, що пошло на вас.

28 Коли ж затинати муться брати кубка з твоїх рук, щоб випити, то скажи їм: Так говорить Господь сил небесних: й нехотячи будете пити!

29 Ось бо, я починаю насилати лиху годину на се місто, що на йому наречено моє ім'я, а ви б то zostалися не покарані? Ні, кара не мине вас; бо направляю меча проти всіх живущих на землі, говорить Господь Саваот.

30 Тим то вискажи їм всі слова сі й скажи: Господь загромить з висоти й з пробутку съятості своєї дасть голос свій почути; страшно загромить він на оселю свою; наче ті, що в тискарні грона топчуть, закричить він на всіх живущих на землі.

31 Гук війсьничий понесеться до кінців землі, бо Господь буде розправлятися із народами, буде судитися із усяким тілом, і подасть безбожних під меча, говорить Господь.

32 Так бо говорить Господь Саваот: Злидні пйдуть від народу до народу, й велика буря здійметься з найдалших окраїн землі.

33 І будуть того часу побиті Господом від краю до краю землі; не будуть по них плакати, не будуть їх збирати ані ховати, — гноем лежати муть верх землі.

34 Ридайте, пастирі, голосіте й посипайте голови порохом, ви значнійші в отарі; прийшла бо ваша година, щоб вас поколено й порозпуджувано, й попадаєте, як дорога посудина.

35 І не буде втечища пастирям ані притулку передним ув отарі.

36 Ось-ось почується жалібний клик пастирів і плач між передовими в отарі, спустошить бо Господь їх пасовище,

37 І спустошить палкий гнів Господень затишні оселі в них.

38 Він, мов той лев, покинув свій пробутки, і земля їх обернулась у безлюддє від лютості спустошника й від палкого гніву його.

26

1 У початку царювання Йоакимового Йосієнка, царя Юдейського, надійшло таке слово від Господа:

2 Так говорить Господь: Стань на подвіррі в дому Господньому та промов до всіх горожан, що приходять на прощу з усіх міст Юдиних до Господнього дому, всі словеса, що заповім тобі казати їм; ні слова не уйми.

3 Може послухають, і зверне кожен з ледачої стежки своєї, а тоді я відміню те лиху, що задумав був послати на їх за їх ледачі вчинки.

4 І говори до них ось як: Так каже Господь: Коли не послухаєте мене, щоб ходити в мойму законі, що я дав вам,

5 Щоб слухати слів рабів моїх, пророків, що негавно до вас посилаю та й посилаю, дарма що ви не слухаєте їх,

6 То я з сим домом зроблю те, що з Силомом, а місто се подам на прокляття всім народам на землі.

7 Сьвященники й пророки й весь люд чули, як Еремія говорив сі слова в Господньому домі.

8 І скоро скінчив Еремія говорити все те, що Господь заповідав йому говорити всім людям, — ухопили його сьвященники й пророки й весь люд кричучи: Смерть йому, смерть!

9 На що ти пророкуєш в ім'я Господнє й говориш: Станеться з сим домом те, що з Силомом, а город сей спустіє, збезлюдіє? І встав увесь люд у домі Господньому на Еремію.

10 Дочувшиися ж про се князі Юдині, поприходили з царської палати до дому Господнього та й посідали коло входу в нові ворота дому Господнього.

¹¹Тоді святих і пророки промовили так до князів і до всього люду: Чоловікові сьому належить присуд на смерть, бо він пророкує проти сього міста, — як се ви самі чули своїми ушима!

¹²Еремія ж сказав до всіх князів і до всього народу так: Мене Господь послав пророкувати проти сього дому й проти сього міста ті слова, що ви чули;

¹³Тим же то направте ви ваші путі й вчинки ваші, й послухайте голосу Господнього, Бога вашого, а Господь відмінить те лихо, що виповів на вас.

¹⁴Що ж до мене, так се — я в руках у вас; чиніть із мною, що в очах ваших добре й справедливе;

¹⁵Тільки зятяйте собі добре, що як мене вб'єте, так безвинну кров наведете на себе й на сей город і на осадників його; бо Господь послав мене справді сказати усі ці слова в уші ваші.

¹⁶Тоді сказали князі й весь люд до святих і пророків: Чоловіка сього ніяк засуджувати на смерть, бо промовляв до нас в ім'я Господа, Бога нашого.

¹⁷Та й деякі з значних людей в землі виступили й промовили до збору народного:

¹⁸Михей з Морасту пророкував за царя Юдейського Езекиї та й промовив був до всього люду Юдейського: Так говорить Господь сил небесних: Сион орати муть, як ниву, а Єрусалим обернеться в купу розвалин, гора ж храму сього заросте лісом.

¹⁹Хиба ж його вбив за се Езекиа, царь Юдейський, та весь Юда? Чи ж не збоялись вони Господа та не благали помилювання у Господа, так що Господь одминів те лихо, яким загрозив їм? а ми мали б накликати велике лихо на душі наші?

²⁰Пророкував ще й другий в ім'я Господнє, Урія Шемаїєнко з Киріят-яриму, а пророкував проти сього городу й проти сієї країни як раз тими словами що й Еремія.

²¹Як же почув його слова царь Йоаким із усіма вельможами й князями своїми, то й наставляв царь на його життя. Перечувши ж про се Урія, злякався, втік і схоронився в Єгипет.

²²Та царь Йоаким послав людей і в Єгипет: Елнатана Ахборенка й інших із ним.

²³І взяли вони Урія з Єгипту та й привели до царя Йоакима, а той велів стягти його мечем та кинути трупа його на кладовищі для простих людей. —

²⁴Однак Ахикам Сафаненко заступився за Еремію, що не видано його людові на смерть.

27

¹У початку царювання Седекіїноу Йосієнкового, царя Юдейського, надійшло таке слово до Еремії від Господа:

²Так говорить до мене Господь: Зроби собі повороз і ярмо, та й наложи собі на шию:

³І пошли такі ж самі цареві Ідумейському й цареві Моабійському й цареві Аммонійському й цареві Тирському й цареві Сидонському через посли, що поприходили до Седекії, царя Юдейського, в Єрусалими.

⁴І накажи їм промовити володарям їх ось що: Так говорить Господь сил, Бог Ізраїля: Ось як скажіть володарям вашим:

⁵Я сотворив землю, людей і звірину по цілій землі великою моєю силою й простягнутою рукою, та й оддаю її, кому схочу,

⁶Нині ж даю всі ці займища на поталу служі моїму Навуходонозорові, цареві Вавилонському, ба й звірре польове даю йому на його послугу.

⁷Та й усі народи будуть служити йому й синів його й синів сина його, докіль прийде година (кари) й на його землю й на його самого; й служити муть йому народи многі й царі великі.

⁸І коли який нарід або царство не схоче служити йому, Навуходонозорові, цареві Вавилонському, й не підхилить своєї шиї під ярмо царя Вавилонського, — так я скараю нарід той мечем і голоднечею й моровою заразою, говорить Господь, аж покіль їх не вигублю його рукою.

⁹Тим то не слухайте ваших пророків, ні ваших вішунів, ні ваших сноводів, ні знахорів, ні звіддарів, що вас влявняють, кажучи: Не будете служити цареві Вавилонському.

¹⁰Бо вони пророкують вам неправду, а тим вони хиба повиганяють вас із вашої землі, та й я покидаю вас і ви погиньете.

¹¹Той же люд, що підхилить шию свою в ярмо цареві Вавилонському й що йому служити ме, того zostавлю в супокою на його землі, говорить Господь, щоб її порав і на ній жив.

¹²Та й Седекії, цареві Юдейському, говорив я всі отті слова: Подайте шиї ваші в ярмо цареві Вавилонському та й служіть йому й його народові, так будете живі.

¹³Про що гинути тобі самому й людові твому од меча, голоднечі й пошесті, як се грозив Господь тим народам, що не схотять служити цареві Вавилонському?

¹⁴Не вважайте на слова тих пророків, що вам договорюють: Не будете служити цареві Вавилонському: вони бо вам неправду пророкують.

¹⁵Не посилав бо я їх, говорить Господь, і вони вам пророкують неправду в ім'я моє, щоб я вас попроганяв та щоб ви попропадали, — ви з вашими пророками, що вам пророкували.

¹⁶ Та й до священників і до всього люду сього промовляв я: Так говорить Господь: Не слухайте слів ваших пророків, що пророкують вам і говорять: Ось незабаром верне посуд до дому Господнього з Вавилону! бо неправду вони пророкують вам.

¹⁷ Не слухайте їх, служіть цареві Вавилонському, то й живими зостанетесь; про що доводили се місто до спустошення?

¹⁸ Коли ж вони пророки, й коли в їх є слово Господнє, так нехай би вони благали Господа Саваота, щоб той посуд, що зостається ще в дому Господньому й у палатах у царя Юдейського і в Єрусалимі, не перевезено в Вавилон.

¹⁹ Так бо говорить Господь сил небесних про стовпи й про мідяне море й про підніжки та про останок посуду, що лишився ще в сьому городі,

²⁰ Що не позабрав Навуходонозор, царь Вавилонський, як одвів Ехонію Йоакименка, царя Юдейського, з Єрусалиму в Вавилон з усіма значними в Юдеї і в Єрусалимі.

²¹ Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля, про посуд, осталий в дому Господньому й у палаті царя Юдейського й в Єрусалимі:

²² У Вавилон вивезуть його, й буде він там до того часу, коли я звідуюсь до них, говорить Господь і введе їх, та й знов приведе на се місце.

28

¹ У тому ж році, — на початку царювання Седекіїного, царя Юдейського, — у четвертому році, в п'ятому місяці, промовив до мене пророк Ананія Азуренко з Габану, в дому Господньому при священниках й при всіх людях:

² Так говорить Господь воїнства небесного, Бог Ізраїля: Розірву ярмо царя Вавилонського;

³ Через два роки верну в се місце весь посуд до дому Господнього, що позабрав Навуходонозор, царь Вавилонський із сього місця і переніс у Вавилон.

⁴ Та й Ехонію Йоакименка, царя Юдейського, й усіх полонян Юдеїв, що позаймано в Вавилон, заверну в се місце, говорить Господь; бо розірву ярмо царя Вавилонського.

⁵ І промовив пророк Еремія до пророка Ананії при священниках і при всіх людях, що стояли в храму Господньому, —

⁶ І сказав пророк Еремія: Нехай так станеться, нехай так учинить Господь і справдить слова твої, що прорек еси, й верне в се місце посуд до дому Господнього й усіх полонян з Вавилону!

⁷ Однакже вислухай іще се слово, що я виречу при тобі й при всіх людях:

⁸ Ті пророки, що виступали перше мене й перше тебе з давніх давен, пророкували многим землям і великим царствам війну, нещастя і пошесть.

⁹ Однак ж признавано тільки такого за пророка, посланого справді від Бога, коли слово того пророка справджувалось.

¹⁰ Тоді зняв пророк Ананія дерев'яне ярмо з Ереміїної шиї та й поломив його;

¹¹ І промовив Ананія при всіх людях сі слова: Так говорить Господь: От як розірву за два роки ярмо Навуходонозорове, царя Вавилонського на шиях у всіх народів! І пійшов Еремія своєю дорогою.

¹² Та надійшло слово Господнє до Еремії послі того, як пророк Ананія поломив дерев'яне ярмо з шиї в Еремії, таке:

¹³ Йди й скажи Ананії: Так говорить Господь: Ти поломав ярмо дерев'яне, а замість його зробиш (наведеш) ярмо залізне.

¹⁴ Так бо говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїля: Я наложу залізне ярмо на шиї всім сим народам, щоб служили Навуходонозорові, цареві Вавилонському, та й служити муть йому, я бо й звірре польове передав йому.

¹⁵ І промовив пророк Еремія до пророка Ананії: Слухай лишень, Ананіє: Господь не послав тебе, й ти приводиш сей нарід до віри в неправду.

¹⁶ Тим же то говорить Господь: Ось, я викину тебе з землі; ще в сьому році вмереш, бо говорив еси на перекір Господеві.

¹⁷ І вмер пророк Ананія в тому році, в сьомому місяці.

29

¹ А се слова того письма, яке послав був пророк Еремія з Єрусалиму до останку найзначніших між полонянами й до священників й пророків та до всього люду, що їх перевів Навуходонозор, царь Вавилонський, із Єрусалиму в Вавилон, —

² Після того, як пійшли туди з Єрусалиму царь Ехонія й цариця й скопці, князі Юдейські й Єрусалимські, та теслі й ковалі, —

³ А послав через Елеасу Сафаненка та Гемарію Хелкієнка, що їх Седекія, царь Юдейський, посилав до Навуходонозора, царя Вавилонського:

⁴ Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїля, до всіх полонян, що їх повиводив із Єрусалиму в Вавилон:

⁵ Будуйте доми та й живіть у них; насаджуйте сади та й поживайте їх плоди;

⁶ Беріть жени й появляйте синів та дочок; та й синам вашим беріть жени, а дочки ваші оддавайте заміж, щоб роджали сини й дочки, щоб вас там намножувалось, а не меншало;

⁷ Дбайте про добро того міста, куди я вас позасилав, і моліться за його Господеві, бо його гаразд — і ваш гаразд.

⁸ Так бо говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Не давайте себе ошуковати вашим пророкам, що між вами, та вашим віщунам, і не діймайте віри снам, що вам сняться;

⁹ Неправду пророкують вони вам в ім'я моє; не посилав я їх, — говорить Господь.

¹⁰ Так бо говорить Господь: Аж як впливе вам повних сімдесять років у Вавилоні, аж тоді я навідаюся до вас і справджу моє прихильне про вас слово, завернути вас у се місце *.

¹¹ Бо тільки я самий знаю задуми мої про вас, говорить Господь, — задуми на добро, а не на лихо, щоб забезпечити вам будущину й надію.

¹² Ви покликнете до мене, й вернетесь; помолитесь, і я почую вас;

¹³ І шукати мете мене та й знайдете, як тільки шукати мете мене всім серцем вашим.

¹⁴ І я дам вам ізнати мене, говорить Господь, і поверну вас із неволі й позбіраю вас із усіх народів і з усіх місць, куди вас був повиганяв, говорить Господь, приведу вас назад у те місце, звідки вас вивів.

¹⁵ Ви кажете: Господь збудив нам пророків й в Вавилоні.

¹⁶ Ось же як Господь говорить найперш про царя, що сидить на Давидовому престолі, й про всі люде, що живуть у сьому городі, — про ваше браттє, що не позаймано в полонь, —

¹⁷ Так говорить Господь Саваот: Се я наведу на них меч, голоднечу й помір, і зроблю їх такими, як та кисла смоква, така погана, що неможна й їсти,

¹⁸ І гонити му за ними з мечем, голоднечою й мором, і подам їх у зневагу всім царствам на землі, в прокляття й дивовижу, в посьміх і поругу між усіма народами, куди їх повиганяю, —

¹⁹ За те, що вони слів моїх не слухали, говорить Господь, із якими я заздалегідь раз-пораз посилав рабів моїх, пророків, а вони не слухали, говорить Господь.

²⁰ А тепер ви, всі полоняне, що я позасилав вас із Єрусалиму в Вавилон, почуйте слово Господне:

²¹ Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїля, про Ахава Колієнка й про Седекію Маасеєнка, що пророкують вам лож в ім'я моє: Я подам їх на поталу Навуходонозорові, цареві Вавилонському, а сей зробить їм смерть перед очима в вас.

²² І ввійде по них звичай у всіх полонян Юдейських у Вавилоні, ось як проклинати: Нехай тобі Господь так зробить, як Седекії й Ахавові, що їх Навуходонозор, царь Вавилонський, на огні пожарив!

²³ За те, що в Ізраїлі бесчесть коїли: перелюбкували з жинами ближніх своїх та в моє ім'я говорили лож, що я не заповідав їм. Я знаю про се, сам я тому свідок, — говорить Господь.

²⁴ До Шемаї ж Нехеламія промов:

²⁵ Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: За те, що посилав еси від свого імення письма до всього люду в Єрусалимі й до сьвященника Софонії Маасеєнка, та й до всіх сьвященників, і писав:

²⁶ Господь поставив тебе намість сьвященника Йодая, щоб ти в Господньому дому наглядав за кожним несамовитим та віщущим, і щоб такого саджав у темницю та в колоду;

²⁷ Чом же ти не заборониш Еремії з Анатоту пророкувати в вас?

²⁸ Він же бо прислав і до нас у Вавилон сказати: Невольа ще довго протягнеться: будуйте собі домівки та й живіть у них, насаджуйте сади та й споживайте плід їх.

²⁹ Сьвященник Софонія прочитав се письмо перед пророком Еремієм.

³⁰ І надійшло слово Господне до Еремії, таке:

³¹ Пошли до всіх полонян сказати: Так говорить Господь про Шемаїю Нехеламія: За се, що Шемаїя пророкує в вас, я же не посилав його, й він вас туманить пустою надією, —

³² За те, — говорить Господь — покараю я Шемаїю Нехеламія й його потомків; не мати ме він такого потомка, щоб жив серед люду сього, та й не діжде бачити добра, що я вчиню людові мойму, говорить Господь, бо він говорив на перекір Господеві.

30

¹ Слово, що надійшло до Еремії від Господа:

² Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Поспиш собі в книзі всі слова, які я казав тобі:

³ Ось бо надходить час, говорить Господь, що заверну з неволі нарід мій, Ізраїля й Юду, говорить Господь, і приведу їх назад у землю, що наділив їх отцям, і посядуть її.

⁴ Се ж ті слова, що сказав Господь про Ізраїля й Юду.

⁵ Сказав же так Господь: Чути голос метушні і страху, а не миру.

* 29:10 Голова 25, 12.

⁶ Поспитайте й міркуйте: чи мужчина рождає? А чом же бачу в усіх мужів руки на череслах, мов у породіллі, а всі поблідли на лиці?

⁷ Ой горе! страшний той день, не було такого; нещасний час для Якова, але йому прийде рятунок.

⁸ Того бо часу, говорить Господь сил небесних, поламлю ярмо на шиї його й порозриваю поворозе його, й не буде він уже чужинцям служити;

⁹ Ні, служити муть вони Господеві, своєму Богові, та своєму цареві Давидові, що (з його роду) розбуджу їм.

¹⁰ Тим же то не лякайся, мій рабе, Якове, говорить Господь, і не страхайся, Ізраїлю: вирятую бо тебе з далекої землі і потомків твоїх з краю неволі; і вернеться Яков додому, та й жити ме в супокою і безпечен, і ніхто не буде лякати його.

¹¹ Я бо з тобою, говорить Господь, щоб тебе рятувати: Я вигублю всі народи, що проміж ними тебе розкинув, а тебе не вигублю; буду карати тебе, але помірно, некараним же не zostавлю тебе.

¹² Так бо говорить Господь: Рана твоя невилічима; синці твої болючі;

¹³ Ніхто не журиться твоєю справою, щоб перевязати рану твою; ліку на вигоєння нема тобі;

¹⁴ Усі, кого ти приятельом собі вважав, забули на тебе, й не питають про тебе; бо я побив тебе ударами неприязними, жорстокою карою за многі провини твої за безліч гріхів твоїх.

¹⁵ Чого ж кричиш, що ти поранений, що біль твій тяжкий? Се ж за многі провини твої, за безліч гріхів твоїх я вчинив тобі теє.

¹⁶ Та всі, що тебе жеруть, будуть пожерті; всі вороги твої пійдуть у неволю; ті що тебе пустишили, будуть спустошені, і всі, що тебе гарбали, будуть загарбані.

¹⁷ Я перевяжу рани твої та й вигою й знаки по них, говорить Господь. Тебе звали одкинемим, говорили: Ось Сион, що про його ніхто й не питає!

¹⁸ Так Господь ось як говорить: Ось, я заверну з полону шатра (родини) Яковові та й змилюсь над господами його, й побудуєсь наново місто на узгіррю своєму, та й храм постробиться по давньому.

¹⁹ І понесеться з них подяка й лунати муть веселощі; й буду намножувати їх, а не поменшувати, й доведу їх до честі, й не дам їх зневажати.

²⁰ С ини Яковові будуть у мене такими, як перше, й громада його стояти ме передо мною твердо; усіх же гонителів його буду карати.

²¹ І вийде гетьман його з него самого, й володар його народиться зпосеред него; й я пригорну його, й він приступить до мене; бо й хто ж би зважився сам приступити до мене? говорить Господь.

²² І будете ви моїм народом, а я буду вашим Богом.

²³ Ось, гнів Господень зривається хуртовиною, буря грізна; вона спадає на голову безбожних!

²⁴ Не відвернеться палкий гнів Господень, аж докіль не докаже й не спевнить задумів серця свого. Зрозумієте се в днях останніх.

31

¹ Того часу, говорить Господь, буду я Богом усім родам Ізрайлевим, а вони будуть моїм народом.

² Так бо говорить Господь: Нарід, що уйшов від меча, знайшов милосерде в пустині; ййду дати супокій Ізрайлеві.

³ Здавна явився мені Господь, і сказав: віковічною любовю полюбив я тебе, тим і розпростер над тобою ласку мою.

⁴ Та й тепер відновлю тебе, і станеш обновлена, ти, дівице Ізрайлева; знов будеш красуватись з бубнами твоїми, виступаючи в веселому хороводі;

⁵ Знов насаджуєш виноградники по Самарійських узгіррях; виноградарі, що будуть їх насаджувати, будуть самі й користуватись ними.

⁶ І прийде день, коли сторожі покликати муть по горах Ефраїмових: Уставайте, пійдемо на Сион, до Господа, Бога нашого!

⁷ Так бо говорить Господь: Висьпівуйте, радісно про Якова, викликайте перед головою народів; хваліте голосно й промовляйте: Спасай, Господи, нарід твій, останок Ізраїля!

⁸ Ось, я приведу їх із північної землі й позбіраю з усіх країн земних, — сліпий і кривий, вагітна й породіля разом із ними, — велика громада вернеться сюди.

⁹ З плачем ййшли вони, а я поведу їх у радощах; вести му поблизь потоків по рівній дорозі; на ній вони не спотикнуться; бо я — отцем Ізрайлеві, а Ефраїм — первенець мій.

¹⁰ Почуйте, народи, слово Господнє, й вістіть його островам далеким, і кажіть: Той, що розсіяв Ізраїля, той і збирає його, та й стерегти ме його, як пастир стадо своє.

¹¹ Викупить бо Господь Якова й вибавить його з руки в того, що був дужший од него.

¹²І прийдуть й будуть веселитись на горах Сионових, і збігатись на дари Господні, на пшеницю, вино й олію, до ягнят і волів, і душа їх буде, мов добре напоений водою сад, і не будуть дознавати спраги.

¹³Тоді дівця веселити меться в хороводі, а з нею й молодики й діди, й поверну печаль їх у радість, й втішу й звесело їх по їх тузі.

¹⁴І нагодую душі священників товщею, а люд мій засититься добром моїм, говорить Господь.

¹⁵Ще ж так говорить Господь: Чути голосінне аж у Рамі, наріканне й ридання; Рахиль плаче по своїх дітях і не хоче розважитись, бо їх уже нема.

¹⁶От же так говорить Господь: Перестань плакати-голосити, й нехай очі твої не проливають слез, є бо плата за труд твій, говорить Господь: вернуться вони з землі ворожої.

¹⁷Є ще надія на твою будучину, говорить Господь: діти твої вернуться додому в грієнні свої.

¹⁸Чув я плач Ефраїма: Скарав еси мене, — я скараний, мов той бик неосвоєний; верни мене, й вернусь, ти бо Господь, Бог мій.

¹⁹Коли ти навертав мене, то я каюся; коли врозумляв мене, — я бився по стегнах; я соромився і стидався, бо двигав безцять молодощів моїх.

²⁰Чи не дорогий ж в мене син Ефраїм? чи не любя він дитина в мене? Скільки бо раз заговорю про його, все я люблю згаду ю його; моє внутро зворушується над ним; змилисєрджує над ним, говорить Господь.

²¹Постав собі дороговкази, повкопуй стовпи, оберни серце твоє на дорогу, що нею ходила; вертай, діво Ізраїлева, вертайся в сі городи твої.

²²Докіль тобі блукати, ти, зрадлива дочко? Ось, Господь сотворив щось нове на землі: жєнщина обгорне мужа.

²³Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: Наперед уже, як завертати му полонян, будуть говорити в землі Юдиній й по його містах такі слова: Благослови тебе, Господи, пробутку справедливості, горо сьвята!

²⁴І оселиться на ній Юда вкупі з усіма містами своїми, хлібороби й чабани.

²⁵Напою бо душу багнушу, й кожду голодуючу душу нагодую.

²⁶В тім я прокинувся і подивився, і сон мій був такий солодкий.

²⁷Ось надходить час, говорить Господь — що засію дом Ізраїля і дом Юди насіннем людським і насіннем скота.

²⁸І як пильно я назирав їх, щоб викорєнити й збурити, вигубити й повалити та притискати, — так назирати му їх, щоб їх одбудувати й понасаджати, говорить Господь.

²⁹У ті часи не будуть уже докоряти: Отці їли кислий виноград, а в синів на зубах оскома, ³⁰Ні, кожне вмірати буде за свій власний переступ, та хто їв кислий виноград, у того й оскома на зубах буде.

³¹Ось, надходить час, — говорить Господь, що вчиню нову вмову з домом Ізраїлевим і з домом Юдиним,

³²Не такий завіт, який я з їх отцями вчинив, коли взяв був їх за руку, щоб вивести з Єгипту; той завіт вони поламали, хоч я все зоставався їм вірним, говорить Господь.

³³Ні, ось який завіт учиню я в той час з домом Ізраїлевим, говорить Господь: вложу закон мій у внутро їм, і напишу його на серці їх, і буду Богом їх, а вони будуть людьми моїми.

³⁴Потім уже не будуть навчати одно одного, чи брат брата й казати: Познайте Господа; самі бо знати муть мене від найменшого до найбільшого, говорить Господь, бо я прошу провини їх і не згадувати му вже гріхів їх.

³⁵Так говорить Господь, той що дав сонце, щоб сьвітло в день, і впорядкував місяця й зорі, щоб сьвітили в ночі, — той що зворушує море, що воно аж реве філями своїми, — Господь небесних сил ім'я його: —

³⁶Як порядок сей передо мною перестанє, говорить Господь, то й потомки Ізраїля перестануть бути моїм народом.

³⁷Так говорить Господь: Коли можна виміряти небо вгорі, або вислідити основи земні внизу, то й я одкину усе потомство Ізраїля за все те, що вони чинили, говорить Господь.

³⁸Ось, надходить час, говорить Господь, що одбудують ізнов город на славу Господеві від башти Анамеїлевої до углових воріт,

³⁹І простягнуть землемірського шнура далій до узгірря Гаріб, і обійдуть ним Гоат.

⁴⁰І вся долина трупова й попелева й всі поля до Кедрон-потока, до угла кінської брами 'д сходові сонця, будуть сьвяті Господеві. Не буде він розвалений й не розпадеться по віки.

32

¹ Слово, що надійшло до Еремії від Господа в десятому році Седекіїному, царя Юдейського, — се був вісімнадцятий рік Навуходонозорів.

² Тоді військò царя Вавилонського, облягало Єрусалим, а пророк Еремія сєдів запертий в сторожовому дворі коло палати царя Юдейського.

³ А посадив його туди Седекія, царь Юдейський, докоряючи йому: На що пророкуєш та говориш: так каже Господь: ось, я оддаю се місто на поталу цареві Вавилонському, й він звоює його;

⁴ Та й Седекія, царь Юдейський, не уйде рук у Халдеїв, а буде певно подан цареві Вавилонському на поталу, й розмовляти ме з ним устами до уст, і очі його будуть глядіти в очі йому;

⁵ І поведе він Седекію в Вавилон, і пробувати ме він там, аж докіль не навідаюся до його, говорить Господь; і як будете воювати з Халдеями, не пощастить вам. —

⁶ І сказав Еремія: Таке слово Господнє надійшло до мене:

⁷ Ось, йде до тебе Анамеїл Саллуменко, син дядька твого, сказати тобі: Купи моє поле в Анатоті, бо по праву родинньому тобі можна купити його.

⁸ І прийшов мій небіж Анамеїл, по слову Господньому, до мене у сторожовий двір, та й каже мені: Купи моє поле в Анатоті, що в землі Беняминової, бо за тобою й право наслідне і право викупу; — купи його собі. Тоді я зрозумів, що се справді було слово Господнє.

⁹ І купив я поле в Анамеїла, сина дядька мого, й одважив йому сімнайцять срібних секлів.

¹⁰ Тоді списав я купну вгodu, приложив печать, покликав на те свідків та й одважив гроші на вазі.

¹¹ І взяв я купну запись запечатану, після закону й устави, і запись відкриту,

¹² Та й передав тую купну запись Барухові Нирієнкові Маасеєнкові перед моїм родичем Анамеїлом і при свідках, що підписали тую купну запись, при всіх Юдеях, що сиділи в сторожовому дворі,

¹³ І наказав Барухові прилюдно:

¹⁴ Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїля: Возьми сі записі, сю запечатану купну запись і сю відкриту купну запись, та й зложи в глиняну посудину, щоб вони там могли передержатись довгий час.

¹⁵ Так бо говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Будуть колись ізнов купуватись доми й поля й виноградники в сій землі.

¹⁶ І, передавши Барухові Нирієнкові, купну запись, помолився я так до Господа:

¹⁷ Ой Господи Боже! Ти сотворив небо й землю великою силою твоєю й простягнутою рукою твоєю: в тебе нема нічого неможливого;

¹⁸ Ти подаєш милость тисячам і відплачуєш батьківські гріхи в нутро дітям по них; Ти, Боже великий і могучий, що імя тобі Господь сил небесних.

¹⁹ Великий ти в замірах і потужний в ділах; твої очі бачні на всі стежки в людських дітей, щоб платити кожному по його ходах і по плодах учинків його;

²⁰ Ти, що творив знамення й чудеса потужною рукою й чудеса в Єгипті, та й по сей день твориш у Ізраїлі і на всіх людях, й прославив своє імя по сей день;

²¹ Ти вивів людей твоїх, Ізраїля, з землі Єгипецької при знаменах й чудесах, потужною рукою й простягнутою правицею і при страсі великій,

²² І дав їм сю землю, що її дати клявся батькам їх, — землю, текущу молоком і медом!

²³ Вони ввійшли й взяли її в державу, та не слухали заповідей твоїх, і не ходили робом законів твоїх, не чинили того, що їм заповідав еси, і за те ти вдарив їх усім лихоліттям сим.

²⁴ Ось, облогові вали сягають аж до городу, щоб звоювати його; ось, притиснене мечем, голоднечемо й моровою пошестю, подається місто в руки Халдеям, що його облягли; те, що ти говорив, те й спевнюється, як ти сам бачиш.

²⁵ А ти, Господи Боже, сказав мені: Купи собі поле за гроші та возьми свідків, тим часом як місто попадається в руки Халдеям!

²⁶ І надійшло слово Господнє до Еремії таке:

²⁷ Ось, я — Господь, Бог усякого тіла, то ж у мене та було б що неможливе?

²⁸ Тим же то так говорить Господь: От, я оддаю се місто Халдеям на поталу й в руки Навуходозорові, цареві Вавилонському, й він звоює його,

²⁹ І Халдеї, що облягають його, вломляться й запалять місто й спалять його й доми, що на їх кришак приношено кадило Баалові та приносили ливні жертви чужим богам, щоб доводити мене до гніву.

³⁰ Бо сини Ізраїля та сини Юдині вже змолоду тільки зло чинили перед очима в мене; сини Ізраїля хиба тільки що гнівили мене виробами рук своїх, говорить Господь.

³¹ Хиба тільки на гнів мені та на досаду мою стояло се місто з того часу, як його збудовано, та й по сей день, щоб я відкинув його од лица мого

³² За все ледарство синів Ізраїлевих і синів Юдиних, що вони в гнів мені коїли, — вони, царі їх, князі їх, святищенники їх і пророки їх, і громадські мужі Ізраїльські й осадники Єрусалимські.

³³ Обернулись вони плечима до мене, а не лицем, та хоч я учив їх, учив від досвідків, то вони не хотіли науки приймати.

³⁴ Ба й у храму, що його названо моїм імям, поставили вони гидоти свої і споганили його.

³⁵ Вони позавадили висоти Баалові в долині синів Енномових, щоб переводити через огонь сини свої й дочки свої в честь Молохові, чого я не приказував їм, та що мені й на думку не приходило, щоб вони коїли таку гидоту та Юду до гріха приводили.

³⁶ А все ж таки нині, так говорить Господь, Бог Ізраїля, про се місто, що ви про його провадите: Мечем і голоднечею й моровою пошестю оддається се місто на поталу цареві Вавилонському, —

³⁷ Ось, я позбіраю їх знов із усіх земель, куди їх повиганяв у мойму гніву й палкій ярості мой і великий досаді та й верну на се місце, і дам їм жити в безпеці.

³⁸ Тоді будуть вони моїм народом, а я ж буду їх Богом.

³⁹ І дам їм одно серце й одну путь, щоб вони по всяк час боялись мене на добро їм самим і на добро їх дітям по них.

⁴⁰ І вчиню з ними вічний завіт, що не одвернусь од них із моїми добродійствами, й дам їм у серце страх передо мною, щоб не відвертались від мене.

⁴¹ І буду втішатись ними, даючи їм добродійства, й насаджу їх у сій землі щиро, від усього серця й від усієї душі моєї.

⁴² Так бо говорить Господь: Як послав я на сей нарід усе те тяжке лихоліття, так посылати му їм усі блага, що їм обітував.

⁴³ І купувати муть ізнов поле в сій землі, що про неї кажете: Се пустиня без людей і без скота; вона подана Халдеям на поталу;

⁴⁴ І купувати муть поля за гроші, й записувати їх у книги, й печатати й приберати свідків — у землі Беняминівій і в околицях Єрусалимських, і по містах Юдиних, і по містах нагірніх і по містах подільських і по городах полуденних; бо я заверну їх назад із полону, говорить Господь.

33

¹ І надійшло знов слово Господнє до Еремії, як іще його держано в сторожовому дворі:

² Так говорить Господь, — той, що сотворив землю, — Господь, що впорядив і утвердив її, — Господь імя йому:

³ Поклики до мене, й я обізвуся, та й обявлю тобі велике й неописане, чого досі не знав еси.

⁴ Бо так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про будинки в городі сьому та про палати в царів Юдейських, що їх розбурюють собі на вали до бою.

⁵ Ті, що поприходили воювати з Халдеями, — хиба на те, щоб наповнити доми трупами тих, що я їх повбиваю в гніву мойму та в досаді мойй, і за все їх ледарство закрив лице моє від города сього,

⁶ Ось, я приложу їм плястир та цілющі масті, і повигою їх, і дам їм повний мир та й покажу вірність мою,

⁷ І верну полонян Юдиних і полонян Ізрайлевих, і владжу їх так, як було давно.

⁸ І очищу їх од усієї неправедності їх, яку вони коїли передо мною, одпавши від мене.

⁹ І буде мені Єрусалим ім'ям радості, похвалою й величчю в усіх народів на землі, як почують про всі блага, які я подам йому, та здивуються й затремтять перед усіма тими добродійствами й тим щастем, яким їх наділю.

¹⁰ Так говорить Господь: На тому займиші, що про його мовляете: Спустошене воно, ні людини, ні скотини, — по городах Юдиних та по улицах Єрусалимських, що запустили, стали без людей, без осадників і без скоту, —

¹¹ Буде знов чути радісний і веселий гомін, сьпіви молодому князеві й молодій княгині, голоси мовляючих: Хваліте Господа Саваота, благий бо Господь і віковичня ласка його, та голос приносячих жертви подячні в дому Господньому; бо я приверну полонян сієї землі до давного стану, говорить Господь.

¹² Так говорить Господь Саваот: На сьому місці, що запустило та без людини, без скотини, й по всіх містах його постануть знов шатра пастухів, що стерегти муть череди свої.

¹³ По городах нагірніх і по городах подолянських і по городах полуденних, і в землі Беняминівій і в околицях Єрусалимських, і по містах Юдиних переходити муть ізнов вівці попід руку перелічуючого, говорить Господь.

¹⁴ Ось, настане час, говорить Господь, що спевню тую прихильну обітницю, що дав про дом Ізраїля і про дом Юдин:

¹⁵ Тих днів і того часу зрощу з Давида пагонця праведного, — сей чинити ме суд і справедливість на землі.

¹⁶ В ті часи буде Юда спасен і Єрусалим жити ме в безпеці, і дадуть імя йому „Господь — оправданне наше!“

¹⁷ Так бо говорить Господь: Не переведеться у Давида муж (наслідник), що сідіти має на престолі дому Ізрайлевого,

¹⁸ Та й у священників і в левітів не переведеться муж, що стояти має передо мною, та приносити повсячасно всепалення, пускати димом приноси й порати жертву колону.

¹⁹ І надійшло до Еремії слово Господнє таке:

²⁰ Так говорить Господь: Як не можете зрушити мій заповіт про день і мій заповіт про ніч, щоб день і ніч не приходили свого часу,

²¹ Так не можна розірвати й мій заповіт (умову) з рабом моїм Давидом, щоб не було в його наслідника на престолі його, або з священиками та левітами, слугами моїми.

²² Як нема ліку війнству небесному й нема міри піску морському, так намножу потомків слуги мого Давида й левітів, що мені служити мають.

²³ І надійшло до Еремії слово Господнє таке:

²⁴ Чи ти не чуєш, що ті люде говорять: Та ж ті дві родини, що собі Господь був вибрав, він повідкидав! а тим вони нехтують нарід мій, наче б він уже не був народом ув очах моїх?

²⁵ То ж так говорить Господь: Як я мого заповіту про день і ніч і уставів неба й землі твердо не поставив,

²⁶ То й рід Яковів і Давида, слуги мого, я відкину, щоб не брати вже владик із його роду над потомками Авраама, Ізаака й Якова; ой ні; я переведу їх із полону і змилюсерджуся до них.

34

¹ Слово, що надійшло від Господа до Еремії тоді, як Навуходонозор, царь Вавилонський, і все військо його й усі земні царства, піддані під руку його, воювали проти Єрусалиму й проти всіх міст його:

² От що говорить Господь, Бог Ізраїлів: Йди й промов до Седекії, царя Юдейського й скажи йому: Так говорить Господь: Ось, я подаю город сей на поталу цареві Вавилонському, а сей пустить його пожегом;

³ І ти сам не уйдеш рук його і попадешся йому в руки, й очі твої дивитись муть ув очі цареві Вавилонському, і говорити ме він з тобою устами до уст, та й підеш у Вавилон.

⁴ Тільки ж вислухай слово Господнє, Седекіє, царю Юдейський! Так говорить про тебе Господь: Ти не вмиреш од меча:

⁵ Ти помреш в супокою, і як по отцях твоїх, прежніх царях, пускали димом пахощі, так і по тобі палити муть і голосити: Ой володарю! я бо вірик се слово, говорить Господь.

⁶ І переповів Еремія пророк Седекії, цареві Юдейському, всі ці слова в Єрусалимі.

⁷ Тим часом військо царя Вавилонського воювало проти Єрусалиму, та проти інших міст Юдейських, що ще цілі остались, проти Лахису, та Азеки; одні бо сі зоставались зміж городів Юдиних, як городи утверджені.

⁸ Слово, що надійшло від Господа до Еремії послі того, як царь Седекія вчинив умову з усім людом у Єрусалимі, щоб оповістити волю невольникам,

⁹ Щоб кожен пустив на волю раба свого й рабиню свою, Єврея й Єврейку, щоб ніхто свого земляка Юдея не держав за невольника,

¹⁰ І послушали всі князі й усі люде, що вчинили вмову, щоб пустити на волю кожному свого раба й кожному свою рабиню, щоб ніхто вже не держав їх за невольників, і згодились на се й повипускали.

¹¹ Опісля же надумались і почали знов брати рабів і рабинь, що їх були пустили на волю і поробили їх силоміць невольниками й невольницями.

¹² І надійшло слово Господнє від Господа до Еремії таке:

¹³ Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я вчинив був завіт із отцями вашими, як вивів їх із землі Єгипецької, з дому неволі, й установив:

¹⁴ Як впливе сім років, пускайте на волю кожен свого земляка-Єврея, що тобі продано. Шість літ нехай він служить тобі, а потім пусти його од себе на волю. Батьки же ваші не послушали мене й не прихилили уха свого.

¹⁵ Нині ви обернулись і вчинили були праведне перед очима моїми, оповістивши кожен волю ближньому своєму, та й вчинили завіт передо мною в домі, що названо його імям моїм;

¹⁶ Опісля же надумались, і збезчестили імя мое, забравши назад кожен раба свого й кожен рабиню свою, що повипускали були на волю, куди їх серцю любо, й робите їх вашими рабами й рабинями.

¹⁷ Тим же то так говорить Господь: Не послушали ви мене, як річ була про те, щоб кожний оповістив волю братові своєму й ближньому своєму; за се ж, говорить Господь, оповіщаю я вам волю й відпускаю вас на меч, на морову заразу та голоднечу, й пушу вас у ростиц по всіх царствах земних;

¹⁸ І віддам тих, що переступили завіт мій та не додержали слів завіту, що на його пристали перед лицем моїм, розтявши назимка на двоє й пройшовши проміж половинами його, —

¹⁹ Князів Юдиних і старшину Єрусалимську, скопців і священиків і весь люд країни, що проходили проміж половинами з телця,

²⁰ Подам їх на поталу ворогам їх і на поталу тим, що на їх душу настають, і буде труп їх жиром піднебесному птаству й польовому зв'ярю.

²¹ Седекію, царя Юдейського, й князів його подам на поталу ворогам їх, і в руки наступаючих на життє їх і на поталу військові царя Вавилонського, що тепер відступило від вас *.

²² Ось, я прикажу, говорить Господь, і заверну їх ід сьому місту, а вони нападуть на його й опанують його й пустять його на пожар, а города Юдині оберну в безлюдну пустиню.

35

¹ Слово, що надійшло від Господа до Еремії за Йоакима Йосієнка, царя Юдейського:

² Йди до родини Рехавіїв і поговори з ними та й приведи їх до Господнього дому, в одну світлицю, і дай їм пити вина.

³ Я взяв Язанію, сина Еремії Авазинієнкового, з його братами й з усіма його синами й усю родину Рехавіївську,

⁴ Та й привів їх до Господнього дому, в світлицю синів Анана Годолієнка, Божого чоловіка, що була коло світлиці князівської, над світлицею Маасеїною Селумєнковою, придверника;

⁵ І поставив я перед Рехавіївською родиною повні чаші вина й збанки, й промовив до них: Пійте вино.

⁶ Та вони відказали: Вина ми не пємо, бо Йонадав Рехавєнко, наш предок, дав нам заповіт, сказавши: Не пийте вина ні ви самі, ні діти ваші по віки.

⁷ Та й домів не будуйте й насіння не сійте, й виноградників не насаджуйте, й не майте їх, а живіте в наметах, поки й віку вашого, щоб вам довго прожити на сій землі, де ви лиш — приходні.

⁸ І ми послушали наказу предка нашого Йонадава Рехавєнка в усьому, що він повелів нам, щоб не пити вина ввесь вік наш, — ми й жінки наші, сини наші й дочки наші, —

⁹ Та щоб не будувати хат на пробуток; і нема в нас ні виноградників, ні поля, ні засіву.

¹⁰ І живемо ми в наметах, і слухаємо й чинимо все, що повелів нам предок наш Йонадав.

¹¹ Як же напав на сю країну Навуходнозор, царь Вавилонський, тоді сказали ми собі: Нумо, схоронімося в Єрусалим перед військом Халдейським і перед військом Сирийським, і так ми тепер живемо в Єрусалимі.

¹² І надійшло слово Господнє до Еремії таке:

¹³ Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля: Йди та скажи мужам Юдиним і осадникам Єрусалимським: Чи вже ж ви не наберете собі з сього науки, щоб слухати слів моїх? говорить Господь.

¹⁴ Слова Йонадавові Рехавєнкові, що наповідав потомків своїх, не пити вина, заховуються; і вони не пють по сей день, бо слухають заповіту предка свого; а я говорив вам безнастанно, говорив від досвітку, — та ви не слухали мене.

¹⁵ Надто я раз-по-раз посилав до вас усіх моїх рабів, пророків, і говорив: Зверніте бо кожен із ледачої стежки своєї та поправтесь ув учинках ваших, і не ходіте за іншими богами, щоб їм служити, — а жити мете собі на землі, що я наділив вам і отцям вашим. Та ви не нахилили уха й не слухали мене.

¹⁶ Позаяк потомки Йонадавові, Рехавєнки, виповняють заповіт предка свого, що він дав їм, а сей люд мене не слухає,

¹⁷ То Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїля, так говорить: Пошлю оце на Юдею й на всіх осадників Єрусалимських усе те лихоліття, що я вирік на них; за те, що я говорив їм, а вони не слухали, я кликав їх, а вони не озивались.

¹⁸ До родини ж Рехавіївської сказав Еремія: Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: За те, що ви додержували заповіт Йонадавів, предка вашого, й так усе чините, як він вам повелівав,

—
¹⁹ За те, так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїля, — не переведеться в Йонадава Рехавєнка потомок, що стояти ме перед лицем моїм по всяк час.

36

¹ У четвертому році Йоакимовому, царя Юдейського, надійшло від Господа слово до Еремії:

² Возьми книговий звиток та й посписуй в йому всі слова, що я тобі говорив про Ізраїля й про Юду й про всі народи з того часу, як я почав говорити тобі, з часів Йосієних та й по сей день;

³ Може дом Юдин, почувши про всі нещастя, які я задумав на них наслати, вернеться кожен із ледачої своєї дороги, — нехай би я простив неправедність їх, і гріхи їх.

⁴ І прикликав Еремія Варуха Нірієнка, й вписав Варух у книговий звиток, так як йому Еремія проказував всі слова Господні, які він йому говорив.

⁵ І наказав Еремія Варухові так: Мене заперто і не можу пійти в дом Господень;

⁶ Так йди ти, й прочитай із книгового звитка написані з уст моїх слова Господні голосно перед народом в день посту; та й перед усіма Юдеями, що поприходять із городів своїх, прочитай їх на голос.

* 34:21 Голова 37, 4.

⁷ Може вони стануть засилати покірні молитви перед лице Господнє і кожне з них вернеться з ледачої дороги своєї; бо великий гнів і досада об'явив (мені) Господь на сей нарід.

⁸ І вчинив Варух Нірієнко все, що повелів йому пророк Еремія, щоб слова Господні, написані в звитку, прочитати в дому Господньому.

⁹ У п'ятому ж році Йоакимовому Йоасієнковому, царя Юдейського, в дев'ятому місяці, оповіщено піст перед лицем Господнім всьому людові в Єрусалимі й усьому народові, що поприходив із городів у Єрусалим.

¹⁰ І перечитав Варух перед усім народом слова Ереміїні в дому Господньому, в світлиці писаря Гемарії Сафаненка, на верхньому подвіррі, коло входу в нові ворота в дому Господньому.

¹¹ А Михай Гемарієнко Сафаненко, вислухавши всі слова Господні, написані в книзі,

¹² Пійшов у царську палату, в будинок писарів, а там сідли всі князі: царський писарь Елисам, і Делаїя Семаїєнко, й Елнатан Ахборенко, й Гемарія Сафаненко, й Седекія Ананієнко, й усі князі; і переповів їм Михай усі слова, що чув, як Варух читав звиток голосно перед народом.

¹³ І тоді послали всі князі до Варуха — Егудія Натанієнка, сина Селеміїного, сина Хусіїного, сказати йому: Возьми звиток, що читав еси людові, та й прихोдь. І взяв Варух Нірієнко звиток в свою руку, й прийшов до них.

¹⁵ Вони сказали йому: Сідай і прочитай нам на голос; і Варух прочитав їм голосно.

¹⁶ Вислухавши ж вони всі слова, поглядали з переляком один на одного та й кажуть Варухові: Нам би кінче переказати цареві всі оці слова.

¹⁷ І поспитали в Варуха: Розкажи ж нам, як ти списав всі слова ці з його уст?

¹⁸ І відказав їм Варух: Він промовляв мені устами всі ці слова, я ж писав їх у книзі чернилом.

¹⁹ І сказали князі Варухові: Іди й сховайся, ти й Еремія, так щоб ніхто не знав, де ви.

²⁰ Потім подались до царя у двір, зоставивши звиток у світлиці царського писаря Елисама, та й розповіли цареві всю справу.

²¹ І послав царь Егудія по книгу, і взяв її сей із будинку царського писаря Елисама; й читав її Егудій наголос перед царем і всіма князями, що стояли навкруги царя.

²² Царь же перебував під той час, — се було в дев'ятому місяці — в зимовому дворі, а перед ним горів жар у кітliku.

²³ Що разу, як Егудій перечитав два чи три листки, одрізував він їх писарським ножиком і кидав на огонь у кітliku, аж покіль увесь звиток ізгорів на огні.

²⁴ Та не збоялись і не роздерли на собі одежі ні царь, ні всі його слуги, що вислухали всі ці слова.

²⁵ І хоч Елнатан і Делаїя й Гемарія царя благали не палити звитка, то він їх не послушав.

²⁶ Ба же й повелів царь Ерамеїлові Амелехенкові, і Сераїї Азриїленкові та Селемії Авдіїленкові спіймати Варуха, писаря, і Еремію, пророка; та Господь охоронив їх.

²⁷ І надійшло слово Господнє до Еремії, після того, як царь спалив звиток із тими словами, що пописував їх Варух із уст Ереміїних, і сказано йому:

²⁸ Возьми собі другого звитка та й спиши на йому всі слова, що були на першому звиткові, що його спалив Йоаким, царь Юдейський;

²⁹ І скажи про Йоакима, царя Юдейського, так: Ось що говорить Господь: Спалив еси того звитка, кажучи: На що ти написав в йому, що царь Вавилонський певно прийде й землю сю звоєє, а люде й скотину в її повигублює? —

³⁰ Тим же то говорить Господь про Йоакима, царя Юдейського, так: Не мати ме він потомка, що сів би на Давидовому престолі, і лежати ме труп його, кинутий на дневну спеку й на ночну холоднечу;

³¹ І скараю його й рід його й слуги його за їх неправедність, і пошлю на їх і на осадників Єрусалимських і на всіх мужів Юдейських усе лихо, що вирік на них, а вони того не слухали.

³² І взяв Еремія другого звитка та й передав його писареві Варухові Нірієнкові, а сей списав на йому всі слова тої книги, що її спалив Йоаким, царь Юдейський, так як проказував йому Еремія, — надто ж іще додано до того многі такі ж слова.

37

¹ Намість Ехонії Йоакименка царював Седекія Йоасієнко, що його Навуходонозор, царь Вавилонський, настановив царем над землею Юдейською.

² Та ні він, ні слуги його, ні осадники країни не слухали слів, що Господь говорив через пророка Еремію.

³ І послав царь Седекія Елухала Селемієнка та священника Софонію Маасеєнка до пророка Еремії, щоб йому сказали: Благоді за нас Господа, Бога нашого.

⁴ Еремія ходив іще тоді по волі серед люду, бо його ще не посаджено в темницю.

⁵ Тим часом військо Фараонове вирушило з Єгипту, а Халдеї, що облягали Єрусалим, довідавшись про те, відступили від Єрусалиму.

⁶ І надійшло слово Господнє до пророка Еремії таке:

⁷ Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось як скажіть цареві Юдейському, що послав вас до мене поспитати: — Військо Фараонове, що двинуло вам на підмогу, вернеться зараз у Єгипет, у свою землю,

⁸ А Халдеї вернуться знов, щоб сей город облягти; вони й опанують його й пустять на пожар.

⁹ Ще ж так говорить Господь: Не зводіте самі себе, думаючи: Халдеї конче відійдуть од нас, бо вони не відійдуть;

¹⁰ А коли б і все військо Халдейське, що вас воює, ви побили, та й zostалися би у них лиш самі ранені, так і ті повставали б, кожен із свого намету, та й пустили б сей город на пожар.

¹¹ Між тим, як військо Халдейське через наступ Фараонової військової потуги одступило від Єрусалиму,

¹² Покинув Еремія Єрусалим і подався в землю Беняминову, щоб там схоронитись між людом.

¹³ Як же дійшов до Беняминової брами, старший сторож, на ім'я Іреїя Селемієнко, сина Анніїного, зупинив пророка Еремію, кажучи: Ти хочеш перекинутись до Халдеїв?

¹⁴ Еремія ж сказав: Се неправда, не хочу я перебігати до Халдеїв. Та сей не вважав на те, і взяв Іреїя Еремію та й повів до князів.

¹⁵ І запалали князі гнівом на Еремію, побили його та й посадили в темницю, в будинку в писаря Йонатана, що його обернено на темницю.

¹⁶ Еремія зступив у темничну яму й пересидів там багато днів.

¹⁷ Царь же Седекія послав узяти його звідти. І спитав його царь у своїх палатах потай усіх, і промовив: Чи нема якого слова од Господа? Еремія відказав: Є, і додав: Подасть він тебе на поталу цареві Вавилонському.

¹⁸ І сказав ще Еремія цареві: Чим провинив я тобі й слугам твоїм і сьому людові, що ви мене засадили в тюрму?

¹⁹ Та й де тепер ваші пророки, що вам пророкували та договорювали: Царь Вавилонський не прийде на вас і на сю країну?

²⁰ Тепер же вислухай мене, мій добродію й царю: нехай моє благання дійде до твого слуху; не вертай мене в будинок писаря Йонатана, щоб мені там не вмерти.

²¹ І поведено тоді Еремію, по повелінню царя Седекії, у вартовий двір у неволю, й давано йому по буханцеві хліба на день із пекарської улиці, покіл не поїдено весь хліб у городі. І так пробував Еремія в вартовому дворі.

38

¹ І почули Сафатія Маттаненко, та Годолія Пасхоренко та Юхал Селемієнко, та Пасхор Малх'єнко, слова, що говорив Еремія до всього люду, кажучи:

² Так говорить Господь: хто зостанеться в сьому місті, той умре од меча, од голоднечі й од морової пошесті; хто ж оддасться Халдеям, той врятується з душею, й мати ме душу свою замість здобичі, й буде жити.

³ Так говорить Господь: Напевно буде місто се подане війську царя Вавилонського на поталу, й він опанує його.

⁴ Тоді сказали князі цареві: Нехай би вже раз убито сього чоловіка на смерть; він же ж одіймає завязьте в військових людей, що в сьому місті ще zostалися, та й ослаблює руку в усього народу, провадючи такі слова; сей бо чоловік бажає не добра народові, а тільки лиха.

⁵ І сказав царь Седекія: Ось він і в ваших руках; царь бо не вдіє нічого проти вас.

⁶ І взяли вони Еремію та й укинули в яму в Малхії Амалехенка, на вартовому дворі, і спустили туди Еремію на поворозках; а в ямі тій не було води, тільки bagno, й загряз Еремія в bagno.

⁷ І довідався Авдемелех Етіопій, один ізміж скопців у царських палатах, що Еремію вкинуто в яму, — а царь сів тоді у Беняминових воротах, —

⁸ І вийшов Авдемелех із царського дому та й так промовив до царя:

⁹ Мій добродію й царю! погано вчинили ті люде, заподіявши таке пророкові Еремії, та вкинувши його в яму; та ж він умре там із голоду, бо вже нема хліба в місті.

¹⁰ І повелів царь Етіопієві Авдемелехові: Возьми звідсі тридцять чоловіка з собою та витягни Еремію з ями, покіл не вмер.

¹¹ Авдемелех узняв із собою людей і ввійшов у царський дім під коморою, набрав ізвідти старих платків та непотрібних лахів, і спустив їх на поворозах Еремієві в яму.

¹² І кликнув Етіопій Авдемелех до Еремії: Ось, по підкладуй ганчірки з сієї драної та порваної одежі собі попід пахи рук своїх, під мотуззе! І зробив так Еремія.

¹³ І потягли Еремію на поворозах і витягли його з ями, й пробував Еремія на вартовому дворі.

¹⁴ Тоді покликав царь Седекія до себе пророка Еремію через третій увхід в дом Господень та й сказав царь Седекія до Еремії: Поспитаю в тебе про дещо; та не затаюй від мене нічого.

¹⁵ Еремія відказав цареві: Та чи ти не вбеш мене, як тобі все скажу? та хоч і дам тобі раду, то ти не послухаєш мене.

¹⁶ І заборився царь Седекія перед Еремією тайкома: Так певно, як живе Господь, що сотворив нашу душу, не вбю тебе та й не подам у руки тим, що важать на твою душу.

¹⁷ Тоді сказав Еремія цареві Седекії: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Коли вийдеш до князів царя Вавилонського, то й врятуєш душу свою, й города сього не пустять на пожар, та й зостанетесь ти й дом твій в живих:

¹⁸ Коли ж не віддаси себе князям царя Вавилонського, город сей буде подан Халдеям на поталу, й вони пустять його з огнем, і сам ти не уйдеш рук їх.

¹⁹ І сказав царь Седекія до Еремії: Боюся тих Юдеїв, що попереходили до Халдеїв, щоб мене не видано в їх руки, та щоб не висьмівали мене.

²⁰ Еремія ж сказав: Не видадуть; послухай тільки голосу Господнього в тому, що я говорю тобі, а буде тобі добре й зостанешся живий.

²¹ Коли ж затнешся віддатись, то ось тобі слово, що явив мені Господь:

²² Ось, все жіноцтво, що позоставалось у палатах в царя Юдейського, одведуть до князів царя Вавилонського, й самі вони скажуть: Ошукали тебе дорадники твої та й переважили; твої ноги загрязли в болоті, а вони поодвертались від тебе, —

²³ Усі твої жени й діти одведуть до Халдеїв, і сам ти не уйдеш із рук у них; тебе спіймають та й оддадуть у руки Вавилонському цареві, а город сей пустять пожаром.

²⁴ І сказав тоді Седекія до Еремії: Щоб ніхто не знав про сю розмову; тоді ти не вмереш;

²⁵ Коли ж би князі довідались, що я розмовляв з тобою та прийшли й казали: Скажи лишень, що говорив еси цареві, не закривай перед нами, а ми не віддамо тебе на смерть, — та що говорив тобі царь,

²⁶ Так скажеш їм: Я благав царя, щоб не завернуто мене в Йонатанів будинок, щоб я там не вмер.

²⁷ Та й справді прийшли таки всі князі до Еремії та й розпитували в його; він же відказав так само, як повелів йому царь, і вони пішли від його мовчки, бо ніхто не взяв, що він сказав цареві.

²⁸ І сідів Еремія у вартовому дворі аж до того дня, як опановано Єрусалим. І звойовано Єрусалим.

39

¹ У девятому році Седекіїному, царя Юдейського, в десятому місяці, прибув Навуходонозор, царь Вавилонський, з усією військовою силою своєю під Єрусалим, та й обляг його.

² А в одинадцятому році Седекіїному, четвертого місяця, девятого дня було місто взяте.

³ І ввійшли в його князі царя Вавилонського та й розложились коло середніх воріт: Нергал-Шарезер, Самгар-Нево, Сарсехим, старший між скопцями, Ребмаг, старший над магами, з усіма іншими князями царя Вавилонського.

⁴ Як же їх побачили Седекія, царь Юдейський, й усі військові люде — то й повтікали, й вийшли вночі з міста через царський сад воротами між двома мурами та й подались на дорогу в степ.

⁵ Та військо Халдейське погнало за ними й догнало Седекію на степах Ерихонських; і взяли його та й повели до Навуходонозора, царя Вавилонського, в Ривлу, в землю Емат, і вирік той засуд над ним:

⁶ І повелів царь Вавилонський у Ривлі позаколювати всі сини Седекіїні перед очима в його, та й усіх вельмож Юдейських велів позаколювати царь Вавилонський;

⁷ Седекію ж звелів осліпити й закувати в кайдани, щоб відвести його в Вавилон.

⁸ Палату ж царську й будинки люду попалили Халдеї огнем, а мури Єрусалимські порозвалювали.

⁹ Останок же люду, що ще находився в місті, й тих, що поперебігали до його, і всіх прочих перевів начальник прибічників Навузардан у Вавилон.

¹⁰ Убогих же людей, що нічого не мали, полишив Навузардан, начальник прибічників, у землі Юдейській та й понаділяв їм виноградники й поля.

¹¹ А про Еремію видав Навуходонозор, царь Вавилонський, такий приказ Навузарданові, начальникові прибічників:

¹² Возьми його, опікуйся ним і не чини йому нічого лихого, а обходися з ним по його бажанню, яке він тобі виявить.

¹³ І послав Навузардан, старший над прибічниками, та Навузазван, старший над скопцями, й Нергалшарезер, старшина над магами, й усі князі царя Вавилонського,

¹⁴ І взяли Еремію з вартового двору та й передали його Годолії Ахикаменкові Сафаненкові, щоб пустили його домів. І зостався він і жив серед люду.

¹⁵ До Еремії ж надійшло, як він ще пробував у темничньому дворі, таке слово Господнє:

¹⁶ Ійди й скажи Авдемелові Етіопії: Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: Оце я спевню слова мої про се місто, — йому на лихо, а не на доро, й спевняться вони свого дня перед очима в тебе.

¹⁷ Тебе ж я того дня врятую, говорить Господь, і не подам тебе на поталу тим людям, що ти їх боїшся.

¹⁸ Ні, дам тобі втекти, й не поляжеш од меча, й буде тобі душа твоя намість здобичі, за те, що ти вповав на мене, сказав Господь.

40

¹ Слово, що надійшло від Господа до Еремії, як звелів його Навузардан, старший над прибічниками, відпустити з Рами, куди взяв був його, закованого в кайдани разом із другими полонянами з Єрусалиму й Юдеї, що їх переведжено в Вавилон.

² Старший над прибічниками взяв Еремію та й сказав йому: Господь, Бог твій, вирік се лихо на се місце.

³ І послав його й учинив так, як сказав; бо ви провинили Господеві й не слухали голосу його, та за те й сталося вам воно.

⁴ Оце ж визволяю тепер тебе з ланцюгів, що на руках у тебе; коли хочеш йти зо мною у Вавилон, — йди, а я дбати му про тебе. Коли ж тобі не до вподоби йти зо мною в Вавилон, — лишайся. Дивись, уся земля перед тобою: куди вподобаєш йти, туди й йди.

⁵ Та нім відійшов, добавив Навузардан: Йди до Годолії Ахикаменка Сафаненка, що його царь Вавилонський поставив намісником над містами Юдейськими, та й пробувай з ним серед люду, або йди, куди тобі любо. І дав йому старший над прибічниками страви й гостинця та й відпустив його.

⁶ І прийшов Еремія до Годолії Ахикаменка в Массифу, й пробував із ним серед люду, що позостався в країні.

⁷ Як уся військова старшина, що була в полі, й їх товариші довідались, що царь Вавилонський поставив намісником у краю Годолію Ахикаменка й передав йому чоловіків і жіноцтво й дїтвору, та й тих убогих, що не переведено в Вавилон, —

⁸ Прийшли вони до Годолії в Массифу, — а то: Ісмаїл Натанїєнко, та Йоанан і Йонатан Кареєнки, та Сераїя Танасметенко, та сини Офині з Нетофати, та Езонія Махатенко, — вони й їх люде.

⁹ І поклявся їм Годолія Ахикаменко Сафаненко, — їм і їх людям, говорячи: Не страхайтесь служити Халдеям; пробувайте в краю й служіть цареві Вавилонському, то й буде вам добре;

¹⁰ А я жити му в Массифі, щоб заступатись за вас перед Халдеями, що приходили муть до нас; ви ж тим часом збирайте виноград, овоч, оливки та прячте в сховища ваші, та й живіте собі в городах ваших, що їх посіли.

¹¹ Та й прочі Юдеї, що находились у Моабі та проміж Аммонїями та в Едомі й по всіх інших країнах, перечувши, що царь Вавилонський полишив останок Юдеїв і поставив над ними Годолію Ахикаменка Сафаненка, —

¹² Повертались усі отті Юдеї з усіх займищ, куди були порозбігались, і прийшли в землю Юдейську до Годолії в Массифу, та й зібрали винограду й овочу дуже багато.

¹³ Йоанан же Кареєнко й уся військова старшина, що пробували в полі, поприходили до Годолії в Массифу

¹⁴ І сказали йому: Чи знаєш, що Ваалис, царь Аммонїйський, послав Ісмаїла Натанїєнка, вбити тебе? Годолія ж Ахикаменко не йняв їм віри.

¹⁵ Тоді сказав Йоанан Кареєнко Годолії в Массифі: Дозволь мені, я пійду й вбю Ісмаїла Натанїєнка, так що ніхто сього не знати ме. Чого допускати, щоб він убив тебе, та щоб усі Юдеї, що позбірались до тебе, знов порозбігались та погинув увесь останок Юдин?

¹⁶ Годолія ж Ахикаменко відказав Йоананові: Не чини сього, бо ти говориш неправду на Ісмаїла.

41

¹ У сьомому місяці прибув Ісмаїл Натанїєнко Елисаменко, що був царського роду, а з ним вельможі царя*, та ще десять чоловіка, до Годолії Ахикаменка в Массифу й трапезували вони з ним укупі в Массифі.

² І встав Ісмаїл Натанїєнко й десять чоловіка, що з ним були, та й убили Годолію Ахикаменка Сафаненка мечем, — заподіяли смерть тому, що його царь Вавилонський намісником у країні поставив.

³ Побив Ісмаїл так само й усіх Юдеїв, що були в Массифі при йому, при Годолії, і Халдеїв, що там находились, — людей військових.

⁴ На другий день по вбивстві Годолії, як ще ніхто про те не довідався,

⁵ Прибули з Сихему, Силому й Самарії, вісімдесять чоловіка, з обголеними бородами й роздертою одїжжю, і поранені, з приносами й кадилом у руках, щоб їх принести в жертву на Господньому місці.

* 41:1 Аммонїйського.

⁶ Зустріч їм вийшов Ісмаїл Натанієнко з Массифи, плачучи, а, зустрівши їх, сказав: Ійдіте до Годолії Ахикаменка.

⁷ Скоро ж вони ввійшли в город, повбивав їх Ісмаїл Натанієнко та й повкидав у яму, — він і ті люде, що при йому були.

⁸ Були ж між ними (побитими) десятеро таких, що казали Ісмаїлеві: Не вбивай нас, бо в нас доволі запасів на полі, пшениці й ячменю, олії й меду. І він здержався та й не повбивав їх із браттєм.

⁹ Яма ж, що в її Ісмаїл повкидав усі трупи побитих через Годолію людей, була та сама, що викопав царь Аса в обороні проти Вааса, царя Ізраїльського; її ж то й наповнив Ісмаїл Натанієнко побитими.

¹⁰ Тоді позаймав Ісмаїл у полонь увесь останок люду, що був у Массифі, — царівен і весь люд, що Навузардан, старший над прибічниками, передав Годолії Ахикаменкові, — (сих позаймав Ісмаїл Натанієнко) та й пійшов у дорогу до Аммоніїв.

¹¹ Як же довідався Йоанан Кареенко й вся військова старшина, що була при йому, про всі злочини, що вкоїв Ісмаїл Натанієнко,

¹² Узяли вони всіх людей своїх та й метнулись воювати Ісмаїла Натанієнка, й наздогнали його коло великого ставу під Габаоном.

¹³ Коли увесь люд, що йшов із Ісмаїлом, побачив Йоанана Кареенка з усією військовою старшиною, що була при йому, зраділи,

¹⁴ І всі, що позаймав Ісмаїл із Массифи в полонь, повернулись та й перейшли до Йоанана Кареенка.

¹⁵ Тим часом Ісмаїл Натанієнко кинувся з восьма чоловіками та й утік до Аммоніїв.

¹⁶ Тоді Йоанан Кареенко й вся військова старшина, що була при йому, забрали увесь останок люду, що позаймав був Ісмаїл Натанієнко з Массифи, вбивши Годолію Ахикаменка, — людей дорослих, військових, жіноцтво й дівчату й скопців, що завернув із Габаону,

¹⁷ І рушили вони та й зупинились на попас у Химамі, по сім боці Бетлеему, щоб звідти двинути далій у Єгипет

¹⁸ Задля Халдеїв, боялись бо їх, що Ісмаїл Натанієнко вбив Годолію Ахикаменка, що його царь Вавилонський поставив був намісником у землі Юдейській.

42

¹ І приступила вся військова старшина з Йоананом Кареенком і Езанією Гошаїєнком й усім людом од малого до великого,

² І сказали до пророка Еремії: Нехай упаде наша просьба перед лице твоє; помолись Господеві, твому Богові, за увесь останок сей, бо нас тільки трохи з множества зосталось, як се очі твої бачать, —

³ Нехай нам Господь, Бог твій, укаже дорогу, якою йти нам, і навчить, що нам чинити.

⁴ І відказав їм пророк Еремія: Чую, помолюся Господеві, Богу вашому, як бажаєте, й з'ясую вам увесь відказ, який дасть вам Господь. Ні слова не втаю од вас.

⁵ І сказали вони до Еремії: Господь нехай буде свідком вірності й правди між нами й тобою, що ми чинити мем усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій:

⁶ Чи легко, чи тяжке воно буде, ми послухаєм голосу Господа, Бога нашого, що до його ми тебе оце посилаємо, щоб нам добре було, як послухаємо голосу Господа, Бога нашого.

⁷ Як упило ж десять день, надійшло слово Господнє до Еремії.

⁸ Він покликав перед себе Йоанана Кареенка з усією військовою старшиною й з усім людом од найменшого до найстаршого,

⁹ І сказав їм: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що до його ви посилали мене, щоб зложити перед ним молитву вашу:

¹⁰ Коли зостанетесь у сій землі, так я вас побудую, а не повалю, насаджу вас і не повириваю, жалую бо вас задля тих злиднів, які допустив на вас.

¹¹ Не бійтесь царя Вавилонського, що його тепер лякається, говорить Господь, я бо з вами, щоб вам помагати й вас із рук його рятувати.

¹² Я буду милосердним до вас, і поверну вас у вашу землю.

¹³ Коли ж ви скажете: Не хочемо жити в сій землі, та й не послухаєте заповідання Господа, Бога вашого, а скажете:

¹⁴ Ні, пійдемо таки в землю Єгипецьку, там не будемо бачити війни й не чути гуку трубного та й не будемо голодувати, й там ми хочемо жити, —

¹⁵ Так чуйте слово Господнє, ви, останок Юди: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля: Коли ви справді обернете лица ваші, щоб йти в Єгипет та й пійдете туди, щоб там пробувати,

¹⁶ То меч, що ви його лякається, наздогонить вас там у землі Єгипецькій, і голоднеча, що її лякається, піjde слідом за вами в Єгипет, і там ви погинете.

¹⁷ Та й усі, що наважились йти в Єгипет, щоб там жити, поляжуть од меча, голоднечі й морової пошесті, і ніхто з них не зостанеться й не втече від того лиха, що пошло на них.

¹⁸ Так бо говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: Так само, як вилився мій гнів палкий на осадників Єрусалимських, так пролиється досада моя на вас, коли пійдете в Єгипет; і зробитеся ви прокляттям і острахом, наругою й сьміховищем, і не бачити вам уже землі сієї.

¹⁹ Так, — Господь заповів вам, ти, останку Юдин: Не йдїть у Єгипет; зятяйте ж собі добре, що й я вас остерігав нинї;

²⁰ Ви бо прогрішилися проти себе самих; ви посилали мене до Господа, Бога вашого, мовляючи: Помолися за нас Господеві, Богу нашому, й вияви нам усе, що скаже Господь, Бог наш, а ми те вчинимо.

²¹ Оце ж я вам виявив нинї, та ви не хочете послухати слова Господа, Бога нашого й того всього, з чим він послав мене до вас.

²² То ж знайте, що поляжете від меча, голоднечі й морової пошесті в тому місці, куди захотїли йти, щоб там пробувати.

43

¹ Як же переказав Еремія всьому людові слова Господа, Бога їх, — всі ті слова, що з ними послав його Господь, Бог їх, до них,

² Тодї сказав Азарія Осаїєнко та Йоанан Кареєнко, та й усі сьмиліві мужі сказали Еремії: Неправду ти провадиш; не Господь, Бог наш, послав тебе сказати нам: не йдїте в Єгипет, щоб там пробувати,

³ Се Варух Нирієнко підтворює тебе на нас, щоб подати нас Халдеям на поталу, аби нас повбивали або полонянами в Вавилон поодводили.

⁴ І не послухав Йоанан Кареєнко й уся старшина військова з усім людом, голосу Господнього, щоб зоставатись їм у землі Юдейській.

⁵ Нї, Йоанан Кареєнко й уся старшина військова зібрали увесь останок Юдеїв, що повертались були від усіх народів, куди були порозбігались, а хотїли жити в землі Юдейській, —

⁶ Чоловіків, жінок і дїтвору, царівен і всіх тих, що їх Навузардан, старший над прибічниками, передав був Годолїї Ахикаменкові, (взяв) і пророка Еремію та Варуха Нирієнка,

⁷ Та й вирушили в землю Єгипецьку, не послухали бо голосу Господнього, й так дійшли до Тафнису.

⁸ І надійшло слово Господнє до Еремії в Тафнісі таке:

⁹ Набери в руки великого каміння та й позакопуй у глині коло ввіходу в палати Фараонові в Тафнісі при очах у Юдеїв,

¹⁰ Та й промов до них: Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: Оце я возьму слугу мого Навуходонозора, царя Вавилонського, та й поставлю престол його на сьому камінні, що закопав його, й він розпростре над ним пішне шатро своє.

¹¹ І прийде він, і звоює землю Єгипецьку: Кого призначено на смерть, тому смерть; кого на неволю, тому неволя; кого під меч, поляже від меча.

¹² І запалить огонь у зборищах богів Єгипецьких, і попалить їх і позабірає їх у полонь, і одягнеться в землю Єгипецьку, як пастух убирає на себе одєжу свою, та й вийде звідти в супокою.

¹³ І покрушить стовпи (боввани) Бет-Самиські в землі Єгипецькій, і попалить храми богів Єгипецьких.

44

¹ Слово, що надійшло до Еремії про всіх Юдеїв, що пробували в Єгипті, та поосїдали в Магдолї й у Тафнісі й у Нофі й у країні Патросї:

² Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: Ви бачили те нещастє, що я послав на Єрусалим і на всі міста Юдейські, що нинї стоять пустками безлюдними,

³ За їх ледарство, що коїли й до гніву мене доводили, ходючи кадити иншим богам, яких не знали нї вони, нї ви, нї ваші батьки.

⁴ Я послав до вас раз-пораз з раннього ранку слуг моїх, пророків, казати вам: Не чинїте сих поганих речей, ненавидних менї.

⁵ Вони ж не слухали й не прихилили уха, щоб вертатись од ледарства сього, щоб не кадити богам иншим.

⁶ І пролився мій гнів і моя досада та й палав по городах Юдиних і по улицях Єрусалимських, так що вони поробились розвалищами й пустками, як оце й бачите.

⁷ Та й тепер говорить Господь, Бог сил небесних, Бог Ізраїлів: Про що ви чините таке велике зло душам вашим, яким ви вигубите чоловіка й жінку, хлопця й немовля зпосеред Юди, так що не зостанеться й нащадку з вас?

⁸ Про що доводите мене до гніву виробами рук ваших, кадючи иншим богам у землі Єгипецькій, куди прийшли жити, щоб себе погубити та зробити клятьбою й сьміховищем проміж усіма народами на землі?

⁹ Хиба ж позабували ви ледарство отців ваших і безбожність царів Юдейських, і жінок їх, ваше власне ледарство й ледарство жінок ваших, яке вони коїли в землі Юдейській та по улицах Єрусалимських?

¹⁰ Аж по сей день не вгамувались вони й не бояться та й не ходять в законі моему й по установах моїх, що дав я вам й отцям вашим.

¹¹ Тим же то так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: Оце оберну лице моє проти вас на погибель і на затрату всього Юди.

¹² І відопхну останок із Юдеїв, що наважились йти в Єгипет, щоб там жити, і всіх витрачу, всі поляжуть у землі Єгипецькій; мечем і голоднечею будуть витрачені; мале й велике погине від меча й голоду, й стануться прокляттям і пострахом, наругою й сьміховищем.

¹³ Навідаю карою живущих у Єгипті, як навідав Єрусалим, мечем, голоднечею й моровою пошестю.

¹⁴ І з останку Юди, з тих, що прибули в землю Єгипецьку на пробування чуженицями, нікому не вдасться вирятуватись і втекти та вернутись у землю Юдейську, куди поривати ме душу їх, щоб ізнов туди вернутись і там осістись; ніхто не вернеться, хиба тільки ті, що втечуть із відти.

¹⁵ І відказали Еремії всі чоловіки, що знали, як їх жінки чужим богам кадили, й усе жіноцтво, що там стояло натовпом, і ввесь люд, що жив у Єгипті, в Патросі, й сказали:

¹⁶ Що ти провадиш нам в ім'я Господнє, не послухаємо тебе;

¹⁷ А невідмінно чинити мемо те, що сказали уста наші, й будемо кадити богині небесній*, й приносити їй ливну жертву, як се ми чинили, ми й отці наші, царі наші й усі князі наші по городах у Юдеї й по улицах Єрусалимських; а за те були ми тоді ситі й щасливі та й не знали лиха.

¹⁸ З того ж часу, як ми перестали кадити небесній цариці й вистачати їй ливну жертву, терпимо в усьому недостачу та й погибаємо від меча та голоднечі.

¹⁹ І коли ми кадимо небесній цариці й ливну жертву їй приносимо, то хиба ж се без відома наших мужів виробляємо ми їй книші з її образом та приносимо ливні жертви?

²⁰ Тоді озвався Еремія до всього народу, до чоловіків і жінок і до всього народу, що йому так відповідав (ось як):

²¹ Хиба ж то не те кадженне, що справляли ваші батьки, ваші царі й ваші князі й нарід землі по городах Юдиних і по улицах Єрусалимських, — хиба не те спогадав Господь, та хиба не воно вразило його серце?

²² І не здолів довше терпіти Господь ледачі ваші вчинки й гидоти, що ви коїли. Тим то й зробилась ваша земля пустою й пострахом і клятьбою, та без осадників, як самі тепер вбачаєте.

²³ Саме через те, що ви ідолам кадили й перед Господом грішили, й не слухали голосу його, та не ходили по закону Господньому й по приказам його та постановам його — за те й побила вас оця лиха година, як ось самі вбачаєте.

²⁴ І сказав Еремія до всього народу й до всього жіноцтва: Вислухайте слово Господнє, ви, всі Юдеї, що пробуваєте в Єгипті!

²⁵ Так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: Ви й жіноцтво, що своїми устами мовляли те й вашими руками чинили; ви говорите: Хочемо справдити наші обітниці, якими обреклись небесній цариці, кадити й ливні жертви вистачати. Певніте ж ваші обітниці й справдуйте ваші оброки;

²⁶ Та вислухайте ж і слово Господнє, ви, всі Юдеї, що живете в Єгипті: Ось, я кленусь вам моїм імям великим, говорить Господь, що ні одна людина Юдейська у всій землі Єгипецькій не буде вже вимовляти ім'я моє своїми устами, говорячи: Так певно, як жив Господь!

²⁷ Я бо буду назирати за вами пильно — вам на погибель, а не на добро; й усі Юдеї, що пробувають у Єгипті, будуть гинути од меча та голоднечі, аж докіль до нащадку не вигинуть.

²⁸ Тільки не багато їх утече од меча й вернеться з землі Єгипецької в землю Юдейську, останок же Юдеїв, що прийшли в землю Єгипецьку, щоб там пробувати, дізнається, чиє слово справдиться, — чи моє, чи їх.

²⁹ А ось вам знак, говорить Господь, що я навідаю вас карою в сьому місці, щоб знали, що слова мої справдяться — вам на лихо.

³⁰ Так бо говорить Господь: Ось, я подав Фараона Вафрія, царя Єгипецького, на поталу ворогам його й в руки наступаючим на життя його, як подав Седекію, царя Юдейського, на поталу Навуходонозорові, цареві Вавилонському, ворогові його, настававшому на душу його.

* 44:17 Місяцеві.

45

¹ Слово, яке сказав пророк Еремія до Варуха Нірієнка, як сей списав слова з уст Ереміїних у книгу — в четвертому році Йоакима Йосієнка, царя Юдейського.*

² Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Варуху:

³ Ти нарікаєш: Ой горе мені, смуток на смуток причиняє мені Господь; я впадаю на силах від зітхання, й не знаходжу спокою.

⁴ Ось як скажи йому: Так говорить Господь: Дивись, що я збудував, те розвалюю, що понасаджував, викоренюю скрізь по тій землі.

⁵ А ти бажаєш собі щось великого? Не бажай; я бо пошлю лихо на всяке тіло, говорить Господь; — тобі ж дам, замість здобичі, життя твоє на всякому місці, куди повернешся.

46

¹ Слово Господнє, що дійшло до пророка Еремії про народи поганські:

² Про Єгипет, а то про військо Фараона Нехао, царя Єгипецького, що стояло на Евфрат-ріці в Кархамісі, яке побив Навуходонозор, царь Вавилонський, у четвертому році Йоакимовому, царя Юдейського.*

³ О, готуйте щити й списи, й виступайте до бою;

⁴ Сідлайте коні та всїдайте, ви їздеці; ставайте в ряди в своїх шоломах; гостріте списи, вдягайтесь в панцері!

⁵ Та що се я бачу? вони в тривозі, подаються взад? їх невміраки побиті, втікають необзир, — із'усуди страх, говорить Господь.

⁶ Та не втече бистроногий, невмірака не врятуєсь; на півночі, коло Евфрат-ріки вони спіткнуться й поляжуть.

⁷ Хто се піднімаєсь, мов ріка прибуває, мов потоки бурхають водами своїми?

⁸ Се Єгипет піднімається, мов ріка, мов би води потоку розбуялись. Підіймусь, мовляє, покрию країну, погублю міста й їх осадників.

⁹ Сїдайте ж на коні; летїть, колесниці; виступайте, силачі, — ви, Єтіопії, Ливії, узброєні щитами, Лидійці з натягнутими луками в руках!

¹⁰ Та (знайте, що) сей день є днем пімсти Господа сил небесних, щоб помститись над противниками його; жерти ме їх меч і засититься й упеться вашою кровю; се будуть жертовні приноси Господеві, Богу сил, у півночній землі на Евфрат-ріці.

¹¹ Йди в Галаад, возьми балзаму, дівочко Єгипецька! Та шкода тобі добірати ліків, — нічим не загоїш своєї рани!

¹² Почули народи про сором твій, і плач твій сповнив країну; бо (втікаючи) один силач твій ударить на другого хороброго, та й оба разом поляжуть.

¹³ Слово, що сказав Господь пророкові Еремії про напад Навуходонозорів, царя Вавилонського, щоб звоювати Єгипет:

¹⁴ Оповістїть в Єгипті й дайте знати Магдолі та сповістїть у Нофі й у Тафнісі; скажіте: Становись лавами й готуйся, бо вже меч пожерає все навкруги!

¹⁵ Чого се твій потужний лежить повалений? — Не встояв, бо Господь повалив його.

¹⁶ Се він натовпив тих, що падали, — падали один на одного, та говорили: Вставаймо, вертаймось до нашого люду, в рідну нашу країну перед пагубним мечем!

¹⁷ Фараонові, цареві Єгипецькому, приложять прізвище „тривога“, він пропустив реченець.

¹⁸ Так певно, як живу я, говорить Царь, — на ймя йому Господь сил небесних, — як се правда, що Тавор належить між гори, а Кармель стоїть над морем, так певно й він прийде.

¹⁹ Готуй собі всяку потріб на дорогу, осаднице-дочко Єгипецька: бо Ноф стане пустою, піjde з димом, обезлюдїє.

²⁰ Єгипет — гарна телиця, та погибель надходить із півночі, надходить на неї.

²¹ А найняте військо його, — ті вгодовані ним бики, подаються взад, утікають, не можуть устоятись, бо прийшов на їх день погібний, час їх навідання.

²² Доходить голос його, неначе гадюче сичання, наступають з військовою потугою, нападають із сокирами, мов дроворуби;

²³ Вирубають ліс його, говорить Господь, бо їх і не переглянеш; більше їх, як сарани, ніхто не перелічить.

²⁴ Осоромлена дочка Єгипецька, оддана півночньому народові на поталу.

²⁵ Се говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: навідаю карою Аммона в Но[†], Фараона й Єгипет з його богами й князями, — Фараона з тими, що на його вповають,

* 45:1 Ті слова подані в голові 36.

* 46:2 IV. Цар. 23 і 29.

† 46:25 Інші читають: Александрию.

²⁶ Та й подам їх на поталу тим, що важять на їх душі, на поталу Навуходнозорові, цареві Вавилонському й у руки рабам його; аж опісля буде Єгипет оселений, як за давних днів, говорить Господь.

²⁷ Ти ж не журись, слуго мій Якове, й не лякайся, Ізраїлю, я бо вирятую тебе з далекої землі, й потомків твоїх із землі, де вони невольникували, й вернеться Яков та й жити ме спокійно й мирно й ніхто не буде страхати його.

²⁸ Не журися, рабе мій Якове, говорить Господь, я бо з тобою. Я вигублю всі народи, що проміж них порозганяв тебе, тебе ж не вигублю; я тільки скараю тебе справедливим судом, та безкарним тебе не zostавлю.

47

¹ Слово Господнє, що надійшло до пророка Еремії про Филістіїв, перш ніж Фараон напав на Газу*:

² Так говорить Господь: Вже ринуть води з півночі; прибувають, мов потік заливаючий, і затоплять землю з усім, що на ній, всяке місто з осадниками його; тоді закричать люде кругом, заридують усі, що живуть в країні,

³ Почувши гук та тупіт копит у сильних коней його, гуркіт колесниць його й скрипіт коліс його. Батьки й не зирнуть на малечу свою, помліють бо руки в них

⁴ Перед тим днем, що настане, щоб вигубити всіх Филістіїв; погубити й Тир і Сидон з усіма помічниками, що позоставалися; бо Господь спустошить Филістіїв, останок острова Кафтора†.

⁵ Олісіла Газа, онімів Аскалон і прочі долиняне.

⁶ Доки же, ти, мечу Господень, ще будеш рубати? Коли вдовольнишся? Заховайся в свою піхву, перестань-вгамуйся!

⁷ Та як тобі вгамуватись, коли Господь послав тебе з приказом проти Аскалону й побережжя морського? Туди ж він послав його!

48

¹ Про Моаба так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Горе Неву-місту! воно спустошене буде; соромом окритий Киріятарим і звоюваний; та й Мизгав покрийсь стидом і в ніщо його обернуть. Замок високий обернено в посміх!

² Слава Моабова зникне навіки; Гесбону недолю готують: нумо, витратьмо його зміж народів! Та й ти, Мадмено, погинеши; меч йде за тобою.

³ Чути крик і з Оронаїму, і тут валять-опустошують страшно!

⁴ Стерто на порох Моаб, діти його заридали.

⁵ Від підходячих у гору в Лухит голосний плач роздається, від спускаючихся в низ із Оронаїму зачуває ворог ридання по спустошенню.

⁶ Утікайте, рятуйте життя, наге, мізерне як та деревина серед пустині.

⁷ Ти вповав на вироби рук твоїх, на твої достатки; за те ж пійдеш в неволю, ти самий, й бовван твій Хамос разом із своїми сьвященниками та князями своїми.

⁸ Прийде спустошник на кожний ваш город, й ні одно місто не остане ціле; погине долина, спустіє поділлі, як заповів Господь.

⁹ Дайте Моабові крила навтеки летіти; бо в городах його буде безлюдде, нікому буде в них проживати!

¹⁰ Проклят, хто справу Господню справляв би байдужно, проклят, хто спинав би меча його, кров проливати!

¹¹ Змалку жив Моаб у супокою, сів на гущі своїй і не переливано його з посудини в другу посудину, його в неволю не займано зроду; тим то зоставався в йому й смак його, та й запах його не змінявся.

¹² От же, говорить Господь, надходить час, що я пришлю до його переливачів, а вони переллють його, й опорожнять посуд його й глеки його порозбивають.

¹³ І окриється соромом Моаб задля Хамоса, як окрився стидом дом Ізраїля задля Бетеля, — надії своєї*.

¹⁴ Що ви говорите: Ми хоробрі мужі, силачі до війни?

¹⁵ Ні! Моаб, наче вже спустошений, міста його, як би вже горіли, а вибрані молодики ваші, мов би на заріз пійшли, говорить Царь, — Господь Саваот ім'я його.

¹⁶ О, близька погибель Моабова, скwapно надходять злидні його.

¹⁷ Пожальтесь його, всі його сусіди, й усі, що знаєте ім'я його, заголосіте: Як се зломилось жезло сили, палиця слави!

¹⁸ Ізійди вниз із висоти величі і сядь на місці спраги, дочко-осаднице Дибону, вже бо наступає спустошник Моабу, й порозвалює твердині твої.

* 47:1 По дорозі, як вертав з землі Юдейської. Гол. 37, 4.

† 47:4 Або, може, Кипра.

* 48:13 III. Цар. 12, 29.

¹⁹ Стань при дорозі, сусідко-осаднице Ароерська, питай у тих, що, втікаючи, шукають рятунку: Що таке сталося?

²⁰ (а почувеш:) Осоромлений, Моаб, бо вже звоюваний; плачте, ридайте, вістіте в Арноні, що Моаб — пустина;

²¹ Що прийшов суд на рівнини, на Халон і на Яазу й на Мофат,

²² і на Дибон і на Нево й на Бет-Дивлатаїм,

²³ і на Каріатаїм, і на Бет-Гамул і на Бет-Маон,

²⁴ і на Керіот і на Восор та й на всі городи Моабські, як далекі, так і близькі.

²⁵ Збито рога Моабові й зломано руку йому, говорить Господь.

²⁶ Упоїте до п'яна його, пишався бо проти Господа; нехай же валяється Моаб у своїй блювотині й буде сьміховищем.

²⁷ Хиба ж Ізраїль та не був сьміховищем у тебе? Чи то ж його та поймано між злодіями, що ти, було, як заговориш про него, так і похитуєш головою?

²⁸ Покидайте ж тепер міста, ви осадники Моабські, та й живіте, мов голуби, що гнізяться коло ввіходів у печери.

²⁹ О, наслухались ми про гордості Моабові — гордості без міри, як він високо ніс себе, як пишався, як у гору неслося серце його.

³⁰ Знаю я, говорить Господь, буйність його, та вона марна; пусті слова його; не здоліють того вчинити (що говорять).

³¹ Тим то й буду голосити по Моабові, плакати по всьому Моабові, буду зітхати по людях Кирхареських;

³² Плакати му по тобі, Севамо виноградня, тим плачем, що й по Язері: паростки твої сягали аж поза море, доходили до озера Язерського; аж се пустошник напав на літні плоди твої, на виноград спілий.

³³ Утихли радощі й веселощі в тім Кармелю, в землі Моабській; я уйму вино в точилах; не будуть уже топтати в них, сьпіваючи; гук війсьний буде чути, а не гомін радісний.

³⁴ Од плачу в Есевоні аж до Елеали й до Яаци залунає їх голос і від Сигора до Оронаїму, до третьої Егли; та й води в Нимримі повисихають.

³⁵ Вигублю, говорить Господь, у Моаба тих, що приносять жертви на висотах та кадять богам його.

³⁶ Тим же то серце моє тужить по Моабі, мов сопілка; стогном сопілки плаче серце моє по осадниках Кирхареських, всі бо багатства, що вони надбали, поникли без сліду.

³⁷ У кожного голова лиса, в кожного борода стрижена, руки подрпані, чересла веретищем окриті,

³⁸ Скрізь у Моаба по кришах, майданах сумують-плачуть, я бо розбив Моаба, мов посудину непотрібну, говорить Господь.

³⁹ Як же розбито його, — будуть із спожаліннем говорити; як же Моаб осоромився, подавшись навтеки! і стане Моаб сьміховищем і острахом усім сусідам своїм;

⁴⁰ Так бо говорить Господь: Ось він (Навуходонозор) орлом налетить, розпростре свої крила над Моабом:

⁴¹ Загорне міста, звоєк твердині, а серця в хоробрих Моабіїв стрівожаться в той час, як серце в жінки-породілі.

⁴² І вигублений буде Моаб ізпроміж народів за те, що згордів був проти Господа.

⁴³ Переляк і яма й сіті прийдуть на тебе, Моабський осаднику, говорить Господь.

⁴⁴ Хто від ляку втече, впаде в яму; хто вийде з ями, попаде в сіт. Таке бо пошло на Моаба в годину кари моєї, говорять Господь.

⁴⁵ Наче в тіні, схороняться у твердині Есевонській втікачі втомлені, та з Есевону вийде огонь, поломя з Сигону, й пожере бік Моабу, і тіме сих людей непокірливих.

⁴⁶ Горе тобі, Моабе! погинув нарід Хамоса; бо сини твої й дочки пійшли в неволю.

⁴⁷ Та колись я поверну Моаба з полону, говорить Господь. Досі суд на Моаба.

49

¹ Про Аммоніїв говорить так Господь: Чи Ізраїль же не має синів? хиба нема в него наслідника? Як же се Малхом загорнув Гада, й нарід його розсівся в містах його?

² Тим же то надходять дні, що в Раббі, (місті) синів Аммонових, дасться чути крик бойовий й Рабба зробиться купою розвалищ, і городи (дочки її) будуть повипалювані, а Ізраїль заволодіє над ними, що над ним панували, говорить Господь.

³ Заголоси ж, (сусіде) Есевоне, бо Гай уже спустошений; здійміте крик, ви, дочки Раббині; попідперізуйтесь веретами; плачте й блукайте попід плотами, бо Малхом пійде в неволю, а з ним сьвященники й князі його.

⁴ Чого пишаєшся долинами? Потечуть левади твої кровю, зрадлива дочко, що, вповаючи на скарби свої, мовляєш: Хто наступить на мене?

⁵ Ось, я пошлю на тебе страх з усіх околиць твоїх, говорить Господь, Бог Саваот; порозбігається необзир, і ніхто не позбірає втікачів.

⁶ Та навісплі я знов заверну полонян Аммоніїв, говорить Господь.

⁷ А про Едома так говорить Господь сил небесних: Невже ж у Темані та нема розуму? Чи то ж не стало ради в премудрих? хибя ж змаліла їх мудрість?

⁸ Утікайте, обернувшись плечима, ховайтесь глибоко в печерах, осадники Деданські, попусти бо погибель на Езава, надходить час навідання мого.

⁹ Коли б винники та ввійшли в виноградник у тебе, то певно лишили б скільки не зірваних грон, та й коли б злодії прийшли в ночі, то набрали б собі, скільки їм треба;

¹⁰ Я ж оберну Езава до нага, всі сховища його повідшукою, ніде не притаїться. Вигублене буде його потомство, й брати його й сусіди його; й зникне він зовсім.

¹¹ Полиши тільки твої сироти, я не дам їм загинути, та й вдови твої нехай вповають на мене.

¹² Так бо говорить Господь: Ось, і ті, що їм не належалося би пити кубка кари, будуть його конче пити, а ти б то не мав бути покараний? Ні, не втєчеш безкарно, мусиш випити.

¹³ Кленусь бо самим собою, говорить Господь, що Восор станеться острахом, сьміховищем, дивовижею й прокляттям, а всі його міста поробляться вічними пустками!

¹⁴ Я чув звістку від Господа, та й послі порозсилаю вже до народів казати: Збирайтесь, ійдіть на него, ставайте до бою!

¹⁵ Ось бо, я вчиню тебе малим між народами, згідним перед людьми.

¹⁶ Грізна постава твоя і надуте серце завели тебе, живущого в печерах скельних та вершинах гірських. Бо хоч би ти так високо, як орел, звив гніздо собі, то я й звідти скину тебе, говорить Господь.

¹⁷ І зробиться Едом острахом; хто попри його буде переходити, з'уміється і буде посвистувати, споглядаючи на рани його.

¹⁸ Як Содом та Гоморра провалились, а з ними й сусідні городи, говорить Господь, так і там ніхто вже не буде жити, й ніяка людина не поселиться.

¹⁹ Ось він *, як той лев, виступить від вижин Йорданських на ті утверджені місця; їх же я зневолю швидко вийти з Ідумеї, і, хто вибраний, того над нею поставлю. Хто бо рівня мені? і хто стане вимагати в мене відповіді? та й де той пастир, що встояв би проти мене?

²⁰ Тим же то слухайте про постанову Господню і що він судив учинити Едому, та й що задумав зробити осадникам Теманським: дійсно, найслабші з того стада займуть їх у полонь і попустошать осаді їх.

²¹ Від гукі їх упадку стрясеться земля, а луна від їх крику чутна буде поза Червоним морем.

²² Так, орлом підійметься він, налетить і розпустить крила понад Восором, і серце невміраків Едомських буде тоді, як серце в жінки-породілі.

²³ Про Дамаск: Осоромлені Емат і Арпад: почувши сумну вість, вони впали духом; тривога обгорнула їх, неначе на морі, не можуть успокоїтись.

²⁴ Опустив руки Дамаск і кинувся на втеки; його обняв страх, схопили його болі й муки, мов породілю.

²⁵ Ой чом же не вціліло се місто славне, сей город, що ним я втішався?

²⁶ Так, поляжуть молодики його на улицах його й усі військові люде погинуть того часу, говорить Господь сил небесних.

²⁷ І розложу огонь попід мурами Дамаськими, й пожере він палати царя Венада.

²⁸ Про Кедар і про царства Азорські, що (опісля) звоював Навуходонозор, царь Вавилонський, так говорить Господь: Уставайте, рушайте на Кедар та й звоюйте тих осадників восточних!

²⁹ Намети й вівці їх позабійайте; покриттє наметне, всю надобу, й верблюди в їх пожакуйте, та накликайте на них страх із усіх боків.

³⁰ Біжіте, втікайте хутко, ховайтесь глибоко в печерах, осадники Азорські, говорить Господь: Навуходонозор бо, царь Вавилонський, повзаяв постанову й задумав проти вас задум.

³¹ Уставайте, рушайте проти люду мирного, що живе собі безпеч, говорить Господь, що нема в його ні дверей, ні засовів, що живуть (кочуючи) особняком.

³² Верблюди їх стануться лупом, а їх отарі будуть розкоплені, і розсію їх по всіх вітрах, — оттих, що вистригають волосся на висках, — і з усіх боків наведу на їх погибель, говорить Господь.

³³ Азор же буде леговищем шакалам, вічною пустинею; ніхто там не буде жити, ніяка людина там не оселиться.

³⁴ Слово Господнє, що надійшло до пророка Еремії про Елам у початку царювання Седекіїно, царя Юдейського:

³⁵ Так говорить Господь сил небесних: Се я поламлю лука Еламів, — їх головну силу;

³⁶ І наведу на Елама чотирі вітри з чотирьох сторін неба, та й розвію їх по всіх сих вітрах, і не буде такого народу, щоб до його не зайшли вигнані Еламії;

* 49:19 Навуходонозор.

³⁷ І пошлю на Еламійів страх перед ворогами їх й перед тими, що на їх душу настають, і наведу лихоліття на їх, і гнів мій, говорить Господь, і посилати му меч слідом за ними, аж покіль їх повигублюю;

³⁸ І поставлю мого престола в Еламі, царя же й князі його вигублю, говорить Господь.

³⁹ У дальші ж часи поприводжу назад полонян-Еламійів, говорить Господь.

50

¹ Слово, що вирік Господь через пророка Еремію про Вавилон і про землю Халдейську:

² Звістїть й розголосїть між народами, й поставте стяга; виявляйте, не замовчуйте! Говорить: Вавилон звойовано, Вил осоромлений, Меродах покрушений, осоромлено й другі образи його, порозбивано ідоли його!

³ З півночі бо двине проти його народ, а сей оберне землю його в пустиню, і ніхто не буде там жити, ні людина, ні скотина, — все рушить і повтікає.

⁴ У ті дні, і в ті часи, говорить Господь, поприходять сини Ізраїля вкупі з синами Юдиними, а йдучи, плакати муть (з радощів) і шукати Господа, Бога свого.

⁵ Про дорогу до Сиону питати муть, а, обернувши туди лиця, будуть казати: Ййдїть і прилягнїте до Господа завітом (умовою) вічним, що вже не забудеться.

⁶ Мов заблукані вівці, був мій нарід: пастирі позводили їх із дороги, порозганяли їх по горах; вони ж блукали з гори на горб, забувши свою кошару.

⁷ Всі, що їх стрічали, жерли їх, а вороги їх мовляли: Ми не винні, бо се вони согрішили перед Господом, перед пробутком справедливості, і перед Господом — надїєю батьків їх.

⁸ Втікайте ж із серед Вавилону, покидайте Халдейську землю, а йдїть (веселі), мов козли перед отарою.

⁹ Ось бо, я підійму й приведу проти Вавилону велику громаду народів із півночних земель, і розложаться проти його, та й звоюють його: стріли у них, як у вправного воїна, не вертаються марно.

¹⁰ І станеться Халдея здобиччю їх; і опустошники її заситяться, говорить Господь.

¹¹ Ви бо веселились і радувались, розграблюючи власність мою; скакали з радощів, як на траві телиця, та й ржали, як боеві коні.

¹² У великий стыд попаде мати (земля) ваша, зарум'яниться тая, що вас породила; остання буде вона між народами — пустиня, суша, дике поле.

¹³ Через Господень гнів обезлюдїє, зробиться пустинею; кожен, хто йти ме через Вавилон, буде здивований посвистувати, позираючи на його рани.

¹⁴ Становіться ж у боеву лаву навкруг Вавилону; всі, ви лучники, стріляйте, не жалуйте стріл, бо він провинив перед Господом!

¹⁵ Підійміте з усіх боків крик проти його: подав руку свою (піддався); упали твердині його, зрушилися мури його! Се помста Господня; мстїтесь на йому! Як він чинив, так ви чинїте з ним.

¹⁶ Повигублюйте в Вавилоні тих, що сїють, укупі з тими, що роблять у жнива серпом! Зі страху перед мечем пагубним подається кожен до свого люду, кожен у свою землю буде втікати.

¹⁷ Ізраїль — се розпуджена отара; леви розігнали її. Перш обїдав його царь Ассирийський, а тепер Навуходнозор, царь Вавилонський, і кості його покришив.

¹⁸ Тим же то так говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїлів: Се я навідаю карою царя Вавилонського, й його землю, як скарав царя Ассирийського;

¹⁹ І приведу знов Ізраїля на його пасовище, й буде пастися на Кармелі й Базані, і насититься душа його на Ефраїмових горах і в Галааді.

²⁰ У ті дні й у ті часи, говорить Господь, шукати муть неправедності Ізраїлевої, та не буде її, і грїхів Юдиних, та й не знайдеться їх; я бо прошу тих, що zostав живими.

²¹ Ййди ж проти неї — проти тієї землі ворохоної, і карай осадників її; пустоши й вигублюй усе позад них, говорить Господь, і чини все, що я звелїв тобі.

²² (неначе чую вже) Гук війсьни в тій землі й страшне спустошення!

²³ Ой, як же се зломано, як покрушено той молот стільких земель! Як же став Вавилон страховищем проміж народами!

²⁴ Я розложив сіті на тебе, й ти спіймався, Вавилоне, й не думавши про те; тебе знайдено й схоплено, за те, що встав еси на Господа.

²⁵ Господь відчинив зброєву комору свою, і повиносив із неї знаряддя гніву свого, бо в Господа сил небесних є справа у землі Халдейській.

²⁶ Рушайте ж проти неї з усіх країв, повідчиняйте сховища її, топчіть її, мов снопи на тоці, вигубіть її цілковито, нехай не зостанеться з неї й нащаду.

²⁷ Позаколюйте всі воли її, нехай йдуть під ніж. Горє їм! настав бо день їх, — час кари їх!

²⁸ (наче чути) Голос утікаючих і спасаючих себе із землі Вавилонської, щоб сповістити на Сионі про помсту Господа, Бога нашого, про помсту за храм його.

²⁹ Поскликайте на Вавилон усіх, хто натягує лука. Обложіть його навкруги, щоб ніхто не врятувався із його; одплатіть йому по заслугі його. Як він чинив, так само чиніть і йому, він бо встав згорда проти Господа, проти Сьвятого Ізрайлевого.

³⁰ Тим же те молодики його поляжуть на улицах його, й усе військо його вигине того ж дня, говорить Господь.

³¹ Ось я — проти тебе, ти гордий, говорить Господь Саваот; прийшов бо день твій — час навідання твого.

³² І спіткнеться гордовитий і впаде та й ніхто не підніме його; і розложу огонь у містах його, й пожере все кругом.

³³ Так говорить Господь сил небесних: Притіснені сини Ізраїля, як і сини Юдині, а всі, що їх позаймали в полонь, держать їх кріпко й затялись не пустити їх на волю.

³⁴ Та визволитель їх потужен, Господь сил небесних ім'я його; він розбере їх справу, щоб учинити впокій на землі, а страх навести на осадників Вавилонських.

³⁵ Меч * на Халдеїв говорить Господь, і на осадників Вавилонських, і на князів його, й на мудрих його;

³⁶ Меч на ворожитів, і вони обез'уміють; меч на військо його, і воно сторопіє;

³⁷ Меч на коні його й на колесниці його, й на всі мішані народи посеред него, а вони збоятся, як жінчини; меч на скарби його, а їх розхоплять;

³⁸ Засуха на води його, а вони повисихають; се бо земля бовванів, і вони побез'уміють перед страшною карою, насланою за їх ідоли.

³⁹ І оселяться там дикі звірі, з шакалами, й жити муть на ній струсі, й ніхто не поселиться, ніхто не буде жити на ній од роду аж до роду.

⁴⁰ Як у ніщо обернув Бог Содому й Гоморру з сусідними оселями, так і тут не вдержиться й не буде жити ні одна людина.

⁴¹ Ось прийде нарід од півночі, нарід великий, і многі царі підіймуться з країв землі, з найдалшого кутка світу.

⁴² В руках у них луки й списи, а жорстокі вони й немилосердні; ревуть, як море, мчаться на конях, узброєні, як один муж, готовий до бою на тебе, дочко Вавилонова!

⁴³ Довідавшись про них, царь Вавилонський опустить руки; смуток обніме його, муки — як породілю.

⁴⁴ Ось він, мов той лев, виступить від вижин Йорданських на ті утверджені місця; їх же зневолю чимборше уходити, й хто вибраний, тому оддам його; хто бо рівня мені? хто стане вимагати в мене відповіді? та й де той пастир, що встояв би проти мене?

⁴⁵ Тим же те слухайте про постанову Господню, і що він судив Вавилонові вчинити, та й що задумав про землю Халдейську: справді, безсилки з того стада потягнуть їх із собою; справді, він попустошить осаді їх разом із ними.

⁴⁶ Од гучу при заборі Вавилону здригнеться земля, а плач їх залунає далеко проміж народами.

51

¹ Так говорить Господь: Се я підйму проти Вавилону й живущих посеред його противників моїх бурний вітер.

² І пошлю віяльників на Вавилон, а вони розвіють його й спустошать землю його, вони бо в час злиднів нападуть на його з усіх боків.

³ Нехай стрілець натягає лука супроти тих, що й собі ж натягають лука та величаються зброєю своєю; не щадіте молодиків його, вигублюйте все військо його.

⁴ Нехай падуть побиті на землі Халдейській, а поранені — по улицах її.

⁵ Не покинув во вдовою Бог, Господь Саваот, Ізраїля й Юду, хоч їх земля повна провин проти Сьвятого Ізрайлевого.

⁶ Втікайте з посеред Вавилону й рятуї кожне душу свою, щоб і вам не погинути за беззаконство його; се бо година помсти Господньої, — він віддає йому заплату його.

⁷ Золотим кубком був Вавилон у руці Господній, впивалась із його вся земля; народи пили з його й метались, мов біснуваті.

⁸ Несподівано впаде Вавилон та й розібеться; голосіте по йому, дайте балзаму на рани його, — може позагоюються.

⁹ Гоїли ми Вавилона, та він не вигоївся. — Покиньте ж його, рушаймо кожен у свою землю, суд бо над ним дійшов до неба й сягнув аж за хмари.

¹⁰ Вивів Господь на світло нашу справедливу справу; ходімо й звістімо на Сионі діло Господа, Бога нашого.

¹¹ Гостріте стріли, наповнюйте сагайдаки; Господь підпалив завзяття царів Мидійських, задумав бо проти Вавилону, його затратити, — се помста Господня, помста за храм його.

* 50:35 Меч пошлю.

12 Підійміте стяга проти мурів Вавилонських, побільшіте чату, приготуйте засіди, бо, що Господь задумав, те все так учинить, як виповів на осадників Вавилонських.

13 О, ти, що живеш над великими водами, багатий на скарби! прийшов кінець твій, — міра захланності твоєї!

14 Господь сил небесних поклявся собою самим: Правду кажу, що сповню тебе людьми, мов сараюю, й підіймуть боєвий крик проти тебе.

15 Він сотворив землю силою своєю, утвердив круг земний премудрстю своєю й розпростер небеса розумом своїм;

16 На його громовий голос шумлять води з хмар, а ті хмари приводить він від кінців землі; творить блискавиці серед дощу, й випускає вітри з запасних сховищ своїх.

17 Безумним виявлює себе кожен чоловік у своєму знанні, і кожний плавильник соромить себе бовваном своїм, бо бовван, — се лож, і нема в йому духа.

18 Се пуста мана, робота облуду; в день караючих їх навідин вони зникнуть.

19 Не такий, як їх, пай Яковів; бо його Бог — се творець усього, а Ізраїль — се жезло царства його; Господь сил небесних — ім'я його.

20 Ти* в мене — молот, зняряд воєнний; тобою я побивав народи; тобою розбивав царства;

21 Тобою я вбивав коня і їздеця його й тобою розторошував колесницю і візника її;

22 Тобою вбивав я чоловіка й жінку; тобою вбивав старого й молодого; тобою вбивав молодика й дівчицю;

23 Тобою вбивав я пастуха й стадо його; тобою вбивав ратая й супруг волів його, тобою вбивав намісників і міських начальників.

24 Тепер же відплачу Вавилоніві й усім осадникам Халдейським за все зло, що вони заподіяли Сионові в очах ваших, говорить Господь.

25 Се я (став) проти тебе, ти (горда) горо пагубна, говорить Господь, що вигублюєш і заражуєш усю землю; я простягну на тебе руку мою, й скину тебе зо скелі та й зроблю тебе горою, до нага обгорілою.

26 З тебе не можна буде взяти й каменя вуглового, ні каменя на підвалину; ти будеш вічним безлюддєм, говорить Господь.

27 Виставте ж хоругву воєнну в землях; трубите в труби між народами; ввуружте проти його народи; покликайте на його царства: Араацькі, Минійські, Аскеназькі; настановіть гетьманів проти його; наведіть коней, як жалючої сарани.

28 Узбройте проти його народи, царів Мідії, намісників її, старшини міські, й усю підневолену її землю.

29 Нехай затруситься й затремтить земля; бо спевняться на Вавилоні задуми Господні, щоб повернути Вавилона в пустиню безлюдну.

30 Невміраки Вавилонські позрікались воюватись, сидять без діла по твердинях своїх, вичерпалась сила в них, побабіли; осади їх попалені, засови їх поламані.

31 Біжить гонець зустріч другому гонцеві, посел зустріч послові, щоб сповістити цареві Вавилонському, що город його від кінця до кінця опановано;

32 І броди позахоплювано, й трощу по багнах повипалювано, й військові люде в перестрашу.

33 Так бо говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля: Дочка Вавилонська — мов тік під молотьбу; за малий час настануть жнива її.

34 Навуходозор, царь Вавилонський, пожерав мене й гриз мене; він зробив із мене порожню посудину; він проковтнув мене, мов той смок; наповнив розкошами моїми своє черево, вигнав мене.

35 Зневага моя й тіло моє — на Вавилоні, промовляє осадництво Сионове, й кров моя — на осадниках Вавилонських, каже Єрусалим.

36 Тим же то так говорить Господь: Я вступлюсь за твою справу й помщуся за тебе; висушу море його й повисушую канали його.

37 І зробиться Вавилон купою розвалищ, кублами шакалів, страховищем та сьміховищем, без осадників.

38 Як леви, зарикають всі вони, заскіглять, як левині щенята.

39 Саме тоді, як вони (вином) розгорячаться, справлю їм бенкет, і впою та звеселю їх так, що поспнуть сном вічним, а й вже не прокинуться, говорить Господь.

40 Поведу їх, як ягнята, на заріз, як барани вкупі з козлами.

41 О, як же впаде Сесах (Вавилон), як звоюють пиху всієї землі! О, як же то Вавилон та зробиться страховищем між народами!

42 Рине на Вавилон море, покриє його великанськими філями своїми.

43 Горооди його поробляться пустками, сухою сушею, диким полем, землею, де ані людина не буде жити, ні один чоловік переходити.

* 51:20 Вавилоне.

⁴⁴ І зроблю кінець Виліві в Вавилоні, і вирву з рота його, що він проглинув, і не будуть уже народи наплавляти до його, бо ж і мури Вавилонські впадуть.

⁴⁵ Виходи зпосеред його, мій народе, рятуйте кожне душу свою від палкого гніву Господнього.

⁴⁶ Нехай не мліє серце в вас, і не лякайтесь поголоски, що піjde по землі: Піjde чутка в одному році, а потім у другому році та ж чутка, й буде насильство на землі, й встане потужний на потужного.

⁴⁷ Та воно певне, що настане час, і я навідаю карою ідоли Вавилонські, а вся земля буде посоромлена й усі побиті її поляжуть серед його.

⁴⁸ І веселитиметься над Вавилоном небо й земля з усім, що на них, рушать бо з півночі пустошники на його, говорить Господь.

⁴⁹ Як Вавилон повалував звоєваних Ізраїльтян, так само у Вавилоні падати муть побиті з усієї країни.

⁵⁰ Ви ж, що спаслись од меча! рушайте, не зупиняйтесь; згадуйте звіддалі про Господа й нехай Єрусалим приходить вам на серце.

⁵¹ Сором був нам, коли ми слухали наругу; стид окривав нам лице, як чужинці напали на святищі Господнього дому.

⁵² За се ж ось, приходить час, говорить Господь, що навідаю карою ідолів його, й по всій землі його стогнати муть поранені.

⁵³ Хоч би Вавилон піднявся під саме небо, та хоч би там на висоті збудував собі твердиню; таки прийдуть від мене пустошники на його, говорить Господь.

⁵⁴ Ой, понесеться голосний крик із Вавилону й гук страшного розпадання з землі Халдейської,

⁵⁵ Спустошить бо Господь Вавилон і придушить у йому гордовитий голос. Філіями понесуться крики їх, наче великі води, далеко буде роздаватись (розпучливий) їх голос.

⁵⁶ Бо приjde на його, на Вавилон, опустошник, і будуть спіймані борці його, поламані їх луки; бо Господь, Бог відплати, дасть йому відплату.

⁵⁷ І напою до п'яна князів його й мудреців його, намісників його й начальників городських і воїнів його; й позасипляють вони сном вічним, та й вже не прокинуться, говорить Царь, — на ім'я йому Господь Саваот.

⁵⁸ Так говорить Господь: Широкі мури Вавилонські будуть до самих основ розвалені, а високі ворота його спалені огнем; пусто працювали народи, й люде мучились задля огня.

⁵⁹ Слово, що заповідав пророк Еремія Сераїї Нирієнкові Маасеєнкові, як сей вибирався в Вавилон із Седекією, царем Юдейським, у четвертому році його царювання. Сераїя ж був старший над ложниками (стелачами).

⁶⁰ Списав же Еремія всі злидні, що мали впасти на Вавилон, ув одній книзі, — все те, що писано про Вавилон.

⁶¹ І сказав Еремія Сераїї: Як прибудеш у Вавилон, не занедбай прочитати всі ці слова,

⁶² Та й промов: Господи! сам загрозив еси займищу сьому, так його затратити, що не буде в йому ні людини, ні скотини, та що воно буде повсячасною пусткою.

⁶³ І як сю книгу прочитаєш, так привяжи до неї камінь та й укин'ї її в середину Евфрату,

⁶⁴ І промов: Оттак утоне Вавилон та й не вирине з того нещастя, що пошлю на його. Поті слова Ереміїні (про Вавилон).

52

¹ Седекії було двадцять і один рік, як став царем, а царював він у Єрусалимі одинадцять років. Ім'я матери його було Хамуталь — Ереміївна, родом із Либни.

² І чинив він таке, що було не до вподоби Господеві, прит'йма як чинив Йоаким.

³ Через те був гнів Господень над Єрусалимом та над Юдою такий, що відкинув їх від лица свого. І одпав Седекія од царя Вавилонського.

⁴ І сталося: у девятому році свого царювання, у десятому місяці прийшов Навуходонозор, царь Вавилонський, сам і все військо його проти Єрусалиму, й облягли його та й насипали навкруги його вал.

⁵ І був город ув облязі до одинадцятого року царювання Седекіїного,

⁶ У четвертому ж місяці, на дев'ятий день місяця, опановала голоднеча город і люде не мали що їсти.

⁷ То ж зроблено проломину в міскім мурі, й (царь та й) усі військові люде втекли вночі через ворота, що між двома мурами коло царського саду, та й пішли дорогою в степ, — Халдеї ж облягали місто навкруги.

⁸ І погналось військо Халдейське за царем та й наздогнали Седекію в степах Ерихонських, а все його військо порозбігалось од него.

⁹ І схопили царя та й повели до царя Вавилонського в Риблу, в Емат-країні, й той вирік йому засуд:

¹⁰ Царь Вавилонський велів позаколювати синів Седекїїних перед його ж очима, так само заколено й усіх князів Юдейських в Риблі;

¹¹ Седекію ж осліпили, закували в кайдани, й повів його царь Вавилонський у Вавилон та й посадив у в'язницю аж до дня смерті його.

¹² У п'ятому ж місяці, на десятий день місяця, — се був дев'ятнадцятий рік царювання Навуходонозорового, прибув Навузардан, отаман прибічників, вірний слуга в царя Вавилонського, в Єрусалим,

¹³ І спалив дом Господень і царську палату та й усі великі будинки в Єрусалимі;

¹⁴ Усі ж мури навкруги Єрусалиму повалило військо Халдейське, що було при отаманові прибічників.

¹⁵ А останок люду, що залишався у городі й утікачів, що перейшли були до царя Вавилонського, й загалом простий нарід перевів Навузардан, старший над прибічниками, в Вавилон.

¹⁶ Тільки немного вбогих людей залишив Навузардан, отаман прибічників, у краю виноградарями та пахарями (хліборобами).

¹⁷ А стовпи мідяні, що були в Господньому дому, й підніжки, й мідяне море, що було в храму Господньому, порозбивали Халдеї та й позабірали всю мідь із них у Вавилон.

¹⁸ Позабірали й казани, лопатки, ножі, миски й увесь мідяний посуд, що його вживано до служби;

¹⁹ І полумиски й кліщики, чаші, й кубки й кадильніці й кінви, що ні було золоте й срібне, позабірав отаман прибічників.

²⁰ Стовпи два, одно море й дванайцять мідяних волів, що служили за підніжки, а що постарав царь Соломон до Господнього дому, — міді з усього того посуду не було ваги.

²¹ А ті стовпи були, кожний стовп вісімнадцять локот заввишки, й поворозка в дванайцять локот обіймала його; а були вони порожні в середині, стінки ж були на чотири палці.

²² А на стовпі був мідяний вінець, на п'ять локот заввишки, й сітка й гранатові яблочка навкруги вінця, усе мідяне; те ж саме й на другому стовпі з гранатовими яблочками.

²³ А було висящих гранатових яблук дев'яносто і шість, усіх же яблук, сітками обведених — сотня.

²⁴ І взяв отаман прибічників первосвященника Сераїю й другого священника Зефанію й трьох придверників.

²⁵ А з городу взяв одного скопця, що старшинував над військовими людьми, та сімох невідступних прибічників царських, що знайдено в городі, і головного писаря військового, що затягав людей в країні до військової служби, та шістьдесят чоловіка з народу землі, що знайдено в місті.

²⁶ Оціх то позабірав Навузардан, отаман прибічників, та й одвів їх до царя Вавилонського в Риблу;

²⁷ Царь же Вавилонський повелів повбивати їх у Риблі, в Емат-країні. Так і виселено Юду з землі його.

²⁸ Ось скільки люду поодводив Навуходонозор: у сьомому році (царювання свого) три тисячі двайцять і три Юдеї;

²⁹ У вісімнадцятому році Навуходонозоровому — з Єрусалиму вісім сот трийцять і дві душі;

³⁰ У двайцять третьому році Навуходонозоровому одвів Навузардан, отаман прибічників, Юдеїв сімсот сорок і п'ять душ, усього чотири тисячі й шістьсот.

³¹ У трийцять сьомому році по переведенню в неволю Ехонії, царя Юдейського, у дванадцятому місяці, двайцять п'ятого дня місяця, Евильмеродах, царь Вавилонський, того року, як почав царювати, помилював Ехонію, царя Юдейського, й вивів його з темниці.

³² І розмовляв із ним прихильно, й поставив престол його над престолами інших царів, що були в його в Вавилоні;

³³ І переминив в'язницьку одіж його, і він трапезував повсяк день у його, поки жив на світі.

³⁴ І харчове його — щоденне харчове — давано йому від царя на кожний день по всі дні життя його.

КНИГА ПЛАЧ ЕРЕМІЇ.

¹ Як ся столиця сидить одинока*, — та, що була колись така багатолюдна, стала, мов би вдовою; город, великий між народами, князь над краями, — платить нині дань!

² Плаче гірко по ночах, сльози ллються по щоках; з усіх, що його любили, нема нікого, хто б розважив; усі приятелі його зрадили його, стали ворогами.

³ Юда, втікаючи від злиднів та неволі тяжкої, поселився серед поган, та не знайшов впокою; всі, що його з давна гонили, спіймали його, наче б у тісному заулку.

⁴ Посуміли дороги на Сион, бо перестали прочане ходити; всі брами його опустіли; священники зітхають, дівчата горюють, — гірко й йому самому.

⁵ Вороги його взяли гору над ним; противники розкошують, бо Господь послав на його злидні за премногі його провини; діти його пішли в неволю поперед ворога чамбулом.

⁶ Минулась у Сиону вся його величність; знатні в його — наче ті олені, що не знаходять собі ніде паші; безсильні, пішли наперед погоничів своїх.

⁷ В злиднях своїх та в тісноті своїй спогадав Єрусалим про всі дороги добра свої, що їх мав тоді, як нарід його попав в руки ворожі, й ні в кого не знайшов підмоги; а вороги позирають на його та висьмівають і його суботи.

⁸ Тяжко провинив Єрусалим, тим і зробився огидою людям; всі, що його славили, споглядають на його з погордою, бо побачили наготу його, а й сам він зітхає, та й одвертає, застидавшись, обличчя.

⁹ Гріх його, мов нечистота на платті, явний, та він не подумав, що з того буде; тим то й упав він так низько, та й не має потішителя. Зглянься ж ти, Боже, на мене у злиднях, бо ворог аж надто піднявся вгору!

¹⁰ Ворог простяг руку свою на все, що йому дороге було; він бачить, як погане втикаються в пресвяте місце його; а ти ж (Господи,) заповідав, щоб вони не вступали в громаду твою†.

¹¹ Ввесь нарід зітхає за насущним хлібом, віддає все дороге, щоб було чим посилити душу. О, зглянься, Господи, подивись, як я принижений.

¹² О, нехай вас ніколи таке не спіткає, всі ви, що дорогою проходите мимо! Гляньте, придивіться, чи є біль такий, як мій біль, що на мене впав, що послав на мене Господь в день палаючого гніву свого?

¹³ Звисока послав він огонь у кості мої і той обгорнув їх; він розстелив сіті під ноги мені й повалив мене; учинив мене бідним, та мучить мене день поза день.

¹⁴ Ярмо, зроблене з проступків моїх, в руці в него; вони, неначе в шнур поскручені, і зложені мені на шию; Господь обезсилив мене; віддав мене в руки, що з них годі мені добутись.

¹⁵ Всіх хоробрих моїх повалив Господь посеред мене; скликав проти мене цілу товпу, щоб вигубити молодиків моїх; неначе (грони) в тискарні, зтоптав Господь дівичку-дочку Юдину.

¹⁶ От чого я плачу; око моє, — от чого око моє проливає води; далеко від мене втішитель, що живив би духа в мені; діти мої витрачені, бо ворог взяв гору.

¹⁷ Сион простягає руки свої та нема, хто б його розважив. Господь дав приказ проти Якова ворогом його, щоб його кругом обступили; Єрусалим стався гидотою посеред них.

¹⁸ Справедливий Господь, бо я не корився його слову. О, слухайте, всі народи, погляньте на муку мою; діви мої й молодики мої — всі вони пішли в неволю!

¹⁹ Кличу друзів моїх, та вони завели мене; священники мої й старшина моя гинуть у місті, шукаючи харчі собі, щоб підкріпитись, свою душу (задержати в тілі).

²⁰ Зглянься, Господи, бо я в тіснечі; внутро моє неспокійне, серце, неначе перевернулось у мені; я бо упрямо противився тобі; в полі забрав меч діти мої, а дома — (голодова) смерть.

²¹ Почули, що я стогну, а нема, хто б мене розважив; почули всі вороги мої про мою долю, та й утішились, що ти се вчинив мені. О, коли б ти послав уже той день, що його заповів, і вони стали такими ж, як я!

²² О, постав перед лице своє усе зло їх; обійдись із ними оттак, як обійшовся зо мною за всі гріхи мої, я бо стогну безнастанно, й серце в мені завмірає!

2

¹ О, як же Господь у гніву своєму окрив мороком дочку Сионову! наче з неба на землю кинув він велич Ізраїлеву; в день свого гніву не спогадав навіть про підніжок ніг своїх.

² Повалив Господь всі оселі Яковів; не пощадив, позбурював в досаді своїй утверджені замки дочки Юдиної, позвалював їх на землю, царство й князів одкинув, як опоганих.

* 1:1 В сій книзі оплакане спустошення Єрусалиму Навуходонозором р. 588 перед Хр. † 1:10 В. кн. Мойс. 23, 3.

³ В гніві палком посчибав всі роги в Ізраїлі, відвів перед ворогом правицю свою на бік, і запалив у Якові, наче горючий огонь, що все кругом пожерав.

⁴ Напав лука свого, наче неприятель, випрямив правицю свою, як ворог, і повбивав усе, що очам принадне, ба й на сьятину дочки Сионової пролив огнем досаду свою.

⁵ Наче ворогом нашим Господь зробився; вигубив Ізраїля; порозвалював усі палати його; позбурював утверджені замки його, і розстелив над дочкою Юдиною смуток і плач.

⁶ Розібрав огорожу свою, як би огорожу саду; збурих місьце зборів (сьвятотчних); довів до того Господь, що забуто на Сионі про сьята й суботи, і відкинув в палкому гніві своєму царя й сьвященника.

⁷ Господь відкинув жертвник свій, одвернув своє серце від сьятині своєї, подав у руки ворожі мури палат її; вони в Господньому домі кричали, наче в яке сьвято.

⁸ Господь постановив розвалити мур дочки Сионової, простягнув шнура й не вдержав руку свою від розбурювання, позносив вали знадвірні, та й мури лежать повалені.

⁹ Ворота міські, наче б у землю запались; засови їх поторошені на куски; царь із князями опинились між невірними; перестав увесь лад законний, ба й пророки не одбирають уже од Господа обявленнь його.

¹⁰ Старшини дочки Сионової сядять мовчки на землі, посипали собі попелом голови, поприперізувались вереттем; похилили 'д землі голови дівчата Єрусалимські.

¹¹ Очі в мене від сліз потемніли, внутро моє буриться в мені, жовч із печінок лиється на землю задля погибелі дочки народу мого; бо й діти й немовлята при грудях мруть із голоду по улицах міста.

¹² Допрошуються в матерей своїх: хліба, вина! та й умірають, мов ті поранені, по улицах міських, виливають душі свої у матерні лона.

¹³ Як мені озватись до тебе, з чим твоє, дочко Єрусалимська, зрівняти горе? до кого приложити мені тебе, щоб тебе розважити, дівце-дочко Сионова? рана бо твоя, мов те море, широка; хто здоляє загоїти її?

¹⁴ Пророки твої віщували тобі пусту неправду, не розкривали твого беззаконства, щоб запобігти твому лихоліттю; вони оповіщали тобі видава ложні, що довели тебе до вигону (з краю).

¹⁵ Плещуть руками над тобою всі мимойдучі; з посвистом кивають головами над дочкою Єрусалимською, приговорюючи: Се ж то той город, що його величали найбільшою красою, радістю всієї землі?

¹⁶ А вороги твої порозівляли пащі свої, свищать та скрегочуть зубами, договорюючи: От ми таки прогинули його; сього ж дня ми й ждали, та такі дождали-узріли!

¹⁷ Що був призначив, те й довершив Господь; спевнив своє слово, що давно вирік; спустошив без пощади, звеселив ворога над тобою, підніс високо вгору рога противників твоїх.

¹⁸ З серця покликають вони до Господа: Ти муре дочки Сионської! проливай потоком сльози днями й ночами, не давай собі вину, не затулуй війок твоїх!

¹⁹ Вставай, голоси всю ніч, з початком кожної стражі нічної; виливай водою серце твоє перед лицем Господа; здіймай до його руки твої про життє діток твоїх, що помирають голодною смертю по углах усіх улиц твоїх.

²⁰ О, зглянься, Господи! кому ти вчинив таке, щоб матери з'їдали плод свій, немовлят, ними виплуканих? щоб убито в сьятині Господній сьвященника й пророка?

²¹ Діти й сивоволосі лежать на землі по улицах; діви мої й молодці мої від меча полягли; ти вбивав їх у день гніву твого, мордував без милосердя.

²² Ти послав, наче на празник, всі страшила на мене; в день гніву твого, Господи, ніхто не врятувався, ніхто не віцілів; тих, що я згодувала, виховала, ворог мій вигубив.

3

¹ Я чоловік, що зазнав горя від палиці гніву його;

² Він повів мене й увів у пійтму, а не в світло.

³ Так, він обернувся проти мене, і день у день простягає на мене руку свою;

⁴ Поморщив тіло моє й кожу мою, та потер кості мої;

⁵ Обгородив мене (нешащем), обложив горем і нуждою;

⁶ Він посадив мене в темне місце, як тих, що давно померли;

⁷ Наче муром, обвів мене, щоб я не вийшов, закував у тяжкі кайдани;

⁸ Як я прошу, як благаю, він одпихає молитву твою;

⁹ Дороги мої він каміннем закидав, попсував стежки мої.

¹⁰ Став проти мене, наче ведмедем у засідці, — левом у сховищу;

¹¹ Поперевертав дороги мої, розірвав мене, й у ніщо обернув;

¹² Напав лука свого й поставив мене за мету стрілам своїм;

¹³ Послав у нирки мої стріли з сагайдака свого.

14 Я стався сьміховищем усьому народові мому, посвякденною присьпівкою їх.
15 До переситу нагодовав мене гіркотою, напоїв полином;
16 Покрушив каміннем зуби мої, покрит мене попелом.
17 Покинув супокій душу мою; я вже й забув про дні добрі,
18 І сказав я собі: погасла сила моя й надія моя на Господа.
19 О, спогадай про мою муку й нужду, про полин і жовч!
20 Глибоко вбилося усе те в пам'ять мою й душа моя в мені збиває.
21 Та я так відповідаю серцю мойму, та й тому вповаю:
22 Ізза милосердя Господнього ми не вигинули, бо милосерде його не вичерпується.
23 Що ранок воно оновляється, велика бо вірність твоя!
24 Господь пай мій, говорить собі душа моя, то ж і буду я вповати на него.
25 Благий Господь до тих, хто надіється на його, — до душі, що його шукає.
26 Добре тому, хто без нарікання дожидає рятунку від Господа.
27 Благо людині, що змалку несе ярмо (закону Господнього);
28 (що) Сидить на самоті й мовчить, бо він (Бог) наложив се ярмо на його;
29 А він нахилив уста свої в порох, та й думає: може бути, ще є надія;
30 Хто надставляє бючому свою щокую й приймає, хоч би й до переситу зневагу;
31 Бо не на віки Господь покидає;
32 Та хоч і пішло злидні, то й помилює по великій доброті своїй;
33 Не по своїму бо серці карає він і посиляє смуток на дітей людських,
34 А тоді, як вони під ноги беруть безсильних на землі,
35 Як несправедливо судять ближнього перед очима Всевишнього,
36 Як притискають другого в його ділах; бо хіба ж Господь сього не бачить?
37 Хто ж бо сьміє сказати: І таке часом діється, що Господь не повеліває!
38 Хіба ж не з уст (не з приказу) Всевишнього виходить нужда й щастє?
39 Чом же нарікає живуща людина? Нехай би нарікала на свої гріхи.
40 Розпитуймо й розвідуймо наші дороги та й обернімось до Господа;
41 Здіймімо серце й руки наші до Бога на небі (й говорімо):
42 Ми одпали, ми непокірливі, тим то й не пощадив еси нас;
43 Ти оболік себе гнівом і гнав та побивав нас без ощадку;
44 Ти закрит себе хмарою (гріхів наших), щоб не доходила до тебе молитва наша;
45 Соромом і гидотою зробив нас еси серед народів.
46 Отворили на нас роти свої всі вороги наші.
47 Страх і яма, опустошення й погибель — се наша доля.
48 Потoki вод проливає око моє над погибелю дочки народу мого.
49 Без упину виливає сльози око моє, та нема пільги,
50 Покіль із неба Господь не спогляне та не побачить.
51 Око моє наповнює смутком душу мою, споглядаючи на всі дочки міста мого.
52 Всякими способами намагались зловити мене, мов ту пташину, вороги мої, без усякої причини;
53 Вкинули мене живцем у яму й прикидали каміннем.
54 Води знялися аж до голови в мене, я сказав собі: Пропав я!
55 І призивав я ім'я твоє, Господи, з ями глибокої:
56 Почуй голос мій; не затулуй уха твого від мого зітхання, від благання мого!
57 Так, ти зближувався, як я молився до тебе, й казав мені: Не бійся!
58 Ти боронив, Господи, мою справу; вибавляв життя моє.
59 Ти, Господи, й тепер бачиш кривду мою; розсуди ж справу мою!
60 Ти бачиш ненависть і те, що вони проти мене замишляють.
61 Ти чуєш, Господи, їх наругу, — всі їх підходи під мене,
62 (чуєш) Бєсїди противників моїх і безнастанні хитрощі їх проти мене.
63 Глянь, чи вони сядять, чи встають, — про мене в них все — глумлива пісня.
64 О, ти певно відплатиш їм, Господи, по учинкам рук їх;
65 Засліпиш їх серця і проклін твій упаде на них;
66 Гонити меш їх, Господи, гнівом, і викорениш їх ізпід неба!

4

¹ Як потемніло те золото, змінилось золото найліпше! камінне з сьвятині розкидане по всіх роздоріжжях.

² Поважні синове Сионові, дорогі, як найчистіше золото, — вони стали, як той посуд глиняний, як виріб рук ганчарських!

³ І потвори подають соски, та кормлять щенят своїх, а дочки народу мого стали жорстокі, мов ті струсиці в пустині;

⁴ У немовлятка язик од згаги до піднебіння прилипає; їсти просять діти, та ніхто їм не дає.

⁵ Хто їдав страви солодкі, умліває з голоду по улицах, хто кохався на пурпурнім ложі, тулиться до гною.

⁶ Кара за безбожність дочки народу мого більша над покаранне Содоми: її бо стручено в хвилині й руки людські не дотикали її.

⁷ Сієї ж князі були над сніг чисті, над молоко білі; тіло в них було румяне, немов ті коралі, й над сапфир сияло;

⁸ А нині лице їх чорнійше над усе чорне, не познають їх на улиці; кожа в них до кості прилипла, зосхла, мов та деревина.

⁹ Щасливійші ті, що від меча гинуть, ніж ті, що гинуть голодною смертю; сесі бо тануть поволи, побивані нестачею плодів земних.

¹⁰ Руки добросердних жінок варили діток своїх, щоб мати з них їжу під час погибелі дочки народу мого.

¹¹ Ізгнав Господь гнів свій, вилив досаду гніву свого, й запалив огонь на Сионі, що пожер його до підвалин.

¹² Не вірили царі землі й усі осадники земель, що ворог завзятий ввійшов у ворота Єрусалимські.

¹³ А все се за гріхи ложних пророків його, за беззаконства святихників його, що за їх приводом проливано кров праведників.

¹⁴ Тепер вони, мов сліпі, улицями блукали, осквернювались кровю, так що не можна було приторкнутись до їх одержі.

¹⁵ Уступайтесь! Нечистий! у слід їм кричали; уступайтесь, уступайтесь, не приторкайтесь! і вони, зворушені, ховались; а між людом говорили: Вже їх не буде!

¹⁶ (загніване) Лице Господнє порозсіває їх; уже він не зглянеться на них, за те, що вони не вважали на святихників, над старими не милосердувались.

¹⁷ Наші ж очі аж умучились, визираючи надармо підмоги; з башти нашої визирали сторожі того народу, що не міг нас урятувати.

¹⁸ А вони, знай, підглядали ступні наші, так що ми не могли безпечно й по улицах ходити. О, близько кінець наш, дні наші скінчилися; так, се прийшов кінець наш.

¹⁹ Ті, що нас гнали, летіли хутше орлів під небом; гналися за нами по горах, ставляли засади в пустині.

²⁰ Дух наш живущий, помазанник Господень, попав у їх яму*, — той, що про його мовляли ми: Під його тіню жити мєм тихо посеред народів.

²¹ Радуйся, дочко Едомова, веселися, ти, що живеш там у землі Уз! прийде й до тебе чарка, і ти впешся, й ти будеш обнажена.

²² Дочко Сионова! кара за беззаконства твої скінчилась; більш у полонь ти зайнята не будеш; твої ж провини, дочко Едомова, Господь навідає й виявить гріхи твої.

5

¹ Спогадай же, Господи, що з нами сталося; зглянься, подивися на пониження наше!

² Наше наслідде досталось невірам, доми наші — чужим чуженицям;

³ Ми сироти — безбатьченки; матері наші — вдовиці.

⁴ Власну воду ми пемо за гроші, дрова наші здобуваєм за плату.

⁵ Нас поганяють, бючи в потилицю, а в роботі нема нам відпочинку.

⁶ І до Єгипту ми й до Ассура руку по хліба шматок простягаєм.

⁷ Наших батьків провинили, та їх нема вже, ми ж двигаємо кару за їх беззаконства.

⁸ Раби вередують над нами, та й нікому вирвати з рук їх.

⁹ В небезпеці перед мечем ми хліб наш по степу здобуваєм.

¹⁰ Скіра на нас, наче в печі, счорніла від пекучої голоднечі.

¹¹ Наших жінок безчестять у Сионі, дівчат — в городах Юдейських.

¹² Князі повішані їх руками, лица старшин у зневазі.

¹³ Молодики наші жорнами мелють, недолітки падають під ношами дров.

¹⁴ Старці вже в воротях не засідають, паробки не співають.

¹⁵ Радощів серце вже наше не знає, наші танці в жалощі змінилися.

¹⁶ Із голови в нас вінки поспадали, горе нам, що ми провинили!

¹⁷ От чому серце в нас ние, от чого в нас ув очах потемніло!

¹⁸ Ой попустіли вершини Сионські, хиба шакалі ходять по них.

¹⁹ Господи! ти пробуваєш во віки; твій престол стоїть з роду до роду.

²⁰ Чом же ти позабув нас, чом покинув нас на так довгий час?

²¹ О, приверни нас до себе, Господи, а ми привернемося; понови дні наші, як се зпершу було!

* 4:20 Царь Седекія. IV. Цар. 25, 5.

²² Чи то ж се зовсім ти нас відцурався, прогніївися на нас без міри?

КНИГА ЕЗЕКІЇЛА.*

¹ Сталось у трийцятому році, у четвертому місяці, на п'ятий день місяця, як був я між полонянами над Ховар-річкою, одверзлись небеса, й я побачив видива Божі.

² На п'ятий день місяця — се був п'ятий рік після того, як одведено царя Йоакима† в неволю —

³ Надійшло слово Господнє до Езекиїла Вузієнка, сьвященника, в Халдейській землі, при Ховар-річці, й зійшла на його сила Господня.

⁴ Бачив же я — схопився завірухою вітер від півночі, знялась величезна хмара й клубом огонь, та промінне навкруги його, а з середини його, наче блискуча мідь ув огні,

⁵ А з него показалась подобина чотирьох звірят; вид же їх був такий: образ їх був чоловічий.

⁶ І в кожного було чотири обличчя, і в кожного — четверо крил.

⁷ А ноги в їх були прості, а ступні в їх були, як у телця, й бризкали вони іскрами, як розпалена мідь бризкає.

⁸ А під крильми в їх із чотирьох боків були людські руки; й обличчя у них і крила в них — у всіх чотирьох.

⁹ А крильми торкались вони одно до одного; обличчя й крила в їх не повертались, як йшли вони: кожне простувало перед себе.

¹⁰ Подоба облич'я їх: — зпереду було лице людське, правобіч — лице левине, лівобіч — лице бичаче в усіх чотирьох, понад ними — лице орлове в усіх чотирьох;

¹¹ І лица їх і крила їх угорі були розділені, та в кожного по двоє крил сходилось одно з одним, а двоє вкривали тіло їм.

¹² І йшли вони, кожен у сторону перед себе; куди поривав їх дух, туди й йшли вони; йдучи ж, не повертались.

¹³ А вид тих животин був, наче жар огняний, як смолоскипи; огонь ходив між тими животинами сюди й туди, й блищав огонь вельми ясно, й вилітали з огню блискавки.

¹⁴ І ввихались животини сюди й туди, наче блискавиця мигає.

¹⁵ І придивлявся я тим животинам, аж ось — на землі коло тих животин по одному колесу перед чотирьома лицами їх.

¹⁶ І були колеса видом і роботою, наче блискучий хризолит, і всі четверо були однаковісінькі, а по вигляду їх і по споруді здавалось, неначе одно колесо було в другому колесі.

¹⁷ А йдучи, йшли вони на чотири боки; не звертали на бік, ідучи.

¹⁸ Обідде ж їх — високе й страшне, й було повно очок в обідді навкруги в усіх чотирьох.

¹⁹ І як йшли животини, так йшли й колеса коло їх, а як вони здійсмались угору від землі, здійсмались і колеса.

²⁰ Куди хотів йти дух, туди йшли й вони, й здійсмались колеса разом із ними; дух бо тих животин був у колесах.

²¹ Коли ті йшли, так йшли й колеса, а як ті стояли, то стояли й вони, як же ті здійсмались від землі, здійсмались і колеса разом із ними; бо дух животин був у колесах.

²² А над головами в животин була подобина твердині, блискуча, як подобина пречудного кришталю, що понад головами в їх розпростирався.

²³ А під твердинею розпростирались їх крила, просто одно до другого, й в кожній було їх по двоє, що вкривали їм тіло.

²⁴ І як вони йшли, чув я шум їх крил, ніби бурханне великої води, неначе грім Всемогучого, голосний шум, як се гуде в військовому таборі; а коли вони зупинялись, то крила спускали.

²⁵ Бо як давався чути голос з понад твердині, що була над головами в їх, тоді вони зупинялись і опускали крила.

²⁶ А понад твердинею, що була над головами в їх, була подобина престолу, з вигляду, як би з каменя сафіру, а над подобинею престолу видко було подобину чоловіка, що сидить на йому.

²⁷ І видів я наче палаючу мідь, як огняне сяєво в середині його кругом; від поясниці його й висше, та й від виду поясниці його й низше бачив я, наче огонь, і було промінне навкруги.

²⁸ Якою буває веселка на облаках в дощовий день, такий вид мало те сяєво навкруги.

2

¹ Оттакий був появ подобини слави Господньої. Побачивши її, впав я на лице своє, а відтак почув голос говорючого, й сказав він мені: Сину людський! стань на ноги твої, я бо говорити му з тобою.

² І як він се казав мені, ввійшов у мене дух, і поставив мене на ноги, й я чув говорючого до мене.

*

: Від р. 594–572 перед Христом. † 1:2 Після І. Параліп. 3, 16. 17. Ехонію.

³ І сказав він до мене: Сину чоловічий! ось я посилаю тебе до синів Ізрайлевих, до того люду непокірливого, що відступили від мене; вони й їх отці — се зрадники передо мною аж по сей день.

⁴ Се сини з безстидним лицем і запеклим серцем, — до них я тебе посилаю, й скажеш їм: Так говорить Господь Бог:

⁵ Чи слухати муть вони, чи не слухати муть — се бо дом упрямий — та нехай знають, що був пророк між ними.

⁶ Ти ж, сину чоловічий, не лякайся їх і не страхайся мови їх, як вони бодяками й тернинами до тебе будуть, і тобі доведеться жити між скорпіонами, — не лякайся мови їх і не страхайся виду їх; вони бо дом упрямий;

⁷ Говори їм слова мої, чи будуть вони слухати, чи не будуть, вони бо непокірливі.

⁸ Ти ж, сину чоловічий, слухай, що я тобі буду говорити; не впирайся, як той дом упрямий. Ось, отвори рота та й з'їж, що я дам тобі.

⁹ Я глянув, аже се рука, простягнута до мене, а в руці — книговий звонець.

¹⁰ І розгорнув його він передо мною, й ось, звиток той пописаний з лиця, й з вивороту; а написано на йому: жалощі, зітханне, й горе.

3

¹ І сказав до мене: Сину чоловічий! з'їж, що перед тобою, з'їж оцей звиток, та й іди й говори до синів Ізрайлевих.

² Тоді отворив я уста, а він дав мені з'їсти той звиток;

³ І сказав мені: Сину чоловічий! нагодуй череву твоє, й засити утробу твою сим звитком, що передаю тобі. І я з'їв, і був він ув устах моїх такий солодкий, як мід.

⁴ І сказав мені: Сину чоловічий! встань та й іди до Ізрайлевого дому, й говори до них моїми словами;

⁵ Посилаю бо тебе не до народу з темною мовою й незрозумілим языком, а до Ізрайлевого дому,

⁶ Не до многих народів із темною мовою й незрозумілим языком, що слів його ти не второпав би; хоч як би я й до тих послав тебе, то вони б тебе послушали;

⁷ Дом же Ізраїлів не схоче тебе слухати, бо вони не хочуть слухати мене, тим що дом Ізраїлів твердолобий і запеклого серця.

⁸ Ось, я вчинив твоє лице твердшим, як їх лица, і твого лоба твердшим, як їх лоби.

⁹ Як діамант, що твердий над камінь, вчинив я твоє чоло; не бійся їх і не лякайся перед лицем їх, хоч вони дом ворохобний.

¹⁰ І сказав дальше до мене: Сину чоловічий! усі слова мої, що говорити му тобі, прийми до серця й вислухай ушима твоїми;

¹¹ Оце ж ййди до вигнанників, до земляків твоїх, та й говори до них і скажи їм: Так говорить Господь Бог! чи будуть вони слухати, чи не будуть.

¹² І підняв мене дух у гору, й чув я позад себе голос, наче гуку громового: Благословенна велич Господня, (рушаюча) з місця свого!

¹³ І шум од крил у животин, що торкались одно об одно, й гуркіт од коліс коло них і гук голосного грому.

¹⁴ Отже дух підняв та й узяв мене й ішов я, сумуючи в тревозі серця мого, а рука Господня вагоніла на мені.

¹⁵ І прибув я так до переселенців у Тель-Абиб, і осів там, де вони жили, та й провів між ними сім день, у безтямі.

¹⁶ А по семи днях надійшло до мене слово Господнє:

¹⁷ Сину чоловічий! я поставив тебе сторожем дому Ізрайлевого, й ти будеш дослуховатись слів із уст моїх і врозумляти їх від мене.

¹⁸ Коли я перекажу тобою безбожникові: Ти згинеш, а ти не станеш врозумляти його й говорити, стерегаючи безбожника від ледячої стежки, щоб йому жити, то беззаконник той умре в своїх проступках, а ж доправлятись буду крові його з рук твоїх.

¹⁹ Коли ж ти остерігав безбожника, а він не навернувся від безбожності своєї й не покинув беззаконної дороги своєї, так він умре в проступку своїму, а ти врятував душу твою.

²⁰ І коли праведник одступить од праведності своєї та й укоїть беззаконність, як я положу йому спотичку, й він умре, — то, коли ти не остерігав його, він умре за свій гріх, і йому не згадаються праведні вчинки його, які вчинив, — від тебе ж буду я доправлятись крові його.

²¹ Коли ж ти остерігати меш праведника, щоб праведник не согрішив, та й він не согрішить, то й він жити ме за те, що дав себе врозумити, й ти спас душу твою.

²² І була там на мені рука Господня, і він сказав мені: Устань, ййди в поле, а там буду говорити з тобою.

²³ І рушив я та й пійшов у поле, і ось, стояла там велич Господня, — така велич, яку бачив я на річці Хеварі, і я впав на лице своє.

²⁴ І ввійшов дух у мене, й поставив мене на ноги, й він говорив ізо мною та й сказав мені: Йди та заприся в домівці твоїй.

²⁵ І ось, ти сину чоловічий, на тебе наложать поворози, і зв'яжуть тебе ними, й ти не будеш ні виходити ні ввійхити.

²⁶ І приліплю языка тобі до гортані, і занімієш та й не будеш їм дорікати, вони бо — дом ворохобний.

²⁷ А як я схочу говорити з тобою, тоді відчиню уста тобі, й будеш говорити до них: Так говорить Господь Бог! Хто схоче слухати, — слухай, а хто не схоче слухати, нехай не слухає; вони ж бо дом непокірливий.

4

¹ Ти ж, сину чоловічий, возьми собі цеглину, положи перед себе, й начеркни на її місто Єрусалим.

² І спорудь обляг проти його, й збудуй облягову башту проти його; насип вал кругом його; порозставляй облягове військо проти його, й пороби навкруги тарани проти його.

³ І возьми собі залізну дошку та й постав її, наче стіну між тобою й городом, і оберни проти його лице твоє, щоб він був наче ув облязі, й ти (ніби) облягай його. Се буде знаком домові Ізрайлевому.

⁴ Ти ж лягай на лівий бік та й возьми на його беззаконство Ізрайлеве. Скільки днів лежати меш, стілько нести меш (кару за) провини їх:

⁵ Я ж визначив тобі роки їх беззаконства лічбою днів — триста й дев'яносто днів будеш нести провини дому Ізрайлевого.

⁶ А як скінчиш їх, тоді лягай удруге на правий бік, і неси провину дому Юдиного сорок день; — день за рік, день за рік, кажу, визначив я тобі.

⁷ І оберни лице твоє й обнажену правицю твою на обляг Єрусалиму та й пророкуй проти його.

⁸ Оце ж я й вложив на тебе верву, щоб неможна було тобі повернутись із боку на бік, аж докіля скінчиш дні сього облягу твого.

⁹ Ти ж возьми собі пшениці та ячменю й бобу й сочовиці й пшона й вики та й усьип ув одну посудину, та й роби собі хліб із того на всі дні, що лежати меш бока; триста й дев'яносто день їсти меш його.

¹⁰ А їсти меш твою харч вагою, що дня по двайцять секлів; від пори до пори їсти меш.

¹¹ І воду пити меш мірою, що-разу по шостині гину; від пори до пори пити меш стілько.

¹² Їсти меш книшами ячміними; книші ж пекти меш перед їх очима в попелі з людського калу.

¹³ І сказав Господь: Так само їсти муть сини Ізрайлеві нечистий хліб свій посеред тих народів, що проміж них я їх порозганяю.

¹⁴ Тоді сказав я: Ой Господи Боже! я ж ніколи не поганив душу; я й падла, ні того, що звів роздирав, ніколи не їв з молоду та й досі; ніколи в уста мої не входило нечисте м'ясиво.

¹⁵ І сказав він до мене: Ну, так дозволяю тобі товаричий гній, замість людського калу, щоб пік на йому хліб твій.

¹⁶ І сказав іще до мене: Сину чоловічий! ось, я поламлю в Єрусалимі підпору хлібову, й їсти муть вони свій хліб під вагу й в смутку, та й будуть пити воду під міру в гризоті;

¹⁷ Бо буде в них недостача хліба й води й з переляком будуть вони глядіти одно на одного й нидіти за беззаконства свої.

5

¹ Ти ж, сину чоловічий, возьми гострого ножа, — бритву голярську, й поведи нею (голючи) по голові в тебе й по бороді в тебе, потім возьми вагу та й поділи волоссе.

² Третину спали посеред городу на огні, як будуть сповнятись дні облягу; другу третину візьми та й посічи мечем округ його, а третю третину розвієш вітром, бо я обнажу меч поза ними.

³ І возьми з того волосу трохи та й зав'яжи в полу в одежині твоїй.

⁴ А з сього ще візьмеш трошки та й укинеш ув огонь, і спали те в огні. З того загориться огонь на весь дом Ізраїля.

⁵ Так бо говорить Господь Бог: Ось — Єрусалим! Я поставив його посеред народів, навкруги його (чужі) краї.

⁶ Він же поведився проти законів моїх безбожніше, як погани, й проти заповідань моїх гірше ніж землі кругом його; бо вони відкинули закони мої й не слухали заповідань моїх.

⁷ Тим же то так говорить Господь: За те, що ви перевишили проступками вашими самих поган, що навкруги вас, у заповіданнях моїх не ходите й постанов не виповнюєте, ба й не ходите по постановам поган кругом вас, —

⁸ Тим ось що говорить Господь Бог: От, я так само проти тебе; я сам розпічну караючий суд серед тебе перед очима в невірних.

⁹ І вчиню з тобою таке, якого не чинив іще ніколи, й чого ніколи вже не вчиню, — за всі твої мерзоти.

¹⁰ За те батьки в тебе їсти муть власні діти, а діти їсти муть батьків своїх, і заведу суд над тобою, й пушу весь останок твій на всі вітри.

¹¹ Тим же то так певно, як я живу, говорить Господь Бог: За те, що посквернив еси святиню мою всіма гидотами твоїми й усаякою поганню твоєю, я вменьшу тебе, й не жалиться над тобою око моє, і не буде в мене милосердя на тебе.

¹² Третина в тебе вимре від морової зарази й вигине від голоднечі посеред тебе; друга третина поляже од меча навкруги тебе, останню ж третину пушу на всі вітри, а слідом за ними добуду меча.

¹³ Так довершиться гнів мій і вгаситься досада моя, і я вдоволюся; і зрозуміють, що я, Господь, сказав се в палкому гніві мойму, як довершиться над ними ярость моя.

¹⁴ І зроблю тебе пустою й погордою між народами в округ тебе, й перед очима в кожного, хто мимо буде проходити.

¹⁵ І будеш погордою й наругою, пересторогою та пострахом народам округ тебе, як я заведу над тобою суд у гніві й досаді й в лютих карах, — я, Господь виповів се, —

¹⁶ Як пошлю на них гострі стріли голоднечі на їх затрату, а пошлю їх вам на погибель, і скріплю голод між вами, і зломлю підпору-хліб у вас.

¹⁷ Як пошлю на вас голоднечу й звірре, щоб учинити вас бездітними; й перейде проміж тебе пошесть і розлив крові, та наведу меча на тебе. Я, Господь, сказав се.

6

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! поверни лице твоє проти гір Ізрайлевих і вішуй проти них,

³ І промов: Ви, гори Ізрайлеві! слухайте слово Господнє. Так говорить Господь Бог до гір і до горбів, до байраків і до долин: Ось, я наведу на вас меча та й порозбиваю висоти ваші;

⁴ І будуть жертівники ваші опустошені, стовпи ж ваші в честь сонця будуть порозбивані, а побитих ваших положу трупами перед ідолами вашими;

⁵ Так, положу трупи синів Ізрайльських перед їх бовванами й розкидаю кості ваші навкруги жертівників ваших.

⁶ По всіх осадах ваших обезлюдніють города і висоти будуть побурені, щоб уже раз спустошити й розбурити жертівники ваші, щоб ідоли ваші порозбивати, ваші сонячні стовпи порозвалювати й вироби ваші в ніщо обернути.

⁷ І падати муть посеред вас побиті люде, й зрозумієте, що я — Господь.

⁸ Та я збережу останок, що між народи од меча врятуються, як ви будете розкидані по чужих краінах.

⁹ І спогадають на мене врятовані ваші між народами, куди їх позаймають в полонь, коли я доведу до розкаяння блудні їх серця, відпавші від мене, й їх очі, блудивші за бовванами, й самі вони гидувати муть собою за те ледарство, що коїли своїми гидотами;

¹⁰ І спізнають, що я, Господь, не даремно погрожував наслати на них таку лиху годину.

¹¹ Так говорить Господь Бог: Сплесни руками твоїми й тупни твоєю ногою та й покликни: Горе за всі погані лиходійства дому Ізрайлевого! поляжуть вони од меча, голоднечі й морової пошесті.

¹² Хто далеко, — помре од пошесті, а хто близько, поляже од меча, хто ж зостанеться й вирятується, згине від голоднечі. Оттак я довершу гнів мій на них.

¹³ І зрозумієте, що я, Господь, як ваші побиті лежати муть серед ваших ідолів навкруги жертівників їх по всіх високих узгіррях, по всіх верхах нагірних, попід усіма зеленими деревами й під усяким гілястим дубом, на всіх тих місцях, де палили пахущі кадила всім ідолам своїм.

¹⁴ І простягну проти них руку мою й зроблю країну безлюдною пустою від Дивлат-степу по всіх осадах їх, і зрозуміють, що я — Господь.

7

¹ І надійшло до мене слово Господнє, таке:

² Ти ж, сину чоловічий скажи: Так говорить Господь Бог: Кінець землі Юдиній, — кінець пришов на чотирі сторони землі.

³ Оце — кінець тобі; і пошлю на тебе гнів мій й судити му тебе по поступкам твоїм, і наложу на тебе (кару за) всі гидоти твої.

⁴ І не пощадить тебе око моє; не змилосердуюсь на тебе, а відплачу тобі після доріг твоїх і (кари за) гидоти твої на тобі будуть та й зрозумієте, що я — Господь.

⁵ Так говорить Господь Бог: Лихо єдине (нечуване), ось приходить лихо.

⁶ Кінець наближився, прийшов кінець, наступає на тебе; ось вона прийшла,

⁷ Прийшла біда на тебе, осаднику землі! настає час, близько вже день заворушення, а не веселих погуків на горах.

⁸ Оце ж вилию над тобою досаду мою й довершу на тобі гнів мій; судити му тебе по поступках твоїх, і наложу на тебе кару за всі гидоти твої.

⁹ І не пощадить тебе око мое, я не помилю. По поступаю твоїм одплачу тобі, й гидоти твої будуть на тобі, і зрозумієте, що я — Господь караючий.

¹⁰ Ось він, той день; ось прийшла, наступила біда! виросла палиця, розрослась гординя,

¹¹ Та встає на палицю безбожності сила; і сліду з них не лишиться, і з багатства їх, і з шуму їх і з пишноти їх.

¹² Настав час, наблизився день; хто купив, не веселись, а хто продав, не журись, бо гнів над усім людом його.

¹³ Хто бо продав, не вернеться вже до проданого, хоч би й zostались між живими; бо пророчий провид про всіх їх не зміниться, та й ніхто проступком своїм не продовжить життя свого.

¹⁴ Затрублять у трубу, й усе збирається, та ніхто не рушає до бою; бо гнів мій над усіма ними.

¹⁵ Поза домом меч, а вдома помор і голод; хто в полі, од меча поляже, а хто в місті, того пожере голоднеча й пощесь морова.

¹⁶ А хоч деякі зміж них і повтікають, та будуть на горах, мов ті голуби долиняні, та всі вони будуть стогнати, кожне про свою провину.

¹⁷ У всіх руки послабнуть, а коліна, мов вода, задрожать.

¹⁸ І повдягаються в веретте, і ляк їх обгорне, а в усіх їх на лиці буде сором, і всі голови — обголені.

¹⁹ Срібло на улицю повикидають, а золото буде в них ні за-що; ні срібло бо, ні золото не здоліє їх уратувати в день палкого гніву Господнього. Вони не заситять ними душ своїх і не наповнять утроб своїх; та ж вони були приводом до їх беззаконностей.

²⁰ І в пишних прикрасах своїх обертали вони їх на гордощі собі, та й робили з них образи гідких бовванів своїх; за те ж і вчиню я їх гідкими їм;

²¹ І подам його (золото) чужим на здобич, і безбожникам в землі на розграбленне, і вони посвернуть його.

²² Я одверну від них лице мое, а ті опоганять тайний пробуток мій, і ввійдуть у него грабіжники, і осквернять його.

²³ Зроби пута, бо ся земля переповнена кровавими лиходійствами, а місто повне насильства.

²⁴ Я приведу що-найлютіших із поганців, а вони посядуть домівки їх; і зроблю конець гордошам потужних, та й святині їх будуть опоганені.

²⁵ І надійде на них погибель; вони шукати муть спокою, та не знайдуть.

²⁶ Прийде нещастє за нещастєм, і (страшна) чутка за чуткою, і (марно) просити муть у пророка віщби, та й не стане науки в святиника й поради в старців.

²⁷ І сумувати ме царь, і князя обгорне перестрах, а в землян дрожати муть руки. Я вчиню з ними після їх доріг, якими ходили, і після їх судів буду їх судити; і зрозуміють, що я — Господь.

8

¹ У шестому ж році, в шестому місяці, на пятий день місяця, сів я в домівці моїй, а передо мною сідли громадські мужі Юдейські, і зійшла там на мене рука Господня.

² Дивлюсь, аж ось видиво, схоже на людину. Від його чересел у низ — огонь, і від його чересел у гору — сяєво, мов розпалена мідь блискачу.

³ І неначе простяг він руку, й вхопив мене за волоссе на голові в мене, й підняв мене дух у гору між землею й небом та й поніс у Божих видивах у Єрусалим, до входу в середню браму, що обернена на північ, де стояв ідол ревновання, що розбуджує ревнованне.

⁴ І ось, там слава Бога Ізраїльського, схожа на те видиво, що бачив я на полі*.

⁵ І сказав мені: Сину чоловічий! поверни очима на північ; я ж і кинув очима на північ, аж се — стоїть ід півночі від жертівної брами той ідол ревновання коло входу.

⁶ І сказав він мені: Сину чоловічий! чи бачиш ти, що вони коять? Се велика гидота, що виробляє тут дом Ізраїлів, так що я постановив відступитись од моєї святині. Та обернись, а побачиш іще більшу мерзоту.

⁷ І привів мене до входу в дворище; я подививсь, аж у мурі щілина.

⁸ І каже він мені: Сину чоловічий! пробери мур, і я пробрав мур, і ось двері.

⁹ І сказав мені: Увійди туди та споглянь на ті плюгаві мерзоти, які вони тут коять.

¹⁰ Я ввійшов і побачив всякі образи гідкого гаду та нечистих животин і всякі ідоли дому Ізрайлевого, вимальовані кругом по стінах.

¹¹ А сімдесять мужів із старшин із дому Ізрайлевого стоять перед ними, та й Езанія Сафаненко серед них, а кожен держав кадильницю в руці, і густий дим од кадила підіймався в гору.

¹² І сказав він до мене: Чи бачиш, сину чоловічий, що старші дому Ізрайлевого коять потай, кожен у своїй коморі? бо кажуть: Господь нас не бачить, Господь покинув сю країну.

* 8:4 Голов. 3, 22.

¹³ Потім каже мені: Обернись, а побачиш іще гірші гидоти, що вони виробляють.

¹⁴ І повів мене до ввіходу в ворота дому Господнього, що д півночі, аж ось, там сидить жіноцтво, голосючи по Таммузі†.

¹⁵ І сказав ізнов до мене: Чи бачиш, чоловічий сину? та обернись, а побачиш іще гірші гидоти.

¹⁶ І повів мене на середнє дворище в дому Господньому, і ось, там коло ввіходу в дом Господень, між сїньми та жертівником стоїть чоловіка з двацять і п'ять, плечима до дому Господнього, а лицем ід сходу сонця.

¹⁷ І каже мені: Бачиш, чоловічий сину? Ще мало Юдиному дому тої гидоти, що вони тут коять, вони ще й надто сповняють землю безбожністю, і доводять мене до гніву. Дивись, вони прикладають галузки до носів своїх.

¹⁸ За те ж і я чинити му в досаді своє. Не пощадить око мое, й не помилую; і хоч би вони громовим голосом до уш моїх покликали, я їх не вислухаю.

9

¹ І кликнув опісля мені в уші грімким голосом: Наближуються каранники міста, кожен із знарядом у руці до вбивання.

² І се прийшло шестеро від нагірніх ворот, що на північ, а в кожного в руці його знаряд до вбивання; між ними ж один, одягнений у лняну одежу, а при боці в його писарський прибор; і прийшли та й постали коло мідяного жертівника.

³ І зіступила слава Бога Ізрайлевого з того херувима, що на йому була, до порога дому. І прикликав він того, що був у лняному одязі, що при боці в його був писарський прилад.

⁴ І сказав йому Господь: Пройди серединою по місті, по Єрусалиму, та й поклади знак на чолах у людей, що зітхають і сумують задля всіх гидот, які діються в городі.

⁵ А другим сказав — так, що я чув: Йдіте позад його городом та й убивайте; нехай не милує око ваше й не щадить;

⁶ І старого й молодика, дівицю, дитину й жіноцтво вбивайте на смерть; із тих же, на кому положено знак, не займайте нікого, а починайте од моєї сьвятині. І почали вони від тих мужів, що були перед храмом.

⁷ І сказав до них: Опоганьте храм, закидайте подвірря побитими, а потім вийдете. І вийшли вони та й почали вбивати по городу.

⁸ І як вони їх повбивали, а я зостався, впав я на лице й промовив: Ой Господи Боже! чи ти ж бо вигубиш оце весь останок Ізраїля, виливаючи гнів твій на Єрусалим?

⁹ І сказав він мені: Безбожність дому Ізрайлевого й Юдиного велика, аж надто велика; ся країна повна кривавих гріхів, город же переповнений несправедливістю, бо вони кажуть: Покинув Господь сю країну, не бачить Господь.

¹⁰ Оце ж і мое око не пощадить і я не помилую; оберну поступки їх на їх же голову.

¹¹ Аж ось той, що в лняній одязі, той, що при боці в його писарські приряди, приніс звістку й сказав: Зробив я так, як ти мені приказав.

10

¹ І позирнув я, коли ж на твердині понад херувимами щось наче сапфир-камінь, щось наче престол було видно над ними.

² І сказав він до вдягненого в лняну одежу: Увійди проміж колеса під херувимами, набири повні пригорщі жару зпід простору між херувимами та й висип на город. І ввійшов той перед очима в мене.

³ Херувими ж стояли праворуч од храму, як той чоловік ввійшов, й сповнила хмара середній двір.

⁴ Господня ж слава знялась із херувима до храмового порога, й сповнила хмара храм, та й двір був повен сяєва слави Господньої.

⁵ І чути було шум крил херувимових аж у крайньому придвіррі, мов би голос всемогущого Бога, як він говорить.

⁶ Як же він приказав одягненому в лняну одежу: Набири жару з простору між херувимами, пійшов той і став коло колеса.

⁷ І простяг один херувим із між херувимів руку по той жар між херувимами, й узяв та й подав у пригорщу одягненому в лняну одежу. Той взяв і вийшов.

⁸ Було ж у херувимів видко подобину рук людських під крильми.

⁹ І бачив я коло херувимів четверо коліс, по одному колесу коло кожного херувима, а на вид ті колеса, — як би з каменя хризолита.

¹⁰ Видом же всі четверо однакові, так ніби одно колесо було в другому.

† 8:14 Любовник поганської богині-позпустниці Венери.

11 Як йшли вони, то йшли на чотири свої боки; йдучи ж, вони не обертались нікуди, тільки йшли до того місця, куди повернена була голова.

12 А все їх тіло й їх спина й їх руки й їх крила й колеса кругом повні були очок, — так у всіх чотирьох коліс.

13 Колеса сі, як я чув, називано — Вихор.

14 В кожного ж із них було чотири лица: Лице в одного — лице херувимове; лице в другого — лице чоловіче; у третього було лице левине, а в четвертого — лице орлове.

15 І знялись херувими в гору. Се були ті ж животини, що бачив я при Ховар-річці.

16 І як йшли херувими, то йшли й колеса коло них, і як херувими розпростирали крила, щоб ізнятись над землею, так не одділялись од них і колеса, а були все при них.

17 Як вони з'упинялись, то й колеса з'упинялись; а як вони здійсмались угору, та й колеса здійсмались; був бо в них животний дух.

18 І покинула слава Господня храмовий поріг та й стала над херувимами.

19 І замахали херувими крильми, й знялись угору перед очима в мене від землі; як вони підіймались, та й колеса коло них. І з'упинились вони коло входу в східну браму в Господньому домі, а над ними сияла слава Бога Ізрайлевого.

20 Се були сі самі животини, що я бачив при Ховар-ріці у підніжжі Бога Ізрайлевого, й звнав я, що се були херувими.

21 У кожного — по чотири лиця, і в кожного по чотири крил, і щось наче людські руки були в їх під крильми.

22 А подібина лиць у них була та сама, яку я бачив при Ховар-ріці, — й вид їх і самі вони. Кожний ішов навпростець перед себе.

11

1 І підняв мене дух вгору, й приніс мене до східної брами в домі Господньому, що стояла на схід сонця. Там, коло входу в ворота стояло два чотири і п'ять чоловіка, й завважав я між ними народніх князів Езанію Азуренка й Фалтію Банеєнка.

2 І сказав він мені: Сину чоловічий! се ті люди, що в їх лихе на умі й на шкоду сьому місту дораджують.

3 Вони бо говорять: Ще не близько; будемо дома будувати; він (город) — се котел, а ми м'ясо.

4 Тим же то пророкуй проти них, ой пророкуй, сину чоловічий!

5 І зійшов на мене Господень дух, і сказав до мене: Промовляй: Так говорить Господь: Що ви говорите, доме Ізраїлів, і що в вас на душі, — се я знаю.

6 Багато положили ви трупом у сьому городі, й закидали улиці його побитими.

7 Тим же то ось як говорить Господь Бог: Ті побиті, що ви положили трупом проміж вами, — вони м'ясо, а місто — казан; вас же я повиводжу з него.

8 Меча ви боїтесь, то ж я приведу на вас меч, говорить Господь Бог.

9 І повиводжу вас геть, і пооддаю вас на поталу чужоземцям, й розведу над вами суд.

10 Од меча поляжете; на Ізраїльській грізній судити му вас, і тоді зрозумієте, що я — Господь.

11 Не буде він вам казаном, а ви не будете м'ясом у казані; бо на границі Ізраїльській судити му вас.

12 І зрозумієте, що я — Господь, — той, що в його заповідях ви не ходили, й його закону не певнили, а поступали по законах народів, що навкруги вас.

13 І сталося, що як я так пророкував, несподівано вмер Фалтія Банеєнко. І впав я на лице, й кликнув голосно: Ой горе, Господи Боже! невже ж бо ти хочеш вигубити останок Ізраїля?

14 І надійшло до мене слово Господнє:

15 Сину чоловічий! твоїм братам, твоїм родичам та й усьому домі Ізраїля укупі говорять осадники Єрусалимські: Далеко вони від Господа; нам оддана ця земля в посідання.

16 Оце ж скажи їм: Так говорить Господь Бог: Хоч я позасилав їх проміж поган та порозкидав їх по землях, то я буду їм наче малою сьвятиною в тих землях, куди вони позаходили.

17 Тим же то скажи: Так говорить Господь Бог: Я позбіраю вас ізпроміж народів і повиводжу всіх із тих земель, де ви порозсівані, та й наділю вам ізнов землю Ізраїльську.

18 І поприходять вони туди, й повикидають звідти всі гидоти її і всю погань її.

19 І дам їм одно серце й вложу в них нового духа; й вийму з їх тіла серце кам'яне, а дам їм серце тілесне,

20 Щоб ходили вони в заповідях моїх, та певнили постанови мої, і будуть вони моїм народом, а я буду їх Богом.

21 А чиє серце пристане до їх ідолів і гидот, тих учинки я оберну на голову їх, говорить Господь Бог.

22 Тоді підняли херувими крила свої, а колеса з ними, слава же Господа Бога Ізрайлевого була над ними.

23 І знялась слава Господня зпосеред міста та й з'упинилась над горою, що на сході від городу.

²⁴ І підняв мене дух угору та й переніс у видиві духом Божим у Халдейську землю до вигнанників. І віднято від мене видиво, що я бачив.

²⁵ І переповів я вигнанникам усі слова Господні, що він виявив мені.

12

¹ І надійшло до мене слово Господнє, таке:

² Сину чоловічий! ти живеш серед неслухняного дому; вони мають очі, щоб убачати, та не бачать, мають уши, щоб чувати, та не чують; бо вони дом ворохобний.

³ Ти же, сину чоловічий, наготов собі потрібне до переносин, та й переносиш серед ясного дня перед їх очима, й перенесешся перед очима в їх із твоєї осади на друге місце. Може їм відкриються очі, хоч вони дом упрямий;

⁴ Виноси ж твою знадобу, потрібну до мандрівки, в день перед очима в їх, сам же вийдеш перед очима в їх увечорі тим робом, як се виходять ті, що переносяться.

⁵ Перед очима в їх проламли собі отвір у стіні, та й виносиш тою проломиною.

⁶ Перед очима в їх виноси знадобу на плечах; виноси ж у потемках, закривши собі вид і не позираючи на країну; я бо поставив тебе знаком домові Ізрайлевому.

⁷ І вчинив я так, як мені заповідано: знадобу мою, потрібну до переносин, повиносив у день, а ввечорі пробрав собі рукою діру в стіні, виніс клунок у потемках та й взяв на плечі перед їх очима.

⁸ Уранці ж надійшло слово Господнє до мене:

⁹ Сину чоловічий! чи ж не буде питати тебе дом Ізраїля, той дом неслухняний: Що се ти робиш?

¹⁰ Відкажи ж їм: Так говорить Господь Бог: Се є віщба про володаря Єрусалимського й про весь дом Ізраїля, що там живе.

¹¹ Скажи: Я — знамено пророче вам. Як я вчинив, так станеться з ними, — в чужину, в неволю пійдуть вони.

¹² І володарь посеред них візьме клунок на плечі та й вийде потемки. Проломлять мур, щоб його виправити; він затулить собі вид, так що не бачити ме очима землі сієї.

¹³ І розложу на него сіть мою, і спіймається він у волок мій, і одведу його в Вавилон, у Халдейську землю; та він її не буде бачити, й умре там *.

¹⁴ А всіх, що навкруги його, помочників його й усе військо його, порозвіваю на всі вітри, а позад їх добуду меча.

¹⁵ І визнають, що я — Господь, як розсію їх проміж народами й порозвіваю їх по всіх землях.

¹⁶ І збережу небагато з них од меча, голоднечі й мору, щоб вони розповідали про всі гидоти свої проміж народами, куди позаходять, і всі зрозуміли, що я, — Господь (справедливий).

¹⁷ І надійшло до мене слово Господнє:

¹⁸ Сину чоловічий! їж хліб твій з тривоною, й воду твою пий, дрозючи й сумуючи,

¹⁹ Та говори й до люду землі: Так каже Господь Бог про Єрусалимські осадники й про землю Ізраїля: Хліб свій їсти муть вони у смутку й воду свою пити муть у журбі, земля бо їх перестане давати врожай свій за неправедності всіх осадників своїх.

²⁰ І городи, нині людні, обезлюдіють, і земля зробиться пустинею, і визнає ви, що я — Господь.

²¹ І надійшло до мене слово Господнє:

²² Сину чоловічий! що се в вас, ув Ізраїль-землі за поговорка: Багато часу промине і всяке пророче видиво покажеться марним?

²³ Оце ж скажи їм: Так говорить Господь Бог: Положу кінець сій примовці, і не буде вже тієї приговорки в Ізраїлі: проте скажи їм: Близький час і справдиться всяке видиво пророче.

²⁴ Бо вже в дому Ізрайлевому не буде марним ніяке видінне пророче і ні одно віщування не покажеться ложним.

²⁵ Бо се я, Господь, буду говорити й яке слово ні проречу, воно справдиться, та й не буде проволоки; таки за ваших днів, ти доме упрямий, виречу слово, й зараз спевню його, говорить Господь Бог.

²⁶ І надійшло до мене слово Господнє:

²⁷ Сину чоловічий! Ось, дом Ізраїля говорить: Пророче видиво, що він бачить, станеться хиба в далекому часі; він пророкує про далекі часи.

²⁸ Оце ж скажи їм: Так говорить Господь Бог: Не буде проволочки ні єдиному слову мойму; слово, що виповім, справдиться, говорить Господь.

13

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! пророкуй проти пророків Ізрайлевих, що пророкують, і скажи тим пророкам, що пророкують (вигади) із свого серця: Почуйте слово Господнє!

* **12:13** IV. Цар. 25, 7. Ерем. 39, 7.

³ Так говорить Господь Бог: Горе пророкам безумним, що йдуть за власним духом, а ніякого видава (од Бога) не бачили!

⁴ Пророки твої, Ізраїлю — мов ті лиси в норах.

⁵ Ви не ввійдете в проломини й не обводите муром дому Ізрайлевого, щоб стояти твердо в бою, як настане день Господень.

⁶ Бачать вони нісенітницю та її проголошують неправду, мовляючи: Господь сказав; а Господь їх не посилав, та ще й уводять надією, що слово справдиться.

⁷ Чи не марне ж видиво бачили ви, чи не ложне віщуванняє виповідаєте, кажучи: Господь сказав? я ж не говорив.

⁸ Тим же то так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите нісенітниці, й подаєте за видиво неправду, то ось я — проти вас, говорить Господь Бог.

⁹ І буде рука моя проти тих пророків, що ніби бачать пусте й пророкують лож; у раді народу мого вони не будуть і в спис дому Ізрайлевого не впишуть їх, та й в землю Ізраїля вони не прийдуть, а тоді зрозумієте, що я — Господь Бог.

¹⁰ За те, що вони баламутять мій люд, мовляючи: мир-безпека, а миру нема, й як той ставить стіну, вони мастять її глиною,

¹¹ То скажи тим мастільникам; що вона впаде. Прийде ливень, кам'яний гряд і вихор, та й розвалить її.

¹² І ось, розпадеться стіна, й хіба тоді не скажуть вам: Де ж той тинок, що ви тинкували?

¹³ Тим же то ось як говорить Господь Бог: Пошлю вихра в моїй досаді, і ливне ливень у гніву могому, й вдарить кам'яний гряд в ярості моїй і все розбурить.

¹⁴ І розкидаю стіну, що ви її ліпили глиною, й повалю її на землю, що й основи буде видко, і впаде вона, та й ви з нею погинете, й визнаєте, що я — Господь.

¹⁵ І виллю досаду мою на стіну й на тих, що її ліпили, та й скажу до них: Нема стіни та й нема мастільників її —

¹⁶ (нема) Тих пророків Ізрайлевих, що пророкували Єрусалимові та вістили йому видава спокою, коли нема спокою, говорить Господь Бог.

¹⁷ Ти ж, сину чоловічий, звернись грізно лицем твоїм проти дочок народу твого, що роблять себе пророчицями по своєму духу, й пророкуй проти них,

¹⁸ І скажи: Так говорить Господь Бог: Горе тим, що шиють чарівницькі мішки під лікті та роблять покривала на голову кожного зросту, щоб душі ловити! Хіба ж ви, переловлюючи душі мого народу, спасете душі власні?

¹⁹ Ви безчестите мене перед народом моїм за пригорщ ячменю та за шматок хліба, погублюючи душі, що не повинні вмірати, а обіцяючи житте душам, що не годиться їм жити, — тим, що ошукуєте нарід, що любить слухати брехні.

²⁰ Тим же то так говорить Господь Бог: Ось я противен вашим чарівницьким мішочкам, що ними ви приманюєте душі, щоб прилітали, та й повириваю їх із під рук у вас, і пущу на волю ті душі, що ви ловите.

²¹ І пороздираю окривала ваші, та й вибавлю нарід мій з рук ваших, і не буде він здобичею в руках ваших, і визнаєте, що я — Господь.

²² За те, що ви праведникове серце оmanoю засмучуєте, я ж не хотів би завдавати йому смутку, й за те, що піддержуєте безбожного руки, щоб не навернувся від ледачої дороги своєї, та не вберіг душі своєї, —

²³ За те ніякої вже нісенітниці не будете видіти та й не діждете віщувати, й я вибавлю нарід мій із рук ваших, та й визнаєте, що я — Господь.

14

¹ Прийшли ж до мене кілька громадських мужів Ізрайлевих та й посідали передо мною.

² І надійшло до мене слово Господнє:

³ Сину чоловічий! сі мужі допустили до свого серця ідоли та й поставили перед себе спотичку до безбожності; чи ж можу я, запитаний, їм відповідати?

⁴ Тим же то розмовляй із ними й скажи їм: Так говорить Господь Бог: Як хто з дому Ізрайлевого, що допустив до свого серця ідоли свої та й поставив перед себе спотичку до безбожності, прийшов до пророка, то чи ж можна мені, Господеві, відповідати такому, занецищеному ідолами?

⁵ Нехай дом Ізраїля зрозуміє серцем, що всі вони зробились мені чуженицями через ідоли свої,

⁶ Тим же то скажи домові Ізрайлевому: Так говорить Господь Бог: Навернітьесь і покиньте боввани свої і одверніть лице своє від усіх гидот ваших.

⁷ Бо коли хто з дому Ізрайлевого й з чужениць, що пробувають між Ізраїлем, одцурається мене, а допустить ідоли свої в серце своє, та й поставить перед себе спотичку до безбожності, і прийде до пророка, щоб через його у мене поспитати, так чи дам же я, Господь, йому відповідь від себе?

⁸ Ні, я оберну гнівне лице моє проти такого й зроблю з його знамено й приповість і викореню його зпроміж народу мого, щоб зрозуміли ви, що я — Господь.

⁹ Коли б же пророк дав підойти себе й дав такий відказ, неначе бо то я, Господь, навчив його, цього пророка, то я простру проти його руку та й викореню його зпроміж людю мого, Ізраїля.

¹⁰ І візьмуть обидва вони на себе вину за гріх свій: Яка провина на питаючому, така вина й на пророкові,

¹¹ Щоб дом Ізраїля не відхилявся вже більш од мене, та щоб не поганились усякими своїми беззаконствами, а щоб були моїм народом, а їх Богом, — говорить Господь.

¹² І надійшло до мене слово Господнє:

¹³ Сину чоловічий! коли яка країна согрішить проти мене, зломивши віру мені й відступивши від мене, і я простягнув проти неї руку мою та й зломив підпору-хлібну, та послав на неї голоднечу та й почав губити в неї людей і скотину,

¹⁴ І коли б ізнайшлось у її сих трое мужів: Ной, Даниїл та Йов, то вони спасли би своєю праведністю тільки самих себе, говорить Господь Бог.

¹⁵ Або коли б я наслав дике звір'є на сю країну й воно б її обезлюдило, так що вона зробилась би такою пустою, що ніхто б не переходив через неї через звір'є,

¹⁶ То сі три мужі, в неї, — так певно, як я живу, говорить Господь, — не врятували б ні своїх синів, ані дочок, тільки вони самі спаслись би.

¹⁷ Або, коли б я послав меч на ту країну та й приказав: Перейди, мечу, по країні, та й почав вигублювати в неї людей і скотину,

¹⁸ То сі три мужі, як би були там, — так певно, як я живу, говорить Господь, — не врятували б ні синів своїх, ані дочок, тільки спаслись би самі одні.

¹⁹ Або коли б я послав на ту землю морову пошесть, і вилив на її досаду мою аж до проливу крові, вигубивши на її і людей і скотину,

²⁰ То Ной, Даниїл і Йов, як би вони там були, — так певно, як я живу, говорить Господь, — не врятували б ні синів, ані дочок, тільки спасли б власні душі праведністю своєю.

²¹ Тільки, — так говорить Господь Бог: — як я пошлю мої найстрашніші кари — меч, голоднечу, люте звір'є й морову заразу — на Єрусалим, щоб у йому вигублювати людей і скотину,

²² Так усе таки зістанеться там останок, сини й дочки, живими, що їх опісля виведуть ізвідти: отсі прийдуть до вас, а ви бачити мете поступки їх і вчинки їх, та й утішитесь тою долею, що я навів на Єрусалим і усім тим, що я послав на його.

²³ Так, вони втішать вас, коли побачите їх поступки й учинки, й спізнаєте, що все, що я вчинив, не за дармо вчинив, говорить Господь Бог.

15

¹ І надійшло слово Господнє до мене:

² Сину чоловічий! чим деревина виноградня* лучша над усякі інші дерева, або галузки лози виноградної — над деревами в лісі?

³ Чи беруть із неї полінце на який знадібок? чи беруть її хоч на колючок, щоб на йому яку річ повісити?

⁴ Ні, її кидають на пожир огневі, і як ізожре огонь обидва кінці її, та й обгорить середина її, чи ж годиться вона ще тоді на який виріб?

⁵ Ба, як вона ще ціла була, то й тоді не здалась би була ні на який знадібок, на який же виріб здається вона, як огонь пожер її і вона обгоріла?

⁶ Тим же то говорить Господь Бог: Як деревину з виноградної лози подав я на пожир огневі, так само подам йому й осадників Єрусалимських.

⁷ І поверну лице моє проти них; вони вийдуть із одного огню, а пожере їх другий огонь, і визнає, що я — Господь, як оберну проти них лице моє.

⁸ І зроблю сю країну пустинею за те, що спроневірилась, говорить Господь.

16

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! вияви Єрусалимові гидоту його

³ Та й промов: Так говорить Господь Бог дочці Єрусалимській: Корінь твій і кодло твоє — із землі Канаанської; батько твій — Аморій, а мати Гетійка.

⁴ При народинах твоїх, того дня, як ти родилась, ні пупка тобі не обрізано, ні водою тебе не облили, ні сілло не натерто ані в пеленки не повито.

⁵ Нічє око тебе не пожалувало, щоб із милосердя хоч одно що з сього тобі зробити; ні, тебе викинуто в поле, — так мало ціновано душу твою того дня, як народилась еси.

⁶ І йшов я мимо тебе й побачив, тебе покинуту під ноги в крові твоїй, та й сказав тобі: Хоч ти й в крові — жий! Так, я сказав тобі: Живи в твоїй крові!

* 15:2 Ерем. 2, 21.

⁷ І наплодив я тебе безліч, як того зілля в полі; й виросла еси й зробилась велика й дійшла до принадної вроди; позаокруглювались груди в тебе, та й волос виріс густо; тільки ж була ти нага й некрита.

⁸ І переходив я попри тебе й побачив тебе, й видно було, що прийшла твоя пора любови. І накинув я полу одежі моєї на тебе, й прикрив наготу твою, й звязав себе з тобою присягою, говорить Господь Бог, та й стала ти моєю.

⁹ І викупав я тебе в воді, обмив із тебе кров та й намастив тебе олією.

¹⁰ І вдіг тебе в квітчасту одіж, й обув тебе в сафіянову обув, підперезав тебе висоном і обгорнув тебе шовками.

¹¹ Окрасив тебе приборами: надів тобі на руки запинки, а на шию намисто,

¹² Почепив тобі каблучку до носа й сережки до ушей, та й надів тобі пишний вінець на голову.

¹³ І красувалась ти в золоті й сріблі, а твоя одіж була — висон, шовк та взорчаста тканина; а годувалась ти пшеничною мукою та медом, і зробилась прегарною, та й доступила царської величності.

¹⁴ І пронеслась твоя слава між народи через уроду твою; була бо ти звершена в тих пишних прикрасах, що я вложив на тебе, говорить Господь.

¹⁵ Ти ж, горда на свою вроду та на велику славу твою, стала блудувати, й щедрила, блудуючи, кожного прохожого, отдаючиш йому.

¹⁶ І вживала квітчастої одежі твоєї, щоб прибирати свої висоти та й блудувала на них так, як не бувало й не буде.

¹⁷ І взяла еси прикраси твої з мого золота й мого срібла, що я понадаровував тобі, та й поробила собі мужеські подобици з них і блудувала з ними.

¹⁸ І брала еси квітковане платте твоє, та й з'одягала їх ним, і покладала перед ними кадило мое й оливу мою,

¹⁹ Та й хліб мій, що я давав тобі, пшенишне борошно, олію й мід, що ними я годував тебе, — те все покладала ти перед ними в любі пахощі їм; таке то коїлось! — говорить Господь Бог.

²⁰ І брала еси твої сини й дочки твої, що роджала еси мені, та й приносила їм у жертву, — ніби ще не досить було тобі блудування твого.

²¹ Та ще й так жертвувала їм твої діти, що проводила їх кризь огонь.

²² І при всіх гидотах твоїх та блудодійствах твоїх ти й не згадала про часи молодощів твоїх, як була нага й некрита та покинута на потоптання в крові твоїй.

²³ А до всього ледарства твого — о, горе, горе тобі! — говорить Господь Бог, —

²⁴ Понабудовувала собі будинки про блудування, построїла хижі на всякому майдані;

²⁵ Та на кожному шляховому роздоріжжі споруджувала собі висоти, соромила вроду твою, і розкладала ноги твої кожному прохожому, й не знала годі в блудуванні твому.

²⁶ Блудувала еси з Єгиптіями, сусідьми твоїми, довгорослими, й множила без кінця блудодійства твої, доводячи мене до гніву.

²⁷ Тим же то простиг я руку мою проти тебе та й поменшив призначене тобі на прожиток, та й оддав тебе на самоволу ненавидниць твоїх, дочок Филистійських, що й самі соромляться розпустної дороги твоєї.

²⁸ І блудувала еси з Ассирійцями, та й не наситилась, розпустувала з ними, та й не вгоноблялась.

²⁹ І додавала нову розпусту в землі Канаанській з крамарями Халдеями, та й тим іще не вдовольнилась.

³⁰ Яке ж утомлене мало бути серце в тебе, говорить Господь Бог, як ти все те коїла, як та непринуждана блудниця!

³¹ Коли будувала собі розпустничі хижі на кожному роздоріжжі й ставила підвиснення на кожному майдані, була ти не звичайною блудницею, — бо ти не приймала блудничої плати, —

³² Але була перелюбною жінкою, що замість свого мужа, приймала чужих.

³³ Усім блудницям платять; ти ж сама давала гостинці полюбовникам твоїм, і підкупувала, щоб вони звідусюди приходили до тебе на блудодійство.

³⁴ Ти в твоїй розпусті поводилась в супереч усім жінкам, бо не тебе шукали, а ти сама платила, тобі ж плати не давано.

³⁵ Тим же то послухай, блуднице, слова Господнього!

³⁶ Так говорить Господь Бог: За те, що ти розкидала гроші свої, і в розпусті твоїй відкривалась нагота твоя перед полюбовниками твоїми, та перед усіма гидкими ідолами твоїми, й що оддавала їм кров дітей твоїх, —

³⁷ За се я позбіраю всіх полюбовників твоїх, що з ними ти розпустувала й їх любила, — вкупі з тими, що їх ненавиділа еси, — зберу їх звідусіль, і розкрию перед ними наготу твою і взрять вони весь сором твій.

³⁸ І судити му тебе судом на зрадливих жінок і кроворозливниць, і наведу на тебе кроваву кару лютої ревнивості;

³⁹ І подам тебе їм на поталу, й порозбурюють вони розпустничі хижі твої й підвиснення твої, і зорвуть із тебе одіж тебе, й заберуть прикраси твої, та й покинуть тебе нагою й невикритою.

⁴⁰ І скличуть проти тебе громаду та й побють тебе камінням, й порубають тебе мечами своїми.

⁴¹ І пустять на пожар будинки твої, й зроблять суд над тобою в очах многих жінок; і положу кінець блудуванню твому й не будеш уже давати дарунків.

⁴² І зжену на тобі досаду мою, й відступить від тебе пересерде моє, й втихомирюсь і більш не буду лютувати.

⁴³ За се, що не спогадала єси про часи молодощів твоїх і роздосадувала мене всіма тими вчинками, — оберну я поступки твої на твою голову, говорить Господь Бог, щоб не чинила вже гріха після всіх гидот твоїх.

⁴⁴ Ось, кожен, хто приповідями говорить, може сказати про тебе: Яка мати, така й доня.

⁴⁵ Ти — дочка, вдалась у матір твою, що покинула чоловіка свого й дітей своїх; ти — сестра сестер твоїх, що покинули чоловіків своїх і дітей своїх. Мати ваша Гетійка, а батько ваш — Аморій.

⁴⁶ Старша ж сестра твоя — се Самарія з дочками своїми, що живе на ліво від тебе, а менша сестра твоя, що живе на право од тебе, — се Содом з її дочками.

⁴⁷ Та ти й не по їх дорогах ходила й не їх гидоти коїла; того було в тебе ще мало: ти витворяла ще гірше ніж вони в усіх путях твоїх.

⁴⁸ Так певно, як я живу, говорить Господь Бог: сестра твоя Содом з її дочками не чинила такого, як ти з твоїми дочками чинила.

⁴⁹ Ось, у чому була беззаконна Содом, сестра твоя, з її дочками: в гордині, в немірності й в дармованні, та й ще, що вона бідолашньому й злиденному помічної руки не подавала.

⁵⁰ Вони розгорділи й чинили гидоти передо мною, а я побачивши се, відкинув їх.

⁵¹ Самарія ж не нагрішила й половини того, що ти; ти переважила їх у гидотах твоїх; у прирівнянні до твоїх мерзот показались ті сестри твої праведнішими за тебе.

⁵² Неси ж сорому твою й ти, що ганила сестер твоїх; ти бо переважила їх гидотами твоїми, й мерзотами твоїми, які ти творила, оправдила єси їх.

⁵³ Та я відкличу полонь їх, заверну полонених потомків Содоми й дочок її, та полонених Самарії й дочок її, а з ними й твоїх полонених.

⁵⁴ Щоб ти не сла сором твій і стидилась усього того, що коїла, й потішила їх.

⁵⁵ І сестри твої, Содом з дочками своїми, вернуться до свого першого стану, й Самарія й дочки її вернуться до свого першого стану, а вкінці й ти та й дочки твої вернетесь до вашого першого стану.

⁵⁶ Про сестру твою Содому, не було й згадки в устах твоїх за часів гордощів твоїх,

⁵⁷ Аж доки ледарство твоє не виявилось, а ти з того часу попала в погорду в дочок Сирийських і всіх округи їх, дочок Филистійських, що зневажливо гляділи на тебе з усіх боків.

⁵⁸ Так, за ледарство твоє та за гидоти твої ти приймаєш кару, говорить Господь Бог.

⁵⁹ Так бо говорить Господь Бог: Вчиню з тобою так, як ти чинила, зневаживши присягу й зірвавши вмову зо мною.

⁶⁰ Та я спогадаю про мій завіт із тобою за часів молодощів твоїх, та й відновлю завіт віковичний з тобою.

⁶¹ І спогадаєш про блудні дороги твої та й засоромишся, як почнеш приймати до себе сестер твоїх, старших і менших від тебе, та коли я давати му їх тобі за дочки, — та не з давньої вмови твоєї (зо мною).

⁶² І поновлю вмову мою з тобою, й визнаєш, що я — Господь,

⁶³ Щоб ти згадала про все й соромилась, та не посьміла з великого стиду й уст отворити, як я все давнє прошу тобі, що ти творила, говорить Господь Бог.

17

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! загадай загадку та скажи приклад домові Ізрайлевому.

³ А промов: Так говорить Господь Бог: Величезний орел з великими крильми й довгenezними махалами, з повним пестрим піррем злетів на Ливан-гору та й зняв із кедра вершок.

⁴ Відрізав один зміз його зразків та й переніс у крамарську землю, й всадив його там у купецькому місті;

⁵ Так само взяв насіння з тієї землі та й посадив у землю плодющу; над великою водою посадив його, наче ивину.

⁶ І виросло воно та й зробилось виноградиною, широкою, низького росту, похилою 'д землі, так що вітте її повилось ізнов по їй, а корінне зоставалось під нею; та й як зробилось воно виноградиною, так пустило паростки й розкинулось віттем.

⁷ Був же ще другий орел з величезними крильми й розкішним піррем, і ось, та виноградина погнала корінне своє до його й простягнула до його вітте своє, щоб він підливав її із борозд грядок своїх,

⁸ Хоч вона посаджена була на доброму полі, над великою водою, так що могла й без того розпускати вітте й приносити плід і зробитись виноградиною розкішною.

⁹ Тим же то скажи: Так говорить Господь Бог: Чи з сього буде користь? Чи не повиривають її коріння, чи не позривають її плоду, так що її пагонці посохнуть? Так, все молоде вітте її, що відросло в неї, посохне. Та ще й не з великою силою й не з многими людьми вирвуть її з корінням.

¹⁰ І ось, хоч її посаджено, та чи буде з того користь? чи не всохне вона, скоро тільки подує на неї східний вітер? ой певно, всохне на тій самій грядці, де вона виросла.

¹¹ І надійшло до мене Господнє слово:

¹² Скажи сьому ворохобному дому: Чи не догадуєтесь, що воно значить? — Скажи: ось, йде царь Вавилонський на Єрусалим, і возьме його царя й князів його та й одведе їх до себе в Вавилон*.

¹³ І возьме другого з царського роду та й зложить із ним умову, і зв'яже його клятьбою й забере можних у тій країні з собою,

¹⁴ Щоб царство було принизене, та й не пішло вже вгору знов; щоб воно додержувало вмову й стояло в ній твердо.

¹⁵ Той же зрадив його, пославши посланих в Єгипет, щоб дано йому коней й багацько війська. Чи вийде йому се на добро? Чи вибавить себе той, що таке вдіяв?

¹⁶ Так певно, як я живу, говорить Господь Бог, у столиці того царя, що настановив його царем, а котрому він криво присягав, і поламав свою з ним умову, в него в Вавилоні він умре.

¹⁷ Фараон же нічого не вдіє проти великої потуги й многолічного люду в тій війні, як насиплють вал і побудують башти, щоб вигубити многі душі.

¹⁸ Він змаловажив клятьбу, поламав умову, й дав свою руку другому; вчинивши все те, він не спасе себе.

¹⁹ Тим же то ось так говорить Господь Бог: Так певно, як я живу, присягу мою, що він змаловажив, і вмову в ім'я моє, що він поламав, оберну на його голову.

²⁰ І закину на його невід мій, і вловиться він у сіть мою, та й одведу його в Вавилон, і буду там судитись із ним за його віроломність проти мене.

²¹ А всі втікачі з усіх полків його поляжуть од меча; котрі ж зостануться, тих порозвіваю на всі вітри, щоб ви зрозуміли, що се я, — Господь, сказав те.

²² Так говорить Господь Бог: Я возьму із верховіття високого кедра та й посаджу, — з найвисших його паростків відотну ніжний пагончик та й посаджу на високій і величній горі.

²³ На вершку гори Ізрайлевої посаджу його; й пустить він вітте, і вродить овочі, й виросте він у величного кедра, й жити ме в тіні його всяке птаство.

²⁴ І всі польові дерева побачать, що я, Господь, високі дерева понижую, а низьке дерево підвишую; зелене дерево висушую, а сухе дерево чиню цвітучим. Я, Господь, сказав так, і так учиню.

18

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Чого ви в землі Ізраїльській повторяєте все оцю приповідку та говорите: Батьки їли кислі грони, а в дітей на зубах оскома?

³ Так певно, як я живу, говорить Господь Бог, не будуть уже більш тої приповідки в Ізраїлі повторяти.

⁴ Ось бо, всі душі — мої, чи душа батькова чи душа синова, — мої вони. Котора душа провинить, та й умре.

⁵ Хто праведен і творить суд і справедливість,

⁶ На горах жертівного м'ясива не їсть і очей до ідолів у дому Ізрайлевому не зводить, жени свого ближнього не поганить та й до своєї жінки в часі її нечистоти не пригортається;

⁷ Нікого не тіснить; застав своїму довжникові вертає; ніякого насилування не чинить; свого хліба голодному подає й нагого одіжить вкриває;

⁸ На лихву не позичає й приросту не бере; від ледарства руку свою далеко держить і в справах між чоловіком а чоловіком суд справедливий вирікає;

⁹ Хто ходить у заповідях моїх і постанов моїх щиро додержує, — той прав, і певно буде жити, говорить Господь Бог.

¹⁰ Як же появить сына розбишаку, що проливає кров і чинить се або те,

¹¹ Чого батько не чинив: їсть м'ясиво жертівне на горах і жену свого ближнього поганить;

¹² Нездаря і вбогого тіснить; насилу видає; заставу не вертає й зводить очі до ідолів; коїть гидоти;

¹³ Позичає на лихву й бере приріст, — чи ж такому жити? Ні, він не буде жити. Хто всі ці мерзоти коїть, такому напевно буде за кару смерть; кров його на йому буде.

* 17:12 IV. Цар. 24, 10.

- ¹⁴ Коли ж хто появить сина, й син бачить всі переступи батькові, сам же їх не чинить,
¹⁵ На горах жертвовного не їсть, до ідолів, що в Ізраїлі, не знімає очей своїх; жени ближнього свого не поганить;
¹⁶ Другого не тіснить, заставу не бере й насилу не видирає; подає голодному хліба свого й вкринає нагого одіжжю;
¹⁷ Держить руку свою далеко від кривди, не бере лихви й користі; певнить мої прикази та й ходить дорогою заповідей моїх, — такий не вмере за батьківські провини; ні, він буде жити.
¹⁸ Батько ж його, за те що безсердечно тіснив, рабував брата свого, та чинив усяке лихо посеред земляків своїх, — він мусить умерти за свою провину.
¹⁹ Ви скажете: Чом же не переносить син кари за провини батькові? Тим, що син поступає по закону й по правді, усі мої заповідання певнить і їх додержує, — тим він і жити ме.
²⁰ Та душа, що грішить, та й вмерти мусить. Син за вину батькову не буде одвічати, а батько не буде двигати вини синові. Праведність праведного зостанеться на йому, та й безбожність безбожного на йому буде.
²¹ Ба й безбожник, як одвернеться од усіх гріхів своїх, які творив, і буде певнити всі мої постанови, й усе чинити по закону й по справедливості, буде жити, не вмере.
²² Усі проступки його, що їх коїв, не будуть пригадуватись йому; по своїй праведності, що буде чинити, він жити буде.
²³ Хиба ж мені безбожникова смерть люба, говорить Господь, — а не те, щоб він вернувся з дороги своєї та й жив?
²⁴ Коли ж би праведник одступив од своєї праведності і жив неправедно, та коїв усі ті гидоти, що беззаконник творить, то — чи ж йому жити? Ні, не спогадаються йому всі його праведні вчинки, що він чинив, а за беззаконство своє, що його творить, і за гріхи свої, якими грішить, мусить він умерти.
²⁵ Коли ж скажете: Несправедлива путь Господня, — то послухай, ти, доме Ізраїля! Чи то ж моя путь несправедлива? Чи скорше не ваші дороги неправедні?
²⁶ Та ж коли праведник відступає од своєї праведності і творить ледарство, то він умере за свою неправедність, що вчинив.
²⁷ Коли ж безбожник навертається од безбожності своєї, що її коїв, та чинить суд і правду, то він навертає свою душу до життя.
²⁸ Він нарозумився і відвернувся од усіх своїх ледачих учинків; тим і зостанеться живим, не вмере.
²⁹ Та й ще сьміє дом Ізраїля говорити: Не по правді чинить Господь! Чи справді ж бо мої путі несправедливі? чи ж то не ваші дороги неправедні?
³⁰ Тим же то я й судити му вас, доме Ізраїля, після доріг ваших, говорить Господь Бог; покайтеся ж і відверніться від усіх проступків ваших, щоб безбожність не була вам спотичкою.
³¹ Повідкидайте від себе всі гріхи ваші, якими ви грішили, й сотворіте собі нове серце й дух новий; а тоді чого ж би вам умірати, доме Ізраїля?
³² Мені бо не люба смерть того, хто мусить умерти, говорить Господь Бог; обернітєся ж і жийте!

19

- ¹ Ти ж заплач над князями Ізрайлевими,
² Та й кажи: Що за левиця була в тебе мати! Між левами розлягалась, левчуків пестила.
³ І згодувала одного зміж левчуків своїх, і став він левом, і навчивсь ловити здобич, та й пожерав людей.
⁴ І прочули се народи та й спіймали його в яму, й в кайданах одвели в Єгипецьку землю.
⁵ І, пождавши, побачила, що марна визволу надія, і взяла другого з левчуків своїх, та й зростила левом.
⁶ І, ставши великим левом, почав він ходити поміж левами й навчивсь ловити здобич, людей пожерати.
⁷ І опоганював вдовиць, й міста пустошив; і обезлюділа земля та й усі осаді її від реву його.
⁸ Тоді встали на його народи із земель примезних та й розкинули на його сіті свої і спіймали в яму.
⁹ І посадили його в клітку й одвели в ланцюгах до царя Вавилонського; заперли в темниці, щоб не чути вже було реву його в Ізраїлі по горах.
¹⁰ Мати твоя була, наче та виноградина, насаджена понад водою; була вроджайна, повна віття, від недостатку води.
¹¹ І виростили в неї пруті кріпкі, хоч би й на скипетри володарів; і виросла вона високо й віттясто, та й видніла далеко в гушині пагонців своїх.
¹² Но в гніву (Божому) вирвано її з корінням, і кинута на землю, а вітер від сходу висушив плід її; повирані, повсихали кріпкі пагонці її; огонь пожер їх.
¹³ А тепер її в пустиню пересадили, в суху, безводню землю.

¹⁴ І вийшов огонь із пня галуззя її, пожеж грони її, та й не зосталось у неї прутів кріпких на жезла царські. Оце та жалібна пісня, — вона й полишиться нею на плач.

20

¹ Сьомого року, в п'ятому місяці, в десятий день місяця, з'явилися у мене мужі громадські Ізраїльські, споситати Господа, та й посідали передо мною.

² І надійшло до мене слово Господнє, таке:

³ Сину чоловічий! промов до громадських мужів Ізраїлевих і скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ви прийшли питати мене? Так вірно, як я живу, не дам вам відповіді, говорить Господь Бог.

⁴ Коли ж хочеш їх судити, коли хочеш їх судити, сину чоловічий, так обяви їм гидоти батьків їх та й скажи:

⁵ Так говорить Господь Бог: Того часу, як вибрав я Ізраїля, зняв я руку мою, кленучись перед потомками дому Якового, й об'явив їм себе в Єгипті, і зняв руку мою й сказав їм: Я — Господь, Бог ваш!

⁶ Того ж часу зняв я так само руку мою та й закликав, що введу їх із Єгипту в землю, що вигледів про них, — в землю, текущу молоком та медом, красу між усіма землями,

⁷ Та й сказав їм: Повідкидайте кожен гидоти від очей ваших і не поганьтесь ідолами Єгипетськими: Я — Господь, Бог ваш!

⁸ Та вони встали проти мене, й не схотіли слухати мене; ніхто не відкинув гидот від очей своїх ані відцуравсь ідолів Єгипетських. І сказав я собі: Вилию на них досаду мою, вичерпаю на них гнів мій посеред землі Єгипетської.

⁹ Та вчинив я опісля інакше, а то через ім'я моє, щоб не подати його в неславу перед народами, між котрими вони пробували, та що перед їх очима я себе явив їм, хочаби вивести їх із землі Єгипетської.

¹⁰ І вивів я їх із Єгипту та й привів у пустиню,

¹¹ І дав їм заповіді мої, й об'явив їм постанови мої, щоб чоловік, додержуючи їх, жив через них.

¹² Я дав їм також суботи мої, щоб були знаменом між мною а ними, та щоб знали вони, що я — Господь, котрий їх освящує.

¹³ Та дом Ізраїля став опір проти мене в пустині: вони не ходили в заповідях моїх і відкинули постанови мої, котрі виконуючи, чоловік жив би через них, та й суботи мої вони зневажали; і знов я був намірився вилити на них досаду мою в пустині і їх вигубити.

¹⁴ Та й знов учинив я задля імені мого, щоб не подати його в зневагу в народів, що перед їх очима я їх вивів.

¹⁵ Тим то зняв я руку мою проти них у пустині та й заприсяг, що не приведу їх у землю, що призначив їм, — у землю, текущу молоком і медом, красу між усіма землями, —

¹⁶ За те, що вони відкинули постанови мої й не ходили в заповідях моїх та зневажали суботи мої, бо серце їх тягло за ідолами їх.

¹⁷ Та моє око жалувалось над ними, та й я не вигубив їх до нащадку в пустині.

¹⁸ І говорив я до їх синів у пустині: Не ходіте слідом отців ваших і не захуйте встанов їх та не поганьтесь ідолами їх.

¹⁹ Я бо — Господь, Бог ваш: ходіть у моїх заповідях і мої постанови захуйте та певніте.

²⁰ І держіте суботи мої свята, щоб вони були прикметою між мною й вами, та й тямте собі, що я — Господь, Бог ваш.

²¹ Та бо й сини стали опір проти мене: в заповідях моїх вони не ходили й постанов моїх не перестерігали; не виповняли того, що, виповнячи, міг би чоловік жити, та й зневажали суботи мої. Тим то сказав я собі: Ізжену на них гнів мій, вичерпаю на них досаду мою в пустині.

²² Та й знов з'упинив я руку мою, а вчинив се задля імені мого, щоб не подати його в зневагу в народів, що перед очима в них я їх вивів.

²³ Та все ж таки підняв я у пустині руку мою й закликав, що розпорошу їх проміж народами й порозсіваю по землях.

²⁴ За те, що вони моїх постанов не певнили й мої заповіді відкинули; мої суботи зневажали та поривали очі на ідоли батьків своїх.

²⁵ От і дав я їм волю, виповняти встанови недобрі та такі звичаї, що через них не могли оставатись живими;

²⁶ І дозволив їм опоганювати себе жертвами та переводити через огонь всякий первоплід утроби, щоб їх вигублювати (їх власними руками), та щоб опісля спізнали, що я — Господь.

²⁷ Тим же то, сину чоловічий, говори домові Ізраїлевому й скажи їм: Так говорить Господь: От іще чим зневажали мене ваші батьки, спроневірюючись мені:

²⁸ Ось, я привів їх у землю, що під присягою обіцяв їм наділити, піднявши руку мою, а вони, де побачали високий горб і гілясте дерево, почали заколювати там жертви свої й складали туди противні мені приноси свої та пахучі кадила свої та жертви ливні.

²⁹ І говорив я до них: Що се за якась висота, куди ви ходите? Тим і досі зветься вона Бама.

³⁰ Тим же то скажи дому Ізрайлевому: Так говорить Господь Бог: Чи не поганите ж ви себе робом батьківським і не блудуєте в гидотах їх?

³¹ Так, приносом жертвних ваших дарів і тим, що діти ваші переводите через огонь, поганите ви себе всіма ідолами вашими по сей день, — та й ви хочете ще питати в мене, доме Ізраїля?

³² А те, що в вас на думці, певно ніколи не станеться. Ви бо мовляєте: ми будемо, як погани, як отті племена чужоземні, кланятись перед деревом та каменем.

³³ Так певно, як я живу, говорить Господь Бог, царювати му над вами рукою потужною, правицею простягнутою і виливом на вас досади моєї.

³⁴ І повиводжу вас ізпроміж народів, із земель, де вас порозсівано, й позбіраю вас рукою потужною й правицею простягнутою, й виливаючи на вас досаду,

³⁵ І приведу вас у пустиню народів, та й судити мусь там із вами лицем до лица;

³⁶ Як судивсь я у Єгипецькій пустині з вашими батьками, так судити мусь і з вами, говорить Господь Бог.

³⁷ І приведу вас під жезло моє та й уведу вас ув окови права мого.

³⁸ І повилучую зміж вас ворохобників і непокірних мені; повиводжу їх із землі пробування їх, та в землю Ізрайлеву вони не ввійдуть; і визнаєте, що я — Господь.

³⁹ А ви, доме Ізраїлів, говорить Господь Бог, ййдіть собі та й кадїть, кожен ідолам своїм, і служіть їм, коли мене слухати не хочете, — але перестаньте вже сквернити ім'я моє, приносячи жертви мені та й бовванам вашим.

⁴⁰ Бо на сьвятій горі моїй, на гірній висоті Ізраїльській, говорить Господь, — он-де мені служити ме весьс дом Ізраїля — весьс, скілько його на землі; там я буду ласкаво приймати їх, і там жадати му приносів ваших, і первоплодів ваших із усякими сьвятими дарами вашими.

⁴¹ Неначе любі пахощі кадильні, приймати му вас милостиво, як повиводжу вас ізпроміж народів і позбіраю вас із чужих земель, куди ви порозсівані, й буду вами сьвято шанований перед очима народів.

⁴² І визнаєте, що я — Господь, як приведу вас ув Ізраїль-землю, у ту землю, що, піднявши руку, клявсь наділити батькам вашим.

⁴³ І будете там спогадувати про путї ваші й про всі вчинки ваші, якими поганили себе, й гидувати мете самі собою задля всіх злочинів ваших, які ви творили.

⁴⁴ І зрозумієте, що я — Господь, як чинити му з вами ради імені мого, а не після ледачих доріг ваших і мерзенних учинків ваших, ти, доме Ізраїля, говорить Господь Бог.

⁴⁵ І надійшло до мене слово Господнє:

⁴⁶ Сину чоловічий! оберни лице на дорогу к' полудню й промов слово проти полудня, і виречи пророцтво проти ліса полуденного степу.

⁴⁷ І скажи до полуденного гаю: Слухай слова Господнього: Так говорить Господь Бог: Ось, я запалю в тобі огонь, що пожере в тобі всяке зелене дерево й усяке дерево сухе. Не погасне палаюче полоче й погорить у йому все від полудня та й до півночі.

⁴⁸ І всяке тіло вбачати ме, що я, Господь, запалив його, і він не погасне.

⁴⁹ І кликнув я: Ой Господи Боже! вони ж і так мовляють про мене: Чи ж не в приповістях сей говорить?

21

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! повернись лицем проти Єрусалиму й проповідуй проти сьвятинь, й пророкуй проти землі Ізраїльської

³ І скажи землі Ізраїльській: Так говорить Господь Бог: Ось, я — на тебе, й добуду меч мого з піхви та й повигублю в тебе праведного й безбожного.

⁴ На те, щоб вигубити в тебе й праведного й безбожного, вдарить меч мій із піхви проти всякого тіла від полудня та й до півночі.

⁵ І зрозуміє всяке тіло, що то я, Господь, добув із піхви меч мого й він уже туди не вернеться.

⁶ Ти ж, сину чоловічий, стогни, наче б кості в крижах твоїх ломались, стогни гірко перед їх очима.

⁷ І як питати муть у тебе: Чого стогнеш? скажи: від того, що чую, — і занеє всяке серце, й усі руки поопускаються, й струхліє всяка душа, й усі коліна, наче вода, задрожать. Ось, воно прийде й справдиться, говорить Господь Бог.

⁸ І надійшло до мене Господнє слово:

⁹ Сину чоловічий! пророкуй і скажи: Так говорить Господь Бог — скажи: Меч, меч — нагострений і вичищений!

¹⁰ Вигострений, щоб багато стинати; вичищений, щоб блищав, наче блискавиця. Хиба нам радуватись, що мечу сина мого всяке дерево ні-за-що?

¹¹ Я дав його вичистити, щоб узяти в руку; вже вигострений той меч і вичищений, щоб віддати його в руку вбиваючому.

¹² Стогни й голоси, сину чоловічий, бо він йде проти мого люду, проти всіх князів Ізрайлевих. Подано їх під меч вкупі з моїм людом; тим то ударься об поли руками.

¹³ Бо він уже витрібуваний. Йому ні-за-що й жезло; воно не устоїть, говорить Господь Бог.

¹⁴ Ти ж, сину чоловічий, пророкуй і сплесни руками; меч той подвоїться й потроїться; се меч на тих, що мають погинути, на побивання великого, він добереться в середину осад їх.

¹⁵ Щоб серця струхліли, та й щоб полягло як найбільше, то я поуставляю у кожних воротах грізного меча. Ой горе! він блищить блискавкою, — вигострений до бою.

¹⁶ Рубай-січи праворуч, побивай ліворуч, усюди, куди сягне лезво твоє!

¹⁷ І сам я плескати му руками й угашу досаду мою; я, Господь, сказав се.

¹⁸ І надійшло Господнє слово до мене:

¹⁹ Ти ж, сину чоловічий, начеркни собі два шляхи, якими має йти меч царя Вавилонського. Із однієї землі мають оба виходити. І начеркни шляхову ручку при почині шляху, що веде в міста.

²⁰ Начеркни шлях, яким йти мечеві на Раву Аммонійську й в Юдею, в утверджений Єрусалим,

—
²¹ Бо царь Вавилонський стоїть на роздорожжі при почині двох шляхів, а щоб угадати, перемішує (в сагайдаці) стріли, питає в терафима, зазирає в печінку.

²² По правій руці в його жереб, що ворожить: у Єрусалим, щоб там поставити тарани, отворити уста до боєвих криків, взивати голосно до побою, поставити тарани проти брами, насипати вал, побудувати облягові башти.

²³ Сеся ворожба буде видаватись ув очах їх пустою; та позаяк вони поклялись були, то він пригадав про їх віроломність, і постановив його здобути.

²⁴ Тим то ось як говорить Господь Бог: Позаяк ви самі пригадуєте беззаконства ваші, чините явними проступки ваші, і всіми вчинками вашими гріхи свої на вид виставляєте й усе те самі пригадуєте, то й мусите попастись у ворожі руки.

²⁵ Ти ж, негідний, безбожний князю Ізраїлів, що на тебе прийшов день твій, і твоєї безбожності настав кінець, —

²⁶ Так говорить Господь Бог: Здійми з голови корону, скинь царський вінець! се вже минулось: угору піjde низьке, униз високе!

²⁷ Скину, скину, скину, й не буде його, покіл прийде той, що має до його право й кому віддам його!

²⁸ А тепер, сину чоловічий, пророкуй і промов: Так говорить Господь Бог про Аммонії і насмьіхи їх, і скажи: Меч, меч уже добытий на вбивання, вичищений до затрачування, щоб блищав блискавицею, —

²⁹ Щоб тим часом, як тебе обдурюють пустими видами й марними ворожбами, — й тебе прилучено до тих постинаних безбожників, що їх день прийшов, коли їх безбожності кінець настане.

³⁰ Сховати ж його назад у піхву? Ні, на тому місці, де сотворено тебе, у землі, де постав еси, — там я буду судити тебе,

³¹ І жену на тобі досаду мою, дихну на тебе огнем пересердя мого та й подам тебе на поталу людям жорстоким, що вправні в убиванню.

³² Пійдеш на пожир огня, кров твоя розлиється по землі, не буде й згадки про тебе; я бо, Господь, сказав так.

22

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Ти ж, сину чоловічий, чи хочеш судити, судити город криваво провинний? Оце ж виткни їм всі гідоти їх.

³ І промов: Так говорить Господь Бог: О городе, що проливав еси кров серед себе, щоб навести на себе годину свою, і робив собі ідоли, щоб опоганити себе!

⁴ Через ту кров, що проливав еси, ти набрався гріха, а через ідоли, що наробив собі, опоганився; і наблизив еси дні твої, і дійшов еси до години твоєї. Тим то я подам тебе на посьмьіх усім народам, на поругу всім землям.

⁵ Близькі й далекі будуть насмьіхатись із тебе, що опоганив еси імя твоє, а прославив себе битою.

⁶ Ось, старшини Ізраїльські в тобі, кожен по силам своїм, проливали кров.

⁷ Батька і матір знаважають в тобі, чуженицю кривдять посеред тебе, безбатька й вдовицю пригнітають у тобі.

⁸ Мої сьвятині ти маловажаши, а мої суботи нарушуєш.

⁹ Люде, що обвинувачують на проливання крові, живуть у тобі; по горах твоїх їдять м'ясиво (приношене ідолам у жертву), посеред тебе коять ледарство.

¹⁰ Сором батьків розкривають у тобі, нечисту в кровотечі насилують у тебе.

¹¹ Той чинить гідке з жінкою ближнього свого, той опоганює невістку свою, а той обезчесує сестру свою, дочку батька свого.

¹² У тобі беруть підкуп і проливають кров; ти береш лихву й прирости й грабуєш насильно користь собі з ближнього твого, мене ж забув еси, говорить Господь Бог.

¹³ Я аж сплеснув руками з гніву на захланність твою, що така явна в тобі, та на криваві провини, що діються в тебе.

¹⁴ Чи видержить же серце твоє, чи будуть досить кріпкі руки (сили) в тебе тоді, як я почну мою роботу проти тебе? Я, Господь, сказав се й справджу.

¹⁵ Бо розсію тебе проміж народи, й розвію тебе по чужих землях, і зроблю кінець мерзотам твоїм посеред тебе.

¹⁶ І зробиш сам себе гідким в очах народів, і зрозумієш, що я — Господь.

¹⁷ І надійшло до мене слово Господнє:

¹⁸ Сину чоловічий! дом Ізраїля зробився в очах у мене жужелицею; всі вони — мідь, цина, залізо й олово в печі; жужелицею з срібла поробились.

¹⁹ Тим же то ось як говорить Господь Бог: За те, що ви всі поробились жужелицею, позбіраю вас в Єрусалим.

²⁰ Так само, як у піч кладуть срібло й мідь і залізо й олово й цину вкупі, щоб роздувати на них огонь і їх розтопити, так і я позбіраю вас у гніву мойму й у досаді моїй та й розплавлю вас.

²¹ Я позбіраю вас і подую на вас огнем досади моєї та й розтоплю посеред його.

²² Як плавлять срібло в плавильній печі, так і ви розпавитесь посеред його, й зрозумієте, що я, Господь, вилив на вас досаду мою.

²³ І надійшло слово Господнє до мене, таке:

²⁴ Сину чоловічий! промов до него: Ти — земля нечиста, тим і не скроплена дощем в годину гніву.

²⁵ Пророки в її змовились; як леви рикають, роздирають здобичу; пожерають душі, забирають майно й дорогі речі, множують у йому вдовиць.

²⁶ Сьвященники його ломлять мій закон й поганяють сьвятині мої; не відрізняють вони сьвятого від несьвятого, й не розбірають, що нечисте, а що чисте, а від субот моїх одвернули очі свої, і я в погорді в них.

²⁷ Князі його, наче хижі вовки, пориваючи здобичу свою, проливають кров, затрачують душі, щоб тільки придбати собі наживу.

²⁸ Пророки ж його замазують усе глиною, вбачають пусте та віщують свої видумки, говорячи: Так говорить Господь Бог, а Господь не говорив того.

²⁹ Прості люди пригнітають одно одного, ограбують і тиснуть злиденного, а приходня придавлюють без усякого права.

³⁰ І шукав я між ними такого, щоб поставив себе стіною, і став проти мене в проломині за сесю землю, щоб я не погубив її, та не знайшов.

³¹ Оце ж вилію на них досаду мою, огнем лютості моєї вигублю їх, поступки їх поверну на голову їм, говорить Господь Бог.

23

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! Були дві жінчини, дочки однієї матері,

³ І блудували вони в Єгипті, блудували ще в молодощах своїх; там були подавлені груди їх, і там помякли дівичі соски їх.

⁴ А було на йм'я їм: старшій — Огола, а сестрі її — Оголива. І були вони спершу моїми; й породили сини й дочки, а потім Огола стала зватись на йм'я Самарія, Оголива ж — Єрусалим.

⁵ І почала Огола блудувати в мене, й палала до полюбовників своїх, Ассириїв, сусідів своїх,

⁶ До вдягнених у пурпур, до намісників та гетьманів, до вродливих молодиків, комонників, що їздили кінно,

⁷ І оддавала свої любові всім вибраним із між синів Ассурових, і поганилась усіма ідолами тих, до кого палала;

⁸ До того ж не переставала блудувати й з Єгиптіями, вони бо спали з нею в молодощах її й змягчили дівочі соски її, та й виливали на неї погань свою.

⁹ За те ж я їй оддав її на поталу полюбовникам її, в руки синам Ассуровим, що до них вона палала.

¹⁰ Вони відкрили наготу її, забрали в неї сини й дочки її, та й саму закололи мечем*. І зробилась вона позорищем між жіноцтвом, як довершили на ній кару.

¹¹ Сестра її, Оголива, бачила те, й була ще більше ледащою в любовях своїх, і блудництво її переважало блудництво сестрине.

* 23:10 IV. Цар. 17, 6. і 18, 10.

¹² Палала вона до синів Ассурових, до намісників, гетьманів, приятелів своїх, пишню з'одягнених, до їздеців, що вигравали на конях, до всіх вродливих молодиків.

¹³ І вбачав я, що й вона опоганилась, та що в обох їх однака дорога.

¹⁴ Та ся блудувала ще більше; вона бо, як побачить повирізувані на стіні подоби мужчин, чи образи Халдеїв, малювані барвами,

¹⁵ Що в їх поясниці попідперізувані поясами, голови пооббивані пишними завивалами, що подавали на воевод, на синів Вавилонських, що рідна їх земля Халдейщина, —

¹⁶ То вона влюблювалась у них за першим поглядом очима, й слала до них у Халдейщину послів.

¹⁷ І прибували сини Вавилонські до неї на любовне ложе, й поганили її блудництвом своїм, і сквернила вона себе ними, аж доки душа її з обридом від них не відверталась.

¹⁸ Як же вона так явно блудувала, й одкривала свій сором, тоді одвернулась і моя душа від неї, так само, як одвернулась моя душа від сестри її.

¹⁹ Вона ж пійшла ще далш у блудництві своїму, спогадуючи про часи молодощів своїх, як почала блудувати в землі Єгипецькій;

²⁰ І палала до любовників своїх, що тіло в них похотне, як ув осла, а жар, як у жеребця.

²¹ Оттак ти згадувала розпусту з молодощів твоїх, коли то Єгиптяни стискали соски твої задля дівочих грудей твоїх.

²² Тим же то, Оголиву, так говорить Господь Бог: Ось, я підйму проти тебе полюбовників твоїх, тих, що ними аж переситилась душа твоя, та й приведу їх на тебе з усіх боків,

²³ Синів Вавилонських і всіх Халдеїв, із Пеходу, з Шоа й Коа, а з ними всіх синів Ассирії, вродливих молодиків, намісників і зверхників городських, можних і славних та всіх метких їздеців.

²⁴ І придуть проти тебе оружно з кіньми й возами та силою народів, і обступлять тебе кругом в панцирах із щитами та в шоломах, і передам їм тебе на суд і судити муть тебе своїм судом.

²⁵ І оберну проти тебе ревниву пімсту мою, й розправляться вони з тобою люто: пообтинають носа й уші тобі, а нащадок твій поляже од меча; синів твоїх й дочки твої позабірають із собою, а те, що зостанеться пожере огонь.

²⁶ І поздирають із тебе одєжу твою, та й пожакують прибори твої.

²⁷ І зроблю кінець розпусті твоїй та блудництву твоєму, занесеному з землі Єгипецької, і не будеш уже на них поривати очей твоїх, та й не згадаєш уже про Єгипет.

²⁸ Так бо говорить Господь Бог: Ось, я подам тебе на поталу тим, що їх зненавиділа, в руки тим, що од них відвернулась душа твоя.

²⁹ І обійдуться вони з тобою ворожо, й заберуть у тебе все, що працю надбала, й полишать тебе нагою й невкритою, й стане всім явною соромна нагота твоя й розпуста твоя та блудництво твоє.

³⁰ А вчинять із тобою таке за блудництво твоє з поганями, що їх ідолами ти себе мерзила.

³¹ Блукала еси по дорозі сестри твоєї; за те ж і дам я в руку тобі кубок її.

³² Так говорить Господь Бог: Пити меш кубок сестри твоєї — глибокий і широкий, і сьміх та наруга впаде на тебе, що в него так багато змістилось.

³³ Аж до перепою напешся смутку, бо кубком страху й спустошення є чаша сестри твоєї Самарії.

³⁴ І випеш його, аж висушиш, ба й черепа його оближеш, і будеш (з болю) груди собі роздирати; бо так сказав я, Господь Бог.

³⁵ Іще сказав Господь Бог так: Позаяк ти забула мене й одвернулась від мене, так і терпи ж за беззаконство твоє та за блудництва твої.

³⁶ І сказав до мене Господь: Сину чоловічий! хочеш Оголу й Оголиву судити? покажи ж їм гидоти їх;

³⁷ Бо зломили мені віру, й руки свої покривавили, й чинили перелюбки з ідолами своїми, ба й сини, що мені породили, на їду їм присвячували.

³⁸ Та й ще от що вони мені чинили: того ж часу поганили сьвятиню мою, та зневажали суботи мої;

³⁹ А як заколювали ідолам синів своїх, то виходили зараз і в сьвятиню мою, щоб її опоганити. От, що вони коїли серед мого дому!

⁴⁰ До того посилали й по людей, що здалеку сюди приходили, і ось, вони являлися, а ти задля них купалася, підмальовувала собі очі, та прибирала прикраси.

⁴¹ І сідала на пишне ліжко, а перед ним стояв уже стіл, а на йому поскладала кадило, мені належне, та оливу мою.

⁴² І лунав голос тих людей, що веселились у неї, а до тої товпи людей введено ще з пустині п'яниць, і запинають вони їм запинки на руки, та надівають пишні вінки на голови.

⁴³ І сказав я про підтоптану вже блудницю: Тепер скінчаться вже блудування її разом із нею.

⁴⁴ До неї бо приходили, як до нетрібки, — приходили й до Оголи й Оголиви, — до сих розпустних жінок.

⁴⁵ Та мужі правосудні будуть судити їх судом, що на перелюбниць, та судом на душогубниць, вони бо перелюбниць, а на руках у них кров.

⁴⁶ Так бо говорить Господь Бог: Скликати би на них громаду (війська), та й оддати їх на лютість і розбої.

⁴⁷ І громада побє їх каміннем і порубає мечами; і повбиває синів їх і дочки їх, а будинки їх поपालить огнем.

⁴⁸ Оттак зроблю я кінець розпусті в сій землі, й усі жінки мати муть науку й не будуть чинити соромних діл, як се вони чинили;

⁴⁹ І зложиться на вас кара за вашу розпусту, й понесете кару за ваші гріхи з ідолами вашими, й зрозумієте, що я — Господь Бог.

24

¹ І надійшло слово Господнє до мене в девятому році, у десятому місяці, на девятий день місяця* — таке:

² Сину чоловічий! запиши собі число сього дня, сього самого дня; сього бо самого дня вдарить царь Вавилонський на Єрусалим.

³ І приточи сьому неслухняному домові примір, та й промов до його: Так говорить Господь Бог: Постав котел, постав та налий в його води;

⁴ Повкладай в його шматки м'ясива, що найлучші кусні, — стегна й лопатки з усіма їх здоровенними кістками, —

⁵ Набери їх із добірних овець — та й наложи під казана костей, і нехай кипить усе доти, аж і кості розваряться.

⁶ Бо так говорить Господь Бог: Горе крововинному місту! горе казанові заржавілому, що ржа не відстає від його! шматок за шматком повикидають із його, не вибираючи їх по жеребу.

⁷ Бо пролита ним кров і досі посеред него; на голій скелі вона, він бо не проливав її на землю, де б вона покрилась була порохом.

⁸ Щоб розбудити в собі досаду, й над ним помститись, оставив я пролиту ним кров на голій скелі, щоб вона не прикрилась.

⁹ Тим же то так говорить Господь Бог: Горе місту крововинному! з його накладу я величезну купу.

¹⁰ Додавай підпалу, роздувай огонь; виварюй м'ясиво, нехай усе аж загусне й кості порозпадаються.

¹¹ Тоді постав порожнього казана на жару, щоб розжарився і мідь його розпустилась, і нечисть в йому витопилась, і ржа його зникла.

¹² Та шкода тяжкої праці! груба ржа не зійде з його; і в огні полишиться на йому ржа його.

¹³ В нечистоті твоїй стільки погані, що скільки й не намагався тебе очистити, ти все таки нечиста; од нечисті твоєї ти й далій не очистишся, аж докіль я удовольню мою досаду на тобі!

¹⁴ Я, Господь, я говорю се; воно прийде, я вчиню так; нічого з того не зміню; не буде в мене пощади, не буде помилювання. По твоїх поступках і по твоїх учинках будуть судити тебе, говорить Господь Бог.

¹⁵ І надійшло до мене слово Господнє:

¹⁶ Сину чоловічий! ось я возьму в тебе втіху очей твоїх через недугу; та ти не жалкуй, не плач не рони сльіз;

¹⁷ Мовчки зітхай, звичайного голосіння по мертвих не справляй; обвивай собі завивало, вбуйвай ноги в твою обуву, не закривай бороди та й не їж від чужих (старечого) хліба.

¹⁸ І говорив я про се вранці до людю, увечорі ж умерла жінка моя; а назавтра чинив я, як мені заповідано.

¹⁹ І питали в мене люде: Чи то ж нам не скажеш, що воно має значити, що ти так робиш?

²⁰ А я відказав їм: До мене надійшло слово Господнє, таке:

²¹ Скажи домові Ізрайлевому: Так говорить Господь Бог: Ось, я передаю на опоганенне сьвятиню мою, — сесю опору сили вашої, розкіш очей ваших і одраду душі вашої, а сини ваші й дочки ваші, що ви позоставляли, поляжуть од меча.

²² А ви чинити мете так, як я вчинив тепер: не буде закривати бороди й хліба од чужих не будете їсти;

²³ Обвивала ваші остануть на головах у вас і обuva ваша — на ногах ваших; не будете побиватися і плакати а остеропієте перед гріхами вашими й одно перед одним будете стогнати.

²⁴ І буде вам Езекиїл знаком пророчим, бо так само, як він чинив, чинити мете й ви; а як те все станеться, зрозумієте, що я — Господь Бог.

²⁵ Що ж до тебе, сину чоловічий, то в той день, як уйму їм окрасу слави їх, радощі очей їх, і відряду душі їх, — їх синів і дочки їх, —

* 24:1 ІВ. Цар. 25.

²⁶ Того дня прийде до тебе звідити такий, що врятуєш, щоб принести вістку в уші твої.

²⁷ Того дня одверзуться уста твої разом із устами втікача того, й станеш (уже сьміливо) говорити, й не будеш уже мовчати, та й станешся їм ознакою, щоб зрозуміли, що я — Господь.

25

¹ Надійшло ж до мене слово Господнє, таке:

² Сину чоловічий! поверни лице проти Аммоніїв, і пророкуй проти них.

³ І скажи Аммоніям: Почуйте слово Господа Бога! Так говорить Господь Бог: За те, що ти втішно казав: „Ага“! як сьвятину мою опоганено, й на Ізраїль-землю, як її спустошено, та на дом Юдин, як вони пішли в неволю, —

⁴ За те я віддам тебе в посідання синам востоку, й заведуть вони у тебе вівчарні свої і розложать у тебе шатра свої, і їсти муть вони плоди твої, і пити муть молоко твоє.

⁵ І зроблю Равву пристановищем верблюдам а синів Аммонійських пастухами овець, і зрозумієте, що я — Господь.

⁶ Так бо говорить Господь Бог: За те, що плескав еси в долоні, й тупотав ногами, й веселився зневажливо всім серцем над землею Ізраїльською, —

⁷ За те я ось, простягну руку мою проти тебе й подам тебе на розбій народам, і викореню тебе зміж людей, і вигублю спроміж земель; зітру тебе, й зрозумієш, що я — Господь.

⁸ Так говорить Господь Бог: За те, що Моаб та Сеїр мовляли: От дом Юдин — як і інші народи!

⁹ За те я — починаючи від усіх пограничних міст, від краси землі, Бет-Ешимота, Баалмеона й Киріятайму — відкрию Моабів бік

¹⁰ Народам зі всходу, й оддам його їм у посідання разом із Аммоніями, щоб не було між народами й споминки про Аммоніїв.

¹¹ А над Моабом розведу суд, і зрозуміють, що я — Господь.

¹² Так говорить Господь Бог: За те, що Едом жорстоко мстився на Юдиному домові і тим тяжко прогрішився*,

¹³ За те, так говорить Господь Бог: Простягну руку мою на Едом та й повигублю в йому й людину й скотину, й зроблю з його пустку. Від Теману до Дедану поляжуть вони од меча.

¹⁴ І довершу над Едомом помсту мою рукою люду мого Ізраїля, і чинити муть із Ідумеєю після гніву мого й моєї досади, й узнають, що се помста від мене, говорить Господь Бог.

¹⁵ Так говорить Господь Бог: За те що Филістії дихали помстою та зо зневагою в душі мстилися, задумуючи пагубу — по давньому ворогуванню,

¹⁶ За те так говорить Господь Бог: простягну руку на Филістіїв і викореню Критян, і вигублю нащадок їх на морському березі;

¹⁷ І довершу над ними велику помсту досадними карами, й спізнають, що я — Господь, як наведу на них помсту мою.

26

¹ У в одинайцятomu ж році, на перший день первого місяця надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! за те, що Тир гукав про Єрусалим: Ага! поламано брами народів! До мене тепер вони обертаються; я насичуся, бо він став пусткою, —

³ За те, так говорить Господь Бог: Встаю я на тебе, Тире, й наведу многи народи на тебе, наче б море підняло філі свої.

⁴ Збурять вони Тирові мури й повалять башти його; й вимету порошок із його, й зроблю його голою скелею.

⁵ Стане він хибя місцем, де рибалки свої неводи будуть серед моря розстилати; се бо я сказав так, говорить Господь Бог, і станеться він лупом народів.

⁶ Дочки ж його, що в тій землі, повбиває меч, і зрозуміють, що я — Господь.

⁷ Так бо говорить Господь Бог: Ось, я нашлю од півночі Навуходонозора, царя Вавилонського, царя над царями, проти Тиру з кінями й колесницями й їздецями та з цілим роєм народів.

⁸ Він вирубає мечем дочерні міста твої, побудує проти тебе облягові башти, насипле вал кругом тебе й поставить щити проти тебе;

⁹ А до мурів твоїх прикотить тарани й порозвалює сокирами башти твої.

¹⁰ Від роїв коней його покриють тебе порохи, від стуку їздеців і коліс і колесниць тремтіти муть мури твої, як він входить ме в ворота твої, так як уходитьсь в опанований город.

¹¹ Кінськими копитами повитоптє улиці твої, повбиває мечем людей твоїх, і повалить на землю пам'ятники сили твоєї.

¹² І порозхапують скарби твої, пожакують склади товарів твоїх, порозвалюють мури твої, порозбивають пишні будинки твої, й повкидають у море камінне з них і сволоки, ба й румовища твої.

* **25:12** Ерем. 48, 2. 7.

¹³ І зроблю кінцею гомонові пісень твоїх, і голосу цитер твоїх не буде вже чути.

¹⁴ І зроблю тебе голою скелею, будеш порожнім місцем про рибалок до розстилання неводів їх: не будеш уже наново відбудований, я бо, Господь, сказав так, говорить Господь Бог.

¹⁵ Так говорить Господь Бог Тирові: Хиба ж од гуку розпаду твого, від стогнанняраних, коли посеред тебе лютувати ме побій, не потрясуться (сусідні) острови?

¹⁶ І посходять усі князі морські з престолів своїх, і поскидають із себе царські плащі свої, й поздіймають мережану одіж свою, та й повдягаються в дрожання; посідають на долівці, й що хвилі будуть здрогатись та торопіти зза тебе.

¹⁷ І голосити муть про тебе, й промовляти про тебе: Як се ти повалився, ти, що винирнув із моря, ти, славний городе, потужен на морі, — сам ти й осадники твої, — ти, що всі поморяне тремтіли від тебе!

¹⁸ Тепер, в часі упаду твого, задрожали острови, поторопіли острови морські од погібелі твоєї.

¹⁹ Так бо говорить Господь Бог: Як зроблю тебе безлюдним городом, таким як ті міста, що стоять пустками; як напушу на тебе повідь, як покрийть тебе великі води,

²⁰ Тоді зіпхну тебе до тих, що посходили в яму, до людей, що колись були, й зложу тебе в преисподнях земних, у вічних пустинях проміж тими, що посходили в яму, щоб ніколи вже тебе не оселено, а на землі живих явлю мою славу.

²¹ О, страшно спустошу тебе, й не стане тебе; шукати муть тебе, та не знайдуть по віки, говорить Господь Бог.

27

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Ти ж, сину чоловічий, заголоси голосним плачем по Тирі,

³ І промов до Тиру, що оселився в затонах морських, що торгує з народами по многих островах: Так говорить Господь Бог: Тире! ти мовляєш: Я звершена краса!

⁴ Посеред моря твоє займище: будовники твої зробили тебе на пречуд гарним:

⁵ Із Сенирського кипарису будували вони стіни твої; Ливанські кедрі брали вони на щогли твої;

⁶ Із Базанських дубів робили вони керми твої; з бучини Киттимських островів поробили лави твої, обклавши їх кістю слоновою;

⁷ Мережані полотна з Єгипту брано на вітрила твої, блакитні пурпурові тканини з островів Єлиських були покривалом у тебе.

⁸ Осадники Сидонські й Арвадські служили в тебе гребцями; найрозумніші люде, — такі твої, Тире, були керманичами в тебе.

⁹ Найзначніші й тямущі мужі Гевальські були в тебе, що залатували проломини твої. Всякі морські судна з їх моряками були в тебе, щоб вести торгівлю твою.

¹⁰ Перські й Лидійські й Либійські люде служили затязцями в полках твоїх; вони вішали щити й шоломи на тобі, додаючи тобі величності.

¹¹ Арвадські й власні військові твої люде стояли навкруги по мурах твоїх, а силачі (Гамадими) — по баштах твоїх; щити свої й сагайдаки свої вішали вони навкруги по мурах твоїх і довершували красу твою.

¹² Тарсис торгував із тобою množеством усякого добра свого: срібло, золото, цину й оливу привозили вони на ринок твої.

¹³ Яван, Тубал й Мешех, — се торговці твої; вони міняли товари твої за душі людські (раби) й мідяний посуд.

¹⁴ Люде з Тогарму віддавали тобі за твої вироби коні взові й верхові та мули.

¹⁵ Деданії торгували з тобою; многі острови вели з тобою заміну й платили тобі слононими зубами та чорним (гебановим) деревом.

¹⁶ І Сирийці торгували з тобою задля множества виробів твоїх, а платили за твої товари каменем-карбункулом, пурпуровими тканинами, мережками, виссоном, коралями й рубинами.

¹⁷ Юдея й земля Ізрайлева торгували з тобою, і платили за твої вироби Миннитською пшеницею, пахощами, медом, оливою та балзамом.

¹⁸ Дамаск торгував із тобою задля великої добірності виробів твоїх і достатків твоїх Хельбонським вином і білою вовною.

¹⁹ Дан і Яван Узальський платили за твої товари виробами залізними; вимінювали в тебе касію й калмус (тростину) пахущу.

²⁰ Дедан торгував із тобою сідельними коверцями до їзди верхової.

²¹ Арабія й усі князі Кедарські вели заміну з тобою: ягнята, барани й козли міняли в тебе.

²² Купці Сабайські й Раемські торгували з тобою всякими найлучшими пахощами й усяким дорогим каміннем, а золотом платили вони за товари твої.

²³ Гаран і Хане й Еден, купці Сабейські, Ассур і Хилмад торгували з тобою.

²⁴ Торгували вони з тобою дорогою одіжжю, шовковими квітчастими тканинами, що привозили їх на торговлицю твою в дорогих скринях із кедрини, добре набитих.

²⁵ Тарсійські кораблі були твоїми караванами в торгівлі твоїй, ти збагатився, зробився потужен на морях.

²⁶ Та на великій воді завели тебе гребці твої; східний вітер розібе тебе посеред моря.

²⁷ Достатки твої й товари твої та й усі склади твої; моряки твої й керманічі твої й ті, що латали часом проломини твої, й ті, що правили торгівлею твоєю, та й усе військо твоє, і вся безліч люду твого — все те в день упаду твого потоне в серці моря.

²⁸ Від голосного крику керманічів твоїх здригнуться побережя.

²⁹ І вийдуть із кораблів своїх усі гребці, моряки, всі керманічі та й стануть на суші;

³⁰ І заголосять над тобою й застогнуть гірко, посипавши попелом голови собі й валяючись у поросі.

³¹ По тобі повиголюють вони собі лисини і пообгортаються волоссяницями й заплачуть по тобі в душевному смутку плачем гірким;

³² І, побиваючись, заголосять жалібною піснею про тебе, й так по тобі заридують: Хто так, як наш Тир, посеред моря запався?

³³ Як твої товари, бувало, морем розходились, годувались ними многі народи; великими достатками твоїми й торгівлею твоєю царі земель богатились.

³⁴ А тепер, коли ти зник, то й товари твої й усе, що в тобі було так набито, потонуло в безоднях морських.

³⁵ Всі осадники островів ізза тебе сторопіли, а царі їх затремтіли, на лицях змінилися.

³⁶ Засвистали по тобі купці чужих народів; ти став страховищем, — не встанеш уже по віки!

28

¹ І надійшло до мене слово Господнє, таке:

² Сину чоловічий! Промов до володаря Тирського: Так говорить Господь Бог: за те, що високо вгору несеться твоє серце, й ти мовляєш: Я, наче Бог, я засів собі, неначе на Божому престолі, в самому серці моря! та, хоч ти тільки людина, а не Бог, кладеш розум твій поровень із розумом Божим, —

³ Так, ти маєш себе за мудрійшого над самого Даниїла, й ніяка тайна не закрита перед тобою;

⁴ Се ти ніби твоєю мудрістю й розумом надбав собі достатки й зібрав у скарбівнях твоїх золото й срібло;

⁵ Ти ніби великою мудрістю твоєю та купецтвом твоїм намножив багатство твоє, й серце твоє згорділо задля достатків твоїх, —

⁶ За те ось як говорить Господь Бог: Позаяк ти твій розум кладеш ув одну міру з розумом Божим,

⁷ Напушу я на тебе чужоземців, що найлютіїших з проміж народів, а вони добудуть мечі свої проти всего гарного, що твоя мудрість надбала, та й потемнять сяєво твоє;

⁸ Вони струтять тебе в яму, й згинеш ти в морі смертю повбиваних.

⁹ Чи й тоді скажеш убийникові твому: Я Бог, коли ти в руці вбийника твого будеш тільки людиною, а не Богом?

¹⁰ Ні, ти вмиреш смертю од руки необрізаних чужоземців; я бо сказав се, говорить Господь Бог.

¹¹ І надійшло до мене слово Господнє:

¹² Сину чоловічий! заплач-заголоси над Тирським царем і промов до його: Так говорить Господь Бог:

¹³ Був еси печаттю звершенності, повнотою мудрості, вінцем краси. У Едемі, Божому саді, пробував еси. Близкуче дороге камінне окрашувало твою одіжу: карнеоль, топаз, яспис, хризолит, онікс, сапфир, рубин, смарагд і золото, — усе те штучно осаджено в гніздочках і нанизано, та й наготовлено тобі, скоро на світ родився.

¹⁴ Тебе помазав я, щоб, наче херувим, розпростерав охоронні крила; тебе поставив я наче на сьвятій горі Божій, і ти ходив серед огнистого каміння.

¹⁵ Без хибі були поступки твої з того часу, як тебе сотворено, аж докіля не знайшлось у тобі беззаконності.

¹⁶ Та через розлоге купецтво твоє сповнилось внутро твоє неправедністю, і ти согрішив. Тим то скинув я тебе, як нечистого, з Божої гори, вигнав тебе, ти херувиме осяйний, зпосеред огнистого каміння.

¹⁷ Високо неслоь твоє серце задля пишноти твоєї, через гординю стратив еси мудрість твою; за те ж я звалою тебе на землю, оддам тебе царям, щоб поругались над тобою.

¹⁸ Через безліч провин твоїх, через неправедну наживу твою в купецтві опоганив еси сьвятощі твої, і я виведу зпосеред тебе огонь, а він пожере тебе, й оберну тебе в попелище перед очима всіх, що поглядати муть на тебе.

¹⁹ Всі, що знали тебе між народами, здивуються над тобою; ти станешся страховищем і зникнеш по всі віки.

²⁰ І надійшло слово Господнє до мене:

²¹ Сину чоловічий! повернись видом проти Сидону й вискажи пророцтво проти його,

²² І промов: Так говорить Господь Бог: Ось, я проти тебе, Сидоне, й прославлюсь посеред тебе, й узнають усі, що я — Господь, як розпростру над ним суд караючий і явлю на йому святость мою.

²³ І пошлю морову пошесть на його й кроворозлив на його улиці, і попадають посеред його побиті мечем, що пожерати ме його з усіх боків; і зрозуміють, що я — Господь.

²⁴ І не буде він уже домові Ізрайлевого колючою терниною, ні болючим бодяком укупі з усіма тими, що навкруг його, та й зрозуміють, що я Господь Бог.

²⁵ Так говорить Господь Бог: Як я позбіраю дом Ізраїля зміж народів, що між ними вони розсіяні, й покажу себе на них св'ятим перед очима в усіх народів, і жити муть вони в своїй землі, що я наділив слугі моїму Яковові;

²⁶ Тоді будуть вони жити в ній безпеч, і будуть будувати дома, й насаджувати виноградники, й жити муть собі безпеч, я бо заведу суд над усіма, що їм бажають лиха, й узнають вони, що я — Господь, Бог їх.

29

¹ У десятому році, в десятому місяці, на дванадцятий день місяця, надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! повернись видом проти Фараона, царя Єгипецького, й пророкуй проти його й проти всього Єгипту.

³ Промов і скажи: Так говорить Господь Бог: Ось, я на тебе, Фараоне, царю Єгипецький, ти, величезний крокодиле, що лежиш посеред твоєї ріки та й мовляєш: Моя ріка, я сотворив її собі!

⁴ Оце ж я встромлю гаки в твою пашу та поналіплюю риби в твоїй ріці на твою луску, та й витягну тебе з нею з твоєї ріки з усіма рибами твоєї ріки, що до твоєї луски поприлипали.

⁵ І викину тебе в пустину, тебе й усю рибу твоєї; на чисте поле впадеш ти; не здіймуть і не позбірають тебе; дикому зв'їрррю й піднебесному птаству оддам тебе на пожир.

⁶ І зрозуміють усі осадники Єгипецькі, що я — Господь, за те, що ти бував домові Ізрайлевого (непевною) тростяною підпориною.

⁷ Вхопились вони за тебе обіруч, ти розколовся й поколов їм цілу руку, а коли оберлись на тебе, ти зломився та й поранив їм усі чересла.

⁸ За те говорить Господь Бог так: Ось, я приведу меча на тебе та й повигублю й людину, й скотину.

⁹ І зробіться Єгипецька земля пустинею й безлюддем, і визнають, що я — Господь; за те, що казав еси: Моя ріка, й я сотворив її собі.

¹⁰ За те ж я на тебе й на твої ріки, й зроблю Єгипет безлюддем, порожнім безлюддем від Мигдола до Сієни й до грядиці Етіопської.

¹¹ Не буде переходити через його ні людська ні скотиння нога, й безлюддем оставати ме він сорок років.

¹² І зроблю Єгипет пустинею посеред спустошених земель, і стояти муть пустками городи його посеред спустошених городів сорок років, і розпорошу Єгиптян проміж народами й розкидаю їх по землях.

¹³ Так бо говорить Господь Бог: Як упливе сорок років, позбіраю знов Єгиптян спроміж народів, що між ними були розсіяні.

¹⁴ І заверну Єгипецький полон, і приведу їх назад у землю Патрос, у країну, звідки вони взялись, і будуть там царством невеличким.

¹⁵ Буде воно менше од інших царств, і не підніметься понад народи; та й зроблю його малолюдком, щоб вони вже над народами не панували.

¹⁶ І не будуть вони вже домові Ізрайлевого надією, не буде повторятись гріх їх, що до него за підмогою звертались; і зрозуміють, що я — Господь Бог.

¹⁷ У двадцять сьомому ж році, першого місяця, першого дня в місяці, надійшло слово Господнє до мене:

¹⁸ Сину чоловічий! Навуходонозор, царь Вавилонський, завдав своєму війську тяжкої праці проти Тиру: кожна голова облісіла й кожне плече обдерте; та плати ні йому ні війську його не було від Тиру за роботу, що він завдав собі проти його.

¹⁹ Тим то Господь Бог так говорить: Ось, я дарую Навуходонозорові, цареві Вавилонському, Єгипецьку землю, щоб він позабрав її скарги та загорнув те, що вона загарбала, й се буде заплаатою його військові.

²⁰ У заслуженину за роботу, що він там робив, даю йому Єгипецьку землю, вони бо там робили мою роботу, говорить Господь Бог.

²¹ Того часу вирощу рога (силу) домові Ізрайлевого й відчиню тобі уста серед них, і визнають, що я — Господь.

30

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! пророкуй і промов: Так говорить Господь Бог: Голосіть: Ой, чорний, нещасний день!

³ Бо вже близько день; так, близько вже день Господень; хмарний день; година народів надходить.

⁴ І прийде меч на Єгипет, і покриє страх Єтіопію, як у Єгипті падати муть побиті, коли повиношені будуть скарби його й поруйновані підвалини його.

⁵ Єтіопія й Лівія й Лидія і ввесь помішаний нарід і Хуб і ввесь люд тих земель, що з ними сполучені, поляжуть із ними од меча.

⁶ Так говорить Господь: Упадуть підпори Єгипту, й повалиться гординя могучості його; од Мигдола до Сіени падати муть у йому од меча, говорить Господь Бог.

⁷ І опустіє він серед попустошених земель, і стояти муть міста його серед попустошених городів.

⁸ І зрозуміють вони, що я — Господь, як пушу Єгипет на пожар, і всі підпомочники його будуть порозтирані.

⁹ У той день вийдуть послі на суднах від мене, щоб ізлякати байдужних Єтіопіїв, і нападе на них перестрах, бо ось, день Єгипту — він і до них надходить.

¹⁰ Так говорить Господь Бог: Зроблю кінець многолюдному Єгиптові рукою Навуходонозоровою, царя Вавилонського.

¹¹ Він і з ним люд його, найлютіший між народами, будуть приведені спустошити землю, й побудуть вони мечі свої проти Єгипту й сповнять землю побитими.

¹² І повисують ріки, й віддам землю злюкам у руки, й спустошу землю рукою чужоземців із усім, чим вона повна. Я, Господь, сказав се.

¹³ Так говорить Господь Бог: Оберну в ніщо ідоли й повигублю боввани в Мемфисі, й з землі Єгипецької не буде вже більш князя, й наведу страх на Єгипет.

¹⁴ І спустошу Патрос, і пушу пожаром Зоан, і розпочну суд над Но.

¹⁵ І вилию гнів мій на Син, твердиню Єгипецьку, й вигублю натовп людей в Но.

¹⁶ Пушу Єгипет із огнем, задрожить Син, Но повалиться, а на Ноф (Мемфис) нападе ворог серед дня.

¹⁷ Молодики в Онї й Пубасті поляжуть од меча, а останок піjde в неволю.

¹⁸ І в Тафнісі потемніє день, як зломлю там ярмо Єгипецьке й зроблю кінець гордій потузі його. Хмара покриє його, а дочки його пйдуть у неволю.

¹⁹ Оттак учину я суд над Єгиптом і визнають, що я — Господь.

²⁰ Ув одинайцятomu році, в першому місяці, сьомого дня в місяці надійшло до мене слово Господнє:

²¹ Сину чоловічий! зломив я рамя Фараонові, цареві Єгипецькому, й ось, воно ще не перевязане, щоб могло вилічитись, не обите обвитками, щоб вернулася йому снага вхопити меча.

²² Тим же то так говорить Господь Бог: Ось я проти Фараона, царя Єгипецького, й поламлю йому руки, здорову й переломлену, й випаде меч із руки в його.

²³ І порозпорошую Єгиптян проміж народами й розвію їх по землях.

²⁴ А руки в царя Вавилонського скріплю і дам йому в правицю меча мого; руки ж Фараонові поломлю, щоб, поранений, стогнав тяжко перед ним.

²⁵ Скріплю руки цареві Вавилонському, а руки Фараонові опадуть, і зрозуміють, що я — Господь, як дам у руку цареві Вавилонському меча мого, а він простягне його на землю Єгипецьку.

²⁶ І порозпорошую Єгиптян проміж народами, й порозвіваю їх по землях, і спізнають, що я — Господь.

31

¹ О динайцятого року, в третьому місяці, на перший день місяця, надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! промов до Фараона, царя Єгипецького, й до його народу: Кому робиш ти себе рівнею в великості своїй?

³ Ось, Ассур був, мов кедр на Ливані з прегарним гіллем і густим листом та високого росту; вершок його сягав у гору серед густого галуззя.

⁴ Води рослини його, глибина підіймала його; річки її обливали корінне його, а проточини її простягались до всіх дерев на поділлі.

⁵ Тим і сягала висота його понад усі дерева польові, й гілля було на йому много, й галуззе його росло що-раз довше задля достатку вод, і воно розросталось.

⁶ Між гіллем його кублилось всяке птаство піднебесне, під віттем його виводили дітей всякі зв'їрі польні, під тінню його жили всякі многолічні народи.

⁷ Він пишався висотою своєю та довготою галуззя свого, бо корінь його розростався при великих водах.

⁸ Не затемняли його кедри в Божому саді; не досягали гілля його кипариси, й каштани не досягали величиною віття його, ні одно дерево в саді Божому не могло рівнятися із ним красою своєю.

⁹ Я вкрасив його густим віттем, так що всі дерева Едемські в саді Божому завидували йому.

¹⁰ Тим же то ось як говорить Господь Бог: За те, що він знявся високо зростом і вершок його вибував угору посеред віття, та серце його згорділо величиною своєю, —

¹¹ За те подам його на поталу потужному між народами, нехай з ним чинить що схоче; за проступки його я відкинув його.

¹² І зрубають його чужоземці, найлютіші зпроміж народів, та й повалять його; по горах і по долинах лежати ме вітте його, й гілле його буде валятися, поторощене, по байраках у країні, а всі народи землі вирушать зпід тіні в него, та й покинуть його.

¹³ Від тепер буде хиба на обломках із него сідати птаство піднебесне, а всяке польове звірре топтати ме гілле його;

¹⁴ Щоб ніякі дерева при воді не величались високим своїм зростом і не сягали вершками своїми понад густе гілле, та щоб до них задля їх висоти не прилягали інші дерева, що ссуть воду; всіх бо їх призначено на смерть, у преисподню країну разом із синами людськими, що походили в яму.

¹⁵ Так говорить Господь Бог: Того дня, як він ізступить у яму, наведу я плач по нему, запру глибіню, застановлю ріки, здержу великі води, з'одягну в смуток по нему Ливан-гору, а всі польові дерева попадуть у тугу по йому.

¹⁶ Гуком його впаду наведу перестрах на народи, як стручу його в преисподню, до тих, що походили в яму, й зрадять у тій глибині всі дерева Едемські, вибрані й що найкрасші дерева Ливанські, всі що ссали воду;

¹⁷ Бо й вони пійдуть із ним у преисподню, до тих, що мечем побиті, та й приятелі його зпроміж народів, що жили під тінною в його.

¹⁸ Которому зміж дерев Едемських хотів ти рівнею бути в славі й величності? Та тепер ти рівно з другими Едемськими деревами будеш стручений в преисподню, й лежати меш серед необрізаних між посіченими мечем. Ось, се Фараон і вся безліч народу його, говорить Господь Бог.

32

¹ В дванайцятому році, в одинайцятому місяці, першого дня в місяці, надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! заголоси над Фараоном, царем Єгипетським, і промов до його: Ти, наче левчук між народами, й мов кит у морі, кидаєшся в ріці твоїй, каламутиш води ногами, й бовтаєш потоки їх.

³ От же що говорить Господь Бог: Я закину на тебе сіть мою руками многих народів, і витягнути вони тебе моїм неводом.

⁴ І викину тебе на суху землю, на відкрите поле кину тебе, й сідати ме на тебе піднебесне птаство й звірре всієї країни буде жити трупом твоїм.

⁵ І розкидаю мясо з тебе по горах, і яри позаповню твоїми трупами.

⁶ Де ти плавав колись, — тую землю наповню я кровю з тебе аж до гір; вона залиє й байраки.

⁷ А як ти загаснеш, я небо закрию, й зорі затемню, сонце хмарою вкрию, й місяць не буде світити світлом своїм.

⁸ Світила всі на небі втоплю у мраці, а земля твоя потоне в пітьмі, говорить Господь.

⁹ Приведу в зворушення серця многих народів, коли рознесу чутку про твій упад по тих землях, що ти й не знав їх.

¹⁰ І приведу тобою в перестрах molti народи, й царі їх затремтять зо страху, коли мечем моїм замахну перед лицами в них, і тремтіти муть всі що хвилини, кожен за душу свою, як ти впадеш.

¹¹ Так бо говорить Господь Бог: Меч царя Вавилонського прийде на тебе.

¹² Від мечів у тих сильних поляже нарід твій; вони — сі найлютіші зміж народів, упокорять гордино Єгипту, й погине все множество його. —

¹³ І вигублю всю скотину його при водах великих; не буде вже їх мутити нога людська та й череда каламутити вже їх не буде.

¹⁴ Тоді дам спокій водам їх, і вчиню, що води текти муть, як олива, чисті, говорить Господь.

¹⁵ Як зроблю я Єгипет пустинею, а земля опорожніє з усього, чим вона була повна, як переблю всіх, що на ній живуть, тоді спізнають, що я — Господь.

¹⁶ Оце та плакальна пісня, що її будуть сьпівати; дочки народів сьпівати муть її; над Єгиптом і над усією многотою людей його будуть нею голосити, говорить Господь Бог.

¹⁷ І надійшло в дванайцятому році, у пятайцятий день місяця слово Господнє до мене, таке:

18 Сину чоловічий! заголоси по Єгипецькому народові та й поскидай (віщим словом) його й дочки потужних народів у преисподню до тих, що походили в яму.

19 Кого ти перевисшив? Ійди, лежи з необрізаними!

20 Тії попадають між побитими мечем, та й він одданий мечу; тягніть його туди з усім людом його!

21 Посеред підземля говорити муть про него та про підпомочників його передні між невірниками: Попровалиювались, лежать посеред необрізаних, посічені мечем.

22 Тут Ассур і вся сила його; гроби їх навкруг його; всіх їх повбивано, посічено мечем.

23 Гріб його в самій глибині преисподньої, а полки його — навкруги домовини його; всі побиті, всі полягли од меча, — тоті, що завдавали колись страху на землі живих.

24 Там Елам із усією силою своєю навкруги домовини його, а всі вони побиті, всі полягли од меча, всі необрізаними пішли на той світ, — тоті, що колись ширили страх поперед себе на землі живих, а тепер двигають ганьбу свою вкупі з тими, що зійшли в яму.

25 Серед побитих наготовано лігво його з усім військом його; домовини їх округи його, а всі вони необрізані, мечем порубані; позаяк бо вони завдавали страху на землі живих, то й несуть тепер ганьбу на собі вкупі з тими, що походили в яму, та лежать серед побитих.

26 Там лежить Мешех, Тубал із усією громадою своєю; кругом його домовини їх, а всі необрізані, побиті мечем, за те, що перше завдавали страху всім на землі живих.

27 А годі їм лежати коло невірників побитих, необрізаних, що походили в підземлі у своїй боєвій зброї, а мечі їх покладено їм під голови, хоч і зосталось беззаконство їх на костях у них, за те, що вони, як силачі, були пострахом на землі живих.

28 Та й ти стертий будеш між необрізаними й лежати меш із побитими мечем.

29 Там — Едом, царі його й усі князі його, що мимо всієї своєї хоробрості зложені між побитими мечем; коло необрізаних лежать вони й коло тих, що походили в яму.

30 Там князі півночні вкупі з усіма Сидоніями, що походили з світа побиті; вони ж осоромлені через могутність свою, бо вона наводила страх; лежать же вони з необрізаними, побитими мечем й несуть ганьбу свою на собі вкупі з тими, що походили в яму.

31 Побачить їх Фараон і зрадіє тою многотою, побитою мечем, — Фараон і все військо його, говорить Господь Бог.

32 Бо й я розширю страх мій на землі живих і ляже Фараон і вся многота його серед необрізаних, побитих мечем, говорить Господь Бог.

33

1 І надійшло слово Господнє до мене, таке:

2 Сину чоловічий! промов до земляків твоїх і скажи їм: Коли я пошлю меча на яку землю, а осадники тієї землі візьмуть із громади чоловіка та й приставлять за вартового в себе,

3 І він побачить меча, що йде на землю та й затрубить у трубу й остереже люд, —

4 І коли хто почує голос труби, та не буде стерегти себе, й меч наступить та й захопить його, тоді кров його впаде на голову його.

5 Він чув гук трубний, та й не остерігся, — кров його буде на йому; хто ж остерігся, той урятував життя своє.

6 Коли ж вартовик та побачить меча та й не затрубить у трубу, й люд не буде остережений, і наступить меч і відбере кому життя, то він умре за свою провину, та кров його з руки сторожа буду вимагати.

7 І тебе, сину чоловічий, приставив я вартовиком до Ізрайлевого дому, щоб ти, як почуєш із уст моїх слово, від мене остеріг-вразумив їх.

8 Коли я скажу беззаконному: Беззаконнику, ти вмиреш, — а ти не скажеш нічого, щоб остерегти ледачого перед його дорогою, то беззаконник умре за свою провину, та кров його я вимагати му від тебе.

9 Коли ж би ти остерігав беззаконника перед його дорогою, щоб він звернув із неї, він же не навернувся з своєї дороги, то він за свій гріх погине, а ти врятував душу свою.

10 І скажи, сину чоловічий, до Ізрайлевого дому: Ви говорите: проступки наші й гріхи наші вагонять на нас, і ми танемо від них, — як же нам жити?

11 То ж скажи їм: Так певно, як я живу, говорить Господь Бог, не бажаю я смерті грішникові, а того, щоб він звернув із свого шляху та й зостався живим. Зверніте, зверніте з вашого ледачого шляху; про що вам умірати, доме Ізраїля?

12 Ти ж, сину чоловічий, промов до земляків твоїх: Праведного праведність не врятує його тоді, як провинить, і беззаконник не згине за беззаконство своє, як він од свого беззаконства навернеться, так само як праведник, коли согрішить, не зможе вдержатись живим за свою праведність.

¹³ Коли я скажу праведнику, що він зостанеться живим, а він понадіється на свою праведність та й допустить несправедності, то йому не згадаються всі праведні вчинки його, й мусить він умерти за беззаконність свою, що її вчинив.

¹⁴ А коли скажу беззаконному: ти мусиш умерти! він же навернеться од гріхів своїх та й почне чинити суд і справедливість,

¹⁵ Коли той беззаконник верне заліг, поповнить те, що заграбив, ходити ме в законах, що ведуть до життя, й нічого ледачого не вчинить, — то й зостанеться живим, не вмере.

¹⁶ Ні одного з гріхів, які вчинив, не полічиться йому; він почав творити суд і справедливість, і зостанеться живим.

¹⁷ А твої земляки говорять: Не по правді чинить Господь, тим часом, як їх самих дороги несправедливі!

¹⁸ Коли праведник од своєї праведності відступить і чинити ме ледарство, так за те мусить умерти.

¹⁹ І коли ледачий навернеться од свого беззаконства та почне чинити суд і справедливість, то за те зостанеться живим.

²⁰ А ви мовляєте: Несправедлива путь Господня! Я ж суджу вас, доме Ізраїлів, кожного після поступків його.

²¹ У двадцятому році нашого полону, в десятому місяці, на пятий день місяця, прийшов до мене один утікач із Єрусалиму й звістив: Зрунено місто.

²² Та ще вечером перед приходом сього втікача, найшла була на мене рука (сила) Господня, і він одверз уста мені, перш ніж той уранці прибув до мене. І одчинилися уста мої, і я вже не мовчав доше.

²³ І надійшло слово Господнє до мене:

²⁴ Сину чоловічий! отті останки, що живуть по спустошених місцях землі Ізраїльської, мовляють ось яке: Авраам був один собі чоловік, та й осяг сю землю в державу, а нас багато, то ж нам і належить земля ся в державу.

²⁵ Отже скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ви їсте з кровю та й пориваєте очі на ваші ідоли, й проливаєте кров, — та хочете ще посісти землю в державу?

²⁶ Ви опираєтесь на свого меча? Ви ж чините гидоти, поганите жінок один в одного, та й хочете осягти в державу землю?

²⁷ Ось я маеш їм сказати: Так говорить Господь Бог: Так певно, як я живу, — ті, що живуть по розвалених містах, поляжуть од меча; тих, що в чистому полі, оддам на пожир зв'їррю; а ті, що в утверджених місцях та в печерах, помруть од морової зарази.

²⁸ І зроблю їх землю пустою пустинею, й перерветься горда могучість її, і пустинею лежати муть гори Ізраїлеві, і ніхто не буде через них переходити.

²⁹ І зрозуміють вони, що я Господь, як зроблю сю землю пустою пустинею за всі гидоти їх, що вони коїли.

³⁰ Сину чоловічий: земляки твої розмовляють про тебе попід мурами в дверях на порогах у себе, й балакають насмішливо проміж себе один до одного, брат до брата: Ось ходім, послухаймо, яке слово вийшло од Господа!

³¹ І приходять вони до тебе гурмом, і сідають перед тобою, яко мій люд, і слухають слово твоє, та не вивопняють його, бо в устах своїх роблять собі з його жарти, й серце їх уганяє за наживою.

³² І ось, ти в них мов сьпівак забавний, що має гарний голос і на струнах до ладу перебирає; вони слухають слово твоє, та не сповняють його.

³³ Як же воно справдиться, — ба вже й справджується, — тоді зрозуміють, що між ними був пророк.

34

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! пророкуй про пастирів Ізраїлевих, вішуй і промов до них: Так говорить Господь Бог: Горі пастирям Ізраїлевим, що пасуть самих себе! Чи не вівці ж бо пастирям пасти?

³ Ви їли молоко й з'одягались у вовну та заколювали вівці годовані, стада же не пасли.

⁴ Слабих у стаді ви не покріплювали, й недужних не вигоювали; поранену не перевязували й розпуджених не привертали та й загублених не шукали, а правили ними жорстоко й насильно.

⁵ І розсипались мої вівці без пастуха й ставались жиром усьому польовому зв'їррю та й розбігались.

⁶ По всіх горах і по всіх високих узгіррях блукають мої вівці; розсипалась отара моя по всіх країнах, а ніхто не розвідує про них, ніхто не шукає їх.

⁷ Тим же то, вислухайте, ви, пастухи, слово Господнє:

⁸ Так певно, як я живу, говорить Господь Бог, за те, що вівці мої полишені були на здобичу, й отара моя допалась без пастирів на пожир усякому дикому зв'їррю, а мої пастирі не відшуковали овець моїх — пастухи бо пасли самих себе, а овець моїх не пасли, —

⁹ За те, ви, пастирі, слухайте слово Господнє!

¹⁰ Так говорить Господь Бог: Ось, я встану на пастирів, і вимагати му вівці мої з їх рук, і не дам їм уже пасти овець, та й не будуть уже більше пастирі самих себе пасти; я повириваю в них із рота вівці мої, щоб не були вже їм їдою.

¹¹ Так бо говорить Господь Бог: Самий я відшукаю собі вівці мої та й буду їх дозирати.

¹² Як вівчарь перевіряє свою отару, коли вона була розбіглась, так і я перевіряю вівці мої, й приверну їх назад з усіх тих місць, куди вони хмарного дня під темряву були порозбігались.

¹³ І повиводжу їх ізпроміж народів і позбіраю з країн, та й приведу в їх землю, й пасти му їх по горах Ізрайлевих, поблизу потоків і по всіх осаджених місцях сієї землі.

¹⁴ По гарних пасовищах пасти му їх, а будуть пастівники їх на високих горах Ізрайльських; там вони будуть відпочивати на гарному пастівнику, і пастись на травньому пасовищі — на горах Ізрайльських.

¹⁵ Сам я пасти му вівці мої, і сам указувати їм місце опочивку, говорить Господь Бог.

¹⁶ Котре заблудило, я відшукаю, котре відлучилось, заверну; поранене перев'яжу, недужне покріплю, а надто жирне й буйне витрачу; буду їх пасти по правді.

¹⁷ Вас же, мої вівці, так говорить Господь Бог, буду судити між вівцею а вівцею, між бараном а козлом.

¹⁸ Чи то ж не доволі з вас (ви багаті), пастись на доброму пасовищі, що ви ще й те, що зістанеться неспасене, житоптуєте ногами, самі пете чисту воду, а остальню каламутите ногами вашими,

¹⁹ Так що вівці мої мусять пастись на витолоченому пасовищі, й пити воду, що ви скаламутили ногами вашими?

²⁰ Тим же то ось як говорить Господь Бог до вас: Ось, я самий буду розсуджувати між ситою а захарчованою вівцею.

²¹ Позаяк ви все слабе тручаєте то боком то плечем і колете рогами, аж покіль геть повідганяєте,

²² То я допоможу овечатам моїм, і не будуть вони вже чужою користю; я розсуджу між вівцею а вівцею.

²³ І поставлю над вами єдиного пастиря, що пасти ме їх, — слугу мого з роду Давидового; він буде їх пасти, він буде пастирем над ними.

²⁴ І буду я, Господь, їх Богом, слуга ж мій Давид буде князем серед них. Я, Господь, сказав се.

²⁵ І вчиню з ними завіт мира та й повиганяю з землі хижі звірре, й будуть жити собі безпеч у степу й спати по гаях.

²⁶ Я дам їм і тим, що кругом гори моєї, благословенне, й буду їм посылати дощ у свій час, — се будуть дощі благословення.

²⁷ І родити муть польові дерева плоди свої, а земля буде видавати врожай свій; і будуть вони безпечні на землі своїй, і зрозуміють, що я — Господь, як поламлю занози в ярмі їх та вирятую їх із потали в тих, що їх поневолили.

²⁸ Не будуть вони вже здобичею народам, і дикий звір не буде їх пожерати; безпеч жити муть вони, й ніхто їх не буде лякати.

²⁹ І дам їм насінне славне, й не будуть гинути з голоду на землі та терпіти погорду від народів.

³⁰ І зрозуміють, що я Господь, Бог їх, із ними, а вони, дом Ізрайлів, — мій нарід, говорить Господь Бог,

³¹ І що ви, люде, вівці мої, вівці пасовища мого, а я — Бог ваш, говорить Господь Бог.

35

¹ І надійшло до мене слово Господнє:

² Сину чоловічий! поверни твій вид проти Сеїрських гір і пророкуй на них,

³ І скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось, я — на тебе, Сеїр-горо, й простяг проти тебе руку мою й зроблю тебе безлюдною пустинею.

⁴ Городи твої оберну в розвалища а сама ти запустієш, і спізнаєш, що я — Господь.

⁵ Позаяк ти від віків ворогуєш проти Ізраїля, і оддавала його на меч в часі його нещастя і цілковитої погибелі,

⁶ За те, так певно, як живу я, говорить Господь Бог, оддам тебе на кров, і кровава помста буде вганяти за тобою; позаяк ти ненавиділа твою кров, то й кров буде вганяти за тобою.

⁷ І зроблю Сеїр-гору пустою й безлюдною пустинею й повигублю на ній приходящого й вертаючого.

⁸ І сповню гори її побитими в неї; по узгіррях твоїх, по долинах твоїх і по всіх потоках твоїх падати муть побиті мечем.

⁹ Пусткою вічною зроблю тебе, й городи твої стояти муть безлюдні, і спізнаєте, що я — Господь Бог.

¹⁰ Позаяк ти мовляла: Обидва отті народи й обі ті землі будуть моїми, й я посаду їх, дарма що там був Господь,

¹¹ За те, так певно, як я живу, говорить Господь Бог, поступлю з тобою по мірі завзятя й зависті твоєї, що ти показала в твоїй ненависті до них, і дам себе їм знати, як буду судити тебе.

¹² І визнаєш, що я, Господь, чув усю злораду твою, яку ти виповідала про гори Ізрайлеві, приговорюючи: Пустинею лежать вони; нам оддано їх на пожир!

¹³ І давали ви язика волю проти мене, уймали словами без міри честі моєї; я чув усе те.

¹⁴ Так говорить Господь Бог: На радість усій землі вчиню тебе пустинею:

¹⁵ Як ти втішалась, коли пай дому Ізрайлевого запустів, так я зроблю й з тобою: пустинею станеш ти, горо Сеїр, та й уся Ідумея, і зрозуміють, що я — Господь.

36

¹ Сину чоловічий, пророкуй про гори Ізрайлеві і скажи: Ви, гори Ізрайлеві! слухайте слово Господнє.

² Так говорить Господь Бог: Позаяк ворог мовляє про вас: Ага! і вічні гори допались нам у власність!

³ То ти пророкуй і скажи: Так говорить Господь Бог: За те, притьма за те, що вас пустошено й з усіх боків жерто, щоб ви стали власністю других народів, і що ви попали на язики злющим людам, —

⁴ За те ви, гори Ізрайлеві, почуйте слово Господнє; так бо говорить Господь Бог до гір і до горбів і до потоків — і долин, до опустілих розвалищ і до покинутих городів, що стались лупом й посьміхом усім сусіднім народам;

⁵ За те, так говорить Господь Бог: В огні досади моєї виповів я слово проти інших народів і проти всієї Ідумеї, що призначили землю мою собі в державу, та, радіючи усім серцем і з погордою в душі обіцяли її собі в здобичу.

⁶ Тим же то пророкуй про землю Ізрайлеву й говори до гір і горбів, до потоків і до долин: Так говорить Господь Бог: Ось я в гніві й в досаді моїй виповів се, за те, що ви терпите наругу від народів.

⁷ Тим же то так говорить Господь Бог: Здіймаю руку й присягаюсь, що народи навкруги вас понесуть сором свій.

⁸ Ви ж, гори Ізрайлеві, ви розпустите гілле ваше й давати мете плоди ваші народові мому Ізрайлеві; він бо незабаром вернеться (з неволі).

⁹ Ось бо я прихилиюсь до вас і будуть вас знов порати й обсівати.

¹⁰ І оселю на вас много людей, увесь дом Ізраїлів, і залюднені будуть городи, й забудовані наново розвалища.

¹¹ І намножу в вас людей і скотини; вони будуть плодитись і множитись, і заселю вас, як се було за попередущих ваших часів, і посилати му вам ще більші добра, ніж у ваші давні часи, й знати мете, що я — Господь.

¹² І приведу на вас людей, народ мій, Ізраїля, і будуть вони тобою, ти земле, володіти; ти будеш їх насліддем і не будеш уже бездітною.

¹³ Так говорить Господь Бог: За те, що про вас говорять: Ти земля така, що пожерає людей, бо дозволяєш нарід твій бездітним робити, —

¹⁴ За те вже не будеш поїдати людей і не будеш робити народу твого бездітним, говорить Господь Бог.

¹⁵ І не будеш уже чувати наруги від народів, та й не будеш посьміхом у людей, і не робити меш уже твого люду бездітками, говорить Господь Бог.

¹⁶ І надійшло до мене слово Господнє:

¹⁷ Сину чоловічий! як жив ще Ізраїль у своїй землі, то поганив він її своїми обичаями й своїми вчинками; мов жіноча нечисть під час кровотечі, були поступки їх передо мною.

¹⁸ І вилив я досаду мою на їх за кров, що проливали в сій землі, та за те, що поганили її своїми ідолами.

¹⁹ І порозвівав я їх між народи, й порозвівав їх по чужих землях; я судив їх після поступків та після вчинків їх.

²⁰ І поприходили вони до невірних, куди поприходили, й знеславили моє ім'я сьвяте, тим що про їх мовляли: Се ж люд Господень, та й мусів йти геть із землі його!

²¹ І зжालився я над сьвятим ім'ям моїм, що його дом Ізраїлів знеславив між народами, куди прийшов.

²² Тим же то скажи домові Ізрайлевому: Так говорить Господь Бог: Не задля вас я се вчиню, доме Ізраїля, а задля сьвятого імені мого, що ви знеславили перед тими народами, куди поприходили.

²³ І осьвячу велике ім'я моє, знеславлене між народами, що посеред них ви знеславили його, й зрозуміють народи, що я — Господь, говорить Господь Бог, як явлю себе сьвятим перед очима в них.

²⁴ І заберу вас із між народів, позбиравши вас із усіх земель, і переведу вас у вашу рідну країну.

²⁵ І вилию на вас чисту воду, й станете чисті від усіх ваших нечистот, і від усіх ваших ідолів очищу вас.

²⁶ І вложу вам нове серце й дам нового духа, й викину кам'яне серце з вашого тіла, а дам вам серце м'ясне.

²⁷ І вдихну в нутро ваше духа мого, й учиню, що будете ходити в заповідях моїх, та хоронити й виповняти постанови мої.

²⁸ І жити мете в землі, що я наділив отцям вашим, і будете моїм народом, а я буду вашим Богом.

²⁹ І очищу вас од усіх нечистот ваших, і викличу вроджай і намножу його, й не дозволю, щоб терпіли голоднечу.

³⁰ І намножу вам плоду деревного й уроджаю на полях, щоб вам уже не доводилось приймати наруги від народів ізза голоднечі.

³¹ Тоді спогадаєте про ваші ледачі дороги та про ваші вчинки недобрі, й гидувати мете самі собою за ваші провини й за гидоти ваші.

³² Та не задля вас удію се, говорить Господь Бог, — знайте се! Соромтесь і червонійте за ваші поступки, доме Ізраїля!

³³ Так говорить Господь Бог: Того часу, як очищу вас од усіх ваших провин, і позалюднюю города, й знов будуть позабудовувані руйновища,

³⁴ А спустошену землю будуть знов порати, тую землю, що лежала опустілою перед очима в кожного, хто мимо проходив, —

³⁵ Тоді будуть мовляти: Ось, та опустіла земля зробилась, наче сад Едемський, а ті порозвалювані, порозбивані, обезлюділі міста — тепер утверджені, й залюднені!

³⁶ І зрозуміють народи в округи вас, що я, Господь, повалене знов буду, а попустошене знов засаджую. Я, Господь, сказав — і справдив.

³⁷ Так говорить Господь Бог: Ось, і в тому ще покажу ласку мою домові Ізрайлевою: я намножу його людьми, як отару овець.

³⁸ Як без ліку буває жертвних овець у Єрусалимі під час великих св'ят, оттак переповнені будуть людьми міста, передше безлюдні, і спізнають, що я — Господь.

37

¹ Спочила ж на мені рука Господня, й вивів мене Господь в дусі та й зупинив мене посеред поля, і було там повно кістяків.

² І обвів мене навкруги, й оце лежало їх дуже багато по полі, а всі були дуже сухі.

³ І промовив до мене: Сину чоловічий! чи сі кості ожинуть? А я відказав: Господи Боже, ти один знаєш се.

⁴ І промовив до мене: Вискажи пророцтво про ці кістяки й скажи їм: Ви, кістяки сухі, вислухайте слово Господнє!

⁵ Та к говорить Господь Бог до сих костей: Ось, я вдихну в вас духа, щоб ви поробились ізнов живими.

⁶ І обложу вас жилами й поростете тілом і покрию вас шкірою, й повдихаю дух у вас, і станете живими, та й зрозумієте, що я — Господь.

⁷ Я виповів пророцтво, як мені заповіджено; й ось, як я ще пророкував, постав шелест, і почали кістки рухатись і кістка до кістки приставати.

⁸ І простеріг я, аж ось на них жили, й поросли вони тілом, а зверху покрила їх кожа, тільки не було ще дихання в них.

⁹ Тоді сказав він мені: Вискажи пророцтво духові, вискажи пророцтво, сину чоловічий, та й промов до духа: Так говорить Господь Бог: Із чотирьох вітрів прийди, духу, та й подихни на ці повбивані, а вони ожинуть.

¹⁰ Я виповів пророцтво, як він заповів мені, аж ось, повходив у них дух, і вони ожили та повставали на ноги — дуже, дуже багато люда.

¹¹ І сказав він до мене: Сину чоловічий! Отті кості — се все дом Ізраїля. Вони мовляють: Кості наші висхли, надія наша зникла; ми бо відорвані від кореня.

¹² Тим же то вискажи пророцтво й скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось, я поодчиняю гроби ваші, й виведу вас, мій народе, з гробів ваших, та й заведу вас у землю Ізрайлеву.

¹³ І зрозумієте, що я — Господь, як повідчиняю ваші гроби й повиводжу вас, мій народе, з гробів ваших,

¹⁴ І дам вам духа мого, й ви знов ожие, й розмішу вас по землі вашій, а тоді визнаєте, що я, Господь, сказав се — і справдив, говорить Господь.

¹⁵ І надійшло до мене слово Господнє:

¹⁶ Сину чоловічий! возьми одну палицю та й напиши на їй: Юді й з'єднаним із ним синам Ізрайлевим; та й возьми ще другу палицю, та й напиши на їй: Йосифові — а се палиця Ефраїмова й всего з'єданого з ним дому Ізрайлевого.

¹⁷ І склади їх одну з другою в одну палицю, щоб вони в руці твоїй були одно.

¹⁸ І як питати муть у тебе земляки твої: Чи не з'ясуєш нам, що се має значити?

¹⁹ То скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось, я возьму жезло Йосифове, що в руці Ефраїмовій й з'єдинених із ним поколінь Ізраїльських, та й притулю його до жезла Юдиного, й зроблю їх одним жезлом в руці в Юди.

²⁰ Коли ж обидві палиці, що на них понаписуєш, будуть у твоїй руці перед очима в них,

²¹ Тоді промов до них: Так говорить Господь Бог: Ось, я заберу синів Ізраїлевих зпроміж народів, де вони знаходяться, й позбіраю їх звідусіль та й приведу їх у їх землю.

²² А в тій землі, на горах Ізраїля, з'єдиню їх ув один нарід, та й один царь буде над ними всіма, й не будуть вони вже двома народами та й не будуть ділитись на два царства.

²³ І не будуть уже поганити себе ідолами своїми й гидотами своїми й усякими неправедностями своїми; й відверну їх від усіх місць у їх пробутках, де вони грішили, й очищу їх, і будуть вони моїм людом, а я — їх Богом.

²⁴ І буде слуга мій Давид царем над ними, й пастирем усіх їх, і ходити муть вони в заповідях моїх, та й будуть певнити постанови мої й їх виповняти.

²⁵ І жити муть вони в землі, що я наділив слугі моїму Яковові, де жили їх батьки; там будуть жити вони й діти їх та діти дітей їх по віки; а слуга мій Давид буде князем над ними по віки.

²⁶ І зложу з ними завіт мира, — се буде завіт вічний з ними. І впорядкую їх і намножу їх та й поставлю святиню мою серед них по всі вічні віки.

²⁷ І буде пробуток мій посеред них, і буду я їх Богом, а вони будуть моїм народом.

²⁸ І визнають невірні, що я — Господь, освячуючий Ізраїля, як буде святиня моя серед них по віки.

38

¹ І надійшло до мене слово Господнє, таке:

² Сину чоловічий! поверни твій вид проти Гога в Магог-землі, проти князя Рошського, Мешехського й Тубальського, й пророкуй проти його,

³ І скажи: Так говорить Господь Бог: Ось, я на тебе, Годже; князю Рошський й Тубальський!

⁴ І притягну тебе, вложивши зубела в рот тобі, й виведу тебе вкупі з усім військом твоїм, із кіньми й їздецями, — всіх у повній зброї, велике множество в панцирах і з щитами, всіх узброєних мечами,

⁵ Персів, Етіопіїв, а з ними й Ливіїв, — всіх із щитами й в шоломах,

⁶ Гомера й усю ватагу його, дом Тогармів із ватагами його від північних гряниць, і багато інших народів із тобою.

⁷ Ув'оружуйсь і ладься, — ти й усі ватаги твої, що згромадились до тебе, й будь їм воєводою.

⁸ По довгому часі тебе запотребують; ув останні роки прийдеш у землю, визволену спід меча, до збору з многих народів, на гори Ізраїлеві, що довгі часи були спустошені, тепер же їх осадники будуть виведені зміж народів і всі жити муть безбеч.

⁹ І здіймешся, мов хуртовина, налетити бурною хмарою, окриєш землю, ти й усі твої військові ватаги й многі народи з тобою.

¹⁰ І говорить Господь Бог: Того часу прийдуть тобі на серце мисли й ти задумаєш лиху річ.

¹¹ І скажеш собі: Рушу я проти землі, що без мурів, нападу на безжурних людей, що живуть безпечно, — вони живуть собі без мурів і нема в їх ні засовів, ні дверей, —

¹² (рушу) Щоб порабувати, набрати здобичі, наложити руку на відновлені розвалища, та на той люд, що спроміж невір позбрався, та розжився хліборобами й крамарями й розвів осаді посеред землі.

¹³ Саба й Дедан і крамарі Тарсійські з усіма їх левчуками скажуть тобі: Чи се ж прийшов еси, щоб рабувати, — назбирав війська, щоб добувати здобичі, щоб нагарбати золота й срібла, зайняти скотину й надбане добро, зажерти як найбільше здобичі?

¹⁴ Тим же то пророкуй, сину чоловічий і промов до Гога: Так говорить Господь Бог: Чи так воно? того часу, як люд мій Ізраїль розживеться безжурно, ти про те дізнаєшся,

¹⁵ І вирушиш ти й прийдеш із твоєї осаді, з найдальшої півночі, — ти й многі народи з тобою, сама кіннота, величезна ватага й безліч війська;

¹⁶ І двинеш проти мого люду Ізраїля, мов хуртовинна хмара, щоб окрити землю; в останні часи станеться воно, — й я приведу тебе на мою землю, щоб народи спізнали мене, як покажу мою святость на тобі, Годже, перед їх очима.

¹⁷ Так говорить Господь Бог: Хиба ж се не ти, що про него говорив я вже давно через слуг моїх, пророків Ізраїлевих, що в ті часи пророкували, що приведу тебе на мою землю?

¹⁸ І буде того часу, як наступить Гог на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, запалає гнів мій аж до лютості.

¹⁹ В ревності моїй, в палаючій досаді моїй сказав я: Напевно, того часу настане велике потрясіння в землі Ізраїлевій.

²⁰ Перед гнівним лицем моїм затремтять риби в морі, піднебесне птаство, польове звівірре, й усе, що повзає по землі й усі люди на земному крузі, й зрушаться гори, й поваляться стіни й порозпадаються всі мури по землі.

²¹ І викличу меч по всіх горах моїх, говорить Господь Бог: Кожного меч обернеться на брата його.

²² І буду судитись із ним моровою пошестю й кроворозливом, і пролию на него й на ватаги його, та на безліч народів, що з ним, потопний дощ і кам'яний гряд, огонь і сірку;

²³ І явлю себе великим і св'ятим, і дам себе пізнати в очах многих народів і визнають, що я — Господь.

39

¹ Ти ж, сину чоловічий, вискажи пророцтво проти Гога й промов: Так говорить Господь Бог: Ось, я — на тебе, Годже, князю Рошський, Мешехський й Тубалський,

² І притягну тебе, й поведу тебе, й виведу тебе од границь півночних та й приведу тебе на гори Ізрайлеві.

³ І вибію лука з лівої руки твоєї й повикидаю стріли з правої руки твоєї.

⁴ Упадеш ти на горах Ізрайлевих, ти й усі ватаги твої з усіма народами, що з тобою; і віддам тебе на пожир усякому хижому птаству й звівіррю дикому.

⁵ В чистому полі поляжеш; я бо сказав так, говорить Господь.

⁶ І пошлю огонь на Магога й на безжурних поморян, і визнають, що я — Господь.

⁷ І явлю св'яте ім'я моє серед мого люду, Ізраїля, й не дам уже неславити св'яте ім'я моє, й визнають народи, що я — Господь, св'ятий в Ізраїлі.

⁸ Ось, се буде й станеться, говорить Господь Бог, — той день, що я казав про него.

⁹ Тоді виходити муть осадники городів Ізрайльських і будуть палити оружжя, щити й панцирі, луки й стріли, булави й списи; на сім років мати муть чим палити.

¹⁰ Не будуть носити дров із поля ні рубати по гаях, а палити муть саме тільки оружжя; ограблювати своїх грабіжників та обдирати своїх обдирачів, говорить Господь Бог.

¹¹ І станеться того часу: призначу місце Гогові на гробовище в Ізраїлі, — в мандрівній долині, на всхід од моря, і будуть з'упинятись на ній прохожі. Так поховують Гога й усі товпи його, й прозвуть її Долиною товп Гогових.

¹² І ховати ме їх дом Ізрайлів сім місяців, щоб очистити землю.

¹³ Усе осадництво країни помагати ме ховати їх, і буде той день памятим у них, в котрім я прославлю себе, говорить Господь Бог.

¹⁴ І настановлять нарочно людей, щоб перезирали країну та при помочи перехіднів ховали позіставших поверх землі, — щоб її очищувати; ба ще й по упливі сімох місяців, будуть вони перешуковати;

¹⁵ І як хто, перешуковуючи землю, побачить людського кістяка, то буде ставити при йому знак, щоб погребачі ховали його в Долині ватаг Гогових.

¹⁶ І звати меться те місце Гамона (ватага). І так очистять землю.

¹⁷ Ти ж, сину чоловічий, так говорить Господь Бог, скажи всякому птаству піднебесному й хижому звівіррю: Сходіться і прибувайте, відусюди прибувайте на мою жертву, що вам наготую, на великий пир по горах Ізрайлевих, і їжте м'ясо й пийте кров.

¹⁸ М'ясо силачів будете їсти й кров із князів пити, — з тих баранів, ягнят, козлів і назимків, угодованих на Базані.

¹⁹ І їсти мете товщ до наситу, й пити кров до хмелю із тієї жертви моєї, що вам позаколю.

²⁰ І нагодуетесь за тим столом моїм кіннями й їздецями, силачами й усякими войовниками, говорить Господь Бог.

²¹ І виявлю між народами славу мою, й усі народи побачать караючий суд мій, що я доконаю, й руку мою, що на них наложу.

²² І знати ме дом Ізрайлів, що я — Господь Бог.

²³ І зрозуміють народи, що дом Ізрайлів тільки за свою неправедність був переселений в неволю, — за те, що вони поламали вірність мені, так що я аж закрив лице моє перед ними та й подав їх на поталу ворогам їх, щоб полягли од меча.

²⁴ Се я за їх нечистоти й беззаконства вчинив таке з ними та й сховав перед ними лице моє.

²⁵ Тим же то так говорить Господь Бог: Тепер я заверну полоненого Якова та й змилосерджусь до всього дому Ізрайлевого, й обстану ревню за св'ятостю імені мого.

²⁶ І відчувати муть болесно безчесності свої й усі беззаконства свої, що проти мене творили, як ізнов жити муть безпечно у землі своїй, не лякаючись нікого,

²⁷ Як поприводжу їх назад ізпроміж народів і позбіраю з земель, їм ворожих, та покажу на них св'ятість мою перед очима в многих народів.

²⁸ І спізнають вони, що я — Господь, Бог їх, коли, розкинувши їх проміж народи, знов їх позбіраю в їх землю, і нікого з них там не zostавлю.

²⁹ І не буду вже закривати перед ними лица мого, бо я вилию серце моє на дом Ізраїля, говорить Господь Бог.

40

¹ У двадцятomu ж році нашої неволі, на початку року, десятого дня в місяці, а чотирнадцятого року по збуренню міста, того самого дня спочила на мені рука (сила) Господня та й повів він мене туди.

² У Божих видахх переніс він мене в Ізраїльську землю й поставив на дуже високій горі; з полуденного боку виднілось на ній щось таке, наче будівля якого міста.

³ Привів же він мене туди, й я дивлюсь, аж ось, чоловік із виду, наче блискуча мідь. У руці в його була лляна поворозка й тичина до міряння, а стояв він коло воріт.

⁴ І промовив той чоловік до мене: Сину чоловічий! дивись очима твоїми, й слухай ушима твоїми, та й бери собі до серця все те, що я буду тобі показувати; тебе бо на те й приведено сюди, щоб я се показав тобі; а все, що бачити меш, звісти домові Ізраїлевому.

⁵ І ось, знадвору храму — мур навкруги; в руці ж у того чоловіка мірильна жердка завдовжки шість локот із долонею до локтя; і виміряв він у тій будівлі одну жердку завширшки, а одну жердку заввишки.

⁶ Тоді пішов до ворот, що переднім боком стояли на схід сонця, і підійшов угору по сходах, та й виміряв поріг у брамі на одну жердку завширшки, та й в другому порозі одна тичина завширшки.

⁷ І в кожній боковій коморі одна тичина заввишки а одна завширшки, а між коморами пять локот, та й в порозі воріт коло передньої сьвітлиці в воротях із середини — одна жердка;

⁸ І виміряв передню сьвітлицю в брамі з середини на одну жердку,

⁹ А в присінку коло брами виміряв вісім локот, стовпи ж його на два лікті, а сіни в воротях — виходом у середину.

¹⁰ А бокових комор у воротях на схід сонця було три по одному боці, а три по другому боці; всі три були однієї міри, а так само й стовпи з обох боків однієї міри.

¹¹ І виміряв ширину входу в ворота на десять локот, а довжину воріт на тринадцять локот.

¹² А перед коморами був переділ, один локіть завширшки по однім боці й один локіть по другім боці; сама ж комора мірою шість локот по однім і шість локот по другім боці.

¹³ Опісля виміряв ворота від криші однієї комори до другої двадцять і пять локот ширини; двері проти дверей.

¹⁴ А в стовпах налічив шістьдесят локот, у кожному стовпі коло двору й воріт,

¹⁵ І від переднього боку входу в ворота до переднього боку з середини воріт — пятьдесят локот.

¹⁶ І були вікна з кратами в бокових коморах і в їх стовпах навпроти середини в воротях навкруги, а на стовпах були пальми.

¹⁷ Тоді привів мене на переднє подвірре, а там були сьвітлиці, й кам'яний поміст навкруги двору; тринадцять сьвітлиць на тому помості.

¹⁸ І був сей поміст по боках воріт, після ширини воріт, тільки був сей поміст нижше.

¹⁹ І виміряв ширину від нижніх воріт до краю середнього подвірря сто локот на всхід і на північ.

²⁰ Він виміряв іще довжину й ширину воріт знадвірнього двору, оберненого до півночі,

²¹ І на узбоці сьвітлиці при них, три по однім боці й три по другім боці; й стовпи їх і переділи їх були тієї ж міри, як і в першій брамі — завдовжки пятьдесят локот і завширшки двадцять і пять локот.

²² Вікна їх і переділи їх і пальми їх тієї ж міри, як у брами, що обернена на схід сонця; й входило до них сімма сходами, й перед ними переділи.

²³ І в середнє подвірре є ворота навпроти воріт північних й восточних, а наміряв од воріт до воріт сто локот.

²⁴ І повів мене на полудне, а там ворота полуденні; й виміряв у стовпах і переділах таку ж міру.

²⁵ І вікна в їх і в переддвіррях їх такі самі, як і ті вікна — завдовжки пятьдесят локот, а завширшки двадцять і пять локот.

²⁶ Підхід до них на сім сходів, і переддвірки поперед ними й пальмові окраси — одна по сім боці а одна по тім боці на стовпах.

²⁷ І в середнє подвірре була полуденна брама; і наміряв од воріт до воріт полуденні сто локот.

²⁸ І привів мене через полуденні ворота в середнє подвірре, і наміряв у полуденній брамі ту ж саму міру.

²⁹ І бокові сьвітлиці їх і стовпи й придвірря їх — тієї ж міри, й вікна в їх і в придвіррях були навкруги; всього довжини пятьдесят локот, а ширини двадцять і пять локот.

³⁰ Переддвірки були навкруги завдовжки в двадцять і пять локот, а завширшки в пять локот.

³¹ І переддвірки були в їх на знадвірній двір, і пальми були на їх стовпах; підходу до них на вісім сходів.

³² І повів мене східними воротами на середній двір; і наміряв у сій брамі ту ж саму міру.

³³ І бокові світлиці їх і стовпи їх і переддвірки їх були тієї ж самої міри; й вікна в їх і в їх коморах були навкруги; довжина п'ятьдесять локот, а ширина двадцять і п'ять локот.

³⁴ Переддвірки в їх були на крайній двір, й пальми на стовпах їх по сім і по тім боці; підходу до них на п'ять сходів.

³⁵ Тоді повів мене до північних воріт та й наміряв у них ту ж саму міру.

³⁶ Бокові світлиці при них, стовпи їх і вікна в їх були навкруги; усього довжини п'ятьдесять локот, а ширини двадцять і п'ять локот.

³⁷ Переддвірки в них були на крайне подвірре, й пальми на стовпах у них по сім і по тім боці. Підходу до них п'ять сходів.

³⁸ Була також світлиця з увиходом до неї у ворітних стовпів; там обмивано жертви на всепалення.

³⁹ А в переддвірку в брамі два столи, по сім боці й два по тім боці, щоб заколювати на них жертви всепалення та жертви за гріх і провинні жертви.

⁴⁰ І в надвірному боці коло виходу в ворота півночі було два столи, й по тім боці коло переддвірря в брамі два столи.

⁴¹ Чотири столи по сій руці й чотири столи по тій руці по боках воріт: усіх вісім столів, що на них заколювано жертви.

⁴² І чотири столи на поранне коло всепалення були з тесаного каменя, завдовжки півтора лікті а завширшки півтора лікті, а заввишки один лікоть; на їх кладено знаряддя до заколювання всепальної жертви й інших жертв

⁴³ І гаки на одну долоню приправлені до стін у будівлі навкруги, а на столах кладено жертівне м'ясиво.

⁴⁴ З надвору середньої брами були світлиці про сьпіваків; на середньому подвіррі, з боку північних воріт, одна обернена передом на південь, а друга, з боку полуденних воріт, обернена передом на північ.

⁴⁵ І сказав він мені: Ся світлиця, що передом на полудне, — про священиків, що чувають, стережучи храму;

⁴⁶ А світлиця, що передом на північ, — про священиків, що пильнують служби коло жертівника; се сини Садокові, що самі одні зміж синів Левієвих приступають перед Господа, щоб йому служити.

⁴⁷ І наміряв у подвіррі сто локот довжини й сто локот ширини, було бо чотирикутне, а перед храмом стояв жертівник.

⁴⁸ І привів мене до сіней храмових, і наміряв у сінних стовпах п'ять локот по сім боці й п'ять локот по тім боці, а в брамі три лікті ширини по сім боці й три лікті по тім боці.

⁴⁹ Завдовжки сіни двадцять локот, а завширшки одинадцять локот, а входилось у них п'ятьма сходами; й були стовпи на причілках, один правобіч, а другий лівобіч.

41

¹ Тоді ввів мене в храм, і наміряв від стовпів шість локот ширина по одним боці, а шість локот по другим боці, — в ширину громадського намету.

² У дверях десять локот завширшки, а по боках дверей — п'ять локот по одним боці й п'ять локот по дру-гім боці; й виміряв в храму довжини сорок локот, а ширини двадцять локот.

³ І ввійшов у середину, й виміряв у стовпах коло дверей два лікті, а в дверях шість локот, а завширшки двері сім локот.

⁴ І відміряв у йому двадцять локот уподовж і двадцять локот у шир храму, й сказав мені: Се св'яте св'ятих.

⁵ І виміряв у стіні шість локот, а ширини в бокових світлицях округи храму по чотири лікті.

⁶ Узбічних світлиць було трийцять і три, світлиця попри світлицю. Вони входять у мур, що кругом в храму на світлиці, так що вони пов'язані з ним, а таки до стіни самого храму не приторкаються.

⁷ І розширювався угору навкруги узбічними світлицями, тим що храмова округа здійсмався висше та висше навкруги храму, й через те храм угорі був ширший, а з нижнього поверху входилось у верхній через середній.

⁸ І бачив я верх дому Божого навкруги; узбічні світлиці в підвалині були мірою на цілу тичину — шість повних локот.

⁹ Завширшки були стіни в узбічних світлицях ізнадвору п'ять локот, і був ще незабудований простір попри узбічні світлиці храму.

¹⁰ А між світлицями простору двадцять локот округи всього храму.

¹¹ Дверима з узбічних світлиць виходиться на порожню просторонь, одними дверима на півночний бік, а другими на полуденний бік, а завширшки ся порожня просторонь п'ять локот округи.

¹² Будівля перед майданом на західньому боці завширшки сімдесять локот; стіна ж сієї будівлі п'ять локот завширшки навкруги, а завдовжки вона дев'яносто локот.

¹³ І наміряв він у храму сто локот уподовж, а в майдані й у прибудівлі й у стінах його так само сто локот уподовж.

¹⁴ А ширина храму з правого боку та майдану від сходу — сто локот.

¹⁵ І довжину будівлі перед майданом по задньому боці з узбічними світильцям по сім боці й по тім боці виміряв на сто локот, із серединою храму й з сіньми двора.

¹⁶ Одвірки в дверях і кратовані вікна й узбічні світилиці навкруги в усіх трьох поверхах навпроти порогів обложені деревом і від помосту по вікна, вікна ж позатульовано.

¹⁷ Од верху над дверима й з середини в храму й знадвору й по всій стіні навкруги з середини й знадвору була різьба:

¹⁸ Були ж повирізувані херувими та пальми; пальми між двома херувимами, а в кожного херувима по два обличчя.

¹⁹ З одного боку обернене до пальми лице людське, а по другім боці до пальми — лице левине; так пороблено в усьому храму навкруги.

²⁰ Від помосту до верху дверей пороблені були херувими та пальми; так само й по стіні в храму.

²¹ У храму були чотирогранні пороги в дверях, та й святиня була так само зроблена.

²² Жертовник був дерев'яний, заввишки три лікті, а завдовжки два лікті; і угли його й підніжки його й стінки його були з дерева. І сказав він мені: Се трапеза, що перед Господом.

²³ У храму й у святині — по двоє дверей,

²⁴ А в обоіх дверях по обох боках двоє дверцят, по двоє дверей було з обох боків воріт;

²⁵ І пороблені були на їх, на дверях храму, херувими й пальми такі самі, як пороблено по стінах; а перед сіньми з надвору був дерев'яний поміст.

²⁶ І кратовані вікна з пальмами по сім і по тім боці сіней й в узбічних світильцях храму й на дерев'яних ганочках.

42

¹ І вивів мене по задворку північною дорогою й привів до світилиць, що навпроти майдану й навпроти будівлі 'д півночі,

² До того місця, де воно коло півночних дверей має сто локот довжини, а п'ятьдесять локот ширини,

³ Насупроти двайцятьох локот середнього двору й насупроти помосту, що на задворку, були хідники один проти другого у три поверхи.

⁴ А перед світильцями — сутки завширшки десять локот, а завдовжки сто локот; двері їх лицем на північ.

⁵ Верхні світилиці вузші, тим що ганки забрали у їх дещо проти нижніх і середніх світилиць сієї будівлі.

⁶ Вони — в три поверхи, а таких стовпів, як на дворах, нема в їх; тим і пороблено їх вузшими проти нижніх й середніх світилиць, починаючи від помосту.

⁷ А знадвірня стіна насупроти сих світилиць, од задворку лівобіч від світилиць, — завдовжки п'ятьдесять локот,

⁸ Бо й світилиці на задворку завдовжки тільки п'ятьдесять локот, а перед храмом сто локот.

⁹ А знизу прохід ід сим світильцям на восточньому боці, як підходять ід ним із задворку.

¹⁰ По ширині дворової стіни од востоку перед майданом і перед будівлею були світилиці.

¹¹ І прохід поперед ними такий самий, як і коло тих світилиць, що обернені на північ, така ж, довжина, як і в тих, така ж і ширина й усі виходи в їх і розклад їх і двері в їх такі ж самі, як і в тих.

¹² Такі ж двері, як у світильцях, що на полудне, та й до входу в них — двері на самій дорозі, що вела просто вподовж стіни на схід сонця.

¹³ І сказав він мені: Світилиці на північ і світилиці на полудне, що перед майданом, се світилиці съвяті; тут бо священники, що приступають до Господа, їдять жертви що найсвятішій; там вони складають, що найсвятішій жертви й хлібові приноси й жертви за гріх і жертви за переступ; се бо місце съвяте.

¹⁴ Як увідуть священники туди, так неможна їм виходити з сього святого місця на задвірок, докіль не зоставлять одіжі своєї, що в ній служили; вона бо съвята; мусять понадівати на себе иншу одіж, і аж тоді виходити до людей.

¹⁵ Скінчивши ж вимірування храму з середини, вивів мене воротами, оберненими до востоку, та й став вимірювати його навкруги.

¹⁶ Виміряв його восточний бік мір'яльною жердкою, та й наміряв жердкою всього п'ятьсот мір'яльних жердок.

¹⁷ У півночному боці наміряв тією ж тичиною всього п'ятьсот мір'яльних тичин.

¹⁸ У полуденному боці наміряв так само п'ятьсот мір'яльних тичин.

¹⁹ Повернувши 'д західньому боку, наміряв тичиною п'ятьсот тичин.

²⁰ З усіх чотирьох боків виміряв він його. Навкруги була стіна завдовжки п'ятьсот мір'яльних тичин, і п'ятьсот мір'яльних тичин завширшки, щоб одділити св'яте місце од несв'ятого.

43

¹ І привів мене до воріт, до тих воріт, що обернені лицем 'д востоку.

² І се — слава Бога Ізрайлевого йде від востоку, а голос його, ніби гук вод многих, і землю осіяло від слави його.

³ Видиво се було таке ж саме, яке я бачив перше, як раз таке, яке я бачив, прийшовши заповісти пагубу містові, та й обидва видива схожі на ті, які бачив я при ріці Ховар. І впав я на лице моє.

⁴ І ввійшла слава Господня в храм брамою, оберненою лицем ід сходу сонця.

⁵ І підняв мене дух, і ввів мене в середній двір, і се — слава Господня сповнила весь храм.

⁶ І почув я когось, що говорить до мене з храму, й муж стояв коло мене,

⁷ Та й промовив до мене: Сину чоловічий! се місце престолу мого й місце під стопи ніг моїх, де жити му серед синів Ізраїля во віки; й не буде вже дом Ізраїлів поганити св'ятого імени мого, ні вони, ні царі їх, блудуванням своїм і трупами царів своїх на висотах їх.

⁸ Ставили вони порога свого коло мого порога й окови дверей своїх коло оков дверей моїх, так що тільки стіна була між мною й ними, й поганити св'яте ймя моє гидотами своїми, що їх творили, за що я й вигублював їх у гніву мойму.

⁹ Тепер же вони пооддаляють од мене блудування своє й трупи царів своїх, і я буду жити серед них по віки.

¹⁰ Ти ж, сину чоловічий, звісти домові Ізрайлевому про сей храм, щоб вони взяли з него міру, й стали соромитись беззаконства свого.

¹¹ І коли будуть соромитись всього того, що коїли, то покажи їм вид храму й розклад його, виходи й входи його, всі начерки його та й всі встанови в ньому, й напиши перед очима в їх, щоб вони перестерігали всі начерки його й усі постанови про його та й їх опісля виконали.

¹² Се закон про храм. На верху гори весь простір його навкруги, — місце пресв'яте. Се закон про храм.

¹³ А се розмір жертівника на лікті, — локіть із долонею: Основина в локіть, ширина так само в локіть, а пояс по всім краям його в одну пядь; се задній бік жертівника.

¹⁴ Від основини, що в землі, до нижнього виступу — два лікті, а завширшки — один локіть; від малого виступу до великого виступу — чотири лікті, а ширина його — один локіть.

¹⁵ Сам жертівник заввишки чотири лікті; з жертівника ж сягають угору чотири роги.

¹⁶ Жертівник на двацять локот завдовжки, а дванадцять завширшки; він чотиригранный, на всі чотири боки рівен.

¹⁷ А майданець — завдовжки чотирнацять локот, і чотирнацять локот завширшки по всіх чотирьох боках його, а підвалина його на один локіть округи, сходи ж до його зі сходу сонця.

¹⁸ І сказав він мені: Сину чоловічий! так говорить Господь Бог: Оце постанови про жертівник на той день, як його зроблять на принос всепалень і на кроплення його кровю:

¹⁹ Св'ященникам із покоління Левіного, з родини Садокової, що до мене приступають, мені служити, говорить Господь, дай назимка з череди товарячої на жертву за гріх;

²⁰ І возьми крові його та й покропи на чотири роги жертівника й на чотири угли в майданці, й на пояс округи, й сим робом очисти його й осв'яти його.

²¹ І возьми назимка на жертву за гріх та й спали його в призначеному місці дому за св'ятиною.

²² А на другий день принеси в жертву за гріх із козиної отари козла без скази, й нехай очистять жертівника так само, як очищали телцем.

²³ Як же скінчиться очищення, принеси в жертву з товарячої череди назимка без скази, а з отари овечої баранця без скази,

²⁴ І принеси їх перед лице Господнє; й кинуть св'ященники на них соли, та й пожертвують їх на всепалення Господеві.

²⁵ Сім день буде приноситись у жертву за гріх по козлу на день; так само нехай приносять по телцю з товарячої череди й по барану з овечої отари без скази.

²⁶ Сім день мають очищати жертівника й осв'ячувати його й складати (присв'ячене, неначе) йому в руки.

²⁷ Як же скінчаться сі дні, будуть на осьмий день і далі св'ященники приносити на жертівнику ваші всепалення й подячні жертви, й я буду милосердним до вас, говорить Господь Бог.

44

¹ І привів мене назад ід брамі знадвірній в св'ятину, що повернена на схід сонця, й була вона зачинена.

² І промовив до мене Господь: Брама ся буде зачинена, й не відчиниться, й ніяка людина не ввійде нею, бо Господь Бог Ізраїля увійшов нею, й буде вона зачинена.

³ Що ж до князя, то він, яко князь, сяде в їй, щоб їсти хліб перед Господом; входить ме дорогою воріт переддвірних, та й виходити ме тією ж дорогою.

⁴ Тоді привів мене дорогою брами північної навпроти храму, аж се — слава Господня сповнила дом Господень, і впав я на лице моє.

⁵ І промовив до мене Господь: Сину чоловічий! приймай до серця все, й дивись очима твоїми, та й слухай ушима твоїми все, що я говорю тобі про всі встанови дому Господнього й про всі закони що до його й приймай до серця твого все про входи в храм і про всі виходи з святині.

⁶ І скажи непокірливому дому Ізрайлевому: Так говорить Господь Бог: Доволі з вас, доме Ізрайлів, творити всякі гидоти ваші,

⁷ Уводити чужинців необрізаних серцем і необрізаних тілом, щоб вона були в моїй святині та поганили храм мій; (годі вам) підносити хліб мій, товщ і кров, та ломити завіт мій всякими гидотами вашими.

⁸ Ви не держали сторожі коло святинь моїх, а становили намість себе їх на варту в святині моїй.

⁹ Так говорить Господь Бог: Ніякий чужениця, необрізаний серцем і необрізаний тілом, не повинен ввійходити в святиню мою, ба й той приходень, що пробуває серед синів Ізрайлевих.

¹⁰ Так само й левіти, що покинули мене в тих часах, коли Ізраїль від мене одступив, а покинувши мене, блукали слідом за ідолами своїми, — й вони приймуть кару за провини свою.

¹¹ Служити муть у святині моїй хиба вартовиками коло брами храмової й прислужниками коло храму; вони будуть заколювати людям усепалення й інші жертви та стояти перед ними до вслуговування їм:

¹² За те, що служили їм перед ідолами їх і були домові Ізрайлевому спокусою (спотичкою) до переступу, зняв я на них руку мою, говорить Господь Бог, і приймуть кару за провини свої:

¹³ Не будуть вони приступати до мене, щоб служити передо мною, й не будуть приступати до всіх святинь моїх, до місця пресвятого, а поносити муть безцель свою за гидоти, що творили.

¹⁴ Призначу їх на сторожі при храму, до всякої послуги й до всього, що звелять їм робити.

¹⁵ А священники з покоління Левіїного, синове Садокові, що під час одступу від мене синів Ізрайлевих повсячасно стояли на сторожі в святині моїй, ті приступати муть до мене, щоб служити мені, й будуть стояти перед лицем моїм, щоб приносити мені жир і кров, говорить Господь Бог.

¹⁶ Вони будуть ввійходити в святиню мою й приступати до стола мого та пильнувати сторожі моєї.

¹⁷ Як прийдуть до воріт середнього двора, вдягати муться тоді в одіж лняну, бо вовняне не може бути на них під час служби в брамі середнього двора й в середині в храму.

¹⁸ Завивала на головах у них так само мають бути лняні та й спідня одіж на бедрах у них буде так само лняна; у поті не будуть підперезуватись.

¹⁹ А як треба буде вийти їм на двір до людей, тоді здіймати муть одіж свою, що в ній служили, й будуть zostавляти її в святих світлицях, а вдягатись в іншу одіж, щоб святаю одежою своєю не приторкатись до людей.

²⁰ І голови свої не будуть вони голити, й волосся не запускати, а тільки нехай стрижуть собі голови.

²¹ І вина не буде пити ні один священник, як йти ме в середній двір.

²² Ні вдови, ні розведеної з чоловіком не брати муть за себе, а можна їм тільки брати дівиць із насіння дому Ізрайлевого та вдовицю, що повдовіла по священникові.

²³ Вони мають навчати люд мій розбірати, що святе, а що не святе, й вяснювати йому, що чисте а що нечисте.

²⁴ При спірних справах мають вони присутувати в суді й судити після постанов моїх, і допильновувати закони мої й установи мої, та свято держати суботи мої.

²⁵ До мертвої людини щоб ніхто зміж них не приступав, щоб не зробитись нечистим; тільки задля батька-матері, задля сина й дочки, брата й сестри, що не була мужньою жоною, можна їм зробити себе нечистими.

²⁶ Ба ще й по очищенню од сього належить йому долічувати сім день.

²⁷ А того дня, як треба йому приступати до святині в середньому дворі, щоб служити при святині, має він принести жертву за гріх, говорить Господь Бог.

²⁸ Що ж до їх паю, так я їх пай. І насліддя не давайте їм ув Ізраїлі, я бо їх наслідде.

²⁹ Годувати муться хлібовими приносами, жертвами за гріх та жертвами за переступ, та й все з обітів у Ізраїлі їм належиться.

³⁰ І первоплід із усякого вроджаю в вас і всякі приноси, які б ні були ті приноси ваші, належаться священникам, та й хліб із первоплоду в вас оддавайте священникові, щоб над домом твоїм почивало благословенне.

³¹ Ніякої здохлятини й нічого роздертого звіром, ні зптаства, ні з скотини не їсти муть священники.

45

¹ Як ділити мете землю паями, то одділіте сьвятий наділ Господеві у двацять і п'ять тисяч мір'яльних тичин завдовжки й у десять тисяч завширшки, щоб се займище було посьвятним у сьому обсязі його навкруги.

² Від його відпаде до сьвятині чотирикутник, округи по п'ятьсот мір'яльних тичин, а навкруги його майдан у п'ятьдесят локот.

³ Із цієї міри відміряй двайцять і п'ять тисяч жердей завдовжки й десять тисяч завширшки, де стояти ме сьвятиня й пресьвяте.

⁴ Ся посьвятна частина землі буде належати до сьвященників, служителів у сьвятині, що приступають до служби Господеві. Се буде їм займищем на будинки й посьвятним паєм сьвятині.

⁵ Двацять і п'ять тисяч тичин завдовжки й десять тисяч завширшки буде належати до левітів, служителів храмових, яко їх держава, де будуть проживати.

⁶ А на уділ городів дайте п'ять тисяч завширшки й п'ять тисяч завдовжки, навпроти сьвятого займища, виділеного Господеві; се має належати до всього дому Ізрайлевого.

⁷ Та й князеві признайте пай по сім і по тім боці, попри посьвятний пай, відділений Господеві, й попри наділ міський на захід сонця з західного боку й на схід сонця з східного боку, завдовжки нарівні з кожним із тих паїв од західного краю до східного.

⁸ Се його земля, його держава в Ізраїлі, щоб князі мої вже не тіснили люду мого, та щоб оддали землю домові Ізрайлевому по поколіннях його.

⁹ Так бо говорить Господь Бог: Буде з вас, князі Ізрайлеві! Перестаньте кривдити та пригнітати, й чиніте суд і правду; годі вам витискати нарід мій із його держави, говорить Господь Бог.

¹⁰ Нехай буде в вас справедлива вага й справедлива ефа (міра) й справедлива кварта.

¹¹ Ефа й кварта нехай будуть усюди однакової міри, щоб у кварти містилась десятина гомера (корця), й ув ефі десятина гомера; міра їх має визначуватись після гомера.

¹² У секлі — двацять гер; а двацять секлів, двацять п'ять і п'ятнацять секлів становити муть мину (гривну).

¹³ Ось яку данину маєте давати князеві: шесту частину ефи від гомера пшениці й шестину ефи від гомера ячменю.

¹⁴ Установа ж про олію: від корця оливи — десятину кварти; десять батів (кварт) становлять гомер, бо в гомері десять батів;

¹⁵ Одну візцю від отари, що має дві сотні овець, з розкішного пасовища Ізрайлевого: — все 'це про хлібовий принос і про всепалення й подячно жертву, та й про їх очищення, говорить Господь Бог.

¹⁶ Увесь нарід у землі має давати сей принос князеві в Ізраїлі.

¹⁷ А князь має приносити всепалення й хлібові жертви й ливні в сьвята, й кожного нового місяця й у суботи, та всі празники дому Ізрайлевого; він має приносити жертву за гріх і хлібовий принос і всепалення й жертву мирну на очищення дому Ізрайлевого.

¹⁸ Так говорить Господь Бог: У першому місяці, першого дня в місяці возьми з товарчої череди назимка без скази та й очисти ним сьвятиню.

¹⁹ Сьвященник нехай візьме крові з цієї жертви за гріх та й покропить на подвої в храмі й на чотирі углі жертівника в майдані й на подвої воріт серединнього двора.

²⁰ Так само вчини й сьомого дня в місяці за тих, що провиняють нароком із з простоти, та й так очищайте храм.

²¹ У першому місяці, чотирнадцятого дня того місяця має бути в вас паска, сьвято семиденне, а тоді треба їсти опрісноки.

²² У сей день князь принесе за себе й за весь нарід в землі назимка на жертву за гріх.

²³ Через сі сім днів буде він приносити на всепалення Господеві щодня по сім назимків і по сім баранів без скази, а на жертву за гріх щодня по козлу з козиною отари.

²⁴ Хлібовою ж приносу має він приносити по ефі на барана та по гину оливи на ефу.

²⁵ У сьомому місяці, на п'ятнадцятий день місяця, у семиденне сьвято, має приносити щодня те ж саме: таку ж саму жертву за гріх, таке саме всепалення, стільки ж приносу хлібового й стільки ж оливи.

46

¹ Так говорить Господь Бог: Брама всерединнього двора, повернена лицем на схід сонця, має бути замкнена через шість робітних днів, а в субітний день і в день нового місяця має бути відомкнена.

² Князь прийде через знадвірні сіни та й стане в подвоях сих воріт; і впорають сьвященники всепалення його й подачно жертву його; й поклониться він Господеві з порозі воріт, та й вийде собі, а ворота зістануться незачиненими до вечора.

³ Та й нарід має поклонятись перед Господом коло входу в ворота в суботи й в дні нового місяця.

⁴ А всепаленне, що принесе князь Господеві субітного дня, має бути з шестерьох ягнят без кази та з барана без кази.

⁵ Хлібового ж приносу — ефа на барана, а на ягнята хлібового приносу, скільки рука його подасть; оливи же один гин на ефу.

⁶ У новомісячній день приносити ме він із товаричої череди назимка, без кази, а так само й шестеро ягнят та барана без кази.

⁷ Хлібового ж приносу дасть він ефу на телця й ефу на барана, а на ягнята, скільки рука його подасть, оливи же по гину на ефу.

⁸ А як приходити ме князь, так має ввходити через переддвірре у брамі й тією ж дорогою виходити.

⁹ А як приходити ме люд землі перед лице Господнє в свята, та хто ввійшов північною брамою на молитву, той має виходити брамою полуденною; не буде виходити тією ж брамою, що нею ввійшов, а має виходити протилежною.

¹⁰ І князь має бути серед них; як увіходять вони, ввходить і він; а як вони виходять, виходить і він.

¹¹ А в свята й в урочисті дні хлібового приношення від його має бути по ефі на назимка й по ефі на барана, на ягнята ж — скільки подасть рука його, олії ж по гину на ефу.

¹² А коли князь по щирості своїй схоче принести всепаленне чи подячно жертву Господеві, так мають відомкнути йому браму, повернену на схід сонця, і він упорає свій принос і свою подячно жертву так само, як упорав субітного дня, і вийде; а як вийде, замкнуть ворота.

¹³ Що-дня принос Господеві на всепаленне ягня-перволітка без кази; що ранку принос його;

¹⁴ І додавай до того хлібовий принос що ранку — шестину ефи та й оливи третину гина, щоб розмішати муку. Така віковічна постанова про хлібовий принос Господеві, по всі часи.

¹⁵ Нехай на всепаленне приносять ягня та хлібовий принос і олію що ранку посвячасно.

¹⁶ Так говорить Господь Бог: Коли князь дає которому синові своєму дар (в землі), так се має йти в наслідде й синам його; ся держава їх має бути наслідною.

¹⁷ Коли ж він дасть із насліддя свого в дарі которому підвластному своєму, то се буде належати тому тільки до року визволу, а тоді вернеться до князя. Тільки до синів його має переходити наслідде його.

¹⁸ Та князеві не можна забирати наслідного паю у людей, витискаючи їх із держави їх. Тільки з власної держави можна йому наділяти дітей своїх, щоб нікого з мого люду не виганяно з держави його.

¹⁹ І привів мене тим ходом, що збоку в брамі, до святих святилиць про священників, повернених на північ, і се — там одно місце з краю на захід.

²⁰ І промовив до мене: Се те місце, де священники мають варити жертву за гріх, і за переступ, та пекти хлібовий принос, не вносячи його до надвірніх сіней, на освяту люду.

²¹ І вивів мене до задвірніх сіней, і провів мене по чотирьох кутах сіней, і ось, в кожному куті сіней ще сінки.

²² У всіх чотирьох кутах були криті сінки, завдовжки сорок локот, а завширшки тридцять; однієї міри в усіх чотирьох кутах.

²³ І навкруги всіх їх чотирьох — стіни, а при стінах пороблені куховарні навкруги.

²⁴ І сказав мені: Се куховарні, де слуги храму варити муть жертви людські.

47

¹ Тоді привів мене назад ід храмовим дверям, і се — зпід порога храму тече вода на схід сонця; храм бо стояв передом на схід сонця, а вода текла з під правого боку в храму від полуденного боку в жертівника.

² І вивів мене північними воротами, й знадвірною дорогою обвів мене до знадвірніх ворот, і се — вода тече по правому боці.

³ Як ввійшов той муж ід востоку, держучи в руці поворозку, відміряв тисячу локот, та й завів мене в воду; води було по кісточки.

⁴ І відміряв ще тисячу, та й повів мене по воді; води було по коліна. І ще відміряв тисячу локот, та й повів мене далій; води були по поясниці.

⁵ І ще відміряв тисячу, та тут була вже така течія, що я не міг брести, бо вода була так високо, що треба було плисти, а перебрести сього потоку не було можна.

⁶ І сказав мені: Бачив, сину чоловічий? та й повів мене назад ід берегу сього потоку.

⁷ І як прийшов я назад, аж се — по берегах потоку багато дерева по сім і по тім боці.

⁸ І промовив до мене: Ся вода тече в восточно сторону краю, попливе рівниною та й увійде в море; і зробляться води його здоровими.

⁹ І всяка животи́на, що там пливає, де ввійдуть сі води, буде жити, й буде риби вельми багато, тим що ввійде туди ся вода, й води в морі зробляться здоровими, й куди ні ввійде сей потік, там усе жити ме.

¹⁰ І стояти муть понад водою рибалки від Енгадди до Еглайму, й закидати муть неводи. Риби буде всякого роду, й як у великому морі, буде риби дуже багато.

¹¹ Болота його й затони його, що не зробляться здоровими, позоставляються на сіль.

¹² Понад потоком по узбережжях його по сім і по тім боці рости ме всяке дерево, що дає харч; листе його не буде вянути й плоди на йому не будуть уменшатись; що місяця поспівати муть нові, тим що вода про них тече з сьвятині; плоди їх йти муть на харч, а листе — на ліки.

¹³ Так говорить Господь Бог: Ось вам розграничення, по якому вам ділити землю в наслідде дванайцятьом поколінням Ізрайлевим: — Йосифові два паї.

¹⁴ І наслідуйте її, як один, так і другий; я бо, піднявши руку мою, клявся наділити її вашим отцям; от і буде земля ся вашим наслідде.

¹⁵ А се гряниця країни: На північному конці, починаючи од великого моря, через Хетлон, по дорозі в Зедад,

¹⁶ Емат, Берот, Сибарим, що між Дамаським і Ематським займищами, до Газар-Тихон, що на гряниці Аврана.

¹⁷ І буде гряниця від моря до Газар-Енону, гряниця з Дамаським займищем, а дальше на півночі займище Емат; от, се півночний бік.

¹⁸ А з восточного боку ведіть гряницю проміж Авраном і Дамаском, між Галаадом і землею Ізраїлською попри Йордань до восточного моря; се восточний бік.

¹⁹ А полуденний бік від Тамару до вод переріку коло Кадесу, й попри потік до великого моря; се полуденний бік на полудні.

²⁰ Західня ж гряниця — велике море, від полуденної гряниці до місця проти Емату; се західний бік.

²¹ І поділіть собі землю сю на паї після поколінь Ізрайлевих.

²² А поділіть її по жеребу в наслідде собі й чужоземцям, що пробувають у вас, що породили діти в вас, і маєте вважати їх на рівні з синами Ізрайлевими, з природними осадниками, й ввійдуть вони з вами в пай серед поколінь Ізрайлевих.

²³ В которому поколінні живе чужоземець, у тому й дайте йому наслідде його, говорить Господь Бог.

48

¹ А се ймення поколінь: На північному боці по дорозі від Хетлону, що веде в Емат, Газар-Енон, од північної гряниці Дамаського займища, по дорозі до Емату: все це од востока до моря — один пай Данові.

² Попри гряницю Данову, од восточного краю до західного — се один пай Асирові.

³ Попри гряницю Асирову, од восточного краю до західного, се один пай Нефталієві.

⁴ Попри гряницю Нефталієву, од восточного боку до західного, се один пай Манасіїв.

⁵ Попри гряницю Манасієву од восточного боку до західного, се один пай Ефраїмові.

⁶ Попри гряницю Ефраїмову од восточного краю до західного, се один пай Рубенові.

⁷ Попри гряницю Рубенову од восточного краю до західного, се один пай Юді.

⁸ А попри гряницю Юдину, од восточного краю до західного, се сьвятий пай, завширшки двацять і пять тисяч тичин, а завдовжки на рівні з іншими паями, од восточного краю до західного; серед його буде сьвятина.

⁹ Пай, що присьвятите Господеві, буде завдовжки в двацять і пять тисяч, а завширшки в десять тисяч тичин.

¹⁰ А сей сьвятий пай буде належатись сьвященникам — на північ двацять і пять тисяч, ід морю завширшки в десять тисяч і 'д востоку завширшки десять тисяч, а 'д полудню завдовжки двацять і пять тисяч тичин; серед його же буде сьвятина Господня.

¹¹ Се присьвятите сьвященникам із синів Садовых, що стояли на моїй варті, що за часу відступництва синів Ізрайлевих не відступили від мене, як інші левіти.

¹² До них належати буде ся частина землі з пресьвяченого паю, сьвятина сьвятинь, коло гряниці левітів.

¹³ І левіти одержать так само коло сьвященничої гряниці двацять і пять тисяч тичин завдовжки й десять тичин завширшки; вся довжина двацять і пять тисяч, а ширина десять тисяч жердок.

¹⁴ І з сього паю не можна їм ні продати, ні проміняти, й первоплоди з землі не можуть переходити ні до кого другого, бо се присьвячене Господеві.

¹⁵ А останок лять тисяч тичин завширшки з двацятьма й п'ятьма тисячами завдовжки признається місту на спільне користування, на осадництво й на пригорода. Город буде в середині.

¹⁶ І се розмір його: півночний бік чотири тисячі й п'ятсот, а західний бік чотири тисячі й п'ятсот жердок.

¹⁷ А передмістя городу од півночі двісті й пятьдесят, і од полудня двісті й пятьдесят і од заходу двісті пятьдесят тичин.

¹⁸ А що зістанеться з довжини проти присвяченого паю — десять тисяч тичин ід востоку й десять тисяч ід заходу проти присвяченого паю, — то вроджай із цієї землі має обертатись на харчування робочих у місті.

¹⁹ Робити ж у городі можна робітникам із усіх поколінь Ізрайлевих.

²⁰ Увесь одділений пай завдовжки двацять і пять тисяч і завширшки двацять і пять тисяч жердок, чотирикутний, виділите в присвячений пай, притуливши до того й держави городські;

²¹ А останок князеві. Як попри присвячений пай, так і попри держави городські, проти двацятьох і п'ятих тисяч жердок до восточної границі паю, й на захід проти двацятьох і п'ятих тисяч коло західної границі, розмірно до сих паїв — пай князеві, так що присвячений пай і святиня будуть по середині в його.

²² І те, що від держав левітських і від держав міських зістається проміж ними, належати буде так само до князя. Промежок між границею Юдиною й між границею Беняминовою належати ме до князя.

²³ Останок же од поколінь: — з восточного краю до західного — один пай Беняминіві.

²⁴ Коло границі Беняминової од восточного краю до західного — один пай Симеонові.

²⁵ Коло границі Симеинової од восточного краю до західного — один пай Іссахарові.

²⁶ Коло границі Іссахарової од восточного краю до західного — один пай Забулонові.

²⁷ Коло границі Забулонової од восточного краю до західного — один пай Гадові.

²⁸ А коло границі Гадової на полуденньому боці йде полудення границя від Тамару до вод переріку коло Кадесу, впововж потоку до великого моря.

²⁹ Се земля, що ви поділите по жеребу поколінням Ізрайлевим, і се їх паї, говорить Господь Бог.

³⁰ А се виходи (брами) городські: з півночного краю міри чотири тисячі й пятьсот тичин.

³¹ І городські брами будуть зватись іменами поколінь Ізрайлевих. Ід півночі три брами: брама Рубенова одна, брама Юдина одна, брама Левієва одна.

³² І з восточного боку міри чотири тисячі пятьсот тичин, і три брами: брама Йосифова одна, брама Беняминова одна, брама Данова одна.

³³ І з южного боку міри чотири тисячі й пятьсот, і три брами: брама Симеонова одна, брама Іссахарова одна й брама Забулонова одна.

³⁴ З морського боку міри чотири тисячі й пятьсот, і брам тут три: брама Гадова одна, брама Асирова одна, брама Нефталієва одна,

³⁵ Всього вкруги вісімнацять тисяч тичин. Імя ж городу з того дня буде: Там Господь.

КНИГА ПРОРОКА ДАНІІЛА.

¹ На третьому року царювання Йоакима, царя Юдейського, прийшов Навуходонозор, царь Вавилонський, до Єрусалиму й обляг його.

² І віддав Господь в його руки Йоакима, царя Юдейського, й часть посуду дому Божого, й він забрав його в край Сеннаар, у дім свого бога, і поклав цей посуд в скарбівню свого бога.

³ І сказав царь Асфеназові, старшому над своїми свѣтличниками (скопцями), щоб привів з синів Ізрайлевих, з царського та княжого роду,

⁴ Хлопців, в котрих нема ніякої хиби на тілі, гарних з лица і втямливих до всякої науки, й бистрих у науках, і розумних і спосібних до служби в царських палатах, та щоб навчив їх письма й халдейської мови.

⁵ І призначив царь для них щоденний харч із царського стола й вино, яке сам пив, і велів виховувати їх три роки, а потім мали вони ставати перед царем.

⁶ Між ними були з Юдиних синів Даніїл, Ананія, Мисаїл і Азарія.

⁷ І попереминовав їм старший над свѣтличниками імення — Даніїлові на Валтасара, Ананії на Седраха, Мисаїлові на Мисаха й Азарії на Авденаго.

⁸ Даніїл же постановив у серці своєму не опоганюватись стравами з царського стола й вином, яке пив царь, та й просив старшого над скопцями, щоб йому було дозволено не опоганюватись.

⁹ А дав Бог Даніїлові ласку й прихильність у старшого над скопцями;

¹⁰ І сказав старший над свѣтличниками Даніїлові: Боюся я добродія мого, царя, що сам призначив для вас поживу й напитек: як він побачить, що ваші лица більш похудли ніж у хлопців вашої верстви, то ви зробите мою голову винуватою перед царем.

¹¹ Тоді сказав Даніїл до Амелсара, що його старший над свѣтличниками приставив був до Даніїла, Ананії, Мисаїла та Азарії:

¹² Стрібуй з нами, твоїми слугами: дозволь давати над десять день на харч овочі й воду до пиття;

¹³ І нехай потім з'являться перед тобою наші лица і лица тих хлопців, що живляться царською стравою, а тоді роби з твоїми слугами, як завважиш.

¹⁴ Він послухав їх у тому і витрібовував їх десять день.

¹⁵ І ось, через десять день лица в них стали кращі, та й тілом були вони повніші за всіх тих хлопців, що жилились царськими стравами.

¹⁶ Тоді Амелсар брав їх страви й вино до пиття, а їм давав овочі.

¹⁷ І дав Бог сим чотирьом хлопцям знання і второпність усякої книжної науки й мудрість, а Даніїлові наділив надто дар, розуміти усякі видива й сні.

¹⁸ Як минув той час, що царь призначив, коли б їх поприводити, старший над скопцями увів їх перед Навуходонозора.

¹⁹ Царь розмовляв із ними, і ось зпоміж усіх хлопців не знайшлося таких, як Даніїл, Ананія, Мисаїл та Азарія, та й стали вони служити перед царем.

²⁰ І в кожній справі, де треба було розуму й розваги, та що ні питав у них царь, бачив він, що вони вдесятеро розумніші за всіх вішунів та чародіїв, які були в усьому його царстві.

²¹ І оставав там Даніїл таким же до першого року царя Кира.

2

¹ Другого року царювання Навуходонозорового снились Навуходонозорові сні, й стрівожився дух його, і сон улетів від його.

² І звелів царь скликати вішунів і ворожбитів, і чарівників і Халдеїв, щоб вони відгадали цареві сні його. Вони прийшли й поставали перед царем.

³ І промовив до них царь: Снився мені сон, і трівожиться дух мій; бажаю знати сон той.

⁴ І сказали Халдеї до царя по арамейськи: Царю! жий на віки! розкажи сон слугам твоїм, а ми звістимо тобі, проти чого він.

⁵ Царь відповів і сказав Халдеям: Слово улетіло мені, та коли ви не скажете мені сон і проти чого він, то будете пошматовані, а ваші доми стануть розвалищами;

⁶ А як розкажете сон і що він значить, то дістанете від мене дарунки, нагороду й велику по честь; скажіть же мені сон і його значіння.

⁷ Вони відповідали вдруге й промовили: Скажи, царю, сонне видиво рабам своїм, а ми його виложимо.

⁸ Тоді відказав царь: Напевно знаю, що ви хочете загаяти час, ви бо бачите, що річ улетіла мені з пам'яті.

⁹ Коли ви не кажете мені сну, то в вас одно на думці: ви задумуєте сказати мені неправду й оману, аж промине час; тим же то оповіште мені сон, а тоді я взнаю, що ви з'умієте виложити мені й значінне його.

¹⁰ Халдеї ж відповіли цареві й промовили: Нема на світі людини, котра б могла сказати те, чого вимагає царь, тим то ні один царь, великий і потужний не вимагав такого в жадного віщуна, ворожбита або Халдея;

¹¹ Справа, якої царь вимагає, така трудна, що ніхто інший не може об'явити її цареві, окрім богів, котрі не живуть поміж людьми.

¹² Царь розлютувався й розгнівався за це вельми й приказав вигубити всіх Вавилонських мудреців.

¹³ Як же вийшов сей приказ, щоб вбивати мудреців, шукали й Даниїла та його товаришів, щоб їх убити.

¹⁴ Тоді Даниїл обернувся розважливо й мудро до Аріоха, начальника над царськими прибічниками, що саме вийшов був убивати мудреців Вавилонських.

¹⁵ І спитав в Аріоха, що мав повагу в царя: чому такий жорстокий приказ від царя? Тоді Аріох оповів Даниїлові про всю справу.

¹⁶ І ввійшов Даниїл та й упросив царя дати йому час, щоб він міг сказати значінне сну.

¹⁷ Прийшовши до своєї господи, оповів Даниїл про се діло Ананії, Мисаїлові та Азарії, товаришам своїм,

¹⁸ Щоб вони просили ласки в Бога небесного в сій тайні, щоб Даниїлові й його товаришам не загинути з іншими мудрецькими Вавилонськими.

¹⁹ І відкрита була тайна Даниїлові в нічному видиві, й славив Даниїл Бога небесного.

²⁰ І промовив Даниїл: Нехай буде хвалене ймення Господнє від віку й до віку, бо в нього мудрість і сила;

²¹ Він змінює час і роки, скидає царів і настановлює царів, дає мудрість мудрим і розум розумним;

²² Він відкриває, що глибоко й закрите, він знає, що в темряві, і світло пробуває з ним.

²³ Дякую тобі й славлю тебе, Боже батьків моїх, що обдарував мене мудрістю й силою, та відкрив мені те, про що ми благали тебе; бо ти відкрив нам цареву річ.

²⁴ Після сього ввійшов Даниїл до Аріоха, котрому царь загадав повбивати мудреців Вавилонських, прийшов і сказав йому: Не вбивай мудреців Вавилонських; введи мене до царя, а я скажу, проти чого сон.

²⁵ Тоді Аріох без проволоки привів Даниїла до царя і сказав йому: Я знайшов між полоненими синами Юдеї чоловіка, що зможе сказати цареві, проти чого сон.

²⁶ Царь сказав до Даниїла, що був названий Валтасаром: Чи справді можеш ти сказати мені сон, що мені снився, та й проти чого він?

²⁷ Даниїл відповів цареві й промовив: Тайни, про яку царь допитує, не здоліють цареві виявити ні мудреці, ні чарівники, ні віщуни, ні ворожбити.

²⁸ Але є на небесах Бог, що відкриває тайни; він то й показав тобі, царю Навуходонозоре, що має статися в будучині. Сон твій і видива голови твоєї на ліжку твому були от-які:

²⁹ Ти, царю, на постелі твоїй думає над тим, що колись станеться? а той, що відкриває тайни, показав тобі те, що колись настане.

³⁰ А мені відкрита ся тайна справа не через те, наче б був мудрійший за всіх живущих, а задля того, щоб цареві явним стало значінне, та щоб ти взнав думки твого серця.

³¹ Ти, царю, мав таке видиво: от, якийсь здоровенний бовван, — прездоровий був сей бовван, — у незвичайному блиску стояв перед тобою а страшна була в його подоба.

³² У сього боввана була голова з щирого золота; груди в нього й руки в нього — з срібла, а черево в нього й бедра його — мідяні.

³³ Гомілки в нього залізні, а ноги в нього по часті залізні, по часті же глиняні.

³⁴ Ти бачив його доки камінь не відірвався від гори без помочі рук, вдарив у боввана, в залізні та глиняні ноги його та й розбив їх.

³⁵ Тоді все разом подробилося: залізо, глина, мідь, срібло й золото стали ніби порошок на токах у літї, й вітер розвіяв їх, так що й сліду з них не зісталось; а камінь, що розбив боввана, зробився великою горою і сповнив усю землю.

³⁶ Оце сон! Скажемо ж перед царем і те, що він значить:

³⁷ Ти, царю, — царь над царями, котрому Бог небесний дав царство, владу, силу й славу;

³⁸ І всіх синів людських, де б вони ні жили, звівірв земних і птаство піднебесне віддав він в твої руки й настановив тебе володарем над ними всіма, ти — ся золота голова!

³⁹ Після тебе настане друге царство, менше за твоє, а за тим ще третє царство, мідяне, котре заволодіє широко над землею.

⁴⁰ А четверте царство буде міцне, як залізо; бо як залізо розбиває й торощить усе, так і воно розбиваючим усе залізом буде дробити й торощити.

⁴¹ А що ти бачив ноги й палці на ногах в одній часті з ганчарського черепа, а в одній часті з заліза, то царство буде розділене, й у ньому буде лиш трохи кріпкості заліза, як се ти бачив залізо, змішане з ганчарською глиною.

⁴² І як палці на ногах були в часті з заліза, а в часті з черепа, так і царство буде по часті міцне, а по часті крихке.

⁴³ А що ти бачив залізо, змішане з ганчарською глиною, то се значиться, що вони змішуються через насінне людське, але не зіллються обопільно, як залізо не зливається з глиною.

⁴⁴ А по часах тих царств здвигне Бог небесний царство, котре повіки не розпадеться, та й се царство не перейде до другого народу; воно повалить і поторошить усі царства, а само стояти ме по віки вічні,

⁴⁵ Так як се ти бачив, що камінь одірваний був від гори не руками й подробив залізо, мідь, глину, срібло й золото. Великий Бог показав сим цареві, що буде опісля. Се певний сон, та й виклад його вірний.

⁴⁶ Тоді царь Навуходонозор упав на лице своє й поклонився Даниїлові, й велів принести йому подарунки й запашне кадило.

⁴⁷ І промовив царь до Даниїла: Справді Бог ваш є Бог над богами й Володарь над царями, котрий відкриває тайні річі, наколи ти міг відкрити цю тайну!

⁴⁸ Тоді підвисив царь Даниїла й дав йому багато дорогих подарунків, і настановив його над усім Вавилонським краєм і найвищим начальником над усіма мудрецьми Вавилонськими.

⁴⁹ Але Даниїл просив царя, і він настановив Седраха, Мисаха та Авденаго над справами краю Вавилонського, а сам Даниїл зістався на царському дворі.

3

¹ Царь Навуходонозор зробив був золотого ідола на шістьдесят ліктів заввишки, на шість ліктів завширшки, поставив його на полі Деїрі, в краю Вавилонському,

² І послав царь Навуходонозор зібрати сатрапів, намісників, воевод, найстарших суддів, скарбників, радників, урядників і всіх володарів по областях, щоб прийшли на посвятини боввана, що його царь Навуходонозор поставив.

³ І зібрались сатрапи, намісники, воеводи, найстарші судді, скарбники, радники, урядники й усі володарі по областях на посвятини боввана, що його царь Навуходонозор виставив.

⁴ Тоді закричав окличник голосно: Оповіщається вам, народи, племена й мови:

⁵ В ту хвилину, як почуєте гук труби, сопілки, цитри, цівниці, гусел і симфонії, і всяких музичних приборів, припадайте ниць і поклоніться золотому образіві на стовпі, що його царь Навуходонозор виставив;

⁶ А хто не впаде й не поклониться, буде зараз кинутий в піч, розпалену огнем!

⁷ Тим то наколи всі народи почули голос труби, сопілки, цитри, цівниці, гусел і всяких музичних приборів, то й попадали всі народи, племена й язики й поклонились золотому ідоліві, що його поставив царь Навуходонозор.

⁸ Саме в той час приступили деякі Халдейці з доносом на Юдеїв.

⁹ Вони сказали цареві Навуходонозорові: Царю, жий по віки!

¹⁰ Ти, царю, дав приказ, щоб кожна людина, як почує голос труби, сопілки, цитри, цівниці, гусел і симфонії та других музичних приборів, впала й поклонилась золотому образіві,

¹¹ А хто не впаде й не поклониться, той буде кинений в розпалену піч.

¹² Та мужі Юдейські, котрих ти настановив над справами краю Вавилонського, Седрах, Мисах та Авденаго, — сі мужі нехтують твоім приказом, царю; вони богів твоїх не шанують, та й золотій подобині, що ти її оце поставив, не кланяються.

¹³ Тоді звелів Навуходонозор у гніві й лютості привести Седраха, Мисаха й Авденаго; й зараз приведено сих мужів перед царя.

¹⁴ І промовив до них Навуходонозор: Не вже ж ви, Седрах, Мисах і Авденаго, маєте на думці богів моїх не шанувати й золотій подобині, що я поставив, не кланятись?

¹⁵ Од тепер, коли ви на се готові, — як тільки почуєте гук труби, сопілки, цитри, цівниці, гусел, симфонії та інших музичних приборів, припадайте й поклоняйтесь подобині, що я її зробив; коли не поклонитесь, то зараз будете кинути в палаючу піч, а тоді котрий бог визволить вас з моєї руки?

¹⁶ І відповіли Седрах, Мисах і Авденаго, і сказали до царя Навуходонозора: Шкода нам відповідати на се.

¹⁷ Бог наш, котрому ми служимо, може нас із палаючої печі й з руки твоєї, царю, визволити;

¹⁸ А коли б се й не сталось, то нехай тобі, царю, буде звісно, що ми твоїм богам служити не будемо й золотій подобині, котру ти поставив, не поклонимось.

¹⁹ Тоді Навуходонозор загорівся лютостю, а вигляд його обличчя змінився проти Седраха, Мисаха й Авденаго, й приказав розпалити піч в сім разів горячіше, ніж її звичайно нагрівають,

²⁰ І звелів найдужшим чоловікам із свого війська пов'язати Седраха, Мисаха й Авденага та й вкинути їх у піч, розпалену огнем.

²¹ І зараз пов'язано сих мужів та й у їх спідній й верхній одежі і в завоях на голові і в іншому убранні вкинуто їх у піч, розпалену огнем.

²² Та позаяк приказ царів був суворий, а піч була розпалена незвичайно, то полум'я від огню вбило тих людей, що вкидали Седраха, Мисаха та Авденага.

²³ А сі три мужі — Седрах, Мисах та Авденага — впали в розпалену огнем піч, пов'язані.

²⁴ Царь Навуходонозор здивувався і встав швидко й сказав до своїх вельмож: Чи не трьох же мужів ми вкинули в огонь, пов'язаних? Вони відповіли цареві: Справді так, царю!

²⁵ На це промовив він: Та бо я бачу чотири мужі непов'язані, що ходять в полум'ї, та й не видко на них ушкоди; й вид четвертого схожий на сина Божого (ангела).

²⁶ Тоді приступив Навуходонозор до челюстей печі, розпаленої огнем, і промовив: Седраше, Мисаше й Авденаже, ви слуги Бога найвисшого! вийдіть і приступіть ближше! Тоді Седрах, Мисах і Авденага вийшли з посеред полум'я.

²⁷ І зійшовшись сатрапи, намісники, отамани й радники цареві, завважали, що огонь над тілами сих мужів не мав сили, й волосся на голові в них не осмалилось, та й одежа на них не змінилась, а навіть і запаху огню не чути було від них.

²⁸ Тоді промовив Навуходонозор: Славен Бог Седрахів, Мисахів і Авденагів, що послав ангела свого та й визволив слуг своїх, що покладали надію на нього й не послушали приказу царського й віддали свої тіла (огневі), щоб не служити й не поклонятись іншому богові, окрім Бога свого!

²⁹ Тим же то дається від мене приказ, щоб кожного спроміж всякого народу, племені чи язика, хто б виповів зневагу проти Бога Седрахового, Мисахового й Авденагового, порубано на шматки, а його дім обернено в розвалища; бо нема іншого Бога, що міг би так спасати.

³⁰ Тоді поставив цар високо Седраха, Мисаха й Авденага в краю Вавилонському.

³¹ Навуходонозор, царь, усім народам, племенам і мовам, що живуть по всій країні: Нехай вам мир умножується!

³² Сподобалось мені, про знамена й чудеса, які вчинив надо мною Найвисший Бог, оповістити вам.

³³ О, які великі знамена його й які потужні чудеса його! Царство його — царство вікове, й володіння його — від родів до родів.

4

¹ Я, Навуходонозор, проживав спокійно в мойму домі та мав гаразд в моїх палатах.

² Та приснився мені сон, що налякав мене, й думки на ліжку мойму та мрії в голові моїй навели на мене смуток.

³ І дав я приказ привести до мене всіх мудреців Вавилонських, щоб сказали мені, проти чого той сон.

⁴ От і прийшли віщуни, чародії, Халдеї та ворожбити; я оповів їм сон, але вони не могли виложити мені, проти чого він.

⁵ Вкінці ввійшов до мене Даниїл, котрому дано ім'я Валтасар — по імені Бога мого, а в котрому дух святого Бога; йому оповів я сон.

⁶ Валтасаре, голово над мудрецами! я знаю, що в тебе дух святого Бога, й ніяка тайна тобі не тяжка; відкрий же мені видиво мого сну, що мені снився, і проти чого він.

⁷ А видива голови моєї в ліжку мойму були такі: Я бачив — от посеред землі дерево дуже високе.

⁸ Здорове було те дерево й міцне, а вершина його досягала до неба, й було його видко до країв усієї землі.

⁹ Лист на ньому прегарний, і овочів на ньому рясно, а поживи на ньому стало б усім; під ним знаходили холод польові звірі, на гіллі його гніздилися піднебесні птиці, і з нього живилось усяке тіло.

¹⁰ І бачив я в видивах моєї голови на мойму ліжку — аж се зійшов із неба Невсипущий і Святий (ангел).

¹¹ І кликнув він голосно й промовив: Зрубайте се дерево, пообрубуйте його гілле, обтрусіть листе з нього й пороскидайте овочі його; нехай повтікають звірі зпід нього й птиці з його гілля;

¹² Але головного його кореня полишіть в землі; він же нехай в залізних та мідяних ланцюгах в траві на полі зрошується небесною росою, і нехай буде з животинами пай його в траві земній.

¹³ Людське серце возьметься в нього, а дано йому буде серце звыряче, доки не мине над ним сім часів (років).

¹⁴ На раді Невсипущих так постановлено, й присудом святих призначено, щоб знали всі живущі, що Найвисший царює над царством людським і дає його, кому хоче, та настановляє над ним і приниженого між людьми.

¹⁵ От такий сон снився мені, цареві Навуходонозорові; а ти, Валтасаре, скажи, проти чого він, бо ні один із мудреців у мойму царстві не міг об'явити його значіння, а ти можеш, бо дух св'ятого Бога при тобі.

¹⁶ Тоді Даниїл, на інше ім'я Валтасар, трохи не годину перебував ув остропінню, й думки його тривожили його; аж царь почав ізнов говорити й промовив: Валтасаре! нехай не тривожить тебе сей сон і його значіння. Валтасар відповів і сказав: Мій добродію! нехай би твоїм супротивникам сей сон, і ворогам твоїм значіння його!

¹⁷ Дерево, котре ти бачив, що було здорове й міцне, своєю вершиною досягало до неба й його було видно на всю землю,

¹⁸ На котрому лист був прегарний і овочів рясно й поживи з нього стало б усім, під котрим жили польові звірі, а на гіллію його гніздилися птиці піднебесні,

¹⁹ Се — ти, царю, що єси великий і кріпкий, а сила твоя змоглася велико й сягнула в небо, власть же твоя — до країв світа.

²⁰ А що ти, царю, бачив Невсипучого й Св'ятого, що зійшов із небес і промовив: Зрубайте дерево й поторощіть його, тільки корінь його полишіть у землі, і нехай він у залізних та мідяних ланцюгах в траві на полі зрошується небесною россою, і нехай буде з животинами пай його на землі, доки не мине над ним сім часів, —

²¹ То от проти чого се, царю, й от присуд Всевишнього, який прийде на мого добродія, царя:

²² Тебе вилучать ізміж людей, і ти жити меш на полі з звірями; годувати мешся травною, неначе віл, падати ме роса з неба на тебе, і сім часів промине над тобою, доки спізнаєш, що Найвисший царює над людським царством і дає його, кому хоче.

²³ А що приказано було полишити головний корінь дерева, то се значить, що твоє царство зістанеться при тобі, коли ти спізнаєш власть небесну.

²⁴ Тим же то, царю, нехай буде до вподоби тобі моя порада: спокутуй твої гріхи справделивстю і проступки твої милосердем до бідних; от чим може продовжитись спокій твій!

²⁵ Усе се сталося з царем Навуходонозором.

²⁶ Через дванадцять місяців, походяючи по царських горницях в Вавилоні,

²⁷ Промовив царь: Чи ж не великий сей Вавилон, що я встроїв його на дім царства силою моєї потуги й на славу величності моєї?

²⁸ Та ще слова не вийшли з уст царських, як надійшов із неба голос: До тебе, царю Навуходонозоре, мовиться: царство відійшло від тебе!

²⁹ І відлучать тебе від людей, і ти жити меш на полі з звірями; годувати мешся травною, як віл, і сім часів промине над тобою, доки спізнаєш, що Найвисший царює над людським царством і дає його, кому хоче!

³⁰ Зараз і справдилось се слово над Навуходонозором, і відлучено його від людей, він їв траву, неначе віл, і спадала роса з неба на його тіло, так що волоссе на ньому поросло, ніби на левові; а нігті в його — наче в птиці.

³¹ Як же минули ті часи, я, Навуходонозор, підвів очі мої до неба, й мій розум вернувся до мене; й благословив я Всевишнього, хвалив і прославляв Всесущого, которого власть — власть вічна і которого царство — від родів до родів.

³² Проти него всі, що живуть на землі, не значать нічого; по своїй волі робить він як з небесним воїнством, так і з тими, що живуть на землі, й ніхто не може стати проти руки його й сказати йому: Що ти зробив?

³³ В той час вернувся мені розум мій, а на славу мого царства вернулись постава й переднійший вид мій; тоді шукали мене мої радники й мої дуки, й привернено мене на моє царство, й величність моя ще більше підвищилась.

³⁴ А тепер я, Навуходонозор, славлю, й вивисшую й величаю Царя небесного, которого всі діла праведні, стежки правдиві, й котрий має силу присмирити тих, що ведуться гордовито.

5

¹ Царь Валтасар справляв раз великий бенкет задля тисячі вельмож своїх і перед очима тисячі пив вино.

² Напившись вина, Валтасар звелів принести золотий та срібний посуд, що Навуходонозор, його батько, виніс був з Єрусалимського храму, щоб пили з нього самий царь, його вельможі, його жінки й його наложниці.

³ І поприношено золотий посуд, що був забраний з св'ятині, з дому Божого в Єрусалимі; і пили з них царь, його вельможі, його жінки й його наложниці, —

⁴ Пили вино й славили богів золотих і срібних, мідяних, залізних, дерев'яних і камяних.

⁵ Саме в ту годину показалися палці наче людської руки й писали навропи свічника на вапні стіни царської палати, й бачив царь частину руки, що писала.

⁶ Тоді змінився царь на виду своїму; його думки затрівожили його, його крижі ослабли, а коліна його почали вдаряти одно об друге.

⁷ І кликнув царь голосно, щоб привели мудреців, Халдеїв та віщунів, і став царь говорити й сказав мудрецам Вавилонським: Хто прочитає се написане й вложити мені, що воно значить, того вберуть в пурпур, і золотий ланцюг буде на шиї в нього, і буде третім князем у царстві.

⁸ І ввійшли всі цареві мудреці, але не могли прочитати написаного та й виложити цареві значінне того.

⁹ Царь Валтасар злякався ще гірше, й вигляд лица його змінився в нього, та й вельможі його потрівжились.

¹⁰ Цариця ж (мати) з причини того, що лучилось цареві й вельможам його, ввійшла в горницю бенкету; й почала говорити цариця та й сказала: Царю! жий по віки! нехай не лякають тебе твої думки, й нехай не змінється вигляд лица твого.

¹¹ Є в твоєму царстві муж, що в ньому дух сьвятого Бога; за часів панотця твого знайдено в ньому світло, розум і мудрість, схожу на мудрість богів, і царь Навуходонозор, твій панотець, поставив його головою над віщунами, чарівниками, Халдеями та ворожбитами — сам панотець твій, царь,

¹² Бо в ньому, в Даниїлі, котрому царь змінив ім'я на Валтасара, знайдено високий дух, знання й розум, спосібний викладати сни, відгадувати загадкове й розв'язувати помотане. Так нехай покличуть Даниїла, він скаже, що се значить.

¹³ Тоді введено Даниїла перед царя, і царь почав говорити й сказав до Даниїла: Чи ти Даниїл, один із полонених синів Юдейських, що їх панотець мій-царь привів із Юдеї?

¹⁴ Я чув про тебе, що дух Божий в тобі й світло, й розум і велику мудрість знайдено в тобі.

¹⁵ От приведено до мене мудреців і чарівників, щоб прочитати оце написане й сказати, що воно значить; але вони не вміли витолкувати мені сього.

¹⁶ А про тебе я чув, що ти можеш сказати значінне й розв'язати замотане; то ж коли можеш прочитати оце написане й сказати мені значінне того, то будеш убраний в пурпур, і золотий ланцюг буде на твоїй шиї, і станеш третім князем у царстві.

¹⁷ Тоді відповів Даниїл і сказав до царя: Подарунки твої нехай зістануться в тебе й почесті віддай кому иншому; а написане я цареві прочитаю та й, що воно значить, я йому витолкую.

¹⁸ Царю! Всевишній Бог дав твому панотцеві Навуходонозорові царство, величність, честь і славу.

¹⁹ Перед величністю, яку він дав йому, всі народи, племена й язики дрожали й боялись його: кого хотів, він убивав, а кого хотів, зоставляв живим; кого хотів, підвисшував, а кого хотів, понижував.

²⁰ Але як його серце згорділо, і дух його скаменів у буті своїй, став він стручений з свого царського престолу і втратив свою славу,

²¹ І вилучено його зміж синів людських, серце його стало схоже на зв'яряче, і він жив з дикими ослами; він годувався травою, ніби віл, і на його тіло спадала роса з неба, аж доки він спізнав, що над людським царством царює найвищий Бог, і настановляє над ним, кого хоче.

²² І ти, сину його, Валтасаре, не смири в твого серця, хоч знав про се все,

²³ Але підняв себе проти Господа небес, і се принесено посуд дому його перед тебе, а ти й дуки твої, жінки твої й наложниці твої пили з них вино, та й хвалив еси богів срібних і золотих, мідяних, залізних, дерев'яних і камяних, що ні бачать, ні чують, ні розуміють, а Бога, що в його руці твоє дихання і в його всі стежки твої, ти не пошанував.

²⁴ За се й послана ним ся частина руки, що оце й написала.

²⁵ І от що написано: Мене, мене, текел, упарсин (перес).

²⁶ А ось і значінне слів: Мене — облічив Бог царство твоє і постановив йому кінець;

²⁷ Текел — тебе зважено на вазі й знайдено дуже легким;

²⁸ Перес — розділено царство твоє й віддано Мидіям та Персам.

²⁹ Тоді звелів Валтасар, щоб убрали Даниїла в пурпур і вложили золотий ланцюг на його шию, й оповістили його третім князем в царстві.

³⁰ Тієї ж таки ночі Валтасара, царя Халдейського, вбито,

³¹ А Дарій Мидій обняв царство, коли йому було шістьдесят два роки.

6

¹ Дарій задумав настановити над царством сто двайцять сатрапів, щоб були по всьому царстві,

² А над ними трьох князів, між котрими був і Даниїл, — щоб сатрапи здавали їм обліч, та й щоб царь не був надто обтяжений.

³ Даниїл перевисшував всіх других князів і сатрапів, бо в ньому був високий дух, і царь мав уже на думці настановити його над усім царством.

⁴ Тоді князі й сатрапи почали шукати приклучки, щоб Даниїла в управі царством обвинуватити, але не могли знайти ніякої причини ані промаху, бо він був вірний, і не знаходилося на ньому ніякої провини або промаху,

⁵ І сказали сі люди: Не знайти нам приклучки на Даниїла, коли не знайдемо її проти нього в законі Бога його.

⁶ Тоді прийшли сі князі та сатрапи перед царя і сказали так до нього: Царю Дарію, жий нам на віки!

⁷ Усі князі з царства, намісники, сатрапи, радники й отамани врадили між собою, щоб вийшла така царська постанова й оповіщено приказ, щоб того, хто в трийцятьох днях засилати ме будь-яку просьбу до котрого бога або до чоловіка, окрім тебе, царю, вкинути в яму поміж левів.

⁸ Так стверди ж, царю, сю постанову й підпиши приказ, щоб він був незмінний, як закон у Мидії та в Персії, та й щоб ніхто його не порушував.

⁹ Царь Дарій підписав ту постанову й той приказ.

¹⁰ Даниїл же, — хоч довідався, що підписаний такий приказ, пійшов до свого дому. А тут він, відчинивши в горниці вікна навпроти Єрусалиму, припадав тричі на день навколішки й молився своєму Богові й славив його, як се він робив і наперед сього.

¹¹ Тоді сі люде підляділи й знайшли Даниїла, що молився й просив милості в свого Бога.

¹² І прийшли вони до царя та й почали говорити про царський приказ: Чи ж ти не підписав приказ, щоб кожду людину, котра в трийцятьох днях просити ме будь-якого бога або чоловіка, окрім тебе, царю, вкинути в яму між леви? Царь відповів і сказав: Се слово незмінне, як закон у Мидії й Персії, його не можна порушувати.

¹³ Тоді відповіли й сказали вони цареві: Даниїл, що з полонених синів Юдейських, не вважає ні на тебе, царю, ні на приказ, тобою підписаний, але тричі на день молитися своїми молитвами.

¹⁴ Царь, почувши се, засмутився дуже й задумав в серці своєму спасти Даниїла, й аж до заходу сонця намагався його визволити.

¹⁵ Але ті люде прийшли до царя й сказали йому: Знай, царю, що по закону мидійському та перському ніякий закон і приказ, стверджений царем, не може бути змінений.

¹⁶ Тоді звелів царь привести Даниїла та й вкинути в яму між левів, та при тім сказав царь Даниїлові: Бог твій, що ти йому вірно служиш, він тебе вибавить.

¹⁷ І принесено плиту та й покладено на отвір ями, й запечатав її царь своїм перстнем та перстнями своїх дуків, щоб нічого не змінено в приказі про Даниїла.

¹⁸ Потім пійшов царь у свій двір, ліг спати, не вечерявши, ба й не велів приносити собі страви, та й сон не брався його.

¹⁹ А вранці встав царь, як розвиднювалось, і пійшов сквапно до левиної ями,

²⁰ І, як лиш наблизився д'ямі, кликнув жалісним голосом до Даниїла, й промовив царь до Даниїла: Даниїле, слуго Бога живого! чи зміг Бог твій, що ти йому так вірно служиш, спасти тебе від левів?

²¹ Тоді відказав Даниїл цареві: Царю, жий на віки!

²² Бог мій послав ангела свого й затулив він пащеки левам, і вони не пошкодили мені, бо він знайшов мене безвинним перед собою, та й перед тобою, царю, я ні в чому не проступився.

²³ Тоді зрадів царь тим незвичайно і приказав витягти Даниїла з ями; і витягли Даниїла з ями й не знайшли жадної ушкоди на ньому, він бо вірував в Бога свого.

²⁴ Приведено на приказ царя тих людей, що обвинуватили Даниїла, й вкинено їх в левину яму, — так їх самих, як і дітей їх і жінок їх; та ледви вони долетіли до дна ями, а вже леви похапали їх і поторошили їм усі кості.

²⁵ Після того написав царь Дарій до всіх народів, племен та язиків, що жили по всій землі його: Мир вам нехай множиться!

²⁶ Оце дається від мене наказ, щоб в кожній області мого царства боялись і шанували Бога Даниїлового, він бо — Бог живий і вічний, і царство його неминяюче, а власті його нема границь.

²⁷ Він визволяє й спасає, і творить чуда та знамена на небі й на землі; він спас Даниїла від сили левів.

²⁸ І добре діялось Даниїлові так за царювання Дарія як і за царя Кира Перського.

7

¹ І ще першого року Валтасарового, царя Вавилонського, мав Даниїл сон і пророчі видива голови своєї на лжку своїму. Тоді він записав той сон і виложив суть речі.

² Почавши річ, сказав Даниїл: Бачив я в нічному видиві мойму, аж ось, чотири вітри під небом змагались один проти одного на великому морі,

³ І чотири здорові зввірі вийшли з моря, несхожі один на одного.

⁴ Перший — ніби лев, але в нього крила орлячі; я дивився, доки в нього не вирвано крила, й підведено його з землі і став він на ноги, як людина, й дано йому людське серце.

⁵ А ось, ще зввір, схожий на ведмедя, стояв по один бік, а три кусні в роті в нього, між його зубами; йому так сказано: Встань, їж мяса багато!

⁶ Потім бачив я: от-іще зввір, ніби пард; на плечах у нього четверо птичих крил, і чотири голови було в сього зввіря, й дана йому власть.

⁷ Після сього бачив я в тих ночніх видавах, аж ось — звівр четвертий, препоганий і страшний, а вельми дужий; в нього — здорові залізні зуби; він пожерає й торощить, а останки топче ногами; він не був похожий на всі переднійші звіврі й мав десять рогів.

⁸ Я дивився на сі роги, аж ось — виступив між ними ще невеликий ріг, і три переднійші роги були з коренем вирвані перед ним, та й ось, у сього рога були очі, ніби людські очі, й уста, що говорили згорда.

⁹ А після всього бачив я, що поставлено престоли, й засів Стародавний; убранне на ньому було біле, неначе сніг, а волоссе на голові в нього — як чиста вовна; престол його — як полуме огняне, колеса ж престолу, як палаючий огонь.

¹⁰ Огняна ріка виходила й проходила попри нього; тисячі тисяч служили йому й силенна безліч стояла перед ним; судді засіли, й розгортнулись книги.

¹¹ І бачив я, що за висказані гордовиті слова, які говорив ріг, звівр був убитий перед моїми очима, а тіло його посічено і вкинено на спаленне ув огонь.

¹² Та й в других звіврів віднято їх власть, й призначено час і реченець, доки мав тревати їх вік.

¹³ І бачив я в ночніх видавах, аж се з небесними хмарами йшов ніби Син чоловічий, дійшов до Стародавнього й приведено його до нього.

¹⁴ І дано йому власть, славу й царство, щоб усі народи, племена й язики йому служили; власть його — власть віковична, що ніколи не минеться, і царство його не повалиться.

¹⁵ Задрожав дух мій в мені, Даниїлові, в мойму тілі, й видива голови моєї перелякали мене.

¹⁶ Я приступив до одного зпоміж тих, що стояли, й спитав його про справдішне значінне того всього, а він почав говорити зо мною і сказав мені, що воно значиться:

¹⁷ Сі здорові звіврі, що їх чотири, — се чотири царі, що настануть на землі.

¹⁸ Потім обіймуть царство святи Всевишнього й володіти муть царством по вік і по віки вічні.

¹⁹ Тоді забажав я докладної відомості про четвертого звівря, що був инакший, ніж усі другі, та дуже страшний, з залізними зубами й мідяними пазурями, що пожерав і торощив, а останки топтав ногами,

²⁰ Та про десять рогів, що були в нього на голові, й про другого, що був виріс, а перед котрим випали тоті три, — про той самий ріг, що в нього були очі й уста, говоривші гордовито, й що видавався більшим від инчих.

²¹ Я бачив, як той ріг змагався з святими й подужував їх,

²² Доки не прийшов був Стародавний, та не передано суду святим Всевишнього й не настав час, щоб царство переняли святи.

²³ Про се сказав він: Звівр четвертий — се настане четверте царство на землі, відмінне від усіх царств; воно буде пожерати всю землю й торощити її та топтати.

²⁴ А десять рогів значать, що з сього царства повстане десять царів, а після них повстане инчий, дужший за переднійших, і понизить трьох царів,

²⁵ І буде дорікати Всевишньому й гнобити святих Всевишнього; йому буде навіть видітись, що зможе знести в них час і закон, і будуть віддані вони в його руки до часу, до часів і половини часу.

²⁶ Потім засядуть судді і віднімуть у нього власть занапащувати та вигублювати до нащадку,

²⁷ А царство й власть і величність царська по всьому піднебесі дана буде народові святих Всевишнього, що його царство — царство вічне, й усі володарі будуть служити й коритись йому.

²⁸ Тут кінець словам. Мене, Даниїла, дуже порушили отті гадки мої, й змінилось на мені лице моє, та слово й усе схоронив я в серці мойму.

8

¹ На третьому року царювання Валтасара царя показалося мені, Даниїлові, видиво після того, що показалося було мені переднійше.

² І виділось, мені, — як я се бачив, був я в Сузах, престольному місті в краю Еламським, — і виділось мені, ніби то я коло ріки Улая.

³ Я підвів мої очі і побачив: от стоїть один баран над рікою; в нього два роги, роги високі, але один висший від другого, й висший виріс навіспіля.

⁴ І бачив я, як сей баран ударяв рогами на захід і на північ і на південь, і ніякий звівр не міг устояти супроти нього, та й ніхто не міг оборонити від нього; він робив, що хотів, і величався.

⁵ Як я так уважно сьому придивлявся, аж се — від заходу несеться по всій землі молодий козел, не доторкуючись до землі, та й видко було в сього козла ріг між його очима.

⁶ Він справився на того барана, що мав роги, а котрого я бачив стоячого над рікою, і кинувся на нього в великій лютості своїй.

⁷ І я бачив, як він, наблизившись до барана, розлютився на нього й ударив барана та й зломив у нього обидва роги; й не мав баран сили встояти проти нього; він повалив його додолу та й розтоптав його, а не було нікого, хто б міг оборонити барана від нього.

⁸Тоді став козел дуже великим; як він пішов угору, то й зломився здоровий ріг, і замість нього вирости чотири, обернені на чотири вітри небесні.

⁹Від одного з них виріс невеликий ріг, але він розрісся вельми 'к півдню і 'к сходу й до прегарного краю;

¹⁰І підвисився до небесного воїнства й зірок, і розтопав їх,

¹¹Ба він піднявся й на проводиря сього воїнства, й зніс у нього щоденну жертву, та й спустошив місце св'ятині його,

¹²І віддано йому задля гріхів і воїнство й щоденну жертву, й кинув він правдою об землю, й що тільки чинив він, все йому щастило.

¹³І почув я, як один св'ятий говорив і як відказував сей св'ятий котромусь другому, що допитувався: Аж по який час сягає се видиво про щоденну жертву й про гріхи, що навели опустошення, та доки св'ятиня й воїнство будуть пригноблені?

¹⁴І відказав той йому: На дві тисячі триста вечорів та ранків; аж тоді буде св'ятиня знов очищена.

¹⁵І було: як я, Даниїл, бачив се видиво та бажав дійти його значіння, аж се вказалось передо мною ніби обличчє мужа.

¹⁶І почув я від середини Улая людський голос, що покликав і промовив: Гавріїле! витолкуй йому се видиво!

¹⁷І приступив він до того місця, де я стояв, та як він прийшов, я злякався і впав на лице моє, а він промовив до мене: Знай, сину людський, що видиво вказує на кінець часу (призначеного).

¹⁸Як же він говорив до мене, я лежав безсилий моїм лицем на землі; але він доторкнувся до мене й поставив мене на моє місце

¹⁹І сказав: От я показую тобі, що буде в останні дні, як гнів розгориться; бо се вказує на кінець призначеного часу.

²⁰Баран, що його бачив із двома рогами, — се царі Мидийський та Перський.

²¹А цап кудлатий — царь Греції, а здоровенний ріг, що між очима в нього, се перший потугою царь її;

²²Він зломився, а замість нього вирости чотири інші: се значить, що четверо царств повстане з сього народу, але не такі дужі, як був він.

²³На кінці ж їх царства, як відступники сповнять міру свого беззаконня, настане царь бутний та проворний на хитрощі;

²⁴І зросте сила його, хоч і не його силою, і буде він ширити опустошення навдивовижу, й буде йому щастити, й буде діяльний і вигублювати ме дужих і народ св'ятих,

²⁵І при його розумі буде й підступ удаватись у його руці, й буде в серці своїм нести себе високо, ба й часу спокою вигубить він многих і встане навіть на Володаря над володарями, але він погине — не від руки (людської).

²⁶А видиво про вечір та ранок, що про нього я сказав, — воно правдиве, й ти заховай його в тямці собі, хоч воно належить до далеких часів.

²⁷І я, Даниїл, занедужав і лежав слабкий кілька днів; потім я встав і займався справами царства; та я все був здивований сим видивом і не міг розібрати його.

9

¹На першому року Дарія, сина Ассвирового, з роду Мидийського, що поставлений був царем над царством Халдейським, —

²Першого року царювання його я, Даниїл, дослідив із книг число років, яке було назначене словом Господнім до пророка Еремії, що сімдесят років перейде по опустошенню Єрусалиму.

³І обернув я лице моє до Господа Бога в молитві й благанні, в пості, в веретищі й попелі,

⁴І молився я Господеві Богові мойму, й сповідався, й говорив: Благаю тебе, Господи, Боже великий і дивний, додержуючий завіт і ласку до тих, що тебе люблять і певнять прикази твої!

⁵Ми согрішили, творили неправедність, поводитись упрямо й відступали від заповідей твоїх і від постанов твоїх,

⁶І не слухали слуг твоїх, пророків, що від твого імени вговорювали царів наших і князів наших, і батьків наших, і ввесь народ у країні.

⁷В тебе, Господи, справедливість, а в нас на лицах сором аж по сей день, у кожного Юдея, ув осадників Єрусалимських і в усього Ізраїля, в близьких і далеких по всіх краях, куди ти вигнав їх за відступництво їх, із яким вони відступили від тебе.

⁸Господи! в нас на лицах сором, у царів наших, у князів наших і в батьків наших, ми бо согрішили перед тобою,

⁹А в Господа, Бога нашого, милосерде і прощення. Ми бо ворохобились проти нього.

¹⁰І не слухали голосу Господа, Бога нашого, щоб жити по його закону, який дав нам через слуг своїх, пророків.

¹¹ І ввесь Ізраїль переступив закон твій і відвернувся, щоб не слухати голосу твого; за те ж і спав на нас проклін та клятва, що написані в законі слуги Божого, Мойсея, бо ми согрішили перед ним.

¹² І він здійснив слова свої, що вирік на нас та на суддів наших, що нас судили, допустивши на нас велике лихо, якого не було під небесами, а яке довершилось над Єрусалимом.

¹³ Як написано в законі Мойсейовім, так усе се лихо спало на нас; але ми не благали Господа, Бога нашого, щоб (допоміг) нам відвернутись від гріхів наших і зрозуміти правду твою.

¹⁴ Виглядів Господь се нещасте й наслав його на нас, бо Господь, Бог наш, справедливий у всіх ділах своїх, які чинить, але ми не слухали його голосу.

¹⁵ А тепер Господи, Боже наш, вивіший нарід твій з землі Єгипецької рукою сильною й являючий славу твою по сей день, (ми признаємо, що) ми прогрішилися і коїли безбожність.

¹⁶ Та Господи! при всій справедливості твоїй нехай відвернеться гнів твій і досада твоя від міста твого Єрусалиму, й від святаї гори твоєї; се бо за гріхи наші й злочини батьків наших Єрусалим і народ твій терпить наругу від усіх, що навкруги нас.

¹⁷ Тепер же почуй, Боже наш, молитву слуги твого й благання його і глянь ласкавим лицем твоїм на спустошену святиню твою, задля тебе самого, Господи.

¹⁸ Прихили, Боже мій, ухо твоє й вислухай, відтули очі твої й зглянься на спустошення наше й на місто, що на ньому назване ім'я твоє; ми бо складаємо перед тебе благання наші, покладаючи надію не на праведність нашу, а на твоє велике милосердя.

¹⁹ Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, вваж і вчини; не зволькай задля тебе самого, Боже мій, бо твоє ім'я назване на місті твому й на народі твому!

²⁰ І як я ще говорив і моливсь, та сповідався в моїх гріхах і в гріхах мого народу, Ізраїля, і складав молитву мою перед Господом, Богом моїм, за святую гору Бога мого, —

²¹ Як я моливсь ще далі, муж Гавриїл, що я бачив його передніше в видиві, летючи швидко, доторкнувся до мене — того часу, як приносять вечірню жертву.

²² І, навчаючи мене, говорив зо мною й сказав: Даниїле! тепер я зійшов, щоб навчити тебе розуміння.

²³ Як ти почав молитись, вийшло (од Бога) слово, й я прийшов оце сповістити тобі його, бо ти — людина бажання; так вважай на слово й зрозумій видиво:

²⁴ Сімдесят сімок призначено для твого народу й святаго міста твого, щоб були спокуювані проступки, запечатані гріхи й беззаконня прощені, та доки приведена буде вічна справедливість і затверджені будуть видива й пророцтва й помазаний буде Святий над святими.

²⁵ Так дізнайся і розумій: від того часу, як вийде приказ, щоб одбудувати Єрусалим, до Христа Владики — сім сімок і шістьдесят дві сімки; й вернеться нарід і збудовані будуть ulиці та мури, але в тісних часах.

²⁶ А як мине сім і шістьдесят дві сімки, відданий буде на смерть Христос, і не буде народом його той, що його одцурався. А місто й святиню розбурить народ воеводи, котрий прийде, й буде кінець його наче від повені; аж до кінця війни буде спустошення.

²⁷ І утвердить завіт із многими одна (остання) сімка, а в половині сімки перестане жертва й приносини, а святиня стане гидкою пустою; на кінець же постигне давно призначена погибель й самого спустошника.

10

¹ На третьому року Кира, царя Перського, мав Даниїл, що звався й Валтасаром, об'яву; та й правдива була та об'ява й велика річ. Він вирозумів сю об'яву зрозумів се видиво:

² А був я, Даниїл, під той час у смутку три тижні.

³ Смачної страви я не їв; мяса й вина не брав і в уста мої, та й не намащувався мастями до кінця трьох тижнів.

⁴ А двацять четвертого дня першого місяця був я на березі великої ріки Тигра.

⁵ І підвів мої очі й побачив: от один муж, одягнутий в лняну одіж, а стан його підперезаний золотом із Уфазу.

⁶ Тіло в нього, неначе топаз, а вид у нього, неначе блискавка; очі в нього, неначе горючі свічки, руки ж у нього й ноги його на вид неначе лискуча мідь, а голос мови його, ніби голос багатьох людей.

⁷ І тільки один, я Даниїл, бачив се видиво, а люде, що були зо мною, не бачили сього видива; але великий страх найшов на них, і вони повтікали, щоб схватись.

⁸ І я zostався сам та дивився на се велике видиво; але в мене не було сили й лице моє змінилось дуже, — вся відвага мене опустила.

⁹ І почув я голос його мови; та як тільки почув голос його мови, я нестямивсь, впав на моє лице й лежав лицем до землі.

¹⁰ Та ось, до мене доторкнулась рука й поставила мене на коліна мої й на долоні рук моїх.

¹¹ І промовив він до мене: Даниїле, людино бажання! вважай на мої слова, що тобі скажу, й стань просто на ноги твої, я бо посланий тепер до тебе. Як він проговорив до мене ці слова, встав я, дрючучи.

¹² Але він сказав мені: Не бійся, Даниїле! від першого дня, як ти приспосовив твоє серце, щоб розуміти, та й смирив себе перед Богом твоїм, слова твої почуто, й я б прийшов був задля просьб твоїх;

¹³ Та князь (ангел) царства Перського стояв проти мене двацять один день, аж ось Михаїл, найвизначніший князь, прийшов мені до помочі, й я зістався там при цареві Перському.

¹⁴ Тепер же прийшов я сповістити тобі, що станеться з твоїм народом в останні часи, бо видава належать до далеких днів.

¹⁵ Як він говорив мені такі слова, припав я лицем моїм до землі й став ніби німий.

¹⁶ Але от хтось, на вид схожий на синів людських, доторкнувся до моїх уст, і я розтулив уста мої, почав говорити й промовив до того, що стояв коло мене: Мій добродію! від сього видава затрусилось в мені нутро моє, й не стало в мене сили.

¹⁷ І як може говорити слуга такого мого добродія з таким добродієм моїм? бо в мене нема сили, та й дух замер у мені.

¹⁸ Тоді знов доторкнулась до мене та людська постать і підкріпила мене,

¹⁹ І промовила: Не бійся, мужу бажання! мир із тобою; кріпися, будь мужний! І як він говорив зо мною, я набрався сили й сказав: Говори, мій добродію, бо ти підкріпив мене.

²⁰ І сказав він: Чи ти пак знаєш, задля чого я прийшов до тебе? Тепер же я вернусь, щоб змагатись з князем Перським; та й як я відходив, показався був князь Греції, що приходив.

²¹ Одначе я сповіщу тобі, що написано в книзі правди; та нема нікого, хто б мені допомагав у сьому, окрім Михаїла, князя вашого.

11

¹ І ось, я від першого року Дарія Мидия став йому допомагати й його піддержувати.

² А тепер сповіщу тобі правду: от ще три царі настануть в Персії; потім четвертий перевищить усіх великою заможністю, і як стане могутній через своє багатство, то підбурить усіх проти царства Грецького.

³ І настане царь могутний, що володіти ме з великою властю і що схоче, те вчинить.

⁴ Але як він підніметься найвище, тоді його царство повалиться й розділиться по чотирьох вітрах небесних, та й перейде не до його нащадків і не в такій силі, з якою він володів, бо його царство буде пошматоване й відстанеться іншим, а не сим.

⁵ І вбеться в силу царь із полудня, та один із князів того першого переможе його й заволодіє, і широко буде володіти.

⁶ Але через якийсь час вони здружаться, і дочка південного царя прийде до царя північного, щоб їх поєднати; та вона не спроможеться на силу в руках своїх, не встоїть і її рід, і будуть видані (на смерть), — як вона, так і ті, що її супроводили, та й і той, що народиться від неї, і ті, що були й в ті часи підмогою.

⁷ Та виступить паросток від її кореня, прийде з військом і вступить в твердині північного царя і орудувати ме в них по своїй волі й стане потужним;

⁸ Навіть богів їх, ідолів їх із великоцінним посудом їх, срібним та золотим, відвезе з собою в Єгипет і кілька років стояти ме висше за царя північного.

⁹ Хоч сей і нападе на царство південного царя, але він вернеться в свій край.

¹⁰ Потім зб'ються сини його і зберуть велике військо, а один з них піде швидко, і перейде неначе ріка, а потім, вертаючись, буде битись із ним до його твердинь.

¹¹ І розлутиться південний царь і виступить, стане до битви з ним, із царем північним, і вистачить велике військо, й віддане буде військо в його руки.

¹² І набере духа військо, й серце його згордіє; він повалить багато тисяч, але від того не буде дужчий,

¹³ Бо царь північний вернеться і виставить більше військо, ніж передше, а через кілька років прийде швидко з дуже великим військом і великим багатством.

¹⁴ В хто час встануть многи на південного царя, та й переступники зпоміж синів твого народу підіймуться, щоб здійснилось видиво, й погинуть.

¹⁵ І прийде царь північний, насипле вал і захопить утверджене місто, й не вдержать рамена півдня, ні добірне військо його; не буде спроможності супроти стати.

¹⁶ І хто вийде до нього, робити ме по його волі, і ніхто не зможе встати проти нього; та й в славі землі він розтабориться й потерпить вона від руки його.

¹⁷ І задумає вийти з усією силою царства свого (в його землю), та й справедливі (зложити уклади) з ним і довершить сього; та й (найкрасшу) дочку від жінок віддасть йому, на згубу, та сей намір не вдасться, і йому не буде користі з того.

¹⁸ Потім оберне своє лице до островів і забере багато їх; але один гетьман перерве нанесену зневагу, ба й свою наругу оберне на нього.

¹⁹ Після того оберне він своє лице до твердинь свого краю; але спотикнеться, впаде — й не стане його.

²⁰ Замість нього встане хтось, що пошле побірника податків пройти по царстві слави; але й він за короткий час загине, та не в ворохобні й не в битві,

²¹ І стане замість нього згідний, і не пошанують його царськими почестями; та він прийде тихцем і зрадою захопить царство,

²² І війська, що затоплювали все, неначе філя, він затопить і зітре, ба й самого гетьмана, що був з ним з'єднався.

²³ Бо після того, як із ним з'єднається, буде він хитро з ним поступати, наступить, і візьме верх із малим народом.

²⁴ Він увійде в спокійні й родючі краї, і вчинить те, чого не вчинили його батьки ні батьки батьків його; здобутки, награване добро та багатство буде розкидати проміж своїх і забagne захопити й твердині часу догідного.

²⁵ Потім розбудиться в ньому дух і сила, рушити з незліченним військом проти царя південного, а південний царь виступить на війну з великим та ще дужшим військом, але не встоїть, бо буде проти нього зрада.

²⁶ Навіть спільники стола його занапащать його, й військо його розсиплеться, та й поляже багато вбитих.

²⁷ І в обох царів буде підступ на серці, і за одним столом говорити муть неправду, але ні одному не поведеться, бо кінець відложено ще до якогось часу.

²⁸ І вернеться він у свій край з великим багатством і ворожими думками проти завіту сьвятого, та й здійснить їх і поверне в свій край

²⁹ В призначений час піjde він знов на південь; але останній похід не буде такий, як переднійший,

³⁰ Бо одночасно з ним прийдуть кораблі Киттимські; і він утратить відвагу й вернеться; та розлютяться на сьвятий завіт, і здійснить свій намір, і стане знов уговорюватись із тими, що одступили від сьвятого завіту.

³¹ І поставить там залогою часть війська, що опоганить сьвятину могутності і спинить щоденну жертву, й поставить гидоту (ідола) в (тій) пустці.

³² Лестощами прихилить він до себе безбожних зрадників завіту; але люде, віддані щиро своєму Богу, з усіх сил стануть до діла.

³³ І розумні споміж народу напугать многих, хоч і самі будуть якийсь час терпіти від меча та огню, від темниці та грабежі;

³⁴ Та в часі свого страждання будуть мати деяку поміч, та й багато попристає до них, — але не щиро.

³⁵ Багато з розумних пострадає на те, щоб їх вивірити, очистити й вбілити на час останній; бо ще є час до призначеного речення.

³⁶ І буде царь той чинити, що тільки схоче, й нести меться високо, підніметься понад усякого бога, та й про Бога над богами говорити ме зневажливо й буде мати щастє, доки не довершиться гнів; бо що призначено, те здійсниться.

³⁷ Та й про богів батьків своїх він і думки не буде мати, й не вважати ме ні на бажання жінок, ні на якого бога, бо нести меться висше за всіх.

³⁸ Але богові Мозаїм (над твердинями) буде він на його місці віддавати честь, й сього бога, що його не знали батьки його, буде він обшановувати золотом та сріблом, діяменами й усякими дорогоцінностями;

³⁹ І спорудить кріпку твердиню з чужим богом; хто буде признаватись до нього, тим збільшить він почесті, наділить властю над многими й землю роздасть у нагороду.

⁴⁰ Та під кінець часу стане воювати з ним царь південний, та й царь північний кинеться на нього, неначе буря, з боевими возами, кінним військом та безліччю кораблів, і нападе на країни, та, наче потоп, перейде через них.

⁴¹ І наступить він на красу між краями й багато міст упаде; спасуться від руки його тільки Едом, Моаб та більша часть синів Аммонових.

⁴² І простягне він свою руку на всякі краї, не спасеться й край Египецький.

⁴³ І загорне він скарби золота й срібла та всякі дорогі річі в Египті; Ливії і Етіопії пійдуть за ним.

⁴⁴ Але чутка від сходу й півночі злякає його; він вийде в великій лютості, щоб занапащувати й вигублювати многих,

⁴⁵ І понапинає він царські намети свої між морем та горою преславної сьвятині; але дійде й він до свого кінця, і ніхто не допоможе йому.

12

¹ І встане в той час Михаїл, князь великий, що встоює за синами народу твого; й настане час лютий, якого не було від того часу, як постали люде, до сього часу; але спасуться в сей час зпоміж твого народу всі, що будуть знайдені записаними в книзі.

² І багато з тих, що сплять в поросі земному, прокинуться, одні на вічне життя, другі на вічний сором і ганьбу.

³ І розумні сияти муть, неначе світила на небі, а навернувші многих до праведності — неначе зорі, повік, на завсіді.

⁴ А ти, Даниїле, заховай сі слова й запечатай сю книгу на останній час; багато прочитає її, і побільшає знання.

⁵ Тоді я, Даниїл, подививсь, і от стоять двоє инчих, один на сьому березі ріки, другий на тому березі ріки.

⁶ І сказав я мужові в лняній одежі, що стояв над водами ріки: Коли буде кінець сих чудних подій?

⁷ І чув я, як муж в лняній одежі, що стояв над водами ріки, зняв праву й ліву руку до неба, закликав Тим, що живе повік, що на кінці часу й часів і півчасу і коли зовсім впаде сила сьвятого народу, все те станеться.

⁸ Я чув се, але не зрозумів і через те сказав: Мій добродію: що ж після сього буде?

⁹ І відповів він: Йди, Даниїле; бо втаєні й запечатані сі слова до часу останнього.

¹⁰ Многі обчистяться, вбіляться і будуть, наче в огні, перетоплені (в спокусі); а безбожні будуть безбожно поступати, й не зрозуміє сього ніхто з нечестивих, а мудрі зрозуміють.

¹¹ Від часу перестання щоденної жертви й постановлення гидоти в пустці мине тисяча двісті дев'яносто днів.

¹² Щасливий той, хто ждати ме й діжде до тисячі трьохсот тридцяти й п'яти день.

¹³ А ти йди до свого кінця, і спочнеш, і встанеш, щоб одержати твою частку на кінці днів.

КНИГА ПРОРОКА ОСІЇ.

¹ Слово Господнє, що надійшло до Осії Беерієнка в часах Юдейських царів Озії, Йоатама, Ахаза й Езекії та за днів Ізраїльського царя Еробоама Йоасенка.

² Початок слова Господнього до Осії: Ййди, возьми за себе жену-блудницю, та й мати меш діти блудні; бо вельми блудує ся земля, покинувши Господа.

³ І пійшов він та й узяв Гомеру Диблаїмівну; й завагоніла вона та й уродила йому сина.

⁴ І сказав йому Господь: Назви його Езреель (насінне Боже); не задовгий бо час навідаю я карою за кров Езреелєву дом Егуїв і зроблю кінець царюванню дому Ізраїлевого,

⁵ І станеться того дня, що поломлю лука Ізраїлевого на Езреель-долині.

⁶ І завагоніла вона вдруге, та й уродила дочку; й повелів йому: Назви її Лорухама (непомилувана); бо я вже не буду милуватись над домом Ізраїлевим, щоб прощати йому.

⁷ Дом же Юдин помилую й спасу їх у Господі Бозі їх, спасу їх не луком, ні мечем, ні боєм, ні кіннями й їздецями.

⁸ Як же вона одлучила Лорухаму, завагоніла й вродила сина.

⁹ І сказав (Господь): Назви його Лоаммій (не мій нарід); ви бо не мій люд, а я не ваш.

¹⁰ Та все ж таки буде синів Ізраїлевих стілько, як піску морського, що не мож його ні переміряти, ні перелічити, й там, де їм говорено: ви не мій люд, звати муть їх синами живого Бога.

¹¹ І зійдуться сини Юдині й сини Ізраїлеві до купи й настановлять над собою одного головою та й вийдуть із землі неволі; день бо Езреелів великий.

2

¹ Говоріть братам вашим: Мій народе, а сестрам вашим: Помилувана.

² Позивайтесь із матіррю вашою, позивайтесь; бо вона не жена мені, й їй не муж; нехай вона віддасть блуд від лица свого, й перелюбство від грудей своїх,

³ Щоб її не роздяг я до нага, й не зробив такою, як була в день уродин своїх; щоб не вчинив її пустинею, не обернув у землю суху та не заморив спрагою.

⁴ І дітей її я не помилую, бо вони діти блудницькі.

⁵ Бо мати їх блудувала, соромом окривала себе та, що їх почала; бо казала: Пійду за полюбовниками моїми; вони ж дають мені хліб і воду й вовну й лен, оливу й напій.

⁶ Тим же то їй терниною стежку закидаю, — плотом загороджу, й не знайде вона стежок своїх.

⁷ Пожене слідом за полюбовниками своїми, та їх не здогонить і буде їх шукати, але їх не знайде; а тоді скаже: Пійду, вернуся до мого першого мужа; тоді бо краще було мені, ніж тепер.

⁸ Так, вона не знала, що се я, — я давав їй і хліб і вино й олію; що виставав їй срібло й золото, з чого вони робили собі Баала.

⁹ За те ж я возьму назад хліб мій в його часі, і вино в його порі; відберу вовну й лен мій, чим вона свою наготу прикриває.

¹⁰ А так відкрию сором її перед очима полюбовників її, і ніхто не вирве її із руки в мене.

¹¹ Її втіхам кінець положу, й съвятам її й новим місяцям її й суботам її та й усім съвяточним часам її.

¹² І попустошу в неї сади виноградні й фіговину, що про них вона мовляла: се в мене подарунки, що полюбовники мої мені дарували; все те оберну я в ліс; польові звірі живитись муть ними.

¹³ Я скараю її за весь час, що вона Баалам служила, їм кадило палила, а нарядившись в намисти та ланцюжки, за полюбовниками своїми ходила, про мене ж забула, говорить Господь.

¹⁴ Та ось, і я заманю її в пустиню до себе, й буду їй до серця промовляти.

¹⁵ І верну їй звідти виноградники її, й долина Ахор (сумна) буде їй дверима до надії, і співати ме знов, як у своїх молодощах, як тоді, коли виходила з землі Єгипецької.

¹⁶ І буде так із того часу, говорить Господь, що мене ти звати меш „чоловіче мій," а не звати меш „Баале" (пане мій).

¹⁷ І викину з уст її імена Баалів, та й не буде вже згадувати назви їх.

¹⁸ І вчиню тоді вмову задля них із звірми польовими, з птаством під небом і всім тим, що човгає по землі; й закину луки та мечі й війну з землі, й дам їм жити безпечно.

¹⁹ Я одружу тебе зо мною на віки, одружу тебе в справедливості й суді, в ласкавості й милосердді,

²⁰ Одружу тебе зо мною в вірності, й спізнаєш, що я — Господь.

²¹ І буде того часу: я вислухаю, говорить Господь, вислухаю небо, а воно вислухає землю,

²² Земля ж вислухає збіжє, вино й оливу; а сі вислухають Езреєла.

²³ І я посію його на землі про себе, й помилюю Непомилувану, й скажу Немій-людові: Ти — мій люд, а він скаже: Ти — мій Бог!

3

¹ І сказав мені Господь: Іди ще, полюби таку, що її чоловік любить, а вона перелюбує, так само, як се Господь любить синів Ізрайлевих, а вони до інших богів прихиляються й смакують виноградні скірочки (лупинки).

² І купив я собі її за п'ятнадцять срібних грошей та за один гомер і пів гомера ячменю.

³ І сказав їй: Довгий час сидіти й ждати меш мене, не блудуючи з другим; таким же й я буду до тебе.

⁴ Бо довгий час седіти муть і сини Ізрайлеві без царя й без старшини, без жертви й без жертівника й без ефоду й терафиму.

⁵ Аж потім обернуться сини Ізрайлеві, та шукати муть Господа, Бога свого, й Давида, царя свого, й будуть у страху стояти перед Господом і ласкою його — в останні дні.

4

¹ Слухайте слово Господнє, Ізраїльські діти! бо (готовий) суд у Господа з осадниками сієї землі; нема бо ні правди, ні милосердя, ані знання Бога на землі.

² Лихословство й лож, душогубство й крадежі та перелюбство розширились вельми, а пролив крові йде за проливом крові.

³ Тим то заплаче ся земля, і вмлївати муть усі, що на ній живуть, разом із звїрями в полі й птаством під небом, ба й риба у морі загине.

⁴ Та ще й не докоряй ніхто, не гудь ніхто другого! твій нарід (сподуфалий) — як той, що з священником до сварки стає.

⁵ Сам ти вдень упадеш, а вночі й пророк твій, та й матір твою погублю.

⁶ А вигублений буде нарід мій за незнання (закону); та як ти відкинув знання, так і я відкину тебе од священничої служби передо мною; та як ти забув про закон Бога твого, так і я забуду про дітей твоїх.

⁷ Чим більше їх намножуєш, тим більше й грішать вони проти мене; за те ж я честь їх оберну в безчесть.

⁸ Харч добувають вони з гріхів мого люду, й до беззаконності його змагає душа їх.

⁹ Тим же то — що буде з народом, те й з священником; скараю його після доріг його, й заплачу йому після вчинків його.

¹⁰ Будуть їсти, та й ситі не будуть, будуть блудувати, та й не намножаться, бо покинули службу Господеві.

¹¹ Блуд і вино та напої відбирають у них розум.

¹² Люд мій питається в дерева свого, й палиця його дає відповідь йому; дух бо блудництва завів їх на безпуття, й, блудуючи, одступили вони од Бога свого.

¹³ По верховинах приносять вони жертви, по узгіррях палять кадило під дубом, тополею й теребинтом, бо вони принадну тїнь собою дають; тим то й розпустують дочки ваші й перелюбують молодиці ваші.

¹⁴ Та я й не гадаю карати дочок ваших, що вони розпустують, ані жінок ваших, що вони блудують, ви ж бо самі побіч нетрібок та розпустників приносите жертви, а нетямущий нарід помирає.

¹⁵ Коли вже ти, Ізраїлю, блудуєш, то нехай би хоч ти, Юдо, не грішив; ой не ходіте в Галгал, не йдіть у Бет-Авен, та й не кленітесь: Як жив Господь.

¹⁶ Бо Ізраїль — упиряка, як дурна корова; то ж чи може тепер Господь пасти їх, як овець, по лугах широких?

¹⁷ Застряв Ефраїм у віру ідолську; — понехай його!

¹⁸ Гіркі їх упої, блудництву вони зовсім оддалися; та й князі їх любуються в мерзотах.

¹⁹ Вхопить їх буря на крила свої; за жертви їх стид їх окриє.

5

¹ Слухайте се ви, священники, уважай, доме Ізраїлів, та й ти, доме царський, прихили ухо; на вас бо настане суд, за те, що ви були западнею (людові) в Масифі, неначе сіттю, що на Таворі заставляють.

² Глибоко загрязли ви в розпусті, та я провчу всіх їх.

³ Знаю я Ефраїма, та й Ізраїль не втаєний від мене; ти бо, Ефраїме, блудуєш, а Ізраїль опоганив себе.

⁴ Ледарство їх не дає їм до Бога вернутись, бо потяг до блудництва в серці в них, про Господа Бога, — не хотять знати.

⁵ Та гординя Ізраїля буде в їх таки очах впокорена; і Ефраїм і Ізраїль упадуть задля безбожності своєї, а з ними впаде і Юда.

⁶ Прийдуть вони з вівцями своїми й назимками (жертвними) шукати Господа, та його не знайдуть; він ухилився від них.

⁷ Господеві вони віру зломали, тим що чужих (йому) дітей наплодили; тепер же кожний новий місяць буде їх (карами) пожерати разом із їх майном.

⁸ Затрубіте рогом у Гиві, трубою у Рамі, дайте гасло в Бет-Авені: позад тебе (ворог), Беняміне!

⁹ Ефраїм стане пустою в день кари; поколінням Ізрайлевим се — я сповістив!

¹⁰ Юдина старшина похожа на тих, що пересувають межі; вилию на них гнів мій, як воду.

¹¹ Потопчуть Ефраїма, побитого судом; він бо вподобав ходити за марнотами.

¹² Як міль потоку Ефраїма, буду червом Юдиному дому.

¹³ І почує Ефраїм свою неміч, Юда — біль своєї рани, і піjde Ефраїм до Ассура, пошле до царя Ярева, та він не зможе вилічити вас, не загоїть рану.

¹⁴ Я бо, як лев, на Ефраїма, як левчук на дом Юдин; пірву, понесу й піjду, — ніхто не врятує.

¹⁵ Піjду, вернусь на моє місце, аж доки вони не признаються до своєї провини й не стануть лица мого шукати.

6

¹ В злиднях своїх будуть вони з досвітку шукати мене й говорити: Ой вернімось до Господа, він бо вдарив, та він і загоїть, він поранив, і сам рани перевежє.

² У два дні нас оживить, третього дня — на ноги поставить, і жити будемо перед лицем у нього.

³ Ми спізнаємо його; будемо намагатись (що-раз лучше) пізнавати Господа; він же явиться ранньою зорею, і прийде до нас, мов той пізній дощ, що скроплює землю.

⁴ Та що ж я вчиню тобі, Ефраїме? що вчиню тобі, Юдо? Та ж чеснота ваша, мов та мрака порання, мов роса, що скоро зникає!

⁵ Тим то я побивав їх через пророків, картав їх словами з уст моїх, і мій суд виднів, наче сьвітло.

⁶ Я бо милості хочу, не жертви, а знання Бога любійше мені над всепалення.

⁷ А вони, так само, як Адам, поламали вмову зо мною і зрадили мене.

⁸ Галаад — стався містом безбожників, обризканим кровю.

⁹ Як в степу розбишаки чигають на людей, так ватага сьвященників вбиває подорожних і творить гидоти.

¹⁰ Ув Ізраїля я виджу страшні речі, там блудництво в Ефраїма, тут опоганився Ізраїль.

¹¹ І тобі, Юдо, назначене жниво, як я одкличу полонь народу мого.

7

¹ Коли я почав лічити-оздоровляти Ізраїля, виявилась несправедність Ефраїмова й лиходійство Самарій; і ось, влазить злодій, а розбишака рабує по улицах.

² Вони й не здогадуються в серцях своїх, що я про їх ледарство знаю; і так тепер намножились і обгорнули їх ледарства їх, а всі вони перед лицем у мене.

³ Лиходійством своїм звеселяють вони царя, оманами своїми — князів.

⁴ Всі вони палають перелобством, як піч, розпалена пекарем, що не підкладає дров, як замісить тісто й воно вкисне.

⁵ День царський у нас! князі розгорячились до впаду вином, а царь простягає руку свою до висьмівників.

⁶ Зрада запалює їх серце, як піч; пекарь їх спить всю ніч, а вранці горить вона палаючим огнем.

⁷ Всі вони, мов ті розпалені печі, палають; та й своїх суддів глитають; падає царь за царем, не озвавшись до мене.

⁸ Ефраїм перемішався з народами чужими; Ефраїм, мов паляниця, не обертана (на жару), спалився.

⁹ Поїдають його силу чужоземці, а йому про те й байдуже, вже посивіло й волоссе, він же й не бачить.

¹⁰ Гордощі Ізраїля понизені в їх таки очах, а такі вони не обернулись до Господа, Бога свого й не шукали його.

¹¹ Ефраїм — немов той голуб безглуздий; кличе Египтян, їйде в Ассирию.

¹² Та коли вони туди піjдуть, закину я на них сіть мою; мов те птаство піднебесне, я їх половлю-повалю, та й скараю, як се чула їх громада.

¹³ Горє їм, що вони відхилились зпід руки моєї; загибок їм, що так зрадливо відцурались від мене! Я рятував їх, вони ж неправду говорили проти мене.

¹⁴ Не обертались усім серцем своїм до мене, коли голосили на постелях своїх; горнутьсє до хліба й вина, а від мене далеко відходять.

¹⁵ Я навчав їх, скріпляв у них руки, а вони придумували ворохобню проти мене.

¹⁶ Вони обертались, та не до Всевишнього, поробились — як той лук несправний; поляжуть від меча князі їх за язик свій гордий; се буде насміхом над ними в землі Єгипецькій.

8

¹ Приложи трубу до уст твоїх! Як орел (налетять) на дом Господень за те, що вони поломали вмову зо мною, і переступили закон мій!

² Покликати муть до мене: Боже мій! ми ж тебе знаємо, ми — Ізраїль!

³ Ні! відкинув Ізраїль добро, то ж ворог буде вганяти за ним.

⁴ Ви без мене поставляли царів над собою; обирали собі князів, мене не питавши; а з срібла свого та з золота свого собі боввани робили: ось, ізза чого погибель!

⁵ Покинув тебе, Самаріє, телець твій! запалав гнів мій на них; доки ж не зможуть вони очиститись?

⁶ Бо й той (ідол) — діло Ізраїля. Ремесник уробив його, як же йому бути Богом? в куски розпадеться бик Самарійський!

⁷ Сіяли вони вітра, так жати муть бурю: колоса на стеблї в нього не буде, не дасть муки зерно, а хоч би й дало, то чужі з'їдять,

⁸ з'їдять і самого Ізраїля; і будуть вони у чужоземців за пусту посудину.

⁹ Вони пійшли до Ассура, мов той дикий осел, що пустопаш блукає: Ефраїм купував прихильність подарунками.

¹⁰ Та хоч вони й посилали чужинцям данини, то, наколи я зберу їх до купи, почнуть вони впадати під тягарем царя над князями.

¹¹ Многo жертівників про гріх Ефраїм спорудив, та й на (кару за) гріх йому ті жертівники вийшли.

¹² Важні я йому написав закони, та вони, мов чужі, в нього поробились.

¹³ Вони приносять в жертву мені мясо, щоб самі його їли; Господеві вони неводні; безбожність їх ніколи в нього з думки не сходить, і він буде їх однако за гріхи карати: вернуться вони в Єгипет (у неволю).

¹⁴ Творця свого забув Ізраїль та пострів собі божниці, та й Юда побудував міста утверджені; та я пошлю опонь на міста його, — він пожере палати його.

9

¹ Ой не радуйсь, Ізраїлю, й не веселися, як інші народи, бо ти блудуєш, покинувши Бога твого: як блудниця, любиш гостинці з якого б то й не було току.

² Гумно й тискарня не буде харчувати їх, і виноградні обманять їх.

³ Не будуть вони жити в землі Господній: Ефраїм вернеться в Єгипет, і в Ассирії їсти муть нечисте.

⁴ І не будуть додавати вина в жертву Господеві, не вподобні будуть йому жертви їх; будуть вони їм, мов хліб похоронний; всякий, хто буде його їсти, опоганиться, бо сей хліб їх буде хиба їм на пожиток, а в дом Господень він не ввійде.

⁵ Що ж будете чинити в день св'яточний, або в день празнику Господнього?

⁶ Ось бо, вони через спустошення повтікають; та Єгипет збере їх із сьвіта, Мемфис поховає; дорогі будівлі їх забере під себе кропива, колюча тернина буде в шатрах їх.

⁷ Прийдуть дні навідання. Нехай же тоді дознаєсь Ізраїль, що дурний був його вішун, безумний, що видавав себе за вдохновеного; бо безліч беззаконностей твоїх, і велика злоба (проти Бога).

⁸ Ефраїм — (се мала бути) сторожа при Бозі мойму, (а в нього кожний) пророк — се сілця птахолова на кожній стежці його; се западня в зборищі бога його.

⁹ Глибоко впали вони, розопотились, як за часів Гиви; ой він пригадає їм безбожність їх, скарає за гріхи їх!

¹⁰ Як винну грону, знайдену в пустині, підняв я Ізраїля; як перший ранній овоч на смоковниці вибрав я отців ваших, а вони обернулись до Вааль-Пеора й віддали себе гидоті, та стались і самі такими гидкими, як ті, що їх полюбили.

¹¹ У Ефраїмів улетить, мов птиця, їх слава; ні народин, ні вагітності, ні зачаття не буде.

¹² Ба коли б і зростили синів своїх, їх одійму в них; горе бо їм, коли я їх опушу!

¹³ Ефраїм, як самий я бачив, до Тиру подібний, а насаджений на прегарному місці; але Ефраїм виводити ме синів своїх на побій.

¹⁴ Дай їм, Господи, — що ж ти даси їм? Дай утробу їм, що не роджає, й соски сухі-немолочні.

¹⁵ Усе зло їх постало в Галгалі: Там почав я ненавидіти їх за їх беззаконства; прожену їх із землі моєї, не буду вже більше любити; вся старшина їх — зрадники.

¹⁶ Ефраїм побитий; корінне в нього посохло; не буде у нього плоду, а коли б і родили синів, то я подам дорогий плід їх утроби смерті на поталу.

¹⁷ Відопхне їх від себе Бог мій, за те, що були йому неслухняні, — блукати муть проміж народами.

10

¹ Ізраїль — повнолозий виноград, багатий у плоди; та чим більш у нього плодів, тим і жертвників більше; чим лучша земля у нього, тим гарнійше прибирають бовванів своїх.

² Розділилося у них серце, за те й жде їх кара; він повалить їх жертвники, потре їх божидища.

³ Вони будуть тоді казати: Нема в нас царя, тим що ми Бога не боялись; та й царь — що він нам поміг би?

⁴ Говорять вони пусті бесіди, криво присягають і чинять умови; за те прийде суд на них, мов отруйне зілля на загонах в полі.

⁵ Задля телця Бет-Авена затремтять Самарийські осадники; заплаче по ньому нарід його, та й святихники його, що ним так раділи, заплачуть по славі його, бо вона відійде від його.

⁶ Ба й самого його віднесуть ув Ассирию — в гостинець цареві-захитникові; постидається Ефраїм і осоромиться Ізраїль надією своєю.

⁷ Зникне в Самарії царь, ніби та піна на воді.

⁸ І попустошені будуть, висоти Авена — той гріх Ізраїля; поростуть бодяки да тернина на їх жертвниках, і скажуть вони горам: Впадїте на нас! а горбам: Покрийте нас!

⁹ Ще гірше, як у садах Гиви грішив ти, Ізраїлю; там вони держались, і війна в Габаоні проти безбожників не була така страшна.

¹⁰ Їх же скараю по бажанні гніву мого: зберуться на них народи, й впаде на них кара за двоїстий проступок їх.

¹¹ Ефраїм стане, як та усвоена ялівка, що привикла молотити; й самий я наложу ярмо йому на товсту шию; на Ефраїмі їздити муть верхом, Юда буде за плугом ходити, Яков — волочити.

¹² Нехай би ж сіяли праведність, щоб могли жати ласку; роз'орюйте в собі новину; бо вже час, шукати Господа, щоб, коли він навідається, полив вас справедливостю.

¹³ Досі ви порали безбожність, а жали беззаконство, й їсте хліб омани; ти бо надіявся на твою путь та на многоту війська.

¹⁴ Оце ж настане метушня в народі твою, й усі твердині твої порозпадаються, як Салман збурих був Бет-Арбель в день битви: матір полягла з дітьми.

¹⁵ Ось, до чого довів вас Бетель — за безмірну безбожність вашу!

11

¹ Мов досвітня зоря, минеться царство Ізраїля! — Коли ж Ізраїль був ще малолітком, я полюбив його, і з Єгипту покликав його — сина мого.

² Та їх кликали, а вони одвертались від мене: приносили жертву Баалам і кадили перед ідолами.

³ Я самий вчив Ефраїма ходити, носив його на руках моїх, та вони на тім не розумілись, що я гоїв їх рани.

⁴ Поворозами людяними, поворозами любови, притягав я їх до себе; здоймив ярмо з шиї в них, заподадливо піддавав їм поживу.

⁵ Тепер він не вернеться в Єгипет, але Ассур царем його буде, за те, що не хотіли навернутись.

⁶ І впаде меч на міста їх, потре засови їх і пожере їх за їх задуми.

⁷ Народ мій здеревів у відпадї од мене, й хоч йому про високе говорять, він не підносить у гору свого духа.

⁸ Що мені чинити з тобою, Ефраїме? Як мені віддавати тебе на поталу, Ізраїлю? Чи зроблю з тобою те, що з Адамою, чи вчиню тобі те саме, що Севоїмові? Обернулось бо в мені серце моє, зворушився жаль мій.

⁹ Не вчиню того, до чого палаючий гнів мене пориває, не викореню Ефраїма, бо я Бог, а не людина; я бо посеред тебе, я — святий; я не вломлюся ворогом у місто.

¹⁰ (колись) Пійдуть усі слїдом за Господом. Як лев, видасть він із себе голос; дасть голос свій почути, — й ворохнуться діти з заходу.

¹¹ Прилинуть із Єгипту, як птаство, як голуби з краю Ассирийського, й поселю їх у домівках їх, говорить Господь.

¹² (та поки що) Обгорнув мене Ефраїм ложею, дїм Ізраїля — зрадою; Юда держався ще найбільше Бога, й був вірним із святими (слугами).

12

¹ Ефраїм їсть пустий вітер, вганяє за східним вітром; день поза день примножує лож, накликає грозу; він входить у умову з Ассуром, вивозить оливу в Єгипет.

² Та й з Юдою в Господа суд, і навідаєсь він до Якова за його поступки; відплатить йому за всі діла його.

³ Ще із матириної утроби з'упиняв він свого брата, а, дорісши в мужа, він боровся з Богом;

⁴ Боровся з ангелом, — і переміг; плакав і прохав у нього; Бог ізнайшов нас у Бетелі й говорив там із нами.

⁵ А Господь є Богом сил небесних, ім'я його — Віковичний.

⁶ Тим же то й ти обернися до Бога твого; пильнуй милосердя і суду, й вповай все на Бога твого.

⁷ Кананій — у нього невірна вага в руці, він любить кривдити.

⁸ Ефраїм мовляє: От, я таки забагатів! придбав собі добра, та й у всіх моїх забігах не знайдеся незаконності, що була б гріхом.

⁹ Та я, Господь, Бог твій від самої землі Єгипецької, я тебе знов оселю в кущах, як у дні святаюк.

¹⁰ Я говорив до пророків, я багато являв видив, і через пророків промовляв у приповідях.

¹¹ Коли Галаад зробився Авенон (бовваном), то на марно заколювали в Галгалах биків на жертву, бо їх жертівники повалено, вони стоять, мов купи каміння на межах поля.

¹² Втік же Яков у землю Сирийську, і служив Ізраїль за жінку, та й знов за жінку пас вівці.

¹³ Через пророка визволив Господь Ізраїля з Єгипту, і через пророка він піклувався ним.

¹⁴ Тяжко гнівив Ефраїм, за те ж і полишить Господь кроваву його провину на ньому, й поверне ганьбу його на нього.

13

¹ Як говорить, було, Ефраїм, то всі тремтіли. Він був поважний ув Ізраїлі; та він провинив через Баала — та й погиб.

² А тепер чинять вони ще нові провини: поробили собі з свого срібла виливані боввани по своему розуму — все ремісницька робота, — та й навчають людей, що приносять жертву: Цілуйте биків!

³ За те ж вони позникають, наче мрака вранці, наче роса, скоро улітаюча, як полова, що її вітер з току розвіває, та як дим із комена.

⁴ Ні! я — Господь, Бог твій з часів землі Єгипецької, і ніяк тобі знати іншого Бога окрім мене, й нема Спасителя окрім мене.

⁵ Я ж признав тебе за свого в пустині, у тій землі спраги.

⁶ Маючи поживу, вони їли до ситу; а коли засичувались, підіймалось у гору їх серце, й забували про мене.

⁷ За те ж станусь я їм левом — левчуком, що чатує при дорозі.

⁸ Нападати буду їх, як ведмедяця, що забрано їй діти, — як левиця, роздирати й виїдати місце, де серце їх бється; дикі звірі будуть їх розторгувати.

⁹ Ти самий, Ізраїлю, погубив себе, бо тільки в мені — опора твоя.

¹⁰ А де ж царь твій? Нехай би тепер рятував тебе по всіх містах твоїх! Де ж судді твої, що про них ти мовляв: Дай нам царя і старшину?

¹¹ Я ж дав тобі царя у гніву мому, та й — одняв у досаді моїй.

¹² О, Ефраїмове беззаконство звязане в узол, сховано його гріх, не забудесь!

¹³ Прийдуть на нього муки породілі; він — нерозумний син, інакше не ждав би, аж прийдеться родити дітей.

¹⁴ Та я вибавлю їх із потали пекла, відкуплю їх від смерті. Де жало твоє, смерте? а ти, пекло, де твоя побіда? жалю зза сього у мене не буде.

¹⁵ Хоч Ефраїм між братами й плодющий, та з востоку підійметься буря, підійметься буря Господня з пустині, — і висхне джерело його, й зсякне вплив його; вона опустошить скарбівню всього посуду дорогого.

14

¹ Спустошена буде Самарія, за те, що проти Бога свого встала: од меча поляжуть вони, малеча їх буде порозбивана а ваговиті їх молодичі, порозтинані, погинуть.

² Вернися же, Ізраїлю, до Господа, Бога твого, бо ти впав через безбожність твою.

³ Возьміть із собою (щирі) слова, приступіть до Господа й говоріть до його: Відійми всяке беззаконство й приверни благость, а ми приносимо мемо жертву уст наших.

⁴ Ассур не буде вже надією рятунку нашого; не будемо (вповоючи) всідати на коні, та й виробам рук наших не будем говорити: Ви боги наші; бо тільки в тебе змилювання до сиріт.

⁵ О, я вилічу-прощу їх зраду, полюблю їх по моїй ласкавості, бо гнів мій одвернеться від них.

⁶ Буду Ізраїлеві росою; він зацвіте, мов лилія, та запустить корінне, мов на Ливані.

⁷ Пагонці в нього забувають, прикраситься, наче оливіна, а пахощі від нього — як од Ливану.

⁸ І будуть знов вертатись, хто раз сидів під тінню в нього; забагатіють хлібом; зацвітуть, наче лоза виноградня, і будуть славитись, як вино Ливанське.

⁹ Яке мені ще діло до ідолів, скаже Ефраїм. Я ж вислухаю його й зглянуся на його; я буду йому зеленіючим кипарисом, од мене будеш мати плоди.

¹⁰ Хто такий мудрий, щоб се зрозуміти? Хто має розум, щоб се все збагнути? бо праві дороги Господні, й праведні ходять ними, а беззаконники впадуть на них.

КНИГА ПРОРОКА ЙОІЛА.

¹ Слово Господнє до Йоіла Ватуїленка.

² Чуйте се, люде старезні, та й ви осадники цієї землі. Чи бувало коли таке за вас або за днів батьків ваших?

³ Перекажіть се дітям вашим; а діти ваші нехай перекажуть своїм дітям, а сих діти — дальшому родові:

⁴ Що полишила гусіниця, їла сарана; що полишила сарана, точили черви, що ж од червів зоставалось, жуки те доїли.

⁵ Прокиньтесь, п'яниці, й плачте-голосіте, ви всі, що любите вино попивати, затужіть по виноградньому сокові, бо його однято од уст у вас!

⁶ Бо наступив на мою землю народ дужий, що його й не злічиш. Зуби в його — левині, челюсті в його, як у левиці.

⁷ Мій виноградник він спустошив, фіговину обломив, облупив її з кори й відкинув, — тільки галузки її біліють.

⁸ О! голоси, як молодиця, приперезана веретищем, по мужові молодощів своїх!

⁹ Перестали приноси хлібні та ливні жертви в дому Господньому; плачуть священники, служителі Господні.

¹⁰ Поле облогом лежить, земля сумує; витоптано збіжжє, сок виноградний висох та й оливина повяла.

¹¹ Рум'янітесь із заводу, ви, хлібороби; ридайте, виноградарі; плачте по пшениці й ячмені — пропали жнива в полі.

¹² Зсохла лоза виноградня, фіговина повяла; гранатне дерево, пальма та яблонь — всі дерева в полі повсихали; тим то й в синів людських всі радощі зникли.

¹³ Попідперізуйтеся веретищами й плачте, священники! ридайте, слуги олтаря! ййдіть, в волосяниціх ночуйте, слуги Бога мого! не стало ні хліба, ні ливних жертв в дому Бога вашого.

¹⁴ Визначіть піст, оповістіть сходи́ни громадські, скличте старшину й усіх осадників землі в дом Господа, Бога вашого, й благайте Господа.

¹⁵ О, що за день! а близько він, сей день Господень; мов хуртовина, прийде він од Всемогучого, й усе спустошить.

¹⁶ Чи ж не зникає вже перед нашими очима пожива з дому Бога нашого, а з нею радощі й веселощі?

¹⁷ Зерно зітліло під скибами своїми, спорожніли засіки, повалено стодоли, бо не стало збіжжя.

¹⁸ О, як реве скотина, сумує стадо худоби, що нема їм паші, та й отари валяться з ніг.

¹⁹ До тебе, Господи, кличу: ось огонь попалив травні пасовища по степу, полеме посмалило всі дерева в полі.

²⁰ Ба вже й зв'яріє полеве покликає до тебе, бо повисихали води в потоках, а огонь випалив у степу всю зелень.

2

¹ Затрубите трубою в Сионі; вдаряйте на тривогу на святій горі моїй; нехай стрепенеться все, що живе на землі, бо надходить день Господень, він уже близько —

² Той день темний та мрячний, день хмарний і смутний; мов уранці зоря, розкидається нарід скрізь по горах; безліч його, нарід сильний, якого не було з давних віків, та й не буде через довгі роди.

³ Поперед його — огонь пожераючий, а позад його — полеме палаюче; поперед його земля, мов би сад Едемський, а позад його — пустиня порожня, і нікому не буде рятунку від його.

⁴ З виду вони — мов ті коні дужі, а скачуть, як їздеці (на конях);

⁵ Скачуть по верхах гір із гуком, наче від возів, із тріскотом полома огненного, як соломю пожерає, — се нарід потужний, все до бою готовий.

⁶ Побачать його люде, й затремтять, — у всіх обличчя побліднуть.

⁷ Бігом біжать вони, бо сильні, вилізають на мури, бо се воїни хоробрі; кожний прямує своєю дорогою, з дороги не зверне.

⁸ Один одного не тисне, всякий пильнує путя свого, а впаде хто на списа, так і се не шкодить.

⁹ Ввихаються по місті, вилізають на мури, на доми, вломлюються в вікна, мов ті розбишаки.

¹⁰ Перед ними, бачиться, здригається земля, хитається небо, сонце й місяць померкають, а світло зір гасне.

¹¹ А Господь загримить перед військом своїм гуком величнім; бо се його — отта безліч війська, се його волю виповняє оттой могучий; бо то великий і страшний день Господень, — хто видержить його?

¹² Та тепер ще говорить Господь: Оберніться до мене всім серцем в пості, в плачу й у жалі.

¹³ Роздирайте серця, ваші, а не одержу, й наверніться до Господа, Бога вашого, він бо благий і милосердєн, довготерпеливий і вірно милуючий та й боліє над нещастєм.

¹⁴ Хто знає, чи він не пожалує вас, і не дасть своє благословеннє на хлібові та ливні приноси Господєві, Богу вашому.

¹⁵ То ж затрубіте трубою на Сионі, визначіть піст, і оповістіть сьвяточні збори.

¹⁶ Зберіть народ, скличте збори, позбирайте старих, діти й немовлят при грудях; нехай вийде жених із своєї сьвітлиці і молода з своєї комори.

¹⁷ Між двором і жертівником нехай заплачуть сьвященники, божі слуги, та й промовлять: Пожалься, Господи, люду твого, не подай насліддя свого на поругу, щоб невірні з його не сьміялись. Чого б говорити невірним між собою: Де Бог їх?

¹⁸ А тоді пожалує Господь землю свою і пощадить свій нарід.

¹⁹ І відповідь Господь та й скаже своєму народові: Ось, я пошлю вам хліб і вино й олію, і будете споживати їх, та й не подам вас уже в наругу невірам;

²⁰ А того, що прийде з півночі, я відверну од вас і прожену його в безводню пустиню; передне крило його сягати ме в восточне, а задне до західного моря, і завоніє трупами його й пійде від них смород, за те, що стільки наробив лиха.

²¹ Не бійся ж, ти, земле; радуйся і веселися, бо Господь великий, він довершить теє.

²² Не лякайтесь, животи, бо пасовища в степах ізнов зазеленіють травю, дерева почнуть наново родити, фіговина й виноградник покажуть ізнов свою силу.

²³ Та й ви, чада Сионові, зрадійте й втішайтесь Господом, Богом вашим, бо він подасть вам дощу доволі, посилати ме дощ, — дощ ранній і пізній, як і перед тим.

²⁴ І сповняться гумна пашнею, а вино та олія будуть переповнювати посуд під тискарнями.

²⁵ І поповню вам усе за всі ті часи, коли в вас пожерала все сарана, черви, гусінниця та жучки — те військо моє велике, що я наслав на вас.

²⁶ І їсти мете до наситу, а споживаючи, будете славити ім'я Господа, Бога вашого, що так з вами предивно вчинив; і нарід мій сорому вже не дознає.

²⁷ І зрозумієте, що я — посеред Ізраїля, та що я — Господь, Бог ваш, і нема другого, а тим і нарід мій сорому не дознає.

²⁸ І станеться після сього, що на всякого з'їллю мого духа, й будуть сини ваші й дочки ваші пророкувати; старим людям у вас будуть сни од мене снитись, та й молоді в вас будуть видава бачити.

²⁹ Ба й на раби й рабині я того часу злию духа мого.

³⁰ А опісля покажу знамення на небі й на землі: кров і огонь і стовпи диму.

³¹ Сонце обернеться в темряву, а місяць — у кров перед тим, нім настане день Господєнь, великий і страшний.

³² І буде того часу: Кожен, хто призивати буде ім'я Господнє, спасеться; бо тільки на Сионі і в Єрусалимі буде спасеннє, — як сказав Господь, — та в останках, що їх Господь покличе.

3

¹ Ось бо, в ті дні, як я заверну полонь Юди й Єрусалиму, —

² Позбираю всі народи на Йосафатовій долині, і заведу там над ними суд за мій люд, за мое наслідде, за Ізраїля, що вони його між невір порозкидали, й мою землю між себе паювали.

³ Та й про мій нарід вони метали жереб, і міняли хлопя за блудницю, продавали дівчину за вино, щоб було що пити.

⁴ І що ж ви мені вчините, Тире й Сидоне, та й ви, всі примєжні Филистії? Може ви схочете помститись на мені? схочете відплатити мені? Та ж мені легко, обернути таки зараз вашу відплату на голови ваші.

⁵ Ви бо забирали срібло моє та золото моє й що дорогого було в мене, та й заносили в божниці ваші,

⁶ Ба й синів Юдиних і осадників Єрусалимських продавали ви Грекам, щоб запроторити їх далеко від землі родинної.

⁷ Та ось, я підйму-перенесу їх із того місця, куди ви їх запродали, й оберну заплату вашу вам на голову.

⁸ Я поодаю сини ваші й дочки ваші в руки синів Юдиних, а вони продавати муть їх Сабіям, народові далекому. — Ось, як сказав Господь.

⁹ Оповістіть се проміж народами, готуйтеся до війни, розбудіте завзятє в хоробрих; нехай виступають, підіймуться всі борці.

¹⁰ Покуйте мечі з лемішів ваших, із серпів поробіте списи; безсилок нехай скаже: я сильний.

¹¹ Квапте, сходіться, всі народи сумежні, зберіться (проти Бога); ти же, Господи, веди туди борців твоїх!

¹² Рушайте, народи, зійдїть на Йосафатову долину; бо там я засяду, судити всі народи звід'усюди!

¹³ Пускайте в рух серпи, бо живо наспіло; ійдїте, спустїтесь униз, бо вже повна ягїд тискарня, а посуд під нею аж переливається, — бо злоба їх велика.

¹⁴ Товпи, товпи в долині відплатній! бо не далекий день Господень від долини суду!

¹⁵ Сонце й місяць померкнуть, та й зорі ясноту свою втерять.

¹⁶ І загримить Господь від Сиону, й дасть почути голос свій від Єрусалиму; — затремтить небо й земля; та своєму народові буде Господь охороною, — обороною дітям Ізраїля.

¹⁷ Тоді спізнаєте ясно, що я — Господь, Бог ваш, що витаю на Сионї, на сьвятій горі моїй; і буде Єрусалим сьвятим, та й не будуть уже чужоземці переходити через його.

¹⁸ І буде того часу: Капати муть гори соком виноградним, а горби молоком потечуть, а всі русла Юдейські сповняться водою, з дому же Господнього пролиється джерело й засичувати ме долину Ситтим.

¹⁹ Єгипет стане тоді пустинею, та й Едом — німою пустою, за те, що кривдили синів Юдиних, і не повинну в землі їх кров проливали.

²⁰ А Юда жити ме вічно й Єрусалим — від роду в роди.

²¹ І змию-помщу кров їх, що досі не змив іще, й пробувати ме Господь на Сионї.

КНИГА ПРОРОКА АМОСА.

¹ Слова Амосові, що був зміж Текойських скотарів. Чув він їх в видиві про Ізраїля за Юдейського царя Озії та за Ізраїльського царя Еробоама Йоасенка, двома роками перед землетрусом.

² І промовив: Загримить Господь із Сиону й видасть голос свій з Єрусалиму, — й заплачуть луги в чабанів, і вигорять верховини Кармелські.

³ Так бо говорить Господь: За три й чотири (за многі) проступки його я не пощаджу Дамаск, бо вони молотили Галаад залізними возами молотільними.

⁴ Пошлю огонь на дом Азаїлів, і пожере він палати в Бенадада.

⁵ Сокрушу засови в Дамаску, вигублю осадників долини ідолської, та й держучого скиптро — із дому роскошів, а весь люд Арамійський піjde в полонь у Кирену, говорить Господь.

⁶ А знов так говорить Господь: За три й чотири провини Гази я не пощаджу її, за те, що вони (вірних моїх) позаймали в неволю, щоб запродати їх Едомові.

⁷ Я пошлю огонь між мурів у Газі, нехай пожере її палати.

⁸ Повигублюю й осадників Азота й держучого скиптро в Аскалоні, та й простягну мою руку проти Екрону, й вигине останок Филістіїв, говорить Господь Бог.

⁹ Так говорить Господь: Не прощу я й Тирові три й чотири провини його, за те, що вони передали всіх полонян Едомові, не спוגадавши на братню умову.

¹⁰ Я пошлю огонь у його мурів, нехай пожере його будівлі.

¹¹ І знов так говорить Господь: За три провини Едомові й за чотири не пробачу йому, за те, що він переслідував мечем свого брата, приглушив у собі братерство, безнастанно лютував у гніві своєю й переховував негасиму ненависть.

¹² Я пошлю огонь на Теман, нехай пожере в Босрі будівлі.

¹³ Так говорить Господь: За три провини синів Аммонових і за чотири я не прощу їм, бо вони в Галааді жінок вагітних розтинали, щоб поширити займища свої.

¹⁴ Я запалю огонь у мурах Равви, й пожере він будівлі її серед розпучного крику в день бою, з бурею в день хуртовини.

¹⁵ І піjde царь їх у неволю, а з ним і князі його, говорить Господь.

2

¹ Так говорить Господь: За три провини Моабові й за чотири я не прощу йому, він бо перепалив кості царя Едомського на вапняний попіл.

² Я пошлю огонь на Моаба, й пожере будівлі Керіоту, й погине Моаб серед розгрому й трубного гуку.

³ Затрачу володаря зпосеред нього й умертвлю всіх князів його разом із ним, говорить Господь.

⁴ Так говорить Господь: За три провини Юди й за чотири я не прощу йому, бо вони відкинули закон Господень і не певнили постанов його, та дали звести себе з дороги ідолам, що за ними ще батьки їх ходили.

⁵ Я пошлю огонь на Юду, й пожере він палати в Єрусалимі.

⁶ Так говорить Господь: За три провини Ізраїля й за чотири я не прощу йому, вони бо продають праведного за гроші, а вбогого ба й за пару сандалів.

⁷ Залюбки вони голови вбогих у земний порошок прихиляють, а поступки тихих перекручують; і батько й син до одної нетрібки ходять, щоб знеславляти святяте ймя моє.

⁸ Ув одежі, в застав взятій, лежать на вколішках при всіх жертвниках, а вино від винуватців пють у домах богів своїх.

⁹ А я вигубив перед очима в них Амморей, високого, мов той кедр високий, а як дуб, сильного; затратив від вершка до кореня внизу.

¹⁰ Вас же я вивів із землі Єгипецької, та водив вас сорок років по пустині, щоб ви посіли землю Аморійську.

¹¹ Із синів ваших вибирав я пророків, а з молодиків ваших — назореїв; — чи ж не так, ти, Ізраїлю? говорить Господь.

¹² А ви назореїв вином поїли, а пророкам наказували, кажучи: Не пророкуйте!

¹³ Тим то я придавлю вас, як давить віз, накладений снопами;

¹⁴ І в моторного не буде снаги втікати, й силач ізнеможе на силі своїй, та й хоробрий не врятує життя свого.

¹⁵ Ні лучник не встоїть із луком, ні швидкий в ногах не втече, та й їздець на коні не спасе життя свого.

¹⁶ Ба й наймужнійший зміж відважних утікати буде того часу без оружжя, як нагий, говорить Господь.

3

¹ Вислухайте слова, що Господь вирік проти вас, ви, сини Ізрайлеві, проти всього роду, що я вивів із Єгипту, й каже:

² Вас одних зміж усіх народів на землі признав я за своїх, тим то й пошукувати буду на вас всі провини ваші.

³ Хиба пійдуть двоє укупі, як не згодились на се?

⁴ Чи рикати ме лев у гаю, не почувши ловитви? Чи з свого лігва левчук озветься, покіль не піймає?

⁵ Чи попадеться пташка в сіло на землі, як не наставлено сіла на неї? Чи підіймуть із землі сіло, як ніщо не піймалось?

⁶ Чи затрубить труба в місті, й люде не злякаються? Чи ж складеться в місті лихо без Божої волі?

⁷ Тим же то, що ні чинить Господь, відкриває він свою тайну слугам своїм, пророкам.

⁸ Лев став рикати, й хто не злякається? Господь Бог заговорив, як же пророкам не пророкувати?

⁹ Покликніть ж голосно з домів ув Азоті й з домів у землі Єгипецькій і скажіть: Зійдітьс на гори Самарийські, та й побачте безглузде й притіснених посеред неї.

¹⁰ Там не знають справедливості, говорить Господь: насилуванням і рабунком громадянть скарби в свої палати.

¹¹ Тим то так говорить Господь Бог: От, ворог навкруг всієї землі! він повалить всю потугу твою, огрибить палати твої.

¹² Так говорить Господь: Як пастух із пельки в лева вирве часом ноги або кусень уха, — от стільки хиба врятується з синів Ізрайлевих, що в Самарії спочивають собі в кутку постелі та в Дамасці на ліжку.

¹³ Слухайте ж і засвідчіть се домові Яковому, говорить Господь Бог, Бог Саваот.

¹⁴ Бо того дня, коли буду доходити в Ізраїлі проступків його, скараю його й за жертівники в Бетелі, й будуть повідбивані роги олтарів та й попадають на землю.

¹⁵ І збудую всяку палату зимову разом із палатою літною, й зникнуть ті доми, прикрашені слоновою кістю, та й не буде вже тих многих домів, говорить Господь.

4

¹ Вислухайте се слово, ви Базанські телиці, що випасаєтесь по горах Самарийських, — ви що тісните вбогих, та кривдите злиднених, а на двораків своїх покликуєте: подавай лиш, будемо пити!

² Господь Бог залявся на свою сьвятість, що ось незабаром прийде на вас такий час, що вас гаками потягнуть, а останок із вас — рибними вудками.

³ Вткати мете кріз проломини в мурах, кожне — куди попаде, й покинете всю окрасу палат ваших, говорить Господь.

⁴ Ійдіть же собі в Бетель, гріха набіратись, та ще й ув Галгал — провин додавати! приносіть що ранку ваші жертви, що три дні — десятини ваші.

⁵ Приносіть на подячну жертву хліб на заквасці, трубіте й про ваші дари доброхотні та пишайтесь ними; на се бо ви, сини Ізраїля, дуже ласі, говорить Господь Бог.

⁶ За се ж я й давав вам голі зуби, насилав безхлібе по всіх осадах у вас; та ви не навертались до мене, говорить Господь.

⁷ Я здержував від вас дощ на три місяці до жнив; спускав дощ на одно місто, а на друге місто не спускав; одну полосу напував дощ, а друга, не скроплювана дощем, засихала.

⁸ І приходили з двох, із трьох городів ув один город, щоб напиться води, та й не напились; та ви й тоді не навертались до мене, говорить Господь.

⁹ Я побивав вас, насилаючи ржу на хліб у полі, гусениця пожерала много садів ваших, виноградів ваших, і фіговин ваших і оливини вашої; ви ж таки не навертались до мене, говорить Господь.

¹⁰ Я посилав на вас морову пошесть, таку, як була в Єгипті; побивав мечем молодики ваші, так що тільки їх коні забираю, а вона гнилі в таборах ваших била вам у ніздря; ви ж таки не навертались до мене, говорить Господь.

¹¹ Я чинив серед вас спостощення майже так, як спустошив Бог Содому й Гоморру; ви бували такими, неначе та головня, вихоплена з пожарища; та все таки ви не навертались до мене, говорить Господь.

¹² Тим то я тобі знов таке заподію, Ізраїлю, а позаяк я так обійдуся з тобою, то ти, Ізраїлю, приготувись заздалегідь стрічати Бога твого,

¹³ Ось бо, се він той, що творить гори й вітри, що виявлює чоловікові думки його, що ранок в темряву обертає, та ходить понад землею Господь, Бог сил небесних — імя йому.

5

- 1 Почуйте се слово, ним я заплачу над вами, доме Ізраїля!
2 Упаде, — вже більше не встане діва Ізраїлева! кинута об землю, та й нікому буде підвести її!
3 Так бо говорить Господь Бог: В такому городі, що виступав тисячкою, останеться сотня, а в тому, що виступав сотнею, останеться десять в роді Ізраїля.
4 Тим же то ось як промовляє Господь до Ізраїлевого дому: шукайте мене, а будете жити.
5 Не шукайте собі Бетелю, в Галгал не ходіте; та й в Версаву не вчащайте; піjde бо Галгал у неволю, а Бетель в ніщо обернеться.
6 Шукайте ви Господа, а будете жити, ато обхопить він дом Йосифів пожаром і не буде нікого в Бетелі, пожежу вгасити.
7 Ой ви, що правосуд обертаєте в отруту, а справедливість кидаєте під ноги на землю!
8 Хто се сотворив сім зірок і Оріона, та робить із чорної темряви ясний поранок, а день перемінює у темну ніч, — хто скликує води морські (в хмари) й розливає їх по обличчю землі? Се він — Господь імя йому!
9 Він підкріплює опустошника проти сильного, й пустошник уходить в твердиню.
10 А вони ненавидять того, що в воротях картає, й гидують тим, хто правду говорить!
11 За те ж, що топчете вбогого й користь собі з його хліба берете, хоч собі будинки й з тесаного каменя помурujete, ви в них не будете жити; понасаджуєте сади-виногради, та вина з них не пити мете.
12 Я бо знаю, що за безліч проступків ваших, що за великі гріхи ваші: ви ж — вороги праведного, берете гостинці, і перекручуєте справи бідного.
13 Тим то мовчить і розумний того часу, бо час се лихий.
14 Ні! добра, не зла шукайте, коли хочете жити, а тоді й Господь Бог Саваот буде з вами, як се ви говорите.
15 Одцурайтесь ж лихого, а добро полюбіте, та приверніть правосуд у брамі; може бути, що Господь Бог Саваот помилює ще останки з Йосифа.
16 Бо ось що говорить Бог Саваот, Вседержитель: По всіх улицах буде плач, і по всіх дорогах будуть голосити: Горе, о горе! прихожого хлібороба закликати муть, щоб з ними смутився, й тямущих у плакальних піснях, — щоб голосили.
17 Та й по всіх виноградниках буде плач, бо се я, — я перейду почерез тебе, говорить Господь.
18 Горе тому, хто день Господень бачити хоче! На що він вам — той день Господень? Темрява він, а не світло, —
19 Се все одно, що від лева б утік хто, та на ведмедя наскочив, або, прийшовши в домівку, об стіну обперся рукою, а гадюка його вкусила.
20 Хиба ж бо день Господень не темрява, а світло? ні, він — пітьма, нема в нім просвітку.
21 Ненависні, противні мені свята ваші, не милі мені пахощі з жертв ваших під час святихних сходин ваших.
22 Коли приносити мете мені всепалення чи хлібові приноси, то я їх не прийму, та й на подячну жертву з ситих назимків ваших я й не гляну.
23 Віддали гук пісень твоїх від мене, голосу гусел твоїх я чути не хочу.
24 Правосуд нехай у вас, як вода, тече, й справедливість — як бистрий потік.
25 Хиба ж ви жертви та хлібові дари в пустині через сорок років мені приносили, ти, доме Ізраїля?
26 Ні, ви носили намет Молохів та зорю бога вашого Ремфана, — боввани, що їх самі собі поробили.
27 Тим то я геть із Дамаску вас поперееляю, говорить Господь; Бог сил небесних — імя йому.

6

- 1 Горе вам, байдужнім на Сионі, що вповаєте на гору Самарійську, ви, що пійшли в гору понад людом, і що до вас Ізраїль приходить!
2 Ійдіте лиш в Калне та подивітесь, а звідти перейдіть у Емат Великий, та ще спустітесь у Гет Филістійський: Чи лучше ж там, аніж у вас у царстві? Чи більше займище їх, аніж займище ваше?
3 Ви, що біда здається вам далека, й змагаєте до того, щоб запанувало насильство, —
4 Ви, що вилежуєтесь на ложах із слонової кості, та випещуєтесь на постелях ваших; що їсте вибрані ягнята з отари, а телята з найситших пасовищ,
5 Що спліваєте під гуслі, думаючи, що ви Давидові у псалмосьпіві рівня,
6 Що пете з чаш вино, мажетесь мастями дорогими, а не маєте спожаління над недолею Йосифовою!
7 За те ж вони тепер у неволю на чолі перед полонянами пйдуть, та й скінчаться веселощі випещених.

⁸ Самим собою поклявся Господь Бог, та й так говорить Господь Бог Саваот: Ненавидна мені Якова гординя, його палатами я гордю, і віддам на поталу столицю з усім, що там буде.

⁹ І коли де в якому домі зберуться десяток, то й вони погинуть.

¹⁰ І прийде родич, щоб повиносити кості їх із дому, й запитається в того, що ще zostався в хаті: чи ще хто є в тебе? Той відкаже: Нема вже нікого. А сей скаже: Не говори більше, бо не годилося би споминати імя Господнє.

¹¹ Бо, бач, Господь прикаже й покарає більший будинок розпадом, а менший будинок — розпуклинами.

¹² Чи ж коні бігають по скелях? чи волами мож би їх орати? А ви тим часом обертаєте правосуд ув отруту, а плід справедливості — в гіркий полин, —

¹³ Ви, що втішаєтесь марнотою, та мовляєте: Хиба ми не нашою силою здобували свою могутність?

¹⁴ Ось, я, говорить Господь Бог Саваот, підйму на вас, роде Ізраїлів, нарід та й будуть вас тіснити од входу в Емат та й до ріки в пустині.

7

¹ От що дав мені Господь Бог у видиві побачити: Ось він натворив сарани тоді, як почала літня трава виростати. Се була трава по царській косовиці.

² І як вона повиїдала зелену траву на землі, благав я: Господи Боже, змилюсь! Як устояти Якові? він же й так малолюдєн.

³ І змилюсь Господь у тому, та й сказав Господь: Не станеться.

⁴ От що дав мені Господь Бог у видиві побачити: Ось, Господь Бог визвав задля суду огонь; і пожег він велику пропасть та й пожег велику часть землі.

⁵ І благав я: Господи Боже, зупини! Як бо встоїть Яков? він же й так малолюдєн.

⁶ І пожалував Господь: і се не станеться, сказав Господь Бог.

⁷ От що дав мені побачити Господь: Стояв Господь на мурі, мурованому по шнуру, з оловяною ваговиною й держав у руці ваговину оловяну.

⁸ І промовив до мене Господь: Що ти бачиш, Амосе? Я відказав: Оловяну ваговину. І каже Господь: Ось, я положу оловяну ваговину серед мого людю, Ізраїля; не буду вже терпіти йому.

⁹ Опустошені будуть висоти в Ізаака, й повалені божниці в Ізраїля, а проти Еробоамового дому встану з мечем.

¹⁰ І послав Амасія, Бетелський св'ященник до Еробоама, царя Ізраїльського, сказати: Амос будить ворохобню проти тебе серед царства Ізраїльського; країна не може вже терпіти слів його;

¹¹ Ось бо, як говорить Амос: Від меча вмере Еробоам, а Ізраїля певно займуть у неволю з його землі.

¹² І сказав Амасія Амосові: Видовидцю! Йди, забирайся в Юдину землю; там їж собі хліб та й пророкуй там;

¹³ А в Бетелі перестань пророкувати: тут бо царська св'ятиня і царева столиця.

¹⁴ І відказав Амос, та й сказав Амасії: Я ні пророк ані син пророчий; я пастух та й зібрав дикі фіги (сикомори);

¹⁵ Та Господь взяв мене від овець, і сказав мені Господь: Йди, пророкуй серед мого народу, серед Ізраїля.

¹⁶ А тепер почуй і ти слово Господнє. Ти говориш: Не пророкуй на Ізраїля та й на Ізаака не виповідай ніяких речей.

¹⁷ За се ж ось що говорить Господь: Жінка твоя тут у місті буде обезцещена, сини й дочки твої од меча поляжуть; поле твоє буде за шнуром розпайоване, ти помреш у землі нечистій, та й Ізраїль напевно буде виведений із землі своєї.

8

¹ От що дав мені Господь Бог у видиві побачити: Бачу я кошика з дозрілими овочами.

² І спитав він у мене: Що бачиш, Амосе? Відказую: Кошик із дозрілими плодами. Тоді сказав мені Господь: Настав кінець мому людюві Ізраїлеві; не буду вже прощати йому.

³ Пісні по палатах обернуться того часу в ридання, говорить Господь Бог; багато їх помре, кидати муть трупи всюди, мовчки.

⁴ Чуйте се, ви, голодні, що раді би пожерти вбогих та погубити злиденних, —

⁵ Ви, що мовляєте: Коли вже мине св'ято нового місяця, щоб можна продавати хліб, та субота, щоб відчинити засіки, та знов зменшувати міру, а збільшити ціну секля та ошукувати невірною вагою,

⁶ Щоб купувати злидарів за гроші, і бідняг за пару обуви, та висівки за зерно продавати.

⁷ Славою (давню) Якова закликав Господь: Справді, я по віки не забуду й одного з їх учинків!

⁸ Чи через се ж не захитається тоді земля, чи не заплаче кожний, хто живе на ній? Ой зворушиться вона, неначе ріка, буде підійматись і спадати, як ріка Єгипетська.

⁹ І буде в той день, говорить Господь Бог, що буде здаватись, наче б я заповів сонцю заходити опівдні, та наслав темряву на землю серед ясного дня;

¹⁰ І оберну вам св'ятки в сумування й усі пісні ваші — в плач, і наложу на кожний стан верету й лисину на кожну голову; й заведу між вами плач, неначе по єдиній дитині, а кінець усьому буде — гіркий день.

¹¹ Се надходять дні, говорить Господь Бог, що пішлю голод на землю, — не голод хліба, та й не жадобу води, а жадобу почути Боже слово.

¹² Будуть ходити од моря до моря, і блукати від півночі на південь, шукаючи слова Господнього, та не знайдуть його.

¹³ У той час будуть умлівати від жадоби гарні дівчата й молодики,

¹⁴ Тоті, що то божаться гріхом Самарійським, та мовляють: Так певно, як живе бог твій, Дане! — як оживлена дорога в Версавію! Вони попадають і вже не встануть.

9

¹ Бачив я Господа, над жертівником стоячого, й звелів він: Удар по главневі в воріт, щоб аж одвірки захитались, і повали їх усім їм на голови, а тих, що з них зостануться, я мечем повбиваю: не втече з них ніхто, що буде втікати, й не врятується ніхто, що схоче врятуватись.

² Хоч би зарились у преисподню, то й звідти добуде їх рука моя, хоч би на небо вийшли, покидаю їх і звідти.

³ Нехай би поховались на вершку Кармеля, і там я їх віднайду й заберу; хоч би заховались на дні моря, я звелю змію морському, там їх кусати.

⁴ Як же пійдуть у неволю навперед ворогів своїх, то прикажу мечеві й там їх повбивати. Я оберну очі мої на них, — та на біду їм, а не на добро.

⁵ Бо Господь, Бог сил небесних, тільки доторкнеться землі, а вона наче б розтопилась, і всі заплачуть, що живуть на ній; і вся вона підійметься в гору, як ріка, та й опаде, як та ріка Египецька.

⁶ Він построїв у горі палати свої небесні, й утвердив склепінне своє над землею; він скликує води морські й розливає їх по обличчю землі; Господь — ім'я йому.

⁷ Чи ж ви мені не такими стали, як Етіопії, ви сини Ізраїля? говорить Господь. Чи не я ж вивів Ізраїля із землі Египецької, так як Филістіїв із Кафтору, а Арамів — із Киру?

⁸ Се, очі Господа Бога звернені на всяке грішне царство, й я вигублю його з обличчя землі; однак дом Яковів не вигублю зовсім, говорить Господь.

⁹ Я звелю й розсіплю Ізраїля по всіх народах, як розсіпають зерно по решеті, й ні одно здорове не впаде на землю.

¹⁰ Тільки грішники з мого народу погинуть од меча, ті, що то мовляють: Не наближиться, не прийде на нас те лихо!

¹¹ У той час приверну я знов упавше царство Давидове, запроваджу попуклини в ньому, поновлю все розвалене й одбудую його, як було за днів давних,

¹² Щоб вони посіли останок Едому й усі народи, що їм ім'я моє обявиться, говорить Господь, — той, що все це вдіє.

¹³ Настане час, говорить Господь, що хлібороб, прийшовши орати, застане ще женця, а той, що засаджує, захопить того, що ще топче грони; й точити муть гори сок винний та й усі узгір'я потечуть.

¹⁴ І заверну з неволі нарід мій, Ізраїля, і забудуть опустошені міста й поосідаються в них; понасаджують виногради й будуть із них вино пити; порозводять сади й їсти муть плоди з них.

¹⁵ Насаджую їх глибоко в землі їх і не вирвуть їх більше з їх землі, що я їм дам, говорить Господь, Бог твій.

КНИГА ПРОРОКА АВДІЯ.

¹ Видиво Авдія. — Так говорить Господь Бог про Едом: До нас надійшла була од Господа Бога звістка, що посланий був до народів посол, сказати їм: Уставайте, виступимо в похід проти нього!

² Глянь, тебе невеличким зробив я між народами, й тебе ні-за-що не мають.

³ Та тебе обманила гординя в серці твому, ти бо живеш у провалах між скелями на високих місцях і міркуєш у серці: Хто вниз мене скине?

⁴ Але хоч би ти піднявся, як орел, високо й між зорями гніздо собі вимостив, то я тебе й звідти скину, говорить Господь Бог.

⁵ Чи се ж не злодії дібрались до тебе, чи не ночні розбишаки, що тебе так спустошено? Та вони вкрали би лиш стільки, скільки б їм треба. А як би до тебе зібрались обирателі винограду, то хиба ж вони не залишили б хоч скільки грон?

⁶ Ато ж — як же пограблять Езава й перешукають усі сховища у нього!

⁷ Аж поза грязини виженуть тебе, а всі побратими твої обмануть тебе; здружені з тобою переможуть тебе, а ті, що хліб твій їдять, будуть побивати тебе. О, нема в Едома розуму!

⁸ Се ж усе збудеться того дня, коли я вигублю мудрих у Едомі, і розумних із гір Езавових, говорить Господь.

⁹ Страхом побиті будуть хоробрі мужі твої, Темане, щоб так усі були вигублені побоем на Езавових горах.

¹⁰ За пригнітання твого брата Якова тебе сором окриє, і будеш викоренений по віки.

¹¹ Того дня, коли ти виступив проти нього; того дня, коли чужинці відводили військо його в неволю, коли чужоплемінники ввійшли в ворота його й про Єрусалим метали жереб, був і ти одним із між них.

¹² Не годилося б тобі приглядатись з утаєною втіхою горю в день брата твого, в день переведення його в чужину; не неналежало б тобі радуватись у день погибелі синів Юдиних та розширювати рота в день біди їх.

¹³ Не годилось би тобі вдиратись у ворота мого народу в день нужди його, та дивитись на його лихо в день погибелі його, або посягати за добром його лихої в нього години;

¹⁴ Ані стояти на роздоріжжях, щоб убивати втікачів його, або зраджувати тих, що в день нещастя уціліли.

¹⁵ Бо наближується день Господень на всі народи, й що ти чинив, те й тобі станеться; відплата твоя впаде на голову тобі.

¹⁶ Бо як ви пили на горі моїй сьвятій, так всі народи (з вами) пити муть і проковтнуть, та й минуться, наче б їх і не було.

¹⁷ А на Сион-горі буде спасення, й буде вона сьвятиною; і дом Яковів візьме в посідання займанщину свою.

¹⁸ І буде дом Яковів огнем, а дом Йосифів — полумем, дом же Езавів — соломою; і запалять вони його й вигублять, та й не зістанеться нікого з дому Езавового, бо так сказав Господь.

¹⁹ Полудняне одержать гору Езавову, подоляне ж впокорять собі Філістіїв, і посядуть країну Ефраїмову й країну Самарійську, а Бенямин посяде Галаад.

²⁰ А повернувші з неволі зміж війська синів Ізрайлевих заволодіють землею Канаанською аж до Сарепти, переселенці ж Єрусалимські, що живуть у Сефараді, одержать міста полуденні.

²¹ І прийдуть вибавителі на Сион-гору, щоб осудити гору Езавову, — і настане царство Господнє.

КНИГА ПРОРОКА ЙОНИ.

¹ І надійшло слово Господнє до Йони Апатієнка, таке:

² Устань, подайся у Ниневію, в город великий, і проповідуй проти його, бо ледарства його дійшли до мене.

³ Йона ж устав, щоб утікати від Господа в Тарсис, і, дійшовши до Яфи, знайшов корабель, що йшов у Тарсис, заплатив гроші за переправу, й вступив на нього, щоб на ньому одплисти в Тарсис перед лицем Господнім.

⁴ Господь же послав на море велику бурю, і постала на морі лиха хуртовина, так що карабелі приходилось розбитись.

⁵ І полякались моряки, й почали взивати кожен до свого бога. І викидали в море склад із корабля, щоб його полегчити; Йона ж зійшов у середину на дно, ліг та й заснув твердим сном.

⁶ І прийшов до його керманич корабельний та й каже: Як тобі спати? вставай, покликни до твого Бога; може сей Бог зглянеться на нас, і ми не погинемо.

⁷ І говорили вони один одному: Ось, киньмо лишень жереб, щоб довідатись, за чію провину сталась нам ся пригода. Як же кинули вони жереб, упав він на Йону.

⁸ І кажуть вони йому: Скажи же нам, за яку провину сталась нам ся пригода? Яке твоє діло й звідки ти йдеш? де твій край, і з якого ти народу?

⁹ І відказав їм: Я Єврей і почитаю Господа, Бога небесного, що сотворив море й увесь суходіл.

¹⁰ І полякались вельми люди й сказали йому: Що се ти зробиш? бо довідались, що він утікав од Господа, він бо їм признався.

¹¹ Питають його тоді: Що нам з тобою почати, щоб море втихло про нас? бо море не переставало яритись.

¹² Тоді він сказав їм: Возьміте мене та й киньте мене в море; тоді воно втихне про вас; я бо добре знаю, що ся страшенна хуртовина прийшла на вас через мене.

¹³ Але ті люди силкувалися добитись до берега, та се їм не вдалось, бо море не переставало яритись проти них.

¹⁴ Тоді поклинули вони до Господа й мовляли: Просимо тебе, Господи! не дай нам згинуту за життє сього чоловіка, й не винуй нас, наче б ми безвинну кров пролили; ти бо, Господи, вчинив, що тобі сподобалось.

¹⁵ Тоді взяли вони Йону та й вкинули в море; і перестало море яритись.

¹⁶ І полякались ті люди вельми перед Господом, принесли Господеві жертву й обреклись обітами.

2

¹ Господь же повелів великій рибі прогинути Йону; й був Йона у череві в риби три дні й три ночі.

² І молився Йона Господеві з черева в кита

³ І промовляв: В смутку мойму покликнув я до Господа, й він вислухав мене; з черева преисподньої взивав я, а ти почув мій голос.

⁴ Вкинув еси мене в глибіню, у серце моря, і води обгорнули мене; всі води, всі філі твої проходили надо мною.

⁵ Вже я думав: Відкинений я від очей твоїх, а тепер чей я знов побачу храм твій святий.

⁶ Обняли мене, добирались води до душі моєї, безодня зачинила мене в собі; морські трави обвили голову мені.

⁷ Попід підвалини гір потонув я, і земні засови замкнули мене, здається, на віки; але ти, Господи, Боже мій, виведеш душу мою з цієї глибини пекольної.

⁸ Як душа завмірала в мені, спогадав я на Господа, й ось, молитва моя дійшла до тебе, до храму святаго твого.

⁹ Хто марні й ложні боги шанує, той покинув Милосердного свого,

¹⁰ Я же голосом похвали принесу тобі жертву; чим обрік себе, те я й сповню; в Господа бо одного — рятуюнок.

¹¹ І повелів Господь киту викинути Йону на сушу.

3

¹ І надійшло слово Господнє до Йони вдруге:

² Вставай, подайся у Ниневію, город великий, і проповідуй в йому, що я повелів тобі.

³ І встав Йона, й подався у Ниневію, як повелів Господь; Ниневія ж була великий город, на три дні ходи.

⁴ І почав Йона проходити город, скільки мож за один день перейти, й проповідував, говорючи: Ще сорок день, а Ниневія стане розвалищем.

⁵ І повірили Ниневійці Богу: оголосили піст, і понадівали волосяниці, від найбільшого та й до найменшого.

⁶ Бо поголоска про се дійшла до царя Ниневійського, — й устав царь із свого престолу, скинув із себе царську одежу свою, й закутався у волосяницю, і сів на попелі.

⁷ І звелів сповістити в Ниневії й заповісти від імені царського й вельмож своїх, щоб ні люде, ні скотина, ні воли ані вівці нічого не їли й не пасли та й води не пили;

⁸ Та щоб окриті були вереттем — людина й скотина, й скільки сили, взивали до Бога, та щоб кожне покинуло ледачу дорогу свою й неправедні вчинки рук своїх.

⁹ Хто знає, може Бог іще змилюсередиться й відверне від нас палаючий гнів свій, і ми не погинемо.

¹⁰ І побачив Бог їх учинки, що вони покинули свою ледачу дорогу, й пожалував Бог наслати на них те лихо, яким їм був загрозив, і не наслав.

4

¹ Йона ж розсердився тяжко й запалав гнівом,

² І моливсь Господеві й промовив: О, Господи, хиба ж не се говорив я, будши ще в мойй країні? тим же то й хотів утекти в Тарсис; знав бо я, що ти — Бог благий і милосердний, довготерпеливий і багатий на ласку, та що маєш спожалінне над нуждою.

³ Возьми ж у мене душу, Господи, бо лучше мені вмерти, аніж жити.

⁴ Господь же сказав: Чи ж слушно се тебе так розсердило?

⁵ І вийшов Йона з міста й осів від східнього боку міста, та й зробив собі там будку та й сів у холодку, визируючи, що станеться з городом.

⁶ А Господь Бог виростив ростину, й знялась вона понад головою в Йони, щоб мав тінь над головою, та щоб успокоїв свою досаду, й Йона вельми зрадів тій ростині.

⁷ Як же назавтра вранці почала зоря зоріти, повелів Бог червякові, щоб підгриз ростину, й вона всхла.

⁸ А як зійшло сонце, послав Бог гарячого восточнього вітра, й сонце припекло Йону в голову, так що він зовсім ізояв, і бажав собі смерті й сказав: Лучше мені вмерти, аніж так жити.

⁹ І промовив Бог до Йони: Чи то ж бо тобі так досадно через ростину? Він відказав: Досадно, хоч би й умерти.

¹⁰ Тоді сказав Господь: Тобі жаль ростинки, дарма що коло неї не поравсь і не зростив її, — що за одну ніч виросла й за одну ніч поникла;

¹¹ А мені б то та не жаль було Ниневії, великого городу, що в йому більш ста й двацятьох тисяч чоловіка живе, що не вміють розпізнати правди од лівиці, та й так багато скотини?

КНИГА ПРОРОКА МИХЕЯ.

¹ Слово Господнє, що надійшло до Михея Морастія за Юдейських царів Йоатама, Ахаза й Езекії, а було йому объявлене про Самарію й Єрусалим:

² Слухайте, всі народи, вважай, земле, й уся її повня! Нехай буде Господь Бог свідком проти вас, Господь із сьвятого храму свого.

³ Ось бо, Господь вийде з пробутку свого, зійде вниз і возьме під ноги високих на землі.

⁴ Гори розтануться під ним і долини, як віск від огня, стопніють, мов ті води, що ллються з гори.

⁵ А все воно — за Яковову безбожність, за гріх дому Ізрайлевого. Від кого безбожність Яковова? хиба ж не від Самарії? Від кого висоти в Юди? хиба ж не від Єрусалиму?

⁶ За се зроблю з Самарії купу розвалищ у полі, місцем, щоб на йому виногради садили; камінне її позвергаю в долину, відкрию її підвалини.

⁷ Всі ідоли її порозбиваю, й усі дари її любодійні спалю огнем, та й усі боввани її передам на розбивання; бо вона їх із плати за блудництво построїла й пійдуть вони дарами до (другої) блудниці.

⁸ Тим же то буду ридати-голосити; як ограблений і обнажений, — ходити; вити, як шакал, як струсі, — пищати.

⁹ Болючий бо побій її дійде аж до Юди, наблизиться до ворот мого народу, до Єрусалиму.

¹⁰ Не пускайте ж про се поголоски хоч у Геті, не голосіте там; ув оселі Офра покрийте себе попелом.

¹¹ Переселяйтесь (у неволю), Шафирські осадниці, стидовично понажені; не втече й осадниця Заананська; плач у Езелі не дасть вам з'упинитись там.

¹² Оплакує своє добро осадниця Мароти, бо лихоліття наблизується й до воріт Єрусалимських.

¹³ Запрягай в колесницю бистрих, ти, Лахиська осаднице, ти бо — початком гріхів дочки Сионової, в тобі бо появились перші проступки Ізраїля.

¹⁴ Тим же то будеш ти посилати дари в Морешет-Гет; люде ж Ахзивські будуть оманом царям Ізраїльським.

¹⁵ Я ще нашлю на тебе, осаднице Мореша, здобичника; він досягне до Оддоламу, — сієї слави Ізрайлевої.

¹⁶ Ой обстрижи ж — обголи собі голову по дітях твоїх, щиро коханих; розшири по них лисину, як орел, коли лінитися; бо переселять їх від тебе в неволю.

2

¹ Горе тим, що задумують беззаконності, і вже на ложах своїх укладають ледаче, щоб довершати все те від ранку, від досвітку, — тому, що вони чують силу в руках своїх.

² Забажають ниви, й забирають її, — будинку, й відіймають його; загарбують людину й дім її, чоловіка й його наслідде.

³ Тим то ось як говорить Господь: От, я задумав, наслати на сей рід лихоліття, яке ви не здолієте скинути з ший ваших, і не зможете ходити просто; бо настане час гіркий.

⁴ Того часу зложать про вас приповідку, а в вас плакати муть гірким плачем і промовляти: Ми спустошені зовсім! пай мого народу відданий чужим; як вернутись йому до мене? поля наші поділені поміж чужинців!

⁵ Тим же то в тебе не буде нікого, хто б при заміні (поля) кидав жереб в громаді перед Господом.

⁶ Не пророкуйте, пророки; не пророкуйте їм, щоб не впала на вас безчесть.

⁷ О, ви, що себе домою Яковим називаєте! Чи то ж поменшав Дух Господень? Чи такі ж діла його? Хиба ж слова мої не добродійні такому, що в справедливості ходить?

⁸ Та нарід, що був давно моїм, устав, як ворог; ви з жупаном здираєте й сорочку в тих, що тихо проходять, в тих, що одвертаються від сварки.

⁹ Жен мого люду ви пхаєте з хати, де пробували вони з упокоєм, а в дітей їх ви на все видераете окрасу мою.

¹⁰ Вставайте, втікайте, ся країна не є вже місцем супокою; за нечисть буде вона опустошена, та й то страшним опустошенням.

¹¹ Як би який вітрогон придумав брехню та й сказав: Буду про вино та напитки вам пророкувати, то й був би він пророком по смаку тим людям.

¹² Напевно зберу всього тебе, Якове, позбіраю в одно останки Ізраїля, зберу їх до купи, наче вівці в Восорі, мов би отару в кошарі; аж загуде від безліку люду.

¹³ Поперед піjde той, що повалив мури; вони поломлять огорожу, ввійдуть кріз ворота й вийдуть ними, та й царь їх піjde перед ними, а поперед усіх їх — Господь.

3

¹ І сказав я: Слушайте, голови Яковові, та й ви, князі дому Ізрайлевого: Хиба ж не вам належить знати справедливість?

² А ви ненавидите те, що добре, й любите зло; здираєте з них шкіру й тіло з їх костей;

³ Істе тіло мого люду, й здираєте з них їх шкіру, а кістки їх ломите й дробите, наче в горнець, а тіло їх — як би в котел.

⁴ Ой будуть же вони взивати до Господа, та він їх не почує; і закріє лице своє перед ними на весь той час, як вони лихо коять.

⁵ Так говорить Господь на тих пророків, що люд мій морочать, на тих, що, як мають що гризти своїми зубами — віщують мир, а хто не дає їм нічого в рот, тому заповідають війну.

⁶ Тим же то буде вам замість видива — ніч, а темрява — замість пророцтва; заїде сонце над тими пророками й день потемніє над ними.

⁷ І посоромляться віщуни отті, й ситимок окриються всі ворожити; вони позакривають лица собі, бо не буде їм відповіді від Господа.

⁸ Я ж — повен сили Духа Господнього, справедливості й непохитності, щоб вивісти Яковові проступки його та й Ізраїлеві — гріхи його.

⁹ Слушайте ж се, голови дому Яковового, й ви, князі дому Ізрайлевого, що вам правий суд ненавиден, і все праве викривляєте,

¹⁰ Що будетеся на Сионі з кровавої кривди, й в Єрусалимі — з неправди!

¹¹ Голови його судять за гостинці, і священники його навчають за плату, та й пророки його за гроші віщують, та ще й на Господа здаються, мовляючи: чи ж Господь не серед нас пробуває? на нас біда не прийде!

¹² От же через вас буде Сион, як поле, роз'ораний, з Єрусалиму зробиться купа розвалищ, а гора під сим храмом стане горою, порослою лісом.

4

¹ І настане час: Гора дому Господнього буде наставлена головою гір і буде вивисшена понад горби й поплинуть до неї народи.

² І поринуть до неї премногі народи й скажуть: ходіте, зійдемо на гору Господню, до храму Бога Яковового, — він буде нас на свій путь наставляти, й будемо ходити стежками його; бо з Сиону вийде закон, і слово Господнє — з Єрусалиму,

³ І судити ме він між народами многими й буде картати потужні племена по краях далеких; і перекують вони мечі свої на рала, а списи свої — на серпи; не підійме меча народ на народ, і не будуть учитись воювати.

⁴ Нї, тоді кожне буде сидіти у себе під виноградиною й під фіговоїною й не буде нікого лякатись; бо Господь сил небесних вирік се устами своїми.

⁵ Нехай інші народи ходять, кожний в ім'я свого бога, а ми ходити мемо в ім'я Господа, Бога нашого, по віки віків.

⁶ Тоді позбіраю я, говорить Господь, кульгавих і прогнаних позбіраю, й тих, на кого допустив був лихо.

⁷ І вчиню кульгавих багатими в потомність, а порозкиданих далеко — великим народом, і сам Господь царювати ме в них на Сион-горі по всі вічні часи.

⁸ А ти, башто стада, ти горбе дочки Сионової, до тебе прийде давня власть, вернеться царство до дочки Єрусалимської.

⁹ Чого ж так у голос тепер голосиш? Може того, що в тебе не стало царя? або — що нема в тебе порадника, що тебе аж болі схопили, мов ту породілю?

¹⁰ О, страдай ще, звивайся від болю, дочко Сионова, мов породіля, бо поки що покинути город свій мусиш і в чистому полі стояти, аж зайдеш у Вавилон. Та звідти будеш вирятувана; тебе викупить Господь із рук ворогів твоїх.

¹¹ Тим часом же збереться на тебе премного народів, і будуть договорювати: Осоромимо її! нехай надивиться око наше на Сион!

¹² Та не знають вони, яка в Господа думка, не розуміють постанови його, що він збере їх докупі, мов ті снопи на тоці:

¹³ Устань же тоді, громадо Сионська, й молоти! я бо зроблю рога твого (силу твою), мов би з заліза, а копита твої, неначе з міді, — і потреш многі народи, й присвятиш Господеві користі їх і багатства їх — Владиці всього світа.

5

¹ Тепер ще узброюйся, товпо розбишацька, облягай нас облягом; нехай бють по щоці лозою володаря Ізрайлевого! —

² І ти, Бетлеєме — ти, Ефрато, хоч ти малий між тисячами в Юдеї, але з тебе вийде мені Той, що має бути Володарем ув Ізраїлі, а його народини — від початків, від днів вічності.

³ Тим же то він полишить їх (у зневазі), аж породить та, що має породити, а тоді вернеться до синів Ізраїля і останок братів їх.

⁴ Стане він кріпко й пасти ме в силі Господній, в величності імені Господа, Бога свого, й будуть вони жити безпеч, бо великим буде він аж до окраїн землі.

⁵ І буде він нам супокоем. Як же Асур в нашу землю увійде й вломиться в наші дома, то ми проти його поставимо, хоч би аж сім пастирів та вісім князів.

⁶ І будуть вони пасти землю Асурську мечем й землю Нимродову в самих її воротах, і визволить він нас од Асура, як сей прийде до нас у землю й вломиться в грانيці наші.

⁷ І буде тоді останок із Якова посеред многих народів росою од Господа й дощем на траву, та й не буде спускатися на чоловіка, не буде покладати надію на синів Адамових.

⁸ І буде Яковів останок між многими людьми, ніби той лев між звірями лісними, ніби левчук між отарою, що, як настигне, то й тратує й роздирає, так що ніхто врятувати незгіден.

⁹ Підійметься рука твоя над ворогами твоїми, й усі супротивники твої повигибають.

¹⁰ І буде того часу, говорить Господь, що вигублю з проміж тебе боеві коні, й колесниці твої в ніщо пообертаю;

¹¹ Порозвалюю міста твої й порозбурюю твердині твої;

¹² Чари з рук твоїх вирву, й вже не буде в тебе тих, що з хмар ворожать;

¹³ Ідоли твої й боввани твої вигублю з посеред тебе, й не будеш уже припадати перед виробами рук твоїх;

¹⁴ Викореню з посеред тебе святяї гаї твої й побурю міста твої.

¹⁵ І в гніві та в досаді помщуся над народами непокірливими.

6

¹ Слухайте, що говорить Господь: Встань, судися перед горами, та й узгірря нехай твій голос почують!

² Слухайте, гори, суду Господнього, і ви, кріпкі підвалини землі, бо Господь має судову розправу з народом своїм; з Ізраїлем він правується.

³ О, мій ти народе! що тобі заподіяв, і чим догорив я тобі? відповідай мені.

⁴ Я вивів тебе з землі Єгипецької, викупив тебе з дому неволі та й послав поперед тебе Мойсея, Аарона й Миріямю.

⁵ Народе мій! спогадай, що задумував царь Моабійській Балак проти тебе, та й що йому Білеам Беоренко відказав, та що діялося від Ситтиму до Галгалу, щоб ти спізнав праведні діла Господні.

⁶ З чим би стати мені перед Господом, як поклонюся Богу небесному? Чи стати мені перед ним із усапеленнями, з назимками-однолітками?

⁷ Та хибя ж мож угодити Господеві хоч би тисячами баранів, або незсякаючими потоками олії? Чи ж дам йому в жертву перворідня мого за проступки мої, — плід утроби моєї за гріх душі моєї?

⁸ Я скажу тобі, чоловіче, що є добре, та й чого Господь вимагає від тебе: ділай справедливо, любя вчинки милосердні, й ходи в покорі перед Богом твоїм.

⁹ Господень голос кличе до громади в місті, але тільки мудрість боїться імені того; слухайте бича й того, хто його посилає.

¹⁰ Чи й тепер іще нема в дому неодного безбожника наживи безбожної та меншої міри, мені ненависної?

¹¹ Спитай себе: чи можу я бути чистим із невірною вагою, з невірним у саквах ваговим каміннем?

¹² Позаяк багачі його сповнені несправедливістю, а осадники його неправду говорять, і язик їх зрадливий в устах у них,

¹³ То й я покараю тебе невилічимо за гріхи твої.

¹⁴ Будеш їсти, та не заситишся; пустака буде посеред тебе; будеш ховати, та не заховаєш, а що приховаєш, те віддам мечеві.

¹⁵ Будеш сіяти, жати ж не будеш посіву; будеш видавлювати оливини, та оливою не будеш маститися; видавиш сок гроновий, та пити не будеш.

¹⁶ Вдомарились у вас Амрієві обичаї й усі поступки Ахавового дому та й живете їх робом; то ж і я подам тебе на спустошення й осадників твоїх, — на посміх та й нести мете наругу народу мого.

7

¹ Горе мені! я стою оце, неначе по жнивах, мов у винограді по зборах: ані ягоди, щоб з'їсти, ані іншого спілого плоду, якого душа бажає.

² Позникали з землі милосердні, нема між людьми справедливих: всі засідають, щоб кров пролити, брат на брата сїть заставляє.

³ На лихе у всіх готові руки без угаву; князь дарів вимагає, і суддя судить за гостинці, а вельможі виявляють без сорому ледачі забаги душі своєї і перекручують справу.

⁴ Лучший з них похожий на терен, а справедливий — ще гірший, ніж бодяче в плоті. Надходить день, заповіданий віщими твоїми; й караючі навідання твої; борзо прийде на них тривога.

⁵ Тоді годі буде діяти віри другові, тоді не звіряйсь приятеліві, ба й перед тою, що лежить на лоні твому, стережи двері уст твоїх.

⁶ Тоді бо син зневажати ме батька, дочка повстане на матір, невістка на свекруху, — ворогами стануть чоловікові домашні його.

⁷ Я ж буду споглядати до Господа, буду вповати на Бога рятунку мого: Бог мій почує мене.

⁸ О, не тішся моїм горем, моя ворожице! Хоч і впаду я, то знов устану; хоч попаду в темряву, то Господь мене освітить.

⁹ Мушу гнів Господень перетерпіти, — бо я согрішив перед ним —, доки не скінчить справу мою, не довершить суду надо мною; а тоді він виведе мене на світло, а я спізнаю справедливість його.

¹⁰ І побачить те ворожиця моя, й окриється стыдом, за те, що договорювала мені: Де Господь, Бог твій? І надивляться очі мої, як її будуть топтати, неначе ту грязь на улицах.

¹¹ Коли ж прийде час відбудови мурів твоїх (Ерусалиме), — в той час скінчиться призначена кара.

¹² Тоді придуть до тебе з Ассирії і з міст Єгипецьких, від самого Єгипту аж до ріки Ефрату, від моря до моря, й від гори до гори.

¹³ А їх земля стане пустинею за провини осадників її, за плоди їх учинків.

¹⁴ Ой паси ж нарід твій жезлом твоїм — вівці насліддя твого, що в лісі самі блукають, паси їх на Кармель-горі; так, нехай пасуться на Базані й Галааді, як се було в давnezні давна!

¹⁵ Як у виході твому з землі Єгипецької, явлю я йому знов предивні чудеса.

¹⁶ Побачать се невірні та й засоромляться, хоч вони такі могутні; роти собі позатулюють руками, уші в них оглухнуть.

¹⁷ Землю лизати муть, наче гадюка; наче полози, повиповзують із притулків своїх; злякаються Господа, Бога нашого, та й тебе збоятся.

¹⁸ О, хто такий Бог, як ти, що гріхи прощаєш, і не пам'ятаєш проступків останкові насліддя твого? Ні, він не гнівається по віки, бо любить милосердуватись.

¹⁹ Так, він ізнов змилює над нами, зотре беззаконність нашу. Ти вкинеш у глибіню морську гріхи наші.

²⁰ Ти явиш вірність твою Яковові, й милосерде Аврамові, яке, закликавши, обіцяв еси отцям нашим у днях давних.

КНИГА ПРОРОКА НАУМА.

1 Пророцтво про Ниневію. Книга видива Наумового, з Елкосу.

2 Бог ревнивий у помсті; Господь повен помсти й страшний в досаді: мститься Господь на ворогах своїх, і не щадить супротивників своїх.

3 Хоч і довготерпеливий Господь і великий в могутності, та не зоставляє й без кари; в хуртовині і в бурі прихід Господень, а хмари — се порох ізпід ніг його.

4 Погрозить морю, а воно й висохне й усі ріки посякнуть, і Базан і Кармель з Ливаном у цвітті повянуть.

5 Перед ним тремтять гори й горби тануть, і земля хитається перед лицем його, весь круг земний і все, що живе на ній.

6 Хто встоїть перед невдоволенням його? Хто здержить поломе гніву його? Огнем розливається гнів його; скелі розпадаються перед ним.

7 Благ Господь, — захист у смутку, та й знає тих, що надіються на його.

8 Але він потопньою водою розібе до підвалин Ниневію; і за ворогами його поженеться темрява.

9 Що ви задумали проти Господа? Він довершить пагубу, й лихо вже не повториться.

10 Хоч, мов той терен, сплетуться вони, проміж себе, та бенкетувати муть аж до п'яна, — будуть вони пожерті до нащадку, як суха солома.

11 У тобі родився той, що задумав зло проти Господа, зложивши раду безбожну:

12 Та Господь так говорить: Хоч вони безпечні і їх без ліку, та вони будуть висічені та й зникнуть; а тебе, хоч я тяжко придавив, більше не придавлю.

13 Тепер же я поторощу ярмо його, що на тобі лежить, і розірву окови твої.

14 А про тебе (Ассуре), Господь так постановив: не буде вже насіння-потомства з твоїм ім'ям; із храму бога твого викореню ідоли й боввани, а тобі приготую в ньому гріб, бо тебе я відкину.

15 Ось, на горах бачу стопи посла з доброю вістю, що сповіщає мир: Святкуй, Юдо, твої сьвята; спевний обіти твої, бо вже не буде переходити по тобі безбожник: він вигиб до нащадку.

2

1 Ось, наступає пустошник на тебе: хорони твої замки, стережи шляху, узброюй поясницю, збирай до купи потугу.

2 Бо Господь приверне величність Якову, як і величність Ізраїлеву; ви бо, пустошники, спустошили їх, і виноградне віття їх вигубили.

3 Ось, щити силачів його червоніють; в кармазині війско; колесниці огнем блищать, як йдуть у битву, а списи лісом філюються.

4 Улицями котяться колесниці, грімлять майданами; блищать огнем вони, миготять блискавками.

5 Погукне на свої воеводи, — вони біжать, аж спотикаються; підступають під мури міста, ось обляг готовий.

6 Ріка одчиняє собі ворота, божниця розпадається.

7 Сталось! її обнажили, займають у полонь; бранки-невольниці голубками стогнуть і бють себе в груди.

8 Ниневія, як містом осілась, була, мов той став повноводний, а тепер вони втікають. Ой стійте бо, стійте! та ніхто й не озирнеться.

9 О, розхапуйте срібло, розхапуйте золото! Ліку нема тут запасам усяких дорогих знарядів.

10 Зрабована, спустошена, розвалена вона, аж серце мліє, коліна трусяться; в кожного біль у поясницях, лица у всіх потемніли.

11 А де ж тепер леговище левів, де той простір широкий для молодих левів, де буяли лев, левиця і їх щенята, а ніхто їх не пугав?

12 Де лев, що грабив, щоб засичувати свої левенята, — душив про свої левиці, той, що повно було в берлозі в його лупу, в леговищах його здобичі повно?

13 Ось, я проти тебе, говорить Господь сил небесних, і пушу з димом вози твої боєві, і меч пожере левчуки твої, луп твій зітру з землі, й голосу послів твоїх вже не буде чути.

3

1 Горе тобі, місто, повне крові й омани й убийства! що в тобі грабежам і кінця не видно!

2 Ось, у тобі чути ляскання пуг, гуркотання обертаючих ся коліс, ржанне коней, торохтінне підскакуючого воза.

3 Летить кінниця, блискає меч, улискуються ратища; ліку нема вже побитим, і купи трупів; не видно кінця трупам, все об трупи спотикається.

⁴ Се — за безконечне блудництво нетрібці принадній, вправній в чаруванні, що блудництвом своїм зводить народи, чарами своїми — племена.

⁵ От же я — на тебе, говорить Господь Саваот. Закину на лице тобі подоли плаття твого, й покажу народам наготу твою й царствам твій сором.

⁶ І закидаю тебе всякою поганню, подам тебе в погорду, поставлю на посміх.

⁷ І прийде до того, що всякий, хто тебе побачить, утече від тебе, й скаже: Збурена Ниневія! Хто пожалує тебе? де найти втішителя тобі?

⁸ Хіба ж ти лучша за Но-Аммон, що розложився між ріками, обведений навкруги водою, що валом йому море й море за мур служить?

⁹ Етіопія й Египет із безліччю люда підпирають його, Копти та Либії допомагають йому;

¹⁰ Та й він буде переселений, піjde в неволю; немовлята його лежати муть, порозбивані, на перехрестях усіх улиць; знатними його будуть ділитись, кидаючи жереб, а всіх вельмож його закують в кайдани.

¹¹ А так і ти впешся (карами) й будеш шукати притулку; так і ти глядати меш сховища перед ворогом.

¹² Всі замки твої схожі будуть на фіговину з зрілими плодами; струснуть їх, і вони впадуть у рот тим, що схочуть наїстись.

¹³ Ось, і нарід — мов жіноцтво в тебе: отвором отворяться ворота землі твоєї ворогам твоїм, і засови твої пожере огонь. —

¹⁴ Черпай же воду на весь час облягу; скріплюй замки в себе; лїзь у грязиво й міси глину; будуй піч і випалюй цеглу.

¹⁵ Та там таки й пожере тебе огонь, посіче меч, й поїсть тебе, мов та гусень, хоч би намножився гусенню, нагромадив люда, як сарани.

¹⁶ Більш у тебе купців, ніж зір на небі, стало; та ся сарана розсіється-розлетиться хутко.

¹⁷ Князі твої, мов сарана, гетьмани — як рій мушки; як похолодне, ховаються в щілинах мурів, а зійде сонце, — вони розлетілись, і не будеш знати, де вони гніздилися.

¹⁸ Пастирі твої послули, царю Ассирийський, а вельможі й собі куняють; люде твої скрізь по горах розбіглися, і нікому їх поскликати.

¹⁹ О, нема ліку на твою рану; ніхто не загоїть її. Хто про тебе перечує, заплеше в долоні; над ким бо не тяготіла лютість твоя?

КНИГА ПРОРОКА АВВАКУМА.

¹ Видиво, явлене пророку Аввакумові:

² Ой докіль, Господи, буду я взивати, а ти не почувеш, — буду голосити до тебе про насилле, а ти не спасеш?

³ Про що даєш бачити мені кривду, й дивитись на нужду? Рабунок і насильство перед очима в мене; родиться що-раз більше ворогування, підіймається незгода.

⁴ Ось, закон утратив силу, справедливого суду нема; безбожний перемагає праведного, а суд виходить переверотний.

⁵ Розгляньтесь проміж народами, придивіться уважно (моїм ділам), а ви зачудуетесь; я бо ще за ваших часів учиню таке, що ви б і не повірили, як би вам хто розповідав.

⁶ Ось бо, я підійму Халдеїв, нарід жорстокий, та бутний, що широко по землі буяє, щоб загорнути осади, які до його ніколи не належали.

⁷ Страшний він і грізний, сам собі становить він право, рядить, як сам хоче.

⁸ В його коні швидкіші над парди, а швидкіші над вовки смерком; кінниця його розбігається на всі боки; орлом приходять-прилітають іздеці його здалека, й кидаються на здобич.

⁹ Цілою силою виступає він на влови, встромивши зір наперед себе, загортає полонян, як пісок.

¹⁰ Насьміхається він із царів, збиткується над князями; іграшка йому всякий замок: усьплює вал та й звойовує його.

¹¹ Тоді надувається ще більш дух його; він ходить-буяє; сила його — вона богом йому.

¹² Та чи ж ти, Господи, не Бог мій, не Святий мій з давен давнешніх? Ні, ми не погинемо! Ти, Господи, тільки задля суду напустив його. Скеле моя! ти лиш на кару призначив його.

¹³ Не твоїм чистим очам дивитись на лиходійства, не тобі приглядатись угнітання! Чом же ти позираєш мовчки на лиходіїв, як безбожник пожерає того, що праведніший від його?

¹⁴ Чом же ти покидаєш людей, як рибу у морі, як ті повзючі, що в їх нема пана?

¹⁵ Ось, він витягає їх усіх вудкою, захоплює в сак, забірає в свої неводи, та й радується тим і веселиться.

¹⁶ За се він сії своїй жертву приносить й кадить неводу своєму, бо має від них пай свій товстий й їду смаковиту.

¹⁷ Чи ж проте має він все сїть свою випорожнювати й безнастанно вигублювати народи безмилосердно?

2

¹ Став же я, неначе на варті, і стоючи, мов би на башті, роздумував, що скаже він мені, що відповість на мою жалобу.

² І відказав мені Господь і промовив: Спиши видиво, а напиши його виразно на таблиці, щоб, хто буде читати, прочитав легко;

³ Видиво бо сягає в далекий, але означений час; воно говорить про те, що станеться на кінці, й не заведе; та хоч би воно й загалялось, а ти жди, бо воно збудеться певно й не зміниться.

⁴ Ось, серце горде не буде мати спокою, а праведний буде вірою своєю жити.

⁵ Гордий чоловік схожий на вино, що граючи, не швидко втихає; він розширює серце своє, неначе те пекло, й як смерть, він усе голоден; він загортає всі народи, загарбує всякі племена.

⁶ Та хиба ж вони не зложать про нього приповідку, хиба ж не будуть присьпівувати на сміх: Горе тому, хто збогачує себе не своїм; ніби воно на довго? — та хто обтяжує себе закладами!

⁷ Чи вони ж не встануть нагло на тебе? чи не будуть торгати тебе; чи не підіймуться проти тебе грабіжники, чи не попадеш ти на луп ім?

⁸ Так як ти грабив многі народи, ограблять і тебе всі остальні народи за пролив крові людської, за розрушення країн, міста й усіх осадників його.

⁹ Горе тому, хто несправедливо добро про свій дом наживає, щоб звити гніздо собі на висоті, й тим забезпечити себе від біди!

¹⁰ Неславу придумав ти своєму дому, вигублюючи многі народи, й накликав гріх на душу свою.

¹¹ Камінне з мурів взивати ме проти тебе, а сволоки дерев'яні будуть їм відповідати:

¹² Горе тому, хто город на крові будує, і стріить замки несправедливістю.

¹³ Та ось що прийде від Господа Саваота: Ті люде працюють на поживу огню, племена мучаться надармо.

¹⁴ Бо земля сповниться тими, що спізнали славу Господню, як води наповнюють море.

¹⁵ Горе тобі, що подаєш ближньому твому напій з домішкою твоєї злоби, й впоєєш його, щоб бачити сором його!

¹⁶ Та самий ти заситив себе стидом замість слави; пий же й ти та покажи наготу; бо до тебе повернеться кубок у правиці Господній, і впаде безчесть на твою славу.

¹⁷ Кара бо за лиходійство твоє на Ливані здійметься проти тебе за витрату розпуджених животин, за пролив людської крові, за спустошення країни, міста й усіх, що в йому жили.

¹⁸ Що за вжиток із того боввана, що його різьбарь витесав, — із того виливаного ложного вчителя, хоч різьбарь, вироблюючи німі ідоли, покладає надію на свій виріб?

¹⁹ Горе тому, що промовляє до дерева: вставай! а до німого каменя: Ну бо, прокинься! Чи він же озветься? Ось, він обложений золотом і сріблом, духа ж він не має.

²⁰ А Господь — у храму своєму сьвятому; нехай вся земля мовчить перед ним!

3

¹ Молитва пророка Авбакума, до співу:

² Господи, я почув вість од тебе й злякався. Господи! доверши твоє діло посеред літ (нашої неволі), посеред літ обяви його, спогадай в гніві про милосерде.

³ Колись прийшов був Бог від Теману, Сьвятий — від Паран-гори. Покрила небеса величність його й славою сповнив він землю.

⁴ Сяєво їй, як сонце, сьвітило; од руки його промінне, там утаєна його сила.

⁵ Перед ним ййшла зараза, поза ним — палючий вітер.

⁶ Ступив він — земля струсилась; глянув — і затремтіли народи; розпались гори вічні, первовічні узгірря позападались; дороги його — вічні.

⁷ Знаю я, як посумніли були намети Етіопські, як затремтіли шатри Мадіямські.

⁸ А хиба ж на ріки не запалав був гнів твій, Господи, на ріки — досада твоя, а на море — ярость твоя, коли ти, неначе всів був на коні твої, й на колесниці рятуючі?

⁹ Ти напаяв лука твого, як се клятьбою обіцяв був поколінням; ти розділяв води землі.

¹⁰ Вгледівши тебе, затрусились гори водні; води перестали плисти, безодня застогнала голосно й неначе зняла руки свої в гору.

¹¹ Сонце й місяць зупинились на своєму місці перед сяєвом літаючих стріл твоїх, перед сьвітлом блискаючих списів твоїх.

¹² У гніві ступав еси по землі, в досаді розтоптував народи.

¹³ Ти виступив на рятунок твого народу, на підмогу помазанникові твому. Ти сокрушив голову безбожного роду; обнажив його від підшви до верху.

¹⁴ Ти пробив його ж списками голови гетьманів його, коли вони примчались бурею, щоб мене розбити, й радувались, як той, що надіється, бідолаху в тайному місці пожерти.

¹⁵ Ти ж, мов би кіньми своїми, прочинив нам дорогу через море, через безодню вод великих.

¹⁶ Почувши-згадавши про се, затрусилося внаутро в мене; на вість про се задріжали губи в мене; біль дійшов аж до костей моїх, і захиталось місце підо мною; та мені треба бути спокійним в день нужди, коли наступить на мій нарід грабіжник його.

¹⁷ Та хоч би не цьвіла фіговина, не родив виноградник, і оливина завяла; хоч би нива не дала хліба, не стало овець в кошарі а товару в стайнях, —

¹⁸ То я й тоді буду веселий в Господі, й радуватись буду Богом спасення мого.

¹⁹ Бо Господь Бог — моя сила, він дасть мені сугакові ноги й виведе мене на високі гори.

КНИГА ПРОРОКА СОФОНІЇ.

¹ Слово Господнє, що надійшло до Софонії Хусієнка, сина Годолїїного, сина Аморїїного, сина Езеїїного, за Юдейського царя Йосії Амоненка:

² Все повигублюю з лиця землі, говорить Господь:

³ Вигублю людей й скотину, вигублю паство під небом і рибу в морі, й всю погань разом із безбожниками; вигублю людей з обличчя землі, говорить Господь.

⁴ І простягну руку мою проти Юдеї й проти осадників Єрусалимських, і повикоренюю з сього місця все, що позоставалось од Баала, навіть імя попів і слуг ідолських,

⁵ Та й тих, що на кришах припадають перед небесним воїнством, і тих їх поклонників, що кленуться Господом, а заразом кленуться й царем своїм (Молохом),

⁶ Укупі з тими, що поодвертались од Господа, й не шукають Господа та й не питають про його.

⁷ Замовкни перед лицем Господа Бога! день бо Господень уже близько. Господь наладив уже жертву на заколенне, назначив, кого має до неї покликати.

⁸ У жертвний же день Господень навідаю карою князів укупі з царськими синами й усіма тими, що вдягаються в чужоземню одіж;

⁹ Того дня навідаю всіх, що гордо переступають поріг, і переповнюють дом Господень грабежем та оманюю.

¹⁰ І буде в той день, говорить Господь, роздаватись крик від Рибалчиної брами й ридання від других воріт і велике зворушення по всіх узгір'ях.

¹¹ Ой голосіте, осадники нижньої діляниці міста, бо щезнуть усі торговельники, вигинуть усі, що нагромадили срібла.

¹² І буде того часу: я обшукаю з світлом увесь Єрусалим, і скараю тих, що, мов на дріжджах, сидять собі безпечно, та мовляють у серцях своїх: Господь не робить ні добра, ні зла, —

¹³ І попадуться багатства їх у здобич, а дома їх обернуться в пустки: побудують дома, а жити в них не будуть, понасаджують виноград, та вина з них пити не будуть.

¹⁴ Не далеко вже великий день Господень, близький і сквапно надходить: уже чути голос дня Господнього. Гірко заголосить тоді й сам невмірака!

¹⁵ Днем гніву буде день той, днем смутку й тіснечі, днем розбурювання й пустошення, днем мраки й темряви, днем хмари й мгли, —

¹⁶ Се день гучання труби й воєнного крику проти утвердженого міста й його башт високих.

¹⁷ І стїсню людей, що ходити муть, ніби посліпи, за те що согрішили проти Господа; й помішається порозливана кров із них з порохом, і тіла їх лежати муть гноєм.

¹⁸ Ні срібло їх ні золото їх не зможе врятувати їх у день гніву Господнього; огонь ревності його пожере всю отту землю; бо пагубу, та й то не ждану, довершить він над усіма осадниками землі.

2

¹ Досліджуйте ж себе уважно, вивідуйте себе, народе бутний,

² Докіль не настигло ще те, що призначено, — час бо пролітає, мов полова — докіль іще не прийшов на вас палаючий гнів Господень, не наспів на вас день досади Господньої.

³ Шукайте Господа, всі ви покірні в землі, що певните закони його; шукайте справедливості, шукайте смирності; може хоч ви оцілієте в день гніву Господнього.

⁴ Ось бо, й Газа обезлюдіє, й Аскалон опустіє, ополудні з Азоту всіх повиганяють, а Екрон буде викоренений.

⁵ Горе поморянам, — народові Крити! Проти вас слово Господнє, Кананеї, — земле Филістійська! витрачу тебе що до одного осадника, —

⁶ І обернеться поморре в кошару на вівці, в загін на товар.

⁷ І допадуться та країна Юдиним останкам, і будуть вони там пасти, а настане вечір, у будинках Аскалонських одпочивати; бо Господь Бог навідається до них і заверне з неволі.

⁸ О, я чув наругу Моаба і насміхи синів Аммонових, як вони з людю мого глузували та пишались у його займанщині.

⁹ Тим же то, так певно, як я живу, говорить Господь сил небесних, Бог Ізраїля: Моаб буде, як Содом, а сини Аммонові — як Гоморра; будуть місцем кропив, солоним проваллем, — пустинею на віки; останок мого людю займе їх, як здобич, і ті, що вціліють, заберуть їх собі в наслідде.

¹⁰ Се буде їм за їх гордощі, за те, що вони пишались та глузували з народу Господа сил небесних.

¹¹ О, страшним стане їм Господь; він повигублює всі боги на землі, й йому будуть поклонятись — кожний в своєму краю — й усі острови далекі.

¹² І ви, Етіопії, поляжете від меча мого.

¹³ І простягне він руку свою на північ, і затратить Ассура, та й Ниневію оберне в розвалища, в степ сухий, як пустиня,

¹⁴ І будуть посеред неї спочивати стада та всяка животина; пеликан та їжак будуть по різьбових окрасах ночувати; голоси їх будуть із вікон роздаватись, а опустінне видне буде й на одвірках, бо не стане на них кедрових окладин.

¹⁵ От, яким стане той город веселий, що жив собі безпеч, що то мовляв у серці своєму: Ось, я! нема понад мене! О, що ж із нього зробилось! — розвалища, леговища зьвірям! Хто ні проходить ме попри його, — засвище та й махне рукою.

3

¹ Горе місту нечистому, опоганеному, кровожадному!

² Не слухає воно голосу, не приймає науки, на Господа не вповає, до свого Бога й не приближується.

³ Князі в його — рикаючі леви; судді його — вовки під вечір, що до ранку й однієї не лишають кістки.

⁴ Пророки в його — безглузді й зрадливі, а священники його поганяють святиню, топчуть закон.

⁵ Та справедливий Господь посеред його не творить несправедливості: Він що-ранку виявлює суд свій нехибний, та беззаконник і стиду не знає.

⁶ Я повитрачував народи, повалив їх твердині; поробив безлюдними в них улиці, що ніхто ними не ходить; попустошені їх городи: нема в них ні осадників ні людини.

⁷ До того й говорив я: Тільки бійся мене, приймай науку, то й не спустошу пробуток твій, не прийде на нього те лихо, що я призначив йому; вони ж про те тільки й дбали, щоб погіршувати свої вчинки.

⁸ Оце ж ждїте мене, говорить Господь, до того дня, як устану, щоб спустошити; бо я постановив, позбирати народи, поскликати царства, щоб на них досаду мою зігнати, страсти на них жар гніву мого: від огню бо ревності моєї погине вся земля.

⁹ Тоді дам я знов народам уста чисті, щоб вони призивали ймя Господнє й служили йому однодушно.

¹⁰ Із земель Етіопських, що по тім боці ріки, будуть мої поклонники — діти розсіяних вірних моїх, — приносити мені дари.

¹¹ Того часу не будеш ти соромити себе давними вчинками твоїми, якими ти проступався проти мене; тоді бо поведалью зпроміж тебе тих, що гордяться твоєю величавістю, та й — і ти не будеш пишатись святою горою мою;

¹² А дам тобі людей покірних і вбогих, а сї будуть вповати на ймя Господнє.

¹³ Останок Ізраїля не чинити несправедливості, не мовляти леги, й не знайдеться в устах у них язика зрадливого; вони будуть пастиись спокійно й ніхто їх не буде лякати.

¹⁴ О, висьпівай, дочко Сионова! викликуй гучно, Ізраїлю! радуйся й веселися, дочко Єрусалимська, від щирого серця!

¹⁵ Господь перемінив свій засуд на тебе, прогнав ворога твого! Сам Господь, Царь Ізраїля, посеред тебе; не будеш дознавати лиха.

¹⁶ Тоді скажуть Єрусалимові: Не бійся, а Сионові: Нехай не опадають руки в тебе!

¹⁷ Господь, Бог твій, посеред тебе; у нього сила, рятувати тебе; він радістю радуватись буде тобою, буде милувати по своїй любові, буде зза тебе веселитись веселістю великою.

¹⁸ Тих, що банувати муть за врочистими своїми обходами, я позбіраю — вони твоїми будуть; досить ганьби, що на них ваготіла.

¹⁹ Ось, я притїсню всіх тих, що тебе тїснили, буду піддержувати-рятувати всякого кульгавого, поскуплю до купи розпорошених, пороблю їх славетними й знакомитими по всіх землях, де побивав їх сором.

²⁰ Так, того часу поприводжу вас і позбіраю вас; пороблю бо вас людьми славними й високо поважними між усіма народами на землі, як визволю вас із неволі перед очима вашими, говорить Господь.

КНИГА ПРОРОКА АГГЕЯ.

¹ У другому році царя Дарія, першого дня шостого місяця, надійшло слово Господнє через пророка Аггея до Зоробабеля Салатієнка, правителя Юдейського, та Ісуса Йоседекенка, первосвященника, таке:

² Так говорить Господь сил небесних: Сї люде мовляють: Не настав іще час будувати храм Господень.

³ Тим то надійшло слово Господнє через пророка Аггея:

⁴ А вам же час — жити в ваших прикрашених будинках, коли тимчасом сей дом стоїть пустою?

⁵ Оце ж так говорить Господь Саваот: Зверніть серця ваші на ваші дороги.

⁶ Ви сієте багато, а збираєте мало; їсте, та не засичуєтесь; пете, та не напиваєтесь доволі; одягаєтесь, та вам не тепло, а хто ходить на заробітки, заробляє в дірявий мішок.

⁷ Тим же то говорить Господь сил небесних: Зверніть увагу вашу на ваші поступки.

⁸ Ійдіть лишень у гори, добувайте дерево та будуйте храм, щоб мені був до вподоби й я прославлявся в йому, говорить Господь.

⁹ Ось, ви надієтесь багато, а виходить мало, а що приносите домів, те я розвіваю. Чого ж воно так? говорить Господь Саваот; се за мій дом, що стоїть пустою, а ви хапаєтесь — кожен до свого дому.

¹⁰ Тим то небо зачинилось над вами й вдержує свою росу, а земля вдержує свій урожай.

¹¹ І покликав я посуху на землю й на гори, — на хліб й на сок виноградний, на олію й на все, що родить земля, — на людину й скотину й на все, що порають руки.

¹² І послухав Зоробабель Салатієленко та Ісус Йоседекенко, первосвященник, як і ввесь люд голосу Господнього, Бога свого, й слів пророка Аггея, яко посла Господнього, й збоявся люд Господа.

¹³ І сказав Аггей, посел Господень, яко посланий від Господа, так до люду: Я з вами! говорить Господь.

¹⁴ І збудив Господь духа в Зоробабелі, сині Салатііловому, правителі Юдейському, й духа в Ісусі Йоседекенкові, первосвященникові, так як і в усьому остальному людові, й узялись вони до роботи коло дому Господа Саваота, Бога свого,

¹⁵ На двадцять четвертий день шостого місяця, другого року Дарія.

2

¹ У семому ж місяці, двадцять першого дня того місяця надійшло слово Господнє через пророка Аггея:

² Промов до Зоробабеля Салатііленка, правителя Юдейського, та до первосвященника Ісуса Йоседекенка й до остатку з люду:

³ Хто zostавсь між вами, що бачив сей храм у прежній величі його, й як ви дивитесь на його нині? Чи не здається він ув очах ваших як би ніщо?

⁴ Та ти, Зоробабелю, кріпись, кріпись, говорить Господь, кріпись і ти, Ісусе Йоседекенку, первосвященниче, кріпись, ввесь народе землі, говорить Господь, і заходітесь коло діла: я бо з вами, говорить Господь сил небесних.

⁵ Завіт мій, що його зложив із вами, як виходили ви з Єгипту, й дух мій пробуває між вами; то ж не бійтесь!

⁶ Так бо говорить Господь Саваот: Ще трохи, — се станеться борзо, — затрясу небом і землею, морем і суходолом;

⁷ Двигону всі народи, — й прийде Той, що його бажають усі народи, й сповню дом сей славою, говорить Господь сил небесних.

⁸ Моє срібло й моє золото, говорить Господь Саваот.

⁹ Велич сього останнього храму буде більша, як давнішого, говорить Господь Саваот, й на се місце пошлю мир, говорить Господь небесних сил.

¹⁰ У двадцять четвертий день, девятого місяця, в другому році Дарієвому, надійшло слово Господнє через пророка Аггея, таке:

¹¹ Так говорить Господь сил небесних: Поспитай у священників про закон і скажи:

¹² Коли б хто в полі одержини своєї та ніс посвячене м'ясиво та й доторкнувся полою до хліба, чи до чого вареного, чи до вина або олії, чи до якої небудь їжі, то чи воно через те освятиться? І відказали священники: Ні!

¹³ Потім спитав Аггей: Коли ж хто станеться нечистим через дотик до трупа, й доторкнеться чого з того, то чи буде воно через те нечисте? І відказали священники: Буде нечисте.

¹⁴ І сказав на те Аггей і промовив: Такий же й сей люд, таке й се племя перед моїми очима, говорить Господь, та й такі й діла рук їх. Що вони в жертву приносять, все воно нечисте.

¹⁵ А тепер оберніте погляд ваш на часи перед сьогоднішнім, як іще не було положено каменя на камені в Господньому дому:

¹⁶ Прийдуть бувало до полукіпка, що в йому на погляд мірок двацять, а він давав тільки з десяток; прийдуть до куфи, щоб набрати пятьдесят кінов, а там тільки двацять.

¹⁷ Карав я вас іржею, жовтяком і грядом всяку роботу рук ваших, та ви не наvertsались до мене, говорить Господь.

¹⁸ Оберніте ж серце ваше од сього дня далій наперед, од двацять четвертого дня девятого місяця, — від того дня, як закладено основи до Господнього дому, зверніть туди погляд:

¹⁹ Чи є ще в коморі зерно на посів? Досі ні винограда, ні фіговина, ні гранатина, ні маслина не родили в вас, а з сього дня я буду благословити.

²⁰ І надійшло слово Господнє до Аггея вдруге — двацять четвертого дня того місяця, і сказано:

²¹ Промов так до Зоробабеля, правителя Юдейського: Потрясу небом і землю,

²² Поперевертаю царські престоли й зітру потугу царств невірних; поперевертаю колесниці й тих що на їх їдуть, і попадають коні й ті, що седять на їх — кожний од меча в ближнього.

²³ Того дня, говорить Господь сил небесних, возьму тебе, Зоробабелю Салатіїленку, слуго мій, говорить Господь, й держати му тебе, як перстень печатний; я бо вибрав собі тебе, говорить Господь Саваот.

КНИГА ПРОРОКА ЗАХАРІЇ.

¹ У восьмому місяці, в другому Дарійовому році, надійшло слово Господнє до пророка Захарії Варахїєнка, сина Аддового, таке:

² Прогнівився вельми Господь на ваших отців;

³ Оце ж скажи їм: Так говорить Господь сил небесних: Оберніться до мене, говорить Господь Саваот, то й я обернусь до вас, говорить Господь сил небесних.

⁴ Не будьте ж такі, як отці ваші, що до них промовляли прежні пророки, кажучи: Так говорить Господь Саваот: Зверніте з ледяних стежок ваших і від лихих учинків ваших; та вони не слухали й не вважали на мене, говорить Господь.

⁵ Отці ваші — де ж вони? та й пророки — чи вічно ж їм жити?

⁶ Слова ж мої присуди мої, що я заповідав через слуг моїх пророків, чи ж не справджались на отця ваших? і вони наvertsались та й говорили: Як призначив Господь Саваот учинити нам після стежок наших і по вчинках наших, так і зробив.

⁷ Двійцять четвертого дня одинайцятого місяця, у другому Дарійовому році, надійшло слово Господнє до пророка Захарії Варахїєнка, сина Аддового, таке:

⁸ Бачив я вночі видиво: чоловік на червоному коні стоїть проміж миртами в зеленій долині, а за ним коні червонобурі, теркаті й білі;

⁹ І спитав я: Хто вони, пане мій? і сказав мені ангел, що розмовляв із мною: Я скажу тобі, хто вони.

¹⁰ Тоді озвався чоловік, що стояв проміж миртами, й сказав: Се ті, що їх Господь послав пройти землю.

¹¹ Вони ж заговорили до ангела Господнього, що стояв проміж миртами й сказали: Пройшли ми землю й ось, вся земля заселена й спокійна.

¹² І озвався ангел Господнєй і сказав: Господи Вседержителю! докіль будеш ти немилосерден до Єрусалиму й городів Юдиних, що гнівишся на них уже сімдесят років?

¹³ І відказав Господь ангелові, що розмовляв із мною, словами благими, словами вірадными.

¹⁴ І сказав мені ангел, що розмовляв із мною: Вісти голосно й скажи: Так говорить Господь Саваот: Я жалую Єрусалима й Сиона великою ревністю;

¹⁵ І палаю великим гнівом, проти тих спокійних народів, бо як я легко, гнівився, вони збільшали зло.

¹⁶ Тим же то таж говорить Господь: Повернусь ізнов милосердно до Єрусалиму: в йому одбудується мій храм, говорить Господь Саваот, та й простягнуть будівельний шнур через Єрусалим.

¹⁷ Далій оповісти й скажи: Так говорить Господь сил небесних: Городи мої поперепоновнюються знов добром, і потішить Господь Сиона, й вибере собі знов Єрусалим.

¹⁸ І підвів я мої очі й дивлюсь: ось чотири роги.

¹⁹ І спитав я у ангела, що розмовляв із мною: Що се? а він відказав мені: Се роги, що порозкидали Юду, Ізраїля й Єрусалим.

²⁰ Потім показав мені Господь чотири ремісники.

²¹ І спитав я: Що вони йдуть робити? а він відказав так: Оті роги так порозкидали Юду, що ніхто не здохне підвести голови своєї: а сі прийшли, щоб їх полякати та позбивати роги в народів, що підняли рога проти Юдиної землі, щоб її порозмітувати.

2

¹ І споглянув я знов і бачу: ось чоловік, і мав в руці мірйального шнура.

² Я спитав: Куди ти йдеш? а він сказав мені: Розміряти Єрусалим, щоб знати, який він завширшки й який завдовжки.

³ Аж ось виступив ангел, що розмовляв із мною, другий же ангел вийшов вустріч йому.

⁴ І сказав той до його: Біжи й скажи сьому молодикові так: Одкрито стояти ме Єрусалим через множество людей і скоту в ньому.

⁵ І сам я, говорить Господь, буду йому поломяним муром, і прославлю себе посеред його.

⁶ Гей, гей! утікайте ж із півночної землі, говорить Господь: Я бо вас порозвівав, ніби на всі чотири вітри, говорить Господь.

⁷ Утікай, Сионе, ти, що пробуваєш у дочки Вавилонської.

⁸ Так бо говорить Господь сил небесних: Задля слави послав мене він до народів, що вас обдерали; хто бо торкається до вас, торкається об зіницю ока мого.

⁹ І ось, я підніму на них руку мою, й стануть вони здобиччю невольникам своїм, і зрозумієте, що се Господь сил небесних послав мене.

¹⁰ Викликуй же радісно й веселись, дочко Сионова! ось бо, я прийду й осядусь посеред тебе, говорить Господь.

¹¹ І придуть тоді многі народи до Господа, й будуть моїм народом; і я оселюсь посеред тебе, й зрозумієш, що мене послав до тебе Господь сил небесних.

¹² І посяде Господь Юду, як своє насліддя на сьвятій землі, й вибере собі знов Єрусалим.

¹³ Умовкни ж, усяке тіло, перед Господом! він бо підіймається з сьвятого пробутку свого.

3

¹ І показав мені первосвященника Ісуса, що стояв перед ангелом Господнім, та й сатану, що стояв праворуч його, щоб його винуватити.

² І сказав Господь (через ангела) до сатани: Нехай загрозить тебе, сатано, Господь, нехай загрозить Господь, вибравший собі Єрусалим! Хиба він не головня, вихоплена з огню?

³ Ісус же був у замазаній одежі, стояючи перед ангелом.

⁴ І озвався сей і сказав до інших (ангелів), що стояли перед ним: Поздіймайте з його замазану одіж! а йому сказав: Дивись, я зняв із тебе неправедність твою, й вдягаю тебе в одіж сьвяточну.

⁵ І говорив далій: Вложіть йому на голову чистий кидар, і вложили йому на голову чистий кидар, і наділи ризи на його; ангел же Господень стояв.

⁶ І заповів ангел Господень Ісусові і сказав:

⁷ Так говорить Господь сил небесних: Як ходити меш дорогами моїми й будеш пильнувати сторожі моєї, то будеш судити дом мій й наглядати над моїми дворами. І дам тобі в підмогу з тих, що стоять отут.

⁸ Слухай же уважно, ти первосвященниче Ісусе, ти й товаришу твої, щозасідають перед тобою, — сі мужі знаменні: Ось, я приведу слугу мого, Пагонця.

⁹ А ось, і камінь, що кладу перед Ісусом; на сьому камені семеро очей; і виріжу на йому начерки його, говорить Господь сил небесних, і зітру гріх землі сієї одного дня.

¹⁰ Того часу, говорить Господь сил небесних, буде одно одного закликати під виноград і фиговину.

4

¹ І вернувся той ангел, що розмовляв ізо мною, і розбудив мене, наче будять кого сонного.

² І спитав мене: Що бачиш? Я відказав: Бачу сьвітильника, — ввесь із золота; зверху в його кубочки на оливу й сім лямп на йому, а також сім дудочок до наливання в лямпи, що на йому.

³ А коло його дві оливині, одна праворуч од кубочка, а друга ліворуч.

⁴ І запитався я та й кажу ангелові, що розмовляв ізо мною: Проти чого воно, добродію?

⁵ І відказав ангел, що розмовляв ізо мною, й промовив: Хиба ти не знаєш, що воно? А я відповів: Ні, добродію, не знаю.

⁶ Тоді озвався він і сказав мені: Се, — Господнє слово до Зоробабеля, і значить: Нї військом, нї силою вашою, тільки моїм духом, говорить Господь сил небесних.

⁷ Хто ж ти, велика горо, перед Зоробабелем? Ти — низина, а він положить углового каменя при веселих викликаннях: Ласка, ласка на ньому!

⁸ І надійшло слово Господнє до мене:

⁹ Як руки Зоробабелеві заложили, основи під сей дом, так його руки й скінчать його, й зрозумієте, що Господь сил небесних послав мене до вас:

¹⁰ Хто ж би маловажив день сей, коли, радіючи, тоті семеро дивляться на будівельну вагу в руках у Зоробабеля? — се очі Господні, що обіймають зором увесь круг земний.

¹¹ Тоді озвався я й промовив до його: Проти чого ж сі дві оливини, праворуч і ліворуч сьвітильника?

¹² І озвався я вдруге й промовив до його: Проти чого сі дві галузки оливні, що золотими дудочками виливають із себе золоту оливу?

¹³ І відказав мені: Хиба ти не знаєш, що се? Я ж відповів: Ні, добродію, не знаю.

¹⁴ А він сказав: Се два помазані оливою, що стоять перед Владикою всієї землі.

5

¹ І підвів я знов очі й побачив, аж се летить писаний звиток.

² І спитав він у мене: Що ти бачиш? а я кажу: Бачу летючий писаний звиєць, двацять локот завдовжки й десять локот завширшки.

³ І промовив він до мене: Се прокляття, що виходить на всю країну кожен, що крадекривдить, буде вигублений, як се написано на одній стороні; так само хто ложно кленеться буде вигублений, як написано на другій стороні.

⁴ Я допущу те прокляття, говорить Господь Саваот, і ввійде воно в господа злодія і в господа того, що моїм імям ложно божиться, й оселиться воно в їх домівках, і вигубить їх укупі з їх дерев'яною й камяною роботою.

⁵ І вийшов ангел, що розмовляв із мною, й промовив до мене: Підведи очі твої й подивись, що се за проява?

⁶ Кажу ж я: Що се? А він відказав: Се виходить мірка, й додав: се образ їх у всій країні.

⁷ Аж ось, піднялась оловяна покришка, а там у ефі сидить жінчина.

⁸ І промовив він: Отся — то сама безбожність і пхнув її в ефу, та й накрив оловяною покришкою.

⁹ І зняв я очі свої й побачив: аж ось проявились дві жінчини, й вітер дув у крила їм, а крила в їх були наче в кані; й підняли вони ефу та й понесли її між землею й небом.

¹⁰ І спитав я в ангела, що розмовляв із мною: Куди несуть вони ефу?

¹¹ Він же відказав мені: Щоб виготовити їй пробуток у Сеннаар-землі й як осядеться вона там, то поставиться на своїй підставці.

6

¹ Знов підвів я очі мої і дивлюсь, аж се — чотири колесниці виходять із провалу між двома горами; гори ж були мідяні.

² У первій колесниці були коні червоні, у другій вороні,

³ У третій колесниці коні білі, а в четвертій коні теркаті, дужі.

⁴ Я озвався й спитав ув ангела, що розмовляв із мною, й сказав: Проти чого воно, добродію?

⁵ І відповів ангел і сказав мені: Се чотири вітри небесні виходять стояти перед Владикою всієї землі.

⁶ Отті вороні коні йдуть у землі на північ, а білі йдуть позад них; теркаті ж йдуть у землі полуденні.

⁷ А дужі вийшли й намагались йти, щоб перебігти землю; і повелів він: Йдїть, пробігайте землю! І пробігли землю.

⁸ Тоді покликав мене й так промовив до мене: Дивись! ті, що вирушили в півночні землі, заспокоїли гнів духа мого на землі півночній.

⁹ І надійшло слово Господнє до мене:

¹⁰ Возьми з дарів у тих, що прибули з неволі, у Хелдая, Товії й Едая, та й іди того ж дня в господу Іосії Софонїєнка, що прийшов із Вавилону;

¹¹ Там возьми срібла й золота та й пороби вінці й вложи на голову Ісусові Йоседекенкові, первосвященникові,

¹² І скажи йому: Так говорить Господь Саваот: Ось, муж — ім'я йому Пагонець, він виросте з свого кореня й збудує храм Господеві.

¹³ Так, він збудує дом Господень і увінчається славою, й засяде й володіти ме на престолі своєму; буде ж він і св'ященником на престолі своєму, й буде рада мира між сим і другим (престолом).

¹⁴ Вінці ж будуть на спомин про Хелема, Товія, Едая й Хена Софонїєнка в дому Господньому.

¹⁵ І ті, що далеко живуть, приходити муть, помагати при будові храму Господнього, й визнає, що мене послав Господь сил небесних до вас; і станеться те, коли щиро слухати мете голосу Господа, Бога вашого.

7

¹ У четвертому році царя Дарія, надійшло слово Господнє до Захарії, на четвертий день девятого місяця, Хаслева.

² Послано Сарецера й Регем-Мелеха вкупі з товаришами помолитись перед лицем Господнім,

³ І спитати св'ященників, що служили в дому в Господа сил небесних, та в пророків: Чи маємо в п'ятому місяці плакати й постити, так як уже багато літ досі чинили?

⁴ І надійшло до мене слово Господа сил небесних:

⁵ Скажи всьому народові в краю й св'ященникам так: Коли ви в п'ятому й сьомому місяці вже сімдесята, років постили й плакали, так чи ви ж постили справді мені?

⁶ Або коли ви їли й пили, так хіба ви не про себе їли й пили?

⁷ Чи не сі ж самі слова проголошував Господь через попередних пророків, як іще Єрусалим був люден і зупокоєн із городами своїми навкруги, та як полуденні країни й низина були залюднені?

⁸ І надійшло слово Господнє до Захарії:

⁹ Так говорить Господь Саваот: Чинїте правду на суді, й доказуйте любов та милосерде кожен до свого ближнього.

¹⁰ Не тісніть удови й сироти, заволоки та злиденника, й не мисліть у вашому серці зла одно одному.

¹¹ Вони ж не хотіли на се вважати, одвертались від мене й затулювали собі уші, щоб не чути,

¹² І заткали серця свої, щоб не слухати закону й слів, що Господь Саваот посилав Духом своїм через прежні пророки; за-те ж і досяг їх великий гнів Господа сил.

¹³ Через те ж і бувало: як він накликав, а вони не слухали, так само й вони взивали, а я не слухав, говорить Господь сил.

¹⁴ І я порозкидав їх проміж усіма народами, що їх перш вони й не знали, й зробилась країна пустою по них так, що ніхто не переходив її ні сюди, ні туди, та й так обернули вони бажану землю в пустиню.

8

¹ І надійшло слово Господа сил небесних, таке:

² Так говорить Господь Саваот: Я був повен ревнивої любови до Сиону, тим то й запалав великим гнівом за його.

³ Так говорить Господь; Обернуся до Сиону й буду пробувати в Єрусалимі, й звати меться Єрусалим городом правди, а гора Господа сил небесних — горою съвятою.

⁴ Так говорить Господь Саваот: Знов седіти муть по майданах Єрусалимських діди й баби, кожне з костуром у руці задля довгого віку свого.

⁵ І повно буде по городських майданах хлопят і дівчат, що грати муться по улицах.

⁶ Так говорить Господь сил: Коли се вдавати меться дивним ув очах останків з народу в тоті дні, то хиба ж воно дивне й у моїх очах? говорить Господь сил небесних.

⁷ Так говорить Господь Саваот: Ось, я повизволяю люд мій із земель восточніх і з земель від заходу сонця;

⁸ І поприводжу їх, та й будуть жити в Єрусалимі, й будуть вони моїм людом, а я — їх Богом у правді й справедливості.

⁹ Так говорить Господь сил: Кріпіть руки ваші, ви, що в сих днях чуєте сі слова з уст пророків, що були при засновинах дому Господа сил небесних, щоб храм будувати.

¹⁰ До того бо часу не було ніякої користі ні людям ані користі з роботи скотом; хто виходив і хто ввійшов, не був безпечен од ворога, та й допустив я ворогування між людьми одного проти одного.

¹¹ Нині ж я не той, що в прежні часи до останку люду сього, говорить Господь сил.

¹² Посів бо рости ме в супокою; виноградина давати ме плод свій і земля вроджай свій, та й небо давати ме росу свою, й усе те оддам у посідання послідові люду сього.

¹³ І буде так, що, як ви, доме Юдин і доме Ізраїлів, були прокляттям у народів, так я спасу вас, і будете благословенням; то ж не бійтеся; кріпіте руки ваші!

¹⁴ Так говорить Господь сил небесних: Як постановив я був покарати вас, коли батьки ваші гнівили мене, говорить Господь Саваот, та й не відминив того,

¹⁵ Так само постановив я нині зробити добро Єрусалимові й Юдиному домові; не бійтеся!

¹⁶ От же які вчинки вам чинити: Говоріте одно одному правду та й судіте по правді й задля спокою в воротах ваших.

¹⁷ Не мисліть у вашому серці нічого лихого одно одному та й не любуйтеся у лжівій присязі, се бо все я ненавиджу, говорить Господь.

¹⁸ І надійшло до мене слово Господа Саваота:

¹⁹ Так говорить Господь сил небесних: Пости в четвертому, п'ятому, сьомому й десятому місяці переминятьсЯ домові Юдиному в радощі й в веселі празники; тільки ви полюбіть правду й мир.

²⁰ Так говорить Господь сил: І приходити муть народи й осадники, многих городів;

²¹ І будуть приходити осадники одного міста до осадників другого та казати: Ось; ходімо туди, помолитись перед лицем Господнім й шукати ласки в Господа сил небесних; і скажуть ті: пійду й я.

²² І приходити муть многі племена й сильні народи шукати Господа Саваота в Єрусалимі й благати Господа.

²³ Так говорить Господь сил небесних: У ті часи буде так, що десятеро з усяких різномовних народів ухоплять за полу Юдея, й казати муть: Пійдемо й ми з тобою, ми бо чули, що з вами Бог.

9

¹ Пророче слово Господне, проти міста Гадрах, та й на Дамаск воно наляже бо око Господне на всіх людей (позирає), як і на увесь рід Ізраїльський,

² Та й на Емат примезний, на Тир, і на Сидон; вони бо себе аж надто мають за мудрих.

³ Тир побудував собі замки й намножив стілько срібла, як порошу, а волота, як на улиці грязі.

⁴ Та ось, Господь вробить його бідним й зломить силу його на морі, та й самого його пожере огонь.

⁵ Гляне на те Аскалон и здригнеться, і Газа затремтить укупі з Екромом; бо надія його вийде йому на сором: не стане царя в Газі, Аскалон же запустіє.

⁶ Чужинці оселятьсЯ в Азоті, і зломлю гордощі Филістіїв.

⁷ Вирву мясо криваве з уст у його, жертву погану з зубів у його, й привернеться він до Бога нашого, й будуть вони, мов тисячники, в Юди передувати, та й Екронт буде, як Евузій.

⁸ І поставлю чату перед моїм храмом проти війська, проти проходячих туди й назад, і не буде проходити грабіжник; я бо тепер наглядати му моїми очима застим.

⁹Веселися, Сионова дочко, викликай радісно, дочко Єрусалимська: Се Царь твій надходить до тебе, справедливий і спасаючий, тихий — сидючи на осляті, сині яремної осліці.

¹⁰Тоді я поторошу вози боєві в Ефраїма й боєві коні в Єрусалимі та й поломаний буде лук війсьничий; він бо проповідати ме мир народам, і зацарює од моря до моря, від ріки та й до країв землі.

¹¹І кровю завіту твого вибавлю я вязнів твоїх із ями, що в ній води нема.

¹²Вертайтеся до твердині, ви вязні, живучі в надії! що тепер оповідаю, дам вам удвоє.

¹³Бо, неначе лука, натягну собі Юду, а сагайдака наповню Ефраїмом, і підійму синів твоїх, Сионе, проти твоїх синів, земле ти Йонська, та й зроблю тебе мечем у силача.

¹⁴І з'явиться над ними Господь, і блискавицею вилетить стріла його, й загуде Господь трубою, та й ступати ме бурєю, віючою з полудня.

¹⁵І хоронити ме їх Господь Саваот, а вони будуть валити і підбивати під себе камінням із праці, будуть пити до перепою, ніби вином, і переповняться, як ті кубки жертвні, як угли в жертвенника.

¹⁶І спасе їх Господь Бог у ті часи, спасе нарід свій, як овець, і, мов дорогі камені в вінці, зблищать вони на землі його.

¹⁷О, яка ж велика доброта його, що за красаота його! Хліб додаватиме духа молодикам, а вино — дівчатам!

10

¹Просіте в Господа дощу, коли його треба, а Господь блисне блискавицею і дасть вам ливень, дасть кожному траву на полі.

²Бо терафими вам пусте говорять, та й віщуни видять неправду й оповідають сни пусті; вони потішають вас оману; тим то й блукають люде, як вівці, пустопаш, бідують, бо нікому їх пасти.

³На пастирів гнівом я палаю, і козлів тих (провідників) я покараю; бо навідається Господь сил до свого стада, й поставить рід Юдин, мов славного коня свого, до бою.

⁴Із нього буде вугловий камінь, із нього — приколок, із нього — лук до бою, із його вийдуть всі гетьмани народу.

⁵Ніби невміраки, будуть вони побивати на війні та, мов грязь на дорозі топтати, й воювати; бо Господь із ними, й посоромлять іздеців на конях.

⁶Подам силу Юдиному дому й спасу дом Йосифів, і приверну їх; я бо змилосердивсь до них, і будуть вони в мене, ніби я й не відкидав їх; я бо їх Гоєподь і Бог їх, та й вислухаю їх.

⁷Лицарем буде Ефраїм у мене; серце їх звеселиться, мов вином заграє; і бачити муть се їх діти й зрадіють; веселитись будуть серця їх у Господі.

⁸Я дам їм знак і зберу їх до купи, бо я їх, купивши собі; безліч буде їх у мене, істільки як перед тим було;

⁹І розмішу їх проміж народами, а вони й в найдальших землях будуть згадувати мене й жити муть із дітьми своїми, а схотять, — вернуться додому.

¹⁰І заверну їх із Єгипту, скличу з Ассирії, й приведу їх у землю Галаадську й на Ливан, і не стане їм місця.

¹¹І, наче б прийшла на море халепа та побила Фидіморські, наче б висхли глибині ріки, — так упокорений буде Ассур і відняте буде скипетро Єгиптові.

¹²Подам їм силу в Господі, й ходити муть у ім'я його, говорить Господь.

11

¹Відчиняй, Ливане, ворота твої, й нехай пожирає огонь кедрів твоїх.

²Голоси, кипарисе; бо впаде кедр, бо й великі будуть спустошені; голосіте, дуби Базанські, бо повадиться гай ненроходний.

³Чути голос ридання пастухів, бо спустошено бажання їх; чути рик левчуків, бо спустошено красу Йордані.

⁴Так говорить Господь, Бог мій: Паси вівці, призначені на заріз,

⁵Що їх купивши вбивають безкарно, а продававши мовляють: Слава тобі, Господи; я збагатився! а пастухи не жалують їх.

⁶Та й я вже не жалувати му сих землян, говорить Господь; і ось, я оддам людей, кожного в руки ближнього його й на поталу цареві його, й побивати муть вони країну, та й нікого не визволю із їх потали.

⁷І буду пасти вівці, призначені на заріз, — бідолашню отару. І возьму собі дві палиці; одну назву ласкавість, а другу — повязь, і буду пасти ними вівці.

⁸І занапащу трьох пастухів в один місяць, бо відвернеться душа моя од них, як се й їх душа одвертається від мене.

⁹І скажу тоді: Не буду більш пасти вас: що вмирає, нехай умирає; що помирає, нехай помирає, а що зостається, нехай одно одного з'їдав.

¹⁰ І возьму мою палицю — ласкавості — та й поламлю її, щоб розв'язати вмову, що вчинив був із усіма народами.

¹¹ І буде розв'язана вона того ж дня, а тоді зрозуміють бідолашні вівці, що мене визирали, що се було слово Господнє.

¹² Тоді скажу їм: Коли ваша ласка, дайте мені плату мою; а коли ні, так не давайте; а вони одважатимуться плати мені — трийцять срібних.

¹³ Господь же заповів мені: Вкинь їх в храмову скарбівню; — та й висока ж бо ціна, за яку мене оцінили! І взяв я трийцять срібних та й укинув у храму Господньому про ганчаря.

¹⁴ Тоді поламав я й другу палицю — пов'язь, щоб розірвати братерства між Юдою й Ізраїлем.

¹⁵ І знов сказав мені Господь: Возьми ж тепер собі знаряд у одного дурного пастуха:

¹⁶ Ось бо, я поставлю в землі сій пастуха, що байдуже йому пропадаючи, що заблуканих не буде шукати, ні хорих лічити, та й здорових не буде кормити, а їсти ме тільки м'ясиво ситих, ба й ратиці в них одривати.

¹⁷ Горє ж ледачому пастухові, що покидає стадо! Меч на руку його й на праве око його! О, рука йому зовсім усохне, а праве око його зовсім осліпне!

12

¹ Пророче слово Господнє про Ізраїля. Господь, що розпростер небо й оснував землю та й сотворив духа в чоловіці, говорить:

² Ось, я зроблю Єрусалим чашою остеропіння про всі приміжні народи, та й про Юду під час облягу Єрусалиму.

³ І зроблю тоді Єрусалим важеним каменем для всіх народів; хто буде підіймати його, надсадиться, а зійдуться проти його всі народи землі.

⁴ В той час; говорить Господь, учиню, що кожний кінь обісїє, а їздеці обезуміють; на дом же Юдин одкрию очі мої, а коні в усіх народів ударю сліпотою.

⁵ І погадають гетьмани Юдині в серцях своїх: сила моя й осадників Єрусалимських тільки в Господі сил, Бозі їх.

⁶ Того часу зроблю я гетьманів Юдиних, ніби жарівнею між дровами, й як палаючий смолоскип в середині снопів, і повигублюють вони всі сусідні народи праворуч і ліворуч, і знов буде Єрусалим залюднений на свійму місці, в Єрусалимі.

⁷ І допоможе Господь, як і перш, наметам Юдиним, щоб не неслась високо над Юдою слава дому Давидового й величність осадників Єрусалимських — над прочими Юдеями.

⁸ Того часу закрие Господь щитом своїм осадників Єрусалимських, і найслабший між ними буде такий, як Давид, а дом Давидів буде як Божий, як ангел Господень перед ними.

⁹ І вигублю того часу всі народи, що рушили проти Єрусалиму.

¹⁰ На дом же Давидів і на осадників Єрусалимських вилию духа ласки й побожності, й поглянуть на того, що його прокололи, й будуть голосити по нему, як по синові одинцеві, й сумувати, як сумують по перворідневі.

¹¹ Здіймється тоді в Єрусалимі голосний плач, як плач у Гададриммоні на Мегиддо-долині.

¹² І ридати ме країна, всяка родина окреме: родина Давидова окреме, й жіноцтво їх окреме; родина дому Натанового окреме, й жіноцтво їх окреме;

¹³ Родина дому Левіїного окреме, й жіноцтво їх окреме; родина Симеоніїв окреме, й жіноцтво їх окреме.

¹⁴ Так само й усі інші родини — кожна родина окреме й жіноцтво їх окреме.

13

¹ Того часу відкриється домові Давидовому й осадникам Єрусалимським криниця на змитте гріха й нечисті.

² І буде того часу, говорить Господь сил небесних, повикоренню імення ідолів із цієї землі, так що вже їх і згадувати не будуть, а так само повиганяю з землі ложних пророків і нечистого духа.

³ Коли ж іще хто наважиться пророкувати, тоді сам отець його й мати його, що його породили, казати муть йому: Не жити тобі на сьвітї, бо говориш лож в ім'я Господнє; і вб'ють його батько й мати, що вродила його, коли пророкувати ме.

⁴ І соромити муться пророки видава свого, пророкуючи, й не будуть уже вдягати волосяної гуні, щоб обманювати людей,

⁵ А казати ме кожен: Я не пророк, я такий собі, що порає землю, бо з самого малку хтось придбав собі мене рабом.

⁶ І як питає хто в його: Що ж се в тебе за рани на руках? то він відкаже: Се мене бито в дому люблячих мене.

⁷ Ой мечу! підіймись на пастиря мого, на близького мені, говорить Господь Саваот; побий пастиря, а вівці порозбігаються! Я ж направлю руку мою на малих.

⁸ І станеться на всій землі, говорить Господь, що дві третини на ній будуть вигублені й вимруть, а тільки третина зістанеться на ній.

⁹ І введу ту третину в огонь, і розплавлю їх, як плавлять срібло, й очищу їх, як чистять золото: Вони будуть призивати ймя моє, а я вислухаю їх і скажу: Ось, се мій нарід, а вони казати муть: Господь — се Бог мій!

14

¹ Ось, надходить день Господень, і паювати муть луп посеред тебе.

² І позбіраю всі народи на війну проти Єрусалиму, й опанують город, і пограблять будинки, й позбечестять жіноцтво, й позаймають половину города у полонь, тільки останок людности не викорениться з городу.

³ І тоді виступить Господь і в'оружиться проти тих народів, як було колись в'оружувався у день бою.

⁴ І стануть ноги його на горі Оливній, що навпроти Єрусалиму до сходу сонця, й розпадеться Оливна гора надвое по середині на схід сонця й на захід, вельми великою долиною, і половина гори відхилиться 'д півночі, а друга — 'д полудню.

⁵ Ви ж утікатимете в долину мойс гір; бо долина проміж горами буде простягатись аж до Асилу; ви ж будете втікати, як утікали за царя Юдейського Озії від земного труса; й прийде Господь, Бог мій й усі святі з ним.

⁶ І не буде світла в той день, світила, наче позникають.

⁷ І се буде єдиний день, звісний тільки Господу: ні то день, ні то ніч; тільки надвечір розвидніється.

⁸ І потечуть того часу живі води з Єрусалиму: половина їх — у море на схід, а половина в море на захід; так буде літом і зимою.

⁹ І царювати ме Господь над усією землею; один тоді буде Господь, і одно ймя його.

¹⁰ Вся та земля буде, як би одно поділле від Габаону до Реммону, на полудне від Єрусалиму, що стояти ме високо на своїму місці й заповниться осадниками, од Беняминової брами до місця давних воріт, до наріжних воріт, і від Ананеїлової башти до царських тискарень.

¹¹ І жити муть люде там, і не буде вже прокляття, а стояти буде Єрусалим безпеч.

¹² І от яка буде язва, що нею вдарить Господь усі народи, що будуть воювати Єрусалим: у кожного нидітме тіло його, як іще він стояти ме на ногах; очі його потануть у ямках своїх, а язик його висохне в роті йому.

¹³ І настане того часу між ними велика замішанина од Господа, — так що вони хапати муть одно одного за руку, й буде здійматись рука проти руки ближнього свого.

¹⁴ Та й Юда воювати ме проти Єрусалиму; й по нагромаджують скарби всіх народів, золото, срібло та одежу в великому множестві.

¹⁵ І така ж язва побе коні, мули, верблуди й осли та й усяку скотину, яка буде в військовому таборі в них.

¹⁶ І буде опісля: всі, що позостаються з усіх тих народів, що приходили проти Єрусалиму, будуть сходитись що-року, щоб поклонитись цареві, Господеві сил небесних, і святкувати свято кучок.

¹⁷ Коли ж которий рід на землі та не піjde в Єрусалим упасти перед царем, Господом сил, то не буде дощу в них.

¹⁸ І коли Египецьке племя не вбереться в дорогу й не прийде, то й у його не буде дощу, й прийде на його така ж кара, якою побивати ме Господь народи, що не приходили на кучкове свято.

¹⁹ Ось, що буде за гріх Египту й за гріх усім народам, що не прийдуть обходити свято кучок.

²⁰ Того часу й на кінський узді надписувати муть: Господеві присвячено, та й казани варові в Господньому домі будуть уважатись за св'ящені так само, як чаші перед жертівником.

²¹ Усякий котел у Єрусалимі й у Юдеї буде присвячений Господеві сил небесних, і всі, що жертвувати муть, будуть приходити й брати їх та й у них варити, й не буде тих часів ніякого крамаря в дому Господа сил небесних.

КНИГА ПРОРОКА МАЛАХІЯ.

¹ Пророче слово Господнє до Ізраїля через Малахію.

² Я полюбив вас, говорить Господь. Ви питаєте: У чому показалаась любов твоя до нас? — Хиба ж Езав не брат Яковів? говорить Господь? а однакже я полюбив Якова,

³ А Езава я зненавидів, так що гори його поробив безлюддем, а наслідде його — пробутком шакалів.

⁴ Коли б Едом сказав: Хоч ми розбурені, та ми повідновлюємо розбурене, то Господь Саваот каже на те: Вони побудують, а я порозвалюю, так що їм приложать прізвище: Країна безбожності, — нарід, що на його Господь прогніїввся по віки.

⁵ Своїми очима ви се побачите та й скажете: Звеличив себе Господь над Ізрайлевим займищем!

⁶ Син шанує батька, а раб — пана свого; коли ж я батько, так де ж та почесть, що мені подобає? й коли я пан, де ж те поважання для мене? говорить Господь Саваот до вас, сьвященники, що зневажаєте ймя моє? Ви питаєте: Чим же ми зневажаємо ймя твоє?

⁷ Ось, ви приносите нечистий хліб на мій жертівник, та ще й питаєте: Як ми зневажаємо тебе? От тим, що говорите: Трапезу Господню ніщо поважати.

⁸ І як ви приносите на жертву сліпе, чи те в вас не погане? або як приносите кульгаве чи хворе, чи ж і се не погане? Ось, принеси се твому князеві, чи буде воно йому приємне, чи прийме він тебе ласкаво? говорить Господь Саваот.

⁹ Оце ж благайте Бога, щоб вас помилував; бо коли таке буде виходити з рук ваших, так чи ж може він вас ласкаво приймати? говорить Господь сил небесних.

¹⁰ Лучше зачини которий храмові двері, щоб на мойму жертівнику не палити марно огню. Нема в мене ласкавості до вас, говорить Господь сил небесних, і не вгодні мені приноси з ваших рук.

¹¹ Від ісходу бо та й до заходу сонця буде ймя моє величатись проміж народами, й всюди приносити муть імені мойму кадило й жертву чисту; велике буде ймя моє проміж народами, говорить Господь Саваот.

¹² Ви ж його зневажаєте, мовляючи: Столові Господньому не належиться пошана, й те, що нам із неї впадає, невартне.

¹³ До того ще й мовляєте: Скільки ж то праці! та й маловажаєте все, говорить Господь сил, і приносите крадене й кульгаве й недуже, а такі самі й хлібові дари ваші. Чи мені ж та приймати таке залюбки з рук ваших? говорить Господь.

¹⁴ Нї, проклят зрадливий, що, мавши в череді свій здорового самця й обрікши себе обітом, приносить Господеві миршає; я бо царь великий, говорить Господь сил небесних, а моє імя страшне проміж народами.

2

¹ А тепер іще оця заповідь до вас, сьвященники:

² Коли не послухаєте й не положите її собі на серце, щоб оддавати славу іменні мойму, говорить Господь Саваот, так пошлю на вас прокляття, і проклену ваше благословенне, ба вже й проклинаю, бо ви не хочете прихилити до того серце ваше.

³ Ось, я одйиму вам лопатку, та й кину вам калом у лице, калом жертв ваших сьвяточних, і викинуть вас укупі з ним.

⁴ І зрозумієте тоді, що я дав вам сю заповідь, щоб удержувати завіт мій з родом Левіїним, говорить Господь Саваот.

⁵ А той завіт мій із ним був завітом життя й щастя, а дав я його задля страху, та й він боявся мене й страхався перед імям моїм.

⁶ Закон правди був ув устах у його, а неправди не було на язиці в його. В мирі й правоті ходив він передо мною, та й відвернув многих од гріха.

⁷ Бо уста сьвященникові мають перестерігати знання і з його уст ждуть люде закону; він бо посланець Господа сил небесних.

⁸ Ви ж відійшли від сієї дороги, й були многим приводом до впаду в законі, ви повалили вмоу з Левіїним родом, говорить Господь сил.

⁹ Тим то й я подам вас у зневагу й погорду перед усім людом, ви бо не держитесь доріг моїх, і в справах закону дивитесь на особу.

¹⁰ Чи не один же в усіх нас отець? Чи не той же самий Бог создав нас? Чого ж ми ломимо віру одно одному, а тим ломимо й завіт отців наших?

¹¹ Віроломність коїть Юда, та й гидота діється в Ізраїлі і в Єрусалимі; зневажив бо Юда, що в Господа було сьвяте, та що він полюбив, беручи за жінку собі дочку чужого бога.

¹² У того, хто таке чинить, повигублює Господь в наметах Яковових старого й молодого, а так само й того, що приносить жертву Господеві сил небесних.

¹³ Та й ось що ви тим ще робите: ви зневолюєте (жінок ваших) обливати жертovníк Господень сльозами з голосіннем і риданням, так що він уже й не дивиться на приноси й не приймає вмоляючої жертви з рук ваших.

¹⁴ Ви знов питаєте: через що? Через те, що Господь був свідком між тобою й жоною молодощів твоїх, що ти її зрадив, — вона ж подруга твоя й законом із тобою звязана, як жона твоя.

¹⁵ Та чи ж не вчинив сього один такий, що визначався духом? — Що ж сей один учинив? Він бажав потомства від Бога. Оце ж бережіть духа вашого, й ніхто не ламай віри жінці молодощів своїх.

¹⁶ (Ви тим оправдуєтесь:) говорить Господь Бог Ізраїля: Як зненавидиш її, розведися; ні, — кривда покрие такого, як одѣжа, говорить Господь сил. Тим же то бережіте серце ваше, й не ламайте віри.

¹⁷ Прогнівили ви Господа речами вашими, та й ще питаєте: Чим гнівимо ми його? Ось тим, що мовляєте: Хто чинить зло, той угоден Господеві, й до таких він ласкавий; або: Де ж той Бог, що право судить?

3

¹ Ось, я посилаю ангела мого, а він приготує дорогу передо мною, й негайно за сим прийде в храм свій, що його шукаєте, — Ангел завіту, що його бажаєте; ось, він йде, говорить Господь Саваот.

² Хто ж видержить день приходу його, й хто встоїть, як він явиться? Він бо — огонь розтоплюючий і як те зілле очищуюче;

³ І засяде він до перетоплювання срібла й очистить синів Левіїних і переплавить їх, як золоту й срібло, щоб приносили жертву Господеві в праведності.

⁴ Тоді люба буде Господеві жертва Юдина й Єрусалимова, як у давні давна й в давні роки.

⁵ Прийду до вас, щоб судити суд, й буду скорим свідком проти чарівників, перелюбників і тих, що божаться лживо, що вдержують плату поденного робітника, притісняють удовиць і сиріт та відпихають од себе приходня й не бояться мене, говорить Господь Саваот.

⁶ Я бо — Господь, я все той самий; через те ви, сини Яковові, й не вигублені.

⁷ З часу отців ваших відступили ви від заповідей моїх та й не певните їх. Верніться же до мене, так і я вернусь до вас, говорить Господь сил небесних. Ви питаєте: Як нам вертатись?

⁸ Хиба ж годиться людині обкрадати Бога? Ви ж мене обкрадаєте. Спитаєте: В чім же ми тебе обкрадаємо? Десятинами й первоплодами.

⁹ Тяжко ви прокляті, за те, що ви — ввесь люд — мене обкрадаєте.

¹⁰ Принесіте всі десятини в кокомори в святині щоб у мойму дому було що їсти, та хоч тим витребуєте мене, говорить Господь сил небесних: чи тоді не повідчинаю я вам отвори небесні й не пошлю вам благословенне над міру?

¹¹ Задля вас я відверну всяку прожер, щоб не пустошила в вас плоду земного, та й виноградина в вас на полі не буде без плоду, говорить Господь Саваот.

¹² І щасливими славити муть вас усі народи, будете бо бажаною землею, говорить Господь сил небесних.

¹³ Зневажливі передо мною слова ваші, говорить Господь. Скажете: Що ж ми говоримо проти тебе?

¹⁴ А ось, ви мовляєте: Шкода служити Богу, та й що нам за пожиток із того, що ми перестерігали постанови його та ходили сумні перед лицем Господа сил?

¹⁵ А нині ми гордих славимо щасливими: краще врядились беззаконники, та й хоч спокушують Бога, а живуть без ушкоди.

¹⁶ Та богобоязні ось як говорять один одному: Вважає Господь і чує все, та й перед лицем його списується памятка книга про тих, що бояться Господа й почитають ім'я його.

¹⁷ Вони будуть моїми, говорить Господь сил небесних, будуть моєю питоменністю того дня, що наведу, й буду любити їх, як милує чоловік сина свого, що його слухає.

¹⁸ І знов тоді побачите різницю між праведником і безбожником, між тим, хто служить Богу, а тим хто йому не служить.

4

¹ Ось бо, настане день, палаючий, як піч; тоді всі горді й безбожні будуть, неначе солома, й спалить їх той день, що настане, так що не залишить із них ні кореня ні галузя.

² А про вас, що боїтесь імені мого, зійде сонце справедливості і оздоровлення в промінні його, й вийдете, підскакуючи, мов випасені телята;

³ І топтати мете безбожних, вони бо будуть порохом під ногами в вас того дня, що я наведу, говорить Господь Саваот.

⁴ Держіте ж у пам'яті закон слуги мого Мойсея, що я завітував йому на Горібі, заповіді й права про всього Ізраїля.

⁵ Ось, я пошлю до вас пророка Ілію перед настанням дня Господнього, дня великого й страшного.

⁶ І поприхилє він серця отців до дітей, і серця дітей до отців їх, щоб я, прийшовши, не покарав землю прокляттям.

ЄВАНГЕЛІЯ ВІД СЬВ. МАТТЕЯ.

- ¹ Книга родоводу Ісуса Христа, сина Давидового, сина Авраамового.
² Авраам породив Ісаака; а Ісаак породив Якова; а Яков породив Юду та братів його;
³ а Юда породив Фареса та Зару від Тамари; а Фарес породив Єсрома; а Єсром породив Арама;
⁴ а Арам породив Аминадава; а Аминадав породив Насона; а Насон породив Салмона;
⁵ а Салмон породив Вооза від Рахави; а Вооз породив Овида від Рути; а Овид породив Єссея;
⁶ а Єсей породив Давида царя; а Давид цар породив Соломона від Урієвої;
⁷ а Соломон породив Ровоама; а Ровоам породив Авію; а Авія породив Асу;
⁸ а Аса породив Йосафата; а Йосафат породив Йорама; а Йорам породив Озію;
⁹ а Озія породив Йоатама; а Йоатам породив Ахаза; а Ахаз породив Єзекію;
¹⁰ а Єзекія породив Манассію; а Манассія породив Амона; а Амон породив Йосію;
¹¹ а Йосія породив Єхонію та братів його, під час переселення у Вавилон;
¹² а після того, як переселено їх у Вавилон, Єхонія породив Салатиїла, а Салатиїл породив Зоровавеля;
¹³ а Зоровавель породив Авіюда; а Авіюд породив Єліакима; а Єліаким породив Азора;
¹⁴ а Азор породив Садока; а Садок породив Ахима; а Ахим породив Єліюда;
¹⁵ а Єліюд породив Єліазара; а Єліазар породив Маттана; а Маттан породив Якова;
¹⁶ а Яков породив Йосифа, чоловіка Маріїного, що від неї родився Ісус, на прізвище Христос.
¹⁷ То всіх родів од Авраама до Давида чотирнаїцять родів; а від Давида до переселення у Вавилон чотирнаїцять родів; і від переселення у Вавилон до Христа чотирнаїцять родів.
¹⁸ Різд во ж Ісуса Христа стало ся так. Скоро Його матір Марию заручено Йосифові, перш ніж вони зійшли ся, постережено, що вона мала в утробі від сьвятого Духа.
¹⁹ Йосиф же, чоловік її, будучи праведний, і не хочачи ославити її, хотів був потай відпустити її.
²⁰ Та як він про се думав, аж ось явивсь йому вві сні ангел Господень, глаголючи: Йосифе, сину Давидів, не бій ся взяти до себе Марию, жінку твою; бо що в ній зачалось, те від сьвятого Духа.
²¹ І вродить вона сина, і даси йому ім'я Ісус; бо він спасе людей своїх од гріхів їх.
²² Усе ж се стало ся, щоб справдилось, що промовив Господь через пророка, глаголючи:
²³ Ось діва мати ме в утробі, і вродить сина, і дадуть йому ім'я Емануїл, що перекладом є: З нами Бог.
²⁴ Прокинувшись тоді Йосиф од сна, зробив так, як ангел Господень повелів йому, й узяв до себе жінку свою;
²⁵ і не знав її, аж поки вона вродила сина свого перворідня, і дав йому ім'я Ісус.

2

- ¹ Як же народився Ісус у Витлеємі Юдейському за царя Ірода, прийшли мудрці зі сходу в Єрусалим,
² говорячи: Де народжений цар Жидівський? бачили бо ми зорю його на сході, й прийшли поклонитись йому.
³ Почувши ж цар Ірод, стрівожив ся, і весь Єрусалим із ним.
⁴ І, зібравши всіх архиєреїв і письменників людських, допитував ся в них, де Христу родити ся.
⁵ Вони ж казали йому: В Витлеємі Юдейському, бо ось як написано в пророка:
⁶ І ти, Витлеєме, земле Юдина, нічим не гірша еси між князями Юдиними; бо з тебе прийде гетьман, що старшинувати ме над народом моїм Ізраїлем.
⁷ Закликавши тоді Ірод тайкома мудрців, пильно в них випитував, якого часу показала ся зоря.
⁸ І послав їх у Витлеєм, і каже: Йдїть та розпитайтесь пильно про те хлопятко; а як знайдете, принесіть мені звістку, щоб і мені пійти поклонитись йому.
⁹ Вони ж, вислухавши царя, вийшли; коли се зоря, що бачили на сході, йде поперед них, поки прийшла та й стала зверху, де було хлопятко.
¹⁰ Побачивши ж вони зорю, зраділи вельми великою радістю.
¹¹ І, ввійшовши в господу, знайшли хлопятко з Мариєю, матірю його, й, припавши, поклонились йому; й, відкривши скарби свої, піднесли йому дари: золото, ладан і миро.
¹² І, бувши остережені вві сні, не вертатись до Ірода, вернулись в свою землю иншим шляхом.
¹³ Як же вони вийшли, ось ангел Господень являєть ся Йосифові вві сні, глаголючи: Встань, візьми хлопятко й матір його, та втікай в Єгипет, і перебудь там, поки сповіщу тебе; бо Ірод шукати ме хлопятка, щоб убити його.
¹⁴ Він же, вставши, взяв хлопятко й матір його в ночі, та й поїшов у Єгипет.
¹⁵ І пробував там аж до смерти Іродової, щоб справдилось, що сказав Господь через пророка, глаголючи: Із Єгипту покликав я сина мого.

¹⁶ Бачивши тоді Ірод, що мудрі насміялись із него, розлютував ся вельми, та й послав повбивати всіх дітей у Витлеємі й у всіх границях його, од двох років і менше, по тому часу, що про него він пильно довідував ся в мудріїв.

¹⁷ Тоді справдилось, що промовив Єремія пророк, глаголючи:

¹⁸ Чути в Рамі голосінне і плач і тяжке наріканне: Рахили плаче по дітях своїх, і не дає розважати себе, бо їх нема вже.

¹⁹ Як же вмер Ірод, ось являєть ся ангел Господень уві сні Йосифу в Єгипті,

²⁰ глаголючи: Устань, та візьми хлопятко й матір його, та йди в землю Ізраїлеву: бо ті померли, що шукали душі хлопятка.

²¹ І встав він, і взяв хлопятко й матір його, та й пійшов у землю Ізраїлеву.

²² Та, почувши, що Архелай царює в Юдеї замість батька свого Ірода, побоявсь йти туди; а, бувши остережений уві сні, звернув у сторони Галилейські:

²³ і, прийшовши, жив у городі, що його звали Назарет, щоб справдилось сказане в пророків: Що звати меть ся Назореєм.

3

¹ Того часу прийшов Йоан Хреститель, проповідуючи в пустині Юдейській,

² і глаголючи: Покайтесь: наближилось бо царство небесне.

³ Се ж бо той, про кого казав пророк Ісаїя, глаголючи: Голос покликуючого в пустині: Приготовте дорогу Господню, правими робіть стежки Його.

⁴ Сам же Йоан мав одєжу свою з верблюжого волосу, й шкур'яний пояс на поясниці своїй; а їдою його була сарана та дикий мед.

⁵ Тоді виходили до него Єрусалим, і вся Юдея, і вся околиця Йорданська,

⁶ і хрестились в Йордані від него, сповідаючи гріхи свої.

⁷ Та, бачивши він, що багато Фарисеїв і Садукєїв приходило до хрещення його, сказав до них: Кодло гадюче, хто остеріг вас, щоб утікали від настагаючого гніва?

⁸ Принесіть же овощ достойний покаяння;

⁹ і не думайте казати в серці своєму: В нас батько Авраам; бо я вам кажу, що Бог зможе з сього каміння підняти дітей Авраамові.

¹⁰ Вже ж і сокира коло кореня дерева лежить; тим кожне дерево, що не дає доброго овощу, зрубують, та й кидають ув огонь.

¹¹ Я оце хрещу вас водою на покаянне; а Той, що йде за мною, потужніший від мене; недостоєн я йому й обувя носити: Він вас хрестити ме Духом сьвятим та огнем.

¹² У руці в Него лопата, й перечистить Він тік свій, і збере пшеницю свою в клуню, а полову спалить огнем негасимим.

¹³ Приходить тоді Ісус із Галилеї на Йордан до Йоана, охреститись від него.

¹⁴ Та Йоан не допускав його, говорячи: Мені самому треба в Тебе хреститись, а Ти прийшов до мене?

¹⁵ Відказуючи йому Ісус, рече до него: **Допусти тепер, бо так годить ся нам чинити всяку правду.** Тоді допустив його.

¹⁶ І охрестившись Ісус, вийшов зараз із води; й ось відчинилось йому небо, і побачив він Духа Божого, що спустивсь як голуб, і злинув на Него.

¹⁷ І ось голос із неба, глаголючи: Се мій Син любий, що я вподобав його.

4

¹ Тоді повів Ісуса дух у пустиню на спокусу диявольську.

² І постив він сорок днів і сорок ночей, потім забажав їсти.

³ І прийшовши спокусник до Него, каже: Коли ти Син Божий, звели сим камінням зробитись хлібом.

⁴ Він же, озвавшись, сказав: **Писано: Не самим хлібом жити ме чоловік, а кожним словом, що виходить із уст Божих.**

⁵ Тоді диявол бере його в сьвятій город, і ставить його на церковнім крилі,

⁶ і каже до Него: Коли ти Син Божий, кинь ся вниз, писано бо: Що накаже про Тебе ангелам своїм, і на руках понесуть Тебе, щоб не вдаривсь часом об камінь ногою Твоею.

⁷ Рече йому Ісус: **Писано знов: Не спокушуй Господа Бога твого.**

⁸ Знов бере його диявол на гору височенну, й показує йому всі царства на сьвітї й славу їх;

⁹ і каже до Него: Оце все дам тобі, коли, припавши, поклониш ся мені.

¹⁰ Рече тоді йому Ісус: **Геть від мене, сатано! писано бо: Господу Богу твоєму кланяти меш ся, і йому одному служити меш.**

¹¹ Зоставив тоді його диявол, і ось ангели приступили й служили йому.

¹² Як же почув Ісус, що Йоана видано, то перейшов у Галилею;

¹³ і, покинувши Назарет, пійшов і пробував у Капернаумі, що при морю, у границях Завулоне та Нефталима;

¹⁴ щоб справдилось слово Ісаї пророка, глаголючого:

¹⁵ Земля Завулон і земля Нефталим, на морському шляху, за Йорданом, Галилея поганська;

¹⁶ люде сидячі в темряві побачили світло велике, й тим, що сидять у країні й тіні смертній, засяло світло.

¹⁷ З того часу почав Ісус проповідувати й глаголати: **Покайтесь, наближилось бо царство небесне.**

¹⁸ І, йдучи Ісус попри море Галилейське, побачив двох братів, Симона, званого Петром, та Андрея, брата його, що закидали невід у море; були бо рибалки.

¹⁹ І промовив до них: **Ідїть за мною, то зроблю вас ловцями людськими.**

²⁰ Вони ж зараз, покинувши неводи свої, пійшли слідом за Ним.

²¹ І, йдучи звідтіля, побачив інших двох братів, Якова Зеведеєвого та Йоана, брата його, у човні з Зеведеєм, батьком їх, як налагоджували неводи свої; і покликав їх.

²² Вони ж зараз, покинувши човен і батька свого, пійшли слідом за Ним.

²³ І ходив Ісус по всій Галилеї, навчаючи по школах їх, і проповідуючи євангелию царства, та сціляючи всякий недуг і всякі болесті поміж людьми.

²⁴ І розійшлась чутка про Него по всій Сирщині; й приводжено до Него всіх недужніх, що боліли всякими болями та муками, й біснуватих, і місячників, і розслаблених; і сціляв їх.

²⁵ І йшло за Ним пребагато народу з Галилеї, й з Десятиграду, й з Єрусалиму, й з Юдеї, й зза Йордану.

5

¹ Побачивши ж народ, зійшов на гору, і, як сів, приступили до Него ученики його;

² і відкрив Він уста свої, і навчав їх, глаголючи:

³ **Блаженні вбогі духом, бо їх царство небесне.**

⁴ **Блаженні сумні, бо такі втішаться.**

⁵ **Блаженні тихі, бо такі осягнуть землю.**

⁶ **Блаженні голодні й жадні правди, бо такі наситяться.**

⁷ **Блаженні милостиві, бо такі будуть помилувані.**

⁸ **Блаженні чисті серцем, бо такі побачать Бога.**

⁹ **Блаженні миротворці, бо такі синами Божими звати муть ся.**

¹⁰ **Блаженні, кого гонять за правду, бо їх царство небесне.**

¹¹ **Блаженні ви, коли вас безчестити муть, та гонити муть, та казати муть на вас усяке лице слово не по правді, ради мене.**

¹² **Радуйтеся і веселїтесь:** бо велика нагорода ваша на небі; так бо гонили й пророків, що бували перше вас.

¹³ **Ви сіль землі; коли ж сіль звітріє, то чим солити? Ні-на-що не годить ся тоді вона, тільки щоб викинути геть і щоб топтали її люде.**

¹⁴ **Ви світло світу. Не може город сховати ся, стоячи на горі;**

¹⁵ і, засьвітвши свічку, не ставлять під посудину, а на свічнику; то й світить вона всім, хто в хаті,

¹⁶ так нехай сяє світло ваше перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, й прославляли Отця вашого, що на небі.

¹⁷ **Не думайте, що я прийшов знівечити закон або пророків; не прийшов я знівечити, а сповнити.**

¹⁸ **Істино бо глаголю вам: Доки перейде небо й земля, одна йота, або одна титла не перейде з закону, аж поки все станеть ся.**

¹⁹ **Тим, хто поламле одну найменшу з сих заповідей і навчить так людей, той звати меть ся найменшим у царстві небесному; а хто сповнить і навчить, той звати меть ся великим у царстві небесному.**

²⁰ **Глаголю бо вам: Що коли ваша правда не переважить письменників та Фарисеїв, то не ввійдете в царство небесне.**

²¹ **Чували ви, що сказано старосьвіцьким: Не вбий, а хто вбє, на того буде суд.**

²² **Я ж вам глаголю: Хто сердить ся на брата свого без причини, на того буде суд; а хто скаже на брата свого: Рака,* на того буде громадський суд; хто ж скаже: дурню, на того буде огонь пекольний.**

²³ **Тим, коли принесеш дар свій до жертівні, й згадаєш там, що твій брат має що проти тебе;**

---

* 5:22 Безчесний.

²⁴ зостав свій дар перед жертівнею, і йди геть, помирись перш із братом твоїм, а тоді прийди й подай дар твій.

²⁵ Мирись із твоїм противником хутко, доки ти ще в дорозі з ним, щоб не віддав тебе противник судді, а суддя не віддав тебе осавулї (служі), і не вкинуто тебе в темницю.

²⁶ Істино глаголю тобі: Не вийдеш звідтіля, доки не віддаси й останнього шеляга.

²⁷ Чували ви, що сказано старосьвіцьким: Не чини перелюбу.

²⁸ Я ж вам глаголю: Хто спогляне на жінку жадібним оком, той уже вчинив перелюб із нею в серці своїм.

²⁹ Коли ж око твоє праве блазнить тебе, вирви його, й кинь од себе; бо більша користь тобі, щоб один із членів твоїх згинув, а не все тіло вкинуто в пекло.

³⁰ І коли права рука твоя блазнить тебе, відотни її, й кинь од себе; більша бо користь тобі, щоб один із членів твоїх згинув, а не все тіло твоє вкинуто в пекло.

³¹ Сказано ж: Що хто розводить ся з жінкою своєю, нехай дасть їй розвідний лист.

³² Я ж вам глаголю: Що хто розведеть ся з жінкою своєю, хіба що за перелюб, доводить її до перелюбу; й хто оженить ся з розвідкою, чинить перелюб.

³³ Знов чували, що сказано старосьвіцьким: Не кленись криво, а сповняй перед Господом обітницю твою.

³⁴ Я ж вам глаголю: Не клянїть ся зовсім: ні небом, бо воно престол Божий;

³⁵ ні землею, бо вона підніжок ніг Його; ні Єрусалимом, бо се город великого царя;

³⁶ ні головою твоєю не клянись, бо не зможеш зробити ні одного волоса білим або чорним.

³⁷ Слово ж ваше нехай буде: так, так; ні, ні; бо що більш над се, те від лихого.

³⁸ Чували ви, що сказано: Око за око, й зуб за зуб.

³⁹ Я ж вам глаголю: Не противтєсь лихому, а хто вдарить тебе у праву щоку твою, повернись до него й другою.

⁴⁰ І хто схоче судитись із тобою і зняти з тебе свиту, віддай йому й жупанок.

⁴¹ І хто силувати ме тебе їти мило, йди з ним дві.

⁴² Дай, хто в тебе просить, і хто хоче в тебе позичити, не одвертайсь од него.

⁴³ Чували ви, що сказано: Люби ближнього твого, й ненавидь ворога твого.

⁴⁴ Я ж вам глаголю: Любіть ворогів ваших, благословляйте, хто клене вас, робіть добро, хто ненавидить вас, і молїть ся за тих, що обижають вас і гонять вас;

⁴⁵ щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі; Він бо велить сонцю своєму сходити над лихими й над добрими, й посилає дощ на праведних і неправедних.

⁴⁶ Бо коли ви любите тих, що люблять вас, то за що вам нагорода? хіба й митники не те саме роблять?

⁴⁷ І коли витаєть тільки братів ваших, то що надто робите? хіба й митники не так роблять?

⁴⁸ Оце ж будьте звершені, як Отець ваш, що на небі, звершений.

6

¹ Остерігайтесь подавати милостиню вашу перед людьми, щоб вони вас бачили; а то не мати мете ніякої нагороди від Отця вашого, що на небі.

² Тим, коли подаєш милостиню, то не труби в трубу перед собою, як роблять лицеміри по школах та по улицах, щоб здобути слави в людей. Істино глаголю вам: Мають вони нагороду собі.

³ Ти ж, як подаєш милостиню, то нехай ліва рука твоя не знає, що робить права:

⁴ щоб твоя милостиня була потайна; а Отець твій, що бачить потайне, віддасть тобі прилюдно.

⁵ І коли молиш ся, не будь таким, як лицеміри; бо вони люблять молитись, стоячи в школах та по розсідних улицах, щоб їх бачили люди. Істино глаголю вам: Мають вони нагороду собі.

⁶ Ти ж, коли молиш ся, увійди в хатину твою та, зачинивши двері, помолись Отцю твоєму потай; а Отець твій, що бачить потайне, віддасть тобі прилюдно.

⁷ Як же молитесь, то не говоріть багато, як погане: бо вони думають, що за довгі молитви будуть вислухані.

⁸ Не приподоблюйте ся ж до них; бо Отець ваш знає, чого вам треба, перш ніж просите в Него.

⁹ Тим же то молїть ся ось як: Отче наш, що на небі! Нехай святить ся імя твоє.

¹⁰ Нехай прийде царство твоє. Нехай буде воля твоя, як на небі, так і на землі.

¹¹ Хліб наш щоденний дай нам сьогодні.

¹² І прости нам довги наші, як і ми прощаємо довжникам нашим.

¹³ І не введи нас у спокусу, а ізбави нас од лукавого. Бо твоє єсть царство й сила, й слава по віки. Амінь.

¹⁴ Бо коли прощати мете людям провини їх, то й Отець ваш небесний прощати ме вам.

¹⁵ Як же не прощати мете людям провин їх, то й Отець ваш небесний не прощати буде провин ваших.

¹⁶ Коли ж постите, нехай не буде в вас, як у лицемірів, сумного виду: змінюють бо лица свої, щоб здаватись людям постниками. Істинно глаголю вам: Що мають вони нагороду собі.

¹⁷ Ти ж, коли постиш, намасти голову твою, і вмий лице твоє;

¹⁸ щоб не здавався людям постником, а Отцеві твоєму, що потай; а Отець твій, що бачить потайне, віддасть тобі прилюдно.

¹⁹ Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і ржа їсть, і де злодії підкопують ся і крадуть.

²⁰ Збирайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні ржа не їсть, і де злодії не підкопують ся й не крадуть.

²¹ Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше.

²² Світло тілу око; тим, коли око в тебе ясне, то й все тіло твоє буде світле.

²³ Коли ж у тебе око лихе, то й все тіло твоє буде темне. Тим, коли світло, що в тобі, буде темрява, то яка велика се темрява!

²⁴ Ніхто не може служити двом панам, бо, або одного ненавидіти ме, а другого любити ме; або до одного прихилить ся, а другим гордувати ме. Не можете Богу служити й мамоні.

²⁵ Тим глаголю вам: Не журіть ся життем вашим, що вам їсти або пити; ані тілом вашим, чим одягати ся. Чи душа ж не більше їжі, а тіло одежі?

²⁶ Спогляньте на птаство небесне, що не сіють і не жнуть, ані збирають у клуню; от же Отець ваш небесний годує їх. А ви хиба не луччі від них?

²⁷ Хто з вас, журячись, може прибавити собі зросту хоч на один локіть?

²⁸ І одежею чого вам журитись? Придивіть ся до польових лилій, як вони ростуть; не працюють, ні прядуть;

²⁹ глаголю ж вам: Що й Соломон у всій славі своїй не одягавсь так, як одна з них.

³⁰ Коли ж Бог так з'одягає польове зілля, що сьогодні воно є, а завтра кинуть його в піч, то чи не більше ж з'одягати ме вас, маловірні?

³¹ Тим же то не журіть ся, кажучи: Що їсти мем? або: Що пити мем? або: Чим зодягнемось?

³² Про все таке побивають ся погане; бо Отець ваш небесний знає, що вам усього того треба.

³³ А шукайте перш царства Божого та правди Його; се ж усе додасть ся вам.

³⁴ Оце ж не журіть ся про завтра; бо завтра журити меть ся само про своє. Доволі в кожного дня лиха свого.

7

¹ Не судіть, щоб вас не суджено.

² Бо яким судом судите, вас судити муть; і якою мірою міряєте, вам одміряєть ся.

³ Чого ж дивиш ся на порошину в оці брата твого, у своєму ж оці поліна не чуєш?

⁴ Або, як скажеш ти братові твоєму: Дай я вийму порошину тобі з ока, а он у тебе самого поліно в оці?

⁵ Лицеміре, перш вийми в себе самого з ока ломаку; тоді добре бачити меш, як вийняти братові твоєму з ока порошину.

⁶ Не давайте сьвятого собакам, і не кидайте ваших перел перед свинями, щоб не потоптали їх ногами своїми й, обернувшись, не порвали вас.

⁷ Просіть, то й дасть ся вам; шукайте, то й знайдете; стукайте, то й відчинить ся вам:

⁸ кожен бо, хто просить, одержує; і хто шукає, знаходить; і хто стукає, тому відчиняють.

⁹ Або, чи є між вами така людина, що в неї син попросить хліба, а вона подала б йому каменя?

¹⁰ або коли попросить риби, а вона подала б йому гадюку?

¹¹ Коли ж ви, бувши лихими, умієте давати добрі дари дітям вашим, то чи не більше ж давати ме все добре Отець ваш, що на небі, тим, хто просить у Него?

¹² Оце ж, усе, що бажаєте, щоб робили вам люде, так і ви робіть їм; се бо єсть закон і пророки.

¹³ Увійходьте вузкими дверима, бо широкі ті двері й розлога та дорога, що веде до погибелі, й багацько таких, що ними входять:

¹⁴ вузкі бо ті двері, й тісна та дорога, що веде до життя, і мало таких, що їх знаходять.

¹⁵ Остерігайтесь лжепророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а в середині вони вовки хижі.

- ¹⁶ Познаєте їх по овочам їх. Чи збирають виноград із тернини, або фіги з бодяків?
¹⁷ Так усяке добре дерево родить овоч добрий, а пусте дерево родить овоч лихий.
¹⁸ Не може добре дерево родити лихого овочу, ані пусте дерево родити овочу доброго.
¹⁹ Усяке дерево, що не родить доброго овочу, рубають і кидають ув огонь.
²⁰ Оце ж по овочам їх познаєте їх.
²¹ Не кожен, хто говорить до мене: Господи, Господи! увійде в царство небесне, а той, хто чинить волю Отця мого, що на небі.
²² Многі казати муть до мене того дня: Господи, Господи, чи не в твоє ж ім'я ми пророкували? й не твоїм ім'ям біси виганяли? й не твоїм ім'ям великі чудеса робили?
²³ І промовлю тоді до них: Ніколи я вас не знав; йдїть од мене, ви, що чините беззаконнє.
²⁴ Оттим же, всякий, хто слухає сі слова мої й чинить їх, того уподоблю я чоловікові мудрому, що збудував свій будинок на каменї;
²⁵ і полили дощі, й надїйшла повідь і забуяли вітри, й наперли на той будинок; та й не впав він; бо основано його на каменї.
²⁶ А всякий, хто слухає сі слова мої, та й не чинить їх, уподобить ся чоловікові необачному, що збудував свій будинок на піску;
²⁷ і полили дощі, й надїйшла повідь, і забуяли вітри, й наперли на той будинок; і впав він, і велика була руїна його.
²⁸ І сталося, як скінчив Ісус оці слова, дивувався народ наукою Його:
²⁹ бо Він їх навчав, яко маючий владу, а не як письменники.

8

- ¹ Як же зійшов з гори, багато народу йшло слїдом за Ним.
² Коли се приступив прокажений і вклонивсь Йому, кажучи: Господи, коли хочеш, то зможеш очистити мене,
³ І простяг Ісус руку, й приторкнувся до него, й рече: **Хочу, очистись.** І зараз очистилась показа Його.
⁴ І рече до него Ісус: **Гледи ж, не кажи нікому, а йди та покажись священикові, й принеси дар, який повелїв Мойсей на свідкуваннє їм.**
⁵ А як увійшов Ісус у Капернаум, приступив до Него сотник, благаючи Його,
⁶ й говорячи: Господи, слуга мій лежить дома розслаблений, і тяжко мучить ся.
⁷ І рече до него Ісус: **Я пійду та сцілю його.**
⁸ Озвав ся же сотник і сказав: Господи, не заслужив я того, щоб Ти ввійшов під мою стелю; а промов одно слово, то й одужає слуга мій.
⁹ Бо сам я чоловік під властю, і маю воїни під собою; і скажу сьому: Йди, то й іде; а другому: Прийди, то й прийде, а слугі моєму: Роби те, то й робить.
¹⁰ Почувши се Ісус, дивувався, і рече до тих, що йшли слїдом за Ним: **Істино кажу вам: Навіть в Ізраїлі не знайшов я такої віри.**
¹¹ І кажу вам: **Що многі прийдуть од сходу й заходу, та й сядуть з Авраамом, з Ісааком і з Яковом у царстві небесному,**
¹² а сини царства будуть повикидані у темряву надвірню: там буде плач і скриготаннє зубів.
¹³ І рече Ісус до сотника: **Йди, і, як вірував єси, станеть ся тобі.** І одужав слуга його тієї самої години.
¹⁴ І прийшов Ісус до Петрової господи, та й побачив, що теща його лежить у пропасниці.
¹⁵ І приторкнувся до руки її, й покинула пропасниця її; й вставши вона, послуговала їм.
¹⁶ Як же настав вечір, приведено до Него багато біснуватих; і повиганяв Він біси словом, і сцілив усіх недужих;
¹⁷ щоб справдилось, що сказав Ісаїя пророк, глаголючи: Узяв Він на себе недуги наші, й понїс болєші наші.
¹⁸ Як же побачив Ісус великий натовп кругом себе, то звелїв плисти на той бік.
¹⁹ І приступивши один письменник, каже до Него: Учителю, пійду слїдом за Тобою, куди б Ти ні пійшов.
²⁰ Ісус же рече до него: **Лисиці мають нори, й птаство небесне гнізда; Синові ж чоловічому нїде й голови прихилити.**
²¹ Другий же ученик Його каже до Него: Господи, дозвољ менї перш пійти поховати батька мого.
²² Ісус ж рече до него: **Йди слїдом за мною; нехай мертві ховають мерці свої.**
²³ І, як увійшов у човен, поввіходили слїдом за Ним ученики Його.
²⁴ Аж ось схопилась велика хуртовина на морі, така що філя заливала човна; Він же спав.
²⁵ І, приступивши ученики Його, розбудили Його, кажучи: Господи, спаси нас: погибаємо.

26 І рече до них: **Чого ви злякались, маловірні?** Тоді встав, і погрозив вітрам та морю; і настала велика тиша.

27 Люде ж дивувались, говорячи: Хто се такий, що й вітри й море слухають Його!

28 І як переплив на той бік у Гергесинську землю, зустріло Його два біснுவатих, що вийшли з гробів, вельми злющі, так що ніхто не важив ся ходити дорогою тією.

29 І ось, закричали, говорячи: Що нам і Тобі, Ісусе, Сину Божий? чи на те прийшов еси сюди, щоб нас заздалегідь мучити?

30 Оддаючи ж од них пас ся великий гурт свиней.

31 А біси благали Його, кажучи: Коли нас виженеш, то дозволь нам увійти в гурт свинячий.

32 І рече до них: **Ійдіть.** І, вийшовши вони, увійшли в стадо свиняче: коли се увесь гурт свинячий кинувсь із кручі в море, та й потонув у воді.

33 А пастухи повтікали й, прибігши в город, розказали про все й про біснуватих.

34 І ось увесь город вийшов назустріч Ісусові, а, побачивши Його, благали, щоб вийшов геть із границь їх.

9

1 І ввійшов Він у човен, та й переплив, і прийшов у свій город.

2 Коли се принесено до Него розслабленого, лежачого на постелі; і бачивши Ісус віру їх, рече розслабленому: **Бодрись, сину; одпускають ся тобі гріхи твої.**

3 Аж тут деякі письменники кажуть собі: Сей хулить.

4 І знаючи Ісус мислі їх, рече: **На що ви думаєте лукаве в серцях ваших?**

5 **Що ж бо легше: сказати: Одпускають ся тобі гріхи, чи сказати: Устань, та й ходи?**

6 **От же, щоб знали ви, що Син чоловічий має власть на землі прощати гріхи,** (тоді рече до розслабленого:) **Устань, візьми постіль твою, та й іди до дому твого!**

7 І, вставши, пійшов до дому свого!

8 Народ же, бачивши се, дивував ся і прославляв Бога, що дав таку власть людям.

9 І проходячи Ісус ізвідтіля, побачив чоловіка, на ймя Маттея, що сидів на митниці: і рече до него: **Йди слідом за мною.** І, вставши, пійшов слідом за Ним.

10 І сталося, як сидів Він за столом у господі, аж ось поприходило багато митників і грішників, та й посідали з Ним і з учениками Його.

11 І бачивши се Фарисеї, казали ученикам Його: Як се ваш учитель їсть із митниками та грішниками?

12 Ісус же, почувши, рече до них: **Дужим не треба лікаря, тільки недужим.**

13 **От же йдіть та навчіть ся, що воно єсть: Милости хочу, а не жертви.** Не прийшов бо я звати праведних а грішних до покаяння.

14 Приступили тоді до Него ученики Йоанові, говорячи: Чого ми та Фарисеї постимо часто, а твої ученики не постять.

15 І рече їм Ісус: **Чи можуть весільні синове сумувати, поки з ними жених? Прийдуть же дні, що візьмуть од них жениха, тоді й постити муть.**

16 **Ніхто не пришиває шматка нового сукна до старої одежини, бо відодреть ся його латка від одежини, й дірка буде гірша.**

17 **І не наливають нового вина у старі міхи, ато міхи прорвуть ся, і вино витече, й міхи пропадуть; а наливають нове вино в міхи нові, то й буде все ціле.**

18 Говорить Він їм се, аж ось приходить один старшина, і, вклонившись Йому, каже: Дочка моя тільки що скінчилась; та прийди положи на неї руку твою, то й оживе.

19 І вставши Ісус, пійшов за ним, і ученики Його.

20 І ось жінка, що нездужала кровотіччю дванадцять років, приступила ззаду й приторкнулась до краю одежі Його:

21 бо казала сама собі: Як тільки приторкнусь до краю одежі Його, то спасусь.

22 Ісус же, обернувшись і побачивши її, рече: **Дочко, бодрись; віра твоя спасла тебе.** І спаслась жінка з того часу.

23 І ввійшовши Ісус у господу до старшини, та побачивши сопільників та голосільників,

24 рече до них: **Уступіть ся: не вмерло бо дівча, а спить.** І насміхались із Него.

25 От же, як випроваджено людей, та ввійшов Він і взяв її за руку, то дівча і встало.

26 І рознеслась про се чутка широко по всій землі тій.

27 І як вийшов Ісус ізвідтіля, ійшло слідом за Ним двоє сліпих, і, покликуючи, казали: Сину Давидів, помилуй нас.

28 І, як увійшов у господу, приступили до Него сліпі; й рече їм Ісус: **Чи віруєте ви, що я можу се зробити?** Кажуть Йому: Так, Господи.

29 Тоді приторкнув ся Він до очей їх, і рече: **По вірі вашій нехай станеть ся вам.**

30 І відкрились їм очі. І заказав їм Ісус: **Гледіть, щоб ніхто не довідався.**

31 Вони ж, вийшовши, розпустили про Него чутку по всій землі тій.

³² Як же вони виходили, ось приведено до Него німого чоловіка біснуватого.

³³ І, як вигнав Він біса, почав німий говорити; й дивувались люде, кажучи: Ніколи не явилось такого в Ізраїлі.

³⁴ Фарисеї ж казали: Виганяє Він біси князем бісовським.

³⁵ І ходив Ісус по всіх городах і селах, навчаючи по школах їх, і проповідуючи євангелію царства, й скіляючи всяку болість і всяку неміч між людьми.

³⁶ Поглядаючи ж на людей, жалкував над ними, що були потомлені й розпорошені, як вівці без пастиря.

³⁷ Рече тоді ученикам своїм: **Жнива багато, робітника ж мало.**

³⁸ **Просіть Господа жнива, щоб вислав женців на жниво своє.**

10

¹ І, прикликавши дванайцять учеників своїх, дав їм власть над нечистими духами, щоб виганяли їх, і скіляли всяку болість і всяку неміч.

² На ймя ж дванайцять апостолів були: первий Симон, що прозвано Петром, та Андрій брат його; Яков Заведеїв, та Йоан брат його;

³ Филип, та Вартоломей; Тома, та Маттей митник: Яков Алфеїв, та Леввій, на прізвище Тадей;

⁴ Симон Хананець, та Юда Іскаріотський, що й зрадив його.

⁵ Сих дванайцятьох послав Ісус, і наказав їм, глаголючи: **Не йдїть шляхом поган, і не ввійходьте в город Самарянський;**

⁶ **а раднїш ійдїть до загублених овечок дому Ізраїлевого;**

⁷ **а ходячи проповідуйте, глаголючи: Царство небесне наближилось.**

⁸ **Скіляйте недужих, очищайте прокажених, воскрешайте мертвих, виганяйте біси; дармо прийняли, дармо й давайте.**

⁹ **Не берїть собі нї золота, нї срібла, нї грошей у череси ваші,**

¹⁰ **анї торбини на дорогу, анї двох одежин, нї обува, нї палиці: бо робітник достоєн харчі своєї.**

¹¹ **І в який город чи село ввійдете, розпитайте, хто там є достойний; там і пробувайте, аж поки вийдете.**

¹² **А як увійдете в яку господа, витайте її, кажучи: Мир сій господї.**

¹³ **І, коли господа достойна, нехай упокій ваш зійде на неї. Коли ж вона недостойна, то нехай упокій ваш вернеть ся до вас.**

¹⁴ **А хто вас не прийме й не слухати ме словес ваших, то, виходячи з такого дому чи города того, отрусїть і порошок із нїг ваших.**

¹⁵ **Істинно глаголю вам: Легше буде землї Содомській та Гоморській суднього дня, ніж городові тому.**

¹⁶ **Оце я посилаю вас, як овечок між вовки; тим бувайте мудрі, як вужі, та тихі, як голуби.**

¹⁷ **Та й стережіть ся людей: бо вони видавати муть вас у судові зборища, й в школах своїх бити вас будуть;**

¹⁸ **і водити муть вас перед старших та перед царів за мене, на свідкуваннє їм і поганам.**

¹⁹ **Як же видавати муть вас, не дбайте про те, як і що вам казати; бо дасть ся вам того часу, що вам казати.**

²⁰ **Не ви бо промовляти мете, а дух Отця вашого промовляти ме в вас.**

²¹ **Видавати ж ме брат брата на смерть, і батько дитину, і вставати муть діти на родителїв, і вбивати муть їх.**

²² **І ненавидїти муть вас усі за ймя моє; хто ж видержить до кінця, той спасеть ся.**

²³ **Коли ж вас гонити муть у тому городї, втікайте в инший: істинно бо глаголю вам: Не перейдете ще городів Ізраїлевих, доки Син чоловічий приїде.**

²⁴ **Ученик не старший од учителя свого, анї слуга од пана свого.**

²⁵ **Доволї з ученика, коли буде, як учитель його, а слуга, як пан його. Коли господаря дому названо Вельзевулом, то як більше домашнїх його?**

²⁶ **Тим же то не лякайтесь їх: нема бо нічого закритого, що не відкриєть ся, анї захованого, що не виявить ся.**

²⁷ **Що я кажу вам потемки, кажїть повидну; й що чуєте на ухо, проповідуйте на домах.**

²⁸ **І не лякайтесь тих, що вбивають тіло, душі ж не здолїють убити; а лякайтесь більше того, хто зможе погубити і душу й тіло в пеклї.**

²⁹ **Хиба не два горобці продають ся за шага? а нї один з них не впаде на землю без Отця вашого.**

³⁰ **У вас же і все волоссе на голові перелїчене.**

³¹ **Оце же не лякайтесь: ви дорожчі многих горобців.**

³² **От же всякий, хто мене визнавати ме перед людьми, того й я визнавати му перед Отцем моїм, що на небї.**

³³ А хто відречеться мене перед людьми, того й я відречусь перед Отцем моїм, що на небі.

³⁴ Не думайте, що я прийшов послати впокій на землю; не прийшов я послати впокій, а меч.

³⁵ Бо прийшов я, щоб поставити чоловіка різно проти батька його, й дочку проти матері її, й невістку проти свекрухи її.

³⁶ І будуть ворогами чоловікові домашні його.

³⁷ Хто любить батька або матір більш мене, недостоєн мене; й хто любить сина або дочку більш мене, недостоєн мене.

³⁸ І хто не візьме хреста свого, й не піде слідом за мною, недостоєн мене.

³⁹ Хто б знайшов душу свою, погубить її; а хто б згубив душу свою задля мене, знайде її.

⁴⁰ Хто приймає вас, мене приймає; а хто приймає мене, приймає Того, хто послав мене.

⁴¹ Хто приймає пророка в ім'я пророка, одержить нагороду пророчу; й хто приймає праведника в ім'я праведника, одержить нагороду праведничу.

⁴² І хто напоїть одного з сих малих тільки чашею холодної води, в ім'я ученика, істинно глаголю вам: Не втрає нагороди своєї.

11

¹ І сталося, як скінчив Ісус, наказуючи дванадцятьом ученикам своїм, пішов звідтіля навчати й проповідувати по городах їх.

² Почувши ж Йоан у темниці про діла Христові, послав двох учеників своїх,

³ сказати Йому: Чи ти грядущий, чи іншого ждати нам?

⁴ Одказав Ісус і рече їм: Ійдіть та сповістїть Йоана про все, що чули й бачили:

⁵ сліпі бачать, і криві ходять, прокажені очищаються, і глухі чують, мертві встають, і вбогі проповідують благовісте.

⁶ І щасливий, хто не поблазниться мною.

⁷ Як же вони відходили, почав Ісус говорити людям про Йоана: Чого виходили ви в пустиню дивитись? На тростину, що вітер колише?

⁸ Або чого виходили ви дивитись? На чоловіка одягненого в м'яку одіж? ось ті, що носять м'яку одіж, вони в царських будинках.

⁹ Або чого виходили ви дивитись? На пророка? Так, глаголю вам: І більше пророка.

¹⁰ Се ж бо той, про кого писано: Ось посилаю ангела мого перед лицем твоїм, що приготує дорогу твою перед тобою.

¹¹ Істинно глаголю вам: Не явився між народженими від жінок більший од Йоана Хрестителя; найменший же у царстві небесному більший од него.

¹² І від часів Йоана Хрестителя та й до сього дня царство небесне здобуваєтьсЯ силою, і хто здобуває, той силоміць бере його.

¹³ Бо всі пророки й закон пророкували до Йоана.

¹⁴ І коли хочете прийняти, він єсть Ілія, що має прийти.

¹⁵ Хто має уші слухати, нехай слухає.

¹⁶ Кому ж я уподоблю рід сей? Подібен він тим дітям, що сидять на торгу, та гукають до своїх товаришів,

¹⁷ та кажуть: Ми вам сурмили, а ви не скакали; ми вам жалібно приговорювали, а ви не плакали.

¹⁸ Бо прийшов Йоан, не їсть і не пє, а вони кажуть: Диявола має.

¹⁹ Прийшов Син чоловічий, їсть і пє, а вони кажуть: Ось чоловік прожора та п'яниця, друг митникам та грішникам. І оправдилась премудрість од дітей своїх.

²⁰ Тоді почав докоряти городам, де сталося найбільше чудес його, що не покались:

²¹ Горе тобі, Хоразине! горе тобі, Витсаїдо! бо коли б чудеса, що сталися в вас, стались у Тирі та Сидоні, давно були б вони покались у веретищі та попелі.

²² Тільки ж глаголю вам: Одрадніще буде Тирові та Сидонові суднього дня, ніж вам.

²³ І ти, Капернауме, що піднявся аж під небо, провалишся в саме пекло; бо коли б чудеса, що сталися в тобі, сталися в Содомі, zostався б він аж і досі.

²⁴ Тим то глаголю вам: Що одрадніще буде землі Содомській суднього дня, ніж тобі.

²⁵ І озвав ся Ісус того часу знов і рече: Хвалю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що Ти втаїв се від премудрих і розумних, а відкрив єси те недоліткам.

²⁶ Так, Отче: бо так воно вподобалось тобі.

²⁷ Все передане мені від Отця мого, й ніхто не знає Сина, тільки Отець; ані Отця ніхто не знає, тільки Син, та кому хоче Син одкрити.

²⁸ Прийдіть до мене, всі знеможені та отягчені, я упокою вас.

²⁹ Візьміть ярмо моє на себе, й навчітьсЯ від мене: бо я тихий і смирний серцем; то й знайдете відпочинок душам вашим.

³⁰ Бо ярмо моє любе, й тягар мій легкий.

12

¹ Того ж часу йшов Ісус у суботу засівами, ученики ж Його зголодніли, й почали рвати колоссе та їсти.

² Побачивши се Фарисеї, казали до Него: Ось Твої ученики роблять, чого не годить ся робити в суботу.

³ Він же рече до них: **Хиба ви не читали, що зробив Давид, як зголоднів він і ті, що були з ним:**

⁴ **як він увійшов до Божого дому, та поїв хліби показні, що не годилось йому їсти, ні тим, що були з ним, а тільки одним священикам?**

⁵ **Або, хиба ви не читали в законі, як у суботу священики в церкві ламлють суботу, та й не винувати?**

⁶ **Я ж вам глаголю: Що тут єсть більший од церкви.**

⁷ **А коли б ви знали, що воно є: Милости хочу, а не жертви, то не осуджували б невинуватих.**

⁸ **Бо Син чоловічий — Він Господь і суботи.**

⁹ І, пійшовши звідтіля, увійшов у школу їх.

¹⁰ І ось був там чоловік із сухою рукою. І питали Його, кажучи: Чи годить ся в суботу сціляти? щоб обвинувати його.

¹¹ Він же рече до них: **Де між вами чоловік, що має одну вівцю, і коли впаде вона субітнього дня в яму, він не візьме, та й не витягне її?**

¹² **Як же більше луччий чоловік од вівці? Тим годить ся чинити добро і в суботу.**

¹³ Рече тоді до чоловіка: **Простягни руку твою.** І простяг, і стала вона здорова, як і друга.

¹⁴ Фарисеї ж, вийшовши, радили раду проти Него, як погубити Його.

¹⁵ Та довідавшись про се Ісус, вийшов ізвідтіля; і пішло слідом за Ним багато народу, і сцілив він усіх,

¹⁶ та й наказав їм, щоб не виявляли Його:

¹⁷ щоб справдилось, що сказав Ісаїя пророк, глаголючи:

¹⁸ **Се слуга мій, що я вибрав; любий мій, що вподобала Його душа моя; положу духа мого на Него, й вістити ме поганам суд;**

¹⁹ **не змагати меть ся, і не кричати ме, й голосу його ніхто не чути ме по улицах;**

²⁰ **приломаної тростини не доломить, і льону димуючого не потушить, доки не доведе суду до подуги;**

²¹ **і на ймя його вповати муть погане.**

²² Приведено тоді до Него біснуватого, сліпого й німого; і сцілив його, так що сліпий і німий розмовляв і бачив.

²³ І здивувавсь увесь народ, і казали: Чи сей не син Давидів?

²⁴ Почувши ж се Фарисеї, казали: Не інакше виганняє сей біси, як Вельзевулом, князем бісовським.

²⁵ Знав же Ісус думки їх, і рече до них: **Всяке царство, що поділить ся у собі, спустіє; і всякий город і господа, що поділить ся у собі, не встоїть.**

²⁶ **І коли сатана сатану виганняє, то розділив ся сам у собі; як же стояти ме царство його?**

²⁷ **І коли я виганяю біси Вельзевулом, то ким виганяють їх сини ваші? Тим вони будуть вашими суддями.**

²⁸ **Коли ж я виганяю біси Духом Божим, то вже приспіло до вас царство Боже.**

²⁹ **Або, як може хто увійти в господа сильного, та пожакувати надоби його, хиба що звяже перше сильного, й тоді пожакує господа його?**

³⁰ **Хто не зо мною, той проти мене; і хто не збирає зо мною, той розсипає.**

³¹ **Тим глаголю вам: Усякий гріх і хула простить ся людям; а хула на Духа не простить ся людям.**

³² **І хто скаже слово проти Сина чоловічого, простить ся йому; а хто скаже слово проти Духа святого, не простить ся йому ні в сьому віку, ні в будучому.**

³³ **Або посадите дерево добре, то й овощ його добрий; або посадите дерево пусте, то й овощ його пустий; бо дерево познаєть ся по овощу.**

³⁴ **Кодло гадюче, як можете промовляти добрі речі, будши лихими? бо від переповні серця уста промовляють.**

³⁵ **Добрий чоловік із доброго скарбу серця виносить добре, а лихий чоловік із лихого скарбу виносить лихе.**

³⁶ **Я ж вам глаголю: Що за всяке пусте слово, яке говорити муть люде, дадуть одвіт судного дня.**

³⁷ **Бо по словам твоїм оправдиш ся, й по словам твоїм осудиш ся.**

³⁸ Озвались тоді проти сього деякі з письменників та Фарисеїв, кажучи: Учителю, хочемо від тебе ознаку бачити.

³⁹ Він же, озвавшись, рече їм: **Лукаве та перелюбне кодло ознаки шукає, та ознака не дасть ся йому, як тільки ознака Йони пророка.**

⁴⁰ **Бо, як Йона був три дні й три ночі у кита в череві, так буде й Син чоловічий три дні й три ночі в серці землі.**

⁴¹ **Ниневяне встануть на суд із кодлом сим, та й осудять його, бо покаяться по проповіді Йониній; а ось тут більший од Йони.**

⁴² **Полуденна цариця встане на суд із кодлом сим та й осудить його: бо прийшла з найдальших країн землі слухати премудрості Соломонової; а ось тут більший од Соломона.**

⁴³ **Як же нечистий дух вийде з чоловіка, то блукає по безвіддях, шукаючи відпочинку, та й не знаходить.**

⁴⁴ **Тоді каже: Вернись у домівок мою, звідкіля я вийшов; і, прийшовши, знаходить її порожню, виметену й прибрану.**

⁴⁵ **Йде тоді, й бере до себе сім інших духів, ще зліщих ніж сам, і ввійдять та й живуть там; і буде останнє чоловіка того гірше ніж перше. Так станеть ся й кодлу сьому лукавому.**

⁴⁶ **Ще ж промовляв Він до людей, аж ось мати й брати Його стояли надворі, бажаючи говорити з Ним.**

⁴⁷ **Каже ж один до Него: Он мати Твоя й брати Твої стоять надворі, бажаючи говорити з Тобою.**

⁴⁸ **Він же, озвавшись, рече до говорячого йому: Хто се мати моя? і хто брати мої?**

⁴⁹ **І, простягнувши руку свою на учеників своїх, рече: Ось мати моя й брати мої!**

⁵⁰ **Бо хто чинити ме волю Отця мого, що на небі, той брат мені, й сестра, й мати.**

13

¹ **Тогож дня вийшов Ісус із господи, та й сів край моря.**

² **І зібралось до Него багато народу, так що Він увійшов у човен, та й сів; а весь народ стояв на березі.**

³ **І промовляв до него багато приповістями, глаголючи: Ото вийшов сіяч сіяти;**

⁴ **і як він сіяв, инше впало край шляху, й прилетіло птаство, та й повизбирувало його.**

⁵ **Инше ж упало на каменистому, де не мало землі багато, й зараз посходило, бо не мало глибокої землі;**

⁶ **як же зійшло сонце, то й повяло воно, а, не мавши кореня, посохло.**

⁷ **А инше попадало між тернину, й тернина, розвившись, поглинула його.**

⁸ **Инше ж упало на добру землю, і дало овощ, одно в сотеро, друге в шістьдесятеро, инше ж у трицятеро.**

⁹ **Хто має уші слухати, нехай слухає.**

¹⁰ **І, приступивши ученики, казали до Него: На що ти глаголеш до них приповістями?**

¹¹ **Він же, озвавшись, рече до них: Вам дано знати тайни царства небесного, їм же не дано.**

¹² **Хто бо має, тому дасть ся, й надто мати ме; а хто не має, в того візьметь ся й те, що має.**

¹³ **Тим я глаголю до них приповістями: бо, дивлячись, не бачать, і слухаючи, не чують, ані розуміють.**

¹⁴ **І справджуєть ся на них пророцтво Ісаїї, що глаголе: Слухом слухати мете, та й не зрозумієте, й, дивлячись, бачити мете, та й не постережете.**

¹⁵ **Затверділо бо серце народу сього, й ушима тяжко чують, й очі свої вони заплющили, щоб инколи не побачити очима, й не почути ушима, й не зрозуміти серцем, і не навернутись, щоб сцілив я їх.**

¹⁶ **Ваші ж очі блаженні, бо бачать, і уші ваші, бо чують.**

¹⁷ **Істино бо глаголю вам: Що многі пророки й праведники бажали бачити, що ви бачите, та й не бачили; й чути, що ви чуєте, та й не чули.**

¹⁸ **Оце ж послухайте приповіді про сіяча.**

¹⁹ **Коли хто чує слово царства, й не зрозуміє, приходить лукавий, та й хапає, що посіяно у него в серці. Се — засіяний край шляху.**

²⁰ **А засіяний на каменистому, се той, що чує слово, й зараз приймає його з радістю:**

²¹ **тільки же не має він кореня в собі, він до часу; як настане горе або гонення за слово, зараз блазнить ся.**

²² **А засіяний в тернині, се той, що чує слово, та журба віку сього і омана багатства глушить слово, й робить ся без'овочним.**

²³ **Засіяний же на добрій землі, се той, що чує слово й розуміє, й дає овощ; і родить одно в сотеро, друге в шістьдесятеро, инше ж у трицятеро.**

²⁴ **Ще иншу приповідь подав їм, глаголючи: Уподобилось царство небесне чоловікові, що сіє добре насіння на ниві своїй;**

²⁵ **як же люде спали, прийшов ворог його, й насіяв куколю між пшеницю, та й пійшов.**

- ²⁶ Як же зійшов засів, та приніс овощ, показався тоді й кукіль.
- ²⁷ І прийшли слуги господаря того, та й кажуть йому: Пане, хиба ти не добре насінне сів на твоїй ниві? Звідкіля ж узав ся кукіль?
- ²⁸ Він же рече їм: Се зробив чоловік ворог. Слуги ж сказали йому: Чи хочеш, щоб ми пійшли та випололи його?
- ²⁹ Він же рече: Ні, щоб виполоючи кукіль, разом з ним і пшениці не повиривали.
- ³⁰ Нехай ростуть обоє до жнив, а в жнива я скажу женцям: Зберіть перш кукіль та пов'яжіть у снопи, щоб спалити, а пшеницю зложіть у клуні в мене.
- ³¹ Іншу приповідь подав їм, глаголючи: Царство небесне подібне зерну горчиці, що, взявши чоловік, посіяв на ниві своїй.
- ³² Найдрібніше воно між усяким насінням; як же виросте, то стане найбуйнішим між яриною, і зробить ся деревом, так що птаство небесне прилітає кублитись між гіллям його.
- ³³ Іншу приповідь сказав їм, глаголючи: Царство небесне подібне квасу, що жінка візьме та й рошинить ним три мірки борошна (муки), поки все вкисне.
- ³⁴ Все це говорив Ісус людям приповідями, а без приповістей не говорив їм:
- ³⁵ щоб справдилось, що сказав пророк, глаголючи: Одкрию в приповідях уста мої, промовлю втаєне від настання світа.
- ³⁶ Тоді одіслав Ісус людей та й пійшов до дому; і приступили до Него ученики Його, говорячи: Виясни нам приповідь про кукіль на ниві.
- ³⁷ Він же, озвавшись, рече їм: Сіючий добре насінне, се Син чоловічий;
- ³⁸ а нива, се світ; добре ж насінне, се сини царства; а кукіль, се сини лукавого;
- ³⁹ ворог, що всіяв його, се диявол; жнива, се кінець світа; а женці, се ангели.
- ⁴⁰ Оце ж, як той кукіль збираєть ся та палить ся огнем, так буде при кінці світа сього:
- ⁴¹ Пошле Син чоловічий ангели свої, й позбирають вони з царства Його все, що блазнить, і всіх, що роблять беззаконне,
- ⁴² та й повкидають їх ув огняну піч: там буде плач і скреготання зубів.
- ⁴³ Тоді праведні сийти муть, як сонце в царстві Отця свого. Хто має уші слухати, нехай слухає.
- ⁴⁴ Знов, царство небесне подібне скарбу, закопаному на ниві: що, знайшовши його чоловік, приховав, і, радіючи, йде та й продає все, що має, та й купує ту ниву.
- ⁴⁵ Знов, царство небесне подібне чоловікові купцеві, що шукає добрих перел;
- ⁴⁶ і знайшовши він одну перлу дорогоцінну, пійшов та й продав усе, що мав, та й купив її.
- ⁴⁷ Знов, царство небесне подібне неводові, що закинуто в море, й що зайняв усячини;
- ⁴⁸ як же став повен, то витягли його на беріг, і посідавши, вибрали, що добре, у посуд, а що погане, те геть повкидали.
- ⁴⁹ Так буде й при кінці світу: вийдуть ангели, та й повідлучають лихих зміж праведних,
- ⁵⁰ та й повкидають їх ув огняну піч: там буде плач і скреготання зубів.
- ⁵¹ І рече Ісус до них: Чи зрозуміли це все? Кажуть вони йому: Так, Господи.
- ⁵² Він же рече їм: Тим же то кожен письменник, навчений про царство небесне, подібен чоловікові господареві, що виносить із свого скарбу нове й старе.
- ⁵³ І сталося, як скінчив Ісус оці приповіді, пійшов ізвідтіля.
- ⁵⁴ І, прийшовши у свою країну, навчав їх у школі їх, так що вони дивувались і казали: Звідкіля в Сього така премудрість і сила?
- ⁵⁵ Хиба Він не син теслі? хиба не Його мати зветь ся Марія? а брати Його Яков, та Йосій, та Симон, та Юда?
- ⁵⁶ хиба не Його сестри між нами? Звідкіля ж се все в Него?
- ⁵⁷ І поблазились Ним. Ісус же рече до них: Не є пророк без чести, хиба що в своїй отчині та в своїй домівці.
- ⁵⁸ І не зробив там многих чудес через недовірство їх.

14

- ¹ Того часу Ірод четверовластник почув чутку про Ісуса,
- ² і рече до слуг своїх: Се Йоан Хреститель; він устав з мертвих, то й чудеса діють ся від него.
- ³ Бо Ірод піймав був Йоана, зв'язав його, і вкинув у темницю за Іродияду, жінку брата свого Филипа.
- ⁴ Бо казав йому Йоан: Не годить ся тобі мати її.
- ⁵ І, хотів його стратити, та опасувався народу; бо мали його за пророка.
- ⁶ У день же родин Іродових, дочка Іродиядина танцювала перед ними й догодила Іродові.
- ⁷ За се обіцав він, клянучись, що дасть їй, чого просити ме.
- ⁸ Вона ж, наперед навчена від матері: Дай мені, каже, тут на блюді голову Йоана Хрестителя.
- ⁹ І засумів Ірод; однак, задля клятби й задля тих, що сиділи з ним за столом, звелів дати.

10 І, пославши, стяв Йоана в темниці.
11 І принесено голову його на блюді, й дано дівчині, вона ж віднесла матері своїй.
12 І прийшли ученики його, і взяли тіло, й поховали його, й прийшовши, сповістили Ісуса.
13 Почувши про се Ісус, поплив звідтіля човном у пустиню сам один; і почувши народ, пішов слідом за Ним пішки з городів.
14 І, вийшовши Ісус, побачив багато народу, й жалкував над ними, й сцілив недужих їх.
15 Як же настав вечір, приступили до Него ученики його, говорячи: Тут пустиня, і час уже минув; відошли народ, нехай іде в села, та накупить харчі собі.
16 Ісус же рече їм: **Не треба їм йти; дайте ви їм їсти.**
17 Вони ж кажуть Йому: Не маємо тут, як тільки пять хлібів та дві риби.
18 Він же рече: **Принесіть мені їх сюди.**
19 І звелів народові посідати на траві, і, взявши пять хлібів та дві риби, й поглянувши на небо, поблагословив, і, ламлючи, подавав хліби ученикам, а ученики людям.
20 І їли вони всі, й понаїдались; і назбирали окрушин, що позоставались, дванайцять повних кошів.
21 А тих, що їли, було тисяч із пять чоловіка, опріч жінок та дітей.
22 І примусив зараз Ісус учеників своїх увійти в човен, і плисти поперед Него на той бік, поки Він одпустить народ.
23 А відпустивши народ, зійшов на гору самотою молитись; і як настав вечір, був там один.
24 Човен же був уже серед моря, і било його філями; бо вітер був противний.
25 У четверту ж сторожу ночі, прийшов до них Ісус, ідучи по морю.
26 І побачивши ученики, що Він іде по морю, стрівожились, кажучи, що се мара, й кричали з переляку.
27 Ісус же заговорив зараз до них, глаголючи: **Спокойтеся: се я: не лякайтесь.**
28 Петр же, озвавшись, каже до Него: Господи, коли се Ти, звели мені йти до Тебе по воді.
29 Він же рече: **Иди.** І вийшов Петр із човна, й пішов по воді, щоб йти до Ісуса.
30 Та, бачивши сильний вітер, злякався, і, почавши тонути, кричав, говорячи: Господи, спаси мене.
31 Ісус же простяг зараз руку, вхопив його, й рече до него: **Маловіре, чого всумнився єси?**
32 І як увійшли вони в човен, утих вітер.
33 А ті, що були в човні, приступивши, поклонились Йому, кажучи: Істино Божий Син єси.
34 І, попливши, прибули вони в землю Генисарецьку.
35 І познавши його тамешні люде, послали по всій тій околиці, і приводили до Него всіх недужих;
36 і благали його, щоб тільки приторкнутись їм до краю одежі його; й скільки їх доторкувалось, одужували.

15

1 Тоді прийшли до Ісуса письменники та Фарисеї з Єрусалиму, кажучи:
2 Чого Твої ученики переступають переказ старших? бо не миють рук своїх, як їдять хліб.
3 Він же, озвавшись, рече до них: **Чого ж се й ви переступаєте заповідь Божу ради переказу вашого?**
4 Бог бо заповідав, глаголючи: **Поважай батька твого й матір, і: Хто лає батька або матір, нехай умре смертю.**
5 Ви ж кажете: Хто скаже батькові або матері: Се дар (Божий), чим би ти з мене мав покористуватись,
6 той може не поважати батька свого або матери своєї. І знівечили ви заповідь Божу ради переказу вашого.
7 Лицеміри, добре прорік про вас Ісаїя, глаголючи:
8 Народ сей приближуєть ся до мене губами своїми, й устами мене шанує, серце ж їх далеко від мене.
9 Та марно вони поклоняють ся мені, навчаючи наук заповідей чоловічих.
10 І, прикликавши людей, рече до них: **Слухайте та й розумійте:**
11 **Не те, що входить в уста, сквернить чоловіка, а що виходить із уст, те сквернить чоловіка.**
12 Приступивши тоді ученики, рекли до Него: Чи знаєш, що Фарисеї, чувши слово, поблазнилися?
13 Він же, озвавшись, рече: **Усяка рослина, що не насаджував Отець мій небесний, викоренить ся.**
14 **Не вважайте на них: проводитьі вони сліпі сліпих. А коли сліпий веде сліпого, обидва падуть у яму.**
15 Озвав ся ж Петр і каже до Него: Виясни нам сю приповідь.

- ¹⁶ Ісус же рече: **Чи й ви ще без розуму?**
- ¹⁷ **Чи ще не зрозуміли, що те, що входить в уста, йде в живіт, і звергається в одхідник;**
- ¹⁸ **а те, що виходить із уст, береться з серця, і воно сквернить чоловіка.**
- ¹⁹ **Бо з серця беруться ледачі думки, душогубства, перелюбки, блуд, крадіж, криве свідкування, хула.**
- ²⁰ **Оце, що сквернить чоловіка; а їсти, немивши рук, се не сквернить чоловіка.**
- ²¹ Вийшов тоді Ісус ізвідтіля, і перейшов у Тирські та в Сидонські сторони.
- ²² Коли се жінка Канаанка прийшла з тих грядиць, і кричала до Него, кажучи: Помилуй мене, Господи, сину Давидів; дочка моя тяжко біснується.
- ²³ Він же не відказав їй ні слова. І, приступивши ученики Його, благали Його, кажучи: Відпусти її, бо кричить за нами.
- ²⁴ Він же, озвавшись, рече: **Послано мене тільки до загублених овечок дому Ізраїлевого.**
- ²⁵ Вона ж, приступивши, поклонилась Йому, кажучи: Господи, поможи мені.
- ²⁶ Він же, озвавшись, рече: **Не годить ся взяти в дітей хліб, і кинути собакам.**
- ²⁷ А вона каже: Так, Господи; тільки ж і собаки їдять кришки, що падають із стола в господаря їх.
- ²⁸ Тоді озвався Ісус і рече до неї: **Жінко, велика віра твоя: нехай станеться тобі, як бажаєш.** І одужала дочка її з того часу.
- ²⁹ І, перейшовши Ісус ізвідтіля, прийшов близько до моря Галилейського, й, зійшовши на гору, сів там.
- ³⁰ І поприходило до Него пребагато людей, маючи з собою кривих, сліпих, німих, калік і багацько інших, та й клали їх у ногах в Ісуса, й сцілював їх,
- ³¹ так що люде дивувались, бачивши, що німі говорять, каліки здорові, криві ходять, а сліпі бачать; і прославляли Бога Ізраїлевого.
- ³² Ісус же, покликавши учеників своїх, рече: **Жаль мені людей, бо вже вони три дні пробують зо мною, й не мають що їсти; а не хочу відпустити їх голодних, щоб не помліли на дорозі.**
- ³³ І кажуть Йому ученики Його: Де ж нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу?
- ³⁴ І рече їм Ісус: **Скільки хлібів маєте ви?** Вони ж кажуть: Сім, та кілька рибок.
- ³⁵ І звелів народові посідати на землі.
- ³⁶ І, взявши сім хлібів та рибу, оддав хвалу, ламав і давав ученикам своїм, а ученики народові.
- ³⁷ І їли всі, й понаїдались; і назбирили останків ламаного сім повних кошів.
- ³⁸ А тих, що їли, було чотири тисячі чоловіка, отріч жінок та дітей.
- ³⁹ І, відпустивши народ, увійшов у човен, та й прибув у границі Магдалські.

16

- ¹ Поприходили також Фарисеї та Садукеї й, спокушуючи Його, бажали від Него, щоб показав їм ознаку з неба.
- ² Він же, озвавшись, рече їм: **Як настане вечір, ви говорите: Погода, бо червоніє небо.**
- ³ **А вранці: Сьогодні непогідь, бо небо червоніє та хмарить ся. Лицеміри, лице неба вмієте познавати, а ознак часу не можете?**
- ⁴ **Кодло лукаве та перелюбне ознаки шукає; а ознака не дасть ся йому, хиба тільки ознака Йони пророка.** І, покинувши їх, пішов.
- ⁵ Та ученики Його, переплывши на той бік, забули взяти хліба.
- ⁶ Ісус же рече до них: **Гледіть, остерегайтесь квасу Фарисейського та Садукейського.**
- ⁷ Вони ж міркували собі, кажучи: Се, що не взяли ми хліба.
- ⁸ Постерігши ж се Ісус, рече до них: **Що ви міркуєте собі, маловіри, що хліба не взяли?**
- ⁹ **Хиба ще не зрозуміли, та й не памятаєте пяти хлібів п'ятьом тисячам, і скільки кошів набрали?**
- ¹⁰ **ані семи хлібів чотирьом тисячам, і скільки кошів набрали?**
- ¹¹ **Як се не розумієте, що не про хліб я казав вам, остерегатись квасу Фарисейського та Садукейського?**
- ¹² Тоді зрозуміли, що не казав остерегатись квасу хлібного, а науки Фарисейської та Садукейської.
- ¹³ Як же прийшов Ісус у сторони Кесарії Филипової, то питав учеників своїх, глаголючи: **За кого мають люде мене, Сина чоловічого?**
- ¹⁴ Вони ж сказали: Одні за Йоана Хрестителя, другі за Ілію, інші ж за Єремію або одного з пророків.
- ¹⁵ Рече до них: **Ви ж як кажете? хто я?**
- ¹⁶ Озвавшись Симон Петр, каже: Ти єси Христос, Син Бога живого.

¹⁷ І озвавшись Ісус, рече до него: **Блажен еси, Симоне, сину Йонин, бо тіло й кров не відкриваю тобі сього, а Отець мій, що на небі.**

¹⁸ Скажу ж і я тобі: **Що ти еси Петр, і на сьому камені збудую церкву мою, і ворота пекольні не подужають її.**

¹⁹ **І дам я тобі ключі царства небесного; й що звяжеш на землі, буде звязане на небі; а що розвяжеш на землі, буде розвязане на небі.**

²⁰ Тоді наказав ученикам своїм, щоб не казали нікому, що Він Ісус Христос.

²¹ З того часу почав Ісус виявляти ученикам своїм, що мусить йти в Єрусалим, і багато терпіти од старших, та архиєреїв, та письменників, і бути вбитим, і встати третього дня.

²² І взявши Його Петр, почав докоряти Йому, кажучи: **Пожаль ся себе, Господи; нехай се не станеть ся Тобі.**

²³ Він же обернувся і рече до Петра: **Геть від мене, сатано! ти блазниш мене, бо не гадаєш про Боже, а про чоловіче.**

²⁴ Рече тоді Ісус ученикам своїм: **Коли хто хоче йти слідом за мною, нехай відречеть ся себе самого, й візьме хрест свій, та й іде слідом за мною.**

²⁵ **Хто бо хоче спасти душу свою, той погубить її; хто ж погубить душу свою ради мене, знайде її.**

²⁶ **Що бо за користь чоловікові, хоч би сьвіт увесь здобув, а душу свою занапастив? або що дасть чоловік у замін за душу свою?**

²⁷ **Прийде бо Син чоловічий у славі Отця свого з ангелами своїми; й тоді віддасть кожному по ділам його.**

²⁸ **Істино глаголю вам: Єсть деякі між стоячими тут, що не вкусять смерти, аж поки побачать Сина чоловічого, грядущого в царстві своїм.**

17

¹ А через шість день бере Ісус Петра, Якова, та Йоана брата його, й веде їх на гору високу окрем,

² й переобразивсь перед ними: й сияло лице Його як сонце, а одежа Його стала біла, як сьвітло.

³ Коли се явивсь їм Мойсей та Ілия, розмовляючи з Ним.

⁴ Озвав ся ж Петр, і рече до Ісуса: Господи, добре нам тут бути: коли хочеш, зробимо тут три намети: один Тобі, один Мойсейові, а один Ілії.

⁵ Ще він говорив, аж ось ясна хмара отінила їх, і ось голос із хмари глаголючий: **Се Син мій любий, що я Його вподобав; Його слухайте.**

⁶ Зачувши се ученики, припали лицем до землі, й полякались вельми.

⁷ І прийшовши Ісус, торкнув їх, і рече: **Устаньте й не лякайтесь.**

⁸ Вони ж, знявши очі свої, не бачили нікого, тільки одного Ісуса.

⁹ І, як сходили вони з гори, наказав їм Ісус, глаголючи: **Не кажіть нікому про сю із'яву, аж поки Син чоловічий устане з мертвих.**

¹⁰ І питали в Него ученики Його, кажучи: **Що ж се кажуть письменники, що Ілия мусить прийти попереду?**

¹¹ Ісус же, озвавшись, рече їм: **Ілия прийде попереду, і налагодить усе.**

¹² **Я ж глаголю вам: Що Ілия вже прийшов, та й не познали його, а зробили на йому, що схотіли. Так і Син чоловічий терпіти ме від них.**

¹³ Тоді зрозуміли ученики, що глаголав їм про Йоана Хрестителя.

¹⁴ І, як прийшли вони до народу, приступив до Него чоловік, припавши Йому до ніг і говорячи:

¹⁵ Господи, помилуй мого сина; він бо місячник, і тяжко мучить ся: почасти бо падає в огонь, і почасти в воду.

¹⁶ І привів я його до учеників Твоїх, та й не змогли вони сцілити його.

¹⁷ Озвав ся ж Ісус і рече: **О кодло невірне та розвратне! Доки буду з вами? доки терпіти му вас? Приведіть мені його сюди.**

¹⁸ І погрозив йому Ісус і вийшов з него диявол, і одужав хлопець з того часу.

¹⁹ Приступивши тоді ученики до Ісуса, сказали на самоті: Чом не змогли ми вигнати його?

²⁰ Ісус же рече їм: **Через невіру вашу, істино бо глаголю вам: Коли б ви мали віри з зерно горчиці, то сказали б оцій горі: Переїди звідсіля туди; то й переїде; й нічого не буде неможливого вам.**

²¹ **Се ж кодло не виходить, як тільки молитвою та постом.**

²² Як же пробували вони в Галилеї, рече до них Ісус: **Син чоловічий буде виданий у руки людям;**

²³ **і вб'ють Його, а третього дня Він устане.** І засуміли вони вельми.

²⁴ Як же прийшли в Капернаум, приступили ті, що данину збирали, до Петра, й казали: Чи не дасть ваш учитель данини?

²⁵ Каже: Так. І як увійшов у господа, попередив його Ісус, глаголючи: **Що ти думаєш, Симоне? з кого земні царі збирають данину? з своїх синів, чи з чужих?**

²⁶ Каже до Него Петр: Із чужих. Рече йому Ісус: То сини вільні.

²⁷ Тільки ж, щоб не блазнити нам їх, йди до моря, та закинь удку, й першу рибу, що піймаєш ся, візьми й, роззявивши їй рот, знайдеш статира; взявши його, дай їм за мене й за себе.

18

¹ Того часу приступили ученики до Ісуса, кажучи: Хто більший у царстві небесному?

² І, поклавши Ісус хлопятко до себе, поставив його серед них,

³ і рече: Істино глаголю вам: Коли не навернетесь, та не станете як діти, то не ввійдете в царство небесне.

⁴ Оце ж, хто смирить ся, як хлопятко се, той більший у царстві небесному.

⁵ І хто прийме одно таке хлопятко в ім'я моє, мене приймає.

⁶ Хто ж зблазнить одного з сих малих, що вірують у мене, лучче йому, щоб повішено млинове жорно на шию йому, та й утоплено в глибині морській.

⁷ Горе світові від поблазней! треба бо прийти поблазням, тільки ж горе тому чоловікові, що через него поблазнь приходить!

⁸ Коли ж рука твоя або нога твоя блазнить тебе, відотни її, та й кинь од себе: лучче тобі увійти в життє кривим або калікою, ніж мавши дві руці чи дві нозі, бути вкинутим ув огонь вічний.

⁹ І коли око твоє блазнить тебе, вирви його, та й кинь од себе: лучче тобі увійти в життє однооком, аніж мавши дві оці, бути вкинутим ув огонь пекло.

¹⁰ Гледіть, щоб не погордувати одним із малих сих: глаголю бо вам: Що ангели їх на небі по всяк час бачать лице Отця мого небесного.

¹¹ Син бо чоловічий прийшов спасати загублене.

¹² Як вам здаєть ся? коли буде в якого чоловіка сотня овечок, та заблудить одна з них, чи не покине він дев'яност і дев'ять, та не піде в гори, й не шукати ме заблудної?

¹³ І коли доведеть ся знайти її, істино глаголю вам, що веселить ся над нею більше, ніж над дев'яност і дев'ятьма, що не заблудили.

¹⁴ Так нема волі перед Отцем вашим, що на небі, щоб загинув один із сих малих.

¹⁵ Коли ж погіршить проти тебе брат твій, йди й обличи його між тобою й ним самим. Коли послухає тебе, здобув єси брата твого;

¹⁶ коли ж не послухає, візьми з собою ще одного або двох, щоб при устах двох свідків, або трьох, стало кожне слово.

¹⁷ Коли ж не послухає їх, скажи церкві. Коли ж і церкви не послухає, нехай буде тобі, як поганин і митник.

¹⁸ Істино глаголю вам: Що звяжете на землі, буде звязане на небі; а що розвяжете на землі, буде розвязане на небі.

¹⁹ Знов глаголю вам: Що коли двоє з вас згодять ся на землі про всяку річ, якої просити муть, станеть ся їм від Отця мого, що на небі.

²⁰ Де бо двоє або троє зберуть ся в ім'я моє, там я посеред них.

²¹ Приступивши тоді Петр до Него, рече: Господи, скільки раз грішити ме проти мене брат мій, і я прощати му йому? до семи раз?

²² Рече йому Ісус: Не кажу тобі: До семи раз, а: До сімдесять раз семи.

²³ Тим же то уподобилось царство небесне чоловіку цареві, що схотів узяти перелік од слуг своїх.

²⁴ Як же почав брати, приведено йому одного, що завинив йому десять тисяч талантів.

²⁵ Як же не мав він, що віддати, звелів пан його продати його, й жінку його, й дітей, і все що мав, та й віддати.

²⁶ Упавши тоді слуга, поклонив ся йому, кажучи: Пане, потерпи мені, а все тобі віддам.

²⁷ Змилосердив ся ж пан слуги того, відпустив його, й простив йому довг.

²⁸ Слуга ж той, вийшовши, знайшов одного з товаришів своїх, що завинив йому сотню денаріїв; і, вхопивши його, давив, кажучи: Віддай мені, що винен.

²⁹ Упавши тоді товариш його в ноги йому, благав його, кажучи: Потерпи мені, і все віддам тобі.

³⁰ Він же не схотів, а, відійшовши, укинув його в темницю, поки віддасть довг.

³¹ Бачивши ж товариш його, що сталося, жалкували вельми, й, пійшовши, сказали своєму панові все, що сталося.

³² Тоді, призвавши його пан його, рече йому: Слуго ледачий, увесь довг той простив я тобі, як благав єси мене;

³³ чи не слід було й тобі помилувати товариша твого, як і я тебе помилював?

³⁴ І, розгнівившись пан його; передав його мучителям, аж поки віддасть увесь довг йому.

³⁵ Так і Отець мій небесний робити ме вам, як не прощати мете кожен братові своєму від сердець ваших провин їх.

19

¹ І сталось, як скінчив Ісус ці слова, вийшов він з Галилеї, і прийшов у грядищі Юдейські, за Йорданом.

² І йшло слідом за Ним пребагато народу, й вигоїв їх там.

³ І приступили до Него Фарисеї, спокушуючи Його, й кажучи Йому: Чи годить ся чоловікові розводитись із жінкою своєю за всяку вину?

⁴ Він же, озвавшись, рече їм: **Хиба ви не читали, що хто втворив у почині, — чоловіком і жінкою втворив їх?**

⁵ І рече: Тому чоловік покине батька й матір та пригорнеть ся до жінки своєї, й будуть удвох тіло одно;

⁶ так що вже не двоє, а тіло одно. Оце ж, що Бог злучив, чоловік нехай не розлучує.

⁷ Кажуть вони Йому: На що ж звелів Мойсей давати розвідний лист і розводитись із нею?

⁸ Рече їм: **Мойсей задля жорстокости сердець ваших дозволив вам розводитись із жінками вашими; у почині ж не було так.**

⁹ **Глаголю ж вам: Хто розведець ся з жінкою своєю — хиба за перелюб — та ожениць ся з иншою, робить перелюб; і хто з розвідкою ожениць ся, робить перелюб.**

¹⁰ Кажуть Йому ученики Його: Коли така справа чоловіка з жінкою, то не добре женитись.

¹¹ Він же рече їм: **Не всі зміщають слово се, а кому дано.**

¹² **Єсть бо скопці, що з утроби матерної родились так; і є скопці, що скопились од людей; і є скопці, що скопили себе задля царства небесного. Хто може змістити, нехай містить.**

¹³ Тоді поприводили до Него діток, щоб положив руки на них, та помолив ся; ученики ж заказували їм.

¹⁴ Ісус же рече: **Пустіть діток, не з'упиняйте їх прийти до мене, бо таких царство небесне.**

¹⁵ І, положивши руки на них, пійшов звідтіля.

¹⁶ І ось один, приступивши, каже Йому: Учителю благий, що доброго робити мені, щоб мати життє вічне?

¹⁷ Він же рече до Него: **Чого ти звеш мене благим? ніхто не благий, тільки один, Бог. Коли ж бажаєш увійти в життє, держи заповіді.**

¹⁸ Каже до Него: Которі? Ісус же рече: **Оці: Не вбивай, Не роби перелюбу, Не крадь, Не свідкуй криво;**

¹⁹ **Поважай батька твого й матір, і: Люби ближнього твого, як себе самого.**

²⁰ Каже Йому молодець: Все се хоронив я з малку мого; чого ще не достає мені?

²¹ Рече до него Ісус: **Коли хочеш бути звершений, іди продай, що маєш, і дай убогим, а мати меш скарб на небі; і прихोдь, та й іди слідом за мною.**

²² Як же почув молодець се слово, одійшов засмутившись; бо мав достатки великі.

²³ Ісус же рече до учеників своїх: **Істино глаголю вам: Що тяжко багатому ввійти в царство небесне.**

²⁴ **Знов же глаголю вам: Легше верблюдові кріз ушко голки пройти, ніж багатому в царство Боже ввійти.**

²⁵ Почувши ж ученики Його, дивувались вельми, кажучи: Хто ж зможе спасти ся?

²⁶ Ісус же, глянувши, рече їм: **У людей се не можливе, у Бога ж все можливе.**

²⁷ Озвався тоді Петр і каже до Него: Ось ми покинули все, та й пійшли слідом за Тобою; що ж буде нам?

²⁸ Ісус же рече до них: **Істино глаголю вам: Що ви, пійшовши слідом за мною, у новонастанню, як сяде Син чоловічий на престолі слави своєї, сядете також на дванадцяти престолах, судячи дванадцять родів Ізраїлевих.**

²⁹ **І кожен, хто покинув дома, або братів, або батька, або матір, або жінку, або дітей, або поля, задля імя мого, в соторо прийме, й життє вічне осягне.**

³⁰ **Тільки ж многі перві будуть останні, а останні — перві.**

20

¹ Подібне бо царство небесне чоловіку господареві, що вийшов рано вранці наймати робітників у виноградник свій.

² І, згодившись із робітниками по денарию на день, післав їх у виноградник свій.

³ І, вийшовши коло третьої години, побачив інших, що стояли на торгу без діла,

⁴ і рече до них: **Ідїть і ви у виноградник, і що буде право, дам вам. Вони й пійшли.**

⁵ Вийшовши знов коло шестої і девятої години, зробив так само.

⁶ Вийшовши ж коло одинадцятої години, знайшов інших, що стояли без діла, й рече до них: **Чого тут стоїте увесь день без діла?**

⁷ Кажуть вони йому: Бо ніхто не найняв нас. Рече він їм: Йдіть і ви в виноградник, і що буде право, одержите.

⁸ Як же настав вечір, рече пан виноградника доморядникові своєму: Поклич робітників, та роздай їм нагороду, почавши від останніх аж до первих.

⁹ І прийшовши ті, що коло одинайцятої години, взяли по денарію.

¹⁰ Прийшовши ж перші, думали, що більше візьмуть; та взяла й вони по денарію.

¹¹ І взявши вони, нарекали на господаря,

¹² говорячи: Що сї останні одну годину робили, й зрівняв еси їх із нами, що зносили тяготу дня і спеку.

¹³ Він же, озвавшись, рече одному з них: Друже, не кривджу тебе; хиба не за денарія згодив ся еси зо мною?

¹⁴ Візьми своє, та й іди: я ж хочу й сьому останньому дати, що й тобі.

¹⁵ Хиба ж не вільно мені робити, що хочу, з добром моїм? Чи того твоє око лихе, що я добрий?

¹⁶ Так будуть останні перві, а перві останні; багато бо званих, мало ж вибраних.

¹⁷ І, йдучи Ісус у Єрусалим, узяв дванайцять учеників на самоту в дорозі, й рече до них:

¹⁸ Оце ми йдемо в Єрусалим; і буде виданий Син чоловічий архиєреям, та письменникам, і осудять вони Його на смерть;

¹⁹ і видадуть Його поганам, щоб з Него насміхались, та били, та розп'яли, а третього ж дня він воскресне.

²⁰ Тоді приступила до Него мати синів Зеведеєвих із синами своїми, кланяючись та просячи чогось у Него.

²¹ Він же рече до неї: **Чого хочеш?** Каже вона до Него: Скажи, щоб сиділи оці два сини мої, один по правиці Твоїй, а другий по лівиці у царстві Твоєму.

²² Озвав ся ж Ісус і рече: **Не знаєте, чого просите. Чи зможете ви пити чашу, яку я пити му, й хреститись хрещенням, яким я хрещусь?** Кажуть йому: Зможемо.

²³ І рече до них: **Ви-то чашу мою пити мете, й хрещенням, яким я хрещусь, хрестити метесь; тільки ж, щоб вам сидіти по правиці в мене й по лівиці в мене, се не єсть моє дати, а кому приготовлено від Отця мого.**

²⁴ І почувши десять, ремствували на двох братів.

²⁵ Ісус же, покликавши їх, рече: **Ви знаєте, що в поган князі панують над ними, й великі управляють ними.**

²⁶ **Не так же буде в вас: ні, хто хоче бути великим між вами, нехай буде вам слугою;**

²⁷ **і хто хоче між вами бути першим, нехай вам буде рабом,**

²⁸ **як Син чоловічий не прийшов, щоб служено Йому, а служити, й дати душу свою яко викуп за многих.**

²⁹ І як виходили вони з Єрихона, йшло слідом за Ним багато народу.

³⁰ І ось двоє сліпих, що сиділи над шляхом, почувши, що Ісус переходить, кричали, кажучи: Помилуй нас, Господи, сину Давидів.

³¹ Народ же сваривсь на них, щоб мовчали; а вони ще більш кричали, кажучи: Помилуй нас, Господи, сину Давидів.

³² І, зупинившись Ісус, покликав їх, і рече: **Що хочете, щоб зробив вам?**

³³ Кажуть йому: Господи, щоб очі наші відкрились.

³⁴ Змилосердив ся ж Ісус, і доторкнувсь очей їх, і зараз прозріли очі їх, і пійшли вони слідом за Ним.

21

¹ А як зближались до Єрусалиму, й прийшли в Витфагию, до гори Оливної, послав тоді Ісус двох учеників,

² глаголючи їм: **Ідіть у село, що перед вами, й зараз знайдете ослицю, привязану й ослия з нею; одв'язавши, приведіть мені.**

³ **І коли хто вам казати ме що, скажіть: Що Господеві треба їх; зараз же відпустить їх.**

⁴ Се ж усе сталось, щоб справдилось, що промовив пророк, глаголючи:

⁵ Скажіть дочці Сионській: Ось цар твій іде до тебе, тихий, сидячи на ослі й на осляті, синові підяремної.

⁶ Пійшовши ж ученики, вчинили, як звелів їм Ісус,

⁷ і привели ослицю і ослия, й положили на них одежу свою, та й посадили Його верх неї.

⁸ Пребагато ж народу простилали одежу свою по дорозі; інші ж різали вітте з дерева і встилали дорогу.

⁹ Народ же, що йшов попереду й позаду, покликував, говорячи: Осанна сину Давидовому: Благословен грядущий в ім'я Господнє; Осанна на вишинах.

¹⁰ А як увійшов Він у Єрусалим, здвигнувся увесь город, говорячи: Хто се такий?

¹¹ Народ же казав: Се Ісус, пророк із Назарета Галилейського.

¹² І прийшов Ісус у церкву Божу, й повиганяв усіх, що продавали да торгували в церкві, й поперевертав столи в міняльників, і ослони в тих, що продавали голуби;

¹³ і рече до них: **Писано: Дом мій дом молитви звати меть ся; ви ж його зробили вертепом розбійників.**

¹⁴ І приходили до Него в церкві сліпі й криві, і сціляв їх.

¹⁵ Бачивши ж архиереї та письменники чудеса, що Він робив, і хлопят, що покликували в церкві, й казали: Осанна сину Давидовому, розлютувались,

¹⁶ і казали до Него: Чи чуєш, що оці кажуть? Ісус же рече їм: **Так. Хиба ви ніколи не читали: Що з уст немовляток і ссушчих вирядив єси хвалу?**

¹⁷ І, покинувши їх, вийшов осторонь із города в Витанию, й пробував там.

¹⁸ Уранці ж, вертаючись у город, зголоднів.

¹⁹ І, побачивши одну смоківницю на дорозі, прийшов до неї, і нічого не знайшов на ній, тільки саме листе, і рече до неї: **Щоб ніколи з тебе овощу не було до віку.** І зараз усохла смоківниця.

²⁰ І бачивши ученики Його, здивувались, кажучи: Як зараз усохла смоківниця!

²¹ Ісус же, озвавшись, рече до них: **Істино глаголю вам: Коли б ви мали віру й не сумнилися, ви б не тільки се смоківницю зробили, а коли б і сій горі сказали: Двигнись і кинь ся в море; станеть ся;**

²² і все, чого ви просити мете в молитві, віруючи, одержите.

²³ А як прийшов Він у церкву, поприходили до Него, навчаючого, архиереї та старші людські, кажучи: Якою властю робиш се? й хто дав тобі сю владсть?

²⁴ Ісус же, озвавшись, рече їм: **Поспитаю вас і я про одну річ, про котру як скажете мені, то й я скажу вам, якою властю се роблю.**

²⁵ **Хрещенне Йоанове звідкіля було: з неба, чи від людей?** Вони ж міркували собі, говорячи: Коли скажемо: З неба, то скаже нам: Чом же ви не вірували йому?

²⁶ коли ж скажемо: Від людей, то боїмо ся народу; всі бо мають Йоана за пророка.

²⁷ І, озвавшись, сказали Ісусові: Не знаємо. Рече їм і Він: **То й я не скажу вам, якою властю се роблю.**

²⁸ **Ви ж як думаете? Чоловік мав двоє дітей; і, прийшовши до одного, рече: Дитино, йди сьогодні роби в винограднику моім.**

²⁹ Він же, озвавшись, сказав: Не хочу; опісля ж, одумавшись, пійшов.

³⁰ І, прийшовши до другого, рече так само. Він же, озвавшись, сказав: **Йду, Господи; та й не пійшов.**

³¹ **Которий з двох уволів волю отця?** Кажуть вони до Него: Первий. Рече їм Ісус: **Істино глаголю вам: Що митники та блудниці попередять вас у царство Боже.**

³² Прийшов бо Йоан до вас дорогою правди, й не вірували йому; митники ж та блудниці вірували йому; ви ж, бачивши, не одумались навпослі, щоб вірувати йому.

³³ **Іншої приповіді послушайте:** Був один чоловік господар, що насадив виноградник, і обгородив його тином, і викопав у йому винотоку, й збудував башту, й віддав його виноградарям, та й відіхав.

³⁴ Як же наблизила ся пора овощу, післав він слуги свої до виноградарів узяти овощі його.

³⁵ І, взявши виноградарі слуг його, одного побили, другого вбили, іншого ж укаменували.

³⁶ Знов післав він інші слуги, більш ніж перше, й зробили їм так само.

³⁷ На останок же післав до них сина свого, кажучи: **Посоромлять ся сина мого.**

³⁸ Виноградарі ж, побачивши сина, казали між собою: **Се наслідник: ходімо вбємо його, та й заберемо наслідде його.**

³⁹ І, взявши його, вивели геть з виноградника, та й убили.

⁴⁰ Як же прийде пан виноградника, то що зробить він виноградарям тим?

⁴¹ Кажуть вони до Него: Лютих люти погубить їх, а виноградник оддасть іншим виноградарям, що віддавати муть йому овощ пори своєї.

⁴² Рече до них Ісус: **Хиба ніколи не читали в писаннях: Камінь, що відкинули будівничі, сей став ся головою угла. Від Господа стало ся се, й дивне воно в очах наших?**

⁴³ **Тим я глаголю вам: Що відніметь ся од вас царство Боже, й дасть ся народові, що робити ме овощі його.**

⁴⁴ **І хто впаде на сей камінь, розібеть ся; на кого ж він упаде, роздавить того.**

⁴⁵ І вислухавши архиереї та Фарисеї приповіді його, догадалися, що про них говорить.

⁴⁶ І, шукаючи вхопити Його, опасували ся народу; бо мав Його за пророка.

22

¹ І, озвавшись Ісус, знов промовив до них приповідями, глаголючи:

² **Уподобилось царство небесне чоловіку цареві, що нарядив весілля синові своєму;**

- ³ і післяв слуги свої кликати запрошених на весілля; і не схотіли прийти.
- ⁴ Знов післяв інші слуги, говорячи: Скажіть запрошеним: Ось я обід мій наготовив; воли мої й годоване побито, і все налагоджене; ідіть на весілля.
- ⁵ Вони ж, занехавши, пійшли собі, один на хутір, другий до свого торгу;
- ⁶ а останні, взявши слуг його, знущались із них, та й повбивали.
- ⁷ Цар же, почувши, прогнівив ся, й післявши військо своє, вигубив тих розбишак, і запалив город їх.
- ⁸ Рече тоді до слуг своїх: Весілля налагоджене, запрошені ж не були достойні.
- ⁹ Ійдіть же на розхідні шляхи, й кого знайдете, запрошуйте на весілля.
- ¹⁰ І вийшовши слуги ті на шляхи, зібрали всіх, кого знайшли, й лихих і добрих; і було весілля повне гостей.
- ¹¹ Цар же, ввійшовши подивитись на гості, побачив там чоловіка, не одягненого у весільно одежу;
- ¹² і рече до него: Друже, як се увійшов esi сюди, не мавши весільної одежі? Він же мовчав.
- ¹³ Рече тоді цар до слуг: Зв'язавши йому ноги й руки, візьміть його й викиньте в темряву надвірню; там буде плач і скреготання зубів.
- ¹⁴ Багато бо званих, мало ж вибраних.
- ¹⁵ Тоді пійшли Фарисеї, і радили раду, як би піймати Його на слові.
- ¹⁶ І висилають до Него учеників своїх з Іродіянами, говорячи: Учителю, знаємо, що ти правдивий esi, й на путь Божий правдою наставляєш, і ні про кого не дбаєш; бо не дивиш ся на лице людей.
- ¹⁷ Скажи ж тепер нам: Як тобі здаєть ся? годить ся давати данину кесареві, чи ні?
- ¹⁸ Постеріг же Ісус лукавство їх, і рече: **Що ви мене спокушуєте, лицеміри?**
- ¹⁹ **Покажіть мені гріш податковий.** Вони ж принесли йому денарія.
- ²⁰ І рече до них: **Чие обличчє се й надпись?**
- ²¹ Кажуть йому: Кесареве. Тоді рече до них: **Віддайте ж кесареве кесареві, а Боже Богові.**
- ²² І, вислухавши, здивувались, і, лишивши Його, пійшли.
- ²³ Того ж дня приступили до Него Садукеї, що кажуть: нема воскресення, і питали Його,
- ²⁴ говорячи: Учителю, Мойсей сказав: Коли хто вмере, не мавши дітей, то нехай брат його оженить ся з жінкою його, й воскресить насінне братові своєму.
- ²⁵ Було ж у нас сім братів; і первий, оженившись, умер, і, не мавши насіння, покинув жінку свою братові своєму;
- ²⁶ так само й другий брат, і третій, аж до семого.
- ²⁷ Опісля ж усіх умерла й жінка.
- ²⁸ Оце ж у воскресенню кому з сімох буде вона жінкою? всі бо мали її.
- ²⁹ Озвав ся ж Ісус і рече до них: **Помиляєтесь ви, не знаючи писання, ані сили Божої.**
- ³⁰ **Бо в воскресенню не женять ся, ні віддають ся, а будуть як ангели Божі на небі.**
- ³¹ **Про воскресення ж мертвих хіба не читали, що сказано вам од Бога, глаголючого:**
- ³² **Я Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів? Не єсть Бог Богом мертвих, а живих.**
- ³³ І, слухаючи народ, дивував ся наукою Його.
- ³⁴ Фарисеї ж, почувши, що Він примусив Садукеїв мовчати, зібрались ради того.
- ³⁵ І спитав один з них, учитель закону, спокушуючи Його й кажучи:
- ³⁶ Учителю, котора заповідь велика в законі?
- ³⁷ Ісус же рече йому: **Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всею душею твоєю, і всею думкою твоєю.**
- ³⁸ **Се перва й велика заповідь.**
- ³⁹ **Друга ж подібна їй: Люби ближнього твого, як себе самого.**
- ⁴⁰ **На сих двох заповідях увесь закон і пророки стоять.**
- ⁴¹ Як же зібрались Фарисеї, питав їх Ісус,
- ⁴² глаголючи: **Що ви думаєте про Христа? чий Він син? Кажуть йому: Давидів.**
- ⁴³ Рече Він до них: **Як же се Давид зве Його в дусі Господом, говорячи:**
- ⁴⁴ **Рече Господь Господеві моему: Сиди по правиці в мене, доки положу ворогів Твоїх підніжком ніг твоїх?**
- ⁴⁵ **Коли ж Давид зве Його Господом, то як же Він син йому?**
- ⁴⁶ І ніхто не зумів йому відказати ні слова, й ніхто з того часу не важив ся питати Його ніколи.

23

- ¹ Рече тоді Ісус до народу, та до учеників своїх,
- ² глаголючи: **На Мойсейових сідалищах посідали письменники та Фарисеї.**
- ³ **Тим усе, що скажуть вам держати, держіть і робіть; по ділам же їх не робіть: говорять бо, й не роблять.**

⁴ Вязнуть бо тяжкі оберемки, що важко носити, й кладуть людям на плечі; самі ж і пальцем своїм не хочуть двигнути їх.

⁵ Усі ж діла свої роблять, щоб бачили їх люди: ширять филактерії свої, й побільшують поли в одежі своїй,

⁶ і люблять перші місця на бенкетах, і перші сідання по школах,

⁷ і витання на торгах, і щоб звали їх люди: Учителю, учителю.

⁸ Ви ж не зовіть ся учителями, один бо ваш учитель — Христос; усі ж ви брати.

⁹ І отця не звіть собі на землі, один бо Отець у вас, що на небі.

¹⁰ І не звіть ся наставниками, один бо в вас наставник — Христос.

¹¹ Більший же між вами нехай буде вам слугою.

¹² Хто ж нести меть ся вгору, принизить ся, а хто принизить ся, піде вгору.

¹³ Горе ж вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що зачинаєте царство небесне перед людьми; ви бо не входите, й тих, що входять, не пускаєте ввійти.

¹⁴ Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що жерете доми вдовиць, й задля виду довго молитесь; тим же тяжчий приймете осуд.

¹⁵ Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що проходите море й землю, щоб зробити одного нововірця, і коли станеть ся, робите його сином пекла, удвоє гіршим вас.

¹⁶ Горе вам, проводирі сліпі, що кажете: Хто клясти меть ся церквою, нічого; хто ж покленьє ся золотом церковним, винуватий!

¹⁷ Дурні й сліпі: що бо більше: золото, чи церква, що освячує золото?

¹⁸ І: Хто клясти меть ся жертівнею, нічого; хто ж покленьє ся даром, що на ній, винуватий.

¹⁹ Дурні й сліпі: що бо більше: дар, чи жертівня, що освячує дар?

²⁰ Оте ж, хто кленьє ся жертівнею, кленьє ся нею і всім, що зверху неї.

²¹ І хто кленьє ся церквою, кленьє ся нею й тим, що живе в ній.

²² І хто кленьє ся небом, кленьє ся престолом Божим і тим, хто сидить на ній.

²³ Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що даєте десятину з м'яти, й кропу, й кмину, а залишили важніше в законі: суд, і милість, і віру. Се повинні були робити, да й того не залишати.

²⁴ Проводирі сліпі, що відціджуєте комара, верблюда ж глотаєте.

²⁵ Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що очищаєте зверху чашу й блюдо, у середині ж повні вони здирства та неправди.

²⁶ Фарисею сліпий, очисти перш середину чаші й блюда, щоб і верх їх став ся чистий.

²⁷ Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що подобитесь гробам побіляним, що зверху являють ся гарними, в середині ж повні кісток мертвих і всякої нечисти.

²⁸ Так і ви зверху являєтесь людям праведні, в середині ж повні лицемірства та беззаконня.

²⁹ Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! що будете гроби пророків та украшаєте пам'ятники праведників,

³⁰ і мовляете: Коли б ми були за часів батьків наших, не були б співниками їх у крові пророків.

³¹ Сим же свідкуєте самі на себе, що ви сини тих, що вбивали пророків.

³² І ви доповнюєте міру батьків ваших.

³³ Змії, коadlo гадюче, як утічете від суду пекольного?

³⁴ Тим же то ось я посилаю до вас пророків, і мудрців, і письменників, і одних з них повбиваєте та порозпинаєте, а інших бити мете по школах ваших, та гонити мете від города в город:

³⁵ щоб упала на вас уся кров праведна, пролита на землі від крові Авеля праведного до крові Захарії, сина Варахіїноого, що вбили ви між церквою й жертівнею.

³⁶ Істино глаголю вам: Все те прийде на коadlo се.

³⁷ Єрусалиме, Єрусалиме, що повбивав єси пророків, і покаменував посланих до тебе! скільки раз хотів я зібрати дітей твоїх, як курка збирає курчат своїх під крила, й не схотіли!

³⁸ Оте же оставляєть ся вам дом ваш пустий.

³⁹ Глаголю бо вам: Не побачите мене від нині, аж поки скажете: Благословен грядущий в ім'я Господне!

24

¹ І, вийшовши Ісус, пішов із церкви; і приступили ученики Його, показати Йому будівлю церковну.

² Ісус же рече їм: Чи бачите се все? Істино глаголю вам: Не зостанеть ся тут камінь на камені, щоб не зруйновано.

³ Як же сидів на горі Оливній, поприходили до Него ученики самотою, кажучи: Скажи нам, коли се буде? й який знак Твого приходу й кінця сьвіту?

⁴ І озвавшись Ісус, рече їм: Гледіть, щоб хто не звів вас.

⁵ Багато бо приходити ме в ім'я моє, кажучи: Я Христос; і зведуть многих.

⁶ Чути мете ж про війни й чутки воєнні; гледіть же, не трівожтесь; мусить бо все статись, та се ще не кінець.

⁷ Бо встане нарід на нарід і царство на царство, й буде голоднеча, й помір, і трус по місцях.

⁸ Все ж се почин горя.

⁹ Тоді видавати муть вас на муки, й вбивати муть вас; і зненавидять вас усі народи задля імя мого.

¹⁰ І тоді поблазнять ся многі, й видавати муть одно одного, й ненавидіти муть одно одного.

¹¹ І багато лжепророків устане, й зведуть многих.

¹² І задля намноженого беззаконня, прохолоне любов многих.

¹³ Хто ж видержить до останку, той спасеть ся.

¹⁴ І проповідувати меть ся євангелія царства по всій вселенній на сьвідкуваннє всім народам; і тоді прийде кінець.

¹⁵ Оце ж, як побачите гідоту спустіння, що сказав Даниїл пророк, стоячу на місці сьвятому (хто читає, нехай розуміє),

¹⁶ тоді, хто в Юдеї, нехай втікає на гори;

¹⁷ хто на криші, нехай не злазить узяти що з хати своєї;

¹⁸ і хто в полі, нехай не вертаєть ся назад узяти одежу свою.

¹⁹ Горе ж важким і годуючим під той час!

²⁰ Моліть ся ж, щоб не довелось вам утікати зимою, ані в суботу:

²¹ буде бо тоді мука велика, якої не було від настання сьвіту до сього часу, й не буде.

²² І коли б тих днів не вкорочено, то жодне б тіло не спасло ся; тільки ж задля вибраних укорочені будуть дні тії.

²³ Тоді, коли хто вам скаже: Дивись, ось Христос, або онде; не йміть віри.

²⁴ Устануть бо лжехристи й лжепророки, й давати муть ознаки великі й дива, щоб, коли можна, звести й вибраних.

²⁵ Оце ж наперед сказав я вам.

²⁶ Коли ж скажуть вам: Ось він у пустині; не виходьте; Ось він у коморах; не діймайте віри.

²⁷ Бо, як блискавка виходить зі сходу та сяє аж до заходу, так буде й прихід Сина чоловічого.

²⁸ Де бо є труп, там збирати муть ся вірли.

²⁹ І зараз після горя днів тих сонце померкне, й місяць не давати ме сьвітла свого, й зорі попадають із неба, й сили небесні захитають ся.

³⁰ І тоді явить ся ознака Сина чоловічого на небі; й тоді заголосять усі роди землі, і побачать Сина чоловічого, грядущого на хмарах небесних із силою й славою великою.

³¹ І пішли вон ангели свої з голосним гуком трубним, і позбирають вони вибраних його від чотирох вітрів, од кінців неба до кінців його.

³² Від смоківниці ж навчїть ся приповісти: Коли вже вітте її стане м'яке й пустить листе, знайте, що близько літо.

³³ Так само й ви: як оце все побачите, відайте, що близько під дверима.

³⁴ Істино глаголю вам: Не перейде рід сей, як усе теє станеть ся.

³⁵ Небо й земля перейде, слова ж мої не перейдуть.

³⁶ Про день же той і годину ніхто не знає, ні ангели небесні, тільки сам Отець мій.

³⁷ Як же дні Ноєві, так буде й прихід Сина чоловічого.

³⁸ Бо, як були за днів перед потопом, що їли, й пили, женились, і віддавались, аж до дня, коли увійшов Ной у ковчег,

³⁹ та й не знали, аж прийшла повідь і поносила всіх; так буде й прихід Сина чоловічого.

⁴⁰ Тоді буде двоє в полі; один візьметь ся, а один зоставить ся.

⁴¹ Дві молоти муть на жорнах; одна візьметь ся, а одна зоставить ся.

⁴² Ото ж пильуйте, бо не знаєте, котрої години Господь ваш прийде.

⁴³ Се ж відайте, що коли б господар знав, у яку сторожу прийде злодій, то пильнував би, та й не попустив би підкопати хати своєї.

⁴⁴ Тим же й ви будьте готові; бо тієї години, як і не думаєте, Син чоловічий прийде.

⁴⁵ Який єсть вірний слуга й розумний, що поставив пан його над челяддю своєю, щоб роздавав їй харч у пору?

⁴⁶ Щасливий той слуга, котрого, прийшовши пан його, застане, що робить так.

⁴⁷ Істино глаголю вам: Що поставить його над усім добром своїм.

⁴⁸ А котрий лукавий слуга казати ме в серці своїм: Забарить ся мій пан прийти,
⁴⁹ та й зачне бити своїх товаришів, та їсти й пити з п'янцями;
⁵⁰ то прийде пан того слуги дня, якого не сподіваєть ся, і години, якої не відає,
⁵¹ та й відлучить його, й долю його з лицемірами положить: там буде плач і скреготання зубів.

25

¹ Тоді уподобить ся царство небесне десяти дівчатам, що, взявши каганці свої, вийшли назустріч женихові.

² П'ять же були з них розумні, а п'ять необачні.

³ Котрі необачні, взявши каганці свої, не взяли з собою олії.

⁴ Розумні ж узяли олії в пляшечки свої з каганцями своїми.

⁵ Як же жених барив ся, задрімали всі, та й послули.

⁶ О півночі ж постав крик: Ось жених йде; виходьте назустріч йому!

⁷ Тоді повставали всі дівчата тії, та й украсили каганці свої.

⁸ Необачні ж казали до розумних: Дайте нам олії вашої, бо каганці наші гаснуть.

⁹ Відказали ж розумні, говорячи: Щоб не стало нам і вам; а йдїть лучче до тих, що продають, та й купіть собі.

¹⁰ Як же йшли вони купувати, прийшов жених; і що були готові, увійшли з ним на весїлле; і зачинено двері.

¹¹ Опісля ж приходять і другі дівчата, та й кажуть: Господи, Господи, відчини нам.

¹² Він же, озвавшись, рече: Истинно глаголю вам: Не знаю вас.

¹³ Отим же то пильнуйте, бо не знаєте дня, нї години, коли Син чоловічий прийде.

¹⁴ Бо, як чоловік, відїжджаючи, прикликав слуги свої, і передав їм достатки свої,

¹⁵ і одному дав п'ять талантів, другому два, иншому ж один, кожному по його сназі, та й відїхав зараз.

¹⁶ Пійшовши ж той, що взяв п'ять талантів, орудував ними, й придбав других п'ять талантів.

¹⁷ Так само й той, що два, придбав і він других два.

¹⁸ Той же, що взяв один, пішовши, закопав у землю, і сховав срібло пана свого.

¹⁹ По довгому ж часу, приходить пан слуг тих, і бере перелїк із них.

²⁰ І, приступивши той, що взяв п'ять талантів, приніс і других п'ять талантів, говорячи: Пане, п'ять талантів мені передав еси; ось других п'ять талантів придбав я ними.

²¹ Рече ж до него пан його: Гаразд, слуго добрий і вірний: у малому був еси вірен, над многим поставлю тебе. Увійди в радіщі пана твого.

²² Приступивши ж і той, що взяв два таланти, сказав: Пане, два таланти мені передав еси; ось других два таланти придбав я ними.

²³ Рече до него пан його: Гаразд, слуго добрий і вірний: у малому був еси вірен, над многим поставлю тебе. Увійди в радіщі пана твого.

²⁴ Приступивши ж і той, що взяв один талант, сказав: Пане, знав я тебе, що жорстокий еси чоловік, що жнеш, де не сїяв, і збираєш, де не розсипав;

²⁵ і, злякавшись, пішов та сховав твій талант у землі. Оце ж маєш твоє.

²⁶ Озвав ся ж пан його й рече до него: Лукавий слуго й лїнний, знав еси, що жну, де не сїяв, і збираю, де не розсипав:

²⁷ так треба було оддати срібло моє мініальникам, і, прийшовши, взяти би я своє з лихвою.

²⁸ Візьміть же від него талант, та дайте тому, що має десять талантів.

²⁹ Кожному бо маючому всюди дасть ся, і надто мати ме; у немаючого ж, і що має, візьметь ся від него.

³⁰ І викиньте слугу нїкчемного у темряву надвірню: там буде плач і скреготання зубів.

³¹ Як же прийде Син чоловічий у славі своїй, і всі св'яті ангели з ним, тоді сяде він на престолі слави своєї;

³² і зберуть ся перед него всі народи; й відлучить він їх одних од других, як пастух одлучує овець од козлів;

³³ і поставить овець по правиці в себе, а козлів по лївиці.

³⁴ Тоді скаже царь тим, що по правиці в него: Прийдіть, благословенні Отця мого, осягніть царство, приготовлене вам од основання св'їту.

³⁵ Бо я голодував, а ви дали мені їсти; жаждував, і напоїли мене; був чуженицею, і прийняли мене;

³⁶ нагий, і з'одягли мене; недугував, і одвідали мене; був у темниці, і прийшли до мене.

³⁷ Озвуть ся тоді до него праведні, кажучи: Господи, коли ми бачили тебе голодного, та й нагодили? або жадного, та й напоїли?

³⁸ Коли ж бачили тебе чуженицею, та й прийняли? або нагим, та й з'одягли?

- ³⁹ Коли ж бачили тебе недужим, або в темниці, та й прийшли до тебе?
⁴⁰ І озвавшись цар, промовить до них: Істино глаголю вам: Скільки раз ви чинили се одному з сих братів моїх найменших, мені чинили.
⁴¹ Тоді скаже він і до тих, що по лівичі: Ідїть од мене, прокляті, ув огонь вічний, приготовлений дияволу та ангелам його:
⁴² бо я голодував, і не дали ви мені їсти; жаждував, і не напоїли мене;
⁴³ був чуженицею, і не прийняли мене; нагим, і не з'одягли мене; недужим і в темниці, і не одвідали мене.
⁴⁴ Тоді озвуть ся до него й сї, кажучи: Господи, коли ми бачили тебе голодного, або жадного, або чуженицею, або нагого, або недужого, або в темниці, та й не послужили тобі?
⁴⁵ Озвуть ся тоді до них і промовить, глаголючи: Істино глаголю вам: Скільки раз не чинили ви сього одному з сих найменших, і мені не чинили.
⁴⁶ І пйдуть сї на вічні муки, а праведні на життє вічне.

26

- ¹ І сталося, як скінчив Ісус, усі ці слова, рече до учеників своїх:
² Ви знаєте, що через два дні буде пасха, й Сина чоловічого видадуть на розп'яттє.
³ Тоді зібрались архиєрї, та письменники, та старші людські у двір до архиєрея, на прізвище Каяфи,
⁴ і радились, щоб узяти Ісуса підступом і вбити.
⁵ Та казали: Тільки не в сьвято, щоб не було бучі між народом.
⁶ Як же був Ісус у Витанії в господі в Симона прокаженого,
⁷ приступила до Него жінка, маючи посудинку предорогого мира, та й злила на голову Йому, як сидів за столом.
⁸ Побачивши ж ученики Його, сердились, кажучи: На що така втрата?
⁹ Можна бо було се миро продати дорого та дати вбогим.
¹⁰ Зрозумівши ж Ісус, рече до них: Що ви смутите жінку? діло бо добре вчинила на мені.
¹¹ Всякого бо часу маєте вбогих із собою, мене ж не всякого часу маєте.
¹² Зливши бо вона миро се на тіло моє, на погребеннє моє зробила.
¹³ Істино глаголю вам: Де б ні проповідувалась євангелія ся по всьому сьвіту, казати меть ся їй те, що зробила оця, на спомин її.
¹⁴ Тоді, пійшовши один з дванайцятьох, на ймя Юда Іскаріотський, до архиєрїв,
¹⁵ каже: Що хочете дати мені, а я вам видам Його? Вони ж поставили йому тридцять срібняків.
¹⁶ І з того часу шукав нагоди, щоб Його видати.
¹⁷ У первий же день опрісночний приступили ученики до Ісуса, кажучи Йому: Де хочеш, щоб приготували Тобі їсти пасху?
¹⁸ Він же рече: Йдїть у город до оттакого, та скажіть йому: Учитель рече: Час мій близько; у тебе зроблю пасху з учениками моїми.
¹⁹ І зробили ученики, як повелїв їм Ісус; і приготували пасху.
²⁰ Як же настав вечір, сїв Він за столом із дванайцятьма.
²¹ І, як вони їли, рече: Істино глаголю вам, що один з вас зрадить мене.
²² І, засумівши тяжко, почали говорити до Него кожен з них: Аже ж не я, Господи?
²³ Він же, озвавшись, рече: Хто вмочає зо мною руку в миску, той зрадить мене.
²⁴ Син чоловічий іде, як писано про Него; горе ж чоловікові тому, що Сина чоловічого зрадить! Добре було б йому, коли б не родив ся чоловік той.
²⁵ Озвав ся ж Юда, зрадник Його, й каже: Аже ж не я, учителю? Рече до него: Ти сказав єси.
²⁶ Як же вони їли, взявши Ісус хлїб і поблагословивши, ламав, і давав ученикам, і рече: Приймїть, їжте: се єсть тіло моє.
²⁷ І, взявши чашу, й оддавши хвалу, подав їм, глаголючи: Пийте з неї всі;
²⁸ се бо єсть кров моя нового завіту, що за многих проливаєть ся на оставленнє гріхів.
²⁹ Глаголю ж вам: Що не пити му від нині з сього плоду виноградного аж до дня того, коли Його пити му з вами новим у царстві Отця мого.
³⁰ І засьпівавши вони, вийшли на гору Оливну.
³¹ Тоді рече до них Ісус: Всї ви поблазнитесь мною сієї ночі. Писано бо: Поражу пастиря, і розсиплють ся вівці стада.
³² По воскресенню ж моїм попереджу вас у Галилею.
³³ Озвав ся ж Петр і каже до Него: Хоч усі поблазнять ся Тобою, я ніколи не зблазнюсь.
³⁴ Рече до него Ісус: Істино глаголю тобі: Що сієї ночі, перше ніж півень запіє, тричі відречеш ся мене.
³⁵ Каже йому Петр: Хоч би мені з Тобою і вмерти, не відречусь Тебе. Так і всі ученики казали.
³⁶ Тоді приходять з ними Ісус на врочище* Гетсман, і рече до учеників: Сидїть тут, поки,

* 26:36 Місце.

пійшовши, помолюсь оттам.

³⁷ І взяв із собою Петра та двох синів Зеведевих, і почав скорбіти та вдаватись у тугу.

³⁸ Тоді рече до них: **Тяжко сумна душа моя аж до смерті. Підождіть тут, і не спіте зо мною.**

³⁹ І пройшовши трохи далій, припав лицем своїм, молячись і глаголючи: **Отче мій, коли можна, нехай мимо йде від мене чаша ся; тільки ж не як я хочу, а як Ти.**

⁴⁰ І приходить до учеників, і знаходить їх сплячих, і рече до Петра: **Так не змогли ви однієї години попилнувати зо мною?**

⁴¹ **Пильнуйте та моліть ся, щоб не ввійшли в спокусу. Дух то охочий, тіло ж немощне.**

⁴² Знов, удруге відійшовши, молив ся, глаголючи: **Отче мій, як не може ся чаша мимо йти від мене, коли не пити му її, нехай станеть ся воля твоя.**

⁴³ І, прийшовши, знаходить їх знов сплячих, були бо очі в них важкі.

⁴⁴ І, zostавивши їх, пішов ізнов, і моливсь утретє, промовляючи те ж саме слово.

⁴⁵ Тоді приходить до учеників своїх, і рече їм: **Спіть уже й спочивайте, ось настиг час, і Син чоловічий буде виданий у руки грішникам.**

⁴⁶ **Уставайте, ходімо: ось наближуєть ся зрадник мій.**

⁴⁷ Ще він говорив, коли се Юда, один з дванайцяти, приходить, а з ним багато народу з мечами й дручем, од архиерейів та старших людських.

⁴⁸ Зрадник же Його дав знак їм, кажучи: Кого я поцілую, той і єсть він: беріть Його.

⁴⁹ І, зараз приступивши до Ісуса, каже: Радуй ся, учителю; та й поцілував Його.

⁵⁰ Ісус же рече йому: **Друже, чого прийшов еси?** Тоді, приступивши, наложили руки на Ісуса, та й узяли Його.

⁵¹ І ось один з тих, що з Ісусом, простягнувши руку, вхопив меч свого, й, вдаривши слугу архиерейського, відтяв йому вухо.

⁵² Тоді рече до него Ісус: **Верни меч твій в місце Його: всі бо, що візьмуть ся за меч, од меча погинуть.**

⁵³ **Або думаєш, що не міг би нині вблагати Отця мого, й приставив би мені більш дванайцяти легионів ангелів?**

⁵⁴ **Як же тоді справились би писання, що так мусить статись?**

⁵⁵ **Тієї ж години рече Ісус до народу: Чи се як на розбійника вийшли ви з мечами та киями, брати мене? Щодня сидів я в вас, навчаючи в церкві, і не брали мене.**

⁵⁶ **Се ж усе стало ся, щоб справились писання пророчі.** Тоді всі ученики, покинувши Його, повтікали.

⁵⁷ Вони ж, узявши Ісуса, повели Його до Каяфи архиерея, де письменники та старші зібрались.

⁵⁸ Петр же йшов слідом за Ним оддалеки до двору архиерейського, і, ввійшовши в двір, сів із слугами, щоб бачити кінець.

⁵⁹ Архиереї ж, і старші, і вся рада шукали кривого свідчення на Ісуса, щоб Його вбити,

⁶⁰ і не знайшли. І коли багато лжесвідків поприходило, не знайшли. Опісля ж, приступивши два лжесвідки,

⁶¹ говорили: Сей казав: Я можу зруйнувати церкву Божу, й за три дні збудувати її.

⁶² І, вставши архиерей, каже до Него: Нічого не відказуєш, що сі проти Тебе свідкують?

⁶³ Ісус же мовчав. І, озвавшись архиерей, каже до Него: Заклинаю Тебе Богом живим, щоб сказав нам, чи Ти еси Христос, Син Божий?

⁶⁴ Рече йому Ісус: **Ти сказав еси. Тільки ж глаголю вам: Від нині побачите Сина чоловічого, по правиці сили, й грядущого на хмарах небесних.**

⁶⁵ Тоді архиерей роздер одежу свою, кажучи: **Ось сказав хулу; на що нам іще свідків? Ось тепер чули хулу Його;**

⁶⁶ **як вам здаєть ся?** Вони ж, озвавшись, сказали: Винен єсть смерті.

⁶⁷ Тоді плювали в лице йому, й били по щоках його, і знущались із Него,

⁶⁸ кажучи: Проречи нам, Христе, хто се вдарив Тебе?

⁶⁹ Петр же знадвору сидів у дворі. І приступила до него одна дівчина, кажучи: **І ти був з Ісусом Галилейським.**

⁷⁰ Він же відрік ся перед усіма, кажучи: **Не знаю, що говориш.**

⁷¹ Як же вийшов він до воріт, побачила його друга, та й каже до тих, що там були: **І сей був з Ісусом Назарейським.**

⁷² І знов одрік ся він, кленучись: **Що не знаю чоловіка.**

⁷³ Трохи ж згодом, приступивши ті, що стояли, кажуть Петрові: **Справді й ти еси з них, бо й твоя говірка виявляє тебе.**

⁷⁴ Тоді почав він проклинатись та клястись: **Що не знаю чоловіка. І зараз півень запівав.**

⁷⁵ І загадав Петр слово Ісуса, промовлене до него: **Що перше ніж півень запіє, тричі відречеш ся мене.** І, вийшовши геть, плакав гірко.

27

- ¹ Як же настав ранок, зробили раду всі архиєреї й старші людські на Ісуса, щоб убити Його;
² і, зв'язавши Його, повели тай передали Його Понтийському Пилату, ігемонові.
³ Тоді, побачивши Юда, зрадник Його, що Його осуджено, розкав ся, і вернув трийцять срібняків архиєреям та старшині,
⁴ кажучи: Згрішив я, зрадивши кров невинну. Вони ж сказали: Що нам до того? ти побачиш.
⁵ І, покинувши він срібняки в церкві, вийшов і відійшовши, повісив ся.
⁶ Архиєреї ж, взявши срібняки, сказали: Не годить ся класти їх у скарбоню, бо се ціна крові.
⁷ Зробивши ж раду, купили за них ганчарське поле, щоб ховати на йому захожих.
⁸ Через се зветь ся поле се Криваве Поле по сей день.
⁹ Тоді справдилось, що сказав Єремія пророк, глаголючи: І взяли вони трийцять срібняків, ціну цінного, котрого цінено з синів Ізраїля,
¹⁰ і дали їх на ганчарське поле, як повелів мені Господь.
¹¹ І Ісус же стояв перед ігемоном; і питав Його ігемон, кажучи: Чи Ти цар Жидівський? Ісус же рече йому: **Ти сказав єси.**
¹² А, як винували Його архиєреї та старші, не відказував нічого.
¹³ Тоді каже до Него Пилат: Хиба не чуєш, скільки свідкують на Тебе?
¹⁴ І не відказав Він йому ні на одно слово, так що ігемон вельми дивувався.
¹⁵ На свято ж звик був ігемон одпускати народові одного в'язника, которого вони хотіли.
¹⁶ Мали ж тоді знаного в'язника, на прізвище Вараву.
¹⁷ Як же вони зібрались, сказав їм Пилат: Кого хочете, щоб одпустив вам: Вараву, чи Ісуса, на прізвище Христа?
¹⁸ Знав бо, що через зависть видали Його.
¹⁹ Як же сидів він на судищі, прислала до него жінка Його кажучи: Нічого тобі й праведнику сьому; багато бо терпіла я сьогдні вві сні через Него.
²⁰ Архиєреї ж і старші напустили народ, щоб випросили Вараву, Ісуса ж убили.
²¹ Озвав ся ж ігемон і рече до них: Кого хочете з двох, щоб випустив вам? Вони ж сказали: Вараву.
²² Каже до них Пилат: Що ж оце робити му з Ісусом, на прізвище Христом? Кажуть йому всі: Нехай буде розпятий.
²³ Ігемон же каже: Що бо злого зробив? Вони ж кричали ще гірш: Нехай буде розпятий.
²⁴ Бачивши ж Пилат, що нічого не владить, а ще більш росте буча, взявши води, помив руки перед народом, і каже: Невинен я крові праведника сього; ви побачите.
²⁵ І, озвавшись увесь народ, сказав: Кров Його на нас і на діти наші.
²⁶ Тоді відпустив їм Вараву; Ісуса ж, побивши, передав, щоб розп'ято Його.
²⁷ Тоді воїни ігемонові, взявши Ісуса на судище, зібрали на Него всю роту.
²⁸ І, роздягнувши Його, накинули на Него червоний плащ;
²⁹ і, силівши вінець із тернини, положили на голову Йому, а тростину в правицю Його; і кидаючись на коліна перед Ним, насміхались із Него, кажучи: Радуй ся, царю Жидівський!
³⁰ І, плюючи на Него, брали тростину, й били по голові Його.
³¹ І, як насміялись із Него, зняли з Него плащ, і наділи на Него одєжу Його, й повели Його на розп'ятте.
³² Виходячи ж, знайшли чоловіка Киринейського, на ім'я Симона; сього заставили нести хрест Його,
³³ І прийшовши на врочище (місце) Голгота, чи то б сказати Черепове місце,
³⁴ дали йому пити оцту, змішаного з жовчю; і, покуштувавши, не хотів пити.
³⁵ Розп'явши ж Його, поділили одєжу Його, кинувши жереб, щоб справдилось, що сказав пророк: Поділили собі шати мої, й на одєжу мою кинули жереб.
³⁶ І, посідавши, стерегли Його там;
³⁷ і прибили над головою Його написану вину Його: Се Ісус, цар Жидівський.
³⁸ Тоді розп'ято з Ним двох розбійників, одного по правиці, а другого по лівиці.
³⁹ Мимойдучі ж хулили Його, киваючи головами своїми,
⁴⁰ і кажучи: Ти, що руйнуєш церкву, й за три дні будуєш її, спаси ся сам. Коли ти Син Божий, зійди з хреста.
⁴¹ Так само ж і архиєреї, насміхаючись із письменниками та старшими, казали:
⁴² Інших спасав, а себе не може спасти. Коли Він царь Ізраїльський, нехай тепер зійде з хреста, й ввіруємо в Него;
⁴³ Він уповав на Бога; нехай тепер визволить Його, коли хоче Його; казав бо: Я Син Божий.
⁴⁴ Так само й розбійники, що були розп'яті з Ним, докоряли йому.
⁴⁵ Від шестої ж години настала темрява по всій землі до години девятої.
⁴⁶ Коло девятої ж години покликнув Ісус великим голосом, глаголючи: **Ілі, Ілі лама саватані;** те єсть: **Боже мій, Боже мій, чом мене покинув єси?**

- ⁴⁷ Деякі ж, що там стояли, почувши, казали: Що Ілію кличе сей.
⁴⁸ І зараз, побігши один із них, і взявши губку, сповнивши оцтом і, настромивши на тростину, поїв Його.
⁴⁹ Останні ж казали: Нехай; побачимо, чи прийде Ілія спасати Його.
⁵⁰ Ісус же, знов покликнувши великим голосом, зітхнув духа.
⁵¹ І ось завіса церковня роздерлась надвое од верху до низу, й земля затрусилась, і скелі порозпадались;
⁵² і гроби порозкривались; і многі тіла сьвятих усопших повставали,
⁵³ і, вийшовши з гробів після воскресення Його, поприходили у сьвятий город, і показались многим.
⁵⁴ Сотник же да ті, що були з ним і стерегли Ісуса, побачивши трус і те, що сталось, полякались тяжко, кажучи: Справді, Божий Син був сей.
⁵⁵ Було там багато й жінок, що оддалеки дивились, котрі прийшли слідом за Ісусом із Галилеї, служачи Йому.
⁵⁶ Між ними була Марія Магдалина, й Марія, мати Якова та Йосііна, й мати синів Зеведеєвих.
⁵⁷ Як же настав вечір, прийшов чоловік заможний з Ариматеї, на ймя Йосиф, що й сам учив ся в Ісуса.
⁵⁸ Сей, приступивши до Пилата, просив тіла Ісусового. Тоді Пилат і звелів оддати тіло.
⁵⁹ І взявши тіло Йосиф, обгорнув його плащеницею чистою,
⁶⁰ положив його у новім своїм гробі, що висік у скелі; й прикотивши великого каменя до дверей гробу, одійшов.
⁶¹ Була ж там Марія Магдалина й друга Марія, і сиділи навпроти гроба.
⁶² Завтрішнього ж дня, що після п'ятниці, зібрались архиереї та Фарисеї до Пилата,
⁶³ кажучи: Пане, згадали ми, що той обманщик казав, ще живий: Через три дні встану.
⁶⁴ Звели ж оце стерегти гроба до третього дня, щоб прийшовши ученики Його вночі, не вкрали Його, й не сказали народові: Устав із мертвих; і буде остання омана гірша першої.
⁶⁵ Сказав же їм Пилат: Маєте сторожу: йдїть забезпечте, як знаєте.
⁶⁶ Вони ж, пійшовши, забезпечили гріб, запечатавши камінь, із сторожею.

28

- ¹ Після ж вчора субітнього, як почало свитати в одну із субіт, прийшла Марія Магдалина та друга Марія подивитись на гріб.
² І ось трус великий став ся, ангел бо Господень, зійшовши з неба, прийшов, відкотив камінь від дверей, і сїв на нїм.
³ Був же вид Його як блискавиця, й одежа Його біла як сніг.
⁴ Од страху ж Його затрусились ті, що стерегли Його, й стали наче мертві.
⁵ Озвав ся ж ангел і рече до жінок: Не лякайтесь, знаю бо, що Ісуса розп'ятого шукаєте.
⁶ Нема Його тут; устав бо, як казав. Ідїть подивить ся на місце, де лежав Господь.
⁷ І хутко вертайтеся і скажіть ученикам Його, що встав із мертвих, і ось попередить вас у Галилею; там Його побачите: Ось я вам сказав.
⁸ І, вийшовши хутко від гробу із страхом і великою радістю, побігли сповістити учеників Його.
⁹ Як же йшли вони сповіщати учеників Його, аж ось Ісус зустрів їх, глаголючи: **Радуйте ся:** Вони ж, приступивши, обняли ноги Його, й поклонились Йому.
¹⁰ Тоді рече до них Ісус: **Не лякайтесь; йдїть сповістїть братів моїх, щоб йшли в Галилею; і там мене побачать.**
¹¹ Як же йшли вони, аж ось деякі з сторожі, прийшовши в город, сповістили архиерей про все, що сталось.
¹² І, зібравшись вони з старшими й зробивши раду, дали доволі срібняків воїнам,
¹³ говорючи: Кажіть, що ученики Його вночі прийшовши вкрали Його, як ми спали.
¹⁴ І як дочуєть ся про се ігемон, ми вговоримо Його, й вас безпечними зробимо.
¹⁵ Вони ж, узнявши срібняки, зробили, як їх навчено; й рознеслось слово се у Жидів аж до сього дня.
¹⁶ Одинайцять же учеників пійшли в Галилею, на гору, куди повелів їм Ісус.
¹⁷ І, побачивши Його, поклонились Йому; інші ж сумнілись.
¹⁸ І, приступивши Ісус, промовив до них, глаголючи: **Дана мені всяка власть на небі й на землі.**
¹⁹ **Йдїть же навчайте всі народи, хрестячи їх в імя Отця, і Сина, й сьвятого Духа,**
²⁰ **навчаючи їх додержувати всього, що я заповідав вам; і ось я з вами по всі дні, до кінця сьвіта.** Амін.

ЄВАНГЕЛІЯ ВІД СЬВ. МАРКА.

- ¹ Почин євангелії Ісуса Христа, Сина Божого,
² як написано в пророків: Ось я посилаю ангела мого перед лицем Твоїм, що приготує дорогу Твою перед Тобою.
³ Голос покликуючого в пустині: Готуйте дорогу Господню, простими робіть стежки Його.
⁴ Появивсь Йоан, хрестячи в пустині, й проповідуючи хрещення покаяння на прощення гріхів.
⁵ І виходила до него вся сторона Юдейська й Єрусалимці, й хрестились від него всі в ріці Йордані, сповідаючи гріхи свої.
⁶ Був же Йоан одягнений у верблужий волос і в пояс шкураний на поясниці своїй; а їв сарану та дикий мед;
⁷ і проповідував, глаголючи: Гряде потужніший над мене слідом за мною; у Него недостоєн я, нахилившись, розв'язати ремінь обува Його.
⁸ Я хрестив вас водою, Він же хрестить ме вас Духом сьвятим.
⁹ І сталося тими днями: Прийшов Ісус із Назарету Галилейського, й охрестивсь у Йоана в Йордані.
¹⁰ І, зараз вийшовши з води, побачив небеса, що відчинились, і Дух, як голуб, злинув на Него.
¹¹ І зійшов голос із небес: Ти єси Син мій любий, що я вподобав.
¹² І зараз Дух випровадив Його в пустиню.
¹³ І був там у пустині днів сорок, спокушуваний од сатани; й пробував з дикими звірми; й ангели служили Йому.
¹⁴ Як же видано Йоана, прийшов Ісус у Галилею, проповідуючи євангелію царства Божого,
¹⁵ і глаголючи: **Що сповнив ся час, і наблизило ся царство Боже. Покайтесь і віруйте в євангелію.**
¹⁶ Ходячи ж понад морем Галилейським, побачив Симона та Андрея, брата його, як вони закидали невід у море; були бо рибалки.
¹⁷ І рече до них Ісус: **Ійдіть слідом за мною, то зроблю, що станетесь ловцями людей.**
¹⁸ І, зараз покинувши неводи свої, пішли слідом за Ним.
¹⁹ І, відійшовши трохи даліше звідтіля, побачив Якова Зеведеєвого та Йоана, брата його, так само в човні, налагоджующих неводи.
²⁰ І зараз покликав їх; і, покинувши батька свого Зеведея в човні з наймитами, пішли слідом за Ним.
²¹ І приходять у Капернаум; і зараз субітного дня, увійшовши в школу, навчав.
²² І дивувались наукою Його, навчав бо їх яко маючий власть, а не як письменники.
²³ І був у них у школі чоловік з духом нечистим; і закричав,
²⁴ кажучи: Остав! що нам і Тобі, Ісусе Назарянине? чи прийшов єси погубити нас? Знаю Тебе, хто єси: Сьвятий Божий.
²⁵ І погрозив йому Ісус, глаголючи: **Мовчи й вийди з него.**
²⁶ І стрепенувши його дух нечистий, і закричавши голосом великим, вийшов з него.
²⁷ І полякались усі так, що питали один в одного, говорячи: Що се таке? що се за наука така нова? що по власти й духам нечистим повеліває, і слухають Його?
²⁸ І розійшлась чутка про Него зараз по всій околиці Галилейській.
²⁹ І зараз, із школи вийшовши, пішли в господа Симона та Андрея, з Яковом та Йоаном.
³⁰ Теща ж Симона лежала в пропасниці, й зараз кажуть Йому про неї.
³¹ І приступивши Він, підвів її, взявши за руку її; й покинула її пропасниця зараз; і послугувала вона їм.
³² Як же настав вечір, після заходу сонця, поприносили до Него всіх недужих і біснуватих.
³³ І ввесь город зібрав ся до дверей.
³⁴ І сцілив многих недужих на всякі болесті, і бісів многих вигнав; і не дозволяв говорити бісам, бо вони знали Його.
³⁵ І вранці, ще геть за ночі, вставши, вийшов, і пішов у пусте місце, й там молив ся.
³⁶ І пустились за Ним Симон і ті, що з ним.
³⁷ І, знайшовши Його, кажуть Йому: Що всі шукають Тебе.
³⁸ І рече до них: **Ходімо в близькі містечка, щоб і там проповідував; на те бо прийшов я.**
³⁹ І проповідував по школах їх скрізь по всій Галилеї, і виганяв біси.
⁴⁰ І приходить до Него прокажений, і благаючи Його, впавши на коліна перед Ним, каже до Него: Коли хочеш, зможеш мене очистити.
⁴¹ Ісус же, змилосердившись, простяг руку, доторкнувся до него, й рече йому: **Хочу; очистись.**
⁴² І, як Він сказав, зараз зникла з него проказа, й очистив ся.
⁴³ І, заказавши йому, зараз відслав його,

⁴⁴І рече до него: **Гледи ж, нікому нічого не кажи, а йди, покажись священикові, і принеси за очищення твоє, що повелів Мойсей на свідкування їм.**

⁴⁵Він же, вийшовши, почав проповідувати багато, й ширити кругом чутку; так, що Він не міг уже явно ввійти в город, а пробував осторонь у пустих місцях; і приходили до Него звідусюди.

2

¹І знов увійшов у Капернаум через кілька днів; і розголошено, що Він у господі.

²І зараз назбиралось багато, так що не було місця ані перед дверима. І проповідував Він їм слово.

³І приходять до Него, несучи розслабленого; несло його четверо.

⁴І, не можучи приступити до Него за народом, розкрили стелю, де був; і, проламавши, спустили ліжко, на котрому лежав розслаблений.

⁵Бачивши ж Ісус віру їх, рече до розслабленого: **Сину, оставляють ся тобі гріхи твої.**

⁶Були ж деякі з письменників, що там сиділи, і казали в серцях своїх:

⁷Що за хулу сей так говорить? хто може оставляти гріхи, як тільки один Бог?

⁸І зараз, постерігши Ісус духом своїм, що так мислять собі, рече до них: **На що се кажете в серцях ваших?**

⁹**Що легше? сказати розслабленому: Оставляють ся тобі гріхи твої, або сказати: Устань, і візьми постіль твою, та й ходи.**

¹⁰**От же, щоб ви знали, що Син чоловічий має власть оставляти на землі гріхи** (рече до розслабленого:)

¹¹**Тобі глаголю: Устань, і візьми постіль твою, та й іди до дому твого.**

¹²І встав зараз, і взявши постіль, вийшов перед усіма; так що здивувались усі, і прославляли Бога, говорячи: **Що ніколи такого не бачили.**

¹³І вийшов знов над море; а весь народ пійшов до Него, й навчав їх.

¹⁴І, йдучи мимо, побачив Левію Алфеевого, сидячого на митниці, і рече йому: **Йди слідом за мною.** І, вставши, пійшов слідом за Ним.

¹⁵І сталося, як сидів Він за столом у господі в него, посідало з Ісусом і учениками Його й багато митників та грішників; було бо їх багато, і йшли слідом за Ним.

¹⁶І бачивши письменники та Фарисеї, що Він їсть із митниками та грішниками, казали до учеників Його: **Як се, що Він з митниками та грішниками їсть і пє?**

¹⁷І почувши Ісус, рече до них: **Не треба здоровим лікаря, а недужим. Не прийшов я звати праведників, а грішників до покаяння.**

¹⁸А були ученики Йоанові та Фарисейські постниками; й приходять і кажуть Йому: **Чого ученики Йоанові та Фарисейські постять, Твої ж ученики не постять?**

¹⁹І рече їм Ісус: **Чи можуть синове весільні постити, як жених з ними? Доки мають із собою жениха, не можуть постити.**

²⁰**Прийдуть же дні, коли візьметься від них жених, і тоді постити муть в ті дні.**

²¹**І ніхто не пришиває латки з нової тканини до старої одежини, ато нова латка урве старого, й гірша буде дірка.**

²²**І ніхто не наливає нового вина в старі бурдюки, ато нове вино порозриває бурдюки, й вино витече й бурдюки пропадуть; нове ж вино в нові бурдюки наливати.**

²³І довелось переходити Йому в суботу через засіви; й почали ученики Його дорогу верстати, рвучи колоссе.

²⁴І казали до Него Фарисеї: **Дивись, чого вони роблять у суботу, що не годить ся?**

²⁵А Він рече до них: **Чи ніколи не читали ви, що зробив Давид, як був у нужді і голодував він і ті, що були з ним?**

²⁶**Як увійшов він у Божий дом за Авиятара архиєрея, та й їв хліби показні, що не годилось їсти, як тільки священикам, і дав і тим, що були з ним?**

²⁷І рече до них: **Субота ради чоловіка постала, не чоловік задля суботи.**

²⁸**Тим Син чоловічий — Господь і суботи.**

3

¹І ввійшов ізнов у школу; й був там чоловік, що мав суху руку.

²І назирали Його, чи сцілить його в суботу, щоб обвинуватити Його.

³І рече до сухорукого чоловіка: **Стань посередині.**

⁴І рече до них: **Чи годить ся в суботу добро робити, чи зло робити? життя спасати, чи погубляти?** Вони ж мовчали.

⁵І, позирнувши на них кругом гнівно, жалкуючи над скаменістю сердець їх, рече чоловікові: **Простягни руку твою.** І простяг, і стала рука його здорова, як і друга.

⁶І вийшовши Фарисеї, зараз з іродіянами зробили раду на Него, як Його погубити.

⁷ Ісус же відійшов з учениками своїми до моря; а великий натовп із Галилеї йшов за Ним, і з Юдеї,

⁸ і з Єрусалиму, й з Ідумеї, і зза Йордану; й ті, що кругом Тира та Сидона, натовп великий, прочувши, скільки Він робив, поприходили до Него.

⁹ І сказав Він ученикам своїм наготовити Йому човна задля народу, щоб не тиснулись до Него.

¹⁰ Многих бо сцілив, так що кидались на Него, щоб приторкнутись до Него, хто з них мав недуги.

¹¹ А духи нечисті, як бачили Його, то падали ниць перед Ним, і кричали, говорячи: Ти єси Син Божий.

¹² І остро грозив їм, щоб Його не виявляли.

¹³ І вийшов Він на гору, й покликав, кого схотів сам; і поприходили до Него.

¹⁴ І настановив дванайцятьох, щоб були з Ним, і щоб посилати їх проповідувати,

¹⁵ і щоб мали силу сціляти недуги, й виганяти біси.

¹⁶ І дав Симонові ім'я Петр;

¹⁷ та Якова Зеведеєвого, та Йоана, брата Якового, й дав їм імена Воанергес, що єсть: Сини громові;

¹⁸ та Андрія, та Филипа, та Вартоломея, та Маттея, та Тому, та Якова Алфеевого, та Тадея, та Симона Хананця,

¹⁹ та Юду Іскаріотського, що зрадив Його.

²⁰ Входять вони в господа, і знов сходить ся народ, так що не могли анї хліба зїсти.

²¹ І прочувши свояки Його, вийшли взяти Його; казали бо, що Він не при собі.

²² А письменники, поприходивши з Єрусалиму, казали, що Вельзевула має, і що бісовським князем виганяє біси.

²³ І, покликавши їх, говорив до них приповідями: **Як може сатана сатану виганяти?**

²⁴ **І коли царство проти себе розділить ся, не може стояти царство те.**

²⁵ **І коли господа проти себе розділить ся, не може стояти господа тая.**

²⁶ **І коли сатана устав проти себе, й розділив ся, не може стояти, а кінець йому.**

²⁷ **Не може ніхто надоби сильного, ввійшовши в господа його, пожакувати, як перше сильного не звяже; аж тоді господа його пограбить.**

²⁸ **Істино глаголю вам: Що всі гріхи відпустять ся синам чоловічим, і хули, якими б вони ні хулили;**

²⁹ **хто ж хулити ме на Духа сьвятого, не має прощення во віки, а винен вічного осуду:**

³⁰ бо казали: Духа нечистого має.

³¹ Приходять тоді брати й мати Його, й стоячи на дворі, послали до Него, кличучи Його.

³² І сидів народ круг Него; кажуть же Йому: Ось мати Твоя і брати Твої на дворі шукають Тебе.

³³ І, озвавшись до них, рече: **Хто се мати моя, або брати мої?**

³⁴ І, позирнувши кругом по тих, що сиділи коло Него, рече: **Оце мати моя, і брати мої!**

³⁵ **Хто бо чинити ме волю Божу, той брат мені, й сестра моя, і мати.**

4

¹ І почав знов навчати над морем; і назбирилось багато народу, так що Він увійшов у човен, щоб сидіти на морі; а весь народ був на землі при морю.

² І навчав їх багато приповідями, й глаголав до них у науці своїй:

³ **Слухайте: Ось вийшов сіяч сіяти:**

⁴ **і сталось, як сіяв, одно впало над шляхом, і налетіло птаство небесне, й пожерло його.**

⁵ **Інше ж упало на каменистому, де не мало доволі землі, і зараз посходило, бо не мало глибокої землі.**

⁶ **Як же зійшло сонце, повяло, й, не маючи кореня, посохло.**

⁷ **А інше попадало між тернину, й тернина, розвившись, поглушила його, і овочу не дало.**

⁸ **А інше впало на землю добру, й дало плід, що сховає і ріс, і вродило одно в трицятєро, а одно в шістьдесятєро а одно в сотєро.**

⁹ І рече до них: **Хто має уші слухати, нехай слухає.**

¹⁰ Як же був на самоті, питались у Него ті, що з Ним, разом з дванайцятьма, про приповідь.

¹¹ І рече до них: **Вам дано знати тайну царства Божого; тим же, що осторонь, у приповідях усе стаєть ся,**

¹² **щоб дивлячись дивились, та й не бачили, й слухаючи слухали, та й не розуміли, щоб инколи не навернулись, і не простились їм гріхи.**

¹³ І рече до них: **Хиба не знаєте приповіді сїєї? як же всі приповіді зрозумієте?**

¹⁴ **Сїяч слово сїє.**

¹⁵ **Що ж над шляхом, се ті, де сїється слово, й, як почують, зараз приходить сатана, й забирає слово, посїяне в серцях їх.**

¹⁶ Подібно ж і ті, що на каменистому посіяні, котрі, як почують слово, зараз із радістю приймають його,

¹⁷ та не мають кореня в собі, а тільки до часу вони; опісля ж, як настане горе або гонення за слово, зараз блазняться.

¹⁸ А ті, що посіяні між терниною, се ті, що слухали слово,

¹⁹ та журба світа сього, й омана багатства, й інші жадоби входять, і глушать слово, й безовочним робить ся воно.

²⁰ А на землю добру посіяні, се ті, що чують слово й приймають, і приносять овоч, одно в трийцяті, друге в шістьдесять, а інше в сотеро.

²¹ І рече до них: Чи на те приносять світло, щоб ставити його під посудину, або під ліжку, а не щоб на свічнику ставити?

²² Нема бо нічого схованого, щоб не обявилось; і не втаєно, а щоб на яв вийшло.

²³ Коли хто має уші слухати, нехай слухає.

²⁴ І рече їм: Вважайте, що чуєте: якою мірою міряєте, відміряється вам, і прибавить ся вам, що слухаєте.

²⁵ Хто бо має, дасть ся йому; а хто не має, і що має, візьметь ся від него.

²⁶ І рече: Так єсть царство Боже, як коли чоловік, що кине зерно у землю,

²⁷ та й спить, і встає вночі і в день, а зерно сходить і росте, як — він не знає.

²⁸ Від себе бо земля родить: спершу траву, потім колос, а далій повну пшеницю в колосї.

²⁹ Як же доспіє овоч, зараз посилає серпа, бо настали жнива.

³⁰ І рече: Кому уподобимо царство Боже? або до якої приповіді приложимо його?

³¹ Воно мов зерно горчиці, що, як сієш його в землю, то воно дрібніше від усіх зерен, які є на землі;

³² а як посієть ся, сходить, і робить ся більшим над усі зілля, і ширить велике віття, так що під тінню його кублитись може птаство небесне.

³³ І многими такими приповідями глаголав їм слово, скільки могли слухати.

³⁴ Без приповіді ж не говорив їм; на самоті ж ученикам своїм вияснював усе.

³⁵ І рече їм того дня, як настав вечір: **Перевезімось на той бік.**

³⁶ І, відпустивши народ, узяли Його, як був в човні. І інші ж човни були з Ним.

³⁷ І схопилась велика вітряна буря, а філії заливали човен, так що вже тонув.

³⁸ А був Він на кермі, сплюючи на подусці. І розбудили Його, й кажуть Йому: Учителю, чи Тобі байдуже, що погибаємо?

³⁹ І вставши, погрозив вітрові, і рече до моря: **Мовчи, перестань!** І втих вітер, і настала тишина велика.

⁴⁰ І рече їм: **Чого ви такі полохливі? Як се? нема в вас віри?**

⁴¹ І полякались страхом великим; і казали один до одного: Хто оце Сей, що й вітер і море слухає Його?

5

¹ І перевезлись на той бік моря, у землю Гадаринську.

² І скоро вийшов Він із човна, зараз зустрів Його чоловік із гробів у душі нечистому,

³ що домовав між гробами, і навіть залізами ніхто не міг його звязати:

⁴ часто бо заковувано його в кайдани й заліза, й розривав заліза на собі, й ламав кайдани, й ніхто його не здолів угамувати.

⁵ І по всяк час уночі і в день пробував він у горах та гробах, кричавши, та бивши себе камінням.

⁶ Побачивши ж Ісуса оддалеки, прибіг та й уклонив ся Йому,

⁷ і, закличавши голосом великим, каже: Що мені й Тобі, Ісусе, Сину Бога Вишнього? Заклинаю Тебе Богом, не муч мене.

⁸ (Рече бо йому: **Вийди, душе нечистий, з чоловіка.**)

⁹ І спитав його: **Яке ім'я твоє?** І відповів, кажучи: Ім'я моє Легион, бо нас багато.

¹⁰ І благав Його вельми, щоб не висилав їх геть із тієї сторони.

¹¹ Пас ся ж там поблизу гір великий гурт свиней.

¹² І благали Його всі біси, кажучи: Пішли нас у свині, щоб ми ввійшли в них.

¹³ І зараз дозволив їм Ісус. І вийшовши нечисті духи, увійшли в свині; і кинув ся гурт із кручі в море, (було ж їх тисяч зо дві,) та й потонули в морі.

¹⁴ А ті, що пасли свині, побігли, та й розказали в городі і в селах. І повиходили дивитись, що се сталося.

¹⁵ І приходять до Ісуса, й бачять біснуватого; сидить одягнений і при розумі, того, що мав Легиона, та й полякались.

¹⁶ І розказували їм ті, що бачили, що сталося біснуватому, й про свині.

¹⁷ І почали вони просити Його вийти з їх грязиць.

¹⁸ І як увійшов Він у човен, просив Його той, що був біснуватий, щоб бути з Ним.

¹⁹ Ісус же не дозволив йому, а рече до него: **Йди до дому твого до твоїх, і розкажи їм, що тобі Господь зробив, і як помилював тебе.**

²⁰ І пійшов і почав проповідувати в Десятиградї, що зробив йому Ісус; і всі дивувались.

²¹ А як переплив Ісус човном ізнов на той бік, зібралось багато народу до Него; а був Він над морем.

²² І ось приходить один із школьних старшин, на ймя Яїр, і, побачивши Його, упав у ноги Йому,

²³ і вельми благав Його, говорячи: Дочка моя кінчить ся, прийди й положи на неї руки, нехай одужає і буде жива.

²⁴ І пійшов із ним, і слідом за Ним пійшло багато народу, й тиснулись до Него.

²⁵ Жінка ж одна, що була в кровотічі років дванадцять,

²⁶ і багато витерпіла від многих лікарів, і витратила все, що мала, й ніякої пільги не дізнала, а ще більш їй погіршало,

²⁷ почувши про Ісуса, приступила між народом іззаду, та й приторкнулась до одежі Його.

²⁸ Казала бо: Що, коли до одежі Його приторкнусь, спасу ся.

²⁹ І зараз висохло жерело крові її, і почула вона в тілі, що сцілилась од недуги.

³⁰ І зараз Ісус, почувши в собі, що сила вийшла з Него, обернувшись між народом, рече: **Хто приторкнувся до одежі моєї?**

³¹ І казали Йому ученики Його: Ти бачиш, як народ товпить ся до Тебе, та й питаєш: Хто приторкнув ся до мене?

³² І позирнув Він кругом, щоб побачити ту, що се зробила.

³³ Жінка ж, злякавшись і затрусившись, знаючи, що сталося із нею, приступила, та й упала перед Ним, та й сказала Йому всю правду.

³⁴ Він же рече їй: **Дочко, віра твоя спасла тебе. Йди з упокоєм, і будь здорова від недуги твоєї.**

³⁵ Ще говорив Він, приходять від школьного старшини, кажучи: Що дочка твоя вмерла; на що ще трудись учителя?

³⁶ Ісус же, почувши сказане слово, рече зараз школьному старшині: **Не лякайся, тільки віруй.**

³⁷ І не дозволив нікому йти з собою, тільки Петрові, та Якову, та Йоанові, брату Якова.

³⁸ І приходить у господа до школьного старшини, й бачить тривогу, й плачущих, і голосячих вельми.

³⁹ І, ввійшовши, рече їм: **Чого трівожитесь та голосите? Дівча не вмерло, а спить.**

⁴⁰ І насміхали ся з Него. Він же, виславши всіх, бере батька та матір дівчинки, й тих, що з Ним, і ввиходить, де дівча лежало.

⁴¹ І, взявши дівча за руку, рече їй: **Талита куми, що єсть перекладом: Дівчинко, тобі глаголю: встань.**

⁴² І зараз устало дівча, й ходило, бо було дванадцяти років. І дивувались дивом великим.

⁴³ І пильно наказав їм, щоб ніхто не довідав ся про се; й казав дати їй їсти.

6

¹ І вийшовши звідтіля, прибув у свою країну; і йшли слідом за Ним ученики Його.

² І, як настала субота, почав у школі навчати; й многі, слухаючи, дивувались, кажучи: Звідкіля се в Него? і що се за розум даний Йому, що дива такі руками Його роблять ся?

³ Хиба ж сей не тесля, син Марії, брат Яковів, і Йосіїв, і Юдин, і Симонів? і хиба не тут між нами сестри Його? І поблазнились Ним.

⁴ Рече ж їм Ісус: **Не єсть пророк без чести, хиба що в країні своїй, та в родині, і в домівці своїй.**

⁵ І не міг там ніякого чуда зробити, тільки на деяких недужих положивши руки, сцілив їх.

⁶ І дивувався недовірством їх. І ходив кругом по селах, навчаючи.

⁷ І покликав дванадцятьох, та й почав їх посилати по двоє, і дав їм власть над духами нечистими;

⁸ і звелів їм, щоб нічого не брали на дорогу, тільки одну палицю: ні торбини, ні хліба, ні у черес грошей,

⁹ щоб обувались у постолі й не вдягались у дві одежині.

¹⁰ І рече їм: **Де б ви ні зайшли в яку господа, там пробувайте, аж поки вийдете звідтіля.**

¹¹ **А хто не прийме вас, анї слухати ме вас, то, виходячи звідтіля, обтрусїть і порошок із під ніг ваших, на свідкування їм. Істино глаголю вам: Одрадніще буде Содомові та Гоморі суднього дня, ніж городові тому.**

¹² І вийшовши вони, проповідували, щоб каялись.

¹³ І бісів багато виганяли, й намащували оливою багато недужих, і сціляли.

¹⁴ І дочув ся цар Ірод (явне бо зробилось імя Його), і каже: Що Йоан Хреститель із мертвих устав, і того роблять ся чудеса від него.

¹⁵ Інші казали, що се Ілия; інші ж казали, що се пророк або один з пророків.

16 Почувши ж Ірод, сказав: Що се Йоан, котрого я стяв, він устав з мертвих.

17 Сей бо Ірод, піславши, взяв Йоана, та й звязав його в темниці за Іродияду, жінку Филипа, брата свого; бо оженився із нею.

18 Сказав бо Йоан Іродові: Що не годить ся тобі мати жінку брата твого.

19 Іродияда ж лютувала на него, й хотіла його вбити, та не могла.

20 Ірод бо боявся Йоана, знавши його, яко чоловіка праведного й святаго, то й беріг його й, слухаючи його, багато робив, і залюбки його слухав.

21 Як же настав день нагідний, коли Ірод на свої родини бенкет справив дукам своїм, та гетьманам, та значним Галилейським,

22 і як увійшла дочка тієї Іродияди, танцювала, й догодила Іродові, й тим, що сиділи з ним, озвав ся цар до дівці: Проси в мене, чого бажаєш, а дам тобі.

23 І поклявся їй: Що, чого б у мене ні попросила, дам тобі, хоч би й половину царства мого.

24 Вона ж, вийшовши, каже матері своїй: Чого просити? Та ж каже: Голови Йоана Хрестителя.

25 І, ввійшовши зараз швидко до царя, просила, кажучи: Хочу, щоб мені дав зараз на блюді голову Йоана Хрестителя.

26 І зажурившись вельми цар, та задля клятьби й задля тих, що з ним сиділи, не хотів їй відмовити.

27 І зараз піславши цар ката, звелів принести голову його; він же пійшовши, стяв його в темниці.

28 І приніс голову його на блюді, і дав її дівці, а дівця дала її матері своїй.

29 І, довідавшись ученики його, пійшли і взяли тіло його, та й положили його в гробі.

30 І посходились апостоли до Ісуса, і сповістили його про все, й що робили, й чого навчали.

31 І рече до них: **Ійдіть ви самі окреме в пусте місце, та відпочиньте трохи;** було бо багато, що приходили й відходили, й навіть ніколи було їм їсти.

32 І попили в пусте місце човном, окреме.

33 І бачив їх народ, як відчаливали, й пізнали його многі, і збігались туди пішки з усіх городів, та й випередили їх, і посходились до Него.

34 І вийшовши Ісус, побачив багато народу, й жалкував над ними, що були як вівці, не маючі пастиря; і почав навчати їх багато.

35 І як уже багато часу минуло, приступивши до Него ученики його, кажуть: Що се пусте місце, і вже час пізний, —

36 відпусти їх, щоб, пійшовши по околичніх хуторах та селах, купили собі хліба: не мають бо що їсти.

37 Він же, озвавшись, рече до них: **Дайте ви їм їсти.** І кажуть йому: Хиба, пійшовши, купимо за двісті денаріїв хліба, й дамо їм їсти?

38 Він же рече до них: **Скільки хлібів маєте? Ідіть та подивіть ся.** І, взнавши, кажуть: Пять, та дві риби.

39 І звелів їм садовити всіх купа коло купи на зеленій траві,

40 і посідали вони ряд коло ряду по сотням і по півсотням.

41 І, взявши пять хлібів та дві риби, й поглянувши на небо, благословив, і ламав хліби, та й давав ученикам своїм, щоб клали перед ними; й дві риби поділив усім.

42 І їли всі, й наситились.

43 І набрали окрушин дванайцять повних кошів, та й із риб.

44 А тих, що їли хліби, було з пять тисяч чоловіка.

45 І зараз примусив учеників своїх увійти в човен, та плисти на той бік попереду 'д Витсаїді, поки сам одпустить народ.

46 І, відпустивши їх, пійшов на гору молитись.

47 І як настав вечір, був човен серед моря, а він один на землі.

48 І бачив, як вони силкувались, веслюючи; був бо вітер противний їм; і коло четвертої сторожи ночі приходить до них, ідучи по морю, і хотів минути їх.

49 Вони ж, бачивши його, що ходить по морю, думали, що се мара, та й закричали:

50 всі бо його бачили, й потрівожились. І зараз заговорив до них, і рече їм: **Бодріть ся; се я; не лякайтесь.**

51 І ввійшов до них у човен; і втих вітер, і вельми, над міру здумались у собі, і дивувались.

52 Не зрозуміли бо про хліби: було бо серце їх засліплене.

53 І, переплывши, прибули в землю Генисарецьку, й причалили.

54 І як вийшли вони з човна, зараз, пізнавши його,

55 кинулись по всій тій околиці, та й почали приносити на ношах тих, що нездужали, як почули, що він там єсть.

56 І куди ні приходив він, у села, чи городи, чи хутори, на майданах клали недужих, і благали його, щоб їм хоч до краю одежі його приторкнутись, і хто тільки доторкнувся його, спасав ся.

7

¹ І сходять ся до Него Фарисеї та деякі з письменників, прийшовши з Єрусалиму.

² І, побачивши деяких з учеників Його, що нечистими руками, се єсть немитими, їдять хліб, судили:

³ (бо Фарисеї і всі Жиди, поки по локіть не поміють рук, не їдять, додержуючи переказу старших;

⁴ і з торгу, поки не обмиють ся, не їдять; і иншого багацько, що прийняли додержувати: обмивання чаш, і глеків, і мідяного посуду, і столів).

⁵ Тоді питали Його Фарисеї та письменники: Чом ученики Твої не живуть по переказу старших, а їдять хліб немитими руками?

⁶ Він же, озвавшись, рече їм: **Що добре пророкував Ісаїя про вас, лицемірів, як писано: Сей народ устами мене шанує, серце ж їх далеко від мене.**

⁷ Марно ж поклоняють ся мені, навчаючи наук, заповідей чоловічих.

⁸ Занежавши бо заповідь Божу, держите ви переказ чоловічий, обмивання глеків та чаш, і иншого подібного такого багато робите.

⁹ І рече до них: **Добре відкидаєте ви заповідь Божу, щоб переказ ваш хоронити.**

¹⁰ Мойсей бо сказав: **Поважай батька твого й матір твою; і: Хто налає батька або матір, нехай смертю вмере.**

¹¹ Ви ж кажете: Коли скаже чоловік батькові або матері: Корван (що єсть: Дар), чим би ти з мене покористував ся;

¹² і не даєте йому нічого більше робити батькові своєму, або матері своїй,

¹³ обертаючи в ніщо слово Боже переказом вашим, що ви переказали; й подібного такого багато робите.

¹⁴ І, покликавши ввесь народ, рече до них: **Слухайте мене всі, та й розумійте:**

¹⁵ **Нема нічого остеронь чоловіка, що ввійшовши в него, могло б опоганити його; а що виходить від него, се те, що поганить чоловіка.**

¹⁶ **Коли хто має уші слухати, нехай слухає.**

¹⁷ І як увійшов у господа від людей, питали в Него ученики Його про приповідь.

¹⁸ І рече до них: **Так і ви нерозумливі? Не зрозуміли, що все, що остеронь і входить у чоловіка, не може його опоганити;**

¹⁹ **бо не входить йому в серце, а в живіт, і виходить в одхідник, очищаючи всяку їжу?**

²⁰ Рече ж: **Що виходить з чоловіка, те поганить чоловіка.**

²¹ **З середини бо, з серця чоловіка, думки лихі виходять, перелюбки, блуд, душогубство, злодійства, зажерливість, ледарство, підступ, распутність, лихе око, хула, гордощі, дурощі:**

²² **все се лихе з середини виходить, і поганить чоловіка.**

²³ І, піднявшись ізвідтіля, пійшов на узग्रаниччя Тирські та Сидонські, і ввійшовши в господа, хотів, щоб ніхто не знав; та не міг утаїтись.

²⁴ Почувши бо жінка, в котрої дочка її мала духа нечистого, приступила і впала в ноги йому.

²⁵ Була ж жінка Грекиня, родом Сирониникиянка; й благала Його, щоб вигнав біса з дочки її.

²⁶ Ісус же рече їй: **Дай перше наїстись дітям: не добре бо взяти хліб у дітей, і кинути собакам.**

²⁷ Вона ж озвалась, та й каже до Него: Так, Господи; тільки ж і собаки під столом їдять кришки від дітей.

²⁸ І рече їй: **За се слово йди; вийшов біс із дочки твоєї.**

²⁹ І, пійшовши в домівку свою, знайшла, що біс вийшов, і дочка її лежить на постелі.

³⁰ І, знов вийшовши з границь Тирських та Сидонських, прийшов до моря Галилейського, у границі Десятиградські.

³¹ І приводять до Него глухого й тяжкомовного; й просять Його, щоб положив на него руку.

³² І, взявши його від народу окреме, вложив пучки свої в уші йому, й сплюнувши, приторкнувся до язика йому;

³³ І, позирнувши на небо, зітхнув і рече до него: **Єфата, се єсть: Одчинись.**

³⁴ І зараз одчинив ся йому слух, і розімкнулись окови язика його, й заговорив добре.

³⁵ І наказав їм, щоб нікому не говорили. Що ж більше Він наказував, то надто більше вони проповідували;

³⁶ І превельми дивувались, кажучи: Гаразд усе вчинив: і глухим дає чути, й німим говорити.

8

¹ Тими днями, як було пребагато народу й не мали що їсти, покликавши Ісус учеників своїх, рече їм:

² **Жаль мені народу, що вже три дні пробувають зо мною, і не мають що їсти;**

3 А коли відпушу їх голодних до домівок їх, помліють в дорозі; деякі бо з них здалека поприходили.

4 І відказали Йому ученики Його: Звідкіля ж сих зможе хто тут нагодувати хлібом у пустині?

5 І питав їх: **Скільки маєте хлібів?** Вони ж кажуть: Сім.

6 І звелів Він народові сідати на землі; і взявши сім хлібів, оддавши хвалу, ламав і давав ученикам своїм, щоб клали перед ними; і клали перед народом.

7 І мали рибок кілька; й поблагословивши, казав покласти й те.

8 Іли ж і наситились, і назбирали останків ламаного сім кошів.

9 Було ж тих, що їли, з чотири тисячі; і відпустив їх.

10 І, зараз увійшовши в човен з учениками своїми, прибув у сторони Далманутанські.

11 І вийшли Фарисеї, та й почали перепитуватись із Ним, допевняючись у Него ознаки з неба, спокушуючи Його.

12 І зітхнувши Він духом своїм, рече: **Чого кодло се ознаки шукає? Истино глаголю вам: Не дасть ся кодлу сьому ознака.**

13 І, оставивши їх, увійшов знов у човен, і поплив на той бік.

14 І забули взяти хліба, й опріч одного хліба не мали з собою в човні.

15 І наказував їм, глаголючи: **Гледіть, остерегайтесь квасу Фарисейського й квасу Іродового.**

16 І міркували вони між собою, кажучи: Се, що хліба не маємо.

17 І зрозумівши Ісус, рече їм: **Чого міркуєте, що хліба не маєте? Невже ж ви ще не постерегаєте й не розумієте? Чи ще затверділе маєте серце ваше?**

18 **Очі мавши, не бачите? й, уші мавши, не чуєте, й вже не памятаєте?**

19 **Як п'ять хлібів ламав я на п'ять тисяч, скільки кошиків повних ламаного назбирали ви?** Кажуть Йому: Дванайцять.

20 **Як же сім на чотирі тисячі, скільки кошів повних ламаного назбирали ви?** Вони кажуть: Сім.

21 І рече їм: **Як же ви не розумієте?**

22 І приходить у Витсаїду; й приводять Йому сліпого, й просять Його, щоб до него приторкнув ся.

23 І взявши за руку сліпого, вивів Його осторонь села; й, плюнувши на очі Його, положив руки на него, й спитав Його, чи що бачить.

24 І, позирнувши вгору, каже: Бачу людей, що мов дерева ходять.

25 Опісля знов положив руки на очі Його, й заставив Його позирнути вгору; і сцілив ся він, і бачив ясно все.

26 І відослав Його до домівки Його, глаголючи: **Ані в село не входи, ані розказуй нікому в селі.**

27 І вийшов Ісус і ученики Його у села Кесарії Филипової, і дорогою питав учеників своїх, глаголючи їм: **Хто я, — кажуть люде?**

28 Вони ж одказали: Йоан Хреститель; а інші: Ілия; інші ж: Один з пророків.

29 А він рече їм: **Ви ж, хто я, скажете?** Озвав ся ж Петр і каже Йому: Ти еси Христос.

30 І наказав їм, щоб нікому не казали про Него.

31 І почав навчати їх, що мусить Син чоловічий багато терпіти, й відцурають ся Його старші, та архиереї, та письменники, і вб'ють, і в третій день воскресне Він.

32 І явно слово глаголав. І взявши Його Петр, почав докоряти Йому.

33 Він же, обернувшись і поглянувши на учеників своїх, докорив Петру, глаголючи: **Иди геть, сатано: бо мислиш не про Бога, а про чоловіче.**

34 І, прикликавши народ укупі з учениками своїми, рече їм: **Хто хоче йти за мною, нехай одречеть ся себе, й візьме хрест свій, та й іде слідом за мною.**

35 **Хто бо хоче душу свою спасти, погубить її; хто ж погубить душу свою задля мене та євангелії, той спасе її.**

36 **Що бо за користь чоловікові, коли здобуде сьвіт увесь, а занапастить душу свою?**

37 **Або що дасть чоловік у замін душі своєї?**

38 **Хто бо соромити меть ся мене й моїх словес між кодлом сим перелюбним і грішним, і Син чоловічий соромити меть ся Його, як прийде в славі Отця свого з ангелами сьвятими.**

9

1 І рече їм: **Истино глаголю вам: Що є деякі між стоячими тут, котрі не вкусять смерти, поки побачать царство Боже, що прийде в потузі.**

2 А через шість день бере Ісус Петра, та Якова, та Йоана, й веде їх на гору високу окрім самих; і переобразивсь перед ними.

3 І стала одежа Його осяйна, вельми біла мов сніг, якої біляр на землі не може вбілити.

4 І явив ся їм Ілия з Мойсейом, і розмовляли з Ісусом.

⁵ І озвавшись Петр, каже до Ісуса: Учителю, добре нам тут бути; зробимо три намети, Тобі один, і Мойсейові один, і Ілїї один.

⁶ Не знав бо, що казати: були бо полякані.

⁷ І постала хмара отїняюча їх, і вийшов голос із хмари, глаголючи: Се Син мій любий; Його слухайте.

⁸ І зараз озирнувшись, уже нікого не бачили, тільки Ісуса одного з собою.

⁹ Як же вони сходили з гори, наказав їм, щоб нікому не казали, що бачили, аж поки Син чоловічий з мертвих воскресне.

¹⁰ І задержали вони се слово в себе, перепитуючись, що се єсть: із мертвих воскреснути.

¹¹ І питали Його, говорячи: Що се кажуть письменники, що Ілія мусить прийти перше?

¹² Він же, озвавшись, рече їм: **Ілія, прийшовши перше, налагодить усе; і як писано про Сина чоловічого, щоб Він багато витерпів і був погорджений.**

¹³ **Тільки ж глаголю вам: Що Ілія прийшов, і зробили йому, що хотїли, як писано про него.**

¹⁴ І, прийшовши до учеників, побачив багато народу кругом них, і письменників, що перепитують ся з ними.

¹⁵ І зараз увесь народ, побачивши Його, вельми сполохнув ся, і прибігаючи витали Його.

¹⁶ І питав Він письменників: **Про що ви перепитуєте ся з ними?**

¹⁷ І озвавшись один з народу, каже: Учителю, привів я сина мого до тебе, що має духа німого.

¹⁸ І як схопить Його, то рве Його, й пинить ся він, і скрегоче зубами своїми, та все сохне. І казав я ученикам твоїм, щоб Його вигнали, та не зділіли.

¹⁹ Він же, озвавшись, рече йому: **О кодло невірне! доки в вас буду? доки терпіти му вас? Приведїть Його до мене.**

²⁰ І привели Його до Него. І, побачивши Його, зараз дух затряс ним; і впавши той на землю, качав ся запінившись.

²¹ І спитав батька Його: **З якого се часу, що так сталося йому?** Він же казав: З малку.

²² І почаству в огонь кидав Його і в воду, щоб погубити Його. Тільки ж, коли що зможеш, поможи нам, змилосердившись над нами.

²³ Ісус же рече йому: **Коли можеш у те вірувати, то все можливе віруючому.**

²⁴ І зараз, заголосивши, батько хлопчика, каже кріз сльози: Вірую, Господи; поможи моєму недовірству.

²⁵ Бачивши ж Ісус, що збігаєть ся народ, погрозив духові нечистому, глаголючи йому: **Душе німий і глухий, я тобі повелюю, вийди з него й більш не входь в него.**

²⁶ І закричавши, й вельми потрясши ним, вийшов; і став наче мертвий; так що многі казали: Що вмер.

²⁷ Ісус же, взявши Його за руку, підвів Його; й він устав.

²⁸ І, як увіходив у господа, ученики Його питали Його окреме: Чому ми не змогли вигнати Його.

²⁹ І рече їм: **Се кодло нічим не може вийти, тільки молитвою та постом.**

³⁰ І, вийшовши звідтіля, переходили через Галилею; і не хотїв, щоб хто знав.

³¹ Навчав бо учеників своїх, і глаголав їм: **Що Син чоловічий буде виданий у руки чоловічі, і вбють Його, і вбитий, Він третього дня воскресне.**

³² Вони ж не розуміли слова, й боялись Його спитати.

³³ І прийшов у Капернаум, і, бувши в господї, спитав їх: **Про що ви дорогою між собою міркували?**

³⁴ Вони ж мовчали; перемовлялись бо між собою в дорозї, хто більший.

³⁵ І сївши, призвав дванадцятьох, і рече їм: **Коли хто хоче першим бути, нехай буде з усіх останнім і всім слугою.**

³⁶ І, взявши дитину, поставив її серед них, і обнявши її, рече їм:

³⁷ **Хто одно з таких дітей прийме в ім'я моє, мене приймає; а хто мене приймає, не мене приймає, а пославшого мене.**

³⁸ Озвавсь до Него Йоан, говорячи: Учителю, бачили ми одного, що ім'ям Твоїм виганяв біси, а не ходить слідом за нами, й заборонили йому; бо не ходить слідом за нами.

³⁹ Ісус же рече: **Не боронїть йому, нема бо такого, що зробить чудо в ім'я моє, і зможе скоро злословити мене.**

⁴⁰ **Хто бо не проти вас, той за вас.**

⁴¹ **Хто бо напоїть вас чашею води в ім'я моє, що ви Христові, істинно глаголю вам: не втерєє нагороді своєї.**

⁴² **Та хто зблазнить одного з малих віруючих у мене, лучче йому, коли б поцеплено жорно млинове на шию йому, та й укинута в море.**

⁴³ **І коли блазнить тебе рука твоя, відотни її; лучче тобі калїкою в життє ввійти, нїж, дві руці мавши, пійти в пекло, в огонь негасаючий,**

⁴⁴ де червяк їх не вмирає, й огонь не вгасає.
⁴⁵ І коли нога твоя блазнить тебе, відотни її; краще тобі ввійти в життя кривим, ніж дві нозі маючи, бути кинути в пекло, в огонь негасаючий,
⁴⁶ де червяк їх не вмирає й огонь не вгасає.
⁴⁷ І коли око твоє блазнить тебе, вирви його; краще тобі однооком увійти в царство Боже, ніж, дві очі маючи, бути кинути в огонь пекла,
⁴⁸ де червяк їх не вмирає, й огонь не вгасає.
⁴⁹ Кожен бо огнем посолить ся, і кожна жертва сіллю посолить ся.
⁵⁰ Добро сіль; коли ж сіль несолона стане, то чим солити її? Майте в собі сіль, і майте спокій між собою.

10

¹ І, вставши звіттіля, приходить у грядиці Юдейські через той бік Йордану; і знов сходять ся люди до Него, й своїм звичаєм знов навчав їх.

² І приступивши Фарисеї, питали Його: Чи годить ся чоловікові з жінкою розводитись? спокушуючи Його.

³ Він же, озвавшись, рече їм: **Що заповідав вам Мойсей?**

⁴ Вони ж сказали: Мойсей дозволив написати розвідний лист, та й відпустити.

⁵ І озвавшись Ісус, рече їм: **Ради жорстокости серця вашого написав вам заповідь сю.**

⁶ З почину ж творення — чоловіком і жінкою створив їх Бог.

⁷ Тим покине чоловік батька свого й матір, і пригорнеть ся до жінки своєї,

⁸ і будуть удвох тіло одно; то вже їх більш не двоє, а одно тіло.

⁹ Оце ж, що Бог злучив, чоловік нехай не розлучує.

¹⁰ А в господі знов ученики Його про се питали Його.

¹¹ І рече їм: **Хто розведеть ся з жінкою своєю, і оженить ся з іншою, робить перелюб з нею.**

¹² І коли жінка розведеть ся з чоловіком своїм, та вийде за іншого, робить перелюб.

¹³ І приношено йому дітей, щоб приторкнувся до них; ученики ж наказували тим, що приносили.

¹⁴ Побачивши ж Ісус, прогнівив ся, і рече їм: **Дайте дітям приходити до мене, й не бороніть їм; таких бо царство Боже.**

¹⁵ Істино глаголю вам: **Хто не прийме царства Божого, як мала дитина, не ввійде в него.**

¹⁶ І, обнявши їх, положив руки на них, і благословив їх.

¹⁷ І, як виходив Він у дорогу, прибіг один, і впавши перед Ним на коліна, питає Його: Учителю благий, що робити мені, щоб життя вічне наслідувати?

¹⁸ Ісус же рече йому: **Чого мене звеш благим? Ніхто не благий, тільки один, Бог.**

¹⁹ Заповіді знаєш: **Не роби перелюбу, Не вбивай, Не кради, Не свідкуй криво, Не обижай, Поважай батька твого й матір.**

²⁰ Він же, озвавшись, каже йому: Учителю, се все я хоронив з малку мого.

²¹ Ісус же, поглянувши на него, уподобав його, й рече йому: **Одного тобі не достає: ійди, що маєш, продай і дай убогим, і мати меш скарб на небі; і прийди, та й іди слідом за мною, взявши хрест.**

²² Він же, зажурившись од слова сього, пішов сумуючи: мав бо достатки великі.

²³ І позирнувши Ісус округи, рече ученикам своїм: **Як тяжко багатства маючим у царство Боже ввійти!**

²⁴ Ученики ж вжахнулись од словес Його. Ісус же, знов озвавшись, рече їм: **Діти, як тяжко вповаючим на багатства в царство Боже ввійти!**

²⁵ **Легше верблюдові кріз ушко голки пройти, ніж багатому в царство Боже ввійти.**

²⁶ Вони ж, надто здивувались, говорячи між собою: То хто ж може спастись?

²⁷ Споглянувши ж на них Ісус, рече: **У людей неможливе, та не в Бога; все бо можливе в Бога.**

²⁸ І почав Петр говорити йому: Ось ми покинули все, та й пішли слідом за Тобою.

²⁹ Озвав ся ж Ісус і рече: **Істино глаголю вам: Нема чоловіка, що покинув дім, або братів, або сестер, або батька, або матір, або жінку, або дітей, або поля ради мене і євангелії,**

³⁰ **та й не прийняв у сотеро тепер, часу сього, серед гонення, дімів, і братів, і сестер, і матірок, і дітей, і земель, а в віку будучому життя вічне.**

³¹ **Многі ж перші будуть останні, а останні перші.**

³² Були ж вони в дорозі, ідучи в Єрусалим, і випередив їх Ісус; й вжахнулись ся вони; і, ідучи за ним, лякались. І, взявши знов дванадцятьох, почав їм глаголати, що йому станеть ся:

³³ **Що ось ідемо в Єрусалим, і Син чоловічий буде виданий архиереям та письменникам, і осудять вони його на смерть, і видадуть його поганам;**

³⁴ і насміхати муть ся з Него, й бити муть Його, й плювати муть на Него, і вб'ють Його; й **третього дня воскресне.**

³⁵ І приступають до Него Яков та Йоан, сини Зеведеєві, кажучи: Учителю, хочемо, щоб, про що просити мем, зробив нам.

³⁶ Він же рече їм: **Що хочете, щоб зробив вам?**

³⁷ Вони ж кажуть Йому: Дай нам, щоб один по правиці в Тебе, а один по лівиці в Тебе сиділи ми в славі Твоїй.

³⁸ Ісус же рече їм: **Не знаєте, чого просите. Чи зможете пити чашу, яку я пю, і хрещенням, яким я хрещу ся, хрестити ся?**

³⁹ Вони ж кажуть Йому: Можемо. Ісус же рече їм: **Ви-то чашу, яку я пю, пити мете, й хрещенням, яким я хрещусь, хрестити метесь;**

⁴⁰ **тільки ж, щоб сидіти вам по правиці в мене й по лівиці в мене, се не єсть моє дати, а кому приготовлено.**

⁴¹ І почувши десять, почали ремствувати на Якова та Йоана.

⁴² Ісус же, покликавши їх, рече їм: **Ви знаєте, що котрі, здаєть ся, князюють над поганами, панують над ними, й великі їх управляють ними.**

⁴³ **Не так же буде в вас; ні, хто хоче стати ся великим між вами, нехай буде слугою вам;**

⁴⁴ **і хто хоче між вами стати ся першим, нехай буде усім рабом.**

⁴⁵ **Бо й Син чоловічий не прийшов, щоб служено Йому, а служити й дати душу свою викуп за многих.**

⁴⁶ І приходять у Єрихон; і як виходив Він із Єрихону, й ученики Його, й багато народу, син Тимеїв, Вартимей сліпий, сидів над шляхом, просячи.

⁴⁷ І, почувши, що се Ісус Назарянин, почав кричати й казати: Сину Давидів Ісусе, помилуй мене.

⁴⁸ І сварили на него многі, щоб мовчав; він же ще більше кричав: Сину Давидів, помилуй мене.
⁴⁹ І, зупинившись Ісус, звелів його покликати. І покликали сліпого, говорячи йому: Бодриись, устань; кличе тебе.

⁵⁰ Він же, скинувши одєжу свою, встав і приступив до Ісуса.

⁵¹ І, озвавшись, рече йому Ісус: **Що хочеш, щоб зробив тобі?** Сліпий же каже йому: Учителю, щоб прозрів.

⁵² Ісус же рече йому: **Иди, віра твоя спасла тебе.** І зараз прозрів він, й пійшов слідом за Ісусом дорогою.

11

¹ І як наблизились до Єрусалиму, до Витфагії й Витанії, до гори Оливної, посилає двох учеників своїх,

² і рече їм: **Ійдіть у село, що перед вами, і зараз, увійшовши в него, знайдете ослия привязане, на котре ніхто з людей не сїдав; одв'язавши його, приведіть.**

³ **І, коли хто вам скаже: Що се робите? скажіть: Що Господеві його треба; й зараз його відошле сюди.**

⁴ Пійшли ж вони, й знайшли ослия привязане коло дверей знадвору, на роздоріжжю, та й одв'язали його.

⁵ І деякі, що там стояли, казали їм: **Що ви робите, одв'язуючи ослия?**

⁶ Вони ж сказали їм, як звелів Ісус; і пустили їх.

⁷ І привели ослия до Ісуса, й накинули на него одєжу свою, і посадили на него.

⁸ Многі ж одєжу свою розстиляли по дорозі, інші ж гілле різали з дерев, і встиляли дорогу.

⁹ Інші, що попереду йшли, і що слідом за Ним йшли, покликували, кажучи: **Осанна!** Благословен грядущий в ім'я Господнє;

¹⁰ **благословенне грядуще в ім'я Господа царство отця нашого Давида. Осанна на вишинах!**

¹¹ І ввійшов Ісус в Єрусалим і в церкву, й, оглянувши все, як пізня вже була година, вийшов у Витанію з дванадцятьма.

¹² І наавтра, як вийшли вони з Витанії, зголоднів,

¹³ і, заглядевши смоківницю оддалеки, що мала листє, прийшов, чи не знайде чого на ній. І, прийшовши до неї, нічого не знайшов, тільки листє; не була бо ще пора на смокви.

¹⁴ І, озвавшись Ісус, рече до неї: **Щоб ніколи з тебе по вік ніхто овочу не їв.** І чули ученики Його.

¹⁵ І приходять у Єрусалим, і ввійшовши Ісус у церкву, почав виганяти продаючих і купуючих у церкві, і столи міняльників, і ослони продаючих голуби поперевертав,

¹⁶ і не давав, щоб хто носив посуд через церкву.

¹⁷ І навчав, глаголючи їм: **Хиба не писано: Що дом мій дом молитви звати меть ся у всіх народів? ви ж зробили його вертепом розбійників.**

¹⁸ І чули письменники та архиереї, й шукали, як би Його погубити: боялись бо Його, бо ввесь народ дивувався наукою Його.

¹⁹ І, як вечір настав, вийшов Він осторонь із города.

²⁰ А вранці, мимо йдучи, побачили смоківницю всохлу від коріння.

²¹ І споглянувши Петр, рече Йому: Учителю, дивись, смоківниця, що прокляв єси, всохла.

²² І озвавшись Ісус, рече їм: **Майте віру Богу.**

²³ **Істинно глаголю вам: Що хто скаже горі сій: Двигнись і кинь ся в море, та й не сумнити меть ся в серці своїм, а вірувати ме, що, що каже, станеть ся, буде йому, що скаже.**

²⁴ **Тим глаголю вам: Усе, чого молячись просите, віруйте, що одержите, й буде вам.**

²⁵ **І як стоїте молячись, прощайте, коли що маєте проти кого, щоб і Отець ваш, що на небі, відпустив вам провини ваші.**

²⁶ **Коли ж ви не прощаєте, то й Отець ваш, що на небі, не простить вам провин ваших.**

²⁷ І приходять знов у Єрусалим; і, як по церкві ходив Він, приступають до Него архиереї, та письменники, та старші,

²⁸ і кажуть Йому: Якою властю Ти се робиш? і хто Тобі власть таку дав, щоб се робити?

²⁹ Ісус же, озвавшись, рече їм: **Спитаю вас і я про одну річ; відкажіть мені, то й я скажу вам, якою властю се роблю.**

³⁰ **Хрещення Йоанове чи з неба було, чи від людей? Відкажіть мені.**

³¹ І міркували між собою, говорячи: Коли скажемо: З неба, то скаже: Чом же не поняли віри йому?

³² Коли ж скажемо: Від людей, то боялись людей: всі бо мали Йоана, що він справді пророк був.

³³ І, озвавшись, кажуть Ісусові: Не знаємо. Ісус, озвавшись, рече їм: **То й я не кажу вам, якою властю се роблю.**

12

¹ І почав їм приповідями промовляти: **Виноградник насадив чоловік, і обгородив тином, і викопав винотоку, й збудував башту, й передав його виноградарям, тай відіхав.**

² І післав до виноградарів у пору слугу, щоб у виноградарів узяв овочу винограднього.

³ Вони ж, ухопивши його, били, та й відослали впорожні.

⁴ І знов післав до них іншого слугу, та й на того кидаючи камінням, пробили йому голову, й відослали зневаженого.

⁵ І знов іншого післав, та й того вбили, й багато інших, одних побили, а других повбивали.

⁶ Ще ж одного сина мавши, любого свого, післав і його до них на останок, говорячи: **Що посоромляться сина мого.**

⁷ Виноградарі ж тії казали між собою: **Що се наслідник; ходімо вбємо його, то й наше буде наслідство.**

⁸ І, взявши його, вбили, та й викинули геть із виноградника.

⁹ **Що ж зробіть пан виноградника? Прийде та й вигубить виноградарів, і дасть виноградник іншим.**

¹⁰ **Чи й писання сього не читали: Камінь, що відкинули будівничі, сей став ся головою угла?**

¹¹ **Від Господа стало ся се, й дивне в очах наших.**

¹² І шукали Його взяти, та лякались народу; зрозуміли бо, що до них приповідь сказав; і zostавивши Його, пішли.

¹³ І послають до Него деяких Фарисеїв та Іродіян, щоб Його піймати словом.

¹⁴ Вони ж, прийшовши, кажуть Йому: Учителю, знаємо, що праведний єси, й не дбаєш ні про кого, бо не дивиш ся на лице людей, а на путь Божий правдою наставляєш. Годить ся данину кесареві давати, чи ні? Давати нам, чи не давати?

¹⁵ Він же, знаючи їх лицемірство, рече їм: **Що мене спокушує? Принесіть мені денарія, щоб я бачив.**

¹⁶ Вони ж принесли. І рече їм: **Чис обличчє се й надпис?** Вони ж сказали Йому: Кесареве.

¹⁷ І озвавшись Ісус, рече їм: **Оддайте кесареви кесареві, а Боже Богові.** І дивувались Йому.

¹⁸ І приходять Садукеї до Него, що кажуть: нема воскресення, та й питали Його, говорячи:

¹⁹ Учителю, Мойсей написав нам, що, як у кого брат умре та залишить жінку, а дітей не залишить, дак щоб узяв брат його жінку його, й воскресив насіння братові своєму.

²⁰ Сім оце братів було; й перший узяв жінку, і вмираючи, не залишив насіння;

²¹ і другий узяв її, та й він не залишив насіння; і третій також так.

²² І брали її семеро, та й не залишили насіння; остання з усіх умерла й жінка.

²³ **Оце ж у воскресенню, як воскреснуть, которого з них буде жінка?** семеро бо мали її за жінку.

²⁴ І озвавшись Ісус, рече їм: **Чи не того ви помиляєтесь, що не знаєте писання, ні сили Божої?**

²⁵ Коли бо з мертвих устануть, то ні женять ся, ні віддають ся, а будуть як ангели на небесах.

²⁶ Про мертвих же, що встають, хиба не читали в книзі Мойсейовій, як коло купини промовив до него Бог, глаголючи: **Я Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів?**

²⁷ **Не єсть Бог мертвих, а Бог живих. Ви оце вельми помиляєтесь.**

²⁸ І пруступивши один з письменників, почувши їх перепитування, і вбачаючи, що добре їм відпові, спитав Його: Котора перша з усіх заповідей?

²⁹ Ісус же відказав йому: **Що перша з усіх заповідей: Слухай, Ізраїлю: Господь Бог ваш, Господь один єсть;**

³⁰ **і: Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всією душею твоєю, і всією думкою твоєю, і всією силою твоєю. Оце перша заповідь.**

³¹ **А друга подібна, така: Люби ближнього твого як себе самого. Більшої від сих іншої заповіді нема.**

³² І каже йому письменник: Добре, учителю; правду промовив еси, що один єсть Бог, і нема іншого, тільки Він;

³³ і що любити Його всім серцем, і всією думкою, і всією душею, і всією силою, і любити ближнього, як себе самого, се більше ніж усі огняні жертви й посвятити.

³⁴ І вбачаючи Ісус, що він розумно відказав, рече йому: **Не далеко еси від царства Божого. І ніхто ніколи не важив ся Його питати.**

³⁵ І озвавшись Ісус, глаголав, навчаючи в церкві: **Як се кажуть письменники, що Христос син Давидів?**

³⁶ **Сам бо Давид промовив Духом святим: „Рече Господь Господеві моєму: Сиди по правиці в мене, доки положу вороги твої підніжком ніг твоїх.“**

³⁷ **Сам оце ж Давид зве Його Господем: звідкіля ж він син Його? І багато народу слухало Його слово.**

³⁸ І глаголав їм у науці своїй: **Остерігайтесь письменників, що люблять в шатах ходити, та витання на торгах,**

³⁹ **та перші сідалища по школах, та перші місця на бенкетах;**

⁴⁰ **що жеруть доми удовиць, і задля виду довго молять ся. Сї приймуть ще тяжчий осуд.**

⁴¹ І сївши Ісус навпроти скарбони, дививсь, як народ кидає гроші в скарбону. І многі заможні кидали по багатому.

⁴² І прийшовши одна вдовиця вбога, вкинула дві лепти, чи то шеляг.

⁴³ І прикликавши учеників своїх, рече їм: **Істино глаголю вам: Що вдовиця ся вбога більш усіх укинула, що кидали в скарбону.**

⁴⁴ **Усі бо з достатку свого кидали, ся ж з недостатку свого: все, що мала, вкинула, увесь прожиток свій.**

13

¹ І, як виходив з церкви, каже йому один з учеників Його: Учителю, дивись, яке камінне і яка будівля.

² А Ісус, озвавшись, рече йому: **Чи бачиш сю велику будівлю? не зоставить ся тут камінь на камені, щоб не зруйновано.**

³ А як сидів на горі Оливній, навпроти церкви, питали Його на самоті Петр, та Яков, та Йоан, та Андрей:

⁴ Скажи нам, коли се буде, й яка ознака, коли має все те скінчитись?

⁵ Ісус же, озвавшись до них, почав глаголати: **Остерігайтесь, щоб хто вас не звів.**

⁶ **Багато бо приходити муть в ім'я моє, говорячи, що се я, і многих зведуть.**

⁷ **Як же чути мете про війни та про слухи воєн, не тривожтесь: мусить бо стати ся; та ще не кінець.**

⁸ **Устане бо нарід на нарід і царство на царство, й буде трус по місцях і буде голоднеча та буча: се почин горя.**

⁹ **Ви ж самі остерегайтесь: видавати муть бо вас у ради, й по школах будете биті, і перед воїводи та царі ставлені задля мене, на свідкування їм.**

¹⁰ **І між усіма народами мусить перше проповідатись євангелія.**

¹¹ **Як же вести муть вас, видаючи, не дбайте заздалегідь, що казати мете, ані надумуйтесь, а, що дасть ся вам тієї години, те й промовляйте: не ви бо промовляєте, а Дух святий.**

¹² **Видавати ме ж брат брата на смерть, і батько дитину; і вставати муть діти на родителів, та й убивати муть їх.**

¹³ **І ненавидіти муть вас усі задля імя мого; хто ж витерпить до останку, той спасеть ся.**

- ¹⁴ Як же побачите гидуто спустіння, що сказав Даниїл пророк, стоячу, де не слід (хто читає, нехай розуміє), тоді хто в Юдеї, нехай втікає на гори;
¹⁵ хто ж на криші, нехай не злазить у хату, ані виходить узяти що з хати своєї;
¹⁶ і хто в полі, нехай не вертаєть ся назад узяти одєжу свою.
¹⁷ Горе ж важким і годуючим під той час!
¹⁸ Моліть ся ж, щоб не довелось утікати вам зимою.
¹⁹ Будуть бо дні тиї горе, якого не було від почину творення, як творив Бог, до сього часу, й не буде.
²⁰ І коли б Господь не вкоротив днів, то не спасло ся б жадне тіло; та задля вибраних, що вибрав їх, укоротить дні.
²¹ І, тоді коли хто вам скаже: Дивись, ось Христос, або: Дивись, он; не йміть віри.
²² Постануть бо лжехристи і лжепророки, й давати муть ознаки та дива, щоб звести, коли можна, й вибраних.
²³ Ви ж гледіть: ось я наперед сказав вам усе.
²⁴ Тільки ж у ті дні, після горя того, сонце померкне, й місяць не давати ме світла свого,
²⁵ і зорі з неба падати муть, і сили, що на небесах, захитають ся.
²⁶ І тоді побачать Сина чоловічого, грядущого на хмарах, з силою великою і славою.
²⁷ І тоді пішле ангели свої, і позбирає вибраних своїх од чотирох вітрів, од кінця землі до кінця неба.
²⁸ Від смоківниці ж возьміть собі приклад: Коли все вітте її м'якє стане та пустить листє, знайте, що близько літо.
²⁹ Так і ви: як побачите, що се стало ся, знайте, що близько, під дверима.
³⁰ Істино глаголю вам: Що не перейде рід сей, доки все це станеть ся.
³¹ Небо й земля перейдуть, слова ж мої не перейдуть.
³² Про день же той і годину ніхто не знає, ні ангели, що на небі, ні Син, тільки Отець.
³³ Гледіть, пильнуйте й моліть ся; не знаєте бо, коли пора.
³⁴ Як чоловік, що відіжджає, залишивши господа свою і давши слугам своїм власть, і кожному діло його, а воротареві звелів, щоб пильнував.
³⁵ Оце ж пильнуйте: (не знаєте бо, коли пан господи прийде, увечері, чи опівночі, чи в півні, чи вранці);
³⁶ щоб, прийшовши несподівано, не знайшов вас сплячих.
³⁷ Що ж я вам глаголю, усім глаголю: Пильнуйте.

14

- ¹ Була ж пасха й опрісноки по двох днях; і шукали архиереї, та письменники, як би Його, підступом узнявши, вбити.
² Та казали: Тільки не в свято, щоб бучі не було в народі.
³ А як був Він у Витанії, в господі Симона прокаженного, та сидів за столом, прийшла жінка, маючи любастровий збаночок мира народного, правдивого, предорогого, й розбивши посудинку, злила Йому на голову.
⁴ Були ж деякі, що сердились у собі, кажучи: На що ся втрата мира?
⁵ Можна бо було се продати більш ніж за триста денаріїв, та дати вбогим. І дорікали їй.
⁶ Ісус же рече: Оставте її. На що завдаєте їй жалю? добре діло вчинила на мені.
⁷ Всякого бо часу вбогих маєте з собою, і коли схочете, можете їм добро робити; мене ж не всякого часу маєте.
⁸ Що змогла ся, зробила: попередила намастити тіло моє на погребенне.
⁹ Істино глаголю вам: Де б ні проповідувалась євангелія ся по всьому світу, казати меть ся й те, що зробила оця, на спомин її.
¹⁰ А Юда Іскаріотський, один з дванайцятьох, пійшов до архиереїв, щоб їм зрадити Його.
¹¹ Вони ж почувши, зраділи, й обіцяли Йому срібняків дати. І шукав, як би у добру годину Його зрадити.
¹² І первого дня опрісночного, як пасхове ягня кололи, кажуть Йому ученики Його: Де хочеш, щоб пійшовши, наготовили Тобі їсти пасху?
¹³ І посилає двох з учеників своїх, і рече їм: Ідіть у город, і зустрінє вас чоловік, несучи глек води; йдіть за ним,
¹⁴ і куди ввійде він, скажіть господареві: Що учитель каже: Де світлиця, щоб пасху з учениками моїми мені їсти?
¹⁵ І він вам покаже гірницю простору, прибрану й готову; там приготуйте нам.
¹⁶ І вийшли ученики Його, й прийшли в город, й знайшли, як Він сказав їм, і приготували пасху.
¹⁷ І, як настав вечір, приходить з дванайцятьма.
¹⁸ І, як сиділи вони за столом та їли, рече Ісус: Істино глаголю вам: Що один з вас зрадить мене, котрий їсть зо мною.

¹⁹ Вони ж почали смутити ся і казати до Него один по одному: Аже ж не я? і другий: Аже ж не я?

²⁰ Він же, озвавшись, рече їм: **Один з дванайцяти, що вмочає зо мною руку в миску.**

²¹ **Син чоловічий іде, як писано про Него; горе ж чоловікові тому, що Сина чоловічого зрадить! Добре було б йому, коли б не родив ся чоловік той.**

²² Як же їли вони, взявши Ісус хліб і поблагословивши, ламав і давав їм, і рече: **Прийміть їжте: се єсть тіло моє.**

²³ І, взявши чашу, й оддавши хвалу, подав їм, і пили з неї всі.

²⁴ І рече їм: **Се єсть кров моя нового завіту, що за многих проливаєть ся.**

²⁵ **Істино глаголю вам: Що більше не пити му від плоду виноградного, аж до дня того, коли його пити му новим у царстві Божому.**

²⁶ І засьпівавши вони, вийшли на гору Оливну.

²⁷ І рече їм Ісус: **Що всі поблазнитесь мною ночі сієї, бо писано: Поражу пастиря і розсиплють ся вівці.**

²⁸ **Тільки ж по воскресенню моїм попереджу вас у Галилею.**

²⁹ Петр же рече йому: Хоч і всі поблазнять ся, тільки не я.

³⁰ І рече йому Ісус: **Істино глаголю тобі: Що сьогодні, ночі сієї, перш ніж двічі півень запіє, тричі відречеш ся мене.**

³¹ Він же ще більш говорив: Хоч би мені і вмерти з Тобою, не відречусь Тебе. Так само ж і всі казали.

³² І приходять на врочище Гетсиман; і рече ученикам своїм: **Сидіть тут, поки молити мусь.**

³³ І бере Петра, та Якова, та Йоана з собою, і почав скорбіти та вдаватись у тугу;

³⁴ і рече їм: **Тяжко сумна душа моя аж до смерті. Підождіть тут і пильнуйте.**

³⁵ І, пройшовши трохи далій, припав до землі, і молив ся, щоб, коли можна, мимо йшла від Него ся година.

³⁶ І рече: **Авва, Отче, все можливе Тобі: мимо неси від мене чашу сю; тільки ж не що я хочу, а що Ти.**

³⁷ І приходять і знаходять їх сплячих, і рече до Петра: **Симоне, ти спиш? не міг ти однієї години попильнувати?**

³⁸ **Пильнуйте та моліть ся, щоб не ввійшли у спокосу. Дух-то охочий, тіло ж немощне.**

³⁹ І знов пійшовши, молив ся, те ж саме слово промовляючи.

⁴⁰ І вернувшись знайшов їх знов сплячих: були бо їх очі важкі; і не знали вони, що йому відказати.

⁴¹ І приходять утретє, і рече їм: **Спіть уже й спочивайте. Годї, пристигла година; ось виданий буде Син чоловічий у руки грішникам.**

⁴² **Вставайте, ходімо: ось зрадник мій наближуєть ся.**

⁴³ І зараз, як ще Він промовляв, приходять Юда, один з дванайцяти, й з ним багато народу з мечами й киями, від архиерей, та письменників, та старших.

⁴⁴ Дав же зрадник Його знак їм, говорячи: кого поцілую, той і єсть Він; беріть Його, та й ведіть осторожно.

⁴⁵ І прийшовши, зараз приступив до Него, й каже: Учителю, учителю, та й поцілував Його.

⁴⁶ Вони ж наложили на Него руки свої, і взяли Його.

⁴⁷ Один же хтось із тих, що стояли, вихопивши меч, вдарив слугу архиерейського, й відтяв йому ухо.

⁴⁸ І озвавшись Ісус, рече їм: **Чи се як на розбійника вийшли ви з мечами та киями брати мене?**

⁴⁹ **Що-дня був я з вами в церкві навчаючи, й не брали ви мене; та щоб справдились писання.**

⁵⁰ І, покинувши Його, всі повтікали.

⁵¹ А один якийся молодець ійшов за ним, одягнений полотном по нагому, й хапають його молодці (воїни);

⁵² він же, залишивши полотно, нагий утік од них.

⁵³ І повели Ісуса до архиерея; і сходять ся до него всі архиереї, і старші й письменники.

⁵⁴ А Петр оддалеки йшов за ними, аж у середину в двір архиерейський; і сидів із слугами, та й грівсь коло багаття.

⁵⁵ Архиереї ж і вся рада шукали на Ісуса свідчення, щоб убити Його, та й не знайшли.

⁵⁶ Многі бо криво свідкували проти Него, й не сходились свідчення їх.

⁵⁷ І деякі, вставши, криво свідкували на Него, кажучи:

⁵⁸ **Що ми чули, як він казав: Що я зруйную церкву сю рукотворну, й за три дні иншу нерукотворну збудую.**

⁵⁹ Та й так не сходились свідчення їх.

⁶⁰ І ставши архиерей посередині, спитав Ісуса, кажучи: Нічого не відказуєш? Що сі на Тебе свідкують?

⁶¹ Він же мовчав, і нічого не відказав. Знов спитав Його архиерей, і каже Йому: Чи Ти єси Христос, Син Благословенного?

⁶² Ісус же рече: **Се я; і бачити мете Сина чоловічого, сидячого по правиці сили і йдучого на хмарах небесних.**

⁶³ Архиерей же, роздерши одежу свою, каже: На що нам іще свідків?

⁶⁴ Ви чули хулу: як вам здаєть ся? Вони ж усі осудили Його, що винен смерті.

⁶⁵ І почали деякі плювати на Него, й закривати лице Йому, й бити по щоках Його, й казали Йому: Проречи; і слуги знущались над Ним.

⁶⁶ І як був Петр у дворі внизу, приходить одна з дівчат архиерейських,

⁶⁷ і, бачивши Петра, що грієть ся, і позирнувши на него, каже: І ти був з Ісусом Назарянином?

⁶⁸ Він же одрік ся, кажучи: Не знаю, ані розумію, що ти кажеш. І вийшов геть до придвору; а півень запіяв.

⁶⁹ І дівчина, побачивши Його знов, почала казати тим, що стояли: Що сей з них.

⁷⁰ Він же знов одрік ся. І трохи згодом ті, що стояли, сказали знов Петрові: Справді з них єси, бо ти й Галилеєць, і говірка твоя подібна.

⁷¹ Він же почав проклинатись та клястись: Що не знаю чоловіка сього, про котрого кажете.

⁷² І вдруге півень запіяв. І згадав Петр слово, що промовив Йому Ісус: **Що перш ніж півень запіє двічі, одречеш ся мене тричі.** І став плакати.

15

¹ І зараз уранці, порадившись архиереї з старшими та письменниками, і вся рада, звязавши Ісуса, повели та й видали Пилатові.

² І спитав Його Пилат: Чи ти єси цар Жидівський? Він же озвавшись, рече йому: **Ти кажеш.**

³ І винували Його архиереї багато.

⁴ Пилат же знов спитав Його, кажучи: Не відказуєш нічого? Он, скільки на Тебе свідкують;

⁵ Ісус же більш нічого не відказав, так що дивував ся Пилат.

⁶ На сьвято ж відпускав він їм одного в'язника, про которого просили.

⁷ Був же названий Варава з своїми затязцями ув'язнений, котрі під бунт убийство зробили.

⁸ І гукаючи народ, почав просити, щоб, як що-разу, зробив їм.

⁹ Пилат же відказав їм, говорячи: Чи хочете, щоб випустив вам царя Жидівського?

¹⁰ Знав бо, що через зависть видали Його архиереї.

¹¹ Архиереї ж наустили народ, щоб лучче Вараву відпустив їм.

¹² Пилат же, озвавшись ізнов, сказав їм: Що ж оце хочете, щоб зробив із тим, кого звете царем Жидівським?

¹³ Вони ж знов закричали: Розпни Його.

¹⁴ Пилат же каже їм: Яке ж бо зло зробив? Вони ж ще гірш кричали: Розпни Його.

¹⁵ Пилат же, хотівши народові догодити, відпустив їм Вараву, й передав Ісуса, побивши, щоб розп'ято Його.

¹⁶ Воїни ж повели Його в середину двору, чи то в Претор, і скликали всю роту.

¹⁷ І одягли Його в багрянницю, і положили на Него, сплівши з тернини, вінець,

¹⁸ та й почали витати Його: Радуй ся, царю Жидівський!

¹⁹ І били Його по голові тростиною, і плювали на Него, й, кидаючись на коліна, кланялись Йому.

²⁰ І, як насміялись із Него, роздягнули Його з багрянниці, і одягнули Його в одежу Його, та й виводять Його, щоб розп'яти Його.

²¹ І заставили мимойдучого якогось Симона Киринаєя, ідучого з поля, батька Александра та Руфа, щоб нїс хрест Його.

²² І приводять Його на Голготу місце, що прозване Черепове місце.

²³ І дали Йому пити вина з смироно; Він же не прийняв.

²⁴ І розпинателі Його поділили одежу Його, кинувши жереб на неї, що кому впаде.

²⁵ Була ж година третя, і розп'яли Його.

²⁶ І була надпись вини Його надписана: Цар Жидівський.

²⁷ І розп'яли з Ним двох розбійників, одного по правиці, а одного по лівиці в Него.

²⁸ І справдилось писання, що глаголе: І з беззаконними пол'чено Його.

²⁹ І мимоходячі хулили Його, киваючи головами своїми та говорячи: Ова! Ти, що руйнуєш церкву і в три дні будуєш,

³⁰ спаси себе й зійди з хреста.

³¹ Так само й архиереї, насміхаючись один до одного з письменниками, казали: Інших спасав, себе не може спасти.

³² Христос, цар Жидівський, нехай зійде тепер з хреста, щоб побачили ми, й увіруємо. І розп'яті з Ним зневажали Його.

³³ Як же настала година шеста, темрява стала по всій землі аж до години девятої.
³⁴ А години девятої покликнув Ісус голосом великим: **Елої, Елої, лама саватани?** що єсть перекладом: **Боже мій, Боже мій, на що мене покинув єси?**
³⁵ І деякі з тих, що тут стояли, почувши казали: Ось Ілію кличе.
³⁶ Побігши ж один і сповнивши губку оцтом, і настромивши на тростину, поїв Його, кажучи: Стривайте, побачимо, чи прийде Ілія зняти Його.
³⁷ Ісус же, пустивши голос великий, зітхнув.
³⁸ І завіса церковня роздерлася надвое з верху аж до низу.
³⁹ Бачивши ж сотник, що там стояв проти Него, що, так закричавши, зітхнув, каже: Справді чоловік сей Син був Божий.
⁴⁰ Були ж і жінки, оддалеки дивлячись, між котрими була й Марія Магдалина, й Марія, Якова меншого та Йосії мати, й Саломія,
⁴¹ що, й як був у Галилеї, ходили слідом за Ним, і послугували Йому, і інших багато, що поприходили з Ним у Єрусалим.
⁴² А як уже настав вечір, бо була п'ятниця, чи то перед суботою,
⁴³ прийшов Йосиф з Ариматеї, поважний радник, що також сподівався царства Божого, й зосмілившись, увійшов до Пилата й просив тіла Ісусового.
⁴⁴ Пилат же дивувався, що вже вмер би; й покликавши сотника, спитав його, чи давно вмер.
⁴⁵ А довідавшись од сотника, дав тіло Йосифові.
⁴⁶ І, купивши плащеницю і знявши Його, обгорнув Його плащеницею, та й положив Його у гробі, що був висічений із скелі, та й прикотив каменя до дверей гробу.
⁴⁷ Марія ж Магдалина й Марія Йосіїна дивились, де Його положено.

16

¹ І, як минула субота, Марія Магдалина, та Марія Якова, та Саломія купили пахощів, щоб, прийшовши, намастити Його.
² І вельми рано первого дня тижня приходять до гробу, як сходило сонце.
³ І казали між собою: Хто відкотить нам каменя від дверей гробу?
⁴ І поглянувши, побачили, що відкочено каменя; був бо великий дуже.
⁵ І, ввійшовши в гріб, побачили молодця, сидячого з правого боку, одягненого в шату білу, та й вжахнулись.
⁶ Він же рече їм: Не жахайтесь. Ісуса шукаєте Назарянина, розп'ятого. Устав; нема Його тут. Ось місце, де положено Його.
⁷ Тільки ж ййдіть скажіть ученикам Його та Петрові, що попередить вас у Галилею. Там Його побачите, як сказав вам.
⁸ І вийшовши вони хутко, побігли від гробу; бо обняв їх трепет і страх, та й нікому нічого не сказали: боялись бо.
⁹ Воскреснувши ж уранці первого дня тижня, явивсь найперше Марії Магдалині, що з неї вигняв сім бісів.
¹⁰ Вона пійшовши, сповістила тих, що були з Ним, як сумували та плакали.
¹¹ А ті, почувши, що живий, і вона Його бачила, не поняли віри.
¹² Після ж того двоім із них в дорозі явив ся в іншому виді, як ййшли на село.
¹³ І вони, пійшовши, сповістили других, та й тим не поняли віри.
¹⁴ Опісля явивсь одинайцятьом їм сидячим за столом, і дорікав їм недовірством їх і жорстокістю серця, що тим, котрі бачили Його воскресшого, не поняли віри.
¹⁵ І рече їм: **Ййдіть по всьому світу й проповідуйте євангелію усякому твориву.**
¹⁶ **Хто вірувати ме та охрестить ся, спасеть ся; а хто не вірувати ме, осудить ся.**
¹⁷ **Ознаки ж віруючим такі будуть:** імям моїм бісів виганяти муть; мовами заговорять новими;
¹⁸ **гадок брати муть, і, коли смертного чого випють, не шкодити ме їм; на недужих руки класти муть, і одужувати муть.**
¹⁹ Господь же, після того, як промовив до них, возніс ся на небо, й сів по правиці в Бога.
²⁰ Вони ж вийшовши, проповідували всюди, а Господь допомагав, і слово стверджував услід ознаками. Амінь.

ЕВАНГЕЛІЯ ВІД СЬВ. ЛУКИ.

- ¹ Яко ж бо многі заходились споряджувати повість про добре знані нам речі,
² як передали нам ті, що з почину були самовидцями й слугами слова;
³ то здалось і мені гаразд, довідавшись од почину про все пильно, порядку тобі написати, високоповажний Теофіле,
⁴ щоб знав певноту того, чого тебе навчено.
⁵ Був за Ірода, царя Юдейського, один священник, оди́н священник, на йм́я Захарія, з черги Авиїної, а жінка його з дочок Ааронових, а йм́я її Єлисавета.
⁶ Були ж праведні обоє перед Богом, ходячи у всіх заповідях та наказах Господніх безпорочні.
⁷ І не було в них дитини: бо Єлисавета була неплідна, й обоє постарілись у днях своїх.
⁸ Стало ся ж, як служив він порядком черги своєї перед Богом,
⁹ то, звичаєм священства, довелося йому кадити, увійшовши в церкву Господню.
¹⁰ А все множество народу молилось ізнадвору під час кадження.
¹¹ Явив ся ж йому ангел Господень, стоячи правобіч жертівної кадильної.
¹² І вжахнув ся Захарія побачивши, і страх обняв його.
¹³ Рече ж до него ангел: Не лякай ся, Захаріє: бо вислухана молитва твоя, і жінка твоя Єлисавета вродить сина тобі, й даси йм́я йому Йоан.
¹⁴ І буде радість тобі й веселість; і многі різдвом його радувати муть ся.
¹⁵ Буде бо великий перед Господем, і вина ні міцного напитку не пити ме; й Духом св́ятим сповнить ся ще з утроби матери своєї.
¹⁶ І многих синів Ізраїлевих наведе до Господа Бога їх.
¹⁷ І йти ме він перед Ним духом і силою Ілїї, щоб повернути серця батьків до дітей, і неслухняних до мудрости праведних, приготувати Господеві людей готових.
¹⁸ І рече Захарія до ангела: По чім же знати му се? я бо старий, і жінка моя ізстарілась у днях своїх.
¹⁹ І озвавшись ангел, рече йому: Я Гавріїл, що стою перед Господем; і послано мене промовити до тебе та сповістити тебе про се.
²⁰ І ось замовкнеш і не зможеш говорити, аж по день, коли станеть ся се, за те що не поняв віри словам моїм, котрі справдять ся пори своєї.
²¹ І ждав народ Захарії, і дивував ся, що барить ся він у церкві.
²² Вийшовши ж він, не зміг промовити до них; і постерегли вони, що видінне бачив у церкві; бо він кивав до них, і зоставсь німий.
²³ І сталося, як сповнилися дні служення його, пійшов до господи своєї.
²⁴ Після ж тих днів зачала Єлисавета, жінка його, й таїлась пять місяців, говорячи:
²⁵ Що так мені дав Господь у ті дні, як зглянув ся, зняти з мене докір між людьми.
²⁶ Місяця ж шестого післав Бог ангела Гавріїла в город Галилейський, званий Назарет,
²⁷ до діви, зарученої чоловікові, на йм́я Йосифові, з дому Давидового; а йм́я діви Марія.
²⁸ І прийшовши ангел до неї, рече: Радуй ся, благодатная, Господь з тобою; благословенна еси між жинами.
²⁹ Вона ж, побачивши його, вжахнулась словами його, та й подумала, що б се було за втанне таке.
³⁰ І рече ангел їй: Не лякай ся, Маріє: знайшла бо еси ласку в Бога.
³¹ І ось зачнеш ти в утробі твоїй, і вродиш Сина, й наречеш ім́я йому Ісус.
³² Сей буде великий, і Сином Вишнього звати меть ся, і дасть йому Господь Бог престол Давида, отця його:
³³ і царювати ме Він над домом Якововим по віки, й царству його не буде кінця.
³⁴ Рече ж Марія до ангела: Як буде се, коли чоловіка не знаю?
³⁵ І озвавшись ангел, рече їй: Дух св́ятий найде на тебе, й сила Вишнього отінить тебе; тим і, що вродить ся св́яте, звати меть ся Сином Божим.
³⁶ І ось Єлисавета, родичка твоя, вона також зачала сина в старості своїй, і се шестий місяць їй, званий неплідною.
³⁷ Бо не буде неможливе у Бога всяке слово.
³⁸ Рече ж Марія: Се рабиня Господня: нехай станеть ся мені по слову твоєму. І пійшов від неї ангел.
³⁹ Уставши ж Марія тими днями, пійшла швидко в підгірре, у город Юдин;
⁴⁰ і ввійшла в господу Захарію, і виталась із Єлисаветою.
⁴¹ І сталося, як почула Єлисавета втанне Маріїне, кинулась дитина в утробі її; і сповнилась Єлисавета Духом св́ятим,

42 і промовила голосом великим, і рече: Благословенна еси між жинами, й благословенний плід утроби твоєї.

43 І звідкіля мені се, що прийшла мати Господа мого до мене?

44 Ось бо, як дійшов голос витання твого до ушей моїх, кинулась з радости дитина в утробі моїй.

45 І благословенна, що увірнула, бо сповнить ся, що сказано їй від Господа.

46 І рече Марія: Величає душа моя Господа,

47 і зрадував ся дух мій у Бозі Спасі моїм,

48 що споглянув на смиренне слуги своєї: ось бо від нині блаженно звати муть мене всі роди:

49 бо зробив мені велике Сильний; і сьвяте ім'я Його.

50 І милость Його від роду до роду на боячих ся Його.

51 Зробив силу рукою своєю; розсипав гордых у думках сердець їх;

52 покидав потужних з престолів, і підняв угору смиренних;

53 голодних сповнив добром, а багатих одіслав упорожні;

54 прийняв Ізраїля, слугу свого, на спомин милости,

55 (як промовив до батьків наших) Авраамові й насінню його по віки.

56 Пробувала ж Марія з нею місяців зо три, та й вернулась до домівки своєї.

57 Єлисаветі ж сповнив ся час родити, й вродила вона сина.

58 І чули сусіде її і родина її, що Господь показав велику милость свою до неї, і радувались із нею.

59 І сталося, восьмого дня прийшли обрізати хлопця, і хотіли назвати його ймям батька його, Захарією.

60 І озвавшись мати його, каже: Ні, а нехай назветь ся Йоаном.

61 І казали до неї: Що нікого нема в родині твоїй, щоб звав ся імям сим.

62 Кивали ж батькові його, як схотів би назвати його.

63 І, попросивши таблиці, написав слова: Йоан буде ім'я йому. І дивувались усі.

64 Відкрили ся ж уста його зараз, і язик його, й заговорив, прославляючи Бога.

65 І був на всіх страх, що жили кругом них; і по всьому підгіррю Юдейському пронеслися усі слова ті.

66 І положили всі, хто чув, у серці своїм, кажучи: Що ж то за дитина се буде! І рука Господня була з ним.

67 І Захарія, батько його, сповнив ся Духом сьвятим, і прорік, глаголючи:

68 Благословен Господь Бог Ізраїлів, що одвідав і зробив ізбавлення народові своєму,

69 і підняв ріг спасення нам у дому Давида, слуги свого,

70 (як промовляв устами сьвятих од віку пророків своїх,)

71 спасення од ворогів наших і з руки всіх ненавидників наших,

72 щоб зробити милость отцям нашим, і спогадати завіт свій сьвятий,

73 клятьбу, що кляв ся перед Авраамом, отцем нашим,

74 та що дасть нам без страху, з рук ворогів наших визволившись,

75 служити йому в сьвятості та праведності перед Ним, по всі дні життя нашого.

76 А ти, дитино, пророком Вишнього звати меш ся: ходити меш бо перед лицем Господнім, готувати дороги його;

77 щоб давати знання спасення народові його в оставленню гріхів їх,

78 по благій милості Бога нашого, в котрій одвідав нас Схід з висоти,

79 щоб засияв сидячим у темряві і тіні смертній, щоб направити ноги наші на дорогу впокою.

80 Хлопця ж росло та міцніло духом, і пробувало в пустині аж до дня явлення свого перед Ізраїлем.

2

1 Стало ся ж тими днями, вийшло повеління від кесаря Августа переписати всю вселенну.

2 Ся перепись була перва за правління Кириная в Сирії.

3 Йшли всі вписуватись, кожен у свій город.

4 Пійшов же й Йосиф із Галилеї, з города Назарета, в Юдею: в город Давидів, що зветь ся Витлеем: (був бо він з дому й роду Давидового)

5 вписатись із Марією, зарученою йому жінкою, що була тяжка.

6 Стало ж ся, як були вони там, сповнились дні родити їй.

7 І вродила Сина свого перворідня, і сповила його, й положила його в ясла, бо не було їм місця в гостиниці.

8 І були пастухи в стороні тій, що ночлігували та стерегли сторожею в ночі отари своєї.

9 І ось ангел Господень став коло них, і слава Господня осияла їх; і полякались страхом великим.

10 І рече їм ангел: Не бійтесь, ось бо благовіщу вам радість велику, що буде всім людям.

- 11 Бо народивсь вам сьогодні Спас, що єсть Христос Господь, у городі Давидовому.
12 І се вам ознака: Знайдете дитинку сповиту, лежачу в яслах.
13 І зараз явилось із ангелом множество воїнства небесного, хвалячи Бога й глаголючи:
14 Слава на вишинах Богу, а на землі впокій, між людьми благоволення.
15 І сталося, як пішли від них на небо ангели, пастухи казали один до одного: Ходімо ж аж у Витлеєм, та побачимо слово се, що сталося, що Господь обявив нам.
16 І пішли з поспіхом, та й знайшли Марию і Йосифа, й дитинку лежачу в яслах.
17 І побачивши, обявили слово, сказане їм про хлопятко се.
18 І всі, слухаючи, дивувались тим, що розказували пастухи перед ними.
19 Марія ж ховала всі слова сі, роздумуючи в серці своїм.
20 І вернулись пастухи, прославляючи та хвалячи Бога за все, що чули й бачили, як казано до них.
21 І як сповнилось вісім днів, щоб обрізати хлопятко, наречено йому імя Ісус, наречене від ангела, перш ніж зачавсь він в утробі.
22 І, як сповнились дні очищення її по закону Мойсейовому, понесли його в Єрусалим, поставити перед Господом,
23 як написано в законі Господньому: Що всяке мужеське, відчинивши утробу, сьвяте Господеві звати меть ся;
24 і принесли жертву, по сказаному в законі Господньому: Пару горлиць або двоє голубенят.
25 І ось був чоловік у Єрусалимі на ймя Симеон; і чоловік сей праведний та побожний сподівався потіхи Ізраїлеві; й Дух сьвятий був на йому.
26 І було йому сповіщено від Духа сьвятого, що не бачити ме він смерті, перш ніж побачить Христа Господнього.
27 І прийшов він Духом у церкву; й, як принесли батько-мати хлопятко Ісуса, щоб зробити їм, що треба, по звичаю законному для Него,
28 узяв він його на руки свої, і благословив Бога, і сказав:
29 Нині відпускаєш раба твого, Владико, по глаголу твоєму, з упокоєм:
30 бо виділи очі мої спасення твоє,
31 що приготував еси перед лицем усіх людей,
32 сьвітло на одкрите поганам, і славу народа Твого Ізраїля.
33 І дивувався Йосиф і мати його тим, що сказано про Него.
34 І благословив їх Симеон, і рече до Марії, матери його: Ось Сей лежить на паданні і вставанні многих в Ізраїлі і на ознаку, проти котрої говорити муть,
35 (і тобі самій перейде душу меч,) щоб відкрились многих сердець думки.
36 І була Анна пророчиця, дочка Фануїлова, з роду Асирового; ся зістарілась у днях многих, живши з чоловіком сім років од дівування свого;
37 і ся вдова до восьмидесяти й чотирох років, що не відходила від церкви, постом та молитвою служила ніч і день.
38 І вона тієї ж години прийшовши, оддала хвалу Господеві, й говорила про Него всім, що сподівали ся збавлення в Єрусалимі.
39 І, як скінчили все по закону Господньому, вернулись у Галилею, у город свій Назарет.
40 Хлопятко ж росло і міцніло духом, сповняючись премудростю; і благодать Божя була на ньому.
41 І ходили батько-мати його щороку в Єрусалим у сьвято пасхи.
42 І як було йому дванайцять років, пішли вони в Єрусалим сьвятковим звичаєм,
43 і, сповнивши дні, як вертались, зостав ся хлопчик Ісус у Єрусалимі; й не знав Йосиф і мати його,
44 а думаючи, що він між товариством, увійшли на день ходи; й шукали його між родиною та знакомими.
45 І, не знайшовши його, вернулись у Єрусалим, шукаючи його.
46 І сталося, через три дні знайшли його в церкві, сидячого серед учителів, і слухаючого їх, і питаючого.
47 Дивували ся ж усі, хто слухав його, розумом і відповідями його.
48 І, побачивши його, здивувались вони, й сказала мати його до Него: Дитино, що се зробив еси з нами? ось батько Твій і я, боліючи, шукали Тебе.
49 І рече він до них: **Чого ж шукали мене? хіба ж не знали, що в тому, що єсть Отця мого, треба бути мені?**
50 Та й вони не зрозуміли слова, що промовив їм.
51 І пішов з ними, й прийшов у Назарет, і був слухняний їм; і мати його ховала всі слова ті в серці своїм.
52 І виростав Ісус премудростю й станом, у ласці в Бога і в людей.

3

¹ У п'ятнадцятий же рік правління Тиверія кесаря, як був ігемоном Понтийський Пилат в Юдеї, а четверовластником у Галилеї Ірод, Филип же, брат його, четверовластником в Ітурії і Трахонській землі, а Лисаний четверовластником в Авилині,

² за архиєреїв Анни та Каяфи, стало ся слово Боже до Йоана, Захаріїного сина, у пустині.

³ І ходив він по всій околиці Йорданській, проповідуючи хрещення покаяння на прощення гріхів,

⁴ як писано в книзі словес Ісаїї пророка, глаголючого: Голос покликуючого в пустині: Приготовте дорогу Господню, правими робіть стежки Його.

⁵ Всяка долина нехай заповнить ся, і всяка гора і горб принизить ся, і крива нехай буде права, й грудністі нехай будуть дорогами рівними;

⁶ і побачить усяке тіло спасення Боже.

⁷ Говорив тоді до людей, що вийшли охреститись від него: Кодло гадюче, хто остеріг вас, щоб утікали від настаючого гніва?

⁸ Принесіть же овоч достойний покаяння, і не починайте казати самі собі: В нас отець Авраам; глаголю бо вам: Що зможе Бог з каміння сього підняти дітей Авраамові.

⁹ Вже ж і сокира коло кореня дерева лежить; тим кожне дерево, що не дає доброго овощу, зрубують та й в огонь кидають.

¹⁰ І питає його народ, кажучи: Що ж оце робити мем?

¹¹ Озвав ся ж і каже їм: Хто має дві одежині, нехай наділить немаючого; й хто має харч, нехай так само робить.

¹² Прийшли ж і митники хреститись, і промовили до него: Учителю, що нам робити?

¹³ Він же каже до них: Нічого більш над те, що звелено вам, не вимагайте.

¹⁴ Питали ж його й воїни, кажучи: А нам що робити? І рече до них: Нікому не робіть насилля, ані обвинувачуйте криво, і вдовольняйтесь платою вашою.

¹⁵ Як же були в непевності люде, і всі говорили в серці своїм про Йоана, чи не Христос він,

¹⁶ озвався Йоан до всіх, глаголючи: Я водою хрещу вас; йде ж потужніший від мене, котрому недостоєн я розв'язати рем'я обуви Його: Той хрестити ме вас Духом св'ятим і огнем;

¹⁷ котрого лопата в руці Його, й перечистить тік свій, і збере пшеницю в клуню свою, а полову спалить огнем невгасаючим.

¹⁸ І багато иншого, навчаючи, благовістував людям.

¹⁹ Ірод же четверовластник, докорений від него за Іродияду, жінку Филипа, брата свого, і за все, що коїв лихого Ірод,

²⁰ додав ще й се до всього, й запер Йоана в темниці.

²¹ Стало ж ся, як хрестились усі люде й Ісус хрестив ся та молив ся, відчинилось небо,

²² і злинув Дух св'ятий, у тілесному виді, як голуб, на Него, й голос із неба роздав ся, глаголючи: Ти еси Син мій любий, тебе вподобав я.

²³ А тому Ісусові починав ся мало не тридцятий рік, і був Він, як думали, син Йосифів, Ілїїв,

²⁴ Маттатів, Левїїн, Мелхиїн, Янаїв, Йосифів,

²⁵ Мататіїв, Амосів, Наумів, Єслимів, Нагтеїв,

²⁶ Маатів, Мататіїв, Семеїв, Йосифів, Юдин,

²⁷ Йоананів, Рисаїв, Зоровавелів, Салатїлів, Нириїв,

²⁸ Мелхиїв, Адиїв, Косамів, Єлмодамів, Ірїв,

²⁹ Йосїїв, Єлієзерів, Йоримів, Маттатів, Левїїн,

³⁰ Симеонів, Юдин, Йосифів, Йонанів, Єлиякимів,

³¹ Мелеаїв, Маїнанів, Мататаїв, Натанів, Давидів,

³² Есеїв, Овидів, Воозів, Салмонів, Насонів,

³³ Аминадавів, Арамів, Есромів, Фаресів, Юдин,

³⁴ Яковів, Ісааків, Авраамів, Тарин, Нахорів,

³⁵ Сарухів, Рахавів, Фалеків, Єверів, Салин,

³⁶ Каїнанів, Арфаксавів, Симів, Ноїв, Ламехів,

³⁷ Матусалів, Єнохів, Яредів, Малелейлів, Кайнанів,

³⁸ Єносів, Ситів, Адамів, Божий.

4

¹ Ісус же, Духа св'ятого повний, вернувся од Йордану, і був ведений Духом у пустиню,

² і сорок днів спокушуваний від диявола. І не їв нічого днів тих, а як скінчились вони, опісля зголоднів.

³ І каже йому диявол: Коли ти Син Божий, скажи каменеві сьому, щоб став ся хлібом.

⁴ І озвався Ісус до него, глаголючи: **Писано, що не хлібом самим жити ме чоловік, а кожним словом Божим.**

⁵ І вивішив Його диявол на гору високу, показав йому всі царства вселенної в одну хвилину.

⁶ І каже Йому диявол: Тобі дам владу оцю всю і славу їх, бо мені передано, й кому я схочу, дам її.

⁷ Ти ж коли поклонишся передо мною, буде твоє все.

⁸ І, озвавшись до него, рече Ісус: **Геть від мене, сатано, писано бо: Кланятися меш ся Господеві Богу твоєму, й Йому одному служити меш.**

⁹ І повів він Його в Єрусалим, і поставив Його на крилі церковньому, й каже Йому: Коли ти Син Божий, кинься звідсіля вниз:

¹⁰ писано бо: Що ангелам своїм накаже про Тебе, оберегати Тебе,

¹¹ і що на руках підіймуть Тебе, щоб инколи не вдаривсь об камінь ногою Твоєю.

¹² І озвавшись рече йому Ісус: **Що сказано: Не будеш спокушувати Господа Бога твого.**

¹³ І скінчивши всі спокуси, диявол одійшов од Него до часу.

¹⁴ І вернувся Ісус у силі Духа в Галилею; і поголос розійшовся по всій околиці про Него,

¹⁵ І навчав Він по школах їх, славлений од усіх.

¹⁶ І прийшов у Назарет, де був зрочений, і прийшов звичаєм своїм, субітного дня в школу, і став читати.

¹⁷ І подано Йому книгу Ісаї пророка. І, розгорнувши книгу, знайшов місце, де було написано:

¹⁸ **Дух Господень на мені, котрого ради намастив мене; благовістити вбогим післяв мене, сціляти розбитих серцем, проповідувати полонянам визвіл і сліпим прозрінне, випускати замучених на волю,**

¹⁹ **проповідувати рік Господень приятний.**

²⁰ І, згорнувши книгу, віддав слугі, та й сів. І очі всіх у школі були звернені на Него.

²¹ Почав же глаголати до них: **Що сьогодні справдилося писання се в ушах ваших.**

²² І всі свідкували Йому, й дивувались благодатніми словами, виходячими з уст Його. І казали: Хіба сей не син Йосифів?

²³ І рече до них: **Певно скажете мені приповідь оцю: Лікарю, вилічи себе самого; про що ми чули, що сталося у Капернаумі, зроби й тут у своїй країні.**

²⁴ Рече ж: **Істино глаголю вам: Що нї один пророк не єсть приятен в отчині своїй.**

²⁵ **По правді ж глаголю вам: Багато вдовиць було за днів Ілії в Ізраїлі, як зачинилося небо на три роки й шість місяців, і голоднеча велика стала по всій землі;**

²⁶ **та й до жодної з них не послано Ілії, тільки в Сарепту Сидонську до жінки вдовиці.**

²⁷ **І багато прокажених було за Єлісея пророка в Ізраїлі, та й жоден з них не очистивсь, тільки Неєман Сириянин.**

²⁸ І сповнилися усі лютостю в школі, почувши се,

²⁹ і вставши вигнали Його геть із города, і випровадили Його аж на верх гори, на котрій город їх збудовано, щоб скинути Його.

³⁰ Він же, пройшовши серед них, пійшов,

³¹ і прийшов у Капернаум, город Галилейський, і навчав їх по суботам.

³² І дивувались вони наукою Його, бо з властю було слово Його.

³³ І був у школі чоловік, маючи духа нечистого, й кричав голосом великим,

³⁴ кажучи: Остав; що нам і Тобі, Ісусе Назарянине? чи прийшов еси вигубити нас? Я знаю Тебе, хто еси: Святий Божий.

³⁵ І погрозив йому Ісус, глаголючи: **Мовчи й вийди з него.** І кинувши ним диявол на середину, вийшов з него, нічого не зашкодивши йому.

³⁶ І обняв страх усіх, і говорили один до одного, кажучи: Що се за слово, що властю і силою повеліває нечистим духам, і виходять?

³⁷ І розійшовся поголос про Него скрізь по всій околиці.

³⁸ Уставши ж Він із школи, ввійшов у господа Симонову. Тещу ж Симонову схопила пропасниця велика, й благали Його за неї.

³⁹ І, ставши над нею, погрозив пропасниці, і покинула її; зараз же уставши, послугувала їм.

⁴⁰ Як же заходило сонце, всі, в кого були недужі на всякі недуги, приводили їх до Него; Він же, на кожного з них руки складаючи, сціляв їх.

⁴¹ Виходили ж і биси з многих, і кричали, кажучи: Що Ти еси Христос, Син Божий. І грозячи, не давав їм говорити, бо вони знали, що Він Христос.

⁴² Як же настав день, вийшовши пійшов у пусте місце; й люде шукали Його, й прийшли до Него, й вдержували Його, щоб не йшов від них.

⁴³ Він же рече до них: **Що й иншим городам благовістити мені треба царство Боже; бо на се я посланий.**

⁴⁴ І проповідував по школах Галилейських.

¹ І сталося, як народ товпився до Него слухати слово Боже, Він стояв коло озера Генисарецького.

² І побачив два човни, що стояли край озера, рибалки ж, одійшовши від них, полоскали неводи.

³ Ввійшовши ж ув один з човнів, що був Симонів, просив його від землі відчалити трохи. І сівши, навчав народ із човна.

⁴ Як же перестав глаголати, рече до Симона: **Поступи на глибінь, та закиньте неводи ваші на ловитву.**

⁵ І озвавшись Симон, каже йому: Наставниче, всю ніч трудившись, нічого не піймали ми; тільки ж, по слову Твоєму, закину невода.

⁶ І, се зробивши, вловили пребагато риби; роздер ся ж невід їх,

⁷ і махнули вони на товаришів своїх, що були в другому човні, щоб прийшли допомогти їм. І прийшли вони, й сповнили обидва човни, так що потопали вони.

⁸ Бачивши ж Симон Петр, припав до колін Ісусових, кажучи: Йди від мене: бо я чоловік грішний, Господи.

⁹ Страх бо обняв його і всіх із ним од улову риби, що вловили.

¹⁰ Так само й Якова і Йоана, синів Зеведеєвих, що були спільниками Симоновими. І рече до Симона Ісус: **Не лякай ся, від нині людей ловити меш.**

¹¹ І пригнавши вони човни свої до берега, та покинувши все, пішли слідом за Ним.

¹² І сталося, як був Він ув одним городі, аж ось чоловік увесь у проказі. І, побачивши Ісуса, упавши на лице, благав його, кажучи: Господи, коли хочеш, можеш мене очистити.

¹³ І простягнувши Він руку, приторкнувся до него, глаголючи: **Хочу, очистись.** І зараз проказа покинула його.

¹⁴ І наказав Він йому нікому не говорити, **а, пійшовши, покажи себе священикові та принеси за очищення твоє, як звелів Мойсей, на свідкування їм.**

¹⁵ Та слово про Него розійшлося тим більш, і находилося народу пребагато слухати й сцілятися у Него від недуг своїх.

¹⁶ Він же виходив у пустиню та молив ся.

¹⁷ І сталося одного дня, що Він учив, і сиділи Фарисеї та учителі закону, що поприходили з усіх сіл Галилейських та Юдейських і з Єрусалиму, й сила Господня була на сцілення їх.

¹⁸ І ось мужі принесли на постелі чоловіка, що був розслаблений, і шукали, як би внести його та положити перед Ним.

¹⁹ І, не знайшовши, як би внести його кріз натовп, вилізли на хату, й кріз черепяну стелю спустили його з постілля в середину перед Ісуса.

²⁰ І, бачивши віру їх, рече йому: **Чоловіче, оставляють ся тобі гріхи твої.**

²¹ І почали міркувати письменники та Фарисеї, кажучи: Хто сей, що говорить хулу? Хто може оставляти гріхи, як тільки один Бог?

²² Постерігши ж Ісус думки їх і озвавшись, рече до них: **Що ви говорите в серцях ваших?**

²³ **Що легше? сказати: Оставляють ся тобі гріхи твої; або сказати: Встань та й ходи?**

²⁴ **От же, щоб знали ви, що власть має Син чоловічий на землі оставляти гріхи,** (рече розслабленому:) **Тобі глаголю: Устань, і, взявши постіль твою, йди до дому твого.**

²⁵ І зараз уставши перед ними й узявши на чому лежав, пійшов до дому свого, прославляючи Бога.

²⁶ І острах обняв усіх, і прославляли Бога, й сповнили ся страхом, кажучи: Що бачили предивне сьогодні.

²⁷ А після сього вийшов, і побачив митника на ймя Левію, сидячого на митниці, і рече йому: **Йди слідом за мною.**

²⁸ І, оставивши все, уставши пійшов слідом за Ним.

²⁹ І справив гостину велику Левій йому у господі своїй, і було там багато митників і інших, що сиділи з ними.

³⁰ І нарікали письменники їх та Фарисеї на учеників його, кажучи: На що з митниками та грішниками їсте й пете?

³¹ І озвавшись Ісус, рече до них: **Не треба здоровому лікаря, а недужому.**

³² **Не прийшов я кликати праведників, а грішників до покаяння.**

³³ Вони ж казали до Него: Чого ж ученики Йоанові постять часто й молять ся, так само й Фарисейські, Твої ж їдять і пють?

³⁴ Він же рече до них: **Чи зможете синів весільних, поки жених з ними, заставити постити?**

³⁵ **Прийдуть же дні, що візьмуть жениха від них, тоді постити муь у ті дні.**

³⁶ Сказав же й приповідь до них: **Що ніхто латки з одєжини нової не пришиває до одєжини старої; коли ж ні, то й нову розідре, й старій не личить латка з нового.**

³⁷ **І ніхто не наливає вина нового в бурдюки старі; коли ж ні, порве нове вино бурдюки, й вино витече, й бурдюки пропадуть.**

³⁸ **А вино нове в бурдюки нові наливають, то й буде все ціле.**

³⁹ **Ніхто, пивши старе, не бажає зараз нового; каже бо: Старе лучче.**

6

¹ І сталося другої суботи після першої, йшов Він через засіви, й рвали ученики Його колоссе, та й їли, потерши в руках.

² Деякі ж з Фарисеїв казали їм: На що робите, чого не годить ся робити в суботу?

³ І, озвавшись до них, рече Ісус: **Хиба й того не читали, що зробив Давид, як зголоднів він і ті, що були з ним:**

⁴ **як, увійшовши він у дом Божий, хліби показні взяв і їв, і дав також тим, що були з ним, котрих не годилось їсти, хиба одним священикам?**

⁵ І рече їм: **Син чоловічий — Він Господь і суботи.**

⁶ І сталося також другої суботи: ввійшов Він у школу та й навчав; а був там чоловік, що рука в него права була суха.

⁷ Назирали ж Його письменники та Фарисеї, чи в суботу сціляти ме, щоб знайти вину на Него.

⁸ Він же знав думки їх, і рече чоловіку сухорукому: **Устань і стань на середину.** Він же, вставши, стояв.

⁹ Рече ж Ісус до них: **Спитаю вас: Що годить ся по суботам: добре робити, чи лихе робити? душу спасати, чи погубляти?**

¹⁰ І, споглянувши кругом по всіх їх, рече чоловікові: **Простягни руку твою.** Він же зробив так, і стала рука його здорова, як і друга.

¹¹ Вони ж сповнилися лютостю і говорили один до одного, що б зробити Ісусові.

¹² Стало ж ся тими днями, вийшов Він на гору молитись, і був усю ніч на молитві Богу.

¹³ А, як настав день, покликав учеників своїх; і, вибравши з них дванадцятьох, котрих і апостолами назвав:

¹⁴ Симона, що назвав Петром, та Андрея брата його, Якова та Йоана, Филипа та Вартоломея,

¹⁵ Маттея та Тому, Якова Алфеевого та Симона, на прізвище Зилота,

¹⁶ Юду Якового та Юду Іскаріотського, що й став ся зрадником;

¹⁷ і зійшовши з ними, став на місці рівному, й товариство учеників Його, і множество велике людей з усієї Юдеї і Єрусалиму, й з побережжя Тирського та Сидонського, що поприходили слухати Його і сціляти ся від недуг своїх,

¹⁸ і мучені від духів нечистих; і сціляли ся.

¹⁹ І ввесь народ шукав приторкнутись до Него: бо сила від Него виходила, й сціляла всіх.

²⁰ І знявши Він очі свої на ученики свої, рече: **Блаженні вбогі, бо ваше царство Боже.**

²¹ **Блаженні голодні тепер, бо насититесь. Блаженні плачущі тепер, бо сьміяти метесь.**

²² **Блаженні, коли ненавидіти муть вас люде, й коли проженуть вас, і осоромлять, і викинуть імя ваше, як зло, задля Сина чоловічого.**

²³ **Радуйтеся того дня і веселіться, ось бо нагорода ваша велика на небі; так бо чинили пророкам батьки їх.**

²⁴ **Горе ж вам, багатим! бо прийняли ви утіху вашу.**

²⁵ **Горе вам, ситим! бо голодувати мете. Горе вам, що сьмієтесь тепер; бо сумувати мете да плакати мете.**

²⁶ **Горе вам, коли добре говорити муть про вас усі люде; так бо робили лежпророкам батьки їх.**

²⁷ **Тільки ж глаголю вам, слушаючим: Любіть ворогів ваших, добре робіть ненавидникам вашим,**

²⁸ **благословляйте кленучих вас, і моліть ся за обидників ваших.**

²⁹ **Хто бе тебе у щоку, підстав і другу; а хто бере твою свиту, й жупанка не борони.**

³⁰ **Всякому, хто просить у тебе, дай, і хто бере що твоє, не допевняй ся.**

³¹ **І, як хочете, щоб чинили вам люде, так і ви чиніть їм.**

³² **І коли любите тих, хто любить вас, яка вам дяка? бо й грішники тих, хто їх любить, люблять.**

³³ **І коли добро робите тим, хто добро робить вам, яка вам дяка? бо й грішники те саме чинять.**

³⁴ **І коли позичаєте тим, від кого маєте надію одержати, яка вам дяка? бо й грішники грішникам позичають, щоб одержати стільки ж.**

³⁵ **Ні, любіть ворогів ваших, і добро робіть, і позичайте, нічого від них не сподіваючись; а буде нагорода ваша велика, й будете синами Вишнього; бо Він благий до невдячних і лихих.**

³⁶ **Будьте ж оце милосерні, як і Отець ваш милосерден.**

³⁷ **І не судіть, то й не будете суджені; не осуджуйте, то й не будете осуджені; прощайте, то й буде вам прощено.**

³⁸ **Давайте, то й вам буде дано; міру добру, наталовану, й струснуту, й надто пересипану давати муть вам на лоно ваше. Такою бо мірою, якою міряєте, відміряєть ся вам.**

³⁹ **Сказав же приповість їм: Чи може сліпий сліпого водити? хиба обидва в яму не впадуть?**

⁴⁰ **Нема ученика над учителя свого; звершений же — буде кожен, як учитель його.**

⁴¹ Чого ж дивишся на порошину в оці брата твого, поліна ж у своєму оці не чуєш?

⁴² І як можеш казати братові твоєму: Брате, дай вийму порошину, що в оці твоїм, сам в оці своїм поліна не бачиши? Лицеміре, викинь перше ломаку з ока твого, а тоді бачити меш виийнати порошину з ока брата твого.

⁴³ Нема бо дерева доброго, що родить овоч пустий; ані дерева пустого, що родить овоч добрий.

⁴⁴ Кожне бо дерево по своєму овочу пізнається; не збирають бо з тернини смокви, ані збирають з ожини винограду.

⁴⁵ Добрий чоловік з доброго скарбу серця свого виносить добре; а лихий чоловік з лихого скарбу серця свого виносить лихе: бо з переповні серця промовляють уста його.

⁴⁶ На що ж мене звете Господи, Господи, й не робите, що я глаголю?

⁴⁷ Всякий, хто приходить до мене, й слухає слова мої, та й чинить їх, покажу вам, кому він подобен:

⁴⁸ подобен він чоловікові, будуючому будинок, що викопав глибоко, й положив підвалину на камені; як же повідь настала, наперла бистринь на будинок той, та не змогла схитнути його: збудовано бо його на камені.

⁴⁹ Хто ж слухає, та не чинить, подобен чоловікові, будуючому будинок на землі, без підвалини, на котрий наперла бистринь, і зараз упав, і була руїна будинка того велика.

7

¹ Як же скінчив усі глаголи свої в слух людям, увійшов у Капернаум.

² В одного ж сотника слуга недугуючи мав умирати, котрий був йому дорогий.

³ Почувши ж про Ісуса, післав до Него старших Жидівських, благаючи Його, щоб, прийшовши, спас слугу його.

⁴ Вони ж, прийшовши до Ісуса, благали Його пильно, говорячи: Що достоєн він, щоб йому зробив се:

⁵ любить бо нарід наш, і школу він збудував нам.

⁶ Ісус же пійшов з ними. І як вже він недалеко був од будинка, вислав до Него сотник другів, говорячи Йому: Господи, не трудись, бо я недостоєн, щоб Ти під стелю мою ввійшов;

⁷ тим і себе не вважав достойним до Тебе прийти; тільки промов слово, то й одужає слуга мій.

⁸ Бо й я чоловік під властю поставлений, маючи під собою воїнів; і скажу сьому: Йди, то й іде, а другому: Прийди, то й приїде, а слугі моєму: Роби оце, то й зробить.

⁹ Почувши ж се Ісус, дивувався йому, й, обернувшись до йдучого за собою народу, рече: **Глаголю вам: Навіть в Ізраїлі, такої віри не знайшов я.**

¹⁰ І вернувшись послані у будинок, знайшли недужного слугу здоровим.

¹¹ І сталося опісля, йшов Він у город, званий Наїн, і йшло з Ним доволі учеників Його, й багато народу.

¹² Як же наближився до городських воріт, аж ось винесено мертвого, сина єдиного в матері своєї, вона ж була вдова; й багато народу з городу було з нею.

¹³ І побачивши її Господь, змілосердився над нею, і рече їй: **Не плач.**

¹⁴ І приступивши, приторкнув ся до мар; ті ж, що несли, з'упинились. І рече: **Молодче, тобі глаголю: встань.**

¹⁵ І сів мерлець, і почав говорити. І оддав його матері його.

¹⁶ Обняв же страх усіх; і прославляли вони Бога, кажучи: Що пророк великий устав між нами, й навідав Бог людей своїх.

¹⁷ І розійшлося слово се по всій Юдеї про Него й по всій околиці.

¹⁸ І сповістили Йоана ученики його про все те.

¹⁹ І покликавши двох учеників своїх Йоан, післав до Ісуса, кажучи: Ти еси грядущий, чи иншого ждати нам?

²⁰ Прийшовши ж до Него чоловіки, казали: Йоан Хреститель прислав нас до Тебе, кажучи: Ти еси грядущий, чи иншого ждати нам?

²¹ Того ж часу сціляв Він многих від недуг і ран, і духів лихих, і многим сліпим давав прозрінне.

²² І озвавшись Ісус, рече їм: **Ідіть сповістіть Йоана, що бачили й чули: як сліпі прозирають, криві ходять, прокаженні очищають ся, глухі чують, мертві встають, і вбогі благовістують.**

²³ **І блажен, хто не зблзнить ся мною.**

²⁴ Як же пійшли посланці Йоанові, почав глаголати до народу про Йоана: **Чого виходили ви дивитись у пустиню? На тростину, що вітер колише?**

²⁵ **Або чого ж виходили ви дивитись? На чоловіка, в мягку одежу одягненого? Ось ті, що в одежі пишній та роскоші, панують у царських дворах.**

²⁶ **Або чого виходили ви дивитись: На пророка? Так, глаголю вам, і більш пророка.**

²⁷ Се той, про кого написано: Ось я посилаю ангела мого перед лицем Твоїм, що приготувить дорогу Твою перед Тобою.

²⁸ Глаголю бо вам: Більшого між нарожженими від жінок пророка над Йоана Хрестителя нема; найменший же у царстві Божім більший від него.

²⁹ І ввесь народ слушаючий, і митники, оправдили Бога, хрестившись хрещенням Йоановим.

³⁰ Фарисей ж та законники раду Божу про них відкинули, не хрестившись від него.

³¹ Рече ж Господь: Кому ж оце уподоблю людей роду сього? й кому подобні вони?

³² Подобні вони дітям, що сидять на торгу та гукають одно на одного, та й кажуть: Ми сурмили вам, а ви не скакали; ми голосили вам, а ви не плакали.

³³ Прийшов бо Йоан Хреститель, що хліба не їсть, ані вина не пє, і каже: Диявола має.

³⁴ Прийшов Син чоловічий, що їсть і пє, і каже: Ось чоловік прожора та пияниця, митникам друг і грішникам.

³⁵ І оправдилась премудрість од дітей своїх усіх.

³⁶ Простав же хтось Його з Фарисейв, щоб їв з ним. І, ввійшовши в господу Фарисееву, сїв за столом.

³⁷ І ось жінка у городі, що була грішниця, довідавшись, що сидить за столом у господі Фарисеевій, принісши любастровий збаночок мира,

³⁸ і ставши коло ніг Його ззаду, плачучи, почала обмивати ноги Його слізмами, й волоссем голови своєї обтирати; й цілувала ноги Його, й мастила миром.

³⁹ Бачивши ж Фарисей, що запросив Його, казав сам у собі, говорячи: Коли б сей був пророк, знав би, хто й яка се жінка, що приторкуєть ся до Него; бо грішниця вона.

⁴⁰ І озвавшись Ісус, рече до него: Симоне, маю тобі щось сказати. Він же каже: Учителю, скажи.

⁴¹ Два довжники були в одного вірителя: один завинив пятьсот денаріїв, другий же пятьдесят.

⁴² Як же не мали чим оддавати, обом простив він. Хто ж оце з них, скажи, більш його любити ме?

⁴³ Озвав ся ж Симон і каже: Думаю, що той, кому більш простив він. Він же рече йому: Право судив еси.

⁴⁴ І, обернувшись до жінки, рече Симонові: Чи бачиш ти сю жінку? Увійшов я в твою господу, — води на ноги мої не дав еси; ся ж слізмами обмила ноги мої, і волоссем голови своєї обтерла.

⁴⁵ Цілування не дав еси мені; ся ж, відколи ввійшов я, не перестала цілувати ноги мої.

⁴⁶ Оливою голови моєї не намастив еси; ся ж миром намастила ноги мої.

⁴⁷ Тим глаголю тобі: Оставляють ся гріхи її многі, бо возлюбила много; кому ж мало оставляєть ся, мало любити.

⁴⁸ Рече ж їй: Оставляють ся гріхи твої.

⁴⁹ І почали ті, що вкупі сиділи, казати в собі: Хто сей, що й гріхи відпускає?

⁵⁰ Рече ж до жінки: Віра твоя спасла тебе; йди з упокоєм.

8

¹ І сталося опісля, проходив Він городи й села, проповідуючи й благовістуючи царство Боже; а дванайцять з ним,

² і деякі жінки, що були сцілені од духів лихих і недуг: Марія, на прізвище Магдалина, що з неї сім бісів вийшло,

³ і Йоанна, жінка Хузана, Іродового приставника, й Сусанна, й інших багато, що послуговували Йому з добра свого.

⁴ Як же зійшлося багато народу та з усяких городів поприходили до Него, промовив приповістю:

⁵ Вийшов сіяч сіяти насінне своє; і, як він сіяв, инше впало край шляху; й поприптопувано його, й птаство небесне пожерло його.

⁶ А инше впало на камінь; і посходивши, посохло, бо не мало вогкості.

⁷ А инше впало між тернину; й розвившись тернина з ним, поглушила його.

⁸ А инше впало на землю добру, й, зійшовши, дало овоч у сотеро. Се промовивши, покликнув: Хто має уші слухати, нехай слухає.

⁹ Питали ж Його ученики Його, кажучи: Що се за приповідь оця?

¹⁰ Він же рече: Вам дано знати тайни царства Божого, другим же в приповідях, щоб дивлячись не бачили, й слушаючи не розуміли.

¹¹ Єсть же ся приповідь: Насінне, се слово Боже.

¹² Ті, що край шляху, се, що слушають; опісля ж приходить диявол, та й забирає слово з серця їх, щоб віруючи не спасли ся.

¹³ **Що ж на камені, се, що, вислухавши, з радістю приймають слово, та сі кореня не мають; до часу вірують, а під час спокуси відпадають.**

¹⁴ **Що ж між тернину впало, се, ті, що вислухавши, відходять, і журбою, та багатством, та роскошами життя поглушені, не дають овошу.**

¹⁵ **Що ж у добрій землі, се ті, що, вислухавши слово, в серці щирому й доброму держать, і дають овоц у терпінню.**

¹⁶ **Ніхто ж, засьвітвши свічку, не покрива її посудиною, або під ліжко її ставить; тільки ж на свічнику ставлять, щоб входячі бачили світло.**

¹⁷ **Нема бо нічого тайного, що не виявить ся, і нічого втаєного, що не визнаєт ся і на яв не вийде.**

¹⁸ **Вважайте оце, як слухаєте: хто бо має, дасть ся тому; а хто не має, і що, здаєт ся, має, візьметь ся від него.**

¹⁹ Прийшла ж тоді до Него мати й брати Його, та й не могли зійтись із Ним за народом.

²⁰ І сповістили Його, кажучи: Мати Твоя та брати Твої стоять надворі: хочуть Тебе бачити.

²¹ Він же, озвавшись, рече до них: **Мати моя та брати мої ті, хто слово Боже слухає і чинить його.**

²² Стало ся ж одного дня, увійшов Він у човен, і ученики Його; й рече до них: **Попливемо на той бік озера.** І відчалили.

²³ Як же плили, заснув Він; і найшла буря вітряна на озеро, й заливало їх, і були вони в опасності.

²⁴ Приступивши ж розбудили Його, кажучи: Наставниче, наставниче, погибаємо! Він же вставши, погрозив вітрові та буянню води; й з'пинились, і настала тишина.

²⁵ Рече ж їм: **Де ж віра ваша?** Вони ж полякані дивувались, кажучи один до одного: Хто ж оце сей, що й вітрам повеліває, і воді, і слухають Його?

²⁶ І переплили в землю Гадаринську, що по тім боці Галилеї.

²⁷ Як же вийшов Він на землю, зустрів Його один чоловік з города, що мав біса з давнього часу, й одже не вдягав, і в хаті не пробував, тільки по гробах.

²⁸ Побачивши ж Ісуса і закричавши, припав до Него, й голосом великим промовив: **Що мені і Тобі, Ісусе, Сину Бога Вишнього? благаю Тебе, щоб мене не мучив.**

²⁹ Повелів бо духові нечистому вийти з чоловіка: почасту бо схоплював його; й заковувано його в заліза та пута, й стережено; й, розбиваючи окови, бував гнаний од біса в пустиню.

³⁰ Питав же його Ісус, глаголючи: **Яке тобі імя?** Він же каже: Легион; бо бісів багато ввійшло в него.

³¹ І благали Його, щоб Він не велів їм йти в безодню.

³² Був же там великий гурт свиней, що пас ся на горі; і благали Його, щоб дозволив їм в них увійти. І дозволив їм.

³³ Вийшовши ж біси з чоловіка, увійшли в свині; і кинув ся гурт із кручі в озеро, та й потонув.

³⁴ Побачивши ж пастухи, що сталося, повтікали, й, пійшовши, сповістили по городах і по селах.

³⁵ Повиходили ж дивитись, що сталося, і прийшли до Ісуса, й знайшли сидячого чоловіка, що з него біси вийшли, одягненого й при розумі, в ногах у Ісуса, й злякались.

³⁶ Сповістили ж їх і ті, що бачили, як спас ся біснுவатий.

³⁷ І благав Його весь народ околиці Гадаринської вийти від них, бо страх великий обняв їх; Він же, ввійшовши в човен, вернув ся.

³⁸ Благав же Його чоловік, з котрого вийшли біси, щоб бути з Ним; відпустив же його Ісус, глаголючи:

³⁹ **Вернись до дому твого та розкажи, скільки зробив тобі Господь.** І пійшов він по всьому городу, проповідуючи, скільки зробив йому Ісус.

⁴⁰ Стало ся ж, як вернувся Ісус, прийняв Його народ: всі бо дожидали Його.

⁴¹ І ось прийшов чоловік, котрому імя Яір (а сей був старшиною над школою), і, припавши до ніг Ісусові, благав Його, щоб увійшов у господу його.

⁴² Бо дочка єдина була в него літ дванадцять, і та вмирала. Як же йшов Він, народ тиснув ся до Него;

⁴³ і одна жінка, будвши в кровотічі років дванадцять, котра, на лікарів витративши весь прожиток, не могла ні від кого вигоїтись,

⁴⁴ і, приступивши заду, приторкнулась до краю одже Його, й зараз перестала кровотіч її.

⁴⁵ І рече Ісус: **Хто приторкнув ся до мене?** Як же всі відпирались, сказав Петр і ті, що з Ним: Наставниче, народ товпить ся та тиснеть ся до Тебе, а Ти кажеш: **Хто приторкнувсь до мене?**

⁴⁶ Ісус же рече: **Приторкнув ся до мене хтось; я бо чув, що сила вийшла з мене.**

⁴⁷ Бачивши ж жінка, що не втаїть ся, трясучись приступила й, припавши перед Ним, з якої причини приторкнулась до Него, сповістила Його перед усім народом, і як одужала зараз.

⁴⁸ Він же рече їй: **Бодриь, дочко: віра твоя спасла тебе; йди з упокоєм.**

49 Ще Він промовляв, приходить один від шкільного старшини, кажучи Йому: Вмерла дочка твоя; не труди учителя.

50 Ісус же, почувши, озвав ся до него, глаголючи: **Не бій ся; тільки віруй, то й спасеть ся.**

51 Увійшовши ж у господа, не пустив увійти нікого, тільки Петра, та Якова, та Йоана, та батька дитини й матір.

52 Плакали ж усі й голосили по ній; Він же рече: **Не плачте; не вмерла, а спить.**

53 І сьміялись вони з Него, знаючи, що вмерла.

54 Він же, випровадивши надвір усіх, і взявши за руку її, покликнув, глаголючи: **Дівчинко, встань.**

55 І вернув ся дух її, і встала зараз; і звелів їй дати їсти.

56 І дивувались родителі її; Він же заповів їм нікому не казати, що сталося.

9

1 Скликавши ж дванайцятьох учеників своїх, дав їм силу й власть над усіма бісами, й недуги сціляти.

2 І послав їх проповідувати царство Боже та оздоровлювати недужих.

3 І рече до них: **Нічого не беріть на дорогу, ні палиці, ні торбини, ні хліба, ні срібла, ані по дві одежині майте.**

4 **І в котору господа прийдете, там пробувайте й звідтіля виходьте.**

5 **А хто не прийме вас, виходячи з города того, й порох з ваших ніг обтрусіть на свідкування проти них.**

6 Вийшовши ж, ходили по селах, благовістувючи та сціляючи всюди.

7 Почув то Ірод четверовластник усе, що сталося від Него, та й стуманів: тим що деякі казали, що Йоан устав із мертвих,

8 інші ж, що Ілія явив ся, другі ж, що один з пророків старих воскрес.

9 І каже Ірод: Йоана я стяв; хто ж се той, про котрого я чую таке? І шукав видіти Його.

10 І вернувшись апостоли, оповідали Йому, що чинили. І взявши їх, пійшов окроме у місце пусте города, званого Витсаїда.

11 Народ же дознавшись, пійшов слідом за Ним; і, прийнявши їх, глаголав їм про царство Боже й, кому треба було сцілення, оздоровлював.

12 День же почав нахилятись; приступивши ж дванайцять, сказали Йому: Відошли народ, щоб, пійшовши кругом по селах та хуторах, відпочили й роздобули харчі; бо ми тут у пустому місці.

13 Рече ж до них: **Дайте ви їм їсти.** Вони ж сказали: Нема в нас більш, як п'ять хлібів та дві риби; хиба що пійшовши купимо для всього народу сього їжі.

14 Було бо до пяти тисяч чоловіка. Рече ж до учеників своїх: **Садовіть їх купами по п'ятидесятеро.**

15 І зробили так, і посадили всіх.

16 Узавши ж п'ять хлібів та дві риби й поглянувши на небо, благословив їх, і ламав, і давав ученикам класти перед народом.

17 І їли, й наситились усі; і назирано остальных у них округин дванайцять кошів.

18 І сталося, як Він молив ся на самоті, були з Ним ученики; й спитав їх, глаголючи: **Хто я, каже народ?**

19 Вони ж озвавшись сказали: Йоан Хреститель; другі: Ілія; інші ж: Що один пророк із старих воскрес.

20 Рече ж їм: **Ви ж, хто я, кажете?** Озвав ся ж Петр і сказав: Христос Божий.

21 Він же, заказавши їм, повелів нікому не казати про се,

22 глаголючи: **Що мусить Син чоловічий багато терпіти, й відцурають ся Його старші, та архиєреї, та письменники, і вб'ють, і в третій день воскресне Він.**

23 Рече ж до всіх: Коли хто хоче за мною йти, нехай одречеть ся себе, й бере хрест свій щодня, та й іде слідом за мною.

24 **Хто бо хоче душу свою спасти, погубить її; хто ж погубить душу свою задля мене, той спасе її.**

25 **Що бо за користь мати ме чоловік, здобувши світ увесь, себе ж погубивши або заапастивши?**

26 **Хто бо посоромить ся мене й моїх словес, того й Син чоловічий посоромить ся, як прийде в славі своїй, і Отця, і святих ангелів.**

27 **Глаголю ж вам істино: Єсть деякі між стоячими тут, що не вкусять смерті, аж поки побачать царство Боже.**

28 Було ж після словес тих днів з вісім, і взявши Петра, та Йоана, та Якова, зійшов на гору молитись.

29 І, як молив ся Він, вид лица Його став інший, і одежа Його біла, блискуча.

30 І ось два чоловіки розмовляли з Ним, котрі були Мойсей та Ілія;

³¹ вони, явившись у славі, говорили про смерть Його, яку мав сповнити в Єрусалимі.

³² Петр же й ті, що з Ним, були отягчені сном; пробудивши ся ж, побачили славу Його й двох чоловіків, стоячих з Ним.

³³ І сталося, як розлучались від Него, каже Петр до Ісуса: Наставниче, добре нам тут бути: зробимо три намети, один Тобі, й Мойсею один, а один Ілїї, не знаючи, що каже.

³⁴ Як же він се говорив, постала хмара, та й отїнила їх, і полякались, як вони увійшли в хмару.

³⁵ І роздався голос із хмари, говорячи: Се син мій любий; слухайте Його.

³⁶ А як був голос, знайдено Ісуса одного. І мовчали вони, й нікому не оповідали в ті дні нічого, що бачили.

³⁷ Стало ся ж другого дня, як зійшли вони з гори, зустріло Його багато народу.

³⁸ І ось чоловік з народу покликнув, кажучи: Учителю, благаю Тебе, зглянь ся на сина мого; бо він єдиний у мене.

³⁹ І ось дух хапає його, і він зараз кричить; і рве його з піною, і ледві одходить од него, розбивши його.

⁴⁰ І благав я учеників Твоїх, щоб вигнали його, й не здоліли.

⁴¹ І озвавшись Ісус, рече: **О кождо невірне та розвратне! доки буду з вами й терпіти му вас? Приведи сюди сина твого.**

⁴² Ще ж ійшов він, а біс ударив ним, та й затряс. Погрозив же Ісус духові нечистому, і оздоровив хлопця, і оддав його батькові його.

⁴³ З'умляли ся ж усі величчем Божим. Як же всі дивувались усім, що зробив Ісус, рече Він до учеників своїх:

⁴⁴ **Повкладуйте в уші ваші слова сї: Син бо чоловічий має бути виданим у руки чоловічі.**

⁴⁵ Вони ж не зрозуміли слова сього, й було воно закрите від них, щоб не постерегли його; а бояли ся питати Його про слово се.

⁴⁶ Постала ж думка між ними, хто був би більший з них.

⁴⁷ Ісус же, знаючи думку серця їх, узавши дитину, поставив її біля себе,

⁴⁸ і рече їм: **Хто прийме сю дитину в ім'я моє, мене приймає; а хто мене прийме, приймає посланого мене: хто бо найменший між усіма вами, той буде великий.**

⁴⁹ І озвавшись Йоан, каже: Наставниче, ми бачили одного, що в ім'я Твоє виганяв біси, й заборонили йому; бо не ходить услід з нами.

⁵⁰ І рече до него Ісус: **Не боронїть, хто бо не проти нас, той з нами.**

⁵¹ І сталося, як сповнилися дні взяття Його (вгору), утвердив лице своє йти в Єрусалим,

⁵² і послав посланцї перед лицем своїм; і пійшовши вони, увійшли в село Самарянське, щоб приготувати йому.

⁵³ І не прийнято Його, бо лице Його було грядуще в Єрусалим.

⁵⁴ Бачивши ж ученики Його Яков та Йоан, казали: Господи, хочеш, скажемо, щоб огонь зійшов з неба та й пожер їх, як Ілля зробив?

⁵⁵ Він же обернувшись докорив їм, і рече: **Не знаєте, якого ви духа.**

⁵⁶ **Син бо чоловічий не прийшов душі людські погубляти, а спасати.** І пійшли в инше село.

⁵⁷ Стало ся ж, як ійшли вони, сказав у дорозі хтось до Него: Пійду слідом за Тобою, куди б ні пійшов, Господи.

⁵⁸ І рече йому Ісус: **Лисиці нори мають, і птиці небесні гнізда; Син же чоловічий не має, де голови прихилити.**

⁵⁹ Рече ж до другого: **Йди слідом за мною.** Він же каже: Господи, дозволь мені пійти перш поховати батька мого.

⁶⁰ Рече ж йому Ісус: **Остав мертвим ховати своїх мерців, ти ж іди, проповідуй царство Боже.**

⁶¹ Рече ж і другий: Пійду слідом за Тобою, Господи; перше ж дай мені попрощатись із тими, що в дому моїм.

⁶² Рече ж до него Ісус: **Ніхто, положивши руку свою на рало й позираючи назад, не спосібен до царства Божого.**

10

¹ Після ж сього настановив Господь і других сімдесят, та й послав їх по двоє перед лицем своїм у кожний город і місце, куди мав сам йти.

² Рече ж до них: **Жниво велике, робітника ж мало: просїть же Господа жнива, щоб випровадив робітників на жниво своє.**

³ **Йдїть; ось я посилаю вас, як агнят між вовки.**

⁴ **Не носїть калитки, ні торбини, ні обува, і нікого в дорозі не витайте.**

⁵ **У котру ж госпуду ввійдете, перше кажїть: Впокій домові сьому;**

⁶ **і коли там буде син упокою, спочине на йому впокій ваш; коли ж ні, до вас вернеть ся.**

⁷ У тім же дому зоставайтесь, ївши й пивши, що є в них: достоєн бо робітник нагороди своєї. Не ходіть од хати до хати.

⁸ І в котрий город увійдете, й приймуть вас, їжте що поставлять перед вами,

⁹ і сділяйте в ньому недужих, і кажіть їм: Наближилось до вас царство Боже.

¹⁰ У котрий же город прийдете й не приймуть вас, вийшовши на улиці його, скажіть:

¹¹ І порох, що поприлипає до нас із города вашого, обтрушуємо вам; тільки ж се знайте, що наближилось до вас царство Боже.

¹² Глаголю ж вам, що Содомлянам дня того одрадніш буде, ніж городів тому.

¹³ Горе тобі, Хоразине! горе тобі, Витсаїдо! бо коли б у Тирі та Сидоні стались чудеса, що стали ся в вас, давно б, у веретищі та в попелі сидячи, покалялись.

¹⁴ Тільки ж Тирові й Сидонові одрадніш буде на суді, ніж вам.

¹⁵ І ти, Капернауме, що аж до неба підняв ся, аж у пекло провалиш ся.

¹⁶ Хто слухає вас, мене слухає; а хто гордує вами, мною гордує; хто ж мною гордує, гордує Пославшим мене.

¹⁷ І вернулись сімдесять назад з радіщами, кажучи: Господи, й біси корять ся нам в ім'я Твоє.

¹⁸ Рече ж їм: Видів я сатану, як блискавку з неба падаючого.

¹⁹ Ось даю вам силу наступати на гадюки й на скорпиони, й на всю силу ворожу, й ніщо вам не шкодити ме.

²⁰ Тільки ж бо сим не втішайтесь, що духи вам корять ся; втішайте ся ж більш, що імена ваші написані на небесах.

²¹ Того часу зрадів духом Ісус, і рече: Дякую Тобі, Отче, Господи неба й землі, що втаїв се від премудрих і розумних, а відкрив недовіткам. Так, Отче: бо так воно вподобалось перед Тобою.

²² Усе передане мені від Отця; і ніхто не знає, хто Син, тільки Отець, і хто Отець, тільки Син та кому схоче Син одкрити.

²³ І, обернувшись до учеників на самоті, рече: Блаженні очі, котрі бачать, що ви бачите:

²⁴ глаголю бо вам: Що многі пророки й царі хотіли бачити, що ви бачите, та й не бачили, й чути, що ви чуєте, та й не чули.

²⁵ І ось, законник один устав, спокушуючи Його й кажучи: Учителю, що робивши, життє вічне наслідую?

²⁶ Він же рече до него: В законі що написано? як читаєш?

²⁷ Він же, озвавшись, каже: Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всією душею твоєю, і всією силою твоєю, і всією думкою твоєю, та ближнього твого, як себе самого.

²⁸ Рече ж йому: Право відказав єси. Се чини, то й жити меш.

²⁹ Він же, хотівши оправдити себе, каже до Ісуса: Хто ж мій ближній?

³⁰ Підхопивши ж Ісус, рече: Чоловік один йшов з Єрусалиму в Єрихон, і попав ся розбійникам, котрі, обдерши його й рани завдавши, пійшли, залишивши півмертвого.

³¹ Случаєм йшов якийсь священник дорогою тією, і, побачивши його, пройшов мимо.

³² Так само ж і левит, лувившись на те місце, приступивши й подивившись, пройшов мимо.

³³ Самарянин же один, ідучи дорогою, прийшов до него й, побачивши його, милосердував ся,

³⁴ і, приступивши, обв'язав рани його, ллючи оливу та вино, й, посадивши його на свою скотину, привів його в гостинницю, і пильнував його;

³⁵ а назавтра, одходячи, вийняв два денарії, дав гостинникові, та й каже йому: Доглядай його, і що над се видаси, я, вернувшись, оддам тобі.

³⁶ Хто ж оце з тих трох здасть ся тобі ближнім тому, що попавсь між розбійники?

³⁷ Він же каже: Хто зробив милість йому. Рече тоді йому Ісус: Іди й ти чини так.

³⁸ Стало ся ж, як йшли вони, увійшов Він ув одно село; жінка ж одна, на ім'я Марта, прийняла Його в господу свою.

³⁹ А була в неї сестра, звана Марія, котра, сівши в ногах у Ісуса, слухала слово Його.

⁴⁰ Марта ж зайнялась великою послугою; ставши ж каже: Господи, чи байдуже Тобі, що сестра моя одну мене залишила послугувати? Скажи ж їй, щоб мені помагала.

⁴¹ Озвавши ся ж рече їй Ісус: Марто, Марто, журиш ся та побиваєш ся про многе,

⁴² одного ж треба. Марія добру частину вибрала, що не відніметь ся від неї.

11

¹ І сталось, як Він молив ся на одному місці, і як перестав, сказав один з учеників до Него: Господи, навчи нас молитись, як і Йоан навчив учеників своїх.

² Рече ж їм: Коли молитесь, кажіть: Отче наш, що на небесах! Нехай святить ся ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі.

³ Хліб наш щоденний дай нам сьогодні.

⁴ І прости нам довги наші, як і ми прощаємо кожному довжникові нашому; й не введи нас у спокусу, а ізбави нас од лукавого.

⁵ І рече до них: Хто з вас мати ме приятеля, і прийде до него о півночі, і скаже йому: Друже, позич мені три хліби,

⁶ бо приятель мій прийшов до мене з дороги, й не маю що поставити перед ним;

⁷ а той із середини, озвавшись, скаже: Не турбуй мене; вже двері зачинені, і діти мої зо мною в постелі; не можу, вставши, дати тобі:

⁸ глаголю вам: Хоч і не дасть йому, вставши, що він йому друг, та задля докучання його, вставши, дасть йому, скільки йому треба.

⁹ І я вам глаголю: Просіть, то й дасть ся вам; шукайте, то й знайдете; стукайте, то й одчинить ся вам.

¹⁰ Кожен бо, хто просить, одержує; і хто шукає, знаходить; і хто стукає, тому відчиняють.

¹¹ У якого ж з вас, батьків, просити ме син хліба, чи каменя подасть йому? а як риби, чи замість риби гадюку подасть йому?

¹² Або коли просити ме яйця, чи подасть йому скорпіона?

¹³ Коли ж ви, лихими будши, знаєте добрі дари давати дітям вашим, як же більш Отець із неба, не дасть Духа сьвятого тим, що просять у Него?

¹⁴ І вигнав біса, а той був німий. Стало ся ж, як диявол вийшов, промовив німий; і дивувався народ.

¹⁵ Деякі ж з них казали: Вельзевулом, князем бісовським, виганяє біси.

¹⁶ Другі ж, спокушуючи Його, ознаки від Него шукали з неба.

¹⁷ Він же, знаючи думки їх, рече їм: Кожне царство, проти себе розділившись, пустіє; і господа — проти господи, падає.

¹⁸ Коли ж і сатана проти себе розділить ся, як устоїть царство його? Бо кажете, що Вельзевулом виганяю біси.

¹⁹ Коли ж я Вельзевулом виганяю біси, то сини ваші ким виганяють їх? Тим суддями вашими вони будуть.

²⁰ Коли ж пальцем Божим виганяю біси, то конче пристигло до вас царство Боже.

²¹ Коли ж сильний, в'оружившись, стереже свого двору, то в спокою добро його.

²² Коли ж сильніший над него, прийшовши, подужає його, то всю зброю його бере, що на неї вповав, та й роздає здобич його.

²³ Хто не зо мною, той проти мене; і хто не збирає зо мною, розсипає.

²⁴ Як же нечистий дух вийде з чоловіка, то блукає по безвіддях, шукаючи впокою, і, не знайшовши, каже: Вернусь до домівки моєї, звідкіля вийшов.

²⁵ І прийшовши знайде її виметену й прибрану.

²⁶ Тоді йде та бере сім інших духів, зліщих над себе; і, ввійшовши, домують там; і буде останнє чоловіка того гірше першого.

²⁷ Стало ся ж, як промовляв Він се, піднявши одна жінка зміж народу голос, каже Йому: Блаженна утроба, що носила Тебе, й соски, що ссав еси.

²⁸ Він же рече: Блаженні ж і ті, що слухають слово Боже, та й хоронять його.

²⁹ Як же народ громадив ся, почав глаголати: Кодло се лукаве; воно ознаки шукає, і не дасть ся ознака йому, тільки ознака Йони пророка.

³⁰ Бо, як Йона був ознакою Нинев'янам, так буде й Син чоловічий кодлу сьому:

³¹ Цариця полуденна встане на суд із чоловіками кодла сього, та й осудить їх: бо прийшла вона з краю землі послуhatи премудрості Соломонової; а ось більший Соломона тут.

³² Нинев'яне встануть на суд із кодлом сим, та й осудять його; бо покались по проповіді Йониній; а ось більший Йони тут.

³³ Ніхто ж, засьвітивши свьчку, на потайному не ставить, ні під посудину, а на свьчнику, щоб хто входить, свьтло бачив.

³⁴ Сьвітло тїлу око; коли ж оце око твоє ясне буде, то й все тїло твоє сьвітле: коли ж лихе буде, то й тїло твоє темне.

³⁵ Гледи ж оце, щоб сьвітло, що в тобі, не була темрява.

³⁶ Коли ж тїло твоє все сьвітле, не маючи ніякої частини темної, то буде сьвітле все, як би свьчка сяєвом просьвічувала тебе.

³⁷ Як же Він промовляв, просив Його Фарисей один, щоб обідав у него; ввійшовши ж, сів за столом.

³⁸ Фарисей же, побачивши, здивувався, що перше не обмив ся перед обідом.

³⁹ Рече ж Господь до него: Тепер ви, Фарисеї, верх чаші і блюда очищаєте; середина ж ваша повна здирства та лукавства.

⁴⁰ Безумні! хиба, хто зробив верх, і середини не зробив.

⁴¹ Тільки давайте милостиню з того, що є, і ось усе чисте вам буде.

⁴² Та горе вам, Фарисеї! бо даєте десятину з мяти, рути і всякого зілля, а минаєте суд і любов Божу. Се повинні були чинити, да й того не залишати.

⁴³ Горе вам, Фарисеї! бо любите перші сїдалища по школах і витання на торгах.

⁴⁴ Горе вам, письменники та Фарисеї, лицеміри! бо ви мов гроби, що їх невидко, й люде, ходячи поверх них, не знають.

⁴⁵ Озвав ся ж один з законників, і каже Йому: Учителю, так говорячи, ти й нас обижаєш.

⁴⁶ Він же рече: І вам, законникам, горе! що накладуєте людям тягарі, котрі важко носити, а самі одним пальцем вашим не приторкнетесь до тягарів.

⁴⁷ Горе вам! що будете гроби пророкам, батьки ж ваші повбивали їх.

⁴⁸ Правдиво ви свідкуєте, і любі вам учинки батьків ваших; бо се вони повбивали їх, ви ж будете їм гроби.

⁴⁹ Тим і премудрість Божа глаголе: Пішлю до них пророків та апостолів, і інших з них вони вбивати муть та гонити муть,

⁵⁰ щоб відомстити за кров усіх пророків, пролиту від основання світа, кодлу сьому,

⁵¹ від крові Авеля аж до крові Захарії, що поліг між жертівнею й храмом. Так, глаголю вам, відомстити ся кодлу сьому.

⁵² Горе вам, законники! що ви взяли ключ розуміння: самі не ввійшли, й тим, що входять, заборонили.

⁵³ Як же промовляв Він се до них, стали письменники та Фарисеї вельми наступати на Него, й допитуватись у Него про многі речі,

⁵⁴ чигаючи на Него й шукаючи вхопити що з уст Його, щоб обвинувати Його.

12

¹ Тим часом, як зібралась тьма народу, так що топтало одно одного, почав глаголати ученикам своїм: Перш усього остерегайтесь квасу Фарисейського, чи то лицемірства.

² Нічого бо нема закритого, що не відкриється, ані захованого, що не виявиться ся.

³ Тим, що ви потемки промовили, повидну чути муть; і що на ухо казали ви в коморах, проповідувати меть ся на домах.

⁴ Глаголю ж вам, другам моїм: Не лякайтесь тих, що вбивають тіло, а потім не можуть більш нічого заподіяти.

⁵ Я ж покажу вам, кого лякатись: Лякайтесь того, хто, вбивши, власть має вкинути в пекло. Так, глаголю вам, того лякайтесь.

⁶ Хиба пятеро горобців не продають за два шаги? й один же з них не забутий перед Богом.

⁷ Тільки ж і волоссе на голові вашій усе полічене. Не лякайте ся ж оце: ви многих горобців дорожчі.

⁸ Глаголю ж вам: Всякий, хто визнавати ме мене перед людьми, й Син чоловічий визнавати ме його перед ангелами Божими.

⁹ Хто ж відречеть ся мене перед людьми, того відречусь перед ангелами Божими.

¹⁰ І всякий, хто скаже слово на Сина чоловічого, простить ся йому; хто ж на святаго Духа хулив, не простить ся.

¹¹ Коли ж приведуть вас у школи, та до урядів, та до властей, не дбайте про те, як або чим боронити метесь, або що казати мете:

¹² бо святий Дух учить ме вас тієї години, що треба говорити.

¹³ Каже ж Йому один з народу: Учителю, скажи братові моему, щоб поділив ся зо мною насліддем.

¹⁴ Він же рече йому: Чоловіче, хто настановив мене суддею або ділителем над вами?

¹⁵ Рече ж до них: Остерегайтесь і бережітесь зажерливості; бо не в тім комусь життє його, щоб надто мати з достатків своїх.

¹⁶ Сказав же приповідь до них, глаголючи: В одного багатого чоловіка вродила добре земля;

¹⁷ і думає він сам собі, говорячи: Що мені робити, що не маю куди звести овочі мої?

¹⁸ І каже: От що зроблю: Розберу клуні мої та більші побудую, і везу туди всі плоди мої і добро моє.

¹⁹ І скажу душі моїй: Душе, маєш багацько добра, зложеного на літа многі; спочивай, їж, пий, весели ся.

²⁰ Рече ж йому Бог: Безумний, сієї ночі душу твою візьмуть у тебе; що ж надбав єси, кому буде?

²¹ Оттак, хто скарбує для себе, а не в Бога багатіє.

²² Рече ж до учеників своїх: Тим глаголю вам: Не журіть ся душею вашою, що їсти мете, ані тілом, чим з'одягнетесь.

²³ Душа більша їжі, а тіло одежі.

²⁴ Погляньте на круки: що не сїють і не жнуть; у них нї комори, нї клунї, а Бог годує їх; як же більше луччі ви птаства?

²⁵ Хто ж з вас, журившись, може прибавити до зросту свого один локіть?

²⁶ Коли ж ви й найменшого не можете, то чого про инше журитесь?

²⁷ Погляньте на лилїї, як вони ростуть: не працюють і не прядуть; глаголю ж вам, що й Соломон у всїй славі своїй не з'одягався, як одна з сих.

²⁸ Коли ж траву, що сьогодні на полі, а завтра буде в піч укинута, Бог так з'одягає; то як більше вас, маловіри?

²⁹ І ви не шукайте що вам їсти, або що пити, й не несїтесь (високо);

³⁰ того бо всього народи сьвіту шукають; Отець же ваш знає, що треба вам сього.

³¹ Лучче шукайте царства Божого, а се все додасться вам.

³² Не лякайся, мале стадо: бо вподобалось Отцеві вашому дати вам царство.

³³ Продавайте достатки ваші, і подавайте милостиню; робіть собі сакви, що не ветшають, скарб, що не вбавляється на небесах, де злодій не приступає, ані міль не їсть.

³⁴ Де бо скарб ваш, там і серце ваше буде.

³⁵ Нехай будуть поясницї ваші підперезані, і сьвітильники позасьвічувані,

³⁶ і ви подібні людям, що дожидають пана свого, коли вертати меться з веселля, щоб, як прийде та постукає, зараз одчинити йому.

³⁷ Блаженні слуги ті, котрих, прийшовши пан, знайде їх пильнуючих: істино глаголю вам, що підперезе їх та й посадовить їх за стіл, і, приступивши, послугувати їм.

³⁸ І коли прийде о другій сторожі, або о третій сторожі прийде, і знайде так, блаженні слуги ті.

³⁹ Се ж знайте, що, коли б знав господар, о котрій годині злодій прийде, пильнував би, й не дав би підкопати господи своєї.

⁴⁰ Тим і ви будьте готові; бо, котрої години не думаєте, Син чоловічий прийде.

⁴¹ Каже ж йому Петр: Господи, чи до нас приповість сю глаголеш, чи до всіх?

⁴² Рече ж Господь: Хто єсть вірний і розумний дворецький, що поставить його пан над челяддю своєю, видавати у пору визначену харч?

⁴³ Блажен слуга той, котрого, пан прийшовши, знайде, що робить так.

⁴⁴ По правді глаголю вам, що над усім достатком своїм поставить його.

⁴⁵ Коли ж слуга той скаже в серці своїм: Барить ся пан мій прийти, та й зачне бити рабів і рабинь, їсти, та пити, та впиватись,

⁴⁶ прийде пан того слуги дня, котрого не сподївається, і години, котрої не знає, та й відлучить його, й долю його з невірними положить.

⁴⁷ Той же слуга, що знав волю пана свого, та й не приготував ся, ані зробив по волі його, буде битий много.

⁴⁸ Хто ж, не знавши, зробив достойне биття, буде битий мало. Від усякого бо, кому дано багато, багато вимагати меться від него; а кому прибавлено багато, більш спитається від него.

⁴⁹ Огонь прийшов я кинути на землю; і чого хочу? — тільки щоб запалав уже.

⁵⁰ Хрещенням же маю хреститись, і як мені важко, доки се скінчить ся!

⁵¹ Чи думаєте, що впокій прийшов я дати на землі? Ні, глаголю вам, а розділенне:

⁵² буде бо від нині пятеро в одній хатї розділених, троє проти двох, і двоє проти трох.

⁵³ Стане батько різно проти сина, а син проти батька; мати проти дочки, а дочка проти матери; свекруха проти невістки своєї, і невістка проти свекрухи своєї.

⁵⁴ Рече ж і до народу: Як побачите хмару, що виступає від заходу, зараз кажете: Ливень буде, й буває так.

⁵⁵ А як вітер полуденний віє, кажете, що спека буде, й буває.

⁵⁶ Лицеміри, лице землі і неба вмієте пізнавати, часу ж сього як не розпізнаєте?

⁵⁷ Чом же й про себе не судите право?

⁵⁸ Як бо йдеш із противником твоїм перед князя, то вдорозі дбай, щоб збутись його; щоб не потяг тебе до судді, а суддя не передав тебе слугі, а слуга не вкинув тебе в темницю.

⁵⁹ Глаголю тобі, не вийдеш звідтіля, доки й останнього мідяка не віддаси.

13

¹ Нагодили ся ж деякі того часу, оповідуючи йому про Галилейців, котрих кров Пилат змішав з жертвами їх.

² І озвавшись Ісус, рече їм: Чи думаєте, що Галилейці сі грішніші від усіх Галилейців були, що так постраждали?

³ Ні, глаголю вам; тільки ж, коли не покається, усі так само погинете.

⁴ Або ті вісімнайцять, що впала на них башта в Силоамі та й побила їх, думаєте, що сі були більш довжники, над усіх людей що живуть в Єрусалимі?

⁵ Нї, глаголю вам; тільки ж, коли не покаєтесь, то всі так само погинете.

⁶ Сказав же сю приповідь: Смоківницю мав хтось у винограднику своїм посажену; й прийшов овошу шукати на нїй, та й не знайшов.

⁷ Рече ж до винаря: Ось три роки приходжу, шукаючи овошу на смоківниці сїй, та й не знаходжу. Зрубай її: на що й землю займає?

⁸ Він же, озвавшись, каже йому: Господи, zostав її і на се літо, поки прокопаю круг неї та обложу гноєм;

⁹ чей зродить овош; коли ж нї, тоді зрубаш її.

¹⁰ Навчав же в одній школі по суботам.

¹¹ І ось була жінка, маючи духа недуги вісімнадцять років, і була згорблена, й не могла зовсім випростатись.

¹² Побачивши ж її Ісус, покликав, і рече їй: Жінко, одзволитайся єси від недуги твоєї.

¹³ І положив на неї руки, й зараз стала права, й прославляла Бога.

¹⁴ Озвав ся ж шкільний старшина, що в суботу сцілю Ісус, і каже народові: Є шість днів, в котрі годить ся робити; оттоді ж приходьте, та й сцілюйтесь, а не субітнього дня.

¹⁵ Відказав тоді йому Господь, і рече: Лицеміри, хіба не кожен з вас у суботу одв'язує вола свого або осла від ясел, та веде поїти?

¹⁶ Сю ж дочку Авраамову, що в'язав сатана, бач, вісімнадцять років, чи не годилось одзволити од в'язила сього в день субітній?

¹⁷ І, як се промовив, засоромились усі противники Його, а всі люде радувались усім славним, що сталось від Него?

¹⁸ Рече ж: Кому подобне царство Боже? й кому уподоблю його?

¹⁹ Подобне воно зерну горчиці, що взявши чоловік, кинув у город свій, і виросло воно, й стало дерево велике; й птаство небесне кублилось між гіллям його.

²⁰ І знов рече: Кому уподоблю царство Боже?

²¹ Подобне воно квасу, що взявши жінка, розчинила у трох мірках борошна, поки вкисне все.

²² І проходив через городи й села, навчаючи й верстаючи дорогу до Єрусалиму.

²³ Каже ж один йому: Господи, чи тих мало, що спасають ся? Він же рече до них:

²⁴ Силкуйтесь увійти тісними ворітьми; бо многі, глаголю вам, шукати муть увійти, та й не здоліють.

²⁵ І, як устане господар та зачинить двері, а ви зачнете, стоячи знадвору, стукати в двері, говорячи: Господи, Господи, відчини нам, то озвавшись, скаже вам: Не знаю вас, звідкіля ви;

²⁶ тоді станете казати: Ми їли перед Тобою й пили, й по улицах наших навчав єси.

²⁷ І скаже: Глаголю вам, що не знаю вас, звідкіля ви: уступіть ся від мене, всі, що робите неправду.

²⁸ Там буде плач і скреготання зубів, як побачите Авраама, та Ісаака, та Якова і всіх пророків у царстві Божому, себе ж вигнаних геть.

²⁹ І прийдуть од сходу й заходу, і від півночі й полудня, та й сядуть у царстві Божому:

³⁰ І ось є останні, що будуть перві, й перві, що будуть останні.

³¹ Того дня приступили деякі Фарисеї, кажучи йому: Зійди звідсіля, бо Ірод хоче Тебе вбити.

³² І рече їм: Ідїть та скажіть лисиці тій: Ось виганяю біси, й сцілення роблю сьогодні й завтра, а третього дня скінчаю ся.

³³ Тільки ж мушу сьогодні і завтра й дальшого дня ходити, бо не можна пророкові загинути осторонь Єрусалиму.

³⁴ Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і каменуєш посланих до тебе! скільки раз хотїв я зібрати діти твої, як курка своє гніздо під крила, й не скотїли.

³⁵ Оце ж оставляєть ся вам господа ваша пуста; істино ж глаголю вам: Що не побачите мене, доки приїде час, що скажете: Благословен грядущий в ім'я Господне.

14

¹ І сталось, як прийшов Він у господа до одного із старших Фарисейських у суботу їсти хліб, були й вони, назираючи Його.

² І ось один чоловік у водянці* був перед Ним.

³ І озвавшись Ісус, рече до законників та Фарисеїв, глаголючи: Чи годить ся в суботу сцілюти?

⁴ Вони ж мовчали. І взявши сцілив Його, та й відпустив.

⁵ І, озвавшись до них, рече: В кого з вас осел або віл упаде в колодязь, чи зараз не витягне його субітнього дня?

⁶ І не змогли вони відказати йому знов проти сього.

* 14:2 У водяній пухлині.

⁷ Сказав же до запрошених приповідь, постерігши, як перші місця вибирають, глаголючи до них:

⁸ Коли запрошений ти від кого на весіллє, то не сїдай на першому місці, щоб часом поважніший тебе не був запрошений від него,

⁹ і прийшовши той, хто запросив тебе й його, не сказав тобі: Дай сьому місце; а тоді доведеться тобі з соромом останнє місце заняти.

¹⁰ Нї, коли ти запрошений, прийшовши сїдай на останньому місці, щоб, як прийде, хто запросив тебе, сказав тобі: Друже, сїдай вище. Тоді буде тобі слава перед тими, що сидять з тобою.

¹¹ Бо кожен, хто нести меть ся вгору, принизить ся, хто ж принизуєть ся, пійде вгору.

¹² Рече ж і тому, що запросив його: Коли справляєш обід або вечерю, не клич приятелїв твоїх, нї братів твоїх, нї сусїд багатих; щоб часом і вони тебе не запросили, й не було тобі відплати.

¹³ Нї, коли справляєш гостину, запрошуй убогих, калїк, кривих, слїпих;

¹⁴ то будеш блажен, бо не мають чим віддати тобі; віддасть ся бо тобі у воскресенню праведних.

¹⁵ Почувши ж се один з сидячих з Ним, каже Йому: Блажен, хто їсти ме хлїб у царстві Божім.

¹⁶ Він же рече йому: Один чоловік справив вечерю велику, та й запросив многих;

¹⁷ і післяв слугу свого часу вечері сказати запрошеним: Ійдїть, бо вже все готове.

¹⁸ І почали рядом відпрошуватись усі. Первий сказав йому: Поле купив я, то мушу пійти та подивитись на него. Прошу тебе, вибач менї.

¹⁹ А другий сказав: Пять ярем волів купив я, і йду спробувати їх. Прошу тебе, вибач менї.

²⁰ А знов другий сказав: Я одруживсь, тому й не можу прийти.

²¹ І прийшовши слуга той, оповїв панові своєму. Тоді прогнївившись господар, рече слугі своєму: Вийди хутко на дороги та на улиці городські, та вбогих, та калїк, та кривих, та слїпих поприводь сюди.

²² І рече слуга: Пане, сталось, як звелїв єси, та й ще є місце.

²³ І рече пан до слуги: Вийди на шляхи та на загороди, та й силюй увійти, щоб повна була господа моя.

²⁴ Глаголю бо вам, що ніхто з чоловіків тих запрошених не покоштує моєї вечері.

²⁵ Ійшло ж із Ним пребагато народу; й обернувшись рече до них:

²⁶ Коли хто приходить до мене, й не зненавидить батька свого, й матір, і жінку, й діти, й братів, і сестер, та ще й свою душу, не може учеником моїм бути.

²⁷ І хто не носить хреста свого й не ходить слїдом за мною, не може бути учеником моїм.

²⁸ Хто бо з вас, задумавши башту будувати, перше сївши не полічить видатку, чи має на скінченне?

²⁹ щоб часом, як положить він основину, та не спроможеть ся скінчити, всі, дивлячись, не стали сьміятись із него, кажучи:

³⁰ Що сей чоловік почав будувати, та й не спроміг ся скінчити.

³¹ Або який цар, ідучи на войну, ударити на другого царя, сївши перше не порадить ся, чи можливо з десятима тисячами устояти проти того, хто з дванайцятьма тисячами йде на него.

³² Коли ж нї, то ще як той далеко, посли післявши, просить примирря.

³³ Так оце всякий з вас, хто не відцураєть ся від усього свого достатку, не може моїм учеником бути.

³⁴ Добро сіль; коли ж сіль звітріє, то чим приправити?

³⁵ Нї в землю, нї в гній не годить ся вона; геть викидають її. Хто має уші слухати, нехай слухає.

15

¹ Приближували ся ж до Него всі митники й грішники, слухати Його.

² І нарекали Фарисеї та письменники, кажучи: Що сей грішників приймає і їсть із ними.

³ Сказав же до них приповідь сю, глаголючи:

⁴ Которий чоловік з вас, мавши сотню овечок, та загубивши одну з них, не оставить девяностя і девять у степу, та не пійде за загубленою, доки знайде її?

⁵ А знайшовши, положить на плечі собі, радіючи.

⁶ І, прийшовши до дому, сколикає другів та сусїд, кажучи їм: Радуйтеся зо мною, бо я знайшов овечку мою загублену.

⁷ Глаголю вам, що оттак радість буде на небі над одним грішником каючим ся, більше ніж над девяностя і девятьма праведниками, котрим не треба покаяння.

⁸ Або котора жінка, мавши десять драхм, коли згубить драхму одну, не свїтить свїтла, та не вимітає хати, та не шукає пильно, доки знайде?

⁹ А знайшовши кличе подруг та сусідок, кажучи: Радуйтеся зо мною, бо я знайшла драхму, що була згубила.

¹⁰ Так, глаголю вам, радість буде перед ангелами Божими над одним грішником каючимся.

¹¹ Рече ж: Один чоловік мав два сини,

¹² і сказав молодший з них батькові: Отче, дай мені частину маєтку, що впадає мені. І розділив їм прожиток.

¹³ І не по многих днях, зібравши все молодший син, від'їхав у землю далеку, та й протратив там маєток свій, живучи блудно.

¹⁴ Як же проїв усе, настала голоднеча велика в землі тій; і почав він терпіти недостаток.

¹⁵ І пійшовши пристав до одного з міщан землі тієї; і післав той його на поля свої пасти свині.

¹⁶ І бажав він сповнити живіт свій лущинням, що їли свині, та й ніхто не давав йому.

¹⁷ Опам'ятавшись же, сказав: Скільки наймитів у батька мого надто мають хліба! я ж голодом погибаю.

¹⁸ Уставши, піду до батька мого, й скажу йому: Отче, згрішив я на небо й перед тобою,

¹⁹ і вже недостоєн зватись сином твоїм; прийми мене як одного з наймитів твоїх.

²⁰ І вставши пійшов до батька свого. Ще ж він далеко був, побачив його батько його, й змилосердивсь, і побігши упав на шию йому, й поцілував його.

²¹ Каже ж йому син: Отче, згрішив я на небо й перед тобою, і вже не достоєн зватись сином твоїм.

²² Каже ж батько до слуг своїх: принесіть шату найпершу та й одягніть його; й дайте перстень на руку йому, й чоботи на ноги;

²³ і, привівши теля годоване, заколіть і ївши веселіться:

²⁴ бо сей син мій мертвий був, та й ожив; згинув був, та й знайшовся. І почали веселитись.

²⁵ Був же син його старший на полі, і, як ідучи зближавсь до господи, почув сьпіви да танці.

²⁶ І покликавши одного з слуг, питає, що б се було таке.

²⁷ Той же каже йому: Що брат твій прийшов, і заколов батько твій теля годоване, що здорового його прийняв.

²⁸ Розсердився ж і не схотів увійти. Оце ж батько його вийшовши просив його.

²⁹ Він же, озвавшись, рече батькові: Ось стільки літ служу тобі, й ніколи заповіді твоєї не переступив, та й ніколи мені не дав еси козеняти, щоб з приятелями моїми повеселитись;

³⁰ як же син твій сей, проївши свій прожиток з блудницями, прийшов, заколов еси йому теля годоване.

³¹ Він же рече йому: Дитино, ти все зо мною еси, і все, що моє, твоє;

³² веселити ж ся і радувати ся треба було, що брат твій сей мертвий був, та й ожив, і згинув був, та й знайшовся.

16

¹ Промовив же і до учеників своїх: Один чоловік був багатий, що мав приставника; і обвинувачено сього йому, що розсипає маєток його.

² І, покликавши його, каже йому: Що се чую про тебе? Дай мені перелік з твого приставництва, бо не можна вже тобі бути приставником.

³ Каже ж у собі приставник: Що мені робити, що пан мій бере приставництво від мене? Копати не вмію, просити соромлюсь.

⁴ Знаю, що зроблю, щоб, як відставлений буду від приставництва, прийняли мене в господи свої.

⁵ І покликавши кожного з довжників пана свого, каже первому: Скільки ти винен панові моему?

⁶ Він же каже: Сто мір оливи. І каже йому: Візьми твою розписку, та сівши хутко, пиши п'ятдесят.

⁷ Потім другому каже: Ти ж скільки винен? Він же каже: Сто мір пшениці. І каже йому: Візьми твою розписку, та напиши вісімдесят.

⁸ І похвалив пан приставника несправедливого, що мудро вчинив; сини бо віку сього мудріші над синів сьвітла в роді своїм.

⁹ І я вам глаголю: Робіть собі приятелів від мамони неправди, щоб, як будете в недостатках, прийняли вас у вічні оселі.

¹⁰ Вірний у найменшому, і в великому вірний, а в найменшому несправедливий, і в великому несправедливий.

¹¹ Коли ж оце у несправедній мамоні вірні не будете, то правдиве хто вам звірить?

¹² І коли у чужому вірні не були, ваше хто вам дасть?

¹³ Жаден слуга не може двом панам служити: або одного ненавидіти ме, а другого любити ме; або до одного прихилить ся, а другим гордувати ме. Не можете Богові служити й мамоні.

¹⁴ Чули ж се все й Фарисеї, що були срібллюбцями, та й насміхались із Него.

¹⁵ І рече їм: Ви оправдуєте себе перед людьми, Бог же знає серця ваші, бо що в людей високе, те огида перед Богом.

¹⁶ Закон і пророки до Йоана. З того ж часу царство Боже благовістувєть ся, і кожен силою здобуває його.

¹⁷ Легше ж небу та землі перейти, ніж із закону одній титлі пропасти.

¹⁸ Всякий, хто розводить ся з жінкою своєю, і женить ся з іншою, робить перелюб; і всякий, хто женить ся з розведеною з чоловіком, робить перелюб.

¹⁹ Один же чоловік був заможний, і одягавсь у кармазин та висон, і жив що-дня пишно.

²⁰ Убогий же один був, на ім'я Лазар, що лежав перед ворітьми його ввесь у струпі,

²¹ і бажав погодуватись окружинами, що падали з стола багатиревого; тільки ж і собаки приходячи лизали рани його.

²² Стало ся ж, що вмер убогий, і перенесли його ангели на лоно Авраамове; умер же й багатир і поховали його.

²³ І в пеклі зняв він очі свої, бувши в муках, і побачив оддалеки Авраама, й Лазаря на лоні його.

²⁴ І покликнувши він, каже: Отче Аврааме, помилуй мене та пішли Лазаря, нехай умочить конєць пальця свого в воду та прохолодить язик мій; бо я мучусь у полемі сьому.

²⁵ Рече ж Авраам: Дитино, спогадай, що прийняв еси добре твоє в життю твоїм, а Лазар так само лихе; тепер же він тут утішаєть ся, а ти мучиш ся.

²⁶ Та ще й до того, між нами й вами пропасть велика утвердилась, щоб которі схотіли перейти звідсіля до вас, не зділїли; анї звідтіля до нас не перейшли.

²⁷ Каже ж він: Благаю ж тебе, отче, щоб післав його до дому батька мого:

²⁸ маю бо пять братів; нехай сьвідкує їм, щоб і вони не прийшли у се місце муки.

²⁹ Рече йому Авраам: Мають вони Мойсея і пророків; нехай слухають їх.

³⁰ Він же каже: Нї, отче Аврааме; тільки ж, коли б хто з мертвих прийшов до них, покають ся.

³¹ Рече ж йому: Коли Мойсея і пророків не слухають, то, коли б хто й з мертвих воскрес, не піймуть віри.

17

¹ Рече ж до учеників: Не можна не прийти поблазням; горе ж, через кого приходять!

² Лучче б йому було, коли б жорно млинове почеплено на шию йому, та й укинуто в море, ніж щоб збланив одного з малих сих.

³ Озирайтесь на себе. Коли погрішить проти тебе брат твій, докори йому, й коли покаєть ся, прости йому.

⁴ І коли сїм раз на день погрішить проти тебе, й сїм раз на день обернеть ся до тебе, кажучи: Каюсь; прости йому.

⁵ І казали апостоли Господеві: Прибав нам віри.

⁶ Рече ж Господь: Коли б ви мали віру з зерно горчиці, то сказали б шовковині оцїй: Викоренись і посадиш у морю, то послухала б вас.

⁷ Хто ж з вас, слугу мавши, ратая чи пастуха, як йїде з поля, скаже йому зараз: Прийшовши сїдай їсти?

⁸ А чи не скаже йому: Наготов мені що вечеряти, та підперезавшись послугуй мені, поки їсти му та пити му, а потім їсти меш і пити меш ти?

⁹ Чи дякує тому слугі, що зробив, що звелено йому?

¹⁰ Так і ви, коли зробите все, що звелено вам, кажіть: Що слуги ми нікчемні; бо, що повинні зробити, зробили.

¹¹ І сталось, як йшов Він у Єрусалим, і проходив серединою Самарії та Галилеї,

¹² і, як увійшов ув одно село, зустрїло його десять прокажених чоловіків, що стояли оддалеки.

¹³ І піднесли вони голос, кажучи: Ісусе, наставниче, помилуй нас.

¹⁴ І побачивши рече їм: Ідїть покажіть себе священикам. І сталось, як пішли вони, очистились.

¹⁵ Один же з них, бачивши, що одужав, вернувсь, голосом великим прославляючи Бога,

¹⁶ і, припав лицем до ніг Його, дякуючи йому; а був він Самарянин.

¹⁷ Озвав ся ж Ісус і рече: Чи не десять очистились? девять же де?

¹⁸ Не знайшлись, щоб вернувшись оддати славу Богу, тільки чужоземець сей?

¹⁹ І рече йому: Уставши йди; віра твоя спасла тебе.

²⁰ Як же спитали Його Фарисей, коли прийде царство Боже, відказав їм, і рече: **Не прийде царство Боже з постереганнем,**

²¹ **ані казати муть: Дивись, ось воно; або: Дивись, он, бо царство Боже у вас усередині.**

²² Рече ж до учеників: **Прийдуть дні, що бажати мете один з днів Сина чоловічого видіти, та й не побачите.**

²³ **І казати муть вам: Дивись, ось; або: Дивись, он; не йдїть і не ганяйтесь.**

²⁴ **Бо, як блискавиця, блиснувши з одного краю під небом, до другого краю під небом сьвітить, так буде й Син чоловічий дня свого.**

²⁵ **Перше ж мусить Він багато терпіти, й відцураєть ся Його рід сей.**

²⁶ **І як сталось за днів Ноя, так буде й за днів Сина чоловічого.**

²⁷ **Їли, пили, женились, оддавались, аж до дня, як увійшов Ной у ковчег, і настав потоп, та й вигубив усіх.**

²⁸ **Так само, як сталось і за Лота; їли, пили, торгували, продавали, насаджували, будували,**

²⁹ **котрого ж дня вийшов Лот із Содома, линуло огнем та сіркою з неба та й вигубило всіх.**

³⁰ **Так же буде й в день, котрого Син чоловічий відкриєть ся.**

³¹ **Того дня, хто буде на криші, а надібе його в хаті, нехай не злазить узяти його; й хто на полі, так само нехай не вертаєть ся назад.**

³² **Спогадайте Лотову жінку.**

³³ **Коли хто шукати ме душу свою спасти, погубить її, а хто погубить її, оживить її.**

³⁴ **Глаголю вам, тієї ночі буде двоє на однім ліжку; один візьметь ся, а другий залишить ся.**

³⁵ **Дві молоти муть укупі; одна візьметь ся, а друга залишить ся.**

³⁶ **Двоє будуть у полі; один візьметь ся, а другий залишить ся.**

³⁷ **І озвавшись кажуть до Него: Де, Господи? Він же рече їм: Де тіло, там збирати муть ся орли.**

18

¹ **Сказав же й приповідь їм про те, що треба по всяк час молитись, а не внивати,**

² **глаголючи: Один суддя був у якомусь городі, й Бога не бояв ся, і чоловіка не соромив ся.**

³ **Вдовиця ж була одна у городі тім, і прийшла до него, кажучи: Помстись за мене над противником моїм.**

⁴ **І не хотїв довго, потім же каже в собі: Хоч і Бога не боюсь, і чоловіка не соромлюсь,**

⁵ **то, що докучає мені вдова ся, помщусь за неї, щоб, без перестану ходячи, не докучала мені.**

⁶ **Рече ж Господь: Слухайте, що суддя неправедний каже!**

⁷ **Бог же чи не помстив ся б за вибраних своїх, що голосять до Него день і ніч, хоч довго терпить про них?**

⁸ **Глаголю вам, що помстить ся за них незабаром. Тільки ж Син чоловічий прийшовши, чи знайде віру на землі?**

⁹ **І сказав же й до інших, що вповали на себе, що вони праведні, та гордували другими, приповідь сю:**

¹⁰ **Два чоловіки ввійшли в церкву помолитись: один Фарисей, а другий митник.**

¹¹ **Фарисей, ставши, так у собі молив ся: Боже, дякую Тобі, що я не такий, як інші люде, здиришки, неправедні, перелюбні, або як оцеї митник.**

¹² **Я пощу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що придбаю.**

¹³ **А митник, оддаючи ставши, не хотїв і очей до неба звести, а бив у груди себе, кажучи: Боже, милостивий будь мені грішному.**

¹⁴ **Глаголю вам: пійшов сей до дому свого оправданий більш, ніж той; бо кожен, хто несесть ся вгору, принизить ся; хто ж принижуєть ся, пійде вгору.**

¹⁵ **Приносили ж Йому й дітей, щоб до них приторкнувсь; бачивши ж ученики, наказували їм.**

¹⁶ **Ісус же, поклавши їх, рече: Пустіть діток приходити до мене й не бороніть їм; таких бо царство Боже.**

¹⁷ **Істино глаголю вам: Хто не прийме царства Божого, як дитина, не ввійде в него.**

¹⁸ **І питав Його один старшина, кажучи: Учителю благий, що робивши життє вічне насліджу.**

¹⁹ **Рече ж йому Ісус: Чого мене звеш благим? ніхто не благий, тільки один, Бог.**

²⁰ **Заповіді знаєш: Не чини перелюбу, Не вбивай, Не кради, Не сьвідкуй криво, Поважай батька твого й матір твою.**

²¹ **Він же каже: Се все хоронив я з малку мого.**

²² **Почувши ж се Ісус, рече йому: Ще одного тобі недостає: усе, що маєш, продай та й роздай убогим, і мати меш скарб на небі; та й приходи, йди слідом за мною.**

²³ Він же, почувши се, став вельми сумний, був бо дуже багатий.
²⁴ Побачивши ж його Ісус, що вельми сумний став, рече: **Як тяжко багатства маючи увійти в царство Боже!**
²⁵ **Легше бо верблюдові кріз ушко голки пройти, ніж багатому в царство Боже ввійти.**
²⁶ Казали ж ті, що чули: То хто ж може спастись?
²⁷ Він же рече: **Неможливе у людей — можливе у Бога.**
²⁸ Каже ж Петр: Ось ми покинули все, та й пішли слідом за Тобою.
²⁹ Він же рече їм: **Істино, істино глаголю вам: Що нема нікого, хто покинув господу, або родителів, або братів, або жінку, або діти задля царства Божого, та й не прийняв багато більше часу сього, а в віку будучому життє вічне.**
³⁰ Узявши ж дванайцятьох, рече до них: **Оце йдемо в Єрусалим, і станеть ся все, що написано через пророків, Синові чоловічому.**
³¹ **Буде бо виданий поганам, і насміхати муть ся з Него, й зневажати муть Його, й плювати муть на Него,**
³² **і бивши убють Його; а третього дня воскресне.**
³³ А вони нічого того не зрозуміли; й було слово се закрите від них, і не розуміли глаголаного.
³⁴ Стало ся ж, як наближав ся до Єрихона, один сліпий сидів при дорозі просячи;
³⁵ чувши ж, що народ йде мимо, спитав, що б се було.
³⁶ Сказали ж йому, що Ісус Назарянин йде мимо.
³⁷ І покликнув, кажучи: Ісусе, сину Давидів, помилуй мене.
³⁸ А ті, що йшли попереду, сварили на него, щоб мовчав; він же ще більш кричав: Сину Давидів, помилуй мене.
³⁹ Ставши ж Ісус, звелів його привести до себе; як же наближив ся він, спитав його, глаголючи: **Що хочеш, щоб зробив тобі?** Він же каже: Господи, щоб прозрів.
⁴⁰ А Ісус рече йому: **Прозри: віра твоя спасла тебе.**
⁴¹ І зараз прозрів, та й пішов слідом за Ним, прославляючи Бога; і ввесь народ, побачивши се, оддав хвалу Богові.

19

¹ І вийшовши проходив через Єрихон.
² І ось чоловік, на ймя званий Закхей, а був він старший між митниками, й був заможний.
³ І бажав бачити Ісуса, хто Він, та не зміг за народом, бо малого був зросту.
⁴ І, побігши наперед, виліз на шовковицю, щоб подивитись на Него; бо туди мав проходити.
⁵ І, як прийшов на те місце, споглянувши Ісус, побачив його, й рече до него: **Закхєю, злізь боржій додолу; сьогодні бо в дому твоїм треба мені бути.**
⁶ І зліз він боржій, і прийняв Його радіючи.
⁷ І бачивши всі, нарікали, кажучи: Що до грішника чоловіка пішов у гостину.
⁸ Ставши ж Закхей, каже до Господа: Ось половину достатку мого, Господи, даю вбогим; і коли кого чим обидив, віддаю вчетверо.
⁹ Рече ж до него Ісус: **Що сьогодні спасенне домові сьому сталося, бо й він син Авраамів: прийшов бо Син чоловічий, щоб шукати й спасати погибше.**
¹⁰ Як же слухали вони се, додавши сказав приповідь: бо був Він близько Єрусалиму, й думали вони, що зараз має царство Боже явитись.
¹¹ Рече ж оце: **Один чоловік значного роду йшов у землю далеку прийняти собі царство, та й вернутись.**
¹² Покликавши ж десять слуг своїх, дав їм десять мин срібла, та й сказав до них: **Орудуйте, поки прийду.**
¹³ Міщане ж його ненавиділи його, й післали послі слідом за ним, кажучи: Не хочемо сього, щоб царював над нами.
¹⁴ І сталося, як вернув ся він, прийнявши царство, сказав прикликати собі слуг тих, що дав їм срібло, щоб знати, хто що з'орудував.
¹⁵ Прийшов же первий, кажучи: **Пане, мина твоя приробила десять мин.**
¹⁶ І рече йому: **Гаразд, добрий слуго; що у найменшому вірен був еси, то май власть над десятма городами.**
¹⁷ І приступив другий, кажучи: **Пане, мина твоя зробила пять мин.**
¹⁸ Рече ж і сьому: **І ти будь над пятьма городами.**
¹⁹ Приступив і инший, кажучи: **Пане, ось мина твоя, котру я мав сховану в хустці:**
²⁰ **боявся бо тебе, що ти чоловік жорстокий: береш, чого не клав еси, і жнеш, чого не сів.**
²¹ Рече ж йому: **З уст твоїх судити му тебе, лукавий слуго. Знав еси, що я чоловік жорстокий: беру, чого не клав, і жну, чого не сів;**
²² **а чом же не дав еси срібла мого у міняльню? і я, прийшовши, з лихвою виміг би його.**
²³ І рече стоячим коло него: **Візьміть від него мину, а дайте маючому десять мин.**

²⁵ **(І казали йому: Пане, має десять мин.)**

²⁶ **Глаголю бо вам: Що всякому маючому дасть ся, від немаючого ж і, що має, візьметь ся від него.**

²⁷ **А ворогів моїх тих, що не хочуть, щоб царював над ними, приведіть сюда, та й повбивайте передо мною.**

²⁸ І, промовивши се, пішов далій, ідучи в Єрусалим.

²⁹ І сталося, як наближавсь до Витфагії та Витанії, до гори, званої Оливної, післав двох з учеників своїх,

³⁰ глаголючи: **Ідіть у село, що перед вами, у котре ввійшовши, знайдете осля привязане, що на него ніхто з людей ніколи не сїдав. Одв'язавши його, приведіть.**

³¹ **І коли хто вас поспитає: На що одв'язуєте? так скажіть йому: Що Господеві треба його.**

³² Пішовши ж послані, знайшли, як Він сказав їм.

³³ Як же одв'язували вони осли, казали господарі його до них: На що одв'язуєте осли?

³⁴ Вони ж сказали: Господеві його треба.

³⁵ І привели його до Ісуса; й, накинувши свою одежу на осли, посадили Ісуса.

³⁶ Як же Він їхав, простилали одежу свою по дорозі.

³⁷ Коли ж вже наближив ся Він до збочу гори Оливної, почало все множество учеників радіючись хвалити Бога голосом великим за всі чудеса, що бачили,

³⁸ говорячи: **Благословен грядущий цар в ім'я Господнє; впокій на небі, і слава на вишинах!**

³⁹ А деякі з Фарисеїв між народом казали до Него: Учителю, закажи ученикам Твоїм.

⁴⁰ І озвавшись рече їм: **Глаголю вам, що коли сї замовкнуть, камінне кричати ме.**

⁴¹ І, як наближивсь, то, побачивши город, заплакав над ним,

⁴² глаголючи: **О, коли б зрозумів і ти хоч у день сей твій, що для впокою твого! тепер же воно закрито перед очима твоїми.**

⁴³ **Бо прийдуть дні на тебе, й обкинуть вороги твої валами тебе, та й обляжуть тебе, й стиснуть тебе звідусюди.**

⁴⁴ **І з землею зривняють тебе й діти твої у тобі; і не зоставлять у тобі каменя на камені; бо не розумів еси часу одвідин твоїх.**

⁴⁵ І ввійшовши у церкву, почав виганяти продаючих і купуючих,

⁴⁶ глаголючи їм: **Писано: Дом мій — дом молитви; ви ж його зробили вертепом розбійників.**

⁴⁷ І навчав що-дня в церкві. Архиєрєй ж та письменники й значні людські шукали його вбити.

⁴⁸ І не знайшли, що б зробити йому; народ бо весь горнувся до Него, слухаючи.

20

¹ І сталося одного з тих днів, як навчав Він народ у церкві та благовістнував, поприходили архиєрєй та письменники з старшими,

² і промовили до Него, кажучи: Скажи нам, якою властю се робиш? або хто дав Тобі власть сю?

³ Відказуючи ж рече до них: **Спитаю вас і я про одну річ, і скажіть мені:**

⁴ **Хрещення Йоанове з неба було, чи від людей?**

⁵ Вони ж міркували в собі говорячи: Коли скажемо: З неба, казати ме: Чом же не поняли ви віри йому?

⁶ Коли ж скажемо: Від людей, то весь народ покаменує нас; певен бо він, що Йоан пророк.

⁷ І відказали, що не знають, звідкіля.

⁸ А Ісус їм рече: **То й я не скажу вам, якою властю я се роблю.**

⁹ Почав же до народу глаголати приповість сю: **Один чоловік насадив виноградник, та й дав його виноградарям, та й відіхав на довгий час.**

¹⁰ І післав у пору до виноградарів слугу, щоб з овощу винограднього дали йому; виноградарі ж, побивши його, відослали в порожні.

¹¹ І післав ще другого слугу; вони ж і того, побивши та обезчестивши, відослали в порожні.

¹² І післав ще третього; вони ж і сього, поранивши, прогнали.

¹³ Рече ж пан виноградника: **Що робити? пішлю сина мого любого: може, того побачивши, посоромлять ся.**

¹⁴ Побачивши ж його виноградарі, казали між собою, говорячи: **Се наслідник; ходімо вбємо його, щоб наше було наслідде.**

¹⁵ І, викинувши його за виноградник, убили. **Що ж робити ме пан виноградника?**

¹⁶ **Прийде та й вигубить виноградарів сих, і дасть виноградник иншим.** Почувши ж, сказали: **Борони Боже!**

¹⁷ Він же, поглянувши на них, рече: **Що ж се написано? Камінь, що відкинули будівничі, сей став ся головою угла?**

¹⁸ **Всякий, хто впаде на той камінь, розібеть ся, на кого ж він упаде, розітре його.**

¹⁹ І шукали архиєреї та письменники наложити на Него руки тієї години, та боялись народу; зрозуміли бо, що до них приповідь сю сказав.

²⁰ І, назираючи Його, післали підглядників, що видавали себе за праведних, щоб схопити Його на слові та віддати старшині та власті ігемоновій.

²¹ І питали вони Його, кажучи: Учителю, знаємо, що право говориш, і навчаєш, і не дивиш ся на лице, а по правді на путь Божий наставляєш.

²² Годить ся нам кесареві данину давати, чи ні?

²³ Постерігши ж їх підступ, рече до них: **Що мене спокушуєте?**

²⁴ **Покажіть мені денарія. Чиє має обличчє і надпись?** Озвавши ся ж сказали: Кесареве.

²⁵ Він же рече їм: **Оддайте ж оце кесареве кесареві, а Боже Богові.**

²⁶ І не могли вони схопити Його на слові перед народом; і, дивуючись відповіддю Його, мовчали.

²⁷ Приступивши ж тоді деякі з Садукеїв, котрі перечать, що є воскресеннє, питали Його,

²⁸ говорячи: Учителю, Мойсей написав нам: Коли чий брат умре, мавши жінку, й сей бездітний умре, щоб узав брат його жінку й воскресив насіннє братові своєму.

²⁹ Сім оце братів було; й первий, взявши жінку, умер бездітний.

³⁰ І взяв другий жінку, та й сей умер бездітний.

³¹ І третій узав її, та й не zostавили дітей, і помирали.

³² Опісля ж усіх умерла й жінка.

³³ Оце ж у воскресенню кому з них буде жінкою? сім бо мали її за жінку.

³⁴ І відказуючи рече їм Ісус: **Сини сьвіту сього женять ся й видають заміж:**

³⁵ **котрі ж удостоють ся дождати віку того й воскресення з мертвих, ті ні женять ся ані видають заміж:**

³⁶ бо ані вмерти не можуть, рівні бо ангелам і сини вони Божі, воскресення синами бувши.

³⁷ А що встають мертві, то й Мойсей показав коло купини, як зве Господа Богом Авраама, й Богом Ісаака, й Богом Якова.

³⁸ Бог же не мертвих, а живих, всі бо Йому живуть.

³⁹ Озвавши ся ж деякі з письменників, казали: Учителю, добре глаголав єси.

⁴⁰ І більш не сьміли питати Його ні про що.

⁴¹ Рече ж до них: **Як се кажуть, що Христос син Давидів?**

⁴² А сам Давид говорить у книзі псалм: Рече Господь Господеві моєму: **Сиди по правиці в мене,**

⁴³ **доки положу ворогів Твоїх підніжком ніг твоїх.**

⁴⁴ **Давид оце Господом Його зве: як же Він син Його?**

⁴⁵ Як же слухав увесь народ, рече ученикам своїм:

⁴⁶ **Остерігайтесь письменників, що бажають ходити в шатах, та люблять витання на торгах, та перві сідалища по школах, та перві місця на бенкетах;**

⁴⁷ **що жеруть доми вдовиць, і для виду довго молять ся. Сі приймуть ще тяжчий осуд.**

21

¹ Поглянувши ж побачив, як кидали дари свої в скарбону заможні.

² Побачив же й одну вдовицю вбогу, що кидала туди дві лепти.

³ І рече: **Правдиво глаголю вам, що вдовиця вбога ся більш усіх укинула:**

⁴ **всі бо ті з достатку свого кидали у дари Божі, ся ж з недостатку свого увесь прожиток свій, що мала, вкинула.**

⁵ І як деякі говорили про церкву, що каміннем красним та посьвятами украшена, рече:

⁶ **Із сього, що бачите, прийдуть дні, в котрі не зоставить ся камінь на камені, щоб не зруйновано.**

⁷ Питали ж Його, кажучи: Учителю, коли ж се буде? й що за ознака, коли се має стати ся?

⁸ Він же рече: **Гледіть, щоб не були зведені; многі бо прийдуть в ім'я моє, кажучи: Що се я. А час приближив ся; не йдїть же за ними.**

⁹ **Як же почувєте про війни та ворохобні, не полохайтесь; мусить бо перш се статись; тільки ж не зараз конець.**

¹⁰ Тоді рече їм: **Устане нарід на нарід і царство на царство,**

¹¹ **і трус великий по місцях, і голоднеча, й помір буде, й страхи, й ознаки з неба великі будуть.**

¹² **Та перш того всього наложать на вас руки свої і гонити муть, видаючи в школи й темниці, і водячи перед царі та ігемони задля імя мого.**

¹³ **І станеть ся воно вам на сьвідкування.**

¹⁴ **Постановіть же в серцях ваших наперед, не готовитись відказувати:**

¹⁵ Я бо дам вам уста й премудрість, котрій не здоліють противитись, ані встояти усї противники ваші.

¹⁶ Будете ж видавані й від родителів, і братів, і родини, й приятелів: і вбивати муть деяких з вас.

¹⁷ І будете ненавиджені від усіх задля імя мого.

¹⁸ Та й волосина з голови вашої не загине.

¹⁹ У терпінню вашому досягніть душі ваші.

²⁰ Як же побачите, що обгорнуто таборами Єрусалим, тоді знайте, що наближило ся спустінне його.

²¹ Тоді, хто в Юдеї, нехай біжать у гори; а хто в середині в йому, нехай виходять; а ті, що по селах, нехай не ввійходять у него.

²² Бо се дні мести, щоб справдилось усе написане.

²³ Горе ж важким і годуючим у ті дні! буде бо біда велика на землі, і гнів на народі сьому.

²⁴ І поляжуть від гострого меча, й позаймані будуть у полонь до всіх поган; і топтати муть Єрусалим погане, доки сповняться ся часи поган.

²⁵ І будуть ознаки на сонці, й місяці, й зорях, а на землі переполох народів у заколоті; як зареве море та філії.

²⁶ І омертвіють люде від страху та дождидання того, що прийде на вселенну: сили бо небесні захитають ся.

²⁷ І тоді побачать Сина чоловічого, йдучого на хмарі з силою і славою великою.

²⁸ Як же зачне се діятись, випростуйтесь і підіймайте голови ваші; бо наближилось викупленне ваше.

²⁹ І сказав приповідь їм: Бачте смоківницю і всякі дерева:

³⁰ Як розпукують ся вже, бачивши самі розумієте, що вже близько літо.

³¹ Так і ви, коли побачите, як се станеть ся, знайте, що близько царство Боже.

³² Істинно глаголю вам: Ще не перейде рід сей, доки все станеть ся.

³³ Небо й земля перейде, слова ж мої не перейдуть.

³⁴ Остерігайте ся ж, щоб часом не обтягчили ся ваші серця прожорством, та пянством, та журбою життя сього, й щоб несподівано на вас не настиг день той.

³⁵ Бо, як сітка, впаде на всіх, що живуть на лиці всієї землі.

³⁶ Пильнуйте, по всяк час молячись, щоб удостоїли ся втекти від того всього, що має статись, і стати перед Сином чоловічим.

³⁷ Навчав же днями в церкві, ночами ж виходячи, пробував на горі, званій Оливною.

³⁸ Усі ж люде сходились рано до Него в церкву слухати Його.

22

¹ Наближало ся ж сьвято опрісноків, зване пасха.

² І шукали архиереї та письменники, як би погубити Його; боялись бо народу.

³ Ввійшов же сатана в Юду, на прізвище Іскаріотського, що був з числа дванадцяти.

⁴ І пійшовши говорив з архиєреями та воеводами, як Його зрадити їм.

⁵ І зраділи вони, й вмовились йому срібла дати.

⁶ І обіцяв ся, і шукав нагоди, щоб видати Його їм потай народу.

⁷ Прийшов же день опрісноків, як треба було колоти пасхове ягня.

⁸ І післав Петра та Йоана, глаголючи: **Йдїть та пригответе нам пасху їсти.**

⁹ Вони ж сказали Йому: Де хочеш, щоб приготувити?

¹⁰ Він же рече їм: **Ось, як увійдете в город, зустрїне вас чоловік, глек води несучи. Йдїть слїдом за ним у господа, куди увійде.**

¹¹ І скажіть господареві дому: **Каже тобі учитель: Де сьвітлиця, щоб пасху з учениками моїми їсти?**

¹² І той вам покаже гірницю велику застелену; там пригответе.

¹³ Пійшовши ж знайшли, як сказав їм, і приготувили пасху.

¹⁴ І, як настала година, сїв Він, й дванадцять апостолів з Ним.

¹⁵ І рече до них: **Бажанням забажав я сю пасху їсти з вами, перш ніж прийму муки:**

¹⁶ **глаголю бо вам: Що більш не їсти му її, доки сповнить ся в царстві Божому.**

¹⁷ І, взявши чашу, й оддавши хвалу, рече: **Прийміть се та поділіть собі:**

¹⁸ **глаголю бо вам: Що не пити му вже від плоду винограднього, доки царство Боже прийде.**

¹⁹ І, взявши хлїб, та оддавши хвалу, переломив, і дав їм, глаголючи: **Се єсть тіло моє, що за вас даєть ся. Се чинїть на мій спомин.**

²⁰ Так само й чашу після вечері, глаголючи: **Ся чаша новий завіт у крові моїй, що за вас пролита буде.**

²¹ **Та ось рука зрадника мого зо мною на столі.**

²² **Син то чоловічий іде, як постановлено наперед, тільки ж горе чоловікові тому, що зрадить Його!**

²³ І стали вони перепитуватись між собою, хто б з них був, що се має зробити.

²⁴ Постало ж і змагання між ними, хто з них здасть ся бути більшим.

²⁵ Він же рече їм: **Царі в поган панують над ними, й ті, що власть над ними мають, дрободіями звуть ся.**

²⁶ **Ви ж не так: тільки ж найбільший між вами нехай буде як найменший, і хто старший — як слуга.**

²⁷ **Хто бо більший: хто за столом, чи хто послугує? хибя не хто за столом? я ж між вами, як слуга.**

²⁸ **Ви ж пробували зо мною в спокусах моїх.**

²⁹ **І я завітую вам, як завітував мені Отець мій, царство,**

³⁰ **щоб їли й пили за столом моїм у царстві моєму, і сиділи на престолах, судячи дванайцять родів Ізраїлевих.**

³¹ Рече ж Господь: **Симоне, Симоне, ось сатана жадав собі вас, щоб просівати, як пшеницю;**

³² **я ж молив ся за тебе, щоб не поменшала віра твоя, і ти колись, навернувшись, утврди братів твоїх.**

³³ Він же каже Йому: Господи, з Тобою готов я і в темницю, і на смерть іти.

³⁴ Він же рече: **Глаголю тобі, Петре, не запіє сьогодні півень, перш ніж тричі відречеш ся, що не знаєш мене.**

³⁵ І рече їм: **Як посилав вас я без сакви, й торбини, й обува, чи чого недоставало вам? Вони ж казали: Нічого.**

³⁶ Рече тоді їм: **А тепер хто має сакву, нехай бере так само й торбину: а хто не має, нехай продасть одежу, та купить меч.**

³⁷ **Глаголю бо вам, що ще й се написане мусить справдитись на мені: І з беззаконними полічено Його: бо все про мене сповнять ся.**

³⁸ Вони ж сказали: Господи, ось мечів тут два. Він же рече їм: **Доволі.**

³⁹ І вийшовши пійшов по звичаю на гору Оливну; йшли ж слідом за Ним і ученики Його.

⁴⁰ Прибувши ж на місце, рече їм: **Моліть ся, щоб не ввійти в спокусу.**

⁴¹ А сам відступив од них, так як кинути каменем, і, приклонивши коліна, молив ся,

⁴² глаголючи: **Отче, коли хочеш, мимо неси чашу сю від мене: тільки ж не моя воля, а Твоя нехай буде.**

⁴³ Явив ся ж Йому ангел з неба, підкріпляючи Його.

⁴⁴ І, бувши в смертній боротьбі, ще пильніше молив ся; був же піт Його як каплі крови, каплючі на землю.

⁴⁵ І, вставши від молитви, й прийшовши до учеників своїх, знайшов їх сплячих від смутку,

⁴⁶ і рече їм: **Чого спите? уставши моліть ся, щоб не ввійшли в спокусу.**

⁴⁷ Ще ж Він промовляв, ось народ і званий Юда, один з дванайцяти, йшов поперед них, і приступив до Ісуса, поцілувати Його.

⁴⁸ Ісус же рече Йому: **Юдо, цілуванням Сина чоловічого зраджуєш?**

⁴⁹ Бачивши ж ті, що коло Него, до чого доходить, казали Йому: Господи, чи вдарити нам мечем?

⁵⁰ І вдарив один хтось із них слугу архиерейського, та й відтяв йому ухо праве.

⁵¹ І озвавшись Ісус, рече: **Оставьте аж до сього. І, приторкнувшись до уха його, сцілив його.**

⁵² Рече ж Ісус до прийшовших на Него архиерейів і воевод, і церковних старших: **Як на розбійника ви прийшли з мечами та киями?**

⁵³ **Як що-дня був я з вами в церкві, не простягали рук на мене; та се ваша година й власть темряви.**

⁵⁴ Узявши ж Його, повели, й привели Його в двір архиерейський. Петр же йшов слідом оддалеки.

⁵⁵ Як же запалили огонь серед двора та посідали вкупі, сів і Петр серед них.

⁵⁶ Побачивши ж Його одна служниця, як сидів коло сьвітла, й, придивляючись на него, сказала: **І сей з Ним був.**

⁵⁷ Він же одрік ся Його, кажучи: Жінко, не знаю Його.

⁵⁸ А згодя другий, побачивши його, сказав: **І ти з них еси.** Петр же каже: Чоловіче, ні.

⁵⁹ І мало що не через одну годину, інший хтось ствердив, кажучи: **Справді і сей з Ним був, бо й Галилеєць він.**

⁶⁰ Каже Петр: Чоловіче, не знаю, що кажеш. І зараз, як ще говорив він, запів півень.

⁶¹ І обернувшись Господь, поглянув на Петра. І згадав Петр слово Господнє, як глаголав Йому: **Що перш ніж півень запіє, відречеш ся мене тричі.**

⁶² І вийшовши геть Петр, заплакав гірко.

⁶³ А чоловіки, що держали Ісуса, насміхались із Него, бючи.

⁶⁴ І, закривши Його, били в лице Його, та й питали Його, кажучи: **Проречи, хто вдарив Тебе.**

65 І іншого багато, хуливши, казали на Него.

66 А як настав день, зібралась старшина людська, та архиереї і письменники, та й повели Його в раду свою, кажучи:

67 Чи Ти еси Христос? скажи нам. Рече ж їм: **Коли вам скажу, не піймете віри;**

68 **коли ж і спитаю вас, не відповісте мені й не відпустите.**

69 **Від нині сидіти ме Син чоловічий по правиці сили Божої.**

70 І сказали всі: То се Ти Син Божий? Він же до них рече: **Ви кажете, що се я.**

71 Вони ж сказали: На що нам ще свідчення? самі бо чули з уст Його.

23

1 І вставши все множество їх, повели Його до Пилата.

2 І стали винувати Його, кажучи: Сього знайшли ми, що розвертає народ і забороняє кесареві данину давати, та й каже, що Він Христос-цар.

3 Пилат же спитав Його, кажучи: Чи Ти цар Жидівський? Він же, озвавшись до него, рече: **Ти кажеш.**

4 Пилат же сказав до архиереїв і до народу: Ніякої не знаходжу вини в чоловікові сьому.

5 Вони ж намагали, говорячи: Що бунтує народ, навчаючи по всій Юдеї, почавши від Галилеї аж посі.

6 Пилат же, почувши про Галилею, спитав, чи чоловік не Галилеєць,

7 і, довідавшись, що Він присуду Іродового, послав Його до Ірода, що також був у Єрусалимі тими днями.

8 Ірод же, побачивши Ісуса, зрадів вельми; бажав бо здавна бачити Його; бо чув багато про Него; й сподівав ся яку ознаку бачити, що від Него станеть ся.

9 Питав же Його словами многими; Він же нічого не відказав йому.

10 Стояли ж архиереї та письменники, завзято винуючи Його.

11 Зневаживши ж Його Ірод з воїнами своїми та насміявшись, одягнувши Його в шату ясну, послав Його Пилатові.

12 Стали ж собі друзями Пилат та Ірод того дня: жили бо перше, ворогуючи між собою.

13 Пилат же, скликавши архиереїв та князів і народ,

14 каже до них: Привели ви мені чоловіка сього, яко розвертаючого народ; і ось я, перед вами питаючи, ніякої не знайшов в чоловікові сьому вини, якими винуете Його;

15 та й ні Ірод; послав бо Його до него, й ось нічого достойного смерті не знайдено в Ньому.

16 То, покаравши, відпущу Його.

17 (Треба ж йому було відпускати їм що-сьвята одного.)

18 Закричали ж вони всі разом, кажучи: Візьми сього, відпусти ж нам Вараву,

19 котрого, за якусь бучу, що сталась у городі, і за убийство, вкинуто в темницю.

20 Знов же Пилат покликнув, хотівши відпустити Ісуса.

21 Вони ж кричали: Розпни, розпни Його!

22 Він же втретє каже до них: Яке ж бо зло зробив сей? Ніякої вини смерті не знайшов я в Йому. То покаравши, випущу Його.

23 Вони ж намагали голосом великим, просячи, Його розпяти. І перемогли голоси їх та архиерейські.

24 Пилат же присудив, щоб сталось по просьбі їх.

25 Відпустив же їм за бунт і убийство вкинутого в темницю, котрого просили; Ісуса ж видав на їх волю.

26 І як повели Його, то, взявши одного Симона Киринаєя, ідучого з поля, положили на него хрест нести за Ісусом.

27 йшло ж слідом за Ним велике множество народу й жінок, що голосили й ридали по Йому.

28 І обернувшись до них Ісус, рече: **Дочки Єрусалимські, не плачте по мені, а по собі плачте і по дітях ваших.**

29 **Бо ось прийдуть дні, коли скажуть: Блаженні неплідні, й утроби, що не родили, й соски, що не годували.**

30 **Тоді стануть говорити горам: Упадіть на нас, і узгіррям: Покрийте нас.**

31 **Бо коли зеленому дереву се роблять, то з сухим що станеть ся?**

32 Ведено ж і інших двох лиходіїв з Ним на смерть.

33 І, як прийшли на врочище Черепове, там розпjali Його й лиходіїв, одного по правиці, а одного по лівиці.

34 Ісус же рече: **Отче, відпусти їм; не знають бо, що роблять.**

35 І стояв народ дивлячись. Насміхали ся ж і старші з ними, кажучи: Інших спасав; нехай спасе й себе, коли се Христос, вибраний Божий.

36 Насміхали ся ж з Него й воїни, пристаючи й оцет подаючи Йому,

37 і кажучи: Коли Ти еси цар Жидівський, спаси себе.

³⁸ Була ж і надпись над Ним письмом Грецьким та Римським, та Єврейським: Се цар Жидівський.

³⁹ Один же з повішених лиходіїв хулив Його, кажучи: Коли Ти Христос, спаси себе й нас!

⁴⁰ Озвавши ся ж другий, докорив йому, кажучи: І не боїш ся Бога, коли в такому ж осуді еси?

⁴¹ Та ми по правді; по заслужі бо за те, що коїли, приймаємо; сей же нічого недоброго не зробив.

⁴² І сказав до Ісуса: Спогадай мене, Господи, як прийдеш у царство Твоє.

⁴³ І рече йому Ісус: **Істино глаголю тобі: Сьогодні зо мною будеш у раю.**

⁴⁴ Було ж се коло години шестої, і темрява сталась по всій землі до години девятої.

⁴⁵ І померкло сонце, й роздерлась завіса церковня посередині.

⁴⁶ І покликнувши голосом великим Ісус, рече: **Отче, у Твої руки передаю духа мого!** й, се промовивши, зітхнув духа.

⁴⁷ Побачивши ж сотник, що сталося, прославив Бога, кажучи: Справді, чоловік сей праведний був.

⁴⁸ І весь народ, що зійшов ся на сю дивовижу, побачивши, що сталося, бючи себе в груди, вертав ся.

⁴⁹ Стояли ж усі знакомі Його оддалеки й жінки, що поприходили слідом за Ним із Галилеї, дивлячись на се.

⁵⁰ І ось чоловік, на ймя Йосиф, що був радник, чоловік добрий і праведний,

⁵¹ (сей не пристав до ради й діла їх,) з Ариматеї, города Жидівського, що також сподівався царства Божого;

⁵² сей, прийшовши до Пилата, просив тіла Ісусового.

⁵³ І, знявши Його, обгорнув Його плащеницею, і положив Його у гробі висіченому, де ніколи ніхто не лежав.

⁵⁴ І був день п'ятниці, а субота сьвітала.

⁵⁵ Поприходивши ж слідом жінки, що прийшли з Галилеї, дивились на гріб, і як положене було тіло Його.

⁵⁶ І вернувшись наготовили пахоців та мира, а в суботу відпочивали по заповіді.

24

¹ Первого ж дня тижня, вельми рано, прийшли вони на гріб, несучи, що наготовили, пахоці, і другі з ними.

² Знайшли ж камінь відкочений від гробу.

³ І ввійшовши не знайшли тіла Господа Ісуса.

⁴ І сталося, як здумались вони від сього, ось два чоловіки стояли перед ними в шатах ясных.

⁵ Як же полякалися вони й нахилили лице до землі, рекли до них: Чого шукаєте живого між мертвими?

⁶ Нема Його тут, а встав. Згадайте, як Він промовляв до вас, ще будши в Галилеї,

⁷ глаголючи: **Що мусить Син чоловічий бути виданим у руки чоловіків грішників, і бути розп'ятим, і третього дня воскреснути.**

⁸ І згадали слова Його,

⁹ і, вернувшись од гробу, сповістили про се все одинацятьох і всіх інших.

¹⁰ Була ж Марія Магдалина, та Йоанна, та Марія Яковова, й інші з ними, що оповідали перед апостолами се.

¹¹ І явились перед ними яко видумка слова їх, і не поняли віри їм.

¹² Петр же, вставши, побіг до гробу; й нахилившись побачив тільки полотно, що лежало, й пійшов, сам у собі дивуючись тим, що сталося.

¹³ І ось двоє з них ійшло того ж дня на село, зване Емаус, гоней з шістьдесять од Єрусалиму.

¹⁴ І розмовляли вони між собою про все те, що стало ся.

¹⁵ І сталося, як розмовляли вони та перепитувались, і сам Ісус наближившись, ійшов з ними.

¹⁶ Очі ж їх були вдержані, щоб не пізнали Його.

¹⁷ Рече ж до них: **Що се за речі, про котрі розмовляєте між собою йдучи, та сумуєте?**

¹⁸ Озвав ся ж один, на ймя Клеопа й каже до Него: Хиба Ти один захожий у Єрусалимі, і не знаєш, що стало ся в йому сими днями?

¹⁹ І рече їм: **Що ж таке?** Вони ж сказали йому: Про Ісуса Назарянина, що був муж пророк, сильний ділом і словом перед Богом і всім народом,

²⁰ як видали Його архиереї та князі наші на суд смертний і розп'яли Його.

²¹ Ми ж уповали, що се Він, що має збавити Ізраїля; а до всього того третій се день іде сьогодні, як се стало ся;

²² тільки ж і жінки деякі з наших налякали нас, будши рано при гробі,

²³ і, не знайшовши тіла Його, прийшли оповідуючи, що явлення ангелів бачили, котрі глаголють, що Він живий.

²⁴ І пішли деякі з наших до гробу, й знайшли так, як і жінки казали; Його ж не бачили.

²⁵ І рече Він до них: **о безумні і лїнівї серцем вірувати всьому, що промовили пророки!**

²⁶ **Чи не мусів се терпіти Христос і ввійти в славу свою?**

²⁷ І, почавши від Мойсея і від усіх пророків, виясняя їм у всіх писаннях про Него.

²⁸ І наблизились до села, куди йшли, й Він зробив, ніби хоче йти далїй.

²⁹ Вони ж удержували Його, кажучи: Зостань ся з нами; бо вже надвечір, і нахилив ся день. І ввійшов, щоб зостатись із ними.

³⁰ І сталося, як сидїв Він за столом з ними, взявши хлїб, благословив, і переломивши, подав їм.

³¹ Ім же відкрились очі, й пізнали вони Його; й став ся Він невидимий їм.

³² І казали вони один до одного: Хиба ж серце наше не горїло в нас, як промовляв до нас у дорозї, і як розкривав нам писання?

³³ І, вставши тієї ж години, вернулись у Єрусалим і знайшли згромаджених одинайцять, і тих, що були з ними,

³⁴ як говорили: Що встав Господь справді і явив ся Симонові.

³⁵ І розповіли вони, що сталося у дорозї, і як пізнали Його в ламанню хлїба.

³⁶ Як же се вони говорили, сам Ісус став посеред них, і рече їм: **Упокій вам.**

³⁷ Вони ж, полякавшись і перестрашившись, думали, що духа бачать.

³⁸ І рече їм: **Чого стрівожились? і чого думки встають у серцях ваших?**

³⁹ **Дивїть ся на руки мої і ноги мої, що се сам я. Дотикайтесь мене й вбачайте; бо дух тіла й костей не має, як бачите, що я маю.**

⁴⁰ І, се глаголючи, показав їм руки й ноги.

⁴¹ Ще ж як не поняли вони віри з радощів та дивувались, рече їм: **Маєте що їсти тут?**

⁴² Вони ж Йому подали риби печеної частину та медового стільника (крижку).

⁴³ І взявши, їв перед ними.

⁴⁴ Рече ж їм: **Оце ж слова, що глаголав я до вас, ще бувши з вами, що мусить справдити ся все, писане в законї Мойсейовому, й пророках, і псальмах про мене.**

⁴⁵ Тодї розкрив їм розум розуміти писання,

⁴⁶ і рече їм: **Що так написано й так треба було терпіти Христу й воскреснути з мертвих третього дня;**

⁴⁷ **і проповідуватись в ім'я Його покаянню і відпущенню гріхів між усіма народами, почавши від Єрусалиму.**

⁴⁸ **Ви ж свідки сього.**

⁴⁹ **І ось я посилаю обітування Отця мого на вас; ви ж сидїть у городї Єрусалимі, поки одягнетесь силою звиш.**

⁵⁰ І вивів їх геть аж до Витанїї, і, знявши руки свої, благословив їх.

⁵¹ І сталося, як благословляв їх, одступив од них і возніс ся на небо.

⁵² Вони ж, поклонившись Йому, вернулись у Єрусалим, з радощами великими;

⁵³ і пробували раз у раз у церкві, хвалячи й благословлячи Бога. Амінь.

ЄВАНГЕЛІЯ ВІД СЬВ. ЙОАНА.

- ¹ У почині було Слово, й Слово було в Бога, й Бог було Слово.
² Воно було в почині у Бога.
³ Все Ним стало ся; і без Него не стало ся ніщо, що стало ся.
⁴ У Йому життє було: й життє було світлом людям.
⁵ І світло у темряві світить, і темрява Його не обняла.
⁶ Був чоловік посланий від Бога, ймя йому Йоан.
⁷ Сей прийшов на свідкування, щоб свідкувати про світло, щоб усі вірували через него.
⁸ Не був він світло, а щоб свідкувати про світло.
⁹ Було світло правдиве, що просвічує кожного чоловіка, що приходить на світ.
¹⁰ На світі був, і світ Ним настав, і світ Його не пізнав.
¹¹ У своє прийшов, і свої не прийняли Його.
¹² Которі ж прийняли Його, дав їм власть дітьми Божими стати ся, що вірують в імя Його:
¹³ що не від крові, ні від хотіння тілесного, ні від хотіння мужеського, а від Бога родили ся.
¹⁴ І Слово тілом стало ся, і пробувало між нами (й бачили ми славу Його, славу, яко Єдинородного від Отця), повне благодати і правди.
¹⁵ Йоан свідкує про Него, й покликував, глаголючи: Се той, про кого казав я: За мною грядущий поперед мене був; бо перш мене був.
¹⁶ І з повноти Його ми всі прийняли й благодать за благодать.
¹⁷ Бо закон через Мойсея даний був; благодать і правда через Ісуса Христа стала ся.
¹⁸ Бога ніхто не бачив ніколи; єдинородний Син, що в лоні Отця, той вияснив.
¹⁹ І се свідчення Йоанове, як післали Жиди з Єрусалиму священників та левитів, щоб спитали Його: Хто ти єси?
²⁰ І визнав, і не відпер ся; а визнав: Що я не Христос.
²¹ І питали його: Що ж? Ілия єси ти? І рече: Ні. Пророк єси ти? І відказав: Ні.
²² Казали ж йому: Хто ж єси? щоб нам відповідь дати тим, що післали нас. Що кажеш про себе?
²³ Рече: Я голос покликуючого в пустині: Випроstaatе дорогу Господню, як глаголав Ісаія пророк.
²⁴ А послані були з Фарисеїв.
²⁵ І питали вони його, й казали йому: Чого ж хрестиш, коли ти не Христос, ні Ілия, ні пророк.
²⁶ Відказав їм Йоан, глаголючи: Я хрещу вас водою; серед вас же стоїть, котрого ви не знаєте:
²⁷ се за мною Грядущий, що поперед мене був; котрому я недостоєн розв'язати рем'я обувя Його.
²⁸ Се в Витаварі стало ся, за Йорданом, де Йоан хрестив.
²⁹ Назавтра бачить Йоан, що Ісус йде до него, й рече: Ось Агнецъ Божий, що бере на себе гріхи світа.
³⁰ Се Той, про кого я казав: За мною гряде муж, що поперед мене був, бо перше мене був.
³¹ І я не знав Його, та, щоб явив ся Ізраїлеві, для того прийшов я, хрестячи водою.
³² І свідкував Йоан, глаголючи: Що бачив я Духа, злинувшого як голуб з неба, і став він над Ним.
³³ І я не знав Його; та пославши мене хрестити водою, той мені глаголав: На кого побачиш, що Дух злине та стане над Ним, се той, що хрестить Духом святим.
³⁴ І бачив я, і свідкував, що се Син Божий.
³⁵ Назавтра знов стояв Йоан і два з учеників його;
³⁶ і, споглянувши на Ісуса йдучого, рече: ось Агнецъ Божий.
³⁷ І чули його два ученики глаголючого, й пішли слідом за Ісусом.
³⁸ І обернувшись Ісус та побачивши їх слідом ідучих, рече їм: **Чого шукаєте?** Вони ж сказали йому: Рави (що єсть перекладом: Учителю), де пробуваєш?
³⁹ Рече їм: **Ідіть і подивіть ся.** Пішли вони, та й бачили, де пробуває, і перебули в Него день той; було ж коло десятої години.
⁴⁰ Один з двох, що чули від Йоана та й пішли слідом за ним, був Андрей, брат Симона Петра.
⁴¹ Він знаходить перший брата свого Симона, й каже йому: Знайшли ми Месию (що єсть перекладом: Христос).
⁴² І привів його до Ісуса. Поглянувши ж на него Ісус, рече: **Ти єси Симон, син Йони; ти назвеш ся Кифа** (що єсть перекладом: Петр).
⁴³ Назавтра хотів Ісус вийти в Галилею, і знаходить Филипа, й рече йому: **Йди слідом за мною.**
⁴⁴ Був же Филип із Витсаїди, з города Андреевого та Петрового.
⁴⁵ Знаходить Филип Натанаїла, й каже йому: Про кого писав Мойсей у законі й пророки, знайшли ми, Ісуса, сина Йосифового, що з Назарету.

⁴⁶ І каже Натанаїл до него: З Назарету хиба може що добре бути? Каже йому Филип: Іди та й подивись!

⁴⁷ Побачив Ісус Натанаїла, йдучого до Него, й рече про него: **Ось справді Ізраїлитянин, що в йому підступу нема.**

⁴⁸ Каже йому Натанаїл: Звідкіля мене знаєш? Озвався Ісус і рече йому: **Перш ніж Филип покликав тебе, як був esi під смоківницею, бачив я тебе.**

⁴⁹ Озвався Натанаїл і каже йому: Рави, Ти esi Син Божий, Ти esi цар Ізраїлів.

⁵⁰ Озвався Ісус і рече йому: **Що сказав тобі: Я бачив тебе під смоківницею, то й віруєш? Більше сього бачити меш.**

⁵¹ І рече йому: **Істино, істино глаголю вам: Від нині бачити мете небо відкрите, а ангелів Божих, що сходять угору і вниз на Сина чоловічого.**

2

¹ А третього дня було весілля в Кані Галилейській; і була мати Ісусова там;

² запрошено ж і Ісуса, й учеників його на весілля.

³ І, як не ставало вина, каже мати Ісусова до Него: Вина не мають.

⁴ Рече їй Ісус: **Що мені й тобі, жено? ще не прийшла година моя.**

⁵ Каже його мати слугам: Що вам скаже, робіть.

⁶ Стояло ж там шість кам'яних водників про очищення Жидівське, що містили відер по два або по три.

⁷ Рече їм Ісус: **Поналивайте водники водою.** І поналивали їх аж по верх.

⁸ І рече їм: **Черпайте тепер, та й несіть до старости.** І понесли.

⁹ Як же покоштував староста води, що сталась вином (а не знав, звідкіля, слуги ж знали, що черпали воду), кличе жениха староста,

¹⁰ і каже йому: Кожен чоловік перш добре вино ставить, а як підпоють, тоді гірше; ти ж додержав добре вино аж досі.

¹¹ Сей почин ознак зробив Ісус у Кані Галилейській, і показав славу свою; і вірували в Него ученики його.

¹² Після сього пійшов у Капернаум, Він і мати його, й брати його, й ученики його; і там пробували небагато днів.

¹³ А була близько пасха у Жидів, і пійшов у Єрусалим Ісус,

¹⁴ і знайшов у церкві продаючих воли, й вівці, і голуби, й міняльників сидячих.

¹⁵ І, зробивши джгута* з мотузків, повиганяв усіх із церкви, й вівці й воли, а міняльникам порозсипав гроші, і столи поперевертав;

¹⁶ а тим, що голуби продавали, рече: **Візьміть се звідсіля; не робіть дому Отця мого домом торговим.**

¹⁷ Згадали ж ученики його, що написано: Ревність дому твого з'їла мене.

¹⁸ Озвались тоді Жиди, й казали йому: Що за знак покажеш нам, що се робиш?

¹⁹ Озвався Ісус і рече їм: **Зруйнують сю церкву, й я за три дні підніму вам її.**

²⁰ Казали тоді Жиди: Сорок і шість років будовано церкву сю, а Ти в три дні піднімеш її?

²¹ Він же глаголав про церкву тіла свого.

²² Як же встав з мертвих, згадали ученики його, що Він се глаголав їм; і вірували писанню і слову, що глаголав Ісус.

²³ Як же був у Єрусалимі у пасху на сьвята, многи увірували в ім'я його, побачивши чудеса його, що робив.

²⁴ Сам же Ісус не звіряв ся їм, тим що знав усіх:

²⁵ бо не треба було йому, щоб хто свідкував про чоловіка, бо Він знав, що було в чоловіку.

3

¹ Був же чоловік з Фарисеїв, Никодим ім'я йому, князь Жидівський.

² Сей прийшов до Ісуса в ночі, і каже йому: Рави, знаємо, що від Бога прийшов esi учителем; ніхто бо таких ознак не може робити, як Ти робиш, коли не буде Бог з ним.

³ Озвався Ісус і рече йому: **Істино, істино глаголю тобі: Коли хто не народить ся звиш, не може видіти царства Божого.**

⁴ Каже до Него Никодим: Як же може чоловік народитись, старим бувши? хиба може в утробу матери своєї знов увійти, і родитись?

⁵ Озвався Ісус: **Істино, істино глаголю тобі: Коли хто не родить ся од води й Духа, не може увійти в царство Боже.**

⁶ Роджене від тіла — тіло, а роджене від Духа — дух.

⁷ Не дивуй ся, що глаголав тобі: Мусите ви народити ся звиш.

* 2:15 Скрутля, плетінку.

⁸ Дух, де хоче, дише, й голос його чуєш, та не знаєш, звідкіля виходить, і куди йде; так усякий народжений од Духа.

⁹ Озвась Никодим і каже йому: Як може се статись:

¹⁰ Відказав Ісус і рече йому: **Ти еси учитель Ізраїлів, і сього не знаєш?**

¹¹ Істино, істино глаголю тобі: Що те, що знаємо, говоримо, й що бачили, свідкуємо; а свідкування нашого не приймає.

¹² Коли про земне глаголав вам, і не віруєте, — як же, коли скажу вам про небесне, увіруєте?

¹³ І ніхто не зійшов на небо, тільки хто з неба зійшов, Син чоловічий, що на небі.

¹⁴ І, як Мойсей підняв угору гадюку в пустині, так мусить бути піднятий і Син чоловічий,

¹⁵ щоб кожний віруючий в Него не погіб, а мав життє вічне.

¹⁶ Так бо полюбив Бог світ, що Сина свого єдинородного дав, щоб кожен, віруючий в Него, не погіб, а мав життє вічне.

¹⁷ Бо не післав Бог Сина свого на світ, щоб осудив світ, а щоб спас ся Ним світ.

¹⁸ Хто вірує в Него, не осудить ся; хто ж не вірує, уже осуджений; бо не вірував у йма єдинородного Сина Божого.

¹⁹ Сей же єсть суд, що світло прийшло на світ, а полюбили люде темряву більше ніж світло; були бо лихі їх учинки.

²⁰ Кожен бо, хто чинить лихе, ненавидить світло, й не йде до світла, щоб не зганено вчинків його.

²¹ Хто ж робить правду, йде до світла, щоб виявились його вчинки, бо в Бозі роблені.

²² Після сього пійшов Ісус і ученики його в Юдейську землю; і там пробував з ними, й хрестив.

²³ Хрестив же й Іоан у Еноні поблизу Салима, бо води було там багато; й приходили, й хрестились.

²⁴ Ще бо не кинуто в темницю Іоана.

²⁵ Постало ж змагання в учеників Іоанових з Жидами про очищення.

²⁶ І прийшли вони до Іоана, й казали йому: Рави, той що був з тобою за Йорданом, котрому свідкував еси, ось сей хрестить і всі йдуть до Него.

²⁷ Озвась Іоан і рече: Не може чоловік прийняти нічого, коли не буде дано йому з неба.

²⁸ Самі ви мені свідкуєте, що я казав: Я не Христос, а що я посланий перед Ним.

²⁹ Хто має заручену, той жених; а друг жениха, стоячи й слухаючи його, radoшами радуєть ся голосу жениха; ся оце радість моя сповнилась.

³⁰ Той мусить рости, я ж маліти.

³¹ Хто звиш гряде, той над усіма; хто від землі, той від землі, і від землі говорить; хто з неба гряде, той над усіма.

³² І що бачив і чув, про те й свідкує; і свідкування його ніхто не приймає.

³³ Хто прийняв свідкування його, той ствердив, що Бог правдивий.

³⁴ Кого бо післав Бог, той слова Божі говорить; бо не мірою дає Бог Духа.

³⁵ Отець любить Сина, і все дав у руки йому.

³⁶ Хто вірує в Сина, той має вічне життє; а хто не вірує Синові, не бачити ме життя, а гнів Божий пробуває на йому.

4

¹ Як же взнав Господь, що прочули Фарисеї, що Ісус більш учеників єднає і хрестить, ніж Іоан, (хоч Ісус сам не хрестив, а ученики його;)

² то покинув Юдею, та й пійшов знов у Галилею.

⁴ Треба ж було йому проходити через Самарію.

⁵ Приходить оце в город Самарянський, названий Сихар, поблизу хутора, що дав Яков Йосифу, синів своєму.

⁶ Була ж там криниця Якова. Оце ж Ісус, утомившись у дорозі, сидів так на криниці; було ж коло шостої години.

⁷ Приходить жінка з Самарії начерпати води. Рече їй Ісус: **Дай мені пити.**

⁸ Ученики бо його пійшли в город, щоб купити їжі.

⁹ Каже ж йому жінка Самарянка: Як се Ти, Жидовин будиши, пити просиш від мене, жінки Самарянки? Бо Жиди не сходять ся з Самарянами.

¹⁰ Озвась Ісус і рече їй: **Коли б знала дар Божий і хто се говорить тобі: Дай мені пити, ти просила б його, й дав би тобі води живої.**

¹¹ Каже йому жінка: Добродію, і черпака не маєш, і колодязь глибокий; звідкіля ж маєш воду живу?

¹² Хиба Ти більший еси отця нашого Якова, що дав нам сей колодязь? і він сам з него пив, і сини його, й скот його.

¹³ Озвась Ісус і рече їй: **Всякий, хто пє воду сю забажає знов;**

¹⁴ **хто ж напеть ся води, що я дам йому, не забажає до віку; а вода, що дам йому, буде в йому жерелом води, що тече в життє вічне.**

¹⁵ Каже до Него жінка: Добродію, дай мені сієї води, щоб не жаждувала, ані ходила сюди черпати.

¹⁶ Рече їй Ісус: **Иди поклич чоловіка твого, та й приходить сюди.**

¹⁷ Зовалась жінка і каже: Не маю чоловіка. Рече їй Ісус: **Добре сказала еси, що чоловіка не маєш;**

¹⁸ **пять бо чоловіків мала, та й тепер которого маєш, не чоловік тобі; у сьому правду сказала еси.**

¹⁹ Каже йому жінка: Добродію, бачу, що пророк еси Ти.

²⁰ Батьки наші на сій горі поклонялись; а ви кажете, що в Єрусалимі місце, де треба поклонятися.

²¹ Рече їй Ісус: **Жінко, вір мені, що прийде час, коли нї на горі сій, ані в Єрусалимі поклонятися метесь ви Отцеві.**

²² **Ви кланяєтесь, а чому — не знаєте; ми кланяємось, і чому — знаємо, бо спасеннє від Жидів.**

²³ **Та прийде час, і вже єсть, що правдиві поклонники поклонять ся Отцеві духом і правдою; Отець бо таких шукає поклоняючих ся йому.**

²⁴ **Дух — Бог, і хто поклоняєть ся йому, духом і правдою мусить поклонятись.**

²⁵ Каже йому жінка: Знаю, що Месия прийде (званий Христос). Як прийде Він, звістить нам усе.

²⁶ Рече їй Ісус: **Се я, що глаголю тобі.**

²⁷ Прийшли на се ученики його, й дивувались, що Він із жінкою розмовляв; та ніхто не сказав: Чого тобі треба? або: Про що розмовляєш із нею?

²⁸ Покинула тоді відро своє жінка, й пійшла в город, і каже людям:

²⁹ **Йдїть подивїть ся на чоловіка, котрий сказав мені все, що я зробила; чи се не Христос?**

³⁰ Вийшли ж з города, й прийшли до Него.

³¹ Тим часом просили його ученики: Рави, їж.

³² Він же рече їм: **Я маю їжу їсти, котрої ви не знаєте.**

³³ Казали ж ученики один до одного: Хiba хто приніс йому їсти?

³⁴ Рече їм Ісус: **Моя їжа, щоб чинити волю Пославшого мене, й скінчити його діло.**

³⁵ **Хiba ви не кажете: Що ще чотирі місяці, та й жнива прийдуть? Ось глаголю вам: Здіймїть очі ваші, та погляньте на ниви, що вже пополовіли на жнива.**

³⁶ **І приймає жнець плату, й збирає оwoц у життє вічне, щоб і хто сіє радував ся, і хто жне.**

³⁷ **Бо у сьому слово правдиве: що инший, хто сіє, а инший, хто жне.**

³⁸ **Я післав вас жати, коло чого ви не працювали; инші люде працювали, а ви на працю їх увійшли.**

³⁹ З города ж того багато увірувало в Него Самарян через слово жінки, свідкуючої: Що сказав мені все, що зробила.

⁴⁰ Як же прийшли до Него Самаряне, просили його зістатись у них; і зіставсь там два дні.

⁴¹ І багато більше увірувало за слово його.

⁴² А тій жінці казали: Що вже не задля твого оповідання віруємо; самі бо чули, й знаємо, що се справді Спас світу Христос.

⁴³ Через два ж дні вийшов звідтіля та прийшов у Галилею.

⁴⁴ Сам бо Ісус свідкував, що пророк у своїй отчині чести не має.

⁴⁵ Як же прийшов у Галилею, прийняли його Галилейці, бачивши все, що зробив у Єрусалимі на сьвятах: бо й вони ходили на сьвята.

⁴⁶ Прийшов же Ісус ізнов у Кану Галилейську, де зробив воду вином. І був один царський, котрого син неzdужав у Капернаумі.

⁴⁷ Сей, почувши, що Ісус прибув із Юдеї в Галилею, прийшов до Него, й благав його, щоб пішов та оздоровив сина його, бо мав умерти.

⁴⁸ Рече ж Ісус до него: **Коли ознак та див не побачите, не увіруєте.**

⁴⁹ Каже до Него царський: Господи, йди перш, ніж умре дитина моя.

⁵⁰ Рече йому Ісус: **Иди, син твій живий.** І увірував чоловік слову, що промовив йому Ісус, і пішов.

⁵¹ Вже ж він ішов, зустріли його слуги його й звістили, кажучи: Що хлопчик твій живий.

⁵² Спитав же в них про годину, коли полегшало йому. І кажуть йому: Що вчора сeмoї години покинула його горячка.

⁵³ Зрозумів же батько, що тієї сeмoї години, котрої сказав йому Ісус: **Що син твій живий;** і увірував сам і ввесь дім його.

⁵⁴ Се знов другу ознаку зробив Ісус, прийшовши з Юдеї в Галилею.

5

¹ Після сього було св'ято Жидівське; і прийшов Ісус у Єрусалим.

² У Єрусалимі ж коло Овечих воріт є купіль, що зветь ся по єврейськи Ветезда, з п'ятьма ходниками.

³ В них лежало велике множество недужих, сліпих, кривих, сухих, що дожидали движенья води.

⁴ Ангел бо певного часу спускався у купіль і збивав воду: хто ж первий улазив після збивання води, одужував, якою б ні мучив ся болестю.

⁵ Був же там один чоловік, що трийцять і вісім років був у недужі.

⁶ Сього побачивши Ісус лежачого, й відаючи, що довгий уже час нездужає, рече йому: **Хочеш одужати?**

⁷ Відповів йому недужий: Господи, чоловіка не маю, щоб, як зібеть ся вода, вкинув мене в купіль; як же прийду я, інший поперед мене влезить.

⁸ Рече йому Ісус: **Устань, візьми постіль твою, та й ходи!**

⁹ І зараз одужав чоловік, і взяв постіль свою, та й ходив; була ж субота того дня.

¹⁰ І казали Жиди сціленому: Субота; не годить ся тобі брати постелі.

¹¹ Відказав їм: Хто оздоровив мене, той мені сказав: **Візьми постіль твою, та й ходи.**

¹² Питали ж його: Що то за чоловік, що сказав тобі: **Візьми постіль твою, та й ходи?**

¹³ Той же, що одужав, не знав, хто Він; бо Ісус відійшов геть, як народ був на місці тому.

¹⁴ Опісля знаходить його Ісус у церкві, і рече йому: **Оце одужав еси; не гріши більш, щоб гіршого тобі не стало ся.**

¹⁵ Пійшов чоловік, та й сповістив Жидів, що се Ісус, що оздоровив його.

¹⁶ За се гонили Ісуса Жиди й шукали його вбити, що се зробив у суботу.

¹⁷ Ісус же відказав їм: **Отець мій і досі робить і я роблю.**

¹⁸ За се ж ще більш шукали його Жиди вбити, що не то ламле суботу, а ще й Отцем своїм зве Бога, рівним себе ставлячи Богу.

¹⁹ Озвав ся ж Ісус і рече їм: **Істино, істино глаголю вам: Не може Син нічого робити від себе, коли не бачить, що Отець те робить: що бо Той робить, те й Син так само робить.**

²⁰ **Отець бо любить Сина, і все показує йому, що сам робить; і більші сих покаже йому діла, щоб ви дивувались.**

²¹ **Бо, як Отець воскрешає мертвих і оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює.**

²² **Бо Отець і не судить нікого, а суд увесь дав синові,**

²³ **щоб усі шанували Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, не шанує Отця, що післав його.**

²⁴ **Істино, істино глаголю вам: Що, хто слухає слово моє і вірує Пославшому мене, має життє вічне, і на суд не прийде, а перейде від смерти в життє.**

²⁵ **Істино, істино глаголю вам: Що прийде час, і нині єсть, що мертві почують голос Сина Божого, й почувши оживуть.**

²⁶ **Бо, як Отець має життє в собі, так дав і синові життє мати в собі,**

²⁷ **і власть дав йому і суд чинити; бо Він Син чоловічий.**

²⁸ **Не дивуйтесь сьому, бо прийде час, що в гробах почують голос його,**

²⁹ **і повиходять: котрі добро робили, в воскресеннє життє, а котрі зло робили, в воскресеннє суду.**

³⁰ **Не могу я робити від себе нічого: як чую, суджу; і суд мій праведний; бо не шукаю волі моєї, а волі пославшого мене Отця.**

³¹ **Коли я свідкую про себе, свідченнє моє не правдиве.**

³² **Інший єсть, хто свідкує про мене; і я знаю, що правдиве свідченнє, котре про мене свідкує.**

³³ **Ви посилали до Іоана, й свідкував правді.**

³⁴ **Я же не від чоловіка свідченнє приймаю, а глаголю се, щоб ви спаслись.**

³⁵ **Той був світільник горючий і світючий; ви ж хотіли повеселитись на часину світлом його.**

³⁶ **Я ж маю свідченнє більше Іоанового: діла бо, що дав мені Отець, щоб їх скінчити, ті діла, що я роблю, свідкують про мене, що Отець мене післав.**

³⁷ **І пославши мене Отець сам свідкував про мене. Ані голосу його не чули ви ніколи, ані виду його не бачили;**

³⁸ **і слова його не маєте пробуваючого в вас; бо кого післав Він, тому ви не віруєте.**

³⁹ **Прослідіть писання; бо ви думаете в них життє вічне мати; й ті свідкують про мене.**

⁴⁰ **Та не хочете прийти до мене, щоб життє мати.**

⁴¹ **Чести від людей не приймаю.**

⁴² **Та я спізнав вас, що любови Божої не маєте в собі.**

⁴³ Я прийшов в ім'я Отця мого, і не приймаєте мене. Коли інший прийде в ім'я своє, того приймете.

⁴⁴ Як ви можете вірувати, славу один од одного приймаючи, а слави, що від одного Бога, не шукаєте?

⁴⁵ Не думайте, що я обвинувачу вас перед Отцем: є хто винуватить вас: Мойсей, що на него вповаєте.

⁴⁶ Коли б ви вірували Мойсейові, вірували б мені; бо про мене той писав.

⁴⁷ Коли ж його писанням не віруєте, як моїм словам вірувати мете?

6

¹ Після сього пійшов Ісус на той бік моря Галилейського, Тивериядського.

² І йшло за Ним багато народу, бо бачили Його ознаки, що робив над недужими.

³ Зійшов же на гору Ісус, і сидів там з учениками своїми.

⁴ Була ж близько пасха, сьвято Жидівське.

⁵ Знявши ж Ісус очі і побачивши, що багато народу йде до Него, рече до Филипа: **Звідкіля купимо хліба, щоб вони попоїли?**

⁶ Се ж сказав, вивідуючи його, бо сам знав, що має робити.

⁷ Відказав йому Филип: За двісті денаріїв хліба не стане їм, щоб кожному з них хоч трохи досталось.

⁸ Каже йому один з учеників його, Андрей, брат Симона Петра:

⁹ Є тут хлопець один, що має п'ять хлібів ячних* та дві рибки; тільки що сього на стільки?

¹⁰ Рече ж Ісус: **Заставте людей сідати.** Була ж трава велика на тому місці. Посідали ж чоловіки, числом тисяч з п'ять.

¹¹ Приймавши ж хліби Ісус, і оддавши хвалу, подав ученикам, ученики ж сидячим; так само й риби, скільки хотіли.

¹² Як же наситились, рече ученикам своїм: **Позбирайте останки окрушин, щоб не пропало ніщо.**

¹³ Зібрали ж і наповнили дванадцять кошів окрушин із п'яти хлібів ячних, що зосталось у тих, що їли.

¹⁴ Люде ж, бачивши, яку ознаку зробив Ісус, сказали, що се справді пророк, грядущий на сьвіт.

¹⁵ Як же постеріг Ісус, що хочуть прийти та схопити його, щоб зробити його царем, то пійшов ізнов на гору сам один.

¹⁶ Як же настав вечір, пійшли ученики його над море,

¹⁷ і, ввійшовши в човен, плили на той бік моря у Капернаум. І вже стемніло, й не приходив до них Ісус.

¹⁸ А море, од великого вітру, що бурхав, піднялось.

¹⁹ Одпливши ж гоней на двайцять і п'ять або тридцять, бачять, що Ісус ходить по морю, і до човна наближуєть ся, і полякались.

²⁰ Він же рече їм: **Се я; не лякайтесь.**

²¹ Тоді радо прийняли його в човен, і зараз човен опинивсь коло землі, куди вони прямували.

²² Назавтра народ, стоячий по тім боці моря, побачивши, що іншого човна не було там, тільки один той, у котрий ввійшли ученики його, й що не ввійшов з учениками своїми Ісус у човен, а що самі ученики його відчалили,

²³ інші ж човни поприходили з Тиверияди поблизу місця, де їли хліб, як хвалу оддав Господь;

²⁴ побачивши ж оце люде, що Ісуса там нема, ані учеників його, ввійшли і вони в човни, та й прибули в Капернаум, шукаючи Ісуса.

²⁵ І, знайшовши його на тім боці моря, сказали йому: Рави, коли прибув еси сюда?

²⁶ Відказав їм Ісус і рече: **Істино, істино глаголю вам: Шукаєте мене не тому, що бачили ознаки, а що їли хліб, та й наситились.**

²⁷ **Трудіть ся не для їжи погибаючої, а для їжи, що остаєть ся в вічне життє, котру Син чоловічий вам дасть; Сього бо Отець ствердив, Бог.**

²⁸ Казали ж до Него: Що нам робити, щоб чинити діла Божі?

²⁹ Відказав Ісус і рече їм: **Се єсть діло Боже, щоб вірувати в Того, кого післав Він.**

³⁰ Казали ж йому: Що ж робиш Ти за ознаку, щоб виділи ми, та й вірували Тобі? що чиниш?

³¹ Батьки наші ману їли в пустині, як писано: Хліб з неба дав їм їсти.

³² Рече ж їм Ісус: **Істино, істино глаголю вам: Не Мойсей дав вам хліб з неба, а Отець мій дає вам хліб з неба правдивий.**

³³ **Бо хліб Божий той, що сходить з неба, й життє дає сьвітові.**

³⁴ Казали ж до Него: Господи, всякого часу давай нам хліб сей.

* 6:9 Ячмінних.

³⁵ Рече ж їм Ісус: **Я хліб життя, хто приходить до мене, не голодувати ме, і хто вірує в мене, не жаждувати ме ніколи.**

³⁶ Тільки глаголю вам, що й виділи мене, та й не віруєте.

³⁷ Усе, що дає мені Отець, до мене прийде; а хто приходить до мене, не вижену геть.

³⁸ Бо зійшов я з неба, не щоб чинити волю мою, а волю Пославшого мене.

³⁹ **Се ж воля пославшого мене Отця, щоб з усього, що дав мені, не погубив я нічого, а воскресив його останнього дня.**

⁴⁰ **Се ж воля пославшого мене, щоб кожен, хто видить Сина й вірує в Него, мав життє вічне, і я воскрешу його останнього дня.**

⁴¹ Миркали[†] тоді Жиди про Него, що сказав: **Я хліб, що зійшов з небес;**

⁴² і казали: **Хиба се не Ісус, син Йосифів, котрого знаємо ми батька й матір?** Як же Він каже: **Що з неба зійшов я?**

⁴³ Озвав ся ж Ісус і рече їм: **Не миркайте між собою.**

⁴⁴ **Ніхто не може прийти до мене, коли Отець, пославший мене, не притягне його, й я воскрешу його останнього дня.**

⁴⁵ **Написано в пророків: І будуть усі навчені від Бога. Тим кожен, хто чув од Отця і навчивсь, приходить до мене.**

⁴⁶ **Не то, щоб Отця хто видів, тільки Той, хто від Бога, Той видів Отця.**

⁴⁷ **Істино, істино глаголю вам: Хто вірує в мене, має життє вічне.**

⁴⁸ **Я хліб життя.**

⁴⁹ **Батьки ваші їли манну в пустині, та й повмирили.**

⁵⁰ **Се хліб, що з неба сходить, щоб, хто їсть Його, не вмер.**

⁵¹ **Я хліб живий, що з неба зійшов. Коли хто їсть сей хліб, жити ме по вік; а хліб, що я дам, се тіло моє, що я дам за життє світу.**

⁵² Змагались тоді між собою, говорячи: Як може Він дати нам тіло їсти?

⁵³ Рече ж їм Ісус: **Істино, істино глаголю вам: Як не їсте тіла Сина чоловічого й не пете Його крові, не маєте життя в собі.**

⁵⁴ **Хто їсть тіло моє і пє мою кров, має життє вічне, і я воскрешу його останнього дня.**

⁵⁵ **Тіло моє справді єсть їжа, а кров моя справді єсть напиток.**

⁵⁶ **Хто їсть тіло моє і пє кров мою, в мені пробуває, а я в йому.**

⁵⁷ **Як післав мене живий Отець, і я живу Отцем, так і хто їсть мене, й той жити ме мною.**

⁵⁸ **Се хліб, що з неба зійшов. Не як батьки ваші їли манну та й повмирили; хто їсть сей хліб, жити ме по вік.**

⁵⁹ Се Він глаголав у школі, навчаючи в Капернаумі.

⁶⁰ Многі ж слухавши з учеників Його казали: Жорстоке се слово; хто може Його слухати?

⁶¹ Знаючи ж Ісус сам у собі, що миркають про Него ученики Його, рече їм: **Се вас блазнить?**

⁶² **Що ж, коли побачите Сина чоловічого, як входить туди, де перше був?**

⁶³ **Се дух, що оживлює; тіло не годить ся ні на що. Слова, що я глаголю вам, се дух і життє.**

⁶⁴ **Тільки ж є такі між вами, що не вірують.** Знав бо з почину Ісус, котрі не вірують, і хто зрадить Його.

⁶⁵ І рече: **Тим глаголав вам, що ніхто не може прийти до мене, коли не буде дано йому від Отця мого.**

⁶⁶ Після сього багато з учеників Його пішли назад, і вже більш з Ним не ходили.

⁶⁷ Рече ж Ісус дванайцятьом: **Чи й ви хочете йти?**

⁶⁸ Відказав тоді йому Симон Петр: Господи, до кого йти нам? у Тебе слова життя вічного,

⁶⁹ і ми увірували й взнали, що Ти еси Христос, Син Бога живого.

⁷⁰ Відказав їм Ісус: **Хиба не я вас дванайцятьох вибрав? а один з вас диявол.**

⁷¹ Говорив же про Юду Симонового Іскаріота: сей бо мав Його зрадити, один з дванайцяти.

7

¹ І ходив Ісус після сього по Галилеї; не хотів бо по Юдеї ходити, що шукали Його Жиди вбити.

² Було ж близько Жидівське свято кучок.

³ Казали ж до Него брати Його: Зійди звідсіля, та й іди в Юдею, щоб і ученики Твої виділи діла Твої, що робиш.

⁴ **Ніхто бо тайно нічого не робить, шукаючи сам знаним бути. Коли таке робиш, то покажи себе світові.**

⁵ Бо й брати Його не вірували в Него.

⁶ Рече тоді їм Ісус: **Пора моя ще не прийшла; ваша ж пора всякого часу готова.**

⁷ **Не може світ ненавидіти вас, мене ж ненавидить; бо я свідкую про него, що діла його лихі.**

⁸ **Ви йдіть на се свято; я ще не піду на те свято, бо пора моя ще не сповнилась.**

[†] 6:41 Відказували.

⁹ Се сказавши їм, зіставсь у Галилеї.

¹⁰ Як же пішли брати Його, тоді й Він пішов на сьвято, не явно, а якби потай.

¹¹ Жиди ж шукали Його в сьвято, й казали: Де Він?

¹² І було багато говірки про Него в народі: інші казали, що Він добрий; інші ж казали: Ні, а зводить народ.

¹³ Та ніхто явно не говорив про Него задля страху перед Жидами.

¹⁴ Як же було в половині сьвята, ввійшов Ісус у церкву, та й навчав.

¹⁵ І дивувались Жиди, кажучи: Як Він писання знає, не вчившись?

¹⁶ Озвав ся до них Ісус і рече: **Моя наука не єсть моя, а Пославшого мене.**

¹⁷ **Коли хто хоче волю Його чинити, знати ме про науку, чи від Бога вона, чи я від себе глаголю.**

¹⁸ **Хто від себе говорить, слави своєї шукає; хто ж шукає слави Пославшого Його, Той правдивий, і неправди нема в Йому.**

¹⁹ **Хиба не Мойсей дав вам закон? а ніхто з вас не чинить закону. Чого шукаєте мене вбити?**

²⁰ Озвавсь народ і каже: Біса маєш; хто шукає вбити Тебе?

²¹ Відказав Ісус і рече їм: **Одно діло зробив я, і всі дивуетесь.**

²² **Мойсей дав вам обрізання (не, що від Мойсея воно, а від батьків); то й у суботу обрізуєте чоловіка.**

²³ **Коли обрізання приймає чоловік у суботу, щоб не був зламаний закон Мойсеїв, чого на мене ремствуєте, що всього чоловіка уздоровив у суботу?**

²⁴ **Не судіть по виду, а праведний суд судіть.**

²⁵ Казали тоді деякі з Єрусалимців: Чи не се Той, що шукають убити Його?

²⁶ І ось явно говорить, і нічого Йому не кажуть. Чи справді не знали князі, що Він справді Христос?

²⁷ Тільки ж ми Його знаємо, звідкіля Він; Христос же як прийде, ніхто не знати ме, звідкіля Він.

²⁸ Покликне тоді в церкві Ісус, навчаючи й глаголючи: **І мене знаєте, й знаєте, звідкіля я! а від себе не прийшов я, єсть же правдивий Пославший мене, котрого ви не знаєте.**

²⁹ **Я ж знаю Його, бо я від Него; й Той мене післав.**

³⁰ Шукали тоді, щоб схопити Його, та ніхто не зняв на Него руки, бо ще не прийшла година Його.

³¹ Многі ж з народу увірували в Него, й казали: Що, як прийде Христос, чи більші сих ознак робити ме, які Сей зробив?

³² Почули Фарисеї, що народ поговорював таке про Него, й післили Фарисеї та архиереї слуги, щоб схопили Його.

³³ Рече їм тоді Ісус: **Ще малий час я з вами, й пійду до Пославшого мене.**

³⁴ **Шукати мете мене, та й не знайдете; й де я, ви не зможете прийти.**

³⁵ Казали слуги: Ніколи так не говорив чоловік, як Сей чоловік? Чи не між розсипаних Геленян хоче йти та навчати Геленян?

³⁶ Що се за слово, що каже: **Шукати мете мене, та й не знайдете?** і: **Де я, ви не можете прийти?**

³⁷ В останній же великий день сьвята став Ісус, та й покликнув, глаголючи: **Коли хто жаждує, нехай прийде до мене, та й пе.**

³⁸ **Хто вірує в мене, як рече писання, ріки води живої з черева Його потечуть.**

³⁹ Се ж глаголав про Духа, що мають прийняти віруючі в Него; ще бо не був (на них) Дух сьвятий, бо Ісус ще не прославив ся.

⁴⁰ Многі ж з народу, почувши се слово, сказали: Се справді пророк,

⁴¹ інші казали: Чи з Галилеї ж Христу приходити?

⁴² Чи не глаголе ж писання, що з насіння Давидового й з Витлеєма села, де був Давид, Христос прийде?

⁴³ Тоді повстало розділення в народі через Него.

⁴⁴ Деякі ж з них хотіли схопити Його; тільки ж ніхто не зняв на Него рук.

⁴⁵ Прийшли тоді слуги до архиереїв та Фарисеїв, і казали їм вони: Чом не привели Його?

⁴⁶ Відказали слуги: Ніколи так не говорив чоловік, як Сей чоловік.

⁴⁷ Відказали тоді їм Фарисеї: Чи й вас не зведено?

⁴⁸ Хиба хто з князів увірував у Него, або з Фарисеїв?

⁴⁹ А сей народ, що не знає закону, проклятий.

⁵⁰ Каже Никодим до них, котрий приходив у ночі до Него, будши один з них:

⁵¹ Чи закон наш судить чоловіка, коли не вислухає його перше й не знає, що робить?

⁵² Озвались вони й казали йому: Чи й ти з Галилеї еси? Пошукай і подивись, що пророк з Галилеї не встає.

⁵³ І пішов кожен до дому свого.

8

¹ Ісус же пійшов на гору Оливну.

² Вранці ж ізнов прийшов у церкву, і всі люде приходили до Него; й сівши навчав їх.

³ Приводять же письменники та Фарисеї до Него жінку, схоплену в перелюбі, і, поставивши її посередині,

⁴ кажуть Йому: Учителю, сю жінку схоплено в перелюбі, на самому вчинку.

⁵ В законі ж Мойсей нам звелів таких каменувати; Ти ж що кажеш?

⁶ Се ж казали, спокушуючи Його, щоб мали чим винувати Його. Ісус же, схилившись до долу, писав пальцем по землі.

⁷ Як же не переставали питати Його, піднявшись рече до них: **Хто з вас без гріха, нехай первий кине камінь на неї.**

⁸ І, знов, схилившись до долу, писав по землі.

⁹ Вони ж, почувши й докорені совістю, вийшли один за одним, почавши від старших та аж до останніх; і zostавсь один Ісус та жінка, стоячи посередині.

¹⁰ Піднявшись ся ж Ісус і нікого не бачивши, тільки жінку, рече їй: **Жінко, де ж ті винувателі твої? ніхто тебе не осудив?**

¹¹ Вона ж каже: Ніхто, Господи. Рече ж їй Ісус: **І я тебе не суджу: йди, і більш не гріши.**

¹² Знов же промовляв їм Ісус, глаголючи: **Я світло світу. Хто йде слідом за мною, не ходити ме в темряві, а мати ме світло життя.**

¹³ Казали тоді Йому Фарисеї: Ти про себе свідкуєш; свідчення Твоє неправдиве.

¹⁴ Озавсь Ісус і рече їм: **Хоч я свідкую про себе, правдиве свідчення моє; бо я знаю, звідкіля я прийшов, і куди йду.**

¹⁵ Ви по тілу судите; я не суджу нікого.

¹⁶ Коли ж я суджу, суд мій правдивий; бо я не один, а я й пославший мене Отець.

¹⁷ І в законі ж вашому написано, що двох людей свідчення правдиве.

¹⁸ Я свідкую про себе, й свідкує про мене пославший мене Отець.

¹⁹ Казали тоді Йому: Де Отець Твій? Відказав Ісус: **Ні мене не знаєте, ні Отця мого. Коли б мене знали, й Отця мого знали б.**

²⁰ Такі слова промовив Ісус у скарбниці, навчаючи в церкві; і ніхто не напав Його; бо ще не прийшла година Його.

²¹ Рече їм тоді знов Ісус: **Я йду, й шукати мете мене, і в гріхах ваших помираєте. Куди ж я йду, ви не можете йти.**

²² Сказали тоді Жиди: Чи не вбє Він себе, що каже: Куди я йду, ви не можете йти?

²³ І рече їм: Ви од нижнього, я од вишнього; ви од світу сього, я не од світу сього.

²⁴ Тим я сказав вам, що помираєте в гріхах ваших: коли бо не увіруєте, що се я, помираєте в гріхах ваших.

²⁵ Казали тоді Йому: Хто Ти еси? І рече їм Ісус: Той, що з почину, як і глаголю вам.

²⁶ Багато маю про вас глаголати й судити; тільки ж Пославший мене правдивий; і я, що чув від Него, се глаголю в світлі.

²⁷ Не розуміли, що про Отця їм глаголе.

²⁸ Рече ж їм Ісус: **Як знесете вгору Сина чоловічого, тоді зрозумієте, що се я, і що від себе не роблю нічого; тільки, як навчив мене Отець мій, такє глаголю.**

²⁹ І Пославший мене — зо мною; не zostавив мене одного Отець; бо я роблю всякого часу, що подобаєть ся Йому.

³⁰ Як се Він промовляв, многи увірували в Него.

³¹ Рече тоді Ісус до Жидів, що увірували Йому: **Коли пробувати мете у слові моєму, справді ви ученики мої будете,**

³² і зрозумієте правду, й правда визволить вас.

³³ Відказали Йому: Ми насінне Авраамове, й ні в кого не були в неволі ніколи. Як же Ти говориш, що вільні будете?

³⁴ Відказав їм Ісус: **Істино, істино глаголю вам: Що всякий, хто робить гріх, невільник гріха.**

³⁵ Невільник же не пробуває в дому до віку, Син пробуває до віку.

³⁶ Коли ж Син визволить вас, справді вільними будете.

³⁷ Знаю, що ви насінне Авраамове; та шукаєте вбити мене, бо слово моє не містить ся в вас.

³⁸ Я, що видів ув Отця мого, глаголю; а ви, що виділи в отця вашого, робите.

³⁹ Озвались вони й казали Йому: Отець наш Авраам. Рече їм Ісус: **Коли б ви діти Авраамові були, діла Авраамові робили б.**

⁴⁰ Тепер же шукаєте вбити мене, чоловіка, що вам правду глаголав, котру чув я від Бога. Сього Авраам не робив.

⁴¹ **Ви робите діла Отця вашого.** Кажали тоді Йому: Ми не з перелюбу родились: одного Отця маємо, Бога.

⁴² Рече ж їм Ісус: Коли б Бог отець ваш був, любили б ви мене; бо я від Бога вийшов і приходжу, бо не від себе прийшов я, а Він мене іслав.

⁴³ Чом бесіди моєї не розумієте? Бо не можете слухати слова мого.

⁴⁴ Ви від Отця диявола, й хотіння Отця вашого диявола хочете робити. Той був душогубцем з почину, й в правді не встояв; бо нема правди в Йому. Коли говорить брехню, із свого говорить; бо він брехун і отець її.

⁴⁵ А що я правду глаголю, не віруєте мені.

⁴⁶ Хто з вас докорить мені за гріх? Коли ж правду глаголю, чому ви не віруєте мені?

⁴⁷ Хто від Бога, слова Божі слухає. Тому ви не слухаєте, що ви не від Бога.

⁴⁸ Озвались тоді Жиди, й казали Йому: Чи не добре ми кажемо, що Самарянин еси Ти, і біса маєш?

⁴⁹ Відказав Ісус: Я біса не маю, а шаную Отця мого; ви ж не шануєте мене.

⁵⁰ Я ж не шукаю моєї слави; єсть, хто шукає й судить.

⁵¹ **Істино, істино глаголю вам: Коли хто слово моє хоронити ме, смерти не побачить по вік.**

⁵² Кажали тоді Йому Жиди: Тепер ми знаємо, що Ти біса маєш. Авраам умер і пророки, а Ти кажеш: Коли хто слово моє хоронити ме, не вкусить смерти по вік.

⁵³ Хиба Ти більший еси, ніж отець наш Авраам, що вмер? І пророки повмирали. Ким Ти себе робиш?

⁵⁴ Відказав Ісус: Коли я прославляю себе, слава моя ніщо. Єсть Отець мій, що прославляє мене, про котрого ви кажете, що Він Бог ваш.

⁵⁵ І не пізнали Його; я ж знаю Його. А коли я скажу, що не знаю Його, буду подобний вам лженик. Ні, знаю Його, й слово Його хороню.

⁵⁶ Авраам, отець ваш, рад був видіти день мій; та він увидів, і зрадів.

⁵⁷ Кажали тоді Жиди до Него: Не маєш пятидесяти років ще, і Авраама видів еси?

⁵⁸ Рече їм Ісус: **Істино, істино глаголю вам: Перш ніж Авраамові бути, я був.**

⁵⁹ Брали тоді камінне, щоб кидати на Него; Ісус же сховав ся, і вийшов з церкви, пройшовши посеред них, і пішов так мимо.

9

¹ І, йдучи мимо, побачив чоловіка, сліпого зроду.

² І спитали в Него ученики Його, говорячи: Рави, хто згрішив: він, чи родителі його, що сліпим родив ся.

³ Відказав Ісус: **Ні він не згрішив, ні родителі його, тільки щоб явились діла Божі на йому.**

⁴ **Мені треба робити діла Пославшого мене, поки дня: прийде ніч; тоді ніхто не зможе робити.**

⁵ **Доки я в світі, я світло світові.**

⁶ Се промовивши, плюнув на землю, і зробив грязиво з слини, та й помазав грязивом очі сліпому,

⁷ і рече йому: **Иди, вмий ся в купелі Силоамській** (що перекладом: Посланий). Пійшов же і вмивсь, та й прийшов видющий.

⁸ Сусіди ж, що виділи його перше, що був сліпий, казали: Чи се не той, що сидів та просив?

⁹ Інші казали: Що се той; а другі: Що схожий на него. Він же каже: Що се я.

¹⁰ Кажали тоді йому: Як відкрились твої очі?

¹¹ Відказав він, і каже: Чоловік, званий Ісус, зробив грязиво, й помазав мої очі, і рече мені: **Иди до Силоамської купелі та вмий ся.** Пійшовши ж і вмившись, прозрів я.

¹² Кажали тоді йому: Де Він? Каже: Не знаю.

¹³ Приводять його до Фарисеїв, колись сліпого.

¹⁴ Була ж субота, як грязиво зробив Ісус, і відкрив його очі.

¹⁵ Знов же питали його Фарисеї, як прозрів. Він же казав їм: Грязиво положив на очі мої, а я вмивсь, та й бачу.

¹⁶ Кажали тоді деякі з Фарисеїв: Сей чоловік не від Бога, бо суботи не хоронить. Інші казали: Як може чоловік грішний такі ознаки робити? І була незгода між ними.

¹⁷ Кажуть сліпому знов: Ти що кажеш про Него, що відкрив твої очі? Він же сказав: Що Він пророк.

¹⁸ Не увірували ж Жиди про него, що сліпим був і прозрів, аж доки покликали родителів самого прозрівшого.

¹⁹ І питали їх, кажучи: Чи се син ваш, про котрого ви кажете, що сліпим родив ся? як же тепер бачить?

²⁰ Відказали їм родителі його, й казали: Знаємо, що син наш, і що сліпим родив ся;

²¹ як же тепер бачить, не знаємо; або хто відкрив його очі, ми не знаємо. Він зріст має, його спитайте; сам про себе нехай говорить.

²² Се казали родителі його, бо боялись Жидів; уже бо постановили Жиди, щоб, коли хто його визнає Христом, того вилучити із школи.

²³ Тим родителі його казали: Що зріст має, його питайте.

²⁴ Покликали тоді вдруге чоловіка, що був сліпим, і казали йому: Дай славу Богу; ми знаємо, що чоловік сей грішний.

²⁵ Озвав ся ж той, і сказав: Чи грішний, не знаю; одно знаю, що, сліпим буди, тепер бачу.

²⁶ Сказали ж йому знов: Що зробив тобі? як одкрив очі твої?

²⁷ Відказав їм: Я сказав вам уже, й ви чули. Чого знов хочете чути? Хиба й ви хочете його учениками бути?

²⁸ Налаляли його тоді, і казали: Ти ученик його, ми ж Мойсейові ученики.

²⁹ Ми знаємо, що Мойсейові глаголав Бог; Сього ж не знаємо, звідкіля Він.

³⁰ Озвався чоловік, і каже їм: Тим воно й дивно, що ви не знаєте, звідкіля Він, а відкрив очі мої.

³¹ Ми ж знаємо, що грішників Бог не слухає; хто ж побожний та волю його чинить, того слухає.

³² Од віку не чувано, щоб одкрив хто очі зроду сліпому.

³³ Коли б Сей не був від Бога, не міг би робити нічого.

³⁴ Озвалися і казали йому: У гріхах ти родивсь увесь, і ти навчаєш нас? Та й вигнали його геть.

³⁵ Почув Ісус, що вигнали його геть, і, знайшовши його, сказав йому: **Ти віруєш у Сина Божого?**

³⁶ Озвав ся той, і сказав: Хто Він, Господи, щоб увірував я в Него?

³⁷ Рече ж йому Ісус: **І видів еси його, й хто говорить з тобою, се Він.**

³⁸ Він же каже: Вірую, Господи, та й поклонивсь йому.

³⁹ І рече Ісус: **На суд я в світ сей прийшов, щоб которі не бачать, почали бачити, й щоб которі бачать, сліпими робились.**

⁴⁰ І почувли се деякі з Фарисеїв, що були з Ним, і казали йому: То й ми сліпі?

⁴¹ Рече їм Ісус: Коли б сліпі були, не мали б гріха; тепер же кажете: Що бачимо; тим гріх ваш остаєть ся.

10

¹ Істино, істино глаголю вам: Хто не ввійде дверима в кошару, а перелазить де инде, той злодій і розбійник.

² Хто ж увійде дверима, той пастир віцям.

³ Тому воратар одчиняє, і вівці голосу його слухають, і свої вівці кличе по імені, і виводить їх.

⁴ І як вижене вівці свої, йде поперед них, а вівці йдуть слідом за ним, бо знають голос його.

⁵ За чужим же не пйдуть, а втікати муть од него, бо не знають голосу чужих.

⁶ Сю приповість сказав їм Ісус, вони ж не зрозуміли, що се було, про що глаголав їм.

⁷ Тоді знов рече їм Ісус: **Істино, істино глаголю вам: Що я двері віцям.**

⁸ Всі, скільки прийшло їх перше мене, злодії і розбійники; тільки ж не послушали їх вівці.

⁹ Я — двері: мною коли хто ввійде, спасеть ся, і входить ме, й виходить ме, і знайде пашу.

¹⁰ Злодій не приходить, як тільки щоб украсти, і вбити, й погубити. Я прийшов, щоб жити мали, й надто мали.

¹¹ Я пастир добрий: пастир добрий душу свою кладе за вівці.

¹² Наймит же й хто не пастир, що не його вівці, бачить вовка йдучого, та й кидає вівці, та й утікає; а вовк хапа їх, і розсипає вівці.

¹³ Наймит же втікає, бо він наймит, і не журить ся про вівці.

¹⁴ Я пастир добрий, і знаю моїх, і знають мене мої.

¹⁵ Яко ж знає мене Отець, так і я знаю Отця, і душу мою кладу за вівці.

¹⁶ І інші вівці маю, що не сієї кошари; і тих я мушу привести, й голос мій почують, і буде одно стадо, й один пастир.

¹⁷ За те Отець мене любить, що я кладу душу мою, щоб знов прийняти її.

¹⁸ Ніхто не бере її від мене, а я кладу її від себе. Маю власть положити її, і маю власть знов прийняти її. Сю заповідь прийняв я від Отця мого.

¹⁹ Постала тоді знов незгода між Жидами за слова сі.

²⁰ Казали ж многі з них: Біса має і божеволіє; чого ви його слухаєте?

²¹ Інші казали: Се слова не біснுவатого. Хиба біс може сліпим очі відкривати?

²² Були ж поновини в Єрусалимі, і зима була.

²³ І ходив Ісус по церкві у Соломоновім ходнику.

²⁴ Обступили тоді його Жиди, й казали йому: Доки нас морочити меш? Коли Ти Христос, скажи нам явно.

²⁵ Відказав їм Ісус: **Я казав вам, та й не віруєте. Діла, що я роблю в ім'я Отця мого, сі свідкують про мене.**

²⁶ **Та ви не віруєте, бо ви не з овець моїх, як я казав вам.**

²⁷ **Вівиці моєї голосу мого слухають, і я знаю їх, і вони йдуть слідом за мною.**

²⁸ **І я життє вічне даю їм; і не погинуть до віку, й не вихопить їх ніхто з рук моїх.**

²⁹ **Отець мій, що дав мені, більший усіх, і ніхто не здоліє вихопити їх із рук Отця мого.**

³⁰ **Я і Отець одно.**

³¹ Брали тоді знов камінне Жиди, щоб каменувати Його.

³² Озавсь до них Ісус: **Багато добрих діл явив я від Отця мого. За которе з тих діл каменуєте мене?**

³³ Відказали йому Жиди, говорячи: За добре діло не каменуємо Тебе, а за хулу, і що Ти, чоловіком будши, робиш себе Богом.

³⁴ Озавсь до них Ісус: **Хиба не написано в законі вашому: Я сказав, ви боги?**

³⁵ **Коли тих назвав богами, до кого слово Боже було, та й не може полататись писання, —**
³⁶ **то як же про Того, кого Отець освятив і післяв у світ, ви кажете: Що хулиш, бо сказав: Я Син Божий?**

³⁷ **Коли я не роблю діл Отця мого, не йміть віри мені.**

³⁸ **Коли ж роблю, а ви мені не віруєте, то ділам віруйте, щоб ви знали й вірували, що в мені Отець, і я в Йому.**

³⁹ Шукали тоді знов Його схопити, та вхилився од рук їх,

⁴⁰ та й пішов ізнов на той бік у те місце, де Йоан перше хрестив, та й пробував там.

⁴¹ І многи приходили до Него, й казали: Що Йоан ніякої ознаки не зробив, усе ж, що Йоан казав про сього чоловіка, правда була.

⁴² І увірували там многи в Него.

11

¹ Був же один, що нездужав, Лазар з села Марії та Марти, сестри її.

² Була ж се Марія, що намастила Господа миром і обтерла ноги Його волоссям своїм, котрої брат Лазар нездужав.

³ Післали тоді сестри до Него, кажучи: Господи, ось той, що Ти любиш, нездужає.

⁴ Почувши Ісус, рече: **Ся болість не на смерть, а про славу Божу, щоб прославився Син Божий через неї.**

⁵ Любив же Ісус Марту, й сестру її, і Лазаря.

⁶ Як же почув, що нездужає, тоді zostавсь у тому місці, де був, ще два дні.

⁷ Після того ж рече ученикам: **Ходім знов у Юдею.**

⁸ Кажуть Йому ученики: Рави, тепер шукали Тебе Жиди каменувати, й знов йдеш туди!

⁹ Відказав Ісус: **Хиба не дванадцять годин у дні? Коли хто ходить у день, не спотикаєть ся, бо світло світа сього бачить.**

¹⁰ **Коли ж хто ходить поночі, спотикаєть ся, бо нема світла в йому.**

¹¹ Се промовив, і після того рече їм: **Лазар, друг наш, заснув; та я пійду, щоб розбудити його.**

¹² Казали тоді ученики Його: Господи, коли заснув, то й одужає.

¹³ Говорив же Ісус про смерть його; вони ж думали, що про спочинок сонний каже.

¹⁴ Тоді ж рече їм Ісус явно: **Лазар умер.**

¹⁵ **І я радуюсь задля вас, що не був там, щоб ви увірували. Та ходімо до него.**

¹⁶ Рече тоді Тома, на прізвище близняк, товаришам ученикам: **Ходімо й ми, щоб умерти з Ним.**

¹⁷ Прийшовши тоді Ісус, застав його, що він чотири дні вже у гробі.

¹⁸ Була ж Витання поблизу Єрусалиму, гоней на пятьдесят.

¹⁹ І багато Жидів поприходило до Марти та Марії, щоб розважати їх по братові їх.

²⁰ Марта ж, як почувла, що Ісус прийшов, вибігла назустріч Йому; Марія ж сиділа в хаті.

²¹ Каже тоді Марта до Ісуса: Господи, коли б був еси тут, брат мій не вмер би.

²² Тільки ж і тепер знаю, що, чого попрошиш у Бога, дасть Тобі Бог.

²³ Рече їй Ісус: **Воскресне брат твій.**

²⁴ Каже Марта до Него: Я знаю, що воскресне у воскресенню останнього дня.

²⁵ Рече їй Ісус: **Я воскресення і життє. Хто вірує в мене, коли й умре, жити ме.**

²⁶ **І всякий, хто живе й вірує в мене, не вмере по вік. Чи віруєш сьому?**

²⁷ Каже Йому: Так, Господи, я увірувала, що Ти еси Христос, Син Божий, грядущий на світ.

²⁸ І, се промовивши, пійшла та й поклікала Марію, сестру свою, нишком, кажучи: Учитель прийшов, і кличе тебе.

²⁹ Вона ж, як почувла, встає хутко, і йде до Него.

³⁰ Ще ж не прийшов у село Ісус, а був на місці, де зустріла Його Марта.

³¹ Тоді Жиди, що були з нею в хаті та розважали її, побачивши Марію, що хутко встала та вийшла, пішли за нею, кажучи: Що йде до гробу, щоб плакати там.

³² Марія ж, як прийшла, де був Ісус, і побачила Його, то впала в ноги Йому, кажучи до Него: Господи, коли б був еси тут, не вмер би брат мій.

³³ Ісус же, як побачив її, що плаче, і прийшовших з нею Жидів, що плачуть, засмутив ся духом, і зворушив ся,

³⁴ і рече: **Де положили його?** Кажуть Йому: Господи, йди та подивись.

³⁵ І заплавав Ісус.

³⁶ Казали тоді Жиди: Ось як Він любив його!

³⁷ Деякі ж з них казали: Чи не міг Сей, що відкрив очі сліпому, зробити, щоб і він не вмер?

³⁸ Тоді Ісус, зітхнувши знов у собі, пішов до гробу. Була ж печера, й камінь лежав на ній.

³⁹ Рече Ісус: **Зніміть каменя.** Каже Йому сестра умершого Марта: Господи, уже смердить; чотири бо дні йому.

⁴⁰ Рече їй Ісус: **Чи не казав я тобі, що, коли вірувати меш, побачиш славу Божу?**

⁴¹ Зняли тоді каменя, де положено мерця. Ісус же звів очі вгору, і рече: **Отче, дякую Тобі, що почув еси мене.**

⁴² **Я ж знав, що всякого часу мене чуєш, тільки задля народу, що навколо стоїть, сказав, щоб увірували, що Ти мене післав.**

⁴³ І, се промовивши, покликнув голосом великим: **Лазаре, вийди!**

⁴⁴ І вийшов мрець з завязаними в полотно ногами й руками, й лице його хусткою було завязане. Рече їм Ісус: **Розв'яжіть його й пустіть, нехай іде.**

⁴⁵ Тоді многі з Жидів, що поприходили до Марії, і виділи, що зробив Ісус, увірували в Него.

⁴⁶ Деякі ж з них пішли до Фарисеїв, та й сказали їм, що зробив Ісус.

⁴⁷ Зібрали тоді архиереї та Фарисеї раду, і казали: Що нам чинити? бо сей чоловік багато робить ознак.

⁴⁸ Коли оставимо Його так, усі увірують в Него; й прийдуть Римляне, та й заберуть у нас і місце і нарід.

⁴⁹ Один же з них, Каяфа, бувши архиереєм року того, каже їм: Ви не знаєте нічого,

⁵⁰ і не думаєте, що лучче нам, щоб один чоловік умер за людей, а не ввесь народ загинув.

⁵¹ Се ж не від себе промовив, а, бувши архиереєм того року, пророкував, що має Ісус умерти за людей,

⁵² і не тільки за людей, а щоб і діти Божі розсіпані зібрати в одно.

⁵³ З того ж дня нарадились, щоб убити Його.

⁵⁴ Ісус же більш не ходив явно по Юдеї, а пішов звідтіля в землю близько пустині, у город званий Єфрем, і там пробував із учениками своїми.

⁵⁵ Була ж близько пасха Жидівська; і йшло багато в Єрусалим із сіл перед пасхою, щоб очищати себе.

⁵⁶ Шукали тоді Ісуса, й говорили між собою, стоячи в церкві: Як вам здаєть ся? чи не прийде на свято?

⁵⁷ Дали ж і архиереї і Фарисеї наказ, щоб, як хто знати ме, де Він, то щоб схопити Його.

12

¹ Тоді Ісус, шестого дня перед пасхою, прийшов у Витанию, де був Лазар, що був умер, котрого воскресив із мертвих.

² Зробили тоді Йому вечерю там, і Марта послугувала, Лазар же був один із тих, що сиділи за столом.

³ Марія ж, узявши литру мира нардового, правдивого, предорогого, намастила ноги Ісусу, та й обтерла волосsem своїм ноги Його; господа ж повна була духу від мира.

⁴ Каже тоді один з учеників Його, Юда Симонів Іскаріотський, що мав Його зрадити.

⁵ Чому мира сього не продано за триста денаріїв та не роздано вбогим?

⁶ Сказав же се не того, що про вбогих дбав, а що злодій був, і скриньку мав, і що вкидано, носив.

⁷ Рече тоді Ісус: **Остав її; на день похорону мого приховала се.**

⁸ **Вбогих бо маєте всякого часу з собою, мене ж не всякого часу маєте.**

⁹ Довідалось же багато народу з Жидів, що Він там, і поприходили не задля Ісуса одного, а щоб і Лазаря побачити, котрого воскресив із мертвих.

¹⁰ Нарадили ся ж архиереї, щоб і Лазаря вбити;

¹¹ бо многі через него приходили від Жидів, та й увірували в Ісуса.

¹² Назавтра багато народу, поприходивши на свято, почувши, що Ісус йде в Єрусалим,

¹³ побрали вітте пальмове, та й вийшли назустріч Йому, покликаючи: Осанна! благословен грядущий в ім'я Господнє, Цар Ізраїлів!

¹⁴ Знайшовши ж Ісус осли, сів на него, як написано:

¹⁵ Не лякайся, дочко Сионська! ось твій Цар іде, сидячи на молодому ослі.

¹⁶ Сього ж не зрозуміли ученики Його спершу; тільки, як прославивсь Ісус, тоді згадали, що се про Него писано, й що се зробили Йому.

¹⁷ Свідкував же народ, що був із Ним, як Лазаря викликав із гробу й воскресив Його з мертвих.

¹⁸ Тим і зустрів Його народ, бо чув, що Він зробив сю ознаку.

¹⁹ Фарисеї ж казали між собою: Бачите, що не вдієте нічого? ось увесь світ за Ним пійшов!

²⁰ Були ж деякі Геленяне між тими, що поприходили, щоб поклонитись у сьвято.

²¹ Сі ж приступили до Филипа, що був з Витсаїди Галилейської, кажучи: Добродію, хочемо Ісуса видіти.

²² Приходить Филип і каже Андрееві, а знов Андрей та Филип кажуть Ісусові.

²³ Ісус же відказав їм, говорячи: **Прийшла година, щоб прославився Син чоловічий.**

²⁴ **Істино, істино глаголю вам: Коли зерно пшеничне, впавши на землю, не вмере, то одно зостається; коли ж умре, то багато овощу приносить.**

²⁵ **Хто любить душу свою, погубить її; а хто ненавидить душу свою в світі сьому, на вічне життя збереже її.**

²⁶ **Коли мені служити хто, нехай іде слідом за мною; і де я, там і слуга мій буде. І коли хто мені служить, пошанує його Отець.**

²⁷ **Тепер же душа моя стрівожилася, і що мені казати? Отче, спаси мене від години цієї; тільки ж для сього прийшов я на годину сю.**

²⁸ **Отче, прослав ім'я Твоє!** Зійшов тоді голос із неба: І прославив, і знов прославлю.

²⁹ Народ же, що стояв і чув, казав, що грім загремів. Інші казали: Ангел Йому говорив.

³⁰ Озававсь Ісус і рече: **Сей голос роздався не ради мене, а ради вас.**

³¹ **Тепер суд світлі сьому: тепер князь світу сього проженеться геть.**

³² **І я, як буду піднятий від землі, всіх притягну до себе.**

³³ Се ж глаголав, означуючи, якою смертю має вмерти.

³⁴ Озававсь до Него народ: Ми чули з закону, що Христос пробуває по вік; як же Ти кажеш, що **треба угору піднятися Синови чоловічому?** Хто се Син чоловічий?

³⁵ Рече ж їм Ісус: **Ще малий час світло з вами. Ходіть, доки світло маєте, щоб темрява вас не захопила; а хто ходить у темряві, не знає, куди йде.**

³⁶ **Доки світло маєте, віруйте в світло, щоб синами світла сталися.** Се промовив Ісус, і пійшовши, заховавсь од них.

³⁷ Хоч стільки ознак зробив перед ними, не увірували в Него,

³⁸ щоб слово Ісаї пророка справдилось, котрий промовив: Господи, хто вірував тому, що чув од нас? і рамя Господнє кому відкрилось?

³⁹ Тим не змогли вірувати, що знов глаголе Ісаїя:

⁴⁰ Засліпив очі їх і закаменив серце їх, щоб не бачили очима, ні розуміли серцем, і не обернулись, і я не сцілив їх.

⁴¹ Се промовив Ісаїя, як видів славу Його й глаголав про Него.

⁴² Однак ж з князів многи увірували в Него, та задля Фарисеїв не визнавали, щоб не вилучено їх із школи.

⁴³ Любили бо славу чоловічу більш, ніж славу Божу.

⁴⁴ Ісус же покликнув, і рече: **Хто вірує в мене, не в мене вірує, а в Пославшого мене.**

⁴⁵ **І хто видить мене, видить Пославшого мене.**

⁴⁶ **Я світлом у світ прийшов, щоб усякий, хто вірує в мене, в темряві не пробував.**

⁴⁷ **І коли хто слухає слова мої, та й не вірує, я не суджу його; бо я прийшов, не щоб судити світ, а щоб спасти світ.**

⁴⁸ **Хто цурається мене, й не приймає словес моїх, має собі суддю: слово, що я глаголав, воно судити ме його останнього дня.**

⁴⁹ **Бо я не від себе глаголав, а пославший мене Отець, Він мені заповідь дав, що промовляти і що глаголати.**

⁵⁰ **І я знаю, що Його заповідь життя вічне. Що ж промовляю я, яко ж глаголав мені Отець, так промовляю.**

13

¹ Перед сьвятом же пасхи, знаючи Ісус, що прийшла Його година, щоб зійти з світу сього до Отця, — любивши своїх, що були в світі, до кінця любив їх.

² І по вечері, як диявол уже вкинув у серце Юди Симонового Іскаріотського, щоб Його зрадив,

³ знаючи Ісус, що все дав Йому Отець у руки, й що від Бога вийшов, і до Бога йде,

⁴ устає зза вечері і скидає одягу; і, взявши рушник, підперезавсь.

⁵ Після того налив води в умивальницю, та й почав обмивати ноги ученикам та обтирати рушником, котрим був підперезаний.

⁶ Приходить же до Симона Петра, й каже Йому той: Господи, Ти обмиваєш ноги мої?

⁷ Відказав Ісус, і рече Йому: **Що я роблю, ти не знаєш тепер, зрозумієш же опісля.**

⁸ Каже Йому Петр: Не мити меш ніг моїх до віку. Відказав йому Ісус: **Як не обмию тебе, не мати меш часті зо мною.**

⁹ Каже Йому Симон Петр: Господи, не тільки ноги мої, та й руки й голову.

¹⁰ Рече йому Ісус: **Обмитому не треба, як тільки ноги мити, а чистий увесь. І ви чисті, та не всі.**

¹¹ Знав бо зрадника свого; тим і сказав: **Не всі ви чисті.**

¹² Як же пообмивав ноги їх і взяв одежу свою, сівши знов, рече їм: **Чи знаєте, що зробив я вам?**

¹³ **Ви звете мене Учителем і Господом, і добре кажете, се бо я.**

¹⁴ **Коли ж я помив вам ноги, Господь і Учитель, то й ви повинні один одному обмивати ноги.**

¹⁵ **Приклад бо дав вам, і як я зробив вам, і ви робіть.**

¹⁶ **Істино, істино глаголю вам: Не єсть слуга більший пана свого, ані посланець більший пославшого його.**

¹⁷ **Коли се знаєте, то блаженні ви, коли робити мете се.**

¹⁸ **Не про всіх вас глаголю: я знаю кого вибрав; та щоб писання справдилось: Хто їсть зо мною хліб, підняв на мене п'яту свою.**

¹⁹ **Від нині глаголю вам, перше ніж стало ся, щоб, як станеть ся, увірували, що се я.**

²⁰ **Істино, істино глаголю вам: Хто приймає, коли я кого пішлю, мене приймає; а хто мене приймає, приймає Пославшого мене.**

²¹ **Се промовивши Ісус, зворушив ся духом, і свідкував і рече: Істино, істино глаголю вам, що один із вас ізрадить мене.**

²² Ззирались тоді між собою ученики, сумніваючись, про кого Він говорить.

²³ Був же за столом один із учеників Його на лоні Ісусовім, котрого любив Ісус.

²⁴ Сьому кивнув Симон Петр, щоб спитав, хто б се був, про кого говорить.

²⁵ Пригорнувшись той до грудей Ісусових, каже Йому: Господи, хто се?

²⁶ Відказав Ісус: **Той, кому я, умочивши кусок, подам.** І, умочивши кусок, дав Юді Симонову Іскаріотському.

²⁷ А за куском увійшов тоді в него сатана. Рече ж йому Ісус: **Що робиш, роби швидко.**

²⁸ Сього не зрозумів ніхто, що сиділи за столом, проти чого сказав йому.

²⁹ Деякі бо думали, — яко ж бо скриньку мав Юда, — що каже йому Ісус: купи, що треба нам про сьвято; або, щоб що дав убогим.

³⁰ Узявши ж він кусок, зараз вийшов; була ж ніч.

³¹ Як же вийшов, рече Ісус: **Тепер прославив ся Син чоловічий, й Бог прославив ся в Йому.**

³² **Коли Бог прославив ся в Йому, то Бог прославить і Його в собі, і скоро прославить Його.**

³³ **Дітки! ще короткий час я з вами. Шукати мете мене, і яко ж казав я Жидам: Що, куди йду я, ви не можете йти, і вам глаголю тепер.**

³⁴ **Заповідь нову даю вам: щоб любили один одного. Як я любив вас, щоб і ви любили один одного.**

³⁵ **По сьому знати муть усі, що ви мої ученики, коли любов мати мете один до одного.**

³⁶ Рече йому Симон Петр: Господи, куди йдеш? Відказав йому Ісус: **Куди йду, не можеш тепер за мною йти; опісля ж пойдеш за мною.**

³⁷ Каже йому Петр: Господи, чому не можу за Тобою йти тепер? Душу мою за Тебе положу.

³⁸ Відказав йому Ісус: **Душу твою за мене положиш? Істино, істино глаголю тобі: не запіє півень, доки мене відречеш ся тричі.**

14

¹ **Нехай не трівожить ся серце ваше. Віруйте в Бога і в мене віруйте.**

² **В дому Отця мого осель багато. Коли б ні, сказав би вам: Йїду наготовити місце вам.**

³ **І, як піїду та наготовлю вам місце, знов приїду й прийму вас до себе, щоб де я, і ви були.**

⁴ **А куди я йду, знаєте, й дорогу знаєте.**

⁵ Каже йому Тома: Господи, не знаємо, куди йдеш; і як можемо дорогу знати?

⁶ Рече йому Ісус: **Я дорога й правда, й життє: ніхто не приходить до Отця, як тільки мною.**

⁷ **Коли б знали мене, й Отця мого знали б; і від нині знаєте Його, й виділи Його.**

⁸ Каже йому Филип: Господи, покажи нам Отця, то й буде з нас.

⁹ Рече йому Ісус: **Стілький час я з вами, й не пізнав єси мене, Филипе? Хто видів мене, видів Отця; як же ти кажеш: Покажи нам Отця?**

¹⁰ **Хиба не ймеш віри, що я в Отці і Отець у мені? Слова, що я промовляю вам, від себе не промовляю; Отець же, що в мені пробуває, Той робить діла.**

¹¹ **Віруйте мені, що я в Отці і Отець у мені; коли ж ні, задля діл самих віруйте мені.**

¹² Істино, істино глаголю вам: Хто вірує в мене, діла, що я роблю, і він робити ме: й більше сього робити ме; бо я до Отця мого йду.

¹³ І чого просити мете в ім'я моє, те зроблю, щоб прославивсь Отець у Сині.

¹⁴ Коли чого просити мете в ім'я моє, я зроблю.

¹⁵ Коли любите мене, хороніть заповіді мої.

¹⁶ І я вблагаю Отця, і дасть вам иншого утішителя, щоб пробував з вами по вік, —

¹⁷ Духа правди, котрого свѣт не може прийняти; бо не видить Його, ані знає Його; ви ж знаєте Його, бо з вами пробуває і в вас буде.

¹⁸ Не zostавлю вас сиротами: прийду до вас.

¹⁹ Ще трохи, й свѣт мене більш не видіти ме; ви ж будете видіти мене, бо я живу, й ви жити мете.

²⁰ Того дня знати мете, що я в Отці моїм, і ви в мені, а я в вас.

²¹ Хто має заповіді мої і хоронить їх, той любить мене; хто ж любить мене, буде люблений від Отця мого, і я люблю му його, і обявлюсь йому.

²² Каже йому Юда, не Іскаріотський: Господи, що воно єсть, що маєш нам обявитись, а не свѣтові?

²³ Відказав Ісус і рече йому: Коли хто любить мене, слово моє хоронити ме, і Отець мій любити ме його, і до него прийдемо, і осело в него зробимо.

²⁴ Хто не любить мене, словес моїх не хоронить; а слово, що ви чуєте, не моє, а пославшого мене Отця.

²⁵ Се я глаголав вам, у вас пробуваючи.

²⁶ Утішитель же, Дух свѣтлий, котрого післе Отець в ім'я моє, Той научить вас усього, й пригадає вам усе, що я глаголав вам.

²⁷ Упокій оставляю вам, мій упокій даю вам; не, яко ж свѣт дає, я даю вам. Нехай не трівожить ся серце ваше, ані лякаєть ся.

²⁸ Ви чули, що я глаголав вам: Йду, й прийду до вас. Коли б любили мене, зраділи б, що я сказав: Йду до Отця; бо Отець мій більший мене.

²⁹ І оце глаголав вам, перш ніж тому стати ся, щоб, як станеть ся, увірували.

³⁰ Вже більш не говорити му багато з вами, йде бо князь свѣта сього, й у мені не має нічого.

³¹ Та, щоб знав свѣт, що я люблю Отця, і, яко ж заповідав мені Отець, так чиню. Уставайте, ходімо з відсіля.

15

¹ Я правдива виноградина, а Отець мій виноградар.

² Кожну вітку в мене, що не родить овощу, відтинає її, а кожну, що родить овощ, обчищує її, щоб більш овощу родила.

³ Вже ви чисті через слово, що я глаголав вам.

⁴ Пробуйте в мені, і я в вас. Яко ж вітка не може овощу родити від себе, коли не пробувати ме на виноградні, так ані ви, коли в мені не будете пробувати.

⁵ Я виноградина, ви вітте. Хто пробуває в мені, а я в йому, той приносить багато овощу; бо без мене не може робити нічого.

⁶ Коли хто не пробуває в мені, буде викинутий геть, як вітка, і всохне, й зберуть їх, та й кинуть в огонь, і згорять.

⁷ Коли пробувати мете в мені, а слова мої пробувати муть в вас, то, чого схочете, просити мете, і станеть ся.

⁸ У сьому прославив ся Отець мій, щоб овощу багато давали ви, й були моїми учениками.

⁹ Яко ж полюбив мене Отець, і я полюбив вас; пробуйте в любові моїй.

¹⁰ Коли заповіді мої хоронити мете, пробувати мете в любові моїй; я хоронив заповіді Отця мого, й пробуваю в любові Його.

¹¹ Се глаголю вам, щоб радощі мої пробували в вас, і щоб радощі ваші сповнились.

¹² Се заповідь моя: Щоб любили один одного, як я полюбив вас.

¹³ Більшої сієї любови ніхто не має, як щоб хто душу свою положив за другів своїх.

¹⁴ Ви други мої, коли робити все, що я заповідаю вам.

¹⁵ Вже більш вас не зву слугами, бо слуга не знає, що робить пан його; вас же назвав я друзями, бо все, що чув я від Отця мого, обявив вам.

¹⁶ Не ви мене вибрали, а я вибрав вас, та й настановив вас, щоб ви йшли і овощ приносили, і овощ ваш пробував; щоб чого просити мете в Отця ім'ям моїм, дав вам.

¹⁷ Се заповідую вам, щоб любили один одного.

¹⁸ Коли свѣт вас ненавидить, знайте, що мене перш вас зненавидів.

¹⁹ Коли б із свѣта були, свѣт своє любив би; як же ви не з свѣта, а я вибрав вас із свѣта, тим ненавидить вас свѣт.

²⁰ Згадайте слово, що я сказав вам: Не більший слуга пана свого. Коли мене гонили, і вас гонити муть. Коли моє слово хоронили, і ваше хоронити муть.

²¹ Та се все робити муть вам задля імя мого, бо не знають Пославшого мене.

²² Коли б я не прийшов і не глаголав їм, гріха не мали б вони; тепер же вимовки не мають вони за гріх свій.

²³ Хто мене ненавидить, і Отця мого ненавидить.

²⁴ Коли б діл не зробив я в них, яких ніхто инший не робив, гріха не мали б; тепер же виділи й зненавиділи мене і Отця мого.

²⁵ Та щоб справдилось слово, написане в законі їх: Що зненавиділи мене дармо.

²⁶ Як же прийде Утішитель, що я пішлю вам од Отця, Дух правди, що від Отця виходить, Той свідкувати ме про мене.

²⁷ І ви ж свідкувати мете: бо від почину ви зо мною.

16

¹ Се я глаголав вам, щоб ви не поблазнились.

² Вилучати муть вас із шкіл; ба прийде час, що всякий, хто вбиває вас, думати ме, що службу приносить Богу.

³ І се робити муть вам, бо не знали ні Отця, ні мене.

⁴ Та се сказав я вам, щоб, як прийде час, згадали про се, що я глаголав вам; бо з вами був.

⁵ Тепер же йду до Пославшого мене; й ніхто з вас не питає мене: Куди йдеш?

⁶ Та що се сказав я вам, смуток сповнив ваше серце.

⁷ Тільки ж я правду глаголю вам: лучче вам, щоб я пішов; як бо не піду, Утішитель не прийде до вас; як же піду, пришлю Його до вас.

⁸ А Той прийшовши, докорить сьвітові за гріх, і за правду, і за суд:

⁹ за гріх бо не вірують у мене;

¹⁰ за правду ж, бо я до Отця мого йду, й більш не побачите мене;

¹¹ за суд, бо князь сьвіта сього осуджений.

¹² Ще багато маю глаголати вам, та ви не можете носити нині.

¹³ Як же прийде той Дух правди, то проведе вас до всякої правди; бо глаголати ме не від себе, а все, що чути ме, буде глаголати, й що настане, звістить вам.

¹⁴ Той мене прославить: бо з мого прийме і звістить вам.

¹⁵ Усе, що має Отець, — моє: тим я сказав, що з мого Він прийме, і звістить вам.

¹⁶ Трохи, і не будете видіти мене; а знов трохи, і побачите мене; бо я йду до Отця.

¹⁷ Казали тоді деякі з учеників Його між собою: Що се, що каже нам: Трохи, і не будете видіти мене, а знов трохи, і побачите мене, і: Бо я йду до Отця?

¹⁸ Казали ж: Що се, що каже: Трохи? Не знаємо, що Він каже.

¹⁹ Знав же Ісус, що хотіли Його спитати, й рече їм: Про се розпитуєтесь між собою, що я сказав: Трохи, і не будете видіти мене, а знов: трохи, і побачите мене?

²⁰ Істино, істино глаголю вам: Що плакати й ридати будете ви, сьвіт же веселитись; ви ж смуткувати мете, та смуток ваш на радощі обернеть ся.

²¹ Жінка як роджає, смуток має, бо прийшла година її; скоро ж уродить дитину, вже не памятає муки з радощів, що народив ся чоловік на сьвіт.

²² І ви оце тепер смуток маєте; знов же побачу вас, і звеселить ся серце ваше, і радощів ваших ніхто не візьме од вас.

²³ І того дня в мене не питати мете. Істино, істино глаголю вам: Що чого ні попросите в Отця імям моїм, дасть вам.

²⁴ Досі не просили ви нічого в імя моє. Просіть, то й приймете, щоб радість ваша була повна.

²⁵ Оце приповістями глаголав вам; та прийде час, що більше вже приповістями не глаголати му вам, а явно про Отця звіщу вам.

²⁶ Того дня просити мете в імя моє, і не глаголю вам, що я просити му Отця за вас.

²⁷ Сам бо Отець любить вас; бо ви мене полюбили, й увірували, що я від Бога вийшов.

²⁸ Я вийшов од Отця, і прийшов на сьвіт. Знов оставляю сьвіт і йду до Отця.

²⁹ Кажуть Йому ученики Його: Оттепер явно глаголеш, і приповісти ніякої не кажеш.

³⁰ Тепер знаємо, що знаєш усе, і не треба, щоб хто питав Тебе. По сьому віруємо, що від Бога вийшов еси.

³¹ Відказав їм Ісус: Тепер віруєте?

³² Ось прийде час, і нині прийшов, щоб ви розсипались кожен у свій бік, а мене самого залишили; та я не сам, бо Отець зо мною.

³³ Се глаголав я вам, щоб у мені впокій мали. У сьвітї горє мати мете, тільки ж бодріть ся: я побідив сьвіт.

17

¹ Се глаголав Ісус, і зняв очі свої на небо, й рече: **Отче! прийшла година; прослав Сина Твого, щоб і Син Твій прославив Тебе.**

² **Яко ж дав єси Йому власть над усяким тілом, щоб усім, що дав єси Йому, дав вічне життя.**

³ **Се ж життє вічне в тому, щоб знали Тебе, єдиного справдешного Бога, та кого післав єси, Ісуса Христа.**

⁴ **Я прославив Тебе на землі: діло кінчав я, що дав єси мені робити.**

⁵ **А тепер прослав мене Ти, Отче, у Тебе самого славою, що мав я в Тебе, перш ніж світ бути.**

⁶ **Обявив я ім'я Твоє людям, що дав єси мені з світа. Твої були вони, а Ти мені їх дав; і слово Твоє хоронили вони.**

⁷ **Тепер зрозуміли вони, що, скільки дав єси мені, все від Тебе.**

⁸ **Бо слова, що дав єси мені, дав я їм; і вони прийняли й зрозуміли справді, що від Тебе прийшов я, і увірували, що Ти мене післав.**

⁹ **Я про них молю, не про світ молю, а про тих, що дав єси мені, бо вони Твої.**

¹⁰ **І все моє Твоє, і Твоє моє, і я прославився в них.**

¹¹ **І вже більш я не в світі, а сі в світі, і я до Тебе йду. Отче святий, збережи їх в ім'я Твоє, тих, котрих дав єси мені, щоб були одно, яко ж ми.**

¹² **Як був я з ними на світі, я беріг їх в ім'я Твоє; котрих дав єси мені, стеріг я, і ніхто з них не погиб, тільки Син погибельний, щоб писання справдилось.**

¹³ **Тепер же до Тебе йду, і се глаголю в світі, щоб мали радість мою повну в собі.**

¹⁴ **Я дав їм слово Твоє, і світ зненавидів їх, бо вони не з світа, яко ж я не з світа.**

¹⁵ **Не молю, щоб узяв їх із світа, а щоб зберіг їх од зла.**

¹⁶ **Не з світа вони, яко ж я не з світа.**

¹⁷ **Освятити їх правдою Твою; слово Твоє правда.**

¹⁸ **Як мене післав єси в світ, і я післав їх у світ.**

¹⁹ **І за них я посвячую себе, щоб і вони були освячені правдою.**

²⁰ **Не про сих же тільки молю, а також і про тих, що задля слова їх увірують у мене,**

²¹ **щоб усі одно були: яко ж Ти, Отче, в мені і я в Тобі, щоб і вони в нас одно були, щоб світ увірував, що Ти мене післав єси.**

²² **І славу, що дав єси мені, дав я їм, щоб були одно, яко ж ми одно.**

²³ **Я в них і Ти в мені, щоб були звершені в одно, і щоб зрозумів світ, що Ти мене післав єси і полюбив їх, яко ж мене полюбив єси.**

²⁴ **Отче, котрих дав єси мені, хочу, щоб, де я, і вони були зо мною, щоб виділи славу мою, що дав єси мені; бо полюбив єси мене перш основання світа.**

²⁵ **Отче праведний, і світ Тебе не пізнав, я ж пізнав Тебе, і сі пізнали, що Ти мене післав.**

²⁶ **І я обявив їм ім'я Твоє, і обявляти му, щоб любов, якою любив єси мене, в них була, а я в них.**

18

¹ Се промовивши Ісус, вийшов з учениками своїми за потік Кедрон, де був сад, у котрий ввійшов Він і ученики Його.

² Знав же й Юда, що зрадив Його, се місце, бо почасти збирались там Ісус і ученики Його.

³ Тоді Юда, взявши роту та архиерейських і фарисейських слуг, приходить туди з лихтарнями, та факлями, * та з зброєю.

⁴ Знаючи ж Ісус усе, що настає на Него, вийшов і рече їм: **Кого шукаєте?**

⁵ Відказали Йому: **Ісуса Назорея.** Рече їм Ісус: **Се я.** Стояв же й Юда зрадник Його, з ними.

⁶ Як же сказав їм: **Що се я,** відступили вони назад, та й попадали на землю.

⁷ Знов же спитав їх: **Кого шукаєте?** Вони ж сказали: **Ісуса Назорея.**

⁸ Відказав Ісус: **Сказав вам, що се я. Коли ж мене шукаєте, дайте сим відійти.**

⁹ Щоб справдилось слово, що промовив: **Що котрих дав єси мені, не згубив я з них нікого.**

¹⁰ Тоді Симон Петр, маючи меч, вийняв його, і вдарив слугу архиерейського, та й відтяв йому ухо праве. Було ж ім'я слугі Малх.

¹¹ Рече тоді Ісус Петрови: **Вкинь меч твій у похву. Чашу, що дав мені Отець, хиба не пити її?**

¹² Тоді рота, й тисячник, і слуги Жидівські схопили Ісуса, та й звязали Його,

¹³ і повели Його перш до Анни, був бо тестем Каяфі, що був архиереєм того року.

¹⁴ Був же Каяфа той, що порадив Жидам, що лучче нехай один чоловік умре за людей.

¹⁵ Пішов же слідом за Ісусом Симон Петр та ще другий ученик. Той же ученик був знаний архиєреві, і прийшов з Ісусом у двір архиерейський.

* 18:3 Смолоскипами.

¹⁶Петр же стояв перед дверми знадвору. Вийшов тоді другий ученик, що був знаний архиєреві, і сказав дверниці, і ввела Петра.

¹⁷Каже тоді слуга дверниці Петрові: Чи й ти еси з учеників чоловіка сього? Каже той: Ні.

¹⁸Стояли ж раби й слуги, що розложили огонь; холодно бо було, та й грілись. Стояв з ними й Петр, і грів ся.

¹⁹Тоді архиєрей спитав Ісуса про учеників Його й про науку Його.

²⁰Відказав йому Ісус: **Я глаголав ясно світові; я завсіди учив у школі і в церкві, куди Жиди завсіди сходять ся, і потай не глаголав нічого.**

²¹**Чого мене питаєш? Спитай тих, що слухали, що я глаголав їм; ось вони знають, що я казав.**

²²Як же Він се промовив, один із слуг, стоячи тут, ударив у лице Ісуса, кажучи: Так відказуєш архиєреві?

²³Відказав йому Ісус: **Коли недобре сказав я, свідкуй про недобре; коли добре, за що мене беш?**

²⁴Післав Його Анна звязаного до Каяфи архиєрея.

²⁵Симон же Петр стояв та грів ся. Кажуть тоді йому: Чи й ти з Його учеників? Він же відрік ся і сказав: Ні.

²⁶Каже один із слуг архиєрейських, свояк того, котрому відтяв Петр ухо: Чи ж не бачив я тебе в саду з Ним?

²⁷Знов тоді відрік ся Петр, і зараз півень запівав.

²⁸Ведуть тоді Ісуса від Каяфи у претор; був же ранок; і не ввійшли вони в претор, щоб не опоганитись та щоб їсти їм пасху.

²⁹Вийшов тоді Пилат до них, і каже: Яку вину приносите на чоловіка сього?

³⁰Озвались і казали йому: Коли б Він не був лиходій, не віддавали б ми Його тобі.

³¹Каже тоді їм Пилат: Візьміть ви Його й по закону вашому осудіть Його. Сказали тоді йому Жиди: Нам не годить ся вивати нікого.

³²Щоб Ісусове слово справдилось, що промовив, означуючи, якою смертю має вмерти.

³³увійшов тоді знов Пилат у претор, і покликав Ісуса, і каже йому: Ти еси цар Жидівський?

³⁴Відказав йому Ісус: **Від себе ти се говориш, чи інші тобі сказали про мене?**

³⁵Озвався Пилат: Хиба я Жид? Нарід Твій і архиєреї видали мені Тебе. Що зробив еси?

³⁶Відказав Ісус: **Царство моє не од світа сього. Коли б од світа сього було царство моє, слуги мої воювали б, щоб не видано мене Жидам; тільки ж царство моє не звідсіля.**

³⁷Рече тоді йому Пилат: Так Ти цар? Відказав Ісус: **Ти кажеш, що цар я. Я на се родивсь і на се прийшов у світ, щоб свідкувати правді. Кожен, хто від правди, слухає мого голосу.**

³⁸Каже йому Пилат: Що таке правда? І, се сказавши, знов вийшов до Жидів, і каже їм: Ніякої вини не знаходжу я в Йому.

³⁹Єсть же звичай у вас, щоб одного вам відпускав я на пасху. Хочете ж, щоб випустив вам царя Жидівського.

⁴⁰Закричали тоді вони всі знов, кажучи: Не Сього, а Вараву. Був же Варава розбійник.

19

¹Тоді узяв Пилат Ісуса, та й бив Його.

²А воїни сплївши вінець із тернини, наділи на голову Йому, і в одержу червону одягли Його,

³і казали: Радуй ся, царю Жидівський! і били Його в лице.

⁴Вийшов тоді знов Пилат, і каже їм: Ось я виводжу вам Його, щоб знали, що в Йому ніякої вини не знаходжу.

⁵Вийшов тоді Ісус у терновім вінці і в червоній одержі. І каже їм Пилат: Ось, чоловік!

⁶Як же побачили Його архиєреї та слуги, то кричали, кажучи: Розпни, розпни Його! Каже їм Пилат: Візьміть ви Його, та й розпніть; я бо не знаходжу в Йому вини.

⁷Відказали йому Жиди: Ми закон маємо, і по закону нашому повинен умерти, бо Він себе Сином Божим зробив.

⁸Як же почув Пилат се слово, то ще більше злякав ся,

⁹і ввійшов у претор знов, і каже Ісусові: Звідкіля еси Ти? Ісус же відповіді не дав йому.

¹⁰Каже тоді йому Пилат: До мене не говориш? Не знаєш, що власть маю розпяти Тебе, і власть маю відпустити Тебе?

¹¹Відказав Ісус: **Не мав би еси власти ніякої надо мною, коли б не було тобі дано звиш. Тим, хто видав мене тобі, більший гріх має.**

¹²З того часу шукав Пилат одпустити Його; Жиди ж кричали, кажучи: Коли Сього відпустиш, не еси друг Кесареви. Всякий, хто царем себе робить, противить ся Кесареви.

¹³Пилат же, почувши таке слово, вивів Ісуса, та й сів на судищі, що зване Литостротос, а по єврейськи: Гавата.

¹⁴Була ж п'ятниця перед пасхою, коло години ж шостої. І каже Жидам: Ось, Цар ваш!

15 Вони ж закричали: Візьми, візьми розпни Його! Каже їм Пилат: Царя вашого розпну? Відказали архиєреї: Не маємо царя, тільки Кесаря.

16 Тоді ж видав їм Його, щоб розп'яли. Узяли ж Ісуса, та й повели.

17 І, несучи хрест свій, вийшов Він на врочище (місце) Черепове, що зветь ся по єврейськи Голгота.

18 Там розп'яли Його, а з Ним інших двох, по сей і по той бік, посередині ж Ісуса.

19 Написав же і надпись Пилат, та й виставив на хресті; було ж написано: Ісус Назорей, Цар Жидівський.

20 Сю ж надпись многі читали з Жидів; бо поблизу города було місце, де розп'ято Ісуса; а було написано по єврейськи, по грецьки і по римськи.

21 Казали тоді Пилатові архиєреї Жидівські: Не пиши: Цар Жидівський, а що Він казав: Я цар Жидівський.

22 Відказав Пилат: Що написав, написав.

23 Тоді воїни, розп'явши Ісуса, взяли одежу Його, й зробили з неї чотири часті, кожному воїнові часть, і хитон; * був же хитон не шиваний, а ввесь од верху тканий.

24 Сказали тоді між собою: Не дерімо Його, а киньмо жереб на него, чий буде. Щоб справдилось писання, що глаголе: Поділили одежу мою собі, і на моє платтє кидали жереб. То воїни се й зробили.

25 Стояла ж коло хреста Ісусового мати Його та сестра матери Його, Марія Клеопова, та Марія Магдалина.

26 Ісус же, побачивши матір і ученика стоячого коло неї, котрого любив, рече до матери своєї:

Жено, ось син твій.

27 Опісля рече ученику: **От, мати твоя.** І з тієї години узяв її ученик до себе.

28 Після сього, знаючи Ісус, що все вже звершилось, щоб справдилось писання, рече: **Жажду.**

29 Стояла ж посудина повна оцту; вони ж, напоївши губку оцтом і на тростину настромивши, піднесли Йому до уст.

30 Скушавши ж оцту Ісус, рече: **Звершилось; і**, схиливши голову, віддав духа.

31 Жиди ж, щоб не зоставались на хрестах тіла в суботу (був бо великий день тієї суботи), благали Пилата, щоб поперебивали їм гомілки, та й поздіймали.

32 Прийшли тоді воїни, й першому поломили ноги, й другому розп'ятому з Ним.

33 До Ісуса ж прийшовши, як побачили Його вже мертвого, не перебили Йому ніг;

34 а один з воїнів проколов Йому списом бік, і зараз вийшла кров і вода.

35 І той, що бачив се, засвідчував, і правдиве свідчення Його; і знає він, що говорить правду, щоб ви вірували.

36 Сталось бо се, щоб писання справдилось: Кість Його не буде переломлена.

37 І знов інше писання рече: Дивити муть ся на Того, кого прокололи.

38 Після ж сього благав Пилата Йосиф з Ариматеї (бувши учеником Ісусовим, потайним же задля страху Жидівського), щоб зняти тіло Ісусове; й дозволив Пилат. Прийшов тоді і взяв тіло Ісусове.

39 Прийшов же й Никодим, що приходив перше до Ісуса в ночі, принісши змішаної смирни й алое фунтів із сотню.

40 Взяли тоді тіло Ісусове, і обгорнули полотном з пахощами, як се звичай у Жидів ховати.

41 Був же на місці, де розп'ято Його, сад, а в саду новий гріб, в котрому ніколи нікого не положено.

42 Там оце положили Ісуса задля п'ятниці Жидівської; бо поблизу був гріб.

20

1 Первого ж дня тижня приходить Марія Магдалина вранці, як ще було темно, до гробу, і бачить, що каменя одвалено від гробу.

2 Біжить тоді, і приходить до Симона Петра та другого ученика, котрого любив Ісус, і каже їм: Узято Господа з гробу, і не знаємо, де положено Його.

3 Вийшов тоді Петр і другий ученик, і прийшли до гробу.

4 Бігли ж обидва разом, та другий ученик побіг скоріш Петра, і прийшов первий до гробу.

5 І нахилившись, бачить, що лежить полотно, та не ввійшов.

6 Приходить тоді Симон Петр слідом за ним, і ввійшов у гріб, і видить, що лежить полотно,

7 а хустка, що була на голові Його, не з полотном лежала, а осторонь звита, на одному місці.

8 Тоді ж увійшов і другий ученик, що прийшов первий до гробу, і видів, і вірував.

9 Ще бо не знали писання, що має Він з мертвих воскреснути.

10 Пійшли ж тоді ученики знов до себе.

11 Марія ж стояла перед гробом, плачучи, знадвору; як же плакала, нахилилась у гріб,

* 19:23 Намітку.

¹² і видить двох ангелів у білому сидячих, один у головах, а один у ногах, де лежало тіло Ісусове.
¹³ І кажуть вони їй: Жено, чого плачеш? Каже їм: Бо взято Господа мого, й не знаю, де положено Його.

¹⁴ І, промовивши се, обернулась назад, і видить Ісуса стоячого, та й не знала, що се Ісус.

¹⁵ Рече їй Ісус: **Жено, чого плачеш? кого шукаєш?** Вона, думаючи, що се садівник, каже Йому: Добродію, коли ти виніс Його, скажи мені, де Його положив, і я Його візьму.

¹⁶ Рече їй Ісус: **Маріє.** Обернувшись вона, каже Йому: Равуні, чи то б сказати: Учителю.

¹⁷ Рече їй Ісус: **Не приторкайся до мене; ще бо не зійшов до Отця мого, а йди до братів моїх, та скажи їм: Я схожу до Отця мого й Отця вашого, й Бога мого й Бога вашого.**

¹⁸ Приходить Марія Магдалина, звіщаючи ученикам, що бачила Господа, й що Він се промовив їй.

¹⁹ Як же був вечір дня того, первого на тижні, як двері були замкнені, де зібрались ученики задля страху перед Жидами, прийшов Ісус та й став посередині, і рече їм: **Упокій вам.**

²⁰ І, се промовивши, показав їм свої руки, і бік свій. Зраділи тоді ученики, побачивши Господа.

²¹ Рече ж їм Ісус ізнов: **Упокій вам. Яко ж післяв мене Отець, і я посилаю вас.**

²² І, се промовивши, дихнув, і рече їм: **Прийміть Духа святаго.**

²³ **Кому відпустите гріхи, відпустять ся їм; кому задержите, задержать ся.**

²⁴ Тома ж, один з дванайцяти, на прізвище Близняк, не був з ними, як прийшов Ісус.

²⁵ Сказали йому другі ученики: Ми виділи Господа. Він же сказав їм: Коли не побачу на руках Його рани од гвіздя, і не вложу руки моєї в бік Його, не пійму віри.

²⁶ А по восьми днях знов були в середині ученики Його, й Тома з ними. Приходить Ісус, як двері були замкнені, і став посередині, і рече: **Впокій вам.**

²⁷ Опісля рече до Томи: **Подай палець твій сюди, й подивись на руки мої, і подай руку твою, і вложи в бік мій, та й не будь невірний, а вірний.**

²⁸ І озвавшись Тома, каже Йому: Господь мій і Бог мій.

²⁹ Рече йому Ісус: **Що видів еси мене, Томо, увірував еси; блаженні, що не виділи, та й вірували.**

³⁰ Багато ж інших ознак робив Ісус перед учениками своїми, що не написані в книзі сій.

³¹ Се ж написано, щоб ви вірували, що Ісус єсть Христос, Син Божий, і щоб, віруючи, життє мали в ім'я Його.

21

¹ Після сього явив ся знов Ісус ученикам на морі Тивериядському; явив ся ж так.

² Були в купі Симон Петр та Тома, на прізвище Близняк, та Натанал із Кани Галилейської, та сини Зеведеєві, та інших учеників Його двоє.

³ Каже їм Симон Петр: Пійду риби ловити. Кажуть вони йому: Пійдемо й ми з тобою. Вийшли та й улізли зараз у човен; та не піймали тієї ночі нічого.

⁴ Як же настав уже ранок, стояв Ісус на березі; та не знали ученики, що се був Ісус.

⁵ Рече тоді їм Ісус: **Діти, чи маєте що їсти?** Відказали йому: Ні.

⁶ Він же рече їм: **Закиньте невода з правого боку човна, то й знайдете.** Закинули ж, і вже не здоліли Його витягти задля множества риби.

⁷ Каже тоді ученик той, котрого любив Ісус, Петрові: Се Господь. Симон же Петр, почувши, що се Господь, підперезавсь (був бо нагий), та й кинувсь у море.

⁸ Інші ж ученики човником приплили (бо недалеко були від землі, а локот на двісті), тягнучи невода з рибою.

⁹ Скоро вийшли на землю, бачять розложений жар, а на йому рибу і хліб.

¹⁰ Рече їм Ісус: **Принесіть риби, що вловили тепер.**

¹¹ Уліз же Симон Петр, та й витяг невід на землю повен риби великої, сто й п'ятдесят і три; і хоч стільки її було, не порвав ся невід.

¹² Рече їм Ісус: **Ідіть обідайте.** Ніхто ж не важив ся з учеників спитати Його: Хто Ти еси? знаючи, що се Господь.

¹³ Приходить тоді Ісус і бере хліб, та й дає їм, і риби так само.

¹⁴ Се вже втретє явивсь Ісус ученикам своїм, уставши з мертвих.

¹⁵ Як же обідали, рече Ісус Симонові Петру: **Симоне Йонин, чи любиш мене більш, ніж сї:** Каже йому: Так, Господи; Ти знаєш, що я люблю Тебе. Рече йому: **Паси ягнята мої.**

¹⁶ Рече йому знов удруге: **Симоне Йонин, чи любиш мене?** Каже йому: Так, Господи, Ти знаєш, що я люблю Тебе. Рече йому: **Паси вівці мої.**

¹⁷ Рече йому втретє: **Симоне Йонин, чи любиш мене?** Засмутив ся Петр, що сказав йому втретє: **Чи любиш мене?** й каже йому: Господи, Ти все знаєш; Ти знаєш, що люблю Тебе. Рече йому Ісус: **Паси вівці мої.**

¹⁸ Істино, істино глаголю тобі: Як був єси молодий, то підперізував ся сам, і ходив єси куди хотів; як же зістарієш ся, то простягнеш руки твої, і инший тебе підпереже, й поведе, куди не схочеш.

¹⁹ Се ж промовив, означуючи, якою смертю прославить Бога. І, сказавши се, рече йому: **Йди слідом за мною.**

²⁰ І обернувшись Петр, бачить ученика, котрого любив Ісус, слідом ідучого, що й на вечері пригорнувся до грудей Його, і питає: Господи, хто се, що зрадить Тебе?

²¹ Сього побачивши Петр, каже Ісусові: Господи, сей же що?

²² Рече йому Ісус: **Коли схочу, щоб він пробував, доки прийду, що тобі до того? ти йди за мною.**

²³ І пійшло слово се між братів, що ученик той не вмере, та не сказав йому Ісус, що не вмере; а: **Коли схочу, щоб він пробував, доки прийду, що тобі до того?**

²⁴ Се той ученик, що свідкує про се, і писав се; і знаємо, що правдиве свідкування його.

²⁵ Єсть же й иншого багато, що зробив Ісус, що, коли б писати з'осібна, то думаю, що й сам світ не помістив би писаних книг. Амінь.

ДІЯННЯ СЪВЯТИХ АПОСТОЛІВ.

- ¹ Перве оповідання написав я, Теофіле, про все, що Ісус робив і навчав,
² аж до дня, котрого возніс ся, заповідавши через Духа сьвятого апостолам, котрих вибрав;
³ перед котрими являв ся Він живий після муки своєї у многих ознаках; і бачили Його сорок днів, і глаголав про царство Боже;
⁴ і, зібравши їх, заповів їм, з Єрусалиму не виходити, а дожидатись обітування Отця, що про Него чули від мене.
⁵ **Бо Йоан хрестив водою: ви ж хрестити метесь Духом сьвятим по немногих сіх днях.**
⁶ Вони ж зійшовшись питали Його, кажучи: Господи, чи не під сей час поставиш Ти знов царство Ізраїльське?
⁷ Рече ж до них: **Не вам єсть розуміти час і пору, що Отець положив у своїй власті.**
⁸ **А приймете силу, як зійде сьвятий Дух на вас; і будете мені сьвідками в Єрусалимі й у всій Юдеї і Самарії, і до краю землі.**
⁹ І, се промовивши, як дивились вони, знявсь угору, і хмара взяла Його від очей їх.
¹⁰ І, як вони пильно дивились на небо, як Він відходив, аж ось два мужі стали перед ними в білій одежі,
¹¹ котрі й сказали: Мужі Галилейські, чого стоїте, дивлячись на небо? Сей Ісус, узятий од вас на небо, так прийде, як виділи ви Його, сходячого на небо.
¹² Тоді вернулись вони в Єрусалим із гори, званої Оливною, що поблизу Єрусалиму на субітній день ходи.
¹³ І ввійшовши, зійшли на гірницю, де пробували Петр та Яков, та Андрей, Филип та Тома, Вартоломей і Матей, Яков Алхеїв та Симон Зилот, та Юда Яковів.
¹⁴ Усі вони пробували однодушно в молитві і благанню — з жінками й Марією, матіррю Ісусовою, і з братами Його.
¹⁵ І ставши тими днями Петр посеред учеників, рече (було ж число імен укупі до ста двацяти):
¹⁶ Мужі брати! треба було справдитись писанню сьому, що прорік Дух сьвятий устами Давидовими про Юду, що став ся проводирем тих, котрі схопили Ісуса.
¹⁷ Полічено ж його до нас, і прийняв був долю служення сього.
¹⁸ Сей чоловік придбав поле за нагороду неправедну, і, впавши сторч, тріснув надвоє, і вийшло усе нутро його.
¹⁹ І відомо стало всім домуючим у Єрусалимі, так що прозвано поле тее власною говіркою їх Акельдама, чи то б сказати: поле крови.
²⁰ Написано ж в книзі Псалмь: Нехай оселя його спустіє, і нехай ніхто не домує в ній, а догляд її нехай прийме инший.
²¹ Треба ж, щоб з мужів, що сходились із нами по всяк час, як входив і виходив між нами Господь Ісус,
²² почавши від хрещення Йоанового до дня, як Його взято від нас, був один із сіх укупі з нами сьвідком воскресення Його.
²³ І поставили двох: Йосифа, званого Варсавою, котрого звали також Юстом, та Маттія.
²⁴ І молячись, казали: Ти, Господи, що знаєш серця всіх, покажи одного з сих двох, котрого вибрав єси,
²⁵ прийняти долю служення сього й апостольства, від котрого відступив Юда, щоб йти в своє місце.
²⁶ І кинули жереб про них; і впав жереб на Маттія; і прилучено його до дванадцяти апостолів.

2

- ¹ А як скінчив ся день пятидесятниці, були всі однодушно вкупі.
² І роздав ся зразу гук* із неба, мов би од віючого буйного вітру, й сповнив увесь дім, де вони сиділи.
³ І явились їм поділені язика, ніби огняні, і сів на кожному з них.
⁴ І сповнились усі Духом сьвятим, і почали розмовляти иншими мовами, як Дух давав їм промовляти.
⁵ Домували ж у Єрусалимі Жиди, люде побожні, з усякого народу під небом.
⁶ Як же роздав ся сей голос, зійшлось множество, і стрівожились, бо чув кожен, що вони говіркою їх розмовляють.
⁷ Здуміли ся ж усі і дивувались, говорячи один до одного: Чи не всі оце сі, що розмовляють, Галилейці?
⁸ Як же се чуємо кожний власну говірку свою, в якій родились,

* 2:2 Шум.

⁹ Парфяне, й Мидяне, й Єламити, й що домуємо в Мезопотамії, і в Юдеї, і Каппадокиї, і Понтї, і Азії,

¹⁰ і Фригії, і Памфілії, й Єгипті, і в сторонах Ливійських, що коло Киринії, і заходжі Римляне, й Жиди, і нововірці,

¹¹ Критяне й Араби, чуємо, що вони розмовляють нашими мовами про величчє Божє?

¹² Здуміли ся ж усі, і в сумніві казали один до одного: Що се має бути?

¹³ Інші ж, сьміючись, казали, що молодим вином повпивались.

¹⁴ Ставши ж Петр з одинайцятьма, зняв голос свій і промовив до них: Люде Юдейські, і всі жителі Єрусалимські, нехай се відомо вам буде, і вислухайте слово моє.

¹⁵ Сї бо не п'яні, як думаєте, бо третя година дня.

¹⁶ А єсть се, що промовив пророк Йоїл:

¹⁷ І буде останнього дня, глаголе Бог, виллю я Духа мого на всяке тіло; й пророкувати муть сини ваші і дочки ваші, і молодці ваші видіння бачити муть, і старшим вашим сни снити муть ся;

¹⁸ і на слуг моїх і на служниць моїх виллю в ті дні Духа мого, й пророкувати муть.

¹⁹ І дам чудеса вгорі на небі, і ознаки внизу на землі: кров і огонь і димову куряву.

²⁰ Сонце обернеть ся в темряву, і місяць у кров, перш ніж прийде день Господень великий і славний.

²¹ І буде, що всякий, хто призивати ме ймя Господнє, то спасеть ся.

²² Мужі Ізраїльські, вислухайте сї слова: Ісуса Назорея, чоловіка, від Бога прославленого між вами силою, і чудесами, і ознаками, які робив через Него Бог серед вас, як і самі знаєте,

²³ Сього, призначеного радою і провидіннем Божим виданого, ви, взявши руками беззаконних, і пригвоздивши, вбили.

²⁴ Котрого Бог воскресив, розв'язавши болесті смерті; яко ж бо не було можливе вдержанням Йому бути від неї.

²⁵ Давид бо глаголе про Него: Мав я Господа перед очима завсїди, бо Він по правиці в мене, щоб я не захитав ся.

²⁶ Тим звеселилось серце моє, і зрадїв язик мій; ще ж і тіло моє оселить ся в надії.

²⁷ Бо не залишиш душі моєї в пеклі, ані даси сьвятому Твоєму видіти зотління.

²⁸ Обявив еси мені дороги життя; сповниш мене радіощами перед лицем Твоїм.

²⁹ Мужі брати, дайте говорити явно до вас про праотця Давида, що вмер і поховано його, і гріб його у нас до сього дня.

³⁰ Бувши ж пророком і знавши, що клятьбою клявсь йому Бог, що з плоду поясниці його по тілу підійме Христа сидіти на престолі його,

³¹ предвидівши, глаголав про воскресеннє Христове, що душа його не залишена в пеклі, а тіло не виділо зотління.

³² Сього Ісуса воскресив Бог; Йому всі ми сьвідки.

³³ Правицею ж Божою вознісши і обітування сьвятого Духа прийнявши від Отця, злив се, що ви тепер бачите і чуєте.

³⁴ Бо Давид не зійшов на небеса; глаголе ж сам: Рече Господь Господеві моему: Сиди по правиці в мене,

³⁵ доки положу ворогів Твоїх підніжком ніг Твоїх.

³⁶ Твердо ж нехай знає весь дїм Ізраїлів, що Господом і Христом зробив його Бог, сього Ісуса, котрого ви розпали.

³⁷ Почувши ж се, помякли серцем, і казали до Петра та до інших апостолів: Що ж робити нам, мужі брати?

³⁸ Петр же рече до них: Покайтесь, і нехай охрестить ся кожен з вас в імя Ісуса Христа на оставленнє гріхів, і приймете дар сьвятого Духа.

³⁹ Для вас бо обітниця, і для дітей ваших, і для всіх далеких, скільки їх покличе Господь Бог ваш.

⁴⁰ І іншими многими словами сьвідкував і напминав, глаголючи: Спасайте себе з сього розворотного кодла.

⁴¹ Хто ж залюбки прийняв слово його, охрестились; і пристало того дня душ тисяч зо три.

⁴² Пробували ж у науці апостолській, і в общині, і в ламанню хліба, і в молитвах.

⁴³ Був же на кожній душі страх, і багато чудес і ознак робилось через апостолів.

⁴⁴ І всі віруючі були вкупі, і все було в них спільне;

⁴⁵ і продавали маєтки та достатки, і ділили їх на всіх, як кому було треба.

⁴⁶ І що-дня пробували одностайно в церкві, і ламлючи по домах хліб, приймали харч в радості і простоті серця,

⁴⁷ хвалячи Бога й маючи ласку у всього народу. Господь же прибавляв спасенників у церкву що-дня.

3

- ¹ Петр та Йоан йшли вкупі до церкви на молитву о дев'ятій годині.
² І несено одного чоловіка, що був кривий від утроби матери своєї, котрого кладено що дня перед церковними дверима, званими Гарними, просити милостині в тих, що входили в церкву.
³ Побачивши він Петра та Йоана, що хотіли ввійти в церкву, просив милостині.
⁴ Споглянувши ж Петр на него з Йоаном, рече: Подивись на нас.
⁵ Він же дивився пишно на них, сподіваючись що від них прийняти.
⁶ Рече ж Петр: Срібла та золота нема в мене; що ж маю, се тобі даю. В ім'я Ісуса Христа Назорея встань і ходи.
⁷ І, взявши його за праву руку, звів угору, і зараз його ноги й коліна окрепились,
⁸ і підскачавши, став та ходив, і ввійшов із ними в церкву, походжаючи, та скачучи, та хвалячи Бога.
⁹ І видів його весь народ ходячого й хвалячого Бога.
¹⁰ А знали його, що се той, що для милостині сидів коло Гарних дверей церковних, і сповнилися страхом і дивом над тим, що сталося йому.
¹¹ Як же держався сцілений кривий коло Петра та Йоана, збігся до них увесь народ у ходник званий Соломонів, дивуючись.
¹² І вбачаючи се Петр, озвався до народу: Мужі Ізраїльські, чого ви чудуетеся сим? або чого так пишно до нас дивитись, мов би своєю силою або побожністю зробили ми, щоб ходив він?
¹³ Бог Авраамів, та Ісааків, та Яковів, Бог отців наших, прославив Сина свого Ісуса, що ви видали та відреклись його перед Пилатом, як судив він відпустити його.
¹⁴ Ви ж Съвятого й Праведного відреклись, і просили дарувати вам чоловіка душоубця,
¹⁵ а Князя життя убили, котрого Бог воскресив з мертвих; йому ми свідки.
¹⁶ І через віру в ім'я його, сього, що бачите й знаєте, окрепило ім'я його, і віра, що через Него, дала йому се сцілення перед усіма вами.
¹⁷ І тепер, брати, знаю, що через незнання зробили ви, як і князі ваші.
¹⁸ Бог же, що наперед звістив устами всіх пророків своїх про муки Христові, сповнив так.
¹⁹ Покайтеся ж і наверніть ся, щоб очистились од гріхів ваших, як прийде час покріплення від лиця Господнього,
²⁰ і пішле наперед проповіданого вам Ісуса Христа,
²¹ котрого мусліло небо прийняти аж до часу новонастання всього, що глаголав Бог устами всіх съвятих своїх пророків од віку.
²² Мойсей бо до отців промовив: Що пророка підійме вам Господь Бог ваш із братів ваших, як мене. Сього слухайте у всьому, що глаголати ме вам.
²³ Буде ж, що всяка душа, котра не слухати ме пророка того, погубить ся з народом.
²⁴ І всі пророки від Самуїла й після сих, скільки їх промовляло, також наперед сповіщали про дні сесі.
²⁵ Ви ж сини пророків і завіту, що положив Бог з отцями нашими, глаголючи Авраамові: І в насінні твоїм благословенні будуть усі народи землі.
²⁶ Вам найперше, піднявши Бог Сина свого Ісуса, післав його благословити вас, щоб кожен одвернувся од лукавства свого.

4

- ¹ Як же вони промовляли до народу, приступили до них священники та старшина церковна та Садукеї,
² сердячись, що вони навчають народ і проповідують в Ісусі воскресення з мертвих.
³ І наложили на них руки, і оддали їх під сторожу до ранку, бо вже був вечір.
⁴ Многі ж з них, що слухали слово, увірували; було ж число людей вірних тисяч з п'ять.
⁵ І сталося, зібрались уранці князі їх та старші, та письменники в Єрусалимі,
⁶ та Анна архиерей, та Каяфа, та Йоан, та Александр і скільки було з родини архиерейської,
⁷ і, поставивши їх посередині, питали: Якою силою, або яким ім'ям, зробили ви се?
⁸ Тоді Петр, сповнившись Духом съв'ятим, рече до них: Князі людські та старші Ізраїлеві!
⁹ коли в нас оце допитують ся про добре діло (зроблене) недужому чоловікові, чим сей спас ся,
¹⁰ то нехай знане буде всім вам і всьому народові Ізраїлеву, що в ім'я Ісуса Христа Назорея, котрого ви розп'яли, котрого Бог воскресив з мертвих; Ним сей стоїть перед вами здоровий.
¹¹ Се камінь, зневажений од вас будівничих, що стався головою угла;
¹² і нема ні в кому другому спасення, бо й нема иншого ім'я під небом, даного людям, щоб ним спасатись нам.
¹³ Як же побачили вони сьміливість Петра та Йоана, і постерегли, що се люде невчені і прості, то дивувались; і пізнали їх, що вони були з Ісусом,
¹⁴ і, бачивши чоловіка з ними стоячого сціленого, не мали нічого сказати проти.
¹⁵ Звелівши ж їм вийти з ради, радились між собою,

16 говорячи: Що нам робити з сими людьми? бо велика ознака сталась через них усім явна, що домують у Єрусалимі, і не можемо відректи.

17 Тільки ж, щоб більш не ширилось між народом, то наказом зажаємо їм, щоб більш не говорили в ім'я сее нікому з людей.

18 І, покликавши їх, заповіли їм зовсім не говорити ані навчати в ім'я Ісусове.

19 Петр же та Йоан, озвавшись до них, рекли: Чи праведно перед Богом слухати вас більш ніж Бога, — судіть.

20 Не можна бо нам того, що виділи й що чули, не говорити.

21 Вони ж наказавши, відпустили їх, не знайшовши нічого, за що б їх покарати, задля народу; бо всі прославляли Бога за те, що стало ся.

22 Було бо більш сорока років чоловікові тому, на котрому стала ся ознака сцілення.

23 Відпущені ж прийшли до своїх і сповістили, що казали до них архиереї та старші.

24 Вони ж, вислухавши те, однодушно підняли голос до Бога й промовили: Владико, Ти еси Бог, що сотворив небо, і землю, і море, і все, що в них;

25 котрий устами Давида, слуги Твого, промовив: Чого збунтувались погане, і люде задумують марні речі?

26 Повставали царі земні, і князі зібрались докупити на Господа й на Христа Його.

27 Бо зібрали ся справді на сьвятого Сина Твого Ісуса, що Його помазав еси, і Прод, і Понтийський Пилат з поганями й людьми Ізраїльськими,

28 зробити, що Твоя рука і рада Твоя наперед призначили статись.

29 І нині, Господи, споглянь на накази їх, і дай слугам Твоїм з усякою одвагою промовляти слово Твоє,

30 і простягай руку Твою на сцілення, і нехай ознаки й чудеса стають ся через ім'я сьвятого Сина Твого Ісуса.

31 А як помолились вони, захитало ся місце, де зібрались, і сповнились усі Духом сьвятим, і промовляли слово Боже з одвагою.

32 Множество ж вірних мали одно серце й одну душу; й ні один, що мав, не казав, що се його, а було в них усе спільне.

33 І з великою силою давали апостоли сьвідчення воскресення Господа Ісуса, й ласка велика була на всіх їх.

34 Та й в недостатку ніхто між ними не був; хто бо був властительом земель або домів, ті, продавши, приносили гроші за продане,

35 та й клали у ногах у апостолів, і роздавали кожному, як кому треба було.

36 Так Іосія, названий від апостолів Варнава (що єсть перекладом: Син одради), левит, родом Кипрянин,

37 мавши поле, продав, та й приніс гроші, та й положив у ногах у апостолів.

5

1 Один же чоловік, на йм'я Ананія, з Сафірою, жінкою своєю, продав маєток,

2 та й приховав з ціни, за довідом жінки своєї, та, принісши якусь частину, положив у ногах у апостолів.

3 Петр же рече: Ананіє, чого сповнив сатана серце твоє, щоб обманити сьвятого Духа та приховати з ціни за землю?

4 Хиба, що ти мав, не твоє воно було? й продане, не в твоїй власті було? На що положив еси в своєму серці діло таке? Ти обманив не людей, а Бога.

5 Почувши ж Ананія слова сі, упав без духу; й обняв страх великий усіх, що чули се.

6 Уставши молодці, взяли його і винісши поховали.

7 І сталось, годин через три після сього ввійшла й жінка його, не знаючи, що стало ся.

8 Озвав ся ж до неї Петр: Скажи мені, чи за стільки віддали землю? Вона ж каже: Так, за стільки.

9 Петр же рече до неї: Як се, що змовились ви спокусити Духа Господнього? Ось коло дверей ноги тих, що поховали чоловіка твого; то й тебе винесуть.

10 Упала ж зараз у ноги йому, та й зітхнула духа. І ввійшовши молодці, знайшли її мертву, й винісши, поховали коло чоловіка її.

11 І обняв страх великий усю церкву і всіх, що чули про се.

12 Руками ж апостолськими діялись ознаки й чудеса в народі многі (і були однодушні всі в ходнику Соломоновім).

13 З інших же ніхто не важив ся приставати до них, тільки величав їх народ.

14 І прибувало все більш віруючих у Господа, — множество чоловіків і жінок.)

15 Так що виносили на улиці недужих, і клали на постелях та ліжках, щоб як йти ме Петр, хоч тіль отінила кого з них.

16 Сходилося же множество з околичних городів у Єрусалим, приносячи недужих та мучених від нечистих духів, і всі сцілялись.

17 Уставши ж архиерей і всі, що з ним (тодішня ересь Садукейська), сповнились завистю,
18 і наложили руки свої на апостолів, та й посадили їх у громадську темницю.
19 Ангел же Господень одчинив уночі двері темничні, і вивівши рече:
20 Ійдіть, і ставши промовляйте в церкві до народу всі слова життя сього.
21 Вислухавши ж ввійшли вранці в церкву, та й навчали. Прийшовши ж архиерей і ті, що з ним, склали раду і всю старшину синів Ізраїлевих, і післали в вязницю привести їх.
22 Слуги ж прийшовши, не знайшли їх у темниці, і вернувшись, оповіли,
23 говорячи: Що темницю знайшли ми замкнену з усякою осторожністю і сторожів знадвору стоячих перед дверима, та відчинивши, нікого в середині не знайшли.
24 Почувши ж слова сї священник і старшина церковний та архиереї, сумнівались, що б воно таке було.
25 Прийшовши ж один, сповістив їх, кажучи: Що ось чоловіки, що ви повкидали в темницю, стоять у церкві і навчають народ.
26 Тоді прийшовши старшина з слугами, привели їх без примусу; боялись бо народу, щоб не покаменував їх.
27 І привівши їх, поставили перед радою; і спитав їх архиерей,
28 кажучи: Чи не наказом же заказувано вам навчати в ім'я се? І ось сповнили ви Єрусалим наукою вашою, і хочете навести на нас кров Чоловіка того.
29 Озвав ся ж Петр і апостоли, і рекли: Більше треба коритись Богу, ніж людям.
30 Бог отців наших підняв Ісуса, що Його ви вбили, повісивши на дереві.
31 Сього підняв Бог правцею своєю в Князя і Спаса, щоб дати покаянне Ізраїлеві і оставленне гріхів.
32 І свідки Його в словах сих ми й Дух съвятий, котрого дав Бог тим, хто корить ся Йому.
33 Вони ж почувши запалали гнівом, і радились, щоб повбивати їх.
34 Уставши ж у раді один Фарисей, на ім'я Гамалиїл, учитель закону, поважаний від усього народу, звелів на часину вивести апостолів,
35 і каже своїм: Мужі Ізраїльські, вважайте на людей сих, що маєте робити.
36 Бо перед сими днями встав був Тевда, кажучи, що він хтось такий; до него пристало число людей з чотириста; Його вбито, і всі, хто слухав Його, розійшлись і обернулись у ніщо.
37 Після сього встав був Юда Галилейський під час переписі, і потяг за собою доволі народу. І сей загинув, і всі, хто слухав Його, розсипались.
38 А тепер кажу вам: Відступіть ся від людей сих і оставте їх; бо коли від людей рада ся або діло се, то обернеť ся в ніщо;
39 коли ж від Бога, то не здолієте Його знівечити, та щоб іще й противниками Божими не зробитись вам.
40 Послухали ж Його, і, покликавши апостолів та побивши, заказали їм говорити в ім'я Ісусове, та й відпустили їх.
41 Вони ж пішли веселі з перед ради, що за ім'я Його удостоїлись бути зневаженими.
42 І по всяк день не переставали вони і в церкві і по домах навчати й благовіщувати Ісуса Христа.

6

1 У тиї ж дні, як намножилось учеників, було наріканне Єленян на Євреїв, що у щоденному служенню не дбають про вдовиць їх.
2 Прикликавши ж дванайцять (апостоли) громаду учеників, рекли: Не личить нам, покинувши слово Боже, служити при столах.
3 Вигледіть же, брати, сім мужів із вас доброї слави, повних Духа съвятого та мудрости, котрих поставимо на сю потріб.
4 Ми ж у молитві і в служенню слова пробувати мєм.
5 І вподобалось слово всій громаді; і вибрали Стефана, чоловіка, повного віри і Духа съвятого, та Филипа, та Прохора, та Никанора, та Тимона, та Пармена, та Миколая, нововірця з Антиохії,
6 котрих поставили перед апостолами, і помолившись положили вони руки на них.
7 І росло слово Боже, і намножувалось число учеників у Єрусалимі вельми, й велике множество съвщеників покорилось вірі.
8 Стефан же, повний віри й сили, робив чудеса і ознаки великі між народом.
9 Устали ж деякі з школи, званої Либертинців, та Киринейців, та Александрийців і тих, що з Киликії та Азії, перепитуючись із Стефаном.
10 І не здоліли встояти проти премудрости й духа, яким глаголав.
11 Тоді під'устили вони людей, щоб казали, що чули ми Його, як він промовляв слова хульні на Мойсея і Бога.
12 І підбурили народ, і старшину, й письменників, і напавши схопили Його, і привели в раду,

¹³ і поставили кривих свідків, що казали: Сей чоловік не перестає слова хульні говорити проти місця сього святаго і проти закону:

¹⁴ чули бо ми, як він казав, що Ісус Назорей зруйнує місце се й переминить, звичаї, котрі Мойсей передав нам.

¹⁵ І дивлячись пильно на него всі, що сиділи в раді, виділи лице його як-би лице ангела.

7

¹ Каже тоді архиерей: Чи справді се так?

² Він же рече: Мужі брати й батьки, слухайте: Бог слави явивсь отцеві нашому Авраамові, як був у Мезопотамії, перш ніж оселив ся він у Харані,

³ і рече до него: вийди з землі твоєї, і з родини твоєї, та йди в землю, що я тобі покажу.

⁴ Тоді вийшовши з землі Халдейської, оселив ся він у Харані, а звідтіля, як умер батько його, переселив його (Бог) у сю землю, де ви тепер живете.

⁵ І не дав йому насліддя в ній ні на ступінь ноги, а обіцяв дати йому її в державу і насінню його після него, як не було в него дитини.

⁶ Глаголав же Бог так, що буде насінне його заходитим у землі чужій, і підневолять його, і мучити муть чотириста років.

⁷ А народ, котрому служити муть, буду я судити, рече Бог; і після того вийдуть вони, та служити муть мені у місці сьому.

⁸ І дав йому завіт обрізання; і так породив Ісаака, та й обрізав його восьмого дня; а Ісаак породив Якова, а Яков дванадцять патріархів.

⁹ А патріярхи через зависть продали Йосифа в Єгипет; і був з ним Бог,

¹⁰ і визволив його з усякого горя його, і дав йому ласку та премудрість перед Фараоном, царем Єгипетським; і настановив його той правителем над Єгиптом і над усією господою своєю.

¹¹ Прийшла ж голоднеча на всю землю Єгипетську та Канаанську, та горе велике; і не знайшли поживи отці наші.

¹² Почувши ж Яков, що є пшениця в Єгипті, післав отців наших найперш.

¹³ А другого разу був пізнаний Йосиф од братів своїх; і став ся знаним Фараонові рід Йосифів.

¹⁴ Піславши ж Йосиф, прикликав батька свого Якова і всю родину свою, сімдесять і п'ять душ.

¹⁵ Прийшов же Яков у Єгипет, і вмер, він і отці наші,

¹⁶ і перенесено їх у Сихем, і положено в гробі, що купив Авраам ціною срібла в синів Ємора Сихемового.

¹⁷ Як же наближував ся час обітчування, котрим кляв ся Бог Авраамові, ріс народ і намножувався у Єгипті,

¹⁸ аж поки настав інший цар, що не знав уже Йосифа.

¹⁹ Сей, хитрий проти роду нашого, мучив отців наших, щоб викидали діток своїх, щоб не бути їм живими.

²⁰ Того часу родивсь Мойсей, і був угоден Богу; годовано його три місяці в хаті батька його.

²¹ Як же викинуто його, взяла його дочка Фараонова, й вигодувала його собі за сина.

²² І навчивсь Мойсей усієї Єгипетської мудрости, був же потужний у словах і в ділах.

²³ Як же сповнився йому сороколітній час, забажало серце його одвідати братів своїх, синів Ізраїлевих.

²⁴ І, побачивши одного обиженного, уступив ся за него, тай помстив ся за обиженного, вбивши Єгиптянина.

²⁵ Думав же, що зрозуміють брати його, що Бог його рукою дає їм спасенне; вони ж не зрозуміли.

²⁶ Другого ж дня явив ся їм, як бились, і приводив їх до поєднання, говорячи: Мужі, ви брати; за що ви обижаете один одного?

²⁷ Той же, що обижав ближнього, відпочнув його, кажучи: Хто тебе настановив князем і суддею над нами?

²⁸ Чи й мене хочеш убити, як убив еси вчора Єгиптянина?

²⁹ Утік же Мойсей за словом сим, і зайшов у землю Мадіямську, де зродив двох синів.

³⁰ А як упило сорок років, явивсь йому в пустині під горою Синаєм ангел Господень у полоні огняного куща.

³¹ Мойсей же побачивши дивувався видінню; як же приступив він, щоб придивитись, роздав ся голос Господень до него:

³² Я Бог отців твоїх, і Бог Авраамів, і Бог Ісааків, і Бог Яковів. Затрусившись же Мойсей, не одважив ся придивлятись.

³³ Рече ж йому Господь: Роззуй обуве ниг твоїх, бо місце, на котрому стоїш, — земля свята.

³⁴ Дивившись видів я муку народу мого в Єгипті, і стогнання його чув я, і зійшов визволити його. І тепер іди, пішли тебе в Єгипет.

³⁵ Сього Мойсея, котрого відцурались вони, кажучи: хто тебе настановив князем та суддею над нами? сього Бог князем і збавителем післяв рукою ангела, що явивсь йому в кущі (корчі).

³⁶ Сей вивів їх, робивши чудеса та ознаки в Єгипті, й на Червоному морі, і в пустині сорок років.

³⁷ Се той Мойсей, що сказав синам Ізраїлевим: Поставить вам Господь Бог ваш пророка з братів ваших, як мене; Його слухайте.

³⁸ Се той, що був у зборі в пустині з ангелом, котрий промовляв до него на горі Синаї, та з отцями нашими, що прийняв живі слова, щоб дати нам.

³⁹ Котрому не хотіли слухняними бути отці наші, а відпхнули його, і обернулись серцем у Єгипет,

⁴⁰ говорючи Ааронові: Зроби нам богів, котрі б йшли перед нами; бо Мойсей той, що вивів нас із Єгипту, не знаємо, що стало ся з ним.

⁴¹ І зробили телця в дні ті, і приносили посьвяти ідолу, і втішались ділами рук своїх.

⁴² Одвернув ся ж Бог і попустив їх кланятись воїнству небесному, як написано в книзі пророків: Хиба заколене та посьвати приносили ви мені сорок років у пустині, доме Ізраїлів?

⁴³ Ні, ви підняли намет Молохів і зорю бога вашого Ремфана, боввани, що поробили на поклонення їм; і переселя я вас дальш Вавилона.

⁴⁴ Намет свідчення був у отців наших у пустині, як звелів Той, хто глаголав Мойсейові зробити його по взорцеві, який бачив.

⁴⁵ Котрий також узявши отці наші винесли з Ісусом у державу поган, що прогнав Бог од лиця отців наших, аж до днів Давидових.

⁴⁶ Котрий знайшов ласку перед Богом, і просив, щоб знайти намет для Бога Якового.

⁴⁷ Соломон же збудував йому храм.

⁴⁸ Тільки ж Вишній не в рукотворних церквах домує, як глаголе пророк:

⁴⁹ Небо мені престол, а земля підніжок ніг моїх; який храм збудуєте мені? рече Господь, або яке місце відпочинку мого?

⁵⁰ Хиба не моя рука зробила се все?

⁵¹ Люде тугоші і необрізані серцем і ушима, ви завсіди Духові святому противитеся; як батьки ваші, так і ви.

⁵² Кого з пророків не гонили батьки ваші? і повбивали тих, що наперед звіщали про прихід Праведного, котрого ви тепер зрадниками й убийцями стались.

⁵³ Ви прийняли закон через розпорядки ангелів, та й не хоронили його.

⁵⁴ Почувши ж се, запалали серцем своїм, і скреготали зубами на него.

⁵⁵ Він же, будучи повний святого Духа, споглянувши на небо, побачив славу Божу, й Ісуса, стоячого по правиці у Бога,

⁵⁶ і рече: Ось, виджу небеса відчинені, і Сина чоловічого, стоячого по правиці у Бога.

⁵⁷ Вони ж закричали голосом великим, позатуляли уші свої, та й кинулись однодушно на него,

⁵⁸ і, випровадивши за город, укаменували його; а свідки поклали одежу свою у ногах у молодця, званого Савлом,

⁵⁹ і каменували Стефана, молячогось і глаголючого: Господи Ісусе, прийми дух мій.

⁶⁰ Приклонивши ж коліна, покликнув голосом великим: Господи, не постав їм сього за гріх. І, се промовивши, уснув.

8

¹ Савло ж похваляв убийство його. Стало ся ж того дня велике гонення на церкву Єрусалимську і всі порозсипались по землях Юдейських та Самарійських, окрім апостолів.

² Поховали ж Стефана побожні люде, і счинили великий плач по нему.

³ Савло ж руйнував церкву, входячи в доми та хапаючи і виволікаючи чоловіків і жінок, і передавав у темницю.

⁴ Которі ж порозсипались, ходили, благовістувючи слово.

⁵ І так, Филип, прийшовши в город Самарійський, проповідував їм Христа.

⁶ І вважав народ на слова Филипові однодушно, слухавши і бачивши ознаки, що він робив.

⁷ З многих бо, що мали духів нечистих, виходили вони, ревучи великим голосом; і многі розслаблені і криві сіділялись.

⁸ І стались радощі великі в городі тому.

⁹ Один же чоловік, на ймя Симон, пробував перше у городі, і чарував та дивував народ Самарійський, кажучи, що він хтось великий.

¹⁰ На него вважали всі від малого до старого, кажучи: Сей єсть велика сила Божа.

¹¹ Вважали ж на него через те, що доволі часу чарами дивував їх.

¹² Як же увірували Филипу, що благовістнував про царство Боже й імя Ісуса Христа, то хрестились і чоловіки й жінки.

¹³ Увірував же і сам Симон, і, охрестившись, пробував у Филипа; а, видівши ознаки й чудеса великі, дивував ся.

¹⁴ Почувши ж апостоли в Єрусалимі, що прийняла Самарія слово Боже, послали до них Петра та Йоана,

¹⁵ котрі прийшовши, молили ся про них, щоб прийняли Духа сьвятого.

¹⁶ (Ще бо ні на кого з них не зійшов, а тільки охрещені були в ім'я Господа Ісуса.)

¹⁷ Тоді клали руки на них, і прийняли вони сьвятого Духа.

¹⁸ Видівши ж Симон, що положенням рук апостолських даєть ся Дух сьвятий, приніс їм грошей, говорячи: Дайте й мені власть таку, щоб, на кого я положу руки, прийняв Духа сьвятого.

²⁰ Петр же рече до него: Нехай срібло твоє з тобою буде на погибель, бо дар Божий думав еси за гроші здобути.

²¹ Нема для тебе частини, ані долі в речі сій, серце бо твоє не праве перед Богом.

²² Покай ся ж у ледарстві сьому твоїм, та благай Бога: може відпустить ся тобі думка серця твого.

²³ Бо в жовчі гіркости і в увязі неправди виджу тебе.

²⁴ Озвав ся ж Симон та й каже: Моліть ся ви за мене Господу, щоб ніщо не нашло на мене, що ви сказали.

²⁵ Ті ж, що сьвідкували, глаголавши слово Господнє, вернулись у Єрусалим, і в многих селах Самарійських благовістували.

²⁶ Ангел же Господень промовив Филипові, глаголючи: Устань, та йди на полуднє дорогою, що йде з Єрусалиму в Газу; вона пуста.

²⁷ І вставши пійшов; і ось чоловік із Єтіопії, євнух, вельможа Кандакий, цариці Єтіопської, що був над усім скарбом її; він приходив поклонитись у Єрусалим;

²⁸ і вертав ся, а сидючи на возі своїм, читав пророка Ісаїю.

²⁹ Рече ж Дух Филипові: Приступи та пристань до воза сьього.

³⁰ Приступивши ж Филип, почув його, як читав пророка Ісаїю, і рече: Чи розумієш, що читаєш?

³¹ Він же каже: Як бо можу, коли ніхто не наведе мене? І просив Филипа, щоб, вилізши, сів з ним.

³² Місце ж писання, що читав, було се: Як овечку на зарізь ведено Його; й як ягня перед тим, хто стриже Його, безголове, так не відкриває уст своїх.

³³ У приниженню Його суд Його взятю; рід же Його хто з'ясує? бо береть ся з землі життя Його.

³⁴ Озвав ся ж євнух, і каже до Филипа: прошу тебе, про кого пророк глаголе се? про себе, чи про иншого кого?

³⁵ Відкривши ж Филип уста свої, і почавши від писання сьього, благовістував йому Ісуса.

³⁶ Верстаючи ж дорогу, прибули до води; й каже євнух: Ось вода; що боронить мені охреститись?

³⁷ Рече ж Филип: Коли віруєш усім серцем, то можна. Озвавши ся ж, каже: Вірую, що Син Божий Ісус Христос.

³⁸ І звелів з'упинити воза; й увійшли обидва в воду, Филип і євнух; і охрестив його.

³⁹ Як же вийшли з води, Дух Господень ухопив Филипа, і не бачив його більш євнух; і пійшов дорогою своєю, радіуючись.

⁴⁰ Филип же опинивсь ув Азоті, і проходячи проповідував по всіх городах, аж доки прийшов у Кесарію.

9

¹ Савло ж, ще дишучи грозьбою та вбийством на учеників Господніх, приступив до архиєрея, і просив від него листів у Дамаск до шкіл, щоб, коли кого знайде, що путя того будуть, чоловіків і жінок, звязавши, поприводив у Єрусалим.

³ Ідучи ж був близько Дамаску, аж ось осіяло його сьвітло з неба,

⁴ і, впавши на землю, чув голос, глаголючий йому: **Савле, Савле, чого мене гониш?**

⁵ Каже ж: Хто еси, Господи? Господь же рече: **Я Ісус, котрого ти гониш. Трудно тобі проти рожна прати (упиратись).**

⁶ І затрусившись та стуманівши, каже: Господи, що хочеш, щоб робив я? А Господь до него: **Устань, та йди в город; і скажеть ся тобі, що маєш робити.**

⁷ Люде ж, що йшли з ним, стояли з'умівшись, чуючи голос, нікого ж не бачивши.

⁸ Устав же Савло в землі; як же відтворив очі, нікого не бачив. І вели його за руку, та й привели в Дамаск.

⁹ І був він три дні невидуючим, і не їв і не пив.

¹⁰ Був же один ученик у Дамаску, на ймя Ананія; і рече йому Господь у видінні: **Ананіє!** Він же каже: Ось я, Господи.

¹¹ Господь же до него: **Уставши, йди на улицю, що зветь ся Простою, та й пошукай у Юдиній хаті Тарсянина, на ймя Савла; ось бо він молить ся,**

¹² **І видів (Савло) у видінні чоловіка, на ймя Ананію, що (ніби) ввійшов і положив руку на него, щоб прозрів.**

¹³ Відказав же Ананія: Господи, я чув од многих про чоловіка сього, скільки він зла заподіяв съвятим твоїм у Єрусалимі;

¹⁴ і тут має власть од архиєреїв вязати всіх, хто призиває ім'я Твоє.

¹⁵ Рече ж до него Господь: **Иди, бо сей у мене вибрана посудина, щоб нести ім'я моє перед поган, і царів і синів Ізраїлевих:**

¹⁶ **я бо покажу йому, скільки мусить він за ім'я моє терпіти.**

¹⁷ Пійшовши Ананія, ввійшов у господу та, положивши на него руки, рече: Савле брате! Господь Ісус, що явивсь тобі в дорозі, котрою йшов еси, післав мене, щоб ти прозрів і сповнив ся Духом съвятим.

¹⁸ І зараз із очей йому, мов би луска, спало, і прозрів того часу, та й вставши, охрестив ся.

¹⁹ І прийнявши їжу, покрепив ся. Був же Савло з учениками, що в Дамаску, днів кілька.

²⁰ І зараз проповідував по школах Христа, що се Син Божий.

²¹ Дивувались же усі, хто чув, і казали: Чи се не той, що погубляв у Єрусалимі призиваючих се ім'я, та й суди на те прийшов, щоб, звязавши їх, вести до архиєреїв?

²² А Савло вбивавсь у силу та в силу, й перемагав Жидів, що жили в Дамаску, доводячи, що се Христос.

²³ Як же сповнилось доволі днів, змовили ся Жиди, вбити його.

²⁴ Довідав ся ж Савло про змову їх. А вони стерегли воріт день і ніч, щоб його вбити.

²⁵ Взявши ж його ученики вночі, спустили через мур у коші.

²⁶ Прийшовши ж Савло в Єрусалим, пробував пристати в ученики; та всі боялись його, не діймаючи віри, що він ученик.

²⁷ Варнава ж, прийнявши його, повів до апостолів, і розповів їм, як він дорогою видів Господа, і як він глаголав йому, та як у Дамаску одважно проповідував ім'я Ісусове.

²⁸ І ввійшов і виходив з ними в Єрусалимі.

²⁹ І одважно проповідував ім'я Господа Ісуса й розмовляв і змагав ся з Єлєнянами; вони ж лагодились убити його.

³⁰ Довідавшись же брати, привели його в Кесарию, та й вислали його в Тарс.

³¹ Церкви ж по всій Юдеї і Галилеї і Самарії мали впокій, будуючись і ходячи в страсті Господній, а потіхою съвятиго Духа намножувались.

³² Стало ся ж, як переходив Петр усі, прийшов і до съвятих, що проживали в Лидді.

³³ Знайшов же там одного чоловіка, на ім'я Єнея, що на ліжку лежав вісім років, будучи розслабленим.

³⁴ І рече йому Петр: Єнею, оздоровлює тебе Ісус Христос; устань, та й постели собі. І зараз устав.

³⁵ І бачили його всі, що жили в Лидді та в Сароні, котрі навернулись до Господа.

³⁶ Була ж в Йоппії одна учениця, на ім'я Тавита, що перекладом зветь ся: Сарна. Ся була повна добрих учинків і милостині, що робила.

³⁷ Стало ся ж, що тими днями занедужавши, вмерла вона. Обмивши ж її, положили в гірниці.

³⁸ Як же близько була Лидда від Йоппії, то ученики, почувши, що Петр там, післали двох чоловіків до него, просячи, щоб не загаявсь прийти до них.

³⁹ Устав же Петр, та й пішов з ними. Як же прийшов, повели його в гірницю; і обступили його всі вдовиці, плачучи й показуючи одежу й шматте, що їм посправляла, бувши з ними, Сарна.

⁴⁰ Випровадивши ж Петр усіх і приклонивши коліна, молив ся, і, обернувшись до тіла, рече: Тавито, встань. Вона ж відкрыла очі свої і, побачивши Петра, сіла.

⁴¹ Подавши їй руку, підвів її; покликавши ж съвятих та вдовиць, поставив її перед ними живу.

⁴² І знане се стало по всій Йоппії, і многи увірували в Господа.

⁴³ Стало ся ж, що доволі днів пробував він у Йоппії у одного Симона кожом'яки (гарбаря).

10

¹ Був же один чоловік у Кесарії, на ім'я Корнелій, сотник із роти, званої Італійською, ² побожний і богобоязливий з усім домом своїм; подавав він багато милостині народові, і молив ся всякого часу Богу.

³ Видів же він у видінні ясно коло дев'ятої години, як ангел Божий ввійшов до него й промовив йому: Корнелію!

⁴ Він же, глянувши на него, злякав ся, і каже: Чого, Господи? Рече ж йому: Молитви твої і милостині твої спогадались перед Богом.

⁵ Пішли ж тепер у Йоппию людей та прилич Симона, що прозиваєть ся Петром.

⁶ Він гостює в одного Симона кожом'яки, що хата його над морем. Сей скаже тобі, що маєш робити.

⁷ Як же пішов ангел, що глаголав до Корнелія, покликавши він двох слуг своїх, та побожного воїна з тих, що стерегли його,

⁸ і розказавши їм усе, післав їх у Йоппию.

⁹ Назавтра ж, як були в дорозі і наближались до города, зійшов Петр на кришу помолитись коло шестої години.

¹⁰ Став же голодний і забажав їсти; як же готовили, найшло на него захопленне,

¹¹ і видить небо відчинене, і що сходить до него посудина якась, наче обрус великий, по чотиром кінцям звязаний і спускаючий ся на землю,

¹² в котрому були всякі чотириногі землі, і зьвірі, і повзючі, і птиці небесні.

¹³ І роздав ся голос до него: **Устань, Петре, заколи, та й їж.**

¹⁴ Петр же каже: Ні, Господи, ніколи бо не їв я нічого поганого та нечистого.

¹⁵ А голос знов вдруге до него: **Що Бог очистив, ти не погань.**

¹⁶ Стало ся ж се тричі; і взято знов посудину на небо.

¹⁷ Як же сумнівав ся в собі Петр, що се за видінне було, що видів, аж ось два чоловіки, послані від Корнелия, розпитавши про Симонову госпду, стали коло воріт,

¹⁸ і покликнувши спитали: Чи тут гостює Симон, на прізвище Петр?

¹⁹ Коли ж думав Петр про видінне, рече йому Дух: Ось три чоловіки шукають тебе.

²⁰ Уставши ж, зійди та йди з ними, не розбираючи; бо я післав їх.

²¹ Зійшовши ж Петр до чоловіків, посланих до него від Корнелия, рече: Ось я, кого шукаєте? Що за причина, для котрої прийшли?

²² Вони ж кажуть: Корнелий сотник, чоловік праведний, і богобоязливий, і доброї слави між усім народом Жидівським, був наставлений від ангела святаго покликати тебе в госпду свою і послухати словес від тебе.

²³ Закликавши ж їх, угостив. Назавтра ж вийшов Петр із ними, і деякі з братів з Йоппії пішли з ним.

²⁴ А другого дня увійшли в Кесарию. Корнелий же дожидав їх, скликавши родину свою і близьких приятелів.

²⁵ Як же стало ся, що ввійшов Петр, зустрівши його Корнелий, упав у ноги та й уклонив ся.

²⁶ Петр же підвів його, говорячи: Встань; я таки же чоловік.

²⁷ І, розмовляючи з ним, увійшов, і знаходить многих, що посходились.

²⁸ І рече до них: Ви знаєте, що не годить ся чоловікові Жидовинові приставати або приходити до чужоземців; та мені Бог показав, щоб нікого поганином або нечистим чоловіком не звав.

²⁹ Тим я, не відмовляючись, прийшов покликаний. Питаю ж оце, для чого покликали мене?

³⁰ І каже Корнелий: Четвертий день тому, як постив я аж до сієї години, а в девятій годині молив ся в дому моїм; і ось чоловік став передо мною в ясній одежі,

³¹ і рече: Корнелию, вислухана твоя молитва, і милостині твої згадано перед Богом.

³² Пішли ж в Йоппию та поклич Симона, що зветь ся Петром. Він гостює в господі в Симона кожомяки, над морем. Він, прийшовши, глаголати ме тобі.

³³ Зараз оце післав я до тебе, і добре зробив еси, прийшовши. Нині ж усі ми перед Богом стоїмо, щоб слухати все, що звелено тобі від Бога.

³⁴ Відкривши ж Петр уста, рече: Поправді постерегаю, що не на лице дивить ся Бог,

³⁵ а в кожному народі, хто боїть ся Його, і робить правду, приятен йому.

³⁶ Слово, що післав синам Ізраїлевим, благовісткуючи впокій через Ісуса Христа (се Господь усіх);

³⁷ ви знаєте слово, що було по всій Юдеї, почавши від Галилеї після хрещення, що проповідував Йоан,

³⁸ Про Ісуса з Назарета, як помазав його Бог Духом святим і силою, а котрий ходив, роблячи добро та сціляючи всіх підневолених дияволом, бо Бог був з Ним.

³⁹ І ми свідки всього, що Він робив і в землі Жидівській, і в Єрусалимі; котрого убили й повісили на дереві.

⁴⁰ Сього воскресив Бог третього дня, і дав йому статись явним

⁴¹ не всьому народові, а свідкам наперед вибраним від Бога, — нам, що їли й пили з Ним по воскресенню його з мертвих.

⁴² І повелів нам проповідувати народові і свідкувати, що Він призначений від Бога суддею живим і мертвим.

⁴³ Про Сього всі пророки свідкують, що всякий, хто вірує в Него, відпущенне гріхів прийме через імя його.

⁴⁴ Ще, як промовляв Петр слова сі, найшов Дух святий на всіх, хто слухав його.

⁴⁵ І здивувались ті, що були від обрізання, котрі прийшли з Петром, що й на поган дар святаго Духа вилив ся.

⁴⁶ Чули бо їх, що розмовляли мовами і величали Бога. Тоді озвав ся Петр:

⁴⁷ Чи може хто боронити води, щоб оцім охреститись, котрі Духа святаго прийняли, як і ми?

⁴⁸ І звелів їм охреститись в імя Господнє. Тоді просили його, щоб пробув у них кілька днів.

11

- ¹ Почули ж апостоли та брати, котрі були в Юдеї, що й погане прийняли слово Боже.
- ² І як прийшов Петр у Єрусалим, змагались із ним ті, що від обрізання,
- ³ кажучи: Що до людей, обрізання немаючих, ходив еси і їв з ними.
- ⁴ Почавши ж Петр, виложив їм рядом, говорячи:
- ⁵ Був я в городї Йоппії, і молячись бачив у захопленню видінне: посудину якусь, що сходила, наче обрус великий, по чотирох кінцях спусканий з неба; і прийшов аж до мене.
- ⁶ Зазирнувши в него і розглянувши, бачив чотириногих землі, і звіврів, і повзючих, і птиць небесних.
- ⁷ І чув я голос, що глаголав до мене: **Встань, Петре, заколи та й їж.**
- ⁸ Я ж сказав: Ні, Господи, бо ніщо погане або нечисте ніколи не входило в уста мої.
- ⁹ Відказав же мені голос удруге з неба: **Що Бог очистив, ти не погань,**
- ¹⁰ Се сталося тричі, і знов потягнуто було все на небо.
- ¹¹ І ось зараз три чоловіки прийшли в господа, де я був, послані з Кесарії до мене.
- ¹² Сказав же мені Дух йїти з ними, нічого не розбираючи. Пішли ж зо мною і шість братів, і ввійшли ми в господа до чоловіка;
- ¹³ і звістив нам, як видїв ангела в господї своїй, що став і глаголав йому: Пішли в Йоппию людей, та поклич Симона, званого Петром.
- ¹⁴ Він глаголати ме слова до тебе, котрими спасеш ся ти й увесь дїм твій.
- ¹⁵ Як же став я говорити, найшов Дух съвятий на них, як і на нас у починї.
- ¹⁶ Згадав я тоді слово Господнє, як глаголав він: **Йоан хрестив водою, а ви будете хреститись Духом съвѣтим.**
- ¹⁷ Коли ж рівний дар дав їм Бог, як і нам, що увірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж я такий, щоб міг заборонити Богові?
- ¹⁸ Вислухавши се, замовкли, і славили Бога, говорячи: То й поганам дав Бог покаяннє в життє!
- ¹⁹ Тї ж, що порозіпались від гонення, що сталося на Стефана, пійшли аж у Финикию, Кипр і Антиохию, нікому не проповідуючи слова, тільки одним Жидам.
- ²⁰ Були ж деякі з них люде з Кипру і Кириної, котрі, прийшовши в Антиохию, говорили до Єленя, благовіствуючи Господа Ісуса.
- ²¹ І була рука Господня з ними; і велике число увірувавши, навернулись до Господа.
- ²² Дійшло ж про них слово до ушей церкви, що в Єрусалимі, і післали Варнаву, щоб пійшов аж до Антиохїї;
- ²³ котрий прийшовши і видївши ласку Божу, зрадїв, і молив усіх, щоб у постановленню серця пробували в Господї.
- ²⁴ Бо був чоловік добрий, повний Духа съвѣтого й віри; і прихилилось доволї народови до Господа.
- ²⁵ Вийшов же Варнава в Тарс шукати Павла,
- ²⁶ і, знайшовши його, привїв його в Антиохию. Стало ся ж, що вони цілий рік збирались у церкві, і навчали багато народови, і ученики в Антиохїї стали найперш звати ся Християнами.
- ²⁷ Тих же днів прийшли з Єрусалиму пророки в Антиохию.
- ²⁸ Ставши ж один з них, на ймя Агав, віщував духом, що велика голоднеча має бути по всїй вселенїй, яка й постала за Клавдія кесаря.
- ²⁹ З учеників же, скільки хто міг, постановив кожен з них післати на запомогу братам, що жили в Юдеї.
- ³⁰ Що й зробили, піславши до старших через руки Варнави та Савла.

12

- ¹ Під той же час здвигнув цар Ірод руки, щоб мучити деяких із церкви.
- ² Вбив же Якова, брата Йоанового, мечем,
- ³ а видївши, що се подобаєть ся Жидам, постановив схопити й Петра. (Були ж дні опрісноків.)
- ⁴ І схопивши його, посадив у темницю, передавши чотиром четверицям воїнів стерегти його, задумавши після пасхи вивести його перед народ.
- ⁵ Стережено ж Петра в темниці; церква ж без перестану молилась Богу за него.
- ⁶ Як же мав його вивести Ірод, спав тієї ночі Петр між двома воїнами, скований двома залізами; а сторожі перед дверима стерегли темниці.
- ⁷ І ось ангел Господень став перед ним, і світло засіяло в будинку; торкнувши ж у бік Петра, підвів його, говорячи: Уставай боржїй. І поспадали кайдани з рук його.
- ⁸ І рече ангел до него: Підпережись та підвѣжи постолы твої. Зробив же так. І рече йому: Надїнь одежу твою, та йди за мною.
- ⁹ І, вийшовши, пійшов слїдом за ним, і не знав, що се правда, що сталося через ангела; думав же, що видіннє бачить.
- ¹⁰ Минувши ж перву сторожу й другу, прийшли до залізних воріт, що вели в город, котрі самі собою відчинились їм; і вийшовши пройшли одну улицю, і зараз відступив ангел від него.

¹¹ І, прийшовши Петр до себе, рече: Тепер знаю справді, що післяв Господь ангела свого, і вирвав мене з руки Іродової і від усього дождання народу Жидівського.

¹² І зміркувавши, прийшов до хати Марії, матери Йоана, званого Марком, де многі зібрались і молились.

¹³ Як же постукав Петр у сінешні двері, вийшла послухати дівчина, на ймя Рода;

¹⁴ і, пізнавши голос Петра, з радощів не відчинила дверей, а вбігши, сповістила, що Петр стоїть під дверима.

¹⁵ Вони ж сказали до неї: Збожеволіла еси. Вона ж таки говорила, що се так. Вони ж казали: Се ангел його.

¹⁶ Петр же не перестав стукати; відчинивши ж, увиділи його, та й здивувались.

¹⁷ Махнувши ж їм рукою, щоб мовчали, оповів їм, як Господь вивів його з темниці. Рече ж: Сповістїть Якова та братів про се. І, вийшовши, пійшов у друге місце.

¹⁸ Скоро ж настав день, зробивсь немалий переполох між воїнами, що стало ся з Петром.

¹⁹ Ірод же, пошукавши його, й не знайшовши, судив сторожів, та й звелів покарати їх. І перейшовши з Юдеї в Кисарию, жив (там).

²⁰ Лютував же Ірод на Тирян та на Сидонян. Прийшовши ж одномудушно до него, й приєднавши Бласти, царського постельника, просили примирря; бо земля їх живилась од царської.

²¹ Призначеного ж дня Ірод, одігшись у царські шати і сівши на престолі, промовляв до них:

²² Народ же покликував: Голос Бога, а не чоловіка!

²³ Зараз же поразив його ангел Господень за те, що не віддав слави Богу; і з'їли його черви, і вмер.

²⁴ Слово ж Боже росло і множилось.

²⁵ Варнава ж та Савло вернулись із Єрусалиму, сповнивши службу, і взявши з собою Йоана, званого Марком.

13

¹ Були ж у церкві, що була в Антиохії, деякі пророки та вчителі: Варнава та Симеон, званий Нигером, та Лукій Киринейський, та Манаїл, зрощений з Іродом четверовластником, та Савло.

² Як же служили Господеві та постили, рече Дух святий: Відлучїть мені Варнаву та Савла на діло, до котрого покликав я їх.

³ Тоді вони, попостивши та помолившись і положивши руки на них, відпустили їх.

⁴ Вони ж, послані від Духа святаго, прийшли у Селевкию, а звідтіля відплили в Кипр.

⁵ І, бувши в Саламіні, проповідували слово Боже по школах Жидівських; мали ж і Йоана за слугу.

⁶ Проїшовши ж остров аж до Пафи, знайшли одного чарівника, Жидівського лжепророка, на ймя Вар-Ісуса,

⁷ котрий був у старости Сергія Павла, чоловіка розумного. Сей, покликавши Варнаву та Савла, бажав слухати слово Боже.

⁸ Противив ся ж їм Єлима чарівник (так бо перекладаєть ся імя його), шукаючи одвернути старосту од віри.

⁹ Савло ж, — (він же) й Павел, сповнившись святим Духом, і подивившись на него,

¹⁰ сказав: Ой ти, повний усякого підступу і всякого зла, сину дияволів, вороже всякої правди! чи (ніколи) не перестанеш розвертати праві дороги Господні?

¹¹ Оце ж рука Господня на тебе, й будеш сліпий, і не бачити меш сонця до часу. І зараз обняв його туман і темрява й слоняючись (мацяючи) шукав, хто б його провів за руку.

¹² Тоді видівши староста, що сталось, увірував, дивуючись наукою Господньою.

¹³ Пустивши ся ж із Пафи ті, що круг Павла, прийшли в Пергию Панфільську; Йоан же, відлучившись від них, вернувся у Єрусалим.

¹⁴ Вони ж, перейшовши з Пергії, прибули в Антиохию Писидийську, і ввійшовши в школу субітного дня, посідали.

¹⁵ Як же прочитано з закону та пророків, післала старшина шкільна до них, говорячи: Мужі брати, коли маєте слово утішення до людей, то промовте.

¹⁶ Вставши ж Павел і повівши рукою, рече: Мужі Ізраїльські і богобоязливі, слухайте:

¹⁷ Бог народу Ізраїльського вибрав отців наших, і підняв угору народ, як був він заходжим у землі Єгипетській, і рамям високим вивів їх з неї.

¹⁸ І до сорока літ годував їх у пустині.

¹⁹ А зруйнувавши сім народів у землі Канаанській, попаявав їм землю їх.

²⁰ А після сього літ з чотириста й п'ятдесят давав (їм) суддів до Самуїла пророка.

²¹ А потім забажали вони царя, і дав їм Бог Саула, сина Кисового, чоловіка з роду Беняминавого, на сорок літ.

²² А відсунувши його, підняв їм Давида за царя, котрому свідкуючи, рече: Знайшов я Давида сина Есеевого, чоловіка по серцю моему, котрий вчинить усю волю мою.

²³ Із його ж насіння підняв Бог по обітуванню Ізраїлеві Спасителя Ісуса,
²⁴ перед котрого приходом проповідував Йоан хрещенне покаяння всьому народові Ізраїлевуому.

²⁵ Сповнивши ж Йоан путь свій, рече: Хто я, думаєте ви? Се не я. А ось іде за мною, котрому я недостоєн обуве ніг розв'язати.

²⁶ Мужі брати, синове роду Авраамового, і всі богобоязливі між вами, вам слово спасення сього послано.

²⁷ Ті бо, що жили в Єрусалимі, і князі їх, не зрозумівши сього і голосів пророчих, читаних що-суботи, сповнили їх, осудивши Його,

²⁸ і, не знайшовши ніякої вини смерті, просили Пилата убити Його.

²⁹ Як же скінчилось усе, що про Него писано, знявши з дерева, положили у гробі;

³⁰ Бог же воскресив Його з мертвих.

³¹ Многі дні являв ся Він тим, що поприходили з Ним з Галилеї в Єрусалим; вони свідки Його перед людьми.

³² А ми вам благовістуємо обітування, дане отцям,

³³ що Його Бог сповнив нам, дітям їх, піднявши Ісуса, як і в другій псалмі написано: Син мій еси Ти; я сьогодні родив Тебе.

³⁴ А що воскресив Його з мертвих, так, що більш не вернеть ся на зотліннє, то так глаголав: дам вам святий Давидів завіт.

³⁵ Тим і в иншій (псалмі) глаголе: Не даси Св'ятому твоему видіти зотління.

³⁶ Давид бо, послуживши своєму родові, Божою волею уснув, і положено Його до батьків його, і ввидів зотліннє;

³⁷ Той же, що Його Бог підняв, не ввидів зотління.

³⁸ Відоме ж нехай буде вам, мужі брати, що через Него вам прощення гріхів проповідуєт ся;

³⁹ і від чого не могли ви у законі Мойсейовім оправдити ся, у Тому всякий віруючий оправдуєт ся.

⁴⁰ Гледіть же, щоб не прийшло на вас те, що сказано в пророків:

⁴¹ Дивіть ся, гордіvníки, та дивуйтеся, та й пощезайте, бо діло роблю я в дні ваші, діло, котрому не увірили б, коли б хто розказував вам.

⁴² Як же виходили вони з школи, просили їх погане, щоб і другої суботи говорили слова сї.

⁴³ Як же розійшлась школа, тоді многі з Жидів і побожних новітців ішли слідом за Павлом та Варнавою, котрі, розмовляючи з ними, наминали їх, щоб пробували в благодаті Божій.

⁴⁴ А другої суботи мало не весь город зібрав ся слухати слово Боже.

⁴⁵ Видівши ж Жиди народ, сповнились завистю, і перечили речам Павла та хулили.

⁴⁶ Озвавшись Павел та Варнава, сказали сьміливо: До вас треба було перше промовити слово Боже; коли ж відкинули ви Його і вважаєте себе за недостойних життя вічного, то ось обертаємось до поган.

⁴⁷ Так бо заповів нам Господь: Я поставив тебе св'ітлом поганам, щоб був ти на спасеннє до краю землі.

⁴⁸ Слухаючи ж погане, зраділи, і прославляли слово Господнє, і увірували, скільки було їх призначено до вічного життя.

⁴⁹ Розносило ся ж слово Боже по всій тій стороні.

⁵⁰ Жиди ж наустили побожних та поважних жінок і перших у городі, і підняли гоненнє на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із границь своїх.

⁵¹ Вони ж обтрусивши порошок од ніг своїх на них, пійшли в Іконію.

⁵² Ученики ж сповнились радіщами та св'ятим Духом.

14

¹ Стало ся ж в Іконії, увійшли вони вкупі в Жидівську школу, і промовляли так, що увірувало велике множество і Жидів і Єленя.

² Невірно ж Жиди підіймали й озлобляли душі поган на братів.

³ Доволі ж часу пробували вони, одважно промовляючи про Господа, що свідкував словом благодати своєї, і давав, щоб ознаки та чудеса робились руками їх.

⁴ Та розділилась громада городська, і одні були з Жидами, а другі з апостолами.

⁵ Як же підняв ся заколот поган та Жидів з князями їх, щоб зневажати і покаменувати їх,

⁶ вони довідавшись, повтікали в городи Ликаонські, Листру та Дервию, і в околицю,

⁷ і там благовістували.

⁸ А один чоловік у Листрі сидів нездужавши ногами, кривий бувши від утроби матери своєї, котрий ніколи не ходив.

⁹ Сей слухав, як Павел говорив; а той подививсь на него і, постерігши, що має віру, щоб одужати,

¹⁰ рече голосом великим: Стань просто на ноги твої. І підскачив і ходив.

11 Народ же, видівши, що зробив Павел, підняв голос свій, говорячи по ликаонськи: Боги, уподобившись людям, зійшли до нас.

12 Назвали ж Варнаву Зевесом, а Павла Гермесом; бо він був проводирем слова.

13 Жерець же (ідола) Зевеса, що був перед городом їх, привівши воли з вінками до воріт, хотів зробити посвят разом з народом.

14 Почувши ж апостоли Варнава та Павел, роздерли одержу свою, і вбігли, покликуючи, між народ,

15 і глаголали: Мужі, на що се робите? Ми такі ж люде, як ви; благовіствуємо вам, щоб від сих дурниць на вернулись до Бога живого, що сотворив небо, і землю, і море, і все, що є в них.

16 Він у минувші часи попустив усім поганам ходити дорогами їх.

17 Тільки ж не оставляв себе без свідчення, роблячи добро: даючи дощі з неба й пори врожайні, та сповняючи їжею й радощами серця наші.

18 І, се говорячи, ледве впинили народ, щоб не приносили їм посвяти.

19 Прийшли ж з Антиохії та Іконії Жиди, і наустивши народ, і вкаменувавши Павла, виволікли геть з города, думаючи, що він умер.

20 Як же обступили його ученики, уставши ввійшов у город, а назавтра вийшов з Варнавою в Дервию.

21 І благовістувавши городу сьому, і навчивши многих, вернулись вони в Листру, і Іконію, і Антиохію,

22 укріпляючи душі учеників, благаючи пробувати у вірі, і що многими муками треба нам увійти в царство Боже.

23 Рукоположивши ж їм пресвітерів по церквах і помолившись з постом, передали їх Господеві, в котрого увірували.

24 І, перейшовши Писидию, прийшли в Памфілию.

25 А глаголавши в Пергії слово, прийшли в Аталію,

26 а з відсіля поплили в Антиохію, звідкіля були передані благодаті Божій на діло, котре сповнили.

27 Прибувши ж та зібравши церкву, оповідали все, що зробив Бог з ними, і як Він відчинив поганам двері віри.

28 Пробували ж там час немалий з учениками.

15

1 І, поприходивши деякі з Юдеї, навчали братів: що коли не обріжетеся по звичаю Мойсейовому, не можете спасти ся.

2 Як же почав ся спір і немале змагання Павла та Варнави з ними, то постановили, щоб Павел та Варнава і деякі інші з них пійшли до апостолів та старших у Єрусалим ради сього питання.

3 Вони ж, послані від церкви, проходили Финикию та Самарию, оповідаючи про навернення поган; і зробили великі радощі всім братам.

4 Прийшовши ж у Єрусалим, прийняті були від церкви і апостолів і старших, і сповістили про все, що Бог з ними зробив.

5 Устали ж деякі з ересі Фарисейської, що увірували, кажучи, що треба обрізати їх та наказати, щоб хоронили закон Мойсей.

6 І зібрались апостоли та старші вглянути в сю річ.

7 Як же постало велике змагання, вставши Петр, рече до них: Мужі брати, ви знаєте, що з давніх днів Бог між нами вибрав мене, щоб через мої уста погане чули слово благовістя, та й увірували.

8 І Бог, що знає серця, свідкував їм, давши їм Духа святаго, як нам,

9 і не розрізнув нічого між нами й ними, вірою очистивши серця їх.

10 Тепер же чого спокушуєте Бога, щоб наложив ярмо на шию ученикам, котрого ні батьки наші, ні ми не здоліли носити.

11 Ні віруємо, що благодаттю Господа Ісуса Христа спасемось, яко ж і вони.

12 Умовкла ж уся громада, й слухала, як Варнава та Павел оповідували про ознаки та чудеса, що зробив Бог через них між поганам.

13 Як же вмовкли вони, озвав ся Яков, говорячи: Мужі брати, вислухайте мене.

14 Симон оповів, як Бог перше зглянув ся, щоб з поган прийняти людей в ім'я своє.

15 З сим сходять ся слова пророці, яко ж писано:

16 Після сього знов верну ся, і збудую намет Давидів, що впав, і руїни його збудую знов і поставлю його,

17 щоб остальні з людей шукали Господа, і всі народи, на котрих призвано ім'я моє, глаголе Господь, що робить оце все.

18 Звісні од віку Богові всі діла його.

19 То ж суджу, що не треба тим докучати, котрі від поган обернулись до Бога;

20 а написати їм, нехай удержують ся від ідолських гидот, та блуду, та давленого, та крови.

²¹ Мойсей бо від стародавніх родів має проповідуючих його по городах, і читаний по школах що-суботи.

²² Зволили тоді апостоли і старші і вся церква вибраних мужів з між себе післати в Антиохию з Павлом та Варнавою: Юду, названого Варсавою, та Силу, мужів-проводирів між братами,

²³ написавши через руки їх так: Апостоли та старші і брати — братам з поган, що в Антиохії, і Сирії і Киликиї, радуйте ся.

²⁴ Яко ж чули ми, що деякі з між нас вийшовши, потривожили вас словами і захитали душі ваші, говорячи, щоб обрізувались та хоронили закон, чого ми їм не наказували;

²⁵ то зволилось нам, зібравшим ся однодушно вибраних мужів післати до вас з любими нашими Варнавою та Павлом,

²⁶ людьми, що віддавали душі свої за імя Господа нашого Ісуса Христа.

²⁷ Післали ми оце Юду та Силу, котрі й самі розкажуть про те словом.

²⁸ Зволилось бо святому Духу та й нам, ніякої тяготи більш не накладувати вам, опріч сього конечного:

²⁹ щоб удержувались від жертів ідолам, та крові, та давленого, та блуду. Від чого оберегаючи себе, добре робити мете. Бувайте здорові.

³⁰ Послані ж прийшли в Антиохию і, зібравши громаду, подали посланне.

³¹ Прочитавши ж (ті), зраділи від сього потішення.

³² Юда ж та Сила, будучи самі пророками, многими словами втішали братів і утверджували.

³³ Пробувши ж (там якийсь) час, відпущені були з упокоєм од братів до апостолів.

³⁴ Зволив же Сила zostатись там.

³⁵ Павел же та Варнава пробували в Антиохії, навчаючи та благовістуючи слово Господнє з многими иншими.

³⁶ По кількох же днях рече Павел до Варнави: Вернувшись одвідаємо братів наших по всіх городах, де проповідували ми слово Господнє, як вони мають ся.

³⁷ Варнава ж раїв узяти з собою Йоана, званого Марком.

³⁸ Павло ж не удостоїв брати з собою того, хто одлучивсь од них з Памфілії, і не пійшов з ними на діло.

³⁹ Постала ж різниця, так, що вони розлучились між собою; і Варнава, взявши Марка, поплив у Кипр,

⁴⁰ Павел же, вибравши Силу, пійшов, переданий благодаті Божій від братів,

⁴¹ і проходив Сирию і Киликию, утверджаючи церкви.

16

¹ Прийшов же у Дервию та в Листру; і ось був там один ученик, на ймя Тимотей, син однієї жінки, вірної Жидівки, батька ж Грека,

² що мав добру славу між братами у Листрі та Іконії.

³ Сього схотів Павел узяти з собою; і взявши обрізав його задля Жидів, що були в тих місцях; знали бо всі батька його, що був Грек.

⁴ Як же проходили городи, передавали їм хоронити устави, постановлені від апостолів та старших, що в Єрусалимі.

⁵ Церкви ж утверджувались у вірі, і прибували числом що-дня.

⁶ Як же пройшли Фригию та Галацьку сторону, заборонив їм святий Дух промовляти слово в Азії.

⁷ Прийшовши ж в Мисию, поривались ійти в Витинию, і не пустив їх Дух.

⁸ Перейшовши ж Мисию, прийшли в Трояду.

⁹ І явилось уночі видінне Павлу: стояв один чоловік Македонець, благаючи його й говорячи: Прийшовши в Македонию, поможи нам.

¹⁰ Як же видінне увидів, забажали ми зараз іти в Македонию, зрозумівши, що Господь покликав нас благовістувати їм.

¹¹ Пустившись тоді з Трояди, приспіли ми в Самотракию, другого ж дня в Неаполь,

¹² а звідтіля в Филипи, котрий єсть первий город тієї части Македонії, — осада. Пробували ж ми в сьому городі кілька днів.

¹³ А субітного дня вийшли геть з города над річку, де бувало звичайно моленне, і посідавши говорили до жінок, що посходились.

¹⁴ І слухала нас одна жінка, на ймя Лидия, купчиха кармазином, із города Тиятирського, що шанувала Бога; їй же Господь відчинив серце уважати на глаголане від Павла.

¹⁵ Як же охрестилась вона і дім її, благала, говорячи: Коли ви судили мене, що я вірна Господеві, то, ввійшовши в господа мою, пробуйте. І присилувала нас.

¹⁶ Стало ся ж, як ми йшли на молитву, зустріла нас одна дівчина, що мала духа віщого, і котра заробіток великий давала панам своїм, ворожачи.

¹⁷ Ся, йдучи слідом за Павлом та за нами, покликувала, кажучи: Сї люде — слуги Вишнього Бога, що звіщають нам дорогу спасення.

¹⁸ Робила ж се многі дні. Далій Павел, розсердившись і обернувшись, рече духові: Повеліваю тобі ім'ям Ісуса Христа, вийди з неї. І вийшов тієї ж години.

¹⁹ Видівши ж пани її, що пропала надія заробітку їх, схопивши Павла та Силу, потягли їх на майдан до князів.

²⁰ І привівши їх до воївод, казали: Сї люде вельми трівають город наш, бувши Жидами,

²¹ і навчають звичаїв, котрих не годить ся нам приймати, ані робити, будши Римлянами.

²² І встав народ проти них, а воїводи, роздерши одежу їх, звеліли бити їх.

²³ І завдавши їм багато ран, повкидали в темницю, звелівши темничнику пильно стерегти їх

²⁴ Котрий прийнявши такий наказ, повкидав їх у саму середню темницю і позабивав ноги їх у колоду.

²⁵ О півночі Павел та Сила молившись славили Бога пісню, і чули їх вязники.

²⁶ Нараз став ся великий трус, так що аж підвалини в в'язниці захитались; і повідчинялись зараз усі двері, і попадали кайдани з усіх.

²⁷ Прокинувши ся ж темничник од сну, та побачивши відчинені двері темниці, вийнявши меч, хотів себе вбити, думаючи, що повтікали в'язники.

²⁸ Покликнув же голосом великим Павел, говорячи: Не роби собі нічого лихого, всі бо ми тут.

²⁹ Попросивши ж сьвітла, вбіг трусячись, і припав до Павла та Сили,

³⁰ а, вивівши їх геть, каже: Добродії, що мені робити, щоб спастись?

³¹ Вони ж рекли: Віруй в Господа Ісуса Христа, то спасеш ся ти і дім твій.

³² І глаголали йому слово Господнє, і всім, що в дому його.

³³ І, взявши їх тієї ж нічної години, пообмивав рани, та й охрестив ся сам і всі його зараз.

³⁴ І, повівши їх у господа свою, заставив перед ними стіл, і веселив ся з усім домом, увірувавши в Бога.

³⁵ Як же настав день, прислали воїводи паличників, кажучи: Відпусти людей сих.

³⁶ Звістив же темничник про сї слова Павла, що прислали воїводи, щоб відпустити вас;

³⁷ Павел же рече: Бивши нас прилюдно неосуджених людей римських, повкидали в темницю, а тепер потай нас виганяють? Нї бо, а нехай самі, прийшовши, виведуть нас.

³⁸ Звістили ж воїводам паличники слова сї; і перелякались, почувши, що вони Римляне.

³⁹ І прийшовши благали їх, і вивівши просили, щоб вийшли з города.

⁴⁰ І, вийшовши вони з темниці, прийшли до Лидії, і, побачивши братів, утішили їх, та й пійшли.

17

¹ Перейшовши ж Амфіполь та Аполонию, прийшли в Солунь, де була школа Жидівська.

² По звичаю ж своєму, ввійшовши до них Павел, три суботи розмовляв з ними з писання,

³ виказуючи і доводячи, що треба було Христу постраждати і воскреснути з мертвих, і що се Христос Ісус, котрого я звіщаю вам.

⁴ І деякі з них увірували, та й пристали до Павла та Сили, і побожних Єленян велике множество і жінок значних немало.

⁵ Завидуючи невірні Жиди, і назбиравши гультьяїв, якихсь поганих людей, і зібравши купу, бунтували народ, і напавши на хату Ясонову, шукали їх, щоб вивести перед народ.

⁶ Не знайшовши ж їх, поволокли Ясона та кілька братів до городської старшини, гукаючи: Ті, що заколотили вселенну, і сюди поприходили;

⁷ Ясон прийняв їх; і всі вони йдуть проти уставів кесаревих, говорячи, що єсть інший цар, Ісус.

⁸ Стривожили ж вони народ і городську старшину, що чули се.

⁹ І взявши поруку у Ясона і в інших, відпустили їх.

¹⁰ Брати ж зараз уночі вислали Павла та Силу у Верию. Прибувши вони (туди), прийшли в Жидівську школу.

¹¹ Сї ж були благородніші від тих, що в Солуні; вони прийняли слово з великою охотою, що-дня розбираючи писанне, чи так воно є.

¹² Многі ж з них увірували, і з Єленських жінок поважних і з чоловіків не мало.

¹³ Як же довідались ті, що з Солуня Жиди, що і в Верії проповідуєть ся від Павла слово Боже, то прийшли й сюди, бунтуючи народ.

¹⁴ Зараз же післали тоді брати Павла, щоб йшов ніби над море, а Сила та Тимотей zostались.

¹⁵ Ті, що провозжали Павла, провели його аж до Атин, і, прийнявши наказ до Сили та Тимотей, щоб як найборжій прийшли до него, пійшли.

¹⁶ Як же дожидав їх Павел в Атинах, кипів дух його в йому, бачивши город, одданий ідолству.

¹⁷ Розмовляв же в школі з Жидами та з побожними, та й на торгу що-дня з тими, з ким довело ся.

¹⁸ Деякі ж з філософів Епикуреїв та Стоїків змагалися з ним; і одні казали: Що хоче сей балакаймо сказати? інші ж: Здається, буде проповідником чужих богів, — бо благовістнував їм Ісуса та воскресення.

¹⁹ І, схопивши його, повели в Ареопаг, говорячи: Чи можемо знати, що се ти за нову таку науку проповідуєш?

²⁰ Чуже бо щось вносиш в уші наші; то хочемо знати, що воно має бути.

²¹ Усі бо Атиняне і заходжі чужоземці ні про що інше не дбали, як говорити або слухати що нове.

²² Ставши ж Павел посередині Ареопага, рече: Мужі Атиняне, по всьому виджу, що ви вельми побожні.

²³ Бо, ходячи та дивлячись на божниці ваші, знайшов я жертівню, на котрій написано: Невідомому Богу. Кому ж ви, не відаючи, поклоняєтесь, того я проповідую вам.

²⁴ Бог, що сотворив світ і все в йому, сей неба і землі Господь, не в рукотворних храмах домує,

²⁵ ні від рук чоловічих служення приймає, дознаючи нужду в чому; сам бо дає всім життя, і дихання, і все;

²⁶ і зробив з однієї крові весь рід чоловічий, щоб жили на всьому лиці землі, відграничивши наперед призначені часи і границі домування їх,

²⁷ щоб шукали Господа, чей намацяють Його та знайдуть, хоч недалеко (Він) від кожного з нас.

²⁸ Ним бо живемо й двигаємось, і єсмо, як і деякі з ваших поетів мовляли: Його бо й рід ми.

²⁹ Бувши ж оце Божим родом, не мусимо думати, що Божество походить на золото, або на камінь, різьбу, іскуства і видумки чоловічі.

³⁰ От же не вважаючи на часи незнання, Бог тепер повеліває всім людям усюди каятись;

³¹ бо признав день, в котрий судити ме вселенну правдою через Чоловіка, котрого наперед постановив, подаючи певноту всім, воскресивши Його з мертвих.

³² Чуючи про воскресення мертвих, деякі сьміялись, інші ж казали: Послухаємо тебе знов про се.

³³ І так Павел пійшов з посеред них.

³⁴ Деякі ж люде, приставши до него, увірували, між котрими і Дионисий Ареопагит, і жінка на ймя Дамара, і інші з ними.

18

¹ Після сього, покинувши Павел Атину, прийшов у Коринт,

² І, знайшовши одного Жидовина, на ймя Авкилу, родом Понтянина, тільки що прибувшого з Італії, і Прискилу, жінку його (бо Клавдий повелів, щоб усі Жиди вийшли з Риму), прийшов до них.

³ А, бувши одного з ними ремесла, пробував у них і робив; були бо наметники по ремеслу.

⁴ І розмовляв що-суботи в школі, і пересвідчував Жидів і Єленяне.

⁵ Як же прийшов з Македонії Сила та Тимотей, був Павел спонукуваний духом, свідкуючи Жидам про Христа Ісуса.

⁶ Як же противились вони і хулили, струснувши він одєжу, рече до них: кров ваша на голови ваші; я чистий; від нині між погане йду.

⁷ І, пійшовши звідтіля, прийшов у господа одного, на ймя Юста, що поклонявся Богу, котрого господа була обіч школи.

⁸ Крисп же, шкільний старшина, увірував у Господа з усім домом своїм, і многі з Коринтян, почувши, увірували, та й охрестились.

⁹ Рече ж Господь у нічному видінню Павлу: **Не бійся, тільки говори й не мовчи:**

¹⁰ **бо я з тобою, і ніхто не одважиться тобі нічого лихого заподіяти; бо в мене багато людей у сьому городі.**

¹¹ І пробував там рік і шість місяців, навчаючи між ними слова Божого.

¹² Як же старостував Галион в Ахаї, напали однодушно Жиди на Павла, та й повели його перед суд,

¹³ говорячи, що він намовляє людей проти закону шанувати Бога.

¹⁴ Як же хотів Павел одкрити уста, каже Галион до Жидів: Жидове, коли б (тут була) кривда яка, або лихе діло, вислухав би я вас (до слова).

¹⁵ Коли ж (тут) питання про слово, та імена, та про закон ваш, то глядіть самі; суддею бо сього не хочу бути.

¹⁶ Та й повиганяв їх із судища.

¹⁷ Тоді всі Єленяне, взявши Состена, шкільного старшину, били його перед судищем; та Галионові було про те байдуже.

¹⁸ Павел же, пробувши там ще доволі днів, попрощавшись із братами, поплив у Сирию (а з ним Прискила й Авкила), остригши голову в Кинхреях; бо зробив був обітницю.

¹⁹ Прибувши ж у Єфес, оставив тих там, сам же, ввійшовши в школу, розмовляв з Жидами.

²⁰ Як же просили його, щоб довший час побув у них, не зволив,

²¹ а попрощав ся з ними, говорячи: Притьмом мушу съято, що надходить, съяткувати в Єрусалим; та вернусь знов до вас, коли буде воля Божа. І поплив з Єфесу.

²² А прибувши в Кесарию, вступив (до Єрусалиму), і привитавши церкву, пійшов ув Антиохию.

²³ І, пробувши тут час якийсь, вийшов, проходячи рядом Галацьку сторону та Фригию, і утверджуючи всіх учеників.

²⁴ Один же Жидовин, на ім'я Аполос, родом Александриєць, чоловік вимовний і сильний у писаннях, прийшов у Єфес.

²⁵ Сей був наставлений на путь Господень, і палаючи духом, промовляв і навчав пильно про Господа, знаючи тільки про хрещення Йоанове.

²⁶ І почав одважно говорити в школі. Слухаючи ж його Авкила та Прискила, прийняли його, і виложили йому доладніщ путь Господень.

²⁷ Як же захотів він перейти в Ахаю, писали брати ученикам, напоминаючи прийняти його; а він прибувши, много помагав тим, що увірували благодаттю;

²⁸ сильно бо обличав Жидів прилюдно, доводячи писаннями, що Ісус єсть Христос.

19

¹ Стало ся ж, як був Аполос у Коринті, пройшовши Павел верхні сторони, прибув у Єфес, і, знайшовши деяких учеників,

² рече до них: Чи прийняли ви Духа съятого, увірувавши? Вони ж сказали йому: Ба й не чували, чи є Дух съятий.

³ І рече до них: У що ж ви хрестились? Вони ж казали: В Йоанове хрещення.

⁴ Рече ж Павел: Йоан хрестив хрещенням покаяння, глаголючи людям, щоб у Грядущого за ним вірували, се єсть в Христа Ісуса.

⁵ Почувши ж се, хрестились в ім'я Господа Ісуса.

⁶ І, як положив на них Павел руки, зійшов Дух съятий на них, і заговорили мовами, і пророкували.

⁷ Було ж усіх до дванадцяти чоловік.

⁸ Увійшовши ж у школу, промовляв одважно три місяці, розмовляючи і доводячи про царство Боже.

⁹ Як же деякі закаменіли, й не слухали, злословлячи путь (Господень) перед народом, відступив од них і відлучив учеників, та й що-дня розмовляв в школі одного Тирана.

¹⁰ Се діялось два роки, так що всі, що проживали в Азії, слухали слово Господа Ісуса, — Жиди й Єлєняне.

¹¹ І не малі чудеса робив Бог руками Павловими,

¹² так що на недужих вкладали з тіла його хустки або рушники, й покидали їх недуги, й злі духи виходили з них.

¹³ Почали ж деякі з тиняючих ся Жидів-заклинателів іменувати над маючими духів лукавих ім'я Господа Ісуса, говорячи: Заклинаємо вас Ісусом, котрого Павел проповідує.

¹⁴ Було ж якихсь сім синів Skeви Жидовина архиєрея, що се робили.

¹⁵ Та дух лукавий озвавшись, казав: Ісуса знаю, і Павла знаю; ви ж хто такі?

¹⁶ І кинувсь на них чоловік, що в йому був дух лукавий, і, опанувавши їх, подужав їх так, що нагі й зранені повтікали з того дому.

¹⁷ Стало ся ж се відоме всім Жидам і Єлєнянам, що жили в Єфесі; і попав страх на всіх їх, і величано ім'я Господа Ісуса.

¹⁸ І многі з вірних приходили, і визнавали, і виявляли учинки свої.

¹⁹ Доволі ж багато з тих, що робили чари, позносивши книги свої, попалили перед усіма; і злічено ціну їх, і налічено пятьдесять тисяч срібняків.

²⁰ Так потужно росло слово Господнє і укріплялось.

²¹ Як же се сповнилось, постановив Павел у дусі, пройшовши через Македонію та Ахаю, йти в Єрусалим, говорячи, що, побувши там, мушу й Рим побачити.

²² Піславши ж у Македонію двох послугуючих йому, Тимотея та Єраста, сам пробув (який ся) час ув Азії.

²³ Стала ся ж часу того немала тривога про Господень путь.

²⁴ Один бо, на ім'я Димитрий, золотар, що робив срібні храми Артеміди, давав ремесникам немалий заробіток.

²⁵ Зібравши їх і інших сього діла робітників, каже: Люде, ви знаєте, що з сього заробітку прожиток наш;

²⁶ та бачите й чуєте, що не то в Єфесі, а мало не по всій Азії сей Павел, пересвідчивши, одвернув багато народу, говорячи, що нема богів рукотворних.

²⁷ І не тільки се ремеслу нашому грозить, прийти в упадок, та щоб і храм великої богині Артемиди не обернувся у ніщо, і не пропало величчє тієї, котрій вся Азия і вселенна поклоняється.

²⁸ Вислухавши се і сповнившись гнівом, закричали, говорячи: Велика Артемида Єфеська!

²⁹ І ввесь город був повен заколоту; і кинулись однодушно до театру, схопивши Гайя та Аристарха, Македонян, подорожніх товаришів Павлових.

³⁰ Як же хотів Павел увійти між народ, не пустили його ученики.

³¹ І деякі з Азийської старшини, будвши йому приятелями, піславши до него, благали, щоб не йшов до театру.

³² Інші ж що инше гукали; була бо громада заколочена, і більша з них (часть) не знала, чого посходились.

³³ З народу ж вивели Александра, і Жиди попихали його наперед. Александр же, махнувши рукою, хотів був оправдуватись перед народом.

³⁴ Як же довідались, що він Жидовин, то всі гукали в один голос годин зо дві: Велика Артемида Єфеська!

³⁵ Утихомиривши ж писар народ, каже: Мужі Єфеські, що б то був за чоловік, котрий не знав би, що город Єфес шануватель великої богині Артемиди і Диопета!

³⁶ А коли нічого проти сього не можна сказати, то треба вам угамуватись і нічого нерозважно не робити.

³⁷ Привели бо ви чоловіків сих, що нї святого не крали, нї богині вашої не хулили.

³⁸ Коли ж Димитрий та ремісники що з ним, мають з ким справу, то (на се) судді судять і є старости; нехай позивають один одного.

³⁹ А коли чого иншого допевняється, то у законному зборі розсудить ся.

⁴⁰ Бо ще опасуємось, щоб не обвинувачено нас за сьогоднішню бучу, не маючи жадної причини, котрою могли б оправдити се збіговище.

⁴¹ І, се промовивши, розпустив громаду.

20

¹ А, як утихомирилась буча, покликав Павел учеників і попросившись, вийшов у дорогу до Македонії.

² Пройшовши ж ті сторони і напімнувши їх многими словами, прийшов у Грецію.

³ Поживши ж (там) три місяці, як засіли на него Жиди, коли хотів був плисти в Сирию, надумавсь вернутись через Македонію.

⁴ Товаришували йому до Азії Сосипатр Верієць і Солуняне Аристарх та Секунд, та Гай Дервянин, та Тимотей, і Азияне Тихик та Трофим.

⁵ Сі, пійшовши попереду, підждали нас у Трояді.

⁶ Ми ж поплили після опрісночних днів із Филип, та й прибули до них за пять днів у Трояду, де пробули сім день.

⁷ Первого ж дня в тижні, як зібрались ученики на ломанне хліба, проповідував їм Павел, хочая вийти назавтра, і продовжив слово до півночі.

⁸ Було ж світла много в гірніці, де ми зібрали ся.

⁹ Сидів же один молодець, на ім'я Євтих, на вікні, та й обняв його твердий сон; і, як Павел промовляв много, похилившись зі сну, упав з третього поверху до долу, і підняли його мертвого.

¹⁰ Зійшовши ж Павел у низ, припав до него, й обнявши рече: Не тривожтесь, душа бо його в йому.

¹¹ Зійшовши ж угору, переломив хліб, і попоївши, бесідував багато аж до зорі, та й пійшов.

¹² Привели ж хлопця живого і втішились немало.

¹³ Ми ж, прийшовши до корабля, поплили в Асон, хотівши звідтіля взяти Павла, так бо звелів, хотівши сам йти пішки.

¹⁴ Як же зійшов ся з нами в Асоні, узавши його, прибули ми в Митилену.

¹⁵ А відпливши звідтіля, причалили ми другого дня проти Хиоса, на другий же день поплили в Самос, та, побувши в Трогилий, другого дня прийшли в Милет.

¹⁶ Надумавсь бо Павел плисти мимо Єфеса, щоб не гаятись в Азії, а поспішав, коли можна, щоб йому бути в день пятидесятниці в Єрусалимі.

¹⁷ З Милета ж, піславши в Єфес, прикликав старших церковних.

¹⁸ Як же прийшли до него, рече їм: Ви знаєте з первого дня, як прийшов я в Азию, яким робом пробував я з вами всякого часу,

¹⁹ служачи Господеві з усякою покорю і многими слізма і спокусами, які прилучали ся мені од Жидівського чигання,

²⁰ і що я ні від чого корисного не вхилив ся, щоб не звістити вам і не навчати вас прилюдно і по домам,

²¹ свідкуючи й Жидам і Єлєнянам покаянне перед Богом і віру в Господа нашого Ісуса Христа.

²² І ось я, зв'язаний духом, йду в Єрусалим, не знаючи, що в йому приключить ся мені.
²³ Тільки що Дух святий по городам свідкує слово, що кайдани мене та муки ждуть.
²⁴ Та ні про що я не дбаю, й не дорога мені душа моя, аби з радістю скінчити путь мій і ту службу, що прийняв я од Господа Ісуса, щоб свідкувати євангелію благодати Божої.
²⁵ І тепер ось я знаю, що більш не бачити мете лица мого ви всі, між котрими ходив я, проповідуючи царство Боже.
²⁶ Тим я свідкую вам сьогодні, що чистий я від крові всіх.
²⁷ Бо я не вхилився об'являти вам усяку волю Божу.
²⁸ Тим достерегайте себе і все стадо, в котрому вас Дух святий настановив єпископами, щоб пасти церкву Божу, котру придбав кров'ю своєю.
²⁹ Я бо знаю се, що після виходу мого придуть вовки хижі між вас, що не пощаждать стада.
³⁰ І з вас самих устануть люде, говорячи розворотне, щоб потягти учеників за собою.
³¹ Тим пильнуйте, памятаючи, що три роки ніч і день не переставав я із слізми находити кожного.
³² А тепер передаю вас, брати, Богові і слову благодати Його, котрим може збудувати вас і дати вам насліддє між усіма освяченими.
³³ Срібла або золота або одежі, — нічого не жадав я.
³⁴ Сами ж знаєте, що потреби нам моїм і тим, хто бував зо мною, служили оці руки мої.
³⁵ У всьому показав я вам, що, так працюючи, треба помагати малосильним і памятати слова Господа Ісуса, що Він глаголав: **Більше щастє давати, ніж приймати.**
³⁶ І се промовивши, упав на коліна свої, і моливсь із усіма ними.
³⁷ Доволі ж було плачу у всіх, і, впавши на шию Павлові, цілували його,
³⁸ смуткуючи найбільш про те слово, що промовив, що більш не мають лица його видіти. І провели його до корабля.

21

¹ Як же сталось, що ми поплили, попрощавшись із ними, то просто верстаючи дорогу, прибули ми в Кон, другого ж дня в Родос, а з відтіля в Патару.
² І, знайшовши корабель, що плив у Финикию, сівши, поплили ми.
³ Зуздівши Кипр і минувши його ліворуч, поплили ми в Сирию, та й пристали в Тирі; там бо треба було кораблю скинути тягар.
⁴ І, знайшовши учеників, пробули ми там сім день. Вони Павлові казали Духом не йти в Єрусалим.
⁵ А як ми скінчили дні, вийшовши пійшли ми; а всі провозжали нас із жінками й дітьми аж за город; і, приклонивши коліна на березі, помолились;
⁶ і, попрощавшись один з одним, увійшли в корабель, вони ж вернулись до дому.
⁷ Ми ж, скінчивши плавання від Тира, пристали в Птоломаїді, і, привитавши братів, пробули в них один день.
⁸ Назавтра ж, вийшовши ті що з Павлом, прибули в Кесарію; і, ввійшовши в госпуду Филипа благовістника, одного з семи, пробували в него.
⁹ Було ж у него четверо дочок дівчат, що пророкували.
¹⁰ Як же пробували там много днів, прийшов з Юдеї один пророк, на ймя Агав.
¹¹ І, прийшовши до нас, і взявши пояс Павла, зв'язавши руки свої і ноги, рече: Так глаголе Дух святий: Чоловіка, чий се пояс, оттак зв'яжуть у Єрусалимі Жиди, і видадуть у руки поганам.
¹² Як же почули ми се, благами ми й тамешні, щоб не йшов він у Єрусалим.
¹³ Озвав ся ж Павел: Що робите, плачучи та рвучи мені серце? я бо не то зв'язаним бути готов, а й умерти в Єрусалимі за ймя Господа Ісуса.
¹⁴ Як же він не дав себе вговорити, замовкли ми, кажучи: Нехай буде воля Господня.
¹⁵ По тих же днях, налагодившись, пустились у Єрусалим.
¹⁶ Ішли ж з нами й деякі в учеників із Кесарії, і вели одного Мнасона Кипрянину, старого ученика, в котрого б нам оселитись.
¹⁷ Як же прибули в Єрусалим, радо прийняли нас брати.
¹⁸ Назавтра прийшов Павел од Якова, прийшли ж і всі старші.
¹⁹ І, привитавши їх, розказував про все, що зробив Бог між поганам через служення його.
²⁰ Вони ж, вислухавши, прославляли Господа, і рекли йому: Бачиш, брате, скільки тут тисяч Жидів, що увірували, а всі вони ревнителі закону.
²¹ Про тебе ж дознались, що ти навчаєш відступлення від закону Мойсейового усіх Жидів між поганам, говорячи, щоб не обрізували дітей своїх, ані додержували звичаїв.
²² Що ж тепер (робити)? Конче зійдець ся купа; прочують бо, що прийшов еси.
²³ Зроби ж оце, що тобі скажемо: Є в нас чотири чоловіки таких, що мають на собі обітницю.
²⁴ Узавши їх, очистись із ними, та й втрать ся на них, щоб обстригли голови; то й знати муть усі, що чого дознались про тебе, се ніщо, та що й ти ходиш у законі, хоронячи його.

²⁵ Що ж до увірувавших поган, ми писали, присудивши, щоб такого нічого вони не додержували, а тільки щоб хоронились ідолської жертви, та крові, та давленого, та блуду.

²⁶ Тоді Павел, узявши тих чоловіків, і очистившись із ними, увійшов назавтра в сьвятилище, звіщаючи сповнення днів очищення, доки принесеться за кожного з них принос.

²⁷ Як же вже мало сім день скінчитись, Азійські Жиди, побачивши його в сьвятилищі, збунтували увесь народ, і наложили руки на него,

²⁸ гукаючи: Мужі Ізраїлеві, помагайте! Се чоловік, що проти народу й закону й місця сього всіх усюди навчає, та що й Єления увів у сьвятилище, й опоганив сьвяте місце се.

²⁹ (Виділи бо Трофима Ефесця у городі з ним, про котрого думали, що його увів у сьвятилище Павел.)

³⁰ І здвигнувся увесь город, і постало збіговище народу; і взявши Павла, виволікли з церкви, і зараз зачинили двері.

³¹ Та, як хотіли вбити його, дойшла вістка до тисячника роти, що увесь Єрусалим збунтував ся.

³² Узявши він зараз воїнів і сотників побіг на них; вони ж, побачивши тисячника та воїнів, перестали бити Павла.

³³ Приступивши ж тисячник узяв його і звелів закувати в два ланцюги, і питає, хто він такий, і що зробив.

³⁴ І деякі кричали одно, а інші друге між народом; і, не здолівши довідатись нічого певного за гуком, звелів вести його в замок.

³⁵ Як же дійшов до сходів, то прилучилось, що мало не несли його воїни задля натовпу народу.

³⁶ Ішло бо за ним множество народу з криком: Страть його!

³⁷ А, як мали вводити Павла в замок, рече він тисячнику: Чи дозволиш сказати що тобі? Він же каже: Чи вмієш по грецьки?

³⁸ Чи не ти еси Єгиптянин, що перед семи днями зробив бунт та вивів у пустиню чотири тисячі народу розбишацького?

³⁹ Рече ж Павел: Я чоловік Жидовин Тарсийський, славного города Киликиї житель; прошу тебе, дозвожь мені промовити до народу.

⁴⁰ Як же дозволив, тоді Павел, ставши на сходах, махнув рукою до народу, й як настало велике мовчання, промовив Жидівською мовою, говорячи:

22

¹ Мужі брати й батьки, вислухайте тепер моє оправдання перед вами.

² Почувши ж, що Жидівською мовою говорив до них, ще більш утихомирились.)

³ І рече: Я справді чоловік Жидовин, роджений у Тарсі Киликийському, зрощений же у сьому городі при ногах Гамалиїла, навчений добре отцівського закону, бувши ревнителем Бога, якож ви всі тепер.

⁴ Я сей путь гонив до смерті, ваяючи та віддаючи в темниці чоловіків і жінок;

⁵ яко ж і архиерей засвідкує мені, і вся старшина, від котрих і листи взявши до братів, ішов я в Дамаск, щоб звязавши привести у Єрусалим тих, що там були, щоб скарано їх.

⁶ Стало ся ж мені, як ішов я і наближавсь до Дамаску, о полудні зразу осіяло мене велике світло з неба.

⁷ І впав я на землю, і почув голос, глаголючий мені: **Савле, Савле, чого мене гониш?**

⁸ Я ж озвався: Хто еси, Господи? І рече до мене: **Я Ісус Назорей, котрого ти гониш.**

⁹ Ті ж, що були зо мною, виділи світло і полякались; голосу ж не чули, що глаголав мені.

¹⁰ Сказав же я: Що робити мені, Господи? Господь же рече до мене: **Уставши йди в Дамаск; а там скажеш ся тобі про все, що постановлено тобі робити.**

¹¹ Як же не бачив я від сяєва того світла, то ведений за руку від тих, що були зо мною, увійшов я в Дамаск.

¹² Ананія ж, чоловік один побожний по закону, доброї слави у всіх тамешніх Жидів,

¹³ прийшовши до мене і ставши, рече мені: Савле брате, прозри. І я тієї ж години побачив його.

¹⁴ Він же рече: Бог отців наших вибрав тебе розуміти волю Його, й видіти Праведника, й чути голос із уст Його.

¹⁵ Бо будеш свідком Йому перед усіма людьми у тому, що ти бачив і чув еси.

¹⁶ А тепер чого гаєш ся? уставши охрестись, та обмий гріхи твої, призвавши ім'я Господнє.

¹⁷ І сталось, як вернувся я в Єрусалим та моливсь у церкві, то був у захопленню,

¹⁸ і видів Його, глаголючого мені: **Поспіши та вийди боржій з Єрусалиму, бо не приймуть свідчення твого про мене.**

¹⁹ А я сказав: Господи, вони знають, що я вкидав у темниці та бив по школах тих, що вірували в Тебе.

²⁰ І як пролилась кров Стефана, свідка Твого, я сам стояв і похваляв убийство його, стережучи одєжі убийців його.

²¹ І рече до мене: **Иди: бо я до поган далеко пішлю тебе.**

²² Слухали ж його аж до сього слова, а тепер зняли голос свій, кажучи: Геть із землі такого! не жити йому.

²³ Як же кричали вони та кидали одержу, та підкидали порохом на воздух,

²⁴ звелів тисячник вести його в замок, і казав бійкою допитуватись у него, щоб дознатись, чого так гукають на него.

²⁵ Як же розтягнуто (в'язано) його реміннем, рече Павел до сотника стоячого: Хиба годить ся вам чоловіка Римлянина, та й несудженого, бити?

²⁶ Почувши ж сотник, приступивши до тисячника, сповістив, говорячи: Дивись, що хочеш робити; чоловік бо сей Римлянин.

²⁷ Прийшовши тисячник промовив до него: Скажи мені, чи Римлянин еси ти? Він же рече: Так.

²⁸ І відказав тисячник: За велику суму здобув я се горожанство. Павел же рече: Я ж і родивсь (у йому).

²⁹ Зараз тоді відступили від него ті, що мали в него допитуватись; і тисячник злякав ся, довідавшись, що се Римлянин, і що він його закував.

³⁰ Назавтра ж, хотівши довідатись певно, за що винуватять його, зняв з него кайдани, і звелів прийти архиереям і всій раді їх і, вивівши Павла, поставив перед ними.

23

¹ Поглянувши ж Павел пильно на раду рече: Мужі брати, я жив у всій добрій совісті перед Богом до сього дня.

² Архиерей же Ананія звелів тим, що стояли перед ним, бити його в лице.

³ Тоді рече Павел до него: Бити ме тебе Бог, стіно побіляна; і ти сидиш, щоб судити мене по закону, а проти закону велиш мене бити?

⁴ Ті ж, що стояли, сказали: Ти архиерея Божого злорічиш?

⁵ Рече ж Павел: Не знав я, брати, що се архиерей: писано бо: Не казати меш лихого на князя народу твого.

⁶ Постерігши ж Павел, що одна часть (людей) Садукейська, а друга Фарисейська, покликнув у раді: Мужі брати! я Фарисей, син Фарисеїв; за надію воскресення мертвих мене судять.

⁷ Як ж се промовив, постала незгода між Фарисеями та Садукеями; і розділилась громада.

⁸ Садукеї бо кажуть, що нема воскресення, ні ангела, ні духа, а Фарисеї визнають обох.

⁹ Постав же крик великий; і, вставши письменники части Фарисейської, змагались, говорячи: Нічого лихого не знаходимо в чоловікові сему; коли ж дух промовив до него або ангел, то не воюймо з Богом.

¹⁰ І, як постала буча велика, тисячник, опасуючись, щоб вони не розірвали Павла, звелів воїнам зійти, та, вхопивши його з посеред них, привести в замок.

¹¹ Другої ж ночі став перед ним Господь і рече: **Бодрись, Павле; як бо ти свідкував про мене в Єрусалимі, так ти маєш і в Римі свідкувати.**

¹² Як же настав день, зложивши змову деякі з Жидів, заклились, говорячи, що ні їсти муть, ні пити муть, доки не вб'ють Павла.

¹³ Було ж більш сорока, що сю клятву зробили.

¹⁴ Приступивши вони до архиерейів та старших, казали: клятвою поклялись ми нічого не їсти, доки не вб'ємо Павла.

¹⁵ Тепер же ви дайте знати тисячникові й раді, щоб завтра вивів його до вас, ніби хочете розвідатись пильніше про справу його; ми ж, поки ще він наближить ся, готові будемо вбити його.

¹⁶ Прочувши ж син сестри Павлової про їх задум на него, прийшовши і ввійшовши в замок, сказав Павлові.

¹⁷ Покликавши ж Павел одного з сотників, рече: Одведи хлопця сього до тисячника; має бо щось сказати йому.

¹⁸ Він же, взявши його, повів до тисячника, й каже: В'язник Павел, покликавши мене, просив привести до тебе сього хлопця; має бо щось сказати тобі.

¹⁹ Узавши ж його за руку тисячник, і відійшовши на самоту, питав його: Про що ти маєш звістити мені?

²⁰ Він же каже, що Жиди змовились просити тебе, щоб завтра привів Павла до них у раду, наче б хотіли лучче розпитатись про него.

²¹ Ти ж не слухай їх: засідаєть ся бо їх на него більш сорока чоловік, що закликали ся не їсти й не пити, доки не вб'ють його; і тепер готові вони, дожидаючи від тебе обіцанки.

²² Тисячник же відпустив хлопця, звелівши нікому не казати, що се виявив еси передо мною.

²³ І, покликавши двох із сотників, каже: Наготовте дві сотні воїнів, щоб ішли в Кесарию, та сімдесять комонників, та дві сотні стрельців на третю годину ночі;

²⁴ і скотину наготовити, щоб, посадивши Павла, одвели цілого до старости Феликса.

²⁵ Написав же й лист такого змісту:
²⁶ Клавдій Лизия вельможному старості Феликсові: радуйся.
²⁷ Чоловіка сего Жиди схопили і мали вбити; я ж, пристигши з військом, одняв його, довідавшись, що він Римлянин.
²⁸ Хотівши ж довідатись про причину, за що обвинували його, увів його в раду їх,
²⁹ і знайшов, що обвинували його про питання закону їх, та ніякої вини, достойної смерті або кайданів, нема в йому.
³⁰ Як же сказано мені про зраду, що мала бути од Жидів на чоловіка сього, зараз післав я його до тебе, звелівши і винувателям його говорити перед тобою, що мають на него. Бувай здоров.
³¹ Воїни ж, як звелено їм, узявши Павла, повели в ночі в Антипатриду.
³² А назавтра, залишивши комонників йти з ним, вернулись у замок.
³³ Вони ж, ввійшовши в Кесарию і оддавши лист старості, поставили перед ним і Павла.
³⁴ Прочитавши ж староста і спитавши, з якої він країни, та довідавшись, що з Киликії,
³⁵ слухати му тебе, каже, як прийдуть винувателі твої. І звелів стерегти його в преторії Іродовій.

24

¹ По пяти ж днях прийшов архиерей Ананія з старшими і з речником, Тертилом якимся, і озвались вони перед старостою проти Павла.
² Як же покликано його, почав винувати Тертил, говорячи: Дознаючи через тебе великого впокою і всякого добра, що стало ся народові сьому за твоїм дбаннем,
³ завсіди і всюди приймаємо (се), вельможний Феликсе, з усякою дякою.
⁴ Та, щоб довго тобі не докучати, благаю вислухати нас у коротці, твоєю ласкою.
⁵ Знайшли бо ми, що чоловік сей зараза, й зачинщик бучи між усіма Жидами по вселенній, і ватажок Назорейської ересі,
⁶ що й церкву зважив ся опоганити; ми його й узяли, й хотіли по нашому закону судити.
⁷ Пристигши ж Лизия тисячник, з великим насильством узяв його з наших рук,
⁸ звелівши винувателям його йти до тебе. Від него можеш сам, як схочеш, про все дознатись, за що ми винуємо його.
⁹ Пристали ж (на се) й Жиди, говорячи, що се так єсть.
¹⁰ Озвав ся Павел, як кивнув йому староста говорити: Знаючи від многих літ тебе суддею народів сьому, тим радніш про себе відповідаю.
¹¹ Ти можеш розвідатись, що не більш, як дванайцять днів, відколи я прийшов поклонитись у Єрусалим.
¹² Та й ні в церкві не знайшли мене, щоб я до кого промовляв, або робив усобицу в народі, ні по школах, ні в городі;
¹³ ані довести мені не можуть, у чому тепер винують мене.
¹⁴ Визнаю ж тобі се, що в сьому путю, котрий вони звуть ерессю, служу так отецькому Богу, віруючи всьому, що по закону і що в пророках написане,
¹⁵ маючи надію в Бозі, чого й самі оці сподівають ся, що має бути воскресення мертвих праведних і неправедних.
¹⁶ На те я й подвизаюся, щоб мати по всяк час чисту совість перед Богом і людьми.
¹⁷ По многих же літах прийшов я зробити милостину народові моєму та приноси.
¹⁸ У сьому знайшли мене очищеного в церкві, — ані з натовпом, ані з бучею, — деякі Жиди з Азії,
¹⁹ котрим би треба перед тебе прийти й винувати, коли б що мали проти мене.
²⁰ Або самі оці нехай скажуть, чи знайшли в мені яку неправду, як стояв я перед радою,
²¹ окрім одного голосу сього, котрим покликнув, стоячи між ними, що за воскресення мертвих я суд приймаю сьогодні од вас.
²² Вислухавши ж се Феликс, відслав їх, докладніш довідавшись про путь сей, говорячи: Як Лизия тисячник прийде, розберу вашу справу.
²³ І звелів сотникові стерегти Павла, й давати волю, і нікому з його знайомих не забороняти послугувати або приходити до него.
²⁴ По кількох же днях, прибувши Феликс із жінкою своєю Друзилою, Жидівкою, покликав Павла, і слухав його про віру в Христа.
²⁵ Як же говорив він про правду і здержання, і про суд, що має бути, злякавшись Феликс, озвав ся: Тепер годі, іди; мавши час, покличу тебе.
²⁶ До того ж сподівав ся, що й грошей здобуде від Павла, щоб випустив його, тим же й часто прикликаючи його, бесідував з ним.
²⁷ Як же скінчилось два роки, переіменів Феликса Порцій Фест, а Феликс хочачи угодити Жидам, оставив Павла закованого.

25

¹ Прибувши ж Фест у ту країну, по трох днях пійшов у Єрусалим з Кесарії.

² І явилися перед ним архиереї та значні з Жидів проти Павла, й благали його,

³ просячи ласку в него, щоб післав його в Єрусалим, — змовившись, щоб його вбити на дорозі.

⁴ Фест же відказав, що Павла стережуть у Кесарії, і що він сам незабаром має пійти (туди).

⁵ Которі ж з між вас, каже, згідні в сьому, нехай ідуть зо мною, і коли що є в сьому чоловікові, нехай винують його.

⁶ І, пробувши у них більш десяти днів, прибув у Кесарию; назавтра ж сівши на судищі, звелів привести Павла.

⁷ Як же прийшов він, обступили (його) Жиди, що прийшли з Єрусалиму, приносячи на Павла многі і тяжкі вини, котрих не змогли довести.

⁸ А він відказав, що ні проти закону Жидівського, ні проти церкви, ні проти кесаря нічого не провинив.

⁹ Фест же, хотівши Жидам угодити, озвавшись, каже Павлові: Хочеш іти в Єрусалим, і там судитись передо мною в сьому?

¹⁰ Рече ж Павел: Я стою перед судищем кесаревим; там маю суд приймати. Жидів нічим не привидив я, як і ти добре знаєш.

¹¹ Коли я не прав і зробив що достойне смерті, не відмовляюсь і вмерти; коли ж нема в мені нічого, чим мене сї винують, ніхто не може мене їм видати. Покликуюсь до кесаря.

¹² Тоді Фест, поговоривши з радію, відказав: Ти покликуєш ся до кесаря, до кесаря й пійдеш.

¹³ Як же минуло днів кілька, Агриппа цар та Верникія прибули в Кесарию витати Феста.

¹⁴ А як пробули тут многі дні, предложив Фест цареві Павлову справу, говорячи: Є (тут) один чоловік, оставлений вязнем од Фелікса;

¹⁵ про него, як прибув я в Єрусалим, обявили архиереї та старші Жидівські, допевняючись суду на него.

¹⁶ Відказав я їм, що се не Римський звичай, видавати кого на смерть перш, ніж обвинувачений мати ме винувателів перед лицем, і дасть ся йому місце оборони від вини.

¹⁷ Як же зійшлися вони сюди, я, не роблячи жадної проволоки, сівши другого дня на судищі, звелів привести чоловіка.

¹⁸ Обступивши його винувателі, ніякої вини не принесли, про які я думав,

¹⁹ були ж між ними деякі змагання про марновірство їх та про якогось Ісуса, що вмер, про котрого казав Павел, що Він живий.

²⁰ Я ж, сумніваючись про се змагання, сказав: коли хоче, нехай іде в Єрусалим і там судить ся про се.

²¹ Як же Павел покликнув ся, щоб його задержано до розсуду Августа, звелів я держати його, доки одішлю до кесаря.

²² Агриппа ж каже до Феста: Хотів би й я чоловіка сього послухати. Він же: Завтра, каже, чути меш його.

²³ Назавтра ж, як прийшов Агриппа та Верникія з великою пихою та ввійшли в судову палату з тисячниками та городськими передніми мужами, звелів Фест привести Павла.

²⁴ І каже Фест: Агриппо царю і всі мужі, що сидите з нами, гляньте на сього, про котрого все множество Жидів озвалось до мене в Єрусалимі, гаючи, що не треба йому жити більш.

²⁵ Я ж, зрозумівши, що нічого достойного смерті він не зробив, а як і (сам) він покликнув ся до Августа, то й присудив я післати його.

²⁶ Про него ж нічого докладного писати панові не маю. Тим привів його перед вас, а особливо перед тебе, царю Агриппо, щоб зробивши розпит, мав що написати.

²⁷ Нерозсудливо бо мені здається післати в'язника, а яка вина на нему, не означити.

26

¹ Агриппа ж каже до Павла: Дозволяєть ся тобі за себе говорити. Тоді Павел відповів, простягнувши руку:

² Про все, в чому винують мене Жиди, царю Агриппо, вважаю себе за щасливого, маючи відповідати сьогодні перед тобою,

³ а й надто, що ти свідомий всіх звичаїв Жидівських і перепитів. Тим благаю тебе вислухати мене терпеливо.

⁴ Яке ж було життя моє з малку від почину між народом моїм у Єрусалимі, знають усі Жиди,

⁵ знаючи мене здавна (коли схочуть свідкувати), що жив я Фарисеєм по найдокональшій ересі нашої віри.

⁶ А тепер за надію обітування, зробленого отцям нашим од Бога, стою на суді,

⁷ котрого дванайцять родів наших, без перестану день і ніч служачи, надіють ся дойти. За сю надію, царю Агриппо, винуватять мене Жиди.

⁸ Що? невірним здається вам (се), що Бог воскрешає мертвих?

⁹ Мені справді й самому здавалось, що проти імені Ісуса Назорея треба багато робити.

¹⁰ Що й робив я в Єрусалимі, і многих сьвятих замикав у темниці, прийнявши власть од архиєреїв, а як убивали їх, давав мій голос.

¹¹ І по всіх школах часто караючи їх, примушував хулити; і превельми лютуючи на них, гонив їх навіть і в чужих городах.

¹² І, в сих (мислях) ідучи в Дамаск з властю і наказом од архиєреїв,

¹³ ополудні, царю, в дорозі видів я з неба сьвітло над сяєво сонця, осіявши мене й тих, що йшли зо мною.

¹⁴ Як же всі ми попадали на землю, почув я голос, що глаголав до мене і промовив Єврейською мовою: **Савле, Савле, чого гониш мене? тяжко тобі проти рожна прати (перти).**

¹⁵ Я ж сказав: Хто єси, Господи? Він же рече: **Я, Ісус, котрого ти гониш.**

¹⁶ **Та встань і стань на ноги твої; на се бо явивсь я тобі, щоб зробити тебе слугою і сьвідком того, що бачив єси, і що обьявлю тобі,**

¹⁷ **виринаючи тебе від людей і від поган, до котрих тепер тебе посилаю,**

¹⁸ **відкрити очі їм, щоб обернулись від темряви до сьвітла і від власти сатаниної до Бога, щоб прийняли вони оставленне гріхів і насліддє між сьвятими вірою в мене.**

¹⁹ Тим, царю Агриппо, не протививсь я небесному видінню,

²⁰ а найперш у Дамаску і в Єрусалимі і по всій землі Юдейській та й поганам проповідував, щоб покалялись та обернулись до Бога, роблячи діла, достойні покаяння.

²¹ За се Жиди, вхопивши мене в церкві, хотіли вбити.

²² Дізнавши ж помочи від Бога, аж до сего дня стою, сьвідкуючи малому й великому, нічого иншого не говорячи, як що пророки глаголали, що має бути, і Мойсей:

²³ що мусить пострадати Христос, а будучи первий з воскресення мертвих, має сьвітло проповідувати народові і поганам.

²⁴ Як же він так відповів, сказав Фест голосом великим: Дурієш, Павле; великі науки до дурощів тебе приводять.

²⁵ Він же рече: Не дурію, вельможний Фесте, а слова правди й розуму глаголю.

²⁶ Знає бо про се цар, до котрого і промовляю вільно; певен бо я, що ніщо з сего перед ним не втаїлось; бо не в закутку се діялось.

²⁷ Віруєш, царю Агриппо, пророкам? Знаю, що віруєш.

²⁸ Агриппа ж каже до Павла: О мало не вговорив єси мене бути Християнином.

²⁹ Павел же рече: Бажав би я від Бога, щоб чи за малий чи за довгий (час) не тільки ти, та й усі, хто чує мене сьогодні, стались такими, як я, окрім оціх кайданів.

³⁰ І, як промовив се, устав цар і ігемон і Вереникия і ті, що сиділи з ними,

³¹ і, одійшовши на бік, розмовляли між собою, говорячи, що нічого смерті достойного не робить чоловік сей.

³² Агриппа ж каже Фестові: Можна було б випустити сего чоловіка, коли б не покликав ся до кесаря.

27

¹ Як же присуджено, щоб плисти нам в Італію, то передано Павла і деяких інших в'язників сотникові, на ймя Юлию, Августової роти.

² І, ввійшовши в корабель Адрамицький, маючи плисти попри місця Азійські, пустились ми з Аристархом Македонцем із Солуня, що був з нами.

³ А другого дня пристали в Сидоні. І обходив ся Юлій ласкаво з Павлом, і дозволив ходити до друзів, щоб дізнати їх піклування.

⁴ А відчаливши звідтіля, поплили до Кипра; бо вітри були противні.

⁵ І, перепливши море, що проти Киликій та Памфілій, прибули в Мири Лікийські.

⁶ А там знайшовши сотник корабель Александрийський, що плив в Італію, посадив нас на него.

⁷ Многі ж дні помалу пливучи і ледві бувши проти Книда, тим що не допускав нас вітер, приплили ми під Крит проти Салмона,

⁸ і, ледві минувши його, прибули на врочище Гарна пристань, від котрого був близько город Ласей.

⁹ Як же доволі часу минуло й було вже непевне плавання, тим що вже й піст минув, то раєв Павел,

¹⁰ кажучи їм: Люде, я бачу, що з утратою і з великою шкодою, не тільки для тягару і для статку, та й для душ наших буде плавання.

¹¹ Сотник же керманичові і властителеві корабля довіряв більш, ніж тому, що сказав Павел.

¹² Як же пристань не була вигідна на зимування, то більше їх давали раду пуститись ізвідтіля, чи не можна б як, добравшись до Финикиї, перезимувати в пристані Крицькій, що лежить між вітром полуденнім і західнім.

¹³ Як же повівся полуденний вітер, то, думаючи, що досягли свого заміру, знявшись поплили мимо Крита.

¹⁴ Та незабаром опісля настиг на них бурний вітер, званий Евроклідон.

¹⁵ Як же підхопило корабля і не можна було противитись вітрові, то віддалились ми (хвилям) і носило нас.

¹⁶ На остров же якийсь набігши, званий Клавда, на силу здоліли удержати човна,

¹⁷ котрий стягнувши, усякого способу добирали, підв'язуючи корабля; а боячись упасти в сирть (мілке місце), спустили парус, і так нас носило.

¹⁸ А що вельми буря нами кидала, то наавтра повикидали тягар.

¹⁹ А третього дня своїми руками надібе корабельне викидали.

²⁰ Як же ні сонце, ні зорі не являлись многі дні, і налягала немала буря, то на останок і вся надія віднялась, щоб спасти ся нам.

²¹ Як же довго не їли ми, то ставши Павел серед них, рече: Люде, треба було, послухавши мене, не відчалювати від Криту, (то) і не здобулись би такої втрати і шкоди.

²² А тепер благодаю вас, бодріть ся; не буде бо погибелі ні одній душі з вас, окрім корабля.

²³ Явив ся бо мені сієї ночі ангел Бога, до котрого я належу й котрому служу,

²⁴ глаголючи: Не бійсь, Павле: ти мусиш стояти перед кесарем, і ось дарував тобі Бог усіх тих, що плинуть з тобою.

²⁵ Тим бодріть ся, люде (добрі); вірую бо Богу, що так буде, як сказано мені.

²⁶ Мусимо бо до острова якогось пристати.

²⁷ Як же настала чотирнайцята ніч, що носило нас по Адриятицькому морю, коло півночі постерегли корабельники, що близько від них якась земля;

²⁸ і, змірявши глибину, знайшли двадцять сажнів; трохи ж відпливши і знов змірявши, знайшли сажнів п'ятнайцять.

²⁹ І, опасуючись, щоб не набігти на гостре місце, кинули з демена (керми) чотири якори і дожидали дня.

³⁰ Як же корабельники шукали втікти з корабля, спускаючи човна на море, роблячи вид, ніби хочуть кинути якоря з носу,

³¹ сказав Павел сотникові й воїнам: Коли сі не зістануть ся на кораблі, то ви не можете спасти ся.

³² Тоді воїни пообтинали верівки в човна, та й дали йому впасти.

³³ Як же почало дніти, благав Павел усіх прийняти їжи, говорячи: Сьогодні чотирнайцятий день ви, ждучи, постите, нічого не ївши.

³⁴ Тим же благодаю вас, прийміть їжи; воно бо для вашого спасення; ні в кого бо з вас і волос не впаде з голови.

³⁵ Сказавши ж се і взявши хліб, оддав Богу хвалу перед усіма, і переломивши почав їсти.

³⁶ Тоді повеселішали всі, і вони прийняли їжу.

³⁷ Було ж нас у кораблі всіх двісті сімдесять і шість душ.

³⁸ А наситившись їжею, облегчили корабель, викидаючи пшеницю в море.

³⁹ Як же настав день, не пізнали землі, загляділи ж затоку якусь, що мала беріг, до котрого нарадились, коли можна, причалити кораблем.

⁴⁰ І, витягши якорі, пустились морем, порозв'язувавши зав'язі деменові і піднявши парусок по вітру, прямували до берега.

⁴¹ Попавши ж на місце двоєморське, загрузили корабля; і перед, застрявши, був нерухомий, а зад розбивало силою филь.

⁴² Між воїнами ж стала рада, щоб в'язників повбивати, щоб которий впливши, не втік.

⁴³ Сотник же, хотівши спасти Павла, заборонив їм що загадали, і звелів, щоб ті, хто вміє плавати, перші скочили, і вийшли на землю,

⁴⁴ а остальні, — хто на дошках, а хто на чому з корабля. І сталося так, що всі спаслись на землю.

28

¹ Спаси ся ж довідались, що остров зветь ся Мелит.

² Чужоземці ж показали нам не мале милосерде: розложивши бо багатте, прийняли всіх нас задля дощу, що йшов, і задля холоду.

³ Як же набрав Павел оберемок хворосту і положив на огнище, вибігши від жару гадина, почепилась на руці в него.

⁴ Побачивши ж чужоземці, що зв'ярюка висіла з руки його, говорили між собою: Певно сей чоловік убийця, що спас ся з моря, та суд (богів) не дав йому жити.

⁵ Він же, струснувши гадюку в огонь, не дізнав ніякого лиха.

⁶ Вони ж дожидали, що він має опухнути або зараз упаде мертвий; як же довго дожидались і бачили, що ніякого лиха йому не сталося, перемінивши думки, казали, що се Бог.

⁷ Навкруги ж сього місця були землі першого на острові, на ймя Публия. Він, прийнявши нас, три дні поприятельськи гостив.

⁸ І сталося, що батько Публиїв лежав, боліючи на пропасницю та на живіт. Приступивши до него Павел, помоливсь і, положивши руки на него, сцілив його.

⁹ Як се стало ся, то й інші на острові, що мали недуги, приходили та й сцілялись.

¹⁰ Вони і великою честю пошанували нас, а як ми відпливали, надавали, чого нам треба (було).

¹¹ По трох же місяцях одвезлись ми кораблем Александрийським, надписаним Диоскур, що зимував на острові,

¹² і припливши в Сиракузу, пробули (там) три дні.

¹³ А звідтіля відпливши, прибули в Регию, і за один день, як настав полуденний вітер, прийшли другого дня в Путеолі,

¹⁴ де знайшовши братів, убагані були від них перебути у них сім день; і так прийшли в Рим.

¹⁵ Звідтіля, почувши брати про нас, повиходили назустріч нам аж до Апиєвого торгу та Трох Гостинниць. Побачивши їх Павел і подякувавши Богу, набрав ся сьмілости.

¹⁶ Як же прийшли ми в Рим, сотник передав в'язників воїводі; Павлу ж дозволено жити окремо з воїном, що стеріг його.

¹⁷ Стало ся ж по трох днях, скликав Павел первих із Жидів, і, як посходились вони, рече до них: Мужі брати, нічого не зробивши противного народові або звичаям отцівським, передан я, яко в'язник, у руки Римлянам.

¹⁸ Розпитавши вони мене, хотіли випустити, бо ніякої вини смерті не було в мені.

¹⁹ Як же противились Жиди, був я змушений покликатись до кесаря, не яко би мав чим обвинувати нарід мій.

²⁰ Тим же скликав я вас, щоб побачити вас та поговорити, бо за надію Ізраїлеву залізом сим оковано мене.

²¹ Вони ж промовили до него: Ми ані письма про тебе не одержували з Юдеї, ані прийшовши хто з братів, звістив або сказав про тебе що лихе.

²² Та бажаємо від тебе чути, що ти думаєш; бо про сю ересь відоме нам, що всюди противлять ся їй.

²³ Призначивши ж йому день, поприходили до него в оселю многі, і викладавав він їм, сьвідкуючи про царство Боже, і впевняючи їх про Ісуса й з закону Мойсєєвого й з пророків, од ранку до вечера.

²⁴ І деякі увірували в слова його, а інші не увірували.

²⁵ І, будучи в незгоді між собою, розійшлись, як промовив Павел одно слово: що добре промовив сьвятий Дух через Ісаїю пророка до батьків ваших,

²⁶ глаголючи: Йди до людей сих та скажи: Слухом будете слухати, та й не зрозумієте, і дивлячись будете дивитись, та й не побачите:

²⁷ бо серце сього народу затверділо, й ушима тяжко чують, і очі свої позаплющували, щоб не виділи очима, і ушима не чули, і серцем не розуміли, і не навернулись, щоб я сцілив їх.

²⁸ Відоме ж нехай вам буде, що послане поганам спасенне Боже вони чути муть.

²⁹ І, як промовив сі слова, пійшли Жиди, маючи велике змаганне між собою.

³⁰ Пробував же Павел цілих два роки в найнятій хаті своїй, і приймав усіх, хто приходив до него,

³¹ проповідуючи царство Боже і навчаючи про Господа Ісуса Христа з усією сьміливістю, без заборони.

ПОСЛАННЯЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО РИМЛЯН.

- ¹ Павел, слуга Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний на благовістування Боже,
² (котре наперед обіцяв [Бог] через пророків своїх у святих писаннях),
³ про Сина свого (народженого з насіння Давидового по тілу,
⁴ об'явленого Сина Божого в силі, по Духу святости, через воскресення з мертвих), Ісуса Христа, Господа нашого,
⁵ (котрим прийняли ми благодать і апостольство на впокорення вірі між усіма народами ради імені Його,
⁶ між котрими й ви покликані, Ісус-Христові;)
⁷ Усім вам, що єсте в Римі, любленим від Бога, покликаним святим: благодать вам і впокій од Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа.
⁸ Перш усього дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша проповідує ся по всьому світу.
⁹ Свідок мені Бог, котрому служу духом моїм у благовістуванню Сина Його, що без перестану спомни про вас роблю,
¹⁰ усе в молитвах моїх молячись, щоб колись довелося мені по волі Божій, прийти до вас.
¹¹ Бажаю бо бачити вас, щоб передати вам дарування духовне для утвердження вашого;
¹² се ж єсть утішитись укупі з вами спільною вірою вашою і моєю.
¹³ Не хочу ж таїти од вас, братте, що часто заміряв я прийти до вас (та й досі спиняло мене), щоб який овоч мати й між вами, яко ж і між іншими поганями.
¹⁴ Єлєнням і чужоземцям, мудрим і нерозумним довжен я.
¹⁵ От же, що до мене, готов я й вам, що в Римі, благовістувати.
¹⁶ Бо не соромлюсь благовістування Христового, сила бо Божа на спасення всякому віруючому, Жидовинові перше, а потім і Грекові.
¹⁷ Правда бо Божа в йому відкриваєть ся до віри в віру, яко ж написано: Праведний вірою жив буде.
¹⁸ Одкриваєть ся бо гнів Божий з неба на всяке нечестє і неправду людей, що держать істину в неправді.
¹⁹ Тим, що розумне про Бога, явно в них; Бог бо явив їм.
²⁰ Невидиме бо Його від створення світу думаннем про твори робить ся видиме, і вічна Його сила і божество, щоб бути їм без оправдання.
²¹ Тим, що знаючи Бога, не яко Бога прославляли або дякували, а осуєтились думками своїми і оморочилось нерозумне серце їх.
²² Славлячи себе мудрими, потуманіли,
²³ і обернули славу нетлінного Бога на подобину образу тлінного чоловіка, і птиць і четвероногих і гаду.
²⁴ Тим же й передав їх Бог нечистоті в похотях сердець їх, щоб сквернили тіла свої між самими собою.
²⁵ Вони переіменили істину Божу на лжу і поклонялись і служили тварі більш Творця, котрий благословен на віки. Амінь.
²⁶ За се передав їх Бог карі безчестя, бо й жінки їх обернули природню подобу на протиприродню;
²⁷ так само й чоловіки, оставивши природне вживання женського полу, розгорілись похоттю своєю один на одного, чоловіки на чоловіках сором роблячи, і заплату, яка подобала заблудові їх, у собі приймаючи.
²⁸ І, яко ж не впадалось їм мати Бога в розумі, передав їх Бог ледачому уму, робити неподобне, —
²⁹ сповнених усякої неправди, перелюбу, лукавства, зажерливости, злоби, сповнених зависти, убийства, сварні, підступу, лихих звичаїв,
³⁰ осудників, покліпників, богоненавидників, гордунників, хвастунів, пишних, видумщиків лихого, родителям непокірних,
³¹ нерозумних, ламателів умови, нелюбовних, неблагальних, немилостивих.
³² Котрі, хоч Божий присуд розуміють, що хто таке робить, достоїн смерти, не тільки самі се роблять, та й похваляють роблячих.

2

¹ Тим без оправдання еси, всякий чоловіче, що судиш; у чому бо судиш другого, себе осуджуєш; те ж бо саме робиш, судячи (другого).

² Знаємо ж, що суд Божий по істині на тих, що роблять таке.
³ Чи думаєш же, чоловіче, судячи того, хто таке робить, і роблячи те ж саме, що ти втчеш од суду Божого?
⁴ Або багатством благоді його та вдержливости та довготерпіння погорджуєш? не знаєш, що благоді Божя до покаєння тебе веде?
⁵ По жорстокости ж твоїй і непокаянному серцю збираєш собі гнів на день гніву і відкриття праведного суду Бога,
⁶ котрий віддасть кожному по ділам його:
⁷ тим, що терпівостию в доброму ділі шукають слави, та чести, та нетління — життя вічне;
⁸ а котрі сварливі і противлять ся істині, корять ся ж неправді, (тим) ярость та гнів.
⁹ Горє й тіснота на всяку душу чоловіка, що робить лихе, Жидовина перше, та й Грека;
¹⁰ слава ж, честь і впокій усякому, хто робить добре, Жидовинові перше, та й Грекові.
¹¹ Нема бо в Бога вважання на лиця.
¹² Скільки бо без закону згрішило, (стільки їх) без закону й погине; а скільки в законі згрішило, (стільки їх) законом суд прийме
¹³ (Не слухателі бо закону праведні перед Богом, а чинителі закону оправдять ся.
¹⁴ Коли бо погане, не маючи закону, по природі законне чинять, то вони, закону не маючи, самі собі закон:
¹⁵ вони показують діло законне, написане в серцях їх, як свідкує совість їх, і між тим думки їх одна другу осуджують, або оправдують);
¹⁶ в день, коли судити ме Бог тайни людські, по благовістю моему, через Ісуса Христа.
¹⁷ Ось ти Жидовин звеш ся, і почитаєш на законі, і хвалиш ся Богом,
¹⁸ і розумієш волю (Його), і розпізнаєш (що єсть) лучче, навчаючись із закону;
¹⁹ і вповаєш на себе, що ти проводир сліпим, світло тим, що в темряві,
²⁰ наставник незмишля, учитель малоліткам, мавши образ розуму і істини в законі.
²¹ Навчаючи ж иншого, себе не навчаєш? проповідуючи не красти, сам крадеш?
²² говорячи, щоб не робили перелюбу, робиш перелюб? гидуєчи ідолами, крадеш свята?
²³ ти, що хвалиш ся законом, переступом закону Бога зневажаєш?
²⁴ Імя бо Боже через вас хулить ся між поганами, яко ж писано.
²⁵ З обрізання бо є користь, коли чиниш закон; коли ж ти переступник закону, обрізання твоє сталося необрізанням.
²⁶ Коли ж необрізаний хоронить установи закону, чи необрізання його за обрізання не полічить ся?
²⁷ І осудить необрізання по природі, котре сповняє закон, тебе, котрий з писанням і обрізанням переступник еси закону.
²⁸ Не той бо, хто явно (такий) єсть Жидовин, і не те, що явно по тілу, обрізання,
²⁹ а котрий потай, (той) Жидовин, і обрізання (єсть обрізання) серця в дусі, (а) не в писанню; йому ж похвала не від людей, а від Бога.

3

¹ Чим же переважує Жидовин? або яка користь з обрізання?
² Велика на всякий спосіб: найперше бо, що їм були звірені словеса Божі.
³ Що бо, що не увірували деякі? Хиба невірство їх віру Божу оберне в ніщо?
⁴ Нехай не буде (так). Ні, (нехай буде) Бог правдивий, усякий же чоловік омана, яко ж писано: Щоб оправдив ся Ти в словах Твоїх, і побідив, як судити меш ся.
⁵ Коли ж неправда наша Божу правду викликає, що скажемо? Хиба неправеден Бог, що посилає кару? (яко чоловік глаголю.)
⁶ Нехай не буде (так). Як же бо мав би Бог судити світ?
⁷ Коли бо істина Божя через мою омани ще побагатшала на славу Його, чого ж іще й мені, яко грішникові, осудженням бути?
⁸ А не (так тому бути), як нас хулять, і як говорять деякі, ніби ми кажемо, що нумо робити лихе, щоб прийшло добре? Праведний суд на таких.
⁹ Що ж? ми луччі? Ніяк (не луччі); попереду бо укорили ми й Жидів і Греків, що вони всі під гріхом,
¹⁰ яко ж писано: що нема праведного нікого,
¹¹ нема, хто розумів би, нема, хто шукав би Бога,
¹² всі відхилились, вкупі нікчемні стали; нема, хто робив би добро, нема аж до одного.
¹³ Гріб відчинений горло їх, язиками своїми підводили; отрута гадюча під губами їх;
¹⁴ котрих уста клятьби і гіркости повні;
¹⁵ скорі ноги їх проливати кров;
¹⁶ руїна та злидні на дорогах їх,
¹⁷ а дороги мирної не пізнали.

- 18 Нема страху Божого перед очима їх.
19 Знаємо ж, що скільки закон говорить, тим, що під законом, говорить, щоб усякі уста загородились, і винен був увесь світ Богові;
20 тим що ділами закону не оправдить ся всяке тіло перед Ним; через закон бо познання гріха.
21 Тепер же окрім закону правда Божа явилась, свідкована від закону й пророків;
22 правда ж Бога через віру Ісус-Христову усім і на всіх віруючих; нема бо різниці:
23 всі бо згрішили, і лишени слави Божої,
24 оправдають ся (ж) дармо благодаттю Його, викупленням, що в Христі Ісусі,
25 котрого предложив Бог на вблагальну жертву через віру в кров Його, щоб з'ясувати правду свою одпущенням прежніх гріхів у довготерпінню Божому,
26 щоб з'ясувати (кажу) правду свою нинішнього часу, щоб був Він праведний і оправдуючий, хто з віри Ісусової.
27 Де ж величання? Виключене. Которим законом? учинків? Ні, а законом віри.
28 Думаємо оце, що чоловік оправдується вірою, без учинків по закону.
29 Або Жидам Бог тільки, а й не поганам? Так, і поганам;
30 яко ж бо один Бог, що оправдує обрізанне з віри і необрізанне вірою.
31 То ми оце руйнуємо закон вірою? Нехай не буде (так). Ні, ми утверджуємо закон.

4

- 1 Що ж, скажемо, Авраам, отець наш, знайшов по тілу?
2 Коли бо Авраам з учинків оправдив ся, має похвалу, та не перед Богом.
3 Що бо писане глаголе? Увірував же Авраам Богові, і полічено се йому за праведність.
4 Оце ж хто робить, нагорода не полічується по благодаті, а по довгу.
5 Хто ж не робить, а вірує в Оправдуючого нечестивого, віра його полічується за праведність.
6 Яко ж і Давид глаголе про блаженство чоловіка, котрому полічує Бог праведність без учинків:
7 Блаженні, кому відпущено беззаконня, і кому прикрито гріхи.
8 Блажен чоловік, котрому не полічить Господь гріха.
9 Чи блаженство ж се на обрізанне, чи й на необрізанне? глаголемо бо, що полічено Авраамові віру за праведність.
10 Як же полічено йому? чи як він в обрізанню був, чи в необрізанню? Не в обрізанню, а в необрізанню.
11 І знак обрізання прийняв, яко печать праведности (тієї) віри, що в необрізанню, щоб бути йому отцем усіх віруючих через необрізанне, щоб полічено й тим за праведність,
12 і отцем обрізання не тільки тим, що з обрізання, а й тим, хто ходить по слідам віри, яку (мав) у необрізанню отець наш Авраам.
13 Не по закону бо (було) обітування Авраамові або насінню його, що буде він наслідником свьіту, а по праведності віри.
14 Коли бо ті, що з закону, наслідники, то зникне віра, й обітування обернеть ся в ніщо.
15 Закон бо робить гнів; де бо нема закону, нема й переступу.
16 Тим з віри, що по благодаті, щоб було певне обітування всьому насінню, не тільки тому, що з закону, та й тому, що з віри Авраама, котрий отець усім нам,
17 (яко ж писано: що отцем многим народам настановив я тебе,) перед Богом, котрий, оживляє мертвих і зове те чого нема, так як те, що є, котрому увірував.
18 Котрий, окрім надії, в надії увірував, що бути йому отцем многим народам, по реченному: Так буде насінне твоє.
19 І не знемігши вірою, не вважав тіла свого вже омертвілим, будши мало не столітнім, і Сариної утроби замершою.
20 В обітуванні ж Божім не сумнів ся невіруванням, а покріпшав вірою, давши славу Богові,
21 і впевнившись, що Обіцявший здоліє й зробити.
22 Тим же й полічено йому за праведність.
23 Не про того ж одного тільки писано було, що полічено йому,
24 а й про нас, котрим має полічитись, віруючим в Того, хто воскресив Ісуса, Господа нашого, з мертвих,
25 котрий був переданий за погіршення наші, і воскрес на оправдання наше.

5

- 1 Оправдивши ся ж вірою, маємо мир з Богом через Господа нашого Ісуса Христа,
2 через котрого й приступ одержали вірою в благодать сю, в котрій стоїмо і хвалимось упованням слави Божої.
3 Не тільки ж (се), а хвалимось і горем, знаючи, що горе робить терпінне,
4 терпінне ж досвід, досвід же надія,
5 надія ж не осоромлює, бо любов Божа вилилась у серця наші Духом свьятим, даним нам.

- ⁶ Ще бо Христос, як були ми недужими, в свою пору за нечестивих умер.
- ⁷ Ледви бо за праведника хто вмере; хіба за благого може ще хто й одважитись умерти.
- ⁸ Являє ж свою любов до нас Бог (у тому), що як ще були ми грішниками, Христос за нас умер.
- ⁹ Много ж більше тепер, будвши оправдані кровю Його, спасемось Ним од гніва.
- ¹⁰ Коли бо, ворогами будвши, примирились ми з Богом смертю Сина Його, то много більше, примиривши ся, спасемось у житті Його.
- ¹¹ Не тільки ж (се), а й хвалимось у Бозі Господем нашим Ісусом Христом, через котрого тепер примиренне прийняли.
- ¹² Тим же то, як через одного чоловіка гріх у світ увійшов, а через гріх смерть, так і смерть у всіх людей увійшла (через того), в кому всі згрішили.
- ¹³ Бо (й) до закону гріх був у світі, та гріх не полічується, коли нема закону.
- ¹⁴ Тільки ж царювала смерть од Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив по подобині переступу Адамового, котрий єсть образ budouчого.
- ¹⁵ Та не так і дар, як прогрішення. Коли бо через прогрішення одного многи померли, то много більше благодать Божа і дар благодаттю одного чоловіка Ісуса Христа у многих наддостаткували.
- ¹⁶ І не таке дарування, як (те що сталося) через одного согрішившого; суд бо з однієї (провини був) на осуд, дар же на оправданне з многих провин.
- ¹⁷ Бо, коли через провину одного смерть царювала через одного, много більше ті, хто прийняв наддостаток благодати і дар правди, царювати муть в життю одним Ісусом Христом.
- ¹⁸ Тим же оце, як через провину одного на всіх людей осуд, так і через праведність одного на всіх людей оправданне життя.
- ¹⁹ Яко бо через непокою одного чоловіка грішними зробились многи, так і покорою одного праведниками зроблять ся многи.
- ²⁰ Закон же ввійшов, і намножилось гріха; де ж намножилось гріха, там ще більший наддостаток благодати,
- ²¹ щоб, як гріх царював у смерть, так і благодать царювала через правду у життє вічне Ісусом Христом, Господом нашим.

6

- ¹ Що ж скажемо? чи зостанемось у грісі, щоб благодать помножилась? Нехай не буде (так).
- ² Ми, що померли гріхом, як ще жити мєм в йому?
- ³ Хіба не знаєте, що скільки нас у Христа Ісуса охрестилось, у смерть Його охрестились?
- ⁴ Бо погреблись ми з Ним через хрещення у смерть, щоб, як Христос устав із мертвих славою Отця, так і ми в оновленню життя ходили.
- ⁵ Коли бо ми з'єднані (з Ним) подобиєм смерти Його, то й (подобиєм) воскресення будемо,
- ⁶ знаючи, що давнього нашого чоловіка з Ним розп'ято, щоб зникло тіло гріховне, щоб не служити нам більш гріху.
- ⁷ Хто бо вмер, той визволивсь од гріха.
- ⁸ Коли ж ми вмерли з Христом, віруємо, що й жити мєм з Ним,
- ⁹ знаючи, що Христос, уставши з мертвих, уже більш не вмере: смерть над Ним більш не панує.
- ¹⁰ Бо що вмер, за гріх вмер Він раз; а що живе, Богові живе.
- ¹¹ Так само й ви думайте, що ви мертві вже гріху, живі ж Богові, у Христі Ісусі, Господі нашім.
- ¹² Нехай же не царює гріх у смертному вашому тілі, так щоб коритись йому в похотях його;
- ¹³ ані отдавайте членів ваших гріху, (яко) знярядде неправді, а отдавайте себе Богові, яко з мертвих оживших, і члени ваші, (яко) знярядде правди, Богові.
- ¹⁴ Гріх бо над вами нехай не панує; не під законом бо ви, а під благодаттю.
- ¹⁵ Що ж? чи будемо грішити, що ми не під законом, а під благодаттю? Нехай не буде.
- ¹⁶ Хіба не знаєте, що кому отдаєте себе в слуги на послух, того ви й слуги, кого слухаєте: чи то гріха на смерть, чи слухання на праведність?
- ¹⁷ Дяка ж Богові, що ви були слугами гріха, та послухали від серця тої науки, якій і піддались.
- ¹⁸ Визволивши ся ж од гріха, зробились ви слугами правди.
- ¹⁹ Почоловічи глаголю ради немочи тіла вашого: як ви оддавали члени ваші в слуги нечистоті і беззаконно на беззаконне, так тепер oddайте члени ваші в слуги правді на св'ятість.
- ²⁰ Коли бо ви були слугами гріха, вільні (нагі) були від праведності.
- ²¹ Який же тоді мали ви овоч з того, чого тепер соромитесь? конаць бо того — смерть.
- ²² Тепер же визволившись од гріха і ставшись слугами Богу, маєте овоч ваш на освячення, конаць же — життє вічне.
- ²³ Плата бо за гріх смерть, дарування ж Боже — життє вічне в Христі Ісусі, Господі нашім.

7

- ¹ Хіба не знаєте, браттє (знаучим бо закон глаголю), що закон панує над чоловіком, доки він жив?

² Бо мужня жона з живим мужем звязана законом; як же вмере муж її, тоді вона відволена від мужа.

³ Тим же оце, як жив муж, перелюбницею звати меть ся, коли буде (жінкою) іншому чоловікові; коли ж умре муж її, вільна вона від закону, щоб не бути їй перелюбницею, хоч би була (жінкою) іншому чоловікові.

⁴ Оце ж, братте моє, і ви вмерли закону тілом Христовим, щоб бути вам Іншому, що встав із мертвих, щоб принесли ми овощ Богові.

⁵ Як були бо ми в тілі, страсти гріховні, що були через закон, орудували в членах наших, щоб приносити овощ смерті.

⁶ Тепер же ми відзволились од закону умершого, котрим були держані, щоб служити нам (Богові) в обновленні духа, а не у ветхости писання.

⁷ Що ж скажемо? закон гріх? Нехай не буде так. Ні, я й не знав гріха, як тільки через закон, і жадоби не видав би, коли б закон не сказав: Не жадай.

⁸ Гріх же, взявшись через заповідь, підняв у мені всяку жадобу. Без закону бо гріх мертвий.

⁹ Я ж колись жив окреме закону; як же настала заповідь, гріх ожив, а я вмер.

¹⁰ І знайшов я, що заповідь, котра на життє, ся на смерть.

¹¹ Гріх бо, узавшись через заповідь, обманив мене, і нею вбив мене.

¹² Тим же оце закон съвят, і заповідь съвята, і праведна і добра.

¹³ Хиба ж добро принесло мені смерть? Нехай не буде так. Ні, гріх, щоб явив ся гріхом, добрим завдав мені смерть, щоб гріх був без міри грішен через заповідь.

¹⁴ Знаємо бо, що закон духовний, я ж тілесний, проданий під гріх.

¹⁵ Що бо роблю, не розумію; не що бо хочу, роблю, а що ненавижду, те роблю.

¹⁶ Коли ж, чого не хочу, те роблю, то хвалю закон, що добрий.

¹⁷ Тепер же вже не я роблю се, а гріх, що домує в мені.

¹⁸ Знаю бо, що не живе в мені (се єсть в тілі моїм), добре; бо хотінне є в мене, зробити ж що добре, не знаходжу (способу).

¹⁹ Бо доброго, що хочу, не роблю, а чого не хочу, лихого, те роблю.

²⁰ Коли ж, чого не хочу, те роблю, то вже не я те роблю, а гріх, що домує в мені.

²¹ Оце ж знаходжу закон, що, коли хочу робити добре, передо мною лежить лихе.

²² Бо я кохаюся у законі Божому по нутряному чоловікові,

²³ бачу ж інший закон у членах моїх, що воює проти закону ума мого і підневолює мене законові гріха, що в членах моїх.

²⁴ Окаянний я чоловік! хто мене збавить од тіла смерті цієї?

²⁵ Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Оце ж умом сам я служу закону Божому, тілом же закону гріховному.

8

¹ Тим же то тепер нема ніякого осуду тим, що в Христі Ісусі не по тілу ходять, а по духу.

² Закон бо духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха і від смерті.

³ Позаяк закон, ослаблений тілом, був безсилен, то Бог, піславши Сина свого в подобі тіла гріховного і ради гріха, осудив гріх у тілі,

⁴ щоб оправдання закону сповнилося в нас, котрі не по тілу ходимо, а по духу.

⁵ Которі бо по тілу, ті думають про тілесне, котрі ж по духу, — про духовне.

⁶ Думанне бо тілесне — смерть, а думанне духовне — життє і впокій.

⁷ Тим що думанне тілесне — ворогування проти Бога; законові бо Божому не корить ся, та й не може.

⁸ Хто бо по тілу, ті Богу вводити не можуть.

⁹ Ви ж не по тілу, а в душі, коли тільки Дух Божий домує в вас. Коли ж хто Духа Христового не має, то сей не Його.

¹⁰ Коли ж Христос в вас, тоді тіло мертве для гріха, дух же живий ради праведности.

¹¹ Коли ж Дух Того, хто воскресив Ісуса з мертвих домує в вас, то Воскресивший Христа із мертвих оживить і смертні тіла ваші Духом своїм, що домує в вас.

¹² Тим же то, братте, ми довжники не тілу, щоб по тілу жити.

¹³ Коли бо живете по тілу, то помрете; коли ж духом діла тілесні мертвите, будете живі.

¹⁴ Котрі бо Духом Божим водять ся, ті сини Божі.

¹⁵ Бо не прийняли ви духа неволі, знов на боязнь, а прийняли духа всиновлення, нимже покликуємо: Авва, Отче!

¹⁶ Сей самий Дух свідкує нашому духові, що ми діти Божі,

¹⁷ коли ж діти, то й наслідники, наслідники Божі, а спільні наслідники Христові, коли тільки з Ним страждемо, щоб з Ним і прославитись.

¹⁸ Думаю бо, що муки теперішнього часу недостойні слави, що має явитись в нас.

¹⁹ Бо дождання творива дожидає одкриття синів Божих.

²⁰ Суєті бо твориво підневолилось не по волі, а через підневолившого, в надії,
²¹ що й саме твориво визволить ся з неволі зотління на волю слави дітей Божих.
²² Знаємо бо, що все твориво вкупі стогне і мучить ся аж досі.
²³ Не тільки ж (воно), та й ми самі, первоплід духа маючи, й ми самі в собі стогнемо, ждучи всиновлення, избавлення тіла нашого.
²⁴ Надією бо спаслись ми; надія ж видима не єсть надія; що бо хто бачить, чого й надіятись?
²⁵ Коли ж надіємось, чого не бачимо, терпінням ждемо.
²⁶ Так же само й Дух помагає нам в немощах наших; про що бо молитись нам так, як треба, не знаємо, та сам Дух заступаєть ся за нас стогнанням невимовним.
²⁷ Той же, хто вивідує серця, знає, яка думка в Духа; бо по Богу промовляє за сьвятих.
²⁸ Знаємо ж, що люблячим Бога, усе допомагає до доброго, котрі по постанові (Його) покликани;
²⁹ бо котрих наперед узнав, тих наперед і призначив бути подобним образу Сина Його, щоб Він був первородним між многими братами.
³⁰ А кого наперед призначив, тих і покликав; а кого прикликав, тих і оправдив, а кого оправдив, тих і прославив.
³¹ Що ж скажемо на се? Коли Бог за нас, хто на нас?
³² Він, що свого Сина не пощадив, а за всіх нас видав Його, хиба ж з Ним і всього нам не подарує?
³³ Хто буде винуватити вибраних Божих? Бог же, той, що оправдує!
³⁴ Хто ж се, що осуджує? (Та ж) Христос умер, ба й воскрес; Він і по правіці в Отця, Він і заступаєть ся за нас!
³⁵ Хто нас розлучить од любови Христової? чи горе, чи тіснота, чи гонення, чи голод, чи нагота, чи біда, чи меч?
³⁶ Яко ж писано: задля тебе вбивають нас увесь день, полічено нас як овечок на заріз.
³⁷ Та у всьому тому ми побіждаємо через Возлюбившого нас.
³⁸ Упевнив ся бо я, що ні смерть, ні життя, ні ангели, ні князівства, ні сили, ні теперішнє, ні будуче,
³⁹ ні висота, ні глибина, ні інше яке твориво не зможе нас розлучити від любови Божої, що в Христі Ісусі, Господі нашім.

9

¹ Правду кажу в Христі, не обманюю, як сьвідкує мені (й) совість моя Духом сьвятим,
² що великий мені смуток, і безустання болять серцю моему.
³ Бо я сам бажав би бути відлученим від Христа за братів моїх, рідних мені по тілу;
⁴ вони ж Ізраїльтяне, їх усиновлення, і слава, й завіти, й давання закону, й судження, і обітування;
⁵ їх і отці, з них і Христос по тілу, що над усім Бог, благословенний по віки. Амінь.
⁶ Не те ж воно, наче б слово Боже не сповнилось; бо не всі ті, що від Ізраїля, сі Ізраїльтяне,
⁷ ані всі діти, тим що вони насінне Авраамове; ні, в Ісаакові (рече) назветь ся тобі насінне.
⁸ Се єсть: не діти тілесні, се діти Божі, а діти обітування полічені в насінне.
⁹ Слово бо обітування таке: Пори сієї прийду, і буде Сарі син.
¹⁰ Не тільки ж (се); а й Ревека, що почала за одним разом од Ісаака, отця нашого;
¹¹ ще бо не родились, ані зробили нічого доброго або лихого (щоб постанова Божя у вибранню пробувала, не по ділам, а від Того, хто кличе),
¹² сказано їй, що більший служити ме меншому,
¹³ яко ж писано: Якова злюбив я, а Ісава зненавидів.
¹⁴ Що ж скажемо? чи вже ж несправедливість у Бога? Нехай не буде.
¹⁵ Глаголе бо Мойсейові: Помилую, кого помилую, і змилосерджусь, над ким змилосерджусь.
¹⁶ Тим же воно ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, а від милуючого Бога.
¹⁷ Глаголе бо писання й Фараонові: Що на се іменно підняв я тебе, щоб показати на тобі силу мою, і щоб звистилось імя моє по всій землі.
¹⁸ Тим же то, кого хоче, милує, а кого хоче, ожорсточує (окаменює).
¹⁹ Скажеш же мені: Чого ж ще й винуватить? хто встояв проти волі Його?
²⁰ Хто ж се ти, чоловіче, що змагаєш ся з Богом? Хиба скаже зроблене тому, хто зробив його: Нашо зробив еси мене так?
²¹ Або не має власти ганчар над глиною, щоб з того самого місива зробити одну посудину на честь, а другу на нечесть?
²² Коли ж, хочаки Бог показати гнів свій, і явити силу свою, щадив у великому довготерпінню посуду гніва, наготовлені на погибель,
²³ і щоб явити багатство слави своєї на посудах милости, котрих наперед наготовив на славу,
²⁴ як і над нами, котрих покликав не тільки з Жидів, та й з поган?
²⁵ Як і в Осії глаголе: Назву немоїх людей людьми моїми, і неполюблену полюбленою.
²⁶ І буде на місці, де сказано їм: Не мій ви народ, там назвуть ся синами Бога живого.

²⁷ Ісаїя ж покликуює про Ізраїля: Хоч би було число синів Ізраїлевих як пісок морський, останок (тільки) спасеть ся:

²⁸ скінчивши бо слово, поскорить ся в правді; бо скоро слово зробить Господь на землі.

²⁹ І яко ж прорік Ісаїя: Коли б Господь Саваот не зоставив нам насіння, були б ми, як Содом, й уподобились би Гоморі.

³⁰ Що ж скажемо? Що погане, котрі не вганяли за праведністю, настигли праведність, праведність, що од віри;

³¹ Ізраїль же, вганяючи за праведністю, не настиг закону праведности.

³² Чому? Тому, що (шукали праведности) не од віри, а якби од учинків закону; спіткнулись бо на камінь спотикання.

³³ Яко ж писано: Ось кладу в Сіоні камінь спотикання і камінь поблазні, а всякий, хто вірує в Него, не осоромить ся.

10

¹ Братте, бажанне мого серця і молитва (йде) до Бога за Ізраїля про спасенне.

² Свідкую бо їм, що ревність Божу мають, та не по розуму.

³ Не розуміючи бо праведності Божої, і шукаючи свою праведність поставити, праведності Божій не корили ся.

⁴ Кінець бо закону — Христос, на праведність кожному віруючому.

⁵ Мойсей пише про праведність, що від закону: що котрий чоловік робити ме се, жити ме ним.

⁶ А та, що од віри, праведність, так говорить: Не кажи в серці твоїм: Хто зійде на небо? (се єсть: Христа звести додолу;)

⁷ або: Хто зійде в безодню? (се єсть: Христа з мертвих угору звести.)

⁸ А що ж глаголе (писання)? Близько тебе слово в устах твоїх і в серці твоїм, се єсть слово віри, що ми проповідуємо;

⁹ щоб, коли визнавати меш устами твоїми Господа Ісуса, і вірувати меш в серці твоїм, що Бог Його підняв з мертвих, ти спас ся.

¹⁰ Серцем бо віруєть ся на праведність, устами ж визнаєть ся на спасенне.

¹¹ Глаголе бо писання: Всяк, хто вірує в Него, не осоромить ся.

¹² Бо нема різниці між Жидовином і Греком; Він бо Господь усіх, багатий для всіх, хто призиває Його.

¹³ Всяк бо, хто призове імя Господнє, спасеть ся.

¹⁴ Як же призивати муть Того, в кого не увірували? як же вірувати муть, про кого не чули, як же чути муть без проповідуючого?

¹⁵ А як же проповідати муть, коли не будуть послані? яко ж писано: Що за красні ноги благовістующих впокій, благовістующих про добре?

¹⁶ Та не всі послушали благовістя. Ісаїя бо глаголе: Господи, хто увірував голосу нашому?

¹⁷ Тим же то віра (приходить) через слухання, слухання ж через слово Боже.

¹⁸ Тільки ж глаголю: Хиба вони не чули? Ні, по всій землі бо розійшов ся гомін їх і до кінців вселенної глаголи їх.

¹⁹ І ще питаю: Хиба не розумів Ізраїль? Первий Мойсей глаголе: Завдам вам зависти через (тих, що) не (єсть мій) нарід, народом безумним завдам жалю вам.

²⁰ Ісаїя ж зосмілившись і глаголе: Знайшли мене ті, що не шукали, об'явивсь я тим, що не питали про мене.

²¹ До Ізраїля ж глаголе: Увесь день простягав я руки мої до людей непокірних і суперечних.

11

¹ Глаголю ж оце: Чи вже ж відопхнув Бог людей своїх? Нехай не буде! Бо й я Ізраїльтянин, із насіння Авраамового, із роду Беняминового.

² Не відопхнув Бог людей своїх, котрих перше знав. Хиба не відаєте, що про Ілию глаголе писання? як він обертаєть ся до Бога проти Ізраїля, глаголючи:

³ Господи, пророки Твої повбивали, і жертівні Твої порозкидали; я зоставсь один, і шукають души моєї.

⁴ Що ж глаголе йому Божа відповідь? Зоставив я собі сім тисяч мужів, що не приклонили коліна перед Ваалом.

⁵ Оттак же і в теперішнім часі єсть останок по вибору благодаті.

⁶ Коли ж по благодаті, то не по ділам; ато благодать не була б уже більш благодаттю. Коли ж по ділам, то більш нема благодаті; ато діло не було б уже більш ділом.

⁷ Що ж? чого шукав Ізраїль, того не осяг, а вибір осяг, інші ж осліпили,

⁸ (яко ж писано: Дав їм Бог духа дрімоти; очі, щоб не бачили, й уші, щоб не чули) до днешнього дня.

⁹ І Давид глаголе: Нехай буде трапеза їх на сїть і на ловитву, і на поблазнь, і на відплату їм.

- ¹⁰ Нехай оморочать ся очі їх, щоб не бачили, і хребет їх завсіди зігнутий.
- ¹¹ Глаголю ї питаю тепер: Чи вони спіткнулись, щоб (на завсіди) упали? Нехай не буде! їх-то упадком і спасенне поганам, щоб завдати їм зависти.
- ¹² Коли ж упадок їх багацтво сьвіту, і відпаденне їх багацтво поган, скільки ж більше повнота їх?
- ¹³ Вам бо, поганам, глаголю, на скільки я апостол поганам: Службу мою прославляю,
- ¹⁴ чи не завдам як зависти тілу моему, і не спасу которих із них.
- ¹⁵ Коли бо відкинутте їх примиренне сьвітові, що ж (буде) прийняття, коли не житте з мертвих?
- ¹⁶ Коли ж росчина сьвята, то й заміс; і коли корінь сьвят, то й вітте.
- ¹⁷ Коли ж деякі з віття відломились, а ти, бувши дикою оливиною, прищепивсь еси замість них, і спільником коріння і туку оливного зробивсь еси,
- ¹⁸ то не величай ся перед віттем. Коли ж величаєш ся, то (знай) не ти кореня носиш, а корінь тебе.
- ¹⁹ Ти ж кажеш: Відломилось вітте, щоб я прищепив ся.
- ²⁰ Добре: невірою відломились вони, ти ж вірою стоїш. Не носись високо, а бій ся.
- ²¹ Коли бо Бог природнього віття не пощадив, (гледі) що й тебе не пощадить.
- ²² Вбачай же благодать і непощадинне Боже: на тих, що відпали, непощадинне; на тебе ж благодать, коли пробувати меш у благоді; коли ж ні, то й ти будеш відтятий.
- ²³ І вони ж, як не зостануть ся в невірстві, прищеплять ся; здоліє бо Бог знов прищепити їх.
- ²⁴ Коли бо ти відтятий від оливини, дикої по природі, і проти природи прищеплений до доброї оливини, то як більш сї, що по природі прищеплять ся до своєї оливини.
- ²⁵ Не хочу бо, щоб ви не відали тайни сієї, брати (щоб не були самі в собі мудрим), що осліпленне від часті Ізраїлеві стало ся, доки словненне поган увійде.
- ²⁶ І так увесь Ізраїль спасеть ся, яко ж писано: Прийде з Сіону Збавитель, і одверне безбожже від Якова;
- ²⁷ і се їм од мене завіт, коли зниму гріхи їх.
- ²⁸ По благовістю (вони) вороги задля вас; по вибранню ж полюблені задля отців.
- ²⁹ Бо в даруваннях і покликанню Бог не каєть ся.
- ³⁰ Бо, як і ви колись противились Богові, тепер же помилені через непокору сих,
- ³¹ так і сї тепер противились, щоб через ваше помилуванне і їх помилувано.
- ³² Зачинив бо Бог усіх у непокору, щоб усіх помилувати.
- ³³ О, глибино багацтва і премудрости і розуму Божого! як не довідомі присуди Його і не досліджені дороги Його!
- ³⁴ Хто бо зрозумів ум Господень? або хто порадиником Йому був?
- ³⁵ або хто наперед дав Йому, щоб Він віддав Йому?
- ³⁶ Бо з Него, і Ним, і в Него все. Єму слава на віки. Амінь.

12

- ¹ То ж благаю вас, браттє, щедротами Божими, представляйте тіла ваші (яко) жертву живу, сьвяту, угодну Богові; (се) розумне служенне ваше.
- ² І не приладжуйтесь до віку сього, а переображуйтесь обновленнем ума вашого, щоб довідуватись, що воля Божа добра й угодна і звершена.
- ³ Глаголю бо благодаттю, даною мені, кожному між вами, щоб не думав більш про себе, ніж треба думати, а думав тверезо, як Бог кожному уділив міру віри.
- ⁴ Бо яко ж в одному тілі маємо многі члени, усі ж члени мають не одно діло,
- ⁵ так многі ми — одно тіло в Христі, по одному ж, один другому члени.
- ⁶ Маючи ж дарування по даній нам благодаті неоднакі: чи то пророцтво (то й пророкуймо) по мірі віри;
- ⁷ чи то служенне (пильнуймо) в служенню; чи то навчає хто — в ученню;
- ⁸ чи то напминає хто — в напминанню; хто дає, (давай) у простоті; хто старшинує, (старшинуй) з пильністю; хто милосердує, (милосердуй) з радістю.
- ⁹ Любов (нехай буде) нелицемірна. Ненавидячи лихе, прихилийтесь до доброго.
- ¹⁰ Братньою любовю (бувайте) один до одного ніжні; честю один одного більшим робіть;
- ¹¹ у роботі не лїниві; духом горючі, Господеві служачі;
- ¹² в надії веселі; в горю терпїливі; в молитві непереставаючі,
- ¹³ у потребилах сьвятих — подільчиві; до гостинності охочі.
- ¹⁴ Благословляйте тих, хто гонить вас; благословляйте, а не кленіть.
- ¹⁵ Радуйте ся з тими, хто радуєть ся, і плачте з тими, хто плаче.
- ¹⁶ Однаково один з одним думайте. Високо про себе не думайте, а до смиренних нахилийтесь. Не бувайте мудрі самі в себе.
- ¹⁷ Нікому злом за зло не отдавайте. Дбайте про добре перед усіма людьми.
- ¹⁸ Коли можна, скільки (се) од вас, з усіма людьми майте мир.

¹⁹ Не відомщайте за себе, любі, а давайте місце гніву (Божому), писано бо: Мені відомщення, я віддам, глаголе Господь.

²⁰ Оце ж, коли голодує ворог твоїй, нагодуй його; коли жаждує, напій його; се бо роблячи, уголли огняне згребеш на голову його.

²¹ Не давай ся подужати злу, а подужуй зло добром.

13

¹ Усяка душа властям висшим нехай корить ся; нема бо власті, коли не від Бога. Які ж є власті, від Бога вони настановлені.

² Тим же, хто противить ся власті, Божому повелінню противить ся; хто ж противить ся, ті собі осуд набувають.

³ Князі бо не добрим ділам страх, а лихим. Хочеш же не боятись власті? Добре роби, то й мати меш похвалу від неї.

⁴ Божий бо слуга він, тобі на добро. Коли ж лихе робиш, бій ся, бо не дармо меч носить; Божий бо слуга він, відомстителю гніва тому, хто робить лихе.

⁵ Тим же треба коритись не тільки ради гніва (кари), та й ради совісти.

⁶ Того ж то й данину дає; слуги бо Божі вони, що раз-у-раз того пильнують.

⁷ Оддавайте ж усім, що треба: кому данину, данину; кому мито, мито; кому страх, страх; кому честь, честь.

⁸ Нікому ж нічим не задовжуйтесь, тільки любовю один одному; хто бо любить другого, закон сповнив.

⁹ Бо се: Не роби перелюбу, Не вбий, Не вкрадь, Не свідкуй криво, Не похотствуй, і коли (є) яка инша заповідь, у сему слові містить ся: Люби ближнього твого, як сам себе.

¹⁰ Любов ближньому зла не робить; тим любов — сповнення закону.

¹¹ Так (чинить), знаючи пору, що вже час нам від сна встати; тепер бо ближче нас спасення, ніж як ми увірували.

¹² Ніч минула, а день наближив ся; відложимо ж діла темряви, а одягнімось у зброю світла.

¹³ Яко в день нумо чесно ходити, не в прожорстві та п'янстві, не в любодіянні та розпусті, не в сварні та зависті.

¹⁴ Ні, одягніть ся Господом нашим Ісусом Христом, і не догоджуйте тілу в похоті.

14

¹ Знемагаючого ж у вірі приймайте не на розбірання думок.

² Один вірує, (що можна) їсти все, а знемагаючий зїлє (нехай) їсть.

³ Хто їсть, нехай тому, хто не їсть, не докоряє, а хто не їсть, нехай того, хто їсть, не осуджує; Бог бо його прийняв.

⁴ Ти хто еси, що судиш чужого слугу? своєму панові стоїть він, або падає. Устоїть же, бо здоліє Бог поставити його.

⁵ Инший шанує (один) день над (другий) день; инший же судить про всякий день (однаково). Кожен у своїй мислі нехай буде певен.

⁶ Хто вважає на день, Господеві вважає; і хто не вважає на день, Господеві не вважає. Хто їсть, Господеві їсть, бо дякує Богу; і хто не їсть, Господеві не їсть, та й дякує Богу.

⁷ Ніхто бо з нас собі не живе, і ніхто собі не вмирає.

⁸ Бо коли живемо, Господеві живемо; й коли вмираємо, Господеві вмираємо; то, чи живемо, чи вмираємо, ми Господні.

⁹ На се бо Христос і вмер, і воскрес, і ожив, щоб і над мертвими, й над живими панувати.

¹⁰ Ти ж чого судиш брата твого? або й ти, чого докоряєш брата твого? Усі бо станемо перед судищем Христовим.

¹¹ Писано бо: Як живу, глаголе Господь, що передо мною поклонить ся всяке коліно, і всякий язык визнавати ме Бога.

¹² Тим же кожен з нас за себе перелік дасть Богу.

¹³ Оце ж більш один одного не осуджуймо, а лучче розсуджуйте, як би не класти спотикання брату, або поблазні.

¹⁴ Знаю я і впевнився у Христі Ісусі, що ніщо нескверне само собою; тільки, хто думає, що воно скверне, тому й скверне.

¹⁵ Коли ж через їжу брат твій сумує, то вже не по любови ходиш. Не погубляй їжею твоєю того, за кого Христос умер.

¹⁶ Нехай же не ганить ся ваше добре.

¹⁷ Бо царство Боже не їжа і пиття, а правда, і впокій, і радість в Дусі св'ятім.

¹⁸ Хто бо в сьому служить Христу, той любий Богові і шануваний між людьми.

¹⁹ Тому ж отсе побиваймось за тим, що для впокою і для збудовання спільного.

²⁰ Ради їжи не руйнуй діла Божого. Все чисте, тільки лихо чоловікові, що їсть із спотиканням.

²¹ Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ні (такого), від чого брат твій спотикається або блазнить ся, або знемагає.

²² Ти маєш віру? май (її) собі перед Богом. Блажен, хто не осуджує себе в тому, що похваляє.

²³ Хто ж сумнить ся, чи їсти, осудить ся, бо (їсть) не по вірі; все ж, що не по вірі, гріх.

15

¹ Мусимо ми, сильні, немочі безсильних носити, а не собі догоджати.

² Кожен бо з нас ближньому нехай догоджає, на добре, до збудування.

³ Бо і Христос не собі годив, а яко ж писано: Зневага зневажаючих Тебе упала на мене.

⁴ Скільки бо перше написано, нам на науку написано, щоб через терпінне та утішення (з) писання мали надію.

⁵ Бог же терпіння та утішення нехай дасть вам однаково думати між собою по Христу Ісусові,

⁶ щоб однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа.

⁷ Тим же приймайте один одного, яко ж і Христос прийняв вас у славу Божу.

⁸ Глаголю ж, що Ісус Христос став ся слугою обрізання ради істини Божої, щоб ствердити обітовання отців,

⁹ а для поган — з милості, щоб прославляли Бога, яко ж писано: За се визнавати му Тебе між поганами й імени Твоєму співати му.

¹⁰ І знов глаголе: Звеселіть ся, погане, з людьми Його.

¹¹ І знов: Хваліть Господа, всі погане, і вихваляйте Його всі люде.

¹² І знов Ісаїя глаголе: Буде корінь Ессеїв, Той, що встане, владикувати над поганами; на Него погане вповати муть.

¹³ Бог же вповання нехай сповнить вас усякими радіощами й упокоєм у вірі, щоб ви збагатились упованням, силою Духа св'ятого.

¹⁴ Впевнив ся ж і я сам про вас, браттє моє, що й самі ви повні добрости, повні всякого знання, і зможете один одного навчати.

¹⁵ Сьміліще ж написав я вам, браттє моє, трохи, яко нагадуючи вам по благодаті, даній мені від Бога,

¹⁶ щоб бути мені служителем Ісус-Христовим між поганами, сьвято проповідуючи благовісте Боже, щоб приношення від поган було приятне і освящене Духом сьвятим.

¹⁷ Маю оце похвалу через Христа Ісуса в Божих речах.

¹⁸ Не сьмію бо глаголати про таке, чого не вдіяв Христос через мене на послух поган, словом і ділом,

¹⁹ силою ознак і чудес, силою Духа Божого; так що я від Єрусалиму і кругом аж до Ілирика сповнив благовісте Христове.

²⁰ Так силкувався я благовістити, не де іменував ся Христос, щоб на чужій основині не будувати,

²¹ а яко ж писано: Кому не звіщено про Него, побачать, і котрі не чули, зрозуміють.

²² Тим же й був я з'упинений не раз, прийти до вас.

²³ Тепер же, більш не маючи місця в сих країнах, бажанне ж маючи прийти до вас од многих літ,

²⁴ як пійду в Іспанію, прийду до вас; сподіваюсь бо, проходячи, бачити вас, і що ви мене проведете туди, як перш вами трохи навтішаюсь.

²⁵ Тепер же йду в Єрусалим, служити сьвятим.

²⁶ Зволили бо Македонці та Ахайці уділити дещо вбогим сьвятим, що в Єрусалимі.

²⁷ Зволили, та й винні їм. Коли бо в духовному їх спільниками стали погане, то повинні в тілесному послужити їм.

²⁸ Се ж скінчивши й запечатавши (оддавши) їм овоч сей, пійду через вас в Іспанію.

²⁹ Знаю ж, що прийшовши до вас, в повні благословення благовістя Христового прийду.

³⁰ Благаю ж вас, браттє, Господом нашим Ісусом Христом і любовю Духа, помагайте мені молитвами за мене до Бога,

³¹ щоб збавитись мені від непокірних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі приятна була сьвятим,

³² щоб з радістю прийшов до вас волею Божою, та й покрепив ся з вами.

³³ Бог же упокою з усіма вами. Амінь.

16

¹ Поручаю ж вам Фиву, сестру нашу, служительку церкви, що в Кенхреях,

² щоб прийняли її в Господі, як личить сьвятим, і помагали їй, в якому ділі вас потрібувати ме; бо вона була заступницею многим, і самому мені.

³ Витайте Прискилу та Аквилу, помічників моїх у Христі Ісусі,

⁴ (котрі за мою душу шию свою клали, й котрим не тільки я дякую, та і всі церкви поган,) і домашню їх церкву.

⁵ Витайте Епенета, любого мого, котрий єсть первoplід Ахаї для Христа.

⁶ Витайте Марию, що трудилась багато для нас.

⁷ Витайте Андроника та Юнія, родину мою і товаришів неволі моєї; вони значні між апостолами, і перше мене увірували в Христа.

⁸ Витайте Амплия, любого мого в Господі.

⁹ Витайте Урбана, помічника нашого в Христі, і Стахия, любого мені.

¹⁰ Витайте Апелеса, вірного в Христі. Витайте Аристовулових.

¹¹ Витайте Гродиона, родину мою. Витайте з Наркисових, котрі в Господі.

¹² Витайте Трифену й Трифосу, що трудять ся в Господі, витайте Персиду люблю, що багато трудилась в Господі.

¹³ Витайте Руфа, вибраного в Господі, і матір його й мою.

¹⁴ Витайте Асинкрита, Флегонта, Єрма, Патрова, Єрмия і інших з ними братів.

¹⁵ Витайте Филолога й Юлию, Неря і сестру його, і Олимпана, і всіх сьвятих з ними.

¹⁶ Витайте один одного цілуванням сьвятим. Витають вас церкви Христові.

¹⁷ Благаю ж вас, братте, остерегайтесь тих, що роблять незгоду та поблазні проти науки, котрої ви навчилися, і вхилийтесь од них.

¹⁸ Бо такі Господеві нашому Ісусу Христу не служять, а своєму череву; і ласкавими словами та благословенням обманюють серця нелукавих.

¹⁹ Бо слухняність ваша до всіх дійшла; тим я радуюсь вами, хочу ж, щоб були мудрі на добре, а неприступні на лихе.

²⁰ Бог же впокою розітре сатану під ногами вашими незабаром. Благодать Господа нашого Ісуса Христа з вами. Амінь.

²¹ Витає вас Тимотей, помічник мій, та Лукий, та Ясон, та Сосипатр, родина моя.

²² Витаю вас у Господі я Тертій, що написав послання се.

²³ Витає вас Гай, гостинник мій і всієї церкви. Витає вас Єраст, доморядник городський, і Кварт брат.

²⁴ Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь.

²⁵ Тому ж, що може вас утвердити по благовістю моему і проповіданню Ісус-Христовому, по відкриттю тайни від часів вічних умовчаної,

²⁶ тепер же об'явленої, і через писання пророчеські, по повелінню вічного Бога, на послухання віри, усім народам звійщеної, —

²⁷ єдиному премудрому Богові, через Ісуса Христа, котрому слава на віки. Амінь.

Писане до Римлян з Коринту через Фиву, служительку церкви в Кенхреях.

ПЕРВЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО КОРИНТЯН.

- ¹ Павел, покликаний апостол Ісуса Христа, волею Божою, та Состен брат,
² церкві Божій в Коринті, освяченим в Ісусі Христї, покликаним съвятим, з усіма, которі призивають імя Господа нашого Ісуса Христа, на всякому місці, у них і в нас:
³ благодать вам і впокій од Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа.
⁴ Дякую Богу моему всякого часу за вас про благодать Божу, дану вам в Христї Ісусї,
⁵ тим, що у всьому ви збагатились ним у всякім слові і всякім знанню,
⁶ яко ж свідчення Христове утверджено в вас,
⁷ так що ви не маєте недостатку ні в однім даруванню, дожидаючись одкриття Господа нашого Ісуса Христа,
⁸ котрий і утвердить вас до кінця, щоб ви були невинуваті в день Господа нашого Ісуса Христа.
⁹ Вірен бо Бог, через котрого покликані ви в общеннє Сина Його, Ісуса Христа, Господа нашого.
¹⁰ Благаю ж вас, браттє, імям Господа нашого Ісуса Христа, щоб те саме говорили ви всі, і щоб не було між вами розділення, а щоб були з'єднані в одному розумінню і в одній мислі.
¹¹ Звіщено бо мені про вас, браттє мое, від Хлоїних, що між вами єсть незгоди.
¹² Кажу ж про те, що кожен з вас говорить: Я Павлів; а я Аполосів; а я Кифин; а я Христів.
¹³ Хиба поділивсь Христос? хиба Павла розп'ято за вас? або в імя Павлове хрестились ви?
¹⁴ Дякую Богові, що я нікого з вас не охрестив, тільки Криспа та Гая,
¹⁵ щоб хто не сказав, що в імя мое я охрестив.
¹⁶ Хрестив же я й Стефанів дїм; більш не знаю, чи кого другого хрестив.
¹⁷ Не послав бо мене Христос хрестити, а благовістити, не в премудрости слова, щоб не опустїв хрест Христів.
¹⁸ Слово бо про хрест погибаючим дурощі, нам же, що спасаємось, сила Божа.
¹⁹ Писано бо: Погублю премудрість премудрих, і розум розумних відкину.
²⁰ Де мудрець? де письменник? де досліджуватель віку сього? Чи не обернув Бог премудрість сьвіта сього в дурощі?
²¹ Коли бо у премудрості Божій не пізнав сьвіт Бога премудростю, то зволив Бог дурощами проповіді спасти віруючих.
²² Коли і Жида ознак допевняють ся, і Греки премудрості шукають,
²³ ми проповідуємо Христа розп'ятого, Жидам поблазнь, Грекам же дурощі,
²⁴ самим же покликаним, і Жидам і Грекам, Божу силу й Божу премудрість:
²⁵ тим що немудре Боже мудріще від людей, а неміцне Боже кріпше людей.
²⁶ Спогляньте бо на покликаннє ваше, браттє, що небагато (між вами) премудрих по тілу, небагато сильних, небагато благородних;
²⁷ ні, немудре сьвіта вибрав Бог, щоб осоромити премудрих, і безсильне сьвіта вибрав Бог, щоб осоромити потужне,
²⁸ і незначне сьвіту і погорджене вибрав Бог, і те чого нема, щоб те, що є, в ніщо обернути,
²⁹ щоб не величалось ніяке тіло перед Ним.
³⁰ З Него ж і ви в Христї Ісусї, що став ся нам премудростю від Бога, і праведностю, і освяченням, і викупленням,
³¹ щоб, яко ж писано: Хто хвалить ся, в Господї хвалив ся.

2

- ¹ І я, прийшовши до вас, браттє, прийшов не з високим словом або премудростю, звїщаючи вам свідчення Боже.
² Бо я надумавсь, не знати нічого між вами, тільки Ісуса Христа, та й Його розп'ятого.
³ І був я в вас у слабосиллі, в страсі і в великій тривозі.
⁴ І слово мое, і проповідь моя не в переважливих словах людської премудрості, а в явленню духа і сили,
⁵ щоб віра ваша була не в мудрості людській, а в силі Божій.
⁶ Премудрість же промовляемо між звершеними, та премудрість не віка сього, ані князїв віка сього, що зникають,
⁷ а промовляемо премудрість Божу тайну, закриту, котру Бог призначив перш віків на славу нашу,
⁸ котрої ніхто з князїв віка сього не пізнав; бо коли б пізнали, то Господа слави не розп'яли б.
⁹ Ні, яко ж писано: Чого око не виділо, ні ухо не чуло і що на серце чоловікові не зійшло, те наготовив Бог тим, хто любить Його.
¹⁰ Нам же Бог відкрив Духом своїм; бо Дух усього досліджує, навіть і глибокостей Божих.

¹¹ Хто бо з людей знає, що в чоловіку, окрім духа чоловічого, що в ньому? Так і що в Бозі, ніхто не знає, тільки Дух Божий.

¹² Ми ж не духа свята прийняли, а Духа, що від Бога, щоб знали, що нам дароване від Бога.

¹³ Се промовляємо не ученими словами людської премудрости, а навченими Духом святим, духовні (речі) духовним (словом) подаючи.

¹⁴ Душевний же чоловік не приймає, що єсть Духа Божого; дурощі бо воно йому, і не може зрозуміти, бо се духовно треба розбірати.

¹⁵ Духовний же розбірає все, він же від нікого не розбираєть ся.

¹⁶ Хто бо зрозумів ум Господень, щоб ясувати його? Ми ж ум Христів маємо.

3

¹ І я, братте, не міг промовляти до вас, яко до духовних, а яко до тілесних, яко до малолітків у Христі.

² Молоком поїв вас, а не стравою; ще бо не змогли (знести того), та ще й тепер не можете, ще бо ви тілесні.

³ Коли бо між вами зависть та сварня, та незгода, то хиба ж не тілесні ви й хиба не чоловічим робом ходите?

⁴ Коли бо каже хто: Я Павлів; другий же: Я Аполосів; то хиба ж не тілесні ви?

⁵ Хто ж Павел і хто Аполос? Та же ж вони тільки слуги, через котрих ви увірували, і як кому дав Господь.

⁶ Я посадив, Аполос поливав, Бог же зростив.

⁷ Тим то ніщо й той, хто садить, і хто поливає, а хто зрощує — Бог.

⁸ Хто ж садить і хто поливає, сі одно, кожний же прийме нагороду свою по своїм труді.

⁹ Бо ми Божі помічники, ви Боже поле, Божа будівля.

¹⁰ По благодаті Божій, даній мені, яко мудрий будівничий, положив я основину, инший же буде. Нехай же кожен дивить ся, як він буде.

¹¹ Иншої бо підвалини ніхто не може положити окрім тієї, що положена, котра єсть Ісус Христос.

¹² Коли ж хто буде на сій підваulinі з золота, срібла, дорогого каменя, дерева, сїна, очерету, —

¹³ кожного діло буде явне; день бо (Господень) покаже, тим що в огні відкриєть ся, і яка в кожного робота, огонь випробує.

¹⁴ Коли робота встоїть, хто вибудував — прийме нагороду.

¹⁵ Коли робота згорить, понесе шкоду, сам же спасеть ся, тільки так, як через огонь.

¹⁶ Хиба не знаєте, що ви храм Божий, і Дух Божий живе в вас?

¹⁷ Коли хто зруйнує Божий храм, зруйнує його Бог: бо храм Божий святий, котрий єсте ви.

¹⁸ Нехай ніхто себе не обманює. Коли хто між вами здаєть ся мудрим у віку сьому, нехай буде дурним, щоб бути премудрим.

¹⁹ Бо премудрість свята сього — дурощі у Бога, писано бо: Спіймає премудрих в хитрощах їх.

²⁰ І знов: Господь знає думки мудрих, що вони марні.

²¹ Тим же ніхто нехай не хвалить ся в людях; все бо має:

²² Чи то Павел, чи Аполос, чи Кифа, чи світ, чи життє, чи смерть, чи теперішнє, чи будуче, — все ваше,

²³ ви ж Христові, а Христос Божий.

4

¹ Так нас нехай вважає чоловік, яко слуг Христових, і доморядників тайн Божих.

² Ще ж до того від доморядників вимагають, щоб кожного знайдено вірним.

³ Та се в мене найменша річ, щоб мене судили ви або людський суд; ні, я й сам себе не суджу.

⁴ Бо нічого на себе не знаю, та сим я не оправдуюсь; суддя ж мій Бог.

⁵ Тим же ні про що перше часу не судіть, доки прийде Господь, котрий висвітлить сховане в темряві і виявить думки сердець; а тоді похвала буде кожному від Бога.

⁶ Се ж, братте, приложив я до себе та Аполоса задля вас, щоб ви з нас навчилися не думати більш того, що написано, щоб один перед одним не несли гордо проти другого.

⁷ Хто бо тебе одрізняє? що ж маєш, чого не прийняв (од Бога)? а коли прийняв, то чого величаєш ся, мов би не прийнявши?

⁸ Ви вже ситі, вже забагатіли, без нас зацарювали. О, щоб ви зацарювали, щоб і ми з вами царювали!

⁹ Та я думаю, що Бог нас, апостолів, яко останніх поставив, мов на смерть призначених; бо видовищем зробились ми свѣтові, і ангелам, і людям.

¹⁰ Ми дурні задля Христа, ви ж мудрі в Христі; ми немічні, ви ж кріпкі; ви славні, ми ж безчесні.

¹¹ Ще ж і до сієї години й голодуємо й жаждемо, й наготієм і биті в лице, і тиняємось,

¹² і трудимось, працюючи своїми руками; нас лають, а ми благословляємо; нас гонять, ми терпимо;

¹³ нас хулять, ми молимося; мов сьмітте світу стали ся ми, ометиця всім аж досі.

¹⁴ Не на сором вам се пишу, а яко дітей моїх любих остерегаю.

¹⁵ Бо, коли б ви мали й тисячі наставників у Христї, та батьків небагато; бо в Христї Ісусї благовістем я вас появив (зродив).

¹⁶ Благаю ж оце вас, будьте послїдувателями моїми.

¹⁷ Про се післав я до вас Тимотея, мою люблю дитину і вірного в Господї, котрий вам нагадає про дороги мої в Христї, яко ж усюди у всякій церкві я навчаю.

¹⁸ Мов би не мав я до вас прийти, так розгорділи деякі.

¹⁹ Я ж прийду скоро до вас, коли Господь схоче, і розвідаю не слово розгордівших, а силу.

²⁰ Не в словї бо царство Боже, а в силї.

²¹ Чого хочете? чи з лозиною прийти менї до вас, чи з любовю і духом лагідности?

5

¹ Звідусюди чути, що між вами перелюб, та такий перелюб, про який і між поганами не чувати, щоб хто жінку батька свого мав.

² І ви розгорділи, а не лучче б сумувати вам, щоб вилучено з між вас такого, що діло се робить?

³ Я ж бо, небувши між вами тілом, а бувши духом, уже присудив, яко бувший (між вами), щоб того, хто так робить,

⁴ в ім'я Господа нашого Ісуса Христа, як зберетесь ви і дух мій силою Господа нашого Ісуса Христа,

⁵ видали такого сатанї на погибель тіла, щоб дух спас ся в день Господа Ісуса.

⁶ Не добре величання ваше. Хиба не знаєте, що трохи квасу все місиво заквашує.

⁷ Очистьте ж старий квас, щоб ви були нове місиво, яко ж ви й є безквасні, бо пасха наша, Христос, заколена за нас.

⁸ Тим же сьвяткуймо не в старому квасї, ані в квасї злости та лукавства, а в опрісноках чистоти і правди.

⁹ Писав я до вас ув одному листї, щоб ви не мішались із перелюбниками,

¹⁰ та не в загалї з перелюбниками сьвіта сього, або з зажерливими, або хижаками, або ідолослужителями; бо мусїли б хиба з сьвіта сього зійти.

¹¹ Тепер же я писав вам, щоб не мішались, коли хто, звавшись братом, буде або перелюбник, або зажерливий, або ідолослужитель, або злорїка, або пияниця, або хижак; з таким і не їсти.

¹² Чого бо менї й тих судити, що осторонь (вас)? Хиба не тих, що в серединї, ви судите?

¹³ Тих же, що осторонь, Бог судить. То ж вилучте лукавого з між себе.

6

¹ Не вже ж із вас хто сьміє, мавши діло з другим, судитись перед неправедними, а не перед сьвятими?

² Хиба не знаєте, що сьвятї сьвіт судити муть? а коли сьвіт судити меть ся од вас, то хиба ви не достойні найменших річей судити?

³ Хиба не знаєте, що ми ангелів судити мем, а не тільки житейські речї?

⁴ Коли ж маєте судитись про житейські речї, то хоч би упослїджених у церкві берїть за суддїв.

⁵ На сором вам глаголю: Хиба нема між вами й одного мудрого, котрий зміг би розсудити між братами своїми?

⁶ Нї, брат з братом судить ся, та ще й перед невірними!

⁷ І се вже зовсім сором вам, що ви судитесь між собою. Чом би вам раднїц кривди не терпіти? чом лучче не терпіти шкоди?

⁸ Нї, ви самї кривдите, та обдираєте, та ще й братів.

⁹ Або хиба не знаєте, що неправедні царства Божого не наслїдять? Не обманюйте себе: нї блудники, нї ідолослужителї, нї перелюбники, нї пешенї, нї мужоложники,

¹⁰ нї злодії, нї зажерливі, нї пиянці, нї злорїки, нї хижаки царства Божого не наслїдять.

¹¹ А такими з вас деякі були; та ви обмились, та осьвятились, та оправдились ім'ям Господа Ісуса і Духом Бога нашого.

¹² Все менї можна, та не все користне; все менї можна, та нічому не дам орудувати мною.

¹³ Іжа про черво, й черво про їжу; Бог же те й те зруйнує. Тїло ж не про перелюб, а про Господа, а Господь про тїло.

¹⁴ Бог же Господа підняв, то й нас підійме силою своєю.

¹⁵ Хиба не знаєте, що тїла вашї члени Христові? Узявши ж члени Христові, неуже зроблю (їх) членами перелюбницї? Нехай не буде!

¹⁶ Хиба не знаєте, що, хто пригорнеть ся до перелюбницї, той одно (з нею) тїло? Будуть бо, рече, вдвох одно тїло.

- 17 Хто ж пригорнеть ся до Господа, той один (з Ним) дух.
18 Утїкайте від перелюбу. Усякий гріх, що робить чоловік, осторонь тіла; хто ж робить перелюб, проти свого тіла грішите.
19 Хіба не знаєте, що тіло ваше храм Духа святаго, що (живе) в вас, котрого маєте від Бога, і ви не свої?
20 Ви бо куплені ціною; тим прославляйте Бога в тілі вашому і в душі вашому; вони Божі.

7

- 1 Про що ж ви писали до мене, то добре б чоловікові до жінки не приставати.
2 Та задля (ухилення) перелюбу, кожен свою жінку нехай має, і кожна свого чоловіка нехай має.
3 Нехай чоловік оддає жінці, яку треба, любов; так само й жінка чоловікові.
4 Жінка над своїм тілом не має власти, а чоловік; так же само й чоловік над своїм тілом не має власти, а жінка.
5 Не вхилийтесь одно від одного, хіба що по згоді на (який ся) час, щоб пробували в пості та молитві, та й знов докупи сходьтесь, щоб сатана не спокушував вас невідержанням вашим.
6 Се ж глаголю по дозволу, а не по наказу.
7 Бажаю бо, щоб усі люде були, як я сам. Тільки ж свій дар має кожен від Бога: один так, другий так.
8 Глаголю ж нежонатим та вдовицям: Добре їм, коли зістануть ся, як і я.
9 Коли ж не вдержать ся, нехай женять ся; лучче бо женитись, ніж розпалюватись.
10 Жонатим же завітую не я, а Господь: Жінка нехай не розлучаєть ся з чоловіком.
11 Коли ж і розлучить ся, то нехай буде без чоловіка, або нехай з чоловіком помирить ся; та й чоловік щоб з жінкою не розлучав ся.
12 Іншим же я глаголю, не Господь: Коли которий брат має жінку, що не вірує, а любо їй жити з ним, нехай не відпуска її.
13 І котора жінка має чоловіка, що не вірує, а йому любо жити з нею, нехай не відпуска його.
14 Освячуєть ся бо чоловік невіруючий в жінці, і освячуєть ся жінка невіруюча в чоловікові; або діти ваші були б нечисті; тепер же святі.
15 Коли ж невіруючий розлучаєть ся, нехай розлучаєть ся; не приневолюєть ся бо брат або сестра у такому; у упокою ж бо покликав нас Бог.
16 Як бо ти знаєш, жінко, що може спасеш чоловіка? Або як ти знаєш, чоловіче, що може жінку спасеш?
17 Тільки, як кожному уділив Бог, і як кожного покликав Господь, так нехай й ходить. І се всім церквам наказую.
18 Чи хто в обрізанню покликаний, нехай не притворюєть ся. Чи в необрізанню хто покликаний, нехай не обрізуєть ся.
19 Обрізанне ніщо, і необрізанне ніщо, а хороненне заповідей Божих.
20 Кожний, у якому покликанию покликаний, у тому нехай і зостаєть ся.
21 Невільником ти покликаний? не журись; а коли можна й вільним стати ся, радніше (тим) користуй ся.
22 Покликаний бо у Господі невільник, той визволений у Господа. Так само й хто вільним покликаний, той невільник Христов.
23 Ціною ви куплені; не робіть ся невільниками людськими.
24 У чому кожен покликаний, братте, в тому нехай і пробуває перед Богом.
25 Про дів же наказу Господнього не маю, а даю раду, яко помилуваний від Господа, щоб вірним бути.
26 Думаю, що се добре задля теперішньої нужди, щоб чоловіку так бути.
27 Одруживсь еси з жінкою? не шукай розводу. Розвів ся еси з жінкою, не шукай жінки.
28 Як же й ожениш ся, (ще) не згрішив еси; як і віддасть ся дїва, не згрішила; та горе по тілу мати муть такі; я ж вас щаджу.
29 Се ж глаголю, братте, що час короткий, і щоб ті, хто має жінку, були наче не мають;
30 і хто плаче, наче не плачуть; хто радуєть ся, наче не радують ся; хто купує, наче не осягають;
31 і хто користуєть ся сим світом, наче не користуєть ся; переходить бо образ світа сього.
32 Я ж хочу, щоб ви не журились. Нежонатий журить ся про Господне, як угодити Господеві;
33 жонатий же журить ся про світове, як угодити жінці.
34 Есть (також) різниця між жінкою і дівцею: Незамужня журить ся про Господне, щоб бути святаю тілом і духом; а замужня журить ся про світове, як угодити мужові.
35 Се ж вам на користь вашу глаголю, не щоб вам накинати сіло, а ради чемности і приступу вашого до Господа без озирання.
36 Коли ж хто думає, що соромно для дівиці його, коли перецьвіте і так мусить бути, той, що хоче, нехай робить, не згрішить; нехай ідуť заміж.

³⁷ Которий стоїть твердо в серці, не маючи примусу, та має владу над своєю волею, і розсудив так у серці своїм, щоб держати дівицю свою, добре робить.

³⁸ Тим же хто віддає заміж, добре робить; а хто не віддає, краще робить.

³⁹ Жінка зв'язана законом, доки жив чоловік її; як же вмере чоловік її, вільна вона йти, за кого хоче, тільки в Господі.

⁴⁰ Щасливіша ж, коли так пробувати ме по моїй раді; думаю ж, що й я маю Духа Божого.

8

¹ Що ж до ідолських посвятів, знаємо, що всі знання маємо. Знання ж надимає, а любов збудовує.

² Коли ж хто думає, що він знає що, то ніколи ще нічого не знав, як треба знати.

³ Коли ж хто любить Бога, то сей пізнаний від Него.

⁴ Що ж до іди посвятів ідолських, знаємо, що ідоли ніщо в світі, і що нема иншого Бога, тільки один.

⁵ Бо хоч і є так звані боги, чи то на небі, чи то на землі (як многі боги і многі пани);

⁶ та наш один Бог Отець, від котрого все і ми для Него; і один Господь Ісус Христос, через котрого усе (стало ся), і ми через Него.

⁷ Ні, не у всіх знання; деякі з совістю ідолською аж досі, яко посв'ят ідолський їдять; і совість їх, бувши недужою, сквернить ся.

⁸ Іжа ж нас не поставляє перед Богом; бо ані луччі ми, коли їмо, ані гірші, коли не їмо.

⁹ Гледіть же, щоб ніколи ся ваша влада не була спотиканням (людям) недужим.

¹⁰ Бо коли хто побачить тебе, що маючи знання, (за столом) сидиш у ідолському храмі, то чи совість його, яко недужого, не збудуєть ся, щоб їсти посв'яти ідолські?

¹¹ І погине через твоє знання недужий брат, за котрого Христос умер.

¹² Грішачи ж так проти братів та вражаючи їх недужу совість, ви грішите проти Христа.

¹³ Тим же, коли їжа блазнить брата мого, не їсти му м'ясива до віку, щоб не блазнити брата мого.

9

¹ Хиба ж я не апостол? хиба ж я не вільний? хиба ж я Ісуса Христа, Господа нашого, не бачив? хиба не мое ви діло в Господі?

² Коли иншим я не апостол, то все ж вам; ви бо печать апостолування мого в Господі.

³ Оце моя відповідь тим, хто судить мене.

⁴ Хиба ми не маємо власті їсти і пити?

⁵ Хиба не маємо власті сестру-жінку водити, як инші апостоли, й брати Господні, і Кифа?

⁶ Або один я та Варнава не маємо власті, щоб не робити?

⁷ Хто воїнствує коли своїми доходами? хто садить виноградник, та й овочу його не їсть? або хто пасе стадо, та й молока з стада не їсть?

⁸ Хиба се я глаголю яко чоловік? чи не говорить сього й закон?

⁹ Бо в Мойсейовім законі писано: Не зав'язуй рота волів, як молотить. Хиба про волів дбає Бог?

¹⁰ чи задля нас як раз глаголе? Задля нас бо написано, що в надії мусить ратай орати, і хто молотить, (робить се) з надією, бути спільником свого вповання.

¹¹ Коли ми духовне сіяли вам, то чи велика річ, коли ми тілесне ваше жати мєм?

¹² коли инші бувають спільниками (сієї) власті над вами, то чи не більше ми? Та не користувались ми властю сією, а все терпимо, щоб не з'упинити як небудь благовістя Христового.

¹³ Чи то ж не знаєте, що хто коло с'вятого служить, ті з с'вятого їдять? і хто коло жертівні пильнує, ті від жертівні частину приймають.

¹⁴ Так і Господь повелів тим, хто проповідує благовісте, з благовістя жити.

¹⁵ Я ж нічим з сього не користувався, і не (для того) се написав, щоб так роблено для мене; бо краще мені вмерти, ніж щоб хто славу мою знівечив.

¹⁶ Коли бо благовіствую, нема мені слави, примус бо на мені лежить, і горе мені, коли не благовіствую!

¹⁷ Коли бо роблю се охотою, маю нагороду; коли ж проти волі, то роблю службу, звірену мені.

¹⁸ За що ж мені нагорода? (За те,) що благовіствуючи без користі, подаю благовісте Христове, так щоб не надуживати моєї власті в благовістю.

¹⁹ Бувши бо вільний від усіх (непідневолений нікому), зробив я себе усім слугою, щоб більш придбати:

²⁰ Я став ся Жидам, як Жидовин, щоб Жидів придбати; тим, що під законом, був я як під законом, щоб тих, що під законом, придбати;

²¹ беззаконним — як беззаконний (не бувши беззаконним Богу, а законним Христу), щоб придбати беззаконних;

- ²² недужим я був недужий, щоб недужих придбати. Усім був я все, щоб конче деяких спасти.
²³ Се ж роблю задля благовістя, щоб бути спільником у йому.
²⁴ Хиба не знаєте, що ті, що на гонах біжать, усі біжать, а один приймає нагороду? Так біжіть і ви, щоб осягли.
²⁵ Кожен же, хто бореться, від усього вдержується. Ті ж, щоб тлінний вінець прийняти, а ми нетлінний.
²⁶ Оце ж я так біжу, не якби на непевне; подвигаюсь так, не якби повітре (вітер) бючи.
²⁷ А морю тіло моє і підневолюю, щоб, іншим проповідуючи, самому иноді не бути нікчемним.

10

- ¹ Не хочу ж, браттє, щоб ви не знали, що отці наші всі під хмарою були, і всі через море переходили;
² і всі в Мойсея хрестили ся в хмарі і в морі;
³ і всі ту саму їжу духовну їли;
⁴ і всі той самий напиток духовний пили; бо пили з духовної скелі, що йшла за ними, скеля ж була Христос.
⁵ Та многих з них не вподобав Бог, бо поражені були в пустині.
⁶ Се ж стало ся нам прикладом, щоб не бажали лихого, яко ж і вони бажали.
⁷ Анї ідолослужителями не робіть ся, яко ж деякі з них, яко ж писано: Посідали люде їсти й пити і встали грати.
⁸ Анї робім перелюбу, як деякі з них робили, та й полягло їх за один день двацять три тисячі.
⁹ Анї спокушуймо Христа, яко ж деякі з тих спокушували, та й погинули від гадюк.
¹⁰ Анї нарекаймо, яко ж деякі з них нарекали, та й погинули від губителя.
¹¹ Усе ж се прикладами стало ся їм, прописано ж на науку нашу, на котрих кінець віку прийшов.
¹² Тим же, хто думає стояти, нехай глядить, щоб не впав.
¹³ Не яка спокуса настигла на вас, тільки чоловіча; вірен же Бог, котрий не допустить, щоб ви були спокушені більш, ніж що здолієте (знести); а зробить із спокусою й вихід, щоб ви здоліли знести.
¹⁴ Тим, любі мої, втікайте від ідолського служення.
¹⁵ Яко мудрим глаголю; судіть, що я глаголю:
¹⁶ Чаша благословення, котру благословляємо, хиба не єсть общенне крови Христової? хліб, що переломлюємо, хиба не єсть общенне тіла Христоваго?
¹⁷ Бо один хліб, одно тіло ми многі; всі бо від одного хліба причащаємось.
¹⁸ Погляньте на Ізраїля по тілу; хиба ті, що їдять посьвяти, не спільники жертівні?
¹⁹ Що ж я кажу? що ідол що-небудь єсть? або посьвят ідолський що-небудь єсть?
²⁰ Нї, а що посьвячують погане, бісам посьвячують, а не Богові. Не хочу ж, щоб ви були спільниками бісів.
²¹ Не можете чашу Господню пити і чашу бісовську, не можете трапезі Господній причащати ся і трапезі бісовській.
²² Чи нам же роздразжати Господа? хиба ми дужчі Його?
²³ Все мені можна, та не все на користь; все мені можна, та не все збудовує.
²⁴ Ніхто свого нехай не шукає, а кожен (того) що другого.
²⁵ Все, що на торгу продаєть ся, їжте, нічого не сумнячись задля совісті.
²⁶ Бо Господня земля і повня її.
²⁷ Коли ж хто з невірних запрошує вас і схочете пійти, то все поставлене перед вами їжте, нічого не сумнячись задля совісті.
²⁸ Коли ж хто вам скаже: Се ідолський посьвят, тоді не їжте задля того, хто вам сказав, і задля совісті; бо Господня земля і повня її.
²⁹ Про совість же я кажу, не про свою, а про другого; чого бо вільність моя судити маєть ся від совісті другого?
³⁰ Коли ж я благодаттю причащаю ся, на що мені хулу приймати (за те), за що дякую?
³¹ Оце ж, чи то їсте, чи пете, чи що инше робите, все на славу Богу робіть.
³² Не будьте спотиканнем ні Жидам, ні Грекам, ні церкві Божій,
³³ яко ж і я у всьому всім годжу, не своєї шукаючи користи, а користи многих, щоб спасли ся.

11

- ¹ Будьте послідувателями моїми, яко ж і я Христів.
² Хвалю ж вас, браттє, що все моє памятаєте і, яко ж я передав вам, перекази держите.
³ Хочу ж, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова Христос, голова жінці чоловік, голова ж Христу — Бог.
⁴ Усякий чоловік, що молить ся або пророкує, покривши голову, осоромлює голову свою.

⁵ Усяка ж жінка, що молить ся або пророкує, не покривши голови, осоромлює голову свою; одно ж бо воно й те саме, якби була й обголена.

⁶ Коли бо не покриваєть ся жінка, нехай і стрижеть ся; коли ж сором жінці стригти ся чи голити ся, нехай покриваєть ся.

⁷ Чоловік бо не має покривати голови, образом і славою Божою бувши, жінка ж славою чоловічою.

⁸ Бо не чоловік од жінки, а жінка від чоловіка.

⁹ І не сотворено чоловіка ради жінки, а жінку ради чоловіка.

¹⁰ Тим і мусить жінка знак власті мати на голові ради ангелів.

¹¹ Однак ж ні чоловік без жінки, ні жінка без чоловіка, в Господі.

¹² Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку, все ж від Бога.

¹³ Самі між собою судить: чи личить жінці непокритій молитись Богу?

¹⁴ Або чи не сама ж природа навчає вас, що коли чоловік має довге волоссе, то сором йому?

¹⁵ Жінка ж, коли має довге волоссе, се слава їй; бо волоссе замість покриття їй дано.

¹⁶ Коли ж хто єсть сварливим, то ми такого звичаю не маємо, ні церкви Божі.

¹⁷ Се ж завіщаючи, не хвалю, що не на лучче, а на гірше збираєтсь.

¹⁸ Бо найперш, як сходитесь ви в церкву, чую, що буває розділення між вами, й почасти вірю.

¹⁹ Треба бо й ересям між вами бути, щоб вірні між вами явились.

²⁰ Як же сходитесь до купи, то не на те, щоб Господню вечерю їсти.

²¹ Кожен бо свою вечерю попереду поїсть, і один голодує, другий же впиваєть ся.

²² Хиба бо домів не маєте, щоб їсти й пити? чи церквою Божою гордуєте і осоромлюєте неимущих? Що ж вам сказати? чи похвалити вас у сьому? Не похвалю.

²³ Я бо прийняв од Господа, що й передав вам, що Господь Ісус тієї ночі, котрої був виданий, прийняв хліб,

²⁴ і, хвалу віддавши, переломив, і рече: **Прийміть, їжте, се єсть тіло моє, що за вас ламлене; се робить на мій спомин.**

²⁵ Так само й чашу по вечері глаголючи: **Ся чаша єсть новий завіт у крові мой; се робить, скільки раз пете, на мій спомин.**

²⁶ Скільки бо раз їсте хліб сей і чашу сю пете, смерть Господню звіщаєте, доки (Він) прийде.

²⁷ Тим же, хто їсти ме хліб сей і пити ме чашу Господню недостойно, винен буде тіла і крові Господньої.

²⁸ Нехай же розгледить чоловік себе і так нехай хліб їсть і чашу пе.

²⁹ Хто бо їсть і пе недостойно, суд собі їсть і пе, нерозсуджаючи про тіло Господнє.

³⁰ Того-то многі між вами недужі та слабі, й заснуло доволі.

³¹ Бо коли б ми самі себе розсуджували, то не були б осуджені.

³² Бувши ж осудженими, від Бога караємось, щоб з сьвітом не осудились.

³³ Тим же, браттє моє, зійшовшись їсти, один одного дожидайте.

³⁴ Коли ж хто голодний, дома нехай їсть, щоб на суд не сходились. Про остальне ж, як прийду, дам порядок.

12

¹ Про духовне ж, браттє, не хочу, щоб ви не знали.

² Ви знаєте, що як були ви поганями, то до ідолів безголових воджено вас, мов ведених.

³ Тим кажу вам, що ніхто, Духом Божим глаголючи, не проклинає Ісуса, і ніхто не може назвати Господа Ісуса, як тільки Духом сьвятим.

⁴ Між даруваннями є ріжниця, Дух же той самий.

⁵ І ріжниця між служеннями, а той самий Господь.

⁶ І ріжниця між роботами, один же Бог, що робить усе у всіх.

⁷ Кожному ж даєть ся явлення Духа на користь.

⁸ Тому бо Духом даєть ся слово премудрости, другому слово знання тим же Духом;

⁹ іншому ж віра тим же Духом; іншому ж дарування сцілення тим же Духом;

¹⁰ іншому ж робленне чудес; іншому ж пророкування; іншому розпізнаванне духів; іншому ж усякі мови; іншому виклади мов (язиків).

¹¹ Все ж се дійствує один і той же Дух, уділяючи кожному, яко ж хоче.

¹² Як бо тіло одно, а членів має багато, всі ж члени одного тіла, хоч багато їх, а одно тіло, так і Христос.

¹³ Бо одним Духом усі ми в одно тіло хрестились, чи то Жиди, чи Греки, чи невільники, чи вільні, і всі одним Духом напоєні.

¹⁴ Бо тіло не єсть один член, а многі.

¹⁵ Коли скаже нога: я не рука, от же я не від тіла, то хиба через се не єсть від тіла?

¹⁶ І коли скаже ухо: я не око, то ж я не від тіла, то хиба через те не єсть від тіла?

¹⁷ Коли б усе тіло (було) око, де ж (був би) слух? Коли б усе слух, де понюх?

- ¹⁸ Та Бог розложив члени кожного по одному з них в тілі, яко ж схотів.
¹⁹ Коли ж би все (було) один член, то де (було б) тіло?
²⁰ Тепер же багато членів, а тіло одно.
²¹ Не може ж око сказати руці: Не треба мені тебе; або знов голова ногам: Не треба мені вас.
²² Ні, котрі члени тіла здають ся слабшими, ті тим більше потрібні;
²³ і котрі здають ся нам неповажнішими в тілі, тим більше чести додаємо, і менше чесні наші (члени) більшу окрасу приймають.
²⁴ Звичайним бо нашим того не треба. Та Бог зложив тіло, давши більшу честь посліднійшому,
²⁵ щоб не було розділення в тілі, а щоб члени однаково один про одного дбали.
²⁶ І коли терпить один член, терплять з ним усі члени; а коли славить ся один член, радують ся з ним усі члени.
²⁷ Ви ж тіло Христове і члени від части (з особна).
²⁸ І інших поставив Бог у церкві найперш апостолів, вдруге пророків, втретє учителів, потім сили, а там даровання, сцілення, помагання, порядкування, всякі мови.
²⁹ Хіба всі апостоли? хіба всі пророки? хіба всі учителі? хіба всі сили?
³⁰ хіба всі мають даровання сцілення? хіба вони всі глаголють мовами? хіба всі викладають?
³¹ Жадайте ж дарувань луччих, і я покажу вам ще кращу дорогу.

13

- ¹ Коли мовами людськими глаголю й ангельськими, любови ж не маю, то став ся я як мідь дзвіняча і бубен гудячий.
² Коли маю пророцтво і знаю всі тайни і все знання, і коли маю всю віру, так щоб і гори переставляти, любови ж не маю, то я ніщо.
³ І коли роздам увесь маєток мій, і коли тіло моє передам, щоб його спалено, любови ж не маю, то ніякої користи мені (з того).
⁴ Любов довго терпить, милосердує; любов не завидує; любов не величаєть ся, не надимаєть ся,
⁵ не осоромлює, не шукає свого, не пориваєть ся до гніву, не думає лихого;
⁶ не веселить ся неправдою, а веселить ся правдою;
⁷ все покриває, всьому йме віри, на все вповає, все терпить.
⁸ Любов ніколи не впадає (гине); чи то ж пророцтва, вони впадуть; чи то мови, вони замовкнуть; чи то знання, воно зникне.
⁹ Бо від части знаємо і від части пророкуємо.
¹⁰ Як же прийде звершене, тоді те, що від части, зникне.
¹¹ Як був я малоліток, то я як малоліток говорив, яко малоліток розумів, яко малоліток думав; як же став чоловіком, то покинув дитяче.
¹² Бачимо бо тепер через дзеркало, в загадці, тоді ж лицем до лица; тепер пізнаю від части, тоді ж пізнаю, яко ж і я познаний.
¹³ Тепер же пробуюють віра, надія, любов, сі троє; більша ж із сих любов.

14

- ¹ Дбайте про любов і жадайте духовного, найбільше ж, щоб пророкувати.
² Бо, хто говорить (чужою) мовою, не людям говорить, а Богу; бо ніхто не чує (слухає) його; а духом він говорить тайне.
³ Хто ж пророкує, людям говорить на збудовання, і напominання і утішення.
⁴ Хто говорить (чужою) мовою, себе збудовує; а хто пророкує, церкву збудовує.
⁵ Хочу ж, щоб усі ви говорили мовами, та радніш, щоб пророкували; більший бо хто пророкує, ніж хто говорить мовами, хіба що й вияснює, щоб церква збудовання прийняла.
⁶ Тепер же, браттє, коли прийду до вас, мовами говорючи, то що вам за користь, коли вам не говорити му або одкриттем, або знанням, або пророцтвом, або наукою?
⁷ Ба й бездушне, що дає голос, чи сопілка, чи гуслі, коли різноти голосу не дає, як розуміти, що виграєть ся в сопілку або в гуслі.
⁸ Бо коли й сурма невиразний голос дає, то хто готовити меть ся до бою?
⁹ Так само й ви, коли подасте мовою незрозуміле слово, як зрозумієть ся говорене? на вітер бо говорити мете.
¹⁰ Стільки, як от буває, родів слів на сьвітї, і ні одно з них без голосу.
¹¹ Коли ж не зрозумію значіння слів, буду тому, хто говорить, чужоземець, і хто говорить, чужоземець мені.
¹² Так і ви, коли дбаєте про дари духовні, то гледіть, щоб збагатіли ними на збудовання церкві.
¹³ Так, хто говорить (чужою) мовою, нехай молить ся, щоб міг вияснювати.
¹⁴ Коли бо молюсь (чужою) мовою, дух мій молить ся, розумінне ж моє без'овочне.

¹⁵ Що ж (робити)? Молити мусь духом, молити мусь же й розуміннем; співати му духом, співати му й розуміннем.

¹⁶ Бо коли благословити меш духом, то як той, хто займе місце невченого, скаже „амін” на твоє дякування, коли він не знає, що говориш.

¹⁷ Ти бо добре дякуєш, тільки ж другий не збудовуєт ся.

¹⁸ Дякую Богу моему, що я більш усіх вас говорю мовами.

¹⁹ Тільки ж у церкві лучче мені пять слів промовити розуміннем моїм, щоб і інших навчити, ніж десять тисяч слів (чужою) мовою.

²⁰ Братте, не бувайте діти розуміннем; ні, в лихому бувайте малолітниками, у розумінню ж звершеними.

²¹ В законі писано: Чужими язиками й чужими устами говорити му людям сим, та й так не послухають мене, глаголе Господь.

²² Тим же язики на ознаку не тим, хто вірує, а невірним; пророцтво ж не невірним, а віруючим.

²³ Коли оце зійдець ся вся церква докупити, і всі чужими мовами заговорять, увійдуть же і невчені або невірні, то чи не скажуть, що ви дурієте?

²⁴ Коли ж усі пророкують і ввійде хто невірний або невчений, то від усіх буде докорений і від усіх суджений.

²⁵ І так тайни серця його виявлять ся, і так припавши лицем, поклонить ся Богові, звіщаючи, що справді з вами Бог.

²⁶ Що ж (треба робити), братте? Коли сходитесь, і кожен псалму має, науку має, мову має, одкрите має, виясненне має, — усе на збудованне нехай буде.

²⁷ Коли хто (чужою) мовою говорить, (говорить) по двоє, а найбільш по троє, і чергами, а один нехай вияснює.

²⁸ Коли ж нема вияснювателя, то нехай мовчить у церкві; собі ж нехай говорить та Богові.

²⁹ Пророки ж нехай по двоє і по троє говорять, а інші нехай міркують.

³⁰ Коли ж другому, що сидить, відкриєть ся (що), перший нехай мовчить.

³¹ Можете бо всі один за одним пророкувати, щоб усі навчались і всі утішались.

³² І духи пророцькі пророкам корять ся.

³³ Не єсть бо Бог безладу, а впокою, як по всіх церквах у сьвятих.

³⁴ Жінки ваші в церквах нехай мовчать; бо не дозволено їм говорити, а щоб корили ся, яко ж закон глаголе.

³⁵ Коли ж хочуть чого навчитись, нехай дома в своїх чоловіків питають; сором бо жінкам у церкві говорити.

³⁶ Хиба од вас слово Боже вийшло? або до вас одних досягло?

³⁷ Коли хто думає пророком бути або духовним, нехай розуміє, що те що пишу вам, се заповіді Господні.

³⁸ Коли ж хто не розуміє, нехай не розуміє.

³⁹ Тим же, братте, бажайте пророкувати, та й говорити мовами не бороніть.

⁴⁰ Усе нехай поважно та до ладу робить ся.

15

¹ Звіщаю ж вам, братте, благовістє, що я благовістнував вам, котре й прийняли ви, і в котрому встояли,

² котрим і спасаєтесь, коли памятаєте, яким словом я благовістнував вам, хиба що марно увірували.

³ Бо я передав вам найперш, що й прийняв, що Христос умер за наші гріхи по писанням,

⁴ і що поховано Його, і що встав третього дня по писанням,

⁵ і що явив ся Кифі а опісля дванайцятьом.

⁶ Після того явив ся більш пяти сотень братам разом, з котрих більше живуть і досі, інші ж і впокоїлись.

⁷ Після того явив ся Якову, а потім усім апостолам.

⁸ На останок же всіх, мов якому недорідку, явивсь і мені.

⁹ Я бо останній з апостолів, котрий недостоєн зватись апостолом, бо гонив церкву Божу.

¹⁰ Благодаттю ж Божою я те, що є; і благодать Його до мене була не марна, а більш усіх їх працював я; не я ж, а благодать Божа, що зо мною.

¹¹ Чи то ж я, чи то вони, так проповідуємо, і так ви увірували.

¹² Коли ж про Христа проповідуєт ся, що Він з мертвих устав, то як се деякі між вами кажуть, що нема воскресення мертвих?

¹³ Коли ж воскресення мертвих нема, то й Христос не воскрес;

¹⁴ коли ж Христос не воскрес, то марна проповідь наша, марна ж і віра ваша.

¹⁵ І ми являємось кривими сьвідками Божими, бо сьвідкували про Бога, що воскресив Христа, котрого не воскресив, коли мертві не встають.

- ¹⁶ Бо коли мертві не встають, то й Христос не встав.
¹⁷ А коли Христос не встав, то марна віра ваша: ви ще в гріхах ваших.
¹⁸ Тоді й померші в Христі погибли.
¹⁹ Коли тільки в сьому житті вповаємо на Христа, то окаянніші (нещасливіші) ми всіх людей.
²⁰ Тепер же Христос устав з мертвих; первістком між мертвими став ся.
²¹ Яко ж бо через чоловіка (прийшла) смерть, так через чоловіка й воскресенне з мертвих.
²² Як бо в Адамі всі вмирають, так і в Христі всі оживають.
²³ Кожен своїм порядком: Первісток Христос, а потім Христові у приході Його.
²⁴ Тоді (прийде) кінець, як передасть царство Богу й Отцеві, як зруйнує всяке старшинування і всяку власть і силу.
²⁵ Мусить бо Він царювати, доки положить усіх ворогів під ноги Його.
²⁶ Останній ворог зруйнується — смерть.
²⁷ Усе бо впокорив під ноги Його. Коли ж рече, що все впокорено, то явно, що окрім Того, хто покоровив Йому все.
²⁸ Коли ж упокорить ся Йому все, тоді і сам Син упокорить ся Тому, хто впокорив Йому все, щоб Бог був усе у всьому.
²⁹ Ато що робити муть ті, хто хрестить ся ради мертвих, коли зовсім мертві не встають? чого ж і хрестять ся ради мертвих?
³⁰ Чого ж і ми небезпечимось всякого часу?
³¹ Що-дня вмираю; так (по правді нехай буде) мені ваша похвала, що маю в Христі Ісусі, Господі нашому.
³² Коли б я чоловічим робом боров ся з звірями в Єфесі, то яка мені користь, коли мертві не встають? Нумо їсти й пити, бо завтра помремо.
³³ Не обманюйте себе: ледачі бесіди псують добрі звичаї.
³⁴ Протверезіть ся праведно та не грішіть; бо деякі не знають Бога. На сором вам глаголю.
³⁵ Та хто-небудь скаже: Як устануть мертві? і в якому тілі прийдуть?
³⁶ Безумний! що ти сієш, не оживе, коли не вмере.
³⁷ І що сієш, не тіло будуче сієш, а голе зерно, як лучить ся, пшеничне, або яке інше.
³⁸ Бог же дає йому тіло, яке схоче, і кожному насінню своє тіло.
³⁹ Не кожне тіло таке саме тіло; тільки інше тіло в людей, інше тіло в скотини, інше у риб, інше ж у птаства.
⁴⁰ (Єсть) і тіла небесні й тіла земні, та інша слава небесних, а інша земних.
⁴¹ Інша слава сонця, а інша слава місяця, і інша слава зір; зоря бо від зори відрізняєть ся славою.
⁴² Так і воскресенне мертвих. Сієть ся у зотлінне, устає у нетлінню.
⁴³ Сієть ся в безчестю, устає в славі; сієть ся в немочі, устає в силі.
⁴⁴ Сієть ся тіло душевне, устає тіло духовне; єсть тіло душевне і єсть тіло духовне.
⁴⁵ Так і написано: Став ся первий чоловік Адам душею живою, а останній Адам духом животворящим.
⁴⁶ Тільки перш не духовне (було), а душевне, духовне ж потім.
⁴⁷ Первий чоловік із землі земний; другий чоловік Господь з неба.
⁴⁸ Який земний, такі й земні; і який небесний, такі й небесні.
⁴⁹ І яко ж носили ми образ земного, так носити мем і образ небесного.
⁵⁰ Се ж глаголю, братте, що тіло і кров царства Божого наслідити не може; і зотлінне незотління не наслідить.
⁵¹ Ось тайну вам глаголю: Всі не впокоїмось, всі ж перемінимось.
⁵² У хвилину, у миг ока, за останньою трубою — бо затрубить, і мертві повстануть нетлінними, і ми попереміняємось.
⁵³ Треба бо тлінному сьому одягнутись у нетлінне, і смертному сьому одягнутись у безсмерте.
⁵⁴ Як же тлінне се одягнеть ся в нетлінне і смертне се одягнеть ся в безсмерте, тоді станеть ся написане слово: Пожертва смерть побідою.
⁵⁵ Де в тебе, смерте, жоло? де в тебе, пекло, побіда?
⁵⁶ Жоло ж смерти — гріх, а сила гріха — закон.
⁵⁷ Богу ж дяка, що дав нам побіду через Господа нашого Ісуса Христа.
⁵⁸ Тим же, братте моє любе, будьте тверді, стійкі, надто збогачуючись у ділі Господньому завсіди, знаючи, що праця ваша не марна перед Господем.

16

- ¹ Про милостиню ж для святих, як я розпорядив у церквах Галатийських, так і ви робіть.
² Первого дня в тиждні нехай кожен з вас у себе складає, скарбуючи, як йому ведеть ся, щоб не тоді, як прийду, складку робити.
³ Як же прийду, то которих ви ухвалите, тих пішлю з листами віднести дар ваш у Єрусалим.

- ⁴ Коли ж буде достойно, щоб і мені йти, зо мною пійдуть.
⁵ Прийду ж до вас, як Македонію перейду (Македонію бо проходжу).
⁶ У вас же може загаюся, або й зазімю, щоб ви провели мене, куди я пійду.
⁷ Не хочу бо вас тепер переходом бачити; маю ж надію, якийсь час пробути в вас, коли Господь дозволить.
⁸ Пробуду ж у Єфесі до пятидесятниці.
⁹ Двері бо великі й широкі відчинилися мені, і багато (в мене) противників.
¹⁰ Як же прийде Тимотей, глядіть, щоб без страху був у вас; діло бо Господнє робить, яко ж і я.
¹¹ То нехай ніхто ним не гордує, а випроводить його з упокоєм, щоб прийшов до мене; жду бо його з браттем.
¹² Що ж до Аполоса брата, то вельми просив я його, щоб прийшов до вас з браттем; та зовсім не було волі в него, щоб прийти тепер, прийде ж, як мати ме догідний час.
¹³ Пильнуйте, стійте в вірі, мужайтесь і утверджуйтесь.
¹⁴ Все вам нехай в любові дієть ся.
¹⁵ Благаю ж вас, братте (ви знаєте семью Стефанову, що вона первoplід Ахайський, і що на служеннє съвятим оддали себе),
¹⁶ щоб і ви корились таким і кожному, хто помагає нам і працює.
¹⁷ Зрадів же я приходом Стефановим і Фортунатовим і Ахайковим; бо недостачу вашу вони сповнили.
¹⁸ Заспокоїли бо мій дух й ваш; пізнавайте ж оце таких.
¹⁹ Витають вас церкви Азийські. Витають вас у Господі много Аквила і Прискила з домашньою їх церквою.
²⁰ Витають вас усі брати. Витайте один одного цілуваннем съвятим.
²¹ Витаннє моєю рукою Павловою.
²² Коли хто не любить Господа Ісуса Христа, нехай буде проклят, маран ата!
²³ Благодать Господа Ісуса Христа з вами.
²⁴ Любов моя з усіма вами у Христї Ісусї. Амінь.

Перве до Коринтян нисане з Филип через Стефана, та Фортуната, та Ахайка, та Тимотея.

ДРУГЕ ПОСЛАННЄ СЬВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО КОРИНТЯН.

¹ Павел апостол Ісуса Христа, волею Божою, та Тимотей брат, церквам Божим у Коринті з усіма святими у всій Ахаї:

² Благодать вам і впокій од Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа.

³ Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя і Бог всякої утіхи,
⁴ що втішає нас у всякому горю нашому, щоб змогли ми утішати тих, що у всякому горю, утішеним, яким утішаємось самі від Бога.

⁵ Бо яко ж намножують ся страдання Христові в нас, так Христом намножуєть ся і утішення наше.

⁶ Чи то ж ми скорбимо, то для вашого втішення і спасення, котре звершуєть ся терпінням тих мук, що й ми терпимо; чи то ми втішаємось, то для вашого утішення і спасення.

⁷ І впованне наше тверде про вас, знаючи, що як спільники ви страдання нашого, так і утішення.

⁸ Бо не хочемо, браттє, щоб ви не відали про горе наше, що було нам в Азії, що над міру і над силу тяжко було нам, так що не мали вже надії й жити.

⁹ Та сами в собі присуд смерті мали, щоб не надіяти ся нам на себе, а на Бога, що підіймає мертвих,

¹⁰ котрий з такої смерті збавив нас і збавляє, і на котрого вповаємо, що й ще збавляти ме,

¹¹ за підмогою і вашої за нас молитви, щоб за те, що нам даровано старанням многих, многі за нас і дякували.

¹² Се бо хвала наша, свідчення совісті нашої, що ми в простоті і чистоті Божій, не в мудрости тілесній, а в благодаті Божій жили на світі, більше ж у вас.

¹³ Не инше бо пишем вам, як або що читаєте, або розумієте; маю ж надію, що й до кінця зрозумієте,

¹⁴ як і зрозуміли нас від часті, що ми хвала вам, яко ж і ви нам у день Господа нашого Ісуса Христа.

¹⁵ І в сій певності хотів був я прийти до вас перше, щоб і другу благодать мали,

¹⁶ а через вас прийти в Македонію, і знов з Македонії прийти до вас, а ви щоб провели мене в Юдею.

¹⁷ Сього бажаючи, хиба я легким розумом що робив? або що задумую, чи по тілу задумую, щоб було в мене то так — так, то, ні — ні.

¹⁸ Вірен же Бог, що слово наше до вас не було „так“ і „ні“.

¹⁹ Бо Син Божий Ісус Христос, вам нами проповідуваний, мною та Сильваном, та Тимотеєм, не був „так“ і „ні“, а було у Йому „так“.

²⁰ Бо скільки обітниць Божих, то (все) в Йому „так“ і в Йому „амін“, на славу Божу через нас.

²¹ Той же, що утверджує нас із вами у Христа й намастих нас — Бог,

²² Він і запечатав нас, і дав задаток Духа в серцях наших.

²³ Я ж свідком Бога призиваю на свою душу, що, щадивши вас, ще не прийшов в Коринт.

²⁴ Не тому, що ми пануємо над вірою вашою; ні, ми помічники вашої радости, бо ви стоїте вірою.

2

¹ Розсудив же я сам із собою се, щоб знов у смутку до вас не прийти.

² Бо коли я завдаю смутку вам, то хто мене розвеселить, як не той, хто засмучений через мене.

³ І написав вам се, щоб, прийшовши не мав смутку від тих, котрими годилось би мені веселитись, певен будучи про всіх вас, що моя радість для всіх вас.

⁴ Бо з великого горя, і туги серця написав я вам з многими сльїзми, не щоб ви смуткували, а щоб пізнали любов, котрої в мене пребагато до вас.

⁵ Коли ж хто засмутив, не мене засмутив, а від часті (щоб не отягчив я) і всіх вас.

⁶ Доволі такому сієї кари від многих.

⁷ Так що напротив лучче простїть і утіште, щоб надто великий сум не пожер такого.

⁸ Тим же благаю вас, обявіть любов до него.

⁹ На те бо й писав я, щоб мати доказ од вас, чи у всьому ви слухняні.

¹⁰ Кому ж ви прощаєте, тому й я; бо й я, коли що кому простив, то ради вас перед лицем Христа,

¹¹ щоб не подужав нас сатана; бо нам відомі задуми його.

¹² Прийшовши ж у Трояду на благовісте Христове, як відчинено мені двері в Господі,

¹³ не мав я впокою в душі моїм, не знайшовши Тита, брата мого; а, попрощавшись із ними, вийшов у Македонію.

¹⁴ Богу ж дяка, що завсїгди дає нам побїду в Христї, і пахощі знання свого обявляє через нас у всякому місці.

¹⁵ Бо ми пахощі Христові Богу в тих, що спасають ся, і в тих, що погибають:

¹⁶ одним ми пахощі смерті на смерть, а другим пахощі життя на життє; та кого на се вистачить?

¹⁷ Не такі бо ми, як многі, що крамують словом Божим, а щиро, як од Бога, перед Богом, у Христї глаголемо.

3

¹ Чи нам же починати знов самих себе поручати? або треба нам, як иншим, поручальних листів до вас, чи од вас поручальних (листів?).

² Ви наше посланне, написане в серцях наших, котре знають і читають усі люде.

³ (А й надто) ви явлені, що ви посланне Христове через служенне наше, написане не чернилом, а Духом Бога живого, не на кам'яних скрижалях, а на тілесних скрижалях серця.

⁴ Надїю ж таку маємо через Христа до Бога,

⁵ бо ми не в силі самі від себе що думати, яко із себе; а сила наша від Бога,

⁶ котрий і дав нам силу бути слугами нового завіту, не букви, а духа; буква бо вбиває, а дух животворить.

⁷ Коли ж служенне смерті, письмом вирізане на каміннях, було в славі, так що сини Ізраїлеві не могли дивитись на лице Мойсейове задля слави лица його минущої,

⁸ як же не більше служенне духа буде в славі?

⁹ Бо коли служенне осуду — слава, то геть більше служенне правді багатше славою.

¹⁰ Бо й не прославилось прославлене в тій мірі, задля переважуючої слави.

¹¹ Коли бо те, що минає, в славі, то багато більше в славі те, що пробуває.

¹² Маючи оце таке впованне, уживаємо велику волю,

¹³ а не яко ж Мойсей, що клав покривало на лице своє, щоб сини Ізраїлеві не дивились на конець минушого.

¹⁴ Та осліпились думки їх: бо аж до сього дня те ж покривало в читанню старого завіту зостаєть ся невідкритим, котре в Христї зникає.

¹⁵ Нї, аж до сього дня, коли читаєть ся Мойсея, покривало на серці їх лежить.

¹⁶ Як же обернуть ся до Господа, здіймаєть ся покривало.

¹⁷ Господь же Дух; де ж Господень Дух, там воля.

¹⁸ Ми ж усі відкритим лицем, поглядаючи як у дзеркало, на славу Господню, преобразуємось у той же образ від слави в славу, яко ж від Господнього Духа.

4

¹ Тим же то, маючи се служенне, яко же помилувані, не слабнемо,

² а відреклись тайного в безчестю, не ходячи в лукавстві, ані хитруючи словом Божим, а явленням правди поручаючи себе всякій совісті чоловічій перед Богом.

³ Коли ж і закриті благовісте наше, то у погибаючих єсть закриті,

⁴ в котрих бог віку сього осліпив думки їх, невірних, щоб не засияло їм сьвітло благовістя слави Христа, котрий єсть образ Бога.

⁵ Бо ми не себе самих проповідуємо, а Христа Ісуса Господа, себе ж самих слугами вашими Ісуса ради.

⁶ Бо Бог, що звелів з темряви засияти, той засьвітїв у серцях наших на просьвіченне розуміння слави Божої в лиці Ісус-Христовім.

⁷ Маємо ж скарб сей у глиняних посудях, щоб премножество сили було від Бога, а не від нас.

⁸ У всьому горюємо, та не нарікаємо; тривожимось, та не теряємо надїї;

⁹ гонять нас, та ми не покинуті; повалені ми, та не погублені;

¹⁰ всякого часу мертвість Господа Ісуса на тілі носимо, щоб і життє Ісусове в тілі нашому являлось.

¹¹ Завсїди бо нас живих на смерть видають задля Ісуса, щоб і життє Ісусове являлось у смертному тілі нашому.

¹² Тим же оце смерть в нас орудує, а життє в вас.

¹³ Мавши той же дух віри, по писаному: Я вірував, тим і глаголав, і ми віруємо, тим і глаголемо,

¹⁴ знаючи, що хто підняв Господа Ісуса, і нас через Ісуса підійме і поставить з вами.

¹⁵ Все бо задля вас, щоб богата благодать через благодаренне многих намножувалась на славу Божу.

¹⁶ Тим то не слабнемо; нї, хоч зовнішній наш чоловік мліє, та нутрянний обновляєть ся день у день.

¹⁷ Бо теперішня легкота горя нашого надто над міру приготує нам вічну вагу слави,

¹⁸ нам, що не дивимось на видиме, а на невидоме; що бо видиме, дочасне, що ж невидоме, вічне.

5

¹ Знаємо бо, як земний будинок тіла нашого розпадеться ся, ми будівлю від Бога маємо, будинок нерукотворний, вічний на небесах.

² Бо в сьому ми стогнемо, бажаючи одягтись домівкою нашою, що з неба,

³ коли б тільки нам, і одягнувшись, нагими не явитись.

⁴ Бо, стогнемо отягчені, будучи в тілі сьому, з котрого не хочемо роздягтись, а одягнутись, щоб смертне було пожертв життєм.

⁵ На се сотворив нас Бог, і дав нам задаток Духа.

⁶ Оце ж маймо духа всякого часу, знаймо, що, домуючи в тілі, ми далеко від Господа:

⁷ (бо ходимо вірою, а не видіннем.)

⁸ Маймо ж духа й воліймо лучче бути далеко від тіла, а домувати у Господа.

⁹ Тим і силкуємось, чи то будучи дома, чи далеко від дому, бути Йому любими.

¹⁰ Всім бо нам треба явитись перед судищем Христовим, щоб прийняв кожен по тому, що заробив тілом, чи то добре, чи лихе.

¹¹ Знаючи оце страх Господень, пересвідчуємо людей; Богові ж явні ми, і вповаю, що й вашим совістям обявись.

¹² Не знов бо похваляємо себе перед вами, а даємо вам причину хвалитись нами, щоб мали що (відказувати) тим, що хвалять ся лицем, а не серцем.

¹³ Бо як ми не при собі, то (се) Богові; а як ми тверезимось (здержуємось), (се) вам.

¹⁴ Бо любов Христова вимагає від нас, судячих так, що, коли один за всіх умер, тоді всі вмерли;

¹⁵ і (що) Він умер за всіх, щоб живі ніколи більш собі не жили, а Тому, хто за них умер і воскрес.

¹⁶ Тим же ми від нині нікого не знаємо по тілу; коли ж і знали по тілу Христа, то тепер більш не знаємо.

¹⁷ Тим же, коли хто в Христі, той нове сотворінне; старе минуло; ось стало все нове.

¹⁸ Усе ж від Бога, що примирив нас із собою через Ісуса Христа, і дав нам служення примирення,

¹⁹ яко ж бо Бог був у Христі, примиряючи світ із собою, не полічуючи їм провин їх, і положив у нас слово примирення.

²⁰ Замість Христа оце ми посли, і наче Бог благає (вас) через нас; ми просимо вас замість Христа: примиріть ся з Богом.

²¹ Бо Він Того, хто не знав гріха, за нас гріхом зробив, щоб ми були праведністю Божою в Йому.

6

¹ Помагаючи ж (Йому), благаємо вас, щоб ви марно благодать Божу не приймали.

² (Бо глаголе: Приятного часу вислухав я тебе, і в день спасення поміг тобі. Ось тепер пора приятна, ось тепер день спасення.)

³ Ніякого ні в чому не даємо спотикання, щоб не було ганене служення,

⁴ а у всьому показуючи себе яко слуг Божих: у великому терпінню, в горю, в нуждах, в тіснотах,

⁵ в ранах, в темницях, в бучах, у працях, у недосипаннях, у постах,

⁶ в чистоті, в знанню, в довготерпінню, в добрості, в святаму Дусі, в любові нелицемірній,

⁷ в словах правди, в силі Божій, із зброєю праведности в правій і лівій,

⁸ славою і безчестем, ганьбою і хвалою; яко дуросьвіти, та правдиві;

⁹ яко незнані, та познані; яко вмираючі, і ось ми живі; яко карані, та не повбивані;

¹⁰ яко сумні, а завсіді веселі; яко вбогі, многих же збогачуючі; яко нічого немаючі, а все держучи.

¹¹ Usta наші відкрились до вас, Коринтяне; серця наші розпросторились.

¹² Не стіснені ви в нас, а тіснитесь в утробах ваших.

¹³ Такою ж нагородою (кажу вам, як дітям) розпросторітесь і ви.

¹⁴ Не ходіть у жадному ярмі з невірними; яке бо товаришування праведности і беззаконня, і яка спільність світла з темрявою?

¹⁵ Яка ж згода в Христа з Велиялом? або яка часть вірному з невірним?

¹⁶ І яка згода церкви Божої з ідолською? бо ви церква Бога живого, яко ж рече Бог: вселю ся в них, і ходити му; і буду їм Бог, а вони будуть мені люде.

¹⁷ Тим же вийдіть із між них, і відлучіть ся, глаголе Господь, і до нечистого не приторкайтесь; і я прийму вас,

¹⁸ і буду вам за отця, а ви будете мені за синів і дочок, глаголе Господь Вседержитель.

7

¹ Мавши оце сі обітвання, любі (мої), очищуймо себе від усякої нечистіті тіла і духа, звершуючи святість у страхі Божому.

² Зрозумійте нас: ми нікого не скривдили, нікого не зопсували, ні з кого не здирали.

³ Не на осуд глаголю; бо попередку сказав я, що в серцях наших ви (такі), щоб умирати з вами і жити.

⁴ Велика сьмілость моя до вас, велика похвала мені за вас; сповнив ся я утіхою; надто багатий я radoщами у всякому горю нашому.

⁵ Бо, й як прийшли ми в Македонію, ніякого впокою не мало тіло наше, у всьому бідуючи: остеронь боротьби, в середині страху.

⁶ Та Бог, що втішає смиренних, утішив нас приходом Титовим,

⁷ не тільки ж приходом його, та й утішенням, котрим утішив ся про вас, оповідуючи ваше бажання, ваше ридання, вашу прихильність до мене, так що я вельми зрадував ся.

⁸ Бо хоч я й засмутив вас посланням, не каюся, хоч і кавав ся; бачу бо, що те послання, хоч і на час, засмутило вас.

⁹ Тепер я радуюсь, не тому, що ви засмутились були, а тому, що смуткували на покаяння; засмутились бо ви по Бозі, щоб ні в чому не було вам шкоди від нас.

¹⁰ Бо смутко по Бозі нерозкаєне покаяння на спасення робить; смутко же сьвіта сього смерть робить.

¹¹ Ось бо се саме, що по Бозі смуткували, яке велике зробило в вас дбаннє, а (яке) оправданнє, а жаль, а страх, а бажання, а ревність, яке (відомщеннє)! У всьому показали ви, що чисті в сьому ділі.

¹² А хоч і писав я вам, то не задля того, хто скривдив, і не задля того, хто скривджений, а щоб явилось у вас дбаннє наше про вас, перед Богом.

¹³ Того ж то втішились ми втішенням вашим; а й надто більш зраділи радістю Титовою, що заспокоїв ся дух його від усіх вас.

¹⁴ Бо коли я хваливсь йому чим про вас, то не осоромив ся; а, як усе по правді говорили ми вам, так і хвала наша перед Титом правдивою була.

¹⁵ Серце ж його ще більш до вас (прихилиєть ся), згадуючи послух усіх вас, з яким страхом і трепетом прийняли його.

¹⁶ Радуюсь оце, що у всьому можу звіритись вам.

8

¹ Даємо ж вам знати, браттє, про благодать Божу, дану церквам Македонським,

² що у великому допусті горя наддостаток радощів їх, і до глибини убожество їх достаткувало багатством щирости їх.

³ Бо вони по силі — се я сьвідкую — і над силу доброхитні.

⁴ З великим бланнєм благали нас прийняти дар і товаришуваннє (спільність) в служеннє сьвятим.

⁵ І не, яко ж ми надїялись, а оддали себе перш Господеві, та й нам, волею Божою;

⁶ тим то ми вблагали Тита, щоб, яко ж перше почав, так і скінчив у вас благодать сю.

⁷ А ви, яко ж у всьому достаткуєте вірою, і словом, і знанням, і всяким дбаннєм, і любовою вашою до нас, щоб і в сій благодаті достаткували.

⁸ Не повелїваючи глаголю, а через дбаннє інших хочу допевнитись в щирості вашої любови.

⁹ Знаєте бо благодать Господа нашого Ісуса Христа, що задля вас з'убожів, бувши багатим, щоб ви убожеством його збагатились.

¹⁰ І в сьому даю раду: се бо вам на користь, котрі не тільки робити, та й хотїти перш почали від торїшнього літа.

¹¹ Тепер же і кінчіть роботу, щоб яко ж була охота хотїти, так щоб і скінчили по спроможі.

¹² Бо коли в кого є охота, то вона приятна по тому, як хто має, а не по тому, як хто не має.

¹³ (Нехай) бо не (буде) иншим одрада, а вам горе, а по рівноті:

¹⁴ в теперешній час ваш достаток про їх недостаток, щоб і їх достаток був про ваш недостаток, щоб була рівнота,

¹⁵ яко ж писано: хто (набирав) багато, не надто мав, і хто мало, не мав недостатку.

¹⁶ Дякуємо ж Богові, що дав таке щире дбаннє про вас у серце Титу.

¹⁷ Бо бланнє таки прийняв, та й, бувши прихильнішим своєю охотою, вийшов до вас.

¹⁸ Послали ж ми з ним і брата, котрого похвала в євангелію по всіх церквах.

¹⁹ Не тільки ж се; а він і вибраний від церков товариш наш з сією благодаттю, що нею служимо на славу самого Господа й на одраду вашу,

²⁰ остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам достатком сїм, котрим ми служимо,

²¹ промишляючи про добре не тільки перед Богом, та й перед людьми.

²² Послали ж з ними брата нашого, про котрого ми допевнились, що він у многому дуже пильний, тепер же він ще пильніший, у великій надії на вас.

²³ Що до Тита, то він мій товариш і помічник про вас; що до братів наших, вони посланники церков, слава Христова.

²⁴ Покажіть же доказ любови вашої і хвалення нашого вами перед ними й перед лицем церков.

9

¹ Про служення ж сьвятим злишне мені писати вам:

² бо я знаю охоту вашу, котрою про вас хвалюсь Македонянам, що Ахая приготувилась від торішнього літа, і ваша ревність заохотила многих.

³ Післяв же я братів, щоб похвала наша, що єсть про вас, не зробилась марна в сьому случаї, щоб, яко ж казав я, ви були готові,

⁴ щоб, як прийдуть зо мною Македоняне та знайдуть вас неготових, ми (щоб не сказати ви) не осоромились, сією сьмілостю хвальби.

⁵ Оце ж надумавсь я, що треба вблагати браттє, нехай поперед пійдуть до вас, і заздалегідь наготовлять сей дар ваш, про котрий наперед звіщено, що він готовий, так як дар, а не як здирство.

⁶ Оце ж: хто сіє скупю, скупю й жати ме; а хто сіє в дарах, в дарах і жати ме.

⁷ Кожен (давай), яко ж постановляє в серці, не з жалю або з примусу; веселого бо дателя любить Бог.

⁸ Силен же Бог всякою благодаттю збогатити вас, щоб у всьому всякого часу всякий достаток маючи, збагачувались ви всяким добрим ділом,

⁹ (яко ж писано: Розсипав, дав убогим; праведність його пробуває по вік.

¹⁰ Хто ж дає насінне сіючому, подасть і хліб на їжу, і намножить насінне ваше і зростить засіви праведности вашої),

¹¹ щоб у всьому збагатились на всяку щирість, котра через нас робить подяку Богу.

¹² Бо порядкування служення сього не тільки сповняє недостатки сьвятих, а також достаткує многими подяками Богові.

¹³ Дознавши служення сього, прославляють вони Бога за покірне визнання ваше благовістя Христового, і за щирість обцнення з ними і з усіма,

¹⁴ і молять ся за вас, прихилиючись до вас задля превеликої благодати Божої в вас.

¹⁵ Дяка ж Богові за невимовний дар Його.

10

¹ Сам же я Павел благаю вас лагідністю і тихостю Христовою, а що в вічі смиренний між вами, а, не будучи між вами, сьміливий проти вас;

² благаю ж, щоб, будши між вами, не бути сьміливим з тією певнотою, якою думаю осьмілитись проти деяких, що думають про нас, ніби ми ходимо по тілу.

³ Бо ходячи в тілі, не по тілу воюємо:

⁴ (бо зброя воювання нашого не тілесна, а сильна Богом на зруйнування твердинь,)

⁵ руйнуючи видумки і всяку висоту, що встає проти знання Божого, і займаючи в полонь усякий розум на послух Христу,

⁶ і будучи на поготові помститись над усяким непослухом, як сповнить ся ваш послух.

⁷ Хиба ви на лице дивитесь? Коли хто певен у собі, що він Христів, нехай знов по собі думає так, що, як він Христів, так і ми Христові.

⁸ Бо коли б я ще більш хвалив ся властю нашою, що дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромив ся б.

⁹ (Та) щоб не здаватись, наче б лякав вас посланнями, —

¹⁰ бо послання (його) скажуть, важкі і кріпкі, а присутність тіла немочна і слово мизерне, —

¹¹ такий нехай се знає, що які ми словом у посланнях, не будши (між вами), такі ми й ділом, будши (між вами).

¹² Бо не сьміємо прилічувати або рівняти себе до деяких, що самі себе хвалять; ті, що самі в собі себе міряють і порівнюють самих себе, не розуміють.

¹³ Ми ж не без міри хвалити мемось, а по мірі мірила, що відмірив нам Бог, (яко) міру, щоб досягти і до вас.

¹⁴ Ми бо не так, як би не досягнувши вас, над міру простираємось; бо аж і до вас досягли благовістям Христовим.

¹⁵ Не без міри хвалимось чужою працею, маючи надію, що, як виросте віра ваша, то звеличимось і ми по мірилу нашому надто,

¹⁶ щоб і дальше вас благовістувати, і не хвалитись над тим, що чужим мірилом приготовлене.

¹⁷ Хто ж хвалить ся, нехай у Господі хвалить ся.

¹⁸ Бо не той певний, хто сам себе хвалить, а кого Господь похваляє.

11

¹ Ой коли б ви трохи потерпіли моє безумство! а таки потерпите мене.

² Бо я ревную про вас ревністю Божою; я бо заручив вас одному чолові, щоб чистою дівою привести перед Христа.

³ Бою ся ж, щоб, як змій Єву обманив лукавством своїм, так не попустились думки ваші, (одвернувши) від простоти в Христі.

⁴ Бо коли ж хто, прийшовши, іншого Христа проповідує, котрого ми не проповідували, або духа іншого ви приймаєте, котрого не прийняли, або інше благовісте, котрого не одержали; то ви були б дуже терпіливі.

⁵ Думаю бо, що я нічим не зоставсь позаду передніх апостолів.

⁶ Хоч бо я й неук словом, та не розумом; ні, ми знані у всьому між вами.

⁷ Або гріх я зробив, себе смиряючи, щоб ви пійшли вгору, бо даром благовісте Боже проповідував вам?

⁸ Од інших церков брав я, приймаючи плату, на служення вам;

⁹ І, прийшовши до вас, та й бувши в недостатку, не був я нікому важким; бо недостаток мій сповнили брати мої, що прийшли з Македонії; та й у всьому я хоронив себе, щоб не бути вам важким, і хоронити му.

¹⁰ (Як) істина Христова є в мені (так вірно), що похвала ся не загородить ся від мене в сторонах Ахайських.

¹¹ Чого ж? хиба, що не люблю вас? Бог знає (те).

¹² Що ж роблю, те й робити му, щоб відтяти причину тим, що хочуть причини, щоб чим хвалять ся, (у тому) показали ся як і ми.

¹³ Бо такі лжеапостоли, робітники лукаві, прикидають ся апостолами Христовими.

¹⁴ І не диво: сам бо сатана прикидаєть ся ангелом світлим.

¹⁵ Не велика ж річ, коли й слуги його прикидають ся слугами правди. Кінець їх буде по ділам їх.

¹⁶ Знов глаголю: щоб ніхто не вважав мене за безумного; коли ж ні, хоч яко безумного мене прийміть, щоб хоч трохи мені похвалитись.

¹⁷ А що глаголю, не глаголю по Господі, а мов би в безумстві, у сій певності похвали.

¹⁸ Яко ж бо многі хвалять ся по тілу, то й я хвалити мусь.

¹⁹ Радю бо терпите безумних, розумними бувши.

²⁰ Терпите бо, як хто підневолює вас, як хто жере (вас), як хто обдирає (вас), як хто величаєть ся, як хто бе вас у лице.

²¹ Робом досади глаголю, так ніби ми знемоглись. Коли ж у чому хто осмілюєть ся (у безумстві глаголю), то й я осмілююсь.

²² Вони Євреї? І я. Вони Ізраїльтяне? І я. Вони насінне Авраамове? І я.

²³ Христові слуги? (безумствуючи глаголю) я більше: В працях премного, в ранах без міри, у темницях пребагато, при смерті почасти.

²⁴ Од Жидів пять раз по сорок без одного прийняв я.

²⁵ Тричі киями бито мене, а один раз каменовано; тричі розбивав ся корабель, ніч і день пробув я в глибині;

²⁶ у дорогах почасти, у бідах (на) воді, у бідах (од) розбійників, у бідах од земляків, у бідах од поган, у бідах у городі, у бідах у пустині, у бідах на морі, у бідах між лукавими братами;

²⁷ у праці і в журбі, почасти в недосипанню, в голоді і жажді, в постах часто, в холоді й наготі.

²⁸ Опріч того, що осторонь, налягає на мене щоденна журба про всі церкви.

²⁹ Хто знемагає, щоб і я не знемагав? Хто блазнить ся, щоб і я не горів?

³⁰ Коли хвалитись треба, то хвалити мусь тим, що від немочі моєї.

³¹ Бог, Отець Господа нашого Ісуса Христа, будучи благословен на віки, знає, що я не обманюю.

³² У Дамаску царський намістник Арета, стеріг город Дамашан, хотівши піймати мене;

³³ і віконцем у коші спущено мене по стіні, і втік я з рук його.

12

¹ Не користь же мені хвалитись, та перейду до видіння і відкриття Господнього.

² Я знаю чоловіка в Христі перед чотирнайцятьма літами (чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю; Бог знає), підхопленого аж до третього неба.

³ І знаю такого чоловіка (чи в тілі, чи без тіла, не знаю; Бог знає),

⁴ що був підхоплений у рай, і чув він слова невимовні, що не можна чоловікові промовити.

⁵ Таким хвалити мусь; собою ж не хвалити мусь, а тільки немощами моїми.

⁶ Коли бо я схочу хвалитись, не буду безумний, бо говорити му правду; та вдержуюсь, щоб хто мене не вважав над те, чим бачить мене або чує що від мене;

⁷ І, щоб превеликими відкриттями надто не величатись мені, дано мені колючку в тіло, ангела сатану, нехай бе мене в лице, щоб не величав ся.

⁸ Про него тричі Господа благав я, щоб відступив від мене.

⁹ Та Він сказав мені: **Доволі з тебе благодати моєї, сила бо моя в немощі звершується.** Найлюбіше ж оце лучче хвалитись мені немощами моїми, щоб вселилась у мене сила Христова.

¹⁰ Тим люблю мені в немочах, докорах, нуждах, гоненнях, тіснотах за Христа; коли бо я немочний, тоді я сильний.

¹¹ Я зробивсь безумним хвалючись; ви мене примусили; бо треба, щоб я був хвалений од вас; нічим бо я негірший од найперших апостолів, хоч я й ніщо.

¹² Справді ознаки апостола стались між вами у всякому терпінню, в ознаках, чудесах і силах.

¹³ Що бо єсть, чим вас упосліджено перед іншими церквами? хіба тим, що я сам не був вам важким? Простіть мені сю кривду.

¹⁴ Ось утретє готов я прийти до вас, і не буду важким вам, бо не шукаю вашого, а вас; бо не дітям треба для родителів скарбувати, а родителям для дітей.

¹⁵ Мені ж найлюбішч буде втрачуватись і втрачувати себе за душі ваші; хочь вельми вас люблячи, я менше люблений вами.

¹⁶ Нехай же буде так, що я не отягчив вас; та може, бувши хитрим, підступом обдирав вас?

¹⁷ Хіба кого посилав я до вас і через него покористувався од вас?

¹⁸ Ублагав я Тита, й разом з ним послав брата. Хіба покористувався чим од вас Тит? Чи не тим же духом ходили ми? не тими ж слідами?

¹⁹ Хіба думаєте знов, що оправдуємось перед вами? Перед Богом у Христі глаголемо; усе ж, любі, на ваше збудування.

²⁰ Боюсь бо, щоб іноді прийшовши, не знайшов вас не такими, як хочу, і щоб ви не знайшли мене таким, якого не хочете: щоб іноді (не було) змагання, зависти, досад, сварок, пересудів, напештів, пихи, безладу;

²¹ щоб, як прийду знов, не принизив мене Бог мій між вами, і щоб не оплакував многих, що перше згіршили, та й не покалялись у нечистоті, й блуді, й розпусті, що коїли.

13

¹ Се вже втретє йду до вас. При устах двох сьвідків або трох стане кожне слово.

² Наперед казав я вам і наперед кажу, мов би був перед вами вдруге, і тепер, не бувши між вами, пишу до тих, що перше згіршили, і до всіх інших, що, як прийду знов, то не пощаджу:

³ бо ви шукаєте в мені доказу глаголючого в мені Христа, котрий до вас не немочний, а потужний в вас.

⁴ Бо хоч і розпято Його від немощі, та живий Він од сили Божої. Бо хоч і ми немочні в Йому, та жити мемо з Ним од сили Божої в вас.

⁵ Самих себе розбирайте, чи ви в вірі; самих себе вивідайте. Чи то ж не знаєте себе самих, що Ісус Христос у вас єсть? Хіба тільки, що ви недостойні.

⁶ Сподіваю ся ж, що зрозумієте, що ми не недостойні.

⁷ Молю ся ж Богу, щоб ви не зробили ніякого зла, не щоб ми хвальними явили ся, а щоб ви добре зробили, а ми яко нехвальні були.

⁸ Нічого бо не можемо проти правди, а за правду.

⁹ Радуюмось бо, коли ми немочні, ви ж сильні; про се ж і молимо ся на звершенне ваше.

¹⁰ Тим то й не бувши між вами, пишу, щоб бувши між вами не зробив без'ощадно по власті, котру дав мені Господь на збудування, а не на руйнування.

¹¹ На останок, браттє, радуйте ся, звершуйтесь, утішайтесь, те ж саме думайте, мирно живіть, то й Бог любови й миру буде з вами.

¹² Витайте один одного цілуванням сьвятим. Витають вас, усі сьвяті.

¹³ Благодаєть Господа Ісуса Христа і любов Божя, і причастє сьвятого Духа з усіма вами. Амінь.

Друге до Коринтян писано з Филип Македонських через Тита та Луку.

ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ГАЛАТ.

¹ Павел апостол (не від людей і не через чоловіка, а через Ісуса Христа й Бога Отця, що воскресив Його з мертвих),

² і все браттє, що зо мною, церквам Галацьким:

³ Благодать вам і мир од Бога Отця і від Господа нашого Ісуса Христа,

⁴ що віддав себе за гріхи наші, щоб збавити нас від сього віку лукавого, по волї Бога й Отця нашого,

⁵ котрому слава на віки вічні. Амінь.

⁶ Дивуюсь, що так скоро одвернулись від покликавшего вас благодаттю Христовою на друге благовісте.

⁷ Воно то не друге, та є такі, що вами колотять, і хочуть перевернути благовісте Христове.

⁸ Та, коли б і ми або ангел з неба проповідував вам більш того, що ми проповідували вам, нехай буде анатема.

⁹ Як перше рекли ми, так і тепер глаголю: коли хто благовістує вам більш того, що ви прийняли, нехай буде анатема.

¹⁰ Бо чи людей я тепер впевняю (шукаю), чи Бога? чи людям шукаю вгодити? Бо коли б я ще людям угоджав, то не був би слугою Христовим.

¹¹ Звіщаю ж вам, браттє, що благовісте, благовіщене від мене, не єсть по чоловіку.

¹² Ані бо від чоловіка не прийняв я його, ані не навчивсь, а через одкритте Ісуса Христа.

¹³ Чували бо про життє моє колись у Жидівстві, що без міри гонив я церкву Божу, та руйнував її,

¹⁴ і передував я в Жидівстві перед многими ровесниками народу мого, будучи аж надто ревнителем отцівських моїх переказів.

¹⁵ Як же зволив Бог, що вибрав мене від утроби матери моєї, і покликав мене благодаттю своєю,

¹⁶ відкрити в мені Сина свого, щоб я благовістував Його між поганями, то зараз не радивсь я з тілом і кровю,

¹⁷ ані не вийшов у Єрусалим до тих, що були апостолами перш мене, а пійшов у Аравию, та й знов вернувся у Дамаск.

¹⁸ Потім через три роки пійшов я в Єрусалим, щоб побачитись із Петром, і пробув у нього п'ятнадцять день.

¹⁹ Інших же апостолів я не видів, тільки Якова, брата Господнього.

²⁰ Що ж пишу до вас, ось вам перед Богом, що не обманюю.

²¹ Потім ходив я в сторони Сирські і Киликійські,

²² був же незнаний лицем церквам Жидівським у Христї,

²³ а тільки чували, що гонивший нас колись тепер благовістує віру, що колись руйнував,

²⁴ і прославляли у мені Бога.

2

¹ Потім, по чотирнадцяти літах, пійшов я знов у Єрусалим із Варнавою, взявши з собою й Тита.

² А пійшов я по відкриттю, і предложив їм благовісте, котре проповідую між поганями, тільки на самоті, значнішим, чи не марно я хожу або ходив.

³ Та й Тит, що був зо мною, не був, яко Грек, примушений обрізатись.

⁴ А лжебратам, що крадькома ввійшли, щоб підгледіти волю нашу, що маємо в Христї Ісусі, щоб нас підневолили,

⁵ ми ані на годину не поступились, корючись, щоб істина благовістя пробувала в вас.

⁶ Від тих же, що здають ся чим бути (які вони колись були, мені байдуже: Бог не дивить ся на лице чоловіка); ті (кажу), що здають ся (чим бути), на мене нічого не наклали.

⁷ Ні, противно, зрозумівши, що звірено мені благовісте необрізання, яко ж Петрові обрізання:

⁸ (хто бо допоміг Петрові до апостольства обрізання, допоміг і мені між поганями;)

⁹ і, пізнавши благодать, дану мені, Яков, та Кифа, та Йоан, що здавали ся стовпами, дали правий мені та Варнаві на товаришування, щоб ми (були) для поган, а вони для обрізання;

¹⁰ тільки щоб ми вбогих памятали, про що й я дбав, щоб се чинити.

¹¹ Як же прийшов Петр в Антиохию, устав я проти него в вічі, бо заслужив докору.

¹² Перше бо їм прийшли деякі від Якова, він їв з поганями; як же прийшли, тайсь і відлучавсь, боячись тих, що були з обрізання.

¹³ Лицемірили з ним також і інші Жиди, так що й Варнава зведений був лицемірством їх.

¹⁴ Та, як побачив я, що вони неправо ходять по євангельській істині, то я сказав Петрові перед усіма: коли ти, бувши Жидовином, живеш попоганськи, а не пожидівськи, то на що примушуєш поган жити пожидівськи?

¹⁵ Ми по природі Жиди, а не грішники з поган;

¹⁶ та знаючи, що не оправдуєть ся чоловік ділами закону, а тільки вірою в Христа Ісуса, і ми увірували в Ісуса Христа, щоб оправдитись вірою в Христа, а не ділами закону; бо не оправдять ся ділами закону ніяке тіло.

¹⁷ Коли ж, шукаючи оправдитись у Христї, і самі явилися грішниками, то чи Христос не служитель гріху? Нехай не буде!

¹⁸ Бо коли я знов буду, щоб зруйнував, то переступником себе представляю.

¹⁹ Я бо через закон законові умер, щоб жити Богові.

²⁰ Я розпятий з Христом; живу ж уже не я, а живе Христос у мені; а що живу тепер у тілі, то живу вірою в Сина Божого, що полюбив мене і видав себе за мене.

²¹ Не відкидаю благодати Божої; коли бо через закон праведність, то Христос марно вмер.

3

¹ Ой ви безумні Галати! хто вас очарував, щоб ви не корились правді, (ви) котрим перед очима наперед був прописаний Христос, розпятий між вами?

² Про одно се хочу довідатись од вас: Чи ділами закону прийняли ви Духа, чи, слухаючи, проповіддю віри?

³ Чи такі ви немислі, що почавши духом, звершуєте тепер тілом?

⁴ Марно стільки ви терпіли? Коли б тільки марно!

⁵ Хто подає вам Духа і робить чудеса між вами, чи ділами закону, чи проповіддю віри?

⁶ Якщо ж Авраам вірував у Бога, і полічено йому за праведність.

⁷ Знайте ж, що хто од віри, ті сини Авраамові.

⁸ І писання знаючи наперед, що Бог вірою оправдує поган, благовістило Авраамові: що в тобі благословлять ся всі народи.

⁹ Тим же хто од віри, ті благословенні із вірним Авраамом.

¹⁰ Которі ж од діл закону, ті під клятьбою; писано бо: Проклят, хто не встоїть у всьому написаному в книзі закону, щоб робити те.

¹¹ А що ніхто законом не оправдуєть ся перед Богом, се явно, бо праведний вірою жив буде.

¹² Закон же не од віри, та котрий чоловік робити ме те, жити ме в тому.

¹³ Христос викупив нас од клятьби закону, ставшись за нас клятьбою, (писано бо: Проклят всяк, хто висить на дереві.)

¹⁴ щоб на поган благословенне Авраамове прийшло в Христї Ісусї, щоб обітування Духа прийняли ми через віру.

¹⁵ Братте, по чоловічі глаголю; одначе чоловічого закону ствердженого ніхто не відкидає, ані додає до него.

¹⁶ Авраамові ж виречені обітування і насінню його. Не сказано: І насінням, яко про многі, а яко про одно: І насінню твоєму, що єсть Христос.

¹⁷ Оце ж глаголю, що завіту перше ствердженого від Бога про Христа, закон, що постав чотириста й трицять літ потім, не нехтує, так щоб обернути в ніщо обітування.

¹⁸ Бо коли від закону наслідде, то вже не від обітування; Аврааму ж обітуванням дарував Бог.

¹⁹ Що ж тоді закон? Задля переступів дано його, доки прийде насінне, котрому обітувано; (і був він) уряджений через ангелів рукою посередника.

²⁰ Посередник же не єсть (посередник) одного, а Бог один.

²¹ То хиба закон проти обітувань Божих? Нехай не буде! Бо коли б дано закон, що міг би оживляти, то справді від закону була б праведність.

²² Ні, зачинило писання усе під гріхом, щоб обітування од віри Ісус-Христової дане було віруючим.

²³ Перше ж приходу віри, під законом стережено нас зачинених на віру, що мала відкритись.

²⁴ Тим же закон був нам учителем, (щоб привести нас) до Христа, щоб вірою нам оправдитись.

²⁵ Як же прийшла віра, то вже ми не під учителем.

²⁶ Усі бо ви сини Божі вірою в Ісуса Христа.

²⁷ Скільки бо вас у Христа хрестилось, у Христа одягли ся.

²⁸ Нема Жидовина, ні Грека; нема невільника, ні вільного; нема мужеського полу, ні женського: усі бо ви одно, в Христї Ісусї.

²⁹ Коли ж ви Христові, то ви насінне Авраамове, і по обітованню наслідники.

4

¹ Глаголю ж: Доки наслідник малоліток, доти не відрізняєть ся від слуги, хоч він і пан усього,

² а єсть під опікунами та доморядниками аж до нарок у отця.

³ Так же й ми, як були малолітками, були підневлені первотинами сьвіта.

⁴ Як же прийшла повня часу, послав Бог Сина свого, що родивсь від жєни і був під законом,

⁵ щоб викупив тих, що під законом, щоб ми прийняли всиновлення.

- 6 А що ви сини, то послав Бог Духа Сина свого в серця ваші, що покликую: Авва, Отче!
7 Тим же вже більш не невільник еси, а син; коли ж син, то й наслідник Божий через Христа.
8 Тільки ж тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що не по природі були богами.
9 Тепер же, знаючи Бога, більше ж будучи познані від Бога, як вертаєтесь до немочних та мізерних первотин, котрим знов наново служити хочете?
10 Ви вважаєте на дні, місяці, пори й літа.
11 Боюся за вас, що може марно працював коло вас.
12 Будьте, браттє, благаю вас, як і я: бо й я (такий), як ви. Нічим ви мене не скривдили.
13 Ви ж знаєте, що я у немощі тіла благовістив вам перше.
14 І не погордували ви спокусою, що була в тілі моїм, ані відопхнули, а як ангела Божого прийняли мене, як Христа Ісуса.
15 Яке ж то було блаженство ваше! Свідкую бо вам, що коли б можна, ви б тоді, вирвавши очі свої, оддали мені.
16 То чи вже став я ворогом вам, говорячи вам правду?
17 Ревнують про вас не добре, а хочуть відлучити вас, щоб ви про них ревнували.
18 Добре ж ревнувати всякого часу в доброму, тай не тільки, як я приходжу до вас.
19 Діточки мої, (ви,) котрими знов мучусь (перед родинами), доки Христос в'образить ся у вас,
20 хотів би я бути у вас сьогодні і змінити голос мій: бо я в непевности про вас.
21 Скажіть мені, ви, що хочете бути під законом: хіба ви закону не слухаєте?
22 Писано бо, що Авраам мав два сини, одного від невольниці, а одного од вільної.
23 Та що був од невольниці, родивсь по тілу, а що од вільної, по обітниці.
24 Се ж иносказання; се бо два завіти: один з гори Сина, що родить у неволю, котра єсть Агара.
25 Бо Агара, се Синаї, гора в Аравії, прикладаєть ся ж до теперішнього Єрусалиму, і служить з дітьми своїми.
26 А вишній Єрусалим вільний; він мати всім нам.
27 Писано бо: Звеселись, неплідна, що не рождаєш; гукай та покликуй, ти, що не мучилась; бо в одинокої багато дітей, більш ніж у тієї, що має чоловіка.
28 Ми ж, браттє, по Ісааку діти обітчування.
29 Та, як тоді, хто родивсь по тілу, гонив того, хто по духу, так і тепер.
30 Тільки ж бо що глаголю писання? Вижени невілницю й сина її, не має бо наслідувати син невілниці з сином вільної.
31 Оце ж, браттє, ми не діти невілниці, а вільної.

5

- 1 У волі ж оце, котрою Христос визволив нас, стійте, і під ярмо неволі знов не піддавайтесь.
2 Ось я Павел глаголю вам, що коли ви обрізуетесь, Христос вам нічого не допоможе.
3 Свідкую ж знов кожному чоловіку обрізаному, що винен увесь закон чинити.
4 Обернулись ви в ніщо (одійшовши) від Христа; (ви,) що оправдуетесь законом, од благодати відпали.
5 Ми бо духом од віри надії праведности ждемо.
6 Бо в Христі Ісусі ні обрізання нічого не може, ні необрізання, а віра, любовою сильна.
7 Ви бігли добре. Хто заборонив вам коритись правді?
8 Сей перекір не від того (приходить), хто покликав вас.
9 Трошки квасу все місиво квасить.
10 Покладаюсь на вас у Господі, що не думати мете нічого іншого, а хто колотить вами, понесе свій осуд, хто б він ні був.
11 Я ж, браттє, коли ще проповідую обрізання, то чого ще гонять мене? Тоді обернеть ся в ніщо поблазнь хреста.
12 Ой коли б відсічено тих, що колотять вами!
13 Ви бо, браттє, покликані на волю; тільки щоб воля ваша не була причиною (до гріха) тілу; а любовою служіть один одному.
14 увесь бо закон в одному слові сповняєть ся: Люби ближнього твого, як себе самого.
15 Коли ж ви гризете й заїдаєте один одного, то гледіть, щоб не були пожерті один від одного.
16 Глаголю ж: Духом ходіть, і хотіння тілесного не звершуйте.
17 Бо тіло бажає (того що) проти духа, а дух, (що) проти тіла; се ж одно другому противить ся, щоб не, що хочете, те робили.
18 Коли ж водитесь духом, то ви не під законом.
19 Явні ж діла тілесні; оце вони: перелюб, блуд, нечистота, розпуст,
20 ідолослуження, чарування, ворогування, свари, ненависть, гнів, суперечки, незгода, ересі,
21 зазисть, убийство, пиянство, бенкети й таке інше. Се наперед глаголю вам, яко ж і наперед глаголав, що хто таке робить, ті царства Божого не наслідять.
22 А овоч духа: любов, радість, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра,

- ²³ тихість, вдержливість. На таких нема закону.
²⁴ А которі Христові, ті розпяли тіло з страстьми і хотіннем.
²⁵ Коли духом живемо, духом і ходімо.
²⁶ Не буваймо марнославні, один одного роздражнюючи і один одному завидуючи.

6

- ¹ Братте, хоч і впаде чоловік у яке прогрішення, ви, духовні, направляйте такого духом тихости, доглядаючи себе, щоб і тобі не бути спокушеним.
² Один одного тягарі носіть, і так сповняйте закон Христів.
³ Коли бо хто думає, що він що єсть, бувши нічим, сам себе обманює.
⁴ Діло ж своє нехай випробовує кожен, тоді хвалу в собі мати ме, а не в іншому.
⁵ Кожен бо свій тягар нести ме.
⁶ Нехай же ділить ся той, хто учить ся слова, з тим, хто навчає всього доброго.
⁷ Не обманюйте себе: З Бога насъміятись не можна; що бо чоловік сіє, те й жати ме.
⁸ Бо хто сіє тілу своєму, од тіла жати ме зотлінне; а хто сіє духу, од духа поже життє вічне.
⁹ Добре ж роблячи, не вниваймо, свого бо часу своє жати мем, не ослабіваючи.
¹⁰ Тим же оце, доки час маємо, робімо добро всім, а найбільш товаришам по вірі.
¹¹ Бачите, який великий лист написав я вам своєю рукою.
¹² Которі хочуть хвалитись по тілу, ті примушують вас обрізуватись, тільки щоб за хрест Христів гонимим їм не бути.
¹³ Бо і ті, що обрізались, і самі закону не додержують, а хочуть, щоб ви обрізувались, аби в вашому тілі хвалитись.
¹⁴ Мене ж не доведи (Боже) хвалитись (чим небудь) тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, котрим мені сьвіт розп'ято, а я сьвітові.
¹⁵ у Христї бо Ісусї нї обрізанне нічого не може, нї необрізанне, а нове створінне.
¹⁶ і которі по правилу сьому живуть, мир на них і милость і на Ізраїлі Божому.
¹⁷ На останок, нехай ніхто не завдає мені журби; бо я рани Господа Ісуса на тілі моїм ношу.
¹⁸ Благодать Господа нашого Ісуса Христа з духом вашим, братте. Амінь.

До Галат писано з Риму.

ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ЄФЕСЯН.

- ¹ Павел, апостол Ісуса Христа волею Божою, до съвятих у Єфесі і до вірних у Христі Ісусі:
² Благодать вам і мир од Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа.
³ Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що благословив нас усяким благословеннем духовним на небесах у Христі,
⁴ яко ж вибрав нас у Йому перед оснуванням світа, щоб бути нам святим і непорочним перед Ним у любови,
⁵ наперед призначивши нас на всиновлення собі через Ісуса Христа, по благоволенню хотіння свого,
⁶ на похвалу славної благодати своєї, котрою обдарував нас в своїм Улюбленім,
⁷ в котрому маємо збавлення кровю Його й оставлення гріхів по багатству благодати Його,
⁸ котру намножив нам у всякій премудрості і розумі,
⁹ обявивши нам тайну волі своєї по благоволенню своєму, котру перше постановив у собі,
¹⁰ щоб у порядкуванню сповнення времен зібрати все в Христі, те, що на небесах, і те, що на землі,
¹¹ у тому, в котрому й ми наслідниками зробили ся, будши наперед призначені по задуму Того, хто чинить усе по раді волі своєї,
¹² щоб ми, котрі перше впадали на Христа, були на хваленне слави Його;
¹³ і в котрому й ви (впевнилися), почувши слово правди, благовісте спасення вашого, і в котрого увірувавши, ви запечатані Духом обітування святим,
¹⁴ котрий єсть задаток насліддя нашого на викуп придбаного, в похвалу слави Його.
¹⁵ Того й я, чувши про вашу віру в Господа Ісуса і любов до всіх святих,
¹⁶ не перестаю дякувати за вас, роблячи спомин про вас у молитвах моїх,
¹⁷ щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам духа премудрости й відкриття на познання Його,
¹⁸ просвічені очі серця вашого, щоб зрозуміли ви, що за вповання поклику Його, і що за багатство славного насліддя Його в святих,
¹⁹ і що за безмірне величчє сили Його в нас, котрі віруємо, по дійству превеликої потуги Його,
²⁰ котру вдіяв у Христі, воскресивши Його з мертвих і посадивши по правиці в себе на небесах,
²¹ вище всякого начальства, і власти, і сили, і панування, і всякого імени, названого не тільки в сьому віку, та й у будучому,
²² і все покоровив під ноги Його, й дав Його яко голову над усім у церкві,
²³ котра єсть тіло Його, повня Того, хто сповняє все у всьому.

2

- ¹ І вас (оживив), що були мертві провинами й гріхами вашими,
² в котрих колись ходили по віку світа сього, робом князя власти воздушної, духа, що тепер орудує в синах перебору,
³ між котрими й ми всі жили колись у хотінню тіла нашого, чинивши волю тіла й думок, і були по природі дітьми гніва, як і інші.
⁴ Бог же, багатий на милость, по превеликій любові своїй, котрою полюбив нас,
⁵ і нас, мертвих провинами, оживив укупі з Христом (благодаттю ви спасені),
⁶ і воскресив з Ним, і дав нам сидіти вкупі на небесних (місцях) у Христі Ісусі,
⁷ щоб показав у віках грядущих безмірне багатство благодати своєї благостю до нас через Ісуса Христа.
⁸ Благодатю бо ви спасені через віру; і се не од вас: се Божий дар;
⁹ не від діл, щоб ніхто не хвалив ся.
¹⁰ Його бо ми твориво, сотворені в Христі Ісусі на добрі діла, котрі наперед призначив Бог, щоб ми в них ходили.
¹¹ Тим же споминайте, що ви (були) колись погане в тілі, звані необрізаннем від рекомого обрізання у плоті, рукотвореного;
¹² що були ви того часу без Христа, відчужені від громади Ізраїлевої і чужі завітові обітування, не маючи надії і безбожні в світі.
¹³ Тепер же в Христі Ісусі ви, що були колись далеко, стали близькі кровю Христовою.
¹⁴ Він бо мир наш, що зробив з обох одно, і розвалив середню перегородню стіну;
¹⁵ вражду тілом своїм, закон заповідей наукою обернув у ніщо, щоб з двох зробити собою одного нового чоловіка, роблячи мир,
¹⁶ і примирити з Богом обох ув одному тілі хрестом, убивши ворогування на ньому;
¹⁷ і прийшовши благовістив мир вам, далеким і близьким,

- ¹⁸ тим що через Його маємо приступ обоє в одному Дусі до Отця.
¹⁹ Тим же оце вже ви більш не чужі і захожі, а товариші сьвятим і домашні Божі;
²⁰ збудовані на підвалині апостолів і пророків, а угловий (камінь) сам Ісус Христос;
²¹ на котрому вся будівля, докупи споена, росте в церкву сьвяту в Господі.
²² На Ньому й ви збудовуєтесь на оселю Божу Духом.

3

- ¹ Того ради й я, Павел, вязник Ісус-Христів за вас поган.
² Коли ви чували про служення благодати Божої, даної мені між вами,
³ що одкриттем обявилась мені тайна (яко ж перше я написав коротко,
⁴ з того можете, читаючи, зрозуміти розум мій у тайні Христовій),
⁵ котра в інших родах не обявилась синам чоловічим, яко ж тепер одкрилась сьвятим Його апостолам і пророкам Духом,
⁶ що погане також наслідники, однітілесники і спільники обітування Його в Христі через благовісте,
⁷ котрому став я служителем по дару благодати Божої, даної мені по дійству сили Його.
⁸ Мені, меньшому всіх сьвятих, дана ся благодать, благовістити між поганями про недосліджене багатцво Христове,
⁹ і з'ясувати всім, що се за спільність тайни, закритої од віків у Бозі, що створив усе Ісусом Христом,
¹⁰ щоб обявилась тепер князівствам і силам на небесах через церкву усяка премудрість Божа,
¹¹ по вічньому постановленню, котре зробив у Христі Ісусі, Господі нашому,
¹² в котрому маємо сьміливість і приступ у надії через віру Його.
¹³ Тим же благаю вас не смутитись горем моїм про вас, котре єсть слава ваша.
¹⁴ Того ж то приклоняю коліна мої перед Отцем Господа нашого Ісуса Христа,
¹⁵ від котрого всяке отцівство на небесах і на землі зветь ся,
¹⁶ щоб дав вам по багатцву слави своєї утвердитись силою через Духа Його у нутрянному чоловіку,
¹⁷ щоб Христос вселив ся вірою в серця ваші, щоб ви, закоренившись і оснувавшись у любови,
¹⁸ могли зрозуміти з усіма сьвятими, що таке ширина, й довжина, й глибина, й висота,
¹⁹ і зрозуміти любов Христову, що перевисує (всякий) розум, щоб сповнилися усякою повнею Божою.
²⁰ Тому ж, хто може зробити геть більш над усе, чого просимо або думаємо, по силі, що дійствує в вас.
²¹ Тому слава в церкві в Христі Ісусі по всі роди на віки вічні. Амінь.

4

- ¹ Благаю ж оце вас я, вязник у Господі, ходити достойно поклику, яким вас покликано,
² з усякою смирнотою й тихою, з довготерпеливістю, терплячи один одного в любови,
³ стараючись держати єдинення духа в мирному союзі.
⁴ Одно тіло й один дух, яко ж і покликані в одній надії вашого покликання;
⁵ один Господь, одна віра, одно хрещення,
⁶ один Бог і Отець усіх, що над усіма й через усіх і в усіх вас.
⁷ Кожному ж з нас дана благодать по мірі даровання Христового.
⁸ Тим же глаголе: Зійшовши на висоту, полонив еси полонь, і дав дари людям.
⁹ (А те [слово] зійшов, що ж воно [значить], коли не те, що перш зійшов у найнищі сторони землі?
¹⁰ Хто зійшов додолу, се Той, що й зійшов вище всіх небес, щоб сповнити все.)
¹¹ І Він настановив інших апостолами, а інших пророками, а інших благовістниками, а інших пастирями та учителями,
¹² на звершенне сьвятих, на діло служення, на збудування тіла Христового,
¹³ доки дійдемо всі до з'єдинення віри і познання Сина Божого, до чоловіка звершеного, до міри зросту сповнення Христового,
¹⁴ щоб більш не бути малолітками, хвилюючись і кидаючись від усякого вітру науки, в омані людській, у лукавстві до підступного заблуду,
¹⁵ а ходячи поправді в любови помножаймо все в Того, котрий єсть голова, Христос,
¹⁶ котрого все тіло зложено і звязано всякою увязкою спромоги по дійству, (яке є) в мірі кожної часті, робить зрост тіла на збудування самого себе в любові.
¹⁷ Се ж оце глаголю і свідкую в Господі, щоб вам більш не ходити, яко ж і інші погане ходять у суєті ума свого,
¹⁸ оморочені мислями, відчужені від життя Божого через невіжество, що єсть в них, через окаменіння сердець їх.

¹⁹ Вони, зробившись безчувственими, оддали себе розпусту, щоб робити всяку нечистоту в зажерливості.

²⁰ Ви ж не так познали Христа:

²¹ коли ж бо чули Його і в Йому навчилися, що істина в Ісусі,

²² щоб відложити вам по першому життю давнього чоловіка, що тліє в похотях лукавих,

²³ а обновлятись духом ума вашого,

²⁴ та й одягнутись у нового чоловіка, створеного по Богу в праведності і святості правди.

²⁵ Тим же, відкинувши лож, говоріть правду кожен до ближнього свого; бо ми один одному члени.

²⁶ Гнівайтесь та й не грішіть: нехай сонце не зайде у гніві вашому.

²⁷ Ані давайте місця дияволу.

²⁸ Хто крав, більш не крадь, а лучче працюю, роблячи руками своїми добре, щоб мав що подати тому, хто в нужді.

²⁹ Всяке гниле слово нехай не виходить з уст ваших, а тільки таке, що годить ся на збудування віри, щоб подало благодать тим, хто чує.

³⁰ І не засмучуйте Духа сьвятого Божого, котрим ви запечатані в день викупу.

³¹ Усяка гіркість, і гнів, і ярость, і крик, і лайка нехай зникне од вас із усім лихим.

³² Бувайте ж один до одного добрі, милосерні, прощаючи один одному, яко ж і Бог у Христї простив вам.

5

¹ Оце ж будьте послїдувателями Божими, як любі діти,

² і ходіть у любові, яко ж і Христос улюбив нас і оддав себе за нас на жертву і на посв'ят Богу, у солодкі пахощі.

³ Блуд же і всяка нечистота або зажерливість нехай і не згадуєть ся між вами, як подобає сьвятим,

⁴ ні безсором і дурні слова, або жарти і неподобіє; а лучче дякування.

⁵ Се бо знайте, що ні один блудник, або нечистий, або зажерливий, котрий єсть ідолослужитель, не має насліддя в царстві Христа і Бога.

⁶ Нехай ніхто не зводить вас марними словами, бо за се приходить гнів Божий на синів непокірних.

⁷ Не бувайте ж спілниками їх.

⁸ Ви бо були колись тьмою, тепер же (ви) сьвітло в Господі; ходіть же яко діти сьвітла:

⁹ (бо оwoц духа — у всякій добрості і праведності і правді,)

¹⁰ допевняючись, що єсть угодне Богові.

¹¹ І не приставайте до неплідних діл тьми, а лучче ж винуйте їх.

¹² Що бо дієть ся потай у них, соромно й казати.

¹³ Усе ж обвинувачене від сьвітла виявляєть ся; все бо виявлене єсть сьвітло.

¹⁴ Того ж то глаголе: Устань, сонний, і воскресни з мертвих, то й освітить тебе Христос.

¹⁵ Гледіть же, як би вам оглядно ходити, не яко немудрі, а яко мудрі,

¹⁶ викуплюючи час, бо дні лихі.

¹⁷ Тим-то не бувайте нерозумними, а розумійте, що єсть Божя воля.

¹⁸ І не впивайтесь вином, бо в Йому розпуст, а сповняйте себе Духом,

¹⁹ бесідуючи між собою псалмами, та гимнами, та піснями духовними, сьпіваючи та виграючи в серцях ваших Господеві,

²⁰ дякуючи всякого часу за все в ім'я Господа нашого Ісуса Христа Богові і Отцеві,

²¹ корючись один одному в страху Божім.

²² Жінки, коріть ся своїм чоловікам, як Господеві,

²³ тим що чоловік голова церкви, як і Христос голова церкви, і Він спаситель тіла.

²⁴ А як церква корить ся Христу, так і жінки своїм чоловікам у всьому.

²⁵ Чоловіки, любіть своїх жінок, як і Христос полюбив церкву, і себе видав за неї,

²⁶ щоб освятити її, очистивши купіллям води у слові,

²⁷ щоб поставити її перед собою славною церквою, що не має казки або пороку або чого такого, а щоб була сьвята і непорочна.

²⁸ Так мусять чоловіки любити своїх жінок, як свої тіла; хто бо любить свою жінку, себе самого любить.

²⁹ Ніхто бо ще ніколи тіла свого не зненавидів, а годує і гріє його, яко ж і Господь церкву;

³⁰ тим що ми члени тіла Його, від тіла Його і від костей Його.

³¹ Того-то покине чоловік батька свого й матір, і пригорнеть ся до жінки своєї, і будуть удвох одне тіло.

³² Тайна се велика, я ж глаголю що до Христа і до церкви.

³³ Тим то і ви по одному кожен свою жінку так нехай любить, як і себе, а жінка нехай боїть ся свого чоловіка.

6

¹ Діти, слухайте своїх родителів у Господі, се бо по правді.

² Поважай батька твого і матір: се перва заповідь із обітчуванням:

³ щоб добре тобі було і був ти довголітєн на землі.

⁴ І ви, батьки, не роздразнюйте дітей своїх, а зрощуйте їх у науці і напостанню Господньому.

⁵ Слуги, слухайте панів по тілу з страхом і трепетом, у простоті серця вашого, яко ж і Христа,

⁶ не перед очима тільки служачи, яко чоловікоугодники, а яко слуги Христові, чинячи волю Божу од душі,

⁷ з охотою служачи, як Господу, а не як людям,

⁸ знаючи, що кожен, хто зробить що добре, прийме те від Господа, чи то невільник, чи вільний.

⁹ І ви, пани, робіть те ж саме їм, попускаючи їм грїзбу, знаючи, що й вам самим і їм єсть Пан на небесах, і вважання на лице нема в Него.

¹⁰ На останок, браттє моє, кріпіть ся в Господі і в потузі сили Його.

¹¹ Одягніть ся у всю зброю Божу, щоб змогли ви стояти проти хитрощів диявольських.

¹² Бо наша боротьба не з тілом і кровю, а з князівствами, і з властями і з миродержителями тьми віка сього, з піднебесними духами злоби.

¹³ Того-то прийміть усю зброю Божу, щоб змогли встати в день лютий і, все зробивши, стояти.

¹⁴ Стійте ж оце, підперезавши поясиці ваші правдою і одягнувшись у броню (панцир) праведности,

¹⁵ і обувши ноги в готовість благовістчування миру,

¹⁶ над усе ж узявши щит віри, котрим здолієте всі розпалені стріли лукавого вгасити;

¹⁷ і шолом спасення візьміть і меч духовний, котрий єсть слово Боже.

¹⁸ Всякою молитвою і бланнем молячись всякого часу духом і в сьому пильнуйте в усякому терпінню і бланню за всіх сьвятих,

¹⁹ і за мене, щоб мені дано слово на відкривання уст моїх, щоб сьміливо обявляти тайну благовістї;

²⁰ Його ж я й посел у кайданах, щоб у ньому був сьміливий, яко же подобає мені глаголати.

²¹ А щоб і ви знали про мене, що я роблю, усе скаже вам Тихик, любий брат і вірний слуга в Господі,

²² котрого я й послав до вас, щоб ви знали про наші справи, і щоб він утішив серця ваші.

²³ Мир браттю і любов з вірою від Бога Отця і Господа Ісуса Христа.

²⁴ Благодать з усіма, хто любить Господа нашого Ісуса Христа в незотлінню. Амінь.

До Єфесян писано з Риму через Тихика.

ПОСЛАННЯ СЬВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ФИЛИПЯН.

¹ Павел та Тимотей, слуги Ісуса Христа, до всіх сьвятих у Христї Ісусї, що в Филипах, з єпископами і дияконами:

² Благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа.

³ Дякую Богу моему при всякому споминї про вас,

⁴ (завсїди в кожній молитві моїй за всіх вас з радощами молячись,)

⁵ за товаришування ваше в благовістї від першого дня й досї,

⁶ впевнившись про те, що хто розпочав у вас добре діло, звершувати ме аж до дня Ісуса Христа.

⁷ Яко ж праведно єсть менї се думати про всіх вас, тим що маю вас у серці і у в'язниці моїй і в оборонї і в утвердженню благовістя, вас усіх, спільників моїх благодати.

⁸ Бог бо менї сьвідок, як я люблю усіх вас по милости Ісус-Христовій.

⁹ І про се молюсь, щоб любов ваша ще більш та й більш достаткувала у розумі і у всякому чутті,

¹⁰ щоб допевнитись вам, що лучче, і щоб були чисті і непорушені в день Христа,

¹¹ сповнені овочами праведности через Ісуса Христа на славу й хвалу Божу.

¹² Хочу ж, щоб ви, брате, зрозуміли, що те, що сталося менї, більш на користь благовістя вийшло,

¹³ так що кайдани мої в Христї обявилися у всьому судищі і по всіх інших (місцях),

¹⁴ і більше братів у Господї, упевнившись кайданами моїми, ще більш осьмілились без страху глаголати слово.

¹⁵ Деякі з зависти та перекору, а інші з доброї волї проповідують Христа.

¹⁶ Інші з перекору проповідують Христа, не щиро, думаючи завдати горя кайданам моїм,

¹⁷ а другі з любови, знаючи, що я за оборону благовістя (в кайданах) лежу.

¹⁸ Що ж бо? тільки все таки, чи для виду, чи по правді, Христос проповідуєть ся; і я сим радуюсь і радувати мусь.

¹⁹ Знаю бо, що се обернеть ся на моє спасення вашою молитвою і поміччю Духа Ісус-Христового,

²⁰ по дожданню і надії моїй, що нї в чому не осоромлюсь, а з усією сьмпливостю, як завсїди, так і тепер звеличить ся Христос у тілі моїм, чи то життем, чи то смертю.

²¹ Бо життє менї Христос, а смерть надбанне.

²² Коли ж жити менї тілом, се менї овоч діла, то що й вибрати, не знаю.

²³ Тїсно бо менї від обох, маючи бажання розв'язатись (із тілом), та з Христом бути; багато бо воно лучче.

²⁴ А щоб пробувати в тілі, се нужнїш ради вас.

²⁵ І певно знаю, що зістанусь (у тілі) і пробувати му з усіма вами на вашу користь і радість віри,

²⁶ щоб ваша похвала много достаткувала в Христї Ісусї, як прийду знов до вас.

²⁷ Тільки достойно благовістя Христового живіть, щоб, чи я прийду та побачу вас, чи то й не буду між вами, почув про вас, що стоїте в одному дусї, і однією душею боретесь за віру євангелську,

²⁸ і не жахаючись нї в чому від противників; се їм явний знак погибелї, а вам спасення, і воно від Бога.

²⁹ Бо вам дано, що до Христа, не тільки в Него вірувати, та задля Него й страждати,

³⁰ маючи ту ж боротьбу, яку в менї видїли, і тепер чуєте про мене.

2

¹ Коли ж оце (є) утішенне в Христї, або яка одрада любови, коли (є) яка спільність духа, коли (є) яка милость і милосерде,

² то сповніть мою радість, щоб однаково думали, одну любов маючи, один дух і один розум.

³ Нічого (не роблячи) перекором або з марної слави; а смирним розумом один одного вважаючи більшим себе.

⁴ Не про своє кожен, а також про другого (справи) кожен дбайте.

⁵ Так бо нехай думаєть ся у вас, як і в Христї Ісусї,

⁶ котрий, бувши в образї Божому, не вважав хижацтвом бути рівним Богу;

⁷ тільки ж умалив себе, прийнявши вид слуги, бувши в подобї чоловічому,

⁸ і здававшись видом, яко чоловік, принизив себе, бувши слухняним аж до смерти, смерти ж хрестної.

⁹ Тим же і Бог Його високо возніс, і дав Йому імя, більше всякого імени,

¹⁰ щоб в імя Ісусове приклонилось усяке колїно, що на небї, і на землі, і під землею,

¹¹ і щоб усякий язык визнавав, що Господь Ісус Христос у славу Бога Отця.

12 Тим же, любі мої, яко ж завсіди слухали ви мене, не тільки як се за мого побиту між вами, а й тепер ще більш за моїм непобитом, із страхом і трепетом про своє спасенне дбайте.

13 Бог бо се робить у вас, щоб і хотіти (вам) і робити по (Його) вподобі.

14 Усе робить без нарекання і розбирання,

15 щоб ви були безвинними і чистими, дітьми Божими непорочними серед лукавого і розворотного роду, що між ними ви сияєте як сьвітила в сьвітлі,

16 держачи (перед ними) слово життя, на похвалу мені в день Христів, що не дурно ходив я, ані дурно працював.

17 Та хоч і приносять мене в жертву і служенне віри вашої, я (тим) радуюсь і веселюсь із усіма вами.

18 Тим же самим і ви радуйтеся і веселіть ся зо мною.

19 Уповаю ж в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимотея, щоб і мені радіти душею, довідавшись про вас.

20 Нікого бо не маю рівного (йому) душею, щоб (так) щиро дбав про вас.

21 Усі бо свого шукають, а не Ісус-Христового.

22 Ви ж досвід Його знаєте; тим, що як батькові дитина, так він служив зо мною в благовісті.

23 Сього ж оце надіюсь послати зараз, скоро тільки довідаюсь, як воно буде зо мною.

24 Маю ж надію в Господі, що й сам скоро прийду.

25 Вважав же я потрібним послати до вас Єпафродита, брата й товариша мого в праці і боротьбі, а вашого посла й слугу в потребі мой.

26 Яко ж бо жадав (бачити) всіх вас і тужив тим, що ви чули, що він нездужав.

27 Бо й нездужав мало що не до смерти, та Бог помилював Його; не Його ж тільки, та й мене, щоб не було мені смутку на смуток.

28 Оце ж скоріш послав я Його, щоб ви, побачивши Його знов, зраділи, та й я менше мав смутку.

29 Прийміть же оце Його в Господі з усякими радіощами, і таких держіть у повазі,

30 тим що він за діло Христове був близько смерти, не дбаючи про своє життя, аби сповнити недостаток служення вашого мені.

3

1 На останок, браттє моє, радуйтеся у Господі. Те ж саме писати вам мені не противно, для вас же певно.

2 Остерігайтесь собак, остерігайтесь лихих робітників, остерігайтесь відрізання.

3 Ми бо обрізанне, котрі духом Богу служимо, і хвалимось в Ісусі Христі, а не в тілі надіємось, хоч і я маю також надію в тілі. Коли хто інший думає надіятись у тілі, то я тим більш, —

5 обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїлевого, з коліна Бенямінового, Євреїн з Євреїв, по закону Фарисей,

6 по ревности гонив я церкву, по праведности законній непорочен.

7 Та що було мені надбаннем, те вважав я за втрату ради Христа.

8 Так оце я все вважаю за втрату ради вищого розуміння Христа Ісуса, Господа мого, ради котрого я все втерав, і вважаю все за сьмітте, аби придбати Христа,

9 та й явитись у Ньому, не маючи моєї праведности, що від закону, а (маючи) ту, що вірою Христовою (здобувається), праведність від Бога у вірі,

10 щоб розуміти Його, і силу воскресення Його, і спільність мук Його, приподоблюючись смерті Його,

11 аби тільки досягнути до воскресення мертвих.

12 Не тим, щоб уже я достиг, або вже був звершений; гоню ж, чи не достигну того, за що і Христос Ісус достиг мене.

13 Браттє, я про себе не думаю, що я вже достиг; одно ж (роблю), забуваючи вже те що позаду, і сягаючи по те, що спереду,

14 біжу до мети по нагороду вишнього поклику Божого в Христі Ісусі.

15 Скільки оце (нас) звершених, се думаймо, і коли що инакше думаєте, то й се Бог вам одкриє.

16 Тільки ж (те), до чого ми достигли, (єсть) одним правилом жити і те саме думати.

17 Приподоблюйтесь до мене, браттє, і вважайте, хто так ходить, яко ж маєте за взір нас.

18 (Многі бо ходять, про котрих не раз говорив я вам, тепер же й плачучи говорю, про ворогів хреста Христового,

19 котрим кінець — погибель, котрим Бог черево, а слава в соромі їх, котрі про земне думають.)

20 Наше бо життя єсть на небесах, звідкіля ждемо і Спасителя, Господа нашого Ісуса Христа, котрий переобразить тіло смиренного нашого, щоб було подобне тілу слави Його, по дійству, котрим зможе і покорити собі все.

4

1 Тим же, браттє моє любе й жадане, радосте і вінче мій, стійте так у Господі, любі.

- ² Благаю Євдию, багаю і Синтихию, щоб однаково думали в Господі.
³ Благаю й тебе, щирий товаришу, помагай їм, що працювали в благовістивуванню зо мною, і з Климентом, і з иншими помічниками моїми, котрих імення в книзі життя.
⁴ Радуйте ся завсїди в Господі, і знов кажу: радуйте ся.
⁵ Тихість вашу нехай зрозуміють усі люде. Господь близько.
⁶ Не журіть ся нічим, а у всьому молитвою і благаннем з подякою нехай обявляють ся прошення ваші перед Богом.
⁷ І мир Божий, що вище всякого розуму, нехай хоронить серця ваші і мислі ваші в Христі Ісусі.
⁸ На останок, браттє, що правдиве, що чесне, що праведне, що чисте, що любе, що хвалебне, коли (є в чому) яка чеснота й коли (є) яка похвала, про се помишляйте.
⁹ Чого ви і навчились, і прийняли, й чували, й видали в мені, те чиніть, то Бог миру буде з вами.
¹⁰ Зрадів же я в Господі вельми, що вже раз згадали дбати про мене; ви ж бо й дбали, та не мали догідного часу.
¹¹ Не задля недостатку глаголю; я бо навчивсь, що маю, тим і вдовольнятись.
¹² Умію і смирити ся, умію й достаткувати; усюди й у всьому навчивсь і насичати ся, й голодувати, й достаткувати й недостаток терпіти.
¹³ Все зділю в Христі, що мене покрепляє.
¹⁴ Одначе добре ви зробили, що приймаєте участь у моему горю.
¹⁵ Знаєте ж і ви, Филипяне, що в почині благовістивування, як вийшов я з Македонії, ні одна церква не пристала до мене що до давання й приймання, тільки ви одні.
¹⁶ Бо й в Солунь раз і вдруге прислали ви на мою потріб.
¹⁷ Не то щоб я шукав дару, а шукаю овощу, що намножуєть ся на користь вашу.
¹⁸ Прийняв же я все і достаткую. Сповнив ся, прийнявши від Єпафродита послане од вас, солодкі пахощі, жертву приятну, угодну Богу.
¹⁹ Бог же мій нехай сповнить усяку потріб вашу, по багачтву своєму в славі, в Христі Ісусі.
²⁰ Богу ж і Отцеві нашому слава на віки вічні. Амінь.
²¹ Витайте всякого съвятого в Христі Ісусі. Витають вас брати, що зо мною.
²² Витають вас усі съвяті, а найбільш которі з кесаревого дому.
²³ Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь.

До Филипян писано з Риму через Єпафродита.

ПОСЛАННЄ СЬВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО КОЛОСЯН.

- ¹ Павел, апостол Ісус-Христа волею Божою, та Тимотей брат,
² до сьвятих і вірних братів у Христі, що в Колосах: Благодать вам і мир од Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа.
³ Дякуємо Богу й Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, молячись всякого часу за вас,
⁴ почувши про віру вашу в Христі Ісусі і любов, що маєте до всіх сьвятих,
⁵ задля надії, що зложена для вас на небесах, про яку ви чували перше в слові правди благовісткування,
⁶ що прийшло до вас, яко ж і до всього сьвіта, і дає оwoц, яко ж і в вас, від того дня, як ви почувли і зрозуміли благодать Божу в правді,
⁷ яко ж і навчилися од Єпафра, любого нашого товариша слуги, котрий єсть вірний служитель Христів, за вас,
⁸ котрий і явив нам вашу любов у душі.
⁹ Того-то й ми, від того дня, як почувли, не перестаємо за вас молитись і просити, щоб ви сповнились розуміннем волі Його у всякій премудрости і розумі духовному,
¹⁰ щоб ходити вам достойно перед Господом у всякому догоджуванню, і у всякому доброму ділі приносячи owoц і ростучи в розумінню Бога,
¹¹ кріпшаючи усякою силою по потузі слави Його на всяке видержуваннє і довготерпіннє з radoцями,
¹² дякуючи Отцеві, котрий зробив нас достойними спільности в насліддї сьвятих у сьвітлі,
¹³ котрий збавив нас од власти тьми і переніс у царство Сина любови своєї,
¹⁴ в котрому маємо викуп кровю Його і прощеннє гріхів.
¹⁵ Котрий єсть образ невидомого Бога, перворіденъ усякою творива.
¹⁶ Бо Ним сотворене все, що на небесах і що на землі, видиме й невидиме, чи престולי, чи панства, чи князівства, чи власті, — все Ним і для Него сотворене.
¹⁷ Він єсть перш усього, і все в Ньому стоїть.
¹⁸ І Він голова тілу і церкві, Він початок, перворіденъ з мертвих, щоб у всьому Йому передувати.
¹⁹ Бо зволив (Отець), щоб у Ньому вселилась уся повня,
²⁰ і щоб через Него поєднати все з собою, примиривши кровю хреста Його, через Него, чи то земне, чи то небесне.
²¹ І вас, що були колись відчуженими і ворогували думкою у лукавих ділах, тепер же примирив
²² у тілі плоти Його смертю, щоб поставити вас сьвятими й непорочними й неповинними перед собою,
²³ коли оце пробуваєте в вірі основані і тверді, і неподвижими в упованні благовістя, котре чули проповідуване усьому твориву піднебесному, котрому став я Павел служителем.
²⁴ Тепер радуєсь у страданнях моїх за вас, і доповняю недостаток горювання Христового у тілі моїм (смертному) за тіло Його, котре єсть церква,
²⁵ котрої став я слугою по доморядництву Божому, даному мені про вас, щоб сповнити слово Боже,
²⁶ тайну закриту од віків і од родів, тепер же явлену сьвятим Його,
²⁷ котрим Бог зволив обявити, яке багатцтво слави тайни сієї між поганями, котре єсть Христос в вас, надія слави,
²⁸ котрого ми проповідуємо, наставляючи кожного чоловіка всякої премудрости, щоб нам представити кожного чоловіка звершеного в Христі Ісусі.
²⁹ У чому й працюю, воюючи силою Його, що орудує в мені потужно.

2

- ¹ Хочу оце, щоб ви знали, яку велику боротьбу маю за вас і за Лаодичан і за тих, що не бачили обличчя мого в тілі,
² щоб утішились серця їх, з'єднавшись у любові і на всяке багатцтво повної певности розуму на познаннє тайни Бога і Отця і Христа,
³ в котрому всі скарби премудрости і розуму заховані.
⁴ Се ж глаголю, щоб хто не обманив вас у суперечках;
⁵ бо хоч я тілом і оддалеки, та духом з вами, радуєчись і дивлячись на ваш порядок і утвердженнє віри вашої в Христа.
⁶ Оце ж, як прийняли ви Христа Ісуса Господа, так і ходіть у Ньому,
⁷ вкоренившись і збудувавшись у Ньому і впевнившись вірою, так як навчилися, достаткуючи в ній з дякуваннем.

⁸ Гледіть, щоб хто не пожакував вас філософією і марним підступом, по переказу людському, по первотинам світа, а не по Христу.

⁹ Бо в Ньому живе вся повня Божества тілесно.

¹⁰ І ви сповнені в Ньому: бо Він голова всякому князівству і власті.

¹¹ В котрому ви й обрізані обрізанням нерукотворним, скинувши тіло гріхів тілесних в обрізанні Христовому,

¹² погрібішис із Ним хрещенням, і в котрому і встали вірою в силу Бога, котрий воскресив Його з мертвих.

¹³ І вас, що були мертві в провинах і в необрізанню тіла вашого, оживив з Ним, простивши вам усі провини,

¹⁴ знищивши рукописанне наукою, що була проти нас, і взяв Його з середини, прибивши на хресті,

¹⁵ (і) роздягши князівства і власти, вивів на дивовижу сьміливо, побідивши їх на йому.

¹⁶ Нехай же оце ніхто не судить вас за їжу або за напитек, або поглядом сьвят, або нового місяця, або суботи.

¹⁷ Се тінь того, що настане, тіло ж — Христове.

¹⁸ Ніхто ж нехай не обманює вас, будучи самовільним у покорі і службі ангелській і вдаючись у те, чого не бачив, марно надимаючись умом тіла свого,

¹⁹ а не держачись Голови, від корого все тіло, сугавами і повязами запоможене і звязане, росте зростом Божим.

²⁰ Коли ж оце ви вмерли з Христом для первотин сьвіта, то чого мов би ще живі в сьвітї, по закон суперечитесь

²¹ (не займай, ані вкуси, ані доторкуй ся),

²² що все на погибель через надужиток по заповідям і наукам людським?

²³ Воно має вид премудрости в самовольній службі і покорі і непощаді тіла, (а) не у шанобі до ситости тіла.

3

¹ Коли ж оце воскресли ви з Христом, то гірнього шукайте, де Христос сидить по правиці в Бога.

² Про гірне думайте, (а) не про земне.

³ Умерли бо ви, і життє ваше поховане з Христом у Бозї.

⁴ Коли ж Христос, життє ваше, явить ся, тоді і ви з Ним явитесь у славі.

⁵ Оце ж умертвить члени ваші, що на землі: блуд, нечистоту, страсть, похоть лиху, зажерливість, котра єсть ідолослуженне,

⁶ за се йде гнів Божий на синів неслухняности,

⁷ між котрими і ви колись ходили, як жили між ними.

⁸ Тепер же покиньте й ви те все: гнів, ярость, злобу, лайку, соромні слова од уст ваших.

⁹ Не кривіть словом один проти одного, скинувши з себе давнього чоловіка з ділами його,

¹⁰ і одягнувшись у нового, що обновляється в розумі по образу Того, хто сотворив його,

¹¹ де нема Грека, ні Жидовина, обрізання і необрізання, чужоземця і Скита, невільника й вільного, а все й у всьому Христос.

¹² Одягніть ся ж оце, яко вибрані Божі, сьвяті і любі, в милость милосердя, добрість, смирність, тихість і довготерпінне,

¹³ терплячи один одного й прощаючи собі, коли хто на кого має жаль; яко ж і Христос простив вам, так і ви.

¹⁴ Над усім же сим любов, котра єсть союз звершення,

¹⁵ і мир Божий нехай править в серцях ваших, до котрого вас і покликано в одному тілі, та й будьте вдячні.

¹⁶ Слово Христове нехай вселяється в вас, багате на всяку премудрість, навчаючи і наставляючи самих себе псалмами та гимнами, та піснями духовними, у благодаті сьпіваючи в серцю вашому Господеві.

¹⁷ І все, що ні робите словом або ділом, усе в ім'я Господа Ісуса, дякуючи Богу й Отцеві через Него.

¹⁸ Жінки, коріть ся своїм чоловікам, яко ж подобає в Господі.

¹⁹ Чоловіки, любіть жінок і не бувайте гіркими до них.

²⁰ Діти, слухайте родителів у всьому, се бо угодно Господеві.

²¹ Батьки, не роздражнюйте дітей ваших, щоб не внивали.

²² Слуги, слухайте у всьому панів по тілу, не перед очима тільки служачи, яко чоловіковгодники, а в простоті серця, боячись Бога;

²³ і все, що робите, від душі робіть, яко ж Господу, а не людям,

²⁴ знаючи, що від Бога приймете нагороду насліддя; Господу бо Христу служите.

²⁵ А хто кривдить, прийме у чому скривдив, і нема вважання на лице (в Бога).

4

- ¹ Панове, оддавайте слугам правду і рівноту, знаючи, що й ви маєте Господа на небесах.
- ² В молитві кріпіть ся, пильнуючи в ній з подякою,
- ³ молячись разом і за нас, щоб Бог відчинив нам двері слова, прогололати тайну Христову, за котру я і в кайданах,
- ⁴ щоб явив я її, як подобає мені глаголати.
- ⁵ У премудрості ходіть перед тими, що остеронь, викупаючи час.
- ⁶ Слово ваше нехай буде завсїди ласкаве, приправлене сіллю, щоб знали ви, як кожному відказувати.
- ⁷ Що дієть ся зо мною, про все скаже вам Тихик, любий брат і вірний служитель і слуга-товариш у Господї,
- ⁸ котрого послав я до вас на те, щоб довідавсь, що з вами дієть ся, і утішив серця ваші,
- ⁹ з Онисимом, вірним і любим братом нашим, котрий з між вас: все вони скажуть вам, що тут (дієть ся).
- ¹⁰ Витає вас Аристарх, товариш мій у неволї, та Марко, сестринєць Варнави (про нього маєте наказ: як прийде до вас, прийміть його),
- ¹¹ та Ісус, на прїзвище Юст, котрі з обрїзання. Сї одні помічники мої в царство Боже, котрі були мені втіхою.
- ¹² Витає вас Єпафрас, що з вас, слуга Христа; всякого часу подвизаєть ся за вас у молитвах, щоб ви стояли звершені і сповнені у всякій волї Божій.
- ¹³ Свідкую бо за нього, що має велику ревність про вас і про Лаодичан і Єрополян.
- ¹⁴ Витає вас Лука, любий лікар, та Дамас.
- ¹⁵ Витайте братів, що в Лаодикийї, і Нимфана, і домашню церкву його.
- ¹⁶ І як прочитаєть ся се посланне між вами, постарайтесь, щоб і в Лаодикийській церкві прочитане було, а написане з Лаодикийї щоб і ви прочитали.
- ¹⁷ Та скажіть Архипові: Гледи служення, що прийняв еси в Господі, щоб довершив його.
- ¹⁸ Витанне моєю рукою, Павловою. Згадуйте про мої кайдани. Благодать з усіма вами. Амінь.

До Колосян писано з Риму через Тихика та Онисима.

ПЕРВЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО СОЛУНЯН.

¹ Павел, та Сильван, та Тимотей до церков Солунських у Бозї Отцї і Господї Ісусї Христї: Благодать вам і мир од Бога Отця і Господа Ісуса Христа.

² Дякуємо Богові всякого часу за всіх вас, роблячи спомин про вас у молитвах наших,

³ без перестану згадуючи ваше діло віри, і працю любови, і терпінне уповання на Господа нашого Ісуса Христа перед Богом і Отцем нашим,

⁴ знаючи, братте Богові любе, вибранне ваше.

⁵ Бо благовісте наше не було до вас у слові тільки, а і в силі, і в Дусї сьвятому, і в великій певнотї, яко ж і знаєте, які ми були між вами задля вас.

⁶ І ви стали послїдувателями нашими і Господніми, прийнявши слово в великому горю з радощами Духа сьвятого,

⁷ так що ви стали ся взором усім віруючим у Македонїї і Ахаї.

⁸ Од вас бо промчало ся слово Господнє не тільки в Македонїї і Ахаї, та й у всяке місце віра ваша в Бога пройшла, так що не треба нам що й казати.

⁹ Вони бо самі про нас звіщають, який вхід мали ми до вас і як ви обернулись до Бога од ідолів, служити Богу живому і правдивому,

¹⁰ і ждати Сина Його з небес, котрого воскресив з мертвих, Ісуса, збавляючого нас від наступаючого гніва.

2

¹ Самі бо знаєте, братте, про вхід наш між вас, що не марно він став ся;

² нї, пострадавши перед тим і дознавши зневаги, як знаєте, в Филипах, зосьмілились ми в Бозї нашому глаголати до вас благовісте Боже з великою боротьбою.

³ Утішенне бо наше (було) не від лукавства, ані від нечистоти, ані в підступі,

⁴ а яко ж ми вибрані від Бога, щоб повірити нам благовісте, так ми й глаголемо, не як ті, що людям догоджують, а Богу, що розвідує серця нашї.

⁵ Ніколи бо не було в нас лестивого слова до вас, яко ж знаєте, ані думки зажерливої: Бог сьвідок.

⁶ Не шукали ми нї від людей слави, нї од вас, нї од інших, можучи в повазі бути, яко Христові апостоли.

⁷ Нї, ми були тихі серед вас. Як мамка гріє діток своїх,

⁸ оттак, бажаючи вас, мали ми щирю волю, передати вам не тільки благовісте Боже, та ще й свої душі, тим що ви були нам любі.

⁹ Згадайте бо, братте, труд наш і працю: ніч бо і день роблячи, щоб нікого з вас не отяготити, проповідували ми вам благовісте Боже.

¹⁰ Ви сьвідки і Бог, як преподобно, і праведно, і непорочно ми обертались між вами віруючими,

¹¹ яко ж знаєте, що ми кожного з вас, як батько діток своїх, утішали і розважали, і сьвідкували;

¹² щоб ви ходили достойно перед Богом, що покликав вас у своє царство і славу.

¹³ Того ж то й дякуємо Богові без перестану, що ви, прийнявши слово проповіді Божої від нас, прийняли не яко слово чоловіче, а (яко ж справді є,) слово Боже, котре й орудує в вас віруючих.

¹⁴ Ви бо, братте, стали послїдувателями церквам Божим, що в Юдеї в Христї Ісусї, тим що й ви пострадали від своїх земляків, як і вони від Жидів,

¹⁵ що вбили й Господа Ісуса і своїх пророків, і нас вигнали, й Богу не вгодили, і всім людям противні,

¹⁶ що забороняють нам глаголати поганам, щоб спасли ся, щоб сповнились гріхи їх всякого часу; настиг же їх на кінець гнів (Божий).

¹⁷ Ми ж, братте, осиротївши без вас на час-годину, лицем, а не серцем, ще більш старались з великим бажаннем бачити лице ваше.

¹⁸ Тим же хотїли ми йти до вас, я таки Павел раз і вдруге, та й заборонив нам сатана.

¹⁹ Яка бо нам надія, або радість, або вінець похвали? чи й не ви ж перед Господом нашим Ісусом Христом у приходї Його?

²⁰ Ви бо слава наша і радість.

3

¹ Тим же вже, не стерпівши, зволили ми зостати ся самим в Атинах,

² і послали ми Тимотея, брата нашого, й слугу Божого, й помічника нашого в благовістю Христовому, утвердити вас і втішити вас у вірі вашій,

³ щоб нї один не хитавсь у горю сьому; самі бо знаєте, що нас на се поставлено.

- ⁴ Бо коли і в вас були ми, наперед казали вам, що маємо горювати, яко ж і сталося, і знаєте.
⁵ Того ж то й я, більш не стерпівши, послав довідатись про віру вашу, щоб не спокусив вас спокусник, і не марний буде труд наш.
⁶ Тепер же, як прийшов Тимотей до нас од вас, та благовістив нам про віру вашу і любов, і що маєте спомин про нас добрий завсіди, бажаючи нас видіти, яко ж і ми вас,
⁷ тим то втішилися ми, браттє, вами у всякому горю, і нужді нашій, вашою вірою:
⁸ бо ми тепер живі, коли ви стоїте в Господі.
⁹ Яку ж бо дяку Богу можемо оддати за вас, за всю радість, якою радуємось задля вас перед Богом нашим,
¹⁰ ніч і день ревно молячись, щоб видіти лице ваше і доповнити недостаток віри вашої?
¹¹ Сам же Бог і Отець наш і Господь наш Ісус Христос нехай направить путь наш до вас.
¹² Вас же нехай Господь намножить і збагатить любовю один до одного й до всіх, яко ж і ми до вас,
¹³ щоб утвердити серця ваші непорочні в святості перед Богом, Отцем нашим у прихід Господа нашого Ісуса Христа з усіма святими Його.

4

- ¹ Дальше ж благаємо вас, браттє, і наповідаємо в Господі Ісусі, яко ж прийняли від нас, як подобає вам ходити й угоджати Богові, так щоб більш (у тому) достаткували.
² Бо знаєте, які заповіді дали ми вам Господом Ісусом.
³ Така бо воля Божа, освячення ваше, щоб ви вдержувались од блуду,
⁴ щоб кожен з вас знав, як держати посудину свою у святості і честі,
⁵ не в страсті похотній, яко ж і погане, що не знають Бога;
⁶ щоб ніхто не переступав ні в якому ділі і не обманював брата свого: тим що Господь відомстителъ за все те, яко ж ми й перше казали вам і свідкували.
⁷ Не покливав бо нас Бог на нечистоту, а на святость.
⁸ Тим же, хто відкидає, відкидає не чоловіка, а Бога, що дав нам і Духа свого святого.
⁹ Що ж до братньої любови, то не треба писати вам, самі бо ви навчені від Бога любити один одного.
¹⁰ І справді ви так чините всім братам по всій Македонії. Благаємо ж вас, браттє, достаткувати ще більш,
¹¹ і щоб пильно дбали (про те, щоб) бути тихими, та чинити своє, та робити своїми руками, яко ж ми заповідали вам,
¹² щоб ви чесно ходили проти тих, що остеронь (вас), і не знали нужди ні в чому.
¹³ Не хочу ж, браттє, щоб ви не відали про тих, що впокоїлись, щоб не скорбіли ви, як інші, що не мають надії.
¹⁴ Бо коли віруємо, що Христос умер і воскрес, так Бог і тих, що поснули в Ісусі, приведе з Ним.
¹⁵ Се бо вам глаголемо словом Господнім, що ми, котрі зостанемось живими до приходу Господнього, не попередимо тих, що впокоїлись.
¹⁶ Сам бо Господь з повелінням, з голосом архангелським і з трубою Божою зійде з неба, і мертві в Христі воскреснуть найперше;
¹⁷ потім ми, котрі зостанемось живі, укупі з ними будемо підхоплені в хмарах назустріч Господеві на воздух, і так завсіди з Господем будемо.
¹⁸ Тим же втішайте один одного словами сими.

5

- ¹ Про часи ж і пори, браттє, не треба вам писати.
² Бо самі ви добре знаєте, що день Господень, як злодій у ночі, так прийде.
³ Бо, як говорить муть: „Упокій і безпечність“, тоді несподівано настигне на них погибель, як муки на маючу в утробі, і не втічуть вони.
⁴ Ви ж, браттє, не в темряві, щоб той день як злодій, захопив вас.
⁵ Усі ви сини світла і сини дня; ми не (сини) ночі або тьми.
⁶ Тим же оце не спімо, як інші, а пильнуємо і будьмо тверезі.
⁷ Ті бо, що сплять, у ночі сплять, і що впивають ся, у ночі впивають ся.
⁸ Ми ж, (сини) дня, тверезімо ся, одягнувшись у броню віри та любови і (надівши) шолом надії на спасенне.
⁹ Бо не призначив нас Бог на гнів, а на одержанне спасення, через Господа нашого Ісуса Христа,
¹⁰ що вмер за нас, щоб, чи то пильнуємо, чи то спимо, укупі з Ним жили.
¹¹ Того ж то втішайте один одного і збудуйте один одного, яко ж і робите.
¹² Благаємо ж вас, браттє, знайте тих, котрі працюють між вами, і старшинують над вами в Господі, і навчають вас,
¹³ і поважайте їх вельми високо в любові за діло їх. Живіть мирно між собою.

¹⁴ Благаємо ж вас, браттє, урозумлюйте непорядних, утішайте малодушних, піддержуйте немочних, довго терпіть усім.

¹⁵ Гледіть, щоб ніхто не оддавав злом за зло, а завсіди про добре дбайте і один для одного і для всіх.

¹⁶ Всякого часу радуйтеся.

¹⁷ Без перестану моліться.

¹⁸ За все дякуйте: така бо воля Божа в Христї Ісусї про вас.

¹⁹ Духа не вгашуйте.

²⁰ Пророцтвами не гордуйте.

²¹ Всього досліджуйте; доброго держіться.

²² Од усякого виду лихого вдержуйтесь.

²³ Сам же Бог упокою нехай осьвятить вас зовсім, і ввесь ваш дух, і душа, і тіло нехай збережеться непорочно у прихід Господа нашого Ісуса Христа.

²⁴ Вірен, Хто покликав вас, Він і зробить (се).

²⁵ Браттє, моліте ся за нас.

²⁶ Витайте все браттє цілуваннєм съвятим.

²⁷ Заклинаю вас Господом, прочитати посланнє се перед усім браттєм.

²⁸ Благодать Господа нашого Ісуса Христа з вами. Амінь.

Перве до Солунян писано з Атин.

ДРУГЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО СОЛУНЯН.

- ¹ Павел, та Силуан, та Тимотей церкви Солунській у Бозі, Отці нашому, і Господі Ісусі Христі:
² Благодать вам і впокій од Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа.
³ Дякувати мусимо Богу завсїди за вас, браттє, яко ж воно їй достойно, бо вельми росте віра ваша, і множить ся любов кожного з усіх вас один до одного;
⁴ так що ми самі хвалимось вами по церквах Божих за терпіннє ваше і віру у всіх гоненнях ваших і в горю, що приймаєте,
⁵ в доказ праведного суду Божого, щоб удостоїтись вам царства Божого, ради котрого й страждаєте.
⁶ Бо ж праведно в Бога, віддати горе тим, що завдають вам горя,
⁷ а вам горюючим, одраду з нами в одкритті Господа Ісуса з неба з ангелами сили,
⁸ в огні поломяному даючи відомщеннє тим, що не знають Бога і не корять ся благовістю Господа нашого Ісуса Христа.
⁹ Вони приймуть муку, погибель вічну від лица Господнього і від слави потуги Його,
¹⁰ як прийде прославити ся у святих своїх і дивним бути у всіх віруючих (бо ввірувано свідкуванню нашому між вами) в той день.
¹¹ Того й молимо ся всякого часу за вас, щоб сподобив вас поклику Бог наш, і сповнив усяке благоволеннє благодати і діла віри в силі,
¹² щоб прославилось ім'я Господа нашого Ісуса Христа в вас, а ви в Ньому, по благодаті Бога нашого і Господа Ісуса Христа.

2

- ¹ Благаємо ж вас, браттє, ради приходу Господа нашого Ісуса Христа і ради нашого збору до Него,
² не скоро хитайтесь умом, і не тривожтесь ні духом, ні словом, ні посланнєм нашим, що ніби настає день Христов.
³ Нехай ніхто вас не зводить ніяким робом; бо коли не прийде відступленнє перше, і не відкриєть ся чоловік беззаконня, син погибелі,
⁴ що противить ся і несеть ся вище всякого званого Бога або шановища, так що засяде як Бог у храмі Божому, показуючи себе, що він єсть Бог.
⁵ Хиба не памятаєте, що живучи ще в вас, я се вам казав?
⁶ І тепер знаєте, що не дає йому відкритись часу свого.
⁷ Бо тайна беззаконня вже орудує, тільки той, хто вдержує тепер, (удержувати ме) доки візьметь ся з середини.
⁸ І тоді відкриєть ся беззаконник, котрого Господь убіє духом уст своїх, і знищить явленнєм приходу свого.
⁹ Котрого (беззаконника) прихід, сатаниною силою, буде з усякою потугою і ознаками й чудесами омани,
¹⁰ і з усяким підступом неправди в тих, що погибають, бо любови правди не прийняли, щоб спасти ся їм.
¹¹ І за се пішле їм Бог орудуваннє підступу, щоб вони вірували брехні,
¹² щоб прийняли суд усі, хто не вірував правді, а кохавсь у неправді.
¹³ Нам же треба дякувати Богові завсїди за вас, браттє полюблене від Господа, що вибрав вас Бог від початку на спасеннє освященнєм духа й у вірі правди,
¹⁴ до чого покликав вас благовістєм нашим, щоб здобути ся слави Господа нашого Ісуса Христа.
¹⁵ Тим же, браттє, стійте і держіть перекази, яких навчились чи словом, чи посланнєм нашим.
¹⁶ Сам же Господь наш Ісус Христос, і Бог і Отець наш, що полюбив нас і дає нам утіху вічною і добру надію в благодаті,
¹⁷ нехай утішить серця ваші, і утвердить вас у всякому слові і ділі доброму.

3

- ¹ На останок, молітесь, браттє, за нас, щоб слово Господнє ширилось та славилось, яко ж і в вас,
² і щоб нам визволитись од безпутних і лукавих людей; бо не у всіх віра.
³ Вірен же Господь, котрий утвердить вас і обереже від лукавого.
⁴ Уповаємо ж у Господі про вас, що що ми вам повеліваємо, ви робите і робити мете.
⁵ Господь же нехай направить серця ваші у любов Божу і в терпіннє Христове.
⁶ Повеліваємо ж вам, браттє, ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, відлучатись від усякого брата, що ходить непорядно і не по переказу, який прийняв од нас.

⁷ Самі бо знаєте, як вам треба подобити ся нам; бо не робили ми безладдя між вами,
⁸ ані їли дармо хліб у кого; а в труді і журбі, ніч і день роблячи діло, щоб не отягчити нікого з вас:

⁹ не тим що не маємо власти, а щоб себе за взір дати вам, щоб уподобити ся нам.

¹⁰ Бо, як були ми в вас, то так завітували вам, що хто не хоче робити діла, нехай і не їсть.

¹¹ Чуємо бо, що деякі непорядно ходять між вами, нічого не роблять, а метушаться.

¹² Таким-то повеліваємо і напоминаємо Господом нашим Ісусом Христом, щоб мовчки роблячи, свій хліб їли.

¹³ Ви ж, браттє, не втомлюйтесь, роблячи добре.

¹⁴ Коли ж хто не послухає слова нашого посланням, такого назначить і не мішайте з ним, щоб йому був сором.

¹⁵ Та не за ворога вважайте його, а навчайте, яко брата.

¹⁶ Сам же Господь миру нехай дасть вам мир завсіді всіма способами. Господь із усіма вами.

¹⁷ Витанне моєю рукою Павловою, котре єсть знак у всякому посланню; так пишу:

¹⁸ Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь.

Друге до Солунян, писане з Атин.

ПЕРВЕ ПОСЛАННЄ СЬВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ТИМОТЕЯ.

¹ Павел, апостол Ісуса Христа, по по велінню Бога, Спаса нашого, і Господа Ісуса Христа, надії нашої,

² Тимотею, правдивому сину в вірі: Благодать, милость, мир од Бога, Отця нашого, і Христа Ісуса, Господа нашого.

³ Яко ж ублагав я тебе пробувати в Єфесі, ідучи в Македонию, щоб завітував деяким не инше вчити,

⁴ ані вважати на видумки та не скінчені родоводи, котрі більш роблять змагання, ніж Божого будування в вірі.

⁵ Конець же завітування єсть любов з широго серця та совісті благої і віри не лицемірної,

⁶ у котрих деякі погіршивши, вдалися у пусті слова,

⁷ хочачи бути законоучителями, не розуміючи, ні що говорять, ні об чому впевняють.

⁸ Знаємо ж, що закон добрий, коли хто його законно творить,

⁹ знаючи се, що не про праведника закон положений, а про беззаконних та непокірних, нечестивих та грішних, неправедних та скверних, про убийць батька й матери, про душогубців,

¹⁰ про блудників, мужоложників, про людокрадів, брехунів, про тих, що криво присягають, і коли що иншого здоровій науці противить ся,

¹¹ по славному благовістю блаженного Бога, котре мені звірено.

¹² І дякую Тому, хто окріплює мене, Христу Ісусу, Господу нашому, що за вірного мене вважав, поставивши мене на службу,

¹³ мене, що був колись хулителем і гонителем і знущателем, та помилено мене; бо, невідаючи, робив я в невірстві.

¹⁴ Намножила ся ж благодать Господа нашого вірою і любовю, що в Христі Ісусі.

¹⁵ Вірне се слово і всякого прийняття достойне, що Христос Ісус прийшов у мир грішників спасти, між котрими я первий.

¹⁶ Та ради сього й помилено мене, щоб на мені першому показав Ісус Христос усе довготерпінне, на приклад тим, що мають вірувати в Него на життє вічне.

¹⁷ Цареві ж вічному нетлінному, невидимому, єдиному премудрому Богу честь і слава на віки вічні. Амінь.

¹⁸ Се ж завітування передаю тобі, сину Тимотею, по пророцтвах, що були перше про тебе, щоб вюював ти в них доброю війною,

¹⁹ маючи віру і добру совість, котру деякі відкинувши, од віри відпали.

²⁰ Між ними ж Іменей та Александр, котрих я передав сатані, щоб навчилися не хулити.

2

¹ Тим я молю перш усього творити благання, молитви, дякування за всіх людей,

² за царів і за всіх, що мають власть, щоб тихим і спокійним життям нам жити у всякому благочесті і чистоті.

³ Се бо добре і приято перед Спасителем нашим Богом,

⁴ котрий хоче, щоб усі люде спасли ся і до розуміння правди прийшли.

⁵ Один бо Бог і один посередник між Богом і людьми, чоловік Ісус Христос,

⁶ що дав себе на викуп за всіх: свідкування временами своїми.

⁷ На се ж поставлено мене проповідником і апостолом (глаголю правду в Христі, а не неправду) учителем поган у вірі і правді.

⁸ Оце ж хочу, щоб молились чоловіки на всякому місці, здійсмаючи вгору преподобні руки, без гніва і змагання.

⁹ Так само й жінки, чисто вбираючись, із соромом та з чистотою, щоб украшували себе, не заплітанням, не золотом або перлами, або шатами предорогими,

¹⁰ а (як подобає жінкам, що пристали на благочестє) ділами добрими.

¹¹ Жінка мовчки нехай вчить ся усякої покорі.

¹² Жінці ж учити не вельо, ані орудувати чоловіком, а бути в мовчанню.

¹³ Адама бо перше створено, опісля ж Еву;

¹⁴ і Адама не зведено; жінка ж, як зведено її, була в переступі.

¹⁵ Спасеть ся ж ради родження дітей, коли пробувати ме в вірі та любові і в сьвятості з чистотою.

3

¹ Вірне слово: коли хто єпископства хоче, доброго діла бажає.

² Треба ж єпископу бути непорочним, однієї жінки чоловіком, тверезим, ціломудрим, чесним, гостинним, навчаючим,

³ не п'яницею, не до бійки, не до здріства, а тихим, несварливим, не сріблolibцем,

⁴ своїм домом щоб добре правив, дітей держав у слухняності з усякою повагою;

⁵ (Коли бо хто своїм домом не вміє правити, то як йому про церкву Божу дбати?)

⁶ не новохрищеним, щоб розгордившись не впав у суд диявольський.

⁷ Треба ж йому і свідкування добре мати від остронніх, щоб не впав у ганьбу та в тенета диявольські.

⁸ Дияконам так само (треба бути) чесним, не двоязичним, щоб не вживали багато вина, не здріствували,

⁹ мали тайну віри в чистій совісті.

¹⁰ І про таких же (треба) перше впевнитись, а потім нехай служать, будши непорочними.

¹¹ Жінкам (їх) так само (треба бути) чесним, не до осуди, тверезим, вірним у всьому.

¹² Диякони щоб бували однієї жінки чоловіками, дітьми добре правлячи і своїми домами.

¹³ Бо хто добре дияконував, степень собі добрий здобуває і велику одвагу у вірі, що в Христі Ісусі.

¹⁴ Се пишу тобі, уповаючи прийти до тебе скоро;

¹⁵ коли ж загаюся, щоб ти знав, як треба в дому Божому жити, котрий єсть церква Бога живого, стовп і утвердження правди.

¹⁶ І справді велика се тайна благочестя: Бог явив ся в тілі, оправдивсь у Дусі, показав ся ангелам, проповідано Його між поганями, увірували в Його по свѣту, возніс ся в славі.

4

¹ Дух же явно глаголе, що в останні часи відступлять декотрі од віри, слухаючи духів лестивих і наук бісових,

² в лицемірстві брехливих, запеклих у совісті своїй,

³ що боронять женитись (і велять вдержуватись) од їжи, що Бог створив на їду з подякою вірним і познавшим правду.

⁴ Бо всяке створінне Боже добре і ніщо не гидке, коли з подякою приймаємо;

⁵ освячують ся бо словом Божим і молитвою.

⁶ Се все нагадуючи браттву, будеш добрий служитель Ісуса Христа, годований словами віри і доброю наукою, котрій послідував еси.

⁷ Скверних же і бабських байок курай ся, а привчай себе до благочестя.

⁸ Тілесна бо вправа мало корисна, а благочесте корисне на все, маючи обітницю життя нинішнього і будучого.

⁹ Вірне слово і всякого прийняття достойне.

¹⁰ На се бо і трудимось і ганять нас, що вповали на Бога живого, котрий єсть Спаситель усіх людей, а найбільш вірних.

¹¹ Звіщай се і навчай.

¹² Ніхто ж нехай молодістю твоєю не гордує; а будь взором для вірних, у слові, у життву, у любові, у душі, у чистоті.

¹³ Доки прийду, пильнуй читання, утішення, науки.

¹⁴ Не занедбай твого дарування, котре дано тобі пророцтвом, з положенням рук св'ященства.

¹⁵ Про се дбай, в сьому пробувай, щоб успіх твій явен був у всіх.

¹⁶ Пильнуй себе і науки; пробувай у сьому; се бо роблячи, і сам спасеш ся і ті, що слухають тебе.

5

¹ Старого не докоряй, а умоляй, як батька, молодших, як братів,

² старих жінок, як матірок, молодших, як сестер, з усякою чистотою.

³ Удовиць шануй, тих що справді удовиці.

⁴ Коли ж котора вдовиця діти або внучата має, нехай вчать ся перше свій дім благочестиво спорядити і віддячувати родителям; се бо добре і любо перед Богом.

⁵ Тая ж справді вдовиця, котора одинока, (та) вповає на Бога і пробуває в молитвах і благаннях день і ніч.

⁶ Котора ж розкошує, та жива — вмерла.

⁷ І се наказуй, щоб непорочні були.

⁸ Коли ж хто про своїх, а найбільш про домашніх не промишляє, той відцуравсь віри, і гірший од невірного.

⁹ Удовицю ж вибирати не менше літ шестидесяти, таку щоб була одному мужу жінкою,

¹⁰ в ділах добрих свідчена, чи дітей згодувала, чи людей сторонніх приймала, чи св'ятим ноги вмивала, чи бідолашним помагала, чи до всякого діла доброго щира була.

¹¹ Молодих же вдовиць не приймай; бо, розбуявшись проти Христа, схочуть заміж;

¹² маючи осуд, що першої віри відцурались.

¹³ Ще ж без діла звикають ходити по домах; не тільки ж без діла, та й довгоязики і пронозливі, говорять, чого не годить ся.

¹⁴ Тим хочу, щоб молоді вдовиці йшли заміж, дітей рожали, домом правили і ніякої причини не давали противному до поговору.

¹⁵ Вже бо деякі звернули слідом за сатаною.

¹⁶ Коли який вірний або вірна має вдовиці, нехай їм помагає, і нехай не буде тягару для церкви, щоб правдивим удовицям помагати.

¹⁷ Которі ж пресвитери пильнують добре, нехай удостоять ся двійної чести, найбільше ж ті, що трудять ся в слові і науці.

¹⁸ Глаголе бо писанне: Вола молотячого не заоброчуй; і: Достойн робітник нагороди своєї.

¹⁹ На пресвитера обвинувачення не приймай, хіба при двох або трьох свідках.

²⁰ Которі ж згрішать, обличай перед усіма, щоб і інші страх мали.

²¹ Заклинаю перед Богом, і Господом Ісус-Христом, і вибраними ангелами, щоб се хоронив без пересуду, нічого не роблячи по привычці (пристрасті).

²² Рук скоро не клади ні на кого, ані приставай до чужих гріхів; себе чистим держи.

²³ Вже не пий води, а потроху вина приймай, ради жолудка твого і частих твоїх недугів.

²⁴ В інших людей гріхи явні, попереджують на суд, а за іншими йдуть слідом.

²⁵ Так само й добрі діла наперед явні, тай що інше, утаїтись не може.

6

¹ Которі слуги під ярмом, нехай уважають панів своїх достойними всякої чести, щоб імя Боже не хулилось і наука.

² Хто ж має вірних панів, ті нехай не гордують ними, бо вони брати, а ще більш нехай служать, що вони вірні і любі, приймаючи благодать. Сього навчай і наказуй.

³ Коли ж хто інше вчить і не приступає до здорових слівес Господа нашого Ісуса Христа і до науки побожної,

⁴ той розгордив ся, нічого не знаючи, а нездужаючи змаганнями та суперечкою, від чого буває зависть, сварка, поговори, лукаві думки,

⁵ пусті розмови людей полсованого розуму, що втерляли правду і думають, що благочестє — надбанне. Відступай від таких.

⁶ Велике ж (таки) надбанне благочестє з самодовольством.

⁷ Нічого бо не внесли ми у світ, то й ясно, що нічого не можемо винести.

⁸ Маючи ж їжу й одєжу, сим довольні будемо.

⁹ Котрі ж хочуть забагатіти, впадають у напасть й тенета і в хотіння многи нерозумні і шкодливі, що топлять людей у безодню і погибель.

¹⁰ Корень бо всього лихого сріблολюбство; котрого інші бажаючи, заблудили од віри, і себе прибили многими муками.

¹¹ Ти ж, чоловіче Божий, від сього втікай; побивай ся за правдою, благочестєм, вірою, любовю, терпіннем, тихостю.

¹² Борись доброю боротьбою віри, держись вічного життя, до котрого й покликано тебе, й визнає єси добре визнання перед многими свідками.

¹³ Заповідаю тобі перед Богом, що оживлює все, і Христом Ісусом, що свідкував при Понтийському Пилаті добре визнання:

¹⁴ додержати сю заповідь чистою, без докору, до явлення Господа нашого Ісуса Христа,

¹⁵ котрє свого часу явить блаженний і єдиний сильний Цар над царями і Пан над панями;

¹⁶ один, що має безсмертє, і живе в світлі неприступному, котрого не бачив ніхто з людей, ані бачити не може; Йому ж честь і держава вічна. Амінь.

¹⁷ Багатим у нинішнім віці заказуй не високомудровати, ані вповати на багатство непевне, а на Бога живого, що дає нам усе щедро на втіху;

¹⁸ добре робити, багатитись ділами добрими, охочими на подавання бути і подільчивими,

¹⁹ скарбуючи собі доброю основину в будучині, щоб прийняти життє вічне.

²⁰ О Тимотею! хорони переказ, одвертаючись од скверного марнословя і перекорів неправдивого розуму,

²¹ котрим деякі хвалячись, у вірі погіршили. Благодать з тобою. Амінь.

Перше до Тимотея писане з Лаодикей, що єсть столиця Фригії Пакатиянської.

ДРУГЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ТИМОТЕЯ.

- ¹ Павел, апостол Ісуса Христа волею Божою, по обітницї життя, що в Христї Ісусї,
² Тимотею, любому синові: Благодать, милость, мир од Бога Отця, і Христа Ісуса, Господа нашого.
³ Дякую Богу, котрому служу від прародителїв чистою совістю, що без перестанку згадую тебе в молитвах моїх ніч і день,
⁴ бажаючи видїти тебе, памятаючи сльози твої, щоб сповнитись radoщами,
⁵ згадуючи нелицемірну віру твою, яка вселилась перше в бабу твою Лоїду і в матір твою Євникию; певен же я, що і в тебе.
⁶ З сієї ж причини нагадую тобі, щоб ти під'огрівав дар Божий, що маєш у собі через положенне рук моїх.
⁷ Бо дав нам Бог не духа страху, а (духа) сили і любови і здорового розуму.
⁸ Оце ж не сором ся свідчення Господа нашого, ані мене, в'язника Його, а страждай з благовістєм Христовим по силі Бога,
⁹ що спас нас і покликав покликком съвятим, не по ділам нашим, а по своїй постанові і благодатї, даній нам у Христї Ісусї перше часів вічних,
¹⁰ тепер же обявлений через явлення Спасителя нашого Ісуса Христа, що зруйнував смерть і осяяв життє і нетлінне благовістєм,
¹¹ для котрого поставлений я проповідником і апостолом і учителем поган.
¹² З сієї ж причини я й се терплю; тільки ж не соромлюсь, знаю бо, в кого увірував, і певен, що силен Він переказ мій схоронити до того дня.
¹³ Май приклад здорових словес, котрі від мене чув еси, у вірі і любові, що в Христї Ісусї.
¹⁴ Добре завіщанне схорони Духом съвятим, що живе в нас.
¹⁵ Ти знаєш се, що одвернулись од мене всі, що в Азії; а між ними Фигел і Гермоген.
¹⁶ Нехай же дасть милость Господь Онисифоровому дому, бо він часто мене впокоював, і кайданів моїх не соромив ся;
¹⁷ а бувши в Римі, дуже пильно шукав мене, та й знайшов.
¹⁸ Нехай дасть йому Господь знайти милость Господню в той день. А скільки usługував мені в Єфесї, ти лучче знаєш.

2

- ¹ Ти ж, сину мій, кріпшай у благодатї, що в Христї Ісусї,
² і, що чув еси від мене перед многими свідками, те передай вірним людям, котрі способні будуть і інших навчати.
³ Ти ж терпи лихо, яко добрий воїн Ісуса Христа.
⁴ Ніхто ж, воїном бувши, не мішаєть ся в справи життя (сього), щоб угодити тому, хто вибрав його воїном.
⁵ Хоч же хто й бореть ся, не заслужить вінця, коли не законно бороти меть ся.
⁶ Трудящому ратаєві перш подобає овощу скоштувати.
⁷ Зрозумій, що глаголю; а Господь нехай дасть тобі розум у всьому.
⁸ Поминай Господа Ісуса Христа, що встав із мертвих, з насіння Давидового, по благовістю моему,
⁹ в Йому ж терплю лихо аж до кайдан, як лиходій, та слова Божого не скувати.
¹⁰ Тим усе терплю ради вибраних, щоб і вони осягли спасенне, що в Христї Ісусї з вічною славою.
¹¹ Вірне слово: коли бо ми з Ним умерли, то з Ним і жити мем.
¹² Коли терпимо, з Ним і царювати мем; коли відцураємось, і Він відцураєть ся нас.
¹³ Коли не віруємо, Він вірним пробуває, відректись бо себе не може.
¹⁴ Про се нагадуй, свідкуючи перед Господом не перечитись; нї на що воно не потрібне, (тільки) на руїну тих, що слухають.
¹⁵ Старай ся поставити себе вірним перед Богом, робітником без докору, право правлючим слово правди.
¹⁶ Від скверного марнословия оддаляй ся; більше бо та більш (такі) розводять безбожність,
¹⁷ і слово їх, як гангрена (рак), мати ме жир. З таких Гименей і Филит,
¹⁸ котрі проти правди согрішили, говорячи, що воскресенне вже було, і перевертають деяких віру.
¹⁹ Твердо ж основина Божа стоїть, маючи печать таку: Познав Господь своїх, і: Нехай відступить од неправди всяк, хто іменує ім'я Христове.

²⁰ У великому ж домі не тільки посуд золотий та срібний, а й дерев'яний і глиняний; і інші на честь, а інші на нечесть.

²¹ Оце ж, коли хто очистити себе від сього, буде посудиною на честь, освяченою і потрібною владиці, на всяке діло добре наготовленою.

²² Від похотей молодечих утікай; побивайся ж за правдою, вірою, любовю, миром з тими, що призивають Господа чистим серцем.

²³ Від дурного ж і невченого змагання вхилийся, знаючи, що воно родить сварки.

²⁴ Слуга ж Господень не повинен сваритись, а бути тихим до всіх, навчаючим, незлобним,

²⁵ щоб нагідно навчав противних, чи не дасть їм Бог покаяння на зрозумінне правди,

²⁶ і виплутаються з диявольських тенет, що живими вловлені від нього у його волю.

3

¹ Се ж відай, що в останні дні настануть времена люті.

² Будуть бо люди самолюбці, сріблюбці, пишні, горді, хулителі, родителям непокірні, невдячні, безбожні,

³ нелюбовні, непримирливі, осудливі, невдержливі, люті, вороги добра,

⁴ зрадники, напастники, гордувники, що більш люблять розкоші, ніж Бога,

⁵ мають образ благочестя, сили ж його відцурались. І ти від таких одвертайся.

⁶ Бо з таких ті, що влазять у доми і полонять женщин, отягчених гріхами, що водять ся всякими похотями,

⁷ що завсіди вчать ся, та й ніколи до зрозуміння правди прийти не можуть.

⁸ Як Янній та Ямврій противились Мойсейові, так само й сі противлять ся правді, люди попсованого розуму, нетямущі в вірі.

⁹ Та не поступлять вони далій; безумство бо їх явлене буде всім, як і тих було.

¹⁰ Ти ж послідував еси моїй науці, життю, постанові, вірі, довготерпінню, любові, терпінню,

¹¹ гоненню, стражданням, які лучились мені в Антіохії, в Іконії, в Листрі; котрі гонення я переніс, і від усіх ізбавив мене Господь.

¹² І всі ж, хто хоче благочестиво жити в Христі Ісусі, гонені будуть.

¹³ Лукаві ж люди та чарівники дійдуть до гіршого, зводячи та даючи себе зводити.

¹⁴ Ти ж пробувай у тому, чого навчено тебе, і що звірено тобі, відаючи, від кого навчився еси,

¹⁵ і що з малку съяте писання знаєш, котре може тебе вмудрити на спасення вірою в Христа Ісуса.

¹⁶ Всяке писання богодухновенне і корисне до науки, до докору, до направи, до наказу по правді,

¹⁷ щоб звершений був Божий чоловік, до всякого доброго діла готовий.

4

¹ Оце ж свідкую перед Богом і Господом нашим Ісусом Христом, що має судити живих і мертвих в явленні Його і царстві Його:

² проповідуй слово, настоюй в час і не в час, докоряй, погрожай, благай з усяким довготерпінням і наукою.

³ Буде бо час, що здорової науки не послухають, а по своїх похотях виберуть собі учителів, ласкані (од них) слухом,

⁴ і від правди слух одвернуть, а до байок прихилять ся.

⁵ Ти ж тверезись у всьому, терпи лихо, роби діло благочесника, службу твою заною вчини.

⁶ Мене бо вже на жертву наготовлено, і час мого відходу настав.

⁷ Боротьбою доброю я боровся, дорогу скінчив, віри додержав.

⁸ На останок готовить ся мені вінець правди, котрий оддасть мені Господь того дня, праведний суддя, і не тільки мені, та і всім, хто полюбив явлення Його.

⁹ Старайся скоро прийти до мене.

¹⁰ Димас бо мене покинув, полюбивши нинішній вік, та й пійшов у Солунь; Крискент в Галатию, Тит в Далматію;

¹¹ Лука один зо мною. Марка взявши приведи з собою, він бо мені потрібен на служення.

¹² Тихика ж послав я в Єфес.

¹³ Плащ, що залишив я в Трояді в Карпа, ідучи, принеси, і книги, особливо ж кожани.

¹⁴ Александер котляр наробив мені багато лиха; нехай оддасть йому Господь по ділам його,

¹⁵ котрого й ти остерегайся, вельми бо противить ся словам нашим.

¹⁶ У перше моє одвітування нікого не було зо мною, а всі мене покинули; нехай не полічить ся їм.

¹⁷ Господь же став передо мною і окрепив мене, щоб проповідане від мене знане було, і щоб почувли всі погане; і збавився я з пащі левиної.

¹⁸ І визволить мене Господь від усякого діла лукавого, і спасе про царство своє небесне; Йому ж слава по віки вічні. Амінь.

¹⁹ Витай Прискилу і Аквилу і Онисифорів дім.

²⁰ Єраст залишався у Коринті, а Трофима залишив я в Милеті недужного.

²¹ Старайся до зими прийти. Витають тебе Єввул, і Пуд, і Лин, і Клавдия, і все браттє.

²² Господь Ісус Христос із духом твоїм. Благодать з вами. Амінь.

Друге до Тимотея, Єфесийської церкви першого рукоположеного єпископа, писане з Риму, як ставився Павел удруге перед кесаря Нерона.

ПОСЛАННЄ СЬВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ТИТА.

¹ Павел, слуга Божий, апостол же Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і зрозумінню правди, що по благочестю,

² в надії вічного життя, котре обітував Бог, що не обманює, перед вічними часами,

³ явив же часу свого слово своє проповіданням, котре мені поручено по повелінню Спасителя нашого, Бога:

⁴ Титу, правдивому синові по спільній вірі: Благодать, милость, мир од Бога Отця і Господа Ісуса Христа, Спаса нашого.

⁵ На те залишив я тебе в Криті, щоб остальне довів до ладу і настановив по всіх городах пресвітерів, як я тобі повелів.

⁶ Коли хто непорочен, однієї жінки муж, має вірних дітей, недокорених за розврат, або непокірних.

⁷ Треба бо єпископу без пороку бути, яко Божому доморядникові, щоб не собі годив, не був гнівливий, не пияниця, не сварливий, не жадний поганого надбання,

⁸ а був гостинний, любив добре, (у всьому) мірний, праведний, преподобний, вдержливий,

⁹ щоб державсь вірного слова по науці, щоб умів і напаминати здоровою наукою і докоряти противних.

¹⁰ Багато бо непокірних, марномовців і обманщиків, найбільше ж которі з обрізання,

¹¹ їм треба роти позатуляти; вони всі дома розвертають, навчаючи чого не треба, ради скверного надбання.

¹² Сказав же один о них, власний їх пророк: Критяне завсіди брехуни, люті звіри, черева ліниві.

¹³ Вірне се свідчення. З сієї ж то причини докоряй їх нещадно, щоб здорові були в вірі,

¹⁴ не вважаючи на жидівські байки, ні на заповіді людей, що одвертають ся од правди.

¹⁵ Все чисте чистим; опоганим же та невірним ніщо не чисте, а опоганив ся і розум їх і совість.

¹⁶ Визнають, що знають Бога, а ділами одрікають ся від Него, будши гидкими і непокірними і до всякого діла доброго неспосібними.

2

¹ Ти ж говори, що личить здоровій науці:

² старики щоб були тверезі, чесні, мірні, здорові вірою, любовю, терпінням;

³ старі жінки так само щоб убирались як годить ся святим, (були) не осудливі, не підневолені великому пянству і навчали добра,

⁴ щоб доводили до розуму молодших, любити чоловіків, жалувати дітей,

⁵ щоб були мірними, чистими, господарними, добрими, корились своїм чоловікам, щоб слово Боже не зневажалось.

⁶ Молодіж так само напаминай знати міру.

⁷ У всьому ж сам себе подаючи за взір добрих діл, у науці цілость, поважність,

⁸ слово здорове, недокорене, щоб осоромив ся противник, не маючи нічого казати про нас докірно.

⁹ Слуги своїм панам щоб корились, у всьому догоджали, не відказуючи,

¹⁰ не крали, а показували всяку добру віру, щоб науку Спасителя нашого, Бога, украшували у всьому.

¹¹ Явилась бо благодать Божа спасительна всім людям,

¹² навчаючи нас, щоб відцуравшись нечестя і мирських похотей, розумно і праведно і благочестно жили ми в нинішньому віці,

¹³ ждучи блаженного вповання і явлення слави великого Бога і Спаса нашого Ісуса Христа,

¹⁴ котрий оддав себе самого за нас, щоб ізбавити нас од усякого беззаконня і очистити собі людей вибраних, ревнителів добрих діл.

¹⁵ Се говори, напаминай, і докоряй у всяким повелінням. Нехай ніхто тобою не гордує.

3

¹ Нагадуй їм, щоб начальства і власті слухали і корились, і до всякого доброго діла були готові,

² щоб нікого не хулили, не були сварливі, а тихі, показуючи всяку лагідність до всіх людей.

³ Були бо колись і ми нерозумні, непокірні, і зведені слуги похотям та всяким розкошам, живучи в злобі та зазисті, гидкими будши та ненавидячи один одного.

⁴ Як же явилась благодать і чоловіколюбие Спаса нашого Бога,

⁵ не з діл праведних, що ми робили, а по своїй милості спас нас купеллю новородження і оновлення Духа сьвятого,

⁶ котрого вилив на нас щедро через Ісуса Христа, Спасителя нашого,

⁷ щоб оправдившись благодаттю Його, зробились ми наслідниками по надії життя вічного.

⁸ Вірне слово, і хочу, щоб про се ти впевняв, щоб которі увірували в Бога, старались пильнувати добрих діл. Добре воно і користне людям.

⁹ Дурного ж змагання, та родоводів, та спорів, та сварок про закон цурай ся, бо вони не на користь і марні.

¹⁰ Єретика чоловіка після першого і другого напому, покинь,

¹¹ знаючи, що такий розвертаєть ся і грішить, осудивши сам себе.

¹² Як пришлю Артема до тебе або Тихика, постарайсь прийти до мене в Никополь: там бо надумавсь я зазимувати.

¹³ Зину законника та Аполоса старанно випровадь, щоб ні в чому не мали недостатку.

¹⁴ Нехай і наші вчать ся пильнувати добрих діл для конечних потреб, щоб не були без овощу.

¹⁵ Витають тебе усі, що зо мною. Витай тих, хто любить нас у вірі. Благодать з усіма вами. Амінь.

До Тита, критянської церкви первого рукоположеного єпископа, писано з Никополя Македонського.

ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ФИЛИМОНА.

- ¹ Павел, вязник Ісуса Христа, та Тимотей брат, Филимонові, нашому любому і помічникові,
² та любій Апфії, та Архипові, товаришові воїну нашому і домашній твоїй церкві:
³ Благодать вам і мир од Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа.
⁴ Дякую Богу моему всякого часу, згадуючи тебе в молитвах моїх,
⁵ чуючи про любов твою та віру, що маєш до Господа Ісуса і до всіх святих,
⁶ щоб спільність віри твоєї була дійствenna в розумінню всякого добра, яке в вас є через Христа Ісуса.
⁷ Велику бо маємо радість і утіху з любови твоєї, бо серця святих дізнали одради через тебе, брате.
⁸ Тим, хоч велику сьміливість маю в Христї, наказувати тобі, що треба,
⁹ та ради любови лучче благаю, бувши таким, як Павел, старець, тепер же і вязник Ісуса Христа;
¹⁰ благаю тебе про мого сина, котрого я породив у кайданах моїх, Онисима,
¹¹ колись тобі непотрібного, тепер же тобі й мені вельми потрібного, котрого я послав,
¹² ти ж його, чи то серце моє, прийми.
¹³ Хотїв був я при собі держати його, щоб замість тебе служив мені в кайданах благовістя;
¹⁴ та без твоєї волі не хотїв я нічого зробити, щоб не мов по неволі добро твоє було, а по волі.
¹⁵ Бо може тому розлучивсь на час, щоб на віки прийняв еси його,
¹⁶ вже не яко слугу, а вище слуги, яко брата любого, найбільше мені, скільки ж більше тобі, і по тілу, і в Господї.
¹⁷ Коли ж маєш мене за спільника, прийми його, як мене.
¹⁸ Коли ж чим обидив тебе, або (чим) винуватий, на мені те полічи.
¹⁹ Я, Павел, написав рукою моею: я оддам, щоб не казати тобі, що і сам себе мені завинуватив.
²⁰ Так, брате, нехай маю потїху з тебе в Господї; звесели серце моє в Господї.
²¹ Надїявшись на слухняність твою, написав я тобі, знаючи, що і більш, ніж говорю, зробиш.
²² Разом же наготов мені і госпуду; надїюсь бо, що молитвами вашими буду дарований вам.
²³ Витають тебе Епафрас, товариш, неволі моєї в Христї Ісусі, Марко, Аристарх, Димас, Лука, помічники мої.
²⁴ Благодать Господа нашого Ісуса Христа з духом вашим. Амінь.

До Филимона писано з Риму через Онисима, слугу.

ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ЖИДІВ.

- ¹ Почасту і всяково промовляючи здавна Бог до батьків через пророків,
² в останні сі дні глаголав до нас через Сина, котрого настановив наслідником усього, котрим і віки створив.
³ Сей, будучи сяєвом слави і образом особи Його, і двигаючи все словом сили своєї, зробивши собою очищення гріхів наших, осівсь по правиці величчя на вишинах,
⁴ Стільки луччий будучи від ангелів, скільки славніше над їх наслідував імя.
⁵ Кому бо рече коли з ангелів: Син мій еси Ти, я сьогодні родив Тебе? і знов: Я буду Йому Отцем, а Він буде мені Сином?
⁶ Коли ж знов уводить Перворідня у вселенну, глаголе: І нехай поклонять ся Йому всі ангели Божі.
⁷ І до ангелів же глаголе: Що творить духи ангелами своїми, а поломе огня слугами своїми.
⁸ Про Сина ж: Престол Твій, Боже, по вік вічний, палиця правоти — палиця царювання Твого.
⁹ Полюбив еси правду, і зненавидів беззаконне; за се помазав тебе, Боже, Бог твій елеєм радості більш спільників Твоїх.
¹⁰ І (знов): У почині Ти, Господи, землю оснував еси, і небеса — діло рук Твоїх.
¹¹ Вони зникнуть, Ти ж пробуваєш, і всі, як шати зветшають,
¹² і як одєжину згорнеш їх, і перемінать ся; Ти ж той же самий еси, і літа Твої не скінчать ся.
¹³ Кому ж із ангелів сказав коли: Сиди по правиці в мене, доки положу ворогів Твоїх підніжком ніг Твоїх?
¹⁴ Чи не всі ж вони служебні духи, посилаємі на служенне про тих, що хочуть наслідувати спасенне?

2

- ¹ Тим подобає нам більше вважати на те, що чували, щоб иноді не відпасти.
² Бо коли промовлене ангелам слово було певне, і всякий переступ і непослух прийняв праведну відплату,
³ то як нам утекти, що недбали про таке велике спасенне? котре, почавши проповідувати ся через Господа, від тих що чули, нам стверджене,
⁴ як свідкував Бог ознаками і чудесами, і всякими силами, і роздаванням Духа сьвятого, по своїй волі.
⁵ Не ангелам бо покоровив вселенну грядущу, про котру глаголемо;
⁶ засьвідкував же хтось десь, глаголючи: Що таке чоловік, що памятаєш Його, або син чоловічий, що одвідуєш Його?
⁷ Умалив еси Його малим чим од ангелів; славою і честю вінчав еси Його, і поставив еси Його над ділами рук Твоїх;
⁸ все покоровив еси під ноги Його. А впокоривши Йому все, нічого не оставив неупокореним Йому. Тепер же ще не бачимо, щоб усе було Йому впокорене,
⁹ а бачимо Ісуса, малим чим умаленого від ангелів, за муку смерти увінчаного славою й честю, щоб благодаттю Божою за всіх пожив смерті.
¹⁰ Подобало бо Тому, про кого все і ким усе, що привів многих синів у славу, починателя спасення їх страданнями звершити.
¹¹ Бо й хто осьвячує і хто осьвячуєть ся, від Одного всі; з сієї то причини не соромить ся братами звати їх,
¹² глаголючи: Звіщу імя Твоє браттю моєму, посеред церкви сьпівати му хвалу Тобі.
¹³ І знов: Надіяти мусь на Него. І знов: Ось я і діти, що дав мені Бог.
¹⁴ Коли ж діти стали ся спільниками тіла і крови, і Він так само спільником їх, щоб смертю знищити того, що має державу смерті, се єсть диявола,
¹⁵ і визволити тих, що з страху смерті через усе життя підневолені були рабству.
¹⁶ Справді бо не ангелів приймає, а насінне Авраамове приймає.
¹⁷ Звідсіля мусів у всьому подобитись братам, щоб бути милосердним і вірним архиєреєм у Божому, щоб очистити гріхи людські.
¹⁸ У чому бо сам пострадав, спокушуваний бувши, може і тим, що спокушують ся, допомогти.

3

- ¹ Тим же, браттє сьвяте, поклику небесного спільники, вважайте на Посланика і Сьвятителя визнання нашого, на Христа Ісуса.
² Вірен Він Тому, хто настановив Його, як і Мойсей у всьому домі Його:
³ більшої бо слави Сей над Мойсея сподобив ся, скільки більшу честь має, ніж будинок, той, хто збудував його.

4 Всякий бо будинок буде хтось, а хто все збудував, се Бог.

5 І Мойсей же вірен у всьому домі Його, яко слуга, на свідченню тому, що мало глаголатись;

6 Христос же, яко Син, в домі Його, котрого дім ми, коли свободу і похвалу надії аж до кінця твердо держати мем.

7 Тим же (яко ж глаголе Дух святий): Сьогодні, як голос мій почуєте,

8 не закамняйте сердець ваших, як в прогніванню, в день спокуси в пустині,

9 де спокушували мене батьки ваші, досвідчались про мене, й виділи діла мої сорок років.

10 За се прогнівись я на рід той і сказав: Завсіди заблуджують серцем, і не пізнали вони доріг моїх;

11 так що поклявся я в гніві моїм: Чи (коли) ввійдуть вони в відпочинок мій.

12 Остерігайтесь, братте, щоб не було в кого з вас серце лукаве і невірне, та не відступило від Бога живого.

13 А вговорюйте один одного щодня, доки сьогодні зоветь ся, щоб не став котрий з вас запеклим через підступ гріха.

14 Бо ми стали ся співниками Христовими, коли тільки початок існування до кінця твердо додержимо.

15 Коли (нам) глаголеть ся: „Сьогодні, коли почуєте голос Його, не закамняйте сердець ваших, як у прогніванню.”

16 Деякі бо, чувши, прогнівали (Бога), тільки ж не всі, що вийшли з Єгипту з Мойсейом.

17 На кого ж Він гнівив ся сорок років? Чи не на тих, що грішили, котрих кості полягли в пустині?

18 Кому ж Він кляв ся, що не ввійдуть у упокій Його, коли не неслухняним?

19 І бачимо, що не змогли ввійти за невірство.

4

1 Біймо ся ж оце, щоб, коли зостаєть ся обітниця ввійти в покій Його, не явив ся хто з вас опізнившись.

2 Бо й нам благовістовано, як і тим, тільки не було користне їм слово проповіді, не зєднавшись з вірою тих, що слухали Його.

3 Входимо бо в відпочинок ми, що увірували, яко ж рече: „Так що покляв ся я в гніві моїм, що не ввійдуть в відпочинок мій,” хоч діла від настання світу скінчені.

4 Рече бо десь про семей день так: „І відпочив Бог дня сегого від усіх діл своїх.”

5 І в сьому (місці) знов: „Чи коли ввійдуть у відпочинок мій.”

6 Коли ж оставляєть ся, щоб деякі ввійшли в него, а котрим перше благовістовано, не ввійшли за непослух;

7 то знов означає якийсь день, „сьогодні” глаголючи в Давиді, по стільких літах, яко ж було сказано: „Сьогодні, як почуєте голос Його, не закамняйте сердець ваших.”

8 Бо коли б Ісус тих упокоїв, не говорив би про инший день після того.

9 Оце ж оставлено ще суботованне людям божим.

10 Хто бо ввійшов у відпочинок Його, той відпочив от діл своїх, яко ж од своїх Бог.

11 Стараймо ся ж увійти в той відпочинок, щоб хто не впав тим же робом у недовірство.

12 Живе бо слово Боже і дійственне, і гостріше всякого обоюдного меча, і проходить аж до розділення душі і духа, членів і мозків, і розсуджує помишлення і думки серця.

13 І нема творива невідомого перед Ним; усе ж наге і явне перед очима Його, про кого наше слово.

14 Маючи ж Архiereя великого, що пройшов небеса, Ісуса Сина Божого, держимось визнання.

15 Не маємо бо архiereя, що не міг би боліти серцем у немощах наших, а такого, що дізнав усякої спокуси по подобю, окрім гріха.

16 Приступаймо ж з одвагою до престола благодати, щоб прийняти милость і знайти благодать на поміч часу.

5

1 Всякий бо архiereй, із людей узятий, для людей поставляєть ся на служення у тому, що Боже, щоб приносив дари і жертви за гріхи,

2 котрий би міг боліти серцем за нетямущих і заблуджених, бо й сам обложений немощю;

3 і ради того мусить, як за людей, так за себе приносити за гріхи.

4 І ніхто сам по собі не приймає чести, а хто покликаний од Бога, яко ж і Аарон.

5 Так і Христос не сам себе прославив бути архiereем, а Той, хто глаголав до Нього: „Син мій еси Ти, я сьогодні породив Тебе.”

6 Яко ж і инде глаголе: „Ти еси священник по вік по чину Мелхиседековому.”

7 Котрий за днів тіла свого приносив молитви і багання до Того, хто міг спасти Його від смерті, з великим голосіннем і слізмами, і почуто Його за страх (Його перед Богом).

- ⁸ Хоч і Син Він був, тільки ж навчивсь послуху через те, що терпів,
⁹ і, звершившись, ставсь усім, що слухають Його, причиною спасення вічного,
¹⁰ і названий від Бога архиєреєм по чину Мелхиседековому.
¹¹ Про котрого маємо велике слово, та важко його висловити; тому що ви немочні стали слухом:
¹² Бо коли вам годилось би бути учителями задля (часу), знов треба, щоб вас учено первих початків словес Божих, і стались такими, котрим треба молока, а не кріпкої пищі.
¹³ Усякий бо, що вживає (саме) молоко, (ще) несвідомий у слові правди, бо він малоліток.
¹⁴ Звершеним же тверда пища, маючим чувства вправлені довгою наукою до розсуджування добра і зла.

6

- ¹ Тим же, залишивши початки Христового слова, ідімо до звершення, не кладучи знов основин покаюння од мертвих діл і віри в Бога,
² науки хрещення, і положення рук, і воскресення мертвих, і суду вічного.
³ І се зробимо, коли Бог дозволить.
⁴ Неможливе бо тих, що раз уже просвітілись, і вкусили дара небесного, і стали причастниками Духа сьвятого,
⁵ і вкусили доброго слова Божого і сили грядущого віка,
⁶ та й відпали, знов обновляти покаюнням, удруге розпинаючих у собі Сина Божого та зневажаючих Його.
⁷ Земля бо, що не падаючий часто на неї дощ, і родить билину, потрібну тим, хто її садить, приймає благословення від Бога;
⁸ а котра приносить терни та бодяки, непотрібна і близька прокляття, котрої кінець на спалення.
⁹ Ми ж надіємось по вас, любі, луччого і ближчого до спасення, хоч і говоримо так.
¹⁰ Не єсть бо Бог неправеден, щоб забути діло ваше і труд любови, що показали ви в ім'я Його, послугувавши і послугуючи сьвятим.
¹¹ Бажаємо ж, щоб кожен з вас являв таке саме старання про тверду надію аж до кінця,
¹² щоб не були ви ліниві, а послідователі тих, що наслідують обітниці вірою і довготерпінням.
¹³ Обітуючи бо Аврааму Бог, яко ж бо нікого не мав більшого, щоб клястись, кляв ся собою,
¹⁴ глаголючи: „Істинно благословляючи благословлю тебе, і множуючи множу тебе.“
¹⁵ І так, бувши довготерпилив, одержав обітницю.
¹⁶ Люде бо більшим кленуть ся, і всякої суперечки між ними кінець на ствердження, — клятьба.
¹⁷ У тому ж, хотівши Бог більше показати наслідникам обітниці незмінність ради своєї, посередникував клятьбою,
¹⁸ щоб двома речами незмінними (в котрих не можна обманити Богу) мали кріпке втішення ми, щоб прибігаємо (до Нього) прийняти надію, що лежить перед нами,
¹⁹ котру маємо, яко якор душі, тверду і певну, і входить вона у саму середину за завісою,
²⁰ куди предтеча про нас увійшов Ісус, по чину Мелхиседековому, ставшись Архиєреєм по вік.

7

- ¹ Сей бо Мелхиседек, цар Салимський, священник Бога вишнього, що зустрів Авраама, як вертався він з побойща царів, і благословив Його;
² котрому й десятину з усього відділив Авраам (перше ж оце перекладом зветь ся цар правди, а потім і цар Салимський, чи то цар впокою),
³ без батька, без матери, без родоvodu, ні почину днів, ні кінця життя не маючи, уподоблений же Сину Божому, пробуває священником вічно.
⁴ Дивіте ся ж, який великий той, кому і десятину дав Авраам патріарх із вибраного.
⁵ Тай ті із синів Левіїних, що приймають сьвященство, мають заповідь брати десятину з народу по закону, се єсть із браття свого, хоч і з чересел Авраамових вийшло воно.
⁶ Той же, хто не виводить роду свого від них, узяв десятину з Авраама, і маючого обітницю благословив.
⁷ Без усякого ж перечення менше від більшого благословляєть ся.
⁸ І тут беруть десятини люде, що мруть, а там — той, про кого сьвідчить ся, що він живе.
⁹ І, щоб так сказати, через Авраама взята десятина і з Левія, що бере десятини.
¹⁰ Ще бо в череслах отецьких був, як зустрів його Мелхиседек.
¹¹ Коли ж звершення було через Левійське сьвященство (бо під ним люде озаконені стались), то яка ж іще потреба іншому встати сьвященикові по чину Мелхиседековому, а не по чину Аароновому звати ся?
¹² Коли бо переминаєть ся сьвященство, мусить кінче і переміна закону бути.
¹³ Про Кого бо се говорить ся, з іншого коліна був, з котрого ніхто не приступав до жертівні.

¹⁴ Явно бо, що з коліна Юдового вийшов Господь наш, а про се коліно Мойсей об сьвященстві нічого не сказав.

¹⁵ І більше ще явно, що по подобию Мелхиседековому встає інший сьвященик,

¹⁶ котрий не по закону заповіді тілесної постав, а по силі життя незотлінного.

¹⁷ Сьвідкує бо: „Що Ти єси сьвященик по вік по чину Мелхиседековому.”

¹⁸ Стало ся ж знищення попередньої заповіді за її неміць і невжиточність.

¹⁹ Нічого бо не звершив закон, а приведенне лучче впованне, котрим наближуємось до Бога.

²⁰ І на скільки воно не без клятьби,

²¹ (ті бо сьвященики без клятьби ставали, а Сей з клятьбою через Того, хто глаголав до Него: „Кляв ся Господь, і не розкав ся: Ти єси сьвященик по вік, по чину Мелхиседековому”)

²² на стільки луччого завіту став ся порукою Ісус.

²³ І більш їх було сьвящениками, бо смерть боронила їм пробувати;

²⁴ сей же, через те, що пробує по вік, непереходяче має сьвященство.

²⁵ Тим же і спасти може до кінця приходящих через Нього до Бога, будучи вічно жив, щоб посередникувати за них.

²⁶ Такого бо нам подобало (мати) Архiereя, преподобного, безвинного, непорочного, відлученого від грішників і вищого небес,

²⁷ котрий не має по всі дні нужди, як архiereї, перше за свої гріхи жертви приносити, а потім за людські: се бо зробив разом, себе принісши.

²⁸ Закон бо людей поставляє архiereями, маючих немочі, слово ж клятьби, що послі закону, Сина на віки звершеного.

8

¹ Голова ж сказаного: Такого маємо Архiereя, що сів по правиці престола величчя на небесах,

² служителя сьвятині і шкіні істинної, котру поставив Господь, а не чоловік.

³ Всякий бо архiereй поставляєть ся, щоб приносити дари і жертви; тим треба й Сьому що мати, щоб принести.

⁴ Бо коли б Він був на землі, не був би сьвящеником, (де) є сьвященики, що приносять по закону дари,

⁵ котрі служать образу і тіні небесного, яко ж глаголано Мойсейові, як хотів зробити скиню. „Гледи бо”, рече, „зроби все по взору, показаному тобі на горі.”

⁶ Тепер же (Христос) лучче знярядив служенне, на скільки Він посередник луччого завіту, котрий на луччих обітницях узаконив ся.

⁷ Бо коли б первий той був без пороку, не шукалось би місця другому.

⁸ Докоряючи бо їх глаголе: „Ось ідуть дні, глаголе Господь, і зроблю з домом Ізраїлевим і з домом Юдовим завіт новий,

⁹ не по завіту, що зробив я з отцями вашими, того дня, як узяв я їх за руку, щоб вивести їх із землі Єгипецької: бо вони не пробували в завіт моїм, і я занедбав їх, глаголе Господь.

¹⁰ Тим се завіт, котрий зроблю дому Ізраїлевому по тих днях, глаголе Господь: Давши закони мої в думку їх, і на серцях їх напишу їх, і буду їм Бог, а вони будуть мені народ.

¹¹ І не вчити ме кожен ближнього свого, і кожен брата свого, говорячи: Познай Господа; бо всі знати муть мене від малого та й до великого між ними.

¹² Тим що милостив буду на неправди їх, і гріхів їх і беззаконий їх не згадувати му більше.”

¹³ А що глаголе: „новий”, то обветшив первого; що ж обветшало і зстарілось, те близьке зотління.

9

¹ Мала ж і перва скиня установи служби, і сьвятиню людську.

² Споруджено бо перву скиню, а в ній сьвітільник і стіл і предложенне хлібів, котра зветь ся: Сьвята.

³ За другою ж завісою скиня, що звана: Сьвятая Сьвятых;

⁴ мала вона золоту кадильницю і ковчег завіта, окований усюди золотом, а в ньому посудина золота з манною, і жезло Ааронове зацьвівше, і скрижалі завіта,

⁵ а над ним херувими слави, отінюючи ублагальню. Про се не слід нині говорити порізно.

⁶ Як же се так устроєно, то в перву скиню завсїди входили сьвященики, правлячи служби;

⁷ у другу ж раз у рік сам архiereй, не без крові, котру приносить за себе і за людські провини.

⁸ Сим ясує Дух сьвятий, що дорога у сьвятиню ще не явилась, доки перва скиня стоїть.

⁹ Котра єсть образ часу настоящего, в котрому приносять ся і дари і жертви, що не можуть звершити по совісті того, хто служить,

¹⁰ а були тільки в їжах і напитках, та у всяких обливаннях і установах тіла, накинуті аж до часу направи.

¹¹ Христос же, прийшовши яко Архиерей грядущих благ, із більшою і звершеною скинею, нерукотвореною, се єсть не такого будування,

¹² ані з кровю козлиною, ні телячою, а своєю кровю, увійшов раз у сьвятиню, знайшовши вічне відкуплення.

¹³ Бо коли кров волова та козина і попіл з яловиці, окроплюючи осквернених, освячає на тілесну чистоту;

¹⁴ то скільки більше кров Христа, що Духом вічним приніс себе непорочного Богу, очистить совість вашу від мертвих діл, щоб служити Богу живому?

¹⁵ І задля того Він посередник нового завіту, щоб, як станеться смерть, на одкуплення переступів, що (були) у першому завіті, прийняли покликані обітницю вічного насліддя.

¹⁶ Де бо єсть завіт, там мусить прийти й смерть завітуючого.

¹⁷ Завіт бо після мертвих має силу: яко ж бо нічого не стоїть, доки жив завітуючий.

¹⁸ Тим же й первий не був освячений без крові.

¹⁹ Як вирік бо Мойсей всяку заповідь по закону всім людям, то взявши крові телячої та козлиної з водою та червоної вовни та гісопу, покropив і саму книгу і весь народ,

²⁰ глаголючи: „Се кров завіту, котрий завітував вам Бог.“

²¹ І скину і ввесь посуд служебний кровю так само покropив.

²² А мало не все кровю очищається по закону, і без пролиття крові не буває оставлення (гріхів).

²³ Оце ж треба було, щоб образи небесного сим очищались, саме ж небесне лучшими жертвами, ніж сі.

²⁴ Не в рукотворену бо сьвятиню ввійшов Христос, зроблену взором правдивої, а в саме небо, щоб нині являтися лицю Божому за нас,

²⁵ ані щоб много раз приносити себе, яко ж архиерей входить у сьвятиню по всі роки з чужою кровю;

²⁶ (а то б треба було Йому много раз страдати від настання сьвіту) а нині раз у конці віків явився на знівечення гріха жертвою своєю.

²⁷ І як призначено людям раз умерти, а потім суд,

²⁸ так і Христос, один раз принесений, щоб понести гріхи многих, удруге без гріха явить ся ждучим Його на спасення.

10

¹ Маючи бо закон тінь будучих благ, а не самий образ річей, щороку тими самими жертвами, які приносять без перестану, ніколи не може звершити приступаючих.

² Ато б перестали приносити їх, не мавши вже ті, хто служить, ніякої совісти за гріхи, раз очистившись.

³ А в них що року (робить ся) спомни гріхів.

⁴ Не можна бо, щоб кров волова та козина знімала гріхи.

⁵ Тим же, входячи у сьвіт, глаголе: „Жертви і приносу не схотів єси, тіло ж наготовив Мені єси.

⁶ Огняні жертви і (жертви) за гріх не вподобав єси.

⁷ Тоді я сказав: Ось, йду (у почині книги написано про мене) вчинити волю Твою, Боже.“

⁸ Сказавши вище: „Що жертва і принос і огняні жертви і (жертви) за гріхи не схотів єси, ані вподобав єси,“ котрі по закону приносять ся,

⁹ потім рече: „Ось, йду вчинити волю Твою, Боже.“ Зносить перше, щоб друге поставити.

¹⁰ По сій-то волі освячені ми одним приносом тіла Ісус-Христового.

¹¹ І всякий же сьвященик стоїть що-дня служачи і много раз ті ж самі жертви приносячи, котрі ніколи не можуть зняти гріхів.

¹² Він же, принісши одну жертву за гріхи, сів на завсіді по правіці Бога,

¹³ дожидаючи далі, доки положать ся вороги Його підніжком ніг Його.

¹⁴ Одним бо приносом звершив на віки освячуємих.

¹⁵ Сьвідкує ж нам і Дух сьвятий; по реченому бо перше:

¹⁶ „Се завіт, що завітувати му з ними після тих днів“, глаголе Господь: „Давши закони мої в серця їх, і в думках їх напишу їх,

¹⁷ і гріхів їх і беззаконій їх не споминати му вже.“

¹⁸ А де відпущення гріхів, там нема вже приносу за гріхи.

¹⁹ Оце ж, братте, маючи свободу входити у сьвятиню кровю Ісусовою,

²⁰ дорогою новою і живою, котру обнови нам Він завісою, се єсть тілом своїм,

²¹ і Єрея великого над домом Божим,

²² приступаймо з щирим серцем в повноті віри, окropивши серця від совісти лукавої, і обмивши тіло водою чистою;

²³ держімо непохибне визнання надії (вірен бо Той, хто обіцяв)

²⁴ і назираймо один одного, заохочуючи до любови і добрих діл,

²⁵ не покидаючи громади своєї, як у деяких є звичай, а один одного піддержуючи, і стільки більше, скільки більше бачите, що наближуєть ся день.

²⁶ Бо коли ми самохіть грішимо, прийнявши розум правди, то вже не застаєть ся жертви за гріхи,

²⁷ а якесь страшне сподівання суду і огняний гнів, що має пожерти противників.

²⁸ Хто відцурав ся закону Мойсейового, при двох або трьох свідках, смерть йому без милосердя:

²⁹ Скільки ж, думаєте, гіршої муки заслужить, хто Сина Божого потоптав і кров завіту, котрою освятив ся, вважав за звичайну, і Духа благодати зневажив?

³⁰ Знаємо Того, хто промовив: „Мені відомщенне, я віддам, глаголе Господь“; і знов: „Господь судити ме людей своїх.“

³¹ Страшно впасти в руки Бога живого.

³² Згадайте ж перші дні, в котрі ви, просвітившись, перенесли велику боротьбу терпіння,

³³ то на зневагу і знущання виставлювані, то буваючи спільниками тих, що так жили.

³⁴ Бо і в моїх кайданах ви зо мною мучились, і жакуванне маєтків ваших з радістю приймали, відаючи, що маєте собі маєток на небесах вічний і луччий.

³⁵ Не кидайте ж сьміливости вашої, котра має нагороду велику.

³⁶ Терпінне бо вам треба мати, щоб, волю Божу вчинивши, прийняли обітування.

³⁷ Вже бо незабаром ось, ось Грядущий прийде, і не загаєть ся.

³⁸ „А праведний з віри жив буде,“ і: „Коли хто малодушен, не вподобає душа моя його.“

³⁹ Ми ж не малодушні (собі) на погибель, а віруючі на спасенне душі.

11

¹ Віра ж єсть підстава того, на що вповаємо, доказ (певність) річей невидимих.

² Через неї бо були свідчені старі.

³ Вірою розуміємо, що віки стали ся словом Божим, щоб з невидимого видиме постало.

⁴ Вірою приніс Авель луччу жертву Богу ніж Каїн, через котру свідчено (йому), що він праведний, як свідкував про дари його Бог; нею він, і вмерши, ще говорить.

⁵ Вірою Єнох перенесен, щоб не бачити смерти, і „не знайдено його; бо переніс його Бог“: перед перенесенням бо його свідчено, „що угодив Богу.“

⁶ Без віри ж не можна угодити; вірувати мусить бо, хто приходить до Бога, що Він єсть, і хто його шукає, тих нагороджує.

⁷ Вірою, звістку прийнявши Ной про те, чого ніколи не видано, в страхі (Божому) збудовав ковчег на спасенне дому свого; котрим осудив світ, і став ся наслідником праведности, по вірі.

⁸ Вірою, покликаний Авраам, послушав, щоб вийти на те місце, котре мав прийняти в наслідде, і вийшов, не знаючи, куди йде.

⁹ Вірою оселився у землі обітуваній, яко чужій, живучи в наметах, з Ісааком і Яковом, спільними наслідниками того ж обітування.

¹⁰ Дожидав бо города, що має основини, котрого будівничий і творець Бог.

¹¹ Вірою і сама Сарра прийняла силу на зачатте насіння і мимо пори віку вродила, тим що вірним уважала Того, хто обітував.

¹² Тим же і від одного, та ще помертвілого, народилось множество, як зорі небесні і як піску край моря безліч.

¹³ По вірі померли ті всі, не прийнявши обітниць, а оддалеки видівши їх, і вірували, і витали, і визнавали, що вони чужениці і захожі на землі.

¹⁴ Бо котрі таке говорять, виявляють, що отчини шукають.

¹⁵ І справді, коли б ту памятали, з якої вийшли, мали б вони нагоду вернутись.

¹⁶ Нині ж луччої бажають, се єсть небесної; тим і не соромить ся їх Бог, називати ся Богом їх: наготовив бо їм город.

¹⁷ Вірою привів Авраам, спокушуваний, Ісаака (на жертву); єдинородного приніс, прийнявши обітницю,

¹⁸ про котрого було глаголено: „Що в Ісааку назветь ся тобі насінне,“

¹⁹ подумавши, що і з мертвих силен Бог воскресити; тим і прийняв його в образі (воскресення).

²⁰ Вірою в грядуще благословив Ісаак Якова та Ісава.

²¹ Вірою Яков, умираючи, благословив кожного сина Йосифого і „склонивсь на верх жезла свого“.

²² Вірою Йосиф, умираючи, про виход синів Ізраїлевих згадав, а про кості свої заповів.

²³ Вірою Мойсей, народившись, хований був три місяці від батьків своїх, коли виділи вони, що дитина гарна, і не злякались повеління царського.

²⁴ Вірою Мойсей, бувши великим, відрік ся звати ся сином дочки Фараонової,

²⁵ а лучче зволив страдати з людьми Божими, ніж дізнавати дочасної розкоші гріха,

²⁶ більшим багатством над Єгипецькі скарби вважаючи наругу Христову; озирався бо на нагороду.

²⁷ Вірою покинув Єгипет, не боячись гніва царевого; устояв бо, яко такий, що Невидомого видить.

²⁸ Вірою зробив пасху і пролитте крови, щоб губитель первороджених не займав їх.

²⁹ Вірою перейшли вони Червоне море, як по суходолу; що спробувавши Єгиптяне, потопились.

³⁰ Вірою стіни Єрихонські попадали, після семидневних обходин.

³¹ Вірою Раава блудниця не згинула з невірними, прийнявши підглядників з миром.

³² І що мені ще казати? не стане бо мені часу оповідати про Гедеона, та Варака, та Самсона, та Єтая, та про Давида і Самуїла, та про пророків,

³³ котрі вірою побивали царства, робили правду, одержували обітування, загороджували пащі левам,

³⁴ гасили силу огню, втікали від гострого меча, робились потужними від немочи, бували міцні в бою, обертали в ростіч полки чужоземців;

³⁵ жінки приймали мертвих своїх з воскресення; інші ж побиті бували, не прийнявши збавлення, щоб лучче воскресенне одержати;

³⁶ другі ж наружи та ран дізнали, та ще й кайдан і темниці;

³⁷ каміннем побиті бували, розпилювані, допитувані, смертю від меча вмирили, тинялись в овечих та козиних шкурах, бідуючи, горюючи, мучені,

³⁸ (котрих не був достоєн сьвіт,) по пустинях скитались та по горах та по вертепах і проваллях земних;

³⁹ І всі ці, одержавши сьвідчення вірою, не прийняли обітування,

⁴⁰ тим що Бог лучче щось про нас провидів, щоб не без нас осягли звершенне.

12

¹ Тим же оце й ми, маючи кругом нас таку тьму сьвідків, відложивши всяку гордість і гріх, що путав нас, з терпіннем біжимо на боротьбу, що перед нами,

² дивлячись на Ісуса, починателя і звершителя віри, котрий замість радости, яка була перед Ним, витерпів хрест, не дбаючи про сором, і сів по правиці престолоа Божого.

³ Подумайте бо про Того, хто витерпів од грішників такий перекир проти себе, щоб не внивали, ослабши в душах ваших.

⁴ Ще ви аж до крові не стояли, борючись проти гріха,

⁵ і забули напостин, що до вас, як до синів, глаголе: „Сину мій, не гордуй караннем Господнім, ані слабини, докоренний від Нього;

⁶ кого бо любить Господь, карає; і бе всякого сина, котрого приймає.”

⁷ Коли каранне терпите, Бог до вас такий, як до синів: чи єсть бо такий син, котрого не карає батько?

⁸ Коли ж ви пробуваєте без каранья, котрого спілниками стались усі, то ви неправого ложа діти, а не сини.

⁹ Ще ж, мали ми батьків, тіла нашого карателів, та й поважали їх; то чи не геть більше коритись нам Отцю духів, і жити мемо?

¹⁰ Ті бо на мало днів, як самі знали, карали нас; а Сей на користь (нашу), щоб ми були спілниками сьвятости Його.

¹¹ Усяка ж кара на той час не здаєть ся радощами, а смутком; опісля ж дає овод впокою тим, що нею навчені правди.

¹² Тим же „зомлілі руки і зомлілі коліна випростайте”,

¹³ і „стежки праві робіте ногами вашими”, щоб не звернуло кульгаве з дороги, а лучче сцілилось.

¹⁴ Дбайте про впокій з усіма і про сьвятість, без чого ніхто не побачить Бога,

¹⁵ наглядуючи, щоб хто не відпав од благодати Божої, щоб який гіркий корінь, угору вирости, не зашкодив вам, і тим не опоганились многи;

¹⁶ щоб не був хто блудник, або необачний, як Ісав, що за одну страву оддав первородство своє.

¹⁷ Знаєте бо, що і опісля, як схотів наслідувати благословенне, відкинуто Його; місце бо покаяння не знайшов, хоч і з слізмаи шукав Його.

¹⁸ Не приступили бо ви до гори, до котрої доторкаємої і до палаючого огню, і хмари, і темряви і бурі,

¹⁹ і до трубноа гуку, і голосу мови, котрий хто чув, то благали, щоб до них не мовило ся слово:

²⁰ (бо не видержали наказу: „Хоч і звів доторкнеть ся до гори, буде каміннем побитий, або стрілою пробитий.”

²¹ І, таке страшне було видінне, що Мойсей сказав: „Я в страсі і трепеті.”)

²² А приступили ви до Сионської гори і до города Бога живого, Єрусалима небесного, і до тьми ангелів,

²³ до громади і церкви первородних, на небесах написаних, і до судді всіх, Бога, і до духів праведників звершених,

²⁴ і до Посередника завіта нового, Ісуса, і крові кроплення, що промовляє лучче, ніж Авелева.

²⁵ Гледіть, щоб не відректись глаголющего. Коли бо вони не втекли, одрікшись пророкуваншого на землі, то геть більше ми, одрікшись небесного,

²⁶ котрого голос тоді захитав землю, нині ж обітував, глаголючи: „Ще раз потрясу не тільки землю, та й небом.”

²⁷ Се ж: „ще раз” показує переміну потрясеного, яко створеного, щоб пробувало нерухоме.

²⁸ Тим же царство нерухоме приймаючи, маємо благодать, котрою треба нам служити до подоби Богу з шанобою і страхом.

²⁹ Бо наш Бог — огонь пожирающий.

13

¹ Братня любов нехай пробуває.

² Гостинности не забувайте, через се бо інші, не відаючи, вгостили ангелів.

³ Памятайте вязників, мов би з ними ви увязнені, бідолашних, самі будучи в тілі.

⁴ Чесна женитва у всіх і ложе непорочне; блудників же і перелюбників судити ме Бог.

⁵ Не срібллюбиві обичаєм, довольні тим, що єсть. Сам бо рече: „Не оставлю тебе, ані покину тебе.”

⁶ Так що сьміло можемо сказати: „Господь моя поміч; не бояти мусь: що вдіє мені чоловік?”

⁷ Поминайте наставників ваших, що глаголали вам слово Боже; і позираючи на кінець їх життя, послідуєте вірі їх.

⁸ Ісус Христос учора і сьогодні, той же самий і на віки.

⁹ У всякі чужі науки не вдавайтесь. Добре бо благодаттю покріпляти серця, а не їжами, з котрих не мали користи ті, що пішли за ними.

¹⁰ Маємо жертівню, з котрої не мають права їсти, хто служить шкіні.

¹¹ Котрих бо животних кров уносить в сьвятиню архиерей за гріхи, тих мясо палить ся осторонь стану.

¹² Тим і Ісус, щоб осьвятити людей своєю кровю, осторонь воріт пострадав.

¹³ Тим же оце вийдімо до Нього осторонь стану, дізнаючи наруги Його.

¹⁴ Не маємо бо тут сталого города, а того, що буде, шукаємо.

¹⁵ Тим оце через Нього приносмо жертву хвалення без перестанку Богу, се єсть „овощ уст”, що визнають імя Його.

¹⁶ Благодтворення ж і подільчивости не забувайте; такими бо жертвами вельми догоджують Богу.

¹⁷ Слухайте наставників ваших і коріть ся (ім); вони бо пильнують душ ваших, яко мають перелік оддати; щоб з радістю се робили, а не зітхаючи; не користь бо вам се.

¹⁸ Моліте ся за нас: уповаємо бо, що добру совість маємо, у всьому хочачи добре жити.

¹⁹ Найбільше ж благаю се чинити, щоб скоро вернено мене вам.

²⁰ Бог же впокою, що підняв з мертвих великого Пастиря вівцям через кров завіту вічного, Господа нашого Ісуса Христа,

²¹ нехай звершить вас у всякому доброму ділі, щоб чинили волю Його, роблячи в вас любе перед Ним, через Ісуса Христа, котрому слава до віку вічного. Амінь.

²² Благаю ж вас, браттє, прийміте се слово напому: бо коротко написав вам.

²³ Знайте, що брата нашого Тимотея випущено, з котрим, коли скоро прийде, побачу вас.

²⁴ Витайте всіх наставників ваших і всіх сьвятих. Витаять вас ті, що з Італії.

²⁵ Благодать з усіма вами. Амінь.

До Жидів писано з Італії через Тимотея.

СОБОРНЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ЯКОВА.

- ¹ Яков, слуга Божий і Господа Ісуса Христа, дванадцяти родам, що розсіяні: Вітайте.
² Усяку радість майте, братте моє, коли впадаєте в різні спокуси,
³ знаючи, що доказ вашої віри робить терпінне;
⁴ терпінне ж нехай має звершене діло, щоб ви були звершені і повні, ні в чому не маючи недостатку.
⁵ Коли ж у кого з вас недостає премудрости, нехай просить у Бога, котрий дає всім щедро та й не осоромлює, то й дасть ся йому.
⁶ Нехай же просить вірою, нічого не сумнячись; хто бо сумнить ся, той подобен філі морській, котру вітер жене та й розбиває.
⁷ Нехай бо не думає такий чоловік, що прийме що від Бога.
⁸ Чоловік двоєдушний не статечний у всіх дорогах своїх.
⁹ Нехай же хвалить ся брат смиренний висотою своєю,
¹⁰ а багатий смиреннем своїм; бо він, як травяний цвіт, перейде.
¹¹ Зійшло бо сонце із спекою, і висушило траву, і цвіт її опав, і краса лица її зникла; так і багатий в дорогах своїх зів'яне.
¹² Блажен чоловік, що витерпить спокусу; тим що, будучи вірний, прийме вінець життя, що обіцяв Бог тим, що люблять Його.
¹³ Ніхто ж у спокусі нехай не каже: Що Бог мене спокушує; Бог бо не спокушуєт ся лихим, і не спокушує сам нікого.
¹⁴ Кожен же спокушуєт ся, надившись і лествившись похоттю своєю.
¹⁵ Потім похоть, зачавши, роджає гріх, гріх же зроблений роджає смерть.
¹⁶ Не заблуджуйтесь, братте моє любе.
¹⁷ Усяке добре даєння і всякий звершений дар з висоти сходить, од Отця сьвітла, в котрого нема переміни ані тіни зміни.
¹⁸ Схотів бо, то й породив нас словом правди, щоб бути нам якимсь почином творива Його.
¹⁹ Тим же, братте моє любе, нехай буде всякий чоловік скорий на слухання, і нескорий на слова, нескорий на гнів.
²⁰ Гнів бо чоловіка правди Божої не чинить.
²¹ Задля того відкинувши всяку погань і останок зла, прийміть у лагідности посаджене слово, що може спасти душі ваші.
²² Будьте ж чинителями слова, а не тільки слухателями, обманюючи себе самих.
²³ Бо, коли хто слухатель слова, а не чинитель, той подобен чоловікові, що дивить ся на природне лице своє в зеркалі.
²⁴ Подививсь бо на себе, та й одійшов, та зараз і забув, який він був.
²⁵ Хто ж дивить ся в звершений закон свободи, та й пробуває в ньому, той не слухатель забуваючий, а чинитель діла; такий буде щасливий у діланню своїм.
²⁶ Коли хто думає, що він вірен між вами, не уздаючи язика свого, а обманюючи серце своє, у того марна віра.
²⁷ Ото бо віра чиста і неопоганена перед Богом і Отцем, щоб одвідувати сиріт і вдовиць у гору їх, і держати себе неопоганим од сьвіта.

2

- ¹ Братте моє, не на лица вважаючи, майте віру Господа нашого Ісуса Христа прославленого.
² Коли бо ввійшов у громаду вашу чоловік з золотим перснем, в одєжі осяйній, ввійшов же й вбогий в мізерній одєжі,
³ і ви споглянете на того, що носить осяйну одєжу, і скажете йому: Ти сїдай отут гарно, а вбогому скажете: Ти стань отам, або сїдай отут на підніжку моїм,
⁴ то чи не пересуджуєте між собою і не станетесь суддями з ледачими думками?
⁵ Слухайте, братте моє любе: хиба не вбогих сьвіту сього вибрав Бог на багатих вірою і наслідників царства, котре обіцяв тим, хто любить Його?
⁶ Ви ж зневажили вбогого. Хиба не багаті підневолюють вас, і не вони тягнуть вас на судища?
⁷ Хиба не вони зневажають добре ім'я, яким вас названо?
⁸ Коли ж оце звершуєте закон царський по писанню: „Люби ближнього свого, як себе самого“, добре чините;
⁹ коли ж на лица дивитесь, то гріх робите, докорені законом, як переступники.
¹⁰ Кожний бо, хто увесь закон заховає, та згрішить в одному, станеть ся у всьому винуватий.
¹¹ Хто бо сказав: „Не чини перелюбу“, Той сказав і: „Не вбивай.“ Коли ж не зробиш перелюбу, а вбеш, став ся еси переступником закону.

¹² Так говоріте і так творіте, яко такі, що законом свободним судити метесь.

¹³ Суд бо без милосердя тому, хто не зробив милости, і вихваляється милосерде суду (понад суд).

¹⁴ Яка користь, браттє моє, коли хто каже, що віру має, та діл не має? чи може віра спасти його?

¹⁵ Коли ж брат або сестра нагі будуть і жадні щоденної страви,

¹⁶ а з вас хто скаже їм: Ідїть з миром, грїйтесь і годуйтеся, а не дасть їм потрібного для тіла; яка (з того) користь?

¹⁷ Так само й віра, коли діл не має, мертва сама по собі.

¹⁸ Ну, скаже хто: Ти віру маєш, а я діла маю. Покажи мені віру твою з діл твоїх, а я тобі докажу з діл моїх віру мою.

¹⁹ Ти віруєш, що Бог один; добре робиш: і біси вірують, та й тремтять.

²⁰ Чи хочеш же зрозуміти, чоловіче марний, що віра без діл мертва?

²¹ Авраам, отець наш, хиба не з діл оправдив ся, піднявши Ісаака, сина свого, на жертівник?

²² Чи бачиш, що віра допомагала ділам його, і ділами зверхилась віра?

²³ І сповнилось писання, що глаголе: „Увірував же Авраам Богові й полічено йому (те) за праведність, і другом Божим наречено його.”

²⁴ Чи бачите ж оце, що з діл оправдується чоловік, а не з однієї віри?

²⁵ Так само і Раава блудниця хиба не з діл оправдилась, прийнявши посланців і вивівши їх иншою дорогою?

²⁶ Яко бо тіло без духа мертво, так і віра без діл мертва.

3

¹ Не бувайте многі учителями, браттє моє, знаючи, що більший осуд приймемо.

² Багато бо грішимо всі. Коли хто в слові не грішить, се звершений чоловік, сильний обуздати і все тіло.

³ Ось бо і коням узди в роти вкладаємо, щоб слухали нас, і все тіло їх повертаємо.

⁴ Ось і кораблі, хоч які величезні, і страшними вітрами носять ся, обертають ся малим стерном, куди воля стерника хоче.

⁵ Так само й язык — малий член, а вельми хвалить ся. Ось малий огонь, а які великі речі палить!

⁶ І язык огонь, сьвіт неправди; так, язык стоїть між членами нашими, сквернячи все тіло, і палючи круг природи, а запалюючись од геєнни.

⁷ Всяка бо природа, звїрей і птиць, гадів і морських (звїрів) вгамовується і вгамовано природою чоловічою;

⁸ языка ж ніхто з людей не може вгамувати; без упину бо (се) зло, повне отрути смертоносної.

⁹ Ним благословляємо Бога і Отця, і ним кленем людей, що постали по подобию Божому.

¹⁰ Із тих же уст виходить благословенне і проклін. Не подобає, браттє моє любе, сьому так бути.

¹¹ Хиба криниця з одного джерела випускає солодке і гірке?

¹² І язык може, браттє моє, смоківниця маслини родити, або виноградина смокви? Так само ні одна криниця не дає солоної і солодкої води.

¹³ Хто мудрий та розумний між вами, нехай покаже з доброго життя діла свої в лагідности і премудрости.

¹⁴ Коли ж гірку зависть маєте та сварку в серці вашому, то не величайтесь і не кривить на правду.

¹⁵ Не сходиться премудрость звище, а земна (вона), душевна, бісовська.

¹⁶ Де бо зависть та сварка, там безладде і всяке лихе діло.

¹⁷ А та премудрость, що звище, найперше чиста, потім мирна, лагідна, покірлива, повна милости і добрих овочів, безсторонна і нелицемірна.

¹⁸ Овощ же праведности сіється в упокій тим, хто творить упокій.

4

¹ Звідкіля війни та сvari в вас? Чи не звідсіля: з розкошів ваших, що воюють у членах ваших?

² Бажаєте, та й не маєте; убиваєте і завидуете, та й не можете осягти; сваритесь і воюєте, та й не маєте, тим що не просите.

³ Просите, та й не приймаєте, тому що погано просите, щоб обернути на розкоші ваші.

⁴ Перелюбники і перелюбниці! хиба не знаєте, що любов сьвіта сього — вражда проти Бога? Оце ж, хто хоче бути приятелем сьвіту, той стається ворогом Бога.

⁵ Або думаєте, що марно писання глаголе: „До зависти пре Дух, що вселив ся в нас?”

⁶ Більшу ж дає благодать; тим же і глаголе: „Господь гордим противить ся, смиренним же дає благодать.”

⁷ Коріте ся ж оце Богу, противте ся ж дияволу, то й утіче од вас.

⁸ Приближуйтесь до Бога, то й приблизить ся до вас; очистіть руки, грішники, і направте серця (ваші), двоєдушники.

- ⁹ Страдайте, сумуйте та плачте; сьміх ваш у плач нехай обернеть ся, і радість у горе.
¹⁰ Смирітесь перед Господом, то й підійме вас.
¹¹ Не осуджуйте один одного, браттє; хто бо осуджує брата та судить брата свого, осуджує закон і судить закон; коли ж закон судиш, то ти не чинитель закону, а суддя.
¹² Один єсть Законодавець, що може спасти і погубити; ти ж хто єси, що судиш другого?
¹³ А нуте ж ви, що говорите: Сьогодні або завтра підемо в той і той город, і пробудемо там рік, та торгувати мєм та дбати мєм,
¹⁴ (ви, що не знаєте, що буде завтрашнього. Яке бо життє ваше? та же ж воно пара, що на малий час явить ся, а потім щезає.)
¹⁵ Замість щоб говорити вам: Коли Господь зволить та живі будемо, то зробимо се або те.
¹⁶ Нині ж хвалитесь у гордошах ваших. Усяка така хвала лиха.
¹⁷ Оце ж хто знає, як чинити добро, та й не чинить, тому гріх.

5

- ¹ А нуте ж ви, багаті, плачте ридаючи над злиднями вашими, що надходять.
² Багатство ваше згнило, і шати ваші міль поїла.
³ Золото ваше та срібло поржавіло, і ржа їх на свідчення проти вас буде, і з'їсть тіло ваше, як огонь.
⁴ Ось, плата робітників, що порали ниви ваші, задержана од вас, голосить; і голосінне женців до ушей Господа Саваота дійшло.
⁵ Розкошували ви на землі та буяли; повгодовували серця ваші, мов на день заколення.
⁶ Осудили ви, убили праведного; він не противив ся вам.
⁷ Терпіть же оце, браттє моє, аж до приходу Господнього. Ось, ратай же доброго овочу з землі, чекаючись терпівово його, доки прийме дощ ранній і пізній.
⁸ Терпіть же й ви, утвердьте серця ваші, бо прихід Господень наближуєть ся.
⁹ Не зітхайте один на одного, браттє, щоб вас не осуджено: ось, суддя перед дверима стоїть.
¹⁰ За взір тяжкої муки і довгого терпіння прийміть, браттє моє, пророків, що глаголали імям Господнім.
¹¹ Ось, ми зємо блаженними, хто терпів. Про терпінне Йовове чули ви, і кончину Господню виділи; бо Господь вельми милосерний і благий.
¹² Перше ж усього, браттє моє, не кленітесь ні небом, ні землею, ні іншою якою клятьбою; а нехай буде в вас: так, так, ні, ні, щоб не впали ви в осуд.
¹³ Хто між вами тяжко страдає? нехай молить ся; хто радіє? нехай сьпіває.
¹⁴ Чи хто нездужає між вами, нехай призове пресвітерів церкви, і нехай молять ся над ним, помазавши його оливою в імя Господнє;
¹⁵ і молитва віри спасе болящого, і підійме його Господь; а коли гріхи вчинив, відпустять ся йому.
¹⁶ Визнавайте один одному гріхи, і моліть ся один за одного, щоб сцілитись вам. Много бо може молитва праведного ревна.
¹⁷ Ілия був чоловік подобний нам страстями, а помоливсь молитвою, щоб не було дощу, то й не було дощу на землі три роки і шість місяців.
¹⁸ А знов помолив ся, то й дало небо дощ, і земля зростила овоч свій.
¹⁹ Браттє, коли хто з вас заблудить від правди, і наверне хто його,
²⁰ нехай знає, що навернувший грішника від блудної дороги його спасе душу від смерти і покрие множество гріхів.

ПЕРВЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПЕТРА.

¹ Петр, апостол Ісуса Христа, вибраним захожанам розсіяння по Понту, Галатії, Кападокиї, Азії і Витинії,

² по провидінню Бога Отця, через освячення Духа, на послухання і кроплення крові Ісуса Христової: Благодать вам і мир нехай намножить ся.

³ Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що, по великій своїй милости, знов породив нас на впованне живе воскресеннем Ісус-Христовим із мертвих,

⁴ до насліддя нетлінного і непорочного, що не зоване, сховане на небесах про вас,

⁵ котрі силою Божою стережені пробуваєте через віру, на спасенне, готове явитись останнього часу.

⁶ Сим радуйте ся, мало нині (коли треба), смуткуючи у всяких напастях,

⁷ щоб випробувана віра ваша, геть дорожка золота пропадущого, хоч і огнем випробуваного, знайшлась на похвалу і честь і славу в одкриттю Ісус-Христовому.

⁸ Котрого не бачивши любите, і на котрого нині не дивлячись, а віруючи, радуєтесь радістю невимовною і преславною,

⁹ приймаючи кінець віри вашої, спасенне душам.

¹⁰ Про се ж то спасенне розвідували і допитувались пророки, що про вашу благодать пророкували,

¹¹ дознаючись, якого або котрого часу являв у них Дух Христов, поперед свідкуючи про Христові страсті і про славу, що після них;

¹² котрим відкрито, що не самим собі, а нам служили вони (тим), що нині звістили вам ті, котрі благовістували вам Духом святим, посланим із неба, (і) на що бажають ангели дивитись.

¹³ Тим то, підперезавши поясницї думок ваших, будьте тверезі, і звершено вповайте на благодать, що приносить ся вам в одкриттю Ісуса Христа.

¹⁴ Яко діти слухняні, не водячи себе по давнім хотінням вашим, що в незнанню,

¹⁵ а, яко Покликавший вас святий, і ви самі святі у всьому життю будьте:

¹⁶ бо написано: „Будьте святі, бо я свят.“

¹⁷ І коли Отцем зовете Того, що, не вважаючи на лице, судить кожного по ділу, то з страхом провожайте час вашого домування,

¹⁸ знаючи, що не тлінним сріблом або золотом викупились од марного життя вашого, від отців переданого,

¹⁹ но дорогоцінною кровю Христа, як непорочного і чистого агнця,

²⁰ призначеного перш настання свѣта, обявленого в останні часи задля вас,

²¹ що через Його віруєте в Бога, котрий воскресив Його з мертвих і дав Йому славу, щоб віра ваша і надія була на Бога.

²² Душі ваші очистивши, в послуші правди Духом, на братню любов нелицемірну, із чистого серця любите один одного щиро,

²³ як народжені не з тлінного сімя, а з нетлінного, через слово Бога живого і пробуваючого по вік.

²⁴ Бо „всяке тїло, як трава, і всяка слава чоловіча, як цвѣт на траві: Зісохла трава і цвѣт її упав;

²⁵ а слово Господнє пробуває по вік.“ Се ж слово — благовістwowане між вами.

2

¹ Тим то, відложивши всяку злобу, і всякий підступ і лицемірство і зависть і всяку осуду,

² яко ж новорожденні діти будьте жадні словесного чистого молока, щоб у ньому вирости на спасенне;

³ коли покушали, що благий Господь.

⁴ Приступаючи до Него, до каменя живого, від людей відкинутого, від Бога ж вибраного, дорогого,

⁵ і самі, яко живе камінне, будуйте дім духовний, свѣщенство свѣате, щоб приношено духовні жертви любоприємні Богу через Ісуса Христа.

⁶ Тим то й стоїть в писанню: „Ось, кладу в Сионі угольний, камінь, вибраний, дорогий; і віруючий в Него не осоромить ся.“

⁷ Оце ж вам віруючим, — дорогий, неслухняним же „камінь, що відкинули будівничі, та став ся у голову угла, — камінь спотикання і скеля поблазні“;

⁸ і спотикають ся, не слухаючи слова, на що вони й полишені.

⁹ Ви ж — рід вибраний, царське свѣщенство, нарід свѣятий, люде прибрані, щоб звіщали чесноти Покликавшего вас із темряви у дивне своє свѣтло;

- ¹⁰ ви, колись і не народ, а тепер народ Божий; непомилувані, а тепер помилувані.
- ¹¹ Любі, молю, як чужосторонців і прохожих, ухилийтесь від тілесного хотіння, котре воює проти душі,
- ¹² і вести добре життя своє між поганями, щоб, у чому судять вас як лиходіїв, наглядаючи добрі діла (ваші), славили Бога в день одвідання.
- ¹³ Тим то коріть ся всякому чоловічому начальству ради Господа: чи то цареві, яко значному,
- ¹⁴ чи то начальникам, яко від него посланим на одмщенне лиходіїм, а на хвалу добротворцям.
- ¹⁵ Така бо воля Божа, щоб ви, роблячи добро, затикали уста невіжки безрозумних людей,
- ¹⁶ яко свободні, а не яко ті, що мають свободу за покриття злоби, а яко слуги Божі.
- ¹⁷ Усіх шануйте; браттвство любіте; Бога лякайтесь; царя честіть.
- ¹⁸ Слуги, з усяким страхом корітесь панам, не тільки добрим і лагідним, а також лукавим.
- ¹⁹ Се бо угодно перед Богом, коли хто ради совісти Божої переносить смуток, страждаючи не по правді.
- ²⁰ Яка бо похвала, коли, согрішаючи й биті в лице, терпите? Тільки коли добре робите, і, страждаючи терпите, то се угодно перед Богом.
- ²¹ На се бо ви покликані, бо і Христос страждав за вас, оставляючи вам приклад, щоб ви йшли слідом за Його стопами;
- ²² котрий не зробив гріха, ані не знайдено підступу в устах Його;
- ²³ котрий, злословлений, не злословив, і страждаючи, не грозив, а передав Судячому праведно;
- ²⁴ котрий гріхи наші сам підніс на тілі своїм на дереві, щоб ми, для гріхів умерши, правдою жили; котрого „ранами сцілились”.
- ²⁵ Були бо ви, як вівці блукаючі; тільки ж вернулись нині до Пастиря і Владики душ ваших.

3

- ¹ Також і жінки, корітесь своїм чоловікам, щоб і ті, що не корять ся слову, життям жінок без слова були з'єднані,
- ² дивлячись на чисте життя ваше у страху (Божому).
- ³ Ваша окраса нехай не буде зовнішнє заплітання волосся і убираннє в золото, або з'одягання в одєжу;
- ⁴ а потайний серця чоловік, у нетлінню лагідного й тихого духа, що перед Богом многоцінне.
- ⁵ Так бо колись і сьвяті жінки, що вповали на Бога, украшали себе, корячись своїм чоловікам;
- ⁶ як Сарра слухала Авраама, паном Його зовучи, котрої ви стали дітьми, добре роблячи і не лякаючи ся ніякого страху.
- ⁷ Чоловіки також, домуйте разом з ними по розумі, яко більше слабосильній посудині жіночій віддаючи честь, яко і спільні наслідники благодати життя, щоб не з'упинялись молитви ваші.
- ⁸ Наконєць же, будьте усі одної думки, милосердуючі, братолюбні, сердечні, привітливі;
- ⁹ не віддаючи зло за зло, або докір за докір, а наспроти благословляйте, знаючи, що на те ви покликані, щоб благословеннє наслідили.
- ¹⁰ „Хто бо хоче життя любити, і видіти дні добрі, нехай вдержить язик свій від злого, й уста свої, щоб не говорити зради;
- ¹¹ нехай ухилиєть ся від злого, і робить добре; нехай шукає впокою, і побиваєть ся за ним.
- ¹² Бо очі Господні на праведних, і уші Його на молення їх; лице ж Господнє проти тих, що зле роблять.”
- ¹³ І хто ж такий, що заподіяв би вам лихо, коли будете наслідниками доброго?
- ¹⁴ Тільки ж, коли б і страждали задля правди, блаженні ви; страху ж їх не бійтесь, ані тривожтесь;
- ¹⁵ а Господа Бога сьвятіть у серцях ваших. Бувайте завсїди готові дати одвіт всякому, що домагаєть ся від вас слова про вашу надію, з лагідністю і страхом;
- ¹⁶ маючи совість добру, щоб, у чому судять вас, яко лиходіїв, осоромились ті, що докоряють добре життя ваше в Христі.
- ¹⁷ Лучче бо, коли воля Божа, пострадати за добрі діла, аніж за діла лихі;
- ¹⁸ тому що й Христос, щоби привести нас до Бога, один раз пострадав за гріхи наші, Праведник за неправедних, що був умертвений по тілу, но ожив духом,
- ¹⁹ в котрому і тим духам, що в темниці, прийшовши, проповідував,
- ²⁰ колись то неслухняним, як того часу дожидало (їх) довготерпінне Боже, за днів Ноя, як стрів ся ковчег, в котрий мало, то єсть, вісім душ, спасло ся од води;
- ²¹ чого образ хрещеннє (не відложеннє тілесної нечистоти, а совісти доброї обітниця перед Богом), що і нас тепер спасає через воскресеннє Ісуса Христа,
- ²² котрий єсть по правді в Бога, зійшовши на небо, котрому покорились ангели і власті і сили.

4

1 Тим же то, коли Христос страждав за нас тілом, то й ви тією самою думкою оружіть ся; хто бо страждав тілом, перестав грішити,

2 щоб уже не по хотінню чоловічому, а по волі Божій, жити остальний час у тілі.

3 Доволі бо з нас минушого часу життя, що чинили волю поган, ходячи в розпусті, пристрастях, пиянстві, бенкетах, напитках і мерзських ідолослуженнях.

4 Чим і дивують ся, що ви не біжете разом з ними на розлив розпусти, хулячи;

5 котрі дадуть одвіт Тому, що готов судити живих і мертвих.

6 На се бо і мертвим проповідувано благовісте, щоб прийняли суд по чоловіку тілом, і жили по Бозі духом.

7 Усьому ж кінець наблизив ся. Будьте ж оце мудрі і тверезі до молитов.

8 Перш усього ж майте один до одного щирю любов, бо любов покриває множество гріхів.

9 Будьте гостинні один для одного без дорікання.

10 Кожний, яко ж прийняв дар, так ним нехай служить один одному, як добрі доморядники всякої благодати Божої.

11 Коли хто говорить, то нехай говорить як слова Божі; коли хто служить, нехай же служить по силі, котру подає Бог; щоб у всьому прославляв ся Бог через Ісуса Христа, котрому слава і держава по вічні віки. Амінь.

12 Любі, не чудуйтеся розпаленням, що буває вам на спокусу, наче б вам що дивного довело ся;

13 а радуйтеся, яко ж маєте участь в страданнях Христових, щоб і в одкриттю слави Його радувались і веселились.

14 Коли докоряють вас за імя Христове, — ви блаженні; Дух бо слави й Бога почиває на вас; ними він хулить ся, вами ж прославляєт ся.

15 Тільки ж ніхто з вас нехай не постраждає яко душегубець, або злодій, або лиходій, або як бунтівник;

16 коли ж яко Християнин, то нехай не соромить ся, а прославляє Бога за сю участь.

17 Бо пора початись судові від дому Божого; коли ж найперш од нас, то який кінець тих, що не корять ся благовістю Божому?

18 І коли „праведник тільки що спасеть ся, то безбожник і грішник де явить ся?“

19 Тим то й страждаючи по волі Божій, як вірному Творцеві, нехай передають душі свої, роблячи добре.

5

1 Старших між вами молю, яко товариш-старший і свідок страдання Христового, і спільник слави, що має відкритись:

2 пасіте стадо Боже, що у вас, доглядаючи не по неволі, ані для поганої користі, а з доброго серця;

3 ані пануйте над народом, а взором будьте стада;

4 і як явить ся Пастир-Начальник, приймете невянучий слави вінець.

5 Саме так, молодші, коріть ся старшим; усі ж, один одному корячись, смирністю підпережіть ся; бо „Бог гордим противить ся, смирним же дає благодать.“

6 Смиріть ся ж під сильну руку Божу, щоб підніс вас угору свого часу;

7 всяку журбу вашу скинувши на Него, бо Він стараєт ся про вас.

8 Тверезіть ся, пильнуйте, бо противник ваш, диявол, як лев рикаючий, ходить, шукаючи кого пожерти;

9 проти него вставайте тверді вірою, знаючи, що такі страдання доводять ся і братівству вашому в світі.

10 Бог же всякої благодати, покликавший нас до вічної своєї слави в Христі Ісусі, коли трохи пострадаєте, Він нехай звершить вас, утвердить, укріпить і оснує (непорушно).

11 Йому слава і держава по вічні віки. Амінь.

12 Через Сильвана, вірного вам брата, як думаю, коротко написав, наповідаючи і свідкуючи, що се правдива благодать Божа, в котрій стоїте.

13 Витає вас вибрана з вами (церков) в Вавилоні, і Марк, син мій.

14 Витаєте один одного у цілуванні любови. Впокій вам усім, що в Христі Ісусі. Амінь.

ДРУГЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ СВЯ. АПОСТОЛА ПЕТРА.

¹ Симон Петр, слуга і апостол Ісуса Христа, тим, що з нами однаку дорогу віру прийняли по правді Бога нашого і Спаси Ісуса Христа:

² благодать вам і впокій нехай умножить ся в познанні Бога й Ісуса, Господа нашого.

³ Яко ж усе до життя і побожності дароване нам Божою силою Його, через познання Покликавшего нас славою і чеснотою (милостю),

⁴ чим найбільші і дорогі обітниці даровані нам, щоб через них були ви спільниками Божої природи, ухиляючись від тлінного хотіння, що в світі,

⁵ то доложіть до сього усе ваше старання, і подайте у вірі вашій чесноту, а в чесноті розум,

⁶ а в розумі вдержання, а у вдержанні терпіння, а в терпінні побожність,

⁷ а в побожності братню любов, а в братній любові любов (для всіх).

⁸ Коли бо се буде у вас і умножить ся, то не оставить вас лінивими, ані безплідними в познанні Господа нашого Ісуса Христа.

⁹ У кого бо нема сього, той сліпий і коротко видючий, що забув на очищення давних своїх гріхів.

¹⁰ Тим то, брати, старайтесь більше утвердити ваше покликання і вибрання; се бо роблячи, ніколи не спотикнетесь.

¹¹ Так бо щедро дозволить ся вам вхід у вічне царство Господа нашого і Спаси Ісуса Христа.

¹² Тим і не занехую завсіди пригадувати вам ці речи, хоч ви й знаєте, і утверджені у сій правді.

¹³ Видить ся ж мені право, доки я у сій оселі, розбуджувати вас у наповіданню;

¹⁴ знаючи, що скоро оставлю оселю мою, яко ж і Господь наш Ісус Христос обявив мені.

¹⁵ Старати му ся ж, щоб ви і всюди, по моему розстанню, робили спомин сіх річей.

¹⁶ Не за байками бо, хитро придуманими, йдучи, обявили ми вам силу і прихід Господа нашого Ісуса Христа, а будши самовидцями величчя Його.

¹⁷ Бо Він прийняв від Бога Отця честь і славу, коли зійшов до Него од величної слави такий голос: „Се Син мій любий, що я вполював Його.“

¹⁸ І сей голос чули ми, як сходив з неба, будши з Ним на горі сьвятій.

¹⁹ Ще ж маємо певніше слово пророче, і ви добре робите, вважаючи на него, як на світильника, що світить в темному місці, аж день засияє, і денниця зійде в серцях ваших;

²⁰ се найперш знаючи, що жадне книжне пророцтво не дієть ся своїм розв'язанням.

²¹ Бо ніколи із волі чоловіка не виповідало пророцтво, а від Духа святого розбуджувані, промовляли святі люди Божі.

2

¹ Були ж і лжепророки між людьми, як і між вами будуть лжеучителі, котрі введуть ересі погибелі, і відцуравшись викупившого їх Владики, приведуть на себе скору погибіль.

² І многі підуть за їх погибіллю, котрі дорогу правди хулити муть;

³ і в зажерливості придуманими словами вас підходити муть, для котрих суд з давнього часу не гаїть ся, і погибіль їх не дремає.

⁴ Бо коли Бог ангелів, що згрішили, не пощадив, а кинув їх в окови пекольної темряви, і передав, щоб хоронено їх на суд;

⁵ і коли первого сьвіта не пощадив, а самовосьмого Ноя, проповідника правди, охоронив, повідь на світ нечестивих допустивши;

⁶ і коли городи Содому й Гоморру засудив на руїну, обернувши в попіл, і поставивши, яко приклад для будучих безбожників,

⁷ а ізбавив праведного Лота, омерзеного розпустним життям безбожників;

⁸ (живучи бо між ними праведник той, дивлячись і слухаючи про беззаконні діла, день в день мучив праведну душу;)

⁹ то й знає Господь побожних з покуси вибавляти, неправедних же хоронити про судний день на муки, —

¹⁰ найбільше ж тих, що ходять в слід за тілом в нечистому хотінні, і зневажають начальство; що сьмиліві, самолюбні, не лякають ся хулити владу,

¹¹ хоч ангели, кріпстю і силою більшими будши, не приносять проти них перед Господа докорячого суду.

¹² Сі ж, як безсловесні зв'їри, природні, що родять ся на лови і забиттє, хулять, чого не розуміють, і в зотлінні своїм загинуть,

¹³ і нагороду неправди приймуть. Солодкими вважають вони дочасні розкоші; вони — самий сором і беззаконне, розкошують в обманстві своїм, їдаючи з вами;

¹⁴ очі мають повні прелюбодіяння і непереставного гріха, надять душі неутверджені; серце в них навчене до зажерливости, се — діти прокляття;

¹⁵ котрі, опустивши праву дорогу, заблудили, йдучи дорогою Валаама, сина Восорового, що полюбив несправедну нагороду,

¹⁶ тільки ж мав кару за своє беззаконне, бо підяремник німий, проговоривши чоловічим голосом, остановив нерозум пророка.

¹⁷ Се жерела безводні, хмари, хуртовиною гонимі, котрим чорна темрява на віки захована.

¹⁸ Промовляючи бо великими і марними словами, принадають хотінням тіла та розпустою тих, що ледво утікли від живучих в блуді,

¹⁹ обіцяючи їм волю, самі будучи слуги зотління; хто бо ким подужаний, того він і невольник.

²⁰ Коли бо, утікши від нечистоти світа через пізнання Господа і Спаси Ісуса Христа, однакж, знов замотавшись, бувають подужані, то останнє їх — гірше першого.

²¹ Лучче би їм було не пізнати дороги правди, як, пізнавши, одвернутись від переданої їм святаї заповіді.

²² Довело ся ж їм по правдивій приповіді: „Пес вертаєть ся до своєї блювотини“, а „свиня, скупавшись, (іде) валять ся у калюжу“.

3

¹ Се вже, любі, друге пишу вам послання, в котрих, наповідаючи, збуджую чисту думку вашу,

² щоб згадали слова, проречені від святих пророків, і заповідь від нас, яко апостолів Господа і Спаси,

³ се найперш знаючи, що прийдуть в останні дні ругателі, ходящі по своєму хотінню,

⁴ і скажуть: Де обітниця приходу Його? від коли бо батьки умирають, усе так само пробуває від почину створіння.

⁵ Не знають бо ті, що так хочуть, що небеса були з давнього часу, і земля із води, і в воді постала словом Божим,

⁶ длячого й тогдасній світ водою затоплений, погіб;

⁷ нинішні ж небеса і земля тим самим словом заховані, і на огонь зберегають ся про день суду й погібелі безбожних людей.

⁸ Тільки ж одно се нехай не буде перед вами тайне, любі, що один день у Господа, як тисяча літ, а тисяча літ, як один день.

⁹ Не гаїть ся Господь з обітницею, як се декотрі за гайку вважають; а довготерпить вам, не хочучи, щоб хто погіб, а щоб усі до покаяння прийшли.

¹⁰ Прийде ж день Господень, як злодій в ночі; тоді небеса з шумом перейдуть, первотини ж, розпечені розтоплять ся, і земля і діла на ній погорять.

¹¹ Коли ж се все зруйнуєть ся, то якими слід вам бути в святаму життю і побожності,

¹² дожидаючи й бажаючи скорого приходу Божого дня, котрого небеса, палаючи, рунуть, і первотини, горючи, розтоплять ся?

¹³ Нових же небес і землі нової по обітниці дожидаємось, в котрих правда домує.

¹⁴ Тим то, любі, сього дожидаючи, старайтесь нескверними і чистими явитись перед Ним в упокою,

¹⁵ а довготерпінне Господа нашого за спасенне вважайте; яко ж і любий наш брат Павел по даній йому премудрості писав вам,

¹⁶ яко ж і в усіх листах, говорячи в них про ці речі; в котрих дещо тяжко зрозуміти, що неуки і неутверджені перевертають, як і інші писання, на свою власну погібелі.

¹⁷ Ви ж, любі, знаючи вперед, бережіть ся, щоб і вас не зведено блудом безбожників, і не відпали від свого утвердження;

¹⁸ а ростіть в благодаті і знанню Господа нашого і Спаси Ісуса Христа. Йому слава і тепер і по день віка. Амінь.

ПЕРВЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ЙОАНА БОГОСЛОВА.

¹ Що було від почину, про що ми чули, що бачили очима нашими, і на що дивили ся, і чого руки наші дотикали ся, про Слово життя, —

² (бо життє явилось, і ми бачили, і свідкуємо, і звіщаєм вам життє вічне, що було в Отця, а явилось нам;)

³ що ми бачили і чули, звіщаєм вам, щоб і ви мали спільність з нами; а спільність наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом.

⁴ І се пишемо вам, щоб радість ваша була повна.

⁵ І се обітниця, котру ми чули від Нього, і звіщаємо вам, бо Бог свѣтло, і ніякої у Нього темряви.

⁶ Коли говоримо, що спільність маємо з Ним, а в темряві ходимо, то не говоримо по правді і не творимо правди;

⁷ коли ж у свѣтлі ходимо, яко ж Він сам у свѣтлі, то маємо спільність один з одним, і кров Ісуса Христа, Сина Його, очищає нас од усякого гріха.

⁸ Коли говоримо, що гріха не маємо, то самі себе обманюємо, і нема правди в нас.

⁹ Коли визнаєм гріхи наші, то Він вірний і праведний, щоб простив нам гріхи, і очистив нас од всякої неправди.

¹⁰ Коли кажемо, що ми не згрішили, то й слова Його нема в нас.

2

¹ Діточки мої, се пишу вам, щоб не грішили; а коли хто згрішить, заступника маємо перед Отцем, Ісуса Христа праведника.

² А Він вблаганне за гріхи наші; не за наші ж тільки, а також цілого свѣта.

³ А по тому знаємо, що ми пізнали Його, коли заповіді Його хоронимо.

⁴ Хто говорить: Я пізнав Його, а заповідей Його не хоронить, той ложник, і в тому нема правди;

⁵ хто ж хоронить слово Його, істино у тому любов Божа звершена. По тому знаємо, що ми в Ньому.

⁶ Хто говорить, що в Ньому пробуває, повинен, яко ж Той ходив, і він так ходити.

⁷ Брати, не заповідь нову пишу вам, а заповідь стару, котру маєте з почину; заповідь стара, се слово, котре ви чули з почину.

⁸ Знов заповідь нову пишу вам, що єсть правдиве і в Ньому і в вас: що темрява переходить, а свѣтло правдиве вже свѣтить.

⁹ Хто говорить, що він в свѣтлі, а ненавидить брата свого, той в темряві аж досі.

¹⁰ Хто любить брата свого, в свѣтлі пробуває, і поблазні у ньому нема;

¹¹ хто ж ненавидить брата свого, той в темряві, і в темряві ходить, і не знає де йде, бо темрява осліпила очі його.

¹² Пишу вам, діточки, що оставляють ся вам гріхи задля імени Його.

¹³ Пишу вам, батьки, що ви пізнали Того, котрий (єсть) від почину. Пишу вам, молодята, що ви подужали лукавого. Пишу вам, діти, що ви пізнали Отця.

¹⁴ Писав я вам, батьки, що ви пізнали Того, що від почину. Писав я вам, молодята, що ви сильні, і слово Боже у вас пробуває, і що подужали лукавого.

¹⁵ Не любіте ж свѣта, ані того, що в свѣті. Коли хто любить свѣт, нема любви Отцівської у ньому;

¹⁶ все бо, що в свѣті, — хотінне тіла і хотінне очей, і гордоші свѣтові, — не з Отця а зо свѣта.

¹⁷ І свѣт перейде, і хотінне його; хто ж чинить волю Божу, пробуває по вік.

¹⁸ Діти, остання година настала; і яко ж чули ви, що антихрист прийде, а тепер многі антихристи постали, то й звідтіля знаємо, що остання година.

¹⁹ Зміж нас вийшли, тільки не були зміж нас; бо коли б були зміж нас, то остали б з нами; тільки ж відступили вони, щоб явилось, що не всі наші.

²⁰ І ви помазанне маєте від Сьвятого, і знаєте все.

²¹ Не писав я вам, наче б ви не знали правди, а що знаєте її, і що всяка брехня не від правди.

²² Хто ложник, як не той, хто відрікаєть ся, що Ісус не Христос? Сей антихрист, хто відрікаєть ся Отця і Сина.

²³ Всякий, хто відрікаєть ся Сина, той і Отця не має.

²⁴ Ви ж, що чули від почину, те нехай в вас пробуває; коли в вас пробувати ме, що ви від почину чули, то й ви будете пробувати у Сині і в Отці.

²⁵ А се обітниця, котру обіцяв нам, — життє вічне.

²⁶ Се писав я вам про тих, що підманюють вас.

²⁷ Та помазанне, котре ви прийняли від Нього, в вас пробуває, і не потрібуєте, щоб хто учив вас; а як те саме помазанне навчає вас про все, і воно правдиве й не брехня, то яко ж воно навчало вас, пробуйте в тому.

²⁸ Так, діточки, пробуйте в Ньому, щоб, коли явить ся, була у нас одвага, і не осоромились перед Ним при Його приході.

²⁹ Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто робить правду, від Нього родив ся.

3

¹ Глядіть, яку любов дав нам Отець, щоб ми діти Божі звались. Тим то не знає нас сьвіт, що не пізнав Його.

² Любі, ми тепер діти Божі; та ще не явилось, що ми будемо; знаємо ж, що, коли явить ся, подібні Йому будемо, бо побачимо Його, яко ж єсть.

³ І всякий, що має сю надію на Нього, очищує себе, яко і Він чистий.

⁴ Кожен, хто робить гріх, робить також беззаконне, і гріх єсть беззаконне.

⁵ Знаєте ж, що Він явив ся, щоб гріхи наші взяти, і що гріха нема у Ньому.

⁶ Кожен, хто у Ньому пробуває, не грішить; кожен, хто грішить, не бачив Його, ні пізнав Його.

⁷ Діточки, нехай ніхто вас не обманює: хто робить правду, той праведний, яко ж Він праведний,

⁸ хто робить гріх, той від диявола, бо від почину диявол грішить. На се явив ся Син Божий, щоб зруйновати діла диявола.

⁹ Кожен, хто родив ся з Бога, гріха не робить, бо насінне Його в ньому пробуває; і не може грішити, бо він з Бога родив ся.

¹⁰ По сьому явні діти Божі, і діти диявольські. Кожен, хто не робить правди, не від Бога, так само й хто не любить брата свого.

¹¹ Се бо віщанне, котре ви чули від почину, щоб ми любили один одного,

¹² не яко ж Каїн, що від лихого був, і забив брата свого; та й за що забив його? тому, що діла його лихі були, а (діла) брата його праведні.

¹³ Не дивуйтесь, брати мої, коли ненавидить вас сьвіт.

¹⁴ Ми знаєм, що перейшли від смерті у життє, бо любимо братів; хто не любить брата, пробуває в смерті.

¹⁵ Кожен, хто ненавидить брата свого, той чоловікогубець; а ви знаєте, що жоден чоловікогубець не має життя вічного, в ньому пробуваючого.

¹⁶ У сьому пізнали ми любов, що Він за нас душу свою положив; і ми повинні за братів душі класти.

¹⁷ Хто ж має прожиток у сьвітї, і видить брата свого, що в потребі, та й зачинить серце своє перед ним, то як любов Бога пробуває у ньому?

¹⁸ Діточки мої, не любім словом, ані язиком, а ділом і правдою.

¹⁹ І по сьому пізнаємо, що ми від правди, і перед Ним втихомирюєм серця наші;

²⁰ бо коли винує нас серце, (то о скільки більше Бог); бо більший Бог, ніж серце наше, і знає все.

²¹ Любі, коли серце наше не винує нас, одвагу маєм перед Богом,

²² і, коли що просимо, приймаємо від Нього, бо хоронимо заповіді Його, і угодне перед Ним робимо.

²³ А се заповідь Його, щоб вірували в імя Сина Його Ісуса Христа, й любили один одного, яко ж і дав заповідь нам.

²⁴ І, хто хоронить заповіді Його, у тому Він пробуває, а той в Ньому. І по сьому пізнаємо, що пробуває в нас, — по Духові, котрого дав нам.

4

¹ Любі, не всякому духові віруйте, а досвідчайте духів, чи від Бога вони; бо многі лжепророки вийшли у сьвіт.

² По сьому пізнавайте духа Божого: всякий дух, котрий визнає Ісуса Христа, що прийшов у тілї, є від Бога.

³ І всякий дух, котрий не визнає Ісуса Христа, що прийшов у тілї, не є від Бога; се дух антихристів, про котрого чували, що прийде, і тепер вже єсть у сьвітї.

⁴ Ви од Бога, діточки, і подужали їх; більший бо Той, хто в вас, ніж той, хто в сьвітї.

⁵ Вони від сьвіта, тим то від сьвіта говорять, і сьвіт слухає їх.

⁶ Ми від Бога; хто знає Бога, слухає нас; хто не від Бога, не слухає нас; із сього пізнаємо духа правди, і духа мани.

⁷ Любі, любім один одного; бо любов від Бога, і кожен, хто любить, від Бога родив ся, і знає Бога;

⁸ хто не любить, не пізнав Бога, бо Бог любов.

⁹ У сьому явилась любов Бога в нас, що Бог Сина свого єдиногодного у сьвіт післав, щоб ми жили через Него.

¹⁰ У сьому любов, не що ми любили Бога, а що Він любив нас, і післав Сина свого на вблагання за гріхи наші.

¹¹ Любі, коли так Бог полюбив нас, то й ми повинні один одного любити.

¹² Бога ніколи ніхто не бачив; коли ж любимо один одного, то Бог у нас пробуває, і любов Його звершена в нас.

¹³ По сьому пізнаємо, що в Ньому пробуваєм, а Він у нас, що від Духа свого дав нам.

¹⁴ А ми виділи й свідкуємо, що Отець післав Сина, Спасителя світа.

¹⁵ Коли хто визнає, що Ісус Син Божий, то в ньому пробуває Бог, а він у Бозі.

¹⁶ Ми пізнали також, та й увірували в любов, котру має Бог до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, в Бозі пробуває, а Бог в ньому.

¹⁷ У сьому звершена любов у нас, щоб мати одвагу на день суду, бо який Він, такі й ми у світлі сьому.

¹⁸ Страху нема в любові, а звершена любов геть виганяє страх, бо страх має муку, і хто лякається, той не звершений в любові.

¹⁹ Ми любимо Його, бо Він перший любив нас.

²⁰ Коли хто каже: Що люблю Бога, а брата свого ненавидить, той ложник; бо хто не любить брата, котрого бачить, Бога, котрого не бачить, як може любити?

²¹ І заповідь сю маємо від Него, щоб, хто любить Бога, любив і брата свого.

5

¹ Кожен, хто вірує, що Ісус єсть Христос, той від Бога родив ся; і кожен, хто любить Родившого, любить і рожденного від Нього.

² По сьому пізнаємо, що любимо дітей Божих, коли Бога любимо, і заповіді Його хоронимо.

³ Се бо любов Божя, щоб ми хоронили заповіді Його; а заповіді Його не тяжкі.

⁴ Все бо рожене від Бога світ побіждає; і ся перемога, перемігши світ, віра наша.

⁵ Хто се, що побіждає світ, як не той, хто вірує, що Ісус Син Божий?

⁶ Се Той, що прийшов з водою і кровю, Ісус Христос; та й не з водою тільки, а з водою і кровю; а Дух свідкує, бо Дух є правда.

⁷ Бо три їх, що свідкують на небі: Отець, Слово і святий Дух; і сі три — одно.

⁸ І троє їх, що свідкують на землі: дух і вода і кров; і сі троє — одно.

⁹ Коли свідчення людей приймаємо, то свідчення Боже більше, бо се свідчення Боже, котрим свідчив про Сина свого.

¹⁰ Хто вірує в Сина Божого, має свідчення в собі; хто не вірує Богу, ложником зробив Його, бо не увірував у свідчення, котрим свідкував Бог про Сина свого.

¹¹ А се свідчення єсть, що життя вічне дав нам Бог, а се життя у Сині Його.

¹² Хто має Сина, має життя; хто не має Сина Божого, життя не має.

¹³ Се написав я вам, віруючим в ім'я Сина Божого, щоб ви знали, що маєте життя вічне, і щоб вірували в ім'я Сина Божого.

¹⁴ І се одвага, котру маємо до Него, що, коли чого просимо по волі Його, Він слухає нас;

¹⁵ і коли знаємо, що Він слухає нас, чого б ми не просили, то знаємо, що одержуємо прощення від Него.

¹⁶ Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай молить ся, і (Бог) дасть йому життя, тим що грішить не на смерть. Єсть гріх на смерть; не за сей кажу, щоб молив ся.

¹⁷ Всяка неправда гріх, та єсть гріх не на смерть.

¹⁸ Знаємо, що кожний, хто родив ся від Бога, не грішить; тільки рождені від Бога, хоронять себе, а лихий не дотикаєт ся його.

¹⁹ Знаємо, що ми від Бога, і весь світ у лихому лежить.

²⁰ Знаємо ж, що Син Божий прийшов, і дав нам розум, щоб пізнавали Бога правдивого; і ми в правдивому, в Сині Його Ісусі Христі.

²¹ Сей правдивий Бог, і життя вічне. Діточки, хороніть себе від ідолів. Амінь.

ДРУГЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ЙОАНА БОГОСЛОВА.

¹Старець — вибраній пані і дітям її, котрих я істино люблю (і не я тільки, а також усі, що пізнали правду),

²задля правди, що пробуває в нас, і з нами буде по вік:

³Нехай буде з вами благодать, милость, впокій від Бога Отця, і від Господа Ісуса Христа, Сина Отцівського, в правді і любові.

⁴Вельми я зрадував ся, що знайшов дітей твоїх, ходячих в правді, яко ж заповідь прийняли ми від Отця.

⁵І тепер прошу тебе, пані, не яко нову заповідь пишу тобі, а котру мали ми від почину, щоб любили один одного.

⁶І се любов, щоб ми ходили по заповідям Його. Се заповідь, яко ж ви чули від почину, щоб у ній ходили.

⁷Бо многі зводителі увійшли у світ, котрі не визнають Ісуса Христа, що прийшов у тілі; а такий зводитель і антихрист.

⁸Глядіть на себе, щоб не згубити нам, що заробили, а щоб нагороду повну прийняли.

⁹Кожен, хто переступає, а не пробуває в науці Христовій, не має Бога; хто пробуває в науці Христовій, сей має і Отця і Сина.

¹⁰Коли хто приходить до вас, і сієї науки не приносить, не приймайте його у хату, і не вітайте його;

¹¹хто бо його вітає, бере участь в ділах його лихих.

¹²Маючи много вам писати, не схотів на папері і чернилом, а надіюсь прийти до вас, і устами з вами говорити, щоб благодать ваша була повна.

¹³Витають тебе діти сестри твоєї вибраної. Амінь.

ТРЕТЄ СОБОРНЄ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ЙОАНА БОГОСЛОВА.

¹ Старець — Гайові любому, котрого люблю істино.

² Любий, молю ся, щоб у всьому добре тобі вело ся, і ти здоров був, яко ж добре ведеть ся душі твоїй.

³ Вельми бо зрадїв я, коли прийшли брати, і свідкували про твою правду, яко ж ти в правді ходиш.

⁴ Більшої радости над сю не маю, щоб чути, що діти мої в правді ходять.

⁵ Любий, ти вірно робиш, коли що робиш для братів і для посторонніх,

⁶ котрі свідкували про твою любов перед церквою; добре ти зробиш, одпровадивши їх достойно перед Богом.

⁷ Вони бо ради імени Його вийшли, нічого не прийнявши від поган;

⁸ тим то мусимо приймати таких, щоб бути помічниками правді.

⁹ Писав я церкві; тільки Диотреф, що побиваєть ся за старшуванням, не приймає нас.

¹⁰ Тим, коли прийду, згадаю про його діла, що робить, докоряючи нас лихими словами; і не доволен тим, ні сам не приймає братів, і боронить тим, що хочуть, і з церкви виганяє.

¹¹ Любий, не повертай за лихим, а за добрим. Хто добре робить, (той) від Бога, хто ж лихе робить, (той) не бачив Бога.

¹² Про Димитрия свідковано од усіх, і від самої правди; і ми також свідкуємо, а знаєте, що свідчення наше правдиве.

¹³ Багацько мав я писати, тільки не хочу чернилом та пером тобі писати;

¹⁴ надію ся ж незабаром бачити тебе, то й устно поговоримо.

¹⁵ Впокій тобі. Витають тебе други. Витай другів по імени.

СОБОРНЕ ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ЮДИ.

¹ Юда, слуга Ісуса Христа, брат же Яковів, — покликаним, од Бога Отця освяченим, а Ісусом Христом охороненим:

² милость вам і впокій і любов нехай умножить ся.

³ Любі, стараючись з усією пильністю писати вам про спільне спасенне, вважав я за конечне написати вам, вговорюючи, щоб боролись за віру, сьвятим раз передану.

⁴ Повлазили бо деякі люде, давно призначені на сей суд, безбожні, що благодать Бога нашого обертають на розпусту, і самого Владики Бога і Господа нашого Ісуса Христа одрікають ся.

⁵ Приганути ж хочу вам, котрі загально се знаєте, що Господь, хоч спас нарід із землі Єгипецької, то опісля погубив тих, що не вірували.

⁶ І ангелів, що не схоронили свого начальства, оставивших свої оселі, про суд великого дня вічними оковами під темрявою схоронив.

⁷ Як Содом і Гоморра, і городи кругом них, що, подібно їм, жили в перелюбі і ходили в слід за иншим тілом, прийнявши кару вічного огня, виставлені яко приклад;

⁸ так і сі сновиди опоганюють тіло, начальством же гордують, а на власть хулять.

⁹ Михаїл же Архангел, коли, змагаючись з дияволом, говорив про Мойсейове тіло, не поважив ся піднести проти нього суду докоряючого, а сказав: Нехай Господь загрозить тобі:

¹⁰ Сі ж, чого не розуміють, хулять; що ж по природі, як безсловесні звіврі, розуміють, у сьому поганяють себе.

¹¹ Горе їм, бо пійшли вони дорогою Каїна, попались в обману нагороди Валаама, і погибли в бунті як Корей.

¹² Се погань (на вечерях) милостині вашої, що живлять ся з вами без страху, і пасуть ся; хмари безводні, од вітрів ношені; дерева осінні, безовочні, двічі умерші, викорінені;

¹³ люті філі морські, що пінять ся своїм соромом, блукаючі звізди, котрим чорна темрява на віки хоронить ся.

¹⁴ Пророкував же про сих і семий від Адама, Енох, глаголючи: „Ось, йде Господь із тисячами сьвятих своїх,

¹⁵ зробити суд над усіма, і докорити між ними усіх безбожних, за всі діла безбожності їх, що безбожно накоїли, і за всі жорстокості, що говорили проти Нього грішники безбожні.”

¹⁶ Се миркачі, докорителі, що ходять по хотінню своєму; і уста їх говорять гордо, і поважають лица задля користи.

¹⁷ Ви ж, любі, згадуйте слова, проречені від апостолів Господа нашого Ісуса Христа;

¹⁸ бо вони казали вам, що останнього часу будуть ругателі, що ходять по хотінню свого безбожя.

¹⁹ Се ті, що відлучають ся (від єдності віри,) тілесні, що не мають Духа.

²⁰ Ви ж, любі, найсвятішою вашою вірою будуйте ся, і в Духові сьвятому моліть ся,

²¹ і себе в любові Божій хороніть, дожидаючи милости Господа нашого Ісуса Христа до життя вічного.

²² Також инших милуйте, розсуджуючи;

²³ инших же страхом спасайте, вихоплюючи з огня, ненавидячи ще й одежу, од тіла опоганену.

²⁴ Тому ж, що може вас оберегати без спотикання, і поставити перед славою своєю непорочних в радості,

²⁵ єдиному премудрому Богу, Спасителю нашому, слава і величчє, держава і власть, тепер і по всі віки. Амін.

ОДКРИТТЄ СЬВ. ЙОАНА БОГОСЛОВА.

¹ Одриттє Ісуса Христа, котре дав Йому Бог, показати слугам своїм, що має скоро бути, і показав, піславши через ангела свого, служі своєму Йоанові,

² котрий засвідчував про слово Боже, і свідчення Ісуса Христа, і що видів.

³ Блаженний, хто читає, і хто слухає слова пророцтва, і хоронить, що написано в ньому; бо час близький.

⁴ Йоан семи церквам, що в Азії: благодать вам і впокій від Того, що єсть, що був, і що прийде, і від семи духів, що перед престолом Його;

⁵ і від Ісуса Христа, котрий свідок вірний, первороден із мертвих, і князь царів земних; Йому, милуючому нас, і обмившому нас від гріхів наших в крові своїй,

⁶ (і зробив тому нас царями і святицниками Богу і Отцеві своєму,) слава і держава по вічні віки. Амінь.

⁷ Ось, йде з хмарами, й побачить Його всяке око, і ті, що Його прокололи; і заголосять перед Ним усі роди землі. Так, амінь.

⁸ **Я Альфа і Омега, почин і кінець, глаголе Господь, що єсть, і що був, і що прийде, Вседержитель.**

⁹ Я Йоан, і брат вам, і спільник у горю і в царстві і в терпінні Ісуса Христа, був на острові, званім Патмос, за слово Боже, і за свідкування Ісуса Христа.

¹⁰ Я був в дусі в день Господень, і чув ізза себе великий голос, наче труби, що глаголав:

¹¹ **Я Альфа і Омега, Первий і Останній; і що бачиш, напиши в книгу; і пішли церквам, що в Азії: в Ефез, і в Смирну, і в Пергам, і в Тиятир, і в Сарди, і в Філадельфію, і в Лаодикию.**

¹² І обернув ся я, щоб побачити, чий се голос, що глаголав до мене; а обернувшись, побачив я сім святичників золотих;

¹³ і посеред семи святичників подібного Сину чоловічому, з'одягненого в довгу одежу, і підперезаного по грудех золотим поясом.

¹⁴ Голова ж Його і волоссе білі, як вовна біла, як сніг; а очі Його як полумінь огняна;

¹⁵ а ноги Його подібні до міді, наче в печі розпаленої; а голос Його, як шум многих вод;

¹⁶ а мав Він у правій руці своїй сім зізд; а з уст Його виходив меч обоюдний, гострий; а очі Його, як сонце, що світить у силі своїй.

¹⁷ І коли побачив Його, впав я до ніг Його як мертвий; і поклав Він праву свою руку на мене, глаголючи мені: **Не бій ся, я Первий і Останній, і живий;**

¹⁸ **і був я мертвий, і ось живу по вічні віки; амінь. І маю ключі пекла і смерти.**

¹⁹ **Напиши, що бачив єси, і що єсть, і що має бути після сього;**

²⁰ **тайна семи зізд, котрі бачив єси у правиці мойй, і сім святичників золотих (така): сім зізд, се ангели семи церков; а сім святичників, се сім церков.**

2

¹ Ангелові Єфеської церкви напиши: Се глаголе Той, що держить сім зізд у правиці своїй, що ходить посеред семи святичників золотих:

² Знаю діла твої, і труд твій, і терпиливість твою, і що не можеш терпіти лихих, і досвідчив тих, що зовуть себе апостолами, та ними не є, я знайшов їх ложниками,

³ і терпів єси, і маєш терпиливість, і задля імені мого трудив ся єси, і не знеміг ся.

⁴ Тільки ж маю проти тебе, що ти любов твою перву оставив.

⁵ Згадай же, з відкіля випав єси, і покай ся і перві діла роби; а то прийду до тебе скоро, і двигну святичник твій з місця Його, коли не покаєш ся.

⁶ Тільки ж се (добре) маєш, що ненавидиш діла Николаїтів, котрі й я ненавиджу.

⁷ Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам: Хто побідить, тому дам поживати від дерева життя, що по середині раю Божого.

⁸ І ангелові церкви Смирнейської напиши: Се глаголе Первий і Останній, що був мертвий і ожив:

⁹ Знаю діла твої, і горе і убожество (багатий же єси), і хулу тих, що зовуть себе Жидами, та ними не є, а зборище сатани:

¹⁰ Нічого не бій ся, що маєш терпіти. Ось, диявол вкидати ме декотрих із вас у темницю, щоб спокусити вас; і мати мете горе десять день. Будь вірний аж до смерти, і дам тобі вінець життя.

¹¹ Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам. Хто побідить, не мати ме кривди від другої смерти.

¹² І ангелові церкви, що в Пергамі, напиши: Се глаголе Той, що має меч обоюдний, гострий:

¹³ Знаю діла твої, і що ти домуєш, де престол сатани, і держиш ім'я моє, і не відрік ся віри моєї і в ті дні, коли Антипа, свідок мій вірний, убитий у вас, де домує сатана.

¹⁴ Тільки ж маю дещо проти тебе, бо маєш там таких, що держать ся науки Валаама, котрий навчив Балака ввести поблазнь перед синами Ізраїлевими, щоб їли ідолські жертви і жили в перелюбі.

¹⁵ Також маєш і таких, що держать ся науки Николаїтів, що я ненавиджу.

¹⁶ Покай ся; ато прийду до тебе скоро, і воювати му з ними мечом уст моїх.

¹⁷ Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам. Хто побідить, тому дам поживати від манни закритої, і дам йому камінь білий, а на камені нове ім'я написане, котрого ніхто не знає, тільки, хто прийняв.

¹⁸ І ангелові церкви в Тиятирі напиши: Се глаголе Син Божий, що має очі свої, як поломінь огняна, і ноги Його подобні міді:

¹⁹ Знаю твої діла і любов і служення, і віру, і терпиливість твою, і діла твої, і що останніх більше, як перших.

²⁰ Тільки маю дещо проти тебе, бо даєш жінці Єзавелі, що зове себе пророкинею, учити і зводити моїх слуг, жити в перелюбі і їсти ідолські жертви.

²¹ Я дав їй часу, щоб покалась в перелюбі своїм, та не покалась.

²² Се я кидаю її на постіль, і перелюбників з нею у велике горе, коли не покають ся в ділах своїх.

²³ І діти її убу смертю; і пізнають усі церкви, що я досліджую внутро і серця; і дам вам кожному по ділам вашим.

²⁴ Вам же глаголю, і іншим, що в Тиятирі, скільки їх не мають цієї науки, і котрі не пізнали глибини сатаниної, як кажуть, що не кину на вас іншого тягару;

²⁵ тільки, що маєте, держіть, аж поки прийду.

²⁶ І хто побідить, і хто хоронить аж до кінця діла мої, тому дам власть над поганами;

²⁷ і пасти ме їх жезлом залізним; як посуду глиняні покрушать ся; як се я прийняв від Отця мого;

²⁸ і дам йому ранню зору.

²⁹ Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам.

3

¹ І ангелові церкви в Сардах напиши: Се глаголе Той, що має сім духів Божих, і сім зізд. Знаю твої діла, що маєш ім'я, що живеш, а мертвий еси.

² Будь чуйний, і утверджуй інше, що має вмерти, бо не знайшов я, щоб діла твої були скінчені перед Богом.

³ Тим то згадай, як прийняв і чув еси, і хорони, і покай ся, коли ж не чувати меш, прийду на тебе, як злодій, і не знати меш, якого часу прийду на тебе.

⁴ Та маєш не багато імен в Сардах, що не опоганили одеж своїх; вони ходити муть зо мною у білих, бо достойні.

⁵ Хто побідить, то з'одягнеть ся в білу одіж, і не витру ім'я його з книги життя, і визнаю ім'я його перед Отцем моїм, і перед ангелами Його.

⁶ Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам.

⁷ І ангелові церкви, що в Філадельфії, напиши: Се глаголе Сьвятий, Правдивий, що має ключ Давидів, котрий відчиняє, і ніхто не зачинить, і зачиняє, і ніхто не відчинить:

⁸ Знаю твої діла; ось дав я перед тобою незачинені двері, і ніхто не може зачинити їх; ти малу маєш силу, а схоронив єси слово, і не відрік ся імени мого.

⁹ Ось, я дам, що деякі із зборища сатаниного, котрі зовуть себе Жидами, та ними не є, а брешуть; ось я зроблю, щоб вони прийшли, і поклонились перед ногами твоїми, і пізнали, що я полюбив тебе.

¹⁰ Якщо ж хоронив єси слово терпиливості моєї, то й я тебе схороню від години спокуси, що має прийти на цілу вселенну, спокусити домуючих на землі.

¹¹ Ось, йду скоро; держи, що маєш, щоб ніхто не взяв вінця твого.

¹² Хто побідить, зроблю його стовпом в храмі Бога мого, і вже не вийде геть; і напишу на ньому ім'я Бога мого, і ім'я города Бога мого, нового Єрусалиму, сходящого з неба від Бога мого, і ім'я моє нове.

¹³ Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам.

¹⁴ І ангелові церкви Лаодикійської напиши: Се глаголе Амін, свідок вірний і правдивий, почин створіння Божого:

¹⁵ Знаю твої діла, що ти ні зимний ні гарячий; о, коли б ти був зимний або гарячий!

¹⁶ Тим то, якщо ж літний еси, і ні зимний ні гарячий, викину тебе з уст моїх.

¹⁷ Бо кажеш: Я багатий, і збагатів, і нічого не потрібно; а не знаєш, що ти бідолашний, і мізерний, і вбогий, і сліпий і голий.

¹⁸ Раджу тобі купити в мене золото, огнем перечищене, щоб збагатив ся; і білу одіж, щоб з'одягнув ся, і не було видно сорому наготи твоєї; і мастю від очей намасти очі твої, щоб бачив.

¹⁹ Я, кого люблю, докоряю і караю; будь же ревний і покай ся.

²⁰ Ось, стою під дверми і стукаю; коли хто почує мій голос, і відчинить двері, то ввійду до нього, і вечеряти му з ним, а він зо мною.

²¹ Хто побідить, дам йому сісти зо мною на престолі моїм, яко ж і я побідив, і сів з Отцем моїм на престолі Його.

²² Хто має ухо, нехай слухає, що Дух глаголе церквам.

4

¹ Після сього поглянув я, і ось, двері відчинені на небі, і перший голос, що я чув, якби (від) труби говорячої зо мною, сказав: зійди сюди, і покажу тобі, що має бути після сього.

² І зараз був я в дусі; і ось, престол стояв в небі, а на престолі Сидячий;

³ а Сидячий був подібний видом до каменя ясписового і сардинового; і веселка кругом престола, подібна видом як смарагд.

⁴ А кругом престола двацять і чотири престолів; а на престолах бачив я двацять і чотири старців сидячих, з'одягнених у білі одежі; а на головах своїх мали золоті вінці.

⁵ А з того престола виходять блискавки, громи і голоси; і сім свічників огняних горять перед престолом, а се сім духів Божих:

⁶ А перед престолом море шклянне, подібне до христалі. А в середині престола, і кругом престола четверо животних, повні очей зпереду і ззаду.

⁷ А перше животне подобне до лева, а друге животне подобне до теляти, а третє животне мало лице, як чоловік, а четверте животне подобне до летячого орла.

⁸ А четверо животних мали, кожне з осібна, по шість крил в округ, а в середині повно очей; і не мають вони впокою день і ніч, говорячи: Свят, свят, свят Господь Бог вседержитель, що був, і єсть, і прийде.

⁹ І, коли давали ті животні славу і честь, і подяку Сидячому на престолі, Живучому по вічні віки,

¹⁰ упали двацять і чотири старці перед Сидячим на престолі, і поклонялись Живучому по вічні віки, і кидали вінці свої перед престолом, говорячи:

¹¹ Достоєн єси, Господи, прийняти славу і честь і силу; Ти бо створив єси усе, і волею Твоею (усе) єсть, і створено.

5

¹ І бачив я в правиці Сидячого на престолі книгу записану із середини і зверху, запечатану семи печатями.

² І бачив я ангела сильного, покликуючого голосом великим: Хто достоєн розгорнути книгу, і розломити печаті її?

³ І ніхто не міг на небі, ані на землі, ані під землею, розгорнути книгу, ані заглянути до неї.

⁴ І я вельми плакав, що ніхто достойний не знайшов ся, щоб розгорнути і прочитати книгу, ані заглянути до неї.

⁵ І один із старців каже мені: Не плач; ось, побідив лев, що з роду Юдиного, корінь Давидів, щоб розгорнути книгу, і розломити сім печатей її.

⁶ І поглянув я, і ось, по середині між престолом і чотирма животними, і по середині старців, стоїть Ягнятко, наче заколене, і мало сім рогів, і сім очей, а се сім духів Божих, що послані по цілій землі.

⁷ І прийшов, і взяв книгу з правиці Сидячого на престолі.

⁸ І коли взяв книгу, то чотири животні і двацять чотири старці впали перед Агнцем, маючи кожний кобзу і чашу золоту, повну пахощів, що були молитви сьвятих.

⁹ І співають пісню нову, глаголючи: Достоєн єси прийняти книгу, і отворити печаті її, бо Ти був заколений, і відкупив єси нас Богу кровю своєю, з усякого роду, і язика, і народу і поган,

¹⁰ і зробив єси нас Богу нашому царями і священниками; і царювати мем на землі.

¹¹ І я бачив і чув голос ангелів многих кругом престола і животних, і старців; і було число їх тьма тьмами і тисячі тисячами,

¹² глаголючи голосом великим: Достоєн Агнець, заколений, прийняти силу й багатство, й премудрость, і кріпость, і честь і славу.

¹³ І всяке створінне, що в небі, і на землі, і під землею, і що на морю, і все, що в них, чув я, що говорило: Сидячому на престолі і Агнцеві благословенне, і честь, і слава і держава по вічні віки.

¹⁴ А четверо животних сказали: Амінь, а двацять чотири старці упали, і поклонились Живучому по вічні віки.

6

¹ І я бачив, що отворив Агнець одну з печатій і чув, як одно з животних сказало, наче громовим голосом: Прийди і подиви ся.

² І я поглянув, і ось, кінь білий, а, що сидів на ньому, мав лук; і дано йому вінець, і вийшов яко побідник, щоб побіждати.

³ І коли отворив другу печать, чув я друге животне, що сказало: Прийди, і подиви ся.

⁴ І вийшов інший кінь рижий; а, що сидів на йому, тому дано взяти впокій із землі, і щоб один одного вбивали; і дано йому великий меч.

⁵ І коли отворив третю печать, чув я третє животне, що сказало: Прийди і подиви ся. І я поглянув, аж ось кінь карий, а, що сидів на ньому, мав вагу в руці своїй.

⁶ І почув я голос зпосеред чотирьох животних, що сказав: Міра пшениці за денар, і три міри ячменю за денар; і оливи і вина не марнуй.

⁷ І коли отворив четверту печать, чув я голос четвертого животного, що сказало: Прийди і подиви ся.

⁸ І я поглянув, і ось, кінь блідий, а, що сидів верх него, імя йому смерть, а пекло слідом за ним; і дана йому власть вбивати на четвертій часті землі мечем, і голодом, і смертю, і звірми земними.

⁹ І коли отворив п'яту печать, бачив я під жертівнею душі убитих за слово Боже, і за свідчення, котре мали; і покликнули голосом великим, говорячи:

¹⁰ Доки, Владико сьвятий і правдивий, не будеш судити і мстити за кров нашу над тими, що домують на землі?

¹¹ І дано кожному одіж білу, і сказано їм, щоб впокоїлись ще малий час, доки не доповнять (числа) слуги-товариші їх, і брати їх, що мають бути вбиті, як і вони.

¹² І поглянув я, коли отворив шесту печать; і ось, трясення велике стало ся, і сонце стало чорне, як верета волосінна, а місяць став, як кров,

¹³ а зорі небесні попадали на землю, як смоківниця, од великого вітру трясена, скидає свої недостиглі смокви.

¹⁴ А небо зникло, як лист звинутий, і всяка гора і виспа двинулись із місць своїх;

¹⁵ і царі землі, і вельможі, і багаті, і тисячники, і сильні, і всякий невільник, і всякий вільний скрились у печерах і скелях гірських,

¹⁶ і кажуть скелям і горам: Впадїте на нас, і закрийте нас від лица Сидячого на престолі, і від гніва Агнця,

¹⁷ бо прийшов великий день гніва Його, і хто може встояти?

7

¹ А після сього бачив я чотирьох ангелів, що стояли на чотирьох краях землі, і держали чотири вітри землі, щоб не віяв вітер на землю, ані на море, ані на жадне дерево.

² Ще бачив я іншого ангела, що виходив від сходу сонця, і мав печать Бога живого; і покликнув голосом великим до чотирьох ангелів, котрим дано шкодити на землі і на морю, глаголючи:

³ Не робіть шкоди землі ні морю, ні деревині, доки не попечатаєм слуг Бога нашого на чолі їх.

⁴ І я чув число попечатаних, сто сорок і чотири тисяч попечатаних із усіх родів синів Ізраїлевих:

⁵ з роду Юдиного дванайцять тисяч попечатаних; з роду Рубенового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Гадового дванайцять тисяч попечатаних;

⁶ з роду Асирового дванайцять тисяч попечатаних;

⁷ з роду Нефталимового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Манассїного дванайцять тисяч попечатаних, з роду Симеонового дванайцять тисяч попечатаних;

⁸ з роду Левіного дванайцять тисяч попечатаних; з роду Іссахарового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Завулонового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Йосифового дванайцять тисяч попечатаних; з роду Бенямінового дванайцять тисяч попечатаних.

⁹ Після сього поглянув я, і ось, пребагато людей, котрих ніхто не міг перелічити, з кожного народу, і роду, і людей, і язиків, стоїть перед престолом і перед Агнцем, з'одягнені в одежі білі, а пальмові вітки в руках їх.

¹⁰ І покликували великим голосом, говорячи: Спасення Богу нашому, сидячому на престолі, і Агнцеві.

¹¹ І всі ангели стояли кругом престола і старців і чотирьох животних, і впали перед престолом на лица свої, і поклонились Богу,

¹² говорячи: Амінь; благословення, і слава, і премудрость, і подяка, і честь, і сила і кріпость Богу нашому по вічні віки. Амінь.

¹³ І сказав один із старців, говорячи мені: Хто се, що з'одягнені в білі одежі, і звідкіля прийшли?

¹⁴ І я сказав: Добродію, ти знаєш; і рече мені: се, що прийшли з великого горя, і вимили вони одежі свої, і вибілили одежі свої кровю Агнця.

¹⁵ Тим то вони перед престолом Бога, і служать Йому день і ніч в храмі Його; і Сидячий на престолі оселить ся в них.

¹⁶ Вже не будуть голодні, ані жадні, ані падати ме на них сонце, ані жадна спека;

¹⁷ Агнець бо, що на середині престола, пасти ме їх, і водити ме їх до живих жерел вод; і Бог отре всяку сльозину з очей їх.

8

¹ І коли отворив сему печать, стало мовчаннє на небі, близько пів години.

² І я бачив сім ангелів, що стояли перед Богом, і дано їм сім труб.

³ І приступив інший ангел, і став перед жертівнею, маючи золоту кадильницю; і дано йому багато пахощів, щоб положив з молитвами усіх святих на жертівню золоту, що перед престолом.

⁴ І зняв ся дим пахощів з молитвами святих, від руки ангела, перед Богом,

⁵ і взяв ангел кадильницю, і наповнив її огнем із жертівні, і кинув на землю; і постали голоси, і громи, і блискавки і трясеннє.

⁶ І сім ангелів, що мали сім труб, готовились, щоб трубити.

⁷ І первий ангел затрубив, і постав град і вогонь, змішані з кровю; і спало на землю. І третя часть деревини згоріла, і вся трава зелена згоріла.

⁸ І другий ангел затрубив, і наче велику гору, огнем розпалену, кинуло в море. І третя часть моря стала кровю.

⁹ І погинула третя часть створіння в морю, що мала життє, і третя часть човнів знищена.

¹⁰ І третій ангел затрубив, і впала з неба велика зізда палаюча, як смолоскип, а впала на третю часть рік і на жерела вод.

¹¹ А йма зізди Полин, і стала третя часть вод наче полин, і многі люде померли од води, бо гірка була.

¹² І четвертий ангел затрубив, і поражена стала третя часть сонця, і третя часть місяця і третя часть зізди, щоб третя часть їх затьмилась, і день щоб третю часть не світив, так само й ніч.

¹³ І бачив я, і чув, як один ангел летів серед неба, і говорив великим голосом: Горе, горе, горе домуючим на землі від остальних голосів труби трьох ангелів, що мають трубити!

9

¹ І пятій ангел затрубив, і я бачив зізду, що впала з неба на землю, і дано їй ключ від бездонного колодязя,

² і відчинив він бездонний колодязь; і зніс ся дим з колодязя, наче дим великої печі, і затьмилось сонце, і повітре від диму з колодязя.

³ А з диму вийшла сарана на землю, і дана їй власть, яко ж мають власть скорпиони земні.

⁴ І сказано їм, щоб не шкодили траві земній, ані жодній зеленині, ані жодній деревині, тільки одним людам, що не мають печаті Божої на чолах своїх.

⁵ І дано їм, щоб не вбивали їх, а щоб мучили пять місяців; а мука від них, як мука від скорпиона, коли вкусить чоловіка.

⁶ І шукати муть в дні ті люде смерти, і не знайдуть її; і бажати муть вмерти, і втікати ме смерть від них.

⁷ А порода сарани наче то коні, приготовлені до війни, а на головах її наче вінці подобаючі на золото, а лиця їх як лиця людські.

⁸ І мали волоссе, як волоссе жіноче; а зуби їх, наче левині,

⁹ і мали броні (панцирі), наче броні залізні; а шум крил їх, наче шум возів, коли багато коней біжить на війну.

¹⁰ А хвости у них подобні, як у скорпионів, і жала були в хвостах їх; а власть їх — шкодити людам пять місяців.

¹¹ І мають над собою царя, ангела безодні; імя йому по єврейськи Авадон, а по грецьки має імя Аполион (Губитель).

¹² Горе одно перейшло; ось, настагають ще два після сього.

¹³ І шестий ангел затрубив, і я почув один голос з чотирьох рогів золотої жертівні, що перед Богом,

¹⁴ що глаголав шестому ангелу, котрий мав трубу: Розв'язи чотирьох ангелів, що зв'язані над великою рікою Євфратом.

¹⁵ І розв'язано чотирьох ангелів, що були приготовані на годину, і день, і місяць, і рік, щоб убили третю часть людей.

¹⁶ А число войська кінного двісті тисяч тисячей; і чув я число їх.

¹⁷ І так бачив я коні у видінню, а ті, що сиділи на них, мали броні огняні і гияцинтові і сірчані, а голови коней, як голови левів, а з ротів їх виходить огонь, і дим, і сірка.

¹⁸ А від тих трьох убита третя часть людей, від огня, і від диму, і від сірки, виходячої з ротів їх.

¹⁹ Сила бо їх в роті (і в хвостах їх); хвости бо їх подобні зміям, маючи голови, котрими шкодять.

²⁰ А остальных люде, що не повбивані тими поразами, ані покаялись у ділах рук своїх, щоб не поклоняться бісам, і ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і камінним, і дерев'яним, котрі ані бачити не можуть, ані чути, ані ходити.

²¹ І не каялись в убийствах своїх, ані в чарах своїх, ані в блудодіяннях своїх, ані в крадіжах своїх.

10

¹ І бачив я іншого ангела сильного, сходячого з неба, з'одягненого в хмару, а дуга над головою, а лице його, наче сонце, а ноги його, наче стовпи огняні;

² і мав він в руці своїй книжку розгорнуту, і поставив він ногу свою праву на море, а ліву на землю,

³ і покликнув великим голосом, наче лев рикає. І коли покликнув, тоді сім громів промовили своїми голосами.

⁴ І коли промовили сім громів своїми голосами, хотів я писати; і почув я голос з неба, що глаголав мені: Запечатай, що промовили сім громів, і не пиши сього.

⁵ І ангел, котрого я бачив, що стояв на морі і на землі, зняв руку свою до неба,

⁶ і покляв ся Живучим по вічні віки, котрий створив небо, і що в ньому, та землю, і що на ній, та море, і що в ньому: Що вже не буде часу;

⁷ тільки в дні голосу сегого ангела коли буде трубити, скінчить ся і тайна Божа, як благовістив слугам своїм пророкам.

⁸ І голос, що я чув його з неба, знов розмовляв зо мною, і глаголав: Иди, візьми книжку розгорнуту з руки ангела, що стоїть на морю, і на землі.

⁹ І я пійшов до ангела, кажучи йому: Дай мені книгу. І рече він мені: Возьми і з'їж її; і буде вона гірка в животі твоїм, а в устах твоїх буде солодка, як мед.

¹⁰ І приняв я книжку з руки ангела, і з'їв її; і була вона в устах моїх, як мед солодка; і коли з'їв її, то стало гірко в животі моїм.

¹¹ І рече мені: Мусиш ти знов пророкувати про люде, і народи, і язики, і царі многі.

11

¹ І дано мені тростину, подібну до жезла; і стояв ангел глаголючи: Встань, і змір храм Божий, і жертівню, і тих, що поклоняють ся у ньому.

² А двір, що навперід храма, викинь геть, і не мір його, бо він даний поганам; і топтати муть город сьвятий, місяців сорок і два.

³ І дам двом моїм сьвідкам, і пророкувати муть днів тисячу двісті шістьдесять, з'одягнені у веретища.

⁴ Се дві оливині, і два сьвічники, що перед Богом землі стоять.

⁵ А коли хто схоче з'обідити їх, то огонь вийде з уст їх, і пожере ворогів їх; і коли хто схоче з'обідити їх, то (й) він мусить так бути вбитий.

⁶ Сі мають власть зачинити небо, щоб не йшов дощ за днів їх пророкування, і мають власть над водами, обернути їх у кров, і вдарити на землю всякою поразою, скільки раз схочуть.

⁷ А коли скінчать сьвідкуванне своє, то звів, вийшовши з безодні, заведе з ними війну, і побідить їх, і повбиває їх.

⁸ А трупи їх будуть на улицах великого города, що зоветь ся духовно Содома й Єгипет, де і Господь, наш розпятій.

⁹ І бачити муть (многі) з людей, і родів, і язиків, і народів трупи їх три і пів дня, і не дозволять до гробів положити трупів їх.

¹⁰ І радувати муть ся над ними ті, що домують на землі, і веселити муть ся; і дари посылати муть один одному; бо сі два пророки мучили домуючих на землі.

¹¹ А після трьох і пів дня дух життя від Бога зійшов на них, і вони встали на ноги свої, а великий страх напав тих, що виділи їх.

¹² І почули голос великий з неба, що глаголав їм: Зійдїть сюди. І зійшли на небо в хмарі, і дивились на них вороги їх.

¹³ І постало тієї години велике трясенне і десята часть города впала, і забило у трясенню сім тисяч імен людських; а другі полякались, і дали славу Богу небесному.

¹⁴ Горе друге перейшло; ось, горе третє настає хутко.

¹⁵ І затрубив семий ангел, і постали великі голоси на небі, глаголючи: царства сьвіта стали (царствами) Господа нашого й Його Христа, і царювати ме по вічні віки.

¹⁶ А двацять і чотири старці, що перед Богом сиділи на престолах своїх, впали на лица свої, і поклонились Богу,

¹⁷ глаголючи: Дякуємо Тобі, Господи і Боже вседержителю, що еси, і був, і прийдеш, що приняв еси силу Твою велику і воцарив ся еси.

¹⁸ І розгнівилися погане, і настиг гнів твій, і пора мертвим суд прийняти, і дати нагороду слугам твоїм пророкам, і сьвятим, і боячим ся імени Твого, і малим, і великим, і знищити тих, що нищать землю.

¹⁹ І відчинив ся храм Божий в небі, і видно було ковчег завіту Його в храмі Його; і постали блискавки, і гуркіт і громи, і трясенне, і великий град.

12

¹ І явилась велика ознака на небі, — жінка з'одягнена в сонце, а місяць під ногами її, а на голові її вінець з дванадцяти зв'язд.

² І бувши важкою, кричала в болешах, і мучилась породом.

³ І явилась друга ознака на небі; і ось, змії великий, червоний як огонь, у котрого голов сім і десять рогів, а на головах його сім корон.

⁴ А хвіст його тягнув третю часть зір із неба, і кинув їх на землю. І став змії перед жінкою, що мала родити, щоб, коли вродить, пожерти дитину її.

⁵ І породила сина, хлопця, що має пасти всі народи жезлом залізним; і взято дитятко її до Бога і до престола Його.

⁶ А жінка втікла у пустиню, де має місце, приготоване від Бога, щоб там кормили її днів тисячу двісті шістьдесять.

⁷ І постала війна на небі. Михаїл і ангели його воювали проти змія, і змії воював і ангели його,

⁸ і не здоліли; ані місця вже не знайдено по них на небі.

⁹ І скинутий змії великий, вуж вікодавній, званий дияволом і сатаною, що зводить цілу вселенну, скинутий на землю, і ангели його з ним скинуті.

¹⁰ І чув я голос великий, що говорив в небі: Тепер настало спасення і сила і царство Бога нашого, і власть Христа Його; бо скинуто винувателя братів наших, що винував їх перед Богом нашим день і ніч.

¹¹ І вони побідили його кровю Агнця, і словом сьвідчення свого, і не полюбили життя свого аж до смерти.

¹² Тим то веселіте ся, небеса, і що думуєте в них. Горе живучим на землі і на морі, бо зійшов диявол до вас, маючи великий гнів; знає бо, що короткий йому час.

¹³ І коли увидів змії, що скинуто його на землю, погнав за жінкою, що породила хлопця.

¹⁴ І дано жінці дві крилі великого орла, щоб летіла в пустиню на своє місце, де б жила пору, і пори, і половину пори, (далеко) від зазору вужа.

¹⁵ І пустив змії за жінкою з рота свою воду, наче ріку, щоб її в ріці втопити.

¹⁶ А земля допомгла жінці; і отворила земля уста свої, і випила ріку, котру пустив змії з рота свого.

¹⁷ І розлютив ся змії на жінку, і пішов провадити війну з іншими насіння її, що хоронять заповіді Божі, і мають сьвідчення Ісуса Христа.

13

¹ І став я на піску морському, і бачив звіра, що виходив з моря, в котрого сім голов і десять рогів; а на рогах його десять корон, а на головах його імена богохульні.

² А звір, котрого я бачив, був подібний до риса, а ноги його як у ведмеда, а рот його як рот у лева. І дав йому змії силу свою, і престол свій, і велику власть.

³ І бачив я одну з голов його, наче на смерть вбиту, і смертна рана їївилічена, і дивувала ся ціла земля, (ідучи) в слід за звіром.

⁴ І поклонились змієві, що дав власть звірові; і поклонились звірові, говорячи: хто подібний звірові? хто може воювати з ним?

⁵ І дано йому уста, говорити велике й хулу; й дана йому власть провадити війну сорок і два місяці.

⁶ І відчинив він уста свої на хулу проти Бога, щоб хулити ім'я Його, і оселю Його, і тих, що домують в небі.

⁷ І дано йому провадити війну з сьвятими, і побідити їх; і дана йому власть над всяким родом, і язиком, і народом.

⁸ І поклоняють ся йому всі, що домують на землі, котрих імена не написані в книзі життя Агнця, заколеного від основання сьвіта.

⁹ Коли хто має ухо, нехай слухає.

¹⁰ Коли хто веде в полон, то піjde (сам) в полон; коли хто мечем вбиває, то мусить сам бути вбитий мечем. Осьде терпимість і віра сьвятих.

¹¹ І бачив я іншого звіра, що виходив із землі, а мав він два роги, подобні як у ягняти, а говорив як змії.

¹² І всією властю першого звіра орудує він перед ним; і наставляє землю і домуючих на ній, щоб поклонялись першому звірові, в котрого сцїлена смертна рана його.

¹³ І робить великі ознаки, так що вогонь зводить з неба на землю перед людьми.

¹⁴ І підманює домуючих на землі через ознаки, що дано йому робити їх перед звівром, говорячи домуючим на землі, щоб робили образ звівра, що має рану від меча, і ожив.

¹⁵ І дано йому вложити духа образів звівра, нехай би також говорив образ звівра, і робив, щоб, хто не поклонить ся перед образом звівра, був убитий.

¹⁶ І зробить він, щоб усім малим, і великим, і багатим, і вбогим, і вольним, і невольним дано п'ятно на правій руці їх, або на чолі їх.

¹⁷ І щоб ніхто не міг купувати або продавати, як тільки, хто має п'ятно або ім'я звівра, або число імени його.

¹⁸ Ось де премудрость. Хто має розум, нехай вилічить число звівра; се бо число чоловіче; і число його шістьсот шістьдесят і шість.

14

¹ І поглянув я, і ось, Агнець стоїть на горі Сіон, а з ним сто сорок чотири тисяч, у котрих ім'я Отця Його написано на чолі їх.

² І чув я голос із неба, наче голос многих вод, і наче голос великого грому; і чув я голос кобзарів, що грали на кобзах своїх.

³ І співвають, як би нову пісню, перед престолом, і перед чотирма животними і старцями. І ніхто не зміг навчитись пісні, тільки сто сорок чотири тисячі, що викуплені від землі.

⁴ Се що не опоганились з жінками, вони бо чисті. Се що йдуть слідом за Агнцем, де б Він не йшов. Се що викуплені від людей, первістки Богу і Агнцеві.

⁵ І в устах їх не знайшов ся підступ; вони бо непорочні перед престолом Божим.

⁶ І бачив я іншого ангела, що летів серед неба, а в нього Євангелія вічна, що мав її благовістувати домуючим на землі, і всякому народові, і родові, і языкові, і людові,

⁷ глаголючи голосом великим: Бійте ся Бога, і дайте славу Йому, прийшла бо година суду Його; і поклоняйтесь Тому, що створив небо і землю і море і жерела вод.

⁸ І другий ангел ішов слідом (за ними), глаголючи: Упав, упав Вавилон, великий город, що пристрастним вином блудодіяння свого напоїв всі народи.

⁹ І третій ангел ішов слідом за ними, глаголючи голосом великим: Коли хто поклоняється перед звівром і образом його, і приймає п'ятно на чоло своє, або на руку свою,

¹⁰ той пити не має також од вина гніва Божого, немішаного, наточеного в чашу гніва Його; і буде мучений в огні і сірці перед св'ятими ангелами і перед Агнцем.

¹¹ А дим їх муки буде зноситись по вічні віки; і не мають впокою день і ніч ті, що поклоняються ся звіврові і образам його, і коли хто приймає п'ятно імени його.

¹² Ось терпеливість св'ятих; ось ті, що хоронять заповіді Божі і віру Ісуса.

¹³ І чув я голос з неба, що глаголав мені: напиши: Блаженні мертві, що в Господеві вмирають віднині. Так глаголе Дух, щоб впокоїлись від трудів своїх; діла ж їх йдуть слідом за ними.

¹⁴ І поглянув я, і ось, біла хмара, а на хмарі сидів подібний Синові чоловічому, а на голові Його вінець золотий, а в руці Його гострий серп.

¹⁵ Це інший ангел вийшов з храму і покликнув голосом великим до сидячого на хмарі: Пішли серпа твого, і жни; бо прийшла для тебе година жати, достигло бо жниво землі.

¹⁶ І скинув сидячий на хмарі серп свій на землю, і земля була пожата.

¹⁷ І вийшов інший ангел із храму, що в небі, а мав і він гострий серп.

¹⁸ І вийшов інший ангел із жертівні, в котрого власть над огнем, і покликнув покликком великим на того, що мав гострий серп, глаголючи: Пішли твій гострий серп і збирай грозна з виноградни земної, вже бо доспіли грозна її.

¹⁹ І кинув ангел серп свій на землю, і зібрав виноград земний, і кинув у велику винотуку гніва Божого.

²⁰ І товчено осторонь города в винотоці, і вийшла кров з винотоки аж по узди кінські на тисячу шістьсот стадій.

15

¹ І бачив я іншу ознаку на небі, велику і чудну; сім ангелів, а в них сім останніх пораз, котрими скінчив ся гнів Божий.

² І бачив я наче шклянне море, змішане з огнем і тих, що побідили звівра, і образ його, як стояли на шклянному морі, маючи кобзи Божі.

³ І співвають пісню Мойсея, слуги Божого, і пісню Агнця, глаголючи: Великі і чудні діла Твої, Господи Боже Вседержителю; праведні і правдиві дороги Твої, Царю св'ятих.

⁴ Хто не убоїть ся Тебе, Господи, і не прославить імени Твого? Ти бо один св'ятий, бо всі народи прийдуть і поклоняться ся перед Тобою; бо Твої суди обявилися.

⁵ І після сього поглянув я, і ось, відчинив ся храм скінні свідчення на небі;

⁶ і вийшло сім ангелів, у котрих сім пораз, з храму, з'одягнені в чисту осяйну лнянку одєжу, і підперезані по грудех золотими поясами.

⁷ І одно з чотирьох животних дало семи ангелам сім золотих чаш, повних гніва Бога живучого по вічні віки.

⁸ І наповнив ся храм димом слави Бога, і сили Його; і ніхто не міг увійти в храм, доки не скінчилось сім пораз семи ангелів.

16

¹ І почув я з храму великий голос, що глаголав семи ангелам: Ідїть і вилийте чаші гніва Божого на землю.

² І пішов первий, і вилив чашу свою на землю; і обкинуло людей злим і лютим боляком, тих що мали пятно зьвіра, і поклонялись образіві Його.

³ А другий ангел вилив чашу свою на море; і стала кров наче у мерця, і всяка душа жива вмерла в морі.

⁴ І третій ангел вилив чашу свою на ріки і жерела водні; і стала кров.

⁵ І чув я ангела вод, що глаголав: Праведний Ти, Господи, котрий єси, і був, і сьвятий, що таке судив єси;

⁶ кров бо сьвятих і пророків пролили вони, тим і кров дав єси їм пити; вони бо достойні.

⁷ І чув я иншого, що з жертвнів глаголав: Так, Господи, Боже Вседержителю, правдиві і праведні суди Твої.

⁸ А четвертий ангел вилив чашу свою на сонце; і дано йому пекти людей огнем.

⁹ І пекла людей велика спека, і вони хулили імя Бога, що має власть над тими поразами, та не надумались дати Йому славу.

¹⁰ А пятий ангел вилив чашу свою на престол зьвіра, і стало царство Його темне. І кусали язики свої від болю;

¹¹ і хулили Бога небесного задля болещів своїх, і задля боляків своїх, а не покалялись від діл своїх.

¹² А шестий ангел вилив чашу свою на велику ріку Євфрат; і вихохла вода Його, щоб готова була дорога царям, що зі сходу сонця.

¹³ І бачив я із рота змїя, і з рота зьвіра, і з рота лжепророка три нечисті духи, подобні до жаб.

¹⁴ Се бо духи бісовські, що роблять ознаки, що виходять на царів землі і цілої вселенної, зібрали їх на війну в день той великий Бога Вседержителя.

¹⁵ **Ось їду, як злодій; блаженний хто чуває, і хоронить одєжу свою, щоб не ходити йому голим, і щоб не бачили сорому його.**

¹⁶ І зібрав їх в одно місце, що зоветь ся по єврейськи Армагедон.

¹⁷ А семий ангел вилив чашу свою на повітре; і вийшов великий голос з храму небесного, від престола, глаголючи: Стало ся.

¹⁸ І постали голоси, і громи, і блискавки, і трясенне постало велике, якого не було, від коли люде на землі постали; таке трясенне! таке велике!

¹⁹ І розпав ся великий город на три часті, і городи поган попадали; і про Вавилон великий згадано перед Богом, дати йому чашу вина лютости гніва Його.

²⁰ І всякий остров зник, і не знайдено гори.

²¹ І град великий, як сотнар, упав з неба на людей; і хулили люде Бога задля градової поразі, бо поразу граду вельми була велика.

17

¹ І прийшов один із семи ангелів, що мали сім чаш, і говорив зо мною, глаголючи мені: Ходи, я покажу тобі суд блудниці великої, що сидить над многими водами;

² з котрою блудили царі земні, і впивались вином блудодіяння її, ті, що домують на землі.

³ І повів мене духом у пустыню. І я бачив жінку, що сиділа на зьвірі кармазиновому, повному імен хули, в котрого сім голов і десять рогів.

⁴ А жінка з'одягнена в багрянцю і кармазин, і озолочена золотом, і дорогим каміннєм, і перлами, а в неї золота чаша в руці її, повна гидоти і нечистоти блудодіяння її,

⁵ а на чолі її імя написане: Тайна: Вавилон великий, мати блудницям і гидотам землі.

⁶ І бачив я, що жінка п'яна від крові сьвятих, і від крові сьвідків Ісусових; і я дивував ся, бачивши її, дивом великим.

⁷ І рече мені ангел: Длячого дивуєш ся? Я тобі скажу тайну жінки, і зьвіра, що носить її, у котрого сім голов і десять рогів:

⁸ Зьвір, котрого ти бачив, був, і вже нема Його, і має він вийти з безодні, та й їти в погибілі; і будуть чудуватись домуючі на землі, (котрих імена не записані в книзі життя від основання сьвіта,) бачивши зьвіра, що був, і нема Його, хоч і єсть.

⁹ Ось розум, в котрого мудрість. Сім голов се сім гір, де жінка сидить на них, і царів сім;

¹⁰ п'ять упало, а один єсть, а інший ще не прийшов; і коли прийде, то не довго має він бути.

¹¹ А звір, котрий був, і (котрого) нема, — він восьмий, та з сімох, і в погибіль іде.

¹² А десять рогів, що бачив їх, се десять царів, котрі ще не прийняли царства, тільки приймуть власть як царі, однієї години з звіром.

¹³ Ті мають одну думку і силу, і власть свою звірові передадуть.

¹⁴ Ті воювати муть з Агнецем, і Агнець побідить їх, бо Він Пан панів і Цар царів, а ті, що з Ним, покликані і вибрані і вірні.

¹⁵ І рече мені: Води, що ти бачив, де блудниця сидить, се люде, і громади, і народи і язики.

¹⁶ А десять рогів, що ти бачив на звірові, ті зненавидять блудницю, і спустошать її, і обнажать, і тіло її з'їдять, і спалять її в огні.

¹⁷ Бог бо дав у серця їх, щоб чинили волю Його, і чинили однодушно, і дали царство своє звірові, доки не сповняться ся слова Божі.

¹⁸ А жінка, котру ти бачив, се город великий, що має царство над царями земними.

18

¹ А після сього бачив я ангела, що сходив з неба, що мав велику власть; а земля освітлювалась від слави його.

² І покликнув сильно голосом великим, глаголючи: Упав, упав Вавилон, велика (блудниця), і став домівкою бісам і сховиском всякому духові нечистому, і сховиском всякій птиці нечистій і огидній.

³ Бо пристрасним вином блудодіяння свого напоїла всі народи, і царі земні блудили з нею, і купці земні з превеликої розкоші її збагатили.

⁴ І чув я інший голос з неба, що глаголав: Вийди з неї, народе мій, щоб не мати вам спілки в гріхах її, і щоб не прийняти вам пораз її.

⁵ Дійшли бо гріхи її аж до неба, і згадав Бог про неправди її.

⁶ Віддайте їй, яко ж вона віддавала вам; і подвоїть їй удвоє по ділам її; і в чаші, в котрій вона мішала, мішайте їй удвоє.

⁷ Скільки вона себе славила, і розкошувала, стільки завдайте їй муки і смутку. Бо в серці своїм говорить вона: Сиджу царицею, і я не вдова, і смутку не побачу.

⁸ Тим то прийдуть одного дня порази її: смерть і смуток і голод; і буде огнем спалена; сильний бо Господь Бог, що судить її.

⁹ І заплачуть і заголосять по ній царі земні, що з нею блудили й розкошували, коли побачать дим пожеару її,

¹⁰ оддалеки стоячи задля страху перед мукою її, говорячи: Горе, горе (тобі,) великий городе, Вавилоне, городе кріпкий, одної бо години настиг суд твій!

¹¹ І купці земні заплачуть, і засумують по ній; товару бо їх ніхто вже не купить,

¹² товару: золота, і срібла, і каміння дорогого, і перел, і виссону, і багрянлиці, і шовку, і кармазину, і всякого дерева пахучого, і всякого посуду з кости слонової, і всякого посуду з дерева дорогого, і з міді, і з заліза, і з мрамора;

¹³ і динамону, і пахоців, і мира, і ладану, і вина, і оливи, і муки, і пшениці, і скоту, і овець, і коней, і возів, і тіл, і душ людських.

¹⁴ І овощі, бажання душі твоєї, відійшли від тебе, і все, що тучне і світле, відійшло від тебе, і вже більш не знайдеш того.

¹⁵ І купці сього всего, котрі збагатили з неї, оддалеки стануть із страху перед мукою її, і будуть плакати, та сумувати,

¹⁶ та казати: Горе, горе (тобі), городе великий, з'одягнений у виссон, і багрянлицю, та кармазин, та озолочений золотом, і в каміннях дорогих, та перлах.

¹⁷ Одної бо години спустошене таке багатство. І всякий керманич, і весь народ, що в кораблях, і корабельники і всі, що на морі орудують, стояли оддалеки,

¹⁸ і покликували, дивлячись на дим пожеару його, і казали: котрий подібний городу великому?

¹⁹ І посипали попелом голови свої, і кликали плачучи, та сумуючи, й казали: Горе, горе (тобі), городе великий, в котрому забагатили всі, що мають кораблі на морі, багатством твоїм; одної бо години спустошений!

²⁰ Веселись над ним, небо і святі апостоли і пророки; Бог бо суд ваш судив над нею.

²¹ І підняв один сильний ангел каменя, наче млинового, великого, і кинув у море, глаголючи: З таким розгоном буде кинутий Вавилон, великий город, і вже більш його не знайдуть.

²² І голосу кобзарів, і співаків, і сопільників, і трубачів вже не буде більш чути у тобі, і вже жоден іскутник від жодного іскуства не знайдесть ся у тебе, й голосу млинового каменя не буде вже чути у тебе,

²³ і світло свічника вже не засвітить у тебе, й голосу жениха й невісти не буде вже чути у тебе; твої бо купці були вельможі земні, і твоїми чарами зведені всі народи.

²⁴І в ньому знайдена кров пророків і сьвятих, і всіх вбитих на землі.

19

¹ А після сього чув я наче грімкий голос великого народу в небі, що казав: Алілуя! Спасенне і слава і честь і сила Господеві Богу нашому;

² правдиві бо і праведні суди Його, що осудив велику блудницю, котра псувала землю блудодіянням своїм; і помстив кров слуг своїх од руки її.

³ І сказали удруге: Алілуя! а дим її сходить на вічні віки.

⁴ І впали двайцять і чотири старці, і чотири животні, і поклонились Богу, сидячому на престолі, глаголючи: Амінь! Алілуя!

⁵ А з престола вийшов голос і глаголав: Хваліте Бога нашого, всі слуги Його, і боящі ся Його, і малі і великі.

⁶ І чув я наче голос народу великого, і наче голос многих вод, і наче голос сильних громів, що казали: Алілуя! обняв бо царство Господь Бог Вседержитель.

⁷ Радуймо ся і веселімо ся, і даймо славу Йому; прийшло бо весілля Агнця, і жена Його приготувала себе.

⁸ І дано їй, щоб з'одягла ся у виссон чистий і сьвітлий; виссон бо оправданне сьвятих.

⁹ І рече мені: напиши: Блаженні, хто покликаний на вечерю весілля Агнцевого. І рече мені: сі слова Божі правдиві.

¹⁰ І впав я до ніг Його, поклонитись Йому; і рече мені: Ні, глянь, я слуга-товариш твій і батьків твоїх, що мають сьвідчення Ісусове. Богу кланяй ся; сьвідчення бо Ісусове — дух пророцтва.

¹¹ І бачив я відчинене небо, і ось, кінь білий, а що сидів на ньому, Того зовуть Вірним і Правдивим, а судить Він і воює по правді.

¹² Очі ж у Нього, як огняна поломінь, а на голові Його много корон; а мав Він ім'я написане, котрого ніхто не знав, як тільки Він сам.

¹³ А з'одягнений Він в одержу, закрашену кровю, а ім'я Його зоветь ся: Слово Боже.

¹⁴ А війська, що на небі, йшли слідом за Ним на білих конях, з'одягнені у виссон білий і чистий.

¹⁵ А з уст Його виходить меч гострий, щоб ним побити поган; а сам Він пасти ме їх жезлом желізним; і сам товче винотоку вина лютости і гніва Бога Вседержителя.

¹⁶ А на одержі в Нього, і на поясниці в Нього ім'я написане: Цар царів, і Пан панів.

¹⁷ І бачив я одного ангела, що стояв на сонці; і кликав він голосом великим, глаголючи усьому птаству, що літало посеред неба: Ходіть і зберітесь на вечерю великого Бога,

¹⁸ щоб їсти тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней, і тих, що сидять на них, і тіла всіх вольних і невольних, і малих і великих.

¹⁹ І бачив я звіра, і царі земні, і війська їх зібрані, щоб воювати війну з сидячим на коні, і з військом Його.

²⁰ І схоплено звіра, а з ним лжепророка, що робив ознаки перед ним, котрими зводив тих, що прийняли п'ятно звіра, і що поклонялись образіві Його. Живцем вкинуто обох в озеро огняне, палаюче сіркою.

²¹ І другі побиті мечем сидячого на коні, що виходив з уст Його; і все птаство наситилось тілами їх.

20

¹ І бачив я ангела, що сходив з неба, і мав ключ від безодні, і ланцюг великий в руці своїй.

² І схопив змія, вузя вікодавнього, що то диявол і сатана, і звязав його на тисячу років;

³ і вкинув його у безодню, і зачинив його і запечатав над ним, щоб не зводив більше народи, доки не скінчить ся тисяч років; а після сього має бути розв'язаний на короткий час.

⁴ І бачив я престоли, і посідали на них, і дано їм суд; також (бачив я) душі тих, що постинано їх задля сьвідчення Ісусового, і задля слова Божого, і що не поклонялись звірові ані образіві Його, і не прийняли п'ятна на чоло своє і на руку свою; і жили і царювали з Христом тисяч років.

⁵ А остальні мертві не ожили, доки не скінчить ся тисяча років. Се перве воскресенне.

⁶ Блаженний і сьвятий, хто має часть у першому воскресенню; над сими друга смерть не має власти, а будуть сьвящениками Божими і Христовими, і царювати муть з Ним тисячу років.

⁷ І коли скінчить ся тисяча років, буде випущений сатана з темниці своєї,

⁸ і вийде зводити народи на чотирьох краях сьвіта, Гога і Магога, і збирати їх на війну, котрих число як пісок морський.

⁹ І вийшли на ширину землі, і обступили табір сьвятих, і город любий; і зійшов огонь від Бога з неба, і пожер їх.

¹⁰ А диявола, що зводив їх, вкинуто в озеро огняне і сірчане, де звір і лжепророк; і будуть мучитись день і ніч по вічні віки.

¹¹ І бачив я престол великий білий, і Сидячого на ньому, від котрого лица утікла земля і небо, і місця не знайдено їм.

¹² Також бачив я мертвих, малих і великих, що стояли перед Богом, і розгорнуто книги; ще иншу книгу розгорнуто, то єсть життя; і суджено мертвих з того, що написано в книгах, по ділам їх.

¹³ І дало море мертвих, що в ньому, і смерть і пекло дали мертвих, що в них; і суджено їх, кожного по ділам їх.

¹⁴ А смерть і пекло вкинуто в озеро огняне. Се друга смерть.

¹⁵ А коли кого не знайдено написаного в книзі життя, то вкинуто його в огняне пекло.

21

¹ І бачив я нове небо й нову землю; перве бо небо і перва земля перейшла, а моря вже більше не було.

² А я Йоан бачив город той сьвятий, новий Єрусалим, що сховався від Бога з неба, приготований, як невіста украшена чоловікові своєму.

³ І чув я голос великий з неба, що глаголав: Ось, оселя Божа з людьми, і домовати ме з ними; а вони будуть Його люде, і сам Бог буде з ними, Бог їх.

⁴ І обітре Бог усяку сльозу з очей їх; і смерти більш не буде; ані смутку, ані крику, ані труду не буде вже; перве бо минуло.

⁵ І рече Сидячий на престолі: **Ось, усе нове роблю. І рече мені: Напиши; сі бо слова правдиві і вірні.**

⁶ І рече мені: **Стало ся! Я Альфа і Омега, почин і кінець. Я дам жадному з жерела води життя дармо.**

⁷ **Хто побідить, наслідить усе, і я буду йому Бог, а він буде мені син.**

⁸ **А боязким, і невірним, і огидним, і душегубцям, і блудникам, і чарівникам, і ідолським служителям, і всім ложникам часть їх в озері, палаючому огнем і сіркою, що єсть смерть друга.**

⁹ І приступив до мене один із семи ангелів, що мають сім чаш, повні семи пораз останніх, і говорив з мною, глаголючи: Ходи, покажу тобі невісту, жену Агнца.

¹⁰ І поніс мене духом на гору велику, і високу, і показав мені город великий, сьвятий Єрусалим, що сховався з неба від Бога,

¹¹ і мав славу Божу; а світло Його подібне до найдорожчого каменя, наче до каменя ясписового, як хришталь блискучого,

¹² а мав він мур великий і високий, мав дванайцять воріт, а на воротах дванайцять ангелів, та й імена написані, котрі були дванайцять роди синів Ізраїлевих.

¹³ Від сходу трое воріт, від півночі трое воріт, від полудня трое воріт, від заходу трое воріт.

¹⁴ А мур города мав дванайцять підвалин, а на них імена дванайцяти апостолів Агнца.

¹⁵ А той, хто говорив зо мною, мав золоту тростину, щоб змірити город і ворота його, і мур його.

¹⁶ А город той четверокутний, а довжина його стільки, скільки ширина. І змірив город тростиною на дванайцять тисяч стадій; довжина, і ширина і вишина його однакі.

¹⁷ І змірив мур його на сто сорок чотири локот міри чоловічої, котра була ангельська (міра).

¹⁸ А була будівля муру його ясписова, а город — золото чисте, подібне до чистого скла.

¹⁹ А підвалини муру городського всяким дорогим камінням украшені. Перва підвалина яспис, друга сафір, третя халькидон, четверта смарагд,

²⁰ пята сардоних, шеста сард, сема хризолит, восьма бериль, девята топаз, десята хризопрас, одинайцята гиакинт, дванайцята аметист.

²¹ А дванайцять воріт то дванайцять перел. А кожні ворота з однієї перли. А вулиця города — то золото чисте, як скло просяйне.

²² А храму не бачив я в ньому; бо Господь Бог Вседержитель — його храм, і Агнець.

²³ І не потрібує город той сонця, ані місяця, щоб світили в ньому, бо слава Божа освітила його, а світильник його — Агнець.

²⁴ А народи, що будуть спасені, ходити муь у світлі його; а царі земні принесуть славу і честь свою до нього.

²⁵ А ворота його не будуть зачинятись днями; ночі бо не буде там.

²⁶ І принесуть славу і честь народів до него.

²⁷ І не ввійде до него ніщо погане, ані хто робить гидоту та лож, тільки ті, що написані в книзі життя Агнцевій.

22

¹ І показав мені чисту ріку води життя, ясну як хришталь, що виходила з престола Божого і Агнцевого.

² А посеред улиці його, та й по сей і по той бік ріки — дерево життя, що родить овочі дванайцять (раз), і що місяця свій овоч дає, а листє з дерева на сіцїленне поган.

³ І вже більш не буде жодного проклону; а престол Бога і Агнця буде в ньому, і слуги Його служити муть Йому.

⁴ І побачать лице Його, а імя Його на чолах їх.

⁵ І ночі не буде там; і не потребувати муть свічника і світла сонця, бо Господь Бог освічує їх; і царювати муть по вічні віки.

⁶ І рече мені: Сї слова вірні і правдиві; і Господь, Бог святих пророків, післав ангела свого, показати слугам своїм, що має незабаром бути.

⁷ **Ось прийду незабаром. Блаженний, хто хоронить слова пророцтва книги сієї.**

⁸ А я Йоан, що бачив се і чув; і коли чув я, і бачив, упав я поклонитись перед ногами ангела, що мені се показував.

⁹ І каже мені: ні, глянь, я бо слуга-товариш твій, і братів твоїх пророків, і тих, що хоронять слова книги сієї: Богу поклонися.

¹⁰ І глаголе мені: Не печатай слів пророцтва книги сієї; час бо близько.

¹¹ Хто з'обіжає, нехай ще з'обіжає, і хто поганий, нехай ще опоганюєть ся; і хто праведний, нехай ще оправдуєть ся, і хто святий, нехай ще освячуєть ся.

¹² **І ось, я прийду хутко, і заплата моя зо мною, щоб віддати кожному, яко ж буде діло його.**

¹³ **Я Альфа і Омега, почин і кінець, Первий і Останній.**

¹⁴ **Блаженні, що творять заповіді Його, щоб мали власть до дерева життя, і увійшли ворітьми в город.**

¹⁵ **А на дворі будуть пси, і чарівники, і перелюбники, і душегубці, і ідолські служителі, і кожен, хто любить і робить лож.**

¹⁶ **Я Ісус післав ангела мого, свідкувати вам усе по церквах. Я — корінь і рід Давидів, зоря ясна і рання.**

¹⁷ А Дух і невіста глаголють: Прийди! і хто чує, нехай каже: Прийди! Хто жадний, нехай прийде, а хто хоче, нехай приймає воду життя дармо.

¹⁸ Свідкую ж також кожному, хто слухає словес пророцтва книги сієї: коли хто доложить до сього, доложить йому Бог і пораз, що написані в книзі сій.

¹⁹ Коли ж хто уйме від словес книги пророцтва сього, уйме Бог частъ його з книги життя, і з города святаго, та й з того, що написано в книзі сій.

²⁰ Сей, що про се свідкує, глаголе: **Так, прийду хутко!** Амінь. О, прийди, Господи Ісусе!

²¹ **Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь.**